

3 C390 I

M. HENRY

VERKLARING VAN HET NIEUWE TESTAMENT

EERSTE DEEL

MATTHEÜS—LUKAS

LETTERLIJKE EN PRACTICALE

VERKLARING

VAN HET

NIEUWE TESTAMENT

DOOR

MATTHEW HENRY

OPNIEUW UIT HET ENGELSCH VERTAALD.
VERMEERDERD MET EENE VOORREDE VAN

DR. H. BAVINCK

KAMPEN — J. H. KOK — 1909.

UNIV. LIB.
BIBLIOTH.
REF.

BIBL. VRIJE UNIVERSITEIT
AMSTERDAM
CF
12886

VOORREDE.

De Hervorming plaatste het licht weder op den kandelaar en stelde de Schrift weer in het middelpunt van het Christelijk leven. Hare uitlegging werd met kracht ter hand genomen. Door prediking en profetie, door vertaling en verklaring werd haar inhoud tot kennis der gemeente gebracht. De Hervormers zelven, LUTHER, MELANCHTON, ZWINGLI, CALVIJN schreven commentaren over grootere of kleinere deelen der Schrift, en hunne volgelingen zetten dezen arbeid voort. De meeste van deze verklaringen waren echter onbruikbaar en ontoegankelijk voor het volk. Daarom bleef de behoefte bestaan aan zulk eene uitlegging, welke liep over de gansche Schrift en door den eenvoudige met vrucht geraadpleegd kon worden.

Het eerst werd hier te lande daarin voorzien door de met groote zorg bewerkte kantteekeningen bij den Statenbijbel. Maar hoe uitnemend deze ook waren en tot op den huidigen dag gebleven zijn, ze voldeden toch niet geheel aan de behoefte. Ze waren dikwijls te kort en te onvolledig en stelden daarom telkens bij het raadplegen te leur; ze gaven in vele gevallen meer eene verklaring der woorden dan der zinnen en der gedachten; en ze boden althans geen geregelde, doorloopende uitlegging van de Heilige Schrift.

Het verlangen naar eene volledige en populaire Bijbelverklaring bleef dus bestaan. En vooral ontwaakte dit verlangen met kracht in de achttiende eeuw, toen er in heel de Christenheid een streven openbaar werd, om van de stelsels der school terug te keeren tot den eenvoud der Schrift. Op de geschiedenis en den voortgang der openbaring, op de kennis van de geheele H. Schrift in haar historische ontwikkeling werd, dikwerf eenzijdig en in valsche tegenstelling, de nadruk gelegd. Maar daardoor legde men toch hier en in andere landen er zich ijverig op toe, om eene duidelijke en doorloopende verklaring van geheel de H. Schrift aan het volk in handen te geven.

NICOLAAS HARTMAN, predikant te Zwolle, was de eerste, die hier te lande daartoe eene poging waagde met zijn HUYSBIJBEL, welke voor het eerst in 1735 het licht zag en daarna nog twee malen in 1745 en 1749 herdrukt werd. Een korten tijd maakte deze Huisbijbel grooten opgang, maar hij kon zich toch tegenover andere verklaringen, die allengs het licht zagen, niet handhaven. Er kleefden te vele onvolkomenheden en gebreken aan.

Men richtte daarom hier naar het buitenland het oog, en wel in de eerste plaats

naar Engeland. Met dit land had ons volk van de dagen der Reformatie af, zoowel godsdienstig als staatkundig, velerlei relatiën. Nederlanders weken in grooten getale, vooral onder Eduard VI (1547—1553) naar Engeland, en Engelsche Puriteinen zochten hier dikwerf eene schuilplaats. Er waren hier Engelsche afgevaardigden op de Synode te Dordrecht; en Engelsche gemeenten bestonden er hier in verschillende steden, die de gemeenschap met het moederland onderhielden. Eene menigte van Engelsche werken werden hier in de 17e eeuw ingevoerd, vertaald en gelezen, vooral van dogmatischen en practischen inhoud.

Bij den overgang van de 17e in de 18e eeuw trad hier eenige stilstand in. Maar in het tweede kwartaal der 18e eeuw begint het lezen en vertalen van Engelsche werken weer toe te nemen. Nu zijn het echter niet alleen dogmatische en practicale geschriften zooals van THOMAS BOSTON, ISAAC WATTS, RALPH en EBENEZER ERSKINE enz., maar vooral ook verklaringen van Bijbelboeken en verdedigingen van het Christendom tegen de aanvallen der Deïsten. In Engeland was de richting der geesten veranderd. De velerlei kerken en secten, waarin de Christenen verdeeld waren, deden velen vragen, of niet in het aan allen gemeenschappelijke het wezen des Christendoms gelegen ware. En het Deïsme ging zelfs achter de bijzondere openbaring tot de natuurlijke religie terug. Zoo bewoog zich alles om de uitlegging en verdediging der Schrift. En gretig werden deze werken hier en ook in Duitschland ontvangen.

Vooral twee werken beproefden het beste, dat Engeland op dit gebied geleverd had, aan ons volk aan te bieden.

Het eerste was de *Verklaring van de geheele Heilige Schrift door eenigen van de voornaamste Engelsche Godgeleerden,* welke door Prof. J. VAN DEN HONERT met eene voorrede werd voorzien en in 17 deelen, zoowel quarto als folio, te Amsterdam van 1740 en 1757 werd uitgegeven. Er is in deze uitlegging des Bijbels gebruik gemaakt van de werken van PATRICK, POLUS en WELS, (naar wie deze Verklaring gewoonlijk genoemd wordt), maar voorts ook van verschillende andere Engelsche, Fransche, Duitsche en Nederlandsche verklaringen.

Maar dit werk werd spoedig op zijde gestreefd en geheel in de schaduw gesteld door de **Letterlijke en practicale Bijbelverklaring van M. HENRY**, die, aangevuld en uitgebreid met aanteekeningen van verschillende andere Engelsche en Hoogduitsche Godgeleerden, door den ondernemenden uitgever Reiner Boitet te Delft in 1741 begonnen, in 1759 door van Essen te Delft voortgezet, bij het 15e deel in 1765 door Dirk onder de Linden te Amsterdam overgenomen en in 1786 voor het N. en in 1791 voor het O. T. voltooid werd [1]). De schrijver van deze verklaring, MATTHEW HENRY, was de zoon van PHILIP HENRY, geb. 24 Aug. 1631 en gest. in 1696, predikant sedert 1657 te Worthenbury in het graafschap Flint, maar door de bekende Act of uniformity van den 24 Aug. 1662, the black Bartholomewday, met meer dan 2000 predikanten uit zijne bediening verdreven. Drie weken daarna, den

1) Bij wijze van *inleiding* gaat aan het werk vooraf „eene geleerde, in natuurlijke orde geschikte, en aaneengeschakelde Historie van den Oorsprong des Bijbels; behelzende eene krachtige verdediging van deszelfs goddelijkheid en wederlegging van de voornaamste argumenten der Vrijgeesten, door den vermaarden geleerden Heer Thomas Stackhouse", waardoor deze Bijbelverklaring, hoewel ten onrechte, gewoonlijk genoemd wordt: de Bijbelverklaring van Henry en Stackhouse.

18en Oct. 1662 werd hem te Broadoak, waar de familie zijner vrouw woonde, zijn zoon Matthew geboren. [1]) Deze toonde reeds spoedig een uitnemenden aanleg en een vromen zin; de vreeze des Heeren lag van der jeugd af in zijn hart, en hij kreeg daarvan ook voor zich zelven de zekerheid en den troost door het sterven van zijn één jaar ouderen broeder in 1667 en eene prediking van zijn vader over Ps. 51 : 17 in 1673. Hij studeerde eerst in de rechten, maar veranderde van keuze en werd in Mei 1687 geordend en eene maand daarna als predikant ingeleid bij de gemeente der Presbyterianen te Chester. Hier bracht hij, niettegenstaande hem vele gelegenheden voor een anderen werkkring werden aangeboden, 25 jaren van zijn leven door. Doch in 1712 vertrok hij naar Hackney, Londen, waar hij echter maar korten tijd meer werkzaam kon zijn, want hij stierf reeds den 22 Juni 1714.

Het merkwaardigste en treffendste in heel het eenvoudig en aan bijzonderheden volstrekt niet rijke leven van HENRY is zijn dagelijksche omgang met de H. Schrift. Deze was inderdaad zijn grootste schat, de lamp voor zijn voet en het licht op zijn pad. Als kind van drie jaar oud las hij reeds in den Bijbel. De opvoeding in het ouderlijke huis droeg een ernstig, puriteinsch karakter; vooral de Zondag werd er streng gevierd. En zoo zette HENRY later zijn leven voort ten einde toe. Hij was zeer matig in levenswijze, gezond naar het lichaam, krachtig naar den geest, stond iederen morgen om 5 uur op en ving dan met zijne studie aan. Hij begon en hij eindigde iederen dag met God. Zijn dagboek toont overal de trekken van iemand, die dagelijks leeft in de gemeenschap Gods. Zijne geschriften zijn evenals die van THOMAS BOSTON vol van dankbare erkenning, dat de Heere hem leidt en het hem aan niets laat ontbreken. Het gebed was de ademtocht van zijn leven.

Veel werk maakte hij van den huiselijken godsdienst. Hij las daarbij enkele verzen en ging ze dan verklaren. Op het rechte verstand en op de beoefening van de Schrift was heel zijn streven gericht, zoowel in zijn huis als in de gemeente. Als prediker maakte hij grooten opgang. Hij besteedde veel zorg aan zijn preeken en volgde daarbij eene vaste methode en een geregelden gang. Iederen Zondagmorgen verklaarde hij naar eene bepaalde orde een hoofdstuk uit het Oude en iederen Zondag namiddag een uit het Nieuwe Testament. Des Donderdagsavonds behandelde hij allerlei schriftuurlijke vraagstukken. In October 1692 begon hij met

---

1) Het leven van Matthew Henry is beschreven door Mr. William Tong in de uitgave van Henry's Miscellaneous Works, London 1726. Hierop is gebaseerd de biographie van Henry door Erasmus Middleton in zijne Biographia Evangelica or an historical account of the lives and deaths of the most eminent and evangelical authors or preachers, both british and foreign in the several denominations of Protestants, from the beginning of the Reformation to the present time, vol. IV 1786 p. 197—214. Waarschijnlijk is de Levensbeschrijving van Matthew Henry, die in 't Ned. werd overgezet door Goth. Clermont (verg. de voorrede van zijne vertaling van Greenhill over Ezechiel) en met eene voorrede werd voorzien door Joh. van Doesburg, pred. te 's Gravenhage, eene vertaling van de biografie van Tong. Veel beter en uitvoeriger is de levensbeschrijving van Henry door Sir John Bickerton Williams in zijn Memoirs of the life, character and writings of the Rev. Matthew Henry, geplaatst voor de uitgave van Henry's commentary, 3 vol. 1828. Deze uitgave is telkens herdrukt. In de New and illustrated edition, with an introductory essay by the Rev. John Stoughton, verschenen te Londen bij Ward, Lock en Bowden sine anno beslaat deze biografie 139 bladzijden. Deze biographie van Williams ligt weer ten grondslag aan het Life of Henry by the Rev. James Hamilton, in: Works of the English Puritan divines: Matthew Henry. London, Nelson 1847 p. 11—50. Eindelijk kan nog geraadpleegd worden het artikel over Philip en Matthew Henry in Allibone's Critical Dictionary ot English literature and British and American Authors I 1882 p. 823. 824. en van Rev. Alexander Gordon in Dictionary of National Biography ed. by Leslie Stephen and Sidney Lee. Vol XXVI p. 123.

Gen. 3 : 9 en in Mei 1712 eindigde hij met Openb. 17 : 18. Door dit dagelijksch leven bij de Schrift werd hij op uitnemende wijze voor zijn voornaamste werk, de verklaring van den geheelen Bijbel, voorbereid. Hij begon zijn loopbaan als schrijver in 1689 met een klein anoniem geschrift en gaf later nog vele verhandelingen, preeken en practicale werken in het licht.

Zijn voornaamste werk was echter *de Verklaring van het Oude en Nieuwe Testament*. Door anderen aangespoord, maakte hij er een aanvang mede op den 12 Jan. 1704 en werkte er geregeld aan door. Den 17 April 1714 kon hij in zijn dagboek schrijven, dat hij de *Handelingen der Apostelen* en daarmee het vijfde deel van zijn werk had ten einde gebracht. Twee maanden daarna stierf hij. Anderen voltooiden toen zijn arbeid in zijn geest en met behulp van nagelatene aanteekeningen.

Er zijn zonder twijfel verklaringen der H. Schrift, die in geleerdheid die van HENRY overtreffen. Er zijn er ook, die meer werk maken van de taal- en geschiedkundige uitlegging en dieper indringen in de beteekenis der woorden en het verband der zinnen. HENRY was geen geleerde van beroep en zijne verklaring mist alle vertoon van geleerdheid. Het was hem te doen, *om de Schrift te doen verstaan* niet alleen als een boek, dat over het verleden ons inlicht, maar ook als een woord Gods, dat in het heden tot ons komt en dat nuttig is tot leering en wederlegging, tot onderwijzing en verbetering. HENRY ging er van uit, dat al wat te voren geschreven is, tot onze leering te voren is geschreven, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften hope hebben zouden. Hij liet, in overeenstemming met de bedoeling der Schrift zelve, zijne verklaring daartoe strekken, dat de mensch Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust.

Zóó werd de Schrift door HENRY opgevat en verklaard. De eigenlijke uitlegging ontbreekt niet. Kort, eenvoudig en menigmaal met treffende juistheid wordt de zin aangegeven en het verband toegelicht. De verklaring is *letterlijk* maar toch vooral *practicaal*. Nooit maakt hij jacht op allerlei vreemde en ongewone verklaringen, hij zoekt geene ijdele nieuwsgierigheid te bevredigen. Daarbij verspilt hij zijne kracht ook niet in het bestrijden en weerleggen van anderen. Hij behoorde zelf tot de richting der Nonconformisten en Puriteinen; hij was calvinist en presbyteriaansch. En schoon afkeerig van Romanisme en Socinianisme, van alle deïsme en indifferentisme, hij was altijd een zacht, gematigd man. Hij breidde zijne liefde tot alle Christenen uit

Bij dit alles komt nog, dat HENRY'S verklaring wel niet uitmunt door een schoonen stijl, maar ze legt toch op schier iedere bladzijde bewijzen af van den geest en het vernuft des schrijvers. Zij boeit, zonder met opzet onze aandacht te vragen. Zij bekoort door den rijkdom van beelden, door de frischheid en natuurlijkheid van stijl, door de levendigheid en opgewektheid van toon, door de duidelijkheid van voorstelling, door den overvloed van practicale opmerkingen en toepasselijke, stichtelijke overdenkingen [1]).

1) De geheel nieuwe vertaling, welke de Heer Kok voor deze uitgave van Henry's Bijbelverklaring opzettelijk door eene bekwame hand bewerken liet en zeker alle lof verdient, munt boven de vorige niet alleen daarin uit, dat zij voor hedendaagsche lezers duidelijker en aangenamer is, maar doet daardoor ook de eigenaardigheden van HENRY'S wijze van uitlegging nog beter tot haar recht komen.

Geen wonder dat deze Verklaring van HENRY veel ingang vond, herhaalde malen herdrukt werd en onder de populaire Bijbelverklaringen steeds eene eereplaats zal blijven innemen. HENRY's verklaring is om strijd geprezen geworden door mannen als William Tong, Dr. Isaac Watts, Dr. Philip Doddridge, Whitefield, Dr. Adam Clarke, Robert Hall, Dr. Thomas Chalmers, Spurgeon e. a. Maar meer dan dit zegt het, dat de Christenen van alle kerken in Engeland er hun zegel aan hebben gehecht. De Verklaring van HENRY is nog heden ten dage te vinden in duizenden Christelijke gezinnen, niet alleen in het studievertrek van den geleerde en den predikant, maar ook in de boekerij van den landman en den handelaar, op de boekenplank van den werkman en den kleinen burger. Dàt is een zegen, door Gods genade aan HENRY's werk geschonken, die al zijne verwachtingen zeer verre heeft overtroffen.

Het ware natuurlijk te veel, wanneer men beweren wilde, dat deze Bijbelverklaring van HENRY in alle opzichten aan de tegenwoordige behoeften voldoet. Maar wij zijn op dit terrein nog nameloos arm. Het ideaal zou zijn, dat er eene populaire, korte, doorloopende, degelijke en practische verklaring der Schrift in het licht kwam, welke met de nieuwere onderzoekingen haar winste deed, op den grondslag eener wetenschappelijke exegese berustte en door een groep van bekwame en vrome mannen werd samengesteld. Daaraan bestaat behoefte in onze gezinnen, in onze vereenigingen, in onze studeervertrekken. Maar met het oog op den reusachtigen arbeid en de ontzaglijke kosten, die daaraan verbonden zijn, is het niet te verwachten, dat zulk een uitgave spoedig ondernomen zal worden. Hoe het ook te bejammeren zij, wij moeten nog leven van wat het verleden ons biedt. En dan komt zeker de Bijbelverklaring van HENRY het allereerst en het meest in aanmerking.

Want al is geen enkele uitlegging in gezag en waarde gelijk te stellen met de Schrift zelve, en al behoort dus ook de Bijbelverklaring van HENRY steeds met oordeel geraadpleegd te worden, toch is zij in volledigheid, in duidelijkheid, in vertolking der Schrift als het Woord Gods, en in hare toepassing op het leven, door geen der latere, populaire Bijbelverklaringen overtroffen geworden.

De Schrift heeft zoo velerlei bestemming. Zij is een boek uit het verleden, maar ook voor het heden en de toekomst. Zij is een licht voor den enkelen geloovige en een schat voor de gansche kerk van Christus. Zij is een woord voor alle tijden en een gids in alle toestanden des levens. Zij dient tot vertroosting en vermaning, maar ook tot onderwijzing en leering. Zij komt tot gezin en tot maatschappij, tot kerk en tot school. Zij is in één woord de sprake Gods tot de menschheid.

Van die veelzijdigheid der Schrift doet de Bijbelverklaring van HENRY ons iets verstaan. Ze is letterlijk en prakticaal, uitleggend en toepassend, onderwijzend en vertroostend. Zij vertolkt de Schrift als de kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, als het Woord Gods, dat eeuwiglijk blijft.

AMSTERDAM,
Juni 1909.

H. BAVINCK.

EENE VERKLARING

MET PRACTISCHE OPMERKINGEN, VAN HET EVANGELIE

NAAR DE BESCHRIJVING VAN

MATTHEÜS

Wij hebben hier voor ons

I. *Het Nieuwe Testament van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus;* aldus is dit tweede deel van den Bijbel getiteld: of, *Het nieuwe verbond,* gelijk het ook overgezet zou kunnen worden, want het woord heeft beide beteekenissen. Maar wanneer er (gelijk hier) van gesproken wordt als van Christus' uiterste wilsbeschikking, dan wordt het zeer juist overgezet door *testament,* want Hij is de Testamentmaker, en het is van kracht geworden door Zijn' dood (Hebr. 9 : 16, 17); ook is er, gelijk bij verbonden, geen te voren gesloten verdrag tusschen de partijen, maar het geschonkene, hoewel het een voorwaardelijk bezit, is — vloeit voort uit den wil, den vrijen wil, van den Testamentmaker. Al de genade, vervat in dit Boek, zijn wij verschuldigd aan Jezus Christus, als onzen Heere en Zaligmaker, en tenzij wij Hem erkennen en aannemen als onzen Heere, kunnen wij van Hem als onzen Zaligmaker geen goed, geene weldaad, geene nuttigheid verwachten. Het wordt Nieuw Testament genoemd om het te onderscheiden van dat, hetwelk door Mozes was gegeven, en nu verouderd was, en om te kennen te geven, dat het altijd nieuw zal blijven, nooit oud of verouderd zal worden. Deze boeken bevatten, niet slechts eene volledige openbaring van *de zaligmakende genade, die verschenen is aan alle menschen,* maar eene gerechtelijke acte, waardoor zij is overgedragen aan, en vastgesteld is op alle geloovigen. Hoe zorgvuldig bewaren wij, en met welk eene oplettendheid en genoegen lezen wij, het testament van een' vriend, waarin hij ons eene schoone bezitting heeft vermaakt, en tevens in de hartelijkste bewoordingen van zijne liefde voor ons getuigt! Hoe dierbaar en kostelijk behoort ons dan niet dit testament van onzen gezegenden Zaligmaker te zijn, dat ons zijn' onnaspeurlijken rijkdom verzekert! Het is *Zijn* testament, want het is wel, gelijk dit gemeenlijk het geval is met testamenten, door anderen geschreven (er is ons niets vermeld, dat door Christus eigenhandig is geschreven) maar Hij heeft het gedicteerd; en in den nacht vóórdat Hij stierf heeft Hij het in de instelling van het Avondmaal in de tegenwoordigheid van twaalf getuigen geteekend, verzegeld en bekend gemaakt. Want, hoewel deze Boeken pas eenige jaren later tot nut en voordeel van het nageslacht werden geschreven, *in perpetuam rei memoriam — tot eene eeuwige gedachtenis,* is toch het Nieuwe Testament onzes Heeren Jezus van den tijd Zijns doods af vastgesteld, bevestigd, bekend gemaakt als een plechtig, mondeling uitgesproken testament, dat met deze berichten volkomen overeenstemt. De dingen, die Lukas geschreven heeft, waren *dingen, die onder ons* — zegt hij, — *volkomen zekerheid hebben* en daarom ook welbekend waren, vóórdat hij ze geschreven had; maar toen zij geschreven waren, is de mondelinge overlevering op zijde gezet en vervangen, en deze geschriften vormen te zamen het Nieuwe Testament. Dit wordt aangeduid door het opschrift, hetwelk op vele Grieksche exemplaren er van gevonden wordt: *Tès kainès diathèkès apauta,* dat is: *Het geheel des Nieuwen Testament,* of *al de dingen er van.* Daarin is verklaard *al de raad Gods* betreffende onze zaligheid, Hand. 20 : 27. Gelijk *de wet Gods volmaakt is,* zoo is ook het Evangelie van Christus volmaakt, en er moet niets aan worden toegevoegd. Wij hebben het alles, en moeten niets méér verwachten.

II. Wij hebben in de tweede plaats voor ons *De vier Evangeliën*. *Evangelie* beteekent *goede tijding*, of *blijde boodschap*, en ongetwijfeld is deze geschiedenis van Christus' komst *in de wereld om zondaren zalig te maken* de beste tijding, die ooit van den hemel op de aarde gekomen is. De engel gaf er dezen titel aan (Luk. 2 : 10). *Ik verkondig u eene goede tijding ; ik breng u het Evangelie.* En de profeet heeft het voorzegd, Jesaja 52 : 7 ; 61 : 1. Aldaar is voorzegd, dat in de dagen van den Messias *eene blijde boodschap* gepredikt zal worden. Het geheele Nieuwe Testament is het Evangelie. Paulus noemt het *zijn* Evangelie, omdat hij er een der predikers van geweest is. O mochten wij allen het tot het onze maken, door het van harte aan te nemen en er ons aan te onderwerpen ! Maar de vier Boeken, die de geschiedenis bevatten van den Verlosser, worden gemeenlijk *de vier Evangeliën*, en de door Gods Geest gedrevene schrijvers er van *evangelisten*, of *evangelie-schrijvers* genoemd ; maar dit is niet geheel juist, omdat deze titel behoort aan eene bijzondere orde van leeraren, die helpers van de apostelen zijn geweest (Efeze 4 : 11) : *Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen en sommigen tot evangelisten.* Het was noodig, dat de leer van Christus ineengeweven zou zijn *met*, en gegrond *op*, het verhaal van Zijne geboorte, Zijn leven, Zijne wonderen, Zijn dood en Zijne opstanding, omdat zij aldus in het helderste licht treedt. Evenals in de natuur, zoo zijn ook in de genade *dit* de gelukkigste ontdekkingen, die voortkomen uit de gewisse voorstellingen van feiten. De natuurlijke historie is de beste wijsbegeerte, en evenzoo is de gewijde geschiedenis, beide in het Oude en Nieuwe Testament, het geschikste en het aangenaamste voertuig van heilige waarheid. Deze vier Evangeliën zijn vroeg en voortdurend door de kerk aangenomen en in de Christelijke vergaderingen gelezen, zooals blijkt uit de geschriften van Justinus den Martelaar en Irenaeus, die iets meer dan honderd jaren na de hemelvaart van Christus hebben geleefd ; en zij verklaren, dat niet méér en niet minder dan vier door de kerk zijn aangenomen. Omstreeks dien tijd is eene Harmonie van deze vier evangelisten samengesteld door Tatianus, en door hem *„Het Evangelie uit de vier"* genoemd. In de derde en vierde eeuw zijn door verschillende secten valsche evangeliën geschreven en verspreid, een op naam van Petrus, een andere op naam van Thomas, een derde op naam van Filippus, enz. Maar gelijk de geleerde Dr. Whitby heeft aangetoond, zij zijn nooit door de kerk als echt erkend, of van eenigerlei waardij geacht. En hij geeft deze goede reden, waarom wij ons aan de geschreven getuigenissen hebben te houden, namelijk : welke aanspraken de overlevering ook moge laten gelden, toch kan zij nooit volstaan om de dingen met eenigerlei zekerheid zuiver te bewaren, gelijk uit de ervaring gebleken is. Want, terwijl Christus vele gedenkwaardige dingen gezegd en gedaan heeft, d[i]e *niet zijn geschreven* Joh. 20 : 30 ; 21 : 25) heeft de overlevering er ons toch geen enkel van bewaard, maar alles is verloren geraakt, behalve hetgeen geschreven was. Dat is het dus, waarbij wij moeten blijven ; en God zij geloofd dat wij het hebben om er bij te blijven ; want het is het gewisse woord der geschiedenis.

III. En in de derde plaats hebben wij voor ons *het Evangelie naar de beschrijving van Mattheüs.* De schrijver was van geboorte een Jood, van beroep een tollenaar, totdat Christus hem riep, en toen heeft hij *alles verlaten* om Hem te volgen, en was een van hen, die Hem vergezelden, *al den tijd, in welken de Heere Jezus onder ons in- en uitgegaan is, beginnende van den doop van Johannes, tot op den dag toe, in welken Hij van ons opgenomen is.* Hand. 1 : 21, 22. Hij was dus een bevoegd getuige van hetgeen hij hier vermeldt. Men zegt, dat hij deze geschiedenis ongeveer acht jaren na Christus' hemelvaart heeft geschreven. Velen van de ouden zeggen, dat hij het in de Hebreeuwsche of Syrische taal heeft geschreven, maar deze overlevering is door Dr. Whitby genoegzaam weerlegd. Het was ongetwijfeld, evenals de andere deelen van het Nieuwe Testament, in het Grieksch geschreven ; dus niet in de taal der Joden, wier kerk en staat ten einde liepen, maar in de taal, die toen aan de geheele wereld eigen was, en in welke de de kennis van Christus het geschiktst tot de volkeren der wereld gebracht kon worden. Het is echter waarschijnlijk, dat er eene Hebreeuwsche editie van bestond, die door Mattheüs zelf bezorgd was in denzelfden tijd, dat hij het in het Grieksch heeft geschreven ; de eerste voor de Joden, de andere voor de Heidenen, toen hij Judea verliet om onder de Heidenen te gaan prediken. Laat ons God danken en loven, dat wij het bezitten, en dat wel in eene taal, die wij verstaan.

HOOFDSTUK 1.

Deze evangelist vangt aan met het bericht omtrent Christus' afkomst en geboorte, de voorouders van wie Hij afstamde en de wijze waarop Hij in de wereld is gekomen, teneinde duidelijk te doen blijken, dat Hij inderdaad de beloofde Messias was, want het was voorzegd, dat Hij de Zone Davids zou zijn, en geboren zou worden uit eene maagd; en dat Hij dit was wordt hier duidelijk aangetoond; want hier is: I. Zijn stamboom van Abraham af in drie maal veertien, dat is twee en veertig, geslachten, vers 1—17. II. Een bericht omtrent de omstandigheden Zijner geboorte, zoo ver dit noodig was om aan te toonen, dat Hij uit eene maagd was geboren, vers 18—25. Zoo is het leven van onzen gezegenden Zaligmaker methodisch beschreven, gelijk een leven beschreven behoort te worden, teneinde het voorbeeld er van des te helder te doen uitkomen.

Het boek des geslachts van Jezus Christus, den zoon van David, den zoon van Abraham. 2. Abraham gewon Izak, en Izak gewon Jakob, en Jakob gewon Judas, en zijne broeders; 3. En Judas gewon Faras en Zara bij Thamar; en Fares gewon Esrom, en Esrom gewon Aram; 4. En Aram gewon Aminadab, en Aminadab gewon Nahasson, en Nahasson gewon Salmon; 5. En Salmon gewon Boöz bij Rachab, en Boöz gewon Obed bij Ruth, en Obed gewon Jessai; 6. En Jessai gewon David, den koning; en David, de koning, gewon Salomon bij degene, die Uria's vrouw was geweest; 7. En Salomon gewon Roboam, en Roboam gewon Abia, en Abia gewon Asa; 8. En Asa gewon Josafat, en Josafat gewon Joram, en Joram gewon Ozias; 9. En Ozias gewon Jóatham, en Jóatham gewon Achàz, en Achaz gewon Ezekias; 10. En Ezekias gewon Manasse, en Manasse gewon Amon, en Amon gewon Josias; 11. En Josias gewon Jechónias, en zijne broeders, omtrent de Babylonische overvoering. 12. En na de Babylonische overvoering gewon Jechónias Saláthiël, en Saláthiël gewon Zorobabel; 13. En Zorobabel gewon Abiud, en Abiud gewon Eljakim, en Eljakim gewon Azor; 14. En Azor gewon Sadok, en Sadok gewon Achim, en Achim gewon Eliud. 15. En Eliud gewon Eleàzar, en Eleàzar gewon Matthan, en Matthan gewon Jakob; 16. En Jacob gewon Jozef, den man van Maria, uit welke geboren is Jezus, gezegd Christus. 17. Al de geslachten dan, van Abraham tot David zijn veertien geslachten; en van David tot de Babylonische overvoering, zijn veertien geslachten; en van de Babylonische overvoering tot Christus zijn veertien geslachten.

Betreffende deze geslachtslijst van onzen Zaligmaker lette men op:

I. Den titel er van. Het is *het boek* (of het bericht, de opgave, zooals soms de beteekenis is van het Hebreeuwsche woord *Sepher, een boek) des geslachts van Jezus Christus*, of Zijne voorouders naar het vleesch; of: Het is het verhaal van Zijne geboorte. Het is *een boek Genesis.*

Het Oude Testament begint met het boek der voortbrenging van de wereld, en dat is er de heerlijkheid van; maar de heerlijkheid van het Nieuwe Testament is *hierin* voortreflijker, dat het begint met *het boek der volbrenging* van Hem, die de wereld gemaakt heeft. Als God, *zijn Zijne uitgangen van ouds, van de dagen der eeuwigheid* (Micha 5 : 1) en kan niemand die voortbrenging verklaren; maar als mensch, is Hij *in de volheid des tijds uitgezonden, geworden uit eene vrouw*, en het is deze voortbrenging of generatie die hier verhaald wordt.

II. Het voornaamste doel er van. Het is geene eindelooze of noodelooze geslachtslijst, het is geen ijdele of snoevende stamboom, zooals die van groote mannen gewoonlijk zijn. *Stemmata, quid faciunt? Van welk nut zijne oude stamboomen?* Het is als een stamboom, die als bewijs wordt aangevoerd van een recht, of aanspraak op iets: het doel is: te bewijzen, dat onze Heere Jezus *de Zone Davids is*, en *de zoon van Abraham*, en daarom tot dat volk en geslacht behoort, waaruit de Messias zou voortkomen. Abraham en David zijn in hun' tijd de groote bewaarders geweest van de belofte betreffende den Messias. *De belofte* van den *zegen was gegeven aan Abraham en zijn zaad*, van de *heerschappij aan David en zijn zaad*, en zij die deel willen hebben in Christus, als den *Zoon van Abraham, in wien alle geslachten der aarde gezegend zullen worden*, moeten getrouwe, aanhankelijke onderdanen zijn van Hem als *Zoon van David*, door wien *alle geslachten der aarde* geregeerd zullen worden. Aan Abraham was beloofd, dat Christus uit hem zou voortkomen (Gen. 12 : 3; 22 : 18), en aan David, dat Hij, van hem zou afstammen. (2 Sam. 7 : 12; Psalm, 89 : 4 enz.; 132 : 11); tenzij het dus bewezen kan worden, dat Jezus *een Zoon is van David, en een zoon van Abraham*, kunnen wij Hem niet als den Messias erkennen. Dit nu is hier uit de authentieke registers van den wapenkoning bewezen. De Joden waren uiterst nauwkeurig in het bewaren en bijhouden van hunne geslachtsregisters, en dit is door Gods voorzienigheid aldus geleid, teneinde afstamming van den Messias van de vaderen duidelijk in het licht te stellen. Sedert Zijne komst is dat volk zoo verstrooid en vermengd, dat het de vraag is of iemand ter wereld het wettig bewijs kan leveren een *zoon van Abraham te zijn*, hoe dit zij, zeker is het, dat niemand kan bewijzen een zoon van Aäron, of een *Zoon van David* te zijn, zoodat het ambt van priester en van koning òf opgegeven moet worden, als voor altijd verloren, òf in de handen van onzen Heere Jezus worden gelegd. Christus is hier voor de eerste maal *de Zoon van David* genoemd, omdat van Hem gewoonlijk onder die benaming werd gesproken, en Hij als zoodanig onder de Joden werd verwacht. Zij, die Hem erkenden als *den Christus*, hebben Hem *den Zoon van David* genoemd, Hoofdstuk 15 : 22; 20 : 31; 21 : 15. Dit nu is het wat de evangelist op zich neemt te bewijzen, n.l. dat Hij niet alleen een *Zoon van David is*, maar die *Zoon van David*, op wiens *schouders de heerschappij zal zijn;* niet slechts *een zoon van*

Abraham, maar die Zoon van Abraham, die de Vader van vele volken zal worden.

Door Christus *den Zoon van David* en *den Zoon van Abraham* te noemen, toont hij, dat God getrouw is aan Zijne belofte, en ieder woord waar zal maken, dat Hij heeft gesproken; en dat 1. Hoewel de vervulling lang uitgesteld is. Toen God aan Abraham een zoon beloofde, die de groote zegen, het heil der wereld wezen zou, heeft hij misschien verwacht, dat dit de zoon zou zijn, die hem stond geboren te worden, maar het bleek dat er een tijdsverloop van omstreeks 2000 jaren tusschen lag, en twee en veertig geslachten zouden komen en gaan eer die Zoon geboren werd; zóó lang vooruit kan God voorzeggen wat er geschieden zal, en zóó lang duurt het soms eer God de belofte vervult. Het lange vertoeven eer de beloofde zegeningen daar zijn, kan dus wel ons geduld op de proef stellen, maar Gods belofte niet verzwakken 2. Hoewel het gansch wanhopig schijnt, dat zij ooit vervuld zal worden. Deze *Zoon van David* en *Zoon van Abraham*, die de glorie zou zijn van het huis Zijns Vaders, werd geboren, toen het zaad van Abraham een veracht volk was, kort te voren onderworpen en schatplichtig gemaakt aan Rome, en het huis van David in geen aanzien meer stond; want Christus moest *een wortel uit eene dorre aarde* zijn. Gods tijd voor de vervulling der belofte is daar, als zij, naar den mensch gesproken, gansch onwaarschijnlijk is geworden.

III. De bijzondere reeksen er van, in rechte lijn van Abraham afwaarts, overeenkomstig de geslachtsregisters, vermeld in het begin van de Boeken der Kronieken (zoo ver als die gaan) en waarvan wij hier nu de nuttigheid zien.

Er zijn in deze geslachtslijst eenige bijzonderheden op te merken.

1. Onder de voorvaderen van Christus, die broeders hadden, was het meestal de jongste broeder, van wien Hij afstamde; zoo waren Abraham zelf, en Jacob, en Juda, en David, en Nathan, en Rhesa jongere broeders, om aan te toonen, dat de voortreffelijkheid en voorrang van Christus niet, gelijk dit bij aardsche vorsten het geval is, bestaat in het eerstgeboorterecht Zijner voorouders, maar in den wil van God, die, overeenkomstig de methode van Zijne voorzienigheid *nederigen verhoogt, en overvloediger eer geeft aan hetgeen gebrek aan dezelve heeft.*

2. Onder de zonen van Jakob, wordt behalve nog aan Juda, uit wien de Silo is voortgekomen, aandacht geschonken aan *zijne broeders: Judas en zijne broeders.* Geene melding wordt gemaakt van Ismael, den zoon van Abraham, of van Ezau, den zoon van Izak, omdat zij buiten de kerk gesloten waren; terwijl al de kinderen van Jakob er in opgenomen waren, en, hoewel zij geene stamvaders van Christus zijn geweest, waren zij toch patriarchen der kerk (Hand. 7 : 8), weshalve zij in deze geslachtslijst genoemd worden ter bemoediging der *twaalf stammen, die in de verstrooiing waren*, te kennen gevende dat zij deel hebben aan Christus, en evengoed als Juda in betrekking tot Hem staan.

3. Evenzoo zijn ook Faros en Zara, de tweelingzonen van Juda, beiden genoemd, hoewel alleen Fares een voorvader van Christus is geweest, en wel om dezelfde reden, als waarom de broeders van Juda vermeld worden. Sommigen denken, dat dit ook was, omdat in de geboorte van Fares en Zara iets allegorisch geweest is, Zara heeft eerst zijne hand uitgestoken, maar trok haar weder terug, en daarom verkreeg Fares het eerstgeboorterecht. Evenals Zara heeft de Joodsche Kerk het eerst de hand naar het recht van eerstgeboorte uitgestrekt, maar door ongeloof die hand terugtrekkende, brak de kerk der volken, evenals Zara, door, en verkreeg het geboorterecht; en aldus *is de verharding voor een deel over Israel gekomen, totdat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn*, en dan zal Zara geboren worden, en zal geheel Israel zalig worden. Rom. 11 : 25, 26.

4. Er worden vier vrouwen — slechts vier — in deze geslachtslijst genoemd; twee van haar waren oorspronkelijk *vervreemd van het burgerschap Israels*, Rachab, eene Kanaänietische, en daarenboven nog eene hoere, en Ruth, de Moabietische; want *in Jezus Christus is er noch Griek noch Jood;* de vreemdelingen en bijwoners zijn in Christus welkom, tot *het burgerschap der heiligen.* De andere twee waren overspeleressen, Thamar en Bathseba; hetgeen wederom een teeken van vernedering was, dat aan onzen Heere Jezus was gesteld, immers, niet alleen is Hij van dezulken afgestamd, maar op die afstamming wordt zeer bijzonder gewezen in Zijne geslachtslijst er wordt geen sluier over geworpen. Hij is in de *gelijkheid des zondigen vleesches gekomen*, (Rom. 8 : 3) en doet zelfs groote zondaars op hun berouw en bekeering, in innige betrekking tot Zich komen. Hierbij merken wij op, dat wij den menschen nooit de schande hunner voorouders moeten verwijten; het is iets, waaraan zij onschuldig zijn en niet kunnen verhelpen, en het is het lot geweest van de besten, ook van onzen Heere en Meester zelven. *David gewon Salomon bij degene, die Uria's vrouw was geweest*, dit wordt vermeld (zegt Dr. Whitby) om aan te toonen, dat het er zóó ver van daan was, dat David's misdaad, waarvan hij berouw had, en waarover hij zich voor den Heere had verootmoedigd, verhinderde, dat hem de belofte gegeven werd, dat het den Heere behaagd heeft haar juist door deze vrouw te vervullen.

5. Hoewel hier onderscheidene koningen vermeld worden, wordt geen van allen, behalve David, uitdrukkelijk koning genoemd (vers 6) *David den koning*, omdat met hem het verbond van het koningschap gemaakt was, en aan hem de belofte van het koninkrijk van den Messias gegeven werd, die daarom gezegd wordt, *den troon Zijns vaders Davids te beërven*, Lucas 1 : 32.

3. In den stamboom van de koningen van Juda zijn er tusschen Joram en Ozias (vers 8) drie uitgelaten, n.l. Ahazia, Joas en Amazia; als daarom gezegd is: Joram gewon Ozias, dan wordt overeenkomstig het Hebreeuwsche taaleigen bedoeld, dat Ozias in rechte lijn van hem afstamde, gelijk gezegd is tot Hizkia, dat de *zonen, die uit hem zouden voortkomen, naar Babel gevoerd zouden worden*, terwijl er toch tusschen hem en hen nog verscheidene geslach-

ten waren. Het was niet door vergissing of vergeetachtigheid dat deze drie werden uitgelaten, maar waarschijnlijk waren zij reeds weggelaten uit de geslachtsregisters, die de evangelist had geraadpleegd, en toen evenwel als authentiek hebben gegolden. Sommigen voeren er deze reden voor aan: — Daar het Mattheüs' bedoeling was om, ter wille van het geheugen, het getal van Christus' voorouders op driemaal veertien terug te brengen, was het noodig, dat er uit dit tijdperk drie uitgelaten zouden worden, en daartoe waren zij het geschikst die de onmiddellijke afstammelingen waren van de gevloekte Athalia, die de afgoderij van Achab in het huis van David had ingevoerd, waarom dit brandmerk op het geslacht was ingedrukt, en de ongerechtigheid bezocht werd *tot in het derde en vierde geslacht.* Twee van deze drie waren afvalligen, en op dezulken plaatst God gewoonlijk het teeken van Zijn misnoegen in deze wereld. Alle drie zijn een geweldigen dood gestorven.

7. Sommigen doen ons opmerken welk eene vermenging van goed en kwaad er in deze reeks van elkander opvolgende koningen is geweest; zoo bijv. (vers 7 en 8); de goddelooze *Rehabeam gewon* den goddeloozen *Abia;* de goddelooze *Abia gewon* den Godvruchtigen *Asa;* de Godvruchtige *Asa gewon* den Godvruchtigen *Iosafat;* de Godvruchtige *Josafat gewon* den goddeloozen *Joram.* Genade is geen erfgoed, evenmin als heerschende zonde. Gods genade is Zijner, en Hij schenkt haar, of onthoudt haar naar het Hem behaagt.

8. Als een merkwaardig tijdperk wordt van de Babylonische gevangenschap melding gemaakt, vers 11 en 12. Als men alles nagaat, was het een wonder, dat de Joden in de ballingschap niet verloren zijn geraakt, zooals dit met andere natiën is geschied, maar dit geeft de reden te kennen, waarom de stroom van dit volk rein en zuiver door die doode zee zou blijven vloeien, n.l. dat uit hen, *zooveel het vleesch aangaat, Christus zou komen. Verderf ze niet, want er is een zegen in,* die zegen der zegeningen, n.l. Christus zelf, Jes. 65 : 8, 9. Het was met het oog op Hem, dat zij weder hersteld zijn geworden, en dat Gods aangezicht lichtte over het heiligdom, dat verwoest was; *om des Heeren wil.* Dan. 9 : 17.

9. Van Josias wordt gezegd, dat hij *gewon Jechonias, en zijne broeders* (vers 11); met Jechonias wordt hier Jehojakim bedoeld, die de eerstgeborene was van Josias; maar als (in vers 12) gezegd wordt, dat *Jechonias gewon Salathiël* dan was deze Jechonias de zoon van dien Jehojakim, die naar Babel werd overgevoerd, en aldaar gewon hij Salathiël (gelijk door Dr. Whitby wordt aangetoond), en als Jechonias gezegd wordt *kinderloos* te zijn aangeschreven (Jerem. 22 : 30), dan wordt dit aldus verklaard: *Niemand uit zijn zaad zal voorspoedig zijn. Salathiël* wordt hier gezegd *Zorobabel* te hebben gewonnen, terwijl Salathiël Padája gewon, en deze Zorobabel gewon (1 Kron. 3 : 19); maar gelijk te voren, wordt de kleinzoon dikwijls zoon genoemd. Waarschijnlijk is Padája nog tijdens het leven van zijn' vader gestorven, en zoo werd zijn zoon Zorobabel *de zoon van Salathiël* genoemd.

10. De stamboom daalt af, niet tot aan Maria, de moeder onzes Heeren, maar tot *Jozef, den man van Maria* (vers 16); want de Joden hebben altijd hunne geslachtsregisters in de mannelijke linie gehouden; doch Maria was van denzelfden stam en hetzelfde geslacht als Jozef, zoodat Hij zoowel door Zijn moeder als door Zijn vermeenden Vader, uit het huis van David was; maar Zijn deel in deze waardigheid is door Jozef, tot wien Hij, naar het vleesch, in geene betrekking stond, ten einde aan te toonen, dat het rijk van den Messias niet op eene natuurlijke afkomst van David gegrond is.

11. Het middenpunt, waarin al die lijnen samenkomen, is *Jezus, gezegd Christus,* vers 16. Dat is Hij, die zoo vurig begeerd, met zooveel ongeduld verwacht werd, en op wien de patriarchen het oog hadden, toen zij zoo zeer naar kinderen verlangden, ten einde de eer te hebben van in die heilige linie te worden opgenomen. Geloofd zij God, wij bevinden ons thans niet in zulk een' donkeren, nevelachtigen toestand als zij, maar helder en duidelijk aanschouwen wij wat deze profeten en koningen als door een' spiegel in eene duistere rede gezien hebben. En wij kunnen, indien wij het niet door onze eigene schuld beletten, een grootere eere deelachtig worden, dan die zij zoo zeer begeerd hebben, want zij, die den wille Gods doen, staan in eervoller betrekking tot Christus dan zij, die naar den vleesche aan Hem verwant waren, hoofdst. 12 : 50. *Jezus* wordt *Christus* genoemd, dat is: de *Gezalfde;* dezelfde beteekenis heeft de *Hebreeuwsche* naam *Messias.* Hij wordt genoemd *Messias, de Vorst,* (Dan. 9 : 25) en ook dikwijls Gods Gezalfde (Psalm 2 : 2). In die hoedanigheid werd Hij verwacht: *Zijt Gij de Christus — de Gezalfde?* David, de koning, werd gezalfd (1 Sam. 16 : 13); evenzoo ook Aäron de priester (Lev. 8 : 12), en Elisa, de profeet (1 Kon. 19 : 16), en Jesaja, de profeet (Jes. 61 : 1). Christus, gesteld en bevoegd tot al deze ambten, wordt daarom de *Gezalfde* genoemd - *gezalfd met vreugdeolie boven Zijne medegenooten;* en naar dezen Zijn' naam die als eene uitgestorte zalve is, worden al Zijne volgelingen *Christenen* genoemd, want ook zij hebben *de zalving ontvangen.*

Eindelijk. Het kort begrip van geheel dit geslachtsregister hebben wij in vers 17, waar het is saamgevat in drie veertienen, die elk een merkwaardig tijdperk aanduiden. In het eerste veertiental hebben wij de opkomst van het geslacht van David, als de morgenstond, in het tweede, zien wij het bloeien en schitteren in middagglans; in het derde hebben wij het verval, de voortdurende afneming, totdat dit geslacht geslonken is tot het gezin van een' armen timmerman, en dan komt *Christus te voorschijn als de heerlijkheid van Zijn volk Israël.*

18. De geboorte van Jezus Christus was nu aldus; want als Maria, Zijne moeder, met Jozef ondertrouwd was, eer zij samengekomen waren, werd zij zwanger bevonden uit den Heiligen

Geest. 19. Jozef nu, haar man, alzoo hij rechtvaardig was, en haar niet wilde openbaarlijk te schande maken, was van wil haar heimelijk te verlaten. 20. En alzoo hij deze dingen in den zin had, ziet, de engel des Heeren verscheen hem in den droom, zeggende: Jozef, gij zone Davids! wees niet bevreesd Maria, uwe vrouw, tot u te nemen; want hetgeen in haar ontvangen is, dat is uit den Heiligen Geest. 21. En zij zal een' Zoon baren, en gij zult Zijn' naam heeten JEZUS; want Hij zal Zijn volk zalig maken van hunne zonden. 22. En dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden, hetgeen van den Heere gesproken is, door den profeet, zeggende: 23. Ziet, de maagd zal zwanger worden, en een' Zoon baren, en gij zult Zijn' naam heeten Emmanuël; hetwelk is, overgezet zijnde, God met ons. 24. Jozef dan, opgewekt zijnde van den slaap, deed, gelijk de engel des Heeren hem bevolen had, en heeft zijne vrouw tot zich genomen; 25. En bekende haar niet, totdat zij dezen haren eerstgeboren Zoon gebaard had; en heette Zijn' naam JEZUS.

I. Wij moeten de verborgenheid van Christus' menschwording aanbidden, maar haar niet napluizen. Als wij *niet weten welke de weg des Geestes zij* in de formeering van gewone menschen, noch *hoedanig de beenderen zijn in den buik eener zwangere vrouw* (Prediker 11 : 5) hoe veel te minder weten wij dan, hoe de gezegende Jezus in den buik der gezegende maagd werd geformeerd. Als David bewonderd hoe hij *in het verborgen gemaakt, en als een borduursel gewrocht is,* Ps. 139 : 13, 16), spreekt hij wellicht in den geest van Christus' menschwording. Wij vinden hier sommige omstandigheden van Christus' geboorte, die wij niet bij Lukas vinden, hoewel zij door dezen uitvoeriger verhaald wordt. Hier hebben wij:

1. Maria's ondertrouwd zijn met Jozef. Maria, de moeder onzes Heeren *was met Jozef ondertrouwd,* niet getrouwd, maar in contract met hem door eene plechtige verklaring *de futuro met betrekking tot de toekomst,* en daarvan werd, zoo God het veroorloofde, de belofte afgelegd. Wij lezen van een' man, die *eene vrouw ondertrouwd heeft, en haar niet tot zich heeft genomen,* Deut. 20 : 7. Christus was geboren uit eene maagd, maar eene ondertrouwde maagd, 1 Om den huwelijksstaat te eeren en aan te bevelen als *eerlijk onder allen* tegen de leer van duivelen, *welke verbiedt te huwelijken,* en volmaaktheid stelt in den ongehuwden staat. Wie was er hooger bevoorrecht dan Maria in haren ondertrouw?

2. Om den goeden naam van de gezegende maagd te bewaren, die anders aan smaad of laster zou zijn blootgesteld. Het was betamelijk dat hare zwangerschap door een huwelijk beschermd en in de oogen der wereld gerechtvaardigd zou worden. Een van de ouden zegt: Het was beter, dat men zou vragen: *Is deze niet de zoon des timmermans?* dan: *Is deze niet de zoon eener hoer?*

3. Opdat de gezegende maagd iemand zou hebben om haar te leiden in hare jeugd, de metgezel zou zijn in hare eenzaamheid en op hare reizen, iemand, die deelde in hare zorgen en kommer, eene hulp, die voor haar geschikt was. Sommigen denken, dat Jozef thans weduwnaar was, en dat zij, die *de broeders van Christus* genoemd worden (Hoofdstuk 8 : 55), Jozefs kinderen waren uit een vorig huwelijk. Dat is eene gissing van vele ouden. Jozef was *een rechtvaardig man,* zij *eene deugdzame vrouw.* De *geloovigen* moeten niet *een ander juk aantrekken met de ongeloovigen,* maar laten zij, die Godvreezend zijn, huwen met hen, die dit ook zijn, indien zij het liefelijke der huwelijksbetrekking willen smaken, en Gods zegen deelachtig worden. Ook kunnen wij uit dit voorbeeld leeren, dat het goed is om niet haastig maar met overleg en nadenken in het huwelijk te treden, en de bruiloft door een contract te laten voorafgaan. Het is beter tijd te nemen om zich wel te beraden, dan later tijd te *vinden* om berouw te hebben.

II. Haar zwanger zijn met het beloofde Zaad; *eer zij samengekomen waren, werd zij zwanger bevonden uit den Heiligen Geest.* Na het sluiten van het contract werd het huwelijk zóó lang uitgesteld, dat zij zwanger bleek vóór dat de tijd der plechtige huwelijksvoltrekking daar was, hoewel zij verloofd was, vóór zij zwanger werd. Waarschijnlijk was het na hare terugkomst van haar bezoek aan hare nicht Elisabeth, bij wie zij *drie maanden* was gebleven (Lukas 1 : 56) dat Jozef bemerkte, dat zij zwanger was, en zij zelve dit ook niet ontkende. Zij, in wie Christus eene gestalte heeft verkregen, zullen dit toonen; het zal *bevonden worden te zijn een* werk Gods, dat door Hem erkend zal worden. Nu kunnen wij ons wel voorstellen hoe groote verlegenheid dit met recht aan de gezegende maagd heeft veroorzaakt. Zij zelve kende den Goddelijken oorsprong van deze ontvangenis, maar hoe zal zij dit kunnen bewijzen? Er zal met haar *gehandeld worden als met een hoere.* Hier is bij op te merken, dat wij na eene hooge bevoorrechting het een of ander kunnen verwachten, dat ons verootmoedigt, eenigerlei smaad, *als een doorn in het vleesch,* ja *als een zwaard in het gebeente.* Nooit is eene dochter van Eva met zulk een eere bekleed geworden als de maagd Maria, en toch was zij in gevaar om van een der ergste misdaden beschuldigd te worden. Maar wij bevinden niet, dat zij er zich om gekweld heeft, zich harer onschuld bewust zijnde bleef zij kalm en gaf hare zaak over *aan Hem, die rechtvaardig oordeelt.* Zij, die zorgen hunne conscientie rein te bewaren, kunnen blijmoedig en gerust vertrouwen, dat God hun goeden naam zal bewaren, en zij hebben reden te hopen, dat Hij niet slechts hunne oprechtheid, maar ook hunne eer zal doen blijken, als de zon aan den middag.

III. Jozefs verlegenheid en zorge omtrent de vraag hoe hij in dit geval had te handelen. Wij kunnen ons voorstellen, hoe groot het verdriet en de teleurstelling was voor hem, toen hij be-

vond, dat zij, van wie hij zoo hoogen dunk had gehad, en die hij zoo zeer had gewaardeerd, onder verdenking kwam van zoo groot eene misdaad te hebben gepleegd. *„Is dit Maria?"* dacht hij bij zich zelven, „hoe wij ons toch kunnen bedriegen in hen, van wie wij de hoogste gedachten hebben gekoesterd! hoe worden wij teleurgesteld in de personen, van wie wij de beste verwachtingen hadden!" Hij is wars van eene zoo Godvruchtige vrouw iets zoo slechts te gelooven, maar toch! die zaak, te slecht om verontschuldigd te kunnen worden, is evenwel te blijkbaar om te kunnen worden ontkend. Welk een strijd ontstaat hierover in zijn binnenste tusschen die jaloerschheid, die eene grimmigheid is des mans, en hard is als het graf, en de genegenheid, welke hij voor Maria koestert!

Merk op. 1. Het uiterste, dat hij zocht te vermijden. *Hij wilde haar niet openbaarlijk te schande maken.* Hij zou dit hebben kunnen doen, want, volgens de wet moest eene *ondertrouwde maagd*, die zich aan hoererij had schuldig gemaakt, gesteenigd worden. Deut. 22 : 23, 24. Maar hij *wilde* zich de wet *niet* tegen haar ten nutte maken; indien zij schuldig is, dan is dit toch niet bekend, en door hem zal het ook niet bekend worden. Hoe verschillend was de geest en gezindheid, die Jozef aan den dag legde, van die van Juda, die in een gelijksoortig geval, haastig het strenge vonnis uitsprak: *Breng ze hiervoor, dat zij verbrand worde!* Gen. 38 : 24. Hoe goed het is om na te denken over de dingen, zooals Jozef hier gedaan heeft! Als er meer van dit nadenken en overwegen was bij ons oordeelen en ons berispen, er zou ook meer barmhartigheid en gematigdheid in zijn. Haar te doen straffen wordt hier genoemd *haar* openlijk ten afschrikkend voorbeeld te stellen [1]) hetgeen aantoont wat het doel is der straf — het waarschuwen van anderen: het is *in terrorem opdat allen van rondom zullen hooren en vreezen* 1. *Sla den spotter,* zoo zal de slechte kloekzinnig worden.

Sommige menschen van streng en hard karakter, zouden die goedertierenheid in Jozef kunnen laken: toch wordt zij hier tot zijn lof vermeld; omdat *hij rechtvaardig was,* wilde hij haar niet te schande maken. Hij was een *godsdienstig, vroom man,* en daarom geneigd om barmhartig te zijn, gelijk God barmhartig is, en te *vergeven,* als iemand, die ook zelf *vergeving ontvangen heeft.* Als eene ondertrouwde jonge dochter in het veld verkracht is geworden, dan ging de wet van de barmhartige onderstelling uit, dat zij *geroepen heeft* (Deut. 22 : 26) en dan bleef zij ongestraft. Zoo zal ook Jozef eene liefderijke, barmhartige uitlegging aan de zaak gegeven hebben; en hierin is hij *rechtvaardig,* teergevoelig omtrent den goeden naam van iemand, die nooit te voren iets gedaan had om er een smet op te werpen. In vele gevallen betaamt het ons zachtmoedig te wezen tegenover hen, die onder verdenking staan van te hebben gezondigd, het beste omtrent hen te hopen, en het beste te denken van hetgeen zulk een slecht aanzien heeft, in de hoop, dat het blijken zal beter te zijn dan het schijnt. *Summum jus summa injuria. — De uiterste strengheid der wet is* (somtijds) de *uiterste onrechtvaardigheid.* De rechtbank van het geweten, die de strengheid der wet verzacht, of matigt, noemen wij *de rechtbank der billijkheid.* [1]) Zij, die schuldig worden bevonden aan eene misdaad, waren wellicht *overvallen door de misdaad,* en behooren *dus met den geest der zachtmoedigheid terecht gebracht te worden,* en bedreiging moet, zelfs als zij rechtvaardig is, gematigd zijn. 2. Den uitweg, dien hij vond, om dit uiterste te vermijden. Hij was *van wil haar heimelijk te verlaten,* dat is: haar in tegenwoordigheid van twee getuigen een scheidbrief te geven, en aldus de zaak onder elkander stil te houden. *Een rechtvaardig man* zijnde, dat is: een man, die zich streng aan de wet hield, wilde hij er niet toe overgaan haar te huwen, maar besloot hij *haar te ontbinden,* maar dit, uit teeder medelijden met haar, zoo stil mogelijk te doen, en zonder opzien te verwekken. Merk hierbij op, dat de noodzakelijke berisping van hen, die overtreden hebben, zooveel mogelijk zonder gerucht te maken moet geschieden. *De woorden der wijzen moeten in stilheid aangehoord worden.* Christus zelf *zal niet twisten noch roepen.* Christelijke liefde en Christelijke voorzichtigheid zullen *eene menigte van zonden bedekken,* ja zelfs groote zonden, in zoover dit kan geschieden zonder er gemeenschap mede te hebben.

IV. Jozefs uitredding uit deze verlegenheid door een ijlbode, gezonden van den hemel, vers 20, 28. *Alzoo hij deze dingen in den zin had,* er over nadacht, en niet wist wat te besluiten, heeft God hem genadiglijk den weg gewezen, dien hij had te gaan, en hem dus gerust gesteld. Merk op, dat zij, die leiding van God wenschen te ontvangen, ook zelf moeten nadenken over de dingen, met zich zelven te rade moeten gaan. Het zijn de *nadenkenden,* niet *de gedachteloozen,* die God wil leiden en besturen. Toen hij verlegen was, en zooveel hij vermocht de zaak had overwogen, toen kwam God met Zijn' raad. Merk op, dat het Gods tijd is om met Zijne leering en leiding bij Zijn volk te komen, als zij zelf *ten einde raad* zijn, en gansch niet weten wat te doen. De boodschap werd aan Jozef gezonden door *een engel des Heeren,* denzelfden engel waarschijnlijk, die aan Maria de tijding bracht van hare ontvangenis — de engel Gabriël. Nu begint door de engelen de gemeenschap weer met den hemel, waarmede de aartsvaders verwaardigd werden, maar die lang in onbruik was gekomen: want, toen de *Eerstgeborene in de wereld stond te komen,* kregen de engelen bevel Hem te vergezellen. In hoever God thans op onzichtbare wijze gebruik maakt van de bediening der engelen om Zijn volk uit moeielijkheden te redden, weten wij niet; maar hiervan kunnen wij ons verzekerd houden, dat zij zijn *dienende geesten* hun ten goede. Deze engel verscheen Jozef *in een' droom,* toen hij sliep, gelijk God somwijlen tot de vaderen gesproken

[1]) Vers 11, naar de Engelsche overzetting.

[1]) Court of equity, in Engeland, een soort van aanvullingsgerechtshof, door gelegenheid te geven, fouten te herstellen, die door vorige rechtbanken zijn begaan.

heeft. Als wij kalm en rustig zijn, dan zijn wij in den besten gemoedstoestand om de aanduidingen van den Goddelijken wil te ontvangen. De Geest beweegt zich over kalme wateren. Deze droom heeft ongetwijfeld in zich zelf het blijk en kenmerk gehad, dat hij van God was, en niet het voortbrengsel eener ijdele verbeelding. Nu 1. Wordt Jozef hier *geleid*, den weg gewezen hoe ten opzichte van zijn voorgenomen huwelijk te handelen. De engel noemt hem *Jozef, gij Zone Davids;* hij herinnert hem aan zijne verwantschap met David, teneinde hem voor te bereiden op het verrassend bericht omtrent zijne betrekking tot den Messias, die, gelijk ieder wist, een afstammeling van David zou zijn. Soms gebeurt het, dat menschen van gering vermogen en weinig aanzien er niet zeer gesteld op zijn, dat men hun hooge eer wil aandoen, zoodat zij die weigeren, daarom was het noodig om dezen armen timmerman aan zijne hooge afkomst te herinneren: „Waardeer u zelven, Jozef, gij zijt die zone Davids door wien de lijn van den Messias heengaat". Zoo mogen wij tot iederen geloovige zeggen: „Vrees niet, gij zoon van Abraham, gij kind van God; vergeet de waardigheid niet van uwe geboorte; uwe nieuwe geboorte". *Wees niet bevreesd Maria tot uwe vrouw te nemen*, aldus kan dit gelezen worden. Daar Jozef haar verdacht zwanger te zijn door hoererij, was hij bevreesd *haar te nemen*, en zoodoende schuld en smaad over zich te brengen. Neen, zegt God, *vrees niet;* de zaak is niet aldus gelegen. Maria heeft hem wellicht gezegd, dat zij zwanger was door den Heiligen Geest; hij zou ook gehoord kunnen hebben wat Elisabeth tot haar zeide (Lukas 1 : 43) toen zij haar *de moeder haars Heeren* noemde; en, indien dit zoo was, vreesde hij hoogmoedig of aanmatigend te zijn als hij iemand huwde, die zoo ver boven hem stond. Maar *waaruit* zijne vrees nu ook moge ontstaan zijn, zij werd tot zwijgen gebracht door dit woord: *Wees niet bevreesd, Maria, uwe vrouw, tot u te nemen.* Het is een groote zegen om van ons vreezen verlost te worden, en onze twijfelingen opgelost te zien, zoodat wij gerust en tevreden met ons werk of met onze zaken voort kunnen gaan. 2. Hij ontvangt hier inlichting omtrent *dat heilige*, waarvan zijne ondertrouwde vrouw nu zwanger was. Hetgeen in haar ontvangen is, is van Goddelijken oorsprong. Het is er zóó ver vandaan, dat hij deelen zou *in*, of medeplichtig zijn *aan*, onreinheid door haar te huwen, dat hij, integendeel, deelgenoot zal worden van de hoogste waardigheid, die geschonken kan worden. Twee dingen worden hem medegedeeld.

1. *Dat zij ontvangen had door de kracht des Heiligen Geestes*, niet door de kracht der natuur. De Heilige Geest, die de wereld had voortgebracht, bracht nu den Zaligmaker der wereld voort, *en bereidde Hem een lichaam*, zooals Hem beloofd was, toen Hij zeide: *Zie, Ik kom.* Vandaar dat Hij gezegd wordt *geworden te zijn uit eene vrouw* (Gal. 4 : 4), en toch ook die tweede *Adam* te zijn, die *de Heere is uit den hemel*, 1 Cor. 15 : 47. Hij is *de Zone Gods*, maar heeft toch in zoo ver deel aan de natuur en zelfstandigheid Zijner moeder, om *de vrucht haars buiks* genaamd te worden, Lukas 1 : 42. Het was noodig, dat deze ontvangenis op andere wijze zou geschieden dan door gewone *voortteling*, opdat Hij alzoo deel zou hebben aan de menschelijke natuur, en toch aan het bederf en de besmetting er van zou ontkomen, niet *ontvangen en geboren* zou zijn in ongerechtigheid. De geschiedenis verhaalt ons van sommigen, die ijdellijk voorgaven door goddelijke kracht te hebben ontvangen, zooals de moeder van Alexander, maar met niemand is dit ooit werkelijk geschied, dan met de moeder onzes Heeren. Hierin, gelijk als in andere dingen, is Hij *Wonderlijk*. Wij lezen niet, dat de maagd Maria zelve zeer was aangedaan; zij legde het alles weg in haar hart, en daarom heeft God een' engel gezonden, om het feit te getuigen. Zij, die hunne eigene eer niet zoeken, zullen de eere hebben, die van God komt; deze is bewaard en weggelegd voor de ootmoedigen.

2. Dat zij *den Zaligmaker der wereld* zou voortbrengen (vers 21). *Zij zal een' Zoon baren;* er wordt te kennen gegeven wat Hij wezen zal:

[1.] In den naam, die aan haren Zoon gegeven moet worden: *Gij zult Zijn naam heeten Jezus, een Zaligmaker.* Jezus is dezelfde naam als Jozua, alleen de uitgang is veranderd om den wille der Grieksche taalvormen. Jozua wordt *Jezus* genoemd (Hand. 7 : 45; Hebr. 4 : 8) in overeenstemming met de Septuaginta [1]). Er waren twee personen van dien naam in het Oude Testament, die beiden merkwaardige typen van Christus zijn geweest; Jozua, die de aanvoerder was van Israel bij hunne eerste vestiging in Kanaän, en Jozua, hun hoogepriester bij hunne tweede vestiging na de ballingschap, Zach. 6 : 11, 12. Christus is onze Jozua, *de Overste Leidsman onzer* Zaligheid, en *de Hoogepriester onzer belijdenis* en in beide hoedanigheden, onze Zaligmaker — een Jozua, die in de plaats komt van Mozes, en datgene voor ons doet, wat *de wet niet kon doen, dewijl zij krachteloos was.* Jozua's naam was vroeger Hosea, maar Mozes heeft er de eerste lettergreep aan toegevoegd van den Naam Jehovah, en heeft er dus *Jehoshua* van gemaakt (Numeri 13 : 16), om aan te duiden, dat de Messias, die dien naam dragen zou, *Jehovah* zal zijn; daarom *kan Hij ook volkomen zaligmaken*, en *is de zaligheid ook in geenen anderen.*

[2.] In de reden van dien naam: *Want Hij zal Zijn volk zaligmaken van hunne zonden;* niet slechts het volk der Joden (Hij is gekomen tot *de Zijnen*, en zij hebben Hem niet aangenomen), maar allen, die Hem door *de keuze des Vaders* gegeven zullen worden, en allen, die zich door *hunne eigene keuze* aan Hem gegeven hebben. Hij is een Koning, die Zijne onderdanen beschermt, en gelijk Israels richteren van ouds *verlossing* voor hen *werkt.* Merk op, dat zij, die door Christus zalig gemaakt worden, *zalig gemaakt worden van hunne zonden:* van de schuld der zonde door *de verdienste van Zijn*

1) De vertaling van het Oude Testament in het Grieksch, door 72 Joodsche geleerden.

dood, van de heerschappij der zonde door *den Geest Zijner genade.* Door hen zalig te maken van zonde, verlost Hij hen van den toorn en den vloek en al de rampzaligheid hier en hiernamaals. Christus is gekomen om Zijn volk zalig te maken niet *in hunne zonde,* maar *van hunne zonde,* vrijheid voor hen te verkrijgen, niet *om te zondigen,* maar *vrijheid van de zonde, om hen te verlossen van alle ongerechtigheid* (Titus 2 : 14); en hen te verlossen, vrij te koopen, *uit de menschen* (Openb. 14 : 4) voor zich, *die afgescheiden is van de zondaren.* Zij zijn het dus, die aflaten van hunne zonden, en zich aan Christus geven als *Zijn volk,* deel hebben aan den Zaligmaker, en de groote verlossing, die Hij *gewrocht heeft.* Rom. 11 : 26.

V. De vervulling der Schrift in dit alles. Deze evangelist, die onder de Joden schreef, wijst hier meer dikwijls op dan al de andere evangelisten. Hier hebben de Oud-Testamentische profetieën hare vervulling in onzen Heere Jezus, waardoor het blijkt, dat Hij het was, die komen zou, en dat wij geen' anderen hebben te verwachten, want Hij was degene, *wien al de profeten getuigenis geven.* De Schrift nu, die in de geboorte van Christus vervuld werd, was die belofte van een teeken, dat God aan koning Achaz heeft gegeven (Jes. 7 : 14). *Ziet, eene maagd zal zwanger worden,* waar de profeet, het volk Gods aanmoedigende om te hopen op de beloofde verlossing van Sanheribs inval, hen er toe brengt om uit te zien naar den Messias, die uit het volk der Joden en het huis Davids komen zou, waaruit het dus gemakkelijk was af te leiden, dat, hoewel dat volk en dit huis nu zwaar beproefd werden, het eene noch het andere evenwel het verderf overgegeven kon zijn, zoo lang God nog zulk een zegen voor hen weggelegd had. De verlossingen, die God voor de Oud-Testamentische kerk gewrocht heeft, waren typen en afschaduwingen van de groote verlossing door Christus aangebracht; en, als God het grootere wil doen, zal Hij niet falen ook het kleinere te doen.

De profetie, welke hier is aangehaald, wordt zeer gepast ingeleid met een „*Ziet*", dat dienen moet zoowel om aandacht, als bewondering op te wekken; want wij hebben hier de verborgenheid der Godzaligheid, welke zeker wel zonder tegenspraak, groot is, nl. dat *God geopenbaard is in het vleesch.*

1. Het teeken is, dat de Messias *geboren zal worden uit eene maagd. Eene maagd zal zwanger worden,* en, door haar, zal Hij geopenbaard worden *in het vleesch.* Het Hebreeuwsche woord *Almah* beteekent eene *maagd* in den striktsten zin des woords, zulk eene als Maria betuigde te zijn (Lukas 1 : 34), *ik bekende geen' man;* ook zou het niet zulk een wondervol teeken geweest zijn als bedoeld was, indien dit anders geweest ware. Van den beginne aan was het te kennen gegeven, dat de Messias uit eene maagd geboren zou worden, toen er gezegd was, dat Hij *het zaad der vrouw zou wezen,* het zaad der vrouw op zulk eene wijze, dat het niet het zaad is van een' man. Christus is uit eene maagd geboren, niet slechts omdat Zijne geboorte *bovennatuurlijk* moest wezen, en gansch buitengewoon, maar ook omdat zij *vlekkeloos* en rein, zonder eenigerlei smet of zonde moest zijn. Christus moest geboren worden, niet uit eene *keizerin* of *koningin,* want Hij is niet in uitwendigen glans of praal verschenen, maar uit eene maagd, ten einde ons geestelijke reinheid te leeren, ons te leeren aan alle genietingen der zinnen te sterven en ons aldus *onbevlekt te bewaren* van de wereld en van het vleesch, ten einde als *reine maagden aan Christus* te worden voorgesteld.

2. De waarheid, welke door dit teeken bewezen wordt, is, dat Hij de Zone Gods is, en de Middelaar tuschen God en den mensch: want *men zal zijn naam noemen Emmanuel;* dat is, Hij zal *Emmanuel* wezen; zooals wanneer gezegd wordt: *Hij zal genaamd worden,* bedoeld is: Hij zal zijn: *de Heere onze gerechtigheid. Emmanuel* beteekent *God met ons,* een geheimenisvolle naam, maar zeer kostelijk; God *vleesch geworden* onder ons, en dus, God *verzoenbaar* met ons, in vrede met ons, ons opnemende in het verbond en ons toelatende tot gemeenschap met Hem. Het volk der Joden had God met hen in typen en schaduwen, wonende tusschen de cherubim, maar nooit zoo, als toen het *Woord vleesch was geworden.* — dat was de gezegende *Shechinah.* Welk een goede maatregel was dit om tot vrede en gemeenschap te komen tusschen God en den mensch, dat de twee naturen aldus in den Persoon des Middelaars te zamen werden gebracht! Hierdoor werd Hij de onpartijdige scheidsman, geschikt *om Zijne hand te leggen op beiden,* daar Hij in beider natuur deelt. Aanschouw hierin de grootste verborgenheid en de rijkste genade, die ooit geschonken werd. In het licht der *natuur* zien wij God als een God *boven ons;* in het licht der wet zien wij Hem als een God *tegen ons,* maar in het licht des Evangelies zien wij Hem als *Emmanuel,* God *met ons,* in onze eigene natuur, en (wat meer is) in ons belang. Hierin heeft de Verlosser *Zijne liefde bevestigd.* Met Christus' naam, *Emmanuel,* kunnen wij den naam vergelijken, die aan de Evangelie-kerk is gegeven (Ezechiël 48 : 35) *Jehovah Shammah-De Heere is aldaar;* de Heere der heirscharen is met ons.

Ook is het niet onjuist, of ongepast te zeggen dat de profetie, welke voorzeide, dat Hij *Emmanuel* genoemd zou worden, vervuld werd in de bedoeling er van, toen Hij *Jezus* genoemd werd; want indien Hij niet *Emmanuel — God met ons* — ware geweest, Hij zou niet *Jezus — een Zaligmaker* — hebben kunnen zijn; en hierin bestaat de zaligheid, die Hij gewrocht heeft n.l. *in het samenbrengen met God en den mensch.* Dit was het wat Hij bedoelde: *God met ons* te brengen, hetgeen onze grootste zaligheid is, en *ons met God* te brengen, dat onze duurste plicht is.

VI. Jozefs gehoorzaamheid aan het Goddelijk voorschrift (vers 24). *Opgewekt zijnde van den slaap* door den indruk, dien de droom bij hem had teweeggebracht, *deed hij, gelijk de engel des Heeren hem bevolen had,* hoewel dit tegen

zijn vroegere gevoelens en voornemens inging; *hij heeft zijn vrouw tot zich genomen.* Hij deed het spoedig, zonder uitstel, en blijmoedig, zonder tegenspreken, hij is het hemelsch gezicht niet ongehoorzaam geweest. Eene buitengewone leiding en besturing, zoo als deze was, hebben wij thans niet te verwachten; maar God heeft nog altijd wegen en middelen om ons in duistere, of twijfelachtige gevallen Zijn' wil bekend te maken, door wenken Zijner voorzienigheid, door strijd in onze conscientie en den raad van trouwe vrienden; waarbij dan altijd de algemeene regel van het geschreven Woord toegepast moet worden. Daarom behooren wij bij elken stap van ons leven, bovenal bij groote en gewichtige aangelegenheden, zooals dit hier met Jozef het geval was, leiding van God te zoeken, en dan zullen wij het veilig en liefelijk bevinden om te doen wat Hij ons gebiedt.

VII. De vervulling der Goddelijk belofte (vers 25). *Zij had dezen haar eerstgeborenen Zoon gebaard.* Dit is meer omstandig beschreven in Lukas 2 : 1 enz. Merk op: datgene, *wat uit den Heiligen Geest ontvangen is,* zal nooit *ontijdig* worden geboren, maar zal ter bestemder tijd worden voortgebracht. Hetgeen *uit den wil des vleesches* en *uit den wil des mans* is, zal dikwijls mislukken; maar als Christus *geformeerd* is in de ziel, dan heeft God zelf het goede werk begonnen, dat Hij zal voleindigen; wat *ontvangen* is in genade, zal ongetwijfeld worden *voortgebracht* in heerlijkheid.

Verder is hier op te merken: 1 Dat Jozef, hoewel hij het huwelijk met Maria, zijne ondertrouwde vrouw heeft voltrokken, zich toch op een' afstand van haar hield, zoo lang zij van dat Heilige zwanger is geweest: hij *bekende haar niet, tot dat zij dezen haren eerstgeborenen Zoon gebaard had.* Er is veel gezegd over den altijddurenden maagdelijken staat van de moeder onzes Heeren; Hieronymus was in grooten toorn ontstoken tegen Helvidius, omdat deze hem ontkende. Zeker is het, dat hij uit de Schrift niet kan bewezen worden. Dr. Whitby neigt tot het gevoelen, dat als er gezegd is: *Jozef bekende haar niet totdat zij haren eerstgeborenen Zoon gebaard heeft,* hiermede te kennen gegeven wordt, dat hij daarna, toen de reden er voor niet meer bestond, met haar geleefd heeft overeenkomstig de wet, Exodus 21 : 10). 2. Dat Christus was de *eerstgeborene*; en aldus zou Hij, naar het taalgebruik der Schrift, ook genoemd kunnen worden, al zou Zijne moeder ook na Hem, geene kinderen meer gehad hebben. Het is ook niet zonder dat er eene diepe verborgenheid in opgesloten ligt, dat Hij haar Eerstgeborene genoemd wordt, want Hij is *de Eerstgeborene aller creaturen,* dat is de Erfgenaam van alle dingen; en Hij is *de Eerstgeborene onder vele broederen,* opdat Hij in alles den voorrang zou hebben. 3. Dat *Jozef Zijn naam heette Jezus,* overeenkomstig de aanwijzing, die Hem was gegeven. God, Hem *gesteld* hebbende om de Zaligmaker te zijn, hetgeen te kennen was gegeven door den naam *Jezus,* moeten wij Hem tot onzen Zaligmaker *aannemen,* en in overeenstemming hiermede Hem noemen *Jezus, onzen Zaligmaker.*

HOOFDSTUK II.

In dit Hoofdstuk hebben wij de geschiedenis der kindsheid onzes Zaligmakers, waarin wij zien hoe vroeg Hij reeds begon te lijden, en dat in Hem het woord der gerechtigheid vervuld werd, eer Hij zelf alle gerechtigheid begon te vervullen. Hier is 1. Het ijverig onderzoek naar Christus door de wijzen van het Oosten, vers 1-8. II. Hun Godvruchtig dienen van Hem, toen zij ontdekten waar Hij was, vers 9—12, III. Christus' vlucht naar Egypte, om aan de wreedheid van Herodes te ontkomen, vers 13—15, IV. Den barbaarschen kindermoord te Bethlehem, vers 16—18. V. Christus' terugkeer uit Egypte in het land Israels, vers 19—23.

Toen nu Jezus geboren was te Bethlehem, gelegen in Judea, in de dagen van den koning Herodes, ziet, eenige wijzen van het Oosten zijn te Jeruzalem aangekomen. 2 Zeggende: waar is de geboren koning der Joden? want wij hebben gezien zijne ster in het Oosten, en zijn gekomen om hem te aanbidden. 3 De koning Herodes, nu, dit gehoord hebbende, werd ontroerd, en geheel Jeruzalem met hem. 4 En bijeenvergaderd hebbende al de overpriesters en schriftgeleerden des volks, vraagde van hen, waar de Christus zou geboren worden. 5 En zij zeiden tot hem: Te Bethlehem in Judea gelegen; want alzoo is geschreven door den profeet: 6 En gij Bethlehem, gij, land Juda zijt geenszins de minste onder de vorsten van Juda; want uit u zal de Leidsman voortkomen, die Mijn volk Israel weiden zal, ?. Toen heeft Herodes de wijzen heimelijk geroepen, en vernam naarstiglijk van hen den tijd, wanneer de ster verschenen was. 8 En hen naar Bethlehem zendende, zeide: Reist heen, en onderzoekt naar dat Kindeken, en als gij het gevonden zult hebben, boodschapt het mij, opdat ik ook kome en datzelve aanbidde.

Het was een teeken van vernedering, aan den Heere Jezus gesteld, dat Hij, hoewel Hij *de Wensch aller Heidenen is,* toch bij Zijne komst in de wereld weinig opgemerkt was; er werd, zooals men zegt, weinig notitie van Hem genomen. Zijne geboorte was onbekend, er werd geen acht op geslagen. Hierin heeft Hij zich ontledigd en zichzelven vernietigd. Als de Zone Gods in de wereld moest gebracht worden, zou men met recht hebben kunnen verwachten, dat Hij met het grootst mogelijke ceremonieel ontvangen zou worden, dat onmiddelijk kronen en schepters aan Zijne voeten zouden worden gelegd, en dat de hooge en machtige vorsten der wereld Zijne nederige dienaren zouden zijn geweest. Zulk een' Messias hebben de Joden verwacht; maar niets van dit alles zien wij; Hij is in de wereld gekomen, en *de wereld heeft Hem niet gekend;* ja wat meer is: *Hij is gekomen*

tot het Zijne en de *Zijnen hebben Hem niet aangenomen.* Want, op zich hebbende genomen om voldoening te geven aan Zijn' Vader voor het onrecht, dat Hem *in Zijne eere* door de zonde des menschen was aangedaan, heeft Hij dit gedaan door zich zelven te verloochenen *in*, en zich zelven te berooven *van*, de eere, die Hem ongetwijfeld als God, verschenen in het vleesch, toekwam. Evenwel, gelijk naderhand, zoo zijn ook bij Zijne geboorte enkele stralen van het licht Zijner heerlijkheid door de duisternis van Zijne grootste vernedering naar buiten doorgebroken. Hoewel er *een verbergen was van Zijne sterkte*, zoo had *Hij toch hoornen genoeg aan Zijne hand.* Hab. 3 : 4, om de wereld, en inzonderheid de Joden, wegens hunne stompzinnigheid te veroordeelen.

De eersten, die na Christus' geboorte acht op Hem gaven, waren de herders, Lukas 2 : 15, enz. die heerlijke dingen omtrent Hem hoorden en zagen, en *ze alom bekend maakten*, tot verbazing van allen, die ze hoorden, vers 17 en 18. Daarna hebben Simeon en Anna door den Geest van Hem gesproken tot allen, die acht wilden geven op hetgeen zij zeiden, Lukas 2 : 38. Nu zou men zoo denken, dat deze wenken door de mannen van Juda en *de inwoners van Jeruzalem* ter harte genomen zouden worden, en dat zij den lang verwachten Messias met beide armen zouden hebben omhelsd, maar voor zooveel blijkt, is Hij nog bijna twee jaren te Bethlehem gebleven, en er werd niet verder notitie van Hem genomen, totdat deze wijzen uit het Oosten kwamen. Zij, die op de dingen geen acht *willen* geven, zullen door niets opgewekt of wakker geschud kunnen worden. O hoe ontzettend groot was de stompzinnigheid dier Joden! Niet minder groot is zij bij velen, die zich Christen noemen! Merk op:

I. Wanneer dit onderzoek omtrent Christus werd ingesteld. Het was *in de dagen van den koning Herodus.* Deze Herodes was een Edomiet, die door Augustus en Antonius, de toenmalige voornaamste beheerschers van den Romeinschen staat, tot koning over Judea was aangesteld. Hij was een man, wiens karakter bestond uit valschheid en wreedheid, en die toch den vleienden titel van *Herodes de Groote* ontving. Christus was geboren in het vijf en dertigste jaar zijner regeering, en hierop wordt de aandacht gevestigd om aan te toonen, dat *de schepter* nu *van Juda was gekomen, en de wetgever van tusschen zijne voeten;* en daarom was het nu voor den Silo de tijd om te komen en *tot Hem zullen de volken vergaderd worden:* getuigen deze wijzen uit het Oosten, Gen. 49 : 10.

II. Wie en wat deze *wijzen* waren: zij worden hier *Magi* genoemd. Sommigen nemen dit in goeden zin; de *Magi* onder de *Perzen* waren hunne wijsgeeren en priesters; ook wilde men onder hen niemand als hun koning erkennen, die niet eerst tot de *Magi* had behoord. Anderen zijn van meening, dat zij zich met ongeoorloofde kunsten bezig hielden: het woord wordt ook gebruikt voor Simon den toovenaar (Hand. 8 : 9, 11), en voor Elymas den toovenaar (Hand. 13 : 6), ook wordt het in de Schrift in geene andere beteekenis gebruikt; en zoo was het dus reeds vroeg een voorbeeld en voorteeken van Christus' overwinning over den duivel, toen zij, die zulke ijverige vereerders en aanhangers van hem geweest zijn, tot de vroegste aanbidders van het Kind Jezus hebben behoord, zóó spoedig reeds werden de zegeteekenen opgericht van Zijne overwinning over de machten der duisternis. Welke soort van wijzen dezen nu ook vroeger geweest mogen zijn, nu begonnen zij inderdaad *wijs* te worden, toen zij er zich toe begaven om een onderzoek naar Christus in te stellen.

Zeker is: 1. Dat zij Heidenen waren, niet behoorende tot het burgerschap Israels. De Joden sloegen geen acht op Christus, maar deze Heidenen zochten en vonden Hem. Dikwijls zijn zij, die zich het dichtst bij het middel bevinden, het verst verwijderd van het doel. Zie hoofdst. 8 : 11, 12. De eerbied, door deze Heidenen aan Christus betoond, was een gelukkig teeken en voorbeeld van hetgeen volgen zou, als zij, die *verre* waren, *door Christus nabij gebracht zullen worden.* 2. Dat zij *geleerden* waren. Zij beoefenden kunsten, merkwaardige kunsten; groote geleerden moeten groote Christenen zijn, en *dan eerst* vervolledigen zij hunne geleerdheid, als zij *Christus leeren kennen.* 3. Dat zij *Oosterlingen* waren, die bekend stonden wegens hunne waarzeggerij, Jes. 2 : 6. De geschenken, welke zij brachten, waren voortbrengselen van dat land; de Arabieren hadden hulde gedaan aan David en Salomo als typen van Christus. Jethro en Job waren uit die landstreek. Meer dan dit hebben wij niet van hen te zeggen. De overleveringen der Roomsche kerk, dat zij drie in aantal waren (een der ouden zegt, dat hun getal veertien bedroeg) dat zij koningen waren, en dat zij begraven liggen in Colen, (Keulen) en daarom *de drie koningen van Colen* genoemd worden, zijn beuzelachtig; wij begeeren niet wijs te zijn boven hetgeen geschreven is.

III. Wat hen er toe gebracht heeft om dit onderzoek in te stellen. In hun land, dat in het *Oosten* gelegen was, hadden zij een *buitengewone ster* gezien, zooals zij nooit te voren gezien hadden, en dit hielden zij voor eene aanduiding, dat een buitengewoon Persoon was geboren in het land van Judea, daar de ster van den aard eener komeet, of liever van een meteoor, in de lagere luchtlagen over dit land zweefde. Dit week zoozeer af van het gewone, dat zij tot de gevolgtrekking kwamen, dat het iets buitengewoons moest beteekenen. Buitengewone verschijnselen van God in de schepselen moeten ons altijd doen vragen wat hierin zijn wil en welbehagen is. Christus heeft *teekenen aan den hemel* voorzegd. De geboorte van Christus was aan de Joodsche herders bekend gemaakt door *een' engel*, aan de Heidensche wijsgeeren door eene *ster.* Tot beide heeft God in hunne eigene taal gesproken, en op de manier, waarmede zij het best bekend waren. Sommigen denken, dat het licht, hetwelk de herders om zich henen zagen schijnen in den nacht, toen Christus geboren werd, hetzelfde licht was, hetwelk aan de wijzen, die

zich op zoo grooten afstand bevonden, als eene ster was toegeschenen; maar hiermede kunnen wij niet gereedelijk instemmen, omdat zij dezelfde ster, die zij in het *Oosten* gezien hadden, nog lang daarna hebben waargenomen, daar zij hen leidde tot aan het huis, waar Christus was; het was eene kaars, die ontstoken was met het doel hen tot Christus te leiden. De afgodendienaars aanbaden de sterren als het *heir des hemels*, inzonderheid de *Oostersche* volken, weshalve de planeten ook de namen dragen hunner afgoden; wij lezen van eene bijzondere ster, waarvoor zij vereering koesterden in Amos 5 : 26. En zoo zijn de sterren, die misbruikt werden, nu tot een recht gebruik gekomen, n.l. de menschen tot Christus te leiden; de goden der Heidenen werden zijne dienaren. Sommigen denken, dat deze ster hun de profetie van Bileam in de herinnering had gebracht, nl. dat eene ster voort zou komen uit Jakob, doelende op een' schepter, die zal *opkomen uit Israel*; Zie Numeri 24 : 17). Bileam kwam van de *bergen van het Oosten*, en was een hunner *wijzen*. Anderen schrijven hun onderzoek toe aan de algemeene verwachting dat een groot en machtig vorst stond te verschijnen, die toenmaals in deze *Oostersche* landstreken gekoesterd werd. Tacitus spreekt hiervan in zijne geschiedenis (lib. V), *Pluribus persuasio inerat, autiquis sacerdotum literis contineri, eo ipso temore fore, ut valesceret oriens profectique Judaea rerum potirentur" — Er bestond in het gemoed van velen de overtuiging dat eenige aloude geschriften der priesters eene voorzegging bevatten, dat omstreeks dien tijd eene Oostersche macht de bovenhand zou hebben, en dat personen, voortkomende uit Judea, heerschappij zouden voeren.* Ook *Suetonius* spreekt hiervan in het leven van *Vespasianus*, zoodat dit buitengewone luchtverschijnsel verklaard werd als wijzende op *dien Koning*. Ook kunnen wij veronderstellen, dat een Goddelijke indruk was te weeg gebracht in hun gemoed, die hen in staat stelde om tot de uitlegging te komen, dat deze ster als een teeken des Hemels was gegeven, aanduidende de geboorte van Christus.

IV. Hoe zij bij dit onderzoek te werk gingen. *Zij kwamen van* het Oosten naar Jeruzalem om verder naar dien vorst te zoeken. Waarheen zouden zij anders gaan om navraag te doen naar den Koning der Joden dan naar Jeruzalem, de moeder-stad, *waarheen de stammen opgaan, de stammen des Heeren?* Zij konden gezegd hebben: „Indien zulk een vorst geboren is, dan zullen wij weldra in ons eigen land van hem hooren, en dan zal het nog tijd genoeg wezen om Hem hulde te gaan doen." Maar zij waren zóó verlangend om beter met Hem bekend te worden, dat zij eene lange reis ondernamen om onderzoek naar Hem te doen. Merk op, dat zij, die waarlijk de begeerte hebben Christus te kennen en Hem te vinden, moeite noch gevaar zullen ontzien om Hem te zoeken. *Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen om den Heere te kennen.*

Hunne vraag luidt: *Waar is de geboren Koning der Joden?* Zij vragen niet, *of er zoo iemand geboren is?* (Daar zijn zij zeker van, en zij spreken met beslistheid van overtuiging, zóó sterk was dit tot hun hart gekomen); *Waar is Hij geboren?* Merk op, dat zij, die *iets* van Christus weten, niet anders kunnen dan begeeren *meer* van Hem *te weten*. Zij noemen Christus den *Koning der Joden*, want aldus verwachtte men den Messias; en Hij is de Beschermer en Heerscher van geheel het geestelijk Israel, Hij is *Koning geboren*.

Zij twijfelden niet, of zij zouden op deze vraag een gereed antwoord ontvangen, en gansch Jeruzalem in aanbidding aan de voeten van dezen nieuwen Koning zien, maar van huis tot huis komen zij met die vraag, en er is niemand, die hun eenigerlei inlichting kan geven. Er is in de wereld, ja ook in de kerk, meer grove onwetendheid dan wij vermoeden. Velen, van wie wij zouden verwachten, dat zij ons tot Christus zullen brengen, zijn zelf vreemdelingen voor Hem. Zij vragen, gelijk de bruid aan de wachters van Jeruzalem: *Hebt gij dien gezien, dien mijne ziel liefheeft*, maar zij zijn er niet wijzer door geworden. Evenwel gelijk de bruid, zetten zij hun onderzoek voort: *Waar is de geboren Koning der Joden?* Vraagt men hun: „Waarom onderzoekt gij hiernaar?" Het is, omdat zij *Zijne ster gezien hebben in het Oosten*. Vraagt men hun: Wat hebt gij hiermede van doen? Wat hebben de mannen van het *Oosten* met den *Koning der Joden* van doen?" Hun antwoord is gereed: *Wij zijn gekomen om Hem te aanbidden*. Zij komen tot de gevolgtrekking, dat Hij in het vervolg van tijd *hun Koning* zal zijn, en daarom willen zij in tijds bij Hem en bij Zijne omgeving in gunst zien te komen. Zij, in wier hart de morgenster is opgegaan om hun iets van de kennis van Christus te geven, moeten er zich ijverig toe begeven om Hem te aanbidden. Hebben wij de ster van Christus gezien? Zoo laten wij er ons op toeleggen Hem te eeren.

V. Hoe dit onderzoek te Jeruzalem beschouwd en behandeld werd. De tijding hiervan heeft ten laatste het hof bereikt: en *de koning Herodes, dit gehoord hebbende, werd ontroerd;* vers 3. De profetieën van het *Oude Testament* betreffende den Messias en Zijne verschijning, aangeduid door de wenken van den profeet Daniël, konden hem niet onbekend zijn; daar hij echter zelf zoo lang en zoo voorspoedig geregeerd had, begon hij de hoop te koesteren, dat die beloften wel nooit in vervulling zouden gaan, en dat zijn rijk, in weerwil van die beloften, bevestigd en eeuwig in stand gehouden zou worden. Welk een teleurstelling moet het hem dus geweest zijn om te hooren, dat deze Koning geboren was, dat de tijd, bepaald voor Zijne komst, nu was aangebroken! Booze, vleeschelijk gezinde harten vreezen niets zoo zeer als de vervulling der Schriften.

Maar hoewel Herodes, een Edomiet, ontroerd was, zou men toch gedacht hebben, dat Jeruzalem zich grootelijks zou verheugen op de tijding, dat haar Koning komt. Het schijnt evenwel, dat *geheel Jeruzalem*, uitgezonderd de enkelen, *die de vertroosting Israels hebben ver-*

wacht, met Herodes *ontroerd werd*, in vreeze van, ik weet niet welke, booze gevolgen, die uit de geboorte van dezen nieuwen koning zouden voortkomen; dat het hun in een' krijg zou wikkelen, of een beslag zou leggen op hunne lusten — wat hun aanging, zij begeerden geen' anderen koning dan Herodes, zelfs den Messias niet. Door velen wordt aan de slavernij der zonde de voorkeur gegeven boven de heerlijke vrijheid der kinderen Gods, alleen maar omdat zij de eene of andere moeielijkheid vreezen, die noodwendig uit deze omwenteling van de regeering in de ziel voort moet komen. Herodes en Jeruzalem werden dus ontroerd door het valsche denkbeeld, dat het koninkrijk van den Messias in botsing zou komen met de wereldlijke machten, terwijl toch de ster, die Hem als Koning bekend maakte, duidelijk te kennen gaf, dat Zijn rijk hemelsch, en niet van deze lagere wereld was. De reden waarom de koningen der aarde, en de volken, het koninkrijk van Christus tegenstaan, is, dat zij het niet kennen, maar in dwaling omtrent hetzelve verkeeren.

VI. Welke hulp of bijstand zij voor hun onderzoek ontvingen van de schriftgeleerden en de priesters, vers 4—6. Niemand zou weten te zeggen waar de Koning der Joden is, maar Herodes vraagt, waar men verwacht; *dat Hij geboren zal worden.* De personen, die hij raadpleegt, zijn: de overpriesters, die naar hun ambt leeraren waren; en de schriftgeleerden, wier werk en roeping bestond in het bestudeeren der wet: hunne *lippen zullen wetenschap bewaren*, maar dan moet het volk *uit hun' mond de wet zoeken*, Mal. 2 : 7. Het was van algemeene bekendheid, dat de Christus *te Bethlehem geboren zou worden.* (Joh. 7 : 42); maar Herodes wilde er de meening van deskundigen over weten, en daarom wendt hij zich tot de hiertoe bevoegde personen; en, teneinde volkome zekerheid te hebben, roept hij allen samen, *al de overpriesters en schriftgeleerden;* en *hun vraagt hij*, waar volgens de Schriften des Ouden Testaments *de Christus zou geboren worden?* Menige goede vraag wordt gedaan met booze bedoeling, zoo was het ook mer Herodes.

De priesters en schriftgeleerden hebben niet veel tijd noodig om op deze vraag een antwoord te geven; ook verschillen zij hieromtrent niet van meening, allen zijn het er over eens, dat de Messias geboren moest worden *te Bethlehem de stad Davids*, hier *Bethlehem* in *Judea* genoemd, om het te onderscheiden van een andere stad van dien naam, gelegen in het land van Zebulon, Jozua 19 : 15. *Bethlehem* beteekent *broodhuis;* de geschiktste plaats om er geboren te worden voor Hem, die het ware manna is, *het* brood, dat *van den hemel neder is gekomen, en gegeven werd voor het leven der wereld.* Het bewijs, dat zij er voor geven, is ontleend aan Micha 5 : 1, waar voorzegd is, dat, hoewel *Bethlehem klein is onder de duizenden van Juda* (zoo heet het in Micha) geen zeer volkrijke stad, toch bevonden zal worden niet de minste te zijn onder *de vorsten van Juda* (zoo staat het hier; want Bethlehems eere bestond niet, zooals die van andere steden, in de menigte des volks, maar in de heerlijkheid en majesteit der vorsten, die er uit zijn voortgekomen. Hoewel Bethlehem in sommige opzichten klein was, had het hierin toch den voorrang boven al de steden van Israel, dat *de Heere zal rekenen in het opschrijven der volken, dat deze, nl. Christus Jezus, aldaar geboren is*, Psalm 87 : 6. *Uit u zal een Heerscher voortkomen, de Koning der Joden.* Merk op, dat Christus alleen voor hen een Zaligmaker zijn zal, die bereid zijn Hem als hun *Heerscher* aan te nemen. Betlehem was de *stads Davids*, en David was de eere en roem van Bethlehem, daarom moet ook aldaar Davids Zoon en Opvolger geboren worden. Er was te *Bethlehem*, aan de poort, eene vermaarde bron, uit welke David begeerde te drinken (2 Sam 23 : 15); in Christus hebben wij niet slechts overvloed van brood, maar wij mogen ook komen en nemen *van het water des levens om niet.* Let er op hoe Joden en Heidenen samenwerken ten opzichte van Jezus Christus. De Heidenen kennen den tijd Zijner geboorte door eene ster; de Joden kennen de plaats Zijner geboorte door de Schrift, en aldus zijn zij in staat om elkander in te lichten. Het zou veel bijdragen tot de vermeerdering van kennis, indien wij op die wijze elkander mededeelden wat wij weten. De menschen worden rijk door ruilhandel; als wij nu kennis hebben om aan anderen mede te deelen, dan zullen zij ook bereid zijn, om ons mede te deelen wat zij weten; en aldus zullen *velen het naspeuren, en de wetenschap zal vermenigvuldigd worden.*

VII. Het bloeddorstige plan van Herodes, dat door dit onderzoek gevormd werd, vers 7, 8. Herodes was nu een oud man en had reeds vijf en dertig jaren geregeerd; deze Koning was pas geboren, en zou waarschijnlijk nog gedurende verscheidene jaren niets tegen hem kunnen ondernemen; toch is Herodes ijverzuchtig op hem. Gekroonde hoofden denken niet gaarne aan hunne opvolgers, en veel minder nog aan hunne mededingers. Daarom kan hem niets minder te vreden stellen dan het bloed van dezen pasgeboren koning, en daarom wil hij er niet aan denken, dat zoo dit pasgeboren Kindeke inderdaad de Messias was, hij, door Hem tegen te staan, of een aanslag tegen Hem te beproeven, *zou bevonden worden tegen God te strijden*, en er toch niets is, dat meer ijdel en meer gevaarlijk zou zijn. De hartstocht heeft over verstand en geweten de overhand verkregen.

Zie nu 1. hoe listig hij zijn plan aanlegt (vers 7, 8). *Hij heeft de wijzen heimelijk geroepen*, om over deze zaak met hen te spreken. Hij wilde niet openlijk voor zijne vrees en afgunst uitkomen, het zou hem onteeren, zoo hij die aan de wijzen liet blijken, en het zou gevaarlijk voor hem wezen, zoo het volk er kennis van droeg. Zondaren zijn dikwijls gekweld door geheime angsten, die zij aan niemand mededeelen. Herodes verneemt van de wijzen den tijd *wanneer de ster verschenen was*, ten einde dienovereenkomstig zijne maatregelen te nemen, en daarna gebruikt hij hen om

met hun onderzoek voort te gaan, en hem verslag te doen. Dit alles zou wel geschikt zijn geweest om de achterdocht op te wekken, indien hij er geen schijn van godsdienstigheid aan had gegeven: *opdat ik ook kome en datzelve aanbidde.* De grootste slechtheid verbergt zich dikwijls onder een masker van vroomheid. Absalom bedekt zijn oproerig plan met den mantel eener gelofte.

2. Zie hoe vreemd hij hierin misleid en verdwaasd is, daar hij zich op de wijzen verliet, en niet liever anderen aannam, die trouw zouden geweest zijn aan zijne belangen. Bethlehem lag op slechts zeven mijlen afstands van Jeruzalem, hoe licht zou hij er spionnen hebben kunnen zenden om de wijzen in het oog te houden, en die daar even spoedig zouden geweest zijn om het kind te dooden, als de wijzen om het te aanbidden! God kan voor de oogen van de vijanden Zijner kerk de methode verborgen houden, waarmede zij zoo gemakkelijk de kerk zouden kunnen verderven. Als Hij voornemens is *de oversten beroofd weg te voeren,* dan *maakt Hij de rechters uitzinnig.*

9. En zij den koning gehoord hebbende, zijn heengereisd; en ziet, de ster, die zij in het Oosten gezien hadden, ging hun voor, totdat zij kwam en stond boven de plaats, waar het Kindeken was. 10. Als zij nu de ster zagen, verheugden zij zich met zeer groote vreugde. 11. En in het huis gekomen zijnde, vonden zij het Kindeken met Maria, Zijne moeder; en nedervallende hebben zij hetzelve aangebeden; en hunne schatten opengedaan hebbende, brachten zij Hem geschenken: goud, en wierook, en mirre. 12. En door Goddelijke openbaring vermaand zijnde in den droom, dat zij niet zouden wederkeeren tot Herodes, vertrokken zij door een' anderen weg weder naar hun land.

Hier hebben wij het nederig dienstbetoon der wijzen jegens dezen pas geboren *Koning der Joden,* en de eere, die zij Hem toebrachten. Van Jeruzalem gingen zij naar Bethlehem, vastbesloten *om te zoeken totdat zij zouden gevonden hebben;* maar het is zeer vreemd, dat zij alleen gingen, dat niemand van het hof, van de kerk, of uit de stad hen vergezelde. Indien zij al niet door hun geweten hiertoe gedrongen werden, dan had toch beleefdheid jegens deze vreemdelingen, of wel nieuwsgierigheid om dien jongen vorst te zien, hen hiertoe moeten bewegen. Gelijk *de koningin van het Zuiden,* zoo zullen *deze wijzen uit het Oosten in het gericht opstaan* tegen dat geslacht, *en hen veroordeelen;* want zij *kwamen van een ver land,* om Christus te aanbidden, terwijl de Joden, Zijne nabestaanden, geen voetstap wilden doen, zich niet naar de naastbijgelegene stad wilden begeven, om Hem welkom te heeten. Het zou voor deze wijzen wel eene ontmoediging hebben kunnen zijn, om Hem, dien zij zochten, in Zijn eigen land zoo veronachtzaamd te zien. Zijn wij van zoo verre gekomen om den *Koning der Joden* te eeren, en behandelen de Joden zelven Hem en ons met zooveel minachting? Toch volharden zij in hun voornemen. Wij moeten in ons dienen van Christus volharden, al zouden wij hierin ook alleen staan; *wat* anderen ook mogen doen, *wij* moeten *den Heere dienen.* Willen zij niet met ons naar den hemel gaan, wij moeten met hen niet naar de hel gaan. Ziet nu:

I. Hoe zij Christus vonden door diezelfde ster, welke zij in hun eigen land gezien hadden, vers 9, 10. Merk op, 1. Hoe genadiglijk God hen heeft geleid. Door de eerste verschijning der ster werd hun te verstaan gegeven, waar zij naar dezen Koning onderzoek konden doen, en toen verdween zij, en werden zij overgelaten aan de gewone wijze van doen, die bij zulk een onderzoek wordt gevolgd. Merk op, dat geen buitengewone hulp verwacht moet worden, waar de gewone middelen volstaan kunnen. Zij hadden nu de zaak zoo ver zij konden nagespeurd. Zij waren op weg naar Jeruzalem, maar dat is eene volkrijke stad, waar zullen zij Hem vinden, als zij daar zullen zijn aangekomen? Zij weten niet wat te doen, zij staan verlegen; maar Zij gelooven, dat God, die hen door Zijn woord tot hiertoe geleid heeft, hen nu niet zal verlaten; en dat deed Hij ook niet; want ziet, *de ster, die zij in het Oosten gezien hadden, ging hun voor.* Als wij op den weg des plichts gaan zoo ver als wij kunnen, dan zal God ons leiden en ons in staat stellen te doen, wat wij uit ons zelven niet zouden hebben kunnen doen. *Sta op, en werk, en de Heere zal met u zijn. Vigilantibus, non dormientibus, succurrit lex — Niet aan de vadzigen, maar aan de ijverigen verleent de wet hare hulp.* De ster had hen voor een langen tijd verlaten; maar keert nu terug. Zij, die God volgen in het duister, zullen bevinden, dat licht gezaaid, en voor hen bewaard is. Israel werd door eene vuurkolom naar *het Beloofde Land* geleid, de wijzen werden door eene ster naar *het beloofde Zaad* geleid, die zelf *de blinkende Morgenster is,* Openb, 22 : 16. God zou veeleer *iets nieuws scheppen* dan hen in verlegenheid te laten, die Hem naarstiglijk en getrouwelijk hebben gezocht. Deze ster was het teeken, dat God met hen was; want Hij is licht, en gaat als Gids vóór Zijn volk uit. Indien wij door het geloof God zien op al onze wegen, dan kunnen wij ons zelven zien onder Zijn geleidde; *Zijn oog is op ons,* en Hij zegt: *Dit is de weg, wandelt in denzelven,* en er is eene morgenster, die opgaat in het hart van hen, die naar Christus vragen, 2 Petrus 1 : 19. Merk op hoe vreugdevol zij Gods leiding volgen, (vers 10). *Als zij nu de ster zagen, verheugden zij zich met groote vreugde.* Nu zagen zij, dat zij zich niet bedrogen hadden, en deze lange reize niet te vergeefs hadden ondernomen. *De begeerte, die komt, is een boom des levens.* Nu waren zij er zeker van, dat God met hen was, en het kan niet anders, of de teekenen van Zijne tegenwoordigheid en gunst moeten de ziel van hen, die ze weten te waardeeren, met onuitsprekelijke blijdschap vervullen. Nu konden zij de Joden

te Jeruzalem belachen, die zeer waarschijnlijk om hen gelachen hadden als op eene dwaze onderneming uit zijnde. De wachters kunnen aan de bruid geene tijding geven van haren geliefde; toch *is zij slechts een weinigje van hen weggegaan, en zij vindt Hem reeds.* Hoogl. 3 : 3, 4. Wij kunnen niet te weinig verwachten van den mensch, en niet te veel van God. In welk eene vervoering van blijdschap deze wijzen op het gezicht dezer ster waren, weet niemand zoo goed als diegenen, welke na een' langen, treurigen nacht van verzoeking en verlating onder de macht van *een geest der dienstbaarheid,* eindelijk den *geest der aanneming ontvangen, die getuigt met hun' geest, dat zij kinderen Gods zijn;* dit is het licht uit de duisternis; dit is het leven uit de dooden. Nu hadden zij reden om te hopen, dat zij weldra den Christus des Heeren zouden zien, *de Zon der Gerechtigheid,* want zij zien *de Morgenster.* Wij behooren blijde te zijn met alles wat ons den weg wijst naar Christus. Dezer ster was gezonden om de wijzen naar de audientiezaal des Konings te geleiden: door dezen ceremoniemeester werden zij binnengeleid voor hunne audientie, Nu vervult God Zijne belofte om *den vroolijke te ontmoeten en die gerechtigheid doet,* (Jes. 64 : 5), en zij doen naar Zijn voorschrift: *Het hart dergenen, die den Heere zoeken, verblijde zich,* Ps. 105 : 3. Het behaagt God somwijlen pas bekeerden te bevoorrechten met zulke teekenen van Zijne liefde, die zoo zeer geschikt zijn om hen te bemoedigen met ontrekking tot de moeielijkheden, die zij ontmoeten, zoodra zij zich op den weg Gods begeven.

II. Let op de wijze, waarop zij zich tot Hem richten nadat zij Hem hadden gevonden, vers 11. Wij kunnen ons voorstellen, dat zij verwachtten, dat dit koninklijke Kindeke, hoewel veronachtzaamd door het volk, te huis toch vorstelijk omringd en bediend zou zijn. Welk eene teleurstelling was het hun dus te bevinden, dat eene armelijke woning Zijn paleis was, en Zijn geheele gevolg slechts uit Zijne arme moeder bestond! Is dit *de Zaligmaker der wereld?* Is dit *de Koning der Joden?* ja meer, is dit *de Koning van de koningen der aarde?* Ja, dat is Hij, die, *hoewel Hij rijk was, om onzentwil* dus *arm is geworden.* Deze wijzen waren echter wijs genoeg om door dezen sluier heen te zien, en in dit geminachte Kindeke *de heerlijkheid* te onderkennen *als des eeniggeborenen van den Vader.* Zij achtten niet teleurgesteld te zijn in hun onderzoek; maar den Koning, dien zij zochten, gevonden hebbende, hebben zij Hem eerst zich zelven voorgesteld, en daarna hunne geschenken Hem aangeboden.

1. Zij hebben Hem zich zelven voorgesteld; *zij vielen neder, en aanbaden Hem.* Wij lezen niet, dat zij Herodes deze eere hebben bewezen, hoewel hij op het toppunt was van koninklijke macht en majesteit; maar aan dit Kindeken betoonden zij die eere, niet slechts als aan een' koning (want dan zouden zij ook evenzoo bij Herodes gehandeld hebben), maar als aan God. Merk op, dat allen, die Christus hebben gevonden, voor Hem nedervallen; zij aanbidden Hem, *Dewijl Hij uw Heere is, zoo buig u voor Hem neder.* Het zal de wijsheid zijn van de wijsten der menschen, en hieruit zal blijken, dat zij Christus kennen, en zich zelven en hunne ware belangen begrijpen, als zij de ootmoedige, getrouwe aanbidders van den Heere Jezus zijn.

2. *Zij boden Hem hunne gaven aan.* Als Oosterste volken hunne koningen hulde doen, geven zij hun geschenken; op die wijze wordt van de onderwerping der koningin van Sheba aan Christus gesproken, (Psalm 72 : 10), *Zij zullen geschenken aanbrengen en vereeringen toevoeren.* Zie Jes. 60 : 6. Wij moeten ons zelven met alles wat wij hebben aan Jezus Christus overgeven; en zoo wij oprecht zijn in onze overgave aan Hem, dan zullen wij gewillig afstand doen van wat ons het dierbaarst is en het kostelijkst, aan Hem en voor Hem; maar onze gaven zijn Hem niet welbehaaglijk, en worden niet door Hem aangenomen indien wij niet eerst onszelven Hem als levende offeranden hebben aangeboden. God zag *Habel aan,* en toen zag Hij *ook zijn offer aan.* De geschenken die zij aanboden, waren *goud, wierook en mirre,* geld en geldswaarde. De voorzienigheid zond dit als eene tijdige hulp aan Jozef en Maria in hun tegenwoordigen armoedigen toestand. Het waren de voortbrengselen van hun eigen land; waar God ons mede bevoorrecht, daar moeten wij Hem mede eeren. Sommigen denken, dat er beteekenis school in hunne gaven; zij boden Hem *goud* als koning, Hem schatting betalende, *den keizer, wat des keizers is; wierook* als God, want zij eerden God met den rook van reukwerk; en *mirre,* als een Mensch, die zou sterven; want mirre werd gebruikt voor het balsemen van lijken.

III. Zie, hoe zij Hem verlieten, na zich tot Hem te hebben gewend, vers 12. Herodes had hun gezegd *hem te boodschappen* wat zij ontdekt hadden, en waarschijnlijk zouden zij dit ook gedaan hebben, indien zij geen tegenbevel hadden ontvangen, want zij vermoedden niet, dat Herodes hen als werktuigen voor zijne booze plannen wilde gebruiken. Aan hen, die zelven eerlijke bedoelingen hebben, kan men licht doen gelooven, dat anderen even eerlijk zijn; zij kunnen niet denken, dat de wereld zoo slecht is, als zij werkelijk is; maar *de Heere weet de Godzaligen in de verzoeking te verlossen.* Wij zien niet, dat de wijzen aan Herodes beloofd hebben terug te zullen komen, en indien zij dit al gedaan hadden, dan zou dit toch met het gewone voorbehoud zijn geweest: *Zoo God wil.* God heeft het niet gewild, en Hij voorkwam het kwaad, dat Herodes tegen het Kind Jezus beraamd had, en de moeielijkheid, die er voor de wijzen uit voortgekomen zou zijn, indien zij er de onwillekeurige werktuigen voor geweest waren. Zij *werden door God gewaarschuwd — oraculo vel responso accepto, door eene Godspraak vermaand.* Sommigen denken, dat hierin ligt opgesloten, dat zij God om raad vroegen, en dat dit Zijn antwoord was. Zij, die omzichtig handelen, en bevreesd zijn voor zonde en voor valstrikken, kunnen, als zij zich tot God wenden om leiding en voorlichting, verwachten, dat zij op den rechten

weg geleid zullen worden. Zij werden *door Goddelijke openbaring vermaand, dat zij niet zouden wederkeeren tot Herodes,* noch naar Jeruzalem. Zij, die met hunne eigene oogen hadden kunnen zien, maar niet wilden zien, waren niet waardig berichten omtrent Christus te ontvangen. *Zij vertrokken door een anderen weg weder naar hun land,* om de tijding aan hunne landslieden te brengen; maar het is vreemd, dat wij nooit meer van hen hooren, en dat noch zij, noch de hunnen Hem nooit in den tempel hebben vergezeld, dien zij in de kribbe hebben aangebeden. Evenwel, de leiding, die zij van God ontvingen voor hun terugkeer was eene bevestiging van hun geloof in dit Kindeken, als *den Heere van den hemel.*

13. Toen zij nu vertrokken waren, ziet de, engel des Heeren verschijnt Jozef in den droom zeggende: Sta op, en neem tot u dat Kindeken en Zijne moeder, en vlied in Egypte, en wees aldaar, totdat ik het u zeggen zal; want Herodes zal het kindeken zoeken om hetzelve te dooden. 14. Hij dan opgestaan zijnde, nam het Kindeken en Zijne moeder tot zich in den nacht, en vertrok naar Egypte; 16. En was aldaar tot den dood van Herodes; opdat vervuld zou worden hetgeen van den Heere gesproken is door den profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik Mijne Zoon geroepen.

Wij hebben hier Christus' vlucht naar Egypte om aan de wreedheid van Herodes te ontkomen, en dit was het gevolg van het onderzoek door de wijzen naar Hem ingesteld, want te voren was Zijn onbekend zijn Zijne bescherming. Zeer weinig achting of eerbied (in vergelijking met hetgeen betaamt zou hebben) werd aan Christus in Zijne kindsheid betoond; maar dit weinigje achting en eerbied heeft Hem bij Zijn volk veeleer in gevaar dan in eere gebracht.

Merk hier op I. Het bevel hieromtrent gegeven aan Jozef, vers 13. Jozef kende het gevaar niet, waarin het Kind zich bevond, en wist er ook niet aan te ontkomen; maar God maakte hem door *een' engel in den droom* met beide bekend, gelijk Hij hem te voren op dezelfde wijze gezegd heeft, wat Hij doen moest, hoofdst. 1 : 20. Vóór zijne verbintenis met Christus, was Jozef niet zoo gewoon geweest met engelen om te gaan als nu. Zij, die door het geloof geestelijk aan Christus verwant zijn, hebben eene gemeenschap met den hemel, die hun te voren vreemd geweest is.

1. Aan Jozef wordt hier medegedeeld welk gevaar hen bedreigde. *Herodes zal het Kindeken zoeken, om hetzelve te dooden.* God is bekend met al de wreede raadslagen en plannen van de vijanden Zijner Kerk. *Ik weet uw woeden tegen Mij,* zegt God tot Sanherib, Jes. 37 : 28. Hoe vroeg reeds was de gezegende Jezus als omringd van benauwdheden! Gewoonlijk hebben zelfs zij, die op rijperen leeftijd met moeite en gevaren hebben te worstelen, eene vreemdzame, rustige kindsheid: maar zoo was het niet met den gezegenden Jezus: Zijn leven en Zijn lijden hebben te zamen een' aanvang genomen; Hij was geboren, evenals Jeremia, *een man van twist* (Jor, 15 : 20). *geheiligd eer Hij uit de baarmoeder was voortgekomen,* Jer. 1 : 5. Beide Christus het Hoofd, en de kerk, Zijn lichaam, stemmen samen om te zeggen: *Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijne jeugd af.* Farao's wreedheid werpt zich op de Hebreeuwsche kinderen, en een groote roode draak staat gereed om *het mannelijk kind te verslinden, zoodra het gebaard zou zijn,* Openb. 12 : 4.

2. Hem wordt gezegd wat te doen om aan het gevaar te ontkomen: *Neem tot u dat Kindeken en vlied in Egypte.* Zoo vroeg reeds moet Christus het voorbeeld geven voor Zijn eigen voorschrift (Hoofdst. 10 : 23): *Wanneer zij u in deze stad vervolgen, vlied in de andere.* Hij, die gekomen is om voor ons te sterven, is, toen *Zijne ure nog niet gekomen was,* gevlucht, om zich in veiligheid te stellen. Zelfbehoud, een tak zijnde van de wet der natuur, is bij uitnemendheid een deel van de wet Gods. *Vlied;* maar waarom *in Egypte?* Egypte was berucht wegens afgoderij, tyrannie, en vijandschap jegens het volk van God; het was voor Israel een diensthuis geweest, zeer bijzonder wreed voor de kleine kinderen van Israel; in Egypte, zoowel als in Rama, *heeft Rachel hare kinderen beweend;* toch is Egypte het bestemde toevluchtsoord voor het heilig Kind Jezus. Als het Gode behaagt, kan Hij de slechtste plaatsen gebruiken voor de beste doeleinde, want *de aarde is des Heeren;* Hij gebruikt haar naar het Hem belieft; soms komt *de aarde de vrouw te hulp.* Openb. 12 : 16. God die Moab tot eene schuilplaats heeft gemaakt voor Zijne verdrevenen, maakt Egypte tot een toevlucht voor Zijn' Zoon. Dit kon beschouwd worden, (1) Als eene beproeving voor het geloof van Jozef en Maria. Zij zouden in de verzoeking kunnen zijn van te denken: „Indien dit Kind de Zone Gods is, zooals ons gezegd werd, heeft Hij dan geen ander middel om zich te beveiligen tegen een' mensch, die een worm is, dan door zulk eene schandelijke vlucht? Kan Hij geene legioenen van engelen oproepen om Hem tot lijfwacht te dienen, of Cherubim met vlammend zwaard om dezen *boom des levens* te bewaken? Kan Hij Herodes niet nedervellen, of de hand doen verdorren, die tegen Hem is uitgestrekt, en ons aldus de moeite en zorge van deze vlucht besparen?" Hun was onlangs gezegd, dat *Hij de heerlijkheid zou zijn van Zijn volk Israel;* en is dan het land Israels reeds zoo spoedig te heet geworden om Hem te houden? Maar wij bevinden niet, dat deze vragen of tegenwerpingen bij hen zijn opgekomen. Hun geloof, beproefd zijnde, werd standvastig bevonden, en zij gelooven dat dit *de Zone Gods is,* hoewel zij geen wonder zien gebeuren ter Zijner bewaring en redding, maar genoodzaakt zijn om tot gansch gewone middelen hun toevlucht te nemen. Het was voor Jozef eene hooge eere de man der gezegende maagd te zijn, maar die eere gaat vergezeld van moeite en gevaar, zooals dit met alle eer in deze wereld het geval is. Jozef moet *het Kindeken nemen* en het *naar Egypte* brengen;

en nu blijkt het, hoe goed God voor het Kindeken *en Zijne Moeder* gezorgd heeft, door Jozef in zoo nauwe betrekking tot hen te brengen. Nu zal ook het goud, dat de wijzen gebracht hebben, hun goed te pas komen, om de onkosten te bestrijden. God voorziet den nood van Zijn volk, en zorgt er reeds van te voren voor. God geeft hun de voortduring Zijner zorge *voor*, en Zijne leiding *van*, hen te kennen, als Hij zegt: *Wees aldaar, totdat Ik het u zeggen zal*, zoodat hij moet verwachten wederom van God te zullen hooren, en niets moet doen, vóór hij nieuwe orders ontvangen heeft. Aldus wil God, dat Zijn volk afhankelijk van Hem zal blijven.

(2.) Als een voorbeeld van de vernedering onzes Heeren Jezus. Gelijk er in de herberg te Bethlehem geene plaats voor Hem was, zoo was er ook geene rustige verblijfplaats voor Hem in het land van Judea. Aldus werd Hij uit het aardsche Kanaän gebannen, opdat wij, die vanwege onze zonde uit het hemelsche Kanaän zijn gebannen, daar niet voor altijd buitengesloten zouden zijn. Als wij en onze kinderen ooit in moeite en verlegenheid zijn, zoo laat ons gedenken aan de verlegenheid waarin Christus in Zijne kindsheid gebracht werd, en er mede verzoend zijn.

(3.) Als een teeken van het misnoegen Gods tegen de Joden, die zoo weinig acht op Hem sloegen, zoo verlaat Hij dan terecht hen, die Hem deze geringschatting betoonden. Ook hebben wij hier eene voorproef van Zijne gunst over de Heidenen, aan wie de apostelen het Evangelie zullen brengen, nadat het door de Joden verworpen werd. Indien Egypte Christus herbergt, nadat Hij gedwongen is uit Judea te wijken, dan zal het niet lang duren, eer er gezegd wordt: *Gezegend zij Mijn volk, de Egyptenaars*, Jes. 19 : 25.

II. Jozefs gehoorzaamheid aan dit bevel, vers 14. De reize zal ongelegen komen, en gevaarlijk zijn, zoowel voor het Kindeken als voor Zijne moeder. Zij waren er slechts schaarsch voor toegerust, en zullen in Egypte waarschijnlijk een koud onthaal vinden; maar toch *is* Jozef *het hemelsch gezicht niet ongehoorzaam geweest*, hij heeft geene tegenwerpingen gemaakt, en was ook niet traag om te gehoorzamen. Niet zoodra heeft hij zijne orders ontvangen, of hij *stond* dadelijk *op*, en vertrok *in den nacht*, in denzelfden nacht, naar het schijnt, toen hij het bevel had ontvangen. Zij, die met *zekerheid* te werk willen gaan in hunne gehoorzaamheid, moeten er *snel* mede te werk gaan. Nu is Jozef, evenals zijn vader Abraham, uitgegaan in volstrekte afhankelijkheid van God, *niet wetende, waar hij komen zou*. Hebr. 11 : 8. Jozef en zijne vrouw, weinig bezittende, hadden ook niet veel om voor te moeten zorgen bij dit heengaan. Veelheid van bezittingen belemmert eene noodzakelijke vlucht. Als rijken boven armen bevoorrecht zijn, doordat zij bezitten wat zij bezitten, dan hebben de armen dit voor boven de rijken, dat zij niet genoodzaakt zijn er afstand van te doen.

Jozef nam het Kindeken en Zijne moeder. Sommigen maken de opmerking, dat het Kindeken eerst genoemd wordt, als zijnde de voornaamste Persoon, en Maria wordt niet genoemd *de huisvrouw van Jozef, maar de moeder van het Kindeken*, dat hare hoogere waardigheid was. Het was de eerste Jozef niet, die uit Kanaän werd verdreven om eene toevlucht te vinden in Egypte tegen den toorn zijner broeders; deze Jozef moet om den wille van dien Jozef er welkom zijn.

Als wij de overlevering mogen gelooven, dan is het gebeurd, dat zij eens een' tempel binnen traden, en dat toen al de afgodsbeelden, die er in waren, door eene onzichtbare hand nedergeworpen werden, zooals Dagon voor de ark, overeenkomstig de profetie: *De Heere zal in Egypte komen, en de afgoden van Egypte zullen bewogen worden van Zijn aangezicht*, Jes. 19 : 1. Zij verwijlden in Egypte tot aan den dood van Herodes, zoodat, volgens sommigen, hun verblijf aldaar zeven jaren duurde, maar volgens anderen niet eens zoo vele maanden. Dáár waren zij nu op verren afstand van den tempel en de tempeldiensten, en in het midden van afgodendienaars; maar God had hen derwaarts heen gezonden, en Hij wil *barmhartigheid en geene offerande*. Hoewel zij ver van den tempel des Heeren waren, was de Heer des tempels toch met hen. Eene gedwongene afwezigheid van de genademiddelen, en eene gedwongene tegenwoordigheid onder goddelooze menschen, kan wel eens het deel en lot zijn van de Godvruchtigen, zonder dat dit hunne zonde is, maar altijd zal dit hun dan toch eene groote smart wezen.

III. De vervulling der Schrift in dit alles — deze Schrift n.l. (Hosea 11 : 1). *Ik heb Mijn zoon uit Egypte geroepen*. Van alle evangelisten is het Mattheüs, die het meest wijst op de vervulling der Schrift met betrekking tot Christus, omdat zijn Evangelie eerst onder de Joden verbreid was, voor wie dit veel kracht en licht er aan moest bijzetten. Nu zag dit woord van den profeet ongetwijfeld op Israels bevrijding uit Egypte, waardoor God hen als Zijn' zoon, Zijn' eerstgeborene erkende (Exodus 4 : 22); maar hier wordt dit bij wijze van analogie op Christus, het Hoofd der kerk, toegepast. De Schrift heeft velerlei vervulling, omdat zij vol en rijk en in alles zoo wel geordend is. Elken dag vervult God de Schrift. Wij moeten aan de Schrift volle ruimte van toepassing geven. *„Als Israel een kind was, toen heb Ik hem liefgehad*, en hoewel *Ik hem liefhad*, heb Ik hem toch lang in Egypte laten verwijlen; maar omdat Ik *hem liefhad*, heb Ik hem ter bestemder tijd uit Egypte geroepen. Zij, die dit lezen, moeten in hunne gedachten niet slechts terugzien, maar voorwaarts zien; *hetgeen er geweest is, hetzelve zal er zijn* (Pred. 1 : 9); en de wijze van uitdrukking geeft dit te kennen; want er wordt niet gezegd: Ik riep *hem*, maar, Ik riep *Mijn' zoon* uit Egypte. Merk op, dat het voor Gods zonen niets nieuws is in Egypte te zijn, in een vreemd land, in een diensthuis; maar zij zullen er uit verlost worden. Zij kunnen in Egypte verborgen zijn, maar zij zullen er niet gelaten worden. Al de uitverkorenen Gods, van nature kinderen des toorns zijnde, zijn in een geestelijk Egypte ge-

boren, en in hunne bekeering worden zij er uit geroepen, en er krachtdadig uit verlost. Het zou tegen Christus ingebracht zijn kunnen worden, dat Hij in Egypte geweest is. Moet de *Zon der Gerechtigheid* uit dit land der duisternis opgaan! Maar dit toont, dat het geene zoo vreemde zaak was; Israel werd uitgevoerd uit Egypte, om bevorderd te worden tot de hoogste eere; en dit is het slechts wat nu wederom geschiedt.

16. Als Herodes zag, dat hij van de wijzen bedrogen was, toen werd hij zeer toornig, en eenigen afgezonden hebbende, heeft omgebracht al de kinderen, die binnen Bethlehem en in al deszelfs landpalen waren, van twee jaren oud en daaronder, naar den tijd, dien hij van de wijzen naarstiglijk onderzocht had. 17. Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremia, zeggende: 18. Eene stem is in Rama gehoord, geween en veel gekerm; Rachel beweende hare kinderen, en wilde niet vertroost wezen, omdat zij niet zijn.

Hier is: 1. De wrok van Herodes wegens het vertrek der wijzen. Hij heeft lang gewacht op hun' terugkeer; hij hoopte, dat zij, hoewel langzaam in hun onderzoek, zeker van hunne zaak zullen zijn bij de uitkomst er van; en dan zal hij dezen mededinger terstond bij zijne verschijning verpletteren. Op zijne navraag naar hen hoort hij echter, dat zij langs een anderen weg vertrokken zijn, hetgeen zijne afgunst nog doet toenemen, en hem doet vermoeden, dat zij het belang van den nieuwen Koning dienen, en dit maakt hem *zeer toornig*, en wegens deze teleurstelling wordt hij gansch in woede ontstoken. De vloed van ingekankerd bederf rijst hooger, door de hinderpalen, die het ontmoet bij het najagen van een zondig plan.

II. Zijne politieke kunstgreep, om desniettegenstaande dezen *geboren Koning der Joden* uit den weg te ruimen. Kon hij Hem afzonderlijk al niet bereiken, hij twijfelt niet, of hij zal Hem kunnen treffen door een' algemeenen maatregel van verderf, dat gelijk het oorlogszwaard, den een zoowel als den ander zal verteren. Dit zal een afdoende maatregel zijn, en zoo moeten zij, die hunne eigene ongerechtigheid willen te niet doen, er zich van verzekeren, dat zij *al* hunne ongerechtigheden te niet doen. Herodes was een Edomiet, vijandschap jegens Israel zat hem dus in merg en gebeente. Doëg was een Edomiet, die, vanwege David, *al de priesters des Heeren ombracht*. Het was vreemd, dat Herodes iemand kon vinden, die onmenschelijk genoeg was, om zich tot zulk een bloedig en barbaarsch werk te laten gebruiken; maar booze handen hebben nooit gebrek aan booze werktuigen. Kleine kinderen zijn altijd onder de bijzondere bescherming geweest, niet slechts van menschelijke wetten, maar van de menschelijke natuur; toch worden zij nu opgeofferd aan de woede van dezen tyran, onder wien, even-als onder Nero, onschuld wel de minste waarborg is voor veiligheid. Gedurende zijne gansche regeering was Herodes een bloeddorstig man; niet lang te voren had hij het gansche Sanhedrin omgebracht; maar voor de bloeddorstigen is bloed gelijk drank voor waterzuchtigen; *quo plus sunt potae, plus sitiuntur aquae — hoe meer zij drinken, hoe grooter hun dorst wordt*. Herodes was nu ongeveer zeventig jaren oud, zoodat een kind, dat toenmaals *nog geen twee jaar oud was*, hem wel nooit eenigerlei moeite of onrust zou veroorzaken. Ook was hij geen man, die al te groote liefde had voor zijne eigene kinderen of hunne belangen al te zeer ter harte nam, daar hij vroeger reeds twee zijner zonen, Alexander en Aristobulus, en daarna nog zijn zoon Antipater, slechts vijf dagen vóór hij zelf stierf, had laten ter dood brengen; zoo dat hij door niets anders dan door zijn' eigen dierlijken lust tot wreedheid en hoogmoed hiertoe gedreven werd. Alles was visch wat in zijn net kwam.

Let op de uitgebreide maatregelen, die hij nam:

1. Met betrekking tot den tijd; *hij heeft omgebracht al de kinderen van twee jaren oud en daaronder*. De gezegende Jezus was waarschijnlijk toen nog geen jaar oud; evenwel, Herodes neemt alle kinderkens *van twee jaren oud en daaronder*, ten einde er zeker van te zijn, dat zijne prooi hem niet zal ontsnappen. Hij bekreunt er zich niet om hoe vele hoofden, die hij zelf erkent onschuldig te zijn, zullen vallen, mits maar het ééne, dat hij schuldig waant, getroffen wordt.

2. Met betrekking tot de plaats; Hij doodt alle kinderen van het mannelijk geslacht, niet slechts *in Bethlehem*, maar *in al deszelfs landpalen*, in al de dorpen, die tot die stad behoorden. Dit was *al te goddeloos*. Pred. 7 : 17. Een ongebreidelde toorn, gewapend met eene onwettige macht, vervoert de menschen dikwijls tot de ongehoordste wreedheid. Het was in God niet onrechtvaardig dit toe te laten; elk leven is, zoodra het begint, reeds aan Zijne gerechtigheid verbeurd. De zonde, die door de ongehoorzaamheid van eenen mensch is ingekomen, heeft de dood met zich gebracht, en wij hebben niet te denken aan iets nog boven en behalve deze algemeene schuld; wij moeten niet denken, dat deze kinderen *zondaars zijn geweest boven allen, die in Israel waren*, omdat zij dit geleden hebben. *Gods oordeelen zijn een groote afgrond*. De krankheden en de dood van kleine kinderen zijn een bewijs van de erfzonde. Maar wij moeten dezen kindermoord nog uit een ander oogpunt beschouwen; het was hun martelaarschap. Hoe vroeg reeds is de vervolging van Christus en van Zijn koninkrijk begonnen! *Meent gij, dat Hij gekomen is om vrede te brengen op de aarde?* Neen, *maar een zwaard*, een zwaard gelijk aan dit zwaard, *Hoofdst.* 10 : 34, 35. Hiermede werd een lijdelijk getuigenis aan den Heere Jezus gegeven. Evenals, toen Hij nog in moeders lijf was, Hem getuigenis werd gegeven door het opspringen van vreugde eens kinds in moeders lijf bij Zijne nadering, zoo heeft Hij nu op *tweejarigen leeftijd* het getuigenis van tijdgenooten van denzelfden leeftijd. Zij

hebben hun bloed voor Hem gestort, die later Zijn bloed zou storten voor hen. Dit was de infanterie 1) van *het groote heir der martelaren*. Indien deze kinderkens aldus met bloed gedoopt zijn (zij het ook hun eigen bloed) als ingang tot de triomfeerende Kerk, dan kan men niet anders zeggen dan dat zij in den hemel eene heerlijke en overvloedige vergoeding ontvingen voor hetgeen zij hadden verloren op aarde. *Uit den mond der kinderkens en der zuigelingen heeft God zich lof bereid.*

De overlevering der Grieksche kerk (en wij hebben dit in het Ethiopische misboek) luidt, dat het aantal der omgebrachte kinderen 14000 bedroeg; maar dit is ongerijmd. Ik geloof, dat zoo men de geboorte der kinderen van het mannelijk geslacht in de wekelijksche opgave berekende, er in de volkrijkste steden der wereld niet zoo velen van *onder de twee jaren oud* gevonden zouden worden, en veel minder nog in Bethlehem, eene kleine stad, die er nog lang geen veertigste deel van was. Maar dit is een voorbeeld van het ijdele en nietswaardige der overlevering. Het is vreemd, dat Josephus deze gebeurtenis niet verhaalt; maar hij schreef lang na Mattheüs, en de waarschijnlijke reden, waarom hij er geen gewag van maakt, is, dat hij de Christelijke geschiedenis niet met zijn gezag wilde beschermen of ondersteunen, want hij was een ijverig Jood; maar indien zij niet waar en deugdelijk gestaafd was, dan zou hij haar voorzeker ontkend hebben. Macrobius, een Heidensch schrijver, verhaalt ons, dat Augustus Caesar, toen hij hoorde, dat Herodes onder de kinderen *beneden de twee jaren*, die hij liet ombrengen, ook zijn eigen zoon doodde, schertsend van hem zeide: Het is beter Herodes' zwijn, dan Herodes' zoon te wezen. De zede van het land verbood hem een zwijn te dooden; maar niets kon hem weerhouden van zijn' zoon te dooden. Sommigen denken, dat hij een jong kind bij eene voedster te Bethlehem had besteed, anderen denken, dat, bij vergissing, twee gebeurtenissen verward zijn — de kindermoord, en het vermoorden van zijn' zoon Antipater. Maar als de kerk van Rome de Heilige onnoozelen, zooals zij hen noemen, in hun kalender plaatsen, en een dag wijden aan hunne nagedachtenis, terwijl zij zoo dikwijls door hunne barbaarsche slachtingen Herodes gerechtvaardigd, ja hem nog overtroffen hebben in wreedheid, dan is dit wel zeer onzinnig, want zij doen slechts wat hunne voorgangers gedaan hebben, die de graven der profeten opbouwden, terwijl zij zelven dezelfde mate vervulden.

Sommigen zien nog een ander doeleinde der Voorzienigheid in den kindermoord te Bethlehem. Uit alle profetieën van het Oude Testament blijkt, dat Bethlehem de plaats, en dit de tijd was van de geboorte van den Messias; daar nu al de kinderen te Bethlehem, die toen geboren waren, vermoord werden, terwijl Jezus alleen ontkwam, kan ook niemand dan Jezus er aanspraak op maken de Messias te zijn. Door het land van dezen nieuwen koning te hebben bevrijd, dacht Herodes nu al de Oud-Testamentische profetiën verijdeld te hebben, de aanwijzingen der ster te niet te hebben gedaan, en de vrome toewijding der wijzen op niets te hebben doen uitloopen. De bijenzwerm verbrand hebbende, komt hij tot de gevolgtrekking ook den bijenkoning te hebben gedood; maar God in den hemel *belacht* hem, de Heere *bespot* hem. Welke listige en wreede raadslagen er ook in 's menschen hart opkomen, *de raad des Heeren zal bestaan.*

III. De vervulling der Schrift hierin (vers 17, 18. *Toen is vervuld geworden* de profetie (Jerem. 31 : 15). *Eene stem is in Rama gehoord.* Zie en bewonder de volheid der Schrift! Die voorzegging werd vervuld in Jeremia's tijd, toen Nebuzaradan, na Jeruzalem verwoest te hebben, al zijne gevangenen naar Rama bracht (Jer. 50 : 1) en dáár naar welgevallen over hen beschikte, hetzij voor het zwaard of voor de gevangenschap. Toen werd het geschrei *in Rama gehoord* te Bethlehem (want deze twee steden, de eene in Juda en de andere in Benjamin, waren niet ver van elkander); maar nu is de profetie nogmaals vervuld in de groote smart, die er heerschte over den dood dezer kinderen. De Schrift werd vervuld:

1. In de plaats van dit rouwbedrijf. Het gerucht er van werd gehoord van Bethlehem tot Rama, want de wreedheid van Herodes strekte zich uit tot *al de landpalen van Bethlehem*, tot in het land van Benjamin toe, onder de kinderen van Rachel. Sommigen denken, dat de landstreek rondom Bethlehem Rachel genoemd werd, omdat zij aldaar stierf en werd begraven. Rachels graf was dicht bij Bethlehem, Gen. 35 : 16, 19. Vergelijk 1 Sam. 10 : 2. Rachel had haar hart zeer sterk op hare kinderen gezet: den zoon, dien zij stervende gebaard heeft, noemde zij *Benoni — den zoon harer smart.* Deze moeders waren gelijk aan Rachel, zij woonden dicht bij Rachels graf, en velen van haar zijn van Rachel afgestamd, daarom wordt hare rouwklage sierlijk voorgesteld als een *weenen van Rachel.*

2. In de mate van dit rouwbedrijf. Het was *geklag, geween en veel gekerm;* en dit alles was nog weinig genoeg om uiting te geven aan haar gevoel wegens deze zware ramp. Er was een groot geschrei in Egypte toen de eerstgeborenen gedood werden, en zoo was er hier een groot geschrei toen de jongsten werden omgebracht, voor welke wij natuurlijk eene bijzondere teerheid gevoelen. Hier was eene voorstelling van de wereld, waarin wij leven. Wij hooren in die wereld *geklag, geween en veel gekerm*, wij zien *de tranen der verdrukten*, nu eens veroorzaakt door dit, en dan weder door wat anders. Onze weg loopt door *een tranendal.* Die smart was zóó groot, dat zij *niet vertroost wilden worden.* Zij verhardden er zich in, en vonden genot in hunne droefheid. Geloofd zij God, er is in deze wereld geene oorzaak van smart, ja, zelfs niet als de zonde er de oorzaak van is, die ons rechtigt om te weigeren *vertroost te worden.* Zij *wilden niet vertroost worden, omdat zij niet zijn*, dat is: *zij zijn niet* in het land der levenden, zij *zijn niet*

1) Dit is eene onvertaalbare woordspeling. „Infanterie" is afgeleid van het Latijnsche woord „infans", dat klein kind beteekent. Vert.

zooals zij waren in de omhelzing hunner moeders. Indien *zij* werkelijk *niet waren*, dan zou er eenige verontschuldiging zijn voor het treuren alsof wij geene hope hadden, maar wij weten, dat zij niet verloren zijn, maar ons zijn voorgegaan; indien wij vergeten, dat *zij zijn*, dan verliezen wij den besten grond onzer vertroosting, 1 Thess. 4 : 13. Sommigen maken deze groote smart der Bethlehemieten tot een oordeel over hen vanwege hunne minachting van Christus. Zij, die zich niet wilden verblijden vanwege de geboorte van den Zone Gods, worden nu terecht tot weenen en rouwbedrijf gebracht over den dood hunner eigene zonen; want zij *verwonderden* zich slechts over de tijding, die hun door de herders werd gebracht, maar zij hebben Hem geen *welkom* geheeten.

De aanhaling dezer profetie kan dienen ter vermijding of voorkoming van eene tegenwerping, die sommigen tegen Christus zouden kunnen inbrengen vanwege deze treurige geschiedenis. „Kan de Messias, die de Vertroosting Israels moet wezen, als ingeleid worden met al dit geklag en geween?" Ja, want aldus was het voorzegd, en de Schrift moet vervuld worden. En behalve dat, als wij deze profetie nog verder nagaan, dan zullen wij bevinden, dat *het bittere weenen* in Rama slechts het voorspel was van de grootste blijdschap, want er volgt op: *Er is loon voor uwen arbeid, en er is verwachting voor uwe nakomelingen.* Hoe erger het met de zaken staat, hoe eerder er verandering ten goede in zal komen. Hun was een Kind geboren, dat genoegzaam was om al hunne verliezen goed te maken.

19. Toen Herodes nu gestorven was, ziet, de engel des Heeren verschijnt Jozef in den droom, in Egypte, 20. Zeggende: Sta op, neem het Kindeken en Zijne moeder tot u, en trek in het land Israels; want zij zijn gestorven, die de ziel van het Kindeken zochten. 21. Hij dan, opgestaan zijnde, heeft tot zich genomen het Kindeken en Zijne moeder, en is gekomen in het land Israels. 22. Maar als hij hoorde, dat Archelaüs in Judéa koning was, in de plaats van zijn' vader Herodes, vreesde hij daarheen te gaan, maar door Goddelijke openbaring vermaand in den droom, is hij vertrokken in de deelen van Galilea. 23. En daar gekomen zijnde, nam hij zijne woonplaats in de stad, genaamd Nazareth; opdat vervuld zou worden, wat door de profeten gezegd is, dat Hij Nazarener zal geheeten worden.

Hier hebben wij Christus' terugkeer uit Egypte naar het *land Israels*. Egypte kan dienen, om er tijdelijk te verblijven, of er eene toevlucht te zoeken; maar niet om er altijd te wonen. Christus was gezonden *tot de verlorene schapen van het huis Israels*, en daarom moet Hij tot hen terugkeeren. Merk op,

1. Wat het was, dat Hem den weg baande om terug te keeren, — de dood van Herodes, die niet lang na den kindermoord plaats had, sommigen denken, niet langer dan drie maanden. Zóó snel heeft Gods wrake hem achterhaald! Herodes moet sterven; hoovaardige tyrannen, die *in het land der levenden* de schrik waren van de machtigen, en de verdrukkers der Godvruchtigen . . . hun dag moet komen wanneer zij vallen. *Wie zijt gij, dat gij u vreest voor den mensch die sterven zal?* (Jes. 51 : 12, 13) inzonderheid bedenkende, dat bij hun dood niet slechts hun hart en hunne nijdigheid vergaan (Pred. 9 : 6), en ophouden van te beroeren (Job 3 : 17), maar ook gestraft worden. Van alle zonden is het de schuld aan onschuldig bloed, die het snelst de mate vol maakt. Het bericht, dat Josephus geeft van den dood van dezen zelfden Herodes (Antiq. Jud. lib. XVII. Cap. VI, VII), is ontzettend. Hij werd door eene krankheid aangetast, die hem onder de hevigste folteringen inwendig verbrandde. Hij was onverzadelijk gulzig, hoe koliek, en zijne krankheid, ging vergezeld van zulk een ondraaglijken stank, dat niemand tot hem kon naderen. Daarbij was hij zoo driftig en ongeduldig, dat hij eene kwelling was voor zich zelven en een schrik voor allen, die hem verzorgden. Zijne aangeboren wreedheid aldus geprikkeld zijnde, werd hij barbaarscher dan ooit te voren. Hij gaf bevel zijn' eigen zoon te dooden, liet velen van de edelen en aanzienlijken in de gevangenis werpen, en ordonneerde, dat zij onmiddellijk, nadat hij gestorven was, ter dood gebracht moesten worden; de uitvoering van dit vonnis werd echter voorkomen. Zie wat soort van menschen het waren, die de vijanden en vervolgers zijn geweest van Christus en Zijne volgelingen. Er zijn weinigen, die het Christendom hebben tegengestaan, die niet eerst elke menschelijkheid hadden afgeschud, zooals wij zien kunnen in Nero en Domitianus.

II. De orders van den hemel gegeven voor hun terugkeer, en Jozefs gehoorzaamheid aan die orders, vers 18—21. God had Jozef naar Egypte gezonden, en dáár bleef hij, totdat Hij, die hem derwaarts had gebracht, hem beval om weder te vertrekken. Die orders werden hem overgebracht door een' engel. Als wij de gemeenschap met God blijven aanhouden, dan zal Hij die aanhouden met ons, overal waar wij zijn. Geene plaats ter wereld kan Gods genaderijke bezoeken voor ons afsluiten. Engelen komen tot Jozef in Egypte, tot Ezechiël in Babylon en tot Johannes op Patmos. Nu bericht de engel hem *a.* den dood van Herodes en zijne medeplichtigen: *Zij zijn gestorven, die de ziel van het Kindeken zochten.* Zij zijn dood, maar het Kindeke leeft, Vervolgde heiligen blijven soms in het leven om op de graven hunner vervolgers te treden. Aldus heeft de Koning der kerk den storm doorstaan, en menigen storm heeft de kerk op gelijke wijze doorstaan. *Zij zijn gestorven,* namelijk, Herodes en zijn zoon Antipater, die, hoewel zij naijverig op elkander waren, toch waarschijnlijk hierin samenstemden, om het verderf van dezen nieuwen Koning te zoeken. Als nu Herodes eerst Antipater ombrengt, en dan zelf sterft, dan is

het gevaar geweken; als het ééne booze instrument het verderf is van het andere, dan *is de Heere bekend geworden; Hij heeft recht gedaan. b.* Hij wijst hem aan wat hij doen moet. Hij moet *trekken in het land Israels;* en hij deed het, zonder dralen of uitstel. Hij voerde niet als verontschuldiging aan, dat hij tamelijk goed gevestigd was in Egypte, hij sprak niet van de ongemakken op de reize, inzonderheid, indien het, zooals men veronderstelt, in het begin van den winter was dat Herodes is gestorven. Gods kinderen volgen, waar Hij hen leidt, en blijven, waar Hij hen doet wonen. Indien wij de wereld slechts beschouwden als ons Egypte, de plaats onzer dienstbaarheid en van onze ballingschap, en den hemel als ons Kanaän, ons vaderland, onze ruste, wij zouden wel gaarne en gereedelijk *opstaan* en derwaarts gaan, als wij geroepen worden, zooals Jozef opstond en uit Egypte trok.

III. De verdere leiding, die hij van God ontving, werwaarts hij zich had te wenden, en waar zich in het land Israels te vestigen, vers 21, 23. God kon hem tegelijk met de vorige deze instructies hebben gegeven, maar God openbaart Zijn' wil aan Zijn volk trapsgewijze, opdat zij op Hem zullen blijven wachten, en verwachten zullen verder van Hem te hooren. Jozef ontving deze orders in een' droom, waarschijnlijk evenals de vorige, door den dienst van een' engel. God kon aan Jozef Zijn' wil kenbaar hebben gemaakt door het Kind Jezus, maar wij bevinden niet, dat Hij op deze bewegingen en dit heen en weer trekken, acht slaat; en dit was ongetwijfeld, omdat *Hij in alles den broederen moest gelijk worden; een kind* zijnde, *sprak* Hij als een kind, en deed Hij *als een kind,* en trok Hij een' sluier over Zijne oneindige kennis en macht; als een kind *nam* Hij *toe in wijsheid.*

De aanwijzing, die dan nu aan deze heilige, koninklijke familie gegeven wordt, is:

1. Dat zij zich niet in Judea moet vestigen, vers 22. Jozef kon gedacht hebben, dat Jezus, *te Bethlehem geboren* zijnde, aldaar nu ook opgevoed moest worden; maar hij is voorzichtig en *vreest voor het Kindeke,* omdat *hij hoort, dat Archelaüs in de plaats van zijn vader Herodes regeert,* niet over het geheele koninkrijk, zooals zijn vader, maar alleen over Judea, de andere provinciën in andere handen overgegaan zijnde. Ziet, welk eene opeenvolging van vijanden er is, om tegen Christus en Zijne kerk te strijden! Verdwijnt de een, zijne plaats wordt ingenomen door een ander om de oude vijandschap voort te zetten. Om die reden moet Jozef dan ook het Kindeken niet naar Judea brengen. God wil Zijne kinderen niet in het gevaar doen komen, dan wanneer het is ter Zijner verheerlijking en ter hunner geloofsbeproeving; want *kostelijk zijn in de oogen des Heeren het leven en de dood Zijner heiligen, hun bloed is Hem dierbaar.*

2. Dat zij zich moeten vestigen in Galilea, vers 22. Daár heerschte toen Philippus, die een kalm, zachtaardig man was. Gewoonlijk beschikt de voorzienigheid Gods het zoo, dat er eene rustige, veilige wijkplaats is voor Zijn volk tegen den storm; als het eene klimaat te heet en te verschoeiend wordt, zal er een ander wezen, dat koeler en gematigder is. Galilea lag ver naar het Noorden; tusschen die provincie en Judea lag Samaria. Zij werden dus naar Galilea gezonden, en wel naar Nazareth, eene stad op een' heuvel, in het centrum van het lot van Zebulon. Daár heeft de moeder onzes Heeren gewoond, toen zij zwanger werd van dat *Heilige;* en waarschijnlijk heeft ook Jozef aldaar gewoond, Lukas 1 : 26, 27. Daarheen werden zij gezonden, en daár waren zij welbekend, en bevonden zij zich onder hunne bloedverwanten, de geschikte plaats voor hen om er te wonen. Daár bleven zij dan ook, en vandaár werd onze Zaligmaker *Jezus van Nazareth* genoemd, hetgeen voor *de Joden eene ergernis was,* immers, *Kan uit Nazareth iets goeds zijn.*

Hierin wordt gezegd vervuld te zijn *wat gesproken was door de profeten, dat Hij Nazarener zal geheeten worden,* hetgeen beschouwd kan worden *a.* Als een eerenaam en waardigheid, hoewel het oorspronkelijk niets anders beteekende dan *een man van Nazareth,* is er toch eene toespeling of eene verborgenheid in, zeggende Christus te zijn: De *Man, de scheut,* waarvan gesproken wordt in Jesaja 11 : 1. Het woord, dat aldaar gebruikt wordt, is *Netzer,* hetwelk, òf *eene scheut* of tak, of twijg beteekent, òf *de stad Nazareth;* naar die *stad* genoemd zijnde, wordt Hij verklaard, die Scheut, of tak te wezen. Het duidt Hem aan als den *grooten Nazarener;* van wien de wettelijke Nazareners typen en afschaduwingen zijn geweest (inzonderheid Simson, Richteren 13 : 5), en Jozef, die *een afgezonderde onder zijne broederen* wordt genoemd (Gen. 49 : 26) en op wien het voorschrift betreffende de nazireërs Num. 6 : 2 en verv. betrekking heeft. Niet dat Christus, in letterlijken zin, een nazireër was, want Hij dronk wijn, en raakte doode lichamen aan, maar Hij was het bij uitnemendheid, d.i. in den hoogsten zin, daar Hij zeer bijzonder heilig was, en door eene plechtige aanwijzing en wijding afgezonderd was tot eere Gods in het werk onzer verlossing, gelijk Simson het geweest is om Israel te verlossen. En wij hebben alle reden om ons in dien naam te verheugen en er Hem bij te kennen. Of *b.* als een naam der versmaadheid en minachting. Een *Nazarener* genoemd te worden, was hetzelfde als *een verachtelijk man* genoemd te worden, een man, van wien men niets goeds kon verwachten, en aan wien geen eerbied of achting bewezen moest worden. De duivel heeft het eerst dien naam op Christus toegepast, ten einde Hem te verkleinen en het volk tegen Hem in te nemen, en het is de scheldnaam gebleven voor Hem en voor Zijne volgelingen. Nu is dit wel niet bijzonder door een profeet voorzegd, maar in het algemeen werd *door de profeten gezegd,* dat Hij *veracht was en de onwaardigste onder* de menschen Jes. 53 : 2, 3, een *vorm en geen man,* Psalm 22 : 7, 8, dat Hij *Zijnen broederen vreemd is geworden,* Ps. 69 : 9, Laat geen naam der versmaadheid, die ons om den wille van

den Godsdienst gegeven wordt, ons hard toeschijnen, dat onze Meester zelf een *Nazarener* genoemd werd.

HOOFDSTUK III.

Bij de geschiedenis van dit hoofdstuk betreffende den doop van Johannes begint het Evangelie (Markus 1 : 1); hetgeen voorafging is slechts de inleiding; dit is „Het begin des Evangelies van Jezus Christus". En Petrus houdt zich aan dienzelfden datum, Hand. 1 : 22, beginnende van den doop van Johannes, want toen begon Christus voor het eerst in hem te verschijnen, en daarna aan hem, en door hem aan de wereld. Hier is: I. Het heerlijk opgaan van de morgenster — Johannes den Dooper, vers 1. 1. De leer, die hij predikte, vers 2. 2. De vervulling der Schrift in hem, vers 3. 3. Zijne levenswijze, vers 4. 4. Het toestroomen der menigte tot hem, en hun gedoopt worden door hem, vers 5 en 6. 5. Zijne rede, die hij hield voor de Farizeën en Sadduceën, waarin hij poogt hen tot bekeering vers 7—10, en aldus tot Christus te brengen, vers 11, 12. II. Het nog glansrijker schitteren van de Zon der Gerechtigheid onmiddelijk daarna; waarbij wij hebben 1. De eere door Hem aangedaan aan den doop van Johannes, vers 13—15. 2. De eere Hem aangedaan door het nederdalen op Hem van den Geest, en door eene stem van den hemel, vers 16, 17.

En in die dagen kwam Johannes de Dooper, predikende in de woestijn van Judéa. 2. En zeggende: Bekeert u; want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. 3. Want deze is het, van denwelken gesproken is door Jesaja, den profeet, zeggende: De stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des Heeren; maakt Zijne paden recht! 4. En dezelve Johannes had zijne kleeding van kemelshaar, en een lederen gordel om zijne lenden; en zijn voedsel was sprinkhanen en wilde honing. 5. Toen is tot hem uitgegaan Jeruzalem en geheel Judéa, en het geheele land rondom de Jordaan; 6. En werden van hem gedoopt in de Jordaan, belijdende hunne zonden.

Hier hebben wij een bericht van de prediking en den doop van Johannes, die de dageraad waren van den evangeliedag. Merk op,

I. Den tijd, wanneer hij verscheen. *In die dagen* vers 1, of *na die dagen,* lang na hetgeen in het vorige hoofdstuk vermeld werd, waar wij het Kind Jezus in Zijne kindsheid gezien hebben. *In die dagen,* in den tijd, vastgesteld door den Vader, voor het begin des Evangelies, toen de *volheids des tijds* was gekomen, waarvan dikwijls aldus gesproken werd in het *Oude Testament. In die dagen.* Nu was de laatste van Daniëls weken aangevangen, of liever, de laatste helft van de laatste week, toen de Messias *velen het verbond* zou *versterken.* Dan. 9 : 27. Christus' verschijningen geschieden allen op hun' tijd. Heerlijke dingen werden gesproken, beide van Johannes en Jezus, bij en vóór hunne geboorte, die de verwachting konden opwekken van buitengewone verschijningen eener Goddelijke tegenwoordigheid en kracht, toen zij nog zeer jong waren; maar het is gansch anders geweest. Behalve Christus' gesprek met de leeraren in den tempel, toen Hij twaalf jaren oud was, schijnt er aan geen van beiden iets bijzonders of merkwaardigs geweest te zijn, totdat zij ongeveer dertig jaren oud waren. Niets wordt vermeld van hunne kindsheid en jeugd, het grootste deel van hun leven is *tempus adèlon, gehuld in duisternis en donkerheid.* In hun uitwendig voorkomen verschillen deze kinderen weinig van andere kinderen, gelijk de erfgenaam, zoolang hij minderjarig is, in niets verschilt van een' dienstknecht hoewel hij *heer is van alles.* En dit was om aan te toonen:

1. Dat God, zelfs als Hij handelt als de God Israels, *de Heiland,* toch gewisselijk *een God is, die zich verborgen houdt* Jes. 45 : 15. *De Heere is aan deze plaats, en ik heb het niet geweten.* Gen. 28 : 16. Onze Liefste staat lang achter den muur, *eer Hij uit de vensteren kijkt.* Hoogl. 2 : 9.

2. Dat ons geloof voornamelijk het oog moet hebben op Christus in Zijn ambt, want daarin is de *tentoonspreiding* Zijner macht; maar in Zijn Persoon is de *verberging* Zijner macht. Al dien tijd is Christus God-Mensch geweest; maar er wordt ons niet gezegd wat Hij zeide of deed, totdat Hij als profeet verscheen; en toen was het: *Hoort Hem.*

3. Dat jonge lieden, ofschoon bekwaam en geschikt, toch niet vooraan gesteld moeten worden in den openbaren dienst, maar ootmoedig, bescheiden en beschroomd behooren te wezen, *rasch om te hooren, traag om te spreken.*

Mattheüs zegt niets omtrent de ontvangenis en de geboorte van Johannes den Dooper, die uitvoerig verhaald worden door Lukas, maar vindt hem volwassen, alsof hij uit de lucht was gevallen om in de woestijn te prediken. Gedurende meer dan drie honderd jaren was de kerk zonder profeten geweest; die lichten waren reeds lang uitgebluscht, opdat des te meer verlangd zou worden naar *Hem,* die de groote Profeet zijn zal. Na Maleachi was er geen profeet, niemand die er aanspraak op maakte te profeteeren, tot aan Johannes den Dooper, op wien Maleachi dus méér dan eenig ander profeet van het Oude Testament direct heenwijst, Malechi 3 : 1 : *Ik zende Mijnen bode.*

II. De plaats, waar hij het eerst verscheen. *In de woestijn van Judea.* Het was geen onbewoonde woestijn, maar een deel des lands, minder dicht bevolkt, en niet zoo bezet met akkers en wijngaarden als andere streken; het was eene woestijn, waarin zes steden met hare dorpen waren, welke genoemd zijn in Jozua 15 : 61, 62. In deze steden en dorpen heeft Johannes gepredikt, want daaromtrent had hij tot nu toe gewoond, daar hij in de nabij gelegene stad Hebron geboren was. Dáár, waar hij zoo langen tijd in nadenken had doorgebracht, begon het tooneel zijner werkzaamheden; en zelfs toen hij zich aan Israel vertoonde, toonde hij ook hoezeer hij de afzondering liefhad, in zoover dit met zijne roeping bestaanbaar was. *Het woord des Heeren,* vond Johannes hier in eene *woestijn.* Geene plaats is zoo afgelegen, dat zij ons van de bezoekingen der genade Gods kan buitensluiten, ja gewoonlijk

hebben de heiligen hunne liefelijkste gemeenschap met den Hemel als zij zich het verst van het rumoer dezer wereld hebben teruggetrokken. Het was in deze *woestijn* van Judea, dat David den 63sten Psalm schreef, die zooveel over de liefelijke gemeenschap spreekt, die hij toen met God had, Hosea 2 : 13. In eene woestijn werd de wet gegeven, en gelijk het Israel van het *Oude Testament*, zoo werd ook het Israel van het *Nieuwe Testament*, het eerst gevonden in een land der woestijn, en daar *voerde God hem rondom, en onderwees hem*. Deut. 32 : 10. Johannes de Dooper was een priester van de ordening van Aäron, maar toch vinden wij hem, predikende in de *woestijn*, maar niet dienende in den *tempel;* maar Christus, die geen zoon was van Aäron, wordt toch dikwijls in den tempel gevonden, daar nederzittende als gezaghebbende, en aldus was het voorzegd, Mal. 3 : 1. *De Heere, dien gijlieden zoekt, zal snellijk tot Zijn' tempel komen;* niet de bode, die Hem den weg moet bereiden. Dit was eene vingerwijzing, dat het priesterschap van Christus het priesterschap van Aäron zal uitwerpen, het naar de woestijn zal drijven.

Het begin des Evangelies in eene woestijn spreekt van vertroosting met betrekking tot de woestenijen der Heidenwereld. Thans moeten de profetieën vervuld worden: *Ik zal in de woestijn den cederboom zetten*, Jes. 41 : 18, 19. De woestijn zal tot *een vruchtbaar veld worden*, Jes. 32 : 15. En de *wildernis zal zich verheugen*, Jes. 35 : 1, 2. De Septuaginta geeft de lezing, *de woestijnen der Jordaan*, juist die woestijn, waarin Johannes gepredikt heeft. In de Roomsche kerk zijn personen, die zich *hermieten* noemen, en voorgeven Johannes na te volgen; maar als zij van Christus zeggen: *Ziet, hij is in de woestijn; gaat niet uit*, Hoofdst. 24 : 26. Er was een verleider, die zijne volgelingen *naar de woestijn uitleidde*, Hand. 21 : 39.

III. Zijne prediking. Deze maakte hij tot zijne levenstaak. Hij kwam, niet strijdende, noch twistende, maar *predikende*, vers 1; want door de dwaasheid der prediking moet Christus' koninkrijk worden opgericht.

1. De leer, die hij predikte, was die der bekeering, vers 2; *Bekeert u*. Dit predikte hij in Judéa onder hen, die *Joden* genoemd werden, en den Godsdienst beleden, want ook zij hadden bekeering van noode. Hij predikte dit, niet in Jeruzalem, maar in de woestijn van Judéa, onder het eenvoudige landvolk; want zelfs zij, die zich het meest uit den weg gelooven van verzoeking, en het verst van de ijdelheden der wereld en de ondeugden der steden, kunnen hunne handen niet wasschen in onschuld, maar moeten het doen in bekeering. Het was de roeping van Johannes den Dooper de menschen op te wekken om zich te *bekeeren* van hunne zonden; *Metanveite, Bedenkt u;* „Laat nog eene tweede *gedachte* toe, om de vergissing, of dwaling van de eerste te herstellen, — eene *nagedachte*. Denkt na over uwe handelingen; *verandert van zin;* gij hebt verkeerd gedacht *denkt nog eens* en *denkt recht*".

Ware bekeerlingen, of berouwhebbenden, hebben *andere gedachten* van God en van Christus, van zonde en van heiligheid, van deze wereld en van de andere wereld, dan zij gehad hebben, en staan er anders tegenover. De verandering van *hart* of van zin, brengt eene verandering van *weg* voort. Zij die werkelijk leedwezen gevoelen over het verkeerde, dat zij gedaan hebben, zullen er voor zorgen het niet weer te doen. Dit berouw, die bekeering is een noodzakelijke plicht, in gehoorzaamheid aan het gebod Gods, Hand. 17 : 30; en eene noodzakelijke toebereiding en geschiktmaking voor de vertroostingen des Evangelies van Christus. Indien het hart des menschen oprecht en onbevlekt ware gebleven, dan zouden de Goddelijke vertroostingen ontvangen zijn kunnen worden, zonder dat deze smartelijke operatie vooraf ging; maar, zondig zijnde, moet het eerst pijn worden aangedaan, vóór het tot rust kan worden gebracht; het moet *arbeiden* vóór het kan rusten. De wonde moet kunnen worden gepeild, eer zij kan worden genezen. *Ik doorwond* en *Ik heel*.

2. De rede, die hij aanvoert, om kracht bij te zetten aan deze opwekking: *Want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen*. De profeten van het Oude Testament riepen de menschen tot bekeering ter verkrijging en bevestiging van tijdelijke, nationale zegeningen, en ter voorkoming of afwering van tijdelijke, nationale oordeelen: maar nu, hoewel de plicht, waarop wordt aangedrongen, dezelfde is, is de reden toch nieuw en zuiver evangelisch. De menschen worden nu beschouwd in hunne persoonlijke hoedanigheid, en niet zooals toenmaals, in eene sociale en politieke hoedanigheid. Nu is het: Bekeert u, want *het koninkrijk der hemelen is nabijgekomen;* de evangeliebediening van het verbond der genade, de opening van het koninkrijk der hemelen voor alle geloovigen door den dood en de opstanding van Jezus Christus. Het is een *koninkrijk*, waarvan Christus de Souverein is, en wij moeten er gewillige en getrouwe onderdanen van zijn. Het is een koninkrijk der *hemelen*, niet van deze wereld, een geestelijk koninkrijk: zijn oorsprong is uit den hemel, zijne strekking is naar den hemel. Johannes predikte het als *nabij;* het was toen aan de deur; voor ons is het gekomen door de uitstorting des Geestes, en de volle tentoonspreiding van den rijkdom der Evangelie-genade. Dit nu is *a.* een sterke *drijfveer* voor ons om ons *te bekeeren*. Niets is zoo geschikt als de Goddelijke genade om het hart te breken, zoowel *vanwege de zonde* als *van de zonde*. Dit is Evangelische bekeering, die voortvloeit uit een zien op Christus, uit de bewustheid Zijner liefde, en de hoop op vergeving en genade door Hem. Vriendelijkheid is overwinnend, misbruikte vriendelijkheid is verootmoedigend en verteederend. Hoe slecht was ik om te zondigen tegen zulk eene genade, tegen de wet der liefde van zulk een koninkrijk! *b.* Het is eene *groote aanmoediging* voor ons om ons *te bekeeren:* „Bekeert u, want op uwe bekeering, zullen uwe zonden u vergeven worden. Keert terug tot God in den weg des plichts en Hij zal door Christus, tot u wederkeeren in den weg der genade." De bekendmaking van vergeving ontdekt den boosdoener en brengt hem terug, daar hij te voren gevlucht

was en zich verborgen hield. Aldus worden wij getrokken met zeelen, met koorden der liefde.

De *profetie,* die in hem vervuld was, vers 3. Hij is het, van wien gesproken wordt in het begin van dat deel der profetie van Jesaja, dat het meest Evangelisch is, en op Evangelietijden wijst; zie Jes. 41 : 3, 4. Het is Johannes, van wien hier gesproken wordt:

1. Als de *stem des roependen in de woestijn.* Johannes heeft dit zelf erkend, Joh. 1 : 23; *Ik ben de stem,* en dat is alles, God is de spreker, die Zijn wil bekend maakt door Johannes, gelijk een mensch dit doet door zijne stem. Het woord van God moet als zoodanig worden ontvangen 1 Thess. 2 : 13; wat anders is Paulus, en wat is Apollus, dan de stem! Johannes wordt genoemd de *stem — phonè boönton — de stem van iemand, die* luid *roept,* waardoor men opschrikt en ontwaakt. Christus wordt genoemd *het Woord,* dat helder en duidelijk is, en dus ook meer leerrijk. Johannes, als de *stem,* heeft de menschen opgewékt, en toen heeft Christus, als het *Woord* hen onderwezen, gelijk wij vinden in Openb. 14 : 2. De stem veler wateren en als van een' grooten donderslag maakte plaats voor een welluidende stem van *citerspelers* en het *nieuwe gezang,* vers 3. Sommigen maken de opmerking, dat, gelijk Simsons moeder zich moest onthouden van *sterken drank,* terwijl hij toch bestemd was om een *sterk man* te zijn; zoo is de vader van Johannes den Dooper met stomheid geslagen, terwijl hij toch bestemd was om *de stem des roependen te zijn.* Als de stem des roependen voortgebracht wordt door een' stommen vader, dan toont dit *de uitnemendheid der kracht van God, en niet van den mensch.*

2. Als van eenen, wiens werk en roeping het was *den weg des Heeren te bereiden, en Zijne baan recht te maken;* zoo werd ook, lang vóórdat hij geboren was, van hem gezegd, dat hij *den Heere een toegerust volk zou bereiden.* Lukas 1 : 17, als Christus' voorbode en voorlooper, was hij iemand, die den aard van Christus' koninkrijk aanduidde; want hij kwam niet in de bonte, opzichtige kleedij van een wapenheraut, maar in het eenvoudige gewaad van een heremiet. Men zendt ambtenaren uit om voor groote, aanzienlijke mannen den weg te bereiden, aldus bereidt Johannes den weg des Heeren. *a.* Hij zelf deed dit onder de menschen van dit geslacht. In de Joodsche Kerk en natie was alles buiten het rechte spoor geraakt; er was een sterk verval in vroomheid en Godsvrucht, de levensdeelen van den Godsdienst waren verdorven en weggevreten door de overleveringen en geboden der ouden. De *schriftgeleerden* en *Farizeën,* dat is: de ergste geveinsden ter wereld, hadden den sleutel der kennis en den sleutel der regeering aan hun' gordel. Het volk was, over het algemeen, uiterst hoogmoedig op hunne voorrechten, gansch overtuigd van gerechtvaardigd te zullen worden door hunne eigene gerechtigheid, ongevoelig voor hetgeen zonde was; en hoewel thans onder de meest *vernederende* omstandigheden, daar zij tot een wingewest van het Romeinsche rijk waren verklaard, waren zij toch niet *verootmoedigd;* zij waren ongeveer in dezelfde gemoedsstemming als in den tijd van Maleachi; onbeschoft en hoovaardig, ter op uit om het woord van God tegen te spreken. Nu was Johannes gezonden om deze bergen te slechten, hun' hoogen dunk omtrent henzelven te niet te doen, en hunne zonden in het licht te stellen, opdat de leer van Christus des te meer welkom zou zijn en des te meer kracht zou oefenen. *b.* Zijne leer van bekeering en verootmoediging is thans nog even noodig als toen, teneinde den weg des Heeren te bereiden. Er is zeer veel te doen, om voor Christus een' weg te bereiden in de ziel, het hart te neigen om den Zone Davids te ontvangen, 2 Sam. 19 : 14; en niets is hiervoor noodzakelijker dan de ontdekking van zonde, en de overtuiging van het ongenoegzame onzer eigene gerechtigheid. Het beletsel zal beletten, tenzij men het uit den weg neemt; vooroordeelen moeten weggenomen worden, hooge gedachten moeten naar beneden gebracht en gevangen worden tot de gehoorzaamheid van Christus. Koperen deuren moeten verbroken, ijzeren grendelen in stukken gehouwen worden, eer de eeuwige deuren geopend zijn om den Koning der eere binnen te laten. De weg der zonde en van Satan is een *kromme weg,* om een' weg te bereiden voor Christus moeten de paden *recht gemaakt worden* Hebr. 12 : 13.

V. Het gewaad, waarin hij verscheen, zijn voorkomen, en zijne levenswijze, vers 4. Zij die den Messias verwachtten als een wereldlijk vorst, zouden denken, dat Zijn voorlooper in groote pracht en praal zal verschijnen, dat zijne toerusting zeer glansrijk zal zijn met levendige, vroolijke kleuren; maar het tegendeel blijkt; hij zal *groot zijn in de oogen des Heeren,* maar gering schijnen in het oog der wereld, en, evenals Christus zelf, zal er aan hem *geene gedaante noch heerlijkheid zijn,* ten einde reeds dadelijk aan te toonen, dat de heerlijkheid van Christus' koninkrijk geestelijk is, en deszelfs onderdanen zooals zij gewoonlijk er door *gevonden* of er door *gemaakt* zijn, arm en veracht, hunne eer, hunne genoegens en hun' rijkdom aan eene andere wereld ontleenende.

1. Zijn *kleed* was *eenvoudig.* Dezelve Johannes had *zijne kleeding van kemelshaar en een lederen gordel om zijne lenden;* hij ging niet in *lange kleederen,* zooals de schriftgeleerden, of in *zachte kleederen,* zooals de hovelingen, maar in de kleederen van een landman, want hij woonde op het land, en richtte zich in zijne kleedij naar zijne omgeving. Het is goed voor ons, om ons te schikken naar de plaats en den toestand, waarin God ons in Zijne voorzienigheid gesteld heeft. Johannes verscheen in deze kleedij. *a.* Om te toonen, dat hij, gelijk Jakob, een oprecht, eenvoudig man was, die dezer wereld en derzelver heerlijkheid gestorven was, *Zie, waarlijk een Israeliet!* Zij, die nederig van hart zijn, behooren dit te toonen door eene heilige onverschilligheid omtrent hunne kleedij, hun versiersel moet niet bestaan in het aantrekken van kleederen, en evenmin moeten zij anderen naar hunne kleedij schatten. *b.* Om te toonen, dat hij een *profeet* was, want profeten droegen een' harigen mantel, Zach.

13 : 4; en inzonderheid om te toonen, dat hij de beloofde Elia was; want van Elia wordt zeer bijzonder melding gemaakt als van een *harig man*, (dat door sommigen verstaan wordt van het harig kleed, dat hij droeg), en dat *hij gegord was met een' lederen gordel om zijne lenden*, 2 Kon. 1 : 8. Johannes de Dooper schijnt in niets zijn mindere in dooding van het vleesch; die *is dus Elias die komen zou*. *a*. Om te toonen, dat hij een man was van vastberadenheid en kracht; zijn gordel was niet *fraai*, zooals men ze toen algemeen droeg, maar hij was *sterk*, het was een *lederen gordel*; en zalig is die dienstknecht, dien zijn heer, als hij komt, vinden zal, met zijne *lenden omgord*. Lukas 12 : 35; 1 Petr. 1 : 13.

2. Zijne *spijze* was *eenvoudig*; zijn *voedsel* was *sprinkhanen* en *wilde honig*; niet alsof hij nooit iets anders at; maar dit was zijn gewoon voedsel, als hij zich terugtrok in eenzame plaatsen, en daar langen tijd verbleef in overdenking. *Sprinkhanen* zijn eene soort vliegende insecten, zeer goed tot spijze, en toegelaten als rein, Lev. 11 : 22; zij zijn gemakkelijk te verteren, vandaar dat het tot de zwakheid of de gebreken van den ouderdom gerekend wordt, dat *sprinkhanen* dan *een last* worden voor de maag, Pred. 12 : 5. Van *wilden honig* was het land *Kanaän* overvloeiende, 1 Sam. 14 : 26. Het werd òf onmiddellijk verzameld, als hij neerviel in den dauw, of liever, als hij in de holligheden van boomen en rotsen werd gevonden, waar de bijen bouwden, die niet, als de bijen in korven, onder de zorg der menschen waren. Dit geeft te kennen, dat hij groote matigheid betrachtte in zijn eten, een weinigje was hem genoeg; er is veel noodig eer een man zich verzadigen kan met sprinkhanen en wilden honig: *Johannes de Dooper is gekomen noch etende, noch drinkende*, Hoofdst 11 : 18 — niet op de kieschkeurige, vormelijke wijze, zooals andere menschen. Hij was zoo gansch en al vervuld van geestelijke dingen, dat hij slechts zelden den tijd kon vinden voor een gezetten maaltijd. Nu kwam dit overeen *a*. met de leer die hij predikte van *bekeering*, en van *vruchten, der bekeering waardig*. Zij, wier roeping het is, anderen te vermanen om te treuren over hunne zonden, en de zonde in zich te dooden, behooren zelf een ernstig leven te leiden, een leven van zelfverloochening, dooding van het vleesch, en verachting van de wereld. Johannes de Dooper toonde dus, dat hij zich diep bewust was van het slechte van den tijd wanneer, en de plaats, waarin hij leefde, hetgeen de prediking der bekeering noodig maakte; iedere dag was een *vastendag* voor hem. *b*. Dit kwam overeen met zijn ambt als *voorlooper*; door die wijze van leven toonde hij te weten wat het *koninkrijk der hemelen* is, en dat hij er de kracht van had ervaren. Zij die kennis hebben aan geestelijke en Goddelijke genietingen kunnen niet anders dan met eene heilige onverschilligheid zien op de genietingen en hetgeen sierlijk is voor de zinnen, zij kennen iets beters. Door aan anderen dit voorbeeld te geven, baande hij den weg voor Christus. De overtuiging van het ijdele der wereld en van alles wat er in is, is de beste toebereiding voor het ontvangen van het koninkrijk der hemelen in het hart. *Zalig zijn de armen van geest.*

VI. Het volk, dat tot hem uitging om hem te hooren, vers 5; *Toen is tot hem uitgegaan Jeruzalem en geheel Judea*. Groote menigten kwamen tot hem van uit de stad, en van alle deelen des lands; menschen van allerlei soort, mannen en vrouwen, jong en oud, rijken en armen, Farizeën en tollenaars; zij *gingen tot hem uit*, zoodra zij hoorden van zijne prediking van *het koninkrijk der hemelen*, opdat zij zelven datgene mochten hooren, waarvan zij reeds zoo veel hadden hooren spreken.

Nu was het 1. eene groote *eer* voor Johannes, dat zoo velen hem hoorden, en wel met zoo veel eerbied. Dikwijls wordt in werkelijkheid de meeste eer aangedaan aan hen, die er het minst naar haken. Zij die een streng, ingetogen leven leiden, die ootmoedig zijn en zich zelven verloochenen, der wereld zijn gestorven, dwingen eerbied af; en de menschen koesteren in hun hart meer achting en waardeering van hen, dan men wel zou denken.

2. Dit verschafte aan Johannes eene schoone gelegenheid om goed te doen, en was een blijk, dat God met hem was. Nu begint de menigte *het koninkrijk der hemelen geweld te doen*, Lukas 16 : 16, en heerlijk was het te zien hoe de *dauw der jeugd* als *uit de baarmoeder* van den Evangelie-morgen nederdruppelde Psalm 110 : 3, het net te zien uitwerpen, waarin zoo vele visschen werden gevangen.

3. Dit was een blijk, dat het thans een tijd was van groote verwachting: algemeen dacht men, dat het *koninkrijk Gods* nu terstond zou *openbaar worden*, Lukas 19 : 11, toen Johannes zich dus aan Israel vertoonde, op de beschrevene wijze leefde en predikte, hetwelk zoo gansch verschillend was van het leven en de leering der schriftgeleerden en Farizeën, waren zij gereed van hem te zeggen, dat hij *de Christus* was, Lukas 3 : 15, en hierdoor werd deze samenstrooming van het volk veroorzaakt.

4. Zij, die nut en voordeel wilden hebben van Johannes' bediening, moeten tot hem *uitgaan* in de woestijn, en deelen in zijn' smaad, zij, die waarlijk begeerig zijn naar de redelijke, onvervalschte melk des woords, zullen, zoo zij niet tot hen wordt gebracht, uitgaan en er naar zoeken; en zij die de leer der bekeering wenschen te kennen, moeten van het gewoel der wereld *uitgaan* en stille zijn.

5. Later is gebleken, dat van de velen, die tot Johannes den Dooper zijn gekomen, er slechts weinigen waren, die bij zijne leer gebleven zijn, getuige de koele ontvangst van Christus in Judea en in Jeruzalem. Er kan wel een groote menigte zijn van gretige hoorders, terwijl er onder die menigte slechts weinige ware geloovigen zijn. Nieuwsgierigheid, zucht naar het nieuwe en naar afwisseling, kan velen onder het gehoor eener goede prediking brengen, die ook voor een' tijd onder den indruk er van schijnen te komen, maar toch nooit aan de kracht er van onderworpen worden, Ezech. 33 : 31, 32.

VII. De plechtigheid, of ceremonie, waarmede hij de discipelen aannam, vers 6. Zij, die zijne leer ontvingen, en zich onderwierpen aan zijne tucht, werden *van hem gedoopt in de Jordaan*, hiermede hun berouw en bekeering belijdende, en hun geloof, dat het koninkrijk van den Messias nabij was.

1. Zij betuigden hun berouw en hunne bekeering door *hunne zonden te belijden*, eene algemeene belijdenis waarschijnlijk, die zij aan Johannes deden, dat zij *zondaars* waren, dat zij verontreinigd waren door de zonde, en reiniging behoefden; maar aan God beleden zij hunne bijzondere zonden; want Hij is de Beleedigde, de Verongelijkte. Den Joden was geleerd zich zelven *te rechtvaardigen*, maar Johannes leert hun zich zelven *te beschuldigen*, en niet te rusten, gelijk zij dit gewoon waren, in de algemeene belijdenis van zonde, gedaan voor geheel Israel, eenmaal per jaar op den Grooten Verzoendag; maar eene bijzondere bekentenis af te leggen, ieder voor zich, van *de plage van zijn eigen hart*. Eene boetvaardige belijdenis van zonde wordt vereischt om vergiffenis en vrede te verkrijgen: en alleen diegenen zijn bereid Jezus Christus als hunne Gerechtigheid aan te nemen, die er toe gebracht worden, om met droefheid en schaamte hunne schuld te erkennen, 1 Joh. 1 :9.

2. De voorrechten van het *koninkrijk der hemelen*, dat *nabij was*, werden hierop aan hen verzegeld door den doop. Hij wiesch hen met water, ten teeken — dat God hen zal *reinigen* van al hunne ongerechtigheden. Het was gebruikelijk onder de Joden, dat zij hen, die zij als proselieten aannamen, doopten, inzonderheid diegenen, die slechts *proselieten der poort* waren, en niet, gelijk de *proselieten der gerechtigheid*, besneden waren. Sommigen denken, dat het ook de gewoonte was voor zeer bijzonder vrome mannen, die leidslieden wilden zijn van anderen, om door den doop leerlingen en discipelen toe te laten. De vraag van Christus betreffende den doop van Johannes: Was hij *uit den hemel* of *uit de menschen?* gaf te kennen, dat er ook een doop was van menschen, die geene aanspraak maakten op eene Goddelijke zending; naar deze gewoonte voegde zich Johannes, maar *zijn* doop was uit den hemel, en werd van alle anderen onderscheiden door zijn' aard. Het was *de doop der bekeering*, Hand. 19 : 4. Geheel Israel werd in Mozes gedoopt, 1 Cor. 10 : 2. De *ceremonieele wet* bestond in *verscheidene wasschingen, of doopen*. Hebr. 9 : 10; maar de doop van Johannes heeft betrekking op de wet der herstelling, de wet van bekeering en geloof. Hij wordt gezegd hen te doopen in de Jordaan, de rivier welke vermaard was wegens Israels doortocht door haar, en Naämans genezing; maar waarschijnlijk heeft Johannes in het begin niet in deze rivier gedoopt, maar is hij later, door den toevloed der menschen, die door hem gedoopt wilden worden, naar de Jordaan gegaan. Door den doop verplichtte hij hen tot een heilig leven, overeenkomstig hunne belijdenis. Belijdenis van zonde moet altijd gepaard gaan met een heilig voornemen om, in de kracht van Gods genade, niet tot de zonde terug te keeren

7. Hij dan, ziende velen van de Farizeën en Sadduceën tot zijn' doop komen, sprak tot hen: Gij adderengebroedsels! wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn? 8. Brengt dan vruchten voort, der bekeering waardig. 9. En meent niet bij u zelven te zeggen: Wij hebben Abraham tot een' vader; want ik zeg u, dat God zelfs uit deze steenen Abraham kinderen kan verwekken. 10. En ook is alreede de bijl aan den wortel der boomen gelegd; alle boom dan, die geene goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. 11. Ik doop u wel met water tot bekeering, maar die na mij komt is sterker dan ik, wiens schoenen ik niet waardig ben Hem na te dragen; die zal u met den Heiligen Geest en met vuur doopen. 12. Wiens wan in Zijne hand is, en Hij zal Zijn' dorschvloer doorzuiveren, en Zijne tarwe in Zijne schuur samenbrengen, en zal het kaf met onuitblusschelijk vuur verbranden.

De leer, die Johannes predikte, was die der bekeering, omdat het *koninkrijk der hemelen nabij* was; nu hebben wij hier het nut dezer leer. Toepassing is het leven der prediking, zoo was het ook met de prediking van Johannes.

Merk op: 1. Op wie hij haar toepaste; op de Farizeën en Sadduceën, die tot zijn' doop kwamen, vers 7. Voor anderen achtte hij het genoeg te zeggen: *Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen;* maar toen hij deze Farizeën en Sadduceën tot zich zag komen, vond hij het noodig zich nader te verklaren. Dezen waren twee van de drie voorname secten onder de Joden van dien tijd, de derde secte was die der Esseërs, van welke wij nooit lezen in de Evangeliën, want zij beminden de afzondering, en weigerden zich met de openbare aangelegenheden in te laten. De Farizeën waren ijveraars voor de ceremoniën, voor de macht en het gezag der kerk en de overleveringen der ouden; de Sadduceën vervielen tot het tegenovergestelde uiterste, en waren weinig beter dan deïsten, het bestaan ontkennende van geesten en van een' toekomstigen staat. Het was vreemd, dat zij tot den doop van Johannes kwamen, maar hunne nieuwsgierigheid bracht hen onder de hoorders, en sommigen van hen hebben zich waarschijnlijk aan den doop onderworpen; maar zeker is het, dat de meesten hunner dit niet deden; want Christus zegt, Lukas 7 : 29, 30, dat, terwijl de tollenaars, *die met den doop van Johannes gedoopt waren, God rechtvaardigden, de Farizeën en de Wetgeleerden, den raad Gods tegen zich zelven verworpen hebben, van hem niet gedoopt zijnde.* Er zijn velen, die tot de genademiddelen komen, maar niet onder de kracht er van komen. Tot dezen nu richt zich Johannes in alle getrouwheid, en wat hij tot hen zeide, zeide hij ook tot de scharen, Lukas 3 : 7, want zij waren er allen bij betrokken.

2. Op hetgeen de toepassing was. Zij is eenvoudig en op den man af, gericht tot hunne conscientie; hij spreekt als iemand, die niet kwam om *voor* hen te prediken, maar om *tot* hen te prediken. Hoewel hij was opgevoed in de afzondering, was hij toch niet beschroomd of verlegen, als hij in het openbaar verscheen, hij vreesde niet voor het aangezicht van den mensch, want hij was vol van den Heiligen Geest en van kracht.

I. Hier is een woord om van zonde te overtuigen en om te doen ontwaken. Hij begint ruw; hij noemt hen niet Rabbi, geeft hun geen titels en nog minder de woorden van lof of toejuiching, waaraan zij gewoon waren.

1. De *titel*, dien hij hun geeft is: *Adderengebroedsels*. Christus gaf hun dienzelfden titel, Hoofdst. 12 : 34 ; 23 : 33. Zij waren als adders, schoonschijnend, maar venijnig, vol van boosheid en vijandschap tegen al wat goed was; zij waren een *adderengebroedsel*, het zaad en nakroost van dezulken, die van een zelfden geest waren; het was hun aangeboren. Zij roemden er in, dat zij het zaad van Abraham waren; maar Johannes toonde hun, dat zij van het zaad der slang waren (vergelijk Gen. 3 : 15); van hun vader, den duivel, Joh. 8 : 44. Zij waren eene slangachtige bende, allen aan elkander gelijk, hoewel vijanden van elkander, toch saamverbonden in het kwaad. Een goddeloos geslacht is een *geslacht van adders*, en dit moet hun gezegd worden, het betaamt den dienstknechten van Christus vrijmoedig te zijn en de zondaars hun' waren aard te toonen.

2. Het *alarmsein*, dat hij hun geeft is: *Wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn?* Dit geeft te kennen, dat zij in gevaar waren van den toekomenden toorn, en dat hun toestand schier hopeloos was, en hun hart zóó verhard in de zonde (de Farizeën door hun pralen met den Godsdienst, en de Sadduceën door hun spreken tegen den Godsdienst), dat het schier een wonder was om iets bij hen uit te werken, dat eenigerlei hoop kon geven. „Wat brengt u hier? Wie heeft gedacht u hier te zien? Welk een schrik is u aangejaagd, dat gij naar het koninkrijk der hemelen vraagt?" Merk op *a*. Er is een *toekomende toorn;* behalve de tegenwoordige toorn, waarvan de fiolen thans uitgestort worden, is er een toekomende toorn, die voor later opgelegd en bewaard wordt. *b*. Het is ons aller zorg en belang om dezen toorn te ontvlieden. *c*. Het is eene wondervolle genade, dat wij zoo eerlijk en duidelijk gewaarschuwd worden om te vlieden van dezen toorn; bedenk — *wie ons gewaarschuwd heeft*. God heeft ons gewaarschuwd; God, die geen behagen schept in ons verderf. Hij waarschuwt ons door het geschreven woord, door leeraren, door onze conscientie. *d*. Deze waarschuwingen doen soms diegenen opschrikken, die zeer verhard schenen in hunne gerustheid en in hun' goeden dunk omtrent zich zelven.

II. Hier is *een woord van vermaning en leiding*, vers 8; *„Brengt dan vruchten voort der bekeering waardig. Dan*, of daarom, omdat gij *gewaarschuwd zijt den toekomenden toorn te ontvlieden*, zoo laat de schrik des Heeren u bewegen tot een heilig leven". Of: *„Daarom*, omdat gij bekeering belijdt, en luistert naar de leer van doop en bekeering, zoo bewijst, dat gij ware bekeerlingen zijt." Bekeering heeft haar zetel in het hart. Dáár is zij als een wortel, maar te vergeefs zeggen wij, dat zij dáár is, indien wij *geene vruchten er van voortbrengen*, in eene algeheele verandering van ons leven, daar wij aflaten van alle zonde, en het goede aankleven; dat zijn vruchten, *aksious tès metanoias, der bekeering waardig*. Diegenen zijn den naam, of de voorrechten, van boetvaardigen, of bekeerlingen, niet waardig, die zeggen, dat hunne zonden hun leed doen, maar er toch in volharden. Zij die bekeering belijden, gelijk alle gedoopten doen, moeten zijn en moeten handelen zooals het bekeerlingen betaamt en nooit iets doen, dat aan een boetvaardig zondaar niet voegt. Het betaamt boetvaardigen ootmoedig te zijn en gering in hunne eigene oogen, dankbaar te zijn, ook voor het kleinste voorrecht, geduldig te zijn ook onder de grootste verdrukking, te waken, ook tegen allen schijn van zonde, overvloedig te zijn in elken plicht, en liefderijk te zijn in het oordeelen van anderen.

III. Hier is een woord van waarschuwing, tegen het vertrouwen op uitwendige voorrechten, waardoor men op de roepstem tot bekeering geen acht slaat, vers 9. *Meent niet bij u zelven te zeggen: Wij hebben Abraham tot een' vader*. Er is zeer veel, dat vleeschelijk gezinde harten geneigd zijn bij zich zelven te zeggen, om de overtuigende, gebiedende kracht van het woord Gods af te weren. De dienaren des woords moeten er naar streven dit te voorkomen. Het zijn ijdele gedachten, die vernachten in het binnenste van hen, die geroepen worden om *hun hart te wasschen*, Jer. 4 : 14, *Mè doxète* — *„Meent niet, onderstaat niet* bij u zelven te zeggen; weest niet van meening, dat dit u zal behouden; geeft aan dit denkbeeld geene plaats. Sommigen lezen hiervoor: *Behaagt u zelven niet* met dit te zeggen, „wiegt u hiermede niet in slaap, en vleit u niet met die ijdele hoop." God geeft acht op hetgeen wij *bij ons zelven* zeggen, maar niet durven uitspreken; Hij is bekend met al dit valsche betrouwen der ziel, met al de drogredenen, waarmede zij zich zelve misleidt, maar die zij niet bloot wil leggen, om maar niet uit den droom te komen. Velen verbergen de leugen *in hunne rechterhand*, omdat zij zich schamen haar te bekennen: zij blijven in het belang van den duivel, doordat zij des duivels geheim bewaren.

Johannes nu toont hun 1. Wat hunne inbeelding was: *„Wij hebben Abraham tot een' vader;* wij zijn geene zondaren uit de Heidenen; het betaamt voorzeker, dat *zij* tot bekeering worden geroepen; maar wij zijn Joden, een heilig volk, een verkregen volk, wat hebben *wij* hiermede van doen?" Het woord zal ons geen goed doen, zoo wij het niet aannemen als gesproken tot *ons*, en behoorende tot ons. „Meent niet, dat, wijl gij Abraham's zaad zijt, gij daarom *a*. *„Niet noodig hebt u te bekeeren*, dat er niets is, waarvan gij u moet bekeeren, dat uwe betrekking tot Abraham, en uw deel aan het

verbond, dat met hem gemaakt is, u zoo heilig maken, dat er voor u geene aanleiding is om van zin of van levenswijze te veranderen." *b.* „Dat het u daarom *wel genoeg gaan zal* al *bekeert* gij u ook niet. Denkt niet, dat dit u in den dag des oordeels iets baten zal, dat het u beveiligen zal tegen den toekomenden toorn, dat God uwe onboetvaardigheid wel door de vingers zal zien, omdat gij Abrahams zaad zijt." Het is een ijdele waan te denken, dat onze vrome bloedverwanten ons zullen behouden, al is het ook, dat wij zelven niet vroom zijn. Wat zal het ons baten van Godvreezende voorouders af te stammen, het voorrecht gehad te hebben van eene Godsdienstige opvoeding, deel uit te maken van een gezin, waarin de vreeze Gods heerscht, goede vrienden te hebben, die ons ten goede raden en voor ons bidden, — wat zal het ons alles baten, zeg ik, als wij ons niet bekeeren, en een leven van boetvaardigheid en geloof leiden ? Wij hebben Abraham tot onzen vader, en hebben dus aanspraak op de voorrechten van het verbond, dat met hem gemaakt is, zijn zaad zijnde, wij zijn *zonen der kerk, de tempel des Heeren*, Jer. 7 : 4. Er zijn zeer velen, die door hun betrouwen op de eer en de voorrechten van het lidmaatschap der zichtbare kerk, den hemel zullen missen.

2. Hoe dwaas en ongegrond die meening was. Zij dachten, dat zij, het zaad van Abraham zijnde, het eenige volk waren, dat God in de wereld had, en dat Hij, indien zij afgesneden waren, dus ook geene kerk zou hebben; maar Johannes toont hun hoe dwaas en ijdel die waan was; *Ik zeg u (wat* gij ook bij u zelven moogt zeggen), dat God *zelfs uit deze steenen Abraham kinderen kan verwekken.* Hij doopte thans in de Jordaan te Bethabara, Joh. 1 : 28) *het huis van den overtocht*, waar de kinderen Israels *overtrokken ;* dáár waren de twaalf steenen, één voor elken stam, die Jozua als gedenkteeken heeft opgericht, Jozua 4 : 20. Het is niet onwaarschijnlijk, dat hij op deze steenen gewezen heeft, waaruit God, méér dan in bloote voorstelling, de *twaalf stammen Israels* kon verwekken. Of hij doelt wellicht op Jesaja 51 : 1, waar Abraham genoemd is *de rotssteen, waaruit zij gehouwen waren.* Dat God, die Izak uit zulk een' rotssteen verwekt heeft, indien het noodig is, hetzelfde wederom kan doen, omdat bij Hem *geen ding onmogelijk is.* Sommigen denken, dat hij wees op de *Heidensche krijgslieden*, die daar tegenwoordig waren, den Joden aanzeggende: dat God zich eene kerk zou oprichten onder de Heidenen, en den zegen van Abraham op hen zou doen overgaan. Zoo zou God, toen onze eerste ouders gevallen zijn, hen hebben kunnen laten omkomen, om zich dan uit steenen een' anderen Adam en eene andere Eva te verwekken. Of neemt het zoo: „Steenen zelfs zullen als Abrahams zaad erkend worden, veeleer dan zulke harde, dorre, onvruchtbare zondaars, als gij zijt". Merk op, dat gelijk het somber en dreigend is voor het betrouwen van de zondaars in Zion, zoo is het voor de zonen van Zion bemoedigend, dat, wat er ook moge gebeuren met het tegenwoordige geslacht, God toch nooit gebrek zal hebben aan eene kerk in deze wereld. Indien de Joden afvallen, de Heidenen zullen ingeënt worden, Hoofdst. 21 : 43; Rom. 11 : 12 enz.

IV. Hier is een woord der verschrikking voor de zorgelooze en geruste Farizeën en Sadduceën, en andere Joden, die de teekenen der tijden niet kenden, noch den dag hunner bezoeking, vers 10. „Ziet thans toe, nu *het koninkrijk Gods nabij is gekomen.* en wordt verstandig."

1. „Hoe strikt en kort uw proeftijd is; *Nu* wordt *de bijl* voor u uitgedragen, nu wordt zij *aan den wortel der boomen gelegd*, nu wordt zij *op de proef gesteld*, maar slechts voor eene wijle; nu wordt gij geteekend ter verderfenis, en kunt dit niet anders voorkomen dan door eene spoedige en oprechte bekeering. Nu moet gij verwachten, dat God sneller zal te werk gaan met uw oordeel dan vroeger, en dat dit oordeel zal *beginnen met het huis Gods.* Waar God meer middelen toestaat, geeft Hij minder tijd". *Ziet, Ik kom haastelijk.* Nu was hun de laatste proeftijd gegeven; het is voor hen „nu of nooit".

2. „Hoe zwaar en streng uw oordeel zal zijn, indien gij u dezen proeftijd niet ten nutte maakt. Nu wordt het met de bijl aan den wortel, bekend gemaakt, om te toonen, dat het Gode ernst is met Zijne verklaring, dat *alle boom*, hoe *hoog* ook in gaven en in eere, hoe *groen* ook in uitwendige belijdenis en in het nakomen van Godsdienstplichten, indien hij *geene goede vrucht voortbrengt*, vrucht der bekeering waardig, *uitgehouwen* wordt, verloochend, niet erkend, als een boom in Gods wijngaard, onwaardig om er eene plaats in te beslaan, en *in het vuur wordt geworpen* van Gods toorn — de geschikste plaats voor onvruchtbare boomen: waar zijn zij ook anders goed voor? Indien zij niet geschikt zijn voor vrucht, dan zijn zij geschikt voor brandhout. Waarschijnlijk ziet dit op de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen, een oordeel, dat niet was, zooals andere oordeelen geweest zijn, als een afsnijden van takken of ranken, of het nederhouwen van den tronk eens booms, terwijl de wortelen bleven om opnieuw uit te spruiten, maar het zou eene algeheele, finale, onherroepelijke uitroeiing zijn van dat volk, waarbij al diegenen zouden omkomen, die onboetvaardig, onbekeerlijk waren gebleven. Nu zou God een volkomen einde maken, de toorn zou tot het uiterste over hen komen.

V. Een woord van leering betreffende Jezus Christus, in wien geheel de prediking van Johannes haar middelpunt vond. Christus' dienaren prediken, niet zichzelven, maar Hem, Hier is:

1. De waardigheid en voortreffelijkheid van Christus boven Johannes. Zie hoe gering hij over zich zelven spreekt, ten einde Christus groot te maken, vers 11; *„Ik doop u wel met water* dat is alles wat ik kan doen". Sacramenten ontleenen hunne kracht of uitwerking niet aan hen, die ze bedienen; *zij* kunnen slechts het teeken geven; het is Christus' kroonrecht om *de zaak* te geven, waarop het teeken wijst, 1 Cor. 3 : 6; 2 Kon. 4 : 31. *Maar die na mij*

komt, is sterker dan ik. Johannes had wel veel kracht, want hij kwam *in den geest en de kracht van Elia;* maar Christus had meer. Hoewel Johannes waarlijk groot was, groot in de oogen des Heeren (uit vrouwen was geen grootere geboren), toch acht hij zich onwaardig om zelfs de geringste plaats van dienstbetoon bij Christus te vervullen, *wiens schoenen ik niet waardig ben Hem na te dragen.* Hij ziet, *a.* hoe machtig Christus is in vergelijking van hem. Het is voor getrouwe leeraren een groote troost, te denken, dat Jezus Christus sterker, machtiger, is dan zij, *voor* hen, en *door* hen kan doen, wat zij zelf niet kunnen; Zijne kracht wordt in hunne zwakheid volbracht. *b.* Hoe gering hij is in vergelijking van Christus, niet waardig Hem Zijne schoenen na te dragen! Zij, die van God eere ontvangen, worden er door verootmoedigd in hunne eigene oogen; gansch gewillig om naar beneden te worden gebracht, zoo Christus slechts wordt groot gemaakt; alles te wezen en niets te wezen, opdat Christus alles zij.

2. Het doel van Christus' verschijning, die zij nu spoedig verwachtten. Als geprofeteerd wordt, dat Johannes Christus' voorlooper zou zijn Mal. 3 : 1, 2 volgt daar onmiddelijk op: *De Heere, dien gijlieden zoekt, zal snellijk komen,* en Hij zal *zitten louterende,* vers 3. En na de komst van Elia: *Die dag komt, brandende als een oven,* (Mal. 4 : 1, waarnaar de Dooper hier schijnt te verwijzen. Christus zal komen om een onderscheid te maken: *a.* Door de krachtige werking Zijner genade; *Hij zal u doopen,* dat is: sommigen van u, *met den Heiligen Geest en met vuur.* Merk op. Het is Christus kroonrecht om *met den Heiligen Geest* te doopen. Dit deed Hij in de buitengewone gaven des Geestes, geschonken aan de apostelen, op welke Christus zelf deze woorden van Johannes toepast, Hand. 1 : 5. Dit doet Hij in de genadegaven en vertroostingen des Geestes, gegeven aan hen, die er Hem om vragen, Lukas 11 : 13; Joh. 7 : 38, 39; zie ook Hand. 11 : 16. Zij, die met den Heiligen Geest gedoopt zijn, zijn als *met vuur* gedoopt; de zeven geesten Gods verschijnen als *zeven vurige lampen.* Openb. 4 : 5. Is vuur verlichtend? Evenzoo is de Geest een Geest die verlicht. Verwarmt het? Is niet hun hart brandende in hen? Verteert het? En verteert niet de Geest des oordeels als een *Geest der uitbranding* het schuim van hun bederf? Wordt alles, wat door het vuur wordt gegrepen, aan hetzelve gelijk gemaakt? En beweegt het zich naar boven? Zoo wordt de ziel door den Geest heilig gemaakt, gelijk Hij zelf heilig is, en dan strekt zij zich hemelwaarts. Christus zegt: *Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen,* Lukas 12 : 49. *b.* Door de laatste beslissingen van Zijn oordeel, vers 12; *Wiens wan in zijne hand is.* Zijn vermogen om te onderscheiden, als de eeuwige wijsheid des Vaders, die alles in het ware licht beziet, en Zijn gezag; Zijne volmacht om te onderscheiden, als de Persoon, aan wien alle oordeel is overgegeven, dit alles is de *wan,* die *in Zijne hand is,* Jer. 15 : 7. Nu zit Hij, louterende. Merk hier op. De zichtbare kerk is Christus' dorschvloer; *O mijne dorsching, en de tarwe mijns dorschvloers,* Jes. 21 : 10. De tempel, een type van de kerk, was op een dorschvloer gebouwd. Op dezen dorschvloer is eene vermenging van tarwe en kaf. Ware geloovigen zijn als tarwe: degelijk, nuttig, kostbaar; geveinsden zijn als kaf: licht en ledig, nutteloos en waardeloos, weggevoerd door elken wind; deze twee zijn thans onder elkander gemengd, goeden en slechten onder dezelfde uitwendige belijdenis en in dezelfde zichtbare gemeenschap. Er komt een dag, wanneer de dorschvloer doorzuiverd zal worden, en de tarwe van het kaf zal worden gescheiden. Iets van dien aard geschiedt dikwijls in de wereld, als God Zijn volk roept uit Babylon, Openb. 18 : 4. Maar het is de dag van het laatste oordeel, die de dag van het groote wannen zijn zal, een dag der onderscheiding, die onfeilbaar beslissen zal betreffende leer en werken, 1 Cor. 3 : 13, en betreffende personen, Hoofdst. 25 : 32, 33, wanneer heiligen en zondaars voor eeuwig van elkander gescheiden zullen worden. De hemel is de korenschuur, waarin Jezus Christus weldra al Zijne tarwe zal vergaderen, en geen enkel graankorreltje zal verloren gaan. Hij zal ze vergaderen, zooals rijpe vruchten ingezameld worden. De zeis van den dood wordt gebruikt om hen tot hunne volken te verzamelen. In den hemel worden heiligen samengebracht, en dan zijn zij niet langer verstrooid; zij zijn veilig, en niet meer aan gevaar blootgesteld; afgezonderd van verdorvene naburen van buiten, en verdorvene neigingen van binnen, en dan is er geen kaf onder hen. Zij zijn niet slechts in *de schuur* gebracht, Hoofdst. 13 : 30, maar in *de korenschuur,* waar zij gansch doorzuiverd zijn. De hel is het *onuitblusschelijk vuur,* dat het kaf zal verbranden, dat gewisselijk het deel, de straf en het eeuwig verderf zal zijn van geveinsden en ongeloovigen. Zoo dat ons hier leven en dood, goed en kwaad, worden voorgesteld; al naar wij thans zijn in het *veld,* zullen wij dan zijn op den *dorschvloer.*

13. Toen kwam Jezus van Galiléa naar de Jordaan, tot Johannes, om van hem gedoopt te worden. 14. Doch Johannes weigerde Hem zeer, zeggende: Mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij? 15. Maar Jezus antwoordende, zeide tot hem: Laat nu af, want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij van Hem af. 16. En Jezus gedoopt zijnde, is terstond opgeklommen uit het water; en ziet de hemelen werden hem geopend, en hij zag den Geest Gods nederdalen, gelijk eene duive, en op Hem komen. 17. En ziet, eene stem, uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in denwelken Ik Mijn welbehagen heb.

Van zijne kindsheid af tot op dit oogenblik, nu Hij bijna dertig jaren oud is, was onze Heere in afzondering gebleven in Galilea, levend begraven, als het ware; maar thans, na een' langen duisteren nacht, ziet, *de Zon der Gerechtigheid*

gaat op in heerlijkheid. *De volheid des tijds was gekomen,* wanneer Christus zijn profetisch ambt op zich zou nemen, en het behaagt Hem dit te doen, niet te Jeruzalem (hoewel Hij daar waarschijnlijk op de drie jaarlijksche feesten, evenals anderen heenging) maar dáár, waar *Johannes was doopende;* want tot hem begaven zich diegenen, die *wachtten op de vertroosting Israels,* aan wie alleen Hij welkom zijn zou. Johannes de Dooper was zes maanden ouder dan onze Zaligmaker, en men denkt, dat hij omstreeks zes maanden voordat Christus verscheen, was begonnen te prediken en te doopen; zóó lang was hij bezig met Hem den weg te bereiden, *in het land rondom de Jordaan;* en in die zes maanden was daar méér voor gedaan, dan in verscheidene eeuwen te voren. Christus' komst van Galiléa *naar de Jordaan, om gedoopt te worden,* leert ons, niet terug te deinzen voor pijn of moeite ten einde gelegenheid te verkrijgen om tot God te naderen in de inzetting van een genademiddel. Wij moeten bereid zijn, om liever ver te gaan dan te kort te komen in gemeenschapsoefening met God. Die willen vinden, moeten zoeken.

In dit verhaal nu van Christus' doop kunnen wij opmerken:

I. Hoe moeielijk Johannes te bewegen was om dit toe te laten, vers 14, 15. Het was een voorbeeld van den grooten ootmoed van Jezus, dat Hij *van Johannes gedoopt wilde worden,* dat Hij, *die geene zonde gekend heeft,* zich onderwierp aan den doop der bekeering. Zoodra Christus aanving te prediken, predikte Hij ootmoed, predikte dien door Zijn voorbeeld, predikte hem aan allen, inzonderheid aan jonge leeraren. Christus was bestemd voor de hoogste eer, toch heeft Hij zich bij dien eersten stap in het openbare leven aldus vernederd. Zij, die hoog willen opklimmen, moeten laag beginnen. *Nederigheid gaat voor de eer.* Het was een bewijs van hooge achting voor Johannes, dat Christus aldus tot hem kwam, en het was eene belooning voor den dienst, dien hij Hem bewees, door Zijne nadering aan te kondigen. Die God eeren, zal Hij eeren. Nu hebben wij hier:

1. Het bezwaar, dat Johannes maakte, om Jezus te doopen, vers 14. *Johannes* weigerde Hem, gelijk Petrus deed, toen Christus hem de voeten ging wasschen, Joh. 23 : 6, 8. Christus' genadige nederbuigingen zijn zoo verrassend, dat zij ook voor de krachtigste geloovigen in den beginne ongelooflijk schijnen; zoo diep en geheimenisvol, dat zelfs zij, die Zijn' wil goed kennen, er niet spoedig de beteekenis van kunnen ontdekken, maar, *vanwege de duisternis,* zich verzetten tegen den wil van Christus. In zijne bescheidenheid denkt Johannes, dat dit eene te groote eere voor hem is, en hij drukt zich uit voor Christus op dezelfde wijze, als zijne moeder zich uitgedrukt had voor Christus' moeder, Lukas 1 : 43; *Van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?* Johannes had nu veel naam gemaakt, en was algemeen geacht, maar zie hoe nederig hij nog is! God heeft nog meerdere eere weggelegd voor hen, wier hart nederig blijft, ook als hun roem groot is. *a.* Johannes acht het noodig, dat hij van Christus gedoopt zal worden: *Mij is noodig van U gedoopt te worden* met den doop des Heiligen Geestes, als met vuur, want dat was de doop van Christus, vers 11. Hoewel Johannes *van moeders lijf aan met den Heiligen Geest was vervuld* Lukas 1 : 15, erkent hij toch het noodig te hebben om met dien doop gedoopt te worden. Zij, die veel van den Geest Gods hebben, zien toch, dat zoolang zij nog hier zijn in den onvolmaakten staat, zij behoefte hebben aan nog meer, en noodig hebben om tot Christus te gaan, ten einde meer te ontvangen. *Johannes had noodig gedoopt te worden,* hoewel hij *de grootste was* van *hen, die uit vrouwen geboren zijn;* maar, uit eene vrouw geboren zijnde, is hij bevlekt, zooals anderen van Adams zaad, en hij erkent de behoefte aan reiniging. De reinste zielen zijn zich het meest bewust van de onreinheid, die nog in hen is overgebleven en streven het meest naar de geestelijke wassching. *Hem is noodig gedoopt te worden van Christus,* die datgene voor ons doen kan, dat door niemand anders gedaan kan worden, en dat toch voor ons gedaan *moet* worden, of het is gedaan met ons. De beste en heiligste menschen *hebben Christus noodig,* en hoe beter zij zijn, hoe meer zij die behoefte bespeuren. Dit werd gezegd ten aanhoore der scharen, die grooten eerbied hadden voor Johannes, en bereid waren hem als den Messias aan te nemen; toch erkent hij openlijk, dat *hem noodig was van Christus gedoopt te worden.* Het is ook voor de grootste mannen geene verkleining te bekennen, dat zij zonder Christus en Zijne genade ten verderve gaan. Johannes was de voorlooper van Christus, en toch erkent hij *noodig te hebben van Hem gedoopt te worden.* Zelfs zij, die er vóór Christus geweest zijn, waren van Hem afhankelijk, en hadden het oog op Hem. Merk op hoe Johannes, terwijl hij met anderen sprak over hunne ziel, treffend over zijn' eigen zielstoestand sprak: *Mij is noodig van U gedoopt te worden.* Leeraren, die voor anderen prediken, en anderen doopen, moeten wel toezien, dat zij ook tot zich zelven prediken, en zelven met den Heiligen Geest gedoopt zijn. Heb acht op u zelven, 1 Tim. 4 : 16. *b.* Daarom vindt hij het ongehoord en ongerijmd, dat Christus door hem gedoopt zou worden: *Komt Gij tot mij?* Komt de heilige Jezus, die afgescheiden is van de zondaren, om gedoopt te worden door een' zondaar, als een zondaar, en onder zondaren? Hoe kan dit? Welke reden kunnen wij hiervoor opgeven? Het komen van Christus tot ons mag ons wel verwondering baren.

2. Hoe het bezwaar, de tegenwerping, wordt terzijde gesteld, vers 15, *Jezus zeide: Laat nu af.* Christus nam Zijn ootmoed wel aan, maar niet zijne weigering; Hij wil, dat de zaak zal geschieden; en het betaamt, dat Christus Zijne eigene wijze van doen volgt, al begrijpen wij het niet, en kunnen wij er geene reden voor opgeven. Zie *a.* Hoe Christus er op aandringt. *Laat nu af.* Hij ontkent niet, dat *Johannes noodig heeft van Hem gedoopt te worden;* maar nu wil Hij *gedoopt worden van Johannes. Aphes*

arti. Laat het nu zoo zijn. Alles is schoon op zijn tijd. Maar waarom *nu?* Christus is *nu* in een' staat van vernedering; Hij heeft zich ontledigd, Hij *heeft zich vernietigd.* Hij is niet slechts *in gedaante gevonden als een mensch;* maar is gezonden *in gelijkheid des zondigen vleesches,* en daarom, laat Hij nu *van Johannes gedoopt worden;* alsof Hij het noodig had te worden gewasschen, hoewel Hij volkomen rein was; en aldus is Hij *zonde voor ons gemaakt,* hoewel Hij *geene zonde gekend heeft.* De doop van Johannes geldt nu, daardoor doet God nu Zijn werk; dat is de tegenwoordige bedeeling, en daarom wil Jezus nu gedoopt worden met water; maar Zijn doopen met den Heiligen Geest wordt voor later bewaard, *niet lang na deze dagen,* Hand. 1 : 5. De doop van Johannes heeft *nu* zijn' dag, en daarom moet hij *nu* geëerd worden, en die er mede gedoopt worden, moeten bemoedigd worden. Zij, die het verst gevorderd zijn in gaven en genade, behooren in hunne plaats getuigenis af te leggen voor de ingestelde genademiddelen door er ootmoedig gebruik van te maken, ten einde ook aan anderen een goed voorbeeld te geven. Johannes was nu wassende, en daarom moet het nu zoo zijn, weldra zal hij afnemen, en dan zal het anders wezen, Het moet *nu zoo zijn,* omdat het nu de tijd is, dat Christus in het openbaar verschijnt, en dit is er eene goede gelegenheid voor, zie Joh. 1 : 31—34. Aldus moet Hij geopenbaard worden aan Israel, en aangekondigd worden door wonderen van den hemel in deze Zijne daad, die van de grootste nederbuiging en zelfvernedering getuigt. *a.* De reden, die Hij er voor opgeeft: *Aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen.* Merk op: Er was betamelijkheid in alles wat Christus voor ons deed; het was alles betamelijk, Hebr. 2 : 10; 7 : 26; en wij moeten er ons op toeleggen, om niet slechts de dingen te doen, die ons voegen, maar die ons betamen; niet slechts hetgeen volstrekt noodzakelijk is, maar ook hetgeen *liefelijk is en wel luidt.* Onze Heere Jezus beschouwde het als eene zaak, die Hem betaamde, *om alle gerechtigheid te vervullen,* dat is (gelijk het door Dr. Withby verklaard wordt), iedere Goddelijke inzetting te erkennen, en Zijne bereidheid te toonen, om zich naar alle de rechtvaardige voorschriften Gods te voegen. Aldus *betaamt het* Hem God te rechtvaardigen, en Zijne wijsheid te loven in de zending van Johannes, om door den doop der bekeering den weg voor Hem te bereiden. *Aldus betaamt het ons* alles wat goed is te steunen en aan te moedigen door ons voorbeeld en door ons woord. Christus heeft Johannes en zijn' doop dikwijls met eere vermeld, en om dit nog des te beter te doen, heeft Hij zich zelf door hem laten doopen. Aldus begon Jezus *eerst te doen, en toen te leeren;* en Zijne dienaren moeten dezelfde methode volgen. Aldus *vervulde Christus de gerechtigheid van de ceremonieele wet,* die in onderscheidene wasschingen bestond; aldus heeft Hij de Evangelie-inzetting van den doop Zijner kerk aanbevolen, hem geëerd, en aangetoond, welke kracht Hij er in zou leggen. Het betaamde Christus zich te onderwerpen aan Johannes wassching met water, omdat die door God was verordineerd; maar het betaamde Hem om der Farizeën wassching met water tegen te staan, omdat dit een bedenksel en eene verordineering was van menschen, en Hij rechtvaardigde Zijne discipelen, toen dezen weigerden er zich aan te onderwerpen.

Met den wil van Christus en de reden, die Hij er voor opgaf, was Johannes volkomen tevreden, en *toen liet hij van Hem af.* Dezelfde bescheidenheid, die hem eerst de eere, die Christus hem wilde aandoen, deed weigeren, deed hem den dienst verrichten, die Christus van hem vroeg. Geene voorgewende nederigheid moet ons doen nalaten wat onze plicht is te doen.

II. Het heeft den hemel behaagd den doop van Christus met eene bijzondere tentoonspreiding van heerlijkheid te eeren, vers 16, 17; *Jezus gedoopt zijnde is terstond opgeklommen uit het water.* Andere gedoopten bleven nog, *om hunne zonden te belijden,* vers 6; maar Christus, geene zonde hebbende te belijden, *is terstond opgeklommen uit het water;* zoo lezen wij dien zin, maar niet geheel juist, want het is *opo tou hudatos — van het water,* van den oever der rivier, waarvan Hij was afgekomen om met water te worden gewasschen, dat is: om Zijn hoofd of Zijn aangezicht te laten wasschen, Joh. 13 : 9; want hier wordt geene melding gemaakt van het uit- of aandoen van Zijne kleederen, hetgeen niet nagelaten zou zijn, indien Hij naakt gedoopt ware. *Hij is terstond opgeklommen,* als iemand, die met de grootste blijmoedigheid en vastberadenheid aan het werk ging; Hij wilde geen tijd verliezen. *Hoe was Hij geperst, opdat het volbracht wierd!*

Toen Hij nu opgeklommen was *uit het water* en allen het oog op Hem gericht hadden:

1. *Ziet, de hemelen werden hem geopend,* om iets boven den sterrenhemel te laten zien, ten minste aan Hem. Dit geschiedde: *a.* Om Hem aan te moedigen in hetgeen Hij op zich had genomen, door het vooruitzicht op de heerlijkheid en *de vreugde, die Hem waren voorgesteld.* De hemel is geopend om Hem te ontvangen, als Hij het werk, dat Hij nu aanving, volbracht zal hebben. *b.* Om ons aan te moedigen Hem te ontvangen en ons aan Hem te onderwerpen. In, en door Jezus Christus zijn voor de kinderen der menschen de hemelen geopend, De zonde heeft den hemel toegesloten, een einde gemaakt aan den vriendelijken omgang van God met den mensch, maar nu heeft Christus *het koninkrijk der hemelen geopend voor alle geloovigen.* Goddelijk licht en Goddelijke liefde stroomen neder op de menschenkinderen, en *wij hebben vrijmoedigheid, om in te gaan in het heiligdom.* Wij ontvangen van God genade, en wij betoonen aan God gehoorzaamheid, en dat geschiedt alles door Jezus Christus, die de ladder is, welker voet op de aarde staat, en welker opperste in den hemel is, door wien alleen wij liefelijke gemeenschap hebben met God, en de hoop van ten laatste in den hemel te zullen komen. Toen Christus gedoopt werd, *werden de hemelen*

geopend, om ons te leeren, dat, zoo wij behoorlijk gebruik maken van de genademiddelen, wij verwachten kunnen gemeenschap met Hem te oefenen, en mededeelingen van Hem te ontvangen.

2. *Hij zag den Geest Gods nederdalen, gelijk eene duive, en op Hem komen.* Christus zag het, Markus 1 : 10, en Johannes zag het, Joh. 1 : 33, 24, en waarschijnlijk hebben allen, die er bijstonden, het gezien; want dit was bestemd en bedoeld voor Zijne openbare inwijding Merkt op. *a. De Geest Gods daalde neder en kwam op Hem.* In het begin der oude wereld *zweefde de Geest Gods op de wateren.* Gen. 1 : 2, *zweefde* als een vogel boven het nest. Zoo heeft Christus, als God, bij het begin dezer nieuwe wereld, niet noodig gehad den Heiligen Geest te ontvangen: maar het was voorzegd, *dat de Geest des Heeren op Hem zal rusten.* Jes. 11 : 2; 61 : 1, en hier deed Hij dit; want Hij moest een profeet zijn, en de profeten hebben altijd gesproken door den Geest Gods, die op hen kwam. Christus moest het profetisch ambt vervullen, niet door Zijne Goddelijke natuur (zegt Dr. Whitby), maar door de ingeving van den Heiligen Geest. Hij moest het Hoofd der kerk wezen; en *de geest kwam neder op Hem*, en door Hem, en alle geloovigen in Zijne gaven, Zijne genade en Zijne vertroostingen. *De zalfolie vloeide neder van het hoofd tot de zoomen;* Christus *heeft gaven ontvangen voor de menschen*, opdat Hij *gaven* zou geven *aan de menschen. b. Hij kwam op Hem neder als eene duive*, of het eene wezenlijke, levende duive was, of gelijk in visioenen, de voorstelling, of gelijkenis van eene duive, is onzeker. Indien er eene lichamelijke gedaante moet wezen, Lukas 3 : 22, dan moet het niet die wezen van een' mensch, want het gezien worden *in gedaante als een mensch* was eigen aan den tweeden Persoon in de Goddelijke Drieëenheid; er was dus geene voegzame gedaante dan die van een der vogelen des hemels (de hemel nu geopend zijnde), en van alle vogelen was er geen zoo beteekenisvol als de duive. De Geest van Christus is als die eener duive; niet als die *eener botte duif, zonder hart.* Hoséa 7 : 11, maar als eener onschuldige duive, zonder gal. *De Geest kwam neder*, niet in de gedaante van een' adelaar, die hoewel een koninklijke vogel, toch een roofvogel is, maar *in de gedaante eener duive*, die van alle schepselen het meest argelooze is. Zoodanig was de Geest van Christus. *Hij zal niet twisten noch roepen;* zoo moeten de Christenen zijn, *oprecht gelijk de duiven.* De duif is merkwaardig om hare oogen; wij bevinden, dat zoowel de oogen van Christus, Hoogl. 5 : 12, als de oogen der kerk, Hoogl. 1 : 15; 6 : 1 vergeleken worden bij duivenoogen; want zij hebben denzelfden geest, dezelfde gezindheid. De duif klaagt veel, Jes. 38 : 13. Christus heeft veel geweend; en boetvaardige zielen worden vergeleken bij *duiven der dalen.* De duif was de eenige vogel, die geofferd werd. Lev. 1 : 14, en door den Geest, *den eeuwigen Geest*, heeft Christus *zichzelven Gode onstraffelijk opgeofferd.* De tijding van het afnemen van den zondvloed werd gebracht door eene duive met een olijfblad in haren mond, zeer gepast was het dus, dat de blijde boodschap van vrede met God gebracht werd door den Geest *als eene duive.* Het spreekt van Gods *welbehagen in menschen*, dat Zijne gedachten over ons *gedachten zijn van goed, en niet van kwaad.* Door *de stem der tortelduif in ons land* Hoogl. 2 : 12 verstaat de Chaldeeuwsche paraphrase *de stem des Heiligen Geestes.* Dat God in Christus is, de wereld met zich zelven verzoenende, is eene blijde boodschap, die tot ons komt *op de vleugelen eener duive.*

3. Om deze plechtigheid te verklaren en te vervolledigen *kwam er eene stem van den hemel*, die naar wij reden hebben te gelooven, door allen gehoord werd, die daar tegenwoordig waren. De Heilige Geest openbaarde zich in de gelijkheid eener *duive*, maar God, de Vader, door *eene stem;* want toen de wet was gegeven, *zagen zij geene gelijkenis, zij hoorden*, slechts *de stem*, Deut. 4 : 12; en zoo kwam dit Evangelie, en een Evangelie is het voorzeker, de beste tijding, die ooit van den hemel op de aarde is gekomen, want het spreekt duidelijk en volledig van Gods gunst over Christus, en, in hem, over ons. *a.* Zie hier, hoe God onzen Heere Jezus erkent: *Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde.* Merk op: De betrekking, waarin Hij tot Hem stond: Hij is *Mijn Zoon*, Jezus Christus is de Zoon van God, *door eeuwige generatie*, Col. 1 : 15; Hebr. 1 : 3. en door bovennatuurlijke ontvangenis; Hij werd de Zoon van God genoemd, omdat *Hij ontvangen was door de kracht des Heiligen Geestes.* Lukas 1 : 35. Maar dit is niet alles; Hij is de Zoon van God wegens Zijne bijzondere bestemming voor het werk en het ambt van Verlosser der wereld. Hij was afgezonderd en verzegeld, en op die boodschap uitgezonden, *een voedsterling* er voor bij den Vader, Spr. 8 : 30; Daartoe gesteld: *Ik zal hem ten eerstgeborenen zoon stellen*, Ps. 89 : 28. De liefde des Vaders voor Hem; Hij is Mijn Zoon, *Mijn Geliefde, de Zoon Zijner liefde*, Col. 1 : 13; Hij was van alle eeuwigheid in den schoot des Vaders, Joh. 1 : 18; is van alle eeuwigheid af *Zijne vermaking* geweest. Spr. 8 : 30, maar inzonderheid als Middelaar in het op zich nemen van het werk van des menschen verlossing, was Hij Zijn *geliefde Zoon.* Hij is *Mijn Uitverkorene, in denwelken Mijne ziel een welbehagen heeft.* Zie Jes. 12 : 1. Omdat Hij toegestemd heeft in het verbond der verlossing, en zich verlustigd heeft dien *wil van God* te doen, daarom *heeft de vader Hem lief.* Joh. 10 : 17; 3 : 35. *Ziet* dus, *ziet* en verwondert u, *hoe groote liefde ons de Vader gegeven heeft*, dat Hij Hem, die de Zoon was Zijner liefde, heeft overgegeven om te lijden en te sterven voor hen, die het geslacht Zijns toorns waren, ja, en dat Hij Hem *daarom* heeft liefgehad, *omdat Hij Zijn leven heeft afgelegd voor de schapen!* Nu weten wij, dat Hij ons heeft liefgehad, *daar Hij Zijn eenigen Zoon niet gespaard heeft, Zijn Izak, dien Hij liefhad*, maar *Hem als een offer voor onze zonde heeft overgegeven. b.* Zie hoe bereid Hij is ons in Hem ons te

erkennen: Hij is *Mijn geliefde Zoon*, niet slechts *met* wien, maar *in* wien Ik Mijn welbehagen heb. Hij heeft een welbehagen in allen, die in Hem zijn, en door het geloof met Hem zijn vereenigd. Tot nu toe heeft God geen welbehagen gehad in de kinderen der menschen, maar thans is Zijn toorn afgekeerd, en Hij heeft ons *begenadigd in den Geliefde*, Efeze 1 : 6. Laat de gansche wereld het opmerken, dat deze de Vredemaker, de Scheidsman is, die Zijne hand op ons beiden gelegd heeft, en *dat er geen komen is tot God* als Vader, *dan door Hem* als Middelaar, Joh. 14 : 6. *In Hem zijn onze geestelijke offeranden Gode welbehaaglijk*, want Hij is het altaar, *dat iedere gave heiligt.* 1 Petr. 2 : 5. Buiten Christus *is God een verterend vuur*, maar in Christus, een verzoend Vader. Dit is de hoofdsom en inhoud van geheel het Evangelie; het is een *getrouw woord en alle aanneming waardig*, dat God *door eene stem van den hemel* verklaard heeft, dat Jezus Christus Zijn *geliefde Zoon is, in wien Hij een welbehagen heeft*, waarmede wij blijmoedig behooren in te stemmen, en te zeggen: Hij is onze *geliefde Zaligmaker, in wien wij een welbehagen hebben.*

HOOFDSTUK IV.

Johannes de Dooper heeft van Christus gezegd: Hij moet wassen, maar ik moet minder worden. Want, nadat Johannes Christus gedoopt had en zijn getuigenis van Hem had afgelegd, hooren wij weinig meer van zijne bediening. Hij had gedaan wat hij was komen doen, en van nu voortaan wordt er evenveel over Jezus gesproken, als er ooit over Johannes gesproken is. Naarmate de opgaande Zon voortschrijdt, zal de morgenster verdwijnen. Betreffende Jezus Christus hebben wij in dit hoofdstuk I. De verzoeking die Hij heeft ondergaan; den drievoudigen aanval, dien de verzoeker op Hem richtte, en het afweren van elk dezer aanvallen, vers 1—11. II. Het werk van leeren en onderwijzen, dat Hij ondernomen heeft, de plaatsen, waar Hij gepredikt heeft, vers 12—16, en het onderwerp, waarover Hij gepredikt heeft, vers 17. III. Zijne roeping van discipelen, Petrus, en Andréas, Jakobus en Johannes, vers 18—22. IV. Zijn genezen van krankheden, vers 23, 24, en den grooten toevloed van het volk om door Hem onderwezen en genezen te worden.

Toen werd Jezus van den Geest weggeleid in de woestijn, om verzocht te worden van den duivel. 2. En als Hij veertig dagen en veertig nachten gevast had, hongerde Hem ten laatste. 3. En de verzoeker, tot Hem gekomen zijnde, zeide: Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg, dat deze steenen brooden worden. 4. Doch Hij, antwoordende, zeide: Er is geschreven: De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat. 5. Toen nam Hem de duivel mede naar de heilige stad, en stelde Hem op de tinnen des tempels; 6. En zeide tot Hem: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp U zelven nederwaarts, want er is geschreven, dat Hij Zijnen engelen van U bevelen zal, en dat zij U op de handen zullen nemen, opdat Gij niet te eeniger tijd Uwen voet aan een' steen aanstoot. 7. Jezus zeide tot hem: Er is wederom geschreven: Gij zult den Heere, uwen God, niet verzoeken: 8. Wederom nam Hem de duivel mede op een zeer hoogen berg, en toonde Hem al de koninkrijken der wereld, en hunne heerlijkheid; 9. En zeide tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden. 10. Toen zeide Jezus tot hem: Ga weg, Satan! want er staat geschreven: Den Heere, uwen God, zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen. 11. Toen liet de duivel van Hem af; en ziet, de engelen zijn toegekomen, en dienden Hem.

Hier hebben wij de geschiedenis van een vermaard tweegevecht, gestreden tusschen Michael en den draak, het Zaad der vrouw en het zaad der slang, ja de slang zelve, waarin het Zaad der vrouw lijdt, *verzocht* zijnde, en de verzenen Hem dus vermorzeld zijn; maar de slang is gansch verslagen in hare verzoekingen, haar werd dus de kop vermorzeld; en onze Heere Jezus komt als Overwinnaar uit den strijd, en verzekert dus aan al Zijne getrouwe volgelingen niet slechts vertroosting, maar overwinning ten laatste. Let, betreffende Christus' verzoeking, op:

I. Den tijd, wanneer zij plaats had. *Toen*, hier wordt nadruk op gelegd. Onmiddelijk nadat Hem *de hemelen geopend waren*, en *de Geest op Hem was nedergekomen*, en Hij verklaard werd te zijn de Zoon van God, en de Zaligmaker der wereld, is het volgende wat wij van Hem hooren, dat Hij *verzocht* werd; want *toen* was Hij het best in staat met de verzoeking te worstelen. Merk op:

1. Groote voorrechten, bijzondere teekenen van Gods gunst, zullen er ons niet tegen vrijwaren *verzocht* te worden. Ja zelfs:

2. Nadat ons groote eer is aangedaan, moeten wij iets verwachten, dat verootmoedigend is; zooals de engel des Satans, die aan Paulus gezonden was, om hem met vuisten te slaan, nadat hij in den derden hemel was opgetrokken.

3. Gewoonlijk bereidt God Zijne kinderen voor op de verzoeking, eer Hij hen er toe roept, Hij *geeft hun kracht naar hunne dagen*, en eer een zware beproeving komt, geeft Hij hun meer dan gewone vertroosting.

4. De verzekerdheid van ons kindschap is de beste voorbereiding. Indien de goede Geest getuigt van onze aanneming, dan zal dit ons voorzien van een antwoord op al de inblazingen van den boozen geest, die ten doel hebben ons te verderven of te verontrusten.

Toen, als Hij zoo even teruggekomen is van eene plechtige handeling, toen Hij gedoopt was, *toen* werd Hij *verzocht*. Nadat wij toegelaten zijn tot gemeenschapsoefening met God, moeten wij verwachten door Satan aangevallen te worden. De verrijkte ziel moet dubbel op hare hoede zijn. *Als gij gegeten hebt en verzadigd zijt, zoo wacht u. Toen*, als Hij begon zich openlijk aan Israel te toonen, *toen* werd Hij *verzocht*, zooals Hij nooit verzocht werd, zoolang Hij in afzondering leefde. De duivel heeft een

bijzonderen wrok tegen nuttige personen, die niet alleen goed zijn, maar zich toeleggen om goed te doen, inzonderheid als zij pas beginnen. Het is de raad van den zoon van Sirach: *Mijn zoon, als gij komt om den Heere te dienen, zoo bereid u op verzoeking.* Laten jonge leeraren weten wat hun te wachten staat, en zich dienovereenkomstig wapenen.

II. De plaats waar het gebeurde: *in de woestijn;* waarschijnlijk in de groote woestijn van Sinaï, waar Mozes en Elia *veertig dagen gevast hebben,* want geen deel der woestijn van Judea was zoo overgelaten aan wilde dieren, als deze gezegd werd te zijn, Markus 1 : 13. Toen Christus gedoopt was, ging Hij niet naar Jeruzalem, om dáár de eere bekend te maken, die Hem was aangedaan, maar trok Hij zich terug in de woestijn. Na gemeenschapsoefening met God is het goed om eene wijle alleen te zijn, opdat wij in het gewoel en de drukte van wereldlijke aangelegenheid niet verliezen wat wij hadden ontvangen. Christus trok zich terug in de woestijn:

1. Om winste voor zich zelven te verkrijgen. Afzondering geeft gelegenheid tot overdenking en gemeenschapsoefening met God. Zelfs zij, die geroepen worden tot het bedrijvigste leven, moeten toch hunne uren van nadenken hebben, moeten tijd vinden om eens alleen te zijn met God. Diegenen zijn ongeschikt om in het openbaar tot anderen over de dingen Gods te spreken, die niet eerst deze dingen in de binnenkamer bij zich zelven overlegd hebben. Wanneer Christus als *een Leeraar van God gekomen* zal optreden, zal van Hem niet gezegd worden: „Hij is pas van de reis gekomen, Hij is buiten 's lands geweest en heeft de wereld gezien"; maar: „Hij is pas wedergekeerd uit de woestijn: Hij is in de eenzaamheid geweest, waar Hij gemeenschap heeft geoefend met God en met Zijn eigen hart".

2. Om aan den verzoeker betere gelegenheid te geven tot Hem te naderen, dan hij gehad zou hebben te midden van een gezelschap. Hoewel eenzaamheid voor een Godvreezend hart goed en nuttig is, weet Satan er toch ook gebruik van te maken tegen ons. *Wee hem, die alleen is.* Zij, die onder voorgeven van heiligheid en vroomheid, zich terugtrekken in holen en woestijnen, bevinden, dat zij er niet buiten het bereik zijn van hunne geestelijke vijanden, en dat zij er het voorrecht missen van de gemeenschap der heiligen. Christus trok zich terug, *a.* Ten einde aan Satan vrijheid te geven om het ergste te doen wat hij kon. Hij gaf den vijand het voordeel van de zon en de wind, en toch Hij heeft hem verslagen, waardoor Zijne overwinning des te heerlijker werd. Hij kon den duivel dit voordeel geven, want *de overste dezer wereld heeft aan Hem niets,* maar hij heeft aan ons, en daarom moeten wij bidden *niet in verzoeking geleid te worden,* en moeten wij het kwaad uit den weg blijven. *b.* Om de gelegenheid te hebben zelf het beste te doen, dat Hij kon, ten einde verhoogd te worden in Zijne eigene kracht; want aldus was van Hem geschreven: *Ik heb de pers alleen getreden,* en er was niemand van de volken met Mij. Christus is zonder getuige of helper het strijdperk binnengetreden.

III. Er waren twee toebereidselen.

1. Hij werd tot den strijd geleid; Hij heeft er zich niet moedwillig in begeven; maar Hij *werd door den Geest weggeleid om verzocht te worden van den duivel.* De Geest, die als eene duive op Hem nederdaalde, maakte Hem zachtmoedig, maar tevens stoutmoedig. Het moet onze zorge zijn ons niet in verzoeking te begeven; maar indien God in Zijne voorzienigheid ons in omstandigheden van verzoeking brengt ter onzer beproeving, dan moeten wij dit niet vreemd vinden, maar dubbel op onze hoede zijn. *Wees sterk in den Heere, weerstá, standvastig zijnde in het geloof,* en alles zal wel wezen. Indien wij vertrouwen op onze eigene kracht, en den duivel verzoeken ons te verzoeken, dan lokken wij het uit, dat God ons aan ons zelven overlaat. Maar overal waar God ons leidt, kunnen wij hopen, dat Hij met ons zal gaan en ons *meer dan overwinnaars zal doen zijn.*

Christus *werd weggeleid om verzocht te worden van den duivel,* en van hem alleen. Anderen worden verzocht, *als zij van hunne eigene begeerlijkheid afgetrokken en verlokt worden,* Jakobus 1 : 14. De duivel grijpt dit handvatsel aan, en ploegt met dat kalf; maar onze Heere Jezus had geene verdorvene natuur, en daarom werd Hij veilig, zonder vreeze of beven, als een kampioen in het strijdperk geleid, om zuiver en alleen *van den duivel verzocht te worden.*

Nu is Christus' verzoeking: *a.* Een voorbeeld van Zijne eigene vernedering. Verzoekingen zijn *vurige pijlen, doornen in het vleesch, vuistslagen, ziftingen, worstelingen, strijd;* hetgeen alles bezwaren en lijden aanduidt; *daarom* heeft Christus er zich aan onderworpen, omdat Hij zich zelven wilde vernederen *in alles Zijnen broederen gelijk wilde worden;* en aldus *gaf Hij Zijn' rug, dengenen die Hem sloegen. b.* Eene gelegenheid tot Satans beschaming. Er is geene overwinning zonder strijd. Christus werd verzocht, ten einde den verzoeker te verslaan. Satan heeft den eersten Adam verzocht en over hem getriumfeerd; maar hij zal niet altijd zegevieren; de tweede Adam zal hem overwinnen, en *de gevangenis gevankelijk voeren. c.* Stof tot troost voor al de heiligen. In de verzoeking van Christus komt het uit, dat onze vijand listig, boosaardig en zeer stoutmoedig is in zijne verzoekingen; maar toch blijkt het, dat hij met dat al niet onverwinlijk is. Hoewel hij een *sterk gewapende is,* is toch de Overste Leidsman onzer zaligheid *sterker dan hij.* Het is vertroostend voor ons te denken, dat Christus geleden heeft, *verzocht zijnde,* want hieruit blijkt, dat verzoekingen, waaraan men geen gehoor geeft, geene zonden zijn, het zijn slechts beproevingen, en zij kunnen het deel zijn van hen, in wie God een welbehagen heeft. En wij hebben een' Hoogepriester, die bij ervaring weet wat het is *verzocht* te worden, en die daarom des te teederder *medelijden kan hebben met onze zwakheden* in eene ure der

verzoeking, Hebr. 2 : 18; 4 : 15. Maar nog troostrijker is het te denken, dat Christus overwonnen heeft voor ons; niet slechts is de vijand, met wien wij worstelen, een overwonnen, verslagen, ontwapend vijand, maar wij hebben ook deel aan Christus' overwinning over hem, en door Hem zijn wij *meer dan overwinnaars.*

2. Hij had voor den strijd een' leefregel in acht genomen, zooals worstelaars, *die zich in alles onthouden,* 1 Cor. 9 : 25: maar Christus méér dan iemand anders, want Hij *vastte veertig dagen en veertig nachten,* in overeenstemming met het type en voorbeeld van Mozes, den grooten wetgever, en van Elia, den grooten hervormer van het Oude Testament. Johannes de Dooper kwam als Elia in de dingen betreffende het zedelijk leven, maar niet in die dingen, die met wonderen in verband stonden, Joh. 10 : 41; die eer was voor Christus bewaard. Christus behoefde niet te vasten ter dooding van het vleesch (Hij had geene verdorvene lusten, die ten onder gehouden moesten worden); toch heeft *Hij gevast, a.* Teneinde zich hierin te vernederen, en zou schijnen, als iemand die verlaten was, *naar wien niemand* vraagt, *b.* Ten einde aan Satan voordeel te geven tegen Hem, en aldus Zijne overwinning van Satan des te heerlijker te maken. *c.* Ten einde het vasten voor ons te heiligen en ons aan te bevelen als God in Zijne voorzienigheid er ons toe roept, of als wij in nood en verlegenheid zijn, en gebrek hebben aan ons dagelijksch voedsel, of wanneer het vereischt wordt om het lichaam in bedwang te houden, of tot opwekking in het gebed, dan zijn dit voortreffelijke toebereidselen tegen verzoeking. Als Godvruchtige menschen naar de diepte worden gebracht, als zij vrienden noodig hebben en ondersteuning, dan kan het hun tot troost verstrekken, dat hun Meester op gelijke wijze beproefd is geworden. Een mensch kan broodsgebrek hebben en toch een gunstgenoot des hemels zijn, en zich onder de leiding van den Heiligen Geest bevinden. Als de Papisten zich voor hun vasten beroepen op dit vasten van Christus gedurende veertig dagen, dan is dit eene zotheid en bijgeloovigheid, waartegen onze landswet (1) getuigt. *Toen Hij veertig dagen vastte hongerde Hem niet;* de gemeenschap met den hemel was Hem spijs en drank, maar daarna *hongerde Hem,* om te toonen dat Hij wezenlijk en waarachtig Mensch was. Hij heeft onze zwakheden op zich genomen, teneinde verzoening voor ons te doen. De mensch is door eten gevallen, en op die wijze zondigen wij dikwijls, en daarom heeft Christus *gehongerd.*

IV. De verzoekingen zelve. Hetgeen waarop Satan het aanlegde met al deze verzoekingen was Hem er toe te brengen om *tegen God* te zondigen, en Hem dus voor altijd ongeschikt te maken om een Offer te zijn voor de zonde van anderen. Wat hij bedoelde, onder welken schijn of dekmantel dan ook, was:

1. Hem te doen wanhopen aan de goedheid Zijns Vaders.

2. Een aanmatigend vertrouwen te stellen op de macht zijns Vaders.

(1) De Engelsche.

3. De eere des Vaders te vervreemden door haar aan Satan te geven. De eerste twee zaken, *waartoe* hij Hem verzocht, schenen gansch onschuldig, en daarin kwam de listigheid uit van den verzoeker; de laatste zaak, *waarmede* hij Hem verzocht, scheen begeerenswaardig. De eerste twee zijn listige verzoekingen, er was groote wijsheid toe noodig om ze te onderscheiden; de laatste was een sterke verzoeking, en er was groote kracht van vastberadenheid toe noodig om haar te weerstaan; maar in allen werd hij teleurgesteld en verslagen.

1. Hij verzocht Hem om aan de goedheid Zijns Vaders te wanhopen, en Zijns Vaders zorge over Hem te wantrouwen. *a.* Zie hoe die verzoeking was aangelegd, vers 3: *De verzoeker kwam tot Hem.* De duivel is *de verzoeker,* en daarom is hij *Satan — een tegenstander;* want diegenen zijn onze ergste vijanden, die ons tot zonde verleiden en Satans agenten zijn, zijn werk doen en zijn plannen volvoeren. Hij wordt nadrukkelijk *de eerzoeker* genoemd, omdat hij dit was voor onze eerste ouders, en het nog is, en alle andere verzoekers worden door hem in het werk gesteld. *De verzoeker kwam* tot Christus in zichtbare gestalte, niet afschrikwekkend, zooals later bij Zijn' doodstrijd in den hof: neen, indien de duivel *zich ooit veranderd heeft in de gedaante van een' engel des lichts,* dan deed hij het nu, zich voordoende als een goede genius, een beschermengel. Let op de de listigheid van *den verzoeker* in het samenvoegen van deze eerste verzoeking met hetgeen voorafging, teneinde haar sterker te maken. Christus begon honger te gevoelen, en daarom scheen het voorstel zeer gepast, om voor Zijn noodzakelijk levensonderhoud *steenen* in *brood* te verkeeren. Merk op, dat het een van Satans kunstgrepen is, om zijn voordeel te doen met onze uitwendige omstandigheden, teneinde dáárin zijne batterij van verzoekingen te planten. Hij is een tegenstander, niet minder waakzaam dan boosaardig, en hoe vernuftiger hij is om van zijne voordeelige stelling tegen ons gebruik te maken, hoe ijveriger wij er naar moeten streven om hem geen voordeel over ons te geven. Toen Hem begon te hongeren, en dat wel in eene *woestijn,* waar niets te verkrijgen was, toen heeft de duivel hem aangevallen. Armoede en gebrek zijn eene groote verzoeking tot ontevredenheid en ongeloof, en het gebruik maken van onwettige middelen ter onzer verlichting, onder voorgeven van „nood breekt wet"; en dit zal dan verontschuldigd worden met het gezegde, dat „honger door steenen muren heenbreekt" hetgeen toch geene verontschuldiging is, want de wet Gods behoort sterker voor ons te wezen dan steenen muren. Agur bidt tegen armoede, niet omdat zij eene beproeving is en een smaad, maar omdat zij eene verzoeking is; *opdat ik verarmd zijnde, niet stele.* Diegenen dus, die in moeielijke of bekrompene omstandigheden zijn gekomen, hebben dubbel van noode op hunne hoede te zijn. Het is beter van honger te sterven, dan te leven en voorspoedig te zijn door zonde. Christus was even te voren verklaard te zijn *de Zoon van God,* en hier wordt Hij door den duivel

verzocht om er aan te twijfelen; *Indien Gij de Zoon van God zijt.* Indien de duivel niet geweten had, dat de Zoon van God in de wereld moest komen, dan zou hij dit niet gezegd hebben; en indien hij niet had vermoed, dat Hij het was, dan zou hij het niet tot *Hem* gezegd hebben, en hij zou het niet hebben durven zeggen, indien Christus Zijne eigene heerlijkheid niet als met een' sluier had omhuld, en indien hij, n. l. de duivel, thans geene onbeschaamde houding had aangenomen.

Ten eerste: „Gij hebt thans aanleiding om de vraag te stellen, of *Gij al of niet de Zone Gods Zijt;* want, kan het mogelijk wezen, dat *de Zone Gods,* die *de Erfgenaam is van alle dingen,* tot zulk een kommervollen toestand gebracht wordt? Indien God Uw Vader, ware, Hij zou U thans niet kunnen zien hongeren, want *al het gedierte des wouds is Zijne,* Ps. 50 : 10, 12. Het is waar: er was *eene stem van den hemel: Deze is Mijn geliefde Zoon,* maar dat moet zeker eene misleiding zijn geweest, en Gij hebt U laten bedriegen; want òf God is Uw Vader niet, óf Hij is al zeer onvriendelijk voor U." Merk op:

1. Satans voorname doel in zijn verzoeken van Godvruchtige menschen, is, hunne betrekking tot God als hun Vader weg te nemen, en aldus hun steunen en betrouwen op Hem te doen ophouden, alsmede de vervulling van hun' plicht jegens Hem en hunne gemeenschap met Hem. Als de Trooster der broederen getuigt de goede Geest, dat zij-*kinderen Gods* zijn; als de beschuldiger der broederen, doet de booze geest al wat hij kan om dat getuigenis aan het wankelen te brengen.

2. Uitwendige beproevingen, gebrek en lasten zijn de groote argumenten, die Satan gebruikt, om de menschen aan hun kindschap te doen twijfelen, alsof beproevingen onbestaanbaar zijn met Gods vaderlijke liefde. Zij weten wat antwoord hierop te geven, die met den Godvruchtigen Job kunnen zeggen: *Zoo Hij mij doodde,* zoo Hij mij laat hongeren, *zou ik niet hopen,* Hem niet liefhebben als een Vriend, al is het ook, dat Hij tegen mij uit schijnt te gaan als een vijand?

3. De duivel legt het er op toe, ons geloof in het woord Gods te doen wankelen, er ons de waarheid van in twijfel te doen trekken. Aldus begon hij met onze eerste ouders! *Ja? heeft God dit gezegd?* Stellig niet. Zoo ook hier: *Heeft God gezegd,* dat Gij *Zijn geliefden Zoon* zijt? Hij heeft het zeker niet gezegd, of indien Hij het gezegd heeft, is het toch niet waar. Wij *geven* dus *den duivel plaats,* als wij aan de waarheid twijfelen van eenig woord, dat God gesproken heeft, want, als vader der leugenen is het zijn werk, om de ware woorden Gods tegen te staan.

4. De duivel voert zijne plannen en bedoelingen uit door den menschen harde gedachten omtrent God in te blazen, alsof Hij onvriendelijk ware, of ontrouw, en hen had verlaten of vergeten, die hun alles met Hem gewaagd hebben. Hij trachtte in onze eerste ouders het denkbeeld te doen onstaan, dat God hun den boom der kennis had ontzegd, omdat Hij er hun het nut en voordeel niet van gunde, en zoo werpt hij hier bij onzen Heiland het denkbeeld op, dat Zijn Vader Hem verstooten heeft, Hem nu maar voor zich zelven laat zorgen. Maar zie, hoe onredelijk dit vermoeden is, en hoe gemakkelijk wederlegd. Indien Christus thans slechts een mensch scheen te zijn, omdat Hem hongerde, bleek Hij dan niet méér dan een mensch te zijn. nl. de *Zoon van God,* nu hij veertig dagen had gevast, en Hem niet hongerde?

Ten tweede. „Gij hebt thans de gelegenheid te toonen, dat Gij *de Zone Gods* zijt. *Indien Gij de Zone Gods zijt,* bewijs het hiermede: *gebied dat deze steenen*" (er lag waarschijnlijk een hoop steenen voor Hem) „brooden *worden*", vers 3. Johannes de Dooper heeft nog onlangs gezegd, dat God *uit steenen Abraham kinderen kan verwekken,* eene Goddelijke macht kan dus ongetwijfeld ook uit steenen voor die kinderen brooden maken; indien Gij dus die macht bezit, zoo wend haar thans, in dezen uwen tijd van nood, aan voor U zelf." Hij zegt niet: *Bid Uwen Vader,* dat Hij ze in brooden verkeere; maar *gebied,* dat het gedaan worde. Uw Vader heeft U verlaten, doe dus zelf uwe zaken, en wees Hem in niets, verplicht. De duivel is voor niets, dat verootmoedigend, maar voor alles wat aanmatigend is; en hij krijgt zijn zin, als hij de menschen slechts van hunne afhankelijkheid van God kan afbrengen, en hun het denkbeeld van zelfgenoegzaamheid kan inblazen. *b.* Zie hoe deze verzoeking weerstaan en overwonnen werd. Christus weigerde er aan te voldoen. Hij wilde *deze steenen niet gebieden brooden te worden;* niet omdat Hij het niet kon, Zijne macht, waardoor Hij weldra *water in wijn* verkeerde, zou ook wel *steenen* in *brood* hebben kunnen doen verkeeren, maar Hij wilde niet. En waarom wilde Hij niet? Op den eersten aanblik schijnt de zaak zeer te rechtvaardigen, en de waarheid is, dat, hoe schoonschijnender eene verzoeking is en hoe meer er schijnbaar iets goeds in is gelegen hoe gevaarlijker zij is. Die zaak is vatbaar voor redeneering, maar Christus bemerkte spoedig de adder in het gras en wilde niets doen. *Ten eerste:* Het was een in twijfel trekken van de waarheid van de stem, gehoord van den hemel, of wel datgene aan eene proef te onderwerpen, wat reeds vastgesteld was. *Ten tweede:* het had het voorkomen van wantrouwen in des Vaders zorge over Hem, of van Hem te willen beperken tot één bijzondere manier om in Zijne behoeften te voorzien. *Ten derde.* Het had den schijn van een beginnen voor eigen rekening, en onafhankelijk te willen zijn van God; of *ten vierde,* het zou zijn Satan in 't gevlij te komen om iets op zijn voorstel te doen. Sommigen zouden gezegd hebben: Men moet den duivel geven wat hem toekomt, het was een goede raad, dien hij hier gaf; maar voor hen, die *op God wachten,* is *den duivel* te raadplegen hem méér te geven dan hem toekomt, het staat gelijk met den god van Ekron te vragen, terwijl er een God van Israel is. Hij was met Zijn antwoord gereed, vers 4, *Hij, antwoordende, zeide: Er is geschreven.* Er moet wèl op gelet worden, dat Christus al de

verzoekingen van Satan beantwoordde met: *Er is geschreven.* Hij zelf is het eeuwige Woord, en zou den wil van God hebben kunnen openbaren zonder de hulp van de geschriften van Mozes, maar Hij heeft de Schrift geëerd, en om ons het voorbeeld te geven, beriep Hij zich op hetgeen in de wet was geschreven; en Hij zegt dit tot Satan, het er voor houdende, dat hij wel wist wat er geschreven was. Het is mogelijk, dat zij, die de kinderen des duivels zijn, toch zeer goed weten, wat er in Gods Boek geschreven staat; *De duivelen gelooven en zij sidderen.* Deze methode moeten wij volgen, als wij te eeniger tijd tot zonde verzocht worden; wij moeten weerstaan, en de verzoeking terugwijzen met: *Er is geschreven.* Het woord van God is *het zwaard des Geestes*, het eenige wapen van aanval in het gansche tuighuis van den Christen, Efez. 6 : 17; en wij kunnen er van zeggen wat David zeide van het zwaard van Goliath: *Er is zijns gelijke niet* in onzen geestelijken strijd.

Dit antwoord, evenals de overigen is ontleend aan het boek van *Deuteronomium*, hetwelk beteekent *de tweede wet*, en waarin zeer weinig van de ceremoniën voorkomt. De Levietische offers en reinigingen konden Satan niet wegdrijven, al waren zij ook Goddelijke instellingen; en nog veel minder kan dit geschieden door wijwater, en het teeken des kruises, dat menschelijke verzinselen zijn, maar zedelijke voorschriften en Evangelische beloften, vereenigd met geloof, zijn *machtig door God*, om Satan te verslaan. Dit antwoord is aangehaald uit Deut. 8 : 3, waar de reden gegeven wordt, waarom God de Israelieten met manna heeft gevoed, n.l. dat Hij hun wilde leeren, dat *de mensch niet van het brood leeft.* Dit past Christus nu toe op zich zelven. Israel was Gods zoon, dien Hij *uit Egypte geroepen heeft*, Hoséa 11 : 1; dat was ook Christus, Hoofdst. 2 : 15; Israel was toen in eene woestijn, Christus was het nu, misschien wel in dezelfde woestijn. Nu wilde de duivel Hem *ten eerste* doen twijfelen aan Zijn Zoonschap, omdat Hij zich in verlegenheid, in moeielijkheid bevond. Neen, zegt Hij, Israel was Gods zoon, en een zoon, dien Hij zeer lief had, en wiens zeden Hij heeft verdragen, Hand. 13 : 18; en toch bracht Hij hem in moeielijkheid, in benauwdheid; en dáár volgt. Deut. 8 : 5: *De Heere, uw God, kastijdt u, gelijk als een man zijn' zoon kastijdt.* Christus, *een Zoon zijnde, leert aldus gehoorzaamheid. Ten tweede*, wilde de duivel Hem Zijns Vaders liefde en zorge doen wantrouwen, „Neen", zegt Hij, „dat zou wezen te doen zooals Israel deed, die, toen zij gebrek hadden, zeiden: *Is de Heere onder ons?* en *Zou God eene tafel kunnen toerichten in de woestijn? Kan Hij brood geven? Ten derde.* De duivel wilde, dat Hij, zoodra Hem hongerde, terstond naar voorraad van spijze zou uitzien, terwijl God met een wijs en heilig doel toeliet, dat Israel hongerde, eer Hij hen spijzigde, ten einde hen te verootmoedigen en op de proef te stellen. God wil, dat Zijne kinderen, als zij gebrek hebben, niet slechts *verwachten*, dat Hij in hun nood zal voorzien, Hij wil ook, dat zij *wachten* op Zijne hulp. *Ten vierde.* De duivel wilde, dat Hij zich zelven van brood zou voorzien. „Neen" zegt Christus, „waartoe is dat noodig? Het is iets, dat reeds lang vastgesteld en bewezen is, dat de mensch ook zonder brood kan leven, zooals Israel veertig jaren lang in de woestijn van manna heeft geleefd". Het is waar, in den gewonen weg Zijner voorzienigheid onderhoudt God de menschen door brood uit de aarde, Job 28 : 5; maar, als het Hem behaagt, kan Hij van andere middelen gebruik maken om de menschen in het leven te behouden; *alle woord, dat door den mond Gods uitgaat*, alles wat God daartoe zal bevelen en bestemmen, zal even goed als brood den mensch kunnen doen leven. Evenals wij *brood kunnen hebben*, zonder gevoed te worden, indien God er Zijn' zegen aan onthoudt, Haggaï 1 : 6, 9; Micha 6 : 14; want, hoewel brood *de staf des levens is*, zoo is Gods zegen *de staf des broods* zoo kunnen wij *broodsgebrek* hebben, en toch op eene andere wijze gevoed worden. God heeft Mozes en Elia in het leven behouden zonder brood, en ook nu Christus, veertig dagen lang; Hij heeft Israel onderhouden door brood uit den hemel, engelenspijze; Elia door brood dat hem wonderdadig gebracht werd door raven, en op een' anderen tijd door het meel der weduwe, dat op wonderbaarlijke wijze werd vermenigvuldigd. Daarom behoeft Christus ook geene steenen in brood te verkeeren, Hij zal op God vertrouwen, om Hem, nu Hem hongert, op eene andere wijze in het leven te behouden, zooals Hij gedurende veertig dagen gedaan heeft vóórdat Hem hongerde. Gelijk wij ook in onzen grootsten overvloed niet moeten denken te leven *zonder* God, zoo moeten wij in onze grootste armoede of benauwdheid leeren te leven *van* God; en *als de vijgeboom niet bloeit en het veld geene spijze voortbrengt*, als alle gewone middelen voor hulp en ondersteuning afgesneden zijn, moeten wij ons toch *in den Heere verblijden;* wij moeten dus niet denken om te bevelen wat wij willen, al is het ook in strijd met het gebod Gods, maar wij moeten nederig bidden om hetgeen Hij goed acht ons te geven, en dankbaar zijn voor het brood onzes bescheiden deels, al is dit bescheiden deel ook zeer klein. Laat ons hier van Christus leeren om ons te verlaten op Gods vinding veeleer dan op de onze, al is ons gebrek dan ook nòg zoo dringend of drukkend, Ps. 73 : 3 *Jehovah-Jireh;* op de eene of andere wijze zal *de Heere voorzien.* Het is beter armoedig te leven van de vruchten van Gods goedheid, dan in weelde te leven van de opbrengst onzer zonde.

2. Hij verzocht Hem tot een aanmatigend vertrouwen op Zijns Vaders macht en bescherming. Zie welk een rustelooze, onvermoeide tegenstander de duivel is! Faalt hij in den eenen aanval, hij zal het met een anderen beproeven.

Nu kunnen wij in dien tweeden aanval opmerken: *a.* Waarin de verzoeking bestond, en hoe zij was aangelegd. Bevindende, dat Christus in het algemeen zoo vol vertrouwen was op Zijns Vaders zorge over Hem ten opzichte van

spijze, poogt hij nu Hem er toe te brengen dat Hij op aanmatigende wijze op Hem vertrouwt ten opzichte van veiligheid en bewaring. Wij loopen gevaar van onzen weg af te wijken, hetzij naar rechts of naar links, en moeten dus wèl toezien, opdat wij, het eene uiterste vermijdende, door de listen van Satan niet in een ander uiterste vervallen, onze verspilzucht overwonnen hebbende, niet tot gierigheid overslaan. En geen uitersten zijn gevaarlijker dan die van wanhoop en overmoed, vooral in zaken, die onze ziel betreffen. Sommigen, die de overtuiging hebben verkregen, dat Christus machtig en gewillig is hen zalig te maken *van* hunne zonden, worden dan in verzoeking gebracht om te denken, dat Hij hen zalig zal maken *in* hunne zonden. En zoo zal Satan, als de menschen beginnen te ijveren voor den Godsdienst, hen naar den kant van dweepziekte drijven.

Nu kunnen wij in deze verzoeking opmerken: Hoe hij er den weg toe baande. Hij voerde Christus, niet met geweld en tegen Zijn' wil, maar Hij bewoog Hem te gaan, en ging met Hem, naar Jeruzalem. Of Christus over den grond ging, en zoo de trappen opklom naar de tinne des tempels, of dat Hij door de lucht ging, is onzeker; maar het geschiedde, dat Hij *gesteld werd op de tinne*, of torenspits: *op de weerhaan* (volgens sommigen) *op de kanteelen* (volgens anderen) *op den vleugel* (zoo luidt het oorspronkelijke woord) van den tempel. Merk nu op, ten eerste: Hoe onderworpen Christus was, door zich aldus te laten voortdrijven, opdat Satan het ergste zou doen wat hij kon, terwijl Hij hem dan toch zou verslaan. Het geduld, de lijdzaamheid van Christus hier, gelijk later in Zijn lijden en Zijn dood, is meer verwonderlijk dan de macht van Satan of van zijne werktuigen; want hij, noch zij, zouden macht tegen Christus hebben, *indien zij hun niet van Boven gegeven ware*. Hoe troostrijk is het, dat Christus, die deze macht van Satan tegen zichzelven losliet, haar niet evenzoo loslaat tegen ons, maar haar weerhoudt, omdat Hij *weet wat maaksel wij zijn! Ten tweede:* Hoe listig de duivel was in de keuze van de plaats zijner verzoekingen. Christus willende overhalen tot eene tentoonspreiding van Zijne eigene macht, met een verwaand, aanmatigend vertrouwen op Gods voorzienigheid, stelt hij Hem op eene openbare plaats in Jeruzalem, eene volkrijke stad, en die *de vreugde der gansche aarde was;* in den tempel, een van de wonderen der wereld, waarop immer de bewonderende blikken van den een of den ander gevestigd waren. Dáár kon Hij zich onderscheiden, door iedereen worden gezien, kon Hij zich betoonen te zijn de Zoon van God; niet, zooals bij de vorige verzoeking in de afzondering eener woestijn, maar in tegenwoordigheid van groote volksmenigten, op het meest in het oog vallende punt van leven en bedrijvigheid. Merk op:

1. Dat Jeruzalem hier de *heilige stad* wordt genoemd, want dit was zij in naam en belijdenis, en in haar was een *heilig zaad*, dat daarvan *het steunsel* was. Er is geene stad op aarde zoo heilig, dat zij ons vrijwaart tegen den duivel en zijne verzoekingen. De eerste Adam werd verzocht in den *heiligen hof*, de tweede in de *heilige stad*. Laat ons dan in geene enkele plaats ophouden te waken. Ja meer: de *heilige stad* is de plaats, waar hij met het meeste succes de menschen verzoekt tot hoogmoed en aanmatiging, maar geloofd zij God, in het Jeruzalem hier Boven, *die* heilige stad, kan niets inkomen, dat onrein is; dáár zullen wij voor altijd vrij zijn van verzoeking.

2. Dat hij *Hem stelde op de tinne des tempels*, die (volgens de beschrijving van Josephus, Antiq. lib. XV, Cap. 14) zóó hoog was, dat het iemand duizelig maakte om vandaar naar beneden te zien. Tinnen van den tempel zijn plaatsen van verzoeking; ik bedoel: *a.* hooge plaatsen zijn dit; het zijn glibberige plaatsen, bevordering in de wereld maakt den mensch tot een mikpunt voor de vurige pijlen van Satan. God werpt neder om op te heffen; de duivel verheft, om neder te werpen, daarom moeten zij, die zich voor vallen willen hoeden, wèl toezien bij het *klimmen*. *b.* Hooge plaatsen in de kerk zijn zeer bijzonder gevaarlijk. Zij, die uitmunten in gaven, eene hooge positie innemen, groote vermaardheid hebben verkregen, hebben het zeer noodig nederig te blijven, want Satan zal niet nalaten hen aan te vallen, hen op te blazen van hoogmoed, opdat zij *in het oordeel des duivels vallen*, Zij, die *hoog staan*, moeten er groote zorg voor dragen, dat zij ook *vast staan*.

Hoe hij het voorstelde: „*Indien Gij Gods Zoon zijt*, zoo toon U thans aan de wereld, en bewijs, dat Gij het zijt; *werp Uzelven nederwaarts*, en dan": *Ten eerste*, „Zult Gij bewonderd worden, als zijnde *onder de bijzondere bescherming des hemels*. Als zij zien, dat Gij door een val van zulk eene hoogte geen letsel bekomt, dan zullen zij zeggen" (wat de Barbaren van Paulus zeiden) „dat Gij een God zijt". De overlevering zegt, dat Simon de Toovenaar met diezelfde zaak beproefd heeft zich als een god voor te stellen, maar zijn beweren werd weerlegd, want hij viel en heeft zich ellendig bezeerd. „Wat meer is", *ten tweede:* „Gij zult ontvangen worden als komende *met eene bijzondere boodschap van den hemel*. Gansch Jeruzalem zal zien en erkennen, dat Gij niet slechts méér dan mensch zijt, maar dat Gij die *Bode*, die *Engel des verbonds* zijt, die *snellijk tot den tempel zal komen*, Mal. 3 : 1 en vandaar neder zal dalen in de straten der heilige stad; en aldus zal het werk van de Joden te overtuigen snel en voorspoedig gaan."

De duivel zeide: *Werp Uzelven nederwaarts*. De duivel zou Hem niet neder hebben kunnen werpen, hoewel dit, van eene torenspits door eene kleinigheid had kunnen geschieden. De macht van Satan is beperkt: *tot hiertoe zal hij komen en niet verder*. Maar indien de duivel Hem had nedergeworpen, dan zou hij ook zijn zin niet gekregen hebben, want dan zou Christus wel geleden, maar niet gezondigd hebben. Al het werkelijke kwaad, dat ons geschiedt, *geschiedt door onszelven;* de duivel kan wel overreden, maar niet dwingen; hij kan slechts zeggen: *Werp uzelven nederwaarts;* maar hij kan ons niet nederwerpen. Iedereen wordt verzocht, als hij van zijne eigene begeerlijk-

heden wordt afgetrokken; hij wordt niet gedwongen, maar verlokt. Zoo laten wij dus *ons zelven geen kwaad doen*, en, geloofd zij God, niemand anders kan ons kwaad doen, Spr. 9 : 12. Hoe hij zijn voorstel ondersteunde door een woord uit de Schrift: *Want er is geschreven, dat Hij Zijnen engelen van u bevelen zal.* Maar is *Saul ook onder de profeten?* Is Satan zoo thuis in de Schrift, dat hij haar zoo grif kon aanhalen? Het schijnt zoo. Het is mogelijk, dat een mensch zijn hoofd vol heeft van Schriftgedachten, en zijn mond vol van Schriftuitdrukkingen, terwijl zijn hart vol is van heerschende vijandschap tegen God en al wat goed is. De kennis, die de duivelen hebben van de Schrift, vermeerdert zoowel hunne eigene boosaardigheid als hunne eigene kwelling. Nooit heeft de duivel met meer kwelling voor zich zelven gesproken, dan toen hij tot Christus zeide: *Ik weet wie Gij zijt.* De duivel wilde Christus bewegen *zich zelven nederwaarts te werpen*, hopende, dat Hij Zijn eigen moordenaar zou zijn, en dat dit een einde zou maken aan Hem en aan het werk, dat Hij had ondernomen, en dat hij met een nijdig, afgunstig oog aanzag. Om Hem er toe aan te moedigen, zegt hij Hem, dat er geen gevaar bij is, daar de goede engelen Hem zullen beschermen, want aldus luidde de belofte, Ps. 91 : 11, *Hij zal Zijne engelen van U bevelen.* In die aanhaling was:

Ten eerste, iets dat waar is. Het is waar, er is zulk eene belofte van den dienst der engelen ter bescherming der heiligen. De duivel weet het bij ervaring, want hij vindt zijne aanvallen tegen hen vruchteloos, en hij kwelt er zich om en woedt er tegen, zooals hij deed wegens de omtuining van Job, waarvan hij zoo schrander spreekt, Job 1 : 10. Hij had ook gelijk in zijne toepassing er van op Christus. Hem behooren in de eerste en voornaamste plaats al de beloften van de bescherming der heiligen, en hun behooren zij alleen in en door Hem. De belofte, dat *geen been van hen gebroken zal worden*, Ps. 34 : 21, werd vervuld in Christus, Joh. 19 : 36. De engelen bewaren de heiligen om Christus' wil, Openb. 7 : 5, 11. *Ten tweede*, er was zeer veel in dat *onjuist* was. Wellicht had de duivel eene bijzondere spijt tegen deze belofte, en heeft hij haar daarom verdorven, want zij stond hem in den weg, en deed zijne boosaardige plannen tegen de heiligen mislukken. Zie hier:

1. Hoe hij haar *verkeerd aanhaalde*, en dat was *slecht*. De belofte luidt: Zij zullen *u bewaren;* maar hoe? *In al uwe wegen;* niet anders. Indien wij *uit onzen weg gaan*, uit den weg van onzen plicht, dan verbeuren wij de belofte, en stellen wij ons buiten Gods bescherming. Nu was dit woord tegen den verzoeker, en daarom liet hij het weg. Indien Christus *zich zelven had nedergeworpen*, dan zou Hij *buiten Zijn' weg* geweest zijn, want Hij was er niet toe geroepen zich aan gevaar bloot te stellen. Het is goed voor ons, om bij alle gelegenheden de Schriften zelven te raadplegen, en niet de dingen zoo maar op goed geloof aan te nemen, opdat wij niet misleid worden door hen, die het woord Gods verminken. Wij moeten doen wat de edele *Bereërs* gedaan hebben, die dagelijks de Schriften onderzochten.

2. Hoe hij haar verkeerd *toepaste*, en dat was *slechter*. De Schrift wordt misbruikt, wanneer zij aangehaald wordt om zonde in bescherming te nemen; en als de menschen haar verwringen ter hunner eigene verzoeking, dan doen zij het tot *hun eigen verderf*, 2 Petr. 3 : 16. Deze belofte is vast en houdt stand; maar de duivel maakte er een verkeerd gebruik van, toen hij haar aanwendde als eene aanmoediging om zich te verhoovaardigen op de Goddelijke zorge. Het is geene nieuwe zaak, dat *de genade Gods veranderd wordt in ontuchtigheden*, en dat menschen zich aangemoedigd voelen om te zondigen door de ontdekking van Gods liefde voor de zondaren. Maar *zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde?* ons zelven nederwaarts werpen, opdat de engelen ons op de handen zullen nemen? Dat zij verre. *a.* Hoe Christus de verzoeking te boven kwam. Hij weerstond haar, evenals de vorige met: *Er is geschreven.* Des duivels misbruiken van de Schrift heeft Christus niet weerhouden van haar te gebruiken; maar Hij voert terstond Deut. 6 : 16 aan: *Gij zult den Heere, uwen God, niet verzoeken.* De bedoeling hiervan is niet: Daarom moet gij Mij niet verzoeken; maar *Daarom moet Ik Mijn Vader niet verzoeken.* In de plaats, waaruit zij is aangehaald, staat het in het meervoud: *Gij*, dat is gijlieden, *zult niet verzoeken.* Hier staat het in het enkelvoud. Wij zullen waarschijnlijk *dan* goeds ontvangen door het woord Gods, als wij beloften, die in het algemeen zijn gegeven, hooren en aannemen, als sprekende tot ons in het bijzonder. Satan zeide: *Er is geschreven;* Christus zegt: *Er is geschreven;* niet alsof de eene Schriftuurplaats met de andere in strijd is. God is één, en Zijn woord is één; maar het ééne is eene belofte, en het andere is een gebod of voorschrift; en daarom moet het eene door het andere verklaard en toegepast worden, want de Schrift is de beste uitlegster van de Schrift; en zij, die profeteeren, en de Schrift verklaren, moeten dit doen naar de mate des geloofs (Rom. 12 : 7) in overeenstemming met de practische Godzaligheid.

Indien Christus *zich zelven nederwaarts had geworpen*, dan zou dit een verzoeken van God zijn geweest. Daar het zou wezen *een nadere bevestiging te eischen* van hetgeen reeds zoo wèl bevestigd was. Christus was er reeds volkomen van overtuigd, dat God Zijn Vader was, en voor Hem zorgde, en Zijnen engelen van Hem bevolen had, om dit dus nogmaals aan eene proef te onderwerpen zou wezen Hem verzoeken, zooals de Farizeën Christus verzochten, toen zij reeds zoo vele teekenen hadden op aarde, nu *nog een teeken van den hemel* begeerden. Dit is *den Heilige Israels* te beperken, daar het *eene bijzondere bewaring van Hem zou vereischen*, als Hij deed wat Hij niet geroepen was te doen. Als wij, omdat God beloofd heeft ons niet te verlaten, verwachten, dat Hij ons ook buiten den weg van onzen plicht zal volgen; dat, wijl Hij beloofd heeft in onze behoeften te voorzien, Hij ons in al onze

grillen zal toegeven; dat, wijl Hij beloofd heeft ons te zullen behoeden, wij ons nu ook maar moedwillig in gevaar mogen begeven; dat wij het begeerde doel mogen verwachten, zonder de aangewezene middelen te gebruiken, dat is aanmatiging, dat is God verzoeken. En het is eene verzwaring van de zonde, dat Hij de Heere, onze God is; het is misbruik maken van ons voorrecht om Hem tot onzen God te hebben. Daarmede heeft Hij ons aangemoedigd op Hem te betrouwen, maar wij zijn zeer ondankbaar, als wij Hem nu daarom gaan verzoeken; het strijdt met onzen plicht jegens Hem als onzen God. Het is Hem beleedigen, dien wij behooren te eeren. Nooit moeten wij ons zelven méér beloven dan God ons beloofd heeft.

3. Hij verzocht Hem tot *de afschuwelijkste afgoderij* met het aanbod van *de koninkrijken der wereld en hunne heerlijkheid.* En hier kunnen wij opmerken: *a.* Hoe de duivel dezen aanval op onzen Zaligmaker heeft gericht, vers 8, 9. De ergste verzoeking was voor het laatst bewaard. Soms is de laatste strijd der heiligen met de kinderen Enaks, en de laatste slag is het zwaarst; daarom moeten wij, door welke verzoekingen wij ook aangevallen zijn, ons nog voorbereiden op het ergste, gewapend zijn tegen elken aanval met de wapenrusting der gerechtigheid, ter rechter- en ter linkerzijde.

In deze verzoeking kunnen wij opmerken:

Wat hij *Hem toonde — al de koninkrijken der wereld.* Om dit te doen, nam hij Hem mede op *een zeer hoogen berg*, in de hoop van te zullen overmogen — zooals Balak met Bileam — veranderde hij van plaats. De tinne des tempels is niet hoog genoeg, de overste van de macht der lucht moet Hem nog verder in zijn gebied hebben. Sommigen denken, dat deze hooge berg aan gene zijde van de Jordaan was, omdat wij Christus daár vinden na de verzoeking, Joh. 1 : 28, 29. Wellicht was het *de berg Pisga*, vanwaar Mozes, in gemeenschapsoefening met God, al de koninkrijken van Kanaän te zien kreeg. Daarheen werd de gezegende Jezus gebracht om een uitzicht te hebben, alsof de duivel Hem méér van de wereld kon toonen, dan Hij reeds kende, die haar gemaakt en bestuurd heeft. Vandaar zou Hij eenigen van de koninkrijken kunnen zien, gelegen rondom Judea, hoewel niet *hunne heerlijkheid*, maar er was ongetwijfeld eene begoocheling of misleiding van Satan in. Wat hij Hem toonde was waarschijnlijk slechts een landschap, een luchtverschijnsel in de wolken, zooals die groote bedrieger gemakkelijk kon doen ontstaan, in levendige kleuren de heerlijkheid en glans voorstellende van vorsten; hunne gewaden en hunne kronen, hun gevolg, hunne lijfwacht; de pracht van tronen en hoven, en statige paleizen, de rijke gebouwen in steden, de hoven en velden rondom landhuizen, met allerlei proeven van hun rijkdom, hunne genoegens en hunne vroolijke feesten, wat het meest de verbeelding kon treffen, en bewondering kon opwekken. Dit was de vertooning, en dat hij Hem daartoe medenam op een hoogen berg was slechts om kleur te geven aan de misleiding, waarmede Jezus zich echter niet liet bedriegen. Hij doorzag het bedrog; Hij liet Satan slechts zijn gang gaan, opdat Zijne overwinning over hem des te heerlijker zou zijn. Merk nu omtrent *Satans verzoekingen* op, *ten eerste*, dat zij dikwijls *binnenkomen door het oog*, dat blind wordt voor de dingen, die het moest zien, en verblind wordt door de ijdelheden, waarvan het zich behoorde af te wenden. De eerste zonde begon in het oog, Gen. 3 : 6. Daarom is het ons noodig een verbond te maken met onze oogen, en God te bidden, *ze af te wenden, dat zij geene ijdelheid zien. Ten tweede:* Dat verzoekingen gewoonlijk opkomen uit de wereld, en de dingen der wereld. De *begeerlijkheid des vleesches*, en de *begeerlijkheid der oogen*, en *grootschheid des levens* zijn de gemeenplaatsen, waaruit de duivel de meeste van zijne argumenten haalt. *Ten derde:* dat het een *groot bedrog* is, waarmede de duivel in zijne verzoekingen bij de arme zielen aankomt. Hij bedriegt, en aldus verderft hij; hij bedriegt de menschen met schaduwen en valsche kleuren: toont de wereld en derzelver heerlijkheid, en verbergt voor der menschen oogen de zonde en de smart, en den dood, die al den glans dier heerlijkheid bevlekken en benevelen; de zorgen en de rampen, die aan groote bezittingen verbonden zijn en de doornen, waarmede de kronen zelve gevoerd zijn. *Ten vierde*, dat de *heerlijkheid der wereld* voor *onnadenkenden en onvoorzichtigen* de verzoeking is, waardoor zij het meest *bekoord* worden, en hetgeen, waardoor de meeste menschen bedrogen worden. *Labans* zonen misgunden Jakob al die heerlijkheid; de *grootschheid des levens* is de gevaarlijkste strik.

Wat hij tot Hem zeide, vers 9: *Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden.* Zie:

Ten eerste: Hoe *ijdel die belofte was. Al deze dingen zal ik U geven.* Hij scheen het als erkend en aangenomen te beschouwen, dat hij in de vorige verzoekingen ten deele geslaagd was, en bewezen had, dat Christus niet *de Zoon van God* was, omdat Hij hem de blijken niet had gegeven, die hij had gevraagd; zoodat hij Hem hier nu als een bloot mensch aanziet. „Kom", zegt hij, „het schijnt wel, dat de God, wiens Zoon Gij denkt te zijn, U heeft verlaten, U laat verhongeren — een teeken, dat Hij Uw Vader niet is; maar zoo Gij U door mij wilt laten leiden, zal ik beter voor U zorgen; erken mij als Uw vader, en vraag om mijn' zegen, en *ik zal U dit alles geven.*" Satan maakt de menschen gemakkelijk tot zijne prooi, als hij hen er toe kan brengen te denken, dat zij van God verlaten zijn. Het bedrog ligt in dit: *Dit alles zal ik U geven.* En wat was *dat alles?* Het was slechts eene landkaart, eene schilderij, eene bloote hersenschim, waarin niets wezenlijks, niets degelijks was, en dit wilde hij Hem geven! een fraaie prijs! Toch zijn dit de aanbiedingen van Satan. Eene menigte van menschen verliezen *hetgeen is* uit het oog, doordat zij hunne blikken richten op *hetgeen niet is.* Het lokaas van den duivel is één en al schijn, vertooningen en schaduwen, waarmede hij hen bedriegt, of

liever, waar zij zich zelven mede bedriegen. De *volken der aarde* waren reeds lang te voren aan den Messias beloofd; indien Hij *de Zone Gods* is, dan behooren zij Hem. Nu doet Satan zich voor als een goede engel, — waarschijnlijk een van hen, die over koninkrijken gesteld zijn, — en als oprecht te hebben ontvangen om Hem het bezit er van over te leveren overeenkomstig de belofte. Wij moeten er ons wèl voor wachten, om, zelfs hetgeen God beloofd heeft, uit des duivels hand te ontvangen. Dat doen wij als wij de vervulling der belofte verhaasten door haar op eene zondige wijze aan te grijpen.

Ten tweede. Hoe *goddeloos de voorwaarde was: indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden.* De duivel wil zeer gaarne aangebeden zijn. Al de aanbidding, die de Heidenen hunnen goden brachten, was geleid door den duivel, Deut. 32 : 17, die daarom *de god dezer eeuw* of dezer wereld, genoemd wordt, 2 Cor. 4 : 4; 1 Cor. 10 : 20, en gaarne zou hij Christus tot zijne partij hebben willen overhalen, en Hem hebben willen bewegen, om, nu Hij als leeraar is opgetreden, de Heidensche afgoderij te prediken, en haar wederom in te voeren onder de Joden, want dan zullen de volken der aarde wel spoedig tot hem komen. Welke verzoeking kan afzichtelijker zijn dan deze? De besten der heiligen kunnen, inzonderheid als zij onder de macht zijn van neerslachtigheid, verzocht worden om de gruwelijkste zonden te bedrijven, bijvoorbeeld tot atheïsme, godslastering, moord, zelfmoord, en wat niet al! Dit is hunne beproeving, maar zoo lang er niet met deze verzoeking ingestemd wordt, zoolang er niet aan wordt toegegeven, is de zonde niet voor hunne rekening; Christus was verzocht om Satan te aanbidden.

b. Zie hoe Christus den aanval afweerde en overwinnaar bleef. Hij verwierp het voorstel.

Met *afschuw* en *verfoeiing; Ga weg Satan.* In de twee vorige verzoekingen was nog eenige schijn aan goed, waardoor zij nog in overweging genomen konden worden; maar deze was zoo grof, dat zij voor geene bespreking vatbaar was, reeds op den eersten aanblik lijkt zij afschuwelijk, en daarom wordt zij onmiddelijk verworpen. Indien de beste vriend, dien wij in de wereld hebben, ons iets dergelijks zou voorstellen, zooals: *Ga heen, dien andere goden,* dan moet hij niet geduldig worden aangehoord. Deut. 13 : 6, 8. Van sommige verzoekingen springt de goddeloosheid terstond in het oog: over dezen wordt niet geredeneerd, die moeten terstond verworpen worden: „*Ga weg Satan.* Weg er mede! Ik kan er het denkbeeld niet van verdragen! Toen Satan Christus verzocht zich zelven kwaad te doen door zich nederwaarts te werpen, heeft Hij, hoewel Hij er niet aan toegaf, hem toch aangehoord, maar nu de verzoeking tegen God ingaat, nu kon Hij haar niet verdragen; *Ga weg Satan.* Het is eene rechtvaardige toorn, die opkomt bij het voorstel van iets, dat de eere Gods te na komt, en Hem naar de kroon steekt. Ja, alles wat verfoeielijk is, alles waarvan wij weten, dat God het haat, moeten wij verafschuwen; het zij verre van ons er iets mede van doen te hebben. Het is goed om *beslist* te zijn in het weerstaan van verzoeking, en onze *ooren te stoppen* voor Satans bekoring.

Met *een argument, ontleend aan de Schrift.* Ten einde ons besluit tegen de zonde te versterken is het goed om te zien, hoevele redenen er zijn voor dit besluit. Het argument is zeer gepast ontleend aan Deut. 6 : 13 en 10 : 20. *Den Heere, uwen God, zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen.* Christus twist er niet over, of hij een engel des lichts was, gelijk hij voorwendde; maar al was hij dit ook, toch moet hij niet aangebeden worden, omdat dit eene eere is, die alleen aan God toekomt. Het is goed om ons antwoord op verzoekingen zoo kort en volledig mogelijk te maken, zoo dat er geene plaats voor tegenspraak overblijft. Onze Heiland wendt zich voor dit geval tot de grondwet, die onafwijsbaar en algemeen verplichtend is. Godsdienstige aanbidding komt alleen aan God toe, en moet aan geen schepsel gebracht worden; het is eene bloem aan de kroon, die niet kan vervreemd worden, een tak van Gods eer en heerlijkheid, die Hij aan geen ander wil afstaan, en die Hij niet eens Zijn eigen Zoon zou gegeven hebben, door alle menschen onder de verplichting te stellen van *den Zoon te eeren gelijk zij den Vader eeren,* indien Hij niet God geweest ware, *Hem gelijk, en één met Hem.* Christus haalt deze wet aan betreffende de Godsdienstige aanbidding, en Hij haalt haar aan met toepassing op zich zelven; *Ten eerste,* om aan te toonen, dat Hij in Zijn' staat van vernedering zelf *onder deze wet* geworden is, hoewel Hij, als God, aangebeden is, heeft Hij als Mensch in het openbaar en in het verborgen God aangebeden. Hij verplicht ons tot niets meer dan tot hetgeen waartoe het Hem behaagde, in de eerste plaats zich zelven te verplichten. Aldus betaamde het Hem alle gerechtigheid te vervullen. *Ten tweede:* Om aan te toonen, dat de wet der Godsdienstige aanbidding eeuwig verplichtend is. Hoewel Hij vele inzettingen van den eeredienst opgeheven of gewijzigd heeft, is Hij toch deze fundamenteele wet der natuur — Dat God alleen aangebeden moet worden — komen bevestigen en verplichtend voor ons stellen.

V. Wij hebben hier het einde en den uitslag van den strijd, vers 11. Hoewel de kinderen Gods door vele en zware verzoekingen gekweld kunnen worden, zal God hen toch niet laten verzocht worden boven hetgeen zij vermogen, want zij zullen er òf de kracht toe hebben, òf Hij zal hun de kracht er toe geven, 1 Cor. 10 : 13. Het is slechts voor een weinig tijds, dat zij beproefd zijn door menigerlei verzoekingen.

De uitslag nu was heerlijk, en zeer tot eere van Christus; want,

1. De duivel was verslagen en moest het veld ruimen; *Toen liet de duivel van Hem af,* hiertoe genoodzaakt door de kracht, die het woord van bevel had vergezeld: *Ga weg, Satan.* Hij maakte een schandelijken aftocht, en hoe stoutmoediger zijne aanvallen waren geweest, hoe vernederender zijne nederlaag was. *Magnis tamen excidit ausis — Maar de poging, waarin hij faalde, was*

toch stoutmoedig. Toen, nadat hij het ergste had gedaan, nadat hij Hem verzocht had met *al de koninkrijken der wereld en derzelver heerlijkheid,* en had bevonden, dat dit lokaas geen invloed op Hem had, dat hij met die verzoeking, waarmede hij vele duizenden van de kinderen der menschen had verdorven, bij Hem niet overmocht, verliet hij Hem. Toen gaf hij Hem over als méér dan mensch. Daar dit Hem niet kon bewegen, wanhoopt hij er aan Hem met iets, wat het ook zij te bewegen, en begint tot de gevolgtrekking te komen, dat Hij *de Zone Gods is,* en dat het te vergeefs zal zijn Hem nog verder te verzoeken. Als wij den duivel weerstaan, dan zal hij van ons vlieden. Als wij standvastig blijven, zal hij loslaten; zooals toen *Naomi* zag, *dat Ruth vastelijk voorgenomen had met haar te gaan, zoo hield zij op tot haar te spreken.* Toen de duivel onzen Zaligmaker verliet, erkende hij zich hiermede verslagen te zijn. Zijn kop was vermorzeld door de poging, die hij gedaan had om *Christus' verzenen te vermorzelen.* Hij verliet Hem, omdat hij *aan Hem niets had,* niets in Hem vond, om aan te grijpen; hij zag, dat het doelloos was, en zoo gaf hij het op. Hoewel de duivel een vijand is van al de heiligen, is hij toch een overwonnen vijand. De Overste Leidsman onzer zaligheid heeft hem verslagen en ontwapend; wij hebben niets te doen dan de overwinning voort te zetten.

2. De heilige engelen zijn toegekomen en hebben onzen zegevierenden Verlosser gediend: ziet, *de engelen zijn toegekomen en dienden Hem.* Zij kwamen in zichtbare gestalte, zooals de duivel in zichtbare gestalte gekomen was voor zijne verzoeking. Terwijl de duivel zijne aanvallen op onzen Heiland richtte, stonden de engelen op een afstand, en hunne onmiddellijke wacht en dienst waren geschorst, opdat het zou blijken, dat Hij in Zijne eigene kracht Satan overwonnen heeft, en Zijn zegepraal er te heerlijker om zijn zou, en opdat later, als *Michael* gebruik maakt van *zijne engelen* om te krijgen tegen *den draak en zijne engelen,* zou blijken, dat het niet is, omdat Hij *hen noodig heeft,* of Zijn werk niet zonder hen zou kunnen doen, maar omdat het Hem behaagt, hen te eeren door hen te gebruiken. Eén engel zou hebben kunnen dienen om Hem voedsel te brengen, maar hier zijn velen, die Hem dienen, om hun eerbied voor Hem te betuigen, en hunne bereidwilligheid om Zijne bevelen te ontvangen. Ziet dit, het is wel waardig om opgemerkt te worden: *a.* Dat gelijk er eene wereld is van booze geesten, die tegen Christus en Zijne kerk strijden, en tegen alle afzonderlijke geloovigen, zoo is er ook eene wereld, van heilige, zalige geesten, die tot hun' dienst gebruikt worden. Met betrekking tot onzen *krijg met duivelen* kunnen wij overvloedige vertroosting putten uit onze *gemeenschap met engelen. b.* Dat Christus' overwinningen de triomf zijn der engelen. De engelen kwamen om Christus toe te juichen wegens Zijne zegepraal, om zich met Hem te verblijden, en Hem de eere te geven Zijns naams, want die werd met „groote stem" gezongen in den hemel, toen de groote draak werd geworpen, Openb. 12 : 9, 10. *Nu is de zaligheid en de kracht geworden. c.* Dat de engelen den Heere Jezus dienden, niet slechts met voedsel, maar met alles, waaraan Hij na deze groote vermoeienis behoefte had. Zie, hoe de voorbeelden van Christus' vernedering opgewogen werden door teekenen van Zijne heerlijkheid. Evenals Hij *gekruist is door zwakheid* en *nochtans leeft door de kracht Gods,* zoo heeft Hij, ook na in zwakheid verzocht te zijn, nadat Hem hongerde en Hij vermoeid was, toch door Zijne Goddelijke kracht den dienst der engelen geboden. Aldus heeft de Zoon des menschen engelen-voedsel gegeten, en, gelijk Elia, werd Hij door een engel in de woestijn gespijzigd, 1 Kon. 19 : 4, 7. God kan Zijn volk wel in nood en benauwheid laten komen, maar toch zal Hij er afdoende voor zorgen, dat in hun nood voorzien wordt, en Hij zou veeleer engelen zenden om hen te voeden, dan hen te zien omkomen. *Vertrouw op den Heere, en gij zult voorzeker gevoed worden.* (1)

Christus werd na de verzoeking dus ondersteund:

Ter Zijner bemoediging om voort te gaan met hetgeen Hij ondernomen heeft, opdat Hij zou zien hoe de machten des hemels aan Zijne zijde waren, toen Hij de machten der hel tegen zich zag.

Ter onzer bemoediging om op Hem te vertrouwen, want, gelijk Hij bij ervaring wist, wat het was *te lijden, verzocht zijnde,* en hoe zwaar dit is, zoo wist Hij ook wat het was ondersteund te worden, verzocht zijnde, en hoe troostrijk dit is; en daarom kunnen wij verwachten, niet slechts, dat Hij medegevoel zal hebben met Zijn verzocht volk, maar dat Hij met tijdige hulp tot hen zal komen, als onze groote Melchizedek, die Abraham te gemoet ging, toen hij wederkeerde uit den strijd, en gelijk hier de engelen, hem dienden.

Eindelijk. Christus aldus aangewezen zijnde en groot gemaakt in de onzichtbare wereld door de stem des Vaders, de nederdaling des Geestes, Zijne overwinning over duivelen, en Zijne heerschappij over engelen, was nu ook ongetwijfeld geschikt om te verschijnen in de zichtbare wereld als de Middelaar tusschen God en den mensch; want *aanmerkt, hoe groot deze geweest zij!*

12. Als nu Jezus gehoord had, dat Johannes overgeleverd was, is Hij wedergekeerd naar Galilea; 13. En Nazareth verlaten hebbende, is komen wonen te Kapernaüm, gelegen aan de zee, in de landpalen van Zabulon en Nefthalim; 14. Opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door Jesaja, den profeet, zeggende: 15. Het land Zabulon en het land Nefthalim aan den weg der zee, over de Jordaan, Galilea der volken; 16. Het volk, dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien; en dengenen, die zaten in het land en schaduwe des doods, denzelven is een licht opgegaan. 17. Van toen

(1) Psalm 37 : 3 naar de Engelsche overzetting.

aan heeft Jezus begonnen te prediken en te zeggen: Bekeert u; want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.

Wij hebben hier het bericht van Christus' prediking in de synagogen van Galilea, want Hij is in de wereld gekomen om een Prediker te zijn. De groote zaligheid, die Hij gewrocht heeft, is Hij zelf begonnen te verkondigen, Hebr. 2 : 3, om aan te toonen, hoe zeer Zijn hart daarin *was*, en het onze er in *behoort te zijn*.

Verscheidene passages in de andere Evangeliën, inzonderheid in dat van Johannes, in de volgorde der geschiedenis van Christus' leven, worden verondersteld te zijn voorgevallen tusschen Zijne verzoeking en Zijne prediking in Galilea. De eerste maal dat Hij verscheen na Zijne verzoeking, was toen Johannes de Dooper Hem aanwees, zeggende: *Zie het lam Gods*, Joh. 1 : 29. Daarna is Hij opgegaan naar Jeruzalem voor het pascha, Joh. 2, had Hij Zijn gesprek met Nicodemus, Joh. 3, met de Samaritaansche vrouw, Joh. 4, en toen keerde Hij terug naar Galilea, en predikte aldaar. Doch Mattheüs, die zijne woonplaats had in Galilea, begint zijn verhaal van Christus' openbare bediening met Zijne prediking aldaar, waarvan wij hier het bericht hebben. Merk op:

I. Den tijd: *Als nu Jezus gehoord had, dat Johannes overgeleverd was*, toen *is Hij wedergekeerd naar Galilea*, vers 12. Het geroep van het lijden des heiligen komt tot de ooren van den Heere Jezus. Als Johannes in de gevangenis is geworpen, hoort Jezus het, neemt er kennis van, en richt er Zijne handelingen naar. Hij *gedenkt der gevangenen*, en de beproevingen, die Zijn volk wachten. Merk nu op:

1. Christus ging *niet* naar het land *voordat Hij hoorde* van de gevangenneming van Johannes, want er moet hem tijd gegeven worden om *den weg des Heeren te bereiden*, vóórdat de Heere zelf verschijnt. De voorzienigheid heeft wijselijk verordineerd, dat het licht van Johannes *verduisterd werd* eer Christus in *Zijne volle licht ging schijnen*, want anders zou het hart der menschen tusschen hen verdeeld zijn geraakt; de een zou gezegd hebben: *Ik ben van Johannes*, en een ander: *Ik ben van Jezus*. Johannes moet Christus' voorlooper, niet Zijn mededinger zijn. Maan en sterren verdwijnen, als de zon opkomt. Johannes had zijn werk gedaan door den doop der bekeering, en toen werd hij ter zijde gelegd. De getuigen werden gedood, nadat zij hun getuigenis geëindigd hadden, niet eerder, Openb. 11 : 7.

2. Dat Hij terstond naar het land ging, zoodra Hij van Johannes' gevangenneming hoorde; niet slechts ter Zijner eigene veiligheid, wetende, dat de Farizeën in Judea evenzeer vijanden waren van Hem, als Herodes het was van Johannes, maar ook om te voorzien in de ledige plaats van Johannes, en om te bouwen op het goede fundament, dat hij gelegd had. God zal zich niet zonder getuigen laten blijven, en Zijne kerk niet zonder leidslieden; als Hij het ééne nuttige werktuig, wegneemt, dan kan Hij een ander oprichten, want hij heeft des Geestes overig, en Hij zal het doen, indien Hij werk te doen heeft. *Mozes, mijn knecht is gestorven;* Johannes is in de gevangenis geworpen, daarom nu, Jozua, sta op; Jezus, verhef U.

II. De plaats waar Hij predikte: in Galilea, een afgelegen deel des lands, dat het verst verwijderd was van Jeruzalem, en dáár met minachting werd beschouwd, als ruw en onbeschaafd. De inwoners dier streek werden kloekmoedige menschen geacht, geschikt om krijgslieden te zijn, maar het waren geene beschaafde, wellevende menschen, geene geleerden. Daarheen ging Christus, dáár richtte Hij de banier op van Zijn Evangelie, en hierin, evenals in andere dingen, heeft Hij zich zelven vernederd. Merk op:

1. De bijzondere stad, die Hij zich ter woonplaats koos. Niet Nazareth, waar hij opgevoed was; neen, Hij verliet Nazareth. Daar wordt bijzonder melding van gemaakt, vers 13. En om goede redenen heeft Hij Nazareth verlaten, want de mannen dier stad *wierpen Hem uit*, Lukas 4 : 29. Hij heeft hun het eerst Zijn' dienst aangeboden; maar zij hebben Hem en Zijne leer verworpen, en waren vervuld van toorn tegen Hem en tegen Zijne leer, en daarom verliet Hij Nazareth, en schudde het stof van Zijne voeten tot een getuigenis tegen hen, die niet wilden, dat Hij hen zou onderwijzen. Nazareth was de eerste plaats, die Christus afwees, en die daarom afgewezen werd door Hem. Het is rechtvaardig in God om de middelen der genade te ontnemen, aan hen, die ze minachten en verwerpen. Christus zal niet lang blijven, waar Hij niet welkom is. Ongelukkig Nazareth! *Indien gij hadt bekend* in dezen uwen dag wat tot uwen vrede dient, hoe wèl zou het met u geweest zijn. *Maar nu is het verborgen voor uwe oogen.*

Maar Hij *is komen wonen te Kapérnaüm*, eene stad in Galilea op slechts weinige mijlen afstands van Nazareth, eene groote en veel bezochte stad. Hier wordt gezegd, dat zij *aan de zee* was gelegen, niet aan de Groote Zee, maar *aan de zee* van Tiberias, een binnenlandsch water, ook wel *het meer van Gennesareth* geheeten. Dicht bij de plaats, waar de Jordaan zich in deze zee stort, stond Kapérnaüm, in den stam van Nafthali, maar op de grens van Zebulon; dáár kwam Christus, en dáár woonde Hij. Sommigen denken, dat Zijn pleegvader Jozef er eene woning had, anderen dat Hij er een huis, of ten minste eene woning, huurde, en sommigen achten het meer waarschijnlijk, dat Hij er woonde in het huis van Simon Petrus. Hij hield er echter geene vaste verblijfplaats, want Hij ging het land door, goeddoende; maar gedurende eenigen tijd had Hij er Zijn hoofdkwartier gevestigd. Het weinigje rust, dat Hij genoot, was hier: hier had Hij eene plaats, schoon het niet zijn eigene plaats was, om Zijn hoofd neder te leggen. En te Kapérnaüm scheen Hij welkom, en vond er een beter onthaal dan te Nazareth. Indien sommigen Christus verwerpen, anderen zullen Hem aannemen en welkom heeten. Kapérnaüm is blijde met hetgeen Nazareth verwerpt. Indien Christus' eigene landslieden niet vergaderd worden, zal Hij

toch worden verheerlijkt. „En gij, Kapérnaüm! dat tot den hemel toe verhoogd zijt, wees wijs, en beken den tijd uwer bezoeking."

2. De profetie, die hierin vervuld werd, vers 14—16. Zij is aangehaald uit Jesaja 9 : 1, 2, maar met een wijziging. In die plaats voorzegt de profeet eene grooter duisternis van beproeving, die over de versmaders van Immanuel komen zou, dan gekomen is over de landen, aldaar vermeld, hetzij in hunne eerste gevangenschap onder Benhadad, die slechts licht was, 1 Kon. 15 : 20, of in hunne tweede gevangenschap onder den Assyriër, die veel zwaarder was, 2 Kon. 15 : 29. De straf over de Joodsche natie wegens hare verwerping van het Evangelie, zal zwaarder zijn, dan die beide. zie Jes. 8 : 21, 22, want deze veroverde plaatsen ontvingen nog eenige verlevendiging in hare gevangenschap en hebben wederom een groot licht aanschouwd, Hoofdstuk 9.

3. Dit is Jesaja's zin en beteekenis, maar de Schrift heeft velerlei vervulling; en de evangelist neemt hier slechts de laatste zinsnede, welke spreekt van het wederkeeren van het licht, van vrijheid en voorspoed tot die landen, die in de duisternis der gevangenschap waren gehuld en hij past het toe op de verschijning van het Evangelie onder hen.

De plaatsen, waarvan gesproken wordt, vers 15. *Het land Zebulon* wordt terecht gezegd gelegen te zijn *aan de zee*, want Zebulon was *eene haven der schepen*, en zal zich verheugen over zijn uittocht, Gen. 49 : 13; Deut. 33 : 18. Van Nafthali was gezegd, dat hij *schoone woorden geeft*, Gen. 49 : 21, en *verzadigd zal zijn van goedgunstigheid*, Deut. 33 : 23, want van hem begon het Evangelie; schoone woorden voorwaar! en zulke, die Gods verzadigende gunst brengen tot de ziel. Ook wordt het land over de Jordaan vermeld, want daar vinden wij somwijlen Christus predikende, en Galilea der Heidenen, opper Galilea, waar de Heidenen heengingen voor handel en verkeer, en waar zij met de Joden vermengd raakten, hetgeen aanduidt, dat er voor de arme Heidenen goedertierenheid is weggelegd. Toen Christus te Kapernaüm kwam, kwam het Evangelie tot al die omliggende plaatsen, zulk een verspreidende invloed ging er uit van de Zon der Gerechtigheid. Ten opzichte nu van de inwoners dezer plaatsen, merk op: *a.* Hun toestand, waarin zij waren, eer het Evangelie onder hen kwam; zij waren allen *in duisternis*. Zij, die zonder Christus zijn, zijn in duisternis, ja zij zijn de duisternis zelve, gelijk de duisternis, die *op den afgrond was*. Zij zaten *in het land en schaduwe des doods*, dat niet slechts *groote duisternis* te kennen geeft, zooals het graf *een land van duisternis* is, maar ook *groot gevaar*. Een mensch, die zeer ziek is, en waarschijnlijk niet herstellen zal, is in *het dal van de schaduwe des doods*, hoewel hij nog niet dood is; zoo waren die arme menschen aan den rand des verderfs, hoewel nog niet in het verderf — dood naar de wet. En wat nog het ergste is, zij *zaten* in dien toestand. Zitten is eene houding die voortduren aanduidt, waar wij zitten, zijn wij voornemens te blijven; zij waren in duisteruis, en zullen dit waarschijnlijk blijven, daar zij er aan wanhopen een weg te vinden om er uit te komen. En het is eene houding van tevredenheid; zij waren in duisternis, en zij hadden de duisternis lief, zij hadden haar liever dan het licht; zij *wilden* onwetend zijn. Hun toestand was treurig; het is nog heden de toestand van vele groote en machtige volken, aan welke gedacht moet worden met medelijden, en voor welke gebeden moet worden. Maar *hun* toestand is treuriger, die te midden van het Evangelie-licht in duisternis zijn gezeten, Wie in duisternis is, omdat het nacht is, kan er zeker van zijn, dat de zon weldra zal opkomen; maar wie in duisternis is, omdat hij blind is, zal niet zoo spoedig geopende oogen hebben. Wij hebben het licht, maar wat zal het ons baten, indien wij geen licht zijn in den Heere? *b.* Het voorrecht, hun geschonken, toen Christus en Zijn Evangelie in hun midden kwam. Het was eene herleving zoo groot, als ooit licht was voor een reiziger, die door den nacht is overvallen. Als het Evangelie komt, dan komt licht, als het tot eenigerlei plaats, of tot eenigerlei ziel komt, dan maakt het dáár dag, Joh. 3 : 19; Lukas 1 : 78, 79. Licht is ontdekkend; licht is leidend, en dat is het Evangelie ook.

Het is een groot licht; de helderheid en de klaarblijkelijkheid aantoonende van de Evangelieopenbaringen; niet als het licht eener kaars, maar als het licht der zon, als zij uitgaat in hare kracht. *Groot* in vergelijking met het licht der wet, waarvan de schaduwen nu wegvielen. Het is een *groot licht*, want het ondekt groote dingen, die van het alleruiterste belang zijn; het zal lang duren en zich ver verspreiden. En het is een *toenemend licht*, hetwelk te kennen wordt gegeven door het woord *opgegaan*. Het was voor hen slechts *het aanbreken van den dag;* nu is de dag aangebroken, die later zal wezen *voortgaande en lichtende*. Evenals een mostaardzaadje, of als het morgenlicht, was het Evangelie-koninkrijk klein in zijn aanvang, gradueel in zijne toeneming, maar groot in zijne volkomenheid.

Merk op, dat het licht *hun is opgegaan;* zij zijn niet uitgegaan om het te zoeken; de zegeningen dezer goedheid zijn hun voorgekomen. Het kwam tot hen, eer zij er zich van bewust waren, ter bestemder tijd, door de beschikking van Hem, die *den morgenstond gebiedt, den dageraad zijne plaats aanwijst, opdat hij de einden der aarde zou vatten*, Job 38 : 12, 13.

III. De tekst, waarover Hij predikte, vers 17. *Van toen aan*, dat is: van Zijne komst in Galilea, in het land van Zebulon en Nafthali, van toen aan begon hij te prediken. Te voren had Hij in Judea gepredikt, en had vele discipelen gemaakt en gedoopt, Joh. 4 : 1; maar Zijne prediking geschiedde niet zoo in het openbaar, en was niet zoo aanhoudend als zij nu begon te wezen. Het werk der Evangeliebediening is zoo groot en zoo ontzaglijk, dat het goed en gepast is om er trapsgewijze mede voort te gaan.

Het onderwerp, waarover Christus thans in Zijne prediking handelde, (en dat ook de hoofdsom en inhoud uitmaakte van geheel Zijne pre-

diking) was hetzelfde, waarover Johannes gepredikt had, Hoofdst. 3 : 2. *Bekeert u; want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen;* want in zijn wezen, en onder de verschillende bedeelingen is het Evangelie gelijk; de geboden zijn gelijk, en de redenen, om er kracht aan bij te zetten, zijn gelijk. Een *engel uit den hemel* waagt het niet een ander Evangelie te prediken, Gal. 1 : 8, en zal dit prediken, want het is het *eeuwig Evangelie. Vreest God, en geeft Hem,* door berouw en bekeering, *heerlijkheid,* Openb. 14 : 6, 7. Christus heeft de prediking van Johannes zeer geëerd, door over hetzelfde onderwerp te prediken, waarover Johannes te voren gepredikt had. Hierdoor toonde Hij, dat Johannes Zijn bode, Zijn gezant was, want toen Hij zelf de boodschap bracht, was het dezelfde, die Hij door hem had gezonden. Aldus heeft God het woord van Zijn' bode bevestigd, Jes. 44 : 26. De Zoon kwam met dezelfde boodschap, waarmede de dienstknechten gekomen waren, Hoofdst. 21 : 37, om *vruchten te zoeken,* vruchten der bekeering waardig. Christus was in den schoot des Vaders, en zou verhevene denkbeelden hebben kunnen prediken over Goddelijke en hemelsche dingen, die de geleerde wereld verschrikt en in spanning zouden gehouden hebben, maar Hij kiest dezen ouden, eenvoudigen tekst: *Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.* Daarover predikte Hij het *eerst,* Hij begon er mede. De bedienaren van het Evangelie moeten de eerzucht niet koesteren om nieuwe denkbeelden te berde te brengen, nieuwe plannen op touw te zetten, of nieuwe uitdrukkingen te verzinnen, zij moeten tevreden zijn met eenvoudige, practische zaken, met het woord, dat *nabij ons is, in onzen mond, in ons hart.* Wij behoeven niet op te klimmen in den hemel, of neder te dalen in den afgrond, om de stof, of de taal te vinden voor onze prediking. Gelijk Johannes den weg van Christus bereidde, zoo heeft Christus zich zelf den weg bereid, en een' weg gebaand voor de verdere ontdekkingen, die Hij voornemens was met de leer der bekeering. *Zoo iemand* dit deel *van Zijn' wil* wil doen, *die zal meer weten,* of bekennen, *van Zijne leer,* Joh. 7 : 17. Hierover predikte Hij *dikwijls,* wáár Hij ook ging. Dit was Zijn onderwerp, en noch Hij, noch Zijne volgelingen hebben het ooit versleten geacht, gelijk zij, die *ketelachtig zijn van gehoor,* en die meer houden van nieuwheid en afwisseling, dan van hetgeen waarlijk stichtelijk is. Datgene wat reeds te voren gepredikt en gehoord is, kan met groote nuttigheid nog eens gepredikt en gehoord worden, maar dan moet het beter gepredikt en beter gehoord worden, en met nieuwe aandoening des harten. Wat Paulus te voren gezegd had, zegt hij wederom *weenende,* Filipp. 3 : 1, 18. Dit predikte Hij als Evangelie: „Bekeert u, herziet uwen weg, keert weder." De leer der bekeering is ware Evangelie-leer. Niet slechts de strenge Dooper, dien men als een stuursch, zwartgallig man beschouwde, maar de liefdevolle, zachtmoedige Jezus, van wiens lippen honing druppelde, predikte bekeering, want het is een onuitsprekelijk voorrecht, dat er nog plaats is voor berouw. De reden is nog dezelfde: *Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen;* want het werd nog niet geacht geheel en al te zijn gekomen, voordat na Christus' hemelvaart de Geest was uitgestort. Meer dan een jaar te voren had Johannes gepredikt en gezegd, dat het koninkrijk der hemelen nabij was gekomen; thans was het nog veel meer nabij, het argument was des te sterker; *de zaligheid is ons nu nader,* Rom. 13 : 11. Thans behooren wij zoo veel te meer opgewekt te zijn om onzen plicht te doen, *als wij zien, dat de dag nadert,* Hebr. 10 : 25.

18. En Jezus wandelende aan de zee van Galilea, zag twee broeders, namelijk Simon, gezegd Petrus, en Andréas, zijn broeder, het net in de zee werpende (want zij waren visschers); 19. En Hij zeide tot hen: Volgt Mij na, en Ik zal u visschers der menschen maken. 20. Zij dan terstond de netten verlatende, zijn Hem nagevolgd. 21. En Hij, van daar voortgegaan zijnde, zag twee andere broeders, namelijk Jakobus, den zoon van Zebedéüs, en Johannes, zijn' broeder, in het schip met hun' vader Zebedéüs, hunne netten vermakende en heeft hen geroepen. 22. Zij dan, terstond verlatende het schip en hun' vader, zijn Hem nagevolgd.

Toen Christus begon te prediken, begon Hij *discipelen te vergaderen,* die nu de *hoorders* en later de *predikers* zullen zijn, van Zijne leer; die nu de getuigen zullen zijn *van* Zijne wonderen, en daarna *betreffende* Zijne wonderen. Nu hebben wij in deze verzen het bericht omtrent de eerste discipelen, die Hij geroepen heeft om in gemeenschap met Hem te zijn. En dit was een voorbeeld:

1. Van *krachtdadige roeping* tot Christus. In geheel Zijne prediking heeft Hij geheel het land in het algemeen geroepen; maar in dit geval heeft Hij eene bijzondere en persoonlijke roeping doen uitgaan tot hen, die Hem door den Vader waren gegeven. Laat ons zien en bewonderen de kracht van Christus' genade, erkennen dat Zijn woord de staf is Zijner sterkte, en naar Hem uitzien voor die machtige invloeden, welke noodig zijn voor de krachtdadige uitwerking van de Evangelie-roeping — deze onderscheidene invloeden. Geheel het land was *geroepen,* maar dezen werden geroepen *van uit* de anderen, *gekocht uit de menschen.* Christus was aan hen geopenbaard, zooals Hij niet aan de wereld was geopenbaard.

2. Het was een voorbeeld van *wijding* en aanstelling tot de bediening. Toen Christus, als Leeraar, Zijne groote school oprichtte, was het een der eerste zaken, die Hij deed, ondermeesters aan te stellen, om bij het onderwijs werkzaam te zijn. Nu begon Hij den menschen gaven te geven, den schat in aarden vaten te leggen. Het was een vroeg voorbeeld van Zijne zorge over de kerk.

Nu kunnen wij hier opmerken,

1. *Waar* zij geroepen werden — aan de *zee*

van Galilea, waar Jezus wandelde, daar Kapérnaüm dicht bij die zee was gelegen. De Joden hebben een gezegde betreffende deze zee van Tiberias, n.l. dat van al de zeven zeeën, die God gemaakt heeft, Hij er geene verkoren heeft, dan dit meer van Genezareth; hetgeen zeer toepasselijk is op Christus' keuze er van, om haar te eeren, gelijk Hij dikwijls gedaan heeft, door Zijne tegenwoordigheid en Zijne wonderen. Hier, aan de oevers dezer zee, wandelde Christus tot overdenking, zooals Izak in het veld; dáár ging Hij om Zijne discipelen te roepen; niet naar het hof van Herodes (want weinige machtigen of edelen zijn geroepen) niet naar Jeruzalem, onder de overpriesters en de ouderlingen, maar naar de zee van Galilea. Voorwaar! Christus ziet niet, zooals de mensch ziet. Niet alsof dezelfde macht, die Petrus en Andreas zoo krachtdadig heeft geroepen, niet ook in Annas en Kajafas kon werken, want bij God is niets onmogelijk, maar, evenals in andere dingen, zoo wilde Hij ook in Zijn' omgang en Zijne metgezellen zichzelven vernederen, en toonen, dat God *de armen dezer wereld heeft uitverkoren*. Galilea was een verwijderd, afgelegen deel des lands, de inwoners waren minder ontwikkeld en beschaafd, tot hunne uitspraak der taal toe, was ruw en onaangenaam voor een kieschkeurig oor, hunne *spraak maakte hen openbaar*. Zij, die daar aan de zee van Galilea gevonden werden, hadden niet het voorrecht van beschaving en ontwikkeling, ja, zelfs niet eens van de meer beschaafde Galileërs. Maar daarheen is Christus gegaan om Zijne apostelen te roepen, die Zijne eerste staatsministers moesten worden in Zijn koninkrijk, want *Hij verkiest het dwaze der wereld, opdat Hij* de wijzen beschamen zou.

II. *Wie* zij waren. In deze verzen hebben wij het bericht van de roeping van twee broederparen. Petrus en Andreas, Jakobus en Johannes, de eerste twee, en waarschijnlijk ook de twee anderen, waren reeds te voren met Christus bekend, Joh. 1 : 40, 41, maar zij waren nu eerst geroepen, om Hem voortdurend te vergezellen, en tot een innigen, vertrouwelijken omgang met Hem. Christus brengt de arme zielen trapsgewijze tot gemeenschapsoefening met Hem. Zij waren discipelen van Johannes geweest, en waren daarom des te eerder geneigd Christus te volgen. Zij, die zich onder de tucht der bekeering gesteld hebben, zullen welkom wezen aan de blijdschap des geloofs. Hen betreffende kunnen wij opmerken:

1. Dat zij *broeders* waren. Het is heerlijk, als zij, die van elkanders *maagschap zijn naar het vleesch*, (zooals de apostel zegt in Rom. 9 : 3) saamgebracht worden in geestelijke verbintenis met Jezus Christus. Het is de eer en de troost van een huis, als zij, die tot *een zelfde* gezin behooren, ook van het huisgezin *Gods* zijn.

2. Dat zij *visschers* waren. Visschers zijnde waren zij *a. arm;* als zij goederen of huizen hadden bezeten, of een grooten voorraad van handelswaar, dan zouden zij geene visschers van beroep zijn geweest, al zouden zij het ook voor hun vermaak of liefhebberij zijn geweest. Christus veracht de armen niet, en daarom moeten wij hen ook niet verachten; den armen wordt het Evangelie verkondigd, en de Fontein van alle eer geeft somtijds overvloediger eer aan hetgeen gebrek aan dezelve heeft. *b.* Zij waren *ongeleerde menschen*, niet opgevoed bij boeken en litteratuur, zooals Mozes geweest is, die onderwezen was in alle wijsheid der Egyptenaren. Somwijlen behaagt het Christus diegenen de gaven Zijner genade te schenken, die het minst op gaven der natuur hebben te roemen. Toch zal dit het onbeschaamde indringen niet rechtvaardigen van onwetende en onbevoegde mannen in den arbeid der Evangeliebediening. Buitengewone gaven van kennis of van welsprekendheid moeten thans niet verwacht worden; maar in den gewonen weg der middelen moet bekwaamheid worden verkregen, en zonder eene toereikende mate van kennis en bekwaamheid moet niemand tot die bediening worden toegelaten. *c.* Zij waren *mannen van zaken*, die groot gebracht waren tot den arbeid. Naarstigheid in een eerlijk beroep, is Christus welbehaaglijk, en geene verhindering voor een heilig leven. Mozes werd van zijn herdersbedrijf, en David van achter de schapen geroepen, tot hooge ambten. Luie menschen zijn meer toegankelijk voor de verzoekingen van Satan, dan voor de roepingen Gods. *d.* Zij waren mannen, gewoon aan *ontberingen* en gevaar, het visschersbedrijf is meer dan eenig ander bedrijf, moeielijk en gevaarlijk. Visschers moeten dikwijls nat en koud zijn; zij moeten waken en de wacht houden, en zwoegen, en dikwijls *in gevaren op de zee* zijn. Zij, die geleerd hebben ontberingen te verduren en gevaren te trotseeren, zijn het best bereid voor gemeenschapsoefening met Jezus Christus, en om Zijne discipelen te zijn. Goede krijgsknechten van Christus moeten verdrukkingen lijden.

III. *Wat zij deden.* Petrus en Andreas gebruikten toen hunne netten, zij waren bezig te visschen; en Jakobus en Johannes waren bezig *hunne netten te vermaken*, hetgeen een voorbeeld was van vlijt en spaarzaamheid. Zij gingen niet naar hun vader om geld voor nieuwe netten, maar gaven zich de moeite van de oude te verstellen. Het is loffelijk om van hetgeen wij hebben zooveel mogelijk nut te trekken, Jakobus en Johannes waren *bij hun vader Zebedëüs*, gereed en bereid hem te helpen, om hem zijn beroep gemakkelijk te maken. Het is een gelukkig en hoopvol teeken, als kinderen zorgzaam zijn voor hunne ouders, hun gehoorzaamheid bewijzende. Merk op:

1. Dat zij *allen* aan het werk waren, druk bezig, niemand was traag of lui. Als Christus komt, is het goed om doende gevonden te worden. „Ben ik in Christus?" is eene zeer noodige vraag, die wij ons zelven doen moeten, en daarna: „Ben ik in mijne roeping?"

2. Zij waren op *verschillende wijze* aan het werk. Twee hunner waren aan het visschen, en twee van hen *vermaakten hunne netten*. Leeraren moeten altijd aan den arbeid zijn, hetzij om te onderwijzen of te studeeren; zij kunnen altijd iets te doen vinden, en *het vermaken hunner* netten is op zijn' tijd, even noodzakelijk als het visschen.

IV. *Wat de roeping was,* vers 19. *Volgt Mij na, en Ik zal u visschers der menschen maken.* Te voren hadden zij Christus gevolgd als gewone discipelen, Joh. 1 : 37, maar zoo, dat zij Christus, en ook hun beroep konden volgen; daarom worden zij nu tot een inniger en meer voortdurend volgen geroepen, en daarvoor moeten zij hun beroep en bedrijf verlaten. Zelfs voor hen die geroepen zijn Christus te volgen, is het noodig om geroepen te worden tot navolgen, getrouwer, ijveriger te volgen, inzonderheid als zij tot den Evangeliedienst zijn bestemd. Merk op:

1. Waartoe Christus hen bestemde: *Ik zal u visschers der menschen maken.* Dit is eene toespeling op hun vorig beroep. Laat hen niet trotsch wezen op de eer, die voor hen is weggelegd; zij zijn nog slechts visschers. Laten zij niet bevreesd wezen voor het werk, dat hun bereid is, want zij zijn het visschen gewoon, en nog zijn zij visschers. Christus placht gemeenlijk van geestelijke en hemelsche dingen met die soort van toespelingen te spreken, en met zulke uitdrukkingen, die zich door de dingen, die om Hem heen waren, als van zelf voordeden. Van het weiden der schapen werd David geroepen om Gods Israel te weiden, en als hij koning is, is hij herder. Merk op: *a.* Evangelie-dienaars zijn *visschers van menschen,* niet om hen te verderven, maar om hen te behouden, door hen in een ander element te brengen. Zij moeten visschen, niet naar eer, rijkdom en bevordering, om die voor zich zelven te verkrijgen, maar naar zielen, om hen tot Christus te brengen. *Zij waken voor uwe zielen* (Hebr. 13 : 17), *zij zoeken niet het uwe, maar u,* 2 Cor. 12 : 14, 16. *b.* Het is Jezus Christus, die hen tot visschers maakt: *Ik zal u visschers der menschen maken.* Hij is het, die de menschen bekwaam maakt voor dit werk, hen er toe roept, er toe machtigt, en er hen voorspoedig in maakt; Hij geeft hun de opdracht om naar zielen te visschen, en Hij geeft hun de wijsheid om ze te vangen. Die Evangeliedienaren zullen troost en genot vinden in hun' arbeid, die er aldus door Jezus Christus toe geroepen en in staat gesteld zijn.

2. Wat zij hiertoe doen moeten; *Volgt Mij na.* Zij moeten zich afzonderen tot een naarstigen dienst bij Hem, zich toeleggen op een nederig navolgen van Hem, moeten Hem volgen als hun leider. Merk op: *a.* Zij, die door Christus tot eenigen dienst voor Hem gebruikt worden, moeten er eerst geschikt en bekwaam toe worden gemaakt. *b.* Zij, die *Christus* willen *prediken,* moeten eerst *Christus leeren* en van Hem leeren. Hoe kunnen wij verwachten anderen tot de kennis van Christus te brengen, als wij zelf Hem niet goed kennen? *c.* Zij, die met Christus bekend willen worden, moeten voortdurend en trouw met Hem zijn. De apostelen waren toebereid tot hun werk, door *met Christus om te gaan al den tijd, in welken Hij onder hen in- en uitgegaan is,* Hand. 1 : 21. Er is geene geleerdheid, die halen kan bij die, welke verkregen wordt door Christus te volgen. Door Mozes te dienen is Jozua geschikt gemaakt om zijn opvolger te zijn. *d.* Zij, die naar menschen moeten visschen, moeten daarin Christus navolgen, doen zooals Hij deed, met ijver, trouw en teederheid. Christus is het groote voorbeeld voor predikers, en zij behooren *medewerkers met Hem te zijn.*

V. Den goeden uitslag dezer roeping. Petrus en Andreas *hebben terstond de netten verlaten,* vers 20; en Jacobus en Johannes *hebben terstond het schip en hun' vader verlaten,* vers 22, en allen *zijn Hem nagevolgd.* Zij, die Christus op de rechte wijze willen volgen, moeten *alles verlaten* om Hem te volgen. Ieder Christen moet alles verlaten, van alles los zijn, moet *vader en moeder haten,* Lukas 14 : 26, moet hen minder liefhebben dan Christus, moet bereid zijn om liever zijn deel aan hen op te geven, dan zijn deel aan Jezus Christus; maar zij, die aan den arbeid in het Evangelie zijn gewijd, moeten zich bijzonder losmaken van alle zaken, die dit leven betreffen, opdat zij zich gansch en al geven aan het werk, waarvoor de geheele mensch wordt vereischt.

Dit voorbeeld van de macht des Heeren Jezus geeft ons:

1. Goeden moed om op de algenoegzaamheid Zijner genade te steunen. Hoe krachtig van uitwerking is Zijn woord! *Hij spreekt, en het is er.* Dezelfde kracht gaat uit met dit woord van Christus: *Volg Mij,* als er uitging met het woord: *Lazarus, kom uit;* eene kracht, die *gewillig maakt,* Ps. 110 : 3.

2. Dit blijk van volgzaamheid der discipelen geeft ons een goed voorbeeld van gehoorzaamheid aan het bevel van Christus. Het is de goede eigenschap van alle getrouwe dienstknechten van Christus om te komen, als zij geroepen worden, en hun' Meester te volgen overal waar hij hen heenvoert. Zij hebben hun tegenwoordig beroep, hunne verplichtingen jegens hunne familie, de moeielijkheid van den dienst, waartoe zij geroepen werden, en ook hunne eigene onbekwaamheid niet aangevoerd als eene verontschuldiging om niet te volgen; maar geroepen zijnde, hebben zij gehoorzaamd, en, evenals Abraham, *zijn zij uitgegaan, niet wetende, waar zij komen zouden,* maar zeer goed wetende, wien zij volgden. Jakobus en Johannes *verlieten hun' vader.* Er wordt niet gezegd wat er van hem geworden is; hunne moeder, Salome, was eene trouwe volgelinge van Christus. Ongetwijfeld was hun vader Zebedeüs een gelooviger, maar de roeping om Christus te volgen kwam tot de jeugdigen. De jeugd is de leeftijd van leeren en de leeftijd van arbeiden. De priesters verrichtten hun dienstwerk in den bloei hunner jaren.

23. En Jezus omging geheel Galilea, leerende in hunne synagogen, en predikende het Evangelie des koninkrijks, en genezende alle ziekte en alle kwale onder het volk. 24. En zijn gerucht ging van daar uit in geheel Syrië, en zij brachten tot Hem allen, die kwalijk gesteld waren, met verscheidene ziekten en pijnen bevangen zijnde, en van den duivel bezeten, en maanzieken en geraakten; en Hij genas dezelve.

25. En vele scharen volgden Hem na, van Galiléa, en van Dekapolis, en van Jeruzalem, en van Judea, en van over de Jordaan.

Zie hier I. Welk een ijverig prediker Christus geweest is. Hij *omging geheel Galilea, leerende in hunne synagogen en predikende het Evangelie des koninkrijks*, Merk op:

1. *Wat* Christus predikte — *het Evangelie des koninkrijks. Het koninkrijk der hemelen*, dat is, van genade en heerlijkheid, is in den nadrukkelijken zin des woords *het koninkrijk, het koninkrijk*, dat nu stond te komen, het koninkrijk dat alle koninkrijken der aarde zal overleven, zooals het ze overtreft. *Het Evangelie* is de handvest van dat koninkrijk, bevattende des Konings kroningseed, waarmede Hij zich genadiglijk heeft verbonden de onderdanen van dat koninkrijk te vergeven, te beschermen en te behouden. Het bevat ook hun eed van getrouwheid, waarmede zij zich verbinden Zijne wetten en inzettingen waar te nemen en Zijne eer te bevorderen; dit is *het Evangelie des koninkrijks*; daarvan was Christus zelf de Prediker, opdat ons geloof er in bevestigd zou worden.

2. *Waar* Hij predikte — *in de synagogen*; daar niet alleen, maar voornamelijk, omdat dit de plaatsen van samenkomst waren, *het voorste der woelingen*, waar *de Wijsheid hare stem* zou *opheffen*, Spr. 1 : 21; omdat het plaatsen van bijeenkomst waren voor Godsvereering, en het was te hopen, dat dáár het hart des volks bereid zou zijn om het Evangelie te ontvangen, en daar werden de Schriften des Ouden Testaments gelezen, en bij de verklaring daarvan zou het gemakkelijk zijn het *Evangelie des koninkrijks* in te leiden.

3. *De moeite die Hij zich gaf* voor die prediking; Hij *omging geheel Galilea, leerende*. Hij zou eene bekendmaking hebben kunnen uitvaardigen om allen op te roepen om tot Hem te komen; maar ten einde Zijn' ootmoed te betoonen en het nederbuigende Zijner genade, gaat Hij tot hen, want Hij *wacht om genadig te zijn*, en Hij komt *om te zoeken en zalig te maken*. Josephus zegt, dat er over de twee honderd steden en vlekken waren in Galilea, en die allen, of de meesten er van, heeft Christus bezocht. *Hij ging het land door goeddoende*. Nooit is er zulk een reizend prediker geweest, zulk een onvermoeibare, als Christus geweest is. Hij ging van stad tot stad, om de arme zondaars te smeeken met God verzoend te worden. Dit is een voorbeeld voor leeraren, om zichzelven in te spannen om goed te doen, en *aan te houden, tijdelijk en ontijdelijk*, om het woord te prediken.

II. Welk een machtig arts Christus geweest is; Hij omging het land niet lechts *leerende*, maar *genezende*, en beide door Zijn woord, ten einde dit nog boven Zijn' naam te verheerlijken. *Hij zond Zijn woord uit, en heelde hen.* Merk nu op:

1. Welke krankheden Hij genas — allen, zonder uitzondering. Hij *genas alle ziekte en alle kwale*. Er zijn ziekten, die *de smaad der doctoren* worden genoemd, daar zij voor geene methode, die zij kunnen voorschrijven, willen wijken; maar zelfs dezen waren de roem en eere van dezen Arts, want *Hij genas ze allen*, hoe verouderd ook of ingekankerd. Zijn woord was de ware *panpharmacon* — de *al-genezer*.

Drie algemeene termen worden hier gebruikt om dit aan te duiden; Hij genas alle ziekte, *Noson*, zooals blindheid, lamheid, koorts, waterzucht; alle *kwale*, of kwijning, *Malakian*, zooals zinkings en tering; en alle *pijnen*, *Basanous*, zooals jicht, steen, stuipen en dergelijke kwalen; hetzij de ziekte acuut of chronisch was; of het eene folterende of kwijnende krankheid was; geene was te erg, geene was te moeielijk voor Christus om ze door het spreken van een woord te genezen.

Er worden drie bijzondere krankheden aangeduid: *geraaktheid*, die de grootste lichaamszwakte is; *maanziekte*, die de grootste krankheid is van den geest, en *duivelsbezetenheid*, die de grootste ramp en ellende is beide voor ziel en lichaam; maar Christus genas ze allen; want Hij is de souvereine Geneesmeester, beide voor lichaam en ziel, en heeft alle krankheden onder Zijn bevel.

2. Welke patienten Hij had. Een arts, die zoo toegankelijk was, zoo gemakkelijk te bereiken, die zoo zeker was van welslagen, die onmiddellijk genas, zonder pijnlijke spanning van onzekerheid, of smartelijke medicijnen, die erger zijn dan de kwaal, die kosteloos genas, en geene belooning aannam, moest wel zeer vele patienten hebben. Zie hier, hoe van alle kanten groote menigten toestroomden om tot Hem te komen, niet slechts *van Galilea* en het omliggende land, maar zelfs *van Jeruzalem* en *van Judea*, die op een grooten afstand lagen, want *Zijn gerucht ging uit in geheel Syrië*, niet slechts onder al het volk der Joden, maar onder de naburige natiën, die, door het gerucht, dat ver en wijd over Hem verspreid werd, toebereid zouden worden om Zijn Evangelie aan te nemen, als het hun later gebracht zou worden. *Dit* wordt opgegeven als de reden, waarom zulke groote scharen tot Hem kwamen, nl. dat Zijn gerucht zoo ver verspreid was. Wat wij door anderen van Christus hooren, moet ons uitlokken om tot Hem te gaan. De koningin van Sheba was door den roem van Salomo er toe gebracht hem te bezoeken. De stem van het gerucht luidt: „Kom en zie". Christus *onderwees en genas*. Zij, die kwamen om genezing, ontvingen onderricht betreffende *de dingen, die tot hun' vrede dienen*. Het is goed, als alles de menschen tot Christus brengt, en zij, die tot Hem komen, zullen meer in Hem vinden, dan zij verwachtten. Velen van deze Syriërs, die, gelijk Naäman de Syriër, kwamen om van hunne krankheden genezen te worden, werden bekeerlingen, 2 Kon. 5 : 15, 17. Zij zochten gezondheid voor het lichaam, en verkregen de zaligheid voor hunne ziel; evenals Saul, die de ezelinnen zocht, en een koninkrijk vond. Toch is door de uitkomst gebleken, dat velen, die zich in Christus als Genezer hebben verheugd, Hem als Leeraar hebben vergeten.

Betreffende nu de genezingen door Christus gewrocht, laat ons eens voor altijd letten op het *wonder*, de *barmhartigheid* en *de verborgen-*

heid, het geheimenisvolle, er van. *a.* Het *wonder.* Die genezingen werden gewrocht op eene wijze, waaruit duidelijk bleek, dat het werkingen waren van eene bovennatuurlijke en Goddelijke macht, en zij waren het zegel Gods op Zijne zending. De natuur vermocht dit niet, het was de God der natuur, die het deed. De genezingen waren talrijk, en wel van ziekten, die door de gewone kunst der medicijnmeesters niet genezen konden worden, van personen, die vreemdelingen waren, menschen van allerlei leeftijd en stand. De genezingen geschiedden in het openbaar, in tegenwoordigheid van vele getuigen, in gemengd gezelschap van personen, die de feiten geloochend zouden hebben, indien zij dit bij mogelijkheid hadden gekund. Geene van die genezingen heeft ooit gefaald, of werd later in twijfel getrokken. Zij werden snel gewrocht, en niet (zooals genezingen door natuurlijke oorzaken) trapsgewijze. Het waren volkomen genezingen, gewrocht door het spreken van een woord; en dit alles bewees Hem te zijn een Leeraar *van God gekomen,* want anders zou niemand deze werken kunnen doen, die Hij deed, Joh. 3 : 2. Hij beroept er zich op als op Zijne geloofsbrieven, Hoofdst. 11 : 4, 5; Joh. 5 : 36. Men verwachtte, dat de Messias wonderen zou doen, Joh. 7 : 31; wonderen van dien aard, Jes. 35 : 5, 6, en wij hebben dit onbetwistbaar bewijs, dat Hij de Messias is, dat er nooit eenig mensch was, die aldus deed; en daarom gingen Zijn genezen en Zijn prediken gewoonlijk te zamen, want het eerste bevestigde het tweede; hier dus *begon Hij te doen en te leeren.* Hand. 1 : 1. *b.* De *barmhartigheid* er van. De wonderen, door Mozes gewrocht, om zijne zending te staven, bestonden meest allen in plagen en oordeelen, om de verschrikking aan te duiden van die bedeeling, hoewel zij van God waren; maar de wonderen door Christus verricht, bestonden meest allen in genezingen, en allen (behalve het vervloeken van den onvruchtbaren vijgeboom) waren zegeningen en gunstbewijzen, want de Evangelie-bedeeling is gegrond en opgebouwd in liefde, genade, en liefelijkheid, en het verrichten er van strekt niet om te verschrikken, maar om ons uit te lokken tot gehoorzaamheid. Door Zijne genezingen bedoelde Christus het volk te winnen, zichzelven en Zijne leer aangenaam te maken aan hun gemoed, en hen alzoo te trekken met de koorden der liefde, Hoséa 11 : 4. Het wonder er van bewees Zijne leer *een getrouw woord* te zijn, en overtuigde der menschen verstand: de goedertierenheid er van bewees, dat zij *alle aanneming waardig was,* en werkte op hunne genegenheid. Het waren niet alleen *groote werken,* maar *goede werken,* die Hij *hun toonde van Zijn' Vader,* Joh. 10 : 32 1) en dit goede had ten doel *de menschen tot bekeering te leiden.* Rom. 2 : 4, alsmede aan te toonen, dat vriendelijkheid en weldadigheid, en goed doen aan allen, zooveel dit in ons vermogen is en wij er de gelegenheid toe hebben, noodzakelijke uitvloeisels zijn van dien heiligen Godsdienst, dien Christus in de wereld is komen vestigen, *c.* Het *geheimenisvolle* er van. Door lichaamskwalen te genezen bedoelde Christus aan te toonen, dat de groote zaak, die Hij in de wereld kwam verrichten, was *geestelijke krankheden* te genezen. Hij is de *Zon der Gerechtigheid,* die *opgaat met genezing onder hare vleugelen.* Als de Bekeerder van zondaren, is Hij de *Medicijnmeester der zielen,* en Hij heeft ons geleerd Hem aldus te noemen. Hoofdst. 9 : 12, 13. Zonde is de *krankheid,* de *kwaal* en de *pijniging* der ziel, Christus is gekomen om de zonde weg te nemen, en deze aldus te genezen. En de bijzondere verhalen van genezingen door Christus gewrocht, kunnen niet slechts geestelijk toegepast worden, bij wijze van toespeling en voorbeelden ter opheldering, maar ik geloof, dat zij vooral bestemd zijn om ons geestelijke dingen te openbaren, en ons de wijze voor te stellen van Christus' handelen met de zielen in bekeering en heiligmaking, en die genezingen worden vermeld, die daarvoor de meeste beteekenis hadden en het leerrijkst zijn. Daarom moeten zij verklaard en gebruikt worden tot eer en lof van dien heerlijken Verlosser, *die al onze ongerechtigheden vergeeft en al onze krankheden geneest.*

1) Naar de Engelsche overzetting, zie ook kantteekening op den Statenbijbel.

HOOFDSTUK V.

Dit hoofdstuk en de twee volgende bevatten eene leerrede, eene zeer vermaarde, de Bergrede. Het is de langste en meest aaneengeschakelde der redevoeringen van onzen Zaligmaker, die in de Evangeliën vermeld zijn. Het is eene practische rede, er is niet veel in van de c r e d e n d a van het Christendom — niet veel van de dingen, die geloofd moeten worden — maar zij wordt geheel ingenomen door de a g e n d a, de dingen, die gedaan moeten worden; daarmede begon Christus in Zijne prediking, want „zoo iemand wil deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen, of zij uit God is." De omstandigheden, waaronder die rede werd uitgesproken, vermeld zijnde, vers 1, 2, volgt nu de rede zelve, waarvan de strekking is, niet om ons hoofd te vullen met denkbeelden, maar om onze praktijk te regelen en te leiden. I. Hij stelt zaligheid voor als het doel, en beschrijft ons den aard van hen, die recht hebben op zaligheid (gansch verschillend van de gevoelens eener ijdele wereld) in acht zaligsprekingen, die met recht paradoxen genoemd kunnen worden, vers 3—12. II. Hij schrijft plicht voor als de weg, en geeft ons de blijvende regelen van dien plicht. Hij leidt Zijne discipelen, 1. Om te verstaan wat zij zijn — het zout der aarde en het licht der wereld, vers 13—16. 2. Om te verstaan wat zij hebben te doen — zij moeten zich laten regeeren door de zedelijke wet. Hier is: a. eene algemeene bekrachtiging van de wet, en eene aanbeveling dier wet aan ons, als onzen leefregel, vers 17—20. b. Eene bijzondere rectificatie van verschillende vergissingen, of liever eene reformatie van verscheidene moedwillige, grove veranderingen, die de schriftgeleerden en Farizeën bij hunne verklaring der wet hadden ingevoerd, en eene authentieke uitlegging van verscheidene zaken, die het meest noodig hadden verklaard en gerechtvaardigd te worden, vers 20. In het bijzonder hebben wij hier eene verklaring van het zesde gebod, dat moord verbiedt, vers 21—26. Van het zevende gebod tegen overspel, vers 27—32. Van het derde gebod, vers 33—37. Van de wet der wedervergelding, vers 38—42. Van de wet der broederlijke liefde, vers 43—48. De strekking van het geheel is aan te toonen, dat de wet geestelijk is.

En Jezus de scharen ziende, is geklommen op een' berg, en als hij nedergezeten was, kwamen Zijne discipelen tot Hem. 2. En Zijn'

mond geopend hebbende, leerde Hij hen, zeggende:

Hier hebben wij een algemeen bericht van deze rede.

I. *De Prediker* was onze Heere Jezus, de Koning der predikers, de groote Profeet Zijner kerk, die *in de wereld is gekomen,* om *het Licht der wereld* te zijn. De profeten en Johannes hebben in hunne prediking *deugdelijk gehandeld,* maar Christus *ging die allen te boven.* Hij is de eeuwige Wijsheid, *die in den schoot des Vaders was, eer de wereld was,* en Zijn wil volkomen heeft gekend, Joh. 1 : 18; en Hij is het eeuwige Woord, door hetwelk Hij *in deze laatste dagen tot ons gesproken heeft.* De vele wonderbaarlijke genezingen, door Christus gewrocht in Galiléa, waarvan wij aan het einde van het vorige hoofdstuk gelezen hebben, waren bestemd om den weg te bereiden voor deze rede, en de menschen geneigd te maken leering aan te nemen van Eenen, in wie zooveel Goddelijke kracht en goedheid uitblonk; en waarschijnlijk was deze rede de opsomming, of herhaling van hetgeen Hij in de synagogen van Galiléa gepredikt had. Zijn tekst was: *Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.* Dit is eene leerrede over het eerste gedeelte van dien tekst, aantoonende wat *bekeering* is; het is eene reformatie van ons oordeel en onze handelingen; en Hij zegt ons *waarin,* in antwoord op de vraag: *Waarin zullen wij wederkeeren,* Mal. 3:7. Later predikte Hij over het laatste gedeelte van den tekst, toen Hij in verschillende gelijkenissen aantoonde, waaraan het koninkrijk der hemelen gelijk is, Hoofdst. 13.

II. De *plaats* was een berg in Galiléa. Evenals in alle andere dingen, was ook hierin onze Heere Jezus slecht voorzien van hetgeen aangenaam en geriefelijk was. Hij had geene geschikte plaats om in te prediken, evenmin als Hij eene plaats had om Zijn hoofd op neder te leggen. Terwijl de schriftgeleerden en Farizeën Mozes' stoel hadden om op te zitten, met alle mogelijke gemak, eer en statigheid, en er de wet verdierven, is onze Heere Jezus, de groote Leeraar der waarheid, uitgedreven naar de woestijn, en vindt geen beteren kansel dan een *berg* kan opleveren; en het was niet eens een der *heilige bergen,* niet een *der bergen van Zion,* maar een gewone berg, waardoor Christus heeft willen aanduiden, dat er thans, onder het Evangelie, niet meer zulk eene onderscheidende heiligheid van plaats is, als er onder de wet geweest is, maar dat het de wil van God is, *dat de menschen in alle plaatsen zullen bidden* en prediken, overal, in alle plaatsen, mits zij betamelijk en geschikt zijn. Christus heeft deze rede gehouden, die eene uitlegging was van de wet, op een' berg, omdat op *een' berg* de wet was gegeven; en deze rede was tevens eene plechtige afkondiging van de Christelijke wet. Maar let op het verschil: toen *de wet* gegeven werd, *kwam* de Heere *neder* op *den berg,* nu *klom* de Heere *op.* Toen sprak Hij te midden van *donders en bliksemen,* thans *in het suizen eener zachte stilte.* Toen werd het volk bevolen om op een' afstand te blijven, thans worden zij genoodigd toe te treden, nabij te komen. Welk eene gezegende verandering! Indien Gods genade en goedertierenheid Zijne heerlijkheid zijn (en dat zijn zij gewisselijk) dan is de heerlijkheid van het Evangelie de heerlijkheid, die veel meer is, want *genade en waarheid is door Jezus Christus geworden,* 2 Cor. 3 : 7; Hebr. 12 : 18, enz. Het was voorzegd van Zebulon en Issaschar, twee van de stammen in Galiléa, Deut. 33 : 19, dat *zij de volken tot den berg zullen roepen;* tot dezen *berg* zijn wij geroepen om te leeren *offeranden der gerechtigheid te offeren,* Nu was dit *de Berg des Heeren,* waar Hij *ons Zijne wegen leerde,* Jes. 2 : 3: Micha 4 : 1, 2.

III. *De hoorders* waren *Zijne discipelen,* die *tot Hem kwamen;* kwamen op Zijne roepstem, gelijk blijkt uit de vergelijking met Markus 3 : 13; Lukas 6 : 13. Tot hen richtte Hij Zijne rede, omdat zij Hem volgden uit liefde en om te leeren, terwijl anderen slechts tot Hem kwamen om genezen te worden. Hij *leerde hen,* omdat zij gaarne *wilden leeren (Hij zal den zachtmoedigen Zijn' weg leeren)* omdat zij *verstaan* zullen wat Hij leerde, hetgeen voor anderen dwaasheid was, en omdat zij anderen moesten leeren. Daarom was het noodig, dat zij zelven eene heldere en bepaalde kennis hadden van deze dingen. De plichten, voorgeschreven in deze rede, moeten nauwgezet vervuld worden door allen, die in willen gaan in dat *koninkrijk der hemelen,* hetwelk zij gezonden waren om op te richten, in de hoop van er het nut en voorrecht van te hebben. Maar hoewel die rede gericht was tot de discipelen, werd zij toch ook uitgesproken voor de ooren *der schare,* want er wordt gezegd, Hoofdst. 7 : 28, dat *de scharen zich ontzetten.* Er werden geen omheiningen gemaakt om *dezen berg,* om het volk af te houden, zooals om den berg Sinaï, Ex. 19 : 12; want door Christus hebben wij toegang tot God, niet slechts om tot Hem te spreken, maar om van Hem te hooren. Ja, Hij had ook het oog op de schare met deze prediking. Toen het gerucht Zijner wonderen eene groote menigte had samengebracht, nam Hij de gelegenheid, die door zulk eene groote samenstrooming van menschen geboden was, waar, om hen te onderwijzen. Het is voor een getrouw leeràar eene bemoediging om het Evangelienet uit te werpen, waar zoo groot eene menigte van visschen zijn, in de hoop, dat sommigen er van gevangen zullen worden. Het gezicht op een groote schare brengt leven in den prediker, dat echter ontstaan moet uit verlangen naar hun heil, niet naar zijn eigen lof.

IV. *Het plechtige* van Zijne rede wordt te kennen gegeven door de woorden: *als Hij was nedergezeten.* Christus heeft dikwijls gepredikt, als de gelegenheid zich voordeed, en dan bij wijze van samenspraak; maar dit was eene gezette rede: *kathisantos autou.* Toen Hij zich zoo geplaatst had, dat Hij het best gehoord kon worden. Hij zat neder als een Rechter, of Wetgever. Het duidt aan met welk eene bedaardheid en kalmte van gemoed de dingen Gods besproken en gehoord moeten worden. *Hij zat*

neder, opdat *de Schriften vervuld zouden worden*, Mal. 3 : 3, *Hij zal zitten, louterende*, om het schuim uit te zuiveren, de verdorvene leerstellingen van de zonen van Levi. *Hij zat neder als op den troon, richtende gerechtigheid;* [1]) want het woord, dat Hij sprak, zal ons oordeelen. Die uitdrukking: *Zijn' mond geopend hebbende*, is slechts eene Hebreeuwsche omschrijving van spreken, zooals in Job 3 : 1. Maar sommigen denken, dat dit het plechtige van Zijne rede te kennen geeft, het gehoor talrijk zijnde, verhief Hij Zijne stem, en sprak luider dan gewoonlijk. Lang had Hij gesproken *door Zijne dienstknechten, de profeten*, en *opende hun' mond*, Ezech. 3 : 27; 24 : 27; 33 : 22; maar nu *opende Hij Zijn eigen mond*, en sprak met vrijmoedigheid, als *machthebbende*. Een der ouden merkt hierbij aan: Christus heeft veel *geleerd*, zonder *Zijn' mond te openen*, dat is, door Zijn heilig, voorbeeldig leven; ja Hij *leerde*, toen Hij, *als een lam ter slachting geleid zijnde, Zijn' mond niet opendeed;* maar nu *opende Hij Zijn' mond en leerde*, opdat de Schriften vervuld zouden worden, Spreuken 8 : 1, 2, 6. *Roept de wijsheid niet — op de spits der hooge plaatsen?* En *de opening harer lippen zal enkel billijkheid zijn. Hij leerde hen* overeenkomstig de belofte, Jes. 54 : 13, *Al uwe kinderen zullen van den Heere geleerd zijn;* daarom had Hij *de tong der geleerden*, Jes. 50 : 4, en *den Geest des Heeren*, Jes. 61 : 1. *Hij leerde hen* wat het kwaad was, dat zij moesten verafschuwen, en wat het goed was, waarin zij moesten blijven, en waarin zij overvloedig moesten zijn; want het Christendom is geene zaak van bespiegeling, maar is bestemd om onzen gemoedsaard te regelen en den inhoud van onze gesprekken. De Evangelietijd is een tijd van verbetering, Hebr. 9 : 10; en door het Evangelie moeten wij verbeterd worden, goed gemaakt worden, beter gemaakt worden. *De waarheid, gelijk zij is in Jezus*, is *de waarheid, die naar de Godzaligheid is*, Titus 1 : 1.

3. Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het koninkrijk der hemelen. 4. Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden. 5. Zalig zijn de zachtmoedigen; want zij zullen het aardrijk beërven. 6. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden. 7. Zalig zijn de barmhartigen; want hun zal barmhartigheid geschieden. 8. Zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien. 9. Zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genaamd worden. 10. Zalig zijn die vervolgd worden om der gerechtigheid wil; want hunner is het koninkrijk der hemelen. 11. Zalig zijt gij, als u de menschen smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, om Mijnentwil. 12. Verblijdt en verheugt u; want uw loon is groot in de hemelen; want alzoo hebben zij vervolgd de profeten, die voor u geweest zijn.

1) Psalm 9 : 5, naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

Christus begint Zijne leerrede met zaligsprekingen, of zegeningen, want *Hij is in de wereld gekomen om ons te zegenen*, Hand. 3 : 26, als *de groote Hoogepriester onzer belijdenis;* als *de gezegende Melchizedek;* als Hij, *in wien al de geslachten der aarde gezegend zullen worden*, Gen. 12 : 3. Hij is gekomen, niet slechts om zegeningen voor ons te verkrijgen, maar om zegeningen over ons uit te storten en uit te spreken; en hier doet Hij dit als *machthebbende*, als Degene, die *den zegen* kan *gebieden en het leven tot in der eeuwigheid*, en dat is de zegen, die hier telkens en nogmaals beloofd is aan de goeden. Zijne zaligspreking van hen maakt hen zalig; want die door Hem gezegend worden, zijn waarlijk gezegend. Het Oude Testament eindigde met een vloek, Mal. 4 : 6; het Evangelie begint met een' zegen; *want hiertoe zijn wij geroepen, dat wij de zegening zullen beërven.* Ieder der zegeningen, die Christus hier uitspreekt, heeft eene dubbele bedoeling:

1. Aan te toonen wie zij zijn, die gerekend worden waarlijk gelukkig te zijn, en wat hun aard of karakter is.

II. Waar het wezenlijke geluk in bestaat, in de beloften, gedaan aan personen van eene zekere hoedanigheid, en waarvan de vervulling hen gelukkig zal maken. Nu is dit:

1. Bestemd om de verderfelijke dwalingen eener blinde en vleeschelijk gezinde wereld te rectificeeren. Zaligheid, of geluk, is hetgeen de menschen voorgeven te zoeken, na te jagen; *Wie zal ons het goede doen zien?* Ps. 4 : 7. Maar de meesten vergissen zich in het doeleinde, en dan is het geen wonder, dat zij den weg missen; zij verkiezen hunne eigene zinsbegoochelingen, en strekken hunne begeerte uit naar eene schaduw. De algemeene denkwijze is: *Zalig zijn* de rijken, de grooten, de geëerden in de wereld; die hunne dagen doorbrengen in vroolijkheid, en hunne jaren in vermaak; die het vette eten, en het zoete drinken, en zich van alles meester maken, terwijl ieders schoof zich buigt voor hunne schoof; *zalig zijn zij, die zich in zulk een' toestand bevinden;* en hunne plannen en bedoelingen zijn daarnaar geregeld; *zij zegenen den gierigaard*, Ps. 10 : 3; zij *willen rijk zijn*. Nu is onze Heere Jezus gekomen om deze gronddwaling weg te nemen, een nieuwe veronderstelling aan te bieden, ons een gansch ander denkbeeld te geven van zaligheid, of geluk, en gelukkige menschen, dat, hoe paradoxaal het ook moge toeschijnen aan menschen, die bevooroordeeld zijn, toch in zichzelf, en voor allen, die zaligmakend verlicht zijn, ook toeschijnt de regel te wezen, en de leerstelling der eeuwige waarheid en zekerheid, waarnaar wij weldra geoordeeld moeten worden. Indien dit dus het begin is van Christus' leer, dan moet het begin van des Christens praktijk zijn om die grondbeginselen tot maatstaf te stellen van geluk, en daarnaar zijn streven te richten.

2. Het is bedoeld om de mismoedigheid weg te nemen van de zwakken en armen, die het

Evangelie aannemen, door hun te verzekeren, dat Zijn Evangelie, niet slechts hen gelukkig maakt, die uitmunten in gaven van vertroosting en in nuttigheid voor anderen, maar dat zelfs *de minsten in het koninkrijk der hemelen*, wier hart oprecht is voor God, gelukkig zijn in de eer en de voorrechten van dat koninkrijk.

3. Het is bestemd om zielen tot Christus te noodigen en een weg te bereiden voor Zijne wet in hun hart. Dat Christus deze zegeningen uitsprak, niet aan het einde van Zijne rede, om het volk weg te zenden, maar aan het begin, om hen te bereiden voor hetgeen Hij hun verder te zeggen had, kan ons herinneren aan den berg Gerizim en den berg Ebal, op welke de zegeningen en de vloek der wet gelezen werden, Deut. 27 : 12, enz. *Dáár* werden de vervloekingen uitgedrukt, en de zegeningen slechts aangeduid; *hier* zijn de zegeningen uitgedrukt, en de vervloekingen slechts te verstaan gegeven: in beide *zijn ons leven en dood voorgesteld;* maar de wet scheen eerder eene bediening van dood, om ons af te houden van zonde; het Evangelie eene bedeeling van leven, om ons tot Christus te lokken, in wien alleen alle goed te verkrijgen is. En zij, die de genaderijke genezingen hadden gezien, gewrocht door Zijne hand, Hoofdst. 4 : 23, 24, en nu de *genaderijke woorden hoorden, die uit Zijn' mond kwamen*, zouden zeggen, dat het alles van eene zelfde hoedanigheid was, de hoedanigheid van liefde en liefelijkheid.

4. Het is bestemd om de voorwaarden op te sommen en vast te stellen van het verdrag tusschen God en den mensch. Het doel van de Goddelijke openbaring is ons te doen weten wat God van ons verwacht, en wat wij dan kunnen verwachten van Hem, en nergens is dit in weinige woorden volledíger voorgesteld dan hier, of met eene nauwkeuriger verwijzing naar elkander. En dit is het Evangelie, dat wij moeten gelooven; immers, wat is geloof anders dan eene gelijkvormigheid met deze karakters, en een afhankelijk zijn van deze beloften? Hier is de weg tot de gelukzaligheid geopend en tot een heirbaan gemaakt, Jes. 35 : 8 en dit nu komende uit den mond van Jezus Christus, wordt hiermede te kennen gegeven, dat wij van Hem en door Hem het zaad zullen ontvangen en de vrucht, zoowel de vereischte genade als de beloofde heerlijkheid. Niets gaat er om tusschen God en den gevallen mensch dan door Zijne tusschenkomst. Sommigen van de wijzere Heidenen hadden denkbeelden omtrent zaligheid, die verschillend waren van die van de overige menschheid, en zagen daarvoor uit naar onzen Zaligmaker. Als Seneca het onderneemt een zalig mensch te beschrijven, komt hij tot de ontdekking, dat het slechts een eerlijk, goed man is, die aldus genoemd kan worden: *De vita beata*, cap. 4. *Cui nullum bonum malumque sit, nisi bonus malusque animus — quem nec extollant fortuita, nec frangant — Cui vere voluptas erit voluptatum contemptio — Cui unum bonum honestas, unum malum turpitudo. In wiens schatting niets goed of kwaad is, dan een goed of een boos hart. — Dien geen voorval verheft of neerdrukt — Wiens waar vermaak bestaat in eene verachting van het vermaak. Voor wien deugd het eenige goed, en ondeugd het eenige kwaad is.*

Onze Heiland stelt ons hier achterlei zalige of gezegende menschen voor, die ons de voornaamste genadegaven eens Christens doen zien. Over ieder hunner is een tegenwoordige zegen uitgesproken. *Zalig*, of gezegend *zijn* zij; en aan ieder is eene toekomstige gelukzaligheid beloofd, die verschillend is uitgedrukt, zoodat zij voegt bij de hoedanigheid, of den plicht, die aangeprezen wordt.

Vragen wij dus: wie zijn zalig? het antwoord luidt:

I. *De armen van geest* zijn zalig, vers 3. Er is eene armoede van geest, die er zóó ver van daan is om de menschen zalig te maken, dat zij integendeel, eene zonde is en een strik — lafhartigheid en lage vrees, en eene gewillige onderworpenheid aan de lusten en begeerlijkheden van menschen. Maar deze armoede van geest is eene Godzalige gemoedsgesteldheid, waardoor wij ontledigd worden van ons zelven, ten einde vervuld te worden van Jezus Christus. *Arm van geest* te zijn is

1. Tevreden arm te wezen, gewillig om ontbloot te zijn van wereldschen rijkdom, indien God aldus ons lot beschikt; ons gemoed in overeenstemming te brengen met onzen staat, of toestand, als die staat of toestand nederig, onaanzienlijk is. Velen zijn arm in de wereld, maar hoog van gemoed, arm en hoogmoedig, murmureerend en klagend, ontevreden met hun lot; maar wij behooren ons te schikken naar onze armoede, *weten vernederd te worden*, Filipp. 4 : 12. Gods wijsheid erkennende in Zijne beschikking van armoede voor ons, moeten wij er ongedwongen in zijn, er geduldig de ongelegenheid, het ongemak van dragen, dankbaar zijn voor hetgeen wij hebben, en van hetgeen er is, zoo veel mogelijk partij weten te trekken. Het is los te zijn van allen aardschen rijkdom, en er ons hart niet op te stellen, maar goedsmoeds het verlies en de teleurstellingen te dragen, die ons in onzen voorspoedigsten staat ten deel kunnen vallen. Het is niet ons in hoogmoed en valschen schijn arm te maken door weg te werpen wat God ons heeft gegeven, zooals inzonderheid diegenen in de kerk van Rome doen, die de gelofte afleggen van armoede, maar zich meester maken van den rijkdom van volken. Maar zoo wij rijk zijn in de wereld, moeten wij *arm zijn van geest*, dat is: wij moeten ons nederbuigen tot de armen en medegevoel met hen hebben, getroffen, of aangedaan zijnde door het gevoel hunner zwakheid; wij moeten armoede verwachten, en er op voorbereid wezen; wij moeten er niet bovenmate bevreesd voor zijn, maar haar welkom heeten, inzonderheid, wanneer zij ons deel wordt om eene goede conscientie te kunnen bewaren, Hebr. 10 : 34. Job was *arm van geest*, toen hij God loofde in Zijn *wegnemen*, zoowel als in Zijn geven.

2. Het is ootmoedig en nederig te zijn in onze eigene oogen; het is gering over onszelven te denken, over hetgeen wij zijn, en hebben, en doen. In het Oude Testament worden de

armen dikwijls genomen voor de nederigen en die zichzelven verloochenen, in tegenstelling met hen, die op hun gemak zijn, en de hoogmoedigen. Het is in onze eigene schatting als kleine kinderen te wezen, zwak, dwaas en onbeduidend, Hoofdst. 18 : 4; 19 : 14. Laodicea was *arm in hetgeen geestelijk is*, ellendig en erbarmelijk arm, en toch *rijk* van *geest*, zóó verrijkt, dat zij *geens dings gebrek had*, Openb. 3 : 17. En van den anderen kant! Paulus was rijk in *geestelijk goed*, de meesten overtreffende in gaven en in genade, maar toch was hij *arm van geest, de minste der apostelen*, de allerminste van de heiligen, en in zijne eigene schatting *niets*. Het is met eene heilige minachting neer te zien op ons zelven, anderen te waardeeren, onszelven te onderschatten in vergelijking met hen. Het is gewillig te zijn om ons gering en klein te maken, ten einde goed te doen, en *allen alles te worden*. Het is te erkennen, dat God groot is, en wij gering; dat Hij heilig is, en wij zondig zijn; dat Hij alles is, en wij niets zijn, minder dan niets, en ons voor Hem en onder Zijne machtige hand te verootmoedigen.

3. Het is af te komen van ons betrouwen in onze eigene gerechtigheid en kracht, ten einde voor onze rechtvaardigmaking slechts te steunen op de verdienste van Christus, en den geest en de genade van Christus voor onze heiligmaking. Het *gebroken en verslagen hart*, waarmede de tollenaar als een arm zondaar om genade riep, dat is dit arm van geest zijn. Wij moeten ons zelven arm noemen, omdat wij immer Gods genade behoeven, altijd bedelen aan Gods deur. *a.* Dit arm van geest zijn wordt het eerst onder de Christelijke genadegaven vermeld. De philosophen hebben nederigheid niet tot hunne zedelijke deugden gerekend; maar Christus plaats haar vooraan. Zelfverloochening is de eerste les, die in Zijne school geleerd wordt, en arm van geest te zijn gaf recht op de eerste zaligspreking. De grond voor alle andere genadegaven is gelegd in ootmoed. Zij, die hoog willen bouwen, moeten laag beginnen, en het is eene voortreffelijke toebereiding voor het inkomen der Evangeliegenade in de ziel; zij maakt den bodem geschikt om het zaad te ontvangen. Zij, *die vermoeid en belast zijn*, zijn *de armen van geest*, en zij zullen bij Christus rust vinden. *b.* Zij zijn *zalig*. Zij zijn het thans, in deze wereld. God ziet genadiglijk op hen neder. Zij zijn Zijne kleinen, en hebben hunne engelen. Aan hen geeft Hij meer genade, zij leiden het troostrijkste leven, zijn rustig en kalm, terwijl menschen van een hoogen geest nooit rust smaken. *c. Hunner is het koninkrijk der hemelen*. Uit dezulken bestaat het rijk der genade; zij allen zijn geschikt om leden te wezen van Christus' kerk, die *de vergadering der armen* genoemd wordt, Psalm 74 : 19 [1]); het koninkrijk der heerlijkheid is voor hen bereid. Zij, die zich aldus zelven verootmoedigen en met God instemmen, als Hij hen verootmoedigt, zullen aldus verhoogd worden. De groote, hooge geesten gaan heen met de heerlijkheid van *de koninkrijken der aarde;* maar de nederigen, de zachtmoedige zielen verkrijgen de heerlijkheid van *het koninkrijk der hemelen*. Van de rijken, die met hun' rijkdom goed doen, denken zij gereedelijk, dat ongetwijfeld *hunner het koninkrijk der hemelen is*, want zij kunnen aldus een goed pand wegleggen voor de toekomst, maar wat zullen de armen doen, die niet hebben om er goed mede te doen? Welnu, dezelfde zaligheid is beloofd aan hen, die tevreden arm zijn, als aan hen, die nuttig rijk zijn. Indien ik niet in staat ben blijmoedig om Zijnentwil *de kosten te doen*, indien ik om Zijnentwil slechts blijmoedig *gebrek* kan *lijden*, dan zal ook dit beloond worden. En dienen wij dan niet een goeden Meester?

II. *Die treuren* zijn zalig, vers 4. *Zalig zijn, die treuren*. Wederom een vreemde zaligspreking, die zeer gepast op de vorige volgt. De armen zijn gewoon te treuren, de Godvruchtige armen treuren op Godvruchtige wijze. Wij zijn geneigd te denken: Zalig zijn de *vroolijken;* maar Christus, die zelf een groot treurende was, zegt: Zalig zijn de *treurenden*. Er is een zondig treuren, dat een vijand is van zaligheid — *de droefheid dezer wereld*, vertwijfelende droefgeestigheid ten opzichte van geestelijke dingen, en ontroostbare smart wegens wereldsche zaken. Er is een natuurlijk treuren, dat de vriend kan blijken te zijn der zaligheid, doordat Gods genade er in werkt, en de beproeving aan ons heiligt over welke wij treuren. Maar er is een Godvruchtig treuren, hetwelk bekwaam maakt tot zaligheid, een blijvende ernst, als de geest aan alle vroolijkheid als gestorven is, en eene wezenlijke smart.

1. Een boetvaardig treuren om onze eigene zonden; dat is eene *droefheid naar God;* droefheid om de zonde met het oog op Christus, Zach. 12 : 10. Het zijn Gods treurenden, die een leven van boetvaardigheid leiden, die treuren over het bederf hunner natuur, en hunne vele werkelijke overtredingen, en het zich terugtrekken van God van hen, en die ook om der wille van de eere Gods treuren vanwege de zonden van anderen, die *zuchten en uitroepen over al die gruwelen*, Ezech. 9 : 4.

2. Een medegevoelend treuren om de beproevingen van anderen, het treuren van hen, die *weenen met de weenenden*, de bedroefden *om der bijeenkomst wil, om de verwoestingen van Zion*, Zef. 3 : 18; Ps. 137 : 1, inzonderheid die met erbarming nederzien op zielen, die omkomen, en *over ze weenen*, zooals Christus *over Jeruzalem*.

Nu zijn deze Godvruchtige treurenden: *a. Zalig*. Evenals in ijdel en zondig *lachen het hart smart zal hebben*, zoo heeft in een Godvruchtig treuren *het hart* eene ernstige blijdschap, eene verborgene voldoening, *waarmede een vreemde zich niet vermengt*. Zij zijn zalig, want zij zijn gelijk de Heere Jezus, die *een Man van smarten was*, en van wien wij niet lezen, dat Hij gelachen heeft, maar, wel, dat Hij dikwijls heeft geweend. Zij zijn gewapend tegen de velerlei verzoekingen, waarmede ijdele vroolijkheid gepaard gaat, en zijn bereid voor de vertroostingen van eene verzegelde vergif-

1) Naar de Engelsche overzetting.

fenis en een gevestigden vrede. *b. Zij zullen vertroost worden.* Hoewel zij wellicht niet dadelijk vertroost worden, is er toch overvloedig in hunne vertroosting voorzien; licht is voor hen gezaaid, en het is zeker, dat *zij* in den hemel *vertroost zullen worden*, zooals Lazarus, Lukas 16 : 25. De zaligheid in den hemel bestaat in het volkomen en eeuwig vertroost zijn, en in het *afwisschen van alle tranen van hunne oogen.* Het is *de blijdschap onzes Heeren; eene verzadiging der vreugde, liefelijkheden, eeuwiglijk*, die dubbel liefelijk zullen zijn aan hen, die er door deze *droefheid naar God* toe bereid werden. De hemel zal waarlijk de hemel zijn voor hen, die er treurende heengaan; het zal een oogst van blijdschap wezen, de vergelding voor een zaaitijd van tranen, Ps. 126 : 5, 6; een berg van vreugde, waarheen onze weg door een tranendal heengaat, zie Jes. 66 : 10.

III. De zachtmoedigen zijn zalig, vers 5; *Zalig zijn de zachtmoedigen.* De zachtmoedigen zijn zij, die zich rustig onderwerpen aan God, aan Zijn woord, aan Zijne roede, die Zijne aanwijzingen volgen, en instemmen met Zijne voornemens en bedoelingen, en die *zachtmoedigheid bewijzen jegens alle menschen*, Titus 3 : 2; die terging kunnen verdragen zonder er door ontstoken te worden, òf zwijgen, òf een zacht antwoord geven, en die, als de gelegenheid zich voordoet, hun ongenoegen kunnen toonen zonder tot onbetamelijkheid over te slaan; die koel kunnen blijven, terwijl anderen branden, en hunne ziel bezitten in hunne lijdzaamheid, als zij nauwelijks van iets anders in het bezit kunnen blijven. *Zij* zijn de zachtmoedigen, die nauwelijks verbitterd kunnen worden, maar snel en gemakkelijk tevreden kunnen worden gesteld; en die liever twintig beleedigingen vergeven, dan zich over ééne te wreken, daar zij de heerschappij hebben over hun geest.

Deze zachtmoedigen worden hier voorgesteld als zalig, zelfs in deze wereld.

1. Zij zijn *zalig*, want zij zijn gelijk de zalige Jezus in datgene, waarin zij zeer bijzonder van Hem te leeren hebben, Hoofdst. 11 : 29. Zij zijn *zalig*, want zij hebben de liefelijkste, ongestoordste genieting van zich zelven, van hunne vrienden, van hun God, zij zijn geschikt voor elke verwantschap, elken toestand, ieder gezelschap; geschikt om te leven, en geschikt om te sterven.

2. *Zij zullen het aardrijk beërven;* dat is aangehaald uit Psalm 37 : 11, en het is schier de eenige bepaald tijdelijke belofte in geheel het Nieuwe Testament. Niet dat zij altijd veel van *de aarde* zullen hebben, en nog veel minder dat zij slechts hiermede weggezonden zullen worden; maar dit deel der Godzaligheid heeft op zeer bijzondere wijze, *de belofte des tegenwoordigen levens.* Zachtmoedigheid, hoe ook bespot, heeft een wezenlijke strekking om onze gezondheid te bevorderen, onze welvaart, ons gemak en genoegen, en onze veiligheid, zelfs in deze wereld. Men heeft opgemerkt, dat, vergeleken met gemelijke en onstuimige menschen, de zachtmoedigen en rustigen het gemakkelijkste leven leiden. Of, *Zij zullen het land beërven* (zooals men ook kan lezen) *het land Kanaän*, een type van den hemel. Zoodat al de zaligheid van den hemel boven, en al de zegeningen van de aarde beneden, het deel zijn van de zachtmoedigen.

IV. *Die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid* zijn *zalig*, vers 6. Sommigen verstaan dit als nog een nader voorbeeld van uitwendige armoede, en een lagen staat in deze wereld, die de menschen niet slechts blootstelt aan schade en onrecht, maar het tot eene ijdele zaak voor hen maakt om te beproeven, dat hun recht gedaan wordt. Zij *hongeren en dorsten er naar*, maar zoo groot is de macht van hunne verdrukkers, dat zij haar niet kunnen verkrijgen. Zij begeeren slechts wat recht en billijk is, maar het wordt hun geweigerd door hen, *die God niet vreezen en geen mensch ontzien.* Dat is een droevig geval! Maar toch *zijn zij zalig*, als zij dit lijden, om den wille van, en met, een goed geweten. Laten zij hopen op God, die hun toch recht zal laten wedervaren, en de armen verlossen zal van die hen verdrukken. Ps. 103 : 6. Zij, die vreedzaam verdrukking lijden, en rustig hunne zaak overgeven aan God, zullen ter bestemder tijd voldoening smaken, overvloedige voldoening in de wijsheid en vriendelijkheid, die geopenbaard zullen worden in Zijne verschijningen voor hen. Maar het moet voorzeker geestelijk verstaan worden voor zoodanig eene begeerte, die het werk is van Gods genade in de ziel, en haar bereidt voor de gaven der Goddelijke gunst.

Gerechtigheid is hier genomen voor alle geestelijke zegeningen, zie Ps. 24 : 5; Hoofdst. 6 : 33. Zij zijn ons verkregen door *de gerechtigheid van Christus*, overgedragen en verzekerd door de toerekening aan ons van die gerechtigheid, en bevestigd door de getrouwheid Gods. Dat Christus *ons gemaakt is tot gerechtigheid, en wij in Hem tot gerechtigheid Gods gemaakt worden;* den geheelen mensch vernieuwd te hebben in gerechtigheid, zoodat wij nieuwe menschen worden, en het beeld Gods dragen; deel te hebben aan Christus en de beloften — dat is *gerechtigheid.*

Daarnaar moeten wij *hongeren en dorsten.* Wij moeten haar waarlijk en wezenlijk begeeren. zooals iemand, wien hongert en dorst, spijs en drank begeert, die met niets anders dan met spijs en drank tevreden kan zijn, en er mede tevreden zal zijn, al ontbreken hem dan ook alle andere dingen. Onze begeerten naar geestelijke zegeningen moeten vurig en dringend zijn: *Geef mij dezen of ik sterf*, al het andere is slechts schuim en kaf, die niet verzadigen; geef mij dezen, en ik heb genoeg, al had ik dan ook niets anders." *Honger en dorst* zijn begeerten, die dikwijls terugkeeren, en opnieuw bevredigd moeten worden; en zoo zullen deze heilige begeerten niet rusten in hetgeen verkregen is; zij gaan uit naar vernieuwde vergeving, en dagelijksche voorziening van genade. De levendgemaakte ziel roept om voortdurende maaltijden van gerechtigheid, genade om het werk van iederen dag op deszelfs dag te verrichten, even nauwkeurig en gezet als het levende lichaam om voedsel roept. Zij, die

hongeren en dorsten, zullen arbeiden om voorraad van spijs, en zoo moeten wij niet slechts geestelijke zegeningen begeeren, maar er moeite voor doen in het gebruik der aangewezene middelen. In zijn practischen Cathechismus onderscheidt Dr. Hammond tusschen *honger en dorst*. *Honger* is eene begeerte naar voedsel om te onderhouden, zoodanig is *heiligmakende gerechtigheid*. *Dorst* is de begeerte naar drank om te verkwikken en te verfrisschen, zoodanig is de rechtvaardigmakende *gerechtigheid*, en de bewustheid onzer genade.

Zij, die aldus *hongeren en dorsten* naar geestelijke zegeningen, *zijn zalig* in die begeerten, en zij zullen met die zegeningen *verzadigd worden*. *a.* Zij zijn *zalig* in die begeerten. Ofschoon alle begeerten naar genade geene genade zijn, (geveinsde begeerten zijn het niet), is zulk eene begeerte het wèl. Het is een blijk van iets *goeds*, en eene *voorproef*, of onderpand, van iets *beters*. Het is eene begeerte, die God zelf verwekt heeft, en Hij zal het werk Zijner handen niet laten varen. Naar *iets* zal de ziel *hongeren en dorsten*, naar dit of naar dat, daarom zijn zij zalig, die de rechte zaak op het oog hebben in hun hongeren en dorsten, de zaak, die verzadigt, maar niet bedriegt of teleurstelt, en die niet *hijgen naar het stof der aarde*, Amos 2 : 7; Jes. 55 : 2. Zij zullen met deze zegeningen *verzadigd* worden. God zal hun ter hunner volkomene verzadiging hunne begeerte geven. Het is God alleen, die *de ziel* kan *verzadigen*, wier genade en gunst evenredig zijn aan hare rechte begeerten, en Hij zal diegenen vervullen met *genade voor genade*, die in het besef hunner eigene ledigheid, de toevlucht nemen tot zijne volheid. Hij *vervult de hongerigen*. Lukas 1 : 53; Jer. 31 : 25. De gelukzaligheid van den hemel zal voorzeker de ziel vervullen; hunne gerechtigheid zal volkomen zijn, de gunst van God en Zijn beeld in algeheele volkomenheid.

V. De *barmhartigen* zijn zalig, vers 7. Dit is, gelijk de overigen, een paradox; want de barmhartigen worden niet voor de wijsten gehouden, en zullen ook waarschijnlijk niet tot de rijksten behooren; toch spreekt Christus hen *zalig*. De *barmhartigen* zijn zij, die Godvruchtig en liefderijk geneigd zijn tot medelijden jegens, en hulp aan, menschen, die zich in nood en ellende bevinden. Iemand kan in waarheid *barmhartig* zijn, die toch de middelen niet heeft om milddadig of vrijgevig te zijn; en in dat geval neemt God het gewillige hart aan. Wij moeten niet slechts onze eigene beproevingen geduldig verdragen, maar door ons Christelijk medegevoel deelen in de beproevingen onzer broederen; er moet medelijden betoond worden, Job 6 : 14 *innerlijke bewegingen der barmhartigheden aangedaan worden* (Col. 3 : 12): en, aangedaan zijnde, moeten zij ons doen uitgaan om zooveel wij kunnen bij te dragen tot ondersteuning van hen, die in nood en ellende zijn. Wij moeten mededoogen hebben met de zielen van anderen, en ze helpen, medelijden hebben met de onwetenden, en hen onderwijzen, met de zorgeloozen en hen waarschuwen, met hen, die zich in een' toestand van zonde bevinden, en hen er uit wegrukken, als *een vuurbrand uit het vuur*. Wij moeten medelijden hebben met hen, die droefgeestig zijn en smart hebben, en hen vertroosten, Job. 16 : 5. 1) met hen, tegenover wie wij in het voordeel zijn; en niet hard of streng jegens hen zijn; met hen, die gebrek hebben, en in hunne behoefte voorzien, want wat wij ook mogen zeggen of voorgeven, indien wij dit weigerden te doen, dan *zouden wij ons hart toesluiten* Jakobus 2 : 15, 16; 2 Joh. 3 : 17. *Open uwe ziel door uw brood mede te deelen aan den hongerige*, Jes. 58 : 7, 10.

Wat nu aangaat de barmhartigen:

1. Zij zijn *zalig*; dit werd gezegd in het Oude Testament: *Welgelukzalig is hij, die verschoonend is voor de armen*, Ps. 41 : 1. 2) Hierin zijn zij Gode gelijkvormig, wiens goedheid Zijne heerlijkheid is. Door *barmhartig te zijn, gelijk Hij barmhartig is*, zijn wij, in onze mate, *volmaakt, gelijk Hij volmaakt is*. Het is een blijk van liefde tot God; het zal eene voldoening zijn voor ons zelven, om op eenigerlei wijze tot nut en voordeel van anderen te kunnen dienen. In dit woord: *Zalig zijn* de barmhartigen licht ook opgesloten het gezegde van Christus, dat wij anders niet in de Evangeliën vinden, *Het is zaliger te geven dan te ontvangen*, Hand. 20 : 35.

2. *Hun zal barmhartigheid geschieden*; barmhartigheid *van menschen*, als zij haar behoeven; *die bevochtigt, zal ook zelf een vroege regen geworden*; (wij weten niet hoe spoedig wij zelf behoefte zullen hebben aan vriendelijkheid, en daarom moeten wij vriendelijk zijn); maar inzonderheid barmhartigheid *van God*, want *bij den goedertierene houdt Hij zich goedertieren*, Ps. 18 : 26. De *barmhartigste* en liefderijkste kan nog geen aanspraak maken op *verdienste* hij moet de toevlucht nemen tot genade en ontferming. De barmhartige zal bij God *sparende* genade vinden, Hoofdst. 6 : 14, *vergeldende* genade, Spr. 19 : 17, *ondersteunende* genade, Ps. 41 : 2, barmhartigheid in dien dag, 2 Tim. 1 : 18: ja zij zullen *het koninkrijk beërven, dat hun bereid is*, Hoofdst. 25 : 34, 35; terwijl *diegenen*, die *geene barmhartigheid betoond* hebben, het *oordeel* zullen hebben *zonder barmhartigheid*, (dat niets minder kan zijn dan het *helsche vuur*).

VI. De *reinen van hart* zijn zalig, vers 8; *Zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien*. Dit is de veelomvattendste van al de zaligsprekingen; hier zijn heiligheid en gelukzaligheid volledig beschreven, en samengevoegd.

1. Hier is de *meest omvattende hoedanigheid* aangeduid van de zaligen; zij zijn *rein van hart*. De ware godsdienst bestaat in hartereinheid. Zij, die innerlijk rein zijn, betoonen zich onder de macht te wezen van den *zuiveren en onvervalschten* Godsdienst. Het ware Christendom ligt in het hart, in de *reinheid van hart*, het *wassschen van het hart van boosheid*, Jer. 4 : 14.

---

1) Naar de Engelsche overzetting luidt die tekst: „Ik zou u versterken met mijn' mond, en de beweging mijner lippen zou uwe smart verzachten". Zie ook kantteekening op den Statenbijbel.

2) Naar de Engelsche overzetting.

Wij moeten tot God opheffen, niet alleen reine handen, maar een rein hart, Ps. 24 : 4, 5; 1 Tim. 1 : 5. Het hart moet *rein*, of zuiver zijn, in tegenstelling met een *mengsel* — een eerlijk hart, dat goed doelt; en rein, in tegenstelling met *bevlekking* en verontreiniging; zooals wijn, *onvermengd* en *niet troebel*. Het hart moet *rein* gehouden worden van *vleeschelijke lusten*, van alle onkuische gedachten en begeerten, en van *wereldsche lusten*. Begeerlijkheid wordt *vuil gewin* genoemd; van onreinheid van het vleesch en van den geest, van alles wat voortkomt uit het hart, en *den mensch verontreinigt*. Het hart moet *gereinigd worden door geloof*, en volkomen zijn voor God, moet als eene reine maagd bewaard en Christus voorgesteld worden. *Schep in mij zulk een rein hart, o God!*

2. Hier is de *meest omvattende vertroosting van de zaligen;* zij zullen God zien. *a.* Het is de vervolmaking van de zaligheid der ziel, om *God te zien; Hem te zien*, zooals wij dit door het geloof ook in onzen tegenwoordigen staat kunnen, is *een hemel op aarde;* en Hem te zien, zooals wij het zullen in den toekomenden staat, is *de hemel van den hemel*. Hem te zien, *gelijk Hij is*, van aangezicht tot aangezicht, en niet langer door een spiegel in eene duistere rede, Hem te zien als den onze, Hem te zien en te genieten, Hem te zien en Hem gelijkvormig te zijn. en met dat beeld verzadigd te worden, Ps. 17 : 15; en Hem te zien voor eeuwig, en Hem nooit uit het gezicht te verliezen, dat is de gelukzaligheid des hemels. *b.* De zaligheid van God te zien is beloofd aan hen, en aan hen alleen, die *rein van hart zijn*. Geene anderen dan de *reinen* zijn in staat God *te zien*, en voor de onreinen zou het ook geene zaligheid zijn. Welk een genot zou eene ongeheiligde ziel kunnen smaken in het zien van een heilig God? Gelijk *Hij* het niet kan verdragen hunne ongerechtigheden te zien, zoo kunnen *zij* het niet dragen Zijne reinheid te zien; ook zal niets dat onrein is in het nieuwe Jeruzalem inkomen; maar in allen, die *rein van hart zijn*, in allen, die waarlijk geheiligd zijn, worden begeerten gewerkt, die door niets anders dan het zien van God bevredigd kunnen worden; en de Goddelijke genade zal die begeerten niet onbevredigd laten.

VII. De *vredemakers* zijn zalig, vers 9. De wijsheid, die van Boven is, is ten eerste *zuiver*, daarna *vreedzaam*. De zaligen zijn *rein* voor God, en *vreedzaam* jegens de menschen, want met betrekking tot beiden, moet het *geweten onergerlijk* gehouden worden. De vreedzamen zijn zij, die:

1. *Eene vreedzame gezindheid* hebben, gelijk een *leugen te doen* is geneigd te zijn tot liegen, zoo is *vrede maken* eene sterke, hartelijke genegenheid te hebben voor vrede. Ik ben vreedzaam, Ps. 120 : 7. Het is vrede lief te hebben, te begeeren, er zich in te verlustigen; er in te zijn, als in ons element, en er ons op toe te leggen om rustig te zijn.

2. *Een vreedzamen omgang* hebben, zooveel wij kunnen den vrede te bewaren, zoodat hij niet gebroken wordt, en hem te herstellen, als hij gebroken is; zelf naar vredesvoorstellen te luisteren, en bereid te zijn om aan anderen vredesvoorstellen te doen; waar verwijdering is onder broeders en naburen, alles te doen wat wij kunnen om het geschil bij te leggen, en *de bressen toe te muren*. Het *vredemaken* is soms *een ondankbaar werk*, en het is het deel van hem, die in een gevecht tusschenbeiden treedt, om van beide zijden slagen te ontvangen; toch is het een goed werk, en wij moeten het bevorderen. Sommigen denken, dat dit eene les is, inzonderheid voor leeraren bestemd, die alles moeten doen wat zij kunnen om hen te verzoenen, tusschen wie oneenigheid is ontstaan, en Christelijke liefde te bevorderen onder hen, die aan hunne zorge zijn toevertrouwd.

Nu zijn zulke menschen *a. zalig*, want zij hebben de voldoening om zich te verheugen in het gevoel, dat zij, door vrede te bewaren, en anderen waarlijk van dienst te zijn, hen tot vrede neigen. Zij werken mede met Christus, die in de wereld is gekomen, om *alle vijandschap te dooden*, en *vrede op aarde* te verkondigen. *b. Zij zullen Gods kinderen genaamd worden;* het zal hun zelven een blijk wezen, dat zij dit zijn; God zal hen als zoodanig erkennen, en hierin zullen zij Hem gelijken. Hij is de God des vredes; de Zoon van God is de Vredevorst, de Geest der aanneming is een Geest van vrede. Daar God verklaard heeft voor ons allen verzoenlijk te zijn, zal Hij hen niet als Zijne kinderen erkennen, die onverzoenlijk zijn in hunne vijandschap jegens elkander; want zoo de vreedzamen zalig zijn, wee! den vredeverstoorders! Hieruit blijkt nu, dat het nooit Christus' bedoeling is geweest, om Zijn Godsdienst door vuur en zwaard te verbreiden, of door strafwetten, of om geestdrijverij aan te moedigen, of onverstandigen ijver als een kenmerk Zijner discipelen te beschouwen. De kinderen dezer wereld visschen gaarne in troebel water, maar de kinderen Gods zijn vredemakers, de vreedzamen in het land.

VIII. Zij, die *vervolgd worden om der gerechtigheid wil* zijn zalig. Dat is de grootste paradox van allen, en zeer bijzonder eigen aan het Christendom, en daarom het laatst genoemd, en er wordt met meer uitvoerigheid over gesproken, vers 10—12. Deze zaligspreking is, gelijk Faraö's droom, verdubbeld, omdat zij nauwelijks geloofd wordt, en toch *is de zaak gewis;* en in het laatste gedeelte is er eene verandering van persoon. „Zalig zijt *gij* — gij, Mijne discipelen, en onmiddelijke volgelingen. Dat is hetgeen, dat u, die uitmunt in deugd, meer onmiddellijk aangaat, want gij moet méér dan andere menschen rekenen op ontberingen en moeielijkheden". Merk hier op:

1. Het geval van lijdende heiligen beschreven, en het is een hard geval. *a.* Zij worden vervolgd, gejaagd, gelijk men schadelijke dieren najaagt en vervolgt, om ze te dooden; alsof een Christen *caput gerere lupinum — een wolfskop droeg*, gelijk men zegt, dat een vogelvrijverklaarde doet — ieder, die hem vindt, mag hem dooden. Zij zijn overgelaten als *aller afschrapsel*, beboet, gevangen gezet, gebannen, berooid van hunne goederen, buitengesloten

van alle winstgevende betrekkingen en posten van vertrouwen; gegeeseld, geradbraakt, gepijnigd, altijd ten doode overgeleverd, en geacht als schapen ter slachting. Dit is de uitwerking geweest van de vijandschap van het zaad der slang tegen het heilig zaad, van den tijd van den *rechtvaardigen Abel* af. Zoo was het in den tijd van het Oude Testament, gelijk wij zien in Hebreën 11 : 35, enz. Christus heeft ons gezeg, dat het nog veel meer zoo zijn zal met de Christelijke kerk, en dat wij dit niet vreemd hebben te vinden, 1 Joh. 3 : 14. Hij heeft ons een voorbeeld nagelaten. *b.* Zij zijn *gesmaad, en er wordt, liegende, alle kwaad tegen hen gesproken.* Scheldnamen en namen van verachting worden op hen toegepast, op afzonderlijke personen, en op het geslacht der rechtvaardigen in het algemeen, om hen in een hatelijk daglicht te stellen; soms om hen verachtelijk te maken, opdat men hen met de voeten zal treden, soms om hen geducht en afschrikwekkend te doen schijnen, opdat zij met kracht zullen worden aangevallen. Er worden hun dingen ten laste gelegd, waarvan zij niets weten, Ps. 35 : 11; Jer. 20 : 18; Hand 17 : 6, 7. Zij die geene andere macht hadden om hun leed te doen; konden toch *dit* doen; en zij, die de macht hadden om te *vervolgen*, hebben het noodig gevonden, om *dit ook te doen*, teneinde zich te rechtvaardigen wegens hunne barbaarsche behandeling van hen. Zij konden hen niet de slechtste behandeling hebben doen ondergaan, indien zij hen niet eerst als de slechtsten der menschen hadden voorgesteld. Zij zullen u *smaden en vervolgen.* De heiligen *te smaden* is hen te *vervolgen*, en dat zal weldra als zoodanig worden bevonden, als er rekenschap gegeven zal moeten worden van de *harde woorden*, Judas 15, en van de *bespottingen*, Hebr. 11 : 36. Zij zullen, *liegende, alle kwaad tegen u spreken;* soms als getuigen *voor eene rechtbank*, soms in het *gestoelte der spotters*, soms *onder de huichelende spotachtige tafelbroeders;* zij zijn *het snarenspel dergenen, die sterken drank* drinken; soms in hun aangezicht, zooals Simeï David vloekte; soms achter hun' rug, zooals Jeremia's vijanden deden. Er is geen kwaad zoo afgrijselijk, dat niet nu en dan valschelijk van Christus' discipelen en volgelingen gezegd is geworden. *c.* Dit alles is *om der gerechtigheid wil*, vers 10, *om Mijnentwil*, vers 11. Indien het is *om der gerechtigheid wil*, dan is het *om Christus wil*, want Hij is zeer na betrokken bij het werk der gerechtigheid. Vijanden van gerechtigheid zijn vijanden van Christus. Hiermede worden zij van deze zaligspreking buitengesloten, die *rechtvaardiglijk* lijden, en van wie *in waarheid* kwaad wordt gesproken vanwege hunne werkelijke misdaden. Laten de zoodanigen beschaamd en schaamrood worden, het is een deel van hunne straf; het is niet het lijden, maar de zaak, waarvoor geleden wordt, die den martelaar maakt. Diegenen lijden *om der gerechtigheid wil*, die lijden, omdat zij niet willen zondigen tegen hunne conscientie, en die lijden omdat zij doen wat goed is. Welk voorwendsel de vervolgers ook aanvoeren, het is de kracht der Godzaligheid, waartegen zij vijandschap koesterden; het is in waarheid Christus en Zijne gerechtigheid, die gelasterd, gehaat, en vervolgd worden, *Om uwentwil draag ik versmaadheid*, Ps. 69 : 8; Rom. 8 : 36.

2. De vertroosting van lijdende heiligen. *a.* Zij *zijn zalig*, want, nu, gedurende hun leven, ontvangen zij het kwade, Lukas 16 : 25, en ontvangen het om eene goede reden. Zij zijn *zalig*, want het is hun eene eere, Hand. 5 : 41; het is eene gelegenheid om Christus te verheerlijken, om goed te doen, en om bijzondere vertroostingen, genade-bezoekingen en teekenen van Zijne tegenwoordigheid te genieten, 2 Cor. 1 : 5; Dan. 3 : 25; Rom. 8 : 29. *b.* Zij zullen *beloond* worden: Hunner is *het koninkrijk der hemelen.* Zij hebben er thans een vast recht op, en een liefelijken voorsmaak er van, en eerlang zullen zij er in het bezit van wezen. Hoewel er, strikt genomen, in dit lijden niets is, dat hen verdienstelijk maakt bij God (want de zonden der besten, verdienen het ergste), toch wordt dit hier beloofd als een *loon*, vers 12; *Uw loon is groot in de hemelen;* zoo groot, dat het den dienst zeer ver overtreft. Het is *in den hemel*, in de toekomst, en buiten het gezicht; maar wèl verzekerd, buiten het bereik van kans of toeval, bedrog, of geweld. God zal er voor zorgen, dat zij, die *voor* Hem verliezen, al is het ook hun leven, in het einde toch niet *door* Hem zullen verliezen. Ten laatste zal de hemel eene overvloedige belooning wezen voor de zwarigheden, die wij op onzen weg ontmoeten. Dit is het, wat de lijdende heiligen ten allen tijde ondersteund heeft — *deze vreugde, die hen voorgesteld was.*

3. *Alzoo hebben zij vervolgd de profeten, die voor u geweest zijn*, vers. 12. Zij waren *voor u* in voortreffelijkheid, boven hetgeen waartoe gij reeds gekomen zijt; zij waren *voor u* in tijd, opdat zij voorbeelden voor u zouden zijn *des lijdens en der lankmoedigheid*, Jak. 5 : 10. Zij werden op dezelfde wijze vervolgd en kwalijk gehandeld, en kunt gij verwachten op eene voor u bijzondere wijze naar den hemel te gaan? Is Jesaja niet bespot *om zijn regel op regel? Elisa* om zijn *kaal hoofd*? Zijn niet al de profeten aldus behandeld geworden? Zoo *verwondert u* dan *niet*, alsof u iets *vreemds* overkwam, *murmureert niet*, alsof het eene *harde* zaak was; het is troostrijk den weg des lijdens als een beganen weg te zien, en het is eene eer zulke leiders te volgen. Die genade, welke *hun genoeg* was, om hen door hun lijden heen te dragen, zal niet *ongenoegzaam* zijn voor u. Zij die uwe vijanden zijn, zijn het zaad en de opvolgers van hen, die van ouds de boden des Heeren hebben bespot. 2 Kron. 36 : 16; Hoofdst. 23 : 31; Hand 7 : 52. Daarom *verblijdt en verheugt u*, vers 12. Het is niet genoeg geduldig en tevreden te zijn onder dit lijden, als onder gewone beproevingen, en geen smalen met smalen te vergelden, maar wij moeten ons verblijden omdat de eer en de waardigheid, het genot en het voordeel van te lijden voor Christus oneindig grooter zijn dan de smart en de schande er van. Niet dat wij op ons lijden *hoogmoedig* moeten zijn (dat zou alles bederven) maar wij moeten er een wel-

behagen in vinden, zooals Paulus, 2 Cor. 12 : 10 als wetende, dat Christus hierin *voor ons* is geweest, en dat Hij niet bij ons zal achterblijven. 1 Petrus 4 12 : 13.

13. Gij zijt het zout der aarde; indien nu het zout smakeloos wordt, waarmede zal het gezouten worden? Het deugt nergens meer toe, dan om buiten geworpen, en van de menschen vertreden te worden. 14, Gij zijt het licht der wereld; eene stad boven op een' berg liggende, kan niet verborgen zijn. 15. Noch steekt men eene kaars aan, en zet die onder eene korenmaat, maar op een' kandelaar, en zij schijnt allen, die in het huis zijn; 16. Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.

Christus had onlangs Zijne discipelen geroepen, en hun gezegd, dat zij *visschers van menschen* zullen zijn; hier zegt Hij hen nu verder waartoe Hij hen bestemt — zij moeten *het zout der aarde en het licht der wereld zijn*, opdat zij inderdaad zijn zullen, wat zij verwacht worden te zijn.

1. *Gij zijt het zout der aarde. Dit* zal hen bemoedigen en ondersteunen onder hun lijden, dat, hoewel zij met verachting zullen worden behandeld, zij toch in werkelijkheid een zegen zullen wezen voor de wereld, en dat wel zoo veel te meer vanwege hun lijden. De profeten, die vóór hen geweest zijn, waren het zout van het land Kanaän; maar de apostelen waren het zout van *de geheele aarde*, want zij moeten *heengaan in de geheele wereld om het Evangelie te prediken.* Het was eene ontmoediging voor hen, dat zij zoo *weinigen* en zoo *zwak* waren. Wat konden zij doen in zoo groot eene provincie als *de geheele aarde?* Niets, indien zij moesten werken door kracht van wapenen, en door het zwaard; maar stil moetende arbeiden gelijk zout, zal ééne handvol van dat zout zijn geur en smaak ver en wijd verspreiden, dus heel ver gaan, en onmerkbaar, en onweerstaanbaar werken als de zuurdeesem, Hoofdst. 13 : 33. De leer van het Evangelie is als *zout*, zij is doordringend, *levend* en *krachtig*, Hebr. 4 : 12; Zij is reinigend, smakelijk, en bederfwerend. Wij lezen van den *reuk der kennis van Christus*, 2 Cor. 2 : 14; want zonder haar is alle andere geleerdheid smakeloos. Een eeuwig verbond wordt een *zoutverbond* genoemd, Numeri 18 : 19; en het Evangelie is een Eeuwig Evangelie. Bij alle offers werd zout vereischt, Lev. 2 : 13, in Ezechiël's geheimvollen tempel, Ezech. 43 : 24, Nu zijn Christus' discipelen, de leer van het Evangelie geleerd hebbende, en gebruikt zijnde om het aan anderen te leeren, als zout. Christenen, en inzonderheid Evangeliedienaren, zijn het zout der aarde.

1. Als zij zijn, zooals zij wezen moeten, dan zijn zij *een goed zout*, wit, in vele kleine korrels gebroken, maar zeer nuttig en noodig. Plinius zegt: *Sine sale, vita humana non potest degere — Zonder zout kan het leven der menschen niet onderhouden worden.* Zie hierin, *a.* wat zij in zichzelven moeten zijn — toebereid met het Evangelie, met het zout der genade; gedachten en genegenheden, woorden en daden, het is alles doorgeurd met genade, Coll. 4 : 6. *Hebt zout in u zelven*, anders kunt gij het niet in anderen verspreiden, Mark. 9 : 50. *b.* Wat zij voor anderen moeten zijn; zij moeten niet slechts goed *wezen*, maar ook goed *doen;* zij moeten inkomen in het hart, in den geest der menschen, niet om hun wereldsch belang te dienen, maar om hun smaak te geven voor het Evangelie. *c.* Welk een groote zegen zij zijn in de wereld. Het menschdom, in onwetendheid en boosheid verzonken, was een groote hoop van walglijk tuig, dat tot verrotting overgaat; maar Christus zond Zijne discipelen uit, om door hun leven en hunne leer dien vuilen hoop te doorgeuren met kennis en genade, en hem aldus aan God, aan de engelen, en aan allen, die zin en smaak hebben voor Goddelijke dingen welbehaaglijk te maken. *d.* Hoe er over hen beschikt zal worden. Zij moeten niet op een hoop gelegd worden; zij moeten niet altijd allen bij elkander te Jeruzalem blijven, maar verstrooid worden, als zout op het vleesch, hier een korreltje en dáár een korreltje; zooals de Levieten verstrooid waren onder de Israelieten, opdat zij, waar zij wonen, hun geur mededeelen. Sommigen hebben opgemerkt, dat, terwijl het eene dwaasheid is om het een slecht voorteeken te noemen, als het zout naar ons toe valt, het wezenlijk een slecht voorteeken is, als dit zout van ons weg valt.

2. Indien zij dit niet zijn, dan zijn zij als *zout*, dat *smakeloos is geworden.* Indien gij die geur en smaak aan anderen moet mededeelen, zelf smakeloos zijt, ontbloot van geestelijk leven en kracht, indien een Christen zoo is, en inzonderheid indien een Evangeliedienaar zoo is, dan is zijn toestand zeer treurig; want *o.* Hij is *onherstelbaar: Waarmede zal het gezouten worden?* Zout is een middel tegen *onsmakelijke spijze*, maar er is geen middel tegen *onsmakelijk zout.* Het Christendom zal een mensch aangenaam maken, doch als iemand het Christendom belijdt, maar toch zot en plat blijft, onliefelijk en flauw, dan kan gene andere leer, geen ander middel aangewend worden, om hem kleur of geur te geven. Als het Christendom hem niet doet, dan zal niets anders het doen. *b.* Hij is *onnut; Het deugt nergens meer toe;* waarvoor zou men het nog kunnen aanwenden, waar het niet méér schade doet dan goed? Gelijk een mensch zonder verstand, zoo is een Christen zonder genade. Een slecht mensch is het slechtste van alle schepselen, een slecht Christen is de slechtste der menschen; en een slecht Evangeliedienaar is de slechtste van alle Christenen. *c.* Hij is bestemd tot verderf en verwerping. Hij zal *buitengeworpen worden*, uitgeworpen uit de kerk en de gemeenschap der geloovigen, waarvoor hij een smet is en een last, en hij zal *van de menschen vertreden worden.* Laat God verheerlijkt worden,

in de schande en verwerping van hen, door wie Hij gesmaad werd, en die zich voor niets anders geschikt hebben gemaakt dan om vertreden te worden.

II. *Gij zijt het licht der wereld,* vers 14. Ook dit duidt hen aan als nuttig, evenals het vorige *(Sole et sale nihil utilius — Niets is nuttiger dan zon en zout)* maar heerlijker nog. Alle Christenen zijn *licht in den Heere,* Efeze 5 : 8; en moeten *als lichten schijnen,* Philipp. 2 : 15; maar leeraren in zeer bijzonderen zin. Christus noemt zich *het Licht der wereld,* Joh. 8 : 12, en zij zijn *medewerkers met Hem,* en iets van Zijne eer wordt hun gegeven. Voorwaar! *het licht is zoet,* het is welkom; het licht van den eersten dag der wereld was dit, toen het *scheen uit de duisternis;* ook het morgenlicht van elken dag is dit, en voor alle verstandige menschen is ook het Evangelie dit, en zij, die het verspreiden. De *wereld was in duisternis gezeten.* Christus heeft Zijne discipelen verwekt, om er in te schijnen, en om dit te doen, ontleenen zij aan Hem hun licht.

Deze gelijkenis word hier verklaard in twee zaken:

1. Als *het licht der wereld* zijn zij vermaard, duidelijk zichtbaar, veler oogen zijn op hen gevestigd. *Eene stad, boven op een' berg liggende, kan niet verborgen blijven.* De discipelen van Christus, inzonderheid diegenen, die ijverig en voortvarend zijn in Zijn' dienst, worden opmerkenswaardig, er wordt op hen gelet, als op bakens. Zij zijn tot *teekenen,* Jes. 7 : 18, *een wonderteeken,* Zach. 3 : 8; al hunne naburen hebben het oog op hen. Sommigen bewonderen hen, sommigen loven hen, verblijden zich in hen, en trachten hen na te volgen; anderen benijden hen, haten hen, berispen hen, en trachten hen te vernietigen. Daarom behooren zij *voorzichtiglijk te wandelen,* vanwege *hunne verspieders;* zij zijn een *schouwspel der wereld,* en moeten zich wachten voor alles wat een schijn des kwaads heeft, omdat zij zoo veel *aangezien worden.* Vóór dat Christus hen riep, waren Zijne discipelen onbekende mannen, maar de hoedanigheid, die Hij in hen legde, verleende hun waardigheid, en als predikers van het Evangelie zijn zij vermaard geworden; en hoewel zij er door sommigen om gesmaad werden, zijn zij er door anderen om geëerd, bevorderd tot tronen, en tot rechters gemaakt, Lukas 22 : 30; want Christus zal eeren, die Hem eeren.

2. Als *lichten der wereld* zijn zij bestemd om anderen te verlichten; vers 15, en daarom *a.* zullen zij als lichten gesteld worden. Christus, deze kaarsen aangestoken hebbende, zullen zij niet onder een korenmaat gezet worden, niet altijd, gelijk nu, beperkt blijven tot de steden van Galilea, of de verlorene schapen van het huis Israels; zij zullen heengezonden worden in de geheele wereld. De kerken zijn de kandelaars, de gouden kandelaars, waarop deze lichten gesteld worden, ten einde hun licht te verspreiden; en het Evangelie is zóó sterk een licht en draagt Zijn eigen getuigenis zoo duidelijk en blijkbaar in zich, dat het, *gelijk eene stad op een berg, niet verborgen kan blijven;* voor allen, die niet moedwillig hunne oogen er voor sluiten, moet het wel blijken van God te zijn. En *zij schijnt allen, die in het huis zijn,* allen die er nabij willen komen, willen komen waar zij is. Zij, aan wie deze kaars des Evangelies geen licht geeft, hebben dit zich zelven te wijten, zij willen er niet mede in het huis zijn; willen er geen vlijtig en onpartijdig onderzoek naar doen, maar zijn er tegen ingenomen. *b.* Zij moeten als lichten *schijnen.* Door hunne *goede prediking.* De kennis die zij hebben, moeten zij ten goede van anderen mededeelen, haar niet *onder een korenmaat* houden, maar haar verspreiden. Het talent moet niet in een' zweetdoek worden begraven, er moet handel mede gedreven worden. De discipelen van Christus moeten zich niet in afzondering begraven, onder voorgeven van nadenken en bespiegeling, bescheidenheid, of zelf-bewaring. maar gelijk zij het om niet ontvangen hebben, moeten zij het om niet geven. Door hun *goed leven.* Zij moeten *brandende en schijnende lichten zijn;* Joh. 5 : 35; moeten in geheel hun' wandel het onmiskenbaar blijk geven, dat zij waarlijk Christus' volgelingen zijn, Jakobus 3 : 13. Zij moeten anderen tot leering, leiding, opwekking en vertroosting wezen, Joh. 29 : 11.

Ziehier *ten eerste: Hoe* ons licht moet schijnen — door *goede werken* te doen, die de menschen *kunnen zien,* en kunnen goedkeuren; werken, die in *goed gerucht* staan bij hen, die buiten zijn, en die hun dus reden kunnen geven, om goed van het Christendom te denken. Wij moeten goede werken doen, die *gezien kunnen worden* tot stichting van anderen, maar niet, om gezien te worden, ter onzer eigene praalvertooning. Er is ons geboden te bidden in het verborgen, en wat er ligt tusschen God en onze ziel, moeten wij voor ons zelven houden; maar wat uit den aard der zaak open en bloot is voor ieders oog, dat moeten wij in overeenstemming zoeken te brengen met onze belijdenis, en het moet lofwaardig zijn, Filipp. 4 : 8. Zij, die ons omringen, moeten niet slechts onze goede woorden *hooren,* maar onze goede werken *zien;* opdat zij er van overtuigd zullen zijn, dat de Godsdienst méér dan een bloote naam is, en dat wij er niet slechts belijdenis van doen, maar onder de macht er van blijven.

Ten tweede. Tot welk *einde* ons licht moet schijnen — „Opdat zij, die uwe goede werken zien, er toe gebracht worden, niet om *u* te verheerlijken (dat was hetgeen de Farizeën op het oog hadden, en het bedierf alles wat zij verrichtten), maar *uwen Vader, die in de hemelen is verheerlijken.*" Merk op: De verheerlijking Gods is de groote zaak, die wij bij alles wat wij doen in den Godsdienst, op het oog moeten hebben, 1 Petrus 4 : 11. In dit middenpunt moeten al de lijnen onzer daden samenkomen. Wij moeten er niet slechts naar streven zelven God te verheerlijken; maar wij moeten alles doen wat wij kunnen om anderen er toe te brengen Hem te verheerlijken. Het gezicht op onze *goede werken* zal dit doen, door hen te voorzien van:

1. *Stof tot lof.* „Laten zij *uwe goede werken* zien, opdat zij de kracht van Gods genade in

u zien, en er Hem voor danken, en er Hem de eer voor geven, die zulke kracht aan menschen heeft gegeven."

2. *Redenen tot Godsvrucht.* „Laten zij uwe goede werken zien, opdat zij overtuigd mogen worden van de waarheid en voortreffelijkheid van den Christelijken Godsdienst, tot heiligen wedijver opgewekt worden, om uwe goede werken na te volgen, en aldus God te verheerlijken. De heilige, geregelde en voorbeeldige wandel der Godvruchtigen kan veel doen tot bekeering van zondaren. Zij, die onbekend zijn met den Godsdienst, kunnen hierdoor er toe gebracht worden om te weten wat hij is. En zij, die er tegen bevooroordeeld zijn, kunner er toe gebracht worden, om hem lief te hebben, en aldus is er iets lokkends en innemends in een' Godvruchtigen wandel.

17. Meent niet, dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen, om die te ontbinden, maar te vervullen. 18. Want voorwaar zeg Ik u, totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet ééne jota noch één tittel van de Wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied. 19. Zoo wie dan één van deze minste geboden zal ontbonden, en de menschen alzóó zal geleerd hebben, die zal de minste genaamd worden in het koninkrijk der hemelen; maar zoo wie dezelve zal gedaan en geleerd hebben, die zal groot genaamd worden in het koninkrijk der hemelen. 20. Want Ik zeg u, tenzij uwe gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der Farizeën, dat gij in het koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan.

Zij, voor wie Christus predikte, en ter wier behoeve Hij deze instructies gaf aan Zijne discipelen, waren menschen, die voor hun' Godsdienst het oog hadden:

1. Op de *Schriften* van het *Oude Testament* als hun *regel*, en Christus toont, dat zij hierin gelijk hadden.

2. Op de schriftgeleerden en Farizeën als hun *voorbeeld*, en Christus toont aan, dat zij hierin ongelijk hadden; want:

I. De regel, dien Christus is komen instellen, kwam nauwkeurig overeen met de Schriften van het *Oude Testament*, hier genoemd: *de Wet en de Profeten.* De profeten waren uitleggers der wet, en uit beiden te zamen bestond die regel van geloof en practijk, die Christus op den troon vond in de Joodsche kerk, en hier laat Hij hem op den troon.

1. Hij protesteert tegen het denkbeeld van het *Oude Testament* te vernietigen of te verzwakken: *Meent niet, dat Ik gekomen ben om de Wet en de Profeten te ontbinden. a.* „Laten de vrome| Joden, die liefde hebben voor de *Wet en de Profeten*, niet vreezen, dat Ik gekomen ben om die te *ontbinden.*" Laten zij niet bevooroordeeld zijn tegen Christus en Zijne leer uit eene jaloersche vrees, dat het koninkrijk, dat Hij is komen oprichten, aan de eer der Schriften te kort zal doen. welke zij hebben aangenomen als komende van God, en waarvan zij de kracht en de reinheid hadden ervaren; neen, laten zij er van overtuigd zijn, dat Christus geene booze bedoelingen heeft tegen de Wet en de Profeten. *b.* „Laten de onheilige Joden, die de Wet en de Profeten niet genegen en hun juk moede zijn, de hoop niet koesteren, dat Ik gekomen ben om ze te ontbinden." Laten vleeschelijk gezinde libertijnen zich niet inbeelden, dat de Messias is gekomen, om hen vrij te stellen van de Goddelijke geboden en hun tevens de Goddelijke beloften te verzekeren, hen zalig te maken en hun tevens vrijheid te geven om te leven naar het hun gelust. Christus beveelt thans niets, dat door de wet der natuur of de zedelijke wet was verboden, en Hij verbiedt niets, wat door deze wetten geboden was. Het is eene groote vergissing te denken, dat Hij dat doet; en Hij draagt er zorg voor die vergissing te herstellen; *Ik ben niet gekomen om te ontbinden* of te vernietigen. De Zaligmaker van zielen is de *verderver* van niets anders dan van de *werken des duivels*, van niets, dat van God komt, en nog veel minder van die voortreffelijke geboden, die wij hebben van Mozes en de Profeten. Neen, Hij is gekomen om ze te *vervullen.* Dat is: *a.* De geboden der wet te gehoorzamen, want Hij is *geworden onder de wet.* Gal. 4 : 4. Hij heeft in alle opzichten gehoorzaamheid betoond aan de wet, Hij heeft Zijne ouders geëerd, den sabbath geheiligd, Hij heeft gebeden, aalmoezen gegeven, en gedaan wat nooit iemand anders gedaan heeft, volmaakt gehoorzaamd, en de wet nooit in iets gebroken of overtreden. *b.* De beloften der wet te vervullen, en de voorzeggingen der profeten, die allen van Hem getuigden. Het verbond der genade is, in substantie, thans hetzelfde, als het toen was, en Christus is er de Middelaar van. Te beantwoorden aan de typen der wet, en zoo heeft Hij, (gelijk Bisschop Tillotson het heeft uitgedrukt), de ceremoniëele wet niet *ledig* gemaakt, maar *vervuld*, en zich zelven geopenbaard als het Wezen van al die schaduwen. *c.* Er het ontbrekende van aangevuld, en haar dus vervolledigd en volmaakt. Dat is het wat het woord *plèrosai* eigenlijk beteekent. Indien wij de wet beschouwen als een vat, waarin te voren water was, dan is Hij niet gekomen om dat water uit te storten, maar om het vat tot aan den rand te vullen; of, als eene schilderij, waarvan eerst de losse omtrekken gemaakt zijn, welke later aangevuld worden; zoo heeft Christus door Zijne aanvullingen en uitleggingen de Wet en de Profeten verbeterd. *d.* Om met hetzelfde plan of ontwerp voort te gaan. Het is er zoo ver vandaan, dat de Christelijke instellingen datgene, wat het voornaamste doel was van den Joodschen Godsdienst zou tegenwerken, of weerspreken, dat zij het juist in de hoogste mate bevorderen. Het Evangelie is *de tijd der verbetering*, Hebr. 9 : 10, niet de herroeping der wet, maar de verbetering der wet, en bijgevolg, hare bevestiging.

2. Hij betuigt er het eeuwige van; niet alleen is het Zijne bedoeling of voornemen niet

haar op te heffen; maar zij zal nooit opgeheven worden, vers 18; *„Voorwaar zeg Ik u*: Ik, de *Amen*, de getrouwe Getuige, verklaar plechtig, *totdat de hemel en de aarde voorbijgaan*, wanneer de tijd niet meer zijn zal, en de onveranderlijke staat des loons alle wetten zal hebben vervangen, zal er *niet eene jota noch een tittel*, niet de kleinste of geringste omstandigheid, *van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied;"* want wat is het, dat God doet in al de werkingen van de voorzienigheid en de genade, — wat anders dan de Schrift vervullen? Veeleer zullen hemel en aarde samenkomen, en al de volheid daarvan in verderf en verwarring gehuld worden, dan dat eenig woord van God ter aarde zal vallen, of ijdel zal wezen. *Het woord des Heeren blijft in der eeuwigheid*, het woord der Wet, zoowel als het woord des Evangelies. Merk op, dat de zorge Gods betreffende Zijne wet zich uitstrekt, zelfs tot die dingen, die van het minste belang schijnen, de jota's en de tittels, want alles wat Godes is, en Zijn stempel draagt, hoe klein het ook zij, zal bewaard blijven. De wetten van menschen zijn, in hun eigen bewustzijn, zóó onvolmaakt, dat zij het als een grondregel erkennen en aannemen, dat *Apices jurus non sont jura. — De uiterste punten der wet zijn geen wet*, maar God zal iedere jota en tittel Zijner wet handhaven.

3. Hij draagt Zijnen discipelen op de wet zorgvuldig te bewaren, en toont hun het gevaar van de verwaarloozing of minachting er van, vers 19; *Zoo wie een van deze minste geboden van de wet van Mozes zal ontbonden hebben*, — en nog zoo veel te meer een van de grootere, gelijk de Farizeën deden, die de gewichtiger zaken der wet veronachtzaamden, — en de menschen zal leeren' gelijk zij leerden, die het gebod Gods overtraden door hunne inzettingen, Hoofdstuk 15 : 3, *die zal de minste genaamd worden in het koninkrijk der hemelen.* Hoewel de Farizeën zulk een roep hebben als leeraren, zullen zij toch niet als leeraren in Christus' koninkrijk gebruikt worden; *maar zoo wie dezelve zal gedaan en geleerd hebben*, zooals Christus' discipelen zullen doen, en zich alzoo betere vrienden zullen betoonen van het Oude Testament dan de Farizeën waren, *die zal groot genaamd worden in het koninkrijk der hemelen.* Merk op, *a.* dat onder de geboden Gods sommigen kleiner zijn dan anderen; er zijn geene, die in volstrekten zin klein zijn, maar vergelijkender was. De Joden achtten het gebod omtrent het vogelnest, Deut. 22 : 6, 7, het kleinste van de geboden der wet; en toch had dit eene zeer groote beteekenis en bedoeling. *b.* Dat het in leer en in practijk gevaarlijk is, om het minste van Gods geboden te niet te doen, te ontbinden, dat is: *er de strekking van te verminderen,* of *het verplichtende er van te verzwakken;* wie dit doet, zal bevinden, dat hij het doet tot zijn eigen nadeel en gevaar. Een der tien geboden aldus te vernietigen, is te stout een stuk om door God voorbijgezien te worden. Het is nog iets meer dan de wet te overtreden, het is de wet verbreken, Ps. 119 : 126. *c.* Dat, hoe verder zulk een bederf zich verspreidt, hoe erger het is. Het is reeds onbeschaamdheid genoeg het gebod te ontbinden, maar nog grooter is de onbeschaamdheid om den mensch alzoo te leeren. Dit ziet duidelijk op hen, die toenmaals op den stoel van Mozes gezeten waren, en die door hunne uitleggingen den tekst bedierven en vervalschten. Meeningen, die de strekking hebben om ernstige Godsvrucht, en de levensbeginselen van den Godsdienst door verdorvene uitleggingen der Schrift te ondermijnen en te verwoesten, zijn slechts, als zij gekoesterd worden, maar nog erger zijn zij, als zij verspreid en geleerd worden als het woord van God. Wie dit doet, zal de *minste genoemd worden in het koninkrijk der hemelen*, in het koninkrijk der heerlijkheid; hij zal daar niet komen, maar er voor eeuwig buitengesloten zijn; of liever in het koninkrijk van de Evangelie-kerk. Hij is er zoo ver van daan de waardigheid van leeraar er van te verdienen, dat hij niet geacht zal worden er lid van te wezen. De profeet, die deze leugens leert, zal de staart wezen in dat koninkrijk, Jes. 9 : 14. Als de waarheid zal blijken, dan zullen deze verdorvene leeraars, hoewel zij even geroemd worden als de Farizeën, door de verstandigen en Godvruchtigen als niets geacht worden. Niets maakt leeraren zoo verachtelijk en laag als het verderven der wet, Mal. 2 : 8, 11. Zij, die zonde vergoelijken en aanmoedigen, en de strengheid en nauwgezetheid in den Godsdienst verachtelijk maken, zijn het schuim der kerk. Maar van den anderen kant: Diegenen zijn waarlijk eervol en van groot gewicht in de kerk van Christus, die zich door hun leven en hunne leer er aan wijden om de reinheid en nauwgezetheid te bevorderen van practische Godsvrucht; die beide doen en leeren wat goed is — want zij die niet doen, wat zij leeren, breken met de eene hand af, wat zij met de andere hebben opgebouwd, maken zich zelven tot leugenaars, en brengen de menschen in verzoeking om te denken, dat alle Godsdienst bedrog is — maar zij, die spreken, uit ervaring, die wat zij preken ook beleven, die zijn waarlijk groot. Zij eeren God, en God zal hen eeren, 1 Sam. 2 : 30, en hiernamaals zullen zij *blinken als de sterren in het koninkrijk onzes Vaders.*

II. De gerechtigheid, die Christus door dezen regel kwam vestigen, maar overvloediger zijn dan die der schriftgeleerden en Farizeën, vers 20. Dit was eene vreemde leer voor hen, die op de schriftgeleerden en Farizeën zagen als het hoogste in den Godsdienst bereikt hebbende.

De schriftgeleerden waren de voornaamste leeraren der wet, en de Farizeën waren er de beroemdste belijders van, en beide zaten op den stoel van Mozes, Hoofdst. 23 : 2 en hadden zulk eene vermaardheid onder het volk, dat men op hen zag als buitengewoon in overeenstemming met de wet en, de menschen dachten, dat zij niet verplicht waren zoo goed of vroom te wezen als zij; daarom was het hun eene groote verrassing te hooren, dat zij beter behoorden te wezen, of niet naar den hemel zouden gaan, en daarom verzekert Christus dit hier met groote plechtigheid: *Ik zeg u*, dat het zoo is. De schriftgeleerden en Farizeën waren

vijanden van Christus en van Zijne leer, en waren groote verdrukkers, en toch moet het erkend worden, dat er iets prijzenswaardigs in hen was. Zij deden veel aan vasten en bidden en aan het geven van aalmoezen; zij waren stipt in het waarnemen der ceremonieele voorschriften, en legden zich er op toe anderen te onderwijzen, en toch zegt onze Heere Jezus hier aan Zijne discipelen, dat de Godsdienst, dien Hij kwam vestigen; niet slechts het slechte buitensloot van de schriftgeleerden en Farizeën, maar hunne goedheid, of vroomheid overtrof. Wij moeten meer doen dan zij, en beter doen dan zij, of wij zullen niet in den hemel komen. Zij waren *in de wet eenzijdig*, en legden den meesten nadruk op het ceremonieele gedeelte er van; maar wij moeten algemeen (universeel) zijn, en niet denken dat het genoeg is aan den priester tienden te geven, maar ons hart geven aan God. Zij bekommerden zich slechts om het *uitwendige*, maar mij moeten eene gewetenszaak maken van *innerlijke* godsvrucht. Zij beoogden *lof* en *toejuiching van menschen;* maar wij moeten streven naar *welbehaaglijkheid voor God;* zij waren *hoogmoedig* op hetgeen zij deden in den Godsdienst, en vertrouwden er op als *gerechtigheid*, maar, wij, als wij alles gedaan hebben, moeten wij ons *zelven verzaken*, en zeggen: Wij zijn *onnutte dienstknechten* en betrouwen alleen op *de gerechtigheid van Christus* en aldus kennen wij de schriftgeleerden en Farizeën.

21. Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet dooden; maar zoo wie doodt, die zal strafbaar zijn door het gericht; 22. Doch Ik zeg u: Zoo wie te onrechte op zijn' broeder toornig is, die zal strafbarr zijn door het gericht; en wie tot zijn' broeder zegt: Raka! die zal strafbaar zijn door den grooten raad; maar wie zegt: gij dwaas! die zal strafbaar zijn door het helsche vuur. 23. Zoo gij dan uwe gave zult op het altaar offeren, en aldaar gedachtig wordt, dat uw broeder iets tegen u heeft; 24. Laat daar uwe gave voor het altaar, en gaat heen, verzoent u eerst met uwen broeder, en komt dan, en offert uwe gave. 25. Weest haastelijk welgezind jegens uwe wederpartij, terwijl gij nog met hem op den weg zijt; opdat de wederpartij niet misschien u den rechter overlevere, en de rechter u den dienaar overlevere, en gij in de gevangenis geworpen wordt. 26. Voorwaar, Ik zeg u: Gij zult daar geenszins uitkomen, totdat gij den laatsten penning zult betaald hebben.

Het beginsel gesteld hebbende, dat Mozes en de profeten nog altijd hunne bestuurders moeten zijn, maar dat de schriftgeleerde en Farizeën dit niet meer moesten zijn, gaat Christus er nu toe over, om de wet in sommige bijzonderheden te verklaren, en haar te bevrijden van de verdorvene uitleggingen, die deze schriftverklaarders er aan hadden gegeven. Hij voegt er niets nieuws aan toe. Hij beperkt slechts sommige vergunningen, waarvan misbruik was gemaakt; en wat betreft de geboden: Hij toont de wijde strekking, de stiptheid, en den geestelijken aard er van aan, en voegt er zulke verklarende inzettingen aan toe, dat zij er veel duidelijker door worden, en tot gehoorzaamheid er aan kunnen leiden. In deze verzen verklaart Hij de wet van het zesde gebod overeenkomstig de ware bedoeling en de volle strekking er van.

I. Hier wordt het gebod zelf herhaald, vers 21, *Wij hebben het gehoord*, en herinneren het ons. Hij spreekt tot hen, *die de wet kennen*, voor wie op elken sabbatdag Mozes in hunne synagogen gelezen werd. Gij hebt gehoord, dat *tot de ouden*, of tot hen uit den ouden tijd, tot uwe voorvaderen, de Joden, gezegd is, *Gij zult niet dooden*. De wetten van God zijn geene nieuwe, plotselijk ingevoerde wetten, zij werden hun van ouds overgeleverd; het zijn oude wetten, maar van zulk een aard, dat zij nooit *verouderd* zijn. De zedelijke wet komt overeen met de wet der natuur, en de eeuwige regelen en redenen van goed en kwaad, dat is de rechtheid van den eeuwigen Geest. *Dooden* wordt hier verboden, ons zelven dooden, iemand anders dooden, middellijk of onmiddelijk, of door er op de eene of andere wijze medeplichtig aan te zijn. De wet van God, den God des levens, is eene beschermende omtuining van ons leven. Het was een der geboden aan Noach, Gen. 9 : 5, 6.

II. De verklaring van dit gebod, waarmede de Joodsche leeraren zich tevreden stelden; — hunne uitlegging was: *Wie doodt, die zal strafbaar zijn door het gericht.* Dat was alles wat zij er over wisten te zeggen, nl. dat moedwillige moordenaars blootgesteld waren aan het zwaard der gerechtigheid, en onwillekeurige doodslagers aan het gericht der vrijsteden. De gerechtshoven zaten in de poort van hunne voornaamste steden; de rechters waren gewoonlijk drie en twintig in getal; dezen ondervraagden, veroordeelden en volvoerden het doodvonnis aan moordenaren; zoodat al wie doodde, strafbaar was voor hun gericht. Nu was deze hunne uitlegging van dit gebod, gebrekkig, want zij gaf te kennen:

Dat de wet van het zesde gebod slechts uitwendig was, en niets anders verbood dan moord, de daad van dooden, en geen beslag legde op de innerlijke wellusten, waaruit *krijgen en vechterijen voortkomen.* Dat was de *proton pseudos, de gronddwaling*, van de Joodsche leeraren, dat de Goddelijke wet slechts de zondige daad verbood, niet de zondige gedachte. Zij waren geneigd *haerere in cortice — aan de letter der wet* — te blijven hangen, en deden geen onderzoek naar de geestelijke beteekenis er van. Zoolang Paulus een Farizeër was, deed hij dit niet, totdat de Goddelijke genade hem door den sleutel van het tiende gebod liet inkomen in de kennis van den geestelijken aard van al de overigen, Rom 7 : 7, 14. Eene andere dwaling van hen bestond hierin, dat dit een bloot *politieke* en *burgerlijke* wet was, hun gegeven

en bestemd tot een richtsnoer voor hunne gerechtshoven, en niets meer, alsof zij het eenige volk waren, en de wijsheid der wet met hen moest sterven.

III. De verklaring, die Christus gaf van dit gebod; en wij zijn er zeker van, dat wij overeenkomstig Zijne verklaring er van, hiernamaals geoordeeld zullen worden, en er ons dus nu door moeten laten leiden. *Het gebod is zeer wijd*, en moet niet beperkt worden door den wil van het vleesch, of den wil des mans.

1. Christus zegt hun, dat *onbezonnen toorn moord is in het hart*, vers 22; *Wie te onrechte op zijn broeder toornig is*, overtreedt het zesde gebod. Door onzen *broeder* moet hier verstaan worden iedereen, al is het iemand van nog zoo weinig beteekenis, een kind, of een dienstbode, want *uit éénen bloede zijn* wij allen *gemaakt*.

Toorn is een natuurlijke hartstocht; er zijn gevallen, waarin toorn wettig en prijzenswaardig is; maar als wij zonder oorzaak toornig zijn, dan is toorn *zondig*. Het woord is *eirkè*, dat *sine causâ, sine effectu, et sine modo — zonder oorzaak, zonder goede uitwerking, en zonder gematigdheid*, beteekent, zoodat de toorn dan zondig is; *a*. Als die toorn niet rechtvaardig was uitgelokt, zonder oorzaak, of zonder goede oorzaak, of zonder groote, geëvenredigde oorzaak; als wij toornig zijn op kinderen of dienstboden wegens iets, dat zij niet konden helpen, voor een vergeten of vergissen, dat ons zelven heel licht zou kunnen overkomen, en waarover wij niet toornig zouden geweest zijn op ons zelven; als wij toornig worden door ongegronde vermoedens, of om eene nietige beleediging, waarvan het niet der moeite waard is te spreken. *b*. Als het een toorn is, waarbij men geen goed doel op het oog heeft, en slechts dienen moet om ons gezag te laten gelden, of aan een dierlijken hartstocht toe te geven, onzen wrok aan de menschen te koelen, en ons zelven te prikkelen tot wraakoefening, dan is hij ijdel en doet kwaad; terwijl, *als* wij toornig zijn, het wezen moest, om den schuldige tot berouw en bekeering te brengen, en te voorkomen, dat hij in dezelfde zonde zal vervallen; om ons te verantwoorden, 2 Cor. 7 : 11, en anderen te waarschuwen. *c*. Als de toorn de betamelijke grenzen te buiten gaat; als wij hard en stijfhoofdig zijn in onzen toorn, driftig en heftig, beleedigend en kwaadaardig, en hen zoeken te schaden, op wie wij misnoegd zijn. Dat is een overtreden van het zesde gebod, want hij, die op deze wijze toornig is, zou dooden, indien hij durfde; hij heeft er den eersten stap reeds toe gedaan. Kaïns dooden van zijn' broeder begon in toorn; in het oog van God is hij een moordenaar, want God kent het hart, waaruit moord voortkomt, Hoofdst. 15 : 19.

2. Hij zegt hun, dat smadelijke taal te bezigen jegens onzen broeder moord is van de tong, hem noemende *Raka*, en *Gij dwaas*. Als dit in zachtmoedigheid gezegd wordt, en tot een goed doeleinde, om anderen van hunne ijdelheid en dwaasheid te overtuigen, dan is het niet zondig. Zoo zegt Jakobus: *O ijdel mensch!* en Paulus: *Gij dwaas*, en Christus zelf: *O onverstandigen en tragen van hart*. Maar als het voorkomt uit toorn en innerlijke kwaadaardigheid, dan is het de rook van het vuur, dat in de hel ontstoken is, en is van dezelfde hoedanigheid. *a*. *Raka* is een woord van minachting, en komt voort uit hoogmoed; het is de taal van hetgeen Salomo noemt *hoovaardige verbolgenheid*, Spr. 21 : 24, die onzen broeder vertreedt, het versmaadt om hem *bij de honden van onze kudde te stellen*. *Deze schare, die de wet niet weet, is vervloekt*, is zulk eene taal, Joh. 7 : 49. *b*. *Gij dwaas*, is een spijtig woord, en komt voort uit haat, op hem ziende, niet alleen als gering en geene eer waardig, maar als laag, en geene liefde waardig: „Gij slechtaard, gij verworpeling". Het eerste noemt iemand zonder verstand, het tweede noemt (naar de taal der Schrift) iemand zonder genade. Hoe meer de smaad den geestelijken toestand raakt, hoe erger hij is. Het eerste is een hoovaardig smalen op onzen broeder, het tweede is een boosaardig bedillen en veroordeelen van hem, als van iemand, die door God verlaten is. Dit nu is een overtreden van het zesde gebod, boosaardige laster en bedilling zijn *vergift onder de lippen*, dat in het verborgen en langzaam doodt; *bittere woorden* zijn als *pijlen*, die plotseling wonden, Ps. 64 : 4, of als een zwaard in het gebeente. Hierdoor wordt de goede naam van onzen naaste, die beter is dan leven, vermoord, en het is een blijk van zulk eene kwaadwilligheid jegens onzen naaste, dat zij ook zijn leven wel zou aantasten, indien het in onze macht ware.

3. Hij zegt hun, dat hoe gering zij nu ook over deze zonden mogen denken, zij er toch gewisselijk verantwoording voor te doen zullen hebben; *wie te onrechte op zijn' broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht*, en den *toorn Gods;* wie hem *Raka* noemt, *zal strafbaar zijn door den grooten raad*, gestraft worden door het Sanhedrin, wegens het smaden van een' Israeliet, *maar wie zegt: Gij dwaas*, gij onheilig mensch, gij kind der hel, *zal strafbaar zijn door het helsche vuur*, waartoe hij zijn broeder veroordeelt; aldus de meening van den geleerden Dr. Whitby. Sommigen denken, dat Christus, met toespeling op de straffen, welke door de gerechtshoven onder de Joden opgelegd werden, aantoont, dat de zonde van roekeloozen, onrechtvaardigen toorn de menschen blootstelt aan de mindere of meerdere straffen, overeenkomstig de trap of mate der handelwijze. De Joden hadden drieërlei doodstraffen: onthoofding, welke straf opgelegd werd door het gericht; steeniging, opgelegd door den raad, of het Sanhedrin, en verbranding *in het dal van Hinnom*, dat alleen in buitengewone gevallen werd toegepast. De beteekenis dus is: dat roekelooze toorn en smadelijke taal doemwaardige zonden zijn; maar sommigen zijn zondiger dan anderen, en dienovereenkomstig is er ook eene zwaardere veroordeeling en strenger straf voor hen weggelegd. Christus wilde dus aantoonen welke zonde het meest zondig is, door aan te duiden, welke straf er van het vreeselijkst zal zijn.

IV. Uit dit alles wordt hier nu afgeleid, dat wij met de uiterste zorge Christelijke liefde en

vrede met al onze broederen moeten aankweeken en bewaren, en dat, zoo te eeniger tijd eene breuke ontstaat, wij naar verzoening moeten streven, ons moeten verootmoedigen voor onzen broeder, hem om vergeving moeten vragen, en hem vergoeding moeten bieden voor het onrecht, dat hem in woord of daad is aangedaan, overeenkomstig den aard der zaak; en dat wij dit snel moeten doen, en wel om twee redenen:

1. Omdat wij, eer dit geschied is, ten eenenmale ongeschikt zijn om in de heilige inzettingen gemeenschap te oefenen met God, vers 23 en 24. Het geval, dat verondersteld wordt is: *Dat uw broeder iets tegen u heeft*, dat gij hem geschaad of beleedigd hebt, hetzij in werkelijkheid of in zijne meening; indien gij de beleedigde zijt, dan behoeft er geen uitstel plaats te hebben; *indien gij iets hebt tegen uwen broeder*, maak het er kort mede, er is niets te doen dan hem te vergeven; maar zoo de twist door u is begonnen, en de schuld, hetzij in den beginne of daarna, aan uwe zijde is, zoodat *uw broeder iets tegen u heeft, ga heen*, en *verzoen u met hem*, eer gij *uwe gave op het altaar offert*, eer gij plechtig tot God nadert in den Evangelie-dienst van gebed en dankzegging, het woord hoorende, of de sacramenten ontvangende. Merk hierbij op: *a.* Als wij ons tot eenigerlei Godsdienstige verrichting begeven, dan is het goed om die gelegenheid te gebruiken tot ernstig nadenken en zelf-onderzoek. Er zijn vele dingen om aan *te denken*, als wij *onze gave op het altaar brengen*, dit bijvoorbeeld, of *onze broeder ook iets tegen ons heeft;* indien ooit, dan is het nu, dat wij tot ernst geneigd zijn, en dus behooren wij ons zelven te onderzoeken. *b.* Godsdienstige verrichtingen zijn Gode niet welbehaaglijk, als zij geschieden in eene toornige gemoedsgesteldheid; afgunst, nijd en liefdeloosheid zijn zonden, die God zoo zeer mishagen, dat niets Hem kan behagen, dat voortkomt uit een hart, waarin zij heerschen, 1 Tim. 2 : 8. Gebed in eene toornige gemoedsgesteldheid is in gal geschreven, Jes. 1 : 15; 58 : 4. *c.* Liefde is zóó veel *beter dan alle brandofferen en offeranden*, dat God eerst verzoening wil met een' beleedigden broeder, eer de gave geofferd wordt. Hij wil liever wachten op de gave, dan dat zij geofferd wordt terwijl wij onder schuld zijn en in twist zijn gewikkeld. *d.* Hoewel wij ongeschikt zijn voor gemeenschapsoefening met God, wanneer wij in voortdurenden twist zijn met een' broeder, kan dit toch niet als eene verontschuldiging gelden voor het verzuimen of veronachtzamen van onzen plicht. „*Laat daar uwe gave voor het altaar*, opdat gij, weggegaan zijnde, niet in de verzoeking komt om niet weder te keeren". Velen geven dit op als een reden, waarom zij niet in de kerk of aan het Avondmaal komen, dat zij in geschil zijn met een nabuur; en wiens schuld is dit? De eene zonde kan nooit ter verontschuldiging dienen van eene andere zonde, maar zal veeleer de schuld verdubbelen. Gebrek aan liefde kan het gebrek aan Godsvrucht niet rechtvaardigen.

De moeielijkheid is gemakkelijk uit den weg te ruimen; hun, die ons verongelijkt hebben, moeten wij vergeven; en aan hen, die door ons verongelijkt werden, moeten wij voldoening geven, of er tenminste de aanbieding toe doen, en de wensch tot vernieuwing der vriendschap moet te kennen worden gegeven, zoodat het niet onze schuld is, zoo er geene verzoening plaats vindt; *en komt dan en offert uwe gaven*, en zij zal aangenomen worden. Daarom moeten wij op geen dag *de zon onder laten gaan over onze toornigheid*, omdat wij, eer wij gaan slapen, in het gebed moeten gaan: en nog veel minder moeten wij op een sabbatdag de zon onder laten gaan *over onze toornigheid*, omdat dit de dag des gebeds is.

2. Omdat vóór dit geschied is, wij blootgesteld zijn aan veel gevaar, vers 25, 26. Wij moeten dus streven naar vrede en eensgezindheid, en dat wel spoedig, om twee redenen: *a.* Om eene tijdelijke reden. Indien het onrecht, dat wij onzen broeder hebben aangedaan, in zijn persoon, zijne bezittingen of zijn goeden naam, van zulk een' aard is, dat er een proces uit kan voortkomen, waardoor hem wellicht eene aanzienlijke schadevergoeding van ons kan toegewezen worden; wij doen dus verstandig, en handelen plichtmatig jegens ons eigen gezin, om dit te voorkomen door eene nederige onderwerping, eene rechtvaardige en vreedzame voldoening, opdat hij dit niet door de strengheid der wet van ons verkrijge, en ons nog tot het uiterste van gevangenisstraf zal brengen. In zulk een geval is het beter om eene schikking te treffen dan te volharden, want het is ijdel om met de wet te twisten, en men loopt licht gevaar van er door verpletterd te worden. Velen maken zich arm door hardnekkig voort te gaan met het onrecht en hunne beleedigingen, terwijl door een weinig toegeven in het begin de zaak in der minne geschikt had kunnen worden. Salomo's raad voor het geval van eene borgstelling is: *Ga, onderwerp u zelven*, beveilig u aldus, en *red u*, Spr. 6 : 1—5. Het is goed om te vereffenen, want de wet is duur. Gelijk wij barmhartig moeten zijn jegens hen, over wie wij macht hebben, zoo moeten wij ook rechtvaardig zijn jegens hen, die macht hebben tegen ons, voor zooveel wij dit kunnen. „*Weest haastelijk welgezind jegens uwe wederpartij*, kom snel met hem overeen, opdat hij niet, verbitterd over uwe hardnekkigheid, bij zijn' hoogsten eisch tegen u blijft, en in geene schikking wil treden, waartoe hij in het eerst wel genegen zou geweest zijn". Eene gevangenis is een onaangenaam verblijf voor hen, die er zich door hun eigen hoogmoed, hunne verkwisting, hunne eigenzinnigheid en dwaasheid in gebracht hebben. *b.* Om eene geestelijke reden. *Ga heen* en *verzoen u met uwen broeder*, wees rechtvaardig, wees vriendelijk jegens hem, want, gelijk gij, zoolang de twist duurt, ongeschikt zijt, om *uwe gave op het altaar te brengen*, ongeschikt *om tot de tafel des Heeren te komen*, zoo zijt gij ook ongeschikt om te sterven. Indien gij volhardt in deze zonde, dan is er gevaar, dat gij plotseling wordt weggenomen door den toorn van God, aan wiens oordeel gij noch kunt ontkomen, noch u er

tegen kunt verzetten; en indien deze ongerechtgheid ten uwen laste komt, dan wacht u een eeuwig verderf." De hel is eene gevangenis voor allen, die leven en sterven in eene gemoedsstemming van nijd en liefdeloosheid, voor allen, die *twistgierig* zijn, Rom. 2 : 8, en uit die gevangenis is er geene verlossing, geene ontkoming in der eeuwigheid.

Dit is zeer toepasselijk op de groote zaak van onze verzoening met God door Christus. *Weest haastelijk welgezind jegens Hem, terwijl gij op den weg zijt.* De groote God is een wederpartij voor alle zondaren, *Antidikos,* een *wet- of gerechtigheids-wederpartij,* Hij heeft een twistgeding met hen. Het is in ons belang om *met Hem overeen te komen,* ons aan Hem te gewennen, ten einde *vrede te hebben,* Job 22 : 21; 2 Cor. 5 : 20. Wij handelen verstandig, als wij dit *haastelijk doen, terwijl wij op den weg zijn.* Terwijl wij in leven zijn, *zijn wij op den weg;* na den dood zal het te laat zijn, daarom: *geef uwen oogen geen slaap* voordat dit *gedaan is.* Zij, die in een toestand blijven van vijandschap tegen God, zijn voortdurend blootgesteld aan het arrest zijner gerechtigheid, en de schrikkelijkste uitwerking van Zijn' toorn. Christus is de Rechter, aan wien alle onboetvaardige zondaren overgeleverd zullen worden, want *al het oordeel is den Zoon gegeven:* Hem, die verworpen werd als Zaligmaker, kan men niet ontkomen als Rechter, Openb. 6 : 16, 17. Het is ontzettend om aldus den Heere Jezus overgeleverd te worden, als het Lam een Leeuw zal zijn geworden. Engelen zijn de beambten, aan wie Christus hen zal overleveren, Hoofdst. 8 : 41, 42; de duivelen zijn dit ook, daar zij als de volvoerders der oordeelen aan alle ongeloovigen, *het geweld des doods hebben,* Hebr. 2 : 14. De hel is de gevangenis, waarin al diegenen geworpen zullen worden, die in een' staat van vijandschap tegen God blijven. 2 Petrus 2 : 4. Veroordeelde zondaren moeten er eeuwiglijk in blijven; zij zullen er niet uitkomen, *totdat zij den laatsten penning zullen betaald hebben,* en dat zal tot in eeuwigheid niet zijn; aan de Goddelijke gerechtigheid zullen zij nooit kunnen voldoen.

27. Gij hebt gehoord dat van de ouden gezegd is: Gij zult geen overspel doen. 28. Maar Ik zeg u, dat zoo wie eene vrouw aanziet om dezelve te begeeren, die heeft alreede overspel in zijn hart met haar gedaan. 29. Indien dan uw rechteroog u ergert, trek het uit en werp het van u; want het is u nut, dat één uwer leden verga, en niet uw geheele lichaam in de hel geworpen worde. 30. En indien uwe rechterhand u ergert, houw ze af en werp ze van u; want het is u nut dat één uwer leden verga, en niet uw geheele lichaam in de hel geworpen worde. 31. Daar is ook gezegd: zoo wie zijne vrouw verlaten zal, die geve haar een' scheidbrief. 32. Maar Ik zeg u, dat zoo wie zijne vrouw verlaten zal anders dan uit oorzaak van hoererij, die maakt dat zij overspel doet; en zoo wie de verlatene zal trouwen, die doet overspel.

Hier hebben wij eene verklaring van het zevende gebod van dezelfde hand, die de wet gemaakt heeft, en dus het meest geschikt was om er de uitlegging van te geven. Het is de wet tegen onreinheid, die zeer gevoegelijk volgt op de vorige, die een beslag legt op zondige drift of hartstocht, gelijk deze op zondige lusten, beiden moeten onder de heerschappij wezen van verstand en geweten; en beiden zijn even verderfelijk als er de vrije teugel aan gelaten wordt.

I. Het gebod wordt hier uitgedrukt, vers 27. *Gij zult geen overspel doen;* waarin het verbod van alle andere onreinheid en de begeerte er naar ligt opgesloten. Maar de Farizeën hebben in hunne uitlegging van dit gebod het slechts bepaald tot de *daad* van overspel, te kennen gevende, dat, indien deze zonde *slechts in het hart opkwam,* en niet verder ging, God haar niet kon hooren, en haar niet zou aanzien, Ps. 66 : 18, en daarom achtten zij het voldoende te kunnen zeggen, dat zij geene *overspelers* waren, Lukas 18 : 11.

II. Hier wordt het verklaard in de stiptheid van het gebod in drieërlei zaken, die wel vreemd moesten toeschijnen aan hen, die zich altijd door de overleveringen der ouden lieten leiden, en alles wat zij leerden voor eene Godspraak hielden.

1. Er wordt ons hier geleerd, dat er zoo iets is als *overspel in het hart,* overspelige gedachten en neigingen, die nooit overgaan tot de daad van overspel of hoererij, en wellicht was de verontreiniging der ziel, die er uit voortkwam, en hier zoo beslist en duidelijk wordt uitgesproken, niet slechts in het zevende gebod opgesloten, maar ook bedoeld en aangeduid in vele van de verontreinigingen onder de wet, waarvoor zij *hunne kleederen moesten wasschen, en zich met water baden. Wie eene vrouw* (niet slechts eene getrouwde vrouw, zooals sommigen het willen uitleggen, maar elke vrouw), *aanziet, om dezelve te begeeren, die heeft alreede overspel in zijn hart met haar gedaan,* vers 28. Dit gebod verbiedt niet slechts de daad van hoererij en overspel, maar *a.* Alle begeerten er naar, allen lust naar het verboden voorwerp, dit is het begin der zonde, *de begeerlijkheid ontvangen hebbende,* Jak. 1 : 15; het is een slechte stap naar de zonde; en waar bij de lust verwijld wordt, en de wellustige begeerte gekoesterd wordt, is het een bedrijven der zonde, voor zooveel het hart het kan; er ontbreekt niets aan dan de gelegenheid voor het bedrijven der zonde zelve. *Adultera mens est — de ziel is ontuchtig geworden.* Ovid. Lust is het geweten overbluft of vooringenomen; vooringenomen, als het niets zegt tegen de zonde; bespot, of overbluft, als het wel spreekt, maar niet overmogend is. *b.* Alle nadering er toe, het voeden van het oog door het zien op de verboden vrucht, niet slechts het zien met de bedoeling om te lusten, maar het zien totdat men lust, of het zien om den lust te bevredigen, waar geene andere vol-

doening er van verkregen kan worden. Het oog is zoowel de inlating als de uitlating van zeer veel goddeloosheid van die soort, getuige Jozefs meesteres, Gen. 39 : 7; Simson, Richteren 16 : 1; David, 2 Sam. 11 : 2. Wij lezen van *oogen vol overspel, die niet ophouden van zondigen*, 2 Petr. 2 : 14. Hoe noodig is het ons dus, om met den Godvruchtigen Job *een verbond te maken met onze oogen*, die overeenkomst er mede aan te gaan, dat zij het genot zullen hebben van het licht te aanschouwen van de zon, en de werken van God, mits zij zich nooit vestigen op iets, dat eene onreine verbeelding, of onreine lusten kan teweegbrengen, en met deze strafbepaling, dat zij er anders voor zullen boeten met de pijn van boetvaardige tranen! Job 31 : 1. Waar anders hebben wij de oogleden voor dan om verdorvene blikken te weerhouden, en hunne verontreinigende indrukken buiten te sluiten? Dit verbiedt ook het gebruik van een onzer andere zintuigen tot opwekking van lusten. Indien verlokkende blikken verboden vruchten zijn, nog veel meer is dit het geval met onreine woorden, of wellustig dartelen, de brandstof en de blaasbalg voor dit helsche vuur. Deze geboden zijn omtuiningen voor de wet van harte-reinheid, vers 8. En indien zien lusten is, dan zijn zij, die zich kleeden en versieren en zich tentoonstellen, met het doel van gezien en begeerd te worden (zooals Isebel, die *haar aangezicht blankette, en haar hoofd versierde, en ten venster uitkeek*) niet minder schuldig. De menschen zondigen, maar de duivelen verleiden tot zonde.

2. Dat zulke blikken en zoodanige dartelheid zóó gevaarlijk en verderfelijk zijn voor de ziel, dat het beter is het oog en de hand te verliezen, die deze ergernis geven, dan toe te geven aan de zonde, en er voor eeuwig door om te komen. Deze les wordt ons hier geleerd in vers 29, 30. De verdorvene natuur zou spoedig in opstand komen tegen het verbod van overspel in het hart, en zeggen, dat het onmogelijk is om er zich door te laten leiden. „*Deze rede is hard, wie kan dezelve hooren?* Vleesch en bloed kunnen niet anders dan eene schoone vrouw met welbehagen aanzien; en het is onmogelijk om zulk een voorwerp niet te begeeren." Voorwendsels als deze zullen nauwelijks voor rede of verstand willen wijken, en daarom moet er tegen gestreden worden met *den schrik des Heeren*, en daarmede wordt er hier tegen gestreden. *a.* Het is een strenge maatregel, die hier voorgeschreven wordt ter voorkoming van vleeschelijke lusten. *Indien uw rechteroog u ergert*, of *u doet zondigen*, door wellustige blikken, of een wellustig staren op verboden voorwerpen; *indien uwe rechterhand u ergert*, of *u doet zondigen* door een wellustig dartelen, en indien het werkelijk onmogelijk is, gelijk beweerd wordt, het oog en de hand te beheerschen, en zij zóó gewoon geraakt zijn aan deze goddelooze praktijken, dat zij er niet teruggehouden van kunnen worden: indien er geen ander middel is om ze te weerhouden, (dat er, geloofd zij God! wèl is), dan zou het beter wezen *het oog uit te trekken*, en *de hand af te houwen*, al zou het ook *het rechteroog*, en *de rechterhand* — het eerbaarste en het nuttigste — wezen, dan ze toe te geven in zonde tot verderf der ziel. En indien wij ons hieraan — dat is: aan hetgeen, waarvan de bloote gedachte de natuur verschrikt terug doet deinzen — hebben te onderwerpen, hoe veel te meer moeten wij dan niet vast besloten zijn, *ons lichaam te bedwingen, en het tot dienstbaarheid te brengen*, een leven te leiden van dooding van het vleesch en zelfverloochening, gedurig te waken over ons hart, en het eerste opkomen van lust en bederf reeds ten onder te houden, de gelegenheden tot zonde te vermijden, het begin er van te weerstaan, het gezelschap te weigeren van hen, die ons tot een strik zullen zijn, al zijn zij overigens nog zoo aangenaam in den omgang, het kwaad uit den weg te blijven, ons in te krimpen in het gebruik ook van wettige zaken, als wij bevinden, dat zij eene verzoeking voor ons zijn, genade te zoeken bij God, en dagelijks op die genade te steunen, en zóó *te wandelen door den Geest*, dat wij *de begeerlijkheid des vleesches niet volbrengen*. Dit zal van even krachtige uitwerking zijn, als *het afhouwen van eene rechterhand* of *het uittrekken van een rechteroog*, en zal wellicht even sterk indruischen tegen vleesch, en bloed, want het is de vernietiging van den ouden mensch. *b.* Er wordt een zeer sterk argument gebruikt om aan dit voorschrift kracht bij te zetten, vers 29, en het is in dezelfde bewoordingen herhaald in vers 30, want wij zijn er afkeerig van om zulke scherpe dingen te hooren; Jes. 30 : 10. *Het is u nut, dat een uwer leden verga*, al is het ook een oog, of eene hand, die het minst gemist kunnen worden, en niet *uw geheele lichaam in de hel geworpen worde*. Merk op. Het is niet onbetamelijk in een' evangeliedienaar om in zijne prediking van hel en verdoemenis te gewagen; ja meer, hij *moet* het doen, want Christus zelf heeft het gedaan; en wij zijn ontrouw aan onzen last, indien wij niet waarschuwen voor *den toekomenden toorn*. Er zijn zonden, waarvan wij *behouden* moeten worden *door vreeze*, inzonderheid *vleeschelijke lusten*, die zulke *onredelijke dieren* zijn, dat zij niet anders dan door vreeze en verschrikking in toom gehouden kunnen worden, van den verboden boom niet anders geweerd kunnen worden, dan door *cherubim met een vlammend zwaard*. Als wij in verzoeking zijn om het hard te vinden *ons zelven te verloochenen* en onze *vleeschelijke lusten te kruisigen*, dan moeten wij bedenken, dat het nog veel harder zijn zal, om voor eeuwig te liggen in den poel, *die daar brandt van vuur en sulfer*. Zij weten niet, of gelooven niet, wat de hel is, die liever gevaar loopen om voor eeuwig in die vlammen te zijn, dan zich een dierlijken, lagen lust te willen ontzeggen. In de hel zal eene pijniging wezen van het lichaam; het *geheele lichaam* zal *in de hel worden geworpen*, en er zal pijniging zijn in elk deel er van: zoodat, indien wij eenige zorge hebben voor ons lichaam, wij *het moeten bezitten in heiligmaking en eer*, en *niet in*

onreine begeertlijkheid. Zelfs die plichten, die aan vleesch en bloed het onaangenaamst zijn, *zijn ons nut*, en onze Meester eischt niets van ons dan hetgeen Hij weet tot ons nut en voordeel te zijn.

3. Dat de gewoonte van mannen om van hunne vrouwen te scheiden, omdat zij hun niet meer behaagden, of om eenigerlei andere redenen dan overspel, hoe ook geduld en in zwang onder de Joden, een verbreken was van het zevende gebod, daar zij de deur opende voor overspel, vers 31, 32. Merk hier op: *a.* Hoe de zaak nu stond met betrekking tot de echtscheiding. *Er is ook gezegd* (Hij zegt nu niet, als te voren: *Van de ouden is gezegd*, omdat dit niet, gelijk de vorige, een gebod was, hoewel de Farizeën het gaarne als zoodanig opnamen, Hoofdst. 19 : 7, maar slechts eene vergunning of toelating): *Zoo wie zijne vrouw verlaten zal, die geve haar een' scheidbrief;* hij moet er niet aan denken, dit te doen door een mondeling woord, als hij in drift is geraakt; laat hij het doen met bedaard overleg, door een wettig document, bevestigd door getuigen. Indien hij den huwelijksband wil ontbinden, dat hij het doe op plechtige wijze. Op die wijze voorkwam de wet roekelooze echtscheidingen, die in der haast geschieden; en wellicht heeft dit in het begin, toen de schrijfkunst onder de Joden nog niet zoo algemeen was, de echtscheidingen tot iets zeldzaams gemaakt. Maar in verloop van tijd zijn zij dikwijls voorgekomen, en deze aanwijzing, hoe zij geschieden moeten, als er eene rechtvaardige oorzaak voor is, werd nu uitgelegd als eene vergunning voor alle gevallen, en om welke oorzaak ook, Hoofdst. 19 : 3. *b.* Hoe die zaak door onzen Zaligmaker terechtgewezen en verbeterd werd. Hij bracht den regel voor het huwelijk terug tot de oorspronkelijke instelling: *Die twee zullen tot één vleesch zijn*, niet zoo licht te scheiden, behalve in het geval van overspel, dat het huwelijksverbond verbreekt, maar wie zijne vrouw verlaat om een andere reden, of voorwendsel, *maakt, dat zij overspel doet*, evenals hij, die haar trouwt, nadat zij aldus verlaten werd. Zij, die anderen in verzoeking leiden om te zondigen, of hen er in laten, of hen er aan blootstellen, maken zich schuldig aan hunne zonde, en zij zullen er rekenschap van hebben te geven. Dat is ééne wijze, waarop iemands *deel is met de overspelers.*

33. Wederom hebt gij gehoord dat van de ouden gezegd is: Gij zult den eed niet breken, maar gij zult den Heere uwe eeden houden. 34. Maar Ik zeg u, zweert ganschelijk niet; noch bij den hemel, omdat hij is de troon Gods; 35. Noch bij de aarde, omdat zij is de voetbank Zijner voeten; noch bij Jeruzalem, omdat zij is de stad des grooten Konings; 36. Noch bij uw hoofd zult gij zweren, omdat gij niet één haar kunt wit of zwart maken, 37. Maar laat zijn uw woord ja, ja; neen, neen; wat boven deze is, dat is uit den booze.

Hier hebben wij eene verklaring van het derde gebod, dat voor ons van des te grooter belang is om het goed te verstaan, wijl daar zeer bijzonder van gezegd is, dat *God hen niet onschuldig zal houden* — hoe onschuldig zij zich zelven ook mogen houden — die dit gebod overtreden *door den naam des Heeren ijdellijk te gebruiken.* Betreffende dit gebod nu,

I. Is men het van alle zijden er over eens, dat het meineed verbiedt, en het schenden van eeden en geloften, vers 33. Dit is van de ouden gezegd, en is de ware bedoeling en beteekenis van het derde gebod. *Gij zult den naam Gods niet gebruiken* (zooals wij doen met een' eed), *ijdellijk, of tot ijdelheid, of eene leugen.* Door de woorden. die hier op volgen, wordt eene verklaring gegeven van: *Hij heft zijne ziel niet op tot ijdelheid, en zweert niet bedriegelijk*, Ps. 24 : 4. Meineed is eene zonde, veroordeeld door het licht der natuur, als een weefsel van goddeloosheid tegenover God, en onrechtvaardigheid tegenover den mensch, en den mensch zeer bijzonder blootstellende aan den Goddelijken toorn, dien men altijd geoordeeld heeft zoo onfeilbaar te volgen op die zonde, dat de formule van den een gewoonlijk als een verwensching klonk; zooals het: *God doe mij zoo, en zoo daartoe;* en bij ons het *Zoo waarlijk helpe mij God;* wenschende dat ik nooit eenigerlei hulp van God zal ontvangen, indien ik valsch zweer. Aldus hebben, met instemming der natiën, de menschen zich zelven vervloekt, niet twijfelende dat God hen zou vloeken, indien zij logen tegen de waarheid, terwijl zij plechtig God als getuige er van aanriepen.

Naar aanleiding van andere Schriftuurplaatsen wordt er bijgevoegd: *Gij zult den Heere uwe eeden houden*, Num. 30 : 2, dat bedoeld kan wezen, hetzij:

1. Van die geloften, die aan God gedaan zijn; deze moeten stipt nagekomen worden. Pred. 5 : 4, 5; of:

2. Van de beloften, gedaan aan onze broederen, en voor welker opgerechtheid God als getuige werd aangeroepen; dezen moeten den Heere gehouden worden, met het oog op Hem, en om Zijnentwil, want door de belofte met eede te bevestigen, hebben wij ons tot schuldenaars gemaakt van Hem, en indien wij eene aldus bevestigde belofte breken, dan *hebben wij niet slechts den menschen, maar ook Gode gelogen.*

II. Er wordt bijgevoegd, dat het gebod niet slechts het valsche zweren verbiedt, maar ook alle roekeloos, onnoodig zweren: *Zweert ganschelijk niet*, vers 34. Vergel. Jak. 5 : 12. Niet alsof alle zweren zondig is; dat is er zóó ver van daan, dat het, indien het op de rechte wijze geschiedt, deel uitmaakt van de Godsvereering, en wij er *Gode de eer mede geven, die wij Zijn' Naam verschuldigd zijn*, zie Deut. 6 : 13; 10 : 20; Jes. 45 : 22; Jer. 4 : 2. Wij bevinden. dat Paulus, als het noodig was, door zulke plechtigheden bevestigde wat hij gezegd had, 2 Cor. 1 : 23. Als wij zweren, verpanden wij de waarheid van iets dat bekend is, om de waarheid te bevestigen van iets, dat twijfelachtig, of onbekend is. Wij beroepen ons op eene grootere kennis, een hooger hof, en roepen de wrake

over ons in van een rechtvaardig Rechter, indien wij bedriegelijk zweren.

Nu is het gevoelen van Christus in deze zaak:

1. Dat wij *ganschelijk niet moeten zweren* dan alleen wanneer wij er rechtmatig toe geroepen worden, en de rechtvaardigheid, of de liefde tot onzen broeder, of de eerbied voor het gemeenebest, het noodig maken tot *een einde van alle tegenspreken*, Hebr. 6 : 16, over welke noodzakelijkheid de burgerlijke overheid gewoonlijk heeft te oordeelen. Wij moeten niet zweren, maar wij kunnen bezworen worden, en aldus er toe worden verplicht, maar wij moeten ons den eed niet opdringen tot ons eigen wereldsch voordeel.

2. Dat wij niet lichtvaardig of oneerbiedig moeten zweren in gewone dagelijksche gesprekken. Het is eene groote zonde om in scherts een beroep te doen op de Majesteit des hemels, dat, iets heiligs zijnde, altijd zeer ernstig moet blijven. Het is een grove ontheiliging van Gods heiligen Naam en van een der heilige zaken, die *de kinderen Israels den Heere heiligen*. Het is eene zonde, waarvoor geen dekmantel, geene verontschuldiging te vinden is, en daarom is het een teeken van een ongodvruchtig hart, waarin vijandschap heerscht tegen God: *Uwe vijanden* gebruiken Uwen naam ijdellijk. 1)

3. Dat wij zeer bijzonder eeden van belofte moeten vermijden, van welke Christus hier inzonderheid spreekt, want dezen moeten gehouden worden. De invloed van een' eed ter bevestiging houdt onmiddelijk op, als wij getrouwelijk de waarheid, de geheele waarheid, ontdekt hebben; maar een eed van belofte verbindt zóó lang, en kan op zóó velerlei wijze gebroken worden, door het plotselinge overvallen worden, zoowel als door de kracht van eene verzoeking, dat hij niet anders dan in groote noodzakelijkheid afgelegd moet worden. Het herhaalde eischen en gebruiken van eeden is een blaam op de Christenen, die van zulk eene erkende waarheidsliefde en trouw behoorden te zijn, dat hun eenvoudig woord even heilig moest wezen als hunne plechtige eeden.

4. Dat wij bij geenerlei schepsel moeten zweren. Er schijnen menschen te zijn, die uit eerbied voor den naam Gods (naar zij denken) er geen gebruik van willen maken om te zweren, maar wel zweren *bij den hemel, of bij de aarde*, enz. Christus verbiedt dit hier, vers 34, en Hij toont, dat er niets is, waarbij wij kunnen zweren, of het staat op de eene of andere wijze in betrekking tot God, die de Bron en Oorsprong is van alle wezens, en dat het dus even gevaarlijk is bij hen te zweren, als bij God zelf; het is de waarheid van het schepsel, die op het spel staat; nu kan deze niet anders tot getuigenis dienen, dan in zoover zij in betrekking staat tot God, die de *summum verum — de hoogste Waarheid is*. Bijvoorbeeld: *a. Zweert niet bij den hemel:* „Dit is waar, zoo waar als er een hemel is"; *want hij is Gods troon*, waar Hij woont, en op eene bijzondere wijze Zijne heerlijkheid openbaart, zooals een vorst op zijn' troon. Daar dit de onafscheidelijke waardigheid is der bovenwereld, kunt gij niet *zweren bij den hemel*, of gij zweert bij God zelf. *b. Noch bij de aarde, omdat zij is de voetbank Zijner voeten.* Hij bestuurt de bewegingen van deze lagere wereld; zooals Hij heerscht in den hemel, zoo regeert Hij over de aarde; en hoewel zij onder Zijne voeten is, is zij ook onder Zijn oog en onder Zijne zorge en staat in betrekking tot Hem als Zijner, Ps. 24 : 1. *De aarde is des Heeren*; zoodat, bij haar zwerende, gij bij haren Eigenaar zweert. *c. Noch bij Jeruzalem*, eene plaats, waarvoor de Joden zulk een vereering koesterden, dat zij van niets heiligers konden spreken om *bij te zweren*. Maar behalve de algemeene betrekking van Jeruzalem tot God, als zijnde een deel der aarde, staat zij ook in eene bijzondere betrekking tot Hem, *want zij is de stad des grooten Konings*, Ps. 48 : 3; *de stad Gods*, Ps. 46 : 5, daarom heeft Hij er belang bij, en bij elken eed, die er bij gezworen wordt. *d. Noch bij uw hoofd zult gij zweren*, hoewel het nabij u is, en een deel van u uitmaakt, is het toch meer van God dan van u; want Hij heeft het gemaakt, en heeft er al de krachten en vermogens van geformeerd, terwijl gij zelf door geenerlei natuurlijken of innerlijken invloed de kleur van *eén haar* kunt veranderen in *wit of zwart*: zoodat gij niet kunt *zweren bij uw hoofd*, of gij zweert bij Hem, die *het Leven is van uw hoofd*, en *het opheft.*" Ps. 3 : 4. *e.* Dat wij ons dus in al onzen omgang moeten vergenoehen met *Ja, ja;* en *Neen, neen*, vers 27. Laten wij in onze gewone gesprekken, als wij iets verklaren, of bevestigen, alleen zeggen: *Ja*, het is zoo; en zoo het noodig is, om aan onze verzekering kracht bij te zetten, mogen wij het verdubbelen, en zeggen: Ja, ja, het is wezenlijk zoo. *Voorwaar, voorwaar*, was het *ja, ja*, van onzen Heiland. En zoo ook, als wij iets ontkennen, laat het genoeg zijn te zeggen: Neen, of, indien het vereischt wordt de ontkenning te herhalen, zoo laat ons zeggen: Neen, neen. Indien onze trouw bekend is, dan zal dit volstaan om ons geloof te doen vinden, en zoo onze trouw in twijfel getrokken wordt, dan zal het zweren en vloeken om ons beweren te steunen, het nog meer verdacht maken. Wie eene onheiligen eed kan *doorzwelgen*, zal geen *leugen uitzijgen*.

De reden is opmerkelijk: *Wat boven deze is, dat is uit den booze*, al staat het niet gelijk met de ongerechtigheid van een' eed. Het komt voort uit het bederf van den menschelijke natuur, uit drift en hartstocht, uit eene heerschende ijdelheid in het hart, en eene minachting van heilige zaken. Het komt voort uit die bedriegelijkheid, die in de menschen is: *Alle menschen zijn leugenaars*, daarom gebruiken de menschen deze betuigingen, omdat zij elkander wantrouwen, en denken, dat zij zonder die betuigingen niet geloofd zullen worden. Christenen behooren, om den goeden naam van hun' Godsdienst, niet slechts na te laten hetgeen in zich zelf reeds kwaad is, maar ook hetgeen *uit kwaad voortkomt en er den schijn van heeft*. Datgene kan verdacht worden slecht te zijn, dat uit eene slechte oorzaak voortkomt. Een

1) Ps. 139 : 20, naar de Engelsche overzetting.

eed is eene remedie, welke een ziekte veronderstelt.

38. Gij hebt gehoord dat gezegd is: Oog om oog en tand om tand. 39. Maar Ik zeg u, dat gij den booze niet wederstaat; maar zoo wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe. 40. En zoo iemand met u rechten wil, en uwen rok nemen, laat hem ook den mantel. 41. En zoo wie u zal dwingen eene mijl te gaan, ga met hem twee mijlen. 42. Geef dengene, die iets van u bidt, en keer u niet af van dengene, die van u leenen wil.

In deze verzen wordt de wet der wedervergelding verklaard, en in zekeren zin ingetrokken. Merk op:

I. Wat in het *Oude Testament vergunning, toelating* was in een geval van toegebrachte schade. De uitdrukking hier is alleen: *Gij hebt gehoord dat gezegd is;* niet, gelijk te voren, betreffende de wet der Tien Geboden, *dat gezegd werd van,* of tot, *de ouden.* Het was geen gebod, dat iedereen noodzakelijkerwijs zulk eene voldoening moest eischen; maar zij mochten er wettelijk op aandringen, indien hun dit behaagde, *oog om oog, en tand om tand.* Dit vinden wij in Ex. 21 : 24; Lev. 24 : 20; Deut. 19 : 21. In al die plaatsen wordt dit aangewezen als te moeten geschieden door de overheid, die *het zwaard niet te vergeefs draagt,* maar *Gods dienares is, eene wreekster tot straf dengenen, die kwaad doen,* Rom. 13 : 4. Het was eene aanwijzing voor de rechters van het Joodsche volk van de straffen, die in het geval van verminkingen opgelegd moesten worden, ter verschrikking van dezulken, die kwaad doen, aan den eenen kant, en tot weerhouding van hen, aan wie het kwaad gedaan wordt, van den anderen kant, opdat dezen geene zwaardere straf eischen dan rechtvaardig is. Het is niet: *een leven om een oog,* noch *een ledemaat om eene tand*: maar neem verhoudingen in acht; en in Num. 35 : 31 wordt te kennen gegeven, dat in zulk een geval het verbeurde door geld vergoed kon worden; want indien bepaald is, dat *geen rantsoen genomen mag worden voor het leven van een' moordenaar,* dan ligt daar in opgesloten, dat geldelijke vergoeding in geval van verminking wèl toelaatbaar was.

Maar sommigen van de Joodsche leeraren, die voorzeker niet de barmhartigste menschen ter wereld waren, drongen er op aan als op eene noodzakelijkheid, dat die wrake volvoerd zou worden, zelfs door particulieren, en dat er geene plaats overbleef voor kwijtschelding der straf, of het aannemen eener vergoeding. Zelfs thans, nu zij onder het bestuur stonden van de Romeinsche magistraten, en de rechtswetten bijgevolg nietig waren geworden, of vervallen verklaard, bleven zij toch nog ijveren voor alles wat hard en streng was.

Nu is dit in zoover van kracht voor ons, als eene aanwijzing voor de overheid, om het zwaard der gerechtigheid te gebruiken overeenkomstig de goede en heilzame wetten des lands, tot verschrikking der boosdoeners, en om de verdrukten recht te doen. Het was een rechter, *die God niet vreesde en geen mensch* ontzag, die der arme weduwe *geen recht wilde doen van haar tegenpartij,* Lukas 18 : 2, 3. En het is een regel voor wetgevers, om dienovereenkomstig de straf evenredig te maken aan de misdaad, ter beteugeling van roof en geweld, en ter bescherming der onschuld.

II. Wat *de Nieuw-Testamentische regel is.* Wat betreft den eischer, het is zijn plicht het *onrecht, of nadeel, dat hem aangedaan, of berokkend is, te vergeven,* en niet méér aan te dringen op het straffen er van dan noodig is voor het algemeene welzijn; en die regel is in overeenstemming met de zachtmoedigheid van Christus, en de zachtheid van Zijn juk.

Twee dingen worden ons hier door Christus geleerd:

1. Wij moeten niet wraakgierig zijn, vers 31; *Ik zeg u, dat gij den booze niet wederstaat;* — den boozen mensch, die u schadelijk is. Het weerstaan van elken boozen aanslag op ons is hier even algemeen en uitdrukkelijk verboden, als *het wederstaan van de machten,* Rom. 13 : 2; en toch wordt hiermede de wet der zelfbewaring, en de zorge, die wij moeten hebben voor ons gezin, niet opgeheven. Wij mogen het *kwade mijden,* en het in zooverre *weerstaan* als noodig is voor onze eigene veiligheid; maar wij moeten *geen kwaad met kwaad vergelden,* geen wrok koesteren en ons niet wreken, en er ons niet op toeleggen om hen, die ons onvriendelijk behandeld hebben, met gelijke munt te betalen. Wij moeten boven hen staan door hun te vergeven, Spr. 20 : 22, 24 : 29; 25 : 21, 22; Rom. 12 : 17. De wet der wedervergelding moet in overeenstemming gebracht worden met de wet der liefde; en zoo iemand ons nadeel heeft berokkend, dan is de vergelding er van ook niet in onze handen, maar in Gods handen, aan wiens toorn wij plaats moeten geven; en soms is zij in de handen van Zijne plaatsvervangers, waar dat noodig is tot handhaving van den publieken vrede. Maar als wij onzen broeder leed doen, zal het ons niet rechtvaardigen te zeggen, dat hij begonnen is; want het is de tweede slag, die den twist formeert, en als wij benadeeld waren, dan hadden wij de gelegenheid, niet om ons benadeelen van hem te rechtvaardigen, maar om ons als ware discipelen van Christus te betoonen door hem te vergeven.

Onze Heiland wijst in het bijzonder op drie zaken, om aan te toonen, dat Christenen geduldig toegeven moeten aan hen, die hard en ongevoelig jegens hen handelen, veeleer dan met hen te gaan twisten. En in deze drie zaken zijn ook anderen begrepen. *a.* Een slag op de wang, een kaakslag, dat eene schade, een letsel is, toegebracht aan mijn lichaam. *„Wie u op de rechterwang slaat,* dat niet slechts pijn doet, maar ook een hoon, eene beleediging is, 2 Cor. 11 : 20. Indien iemand u in toorn of uit minachting aldus mishandelt, *keert hem ook de andere toe";* dat is: „in plaats van deze beleediging te wreken, bereidt u voor op nòg eene beleediging, en draag haar met geduld;

betaalt den ruwen mensch niet met gelijke munt; daagt hem niet uit, en voert geen rechtsgeding tegen hem. Als het voor het algemeene welzijn noodig is, dat hij verplicht wordt zich betamelijk te gedragen, zoo laat dit over aan den magistraat; maar wat u aangaat, zal het meestal de verstandigste partij zijn, om de zaak voorbij te zien, en er geene verdere notitie van te nemen. Er zijn geene beenderen gebroken. de schade is niet heel groot, vergeef en vergeet het; en indien trotsche dwazen daarom kwaad van u denken, u minachten en bespotten, zoo zullen verstandige lieden er u om waardeeren en eeren als een volgeling van den gezegenden Zaligmaker, die hoewel Hij de Rechter was van Israel, hen niet sloeg, die Hem op het kinnebakken sloegen, Micha 4 : 14. Hoewel dit ons nu zou kunnen blootstellen aan eene herhaling van die beleediging, en dat is dan ook werkelijk het toekeeren van de andere wang, zoo laat ons dit niet ontroeren, maar laat ons op God vertrouwen en op Zijne voorzienigheid, om ons in den weg van onzen plicht te beschermen. Het vergeven van de eene beleediging kan wellicht eene andere voorkomen, terwijl het wreken er van allicht eene nieuwe zou uitlokken. Sommigen zullen gewonnen worden door onderwerping, die door weerstand slechts te meer verbitterd zouden worden, Spr. 25 : 22. Ons loon is echter in Christus' handen, die ons den smaad, welken wij aldus geduldig verdragen, vergoeden zal met eeuwige eer en heerlijkheid, en al wordt ons die versmaadheid ook niet direct aangedaan, zoo wij haar om des gewetenswil verdragen, in overeenstemming met Christus' voorbeeld, dan zal zij op de rekening gesteld worden van lijden om Christus' wil. *b.* Het verlies van een' rok, dat een onrecht is, mij aangedaan in mijne bezitting (vers 40); *zoo iemand met u rechten wil, en uwen rok nemen.* Het is een hard geval. Het is iets gansch gewoons, dat een rechtsgeding gebruikt wordt, om de grootste schade, het grootste nadeel te berokkenen. Hoewel de rechters rechtvaardig en omzichtig zijn, is het voor slechte menschen, die voor geene eeden of vervalschingen terugdeinzen, toch mogelijk, om door de wet iemand den rok van het lijf te kunnen nemen. *Verwonder u er niet over,* Pred. 5 : 7. Maar, in plaats van in zulk een geval u, bij wijze van wraakoefening, nu ook tot de wet te wenden en van uwe zijde een proces te beginnen, en op het uiterste punt van uw recht te staan, laat hem liever *ook den mantel nemen.* Is de zaak van weinig aanbelang, die wij zonder groote schade voor ons gezin kunnen verliezen, dan is het goed om maar om des vredes wil te berusten. „Het zal u niet zooveel kosten om een nieuwen mantel te koopen, als het u kosten zou, om door een proces den ouden terug te krijgen; en zoo gij hem dus niet langs vreedzamen weg terug kunt krijgen, dan is het beter om hem door hem te laten nemen." Het gaan van eene mijl doordwang, dat een onrecht is, mij aangedaan in mijne vrijheid, vers 41, *„Zoo wie u zal dwingen eene mijl te gaan* om eene boodschap voor hem te doen, of hem te begeleiden, of te bezoeken, laat het u niet verdrieten; *ga* liever *twee mijlen met hem,* dan met hem in onmin te komen." Zeg niet: „Ik zou het doen, als ik er niet toe gedwongen was, want ik haat dwang"; zeg liever: „Daarom zal ik het doen, want anders zou er twist of oneenigheid komen;" het is beter hem te dienen, dan uwe eigene lusten tot hoogmoed en wraak te dienen. Sommigen geven er dezen zin aan: De Joden leerden, dat de discipelen der wijzen, en de onderzoekers der wet, niet gelijk anderen door de beambten des konings geprest mochten worden om in dienst van den staat te reizen; maar Christus wil niet, dat Zijne discipelen van dit voorrecht gebruik zouden maken, maar liever zich naar de regeering moesten voegen, dan haar aanstoot te geven. Waar het alles op neerkomt is, dat Christenen niet pleitziek moeten zijn. Geringe schade of nadeel moet geleden worden, zonder er veel acht op te slaan; en is de schade of het nadeel zoo groot, dat het ons de verplichting oplegt herstel van onrecht te zoeken, dan moet dit voor een goed doeleinde wezen, en zonder gedachte aan wraak. Hoewel wij geene beleediging of onrecht moeten uitlokken, moeten wij ze, in den weg des plichts, blijmoedig weten te dragen. Zegt iemand nu: Vleesch en bloed kunnen zulk eene beleediging niet dragen, zoo laat hij zich herinneren, dat *vleesch en bloed het koninkrijk Gods niet zullen beërven.*

2. Wij moeten liefderijk en weldadig zijn, vers 42; moeten onze naasten niet slechts niet benadeelen, maar er naar streven hun al het goed te doen, dat wij kunnen. *a.* Wij moeten bereid zijn te geven: *„Geeft dengene, die iets van u bidt.* Hebt gij vermogen, beschouw het verzoek van uwen broeder als eene gelegenheid, die u geschonken is, om aalmoezen te geven." Als een voorwerp voor barmhartigheid zich voordoet, dan behooren wij te geven op het eerste woord: *Geef een deel aan zeven, ja ook aan acht;* toch moeten de zaken onzer liefdadigheid *met recht beschikt worden,* Ps. 112 : 5, opdat wij niet geven aan de luien en onwaardigen wat gegeven moet worden aan de nooddruftigen en verdienstelijken. Wat God tot ons zegt, moeten wij bereid zijn tot onze arme broederen te zeggen: *Bidt en u zal gegeven worden. b.* Wij moeten bereid zijn te leenen. Dit is soms eene even groote liefdadigheid als geven, daar het niet slechts den tegenwoordigen nood lenigt, maar hem, die ontleent, verplicht tot zorgzaamheid, naarstigheid en eerlijkheid; en daarom: *Keert u niet af van dengene, die van u leenen wil* iets om van te leven, of iets om handel mede te doen. Gaat hen, van wie gij weet, dat zij u zulk een verzoek doen zullen, niet uit den weg, en verzint ook geene verontschuldigingen, waarmede gij hun verzoek kunt weigeren. Weest toegankelijk voor *dengene, die van u leenen wil,* hij zou beschroomd kunnen zijn, en den moed niet hebben om zijne omstandigheden bekend te maken en om de gunst te vragen, gij kent zoowel zijn nood als zijn verlangen, zoo biedt hem dan den vriendendienst aan. *Exorabor antequam rogor; honestis precibus occurram — Ik zal reeds overgehaald zijn, vóór ik gebeden word; het eerbare*

verzoek zal ik voorkomen. Seneca, *De Vita Beatâ.* Het betaamt ons aldus voortvarend te zijn in daden van vriendelijkheid, want God hoort ons, eer wij roepen, en *komt ons voor met zegeningen van het goede.*

43. Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uwen naaste liefhebben en uwen vijand zult gij haten. 44. Maar Ik zeg u: hebt uwe vijanden lief; zegent ze, die u vervloeken; doet wel dengenen, die u haten; en bidt voor degenen, die u geweld doen, en die u vervolgen; 45. Opdat gij moogt kinderen zijn uws Vaders, die in de hemelen is: want Hij doet Zijne zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. 46. Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat loon hebt gij? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? 47. En indien gij uwe broeders alleen groet, wat doet gij boven anderen? Doen ook de tollenaars niet alzoo? 48. Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is.

Ten slotte hebben wij hier eene verklaring van de groote wet der Tweede Tafel: *Gij zult uwen naaste liefhebben,* die de vervulling was der wet.

I. Zie hier hoe deze wet verwrongen en verdorven was door de uitlegging der Joodsche leeraars, vers 43. God zeide: *Gij zult uwen naaste liefhebben*; en onder *naaste* verstonden zij alleen die van hun eigen land, volk en Godsdienst was, alleen diegenen, die aangenaam waren om ze als vrienden te beschouwen; maar dit was nog niet het ergst. Van dit gebod: *Gij zult uwen naaste liefhebben* wilden zij nu afleiden wat God nooit er mede bedoeld heeft: *Uwen vijand zult gij haten;* en zij beschouwden als vijanden wie zij wilden, aldus door hunne inzetting het gebod Gods krachteloos makende, hoewel er bepaalde wetten waren in tegenovergestelden zin, Ex. 23 : 4, 5; Deut. 23 : 7, *Den Edomiet en den Egyptenaar zult gij voor geen gruwel houden,* hoewel deze natiën den Israelieten even vijandig gezind waren als wie ook. Het is waar: God stelde hen aan om de zeven volken van Kanaän uit te roeien, en verbood hun een verbond met hen aan te gaan, maar er was eene bijzondere reden hiervoor — plaats te maken voor Israel, en opdat die natiën geen *strik voor hen* zouden worden; maar het was heel boosaardig hieruit af te leiden, dat zij al hunne vijanden moesten haten; maar de zedelijke philosophie van de Heidenen liet dit toe. Het is Cicero's regel: *Nemini nocere nisi prius lacessitum injuriâ — niemand te benadeelen tenzij men het eerst benadeeld werd. De Offic.* Zie hoe gaarne de verdorvene hartstochten steun zoeken in het woord van God, en door *het gebod oorzaak nemen* om zich te rechtvaardigen.

II. Zie hoe het opgehelderd is door het gebod van den Heere Jezus, die ons eene andere les leert: *„Maar Ik zeg u, Ik,* die kome, om de groote Vredemaker te zijn, de algemeene Verzoener, die u liefhad, toen gij vreemdelingen en vijanden waart, *Ik zeg u, hebt uwe vijanden lief,"* vers 44. Al zijn de menschen nog zoo slecht, en al behandelen zij ons nog zoo laag, dit ontheft ons toch niet van onze groote schuld jegens hen, de schuld der liefde tot ons geslacht. Het kan niet anders of wij moeten in ons hart den wensch vinden om te schaden, of ten minste slechts eene zeer koele begeerte om goed te doen aan hen, *die ons haten,* en beleedigend voor ons waren, maar wat op den bodem hiervan is, is een wortel van bitterheid, die uitgerukt moet worden, en een overblijfsel van de verdorvene natuur, dat door genade moet worden overwonnen. Het is de groote plicht der Christenen *hunne vijanden lief te hebben,* wij kunnen geene heuschheid of inschikkelijkheid hebben voor de openbaar goddeloozen en onheiligen, noch vertrouwen stellen in iemand dien wij als bedriegelijk hebben leeren kennen; ook kunnen wij niet ieder even lief hebben, maar wij moeten eerbied betoonen voor de menschelijke natuur, en in zoo ver „een iegelijk eeren", dat wij met genoegen opmerken hetgeen beminnenswaardig en loffelijk is ook in onze vijanden, zooals oprechtheid, een goed humeur, geleerdheid, zedelijke deugd, vriendelijkheid voor anderen, het belijden van den Godsdienst, enz. en dit in hen liefhebben, hoewel zij onze vijanden zijn. Wij moeten medelijden met, en welwillendheid voor, hen hebben. Hier wordt ons gezegd:

1. Dat wij goed van hen moeten *spreken. Zegent ze, die u vervloeken.* Als wij tot hen spreken, moeten wij hun' smaad beantwoorden met vriendelijke; beleefde woorden, en *geen schelden met schelden vergelden.* Achter hun' rug moeten wij in hen loven wat loffelijk is, en als wij al het goed van hen gezegd hebben, dat wij kunnen, niet haastig zijn om nog iets anders te zeggen. Zie 1 Petr. 3 : 9. Zij, op wier tong *de wet der vriendelijkheid is,* kunnen goede woorden geven aan hen, van wie zij booze woorden ontvangen.

2. Dat wij hun wel moeten *doen: „Doet wel dengenen, die u haten,* en dat zal nog een beter bewijs van liefde zijn dan goede woorden. Weest bereid hun al de wezenlijke vriendelijkheid te bewijzen, die gij kunt, en weest blijde met de gelegenheid om het te doen, in hun lichaam, hunne bezittingen, hun naam, hun gezin, en bovenal, goed te doen aan hunne ziel." Van Aartsbisschop Cranmer heeft men gezegd, dat het middel om hem te vriend te maken was hem kwaad te berokkenen, zoo velen waren er, die hem een ondienst deden, en aan wie hij goede diensten bewees.

3. Wij moeten *voor hen bidden; Bidt voor degenen, die u haten, die u geweld doen, en die u vervolgen. a.* Het is voor de uitnemendste heiligen niets nieuws, dat zij door slechte menschen gehaat, en vervloekt, en vervolgd en geweld aangedaan worden: Christus zelf is aldus door hen behandeld. *b.* Als wij ooit zulk eene behandeling ondervinden, dan hebben wij de gelegenheid om te toonen, dat wij ons naar het voorschrift en het voorbeeld van Christus ge-

dragen, door te bidden voor hen, die ons dit aandoen. Als wij op geene andere wijze van onze liefde voor hen kunnen getuigen, dan kunnen wij het zonder praalvertoon op die wijze doen, en hierin zullen wij gewisselijk niet durven veinzen. Wij moeten bidden, dat God hun zal vergeven, dat het hun nooit slecht zal gaan om hetgeen zij tegen ons gedaan hebben, en dat Hij hen neige om in vrede met ons te leven, en dit is een middel om hen er toe te brengen. In zijne Laconische Apophtegmen verhaalt Plutarchus van Aristo: Toen iemand het gezegde prees van Cleomenes, die, op de vraag: *wat een goed koning behoort te doen,* antwoordde: *Goed aan zijne vrienden, en kwaad aan zijne vijanden,* zeide: Hoe veel beter is het *goed te doen aan onze vrienden, en van onze vijanden vrienden te maken.* Dat is *vurige kolen op hun hoofd hoopen.*

Om aan dit gebod van *onze vijanden lief te hebben,* (dat zoo hard schijnt) kracht bij te zetten, worden hier twee redenen opgegeven. Wij moeten het doen: Opdat wij mogen wezen *gelijk God, onze Vader,* „opdat gij u bewijst *kinderen te zijn van uwen Vader, die in de hemelen is*". Kunnen wij naar een beter voorbeeld schrijven? Het is een voorbeeld, waarin liefde tot de ergste vijanden verzoend en bestaanbaar is met oneindige reinheid en heiligheid. God *doet Zijne zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen,* vers 45. Merk op, *ten eerste: Zonneschijn* en *regen* zijn groote weldaden in de wereld, en zij komen van God. Het is *Zijne zon,* die *schijnt,* en de regen wordt door Hem gezonden. Zij komen niet „natuurlijkerwijze", of „bij geval", maar van God. *Ten tweede,* gewone zegeningen moeten gewaardeerd worden als voorbeelden en bewijzen van de goedheid Gods, die er zich een milddadig weldoener in betoont van de wereld en van het menschelijk geslacht die zonder deze gunstbewijzen gansch ellendig zouden zijn, en ze toch ten eenenmale onwaardig zijn. *Ten derde.* Deze gaven van Gods gewone voorzienigheid worden zonder onderscheid toebedeeld aan *goeden* en *boozen,* aan *rechtvaardigen* en *onrechtvaardigen,* zoodat wij geene *liefde* en *haat* kunnen onderkennen uit hetgeen *voor oogen is,* maar aan hetgeen *binnen in ons is,* niet aan het schijnen der zon boven ons hoofd, maar aan het opkomen van de Zon der gerechtigheid in ons hart. *Ten vierde,* De slechtste menschen deelen met anderen in de gemakken en genoegens van dit leven, hoewel zij er misbruik van maken, en tegen God strijden met Zijne eigene wapenen, hetwelk een verbazend voorbeeld is van Gods geduld en goedertierenheid. Het was slechts eenmaal, dat God Zijne zon verbood om over de Egyptenaren te schijnen, toen er bij de Israelieten *licht was in hunne woningen;* God zou iederen dag zulk een onderscheid kunnen maken. *Ten vijfde.* De gaven van Gods milddadigheid aan slechte menschen, die in opstand zijn tegen Hem, leeren ons *wel te doen aan degenen, die ons haten;* inzonderheid, als wij daarbij bedenken, dat wij, hoewel er in ons een vleeschelijk hart is, dat in vijandschap is tegen God, toch deelen in Zijne milddadigheid. *Ten zesde.* Alleen diegenen zullen als kinderen Gods worden erkend en aangenomen, die Hem gelijken, inzonderheid in Zijne goedheid. *c.* Opdat wij hierin *anderen zullen overtreffen,* vers 46, 47. *Ten eerste Tollenaren hebben hunne vrienden lief.* De natuur neigt hen er toe, hun eigenbelang dringt hen er toe. Wel te doen aan hen, die ons weldoen, is gewone menschelijkheid, waarvan zelfs zij, die door de Joden gehaat en veracht werden, even goede bewijzen konden leveren als de besten van hen. De tollenaren waren geene menschen, die een goeden naam hadden, maar toch waren zij dankbaar aan de zulken, die hen aan hunne betrekking hadden geholpen, en beleefd jegens hen, van wie zij afhankelijk waren; en zullen wij dan niet meer en beter zijn dan zij? Door dit te doen, dienen wij ons zelven en gaan te rade met ons eigenbelang, en welk loon kunnen wij daar nu voor verwachten, tenzij eerbied voor God en het gevoel van plicht ons verder doen gaan dan natuurlijke neiging en eigenbelang? *Ten tweede.* Daarom moeten wij onze vijanden liefhebben ten einde hen te overtreffen. Indien wij Farizeën en schriftgeleerden moeten overtreffen, hoeveel te meer dan niet tollenaren! Het Christendom is nog iets méér dan menschelijkheid. Het is een ernstige vraag, en die wij dikwijls ons zelven doen moeten: „*Wat doen wij méér dan anderen? Wat uitstekends wordt door ons verricht?* Wij *weten* meer dan anderen; wij *spreken* meer dan anderen van de dingen Gods, wij *belijden* en hebben meer *beloofd* dan anderen; God heeft méér voor ons gedaan, en verwacht dus met recht van ons méér dan van anderen; de eere Gods betreft ons méér dan anderen; maar *wat doen wij méér dan anderen?* Waarin leven wij boven den maatstaf van de kinderen dezer wereld? *Zijn wij niet vleeschelijk?* En wandelen wij niet als menschen die beneden de hoedanigheid van Christenen zijn? Hierin inzonderheid moeten wij méér doen dan anderen, dat, terwijl iedereen *goed met goed* zal vergelden, wij *kwaad met goed* moeten vergelden; en dit zal van een edeler beginsel spreken, en naar een hoogeren maatstaf zijn, dan waarnaar de meeste menschen handelen. Anderen *groeten hunne broeders,* zij omhelzen die van hunne eigene partij zijn, van hunne eigene wijze van doen, en die hunne meeningen deelen; maar wij moeten onze achting en liefde niet aldus beperken, maar *onze vijanden liefhebben,* want anders: *wat loon hebben wij?* Wij kunnen het loon van Christenen niet verwachten, indien wij in deugd ons niet boven het peil van tollenaren verheffen. Zij, die een loon boven anderen wenschen, moeten er zich op toeleggen *méér dan anderen te doen.*

Eindelijk. Onze Heiland besluit dit onderwerp met deze vermaning, vers 48, *Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is.* Hetgeen verstaan kan worden:

1. In het algemeen, al deze dingen omvattende, waarin wij *navolgers Gods* moeten zijn *als geliefde kinderen.* Het is de plicht van Christenen volmaaktheid in genade en heiligheid te wen-

schen, haar na te jagen, er naar te streven, Filipp. 3 : 12—14. En hierin moeten wij ons beijveren om ons te richten naar het voorbeeld van onzen hemelschen Vader. 1 Petr. 1 : 15, 16.

2. In de bijzondere aangelegenheid, die reeds genoemd is, van *wèl te doen aan onze vijanden*; zie Lukas 6 : 36. Het is Gods volmaaktheid *beleedigingen te vergeven* en *vreemdelingen te onthalen*, en aan boozen en ondankbaren wel te doen, en het zal onze volmaaktheid zijn Hem hierin gelijk te wezen. Wij, die *zoo veel*, ja *ons alles* verschuldigd zijn aan de Goddelijke mildadigheid, behooren haar zooveel wij kunnen na te volgen.

HOOFDSTUK VI.

Na, in het vorige hoofdstuk, Zijne discipelen gewapend te hebben tegen de verdorvene leerstellingen en denkbeelden van de schriftgeleerden en Farizeën, inzonderheid tegen hunne uitlegging van de wet (die hun zuurdeesem genoemd wordt, Hoofdst. 16 : 12), gaat Christus in dit hoofdstuk er nu toe over om hen te waarschuwen tegen hunne verdorvene praktijken, tegen de twee zonden, waaraan zij, hoewel zij ze in hunne leer niet rechtvaardigden, zich in hun handel en wandel toch schuldig maakten, en wel op zoo algemeen bekende wijze, dat zij, als het ware, ze hun' bewonderaars ter navolging aanprezen. Die twee zonden waren geveinsdheid en wereldschsgezindheid, zonden, waartegen belijders van den Godsdienst bovenal op hunne hoede moeten zijn, omdat diegenen er zoo lichtelijk door omvangen worden, die aan de grovere verontreinigingen, die in de wereld zijn, door lusten en begeerlijkheden, zijn ontkomen, en dus des te gevaarlijker zijn. Wij worden hier gewaarschuwd I. Tegen geveinsdheid; wij moeten niet zijn als de geveinsden, en niet doen als de geveinsden, 1. In het geven van aalmoezen, vers 1—4. 2. In het gebed, vers 5—8. Er wordt ons niet geleerd, waar wij om bidden moeten, en hoe wij moeten bidden, vers 9—13; en te vergeven in het gebed, vers 14 : 15. In vasten, vers 16—18. II. Tegen wereldschgezindheid. 1. In onze keus, die de verderfelijke zonde is der geveinsden, vers 19—24. 2. In onze zorgen, die de ontrustende zonde is van vele goede Christenen, vers 25—34.

Hebt acht dat gij uwe aalmoes niet doet voor de menschen, om van hen gezien te worden: anders hebt gij geen loon bij uwen Vader, die in de hemelen is. 2. Wanneer gij dan aalmoes doet, zoo laat vóór u niet trompetten, gelijk de geveinsden in de synagogen en op de straten doen, opdat zij van de menschen geëerd mogen worden: voorwaar zeg Ik u, zij hebben hun loon weg. 3. Maar als gij aalmoes doet, zoo laat uwe linkerhand niet weten wat uwe rechter doet. 4. Opdat uwe aalmoes in het verborgen zij: en uw Vader, die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

Gelijk wij beter moeten doen dan de schriftgeleerden en Farizeën in het vermijden van zonden van het hart — overspel in het hart, moord in het hart — zoo moeten wij ook méér doen om den Godsdienst van het hart te handhaven en te bewaren, doende wat wij doen uit een innerlijk levensbeginsel, ten einde wél Gods goedkeuring, maar niet de toejuiching van de menschen te verkrijgen; dat is; wij moeten waken tegen geveinsdheid, die, evenals hunne leer, de zuurdeezem was van de Farizeën, Lukas 12 : 1. *Het geven van aalmoezen, gebed en vasten* zijn drie groote plichten van den Christen — de drie grondslagen der wet, zeggen de Arabieren; door dezen dienen wij God en doen Hem hulde, door *gebed* met onze *ziel*, door te *vasten* met ons *lichaam*, door *aalmoezen te geven* met onze *bezittingen*. Aldus moeten wij niet slechts *afwijken van het kwade*, maar *het goede doen*, en het goed doen, en aldus *wonen in eeuwigheid*.

Nu worden wij in deze verzen gewaarschuwd tegen geveinsdheid in het geven van aalmoezen. *Hebt acht*. Dat ons geboden wordt *acht te hebben*, of ons te hoeden, duidt aan, dat het zonde is.

1. Wij zijn er *in groot gevaar van*. Het is eene listige zonde, ijdelheid, eigen lof, mengt zich in hetgeen wij doen, eer wij het weten. De discipelen zouden er in verzoeking van kunnen komen, omdat zij de macht hadden vele wonderen te doen, en door hun wonen onder sommigen, die hen bewonderden, en anderen, die hen verachtten, want die beiden zijn eene verzoeking om een schoon gelaat te willen toonen naar het vleesch.

2. Het is eene zonde, die *ons in groot gevaar brengt*. Wacht u voor geveinsdheid, want indien zij in u heerscht, zal zij u in het verderf storten. Het is de doode vlieg, die de gansche flesch met kostelijke zalve bederft.

Er worden hier twee dingen verondersteld.

I. Het *geven van aalmoezen* is een groote plicht, een plicht, waarin al de discipelen van Christus naar vermogen overvloedig zijn moeten. Het is voorgeschreven door de wet der natuur en de wet van Mozes, en de profeten hebben er grooten nadruk op gelegd. In verschillende oude handschriften leest men hier voor *tèn eleemosunèn, uwe aalmoezen, ten dikaiosunen, uwe gerechtigheid*, want *aalmoezen*, zijn *gerechtigheid*, Ps. 112 : 9; Spr. 10 : 2. De Joden noemden *de armenbus*, de *bus der gerechtigheid*. Van hetgeen aan de armen gegeven wordt, wordt gezegd dat het hun toekomt [1]) Spr. 3 : 27. De plicht is er niet minder noodig en voortreffelijk om, dat geveinsden hem misbruiken tot streeling van hun' hoogmoed. Als bijgeloovige Papisten werken van liefdadigheid als verdienste aanmerken, dan is dit voor geldgierige Protestanten geene verontschuldiging voor hunne onvruchtbaarheid in goede werken. Het is waar: onze aalmoezen verdienen ons den hemel niet, maar even waar is het, dat wij zonder goede werken niet naar den hemel zullen gaan. Het is de *zuivere Godsdienst*, Jak. 1 : 27, en zal op dien grooten dag een toets wezen, Christus gaat hier uit van de stelling, dat Zijne discipelen *aalmoes doen*, en die het niet doen, zal Hij niet als Zijne discipelen *erkennen*.

II. Dat het een plicht is, waaraan een groot loon verbonden is, welk loon verloren wordt, indien de plicht uit veinzerij geschiedt. Soms bestaat het loon in tijdelijke zaken, *in over-*

1) In de Engelsche overzetting luidt die tekst: Onthoud geen goed van hen, aan wie het toekomt, enz.

vloed, Spr. 11 : 24, 25; 19 : 17; *in beveiliging tegen gebrek*, Spr. 28 : 27; Ps. 37 : 21, 25; *in ondersteuning in nood of benauwdheid;* Ps. 41 : 1, 2; *in eere en een goeden naam*, welke het meest te beurt vallen aan hen, die ze het minst begeeren; Ps. 112 : 9. Evenwel, het zal beloond worden in de opstanding der rechtvaardigen, *in eeuwigen rijkdom;* Lukas 16 : 14. *Quas dederis, solas semper habebis, opes.*

De rijkdom, dien gij mededeelt, is de eenige rijkdom, dien gij altijd behoudt. — Martialis.

Dit nu verondersteld zijnde, let nu op:

1. Hetgeen de *praktijk* was *van de geveinsden* ten opzichte van dezen plicht. Zij hebben dien plicht volbracht, voorzeker! maar niet uit het beginsel van gehoorzaamheid aan God, of uit liefde jegens de menschen, maar uit hoogmoed en verwaandheid; niet uit medelijden jegens de armen, maar uit praalzucht, om geroemd te worden als deugdzame mannen, en zich aldus de achting van het volk te verwerven, waarmede zij dan hun voordeel wisten te doen, zoodat zij veel meer ontvingen dan zij gaven. Met deze bedoeling gaven zij dan ook hunne aalmoezen *in de synagogen, en in de straten*, waar de grootste toeloop was van het volk, en zij dus het meest gezien werden door de lieden, die hunne vrijgevigheid loofden, omdat zij er in deelden, maar te onwetend waren om hun' afschuwelijken hoogmoed te doorzien. Waarschijnlijk waren er in de synagogen collecten voor de armen, en de gewone bedelaars waren op straat en op de wegen, en zoo verkozen zij dan dáár in het publiek hun aalmoes te doen. Niet, dat het ontwettig is aalmoezen te geven *waar de menschen ons zien kunnen;* dit mogen wij doen en moeten wij doen, maar niet *opdat de menschen ons zien zullen*, veeleer behooren wij die voorwerpen van liefdadigheid te kiezen, die minder in het oog vallen. Als de geveinsden in hunne eigene huizen aalmoes deden, lieten zij *op de trompet blazen*, onder voorwendsel van de armen samen te roepen om hun de aalmoezen uit te reiken, maar in werkelijkheid om hunne liefdadigheid bekend te maken, er de aandacht op te vestigen, opdat men er van spreken zou.

Het oordeel nu, dat Christus hierover uitspreekt, is zeer opmerkelijk: *Voorwaar Ik zeg u, dat zij hun' loon weg hebben.* Op den eersten aanblik schijnt dit eene belofte. Indien zij hun' loon weg hebben, dan hebben zij genoeg, maar er zijn twee woorden in, die het tot eene bedreiging maken. *a.* Het is een loon, maar het *is hun* loon, niet het loon, dat God belooft aan hen, die weldoen, maar het loon, dat zij zich zelven beloven, en dat is een armzalig loon. Zij deden het om van *de menschen gezien te worden*, en zij *zijn* door de menschen gezien, zij verkozen hunne eigene handelingen, waarmede zij zich zelven misleidden, en nu zullen zij hebben wat zij verkozen. Vleeschelijk gezinde belijders maken een beding met God voor bevordering, eer, rijkdom, en zij zullen hun' buik vol krijgen, Ps. 17 : 14 van deze dingen; maar laten zij nu ook niets meer verwachten. Dat is hun troost, Lukas 6 : 24, hun goed, Lukas 16 : 25, en daarmede zullen zij weggezonden worden. *„Zijt gij niet met mij eens geworden voor een penning?* Het is de overeenkomst, waaraan gij u te houden zult hebben." *b.* Het is een *loon*, maar het is *een tegenwoordig loon*, zij *hebben* het; en er is hun geen weggelegd in de toekomst. Al wat zij waarschijnlijk ooit van God zullen hebben, hebben zij nu; zij hebben hun loon hier, en hebben er geen te hopen hier namaals. *Apechousi ton misthon.* Het beteekent *volledige ontvangst*, algeheele afbetaling. Het loon, dat de Godvruchtigen in dit leven ontvangen, is slechts *eene betaling in mindering;* er zal meer volgen, veel meer; maar de geveinsden hebben hun *al* in deze wereld; zóó zal hun oordeel wezen, zij hebben het zelf beslist. Voor de heiligen is de wereld slechts *teerkost*, voor de geveinsden is zij *betaling*, het is hun deel.

2. Wat hieromtrent *het gebod* is *van onzen Heere Jezus*, vers 3, 4. Hij, die zelf zulk een voorbeeld was van ootmoed, dringt er bij Zijne discipelen op aan, als volstrekt noodzakelijk voor het welbehaaglijk zijn van hetgeen zij doen, *„Laat uwe linkerhand niet weten, wat uwe rechter doet*, als gij aalmoes doet". Wellicht was dit eene toespeling op de plaatsing van het Corban, de armenbus, of de kist, waarin zij hunne vrijwillige offergaven wierpen, aan de rechterzijde van den ingang des tempels, zoodat zij er hunne gaven met de *rechterhand* in deden. Of wel, het geven van aalmoezen met de *rechterhand*, duidt bereidwilligheid en vastberadenheid er toe aan; doe het geschikt, handig, niet linksch of met eene linksche bedoeling. De *rechterhand* kan gebruikt worden om de armen te helpen, hen op te heffen, voor hen te schrijven, hunne wonden te verbinden, en op andere wijzen, behalve nog voor het geven; maar „welke vriendelijkheid gij ook met uwe rechterhand doet aan de armen, *laat uwe linkerhand het niet weten;* verberg het zooveel gij kunt; doe al het mogelijke om het voor u te houden. Doe het, omdat het een goed werk is, niet omdat het u een goeden naam zal geven." *In omnibus factis, re, non teste, moveamur. — In al onze handelingen moeten wij ons door het beoogde doel, niet door den toeschouwer laten influenceeren.* Cic. de Fin. Er wordt te kennen gegeven, dat wij *anderen* niet moeten laten weten wat wij doen; neen, niet hen die aan *onze linkerhand* staan, die zeer dicht bij ons zijn. In plaats van hen er mede bekend te maken, verberg het voor hen, zoo het mogelijk is; toon, dat gij zóó verlangt om het voor hen te verbergen, dat zij uit beleefdheid er niet over spreken, en het ook aan anderen niet mededeelen. *a.* Dat wij er *zelf* niet te veel acht op moeten slaan; de linkerhand is een deel van ons; wij moeten ook bij ons zelven niet al te veel letten op het goede dat wij doen, er ons zelven niet om bewonderen. Eigenwaan en zelfbehagen, en een aanbidden van onze eigene schaduw zijn uitspruitsels van hoogmoed, even gevaarlijk als verwaandheid en praalzucht, het verlangen om door de menschen gezien te worden. Wij bevinden, dat aan diegenen hunne goede werken in eere herdacht werden, die ze zelf hadden vergeten: *Wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig?*

3. Wat de *belofte is aan hen, die aldus op-*

recht en nederig zijn in hun aalmoes doen : Uwe aalmoes zij in het verborgen, dan zal *uw Vader, die in het verborgen ziet,* ze opmerken. Als wij zelf van onze goede daden het minst notitie nemen, worden zij door God het meest opgemerkt. Gelijk God het onrecht hoort, dat ons wordt aangedaan, als wij het niet hooren, Ps. 38 : 14, 15, zoo ziet Hij het goed, dat door ons gedaan wordt, als wij het niet zien. Gelijk het eene verschrikking is voor de geveinsden, dat God *ziet in het verborgen,* zoo is dit voor oprechte Christenen eene vertroosting. Maar dit is niet alles; niet slechts het opmerken en de lof, maar het loon is van God, *Hij zelf zal het u in het openbaar vergelden.* Zij, die bij hun aalmoes doen er naar streven zich Gode welbehaaglijk te maken, nemen Hem aan als hun Betaalmeester. De geveinsde grijpt naar de schaduw, maar de oprechte verzekert zich van het wezen. Let op den nadruk, waarmede dit hier gezegd wordt: *Hij zelf zal vergelden,* Hij zelf zal de Belooner wezen, Hebr. 11 : 6. Laat het Hem gerust over om het te vergelden; ja *Hij zelf zal het Loon wezen,* Gen. 15 : 1, uw *loon zeer groot.* Hij zal u beloonen als uw Vader, niet als een meester, die zijn' dienstknecht geeft wat hij verdiend heeft en niets meer, maar als een vader, die veel meer geeft, en zonder beperking, aan zijn' zoon, die hem dient. Ja, Hij zal u *in het openbaar* vergelden, indien niet heden, dan toch in dien grooten dag; *alsdan zal een iegelijk lof hebben van God,* openlijken lof, gij zult beleden worden *voor de menschen,* Indien het werk niet openbaar was, zal het loon wèl openbaar wezen, en dat is beter.

5. En wanneer gij bidt, zoo zult gij niet zijn, gelijk de geveinsden: want die plegen gaarne in de synagogen en op de hoeken der straten staande te bidden, opdat zij van de menschen mogen gezien worden. Voorwaar Ik zeg u, dat zij hun loon weg hebben. 6. Maar gij, wanneer gij bidt, gaat in uwe binnenkamer, en uwe deur gesloten hebbende, bidt uwen Vader, die in het verborgen is; en uw Vader, die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden. 7. En als gij bidt, zoo gebruikt geen ijdel verhaal van woorden, gelijk de Heidenen: want zij meenen, dat zij door hunne veelheid van woorden zullen verhoord worden. 8. Wordt dan hun niet gelijk, want uw Vader weet, wat gij van noode hebt, eer gij Hem bidt.

In het *gebed* hebben wij meer onmiddellijk met God te doen dan met *aalmoes doen,* en daarom is het van nog zooveel te grooter belang voor ons om er *oprecht* in te zijn, en dat is het, waar wij hier op gewezen worden. *Wanneer gij bidt,* vers 5. Het wordt als regel aangenomen, dat alle discipelen van Christus *bidden.* Zoodra Paulus bekeerd was, heet het van hem: *Zie, hij bidt.* Gij kunt even spoedig een levend mensch vinden, die niet ademt, als een levend Christen, die niet bidt. *Hierom zal ieder Godvruchtige bidden.* [1]) Wie zonder gebed is, is zonder genade. *„En wanneer gij bidt,* zoo zult gij niet zijn, *gelijk de geveinsden,* en niet doen gelijk zij doen," vers 2. Zij die niet willen *doen* gelijk de geveinsden doen in hunne manieren en daden, moeten niet *zijn* als de geveinsden in hunne gemoedsstemming. Hij noemt niemand, maar uit Hoofdst. 23 : 13 blijkt, dat Hij hier met geveinsden inzonderheid de schriftgeleerden en Farizeën bedoelt.

Zij maakten zich in hunne gebeden schuldig aan twee groote fouten, waartegen wij hier gewaarschuwd worden: — verwaandheid, vers 5 en 6, en ijdele herhalingen, vers 7, 8.

I. Wij moeten niet *hoovaardig* en *verwaand* zijn in het gebed, den lof van menschen niet op het oog hebben. Merk hier op:

1. Wat de *manier en de praktijk was der geveinsden.* Het was duidelijk, dat, wat zij voornamelijk op het oog hadden bij al hunne Godsdienstige verrichtingen, was, geprezen te worden door hunne naasten, en dan daarmede hun voordeel te doen. Als zij in het bidden *het oog naar boven schenen te richten,* (en als het in oprechtheid geschiedt, dan is dit het opstijgen der ziel tot God), zoo was zelfs dan hun oog naar *omlaag* gekeerd als op hunne *prooi.* Merk op: *a.* Welke *plaatsen* het waren, die zij voor hunne gebedsoefeningen uitkozen; zij baden in de *synagogen,* dat wel zeer geschikte plaatsen waren voor het openbare gebed, maar niet voor het bijzondere, het persoonlijke gebed. Hiermede wendden zij voor de plaats hunner bijeenkomsten te willen eeren, maar hunne bedoeling was zichzelven te eeren. Zij baden op *de hoeken der straten,* de breede straten (dat is de beteekenis van het woord), die het druktst, het meest bezocht waren. Daarheen begaven zij zich als onder een vromen aandrang, die geen uitstel gedoogde; maar in werkelijkheid was het, opdat zij opgemerkt zouden worden. Daar, waar twee straten zich kruisten, waren zij niet slechts in het gezicht van beiden, maar ieder voorbijganger, die in hunne nabijheid kwam, moest hen zien, hen opmerken, en hooren wat zij zeiden. *b.* Hunne *houding* in het gebed; zij baden staande; dit is eene wettige en betamelijke houding, Markus 11 : 25. *Wanneer gij staat om te bidden,* maar knielen is de ootmoediger en eerbiediger houding, Lukas 22 : 41; Hand. 7 : 60; Ef. 3 : 14. Hun staan scheen op hoogmoed en zelfvertrouwen te duiden, Lukas 18 : 11, *De Farizeër staande, bad. c.* Hun *hoogmoed* in het uitkiezen van deze openbare plaatsen, die te kennen wordt gegeven in twee zaken. Zij plegen daar *gaarne* te bidden. Zij beminden het gebed niet op zich zelf, maar zij beminden het, als het hun de gelegenheid gaf om opgemerkt te worden. De omstandigheden kunnen het soms noodig maken, dat onze goede daden openlijk gedaan moeten worden, zoodat zij dan door anderen worden opgemerkt en geprezen; maar de zonde en het gevaar treden in, als wij dit gaarne doen, als wij dit lief-

1) Ps. 32 : 6 naar de Engelsche overzetting.

hebben, als het ons behaagt, omdat het onzen hoogmoed streelt. Dat zij *van de menschen gezien worden*, niet opdat zij Gode welbehaaglijk zijn, maar opdat zij door de menschen toegejuicht en bewonderd zullen worden, en opdat zij dan gemakkelijk het goed van weduwen en weezen in handen krijgen (wie zou zulk een vroom, biddend man niet vertrouwen?) en als zij ze hadden, ze op te eten, zonder verdacht te worden, Hoofdst. 23 : 14, en dus hunne bedoelingen en plannen om het volk tot dienstbaarheid te brengen des te beter te kunnen uitvoeren. *d.* De *uitkomst* hiervan, *zij hebben hun loon weg.* Zij hebben al het loon, dat zij ooit van God kunnen verwachten voor hunne diensten, en het is een zeer armzalig loon. Wat zal het ons baten het goede woord te hebben van onze mededienstknechten, zoo onze Meester niet zegt: *Wèl, gij goede en getrouwe dienstknecht.* Maar als wij in zoo groot en gewichtig eene handeling tusschen ons en God als wij in het gebed zijn, aan zoo nietig eene zaak kunnen denken als de lof van menschen is, dan is het ook rechtvaardig, dat al ons loon in dien lof bestaat. Zij deden het om *van de menschen gezien te worden,* en zij zijn het; moge het hun veel goed doen! Zij die zich Gode welbehaaglijk willen maken door hunne oprechtheid in den Godsdienst, moeten geen acht slaan op lof van menschen. Het is niet tot menschen, dat wij bidden, en van hen verwachten wij geene verhooring. Zij zijn onze rechters niet; zij zijn slechts stof en asch, gelijk wij zelven, en daarom moeten wij niet hen op het oog hebben. Wat er tusschen God en onze ziel omgaat, moet buiten het gezicht blijven. In onze Godsvereering in de synagoge moeten wij alles vermijden, dat de strekking heeft om onze persoonlijke vroomheid in het oog te doen vallen, gelijk zij, die *hunne stem in de hoogte deden hooren,* Jes. 58 : 4. Openbare plaatsen zijn niet geschikt voor plechtig persoonlijk gebed.

Wat hier tegenover *de wil is van Jezus Christus.* Ootmoed en oprechtheid zijn de twee groote lessen, die Christus ons leert. *Gij, wanneer gij bidt,* doet zoo en zoo, vers 6; *gij* in het bijzonder, alleen, en voor u zelven. Het persoonlijk bidden wordt hier verondersteld de plicht en de beoefening te wezen van alle discipelen van Christus.

Let *a.* op de aanwijzingen, die hieromtrent gegeven worden. In plaats van te bidden in *de Synagogen* en *op de hoeken der straten, gaat in uwe binnenkamer,* in de eene of andere plaats van afzondering. Izak ging in het veld, Gen. 24 : 63. Christus op een' berg. Petrus op het dak. Ten opzichte van ceremonie of plechtigheid, is geene plaats verkeerd, zoo zij slechts beantwoordt aan het doel. Het verborgen bidden moet in de afzondering geschieden, opdat wij niet opgemerkt worden, en aldus praalvertoon kunnen vermijden, ongestoord, en aldus afleiding kunnen vermijden; stil, zoodat wij met des te grooter vrijheid kunnen bidden. Zijn de omstandigheden echter zoo, dat wij het bij geene mogelijkheid kunnen vermijden opgemerkt te worden, dan moeten wij daarom den plicht niet verzuimen, opdat het *nalaten* niet nog grooter aanstoot geeft dan het *nakomen* van den plicht. In plaats van het te doen om *van de menschen gezien te worden, bidt uwen Vader, die in het verborgen is,* bidt *Mij, Mij,* Zach. 7 : 5, 6. De Farizeën baden veeleer tot de menschen dan tot God; *wat* ook de vorm was van hun gebed, hun *doel* was de toejuiching en de gunst van menschen te verwerven. „Gij nu, bidt tot God, en laat dit u genoeg zijn. Bidt tot Hem als Vader, als uw Vader, bereid om u te hooren en te verhooren, genadiglijk geneigd om medelijden met u te hebben, u te helpen en u te ondersteunen. Bidt uwen Vader, *die in het verborgen is.* In het verborgen bidden moeten wij het oog hebben op God, als tegenwoordig zijnde aan alle plaatsen. Hij is in uwe binnenkamer, als niemand anders er is; dáár is Hij inzonderheid nabij u in hetgeen *waarvoor gij Hem aanroept.* Door het *verborgen* bidden geven wij Gode de eer van Zijne alomtegenwoordigheid, Hand. 17 : 24, en wij kunnen er voor ons zelven vertroosting aan ontleenen. *b.* De aanmoediging, die er ons hier voor gegeven wordt.

Uw Vader ziet *in het verborgen;* Zijn oog is op u, om u aan te nemen, als het oog van geen mensch op u is, om u toe te juichen; *Ik zag u onder den vijgeboom* zeide Christus tot Nathanaël, Joh. 1 : 48. Hij zag Paulus in het gebed in die en die straat, in dat en dat huis, Hand. 9 : 11. Er is geen verborgen zuchten naar God, of Hij bemerkt het.

Hij *zal het u in het openbaar vergelden.* Die het in het openbaar doen, hebben hun loon weg, en gij zult het uwe niet verliezen door het in het verborgen te doen. Het wordt eene *vergelding* genoemd, maar het is uit *genade,* niet uit *een verschuldigd* zijn; welke verdienste kan er gelegen zijn in bedelen? De vergelding zal in het openbaar geschieden; zij zullen haar niet slechts ontvangen, maar haar eervol ontvangen. De geveinsden beminnen wel de openbare vergelding, maar zij hebben geen geduld om er op te wachten. De oprechten zijn er dood voor, maar zij zullen haar overvloedig ontvangen. Soms wordt gebed in het verborgen in het openbaar beloond in deze wereld, door een zichtbare, merkbare verhooring er van, die Gods biddend volk openbaart in het geweten hunner tegenstanders; evenwel, op den grooten dag zal er eene openbare vergelding zijn, wanneer al het biddende volk met den grooten Voorspraak *zal verschijnen in heerlijkheid.* De Farizeën hadden hun loon voor het oog van de geheele stad, en het was eene bloote flikkering, eene schaduw; ware Christenen zullen het hunne hebben voor het oog der geheele wereld, van engelen en menschen, en het zal een eeuwig gewicht der heerlijkheid zijn.

II. Wij moeten in het gebed *geene ijdele herhalingen gebruiken,* vers 7, 8. Hoewel het leven des gebeds gelegen is in het opheffen der ziel en het uitstorten van het hart, is er toch ook eenig nut, dat woorden hebben in het gebed, inzonderheid in het gezamenlijk bidden; want daarin zijn woorden noodig, en het schijnt dat de Heiland inzonderheid daar nu van spreekt;

want te voren had Hij gezegd *als gij bidt* (in het enkelvoud) en hier: als gijlieden bidt (dus in het meervoud); en het gebed onzes Heeren, dat volgt, is een gezamenlijk, of gemeenschappelijk gebed, en hierin zal hij, die de mond is van de anderen, het meest in verzoeking zijn om praal van woorden en uitdrukkingen te gebruiken. Daartegen worden wij hier gewaarschuwd: *gebruikt geen ijdel verhaal van woorden*, hetzij alleen of met anderen. De Farizeën deden dit, *zij deden lange gebeden*, Hoofdst. 13 : 14, al hun streven was ze lang te maken. Merk nu op:

1. Wat het *gebrek* is, dat hier bestraft en veroordeeld wordt: het is van het gebed een bloot lippenwerk te maken, het is de dienst van de tong, als het niet is de dienst der ziel. *a.* Dit wordt hier uitgedrukt door twee woorden: *Battologia, Polulogia. IJdele herhalingen,* een ijdel overbabbelen, telkens en nogmaals, van dezelfde woorden, zonder eenig nut, zools die nabootsing van den omhaal van woorden van een' dwaas, Pred. 10 : 14. *De mensch weet niet wat het zij, dat geschieden zal; en wat na hem geschieden zal, wie zal het hem te kennen geven?* hetgeen onvoegzaam en weerzinwekkend is in elk spreken, hoe veel te meer dan niet in het spreken met God! Niet alle herhaling in het gebed wordt hier afgekeurd, maar alleen ijdele herhalingen. Christus zelf bad, zeggende dezelfde woorden, Hoofdst. 26 : 44, en dit kwam voort uit meer dan gewone vurigheid en ijver, Lukas 22 : 44. Zoo ook Daniël, Hoofdst. 9 : 18, 19. En er is eene zeer sierlijke herhaling van dezelfde woorden in Psalm 136. Dit kan nuttig zijn om onze eigene aandoeningen en de aandoeningen van anderen op te wekken. Maar het bijgeloovige herhalen van een aantal woorden, zonder acht te slaan op hun zin en beteekenis, zooals de Papisten op hun rozenkrans zóó vele Ave-Maria's en zóó vele Paternosters opzeggen; of het dorre, onvruchtbare, gedurige herhalen van dezelfde zaken, alleen maar om het gebed te rekken, en een vertoon van aandoening te maken, waar geene wezenlijke aandoening is, dat zijn de ijdele herhalingen, die hier veroordeeld worden. Als wij veel zouden willen zeggen, maar niet veel weten te zeggen dat ter zake is, dan mishaagt dit aan God en aan alle wijze menschen. *b. Veelheid van woorden,* wijdloopigheid in het gebed, hetzij uit hoogmoed of uit bijgeloof, of uit de meening, dat het noodig is aan God inlichtingen te verstrekken, of dat met Hem geredeneerd moet worden, of uit bloote dwaasheid en ongepastheid, omdat men *zich gaarne zelf hoort spreken.* Niet alsof alle langdurig bidden verboden is; Christus bad een geheelen nacht, Lukas 6 : 12. Salomo's gebed was lang. Lange gebeden zijn soms noodig, als wij in buitengewonen gemoedstoestand verkeeren, of met buitengewone nooden en behoeften tot God gaan; doch het gebed te verlengen, alsof het dan Gode meer welbehaaglijk was, en meer zou overmogen, dat is het wat hier wordt veroordeeld. Niet het vele *bidden* wordt veroordeeld, neen, wij moeten *altijd bidden,* maar het vele *spreken.* Het gevaar dezer dwaling ontstaat, als wij onze gebeden slechts *opzeggen,* niet als wij ze *bidden.* Deze waarschuwing wordt verklaard door die van Salomo: *Laat uwe woorden weinig zijn,* Pred. 5 : 1, bedachtzaam en wèl overwogen; *Neem woorden met u,* Hos. 14 : 3, *kies woorden uit,* Job 9 : 14, en zeg niet alles wat u voor den mond komt.

2. Welke redenen hier tegen gegeven worden. *a.* Dat is de wijze van doen der Heidenen, *gelijk de Heidenen,* en het betaamt geene Christenen om hun' God te aanbidden, zooals de Heidenen hunne goden aanbidden. De Heidenen hebben door het licht der natuur geleerd God te aanbidden, maar verijdeld geworden zijnde in hunne overleggingen betreffende het voorwerp hunner aanbidding, is het geen wonder dat zij dit ook werden ten opzichte van de manier er van, zich God voorstellende gansch en al zooals zij zelven zijn, dachten zij, dat Hij vele woorden noodig had om te kunnen begrijpen wat zij tot Hem zeiden, of Hem over te halen hun verzoek in te willigen, alsof Hij zwak en onwetend was en moeielijk te verbidden. Zoo hebben de Baäls-priesters gezwoegd van den morgen tot bijna aan den avond met hunne *ijdele herhalingen* van *„O Baäl, antwoord ons, o Baäl, antwoord ons,"* en wèl waren dit ijdele herhalingen! Maar Elia heeft in eene ernstige, kalme gemoedsstemming met een zeer kort gebed overmocht, om eerst vuur van den hemel te verkrijgen, en daarna water. 1 Kon. 18 : 26, 36. *Lippenwerk* in het gebed, al is het nog zoo fraai *bewerkt,* is, zoo dit alles is, toch nutteloos *werk. b.* Die wijze van bidden is voor u niet noodig, want *uw Vader* in den hemel *weet wat gij van noode hebt, eer gij Hem bidt,* en daarom is zulk een overvloed van woorden gansch overbodig. Hieruit volgt nu niet, dat gij niet noodig hebt te bidden; want God eischt van u, dat gij door het gebed uwe behoefte aan Hem en uwe afhankelijkheid van Hem zult erkennen, dat gij zult pleiten op Zijne beloften, maar daarom moet gij Hem uwe zaak blootleggen, en uw hart voor Hem uitstorten en dan verder de zaak aan Hem overlaten. De God, tot wien wij bidden, is onze Vader door de schepping en door het verbond, daarom behoort ons spreken met Hem ongedwongen en natuurlijk te zijn; kinderen houden geene lange redevoeringen tot hunne ouders, als zij iets verlangen; het is genoeg te zeggen: *mijn hoofd! mijn hoofd!* Laat ons tot Hem komen met de gezindheid van kinderen, met liefde, eerbied en afhankelijkheid, en dan behoeven zij niet zoo vele woorden te gebruiken, die door den Geest der aanneming geleerd hebben dat ééne woord recht te zeggen: *Abba, Vader.* Hij is een Vader, die onze omstandigheden kent en beter weet dan wij zelven wat wij noodig hebben. Zijne oogen doorloopen de gansche aarde, om op de behoeften Zijns volks te letten, 2 Kron. 16 : 9, en dikwijls geeft Hij eer *zij roepen,* Jes. 65 : 24, en *boven al wat wij bidden,* Ef. 3 : 20 en als Hij Zijn volk niet geeft waar zij om vragen, dan is het, omdat Hij weet, dat zij het niet noodig hebben, en dat het niet tot hun welzijn is, en daarover kan Hij beter oordeelen dan wij zelven. Wij behoeven niet lang te zijn en niet vele woorden te gebruiken om Hem

onze zaak voor te stellen, God kent haar beter dan wij Hem haar kunnen uitleggen, alleen maar: *Hij wil haar van ons vernemen (wat wilt gij, dat ik u doe?);* en als wij Hem gezegd hebben wat het is, dan moeten wij ons op Hem beroepen: *Heere! voor U is al mijne begeerte,* Ps. 38 : 10. Het is er zóó ver vandaan, dat het de lengte van ons spreken is in het gebed, dat op God werkt, dat juist het krachtigste bidden het bidden is in *onuitsprekelijke zuchtingen,* Rom. 8 : 26. Wij moeten God niet *voorschrijven* wat Hij doen zal, wij moeten wat Hij doet *onderschrijven.*

9. Gij dan bidt aldus: Onze Vader, die in de hemelen zijt! Uw naam worde geheiligd. 10. Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzoo ook op de aarde. 11. Geef ons heden ons dagelijksch brood. 12. En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. 13. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den booze. Want Uw is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen. 14. Want indien gij den menschen hunne misdaden vergeeft, zoo zal uw hemelsche Vader ook u vergeven. 15. Maar indien gij den menschen hunne misdaden niet vergeeft, zoo zal ook uw Vader uwe misdaden niet vergeven.

Nadat Christus afgekeurd had wat verkeerd was, geeft Hij aanwijzing om beter te doen, want Zijne bestraffingen zijn ter leering. Want, daar wij niet weten wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, komt Hij hier onze zwakheden te hulp, door ons woorden in den mond te leggen; *Gij dan bidt aldus,* vers 9. Er was onder de Joden zoo velerlei bederf ingeslopen in hun bidden, dat Christus het noodig achtte om een nieuw richtsnoer te geven voor het gebed, om Zijn' discipelen te toonen wat gewoonlijk de inhoud en de manier van hun gebed moest wezen, en dat geeft Hij hun in woorden, die zeer goed als een formulier gebruikt kunnen worden, als de hoofdsom van de verschillende bijzonderheden in ons bidden. Niet dat wij gebonden zijn om alleen dit formulier te gebruiken, of er altijd gebruik van te maken, alsof het noodig was voor de wijding onzer andere gebeden; er wordt ons hier gezegd naar die wijze, met deze woorden, of in dier voege te bidden. In Lukas is het verschillend van dit, hetwelk wij hier hebben. Wij bevinden niet, dat het door de apostelen gebruikt is; er wordt ons hier niet geleerd in den naam van Christus te bidden, zooals ons dit later geleerd wordt. Hier wordt ons geleerd te bidden om de komst van dat koninkrijk, dat gekomen is, toen de Geest werd uitgestort. Evenwel, het is ongetwijfeld zeer goed om het als een formulier te gebruiken, en het is een onderpand van de gemeenschap der heiligen, daar het in alle eeuwen door de kerk gebruikt is, of ten minste (zegt Dr. Whitby) van de derde eeuw af. Het is het gebed onzes Heeren; Hij heeft het saamgesteld, Hij heeft het aangewezen. Het is zeer beknopt en toch zeer veelomvattend, in medegevoel met onze zwakheid in het gebed. De inhoud is kostelijk en noodzakelijk, de methode leerrijk, en de uitdrukking kort en bondig. Er is veel in weinig; en het is noodig, dat wij ons bekend maken met den zin en de beteekenis er van, want het wordt niet anders naar behooren gebruikt, dan wanneer het gebruikt wordt met verstand en zonder ijdele herhaling.

Het gebed onzes Heeren is (gelijk ieder gebed) een brief, gezonden van de aarde naar den hemel. Hier is het adres van den brief, den Persoon, aan wien hij gericht is, *onze Vader;* de plaats waar, *in de hemelen:* de inhoud er van in verscheidene boodschappen van verzoek; het slot: *want Uw is het koninkrijk;* het zegel, *Amen;* en zoo gij wilt, ook de datum, *heden.* Zeer duidelijk dus zijn hier drie deelen van het gebed.

I. *De inleiding, Onze Vader, die in de hemelen zijt.* Eer wij tot de zaak komen moet er een plechtig aanspreken zijn van Hem tot wien wij met onze zaak gaan; *Onze Vader.* Te kennen gevende, dat wij moeten bidden, niet slechts alleen, en voor ons zelven, maar met en voor anderen; want wij zijn elkanders leden, en zijn in gemeenschap met elkander geroepen. Er wordt ons hier geleerd *tot wien te bidden,* alleen tot God, en niet tot heiligen en engelen, want zij weten niets van ons, zij behooren de eer niet te ontvangen, die wij in het gebed toebrengen, en kunnen de gunst niet verleenen, die wij verwachten. Er wordt ons geleerd, hoe ons tot God te wenden, met welken titel wij Hem moeten aanspreken, en wel met dien, die Hem eerder doet kennen als weldadig dan als hoog en heerlijk, want wij moeten met vrijmoedigheid tot den troon der genade komen.

1. Wij moeten ons tot Hem wenden als tot *onzen Vader,* en Hem ook aldus noemen. Door de schepping is Hij de Vader van geheel de menschheid, Mal. 2 : 10; Hand. 17 : 28. Hij is op bijzondere wijze de Vader van de heiligen, door aanneming en wedergeboorte, Efeze 1 : 5; Gal. 4 : 6; en onuitsprekelijk is dit voorrecht. Aldus moeten wij Hem beschouwen in het gebed, goede gedachten van Hem koesteren, gedachten, die bemoedigen en niet verschrikken. Niets is Gode meer welbehaaglijk, en niets is liefelijker voor ons zelven, dan God onzen *Vader* te noemen. Christus heeft in het gebed meestal God *Vader* genoemd. Indien Hij onze Vader is. dan zal Hij medelijden met ons hebben in onze zwakheden en gebreken, Ps. 103 : 13, Hij zal ons verschoonen, Mal. 3 : 1, gebruik maken van ons werk, hoe gebrekkig het ook zij, ons niets onthouden van hetgeen goed voor ons is, Lukas 11 : 11—13. Wij hebben toegang tot Hem met vrijmoedigheid, als tot een' vader, en hebben een' *Voorspraak bij den Vader,* en den Geest der aanneming. Als wij komen met berouw over onze zonden, dan moeten wij God beschouwen als een Vader, zooals de verloren zoon gedaan heeft, Lukas 15 : 18; Jer. 3 : 19; als wij komen om te vragen om genade, en

vrede, en het erfdeel en de zegening van kinderen, dan is het eene bemoediging, dat wij tot God komen, niet als tot een onverzoend, wrekend Rechter, maar als tot een liefhebbenden, genadigen, verzoenden Vader in Christus, Jer. 3 : 4.

2. Als onzen Vader, *die in de hemelen is:* zoo in de hemelen, dat Hij ook overal elders is, want de hemelen kunnen Hem niet bevatten, en toch ook zoo in de hemelen, dat Hij er Zijne heerlijkheid openbaart, want Hij heeft er Zijn' troon, Ps. 103 : 19, en voor de geloovigen is het een troon der genade; derwaarts moeten wij onze gebeden richten, want Christus, de Middelaar, is thans in den hemel, Hebr. 8 : 1. De hemel is buiten het gezicht, het is eene wereld van geesten. daarom moet ons spreken met God in het gebed geestelijk zijn, hij is boven; daarom moeten wij in ons gebed opgeheven zijn boven de wereld, en moeten wij onze ziel opheffen, Ps. 25 : 1. De hemel is eene plaats van volmaakte reinheid, daarom moeten wij reine handen opheffen, moeten wij ons beijveren Zijn' naam te heiligen; die de Heilige is, en in die heilige plaats woont, Lev. 10 : 3. Uit den hemel aanschouwt God de menschenkinderen, Ps. 33 : 13, 14. En in het gebed moeten wij zien, dat Zijn oog op ons is, vandaar dat Hij een volledig en helder gezicht heeft op al onze behoeften, en lasten en begeerten, en op al onze zwakheden. Het is ook het uitspansel Zijner sterkte, zoowel als de plaats Zijner waarneming, Ps. 150 : 1. Hij is niet alleen, als Vader, bereid om ons te helpen, maar, als de hemelsche Vader, ook machtig om ons te helpen, machtig om groote dingen voor ons te doen; meer dan wij kunnen bidden of denken; Hij heeft de middelen om in onze behoeften te voorzien, wat alle goede gave komt van Boven. Hij is een Vader, en daarom moeten wij komen met eerbied. Aldus moeten al onze gebeden in overeenstemming wezen met hetgeen ons groot doel is als Christenen, n.l. bij God in den hemel te zijn. God en de hemel, is hetgeen zeer bijzonder in elk gebed in het oog moet worden gehouden, dáár is het middelpunt, waarheen wij ons allen richten.

II. *De beden*, zij zijn zes in getal; de eerste drie meer onmiddellijk betrekking hebbende op God en Zijne eer, de laatste drie op onze eigene zaken, zoowel tijdelijk als geestelijke, zooals in de tien geboden de eerste vier ons onzen plicht leeren jegens God, en de zes overigen onzen plicht jegens onzen naaste. De methode van dit gebed leert ons eerst *het koninkrijk Gods te zoeken en Zijne gerechtigheid*, en dan te hopen, dat *andere dingen ons toegeworpen zullen worden.*

1. *Uw naam worde geheiligd.* In deze woorden *a.* Geven wij eer aan God. Het kan beschouwd worden niet als eene bede, maar als eene aanbidding, zooals: *De Heere zij groot gemaakt of verheerlijkt*, want Gods heiligheid is de grootheid en de heerlijkheid van al Zijne volmaaktheden. Wij moeten onze gebeden beginnen met God te loven, en het is zeer betamelijk, dat Hij eerst gediend wordt, en dat wij Gode eere geven, eer wij verwachten genade en barmhartigheid van Hem te ontvangen. Laat Hem den lof hebben van Zijne volmaaktheden, en laten wij daarna er het voordeel van hebben. *b.* Het is het rechte doel, waarnaar wij moeten streven, en het behoort ons voornaamste, ons einddoel te wezen in al onze smeekingen, dat God moge verheerlijkt worden; al onze andere beden moeten hieraan onderworpen zijn. „*Vader, verheerlijk U*, door mij mijn dagelijksch brood te geven en mijne zonden te vergeven," enz. Daar alles van Hem en door Hem is, moet ook alles tot Hem en voor Hem wezen. In ons gebed moeten onze gedachten en de uitgangen van ons hart het meest strekken tot de eere Gods. De Farizeën maakten hun eigen naam tot het voornaamste doel van hun gebed (vers 5, *om van de menschen gezien te worden*) in tegenstelling hiervan wordt ons gezegd Gods naam tot ons hoofddoel te maken; laten al uwe gebeden hier hun middenpunt in vinden, en er door geregeld worden. „Doe zoo en zoo voor mij *tot eer van Uwen naam*, en in zoo verre het is tot eer van Uwen naam." *c.* Wij begeeren en bidden, dat de naam van God, dat is: God zelf, in alles, waarmede Hij zich bekend heeft gemaakt, geheiligd en verheerlijkt worde door ons en door anderen, en inzonderheid door Hem zelven. „Vader, laat Uw naam verheerlijkt worden als Vader, en als Vader in de hemelen; verheerlijk Uwe goedheid, en Uwe grootheid, Uwe majesteit en Uwe genade. *Uw naam worde geheiligd*, want het is een heilige naam; weinig doet het er toe wat er wordt van onzen bevlekten naam, maar Heere, *wat zult Gij dan Uwen grooten naam doen?*" Als wij bidden, dat Gods naam geheiligd worde, maken wij van de noodzakelijkheid eene deugd, want God zal *Zijn naam heiligen*, of wij dit begeeren of niet; *Ik zal verhoogd worden onder de Heidenen*, Ps. 46 : 11. Wij vragen om hetgeen wij zeker zijn, dat het ons toegestaan zal worden, want toen onze Heiland gebeden heeft: *Vader, verheerlijk Uwen naam*, werd Hij onmiddellijk verhoord, *Ik heb hem verheerlijkt, en Ik zal hem verheerlijken.*

2. *Uw koninkrijk kome.* Deze bede ziet duidelijk op de leer, die Christus toenmaals predikte, Johannes de Dooper te voren had gepredikt, en om welke te prediken Hij later Zijne discipelen uitzond — *het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.* Het koninkrijk van uwen Vader, die in de hemelen is, het koninkrijk van den Messias, is nabij, bidt, dat het moge komen. Het woord, dat wij hooren, moeten wij in gebed verkeeren, ons hart moet er den weerklank van geven. Belooft Christus: *Ja, Ik kom haastelijk?* zoo moet ons hart antwoorden: *Ja, kom.* Leeraren moeten bidden voor het woord: als zij prediken: *het koninkrijk Gods is nabij*, dan behooren zij te bidden: *Vader, Uw koninkrijk kome*, gelijk Daniël zijn aangezicht stelde om te bidden voor de verlossing van Israel, toen hij verstond, dat de tijd er van nabij was, Dan. 9 : 2. Zie Lukas 19 : 11. Het was der Joden dagelijksch gebed tot God: *Laat Hij Zijn koninkrijk doen heerschen, laat Zijne verlossing bloeien, en laat Zijn Messias komen en Zijn volk bevrijden.* Dr. Whitby, *ex Vitringa.* „*Uw koninkrijk kome*, laat het Evangelie gepredikt

worden aan allen en aangenomen worden door allen: laten allen er toe gebracht worden het bericht, dat God betreffende Zijn Zoon in Zijn woord heeft gegeven, te onderschrijven, en Hem aan te nemen als hun Zaligmaker en Koning. Laten de grenzen der Evangelie-kerk worden uitgebreid, het koninkrijk der wereld tot het koninkrijk van Christus gemaakt worden, alle menschen er onderdanen van worden, en leven, zooals het hun dan betaamt te leven."

3. *Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzoo ook op de aarde.* Wij bidden, dat Gods koninkrijk gekomen zijnde, wij en anderen tot gehoorzaamheid gebracht zullen worden aan alle wetten en verordeningen er van. Laat het hieruit blijken, dat Christus' koninkrijk gekomen is, *dat Gods wil geschiede*, en laat het hieruit blijken, dat het gekomen is als *een koninkrijk der hemelen:* laat het *een hemel brengen op aarde.* Wij maken van Christus slechts een titulair Vorst, als wij Hem Koning noemen, maar Zijn wil niet doen. Gebeden hebbende, dat Hij over ons zal heerschen, bidden wij, dat wij in alles door Hem beheerscht en bestuurd worden. Let op: *a.* De zaak, waarom gebeden wordt: *Uw wil geschiede;* „Heere, doe met mij en het mijne wat U behaagt, 1 Sam. 3 : 18. Ik geef mij zelf aan U over, en ben er volkomen tevreden mede, dat al Uw raad aan mij volvoerd worde. In dien zin heeft Christus gebeden: *Niet Mijn wil, maar Uw wil geschiede.* „Maak mij bekwaam tot hetgeen U welbehaaglijk is; geef mij de genade, die noodig is tot de rechte kennis van Uwen wil, en eene U welbehaaglijke gehoorzaamheid er aan. Laat Uw wil met nauwgezetheid door mij en anderen gedaan worden, niet onze wil, de wil van het vleesch, de wil van het verstand, de wil van den mensch, 1 Petr. 4 : 2, en nog veel minder de wil van Satan, Joh. 8 : 44, zoodat wij Gode niet mogen mishagen in iets dat wij doen, en niets dat God doet ons moge mishagen. *b.* Het voorbeeld, of model er van, dat hij *geschiede op aarde*, in deze plaats onzer beproeving en loutering, (waar ons werk gedaan moet worden, of het wordt nooit gedaan) *gelijk in den hemel*, de plaats van rust en van blijdschap. Wij bidden, dat de aarde meer aan den hemel gelijk moge gemaakt worden door het doen van Gods wil (deze aarde, die door den invloed van Satans wil meer aan de hel gelijk is geworden), en dat de heiligen meer gelijk mogen gemaakt worden aan de engelen in Godsvrucht en gehoorzaamheid. Wij zijn, Gode zij dank, *op de aarde*, nog niet *onder de aarde;* wij bidden allleen voor *de levenden, niet voor de dooden, die in stilte nedergedaald zijn.*

4. *Geef ons heden ons dagelijksch brood.* Omdat ons natuurlijk bestaan noodig is voor onze geestelijke welvaart in deze wereld, bidden wij, na voor de dingen van Gods eere, koninkrijk en wil gebeden te hebben, nu voor het noodzakelijk onderhoud en de geriefelijkheden van dit tegenwoordige leven, die de gaven Gods zijn, en van Hem gevraagd moeten worden. *Ton arton epiousion, Brood voor den naderenden dag*, voor de rest van ons leven. *Brood voor den toekomenden tijd, of brood voor ons bestaan en ons onderhoud*, hetgeen overeenkomstig onzen staat is in deze wereld. Spr. 30 : 8, *gepast voedsel voor ons* en voor ons gezin, overeenkomstig onzen rang en onze positie.

In ieder woord ligt eene les opgesloten: *a.* Wij vragen om *brood;* dat leert ons soberheid en matigheid; wij vragen om *brood*, geene lekkernijen, geene overtolligheden; om hetgeen gezond is, hoewel misschien niet lekker of aangenaam. *b.* Wij vragen om *ons* brood; dat leert ons eerlijkheid en vlijt; wij vragen niet om het brood uit anderer mond, niet om *het brood der leugen*, Spr. 20: 17, niet om *het brood der luiheid*, maar om het brood, dat eerlijk verkregen is. *c.* Wij vragen om ons *dagelijksch* brood, dat ons leert, om niet *bezorgd te zijn tegen den morgen*, vers 34, maar voortdurend afhankelijk te zijn van de Goddelijke voorzienigheid, zooals zij, die van de hand in den tand leven. *d.* Wij vragen van God het ons te geven, niet het ons te verkoopen, noch het ons te leenen, maar het ons te *geven.* De grootste mannen moeten hun *dagelijksch brood*, aan Gods genade verplicht zijn. *e.* Wij bidden: „Geef het *ons*; niet aan mij alleen, maar aan anderen met mij." Dit leer, ons liefde, en eene ontfermende zorge voor de armen en nooddruftigen. Het duidt ook aan, dat wij moeten bidden met ons gezin; wij en ons gezin eten te samen, en daarom moeten wij ook te zamen bidden. *f.* Wij bidden, dat God het ons *heden* zal geven, dat ons leert om de begeerte onzer ziel naar God te vernieuwen, gelijk de behoeften van ons lichaam vernieuwd worden; even nauwkeurig als de dag komt, moeten wij onzen hemelschen Vader bidden, en achten, dat wij even goed zonder eten zouden kunnen blijven, als zonder gebed.

5. *En vergeef ons onze schulden. gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.* Dit is samengevoegd met het vorige; *en vergeef*, te kennen gevende, dat, tenzij onze zonden vergeven zijn, wij geene geriefelijkheid in het leven kunnen hebben, noch het onderhoud er van. *Ons dagelijksch brood* voedt ons slechts, zooals *lammeren* gevoed worden *voor de slachtbank*, indien onze zonden niet zijn vergeven. Het geeft tevens te kennen, dat wij om dagelijksche *vergeving* moeten bidden, even nauwkeurig als wij om dagelijksch *brood* bidden. *Die gewasschen is, heeft van noode de voeten te wasschen.* Hier hebben wij: *a:* Eene bede: *Vader in den hemel, vergeef ons onze schulden*, onze schulden aan U. Onze zonden zijn onze schulden; er is eene schuld van plicht, die wij als schepselen. onzen Schepper verschuldigd zijn. Wij bidden niet om ontheffing daarvan, maar uit de niet-betaling van die schuld, ontstaat eene strafschuld bij gebreke van gehoorzaamheid aan den wil van God, worden wij blootgesteld *aan den toorn Gods*, en wegens het niet nakomen van het gebod der wet, vallen wij onder de straf der wet. Een schuldenaar is blootgesteld aan eene rechtsvordering, dat zijn ook wij. De begeerte van ons hart en ons gebed tot onzen hemelschen Vader behoort elken dag te wezen, dat Hij *ons onze schulden vergeeft;* dat de strafschuldigheid uitgewischt zal worden, en wij *niet in de verdoe-*

menis komen, dat wij vrijgesteld zullen worden, en er de vertroosting van zullen hebben. Voor de verkrijging van de vergeving onzer zonden is de grootste pleitgrond, waarop wij steunen, de voldoening aan de gerechtigheid Gods voor de zonden van den mensch, welke geschied is door het sterven van den Heere Jezus, onzen Borg, die onze vrijlating bewerkt heeft. *b.* Een argument om aan deze bede kracht bij te zetten, *gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.* Dit is geen pleitgrond van verdienste, maar een pleitgrond van genade. Zij, die tot God komen om de vergeving hunner zonden tegen Hem, moeten er eene gewetenszaak van maken om hun te vergeven, die tegen hen misdreven hebben, want anders vloeken zij zichzelven, als zij het gebed des Heeren bidden. Het is onze plicht *onzen schuldenaren te vergeven.* Wat geldschulden betreft, wij moeten niet streng en hard zijn in het opeischen er van voor hen, die ze niet kunnen betalen zonder zich en hun gezin te gronde te richten; maar hier wordt bedoeld schulden van beleediging, of toegebrachte schade; onze schuldenaren zijn zij, die *tegen ons misdreven hebben*, die ons *slaan*, Hoofdst. 5 : 39, 40, en die wij naar de strengheid der wet er voor zouden kunnen vervolgen. Wij moeten de beleedigingen en het onrecht dat ons wordt aangedaan, verdragen, vergeven en vergeten; en dit is eene zedelijke geschiktmaking van vergeving en vrede; zij bemoedigt ons om te hopen, dat God *ons* zal *vergeven;* want indien deze Godvruchtige gezindheid in ons is, dan is zij door God in ons gewerkt, en daarom is zij in de hoogste mate in Hem. Het zal een blijk voor ons wezen, dat Hij ons vergeven heeft, als Hij de gezindheid om te vergeven in ons gewerkt heeft.

6. *En leidt ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den booze.* Deze bede is uitgedrukt, *a.* Ontkennenderwijs: *Leid ons niet in verzoeking.* Gebeden hebbende, dat de schuld der zonde weggenomen moge worden, bidden wij nu, gelijk betamelijk is, dat wij nooit weder tot dwaasheid keeren, dat wij er niet toe verzocht zullen worden. Niet alsof God iemand tot zonde verzoekt, maar „Heere, laat Satan niet op ons los; keten dien *brieschenden leeuw*, want hij is listig en boosaardig; Heere, laat ons niet over aan onszelven, Ps. 19 : 14, want wij zijn zwak; Heere, leg geene *struikelblokken* en strikken voor ons neder, en breng ons in geene omstandigheden, die eene aanleiding zouden kunnen worden voor onzen val." Tegen verzoekingen moet gebeden worden, zoowel om het ongemak en de moeite, die zij veroorzaken, als om het gevaar waarin wij verkeeren om er door overwonnen te worden, en om de schuld en de smart, die er dan uit volgen. *b.* Bevestigenderwijs: *Maar verlos ons van den booze — apo tou ponèrou* — van den booze, den duivel, den verzoeker; „bewaar ons, zoodat wij òf niet door hem worden aangevallen, of aangevallen zijnde, niet door hem overwonnen worden." Of *van het booze:* zonde, het ergste van alle kwaad; een kwaad, een eenig kwaad; dat kwade, dat God haat, en waartoe Satan de menschen verzoekt, en waardoor hij hen verderft. „Heere, verlos ons van het booze der wereld, het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid; van het booze van elken toestand in de wereld; van het booze van den dood; van *den prikkel des doods, welke is de zonde;* verlos ons van ons zelven, van ons booze hart; verlos ons van booze menschen, zoodat zij geen strik voor ons zijn en wij hunne prooi niet worden."

III. Het slot: *Want Uw is het koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.* Sommigen verwijzen dit naar Davids lofzegging, 1 Kron. 29 : 11. *Uwe, o Heere! is de grootheid. Het is:*

1. Een vorm van pleiten om de voorafgaande bede te ondersteunen, er kracht aan bij te zetten. Het is onze plicht in het gebed bij God te pleiten, onzen mond met argumenten te vervullen, Job 23 : 4 [1]), niet om God te bewegen, maar om ons zelven te bewegen, ons geloof aan te moedigen, onze vurigheid op te wekken, en van beiden het blijk te geven. De beste pleitgronden nu in het gebed zijn die, welke van God zelf genomen zijn, en van hetgeen Hij van zich zelven bekend heeft gemaakt. Wij moeten met God worstelen in Zijne eigene kracht, zoowel voor den aard onzer pleitgronden als voor het aandringen er van. De pleitgrond, hier gebruikt, heeft bijzonder betrekking op de eerste drie beden: *Vader in den hemel, Uw koninkrijk kome, want Uwer is het koninkrijk, Uw wil geschiede, want Uw is de kracht; Uw naam worde geheiligd, want Uw is de heerlijkheid.*" En wat nu onze eigene zaken, of boodschappen, betreft, zij zijn moedgevend: „*Uw is het koninkrijk;* Gij hebt het bestuur der wereld, en de bescherming der heiligen, Uwe gewillige onderdanen er in;" God geeft en behoudt als een koning „*Uw is de kracht* om dat koninkrijk in stand te houden en te ondersteunen, en al Uwe verbintenissen jegens Uw volk na te komen." *Uw is de heerlijkheid*, als het doel van al hetgeen gegeven is aan, en gedaan is voor de heiligen, als verhooring van hunne gebeden; want hun lof is in stilheid tot Hem. Dit is stof van vertroosting en heilig vertrouwen in het gebed.

2. Het is een vorm van lof en dankzegging. Het beste pleiten bij God is Hem te loven; het is de manier om nog verdere zegeningen van Hem te verkrijgen, daar het ons bekwaam maakt ze te ontvangen. In al ons spreken met God is het betamelijk dat de lof een groot aandeel er van hebbe, want *lof betaamt den oprechten;* zij moeten onzen God zijn *tot een naam en tot lof.* Het is recht en billijk; wij loven God, en geven Hem eere, niet omdat Hij dit noodig heeft — Hij wordt geloofd door eene wereld van engelen, maar omdat Hij het verdient; en het is onze plicht Hem eere te geven, als instemming met Zijne bedoeling, waarmede Hij zich aan ons openbaart. Lof is het werk en maakt de zaligheid uit van den hemel; en allen, die naar den hemel willen gaan, moeten hun hemel thans beginnen. Zie hoe volledig deze lofzegging is: *Het koninkrijk en de kracht, en de heerlijkheid*, het is al Uwe. Het betaamt ons uitvoerig, overvloedig

1) Naar de Engelsche overzetting.

te zijn in den lof van God. Een waar Godvruchtige denkt, dat hij nooit met genoeg lof van God kan spreken; hierin moet er een Godvruchtig overvloeien zijn, en dit *tot in der eeuwigheid.* Eere toeschrijvende aan God *tot in eeuwigheid* duidt eene erkenning aan, dat zij eeuwiglijk verschuldigd is, en eene oprechte begeerte om het tot in der eeuwigheid te doen met de engelen en de heiligen hier boven Ps. 71 : 14.

Eindelijk. Er wordt ons geleerd aan dit alles ons *Amen,* zoo zij het, te hechten. Gods *Amen* is een schenking, een toewijzing; Zijn *fiat* is: Het zal zoo zijn; ons *Amen* is slechts een samenvatting van onze begeerten; ons *fiat* is: laat het zoo zijn; het is een teeken van onze begeerte en onze verzekerdheid om gehoord te worden, dat wij *Amen* zeggen. *Amen* ziet op elke voorafgegane bede, en aldus wordt ons, uit medelijden voor onze zwakheid, geleerd, het geheel saam te vatten in één enkel woord, en aldus op te zamelen in het geheel, wat wij in de bijzonderheden hebben laten glippen. Het is goed om Godsdienstplichten met warmte en kracht te besluiten, opdat wij er een liefelijken indruk van mogen behouden in ons gemoed. In vroeger tijden was het de gewoonte van Godvruchtige menschen, om aan het einde van ieder gebed hoorbaar *Amen* te zeggen, en dat is eene loffelijke gewoonte, mits het met verstand geschiede, zooals de apostel ons zegt in 1 Cor. 14 : 16, en met oprechtheid, met leven en levendigheid, en onder een innerlijken indruk, beantwoordende aan de uitwendige uitdrukking van begeerte en van vertrouwen.

De meeste beden in het gebed onzes Heeren waren in gemeen gebruik onder de Joden bij hunne Godsdienstoefeningen, in woorden, die dezelfde strekking hadden, maar de zinsnede in de vijfde bede, *Gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren,* was geheel nieuw, en daarom toont onze Heiland hier, om welke reden Hij haar er bijgevoegd heeft, niet als een blaam of bestrafffng van de gemelijkheid, het twistgierige en de kwaadwilligheid van de menschen van dien tijd, hoewel daar oorzaak genoeg voor was, maar alleen van wege de noodzakelijkheid en het gewicht der zaak zelve. Als God ons vergeeft, heeft Hij daarbij bijzonder acht op ons vergeven aan hen, die tegen ons misdreven hebben; als wij dus bidden om vergeving, moeten wij er melding van maken, dat wij ons dien plicht tot eene gewetenszaak stellen, niet slechts om ons zelven er aan te herinneren, maar om ons er door te verbinden. Zie de gelijkenis, hoofdst. 18 : 23—25. De zelfzuchtige natuur heeft er een afkeer van, om hiermede in te stemmen, of er aan te voldoen, en daarom wordt de les ons hier ingeprent, vers 14, 15.

1. In eene belofte. *Indien gij den menschen hunne misdaden vergeeft, zoo zal uw hemelsche Vader ook u vergeven.* Niet alsof dit de eenige voorwaarde was, die gesteld wordt, er moet ook bekeering zijn en geloof, en nieuwe gehoorzaamheid; maar evenals in waarheid ook andere genadegaven zijn opgesloten, zoo zal dit een goed blijk wezen van de oprechtheid onzer andere genadegaven. Wie zich vermurwd toont voor zijn' broeder, geeft daarmede blijk, dat hij berouwvol is tegenover God. Wat in het gebed *schulden* wordt genoemd, wordt hier *misdaden* genoemd, *schulden* van nadeel, onrecht ons aangedaan in ons lichaam, in onze bezittingen, of in onzen goeden naam. Het Grieksche woord *paraptoomata, struikelingen, uitglijdingen, vallen,* is een verzachtende term voor misdaden. Het is een goed teeken, en eene goede hulpe voor ons vergeven aan anderen, om hetgeen tegen ons misdreven is, met een verzachtenden, verontschuldigenden naam te noemen. Noem het geen *verraad,* maar *overtreding;* geene moedwillige beleediging, maar toevallige onachtzaamheid, *misschien is het een feil,* eene vergissing, zoo geloof er dan het beste van. Wij moeten vergeven, gelijk wij hopen dat ons vergeven zal worden, en daarom moeten wij niet alleen geen wrok koesteren, en op geen wraak zinnen, maar onzen broeder ook het onrecht niet verwijten, dat hij ons gedaan heeft, en ons niet verblijden in leed, dat hem overkomt, maar bereid zijn hem te helpen en hem goed te doen; en zoo hij berouw heeft, en weder op vriendschappelijken voet met ons wil komen, dan moeten wij ook even gemeenzaam met hem omgaan als te voren.

2. In eene bedreiging. *„Maar indien gij den menschen hunne misdaden niet vergeeft,* dan is dit een slecht teeken, een bewijs, dat gij de andere vereischte voorwaarde niet bezit, maar gansch en al ongeschikt en onbevoegd zijt om vergeving te ontvangen; en daarom zal *Uw Vader,* dien gij Vader noemt, en die, als Vader, u Zijne genade op billijke voorwaarden aanbiedt, *u* evenwel *niet vergeven.* En indien de andere genadegaven echt zijn, terwijl gij toch te kort schiet in vergeving te schenken, dan kunt gij niet verwachten den troost te smaken van zelf vergeving te hebben ontvangen, maar dan zult gij door de eene of andere beproeving er toe gebracht moeten worden dezen plicht te vervullen." Zij, die genade bij God willen vinden, moeten barmhartigheid bewijzen aan hunne broederen; en wij kunnen niet verwachten, dat Hij de hand Zijner gunst tot ons zal uitstrekken, tenzij wij tot Hem opheffen *heilige handen, zonder toorn en twisting,* 1 Tim. 2 : 8. Als wij bidden in toorn, dan hebben wij reden te vreezen, dat God in toorn zal antwoorden. Gebeden, die in toorn worden gedaan, heeft men gezegd, zijn in gal geschreven. Waarom zou God ons de talenten, die wij Hem schuldig zijn, kwijtschelden, indien wij de penningen niet willen kwijtschelden, die onze broederen ons schuldig zijn? Christus is als de groote Vredemaker *in de wereld gekomen,* niet slechts *om ons met God te verzoenen,* maar ook met elkander, en hierin moeten wij met Hem instemmen. Het is eene groote vermetelheid, en die zeer gevaarlijk is in de gevolgen, om eene zaak van weinig beteekenis te achten, waarop Christus hier zulk een grooten nadruk gelegd heeft. Der menschen hartstochten zullen Gods woord niet te niet doen.

16. En wanneer gij vast, toont geen droevig gezicht, gelijk de geveinsden: want zij mismaken hunne aangezichten, opdat zij van de men-

schen mogen gezien worden, als zij vasten. Voorwaar Ik zeg u, dat zij hun loon weghebben. 17. Maar gij, als gij vast, zalft uw hoofd, en wascht uw aangezicht; 18. Opdat het van de menschen niet gezien worde, als gij vast, maar van uwen Vader, die in het verborgen is; en uw Vader, die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

Hier worden wij gewaarschuwd tegen geveinsdheid bij vasten, zooals te voren bij aalmoes doen en in het gebed.

I. Hier wordt verondersteld, dat Godsdienstig vasten een plicht is, die van de discipelen van Christus geëischt wordt, als God in Zijne voorzienigheid er hen toe roept, en als de toestand hunner eigene ziel het noodig maakt; *wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn, dan zullen zij vasten*, Hoofdst. 9 : 15. Het vasten wordt hier het laatst genoemd, omdat het op zichzelf geen plicht is, maar slechts een middel om voor andere plichten geschikt te maken. Het bidden komt tusschen het aalmoes doen en het vasten, als zijnde het leven en de ziel van beiden. Christus spreekt hier inzonderheid van het persoonlijke, afzonderlijke vasten, zooals bijzondere personen het zich zelven opleggen, als eene vrijwillige offerande, algemeen in gebruik onder de vrome Joden. Sommigen vastten eenmaal per week, anderen tweemaal, anderen minder dikwijls, al naardat zij er reden voor zagen. Op zulke dagen aten zij niets voor zonsondergang, en dan nog slechts matig. Het was niet *het tweemaal per week* vasten van den Farizeër, dat Christus afkeurde, maar wel zijn zich beroemen er op, Lukas 18 : 12. Het is eene goede gewoonte, en wij hebben reden om het te betreuren, dat het over het algemeen zoo veronachtzaamd wordt door de Christenen. Anna heeft veel gevast, Lukas 2 : 37. Cornelius vastte en bad, Hand. 10 : 30. De eerste Christenen hadden het ook veel beoefend, zie Hand. 13 : 3; 14 : 23. Het afzonderlijke vasten wordt verondersteld, 1 Cor. 7 : 5. Het is eene daad van zelfverloochening en dooding van het vleesch, eene heilige wraakoefening op onszelven, en een zich vernederen onder de hand Gods. De vergevorderdste Christenen moeten hierbij erkennen, dat zij, wel verre van iets te hebben om op te roemen, hun dagelijksch brood onwaardig zijn. Het is een middel om het vleesch en deszelfs begeerlijkheden ten onder te houden, en ons opgewekter te maken in Godvruchtige oefeningen, daar zatheid van brood geschikt is om slaperig te maken. Paulus was *in vasten menigmaal*, en zoo heeft hij *zijn lichaam bedwongen, en het tot dienstbaarheid gebracht.*

II. Wij worden gewaarschuwd dit niet te doen *gelijk de geveinsden*, ten einde er het loon niet van te verliezen; en hoe moeielijker de plicht is, hoe grooter het verlies, als wij het loon er van verliezen.

1. Nu hebben *de geveinsden* vasten voorgewend, terwijl er toch niets van die droefheid en verootmoediging der ziel in hen was, die het leven en de ziel uitmaken van dien plicht. Het was een nagemaakt vasten, de schijn en schaduw zonder het wezen; zij gaven grooter verootmoediging voor dan zij gevoelden, en zoo trachtten zij dan God te bedriegen, en grooter beleediging konden zij Hem niet aandoen. Het vasten, dat God heeft verkoren, *is een dag om de ziel te kwellen, niet om het hoofd te krommen gelijk een bieze, niet om een' zak en asch onder zich te spreiden*, wij vergissen ons grootelijks als wij dit vasten noemen, Jes. 58 : 5. Indien het slechts eene oefening van het lichaam is, dan is het van weinig nut, daar dit niet is Gode te vasten.

2. Zij maakten hun vasten bekend, en legden het zoo aan, dat allen, die hen zagen, zouden bemerken, dat het een vastendag voor hen was. Zelfs op die dagen vertoonden zij zich op straat, terwijl zij in hunne binnenkamer hadden behooren te blijven; en zij wendden neerslachtigheid voor met een droevig gelaat, een langzamen en plechtigen gang, en zij mismaakten zich zoo, dat de menschen zien konden hoe dikwijls zij vastten, en hen dan konden roemen als buitengewoon vrome mannen. Het is treurig, dat menschen, die eenigermate hun' lust, die eene zinnelijke slechtheid is, hebben beheerscht, ten ondergang worden gebracht door hun' hoogmoed, die eene geestelijke boosheid is, en niet minder gevaarlijk. Ook hier *hebben zij hun loon weg*, dien lof en die toejuiching van menschen, die zij zoo zeer begeerd hebben, *zij hebben ze*, en dat is hun al.

III. Er wordt ons hier aangewezen hoe te doen bij zulk een persoonlijk vasten, wij moeten het voor ons zelven houden, vers 17, 18. Hij zegt ons niet, hoe dikwijls wij moeten vasten, de omstandigheden verschillen, en het is goed om door de wijsheid hierin geleid te worden; de Geest in het woord heeft dat gelaten voor den Geest in het hart; maar neem dit als rggel: als gij u tot dien plicht begeeft, streef er naar u Gode welbehaaglijk te maken, maar u niet aan de goede meening der menschen aan te bevelen; uwe verootmoediging moet steeds met ootmoed gepaard gaan. Christus geeft geene aanwijzing om iets van de werkelijkheid van het vasten af te doen; Hij zegt niet: „neemt een weinig spijs, of een weinig drank, of een kleine hartsterking"; neen, „laat het lichaam lijden, maar toont het niet; hebt uw gewone uitzien, vertoont u met uw gewone voorkomen, in uwe gewone kleederen, en terwijl gij u de lichamelijke verkwikking ontzegt, doet het zoo, dat anderen het niet merken, ja zelfs zij niet, die u het naaste zijn; ziet er aangenaam uit, *zalf uw hoofd en wasch uw aangezicht*, zooals gij op gewone dagen doet, teneinde deze vrome oefening verborgen te houden, en dan zult gij er ten laatste toch den lof niet van verliezen, want hoewel, die lof u dan niet komt van menschen, zoo komt hij u toch van God". Vasten is eene verootmoediging der ziel, Ps. 38 : 13 [1]), dat is het innerlijke van den plicht, laat dit dan uwe voornaamste zorge zijn, en wat het uitwendige er van betreft, begeer niet, dat het gezien worde. Als wij oprecht zijn in

1) Naar de Engelsche overzetting.

ons plechtig vasten, en ootmoedig, en als wij vertrouwen op Gods alwetendheid tot getuige, en op Zijne goedheid tot ons loon, dan zullen wij bevinden, dat Hij *ziet in het verborgen*, en *dat Hij in het openbaar zal vergelden*. Het Godsdienstig vasten zal, indien het op de rechte wijze geschiedt, weldra beloond worden met een eeuwig feestvieren. Ons welbehaaglijk zijn aan God in ons persoonlijk vasten, moet ons als dood doen zijn zoowel voor de toejuiching der menschen (wij moeten den plicht niet doen in de hoop van die te verwerven) als voor de afkeuring der menschen (wij moeten den plicht niet nalaten, ten einde die te ontgaan). Davids vasten werd hem tot eene versmaadheid, Ps. 69 : 11; en toch, vers 14, *Mij aangaande*, laat hen zeggen van mij wat zij willen, *mijn gebed is tot U in den tijd des welbehagens.* [1])

19. Vergadert u geene schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen; 20. Maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen; 21. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. 22. De kaars des lichaams is het oog; indien dan uw oog eenvoudig is, zoo zal uw geheele lichaam verlicht wezen; 23. Maar indien uw oog boos is, zoo zal geheel uw lichaam duister zijn. Indien dan het licht, dat in u is, duisternis is, hoe groot zal de duisternis zelve zijn! 24. Niemand kan twee heeren dienen; want of hij zal den eenen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den eenen aanhangen en den anderen verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon.

Wereldschgezindheid is even algemeen en noodlottig een teeken van geveinsdheid als ieder ander, want door geene zonde kan Satan meer vat hebben op de ziel onder den dekmantel van eene zichtbare en gangbare belijdenis van den Godsdienst dan door deze, en daarom gaat Christus, na ons gewaarschuwd te hebben tegen de begeerte naar *lof van menschen* er nu toe over, om ons te waarschuwen tegen het begeeren van den rijkdom der wereld. Ook hierop moeten wij wèl acht geven, opdat wij niet zijn als de geveinsden, en doen als zij doen: de gronddwaling, waaraan zij zich schuldig maken, is, dat zij deze wereld kiezen tot *hun' loon;* daarom moeten wij ons wachten voor geveinsdheid, in de keus, die wij doen van onzen schat, ons doel en onze meesters.

I. In de keus van *den schat, dien wij vergaderen.* Iedere mensch heeft iets, het een of ander, waarvan hij zijn *schat* maakt, zijn deel, waarop hij zijn hart heeft gezet, waarbij hij alles voegt wat hij machtig kan worden, en waarop hij vertrouwt voor de toekomst. Het is dat *best*, dat voornaamste goed, waarvan Salomo met zooveel nadruk spreekt, Pred. 2 : 3. Iets wil de ziel hebben, waarop zij ziet als het beste, waarin zij meer dan in alle andere dingen behagen schept en op vertrouwt. Nu bedoelt Christus niet ons van onzen schat te berooven, maar ons te leiden in de keus er van; en hier hebben wij:

1. *Eene goede waarschuwing* tegen het maken van *de dingen die gezien worden* en die *tijdelijk zijn*, tot onze beste dingen, waarin ons geluk gelegen is. *Vergadert u geene schatten op de aarde.* Christus' discipelen hebben alles verlaten om Hem te volgen, laten zij bij die goede gezindheid blijven. *Een schat* is een overvloed van iets, dat op zich zelf, tenminste naar onze meening, kostelijk en van waarde is, en ons later te pas zal komen, van dienst zal zijn. Nu moeten wij ons *geene schatten vergaderen op aarde*, dat is: *a.* Wij moeten niet deze dingen de beste dingen achten, noch van de meeste waardij in zich zelven, of die ons van het meeste nut zijn: wij moeten ze niet, gelijk Labans zonen, heerlijkheid noemen, maar zien en erkennen, dat zij geene heerlijkheid hebben in vergelijking met *de uitnemende heerlijkheid.* *b.* Wij moeten geen overvloed van deze dingen begeeren, niet al meer en meer er van bijeenschrapen, gelijk de menschen doen met hetgeen hun schat is, nooit wetende wanneer wij genoeg hebben. *c.* Wij moeten er niet op vertrouwen voor de toekomst, niet denken, dat dit ons verzekert voor de komende jaren; wij moeten niet zeggen tot het goud: *Gij zijt mijn vertrouwen.* *d.* Wij moeten er ons niet mede tevreden stellen alsof het alles is wat wij noodig hebben of begeeren; wij moeten tevreden zijn met een weinig voor onze reize, maar niet met alles voor ons deel. Deze dingen moeten niet gemaakt worden tot *onzen troost*, Lukas 6 : 24, of tot *ons goed*, Lukas 16 : 25. Laat ons bedenken, dat wij vergaderen, niet voor onze *nakomelingen* in deze wereld, maar *voor ons zelven* in de andere wereld. Wij zijn voor de keus gesteld, en in zekeren zin hebben wij zelf ons geluk in handen, datgene is het onze, dat *wij ons vergaderen.* Het is uwe zaak, uw belang, eene verstandige keuze te doen, want gij kiest voor uw zelf, en wat gij kiest zult gij hebben. Als wij ons zelf kennen, en bedenken wat wij zijn, waar wij voor zijn geschapen, hoe groot onze vermogens zijn, en hoe lang onze voortduring, en dat onze ziel ons wezen, ons bestaan is, dan zullen wij zien dat het eene dwaasheid is, om *ons schatten te vergaderen op aarde.*

2. Hier wordt eene *goede reden* opgegeven, waarom wij op niets *van de aarde* moeten zien als op *onzen schat*, omdat het onderhevig is aan verlies en vermolming: *a.* vanwege innerlijk bederf. Wat een schat op aarde, *verderven mot en roest.* Indien de schat bestaat in fraaie kleederen, *de mot* verteert ze, en ongemerkt zijn ze gansch bedorven, terwijl wij dachten, dat zij veilig bewaard waren. Indien de schat bestaat in koren, of andere eetwaren, zooals van den man, die zijne schuren er vol van had, Lukas 12 : 16, 17,

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den statenbijbel.

roest (zoo lezen wij het) verderft het: *Broosis-eten*, eten door menschen, want *waar het goed vermenigvuldigd, daar vermenigvuldigen ook die het eten*, Pred. 5 : 10, eten door menschen of ongedierte; zelfs in het manna wiesen wormen; of het beschimmelt, wordt muf, of wordt bedorven door honingdauw, vruchten verrotten snel. Of, zoo wij het verstaan van goud en zilver, het wordt dof en bederft, het neemt af door gebruik, en door het bewaren wordt het nog erger, Jak. 5 : 2, 3; *de mot en het roest* komen in het metaal zelf en in de kleederen. Wereldsche schatten hebben in zich zelven een beginsel van bederf en vermolming, zij verdorren van zelf en *maken zich vleugelen. b.* Vanwege geweld van buiten. *Dieven doorgraven en stelen.* Elke hand des gewelds zal gericht zijn op het huis, waar schatten vergaderd zijn, en niets kan zóó veilig weggeborgen zijn, of wij kunnen er toch van beroofd worden. *„Nooit heb ik vertrouwd op de fortuin, zelfs niet, als zij mij gunstig scheen, waarin de gunsten ook bestonden, die hare goedheid mij gaf, hetzij rijkdom, eer, of roem, ik heb er zóó over beschikt, dat het in hare macht was ze mij te ontnemen, zonder mij daarom den minsten schrik aan te jagen."* Seneca. *Consol ad Helv.* Het is dwaas om datgene tot onzen *schat* te maken, waarvan wij zoo licht beroofd kunnen worden.

3. *Goeden raad*, om de genietingen en de heerlijkheid van de andere wereld, *die dingen, welke niet gezien worden en eeuwig zijn*, tot onze beste dingen te maken, en daarin ons geluk te vinden. *Vergadert u schatten in den hemel.* Er zijn *schatten in den hemel*, even zeker als er schatten zijn op deze aarde, en die in den hemel, zijn de eenig ware *schatten*, de rijkdom en de heerlijkheid en de genietingen, die aan Gods rechterhand zijn, tot welke de geheiligden in waarheid komen, als zij tot volkomen heiligmaking zijn gekomen. Wij doen wijs, als wij onzen *schat wegleggen* in die *schatkameren;* ons benaarstigende ons recht op het eeuwige leven vast te maken door Jezus Christus, en daarop te steunen voor ons geluk en op alle dingen hier beneden neder te zien met een heilige minachting, als niet waardig om er mede vergeleken te worden. Wij moeten vast gelooven, dat er zulk een geluk is, en besloten zijn om daarmede te vergenoegen, maar met niets minder te vreden te zijn. Indien wij dus deze *schatten* tot de onze maken, dan zijn zij vergaderd, weggelegd, en wij kunnen vertrouwen, dat God ze veilig voor ons zal bewaren, zoo laat ons dan daarnaar al ons streven richten, al onze begeerten uitstrekken. Laten wij ons niet beladen met het losse geld dezer wereld, dat ons slechts zal bewaren en verontreinigen, en ons kan doen verzinken, maar laten wij ons goed in soliede zaken beleggen. De beloften zijn wisselbrieven, waarmede alle ware geloovigen *hun schat in den hemel* zenden, betaalbaar in den toekomenden staat, en aldus moeten wij datgene vast maken, dat vastgemaakt zal worden. Het is eene groote bemoediging voor ons om onzen *schat op te leggen in den hemel*, omdat hij dáár veilig is, hij zal niet van zelf vermolmen, geen *mot* of *roest* zal hem *verderven* en evenmin kunnen wij er door geweld of list van beroofd worden; *dieven doorgraven en stelen er niet.* Het is eene gelukzaligheid boven en buiten het bereik van de veranderingen en wisselvalligheden van den tijd, *eene onverderfelijke erfenis.*

4. Eene *goede reden* waarom wij die keus moeten doen en een blijk, dat wij haar gedaan hebben, vers 21. *Waar u schat is*, op aarde of in den hemel, *daar zal u hart zijn.* Het is dus zaak voor ons, om recht en verstandig te zijn in de keus van onzen *schat*, omdat de gezindheid van ons hart, en bijgevolg de richting van ons leven, dienovereenkomstig òf vleeschelijk, òf geestelijk, òf aardsch, òf hemelsch zal zijn. Het *hart* volgt den *schat* zooals de naald den zeilsteen, of de zonnebloem de zon. *Waar de schat is, daar* is de schatting en waardeering, *daar* is de liefde en de genegenheid, Col. 3 : 2, *daarheen* gaan de begeerten en het streven, *derwaarts* is het bedoelen gericht, en alles geschiedt met het oog hierop. *Waar de schat is daar* zijn onze zorg en onze vrees, dat wij er niet toe reiken, daarover zijn wij het meest in zorge, *daar* is onze hoop en ons vertrouwen, Spr. 10 : 10, 11; *daar* zal onze vroolijkheid en onze verlustiging zijn, Ps. 119 : 111, en *daar* zullen onze gedachten zijn, *daar* zal de *innerlijke* gedachte zijn, de *eerste* gedachte, de *vrije* gedachte, de *bekende* gedachte. Het *hart* komt God toe, Spr. 23 : 26, en opdat Hij het zal hebben, moet onze *schat* vergaderd, weggelegd zijn bij Hem, en dan zal onze ziel opgeheven worden tot Hem.

Deze aanwijzing omtrent het opleggen van onzen schat, kan zeer gevoegelijk toegepast worden op de voorgaande waarschuwing om wat wij doen in Godsdienstige zaken niet te doen *om van de menschen gezien te worden.* Onze *schatten* zijn onze aalmoezen, onze gebeden en ons vasten, en het loon er van; als wij deze dingen gedaan hebben om de toejuiching der menschen te verwerven, dan hebben wij *schatten vergaderd op de aarde*, hebben ze in de handen van menschen overgegeven, en moeten nu niet verwachten ze ooit weder te zien. Dit nu is dwaasheid, want *de lof van menschen*, waarnaar wij zoo verlangen, is onderhevig aan bederf; hij zal spoedig geroest zijn, van de mot verteerd, bezoedeld; een weinig dwaasheid zal, evenals eene doode vlieg, het alles bederven, Pred. 10 : 1. Achterklap en laster zijn *dieven, die doorgraven en* hem stelen, en zoo verliezen wij dan al den *schat* van onze verrichtingen, wij hebben te vergeefs geloopen, te vergeefs gearbeid, omdat onze bedoelingen er mede verkeerd waren. Huichelachtige diensten leggen niets weg in den hemel, Jes. 58 : 3; de winst er van is weg, als de ziel wordt opgeroepen, Job. 27 : 8. Maar als wij gebeden hebben en aalmoes hebben gedaan in waarheid en oprechtheid, met het oog op God en om Hem welbehaaglijk te zijn, dan hebben wij die schatten vergaderd *in den hemel, dáár is een gedenkboek geschreven.* Mal. 3 : 16, en dáár vermeld zijnde, zullen zij dáár beloond worden, en aan de andere zijde van den dood en het graf zullen wij ze met liefelijke vertroos-

ting weder ontmoeten. Geveinsden *zullen in de aarde geschreven worden*, Jer. 17 : 13, maar van Gods getrouwen zijn de namen *opgeschreven in den hemel*, Lukas 10 : 20. Goedkeuring van God is *een schat in den hemel*, die noch verdorven, noch gestolen kan worden. Zijn *„wel, gij goede en getrouwe dienstknecht"* zal blijven tot in eeuwigheid, en als wij aldus onzen *schat* bij Hem hebben opgelegd, dan zal bij Hem ook ons *hart* zijn, en waar kan het beter wezen?

II. Wij moeten ons wachten voor geveinsdheid en wereldschgezindheid in de keus van *het doel dat wij beoogen*. Onze zorge, ons belang te dien opzichte wordt voorgesteld door twee soorten van oogen, die de menschen hebben, *een eenvoudig oog* een *een boos oog*, vers 22, 23. De uitdrukkingen zijn hier ietwat duister omdat zij zoo beknopt zijn, wij zullen ze daarom in eenige verscheidenheid van uitlegging nemen. *Het licht des lichaams is het oog*, dat is duidelijk; *het oog* ontdekt en en bestuurt; het *licht der wereld* zou ons weinig baten zonder dit *licht van het lichaam*; het is het *licht van het oog*, dat *het hart verblijdt*, Spr. 15 : 30, maar wat is het, dat hier vergeleken wordt bij *het oog* in het *lichaam*?

1. *Het oog*, dat is (volgens sommigen) *het hart* indien dat *eenvoudig is — haplous — vrij en overvloedig*, (aldus is het woord dikwijls overgezet, zooals Rom. 12:8; 2 Cor. 8:2; 9 : 11, 13, Jak. 1 : 5; en wij lezen van een *goed, of goeddadig*, of milddadig *oog*, Spr. 22:9). Indien het hart geneigd is tot middadigheid, tot goedheid en liefdadigheid, dan zal dit den mensch dringen tot Christelijke daden, geheel de wandel, het bestaan, *zal vol wezen van licht*, vol van de blijken en voorbeelden van waar Christendom, dien *zuiveren en onbevlekten Godsdienst voor God en den Vader*, Jak 1 : 27, *vol van licht*, van goede werken, die ons *licht* zijn, *schijnende voor de menschen*; maar indien het hart boos is, gierig en hart, en afgunstig, inhalig, wangunstig (zulk een gemoedsgesteldheid wordt dikwijls uitgedrukt door *een boos oog*, Hoofdst. 20 : 15; Markus 7 : 22; Spr. 23:6, 7). dan *zal geheel het lichaam duister zijn*, de geheele wandel, geheel het bestaan zal Heidensch en onchristelijk zijn. *Het gereedschap van den gierigaard is kwaad*, en zal dit altijd blijven: *maar een milddadige beraadslaagt milddadigheden*, Jes. 32 : 5, 8. *Indien het licht, dat in ons is*, de gezindheid, die ons moet leiden tot hetgeen goed is, *duisternis is*, indien zij verdorven en wereldschgezind is, indien er in een mensch niet eens goedhartigheid is, geene vriendelijke gezindheid, *hoe groot is* dan het bederf van een mensch, en *de duisternis*, waarin hij zich bevind! Deze zin schijnt wel in overeenstemming te zijn met het context, wij moeten *schatten vergaderen*, of opleggen, in den hemel door vrijgevigheid in het aalmoes doen, en dat niet met tegenzin, maar blijmoedig, Lukas 12 : 33; 2 Cor. 9 : 7. Maar in de gelijkluidende plaats, Lukas 11 : 34, komen die woorden niet voor bij zulk eene gelegenheid, en daarom wordt door den samenhang niet bepaald, dat dit de zin en beteekenis er van is.

2. *Het oog*, dat is (volgens sommigen) *het verstand*; het practisch oordeel, het geweten, dat voor de andere vermogens der ziel is wat *het oog* is voor *het lichaam*, om hunne bewegingen te leiden en te besturen, indien nu dit oog eenvoudig is, indien het tot een waar en juist oordeel komt, en de dingen onderkent, die verschillen, inzonderheid in de zaak van *het vergaderen van schatten*, zoodat het hierin de rechte keuze doet, dan zal het ook de genegenheden en daden recht besturen, en die zullen dan *vol* wezen van *het licht* der genade en der vertroosting, maar *indien dit boos is* en verdorven, en indien het, in plaats van de mindere vermogens te leiden, zelf er door geleid wordt en omgekocht en bevooroordeeld; indien dit dwaald en verkeerd ingelicht is, dan moet het hart en het leven *vol* zijn *van duisternis*, en de geheele wandel, het geheele bestaan verdorven. Zij, *die niet willen verstaan wandelen in duisternis*, Ps. 82 : 5 [1]). Het is treurig, als de ziel des menschen, die *de lamp des Heeren* behoorde te zijn, een *ignis fatuus*, een dwaallicht, is; als *de leiders des volks*, de leiders der vermogens, *ze doen dwalen*, want, dan *worden, die van hen geleid worden, ingeslokt*, Jes. 9 : 15. Eene dwaling in het practisch oordeel is noodlottig, het is datgene, hetwelk *het kwade goed heet, en het goede kwaad*, Jes. 5 : 20; daarom is het ons noodig de dingen recht te verstaan, en onze oogen gezalfd te krijgen met oogenzalf.

3. *Het oog*, dat is: *de voornemens* en *bedoelingen*. Door het oog stellen wij ons ons doel voor, het wit waarop wij aanleggen, de plaats, waar wij heengaan, dat houden wij in het oog, en daarnaar richten wij onze bewegingen. In alles wat wij in den Godsdienst doen, is er het een of het ander, dat wij op het *oog* hebben; indien nu *ons oog eenvoudig is*, als ons bedoelen eerlijk is, als wij het rechte op het oog hebben, en ons in rechte richting daarheen bewegen, indien wij zuiver en alleen de eere Gods bedoelen, Zijne eer en zijne gunst zoeken, en alles geheel naar Hem richten, dan *is het oog eenvoudig*. Zoo was het oog van Paulus, toen hij zeide: *Het leven is mij Christus*, en indien wij hierin recht zijn, dan zal *het geheele lichaam verlicht wezen*. Alle daden en handelingen zullen geregeld en Godvruchtig zijn, Gode welbehaaglijk en liefelijk voor ons zelven. *Maar indien dit oog boos is*, indien wij, in plaats van alleen de eere Gods te bedoelen en ons welbehaaglijk zijn aan Hem, zijwaarts zien naar de toejuiching der menschen, en terwijl wij voorgeven God te willen eeren, het zoo aanleggen, dat wij ons zelven eeren, en, onder schijn van *de dingen van Christus te zoeken*, ons zelven zoeken, dan bederft dit alles; het geheele bestaan zal verkeerd en onvast zijn, en de grondslagen aldus in wanorde zijnde, dan er ook niets dan *verwarring en alle boos werk* [2]) in den bovenbouw zijn. Trek de lijnen van den omtrek naar eenig ander punt dan het middelpunt, en zij zullen eldander snijden. *Indien het licht, dat in u is*, niet slechts duister is, maar *duisternis*,

1) Naar de Engelsche overzetting.
2) Jak. 3 : 16 naar de Engelsche overzetting.

dan is dit eene ronddwaling, verwoestend voor al wat volgt. Het doel zet de handeling uiteen. Het is van het hoogste gewicht in den Godsdienst, dat wij recht zijn in onze bedoelingen, en dat wij ons *de eeuwige dingen*, niet *de tijdelijke, ten doel stellen*, 2 Cor. 4 : 18. De geveinsde is als een veerman, die ziet naar den eenen kant, en roeit naar den anderen kant; de ware Christen is als de reiziger, die den eindpaal zijner reize op het oog heeft. De geveinsde zweeft in de lucht als de wouw, met het oog nederwaarts gericht op zijne prooi; gereed om er op af te komen, zoodra hij er eene goede gelegenheid voor heeft; de ware Christen vliegt als de leeuwerik, al hooger en hooger, vergetende de dingen, die beneden zijn.

III. Wij moeten ons wachten voor geveinsdheid en wereldschgezindheid in het kiezen van den meester, dien wij dienen, vers 24. *Niemand kan twee heeren dienen. Twee heeren* te dienen is in tegenspraak met *het eenvoudige oog;* want *het oog* zal op de hand der heeren zijn, Ps. 123 : 1, 2. Onze Heere Jezus toont hier het bedrog aan, dat diegenen plegen tegenover hunne eigene ziel, die denken te kunnen deelen tusschen God en de wereld, een' *schat op de aarde* hebben, en ook een schat in den hemel, God te behagen en de menschen evenzeer te behagen. Waarom ook niet? zegt de geveinsde, het is goed meer dan één pees op den boog te hebben. Zij hopen hun' Godsdienst dierbaar te maken aan hun wereldsch belang, en aldus van beide kanten voordeel te behalen. De vrouw, die niet de moeder was, wilde het kind verdeelen; de Samaritanen willen eene schikking maken tusschen God en de afgoden. Neen, zegt Christus, dat kan niet. Het is niets dan bijgeloof te denken, dat *de Godzaligheid een gewin zij*, 1 Tim. 6 : 5. Hier is:

1. Een algemeene stelregel; waarschijnlijk was het een spreekwoord onder de Joden. *Niemand kan twee heeren dienen*, en nog veel minder twee goden; want op den een of anderen keer zullen hunne bevelen in botsing met elkander komen, en hunne belangen met elkander in strijd zijn. Zoo lang *twee heeren* samen gaan, kan de dienaar beiden volgen, maar als zij van elkander scheiden, dan zult gij zien tot wien hij behoort. Hij kan beiden niet liefhebben, waarnemen en aanhangen zooals het behoort. Indien hij voor den een is, dan is hij niet voor den ander, dit of dat moet, vergelijkenderwijs, gehaat en geminacht worden. Deze waarheid is in het gewone leven duidelijk genoeg.

2. De toepassing hiervan op de zaak waarover gehandeld wordt. *Gij kunt niet God dienen en den mammon. Mammon* is een Syrisch woord, hetwelk gewin beteekent, zoodat al wat in deze wereld is, of door ons geacht wordt als *gewin*, Fil. 3 : 7, *mammon* is. *Al wat in de wereld is, de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootschheid des levens*, is *mammon*. Voor sommigen is hun buik hun *mammon*, en zij dienen hem, Fil. 3 : 19; voor anderen zijn hun gemak, hun slaap, hun spel en hun tijdverdrijf hun *mammon*, Spr. 6 : 9; voor anderen wereldsch goed, Jac. 4 : 13; voor anderen eerbewijzingen en bevordering. De lof en de toejuiching der menschen was de *mammon* der Farizeën, in één woord, het eigen-ik, de eenheid waarin de drieheid der wereld haar middelpunt heeft, het zinnelijke, wereldschgezinde eigen-ik is de *mammon*, die niet in vereeniging met God gediend kan worden; want indien hij gediend wordt, dan is dit in mededinging en in tegenspraak met God. Hij zegt niet: Wij *moeten* niet, of wij *behooren* niet, maar wij *kunnen niet God dienen en den Mammon;* wij *kunnen niet* beiden liefhebben, 1 Joh. 2 : 15; Jak. 4 : 4; of beiden aanhangen, of beiden gehoorzaamheid, dienst en vertrouwen bewijzen, want zij staan tegen elkander over. *God* zegt: „*Mijn zoon, geef Mij uw hart,*" *Mammon* zegt: „Neen, geef het mij." *God* zegt: „*Zijt vergenoegd met het tegenwoordige.*" *Mammon* „zegt: „Schraap alles bijeen wat gij kunt krijgen. *Geld, geld, door eerlijke middelen of door oneerlijke.*" *God* zegt: „Bedrieg niet, lieg niet, wees eerlijk en billijk in al uwe handelingen." *Mammon* zegt: „Bedrieg uw eigen vader, als gij er iets bij winnen kunt." *God* zegt: „Wees liefdadig." *Mammon* zegt: „Zorg voor u zelf, dit geven richt u te gronde." *God* zegt: „*Wees niet bezorgd.*" *Mammon* zegt: „Wees over alles bezorgd." *God* zegt: „*Heilig den Sabbat.*" *Mammon* zegt: „Gebruik dien dag, evenals alle andere dagen, voor de wereld." Zoo onbestaanbaar zijn de geboden van *God en den mammon*, zoodat wij *niet beiden kunnen dienen.* Zoo laat ons dan niet *hinken tusschen God en Baäl, maar kiest heden wien gij dienen zult*, en blijf dan bij die keuze.

25. Daarom zeg Ik u: Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten, en wat gij drinken zult; noch voor uw lichaam, waarmede gij u kleeden zult; is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleeding? 26. Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren; en uw hemelsche Vader voedt nochtans dezelve; gaat gij dezelve niet zeer veel te boven? 27. Wie toch van u kan, met bezorgd te zijn, eene el tot zijne lengte toedoen? 28. En wat zijt gij bezorgd voor de kleeding? Aanmerkt de leliën des velds, hoe zij wassen; zij arbeiden niet, en spinnen niet; 29. En Ik zeg u, dat ook Salomo, in al zijne heerlijkheid, niet is bekleed geweest, gelijk eene van deze. 30. Indien nu God het gras des velds, dat heden is, en morgen in den oven geworpen wordt, alzoo bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleeden, gij kleingeloovigen? 31. Daarom zijt niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten? of wat zullen wij drinken? of waarmede zullen wij ons kleeden? 32. Want al deze dingen zoeken de Heidenen; want uw hemelsche Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft. 33. Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en Zijne ge-

rechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden. 34. Zijt dan niet bezorgd tegen den morgen; want de morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad.

Er is schier geene zonde, waartegen onze Heere Jezus Zijne discipelen méér en ernstiger waarschuwt, of waartegen Hij hen met meer verscheidenheid van argumenten wapent, dan de zonde van verontrustende, verbijsterende, wantrouwende zorgen omtrent de dingen van dit leven, hetwelk een ongunstig teeken is, dat zoowel *de schat*, als *het hart op de aarde is*, vandaar dat Hij er zoo uitvoerig over spreekt. Hier is:

I. Het verbod. Het is de raad en het gebod van den Heere Jezus, om *niet bezorgd te zijn* omtrent de dingen dezer wereld; *Ik zeg u.* Hij zegt het als onze Wetgever, en de Souverein van ons hart: Hij zegt het als onze Trooster, en de Helper onzer blijdschap. Wat zegt Hij? Dit: en *wie ooren heeft om te hooren, dat hij hoore. Zijt niet bezorgd voor uw leven, noch voor uw lichaam*, vers 25. *Zijt niet bezorgd zeggende: Wat zullen wij eten?* vers 31, en wederom, vers 34, *Zijt niet bezorgd mê merimnate, Wees niet in zorge.* Evenals tegen geveinsdheid wordt ook tegen wereldsche zorgen, de waarschuwing drie maal herhaald, en toch is dit geene ijdele herhaling; *gebod* moet *op gebod* zijn, *en regel op regel*, voor hetzelfde doel, en het is weinig genoeg. Het is eene *zonde, die ons zoo lichtelijk omringt.* Het geeft te kennen, hoe liefelijk het is voor ons zelven, dat wij leven zonder bezorgd te zijn. Het is het herhaalde gebod van den Heere Jezus aan Zijne discipelen, dat zij hun eigen hart niet zullen verdeelen en verscheuren door zorge omtrent deze wereld. Er is een *denken* betreffende de dingen van dit leven, dat niet slechts wettig, maar plichtmatig is, gelijk dat, hetwelk geprezen wordt in de deugdzame vrouw. Zie Spr. 27 : 23. Het is het woord, dat gebruikt wordt betreffende Paulus' zorge over de gemeenten, en Timotheüs' zorge voor de zielen, 2 Cor. 11 : 28; Fil. 2 : 20.

Maar *de gedachte, het bezorgd zijn*, hier verboden, is:

1. Een verontrustend, kwellend *bezorgd zijn*, dat het hart her- en derwaarts voortdrijft en het in spanning houdt; dat onze blijdschap in God verstoort, en als een damp of nevel is op onze hoop in Hem; dat den slaap stoort, en ons verhindert in ons genieten van ons zelven, of van onze vrienden en van hetgeen God ons gegeven heeft.

2. Een mistrouwend, ongeloovig *bezorgd zijn.* God heeft beloofd voor de Zijnen te voorzien in alles wat noodig is voor het leven en voor de Godzaligheid, *het tegenwoordige leven*, voedsel en deksel: geene lekkernijen, maar noodwendigheden. Hij heeft nooit gezegd: „zij zullen gastreeren", maar „zij zullen gevoed worden". Eene bovenmatige zorg nu voor de toekomst, vrees voor gebrek aan deze noodwendigheden, komen voort uit ongeloof aan deze beloften, en aan de wijsheid en goedheid der Goddelijke Voorzienigheid, en dat is er het kwaad van. Wat betreft het onderhoud voor heden, wij mogen en moeten wettige middelen gebruiken om het te verkrijgen, want anders verzoeken wij God. Wij moeten naarstig zijn in ons beroep, en wijs overleg hebben, om onze uitgaven evenredig te doen zijn aan hetgeen wij bezitten, en wij moeten bidden om *dagelijksch brood;* en zoo alle andere middelen falen, dan moeten wij om hulp vragen aan hen, die in staat zijn haar te verleenen. Het was niet een van de besten der menschen, die zeide: *Te bedelen schaam ik mij*, Lukas 16 : 3; gelijk hij dit wèl was, vers 21, *die begeerde verzadigd te worden van de kruimkens;* maar voor de toekomst moeten wij *onze zorge op God werpen*, en *niet bezorgd zijn*, omdat dit wantrouwen schijnt van God, die weet te geven wat wij behoeven, als wij niet weten hoe het te verkrijgen. Laat onze ziel gerust zijn in Hem! Dit Godvruchtig onbezorgd zijn is hetzelfde als de slaap, dien Hij Zijn' beminden geeft in tegenstelling met het zwoegen van den wereldling, Ps. 127 : 2[1]). Let op de waarschuwingen: *a. Zijt niet bezorgd voor uw leven*, Leven is het grootste van onze belangen in deze wereld; *Al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven;* evenwel, zijt er niet bezorgd voor. Niet *voor de voortduring er van*, laat het aan God over om het *te verlengen*, of *te verkorten*, naar het Hem goeddunkt; *mijne tijden zijn in Uwe hand*, en zij zijn in eene goede hand. Niet voor de *geriefelijkheden* van dit leven, laat het aan God over om het, al naar het hem behaagt, liefelijk, of bitter te maken. Wij moeten niet bezorgd zijn, neen, zelfs niet over het noodige onderhoud van dit leven. *voedsel* en *kleeding* heeft God beloofd, en daarom kunnen wij ze met vertrouwen verwachten. Zeg niet: *Wat zullen wij eten?* Dat is de taal van iemand, die verlegen is, schier in vertwijfeling; terwijl wel vele Godvruchtige menschen het vooruitzicht hebben op weinig, zijn er toch slechts weinigen, die niet hebben wat zij op het oogenblik behoeven. *b. Zijt niet bezorgd tegen den morgen*, voor de toekomst. Wees niet bezorgd voor de toekomst, hoe gij het volgende jaar zult leven, of als gij oud zijt, of over hetgeen gij nalaat. Gelijk wij ons niet moeten *beroemen* op den morgen, zoo moeten wij ook niet *bezorgd* zijn voor den morgen, of over hetgeen dan gebeuren zal.

II. De redenen om aan het verbod kracht bij te zetten. Men zou denken, dat het gebod van Christus genoeg was om ons te weerhouden van die dwaze zonde van onrustende, wantrouwende bezorgdheid, behalve nog de vrede en rust van onze eigene ziel, die er zoo na bij betrokken zijn, maar om te toonen hoe zeer Christus' hart er op gezet is, en welk een *welbehagen Hij heeft* in hen, die *op Zijne goedertierenheid hopen*, wordt het gebod door de krachtigste argumenten gesteund. Als wij ons slechts door ons verstand laten leiden, dan

---

1) In de Engelsche overzetting luidt die tekst: Het is te vergeefs, dat gijlieden vroeg opstaat, laat op blijft . . Want zoo geeft Hij Zijn' beminden slaap.

zullen wij ons gewisselijk van deze doornen ontlasten. Om ons te bevrijden van *angstige* gedachten en ze te verdrijven, geeft Christus ons hier *troostrijke* gedachten aan de hand, opdat wij er van vervuld zouden worden. Het zal de moeite loonen om met ons hart zoo te redeneeren, dat het die ontrustende zorgen opgeeft, en wij er ons over schamen. Door eene juiste redeneering kunnen zij verzwakt worden, maar het is alleen door een werkzaam geloof, dat zij overwonnen kunnen worden. Bedenkt dus:

1. *Is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleeding?* vers 25. Ja, ongetwijfeld, zegt Hij, die reden had de wezenlijke waardij der tegenwoordige dingen te verstaan, want Hij heeft ze gemaakt, Hij onderhoudt ze, en onderhoudt ons door die dingen; de zaak spreekt voor zich zelve. Ons *leven* is een grootere zegening dan ons *onderhoud*. Het is waar, het leven kan niet zonder levensonderhoud bestaan; maar het voedsel en de kleeding, die hier voorgesteld worden als van mindere waarde dan het leven en het lichaam, zijn van dien aard, dat zij tot sieraad en verlustiging dienen, want het is daaromtrent, dat wij zoo licht bezorgd worden. Voedsel en kleeding zijn middelen tot onderhoud van het leven, en het *doel* is edeler en voortreffelijker dan de *middelen*. Het fijnste voedsel en de fraaiste kleederen zijn van de *aarde*, maar het leven is de *adem Gods*. Het leven is het *licht der menschen;* voedsel is slechts de *olie*, die dat licht voedt, zoodat het verschil tusschen rijken en armen zeer gering is, daar zij in de belangrijkste zaken gelijk zijn, en slechts in het mindere, het ondergeschikte verschillen. Dit moedigt ons aan om op God te betrouwen voor *voedsel* en *kleeding*, en ons aldus te ontlasten van alle verbijsterende zorgen er voor. God heeft ons het leven en het lichaam gegeven; het was eene daad van macht, het was eene daad van gunst; het geschiedde zonder onze zorge; wat kan Hij niet voor ons doen, die dat deed? — Wat zal Hij niet voor ons doen? Indien wij zorgen voor onze ziel en de eeuwigheid, die meer zijn dan het lichaam en deszelfs leven, dan kunnen wij het Gode overlaten ons van voedsel en kleeding te voorzien, die minder zijn. God heeft tot nu toe ons leven onderhouden, indien het soms door brood en water was, dan heeft dit toch aan het doel beantwoord; Hij heeft ons beschermd en ons bij het leven behouden. Hij, die ons behoedt tegen het *kwaad*, waaraan wij zijn blootgesteld, zal ons voorzien van *het goede*, dat wij noodig hebben. Indien het Hem behaagde ons te dooden, ons te laten verhongeren, Hij zou niet zoo dikwijls *Zijnen engelen van ons hebben bevolen* om ons te bewaren.

2. *Aanziet de vogelen des hemels*, en *aanmerkt de leliën des velds*. Hier is een argument, ontleend aan Gods gewone voorzienigheid voor Zijne mindere schepselen, en hunne afhankelijkheid, naar hun' aard, van deze voorzienigheid. Het ziet er fraai uit voor den mensch, als hij ter schole wordt gezonden bij *de vogelen des hemels*, dat die *hem* moeten *leeren!* Job 12:7, 8. *a.* Aanziet de *vogelen*, en leert op God te vertrouwen *voor voedsel*, vers 26, en ontrust u niet door de gedachte *wat gij zult eten*.

Let op Gods voorzienigheid over hen. Ziet hen aan en ontvangt leering. Er zijn verschillende soorten van vogels; zij zijn talrijk, sommigen er van roofgierig, maar allen worden zij gevoed, en wel met spijze, die geschikt voor hen is. Het is zeldzaam, dat een van hen omkomt uit gebrek aan voedsel, zelfs in den winter, en er is niet weinig noodig om ze het geheele jaar door te voeden. Naarmate de vogels minder dienstbaar zijn aan den mensch, zijn zij ook het minst onder zijne zorge; de mensch voedt zich dikwijls met hen, maar zelden worden zij door hem gevoed. Toch worden zij gevoed, hoe, weten wij niet, en sommigen er van het best in het ruwste weder; en het is *uw hemelsche Vader, die ze voedt;* Hij *kent al het gevogelte der bergen*, beter dan gij de vogelen aan uwe eigene schuurdeur kent, Ps. 50 : 11. Geen muschje komt neder op den grond om een graankorrel op te pikken, of het is door de voorzienigheid Gods, die zich ook over de geringste schepselen uitstrekt. Maar wat hier inzonderheid opgemerkt wordt, is, dat zij zonder eenigerlei zorg of plan van hen zelven gevoed worden, *Zij zaaien niet, noch maaien zij, noch verzamelen zij in de schuren.* Wèl doen dit de mier en de bij, en die worden ons als voorbeeld gesteld van voorzienige zorg en vlijt; maar de vogelen des hemels doen dit niet. Zij verzamelen niet zelf voorraad voor de toekomst, en toch, iederen dag, even zeker als de dag komt, komt ook voorraad van voedsel voor hen, en *hunne oogen wachten op God*, dien grooten en goeden Huishouder, die aan *alle vleesch spijze geeft*. Laat dit u bemoedigen om op God te vertrouwen. *Gaat gij dezelve niet zeer veel te boven?* Voorzeker! De *erfgenamen* des hemels gaan de *vogelen* zeer veel te boven, zij zijn edeler, voortreffelijker wezens, en, door het geloof, verheffen zij zich hooger. Zij zijn van beter aard en opvoeding, *wijzer dan het gevogelte des hemels*, Job 35 : 11; hoewel de kinderen dezer wereld, die *het recht des Heeren niet weten*, niet zoo wijs zijn als *de ooievaar en de kraan en de zwaluw*, Jer. 8 : 7; zijt gij Gode dierbaarder en nader, hoewel zij in het open firmament des hemels vliegen. Hij is hun Maker en hun Heer, hun Eigenaar en hun Meester; maar behalve dit alles is Hij uw Vader, en in Zijne schatting *gaat gij vele muschjes te boven*. Gij zijt Zijne kinderen, Zijne eerstgeborenen; nu zal Hij, die Zijne vogelen voedt, voorzeker Zijne kinderkens niet van honger laten omkomen. Zij vertrouwen op uws Vaders voorzienigheid, zult gij er dan niet op vertrouwen? Steunende hierop, zorgen zij niet voor den morgen, en daarom zijn zij de vroolijkste van alle schepselen, *zij geven stem van tusschen de takken*, Ps. 104 : 12, en, voor zoo veel zij dit vermogen, prijzen zij hun' Schepper. Indien wij door het geloof even onbezorgd waren als zij zijn, dan zouden wij ook even vroolijk zingen; want het is wereldsche zorg, die onze vroolijkheid bederft, en onzen lof doet zwijgen. *b.* *Aanmerkt de leliën*, en leert op God te vertrouwen voor *kleeding*. Dat is een

ander deel van onze zorg: *waarmede zullen wij ons kleeden:* voor betamelijkheid om ons te bedekken, tot bescherming om ons te verwarmen, ja, en bij velen, voor waardigheid en versiering, om hun een grootsch aanzien te geven. En zoo bezorgd zijn zij voor vroolijkheid en verscheidenheid in hunne kleedij, dat die zorge schier even dikwijls wederkeert als die om het dagelijksch brood. Laat ons nu, om ons van die zorge te ontlasten, *de leliën des velds beschouwen*, niet slechts ze *aanzien*, (dat doet iedereen en met welgevallen) maar *beschouwen*, terwijl wij er over nadenken. Er is heel veel goeds te leeren van hetgeen wij iederen dag zien, zoo wij er ook over wilden nadenken, Spr. 6 : 6; 24 : 32.

Aanmerkt hoe *broos* de leliën zijn; zij zijn als het *gras des velds*. Leliën zijn, hoewel zij fraai zijn wegens hare kleuren, toch slechts *gras*. Zoo is *alle vleesch als gras;* hoewel sommigen vanwege hunne gaven van lichaam en geest als de leliën zijn, zeer bewonderd, toch zijn zij gras; het gras des velds in aard en samenstel; zij staan op gelijken bodem met anderen. Op zijn best genomen, zijn de dagen des menschen *als gras*, als de *bloem van het gras*, 1 Petr. 1 : 24. Dit gras *is heden*, en *morgen wordt het in den oven geworpen;* in eene kleine wijle zal de plaats, die *ons kent, ons niet meer kennen*. Het graf is de oven, waarin wij geworpen worden, en waarin wij verteerd zullen worden als gras in het vuur. Ps. 49 : 15. Dit duidt de reden aan waarom wij niet bezorgd moeten zijn voor den morgen over hetgeen waarmede wij ons zullen kleeden, omdat wij morgen wellicht grafkleederen aan zullen hebben.

Aanmerkt hoe *vrij van zorgen* de leliën zijn; zij *arbeiden niet*, zooals de menschen, om zich kleederen te verdienen, zooals dienstboden hunne livrei verdienen; en *zij spinnen niet*, zooals vrouwen, om zich kleederen te vervaardigen. Hieruit volgt nu niet, dat wij daarom den betamelijken arbeid in dit leven moeten veronachtzamen; het is de lof van de deugdzame vrouw, dat zij *hare handen uitsteekt naar de spil, dat zij fijn lijnwaad maakt en het verkoopt*, Spr. 31 : 19, 24. Luihuid *verzoekt* God, inplaats van op Hem te *vertrouwen*; maar Hij, die voor de mindere schepselen voorziet, zonder hun arbeid, zal nog veel meer voor ons voorzien door onzen arbeid te zegenen, dien Hij ons ten plicht heeft gesteld. En als wij, vanwege krankheid, niet in staat zijn te *arbeiden* en te *spinnen*, dan kan God ons toch voorzien van hetgeen wij noodig hebben.

Aanmerkt hoe *schoon*, hoe *fraai* de leliën zijn; *hoe zij groeien; waaruit zij groeien.* De wortel van de lelie of tulp, evenals de wortel van andere bolgewassen, is in den winter verloren, begraven onder den grond; maar als de lente wederkeert, komt hij te voorschijn, en in korten tijd schiet hij op; vandaar dat aan Gods Israel beloofd is, dat zij zullen bloeien *als de lelie*, Hosea 14 : 6. Bedenkt, gaat eens na, *waartoe zij groeien.* In weinige weken komen zij zoo fraai en sierlijk uit die duisternis te voorschijn, dat zelfs *Salomo in al zijne heerlijkheid niet is bekleed geweest, gelijk eene van deze.* De kleeding van Salomo was zeer schoon en prachtig. Hij, die de schatten bezat van koningen en landen, en zich zoo zeer toelegde op praal en sierlijkheid, had ongetwijfeld ook de rijkste kleedij en die het fraaist bewerkt was, inzonderheid als hij op feestdagen en hoogtijden in al zijne heerlijkheid verscheen. En toch! laat hij zich zoo fraai aankleeden als hij kan, zeer ver zal hij achterblijven bij de schoonheid van leliën, en een bed van tulpen zal hem in schittering overtreffen. Laat ons daarom veeleer streven naar de wijsheid van Salomo, waarin hij door niemand overtroffen werd, (wijsheid om in de plaats, waarin wij gesteld zijn, onzen plicht te doen) dan naar de *heerlijkheid* van Salomo, waarin hij door leliën in de schaduw werd gesteld. Kennis, en genade zijn de volkomenheid van den mensch, niet schoonheid, en nog veel minder fraaie kleederen. Nu wordt hier gezegd, dat God aldus *het gras des velds bekleedt.* Alle voortreffelijkheid van het schepsel vloeit voort uit God, die de Bron is van die allen. Hij was het, die het paard zijne kracht en der lelie hare schoonheid gaf. Elk schepsel is in zichzelf, en voor ons, wat Hij het maakt, of doet zijn. Aanmerkt hoe leerrijk dit alles voor ons is, vs. 30.

Ten eerste, wat betreft *fraaie* kleederen; dit leert ons er in het geheel niet om te geven, ze niet te begeeren, er niet hoogmoedig op te zijn, ons *versiersel* niet te laten bestaan *in het aantrekken van kleederen*, want na al onze moeite en zorg, die wij hieraan besteden, zullen de leliën ons toch ver overtreffen. Wij kunnen ons niet zoo fraai kleeden als zij bekleed zijn, waarom zouden wij het dan beproeven met haar te wedijveren? Haar versiersel zal weldra verwelken, en het onze evenzoo; zij verwelken — *zijn heden*, en zullen *morgen*, evenals andere prullen of afval, *in den oven geworpen worden;* en de kleederen, waarop wij zoo trotsch zijn, slijten, de glans is er spoedig af, de kleur verbleekt, de vorm gaat uit de mode, of het kleedingstuk zelfs is weldra versleten, zoodanig is de mensch in al zijn glans en pracht, Jes. 40 : 6, 7, inzonderheid rijke menschen, Jak. 1 : 10, *zij verwelken in hunne wegen.*

Ten tweede. Wat betreft *noodzakelijke* kleederen; dit leert ons, onze zorge daarvoor op God te werpen — *Jehovah-Jireh*, — vertrouwt, dat Hij, die de leliën bekleedt, u voorzien zal van hetgeen, waarmede gij u kunt kleeden. Indien Hij zulke fraaie kleederen geeft aan het gras, hoe veel te meer zal Hij dan niet gepaste kleederen geven aan Zijne eigene kinderen; kleederen, die hen warm houden, niet slechts *als Hij de aarde stil maakt uit het Zuiden*, maar ook als Hij haar ontrust met den Noordenwind, Job 37 : 17. Veel meer zal Hij u bekleeden, want gij zijt edeler schepselen, van voortreffelijker aard. Indien Hij aldus het zoo kort levende gras bekleedt, veel meer zal Hij u bekleeden, die voor de onsterfelijkheid gemaakt zijt. Zelfs aan de kinderen van Ninevé wordt de voorkeur gegeven boven den wonderboom, Jona 4 : 10, 11. veel meer dus nog aan de kinderen van Zion, die in verbond zijn met God. Let op den titel, dien Hij hun geeft, vers 30, *Gij kleingeloovigen.* Dit kan genomen worden als eene aanmoedi-

ging van waar geloof, hoewel het zwak is; het geeft ons recht op de Goddelijke zorge, en eene belofte voor hetgeen noodig is. Groot geloof zal geprezen worden, en zal groote dingen teweegbrengen, maar klein geloof zal niet worden afgewezen, ook dat zal voedsel en kleederen verkrijgen. Voor *oprechte* geloovigen zal voorzien worden, al zijn zij geene *krachtige* geloovigen. De kinderkens van het gezin worden gevoed en gekleed, zoowel als de volwassenen, en wel met groote zorg en teederheid. Zeg niet: Ik ben maar een kind, een dorre boom, Jes. 56 : 3, 5, want, gij zijt wel *arm en nooddruftig*, maar *de Heere denkt aan u*. Of

2. Het is eene bestraffing van het zwakke geloof, schoon het oprecht is, Hoofdst. 14 : 31. Het geeft te kennen wat op den bodem is van al onze overmatige bezorgdheid, het is de zwakheid van ons geloof, en de overblijfselen van het ongeloof in ons hart. Indien wij meer geloof hadden, wij zouden minder zorge hebben.

3. *Wie toch van u*, de wijsten, de sterksten van u, *kan met bezorgd te zijn, eene el tot zijne lengte toe doen?* vers 27, tot *zijn' leeftijd* lezen hier sommigen; maar de maat van eene el duidt aan, dat het bedoeld is van lengte, van statuur, en de leeftijd van den oudste is toch slechts eene spanne, Ps. 39 : 6. Laat ons bedenken, dat wij tot de statuur, die wij hebben, niet gekomen zijn door onze eigene zorge, maar door de voorzienigheid Gods. Een kindeke, eene spanne groot, is opgegroeid tot een man van zes voet, en hoe was er nu eene el tot zijne lengte toe gedaan? Niet door zijne eigene plannen en bedenkselen; hij groeide, zonder te weten hoe, door de kracht en goedheid van God. Nu zal Hij, die ons lichaam geschapen heeft, en het tot die grootte heeft geformeerd, voorzeker wel zorg dragen om in deszelfs behoeften te voorzien. God moet erkend worden in de toeneming van onze lichaamskracht en statuur, en vertrouwd worden voor alle noodige hulp en onderstand, omdat Hij heeft doen blijken, dat Hij het lichaam gedachtig is. De leeftijd van groeien is de gedachtenlooze, zorgelooze leeftijd, toch groeien wij, en zal Hij, die ons hiertoe heeft opgebracht, niet voor ons voorzien nu wij opgebracht zijn? *b.* Wij kunnen onze statuur niet veranderen, al zouden wij het ook willen. Hoe dwaas en bespottelijk zou het zijn, als iemand, die klein van gestalte is, er om ging tobben, er slapelooze nachten om zou hebben en er zijne hersens om zou vermoeien, voortdurend er over ging peinzen, hoe hij toch eene el grooter zou kunnen worden, als hij toch weet, dat hij er niets aan veranderen kan, en dus maar beter zou doen met tevreden te zijn en het te nemen zooals het is! Wij zijn niet allen van dezelfde grootte, toch is dit verschil in statuur tusschen den een en den ander van geen gewicht of belang. Een klein man wenscht allicht zoo groot te zijn als die of die, maar hij weet, dat er niets aan te doen is, en daarom doet hij het zoo goed als hij kan met zijne kleinheid. Gelijk wij nu doen met onze lichamelijke gestalte, zoo moeten wij ook doen ten opzichte van ons wereldsch goed. Wij moeten geen overvloed begeeren van den rijkdom dezer wereld, evenmin als wij begeeren eene el tot onze lengte toe te doen, eene el, dat heel veel is voor iemands grootte; het is genoeg bij duimen te groeien; de toevoeging van eene el zou iemand slechts een onbehouwen voorkomen geven en hem een last doen zijn voor zichzelf. Wij moeten even tevreden zijn met onzen staat als met onze statuur; wij moeten de gemakken stellen tegenover de ongemakken, en aldus van de noodzakelijkheid eene deugd maken; wat men niet kan verhelpen, moet men dragen. Wij kunnen de beschikkingen der voorzienigheid niet veranderen, en daarom moeten wij er in berusten, er ons naar schikken, en zoo goed wij kunnen de ongemakken trachten te verminderen, zooals Zachéus het ongemak van zijne geringe statuur verminderd heeft door in een boom te klimmen.

4. *Al deze dingen zoeken de Heidenen*, vers 32. Het bezorgd zijn om de wereld is een *Heidensche zonde*, die aan geen *Christenen* betaamt. De *Heidenen* zoeken *deze dingen;* zij zijn met hun gansche hart voor deze wereld, omdat zij vreemdelingen zijn voor de betere; zij zoeken deze dingen met bezorgdheid en begeerte, omdat zij *zonder God in de wereld zijn*, en Zijne voorzienigheid niet begrijpen. Zij vreezen en aanbidden hunne afgoden, maar weten niet hoe op hen te vertrouwen voor verlossing en hulp, en daarom zijn zij zelf vol van zorg; maar dat is eene schande voor Christenen, die op hooger beginselen bouwen en een' Godsdienst belijden, die hun leert, niet slechts dat er eene voorzienigheid is, maar dat aan de Godvruchtigen beloften zijn gegeven voor het tegenwoordige leven; hun leert vertrouwen te stellen in God en verachting te hebben voor de wereld, en voor beide zaken zulke goede redenen geeft. Het is eene schande voor hen om te wandelen zooals de Heidenen wandelen, en hun hoofd en hart met deze dingen te vervullen.

5. *Uw hemelsche Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft;* deze noodzakelijke dingen, voedsel en kleederen. Hij kent onze behoeften beter dan wij ze zelven kennen, hoewel Hij in den hemel is, en Zijne kinderen op de aarde zijn. Hij bemerkt wat de minste en de armste van hen noodig heeft, Openb. 2 : 9. *Ik weet uwe armoede.* Gij denkt: indien deze of die goede vriend slechts wist in welken nood ik mij bevind, ik zou wel spoedig hulp verkrijgen; uw God weet het, en Hij is uw Vader, die u liefheeft en zich over u ontfermt, en bereid is u te helpen; uw hemelsche Vader, die de middelen heeft om in uwen nood te voorzien. Weg dus met alle ontrustende gedachten en zorgen! ga tot uwen Vader; zeg Hem, dat Hij weet, dat gij dit of dat noodig hebt. Hij vraagt: *Kinderkens! hebt gij niet eenige toespijs?* Joh. 21 : 5. Zeg Hem, of gij het al of niet hebt. Hoewel Hij onze behoeften kent, wil Hij ze toch van ons vernemen, en als wij ze Hem hebben blootgesteld, zoo laat ons blijmoedig betrouwen op Zijne wijsheid, macht en goedheid, om hulp en bijstand te erlangen. Daarom moeten wij ons ontdoen van den last van zorg, door haar op Hem te werpen, omdat Hij het is,

die voor ons zorgt, 1 Petrus 5 : 7. Waartoe ons al die moeite en last? Indien Hij zorgt, waarom zouden wij dan ook nog zorgen?

6. *Zoekt eerst het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden*, vers 33. Hier is een dubbel argument tegen de zonde van *bezorgd te zijn; weest niet bezorgd* voor uw leven, het leven des lichaams; want *a.* Gij hebt betere en grootere dingen om aan te denken, om bezorgd voor te zijn, het leven uwer ziel, uwe eeuwige gelukzaligheid; dat is het *eene noodige*, Lukas 10 : 42, waaraan gij moet denken, en dat gewoonlijk veronachtzaamd wordt in die harten, waarin wereldsche zorgen heerschen. Als wij slechts meer bezorgd waren om God te behagen, en onze zaligheid te werken, wij zouden minder bezorgd zijn om ons zelven te behagen, en ons bezittingen in deze wereld te bewerken. Bezorgd te zijn voor onze ziel is het krachtigste geneesmiddel tegen het wereldsch bezorgd zijn. *b.* Gij hebt een zekerder, en gemakkelijker, een veiliger en sneller middel om de noodwendigheden van dit leven te verkrijgen, dan door knagende zorg, en er over te tobben, en dat middel is: *eerst het koninkrijk Gods te zoeken*, van den Godsdienst uw werk te maken. Zeg niet dat dit het middel is om u honger te laten lijden, neen, het is het middel om zelfs in deze wereld, van het noodige voorzien te worden. Merk hier op: Den grooten plicht, die geëischt wordt; het is de hoofdsom en inhoud van al onze plichten: *„Zoekt eerst het koninkrijk Gods;* beschouwt den Godsdienst als uw grootst en voornaamst belang". Het is onze plicht deze dingen te zoeken, te begeeren, na te jagen en te bedoelen.

Het is een woord waarin veel van de grondwet des nieuwen verbonds ten onzen gunste gelegen is; *hoewel wij het nog niet verkregen, hebben*, maar nog in veel tekortkomen, zal toch het oprechte zoeken, aangenomen worden. Let nu: Ten eerste, op het voorwerp van dit zoeken: *het koninkrijk Gods, en zijne gerechtigheid.* Wij moeten acht geven op den hemel, als ons doel, en op heiligheid als onzen weg. „Zoekt de vertroostingen van het koninkrijk der genade en der heerlijkheid als uwe gelukzaligheid; hebt *het koninkrijk der hemelen* op het oog, houdt er op aan, beijvert u om er zeker van te wezen, weest vast besloten om met niets minder tevreden te zijn; zoekt naar deze eer en heerlijkheid en onsterfelijkheid; geeft verre weg de voorkeur aan den hemel en de hemelsche dingen boven de aarde en de genietingen der aarde." Wij maken niets van onzen Godsdienst, als wij er niet den hemel van maken. En zoekt bij de *gelukzaligheid* van dit koninkrijk, ook de *gerechtigheid* ervan; *Gods gerechtigheid*, de gerechtigheid, die Hij *in* ons gewerkt wil hebben, en *door* ons gewerkt wil hebben, eene gerechtigheid, die overvloediger is dan die van de schriftgeleerden en Farizeën, wij moeten *vrede najagen en heiligmaking*, Hebr. 12 : 14. Ten tweede. De volgorde er van. *Zoekt eerst het koninkrijk Gods.* Laat uwe zorge voor uwe ziel en voor eene andere wereld de plaats innemen van al uwe andere zorgen; en laten al de belangen van dit leven ondergeschikt gemaakt worden aan die van het toekomende leven. Wij moeten de dingen van Christus meer zoeken dan onze eigene dingen, en zoo zij ooit in de mededinging met elkander komen, dan moeten wij ons herinneren, aan welke wij de voorkeur hebben te geven. Zoekt *eerst* deze dingen; het eerst in uwe dagen: laat de morgen der jeugd Gode gewijd zijn. De wijsheid moet vroeg worden gezocht; het is goed om bij tijds te beginnen Godsdienstig te zijn. Zoekt dit het eerst op elken dag; laten uwe gedachten bij het ontwaken gedachten zijn aan God. Laat het uw grondbeginsel wezen om datgene het eerst te doen wat het noodigst is, en laat Hij, die de Eerste is, het eerste hebben. *b.* De genaderijke belofte, die er aan toegevoegd is: *al deze dingen*, het noodzakelijke levensonderhoud, *zullen u toegeworpen worden*, zullen u nog daarenboven worden geschonken, als toegift. Gij zult hebben wat gij zoekt, *het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid*, want nooit heeft iemand *te vergeefs* gezocht, die *in ernst* zocht; en daarenboven, zult gij voedsel en kleeding hebben, zooals hij, die iets koopt, papier en bindtouw op den koop toe krijgt. *De Godzaligheid heeft de belofte des tegenwoordigen levens*, 1 Tim. 4 : 8. Salomo vroeg om wijsheid, en ontving haar en daarbij nog andere dingen, 2 Kron. 1 : 11, 12. O welk een gezegende verandering zou het teweegbrengen in ons hart en ons leven, indien wij deze waarheid slechts vast geloofden, dat de beste manier om goed en geriefelijk voorzien te zijn in deze wereld, is, om zeer ijverig bezig te zijn met de andere wereld! Dan eerst beginnen wij aan de rechte zijde van ons werk, als wij beginnen met God. Laten wij ons beijveren om ons het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid te verzekeren, en wat de dingen van dit leven betreft: Jehovah-Jireh — de Heere zal ons van zooveel er van voorzien, als Hij weet, dat goed voor ons is, en meer zouden wij niet wenschen. Hebben wij op Hem vertrouwd voor *het deel onzer erve* bij ons einde, en zullen wij niet op Hem vertrouwen, voor *het deel onzes bekers* op den weg er heen? Gods Israel werd ten laatste niet slechts naar Kanaän gebracht, maar in de woestijn werden hunne lasten gedragen. O dat wij toch meer bezorgd waren voor de dingen, die men niet ziet, die eeuwig zijn! Hoe minder wij dan bezorgd zouden zijn voor de dingen, die men ziet, die tijdelijk zijn, hoe minder wij er bezorgd voor behoefden te wezen.

En uw oog verschoone uwe huisraad niet, Gen. 45 : 20, 23.

7. *De morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad*, vers 34. Wij moeten ons niet bovenmate verlegen gevoelen of beangst vanwege toekomstige gebeurtenissen, omdat elke dag zijn eigen last van smart en zorgen medebrengt, gelijk hij ook, als wij om ons heen zien en niet toelaten dat onze vreeze en angsten ons misleiden omtrent de hulp, die ons door genade en gezond verstand geboden wordt, zijne eigene kracht en ondersteuning medebrengt. Zoodat ons hier gezegd

wordt. *a.* Dat *bezorgd zijn*, voor den morgen *noodeloos* is; *de morgen zal voor het zijne zorgen.* Indien met den nieuwen dag nieuw gebrek en nieuwe moeielijkheden komen, zullen ook de hulp en bijstand vernieuwd worden, *barmhartigheden*, die *allen morgen nieuw zijn*, Klaagl. 3 : 22, 23. De heiligen hebben een' Vriend, *die allen morgen hun arm is*, en hun dagelijks nieuwe ondersteuning uitreikt, Jes. 32 : 2, *naar het recht van elk, dagelijks op zijn dag*, Ezra 3 : 4, en aldus houdt Hij Zijn volk in gedurige afhankelijkheid van Hem. Laten wij het dus aan de kracht van den morgen overlaten om het werk van den morgen te doen en den last van den morgen te dragen. Voor morgen, en voor de dingen van morgen, zal voorzien worden zonder ons, waarom zouden wij dus zoo angstvol zijn voor hetgeen, waarvoor reeds zoo wijselijk gezorgd is? Dit verbiedt geen verstandig voorzien en dienovereenkomstige maatregelen, maar wel een verwarrend bezorgd zijn, en een tobben over moeielijkheden en rampen, die wellicht nimmer komen, of, zoo zij komen, gemakkelijk gedragen, en tegen het kwaad er van gewaakt zal kunnen worden. Beteekenis en bedoeling is: laat ons *den plicht van heden behartigen*, en dan verder *de dingen aan God overlaten*, het *werk van den dag in deszelfs dag* doen, en dan *den morgen zijn werk met zich laten brengen.* *b.* Dat bezorgd zijn voor den morgen is een dier *dwaze en schadelijke begeerlijkheden*, waarin zij vallen, die rijk willen worden, en een der *vele smarten*, waarmede zij *zichzelven doorsteken. Elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad.* De dag van heden brengt al genoeg onrust en moeite mede, wij behoeven de lasten niet te verzwaren door bij die van heden reeds die van morgen te voegen. Het is onzeker wat het kwaad van morgen zijn zal, maar wat het ook zij, het zal tijd genoeg zijn om er onze zorge aan te geven als het komt. Hoe dwaas is het om heden door zorg en vrees den last op ons te nemen, die aan een' anderen dag behoort, en daarom toch niet lichter zal zijn als hij komt! Laat ons niet tegelijk over ons halen hetgeen Gods voorzienigheid ons bij gedeelten wil doen dragen. De slotsom van dit alles is, dat het de wil en het gebod is van den Heere Jezus, dat Zijne discipelen niet hunne eigene pijnigers zullen zijn, en dat zij hun doorgang door deze wereld niet méér somber en onbehaaglijk zullen maken door hunne vrees voor moeielijkheden, dan God hem gemaakt heeft door die moeielijkheden zelven. Door ons dagelijksch gebed kunnen wij kracht verkrijgen om ons te ondersteunen in onze dagelijksche moeielijkheden, en ons te wapenen tegen de verzoekingen, die er mede gepaard gaan, en laten wij dan voorts door geen van deze dingen bewogen worden.

HOOFDSTUK VII.

In dit hoofdstuk wordt Christus' rede op den berg voortgezet en ten einde gebracht. Het is zuiver practisch en wijst ons aan onzen wandel tegenover God en de menschen recht te ordenen, want het doel van den Christelijken Godsdienst is de menschen goed te maken, goed in elk opzicht. Wij hebben I. Eenige regelen betreffende berisping en bestraffing, vers 1—6. II. Aanmoediging om God te bidden om hetgeen wij noodig hebben. vers 7—11. III. De noodzakelijkheid van nauwgezetheid in onzen wandel, vers 12—14. IV. Eene waarschuwing om op onze hoede te zijn tegen de valsche profeten, vers 15—20. V. Het slot van de geheele rede, waarin de noodzakelijkheid wordt aangetoond van algemeene gehoorzaamheid aan Christus' geboden, zonder welke wij niet kunnen verwachten gelukkig te zijn, vers 21—27. VI. Den indruk, dien Christus leer op Zijne hoorders teweegbracht, vers 28, 29.

Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt. 2. Want met welk oordeel gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden; en met welke mate gij meet, zal u weder gemeten worden. 3. En wat ziet gij den splinter, die in het oog uws broeders is, maar den balk, die in uw oog is, merkt gij niet? 4. Of hoe zult gij tot uwen broeder zeggen: Laat toe, dat ik den splinter uit uw oog uit doe; en zie, er is een balk in uw oog? 5. Gij geveinsde! werp eerst den balk uit uw oog, en dan zult gij bezien, om den splinter uit uws broeders oog uit te doen. 6. Geeft het heilige den honden niet, noch werpt uwe paarlen voor de zwijnen; opdat zij niet te eeniger tijd dezelve met hunne voeten vertreden, en zich omkeerende u verscheuren.

Onze Heiland wijst ons hier aan, hoe wij ons hebben te gedragen met betrekking tot de fouten van anderen; en Zijne uitdrukkingen schijnen bedoeld te zijn als eene bestraffing voor de schriftgeleerden en Farizeën, die zeer strikt en streng waren, zeer meesterachtig en hoog in het veroordeelen van allen, die hen omringden, gelijk die menschen gewoonlijk zijn, die hoogmoedig en verwaand zijn in hun rechtvaardigen van zich zelven. Wij hebben hier:

I. Eene waarschuwing *tegen oordeelen*, vers 1, 2. Er zijn menschen, wier ambt bestaat in oordeelen — overheidspersonen en evangeliedienaars. Christus is niet gekomen om zich zelven tot een Rechter te maken, maar Hij is ook niet gekomen om rechters af te schaffen, want door Hem *stellen de vorsten gerechtigheid;* maar dit is hier gericht tot particulieren, tot Zijne discipelen, die wel hiernamaals zullen *zitten op tronen, oordeelende*, maar nu niet. Merk nu op.

1. Het verbod: *Oordeelt niet.* Wij moeten onszelven oordeelen, en onze eigene daden oordeelen, maar onzen broeder moeten wij niet oordeelen, ons niet meesterachtig zulk een gezag over anderen aanmatigen, als wij hun niet willen toestaan over ons zelven, daar het regel voor ons is, *elkander onderdanig te zijn. Zijt niet vele meesters*, Jak. 3 : 1. Wij moeten niet op den rechterstoel gaan zitten om ons woord aan iedereen tot wet te maken. Wij moeten onzen broeder niet oordeelen, dat is: wij moeten geen *kwaad* van hem *spreken*, gelijk het verklaard wordt in Jak. 4 : 11. Wij moeten *hem* niet *verachten*, Rom. 14 : 10. Wij moeten niet roekeloos of onbezonnen oordeelen, geen ongegrond oordeel vellen over onzen broeder, een

oordeel, dat alleen door onzen naijver op hem en onze kwaadwilligheid is ingegeven. Wij moeten niet het slechtste denken van de menschen, uit hunne woorden en daden niet zulke hatelijke dingen afleiden, als er niet uit af te leiden zijn. Wij moeten niet liefdeloos, niet onbarmhartig oordeelen, en niet in een geest van wraakzucht en met de begeerte om kwaad te doen. Wij moeten iemands staat niet beoordeelen naar een enkele daad, noch wat hij is in zichzelf, naar hetgeen hij is voor ons, omdat wij ten opzichte van onze eigene zaak allicht tot partijdigheid geneigd zijn. Wij moeten het hart, de bedoelingen van anderen niet oordeelen; het is Gods kroonrecht het hart te doorgronden, en wij moeten niet op Zijn' troon gaan zitten. Evenmin moeten wij over hun eeuwigen staat oordeelen, noch hen geveinsden en verworpelingen noemen; dat is buiten onze bevoegdheid; wat hebben wij aldus eens anders dienstknecht te oordeelen? Geef hem raad, help hem, maar oordeel hem niet.

2. De reden, om aan dit verbod kracht bij te zetten: *Opdat gij niet geoordeeld wordt.* Dit geeft te kennen: *a.* Dat, zoo wij ons onderstaan anderen te oordeelen, wij verwachten kunnen geoordeeld te worden. Wie den rechterstoel overweldigt, zal voor den rechterstoel gebracht worden, gewoonlijk zullen zij het meest gecritiseerd worden, die zelf op alles en ieder critiek uitoefenen; iedereen zal een steen hebben om op hen te werpen. Hij, wiens hand, wiens tong gelijk de hand van Ismael, *tegen iedereen* is, zal bevinden, dat *ieders* hand en tong *tegen hem* is, Gen. 16:12; en geene genade zal betoond worden voor den goeden naam van hen, die van geene genade willen weten voor den goeden naam van anderen. Maar dat is nog het ergste niet: zij zullen door God geoordeeld worden; van Hem zullen zij het *meerder oordeel* ontvangen, Jak. 3:1. Beide partijen moeten voor den rechterstoel van Christus gesteld worden, Rom. 14:10, die gelijk Hij den nederigen lijder zal helpen, den hoogmoedigen verachter zal wederstaan, en hem van het oordeelen genoeg zal doen hebben. *b.* Dat, zoo wij bescheiden en liefderijk zijn in ons berispen van anderen, en weigeren hen te oordeelen, en liever ons zelven oordeelen, dan *zullen wij van den Heere niet geoordeeld worden.* Gelijk God hun zal vergeven, die hunnen broederen vergeven, zoo zal Hij niet oordeelen, die hunne broederen niet willen oordeelen; *de barmhartigen zullen barmhartigheid verkrijgen.* Het is een blijk van ootmoed en eerbied voor God, en zal door Hem als zoodanig erkend en beloond worden, zie Rom. 14:10.

Het oordeelen van hen, die anderen oordeelen, is overeenkomstig de wet der wedervergelding. *Met welk oordeel gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden,* vers 2. In Zijne oordeelen volgt de rechtvaardige God dikwijls een regel van evenredigheid, zooals in het geval met Adonibezek, Richt. 1:7. Zie ook Openb. 13:10; 18:6. Aldus zal Hij beide gerechtvaardigd en verheerlijkt worden in Zijne oordeelen, en alle vleesch zal voor Zijn aangezicht zwijgen. *Met welke mate gij meet, zal u wedergemeten worden;* wellicht in deze wereld, zoodat de menschen hunne zonden kunnen lezen in hunne straf. Laat dit ons terughouden van alle strengheid tegenover onzen broeder. *Wat zouden wij doen als God opstond?* Job 31:14. Wat zou er van ons worden, als God even streng was in Zijn oordeel van ons, als wij in het oordeel van onze broederen, als Hij ons in dezelfde weegschaal woog? Wij kunnen dit met recht verwachten, als wij zoo uiterst scherp in het licht stellen wat onze broederen verkeerds doen. Hierin, zooals in andere dingen, zal de heftigheid der menschen op hun eigen hoofd neerkomen.

II. Waarschuwing *omtrent bestraffing.* Omdat wij anderen niet moeten oordeelen, hetwelk eene groote zonde is, volgt hier niet uit, dat wij anderen niet moeten bestraffen, hetwelk een groote plicht is, en een middel kan wezen om *eene ziel van den dood te behouden,* en in elk geval een middel zal wezen om onze ziel te behoeden van in hunne schuld te deelen. Merk hier nu op:

1. Dat niet iedereen er voor geschikt is om te bestraffen. Zij, die zelf schuldig zijn aan de gebreken, waarvan zij anderen beschuldigen. of schuldig zijn aan nog erger, brengen schande over zichzelven, en zullen waarschijnlijk geen goed doen aan hen, die zij bestraffen, vers 3—5. Hier is *a.* Eene rechtvaardige bestraffing van de bedillaars, die met hun' broeder twisten wegens kleine gebreken, terwijl zij zich zelven groote veroorloven, die vlug zijn om *een splinter* in zijn oog te ontdekken, maar zich gansch niet bewust zijn *een balk in hun eigen oog te hebben;* ja zelfs heel gedienstig willen zijn om *den splinter uit zijn oog te doen,* terwijl zij daar even ongeschikt voor zijn, alsof zij zelf volstrekt blind waren. Er zijn trappen of graden in de zonde, sommige zonden zijn, vergelijkenderwijs gesproken, als *splinters,* anderen als *balken;* sommigen als eene *mug,* anderen als een *kameel;* niet alsof er eene kleine zonde is, want er is geen kleine God, tegen wien gezondigd wordt. Als het een *splinter* is, dan is hij in het oog; indien eene *mug,* dan is zij in de keel; beide pijnlijk en gevaarlijk, en wij kunnen niet gerust of wel wezen, vóór zij verwijderd zijn. Onze eigene zonden moeten ons grooter toeschijnen dan dezelfde zonden in anderen; hetgeen de liefde ons leert slechts een *splinter* te noemen *in het oog van onzen broeder,* zullen oprecht berouw en droefheid naar God ons leeren *een balk* te noemen in ons eigen oog; want de zonden van anderen moeten wij verkleinen, onze eigene moeten wij verzwaren. Er zijn velen, die *balken in hunne eigene oogen hebben,* maar het niet bemerken. Zij zijn onder de schuld en heerschappij van zeer groote zonden, maar weten het niet, doch rechtvaardigen zich, alsof zij geen berouw of bekeering van noode hadden. Het is even vreemd, dat iemand in zulk een zondigen, rampzaligen toestand kan zijn zonder het te weten, als dat iemand een balk in zijn oog zou hebben zonder het te bemerken; maar de god dezer wereld weet hun hart zoo listig te verblinden, dat zij nog met groote assurantie zeggen: *Wij zien.* Het is iets gansch gewoons,

dat zij, die zelf zeer zondig zijn, en dit het minst beseffen, de eersten en de luidsten zijn, om anderen te oordeelen en te berispen.

De Farizeën, die het hooghartigst waren in het rechtvaardigen van zich zelven, waren het minachtendst in het veroordeelen van anderen. Zij waren streng jegens Christus' discipelen, *omdat zij met ongewasschen handen aten*, hetgeen nauwelijks een *splinter* was, terwijl zij de menschen aanmoedigen in het minachten hunner ouders, dat een *balk* was. Hoogmoed en liefdeloosheid zijn gewoonlijk *balken* in de oogen van hen, die voorgeven heel critisch en nauwkeurig te zijn in hun berispen van anderen. Ja er zijn velen, die in het geheim schuldig zijn aan hetgeen zij de onbeschaamdheid hebben in anderen te straffen, als het ontdekt wordt. *Bedenk, dat de fout, waarover gij klaagt, bij een nauwkeurig onderzoek wellicht in u zelf ontdekt zou worden, en dat het het onrechtvaardig zou zijn in het openbaar verontwaardiging uit te drukken over uwe eigene misdaad*, Seneca, *de Beneficüs*. Maar de strengheid der menschen voor de fouten en gebreken van anderen, terwijl zij toegevend zijn voor hunne eigene, is een kenmerk van geveinsdheid. *Gij geveinsde*, vers 5. Wat zoo iemand nu ook moge zeggen, het is zeker, dat hij geen vijand is van de zonde, (indien hij het ware, hij zou een vijand zijn van zijne eigene zonde), en daarom is hij niet prijzenswaardig, ja het blijkt, dat hij een vijand is van zijn' broeder, en dus afkeurenswaardig is. Dit geestelijk liefdewerk moet te huis, dat is, aan ons zelf, beginnen. Want hoe kunt gij zeggen, hoe kunt gij, zonder u te schamen, Zeggen: Laat mij u helpen u te verbeteren, als gij er toch niet eens aan denkt u zelven te verbeteren? Uw eigen hart zal u om die ongerijmdheid bestraffen; het zal u slecht afgaan, en gij kunt verwachten, dat iedereen tot u zeggen zal, dat *ondeugd de zonde bestraft: geneesmeester, genees u zelven, — Ga voor, dan zal ik u volgen.* Zie Rom. 2 : 21. De gedachte aan hetgeen verkeerd is in ons zelven, moet, hoewel zij ons niet terug moet houden van vriendelijke bestraffing, ons terughouden van meesterachtig berispen en bedillen, en ons zeer liefderijk doen zijn in ons oordeelen van anderen. „Daarom, *brengt hem, die van eene misdaad overvallen is, terecht met den geest der zachtmoedigheid, ziende op u zelven*, Gal. 6 : 1, wat gij geweest zijt, wat gij zijt, en wat gij zoudt zijn, indien God u aan u zelf overliet". *b.* Hier is een goede regel voor de bestraffers, vers 5, *Werp eerst den balk uit uw oog.* Onze eigene slechtheid is geene verontschuldiging voor ons niet bestraffen, integendeel, dat zij ons tot bestraffen ongeschikt maakt, is eene verergering van onze slechtheid. Ik moet niet zeggen: „*Ik heb een balk in mijn' eigen oog*, daarom zal ik mijn' broeder niet helpen in het verwijderen van *den spinter uit het zijne*". Iemands overtreding kan nooit zijne verontschuldiging wezen; eerst moet ik mij zelf verbeteren, teneinde dan mede te werken aan de verbetering van mijn' broeder, en mij bevoegd te maken hem te bestraffen. Zij, die anderen berispen, behooren zelf onberispelijk te zijn. Zij, die *bestraffers zijn in de poort*, krachtens hun ambt, magistraten en leeraren, hebben wèl toe te zien, dat zij *voorzichtiglijk wandelen*, zeer geregeld zijn in hun gedrag; een *opziener moet onberispelijk zijn*, 1 Tim. 3 : 2. De snuiters van het heiligdom moesten van louter goud zijn.

2. Niet iedereen is geschikt om bestraft te worden: *Geeft het heilige den honden niet*, vers 6. Dit kan beschouwd worden: *a.* Als een regel voor de discipelen bij hunne prediking van het Evangelie. Niet dat zij het niet aan de goddeloozen en onheiligen zouden moeten prediken, (Christus zelf heeft het aan tollenaren en zondaren gepredikt), maar wie bedoeld worden zijn zij, die halsstarrig blijven ook nadat hun het Evangelie is gepredikt, en zij, die het lasterden, en de predikers er van vervolgden. Laten zij niet veel tijd besteden aan de zoodanigen, want het zou vergeefsche moeite zijn, maar laten zij zich tot anderen wenden, Hand. 13 : 41. Dat is de meening van Dr. Whitby. Of *b.* als een regel voor allen, die bestraffen. Onze ijver tegen de zonde moet geleid en bestuurd worden door bescheidenheid en voorzichtigheid, en wij moeten niet rondgaan om onderricht en raad en bestraffing — veel minder nog vertroosting — te geven aan verharde spotters, aan wie het stellig geen goed zal doen, maar die er slechts verbitterd en in woede tegen ons ontstoken om worden. Werp eene parel voor een zwijn, en het zal er vertoornd om worden, alsof gij het met een' steen wierpt, *bestraffing* zal *smaadheid* heeten, Lukas 11 : 45; Jerem. 6 : 10, geef dus aan geene honden en zwijnen (onreine schepselen) heilige dingen. Goede raad en bestraffing zijn heilige dingen, parelen; zij zijn ordinantiën Gods, zij zijn kostbaar, als *een gouden versiersel en als een halssieraad van het fijnste goud* zoo *is een wijs bestraffer bij een hoorend oor*, Spr. 25 : 12 en eene wijze bestraffing is *als olie des hoofds*, Ps. 141 : 5; zij is als *een boom des levens*, Spr. 3 : 18. Onder het geslacht der goddeloozen, zijn sommigen tot zulk eene diepte van boosheid gekomen, dat zij als honden en zwijnen beschouwd worden; zij zijn onbeschaamd en openlijk slecht, zij hebben zóó lang *gewandeld op den weg der zondaren*, dat zij zich neergezet hebben *in het gestoelte der spotters*. Openlijk komen zij er voor uit alle onderwijs te haten en te verachten, zij weerstaan en tarten het, zoodat zij hopeloos en onherstelbaar slecht zijn, met *den hond keeren zij weder tot hun uitbraaksel*, en met *de zeug tot de wenteling in het slijk*. Bestraffing van onderricht wordt verkeerdelijk aan dezulken gegeven, en de bestraffer wordt er door blootgesteld aan al de verachting en het kwaad, dat van honden en zwijnen te verwachten is. Men kan niets anders verwachten dan dat zij de bestraffing onder hunne voeten zullen vertreden, in verachting er van, en in woede er tegen; want zij kunnen geen toezicht, geene tegenspraak verdragen; en zij zullen zich omkeeren en de bestraffers verscheuren, hun' goeden naam verscheuren door hun' smaad, hun voor hunne heelende woorden, vlijmende woorden teruggeven, hun verscheuren door vervolging. Herodes heeft Johannes den Dooper verscheurd wegens

zijne getrouwheid. Zie hier wat het blijk is, dat menschen als *honden* en *zwijnen* zijn. Dezulken worden als zoodanig geacht, die *bestraffing* en bestraffers *haten*, en hen in woede aanvliegen, die in vriendelijkheid jegens hunne ziel, hen op hunne zonde en hun gevaar wijzen. Dezen zondigen tegen het geneesmiddel; wie zal nu hen helpen en genezen, die niet geholpen en genezen willen worden? Het is duidelijk, dat God besloten heeft de zoodanigen te verderven. 2 Kron. 25 : 16. De regel, hier gegeven is toepasselijk op de onderscheidende, verzegelende inzettingen des Evangelies, die niet veil gegeven moeten worden aan hen die openlijk slecht en onheilig zijn, opdat hierdoor het heilige niet verachtelijk worde gemaakt, en onheilige menschen er nog door verhard worden. *Het is niet betamelijk het brood der kinderen te nemen, en den hondekens voor te werpen.* Toch moeten wij zeer voorzichtig zijn en wèl toezien wie wij als honden en zwijnen veroordeelden, en dit niet doen, dan na nauwkeurig onderzoek, en onmiskenbaar bewijs. Menige patient wordt als onherstelbaar opgegeven, die, indien de middelen gebruikt waren, nog behouden had kunnen worden. Gelijk wij er ons voor moeten wachten om de *goeden slecht* te noemen, door alle belijders als geveinsden te veroordeelen, zoo moeten wij er ons ook voor wachten, om de *slechten onverbeterlijk* te noemen, door te oordeelen, dat alle slechten *honden* en *zwijnen* zijn. Onze Heere Jezus is zeer teeder omtrent de veiligheid Zijns volks; Hij wil niet, dat zij zich onnoodig blootstellen aan de woede van hen, die *zich omkeeren en hen verscheuren.* Laten zij niet *al te rechtvaardig zijn*, zoodat zij zich zelven zouden bederven. Christus maakt de wet der zelf-bewaring tot een Zijner eigene wetten, *het bloed* Zijner onderdanen is Hem *dierbaar.*

7. Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. 8. Want een iegelijk, die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden. 9. Of wat mensch is er onder u, zoo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een' steen zou geven? 10. En zoo hij hem om een' visch zou bidden die hem eene slang zou geven? Indien dan gij, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoe veel te meer zal uw Vader, die in de hemelen is, goede gaven geven dengenen, die ze van Hem bidden.

In het vorige hoofdstuk had onze Heiland gesproken van het gebed als een geboden plicht, waardoor God geëerd wordt, en dat, zoo het op de rechte wijze geschiedt, beloond zal worden; hier spreekt Hij er van als van het aangewezen middel om te verkrijgen wat wij noodig hebben, inzonderheid genade om te gehoorzamen aan de voorschriften, die Hij had gegeven, waarvan sommigen vleesch en bloed zoo zeer mishagen.

I. Hier is een voorschrift in drie woorden van dezelfde strekking: *Bidt, zoekt, klopt,* vers 7 dat is in één woord: „Bidt; bidt dikwijls, bidt, met oprechtheid en ernst; bidt, en bidt wederom; maakt eene gewetenszaak van het gebed, doet het voortdurend; maakt werk van het gebed, en weest er ijverig in. *Vraagt,* zooals een bedelaar om eene aalmoes vraagt." Zij, die rijk willen zijn in genade, moeten zich tot het armelijk beroep van bedelen begeven, en dan zullen zij bevinden, dat het zeer winstgevend is. „Vraagt", stelt uwe behoeften en uwe lasten voor aan God, en begeeft u tot Hem om hulp en ondersteuning, overeenkomstig Zijne belofte. *Vraagt,* zooals een reiziger vraagt naar den weg; bidden is *van God verzoeken,* Ezech. 36 : 37. *Zoekt* als naar een voorwerp van waarde, dat wij verloren hebben, of als de koopman, die *schoone paarlen* zoekt. *Zoekt door gebed,* Dan. 9 : 3. *Klopt,* zooals hij, die begeert in het huis gelaten te worden, aan de deur klopt." Wij willen toegelaten worden, om met God te spreken, toegelaten worden in Zijne liefde, Zijne gunst, Zijn koninkrijk; de zonde heeft de deur voor ons gesloten en gegrendeld; door het gebed kloppen wij: *Heere, Heere, doe ons open.* Christus klopt aan onze deur, Openb. 3 : 20; Hoogl. 5 : 2; en Hij vergunt ons aan Zijne deur te kloppen, hetgeen eene gunst is, die wij aan gewone bedelaars niet toestaan. Zoeken en kloppen geven nog iets meer te kennen dan vragen en bidden. Wij moeten niet slechts *vragen,* maar *zoeken;* wij moeten onze gebeden steunen door ons streven, wij moeten, in het gebruik der aangewezen middelen *zoeken* hetgeen waar wij om *vragen,* want anders verzoeken wij God. Toen de wijngaardenier om een jaar uitstel vroeg voor den onvruchtbaren vijgeboom, voegde hij er bij: *Ik zal om hem graven,* Lukas 13 : 7, 8. Aan hen, die de Schriften onderzoeken, en aan de poorten der wijsheid waken, geeft God kennis en genade; en aan hen, die de gelegenheid tot zonden vermijden, geeft God kracht tegen de zonde. Wij moeten niet slechts *vragen,* maar *kloppen;* wij moeten tot Gods deur komen, moeten *vragen* met *aandrang,* niet slechts bidden, maar pleiten en worstelen met God; wij moeten blijven kloppen; wij moeten volharden in het gebed, en in het gebruik der middelen; wij moeten tot den einde toe volharden in plichtsbetrachting.

II. Hier is eene belofte aan toegevoegd: *onze arbeid* in het gebed, indien wij er werkelijk in arbeiden, *zal niet ijdel zijn.* Waar God een biddend hart vindt, zal Hij een gebedverhoorend God worden bevonden; Hij zal een antwoord des vredes geven. Het voorschrift is drievoudig, *vraagt, zoekt, klopt;* daar is *gebod op gebod,* maar de belofte is zesvoudig; *regel op regel,* ter onzer bemoediging, omdat een vast geloof aan de belofte ons blijmoedig en standvastig zal maken in onze gehoorzaamheid. Nu wordt hier,

1. De belofte gegeven, en wel zoo, dat zij volkomen beantwoordt aan het gebod vers 7. God zal hen ontmoeten, die tot Hem gaan. *Bidt, en u zal gegeven worden;* u zal niet geleend, niet verkocht worden, maar *u zal gegeven worden;* en wat is vrijer dan eene gave? Al waar gij, overeenkomstig de belofte, om bidt, al waar gij

om *vraagt, zal u gegeven worden,* indien God het goed voor u vindt, en wat zoudt gij méér begeeren? Het is slechts: *vraagt* en ontvangt, *gij ontvangt niet, omdat gij niet vraagt,* of omdat gij kwalijk vraagt; wat niet waard is gevraagd te worden, is ook niet waard om ontvangen te worden, en dan is het niets waard. *Zoekt,* en *gij zult vinden,* en dan verliest gij uwe moeite niet. God zelf wordt *gevonden door hen, die Hem zoeken,* en als wij Hem hebben, dan hebben wij genoeg. *„Klopt, en u zal opengedaan worden;* de deur der barmhartigheid en genade zal niet langer tegen u gesloten blijven als tegen vijanden en indringers, maar u geopend worden als aan vrienden en kinderen. Er zal gevraagd worden: *wie is aan de deur?* Indien gij kunt antwoorden: een vriend, en de toegangskaart der belofte in de hand des geloofs houdt, twijfel dan niet aan uwe toelating. Indien de deur niet *geopend* wordt op het eerste kloppen, *volhardt in den gebede;* het is eene beleediging voor den vriend om aan zijne deur te *kloppen,* en dan weg te gaan; hoewel hij toeft, moet gij toch wachten."

2. Zij wordt herhaald in vers 8. Zij heeft dezelfde strekking, doch met eene bijvoeging. Het wordt uitgestrekt tot allen, die op de rechte wijze bidden: „Niet alleen gij, Mijne discipelen, zult ontvangen waar gij om bidt, maar een iegelijk, *die bidt, ontvangt,* Jood of Heiden, jong of oud, rijk of arm, hoog of laag, heer of dienstknecht, geleerd of ongeleerd, allen zijn welkom voor *den troon der genade,* indien zij komen met geloof; want *God is geen aannemer des persoons.* Zij wordt in dier voege gegeven, dat zij gelijk staat met eene schenking, in woorden van den tegenwoordigen tijd, hetgeen meer is dan eene belofte voor de toekomst. *Een iegelijk die bidt, zal* niet slechts ontvangen, maar *ontvangt;* als wij ons door het geloof de belofte toeëigenen, dan hebben wij reeds terstond deel aan het beloofde goed. De beloften Gods zijn zoo zeker en onverbreekbaar, dat zij ook werkelijk reeds dadelijk bezit geven; een werkzaam geloovige gaat terstond in en maakt de beloofde zegeningen tot de zijnen. Wat wij in hope en overeenkomstig de belofte hebben, is even gewis, en behoort even liefelijk te wezen, als wat wij in handen hebben. *God heeft gesproken in Zijn heiligdom* en dan *is Gilead mijn* en *is Manasse mijn,* Ps. 108 : 8, 9; het is alles het mijne, indien ik het door het geloof tot het mijne maken kan. Voorwaardelijke schenkingen worden onvoorwaardelijk, als de voorwaarde vervuld is; zoo ook hier: *die bidt, die ontvangt.* Hiermede plaatst Christus zijn *fiat* op het smeekschrift, en daar Hij alle macht heeft, is dit genoeg.

3. Zij wordt toegelicht door eene gelijkenis, ontleend aan aardsche ouders, en hunne als aangeborene bereidwilligheid om hunne kinderen te geven waar zij om vragen. Christus doet een beroep op Zijne hoorders: *Wat mensch is er onder u,* hoe wrevelig of slecht van humeur hij overigens ook zijn moge, *zoo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een' steen zal geven?* vers 9, 10. Waaruit hij afleidt, vers 11, *Indien dan gij, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoe veel te meer zal uw Vader, die in de hemelen is, goede gaven geven dengenen, die ze van Hem bidden.* Nu is dit nuttig: *a.* Om onze gebeden en verwachtingen *te leiden.* Wij moeten komen tot God, als kinderen tot hun' *Vader in den hemel* met eerbied en vertrouwen. Hoe natuurlijk loopt het kind, dat gebrek of verdriet heeft, met zijne klachten tot zijn' vader; *„Mijn hoofd, mijn hoofd";* evenzoo moet de nieuwe natuur ons voor hulp en steun naar God zenden. Wij moeten tot Hem komen om *goede gaven,* want die *geeft* Hij *aan hen, die er Hem om vragen;* hetgeen ons leert ons tot hem te begeven, ons in Zijne handen te stellen, want wij zelven weten niet wat goed voor ons is, Pred. 6 : 12, maar Hij weet wat goed voor ons is, daarom moeten wij het Hem overlaten: *Vader, Uw wil geschiede.* Het kind wordt hier verondersteld *om brood te vragen,* dat is noodig, en om *een visch,* dat is gezond; maar indien het kind dwaselijk *om een' steen* zou vragen, of om *eene slang,* om onrijpe vruchten om te eten, of om een scherp mes om mede te spelen, dan is de vader, hoe vriendelijk ook, zoo wijs het hem te weigeren. Dikwijls vragen wij aan God om hetgeen ons zou schaden, indien wij het hadden; Hij weet dit, en daarom geeft Hij het ons niet. Weigeringen in liefde zijn beter dan gaven in toorn; het zou al lang met ons gedaan zijn geweest, indien wij alles hadden wat wij begeeren. *b.* Om onze gebeden en verwachtingen aan te moedigen. Wij kunnen hopen geene weigering te zullen ontvangen, niet teleurgesteld te zullen worden; wij zullen voor *brood* geen *steen* krijgen, die onze tanden breekt (hoewel wij eene harde korst kunnen krijgen, om aan onze tanden werk te geven); en voor *een visch* zullen wij geene *slang* krijgen, om ons te bijten. Wel hebben wij reden om dit te vreezen, want wij verdienen het, maar God zal ons iets beters geven dan het verdiende loon onzer zonden. De wereld geeft dikwijls *steenen voor brood,* en *slangen voor visch,* maar God doet dit nooit; neen, wij zullen gehoord en verhoord worden, want dat zijn kinderen door hunne ouders. God heeft in het hart van ouders eene ontfermende neiging gelegd om hunne kinderen te helpen en te ondersteunen, naar dat zij dit noodig hebben. Zelfs zij, die weinig plichtsbesef hadden, hebben dit toch, al ware het door instinct, gedaan. Geene wet werd ooit noodig geacht om ouders te verplichten voor hunne wettige kinderen te zorgen, in Salomo's tijd ook niet voor hunne onwettige kinderen. Hij is in de betrekking tot ons getreden van een' Vader, en Hij erkent ons als Zijne kinderen, opdat wij door de bereidwilligheid, die wij in ons zelven vinden, om onze kinderen te helpen, bemoedigd zullen worden, om ons tot Hem te wenden om hulp en ondersteuning. De liefde en teederheid van vaders voor hunne kinderen komen van Hem, niet van de natuur, maar van den God der natuur, en daarom moeten zij in Hem nog oneindig grooter zijn. Hij vergelijkt Zijne zorge over Zijn volk bij die van een' vader over zijne kinderen, Ps. 103 : 13, ja bij die eener moeder, welke gewoonlijk nog teederder is, Jes. 66 : 13; 49 : 14, 15. Maar hier

wordt verondersteld, dat Zijne liefde, teederheid en goedheid, die van aardsche ouders zeer ver overtreffen; en daarom wordt bij de redeneering een *hoe veel te meer* gebruikt, en dit is gegrond op deze ontwijfelbare waarheid, dat God een oneindig beter Vader is dan aardsche ouders; *Zijne gedachten zijn hooger dan hunne gedachten*, en zij *weten te geven*, gepast en tijdig, hoe *veel te meer* dan niet God: want Hij neemt aan, als zij verlaten, Ps. 27 : 10. *Ten eerste*, God heeft meer kennis; ouders koesteren dikwijls eene dwaze liefde, maar God is wijs, oneindig wijs; Hij weet wat wij behoeven, wat wij begeeren, en wat goed voor ons is. *Ten tweede*, God is vriendelijker; indien al het medelijden van alle teedere vaders in de wereld vereenigd was in het hart van éénen, dan zou dit, vergeleken bij *de barmhartigheden onzes Gods*, als eene kaars wezen, vergeleken bij de zon, of een droppel bij den oceaan. God is rijker, en meer in staat om aan Zijne kinderen te geven, dan de vaders van ons vleesch. Want hij is de Vader onzer geesten, een immer liefhebbende, een eeuwig levende Vader. De ingewanden van vaders zijn bewogen, zelfs over ongehoorzame kinderen, zooals die van David over Absalom, zal dit alles dan niet dienen om het ongeloof tot zwijgen te brengen?

12. Alle dingen dan, die gij wilt, dat u de menschen zouden doen, doet gij hun ook alzoo; want dat is de wet en de profeten. 13. Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort en breed is de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die door dezelve ingaan: 14. Want de poort is eng, en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die denzelven vinden.

Onze Heere Jezus dringt bij ons aan op die rechtvaardigheid jegens de menschen, die een onmisbaar bestanddeel is van den waren Godsdienst, en op die nauwgezetheid tegenover God, die een onmisbaar bestanddeel is van algemeene rechtvaardigheid.

I. Wij moeten ons rechtvaardigheid ten regel stellen, en er ons door laten regeeren, vers 12. Neemt dit dus aan als uw grondbeginsel, dat gij doet, wat gij wilt, dat men u doen zal, ten einde de voorafgaande geboden op te volgen, welke bijzonder zijn, houdt u aan dezen algemeenen regel; dat gij anderen niet gispt en veroordeelt. Gij wilt niet gecensureerd worden, zoo censureert dan anderen niet. Of wel, opdat gij het voordeel moogt erlangen van de voorafgaande beloften. Zeer gepast wordt de wet der rechtvaardigheid saamgevoegd met de wet des gebeds, want, tenzij wij eerlijk zijn in onzen wandel, zal God ons gebed niet verhooren, Jes. 1 : 15, 17; 58 : 6, 9; Zach. 7 : 9, 13. Wij kunnen geene *goede dingen* van God verwachten, indien wij niet doen wat *billijk* is, en *eerlijk*, en *liefelijk* en *hetgeen welluidt* onder de menschen. Wij moeten niet slechts vroom, maar eerlijk zijn, want anders is onze vroomheid slechts geveinsdheid. Nu hebben wij hier:

1. Den regel der rechtvaardigheid. *Alle dingen, die gij wilt, dat u de menschen zouden doen, doet gij hun ook alzoo.* Christus is gekomen om ons te leeren, niet slechts wat wij moeten weten en gelooven, maar wat wij moeten doen; wat wij moeten doen, niet alleen tegenover onze mede-discipelen, of die van onze partij en onze richting zijn, maar tegenover de menschen in het algemeen, en allen met wie wij te doen hebben. De gouden regel der billijkheid is: aan anderen te doen wat wij wenschen, dat zij ons zullen doen. Alexander Severus, een Heidensche keizer, was een groot bewonderaar van dezen regel; hij liet hem schrijven op de muren zijner binnenkamer, haalde hem dikwijls aan, als hij recht had te spreken, en heeft er Christus om geëerd, en de Christenen er om begunstigd. *Quod tibi, hoc alteri* — doe aan anderen wat gij wilt, dat zij u zullen doen. Neem het in negatieven zin *(quod tibi fieri non vis, ne alteri feceris)*, of in positieven zin, het komt alles op hetzelfde neer. Wij moeten aan anderen het kwaad niet doen, dat zij ons gedaan hebben, noch het kwaad dat zij ons zouden willen doen, indien zij er de macht toe hadden; ook mogen wij niet doen wat wij denken welgemoed te kunnen dragen, indien het ons gedaan werd, maar wat wij wenschen, dat ons gedaan zal worden. Dit is gegrond op het groote gebod: *Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven.* Gelijk wij onzen naasten dezelfde genegenheid moeten toedragen, die wij wenschen, dat ons toegedragen zal worden, zoo moeten wij hun ook dezelfde goede diensten bewijzen. De beteekenis van dezen regel ligt in drie dingen. *a.* Wij moeten onzen naaste datgene doen, hetwelk wij zelven erkennen gepast en billijk te zijn: er wordt een beroep gedaan op ons oordeel, en daarbij wordt de ontdekking van ons oordeel verwezen naar hetgeen onze eigene wil en verwachting zijn zou, indien het ons zelven gold. *b.* Wij moeten anderen op gelijken voet beschouwen met ons zelven, en achten, dat wij hun evenzeer verplicht zijn, als zij ons. Wij zijn even gebonden aan den plicht der gerechtigheid als zij, en zij hebben evenveel recht op het voordeel er van als wij. *c.* In onze handelwijze tegenover de menschen, moeten wij ons in hunne plaats en omstandigheden denken te zijn, en dan dienovereenkomstig handelen. Indien ik mij in den toestand van dezen of dien bevond; indien ik onder die zwakheid of deze beproeving gebukt ging, hoe zou ik dan wenschen en verwachten behandeld te worden? En dit is eene veronderstelling, die niet meer dan recht is, want wij weten niet hoe spoedig wij ons werkelijk in hun' toestand en omstandigheden kunnen bevinden; ten minste kunnen wij wel vreezen, dat God naar Zijn oordeel ons zal doen, zooals wij anderen gedaan hebben, indien wij hun niet gedaan hebben wat wij wenschen, dat ons gedaan zou worden.

2. Een tweede reden voor dezen regel is: *Dit is de wet en de profeten.* Het is de hoofdsom van dat tweede groote gebod, hetwelk een der twee is, *waaraan hangt de gansche wet en de profeten*, Hoofdst. 22 : 40. Wij hebben dit

niet in zoo vele woorden, noch in *de wet,* noch *in de profeten,* maar het is de overeenstemmende taal van het geheel. Al wat dáár gezegd is betreffende onzen plicht tegenover onzen naaste (en dat is niet weinig) kan teruggebracht worden tot dien regel. Christus heeft het hier aangenomen in deze wet, zoodat beide het Oude en het Nieuwe Testament overeenkomen om ons dit voor te schrijven: te doen wat wij wenschen, dat ons gedaan zal worden. Door dezen regel wordt de wet van Christus aangeprezen, maar wordt het leven der Christenen veroordeeld als het er bij vergeleken wordt. *Aut hoc non evangelium, aut hi non evangelici, Of dit is het Evangelie niet, òf dezen zijn geene Christenen.*

II. Wij moeten den Godsdienst tot onze zaak, ons belang maken, en er ijverig in wezen; wij moeten stipt en voorzichtig zijn in onzen wandel, en dat wordt ons hier voorgesteld als een ingaan door eene *enge poort,* en een gaan op een *nauwen weg,* vers 13, 14. Merk hier op:

1. Hetgeen gezegd wordt van den slechten weg der zonde, en den goeden weg der heiligheid. Er zijn slechts twee wegen, een rechte en een verkeerde, een goede en een slechte weg; de weg naar den hemel, en de weg naar de hel; in een van welken wij allen wandelen: geen middenplaats hier namaals, geen middelweg thans; de onderscheiding van de kinderen der menschen in heiligen en zondaars, Godvruchtigen en ongodvruchtigen, zal tot in alle eeuwigheid stand houden.

a. Hier wordt ons aangeduid wat de weg is van zonde en zondaren, wat het beste en wat het ergste er van is. Datgene wat de menigte er heen lokt, en hen er in houdt: *wijd is de poort en breed is de weg,* en er zijn vele reizigers op dien weg. „Op dien weg zult gij zeer veel vrijheid hebben; *de poort is wijd,* en staat wijd open, om hen te lokken, die recht op hun' weg gaan. Gij kunt deze poort binnen gaan met al uwe lusten en begeerlijkheden, zij belemmert ze niet, zij staat uwe hartstochten niet in den weg; gij kunt *wandelen in de wegen uws harten, en in de aanschouwing uwer oogen;* er is plaats genoeg." Het is een *breede weg,* want er zijn vele paden bij; er is keus van zondige wegen, die allen aan elkander tegenovergesteld zijn, maar allen zijn het paden, die tot dezen *breeden weg* behooren. *Ten tweede:* „Gij zult overvloed van metgezellen hebben op dien weg: *velen zijn er, die ingaan* door die poort, en wandelen op dien weg." Indien wij de menigte volgen, dan zal het wezen om *kwaad te doen;* indien wij met de menigte medegaan, dan zal het op den verkeerden weg wezen. Onze natuurlijke neiging is stroom afwaarts te gaan, en te doen zooals de meesten doen; maar het is een al te groot kompliment om verloren te willen gaan voor ons gezelschap, met hen naar de hel te willen gaan, omdat zij niet met ons naar den hemel willen gaan. Indien velen omkomen, behooren wij zoo veel te voorzichtiger te zijn. Wat ons allen er van moet wegschrikken is, dat die weg *tot het verderf leidt.* De dood, de eeuwige dood is aan het einde er van (en de weg der zonde voert daar henen), — eeuwig *verderf van het aangezicht des Heeren.* Hetzij het de groote weg is van openbare onheiligheid, of de sluipweg der stilte geveinsdheid, zoo het een weg der zonde is, zal hij, indien wij ons niet bekeeren, ons verderf zijn. *b.* Eene beschrijving van den weg der heiligheid. Wat er op is, waardoor menigeen er van weggeschrikt wordt; laat ons het ergste er van weten, opdat wij kunnen nederzitten om de kosten te overrekenen. Christus handelt getrouwelijk met ons, en zegt ons:

Ten eerste. Dat *de poort eng is.* Bekeering en wedergeboorte zijn *de poort,* door welke wij op dezen weg komen, waarop wij een leven van geloof en van ernstige Godsvrucht beginnen; wij moeten door de nieuwe geboorte overgaan uit den toestand van zonde in een' toestand van genade, Joh. 3 : 5. Dat is eene *enge poort,* moeielijk te vinden, en moeielijk om er door heen te gaan, zooals een doortocht tusschen twee klippen, 1 Sam, 14 : 4. Er moet *een nieuw hart* zijn en *een nieuwe geest,* en de *oude dingen moeten voorbijgaan.* De neiging der ziel moet anders worden, met slechte gewoonten moet worden gebroken; wat wij ons gansche leven gedaan hebben moet weer ongedaan gemaakt worden. Wij moeten zwemmen tegen den stroom; er moet geworsteld worden met veel tegenstand, er moet door heen gebroken worden, van buiten en van binnen. Het is gemakkelijker een' mensch te stellen tegenover de geheele wereld dan tegenover zichzelven, en toch moet dit geschieden in de bekeering. Het is eene *enge poort,* want wij moeten bukken, of wij kunnen er niet in komen; wij moeten worden als kleine kinderen; hooge gedachten moeten nedergeworpen worden; ja wij moeten ons ontblooten, ons zelven verloochenen; de wereld verzaken, *den ouden mensch afleggen,* wij moeten bereid zijn alles te verlaten om deel te hebben aan Christus. *De poort is eng* voor allen, maar voor sommigen enger dan voor anderen, zooals voor de rijken, en voor hen, die gedurende langen tijd tegen den Godsdienst bevooroordeeld zijn geweest. *De poort is eng;* geloofd zij God, zij is niet toegesloten, niet op slot en grendel gedaan voor ons, en ook door geen vlammig zwaard bewaakt, zooals zij binnen kort zijn zal, Hoofdst. 25 : 10.

Ten tweede. Dat *de weg nauw is.* Wij zijn niet in den hemel zoodra wij door *de enge poort* zijn gegaan; niet in Kanaän, zoodra wij door de Roode Zee heen zijn, neen, wij moeten door eene woestijn gaan, wij moeten reizen op den *nauwen weg,* omtuind door de Goddelijke wet, die *zeer wijd is,* en dat maakt *den weg nauw;* het eigen-ik moet verloochend, het lichaam ten onder gehouden, het bederf, dat als *een rechteroog,* of *eene rechterhand* is, gedood worden. Dagelijksche verzoekingen moeten weerstaan, plichten, die tegen onzen zin en neiging ingaan, volbracht worden. Wij moeten verdrukking lijden, moeten worstelen als in doodsbenauwdheid, moeten in alles wakende zijn, en wandelen met voorzichtigheid. Wij moeten ingaan *door velerlei verdrukkingen.* Het

is een *hodos tethlimmenê*, een weg van wederwaardigheden, of van smart, omgeven door doornen; geloofd zij God, het is geen gesloten ontoegankelijke weg. Het lichaam, dat wij met ons omdragen, en het verderf dat in ons is overgebleven, maken den weg des plichts moeielijk voor ons; maar naarmate het verstand en de wil gezonder worden, zal de weg ook meer open en verruimd, en al meer en meer liefelijk worden.

Ten derde. De poort zoo *eng* zijnde *en de weg zoo nauw*, is het niet vreemd, dat er slechts weinigen zijn, *die denzelven vinden*, en hem verkiezen. Velen gaan hem voorbij, door zorgeloosheid; zij willen er geene moeite voor doen hem te vinden; zij bevinden zich wel op hun gemak, en zien de noodzakelijkheid niet in om van weg of levenswijze, te veranderen. Anderen zien hem aan, maar vermijden hem, zij houden er niet van zoo beperkt en kort gehouden te worden. Vergeleken met hen, die naar de hel gaan, zijn het slechts weinigen, die naar den hemel gaan, een overblijfsel, een klein kuddeke, zooals de druiven-lezing van den wijnoogst; zooals de acht, die in de ark behouden werden, 1 Petr. 3 : 20. *In de wegen der ondeugd dringen de menschen elkander vooruit; hoe zal iemand op het pad des behouds teruggebracht worden, als hij door de menigte voortgestuwd wordt, en er geen tegenwerkende invloed is!* Seneca, *Epist.* 29. Dit ontmoedigt velen; maar in plaats van hierover te vallen, zeg liever: Indien zoo weinigen naar den hemel gaan, zal er door mij ten minste een meer zijn. Laat ons zien wat er op dien weg is, dat in weerwil hiervan, ons allen er heen moest lokken. Hij *leidt tot het leven*, tot tegenwoordige vertroosting en welzijn in de gunst van God, die het leven is der ziel; tot eeuwige gelukzaligheid, waarvan de hope aan het einde van onze baan ons behoorde te verzoenen met al de moeielijkheden en ongemakken van den weg. Het leven en de Godzaligheid worden samengevoegd, 2 Petr. 1 : 3. *De poort is eng en de weg is nauw* en loopt bergopwaarts, doch één uur in den hemel zal voor dit alles eene rijke vergoeding wezen.

2. Wat uit overweging hiervan de groote zorg en plicht is van een iegelijk onzer; *Gaat in door de enge poort.* De zaak is openhartig blootgelegd. Leven en dood, goed en kwaad zijn ons voorgesteld; de beide wegen en de beide einden, waar zij op uitloopen. Laat nu de zaak in haar geheel genomen en onpartijdig beschouwd worden, en kies dan heden op welken weg gij wilt wandelen; Ja de zaak beslist voor zich zelf, en laat geene redeneering toe. Niemand, die bij zijne zinnen is, zou verkiezen naar de galg te gaan, omdat de weg er heen zoo effen en aangenaam is; of het aanbod van een paleis en een troon weigeren, omdat de weg er heen ruw en vuil is; toch maken velen zich aan zulke ongerijmdheden schuldig als het de belangen hunner ziel geldt. Stelt dus niet uit, beraadslaagt niet langer, maar *gaat in door de enge poort, klopt* aan die poort met oprecht en volhardend gebed en streven, en *u zal open gedaan worden;* ja eene wijde deur zal geopend worden. Het is waar, zonder de hulp der Goddelijke genade kunnen wij noch ingaan noch voortgaan, maar even waar is het, dat genade om niet wordt aangeboden, en hun niet zal ontbreken, die haar zoeken en er zich aan onderwerpen. De bekeering is een zwaar en moeielijk werk, maar zij is noodzakelijk, en, geloofd zij God, zij is niet onmogelijk, als wij strijden, Lukas 13 : 24.

15. Maar wacht u van de valsche profeten, dewelke in schaapskleederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven. 16. Aan hunne vruchten zult gij hen kennen. Leest men ook eene druif van doornen, of vijgen van distelen? 17. Alzoo een ieder goede boom brengt voort goede vruchten, en een kwade boom brengt voort kwade vruchten. 18. Een goede boom kan geene kwade vruchten voortbrengen, noch een kwade boom goede vruchten voortbrengen. 19. Een ieder boom, die geene goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. 20. Zoo zult gij dan dezelve aan hunne vruchten kennen.

Hier hebben wij eene waarschuwing tegen *valsche profeten*, om ons te hoeden van door hen bedrogen of misleid te worden. *Profeten* zijn eigenlijk menschen, die toekomende dingen voorzeggen: sommigen worden in het Oude Testament genoemd, die onbevoegd hier aanspraak op maakten, en uit de gebeurtenis bleek, dat hun voorgeven valsch was, zooals Zedekia, 1 Kon. 22 : 11, en een andere Zedekia, Jer. 29 : 21. Maar *profeten* hebben ook het volk hun' plicht geleerd, zoodat *valsche profeten* hier valsche leeraars zijn. Christus, een Profeet zijnde, en een *Leeraar van God gezonden*, en voornemens zijnde leeraren onder Hem uit te zenden, waarschuwt allen zich in acht te nemen voor namaaksels, die in plaats van de zielen te genezen met gezonde leering, gelijk zij voorgeven te doen, ze zouden vergiftigen.

Diegenen zijn valsche leeraren en valsche profeten:

1. Die met een valschen lastbrief komen, voorgeven eene onmiddellijke opdracht en aanwijzing van God te hebben om als *profeten* op te treden, door God geinspireerd te zijn, terwijl zij dit niet zijn. Hunne leer kan waar wezen, en toch moeten wij ons voor hen *wachten* als voor *valsche profeten*. Valsche apostelen zijn zij, die *uitgeven, dat zij apostelen zijn, en zij zijn het niet*, Openb. 2 : 2; zoodanigen zijn *valsche profeten*. „Wacht u voor hen, die voorgeven openbaringen te ontvangen, en laat hen niet toe zonder voldoend bewijs, opdat niet ééne ongerijmdheid toegelaten zijnde, duizend anderen volgen."

2. Die eene valsche leer prediken ten opzichte van de dingen, die essentieel zijn voor den Godsdienst, die leeren hetgeen in tegenspraak is met *de waarheid, gelijk zij in Jezus is*, met *de waarheid, die naar de Godzaligheid* is. De eersten schijnen het eigenlijke denkbeeld te

zijn van *pseudo-propheta*, een *valsche* of voorgewende *profeet*, maar de laatsten zullen, zich gewoonlijk met hen samentreffen; want wie zou een valsche vlag vertoonen anders dan met bedoeling, nl. om door het vertoonen van die vlag met des te meer succes de waarheid aan te vallen. Welnu wacht u voor hen, verdenkt hen, stelt hen op de proef, en als gij hunne valschheid hebt ontdekt, mijdt hen, hebt niets met hen te doen. Weest op uwe hoede tegen deze verzoeking, welke gewoonlijk met tijden van hervorming gepaard gaat, als het Goddelijke licht met meer dan gewone kracht en glans doorbreekt. Als Gods werk verlevendigd wordt, zijn Satan en zijne agenten het drukst in de weer. Hier is:

I. Eene goede reden voor deze waarschuwing. *Wacht u* voor hen, want het zijn *wolven in schaapskleederen*, vers 15.

1. Het is noodig zeer voorzichtig te zijn, omdat hun voorgeven heel schoon en aannemelijk schijnt, en van een' aard is, dat wij er licht door bedrogen kunnen worden, als wij niet op onze hoede zijn. Zij *komen in schaapskleederen*, in het gewaad van profeten, dat, eenvoudig, grof en onbewerkt was: *zij dragen een haren mantel om te liegen*, Zach. 13 : 4. De Septuaginta noemt Elia's mantel *hê mêlotê* — *een schapenvacht*-mantel. Wij moeten op onze hoede zijn om ons niet te laten bedriegen door der menschen gewaad, zoo als dat der schriftgeleerden, die *willen wandelen in lange kleederen* Lukas 20 : 46. Of het kan ook in overdrachtelijken zin genomen; zij wenden voor schapen te zijn, en uitwendig schijnen zij gansch onschuldig, onnoozel zachtaardig, nuttig, alles wat goed is, zoodat zij door niemand overtroffen kunnen worden. Zij veinzen rechtvaardig te zijn, en om der wille hunner kleeding worden zij onder de schapen toegelaten, hetgeen hun de gelegenheid geeft om hun, eer zij er op verdacht zijn, kwaad te doen. Zij en hunne dwalingen zijn verguld met het schoonschijnende voorgeven van heiligheid en vroomheid. Satan verandert zich *in een' engel des lichts*, 2 Cor. 11 : 13, 14. De vijand heeft hoornen, *des Lams hoornen gelijk*. Openb. 13 : 11, *aangezicht van menschen*, Openb. 9 : 7, 8. Verleiders, in taal en manieren, zacht als wol, Rom. 16 : 18; Jes. 30 : 10.

2. Omdat onder dit voorgeven hunne bedoelingen zeer boosaardig en noodlottig zijn: *van binnen zijn zij grijpende wolven*. Ieder geveinsde is een *bok* in schaapskleederen; maar een *valsche profeet* is een *wolf* in schaapskleederen; niet alleen is hij geen schaap, maar hij is de ergste vijand van het schaap, die niet anders komt dan om te verscheuren en te verslinden *de schapen te verstrooien*, Joh. 10 : 12, ze weg te drijven van God en van elkander, en naar kromme wegen. Zij, die ons van eenigerlei waarheid willen berooven, en ons dwaling willen doen aannemen, hebben — wat zij ook voor schoons voorwenden — slechts schade voor onze ziel op het oog. Paulus noemt hen zware wolven, Hand. 20 : 29. Zij rooven voor zich zelven, *dienen hun' buik* Rom. 16 : 18, maken u tot eene prooi, maken een gewin van u. Daar het nu zoo gemakkelijk, en tevens zoo gevaarlijk is bedrogen te worden, zoo *wacht u van de valsche profeten*.

II. Hier is een goede regel, waaraan men zich voor die waarschuwing moet houden; wij moeten *alle dingen beproeven*. 1 Thess. 5 : 21; *de geesten beproeven*, 1 Joh. 4 : 1; en hier hebben wij een' toetssteen; *aan hunne vruchten zult gij hen kennen*, 16—20. Let op:

1. Het opheldernde van deze vergelijking het ontdekken van den aard des booms door de vruchten. Gij kunt boomen niet altijd onderkennen aan hunne schors of hunne bladeren. noch aan het uitbreiden hunner takken, maar *aan hunne vruchten zult gij hen kennen*. Overeenkomstig de boom is de vrucht. In hunne belijdenis kunnen de menschen wel hunne natuur geweld aandoen, en in tegenspraak zijn met hun innerlijk beginsel, maar de stroom en richting hunner handelingen zijn in overeenstemming met hen. Christus wijst hierop met grooten nadruk, de overeenkomst van vrucht en boom is zóó, dat indien gij weet wat de boom is, gij ook weet welke vrucht gij er van kunt verwachten. Denk nooit *druiven van doornen* te kunnen lezen, *noch vijgen van distelen;* het is niet in hun' aard om zulke vruchten voort te brengen. Een appel kan op een doorn worden gestoken, en eene tros druiven er aan gehangen worden; zoo kan eene goede waarheid, een goed woord of eene goede daad, in een' slechten mensch gevonden worden, maar gij kunt er van verzekerd wezen, dat het er niet gegroeid is. Verdorvene, booze, ongeheiligde harten zijn als doornen en distelen, die in de wereld gekomen zijn met de zonden, zij zijn nietswaardig, lastig, en ten laatste voor het vuur bestemd. Goede werken zijn *goede vruchten*, zooals druiven en vijgen, welbehaaglijk aan God en nuttig aan de menschen. Deze *goede vruchten* moeten nooit van slechte menschen worden verwacht, evenmin als *een reine uit een onreine*, er ontbreekt het beginsel aan, dat hen welbehaaglijk zou doen zijn. *Uit een kwaden schat* zal *het kwade* voortgebracht worden. En aan den anderen kant, als gij weet wat de vrucht is, dan kunt gij daaraan bemerken wat de boom is. *Eene goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen*, ja, hij kan niet anders dan *goede vruchten voortbrengen;* en *een kwade boom kan geene goede vruchten voortbrengen*, ja, hij kan niet anders dan *kwade vruchten voortbrengen*. Maar dan moet ook datgene als vruchten van den boom aangemerkt worden, hetwelk hij natuurlijkerwijze voortbrengt, en dat wezenlijk *zijne* vruchten zijn, — die hij overvloedig en gestadig voortbrengt. De menschen worden gekend, niet aan ongewone, bijzondere daden, maar aan de algemeene richting van hun' wandel, en aan hunne veelvuldiger daden, inzonderheid aan die, welke zij vrijwillig, uit eigene beweging doen, en het minst onder den invloed van uitwendige beweegredenen geschieden.

2. De toepassing hiervan op de valsche profeten. *a.* Door de bedreiging en verschrikking, vers 19; *Een ieder boom die geene goede vrucht voortbrengt wordt uitgehouwen*. Dit zelfde gezegde werd door Johannes den Dooper gebruikt,

Hoofdst. 3 : 10. Christus zou hetzelfde in andere woorden hebben kunnen zeggen, Hij zou het hebben kunnen veranderen, of er een nieuwe strekking aan hebben kunnen geven; maar Hij achtte het geene verkleining voor Hem zelven, om te zeggen wat Johannes de Dooper vóór Hem had gezegd. Laten leeraren niet de eerzucht koesteren om nieuwe uitdrukkingen te verzinnen, en de hoorders niet zoo ketelachtig zijn van gehoor, dat zij altijd iets nieuws moeten hooren; dezelfde dingen te schrijven en te spreken moet niet verdrietig zijn, want het is zeker. Hier hebben wij de beschrijving van onvruchtbare boomen; het zijn boomen, die *geene goede vruchten voortbrengen;* al zijn er ook vruchten, als het geene *goede* vruchten zijn (er kan iets gedaan worden, dat op zichzelf wel goed is, maar het wordt niet goed gedaan, niet op de rechte wijze en niet tot het rechte doel) dan wordt de boom onvruchtbaar geacht. Het lot van onvruchtbare boomen: *zij worden uitgehouwen en in het vuur geworpen.* God zal met hen handelen, zooals de menschen met dorre boomen plegen te handelen, die onnut den grond beslaan; Hij zal ze merken met de duidelijke teekenen van Zijn ongenoegen; Hij zal ze ontschorsen, door hun hunne gaven en vermogens te ontnemen, Hij zal ze nederhouwen door den dood, en hen in het vuur der hel werpen, een vuur, aangeblazen met den blaasbalg van Gods toorn, en onderhouden met het hout van onvruchtbare boomen. Vergelijk hiermede Ezech. 31 : 12, 13; Dan. 4 : 14; Joh. 15 : 6. *b.* Door toetsing: *Aan hunne vruchten zult gij hen kennen.*

Aan de vruchten van hun persoon, hunne woorden en daden, en de richting van hun wandel. Wilt gij weten, of zij al of niet op den rechten weg zijn, zoo let op hunne manier van leven, hunne werken zullen vóór of tegen hen getuigen. De schriftgeleerden en Farizeën waren gezeten op den stoel van Mozes, en onderwezen de wet, maar zij waren hoogmoedig, hebzuchtig, valsch en onderdrukkend, en daaarom heeft Christus Zijne discipelen gezegd zich voor hen te *wachten,* voor hen en voor hun' zuurdeesem, Mark. 12 : 38. Als menschen voorgeven profeten te zijn, en zijn onzedelijk, dan wordt hun voorgeven hierdoor weerlegd. Diegenen. *welker God is de buik,* en die *aardsche dingen bedenken,* zijn geene vrienden *des kruises van Christus,* wat zij ook mogen zeggen of beweren. Diegenen zijn niet van den heiligen God geleerd of gezonden, uit wier leven blijkt, nat zij door den onreinen geest worden geleid. God legt den schat in aarden vaten, maar niet in zulke verdorvene vaten, zij kunnen wel Gods inzettingen vertellen, maar „wat hebben zij Zijne inzettingen te vertellen?"

Aan de vruchten van hunne leer; hunne vruchten als profeten; niet dat dit het eene middel is, maar het is een der middelen om leeringen te beproeven, *of zij* al of niet *uit God zijn.* Wat is hunne strekking? Tot welke genegenheden en handelingen zullen zij diegenen leiden, die ze aannemen? Indien *de leer uit God is,* dan zal zij leiden tot ernstige Godsvrucht, ootmoed, liefde, barmhartigheid en heiligheid, met nog andere Christelijke genadeblijken; maar indien de leer, welke deze profeten prediken, eene blijkbare strekking heeft om de menschen hoogmoedig, wereldschgezind en twistgierig te maken, hen loszinnig en slordig te maken in hun wandel, onrechtvaardig of liefdeloos, oproerig of verstoorders van den openbaren vrede; indien zij vleeschelijke vrijheid bevordert, en de menschen er van afbrengt om zich zelven en hun gezin te regeeren door de stipte regelen van *den nauwen weg,* dan kunnen wij tot de gevolgtrekking komen, dat *dit gevoelen niet is uit Hem, die ons roept,* Gal. 5 : 8. *Deze is de wijsheid niet, die van boven afkomt,* Jak. 3 : 15. *Het geloof en een goed geweten* gaan samen, 1 Tim. 1 : 19, 3 : 9. Leerstellingen, die leiden kunnen tot *twistige samensprekingen,* moeten getoest worden aan genadegaven en plichten van ongetwijfelbare zekerheid. Die meeningen komen niet van God, welke leiden tot zonde; maar als wij hen niet kunnen *kennen aan hunne vruchten,* dan moeten wij den grooten toetssteen aanleggen van de wet en de getuigenis: — spreken zij naar dit woord?

21. Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar die daar doet den wil Mijns Vaders, die in de hemelen is. 22. Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere! hebben wij niet in Uwen naam geprofeteerd, en in Uwen naam duivelen uitgeworpen, en in Uwen naam vele krachten gedaan? 23. En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt! 24. Een iegelijk dan, die deze Mijne woorden hoort en dezelve doet, dien zal Ik vergelijken bij een voorzichtig man, die zijn huis op eene steenrots gebouwd heeft; 25. En er is slagregen nedergevallen, en de waterstroomen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen hetzelve huis aangevallen, en het is niet gevallen, want het was op een steenrots hegrond. 26. En een iegelijk, die deze Mijne woorden hoort en dezelve niet doet, die zal bij een dwazen man vergeleken worden, die zijn huis op het zand gebouwd heeft; 27. En de slagregen is nedergevallen, en de waterstroomen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen hetzelve huis aangeslagen, en het is gevallen, en zijn val was groot. 28. En het is geschied, als Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen zich ontzetten over Zijne leer: 29. Want hij leerde hen, als machthebbende, en niet als de schriftgeleerden.

Hier hebben wij het slot van deze lange en voortreffelijke rede, waarvan het doel is de volstrekte noodzakelijkheid aan te toonen van gehoorzaamheid aan de geboden van Christus;

dit is bedoeld om den spijker te omklemmen, zoodat hij vast ingeslagen wordt. Hij zegt dit tot Zijne discipelen, die overal, waar Hij predikte, aan Zijne voeten zaten, en Hem volgden overal waar Hij heenging. Indien Hij zijn eigen lof onder de menschen gezocht had, Hij zou gezegd hebben, dat dit genoeg was; maar de Godsdienst, dien Hij kwam vestigen, is in kracht, niet in woorden alleen, 1 Cor. 4:20, en daarom is nog iets meer noodig.

I. Hij toont aan, dat eene uitwendige belijdenis van den Godsdienst, hoe merkwaardig ook, ons niet naar den hemel zal brengen, tenzij de wandel in overeenstemming is met die belijdenis, vers 21—23. Al het oordeel is onzen Heere Jezus overgegeven; de sleutelen zijn in Zijne handen gelegd; Hij heeft macht om nieuwe voorwaarden van leven en dood voor te schrijven, en de menschen daarnaar te oordeelen. Nu is dit eene plechtige verklaring, overeenkomstig die macht. Let hier op:

1. Christus' wet, vers 21. *Niet een iegelijk, die tot mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, in het koninkrijk* van genade en heerlijkheid. Het is een antwoord op de vraag, Ps. 15 : 1. *Wie zal verkeeren in Uwe tent?* — de strijdende kerk; en *wie zal wonen op den berg Uwer heiligheid?* — de triomfeerende kerk. Christus toont hier. *a.* Dat het niet genoeg zal zijn te zeggen: *Heere, Heere;* met mond en woord Christus te erkennen als onzen Meester, toespraken tot Hem te houden, en dienovereenkomstig belijdenis vam Hem af te leggen in het gebed tot God. In gesprekken met menschen, moeten wij Christus *Heere, Heere:* noemen; en wij zeggen wèl, want *Hij is het,* Joh. 13 : 13; maar kunnen wij denken, dat dit genoeg is om ons naar den hemel te brengen, dat zoo iets vormelijks zóó beloond zou worden, of dat Hij, die het hart kent en het opeischt, zich op die wijze met schijn voor wezen zal tevreden stellen? Onder de menschen zijn komplimenten een betoon van beleefdheid, dat met komplimenten vergolden wordt, maar zij worden nooit als wezenlijke diensten betaald, en kunnen zij dan door Christus van eenigerlei waarde worden geacht? Er kan wel een dringend aanhouden in het gebed schijnen te zijn: *Heere, Heere!* maar indien de *in*druk van binnen niet beantwoordt aan de uitwendige *uit*drukking, dan zijn wij slechts *als een klinkend metaal en een luidende schel.* Dit is niet bedoeld om ons te doen aflaten van te zeggen: *Heere, Heere;* van het gebed en van vurigheid in het bidden, van het belijden van Christus' naam, en van het vrijmoedig zijn in dit belijden, maar wel van het hier nu bij te laten blijven. Van hierin nu te rusten, van den *vorm der Godzaligheid,* zonder *de kracht* er van. *b.* Dat het noodig is voor ons geluk om *den wil van Christus te doen,* die in werkelijkheid *de wil is van Zijn' Vader, die in de hemelen is. De wil van God,* als Christus' *Vader,* is Zijn wil in het Evangelie, want dáár wordt Hij bekend gemaakt als *de Vader van onzen Heere Jezus Christus:* en in Hem als onzen Vader. Nu is dit Zijn wil, dat wij gelooven in Christus, dat wij berouw hebben van de zonde, dat wij een heilig leven, leiden, dat wij *elkander liefhebben.* Dit *is Zijn wil: onze heiligmaking. Indien wij ons niet voegen* naar den wil van God, dan bespotten wij Christus door Hem *Heere* te noemen, zooals zij deden, die Hem een fraai kleed aantrokken, en zeiden: *Wees gegroet, Koning der Joden.* Zeggen en doen zijn twee zaken, die in den handel en wandel der menschen dikwijls gescheiden worden; hij, die zeide: *Ik ga, heer!* ging geen stap, Hoofdst. 21 : 30: maar die twee zaken heeft God in Zijn gebod *samengevoegd,* en laat niemand, die ze scheidt, denken, het koninkrijk der hemelen binnen te gaan.

2 De verwering van den geveinsde tegen het strikte van deze wet, daar hij in plaats van gehoorzaamheid andere dingen aanbied, vers 22. Die verwering wordt verondersteld plaats te hebben *te dien dage,* dien grooten dag, als iedereen in zijne ware gedaante zal verschijnen; *wanneer de verborgene dingen van alle harten openbaar zullen worden,* onder anderen, de verborgene voorwendsels, waarmede de zondaren thans hunne valsche hoop ondersteunen. Christus kent de kracht van hunne zaak, en zij is slechts zwakheid; wat zij thans in hun hart koesteren, zullen zij dan voor den dag brengen om hun oordeel te voorkomen, maar het zal te vergeefs zijn. Zij voeren met grooten aandrang hun pleit aan: *Heere, Heere!* en met groot vertrouwen: een beroep doende op Christus; *Heere,* weet Gij niet. *a. Dat wij in Uwen naam hebben geprofeteerd?* Ja, dat kan wel zoo wezen; Bileam en Kajafas werden er toe geleid te profeteeren, en Saul was tegen zijn' zin en wil *onder de profeten,* maar dat heeft hen niet behouden. Dezen hebben *geprofeteerd in Zijn' naam,* maar Hij heeft hen niet gezonden; zij hebben slechts gebruik gemaakt van Zijn' naam omdat dit zoo uitkwam. Iemand kan een prediker zijn, kan gaven hebben voor het leeraarsambt, en ook eene uitwenige roeping er voor, en wellicht ook wel eenigen voorspoed hebben op zijn werk, terwijl hij toch een goddelooze mensch kan wezen; hij kan anderen helpen om in den hemel te komen, terwijl hij er zelf uit zal blijven. *b.* Dat *wij in Uwen naam duivelen hebben uitgeworpen?* Ook dat kan wel wezen; Judas *heeft duivelen uitgeworpen,* en was toch een *zoon der verderfenis.* Origenes zegt, dat in zijn tijd de naam van Christus zóó overmogend was om *duivelen uit te werpen,* dat het soms gebeurde, dat zij uitgeworpen werden, ook wanneer die naam door slechte Christenen werd uitgesproken. Een mensch zou *duivelen kunnen uitwerpen* uit anderen, en toch zelf een duivel hebben, ja, en zelf een duivel zijn. *c.* Dat *wij in uwen naam vele krachten gedaan hebben.* Er kan een geloof zijn om wonderen te doen, terwijl er toch geen rechvaardigmakend geloof is, geen geloof, dat *werkende is door de liefde* en de gehoorzaamheid. De gave der talen en der genezing zou de menschen aanbevelen bij de wereld, maar het is wezenlijke heiligheid, of heiligmaking, die Gode welbehaaglijk is. Genade en liefde zijn *een uitnemender weg* dan *bergen te verzetten* of *de talen der menschen en der engelen te spreken,* 1 Cor. 13: 1, 2. De genade zal een mensch naar den

hemel brengen zonder wonderen te werken, maar wonderen te werken, zal nooit iemand naar den hemel brengen, zonder genade. Let er op, dat hetgeen waarop zij hun hart hadden gesteld en waarop zij vertrouwden, was hunne wonderdadigheid. Simon de toovenaar ontzette zich over de wonderen, Hand. 8 : 13, en daarom wilde hij geld geven voor de macht om ook wonderen te kunnen doen. Merk ook op, dat zij niet vele goede werken hadden om op te pleiten; zij konden niet zeggen, dat zij vele werken van Godsvrucht en liefde gedaan hadden; één zoodanig werk zou hun beter te stade zijn gekomen dan *vele krachten*, of wonderwerken, die hun van hoegenaamd geen nut waren, terwijl zij volhardden in ongehoorzaamheid. De wonderen hebben nu opgehouden, en daarmede ook deze pleitgrond; maar bemoedigen zich geene vleeschelijk gezinde harten in hunne ongegronde hoop, door even zwakke steunselen? Zij denken naar den hemel te gaan, omdat zij ter goeder naam en faam bekend stonden onder belijders van den Godsdienst, omdat zij vastendagen hebben gehouden, aalmoezen hebben gegeven, en in de kerk verkozen zijn geworden, alsof dit hun heerschende hoogmoed, en wereldschgezindheid, en gebrek aan liefde jegens God en menschen goed kon maken. *Bethel is hunlieder vertrouwen*, Jer. 48 : 13, *zij verheffen zich om des heiligen bergs wil*, Zef. 3 : 11, zij roemen, dat zij *des Heeren tempel* zijn, Jer. 7 : 4. Wachten wij ons van te rusten in uitwendige voorrechten en verrichtingen, opdat wij *onszelven niet bedriegen* en voor eeuwig omkomen, zooals er zoovelen doen, *met eene leugen in onze rechterhand.*

3. De afwijzing van deze verwering als beuzelachtig. De Wet-Maker is hier de Rechter overeenkomstig die wet, vers 23, en Hij zal die verwering vernietigen, haar openlijk vernietigen; Hij *zal hun aanzeggen* met alle mogelijke plechtigheid, zooals een vonnis, dat door den rechter wordt uitgesproken: *Ik heb u nooit gekend*, en dus: *gaat weg van Mij, Gij, die de ongerechtigheid werkt.* — Merk op. *a.* Waarom, en op welken grond Hij hen en hun' pleitgrond afwijst — omdat zij zijn *werkers der ongerechtigheid.* Het is mogelijk, dat menschen een grooten naam van vroomheid hebben, en toch *werkers der ongerechtigheid zijn;* en die dit zijn zullen *te zwaarder oordeel ontvangen.* In het geheim bezochte plaatsen van zonde, verborgen onder den dekmantel van eene zichtbare belijdenis, zal het verderf zijn der geveinsden. Het leven in bewuste zonde vernietigt der menschen aanspraken, hoe schoonschijnend zij ook zijn. *b.* Hoe dit uitgedrukt wordt: *„Ik heb u nooit gekend:* Ik heb u nooit gekend als Mijne dienstknechten, neen, ook niet toen gij *in Mijn' naam hebt geprofeteerd*, toen gij op het glanspunt waart van uwe belijdenis, en gij door de menschen het meest geprezen werdt." Dit duidt aan, dat, indien Hij hen ooit had gekend, zooals *de Heere kent degenen, die Zijne zijn*, hen ooit als de Zijnen had erkend en liefgehad, Hij hen *tot het einde* zou gekend, erkend en *liefgehad* hebben; maar Hij heeft hen *nooit gekend*, want Hij kende hen altijd als geveinsden, en verdorvenen van hart, zooals Hij Judas gekend heeft; daarom zegt Hij: *gaat weg van Mij.* Heeft Christus behoefte aan zulke gasten? Toen Hij in het vleesch is gekomen, heeft Hij zondaren *tot* zich geroepen, Hoofdst. 9 : 13, maar *als Hij zal wederkomen in heerlijkheid*, dan zal Hij zondaren *van* zich wegdrijven. Zij, die niet *tot* Hem wilden *komen* om behouden te worden, moeten *van* Hem *weggaan* om veroordeeld te worden. *Weg te gaan van Christus* is de hel der hel, het is de grondslag van al den jammer der verdoemden, om afgesneden te zijn van alle hoop op het nut en voordeel van Christus en Zijn middelaarschap. Zij, die in den dienst van Christus niet verder komen dan tot een bloot belijden, worden door Hem niet aangenomen, en in den grooten dag zal Hij hen niet erkennen. Zie van welk eene hoogte der hope de menschen kunnen vallen tot de diepte van ellende! Hoe zij langs de poorten des hemels naar de hel kunnen gaan! Dit behoort een woord van ontdekking en ontwaking te wezen voor alle Christenen. Indien een prediker, iemand die *duivelen uitwierp* en wonderwerken deed, door Christus verloochend wordt wegens het *werken van ongerechtigheid*, wat zal er dan worden van ons, indien wij als de zoodanigen worden bevonden? En als wij de zoodanigen *zijn*, zullen wij gewisselijk als de zoodanigen worden bevonden. Voor den rechterstoel van Christus zal het belijden van den Godsdienst den mensch niet kunnen verdedigen, die in de zonde leeft, daarom: *een iegelijk, die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.*

II. Hij toont door eene gelijkenis, dat deze dingen van Christus te hooren ons niet zal zalig maken, indien wij er niet eene gewetenszaak van maken ze ook te doen, maar dat, zoo wij ze hooren en ook doen, *wij inderdaad gezegend zijn*, vers 24—27.

1. De hoorders van Christus' woord worden hier verdeeld in twee soorten; sommigen die hooren, en doen wat zij hooren, anderen, die hooren, en niet doen. Christus heeft thans voor een gemengd gehoor gepredikt, en aldus heeft Hij hen *van elkander gescheiden*, gelijk Hij dit doen zal op den grooten dag, wanneer *al de volken voor Hem vergaderd zullen worden.* Christus spreekt nog van den hemel door Zijn woord en Zijn' Geest; Hij spreekt door leeraren, door leidingen der voorzienigheid, en zij, die Hem hooren, bestaan uit tweeërlei soort. *a.* Sommigen die *Zijne woorden hooren en ze doen.* Geloofd zij God, de zoodanigen zijn er, hoewel zij vergelijkenderwijs gesproken; weinig in aantal zijn. Christus te hooren, is niet bloot naar Hem te luisteren, maar Hem te gehoorzamen. Het is voor ons allen van het grootste gewicht *te doen wat wij van Christus' woorden hooren.* Het is eene groote genade, dat wij Zijne *woorden hooren: Zalig zijn die ooren.* Hoofdst. 13 : 16, 17. Maar als wij niet beoefenen wat wij hooren, dan hebben wij die *genade te vergeefs ontvangen.* Christus, *woorden te doen* is ons nauwkeurig te onthouden van de zonden, die Hij verbiedt, en de plichten te volbrengen, die Hij eischt. Onze gedachten en neigingen, onze woorden en daden, de gezindheid van onzen geest en de richting van ons leven, moeten in

overeenstemming wezen met het Evangelie van Christus; dat is het doen, hetwelk Hij eischt. Al de *woorden* van Christus, niet alleen de wetten, die Hij heeft vastgesteld, maar de waarheden, die Hij heeft bekend gemaakt, moeten door ons gedaan worden. *Zij zijn een licht,* niet slechts *voor onze oogen,* maar *voor onze voeten,* en zijn bestemd, niet slechts om ons oordeel voor te lichten, maar om ons hart en leven te veranderen, te reformeeren; ook gelooven wij ze niet wezenlijk, indien wij er niet naar leven. Het is dus niet genoeg Christus' *woorden te hooren* en ze te verstaan, ze *te hooren* en ze te onthouden, ze *te hooren* en er van te spreken, ze te herhalen, er voor te strijden; maar wij moeten ze *hooren en doen. Doe dit, en gij zult leven.* Alleen zij, *die hooren, en doen* zijn *zalig,* Lucas 11 : 28; Joh. 13 : 17, en zijn aan Christus verwant, Hoofdst. 12 : 50. *b.* Er zijn anderen, die Christus' *woorden hooren en ze niet doen;* hun Godsdienst bestaat in bloot hooren, en gaat niet verder; zij zijn als kinderen, die de Engelsche ziekte hebben, hun hoofd zwelt op van ledige begrippen en onbekookte denkbeelden; maar hunne gewrichten zijn zwak, en zij zijn zwaarmoedig en lusteloos; zij kunnen zich niet bewegen, en hebben ook geen lust zich te bewegen in eenigerlei nuttigen plicht; *zij hooren* Gods *woorden,* alsof zij lust hadden *aan de kennis Zijner wegen,* als een volk, *dat gerechtigheid doet, maar ze doen ze niet,* Ezech. 33 : 30, 31. Aldus bedriegen zij zich zelven, gelijk Micha, die zich verbeeldde gelukkig te zijn, omdat hij een Leviet tot zijn' priester had, hoewel hij den Heere niet had tot zijn' God. Het zaad is gezaaid, maar het komt niet op; zij zien hunne vlekken in den spiegel, maar wasschen ze af, Jak. 1:22, 24, Aldus bedriegen zij hunne eigene ziel, want het is zeker, dat, indien ons hooren niet het middel is tot onze gehoorzaamheid, het de verzwaring zal wezen van onze ongehoorzaamheid. Zij die Christus' *woorden* alleen *hooren, en ze niet doen,* zetten zich neder in het midden van den weg naar den hemel, en dat zal hen nooit aan het einde hunner reize brengen. Zij zijn slechts door basterdbloed aan Christus verwant, en onze wet vergunt aan de zoodanigen niet te erven.

2. Deze twee soorten van hoorders worden hier voorgesteld in hun waar karakter en wezenlijken toestand in de vergelijking van twee bouwers; de een was *voorzichtig* en *bouwde op eene rots,* en zijn gebouw weerstond een storm; de ander was *dwaas,* en *bouwde op het zand,* en zijn gebouw viel. De algemeene strekking nu van deze gelijkenis leert ons, dat de eenige manier om veiligheid voor onze ziel en de eeuwigheid te verkrijgen is: *de woorden van den Heere Jezus in deze bergrede te hooren en te doen.* Sommigen van die woorden schijnen hard voor vleesch en bloed, maar zij moeten gedaan worden, *en aldus leggen wij ons weg tot een' schat een goed fondament tegen het toekomende,* 1 Tim. 6 : 19; eene *goede verbintenis,* niet eene van onze eigene vinding, die de zaligheid brengt aan onze grillen. Zij verzekeren zich het *goede deel,* die, gelijk Maria, als zij het woord van Christus hooren, *aan Zijne voeten zitten,* in onderworpenheid er aan: *Spreek Heere, want Uw knecht hoort.*

De bijzondere deelen er van leeren ons onderscheidene goede lessen. *a.* Dat een iegelijk onzer een huis heeft te bouwen, en dat huis is onze hoop op den hemel. Het moest onze voornaamste en standvastige zorge zijn *onze roeping en verkiezing vast te maken,* en aldus verzekeren wij ons de zaligheid; ons een recht en aanspraak te verzekeren op de hemelsche gelukzaligheid en er dan het troostrijke bewijs van te erlangen, het vast te maken, vast te maken voor ons zelven, *opdat wanneer ons zal ontbreken, wij in de eeuwige tabernakelen ontvangen zullen worden.* Er zijn velen, die zich hier niet om bekommeren, het is het verst van alles uit hunne gedachten; zij bouwen voor deze wereld, alsof zij hier altijd zullen blijven, maar bekommeren zich niet om te bouwen voor eene andere wereld. Allen, die eene belijdenis van den Godsdienst aannemen, belijden te onderzoeken, wat *zij zullen doen om zalig te worden;* hoe zij ten laatste naar den hemel zullen komen, en er intusschen eene wel gegronde hoop voor kunnen hebben. *b.* Dat eene *rots* voor ons voorzien is om dit huis op te bouwen, *en die rots is Christus.* Hij is *gelegd tot een' grondsteen,* en *niemand* kan een ander fondament leggen, Jes. 28 : 16; 1 Cor. 3 : 11. Hij *is onze hope,* 1 Tim. 1 : 1, Christus in ons is aldus: wij moeten onze hoop op den hemel gronden op de volheid van Christus' verdienste, voor de vergeving van zonde, de kracht Zijns Geestes; voor de heiligmaking onzer natuur, en het overmogende van Zijne voorspraak, voor al het goede, dat Hij voor ons heeft verkregen. Zooals Hij ons in het Evangelie bekend gemaakt is, is er datgene in Hem, dat volstaat om al onze grieven te herstellen, om te beantwoorden aan al de behoeften van onzen toestand, zoodat Hij een Zaligmaker is, die volkomen zalig kan maken. *Op deze Rots is de kerk gebouwd,* en ook ieder geloovige. Hij is sterk en onwankelbaar als eene *rots,* wij kunnen ons alles op Hem wagen en wij zullen niet *beschaamd worden over onze hope. c.* Dat er een overblijfsel is, die door de *woorden van Christus* te hooren en te doen, hunne hoop bouwen *op* deze *rots* en hierin doen zij wijs. Christus is onze eenige *Weg tot den Vader,* in de gehoorzaamheid des geloofs is onze eenige *weg tot* Christus, want *hun, die Hem gehoorzaam zijn,* en *hun* alleen, *is Hij eene oorzaak der eeuwige zaligheid geworden.* Diegenen *bouwen op Christus,* die, Hem in oprechtheid aangenomen hebbende als hun Vorst en Zaligmaker, het tot hunne voortdurende zorge maken om in overeenstemming te leven met al de regelen van Zijn' heiligen Godsdienst, en hierin geheel en al van Hem afhangen voor hulp van God, en het welbehaaglijk zijn aan God, die alle dingen schade en drek achten opdat zij Christus mogen gewinnen en in Hem bevonden worden. *Op eene rots te bouwen* vereischt zorg en moeite; zij, die hunne *roeping en verkiezing vast* willen maken, moeten zich *benaarstigen.* Het zijn wijze bouwers, die *zoo beginnen te bouwen* dat zij ook *kunnen voleindigen.* Lukas

14 : 30, en daarom een vast fondament leggen. *d.* Dat er velen zijn, die belijden te hoopen, dat zij naar den hemel gaan, maar deze *Rots* verachten, en hnnne hoop bouwen *op het zand*; hetgeen gedaan wordt zonder moeite; maar hierin doen zij dwaas. Buiten Christus is alles zand. Sommigen bouwen hunne hoop op hun wereldschen voorspoed, alsof die een gewis kenteeken was van Gods gunst, Hos. 12 : 9. Anderen op hunne uitwendige belijdenis van den Godsdienst, op de voorrechten, die zij genieten, en de plechtigheden die zij bijwonen, of waarnemen, en den goeden naam, dien zij er door verkregen hebben. Zij worden Christenen genoemd, zijn gedoopt, gaan naar de kerk, hooren Christus' woord, zeggen hunne gebeden op en doen niemand kwaad, indien zij omkomen, „zoo helpe God een groote menigte!" Dit is het licht van hun eigen vuur, waarbij zij wandelen, dat is het, waarop zij met veel verzekerdheid hun alles wagen, maar het is alles zand, te zwak, om zulk een gebouw, als onze hoop op den hemel, te kunnen dragen. *e.* Dat er een storm komt, die hetgeen waarop onze hoop gegrond is, op de proef zal stellen, die eens *iegelijks werk zal beproeven,* 1 Cor. 3 : 13, *den grond zal ontblooten,* Hab. 3 : 13, *slagregen en waterstroomen, en wind zullen tegen het huis aanslaan:* de beproeving is somtijds in deze wereld; *als verdrukking of vervolging komt, om des woords wil,* dan zal het gezien worden, wie het woord slechts hoorde, en wie het hoorde en in beoefening bracht; wanneer wij onze hoop willen gebruiken, dan zal zij beproefd worden om te zien, of zij al of niet wèl gegrond was. Als de dood en het oordeel komen, dan komt de storm, en komen *zal* hij, hoe kalm ons thans alles ook moge toeschijnen. Dan zal alles ons begeven, alles behalve deze hoop, en, indien ooit, dan zal zij alsdan tot eeuwige genieting worden. *f.* Dat de hope, welke gebouwd is op Christus, de Rots, stand zal houden, en den bouwer van grooten dienst zal zijn, als de storm komt; zij zal zijne bewaring zijn, zoowel voor verlating, als voor overweldigende onrust. Zijne belijdenis zal niet verdorren, zijne vertroostingen zullen niet falen; zij zal zijn kracht zijn en zijn lied, *als een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is.* Als hij tot de laatste ontmoeting komt, zal die hoop de verschrikking des doods en des grafs voor hem wegnemen, hem blijmoedig heenvoeren door het donkere dal; hij zal door den Rechter beproefd worden gevonden, den toets van dien grooten dag kunnen doorstaan, en met eindelooze heerlijkheid worden gekroond, 2 Cor. 1 : 12; 2 Tim. 4 : 7, 8. *Zalig is de dienstknecht, welken zijn heer, komende, zal vinden alzoo doende,* alzoo hopende. *g.* Dat de hoop die de dwaze bouwers gronden op iets, wat het ook zij, buiten Christus, hun voorzeker zal begeven op den dag des storms; hun geene ware vertroosting of tevredenheid zal bieden in tijden van benauwdheid, in de ure des doods, en in den dag des oordeels; geene beschutting zal zijn tegen verzoeking tot afval in tijden van vervolging. *Wat is de verwachting des hutchelaars, wanneer God zijne ziel zal uittrekken?* Job 27 : 8. Zij zal zijn *als een huis der spinnekop,* en *als de uitblazing der ziel.* Hij zal *op zijn huis lenen, maar het zal niet bestaan,* Job 8 : 14, 15. Het viel in den storm, toen de bouwer het het meest noodig had, en verwachtte, dat het hem zou beschutten. Het viel, toen het te laat was een ander te bouwen; *als de goddelooze mensch sterft, vergaat zijne verwachting;* toen, als hij dacht, dat hij er de genieting van zou hebben, *is het gevallen, en zijn val was groot.* Het was eene groote teleurstelling voor den bouwer; de schande en de schade waren groot. Hoe hooger de hoop der menschen was, hoe lager zij valt. Het is het ergste verderf van alles wat de vormelijke belijders vergezelt, getuige het oordeel over Kapernaüm.

III. In de laatste twee verzen wordt ons gezegd welken indruk de rede van Christus op Zijne hoorders heeft teweeggebracht. Het was eene voortreffelijke rede, en waarschijnlijk heeft Hij meer gezegd, dan hier vermeld is, ongetwijfeld heeft ook het uitspreken er van door Hem op wiens lippen genade was uitgestort, er ook groote kracht en schoonheid aan bijgezet. Zij waren dus:

1. *Ontzet over Zijne leer.* Het is te vreezen, dat slechts weinigen van hen er door geleid werden om Hem te volgen; maar voor het oogenblik waren zij verbaasd en ontzet. Het is mogelijk, dat de menschen eene goede prediking bewonderen, en toch in onwetendheid en ongeloof blijven; dat zij ontzet, maar niet geheiligd worden.

2. De reden van hunne ontzetting was, dat Hij hen leerde *als machthebbende, en niet als de schriftgeleerden.* De schriftgeleerden maakten aanspraak op evenveel gezag als welke leeraar ook, en zij werden gesteund door alle uitwendige omstandigheden in hun voordeel, maar hunne prediking was laag, en plat, en droog; zij spraken als degenen, die niet zelven meesters waren van hetgeen zij predikten. Het woord kwam van hen niet met leven en kracht; zij spraken het uit, zooals een schoolknaap zijne les opzegt; maar Christus sprak Zijne rede uit zooals een rechter zijne aanklacht uitspreekt. Hij heeft in waarheid *Zijne redenen uitgesproken op een toon van gezag;* Zijne lessen waren wetten; Zijn woord, een woord van bevel. Christus op den berg toonde meer waar gezag, dan de schriftgeleerden op den stoel van Mozes. Evenzoo zal Christus, als Hij door Zijn' Geest spreekt tot de ziel, leeren met gezag. Hij zegt: *Er zij licht, en er is licht.*

HOOFDSTUK VIII.

De evangelist heeft ons in de voorgaande hoofdstukken eene proeve gegeven van onzes Heeren prediking; nu gaat hij er toe over ons eenige voorbeelden te geven, van de wonderen, die Hij heeft gewrocht waaruit bleek, dat Hij een Leeraar was, van God gezonden, en de groote Heelmeester van eene kranke wereld. In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' reiniging van een melaatsche, vers 1—4. II. Zijne genezing van verlamming en koorts, vers 5—18. III. Zijn gesprek met twee personen, die geneigd waren Hem te volgen, vers 19—22. IV. Zijne heerschappij over den storm, vers 23—27. V. Zijn uitwerpen van duivelen, vers 28—34.

Toen Hij nu van den berg afgeklommen was, zijn Hem vele scharen gevolgd. 2. En ziet, een melaatsche kwam, en aanbad Hem, zeggende: Heere! indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen. 3. En Jezus, de hand uitstrekkende, heeft hem aangeraakt, zeggende: Ik wil, word gereinigd! En terstond werd hij van zijne melaatschheid gereinigd. 4. En Jezus zeide tot hem: Zie, dat gij dit niemand zegt; maar ga heen, toon u zelven den priester, en offer de gave, die Mozes geboden heeft, hun tot eene getuigenis.

Het eerste vers verwijst naar het einde van de bergrede: het volk, dat Hem hoorde, *ontzette zich over Zijne leer*, en de uitwerking hiervan was, dat, *toen Hij nu van den berg afgeklommen was, vele scharen Hem zijn gevolgd;* hoewel Hij zóó streng een Wetgever, en zóó getrouw een Bestraffer was, hebben zij Hem ijverig gevolgd, en waren zij ongenegen om uiteen te gaan en Hem te verlaten. Zij, aan wie Christus zich heeft geopenbaard, kunnen niet anders dan verlangen om beter met Hem bekend te worden. Zij, die veel van Christus weten, moeten begeeren nog meer van Hem te weten, en *dan zullen wij kennen, indien wij* aldus *vervolgen, om den Heere te kennen.* Het is liefelijk om de menschen Christus zóó genegen te zien, dat zij denken nooit genoeg van Hem te kunnen hooren, zóó genegen voor het goede, dat zij samenstroomen om eene goede prediking te hooren, en *het Lam willen volgen,* waar het ook heengaat. Nu was Jakobs profetie betreffende den Messias vervuld, dat *tot Hem de volken zullen vergaderd worden* [1]), toch hebben zij, die zich tot Hem vergaderden, Hem niet aangekleefd. Zij, die Hem trouw en gestadig volgden, waren betrekkelijk slechts weinigen, vergeleken bij de vele scharen, die slechts van verre volgden.

In deze verzen hebben wij een bericht van Christus' *reiniging van een' melaatsche.* Uit de vergelijking met Markus 1 : 40; en Lukas 5 : 12, schijnt het, dat, hoewel Mattheüs het feit plaatst na de bergrede, omdat hij eerst een bericht wilde geven van Zijne leer, en daarna van Zijne wonderen, het toch eenigen tijd te voren heeft plaats gehad; maar dit is van geenerlei belang. Dit wordt zeer gepast vermeld met het eerste van Christus' wonderen.

1. Omdat melaatschheid door de Joden beschouwd werd als een bijzonder teeken van Gods ongenoegen, vandaar dat wij Mirjam, Gehazi, en Uzzia om de eene of andere bijzondere zonde met melaatschheid zien geslagen, en daarom is Christus, om te toonen, dat Hij is gekomen om den toorn Gods af te wenden door de zonde weg te doen, begonnen met de genezing van een' melaatsche.

2. Omdat, gelijk deze krankheid verondersteld werd onmiddellijk van de hand Gods te komen, evenzoo verondersteld werd onmiddellijk door de hand Gods weggenomen te worden; daarom beproefde men ook niet haar door de artsen te doen genezen, maar werd zij onder het opzicht der priesters, des Heeren dienaren, gesteld, die wachtten om te zien wat God doen zou. En als kleedingstukken, of de muren van een huis er door aangetast werden, dan was dit geheel bovennatuurlijk; ook was die kwaal, naar het schijnt, van een' gansch anderen aard dan de krankheid, welke wij heden ten dage melaatschheid noemen. De koning van Israel zeide: *Ben ik God,* dat deze tot mij zendt, *om een' man van zijne melaatschheid te ontledigen?* 2 Kon. 5 : 7. Christus bewees zich God te zijn, door velen van melaatschheid te ontledigen, en aan Zijne discipelen volmacht te geven hetzelfde te doen, Hoofdst. 10 : 8, en het wordt opgegeven onder de bewijzen, dat Hij de Messias is, Hoofdst. 11 : 5. Hij betoonde zich ook te zijn de Zaligmaker Zijns volks van hunne zonde, want hoewel elke krankheid de vrucht en het beeld is der zonde, als wanorde der ziel, zoo was dit toch zeer bijzonder zoo ten opzichte van melaatschheid; want Zij bracht zulk eene verontreiniging mede, verplichtte tot zulk eene afscheiding van heilige dingen, als dit met geene andere krankheid het geval was, en daarom wordt zij in de desbetreffende wetten niet behandeld als eene ziekte, maar als eene onreinheid. De priester moest den persoon rein of onrein verklaren, overeenkomstig de kenmerkende verschijnselen; maar de eer, om de melaatschen rein te maken, was weggelegd voor Christus, die dit doen zou als *de Hoogepriester onzer belijdenis,* Hij komt om te doen hetgeen der *wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was,* Rom. 8 : 3. De wet heeft zonde ontdekt (want door de wet is de kennis der zonde), en zondaren onrein verklaard, zij heeft hen besloten, Gal. 3 : 23, zooals de priester den melaatsche, maar verder kon zij niet gaan; zij kon *degenen, die daar toegaan niet heiligen.* Maar Christus neemt de zonde weg, reinigt ons er van, en aldus *volmaakt Hij in eeuwigheid degenen, die geheiligd zijn.* Nu hebben wij hier:

I. De toespraak van den melaatsche tot Christus. Indien dit gebeurde, zooals het hier voorgesteld wordt, na de bergrede, dan kunnen wij veronderstellen, dat de melaatsche, hoewel door zijne krankheid buitengesloten uit de steden van Israel, toch onder het gehoor van Christus geweest is, en door Zijne rede bemoedigd werd om die bede tot Hem te richten; want Hij, die *leerde als machthebbende,* kon als *machthebbende genezen.* Daarom kwam hij en aanbad Hem, als Eenen, bekleed met Goddelijke macht. Zijne aanspraak tot Hem luidt: „Heere! indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen. Die reiniging kan beschreven worden:

1. Als een tijdelijke zegen; een zegen voor het lichaam, het verlossende van eene krankheid, die, hoewel zij zijn leven niet bedreigde, het toch verbitterde. En zoo leidt ons dit, niet slechts om tot Christus te gaan, die macht heeft over krankheden des lichaams, om ze te genezen, maar het leert ons tevens op wat wijze wij ons tot Hem moeten wenden, in de verzekerdheid Zijner macht, geloovende, dat

1) Genesis 49 : 10, naar de Engelsche overzetting.

Hij in staat is ook thans krankheden te genezen, zooals toen Hij op aarde was, maar met onderworpenheid aan Zijn' wil; *Heere, indien Gij wilt, Gij kunt.* Aangaande tijdelijke zegeningen kunnen wij niet zoo zeker zijn van Gods *wil* om ze te schenken, als wij zijn kunnen van Zijne *macht*, want Zijne *macht* er voor is onbeperkt, maar Zijne *belofte* er van is beperkt, omdat daarbij in het oog moet worden gehouden wat strekken kan tot Zijne eer en verheerlijking, en ons wezenlijk welzijn. Als wij niet zeker kunnen wezen van Zijn' wil, dan kunnen wij wèl zeker wezen van Zijne wijsheid en genade, waaraan wij ons gerust en goedsmoeds kunnen overgeven. *Uw wil geschiede,* dit maakt de verwachting gemakkelijk, en de gebeurtenis, als zij komt, troostrijk.

2. Als een typische zegen. Zonde is de melaatschheid der ziel; zij sluit ons uit van gemeenschap met God, en om daar wederom in hersteld te worden is het noodig, dat wij van die melaatschheid worden gereinigd, en dat behoort onze groote zorge te zijn. Het is ons ter vertroosting, als wij ons wenden tot Christus, den grooten Geneesmeester, dat Hij, indien Hij wil, ons kan reinigen, en wij behooren met eene nederige, geloovige vrijmoedigheid tot Hem te gaan om Hem dit te zeggen. Dat is, *a.* Wij moeten steunen op Zijne macht, wij moeten er van overtuigd zijn, dat Christus ons *kan* reinigen. Geene schuld is zoo groot die Zijne gerechtigheid niet kan verzoenen; geen bederf zoo krachtig, die Zijne genade niet kan ten onderbrengen. God zou voor Zijn hospitaal geen geneesheer willen aanstellen, die niet volkomen bekwaam en geschikt is voor zijne roeping. *b.* Wij moeten ons Zijner barmhartigheid aanbevelen; wij kunnen het niet eischen als eene schuld, maar moeten het vragen als eene gunst; *„Heere, indien Gij wilt.* Ik werp mij aan Uwe voeten, en zoo ik omkom, dan wil ik dáár omkomen".

II. Christus' antwoord op deze toespraak, hetwelk zeer vriendelijk was, vers 3.

1. *Hij strekte Zijne hand uit en raakte hem aan.* Melaatschheid was eene schadelijke, afzichtelijke ziekte, toch heeft Christus hem aangeraakt, want Hij heeft het niet beneden zich geacht om met tollenaren en zondaren te spreken ten einde hun goed te doen. Volgens de ceremonieele wet bracht de aanraking van een' melaatsche verontreiniging mede; maar Christus heeft aangetoond, dat Hij, als Hij met zondaren sprak, niet in gevaar was van door hen besmet te worden, want de overste dezer wereld had aan Hem niets. Als wij pek aanraken, worden wij verontreinigd; maar Christus was *afgescheiden van de zondaren,* zelfs toen Hij onder hen leefde.

2. Hij zeide: *Ik wil word gereinigd.* Hij zeide niet, gelijk Elisa tot Naäman: *Ga heen, wasch u in de Jordaan;* Hij schreef hem geene vervelende, lastige, dure geneeskundige behandeling voor, maar sprak het woord en heelde hem. *a.* Hier is een woord van vriendelijkheid: *Ik wil;* Ik ben even gewillig om u te helpen, als gij om geholpen te worden. Zij, die door het geloof in Christus gaan om genade en barmhartigheid, kunnen er van verzekerd wezen, dat Hij bereid, gansch gewillig is, hun de genade en barmhartigheid te schenken, om welke zij tot Hem komen. Christus is een Heelmeester, die niet gezocht behoeft te worden; Hij is altijd daar. Hij behoeft niet gedrongen te worden; terwijl wij nog spreken, hoort Hij. Hij behoeft niet beloond of bezoldigd te worden. Hij geneest om niet, zonder prijs en zonder loon. Hij heeft op alle mogelijke wijze getoond, dat Hij even gewillig als machtig is zondaren te behouden. *b.* Een woord van macht: *Word gereinigd.* Door dit woord wordt zoowel macht als gezag uitgeoefend. Christus geneest door een woord van bevel tot ons: *Word gereinigd;* „Wees gewillig om rein te worden, en gebruik de middelen; reinig u van alle onreinheid"; maar met dat woord van bevel aan ons gaat een woord gepaard, dat het werk doet; *Ik wil dat gij rein zijt.* Een woord als dit is noodig voor de genezing, en is er van kracht voor; en de almachtige genade, die het spreekt, zal niet ontbreken aan hen, die haar waarlijk begeeren.

III. De gelukkige verandering die er door gewrocht werd; *hij werd terstond van zijne melaatschheid gereinigd.* De natuur werkt langzaam en trapsgewijze; maar de God der natuur werkt onmiddelijk. Hij spreekt, en het is er; en Hij werkt krachtig en afdoend; *Hij gebiedt en het staat er.* Een der eerste wonderen, door Mozes gewerkt, was het zich zelven van melaatschheid genezen, Ex. 4 : 7, want de priesters onder de wet offerden eerst ofieranden voor hunne eigene zonden; maar een der eerste wonderen van Christus was het genezen van eens anders melaatschheid; want zelf had Hij geene zonden die verzoend moest worden.

IV. De voorschriften, die Christus hem daarna gaf. Het is voegzaam, dat zij, die door Christus zijn genezen, immer daarna door hem geleid en bestuurd worden.

1. *Zie, dat gij dit niemand zegt;* „zeg het niemand vóór gij u den priester hebt vertoond, en hij u rein heeft verklaard; en dan hebt gij het wettig bewijs, èn dat gij tevoren melaatsch waart, èn dat gij thans volkomen gereinigd zijt." Christus wilde, dat Zijne wonderen in hun volkomen licht en met onomstootelijk bewijs zouden gezien worden, en zij moesten niet bekend worden gemaakt, vóórdat zij aldus gezien konden worden. Zij, die de waarheden van Christus prediken, moeten in staat zijn ze te bewijzen; te verdedigen wat zij prediken, en de *tegensprekers te wederleggen. „Zeg het niemand, vóórdat gij u den priester getoont hebt,* opdat, zoo hij hoort wie u genezen heeft, hij niet weigert u een certificatie van de genezing te geven, en u alzoo in gevangenschap houdt". In Christus' dagen waren de priesters van zulk een' aard, dat zij, die iets met hen te doen hadden, voorzichtig moesten zijn als de slangen.

2. *Ga heen, toon u zelven den priester* overeenkomstig de wet, Lev. 14:2. Christus zorgde er voor, dat de wet nageleefd wierd, opdat Hij geen aanstoot zou geven, en ook om te toonen, dat Hij orde wilde bewaard zien, benevens goede tucht en eerbied voor hen, die in het ambt

waren. Het kan nuttig zijn voor hen, die van hunne geestelijke melaatschheid zijn gereinigd, dat zij zich tot Christus' dienstknechten begeven, hunne zaak voor hen blootleggen, opdat zij hen kunnen bijstaan in hun onderzoek naar hun' geestelijken toestand, hun kunnen raden en troosten en voor hen bidden.

3. *Offer de gave, die Mozes geboden heeft,* ten teeken van dankbaarheid aan God, en tot belooning van den priester voor zijne moeite; en dit hun *tot een getuigenis;* hetzij *a. Dat Mozes geboden heeft tot eene getuigenis:* de ceremonieele wetten waren getuigenissen van Gods gezag over hen, en tevens van die genade, welke later geopenbaard zou worden. Of wel, *b.* Offer dit tot eene getuigenis, en laat de priester weten, wie u gereinigd heeft, en *hoe* Hij u gereinigd heeft; en het zal wezen tot een getuigenis, dat er Een onder hen is, die doet, wat de hoogepriester niet kan doen. Laat het vermeld blijven als eene getuigenis van Mijne macht, en eene getuigenis voor Mij *aan* hen, indien zij het willen gebruiken en er hun voordeel mede willen doen; maar *tegen* hen, indien zij dit niet willen; want aldus zijn Christus' woorden en werken getuigenissen.

5. Als nu Jezus te Kapernaüm ingegaan was, kwam tot Hem een hoofdman over honderd, biddende Hem, 6. En zeggende: Heere! mijn knecht ligt te huis geraakt, en lijdt zware pijnen. 7. En Jezus zeide tot hem: Ik zal komen en hem genezen. 8. En de hoofdman over honderd, antwoordende, zeide: Heere! ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoude inkomen, maar spreek alleenlijk een woord en mijn knecht zal genezen worden. 9. Want ik ben ook een mensch onder de macht van anderen hebbende onder mij krijgsknechten; en ik zeg tot dezen: Ga! en hij gaat; en tot den anderen: Kom! en hij komt; en tot mijn dienstknecht: Doe dat! en hij doet het. 10. Jezus nu, dit hoorende, heeft zich verwonderd, en zeide tot degenen, die Hem volgden: Voorwaar zeg Ik u, Ik heb zelfs in Israel zoo groot een geloof niet gevonden. 11. Doch Ik zeg u, dat velen zullen komen van Oosten en Westen, en zullen met Abraham, en Izak, en Jakob, aanzitten in het koninkrijk der hemelen; 12. En de kinderen des koninkrijks zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis: aldaar zal weening zijn en knersing der tanden. 13. En Jezus zeide tot den hoofdman over honderd: Ga heen, en u geschiede, gelijk gij geloofd hebt. En zijn knecht is gezond geworden te dierzelver ure.

Hier hebben wij een bericht van Christus' genezing van den dienstknecht des hoofdmans over honderd van geraaktheid. Dit geschiedde te Kapernaüm, waar Christus toen woonde, Hoofdst. 4 : 13. Christus ging het land door goeddoende, en kwam te huis om ook daar goed te doen. Elke plaats, waar hij kwam, was door Zijne komst in beteren toestand.

De personen met wie Christus nu te doen had, waren:

1. *Een hoofdman over honderd;* hij was een smeekeling, een Heiden, een Romein, een officier van het leger, dat te Kapernaüm in garnizoen lag. *a.* Hoewel hij een krijgsman was (en voor menschen van dat beroep wil een weinigje vroomheid heel wat zeggen) was hij toch een zeer Godvruchtig man. God heeft Zijn overblijfsel onder allerlei menschen. Niemands beroep of plaats in de wereld zal hem ter verontschuldiging kunnen strekken voor ongeloof en goddeloosheid. Niemand zal in den grooten dag knnnen zeggen: Ik zou wel Godsdienstig geweest zijn, als ik geen krijgsman was geweest; want ook de zulken zijn onder de *vrijgekochten des Heeren.* En soms gebeurt het, dat, waar de genade overwint in hen, van wie men dit niet gedacht zou hebben, zij méér dan overwinnaar is: Deze krijgsman die goed was, was *zeer* goed. *b.* Hoewel hij een Romeinsch krijgsman was, en zijn verblijf onder de Joden het teeken was van hunne onderwerping aan het Romeinsche juk, heeft Christus, die *de Koning* was *der Joden,* hem toch bevoorrecht, en hierin heeft Hij ons geleerd onzen vijanden wel te doen, en niet noodeloos in nationale vijandschap te deelen. *c.* Hoewel hij een heiden was, heeft Christus hem toch gekend. Het is waar: Hij is tot geen der Heidensche steden gegaan (het was het land Kanaán, dat Imanuels land was, Jes. 8 : 8), maar Hij heeft een verzoek van Heidenen aangenomen. En begon het woord van den Godvruchtigen ouden Simeon in vervulling te komen, dat Hij zou zijn *een licht tot verlichting der Heidenen,* zoowel als *tot Heerlijkheid van Zijn volk Israel.* Door die genezing saam te voegen met die van den melaatsche, die een Jood was, geeft Mattheüs dit te kennen. Den melaatschen Jood heeft Christus aangeraakt en genezen, want tot hen heeft Hij persoonlijk gepredikt; maar den verlamden Heiden genas Hij op een afstand; want tot hen is Hij niet persoonlijk heengegaan, maar *zond Hij Zijn woord uit en heelde hen;* toch is Hij in hen meer verheerlijkt.

2. *De dienstknecht van den overste over honderd;* hij was de kranke. Ook hieruit blijkt, dat er bij God geene aanneming is des persoons; want gelijk er *in Christus Jezus geene besnijdenis noch voorhuid is;* zoo is er ook *geen dienstknecht en vrije.* Hij is even bereid om den geringsten dienstknecht te genezen, als den rijksten meester; want Hij zelf *heeft de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen,* om ook over de geringsten Zijne zorge te toonen.

Nu kunnen wij in de genezing van dezen dienstknecht als eene wisseling van gunst tusschen Christus en den hoofdman over honderd waarnemen, die zeer merkwaardig is. Zie hier.

I. De gunst van den hoofdman over honderd werkende naar Christus. Kan er uit een Romeinschen krijgsman iets goeds komen? iets dat draaglijk is, iets dat prijzenswaardig is? Kom en zie, en gij zult overvloed van goed vinden, dat uit den hoofdman over honderd

kwam, goed dat zeer uitnemend, en zeer voorbeeldig is.

1. Zijn liefdevol verzoek tot Jezus Christus gericht, hetwelk getuigt van, *a*, Een Godvruchtigen eerbied voor onzen grooten Meester, als eenen, die machtig en gewillig is, om arme smeekelingen te helpen. Hij kwam tot Hem *biddende*, niet gelijk Nääman de Syriër, (die ook een hoofdman was) tot Elisa kwam, eene genezing vragende, of eischende, waarbij hij op het eerbetoon, aan zijn rang verschuldigd, stond; maar met den hoed in de hand, zooals het een smeekeling betaamt. Hieruit blijkt, dat hij in Christus méér zag dan op den eersten aanblik merkbaar was; datgene zag, hetwelk eerbied afdwong, hoewel voor hen, die niet verder zagen, Zijn aangezicht meer dan van iemand verdorven was. De officieren van het leger, die opzichters waren in de stad, zijn ongetwijfeld zeer hoog en voornaam opgetreden, toch geeft hij der gedachte aan zijne hooge betrekking geene plaats, als hij zich tot Christus wendt, en tot Hem komt, *biddende*. De voornaamste mannen moeten smeekelingen worden, als zij met Christus te doen hebben. Hij erkent Christus' souvereiniteit door Hem Heere te noemen en zich voor de zaak op Hem beroept, op Zijn' wil, Zijne wijsheid, door een eenvoudige, nederige blootlegging, zonder dat hij zijne bede in woorden uitdrukt. Hij wist mei een wijzen, genaderijken Geneesmeester te doen te hebben, voor wien de mededeeling van den aard der krankheid evengoed was als de dringendste bede. Eene ootmoedige belijdenis van onze geestelijke behoeften en krankheden zal niet falen een antwoord des vredes te brengen. Stort uwe klacht uit, en er zal genade worden uitgestort. *b*. Eene liefderijke oplettendheid voor zijn' armen dienstknecht. Wij lezen van velen, die tot Christus kwamen ten behoeve hunner kinderen, maar dit is het eenige voorbeeld van iemand, die tot Hem kwam ten behoeve van zijn' dienstknecht: *Heere mijn knecht ligt te huis geraakt.* Het is de plicht van meesters, om het zich aan te trekken als hunne dienaren in moeite en beproeving zijn. De verlamming maakte den dienstknecht onbekwaam voor zijn werk, maakte hem lastig, zooals dit gemeenlijk bij eene kwaal of krankheid gezien wordt, toch heeft hij hem, toen hij zoo krank werd, niet weggezonden, (zooals de Amalekiet met zijn' dienstknecht deed, 1 Sam. 30 : 13.) hij heeft hem niet naar zijne vrienden of bloedverwanten gezonden, maar zocht de beste hulp voor hem te verkrijgen; de dienstknecht kon niet meer voor den meester gedaan hebben, dan de meester hier voor den dienstknecht deed. De dienstknechten van dezen hoofdman over honderd waren hem zeer gehoorzaam, vers 9, en hier zien wij wat hier de oorzaak van was; hij was zeer vriendelijk voor hen, en hierdoor konden zij hem blijmoedig deze gehoorzaamheid bewijzen. En gelijk wij *het recht onzer dienstknechten niet moeten versmaden, als zij geschil met ons hebben*, Job. 31 : 13. 15, zoo moeten wij ook hun recht, of hunne zaak niet versmaden, als God geschil met hen heeft, want wij zijn geformeerd in denzelfden vorm, en door dezelfde hand, en staan voor God op gelijken bodem met hen, en wij moeten hen niet *bij de honden onzer kudden stellen.* De hoofdman over honderd richt zich voor zijn' dienstknecht niet tot de toovenaars of tooverheksen, maar tot Christus. De geraaktheid is eene krankheid, waarvoor de bekwaamheid of kunst van den geneesheer meestal faalt; daarom was het een groot blijk van zijn geloof in de macht van Christus, om tot Hem te komen voor een genezing, die door geene natuurlijke middelen kon worden gewerkt. Hoe aandoenlijk beschrijft hij den toestand van zijn' knecht als zeer treurig, hij *ligt te huis geraakt, en lijdt zware pijnen*, het is eene krankheid, die den lijder gewoonlijk ongevoelig maakt voor pijn; maar deze patient *leed zware pijnen;* jong zijnde, worstelde de natuur met de verlamming, waardoor zij pijnlijk werd. (Het was geene *pasalysis simplex*, maar *scorbutica.*) Aldus moeten wij bezorgd zijn voor, en belangstellen in, de zielen van onze kinderen en dienstboden, die geestelijk krank zijn aan verlamming, ongevoelig zijn voor geestelijk kwaad, onverschillig en werkeloos voor hetgeen geestelijk goed is, en hen door geloof en gebed tot Christus brengen, hen brengen tot de middelen voor genezing en gezondheid.

2. Let op zijn' grooten ootmoed en zelfvernedering. Toen Christus Zijne bereidwilligheid had te kennen gegeven om te komen, en zijn' knecht te genezen, vers 7, drukt hij zich met nog grooter ootmoed van geest uit. Nederige zielen worden door Christus' nederbuigende goedheid tot hen nog nederiger. Let op de taal van zijn' ootmoed: *Heere, ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen,* vers 8, hetwelk getuigt van geringe gedachten van zich zelven en hooge gedachten van onzen Heere Jezus. Hij zegt niet: „Mijn knecht is niet waardig, dat Gij in zijne kamer zoudt komen, want het is eene zolderkamer;" maar, *Ik ben niet waardig, dat Gij in mijn huis komt.* De hoofdman over honderd was een voornaam man, toch erkent hij zijne onwaardigheid voor God. Zulk een ootmoed betaamt aan personen van rang en aanzien, en staat hun zeer schoon. Christus maakte toen een armelijk figuur in de wereld, maar de hoofdman beschouwde Hem als een profeet, ja als *méér dan een profeet*, en daarom betoonde hij Hem dien eerbied. Wij behooren waardeering en vereering te koesteren voor hetgeen wij van God zien, zelfs in hen, die naar hunne uitwendige omstandigheden onze minderen zijn. De hoofdman over honderd kwam tot Christus met eene bede, en daarom heeft hij zich met zooveel nederigheid uitgedrukt. Bij al ons naderen tot Christus, en door Christus tot God, betaamt het ons onszelven te vernederen, neder te liggen in het stof in het besef onzer onwaardigheid, als geringe schepselen en snoode zondaars, alles, wat het ook zij, voor God te doen, en alle goed van Hem te ontvangen.

Let op zijn groot geloof. Hoe meer ootmoed, hoe meer geloof; hoe mistrouwender wij zijn jegens ons zelven, hoe sterker ons vertrouwen zal zijn in Jezus Christus. Hij had de verzekerd-

heid des geloofs, niet slechts dat Christus zijn knecht kon genezen, maar *a.* Dat Hij hem kon genezen op een' afstand. Er was geene lichamelijke aanraking noodig, zooals bij natuurlijke werkingen, noch eenigerlei oplegging op het aangetaste lichaamsdeel; maar hij geloofde, dat de genezing tot stand kon komen, zonder dat de geneesheer en de kranke tot elkander behoefden gebracht te worden. Later lezen wij van hen, die *den geraakte met veel moeite en inspanning* tot *Christus brachten* en hem voor Hem stelden; en Christus prees hun geloof als een *werkzaam* geloof. Deze hoofdman bracht zijn geraakte niet, en Christus prees zijn geloof als een *vertrouwend* geloof; waar geloof wordt door Christus aangenomen, al openbaart het zich ook op verschillende wijze. Christus geeft de beste uitlegging aan de verschillende methodes van Godsdienst der menschen, en hiermede leert Hij ons dit ook te doen. Deze hoofdman geloofde, wat ook ontwijfelbaar waar is, dat de macht van Christus geene grenzen kent, en daarom zijn nabijheid en afstand voor Hem gelijk. Afstand van plaats kan de kennis noch de werking in den weg staan van Hem, die alles vervult. *Ben Ik een God van nabij, spreekt de Heere, en niet een God van verre?* Jer. 33 : 23 *b.* Dat Hij hem kon genezen door een *woord*, hem niet een medicijn zou zenden, en nog veel minder een toovermiddel, doch: *spreek alleenlijk een woord*, en ik twijfel niet of, *mijn knecht zal genezen worden.* Hiermede erkent hij Hem als Goddelijke macht bezittende om over alle schepselen en krachten der natuur te gebieden, hetgeen Hem in staat stelt te doen al wat Hem behaagt in het rijk der natuur, gelijk Hij in den beginne door een woord van almacht dat rijk heeft doen ontstaan, toen Hij zeide: *Er zij licht.* Voor de menschen zijn zeggen en doen twee, maar niet voor Christus, die daarom de *Arm des Heeren is*, omdat Hij is het *eeuwige Woord.* Zijn zeggen: *Wordt warm, en wordt verzadigd* Jak. 2 : 16, en genezen, verwarmt, en verzadigt, en geneest.

De hoofdman over honderd geeft eene voorstelling van zijn geloof in de macht van Christus door te wijzen op zijne eigene heerschappij als hoofdman over zijne soldaten, als meester over zijne dienstknechten; hij zegt tot den een: *Ga, en hij gaat,* enz. Zij vlogen op zijne wenken zoodat hij door hen dingen kon ten uitvoer brengen op een' afstand. Zijn woord was wet voor hen. Goed gedisciplineerde soldaten weten, dat de bevelen hunner officieren niet betwist, maar gehoorzaamd moeten worden. Zoo kon Christus spreken, en het is geschied; zoodanige macht had Hij over alle lichaamskwalen. De hoofdman had deze heerschappij over zijne soldaten, hoewel hij zelf een *man was onder de macht van anderen;* hij was geen opperbevelhebber, maar een officier van lageren rang; veel meer had Christus deze macht, die de Souvereine Opperheer is van allen. De dienstknechten van den hoofdman waren zeer gehoorzaam en onderdanig; zij kwamen en gingen op den minsten wenk huns meesters. Zulke dienstknechten behooren wij allen te wezen van God; op Zijn bevel moeten wij komen en gaan, overeenkomstig de aanwijzing Zijns woords, en de beschikkingen Zijner voorzienigheid; gaan als Hij ons zendt, terugkomen als Hij ons roept, doen wat Hij beveelt. Wat zegt mijn Heere tot zijn knecht? Als Zijn wil in botsing komt met onzen wil, dan moet Zijn wil geschieden, en de onze wijken.

Zulke dienstknechten zijn lichaamskwalen voor Christus. Zij grijpen ons aan, als Hij ze zendt; zij verlaten ons, als Hij ze terugroept; zij hebben de uitwerking op ons, op ons lichaam, op onze ziel, die Hij beveelt. Dit is eene zaak van vertroosting voor allen, die Christus toebehooren, om wier welzijn Zijne macht wordt uitgeoefend, dat elke krankheid Zijne opdracht heeft, Zijn gebod ten uitvoer brengt, onder Zijne macht en bestuur staat, en dienen moet om de bedoelingen Zijner genade tot stand te brengen. Diegenen behoeven geene krankheid te vreezen, noch hetgeen zij uitrichten kan, die er de hand van zoo goed een Vriend in zien.

II. Hier wordt de genade van Christus voor den hoofdman over honderd openbaar, want aan den genadige betoont Hij zich genadig.

1. Hij voldoet aan het verzoek op het eerste woord. Hij legde Hem slechts den toestand bloot van zijn' knecht en wilde om genezing vragen, toen Christus hem voorkwam met dit goede woord, dit troostrijke woord: *Ik zal komen en hem genezen*, vers 7; niet: *Ik zal hem komen zien* — dat zou Hem als een vriendelijken Heiland hebben leeren kennen: maar, *Ik zal komen en hem genezen* — dat toont Hem als een machtigen, almachtigen Heiland. Het was een groot woord, maar niet grooter dan Hij vervullen kon, want *Hij heeft genezing onder Zijne vleugelen*, Zijne komst is genezing. Zij, die wonderen deden door eene kracht, die zij hadden ontleend of ontvangen, hebben niet op zoo stellige wijze gesproken, als Christus sprak, die ze werkte door Zijne eigene macht, als gezaghebbende. Als men een leeraar laat roepen voor een kranken vriend, dan kan hij slechts zeggen: *Ik zal komen en voor hem bidden;* maar Christus zegt: *Ik zal komen en hem genezen.* Het is goed, dat Christus meer voor ons kan doen dan onze leeraren. De hoofdman wenschte, dat Hij zijn knecht zou genezen; en Hij zegt: *Ik zal komen en hem genezen*; en drukte hiermede grooter gunst uit, dan de hoofdman vroeg of aan dacht. Christus overtreft de verwachting van arme smeekelingen. Zie hier een voorbeeld van Christus' nederigheid, dat Hij een' armen krijgsknecht wil bezoeken. Hij wilde niet afgaan om het zieke kind te gaan zien van een koninklijken hoveling, die er op aandrong, dat Hij zou afkomen, Joh. 4 : 47—49, maar Hij biedt zich aan om een kranken knecht te gaan zien; aldus *ziet Hij de nederheid aan Zijns volks*, en *geeft Hij overvloediger eer aan hetgeen gebrek aan dezelve heeft.* Christus' nederigheid in Zijne bereidwilligheid om te komen, gaf hem het voorbeeld, en veroorzaakte alzoo zijn' ootmoed, in het zich onwaardig bekennen, dat Hij tot hem zou komen. De nederigheid van Christus jegens ons, behoort ons des te ootmoediger te maken tegenover Hem.

2. Hij prees zijn geloof, en spreekt naar

aanleiding hiervan een vriendelijk woord voor de arme Heidenen, vers 10—12. Zie, hoe groote dingen een krachtig, maar zelf-verloochenend geloof van den Heere Jezus kan verkrijgen, zelfs voor algemeene belangen. *a.* Wat den hoofdman betreft, Hij heeft hem niet slechts Zijne goedkeuring te kennen gegeven en hem aangenomen (die eer valt aan alle ware gelooviger te beurt) maar hij heeft hem bewonderd en geprezen, die eer valt aan groote geloovigen ten deel, zooals aan Job; *niemand is op de aarde gelijk hij.*

Christus bewonderde hem, niet om zijne voornaamheid, maar om zijne genadegaven. *Jezus, dit hoorende, heeft zich verwonderd;* niet alsof het voor Hem nieuw of verrassend was, Hij kende het geloof van den hoofdman, want Hij had het gewerkt; maar het was groot en voortreffelijk, zeldzaam en ongemeen, en Christus sprak er van als van iets verwonderlijks, om ons te leeren wat wij moeten bewonderen: geene wereldsche pracht en sierlijkheid, maar de schoonheid en heiligheid, en de versierselen, die *kostelijk zijn voor God.* De wonderen der genade behooren ons meer aan te grijpen dan de wonderen der natuur of der voorzienigheid, en geestelijke gaven meer dan groote verrichtingen in de wereld. Van hen, die *rijk zijn in geloof,* niet van hen, die *rijk zijn in goud en zilver,* moeten wij zeggen, dat zij *al deze heerlijkheid* verkregen hebben. Gen. 31 : 1. Maar al het bewonderenswaardige in iemands geloof moet strekken tot heerlijkheid van Christus, die weldra zelf bewonderd zal worden in allen, die gelooven, als in hen, en voor hen, wonderlijke dingen gedaan hebbende.

Hij *heeft hem geprezen* in hetgeen Hij zeide tot *degenen, die Hem volgden.* Alle geloovigen zullen *in de andere wereld,* maar sommige geloovigen reeds *in deze wereld* door Christus voor de menschen erkend en beleden worden in Zijne uitnemende verschijningen voor hen en met hen. *Voorwaar, Ik heb zelfs in Israel zoo groot een geloof niet gevonden.* Dit nu duidt aan: Ten eerste: *Eere voor den hoofdman over honderd,* die, hoewel geen zoon uit Abrahams lendenen, een erfgenaam was van Abrahams geloof, en Christus bevond dit alzoo. Wat Christus zoekt is *geloof,* en waar het is, vindt Hij het, al was het ook *als een mostaardzaadje.* Alles in aanmerking genomen, en naar verhouding tot de middelen, heeft Hij *zoo groot een geloof* niet gevonden; gelijk van de arme weduwe gezegd werd, dat zij *meer ingeworpen heeft dan allen,* Lukas 21 : 3. Hoewel de hoofdman een Heiden was, is hij toch aldus geprezen. Wel verre van iemand, die niet tot onze geloofsbelijdenis behoort, den lof te misgunnen, die hem toekomt, moeten wij ons beijveren hem dien lof te geven, gaarne en van harte. Ten tweede dat duidt *schande aan over Israel,* aan wie *de aanneming is tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden* en de hulpmiddelen en de aanmoedigingen tot geloof. Als *de Zoon des menschen komt, vindt* Hij weinig *geloof,* en daarom vindt Hij zoo weinig *vruchten.* De genadegaven van sommigen, die slechts weinig hulp hebben gehad voor hunne ziel, zullen de zonde en het verderf verzwaren van velen, die grooten overvloed hebben gehad van de middelen der genade, en er geen goed gebruik van hebben gemaakt. Christus zeide dit tot hen, *die Hem volgden,* of Hij hen ook tot een heilige jaloerschheid er door kon opwekken, zooals Paulus zegt Rom. 11 : 14. Zij waren Abrahams zaad; zij moeten zoo jaloersch zijn op die eere, dat zij zich niet laten voorbijstreven door een Heiden, en inzonderheid niet in die genadegave, waarin Abraham zoo uitblonk. *b.* Ten opzichte van anderen. Christus neemt er aanleiding uit om eene vergelijking te maken tusschen Joden en Heidenen, en Hij zegt hun twee dingen, die zeer verrassend moeten geweest zijn voor hen, aan wie geleerd was, dat *de zaligheid is uit de Joden. Dat zeer velen van de Heidenen zalig zullen worden,* vers 11. Het geloof van den hoofdman was slechts een voorbeeld van de bekeering der Heidenen, en eene inleiding, als het ware, van hunne aanneming in de kerk. Dit was een onderwerp, dat onze Heere Jezus dikwijls aangeroerd heeft: Hij spreekt er van met verzekerdheid; *Ik zeg u,* „Ik, die alle menschen ken"; en Hij kon niets zeggen, dat Hem zelven méér welbehaaglijk was, of dat de Joden meer mishaagde; een zoodanige wenk of te kennengeving heeft de Nazareners in woede tegen Hem ontstoken, Luk. 4 : 27. Christus geeft ons hier een denkbeeld, *Ten eerste* van de *personen,* die *zalig zullen worden;* velen *van Oosten en Westen.* Hij had gezegd, Hoofdst. 7 : 14, *Weinigen zijn er, die den weg tot het leven vinden*; en toch hier: *velen zullen komen.* Weinigen tegelijk, en in ééne plaats, maar toch, als zij allen te zamen komen, zullen er zeer velen zijn. Thans zien wij slechts hier en daar dat iemand toegebracht wordt tot de genade, maar weldra zullen wij den Oversten Leidsman onzer zaligheid zien, *vele kinderen tot de heerlijkheid leidende,* Hebr. 2 : 10. Hij zal komen met *Zijne vele duizenden heiligen,* Judas : 14; met *eene schare, die niemand tellen kan,* Openb. 7 : 9, *met volken, die zalig worden,* Openb. 21 : 24, Zij zullen komen *van Oost en West*; plaatsen, die ver van elkander verwijderd zijn, en toch zullen zij elkander ontmoeten aan Christus' rechterhand, het middelpunt hunner eenheid. God heeft aan alle plaatsen Zijn overblijfsel, *van den opgang der zon tot haren ondergang,* Mal. 1 : 11. De uitverkorenen zullen vergaderd worden uit de vier winden. Hoofdst. 24 : 31. Zij zijn *gezaaid in de aarde,* sommigen er van verstrooid in elken hoek van den akker. De Heidenwereld lag van *het Oosten naar het Westen,* en zij inzonderheid worden hier bedoeld; *hoewel zij vreemdelingen waren van de verbonden der belofte,* en dit lang geweest zijn. Wie weet hoevele *verborgenen* God toen reeds onder hen gehad heeft? Gelijk in Elia's tijd in Israel, 1 Kon. 19 : 4, waarna zij weer spoedig in grooten getale tot de kerk zijn toegestroomd, Jes. 60 : 3, 4. Gelijk wij, als wij in den hemel komen, er zeer velen zullen missen, die wij dachten, dat er heengegaan waren, zoo zullen wij er velen ontmoeten, die wij er niet hebben verwacht. *Ten tweede.* Christus geeft ons een denkbeeld van de *zaligheid* zelve. Zij zullen

komen, zullen te zamen komen, te zamen komen met Christus, 2 Tess. 2 : 1. Zij zullen toegelaten worden *in het koninkrijk der genade* op aarde, in het verbond der genade, gemaakt met Abraham, Izak en Jakop: Zij zullen *gezegend worden met den geloovigen Abraham,* wiens zegening komt tot de Heidenen, Gal. 3 : 14. Dit maakt Zachéüs tot een zoon van Abraham, Lukas 19 : 9. Zij zullen toegelaten worden *in het koninkrijk der heerlijkheid in den hemel.* Zij zullen blijmoedig komen, *gevlogen als duiven tot hare vensters;* zij zullen nederzitten om te rusten van hunnen arbeid, hun dagwerk volbracht hebbende. Zitten geeft *voortduring* te kennen; terwijl wij *staan, gaan* wij; waar wij *zitten,* denken wij te *blijven.* De hemel is eene rust, die „overblijft", eene „blijvende" stad; zij zullen *nederzitten* als op een' troon. Openb. 3 : 21: als *aan eene tafel;* dat is hier de overdrachtelijke uitdrukking: zij zullen nederzitten om onthaald te worden aan een feestmaal, waardoor het volkomene, zoowel als vrije en ongedwongene der gemeenschapsoefening wordt aangeduid. Lukas 22 : 30. Zij zullen *aanzitten met Abraham.* Zij, die, hoe ver zij in deze wereld ook door tijd, plaats, en uitwendige omstandigheden van elkander gescheiden waren, zullen in den hemel allen samenkomen, de menschen uit het lang verleden, en de menschen uit den tegenwoordigen tijd, Joden en Heidenen, rijken en armen. De rijke man in de hel *ziet* Abraham, maar Lazarus *zit met hem aan,* leunt aan zijne borst. Het samenzijn der heiligen maakt een deel uit van de gelukzaligheid des hemels, en zij „op dewelken de einden der eeuwen gekomen zijn", die onbekend en zonder eenig aanzien zijn in de wereld, zullen met de roemrijke aartsvaders deelen in de heerlijkheid.

Dat een groot aantal der Joden zullen omkomen. Vers 12. Men lette dus

Ten eerste, op het vreemde vonnis: *De kinderen des koninkrijks zullen uitgeworpen worden;* de Joden, die in hun ongeloof volharden, zullen, hoewel zij door hunne geboorte *kinderen des koninkrijks zijn,* evenwel als leden der zichtbare kerk worden afgesneden: *het koninkrijk Gods,* welks *kinderen* zij zich beroemden te zijn, zal van hen weggenomen worden, en zij zullen *geen volk* meer zijn, en *geene barmhartigheid verkrijgen,* Rom. 11 : 20; 9 : 31. In den grooten dag zal het de menschen niet baten *kinderen des koninkrijks* geweest te zijn, hetzij als Joden of als Christenen, want dan zullen de menschen geoordeeld worden, niet naar wat zij *geheeten* hebben, maar naar hetgeen zij *waren. Indien* zij waarlijk *kinderen* zijn, dan zijn zij ook *erfgenamen,* maar velen zijn kinderen slechts naar hun zeggen, naar hunne uitwendige belijdenis; zij zijn *in* het gezin, maar niet *van* het gezin en zullen dus met de kinderen niet erven. Geboren zijnde uit Christenouders, geeft ons dit den naam van *kinderen des koninkrijks;* maar zoo wij hier nu in rusten en voor den hemel niets dan dat hebben te vertoonen, dan zullen wij *uitgeworpen worden.*

Ten tweede. 1. Eene vreemde straf aangeduid voor *de werkers der ongerechtigheid. Zij zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis,* de duisternis van hen, die buiten zijn, van de Heidenen, die buiten de kerk waren; daarin — in die duisternis — werden de Joden geworpen, ja in nog ergere duisternis, zij werden verblind, en verhard, en vervuld van verschrikking, gelijk de apostel aantoont in Rom. 11 : 8—10. Een volk, dat aldus uitgestooten werd uit de gemeente en overgegeven aan het geestelijk oordeel, is alreede in volslagen duisternis; maar het ziet nog verder, nl. op den toestand der veroordeelde zondaars in de hel, waartoe die eerstgenoemde duisternis slechts de sombere inleiding is. *Zij zullen uitgeworpen worden* van God en van alle ware vertroosting en liefelijkheid, en *uitgeworpen worden in duisternis.* In de hel is vuur, maar geen licht; het is *volslagen duisternis*; duisternis ten uiterste; de hoogste mate van duisternis, zonder eenigerlei vermenging, zonder hoop, of licht; niet het minste schijnsel er van; het is duisternis als gevolg van het buitengesloten zijn uit den hemel, het land des lichts. Zij, die *buiten* zijn, zijn in *het land der duisternis*: en toch is dit nog het ergste niet: *aldaar zal weening zijn, en knersing der tanden.* Er zal groote smart zijn in de hel, stroomen van tranen zullen vergoten worden, doch vruchteloos, angst en benauwdheid zullen daar eeuwig duren, de bewustheid van Gods toorn is de pijniging der verdoemden.

2. Groote toorn: de veroordeelde zondaren zullen knarsetanden van spijt en ergernis, *vol van de grimmigheid des Heeren,* met nijd en afgunst het geluk aanschouwende van anderen, en met afgrijzen nadenkende over de vroegere mogelijkheid van hunne eigene gelukzaligheid, die nu echter voorbij is.

3. Hij geneest zijn' dienstknecht. Hij prijst het niet slechts, dat hij zich tot Hem heeft gewend om hulp; maar Hij staat hem zijn verzoek toe, vers 13. Merk op, *a.* Wat Christus tot hem zeide: Hij zeide datgene, waardoor de genezing eene even groote gunst werd voor hem als voor zijn' dienstknecht, ja nog veel grooter: *U geschiede, gelijk gij beloofd hebt.* De dienstknecht verkreeg genezing van zijne krankheid; maar de meester verkreeg de bevestiging en goedkeuring van zijn geloof. Christus geeft dikwijls een bemoedigend antwoord aan Zijn biddend volk, als zij voorbidding doen voor anderen. Het is eene goedheid en vriendelijkheid voor ons, als ons gebed voor anderen verhoord wordt. God wendde de gevangenis van Job, toen hij bad voor zijne vrienden, Job 42 : 10. Het was eene groote eer, die Christus dezen hoofdman bewees. toen Hij hem, als het ware, een blanco kredietbrief gaf. *U geschiede gelijk gij beloofd hebt.* Wat kon hij meer verlangen? Maar wat tot hem gezegd werd, wordt tot ons allen gezegd: *Geloof, en gij zult ontvangen; geloof slechts.* Ziehier de macht van Christus, en de kracht van het geloof. Daar Christus kan *doen* wat Hij wil; kan een werkzaam geloovige van Christus *verkrijgen* wat hij wil. De olie der genade wordt vermenigvuldigd, en staat niet stil zoo lang de vaten des geloofs niet falen. *b.* Wat de uitwerking was van dit zeggen: het gebed des geloofs was een overmogend gebed, dit was

het altijd, en dit zal het altijd blijven. Uit het plotselinge der genezing blijkt, dat zij *wonderdadig* was, en door het gelijktijdige der genezing met het zeggen van Christus, blijkt dat *Hij* het wonder gewrocht heeft. Hij sprak, en het was geschied; en dit was een blijk Zijner almacht. Een geleerd arts heeft de opmerking gemaakt, dat de krankheden, door Christus genezen, voornamelijk van die soort waren, die uiterst moeielijk te genezen zijn door natuurlijke middelen, inzonderheid de geraaktheid of verlamming. „*Elke* soort van verlamming, inzonderheid, als zij verouderd is, is òf ongeneeslijk, òf slechts met de grootste moeite door medische bekwaamheid te overwinnen, zelfs bij jeugdige personen, zoodat ik dikwijls heb opgemerkt, dat al de krankheden, waarvoor men zich tot Christus om genezing heeft gewend, tot de hardnekkigste en meest hopelooze soort hebben behoord". Mercurialis: De Morbis Puerorum, lib. 2, Cap. 5.

14. En Jezus gekomen zijnde in het huis van Petrus, zag zijner vrouws moeder te bed liggen, hebbende de koorts. 15. En Hij raakte hare hand aan, en de koorts verliet haar; en zij stond op en diende henlieden. 16. En als het laat geworden was, hebben zij velen, van den duivel bezeten, tot Hem gebracht, en Hij wierp de booze geesten uit met den woorde, en Hij genas allen, die kwalijk gesteld waren. 17. Opdat vervuld zou worden, dat gesproken was door Jesaja, den profeet, zeggende: Hij heeft onze krankheden op zich genomen, en onze ziekten gedragen.

De uitleggers, die nauwlettend acht slaan op de overeenstemming der evangelisten, plaatsen deze pasage en al hetgeen volgt tot aan het einde van Hoofdstuk 9 vóór de bergrede, naar de orde, welke Markus en Lukas er bij in acht genomen hebben. Dr. Lightfoot plaatst alleen deze passage vóór de bergrede, en vers 18 met hetgeen er op volgt er na. Hier hebben wij:

I. Een bijzonder bericht omtrent de genezing der moeder van Petrus' huisvrouw, die de koorts had, waarbij wij letten:

Op het *geval*, waarin niets buitengewoons was; koortsen behooren tot de meest gewone ziekten; daar echter de patiente een der naaste bloedverwanten was van Petrus, wordt het hier vermeld als een voorbeeld van Christus' bijzondere zorge en goedheid voor de gezinnen van Zijne discipelen. Wij bevinden hier:

1. Dat Petrus eene *vrouw* had, en toch *geroepen was om een apostel van Christus te zijn;* dat Christus zich voorstander betoont van het huwelijk, door zich aldus vriendelijk te betoonen jegens de bloedverwanten zijner huisvrouw. De kerk van Rome, die het huwelijk aan de priesters verbiedt, stelt zich dus tegenover den apostel, aan wien zij zegt hare onfeilbaarheid te ontleenen.

2. Dat Petrus een *huis* had, hoewel Christus er geen had, vers 20. Zoo was dus de discipel er beter aan toe dan zijn Heere.

3. Dat hij een huis had te Kapernaüm, hoewel hij geboortig was van Bethsaïda. Waarschijnlijk is hij naar Kapernaüm verhuisd, toen Christus derwaarts heenging en dáár voornamelijk verblijf hield. Het is der moeite waard van woonplaats te veranderen, ten einde dicht bij Christus te zijn en de gelegenheid te hebben gemeenschap met Hem te oefenen. Als de ark optrekt, moet Israël ook optrekken en haar volgen.

4. Dat hij de moeder zijner vrouw bij zich in huis had; hetgeen een voorbeeld is voor gehuwde lieden, om vriendelijk te zijn voor elkanders bloedverwanten. Waarschijnlijk was deze goede vrouw reeds bejaard, maar zij werd liefderijk verzorgd en met eerbied behandeld, zooals men dit aan oude lieden ook verschuldigd is.

5. Dat zij krank was door koorts. Noch de kracht der jeugd, noch de zwakte van bloed des ouderdoms vermag iets ter afwering van deze krankheid. De geraaktheid was eene chronische, de koorts eene acute, zich ontwikkelende ziekte; voor beiden werd bij Christus hulp gezocht.

De genezing, vers 15. 1. *Hoe zij gewerkt is: Hij raakte hare handen aan;* niet om, gelijk de artsen dit plegen te doen, de ziekte te leeren kennen door op den polsslag te letten, maar om haar te genezen. Dit was eene aanduiding van Zijne vriendelijkheid en teederheid; Hij zelf kan medelijden hebben met onze zwakheid. Hij toont ook de wijze aan der geestelijke genezing in de uitoefening van Christus' macht door Zijn woord, en de toepassing er van op ons zelven. De Schrift spreekt het woord, de Geest bewerkt de aanraking, raakt het hart aan, raakt de hand aan.

2. Hoe dit *bleek*; „de koorts verliet haar, zij stond op en diende hen". Hieruit blijkt, *a.* Dat de weldaad geschied, en de herstelling volkomen was. Wie door natuurlijke middelen van koorts worden genezen, blijven gewoonlijk nog eenigen tijd zwak en ongeschikt tot arbeid; om dus te toonen dat die genezing bovennatuurlijk was, was de vrouw terstond zóó wel, dat zij hare huiselijke bezigheden weder kon verrichten. *b.* Dat die genaderijke weldaad aan haar geheiligd was, en zulke weldaden of zegeningen zijn dan ook inderdaad volkomen. Hoewel zij door zulk een gunstbewijs verwaardigd was, heeft dit haar geen gevoel gegeven, alsof zij nu een voornaam of gewichtig persoon was, neen, zij is bereid hen aan tafel te dienen, als iedere andere dienstmaagd. Zij, die door Christus geëerd worden, moeten ootmoedig zijn. Verlost zijnde van hare krankheid, bedenkt zij, wat zij kan doen om hare dankbaarheid te toonen. Het is zeer voegzaam, dat zij, die door Christus zijn genezen, Hem hun leven lang met ootmoed dienen.

II. Hier is een algemeen bericht van de vele genezingen door Christus gewrocht. Die genezing van Petrus' schoonmoeder bracht Hem eene menigte andere patienten. „Hij heeft die-en-die genezen: waarom zou Hij ook mij niet genezen? Den vriend van die-en-die: waarom

ook niet *mijn* vriend?" Nu wordt ons hier gezegd:

1. Wat Hij deed, vers 16. Hij wierp duivelen uit. „Hij wierp de booze geesten uit met den woorde. Er kan onder Gods toelating veel van Satans werkingen zijn in die krankheden, waarvoor natuurlijke oorzaken aangeduid kunnen worden, zooals in Job's zweren, inzonderheid in de krankheid des geestes; maar toen Christus op aarde was, schijnt er eene meer dan gewone loslating te zijn geweeet van den duivel, om het lichaam der menschen te kwellen; „hij kwam en had grooten toorn, wetende dat hij een kleinen tijd heeft," en God heeft dit wijselijk aldus verordineerd, opdat Christus des te schooner en veelvuldiger gelegenheid zou hebben om Zijne macht over Satan tentoon te spreiden, en Zijn doel te doen blijken, waarmede Hij in de wereld gekomen is, nl. Satan te ontwapenen en te onttronen, zijne macht en zijne werken te verbreken, en Zijn welslagen hierin was even heerlijk, als zijn voornemen en doel genaderijk waren.

2. Hij genas allen, die kwalijk gesteld waren, allen zonder uitzondering, al was de kranke ook nog zoo gering, en de krankheid ook nog zoo zwaar en hopeloos.

3. Hoe de Schrift hierin werd vervuld, vers 17. De vervulling der Oud-Testamentische profetieën was de groote zaak, die Christus op het oog had, en het groote bewijs, dat Hij de Messias was. Onder anderen was van Hem geschreven, Jes. 53 : 4: „Waarlijk hij heeft onze krankheden op zich genomen en onze smarten heeft hij gedragen"; hiernaar wordt verwezen in 1 Petrus 2:24; in de uitdrukking: „Hij heeft onze zonden gedragen," terwijl hier er naar verwezen wordt in de woorden: „Hij heeft onze ziekten gedragen"; onze zonden maken onze ziekten uit en onze smarten. Door de verdienste van Zijn' dood heeft Christus de zonde weggedragen, en door de wonderen van Zijn leven heeft Hij de ziekte weggedragen; ja zelfs: hoewel die wonderen hebben opgehouden, kunnen wij toch zeggen, dat Hij toen onze ziekten gedragen heeft, als Hij „onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout," want de zonde is beide de oorzaak en de prikkel der krankheid. Velen zijn de kwalen en ellenden, waaraan ons lichaam is blootgesteld, en in dezen éénen regel van het Evangelie is meer om er ons onder te vertroosten en te ondersteunen, dan in alle de geschriften der philosophen: — dat Jezus Christus onze krankheden op zich genomen, en onze smarten gedragen heeft. Hij droeg ze vóór ons; want schoon Hij nooit krank is geweest, heeft Hij toch geleden van honger en dorst; Hij was vermoeid; Hij was droevig en zeer beangst; Zijne ziel was geheel bedroefd tot den dood toe. Hij heeft ze voor ons gedragen in Zijn *lijden*, en draagt ze met ons in Zijn *medelijden*, daar Hij „medelijden heeft met onze zwakheden," en aldus draagt Hij ze van ons weg, en maakt ze licht voor ons, tenzij wij ze door onze eigene schuld zwaar op ons laten drukken, omdat wij Zijne hulp niet begeeren. Let er op met hoeveel nadruk dit hier gezegd wordt: Hij heeft onze krankheden op zich genomen, en onze ziekten gedragen. Hiertoe was Hij even bekwaam als gewillig, en als onze Geneesmeester heeft Hij met belangstelling en zorge onze zwakheden en ziekten behandeld. Over dat gedeelte van de rampen der menschelijke natuur is zeer bijzonder Zijne zorge gegaan, en dat toonde Hij door Zijne groote bereidwilligheid om krankheden te genezen. En Hij is thans niet minder machtig en niet minder teeder en liefderijk, nu Hij in den hemel is aan de rechterhand des Vaders, om als medelijdende Hoogepriester gedurig voor ons tusschenbeiden te treden.

18. En Jezus, vele scharen ziende rondom zich, beval aan de andere zijde over te varen. 19. En er kwam een zeker schriftgeleerde tot Hem, en zeide tot Hem: Meester! ik zal U volgen, waar Gij ook henengaat. 20. En Jezus zeide tot hem: De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des menschen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge. 21. En een ander uit Zijne discipelen zeide tot Hem: Heere! laat mij toe, dat ik eerst heenga, en mijn' vader begrave. 22. Doch Jezus zeide tot hem: Volg Mij, en laat de dooden hunne dooden begraven.

Hier is: I. Christus' vertrek naar de andere zijde van de zee van Tiberias, en Zijn bevel aan de discipelen, wier booten Hem volgden, om hunne vaartuigen hiervoor in gereedheid te brengen, vers 18. De invloeden van deze Zon der gerechtigheid moesten niet tot ééne plaats beperkt blijven, maar zich verspreiden over het gansche land. Hij moest het land doorgaan goeddoende; de nood der zielen riep Hem toe: Kom over en help ons, Hand. 16 : 9. Toen Hij vele scharen rondom zich zag, vertrok Hij. Hieruit bleek, dat zij Hem aldaar begeerden, maar Hij wist, dat anderen eene even groote begeerte naar Hem hadden, en ook dezen moeten hun deel hebben van Zijne tegenwoordigheid, want dat Hij in de eene plaats den menschen aangenaam en nuttig was, was geen bezwaar *tegen*, maar eene reden *voor* Zijn heengaan naar eene andere plaats. Aldus stelde Hij de scharen, die Hem omringden, ook op de proef om te zien of hun ijver hen zou dringen, om Hem te volgen ten einde Hem te hooren ook als Hij elders predikte. Velen zouden wel blijde zijn met zulke genademiddelen, als zij in hunne nabijheid zijn, maar zouden zich de moeite niet willen getroosten, om er voor naar de andere zijde te gaan; en op die wijze heeft Christus zich kunnen ontdoen van hen, die niet zoo ijverig waren, en werden de anderen, wier ijver volkomen was, openbaar.

II. Het gesprek van Christus met twee personen, die, toen Hij „naar de andere zijde" vertrok, niet gaarne wilden achterblijven, maar genegen waren Hem te volgen, niet gelijk anderen, slechts van verre, of voor eene wijle, maar om in de inniger en gemeenzamer betrekking tot Hem te komen als discipelen, waarvan de meesten afkeerig waren, want dit bracht eene

stiptheid en strengheid van levenswijze met zich, die hun niet welgevallig waren. Hier is nu echter een bericht van twee personen, die in gemeenschap met Hem wilden komen, en toch niet in de rechte gezindheid hiertoe waren; hetgeen hier vermeld wordt als een voorbeeld van hindernissen, waardoor velen van Christus worden teruggehouden, en eene waarschuwing voor ons, om Christus zoo van harte te volgen, dat wij niet achterblijven, zoodanig een fondament te leggen, dat ons gebouw er onwankelbaar op vaststaat.

Wij zien hier Christus' wijze van handelen met twee verschillende karakters, het ééne: vurig en ijverig, het andere loom en traag en treurig; en Zijn onderricht was passend en geschikt voor beiden, en tevens bestemd om ons nuttig te zijn.

1. Hier is dus iemand, die *al te haastig was in het beloven;* en hij was „een zeker schriftgeleerde", vers 19; een geleerde, een dergenen, die de wet bestudeerden en verklaarden. In het algemeen worden zij ons in de Evangeliën voorgesteld als menschen van alles behalve een goed karakter, gewoonlijk samengevoegd met de Farizeën als vijanden van Christus en van Zijne leer. „Waar is de schriftgeleerde?" 1 Cor. 1 : 20. Zeer zelden volgt hij Christus; toch was er hier een, van wien men goede verwachting schijnt te kunnen hebben, dat hij een discipel van Christus zal worden; een Saul onder de profeten. Merk nu op: *a.* Hoe hij zijne voortvarendheid te kennen geeft: „Meester! ik zal U volgen, waar Gij ook henengaat". Ik weet niet hoe iemand beter had kunnen spreken. Zijne belofte van toewijding aan Christus is gul en grif, en schijnt uit zuivere neiging voort te komen. Hij is er door Christus niet toe geroepen, hij is er door geen der discipelen toe gedrongen of aangespoord; eigener beweging biedt hij zich aan als een trouw volger van Christus. Hij wordt tot dien dienst niet geprest; hij is een vrijwilliger. Hij is ook zeer beslist; de zaak schijnt bij hem vast te staan. Hij zegt niet: „Ik zou wel lust hebben U te volgen"; maar: „Ik zal U volgen; ik ben er vast toe besloten." Hij belooft dit ook zonder voorbehoud: „Ik zal U volgen, waar Gij ook henengaat"; niet slechts naar „de andere zijde" des lands; maar al was het ook tot aan het einde der wereld. Van een' man als dezen zouden wij nu denken zeker te zijn: en toch blijkt uit Christus' antwoord, dat zijn besluit haastig, ondoordacht, en zijne bedoelingen armzalig, vleeschelijk waren. Hij heeft òf in het geheel niet nagedacht, òf niet nagedacht over de zaak waarover het ging. Hij zag de wonderen, door Christus gewrocht; hij hoopte, dat Hij een aardsch koninkrijk ging oprichten, en wilde zich bijtijds aanmelden om in de voordeelen daarvan te deelen. Er zijn velen van die opwellingen om Godsdienstig te zijn, welke voortkomen uit eene plotselinge en pijnlijke bewustheid van zonde, maar die, wijl er een diep en ernstig nadenken bij ontbreekt, op niets uitloopen: vroeg rijp, vroeg rot. *b.* Hoe Christus de oprechtheid van dit besluit op de proef stelde, vers 20. Hij maakte hem bekend, dat „de Zoon des meuschen", dien hij zoo bereid was te volgen, „niet heeft, waar Hij het hoofd nederlegge," vers 20. Ten opzichte nu van deze groote armoede van Christus merken wij op:

Dat het op zich zelf vreemd is, dat de Zone Gods, zich, toen Hij in de wereld kwam, in zulk een nederigen toestand zou plaatsen, dat Hij geene plaats had om in te kunnen rusten, terwijl toch zelfs de geringste schepselen die hebben. Als Hij onze natuur wilde aannemen, dan zou men toch denken, dat Hij haar in den besten toestand en de gunstigste omstandigheden zou aannemen; maar neen, Hij neemt haar aan in haren treurigsten, ongunstigsten toestand. Zie hier, ten eerste, hoe goed er voor de geringere schepselen gezorgd is: „De vossen hebben holen," ofschoon zij niet alleen niet nuttig, maar schadelijk zijn voor den mensch; toch voorziet God hen van holen, om er zich in te beschutten. De mensch tracht hen te verderven en uit te roeien; maar hunne holen zijn hunne burchten, waarin zij veilig zijn. „De vogelen des hemels," zorgen niet voor zich zelven, maar worden toch verzorgd, en „hebben nesten," Ps. 104 : 17; nesten in het veld, en sommigen van hen in huis, in Gods voorhoven, Ps. 84 : 4. Ten tweede, hoe armelijk de Heere Jezus verzorgd was. Het kan ons aanmoedigen om op God te vertrouwen voor hetgeen ons noodig is, dat de dieren des velds en de vogelen des hemels zoo goed verzorgd zijn, en zoo wij gebrek hebben aan het noodige, kan het ons tot troost verstrekken, dat ook onze Meester dit gebrek heeft geleden. Toen onze Heere Jezus in deze wereld was, heeft Hij zich onderworpen aan den smaad en de ellende der uiterste armoede, „om onzentwil is Hij arm geworden," zeer arm; Hij had geene vaste woning, geene rustplaats; geen eigen huis; geen eigen hoofdkussen om er zijn hoofd op neder te leggen. Hij en Zijne discipelen leefden van de liefdadigheid van welgezinden, die „Hem dienden, van hunne goederen," Lukas 8 : 3. Aan dit alles heeft Christus zich onderworpen, niet slechts opdat Hij zich in alle opzichten zou vernederen en de Schriften vervullen, die van Hem spraken als „arm en nooddruftig," maar ook om ons de ijdelheid te toonen van aardschen rijkdom, ons te leeren er op te zien met eene heilige minachting, opdat Hij betere dingen voor ons zou verkrijgen, en ons rijk zou maken, 2 Cor. 8 : 9.

Het is vreemd, dat bij deze gelegenheid zoodanige verklaring werd afgelegd. Men zou gedacht hebben, dat, toen een schriftgeleerde zich aanbood om Christus te volgen, Hij hem aangemoedigd zou hebben, tot hem gezegd zou hebben: „Kom, en Ik zal voor u zorgen." Eén schriftgeleerde zou Hem toch meer dienst kunnen bewijzen, Hem meer achting en aanzien bezorgd hebben, dan twaalf visschers; maar Christus zag in zijn hart, en antwoordde op de gedachten, die er in omgingen, en hierin leert Hij ons allen hoe wij tot Christus moeten komen. Ten eerste: Het besluit van den schriftgeleerde scheen plotseling genomen, en Christus wil, dat wij, als wij belijdenis doen van den Godsdienst, nederzitten en de kosten overrekenen," Lukas 14 : 28; dat wij het zullen

doen met verstand en na rijp beraad; dat wij den weg der Godzaligheid zullen kiezen, niet omdat wij geen' *anderen* kennen, maar omdat wij geen *beteren* kennen. Het is voor den Godsdienst geene winste om de menschen, als het ware, te overrompelen, eer zij er op bedacht zijn. Zij, die door den drang van benauwdheid, of gewetensangst den Godsdienst belijden, zullen hem uit verdrietelijkheid wederom laten varen. Laten zij dus den tijd er voor nemen, dan zullen zij er des te eerder mede gereed zijn. Laat hij, die Christus wil volgen, goed weten welk ongemak en welke ontberingen dit medebrengt; laat hij verwachten eene harde legerstede en grof voedsel te hebben. Ten tweede: Zijn besluit schijnt uit een wereldsch, geldgierig beginsel te zijn voortgekomen. Hij zag de menigte van genezingen door Christus gewrocht, en maakte hieruit op, dat Hij hiervoor eene ruime belooning ontving en spoedig rijk zou zijn. Daarom wilde hij Hem volgen, teneinde met Hem rijk te worden. Maar Christus verbetert zijne misvatting en zegt hem, dat Hij, wel verre van rijk te worden, geene plaats had om er Zijn hoofd neder te leggen; en dat, zoo hij Hem volgde, verwachten moest het niet beter te zullen hebben. Christus wil niemand van hen tot volgeling hebben, die wereldsch voordeel op het oog hebben met Hem te volgen, of die iets anders dan den hemel van hun' Godsdienst verwachten. Wij hebben reden om te denken, dat deze schriftgeleerde hierop „bedroefd wegging", teleurgesteld in zijne verwachting van gewin. Hij is niet geneigd Christus te volgen, tenzij hij er voordeel van kan hebben.

2. Hier is een ander, die traag is in het volgen. Uitstel in plichtsbetrachting is even verkeerd, als haast of overijling in het nemen van een besluit. Als wij den tijd hebben genomen tot nadenken, laat het dan nooit gezegd kunnen worden, dat wij tot morgen hebben uitgesteld, wat wij heden hadden kunnen doen. Deze candidaat tot de Evangelie-bediening was reeds een van Christus' discipelen, vers 21, een volgeling van verre. Clemens van Alexandrië verhaalt ons, dat, volgens eene oude overlevering dit Filippus geweest is. Hij scheen van betere gezindheid te zijn geweest dan de eerste, daar hij niet zooveel zelfvertrouwen had. Een overmoedig, al te voortvarend karakter belooft niet veel voor een Godzalig leven; soms zijn de laatsten de eersten, en de eersten de laatsten. Let hier nu op: *a.* De verontschuldiging, die deze discipel aanvoerde om Christus niet onmiddellijk te volgen, vers 21. „Heere! laat mij toe, dat ik eerst heenga, en mijn' vader begrave. Laat het mij, eer ik voor goed en in alles Uw volgeling word, vergund zijn, om mijn' vader dit laatste blijk van eerbied en achting te geven, en laat het intusschen genoeg zijn, dat ik nu en dan Uw hoorder ben, als ik er den tijd voor heb." Zijn vader was (naar sommiger meening) thans krank, of stervende, of reeds gestorven. Anderen denken. dat hij slechts hoogbejaard was, en naar den loop der natuur, waarschijnlijk niet lang meer te leven had. Hij wenschte dus verlof om hem in zijne krankheid te verzorgen, bij zijn sterven tegenwoordig te zijn, en hem te vergezellen naar het graf. Daarna zal gij zich aan den dienst van Christus wijden. Dit scheen een redelijk verzoek, en toch was het niet recht. Hij bezat den ijver niet voor het werk, dien hij behoorde te hebben, en daarom kwam hij met dit verzoek aan, wijl het zoo billijk scheen te zijn. Een onwillig hart is nooit om eene verontschuldiging verlegen. *Gebrek aan tijd* wil dikwijls zeggen *gebrek aan lust of neiging.* Laat ons veronderstellen; dat zijn verzoek werkelijk voortkwam uit kinderlijke genegenheid en eerbied voor zijn vader; maar dan had Christus toch de voorkeur moeten hebben. Velen worden afgehouden *van* of gehinderd *in* den weg van ernstige Godsvrucht door eene al te groote zorge voor hun gezin of hunne bloedverwanten. Deze, op zich zelve wettige en geoorloofde dingen, nemen dan al te veel van onzen tijd en onze krachten in beslag. Onder voorwendsel van aan onze verplichtingen tegenover de wereld te voldoen, veronachtzamen en verschuiven wij onzen plicht jegens God; het is ons dus zeer noodig hier vooral op onze hoede te zijn. *b.* Christus' afwijzing van die verontschuldiging, vers 22. „Jezus zeide tot hem: Volg Mij"; en ongetwijfeld ging dit woord tot hem, evenals tot anderen, vergezeld van kracht. Hij heeft Christus gevolgd en heeft Hem aangekleefd, zooals Ruth aan Naomi, terwijl de schriftgeleerde, in de voorafgaande verzen, Hem verliet, zooals Orpa Naomi verliet. De eerste had gezegd: „Ik zal U volgen"; tot den tweede zeide Christus: „Volg Mij." Die twee nu met elkander vergelijkende, leeren wij hieruit, dat wij tot Christus gebracht worden door de kracht Zijner roeping van ons en niet door onze beloften aan Hem; het is niet „desgenen die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods"; Rom. 9 : 16. Hij roept wien Hij wil. En voorts moet men hier op letten, dat, hoewel de uitverkorenen met verontschuldigingen aankomen, en gedurende langen tijd aarzelen en uitstellen om de roeping Gods te volgen; Christus ten laatste toch hunne voorwendsels zal te niet doen, en hunne onwilligheid zal overwinnen en hen aan Zijne voeten zal brengen. Als Christus roept, zal Hij aan die roeping kracht bijzetten. 1 Sam. 3 : 10. Zijne verontschuldiging wordt afgewezen als ongeldig: „Laat de dooden hunne dooden begraven. Dit is eene spreekwoordelijke uitdrukking. Laat de eene doode den anderen doode begraven, dat is: laten zij veeleer onbegraven blijven liggen, dan dat de dienst van Christus veronachtzaamd zou worden. Laten de geestelijke dooden de lichamelijke dooden begraven; laten wereldsche bedieningen aan wereldsche menschen overgelaten worden; gij moet er u niet mede bezwaren of belasten. Het begraven van dooden, inzonderheid van een' dooden vader, is een goed werk; maar thans is dit *uw* werk niet: het kan even goed door anderen verricht worden, die niet, gelijk gij, tot Mijn' dienst geroepen of bevoegd zijn; gij hebt wat anders te doen, en moogt dit niet uitstellen." Gehoorzaamheid aan, en liefde jegens, God, gaan vóór liefde en eerbied jegens ouders, hoewel ook dezen een onmisbaar deel uitmaken

van onzen Godsdienst. Onder de wet was het den Nazireërs verboden rouw te dragen over hunne ouders, omdat zij „den Heere heilig zijn", Num. 6 : 6—8; en ook de hoogepriester mocht „bij geene doode lichamen komen", zelfs „over zijn vader mocht hij zich niet verontreinigen," Leviticus 21 : 11, 12. En Christus eischt van hen, die Hem willen volgen, dat zij „hun' vader en moeder haten". Lukas 14 : 26; hen minder lief zullen hebben dan God. Vergelijkenderwijs gesproken moeten wij onze naaste bloedverwanten veronachtzamen en als niets achten, als zij in mededinging komen met Christus, en wij dus voor de keus staan om voor hen of voor Hem iets te doen of iets te lijden.

23. En als Hij in het schip gegaan was, zijn Hem Zijne discipelen gevolgd. 24. En ziet, er ontstond eene groote onstuimigheid in de zee, alzoo dat het schip van de golven bedekt werd: doch Hij sliep. 25. En Zijne discipelen bij Hem komende, hebben Hem opgewekt, zeggende: Heere, behoed ons, wij vergaan! 26. En Hij zeide tot hen; Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingeloovigen? Toen stond Hij op, en bestrafte de winden en de zee; en er werd groote stilte. 27. En de menschen verwonderden zich, zeggende: Hoedanig een is deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn.

Christus had bevel gegeven om, onder zeil te gaan, vers 18, en over te varen naar de andere zijde van de zee van Tiberias, naar het land der Gadarenen in den stam van Gad, aan de Oostzijde van de Jordaan. Derwaarts wilde Hij heengaan om een arm schepsel te verlossen dat door een legioen van duivelen was bezeten, hoewel Hij voorzag hoe Hij aldaar gesmaad en beleedigd zou worden. Hij verkoos te water te gaan. Het zou geen groote omweg zijn geweest om over land te gaan; maar Hij verkoos het meer over te steken, om de gelegenheid te hebben zich als den God der zee te betoonen, zoowel als van het land, en te toonen dat Hem alle macht is gegeven in hemel en op aarde. Het is voor hen, „die met schepen ter zee afvaren", en daar dikwijls in gevaar zijn, eene groote vertroosting om te bedenken, dat zij een' Zaligmaker hebben om op te vertrouwen, en tot wien zij hun gebed kunnen richten; een Zaligmaker, die weet wat het is op zee te zijn in een' storm. Maar let er op, dat toen Hij naar zee ging, Hij geen jacht of pleiziervaartuig tot Zijne beschikking had, maar dat Hij gebruik maakte van de visschersbooten Zijner discipelen, waaruit wederom Zijne armoede bleek. Zijne discipelen volgden Hem, de twaalven bleven bij Hem, toen de anderen op het land achterbleven, waar zij vasten grond onder de voeten hadden. Zij alleen zullen de ware discipelen van Christus bevonden worden, die bereid zijn Hem naar zee te volgen in gevaren en moeielijkheden. Velen zouden wel over den landweg naar den hemel willen gaan, die liever stilstaan, of teruggaan, dan zich op eene gevaarlijke zee te wagen; maar zij, die hiernamaals bij Christus willen zijn, moeten Hem thans volgen overal waar hij hen henenvoert, — in een schip, of in eene gevangenis, zoowel als in een paleis. Let hier nu op:

I. Het gevaar en de verlegenheid der discipelen op deze zeereis; en hierin bleek de waarheid van hetgeen Christus even te voren gezegd had, nl. dat zij, die hem volgen, zich op moeielijkheden hebben voor te bereiden, vers 20.

„Er ontstond eene groote onstuimigheid in de zee". vers 24. Christus kon dien storm hebben voorkomen, en hun een' aangenamen overtocht hebben beschikt; maar dat zou minder tot Zijne verheerlijking hebben gestrekt en tot bevestiging van hun geloof dan hunne verlossing hiertoe strekte: deze storm was om hunnentwil. Joh. 11 : 4. Men zou gedacht hebben, dat zij, daar Christus bij hen was, een' gunstigen wind zouden hebben; maar het was gansch anders; want Christus wilde hun toonen, dat zij, die met Hem over den oceaan dezer wereld naar de andere zijde gaan, stormen moeten verwachten. De kerk is „door onweder voortgedreven", Jes. 54 : 11; slechts in hoogere streken heerscht eene eeuwigdurende kalmte; hier beneden is er altijd onrust en beroering.

In dezen storm sliep Jezus Christus. Wij lezen nooit anders dat Christus geslapen heeft dan juist ditmaal. Dikwijls heeft Hij gewaakt; den ganschen nacht bracht Hij over in het gebed tot God. Dit nu was geen slaap van zorgeloosheid, zooals van Jona in den storm, maar van heilige gerustheid en kalmte in vertrouwen op Zijn' Vader. Hij sliep ten einde te toonen, dat Hij wezenlijk en waarlijk mensch was, onderworpen aan de zondelooze zwakheden onzer natuur. Zijn werk maakte Hem moede en slaperig; en Hij had geene schuld, geene innerlijke vreeze om Zijne rust te verstoren. Zij, die hun hoofd kunnen nederleggen op het kussen van een zuiver geweten, kunnen rustig slapen in een storm, Ps. 4 : 9, gelijk Petrus, Hand. 12 : 6. Hij sliep ditmaal, om het geloof Zijner discipelen op de proef te stellen, of zij op Hem konden vertrouwen ook als Hij hen schijnbaar veronachtzaamde. Hij sliep, niet zoo zeer uit begeerte van verkwikt te worden, als wel met het doel om te worden gewekt.

Hoewel goed vertrouwd met de zee, waren de arme discipelen toch in grooten angst en benauwdheid, en in hunne vreeze zijn zij bij hun' Meester gekomen, vers 25. Tot wien anders zouden zij ook heengaan? Het was kostelijk, dat Hij zoo dicht bij hen was. Zij „hebben Hem opgewekt" met hun gebed: „Heere behoed ons, wij vergaan," wie wil leeren bidden, moet naar zee gaan. Dreigende, tastbare gevaren zullen de menschen uitdrijven tot Hem, die in tijden van nood alleen helpen kan. Er is leven in hun gebed. „Heere, behoed ons, wij vergaan.". Hunne bede is: Heere, behoed ons. Zij geloofden, dat Hij hen *kon* behoeden. Christus' roeping en werk in deze wereld was te *behouden*, doch zij alleen zullen behouden worden, die „den naam des Heeren aanroepen," Hand. 2 : 21. Zij, die door het geloof deel hebben aan de eeuwige zaligheid, door Chris-

tus gewrocht, kunnen met ootmoedig vertrouwen zich ook om tijdelijke verlossing of uitredding tot hem wenden. Zij noemen Hem „Heere", en dan bidden zij: „Behoed ons!" Christus zal niemand behoeden of behouden, dan die Hem tot hun Heere willen aannemen; want Hij is een Vorst en Zaligmaker. Hunne pleitrede is: „Wij vergaan"; dat de uitdrukking is hunner vreeze. Zij beschouwden hun toestand als wanhopig, en achtten zich verloren; Zij hadden in zich zelven een vonnis des doods, en nu pleiten zij: „Wij vergaan, zoo Gij ons niet redt, zie ons dus aan met mededoogen. Het was ook de taal van hunne vurigheid en ijver; zij baden als menschen aan wie het ernst is, als menschen, die smeeken om hun leven. Het betaamt ons aldus te worstelen in den gebede; *daarom* sliep Christus, ten einde aldus dit dringend gebed uit te lokken.

II. De macht en de genade van Jezus Christus, aangewend ter hunner hulp. Toen ontwaakte de Heere Jezus, Ps. 78 : 65. Christus kan slapen als Zijne kerk zich in een' storm bevindt; doch Hij zal zich niet verslapen; de gezette tijd om Zijne verdrukte kerk gunst te betoonen, zal komen, Ps. 102 : 14.

Hij bestrafte Zijne discipelen, vers 26; „Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingeloovigen?" Hij bestraft hen niet wijl zij Hem stoorden door hun gebed, maar wijl zij zich zelven verontrustten door hunne vreeze. Christus heeft hen eerst bestraft en daarna verlost; dit is Zijne wijze van doen: eerst bereidt Hij ons toe om een' zegen te ontvangen, en dan geeft Hij ons dien. Let hier nu op

1. Zijn mishagen van hunne vreeze. „Wat zijt gij vreesachtig? *Gij! Mijne discipelen!* Laten de zondaren in Zion bevreesd zijn; laten Heidensche zeelieden sidderen in een' storm, gij behoort niet alzoo te wezen. Stelt eens een onderzoek in naar de redenen van uwe vreeze, en overweegt dan die redenen, denkt er over na.

3. Zijne ontdekking van de bron en oorzaak hunner vreeze: „Gij kleingeloovigen!" Velen hebben wel waar geloof, maar zijn er zwak in, en dan richt het weinig uit. Christus' discipelen zijn op een' stormachtigen dag zeer geneigd tot vrees; dan kwellen zij zich door de gedachte, dat alles slecht met hen gaat, en komen tot de gevolgtrekkieg, dat alles nog erger voor hen zal worden. Die onmatige vreeze in tijden van storm komt voort uit de zwakheid van ons geloof, terwijl het geloof het anker onzer ziel moest wezen, en de roeiriemen van het gebed in beweging moest brengen. Door het geloof zouden wij door den storm heen kunnen zien naar de veilige kust, en ons kunnen bemoedigen door de hoop, dat wij daar weldra aan zullen landen. De vreesachtigheid van Christus' discipelen in een storm, en hun ongeloof, dat er de oorzaak van is, mishagen den Heere Jezus ten hoogste, want het komt Zijne eere te na, en maakt beroering in hunne ziel.

„Hij bestrafte de winden"; het eerste deed Hij als de God der *genade* en den Opperheer van het hart, die kan doen wat Hem behaagt *in* ons; het tweede deed Hij als de God der *natuur*, de Opperheer der wereld, die wat Hem behaagt kan doen *voor* ons. Het is dezelfde macht, die „het bruisen der zeeën stilt", en het gedruisch der vreeze. Zie hoe *gemakkelijk* dit geschiedde — door het spreken van een woord. Mozes gebood de wateren met een' staf; Jozua met de arke des verbonds: Elisa met den mantel van den profeet: maar Christus met een woord. Zie Zijne volstrekte heerschappij over alle schepselen, hetgeen strekt zoowel tot Zijne eer, als tot het geluk der Zijnen. Hoe *krachtdadig* was de uitwerking van Zijn woord! „Er werd groote stilte," en dat wel plotseling. Gewoonlijk is er na een storm nog zooveel beroering in het water, dat het nog lang duurt eer het tot volkomen kalmte komt. Maar als Christus het woord spreekt, komt niet slechts de storm tot bedaren, maar ook de uitwerkselen er van houden op. Groote stormen van twijfel en vreeze in de ziel, onder de macht van den geest der dienstbaarheid, eindigen soms in eene wonderbare kalmte, verwekt door den Geest der aanneming.

Dit wekte hunne verbazing op, vers 27; „De menschen verwonderden zich." Zij hadden veel ervaring van de zee, maar nooit in hun gansche leven hadden zij een' storm zoo plotseling zien bedaren en gevolgd worden door zoo volkomene kalmte. Het toonde al de teekenen en kenmerken van een wonder; „Het is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in hunne oogen." Let nu op:

Hunne bewondering van Christus; „Hoedanig een is deze! Christus is weergaloos. Alles aan Hem is bewonderenswaardig. Niemand is zoo wijs, zoo machtig, zoo beminnelijk als Hij.

De reden daarvoor; „Dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn." Christus moet bewonderd worden vanwege Zijne macht over *wind en zee*. Anderen kunnen voorgeven krankheden te genezen. Hij alleen heeft het ondernomen *de winden* te gebieden. Wij kennen den weg niet van den wind, Joh. 3 : 8; en nog veel minder kunnen wij hem beheerschen of bedwingen; maar Hij, „die den wind uit Zijne schatkameren voortbrengt," Ps. 135 : 7, „verzamelt hem in Zijne vuisten," Spr. 30 : 4. Hij, die dit kan doen, kan alles doen, kan genoeg doen om ons vertrouwen in Hem op te wekken, ook op den stormachtigsten dag, van binnen en van buiten. Jes. 26 : 4. De Heere „heeft gezeten over den watervloed", en Hij is „geweldiger dan het bruisen van groote wateren". Door de zee te gebieden toonde Christus zich dezelfde, die „de wereld gemaakt heeft, toen, op Zijn scheiden, de wateren vloden, Ps. 104 : 7, 8, gelijk zij thans op Zijn scheiden stil werden.

28. En als Hij over aan de andere zijde, was gekomen in het land der Gergesénen, zijn Hem twee, van den duivel bezeten, ontmoet, komende uit de graven, die zeer wreed waren, alzoo dat niemand door dien weg kon voorbijgaan. 29. En ziet, zij riepen, zeggende:

Jezus, Gij, Zone Gods! wat hebben wij met U te doen? Zijt Gij hier gekomen om ons te pijnigen vóór den tijd? 30. En verre van hen was eene kudde veler zwijnen, weidende. 31. En de duivelen baden Hem, zeggende: Indien Gij ons uitwerpt, laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen. 32. En Hij zeide tot hen: Gaat heen. En zij uitgaande, voeren heen in de kudde zwijnen: en ziet, de geheele kudde zwijnen stortte van de steilte af in de zee, en zij stierven in het water. 33. En die ze weidden, zijn gevlucht; en als zij in de stad gekomen waren, boodschapten zij al deze dingen, en wat den bezetenen geschied was. 34. En ziet, de geheele stad ging uit, Jezus te gemoet; en als zij Hem zagen, baden zij, dat Hij uit hunne landpalen wilde vertrekken.

Wij hebben hier het verhaal van het uitwerpen der duivelen door Christus uit twee bezetenen. Het doel van dit hoofdstuk is de Goddelijke macht van Christus te toonen door voorbeelden van Zijne heerschappij over lichaamskwalen, die voor ons onverwinnelijke zijn; over winden en golven, die nog onbedwingbaarder zijn voor ons, en eindelijk, over duivelen, die méér dan alle andere dingen voor ons te duchten zijn. Christus heeft niet slechts „alle macht in hemel en op aarde" en alle afgronden; Hij heeft ook de sleutelen der hel. „De overheden en machten zijn Hem onderworpen", zelfs in Zijn' staat van vernedering, als een onderpand van hetgeen Hem te wachten staat bij Zijn' ingang in de heerlijkheid; Ef. 1 : 21; Hij heeft ze „uitgetogen", Col. 2 : 15. Algemeen werd opgemerkt, dat Christus „de booze geesten uitwierp met den woorde", vers 16; hier hebben wij er een bijzonder voorbeeld van, waarin sommige omstandigheden merkwaardiger zijn dan de overigen. Dit wonder werd gewrocht in het land der Gergesenen; sommigen denken, dat die een overblijfsel waren van de oude Girgasieten. Deut. 7 : 1. Hoewel Christus in de eerste plaats gezonden was „tot de verlorene schapen van het huis Israels", ging Hij nu en dan toch wel eens over de grenzen, gelijk hier, om deze overwinning te behalen over Satan, hetgeen als een voorproef was van Zijne tallooze overwinningen in de Heidenwereld.

Buiten en behalve het algemeene voorbeeld, dat dit ons geeft van Christus' macht over Satan, en zijne bedoeling om hem te ontwapenen en te verdrijven, is ons hier ook inzonderheid den weg en de wijze aangetoond van de booze geesten in hunne vijandschap jegens den mensch. Betreffende dit legioen van duivelen is op te merken, wat zij deden, waar zij *waren*, en wat zij deden ter plaatse waar zij *heengingen*.

I. Wat zij deden waar zij *waren*, hetgeen gezien kan worden in den ongelukkigen toestand van deze twee door hen bezetenen. Sommigen denken, dat zij man en vrouw waren, omdat de andere evangelisten slechts van één spreken.

Zij verbleven onder *de graven*, van dáár kwamen zij, toen zij Christus ontmoetten. De duivel, „het geweld des doods" hebbende, niet als rechter, maar als scherprechter, verlustigt zich met de tropeeën zijner overwinning, de doode lichamen der menschen; maar dáár, waar hij zich in de plaats van zijn' grootsten triomf waande, gelijk naderhand op Golgotha, de hoofdscheêl plaats, heeft Christus hem overwonnen en ten onder gebracht. Het verblijf tusschen de graven vermeerderde de droefgeestigheid en den waanzin der arme bezetenen, en versterkte aldus zijne macht over hen door hunne lichaamskrankheid, en maakte hen tevens geduchter voor andere menschen, die gewoonlijk schrikken door een gerucht of eene beweging tusschen de graven.

Zij waren *zeer wreed;* niet slechts zelf ontembaar, maar kwaadaardig voor anderen, velen verschrikkende, daar zij sommigen reeds geschaad hadden, „zoodat niemand door dien weg kon voorbijgaan". De duivel koestert wrok jegens het menschelijk geslacht, en toont dit door de menschen nijdig en kwaadaardig jegens elkander te maken. Wederkeerige vijandschap, waar wederzijdsche liefde en hulpvaardigheid moesten heerschen, is het uitwerksel en blijk van Satan's vijandschap jegens het gansche geslacht; hij maakt den eenen mensch een wolf, een beer, een duivel voor den anderen mensch. Als Satan geestelijk heerscht in den mensch door de wellusten, die in de leden strijd voeren, zooals hoogmoed, nijd, kwaadheid, wraakgierigheid, maken dezen hem even ongeschikt voor de menschelijke samenleving als onwaardig om er deel van dit uit te maken. en evenzeer een vijand van alle rust en behaaglijkheid er van als deze arme bezetenen geweest zijn.

Zij tarten Jezus Christus, en verklaarden geenerlei deel aan, of gemeenschap met Hem te hebben, vers 29. Het is een voorbeeld van de macht van God over de duivelen, dat zij, niettegenstaande het kwaad, dat zij *door* en *aan* deze arme schepselen doen wilden, hen toch niet konden beletten Jezus Christus te ontmoeten, die de zaken zoo regelde en schikte, dat die ontmoeting plaats had. Het was Zijne overweldigende hand, die deze onreine geesten in Zijne tegenwoordigheid trok, die zij meer dan iets anders vreesden. Zijne ketenen konden hen vasthouden, als de ketenen, die de menschen voor hen gemaakt hadden, het niet konden. Maar vóór Hem gebracht zijnde, protesteerden zij tegen Zijne rechtsmacht, en barstten in woede uit: „Jezus, Gij Zone Gods! wat hebben wij met U te doen?" Hier is:

Een woord, dat de duivel sprak als een *heilige*. Hij sprak Christus aan als „Jezus, Gij Zone Gods." Het was een *goed* woord, en in dien tijd, toen deze waarheid nog bewezen moest worden, was het ook een *groot* woord, hetwelk aan Petrus niet door vleesch en bloed was geopendbaard, Hoofdst. 16 : 17. Zelfs de duivelen weten en gelooven, en belijden Christus de Zone Gods te zijn, en toch zijn zij nog duivelen, en dit maakt hunne vijandschap van Christus des te slechter, en ook eene volkomene

kwelling voor hen zelven, want hoe kan dit ook anders, als zij *Hem* tegenstaan, dien zij weten de Zone Gods te zijn? Het is geene kennis, maar liefde, waardoor de heiligen onderscheiden worden van de duivelen. Hij is de eertgeborene der hel, die Christus kent, en Hem toch haat, en zich noch aan Hem noch aan Zijne wet wil onderwerpen. Wij herinneren ons, dat de duivel niet zoo lang te voren nog twijfel geopperd heeft, of Christus wel de Zone Gods was, en Hem had willen bewegen om dit zelf ook in twijfel te trekken, Hoofdst. 4 : 3, maar nu erkent hij het volmondig. Gods kinderen kunnen in de ure der verzoeking door Satans opperen van twijfel omtrent hunne betrekking tot God als hun Vader, wel zeer ontrust worden, maar de Geest der aanneming zal het hun volkomen en naar hun genoegen duidelijk maken, zoodat het zelfs boven Satans tegenspraak verheven is.

Twee woorden zeide hij als een duivel, gelijk hij is.

Ten eerste: een woord van uittarting: „Wat hebben wij met U te doen?" Nu is het waar, dat de duivelen niets te doen hebben met Christus als Zaligmaker, want Hij nam de engelen niet aan, die gevallen zijn, zij staan in geenerlei betrekking tot Hem, zij hebben noch hopen eenigerlei gunst of weldaad van Hem. O diepte der verborgenheid van de Goddelijke liefde, dat de gevallen mensch *zooveel met Christus te doen heeft*, terwijl de gevallen engelen *niets met Hem te doen hebben!* Voorzeker was hier genoeg pijniging vóór den tijd: de voortreffelijkheid te moeten erkennen, *die in Christus is*, en tevens te moeten zeggen, dat hij geen deel in Hem heeft. Het is mogelijk, dat menschen Jezus den Zone Gods noemen, en toch niets met Hem te doen hebben.

Even waar is het, dat de duivelen niet begeeren iets met Christus te doen te hebben als Heerscher. Zij haten Hem; zij zijn vol van vijandschap tegen Hem; zij staan Hem tegen; zij zijn in openlijken opstand tegen Zijne kroon en waardigheid. Zie, wiens taal *zij* spreken, die met het Evangelie van Christus niets te doen willen hebben, niets te doen willen hebben met Zijne wetten en instellingen, Zijn juk afwerpen, Zijne „banden verbreken," niet willen, dat Deze over hen zal heerschen, die tot den almachtigen Jezus zeggen: Wijk van ons. Zij zijn uit den vader den duivel, zij doen zijne begeerten, en spreken zijne taal.

Het is *niet* waar, dat de duivelen niets met Christus te doen hebben als Rechter, want dat hebben zij wèl, en zij weten het. Deze duivelen konden niet zeggen: „Wat hebt Gij met ons te doen?" Zij konden niet ontkennen, dat de Zone Gods de Rechter is der duivelen. Aan Zijn oordeel zijn zij overgegeven in ketenen der duisternis, dat zij gaarne af zouden schudden, evenals zelfs de gedachte er aan.

Ten tweede: een woord van vreeze en van afbidding. „Zijt Gij hier gekomen om ons te pijnigen — ons uit te werpen uit die menschen, en ons te weerhouden van het kwaad te doen, dat wij wenschen te doen? Uitgeworpen te worden en in bedwang gehouden is eene pijniging voor den duivel, wiens genot en verlustiging gelegen is in de ellende en het verderf der menschen. Behooren wij het dan niet onze hemel te achten wèl te doen, en datgene onze pijniging achten te zijn, het zij van binnen of van buiten, dat ons verhindert wél te doen? Moeten wij door U gepijnigd worden „vóór den tijd?" Er ís een tijd, wanneer de duivelen meer gepijnigd zullen worden dan zij nu zijn, en zij weten dit. De groote rechtszitting van den laatsten dag is de tijd, vastgesteld voor hunne algeheele pijniging, hetwelk in dat Tofeth, „bereid is voor den koning, voor den duivel en zijne engelen," Jes. 30 : 33; Matth. 25 : 41; zij zijn „tot het oordeel bewaard," 2 Petr. 2 : 4. Die booze geesten, welke door de toelating Gods nu nog buiten hunne gevangenis mogen zijn, nog „omtrekken op de aarde," Job 1 : 7, zijn evenwel ook thans reeds geketend. Tot hiertoe zal hunne macht reiken en niet verder; *dan* echter zullen zij in strenge gevangenis gehouden worden. Nu hebben zij nog eenigszins verlichting en gemak; *dan* zullen zij in pijniging zijn zonder eenigerlei verlichting. Dit erkennen zij hier als vaststaande, en vragen ook niet om nooit gepijnigd te worden — wanhoop aan verlossing of verlichting maakt het ellendige uit van hun' toestand — maar zij vragen niet gepeinigd te zullen worden vóór den tijd; want hoewel zij niet wisten wanneer de oordeelsdag zijn zal, wisten zij toch, dat hij nu nog niet was aangebroken. — De duivelen hebben „eene schrikkelijke verwachting des oordeels, en hitte des vuur" bij iedere nadering van Christus, en bij iedere beteugeling van hunne macht en woede. Reeds de aanblik van Christus, en Zijn woord van bevel om uit te gaan uit den mensch wekten de vreeze van gepijnigd te zullen worden bij hen op. Aldus „gelooven de duivelen en sidderen," Jakobus 2 : 19. Het is hunne eigen vijandschap tegen God en den mensch, die hen op de folterbank uitstrekt, en hen „pijnigt vóór den tijd." De ergste zondaren, wier veroordeeling verzegeld is, kunnen toch niet gansch en al hun hart verharden tegen die verrassing der vreeze, als zij zien, „dat de dag nadert."

II. Laat ons nu zien wat zij deden, waar zij *heengingen*, toen zij uitgeworpen waren uit de bezetenen, en dat was in „eene kudde zwijnen," vers 30. Hoewel deze Gergesenen aan de overzijde der Jordaan woonden, waren zij toch Joden. Wat hadden *zij* te doen met *zwijnen*, die naar de wet onrein waren, en niet gegeten noch aangeraakt mochten worden? Aan de grenzen des lands wonende, bevonden zich waarschijnlijk vele Heidenen onder hen, aan wie deze kudde zwijnen toebehoorde; of wel, zij hielden ze om ze te verkoopen (of voor het een of ander in te ruilen) aan de Romeinen, met wie zij vele zaken deden, en die groote liefhebbers waren van varkensvleesch. Merk nu op:

I. Hoe de duivelen zich meester maakten van de *zwijnen*. Hoewel zij „verre van hen" waren, en, naar men denken zou, buiten gevaar, hadden de duivelen toch het oog op hen om hun kwaad te doen, want zij „gaan om, zoe-

kende wien zij zouden mogen verslinden," zoekende eene gelegenheid, en zij zoeken niet lang, of zij vinden.

Zij vragen verlof, om in die zwijnen te varen, vers 31. *Zij baden Hem*, vurig en dringend: „Indien Gij ons uitwerpt, laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen." Hiermede toonen zij hunne neiging om kwaad te doen, en welk een genot dit voor hen is. Diegenen zijn dus hunne kinderen, en gelijken hun, die „niet slapen, zoo zij geen kwaad gedaan hebben," en wier „slaap wordt weggenomen, zoo zij niet iemand hebben doen struikelen," Spreuken 4 : 16. „Laat ons toe, dat wij in die kudde zwijnen varen, vooral, waar dan ook," behalve in de plaats der pijniging; overal, waar dan ook, waar wij kwaad kunnen doen." Indien hun niet toegelaten wordt menschen te kwellen in hun lichaam, dan zullen zij hun schade toebrengen in hunne goederen, en ook hierin bedoelen zij hen te schaden in hunne ziel, door hun Christus tot een last te doen zijn; zoo boosaardig zijn de raadslagen van de oude, listige slang.

Zij erkennen Christus' macht over hen, dat zij, zonder Zijne toelating en verlof, zelfs geene *zwijnen* kwaad konden doen. Dit is voor al het volk des Heeren eene vertroosting, dat de macht des duivels, hoewel zeer groot, toch beperkt is, en niet in gelijke verhouding tot zijne kwaadwilligheid — wat zou er ook van ons worden, indien zij het wél ware? — en inzonderheid, dat zij onder de macht en het toezicht staat van onzen Heere Jezus, onzen getrouwen, alvermogenden Vriend en Verlosser; dat Satan en zijne werktuigen niet verder kunnen gaan, dan het Hem behaagt. Hier zal hij zich „tegen den hoogmoed hunner golven stellen"

Zij ontvingen dit verlof. Christus zeide tot hen: „Gaat heen," vers 32, zooals God aan Satan verlof gaf om Job te beproeven. Om wijze en heilige doeleinden laat God dikwijls toe, dat Satan het kwaad doet, dat hij wil, maar maakt dit dan toch dienstbaar aan de volvoering van Zijne eigene raadsbesluiten. De duivelen zijn niet slechts de gevangenen van Christus, zij zijn ook Zijne vazallen. Zijne heerschappij over hen komt uit zoowel in het kwaad dat zij doen, als in Zijn verhinderen van hen om nog méér kwaad te doen. Zoo wordt zelfs door hunne gierigheid Christus loffelijk gemaakt, en het overblijfsel daarvan wil Hij en zal Hij opbinden. Christus heeft dit vergund ter overtuiging van de Sadduceën, die toen onder de Joden waren, en die het bestaan van geesten loochenden, niet wilden erkennen, dat er zulke wezens waren, wijl zij ze niet konden zien. Nu wilde Christus hen schier met de oogen des lichaams doen zien het bestaan, de menigte, de macht en boosaardigheid der booze geesten, zoodat, indien zij hierdoor nog niet overtuigd werden, hun ongeloof niet te verontschuldigen zou zijn. Wij zien den wind niet, maar het zou ongerijmd wezen te zeggen, dat de wind niet bestaat, als wij zien hoe huizen en boomen omgewaaid worden. Christus heeft dit ook vergund tot straf der Gadarenen, die, hoewel zij Joden waren, zich misschien hadden veroorloofd zwijnenvleesch te eten in weerwil van de wet, die dit verbood. Hoe dit zij, hun *houden* van zwijnen grensde reeds aan het kwaad, en Christus wilde ook toonen van welke helsche wezens zij verlost waren, die, indien Hij het had toegelaten, hen weldra hadden gesmoord, zooals zij het hunne zwijnen deden. In gehoorzaamheid aan Christus' bevel kwamen de duivelen uit van de menschen, en daartoe verlof bekomen hebbende, „voeren zij heen in de kudde zwijnen." Zie welk een ijverig, bedrijvig vijand Satan is, hoe vaardig en vlug; hij verliest geen tijd, als het om kwaad doen te doen is. Merk nu op:

Waarheen hij ze voortdreef. Er was hun niet geboden hun „leven te verschoonen," en daarom hebben zij ze met geweld voortgedreven zoodat zij „van de steilte in de zee stortten," waar zij allen, ten getale van omtrent „twee duizend," Markus 5 : 13, omkwamen. Het bezeten zijn door den duivel leidt ten verderve. Aldus drijft de duivel de menschen er toe om te zondigen; hij drijft hen henen naar hetgeen zij besloten hadden te vermijden, en dat, naar zij weten, hun slechts schande en verdriet zal baren. Met welk eene kracht werkt de booze geest in de kinderen der ongehoorzaamheid, als zij door zoo vele dwaze en schandelijke lusten er toe gebracht worden om te handelen in lijnrechte tegenspraak, niet slechts met den Godsdienst, maar met gezond verstand en hunne eigene belangen in deze wereld! Evenzoo jaagt hij hen voort naar het verderf, want hij is Appollyon en Abaddon, de groote verderver. Door het opvolgen hunner lusten worden zij als gedompeld in het verderf en de verwoesting. Dat is Satan's wil: te verzwijgen en te verslinden. Ellendig is dus de toestand van hen, die door hem „gevangen zijn tot zijn' wil." Zij worden voortgedreven naar een erger poel dan dit meer was, naar „den poel des vuurs, die met sulfer brandt." Let nu op:

De uitwerking hiervan op de eigenaars. Spoedig werd het bericht van het gebeurde door de zwijnenhoeders tot hen gebracht, en het verlies der zwijnen scheen hun meer ter harte te gaan dan iets anders, wat dit ook ware, want zij gingen niet heen om te verhalen wat er met de bezetenen was geschied, voordat de zwijnen verloren waren, vers 33. Christus ging niet in de stad, maar wèl kwam er de tijding van Zijne tegenwoordigheid in den omtrek, en hiermede wilde Hij hen op de proef stellen, en doen zien wat dit voor uitwerking op hen had om dan daarnaar zijn gedrag tegenover hen te regelen.

Nu heeft hunne nieuwsgierigheid hen gedreven om tot Hem uit te gaan. „De geheele stad ging uit, Jezus te gemoet," om te kunnen zeggen, dat zij den man gezien hadden, die zulke wonderen wrocht. Aldus gaan ook velen uit in hunne belijdenis, om Jezus te ontmoeten, die toch geen ware liefde voor Hem hebben, noch eenigerlei begeerte om Hem te leeren kennen.

Hunne geldgierigheid deed hen echter wenschen om maar van Hem bevrijd te worden. In plaats van Hem uit te noodigen om in hunne stad te komen, of hunne kranken tot Hem te brengen

om door Hem te worden genezen, „baden zij Hem, dat Hij uit hunne landpalen wilde vertrekken," alsof zij de woorden der duivelen hadden overgenomen: „Jezus, Gij Zone Gods, wat hebben wij met U te doen?" En nu hadden de duivelen wat zij wenschten, wat zij op het oog hadden met de zwijnen in het water te doen omkomen. *Zij* hadden dit gedaan, en toen lieten zij het volk gelooven, dat *Christus* het gedaan had, en aldus hebben zij hen tegen Hem ingenomen. Hij heeft onze eerste ouders verleid door hun harde gedachten omtrent God in te blazen, en hij hield de Gadarenen terug van Christus, door de gedachte bij hen op te wekken, dat Hij binnen hunne landpalen was gekomen om hun vee te verderven, en dat Hij hun meer kwaad dan goed zou doen; want hoewel Hij twee menschen genezen had, had Hij toch tweeduizend zwijnen doen omkomen. Zoo zaait de duivel onkruid op Gods akker, veroorzaakt hij kwaad in de Christelijke kerk, en geeft dan de schuld aan het Christendom, en doet de menschen in woede er tegen ontsteken. Zij baden Hem te willen vertrekken, uit vrees, dat Hij, gelijk Mozes in Egypte, de eene plaag op de andere zou laten volgen. Er zijn zeer velen, die hunne zwijnen verkiezen boven hun Heiland, en aldus Christus en de zaligheid door Hem zullen derven. Zij wenschen, dat Christus zal wijken uit hun hart, en willen er geen plaats geven aan Zijn woord, omdat Hij en Zijn woord het verderf zullen zijn van hunne vuile lusten, — de zwijnen, die zij weiden. Met recht zal Christus dus hen verzaken, die Hem alzoo moede zijn, en zal Hij hiernamaals tot *hen* zeggen: „Gaat weg van Mij, gij vervloekten: die thans tot den Almachtige zeggen: „Gij weg van ons."

HOOFDSTUK IX.

Wij hebben in dit hoofdstuk treffende voorbeelden van de macht en de ontferming van den Heere Jezus, wèl geschikt om ons te overtuigen, dat Hij volkomen kan zalig maken degenen, die door Hem tot God gaan, en dat Hij daartoe ook volkomen gewillig en bereid is: I. In hetgeen Hij deed voor het lichaam der menschen, door hen te genezen van geraaktheid, vers 2—8; door de dochter van den overste op te wekken, en de bloedvloeiing der vrouw te genezen, vers 18—26; het gezicht te geven aan twee blinden, vers 27—31; den duivel uit te werpen uit een' bezetene, vers 32—34, en allerlei krankheden te genezen vers 35. II. Voor de zielen der menschen, in het vergeven van zonde, vers 2, in de roeping van Matthéüs en in Zijn vrijen omgang met tollenaren en zondaren, vers 9—13; in het in aanmerking nemen van het lichaamsgestel Zijner discipelen in betrekking tot den plicht van het vasten, vers 14—17; in Zijne prediking van het Evangelie, en in Zijne ontferming over de schare, door hen te voorzien van predikers, vers 35—38. Aldus bewees Hij zich te zijn, gelijk Hij ook ontwijfelbaar is, de Geneesmeester, beide van lichaam en ziel, die genoegzame geneesmiddelen bezit voor alle krankheden van beiden; waarvoor wij ons dus tot Hem moeten wenden, en Hem uit dankerkentenis moeten verheerlijken in ons lichaam en in onzen geest, die Zijner zijn.

En in het schip gegaan zijnde, voer Hij over en kwam in Zijne stad. En ziet, zij brachten tot Hem een geraakte, op een bed liggende. 2. En Jezus hun geloof ziende, zeide tot den geraakte: Zoon! wees welgemoed; uwe zonden zijn u vergeven. 3. En ziet, sommigen der schriftgeleerden zeiden in zich zelven: Deze lastert God. 4. En Jezus, ziende hunne gedachten, zeide: Waarom overdenkt gij kwaad in uwe harten? 5. Want wat is lichter, te zeggen: De zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op, en wandel? 6. Doch opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft op de aarde, de zonden te vergeven (toen zeide Hij tot den geraakte): Sta op, neem uw bed op, en ga heen naar uw huis. 7. En hij opgestaan zijnde, ging heen naar zijn huis. 8. De scharen nu, dat ziende, hebben zich verwonderd, en God verheerlijkt, die zoodanige macht den menschen gegeven had.

De eerste woorden van dit hoofdstuk noodzaken ons terug te zien naar het slot van het voorgaande, waar wij de Gadarenen zóó vertoornd vinden om het verlies hunner zwijnen, dat Christus' tegenwoordigheid hun hinderlijk was, en zij Hem dus baden, dat Hij uit hunne landpalen wilde vertrekken. Nu volgt hier: „In het schip gegaan zijnde, voer Hij over" Zij verzochten Hem heen te gaan, en Hij hield hen aan hun woord, en wij lezen niet, dat Hij ooit weder in hunne landpalen gekomen is. Hierin zien wij Zijne rechtvaardigheid — Hij verliet hen. Christus zal niet lang verwijlen, waar Hij niet welkom is. In rechtvaardig oordeel verlaat Hij die plaatsen en personen, die Hem moede zijn, maar blijft bij hen, die Zijne tegenwoordigheid begeeren en er om vragen. „Indien dan de ongeloovige" van Christus „wil scheiden, dat hij scheide." Dat ligt dan voor zijne rekening. En voorts blijkt hier ook uit Zijne lankmoedigheid: Hij heeft geen verwoestend oordeel over hen achtergelaten om hen voor hunne minachting van Hem en hunne weerspannigheid naar verdienste te straffen. Hoe gemakkelijk, hoe rechtvaardiglijk zou Hij hen hunne zwijnen achterna hebben kunnen zenden, hen, die reeds zoozeer onder den invloed en de macht des duivels waren. De prikkeling daartoe was zeer sterk; maar Hij gaf er niet aan toe, en zonder toorn of verwijt, ging Hij in het schip en voer over. Dit was de dag Zijner lankmoedigheid; Hij is niet gekomen om het leven der menschen te verderven, maar te behouden; niet om te dooden, maar te genezen. Een geestelijk oordeel voegt beter bij den aard der Evangelietijden. Toch hebben sommigen oggemerkt, dat in de bloedige oorlogen van de Romeinen tegen de Joden, die niet vele jaren daarna begonnen zijn, de stad Gadara, waar deze Gadarenen woonden, het eerst door hen belegerd werd. Zij, die Christus van zich wegdrijven, brengen allerlei ellende en rampen over zich. Wee ons! als God van ons henengaat.

Hij kwam „in Zijne stad" Kapernaüm, waar tegenwoordig Zijne voornaamste verblijfplaats was, Markus 2 : 1, en om die reden „Zijne stad" genoemd. Hij had zelf getuigd, dat een profeet „in zijn eigen vaderland geene eer heeft," toch kwam Hij hier, want Hij heeft Zijne eigene eer niet gezocht, maar, in een' staat van vernede-

ring zijnde, heeft Hij er in bewilligd om door het volk veracht te worden. Alle gebeurtenissen in dit hoofdstuk vermeld, hebben te Kapernaüm plaats gehad, en daarom zijn zij hier saamgevoegd, hoewel er in de harmonie der Evangelisten ook anderen ingelascht zijn. Toen de Gadarenen Christus verzochten te vertrekken, hebben de inwoners van Kapernaüm Hem ontvangen. Wordt Christus door sommigen gesmaad, er zijn anderen, voor wie Hij heerlijk is; wil de een *niet*, een ander wil wèl.

Het eerste voorval na Christus' terugkomst in Kapernaüm, gelijk het in deze verzen vermeld is, was de genezing van een' geraakte. Hierbij hebben wij te letten:

I. Op *het geloof van de vrienden dezes mans* daaruit blijkende, dat zij hem tot Christus brachten. Zijne kwaal was van een aard, die hem belette om zelf tot Christus te gaan; hij moest dus tot Hem gedragen worden. Zelfs de kreupelen en lammen kunnen tot Christus gebracht worden, en zij zullen door Hem niet worden afgewezen. Als wij doen wat wij kunnen, zal Hij ons aannemen. Christus zag hun geloof. Kleine kinderen kunnen niet zelf tot Christus gaan, maar Hij zal het geloof zien van hen, die ze tot Hem brengen, en het zal niet te vergeefs zijn. „Jezus zag hun geloof," het geloof van den geraakte zelf, zoowel als van hen, die hem brachten. Jezus zag de gesteldheid, den toestand des geloofs, hoewel door zijne kwaal zijne geestvermogens wellicht waren aangetast, en er de werking van belemmerd werd. Nu was hun geloof, ten eerste, een krachtig geloof; zij geloofden vast en stellig dat Jezus Christus hem kon en wilde genezen, anders zouden zij den kranke niet zoo openlijk en met zoo veel moeite tot Hem gebracht hebben. Ten tweede: een ootmoedig geloof. Hoewel de kranke niet in staat was een enkelen voetstap te doen, wilden zij Christus toch niet vragen om hem te bezoeken, maar hebben zij hem tot Christus heengebracht. Het is betamelijker, dat wij Christus onze opwachting maken. dan Hij ons. Ten derde: het was een werkzaam geloof; in geloof aan Christus' macht en goedheid brachten zij den kranke tot Hem „op een bed liggende", hetgeen zij niet zonder groote moeite en inspanning hebben kunnen doen. Een krachtig geloof ziet op geene beletselen om tot Christus te genaken.

II. Op de *gunst van Christus* in hetgeen Hij tot hem zeide: „Zoon! wees welgemoed; uwe zonden zijn u vergeven." Dit was eene zeer krachtige hartsterking voor een' kranke, volkomen in staat om hem „op het ziekbed te ondersteunen" en hem zijn leger gemakkelijk te maken. Wij lezen niet van iets dat tot Christus gezegd werd; waarschijnlijk was de kranke zelf niet in staat om te spreken, en die hem brachten wilden liever spreken door daden dan door woorden: zij plaatsten hem voor Christus, dat was genoeg. Het is niet te vergeefs, dat wij ons en onze vrienden als deerniswaardige voorwerpen aan Christus voorstellen. De ellende roept, zoowel als de zonde, en de ontferming is niet minder scherp van gehoor dan de gerechtigheid. In hetgeen Christus hier zeide is: — eene vriendelijke benaming: „Zoon". Vermaning en vertroosting spreken tot de beproefden als tot zonen, want beproevingen zijn Vaderlijke tuchtoefeningen. Hebr. 12:5; — eene genaderijke bemoediging: „Wees welgemoed," heb goeden moed. Waarschijnlijk was de arme man, toen hij zoo in zijn bed neergelaten was, gansch onthutst en verlegen, vreesde hij bestraft te worden, wijl hij zoo ruw en zonder omslag in tegenwoordigheid van Christus gebracht was. Maar Christus is niet gesteld op ceremonie, op omslag; Hij zegt hem goedsmoeds te zijn, alles zal wél wezen; hij zal niet te vergeefs voor Christus zijn nedergelegd. Christus zegt hem welgemoed te zijn en dan geneest Hij hem. Hij wil, dat zij, aan wie Hij Zijne gave uitdeelt, goedsmoeds zijn, als zij Hem zoeken en op Hem vertrouwen. — Eene goede reden voor die bemoediging. „Uwe zonden zijn u vergeven." Nu kan dit beschouwd worden als eene inleiding tot, of voorbereiding van, de genezing der lichaamskwaal: „Uwe zonden zijn u vergeven, en daarom zult gij genezen worden." Daar zonde de oorzaak is van krankheid, is vergeving van zonde de troost en de liefelijkheid bij het herstel uit krankheid: niet alsof de zonde niet vergeven kan worden zonder dat de krankheid wordt weggenomen, of dat de krankheid niet kan weggenomen worden, terwijl toch de zonde niet vergeven is; maar zoo wij de vertroosting hebben van met God verzoend te zijn, en tevens ook de vertroosting van het herstel uit krankheid, dan is dit voorwaar een even groote zegen en goedertierenheid voor ons als het voor Hizkia geweest is, Jes. 38 : 17. Of wel, het kan beschouwd worden als eene reden van het bevel om „welgemoed" te zijn, hetzij hij al of niet van zijne krankheid genezen zou worden. „Al zou Ik u ook niet genezen, zult gij toch niet zeggen, dat gij te vergeefs tot Mij zijt gekomen, als Ik u verklaar en verzeker, dat uwe zonden u zijn vergeven, en zult gij dit dan ook niet als een genoegzamen grond van vertroosting beschouwen, al zoudt gij ook deze krankheid der verlamming behouden?" Zij, die door genade een blijk en teeken ontvangen van de vergeving hunner zonden, hebben reden om welgemoed te zijn, onder wèlke uitwendige beproeving of benauwdheid zij ook verkeeren, Jes. 33 : 24.

III. *De vittende aanmerking* op hetgeen Christus zeide. vers 3. Zij „zeiden in zich zelven", in hun hart, onder elkander, in hunne geheime fluisteringen: „Deze lastert God." Zie, hoe het grootste voorbeeld van des hemels macht en genade gebrandmerkt wordt met het afschuwelijkste merk der helsche vijandschap. Christus' vergeving van zonde wordt Godslastering genoemd; en zij zou ook niet minder dan Godslastering geweest zijn, indien Hij daartoe de opdracht niet van God had ontvangen. Zij, die deze opdracht niet hebben, zijn dus in waarheid schuldig aan Godslastering, als zijn zich aanmatigen de zonde te vergeven.

IV. Hoe Christus hen, eer Hij voortging met handelen, van het onredelijke hunner vilterij overtuigd heeft.

Hij verweet hun die slechte gedachte. Zij zeiden het slechts bij zich zelven; maar *Hij kende hunne gedachten.* Onze Heere Jezus heeft eene volkomene kennis van alles wat wij in ons zelven zeggen. Gedachten zijn verborgen en komen plotseling op; maar zij zijn naakt en geopend voor Christus, het eeuwige Woord, Hebr. Hebr. 4 : 12, 13, en Hij „verstaat ze van verre", Ps. 139 : 3. Hij kon tot hen zeggen (wat geen bloot mensch tot hen zeggen kon), „Waarom overdenkt gij kwaad in uwe harten?" Er is zeer veel kwaad in zondige gedachten, dat Jezus beleedigt. Daar Hij de Opperheer is van het hart, komen zondige gedachten Zijne rechten te na en storen Hem in Zijne bezitting, daarom let Hij er op, en daarom mishagen zij Hem ten uiterste. In die gedachten ligt de wortel der bitterheid, Gen. 6 : 5. De zonden, die beginnen en eindigen in het hart, en niet verder gaan, zijn even gevaarlijk als de anderen.

Hij overtuigde hen van deze verkeerdheid, vers 5 en 6, waar Hij Zijn gezag aantoont in het koninkrijk der genade. Hij bewijst, dat de Zoon des menschen, de Middelaar, „macht heeft op de aarde de zonden te vergeven, want daartoe heeft de Vader „al het oordeel den Zoon gegeven" en Hem „macht gegeven, omdat Hij des menschen Zoon is, Joh. 5 : 22, 27. Indien Hij macht heeft „het eeuwige leven te geven", en ongetwijfeld heeft Hij die macht, Joh. 17 : 2, dan moet Hij ook macht hebben de zonde te vergeven; want schuld is een slagboom, die weggenomen moet worden, of wij kunnen nooit in den hemel komen. Welke eene aanmoediging is dit voor de zondaren om zich te bekeeren, dat de macht om zonde te vergeven in de handen is gelegd van den Zoon des menschen, die been is van ons been! En indien Hij die macht had op aarde, veel meer heeft Hij, nu Hij verhoogd is aan de rechterhand des Vaders, macht om te geven „bekeering en vergeving van zonden", en aldus een „Vorst en Zaligmaker" te zijn, Hand. 5 :31.

Hij bewijst dit door Zijne macht in het rijk der natuur; Zijne macht om krankheden te genezen. Is het niet even gemakkelijk, te zeggen: „Uwe zonden zijn u vergeven", als te zeggen; „Sta op en wandel? Hij, die de krankheid kan genezen, hetzij op *verklarende wijze,* als een profeet, of op *gezaghebbende wijze,* als God, kan op dezelfde wijze de zonden vergeven. Dit is een algemeen bewijs, van Christus' Goddelijke zending. Zijne wonderen, inzonderheid Zijne wonderdadige genezingen, bevestigen wat Hij van zich zelven gezegd heeft, n.l. dat Hij de Zoon van God was; de *macht,* welke in Zijne genezingen gezien werd, bewees, dat Hij *van God was gezonden;* en uit de *ontferming* die Hij betoonde, bleek, dat Hij van God was gezonden om te genezen en te behouden. De God der waarheid zou Zijn zegel niet plaatsen op eene leugen. Dit was van zeer bijzondere kracht in dit geval. De geraaktheid was slechts een symptoom, eene verschijnsel, van de krankheid der zonde; en nu heeft Hij doen blijken, dat Hij krachtig en afdoend de oorspronkelijke krankheid kon genezen, zulk een nauw verband was er tusschen de zonde en de krankheid. Hij, die de macht had de straf weg te nemen had ongetwijfeld ook de macht de zonde te vergeven. De schriftgeleerden hadden zeer veel op met eene wettische gerechtigheid, zij hadden zeer weinig op met de vergeving van zonden, de leerstelling, die Christus hier bedoelde te eeren, door aan te toonen, dat de groote opdracht, die Hij in de wereld had te vervullen, was: de menschen zalig te maken van hunne zonden.

V. De onmiddelijke genezing van den kranke. Christus wendde zich af van hen, en sprak heelend tot hem. De noodzakelijkste redeneeringen en bewijsvoeringen moeten ons niet afleiden van het goede te doen, dat onze hand vindt om te doen. Hij zeide „tot den geraakte: Sta op, neem uw bed op, en ga heen naar uw huis", en eene genezende, levenwekkende, versterkende kracht vergezelde dit woord, vers 7: „Hij opgestaan zijnde, ging heen naar zijn huis". Nu heeft Christus hem bevolen zijn bed op te nemen, om te toonen, dat hij *volkomen* genezen was, en dat hij niet alleen niet meer noodig had om op zijn bed gedragen te worden, maar dat hij de kracht had om het te dragen. Hij zond hem naar zijn huis, om een zegen te zijn voor zijn gezin, waarvoor hij gedurende zoo langen tijd een last was geweest. En Hij nam hem ook niet mede om eene vertooning van hem te maken, hetgeen zij in zulk een geval gedaan zouden hebben, die eer van menschen zoeken.

VI. De indruk, die hierdoor teweeggebracht werd op de schare, vers 8, zij „hebben zich verwonderd en God verheerlijkt". Al onze verwondering moet er toe bijdragen ons hart te verruimen in het verheerlijken van God, die alleen wonderen doet. Zij verheerlijkten God om hetgeen Hij voor dezen armen mensch gedaan had. De zegen, aan anderen ten deel gevallen, moet ons een onderwerp zijn van lof en wij moeten er Hem voor danken, want wij zijn elkanders leden. Hoewel slechts weinigen uit deze schare zóó overtuigd waren, dat zij er toe gebracht werden, om in Christus te gelooven, hebben zij Hem toch bewonderd, niet als God, of als Zoon van God, maar als een' Mensch, aan wien God „zoodanige macht gegeven had". God moet verheerlijkt worden in al de macht, die aan de menschen gegeven is om goed te doen. Want oorspronkelijk is alle macht Zijner, zij is in Hem, als in de Bron, in de menschen slechts als in waterbakken.

9. En Jezus, van daar voortgaande, zag een' mensch in het tolhuis zitten, genaamd Mattheüs, en zeide tot hem: Volg Mij. En hij opstaande, volgde Hem. 10. En het geschiedde, als Hij in het huis van Mattheüs aanzat, ziet, vele tollenaars en zondaars kwamen en zaten mede aan met Jezus en Zijne discipelen. 11. En de Farizeën, dat ziende, zeiden tot Zijne discipelen: Waarom eet uw Meester met de tollenaren en zondaren? 12. Maar Jezus, zulks hoorende,

zeide tot hen: Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn. 13. Doch gaat heen en leert, wat het zij: Ik wil barmhartigheid, en niet offerande, want Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering.

In deze verzen hebben wij een bericht van de genade en gunst van Christus jegens arme tollenaren, inzonderheid jegens Mattheüs. Wat Hij aan het lichaam der menschen deed, diende om Hem den weg te bereiden voor Zijne genaderijke bedoelingen ten opzichte van hunne zielen. Nu hebben wij hier te letten:

I. Op de roeping van Mattheüs, den schrijver van dit Evangelie. Markus en Lukas noemen hem Levi. Het was iets zeer gewoons dat een zelfde persoon twee namen had. Wellicht was hij als tollenaar het meest bekend onder den naam Mattheüs, en heeft hij zich daarom in zijn' ootmoed bij dien naam genoemd, veeleer dan bij den meer eervollen naam van Levi. Sommigen denken, dat Christus hem den naam Mattheüs gegeven heeft, toen Hij hem tot het apostelschap riep; zooals Hij aan Simon den toenaam Petrus gegeven heeft. Mattheüs beteekent *Gave Gods*. Leeraren zijn Gods gaven aan de kerk; hunne bediening en hunne bekwaamheid er voor zijn Gods gaven aan hen. Wij hebben hier te letten op:

1. De houding, waarin Christus Mattheüs heeft gevonden. Hij zat in het tolhuis, want hij was een tollenaar, Lukas 5 : 27. Hij was beambte aan het tolhuis in de haven van Kapernaüm, of kommies, of ontvanger van grondbelasting. Hij was dus bezig in zijn beroep, evenals al de overigen, die door Christus geroepen werden, Hoofdst. 4 : 18. Gelijk Satan met zijne verzoekingen komt tot hen, die ledig staan, en niets doen, zoo komt Christus met Zijne roeping tot hen, die aan den arbeid zijn. Het was echter een beroep, dat onder ernstige menschen slecht stond aangeschreven, omdat het gepaard ging met zoo veel bederf en verzoeking, dat er slechts weinigen waren, die dat beroep uitoefenden, en toch eerlijk man bleven. Mattheüs zelf erkent wat hij geweest is vóór zijne bekeering, zooals ook Paulus dit doet, 1 Tim. 1 : 13; opdat de genade van Christus in zijne roeping des te meer groot gemaakt en verheerlijkt zou worden, alsmede om aan te toonen, dat God onder allerlei soorten van menschen Zijn overblijfsel heeft. Niemand kan zijn ongeloof rechtvaardigen door zijn bedrijf of beroep in deze wereld: want er is geen *zondig* beroep, waar sommigen niet *uit* verlost zijn geworden; en er is geen *wettig* beroep, waar niet sommigen *in* behouden zijn.

2. De voorkomende kracht dezer roeping. Wij bevinden niet, dat Mattheüs naar Christus heeft uitgezien, of eenigerlei neiging had om Hem te volgen, hoewel sommigen zijner bloedverwanten reeds discipelen van Christus waren; maar Christus voorkwam hem met de zegeningen Zijner goedheid. Hij is gevonden van hen, die Hem niet zochten. Christus sprak het eerst. Wij hebben Hem niet uitverkoren. Hij zeide: „Volg Mij"; en dezelfde Goddelijke, almachtige kracht vergezelde dit woord ter bekeering van Mattheüs, welke dat woord vergezelde, vers 6, „Sta op, en wandel" ter genezing van den geraakte. Eene zaligmakende verandering wordt in de ziel gewrocht door Christus als den *Werker* en door Zijn woord als het *middel*. Zijn Evangelie is de kracht Gods tot zaligheid, Rom. 1 : 16. De roeping was krachtig, want hij kwam op die roeping; hij stond op en volgde Hem; hij weigerde niet te gehoorzamen, en hij stelde dit evenmin uit. De kracht der Goddelijke genade ruimt spoedig alle hinderpalen uit den weg, en komt alle moeielijkheden te boven. Noch zijne aanstelling tot dit ambt, noch het gewin, dat hij er door verkreeg, konden hem terughouden, nu Christus hem riep. Hij is „niet te rade gegaan met vleesch en bloed", Gal. 1 : 15, 16. Hij verliet zijn' post, met zijne hoop op bevordering in die loopbaan, en, hoewel wij bevinden, dat de discipelen, die visschers van beroep waren geweest, nu en dan het visschersbedrijf nog uitoefenden, vinden *wij* Mattheüs nooit meer, zittende in het tolhuis.

II. Christus' omgang met tollenaren en zondaren bij deze gelegenheid. Christus riep Mattheüs om zich aldus in te leiden tot eene kennismaking met de lieden van dat beroep. Jezus zit aan in het huis van Mattheüs, vers 10. De andere Evangelisten zeggen ons, dat Mattheüs „een grooten maaltijd aanrichtte", hetgeen de arme visschers, toen *zij* geroepen werden, niet doen konden. Maar als hij zelf hiervan spreekt, maakt hij noch melding van zijn eigen huis noch van een' grooten maaltijd, hij zegt slechts dat Hij „aanzat in het huis" 1) veeleer de herinnering bewarende aan Christus gunst en genade jegens den tollenaar, dan aan de eer, die hij aan Christus had bewezen. Het is betamelijk om slechts zeer spaarzaam van onze eigene goede daden te gewagen.

Merk nu op, dat Mattheüs, toen hij Christus uitnoodigde, ook Zijne discipelen heeft uitgenoodigd. Zij, die Christus welkom heeten, moeten, om Zijnentwil ook alle de Zijnen welkom heeten, en hun eene plaats geven in hun hart. Hij noodigde ook vele tollenaren en zondaren om Hem te ontmoeten. Het was Mattheüs' voornaamste bedoeling met dezen feestmaaltijd, de gelegenheid te hebben om zijne oude metgezellen met Christus in kennis te brengen. Hij wist bij ervaring aan welke verzoekingen zij waren blootgesteld, en had medelijden met hen. Hij wist bij ervaring wat de genade van Christus vermocht, en wilde dus niet wanhopen aan hen. Zij, die zelf krachtdadig bekeerd en tot Christus gebracht zijn, kunnen niet anders dan grootelijks begeeren, dat ook anderen tot Hem gebracht zullen worden, en zij streven er naar om zelf hiertoe mede te werken. De ware genade stelt zich niet tevreden om alleen van het feestmaal te genieten, zij zal anderen uitnoodigen om mede te genieten. Na Mattheüs, bekeering heeft hij zijn huis terstond opengesteld voor de andere tollenaars, en voorzeker zullen sommigen *hem*

1) De woorden: van Mattheüs in de Statenvertaling zijn ingelascht. — Vert.

navolgen, gelijk hij Christus gevolgd is, zoo deden ook Andreas en Filippus. Joh. 1 : 41, 45; 4 : 29. Zie ook Richteren 14 : 9.

III. Het ongenoegen der Farizeën hierover, vers 11. Zij maakten er hunne vittende aanmerking op. „Waarom eet uw Meester met de tollenaren en zondaren?" Merk op, dat er met Christus getwist werd. Het was niet het minste bestanddeel in Zijn lijden, dat Hij „het tegenspreken van de zondaren tegen zich heeft verdragen". Met niemand hebben de menschen ooit méér getwist dan met Hem, die gekomen was om den grooten twist tusschen God en den mensch te beslechten. Aldus heeft Hij zich de eer ontzegd, welke aan den Mensch geworden God toekwam, die in alles, wat Hij sprak, gerechtvaardigd had moeten worden; en voor alles wat Hij zeide gereedelijk instemming had behooren te verkrijgen; want hoewel Hij nooit iets verkeerds gezegd of gedaan had, vonden zij op alles wat Hij zeide en deed iets aan te merken. Aldus heeft Hij ons geleerd versmaadheid te verwachten en er ons op voor te bereiden, en haar geduldig te verdragen. Zij, die met Hem twistten, waren Farizeën, een hoogmoedig geslacht van menschen, vol van eigenwaan en bedilzucht van anderen. Zij waren van denzelfden aard als zij, die ten tijde van den profeet zeiden: Houd u tot u zelven, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij." Zij waren zeer strikt en streng in het mijden van *zondaren* maar niet in het vermijden van *zonde*. Geen grooter ijveraars dan zij voor den *vorm* der Godzaligheid, en geen grooter vijanden dan zij van de *kracht* er van. Zij waren voor het in eere houden van de overleveringen der menschen, tot zelfs in de kleinste bijzonderheden, en alzoo hebben zij den geest en de gezindheid, waardoor zij zelven beheerscht werden, bij anderen ingang doen vinden. Zij kwamen met hunne vitterij niet toch Christus zelf — zij hadden den moed niet om Hem zelven daarmede onder de oogen te komen — maar tot Zijne discipelen. De discipelen bevonden zich in hetzelfde gezelschap, maar de twist, de vittende aanmerking geldt den Meester; want zij zouden daar niet zijn, indien Hij er niet was; en zij vonden het erger in Hem, die een profeet was, dan in hen. Zij vonden, dat zijne waardigheid Hem op grooter afstand van zulk gezelschap moest houden dan anderen. Zij zijn geërgerd door den Meester, en twisten met de discipelen. Christenen behooren in staat te zijn Christus, Zijne leerstellingen en Zijne wetten te rechtvaardigen en te handhaven tegenover Zijne tegensprekers, en „altijd bereid te zijn tot verantwoording aan een iegelijk, die hun rekenschap afeischt van de hoop, die in hen is." 1 Petr. 3 : 17. Daar Hij onze Voorspraak is in den hemel, zoo laten wij voor Hem spreken op de aarde, en Zijne versmaadheid tot de onze maken. De klacht gold Zijn eten met tollenaren en zondaren; gemeenzaam om te gaan met goddeloozen is tegen de wet van God, Ps. 119 : 115; 1 : 1. Wellicht hebben zij door Christus hiervan te beschuldigen bij Zijne discipelen, gehoopt hen van Hem weg te lokken, hun afkeer voor Hem in te boezemen, en hen over te halen om hunne discipelen te worden, die in beter gezelschap verkeerden; want zij „omreisden zee en land om Jodengenooten te maken." Gemeenzaam te zijn met tollenaren was tegen de overlevering der ouden en daarom achten zij dit hoog misdadig. Dit vertoornde hen tegen Christus, omdat zij Hem kwaad toewenschten en gelegenheid zochten Hem in een verkeerd daglicht te stellen. Het is zeer gemakkelijk, en iets, dat daarom ook veelvuldig voorkomt, om aan iemands beste woorden en handelingen eene verkeerde uitlegging te geven. Het was ook, omdat zij den tollenaren en zondaren geen goeds toewenschten, maar Christus' gunst benijdden, en het was hun een verdriet te zien, dat zij tot bekeering kwamen. Men heeft alle recht tot het vermoeden, dat zij, die ontstemd worden, omdat zij anderen in de Genade Gods zien deelen, zelven aan die genade geen deel hebben.

IV. Christus' verdediging van zich zelven en Zijne discipelen ter rechtvaardiging van hun' omgang met tollenaren en zondaren.

De discipelen, nog onervaren zijnde, schijnen niet geweten te hebben hoe op het vitten der Farizeën te antwoorden, en daarom gaan zij met de zaak tot Christus, en Hij hoorde het, vers 12, of wel, Hij kan hunne fluisterende aanmerking tot de discipelen reeds gehoord hebben. Maar Hij is volkomen in staat zich te verdedigen, voor zichzelven, en ook voor ons te antwoorden. Tweeërlei zaken worden door Hem in die verdediging aangevoerd.

Ten eerste: De nood der tollenaren, die luid om hulp tot Hem riep, en Hem dus rechtvaardigde in Zijn' omgang met hen tot hun heil en welzijn. Het was de schreiende nood van arme, verloren zondaren, die Christus de zuivere atmosfeer hier Boven deed verlaten, om op deze onreine aarde te komen; en diezelfde nood was het, die Hem in dit onrein geachte gezelschap bracht. Nu bewijst Hij dien nood der tollenaren, als Hij zegt: „Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn." De tollenaren zijn ziek; zij hebben iemand noodig om hen te helpen en te genezen; terwijl de Farizeën denken, dat zij daar geene behoefte aan hebben.

Zonde is de krankheid der ziel, zondaren zijn geestelijk krank. Het oorspronkelijk bederf is de kwaal der ziel, dadelijke, werkelijke overtredingen zijn hare wonden, het naar buiten treden der krankheid. Zij, die krankheid namelijk, misvormt, verzwakt, verteert; maar geloofd zij God, zij is niet ongeneeslijk. Jezus Christus is de groote Geneesmeester der ziel. Zijn genezen van lichaamskwalen beteekende, dat Hij als de Zon der gerechtigheid opging met genezing onder Zijne vleugelen. Hij is een bekwaam, getrouw en medelijdend Arts, en het is Zijn ambt en werk kranken te genezen. Wijze en vrome menschen behooren als artsen te zijn voor allen, die hen omringen; Christus was dit. Zielen, die krank zijn door de zonde, hebben dezen Geneesmeester noodig, want hunne kwaal is gevaarlijk; de natuur kan zich zelve niet redden; geen mensch kan ons helpen; Christus is ons zóó noodig, dat wij, zonder

Hem, verloren zijn, voor eeuwig verloren. Zondaren, die bij hun verstand zijn, zien hun gevaar in, en wenden zich dien tengevolge tot Hem. Er zijn zeer velen, die zich volkomen gaaf en gezond wanen, en denken, dat zij Christus niet noodig hebben, maar het heel goed buiten Hem kunnen stellen, evenals Laodicea, Openb. 3 : 17. Zoo begeerden ook de Farizeën de kennis niet van Christus' woord en weg; niet omdat zij Hem niet noodig hadden, maar omdat zij dachten Hem niet noodig te hebben, Joh. 9 : 40, 41.

Hij bewijst dat hun nood Zijn gedrag in Zijn' gemeenzamen omgang met hen volkomen rechtvaardigde, en dat Hij dieswege niet gelaakt behoorde te worden; want dat die nood dit tot *eene daad van barmhartigheid* maakte, waaraan steeds de voorkeur gegeven behoort te worden boven de vormen en plechtigheden eener Godsdienstige belijdenis, waarin goedheid en weldadigheid zoo oneindig hooger staan dan praal en pracht, gelijk het wezen beter is dan schijn en schaduw. Zedelijke en natuurlijke verplichtingen hebben den voorrang zelfs boven de Goddelijke wetten, die van ritueelen [1]) aard zijn, hoeveel te meer geldt dit dan niet voor die inzettingen van menschen en overleveringen der ouden, die Gods wet strenger en strikter maken dan Hij haar gemaakt heeft. Dit bewijst Hij, vers 13, uit eene plaats bij Hoséa: „Ik heb lust tot weldadigheid en niet tot offer." Hoséa 6 : 6. Dat norsche zich afgezonderd houden van het gezelschap der tollenaren, dat door de Farizeën geboden werd, was *minder dan offerande:* maar Christus' verkeeren met hen was méér dan eene daad van gewone barmhartigheid en daarom verreweg te verkiezen. Indien zelf wel te doen beter is dan offerande, gelijk Samuel aantoont, 1 Sam. 15, 22, 23, [2]) hoeveel te meer dan niet het weldoen aan anderen. Christus' omgaan met zondaren wordt hier barmhartigheid genoemd. De bekeering van zielen te bevorderen is de grootst mogelijke daad van barmhartigheid; het is: „Eene ziel van den dood te behouden", Jak. 5 : 20. Let er op hoe Christus dit aanhaalt: „Gaat heen en leert, wat het zij." Het is niet genoeg bekend te zijn met de letter der Schrift, wij moeten er ook de beteekenis van leeren verstaan. En diegenen hebben het best de beteekenis der Schriften leeren verstaan, die geleerd hebben ze toe te passen als eene bestraffing van hunne eigene gebreken, en een regel ter hunner eigene beoefening. De Schriftuurplaats, door Christus aangehaald, diende niet slechts om Hem te rechtvaardigen, maar ook om aan te toonen, waarin de ware Godsdienst bestaat: niet in het waarnemen van uitwendige plechtigheden, niet in „spijs en drank" en een vertoon van heiligheid; niet in kleinzielige bijzondere meeningen en twijfelachtige twistredenen, maar in het doen van al het goed, dat wij kunnen aan het lichaam en de ziel van anderen, in rechtvaardigheid en vrede, in het „bezoeken van weezen en weduwen". Het aanhalen dier Schriftuurplaats diende ook om de Farizeeuwsche geveinsdheid te veroordeelen van hen, die den Godsdienst meer plaatsen in plechtigheden; dan in het zedelijk gedrag der menschen, Hoofdst. 23 : 23. Zij omhelzen die vormen van Godzaligheid, die zij bestaanbaar maken met, of wellicht dienstbaar aan, hun' hoogmoed, hunne eerzucht, hunne geldgierigheid en hunne boosheid, terwijl zij er de kracht van haten, omdat deze hunne lusten zou dooden.

Ten tweede: Hij wijst op den aard en het oogmerk Zijner eigene zending. Hij moet zich houden aan Zijne orders, en voortvaren met hetgeen, waartoe Hij als de groote Leeraar was verordineerd. „Ik ben niet gekomen" zegt Hij, „om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering", en daarom moet Ik ook verkeeren met tollenaren. Let nu op hetgeen Zijne opdracht was; „roepen tot bekeering". Dit was zijn eerste tekst, Hoofdst. 4 : 17, en het was de strekking van geheel Zijne prediking. De roepstem van het Evangelie is eene roepstem tot bekeering; eene roepstem tot ons, om ons hart, en onzen weg, dat is onzen levenswandel, te veranderen. Tot wie Zijne opdracht was, *niet* tot *rechtvaardigen*, maar tot *zondaars*. Dat is: Indien de kinderen der menschen geene *zondaars* waren geweest, dan zou er voor Christus geene reden zijn geweest om tot hen te komen. Hij is de Zaligmaker, niet van den mensch als *mensch*, maar als *gevallen* mensch. Indien de eerste Adam in zijn oorspronkelijken staat der rechtheid ware gebleven, dan zouden wij geen tweeden Adam noodig gehad hebben. Daarom is Zijn voornaamste werk, Zijn werk aan de grootste zondaren; hoe gevaarlijker de kwaal is van den zieke, hoe grooter noodzakelijkheid er is voor de hulp van den geneesheer. Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken, maar inzonderheid, de voornaamsten, 1 Tim. 1 : 15; niet zoo zeer om diegenen te roepen, die, hoewel zondaren, toch vergelijkenderwijs, noch rechtvaardigen zijn; maar de ergste zondaren. Hoe meer de zondaren zich hunner zondigheid bewust zijn, hoe meer welkom hun Christus zal wezen en Zijn Evangelie; en ieder gaat het liefst waar zijn gezelschap begeerd wordt, niet tot hen, die hem liever zien gaan dan komen. Christus is niet in de verwachting van welslagen gekomen onder *de rechtvaardigen*, die zóó zeer met zich zelven ingenomen zijn, en dus eerder een afkeer zullen hebben van hun' Zaligmaker dan van hunne zonden; maar onder overtuigde, ootmoedige *zondaren;* tot hen zal Christus komen, want aan hen zal Hij welkom wezen.

14. Toen kwamen de discipelen van Johannes tot Hem, zeggende: Waarom vasten wij en de Farizeën veel, en Uwe discipelen vasten niet? 15. En Jezus zeide tot hen: Kunnen ook de bruiloftskinderen treuren, zoolang de bruidegom bij hen is? Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen

1) Dat is tot kerkelijke gebruiken behoorend.

2) De auteur schijnt hier „weldoen" te vereenzelvigen met gehoorzaamheid. Dit blijft natuurlijk voor zijn rekening. Vert.

zijn, en dan zullen zij vasten. 16. Ook zet niemand een' lap ongevold laken op een oud kleed; want deszelfs aangezette lap scheurt af van het kleed, en er wordt eene ergere scheur. 17. Noch doet men nieuwen wijn in oude lederzakken; anders zoo bersten de lederzakken, en de wijn wordt uitgestort, en de lederzakken verderven; maar men doet nieuwen wijn in nieuwe lederzakken, en beide te zamen worden behouden.

De vitterijen tegen Christus en Zijne discipelen gaven gelegenheid tot sommigen van de nuttigste Zijner redevoeringen; zoo wordt de waarheid dikwijls gediend zelfs door het tegenspreken harer vijanden, en doet de wijsheid van Christus uit het kwade het goede voortkomen. Dit is reeds het derde voorbeeld hiervan in dit hoofdstuk. Zijne rede over Zijne macht om zonde te vergeven, en Zijne bereidwilligheid om zondaars te ontvangen, was uitgelokt door de vitterij der schriftgeleerden en Farizeën, en zoo was de aanmerking op het gedrag Zijner discipelen, de aanleiding voor Hem, om een woord te spreken, waaruit Zijne teederheid jegens hen bleek.

Het verwijt van Johannes' discipelen aan de discipelen van Christus, dat zij niet zoo dikwijls vastten als zij, dat als nog een ander bewijs werd aangevoerd van hunne slapheid van beginselen, behalve nog hun eten met tollenaren en zondaren, weshalve hun in bedenking werd gegeven, om strenger begrippen en levenswijze aan te nemen. Uit het verhaal der andere evangelisten blijkt, Markus 2:18, Lukas 5:33, dat de discipelen der Farizeën zich bij hen hadden gevoegd, en wij hebben reden te vermoeden, dat zij dezen er toe aangespoord hadden, en de discipelen van Johannes tot hunne woordvoerders maakten, omdat dit een beteren schijn zou hebben, daar de discipelen van Johannes bij Christus en Zijne discipelen meer in gunst en aanzien waren. Het is niet nieuw, dat slechte menschen kwaad bloed zetten onder goede menschen. Als er verschil van gevoelen is onder Gods volk, dan zullen arglistige menschen de gelegenheid aangrijpen, om tweedracht onder hen te zaaien, hen tegen elkander op te zetten, hen van elkander te vervreemden, en hen aldus tot eene gemakkelijke prooi te maken van hunne eigene booze bedoelingen. Als de discipelen van Johannes en Jezus in twist geraken met elkander, dan hebben wij reden om te vermoeden, dat de Farizeën in het spel zijn en het vuur hebben aangeblazen. Nu luidt de klacht: „Waarom vasten wij en de Farizeën veel, en Uwe discipelen vasten niet?" Het is te betreuren als de plichten van den Godsdienst, die tot bevestiging der onderlinge liefde moesten dienen, eene aanleiding worden tot twist en tweedracht, maar dikwijls geschiedt dit, evenals hier, waarbij wij kunnen opmerken:

Hoe zij roemden op hun eigen vasten. „Wij en de Farizeën vasten veel." Het vasten is in alle tijden en eeuwen der kerk bij bijzondere gelegenheden gebruikt en geheiligd ten nutte van den Godsdienst. De Farizeën deden er veel aan; velen hunner vasten tweemaal per week, en toch waren zij over het algemeen veinsaards en slechte menschen. Valsche en vormelijke belijders van den Godsdienst zullen in uitwendige daden van vroomheid, zelfs in zelfverloochening en dooding van het vleesch, anderen overtreffen. De discipelen van Johannes vastten veel, deels in navolging van de levenswijze huns meesters, want hij „is gekomen, noch etende, noch drinkende", Hoofdst. 11 : 18, en de menschen zijn licht geneigd hunne leiders te volgen, hoewel niet altijd uit hetzelfde beginsel, waaruit dezen handelen: deels ook uit instemming met huns meesters leer van boete en bekeering. Dikwijls wordt de strengere zijde van den Godsdienst het meest behartigd door hen, die nog onder de tucht zijn van den Geest, als *Geest der dienstbaarheid*, terwijl wij — hoewel dit op zijne plaats zeer goed is — er toch door heen moeten gaan, om te komen tot dat leven van verlustiging in God, en afhankelijk betrouwen op Hem, waartoe dit behoort te leiden. Nu komen zij tot Christus, om Hem te zeggen, dat zij veel vasten, zij vonden het ten minste veel. „Elk een van de menigte der menschen roept zijne weldadigheid uit," Spr. 20, 6, of zijne eigene goedheid en vroomheid. Er is in de belijders van den Godsdienst eene neiging tot snoeven op hunne nauwgezetheid, in het volbrengen hunner Godsdienstplichten, inzonderheid, als daar iets buitengewoons in is, ja zelfs zullen zij hierop niet alleen roemen bij de menschen, maar er bij God op pleiten, en er op vertrouwen als eene gerechtigheid.

Zij laakten Christus' discipelen, omdat zij niet zooveel vastten als zij. „Uwe discipelen vasten niet." Het kon hun niet onbekend zijn, dat Christus het Zijnen discipelen tot regel had gesteld, om in het verborgen te vasten, en zich dan daarbij zoo te gedragen, dat het „van de menschen niet gezien worde, dat zij vasten," en dus was het zeer liefdeloos van hen te veronderstellen, dat zij in het geheel niet vastten, wijl zij het niet uitbazuinden, als zij dit deden. Wij moeten over der menschen Godsvrucht niet oordeelen naar hetgeen onder het oog der wereld valt. Doch gesteld eens, dat de discipelen van Christus werkelijk niet zoo veel, en niet zoo lang vastten als zij; hoe kunnen zij daar dan in waarheid uit afleiden, dat zij vromer, of Godvruchtiger waren dan Christus' discipelen? Het is iets zeer gewoons, dat ingebeelde belijders zichzelven ten maatstaf stellen voor den Godsdienst, waarnaar dan alle menschen en alle zaken afgemeten moeten worden, alsof allen, die van hen verschilden, het bij het verkeerde einde hadden; allen, die minder deden dan zij, te weinig, en allen die meer deden dan zij, te veel deden, hetgeen een klaar en duidelijk bewijs is van hun gebrek van ootmoed en liefde.

Hoe zij nu met die klacht tot Christus kwamen. Als Christus' discipelen, hetzij door iets na te laten of door iets te doen, ergernis geven, dan komt dit terstond Christus ter oore, en zal het altijd aan Hem geweten worden. „O Jezus,

zijn dit nu Uwe Christenen?" Zoodat wij, als de eere van Jezus ons ter harte gaat, ons wèl hebben te gedragen. Let eens op: met het verwijt, dat Christus gold, ging men tot de discipelen, vers 11, en nu het verwijt de discipelen geldt, gaat men er mede tot Christus, vers 14. Dat is de manier om tweedracht te zaaien en de liefde te dooden, de gemeente op te zetten tegen den leeraar, en den leeraar tegen de gemeente, of wel ook den eenen vriend tegen den anderen.

II. Christus' verdediging van Zijne discipelen in deze zaak. Het eerste gedeelte der vraag van Johannes' discipelen, zou Christus als verwijt tegen hen hebben kunnen richten: „Waarom vast gij veel? Gij weet zeker zelf het best waarom gij het doet, maar velen zijn zeer ijverig in het volbrengen van uitwendige handelingen in den Godsdienst, die toch nauwelijks zelf weten, waarom en waarvoor zij het doen." Maar Hij rechtvaardigt slechts de wijze van doen Zijner discipelen. Als zij voor zich zelven niets weten te zeggen ter hunner verantwoording, heeft Hij het antwoord voor hen reeds gereed. Gelijk het de eere der wijsheid is van al hare kinderen gerechtvaardigd te worden, zoo is het het geluk van hare kinderen om door de wijsheid te worden gerechtvaardigd. Wij kunnen er zeker van zijn, dat Christus, in hetgeen wij naar Zijn voorschrift en Zijn voorbeeld doen, ons zal ondersteunen en verdedigen, en wij kunnen het Hem gerust overlaten om onze oprechtheid aan het licht te brengen.

Christus voert hier nu twee zaken aan ter verdediging van het niet vasten Zijner discipelen.

1. Dat het thans de geschikte tijd hier niet toe was, vers 15. „Kunnen ook de bruiloftskinderen treuren, zoo lang de bruidegom bij hen is?" Christus' antwoord is zóó gesteld, dat het de wijze van doen Zijner eigene discipelen genoegzaam rechtvaardigde, zonder daarom de instelling van Johannes, of de practijk van diens discipelen, te wraken. Toen de Farizeën het vuur van dezen twist aanstookten, hoopten zij, dat Christus, òf Zijne eigene discipelen, òf die van Johannes zou laken, maar Hij deed geen van beide. Als wij te eeniger tijd ten onrechte gelaakt worden, dan moet het onze eenige zorge zijn ons zelven te zuiveren, maar niet anderen te beschuldigen of te smaden, en er kan genoeg in de omstandigheden wezen om ons eigen gedrag te rechtvaardigen, zonder daarbij het gedrag van anderen te veroordeelen.

Nu is Christus' bewijsreden ontleend aan het gemeene gebruik bij vreugdbetoon gedurende huwelijksfeesten, wanneer alle betoon van droefheid als ongepast wordt beschouwd, zooals bij Simsons huwelijk, Richteren 14 : 17. Nu waren de discipelen van Christus „de bruiloftskinderen" op de bruiloft genoodigd en er verwelkomd; de discipelen der Farizeën waren dit niet, zij waren „kinderen der dienstmaagd." Gal. 4 : 25, 31, onder de bedeeling der duisternis en der verschrikking. De getrouwe volgelingen van Christus, die den Geest der aanneming hebben, gaan voortdurend ten feest op, terwijl zij die onder den geest der dienstbaarheid en der vreeze zijn, zich niet kunnen verblijden gelijk de volken, Hos. 9 : 1. De discipelen van Christus hadden den Bruidegom bij zich, de discipelen van Johannes niet; hun meester was in de gevangenis geworpen, en lag er in gevaar van zijn leven, en daarom bracht voor hen de tijd mede om veel en dikwijls te vasten. Zulk een dag zal ook komen voor de discipelen van Christus, als de Bruidegom van hen weggenomen zal zijn; beroofd van Zijne lichamelijke tegenwoordigheid, en *dan zullen zij vasten.* De gedachte aan scheiding heeft hun hart van droefheid vervuld, Joh. 16 : 6, toen Hij heenging. Benauwdheid en droefheid waren hun deel, toen Hij heengegaan was, en toen hadden zij reden tot rouwbedrijf en gebed, dat is: tot Godsdienstig vasten. Jezus Christus is de Bruidegom Zijner Kerk, en Zijne discipelen zijn de bruiloftskinderen. Christus stelt zich aan de discipelen van Johannes voor onder dit beeld, omdat Johannes het gebruikt had, toen hij zich een vriend des Bruidegoms noemde, Joh. 3 : 29. En als zij zich door dien wenk wilden herinneren wat hun meester toen heeft gezegd, dan zouden zij zelf het antwoord geven op hunne vraag. De toestand der bruiloftskinderen is onderhevig aan zeer vele veranderingen in deze wereld; zij gingen „van goedertierenheid en recht." Naarmate zij meer of minder van des Bruidegoms tegenwoordigheid hebben, zijn zij vroolijk of terneergeslagen. Als Hij met hen is, schijnt Gods lamp over hun hoofd, en is alles wel; maar als Hij zich terugtrekt, al is het ook maar voor een' kleinen oogenblik, dan zijn zij ontroerd en wandelen met een bezwaard hart. De tegenwoordigheid en nabijheid der zon veroorzaken den dag en den zomer, hare afwezigheid en afstand den nacht en den winter. Christus is voor de vreugde en blijdschap der kerk alles in allen.

Elke plicht heeft zijn eigen tijd; Pred. 7 : 14; Jak. 5 : 13. Er is een tijd van treuren en een tijd van lachen, en daarnaar hebben wij ons te schikken, om daarin ook ter rechter tijd vruchten voort te brengen. Bij het vasten moeten wij acht geven op Gods wijze van doen in ons genade te betoonen: als Hij om ons treurt, moeten wij rouw bedrijven. Ook in de beschikking Zijner voorzienigheid over ons zijn er tijden, wanneer de Heere „ons roept tot geween en tot rouwklage." Evenzoo moeten wij ook acht geven op het bijzondere werk, waartoe wij geroepen zijn, Hoofdst. 17 : 21; Hand. 13 : 2.

2. Dat zij tot dien plicht geene genoegzame kracht hadden. Dit toont Hij aan door twee gelijkenissen, de eene van een' nieuwen lap laken op een oud kleed te zetten, waardoor het oud kleed slechts in stukken gescheurd zou worden, vers 16; het andere van nieuwen wijn in oude lederzakken, waardoor die lederzakken slechts bersten, vers 17. Christus' discipelen waren niet zoo goed in staat om die strenge tuchtmiddelen te verdragen, als de discipelen van Johannes en der Farizeën dit konden, waarvoor de geleerde Dr. Whitby deze reden opgeeft: Er waren onder de Joden niet alleen secten van Farizeën en Esseërs, die een zeer strenge levenswijze leidden, maar er waren ook *profetenscholen,* dikwijls gevestigd in gebergten of

woestijnen, en onder welke vele Nazireërs waren. Zij hadden ook bijzondere academiën, waarin de menschen onder strenge tucht werden gehouden. Mogelijk zijn velen van de discipelen van Johannes daaruit voortgekomen, en ook velen van de Farizeën; terwijl Christus' discipelen uit hun gewoon beroep of bedrijf genomen zijnde, aan zulk een streng Godsdienstig leven niet gewoon waren, en er ook ongeschikt voor waren, en door zulk veelvuldig vasten zouden zij voor hunne gewone werkzaamheden niet meer geschikt zijn. Sommige Godsdienstplichten zijn zwaarder en moeielijker te volbrengen dan anderen, gelijk „ongevold laken" en „nieuwe wijn. Er wordt meer inspanning van geest toe vereischt en zij zijn uiterst onaangenaam aan vleesch en bloed, zooals Godsdienstig vasten en hetgeen dat daaraan verbonden is. De beste discipelen van Christus moeten een' staat van kindsheid doormaken; al de boomen in den hof van Christus' hebben niet één en denzelfden wasdom, en al Zijne leerlingen zijn niet in dezelfde klasse, er zijn *kinderkens* in Christus en er zijn *mannen* in Christus. Bij den eisch van oefeningen van den Godsdienst heeft men op de zwakheid te letten van jonge Christenen; gelijk hunne spijze geschikt moet zijn voor hun' leeftijd, 1 Cor. 3 : 2: Hebr. 5 : 12, zoo moet ook het werk wezen, dat hun te doen wordt gegeven. Christus wilde tot Zijne discipelen niet spreken van hetgeen zij nog niet konden dragen, Joh. 16 : 12. Den eerstbeginnenden in den Godsdienst moet men niet terstond de moeielijkste plichten opleggen, opdat zij niet ontmoedigd worden. Zoodra de zorge Gods was over Zijn Israel, toen Hij hen had uitgevoerd uit Egypte, om hen niet door den weg der Filistijnen te laten gaan, Ex. 13 : 17, 18; en gelijk Jakobs zorge was over zijne kinderen en zijn vee om ze niet af te drijven, Gen. 32 : 13, zoo is Christus' zorge over de kinderkens van Zijn huisgezin en de lammeren Zijner kudde; Hij wil ze zachtkens leiden. Uit gebrek aan deze zorge worden de lederzakken dikwijls gescheurd en de wijn uitgestort; de belijdenis van menigeen loopt op niets uit vanwege die onvoorzichtigheid bij den aanvang. Er kan bij het doen een *te veel* doen zijn, men kan „al te rechtvaardig" wezen; en door de list van Satan kan dat „te veel" eene oorzaak zijn, dat hetgeen gedaan wordt *niet goed* gedaan wordt, en dus weer *ongedaan* gemaakt moet worden.

18. Als Hij deze dingen tot hen sprak, ziet, een overste kwam en aanbad Hem, zeggende: Mijne dochter is nu terstond gestorven, doch kom en leg Uwe hand op haar, en zij zal leven. 19. En Jezus opgestaan zijnde, volgde hem, en Zijne discipelen. 20. (En ziet, eene vrouw, die twaalf jaren het bloedvloeien gehad had, komende tot Hem van achteren, raakte den zoom Zijns kleeds aan. 21. Want zij zeide in zich zelve: Indien ik alleenlijk Zijn kleed aanraak, zoo zal ik gezond worden. 22. En Jezus zich omkeerende, en haar ziende, zeide: Wees welgemoed, dochter! uw geloof heeft u behouden. En de vrouw werd gezond van dezelve ure af). 23. En als Jezus in het huis des oversten kwam, en zag de pijpers en de woelende schare, 24. Zeide Hij tot hen: Vertrekt; want het dochtertje is niet dood, maar slaapt. En zij belachten Hem. 25. Als nu de schare uitgedreven was, ging Hij in, en greep hare hand; en het dochtertje stond op. 26. En dit gerucht ging uit door dat geheele land.

Wij hebben hier twee geschiedverhalen bijeengevoegd: de opwekking van Jaïrus' dochtertje en de genezing der vrouw van hare bloedvloeiing, terwijl Hij op weg was naar het huis van Jaïrus, en dat in een' tusschenzin is ingelascht in het midden van het andere, want de wonderen van Christus volgden snel op elkander; „het werk te doen van Hem, die Hem had gezonden" was Zijn dagelijksche arbeid. Hij werd geroepen om deze goede werken te doen, terwijl Hij sprak in antwoord op de vittende aanmerkingen der Farizeën, vers 18. „Als Hij deze dingen tot hen sprak", en wij kunnen wel veronderstellen, dat het eene aangename stoornis was in het onaangename werk der twisting, dat, hoewel soms noodzakelijk, een Godvruchtig mensch toch gaarne verlaten zal om het werk der barmhartigheid te gaan verrichten. Hier is:

I. Des oversten toespraak tot Christus, vers 18. Een overste," een overste van de synagoge, „kwam en aanbad Hem." „Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd?" Ja, hier was een, kerkoverste, wiens geloof het ongeloof der overige oversten veroordeelde. Deze overste had een dochtertje van twaalf jaren, dat zoo even was gestorven, en deze breuke in zijn gezin, was de reden van zijne komst tot Christus. In droefheid moeten wij tot God gaan; de dood van onze familiebetrekkingen moet ons uitdrijven tot Christus, die ons leven is; maar het is kostelijk, als *alles* ons tot Hem uitdrijft. Als ons gezin in rouw wordt gedompeld, dan moeten wij niet verbaasd nederzitten, maar, gelijk Job, ter aarde nedervallen en aanbidden. Let nu op:

1. Zijne nederigheid in zijn aanspreken van Christus. Hij is met zijne boodschap zelf tot Christus gekomen, maar zond er geen dienaar mede. Het is voor de aanzienlijkste personen geene verkleining of vernedering om persoonlijk tot den Heere Jezus te gaan, Hem, evenals aan koningen, hunne opwachting te maken. „Hij aanbad Hem", boog de knieën voor Hem, en betoonde Hem allen mogelijken eerbied. Zij, die van Christus barmhartigheid willen verkrijgen, moeten Christus eeren.

2. Zijn geloof bij de toespraak. „Mijne dochter is nu terstond gestorven", en hoewel ieder ander geneesheer thans te laat zou komen (niets is ongerijmder dan *hunne hulp in te roepen na den dood)*, komt Christus toch niet te laat; Hij is ook een geneesheer na den dood, want Hij is „de Opstanding en het Leven";

O „kom" dus „en leg Uwe hand op haar, en zij zal leven". Dit was gansch en al boven de macht der natuur — „het leven dat eens verloren is, kan niet wedergegeven worden"; maar wèl heeft Christus die macht, die „het leven heeft in zichzelven", en „levend maakt, die Hij wil". *Thans* werkt Christus op gewone wijze, *door* de natuur, en niet *tegen* de natuur, en daarom kunnen wij niet met zulk eene bede in geloof tot Hem komen. Zoolang er nog leven is, is er hoop en plaats voor het gebed; maar als onze vrienden gestorven zijn, dan is de zaak beslist; „wij zullen tot hen gaan, maar zij zullen tot ons niet wederkeeren." Maar toen Christus op aarde was, en wonderen werkte, was zulk een geloof en vertrouwen niet slechts geoorloofd, maar prijzenswaardig.

II. Christus' bereidwilligheid om aan zijn verzoek te voldoen, vers 19. Jezus stond onmiddellijk op, verliet Zijn gezelschap, en „volgde hem". Hij was niet slechts bereid te doen wat hij wenschte, door zijne dochter in het leven terug te roepen, maar hem ook ter wille te zijn om hiervoor naar zijn huis te gaan. Voorwaar! Hij heeft „tot het zaad van Jakob niet gezegd: Zoekt Mij te vergeefs". Hij weigerde den koninklijken hoveling om met hem te gaan, toen deze zeide: „Heere! kom af, eer mijn kind sterft, Joh. 4 : 48—50; maar wèl ging Hij met den overste der synagoge, die zeide: „Heere, kom en mijn kind zal leven". De verscheidenheid in Christus wijze van handelen bij Zijne wonderen moet wellicht toegeschreven worden aan de verschillende gemoedsgesteldheid der menschen, die tot Hem kwamen, want Hij, die „het hart doorgrond" kende die gemoedsgesteldheid en heeft er zich naar gericht. Hij weet wat in den mensch is, en hoe met hem te handelen.

Toen Jezus hem nu volgde, volgden ook Zijne discipelen, die Hij tot Zijne voortdurende metgezellen had gekozen. Het was niet uit praalvertoon, dat Hij hen medenam, maar opdat zij, die later de predikers zouden zijn van Zijne leer, de getuigen zouden zijn van Zijne wonderen.

III. De genezing der bloedvloeiing dier arme vrouw. Ik noem haar eene arme vrouw, niet slechts omdat haar toestand zoo beklagenswaardig was, maar omdat zij, hoewel iets hebbende in de wereld, het echter alles aan den medicijnmeester te koste had gelegd, om van hare kwaal te worden genezen, zonder ooit baat gevonden te hebben, hetgeen nog eene verergering was van haren ongelukkigen toestand, daar zij vol geweest was, en nu ledig geworden is; dat zij zich om hare gezondheid te herkrijgen had verarmd, terwijl toch hare gezondheid niet was teruggekomen. Deze vrouw was krank door eene voortdurende bloedvloeiing, twaalf jaren lang, vers 20, eene krankheid, die niet slechts de krachten ondermijnde en als verteerde, maar die haar ook volgens de wet onrein maakte en haar buitensloot van de voorhoven des Heeren; maar zij heeft haar niet belet om tot Christus te naderen. Zij wendde zich tot Christus, en heeft genade van Hem verkregen, toen Hij op weg was, om den overste te volgen, wiens dochter was gestorven, en voor wien dit nu eene groote aanmoediging en hulpe was om zijn geloof in de macht van Christus te blijven behouden. Zoo genadiglijk let Christus op het gestel en de zwakheid der geloovigen. Men lette nu op:

Het groote geloof van deze vrouw in Christus en in Zijne macht. Hare kwaal was van zulk een' aard, dat hare zedigheid haar niet toeliet om er openlijk tot Christus van te spreken om genezing te verkrijgen, zooals anderen, maar door eene bijzondere ingeving van den Geest des geloofs, geloofde zij, dat er zulk eene overvloeiende kracht der genezing in Hem was, dat het bloote aanraken van Zijn kleed haar genezen zou. Misschien ging haar geloof wel met eenige verbeeldingskracht gepaard, want er was geen voorbeeld van, dat iemand zich op zulk eene wijze tot Christus heeft gewend, tenzij zij, gelijk sommigen denken, het oog moet gehad hebben op de opwekking van den doode door de aanraking van Elisa's gebeente, 2 Kon. 13 : 21. Maar welke zwakheid van verstand daar nu ook in was, het behaagde Christus dit voorbij te zien, en de oprechtheid en kracht van haar geloof aan te nemen. Deze vrouw geloofde genezen te zullen worden, indien zij alleenlijk den zoom Zijns kleeds, het alleruiterste er van, aanraakte. Er is kracht in alles wat aan Christus behoort. De heilige olie, waarmede de hoogepriester gezalfd was, daalde neder op den zoom zijner kleederen, Ps. 133 : 2. Zulk eene volheid van genade is er in Christus, dat wij allen daaruit genade ontvangen, Joh. 1 : 16.

2. Christus' gunst jegens deze vrouw. Hij heeft Zijne genezende invloeden niet teruggehouden, (gelijk Hij had kunnen doen) maar liet aan deze schroomvallige, bedeesde lijderes toe Hem de genezing, als het ware, te ontstelen, zonder dat de omstanders het bemerkten, hoewel zij niet kon denken, dat het ook aan Hem onbekend zou blijven. En nu zou zij wel gaarne heengegaan zijn, want zij had verkregen hetgeen waarvoor zij was gekomen. Maar Christus wilde haar niet zoo laten heengaan. Hij wil niet slechts, dat in die genezing Zijne macht verheerlijkt wordt, Hij wilde ook, dat Zijne genade verheerlijkt werd in hare vertroosting en lof. De triomf van haar geloof moet haar tot lof en eer verstrekken. Hij keerde zich om, om haar te zien, en weldra bemerkte Hij haar. Het is voor nederige Christenen eene groote bemoediging, dat zij, die zich verbergen voor de menschen, aan Christus bekend zijn, die in het verborgen ziet, hoe hunne smeekingen ten hemel opgezonden worden.

Nu geeft Hij blijdschap in haar hart door dat woord: „Dochter, wees welgemoed". Zij vreesde bestraft te zullen worden, omdat zij zoo heimelijk heeft gehandeld; maar zij wordt bemoedigd. Hij noemt haar *dochter*, want Hij sprak tot haar met de teederheid van een' vader, gelijk Hij dit ook deed tot den geraakte, dien Hij „Zoon" noemde, vers 2. Christus heeft vertroostingen gereed voor de *dochteren Zions*, die bezwaard van geest zijn, zooals Hanna geweest is, 1 Sam. 1 : 15. Geloovige vrouwen

zijn de dochteren van Christus, en Hij zal ze als zoodanig erkennen. Hij zegt haar welgemoed te zijn; en zij heeft daar reden toe, indien Christus haar als dochter erkent. De vertroosting der heiligen is gegrond op hunne aanneming. Zijn bevel tot haar gericht om welgemoed te zijn, bracht vertroosting mede, gelijk Zijn woord: „Zijt genezen" gezondheid medebracht. Het is de wil van Christus, dat Zijn volk getroost zij, en het is Zijn kroonrecht om aan ontroerde harten troost te bieden. Hij „schept de vrucht der lippen, vrede." Jes. 57 : 19.

Hij eert haar geloof. Van alle genadegaven is het die, door welke Christus het meest geëerd wordt, en daarom eert Hij haar ook het meest: „Uw geloof heeft u behouden". Aldus heeft zij door haar geloof een goed getuigenis verkregen. En gelijk Christus onder alle genadegaven de genadegave des geloofs het meest eert, zoo doet Hij onder alle geloovigen de meeste eer aan hen, die het ootmoedigst zijn, zooals aan deze vrouw, die meer geloof had, dan zij dacht te hebben. Zij had reden om welgemoed te zijn, niet slechts omdat zij genezen was, maar omdat haar geloof haar had behouden; dat is: zij was in geestelijken zin genezen; die genezing was in haar gewerkt, die de vrucht is des geloofs, de vergeving van zonde en het werk der genade. Wij kunnen in onze tijdelijke zegeningen overvloedige vertroosting smaken, als zij vergezeld gaan van geestelijke zegeningen, die er mede overeenkomen. Voedsel en deksel zullen ons liefelijk en vertroostend zijn, als wij door het geloof gevoed worden met het brood des levens, en bekleed worden met de gerechtigheid van Christus. Rust en slaap zullen ons troostrijk zijn, als wij door het geloof rusten in God, en veilig wonen onder Zijne hoede. Gezondheid en voorspoed zullen ons troostrijk wezen, als door het geloof onze ziel welvaart en gezond is. Jes. 38 : 16, 17. De genezing van haar lichaam was de vrucht van haar geloof, en dat maakte haar tot eene wezenlijk gelukkige, troostrijke genezing. Zij, uit wie de duivelen uitgeworpen waren, waren geholpen door de souvereine macht van Christus, sommigen van hen door het geloof van anderen (zooals in vers 2); maar hier is het: „Uw geloof heeft u behouden". Tijdelijke zegeningen zijn ons waarlijk vertroostingen, als zij ontvangen worden op het geloof. Als wij eenigerlei genade zoeken te verkrijgen, en wij hebben er om gebeden in geloof met het oog op de belofte, en in afhankelijkheid daarvan; indien wij haar begeerden ter verheerlijking van God en met onderworpenheid aan Gods wil, en als dan ons hart er door verruimd is in geloof, liefde en gehoorzaamheid, dan kunnen wij zeggen, dat wij haar door het geloof hebben ontvangen.

IV. Den toestand, waarin Hij het huis van den overste vond, vers 23. — Hij zag „de pijpers en de woelende schare." Het huis was in gewoel en verwarring, dat is het werk van den dood in een gezin; en wellicht geven de noodige zorgen, die in zulk een tijd ontstaan, als onze dooden op betamelijke wijze van voor onze oogen begraven moeten worden, eene heilzame afleiding aan de droefheid, die anders wellicht de overhand over ons zou verkrijgen. De lieden uit den omtrek kwamen om rouwbeklag te doen over het geleden verlies, de ouders te troosten, toebereidselen te maken voor de begrafenis en deze bij te wonen, want het was onder de Joden gebruikelijk daar niet lang mede te wachten. De pijpers bevonden zich onder hen naar eene gewoonte onder de Heidenen, om met hunne treurmuziek de droefheid te verhoogen, en de klaagzangen uit te lokken van hen, die daarbij tegenwoordig waren. Aldus gaven zij dan toe aan eene hartstochtelijkheid, die van zelf reeds al te licht bovenmate sterk werd, waardoor dan eene droefheid aan den dag werd gelegd als van „dezulken, die geene hope hebben." Zie, hoe de Godsdienst hartsterking en verzachtenden troost biedt, terwijl de ongodsdienstigheid slechts bijtende middelen heeft, die het leed nog verzwaren. Het is ook mogelijk, dat deze pijpers, of fluitspelers, afleiding poogden te geven aan de smart der familie door hen te vervroolijken; maar, „als edik is op salpeter, zoo is hij, die liederen zingt, bij een treurig hart." Merk op, dat de ouders, die toch in de eerste plaats door de beproevingen werden getroffen, zwegen, terwijl de pijpers en de schare, wier geklaag en geween slechts gedwongen waren, zulk een getier maakten. De smart, die zich het luidst openbaart, is niet altijd het diepst; rivieren bruisen het sterkst, waar zij over eene ondiepe bedding vloeien. Die smart is het oprechtst, welke zich aan de opmerkzaamheid zoekt te onttrekken. Maar van dit alles wordt hier gewag gemaakt, om te toonen, dat het kind werkelijk gestorven was.

Hoe Christus al deze verwarring en luidruchtigheid bestraft heeft, vers 24. „Vertrekt," zeide Hij. Waar de droefheid naar de wereld de overhand heeft, is het wel eens moeilijk voor Christus en Zijne vertroostingen om er ingang te vinden. Aan hen, die zich verharden in hunne smart, en gelijk Rachel, weigeren vertroost te worden, moet het wezen, als zij Christus tot hunne onrustige, ontroerende gedachten hooren zeggen: „Vertrekt". Maakt plaats voor Hem, die de Vertroosting Israels is, en eene „sterke vertroosting" sterk genoeg om de verbijstering en de tyrannie van deze droefheid naar de wereld te overwinnen, zoo Hij slechts toegelaten wordt in de ziel. Hij geeft eene goede reden op, waarom zij zich zelven en elkander niet zoo moeten ontrusten: „Het dochtertje is niet dood, maar slaapt." Dit was bij uitnemendheid waar van dit kind, dat onmiddellijk tot het leven teruggeroepen zou worden. Zij was wel waarlijk dood, maar niet voor Christus, die wist, wat Hij ging doen, en besloten had haar dood slechts als een slaap te doen zijn. Er is weinig verschil tusschen den slaap en den dood, behalve in den duur er van, *welk* ander verschil er moge zijn, is slechts een droom. De dood moet slechts van korten duur zijn, en daarom is hij slechts een slaap, als eene nachtrust. Hij, die de dooden levend maakt, kan de dingen, die niet zijn, roepen, alsof zij waren, Rom. 4 : 17. Het in zekeren zin

waar van allen die sterven, inzonderheid van hen, die sterven in den Heere. De dood is een slaap. Alle natiën en alle talen zijn tot verzachting van hetgeen zoo schrikkelijk, en daarbij zoo volstrekt onvermijdelijk is, en om er zich mede te verzoenen, overeengekomen, om hem aldus te noemen. Zelfs van de goddelooze koningen wordt gezegd, dat zij „ontsliepen met hunne vaderen", en van hen, die zullen „ontwaken tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing" wordt gezegd, dat zij slapen in het stof der aarde," Dan. 12:2. Het is niet de slaap der ziel — hare werkzaamheid houdt niet op — maar de slaap van het lichaam, dat nederligt in het graf, stil en zwijgend, in duisternis en vergetelheid gehuld. De slaap is een dood van korten duur, en de dood is een langdurige slaap. Maar de dood der rechtvaardigen moet in zeer bijzonderen zin als een slaap worden beschouwd, Jes. 57 : 2. Zij ontslapen in Jezus, 1 Thess. 4 : 14; zij rusten niet slechts van den arbeid en de moeite van den dag, maar rusten in de hope van het blijde ontwaken op den morgen der opstanding, wanneer zij verfrischt en verkwikt zullen ontwaken tot een nieuw leven, ontwaken om met een rijk gewaad te worden bekleed en te worden gekroond, ontwaken om niet meer te slapen. De overdenking hiervan behoort onze droefheid te matigen bij den dood onzer betrekkingen en vrienden. „Zeg niet: zij zijn verloren, neen, zij zijn ons slechts voorgegaan. Zeg niet: dat zij zijn verslagen; neen, zij zijn slechts ontslapen; en de apostel acht het eene ongerijmdheid te denken, dat zij, die in Christus ontslapen zijn, verloren zouden zijn, 1 Cor. 15:18; „Vertrekt," geeft dus plaats aan die vertroostingen, welke het verbond der genade aanbiedt, als ontleend aan den toekomstigen staat der gelukzaligheid en der heerlijkheid, „die aan ons zal geopenbaard worden".

Zou men zich nu hebben kunnen voorstellen, dat zulk een troostwoord, komende uit den mond van den Heere Jezus, bespot zou worden? „Zij belachten Hem." Deze lieden woonden te Kapernaüm, zij kenden het karakter van Christus; zij wisten, dat Hij nooit een dwaas of onbezonnen woord had gesproken; zij waren bekend met de vele en groote werken, die Hij had gedaan; zoodat zij, indien zij al niet verstonden, wat Hij met dit woord bedoelde, ten minste in stilte den uitslag, het gevolg er van behoorden af te wachten. De woorden en werken van Christus, die niet begrepen kunnen worden, behooren daarom niet te worden geminacht. Wij moeten de verborgenheid aanbidden der Goddelijke woorden, ook dan, als zij in tegenspraak schijnen met hetgeen waarvan wij ons ontwijfelbaar zeker achten. Maar ook dit strekte ter bevestiging van het wonder; want het scheen, dat het kind zoo blijkkaar dood was, dat men het uiterst bespottelijk vond daar anders over te denken.

VI. De opwekking van het kind uit den dood door de macht van Christus, vers 25. „De schare was uitgedreven." Spotters, die lachen om hetgeen zij zien en hooren dat boven hunne bevatting is, zijn geene voegzame getuigen van de wonderwerken van Christus, waarvan de heerlijkheid niet is gelegen in praal of pracht, maar in kracht. De zoon der weduwe te Naïn, en Lazarus, werden openlijk van den dood opgewekt, maar met dit kind geschiedde het binnen's huis, want Kapernaüm, dat de mindere wonderen der genezingen had geminacht, was niet waardig om het grootere, het terugroepen tot het leven, te aanschouwen. Deze paarlen moesten niet geworpen worden voor de voeten dergenen, die ze zouden vertreden.

Christus ging in en „greep hare hand", als om haar wakker te maken en overeind te helpen, handelende naar Zijne eigene beeldspraak, waarin Hij haar had voorgesteld als slapende. De Hoogepriester, die een type was van Christus, mocht bij geene doode lichamen komen, Lev. 21 : 10, 11; maar Christus heeft doode lichamen aangeraakt. Het Levietische priesterschap laat de dooden in hunne onreinheid, en houdt zich daarom op een afstand van hen, omdat het hun geene hulp aan heeft te bieden; maar Christus, macht hebbende om de dooden op te wekken, is verheven boven de besmetting, en daarom schroomt Hij niet hen aan te raken. Hij „greep hare hand, en het dochtertje stond op". Zoo gemakkelijk, en daarbij met zooveel kracht van uitwerking, was het wonder gewrocht; niet door gebed, zooals Elia gedaan heeft, 1 Kon. 17 : 21, en Elisa, 2 Kon. 4 : 33, maar door eene aanraking. *Zij* deden het als dienstknechten, *Hij* deed het als Zoon, als God, „bij wien uitkomsten zijn tegen den dood". Jezus Christus is de Heere der zielen. Hij gebiedt ze te komen, en Hij gebiedt ze te gaan, wanneer, en zoo als, het Hem behaagt. Doode zielen worden niet opgewekt tot geestelijk leven, tenzij Christus hare hand grijpt; dit geschiedt ten dage Zijner heirkracht. Hij helpt ons opstaan, of wij blijven nederliggen.

VII. De algemeene aandacht, die aan dat wonder geschonken werd, hoewel het stil en binnen's huis was geschied, vers 26, „dit gerucht ging uit door dat geheele land; het was het algemeene onderwerp der gesprekken. De menschen hebben over Christus' wonderen meer gepraat, dan ze overwogen, of ze zich ten nutte gemaakt. En ongetwijfeld waren zij, die slechts van Christus' wonderen hebben gehoord er even verantwoordelijk voor als zij, die er ooggetuigen van zijn geweest. Hoewel wij, op zoo verren afstand van tijd levende, Christus' wonderen niet hebben gezien, zijn wij toch, wijl wij er de volkomene geloofwaardige geschiedenis van bezitten, gehouden en verplicht Zijne leer te ontvangen en aan te nemen, en „Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben."

27. En als Jezus van daar voortging, zijn Hem twee blinden gevolgd, roepende en zeggende: Gij, Zone Davids, ontferm U onzer! 28. En als Hij in huis gekomen was, kwamen de blinden tot Hem, En Jezus zeide tot hen: Gelooft gij, dat Ik dat doen kan? Zij zeiden tot Hem: Ja Heere! 29. Toen raakte Hij

hunne oogen aan, zeggende: U geschiede naar uw geloof. 30. En hunne oogen zijn geopend geworden. En Jezus heeft hun zeer strengelijk verboden, zeggende: Ziet, dat het niemand wete. 31. Maar zij, uitgegaan zijnde, hebben Hem ruchtbaar gemaakt door dat geheele land. 32. Als deze nu uitgingen, ziet, zoo brachten zij tot Hem een' mensch, die stom en van den duivel bezeten was. 33. En als de duivel uitgeworpen was, sprak de stomme. En de scharen verwonderden zich, zeggende: Er is nooit desgelijks in Israel gezien! 34. Maar de Farizeën zeiden: Hij werpt de duivelen uit door den overste der duivelen.

In deze verzen hebben wij het bericht van nog twee wonderen, die ter zelfder tijd door den Heere gewrocht zijn.

I. Het schenken van het licht der oogen aan twee blinden, vers 27—31. Christus is de Bron van licht zoowel als van leven, en, gelijk Hij zich bij het opwekken der dooden betoond heeft dezelfde te zijn, die in den beginne den mensch den adem des levens had ingeblazen, zoo betoonde Hij zich, door aan blinden het gezicht te geven, dezelfde, die in den beginne geboden geeft, dat het licht in de duisternis zou schijnen. Let nu op:

1. Het dringend, aanhoudend, bidden van deze blinden. Christus was teruggekeerd uit het huis van den overste naar Zijne eigene woning en deze blinden volgden Hem, en, gelijk bedelaars, vervolgden zij Hem met hun onophoudelijk geroep, vers 27. Hij, die zoo gemakkelijk krankheden kon genezen, zoo krachtig en zoo volkomen, en daarbij nog om niet, zal geen gebrek hebben aan patiënten. Gelijk voor andere dingen, is Hij ook vermaard als oogarts. Let nu op:

Den titel, dien deze blinden aan Christus gaven: „Gij, Zone Davids, ontferm U onzer!" De belofte, aan David geschonken, dat uit zijne lenden de Messias zou voortkomen, was welbekend, en daarom werd de Messias ook gemeenlijk „de Zone Davids" genoemd. Te dier tijd heerschte algemeen de verwachting van Zijne verschijning. Deze blinden weten, en erkennen, en roepen het uit in de straten van Kapernaüm, dat Hij gekomen is, en dat *Deze* het is; hetgeen eene verzwaring is van de dwaasheid en de zonde der overpriesters en Farizeën, die het ontkenden en Hem tegenstonden. Zij konden Hem en Zijne wonderen niet zien; maar „het geloof is uit het gehoor." Zij, die door de voorzienigheid Gods beroofd zijn van het licht der oogen, kunnen toch door Gods genade „verlichte oogen des verstands hebben", zoodat zij die groote dingen Gods onderscheiden, die voor „de wijzen en verstandigen verborgen" zijn.

Hunne bede: „Ontferm U onzer." Het was voorzegd, dat „de Zone Davids" barmhartig zou zijn, Ps. 72 : 12, 13, en in Hem schittert „de innerlijke barmhartigheid onzes Gods," Lukas 1 : 78. Welke nooden of lasten wij ook hebben, wij hebben voor hulp en ondersteuning niets méér noodig dan te deelen in de ontferming onzes Heeren Jezus. Het zij Hij ons geneest of niet geneest, indien Hij zich „onzer ontfermt", hebben wij genoeg; en wat nu de bijzonderheden in het betoon dier ontferming betreft, dat kunnen wij veilig aan de wijsheid van Christus overlaten. Deze blinden zeiden niet, ieder voor zich, „Ontferm U mijner" maar beiden zeiden voor elkander: „Ontferm U onzer." Het betaamt hun, die onder eene zelfde beproeving lijden, in te stemmen in dezelfde gebeden om hulp en uitkomst. Mede-lijders behooren mede-bidders te zijn. In Christus is genoeg voor allen.

Hun aanhouden in dit bidden; zij „volgden Hem, roepende." Het schijnt, alsof Jezus hun in het begin geenerlei aandacht schonk, want Hij wilde hun geloof beproeven. Hij wist, dat het sterk was. Hij wilde hen vurig maken in den gebede, en Zijne genezingen des te meer doen waardeeren, als zij niet altijd op het eerste woord gewerkt werden. Hij wilde ons leeren te „volharden in het gebed", „altijd te bidden", en niet „te vertragen" en hoewel de verhooring niet terstond plaats heeft, er toch naar uit te zien, haar te verwachten, de voorzienigheid te volgen, zelfs in die wegen en handelingen, waarop en waarin het schijnt, alsof zij in tegenspraak zijn met ons gebed. Christus wilde hen niet openlijk op straat genezen; want Hij wilde aan deze genezing geene ruchtbaarheid geven, vers 30. Maar toen Hij in het huis kwam, volgden zij Hem naar binnen, en kwamen tot Hem. Christus' deur is altijd geopend voor geloovige, aanhoudende bidders. Het scheen ruw en vrijpostig in hen, om Hem in het huis te volgen, toen Hij zich wenschte terug te trekken, maar zóó groot is Jezus' teederheid, dat zij niet meer vrijmoedig waren dan zij Hem welkom waren.

De belijdenis van geloof, die Christus hun toen ontlokte. Toen zij om ontferming tot Hem kwamen, vroeg Hij hun: „Gelooft gij, dat Ik dat doen kan?" Geloof is de groote voorwaarde om Christus gunst te verkrijgen. Zij, die de weldaad van Christus wenschen te verkrijgen, moeten een vast geloof hebben in Zijne macht. Wij moeten er ten volle van verzekerd wezen, dat Hij doen *kan*, wat wij wenschen, dat Hij voor ons doen zal. Zij volgden Christus, en volgden Hem roepende; maar de groote vraag is: „Gelooft gij"? De natuur kan vurigheid teweeg brengen; maar alleen genade kan geloof werken; geestelijke zegeningen worden slechts door geloof verkregen. Zij hadden hun geloof te kennen gegeven in het ambt van Christus als „Zone Davids", en in Zijne ontferming, maar nu eischt Christus ook eene belijdenis van geloof in Zijne macht. „Gelooft gij, dat Ik dat doen kan?" Christus wil, dat Hem de heerlijkheid Zijner macht zal toegeschreven worden door allen, die er het nut en voordeel van hopen te ontvangen. „Gelooft gij, dat Ik dat doen kan?" deze gunst kan schenken; het gezicht kan geven aan blinden, zoowel als geraaktheid genezen en dooden op-

wekken? Het is goed om de algemeene verzekeringen van Gods macht en goedheid toe te passen op onze bijzondere nooden en behoeften. „Alle dingen zullen medewerken ten goede", alle dingen, dus ook dit. „Gelooft gij, dat Ik dat doen kan; dat Ik niet slechts als profeet bij God kan overmogen; maar dat Ik het doen kan door Mijne eigene macht?" Dat zal dan gelijk staan met het geloof, niet slechts, dat Hij „de Zone Davids" is, maar dat Hij „de Zone Gods" is; want het is Gods kroonrecht de oogen der blinden te openen, Ps. 146: 8; en de oogen ziende te maken, Ex. 4 : 11. Job was den blinden tot oogen, Job 29 : 15; hij was hun in de plaats van oogen; maar aan de blinden oogen *geven*, dat kon hij niet. Ook ons wordt de vraag gesteld: *Gelooven wij dat Christus dat voor ons doen kan* door de kracht van Zijne verdienste en voorbede in den hemel, van Zijn' Geest en genade in het hart en van Zijne voorzienigheid en heerschappij in de wereld? In de macht van Christus te gelooven is niet slechts ons er van verzekerd te houden, maar er ons aan toe te vertrouwen, en er ons door te bemoedigen.

Op deze vraag geven zij terstond en zonder te aarzelen antwoord. Zij zeiden „Ja Heere". Hoewel Hij hen voor eene wijle in onzekerheid had gelaten, en hen niet terstond had geholpen, schreven zij dit eerlijk toe aan Zijne wijsheid, niet aan Zijne zwakheid of onmacht, maar waren nog volkomen overtuigd van Zijne macht. De schatten der genade, die weggelegd zijn in de macht van Christus, zijn „gewrocht voor degenen, die op Hem betrouwen". Psalm 31 : 20.

De genezing, die Christus in hen werkte, „Hij raakte hunne oogen aan", vers 29. Dit deed Hij om hun geloof aan te moedigen, dat Hij door Zijn uitstel beproefd had, en om te toonen, dat Hij aan blinde zielen het gezicht geeft door de werkingen Zijner genade, die het woord vergezellen, de oogen zalvende met oogenzalve; en Hij legde de genezing op hun geloof: „U geschiede naar Uw geloof". Toen zij om genezing vroegen, vroeg Hij naar hun geloof, vers 28: „Gelooft gij, dat Ik dat doen kan?" Hij vroeg niet naar hun' rijkdom, of zij in staat waren Hem voor hunne genezing te betalen; noch naar hun aanzien in de wereld, of Hij door hunne genezing in aanzien zou toenemen, maar naar hun geloof; en nu zij hun geloof hadden beleden, verwees Hij de zaak daarnaar: „Ik weet, dat gij gelooft, en de macht, in welke gij gelooft, zal ten uwen behoeve worden aangewend: U geschiede naar uw geloof." Hieruit blijkt, dat Hij de oprechtheid kende van hun geloof en het goedkeurde. Het is voor ware gelooviger een groote troost, dat Jezus Christus hun geloof kent, en er een welbehagen in heeft. Hoewel het zwak is, en anderen het niet kunnen bemerken; hoewel zij zelven maar al te zeer geneigd zijn om het in twijfel te trekken, is het Hem bekend. Zijn aandringen op hun geloof als noodzakelijk: „Indien gij gelooft, zoo ontvangt dan hetgeen waar gij om gekomen zijt." Zij, die tot Jezus gaan om hulp en redding, zullen ontvangen *naar hun geloof*, niet naar wat zij zich inbeelden, of naar hetgeen zij zeggen, maar *naar hun geloof;* dat is: ongeloovigen kunnen niet verwachten eenigerlei gunst te vinden bij God, maar ware geloovigen kunnen er van verzekerd wezen al die gunst te vinden, die in het Evangelie wordt aangeboden; en onze vertroostingen nemen af of nemen toe, al naar ons geloof zwakker of sterker is; wij zijn niet nauw in Christus, zoo laat ons dan niet nauw zijn in ons zelven.

Het bevel, dat Hij hun gaf, om deze genezing niet ruchtbaar te maken, vers 30. „Ziet, dat het niemand wete." Hij gaf hun dien last, om ons een voorbeeld te geven van die nederigheid van hart, en die zachtmoedigheid, die Hij wil, dat wij van Hem zullen leeren. In het goede, dat wij doen, moeten wij niet onzen eigen lof zoeken, maar de eere en heerlijkheid Gods. Het moet meer ons streven zijn om nuttig te wezen, dan om het bekend te laten worden, dat wij dit zijn, Spr. 20 : 6. Aldus ondersteunde Christus den regel, dien Hij had gegeven: „Laat uwe linkerhand niet weten wat uwe rechter doet." Sommigen denken, dat Christus door dit geheim te willen houden, Zijn misnoegen toonde tegen de lieden van Kapernaüm, die zoo vele wonderen hadden gezien, en toch niet geloofden. Het stilzwijgen, dat opgelegd wordt aan hen, die de werken van Christus behooren bekend te maken, is een oordeel over eene plaats of een volk, en het is rechtvaardig in Christus om de middelen ter overtuiging te onthouden aan hen, die hardnekkig in hun ongeloof willen blijven, en het licht te omhullen voor hen, die er hunne oogen voor toesluiten. Hij deed dit ook uit voorzichtigheid, ter Zijner beveiliging, want hoe meer Hij bekend gemaakt werd, hoe afgunstiger de oversten der Joden werden op Zijn toenemenden invloed op het volk. Dr. Whitby geeft nog eene andere reden op, die van groot gewicht is, waarom Christus somwijlen Zijne wonderen verborgen hield, en later ook verbood Zijne verheerlijking op den berg bekend te maken, n.l. dat Hij niet wilde toegeven aan den verderfelijken waan, die veld won onder de Joden, dat hun Messias een aardsch vorst zou zijn, en aldus aanleiding te geven aan het volk om door oproer en geweld te pogen een koninkrijk op te richten, gelijk zij ook aangeboden hebben dit te doen, Joh. 6 : 15. Maar toen na Zijne opstanding, die het volkomen bewijs was Zijner zending, Zijn geestelijk koninkrijk opgericht werd, was dit gevaar voorbij, en toen konden zijne wonderen aan alle volken bekend gemaakt worden. Hij merkt ook op, dat de wonderen, die Christus wrocht onder de Heidenen en de Gadarenen, wèl bekend gemaakt moesten worden, omdat bij dezen dat gevaar niet bestond.

Maar eere is gelijk de schaduw, die, evenals zij vliedt van hen, die haar volgen, diegenen volgt welke haar ontvluchten, vers 31. „Zij hebben Hem ruchtbaar gemaakt." Dit was eerder eene daad van ijver, dan van wijsheid of voorzichtigheid; en hoewel zij verontschuldigd kan worden, als eerlijk de eere van Christus bedoelende, kan zij toch niet gerechtvaardigd worden, daar zij tegen het bepaald bevel van Christus inging. Als wij de eere Gods

willen bevorderen, dan hebben wij wèl toe te zien, om daarbij in overeenstemming te handelen met Gods wil.

II. De genezing van een' stomme, die van den duivel bezeten was. En hier hebben wij op te merken, dat:

Zijn toestand zeer treurig was. Hij bevond zich onder de macht van den duivel in dien bijzonderen zin, dat hij onbekwaam was gemaakt om te spreken, vers 32. Zie den rampzaligen toestand van deze wereld, en hoe velerlei de beproevingen zijn der beproefden! Niet zoodra hebben wij afgedaan met *twee blinden*, of wij ontmoeten een' stomme. Hoe dankbaar behoorden wij te wezen aan God voor ons gezicht en onze sprake! Zie de boosheid van Satan tegen het menschelijk geslacht, en op hoe velerlei wijze hij dit toont. De sprakeloosheid van dezen mensch was het gevolg van zijne bezetenheid; maar het was beter, dat hij niet in staat was iets te zeggen, dan, evenals de bezetenen, van wie in hoofdst. 9 : 29 verhaald wordt, gedwongen te zijn te zeggen: Wat hebben wij met U te doen?" Van de twee is een stomme duivel beter dan een Godslasterende duivel. Als de duivel bezit neemt van eene ziel, dan wordt zij ten opzichte van veel goed tot zwijgen gebracht; zij is stom in gebed en lofzegging, waarvan de duivel een gezworen vijand is. Deze arme mensch werd gebracht tot Christus, die niet slechts hen ontving, die uit zich zelven, en gedrongen door hun eigen geloof, tot Hem kwamen, maar ook hen, die tot Hem gebracht werden door hunne vrienden, en dus kwamen door het geloof van anderen. Hoewel de rechtvaardige uit zijn geloof eeuwig zal leven, kunnen ons toch tijdelijke zegeningen geschonken worden op het geloof en de voorbede van anderen. Zij brachten hem in, juist op het oogenblik, dat de blinden het huis verlieten. Zie hoe onvermoeid Christus was in goeddoen, hoe snel het eene goede werk op het andere volgde. Schatten van genade, wondervolle genade, zijn in Hem verborgen, die onophoudelijk medegedeeld, maar nooit uitgeput kunnen worden.

Zijne genezing, die zeer plotseling was, vers 33. „Als de duivel uitgeworpen was, sprak de stomme". Christus' genezingen gaan tot den wortel, de oorzaak, der kwaal, en doen de gevolgen verdwijnen door dat de oorzaak weggenomen is. Hij opent de lippen, door Satans macht te verbreken in de ziel. In de heiligmaking maakt Hij de wateren gezond door zout te werpen in de bron. Als Christus door Zijne genade den duivel uitwerpt uit eene ziel, dan zal de stomme terstond spreken. Toen Paulus bekeerd was, heet het van hem: „Zie, hij bidt"; toen heeft de stomme gesproken.

De gevolgen dezer genezing.

„De scharen verwonderden zich", en wèl mochten zij dit; hoewel weinigen geloofden, hebben velen zich verwonderd. Het gemeene volk wordt eerder tot verbaasdheid bewogen dan tot eenigerlei andere aandoening des gemoeds. Het was voorzegd, dat het nieuwe lied, het Nieuw-Testamentische lied, wegens de wondere daden des Heeren zou gezongen worden. Ps. 98 : 1. Zij zeiden: „Er is nooit desgelijks in Israel gezien", en dus ook nooit ergens anders; want onder geen volk zijn zulke wonderen van genade geschied als onder Israel. Er waren, profeten onder Israel, die zeer vermaard zijn geweest om de wonderen, die zij gedaan hebben, maar Christus heeft hen allen overtroffen. De wonderen van Mozes hadden betrekking op Israel als volk in zijn geheel, maar Christus' wonderen geschieden aan afzonderlijke personen.

De Farizeën lasterden, vers 34. Als zij het overtuigend blijk dezer wonderen niet konden ontkennen, schreven zij ze toe aan den duivel, alsof zij door een verdrag, in samenspanning met hem, waren geschied. „Hij werpt de duivelen uit door den overste der duivelen," eene afgrijselijke gedachte; waarvan wij later meer zullen hooren, en dan tevens het antwoord, dat Christus er op geeft, Hoofdst. 12 : 25: hier zij slechts opgemerkt, hoe booze menschen en verleiders tot erger voortgaan. 2 Tim. 3 : 13, en dat is tegelijk hunne zonde en hunne straf. In hun twisten met Christus wegens Zijn vergeven van zonde, vers 3, zijn' omgang met tollenaren en zondaren, vers 11, en het niet vasten, vers 14, waren zij reeds hatelijk genoeg, maar toch hadden zij daarbij nog een schijn van vroomheid, reinheid en Godsdienstigheid; maar dit gezegde ademt niets anders dan boosheid, en valschheid, en helsche vijandschap, en dat wel in de hoogste mate; het is volstrekt en geheel duivelsch, en daarom ook volkomen terecht onvergeeflijk genoemd. Omdat het volk zich verwonderde, moeten zij iets zeggen, dat afbreuk doet aan het wonder, en dit nu was alles wat zij wisten te zeggen.

35. En Jezus omging al de steden en vlekken, leerende in hunne synagogen, en predikende het Evangelie des koninkrijks, en genezende alle ziekte en alle kwale onder het volk. 36. En Hij, de scharen ziende, werd innerlijk met ontferming bewogen over hen, omdat zij vermoeid en verstrooid waren, gelijk schapen, die geen' herder hebben. 37. Toen zeide Hij tot Zijne discipelen: De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige: 38. Bidt dan den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn' oogst uitstoote.

Dit is het slot van het voorafgaand verhaal van Christus' prediking en wonderen, vers 35; Hij „omging al de steden en vlekken, leerende en genezende." Het is hetzelfde wat wij in hoofdst. 3 : 23 gehad hebben. Dáár is het de inleiding tot het meer bijzondere verslag van Christus' prediking, hoofdst. 5, 6 en 7, en van Zijne genezingen, hoofdst. 8 en 9, en hier is het eene sierlijke herhaling er van aan het einde van de aangehaalde voorbeelden, als „het punt, dat bewezen moet worden"; alsof de evangelist wilde zeggen: „Ik hoop door de aanhaling van deze voorbeelden nu genoegzaam te hebben aangetoond, dat Christus heeft ge-

predikt en genezen, want ik heb u den voornaamsten inhoud Zijner leerredenen medegedeeld, en enkele voorbeelden van Zijne genezingen, welke gewrocht werden ter bevestiging Zijner leer: en „deze dingen zijn geschreven opdat gij gelooft." Sommigen zijn van meening, dat dit eene tweede rondreize geweest is in Galilea, en dat Hij de plaatsen nog eens bezocht, waar Hij te voren had gepredikt. Hoewel de Farizeën Hem bedilden en tegenstonden, ging Hij voort met Zijn werk; Hij „predikte het Evangelie des koninkrijks." Hij sprak hun van een koninkrijk van genade en heerlijkheid, dat opgericht stond te worden onder de regeering van een' Middelaar; dit was in waarheid een Evangelie, eene goede tijding, eene blijde boodschap van groote vreugde voor alle volken.

Bij Zijne prediking heeft Christus ook acht geslagen op kleine, onaanzienlijke steden of vlekken. Hij bezocht niet slechts de groote, rijke steden, maar de arme, afgelegen dorpen; dáár heeft Hij gepredikt, en dáár heeft Hij genezen. De zielen van hen, die in het oog der wereld tot de geringsten behooren, zijn aan Christus even dierbaar — en behooren dit ook ons te zijn — als de zielen van de rijksten en voornaamsten. Rijken en armen, burgers en boeren ontmoeten elkander in Hem. „Van Zijne gerechtigheden, bewezen aan de dorpen in Israel" moet gesproken worden, Richt. 5:11.

Hij heeft ook acht geslagen op de openbare Godsvereering. Hij „leerde in hunne synagogen", ten einde in plechtige bijeenkomsten te kunnen getuigen, zelfs als daar zeer veel verdorvenheid in was. Wij moeten „onze onderlinge bijeenkomst niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben." Hij deed dit ook om de gelegenheid te hebben van te prediken ter plaatse, waar het volk bijeenkwam, om te hooren. Zoo hebben ook de apostelen, zelfs toen de Evangelie-kerk werd gegrondvest, en Christelijke bijeenkomsten georganiseerd waren, dikwijls in de synagogen der Joden gepredikt. Het is de wijsheid der verstandigen om van het bestaande zooveel mogelijk nut te trekken.

In de tweede plaats hebben wij hier eene inleiding voor hetgeen in het volgende hoofdstuk vermeld zal worden, n.l. Zijne uitzending der apostelen. Hij gaf acht op de scharen, vers 36, niet slechts de scharen, die Hem volgden, maar die groote menigte des volks, waarvan Hij het land vervuld zag. Hij zag hoe dicht bevolkt de vlekken en steden waren welk eene groote menigte van menschen de synagogen vulden, welk eene samenstrooming van volk er was bij het openen der poorten. Zoo talrijk was deze natie thans geworden, als gevolg van Gods zegen aan Abraham.

Dit ziende, had Hij medelijden met hen, vers 36. „Hij werd immerlijk met ontferming bewogen over hen; niet om redenen van tijdelijken aard, zooals Hij medelijden had met de blinden, en lammen, en kranken, maar om geestelijke redenen; het deed Hem smartelijk aan te zien, hoe onwetend en zorgeloos zij waren. hoe zij omkwamen uit gebrek aan geestelijk inzicht. Jezus Christus is een zeer medelijdend Vriend van kostelijke zielen; zeer bijzonder wordt Hij over dezen met innerlijke ontferming bewogen. Het was medelijden met zielen, die Hem van den hemel op aarde had gebracht, en van dáár aan het kruis. Ellende is het voorwerp der barmhartigheid, en de ellende van zondigen, zich zelven verdervende zielen is de grootste ellende. Christus heeft het meest medelijden met hen, die het minst medelijden hebben met zich zelven. De meest Christelijke barmhartigheid is barmhartigheid over de zielen, en die barmhartigheid gelijkt ook het meest op de barmhartigheid van Christus.

Waardoor dit medelijden werd opgewekt. Zij waren *vermoeid,* arm, gekweld, uitgeput. Zij waren *verstrooid,* losgeraakt van elkander. „De stok samenbinders was verbroken", Zach. 11 : 14. Zij hadden hulp noodig voor hunne ziel, en er was niemand, die hun deze hulpe bood. De schriftgeleerden en Farizeën vervulden hen met ijdele denkbeelden, legden hun de lasten op van de overleveringen der ouden, haalden hen over tot allerlei misvattingen; maar op hun' plicht werden zij niet gewezen, met de strekking en den geestelijken aard der wet werden zij niet bekend gemaakt; daarom waren zij vermoeid, krachteloos. Immers, welke geestelijke gezondheid, welk leven en welke kracht kan er aanwezig zijn in zielen, die met draf of asch gevoed worden, in plaats van met het brood des levens? Die zielen zijn vermoeid, bezwijken, als er plichten volbracht, verzoekingen weerstaan, beproevingen gedragen moeten worden, omdat zij niet met het woord der waarheid gespijzigd werden. „Zij waren verstrooid gelijk schapen, die geen' herder hebben." Die uitdrukking is ontleend aan 1 Kon. 17 ; 22, en zij stelt den treurigen toestand voor van hen, die trouwe leiders derven om hen voor te gaan in de dingen Gods. Geen schepsel is meer tot dwalen geneigd dan een schaap, en *als* het dwaalt, is er geen schepsel, dat zoo hulpeloos en machteloos is, en zoo onbekwaam om den weg terug te vinden. Zondigen zielen, zijn als verloren schapen, zij hebben de zorge des herders noodig om ze terug te brengen van den dwaalweg. De leeraars, die de Joden toen hadden, gaven voor herders te zijn; maar Christus zegt, dat zij geene herders hadden, want zij waren erger dan geene herders, dwaze herders, die hen van den goeden weg nog verder afvoerden, in plaats van ze er op terug te leiden; die de kudde beroofden, in stede van haar te weiden; herders, zooals wij beschreven vinden in Jer. 23 : 1, enz. Ezech. 34 : 2, enz. De toestand van eene gemeente is zeer treurig, die òf in het geheel geene leeraar heeft, of, wat nog erger is, zulke, die slechts op eigen voordeel en gewin bedacht zijn, het „hunne zoeken, maar niet hetgeen van Christus Jezus is."

Hij wekte Zijne discipelen op om voor hen te bidden. Zijn medelijden deed Hem op middelen bedacht zijn om het welzijn dezes volks te bevorderen. Uit Lukas 6 : 12, 13 blijkt, dat Hij bij deze gelegenheid, eer Hij Zijne apostelen uitzond, zelf geruimen tijd in het gebed heeft doorgebracht. Wij behooren te bidden voor hen, met wie wij medelijden hebben. Daar Hij

nu voor hen tot God had gesproken, wendt Hij zich tot Zijne discipelen en zegt hun:

Hoe de zaak stond: „De oogst is wel groot maar de arbeiders zijn weinige." Het volk had behoefte aan eene goede prediking, maar er waren slechts weinig goede predikers. Er was veel werk te verrichten, en waarschijnlijk kon er veel goed gedaan worden, maar er was gebrek aan handen, om het te doen. Het was eene bemoediging, dat „de oogst zoo groot was." Het was niet vreemd, dat er zeer velen waren, die onderwijs behoefden, maar, wat niet dikwijls voorkomt, was, dat zij, die dit onderwijs behoefden, het ook begeerden, gretig waren om het te ontvangen. Zij, die slecht onderwezen waren, verlangden beter onderwezen te worden. De verwachting des volks was opgewekt, en er was eene beweging onder hen, die veel beloofde. Het is iets heerlijks om eene gemeente te zien, die naar eene goede prediking verlangt en haar op prijs stelt. Dan zijn de valleien bedekt met koren, en er is goede hope, dat het in de schuur gebracht zal worden. Het is een kostelijke tijd en gelegenheid, en dan behoort dubbele vlijt en zorg aangewend te worden, om dien tijd en deze gelegenheid niet te laten voorbijgaan. Dit zoo zijnde, was het betreurenswaardig, dat „de arbeiders zoo weinige waren"; dat het koren ter aarde viel en bedierf, op den grond lag te rotten uit gebrek aan maaiers. Beuzelaars waren er vele, maar arbeiders weinige. Het staat slecht met eene kerk, als het goede werk stilstaat, of slechts langzaam voortgaat uit gebrek aan goede arbeiders. Waar dit zoo is, moeten de arbeiders die er zijn, zich dubbele inspanning getroosten.

Wat nu in dit geval hun plicht was, vers 38; „Bidt dan den Heere des oogstes". Het treurig aanzien der tijden, en de droeve toestand, waarin kostbare zielen verkeeren, behooren ons op te wekken tot vurig en aanhoudend gebed. Als de dingen er zoo hopeloos uitzien, dan moeten wij des te meer bidden, en dan zullen wij ook minder klagen en minder vreezen. Wij behooren ons gebed te richten naar den tegenwoordigen nood der kerk; en wij moeten zulk een goed inzicht hebben in de tijdsomstandigheden, dat wij niet slechts weten wat Israel behoort te doen, maar ook waar Israel om moet bidden. God is „de Heere des oogstes; „Mijn Vader is de Landman." Joh. 15 : 1. Het is „de wijngaard van den Heere der heirscharen," Jes. 5 : 7. Het is voor Hem, en tot Hem, en tot Zijn' dienst en eer, dat de oogst ingezameld wordt. „Gods akkerwerk zijt gij," 1 Cor. 3 : 9. Zijne dorsching en de tarwe Zijns vloers, Jes. 21 : 10. Betreffende den oogst schikt en regelt Hij alles naar Zijn welbehagen, wanneer, en waar de arbeiders zullen werken, en ook hoe lang; en het is voor hen, die het goede wenschen voor den oogst-arbeid, zeer troostrijk te weten, dat God zelf dien arbeid bestuurt, en alles daarin ten goede zal regelen. Leeraren zijn, en behooren te wezen, arbeiders in den oogst Gods; de Evangeliedienst is een *werk*, en er moet acht op worden geslagen; het is *oogstwerk*, en dus een noodzakelijk werk; een werk waarbij alles op zijn eigen bestemden tijd moet geschieden, en het moet met naarstigheid gedaan worden; maar het is een aangenaam werk; zij „maaien met gejuich," en de blijdschap van de predikers des Evangelies wordt vergeleken met het verblijd zijn in den oogst. Jes. 9 : 2, en „die maalt, ontvangt loon"; „het loon der werklieden, die Gods akker afmaaien, zal „niet verkort worden," zooals het hunne verkort werd, Jak. 5 : 4. Het is Gods werk de arbeiders uit te zenden; Christus geeft leeraars, Efeze 4 : 11. Hij roept tot dit ambt, Hij schenkt er de gaven en bekwaamheden voor. Zij, die zich tot dezen dienst begeven zonder er toe geroepen te zijn, en er noch bekwaam, noch bevoegd toe zijn, zullen noch als arbeiders erkend worden, noch als zoodanig loon ontvangen. „Hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?" Allen die Christus liefhebben en de zielen liefhebben, moeten dit toonen door hun vurig gebed tot God, inzonderheid als de oogst groot is, dat Hij bekwamer, getrouwer, wijzer en naarstiger „arbeiders in zijn' oogst uitstoote, dat Hij de zoodanigen zal opwekken, die Hij als arbeiders zal erkennen door de bekeering van zondaren en de stichting der heiligen, hun geestkracht zal geven voor het werk, hen er toe zal roepen, en hen er in zal doen welslagen; dat hij hun wijsheid zal geven om zielen te winnen; dat Hij „arbeiders zal uitstooten", waardoor van hunne zijde tegenzin te kennen wordt gegeven om te gaan, en dat wel vanwege hunne eigene zwakheid en de verdorvenheid des volks, en den tegenstand der menschen, die pogen hen uit den oogst weg te stooten; maar wij behooren te bidden, dat alle tegenspraak van binnen en van buiten, overwonnen moge worden. Christus spoorde zijne vrienden aan om hiervoor te bidden op het oogenblik, toen Hij op het punt stond Zijne apostelen te zenden om in den oogst te arbeiden. Het is een goed teeken, dat God een' bijzonderen zegen zal geven over een volk, of eene gemeente, als Hij degenen, welke veel vermogen bij den troon der genade, opwekt om hiervoor te bidden Ps. 10 : 17. Merk voorts ook op, dat Christus dit zeide tot zijne discipelen, die als arbeiders gebruikt stonden te worden. Zij moesten dus bidden, ten eerste, dat God hen zou zenden. „Zie, hier ben ik, zend mij," Jes. 6 : 8. Eene opdracht, geschonken als verhooring van gebed, zal hoogst waarschijnlijk een goeden uitslag hebben; Paulus is een „uitverkoren vat," want „zie, hij bidt," Handelingen 9 : 11, 15. Ten tweede, dat hij ook anderen zal uitzenden. Niet slechts de gemeente, maar ook de leeraren zelf moeten bidden om toeneming van het getal der leeraren. Eigenbelang kan hen, die slechts het hunne zoeken, doen begeeren, om maar alleen te blijven (hoe minder leeraren, hoe meer leeraarsplaatsen) maar zij, die zoeken hetgeen van Christus is, begeeren meer arbeiders, opdat er meer werk zal worden gedaan, al is het ook, dat zij hierdoor op den achtergrond geraken, of in de schaduw worden gesteld.

HOOFDSTUK X.

Dit hoofdstuk is als eene bevestigingsrede, die onze

Heere Jezus heeft uitgesproken, toen Hij twaalf Zijner discipelen tot den rang en waardigheid van apostelen heeft verhoogd. Aan het einde van het vorige hoofdstuk had Hij hen en anderen opgewekt, om te bidden, dat God arbeiders zou uitzenden, en hier hebben wij de onmiddellijke verhooring van dat gebed; terwijl zij nog spreken, hoort Hij en antwoordt Hij. Waar wij, naar Christus voorschrift, om bidden, zal ons gegeven worden. Nu hebben wij hier I de algemeene opdracht die hun is gegeven, vers 1. II. De namen der personen, aan wie deze opdracht gegeven werd, vers 2—4. III. De aanwijzingen, die hun gegeven werden, en die zeer volledig waren: 1. Betreffende den dienst door hen te verrichten, hunne prediking, hun doen van wonderen; tot wie zij zich moesten wenden; hoe zij zich hadden te gedragen, en op wat wijze zij te werk moesten gaan, vers 5—15. 2 Betreffende het lijden, dat zij zullen hebben te verduren. Er wordt hun gezegd wat zij zullen hebben te lijden en van wie. Er wordt hun raad gegeven hoe te handelen als zij vervolgd worden, en zij worden aangemoedigd om goedsmoeds te zijn onder hun lijden, vers 16—42. Deze dingen, hoewel oorspronkelijk bestemd tot leiding en bestuur der apostelen, zijn van nut voor al de dienstknechten van Christus, met wie Christus is door Zijn woord, en met wie Hij altijd zal blijven tot de voleinding der wereld.

En Zijne twaalf discipelen tot zich geroepen hebbende, heeft Hij hun macht gegeven over de onreine geesten, om dezelve uit te werpen, en om alle ziekte en alle kwale te genezen. 2. De namen nu der twaalf apostelen zijn deze: de eerste, Simon, gezegd Petrus, en Andréas, zijn broeder: Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en Johannes zijn broeder; 3. Filippus en Bartholomeüs; Thomas en Mattheüs, de tollenaar; Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Lebbeüs, toegenaamd Taddeüs; Simon Kananites, en Judas Iskariot, die Hem ook verraden heeft.

Hier wordt ons gezegd wie het waren, die Christus als Zijne apostelen, of gezanten, heeft aangesteld. Zij waren Zijne discipelen, vers 1. Eenigen tijd te voren had hij hen geroepen om Zijne discipelen te zijn, Zijne onmiddellijke volgelingen en voortdurende metgezellen, en toen had Hij hun gezegd, dat zij tot visschers der menschen gemaakt zouden worden, welke belofte Hij nu vervulde. Gewoonlijk wordt eer en genade door Christus trapsgewijze geschonken; het licht daarvan zal, evenals het licht van den morgen, voortgaan en lichten tot den vollen dag toe. Dit alles geschiedde, terwijl Christus deze twaalf hield:

1. Als in een proeftijd. Hoewel Hij weet wat in den mensch is; hoewel Hij van den beginne wist wat in hen was, Joh. 6 : 70, heeft Hij toch die wijze van doen gevolgd, ten einde een voorbeeld te geven aan Zijne kerk. Daar de bediening des woords eene zaak is van groot vertrouwen, is het noodig en betamelijk, dat de menschen eerst een' proeftijd doormaken, eer hun dit ambt wordt toevertrouwd. Dat zij „eerst beproefd worden", 1 Tim. 3 : 10. Daarom moet aan niemand haastelijk de handen opgelegd worden; hij worde eerst als candidaat of proponent nauwkeurig onderzocht en nagegaan, 1 Tim. 5 : 22.

2. In een' staat van voorbereiding. Hij heeft hen geschikt gemaakt voor hun groot werk. Zij, die door Christus tot eenigerlei werk worden geroepen, worden eerst door Hem, in zekere mate, er toe bekwaam gemaakt. Hij bereidde hen er toe, door hen te roepen om met en bij Hem te zijn. De beste toebereiding voor het werk van den Evangeliedienst is Jezus te kennen en gemeenschap met Hem te oefenen. Zij, die Christus willen dienen, moeten eerst met Hem zijn, Joh. 12 : 16. Christus is niet slechts geopenbaard *aan* Paulus, maar *in* Paulus, eer deze Hem ging prediken onder de Heidenen, Gal. 1 : 16. Door de werkzaamheid van een levend geloof en de veelvuldige oefening van gebed en overpeinzing, moet die gemeenschap met Christus worden verkregen en onderhouden, welke vereischt wordt om bekwaam en bevoegd te zijn tot het werk der Evangeliebediening. Hij heeft hen ook toebereid door hen te onderwijzen; zij waren bij Hem als leerlingen ter schole, en Hij gaf hun bijzonder onderwijs, behalve nog het onderwijs, dat zij ontvingen uit Zijne openbare prediking. Hij opende hun de Schriften, en Hij opende hun verstand om de Schriften te verstaan. Aan hen was het gegeven de verborgenheid te verstaan van het koninkrijk Gods, en aan hen was die verborgenheid helder en duidelijk gemaakt. Zij, die voornemens zijn leeraren te worden, moeten eerst leerlingen zijn; zij moeten ontvangen om te kunnen geven. Zij moeten bekwaam zijn om anderen te leeren. 2 Tim. 2 : 2. Eerst moeten hun de Evangeliewaarheden zijn overgegeven, eer zij de opdracht ontvangen, om Evangeliedienaren te zijn. Aan menschen het gezag te verleenen om anderen te onderwijzen, die er de bekwaamheid niet toe hebben, is eene bespotting van God en van de kerk; het is „boodschappen te zenden door de hand van een zot," Spr. 26 : 6. Christus heeft Zijne discipelen onderwezen, eer Hij hen uitzond, Hoofdst. 5 : 2; daarna, toen Hij hunne opdracht heeft uitgebreid, heeft Hij hun ook ruimere instructies, of aanwijzingen gegeven, Hand. 1 : 3.

II. Waarin de opdracht bestond, die Hij hun gaf. „Hij riep hen tot zich," vers 1. Te voren had Hij hen geroepen, om achter Hen te komen en Hem te volgen, nu riep Hij hen tot zich, liet Hij hen toe tot inniger vertrouwelijkheid, en wilde Hij niet, dat zij zich, als tot nu toe, op een' afstand van Hem zouden houden. Zij, die zich vernederen, zullen aldus verhoogd worden. Onder de wet werd van de priesters gezegd, dat zij dichter tot God naderden dan het volk; hetzelfde kan gezegd worden van de Evangeliedienaren, zij worden geroepen om tot Christus te naderen, hetgeen een groote eer is, maar tevens iets zeer ontzagwekkends, daar zij zich moeten herinneren, dat Christus in hen, die tot Hem naderen, geheiligd wil worden. Het is opmerkelijk, dat, toen de discipelen onderwezen moesten worden, zij eigener beweging tot Christus zijn gekomen, Hoofdst. 5 : 1; maar dat Hij, nu zij geordend, dat is, tot hun ambt ingewijd moesten worden, hen tot zich riep. Het betaamt den discipelen van Christus om meer genegen te zijn zelf onderwezen te worden, dan anderen te onderwijzen. In het besef onzer eigene onwetendheid, moeten wij alle gelegenheden waarnemen om te leeren;

en in datzelfde besef moeten wij wachten op eene roeping, eene duidelijke roeping, eer wij het op ons nemen anderen te onderwijzen; want niemand behoort zich die eere aan te matigen.

Hij gaf hun macht, *exousian*, gezag, om in Zijn' naam de menschen tot gehoorzaamheid te brengen, en ter bevestiging van dat gezag, ook de duivelen tot onderwerping te brengen. Alle rechtmatig gezag is ontleend aan den Heere Jezus Christus. Hem is, zonder beperking, alle macht gegeven, en de ondergeschikte, de mindere machten, zijn door Hem verordineerd. Een deel van Zijne eer is op Zijne dienstknechten gelegd, zooals Mozes een deel van Zijne eer op Jozua heeft doen overgaan. Het is een onloochenbaar bewijs van de volheid der macht. door Christus gebruikt als Middelaar, dat Hij een deel Zijner macht kon mededeelen aan hen, die Hij in Zijn' dienst gebruikte, en hen in staat stelde, om, in Zijn' naam, dezelfde wonderen te werken, die Hij gewerkt heeft. Hij gaf hun „macht over de onreine geesten", en „om alle ziekte en alle kwale te genezen." Het doel van het Evangelie is *den duivel te overwinnen* en *de wereld te genezen*. Deze predikers werden uitgezonden, ontbloot van alle uiterlijke voordeelen om hen ingang te doen vinden; zij hadden geen' rijkdom, geene geleerdheid, geene titels of eerbewijzingen, en hun uitwendig voorkomen was niet geschikt om der wereld eerbied af te dwingen. Daarom was het noodig, dat Zij toegerust werden met eene buitengewone macht, die hen boven de schriftgeleerden verhief.

Hij gaf hun „macht over de onreine geesten om dezelve uit te werpen." De macht, die aan de dienstknechten van Christus gegeven is, is gericht tegen den duivel en zijn rijk. Als „onreine geest" werkt de duivel zoowel in dwaalleeringen, Openb. 16 : 13; als in een goddeloos en ontuchtig leven, 2 Petrus 2 : 10. En ten opzichte van die beide zaken is den Evangeliedienaars een last tegen hem opgedragen. Christus gaf hun macht hem uit te werpen uit de lichamen der menschen; maar dit was om het verderf, den ondergang aan te duiden van zijn geestelijk koninkrijk, en alle de werken van den duivel, tot welk doeleinde de Zoon des menschen geopenbaard is geworden.

Hij gaf hun macht „om alle ziekte en alle kwale te genezen". Hij machtigde hen om wonderen te doen ter bevestiging van hunne leer, om te bewijzen, dat zij uit God was: en zij moesten nuttige wonderen werken om dit helder en duidelijk te maken, te bewijzen, dat het niet alleen „een getrouw woord was", maar ook „alle aanneming waardig", dat het doel van het Evangelie is te genezen en te behouden. Velen van de wonderen door Mozes gewrocht, waren ter verwoesting; de wonderen, die Mahomed beweerde te doen, hadden praal en pracht ten doel, maar de wonderen die Christus heeft gedaan, en die Hij Zijne apostelen machtigde te doen, dienden allen tot stichting, en bewezen Hem te zijn, niet slechts de groote Leeraar en Leider, maar ook de groote Verlosser der wereld. Let op den nadruk, die hier gelegd is op de uitgebreidheid der macht, die hun gegeven is over „alle ziekte en alle kwale" zonder uitzondering zelfs van die, welke ongeneeslijk worden geacht. In de genade van het Evangelie is een balsem voor elke wond, een geneesmiddel tegen elke krankheid. Geene geestelijke krankheid, zoo kwaadaardig, of zoo ingeworteld, of er is genoegzaamheid van macht in Christus om haar te genezen. Laat dus niemand zeggen, dat er geene hope is, dat de breuke zoo groot is als de zee, en niet geheeld kan worden.

III. Het getal en de namen van hen, die deze opdracht ontvingen. Zij werden aangesteld als apostelen, dat is: boden. De woorden „engel" en „apostel" hebben dezelfde beteekenis, n.l.: *uitgezondene op eene boodschap*, of gezant. Alle getrouwe leeraren zijn door Christus gezonden, maar die het eerst, en omiddellijk door Hem gezonden waren, worden zeer bijzonder *apostelen* genoemd, zij waren de eerste staatsministers in Zijn koninkrijk. Toch was dit slechts als de kindsheid van hun ambt en bediening; maar het was „als Hij opgevaren is in de hoogte", dat Hij „sommigen tot apostelen heeft gegeven," Efeze 4 : 11. Christus zelf wordt een Apostel genoemd, Hebr. 3 : 1, want Hij was gezonden door den Vader, en alzoo heeft Hij hen gezonden, Joh. 20 : 21. De profeten werden boden Gods genoemd.

Hun aantal was twaalf, heenwijzende naar het getal der stammen Israels en de zonen van Jakob, die de aartsvaders dezer stammen zijn geweest. De Evangelie-kerk moet het Israel Gods zijn; de Joden moeten het eerst uitgenoodigd worden om zich bij die kerk te voegen; de apostelen moeten de geestelijke vaders zijn, die voor Christus een heilig zaad verwekken. Het Israel naar den vleesche moet verworpen worden vanwege zijn ongeloof: daarom zijn deze twaalf bestemd om de vaders te worden van een ander Israel. Door hunne leer zullen deze twaalf de twaalf stammen Israels oordeelen, Lukas 23 : 30. Dezen waren de twaalf sterren, die de kroon der kerk vormden, Openb. 12 : 1; de twaalf fondamenten van het nieuwe Jeruzalem, Openb. 21 : 12, 14, afgeschaduwd door het type der twaalf edelgesteenten op den borstlap van Aäron, de twaalf brooden op de tafel der toonbrooden en de twaalf waterfonteinen te Elim. Dit was de vermaarde rechtbank der gezworenen, — en om deze jury tot eene groote jury te maken, is Paulus er aan toegevoegd — die de rechtszaken had te onderzoeken tusschen den Koning der koningen en het menschelijk geslacht; en in dit hoofdstuk nu wordt hun de opdracht daartoe gegeven door Hem, aan wien „al het oordeel is overgegeven".

Hunne namen worden hier vermeld, en dit is hun eene eere, toch hadden zij meer reden zich hierin te verblijden, dat hunne namen geschreven zijn in de hemelen, Lukas 10 : 20, terwijl de hooge en machtige namen van de grooten der aarde in het stof begraven zijn.

Van sommigen dezer twaalf apostelen zegt de Schrift ons niets meer dan hun naam, zooals Bartholomeüs en Simon Kananites, en toch waren zij trouwe dienstknechten van Christus

en Zijne kerk. Alle goede en getrouwe dienstknechten van Christus zijn niet even vermaard, en hunne daden niet even bekend.

Zij worden paarsgewijze genoemd, want in het eerst werden zij twee aan twee uitgezonden, omdat twee beter zijn dan één. Zij konden elkander van dienst zijn, en hierdoor ook van meer dienst aan Christus en de zielen. Wat de een vergat, kon de ander in herinnering brengen, en uit den mond van twee getuigen zal alle woord bestaan." Drie paren van hen waren broeders: Petrus en Andreas, Jakobus en Johannes, de andere Jakobus en Lebbeüs. Onder bloedverwanten behooren vriendschap en gemeenschap aangekweekt en onderhouden te worden, en dienstbaar gemaakt aan den Godsdienst. Het is kostelijk als broeders naar het vleesch ook broeders worden door genade en deze tweeërlei banden elkander versterken.

Petrus wordt het eerst genoemd, omdat hij het eerst was geroepen; of omdat hij het voortvarendste was onder hen, en zich bij alle gelegenheden tot hun woordvoerder maakte, en ook omdat hij de apostel der besnijdenis zou zijn. Dit gaf hem echter geen macht of gezag over de anderen, ook is er niet het minste bewijs, dat hem over dezen heiligen kring van broeders oppermacht was gegeven, of dat hij zich die over hen heeft aangematigd.

Mattheüs de schrijver van dit Evangelie, is hier saamgevoegd met Thomas, vers 3, maar ten opzichte van twee zaken is hier verschil van hetgeen door Markus en Lukas bericht wordt. Markus 3 : 18; Lukas 6 : 15. Daar wordt Mattheüs het eerst genoemd, en naar die volgorde schijnt hij vóór Thomas geordend te zijn; maar hier in de lijst, die hij zelf geeft, wordt Thomas het eerst vermeldt. Het betaamt den discipelen van Christus den een den ander uitnemender te achten dan zich zelven. Dáár wordt hij alleen Mattheüs genoemd, hier, Mattheüs de tollenaar, of ontvanger van in- en uitgaande rechten, die van dit beruchte ambt geroepen werd om een apostel te zijn. Het is goed voor hen, die door Christus bevorderd zijn in eere „den rotssteen te aanschouwen, waar zij uitgehouwen zijn," dikwijls te gedenken aan hetgeen zij geweest zijn, voordat Christus hen riep, opdat dit hen nederig houde, en de genade Gods des te meer worde verheerlijkt. Mattheüs de apostel is Mattheüs de tollenaar geweest.

Simon wordt de Kananiet, of liever de Kanite, genoemd, van Kana in Galilea, waar hij waarschijnlijk was geboren; of Simon Zelotes, dat is: de ijveraar, hetgeen naar sommiger meening de beteekenis is van Kananites.

Judas Iskariot wordt altijd het laatst genoemd met het brandwerk op zijn' naam „Die Hem ook verraden heeft," hetgeen aanduidt, dat Christus van den beginne af geweten heeft, welk een nietswaardige hij was, dat hij een duivel had, en een verrader zou blijken te zijn. Toch heeft Christus hen onder de apostelen opgenomen, opdat het geene verbazing zou teweegbrengen in Zijne kerk en geene ontmoediging, indien te eeniger tijd de ergste schanddaden gepleegd worden ook in het beste gezelschap, in den voortreffelijksten kring van menschen. Er zijn zulke schandvlekken geweest in onze liefdemaaltijden, er was onkruid onder de tarwe, er waren wolven onder de schapen; maar er komt een dag van ontdekking en van afscheiding, wanneer de geveinsden ontmaskerd en verwijderd zullen worden. Het heeft noch aan het apostelschap noch aan de apostelen gedeerd, dat Judas een der twaalven geweest is, zoolang zijne boosheid niet in het licht is getreden.

5. Deze twaalf heeft Jezus uitgezonden, en hun bevel gegeven, zeggende: Gij zult niet heengaan op den weg der Heidenen, en gij zult niet ingaan in eenige stad der Samaritanen. 6. Maar gaat veel meer heen tot de verlorene schapen van het huis Israels. 7. En heengaande predikt, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. 8. Geneest de kranken; reinigt de melaatschen; wekt de dooden op; werpt de duivelen uit. Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet. 9. Verkrijgt u noch goud, noch zilver, noch kopergeld in uwe gordels: 10. Noch male tot den weg, noch twee rokken, noch schoenen, noch staf; want de arbeider is zijn voedsel waardig. 11. En in wat stad of vlek gij zult inkomen, onderzoekt, wie daarin waardig is; en blijft aldaar, totdat gij daar uitgaat. 12. En als gij in het huis gaat, zoo groet hetzelve. 13. En indien dat huis waardig is, zoo kome uw vrede over hetzelve; maar indien het niet waardig is, zoo keere uw vrede weder tot u. 14. En zoo iemand u niet zal ontvangen, noch uwe woorden hooren, uitgaande uit dat huis of uit dezelve stad, schudt het stof uwer voeten af. 15. Voorwaar zeg Ik u: Het zal den lande van Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn in den dag des oordeels, dan dezelve stad.

Hier hebben wij de instructiën, of aanwijzingen, die Christus Zijn' discipelen bij hunne uitzending heeft gegeven. Of die last hun nu in ééne onafgebroken rede was gegeven, of dat de onderscheidene bijzonderheden er van hun op verschillende tijden waren aangeduid, doet niets ter zake; in deze heeft Hij hun „bevel gegeven". Als Jakob zijne zonen zegende, wordt hiervan gesproken als „hun bevelen gegeven hebbende", en Christus heeft, Zijn' discipelen bevelen gevende, een' zegen over hen geboden. Men heeft hier te letten op:

I. Het volk, tot hetwelk zij gezonden werden. Aan deze gezanten worden de plaatsen aangewezen, waarheen zij zich moeten begeven.

Niet tot de Heidenen, noch tot de Samaritanen. Zij moeten niet gaan „op den weg der Heidenen", noch op eenigerlei weg buiten het land Israels, hoezeer zij daartoe ook in verzoeking mochten komen. Het Evangelie moet den Heidenen niet

gebracht worden, voordat de Joden geweigerd hebben het aan te nemen. Wat de Samaritanen betreft, die de nakomelingen waren van het gemengde volk, dat de koning van Assyrië in Samaria had gevestigd, hun land lag tusschen Judea en Galilea, zoodat zij het niet konden vermijden „om op den weg der Samaritanen" te gaan: maar in hunne steden mochten zij niet gaan. Christus heeft zich niet aan de Heidenen of Samaritanen willen openbaren, en daarom moeten de apostelen niet voor hen prediken. Indien het Evangelie voor eene plaats verborgen blijft, dan houdt Christus zich hierdoor voor die plaats verborgen. Deze beperking was hun slechts bij hunne eerste zending voorgeschreven, later werd hun bevolen heen te gaan „in de geheele wereld" en „alle volken" te onderwijzen.

Maar „tot de verlorene schapen van het huis Israels". Het dienstwerk onder hen had Christus zich voorbehouden, Hoofdst. 15 : 14; want Hij was „een Dienaar de besnijdenis, Rom, 15 : 8, en daarom moeten de apostelen, die slechts Zijne metgezellen en gezanten waren, zich alleen tot hen bepalen. De eerste aanbieding der zaligheid moet gedaan worden aan de Joden, Hand. 3 : 26. Christus had eene zeer bijzondere en teedere zorge *over*, en belangstelling *in* „het huis Israels", zij waren „beminden om de vaderen wil," Rom. 11 : 28. Hij zag met ontferming op hen neder als op „verlorene schapen", die Hij, als Herder terug wilde brengen van de bijwegen der zonde, waarop zij waren afgedwaald, en waar, indien zij er niet van teruggebracht werden, zij altijd zouden ronddolen, Jer. 2 : 6. Ook de Heidenen zijn als verlorene schapen geweest, 1 Petrus 2 : 25. Christus geeft hun deze beschrijving van hen, tot wie zij gezonden waren, om hen op te wekken tot ijver in hun' arbeid; zij werden gezonden tot het huis van Israel (waartoe ook zij zelven behoorden) en met wie zij niet anders konden dan medelijden hebben, en verlangend zijn om hen te helpen.

II. Den arbeid der prediking, dien Hij hun opdroeg. Hij zond hen niet uit zonder hun eene boodschap mede te geven; neen, „Heengaande, predikt", vers 7. Zij moesten reizende predikers zijn: overal waar zij kwamen, moesten zij het begin des Evangelies verkondigen, zeggende: „Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen." Niet, dat zij niets anders moesten zeggen: maar dit moest hun tekst wezen; over dit onderwerp moeten zij uitweiden. Laat de menschen weten, dat het koninkrijk van den Messias, die de Heere is van den hemel, thans stond opgericht te worden, overeenkomstig de Schriften; waaruit volgt, dat de menschen zich bekeeren moeten van hunne zonden, en ze moeten nalaten, ten einde toegelaten te worden tot de voorrechten van dit koninkrijk. In Markus 6 : 12 lezen wij: „Uitgegaan zijnde, predikten zij, dat zij zich zouden bekeeren," hetgeen de goede toepassing was dezer leer betreffende het nabij zijn van het koninkrijk der hemelen. Daarom moeten zij verwachten spoedig meer te zullen hooren van dezen lang verwachten Messias, en bereid zijn Zijne leer aan te nemen, in Hem te gelooven, en zich aan Zijn juk te onderwerpen. De prediking hiervan was als het morgenrood, dat het opgaan der zon aankondigt, zeer ongelijk aan de prediking van Jona 3 : 4, is deze prediking, die verkondigt, dat heil nabij is, „nabij degenen, die God vreezen. Goedertierenheid en waarheid ontmoeten elkander," Ps. 85 : 10, 11, dat is: „Het koninkrijk Gods is nabij"; niet zoo zeer de persoonlijke tegenwoordigheid des Konings; maar een geestelijk koninkrijk, dat opgericht staat te worden in het hart der menschen, wanneer zijne lichamelijke tegenwoordigheid er niet meer zijn zal.

Nu was dit hetzelfde wat Johannes de Dooper en Christus te voren reeds hadden gepredikt. Zulke voortreffelijke waarheden moeten den volke gedurig en telkens weder worden voorgehouden: en wanneer zij met vernieuwden ijver en liefde gepredikt en gehoord worden, dan zullen zij ook áltijd nieuw voor ons zijn. In het Evangelie is Christus „dezelfde, gisteren heden en tot in eeuwigheid," Hebr. 13 : 8. Daarna, toen de Heilige Geest was uitgestort. en de Christelijke kerk geformeerd was, is dit „koninkrijk der hemelen gekomen", waarvan nu gesproken wordt als „nabij." Maar nog steeds moet het „koninkrijk der hemelen" het onderwerp zijn van onze prediking. Nu *is* het gekomen; wij moeten den menschen zeggen, dat het tot hen is gekomen, en er hun de geboden en de voorrechten van bekend maken; en er is nog een koninkrijk der heerlijkheid, dat komen zal, en wij moeten den menschen zeggen; dat het nabij is, en hen opwekken, om dieswege „zich te benaarstigen hunne roeping en verkiezing vast te maken."

III. De macht, die Hij hun gaf om wonderen te doen ter bevestiging van hunne leer, vers 8. Toen Hij hen zond om dezelfde leer te prediken, die Hij gepredikt had, gaf Hij hun macht om haar te bevestigen door dezelfde Goddelijke zegels, die nooit op eene leugen ingedrukt konden worden. Thans, nu het koninkrijk Gods gekomen *is*, is dit niet noodig. Thans nog om wonderen te vragen, is nogmaals een fondament te leggen voor een gebouw, dat reeds opgetrokken is. De zaak beslist zijnde, en de leer van Christus genoegzaam gestaafd zijnde door de wonderen, welke Christus en Zijne apostelen hebben gewrocht, zou het wezen God te verzoeken, zoo men nu om nog meer teekenen ging vragen. Hun wordt hier bevolen:

Hunne macht te gebruiken om goed te doen, Het is niet: „Gaat heen, en verzet bergen", of: „Doet vuur van den hemel komen", maar: Geneest de kranken, reinigt de melaatschen." Zij worden uitgezonden als zegeningen; om der wereld bekend te maken, dat liefde en goedheid de geest en de gezindheid zijn van het Evangelie, dat zij kwamen prediken, en van het koninkrijk, dat hun bevolen is op te richten. Hieruit zou blijken, dat zij de dienaren waren van dien God, die goed is, en goed doet, en wiens barmhartigheden zijn over al Zijne werken": en dat de bedoeling der leer, die zij predikten, is: kranke zielen te genezen en diegenen op te wekken, die „dood waren in de zonde". Wellicht wordt daarom van het opwekken der

dooden gesproken; want hoewel wij niet lezen, dat zij vóór de opstanding van Christus iemand uit de dooden hebben opgewekt, zijn zij toch het middel geweest om velen op te wekken tot „geestelijk leven."

Zij moeten het doen „om niet"; „Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet." Zij, die de macht hadden alle krankheden te genezen, hadden hierdoor de gelegenheid zich te verrijken. Wie zou zulk eene afdoende en daarbij zoo gemakkelijke genezing niet tot elken prijs willen koopen? Daarom worden zij gewaarschuwd om van de macht, die hun gegeven is om wonderen te werken, geen gewin te maken. Zij moeten hunne genezingen *gratis*, om niet, verrichten, als een voorbeeld van den aard en het wezen van het Evangelie-koninkrijk; waarin alles, niet alleen uit genade is, maar uit vrije genade. Om niet gerechtvaardigd, uit Zijne genade, Rom. 3 : 24. Koopt geneesmiddelen „zonder geld en zonder prijs", Jes. 55 : 1. En de reden is: omdat „gij het om niet hebt ontvangen." Hun vermogen om kranken te genezen heeft hun niets gekost, en daarom moeten zij er geen wereldlijk voordeel uit trekken voor zich zelven. Simon de Toovenaar zou geen geld gebeden hebben voor de gave des Heiligen Geestes, indien hij niet gehoopt had er geld door te verkrijgen voor zich zelven; Hand. 8 : 18. De gedachte, dat Christus ons om niet goed doet, behoort ons aan te sporen om vrijgevig te zijn in het goed doen aan anderen.

IV. Hunne uitrusting voor dezen tocht. Dit is iets, dat bij de uitzending van een' gezant, die de kosten zijner zending heeft te dragen, wel in aanmerking komt. Ten dien opzichte nu:

1. Hebben zij geene zorge te dragen voor zich zelven, vers 9 en 10. „Verkrijgt u noch goed, noch zilver." Gelijk zij, van den eenen kant, uit hun arbeid geen geld of goed voor zich zelven moeten verkrijgen, zoo moeten zij, van den anderen kant, het weinige, dat zij bezitten, er niet aan te koste leggen. Dat gold hunne tegenwoordige zending, en Christus wilde hun leeren naar de regelen der menschelijke voorzichtigheid te handelen. Zij hadden nu slechts eene kleine reize te ondernemen, en moesten weldra tot hun' Meester terugkeeren; waartoe zouden zij zich dan belasten met hetgeen zij niet noodig hadden? Zij moesten ook leeren te handelen in afhankelijkheid van Gods voorzienigheid. Zij moeten leeren te leven zonder „bezorgd te zijn voor hun leven", Hoofdst. 6 : 25, en verv. Zij, die op Christus' boodschap uitgaan, hebben meer dan alle andere menschen reden om op Hem te vertrouwen voor „het brood huns bescheiden deels". Hen, die voor Hem arbeiden, zal Hij voorzeker geen gebrek laten lijden. Gelijk zij, die in Zijn' dienst zijn, onder Zijne bijzondere bescherming staan, zoo hebben zij ook recht op bijzondere voorziening in hunne behoeften. Christus huurlingen hebben „overvloed van brood"; zoolang wij trouw blijven aan God en onzen plicht, en zorg dragen om ons werk goed te doen, kunnen wij alle andere zorgen op God werpen. Jehovajireh! laat de Heere voorzien voor ons en de onzen naar Hem goeddunkt.

2. Zij konden verwachten, dat zij, tot wie zij gezonden werden, in het noodige voor hen zouden voorzien, vers 10. „De arbeider is zijn voedsel waardig." Zij moeten niet verwachten wonderdadig gevoed te worden, zoo als Elia; maar zij konden er staat op maken, dat God het hart zou neigen van hen, onder wie zij zich heen begaven, om vriendelijk voor hen te zijn en voor hen te zorgen. Hoewel zij, die het altaar dienen, niet mogen verwachten door het altaar rijk te worden, kunnen zij toch wel verwachten om er behoorlijk levensonderhoud door te hebben, 1 Cor. 9 : 13, 14. Het is betamelijk, dat hun arbeid hen onderhoudt. Leeraren zijn, en moeten wezen, arbeiders, werklieden, en die dit zijn, zijn ook hun voedsel waardig, zoodat zij niet genoodzaakt moeten worden om zich tot een' anderen arbeid te begeven ten einde daarmede hun voedsel te verdienen. Christus wilde, dat Zijne discipelen, gelijk zij hun God niet mistrouwden, ook hunne landslieden niet zouden mistrouwen door er aan te twijfelen dat zij hun het noodige tot voeding en verkwikking zouden geven. Indien gij onder hen predikt, en er naar streeft hun goed te doen, dan moet gij geene lekkernijen begeeren; God zal u hiernamaals uw loon geven.

V. Hoe zij te handelen hadden met de plaatsen, waar zij heengingen, vers 11—15. Zij gingen uit, zonder te weten waarheen, zonder genoodigd te zijn of verwacht te worden, niemand kennende, van niemand iets wetende. Het land hunner geboorte was hun als een vreemd land; welken regel hebben zij in acht te nemen; welke gedragslijn te volgen? Christus zal hen niet uitzenden zonder volledige instructiën, of aanwijzingen. Hier zijn zij:

1. Hun wordt voorgeschreven hoe zich te gedragen ten opzichte van hen, *die vreemdelingen voor hen waren;* hoe te doen:

In vreemde steden en vlekken: „In wat stad of vlek gij zult inkomen, onderzoekt, wie daarin waardig is." Er is dus verondersteld, dat er in elke plaats van de zoodanigen waren, die meer dan anderen geneigd zijn om het Evangelie en de predikers er van aan te nemen en te ontvangen, hoewel het een tijd was van algemeen bederf en afval. In de ergste tijden en de slechtste plaatsen kunnen wij in liefde hopen, dat er sommigen zijn, die zich gunstig van anderen onderscheiden, tegen den stroom oproeien, en als koren zijn onder het kaf. Er waren heiligen, die tot het huis van Nero behoorden. Onderzoekt wie waardig is, wie er zijn, die nog eenige vreeze Gods voor oogen hebben, een goed gebruik hebben gemaakt van het licht en de kennis, die zij bezitten. De besten zijn nog ver van de gunst te verdienen, die het Evangelie aanbiedt; maar van sommigen is het meer waarschijnlijk dan van anderen, dat de apostelen en de boodschap, die zij brengen, een gunstig onthaal bij hen zullen vinden, en dat zij deze paarlen niet onder hunne voeten zullen vertreden. Eene neiging tot het goede is voor de Evangeliedienaars zoowel eene bemoediging als eene vingerwijzing voor

hunne handelwijze tegenover de menschen. Er is alle hoop, dat het woord nuttig zal zijn voor hen, die reeds zoo wel gezind zijn om het te willen ontvangen, en hier en daar vindt men van dezulken. Naar de zoodanigen, niet naar de beste herbergen, moeten zij een onderzoek instellen; herbergen waren geene geschikte plaatsen voor hen, die noch geld medenamen, noch geld verwachtten te ontvangen; vers 8 en 9; maar zij moeten in particuliere woningen een onderkomen zien te vinden bij hen, die hun een goed onthaal zouden bereiden, zonder er een andere belooning voor te verwachten dan het loon eens profeten, het loon eens apostels; hun gebed en hunne prediking. Zij, die het Evangelie aannemen, moeten er de kosten voor over hebben, maar zich niet voorstellen er wereldsch gewin door te behalen. Zij moeten dus onderzoeken, niet wie rijk is, maar wie waardig is; niet wie de aanzienlijkste, maar wie de meest welgezinde is. Christus' discipelen behooren overal, waar zij komen, te vragen naar de Godvruchtigen, en met hen bekend zien te worden. Toen wij God aannamen als onzen God, hebben wij' Zijn volk aangenomen als ons volk, en gelijkgezinden zullen zich met elkander verheugen. Op al zijne reizen heeft Paulus, als er broederen waren, ze ontdekt, Hand. 28 : 14. Er ligt in opgesloten, dat, zoo zij onderzochten wie waardig waren, zij ze ook vinden zouden. Wie beter waren dan hunne naburen, zullen daar wel bekend voor hebben gestaan, zoodat ieder hun zou kunnen zeggen: „Dáár woont een eerlijk, goed en vroom man", want dat is een karakter, dat „gelijk de olie der rechterhand, roept," of zich verraadt, en het gansche huis vervult van zijn' geur. Iedereen wist, waar het huis des zieners was, 1 Sam. 9 : 18. In het huis van hen, die zij waardig bevonden, moesten zij blijven, hetgeen aanduidt, dat zij in elke stad of vlek, waar zij kwamen, slechts zóó kort moesten vertoeven, dat zij naar geen ander verblijf behoefden om te zien; ten huize, waar zij door Gods voorzienigheid het eerst geleid werden, moesten zij blijven, totdat zij die stad verlieten. Zij, die zoo dikwijls van verblijfplaats veranderen, worden met recht verdacht van slechte bedoelingen. Het betaamt den discipelen van Christus om genoegen te nemen met hetgeen zij hebben, en niet zóó veel te hechten aan hetgeen hun' smaak, of hun gemak of behaaglijkheid streelt, dat zij, zoodra daar iets aan hapert, terstond naar verandering zoeken.

In vreemde huizen. Als zij het huis gevonden hadden van iemand, dien zij waardig achtten, dan moesten zij het, binnentredende, groeten. „Weest, ten teeken uwer nederigheid, de eersten om de burgerlijke beleefdheid in acht te nemen. Acht het niet met uwe waardigheid in strijd, om u zelven in zulk een huis te noodigen, en dringt niet aan op de plichtpleging van genoodigd te worden. Groet het gezin, om het gesprek uit te lokken, en aldus uwe boodschap in te leiden." Van een gesprek over gewone zaken kunnen wij ongemerkt komen tot hetgeen nuttig en stichtelijk is. „Om te zien, of gij al of niet welkom zijt, moet gij acht geven of uwe groetenis terughoudend en koud ontvangen wordt, of wel met een warmen wedergroet wordt beantwoord. Wie uwen groet niet vriendelijk ontvangt, zal ook uwe boodschap niet vriendelijk ontvangen; want wie onbekwaam en ontrouw is in het minste, zal het ook in het groote zijn, Lukas 16 : 10. Zij moeten trachtten hun eene goede meening voor zich te geven. „Groet het gezin, opdat zij mogen zien, dat gij wel ernstig, maar niet stuursch of onvriendelijk zijt." De Godsdienst leert vriendelijk en beleefd te zijn jegens allen, met wie wij te doen hebben. Hoewel de apostelen uitgingen, gerugsteund door het gezag van den Zone Gods zelf, luiden hunne instructiën toch, dat zij, een huis binnengaande, het moesten *groeten*, maar niet, dat zij het moesten *bevelen*, „liever door de liefde te bidden" is Evangelie-manier, Filemon 9. De zielen worden eerst tót Christus getrokken met menschenzeelen, en dan blijven zij aan Hem verbonden door koorden der liefde, Hos. 11 : 4. Toen Petrus voor de eerste maal het Evangelie aanbood aan Cornelius, een Heiden, werd Petrus het eerst gegroet, Hand. 10 : 25. Want de Heidenen gingen uit naar hetgeen, waarnaar de Joden heengelokt moesten worden.

Als zij het gezin naar Godvruchtige wijze gegroet hadden, moesten zij naar de manier van den wedergroet, dien zij ontvingen, het gezin beoordeelen, en dienovereenkomstig handelen. Het oog van God is op ons gevestigd, om te zien welk onthaal vrome menschen en vrome Evangeliepredikers bij ons vinden. „Indien het huis waardig is, zoo kome uw vrede over hetzelve," en blijve er over; „maar zoo het niet waardig is, zoo keere uw vrede weder tot u", vers 13. Het schijnt mogelijk, dat zij, gevraagd hebbende naar de waardigsten, toch terecht kwamen bij hen, die niet waardig waren. Hoewel het verstandig is om naar de algemeene meening te vragen, is het toch dwaasheid om er altijd op af te gaan. Wij moeten het oordeel des onderscheids gebruiken, en uit eigen oogen zien. „De wijsheid des kloekzinnigen is, zelf zijn' weg te verstaan," Deze regel nu is gegeven.

Ten eerste: Tot geruststelling der apostelen. De gewone groet luidde: „Vrede zij u". Zooals zij dien nu gebruikten, werd hij als Evangelie aangewend; het was *de vrede Gods*, de vrede van het koninkrijk der hemelen, dien zij wenschten. Opdat zij nu geen gewetensbezwaar zouden hebben om dien zegen over allen, zonder onderscheid, uit te spreken, omdat er ook onwaardigen bij waren, dient dit om hun gewetensbezwaar weg te nemen, en zegt Christus hun, dat dit Evangeliegebed (want dat was het nu geworden) voor allen opgezonden moest worden, gelijk ook het Evangelie aan allen, zonder onderscheid moest aangeboden worden, en dat zij het dan moeten overlaten aan God, die het hart kent, en ieders waar karakter kent, wat er het gevolg van zijn zal. Indien het huis waardig is, dan zal het nut en voordeel van uwen zegen ontvangen, maar zoo niet, dan deert dit toch niet, het voordeel van uwen zegen zal niet teloor gaan, hij, de zegen, zal tot u wederkeeren, zooals Davids gebeden voor zijne

ondankbare vijanden tot hem wederkeerden, Ps. 35 : 13. Het betaamt ons liefderijk te oordeelen *over allen*, *voor allen* hartelijk te bidden, *jegens allen* beleefd en vriendelijk te zijn, want dat is *onzer;* en dan aan God over te laten welke uitwerking dit op hen zal hebben, want dat is *Zijner*.

Ten tweede: Ter hunner bestiering. „Indien het na uwen groet blijkt, dat zij waardig zijn, zoo laat hen nog verder van uw gezelschap genieten, en „zoo kome uw vrede over hen". Predikt hun het Evangelie, vrede door Jezus Christus; maar indien het anders is, indien zij u met ruwheid bejegenen, hunne deur voor u sluiten, zoo laat, voor zooveel in u is, „uw vrede tot u wederkeeren". Neemt terug wat gij hebt gezegd, keert hun den rug toe. Door dit gering te achten hebben zij zich de overigen van uwe gunsten onwaardig betoond en ze verbeurd. „Groote zegeningen worden dikwijls verbeurd door een schijnbaar klein verzuim, als het gedrag der menschen op de proef wordt gesteld. Aldus heeft Ezau zijn geboorterecht, Gen. 25 : 34, en Saul zijn koninkrijk verloren, 1 Sam. 13 : 13, 14.

Hun wordt gezegd hoe zij hebben te handelen tegenover hen, die hen weigerden te ontvangen. „Zoo iemand u niet zal ontvangen, noch uwe woorden hooren", vers 14. De apostelen zouden kunnen denken, dat zij, nu zij zulk eene leer hebben te verkondigen, en zulk eene macht hebben ontvangen om wonderen te doen ter bevestiging hunner leer, ongetwijfeld overal welkom zouden wezen, en bij iedereen een goed onthaal zouden vinden. Daarom wordt hun van te voren gezegd, dat er ook menschen zullen zijn, die hen zullen minachten, hen en hunne boodschap met versmaadheid zullen bejegenen. De beste en krachtigste predikers van het Evangelie moeten verwachten sommigen te zullen ontmoeten, die hen niet willen hooren, en hun geen teeken van achting of eerbied zullen geven. Velen stoppen hunne ooren toe ook voor het blijdste geklank, en willen „niet hooren naar de stem der belezers", hoe ervaren die ook zijn. Let daar op: „Zij zullen u niet ontvangen, noch uwe woorden hooren." Minachting van het Evangelie en minachting van de Evangeliedienaren gaan gewoonlijk samen, en beide zullen zij beschouwd worden als minachting van Christus, en dienovereenkomstig zal er mede gehandeld worden.

Nu hebben wij voor dit geval:

De aanwijzingen aan de apostelen hoe te handelen. Zij moeten „uit dat huis, of die stad uitgaan". Het Evangelie zal niet lang verwijlen bij hen, die het van zich wegdoen. Bij hun vertrek moeten zij „het stof afschudden van hunne voeten". In verfoeiing van hunne goddeloosheid, welke zoo groot was, dat zij zelfs den grond verontreinigden, waarop zij gingen, en die dus als iets onreins afgeschud moet worden. De apostelen moeten geen' omgang, geene gemeenschap met hen hebben, moeten ook zelfs het stof uit zoodanige stad niet medenemen. „Het doen der afvalligen zal mij niet aankleven," Ps. 101 : 3. De profeet mocht in Bethel noch eten noch drinken, 1 Kon. 18 : 9. Als aankondiging van toorn over hen. Het moest aanduiden, dat zij laag en vuil waren als stof, en dat God hen af zou schudden. Het stof van de voeten der apostelen, dat zij achter lieten, zal tegen hen getuigen, en als blijk en bewijs dienen, dat het Evangelie gepredikt is, Markus 6 : 11. Vergel. Jak. 5 : 3. Zie dit in beoefening gebracht, Hand. 13 : 51; 18 : 6. Zij, die God en Zijn Evangelie versmaden, zullen licht geacht worden.

Het oordeel, dat over deze verwerpers van het Evangelie wordt uitgesproken, vers 15. „Het zal den lande van Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn in den dag des oordeels," hoe goddeloos dit land ook was. Er komt een dag des oordeels, wanneer allen, die geweigerd hebben het Evangelie aan te nemen, daar rekenschap van zullen moeten geven, al is het thans ook nog zoo zeer een onderwerp van spot en scherts voor hen. Zij, die de leer niet wilden hooren, welke hen gered en verlost zou hebben, zullen het oordeel moeten hooren, dat hun ten verderve overgeeft. Tot aan dien dag is hun oordeel opgeschort. Er zijn verschillende trappen of graden van straf in dien dag. Al de smarten der hel zijn „ondraaglijk", maar sommige zullen dit in nog hoogere mate zijn dan andere, sommige zondaren zinken dieper in de hel dan andere, en worden met meerdere slagen geslagen. Het oordeel van hen, die het Evangelie verwerpen, zal in dien dag strenger en zwaarder zijn dan dat van Sodom en Gomorra. Sodom wordt gezegd de straf te dragen des eeuwigen vuurs, Judas 7. Maar die straf zal dubbel zwaar zijn voor hen, die op de groote zaligheid geen acht geven. Sodom en Gomorra waren uiterst slecht en goddeloos, Gen. 13 : 13, en hetgeen de maat hunner ongerechtigheid vol maakte, was, dat zij de engelen „niet ontvingen", die hun gezonden waren, maar hen wilden mishandelen, Gen. 19 : 4, 5. En toch zal het voor hen verdraaglijker zijn, dan voor degenen, die Christus' dienstknechten niet ontvangen en hunne woorden niet hooren. Gods toorn over hen zal heftiger en hunne eigene overdenkingen nog snijdender zijn. „Zoon gedenk!" Dat woord zal met ontzetting in de ooren klinken van hen, aan wie het eeuwige leven wel aangeboden werd, maar die liever den dood hebben verkoren. De ongerechtigheid van Israel, toen God Zijne profeten tot hen zond, is deswege voorgesteld, als grooter en tergender dan de ongerechtigheid van Sodom, Ezech. 16 : 48, 49, hoeveel te meer dan niet nu Hij hun Zijn' Zoon zond.

16. Ziet, Ik zende u als schapen in het midden der wolven; zijt dan voorzichtig gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven. 17. Maar wacht u voor de menschen; want zij zullen u overleveren in de raadsvergaderingen, en in hunne synagogen zullen zij u geeselen. 18. En gij zult ook voor stadhouders en koningen geleid worden, om Mijnentwil, hun en den Heidenen tot getuigenis. 19. Doch wanneer zij u overleveren, zoo zult gij niet bezorgd zijn, hoe of wat gij spreken zult; want het zal u in dezelve

ure gegeven worden, wat gij spreken zult. 20. Want gij zijt het niet, die spreekt, maar het is de Geest uws Vaders, die in u spreekt. 21. En de eene broeder zal den anderen broeder overleveren tot den dood, en de vader het kind, en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders, en zullen hen dooden. 22. En gij zult van allen gehaat worden om Mijn' naam; maar die volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden. 23. Wanneer zij u dan in deze stad vervolgen, vliedt in de andere; want voorwaar zeg Ik u: Gij zult uwe reis door de steden Israels niet geëindigd hebben, of de Zoon des menschen zal gekomen zijn. 24. De discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijn' heer. 25. Het zij den discipel genoeg, dat hij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heer. Indien zij den Heere des huizes Beëlzebul hebben geheeten, hoe veel te meer zijne huisgenooten. 26. Vreest dan hen niet; want er is niets bedekt, hetwelk niet zal ontdekt worden, en verborgen, hetwelk niet zal geweten worden. 27. Hetgeen Ik u zeg in de duisternis, zegt het in het licht; en hetgeen gij hoort in het oor, predikt dat op de daken. 28. En vreest niet voor degenen, die het lichaam dooden, en de ziel niet kunnen dooden, maar vreest veel meer Hem, die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. 29. Worden niet twee muschjes om een penningsken verkocht? En niet één van deze zal op de aarde vallen zonder uwen Vader. 30. En ook uwe haren des hoofds zijn allen geteld. 31. Vreest dan niet; gij gaat vele muschjes te boven. 32. Een iegelijk dan, die Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn' Vader, die in de hemelen is. 33. Maar zoo wie Mij verloochend zal hebben voor de menschen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn' Vader, die in de hemelen is. 34. Meent niet, dat Ik gekomen ben, om vrede te brengen op aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard, 35. Want Ik ben gekomen, om den mensch tweedrachtig te maken tegen zijn' vader, en de dochter tegen hare moeder, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder. 36. En zij zullen des menschen vijanden worden, die zijne huisgenooten zijn. 37. Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig. 38. En die zijn kruis niet op zich neemt, en Mij navolgt, is Mijns niet waardig. 39. Die zijne ziel vindt, zal derzelve verliezen; en die zijne ziel zal verloren hebben om Mijnentwil, zal dezelve vinden. 40. Die u ontvangt, ontvangt Mij; en die Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft. 41. Die een' profeet ontvangt in den naam eens profeten, zal den loon eens profeten ontvangen; en die een' rechtvaardige ontvangt in den naam eens rechtvaardigen, zal den loon eens rechtvaardigen ontvangen. 42. En zoo wie een van deze kleinen te drinken geeft alleenlijk een beker koud waters, in den naam eens discipels, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon geenzins verliezen.

Al deze verzen hebben betrekking op het lijden van Christus' dienstknechten in hun arbeid; hun wordt hier geleerd dit lijden te verwachten, er zich op voor te bereiden, en tevens hoe zij het moeten dragen, en hoe zij onder alles toch met hun werk moeten voortgaan. Dit deel der leerrede reikt verder dan tot hunne tegenwoordige zending; want wij lezen niet, dat zij eenigerlei groote moeielijkheid hadden ontmoet of vervolging hadden te verduren, zoolang Christus met hen was, ook waren zij toen niet in staat die te verdragen, maar hier wordt hun voorzegd welke benauwdheden over hen komen zullen, als na de opstanding van Christus, hunne opdracht uitgebreid zal worden, en het koninkrijk der hemelen, dat nu nabij was, dan gekomen zal zijn. Zij dachten toen aan niets anders dan aan uitwendige praal en macht; maar Christus zegt hun, dat zij meer lijden hebben te wachten dan waartoe zij tot heden nog geroepen waren; dat zij tot gevangenen zullen worden gemaakt, als zij verwachten vorsten te zullen worden. Het is goed, dat ons gezegd wordt welke benauwdheden over ons komen zullen, teneinde hierop verdacht te wezen en er ons naar in te richten, en niet te roemen, alsof wij ons losmaakten, terwijl wij ons nog slechts aangorden.

Wij vinden hier dus I: Voorzeggingen van benauwdheid en moeite; en II: Raad en vertroosting hieromtrent.

I. Voorzeggingen van moeite en benauwdheid, die de discipelen in hun' arbeid zullen ondervinden. Christus voorzag hun lijden, zoowel als Zijn eigen lijden; en toch wil Hij, dat zij voort zullen gaan, gelijk Hij ook zelf voortgaat; en Hij heeft het hun voorzegd, niet alleen opdat die benauwdheden hen niet onverwacht zouden treffen en hun geloof niet zouden schokken, maar opdat zij er, als vervulling eener voorzegging, eene bevestiging in zouden vinden voor hun geloof.

Hij zegt hun wat zij te lijden zullen hebben en van wie.

1. *Wat zij te lijden zullen hebben:* zeer harde dingen, voorwaar! want: „Ziet, Ik zende u als schapen in het midden der wolven," vers 16. En wat kan eene kudde van arme, hulpelooze onbewaakte schapen verwachten in het midden van een' troep hongerige wolven? Wat anders dan gekweld en verscheurd te worden? Gods volk, en inzonderheid Zijne Evangeliedienaren,

zijn als schapen onder hen, die van een' tegenovergestelden aard en neiging zijn; zij zijn aan hen blootgesteld, en over het algemeen zijn zij hun eene gemakkelijke prooi. Het scheen onvriendelijk van Christus om hen bloot te stellen aan zooveel gevaar, hen, die alles verlaten hadden, om Hem te volgen. Maar Hij wist, dat de heerlijkheid, die weggelegd is voor Zijne schapen, als zij in den grooten dag aan Zijne rechterhand zullen gesteld worden, eene genoegzame vergoeding zal wezen voor hun lijden, zoowel als een overvloedig loon voor hunne diensten. Zij zijn *als schapen in het midden der wolven*, dat is ontzettend; maar het is Christus, die hen zendt, en dat is troostrijk, want Hij, die hen zendt, zal hen beschermen en ondersteunen. Maar opdat zij het ergste zouden weten, zegt Hij hun in bijzonderheden wat zij hebben te wachten.

Zij moeten verwachten gehaat te worden, vers 22, „Gij zult van allen gehaat worden om Mijnen naam", dat is de wortel van al het overige, en het is een zeer bittere wortel. Zij, die door Christus worden bemind, worden door de wereld gehaat, gelijk als die door het hof gezegend worden, gevloekt worden door het land. *Indien de wereld Christus zonder oorzaak heeft gehaat*, Joh. 15 : 25, dan is het niet te verwonderen, dat zij ook hen haat, die Zijn beeld dragen, en Zijne belangen dienen. Wij haten wat weerzinwekkend is, en zij zijn als „aller afschrapsel geworden", 1 Cor. 4 : 13. Wij haten wat schadelijk is, en zij worden geacht „de beroerders des lands" te zijn; 1 Kon. 18 : 17, en de kwelgeesten hunner naburen, Openb. 11 : 10. Het is smartelijk gehaat te worden, en het voorwerp te zijn van zooveel onmin en kwaadwilligheid; maar het is: „Om Uws naams wil," dat, gelijk het de ware reden van dien haat is — *welke* andere reden er ook voor wordt opgegeven —, ook eene ware vertroosting is voor hen, die alzoo gehaat worden. Het is voor eene goede zaak, en zij hebben een goeden Vriend, die met hen deelt in dien haat.

Zij moeten verwachten gevangen genomen te worden als kwaaddoeners. Hunne rustelooze boosheid is eene boosheid, die onweerstaanbaar is, en zij zullen niet slechts *pogen*, maar er in *slagen* u over te leveren in de raadsvergaderingen, vers 17, 18, voor de vrederechters. Onder schijn van wet en gerechtigheid wordt dikwijls aan goede, vrome menschen zeer veel kwaads gedaan. „Ter plaatse des gerichts, aldaar was goddeloosheid," goddeloosheid die vervolgt, Pred. 3 : 16. Zij moeten leed verwachten, niet slechts van de lagere rechtbanken en rechters, maar van stadhouders en koningen, van de hooge overheid. Voor hen gebracht te worden onder zoo zware beschuldigingen, als die gewoonlijk tegen Christus' discipelen ingebracht werden, was ontzettend en gevaarlijk; want „Des konings gramschap is als het brullen eens jongen leeuws". Die voorzegging vinden wij herhaaldelijk vervuld in de Handelingen der Apostelen.

Zij moeten verwachten gedood te worden, vers 21. Zij zullen hen overleveren tot den dood, tot den dood met praal en plechtigheid, als hij zich het meest als „koning der verschrikking" toont. De boosheid der vijanden gaat zoo ver, dat zij hun dit schrikkelijke aandoen; het is naar „het bloed der heiligen", dat zij dorsten. Het geloof en de lijdzaamheid der heiligen zijn zoo onwankelbaar, dat zij dit verwachten; „noch houd ik mijn leven dierbaar voor mijzelven". In Zijne wijsheid laat Christus dit toe, daar Hij weet hoe van het bloed der martelaren het zegel der waarheid en het zaad der kerk te maken. Door dat deze edele schare „hun leven niet liefgehad hebben tot den dood" is Satan overwonnen, en is het koninkrijk van Christus ten zeerste bevorderd, Openb. 12 : 11. Zij werden ter dood gebracht als misdadigers — zoo hebben de vijanden het bedoeld — maar in waarheid en werkelijkheid als offers; Filipp. 2 : 17; 2 Tim. 4 : 6; als brandoffers, drankoffers der eere voor God, en om Zijne zaak en waarheid.

Te midden van dat lijden moeten zij verwachten gebrandmerkt te worden met de hatelijkste en schandelijkste benamingen en dat hun karakter op het zwartst wordt voorgesteld. In deze wereld zouden de vervolgers zich schamen, als zij hen, die zij aldus als wilde dieren vervolgen, niet eerst als wilde dieren hadden voorgesteld, hen niet in zulke zwarte kleuren hadden geschilderd, dat er hunne wreedheid door gerechtvaardigd scheen. Het slechtste van al de slechte karakters hun toegedicht, wordt hier genoemd; zij noemen hen Beëlzebul, dat is bij den naam van den overste der duivelen, vers 25. Zij stellen hen voor als de leiders en voorvechters van de belangen van het koninkrijk der duisternis, en daar ieder denkt den duivel te haten, pogen zij hen gehaat en verachtelijk te maken bij het gansche menschdom. Zie, en verbaas u te zien, hoe de wereld bedrogen wordt. Satans gezworen vijanden worden voorgesteld als zijne vrienden; de apostelen, die het rijk des duivels omverwierpen, werden duivelen genoemd. Aldus hebben zij niet slechts „van hen geëischt" — dat is beschuldigd van — „wat zij niet wisten", maar van hetgeen zij verafschuwden, en tegenstonden. Satans gezworen dienaren daarentegen werden geacht zijne vijanden te zijn, en nooit doen zij ijveriger en met meer gevolg zijn werk, dan wanneer zij voorwenden tegen hem te strijden. Zeer dikwijls zullen zij, die den duivel het naast verwant zijn, hem als vader voorstellen van anderen, en zij, die hem op de kleederen van anderen schilderen, hebben zelven hem als heer en meester in hun hart. Het is goed, dat de dag komt, wanneer (gelijk hier in vers 26 volgt) hetgeen verborgen is, openbaar zal worden.

Dit lijden wordt hier voorgesteld door zwaard en verdeeldheid, vers 34 en 35. „Meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen, tijdelijken vrede en uitwendige welvaart. Zij dachten, dat Christus gekomen is, om aan al Zijne volgelingen rijkdom en macht in de wereld te geven; „Neen", zegt Christus: „Ik ben niet gekomen met het oogmerk hun *vrede* te geven; van *vrede* in den hemel kunnen zij verzekerd wezen, maar niet van *vrede* op aarde." Christus is gekomen om ons *vrede* te geven met

God, *vrede* in onze conscientie, *vrede*, met onze broederen; maar „in de wereld zult gij verdrukking hebben." Diegenen hebben een verkeerd begrip van het Evangelie, die denken, dat zij door hun belijden er van gevrijwaard zullen zijn tegen verdrukking en benauwheid in deze wereld, integendeel door hunne belijdenis worden zij daar juist aan blootgesteld. Als de geheele wereld Christus wilde aannemen, dan zou daar een algemeene *vrede* het gevolg van wezen, maar terwijl er even velen zijn, die Hem verwerpen (en dezen zijn niet alleen „de kinderen dezer wereld", maar ook „het zaad der slang,") moeten de kinderen Gods, die uit de wereld geroepen zijn, verwachten de vruchten hunner vijandschap te zullen ervaren.

Verwacht geen *vrede, maar het zwaard.* Christus is gekomen om „het zwaard des woords" te geven, waarmede Zijne discipelen strijden tegen de wereld, en dit zwaard heeft overwinningen behaald, Openb. 6 : 4; 19 : 21; en *het zwaard der* vervolging, waarmede de wereld strijdt tegen de discipelen. En daar het zwaard des woords den vervolgeren „het hart heeft doen barsten", Hand. 7 : 54; en daar het getuigenis der getuigen van Christus hen gepijnigd heeft, Openb. 11 : 10, heeft dit zwaard der vervolging wreed en bloedig werk verricht. Christus zendt dit Evangelie, dat de aanleiding is, dat dit zwaard wordt getrokken, en daarom kan men zeggen, dat Hij dit zwaard zendt. Hij doet Zijne kerk in een' toestand van lijden komen ter beproeving en tot lof der genade Zijns volks, en om de mate der zonden hunner vijanden vol te doen worden.

Verwacht geen' vrede, maar verdeeldheid, vers 35. „Ik ben gekomen om den mensch tweedrachtig te maken". Deze uitwerking van de prediking des Evangelies ligt niet aan het Evangelie, maar aan hen, die het niet aannemen. Wanneer sommigen het woord Gods gelooven en anderen het niet gelooven, dan zal het geloof der eersten hen veroordeelen, die niet gelooven, en daarom koesteren dezen wrok en vijandschap tegen hen, die gelooven. De heftigste en onverzoenbaarste veeten zijn altijd ontstaan uit verschil in den Godsdienst; geene vijandschap zoo groot als de vijandschap van vervolgers, geene vastberadenheid en onverzettelijkheid zoo groot als die der vervolgden. Aldus zegt Christus aan Zijne discipelen wat zij zullen te lijden hebben; en het was hard wat Hij hun zeide; indien zij dit konden dragen, konden zij alles dragen. Christus heeft trouw en eerlijk met ons gehandeld door ons het ergste te zeggen, wat wij in Zijn' dienst hebben te wachten, en Hij wil, dat wij even trouw en eerlijk zullen zijn met ons zelven, door neder te zitten en de kosten te overrekenen.

Hun wordt hier gezegd van wie, en door wie, zij deze harde dingen te lijden zullen hebben. Voorwaar! de hel zelve moet losgelaten zijn, en de duivelen, die wanhopige geesten, welke aan de groote zaligheid deel noch lot hebben, moeten in het vleesch zijn verschenen, de menschelijke gedaante hebben aangenomen, eer zulke hatelijke en hatende vijanden gevonden konden worden van eene leer, waarvan de inhoud en strekking was „een welbehagen in menschen" en de „verzoening der wereld met God". Neen — wie zou het gelooven? — al die boosaardigheid jegens de predikers van het Evangelie komt voort uit hen, aan wie zij de zaligheid kwamen verkondigen. Aldus „haten bloedgierige lieden den vrome, maar de oprechten zoeken zijne ziel" Spr. 29 : 10. Daarom wordt de hemel zoo tegengestaan op aarde, omdat de aarde zoo zeer onder de macht is der hel, Efeze 2 : 2.

Die hardheden moeten Christus' discipelen lijden. Van de menschen, vers 17. „Wacht u voor de menschen; gij zult het noodig hebben op uwe hoede te zijn zelfs tegen hen, die met u van dezelfde natuur zijn" — zoo groot is de verdorvenheid en de ontaarding dier natuur, dat „de mensch een wolf is voor den mensch"; listig en vol slim overleg als menschen, maar wreed en barbaarsch als dieren en gansch ontbloot van hetgeen men menschelijkheid noemt.

Vervolgingswoede en vijandschap verkeerende menschen in wilde dieren, ja in duivelen. Te Efeze heeft Paulus gevochten met beesten in de gedaante van menschen 1 Cor. 15 : 32. Het is wel een zeer treurige toestand, waartoe de wereld gekomen is, wanneer de beste vrienden, die zij heeft, zich moeten wachten voor de menschen. Het verzwaart de benauwdheid en het verdriet van Christus' lijdende dienstknechten, dat die benauwdheden over hen gebracht worden door hen, die „been zijn van hun been", uit dezelfden bloede zijn gemaakt. In dit opzicht zijn vervolgers erger dan dieren, dat zij hunne eigene soort aanvallen. „Zelfs wilde beren komen met elkander overeen." Het is smartelijk als „menschen tegen ons opstaan," Ps. 124, van wie wij bescherming en medegevoel konden verwachten; *menschen*, niets meer: bloote *menschen*, en geene heiligen; „natuurlijke menschen, 1 Cor. 2 : 14; menschen „die van de wereld zijn", Ps. 17 : 14. Heiligen zijn meer dan *menschen*, zij zijn gekocht uit de menschen" en daarom worden zij door hen gehaat. De menschelijke natuur, is, als zij niet geheiligd is, de slechtste natuur der wereld na die der duivelen. *Zij zijn menschen*, derhalve ondergeschikte, afhankelijke stervende schepselen; *zij zijn menschen*, doch, zij zijn *slechts* menschen, Ps. 9 : 20, en „Wie zijt gij, dat gij vreest voor den mensch, die sterven zal?" Jes. 51 : 12. „Wacht u voor de menschen", dat is, zegt Dr. Hammond, wacht u voor hen, met wie gij bekend zijt, de menschen van het Joodsche sanhedrin, die Christus verworpen hebben, 1 Petr. 2 : 4.

Van de belijdende menschen, die „eene gedaante van godzaligheid" hebben en pronken met den godsdienst. In hunne synagogen zullen zij u geeselen. In hunne synagogen, de plaats hunner Godsdienstige bijeenkomsten, en waar zij kerkelijke tucht oefenen, zoodat zij het geeselen van Christus' dienaren beschouwden als eene Godsdienstige handeling. Paulus is vijf maal in hunne synagogen gegeeseld, 2 Cor. 11 : 24. Onder schijn van ijver voor Mozes

waren de Joden de heftigste vervolgers van Christus en het Christendom, en zij schreven die vervolgingswoede op rekening van hun' Godsdienst. Christus discipelen hebben veel te lijden gehad van gemoedelijke vervolgers, die hen geeselden in hunne synagogen, hen uitwierpen en doodden, en dachten daarmede Gode een' dienst te doen Joh. 16 : 2 en zeiden: „Dat de Heere heerlijk worde," Jes. 66 : 5; Zach. 11 : 4, 5. Maar het is er zoo verre van daan, dat, integendeel, de synagoge door de vervolging ontwijd en ontheiligd wordt.

Van de aanzienlijken en van hen, die met gezag zijn bekleed. De Joden hebben hen niet slechts gegeeseld — dit was het uiterste waartoe het weinigje macht, dat hun nog overgebleven was, reikte; maar als zij zelven niet verder konden gaan, dan leverden zij hen over in de macht der Romeinen, zooals zij met Christus gedaan hebben, Joh. 18 : 30. „Gij zult ook voor stadhouders en koningen geleid worden," vers 18, die meer macht hebbende, ook in staat zijn om meer kwaad te doen. Stalhouders en koningen ontleenen hunne macht aan Christus, Spr. 8 : 15; en behoorden Zijne dienaren te zijn; de beschermers en voedstervaders Zijner kerk; maar dikwijls gebruiken zij hunne macht tegen Hem, rebelleeren zij tegen Christus, en zijn zij de verdrukkers Zijner kerk. „De koningen der aarde stellen zich op", tegen Zijn koninkrijk, Ps. 2 : 1, 2; Hand. 4 : 25, 26. Het is dikwijls het lot geweest van vrome menschen de grooten der aarde tot vijanden te hebben.

Van alle menschen, vers 22. „Gij zult van allen gehaat worden," van alle slechte menschen, want die vormen het meerendeel der menschheid, „want de geheele wereld ligt in het booze". Zóó weinigen zijn er, die de rechtvaardige zaak van Christus liefhebben, erkennen en beschermen, dat wij kunnen zeggen, dat de vrienden er van door alle menschen worden gehaat: „zij zijn allen afgeweken" en zoo is het, dat zij „mijn volk opeten," Ps. 14 : 3, 4. Zoo ver nu de afval van God gaat, zoo ver gaat ook de vijandschap tegen de heiligen; soms schijnt zij meer algemeen dan op andere tijden, maar iets van dit gif huist in het hart van al „de kinderen der ongehoorzaamheid." De wereld haat u, want zij „verwondert zich achter het beest", Openb. 13 : 3. Allen menschen zijn leugenaars en dus haters van de waarheid.

Van die hunner eigene maagschap. „De eene broeder zal den anderen broeder overleveren tot den dood" vers 21. Vanwege die zaak zal „de mensch tweedrachtig zijn tegen zijn vader"; ja zelfs zullen zij van de zwakkere kunne, die meer teeder van aard zijn, toch vervolgsters en vervolgden worden. De vervolgende dochter zal tegen de geloovige moeder zijn, waar, naar men toch zou denken, natuurlijke genegenheid en kinderlijke plicht den twist zouden voorkomen of tenminste spoedig doen eindigen. Geen wonder dus, zoo „de schoondochter is tegen de schoonmoeder"; waar onverschilligheid en koudheid van liefde zoo dikwijls naar eene gelegenheid zoekt tot twist, vers 35. Over het algemeen zullen zij „des menschen, vijanden worden, die zijne huisgenooten zijn" vers 36. Zij, die zijne vrienden behoorden te wezen, zullen in woede tegen hem ontstoken zijn, omdat hij het Christendom heeft omhelsd, en inzonderheid omdat hij het blijft aankleven, als het tot vervolging komt, en dan zullen zij zich tegen hem bij de vervolgers voegen. De sterkste banden van bloedverwantschap en plicht zijn dikwijls verbroken door de vijandschap tegen Christus en Zijne leer. Zóó groot is de macht geweest van het veroordeel tegen den waren Godsdienst, en ijver voor den valschen godsdienst, dat, alles wat den mensch heilig en dierbaar moest zijn, aan deze Molochs geofferd werd. Zij, die woeden tegen den Heere en Zijne gezalfden, verscheuren zelfs deze banden, en werpen zelfs deze touwen van zich, Ps. 2 : 2, 3. De bruid van Christus heeft harde dingen te verduren van de kinderen harer moeder", Hoogl. 1 : 6. Van dezulken te lijden is smartelijker. Niets is zoo vlijmend: „Gij zijt het, o mensch, mijn gelijke, Ps. 55 : 13, 14 [1]); en de vijandschap van de zoodanigen is gewoonlijk het meest onvermurwbaar en onverzoenlijk; „Een broeder is wederspanniger dan eene sterke stad," Spr. 18 : 19. De geschiedenis der martelaren, zoowel uit den ouden als uit den nieuwen tijd, zijn vol van voorbeelden hiervan. Omtrent die geheele zaak blijkt het, dat „allen, die Godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, vervolgd zullen worden," en dat wij moeten verwachten „door vele verdrukkingen in te gaan in het koninkrijk Gods".

II. Met deze voorzeggingen van lijden hebben wij hier tevens voorschriften en raadgevingen en ook vertroosting voor een tijd van beproeving. Hij zendt hen uit, en stelt hen bloot aan gevaar, voorzeker, maar wél gewapend met instructiën en bemoedigingen, geschikt om hen te ondersteunen in deze beproevingen en hen door te helpen. Letten wij op hetgeen Hij zegt:

1. Bij wijze van raad en leiding in verschillende dingen.

„Zijt voorzichtig, gelijk de slangen," vers 16. „Gij moogt dit zijn" (aldus wordt dit door sommigen verstaan, dus als vergunning of toelating) „Gij moogt zoo omzichtig wezen als gij wilt, mits gij ook oprecht zijt, gelijk de duiven." Het moet echter veeleer als voorschrift of gebod aangemerkt worden, ons die wijsheid aanbevelende van den voorzichtige, die zijn' weg verstaat, hetgeen ten allen tijde nuttig is, maar inzonderheid in tijden van lijden. „Zijt dan," omdat gij blootgesteld zijt als schapen onder de wolven, „voorzichtig gelijk de slangen"; niet voorzichtig of slim als vossen, wier list bestaat in anderen te bedriegen; maar als slangen, wier wijsheid slechts bestaat in zich zelven te verdedigen, en op hare veiligheid bedacht te zijn. De discipelen van Christus worden gehaat en vervolgd als *slangen*, men legt het toe op hun verderf en ondergang, en daarom hebben zij ook de wijsheid of voorzichtigheid van slangen noodig. Het is de wil van Christus, dat zijn volk, Zijne dienstknechten, zoo zeer blootgesteld zijnde aan de rampen dezer

1) Naar de Engelsche overzetting.

wereld, als zij gewoonlijk zijn, zich niet noodeloos aan gevaar blootstellen, maar alle goede en wettige middelen zullen aanwenden voor hunne bewaring en veiligheid. Christus heeft ons van deze voorzichtigheid een voorbeeld gegeven, Hoofdst. 21 : 24, 25; 22 : 17, 18; Joh. 8 : 6, 7; behalve nog, dat Hij vele malen aan de handen Zijner vijanden was ontkomen, totdat Zijne ure was gekomen. Zie ook een voorbeeld van Paulus' voorzichtigheid; Hand. 23 : 6, 7. Voor de zaken van Christus moeten wij los wezen van het leven en al deszelfs gemak en genot; maar er toch niet roekeloos mede zijn. Het is de voorzichtigheid der slang haar kop te beveiligen, opdat die niet vermorzeld worde, hare ooren toe stoppen, ten einde niet te hooren naar de stem des belezers, Ps. 58:5, 6 en eene schuilplaats te zoeken in de spleten der rotsen, en hierin kunnen wij voorzichtig wezen, gelijk de slangen. Wij moeten voorzichtig zijn en ons niet zelf moeielijkheden op den hals halen; voorzichtig, zoodat wij zwijgen in booze tijden, en geen aanstoot geven, zoo wij het kunnen vermijden.

„Weest oprecht gelijk de duiven." Weest zachtmoedig en nederig, en kalm; niet slechts moet gij niemand leed doen, maar ook tegen niemand slecht gezind zijn. Weest zonder galle, zooals de duiven zijn; dit behoort met het vorige voorschrift altijd gepaard te gaan. Zij worden uitgezonden onder de wolven; daarom moeten zij voorzichtig zijn als slangen; maar zij worden uitgezonden als schapen; en daarom moeten zij oprecht zijn gelijk de duiven. Wij moeten voorzichtig zijn om ons zelven niet te benadeelen; maar toch eerder ons zelven dan iemand anders; wij moeten de oprechtheid, het argelooze, der duif gebruiken om twintig beleedigingen te dragen, veeleer dan de list van de slangen aan te wenden om ééne enkele beleediging aan te doen of te willen wreken. Het moet de voortdurende zorge zijn van alle discipelen van Christus, om onschuldig en argeloos te zijn in woord en daad, inzonderheid met het oog op de vijanden, in welker midden zij zijn. Wij hebben behoefte aan duivengezindheid, als wij ons door roofvogels omringd zien, zoodat wij ze noch uittarten, noch ons door hen laten uittarten. David verlangde naar de vleugelen eener duive, om ver weg te vlieden, waar hij mocht blijven, veeleer dan naar de vleugelen eener valk. De Geest daalde neder op Christus gelijk eene duive; en alle geloovigen deelen in den Geest van Christus, hebben de gezindheid der duive, geneigd tot liefde, en niet tot krijg.

„Wacht u voor de menschen," vers 17. „Weest steeds op uwe hoede, en vermijdt gevaarlijk gezelschap; geeft acht op hetgeen gij zegt en doet; en verlaat u niet al te sterk op de trouw van wie het ook zij; vertrouwt niet op een' vriend, ja zelfs niet op uwe huisvrouw," Micha 7 : 5. Het betaamt de Godvruchtigen voorzichtig te zijn, want ons wordt geleerd „af te laten van den mensch". Wij leven in zulk eene ellendige wereld, dat wij niet weten wien te vertrouwen. Sedert onze Meester door een Zijner eigene discipelen verraden werd met een' kus, moeten wij ons altijd „wachten voor de menschen," of voor valsche broederen.

„Zijt niet bezorgd, hoe of wat gij spreken zult," vers 19. „Als gij voor de overheid gebracht wordt, gedraagt u betamelijk, maar kwelt u niet met de gedachte hoe of op wat wijze gij zult spreken om vrijgelaten te worden. Uwe gedachten moeten u dan tot voorzichtigheid leiden, maar zij moeten u niet kwellen of ontrusten; laat die zorge op den Heere gewenteld worden, zoowel als de zorge „voor hetgeen gij zult eten of drinken. Bevlijtigt u niet om fraaie woorden te gebruiken, ten einde u aangenaam bij hen te maken; geene vreemdsoortige uitdrukkingen, geene vernuftige gezegden en fraai gebouwde volzinnen, die slechts dienen om aan eene slechte zaak een' schoonen glimp te geven; het goud eener goede zaak heeft geen verguldsel noodig. Groote bezorgdheid geeft vrees te kennen voor uwe zaak, alsof zij niet duidelijk genoeg voor zich zelve sprak. Gij weet op welken grond gij staat, en dan zullen de gepaste woorden en uitdrukkingen wel van zelf komen." Nooit heeft iemand voor stadhouders en koningen beter gesproken, dan de drie strijders voor de waarheid, die niet bezorgd waren hoe of wat zij zouden spreken: „O Nebucadnezar, wij hebben niet van noode u op deze zaken te antwoorden"; Dan. 3 : 16. Zie ook Ps. 119:146. De discipelen van Christus moeten meer zorge hebben om *wel te doen* dan om *wel te spreken;* hoe hunne oprechtheid te *bewaren,* dan haar te *bewijzen. Ons leven, niet onze roemende woorden,* is onze beste verantwoording.

„Wanneer zij u dan in deze stad vervolgen, vliedt in de andere" vers 13. Verwerpt dus hen, die u en uwe leer verwerpen, en beproeft of niet anderen u en haar zullen ontvangen en aannemen. „Weest aldus bedacht op uwe veiligheid". Bij dringend gevaar mogen en moeten de discipelen van Christus zich in veiligheid stellen door de vlucht, wanneer God in Zijne voorzienigheid hun eene deur ter ontkoming opent. Wie vlucht, kan later wederom strijden. Het is geene lafhartigheid als de krijgsknechten van Christus het strijdperk verlaten, mits zij hunne vlag niet verlaten; zij mogen het *gevaar* uit den weg gaan, hoewel zij niet uit den weg mogen gaan van hun *plicht.* Let op Christus' zorge voor Zijne discipelen, door plaatsen voor hen te voorzien, waarheen zij konden vlieden; het zóó geregelende, dat de vervolging niet overal tegelijk woedt; maar als de eene stad te heet is voor hen, is er eene andere met eene koele schaduw, en waar Hij voor „een weinig tijds hun een heiligdom is", eene gunst, die gebruikt en niet gering geacht moeten worden; doch steeds onder het beding, dat geene zondige. onwettige middelen ter ontkoming gebruikt worden, want dan is het geene deur, die God geopend heeft. Wij hebben voor dezen regel vele voorbeelden in de geschiedenis van Christus en van de apostelen, voor welker toepassing in bijzondere gevallen wijsheid en oprechtheid ons moeten leiden.

Vreest dan hen niet, vers 26, want zij kunnen slechts het lichaam dooden, vers 28. Het is de plicht en het belang van Christus' discipelen om

zelfs de grootsten of machtigsten hunner tegenstanders niet te vreezen. Zij, die waarlijk God vreezen, behoeven den mensch niet te vreezen, behoeven zelfs voor de grootste ramp of benauwdheid niet bang te wezen. „De siddering des menschen legt een' strik", een verwarrenden strik, die onzen vrede stoort, een strik, die ons in zonde doet vervallen, en daartegen moet gewaakt, gestreden en gebeden worden. Hoe moeielijk de tijden ook zijn, hoe woedend en geweldadig de vijanden en hoe dreigend de gebeurtenissen, toch behoeven wij niet te vreezen; „wij zullen niet vreezen, al veranderde de aarde hare plaats", terwijl wij zulk een goeden God hebben, zoo goed eene zaak, en „zoo goed eene hope door genade".

Ja, dit is spoedig gezegd, maar als de proef genomen wordt, dan zijn rad en pijniging, kerkerholen en galeien, de bijl van den beul of de galg, vuur en brandstapel schrikkelijke dingen, die ook het kloekmoedigste hart kunnen doen sidderen en terugdeinzen, inzonderheid wanneer het duidelijk is, dat dit alles door een paar schreden achterwaarts ontweken zou kunnen worden. Ten einde ons dus te versterken tegen deze verzoeking hebben wij hier:

Een goede reden tegen deze vreeze, ontleend, aan de beperktheid van de macht der vijanden: *zij dooden het lichaam*, dat is het uiterste, waartoe hunne woede kan genaken. Tot hiertoe kunnen zij gaan, indien God het hun toelaat, maar niet verder. *De ziel kunnen zij niet dooden*, noch haar schaden, en de ziel is de mensch. Hieruit blijkt, dat de ziel niet, gelijk sommigen meenen, bij den dood insluimert, noch ontbloot is van gedachten en gewaarwordingen, want dan zou het dooden van het lichaam ook het dooden wezen van de ziel. De ziel wordt gedood, als zij wordt gescheiden van God en Zijne liefde, welke haar leven is, en dan is zij tot een vat des toorns gemaakt. Dit nu is buiten hun bereik. Benauwdheid, verdrukking en vervolging kunnen ons scheiden van geheel de wereld, maar zij kunnen geene scheiding maken tnsschen ons en God, kunnen niet veroorzaken, dat wij Hem niet liefhebben, of door Hem niet worden bemind, Rom. 8: 35, 37. Indien wij dus meer zorge hadden over onze ziel, als zijnde ons kostbaarst juweel, dan zouden wij minder bevreesd zijn voor de menschen, daar zij ons dit juweel niet kunnen ontrooven. Zij kunnen slechts het lichaam dooden, dat toch weldra van zelf zou sterven, niet de ziel, welke in weerwil van hen zich blijft verheugen in de genieting van haar God. Slechts het omhulsel kunnen zij verpletteren. Een Heiden heeft hiermede een' tyran getrotseerd: „Gij kunt het omhulsel van Anaxarchus mishandelen; maar Anaxarchus zelf kunt gij niet schaden." De parel van groote waarde blijft onaangeroerd.

Een goed middel wordt ons hier gegeven tegen deze vreeze, en dat is: God te vreezen. „Vreest hem, die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel." Merk op, ten eerste, dat de hel de verwoesting, het verderf is, beide van ziel en lichaam, niet van beider *zijn*, maar van beider *welzijn*. Zij is het verderf van den geheelen mensch; als de ziel verloren is, is ook het lichaam verloren. Zij hebben te zamen gezondigd; het lichaam was de verleider der ziel tot zonde, en het werktuig in de zonde; en zij moeten eeuwiglijk te zamen lijden. Ten tweede. Dit verderf komt voort uit de macht van God: Hij is machtig te verderven; het is een verderf „van de heerlijkheid Zijner macht." 2 Thess. 1 : 9. Hij wil daarin „Zijne macht bekend maken", niet slechts zijne macht om het vonnis uit te spreken, maar zijne macht om het ten uitvoer te leggen, Rom. 9 : 22. Ten derde: daarom moet God zelfs door de beste heiligen in de wereld gevreesd worden. „Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de menschen om „voor hem te schrikken". 2 Cor. 5 : 11; Ps. 33 : 8. Indien „de sterkte Zijns toorn is, „naardat Hij is te vreezen", dan moet Hij ook „naardat Zijn toorn is, gevreesd worden," Ps. 90 : 11. Als Adam in den staat der onschuld, verschrikt was door eene bedreiging, dan moet geen discipel van Christus denken, dat hij door geene heilige vreeze in toom moet worden gehouden. „Welgelukzalig is de mensch, die geduriglijk vreest," De God van Abraham wordt na diens dood, de „Vreeze" genoemd „van Izak", die nog leefde. Gen. 31 : 42, 53. De vreeze Gods en van Zijne macht, in de ziel heerschende, zal een krachtig tegengift wezen tegen de vreeze voor den mensch. Het is beter onder het misnoegen te vallen van geheel de wereld, dan onder het misnoegen Gods, en daarom, gelijk het op zich zelf volstrekt recht is, zoo is het ook voor ons het veiligste „God meer te gehoorzamen dan den mensch," Hand. 4 : 19. Zij, die vreezen voor den mensch, die sterven zal, vergeten den Heere, die hen gemaakt heeft; Jes. 51 : 12, 13; Neh. 4 : 14.

„Hetgeen Ik u zeg in de duisternis, zegt het in het licht," vers 27. „Welk gevaar gij ook loopt, gaat voort met uw werk van het eeuwig Evangelie te verkondigen; dat is uw werk, doet het. Het doel der vijanden is niet slechts *U* te verderven, maar tevens *dat* te onderdrukken, en dus, wat er ook het gevolg van moge zijn, verkondigt *dat*. Zegt hetgeen Ik u zeg". Wat de apostelen ons overgeleverd hebben, is hetzelfde wat zij van Jezus Christus hebben ontvangen, Hebr. 2 : 3. Zij zeiden wat Hij hun gezegd had, *al* wat Hij hun gezegd had, en niets anders. Deze gezanten ontvingen hunne instructiën in het verborgen, in de duisternis, in het oor, in gelijkenissen. Christus heeft vele dingen openlijk gesproken en in het verborgen niets, dat daarmede in strijd was, Joh. 18 : 20. Maar de bijzondere instructiën, die Hij Zijn' discipelen gegeven heeft na Zijne opstanding van de dingen, die het koninkrijk Gods aangaan, werden in het oor gesproken, Hand. 1 : 3, want toen heeft Hij zich nooit openlijk vertoond. Maar zij moeten hunne boodschap in het openbaar overbrengen, in het licht en op de daken, want de leer des Evangelies gaat allen aan; Spr. 1 : 20, 21; 8 : 23. Daarom: „Die ooren heeft, die hoore." De eerste aanduiding van het toelaten der Heidenen in de kerk, geschiedde op een dak, Hand. 10 : 9. Er is geen enkel deel

van Christus' Evangelie, dat, om welke redenen ook, verborgen behoeft te worden; „al de raad Gods" moet bekend gemaakt worden, Hand. 20 : 27. Hoe gemengd de schare ook moge zijn, het Evangelie moet haar duidelijk en ten volle verkondigd worden.

2. Bij wijze van vertroosting en bemoediging. Daar wordt hier veel van gezegd, en toch weinig genoeg, in aanmerking genomen de vele hardheden, die zij zullen ondervinden in den loop hunner Evangeliebediening, en hunne tegenwoordige zwakheid, die zoo groot was, dat zij, zonder eene krachtige ondersteuning, zelfs het vooruitzicht van zulk eene behandeling nauwelijks konden dragen. Daarom toont Christus hun waarom zij goedsmoeds moeten zijn. Hier is dan een woord, dat inzonderheid hunne tegenwoordige zending betreft, vers 23. „Gij zult uwe reis door de steden Israels niet geëindigd hebben, of de Zoon des menschen zal gekomen zijn." Zij moesten prediken, dat het koninkrijk van den Zoon des menschen, den Messias, nabij was; zij moesten bidden: „Uw koninkrijk kome", en nu zullen zij hunne reis door de steden Israels niet volbracht hebben, als biddende, en aldus predikende, voordat dit koninkrijk zou gekomen zijn in de verhooging van Christus en de uitstorting des Geestes. Het was hun eene vertroosting, dat hetgeen zij zeiden vervuld zou worden. Zij zeiden: de Zoon des menschen staat te komen, en ziet: Hij komt: Christus zal het woord Zijner boden bevestigen, Jes. 44 : 26. Dat het *weldra* vervuld zou worden. Het is eene zaak van vertroosting voor de arbeiders van Christus, dat hun arbeidstijd kort, en weldra voorbij zal zijn; de huurling heeft zijn dag, in eene kleine wijle zullen het werk en de strijd vervuld zijn. Dat zij dan tot hooger eer bevorderd zullen worden. „Als de Zoon des menschen komt, zullen zij aangedaan zijn met kracht uit de hoogte." Thans zijn zij uitgezonden als boden, maar na nog een weinig tijds zal hunne opdracht worden uitgebreid; dan zullen zij als gevolmachtigden uitgezonden worden in de geheele wereld.

Hier zijn ook vele woorden, die betrekking hebben op hun werk in het algemeen, en de moeielijkheden en benauwdheden, die zij er in zullen ondervinden. En het zijn *goede, troostrijke woorden.*

Dat hun lijden zal zijn tot eene getuigenis tegen hen en de Heidenen, vers 18. Als de Joodsche kerkelijke vergaderingen u overleveren aan de Romeinsche stadhouders, om u ter dood te doen brengen, dan zal uw voortgejaagd worden van den eenen rechterstoel naar den anderen, u helpen om uw getuigenis des te meer bekend te maken, u de gelegenheid geven, om het Evangelie te brengen tot de Heidenen, zoowel als tot de Joden; ja gij zult juist door het lijden, dat u wordt aangedaan, getuigen in hunne tegenwoordigheid en tegen hen. Gods volk, en inzonderheid zijne Evangeliedienaren, zijn Zijne getuigen, Jes. 43 : 10; niet slechts in hun werk van *doen*, maar ook in hun werk van *lijden*. Van daar dat zij martelaars genoemd worden — *getuigen* voor Christus, dat Zijne waarheden van ontwijfelbare zekerheid en waardij zijn, en, getuigen zijnde voor Hem, zijn zij getuigen tegen hen, die Hem en Zijn Evangelie tegenstaan. Gelijk het lijden der martelaren getuigt voor de waarheid van het Evangelie, dat zij belijden, zoo getuigt het ook tegen de vijandschap van hunne vervolgers, en op beiderlei wijze is het een getuigenis tegen hen, en zal als blijk en bewijs voorgebracht worden in den grooten dag, wanneer de heiligen de wereld zullen oordeelen. En de reden van het vonnis zal wezen: „Voor zooveel gij dit aan hen gedaan hebt, hebt gij dat Mij gedaan." Indien nu hun lijden een getuigenis is, hoe blijmoedig behooren zij het dan niet te dragen!

Dat zij bij alle gelegenheden Gods bijzondere tegenwoordigheid zullen smaken en de onmiddellijke hulpe van Zijn' Heiligen Geest, inzonderheid wanneer zij geroepen worden om hun getuigenis af te leggen voor stadhouders en koningen; „Het zal u in dezelve ure gegeven worden", zegt Christus, „wat gij spreken zult. Christus' discipelen waren gekozen van uit het dwaze der wereld; zij waren ongeletterde, onwetende mannen, en daarom konden zij terecht hunne eigene bekwaamheid mistrouwen, inzonderheid als zij voor grooten en aanzienlijken moesten verschijnen. Toen Mozes tot Faraö werd gezonden, klaagde hij: „Ik ben geen man wèl ter tale". Ex. 4 : 10. Toen Jeremia tot profeet over het koninkrijk was gesteld, kwam hij met de tegenwerping: „Ik ben jong", Jer. 1 : 6, 10. In antwoord nu hierop wordt hun hier ten eerste beloofd, dat „het hun gegeven zal worden" niet eenigen tijd te voren, maar „*in diezelve ure* wat zij zullen spreken". Zij zullen spreken „voor de vuist", en toch zoo gepast, alsof het te voren bestudeerd was. Als God ons roept om voor Hem te spreken, dan kunnen wij er vast op aan, dat Hij ons leeren zal wat te zeggen, zelfs in de moeielijkste en meest moedbenemende omstandigheden, In de tweede plaats wordt hun hier verzekerd, dat de gezegende Geest voor hen zal spreken. „Gij zijt het niet, die spreekt, maar het is de Geest uws Vaders, die in u spreekt", vers 20. Zij waren in zulke omstandigheden niet aan zich zelven overgelaten. God nam zich hunner aan; Zijn Geest der wijsheid sprak *in* hen, gelijk somtijds Zijne voorzienigheid op wondervolle wijze *voor* hen gesproken heeft, zoodat zij door die beiden: Gods Geest en Gods voorzienigheid, in de consciëntie hunner vervolgeren zelven openbaar werden als hetgeen zij waren. God gaf hun bekwaamheid, niet alleen om gepast en ter zake te spreken, maar ook te spreken met heiligen ijver. Dezelfde Geest, die hen ondersteunde op den kansel, ondersteunde hen voor den rechterstoel. Het kan niet anders, of zij moeten welslagen in hunne verantwoording, die zulk een' Voorspraak hebben, en tot wie God zegt, gelijk Hij tot Mozes gezegd heeft, Ex. 4 : 12: „Ga henen, Ik zal met uwen mond zijn" en met uw hart.

Dat „die volstandig zal blijven tot het einde, zal zalig worden." Hier is het troostrijk te bedenken, ten eerste, dat er aan al deze moeielijkheden een

einde zal komen; zij kunnen lang duren, maar zullen niet eeuwig duren. Christus heeft zich hiermede vertroost, en dat kunnen Zijne volgelingen ook; „Die dingen, die van Mij geschreven zijn, hebben een einde, Lukas 22 : 37. Een geloovig vooruitzien op het einde van onze benauwdheden, kan zeer nuttig zijn om er ons onder te steunen. „De vermoeiden van kracht rusten, als de boozen ophouden van beroering" Job 3 : 17. God zal geven het einde en de verwachting, Jer. 29 : 11. De moeielijkheden en wederwaardigheden kunnen ons bezwarend en verdrietig zijn, als de dagen eens daglooners; maar, geloofd zij God, zij zijn niet eeuwigdurend. Ten tweede, dat zij, zoolang zij duren, *verduurd* kunnen worden; gelijk zij niet *eeuwig* zijn, zijn zij ook niet *ondraaglijk*. Zij kunnen verdragen worden, *ten einde toe*, omdat de lijders er onder gesteund, en door „de eeuwige armen" gedragen zullen worden. Naar onze dagen zal onze kracht wezen, 1 Cor. 10 : 13. Ten derde: voor allen, die volstandig blijven tot het einde, zal de eeuwige zaligheid het loon wezen. Het weer is stormachtig, en de weg is vuil en modderig, maar de aangename gewaarwording van 't huis te komen vergoedt alles. Een geloovig zien op de kroon der heerlijkheid is in alle eeuwen de troost en hartsterking geweest van de lijdende heiligen, 2 Cor. 4 : 16, 17, 18; Hebr. 10 : 34. Dit is niet slechts eene aanmoediging voor ons, om te verdragen, maar ook als eene aansporing, om *te verdragen tot het einde*. Zij, die slechts verdragen *voor eene wijle*, en in tijden van verzoeking afvallen, hebben te vergeefs geloopen, en verliezen alles wat zij hadden gewonnen; maar zij, die volharden, en zij alleen, zijn zeker van den prijs. Zijt getrouw tot den dood, en dan zult gij de kroon des levens ontvangen.

Welke harde behandeling de discipelen van Christus ook zullen ondervinden; het is niet méér dan wat hun Meester te voren ondervonden heeft, vers 24 en 25. „De discipel is niet boven den meester" waarom zij niet moeten aarzelen het geringste werk te doen, bijv. elkanders voeten te wasschen, Joh. 13 : 16. Hier wordt dit aangevoerd als eene reden, waarom zij ook onder het zwaarste lijden niet moeten wankelen. Zij worden herinnerd aan dit gezegde in Joh. 15 : 20. Het is een spreekwoordelijke uitdrukking: „Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer," en daarom moet hij ook niet verwachten, dat het hem beter gaan zal dan zijn heer. Jezus Christus is onze Meester, onze Leeraar, en wij zijn Zijne discipelen om van Hem te leeren; Hij is onze Meester om ons te bevelen, en wij zijn Zijne dienstknechten om Hem te gehoorzamen. Hij is de Meester, of Heer des huizes, *oikodes potês*, Hij is oppermachtig in de kerk, die Zijn huisgezin is. Jezus Christus, onze Heere en Meester, heeft eene zeer harde behandeling ondervonden van de wereld. Zij noemden Hem Beëlzebul, den vliegengod, de naam van den overste der duivelen, met wien zij zeiden, dat Hij in verbond was. Het is moeielijk te zeggen, waarover men zich hier het meest moet verwonderen: over de boosheid der menschen, die aldus Christus scholden en mishandelden, of over het geduld van Christus, die zich aldus heeft laten mishandelen; dat Hij, die de God der heerlijkheid was, gebrandmerkt zou worden als de vliegengod; de Koning Israels, als de god van Ekron; de Vorst des lichts en des levens, als de overste van de machten des doods en der duisternis; dat Satans grootste Vijand en Verderver, gesmaad was als zijn bondgenoot, en dat Hij toch zulk tegenspreken der zondaars verdragen heeft. Als wij nadenken over de mishandeling, die Christus van de wereld heeft ondervonden, dan moet dit ons er toe leiden hetzelfde te verwachten en er ons op voorbereiden, ten einde het geduldig te dragen. Laten wij het niet vreemd achten, dat zij, die Hem hebben gehaat, om Zijnentwil ook Zijne volgelingen haten; het ook niet hard vinden, indien zij, die Hem weldra gelijkvormig gemaakt zullen worden in de heerlijkheid. Hem thans gelijkvormig gemaakt worden in Zijn lijden. Christus heeft den bitteren beker het eerst gedronken, laten ook wij hem drinken. Zijn dragen van het kruis heeft het kruisdragen voor ons gemakkelijk gemaakt.

Dat er „niets bedekt is, hetwelk niet ontdekt zal worden, vers 26. Wij verstaan dit; ten eerste: Van de ontdekking, of openbaring, van het Evangelie voor geheel de wereld. „Maakt het bekend, vers 27, want het zal bekend gemaakt worden. De waarheden, die nu, als geheimenissen, verborgen zijn voor de kinderen der menschen, zullen allen bekend gemaakt worden aan alle volken, in hunne eigene talen", Hand. 2 : 11. „Alle de einden der aarde zullen zien het heil onzes Gods". Het is voor hen, die Christus' werk doen, eene groote bemoediging, dat het een werk is, dat gedaan *zal* worden. Het is een ploeg, dien God voorspoedig door den akker zal laten gaan. Of: Ten tweede: Van het aan het licht komen, der onschuld van Christus' lijdende dienstknechten, die Beëlzebul genoemd worden. Hun waar karakter wordt thans op hatelijke wijze onder valsche kleuren voorgesteld; maar *hoe* bedekt hunne onschuld en voortreffelijkheid thans ook zijn, zij zullen ontdekt worden. Soms geschiedt dit in groote mate reeds in deze wereld, als de gerechtigheid der heiligen door volgende gebeurtenissen zal voortkomen als het licht. Evenwel, het zal bovenal geschieden in dien grooten dag, wanneer hunne heerlijkheid geopenbaard zal worden aan de geheele wereld, aan engelen en menschen, voor wie zij thans een schouwspel zijn geworden, 1 Cor. 4 : 9. Al hun smaad zal afgewenteld zijn, en hunne genadegaven en verdiensten, die nu *bedekt zijn, zullen dan ontdekt worden*, 1 Cor. 4 : 5. Het is voor het volk van God onder de lastering en smaad der menschen eene oorzaak van vertroosting, dat er eene opstanding zal zijn van *namen* zoowel als van lichamen, wanneer, op den laatsten dag, „de rechtvaardigen zullen blinken als de zon". Laten de dienstknechten van Christus Zijne waarheden getrouwelijk openbaren, en het dan aan Hem overlaten, om ter bestemder tijd hunne oprechtheid aan het licht te brengen.

Dat de voorzienigheid Gods over de heiligen bijzonder ervaren wordt in hun lijden, vers

29—31. Het is goed de toevlucht te nemen tot onze eerste beginselen, inzonderheid tot de leer van Gods algemeene voorzienigheid, die zich uitstrekt over alle schepselen en al hunne handelingen, tot zelfs de kleinste en geringste. Het licht der natuur leert ons dit, en het is troostrijk voor alle menschen en inzonderheid voor Godvruchtige menschen, die, in het geloof, dezen God hun' Vader kunnen noemen, en over wie Hij eene teedere zorge en in wie Hij eene zoo groote belangstelling heeft. Zie hier:

Ten eerste: hoe de voorzienigheid Gods zich uitstrekt over alle schepselen, zelfs de kleinste en geringste, *de muschjes*, vers 29. Deze diertjes zijn van zoo weinig aanbelang, dat één er van geene waarde heeft; er moeten twee zijn om één penningsken waard te wezen, (ja gij zult er vijf hebben voor twee penningskens", Lukas 12 : 6), en toch deelen zij in de zorge Gods: „Niet één van deze zal op aarde vallen zonder uwen Vader"; dat is: Zij laten zich niet neder op den grond om een graankorreltje op te pikken, of *uw* hemelsche Vader, heeft het er door Zijne voorzienigheid voor ze gereed gelegd. In de gelijkluidende plaats, in Lukas 12 : 6, wordt dit aldus uitgedrukt: „Niet één van die is voor God vergeten", vergeten om er voor te voorzien; Hij „voedt ze", Hoofdst. 6 : 26. Hij nu, die de muschjes voedt, zal de heiligen niet van honger laten omkomen. Zij vallen niet op de aarde door den dood, hetzij den natuurlijken dood of den dood door geweld, zonder het opmerken Gods. Hoewel zij zulk een klein deel uitmaken van de schepping, valt toch zelfs hun dood onder de opmerking der Goddelijke voorzienigheid; hoe veel te meer dan niet de dood der discipelen! De vogels die in de lucht zweven, *vallen*, als zij sterven, *op de aarde;* de dood brengt ook de hoogsten naar de aarde. Sommigen zijn van meening dat Christus hier zinspeelt op de twee vogels, die gebruikt werden om den melaatsche te reinigen, Lev. 14 : 6, (daar het woord *vogels* hier ook door *musschen* vertaald kan worden, en waarvan de één gedood werd, en dus ter aarde viel, terwijl men den anderen weg liet vliegen. Nu scheen het eene zaak van het toeval, welke van de twee gedood werd; de personen, die dit werk verrichtten, namen er voor welken zij wilden, maar in werkelijkheid was het Gods voorzienigheid, die dit besliste en aanwees. Die God nu, die de muschjes gadeslaat, omdat zij Zijne schepselen zijn, zal nog veel meer u gadeslaan, die zijne kinderen zijt. Indien geen muschje sterft, zonder uwen Vader, dan voorzeker zal ook de mensch, de Christen, de leeraar, mijn vriend, mijn kind, niet sterven zonder Hem. Geen vogel valt in het net des vogelaars, noch door het schot van den jager, en komt dus niet op de markt om verkocht te worden, of het is naar de beschikking en aanwijzing der voorzienigheid. Als listige vogelaars leggen uwe vijanden strikken voor u, en in het verborgen schieten zij op u: maar zij kunnen u vangen noch raken, zoo God het hun niet toelaat. Weest dus niet bevreesd voor den dood, want uwe vijanden hebben geene macht tegen u, tenzij die hun „van Boven gegeven is." God kan hunne bogen en strikken verbreken, Ps. 38: 13—16; 64 : 5—8, en kan onze ziel doen ontkomen als een vogel, Ps. 124 : 7. „Vreest dan niet," vers 31. Er is in de leer van Gods voorzienigheid genoeg om aan alle vrees van Gods volk het zwijgen op te leggen: „gij gaat vele muschjes te boven," want de andere schepselen zijn voor den mensch gemaakt, en zijn „onder zijne voeten gezet." Ps. 8:7—9; en veel meer nog de discipelen van Jezus Christus, die, hoe ook gesmaad en geminacht, alsof zij geen muschje waard waren, toch de heerlijken der aarde zijn.

Ten tweede: Hoe de voorzienigheid bijzonder kennis neemt van den toestand der discipelen, inzonderheid van hun lijden, vers 30. „En ook uws haren des hoofds zijn allen geteld." Dit is eene spreekwoordelijke uitdrukking, aantoonende, hoe God nota houdt van alles wat Zijn volk betreft, ook van het geringste, en waar gewoonlijk het minst acht op wordt geslagen. Dit moet niet tot eene zaak van nieuwsgierig onderzoek gemaakt worden, maar van bemoediging om te leven in voortdurende afhankelijkheid van Gods voorzienige zorg, die zich uitstrekt over alles wat er voorvalt, zonder te kort te doen aan de oneindige heerlijkheid, of te schaden aan de oneindige rust en kalmte van den Eeuwige. Indien God hunne haren telt, nog veel meer telt Hij hunne hoofden, draagt Hij zorg voor hun leven, hunne vertroostingen, hunne zielen. Het geeft te kennen, dat God meer en beter voor hen zorgt, dan zij voor zich zelven zorgen. Zij, die zoo veel zorge hadden om hun geld, hunne goederen, hun vee te tellen, hebben toch nooit zorge gehad om de haren huns hoofds te tellen, die zij verliezen en niet eens missen. Maar God telt de haren van Zijn volk, en niet „een haar uit hun hoofd zal verloren gaan," Lukas 21 : 18; niet het minste letsel zal hun toegebracht worden, dan om goede en gewichtige redenen; zóó kostbaar en dierbaar aan God zijn Zijne heiligen, hun leven en dood!

Weldra, ten dage zijner overwinning, zal Hij hen erkennen, of belijden, die hem thans belijden ten dage der beproeving, wanneer zij, die Hem verloochenen, voor altijd door Hem verloochend en verworpen zullen worden, vers 32, 33. Let nu op, Ten eerste, dat het onze plicht is — en zoo wij dien plicht volbrengen, zal het hiernamaals ons onuitsprekelijke eer en zaligheid zijn — *om Christus te belijden voor de menschen.* Het is onze plicht, niet slechts in Christus te gelooven, maar dat geloof te belijden, door voor Hem te lijden, als wij daartoe geroepen worden, zoowel als door Hem te dienen. Nooit moeten wij ons onze betrekking tot Christus schamen, evenmin als ons dienen van Hem en onze verwachting van Hem. Hierdoor blijkt de oprechtheid van ons geloof, wordt Zijn naam verheerlijkt, en worden anderen gesticht. Hoe dit ons thans nu ook moge blootstellen aan smaad en leed, in „de opstanding der rechtvaardigen" zal ons dit heerlijk vergoed worden, als het onze onuitsprekelijke eer en blijdschap zal zijn om Christus te hooren zeggen: (wat kunnen wij méér begeeren?) „Hem zal Ik be-

lijden," deze, hoewel een nietige aardworm, is de Mijne, een Mijner vrienden en gunstgenooten, die Mij heeft liefgehad, en dien Ik liefgehad heb, de gekochten door Mijn bloed, het werk Mijns Geestes; „Ik zal hem belijden voor Mijn' Vader, wanneer hem dit van den grootsten dienst zal wezen; dan zal Ik hem voorstellen aan Mijn' Vader." Zij die Christus eeren zullen door Hem geëerd worden. Zij eeren Hem *voor de menschen*; dat is eene *geringe* zaak; Hij zal hen eeren *voor Zijn' Vader*, dit is eene *groote heerlijke* zaak. Ten tweede, dat het voor iedereen eene gevaarlijke zaak is Christus te verloochenen voor de menschen; want die dit doen, zullen door Hem verloochend worden in dien grooten dag, als zij Hem het meest noodig hebben; Hij zal hen niet erkennen als Zijne dienstknechten, die Hem niet wilden erkennen als hun Meester: „Ik zeg u: Ik heb u nooit gekend, Hoofdst. 7 : 23. In de eerste eeuwen van het Christendom, toen Christus te belijden beteekende al wat iemand lief en dierbaar is in deze wereld in de waagschaal te stellen, was dit een scherper toets van iemands oprechtheid, dan dit later was, toen daar veeleer wereldsch voordeel aan verbonden was.

Dat de grond van hun discipelschap afgelegd was in zulk eene gemoedsgesteldheid, als waardoor lijden licht voor hen werd; en het was op voorwaarde van bereid te zijn tot lijden, dat Christus hen aannam als Zijne volgelingen, vers 37—39. Hij zeide hun reeds bij den aanvang, dat zij Zijner „niet waardig waren," indien zij niet gewillig en bereid waren om Zijnentwil alles te verlaten. De menschen deinzen niet terug voor moeielijkheden, die noodzakelijkerwijs aan hun beroep of roeping verbonden zijn, en waarop zij gerekend hebben, toen zij dit beroep kozen, en zij zullen òf zich goedsmoeds onderwerpen aan deze vermoeienissen en wederwaardigheden, òf geen recht hebben op de voorrechten en voordeelen van dat beroep. Nu worden in de Christelijke roeping diegenen het geluk en de waardigheid er van onwaardig geacht, die op hun deel aan Christus niet zóo veel prijs hebben gesteld, dat het hun boven alle andere dingen ging. Zij kunnen de voordeelen eener overeenkomst niet verwachten, die aan de voorwaarden niet willen voldoen. De voorwaarden nu zijn aldus gesteld; indien de Godsdienst iets waard is, dan is hij alles waard, daarom zullen allen, die in de waarheid er van gelooven, spoedig de waardij er van beseffen, en zij, voor wie hij het levensdoel en levensgeluk geworden is, zullen er alles aan ondergeschikt maken. Zij, die op deze voorwaarden niet van Christus gediend wenschen te zijn, kunnen Hem laten, dit komt dan voor hunne rekening, dat is: zij zullen er dan de gevolgen van hebben te ondervinden. Het is daarbij zeer troostrijk te bedenken, dat, *wat* wij ook om Christus wil verlaten of verliezen, of lijden, het toch zal blijken, dat wij er alles behalve schade of nadeel van hebben. Wat wij ook opgeven, om deze parel van groote waarde te verkrijgen, wij kunnen ons troosten met de overtuiging, dat zij ruimschoots waard is wat wij er voor geven. De voorwaarden zijn: dat wij aan Christus boven alles de voorkeur moeten geven. Wij moeten Hem dus stellen, ten eerste *boven de naaste en dierbaarste bloedverwanten;* boven vader of moeder, zoon of dochter. Omdat er tusschen deze bloedverwanten weinig plaats is voor nijd of afgunst, is er gewoonlijk meer plaats voor liefde, en daarom zijn zij als voorbeelden gegeven van bloedverwanten, voor wie wij het meest gevoelen. Kinderen moeten hunne ouders liefhebben, en ouders hunne kinderen; maar als zij hen méér liefhebben dan Christus, zijn zij Zijns niet waardig. Gelijk wij ons van Christus niet moeten laten *terughouden* door den haat onzer bloedverwanten, waarvan Hij gesproken heeft, vers 21, 35, 36, zoo moeten wij ons ook niet van Hem *laten aftrekken* door hunne liefde. Christenen moeten wezen als Levi. die tot zijn' vader zeide: Ik zie hem niet, Deut. 33 : 9.

Ten tweede: *boven ons gemak en onze veiligheid.* Wij moeten „ons kruis opnemen en Hem volgen," of wij zijn Zijns niet waardig." Hierbij valt op te merken; dat zij, die Christus willen volgen, een kruis moeten verwachten, en dat kruis op zich moeten nemen. Dat wij, het kruis op ons nemende, Christus voorbeeld moeten volgen, en het dragen, zooals Hij het gedragen heeft. Het is ons eene groote bemoediging, als kruisen ons deel zijn, dat wij, door ze te dragen, Christus navolgen, die ons is voorgegaan, en dat, zoo wij Hem getrouwelijk volgen, Hij ons, door Hem gelijk te zijn in lijden, leiden zal om met Hem in de heerlijkheid te wezen.

Ten derde: zelfs *boven het leven*, vers 39. „Die zijne ziel vindt, zal dezelve verliezen;" die denkt haar gevonden te hebben, als hij haar heeft behouden door Christus te verloochenen, zal haar verliezen in den eeuwigen dood; maar „die zijne ziel zal verloren hebben" om Christus wil, dat is: die liever zijn leven verliest dan Christus te verloochenen, zal haar vinden, met onuitsprekelijk heerlijk gewin, want hij vindt het eeuwige leven. Diegenen zijn het best bereid voor het toekomende leven, die van het tegenwoordige leven het meest los zijn.

Christus zelf zal zich zoo volkomen hunner zaak aannemen, dat Hij zich een Vriend zal betoonen van al hunne vrienden, en alle vriendelijkheid zal vergelden, die hun te eeniger tijd betoond is geworden, vers 40—42. „Die u ontvangt, ontvangt Mij."

Hiermede wordt te kennen gegeven, dat wel het meerendeel der menschen hen zal verwerpen, maar dat er toch sommigen zullen zijn, die hen zullen ontvangen, de boodschap van harte zullen aannemen, en, om der wille van de boodschap, de boden welkom zullen heeten in hunne huizen. Als sommigen van het Evangelie niet gediend willen zijn, anderen willen het wèl. Ook in de slechtste tijden is er altijd een overblijfsel naar de verkiezing der genade. De dienstknechten van Christus zullen niet te vergeefs arbeiden.

Wat aan zijne getrouwe dienstknechten gedaan wordt, hetzij in vriendelijkheid of in onvriendelijkheid, acht Jezus Christus als Hem zelven te zijn aangedaan: Hij acht zich zelven

behandeld te zijn zooals zij behandeld werden. „Die u ontvangt, ontvangt Mij". Eer of smaad, aangedaan aan een' gezant, is eer of smaad, aangedaan aan den vorst, die hem zendt, en Evangeliedienaren zijn gezanten van Christus. Zie, hoe Christus thans nog ontvangen en onthaald kan worden door hen, die Hem hun' eerbied wenschen te betoonen; Zijn volk, Zijne Evangeliedienaren hebben wij altijd met ons; en Hij is met hen al de dagen tot aan de voleinding der wereld. Ja, de eere gaat nog hooger op: „Die Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft." Niet slechts Christus beschouwt dit als Hemzelven aangedaan, maar door Christus doet ook God dit. Door Christus' dienstknechten te ontvangen en te herbergen, hebben zij niet slechts onwetend engelen geherbergd, maar Christus, ja God zelf, en dat ook *onwetend*, gelijk blijkt uit Hoofdst. 25 : 37. „Wanneer hebben wij U hongerig gezien?"

En hoe gering de vriendelijkheid, aan Christus' discipelen bewezen, ook zij, als er aanleiding toe was, en het vermogen om méér te doen ontbrak, dan zal zij toch aangenomen en erkend worden, al ware het slechts „een beker koud waters aan een van deze kleinen te drinken gegeven", vers 42. Zij zijn „kleinen" arm en zwak, zij hebben dikwijls eene verkwikking noodig, en zijn dan blijde met het geringste, dat hun wordt aangeboden. De nood kan zóó groot wezen, dat „een beker koud waters" eene groote gunst voor hen is. Vriendelijkheid, betoond aan Christus' discipelen, wordt in Christus' boeken geschat, niet naar den prijs, die de gave gekost heeft, maar naar de liefde van den gever. Te dien aanzien was het penningske der weduwe niet slechts geldige munt, maar werd er zelfs eene hooge waardij aan toegekend, Lukas 21 : 3, 4. Aldus kunnen zij, die rijk zijn in genade, rijk zijn in goede werken, hoewel zij arm zijn in de wereld.

Die vriendelijkheid aan Christus' discipelen, welke Hij zal aannemen, moet bewezen worden met het oog op Hem, en om Zijnentwil. Een profeet moet ontvangen worden „in den naam van een' profeet", en „een rechtvaardige" in den naam „eens rechtvaardigen" en „een van deze kleinen" „in den naam eens discipels"; niet omdat zij geleerd, of vernuftig zijn, en evenmin omdat zij bloedverwanten of vrienden, of naburen zijn, maar omdat zij rechtvaardig zijn, en aldus het beeld van Christus dragen; omdat zij profeten en discipelen zijn, en dus op Christus' boodschap zijn uitgezonden. Het is een geloovige eerbied voor Christus, die eene Hem welbehaaglijke waardij verleent aan de vriendelijkheid, Zijnen dienstknechten bewezen.

De vriendelijkheid, aan Christus' volk en dienstknechten betoond, zal niet slechts aangenomen, maar rijk en gepast beloond worden. Indien zij, „als den Heere" gedaan zijn, zal Hij ze met interest betalen; want Hij is „niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk der liefde zou vergeten", Hebr. 6 : 10. Zij zullen een' loon hebben en dien loon, geenszins verliezen." Hij zegt niet, dat zij een loon *verdienen*, wij kunnen van de hand Gods geen loon verdienen, maar dat zij *een loon zullen ontvangen*, als vrije gave van God, en „zij zullen hem geenszins verliezen", gelijk dit zoo dikwijls gebeurt met goede diensten onder de menschen, omdat zij, die ze moesten beloonen, òf ontrouw, òf vergeetachtig zijn. Het loon kan uitgesteld worden, het volle loon *zal* uitgesteld worden tot aan de opstanding der rechtvaardigen; maar wij zullen het geenszins verliezen, en bij het uitstel er van zullen wij ook niet verliezen. Dit is „het loon eens profeten" en „eens rechtvaardigen". Dat is: òf het loon, dat God geeft aan profeten en rechtvaardigen; de zegeningen, hun geschonken, zullen ook afvloeien op hunne vrienden; òf het loon, dat Hij geeft door profeten en rechtvaardigen als verhooring van hun gebed, Gen. 20 : 7, „hij is een profeet, en hij zal voor u bidden," dat is het loon eens profeten; als Hij aan hen, die vriendelijk zijn jegens de predikers des woords, de leeringen en vertroostingen des woords geeft, dan zendt Hij het loon eens profeten. Profetenloon bestaat in geestelijke zegeningen, in hemelsche dingen, en als wij die weten te waardeeren, dan zullen wij ze als een ruim en overvloedig loon beschouwen.

HOOFDSTUK XI.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Den voortdurenden en onvermoeiden ijver van onzen Heere Jezus in Zijn groot werk der prediking van het Evangelie, vers 1. II. Zijn onderhoud met de discipelen van Johannes over de vraag of Hij de Messias is. 2—6. III. Het eervolle getuigenis van Christus aan Johannes den Dooper, vers 7—15. Het treurig oordeel, dat Hij geeft, van dit geslacht in het algemeen en van sommige plaatsen in het bijzonder met betrekking tot den uitslag van Johannes' prediking en van Zijn eigene, vers 16—24. V. Zijne dankzegging aan Zijn, Vader voor de wijze en genaderijke methode van de groote verborgenheden des Evangelies te openbaren, vers 25, 26. VI. Zijne genaderijke roeping van, en uitnoodiging aan arme zondaren om tot Hem te komen, en door Hem geregeerd, onderwezen en behouden te worden, vers 27—30. Nergens wordt ons meer de verschrikking van het „wee U" des Evangelies ter onzer waarschuwing, of de liefelijkheid der Evangelie-genade ter onzer bemoediging voorgehouden, dan in dit hoofdstuk, dat ons leven en dood, den zegen en den vloek voorstelt.

En het is geschied, toen Jezus geëindigd had Zijn' twaalf discipelen bevelen te geven, dat Hij van daar voortging, om te leeren en te prediken in hunne steden. 2. En Johannes in de gevangenis gehoord hebbende de werken van Christus, zond twee van zijne discipelen; 3. En zeide tot Hem: Zijt Gij degene, die komen zou, of verwachten wij een' anderen? 4. En Jezus antwoordde en zeide tot hen: Gaat heen en boodschapt Johannes weder, hetgeen gij hoort en ziet: 5. De blinden worden ziende, en de kreupelen wandelen; de melaatschen worden gereinigd, en de dooven hooren; de dooden worden opgewekt, en den armen wordt het Evangelie verkondigd. 6. En zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden.

Het eerste vers van dit hoofdstuk wordt door sommigen bij het laatste hoofdstuk gevoegd,

zoodat het daar — niet ongepast — het slot van wordt.

1. De bevestigingsrede, die Christus in het vorige hoofdstuk voor Zijne discipelen heeft uitgesproken, wordt hier genoemd „bevelen aan hen." Als Christus eene opdracht geeft, zijn daar altijd bevelen in opgesloten. Hun prediken van het Evangelie was hun niet slechts toegelaten, het was hun geboden. Het was geene zaak ten opzichte waarvan hun vrijheid was gelaten om het al of niet te doen, neen, de nood was hun opgelegd, 1 Cor. 9 : 16. De beloften, die Hij hun gaf, lagen opgesloten in deze bevelen; want het verbond der genade is „een woord, dat Hij bevolen heeft," Ps. 105 : 8 [1]). Hij had geëindigd bevelen te geven, *Etelesen diatassôn.* De instructiën van Christus zijn volledig. Hij gaat door met Zijn werk.

Toen Christus aan Zijne discipelen gezegd had, wat Hij hun te zeggen had, vertrok Hij van daar. Het scheen, dat zij er zeer afkeerig van waren hun Meester te verlaten vóórdat Hij „van daar voortging" en van hen scheidde, gelijk de voedster hare hand terugtrekt, opdat het kind leere alleen te loopen. Christus wilde hun nu leeren te leven en te arbeiden zonder dat Hij lichamelijk bij hen was. Het was hun nut, dat Christus voor eene wijle van hen weg ging, ten einde hen aldus voor te bereiden voor de langdurige scheiding, en opdat, door de hulp des Geestes, „hunne handen hun genoegzaam zouden zijn", Deut. 33 : 7, en zij niet altijd kinderen zouden blijven. Er is ons weinig bericht van hetgeen zij deden bij het volvoeren van den hun gegeven last. Ongetwijfeld zijn zij uitgegaan, waarschijnlijk in Judea (want tot nu toe was het Evangelie meest in Galilea gepredikt) om de leer van Christus bekend te maken, en in Zijn' naam wonderen te doen; maar toch in onmiddellijke afhankelijkheid van Hem en niet zeer lang van Hem gescheiden zijnde; en aldus zijn zij trapsgewijze opgeleid geworden voor hun groot werk.

Christus vertrok om „te leeren en te prediken in hunne steden", waar Hij te voren Zijne discipelen had gezonden om wonderen te doen, Hoofdst. 10 : 1—8, en aldus de verwachting des volks gaande te maken en den weg te bereiden voor Zijne ontvangst. Aldus is „de weg des Heeren bereid" geworden. Johannes heeft hem bereid door het volk tot bekeering op te wekken, maar hij heeft geene wonderen gedaan. De discipelen gaan verder, zij doen wonderen ter bevestiging. Bekeering en geloof bereiden het volk voor de zegeningen van het koninkrijk des hemels, die Christus geeft. Toen Christus hen machtigde om wonderen te werken, heeft Hij zich zelven bezig gehouden met leering en prediking, als of dat het grootste, het meest eervolle werk was. Het eene geschiedde slechts om den wille van het andere. De kranken te genezen was *hun lichaam te behouden*, maar het Evangelie te prediken, dat is te arbeiden aan *de behoudenis der zielen.* Christus had Zijne discipelen gezonden om te prediken, Hoofdst. 10 : 17, maar Hij heeft niet afgelaten van zelf te prediken. Hij zette hen aan het werk, niet voor Zijn eigen gemak, maar tot welzijn van het land, en Hij heeft, hen doende arbeiden, daarom zelf niet minder gearbeid. Hoe ongelijk zijn zij aan Christus, die aan anderen slechts werk opleggen, om zelf lui en ledig te zijn. De toeneming en de menigte der arbeiders in des Heeren werk moet geen voorwendsel zijn voor onze eigene nalatigheid, maar eene aansporing van onzen ijver. Hoe ijverig anderen zijn, hoe ijveriger wij zelven moeten wezen, en er is zóó veel te doen, dat het nog weinig genoeg is wat wij doen. Hij ging door om te prediken „in hunne steden", die zeer volkrijk waren; Hij wierp het Evangelienet uit waar de meeste visschen gevangen konden worden. De wijsheid „roept in de straten, zij spreekt hare redenen in de stad, Spr. 1 : 21; „aan de zijde der poorten vóór aan de stad", Spr. 8 : 3; in de steden der Joden, die Hem gering achtten, en die toch de eerste Evangelienoodiging ontvingen.

Er is ons niet gezegd wat Hij predikte, maar waarschijnlijk was de strekking er van gelijk aan die van de Bergrede. Maar nu wordt hier eene boodschap vermeld van Johannes den Dooper aan Christus, en Zijn antwoord er op, vers 2—6. Wij hebben te voren gehoord, dat Jezus van het lijden van Johannes gehoord had, Hoofdst. 4 : 12. Nu wordt ons gezegd, dat Johannes in de gevangenis van Jezus' daden gehoord heeft. Hij hoorde in de gevangenis de werken van Christus, en ongetwijfeld heeft het hem verblijd ze te hooren, want hij was een waar vriend van den Bruidegom, Joh. 3 : 29. Als het ééne nuttige werktuig wordt weggenomen, dan kan God er vele andere voor in de plaats geven. Het werk ging voort, al was Johannes in de gevangenis, en dat voegde geen verdriet toe aan zijne banden, maar wel groote vertroosting. Als Gods kinderen zich in druk en benauwdheid bevinden, dan is er niets zoo troostrijk voor hen als te hooren van „de werken van Christus"; inzonderheid ze te ervaren in hunne eigene ziel. Hierdoor wordt eene gevangenis in een paleis verkeerd. Op de eene of andere wijze zal Christus wel van Zijne liefde doen blijken aan hen, die om des gewetens wil in moeielijkheid zijn. Johannes kon de werken van Christus niet zien, maar hij heeft er met vreugde van gehoord. En zalig zijn zij, die „niet gezien", maar alleen gehoord hebben, en toch „geloofd hebben".

Johannes de Dooper, nu hoorende van Christus' werken, zond twee zijner discipelen tot Hem, en wij hebben hier het verslag van hetgeen er tusschen hen voorviel.

I. De vraag, die zij Hem te doen hadden: „Zijt Gij degene, die komen zou, of verwachten wij een' anderen?" Dit was eene ernstige en gewichtige vraag: Zijt Gij de beloofde Messias, of niet? Zijt Gij de Christus? Zeg het ons. Het wordt dus beschouwd als erkend en aangenomen, dat de Messias komen zou. Het was een der namen, waaronder Hij bij Oud-Testamentische heiligen bekend was: „Hij die komt" of die zal komen, Ps. 118 : 26. Hij is nu ge-

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

komen, maar er is nog een komen van Hem, dat wij nog verwachten. Zij geven te kennen, dat, indien Hij dat niet is, zij „een' anderen zullen verwachten". Wij moeten niet moede worden van uit te zien naar Hem, die komen zal; en nooit moeten wij zeggen, dat wij Hem niet langer verwachten, tot dat wij Hem zien zullen. Schoon Hij toeft, verwacht Hem, want Hij die te komen staat, zal komen, al is het dan niet in onzen tijd. Evenzoo geven zij ook te kennen, dat, zoo zij er van overtuigd worden, dat Hij het is, zij niet zullen twijfelen, of ongeloovig zijn, zij zullen tevreden wezen en geen' anderen verwachten. Daarom vragen zij: „Zijt Gij het?" Van zich zelven had Johannes gezegd: „Ik ben de Christus niet," Joh. 1 : 20. Sommigen denken, dat Johannes ter zijner eigene voldoening met die vraag tot Christus gezonden heeft. Wel is waar, hij had een schoon getuigenis van Christus afgelegd. Hij had Hem verklaard te zijn de Zoon van God, Joh. 1 : 34, het Lam Gods, vers 29, en dat Hij „met den Heiligen Geest zou doopen, vers 33; en van „God gezonden was", Joh. 3 : 34; en dat waren groote dingen. Maar hij wenschte er nog meer ten volle van verzekerd te wezen, dat Hij de Messias was, die zoo lang beloofd en verwacht is geworden. In zake betreffende den Christus en onze verlossing en zaligheid door Hem, is het goed volkomen zekerheid te hebben. Christus is niet met die uitwendige praal en macht verschenen, waarmede men verwachtte, dat Hij komen zou; zijne eigene discipelen zijn hierover gestruikeld, en wellicht was dit ook met Johannes het geval. Christus heeft iets hiervan op den bodem der vraag gezien, toen Hij zeide: Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden." Het is moeielijk, zelfs voor Godvruchtigen, tegenover dwalingen, die algemeen ingang hebben gevonden, stand te houden en bij de waarheid te blijven. Johannes' twijfeling kan ook voortgekomen zijn uit de omstandigheden, waarin hij zich thans bevond. Hij was een gevangene, en zou in verzoeking kunnen zijn te denken: Indien Jezus waarlijk de Messias is, hoe komt het dan, dat ik, Zijn vriend en voorlooper, mij in zulk eene ellende bevind, en er zoo lang in gelaten word, dat Hij nooit naar mij omziet, mij niet bezoekt, niemand tot mij zendt, niet naar mij vraagt, niets doet om mijne gevangenschap te verlichten of mijne invrijheidstelling te verhaasten? Ongetwijfeld was er eene goede reden, waarom onze Heere Jezus niet tot Johannes in zijne gevangenis is gegaan, opdat het niet den schijn zou hebben, dat er eene overeenkomst, of afspraak tusschen hen bestond; maar Johannes meende er onverschilligheid, of veronachtzaming in te zien, en dit was wellicht een schok voor zijn geloof. Waar wezenlijk geloof is, kan er toch ook nog ongeloof onder gemengd zijn. De besten zijn niet altijd even sterk. Lijden en verdrukking om Christus wil, inzonderheid als dit lang aanhoudt, zonder dat hulp of verlossing bespeurd wordt, zijn zulke geloofsbeproevingen, dat zij soms te zwaar blijken, om er standvastig onder te blijven. Het nog overgebleven ongeloof der Godvruchtigen kan soms, in de ure der verzoeking, den wortel aantasten, en aan de meest fundamenteele waarheden doen twijfelen, die eerst zoo wel bevestigd schenen. „Zal dan de Heere in eeuwigheid verstooten?" Maar wij willen hopen, dat het geloof van Johannes te dier zake niet gefaald heeft, en dat hij het slechts versterkt en bevestigd wenschte te zien. De beste heiligen hebben behoefte aan de beste hulp, die zij kunnen verkrijging tot versterking van hun geloof, en om zich te wapenen tegen de verzoeking tot ongeloof en afval. Abraham geloofde, en toch begeerde hij een teeken, Gen. 15 : 6—8. Zoo ook Gideon; Richt. 6 : 36, 37. Anderen zijn echter van meening, dat Johannes zijne discipelen met deze vraag tot Christus gezonden heeft, niet zoo zeer voor zich zelf, als voor hen. Hoewel hij gevangen was, bleven zijne discipelen hem toch aanhangen; zij waren bij hem, bereid zijn onderwijs en instructiën te ontvangen; zij hadden hem lief en wilden hem niet verlaten. Nu waren zij, ten eerste, zwak in kennis en weifelend in hun geloof: zij hadden behoefte aan onderwijs en bevestiging; en ten opzichte van deze zaak waren zij eenigszins bevooroordeeld, ijverende *voor hun meester*, waren zij ijverzuchtig *op onzen Meester*. Het was hun tegen de borst Jezus als den Messias te erkennen, omdat Hij Johannes in de schaduw stelde; en het is hun ook tegen de borst hun eigen meester te gelooven, als zij denken, dat hij tegen zich zelven spreekt en tegen hen. Ook Godvruchtige menschen zijn wel eens geneigd om bij hun oordeel te veel te luisteren naar hun eigenbelang, waardoor hun oordeel dan vervalscht wordt. Nu wilde Johannes hun hunne dwaling doen inzien; hij wenschte hen even overtuigd te zien, als hij het zelf was. De sterken behooren medelijden te hebben met de zwakheden van hunne broederen, en doen wat zij kunnen om hen te helpen; en als wij zelven hen niet kunnen helpen, dan moeten wij hen zenden tot hen, die het wèl kunnen, „Als gij eens zult bekeerd zijn, zoo versterk uwe broeders." Johannes heeft zich voortdurend bevlijtigd om zijne discipelen over te laten gaan tot Christus, als van eene lagere tot een hoogere school. Wellicht voorzag hij zijn' naderenden dood, en wilde hij daarom zijne discipelen beter bekend laten worden met Christus, onder wiens hoede hij hen moest achterlaten. Het is het werk en de plicht van Evangeliedienaren om iedereen heen te wijzen naar Christus. En zij, die de zekerheid willen kennen van de leer van Christus, moeten zich wenden tot Hem, die gekomen is om verstand te geven. Zij, die op willen wassen in genade, moeten weetgierig zijn.

II. Christus' antwoord op deze vraag, vers 4—6. Het was niet zoo direct en uitdrukkelijk, als toen Hij zeide: „Ik ben het, die met u spreek," maar het was toch een wezenlijk antwoord, een door feiten sprekend antwoord. Christus wil ons de overtuigende blijken der Evangeliewaarheden zelven laten ontdekken, Hij wil, dat wij ons de moeite geven om de kennis als uit de diepte op te graven.

Hij wijst hen op hetgeen zij hoorden en zagen,

en dat zij aan Johannes moeten mededeelen, opdat hij naar aanleiding daarvan hun volledige onderricht kan geven, en hen, als het ware uit hun eigen mond zal kunnen overtuigen. Gaat heen, en zegt hem wat gij hoort en ziet. Wij mogen en moeten een beroep doen op onze zintuigen voor die dingen, die er door waargenomen kunnen worden. Daarom komt de Roomsche leerstelling van de „lichamelijke tegenwoordigheid" niet overeen met de waarheid, gelijk zij is in Jezus; want Christus verwijst ons naar de dingen, die wij hooren en zien. Gaat heen en „boodschapt Johannes":

Wat gij ziet van de *macht van Christus' wonderen.* Gij ziet, hoe door het woord van Jezus de blinden ziende worden en de kreupelen wandelen, enz. Christus' wonderen zijn openlijk geschied, onder het oog van allen, want zij behoefden ook het nauwkeurigst onderzoek niet te schromen. De waarheid behoeft zich niet te verbergen. Die wonderen moeten beschouwd worden als *daden van Goddelijke macht.* Niemand anders dan de God der natuur kon aldus de natuur beheerschen.

Het wordt als een bijzonder kroonrecht genoemd van God om de oogen der blinden te openen Ps. 146 : 8. Wonderen zijn dus het grootzegel des hemels, en de leer, waarop dat grootzegel geplaatst wordt, moet uit God zijn, want nooit zal Zijne macht in strijd zijn met Zijne waarheid, noch kan men zich voorstellen, dat Hij Zijn zegel zal plaatsen op eene leugen. Hoe zeer men ook valsche wonderen kan aanvoeren ten bewijze van eene valsche leer, ware wonderen zijn het bewijs van eene Goddelijke zending. Zoodanig waren de wonderen van Christus, en zij laten geen twijfel over dat Hij van God was gezonden, en dat Zijne leer de leer was desgenen, die Hem had gezonden.

Zij moeten ook beschouwd worden *als de vervulling van eene Goddelijke voorzegging.* Het was voorzegd, dat onze God zou komen, en dat alsdan der blinden oogen geopend zouden worden, Jes. 35 : 4—6. Indien nu de werken van Christus overeenkomen met de woorden van een profeet — en het is duidelijk, dat dit het geval is — dan is er ook geen twijfel aan, of deze is onze God, dien wij verwacht hebben, die komen zal „met de vergelding Gods": Hij is het, die met zoo innig verlangen te gemoet werd gezien.

Zegt hem „wat gij hoort" van de prediking Zijns Evangelies, waarvan Zijne wonderen vergezeld gaan. Het geloof, hoewel bevestigd wordende door zien, is echter „uit het gehoor." Zegt hem, dat de armen het Evangelie prediken (aldus wordt de tekst door sommigen gelezen). Het is een bewijs van Christus' Goddelijke zending, dat zij, die Hij gebruikte om Zijn koninkrijk te vestigen, arme mannen waren, ontbloot van alle wereldlijke voordeelen, en dus nimmer hun doel hadden kunnen bereiken, indien zij niet door eene Goddelijke macht geholpen en ondersteund waren geworden. „Zegt hem, dat den armen het Evangelie wordt verkondigd." Christus gehoor bestaat uit dezulken, die door de schriftgeleerden en Farizeën veracht worden, en die de *rabbis* niet wilden onderwijzen, omdat zij niet bij machte waren hen er voor te betalen. De Oud-Testamentische profeten werden meestal tot koningen en vorsten gezonden; maar Christus predikte voor de armen en ellendigen. Het was voorzegd, dat de ellendigen onder de schapen op Hem zouden wachten, Zach. 11 : 11. Christus' nederbuigende goedheid en medelijden voor de armen, zijn een blijk en bewijs, dat Hij het was, die de barmhartigheden onzes Gods zou brengen tot de wereld. Het was voorzegd, dat de Zone Davids de Koning zou zijn der ellendigen, Ps. 72 : 2, 4, 12, 13. Hieronder hebben wij te verstaan niet zoo zeer *de armen van de wereld,* als wel *de armen van geest,* en aldus is deze Schrift vervuld, Jes. 61 : 1. Hij heeft mij gezalfd om eene blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen. Het is een bewijs van Christus' Goddelijke zending, dat Zijne leer waarlijk Evangelie is, eene blijde boodschap aan hen, die waarlijk verootmoedigd zijn in smart over hunne zonden en waarlijk nederig in zelfverloochening, want voor de zoodanigen is het Evangelie zoo recht geschikt, en God heeft altijd verklaard overvloed van genade te hebben.

Dat de armen het Evangelie aannemen, en er door bewerkt worden. Zij worden geëvangeliseerd; zij ontvangen het Evangelie, en zij worden er van doortrokken; zij worden er door geformeerd tot eene Gode welbehaaglijke gestalte. De wondervolle kracht van het Evangelie is een bewijs van zijn' Goddelijken oorsprong. De profeten klaagden over de armen, dat zij den weg des Heeren niet wisten. Jer. 5 : 4. Zij konden geen goeds bij hen teweegbrengen; maar het Evangelie van Christus heeft zich een weg gebaand tot hun ongeoefend verstand.

Hij spreekt hen zalig, die aan Hem niet zullen geërgerd worden, vers 6. Zóó duidelijk zijn deze bewijzen van Christus' zending, dat zij. die niet moedwillig tegen Hem bevooroordeeld zijn en zich aan Hem ergeren, niet anders kunnen dan Zijne leer ontvangen, en aldus worden zij in Hem en door Hem zalig. Er zijn in Christus vele dingen, waaraan de onwetenden en onnadenkenden zich licht kunnen ergeren, omstandigheden om welke zij de substantie van Zijn Evangelie verwerpen. Het geringe in Zijne uiterlijke verschijning, Zijne opvoeding te Nazareth, het armoedige van Zijn leven, het verachtelijke voorkomen Zijner volgelingen, de minachting, die de grooten Hem betoonden, het strenge en strikte Zijner leer, het indruischen van die leer tegen vleesch en bloed, dat het belijden van Zijn' naam ten gevolge heeft; door dit alles laten velen zich van Hem terughouden, die anders wel moesten zien, dat er veel van God in Hem is. Aldus is Hij gezet „tot een val van velen," zelfs in Israel, Lukas 2 : 34; eene „Rots der ergernis," 1 Petr. 2 : 7.

Zij zijn zalig, die de ergernis te boven komen. Die uitdrukking geeft te kennen dat het moeielijk is deze vooroordeelen te overwinnen, en dat het gevaarlijk is ze niet te overwinnen; maar wat hen betreft, die in weerwil van dezen tegenstand in Christus gelooven, hun geloof zal er des te meer om gevonden worden te zijn tot „lof en eer en heerlijkheid."

7. Als nu dezen heengingen, heeft Jezus tot de scharen begonnen te zeggen van Johannes: Wat zijt gij uitgegaan in de woestijn te aanschouwen? Een riet, dat van den wind ginds en weder bewogen wordt? 8. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Eenen mensch met zachte kleederen bekleed? Ziet, die de zachte kleederen dragen, zijn in der koningen huizen. 9. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Een profeet? Ja Ik zeg u, ook veel meer dan een profeet. 10. Want deze is het, van denwelken geschreven staat: Zie, Ik zende mijnen engel voor uw aangezicht, die uwen weg bereiden zal voor u henen. 11. Voorwaar zeg Ik u, onder degenen, die van vrouwen geboren zijn, is niemand opgestaan meerder dan Johannes de Dooper; doch wie de minste is in het koninkrijk der hemelen, is meerder dan hij. 12. En van de dagen van Johannes den dooper tot nu toe, wordt het koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, en de geweldigers nemen het met geweld. 13. Want alle de profeten en de wet hebben tot Johannes toe geprofeteerd. 14. En zoo gij het wilt aannemen, hij is Elias, die komen zoude. 15. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

Wij hebben hier den hoogen lof, dien onze Heere Jezus aan Johannes den Dooper gegeven heeft, niet slechts om zijne eer hoog te houden, maar ook om zijn werk te doen herleven. Sommigen van Christus' discipelen zouden wellicht uit de vraag, waarmede Johannes tot Christus had gezonden, aanleiding kunnen nemen om zich ongunstig uit te laten over hem als zwak en weifelend, en zich niet gelijk blijvend. Om dit nu te voorkomen geeft Christus deze lofspraak van zijn karakter. Het is onze plicht rekening te houden met den goeden naam van onze broederen, en niet slechts afgunst en booze verdenkingen van hen te weren of te voorkomen, maar wij moeten ook alle gelegenheden aangrijpen om goed te spreken van hen, die prijzenswaardig zijn, en hun deze vrucht hunner handen te geven. Toen Johannes de Dooper in het openbaar leefde en werkte, en Christus nog in afzondering was, heeft hij van Christus getuigd; en nu Christus in het openbaar verschijnt, en Johannes onder eene wolk is, getuigt Christus van Johannes. Zij, die zelf grooten invloed hebben, moeten dien gebruiken om het aanzien en den goeden naam van anderen in stand te houden, wier karakter daar recht op heeft, maar die zich in omstandigheden bevinden, waardoor het hun niet mogelijk is zelf dit recht te laten gelden. Dat is eere geven aan wie eere toekomt. Johannes had zich zelven vernederd om Christus te eeren en te verhoogen, Joh. 3 : 29, 30; Matth. 3 : 11; hij had zich tot niets gemaakt, om Christus alles te laten zijn, en nu eert Christus hem door dit getuigenis. Die zich zelven vernederen, zullen verhoogd worden, en die Christus eeren, zal Hij eeren; die Hem belijden voor de menschen zal Hij belijden, en soms ook voor de menschen, zelfs in deze wereld. Johannes had nu zijn getuigenis voleindigd, en nu looft hem Christus. Christus legt eer weg voor Zijne dienstknechten, als zij hun werk volbracht hebben. Joh. 12 : 26.

Betreffende dezen lof van Johannes valt op te merken:

I. Dat Christus op zoo eervolle wijze van hem sprak *nadat* Johannes' discipelen waren vertrokken, dus niet in hunne tegenwoordigheid, Lukas 7 : 24. Hij wilde den schijn niet hebben van Johannes te vleien: en Hij wilde ook niet, dat hem deze lofspraak bericht zou worden. Hoewel wij ons moeten beijveren, om aan allen den lof te geven, die hun toekomt, ter hunner bemoediging, hebben wij ons toch te onthouden van alles wat op vleierij gelijkt, of hen in gevaar zou kunnen brengen van opgeblazen te worden. Zij, die in andere dingen, der wereld wel gestorven zijn, kunnen toch niet goed hun eigen lof dragen. Hoogmoed is eene booze gemoedsstemming, die wij noch in anderen, noch in ons zelven, moeten aankweeken.

II. Dat hetgeen Christus betreffende Johannes zeide bestemd was, niet slechts tot zijn lof, maar tot nut van het volk, om de herinnering aan Johannes' dienstwerk te verlevendigen, daar dit thans (zooals het meer met dergelijke dingen gaat) op vreemde wijze in vergetelheid was geraakt, hoewel het vroeger zoo geëerd was. Voor een korten tijd — en *slechts* voor een korten tijd — hebben zij zich „in zijn licht willen verheugen," Joh. 5 : 35. „Denkt nu eens na: Wat zijt gij uitgegaan in de woestijn te aanschouwen? Legt u zelven deze vraag eens voor." Johannes predikte in de woestijn, en derwaarts is de menigte heengestroomd om hem te hooren, hoewel het eene verafgelegene, en daarom eene ongelegene plaats was. Als leeraren naar afgelegen hoeken verplaatst worden, is het beter ook daar tot hen te gaan, dan hunne prediking te ontberen. Indien zijne prediking het nu waard was, dat men er zoo veel moeite voor deed om haar te hooren, dan was zij het ook waard haar in de herinnering te bewaren. Hoe grooter moeielijkheid wij hadden te overwinnen, om het woord te hooren, hoe meer wij het ter harte behooren te nemen. Zij gingen tot hem uit, om hem te zien, veeleer om hunne nieuwsgierigheid te bevredigen vanwege het ongewone van zijn voorkomen, dan om hunne ziel te voeden met eene gezonde leer. Velen, van hen, die eene prediking bijwonen, komen meer om te zien en gezien te worden, dan om te leeren en onderwezen te worden; om iets te hebben om er over te praten veeleer, dan om wijs gemaakt te worden tot zaligheid. Christus stelt hun de vraag: „Wat zijt gij uitgegaan te zien?" Zij, die onder het gehoor des woords komen, zullen rekenschap hebben af te leggen van hetgeen daarbij hunne bedoeling was, en van het nut dat zij er door ontvangen hebben voor hunne ziel. Als de preek gedaan is, denken wij, dat nu ook de zorg gedaan is; maar neen, dan begint pas de grootste zorge. Weldra zal ons

gevraagd worden: „Wat hadt gij op dezen of dien dag met dit of dat genademiddel van doen? Wat heeft u derwaarts heen gebracht? Was het sleur, of was het om in dezes of diens gezelschap te zijn; of was het eene begeerte om God te eeren en goeds te ontvangen voor uwe ziel? Wat hebt gij van daar mede genomen? Welke kennis en genade, en vertroosting? „Wat zijt gij uitgegaan te zien?" Als wij er ons toe begeven, om het woord te lezen en te hooren, dan behooren wij wèl toe te zien, dat hetgeen wij daarbij op het oog hebben recht is.

III. Laat ons nu zien, waarin die lof van Johannes bestond. Zij weten niet wat te antwoorden op de vraag van Christus. „Welnu," zegt Christus, „Ik zal u zeggen wat soort van mensch Johannes de Dooper is".

1. „Hij is een standvastig, vastberaden man, en niet een riet, dat van den wind ginds en weder bewogen wordt. *Gij* waart dit in uwe gedachten van hem, maar *hij* is dit niet. Hij was niet wankelend in zijne beginselen, noch ongelijk in zijn' wandel; neen, hij was merkwaardig wegens zijne vastheid en zijn voortdurend zich zelven gelijk blijven." Zij, die *zwak* zijn als rieten, zullen als rieten *heen en weder bewogen worden*, maar Johannes was „met kracht versterkt door Gods Geest". Toen er een verkwikkende wind van volksgunst woei, en toen de bulderende storm van Herodes' woede opstak, was en bleef Johannes dezelfde, dezelfde in alle weer en wind. Het getuigenis, dat hij van Christus had afgelegd, was niet het getuigenis van *een riet*, van iemand, die den eenen dag zulk eene meening voorstond, en een anderen dag eene andere; het was geen weerhaangetuigenis; neen, zijne standvastigheid in dit getuigenis wordt te kennen gegeven, Joh. 1 : 20; hij „beleed en loochende het niet, en beleed," en daar is hij ook later bij gebleven; Joh. 3 : 28. En daarom moest die vraag, waarmede hij zijne discipelen tot Christus zond, niet uitgelegd worden, als een twijfelen aan de waarheid van hetgeen hij vroeger gezegd had: daarom is het volk tot hem uitgegaan, omdat hij niet als een riet was. Op den duur wordt er niets bij verloren, als men met onwankelbare vastheid voortgaat met zijn werk, en daarbij noch om de goedkeuring der menschen bedelt, noch hunne afkeuring vreest.

2. Hij was een man, die zich zelven verloochende, en dezer wereld gestorven was. „Was hij een mensch met zachte kleederen bekleed? Dan zoudt gij niet uitgegaan zijn in de woestijn om hem te zien, maar gij zoudt naar het hof zijn gegaan. Gij zijt uitgegaan om iemand te zien, die zijne kleeding had van kemelshaar, en die een lederen gordel om zijne lenden had. Zijn voorkomen en kleedij toonden, dat hij dood was voor alle praal en pracht van de wereld en van het genot der zinnen. Zijne kleedij was in overeenstemming met de woestijn, waarin hij leefde, en met de leer, die hij er predikte, namelijk de leer der bekeering. Nu kunt gij u niet voorstellen, dat hij, die zulk een vreemdeling was voor de genoegens van een hof, door de verschrikkingen eener gevangenis er toe gebracht kon worden om van zin en meening te veranderen, zooals hij nu in twijfel zou trekken of Jezus wel waarlijk de Messias was!" Van hen, die een leven leiden van dooding van het vleesch, is het het minst waarschijnlijk, dat zij door vervolging er toe gedreven zullen worden hun' Godsdienst op te geven. Hij was geen man met zachte kleederen bekleed, dezulken zijn er wel, maar zij zijn in der koningen huizen. Het betaamt den mensch om in geheel zijn voorkomen in overeenstemming te wezen met zijn karakter en zijne positie. Predikers moeten er niet uit willen zien als hovelingen, en zij, wier levenslot hen in gewone huizen doet wonen, moeten de zachte kleederen niet willen aan hebben, welke gedragen worden door hen, die in der koningen huizen zijn. Voorzichtigheid leert ons gepastheid. Johannes had een ruw en onbehaaglijk voorkomen, en toch stroomde de menigte naar hem toe om hem te hooren. De herinnering aan onzen vroegeren ijver om het woord Gods te hooren moet ons aansporen tot denzelfden ijver in ons tegenwoordig leven en arbeiden, zoodat het nooit van ons gezegd moet kunnen worden, dat wij zoo vele dingen te vergeefs gedaan en geleden hebben, dat wij te vergeefs hebben geloopen, te vergeefs hebben gearbeid.

3. Waar hij het meest in geloofd werd was in zijn ambt en werk, dat hem meer tot eer was dan persoonlijke gaven of talenten, en daarom wordt hieromtrent het meest in zijn lof uitgeweid.

Hij was *een profeet*, ja meer dan een profeet, vers 9. Dit getuigde van hem Hij, die de groote Profeet was, en wien alle profeten getuigenis geven. Johannes zeide van zich zelven dat hij *die Profeet* niet was, niet de Messias zelf; en nu zegt Christus (een zeer bevoegd Beoordeelaar) van hem, dat hij „veel meer was dan een profeet". Hij erkende zich de mindere van Christus; en Christus erkende hem als den meerdere van alle andere profeten. De voorlooper van Christus was geen koning, maar een profeet, opdat het den schijn niet zou hebben, dat het koninkrijk van den Messias op aardsche macht was gegrond. Maar Zijn onmiddellijke voorlooper was als zoodanig een buitengewoon groot profeet, meer dan een Oud-Testamentische profeet. Zij allen hebben krachtige werken gedaan, maar Johannes heeft ze allen overtroffen. Zij hebben *Christus' dag* van verre gezien, en het duurde nog lang eer hun visioen verwezenlijkt werd; maar Johannes zag het aanbreken van dien dag, hij zag de zon opgaan, en hij sprak tot het volk van den Messias als van Eenen, die zich in hun midden bevond. Zij *spraken* van Christus, maar hij *duidde Hem aan;* zij zeiden: „Eene maagd zal zwanger worden"; hij zeide: „Ziet, het Lam Gods.

Hij was het, van wien voorzegd was, dat hij Christus' voorlooper zou zijn, vers 10. Van hem werd door de andere profeten geprofeteerd, en dus was hij grooter dan zij. Maleachi heeft van Johannes geprofeteerd: 'Ziet, 'Ik zende Mijn' engel voor uw aangezicht. Hierin is iets van de eer van Christus op hem gelegd, dat de Oud-Testamentische profeten van hem

gesproken en geschreven hebben, en deze eer hebben al de heiligen, dat hunne „namen geschreven zijn in het boek des levens des Lams." Het was voor Johannes een groot voorrecht, dat hij boven al de profeten gehad heeft, dat hij de voorlooper van Christus is geweest. Hij was een bode, die op eene gewichtige boodschap was uitgezonden, een bode, die één was onder duizend, zijne eere ontleenende aan Hem, wiens bode hij was. Hij is „Mijn bode", door God gezonden, en heengezonden voor het aangezicht van den Zone Gods. Zijne opdracht was: den weg te bereiden voor Christus, de menschen genegen te maken om den Zaligmaker te ontvangen door hun hunne zonde en ellende te ontdekken en hunne behoefte aan een' Zaligmaker. Dit had hij van zich zelf gezegd, Joh. 1 : 23, en nu heeft Christus het van hem gezegd, hiermede bedoelende, niet slechts Johannes' dienstwerk te eeren, maar het volk er weder opmerkzaam op te maken als wegbereiding voor den Messias. Veel van het schoone in Gods beschikkingen is gelegen in haar onderling verbond en samenhang, en de betrekking waarin zij staan tot elkander. Hetgeen Johannes den voorrang gaf boven de Oud-Testamentische profeten, was, dat hij onmiddellijk voor Christus heenging. Hoe nader men staat tot Christus, hoe meer eere dit is.

„Onder degenen, die van vrouwen geboren zijn", was niemand meerder dan Johannes de Dooper, vers 11. Christus wist de menschen te schatten naar de mate hunner waardij, en Hij stelt Johannes boven allen, die hem vooraf gegaan zijn, boven allen, die door gewone generatie, (voortbrenging) uit vrouwen geboren zijn. Van allen, die God opgewekt en tot den dienst in Zijne kerk geroepen heeft, is Johannes de uitnemendste, uitnemender zelfs dan Mozes, want hij begon de Evangelie-leer te prediken van vergeving der zonden aan hen, die waarlijk boetvaardig zijn; en hij had treffender openbaringen van den hemel dan zij gehad hebben, want hij zag den hemel geopend, en den Heiligen Geest nederdalen. Hij had ook grooten voorspoed op zijn werk; schier de geheele natie ging tot hem uit. Niemand kwam met zoo grootsch een plan, of met zoo verheven eene boodschap als Johannes, of had zoo veel aanspraak op eene welkome ontvangst. Grootheid moet niet afgemeten worden naar uiterlijken schijn en pracht, want zij zijn de grootsten, die de grootste heiligen zijn en den grootsten zegen voor anderen, en die, evenals Johannes, „groot zijn voor den Heere," Lukas 1 : 15.

Maar de hooge lof, aan Johannes toegekend, had echter eene verrassende beperking. „Doch die de minste is in het koninkrijk der hemelen, is meerder dan hij." In het koninkrijk *der heerlijkheid.* Johannes was een groot en goed man, maar toch bevond hij zich nog in een' toestand van zwakheid en onvolkomenheid, en daarom was hij minder dan de verheerlijkte heiligen en de geesten der volmaakte rechtvaardigen. Merk op, ten eerste: Dat er in den hemel trappen of graden van heerlijkheid zijn; sommigen zijn minder dan anderen; hoewel ieder vat gelijkelijk vol is, zijn zij niet allen even groot, en kunnen dus niet allen evenveel bevatten. Ten tweede: De minste heilige in den hemel is *grooter* en weet meer, en heeft meer lief, en doet meer om God te loven, en ontvangt meer van Hem dan de grootste in deze wereld. De heiligen op aarde zijn heerlijk, Ps. 16 : 3, maar de heiligen in den hemel zijn nog heerlijker; de besten in deze wereld zijn minder dan de engelen, Ps. 8 : 6; dáár zijn de minsten aan de engelen gelijk, hetgeen ons behoorde te doen verlangen naar dien zaligen staat, waar de zwakken zijn als David, Zach. 12 : 8. [1]) Door het *koninkrijk der hemelen* moet hier verstaan worden het *koninkrijk der genade* de Evangelie-bedeeling in de volkomenheid van hare macht en reinheid, en *ho mikroteros*, hij, die daarin minder is, is grooter den Johannes. Sommigen verstaan dit van Christus zelf, die jonger was dan Johannes, en, in sommiger meening, minder was dan Johannes, die altijd verkleinend van zich zelf heeft gesproken: „Ik ben een worm, en geen man", en toch grooter dan Johannes; en zoo komt dit overeen met hetgeen Johannes de Dooper zeide, Joh. 1 : 15 „Die na mij komt is voor mij gesteld". [2]) Het moet echter veeleer verstaan worden van de apostelen en evangeliedienaren des Nieuwen Testaments, de evangelische profeten; en de vergelijking tusschen hen en Johannes geldt niet hunne persoonlijke heiligheid, maar hun ambt. Johannes predikte den komenden Christus, maar zij predikten Christus, niet slechts *gekomen,* maar *gekruisigd* en *verheerlijkt.* Johannes kwam met den dageraad van den Evangeliedag, en hierin was hij voortreffelijk boven de vorige profeten, maar hij werd weggenomen vóór den middag van dien dag, vóórdat de voorhang was gescheurd, vóór Christus' dood en opstanding en de uitstorting des Geestes, zoodat de minste der aposten en evangelisten, aan wien grooter ontdekkingen gedaan waren, en die gebruikt werd voor grooter en gewichtiger gezantschap, grooter is dan Johannes. Johannes heeft geene wonderen gedaan, de apostelen deden er vele. De grond dezer hoogere voortreffelijkheid is gelegd in de hoogere voortreffelijkheid der *Nieuw*-Testamentische bedeeling boven de *Oud*-Testamentische. De leeraren van het Nieuwe Testament zijn dus voortreffelijker, omdat hun dienst voortreffelijker is, 2 Cor. 3 : 6, enz. Johannes was *de grootste van zijn orde;* hij ging zoo ver als de bedeeling. waaronder hij leefde, gedoogde; maar *de minste van de hoogste orde is meerder,* staat boven, *den eerste van de laagste orde;* een dwerg op een' berg ziet verder dan een reus in een dal. Alle ware grootheid van menschen is ontleend aan, en wordt genoemd naar, de genadige openbaring van Christus aan hen, De beste menschen zijn niet beter dan het Hem behaagt ze te maken. Welk eene reden tot dankbaarheid hebben wij, dat ons deel is in de dagen van het koninkrijk der hemelen,

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.
2) Idem.

onder zulke voorrechten van licht en van liefde! En hoe grooter de voorrechten, hoe grooter de verantwoordelijkheid zijn zal, als wij de genade Gods te vergeefs ontvangen.

De groote lof van Johannes den Dooper bestond daarin, dat God zijne bediening erkende en haar zeer voorspoedig maakte om het ijs te breken, en het volk te bereiden voor het koninkrijk der hemelen. „Van de dagen" der eerste verschijning „van Johannes den Dooper tot nu toe" (dat niet veel meer was dan twee jaren) was zeer veel goeds tot stand gebracht, zoo snel was de beweging, toen zij nabij Christus, het Middelpunt, kwam; „wordt het koninkrijk der hemelen geweld aangedaan" — *biazetai* — zooals het geweld van een leger, dat stormenderhand eene stad inneemt, of eene menigte, die een huis binnendringt, aldus „nemen de geweldigers hetzelve met geweld." De beteekenis hiervan vinden wij in de gelijkluidende plaats, Lukas 16 : 16. „Van dien tijd af wordt het koninkrijk Gods verkondigd, en een iegelijk doet geweld op hetzelve." Eene groote menigte was door Johannes' prediking bewerkt, en zij worden zijne discipelen. En dit is:

Eene menigte, waarvan men dit niet had kunnen denken of verwachten. Naar eene plaats in dit koninkrijk werd gestreefd door menschen, van wie men zou denken, dat zij er geen recht of aanspraak op hebben, en dus indringers schenen te zijn, die zich met geweld toegang hebben verschaft. Wanneer de kinderen des koninkrijks er buitengesloten worden, en velen er van het Oosten en Westen inkomen, dan wordt hetzelve geweld aangedaan. Vergelijk Hoofdst. 21 : 31, 32. De tollenaars en hoeren geloofden Johannes, dien de schriftgeleerden en Farizeën verwierpen, en alzoo gingen zij hen voor in het koninkrijk Gods. Het is niet in strijd met beleefdheid om vóór zijne meerderen naar den hemel te gaan, en het is eene groote lof en aanbeveling van het Evangelie, dat het van den beginne af personen tot heiligmaking heeft doen komen, van wie men dit nooit gedacht zou hebben.

Het was een dringend aanhoudende menigte. Dit geweld duid kracht en vurigheid van begeerte en streven aan in hen, die de prediking van Johannes volgden, want anders zouden zij niet zoo van verre gekomen zijn om hem te hooren. Het toont ook aan welk eene vurigheid en ijver vereischt worden in hen, die er naar streven van hun' godsdienst een hemel te maken. Zij, die in wenschen te gaan in het koninkrijk der hemelen moeten *strijden om in te gaan;* aan dat koninkrijk moet een heilig geweld worden aangedaan; er moet zelfverloochening wezen, neiging, aard, gemoedsgesteldheid moeten eene verandering ondergaan: er zijn moeielijke zware diensten te verrichten, er moet zwaar lijden worden geleden: de verdorvene natuur moet ten onder worden gehouden, wij moeten loopen, en worstelen, en strijden, en in doodsbenauwdheid zijn, en dát is dan nog luttel genoeg om er zulk een' prijs mede te winnen, en over zulk een' tegenstand van buiten en van binnen te zegevieren. „De geweldigers nemen hetzelve met geweld." Zij, die deel willen hebben aan de groote zaligheid, worden er met eene sterke begeerte naar uitgedreven; zij willen haar machtig worden op elke voorwaarde, en zullen die voorwaarde dan niet hard vinden, en zij zullen, haar aangegrepen hebbende, haar niet loslaten, vóór zij een' zegen hebben verkregen, Gen. 32 : 26. Zij, die hunne roeping en verkiezing vast willen maken, moeten „naarstigheid toebrengen." Het koninkrijk der hemelen was nooit bedoeld om aan de gemakzucht van beuzelaars toe te geven, maar wel om de ruste te zijn voor hen, die arbeiden. O mochten wij het heerlijk gezicht aanschouwen, dat zeer velen komen, niet om met toorn en strijd anderen uit het koninkrijk der hemelen te werpen, maar om door een' heiligen strijd er zelven in te gaan.

De prediking van Johannes was „het begin des Evangelies," naar luid van Markus 1:1 en Hand. 1 : 22. Dit wordt hier aangetoond in tweeërlei opzicht. In Johannes zien wij het einde komen van de Oud-Testamentische bedeeling, vers 13. De bedeeling was tot aan dat tijdstip in volle kracht en wezen gebleven, maar toen begon zij af te nemen. Hoewel het verplichtende van de wet van Mozes niet opgeheven was tot na den dood van Christus, begonnen toch de ontdekkingen van het Oude Testament plaats te maken voor de helderder openbaringen van het koninkrijk der hemelen, dat nabij was. Omdat het licht des Evangelies (gelijk het licht der natuur) de wet van het Evangelie moest voorafgaan om er den weg voor te banen, zijn de profetiën van het Oude Testament tot een einde gekomen (een einde van voltooiing, niet van duur) vóórdat de voorschriften er van hebben opgehouden: zoodat, als Christus zegt: „Al de profeten en de wet hebben tot Johannes toe geprofeteerd," dan toont Hij, ten eerste: hoe het licht van het Oude Testament bestond in de wet en de profeten, die hoewel duisterlijk, van Christus en zijn koninkrijk hebben gesproken. Van de wet wordt gezegd, dat zij zoowel als de profeten, profeteert van Hem, die komen zou. Christus begon „van Mozes," Lucas 24 : 27. Christus was door de zwijgende teekenen van het Mozaïsche werk voorzegd, zoowel al door de duidelijker sprekende stemmen der profeten; en Hij werd aangetoond en voorgesteld; niet slechts in de woordelijke voorzeggingen, maar in persoonlijke typen en schaduwingen. God zij er voor geloofd, dat wij de Nieuw-Testamentische leer hebben om de Oud-Testamentische profetiën te verklaren, en de Oud-Testamentische leer te bevestigen en op te helderen, Hebr. 1 : 1. Evenals de twee cherubum, zien zij elkander aan. De wet was voorlang door Mozes gegeven, en er waren gedurende driehonderd jaren vóór Johannes geene profeten geweest, en toch wordt van beiden gezegd, dat zij „tot Johannes toe geprofeteerd hebben," omdat de wet nog werd waargenomen, en Mozes en de profeten nog gelezen werden. De Schrift leert tot op den huidigen dag, hoewel de schrijvers er van niet meer zijn. Mozes en de profeten zijn gestorven; de apostelen en evangelisten zijn gestorven, Zach. 1 : 5; maar het woord des Heeren blijft

in der eeuwigheid, 1 Petrus 1 : 25; de Schrift spreekt nog duidelijk tot ons, hoewel de schrijvers zwijgen in het stof. Ten tweede, hoe dit licht ter zijde wordt gesteld. Als Hij zegt: zij profeteerden tot aan Johannes, dan geeft Hij te kennen, dat hunne heerlijkheid taande, in de schaduw werd gesteld door grootere heerlijkheid; hunne voorzeggingen werden vervangen door Johannes' getuigenis: „Zie het Lam Gods!" Zelfs voordat nog de zon aan de kim verschenen is, maakt het morgenlicht het kaarslicht reeds duister. Hunne profetiën van een' Christus, die komen zou, was verouderd, toen Johannes zeide: „Hij is gekomen." In hem begon de Nieuw-Testamentische dag aan te breken; want, vers 14, „hij is Elias, die komen zou." Johannes was als een band, die de twee Testamenten aan elkander verbonden heeft, gelijk Noach de schakel was, die de beide werelden verbond. De slotprofetie van het Oude Testamend was: „Zie, Ik zende ulieden den profeet Elia" Mal. 4:5, 6. Deze woorden waren profetie tot aan Johannes, en toen, geschiedenis geworden zijnde, hielden zij op profetie te zijn. Ten eerste: Christus spreekt er van als van eene groote waarheid, dat Johannes de Dooper de Elias is van het Nieuwe Testament; niet Elias in eigen persoon, zooals de vleeschelijk gezinde Joden dachten; dat ontkende hij, Joh. 1 : 21, maar een, die komen zou in den geest en de kracht van Elias, Lukas 1 : 17, hem gelijk in aard en wandel, die, door te wijzen op den toorn Gods vanwege de zonde, tot bekeering zou dringen, en inzonderheid, gelijk het heet in de profetie, „het hart der vaderen tot de kinderen zal wederbrengen". Ten tweede: Hij spreekt er van als van eene waarheid, die niet gemakkelijk begrepen zou worden door hen, wier hoop en verwachting aan het aardsche koninkrijk van den Messias bleef hangen. Christus acht, dat deze waarheid geen welkom onthaal zal vinden, en daarom voegt Hij er bij: „Zoo gij het wilt aannemen". Niet alsof hun al of niet aannemen er van aan die waarheid iets afdeed; maar Hij verwijt hun hunne vooroordeelen, waardoor zij traag waren om de grootste waarheden aan te nemen, indien zij streden tegen hunne begrippen of opvattingen, al strookten zij ook nòg zoo met hunne belangen. Of „zoo gij hem wilt aannemen; of zoo gij het dienstwerk van Johannes wilt aannemen als dat van den beloofden Elias, dan zal hij een Elias voor u zijn om u te bekeeren en u toe te bereiden voor den Heere." De Evangeliewaarheden zijn, naar zij ontvangen worden, eene reuke des levens of des doods. Christus is een Zaligmaker en Johannes een Elias voor hen, die de waarheid hen betreffende willen aannemen.

Eindelijk: onze Heere Jezus besluit deze rede met een ernstigen eisch tot aandacht, vers 15: „Wie ooren heeft om te hooren, die hoore"; hetgeen aanduidt, dat deze dingen duister waren en moeielijk te verstaan, en dus aandacht vereischten; maar van zeer groot belang en dus de aandacht wel waardig waren. „Laten alle menschen hier nota van nemen: indien Johannes de Elias is, van wien geprofeteerd werd, dan is er voorzeker eene groote omwenteling gaande, het koninkrijk van den Messias staat gevestigd te worden, en de wereld zal weldra door eene gelukkige verandering verrast en verblijd worden. Dat zijn dingen, die uwe ernstige aandacht vragen, en daarom is het voor u allen zaak, om te hooren naar hetgeen Ik zeg." De dingen Gods zijn van zeer groot en algemeen belang, ieder, die *ooren heeft om* iets *te hooren*, heeft er belang bij dit te hooren. Dit geeft te kennen, dat God niets meer van ons eischt dan de vermogens, die Hij ons gegeven heeft, te gebruiken tot ons nut. Hij eischt dat diegenen hooren zullen, die ooren hebben; dat diegenen hun verstand zullen gebruiken, die verstand hebben.

En zoo zijn de menschen dus onwetend, niet omdat hun het vermogen ontbreekt om te weten, maar omdat er hun de wil toe ontbreekt; zij hooren niet, omdat zij, gelijk de doove adder, hunne ooren toestoppen.

16. Doch waarbij zal ik dit geslacht vergelijken? Het is gelijk aan de kinderkens, die op de markten zitten, en hunnen gezellen toeroepen. 17. En zeggen: Wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en gij hebt niet geweend. 18. Want Johannes is gekomen, noch etende noch drinkende, en zij zeggen: Hij heeft den duivel. 19. De Zoon des menschen is gekomen, etende en drinkende, en zij zeggen: Zie daar, een mensch, die een vraat en wijnzuiper is, een vriend van tollenaren en zondaren. Doch de wijsheid is gerechtvaardigd geworden van hare kinderen. 20. Toen begon hij de steden, in dewelke zijne krachten meest geschied waren, te verwijten, omdat zij zich niet bekeerd hadden. 21. Wee u, Chórazin, wee u, Bethsáïda; want zoo in Tyrus en Sidon de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden zich eertijds in zak en assche bekeerd hebben. 22. Doch Ik zeg u: Het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in den dag des oordeels, dan ulieden. 23. En gij, Capèrnaüm, dat tot den hemel toe zijt verhoogd, gij zult tot de helle toe nedergestooten worden; want zoo in Sodom die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, het zoude tot op den huidigen dag gebleven zijn. 24. Doch Ik zeg u, dat het den lande van Sodom verdraaglijker zal zijn in den dag des oordeels, dan u.

Plotseling breekt Christus Zijne lofrede op Johannes den Dooper en zijne bediening af, en wendt haar aan tot bestraffing van hen, die zijne prediking en die van Christus en Zijne apostelen te vergeefs gehoord hadden. Wat dit geslacht betreft, kunnen wij opmerken, bij wie Hij hen vergelijkt, vers 16—19, en evenzoo met welke plaatsen Hij de steden vergelijkt, die Hij opnoemt, vers 20—24.

I. Het *geslacht*, het lichaam des Joodschen volks uit dien tijd. Er waren voorzeker velen, die het koninkrijk der hemelen binnengingen; maar de groote massa volhardde in hun ongeloof, Johannes was een groot en goed man, maar het geslacht, waaronder hij leefde, was onvruchtbaar en onnut, en zijner onwaardig. Door de slechtheid van de plaatsen, waarin Godvruchtige leeraren arbeiden, wordt glans en luister bijgezet aan hunne vroomheid, vanwege de tegenstelling, die zij er mede vormen. Het was Noachs lof, dat hij *rechtvaardig was in zijne geslachten*. Johannes geprezen hebbende, veroordeelt Hij nu hen, die hem in hun midden gehad hebben, maar zich Zijne bediening niet ten nutte gemaakt hebben. Hoe prijzenswaardiger de leeraar is, hoe afkeurenswaardiger de gemeente, indien zij hem veronachtzaamt, en aldus zal dit bevonden worden in den dag des oordeels.

De Heere Jezus stelt dit voor in eene gelijkenis, maar daarbij spreekt Hij, alsof Hij niet wist welk beeld te gebruiken om dit in het rechte licht te stellen. „Waarbij zal Ik dit geslacht vergelijken?" Er is geene grootere ongerijmdheid denkbaar dan die, waaraan zij zich schuldig maken, die eene goede prediking hebben, maar er niet in het minst beter door worden. Het is moeielijk te zeggen op wie zij gelijken. Het beeld is ontleend aan eene gewoonte onder de Joodsche kinderen bij hun spel, die gelijk dit altijd met kinderen is, de manieren en het doen van volwassenen nabootsten bij huwelijksfeesten en begrafenissen; dus *juichten* en *treurden;* maar daar het slechts spel en scherts was, maakte het geen indruk op hen; en zoo hebben ook de prediking van Johannes den Dooper en van Christus geen indruk gemaakt op dat geslacht. Hij doelt inzonderheid op de schriftgeleerden en Farizeën, die een trotschen eigenwaan hadden; en daarom vernedert Hij hen door hen te vergelijken bij kinderen, en hun doen en laten bij kinderspel.

Om deze gelijkenis te verklaren geven wij de vijf volgende opmerkingen:

1. De God des hemels gebruikt onderscheidene middelen tot bekeering en behoudenis der zielen. Hij wil dat alle menschen zalig worden, en daarom laat Hij niets onbeproefd om dit te bewerkstelligen. De groote zaak, die Hij beoogt, is het ombuigen van onzen wil, zoodat die aan Zijn' wil wordt onderworpen. Hiertoe laat Hij medewerken hetgeen Hij ons van zich zelven ontdekt heeft. Daar wij verschillende neigingen en gezindheden hebben, waarop gewerkt moet worden, gebruikt Hij hiertoe ook verschillende middelen, die, hoewel allen van elkander onderscheiden, toch allen dezelfde strekking hebben, en God gebruikt ze ook allen tot hetzelfde doel. In de gelijkenis wordt dit genoemd, dat Hij voor ons op de fluit heeft gespeeld, en klaagliederen voor ons heeft gezongen. Hij heeft op de fluit voor ons gespeeld in de dierbare beloften des Evangelies, zoo geschikt om te werken op onze hope; en Hij heeft klaagliederen voor ons gezongen in de schikkelijke bedreigingen der wet, zoo geschikt om te werken op onze vreeze, ten einde ons tot zich te lokken. Hij heeft voor ons op de fluit gespeeld in de liefelijke en genadige beschikkingen Zijner voorzienigheid; Hij heeft klaagliederen voor ons gezongen in rampen en beproevingen, en de eenen heeft Hij gesteld tegenover de anderen. Hij heeft Zijnen dienstknechten geleerd „hunne stem te veranderen." Gal. 4 : 20; soms te spreken in den donder van Sinaï, en soms in het zachte fluisteren, het suizen der zachte stilte van Zion.

In de verklaring van de gelijkenis wordt de tweeërlei aard voorgesteld van Johannes' prediking en van Christus' prediking, die de twee groote lichten waren van dat geslacht.

Johannes kwam tot hen met klaagliederen, „noch etende, noch drinkende", niet gemeenzaam omgaande met het volk; gewoonlijk niet etende in gezelschap van anderen, maar alleen, in zijne cel in de woestijn, waar zijne spijze was sprinkhanen en wilde honing. Nu zou men denken, dat dit indruk op hen gemaakt zou hebben; want zulk eene strenge levenswijze, zulk eene dooding van het vleesch, was zeer in overeenstemming met de leer, die hij predikte; en die prediker zal het meeste goed kunnen doen, wiens wandel in overeenstemming is met zijne leer; toch is ook de prediking van zulk een' leeraar niet altijd voorspoedig.

En van den anderen kant: De Zoon des menschen is gekomen, etende en drinkende", en aldus heeft Hij voor hen op de fluit gespeeld. Christus heeft gemeenzamen omgang gehad met allerlei soort van menschen, waarbij Hij van geene bijzondere striktheid of strengheid liet blijken; Hij was minzaam, licht toegankelijk, schuwde geen gezelschap, woonde dikwijls feestmaaltijden bij, zoowel bij Farizeën als bij tollenaren, om te beproeven, of dit iets vermocht op hen, die door het terughoudende van Johannes niet gewonnen konden worden. Wie door de strengheid van Johannes niet tot sidderen gebracht konden worden, zouden allicht gelokt en aangetrokken kunnen worden door het vriendelijk minzame van Christus, van wien Paulus geleerd had allen alles te worden, 1 Cor. 9 : 22. Nu heeft onze Heere Jezus door Zijne vrijheid volstrekt Johannes niet willen veroordeelen, evenmin als Johannes Hem veroordeeld heeft, hoewel beider houding zoo verschillend was van elkander. Al zijn wij ook nòg zoo overtuigd, dat onze manier van doen goed is, moeten wij er anderen toch niet naar beoordeelen. Er kan groote verscheidenheid van werkingen zijn, waar het toch dezelfde God is, die alles in allen werkt, 1 Cor. 12 : 6; en deze verscheidenheid van de openbaring des Geestes is gegeven tot hetgeen oorbaar is, vers 7. Merk inzonderheid op, dat Gods dienstknechten met verschillende gaven bedeeld zijn: de bekwaamheid en de geestesgaven van den een liggen op dit gebied, en die van anderen op een ander gebied. Sommigen zijn Boanerges — *zonen des donders;* anderen zijn Barnabassen — *zonen der vertroosting;* doch „deze dingen alle werkt een en dezelfde Geest, 1 Cor. 12 : 11; en daarom hebben wij geen van beiden te veroordeelen, maar voor beiden God te loven, die aldus verschillende middelen beproeft voor

menschen van verschillend karakter, opdat de zondaren òf er toe gebracht worden zich te buigen, òf anders zonder verontschuldiging worden gelaten, zoodat, hoe ook de uitkomst moge zijn, God verheerlijkt zal worden.

De verschillende methodes, die God gebruikt voor de bekeering van zondaren, blijven bij velen zonder eenige uitwerking: „Gij hebt niet gedanst, en gij hebt niet geweend; het een noch het ander heeft eenigen invloed op u uitgeoefend". Bijzondere middelen hebben, gelijk in de geneeskunde, hun bijzonder doel, dat bereikt moet worden. Er zijn bijzondere indrukken, waarvoor men ontvankelijk moet zijn, om het groote en algemeene plan te doen slagen. Indien nu de menschen noch geboden willen zijn door wetten, noch genoodigd willen worden door beloften; indien zij niet verschrikt willen worden door bedreigingen, niet wakker geschud willen worden door de grootste zaken, noch gelokt door de liefelijkste zaken, noch opgeschrikt door de vreeselijkste dingen, noch overreed door de duidelijkste dingen; indien zij noch naar de stem der Schrift willen hooren, noch naar die van het verstand, of der ervaring, of der voorzienigheid, of der conscientie, of van hun eigen belang, wat meer kan er dan gedaan worden? „De blaasbalg is verbrand, het lood is door het vuur verteerd; te vergeefs heeft de smelter zoo vlijtig gesmolten — men noemt ze een verworpen zilver;" Jer. 6:29, 30. Des leeraars arbeid en kracht zijn ijdellijk besteed, Jer. 49 : 4, en, wat nog grooter verlies is, de genade Gods is vergeefs ontvangen, 2 Cor. 6 : 1. Als getrouwe leeraren zoo weinig vrucht zien op hun arbeid, dan is het eene vertroosting voor hen, dat het ook voor de beste predikers en de kostelijkste prediking niets nieuws is het begeerde doel niet te bereiken. „Wie heeft onze prediking geloofd?" Indien „van het bloed der verslagenen, van het vette der helden", de boog van deze groote bevelhebbers, Christus en Johannes, zoo dikwijls ledig wederkeerde, 2 Sam. 1 : 22, dan is het niet te verwonderen, dat ook de onze ledig wederkeert, en dat wij met zoo luttele uitwerking tot de dorre doodsbeenderen profeteeren.

Zij, die van de genademiddelen niet gediend willen wezen, zijn gewoonlijk verdorvene menschen, die kwaad spreken van de leeraren, die hun deze genademiddelen wilen bedienen, en daar zij zelf er geen goed van ontvangen, doen zij alle mogelijke kwaad aan anderen, door vooroordeelen te verwekken en te verspreiden tegen het woord en de getrouwe predikers er van. Zij die zich niet aan God onderwerpen en Hem niet nawandelen, stellen zich tegen Hem, en wandelen in tegenheid met Hem. Dat heeft ook dit geslacht gedaan, omdat zij vast besloten waren niet in Christus en Johannes te gelooven, hen niet te erkennen — gelijk zij hadden behooren te doen — als de besten der menschen en daarom hebben zij er zich toe gezet hen te belasteren en hen voor te stellen als de slechtsten der menschen. Van Johannes den Dooper zeiden zij: „Hij heeft een duivel." Zij schreven zijne strengheid en terughouding toe aan zwartgalligheid, aan eene soort van bezetenheid door Satan. „Waarom zouden wij naar hem luisteren, of zijne woorden ter harte nemen? Hij is een naargeestig mensch onder de macht van een kranke verbeelding." Den vrijen en vriendelijken omgang van Christus schreven zij toe aan de zondige gewoonte van weelde en een behagen van het vleesch. „Ziet daar, een mensch, die een vraat een wijnzuiper is." Geene aantijging kon vuiler of hatelijker zijn; het is de beschuldiging, ingebracht tegen den wederspannigen zoon, Deut. 21 : 20, „Hij is een brasser en zuiper," en geene beschuldiging kon méér valsch en onrechtvaardig wezen; want Christus „heeft zich zelven niet behaagd," Rom. 15 : 3, nog heeft ooit eenig mensch zulk een leven van zelfverloochening en minachting van de wereld geleid, als Christus. Hij, die onbesmet was, en afgescheiden van de zondaren, wordt hier voorgesteld als in verbond met hen, en verontreinigd door hen. De meest vlekkelooze onschuld, en de meest ongeëvenaarde voortreffelijkheid, zullen niet altijd eene beschutting wezen tegen te pijlen van den laster; ja iemands kostelijkste gaven en beste daden, welke bedoeld en wel berekend zijn tot stichting, kunnen de stof leveren om hem te smaden en te lasteren. Onze beste daden kunnen tot onze zwaarste beschuldigingen worden gemaakt, zooals bijv. Davids vasten, Ps. 69 : 11. In zekeren zin was het waar, dat Christus „een Vriend was van tollenaren en zondaren," de beste Vriend, dien zij ooit gehad hebben, want Hij is in de wereld gekomen om de zondaren zalig te maken; groote, ja den voornaamste der zondaren; dat heeft hij gezegd, die zelf niet een *tollenaar en zondaar* geweest is, maar een Farizeër en zondaar. Maar dit is, en zal tot in eeuwigheid blijven, Christus' lof; en diegenen hebben er de weldaad en het voorrecht van verbeurd, die Hem dit als eene versmaadheid hebben aangerekend.

De oorzaak van deze groote verdorvenheid des volks onder de middelen der genade was hierin gelegen, dat zij zijn, als kinderen, eigenzinnig als kinderen, onnadenkend en speelziek als kinderen; indien zij zich slechts als menschen met gezond verstand vertoonden, er zou nog eenige hoop voor hen zijn. De markten, waarop zij zitten, is voor sommigen eene plaats der luiheid of der ledigheid, Hoofdst. 20 : 3; voor anderen eene plaats om wereldsche zaken te doen, Jak. 4 13; voor allen was het eene plaats van luidruchtigheid en vermaak, zoodat, indien gij vraagt waarom de menschen zoo weinig goed erlangen van de middelen der genade, gij zult bevinden, dat het is omdat zij zoo traag en beuzelachtig zijn, en er niet van houden zich eenigerlei moeite te geven, of wel omdat hoofd, hand en hart gansch vervuld zijn van de wereld, waarvan de zorgen „het woord verstikken," en ten laatste hunne ziel verstikken, Ezech. 33:31; Amos 8 : 5; en zij zich er op toeleggen om hunne gedachten af te leiden van alles wat ernstig is. Zoo zitten zij dan neder op de markten: in die dingen vindt hun hart rust en zij besluiten daarbij te blijven.

Maar hoewel de middelen der genade door velen, ja door de meesten, aldus geminacht

worden, toch is er een overblijfsel dat anders gezind is, menschen die door genade zich die middelen ten nutte maken, en ze dus laten beantwoorden aan hun doel, tot eer van God en tot heil van hunne eigene zielen. „Doch de wijsheid is gerechtvaardigd geworden van hare kinderen." Christus is de Wijsheid, in Hem zijn al de schatten der wijsheid verborgen. De heiligen zijn de kinderen, die God Hem heeft gegeven, Hebr. 2 : 13. Het Evangelie is wijsheid, die van Boven is. Ware geloovigen zijn er door wedergeboren en ook van Boven geboren. Zij zijn wijze kinderen, wijs voor zich zelven en hunne wezenlijke belangen; niet gelijk de dwaze kinderen, die op de markt zaten. Deze kinderen der wijsheid rechtvaardigen de wijsheid. Zij onderwerpen zich aan de bedoelingen van Christus' genade, beantwoorden er aan: zij openen hun hart voor haren invloed, en stellen aldus de wijsheid van Christus in het licht. Dit wordt nader verklaard in Lukas 7 : 29. „De tollenaars, die met den doop van Johannes gedoopt waren, rechtvaardigden God," en omhelsden het Evangelie van Christus. Het welslagen van de middelen der genade rechtvaardigt de wijsheid van God in de keuze dezer middelen, tegenover hen, die Hem hierin van dwaasheid beschuldigen. De genezing van iederen kranke, die de voorschriften van zijn' arts opvolgt, rechtvaardigt de wijsheid van dien arts, en daarom schaamt zich Paulus het Evangelie van Christus niet, want, wat het voor anderen ook moge wezen, voor een iegelijk; die gelooft, is het eene kracht Gods tot zaligheid, Rom. 1 : 16. Wanneer het kruis van Christus, dat voor anderen eene dwaasheid of eene ergernis is, aan hen, die geroepen zijn, de kracht Gods en de wijsheid Gods is, 1 Cor. 1 : 23, 24, zoodat zij de kennis daarvan tot het toppunt van hunne eerzucht maken, 1 Cor. 2 : 2, en de kracht daarvan tot de kroon van hun roem, Gal. 6 : 14, dan wordt hier de „wijsheid gerechtvaardigd door hare kinderen." De kinderen der wijsheid zijn der wijsheid getuigen in de wereld, Jes. 43 : 10, en zij zullen als getuigen voorgebracht worden in dien dag, wanneer de wijsheid, die thans gerechtvaardigd wordt *door* de heiligen, verheerlijkt zal worden *in* de heiligen, en wonderbaar zal worden in allen, die gelooven, 2 Tess. 1 : 10. Indien het ongeloof van sommigen een smaad is voor Christus, daar zij Hem tot een leugenaar maken, het geloof van anderen zal Hem eeren, daar het getuigt, dat Hij waar is, en dat Hij ook wijs is, 1 Cor. 1 : 25. Hetzij *wij* het doen of niet, toch zal het geschieden; niet alleen Gods rechtvaardigheid, maar ook Zijne wijsheid zal gerechtvaardigd worden, als Hij spreekt, als Hij oordeelt.

Dit nu is het bericht, dat Christus geeft van dat geslacht, en — dit geslacht is niet voorbijgegaan, maar blijft in de opvolging van elkander gelijke geslachten; want gelijk het toen was, is het sedert altijd gebleven, en is het nu nog; sommigen gelooven hetgeen gezegd wordt, maar sommigen gelooven niet. Hand. 28 : 24.

II. Wat nu de *plaatsen* betreft, hetgeen Christus in het algemeen had gezegd van dat *geslacht*, past Hij in het bijzonder toe op deze *plaatsen*. „Toen begon Hij de steden, in de welke Zijne krachten meest geschied waren, te verwijten," vers 20. Lang te voren is Hij begonnen te prediken, Hoofdst. 4 : 17; nu pas is Hij begonnen te verwijten. Scherpe, onaangename woorden moeten niet gebruikt worden, vóór men het met zachte en liefelijk beproefd heeft. Christus is niet geneigd te verwijten; Hij geeft mildelijk en verwijt niet, totdat de zondaars door hunne weerspannigheid Hem er, als het ware, toe dwingen. De wijsheid noodigt eerst, maar als op hare noodiging geen acht wordt geslagen, dan verwijt zij, Spr. 1 : 20, 24. Zij volgen Christus' methode niet na die met verwijtingen beginnen. Letten wij op:

1. De zonde, die hun ten laste wordt gelegd: het is geene zonde tegen de zedelijke wet, maar tegen het Evangelie, en dat is onboetvaardigheid, dit is het dat Hij hun verwijt als het schandelijkste en ondankbaarste, dat men zich denken kan, n.l. dat zij zich niet hebben bekeerd. Moedwillige onboetvaardigheid is de groote, doemwaardige zonde van zeer velen, die onder de prediking des Evangelies leven, en die zonde zal hun — meer dan elke andere — in de eeuwigheid worden verweten. De groote leer, die Johannes de Dooper, zoowel als Christus en de apostelen, gepredikt heeft, was bekeering. Het grootste doel, dat beoogd werd bij het spelen op de fluit en het „zingen van klaagliederen," was het volk er toe te brengen hun hart en hunne gezindheid te veranderen, hunne zonden na te laten en zich tot God te bekeeren; en hiertoe wilden zij zich niet laten bewegen. Hij zegt niet, omdat zij niet *geloofden* — want velen hunner hadden wel een soort van geloof — dat Christus een Leeraar was van God gekomen; maar omdat zij *zich niet bekeerd hadden;* hun geloof bracht er hen niet toe om hun hart en hun leven te veranderen. Christus bestrafte hen wegens hunne andere zonden, teneinde hen tot bekeering te brengen: maar toen zij zich niet bekeerden, verweet Hij het hun, opdat zij het zich zelven zouden verwijten, en er ten laatste de dwaasheid van zouden inzien, daar dit het was, waardoor hun treurige toestand zoo volstrekt hopeloos, en hunne wonde ongeneeslijk was geworden.

2. Het verzwarende van hunne zonde. Het waren de steden, in dewelken Zijne krachten meest geschied waren; daar Hij gedurende eenigen tijd voornamelijk in die steden verblijf heeft gehouden. Sommige plaatsen zijn meer bevoorrecht met de middelen der genade dan andere. God is vrijmachtig, en in Zijne beschikkingen handelt Hij als de God der natuur en de God der genade; en deelt aan zijne schepselen algemeene genade mede en ook bijzondere genade. Door Christus' groote en krachtige werken te zien, hadden zij er toe gebracht moeten worden, niet slechts om Zijne leer aan te nemen, maar ook Zijne wet te gehoorzamen. De genezing van lichaamskwalen had de genezing hunner zielen ten gevolge moeten hebben; maar zij had die uitwerking niet. Hoe sterker en dringender de redenen zijn, die ons tot bekeering moeten brengen, hoe snooder de onboetvaardigheid is, en hoe strenger de rekenschap

die van ons geëischt zal worden; want God houdt rekening met de groote werken, die onder ons geschied zijn, alsmede van de genaderijke werken die aan ons en voor ons gedaan zijn, en door welke wij ook tot bekeering geleid hadden moeten worden, Rom. 2 : 4.

Chorazin en Bethsaïda worden genoemd, vers 21, 22; zij hebben ieder hun „wee!" Wee u, Chorazin! wee u, Bethsaïde! Christus is in de wereld gekomen om ons te zegenen; maar indien deze zegen geminacht wordt, dan heeft Hij Zijn „Wee u!" en Zijn „Wee u" is schrikkelijk. Die twee steden waren gelegen aan de Zee van Galilea, de eerste aan den Oostelijken oever, de laatste aan de Westzijde. Het waren welvarende en volkrijke plaatsen. Bethsaïde was onlangs door Filippus, den viervorst, tot stad verheven, en vandaar had Christus ten minste drie van Zijne apostelen genomen. Zóó hoog waren deze plaatsen bevoorrecht? Omdat zij echter „den tijd harer bezoeking niet bekend hebben," vielen zij onder dit „Wee u!" dat haar zóó bleef aankleven, dat zij spoedig daarna gingen kwijnen, en tot onbeduidende dorpjes zijn geslonken. Op zoo ontzettende wijze is de zonde het verderf der steden, en zoo gewisselijk wordt het woord van Christus vervuld!

Nu worden Chorazin en Bethsaïda hier vergeleken bij Tyrus en Sidon, twee zeesteden, waarvan wij veel lezen in het Oude Testament, en die tot verval gekomen zijn, maar toen weder begonnen op te bloeien. Die steden grensden aan Galilea, maar stonden in zeer slechten reuk onder de Joden, vanwege afgoderij en andere goddeloosheid. Christus is somwijlen naar de deelen van Tyrus en Sidon heengegaan, Hoofdst. 15 : 21; maar nooit in die steden zelven gekomen. De Joden zouden zich ten uiterste geërgerd hebben, indien Hij dit wèl gedaan had. Om hen nu te overtuigen en te verootmoedigen toont Hij hier aan:

Dat Tyrus en Sidon niet zoo slecht zouden geweest zijn als Chorazin en Bethsaïda. Indien hun hetzelfde woord gepredikt was geworden, en dezelfde wonderen onder hen geschied waren, zij zouden zich bekeerd hebben, en dat wel reeds *voorlang*, gelijk Nineve, in zak en asch. Christus, die het hart van allen kent, wist, dat, indien Hij onder hen was gaan wonen, en voor hen had gepredikt, Hij meer goed tot stand zou gebracht hebben dan hier. Toch bleef Hij nog eenigen tijd waar Hij was, om ook Zijne dienstknechten aan te moedigen dit te doen, al zien zij ook niet de vrucht op hun arbeid, die zij begeeren. Onder de kinderen der ongehoorzaamheid zijn er sommigen, op wie gemakkelijker invloed ten goede wordt geoefend dan op anderen, en het is eene groote verzwaring van de onboetvaardigheid van hen, die zoo overvloedig van de middelen der genade gebruik kunnen maken, niet slechts, dat er velen zijn, wier hart door diezelfde genademiddelen wél getroffen wordt, maar dat er nog wel meer zijn, die er door bewerkt zouden zijn geworden tot bekeering, indien zij diezelfde genademiddelen onder hun bereik hadden gehad. Zie Ezech. 3 : 6, 7. *Onze* bekeering gaat langzaam, wij verschuiven haar, stellen haar uit; *hunne* bekeering zou snel hebben plaats gehad; zij zouden zich reeds voorlang bekeerd hebben. *Onze* bekeering was onbeduidend en oppervlakkig, *de hunne* zou diep en ernstig geweest zijn, zij zouden zich bekeerd hebben in zak en asch. Toch moeten wij opmerken met eerbiedige aanbidding van de Goddelijke vrijmacht, dat de Tyriërs en de Sidoniërs rechtvaardiglijk in hunne zonden zullen omkomen, alhoewel zij, indien zij de genademiddelen hadden gehad, zich bekeerd zouden hebben, want God is niemands schuldenaar.

Dat daarom Tyrus en Sidon niet zoo rampzalig zullen zijn als Chorazin en Bethsaïda, want het zal hun verdraaglijker zijn in den dag des oordeels, vers 22. Op den dag des oordeels zal de eeuwige toestand van de kinderen der menschen door een onfeilbaar en onveranderlijk vonnis vastgesteld worden; zaligheid of rampzaligheid, elk in hare verschillende trappen. Daarom wordt het ook het eeuwig oordeel genoemd, Hebr. 6 : 2, wijl het beslissend is omtrent den eeuwigen staat of toestand, In dat oordeel zullen de middelen der genade, die ons geschonken waren, gewisselijk in rekening worden gebracht, en er zal onderzocht worden, niet alleen hoe slecht wij zijn geweest, maar hoe goed wij hadden kunnen zijn, Jes. 5 : 34. Hoewel de verdoemenis van allen, die omkomen, ondraaglijk zijn zal, zal toch de verdoemenis van hen, die de volledigste en helderste openbaring gehad hebben van de macht en genade van Christus, en zich evenwel niet bekeerd hebben, de ondraaglijkste zijn van allen. Het licht en het geklank des Evangelies openen en verruimen de vermogens van allen, die het zien en hooren, hetzij om de schatten der Goddelijke genade te ontvangen, of (indien deze genade versmaad wordt) des te overvloediger den Goddelijken toorn in zich op te nemen. Indien zelfverwijt de pijniging der hel is, dan moet zij in waarheid wel eene hel zijn voor hen, die zoo goede gelegenheid hebben gehad om naar den hemel te gaan. „Kind, gedenk dit!"

Met grooten nadruk wordt hier Kapernaüm veroordeeld, vers 23. „En gij, Kapernaüm, houd uwe hand op, en hoor uw vonnis." Meer dan al de andere steden Israels was Kapernaüm verwaardigd met Christus' verblijf binnen hare muren. Het was, gelijk Silo van ouds, de plaats, die Hij verkoren heeft, om er Zijn naam te doen wonen, en het is er ook als Silo mede gegaan, Jer. 7 : 12, 14. Christus' wonderen waren hier het dagelijksch brood, en daarom werden zij, evenals het manna van ouds, geminacht en „licht brood" genoemd. Menig liefelijk en troostrijk woord van genade heeft Christus te vergeefs tot hen gesproken, en daarom moeten zij thans een woord van schrikkelijken toorn van Hem hooren. Die naar het eerste niet willen luisteren, zullen het laatste hebben te gevoelen en te ondervinden,

Wij hebben hier Kapernaüms oordeel:

1. In volstrekten zin: „Gij, die tot den hemel toe zijt verhoogt, gij zult tot de hel toe nedergestooten worden." Zij, die van eene

krachtige en zuivere Evangelieprediking kunnen genieten, zijn hierdoor „tot den hemel toe verhoogd," Hierin hebben zij eene groote eer voor het tegenwoordige, en een groot voordeel voor de eeuwigheid. Zij zijn opgeheven *naar den hemel*, doch indien zij, in weerwil hiervan, toch blijven *kleven aan de aarde*, dan hebben zij het zich zelven te danken, dat zij niet *in den hemel* zijn opgeheven. Evangelievoorrechten, die versmaad werden, doen de zondaars zooveel te dieper nederzinken in de hel. Het is er zóó ver vandaan, dat onze uitwendige voorrechten ons zullen behouden, dat zij, indien ons hart en ons leven er niet mede in overeenstemming zijn, de rekening nog zullen verzwaren. Hoe hooger de steilte, hoe noodlottiger de val er van is. Zoo laat ons dan niet hooggevoelende zijn, maar vreezen; niet traag zijn, maar ons benaarstigen. Zie Job 20 : 6, 7.

2. In vergelijking met het oordeel over Sodom, — eene plaats, meer merkwaardig, beide om hare zonde en haar verderf, dan wellicht eenige andere plaats, en toch zegt Christus ons hier:

Ten eerste. Dat Kapernaüms genademiddelen Sodom zouden behouden hebben. Indien deze wonderen onder de inwoners van Sodom geschied waren, hoe slechts zij ook waren, zij zouden zich bekeerd hebben, en hunne stad zou tot op den huidigen dag gebleven zijn, als een gedenkteeken van sparende genade, gelijk zij het nu is van verdervende gerechtigheid, Judas 1. Ook de grootste zonde zal op waar berouw en oprechte bekeering door Christus worden vergeven, en het grootste verderf worden afgewend, dat van Sodom niet uitgezonderd. Engelen zijn naar Sodom gezonden, en toch is het niet blijven staan; maar indien Christus ware gezonden, het zou gebleven zijn. Hoe goed is het dus voor ons, dat de toekomende wereld aan Christus is onderworpen, en niet aan de engelen! Hebr. 2 : 5. Lot zou in hunne oogen niet „als jokkende" zijn geweest, indien hij wonderen had verricht.

Ten tweede, dat daarom in den grooten dag Sodoms verderf minder zal zijn dan dat van Kapernaüm. Sodom zal heel veel te verantwoorden hebben, maar niet de zonde van Christus te hebben veronachtzaamd, zooals Kapernaüm. Indien het Evangelie eene reuke des doods blijkt te zijn, dan zal het dit wezen in dubbelen zin, „eene reuke des doods ten doode," zoo groot is die dood, 2 Cor. 2 : 16. Christus had hetzelfde van alle andere plaatsen gezegd, die Zijne dienstknechten niet ontvangen en Zijn Evangelie niet aannemen, Hoofdst. 10 : 15 „Het zal den lande van Sodom verdraaglijker zijn dan die stad." Wij, die thans het geschreven woord in handen hebben, de prediking des Evangelies kunnen hooren, wij, aan wie de genademiddelen worden bediend, en die leven onder de bedeeling des Geestes, hebben voorrechten, die niet achterstaan bij die van Chorazin en Bethsaïda en Kapernaüm, en daarvan zullen wij in den grooten dag rekenschap hebben af te leggen. Het is daarom met recht gezegd, dat de belijders van onzen tijd, hetzij zij naar den hemel gaan of naar de hel, in elk dier plaatsen de grootste schuldenaars zullen zijn; indien naar den hemel, dan zijn zij de grootste schuldenaars aan de Goddelijke genade wegens de heerlijke, kostelijke middelen, die hen dáár gebracht hebben; indien naar de hel, dan zijn zij de grootste schuldenaars aan de Goddelijke gerechtigheid vanwege die zelfde middelen, welke hen van daar hadden kunnen weren.

25. In dien tijd antwoordde Jezus en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt ze den kinderkens geopenbaard. 26. Ja, Vader, want alzoo is geweest het welbehagen voor U. 27. Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijnen Vader; en niemand kent den Zoon dan de Vader, noch iemand kent den Vader dan de Zoon, en wien het de Zoon wil openbaren. 28. Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. 29. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uwe zielen. 30. Want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.

In deze verzen ziet Christus op naar den hemel en dankt Zijn' Vader voor de vrijmacht en vastheid van het verbond der verlossing; en rondom zich ziende op aarde, biedt Hij allen menschenkinderen de voorrechten en voordeelen aan van het verbond der genade.

I. Christus dankt God voor Zijne gunst aan deze kinderkens, aan wie de verborgenheden des Evangelies geopenbaard zijn, vers 25, 26. Jezus antwoordde en zeide. Het wordt een antwoord genoemd, hoewel geene andere dan Zijne eigene woorden te voren vermeld zijn, omdat het een zoo troostrijk antwoord is op de droeve overdenking, die voorafgaat, en het er zulk een gepaste tegenhanger van is. De zonde en het verderf van deze ongelukkige steden was ongetwijfeld eene smart voor den Heere Jezus; Hij kon niet anders dan er over weenen, zooals Hij over Jeruzalem geweend heeft, Lukas 19 : 41. Daarom verkwikt Hij zich met deze gedachte, en om haar nog liefelijker te maken, spreekt Hij haar uit in eene dankzegging, dat er, met dat al, toch eene overblijfsel is, al bestaat dit slechts uit kinderkens, aan wie de dingen des Evangelies geopenbaard zijn. Hoewel Israel zich niet laat verzamelen, nochtans zal Hij verheerlijkt worden. Als wij rondom ons niets zien dan hetgeen ontmoedigend is, zoo kunnen wij toch grootelijks bemoedigd worden, als wij opzien tot God. Het is treurig te zien hoe weinig de meeste menschen zich om hunne eigene gelukzaligheid bekommeren; maar het is troostrijk te denken, dat de alwijze en getrouwe God Zijne eigene eer en heerlijkheid hoog zal houden. „Jezus antwoordde en zeide: Ik dank U." Dankzegging is een gepast antwoord op sombere en ontroerende gedachten, en kan een krachtig

middel zijn om ze te verdrijven. Lofliederen zijn kostelijke hartsterkingen voor neerslachtige zielen, en zullen helpen om droefgeestigheid te genezen. Als wij op de bedenkingen van droefheid en vrees geen ander antwoord gereed hebben, dan kunnen wij troost ontleenen aan dit: Ik dank U, Vader. Laat ons God loven, dat het niet erger met ons is dan het is.

In deze dankzegging van Christus nu hebben wij te letten op:

1. Den titel, dien Hij aan God geeft: „Vader, Heere des hemels en der aarde." Als wij tot God naderen, in dankzegging, zoowel als in gebed, dan is het goed voor ons om Hem te beschouwen als Vader, ons aan die betrekking vast te houden, niet slechts als wij om den zegen en de genade vragen, die wij behoeven, maar ook als wij danken voor de zegeningen, die wij reeds hebben ontvangen. De goedertierenheden Gods zijn dubbel liefelijk, en zeer krachtig om het hart te verruimen in lof, als zij ontvangen worden als teekenen van des Vaders liefde, en gaven uit des Vaders hand; „Dankende den Vader," Coll. 1 : 12. Het betaamt kinderen dankbaar te zijn, en even gereedelijk te zeggen: Ik dank U, Vader, als ik bid U, Vader. Als wij tot God komen als Vader, dan moeten wij ons daarbij herinneren, dat Hij is de „Heere des hemels en der aarde"; hetgeen ons verplicht tot Hem te komen met eerbied en ontzag, als tot den vrijmachtigen Heere van allen, en toch ook met vertrouwen, daar Hij machtig is alles voor ons te doen wat wij noodig hebben of kunnen begeeren, ons te beschermen tegen alle kwaad, en ons te voorzien van alle goed. In Melchizedek had Christus reeds voorlang God gedankt als den Bezitter, of „Heere van hemel en aarde," en in al onze dankzeggingen voor ontvangen zegeningen in den stroom, moeten wij Hem de eere geven van de algenoegzaamheid, die in de bron is, waaruit die stroom zijn oorsprong nam.

2. De zaak, waarvoor Hij dankt: „Dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard". *Deze dingen;* Hij zegt niet welke dingen; maar Hij bedoelt de groote dingen van het Evangelie, de dingen, die tot onzen vrede dienen, Lukas 19 : 42. Hij sprak er met nadruk van: *deze dingen,* omdat het dingen waren, waarvan Hij vol was, en waarvan wij vol behooren te zijn. Alle andere dingen zijn als niets, vergeleken bij deze dingen.

De groote dingen van het eeuwig Evangelie waren — en zijn — verborgen voor velen, die *wijs en verstandig waren,* uitnemend waren in geleerdheid en wereldwijsheid: sommigen van de grootste geleerden en staatslieden zijn voor de verborgenheden des Evangelies vreemdelingen geweest. De wereld heeft God niet gekend door de wijsheid, 1 Cor. 1 : 21. Ja er is tegenstelling, dat is tegenstand, tegen het Evangelie door de „valschelijk genaamde wetenschap," 1 Tim. 6 : 21. Zij, die het bekwaamst zijn in de zichtbare en tastbare dingen dezer wereld, zijn gewoonlijk het minst ervaren in geeetelijke zaken. De menschen kunnen diep doordringen in de verborgenheden der natuur en de verborgenheden van den staat, en toch gansch onwetend zijn en zich schromelijk vergissen omtrent de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen, omdat zij de kracht er van niet hebben ervaren.

Terwijl nu de wijzen en verstandigen der wereld in het duister zijn omtrent de Evangelieverborgenheden, hebben zelfs de kinderkens in Christus er de heiligende, zaligmakende kennis van: „Gij hebt ze den kinderkens geopenbaard." Zoodanig waren de discipelen van Christus, mannen van onaanzienlijke geboorte en geringe ontwikkeling; geene geleerden, geene kunstenaars, geene staatslieden, ongeleerde en onwetende mannen, Hand. 4 : 13. Aldus zijn de verborgenheden der wijsheid, die dubbel zijn van hetgeen dat is, Job 11 : 6 [1]) bekend gemaakt aan kinderkens en zuigelingen, opdat uit hun' mond sterkte gegrondvest zal worden, Ps. 8 : 3, en Gods lof er door volkomen zij. De geleerden der wereld werden niet verkoren om de predikers te zijn van het Evangelie, maar wèl het dwaze der wereld, 1 Cor. 2 : 6, 8, 10.

Dit verschil tusschen de verstandigen en de kinderkens heeft God zelf gemaakt. Hij is het, die deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen heeft. Hij gaf hun talenten, geleerdheid, en veel menschelijk verstand boven anderen, en daar waren zij hoogmoedig op, zij rustten er in en zagen niet verder, en daarom ontzegt God hun terecht den Geest der wijsheid en der openbaring, en dan gebeurt het, dat zij wel het geklank der Evangelieboodschap hooren, maar dat het door hen „als wat vreemds geacht wordt". God is niet de Werker van hunne onwetendheid en dwaling, maar Hij laat hen aan hen zelven over, en hunne zonde wordt hunne straf, en de Heere is er rechtvaardig in Zie Joh. 12 : 39, 40: Rom. 11 : 7; Hand. 28 : 26, 27. Indien zij met hunne wijsheid en verstand God hadden geëerd. Hij zou hun ook de kennis dier betere dingen hebben gegeven; maar omdat zij er hunne lusten mede gediend hebben, heeft Hij „hun hart voor kloek verstand verborgen." Hij is het, die ze den kinderkens heeft geopenbaard. De geopenbaarde dingen zijn voor onze kinderen, Deut. 29 : 29, en hun geeft Hij het verstand, om die dingen te verstaan en er den indruk van te ontvangen. Aldus wederstaat Hij de hoovaardigen en geeft Hij den nederigen genade, Jak. 4 : 6.

Deze beschikking moet verklaard worden door de vrijmacht Gods. Christus zelf heeft haar hieraan toegeschreven; „Ja Vader! want alzoo is geweest het welbehagen voor U." Christus stemt hier in met den wil des Vaders. „Ja, Vader. Laat God zich verheerlijken op de wijze, die Hem behaagt, laat Hij gebruik maken van de middelen, die Hem behagen om zijn eigen werk tot stand te brengen; Zijner is de genade, en Hij kan haar geven aan wien Hij wil. Wij kunnen er geene reden voor opgeven waarom Petrus, een visscher, tot een apostel wordt gemaakt, en niet Nicodemus, een Farizeër en een overste der Joden, hoewel ook hij in

[1]) Naar de Engelsche overzetting, zie ook kant. op den statenbijbel.

Christus geloofde; maar „alzoo is geweest het welbehagen voor God". Christus zeide dit ten aanhoore Zijner discipelen, om hun te toonen, dat het niet was om eenigerlei deugd of verdienste in hen zelven, dat zij aldus onderscheiden en geëerd werden, maar louter van wege het welbehagen Gods.

Deze wijze van bedeeling der Goddelijke genade moet met alle dankbaarheid door ons worden erkend, gelijk onze Heere Jezus haar ook dankbaar erkend heeft. Wij moeten God danken, dat *deze dingen geopenbaard zijn.* Hetgeen voor eeuwen en geslachten verborgen is geweest, is geopenbaard, en geopenbaard niet aan enkelen, maar om door de geheele wereld bekend gemaakt te worden. Dat zij *geopenbaard zijn aan kinderkens:* dat de zachtmoedigen en nederigen versierd zijn met heil, en Hij aldus diegenen geëerd heeft, over wie de wereld smaad en verachting uitstort. Het verheerlijkt de genade, die hun geschied is, dat deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen zijn. Gelijk Job den naam des Heeren heeft geloofd, voor Zijn nemen, zoowel als voor Zijn geven, zoo kunnen wij Hem danken voor Zijn verbergen van deze dingen voor de wijzen en verstandigen, zoowel als voor Zijn openbaren er van aan de kinderkens, omdat hierdoor het eigen-ik vernederd wordt, alle vleesch tot zwijgen wordt gebracht en de Goddelijke macht en wijsheid er te helderder door uitblinken. Zie 1 Cor. 1 : 27, 31.

II. Christus doet hier eene genaderijke aanbieding van de voorrechten des Evangelies aan allen, en dat zijn de dingen, die aan de kinderkens zijn geopenbaard, vers 25 en verv. Wij hebben hier te letten:

1. Op de plechtige woorden ter inleiding van deze roeping, of uitnoodiging, welke dienen zoowel om onze aandacht gaande te maken, als om ons aan te moedigen er gevolg aan te geven. Opdat wij eene sterke vertroosting zouden hebben, als wij de toevlucht nemen om de voorgestelde hoop vast te houden, stelt Christus vooraf Zijn gezag vast, toont Hij ons, als het ware, Zijn geloofsbrieven. Wij zullen zien, dat Hij gemachtigd is deze aanbieding te doen.

Twee dingen legt Hij ons voor, vers 27.

1. Zijne opdracht van den Vader: „Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn' Vader." Chrtstus is, als God, in macht en heerlijkheid gelijk met den Vader; maar als Middelaar, ontvangt Hij Zijne macht en heerlijkheid van den Vader, is Hem al het oordeel overgegeven. Hij is gemachtigd om een nieuw verbond op te richten tusschen God en den mensch, en der afvallige wereld vrede en gelukzaligheid aan te bieden op de voorwaarden, die Hem goeddunken. Hij was afgezonderd en verzegeld om de eenige Gevolmachtigde te zijn, om die groote zaak te beramen en tot stand te brengen. Hiertoe heeft Hij alle macht in den hemel en op aarde, Hoofdst. 28 : 18; macht over alle vleesch: Joh. 17 : 2, gezag om te oordeelen en gericht te houden, Joh. 5 : 22, 27. Het moedigt ons aan om tot Christus te komen, dat Hij de opdracht heeft om ons te ontvangen, en ons te geven hetgeen waarvoor wij komen, en dat Hem hiertoe door Hem, die Heere is van allen, alle dingen zijn overgegeven. Alle machten, alle schatten zijn in Zijne hand. De Vader heeft Zijn alles overgegeven in de handen van den Heer Jezus, laten wij nu slechts ons alles in Zijne handen overgeven, en het werk is geschied. God heeft Hem tot den eenigen Scheidsman aangesteld; wat wij nu te doen hebben is: ons bij Zijne uitspraak neer te leggen, ons aan het scheidsgericht van den Heere Jezus te onderwerpen.

2. Zijne volkome kennis van den Vader: „Niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent den Vader dan de Zoon". Dit geeft nog verdere en wel zeer groote voldoening. Gezanten plegen niet slechts hunne lastbrieven te hebben, die zij overleggen, of vertoonen, maar ook hunne instructiën of aanwijzingen, welke zij voor zich zelven houden om er naarmate er zich de gelegenheid toe voordoet, gebruik van te maken bij hunne onderhandelingen. Onze Heere Jezus heeft niet slechts gezag en volmaakt, maar ook bekwaamheid voor Zijne onderneming. Bij de onderhandeling over de groote zaak onzer verlossing zijn de Vader en de Zoon de voornaamste belanghebbende partijen, „de raad des vredes is tusschen die beiden". Zach. 6 : 13. Het moet daarom eene groote bemoediging voor ons wezen, om er van verzekerd te zijn, dat zij elkander volkomen verstaan in deze zaak; dat de Vader den Zoon kende, en de Zoon den Vader, en dat wel volkomen; zoodat er geen misverstand tusschen hen kan komen bij het tot stand brengen van deze zaak, zooals dit zoo dikwijls onder de menschen voorkomt, waardoor de contracten te niet worden gedaan, en de beraamde maatregelen niet ten uitvoer worden gebracht, omdat men elkander niet verstond. De Zoon is van eeuwigheid af in den schoot des Vaders geweest, Joh. 1 : 18; Hij was de Ingewijde in de geheimen van den raad. „Hij was een voedsterling bij Hem, Spr. 8 : 30, zoodat niemand den Vader kent dan de Zoon en Hij voegt er bij: „en dien het de Zoon wil openbaren." De gelukzaligheid der menschen ligt in een bekend zijn met God; het is „het eeuwige leven," het is de vervolmaking van redelijke wezens. Zij, die God willen kennen, moeten zich tot Jezus Christus wenden, want het licht der kennis der heerlijkheid Gods schijnt in het aangezicht van Jezus Christus, 2 Cor. 4 : 6. Aan Christus hebben wij alle openbaring te danken. die wij hebben van den wil en de liefde van God den Vader, van dat Adam gezondigd heeft. Er is geen liefderijke, troostrijke omgang tusschen een heilig God en den zondigen mensch dan in en door den Middelaar, Joh. 14 : 6.

2. Hier is de aanbieding zelve, die ons gedaan is met eene uitnoodiging om haar aan te nemen. Na zoo plechtig eene inleiding kunnen wij iets groots verwachten; en het is een getrouw woord en alle aanneming waardig; het zijn woorden, waardoor wij behouden kunnen worden. Wij worden uitgenoodigd om te komen tot Christus als onzen Priester, Koning en Pro-

feet, om door Hem bestuurd, onderwezen en zalig gemaakt te worden.

Wij moeten tot Jezus Christus komen als tot onze Ruste, om in Hem uit te rusten, vers 28. „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt." Let op de hoedanigheid van de personen, die genoodigd worden: allen, die vermoeid en belast zijn. Dit is een woord ter rechter tijd tot den moede, Jes. 50 : 4. Zij, die klagen over den last der ceremonieele wet, die een ondragelijk juk was, en nog zwaarder gemaakt was door de inzettingen der ouden, Lukas 11 : 46, laten zij tot Christus komen, en hun zal rust en verlichting geschonken worden. Hij is gekomen om Zijne kerk van dit juk te bevrijden, den last dezer vleeschelijke inzettingen af te wentelen, en een zuiverder en geestelijker wijze van Godsvereering in te voeren; maar toch moet dit veeleer verstaan worden van den last der zonde, zoowel van de schuld als van de macht er van. Deze allen, en dezen alleen, worden uitgenoodigd om in Christus te rusten, die de zonde gevoelen als een last en er onder zuchten; die niet slechts overtuigd zijn van het kwaad der zonde, van hunne eigene zonde, maar er innig en hartgrondig berouw van hebben, een werkelijken afkeer hebben van de zonde, den dienst van de wereld en van het vleesch moede zijn, die het treurige en gevaarlijke van hun' toestand vanwege de zonde inzien en erkennen, er smart over hebben en er gelijk Efraïm in angst en benauwdheid om zijn, Jer. 31 : 18—20, de verloren zoon, Lukas 15 : 17, de tollenaar, Luk. 18 : 13; Petrus' hoorders, Hand. 2 : 37, Paulus, Hand. 9 : 4, 6, 9; de stokbewaarder, Hand. 16 : 29, 30. Dit is eene noodzakelijke toebereiding tot vergeving en vrede. De Trooster moet eerst van zonde overtuigen, Joh. 16 : 8. Hij verscheurt, en daarna zal Hij genezen.

De uitnoodiging zelve: Komt tot Mij. Die heerlijke tentoonspreiding van Christus' grootheid in vers 27, als Heere van allen, zou ons van Hem kunnen wegschrikken: maar zie hier, hoe Hij den gouden schepter toereikt, opdat wij er de spits van aanraken en leven mogen. Het is de plicht en het belang van vermoeide en belaste zondaren om tot Jezus Christus te komen. Afziende van alles, wat Hem tegenstaat of met Hem om den prijs willen dingen, moeten wij Hem aannemen als onzen Geneesmeester en Voorspraak, en ons overgeven aan Zijne leiding en bestuur; gewillig zijnde, om door Hem behouden te worden op Zijne wijze en op Zijne voorwaarden. Kom, en werp dien last op Hem, waaronder gij gebukt gaat. Dat is de roepstem van het Evangelie. De Geest zegt: Kom; en de bruid zegt: Kom, Die dorst heeft kome. Die wil, kome.

De zegen, beloofd aan hen, die komen: „Ik zal u rust geven." Christus is onze Noach, wiens naam *rust* beteekent, „want deze zal ons troosten," of rust geven, Gen. 5 : 29; 8 : 9. Rust is goed, Gen. 49 : 15, inzonderheid voor hen, die door een levend geloof er tot Hem voor komen; *rust* van de verschrikking der zonde in een wel gegronden vrede van de conscientie; *rust* van de macht der zonde in eene geregelde orde der ziel en het behoorlijk bestuur van zich zelve, eene *rust* in God, en een welbehagen der ziel in Zijne liefde. Dat in de rust, die overblijft voor het volk Gods, Hebr. 4 : 9, begonnen in genade, en voleindigd in de heerlijkheid.

Wij moeten komen tot Jezus Christus als onzen Bestierder, en ons aan Hem onderwerpen, vers 29. „Neemt Mijn juk op u". Dit moet samengaan met het vorige, want Christus is verhoogd om beide een Vorst en een Zaligmaker te wezen, een Priester op Zijn' troon. De *rust*, die Hij belooft, is een ontslagen zijn van het slavenwerk der zonde, niet van den dienst van God, maar eene verplichting om den plicht te volbrengen, dien wij Hem schuldig zijn. Christus heeft een juk voor onzen hals, zoowel als eene kroon voor ons hoofd, en Hij eischt, en verwacht, dat wij dat juk op ons zullen nemen. Hen, die vermoeid en belast zijn, te roepen om een juk op zich te nemen, heeft het aanzien van aan de verdrukten nog verdrukking toe te voegen; doch het gepaste hiervan licht in het woord Mijn. Gij zijt onder een *juk*, dat moede maakt; schudt het af, en beproeft het eens met het Mijne, want dat zal u doen rusten." Van dienstknechten en ook van onderdanen wordt gezegd, dat zij onder het juk zijn, 1 Tim. 6 : 1; 1 Kon. 12 : 10. Christus' juk op ons te nemen is ons in de betrekking en verhouding van dienstknechten en onderdanen tot Hem te stellen, en ons dan daarnaar te gedragen in nauwgezette gehoorzaamheid aan al Zijne geboden, en eene blijmoedige onderwerping aan al Zijne beschikkingen; het is het Evangelie van Christus te gehoorzamen, ons te onderwerpen aan den Heere. Het is *Christus' juk*, het juk, dat Hij beschikt heeft; een juk, dat Hij zelf vóór ons heeft gedragen, want Hij heeft gehoorzaamheid geleerd, en dat Hij door Zijn' Geest met ons draagt, want Hij „komt onze zwakheden mede te hulp." Rom. 1 : 26. Een juk doet aan hardheid en moeite denken; maar als het lastdier den last moet voorttrekken wordt het door het *juk* daarbij geholpen. Christus' geboden zijn allen in ons voordeel; wij moeten dit juk op ons nemen, om er mede voort te trekken. Het juk is ons opgelegd om te werken, en daarom moeten wij ons benaarstigen; het juk is ons opgelegd om ons te onderwerpen en daarom moeten wij nederig en geduldig zijn; wij zijn met onze medeknechten onder hetzelfde juk gebracht, en daarom moeten wij de gemeenschap der heiligen onderhouden; en de woorden der wijzen zijn als prikkelen voor hen, die aldus onder het juk zijn.

Dit nu is het moeielijkste van de les, die wij te leeren hebben, vandaar dat ter onzer geruststelling en bemoediging op de hoedanigheid van dat juk wordt gewezen, vers 30, „Mijn juk is zacht en Mijn last is licht."

Het juk van Christus' geboden is een *zacht juk;* het is *chrêstos*, niet slechts licht en gemakkelijk, maar liefelijk en aangenaam; er is niets in, waardoor het buigen van den hals onder dit juk bitter of grievend wordt gemaakt, niets dat ons kwetst, integendeel, het

verkwikt ons. Het is een juk, dat gevoerd, of belegd, is met liefde. Zoodanig is de aard van al de geboden van Christus, zoo redelijk in en op zich zelven, zoo nuttig voor ons, en dit alles wordt saamgevat in het ééne woord: *liefde.* Zóó krachtig is de hulp, die Hij ons verleent, zoo gesehikt en van pas de aanmoedigingen, en zoo sterk de vertroostingen, die gevonden worden op den weg des plichts, dat wij in waarheid kunnen zeggen, dat het een juk is van liefelijkheid. Het is licht en gemakkelijk voor de nieuwe natuur, zeer „licht voor den verstandige", Spr. 14 : 6. In den beginne kan het een weinig hard zijn, maar daarna is het licht: de liefde Gods en de hope des hemels zullen het licht er gemakkelijk maken.

De *last* van Christus' kruis is een *lichte last,* zeer *licht:* leed en wederwaardigheden, die van Christus' wege over ons komen als menschen; beproevingen, die wij om Christus te verduren hebben als Christenen; de laatste inzonderheid zijn bedoeld. Op zich zelf is die *last geene zaak van vreugde, maar van droefheid;* daar het echter Christus' last is, is hij *licht.* Paulus wist daar evenveel van als ieder ander, en hij noemt het eene „lichte verdrukking", 2 Cor. 4 : 17. Gods tegenwoordigheid, Jes. 43 : 2; Christus' medegevoel, Jes. 63 : 9; Dan. 3 : 25, en inzonderheid de hulp en vertroosting des Geestes, 2 Cor. 1 : 5, maken het lijden voor Christus *licht* en *gemakkelijk.* Naarmate de verdrukkingen en het leed overvloedig zijn en voortduren, zijn ook de vertroostingen overvloedig, en ook die houden aan en duren voort. Laat dit ons dus verzoenen met de moeielijkheden, en ons heen helpen over de ontmoedigingen, die zich aan ons voordoen, zoowel in het doen van ons werk als in ons lijden; wij kunnen om Christus' wil verliezen lijden, maar nooit zullen wij *door Hem* verliezen.

Wij moeten komen tot Jezus Christus als onzen Leeraar, en er ons toe zetten om van Hem te leeren, vers 29. Christus heeft eene groote school opgericht, en ons uitgenoodigd Zijne scholieren te zijn. Wij moeten omgang hebben met Zijne scholieren en dagelijks de lessen bijwonen, die Hij ons geeft door Zijn woord en Geest, en die lessen ter harte nemen. Wij moeten nadenken over hetgeen Hij zegt, en het bij alle gelegenheden duidelijk voor onzen geest hebben, ons richten naar hetgeen Hij deed en Zijne voetstappen navolgen, 1 Petr. 2 : 21. Sommigen houden de woorden, die volgen, voor de bijzondere les, die wij geroepen zijn uit Christus' voorbeeld te leeren. „dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart." Wij moeten van Hem leeren *nederig* en *zachtmoedig* te wezen, en wij moeten onzen hoogmoed en onze drift ten onder brengen, die ons aan Hem zoo ongelijk maken. Wij moeten zoo *van Christus leeren,* dat wij *Christus leeren,* Efeze 4 : 20, want Hij is de Leeraar en de Les, Hij is de Gids en de Weg, Hij is alles in alles.

Er worden ons twee redenen gegeven, waarom wij *van Christus moeten leeren..*

Ten eerste: Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en daarom geschikt u te onderwijzen. *Hij is zachtmoedig,* en kan dus medelijden hebben met de onwetenden, die anderen in drift doen ontsteken. Vele bekwame onderwijzers zijn haastig en driftig, hetgeen zeer ontmoedigend is voor hen, die dof en traag van begrip zijn, maar Christus weet geduld te hebben met hen en hun verstand te openen. Zijne houding tegenover Zijne twaalf discipelen, en Zijne wijze van handelen met hen is hier een voorbeeld van. Hij was zacht en vriendelijk jegens hen, wist het weinige verstand, dat in hen was, te ontwikkelen en te doen uitkomen. Zij waren onachtzaam en vergeetachtig, maar Hij heeft niet met de uiterste strengheid ieder hunner dwaasheden bestraft of in het licht gesteld. *Hij is nederig van hart.* Hij verwaardigt zich arme leerlingen te onderwijzen, nieuwelingen te onderwijzen. Hij koos Zijne discipelen niet uit de hovelingen of geleerden, maar uit zeelieden. Hij onderwijst de eerste beginselen, dingen, die als melk zijn voor de kinderkens; Hij buigt zich neder tot de geringste bevatting; Hij leerde Efraïm gaan, Hoséa 11 : 3. Wie onderwijst gelijk Hij? Het is moedgevend voor ons om bij zulk een' Leeraar ter schole te gaan. Gelijk nu die nederigheid en zachtmoedigheid Hem bekwaam en bevoegd maken om een Leeraar te zijn, zoo zal het ook de beste eigenschap wezen van hen, die door Hem onderwezen worden, want Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht, Ps. 25 : 9.

Ten tweede: Gij zult rust vinden voor uwe zielen. Deze belofte is ontleend aan Jer. 6 : 16; want Christus schiep er behagen in om zich uit te drukken in de taal der profeten, om de overeenkomst aan te duiden tusschen de twee Testamenten. Rust voor de ziel is de meest begeerenswaardige rust. Het eenige middel om rust te vinden vóor onze zielen, is aan Christus' voeten te zitten en Zijn woord te hooren. De weg des plichts is de weg tot rust. Het verstand vindt rust in de kennis van God en Jezus Christus, en smaakt er volkomene voldoening, die wijsheid vindende in het Evangelie, waarnaar in geheel de schepping te vergeefs gezocht is, Job 28 : 12. Christus leert waarheden, waarop wij gerust onze zielen kunnen wagen. De genegenheden vinden rust in de liefde Gods en van Jezus Christus, en zij vinden er datgene in, dat volkomen voldoening schenkt, namelijk kalmte en verzekerdheid voor de eeuwigheid. En deze voldoening zal volmaakt worden in den hemel en duren tot in eeuwigheid, als wij God zullen zien gelijk Hij is, en Hem genieten zullen als onzen God. Deze rust kan van Christus verkregen worden door allen, die van Hem willen leeren.

Dit nu is de hoofdsom en inhoud van de Evangelieroeping en aanbieding. In weinig woorden wordt ons hier gezegd, wat de Heere Jezus van ons eischt, en het komt overeen met hetgeen God herhaaldelijk van Hem gezegd heeft. „Deze is Mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik Mijn welbehagen heb: hoort Hem."

HOOFDSTUK XII.

In dit hoofdstuk hebben wij: I. Christus' opheldering van het gebod betreffende den sabbat, en Zijne hand-

having er van tegenover sommige bijgeloovige denkbeelden van de Joodsche leeraars, aantoonende, dat werken van noodzakelijkheid en barmhartigheid op dien dag gedaan mogen worden, 1—13. II. De wijsheid, nederigheid en zelfverloochening van onzen Heere Jezus bij het doen Zijner wonderen, vers 14—21. III. Christus' antwoord op het Godslasterlijk bedillen en de leugenachtige aantijgingen van de schriftgeleerden, die Zijn uitwerpen van duivelen toeschreven aan een verbond met den duivel, vers 22—37. IV. Christus' antwoord op den eisch der schriftgeleerden en Farizeën, om een teeken van den hemel te vertoonen, vers 38—45. V. Christus' oordeel omtrent Zijne bloedverwanten, vers 45—50.

In dien tijd ging Jezus op eenen sabbatdag door het gezaaide, en Zijne discipelen hadden honger, en begonnen aren te plukken, en te eten. 2. En de Farizeën, dat ziende, zeiden tot Hem: Zie, uwe discipelen doen wat niet geoorloofd is te doen op den sabbat. 3. Maar Hij zeide tot hen: Hebt gij niet gelezen, wat David gedaan heeft, toen hem hongerde, en hun, die met hem waren? 4. Hoe hij gegaan is in het huis Gods, en de toonbrooden gegeten heeft, die hem niet geoorloofd waren te eten, noch ook hun, die met hem waren, maar den priesteren alleen? 5. Of hebt gij niet gelezen in de wet, dat de priesters den sabbat ontheiligen in den tempel, op de sabbatdagen, en nochtans onschuldig zijn? 6. En Ik zeg u, dat een, meerder dan de tempel hier is. 7. Doch zoo gij geweten hadt, wat het zij: Ik wil barmhartigheid en niet offerande, gij zoudt de onschuldigen niet veroordeeld hebben. 8. Want de Zoon des menschen is een Heere ook van den sabbat. 9. En van daar voortgaande, kwam Hij in hunne synagoge. 10. En zie, er was een mensch, die eene dorre hand had; en zij vraagden Hem, zeggende: „Is het ook geoorloofd op de sabbatdagen te genezen? (opdat zij Hem mochten beschuldigen). 11. En Hij zeide tot hen: Wat mensch zal er zijn onder u, die een schaap heeft, en zoo dat op eenen sabbatdag in een gracht valt, die het niet zal aangrijpen en uitheffen? 12. Hoeveel gaat nu een mensch een schaap te boven! Zoo is het dan op de sabbatdagen geoorloofd wel te doen. 13. Toen zeide hij tot dien mensch: Strek uwe hand uit. En hij strekte ze uit, en zij werd hersteld, gezond gelijk de andere.

De Joodsche leeraren hadden vele van de geboden verdorven door er eene vrijere verklaring van te geven dan geoorloofd was; eene dwaling, die Christus ontdekte en verbeterde, Hoofdst. 5, in Zijne bergrede; maar betreffende het vierde gebod waren zij in eene tegenovergestelde dwaling vervallen, daar zij het al te strikt en streng uitlegden. Het is iets gewoons bij menschen van een verdorven gemoed, dat zij door hun ijver voor het uitwendige in den Godsdienst de losheid hunner zeden denken goed te maken. Maar de vloek is uitgesproken over hen, *die toe doen*, zoo wel als over hen, *die afdoen* van „de woorden dezes boeks, Openb. 22 : 18, 19; Spr. 30 : 6.

Wat de Heere Jezus hier nu aantoont is, dat werken van noodzakelijkheid en barmhartigheid op den sabbatdag geoorloofd zijn, terwijl den Joden geleerd was hieromtrent gewetensbezwaar te hebben. Christus' zorgvuldige verklaring van het vierde gebod duidt de altijddurende verplichting aan van het Godsdienstig waarnemen van één dag in de zeven, als een heiligen sabbat. Hij zou geene wet verklaard hebben, die bestemd was om onmiddellijk opgeheven te worden, maar Hij heeft ongetwijfeld bedoeld een punt vast te stellen, dat van nut zou wezen voor Zijne kerk in alle eeuwen; en zoo moet het ons leeren, dat onze Christelijke sabbat wel onder de aanwijzing is van het vierde gebod, maar niet onder de verplichtingen, die de Joodsche ouderlingen daarbij willen opleggen.

Gewoonlijk wordt de beteekenis van eene wet vastgesteld door het oordeel, dat van desbetreffende feiten gegeven wordt, en zoo is ook de beteekenis der wet hier vastgesteld. Daarom worden hier twee voorvallen medegedeeld van verschillenden aard, en die ook op verschillende tijden hebben plaats had, maar beiden toch volkomen aan dit doel te beantwoorden.

I. Om Zijne discipelen te rechtvaardigen in hun plukken van korenaren op den sabbatdag, toont Christus dat het geoorloofd is op dien dag werken van noodzakelijkheid te verrichten. Let hier nu op:

Hetgeen de discipelen deden. Zij volgden hun Meester op een' sabbatdag door een korenveld. Waarschijnlijk waren zij op weg naar de synagoge, vers 9, want het betaamt Christus' discipelen niet op dien dag doellooze wandelingen te doen; en zij hadden honger. Laat dit geen blaam werpen op de wijze van huis te houden van onzen Meester. Maar wij willen veronderstellen, dat zij zóó geheel ingenomen waren door hun sabbatswerk, dat zij vergeten hadden brood te eten; zóó veel tijd hadden doorgebracht met hunne ochtendgebeden. dat zij geen tijd hadden voor hun ochtendmaaltijd, maar nog nuchteren waren, toen zij op weg gingen, omdat zij niet te laat wilden komen in de synagoge. Nu heeft de voorzienigheid het zoo beschikt, dat zij „door het gezaaide" gingen, en daardoor was nu in hunne behoefte voorzien. God heeft vele wegen en middelen om Zijn volk van het noodige te voorzien, en Hij zal bijzonder zorg voor hen dragen, als zij naar de synagoge gaan, gelijk Hij van ouds voor hen gezorgd heeft, die opgingen naar Jeruzalem om er te aanbidden, Ps. 84 : 7, 8, daar ten hunne behoeve de waterpoelen door den regen gevuld werden. Als wij ons op den weg des plichts bevinden, zoo zal *Jehovah-Jireh* voor ons zorgen. In het korenveld zijnde, begonnen zij aren te plukken. De wet van God veroorloofde dit. Deut. 23 : 25, om het volk goede, vriendelijke buurschap te leeren, en niet voor elke kleinigheid op hun recht van eigendom te

staan, als aan een ander daar een' dienst mede bewezen kan worden. Het was nu wel een karig maal voor Christus en Zijne discipelen, maar het was het beste, dat zij krijgen konden, en zij waren er mede tevreden.

Wat was het dat de Farizeën hierin ergerde? Het was slechts een droog ontbijt, dat de discipelen hadden, maar de Farizeën lieten niet toe, dat zij het in vrede nuttigden. Zij verweten hun niet, dat zij zich eens anders korenaren toeëigenden (zij waren geene groote ijveraars voor het recht) maar dat zij dit deden op den sabbat; want aren te plukken en uit te wrijven op dien dag was door de inzetting der ouden uitdrukkelijk verboden, omdat zij dit als eene soort van oogsten beschouwden.

Het is niets nieuws dat de onschuldigste handelingen van Christus' discipelen in een slecht daglicht werden geplaatst, voorgesteld werden als ongeoorloofd, inzonderheid door hen, die voor hunne eigene verzinselen en instellingen ijverden. De Farizeën klaagden hen aan bij hun' Meester, omdat zij deden wat „niet geoorloofd was". Het zijn geene vrienden van Christus en Zijne discipelen, die voor ongeoorloofd verklaren wat God niet ongeoorloofd heeft verklaard.

Christus' antwoord op deze vitterij der Farizeën. De discipelen wisten niet veel ter hunner verdediging aan te voeren, inzonderheid wijl hunne beschuldigers de nauwgezette heiliging van den sabbat schenen voor te staan. Maar Christus kwam om Zijne volgelingen te bevrijden, niet slechts van de verdorvenheden der Farizeën, maar ook van hunne onschriftuurlijke inzettingen, en daarom heeft Hij wèl wat ter hunner verdediging te zeggen; Hij rechtvaardigde wat zij deden, hoewel dit eene overtreding was van den door hen ingevoerden regel.

Hij rechtvaardigt hen door te wijzen op voorbeelden, die door de Farizeën zelven als gepast en billijk erkend werden.

Hij haalt het voorbeeld aan van David, die in een geval van nood gedaan heeft wat hij anders niet had behooren te doen, vers 3, 4. „Hebt gij niet gelezen het verhaal, 1 Sam. 21 : 6, hoe David de toonbrooden heeft gegeten, die door de wet den priester alleen werden toegewezen? Lev. 24 : 5—9. „Het is eene heiligheid der heiligheden voor Aäron en zijne zonen; en Ex. 29 : 33, „een vreemde zal ze niet eten"; toch heeft de priester dit brood aan David en zijne mannen gegeven; want hoewel de uitzondering voor een geval van nood niet uitdrukkelijk vermeld is, lag zij evenals in alle de ceremonieele inzettingen, er in opgesloten. Hetgeen Davids eten van de toonbrooden wettigde was niet zijn hooge rang — Uzzia, die zich in den hoogmoed zijns harten het priesterambt aanmatigde, werd, hoewel hij een koning was, er met melaatschheid om geslagen — maar wel zijn honger. Aan de lusten van de aanzienlijksten zal niet worden toegegeven, maar op de behoeften der geringsten zal acht worden geslagen. Honger is eene natuurlijke begeerte, die niet weerstaan maar voldaan moet worden, en dien men niet anders dan door spijs kan bevredigen; daarom zegt men wel eens: „Honger is een scherp zwaard en zal door steenen muren heenbreken." Indien nu de Heere in een geval van nood vrijstelling verleende van Zijne eigene wet, hoeveel te meer is het dan niet geoorloofd om in zulk een geval de inzetting der ouden op zijde te stellen. Hetgeen in een geval van nood gedaan mag worden, mag niet op andere tijden gedaan worden. Er zijn wetten, die de noodzakelijkheid niet kent, zij is haar eigene wet. „Men doet een' dief geene verachting aan," — men heeft veeleer medelijden met hem — „als hij steelt om zijne ziel te vullen, dewijl hij honger heeft," Spr. 6 : 30.

Hij wijst op het dagelijksch voorbeeld van de priesters, waarvan zij evenzeer in de wet lezen, vers 5. In den tempel deden de priesters zeer veel werk op den sabbat, daar zij de offerdieren slachten, van de huid ontdeden en verbrandden, hetgeen in een gewoon geval eene ontheiliging van den sabbat zou zijn. Toch werd dit nooit als eene overtreding van het vierde gebod aanzien, want de tempeldienst eischte en rechtvaardigde dit. Hierdoor wordt aangeduid, dat noodzakelijk werk op den sabbat wettig en geoorloofd is, niet slechts tot onderhoud van het leven, maar voor den dienst van den dag, zooals het luiden eener klok om de gemeente saam te roepen, eene reis naar de kerk en dergelijke meer. De sabbatstrust dient om de Godsvereering te bevorderen, niet om haar te hinderen.

Hij rechtvaardigt Zijne discipelen door drie krachtige argumenten.

Vers 6: „Een meerder dan de tempel is hier." Indien de tempeldienst rechtvaardigde wat de priesters bij hunne bediening deden, dan moet de dienst van Christus de discipelen nog veel meer rechtvaardigen en hetgeen zij deden, als zij Hem bedienden en vergezelden. De Joden koesterden een zeer groote vereering voor den tempel; hij heiligde het goud, Stephanus werd beschuldigd, lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats, Hand. 6 : 13; maar Christus op een korenveld was meerder dan de tempel, want in Hem woonde de Godheid niet symbolisch, maar al de volheid van God woonde in Hem lichamelijk. Indien wij, al wat wij doen, doen in den naam van Christus, het doen voor Hem, dan zal God het genadiglijk aannemen, hoe de menschen het ook mogen afkeuren of bedillen.

God wil barmhartigheid en niet offerande, vers 7. Plichten ten opzichte van kerkplechtigheden moeten wijken voor plichten van zedelijken aard, en de natuurlijke, koninklijke wet der liefde en des zelfbehouds moet de plaats innemen van uitwendige ceremoniën. Dit wordt aangehaald uit Hoséa 6 : 6. Te voren is er reeds gebruik van gemaakt, Hoofdst. 9 : 13 tot handhaving van barmhartigheid jegens de zielen der menschen, en hier voor barmhartigheid jegens hunne lichamen. De sabbatsrust was verordineerd tot welzijn van den mensch ten gunste van het lichaam, Deut. 5 : 14. Nu mag geene wet uitgelegd worden in dier voege, dat zij in tegenspraak komt met hare eigene bedoeling. „Zoo gij geweten had wat het zij,"

geweten hadt wat het is om barmhartig te zijn, het zou u leed gedaan hebben, dat zij hiertoe genoodzaakt waren om hun' honger te stillen, en *gij zoudt de onschuldigen niet veroordeeld hebben.* Onwetendheid is de oorzaak van onze haastige en liefdelooze oordeelvellingen over onze broederen. Het is niet genoeg, dat wij de Schriften kennen, maar wij moeten er ook de beteekenis van zoeken te verstaan. Die het leest merke daarop! Onwetendheid omtrent de beteekenis der Schrift is inzonderheid schandelijk voor hen, die het ondernemen anderen te onderwijzen.

De Zoon des menschen is een Heere ook van den Sabbat, vers 8. Deze wet is, evenals al de overigen, in de handen gesteld van Christus, om gewijzigd, bevestigd, of wel opgeheven te worden, naar het Hem goeddunkt. Het was door den Zoon, dat God de wereld gemaakt heeft, en door Hem heeft Hij, in den staat der onschuld van den mensch, den sabbat ingesteld; door Hem heeft Hij de wet der Tien Geboden gegeven op den berg Sinaï, en als Middelaar zijn Hem nu de inzettingen en rechten toevertrouwd, om er de veranderingen in te maken, die hij noodig vindt, en inzonderheid, als zijnde Heere van den sabbat, is Hem volmacht gegeven om nopens dien dag zulke veranderingen te maken, dat Hij er de dag des Heeren door wordt, de dag van den Heere Christus. En indien Christus *de Heere is van den Sabbat*, dan is het voegzaam, dat die dag, en al het werk van dien dag, Hem gewijd zullen zijn. Krachtens deze Hem opgedragene macht stelt Christus hier vast, dat werken van noodzakelijkheid, indien zij dit werkelijk zijn, en niet eene voorgewende of door ons zelve geschapen noodzakelijkheid, op den sabbatdag mogen verricht worden, en deze uitlegging der wet toont duidelijk aan, dat zij bestendigd zal worden. *De uitzondering bevestigt den regel.*

Toen Christus nu aldus de Farizeën tot zwijgen had gebracht, en van hunne tegenwoordigheid was ontslagen, vers 9, *vertrok Hij, en kwam in hunne synagoge*, de synagoge dezer Farizeën, waarin zij voorzaten, en werwaarts Hij op weg was, toen zij dezen twist met Hem begonnen. Wij moeten op onze hoede zijn, opdat er, als wij op weg zijn naar de heilige genademiddelen, niets voorvalt, dat er ons ongeschikt voor maakt, of onze aandacht er van afleidt. Laat ons voortgaan op den weg des plichts, in weerwil van de kunstgrepen van Satan, die door *de verkeerde krakeelingen van menschen, die een verdorven verstand hebben*, en door velerlei andere middelen, ons zoeken te ontstemmen en te ontstellen. Wij moeten ons ook om den wille van persoonlijke twisten en oneenigheden niet van de openbare Godsvereering laten terughouden. Hoewel de Farizeën op zoo boosaardige wijze Christus bedild hadden, ging Hij toch in hunne synagoge. Satan krijgt zijn zin, indien het hem, door oneenigheid te wekken onder broederen, gelukt om hen, of eenigen van hen, van de synagoge en de gemeenschap der heiligen af te trekken.

II. Door *den man met de dorre hand op den sabbatdag te genezen* toont Christus, dat het wettig en gepast is op dien dag werken van barmhartigheid te verrichten. Het werk der noodzakelijkheid was gedaan door de discipelen, en het werd door Hem gerechtvaardigd; het werk der barmhartigheid werd gedaan door Hem zelven. De werken van barmhartigheid zijn Zijne werken der noodzakelijkheid; *het was Zijne spijs en drank om wel te doen. Ik moet het Evangelie verkondigen*, zegt Hij, Lukas 4 : 43. Deze genezing wordt vermeld vanwege den tijd, toen zij gewerkt was: op den sabbat.

Hier is te letten:

1. Op het leed, de beproeving, waaronder deze arme man gebukt ging. Zijne hand was verdord, zoodat hij niet in staat was om door handenarbeid zijn brood te verdienen. Hieronymus zegt, dat het Evangelie van Matthéüs in de Hebreeuwsche taal, dat bij de Nazerenen en Ebiomieten in gebruik is, aan de geschiedenis van den man met de verdorde hand dit toe voegt, dat hij een *Caementarius*, of metselaar, was, en dat hij zich aldus tot Christus heeft gewend: „Heere, ik ben een metselaar, en heb met mijn arbeid mijn brood verdiend, ik smeek U, o Jezus, geeft mij het gebruik mijner hand weder, opdat ik niet genoodzaakt zij mijn brood te bedelen 1). De arme man bevond zich in de synagoge. Zij, die slechts weinig doen kunnen, of slechts weinig te doen hebben voor de wereld, moeten zooveel te meer doen voor hunne zielen; zooals bijv. de rijken, de ouden van dagen, en de gebrekkigen.

2. Op de boosaardige vraag, die de Farizeën aan Christus deden op den aanblik van dezen man. „Zij vraagden Hem zeggende: *Is het ook geoorloofd op de sabbatdagen te genezen?* Hier lezen wij niet van een verzoek, dat deze arme man tot Christus gericht heeft om genezen te worden; maar zij zagen, dat Christus op hem lette, en zij wisten, dat het voor Hem iets gewoons was gevonden te worden door hen, die Hem niet zochten, en daarom wilden zij met hunne slechtheid Zijne goedheid voorkomen, en wierpen dus deze vraag op als een struikelblok om Hem te beletten goed te doen. *Is het ook geoorloofd op de sabbatdagen te genezen?* Of het nu voor de medicijnmeesters al of niet geoorloofd was op dien dag te genezen, hetgeen de zaak was, waarover in hunne boeken getwist werd, in elk geval zou men toch denken, dat het onbetwistbaar zeker was, dat het *aan profeten geoorloofd was te genezen*, dat het Hem geoorloofd was te genezen, die eene Goddelijke macht en goedheid openbaarde in alles wat Hij van dien aard deed, en zich aldus betoonde *van God gezonden te zijn.* Heeft ooit iemand gevraagd, of het aan God geoorloofd is te genezen. Zijn woord uit te zenden en te heelen? Wel is waar, Christus was nu *geworden onder de wet* door Zijne vrijwillige onderwerping er aan, maar nooit is Hij onder de voorschriften of geboden der ouden *geworden. Is het geoorloofd te genezen?* Naar het geoorloofd of niet geoorloofd zijn van hande-

1) Hieron. in loc.

lingen te onderzoeken is heel goed, en tot niemand kunnen wij ons met dergelijke vragen beter wenden dan tot Christus; maar hier vroegen zij, niet om door Hem onderricht te worden, maar *opdat zij hem mochten beschuldigen.* Indien Hij zeide, dat het geoorloofd was op den sabbatdag te genezen, dan zullen zij Hem beschuldigen van in strijd te zijn met het vierde gebod. Tot zoo hooge mate van bijgeloovigheid hadden de Farizeën de sabbatsrust opgevoerd, dat zij, behalve in levensgevaar, geene geneeskundige handelingen op den sabbat toestonden. Indien Hij echter zou zeggen, dat het niet geoorloofd was, dan zouden zij Hem van eenzijdigheid beschuldigen, daar Hij te voren Zijne discipelen in hun plukken van korenaren had gerechtvaardigd.

3. Christus' antwoord op deze vraag bij wijze van een beroep op hen zelven, op hunne eigene meening en praktijk, vers 11, 12. Indien eens een schaap (al was het maar één, waarvan het verlies toch niet zoo heel groot is) op een sabbatdag in eene gracht valt, *zullen zij het niet aangrijpen en uitheffen?* Ongetwijfeld zouden zij dit doen, het vierde gebod laat dit toe, zij *moeten* het doen, want de *rechtvaardige geeft acht op het leven zijner beesten,* [1]) en zij zullen dit dan ook doen, veeleer dan een schaap te verliezen. Zorgt Christus voor schapen? Voorzeker, Hij behoedt mensch en dier, en voorziet voor beiden. Maar hier zegt Hij het om onzentwil, 1 Cor. 9 : 9, 10, en hieruit leidt Hij nu de vraag af: *Hoeveel gaat nu een mensch een schaap te boven?* Schapen zijn niet slechts onschadelijke, maar ook nuttige dieren, en dienovereenkomstig worden zij verzorgd en gewaardeerd, toch wordt de mensch hier boven hen gesteld. Ten opzichte van zijn' aard en wezen is de mensch veel beter en van veel grooter waardij dan de kostelijkste dieren. De mensch is een redelijk wezen, in staat om God te kennen, lief te hebben en te verheerlijken, en daarom is hij beter dan een schaap. Het offer van een schaap kon daarom ook de zonde eener ziel niet verzoenen. *Zij* denken hier voorzeker niet aan, die meer zorge hebben voor het fokken en onderhouden van hunne paarden en honden dan van Gods armen, of wellicht van hun eigen gezin.

Hieruit leidt Christus eene waarheid af, die zelfs op den eersten aanblik, zeer redelijk en menschlievend schijnt: n.l. dat *het geoorloofd is op de sabbatdagen wel te doen.* Zij hadden gevraagd: *Is het geoorloofd te genezen?* Christus bewijst dat het geoorloofd is wel te doen, laat nu iemand oordeelen of genezen, zooals Christus genas, niet was *weldoen.* Er zijn meerdere wijze van *weldoen* op sabbatdagen, dan het waarnemen van de Godsvereering. Zieken te bezoeken, de armen te hulp te komen, of hun hulp te verleenen, aan wie plotseling eene ramp is overkomen en die dus onmiddellijk hulp noodig hebben; — dit is *weldoen,* en dit moet gedaan worden uit een beginsel van liefde en barmhartigheid, met ootmoed en zelfverloochening en hemelschgezindheid van geest, en dit is *weldoen,* en het zal *verhooging vinden.* Gen. 4 : 7.

4. Christus' genezing van den man, niettegenstaande de ergernis, die, naar Hij voorzag, bij de Farizeën er door zou opgewekt worden. vers 13. Hoewel zij Christus' argumenten niet konden beantwoorden of weerleggen, waren zij toch besloten te volharden in hun vooroordeel en vijandschap; maar in weerwil hiervan ging Christus voort met Zijn werk. Men moet geene plichten nalaten, geene gelegenheid om goed te doen laten voorbijgaan, uit vrees van ergernis te geven. Nu is de wijze, waarop die genezing plaats had, merkwaardig; *Strek uwe hand uit,* zeide Hij tot den man. *Span al uwe krachten in;* en hij deed het, en de hand werd hersteld, gezond gelijk de andere. Deze genezing, evenals andere door Christus gewrocht, had eene geestelijke beteekenis. Van nature zijn onze handen dor, wij zijn uit onszelven volstrekt onmachtig om iets goeds te doen. Het is Christus alleen, die door de kracht Zijner genade, ons geneest; Hij heelt de dorre hand door leven te doen ontstaan in de doode ziel, Hij werkt in ons beide het willen en het werken. Om ons te genezen, gebiedt Hij ons *onze handen uit te strekken,* onze natuurlijke gaven en vermogens te gebruiken, te doen wat wij kunnen; ze uit te strekken in gebed tot God, ze uit te strekken in een heilig pogen en streven. Deze man nu kon uit zichzelven zijne hand niet uitstrekken, evenmin als de geraakte kon opstaan en zijn bed kon opnemen, of Lazerus kon uitgaan uit zijn graf; en toch gebiedt Christus hem dit te doen. Gods bevelen aan ons, om de plichten te volbrengen, waartoe wij uit onszelven niet in staat zijn, zijn evenmin ongerijmd of onrechtvaardig, als zijn bevel aan den man met de dorre hand om *haar uit te strekken;* want met het gebod gaat de belofte gepaard van de genade, die door het woord gegeven wordt. *Keert u tot Mijne bestraffing, en Ik zal Mijn Geest ulieden overvloedig uitstorten.* Spr. 1 : 23. Zij, die omkomen, zijn even onverschoonbaar als die man zou geweest zijn, indien hij niet beproefd had zijne hand uit te strekken, en dus niet genezen ware geworden. Maar zij, die behouden zijn, hebben even weinig om op te roemen als deze man had van bijgedragen te hebben tot zijne genezing door zijne hand uit te strekken, maar wél zijn zij evenveel aan de macht en genade van Christus verplicht, als hij dit geweest is.

14. En de Farizeën, uitgegaan zijnde, hielden te zamen raad tegen Hem, hoe zij Hem dooden mochten. 15. Maar Jezus, dat wetende, vertrok van daar; en vele scharen volgden Hem, en Hij genas ze allen. 36. En gebood hun scherpelijk, dat zij Hem niet openbaar maken zouden. 17. Opdat vervuld zoude worden hetgeen gesproken is door Jesája, den profeet, zeggende: 18. Zie, Mijn knecht, welken Ik verkoren heb, Mijn beminde, in welken Mijne ziel een welbehagen heeft. Ik zal Mijnen

1) Spreuken 12 : 10, naar de Engelsche overzetting.

Geest op hem leggen, en hij zal het oordeel den Heidenen verkondigen. 19. Hij zal niet twisten, noch roepen, en er zal niemand zijne stem op de straten hooren. 20. Het gekrookte riet zal hij niet verbreken, en het rookende lemmet zal hij niet uitblusschen, totdat hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning. 21. En in zijnen naam zullen de Heidenen hopen.

Gelijk er te midden van Christus' diepste vernederingen blijken en bewijzen waren van Zijne waardigheid, zoo heeft Hij ook bij de grootste eer, die Hem werd aangedaan, bewijzen gegeven van Zijne nederigheid, en als de groote werken, die Hij deed, Hem de gelegenheid gaven, om zich groot aanzien te verwerven, heeft Hij zich toch altijd *vernietigd* en zich *zonder gedaante of heerlijkheid* doen zijn. Wij hebben hier:

De vloekwaardige boosaardigheid der Farizeën tegen Christus, vers 14. Verwoed zijnde om het klaarblijkelijke van Zijne wonderen, gingen zij uit, en *hielden te zamen raad tegen Hem, hoe zij Hem dooden mochten*. Hetgeen hen vertoornde was, dat, vanwege Zijne wonderen niet slechts hunne eer en aanzien door de Zijne in de schaduw werden gesteld, maar dat de leer, die Hij predikte lijnrecht stond tegenover hun' hoogmoed, hunne geveinsdheid en wereldsche belangen; doch zij wendden voor misnoegd te zijn over Zijn sabbatschenden, dat volgens de wet eene hoofdmisdaad was, Ex. 35 : 2. Het is niets nieuws aan de snoodste handelingen een zeer schoonschijnend aanzien te geven. Let nu op het overleg, waarmede zij te werk gingen; zij overleiden bij zich zelven hoe dit het best te bewerkstellingen, en zij hielden te zamen raad als in een komplot, ten einde elkander er toe aan te sporen en behulpzaam te zijn. Let ook op hunne wreedheid; zij hielden te zamen raad, niet om Hem gevangen te zetten of te verbannen, maar om Hem te dooden. Hem te dooden, die gekomen is, *opdat wij het leven zouden hebben*. Welk eene versmaadheid werd onzen Heere Jezus hiermede ook aangedaan, daar zij Hem behandelden als een vogelvrijverklaarde, die een pest was voor Zijn land, terwijl Hij er toch de grootste zegen van was, de heerlijkheid van Zijn volk Israel.

II. In de tweede plaats zien wij hier, hoe Christus zich terugtrok, niet om aan Zijn werk, maar om aan het gevaar te ontkomen, omdat *Zijne ure nog niet was gekomen*, vers 15, Hij *vertrok van daar*. Hij zou zich ook wel door een wonder tegen hen in veiligheid hebben kunnen stellen; maar Hij gaf er de voorkeur aan dit te doen op gewone wijze: door de vlucht en door afzondering, omdat Hij hierin, evenals in andere dingen, zich wilde onderwerpen aan de zondelooze zwakheid onzer natuur. Hierin heeft Hij zich vernederd, dat Hij het middel te baat nam van de meest hulpeloozen; en aldus wilde Hij ook een voorbeeld geven van den regel, dien Hij zelf gesteld had: *Wanneer zij u in deze stad vervolgen, vliedt in de andere*. Christus had genoeg gezegd en gedaan om deze Farizeën te overtuigen; maar in plaats van te zwichten voor die overtuiging, werden zij verhard en verwoed, en daarom heeft Hij hen, als ongeneeslijk zijnde, verlaten, Jer. 51 : 9.

Christus heeft zich niet voor Zijne eigene rust of gemak teruggetrokken. Hij heeft geen voorwendsel gezocht om van Zijn werk af te laten; neen, ook in Zijne afzonderingen bleef Hij arbeiden, en ook dan deed Hij nog goed, als Hij wegens Zijn goeddoen genoodzaak was te vluchten. Aldus heeft Hij een voorbeeld gegeven aan de bedienaren van het Evangelie om te doen wat zij kunnen, als zij niet kunnen doen wat zij willen, en te blijven onderwijzen, ook wanneer zij in afgelegene hoeken des lands moeten verwijlen. Toen de Farizeën, die de geleerden en de voornamen des volks waren, Christus van hen wegdreven, en Hem dwongen zich terug te trekken, is het gemeene volk toch tot Hem blijven toestroomen, *vele scharen volgden Hem*, ontdekten Zijne verblijfplaats. Sommigen rekenden Hem dit aan als eene schande en smaad, zij noemden Hem den aanvoerder van het grauw; maar in werkelijkheid was het Zijne eere, dat allen, die niet bevooroordeeld waren, niet verblind door wereldsche pracht en praal, Hem zoo hartelijk genegen waren en zoo voor Hem ijverden, dat zij Hem wilden volgen waar Hij ook heenging, en dan ook met Hem geene gevaren vreesden, gelijk het ook de heerlijkheid was Zijner genade, dat den armen het Evangelie werd verkondigd; dat Hij, als zij Hem hadden aangenomen, hen ontving en hen allen genas. Christus is in de wereld gekomen om de Algemeene Medicijnmeester te zijn, gelijk de zon voor de lagere wereld, *met genezing onder Zijne vleugelen*. Hoewel de Farizeën Christus vervolgden om Zijn weldoen, ging Hij er toch mede voort, en Hij zorgde er voor, dat de boosheid der oversten het volk niet zou beletten van Zijne weldaden te genieten. Hoewel sommigen onvriendelijk voor ons zijn, moeten wij daarom niet onvriendelijk zijn voor anderen.

Christus heeft er zich op toegelegd om in Zijne afzondering niet minder nuttig te zijn voor het volk; *Hij genas ze allen*, evenwel: *Hij gebood hun scherpelijk, dat zij Hem niet openbaar maken zouden*, vers 16, hetgeen beschouwd kan worden:

1. Als eene daad van voorzichtigheid. Het waren niet zoo zeer de wonderen zelven, als wel hetgeen in het openbaar er van gezegd werd, waardoor de Farizeën in woede werden ontstoken, vers 23, 24. Daarom heeft Christus, hoewel niet nalatende goed te doen, het echter met zoo min mogelijke luidruchtigheid willen doen, ten einde aanstoot te vermijden voor anderen en gevaar voor zich zelven. Wijze en Godvruchtige menschen willen wel zeer gaarne goed doen; maar zij begeeren volstrekt niet, dat er veel over gepraat wordt; want wat zij op het oog hebben is God te behagen, niet de toejuiching der menschen te verwerven. Zoo moeten ook wij in tijden van lijden en vervolging wel vrijmoedig den weg des plicht blijven

bewandelen, maar wij moeten het zóó doen, dat wij hen, die gelegenheid tegen ons zoeken te vinden, niet méér verbitteren dan noodig is: *Zijt voorzichtig gelijk de slangen*, Hoofdst. 10 : 16.

2. Het kan ook beschouwd worden als eene daad van rechtvaardig oordeel over de Farizeën, die niet waardig waren om nog meer van Zijne wonderen te hooren, daar zij die zij gezien hadden zoo gering hebben geschat. Door hunne oogen te sluiten voor het licht, hebben zij er de weldaad van verbeurd.

3. Ook als eene daad van ootmoed en zelfverloochening. Hoewel Christus met Zijne wonderen bedoelde te toonen, dat Hij de Messias was, om alzoo de menschen er toe te brengen in Hem te gelooven, waarvoor het dus noodig was, dat zij bekend zouden worden, heeft Hij toch somtijds het volk bevolen ze te verzwijgen, ten einde ons een voorbeeld te geven van nederigheid, en ons te leeren niet zelf onze vroomheid en nuttigheid voor anderen uit te bazuinen, of te begeeren, dat zij bekend gemaakt worden. Christus wilde, dat Zijne discipelen het tegenovergestelde zouden zijn van hen, die al hunne werken deden *om van de menschen gezien te worden.*

III. De vervulling der Schrift in dit alles, vers 17. Christus trok zich terug, opdat, hoewel Hij nu in de schaduw was, het woord van God toch vervuld zou worden en dus ook verheerlijkt, en dat was het, waar Hij zijn hart op gesteld had. De Schrift, welke hier gezegd wordt vervuld te zijn, is Jes. 41 : 1—4, en die hier breedvoerig is aangehaald, vers 18—21. De strekking er van is aan te toonen, hoe voorspoedig onze Heere Jezus zijn zou in Zijne onderneming, waarvan wij de voorbeelden hebben in de voorafgaande verzen. Merk hier op:

1. Het welbehagen des Vaders in Christus, vers 18, *Zie Mijn Knecht, welken Ik verkoren heb, Mijn Beminde, in welken Mijne ziel een welbehagen heeft.* Hieruit kunnen wij leeren:

Dat onze Zaligmaker Gods Dienstknecht was in het groote werk onze verlossing. Hierin heeft Hij zich onderworpen aan den wil des Vaders, Hebr. 10 : 7, en zich gesteld om de bedoelingen Zijner genade te dienen en Hem te verheerlijken, door de breuken te herstellen, die door den afval van den mensch ontstaan zijn. Als een *Dienstknecht* was Hem een groot werk aangewezen, en eene groote zaak toevertrouwd. Dit hoorde mede tot Zijne vernedering, dat Hij, hoewel Hij het *geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn*, in het werk onzer verlossing toch de gestalte eens dienstknechts heeft aangenomen, onder de wet kwam, en, hoewel *Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft*, Hebr. 5 : 8.

Dat Jezus Christus door God was verkoren als alleen geschikt voor de tenuitvoerbrenging van het groote werk onzer verlossing. Hij is *Mijn Knecht, dien Ik heb verkoren*, als in staat en bekwaam voor die onderneming. Niemand dan Hij was in staat des Verlossers werk te doen, of geschikt, om des Verlossers kroon te dragen. Hij was *een verkorene uit het volk*, Ps. 89 : 20, verkoren door de Oneindige Wijsheid voor dien post des dienens en der eere, waarvoor mensch noch engel bevoegd of bekwaam was, niemand dan Christus, opdat Hij in alles de Eerste zou zijn. Christus heeft zich niet opgeworpen voor dat werk, maar Hij werd er toe verkoren. Christus was zóó Gods Verkorene, dat Hij het Hoofd is der verkiezing en van al de andere verkorenen, want *wij zijn uitverkoren in Hem*, Ef. 1 : 4.

Dat Christus is Gods Welbeminde, Zijn geliefde Zoon. Als God is Hij van eeuwigheid in den schoot des Vaders geweest, Joh. 1 : 18; Hij was *dagelijks Zijne vermakingen*, Spr. 8 : 30. Vóór den tijd was er tusschen den Vader en den Zoon eene eeuwige en onbegrijpelijke gemeenschap en liefde, en aldus *bezat de Heere Hem in het begin Zijns wegs*, Spr. 8 : 22. Als Middelaar heeft de Vader Hem liefgehad; toen het den Heere behaagde Hem te verbrijzelen, heeft Hij zich hieraan onderworpen, *daarom heeft Hem de Vader lief*, Joh. 10 : 17.

Dat in Jezus Christus de Vader een welbehagen heeft, Zijne ziel heeft een welbehagen in Hem, dat is het hoogste, het innigste welbehagen, God heeft door eene stem van den hemel verklaard, dat Hij Zijn geliefde Zoon is, in wien Hij een welbehagen heeft; een welbehagen *in Hem*, omdat Hij de bereidwillige en blijmoedige Ondernemer was van dat wonderwerk, waarop God Zijn hart had gesteld; en in Hem heeft Hij ook een welbehagen in ons; want *Hij heeft ons begenadigd in den Geliefde*, Ef. 1 : 6. Al het deel, dat de gevallen mensch in God heeft of kon hebben, is gegrond *op*, en moet toegeschreven worden *aan*, Gods welbehagen in Jezus Christus, want *zonder Hem kan niemand tot den Vader komen*, Joh. 14 : 6.

2. Des Vaders belofte aan Hem in twee dingen. *a.* Dat Hij Hem op alle wijzen bekwaam zou maken voor Zijne onderneming: *Ik zal Mijn' Geest op Hem leggen*, als een Geest *der wijsheid en des raads*, Jes. 11 : 23. Hen, die door God tot eenigerlei dienst worden geroepen, zal Hij voorzeker voor dien dienst geschikt en bekwaam maken, en daaruit zal dan blijken, dat Hij hen er toe geroepen heeft, zooals Mozes, Ex. 4 : 12. Als God, was Christus in macht en heerlijkheid gelijk met den Vader; als Middelaar, heeft Hij van den Vader macht en heerlijkheid ontvangen, en ontvangen, opdat Hij zou geven; en al wat de Vader Hem gegeven heeft, om Hem voor Zijne onderneming bekwaam te maken, wordt uitgedrukt in deze woorden: *Hij heeft Zijn' geest op Hem gelegd*, Dat was die *olie der vreugde*, waarmede Hij gezalfd was *boven Zijne medegenooten*, Hebr. 1 : 9. Hij heeft den Geest ontvangen, niet met mate, maar *zonder mate* Joh. 3 : 34. Al wie door God verkoren is, en in wien Hij een welbehagen heeft, op dien zal voorzeker de Geest gelegd worden. Aan wien Hij Zijne liefde schenkt, schenkt Hij ook iets van Zijn beeld.

b. Dat Hij zeer voorspoedig zal zijn in Zijne onderneming. Zij, die door God worden gezonden, zullen ook gewisselijk door Hem erkend worden. Dit was reeds sedert lang verzekerd door de belofte aan onzen Heere Jezus, dat *het*

welbehagen des Heeren door Zijne hand gelukkiglijk zal voortgaan, Jes. 53 : 10. Dit wordt hier in twee bijzonderheden getoond.

Ten eerste: „Hij zal *het oordeel den Heidenen verkondigen*. Persoonlijk heeft Christus gepredikt voor hen, die aan de grenzen der Heidenen woonden, Markus 3 : 6—8, en door Zijn' apostel toonde Hij Zijn Evangelie, hier *Zijn oordeel* genoemd, aan de Heidenwereld. Het verlossingsplan, *het oordeel*, dat *den Zoon overgeleverd is*, is niet slechts door Hem, als onzen grooten Hoogepriester, uitgewerkt, maar ook door Hem, als onzen grooten Profeet, getoond en bekend gemaakt. Het Evangelie zal, daar het de regel is van practijk en wandel, de onmiddellijke strekking hebbende om verandering ten goede te brengen in het hart en het leven der menschen, aan de Heidenen getoond worden. Gods oordeelen, Zijne inzettingen en rechten, zijn inzonderheid den Joden bekend gemaakt, Ps. 147 : 19; maar de profeten des Ouden Testaments hebben dikwijls voorzegd, dat zij *den Heidenen getoond zullen worden*, derhalve behoefde dit niet zulk eene verbazing te wekken, als het bij de ongeloovige Joden gewekt heeft, en nog veel minder had hun dit eene ergernis moeten zijn.

Ten tweede: *In Zijn' naam zullen de Heidenen vertrouwen*, vers 21. [1]) Hij zal hun oordeel toonen op zulk eene wijze, dat zij acht zullen slaan op hetgeen Hij hun toont, er den invloed van op zich zullen laten inwerken om op Hem te vertrouwen, zich Hem zullen toewijden, en zich naar dat oordeel zullen gedragen. Het groote doel van het Evangelie is de menschen er toe te brengen, om in den naam van Jezus Christus te vertrouwen, Zijn naam Jezus, Zaligmaker, de dierbare naam, waarmede Hij genoemd wordt, en die „eene olie is, die uitgestort wordt, Hoogl. 1 : 3. *De Heere, onze Gerechtigheid*. De Evangelist haalt den tekst hier aan naar de Septuaginta, (het kan ook wezen, dat de latere edities van de Septuaginta den Evangelist volgen) het Hebreeuwsch in Jes. 42 : 4 luidt: *de eilanden zullen naar Zijne leer wachten*. Van de eilanden der Heidenen wordt gesproken in Gen. 10 : 5, als bevolkt door de kinderen van Jafeth, van wie gezegd is, Gen. 9 : 27: *God zal Jafeth overreden om in Sems tenten te wonen*, [2]) hetgeen nu vervuld stond te worden, als *de eilanden* (zegt de profeet) *de Heidenen* (zegt de Evangelist), zullen wachten naar Zijne leer, en zullen hopen, of betrouwen, in Zijn' naam. Vergelijk deze twee en merk op, dat alleen diegenen met vertrouwen kunnen hopen in den naam van Christus, die wachten naar Zijne leer (naar Zijne *wet*, gelijk de Engelsche overzetting luidt) met het vaste besluit er zich door te laten regeeren. Merk ook op, dat die leer, of wet, waarnaar wij wachten, de leer — of wet — is des geloofs, de leer van het betrouwen in Zijn naam. Heden is dit Zijn groot gebod, *dat wij in Christus gelooven*, 1 Joh. 3 : 23.

1) Naar de Engelsche overzetting.
2) Naar de Engelsche overzetting, zie ook kantteekening op Statenbijbel.

3. De voorzegging Hem betreffende, en Zijn rustige, kalme, zachtmoedige wijze, waarop Hij Zijne onderneming tot stand bracht, vers 19, 20. *a.* Hij zal Zijn groot werk volbrengen zonder gerucht te maken, en zonder praalvertoon. *Hij zal niet twisten, noch roepen.* Christus en Zijn koninkrijk komen niet met uiterlijk gelaat, Lukas 17 : 20, 21. Toen de Eengeborene in de wereld kwam, ging dit niet vergezeld van statige plechtigheden. Hij heeft geen openbaren intocht gehouden, Hij had geene herauten, die Hem uitriepen als Koning. *Hij was in de wereld en de wereld heeft Hem niet gekend*, Zij waren in dwaling, die zich vleiden met de hoop van een' pralenden Zaligmaker. *Zijne stem werd in de straten niet gehoord: Zie hier is de Christus;* of *Zie, Hij is daar.* Hij zelf sprak met zachte, liefelijke stem, uitlokkend voor allen, doch niemand verschrikkende. Hij beminde het niet gedruisch of gerucht te maken, maar Hij kwam met het zacht doordringende van den dauw. Wat Hij sprak en deed ademde de grootste nederigheid en zelfverloochening. Zijn koninkrijk was geestelijk, en kon dus niet bevorderd worden door kracht of geweld, of door grootspraak. Neen, *het koninkrijk Gods is niet gelegen in woorden, maar in kracht*, *b.* Dat Hij Zijne onderneming tot stand zou brengen zonder strengheid of hardheid, vers 20. *Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken.* Sommigen verstaan dit van Zijn geduld, waarmede Hij de boozen heeft verdragen. Hij zou deze Farizeën even gemakkelijk hebben kunnen verbreken als een gekrookt riet, en hen als een rookende vlaswiek hebben kunnen uitblusschen: maar dat zal Hij niet doen vóór den oordeelsdag, wanneer al Zijne vijanden tot eene voetbank Zijner voeten zullen gezet worden. Anderen verstaan het liever van Zijne macht en genade om de zwakken te dragen. Over het algemeen is het de bedoeling van het Evangelie eene wijze van verlossing vast te stellen, waardoor de oprechtheid wordt aangemoedigd, al gaat die ook met veel zwakheid gepaard. Het dringt niet aan op eene zondelooze gehoorzaamheid, maar op eene oprechte en bereidwillige gezindheid des harten. Wat nu aangaat bijzondere personen, die Christus volgen in nederigheid en met veel vreezen en beven, merk op, Ten eerste, hoe hun toestand hier wordt beschreven — zij zijn als een *gekrookt riet en eene rookende vlaswiek.* Eerstbeginnenden op den weg der Godsvrucht zijn zwak als een gekrookt riet; zij hebben wel een weinigje leven, maar het is als van een gekrookt riet; zij hebben wel een weinigje warmte, maar het is als van een rookende vlaswiek. Christus' discipelen waren nu nog zwak, en dat zijn ook velen, die toch eene plaats hebben in Zijn huisgezin. De genade in hen is als een gekrookt riet; het bederf en de boosheid in hen zijn als eene rookende vlaswiek, als de pit eener kaars, die nog smeult, nadat zij is uitgeblazen. Wat is Christus' medelijden voor hen?

Hij zal hen niet ontmoedigen, en nog veel minder verwerpen of verstooten; het riet, dat gekrookt is, zal niet worden verbroken en vertreden, maar zal ondersteund worden en krachtig

gemaakt, als de ceder, of bloeiend als de palmboom. De pas ontstoken kaars, hoewel zij nog slechts rookt en niet ontvlamt, zal niet uitgeblusscht, maar aangeblazen worden. De *dag der kleine dingen* is *de dag der kostelijke dingen*, en daarom zal Hij hem niet verachten, maar hem tot *den dag der groote dingen* maken, Zach. 4 : 10. Onze Heere Jezus handelt zeer teederlijk met hen, die ware genade hebben, al zijn zij er dan ook nog zwak in, Jes. 49 : 11 ; Hebr. 5 : 2. Hij gedenkt niet slechts, dat wij stof zijn, maar dat wij vleesch zijn. Het goed gevolg hiervan wordt aangeduid in de woorden : *totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning*. Dat oordeel, hetwelk Hij toonde aan de Heidenen, zal overwinnend zijn, Hij zal uitgaan, *overwinnende, en opdat Hij overwonne*. Openb. 6 : 2. Beide de prediking van het Evangelie in de wereld en de kracht van het Evangelie in het hart zullen overmogen. Genade zal de overhand hebben op het bederf, en zal ten laatste volmaakt werden in de heerlijkheid. Christus' oordeel zal uitgebracht worden tot overwinning, want als Hij oordeelt, zal Hij overmogen. Hij zal *met waarheid het recht voortbrengen*. Zoo is het, Jes. 42 : 3. Waarheid en overwinnen zijn tamelijk gelijk in beteekenis, want *groot is de waarheid, en zij zal overwinnen*.

22. Toen werd tot Hem gebracht een van den duivel bezetene, die blind en stom was; en Hij genas hem, alzoo dat de blinde en stomme beide sprak en zag. 23. En alle de scharen ontzetten zich, en zeiden : Is niet deze de Zone Davids ? 24. Maar de Farizeën, dit gehoord hebbende, zeiden : Deze werpt de duivelen niet uit, dan door Beëlzebul, den overste der duivelen. 25. Doch Jezus, kennende hunne gedachten, zeide tot hen : Een ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest; en eene iedere stad, of huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, zal niet bestaan. 26. En indien de Satan den Satan uitwerpt, zoo is hij tegen zichzelven verdeeld ; hoe zal dan zijn rijk bestaan ? 27. En indien Ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp, door wien werpen ze dan uwe zonen uit ? Daarom zullen die uwe rechters zijn. 28. Maar indien Ik door den Geest Gods de duivelen uitwerp, zoo is dan het koninkrijk Gods tot u gekomen. 29. Of hoe kan iemand in het huis eens sterken inkomen, en zijne vaten ontrooven, tenzij dat hij eerst den sterke gebonden hebbe ? en alsdan zal hij zijn huis berooven. 30. Wie met Mij niet is, die is tegen Mij ; en wie met Mij niet vergadert, die verstrooit. 31. Daarom zeg Ik u : Alle zonde en lastering zal den mensch vergeven worden ; maar de lastering tegen den Geest zal den menschen niet vergeven worden. 32. En zoo wie eenig woord gesproken zal hebben tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden ; maar zoo wie tegen den Heiligen Geest zal gesproken hebben, het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomende. 33. Of maakt den boom goed, en zijne vrucht goed, of maakt den boom kwaad en zijne vrucht kwaad ; want uit de vrucht wordt de boom gekend. 34. Gij adderengebroedsels, hoe kunt gij goede dingen spreken, daar gij boos zijt ? Want uit den overvloed des harten spreekt de mond. 35. De goede mensch brengt goede vruchten voort uit den goeden schat des harten, en de booze mensch brengt booze dingen voort uit den boozen schat. 36. Maar Ik zeg u, dat van elk ijdel woord, hetwelk de menschen zullen gesproken hebben, zij daarvan zullen rekenschap geven in den dag des oordeels. 37. Want uit uwe woorden zult gij gerechtvaardigd worden, en uit uwe woorden zult gij veroordeeld worden.

In deze verzen hebben wij :

I. Christus' heerlijke overwinning op Satan in de genaderijke genezing van eenen, die door Goddelijke toelating onder zijne macht, en door hem bezeten was, vers 22. Merk hier op :

Den treurigen toestand van dien man ; hij was *van den duivel bezeten*. In Christus' tijd kwam dit méér voor dan gewoonlijk, opdat de macht van Christus des te meer verheerlijkt zou worden, en Zijne bedoeling duidelijker zou blijken in het tegenstaan en uitdrijven van Satan, en opdat het ook openlijk zou gezien worden, dat Hij *gekomen is om de werken des duivels te verbreken*. Die arme bezetene was blind en stom, een droeve toestand ! Hij kon niet zien om zich zelven te helpen, en hij kon niet spreken om anderen om hulp te vragen. Eene ziel onder Satans macht, en door hem gevankelijk geleid, is blind voor de dingen Gods, en stom voor den troon der genade. Hij ziet niets, en Hij zegt niets dat van eenig nut is. Satan verblindt het oog des geloofs, en sluit de lippen voor het gebed.

Zijne genezing was zeer vreemd, en dit te meer omdat zij zoo plotseling was : *Hij genas hem*. Het overwinnen en het uitdrijven van Satan is de genezing der zielen. De oorzaak weggenomen zijnde, hield het gevolg ook terstond op : *Alzoo dat de blinde en stomme beide sprak en zag*. Christus' barmhartigheid staat lijnrecht tegenover Satans boosaardigheid ; Zijne gunstbewijzen tegenover het kwaad door den duivel gesticht. Als Satans macht over de ziel gebroken is, dan worden de oogen geopend om Gods heerlijkheid te zien, en de lippen geopend om Zijn' lof te vermelden.

II. De overtuiging, die dit teweegbracht bij het volk, *al de scharen ontzetten zich*, Christus had te voren reeds verscheidene wonderen van dien aard gewrocht ; maar Zijne werken zijn er niet minder wondervol om, of niet minder verbazingwekkend, dat zij zoo dikwijls her-

haald werden. Het deed de vraag bij hen ontstaan: *Is niet deze de Zoon van David?* De beloofde Messias, die uit Davids lenden zou voortkomen? Is deze het niet, die komen zou?" Wij kunnen dit beschouwen als eene vraag van *onderzoek. Is niet deze de Zoon van David?* vroegen zij? Maar zij wachtten niet op het antwoord; de indrukken, die zij ontvingen, waren wel sterk, maar voorbijgaand. Het was eene goede, gepaste vraag, die bij hen opkwam, maar zij bleven er niet bij staan. Bij zulke vragen moet men tot stil staan worden gebracht en dan zullen zij waarschijnlijk doordringen tot het hart. Wij kunnen haar ook beschouwen als eene *bevestigende* vraag: *Is niet deze de Zoon van David?* Ja voorzeker! Hij is het, Hij kan niemand anders zijn, wonderen als deze, toonen klaarblijkelijk, dat het rijk van den Messias thans wordt opgericht." En het was het volk, het gemeene volk, dat uit Christus' wonderen deze gevolgtrekking heeft afgeleid. De Atheïsten zullen zeggen: *Dat was, omdat zij niet zoo nauwkeurig waren in hun onderzoek, als de Farizeën.* Neen, het feit was blijkbaar, en behoefde zulk een scherp onderzoek niet; maar het was omdat zij minder bevooroordeeld waren en zich niet zoo door wereldsche belangen lieten leiden. Zoo effen en gemakkelijk was de weg gemaakt tot deze groote waarheid, dat Christus de Messias, de Zaligmaker der wereld is, dat het gewone volk niet missen kon hem te vinden. Zelfs *de dwazen, die op dezen weg wandelen, zullen niet dwalen.* (Zie Jes. 35 : 8.) Die weg werd gevonden door hen, die er naar zochten. Het is mede een voorbeeld van die nederbuigende goedheid der Goddelijke genade, waardoor de dingen, *die voor de wijzen en verstandigen verborgen zijn, aan de kinderkens zijn geopenbaard.* De wereld heeft God niet gekend door de wijsheid, en door het dwaze zijn de wijzen beschaamd geworden.

III. Het Godslasterlijke vitten en bedillen der Farizeën, vers 24. De Farizeën waren menschen, die aanspraak maakten op meer kennis van, en ijver voor, de wet Gods te hebben, dan anderen; en toch waren zij bittere en onverzoenlijke vijanden van Christus en Zijne leer. Zij waren trotsch op de vermaardheid en achting, waarin zij stonden bij het volk; hierdoor werd hun hoogmoed gevoed, hunne macht staande gehouden en hunne beurs gevuld. Toen zij nu het volk hoorden zeggen: *Is niet deze de Zoon van David?* waren zij ten uiterste vertoornd, meer dan over het wonder zelf. Dit maakte hen afgunstig op onzen Heere Jezus, dit deed hen vreezen, dat, naarmate Hij in achting bij het volk won, de hunne natuurlijkerwijs moest afnemen. Daarom benijdden zij Hem, zooals Saul Zijn' vader David benijd heeft om hetgeen de vrouwen van hem zongen, 1 Sam. 18 : 7, 8. Zij, wier geluk afhangt van den lof en de toejuiching der menschen, stellen zich voortdurend bloot aan kwellende onrust bij ieder woord, dat ten gunste van een ander wordt gesproken. De schaduw der eere volgde Christus, die voor haar vlood, en zij vlood de Farizeën, die haar zoo ijverig najaagden. *Deze werpt de duivelen niet uit,* zeiden zij, *dan door Beëlzebel, den overste der duivelen,* en dus is hij de Zone Davids niet." Merk op:

1. De minachting, waarmede zij van Christus spreken: *Deze,* alsof Zijn dierbare naam, die *als eene olie is, die uitgestort wordt,* niet waardig is door hen op de lippen te worden, genomen. Het is een voorbeeld van hun' hoogmoed en verwaandheid en van hun duivelschen nijd, dat, hoe meer het volk Christus verheerlijkte, hoe meer zij er zich op toelegden Hem te hoonen en te vernederen. Het is laag om met minachting van vrome menschen te spreken, omdat zij arm zijn.

2. Hoe lasterlijk zij spraken van Zijne wonderen. Zij konden het feit niet ontkennen; het was zoo klaarblijkelijk als de zon aan den hemel, dat op het woord van Christus duivelen uitgeworpen werden; en evenmin konden zij ontkennen, dat dit iets buitengewoons en bovennatuurlijks was. Aldus genoodzaakt zijnde om de premissen toe te geven, konden zij aan de gevolgtrekking, die er uit voortvloeide, dat deze dus de Zoon van David is, niet anders ontkomen dan door het denkbeeld op te werpen, dat Christus door Beëlzebul de duivelen uitwierp; dat er een verdrag, eene overeenkomst, was tusschen Christus en den duivel, zoodat de duivel niet uitgeworpen werd, maar zich vrijwillig terug trok met zijne toestemming en bedoeling; of wel, dat Christus, door eene overeenkomst met den overste der duivelen, de macht had om de mindere duivelen uit te werpen. Geene onderstelling kon blijkbaar meer valsch en snood zijn dan deze, dat Hij, die de Waarheid is, in verbintenis zou zijn met den vader der leugenen, om de wereld te bedriegen.

Dit was de laatste toevlucht, of liever uitvlucht, van het hardnekkige ongeloof, dat besloten was om ook voor de duidelijkste bewijzen niet te zwichten. Merk op, dat er onder de duivelen een overste is, de aanvoerder in den afval van God en den opstand tegen Hem; maar deze overste is Beëlzebul, de vliegengod, of de god van den mesthoop. Hoe zijt gij gevallen, o Lucifer! van een engel des lichts, een heer van vliegen! Maar ook dit is de overste der duivelen, het hoofd van eene bende van helsche geesten.

VI. Christus' antwoord op deze lage beschuldiging, vers 25—30. *Jezus kennende hunne gedachten.* Jezus Christus weet wat wij denken, weet wat in den mensch is: *Hij verstaat van verre onze gedachten.* Het schijnt wel, dat de Farizeën zich nog schaamden om het uit te spreken, zij hielden het nog in hunne gedachten. Zij konden niet verwachten er het volk van te overtuigen, daarom hielden zij het voor zich, om er de overtuiging van hun eigen geweten het zwijgen mede op te leggen. Velen worden afgehouden van hun plicht door hetgeen zij zich schamen te erkennen, maar dat zij voor Jezus Christus niet kunnen verbergen. Het is echter mogelijk, dat de Farizeën gefluisterd hadden wat zij bij zich zelven hadden gedacht, ten einde elkander te helpen om zich te verharden. Maar het antwoord van Christus wordt

gezegd een antwoord te zijn geweest op hunne gedachten, omdat Hij wist wat in hun hart was, en uit welk beginsel zij het zeiden, en dat zij het niet in drift zeiden, maar dat het het voortbrengsel was van eene ingewortelde boosheid.

Christus' antwoord op deze beschuldiging is uitvoerig en krachtig, *opdat alle mond gestopt worde* door gezond verstand en rede, vóór hij gestopt wordt door vuur en sulfer. Hier zijn drie argumenten, waarmede Hij het onredelijke dezer beschuldiging aantoont.

1. Het zou zeer vreemd en hoogst onwaarschijnlijk zijn, dat Satan door zulk een verdrag uitgeworpen zou kunnen worden, omdat Satans koninkrijk dan *tegen zich zelf verdeeld zou zijn*, hetgeen, zijne listigheid in aanmerking genomen, iets is, dat men zich niet kan voorstellen, vers 25, 26.

Hier wordt dus op een bekenden regel gewezen, n.l. dat in elke maatschappij een algemeen verderf en ondergang het gevolg is van onderlingen twist en verdeeldheid: *Ieder koninkrijk, dat tegen zich zelf verdeeld is, wordt verwoest*, en ieder huisgezin evenzeer. *Welk huis is zoo vast, welke staat zoo onwrikbaar, die niet door haat en tweedracht ten ondergang gebracht kan worden?* Cic. Læl. 7. Verdeeldheid eindigt gewoonlijk in verwoesting; als wij in botsing komen, breken wij; als wij oneenig zijn en er scheiding ontstaat, dan worden wij de gemakkelijke prooi van den gemeenen vijand, en nog veel meer als wij *elkander bijten en vereten, van elkander verteerd worden.* Gal. 5 : 15. Kerken en natiën hebben daar de droeve ondervinding van opgedaan.

De toepassing hiervan op het geval, waarvan nu sprake is, vers 26, *Indien de Satan den Satan uitwerpt;* indien de overste der duivelen in geschil is met de mindere duivelen, dan zal het geheele rijk weldra te gronde gaan; ja, indien Satan in een verdrag treedt met Christus, dan moet dit op zijn eigen verderf uitloopen; want het blijkbare doel van Christus' prediking en wonderen was het rijk van Satan omver te werpen, als een rijk der duisternis en der boosheid en vijandschap tegen God, en op de puinhoopen van dat rijk een koninkrijk te stichten van licht, heiligheid en liefde. *De werken des duivels* als rebel tegen God, en tyran over de zielen der menschen, zijn door Christus verbroken, en daarom was het ongerijmd te denken, dat Beëlzebul zulk een plan en voornemen zou ondersteunen, indien hij met Christus overeenkwam, *hoe zou dan zijn rijk kunnen bestaan?* Hij zou zelf medewerken om het omver te werpen. De duivel heeft een koninkrijk, een algemeen belang, in tegenstand tegen God en Christus, dat hij, zooveel hij maar kan, in stand zal zien te houden; en nooit zal hij Christus' belangen bevorderen. Hij moet overwonnen en gebroken worden door Christus, en daarom kan hij zich niet buigen voor Christus en zich niet aan Hem onderwerpen. *Wat samenstemming, of gemeenschap, kan er zijn tusschen licht en duisternis, tusschen Christus en Belial, tusschen Christus en Beëlzebul?* Christus zal het rijk des duivels omverwerpen, maar dat behoeft Hij niet te doen door zulke middeltjes, of kunstgrepen, als een geheim verdrag met Beëlzebul. Neen, die overwinning moet op edeler wijze behaald worden. Laat de overste der duivelen al zijne krijgsmacht bijeentrekken, laat hij gebruik maken van al zijne macht en al zijne list, toch zal Christus voor hem en zijne vereenigde machten te sterk blijken, en zijn koninkrijk zal niet bestaan.

2. Het was volstrekt niet vreemd of onwaarschijnlijk, dat duivelen door den Geest Gods werden uitgeworpen; want:

Hoe anders werpen uwe zonen ze uit? Er waren onder de Joden personen, die door aanroeping van den naam des allerhoogsten Gods, of den God van Abraham, Izak en Jakob, somwijlen duivelen hebben uitgeworpen. Josephus spreekt van sommigen, die dat in zijn' tijd gedaan hebben; wij lezen ook van *Joodsche duivelbezweerders*, Hand. 19 : 13, en van sommigen, die *in den naam van Christus duivelen hebben uitgeworpen*, hoewel zij Hem niet volgden, Markus 9 : 38, of Hem niet trouw waren, Hoofdst. 7 : 22. Dezen hebben de Farizeën niet veroordeeld, wat zij deden schreven zij toe aan den Geest Gods; en zij verhieven er zich en hun volk op. Het was dus bloot uit boosaardigheid en afgunst op Christus, dat zij wel erkenden, dat anderen door den Geest Gods duivelen uitwierpen, maar Hem beschuldigden, dat Hij het deed door een verdrag met Beëlzebul. Het is de gewone wijze van doen van boosaardige menschen, en inzonderheid van de boosaardige vervolgers van Christus en het Christendom, om in hen, die zij haten, te veroordeelen, wat zij in hen, die zij genegen zijn, goedkeuren en toejuichen. Het oordeel van den nijd wordt gevormd, niet naar zaken, maar naar personen; niet naar rede en verstand, maar naar vooroordeel. Maar zij waren wel ten eenenmale ongeschikt om op den stoel van Mozes te zitten, die bij het spreken van recht wel het aangezicht aannamen, maar niets anders, in aanmerking namen. *Daarom zullen die uwe rechters zijn. Die tegenspraak met u zelven zal op den laatsten grooten dag in het gericht tegen u opstaan, en u veroordeelen.* In het laatste oordeel zal niet slechts iedere zonde, maar iedere verzwarende omstandigheid er van in rekening gebracht worden, en sommigen van onze denkbeelden, die juist en goed waren, zullen dan tegen ons getuigen, om ons van partijdigheid te overtuigen.

Dit uitwerpen van duivelen was een stellig teeken van de nabijheid en verschijning van het koninkrijk Gods, vers 28. *Maar indien Ik door den Geest Gods de duivelen uitwerp,* — gelijk Ik ontwijfelbaar doe, dan moet gij tot de gevolgtrekking komen, dat, hoe onwillig gij ook zijt om het te gelooven, het koninkrijk van den Messias thans onder u wordt opgericht." Andere wonderen, door Christus gewrocht, bewezen Hem te zijn van God gezonden, maar dit bewees Hem te zijn van God gezonden, om het koninkrijk des duivels omver te werpen, en zijne werken te verbreken. Thans was blijkbaar de groote belofte vervuld, dat *het zaad der vrouw den kop der slang zou*

vermorzelen, Gen. 3 : 15. *Daarom is de heerlijke bedeeling van het koninkrijk Gods, zoo lang verwacht, thans aangevangen.* De vernietiging van de macht des duivels wordt gewrocht door den Geest Gods, dien Geest, die de gehoorzaamheid des geloofs werkt, en het gezag te niet doet van dien geest, die werkt in de kinderen des ongeloofs en der ongehoorzaamheid. Het uitwerpen van duivelen is eene ontwijfelbare inleiding tot het koninkrijk van God. Als Satans gezag over eene ziel niet slechts in toom wordt gehouden door gewoonte en uitwendig bedwang, maar nedergeworpen en vernietigd is door den Geest van God, die heiligt, dan is er geen twijfel aan of het koninkrijk Gods is tot die ziel gekomen, het koninkrijk der genade, de zalige voorproef van het koninkrijk der heerlijkheid.

3. De vergelijking van Christus' wonderen, inzonderheid het uitwerpen van duivelen, met Zijne leer, en het doel en de strekking van Zijn' heiligen Godsdienst, toonde aan, dat Hij, wel verre van in het verbond te zijn met den duivel, juist in openlijken strijd en vijandschap met hen was, vers 29. *Hoe kan iemand in het huis eens sterken inkomen; en zijne vaten ontrooven, tenzij dat hij eerst den sterke gebonden hebbe? En alsdan zal hij zijn huis berooven.* De wereld, die in duisternis zat, en in het booze lag, was in Satans bezit en onder zijne macht, zooals een huis in het bezit en onder de macht van een sterk man is. Zoo is ook iedere onwedergeborene ziel; daarin houdt Satan verblijf, en daarin heerscht hij. Nu was het doel van het Evangelie het huis des duivels te berooven, dat hij als een sterke, in de wereld hield; de menschen uit te voeren uit de duisternis in het licht, hen van de zonde tot heiligheid te keeren, hen van deze wereld naar eene betere te doen gaan, hen uit de macht des Satans, onder de heerschappij van God te brengen, Hand. 26 : 18. Ingevolge van dit plan heeft Hij den sterke gebonden, toen Hij door Zijn woord onreine geesten uitwierp; aldus heeft Hij aan Satan het zwaard ontwrongen, ten einde hem ook den schepter te ontrukken. De leer van Christus toont ons, hoe wij Zijne wonderen hebben te verstaan, en toen Hij ons toonde hoe gemakkelijk en afdoend Hij den duivel uit der menschen lichaam kon uitwerpen, heeft Hij al Zijne geloovigen aangemoedigd om te hopen, dat *welke* macht Satan zich ook zou zoeken toe te eigenen over de zielen der menschen, Christus die macht door Zijne genade zal verbreken; Hij zal hem berooven, want het blijkt, dat Hij hem kan binden. Toen gansche volken afgekeerd werden van den dienst der afgoden om den levenden God te dienen, toen sommigen van de ergste zondaren geheiligd en gerechtvaardigd zijn geworden, en tot de besten der heiligen werden gemaakt, toen heeft Christus het huis des duivels beroofd, en Hij zal het al meer en meer berooven.

4. Hier wordt aangetoond, dat deze heilige oorlog, dien Christus met zooveel kracht tegen den duivel en zijn rijk voerde, geene onzijdigheid toelaat, vers 30, *Wie met Mij niet is, die is tegen Mij.* In de kleine geschillen, die er tusschen de discipelen zelven kunnen ontstaan, wordt ons geleerd om die geschilpunten niet zoo breed uit te meten, en liever vrede te zoeken, door hen, die niet tegen ons zijn, te beschouwen als vóór ons te zijn, Lukas 9 : 50, maar in de groote twistzaak tusschen Christus en den duivel, moet geen vrede gezocht worden, en mag aan de geschilpunten geene zoo gunstige uitlegging gegeven worden. Wie niet van harte vóór Christus is, zal geacht worden in werkelijkheid *tegen* Hem te zijn. Wie lauw en onverschillig is in de zaak, wordt als vijand beschouwd. Als de twistzaak is tusschen God en Baäl, dan mag er geen weifelen zijn, geen hinken op twee gedachten, 1 Kon. 18 : 21. Er is geene schikking te treffen tusschen Christus en Belial; want gelijk het koninkrijk van Christus in eeuwigen tegenstand is *met*, zoo zal het ook eeuwig zegevierend zijn *over*, het koninkrijk van den duivel, en daarom mag men in deze zaak noch met Gilead aan gene zijde van de Jordaan blijven, noch met Aser aan de zeehaven zitten, Richt. 5 : 17. Wij moeten gansch en al, getrouw en onwankelbaar aan Christus' zijde staan. Het is de *rechte* zijde, en zal ook in het einde de *overwinnende* zijde zijn, zie Ex. 32 : 26.

De laatste zinsnede heeft dezelfde strekking: *Wie met Mij niet vergadert, die verstrooit.* Christus boodschap in deze wereld was te vergaderen, Zijn' oogst in te zamelen, hen te vergaderen, die de Vader Hem gegeven had, Joh. 11 : 52; Ef. 1 : 10. Christus verwacht en eischt van hen, die met Hem zijn, dat zij met Hem zullen vergaderen; dat zij niet slechts zich zelven tot Hem zullen vergaderen, maar alles zullen doen wat zij kunnen, om anderen tot Hem te vergaderen, en aldus Zijne zaak te sterken en te bevorderen. Zij, die Christus' koninkrijk niet zoeken te bevorderen, zullen beschouwd en behandeld worden als verstoorders er van. Indien wij met Christus niet vergaderen, dan verstrooien wij; het is niet genoeg geene schade te veroorzaken; wij moeten goed doen. Aldus wordt de breuke tusschen Christus en Satan verwijd, om aan te toonen, dat het verdrag, waarvan de Farizeën fluisterden, niet bestond.

V. Wij hebben hier eene rede van Christus bij deze gelegenheid over *zonden der tong. Daarom zeg Ik u.* Hij schijnt zich van de Farizeën tot het volk te wenden, van het twisten tot het onderwijzen. Door de zonde der Farizeën waarschuwt Hij het volk betreffende drieërlei zonden der tong; want anderer kwaad is eene waarschuwing voor ons.

1. Lasterlijke woorden tegen den Heiligen Geest zijn de ergste soort van zonden der tong, en zij zijn onvergeeflijk, vers 31, 32.

Hier is eene genaderijke verzekering van vergeving van alle zonden, op Evangelievoorwaarden. Dit zegt ons Christus, en het is een troostrijk zeggen, dat de grootte der zonde geen hinderpaal zal zijn om door God aangenomen te worden, indien wij waarlijk berouw hebben en het Evangelie gelooven. *Alle zonde en lastering zal den menschen vergeven worden.* Al waren uwe zonden als scharlaken en karmozijn, Jes. 1 : 18; al waren zij ook nog zoo

stnood in haren aard, of verzwaard door de omstandigheden, en ook nòg zoo dikwijls herhaald, al zouden zij ook tot den hemel reiken, toch is er bij den Heere vergeving, die boven de hemelen reikt. Zelfs tot Godslastering, eene zonde, die onmiddellijk Gods Naam en eer raakt, zal de genade worden uitgestrekt. Aan Paulus, die een Godslasteraar was, is barmhartigheid geschied, 1 Tim. 1 : 13. Wèl mogen wij zeggen: *Wie is een God gelijk Gij, die de ongerechtigheid vergeeft?* Micha 7 : 18. Zelfs woorden, gesproken tegen den Zoon des menschen, zullen vergeven worden; zooals de woorden hun vergeven werden, die Hem smaadden bij Zijn' dood, want velen hunner hebben zich bekeerd en genade verkregen. Christus heeft hierin aan alle menschenkinderen het voorbeeld gegeven van bereidvaardigheid om woorden te vergeven, die tegen hen gesproken zijn. *Ik ben als een doove, ik hoor niet.* Merk op: *Alle zonde en lastering zal den menschen vergeven worden, den menschen,* niet den duivelen; dit is liefde voor geheel de wereld der menschheid boven de wereld der gevallen engelen, dat alle zonde hun vergeven kan worden.

Hier is echter eene uitzondering voor de lastering tegen den Heiligen Geest, welke hier verklaard wordt de eenige onvergeeflijke zonde te zijn. Zie hier:

Wat deze zonde is: het is spreken tegen den Heiligen Geest. Zie, hoe boosaardig de zonde der tong is, als de eenige onvergeeflijke zonde eene zonde der tong is. Maar Jezus kende hunne gedachten, vers 25. Het is niet *alle* spreken tegen den Persoon, of het Wezen, des Heiligen Geestes, of tegen eenigen Zijner meer bijzondere werkingen, of het bloote weerstaan van Zijne inwendige werking in den zondaar zelven, dat hier bedoeld wordt, want *wie zou dan zalig worden?* Het Evangelie is eene acte van straffeloosheid, waarvan niemand uitgezonderd is dan alleen diegenen, die *den Heiligen Geest lasteren,* en dus in den engsten, meest beperkte zin, opgevat moet worden. Alle onboetvaardige zondaren worden door de voorwaarden van deze acte van straffeloosheid, n.l. geloof en bekeering, hiervan krachtdadig en voor goed buitengesloten, en daarom moeten de andere uitzonderingen niet te ver uitgestrekt worden, en deze Godslastering wordt uitgezonderd, niet om eenigerlei tekortkoming van genade in God, of verdienste van Christus, maar omdat zij den zondaar onvermijdelijk in ongeloof en onboetvaardigheid laat blijven. Wij hebben reden te denken, dat niemand schuldig is aan deze zonde, die gelooft, dat Christus de Zoon van God is, en oprechtelijk begeert deel te hebben in Zijne verdienste en genade; en zij, die vreezen deze zonde begaan te hebben, geven hiermede een goed teeken, dat zij haar *niet* begaan hebben. De geleerde Dr. Whitby merkt terecht op, dat Christus niet spreekt van hetgeen toen gezegd of gedaan werd, maar van wat gezegd en gedaan zal worden, Mark. 3 : 28; Lukas 12 : 10; *Die gelasterd zal hebben.* Wat hen betreft, die Christus gelasterd hebben, toen Hij op aarde was, en Hem *een wijnzuiper, een bedrieger, een Godslasteraar,* en wat dies meer zij, genoemd hebben, er was voor hen nog een schijn van verontschuldiging vanwege het geringe, het onaanzienlijke van Zijn uiterlijk voorkomen, en de vooroordeelen des volks tegen Hem; en het bewijs Zijner Goddelijke zending was niet volledig gegeven dan na Zijne opstanding; en daarom zal hun, als zij berouw hebben en zich bekeeren, vergeving worden geschonken. En het is te hopen, dat zij bij de uitstorting des Geestes, tot overtuiging zullen komen, gelijk dit dan ook geschied is met velen, die Zijne verraders en moordenaars zijn geweest. Maar indien zij, nadat de Heilige Geest is gegeven met Zijne gaven van innerlijke openbaring, het spreken van vreemde talen, en dergelijke bedeelingen des Geestes onder de apostelen, toch nog voortgaan met den Geest te lasteren, alsof Hij een booze geest was, dan is er geene hoop, dat zij ooit tot het geloof in Christus zullen gebracht worden. Want ten eerste: Deze gaven des Heiligen Geestes in de apostelen waren het laatste bewijs, dat God gebruiken wilde ter bevestiging van het Evangelie, en werd voor het laatste bewaard, nadat de andere waren voorafgegaan. Ten tweede: Dit was het krachtigste bewijs en méér geschikt tot overtuigen dan de wonderen zelf. Ten derde: Daarom kunnen zij, die deze bedeeling des Geestes lasteren, onmogelijk er toe gebracht worden om in Christus te gelooven. Wat zou hen tot overtuiging kunnen brengen, die ze zullen toeschrijven aan eene samenspanning met Satan, gelijk de Farizeën de wonderen daaraan hebben toegeschreven? Dit is zoodanig eene sterkte des ongeloofs, dat een mensch er nooit uit verdreven kan worden, en daarom is het onvergeeflijk, omdat berouw en bekeering er voor de oogen des zondaars door verborgen worden.

Hoedanig het vonnis is, dat er over geveld wordt: *Het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomende.* Gelijk er in den toenmaligen staat der Joodsche kerk geen zoenoffer was voor de ziel, *die iets gedaan zal hebben met opgeheven hand,* zoo zal er onder de bedeeling der Evangeliegenade, welke in de Schrift dikwijls *de toekomende eeuw* wordt genoemd, geene genade of vergeving zijn voor hen, die het bloed des testaments onrein achten en den Geest der genade smaadheid aandoen. Er is geene genezing voor eene zonde, die zoo regelrecht tegen het geneesmiddel ingaat. In onze oude wetten gold de regel: *Geen heiligdom* (als toevluchtsoord) *voor heiligschennis.* Of wel: *Het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw,* dat is: noch heden, in zijne eigene conscientie, *noch in de toekomende,* dat is: in den grooten dag, wanneer de vergeving afgekondigd zal worden. Of wel: dit is eene zonde, die den zondaar blootstelt aan tijdelijke en eeuwige straf, zoowel aan den toorn van heden als aan den toekomenden toorn.

2. Christus spreekt hier van nog andere booze woorden, als vruchten van bederf, dat in het hart heerscht, vers 33—35. In vers 25 was gezegd, dat Jezus hunne gedachten kende, en hier sprak Hij met het oog op die gedachten, aantoonende, dat het niet vreemd was, dat zij

zoo slechte woorden spraken, daar hun hart zoo vol was van vijandschap en boosheid, hoewel zij dit zoo dikwijls poogden te bemantelen door zich als rechtvaardigen voor te doen. Onze Heere Jezus wijst dus op de bron en heelt haar, laat het hart geheiligd zijn, en dan zal dit blijken in onze woorden.

Het hart is de *wortel*, de taal is de *vrucht*, vers 33; indien de aard van den boom goed is, dan zal hij dienovereenkomstig vrucht voortbrengen. Waar genade het heerschend beginsel is in het hart, zal de taal de taal van Kanaän zijn, terwijl, van den anderen kant, elke lust, die in het hart heerscht, zich ook naar buiten zal openbaren. Kranke longen veroorzaken een kwalijk riekenden adem. De spraak der menschen verraadt het land, vanwaar zij afkomstig zijn, en evenzoo geeft zij te kennen *van welken geest zij zijn. Of maakt den boom goed*, en dan zal de vrucht goed zijn. Verkrijgt een rein hart, en dan zult gij reine lippen en een rein leven hebben; of anders zal de boom kwaad en dienovereenkomstig de vrucht zijn. Gij kunt een wilden boom goed maken, door er een twijg van een goeden boom in te enten, en dan zal de vrucht ook goed zijn. Indien de boom echter dezelfde blijft, plant hem waar gij wilt, en bewater hem zooveel gij wilt, de vrucht zal bedorven blijven. Tenzij het hart veranderd wordt, zal er geene verbetering van leven zijn. Deze Frarizeën schuwden wel hunne booze gedachten omtrent Jezus Christus uit te spreken, maar Christus geeft hun te verstaan, hoe ijdel hnnne poging was, om dien wortel van bitterheid in hun hart te verbergen of te verheelen, waaruit al die galle en alsem is voortgekomen, daar zij nooit gepoogd hadden dien wortel uit te roeien of te dooden. Het behoort veel meer ons streven te zijn om in werkelijkheid goed te wezen, dan om er den uiterlijken schijn van te hebben.

Het hart is *de bron*, de woorden zijn *de stroomen*, vers 34; *Uit den overloed des harten spreekt de mond*, gelijk de stroomen de uitvloeiingen zijn van de bron. Een boos hart wordt gezegd zijne boosheid op te geven, zooals een bornput zijn water opgeeft, Jer. 6:7. Eene beroerde fontein en verdorven springader, gelijk die, waarvan Salomo spreekt, Spr. 25:26 moet noodzakelijkerwijs modderige en onaangename stroomen opgeven. Booze woorden zijn het natuurlijke, echte voortbrengsel van een boos hart. Niets dan het zout der genade, in de bron geworpen, kan die wateren gezond maken, het woord *in onaangenaamheid* doen zijn, en kwade samensprekingen reinigen. Dit ontbrak hun. Zij waren boos; en *hoe kunt gij goede dingen spreken, daar gij boos zijt*? Zij waren *adderengebroedsels*; Johannes de Dooper had hen zoo genoemd, Hoofdst. 3 : 7, en zij waren nog dezelfden, want, *Zal een Moorman zijne huid veranderen*? Het volk beschouwde de Farizeën als een geslacht van heiligen, maar Christus noemt hen *een geslacht van adders, het zaad der slang*, dat vijandschap had tegen Christus en Zijn Evangelie. Wat is nu van adderengebroedsel anders te wachten, dan dat het giftig en boosaardig is. Kan eene adder iets anders dan giftig zijn? Van slechte menschen kan men slechte dingen verwachten, gelijk het spreekwoord der ouden zegt: *Van de goddeloozen komt goddeloosheid voort*, 1 Sam. 24 : 14. Zij, die zelf boos zijn, hebben noch het vermogen, noch den wil om goede dingen, te spreken, zooals zij gesproken moeten worden. Christus wil Zijne discipelen doen weten wat soort van menschen het waren, onder wie zij, hadden te leven, opdat zij zouden weten wat zij te verwachten hadden. Zij zijn als Ezechiël, die bij de schorpioenen woonde, Ezech. 2 : 6, en dus moeten zij het niet vreemd vinden, als zij gestoken en gebeten worden.

Het hart is de *schat*, de woorden zijn de dingen, die in dien schat voortgebracht worden, vers 35; daarnaar kan het karakter der menschen geteekend en beoordeeld worden.

Het is het kenmerk van *een' goeden mensch*, dat hij *een goeden schat in zijn hart heeft*, en daaruit *goede dingen voortbrengt* naar de gelegenheid zich voordoet. Genadegaven, vertroostingen, ervaringen, goede kennis, goede gelegenheden, goede besluiten of voornemens zijn *de goede schat in het hart*. Het woord van God, daarin verborgen, de wet van God daarin geschreven, Goddelijke waarheden, die daarin wonen en heerschen, zijn daar een schat, kostbaar en bruikbaar, veilig bewaard en veilig geborgen, als de voorraad van een goeden heer en bestierder des huizes, maar bij alle gelegenheden tot gebruik gereed. Een goede mensch, aldus voorzien zijnde, zal, evenals Jozef uit zijne voorraadschuren, ze voortbrengen. Hij zal spreken en doen wat goed is, tot Gods eer, en tot stichting van anderen. Zie Spr. 10:11, 13, 14, 20, 21, 31, 32. Dat is *goede dingen voortbrengen*. Sommigen maken aanspraak op goede uitgaven te doen, die geen *goeden schat* hebben — dezen zullen spoedig bankroet gaan. Anderen beweren een goeden schat van binnen te hebben, maar geven er geen blijk van bewijs van. Zij hopen, dat zij dien schat in zich hebben, en danken God, dat zij, wàt ook hunne woorden, en hòe ook hunne daden mogen zijn, een goed hart hebben. Maar het geloof, zonder de werken, is dood. En sommigen hebben een goeden schat van wijsheid en kennis, maar zij zijn niet mededeelzaam, zij brengen er niet uit voort. Zij hebben een talent, maar weten er geen handel mede te doen. De volkomen Christen draagt hierin het beeld van God, dat hij *goed is*, en *goed doet*.

Het is het kenmerk van *een boozen mensch*, dat hij *een' boozen schat in zijn hart* heeft, en hij brengt er booze dingen uit voort. Bederf en booze lusten, heerschende in het hart, zijn een booze schat, waaruit de zondaar slechte woorden en daden voortbrengt tot oneer van God en tot schade van den naaste. Zie Gen. 6 : 5, 12; Matth. 15 : 18—20; Jak. 1 : 15. Maar *schatten van goddeloosheid*, Spr. 10 : 2, zullen schatten van toorn zijn.

3. Christus spreekt hier van *ijdele woorden* en toont aan, welk kwaad er in is gelegen, vers 36, 37, en veel meer nog was, in de booze woorden door de Farizeën gesproken. Het is van zeer groot belang voor ons om veel te denken aan den dag des oordeels, opdat dit een

breidel zij voor onze tong. Laat ons bedenken: Hoe nauwkeurige rekenschap wij in dien dag van de zonden der tong zullen hebben te geven, daar voor ieder ijdel woord, dat de menschen spreken, rekenschap door hen gegeven zal moeten worden. Dit geeft te kennen, dat God acht geeft op ieder woord, dat wij zeggen, zelfs op die, waarop wij zelven geen acht slaan. Zie Ps. 139 : 4. *Geen woord op mijne tong, of Gij weet het*; hoewel het zonder nadenken of bedoeling gesproken is, neemt God er toch kennis van. Alle ijdele, ongepaste taal mishaagt God, alles wat niet strekt tot eenig goed, is ook niet nuttig of stichtelijk, het is het voortbrengsel van een ijdel, beuzelachtig hart. Deze *ijdele woorden* staan gelijk met het *zot geklap, of gekkernij, welke niet betamen*, Efeze 5 : 4. Dat is de zonde, die zelden ontbreekt in de veelheid van woorden, in woorden *die niet baten*, Job 15 : 3. Weldra hebben wij rekenschap te geven van deze ijdele woorden; zij zullen tegen ons aangevoerd worden als een bewijs, dat wij onnutte dienstknechten zijn geweest, die ons voordeel niet hebben gedaan met de gaven van verstand en van sprake, die een deel uitmaken van de talenten, die ons werden toevertrouwd. Als wij geen berouw hebben van onze ijdele woorden, en onze rekening er van niet opgewogen wordt door het bloed van Christus, dan zijn wij verloren.

Hoe streng het oordeel zal zijn, dat hierop volgt, vers 37, *Uit uwe woorden zult gij geoordeeld worden, of veroordeeld worden*, een algemeene regel voor het oordeel der menschen, en hier toegepast op het oordeel van God. De strekking onzer woorden en gesprekken, zal, naar zij Godvruchtig of ongodvruchtig is, in den grooten dag vóór of tegen ons getuigen. Zij, die Godsdienstig schenen te zijn, maar hunne tong niet in toom hielden, zullen bevinden, dat zij zich zelven met een ijdelen Godsdienst hebben bedrogen, Jak. 1 : 26. Sommigen denken, dat Christus hier zinspeelt op het gezegde van Elifaz: *Uw mond verdoemt u, en niet ik;* of liever naar het woord van Salomo: *Dood en leven zijn in het geweld der tong*, Spr. 18 : 21.

38. Toen antwoordden sommigen der schriftgeleerden en Farizeën, zeggende: Meester, wij wilden van u wel een teeken zien. 39. Maar Hij antwoordde en zeide tot hen: Het boos en overspelig geslacht verzoekt een teeken; en hun zal geen teeken gegeven worden, dan het teeken van Jónas, den profeet. 40. Want gelijk Jónas drie dagen en drie nachten was in den buik van den walvisch, alzoo zal de Zoon des menschen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde. 41. De mannen van Nínevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen het veroordeelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jónas; en zie, meer den Jónas is hier. 42. De koningin van het Zuiden zal opstaan in het oordeel met dit geslacht, en het veroordeelen, want zij is gekomen van de einden der aarde, om te hooren de wijsheid van Sálomo; en zie, meer dan Sálomo is hier. 43. En wanneer de onreine geest van den mensch uitgegaan is, zoo gaat hij door dorre plaatsen zoekende rust, en vindt ze niet. 44. Dan zegt hij: Ik zal wederkeeren in mijn huis, van waar ik uitgegaan ben; en komende vindt hij het ledig, met bezemen gekeerd en versierd. 45. Dan gaat hij henen en neemt met zich zeven andere geesten, boozer dan hijzelf, en ingegaan zijnde, wonen zij aldaar; en het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste. Alzoo zal het ook met dit boos geslacht zijn.

De Farizeën, met wie Christus hier in gesprek is, waren waarschijnlijk niet dezelfden, die te voren hunne vittende aanmerkingen op Hem hadden gemaakt, vers 24, en geen geloof wilden schenken aan de teekenen, die Hij deed; maar eene andere groep, die geene reden zagen om Hem niet te gelooven, maar zich toch met de reeds gedane teekenen niet tevreden stelden, noch er een voldingend bewijs in wilden zien, tenzij Hij nog de verdere bewijzen bijbracht, die zij eischten. Hier is:

I. Hunne toespraak tot Hem, vers 38. Zij vereeren Hem met den titel van *Meester*, eerbied jegens Hem voorwendende, terwijl zij toch in hun hart voornamen Hem te hoonen. Niet allen zijn Christus' dienstknechten, die Hem *Meester* noemen. Hun verzoek luidt: *Wij wilden van U wel een teeken zien.* Het was zeer billijk, dat zij een teeken zien zouden, dat Hij door wonderen Zijne Goddelijke zending zou bewijzen; zie Ex. 4 : 8, 9. Maar het was hoogst onredelijk thans om een teeken te vragen, als Hij reeds door zoo vele teekenen overvloedig bewezen had, dat Hij van God was gezonden. Het is voor den hoogmoedigen mensch natuurlijk om God de wet te willen *voor*schrijven, en dit dan als eene verontschuldiging aan te voeren waarom zij Zijne wet niet willen *onder*schrijven; maar des menschen *schuld* kan nooit zijne *ontschuldiging* zijn.

II. Zijn antwoord op deze toespraak en dezen onbescheiden eisch.

1. Hij veroordeelt den eisch, als zijnde de taal van een boos en overspelig geslacht, vers 39. Hij spreekt die beschuldiging niet slechts uit tegen de schriftgeleerden en Farizeën, maar tegen het geheele volk der Joden. Zij waren allen gelijk hunne voorgangers, een geslacht van boosdoeners. Zij waren inderdaad een boos geslacht, dat zich niet slechts verhardde tegen het getuigenis van Christus' wonderen, maar er zich op toelegde om Hem te smaden en over Zijne wonderen verachting uit te storten. Zij waren een *overspelig geslacht*, ten eerste, omdat zij zóó ellendig verbasterd en ontaard waren van het geloof en de gehoorzaamheid hunner voorouders, dat Abraham en Israel hen niet erkenden. Zie Jes. 57 : 3. Of, ten tweede, als eene overspelige vrouw. Zij weken af van dien God, met wien zij door het verbond als gehuwd

waren. Zij waren niet schuldig aan de hoererij van den afgodendienst, gelijk zij dit vóór de ballingschap geweest zijn; maar zij waren schuldig aan ontrouw, en alle ongerechtigheid, en ook dat is hoererij. Zij zagen niet uit naar goden van hun eigen maaksel, maar zij zagen uit naar teekenen van hunne eigene vinding; en dat was overspel.

2. Hij weigert hun een ander teeken te geven, dan Hij hun reeds gegeven had, behalve het teeken van Jonas, den profeet. Hoewel Christus altijd bereid is heilige begeerten en gebeden te hooren en te verhooren, zal Hij toch nooit aan verdorven lusten voldoening schenken. Zij, die *kwalijk bidden*, bidden en *ontvangen niet*. Teekenen werden gegeven aan hen, die ze begeerden ter versterking van hun geloof, zooals Abraham en Gideon, maar zij werden geweigerd aan hen, die er om vroegen ter verontschuldiging van hun ongeloof.

Christus zou recht hebben gehad te zeggen: *Nooit zullen zij een ander teeken zien.* Maar let op Zijne wondervolle goedheid: Zij zullen dezelfde teekenen nog eens herhaald zien, tot hun verder nut en nog overvloediger overtuiging. Zij zullen één teeken hebben van een anderen aard dan alle dezen, en dat is: Christus' opstanding van de dooden door Zijne eigene kracht, en dat hier genoemd wordt: het teeken van Jonas, den profeet. Dit was nog bewaard ter hunner overtuiging, en was bestemd om het groote blijk en bewijs te zijn, dat Christus de Messias is; want daarmede werd Hij *krachtelijk bewezen te zijn de Zoon van God*, Rom. 1 : 4. Dat was een teeken, dat al de andere overtrof, ze vervolledigde en kroonde. *Indien zij de vorige teekenen niet gelooven, dan zullen zij dit gelooven*, Ex. 4 : 9; *maar indien dit hen niet zal overtuigen, zal niets hen overtuigen.* En toch heeft het ongeloof der Joden nog eene uitvlucht gevonden, om ook hieraan te ontkomen, door te zeggen: *Zijne discipelen zijn gekomen en hebben Hem gestolen*, want niemand is zoo ongeneeslijk blind als zij, die vast besloten zijn niet te willen zien.

Nu wordt dit teeken van Jonas, den profeet, hier nog verder door Hem verklaard; vers 40. *Gelijk Jonas drie dagen en drie nachten was in den buik van den walvisch*, en toen gezond en wel er uitkwam, aldus zal Christus even lang in het graf zijn, en dan weder opstaan. Het graf was voor Christus wat de buik van den walvisch was voor Jonas. Daarin werd Hij geworpen als een rantsoen voor levens, die op het punt zijn van in den storm om te komen; daar lag Hij, als *in den buik des grafs* of der hel, Jona 2 : 2, en scheen Hij als weggeworpen van voor Gods aangezicht. Hij bleef juist zoo lang in het graf als Jona in den buik van den visch, drie dagen en drie nachten; niet drie geheele dagen en nachten. Waarschijnlijk bleef Jona niet zoo lang in den buik van den visch, maar gedurende een deel van drie natuurlijke dagen (*nychtêmerai* heeten ze bij de Grieken). Hij werd begraven in den namiddag van den zesden dag der week, en verrees in den morgen van den eersten dag. Dit is eene zeer gewone spreekwijze; zie 1 Kon. 20 : 29; Esther 4 : 16; 5 : 1; Lukas 2 : 21. Zóó lang was Jona een gevangene om zijne eigene zonden, en zoo lang was Christus een Gevangene om onze zonden. Gelijk Jona in den buik van den walvisch zich vertroost heeft met de verzekerdheid, dat hij den tempel van Gods heiligheid weder aanschouwen zou, Jona 2 : 4, zoo wordt uitdrukkelijk gezegd, van Christus, toen Hij in het graf lag, dat Hij heeft gerust *in hope*, als verzekerd zijnde, dat Hij geene *verderving zou zien*, Hand. 2 : 27. Gelijk Jona op den derden dag uit zijne gevangenis werd ontslagen, en wederom in het land der levenden is gekomen, zoo zou ook Christus ten derden dage wederkeeren tot het leven, opstaan uit Zijn graf, om Zijn Evangelie tot de Heidenen te zenden.

3. Bij deze gelegenheid stelt Christus het treurig karakter en den ontzettenden toestand voor van dat geslacht, onder hetwelk Hij leefde, een geslacht, dat niet veranderd en verbeterd wilde worden, en dus niet anders dan zijn' ondergang te gemoet kon gaan; en Hij schetst hun karakter, zoo als het bevonden zal worden te zijn in den dag des oordeels, onder het volle licht van de openbaarmakingen van dien dag. Personen en zaken doen zich thans voor in valsche kleuren; karakter en toestand zijn hier nog veranderlijk; willen wij dus een juiste voorstelling hebben, dan moeten wij den maatstaf gebruiken van het laatste oordeel; de dingen zijn in werkelijkheid wat zij eeuwig zijn.

Nu stelt Christus het volk der Joden voor: *a.* Als een geslacht, dat veroordeeld zal worden door de mannen van Ninevé, wier bekeering op de prediking van Jonas in het oordeel tegen hen zal getuigen, vers 41. Christus' opstanding zal voor hen het teeken zijn van Jonas, den profeet, maar het zal op hen niet zulk eene gelukkige uitwerking hebben als dat van Jonas op de Ninevieten, want zij zijn er tot eene bekeering door gebracht, als waardoor het verderf van hen werd afgewend, terwijl de Joden zich zullen verharden in een ongeloof, als waardoor hun verderf verhaast zal worden. En in den dag des oordeels zal de bekeering der Ninevieten vermeld worden als een verzwaring van de zonde, en bijgevolg ook van het oordeel van hen, tot wie Christus toen gepredikt heeft, en van hen; aan wie Christus thans wordt gepredikt, en wel om deze reden, dat Christus meerder is dan Jona. Jona was slechts mensch, onderworpen aan dezelfde hartstochten, dezelfde zondige hartstochten, als wij; maar Christus is de Zoon van God. Jona was in Ninevé een vreemdeling, hij kwam onder vreemdelingen, die bevooroordeeld waren tegen zijn land, maar Christus is gekomen tot de Zijnen, toen Hij voor de Joden heeft gepredikt, en nog veel meer, als Hij gepredikt wordt onder hen, die zich Christenen noemen, en dus naar Zijn' Naam genoemd zijn. Jona heeft slechts één korte leerrede gehouden, zonder groote plechtigheid, predikende terwijl hij door de straten ging; Christus herhaalde Zijne roepstemmen; Hij zat neder en leerde, Hij leerde in de synagogen. Jona kondigde in zijne prediking slechts toorn en verderf aan, en dat wel binnen veertig dagen; hij gaf geen onderricht, geene aanwijzing, geene

aanmoediging tot bekeering; maar Christus heeft, behalve de waarschuwing voor ons gevaar, ook getoond, waarvan wij ons hebben te bekeeren, en ons de verzekering gegeven van aangenomen te zullen worden, als wij ons bekeeren, omdat het koninkrijk der hemelen nabij is. Jona heeft geen wonder gedaan om zijne leer te bevestigen; maar Christus heeft zeer vele wonderen gedaan, en het waren allen wonderen van genade en barmhartigheid; toch hebben de Ninevieten zich op de prediking van Jonas bekeerd, maar op de Joden had Christus' prediking geen uitwerking. De goedheid van sommigen, die niet zoo vele voorrechten hadden en zooveel hulp voor hunne ziel, zal de slechtheid van anderen, die deze hulp wèl gehad hebben, nog verzwaren. Zij, die in schemerlicht de dingen ontdekken, die tot hun vrede dienen, zullen hen beschaamd maken, die op den vollen middag nog als in het duister rondtasten.

Als een geslacht, dat veroordeeld zal worden door de koningin van het Zuiden, de koningin van Sheba, vers 42. De Ninevieten zullen hen beschamen, omdat zij zich bekeerd hebben, de koningin van Sheba, omdat zij niet in Christus hebben geloofd. Zij kwam van een ver land om de wijsheid van Salomo te hooren, maar de menschen willen zich niet laten bewegen, om de wijsheid van Christus te hooren, hoewel Hij in alles de Meerdere is van Salomo. De koningin van Sheba had geene uitnoodiging ontvangen om tot Salomo te komen, er was haar niet beloofd, dat zij welkom zou zijn; maar wij zijn uitgenoodigd om tot Christus te komen, neder te zitten aan Zijne voeten, en Zijn woord te hooren. Salomo was slechts een wijs man, maar Christus is de Wijsheid zelve, in wien al de schatten der wijsheid verborgen zijn. De koningin van Sheba had met vele moeielijkheden te kampen; zij was eene vrouw, niet geschikt tot reizen, de tocht was lang en gevaarlijk, en wat zal er gedurende hare afwezigheid van haar eigen land worden? Geene zulke zorgen of moeielijkheden staan ons in den weg. Zij kon er niet zeker van zijn, dat het der moeite waard was om die verre reis te ondernemen. De vermaardheid, of het algemeen gerucht vleit soms de menschen, en er konden in haar eigen land wel wijzen gevonden worden, om haar te onderwijzen, evenwel, van Salomo's roem gehoord hebbende, wilde zij hem zien, maar voor ons zijn er zulke onzekerheden niet, als wij tot Christus komen. Zij is gekomen van de einden der aarde; maar wij hebben Christus onder ons, en Zijn woord nabij ons: Zie, Hij staat aan de deur en Hij klopt. De wijsheid, voor welke de koningin van Sheba kwam, scheen slechts in wijsbegeerte en staatkunde te bestaan, maar de wijsheid, die wij van Christus kunnen krijgen, is wijsheid tot zaligheid. Zij kon Salomo's wijsheid alleen *hooren*, hij kon haar geene wijsheid *geven*, maar Christus zal wijsheid geven aan hen, die tot Hem komen, ja Hij zal hun zelf van God tot wijsheid worden gemaakt, zoo dat, indien wij de wijsheid van Christus niet hooren, de ijver van de koningin van Sheba om al deze redenen in het gericht tegen ons zal getuigen en ons zal veroordeelen, want Jezus Christus is meerder dan Salomo.

Als een geslacht, dat besloten was onder de macht van Satan te blijven in weerwil van alle middelen, die aangevoerd werden om hem te verdrijven en hen te verlossen. Zij worden vergeleken bij eenen, uit wien de duivel is weggegaan, maar tot wien hij met dubbele kracht wederkeert, vers 43—45. De duivel wordt hier *de onreine geest* genoemd, want hij heeft al zijne reinheid verloren, en hij schept er behagen in om allerlei onreinheid bij de menschen te bevorderen.

De gelijkenis stelt het in bezit nemen voor van der menschen lichaam door den duivel. Daar Christus onlangs een' duivel had uitgeworpen, en daar zij Hem beschuldigden van een' duivel te hebben, toont Hij hun nu, hoe zeer zij onder de macht van Satan zijn. Dit is nog een bewijs, dat Christus de duivelen niet uitwierp door een verdrag met den duivel, want dan zou hij spoedig wederkeeren, terwijl Christus' uitwerpen van hem *eens voorgoed was*, van zulk een' aard, dat zijn terugkeer onmogelijk was. Wij lezen van Zijn bevel aan den boozen geest: *ga uit van hem, en kom niet meer in hem.* Markus 9 : 25. Waarschijnlijk had de duivel de gewoonte gehad om soms dit spel te drijven met hen, die door hem bezeten werden; hij ging van hen uit en keerde met nog grooter woede tot hen terug, vandaar dat de tusschenpoozen van helderheid en kalmte bij hen, die zich in dien toestand bevonden, gemeenlijk door nog heftiger aanvallen werden gevolgd. Als de duivel uitgegaan is, is hij onrustig, want hij slaapt niet, zoo hij geen kwaad gedaan heeft, hij gaat door dorre plaatsen, gelijk iemand, die droefgeestig is; hij zoekt rust, maar vindt ze niet, voordat hij is wedergekeerd. Toen Christus het legioen duivelen had uitgeworpen uit den man, vroegen zij om in de zwijnen te mogen varen, waar zij niet lang in dorre, of droge, plaatsen bleven, maar weldra in de zee gestort werden.

De toepassing der gelijkenis stelt ons de Joodsche kerk en natie voor: *Alzoo zal het ook met dit boos geslacht zijn*, dat thans het Evangelie van Christus weerstaat, en het ten laatste zal verwerpen. De duivel, die door den arbeid van Christus en van Zijne discipelen uit velen van de Joden uitgeworpen was, zocht rust onder de Heidenen, uit wier personen en uit wier tempels de Christenen hem overal zullen uitdrijven. Aldus wordt deze tekst door Dr. Whitby verklaard; maar Dr. Hammond is van meening, dat de duivel, nergens in de Heidenwereld zulke aangenaame verblijfplaatsen vindende, en die zóó naar zijn genoegen zijn, als hier in het hart der Joden, dus tot hen zal wederkeeren; want Christus had geen toegang tot hen gevonden, en door hunne ontzettende slechtheid en hun hardnekkig ongeloof, waren zij meer dan ooit bereid den duivel te ontvangen, en dus zal hij in het duurzaam bezit van hen blijven. En de toestand van dit volk is, volgens Dr. Hammond, meer hopeloos doemwaardig, dan vóórdat Christus onder hen verschenen is, of

geweest zou zijn, indien Satan nooit van hen ware uitgeworpen.

Het volk wordt hier voorgesteld, *ten eerste* als afvallig. Na de Babylonische ballingschap had er eene reformatie onder hen plaats. Zij verlieten hunne afgoden, en namen het voorkomen aan van tot den waren Godsdienst bekeerd te zijn. Maar weldra verdierven zij zich weder. Wèl zijn zij nooit meer tot afgoderij vervallen; maar zij gaven zich nu over aan allerlei goddeloosheid en onheiligheid, zij vervielen van kwaad tot erger, en bij al hunne andere goddeloosheid voegden zij eene moedwillige minachting van, en vijandschap tegen, Christus en Zijn Evangelie. *Ten tweede*, als een volk, dat ten ondergang gedoemd is. Een nieuwe last werd uitgevaardigd tegen dit huichelachtig volk van Gods verbolgenheid, zooals dat waarvan gesproken wordt in Jes. 10 : 6; en hunne verwoesting door de Romeinen zou zwaarder en grooter zijn dan alle andere, gelijk ook hunne zonden nog tergender waren. Toen was het, dat *de toorn over hen gekomen is tot het einde*, 1 Thess. 2 : 15, 16. Laat dit eene waarschuwing wezen voor alle volken en kerken, om wèl toe te zien, dat zij hunne eerste liefde niet verlaten, of een goed werk van reformatie, dat onder hen begonnen was, niet te laten varen, en niet weder te keeren tot de boosheid, die zij verlaten schenen te hebben; want *het laatste van de zoodanigen wordt erger dan het eerste.*

46. En als Hij nog tot de scharen sprak, zie, Zijne moeder en broeders stonden buiten, zoekende Hem te spreken. 47. En iemand zeide tot Hem. Zie, Uwe moeder en broeders staan daar buiten, zoekende U te spreken. 48. Maar Hij, antwoordende, zeide tot dengene, die hem dat zeide: Wie is Mijne moeder, en wie zijn Mijne broeders? 49. En Zijne hand uitstrekkende over Zijne discipelen, zeide Hij: Zie, Mijne moeder en Mijne broeders. 50. Want zoo wie den wil Mijns Vaders doet, die in de hemelen is, diezelve is Mijn broeder, en zuster, en moeder.

Vele voortreffelijke, nuttige gezegden zijn bij bijzondere gelegenheden uit den mond van den Heere Jezus voortgekomen; Zijne uitweidingen zelfs waren even leerrijk, als Zijne bepaalde, of opzettelijke redevoeringen. Hier zien wij:

I. Hoe Christus gestoord werd in Zijne prediking door Zijne moeder en Zijne broeders, die buiten stonden, en Hem wenschten te spreken; vers 46, 47. Het is nutteloos te onderzoeken, wie van Zijne broederen het waren, die met hunne moeder gekomen waren, (wellicht wel dezen, die niet in Hem geloofden, Joh. 7 : 5), of wat het was, dat zij begeerden hem te zeggen. Misschien was het slechts hunne bedoeling Hem te noodzaken Zijne prediking af te breken, uit vrees, dat Hij zich te veel zou vermoeien, of Hem te waarschuwen om door Zijne rede geene ergernis te geven aan de Farizeën, of zich in moeielijkheden te wikkelen; alsof zij *Hem* wijsheid konden leeren!

1. *Als Hij nog tegen de scharen sprak.* Christus' prediking was een eenvoudig, duidelijk en gemeenzaam spreken, geschikt voor hunne bevatting en hunne behoeften. Op hetgeen Christus gesproken had waren vittende aanmerkingen gemaakt, maar toch ging Hij voort. De tegenstand, dien wij bij ons werk ontmoeten, moet er ons niet van wegdrijven. Hij liet af van met de Farizeën te spreken, want Hij zag, dat Hij hun geen goed kon doen; maar met het gemeene volk bleef Hij spreken, want, daar zij niet zoo verwaand waren op hunne kennis als de Farizeën, waren zij gewillig om te leeren.

2. Zijne moeder en broeders stonden buiten, wenschende Hem te spreken, terwijl zij binnen hadden moeten zijn, wenschende Hem te hooren. Zij hadden het voorrecht van Zijne dagelijksche gesprekken binnen 's huis, en daarom gaven zij er minder om Hem in het openbaar te hooren prediken. Dikwijls gebeurt het, dat zij, die de middelen der kennis en genade het meest onder hun bereik hebben, het minst er om geven om er gebruik van te maken. Gemeenzaamheid en gemakkelijkheid van toegang brengen wel eens minachting teweeg. Wij zijn geneigd datgene heden te veronachtzamen, wat wij denken ook morgen en op alle dagen te kunnen hebben en genieten, vergetende, dat wij slechts zeker kunnen zijn van heden, en morgen niet in onze handen hebben. Er is maar al te veel waarheid in het spreekwoord: *Hoe dichter bij de kerk, hoe verder van God*, maar dit is zeer te betreuren.

3. Zij wilden niet alleen zelven Hem niet hooren, maar zij stoorden anderen, die Hem gaarne hoorden. De duivel was een gezworen vijand van de prediking onzes Zaligmakers. Hij had gepoogd Zijne rede te verijdelen door de onredelijke vitterijen van de schriftgeleerden en Farizeën, en toen hij op die wijze zijn zin niet kon krijgen, trachtte hij Zijne prediking te stuiten door het ontijdig bezoek van bloedverwanten. Wij ontmoeten dikwijls hindernissen in ons werk door vrienden, die ons omringen, en wij worden dikwijls gestoord in het behartigen van onze geestelijke belangen door de eischen der burgerlijke beleefdheid. Zij, die toch wezenlijk ons welzijn wenschen, kunnen soms door hunne onbescheidenheid ons belemmeren in de betrachting van onzen plicht, gelijk Petrus een aanstoot was voor Christus, met zijn: *Heere, wees U genadig*, toen hij zich zelven zeker zeer gedienstig en vriendelijk vond. De moeder onzes Heeren begeerde Hem te spreken; zij scheen toen nog niet geleerd te hebben haar Zoon te gebieden, gelijk de ongerechtigheid en afgoderij van de kerk van Rome haar daarna heeft willen leeren; en zij was ook niet zoo vrij van fouten en gebreken en dwaasheid, als zij haar willen voorstellen. Het was Christus' kroonrecht, en niet dat Zijner moeder, om alles met wijsheid te doen, en op zijn tijd heeft Christus eens tot Zijne moeder gezegd: *Wat is het, dat gij Mij gezocht hebt? wist gij niet, dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?* En toen werd gezegd: *Zijne moeder bewaarde al deze dingen in haar hart.* Maar indien zij zich dat nu had herinnerd,

zij zou Hem niet gestoord hebben, toen Hij in de dingen Zijns Vaders was. Er is menige goede waarheid, die wij wèl bewaard dachten te zijn, toen wij haar hoorden, maar ons ontgaan is, als de gelegenheid zich voordoet om haar te gebruiken.

II. Hoe Jezus deze stoornis opnam, vers 48—50.

1. Hij wilde er niet naar luisteren. Hij was zóó vervuld van Zijn werk, dat Hij er zich door geene eischen van natuurlijke of burgerlijke beleefdheid van liet afleiden. *Wie is Mijne moeder, en wie zijn Mijne broeders?* Niet dat natuurlijke genegenheid afgewezen moet worden, of dat wij, onder voorwendsel van Godsdienstig te zijn, oneerbiedig mogen zijn tegenover ouders, of onvriendelijk jegens andere bloedverwanten; maar *alles is schoon op zijn tijd*, en de mindere plicht moet voor den meerdere wijken. Als onze achting en liefde voor onze vrienden of betrekkingen ons belemmeren in den dienst van God, of het waarnemen van de gelegenheid om goed te doen, dan moeten wij in zulk een geval, gelijk Levi, tot onzen vader zeggen: Ik zie hem niet", Deut. 33 : 9. Vergelijkenderwijs gesproken, moeten de naaste bloedverwanten dan gehaat worden, dat is: wij moeten hen minder liefhebben dan Christus, Lukas 14 : 26, en onze plicht tot God gaat altijd vóór. Christus heeft ons hiervan het voorbeeld gegeven; de ijver van Gods huis heeft Hem zóó zeer verslonden, dat Hij er niet alleen zich zelven door vergat, maar ook Zijne dierbaarste betrekkingen. En wij moeten het onzen vrienden niet ten kwade duiden, noch het aan hunne boosheid toeschrijven, indien zij aan het behagen van God de voorkeur geven boven het behagen aan ons, maar gereedelijk de schijnbare onachtzaamheid of het verzuim vergeven, dat heel licht aan een Godvruchtigen ijver voor Gods eer en het welzijn van anderen toegeschreven kan worden. Ja, wij moeten liever ons zelven verloochenen, dan iets te doen wat onzen vrienden van hun plicht jegens God kan afhouden of er hen in zou kunnen belemmeren.

2. Hij heeft die gelegenheid aangegrepen om te toonen, dat Hij Zijne discipelen, als Zijne geestelijke verwanten, stelde boven Zijne natuurlijke verwanten, als zoodanig, hetgeen eene goede reden was, waarom Hij Zijne prediking niet zou onderbreken om met Zijne broeders te spreken. Hij wilde liever aan Zijne discipelen nuttig, dan aan Zijne bloedverwanten aangenaam zijn. Let hier op:

Christus' beschrijving van Zijne discipelen. Zij zijn de zoodanigen, die den wil Zijns Vaders doen; hem niet slechts hooren, en kennen, en er van spreken, maar *hem doen*; want den wil van God te doen is de beste toebereiding tot het discipelschap, Joh. 7 : 17, en ook het beste bewijs er van, Hoofdst. 7 : 21; *dat* kenschetst ons in waarheid als Zijne discipelen. Christus zegt niet: *Een iegelijk, die mijn wil doet*, want Hij is niet gekomen om Zijn eigen wil, als onderscheiden van dien Zijns Vaders, te zoeken, of te doen; Zijn wil en die Zijns Vaders zijn één, maar hij verwijst ons naar den wil Zijns Vaders, omdat Hij zich, in Zijn' tegenwoordigen staat en werk, daaraan geheel had overgegeven.

De waardigheid van Christus' discipelen: *Dezelve is Mijn broeder, en zuster, en moeder*, Zijne discipelen, die alles hadden verlaten, om Hem te volgen en Zijne leer hadden omhelsd, waren Hem dierbaarder dan iemand dergenen, die Hem verwant waren naar den vleesche. Zij hadden Christus gesteld boven hunne bloedverwanten; zij hadden hun' vader verlaten, Hoofdst. 4 : 22; 10 : 37, en om hun dit nu te vergoeden en hun ook te toonen, dat er hierdoor geene liefde voor hen was verloren, stelt Hij hen boven Zijne bloedverwanten. Hebben zij nu hiermede, ook in eere, niet honderdvoud ontvangen? Hoofdst. 19 : 29. Het was een liefderijk en bemoedigend woord van Christus: *Ziet Mijne moeder, en Mijne broeders*, maar toch was dit geen voorrecht voor *hen alleen*, al de heiligen deelen in die eere. Alle gehoorzame geloovigen zijn na verwant aan Jezus Christus. Zij dragen Zijn naam, zij dragen Zijn beeld, zij hebben Zijne natuur, zij behooren tot Zijn gezin. Hij heeft hen lief; Hij gaat met hen om als met Zijne betrekkingen. Hij heet hen welkom aan Zijne tafel, draagt zorg voor hen, voorziet in hunne behoeften, laat het hun aan niets ontbreken, dat goed en geschikt voor hen is. Toen Hij stierf, heeft Hij hun eene rijke erfenis nagelaten, en nu Hij in den hemel is, houdt Hij nog gemeenschap met hen, en ten laatste zal Hij hen allen bij zich hebben, en Hij zal niet in gebreke blijven als nabestaande met hen te handelen, evenmin als Hij zich nooit Zijner arme verwanten schamen zal, want Hij zal hen belijden voor de menschen, voor de engelen en voor Zijn' Vader.

HOOFDSTUK XIII.

In dit hoofdstuk hebben wij 1. De gunst, die Christus Zijn' landslieden betoonde door hun het koninkrijk der hemelen te prediken, vers 1, 2. Hij sprak voor hen in gelijkenissen, en hier geeft Hij de reden, waarom Hij dien vorm van onderwijs verkoos, vers 10—17. De evangelist geeft nog eene andere op, vers 34, 35. Er zijn in dit hoofdstuk acht gelijkenissen vermeld, welke ten doel hebben het koninkrijk der hemelen voor te stellen, de methode van het Evangelie-koninkrijk in de wereld te vestigen, en van zijne toeneming en voorspoed. De groote waarheden en wetten van dat koninkrijk worden in andere deelen der Schrift duidelijk, en zonder gelijkenissen voorgesteld; maar sommige omstandigheden van deszelfs begin en voortgang worden hier in gelijkenissen aangetoond. 1. Eene gelijkenis om aan te toonen wat de groote hindernissen zijn, waardoor het volk zich het woord des Evangelies niet ten nutte maakt, en in hoevelen het zijn doel niet bereikt door hunne eigene dwaasheid, en dat is de gelijkenis van de vierderlei soort van aarde, uitgesproken in vers 3—9, en verklaard in vers 18—23. 2. Twee gelijkenissen om aan te toonen, dat er eene vermenging van goed en kwaad zal zijn in de Evangelie-Kerk, en daar zal blijven tot aan de groote scheiding er van op den oordeelsdag: dat is de gelijkenis van het onkruid onder de tarwe, uitgesproken in vers 24—30, en verklaard op het verzoek der discipelen in vers 36—43, en die van het net, geworpen in de zee, vers 47—50. Twee gelijkenissen om aan te toonen, dat de Evangelie-Kerk in den beginne zeer klein zal zijn, maar dat zij na verloop van tijd een aanzienlijk lichaam zal worden, die van het mostaardzaad, vers 31, 32 en die van den zuurdeesem, vers 33. 4. Twee gelijkenissen om aan te toonen, dat zij, die de zaligheid verwachten door het Evangelie, bereid moeten zijn alles er voor in de waagschaal te stellen, alles er voor te verlaten, maar dat zij daardoor geen verlies zullen lijden; dat is de gelijkenis van den schat in den akker, vers 44, en die van de parel van groote waarde, vers 45, 46. 5. Eéne gelijkenis be-

doeld tot bestuur en leiding der discipelen, om gebruik te maken van het onderwijs, dat Hij hun had gegeven tot nut van anderen, dat is de gelijkenis van den heer des huizes, vers 52. II. De minachting Zijner landslieden vanwege de geringheid van Zijne bloedverwanten, vers 53—58.

En te dien dage Jezus, uit het huis gegaan zijnde, zat bij de zee. 2. En tot Hem vergaderden vele scharen, zoodat Hij in een schip ging en nederzat, en al de schare stond op den oever. 3. En Hij sprak tot hen vele dingen door gelijkenissen, zeggende: Zie, een zaaier ging uit om te zaaien. 4. En als hij zaaide, viel een deel van het zaad bij den weg; en de vogelen kwamen en aten datzelve op. 5. En een ander deel viel op steenachtige plaatsen, waar het niet veel aarde had; en het ging terstond op, omdat het geen diepte van aarde had; 6. Maar als de zon opgegaan was, zoo is het verbrand geworden; en omdat het geenen wortel had, is het verdord. 7. En een ander deel viel in de doornen, en de doornen wiesen op, en verstikten het. 8. En een ander deel viel in de goede aarde, en gaf vrucht, het eene honderd-, het andere zestig-, en het andere dertigvoud. 9. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore. 10. En de discipelen, tot Hem komende, zeiden tot Hem: Waarom spreekt Gij tot hen door gelijkenissen? 11. En Hij, antwoordende, zeide tot hen: Omdat het u gegeven is, de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te weten, maar dien is het niet gegeven. 12. Want wie heeft, dien zal gegeven worden, en hij zal overvloediglijk hebben; maar wie niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. 13. Daarom spreek Ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien, en hoorende niet hooren, noch ook verstaan. 14. En in hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt: Met het gehoor zult gij hooren, en geenszins verstaan; en ziende zult gij zien, en geenszins bemerken; 15. Want het hart dezes volks is dik geworden, en zij hebben met de ooren zwaarlijk gehoord, en hunne oogen hebben zij toegedaan; opdat zij niet te eeniger tijd met de oogen zouden zien, en met de ooren hooren, en met het hart verstaan en zich bekeeren, en Ik hen geneze. 16. Doch uwe oogen zijn zalig, omdat zij zien, en uwe ooren, omdat zij hooren. 17. Want voorwaar Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen, die gij ziet, en hebben ze niet gezien; en te hooren de dingen, die gij hoort, en hebben ze niet gehoord. 18. Gij dan, hoort de gelijkenis van den zaaier. 19. Als iemand het woord des koninkrijks hoort, en niet verstaat, zoo komt de booze, en rukt weg hetgeen in zijn hart gezaaid was. Deze is degene, die bij den weg gezaaid is. 20. Maar die in steenachtige plaatsen bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort, en dat terstond met vreugde ontvangt; 21. Doch hij heeft geenen wortel in zichzelven, maar is voor eenen tijd; en als verdrukking of vervolging komt; om des woords wille, zoo wordt hij terstond geërgerd. 22. En die in de doornen bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort; en de zorgvuldigheid dezer wereld, en de verleiding des rijkdoms verstikt het woord, en het wordt onvruchtbaar. 23, Die nu in de goede aarde bezaaid is, deze is degene, die het woord hoort en verstaat, die ook vrucht draagt, en voortbrengt, de een honderd- de ander zestig- en de ander dertigvoud.

Wij hebben hier Christus predikende, en zullen letten op:

1. Den tijd *wanneer* Christus deze rede heeft uitgesproken. Het was op denzelfden dag, toen Hij de rede uitsprak, die in het vorige hoofdstuk is vermeld; zóó onvermoeid was Hij in goed te doen en te werken de werken desgenen, die Hem had gezonden. Christus predikte op alle uren van dag, en heeft door Zijn voorbeeld die wijze van doen aan Zijne kerk aanbevolen. Wij moeten ons zaad zaaien in den morgenstond, en onze hand des avonds niet aftrekken, Pred. 11 : 6. Wel verre dat eene leerrede, die in den namiddag goed gehoord is, de leerrede van den voormiddag uit het hart en het geheugen zal verdringen, kan zij veeleer strekken, om haar vast te houden, haar *als een' nagel in eene vaste plaats in te slaan.* Hoewel Christus in den morgen tegengestaan en bedild werd door Zijne vijanden, gestoord en in de rede gevallen werd door Zijne vrienden, ging Hij toch voort met Zijn werk, en wij bevinden niet, dat Hij in het laatste gedeelte van den dag zulke stoornissen had te verduren, Zij, die zich in den dienst van God ijverig en kloekmoedig door de moeielijkheden heenslaan, zullen wellicht bevinden, dat die moeielijkheden niet zoo dikwijls terugkomen als zij vreezen. Weersta ze, en zij zullen vlieden.

2. Voor *wie* Hij predikte. *Tot Hem vergaderden vele scharen,* en zij waren de hoorders. Wij bevinden niet, dat er uit de schriftgeleerden en Farizeën ook bij tegenwoordig waren. Zij wilden Hem wel hooren, als Hij in de synagoge predikte, Hoofdst. 12 : 9, 14; maar zij vonden het beneden hunne waardigheid, om naar den oever der zee te gaan om eene preek te hooren, al was Christus zelf ook de prediker, en in waarheid had Hij liever hunne plaats dan hun gezelschap, want nu zij afwezig waren, kon Hij rustig voortgaan zonder tegengesproken te worden. Soms blijkt de *kracht* van den Godsdienst het meest, waar het minst van deszelfs uiterlijke *praal* gezien wordt: de armen nemen het Evangelie aan. Als Christus naar den oever der zee ging, werden terstond groote scharen

tot Hem vergaderd. Waar de koning is, daar is het hof; waar Christus is, daar is de kerk, al is het ook aan den oever der zee. Zij, die goeds willen ontvangen door het woord, moeten bereid zijn het overal heen te volgen; als de ark des verbonds optrekt, trek haar na. De Farizeën hadden, door lagen laster en booze vermoedens tegen Hem uit te spreken, getracht het volk terug te houden van Christus te volgen, maar de scharen bleven Hem toestroomen. Christus zal verheerlijkt worden in weerwil van allen tegenstand; Hij zal gevolgd worden.

3. *Waar* Hij deze leerrede uitsprak.

Zijne plaats van bijeenkomst was de oever der zee. Hij ging het huis uit (omdat er geene plaats genoeg in was voor de hoorders) in de open lucht. Zulk een Prediker had de grootste, best ingerichte gehoorzaal behooren te hebben om er te prediken, maar Hij bevond zich thans in den staat der vernedering, en hierin, gelijk in alle andere dingen, heeft Hij zich de eere ontzegd, die Hem toekwam, gelijk Hij geen eigen huis had om in te wonen, zoo had Hij ook geene eigen kapel om in te prediken. Hierdoor leert Hij ons om voor de uitwendige zaken der Godsvereering geene pracht of staatsie te begeeren, maar gebruik te maken van de gelegenheden, die God in Zijne voorzienigheid ons schenkt. Toen Christus geboren werd, moest Hij zich met eene enge plaats in een' stal vergenoegen, en nu heeft Hij zich naar het strand te begeven, opdat er ruimte zou zijn voor hen, die Hem wilden hooren. Hij die de Waarheid zelve is, zocht naar geene verborgene hoeken, zooals de Heidenen deden voor hunne geheimzinnige plechtigheden. *De opperste Wijsheid, roept overluid, daarbuiten*, Spr. 1 : 20; Joh. 18 : 20.

Zijn kansel was een schip, niet gelijk de kansel van Ezra, *die voor die zaak gemaakt was.* Nehem. 8 : 5; maar, bij gebrek aan beter, voor dit doel werd aangewend. Voor zulk een Prediker is geene plaats onvoegzaam, elke plaats werd door Zijne tegenwoordigheid geheiligd, Laten zij, die Christus prediken, geene schaamte gevoelen, al is het ook, dat zij in geene zeer voegzame, of geriefelijk ingerichte plaatsen moeten prediken. Sommigen maken de opmerking, dat de hoorders op drogen, vasten grond stonden, terwijl de Prediker zich op het water bevond en aan gevaar bloot stond. Leeraren zijn het meest blootgesteld aan moeielijkheden en ongerief.

4. *Wat* en *hoe* Hij predikte. *Hij sprak tot hen vele dingen.* Veel meer waarschijnlijk dan hier vermeld zijn, maar het waren alle voortreffelijke en nuttige dingen, dingen, die tot onzen vrede dienen, dingen, die het koninkrijk der hemelen aangaan. Het waren geene beuzelingen, maar dingen van eeuwig belang, waarvan Christus gesproken heeft. Als Christus zoovele dingen tot ons zegt, dan hebben wij goed en nauwkeurig op te letten, opdat wij er geen van missen. Wat Hij sprak was in gelijkenissen. Eene gelijkenis beteekent soms het een of ander wijs, belangrijk gezegde, dat leerrijk is; maar in de Evangeliën beteekent het over het algemeen eene voortgezette vergelijking, waardoor geestelijke of hemelsche dingen beschreven worden in bewoordingen, die aan het dagelijksch leven zijn ontleend. Van die manier van onderwijzen werd zeer veel gebruik gemaakt, niet slechts door de Joodsche rabbijnen, maar ook door de Arabieren en andere Oostersche wijzen, en zij werd zeer nuttig en doelmatig bevonden, te meer omdat zij ook zoo aangenaam was. Onze Heiland maakte er veel gebruik van, en daarmede verwaardigde Hij zich Zijne rede in te richten naar hunne bevatting. God had reeds voorlang door Zijne dienstknechten, de profeten, in gelijkenissen gesproken, Hoséa 12:11, doch met weinig vrucht; thans spreekt Hij in gelijkkenissen door Zijn Zoon. Voorzeker zullen zij eerbied hebben voor Hem, die van den hemel is en over hemelsche dingen spreekt, maar in uitdrukkingen, ontleend aan aardsche dingen. Zie Joh. 3 : 12. Nu hebben wij hier:

1. De algemeene reden, waarom Christus door gelijkenissen leerde. De discipelen waren er eenigszins verwonderd over, want tot nu toe had Hij er in Zijne prediking niet veel gebruik van gemaakt, en daarom vragen zij: *Waarom spreekt gij tot hen door gelijkenissen?* Want zij waren in waarheid begeerig, dat het volk zou hooren met verstand. Zij zeggen niet: Waarom spreekt Gij tot *ons* (zij wisten wel hoe aan de verklaring der gelijkenissen te komen) maar tot *hen*. Wij moeten voor de stichting van anderen zorgen, zoowel als voor onze eigene, door het gepredikte woord, en, zoo wij zelven *sterk* zijn, toch *de zwakheden van anderen leeren dragen.*

Deze vraag wordt door Christus uitvoerig beantwoord, vers 11—17, Hij zeide hun, dat Hij door gelijkenissen sprak, omdat daardoor de dingen Gods duidelijker werden gemaakt en gemakkelijker te verstaan voor hen, die gewillig waren om onderwezen te worden, terwijl zij er moeielijker en duisterder door werden voor hen, die moedwillig onwetend waren, en dat aldus het Evangelie door sommigen eene reuke des levens ten leven, en voor anderen een reuke des doods ten doode zou zijn. Gelijk de wolken vuurkolom, keert eene gelijkenis hare donkere zijde naar de Egyptenaren, en brengt hen in verwarring, maar hare lichtzijde naar de Israelieten, om hen te vertroosten, en aldus beantwoordt zij aan een dubbel doel. Hetzelfde licht dat aan sommiger oogen leiding geeft, verblindt de oogen van anderen.

1. Deze reden wordt gegeven in vers 11. *Omdat het u gegeven is, de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te weten, maar dien is het niet gegeven.* Dat is: De discipelen hadden kennis, maar de scharen niet. Gij weet reeds iets van deze verborgenheden, en gij behoeft niet op deze gemeenzame wijze onderwezen te worden; maar het volk is onwetend; zij zijn slechts kinderen, en moeten als zoodanig onderwezen worden door eenvoudige gelijkenissen, daar zij nog niet in staat zijn op andere wijze onderricht te ontvangen; want zij hebben wel oogen, maar weten ze niet te gebruiken. Dit is de meening van sommigen ten opzichte van deze plaats. Of, volgens anderen: De discipelen waren geneigd om de verborgenheden des Evangelies te leeren kennen en de gelijkenissen te onderzoeken, om er tot een inniger bekendheid met deze verborgenheden door te geraken; maar

de vleeschelijk gezinde hoorders, die het bij het bloote hooren lieten blijven, gaven zich geene moeite om verder te onderzoeken, of naar de beteekenis der gelijkenissen te vragen, zij zullen nooit wijzer worden, en zullen dus te recht wegens hunne onverschilligheid en nalatigheid hebben te lijden. Eene gelijkenis is dus als de dop, of schaal, waarin de goede vrucht voor de vlijtigen bewaard wordt, maar die vrucht voor de luien ontoegankelijk maakt. Er zijn verborgenheden in het koninkrijk der hemelen, en *buiten allen twijfel, de verborgenheid der Godzaligheid is groot.* Christus' menschwording, Zijne genoegdoening, Zijne voorspraak, onze rechtvaardigmaking en heiligmaking, ja het geheele werk der verlossing, van het begin tot het einde, zijn *verborgenheden*, die nooit anders dan door Goddelijke openbaring ontdekt hadden kunnen worden, 1 Cor. 15 : 51. Zij waren toen slechts ten deele aan de discipelen ontdekt, en zij zullen nooit ten volle ontdekt worden, voordat de voorhang gescheurd zal zijn. Maar dat verborgene der Evangeliewaarheid moet ons niet den moed benemen om er onderzoek naar te doen, integendeel, wij moeten er ons juist door laten aansporen om er vlijtig naar te onderzonken. Het is den discipelen van Christus genadiglijk gegeven om met deze verborgenheden bekend te zijn. Kennis is de eerste gave Gods, en het is eene onderscheidende gave, Spr. 2 : 6. Zij was aan de apostelen gegeven, omdat zij Christus getrouwe volgelingen en metgezellen zijn geweest. Hoe dichter wij tot Christus naderen, en hoe meer gemeenschap wij met Hem oefenen, hoe beter wij met de Evangelieverborgenheden bekend zullen worden. Zij is aan de ware geloovigen gegeven, die eene bevindelijke kennis van de Evangelieverborgenheden hebben, en dat is ongetwijfeld de beste kennis. Een beginsel van genade in het hart maakt de menschen snel van bevatting in de vreeze des Heeren en in het geloof aan Christus, en dus ook in de beteekenis der gelijkenissen, en, wijl het hem daaraan ontbrak, heeft Nicodemus, een leeraar in Israel, van de nieuwe geboorte gesproken, zooals een blinde over de kleuren spreekt. Er zijn personen, aan wie deze kennis niet is gegeven, en *een mensch kan geen ding aannemen, zoo het hem uit den hemel niet gegeven is*, Joh. 3 : 27. Men gedenke, dat God niemands schuldenaar is; Zijne genade is het Zijne, Hij geeft of onthoudt haar naar Zijn welbehagen, Rom. 11 : 35. Het verschil wordt door Gods vrijmacht beslist.

2. Deze reden wordt voorts opgehelderd door den regel, dien God volgt bij het uitdeelen Zijner gaven: Hij schenkt ze aan hen, die er een goed gebruik van maken, maar ontneemt ze aan hen, die ze begraven. Het is regel onder de menschen, dat zij hun geld eerder toevertrouwen aan hen, die hunne bezittingen door hunne vlijt hebben vermeerderd, dan aan hen, die ze door hunne onachtzaamheid hebben doen verminderen.

Hier is eene belofte, dat hij, die naar de verkiezing der genade, ware genade heeft, en haar gebruikt, nog overvloediger genade zal ontvangen. Gods gunsten zijn een onderpand van nog meerdere gunsten; op het fondament, dat Hij gelegd heeft, zal Hij bouwen. Christus' discipelen hebben de kennis, die zij nu hadden, gebruikt, en bij de uitstorting des Geestes hebben zij nog overvloediger kennis ontvangen, Hand. 2. Zij, die de *waarheid* der genade hebben, zullen ook de *toeneming* in genade hebben, Spr. 4 : 18, Gen. 30 : 24.

Hier is eene bedreiging aan hem, die niet heeft, die geene begeerte heeft naar genade, geen goed gebruik maakt van de gaven en talenten, die hij heeft, geen' wortel heeft, geen degelijk beginsel; die heeft, maar niet gebruikt wat hij heeft, van hem zal genomen worden, ook dat hij heeft, of schijnt te hebben. Zijne bladeren zullen verdorren, zijne gaven verwelken; de middelen der genade, die hij heeft, maar niet gebruikt, zullen hem ontnomen worden; God zal Zijne talenten terugnemen uit de handen van hen, die blijken geven van weldra bankroet te zullen gaan.

3. Deze reden wordt inzonderheid verklaard met betrekking tot de tweeërlei soort van menschen, met wie Christus te doen had.

Sommigen waren moedwillig onwetend; en dezen werden door de gelijkenissen als in verbijstering gebracht, vers 13, omdat zij „ziende niet zien." Zij hadden hunne oogen gesloten voor het heldere licht van Christus' duidelijker prediking, en daarom werden zij nu in het duister gelaten. Zij zien Christus' persoon, maar zij zien niet Zijne heerlijkheid; zij zien geen verschil tusschen Hem en een' anderen mensch. Zij zien Zijne wonderen, en hooren Zijne prediking, maar zij zien en hooren niet met eenigerlei zorg of kommer, passen het niet toe op zich zelven, en verstaan het eigenlijk niet. Er zijn velen, die het licht des Evangelies zien, en het geklank des Evangelies hooren, maar het dringt nooit door tot hun hart. Het is rechtvaardig in God om het licht te ontnemen aan hen, die er hunne oogen voor sluiten, dat zij, die geene kennis willen hebben, dan ook zonder kennis zijn, en God, aldus met hen handelende, verheerlijkt Zijne onderscheidende genade aan Zijne discipelen.

Nu wordt hierin de Schrift vervuld, vers 14, 15. Het is aangehaald uit Jes. 6 : 9, 10. De evangelische profeet, die het duidelijkst van de Evangeliegenade heeft gesproken, voorspelde er de minachting van, en de gevolgen, die uit deze minachting zouden voortkomen. Niet minder dan zes maal wordt er in het Nieuwe Testament naar verwezen, hetgeen aanduidt, dat in Evangelietijden geestelijke oordeelen zeer algemeen zullen zijn, het minste gerucht maken, maar het vreeselijkst zijn. Hetgeen gesproken was van de zondaren in Jesaja's tijd, werd vervuld in die van Christus' tijd, en wordt nog elken dag vervuld; want terwijl het booze hart des menschen dezelfde zonde aanhoudt, wordt door de rechtvaardige hand Gods dezelfde straf toebedeeld. Hier is:

Ten eerste: Eene beschrijving van des zondaars moedwillige blindheid en hartheid, die hunne zonde is. *Het hart dezes volks is dik geworden, vetgemaakt* beteekent het woord eigenlijk, hetgeen tegelijk zinnelijkheid en zin-

neloosheid aanduidt, Ps. 119 : 70; gerust en zeker onder het woord en de roede Gods, en minachtend als Jeshurun, die vet werd en achteruitsloeg, Deut. 32 : 15. En het hart dus zwaar zijnde, is het geen wonder, dat de ooren zwaar zijn om te hooren. De fluisteringen des Geestes hooren zij in het geheel niet. Het luide roepen des woords, schoon dit woord gansch nabij hen is — zij geven er geen acht op, het maakt geen indruk op hen; *zij stoppen hunne ooren toe*", Ps. 58 : 5. En omdat zij onwetend willen zijn, sluiten zij de beide zintuigen der kennis toe, want ook hunne oogen zijn toegesloten, besloten zijnde niet te willen zien, dat het licht in de wereld komt, toen de Zon der Gerechtigheid opging. Maar zij sluiten hunne vensteren, omdat zij de duisternis liever hebben dan het licht, Joh. 3 : 19; 2 Petr. 3 : 5.

Ten tweede: Eene beschrijving van die gerechtelijke blindheid, die er de rechtvaardige straf van is: *Met het gehoor zult gij hooren, en geenszins verstaan;* welke genade middelen gij ook hebt, zij zullen u van geen nut zijn; hoewel zij uit genade voor anderen, blijven en voortduren, zal, als oordeel over u, de zegen er aan onttrokken worden. De treurigste toestand, waarin de mensch, buiten de hel, wezen kan, is om met een doodig, verstompt, onbewogen hart onder de bediening der genademiddelen te zijn. Gods woord te hooren, de wegen Zijner voorzienigheid gade te slaan, en er toch Zijn wil niet in te bespeuren of te verstaan, dat is de grootste zonde, en tevens het zwaarste oordeel. Het is Gods werk een verstandig hart te geven, en in den weg van een rechtvaardig oordeel ontzegt Hij het dikwijls aan hen, aan wie Hij, te vergeefs, het hoorende oor en het ziende oog heeft gegeven. Aldus verkiest God *de begoochelingen der zondaren* 1) en geeft Hij hen over ten verderve door hen over te laten aan hunne lusten, Ps. 81 : 12, 13; *laat hem varen*, Hoséa 4 : 17; *Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten*", Gen. 6 : 3.

Ten derde. Het rampzalig gevolg hiervan: *Opdat zij niet te eeniger tijd met de oogen zouden zien.* Zij willen niet zien, omdat zij zich niet willen bekeeren, en God zegt, dat zij niet zullen zien, omdat zij zich niet zullen bekeeren: *Opdat zij zich niet bekeeren en Ik hen geneze.*

Zien, hooren en verstaan zijn noodzakelijk voor de bekeering, want in het werken Zijner genade handelt God met de menschen als menschen, als redelijke wezens. Hij trekt hen met menschenzeelen, Hij verandert het hart door de oogen te openen, Hij bekeert van de macht des Satans tot God door eerst te bekeeren van de duisternis tot het licht. Hand. 26 : 18. Allen, die in waarheid tot God bekeerd zijn, zullen voorzeker door Hem worden genezen; indien de zondaren omkomen, is dit dus niet toe te schrijven aan God, maar aan hen zelven; zij hebben dwaselijk gedacht genezen te zullen worden, zonder bekeerd te zijn. Het is rechtvaardig in God Zijne genade te ontzeggen aan hen, die zoo lang en zoo dikwijls hare kracht hebben weerstaan. Faraö heeft gedurende langen tijd zijn hard verhard, Ex. 8 : 15, 32, en daarna heeft God het verhard, Hoofdst. 9 : 12; 10 : 20. Laat ons dus vreezen, dat wij door te zondigen tegen de Goddelijke genade, haar ten laatste wèg zondigen.

Anderen werden krachtdadig geroepen om de discipelen van Christus te zijn en wenschten in waarheid door Hem onderwezen te worden. Zij werden door deze gelijkenissen onderricht, en namen er grootelijks door toe in kennis, in zonderheid toen zij verklaard werden. De dingen Gods werden er hun duidelijker door gemaakt en gemakkelijker te verstaan, en meer geschikt om in het geheugen bewaard te worden, vers 16, 17. *Uwe oogen zien, en uwe ooren hooren.* Zij zagen de heerlijkheid Gods in den Persoon van Christus; zij hoorden den wil en de bedoeling Gods in de leer van Christus. Zij zagen veel, en begeerden meer te zien, en zoo werden zij toebereid om nog verder onderricht te ontvangen. Zij hadden daar de gelegenheid toe, wijl zij Christus voortdurend vergezelden, en van dag tot dag zullen zij het ontvangen, en daarbij ook genade. Nu spreekt Christus hiervan

Als van een' zegen. *Gezegend*, of zalig, zijn uwe oogen, omdat zij zien, en uwe ooren, omdat zij hooren. Dit is uw geluk, en gij zijt dit geluk verschuldigd aan de bijzondere gunst en zegen van God." Het is een beloofde zegen, dat in de dagen van den Messias, *de oogen dergenen, die zien, niet verduisterd zullen zijn*, Jes. 32 : 3. 1) De oogen van den minste der geloovigen, die de genade van Christus door ervaring kent, zijn zaliger dan die van de grootste geleerden, de grootste meesters in proefondervindelijke wijsbegeerte, die vreemdelingen zijn voor God, en die, gelijk de goden die zij dienen, *oogen hebben en niet zien.* Zalig zijn uwe oogen. De ware zaligheid is het onvervreemdbaar erfdeel van het rechte verstaan en de rechte gebruikmaking van de verborgenheden van het koninkrijk Gods. Het hoorende oor en het ziende oog zijn Gods werk in hen, die geheiligd zijn; zij zijn het werk Zijner genade, Spr. 20 : 12, en zij zijn een gezegend werk, dat volvoerd zal worden met kracht, als zij, die nu *door een spiegel in eene duistere rede zien, van aangezicht tot aangezicht zullen zien.* Het was om deze zaligheid in het licht te stellen, dat Christus zooveel gesproken heeft van de rampzaligheid van hen, die in onwetendheid blijven verzonken: *zij hebben oogen en zien niet*; maar *zalig zijn uwe oogen.* De kennis van Christus is eene onderscheidende gunst aan hen, die haar hebben, en daarom legt zij grooter verplichtingen op; Joh. 14 : 22. De apostelen moesten anderen onderwijzen, en daarom waren zij zelven bevoorrecht met de helderste openbaringen der Goddelijke waarheid. *De wachters zullen oog aan oog zien*, Jes. 52 : 8.

Als van een alles overtreffenden zegen, be-

1) Jes. 66 : 4. „Ik zal ook hunne begoochelingen, of raadslagen, verkiezen," zooals die tekst luidt in de Engelsche overzetting.

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

geerd door, maar niet toegestaan aan, vele profeten en rechtvaardigen, vers 17. De heiligen des Ouden Testaments, die nog slechts eenige flauwe stralen hadden van het licht des Evangelies, verlangden vurig naar verdere openbaringen. Zij hadden de typen, de afschaduwingen en profetiën van deze dingen, maar zij verlangden er het Wezen van te zien, dat heerlijke *einde, waarop zij niet sterk konden zien,* het heerlijke inwendige der dingen, waar hun blik niet kon doordringen. Zij begeerden de groote Zaligheid, de Vertroosting Israels te zien, maar hebben haar niet gezien, omdat de volheid des tijds nog niet was gekomen. Zij, die *iets* van Christus weten, kunnen niet anders dan begeeren *meer* van Hem te weten. De openbaringen der Goddelijke genade geschieden, zelfs aan profeten en rechtvaardigen, niet anders dan overeenkomstig de bedeeling, waaronder zij leven. Hoewel zij de gunstgenooten des hemels waren, voor wie de verborgenheden des Heeren waren, hebben zij toch de dingen niet gezien, die zij wenschten te zien, omdat God besloten had ze nog niet aan het licht te brengen, en Zijne gunsten zullen Zijn' raad niet voorafgaan. Er was toen, gelijk er nu nog is, *eene heerlijkheid, die geopenbaard zal worden,* iets dat nog voorbehouden is, *opdat zij zonder ons niet zouden volmaakt worden,* Hebr. 11 : 40. Het is, ter opwekking onzer dankbaarheid en aansporing van onze naarstigheid, goed voor ons te denken aan de middelen, die ons ten deel zijn geworden, en de openbaringen, die ons zijn gedaan, boven hetgeen zij hadden, die onder de Oud-Testamentische bedeeling hebben geleefd, inzonderheid de openbaring van de genoegdoening voor de zonde. Zie hoe groot de voorrechten zijn van het Nieuwe Testament bnven die van het Oude Testament, 2 Cor. 3, 7, enz.; Hebr. 12 : 18; en laat ons dan wel toezien, dat onze vorderingen op den goeden weg geëvenredigd zijn aan onze voorrechten.

II. In deze verzen hebben wij de gelijkenis van den zaaier en het zaad, alsmede de verklaring er van. Christus gelijkenissen zijn ontleend aan de gewone dingen des dagelijkschen levens, niet aan wijsgeerige denkbeelden of bespiegelingen, of aan ongewone verschijnselen in de natuur, hoewel die van genoegzame toepassing zijn op de zaak, die Hij behandelt, maar aan dingen, die in het oog vallen, door iedereen opgemerkt kunnen worden, en ook door de eenvoudigsten, de minst ontwikkelden, gemakkelijk begrepen kunnen worden. Velen er van zijn genomen uit het bedrijf van den landman, zooals deze hier van den zaaier en die van het onkruid. Christus deed dit:

1. Om hierdoor geestelijke dingen duidelijker te maken, en opdat zij aldus gemakkelijker tot ons verstand zouden doordringen.

2. Opdat gewone handelingen er geestelijke wijding door zouden verkrijgen, en wij door die dingen, die ons in 't oog vallen, opgeleid zouden worden om met innige verlustiging de dingen Gods te bepeinzen, en wij, wanneer onze handen het meest bezig zijn met wereldlijke zaken, niet slechts *in weerwil* daarvan, maar zelfs *met behulp* daarvan, ons hart zullen opheffen naar den hemel. Aldus zal het woord Gods met ons spreken, gemeenzaam met ons spreken, Spr. 6 : 22.

De gelijkenis van den zaaier is duidelijk genoeg, vers 3—9. De verklaring er van hebben wij van Christus zelf, die het best Zijne eigene bedoeling kende. Toen de discipelen vroegen: *Waarom spreekt Gij tot hen door gelijkenissen?* vers 10, gaven zij hiermede de begeerte te kennen om haar om den wille des volks verklaard te zien, en het is geen blaam op hunne kennis, als zij die verklaring ook voor zichzelven begeerden. Onze Heere Jezus heeft dien wenk vriendelijk opgevolgd, gaf er den zin van en deed hen de gelijkenis verstaan, Zijne rede richtende tot de discipelen, maar zóó, dat ook de scharen Hem hoorden, want er wordt ons niet bericht, dat Hij hen wegzond vóór vers 36 *Gij dan, hoort de gelijkenis van den zaaier,* vers 18, *Gij hebt haar gehoord, maar wij zullen haar nu nog eens bespreken.* Het is eene goede gewoonte, die veel kan bijdragen tot ons verstaan van het woord en het ter harte nemen ervan, als wij hetgeen wij gehoord hebben nogmaals hooren. Filipp. 3 : 1. *Gij hebt haar gehoord, maar hoort nu de verklaring er van.* Dan alleen zullen wij het woord recht en met goed gevolg hooren, als wij verstaan wat wij hooren. Het is geen hooren, als het geen hooren is met verstand, Neh. 8 : 3.

Laat ons daarom de gelijkenis eens met de verklaring vergelijken.

Het gezaaide zaad is het woord Gods, dat hier het woord des koninkrijks wordt genoemd, vers 19. Het koninkrijk der hemelen is het koninkrijk, waarmede vergeleken, de koninkrijken der wereld niet waard zijn koninkrijken genoemd te worden. Het Evangelie komt *van* dat koninkrijk en leidt henen *naar* dat koninkrijk. Het woord des Evangelies is het woord des koninkrijks, het is het woord van den Koning, en *waar dat is, daar is heerschappij.* Het is eene wet, door welke wij bestuurd en geregeerd moeten worden. Dit woord is het gezaaide zaad, dat een dood, dor ding schijnt te zijn; maar waarin toch de geheele opbrengst, of oogst, verborgen is. Het is een *onvergankelijk zaad,* 1 Petr. 1 : 23; het is het Evangelie, dat *vruchten voortbrengt* in de zielen. Col. 1 : 5, 6.

De zaaier, die het zaad uitstrooit, is onze Heere Jezus Christus, hetzij door Hem zelven, of door Zijne dienstknechten, vers 37. Het volk is Gods akker, akkerbouw is eigenlijk het woord, en de leeraars zijn *medearbeiders met God,* 1 Cor. 3 : 9. Het prediken voor de schare is het zaaien van het koren; wij weten niet, waar het moet nederkomen; zie slechts toe, dat het goed is, dat het rein is, en draag zorg, dat er zaad *genoeg* uitgestrooid wordt. Het zaaien van het woord is het zaaien van een volk voor Gods akker, de *tarwe van Zijn dorschvloer.* Jes. 21 : 10.

De grond, waarin dit zaad gezaaid is, is het hart van de kinderen der menschen, die van verschillenden aard en neiging zijn, en dienovereenkomstig is ook de uitwerking van het woord verschillend. Het hart des menschen is, evenals de grond, vatbaar voor verbetering, en om

goede vruchten voort te brengen. Het is jammer om dien grond braak te laten liggen, of hem gelijk de akker des luiaards te laten zijn, Spr. 24 : 30. De ziel is de geschikte plaats voor het woord Gods om in te wonen en te werken en te heerschen. Zijne werking is op de conscientie, het dient om die kaars des Heeren te ontsteken. Al naar wij zijn, zal ons het woord zijn. *De ontvangst hangt af van den ontvanger.* Gelijk het met de aarde is — er is eene soort van grond, die, hoeveel zorg en moeite gij er ook aan besteedt, en hoe goed ook het zaad is, dat gij er in zaait, toch geene goede vrucht zal voortbrengen, terwijl de goede grond overvloedige vruchten voortbrengt — zoo is het ook met het hart der menschen, wier verschillend karakter hier voorgesteld wordt door vier soorten van grond, waarvan *drie* slecht zijn, en slechts *een* goed is. Het getal der onvruchtbare hoorders is zeer groot, zelfs van hen, die Christus zelf gehoord hebben. *Wie heeft onze prediking geloofd?* Het is een treurige blik, dien deze gelijkenis ons geeft op de menigten, die het Evangelie hooren prediken, als er op de vier nauwelijks één is, die goede en overvloedige vruchten voortbrengt. De algemeene roepstem gaat uit tot velen, en wordt ook door velen gehoord, maar slechts in weinigen blijkt de eeuwige uitverkiezing door de goede uitwerking van die roeping, Hoofdst. 20 : 16.

Let nu op den aard van deze vier soorten van grond.

De grond van den beganen weg, vers 4—19. Er liepen paden door hunne korenvelden, Hoofdst. 12 : 1; en het zaad, dat daarop viel, drong er niet in, en zoo werd het door de vogelen opgepikt. De plaats, waar Christus' hoorders toen stonden, stelde den aard voor van de meesten hunner, het zand aan den oever der zee, dat voor het zaad aan den grond van den beganen weg gelijk was.

Merk nu op, *ten eerste,* wat soort van hoorders met den beganen weg vergeleken worden. Het zijn dezulken, die het woord hooren, en het niet verstaan. En het is hunne eigene schuld, dat zij het niet verstaan. Zij geven er geen acht op, houden het niet vast. Zij komen niet met het doel om goeds te ontvangen, gelijk de weg ook nooit bestemd was om bezaaid te worden. Zij komen voor Gods aangezicht zooals Zijn volk komt, en zitten voor Hem neder, zooals Zijn volk voor Hem nederzit, maar dat geschiedt slechts omdat het gebruik dit vordert, het is om te zien, en gezien te worden. Wat gezegd wordt nemen zij niet ter harte, het gaat het eene oor in, en het andere oor uit, en laat geen' indruk achter.

Ten tweede: Hoe zij er toe komen onvruchtbare hoorders te zijn. *De booze,* dat is: de duivel, *komt en rukt weg hetgeen in zijn hart gezaaid was.* Zulke achtelooze, zorgelooze, beuzelachtige hoorders zijn voor Satan eene gemakkelijke prooi, die, gelijk hij de groote moordenaar is der zielen, ook de groote dief is van leerredenen, en ons stellig het woord zal ontrooven, als wij geene zorg dragen om het te bewaren, evenals de vogels het zaad oppikken, dat op den grond valt, die noch te voren geploegd, noch daarna geëgd is. Als wij het braakland niet braken, door ons hart toe te bereiden voor het woord en het daartoe te verootmoedigen, als wij er onze aandacht niet aan geven; en als wij daarna het zaad niet bedekken door overpeinzing en gebed, als wij ons *niet te meer houden aan hetgeen van ons gehoord is,* dan zijn wij als de grond van den beganen weg. De duivel is er een gezworen vijand van, dat wij nut en voordeel trekken uit het woord van God, en niemand werkt hem hierbij meer in de hand dan achtelooze hoorders, die aan iets anders denken, als zij moesten denken aan de dingen, die tot hun' vrede dienen.

De steenachtige grond. Een ander deel viel op steenachtige plaatsen, vers 5, 6, die den toestand voorstellen van hoorders, die verder gaan dan de eersten, goede indrukken ontvangen van het woord, maar die niet blijvend zijn, vers 20, 21. Het is mogelijk, dat wij heel veel beter zijn dan anderen, en toch niet zoo goed als wij behoorden te wezen; veel verder gaan dan onze naburen, en toch den hemel niet bereiken. Zie nu betreffende deze hoorders, die door den steenachtigen grond worden voorgesteld,

Ten eerste, Hoe ver zij gingen. Zij hooren het woord; zij keeren het den rug niet toe; zij leenen er geen doof oor aan. Hoe dikwijls, en met hoeveel ernst wij ook het woord hooren, zoo wij daar bij blijven staan, zal het ons niet in den hemel brengen. Zij zijn *rasch om te hooren,* terstond ontvangt hij het, *euthus,* hij is bereid, of gereed, het te ontvangen, *het ging terstond op,* vers 5, het vertoonde zich sneller boven den grond dan het zaad, dat in goede aarde gezaaid was. Geveinsden zijn meermalen ware Christenen vooruit in het uiterlijk vertoon der belijdenis; maar die warmte en ijver duren niet lang. Terstond ontvangen zij het, zonder het te onderzoeken; zij slikken zonder te kauwen, en dus kan er geene goede spijsvertering zijn. Diegenen zullen waarschijnlijk *het goede behouden,* die *alle dingen beproeven,* 1 Thess. 5 : 21. Zij ontvangen het met blijdschap. Er zijn velen, die zeer verheugd zijn eene goede preek te hooren, maar zij doen er geene winst mede voor hunne ziel; zij vinden wel genoegen in het woord, maar zij laten er zich niet door veranderen of beheerschen. Het hart kan verteederd worden onder het hooren des woords, zonder dat het door het woord gesmolten, en in een' nieuwen vorm gegoten wordt. Velen smaken het goede woord Gods, Hebr. 6 : 5, en zeggen dat zij er zoetheid in vinden, maar zij laten de een of andere geliefde lust onder de tong blijven, en daar de smaak van het eene dan met den smaak van het andere niet overeenkomt, spuwen zij het weder uit. Zij verduren, of verdragen, voor eene wijle, gelijk eene heftige beweging, die zoo lang duurt, als de indruk der kracht blijft, maar terstond ophoudt, als de kracht ophoudt. Velen volharden voor eene wijle, die niet volharden tot den einde, en zoo ontgaat hun de zaligheid, die beloofd is alleen aan hen, die volstandig blijven, Hoofdst. 10 : 22. Zij liepen wel, maar iets heeft hen verhinderd, Gal. 5 : 7.

Ten tweede. Hoe zij afnamen en vervielen, zoo dat geene vrucht tot rijpheid werd gebracht, evenals koren, dat in geene diepte van aarde staat, waaraan het vochtigheid kan ontleenen, door de hitte der zon verschroeid wordt en verwelkt. De reden hiervan is:

Zij hebben geen' wortel in zich zelven, geene vaste beginselen in hun oordeel, geene vastheid van wil, geene ingewortelde gewoonten in hunne genegenheden, niets bestendigs, dat de kracht of het sap hunner belijdenis zijn kan. Het is mogelijk, dat er een groene halm der belijdenis is, waar geen wortel is van genade. De hardheid blijft in het hart, en wat er van grond of zachtheid is, ligt slechts op de oppervlakte, innerlijk zijn zij even onbewogen als een steen. Zij hebben geen wortel, zij zijn niet door het geloof vereenigd met Christus, die onze Wortel is; zij ontleenen niets *aan* Hem, zij zijn niet afhankelijk *van* Hem. Waar geen beginsel is, schoon er wel eene belijdenis is, kunnen wij geene volharding verwachten. Zij, die geen' wortel hebben, zullen slechts *voor een' tijd zijn.* Een schip zonder ballast kan in het begin een goed geladen schip wel vooruit zeilen, maar bij zwaar weer zal het zeer stellig achterblijven en de haven niet bereiken.

Er komen tijden van beproeving, en dan gaan zij gansch en al te gronde. *Als verdrukking of vervolging komt, om des woords wil, zoo wordt hij terstond geërgerd.* Dat is een struikelblok op zijn' weg, waar hij niet over heen kan, en daar loopt zijne geheele belijdenis op uit. Na een gunstigen wind van voorspoed, volgt meestal een storm van vervolging, om te doen blijken wie het woord in oprechtheid ontvangen hebben, en wie niet. Als het woord van Christus' koninkrijk het woord wordt van Christus' lijdzaamheid, Openb. 3 : 10, dan wordt de proef genomen om te zien wie het houdt en wie niet. Het is wijs om zich voor zulk een' dag voor te bereiden. Als die tijd der beproeving daar is, dan zullen zij, die geen' wortel hebben, weldra geërgerd worden; dan krijgen zij het te kwaad met hunne belijdenis, vinden er fouten en gebreken in, en eindigen met haar maar te laten varen. Vandaar dat wij lezen van *de ergernis des kruises,* Gal. 5 : 11. In de gelijkenis wordt vervolging vergeleken bij de verschroeiende zon, vers 6; dezelfde zon, die koestert en verwarmt hetgeen goed geworteld is, verdort en verbrandt hetgeen geen' wortel heeft. Gelijk het woord van Christus, zoo is ook het kruis van Christus, voor sommigen *eene reuke des levens ten leven,* en voor anderen *eene reuke des doods ten doode.* Dezelfde vervolging, die sommigen tot afval en verderf voert, werkt voor anderen, *een gansch zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid.* Beproevingen, die sommigen doen wankelen, bevestigen anderen, Filip. 1 : 12. Zie, hoe spoedig zij afvallen, even spoedig rot als zij rijp waren. Eene belijdenis, die zonder nadenken of onderzoek wordt omhelsd, zal men gewoonlijk ook zonder nadenken loslaten.

De doornige grond: *een ander deel viel in de doornen,* (welke eene bescherming zijn voor het koren, als zij in de heg zijn, maar zeer slechte medebewoners zijn in den akker); *en de doornen wiesen op,* hetgeen aanduidt, dat zij weinig of niet in het gezicht waren, toen het zaad gezaaid werd, maar later bleek verstikkend er voor te zijn, vers. Dit ging verder dan het vorige, want het had wortel, en het stelt den toestand voor van hen, die hunne belijdenis niet gansch en al laten varen, en er toch het zaligmakende nut niet van hebben. Het goede, dat zij verkrijgen door het woord, wordt ongemerkt overschaduwd en te niet gedaan door de dingen dezer wereld. Voorspoed vernietigt het woord in het hart evenzeer als vervolging het vernietigt, en dat op des te gevaarlijker wijze, naarmate het meer in stilte geschiedt: de steenen bederven den wortel, de doornen bederven de vrucht.

Wat nu zijn deze verstikkende doornen?

Ten eerste. De zorgvuldigheid dezer wereld. Zorge voor de toekomende wereld zou het ontspruiten en opwassen van dit zaad bevorderen, maar de zorgvuldigheid dezer wereld verstikt het. Wereldsche zorgen worden zeer gepast vergeleken bij doornen, want zij zijn met de zonde in de wereld gekomen, en zijn het gevolg, de vrucht, van den vloek. Zij zijn goed op hunne plaats, om eene opening dicht te stoppen, maar men moet goed gewapend zijn, als men er veel mee moet omgaan, 2 Sam. 23 : 6, 7. Zij zijn verwarrend, zij kwellen en scheuren, en hun einde is tot verbranding, Hebr. 6:8. Deze doornen verstikken het goede zaad. Wereldsche zorgen zijn de groote hinderpalen, die ons beletten nut voor onze ziel te trekken uit het woord van God en den Godsdienst. Zij verteren die kracht der ziel, welke aangewend moest worden voor Goddelijke zaken, zij houden ons af van onzen plicht, of verstrooien ons ook bij het betrachten van onzen plicht, en het meeste kwaad doen zij ons nog daarna, de vonken uitblusschende van goede genegenheden en de koorden verbrekende van goede voornemens en besluiten. Zij, die *bekommerd en onrust zijn over vele dingen,* zullen gewoonlijk het *ééne ding, dat noodig is,* veronachtzamen.

Ten tweede. De verleiding des rijkdoms. Zij, die zich door hunne zorg en vlijt bezittingen hebben verworven, en dus het gevaar te boven schijnen te zijn, dat uit zorg ontstaat, en hoorders des woords zijn gebleven, bevinden zich toch in een' strik, Jes. 5 : 45. Het is moeielijk voor hen het koninkrijk der hemelen binnen te gaan. Zij stellen zich voor in rijkdom te zullen vinden wat er niet in is, zij zijn geneigd er op te steunen, er een overmatig welbehagen in te vinden, en hierdoor wordt het woord evenzeer verstikt als door zorg. Het is echter niet zoozeer de rijkdom zelf, als wel de verleiding des rijkdoms, die het kwaad veroorzaakt. Nu kan men van den rijkdom niet zeggen, dat hij ons verleidt, of bedriegt, of wij moeten er ons vertrouwen op stellen, en er groote verwachtingen van koesteren, en dan is het, dat hij het goede zaad verstikt.

De goede grond, vers 8, *Een ander deel viel in de goede aarde,* en wèl is het te betreuren, dat goed zaad niet altijd in goede aarde valt, want dan ging er niets te loor; zoodanig zijn de goede hoorders van het woord, vers 23.

Hoewel er velen zijn, die Gods genade en het woord Zijner genade te vergeefs ontvangen, heeft God toch een overblijfsel, die het met uitnemend gevolg ontvangen; want Gods woord zal niet ledig tot Hem wederkeeren, Jes. 55 : 10, 11.

Hetgeen deze goede aarde nu van de andere onderscheidde was, in één woord, vruchtbaarheid. *Daaraan* worden ware Christenen van geveinsden onderscheiden, dat zij de vruchten der gerechtigheid voortbrengen; zoo *zult gij Mijne discipelen zijn.* Joh. 15 : 8. Hij zegt niet, dat er in deze goede aarde geene steenen zijn. en geene doornen, maar er waren er geen, die de overhand hadden en aldus hare vruchtbaarheid konden in den weg staan. De heiligen zijn in de wereld niet volkomen vrij van de overblijfselen der zonde, maar wèl zijn zij gelukkig bevrijd van de heerschappij er van.

De hoorders, voorgesteld door den goeden grond, zijn:

Ten eerste, Verstandige hoorders; zij hooren het woord en verstaan het. Zij verstaan niet slechts den zin en de beteekenis van het woord, maar ook het belang, dat zij zelf er bij hebben. Zij verstaan het zooals een man van zaken zijne zaken verstaat. In Zijn woord handelt God met de menschen als menschen, op redelijke wijze. Hij wint voor zich hun' wil en hunne genegenheden door hun verstand te openen, terwijl Satan, die een dief en moordenaar is, door die deur niet ingaat, maar van elders inklimt.

Ten tweede. Vruchtbare hoorders, hetgeen een blijk is van hun goed verstand, *en gaf vrucht.* Van elk zaad is vrucht als het eigen lichaam, een wezenlijk voortbrengsel in het hart en het leven, overeenkomstig het zaad des woords, dat ontvangen is. Wij dragen vrucht, als wij overeenkomstig het woord handelen, als onze gemoedsgesteldheid en de strekking van ons leven in overeenstemming zijn met het Evangelie, dat wij hebben, als wij dus doen naar ons geleerd is.

Ten derde, Niet allen zijn even vruchtbaar, *het een honderd-, het ander zestig- en het ander dertigvoud.* Onder vruchtbare Christenen zijn sommigen meer vruchtbaar dan anderen; er is ware genade, maar in verschillenden trap of mate. Sommigen zijn verder gevorderd in kennis en heiligheid dan anderen; alle scholieren van Christus zitten niet in dezelfde klasse. Wij behooren te streven naar den hoogsten graad, *onderdvoudige* vrucht voort te brengen, zooals Izaks land, Gen. 26 : 12, overvloedig zijnde in het werk des Heeren, Joh. 15 : 8. Maar als de grond goed is, en de vrucht naar behooren; als het hart oprecht is, en het leven daar getuigenis van aflegt, dan zullen zij, die slechts dertigvoudig voortbrengen, even genadiglijk door God aangenomen worden, want wij zijn onder de genade, en niet onder de wet.

Eindelijk. Hij besluit de gelijkenis met een ernstig beroep op hunne aandacht, vers 9, *Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.* Het zintuig van het gehoor kan niet beter gebruikt worden, dan om het woord Gods te hooren. Sommigen zijn zeer gesteld om liefelijke melodiën te hooren, hunne ooren zijn slechts *de dochteren des lieds,* Pred. 12 : 4 [1]). Er is geene muziek gelijk aan het woord Gods: anderen zijn gesteld om *wat nieuws* te hooren, Hand. 17 : 21. Geen nieuws zoo heuglijk als het Evangelie.

24. Eene andere gelijkenis heeft Hij hun voorgesteld, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mensch, die goed zaad zaaide in zijnen akker. 25. En als de menschen sliepen, kwam zijn vijand, en zaaide onkruid midden in de tarwe, en ging weg. 26. Toen het nu tot kruid opgeschoten was, en vrucht voortbracht, toen openbaarde zich ook het onkruid. 27. En de dienstknechten van den heer des huizes gingen en zeiden tot hem: Heere, hebt gij niet goed zaad in uwen akker gezaaid? Van waar heeft hij dan dit onkruid. 28. En hij zeide tot hen: Een vijandig mensch heeft dat gedaan. En de dienstknechten zeiden tot hem: Wilt gij dan, dat wij henengaan en dat vergaderen? 29. Maar hij zeide: Neen, opdat gij, het onkruid vergaderende, ook mogelijk met ditzelve de tarwe niet uittrekt. 30. Laat ze beide te zamen opwassen tot den oogst, en in den tijd des oogstes zal ik tot de maaiers zeggen: Vergadert eerst het onkruid, en bindt het in busselen, om het te verbranden; maar brengt de tarwe samen in mijne schuur, 31. Eene andere gelijkenis heeft Hij hun voorgesteld, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan het mosterdzaad, hetwelk een mensch heeft genomen en in zijnen akker gezaaid; 32. Hetwelk wel het minste is onder alle de zaden, maar wanneer het opgewassen is, dan is het het meeste van de moeskruiden, en het wordt een boom, alzoo dat de vogelen des hemels komen en nestelen in zijne takken. 33. Eene andere gelijkenis sprak Hij tot hen, zeggende: Het koninkrijk der hemelen is gelijk een zuurdeesem, welken eene vrouw nam en verborg in drie maten meels, totdat het geheel gezuurd was. 34. Alle deze dingen heeft Jezus tot de scharen gesproken door gelijkenissen, en zonder gelijkenissen sprak Hij tot hen niet; 35. Opdat vervuld zoude worden, wat gesproken is door den profeet, zeggende: Ik zal mijnen mond opendoen door gelijkenissen; ik zal voortbrengen dingen, die verborgen waren van de grondlegging der wereld. 36. Toen nu Jezus de scharen van zich gelaten had, ging Hij naar huis. En zijne discipelen kwamen tot Hem, zeggende: Verklaar ons de gelijkenis van het onkruid des akkers. 37. En Hij, antwoor-

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

dende, zeide tot hen: Die het goede zaad zaait, is de Zoon des menschen; 38. En de akker is de wereld; en het goede zaad zijn de kinderen des koninkrijks; en het onkruid zijn de kinderen des boozen: 39. En de vijand, die het gezaaid heeft, is de duivel; en de oogst is de voleinding der wereld; en de maaiers zijn de engelen. 40. Gelijkerwijs dan het onkruid vergaderd en met vuur verbrand wordt, alzoo zal het ook zijn in de voleindiging dezer wereld. 41. De Zoon des menschen zal zijne engelen uitzenden, en zij zullen uit zijn koninkrijk vergaderen alle de ergernissen, en degenen die de ongerechtigheid doen: 42. En zullen ze in den vurigen oven werpen; daar zal weening zijn en knersing der tanden. 43. Dan zullen de rechtvaardigen blinken, gelijk de zon, in het koninkrijk huns Vaders. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

In deze verzen hebben wij:

I. Nog eene reden, waarom Christus door gelijkenissen geleerd en gepredikt heeft, vers 34, 35. *Al deze dingen heeft Jezus gesproken door gelijkenissen*, omdat de tijd nog niet gekomen was voor de helderder en duidelijker openbaringen van de verborgenheden des koninkrijks. Ten einde de aandacht en de verwachting des volks op te wekken, heeft Christus in gelijkenissen gesproken, *en zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet*, namelijk op dien dag, en in deze leerrede. Christus beproeft alle wegen en middelen om goed te doen aan de zielen der menschen, en indrukken bij hen teweeg te brengen. Indien de menschen niet door het eenvoudig prediken onderwezen willen worden, dan zal Hij het met gelijkenissen beproeven, en de reden, die hiervoor gegeven wordt, is: *opdat de Schriften zouden vervuld worden*. De plaats, hier aangehaald, is een deel der inleiding van den historischen psalm, den 78sten, *Ik zal mijn' mond opendoen in eene gelijkenis.* [1]) Wat de psalmist, David, of Asaf, hier van zijn verhaal zegt, wordt toegepast op de leerredenen van Christus, en dit groote voorbeeld kon dienen om deze manier van prediken te rechtvaardigen, tegenover de ergernis, die er bij sommigen door werd opgewekt. Hier is:

1. De stof, of het onderwerp van Christus' prediking. Hij predikte dingen, die van de grondlegging der wereld verborgen waren gebleven. De geheimenis van het Evangelie was van alle eeuwen verborgen in God, in Zijne raadsbesluiten, Efeze 3 : 9. Vergelijk Rom. 16 : 25; 1 Cor. 2 : 7; Col. 1 : 26. Als wij ons verlustigen in de berichten van oude dingen, en in de openbaring van verborgenheden, hoe welkom moest ons dan niet dit Evangelie zijn, dat van zoo hooge oudheid en zoo gewichtige verborgenheden spreekt! Het was van de grondlegging der wereld af gehuld in typen en afschaduwingen, die thans weggedaan zijn, en die verborgene dingen worden thans geopenbaarde dingen, welke voor ons zijn en voor onze kinderen, Deut. 29 : 29.

2. De manier van Christus' prediking: Hij predikte door gelijkenissen, wijze gezegden, maar in beeldspraak, die eene hulpe is om de aandacht der hoorders op te wekken en hen tot een vlijtig onderzoek aan te sporen. Salomo's zinrijke gezegden, die vol zijn van gelijkenissen, worden *spreuken* genoemd, maar hierin geldt, evenals in alle andere dingen: Ziet, Eén, meer dan Salomo is hier, in wien alle de schatten der wijsheid verborgen zijn.

II. De gelijkenis van het onkruid, en de verklaring er van; zij moeten samen gaan, want de verklaring verduidelijkt de gelijkenis, en de gelijkenis verduidelijkt de verklaring.

De discipelen verzoeken hun' Meester deze gelijkenis voor hen uit te leggen, vers 36; Jezus had de scharen van zich gelaten; en het is te vreezen, dat velen hunner weggingen, niet wijzer dan zij gekomen waren. Zij hadden een geluid van woorden gehoord, en dat was alles. Het is droevig te denken hoe velen weggaan van eene prediking met het woord der genade in hunne ooren, maar met geen werk der genade in hun hart. Christus *ging naar huis*, niet zoo zeer voor Zijne eigene rust, als wel om nog een afzonderlijk gesprek te hebben met de discipelen, wier onderricht Hij voornamelijk op het oog had in Zijne prediking. Hij was bereid aan alle plaatsen goed te doen; de discipelen grepen de gelegenheid aan, en zij *kwamen tot Hem*. Zij, die voor alle dingen wijs willen zijn, moeten de wijsheid hebben om zich de gelegenheden ten nutte te maken, inzonderheid de gelegenheid om met Christus te spreken, met Hem alleen te spreken, in stille overdenking en gebed. Als wij terugkeeren uit de plechtige bijeenkomst, dan is het heel goed om wat wij er gehoord hebben te bespreken, en door die gemeenzame gesprekken elkander te helpen om het te verstaan en te onthouden, en om er door bewogen te zijn, want wij verliezen het nut van menige preek, door daarna over allerlei onnutte en ijdele zaken te spreken, Lukas 24 : 32; Deut. 6 : 6, 7. Bijzondere samenspreking zou heel veel kunnen bijdragen om nut en voordeel te trekken voor onze ziel uit de openbare prediking. Nathan's: *„Gij zijt die man"* is doorgedrongen tot Davids hart.

Het verzoek der discipelen aan hun' Meester was: *Verklaar ons de gelijkenis van het onkruid des akkers.* Dit duidt eene erkenning aan van hunne onwetendheid, en zij schamen zich niet dit te bekennen. Waarschijnlijk hebben zij de algemeene strekking der gelijkenis wel gevat, maar zij verlangden haar nog meer in bijzonderheden te begrijpen, en er ook zeker van te zijn, dat hunne opvatting juist was. Diegenen zijn welgezind voor Christus' leering, die zich hunner onwetendheid bewust zijn, en oprecht begeeren onderwezen te worden. Hij zal de nederigen onderwijzen, Ps. 25 : 8, 9, maar Hij *wil hierom verzocht worden. Indien iemand wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begeere.* Christus had de vorige gelijkenis verklaard zonder er

1) Ps. 78 : 2 naar de Engelsche overzetting.

om gevraagd te zijn, maar om de verklaring van deze vragen zij Hem. De zegeningen, die wij hebben ontvangen, moeten wij ons ook verder ten nutte maken, zoowel tot leiding bij hetgeen wij bidden, als ter bemoediging in het gebed. Het eerste licht en de eerste genade zijn ons voorkomend geschonken, voor het verder toenemen in beide hebben wij dagelijks te bidden.

2. De verklaring, die Christus gaf van de gelijkenis; zóó bereid is Christus om aan een dergelijk verzoek Zijner discipelen te voldoen. De strekking nu van de gelijkenis is ons eene voorstelling te geven van den tegenwoordigen en toekomenden staat van het koninkrijk der hemelen, de Evangelie-kerk: Christus' zorge er voor, des duivels vijandschap er tegen, de vermenging van goed en kwaad in deze wereld, en de scheiding er van in de toekomende wereld. De zichtbare kerk is het koninkrijk der hemelen; hoewel daar nu vele geveinsden in zijn, heerscht Christus er toch in als Koning, en er is een overblijfsel in, die de onderdanen en erfgenamen des hemels zijn, naar wie, als het betere deel er van, zij genoemd is: de kerk is het koninkrijk der hemelen op aarde.

Laat ons nu de bijzonderheden nagaan van de verklaring der gelijkenis.

Die het goede zaad zaait, is de Zoon des menschen. Jezus Christus is de Heer van den akker, de Heer des oogstes, de Zaaier van het goede zaad. Toen Hij opgevaren is naar de hoogte, heeft Hij der wereld gaven gegeven, niet slechts goede leeraren, maar ook andere goede, of Godvruchtige menschen. Alle goed zaad, dat er in de wereld is, komt uit de hand van Christus, en is door Hem gezaaid: waarheden, die worden gepredikt, genade, die in het hart wordt geplant, zielen, die geheiligd worden: dat alles is goed zaad, en wij zijn het alles aan Christus verschuldigd. Leeraren zijn werktuigen in de hand van Christus om goed zaad te zaaien; zij worden gebruikt door Hem en onder Hem, en de goede uitslag van hun' arbeid hangt zuiver en alleen af van Zijn' zegen. Zoodat met recht gezegd kan worden, het is Christus, en niemand anders, die het goede zaad zaait; Hij is *de Zoon des menschen;* één onzer, zoodat Zijne majesteit ons niet zal verschrikken; de Zoon des menschen, de Middelaar, die bekleed is met gezag.

De akker is de wereld; de wereld van het menschdom, een ruim veld, in staat om goede vruchten voort te brengen. Des te meer is het te betreuren, dat het zoo vele kwade vruchten voortbrengt: de wereld is hier de zichtbare kerk, verspreid over de wereld, die beperkt tot één enkel volk. In de gelijkenis wordt hij *Zijn akker* genoemd; de wereld is Christus' akker, want alle dingen zijn Hem van Zijn' Vader overgegeven. Alle macht en gezag, die de duivel in deze wereld heeft, heeft hij zich wederrechtelijk toegeëigend; als Christus komt om bezit te nemen, dan komt Hij, die daartoe het recht heeft; het is *Zijn* akker, en omdat hij de Zijne is, draagt Hij zorg om hem met goed zaad te bezaaien.

Het goede zaad zijn de kinderen des koninkrijks, ware heiligen. Zij zijn: de kinderen des koninkrijks, niet slechts, gelijk de Joden. in belijdenis, Hoofdst. 8 : 12. maar in oprechtheid; Joden in hun binnenste, waarlijk Israelieten, in geloof en gehoorzaamheid, ingelijfd in Jezus Christus, den grooten Koning der kerk. Zij zijn het goede zaad, kostbaar als zaad. Ps. 126 : 6. Het zaad is het steunsel van het veld, Jes. 6 : 13; zoo ook het heilig zaad. Het zaad wordt uitgestrooid, zoo ook de heiligen; verstrooid en verspreid, hier een, en dáár een, hoewel in sommige plaatsen dichter gezaaid dan in andere. Het zaad is, hetgeen, waarvan vrucht verwacht wordt; alle vrucht van eer, heerlijkheid en dienst, die God van deze wereld heeft, heeft Hij van de heiligen, die Hij zich op de aarde gezaaid heeft, Hoséa 2 : 23.

Het onkruid zijn de kinderen des boozen. Hier is het karakter, de aard, der zondaren, het zijn geveinsden — alle onheilige en goddelooze menschen. Zij zijn de kinderen des duivels, hoewel zij zijn' naam niet dragen, dragen zij toch zijn beeld; zij doen zijne begeerten; van hem ontvangen zij hunne opvoeding, hij heerscht over hen, hij werkt in hen, Efeze 2 : 2; Joh. 8 : 44. Zij zijn het onkruid op den akker der wereld, zij doen geen goed, maar kwaad, zij zijn onnut in zich zelven en schadelijk voor het goede zaad, beide door verzoeking en vervolging. Zij zijn onkruid in den hof, zij genieten van denzelfden zegen, en zonneschijn en grond als de goede planten, maar zij deugen nergens toe, zij zijn het *onkruid onder de tarwe.* God heeft het zoo verordineerd, dat goed en kwaad in deze wereld dooreen gemengd zijn, opdat het goede beoefend zou worden en het kwaad niet te verontschuldigen zou zijn, en er tusschen aarde en hemel onderscheid worde gemaakt.

De vijand, die het onkruid gezaaid heeft, is de duivel, een gezworen vijand van Christus en van al wat goed is tot eer en heerlijkheid van den goeden God, en de vertroosting en zaligheid van goede menschen. Hij is een vijand van den akker der wereld, dien hij poogt tot *zijn* akker te maken door er onkruid in te zaaien. Van dat hij zelf een booze geest is geworden, heeft hij er zich vlijtig op toegelegd boosheid te bevorderen, en zich ten doel gesteld Christus hierin tegen te werken.

Ten opzichte nu van het zaaien van onkruid valt op te merken:

Dat het gezaaid werd *als de menschen sliepen.* De overheidspersonen sliepen, die door hunne *macht,* leeraren sliepen, die door hunne *prediking* dit kwaad hadden moeten verhoeden. Satan loert op alle gelegenheden, en grijpt alle middelen aan om ondeugd en onheiligheid te bevorderen en te verspreiden. Aan bijzondere personen brengt hij die schade toe als rede en geweten slapen, als zij niet op hunne hoede zijn; daarom hebben wij noodig nuchteren te zijn en te waken. Het was in den nacht, want dat is de tijd om te slapen. Satan heerscht in de duisternis dezer wereld, dat geeft hem de gelegenheid om onkruid te zaaien, Ps. 104 : 20. Het was *als de menschen sliepen,* en het is niet te verhelpen, dat de menschen een tijd moeten

hebben om te slapen. Het is even onmogelijk voor ons te beletten, dat er geveinsden in de kerk komen, als het voor den landman is, om, als hij slaapt, te verhinderen, dat een vijand zijn akker bederft.

Toen de vijand het onkruid had gezaaid, *ging hij weg*, vers 25, opdat men niet zou weten, dat hij het gedaan heeft. Als Satan zijn grootste kwaad doet, legt hij er zich het ijverigst op toe zich te verbergen, want zijn plan loopt gevaar te mislukken, als men bemerkt, dat hij er in is; als hij dus komt om onkruid te zaaien verandert hij zich in een engel des lichts, 2 Cor. 11 : 13, 14. Hij *ging weg*, alsof hij niets kwaads had aangericht. *Alzoo is de weg eener overspelige vrouw.* Zoo groot is de neiging van den gevallen mensch om te zondigen, dat Satan, als hij onkruid gezaaid heeft, weg kan gaan; het onkruid komt van zelf wel op, en zal schade toebrengen, maar als goed zaad gezaaid wordt, dan moet het verzorgd worden, het moet worden bewaterd en omheind, of er komt niets van terecht.

Het onkruid vertoonde zich niet, vóór dat het koren *tot kruid was opgeschoten, en vrucht voortbracht*, vers 26. Er is zeer veel verborgen boosheid in het hart der menschen, die zich langen tijd schuil houdt onder den mantel van eene naar het uiterlijke, schoone belijdenis, maar ten laatste uitbreekt. Evenals het goede zaad, ligt ook het onkruid langen tijd onder de aardkluiten, en bij het eerste ontspruiten is het moeielijk ze van elkander te onderscheiden. Maar als de tijd van beproeving komt, als er vrucht moet voortgebracht worden, dat met moeite en gevaar gepaard gaat, dan zult gij wederkeeren en tusschen de oprechten en de geveinsden weten te onderscheiden; dan zult gij kunnen zeggen: Dit is tarwe, en dat is onkruid.

Toen de dienstknechten het bespeurden, gingen zij klagen bij hun' meester, vers 27. *Heere! hebt gij niet goed zaad in uwen akker gezaaid?* Ongetwijfeld heeft hij dit. Wat er ook verkeerd moge gaan in de kerk, wij zijn er zeker van, dat dit niet van Christus is. In aanmerking genomen het zaad, dat Christus zaait, kunnen wij wel verwonderd vragen: *Van waar dan dit onkruid?* Het ontstaan van dwalingen, het uitbreken van schandalen, het toenemen van onheiligheid: dat alles is eene groote smart voor de dienstknechten van Christus, inzonderheid voor Zijne getrouwe leeraren, aan wie het toekomt er over te klagen bij Hem, wiens de akker is. Het is treurig zulk onkruid te zien in den hof des Heeren, den goeden grond te zien bedorven, het goede zaad verstikt, en een smaad geworpen op den naam en de eer van Christus, alsof Zijn akker niet beter was dan *de akker eens luiaards, gansch opgeschoten van distelen.*

De Meester bemerkte spoedig van waar dit was, vers 28. *Een vijandig mensch heeft dat gedaan.* Hij geeft er de dientknechten de schuld niet van, *zij* konden het niet helpen, zij hadden gedaan wat in hun vermogen was, om dit te voorkomen. De dienstknechten van Christus, die naarstig zijn en getrouw, zullen door Christus niet veroordeeld worden, en daarom moeten ook de menschen geene verwijtingen tot hen richten wegens deze vermenging van slecht en goed, geveinsden en oprechten, op den akker der kerk. *Het kan niet wezen, dat er geene ergernissen komen;* en zij komen niet voor onze rekening als wij onzen plicht doen, al is het ook zonder den gewenschten goeden uitslag. Hoewel zij slapen, zoo zij den slaap niet liefhebben; hoewel er onkruid gezaaid is, zoo *zij* het niet zaaien, noch bewateren, noch het toelaten, zal de schuld er van niet voor hunne rekening komen.

De dienstknechten toonde groote voortvarendheid om dit onkruid uit te roeien. *Wilt gij dan, dat wij heengaan en datzelve vergaderen?* De overhaastige, onbezonnen ijver van Christus dienstknechten eer zij met hun' Meester te rade zijn gegaan, is soms gereed om, met gevaar voor de kerk, alles uit te roeien wat zij onkruid denken te zijn: *Heere! wilt Gij, dat wij zeggen, dat vuur van den hemel nederdale?*

De Meester heeft dit zeer wijzelijk voorkomen, vers 29; *Neen, opdat gij het onkruid vergaderende, ook mogelijk met hetzelve de tarwe niet uittrekt.* Het is voor een' mensch niet mogelijk, onfeilbaar tusschen onkruid en tarwe te onderscheiden; hij kan zich vergissen; en daarom is het de wijsheid en genade van Christus, om veeleer het onkruid te laten staan, dan de tarwe in gevaar te brengen. Voorzeker! op ergerlijke overtreders moet de censuur worden toegepast, en wij behooren ons van hen te onttrekken; zij, die openlijk de kinderen zijn van den booze, behooren niet tot de sacramenten te worden toegelaten. Toch is het mogelijk, dat er eene tucht is, zóó verkeerd in hare regelen, of zóó over-nauwkeurig in de toepassing er van, dat zij eene kwelling en ergernis wordt voor velen, die oprecht en nauwgezet Godvruchtig zijn. Er moet bij de toepassing van de kerkelijke censuur groote omzichtigheid en gematigdheid in acht genomen worden, opdat de tarwe niet vertreden, of zelfs uitgerukt wordt. De wijsheid, die van Boven is, *is zuiver*, maar zij is ook *vreedzaam*, en zij, die tegenstaan, moeten niet afgesneden, maar met zachtmoedigheid onderwezen worden, 2 Tim. 2:25. Het onkruid kan, zoo het onder de middelen der genade blijft, goed koren worden, hebt er dus geduld mede.

De oogst is de voleinding der wereld, vers 39. Deze wereld, hoe lang zij ook duurt, zal een einde hebben; zij zal niet eeuwig duren, de tijd zal weldra verzwolgen worden door de eeuwigheid. Aan het einde der wereld zal er een groote oogstdag zijn, een oordeelsdag; bij den oogst is alles rijp en gereed om gemaaid te worden; zoowel het goede als het slechte is rijp op den grooten dag, Openb. 6 : 11. Het is *de oogst der aarde*, Openb. 14 : 15. In den oogsttijd wordt door de maaiers alles afgemaaid; geen akker, geen hoek wordt overgeslagen; en zoo zullen op den grooten dag allen geoordeeld worden, Openb. 20 : 12, 13. God heeft *een oogst gezet*, Hosea 6 : 11, en hij zal niet falen, Gen. 8 : 22. Bij den oogst maait een iegelijk wat hij gezaaid heeft; ieders grond, en zaad, en bekwaamheid, en vlijt zullen openbaar

worden, Gal. 6 : 7, 8. Dan zullen zij, die het kostbare zaad zaaiden wederkomen met gejuich, Ps. 126 : 5, 6, met de blijdschap van den oogst Jes. 9 : 2; als de luiaard, die *om den winter niet ploegt, in den oogst zal bedelen, maar daar niets zal zijn*, Spr. 20 : 4, zal roepen: Heere, Heere, maar te vergeefs, wanneer de oogst van hen, die zaaiden voor het vleesch, een dag der krankheid en der pijnlijke smart zal zijn, Jes. 17 : 11.

De maaiers zijn de engelen. Zij zullen in den grooten dag gebruikt worden om de rechtvaardige vonnissen van Christus, zoowel die ter goedkeuring, als die ter veroordeeling, te volvoeren, als dienaren zijner gerechtigheid, Hoofdst. 25 : 31. De engelen zijn bekwame, sterke, snelle en gehoorzame dienstknechten van Christus, heilige vijanden van de goddeloozen, en getrouwe vrienden van al de heiligen, en daarom zijn zij geschikt om tot dezen dienst gebruikt te worden. *Die maait ontvangt loon*, en de engelen zullen niet onbetaald blijven voor hun' dienst, want *die zaait en die maait zullen zich te zamen verblijden*, Joh. 4 : 36; dat is de blijdschap in den hemel voor de engelen Gods.

De helsche pijniging is het *vuur*, waarin het onkruid alsdan zal worden geworpen, en waarin het verbrand zal worden. Op den grooten dag zal onderscheid worden gemaakt, en daarmede een zeer groot verschil; het zal in waarheid een zeer groote dag zijn.

Het onkruid zal dan vergaderd worden. De maaiers, wier voornaamste werk het is om het koren te vergaderen, zullen dan belast worden, om er eerst het onkruid uit bijeen te zoeken. Hoewel in deze wereld het goed en het kwaad dooreen gemengd zijn, zullen zij op den grooten dag toch worden gescheiden. Dan zal er geen onkruid onder de tarwe worden gevonden; geene zondaars onder de heiligen; dan zult gij duidelijk verschil zien tusschen de rechtvaardigen en de goddeloozen, hetgeen hier soms zoo moeielijk te onderkennen is. Mal. 3 : 18; 4 : 1. *Zij zullen uit Zijn koninkrijk vergaderen al de ergernissen, en degenen, die de ongerechtigheid doen.* Als Hij begint zal Hij voleindigen. Al die verdorven leerstellingen, eeredienssten en praktijken, die eene ergernis zijn geweest voor de kerk, en een struikelblok voor der menschen geweten, zullen op dien dag door den rechtvaardigen Rechter veroordeeld worden. en *te niet gemaakt door de verschijning Zijner toekomst*, al *het hout, hooi en stoppelen*, 1 Cor. 3 : 12. En dan; *wee dien, die ongerechtigheid doen er in volharden, niet slechts in de laatste eeuw van Christus' koninkrijk op aarde, maar in alle eeuwen.* Wellicht is hier eene toespelling op Zefanja 1 : 3. *Ik zal wegrapen de ergernissen met de goddeloozen.*

Het zal dan *in busselen gebonden worden*, vers 30. Zondaren van dezelfde soort zullen in den grooten dag bijeengevoegd worden; een bundel van Godloochenaars, een bundel van epicuristen [1]), een bundel van vervolgers, en een grooten bundel van geveinsden. Zij, die elkanders metgezellen waren in de zonde, zullen ook elkanders metgezellen zijn in schande en smart, en dat zal eene verzwaring zijn van hunne ellende, gelijk het gezelschap der verheerlijkte heiligen hunne zaligheid zal verhoogen. Laat ons met David bidden: „Heere raap mijne ziel niet weg met de zondaren" Ps. 26 : 9, maar laat zij ingebonden zijn *in het bundelken der levenden bij den Heere onzen, God*, 1 Sam. 25 : 9.

Zij zullen *in den vurigen oven geworpen worden.* Dat zal het einde wezen der goddeloozen, der schadelijke lieden, die in de kerk zijn als onkruid op den akker. Zij zijn voor niets geschikt dan voor het vuur; daarin zullen zij komen, het is de geschiktste plaats voor hen. De hel is een vuuroven, ontstoken door den toorn Gods, en brandend gehouden door de busselen van onkruid, die er in worden geworpen, altijd verteerende zijn, maar nooit verteerd. Maar Hij laat nu de beeldspraak daar, om eene beschrijving te geven van die pijniging. *Daar zal weening zijn en knersing der tanden*, troostelooze smart, eene ongeneeslijke verontwaardiging tegen God, tegen hen zelven en tegen elkander, zal de eindelooze kwelling zijn der verdoemden. Laat ons daarom, wetende den schrik des Heeren, bewogen worden, om af te laten van de ongerechtigheid.

De hemel is de schuur, waarin Gods tarwe op den dag des oogstes vergaderd zal worden. *Maar brengt de tarwe samen in mijne schuur*, vers 30. Op den akker dezer wereld zijn de Godvruchtigen de tarwe, het kostelijkste graan, hetgeen op den akker de meeste waarde heeft. Deze tarwe zal weldra vergaderd worden, uitgelezen van onder het onkruid, allen bijeengebracht in éène algemeene vergadering; alle de heiligen des Ouden Testaments, al die van het Nieuwe Testament, geen enkele zal ontbreken. *Verzamelt Mij Mijne gunstgenooten*, Ps. 50 : 5. Al Gods tarwe zal verblijven in Gods schuur; bijzondere zielen worden in het graf als een hoop koren opgevoerd, Job 5 : 26; maar de algemeene inzameling zal aan het einde des tijds plaats hebben. Dan zal Gods tarwe saamgebracht worden, en niet langer verstrooid zijn. Er zullen schoven van koren zijn, zoowel als busselen van onkruid. Zij zullen dan veilig zijn, niet meer blootgesteld aan wind en weer, aan zonde en smart, niet langer op een grooten afstand, van verre op den akker, maar nabij, in de schuur. Ja, de hemel is eene schuur, Hoofdst. 3 : 12, waarin niet slechts de tarwe van het onkruid der slechte metgezellen gescheiden zal zijn, maar ook gezift van het kaf van hun eigen bederf.

Heerlijk wordt dit in de verklaring der gelijkenis aangetoond, vers 43: *Dan zullen de rechtvaardigen blinken gelijk de zon in het koninkrijk huns Vaders. Ten eerste:* Het is hunne tegenwoordige eere, dat God hun Vader is. *Nu zijn wij kinderen Gods*, 1 Joh. 3 : 2; onze Vader in den hemel is daar Koning. Toen Christus naar den hemel ging, ging Hij *tot Zijn' Vader en onzen Vader*, Joh. 20 : 17. Het is het huis onzes Vaders, Zijn paleis, Zijn troon, Openb. 3 : 21. *Ten tweede.* De eere, voor hen weggelegd, is dat zij zullen blinken gelijk de zon in dat koninkrijk. Hier zijn zij onbekend en verborgen,

1) Zinnelijke menschen of wellustelingen.

Col. 3 : 3, hunne schoonheid wordt verduisterd door hunne armoede en het geringe van hunne uitwendige omstandigheden; hunne eigene zwakheden en gebreken, en de smaad en de verachting, die over hen wordt uitgestort omhullen hen als met eene wolk, maar dan zullen zij blinken gelijk de zon van achter eene donkere wolk. Bij den dood zullen zij blinken voor zich zelven, in den grooten dag zullen zij blinken in het openbaar, voor geheel de wereld. Hun lichaam zal aan Christus' heerlijk lichaam gelijkvormig worden gemaakt. Zij zullen blinken door terugkaatsing, met een licht, dat aan de Fontein des lichts ontleend is. Hunne heiligmaking zal volkomen wezen en hunne rechtvaardigmaking bekend worden gemaakt. God zal hen erkennen als Zijne kinderen, en het register van hun dienst en van hun' lijden om Zijns naams wil openbaar maken. Zij zullen blinken als de zon, het heerlijkste van alle zichtbare wezens. De heerlijkheid der heiligen wordt in het Oude Testament vergeleken bij die van het firmament en de sterren, maar hier bij die van de zon; want het leven en de onsterfelijkheid zijn door het Evangelie in een veel helderder licht gesteld, dan onder de wet. Zij, die als lichten schijnen in deze wereld opdat God verheerlijkt worde, zullen in de andere wereld blinken als de zon, opdat zij verheerlijkt worden. Evenals te voren besluit de Heiland ook deze gelijkenis met een beroep op hunne aandacht: *Die ooren heeft om te hooren, die hoore.* Het is ons geluk en onze zaligheid, om van deze dingen te hooren, het is onze plicht er naar te luisteren, er acht op te slaan.

III. De gelijkenis van het mostaardzaad, vers 31, 32. De strekking er van is: aan te toonen, dat het begin des Evangelies gering zal zijn, maar deszelfs *laatste zeer vermeerderd zal worden.* Op die wijze zal de Evangelie-kerk, het koninkrijk Gods onder ons, in deze wereld opgericht worden; op die wijze zal het werk der genade in het hart, het koninkrijk Gods binnen in ons, in bijzondere personen voortgezet worden.

Betreffende het werk nu van het Evangelie valt op te merken:

1. Dat het in het eerst gewoonlijk zeer zwak en klein is, *gelijk aan het mostaardzaad, hetwelk wel het minste is onder al de zaden.* Het koninkrijk van den Messias, dat nu aan zijne oprichting was, had slechts een gering aanzien. Vergeleken bij de grooten der wereld, schenen Christus en Zijne apostelen als een mostaardzaad, het nietigste en zwakste ding ter wereld.

In bijzondere plaatsen is het eerste schijnsel van het licht des Evangelies slechts als het aanbreken van den dag; en in bijzondere zielen is het in het eerst als de dag der kleine dingen, als een gekrookt riet. Pas bekeerden zijn als lammeren, die in zijne armen gedragen moeten worden, Jes. 40 : 11. Er is weinig geloof, en veel dat er aan ontbreekt, 1 Thess. 3 : 10, en onuitsprekelijke zuchtingen, een beginsel van geestelijk leven, dat echter nauwelijks merkbaar is.

2. Dat het evenwel wast en toeneemt. Op wondervolle wijze heeft Christus' koninkrijk veld gewonnen, het heeft zich grootendeels uitgebreid. In weerwil van al den tegenstand, dien het van de hel en van de aarde ondervond, werden gansche volken als op één' dag geboren. Ware genade in de ziel zal wezenlijk groeien, zij het ook onmerkbaar wellicht. Een mostaardzaadje is klein, het is echter zaad, en heeft de neiging en het vermogen om te groeien. De genade zal veld winnen, *voortgaande, en lichtende,* Spr. 4 : 18. Godvruchtige gewoonten worden bevestigd, goede werken worden vermenigvuldigd, de kennis wordt helderder, het geloof vaster, de liefde vuriger. Dat is het groeien van het zaad.

3. Dat het ten laatste tot eene groote mate van kracht en van nuttigheid zal worden; *wanneer het opgewassen is, dan wordt het een boom,* veel grooter en omvangrijker in die landen, dan in het onze. Evenals *de wijnstok uit Egypte overgebracht,* Ps. 80 : 9—11, heeft hij wortel geschoten, en het land vervuld. De kerk is als een groote boom, waarin de vogelen des hemels verblijven; Gods volk vindt er voedsel en rust, schaduw en beschutting. In bijzondere personen zal het beginsel van ware genade volharden en ten laatste volmaakt worden; toenemende genade zal sterke genade worden en veel tot stand brengen. Vergevorderde Christenen moeten er naar streven nuttig te zijn voor anderen, zooals het mosterdzaad, opgegroeid zijnde, nuttig is voor de vogelen, opdat zij, die nabij, of onder hunne schaduw verwijlen, er te meer om wel mogen varen, Hoséa 14 : 7.

IV. De gelijkenis van den *zuurdeesem,* vers 33. Hare strekking is ongeveer gelijk aan die der voorgaande, n.l. aan te toonen, dat het Evangelie trapsgewijze overmogen en voorspoedig zal zijn, op stille onmerkbare wijze. De prediking des Evangelies is als zuurdeesem en werkt als zuurdeesem in het hart van hen, die het aannemen.

1. Eene vrouw nam dien zuurdeesem; dat was haar werk. Evangeliedienaren worden gebruikt, om plaatsen en zielen met het Evangelie te doortrekken als met een zuurdeesem. De vrouw is het zwakkere vat, en in zulke vaten hebben wij dien schat.

2. De zuurdeesem werd verborgen in drie maten meels. Evenals het meel, is het hart week en kneedbaar; het is het weeke hart dat zich het woord ten nutte zal maken. In ongemalen koren zal de zuurdeesem geene werking doen, en evenmin zal het Evangelie iets uitwerken in zielen, die niet verootmoedigd en verbroken zijn vanwege de zonde. De wet vermaalt het hart, en dan komt het Evangelie, om het als door zuurdeesem te doortrekken. Het zijn *drie maten meels,* eene groote hoeveelheid, want, *een weinig zuurdeesem verzuurt het geheele deeg.* Het meel moet, voordat het den zuurseesem ontvangt, gekneed worden; en gelijk ons hart verbroken moet worden, zoo moet het ook worden bevochtigd; er moet moeite worden gedaan om het te bereiden voor het woord, opdat het er den indruk van ontvange. De zuurdeesem moet *in het hart worden verborgen,* Ps. 119 : 11, niet om hem geheim te houden, (want hij zal zich toch openbaren) maar om hem veilig te bewaren. Onze innerlijke gedachten moeten er mede bezig zijn, wij

moeten hem bewaren, zooals Maria de gezegden van Jezus in haar hart bewaarde, Lukas 2 : 51. Als de vrouw den zuurdeesem in het meel verbergt, dan is het met de bedoeling, dat hij er zijn smaak en geur aan zal mededeelen ; zoo moeten wij het woord als een schat in onze ziel bewaren, opdat wij er door geheiligd worden, Joh. 17 : 17.

3. De zuurdeesem, aldus in het deeg verborgen zijnde, doet er werking, hij gist ; *het woord Gods is levend en krachtig*, Hebr. 4 : 12. De zuurdeesem werkt snel, zoo ook het woord, en toch ook trapsgewijze. Welk eene plotselinge verandering bracht Elia's mantel in Elisa teweeg ! 1 Kon. 19 : 20. Hij werkt stil en onmerkbaar, Markus 4 : 26, 27, maar toch krachtig en onweerstaanbaar. Hij werkt zonder gerucht te maken, want dat is de wijze des Geestes, maar dat werk faalt niet. Verberg slechts den zuurdeesem in het deeg, en de gansche wereld kan niet beletten, dat hij er zijn smaak en geur aan meedeelt, toch ziet niemand hoe het geschiedt, maar langzaam en trapsgewijze is het geheele deeg doorzuurd.

Zoo was het in de wereld. Door hunne prediking hebben de apostelen eene handvol zuurdeesem in de massa der menschheid verborgen, en dit had eene wondervolle uitwerking. Het bracht de gansche wereld in beweging, en in zekeren zin werd zij er onderst boven door gekeerd, Hand. 17 : 6. Langzamerhand ontstond er eene wonderlijke verandering in den smaak der menschen ; de reuk van het Evangelie werd openbaar in alle plaatsen, 2 Cor. 2 : 14 ; Rom. 15 : 19. Deze krachtige uitwerking werd door geen uitwendig geweld veroorzaakt, maar door den Geest van den Heere der heirscharen, die werkt, en niemand zal het keeren.

Aldus is het in het hart. Als het Evangelie in de ziel komt, werkt het eene verandering, niet in de substantie — het deeg is hetzelfde — maar in de hoedanigheid er van. Het brengt te weeg, dat wij een anderen geur van ons geven, en dat andere dingen voor ons een anderen geur verkrijgen, dan zij vroeger hadden, Rom. 8 : 5. Het werkt eene algemeene verandering, het verspreidt zich in alle gaven en vermogens der ziel, en verandert zelfs de eigenschappen van de leden des lichaams, Rom. 6 : 13. Deze verandering is van zulk een' aard, dat zij de ziel doet deelen in de natuur van het woord, gelijk het deeg deelt in de natuur van den zuurdeesem, wij nemen er den vorm van aan, zooals het was den indruk van het zegel ontvangt. Het Evangelie heeft den geur van God, van Christus en van vrije genade, en in deze dingen heeft de ziel thans een welbehagen. Het is een woord van geloof en van bekeering, van heiligheid en liefde, en deze worden er door gewerkt in de ziel. Die geur deelt zich onmerkbaar mede, want ons leven is verborgen ; maar zij is onafscheidelijk, want de genade is het goede deel, dat nooit weggenomen zal worden van hen, die haar bezitten. Is het deeg doorzuurd, dan *naar den oven er mede !* Die verandering gaat gewoonlijk gepaard met beproeving en benauwdheid ; maar aldus worden de heiligen geschikt gemaakt om brood te zijn voor de tafel onzes Meesters.

44. Wederom is het koninkrijk der hemelen gelijk aan een' schat, in den akker verborgen, welken een mensch gevonden hebbende, verborg dien, en van blijdschap over denzelven gaat hij henen en verkoopt al wat hij heeft, en koopt dien akker. 45. Wederom is het koninkrijk der hemelen, gelijk aan een' koopman, die schoone parelen zoekt. 46. Dewelke, hebbende eene parel van groote waarde gevonden, ging henen en verkocht al wat hij had, en kocht die. 47. Wederom is het koninkrijk der hemelen gelijk aan een net, geworpen in de zee, en dat allerlei soorten van visschen samenbrengt. 48. Hetwelk de visschers, wanneer het vol geworden is, aan den oever optrekken, en nederzittende lezen het goede uit in hunne vaten, maar het kwade werpen zij weg. 49. Alzoo zal het in de voleinding der eeuwen wezen. De engelen zullen uitgaan, en de boozen uit het midden der rechtvaardigen afscheiden. 50. En zullen ze in den vurigen oven werpen ; daar zal weening zijn en knersing der tanden. 51. En Jezus zeide tot hen : Hebt gij dit alles verstaan ? Zij zeiden tot hem : Ja, Heere. 52. En hij zeide tot hen : Daarom een iegelijk schriftgeleerde, in het koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk aan een' heer des huizes, die uit zijnen schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.

In deze verzen hebben wij vier korte gelijkenissen.

I. Die van den schat in den akker verborgen. Tot nu toe had Hij het koninkrijk der hemelen vergeleken bij kleine dingen, omdat deszelfs begin klein was. Opdat niemand echter hierin eene reden zal zien, om er geringe gedachten van te koesteren, stelt Hij het in de volgende gelijkenis voor als van zeer groote waardij in zich zelf, en groot voordeel aanbrengende aan hen, die het aannemen, en gewillig zijn om er de voorwaarden van na te komen. Het wordt hier vergeleken bij een' schat in een akker verborgen, dien wij, zoo wij willen, ons kunnen toeëigenen.

1. Jezus Christus is de ware schat. In Hem is overvloed van alles wat rijk en nuttig is, en ons deel zal zijn ; *alle volheid* Col. 1 : 19, Joh. 1 : 16 ; *schatten van wijsheid en kennis*, Col. 2 : 12, van gerechtigheid, genade en vrede, zijn allen voor ons weggelegd in Christus, en, zoo wij deel aan Hem hebben, is het alles het onze.

2. Het Evangelie is de akker, waarin deze schat verborgen is. Hij is verborgen in het woord des Evangelies, zoowel in het Oud-Testamentische als het Nieuw-Testamentische Evangelie. In de Evangelie-instellingen is het verborgen als de melk in de borst, het merg in het been, het manna in den dauw, het water in de fontein, Jes. 12 : 3, de honing in den honingraat. Het is verborgen, niet in een

omheinden hof, of in eene afgeslotene fontein, maar in een' akker, een open veld; wie wil kome, en onderzoeke de Schriften; hij grave in den akker, Spr. 2 : 4; en welke koninklijke mijnen wij ook vinden, zij zijn allen de onzen, zoo wij den rechten weg er voor inslaan.

3. Het is eene groote en belangrijke zaak den schat, in dezen akker verborgen, te vinden, en er de onschatbare waardij van te ontdekken. De reden, waarom zoo velen het Evangelie veronachtzamen, zich geene kosten of moeite willen getroosten en zich aan geen gevaar willen blootstellen om het te verkrijgen, is, dat zij slechts op de oppervlakte van den akker zien, en daarnaar oordeelen, en dus geene meerdere voortreffelijkheid zien in de Christelijke instellingen dan in die van de wijsgeeren. De rijkste mijnen bevinden zich soms in gronden, die er het kaalst en onvruchtbaarst uitzien, en daarom willen zij niet eens een bod er voor doen, veel minder er den vollen prijs voor betalen. *Wat is uw liefste meer dan een andere liefste?* Wat is de Bijbel meer dan andere goede boeken? Wat is Christus' Evangelie meer dan Plato's wijsbegeerte, of de zedeleer van Confucius? Maar zij, die de Schriften onderzocht hebben, en er Christus en het eeuwige leven in hebben gevonden, Joh. 5 : 39, hebben zulk een' schat in dien akker ontdekt, dat hij er van oneindig hooger waardij door wordt.

4. Zij, die dezen schat in den akker ontdekken en hem op de rechte waarde schatten, zullen niet rusten, voor hij tot elken prijs in hun bezit is. Wie dezen schat gevonden heeft, verbergt hem, hetgeen eene heilige jaloerschheid aanduidt, *dat wij niet schijnen achtergebleven te zijn*, Hebr. 4 : 1 *toeziende*, Hebr. 12 : 15, opdat Satan zich niet stelle tusschen dien schat en ons. Hij verheugt er zich reeds in voordat de koop gesloten is, hij is blijde, dien koop te kunnen sluiten, dat hij goed op weg is om deel te verkrijgen aan Christus; dat de zaak is, waar het om te doen is. Het hart van hen, die den Heere nog slechts zoeken, kan zich reeds verblijden, Ps. 105 : 3. Hij besluit dien akker te koopen. Zij, die het Evangelie op Evangelievoorwaarden aannemen, koopen dien akker, zij maken hem tot hun eigendom om den wille van den ongezienen schat er in. Wij moeten het oog hebben op Christus in het Evangelie; wij behoeven niet op te klimmen tot den hemel, in het woord is Christus nabij ons. En zoo zeer heeft hij zijn hart er op gezet, dat hij alles verkoopt wat hij heeft om dien akker te koopen. Zij, die een zaligmakend gewin door Christus willen hebben, moeten bereid zijn van alles afstand te doen, om zich dit te verzekeren, zij moeten alle dingen schade achten te zijn, opdat zij Christus mogen gewinnen, en in Hem gevonden mogen worden.

II. Die van de parel van groote waarde, vers 45, 46, die dezelfde strekking heeft als de vorige. *De droom is herhaald, omdat de zaak van God vast besloten is.*

Alle menschenkinderen zijn ijverig bezig schoone paarlen te zoeken. De een zou rijk willen wezen, een ander aanzienlijk en geëerd willen zijn, en een derde geleerd wezen; maar de meesten komen bedrogen uit, zij laten zich namaaksels voor echte paarlen in de hand stoppen.

Jezus Christus is eene Parel van groote waarde, een onschatbaar juweel, dat hen, die het bezitten, rijk, waarlijk rijk maakt, rijk in God. Hem bezittende, hebben wij genoeg om ons hier er voor eeuwig gelukkig te maken.

Een waar Christen is een geestelijk koopman, die deze parel van groote waarde zoekt en vindt, zich met niets minder te vreden stelt dan deel te hebben aan Christus, en, als vast besloten zijnde geestelijk rijk te wezen, hoogen handel drijft. *Hij ging heen en kocht die parel*, hij heeft er niet slechts een bod voor gedaan, hij kocht haar. Wat zal het ons baten Christus te kennen, indien wij Hem niet kennen als den Onze, *ons gemaakt tot wijsheid*, 1 Cor. 1 : 30.

Zij, die zaligmakend deel willen hebben aan Christus, moeten bereid zijn om voor Hem afstand te doen van alles, alles te verlaten om Hem te volgen. Al wat zich tegen Christus stelt, alles wat onze liefde tot Hem, en ons dienen van Hem in den weg staat, moeten wij blijmoedig opgeven, al is het ons ook nog zoo dierbaar. Goud kan men wel eens te duur koopen, maar nooit deze parel van groote waarde.

III. De gelijkenis van het net, geworpen in de zee, vers 47—49.

1. Hier is de gelijkenis zelve. De wereld is eene groote zee, en de kinderen der menschen zijn *de kruipende dingen zonder getal, kleine en groote* in deze zee, Ps. 164 : 25 [1]). In hun natuurlijken staat zijn de menschen als de visschen der zee, die geen heerscher hebben, Hebr. 1 : 14. De prediking van het Evangelie is het werpen van het net in deze zee, om er iets uit te vangen tot eer en heerlijkheid van Hem, die over de zee heerscht en gebiedt. Evangeliedienaren zijn *visschers van menschen*, wier werk het is dit net uit te werpen en op te trekken, en zij zullen voorspoed hebben op dit werk, als zij op Christus' woord het net uitwerpen, want anders arbeiden zij en vangen niets. In dit net, evenals in groote sleepnetten, wordt van alles gevangen. In de zichtbare kerk is er veel afval en uitschot, slijk, onkruid en ongedierte, zoowel als visschen. Er komt een tijd, wanneer dit net vol zal zijn en naar den oever zal getrokken worden, een gezette tijd, wanneer het evangelie volbracht zal hebben hetgeen, waartoe het gezonden was, en wij zijn er zeker van, dat het niet ledig zal gevonden worden, Jes. 55 : 10, 11. Thans wordt het net gevuld, soms vult het zich sneller dan op andere tijden, maar toch — het vult zich, en zal naar den oever getrokken worden, *als de verborgenheid Gods vervuld zal worden.* Als het net vol en naar den oever getrokken is, dan zal er scheiding plaats hebben tusschen het goede en het booze, dat er in vergaderd was. Geveinsden en ware Christenen zullen dan gescheiden worden, het goede zal, als zijnde van waarde, in vaten bijeengebracht worden, en dus zorgvuldig bewaard, maar het booze zal, als verachtelijk en onnut worden weggeworpen; en rampzalig

1) Naar de Engelsche overzetting.

is de toestand van hen, die op dien dag weggeworpen zullen worden. Zoolang het net in de zee is, weet men niet wat er in is, de vischers zelven kunnen het niet onderkennen; maar behoedzaam trekken zij het op met al wat er in is, en brengen het, om den wille van het goede, dat er zich in bevind, naar den oever. Zoodanig is Gods zorge over de zichtbare kerk, en zoodanig behoort des leeraars zorge te zijn over hen, over wie hij is aangesteld, al zijn zij nog van gemengden aard.

2. Hier is de verklaring van het laatste gedeelte der gelijkenis, het eerste is duidelijk en verstaanbaar genoeg: wij zien in de zichtbare kerk sommigen van allerlei soort; maar het laatste gedeelte ziet op hetgeen nog komen moet, en wordt dus meer bijzonder verklaard, vers 49, 50. *Alzoo zal het in de voleinding der eeuwen wezen,* dan, en niet eerder, zal de dag der scheiding, der ontdekking zijn. Wij moeten niet verwachten, dat het net vol zal zijn van goede visschen, wèl in de vaten, maar in het net zijn zij gemengd. Zie hier: *a.* De onderscheiding der boozen van de rechtvaardigen. De engelen van den hemel zullen uitgaan, om datgene te doen wat de engelen der gemeente nooit konden doen: zij zullen *de boozen uit het midden der rechtvaardigen afscheiden;* en wij behoeven niet te vragen, hoe zij ze zullen kunnen onderscheiden, als zij hunne opdracht en hunne instructiën ontvangen van Hem, die alle menschen kent, inzonderheid hen kent, die *Zijne* zijn, en hen, die dit *niet* zijn; en wij kunnen er ons verzekerd van houden, dat er in geen enkel opzicht eene vergissing zal plaats hebben. *b.* Het oordeel der boozen, nadat zij aldus van de rechtvaardigen zijn afgescheiden. Zij zullen *in den vurigen oven geworpen worden.* Eeuwige ellende en smart zullen voorzeker het deel zijn van hen, die leven onder de geheiligden, maar zelf ongeheiligd zijn. Dit is hetzelfde, wat wij te voren bij vers 42 gehad hebben. Christus zelf heeft dikwijls over de pijniging der hel gesproken, als van de eeuwigdurende straf der geveinsden, en het is goed, om dikwijls aan die ontdekkende en levenwekkende waarheden herinnerd te worden.

IV. De gelijkenis van den heer des huizes, welke bestemd is als middel, om al het overige in het hart te doen prenten.

1. De aanleiding er toe was de goede vordering der discipelen in wetenschap en kennis, en inzonderheid het nut, dat zij uit deze leerrede hadden getrokken. Hij vroeg hun: *Hebt gij dit alles verstaan?* Te kennen gevende, dat Hij, zoo zij het niet hadden verstaan, bereid was het hun nader te verklaren. Het is de wil van Christus, dat allen, die het woord lezen en hooren, het zullen verstaan, want, hoe zou het hun anders goed kunnen doen? Daarom behooren wij, als wij het woord hebben gelezen of gehoord, te onderzoeken, of ons te laten onderzoeken, of wij het al of niet verstaan hebben. Het is voor de discipelen van Christus geene schande om ondervraagd te worden.

Christus noodigt ons, om bij Hem onderricht te zoeken en de leeraren behooren hunne diensten aan te bieden aan hen, die eene goede vraag te doen hebben betreffende hetgeen zij hebben gehoord. *Zij zeiden tot Hem: Ja, Heere;* en wij hebben reden te gelooven, dat zij in waarheid dit bevestigend antwoord konden geven, want, als zij niet verstonden, dan vroegen zij om eene verklaring, vers 36. En de verklaring van deze gelijkenis was de sleutel tot de andere. Het rechte verstand van ééne goede leerrede, zal ons grootelijks helpen, om ook eene andere te verstaan, want goede waarheden verduidelijken elkander; en *de wetenschap is voor den verstandige licht.*

2. Het doel van de gelijkenis zelve was Zijne goedkeuring te kennen te geven over hunne vordering. Christus is bereid om gewillige leerlingen in Zijne school aan te moedigen, al zijn zij ook zwak, en tot hen te zeggen: *wèl gedaan, en wèl gezegd.*

Hij looft hen als *schriftgeleerden, onderwezen in het koninkrijk der hemelen.* Thans leerden zij, om naderhand te kunnen onderwijzen, en de leeraars onder de Joden waren de schriftgeleerden. Ezra, die *zijn hart had gericht om in Israel te leeren,* wordt *een vaardig schriftgeleerde* genoemd, Ezra 7 : 6, 10. Nu is ook een bekwaam en getrouw bedienaar van het Evangelie een schriftgeleerde; maar ter onderscheiding wordt hij een *schriftgeleerde, in het koninkrijk der hemelen onderwezen,* genoemd, bedreven in de dingen des Evangelies, en bekwaam, om die dingen te onderwijzen. Zij, die geroepen zijn, om anderen te onderwijzen, moeten zelven goed onderwezen zijn. Indien de lippen des priesters wetenschap moeten beweren, dan moet zijn hoofd eerst wetenschap hebben. Het onderwijs van een Evangeliedienaar moet wezen in *het koninkrijk der hemelen,* dat is de zaak, waarmede hij te doen heeft. Iemand kan een groot wijsgeer en staatsman zijn, zoo hij echter niet onderwezen is in het koninkrijk der hemelen, zal hij een slecht Evangeliedienaar zijn.

Hij vergelijkt hen bij een heer des huizes, die *uit zijn' schat nieuwe en oude dingen voort brengt,* vruchten, die in het vorige jaar geplant, en in dit jaar geoogst zijn, overvloed en verscheidenheid om er zijne vrienden op te onthalen, Hoogl. 7 : 13. Zie hier hetgeen, waarmede een leeraar toegerust behoort te wezen, *een schat van oude en nieuwe dingen.* Zij, die er zoo vele en velerlei gelegenheden toe hebben, behooren zich in hun' tijd van vergaderen — dat is in hun' leertijd — wel te voorzien van oude en nieuwe waarheden, uit het Oude Testament en het Nieuwe Testament, opdat de mensch Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust, 2 Tim. 3 : 16, 17. Oude ervaringen, en nieuwe waarnemingen, zij hebben allen haar nut; en wij moeten ons niet vergenoegen met oude ontdekkingen, maar er nieuwe aan toedoen. Leef en leer. Welk gebruik hij van die toerusting moet maken; hij moet *voortbrengen,* het opleggen moet geschieden, om uit te kunnen geven tot nut en voordeel van anderen. Gij moet opleggen, maar niet voor u zelven. Velen zijn vol, maar hebben geen lucht, geene opening om er iets van hunne volheid door te laten, Job 32 : 19. Zij hebben

een talent, maar begraven het; dat zijn de onnutte dienstknechten. Christus zelf heeft ontvangen om te kunnen geven, dat moeten ook wij, en dan zullen wij meer hebben. In het voortbrengen is het het best, dat oude en nieuwe dingen samengaan, oude waarheden, maar uitgedrukt in nieuwe vormen, en met nieuwe genegenheid.

53. En het is geschied, als Jezus deze gelijkenissen geëindigd had, vertrok Hij van daar. 54. En gekomen zijnde in Zijn vaderland, leerde Hij ze in hunne synagogen, zoodat zij zich ontzetten, en zeiden: Vanwaar komt dezen die wijsheid en die krachten? 55. Is deze niet de zoon des timmermans? En is zijne moeder niet genaamd Maria, en zijne broeders Jacobus en Jóses, en Simon en Judas? 56. En zijne zusters, zijn zij niet allen bij ons? Vanwaar komt dan dezen dit alles? 57. En zij werden aan hem geërgerd. Maar Jezus zeide tot hen: Een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland, en in zijn huis. 58. En Hij heeft aldaar niet vele krachten gedaan, vanwege hun ongeloof.

Wij hebben hier Christus in Zijn eigen land. Hij is het land doorgegaan, goed doende, maar Hij heeft geene enkele plaats verlaten, vóór Hij er op dien tijd Zijn getuigenis voleindigd had. Zijne landgenooten hadden Hem reeds eenmaal verworpen, toch is Hij tot hen wedergekeerd. Christus houdt de weigeraars niet aan hun eerste woord, maar herhaalt Zijne aanbiedingen aan hen, die ze reeds dikwijls afgewezen hebben. Evenals in andere dingen, is Christus ook hierin Zijnen broederen gelijk, dat Hij eene natuurlijke genegenheid had voor Zijn vaderland. *Iedereen heeft zijn vaderland lief, niet omdat het schoon is, maar omdat het zijn vaderland is.* [1]) De behandeling, die Hij thans ondervond, was tamelijk gelijk aan de vroegere, minachtend en boosaardig. Merk op:

I. Hoe zij hunne minachting van Hem uitdrukten. Toen Hij hun leerde in hunne synagoge, ontzetten zij zich; niet wijl zij ingenomen waren met Zijne prediking, of voor Zijne leer op zich zelve bewondering hadden, zij waren er slechts verbaasd over, dat het *Zijne* leer was, daar zij Hem beschouwden als volstrekt niet in staat om zulk een Leeraar te zijn. Er waren twee dingen, die zij Hem verweten.

1. Zijn gebrek aan academische opleiding. Zij erkenden, dat Hij wijsheid had, en groote werken deed; maar nu was de vraag: Hoe kwam Hij er aan? Want zij wisten, dat Hij niet opgeleid was aan de voeten van hun rabbijn. Hij had nooit de universiteit bezocht, Hij had geen graad gehaald, Hij was niet gepromoveerd, Hij werd door de menschen niet „Rabbi, Rabbi" genoemd. Enghartige, bevooroordeelde lieden zijn altijd geneigd om de menschen te beoordeelen naar de opleiding, die zij ontvangen hebben, meer te vragen naar hunne afkomst dan naar de redenen, die zij aanvoeren. *Vanwaar komt dezen die krachten? Is hij er op eerlijke manier aangekomen? Heeft hij niet wellicht de Zwarte Kunst bestudeerd?* Aldus keerden zij tegen Hem hetgeen in werkelijkheid vóór Hem was, want zoo zij niet willens blind waren geweest, dan hadden zij tot de gevolgtrekking moeten komen, dat Hij door God gezonden en geholpen werd, die zonder de hulp van eene academische opleiding zulke blijken gaf van buitengewone wijsheid en macht.

2. De geringheid en armoede Zijner bloedverwanten, vers 55, 56. Zij smaden Hem om Zijn' vader. *Is deze niet de zoon des timmermans?* Ja, Hij werd geacht dit te zijn, maar welk kwaad is hierin gelegen? Het is geene schande voor Hem de zoon van een eerlijk ambachtsman te zijn. Zij herinneren zich niet (hoewel zij het hadden kunnen weten) dat deze timmerman *uit den huize Davids* was, Lukas 1 : 27, een *zone Davids* was, Hoofdst. 1 : 20. Hoewel Hij een timmerman is, is hij toch een man van eer. Zij, die vitten en bedillen, zullen hetgeen waardig en verdienstelijk is voorbijzien, om te blijven staren op hetgeen laag en gering schijnt te zijn. Menschen van een bekrompen geest hebben geen oog voor een rijsje, ja zelfs niet voor het Rijsje uit den tronk van Isaï, indien dit rijsje niet de bovenste tak van den boom is.

Zij verwijten Hem Zijne moeder. En wat hebben zij nu op haar aan te merken? Wel, *Zijne moeder is genaamd Maria*, en dat was een gansch gewone naam, en allen kenden zij haar, kenden haar als eene gansch gewone vrouw. Zij wordt eenvoudig Maria genoemd, zonder eenigerlei titel of benaming der eere, en dit rekenen zij nu Hem aan als een smaad en schande, alsof de menschen alleen maar gewaardeerd konden worden naar vreemde afkomst, adellijke geboorte, of wijdsche eeretitels, armzalige dingen voorwaar, om er iemands waarde naar te schatten.

Zij verwijten Hem Zijne broeders, wier namen zij kenden, Jakobus en Joses, en Simon, en Judas, goede menschen, maar arm, en dies geminacht, en om hunnentwil ook Christus. Deze broeders waren waarschijnlijk de kinderen van Jozef bij eene eerste vrouw; maar in welke betrekking zij ook tot Hem stonden, zij schenen met Hem in hetzelfde gezin te zijn opgegroeid. Van de roeping van drie hunner, die tot de twaalven behoorden, Jakobus, Simon, en Judas, of Taddéüs, lezen wij niet in het bijzonder, omdat zij zulk eene uitdrukkelijke noodiging of roeping tot bekendheid met Christus niet noodig hadden, daar zij de metgezellen Zijner jeugd zijn geweest.

Ook Zijne zusters zijn allen bij ons. Zij hadden Hem dus te meer moeten liefhebben en eeren, wijl Hij een hunner was, maar voor hen was dit eene reden om Hem te minachten. Zij waren aan Hem geërgerd. Zij struikelden over deze steenen des aanstoots, want Hij was *gezet tot een teeken, dat wedersproken zal worden*, Lukas 2 : 34; Jes. 8 : 14.

II. Hoe Hij die minachting opnam, vers 57, 58.

1) Seneca.

1. Het heeft Zijn hart niet ontroerd. Hij schijnt er zich niet veel om bekommerd te hebben; Hij heeft *de schande veracht* Hebr. 12 : 2. In stede van den smaad te verzwaren, of er zich beleedigd door te toonen, of er een antwoord op te geven, zooals hunne dwaze woorden het verdienden, schrijft Hij het met zachtmoedigheid toe aan de algemeene neiging der menschen, om het voortreffelijke, dat zij gemakkelijk en zonder groote onkosten kunnen verkrijgen, te onderschatten; hetgeen in het eigen land is achter te stellen bij hetgeen uit den vreemde komt. Zoo gaat het gewoonlijk. *Een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland.* Profeten behooren geëerd te worden, en zijn dit ook; mannen Gods zijn groote mannen, mannen van eer, die achting afdwingen. Het is inderdaad vreemd, als profeten niet geëerd worden. Evenwel, gewoonlijk zijn zij het minst geëerd en geacht in hun vaderland, ja soms zijn zij er het meest gehaat. Gemeenzaamheid baart wel eens verachting.

2. Het heeft Hem voor het oogenblik — het zij met eerbied gezegd — de handen gebonden. *Hij heeft aldaar niet vele krachten gedaan, vanwege hun ongeloof.* Ongeloof is de groote hinderpaal voor Christus' gunsten en weldaden. *Bij God zijn,* over 't algemeen, *alle dingen mogelijk,* Hoofdst. 19 : 26, maar dan is het, voor de bijzonderheden, *dengenen, die gelooft,* Markus 9 : 23. Het Evangelie is *de kracht Gods tot zaligheid,* maar het is dit *een iegelijk die gelooft,* Rom. 1 : 16. Zoodat, indien er in ons geene krachten gedaan worden, het niet is vanwege gebrek aan macht of genade in Christus, maar vanwege gebrek aan geloof in ons. Uit genade zijt gij zalig geworden, en dat is eene kracht; maar het is *door het geloof.* Efeze 2 : 8.

HOOFDSTUK XIV.

Johannes de Dooper had van Christus gezegd: „Hij moet wassen, maar ik minder worden, Joh. 3 : 30. De morgenster verdwijnt, en de Zon der Gerechtigheid staat in middagglans en luister aan den hemel. Hier vinden wij I. Het martelaarschap van Johannes, zijne gevangenschap vanwege zijne getrouwheid tegenover Herodes, vers 1—5, en zijne onthoofding om aan Herodias te behagen, vers 6—12. II. De wonderen van Christus. 1. Zijne spijziging van vijfduizend menschen, die tot Hem kwamen om onderricht, met vijf brooden en twee visschen, vers 13—21. 2. Christus' wandelen op de zee om in den storm tot Zijne discipelen te komen, vers 22—33. 3. Zijne genezing der kranken door de aanraking van den zoom Zijns kleeds, vers 34—36.

Te dierzelver tijd hoorde Heródes, de viervorst, het gerucht van Jezus; 2. En zeide tot zijne knechten: Deze is Johannes de Dooper; hij is opgewekt van de dooden, en daarom werken die krachten in hem. 3. Want Heródes had Johannes gevangen genomen, en hem gebonden, en in den kerker gezet, om der wille van Heródias, de huisvrouw van Filippus, zijnen broeder. 4. Want Johannes zeide tot hem: Het is u niet geoorloofd haar te hebben. 5. En willende hem dooden, vreesde hij het volk, omdat zij hem hielden voor een profeet. 6. Maar als de dag der geboorte van Heródes gehouden werd, danste de dochter van Heródias in het midden van hen; en zij behaagde aan Heródes; 7. Waarom hij haar met eede beloofde te geven, wat zij ook eischen zoude. 8. En zij, tevoren onderricht zijnde van hare moeder, zeide: Geef mij hier in eenen schotel het hoofd van Johannes den Dooper. 9. En de koning werd bedroefd; doch om de eeden, en degenen, die met hem aanzaten, gebood hij, dat het haar zoude gegeven worden; 10. En zond henen, en onthoofdde Johannes in den kerker. 11. En zijn hoofd werd gebracht in eenen schotel, en het dochterken gegeven; en zij droeg het tot hare moeder. 12. En zijne discipelen kwamen, en namen het lichaam weg, en begroeven het; en gingen en boodschapten het Jezus.

Wij hebben hier de geschiedenis van Johannes' martelaarschap, waarbij valt te letten op:

I. De gelegenheid, waarbij dit hier verhaald wordt, vers 1 en 2. Hier is:

1. Het bericht, dat aan Herodes werd gebracht van de wonderen, gewrocht door Christus. Herodes, de viervorst, of opperbestuurder van Galilea, *hoorde het gerucht van Jezus.* In den tijd, toen Zijne landgenooten Hem gering schatten van wege het onaanzienlijke van Zijne omstandigheden, begon Hij vermaard te worden aan het hof. God zal hen eeren, die om Zijnentwil veracht worden. En, evenals de zee, wint het Evangelie in de eene plaats wat het verliest in de andere plaats. Christus had nu meer dan twee jaren gepredikt en wonderen gedaan, toch schijnt het, dat Herodes tot nu toe niet van Hem had gehoord, en ook nu pas van Zijne vermaardheid hoorde. Het is het ongeluk van de grooten dezer wereld, dat zij meestal buiten den weg zijn, om van de beste en heilzaamste dingen te hooren, 1 Cor. 2 : 8. *Welke niemand van de oversten dezer wereld gekend heeft;* 1 Cor. 1 : 26. Christus' discipelen waren nu uitgezonden om te prediken, en in Zijn' naam wonderen te doen, en dit heeft Zijn roem meer dan ooit verbreid, hetgeen eene aanduiding was van de verbreiding des Evangelies door hen na Zijne hemelvaart.

2. De verklaring, die hij hiervan gaf, vers 2. Hij *zeide tot zijne knechten,* die hem van den roem van Jezus verhaalden: *Deze is Johannes de Dooper, hij is opgewekt van de dooden.* Het zij nu, dat de zuurdeesem van Herodes niet was Sadduceïsme, *want de Sadduceën zeggen, dat er geene opstanding is,* Hand. 28 : 8; of dat Herodes' schuldig geweten (gelijk dit gewoonlijk gaat met atheïsten) toen de bovenhand had op zijne meeningen, thans komt hij tot de gevolgtrekking, — hetzij er al of niet eene algemeene opstanding is — dat Johannes de Dooper voorzeker van de dooden is opgestaan, en dat daarom die krachten in hem werken,

Zoolang Johannes leefde, heeft hij geen wonder gedaan, Joh. 10 : 41; maar Herodes komt tot de gevolgtrekking, dat hij, opgestaan zijnde van de dooden, met grooter macht bekleed is, dan toen hij nog leefde. En zeer terecht noemt hij de wonderen, die, naar hij veronderstelt, door hem gedaan worden, niet *zijne krachten*, maar *krachten, die in hem werken*. Ten opzichte van Herodes merken wij op:

Dat hij teleurgesteld was in hetgeen hij bedoelde met Johannes te onthoofden. Hij dacht dat hij, zoo die lastige mensch maar eens uit den weg was geruimd, wel voort kon gaan met zijne zonden, ongestoord en onbelemmerd, maar niet zoodra heeft hij die daad volbracht, of hij hoort, dat Jezus en Zijne discipelen dezelfde reine leer prediken, die Johannes gepredikt heeft, en wat meer is, zelfs de discipelen bevestigen die leer door de wonderen, die zij doen in den naam huns Meesters. Leeraren kunnen tot zwijgen worden gebracht, zij kunnen in de gevangenis worden geworpen, verbannen of gedood worden, maar het woord Gods kan niet te niet worden gedaan. De profeten zullen niet *in eeuwigheid leven*, maar het woord houdt stand, Zach. 1 : 5, 6; 2 Tim. 2 : 9. Soms doet God vele getrouwe leeraren voortkomen uit de asch van een' enkele. Die hoop, deze *verwachting* is er van Gods boomen, al zijn zij ook afgehouwen, Job 14 : 7—9.

Dat hij vervuld was van ongegronde vrees, die slechts uit zijn eigen schuldig geweten voortkwam. Aldus *roept het bloed*, niet slechts van de aarde, waarop het was uitgestort, maar ook van het hart van hem, die het gestort heeft en maakt hem *Magor-missabib, — een schrik rondom*, een schrik voor hem zelven. Een schuldig geweten stelt zich allerlei vreeselijks voor, en, gelijk een maalstroom, trekt het alles naar zich toe, wat in zijne nabijheid komt. Aldus *vlieden de goddeloozen daar geen vervolger is*, Spr. 28 : 1; zij zijn *met vervaardheid vervaard* waar geene vreeze is, Ps. 14:5. Door een weinig navragens zou Herodes bevonden hebben, dat deze Jezus bestond, lang voor dat Johannes de Dooper ter dood was gebracht, en dat Hij dus niet Johannes redivivus — Johannes in het leven teruggekeerd — kon zijn, en aldus had hij zich zelf uit den droom kunnen helpen; maar God heeft hem rechtvaardiglijk in die dwaze inbeelding laten blijven.

Dat hij desniettemin in zijne boosheid verhard bleef, want, hoewel hij er van overtuigd was, dat Johannes een profeet was, van God gezonden, toont hij niet het minste berouw van zijne zonde van hem ter dood te hebben gebracht. De duivelen gelooven, en sidderen, maar nooit gelooven zij en hebben berouw. Er kan wel de verschrikking wezen van een ontwaakt geweten, waar de waarheid niet is van eene zaligmakende bekeering.

II. De geschiedenis zelve van de gevangenschap en den martelaarsdood van Johannes. Het buitengewone lijden van hem, die de eerste prediker was van het Evangelie, toont duidelijk, dat aan de belijders er van banden en beproevingen wachten. Gelijk de eerste Oud-Testamentische heilige, zoo sterft ook de eerste Nieuw-Testamentische Evangeliedienaar als martelaar. En indien de voorlooper van Christus op die wijze werd behandeld, dan moeten zijne volgelingen niet verwachten door de wereld gestreeld en gekoesterd te worden.

Merk hier op:

1. Johannes' getrouwdheid in het bestraffen van Herodes. vers 3, 4. Herodes behoorde tot de hoorders van Johannes, Markus 6 : 20, en daarom kon Johannes des te meer vrijmoedigheid bij hem gebruiken. Leeraren, die naar hun ambt bestraffers moeten zijn, zijn zeer bijzonder verplicht hen te bestraffen, die onder hun toezicht staan, en *de zonde in hen niet te verdragen*. Zij hebben de beste gelegenheid, om hen te vermanen, en kunnen verwachten, dat hun woord ingang bij hen zal vinden.

De zonde, die hij in hem bestrafte, was, dat hij de vrouw van zijn' broeder Filippus had gehuwd, niet zijne weduwe (dat zou geene misdaad zijn geweest) maar zijne vrouw. Filippus leefde nog, en Herodes had haar verleid om de zijne te wezen, en hij hield haar. Dit nu was een samenstel van boosheid en goddeloosheid, overspel, bloedschande, behalve nog het onrecht, Filippus aangedaan, die een kind had bij deze vrouw. En het was eene verzwaring van het onrecht, dat hij zijn broeder, zijn stiefbroeder was, de zoon zijns vaders, hoewel niet van zijne moeder. Ps. 50 : 20. Wegens deze zonde heeft Johannes hem bestraft, niet door stille of zijdelingsche toespelingen, maar in duidelijke bewoordingen: *Het is u niet geoorloofd haar te hebben*. Hij houdt het hem voor als eene zonde; niet: *Het is niet achtbaar*, of *Het is niet veilig*, maar *Het is u niet geoorloofd;* het *zondige* der zonde, als overtreding van de wet, dat is er het ergste van. Dat was Herodes' ongerechtigheid, zijne boezemzonde, en daarom onderhoudt Johannes de Dooper hem hier in het bijzonder over. Hetgeen door de wet Gods aan anderen verboden is, wordt door diezelfde wet ook aan vorsten en de aanzienlijksten der menschen verboden. Zij, die over menschen heerschen, moeten niet vergeten, dat zij ook zelf slechts menschen zijn, en onderworpen aan God. *Het is u niet geoorloofd, u evenmin als den minste uwer onderdanen, om eens anders vrouw te verleiden*. Er is geen kroonrecht, neen, ook niet voor de grootste en eigenmachtigste koningen, om Gods wetten te overtreden. Indien vorsten en aanzienlijken de wet Gods overtreden, dan is het zeer betamelijk, dat zij door bevoegde personen en gepaste wijze hierover aangesproken worden. Daar zij niet boven de geboden van Gods woord staan, staan zij ook niet te hoog om door Gods dienstknechten bestraft te worden. Voorzeker past het niet om tot een' koning te zeggen: Gij Belial, Job 34 : 18, evenmin als om tot een' broeder te zeggen: Raca, of Gij dwaas. Het past niet hen te beschuldigen, zoolang zij zich binnen de sfeer van hun eigen gezag houden. Maar wèl is het voegzaam, dat hun door hen, wier ambt dit meebrengt, gezegd wordt wat ongeoorloofd is, en dat wel met persoonlijke toepassing; *Gij zijt die man*, want daarop volgt, in vers 19, dat

God, van wien getrouwe leeraren en gezanten zijn, *het aangezicht der vorsten niet aanneemt, en den rijke voor den arme niet kent.*

2. De gevangenschap van Johannes om zijne getrouwheid, vers 3. *Herodes had Johannes gevangen genomen,* toen hij heenging om te prediken en te doopen. Hij maakte een einde aan zijn werk, *hij had hem gebonden, en in den kerker gezet,* deels om zijne eigene wraaklust te bevredigen, en deels om Herodias te behagen, die nog het meest in woede tegen hem was ontstoken. Het was *om harentwil,* dat hij het deed. Getrouwe bestraffing zal, zoo zij geen goeds werkt, gewoonlijk nog verbitteren. Zij zal dan opgenomen worden als eene beleediging, en wie zich onder de bestraffing niet wil buigen, zal den bestraffer trotseeren en hem haten, zoo als Achab Micha heeft gehaat, 1 Kon. 22 : 8. Zie Spr. 9 : 8; 15 : 10, 12. De waarheid brengt haat teweeg. Het is voor Gods dienstknechten niets nieuw te lijden omdat zij wél doen. Verdrukking is het meest weggelegd voor hen, die het getrouwst en ijverigst hun' plicht vervullen, Hand. 20 : 20, 23. Zoo was het reeds met de profeten des Ouden-Testaments. 2 Kron. 16 : 10; 24 : 20, 21. Sommigen der vrienden van Johannes hebben wellicht zijn gedrag afgekeurd als onbescheiden, toen hij Herodes bestrafte, en hem gezegd, dat hij beter deed te zwijgen, dan Herodes, wiens karakter zij kenden, te verbitteren, en er toe te brengen hem van zijne vrijheid te berooven. Maar weg met die bescheidenheid, die de menschen zou verhinderen hun plicht te doen als overheidspersonen, bedienaren van het Evangelie, of Christelijke vrienden! Ik geloof, dat Johannes' eigen hart hem er niet om veroordeeld heeft; maar dit getuigenis zijner conscientie heeft hem zijne banden licht gemaakt, daar hij leed om goed doen, en niet *als een, die zich met eens anders doen bemoeit,* 1 Petr. 4 : 15.

3. Het beslag, dat op Herodes was gelegd, waardoor hem voor het oogenblik belet werd verder zijne woede aan Johannes te koelen, vers 5.

Hij zou hem ter dood hebben gebracht. Wellicht was dat niet terstond zijne bedoeling geweest, toen hij hem in de gevangenis wierp, maar trapsgewijze heeft zijne zucht naar wraak die hoogte bereikt. De weg der zonde, inzonderheid de zonde der vervolging, loopt langs een hellend vlak, en heeft men den eerbied voor Christus' dienstknechten afgeschud in één geval, dan zal men er ten laatste ook toe komen om datgene te doen, waarvoor men vroeger teruggedeinsd zou zijn met de vraag: Ben ik dan een hond, dat ik mij aan zoo iets zou schuldig maken? 2 Kon. 8 : 13.

Hetgeen hem in den weg stond was zijne vrees voor het volk, omdat zij Johannes hielden voor een' profeet. Het was niet, omdat hij God vreesde (indien hij de vreeze Gods voor oogen had gehad, hij zou hem niet in de gevangenis hebben geworpen) en ook niet omdat hij Johannes vreesde, hoewel hij te voren wel achting en eerbied voor hem had, (zijne booze lusten hadden dien eerbied overwonnen) maar omdat hij het volk vreesde. Hij was bang voor zich zelven, voor zijne veiligheid, en de veiligheid zijner regeering, want hij wist, dat zijn misbruik van het gezag hem reeds bij het volk gehaat had gemaakt; en hun toorn was reeds zoo zeer tegen hem ontstoken, dat het terdoodbrengen van een profeet hen tot de uiterste woede had kunnen brengen. Tyrannen hebben hunne angsten. Zij, die *de schrik der machtigen zijn,* en er naar streven dit te zijn, zijn menigmaal de grootste schrik voor zich zelven; en als zij er het meest naar streven om door het volk gevreesd te worden, zijn zij zelf het meest bevreesd voor het volk. Slechte menschen worden alleen door hun wereldsch belang, en niet uit eerbied voor God, teruggehouden van de slechtste daden te doen. Bezorgdheid voor hun eigen gemak, aanzien, rijkdom en veiligheid hun heerschend beginsel zijnde, zal, gelijk het hen van vele plichten afhoudt, ook van vele zonden terughouden, van welke zij anders niet teruggehouden zouden worden, en dit is een der middelen, dat de zondaren weerhoudt van al te goddeloos te zijn, Pred. 7 : 17. Het gevaar der zonde, dat alleen door de zinnen waargenomen wordt, of tot de verbeelding spreekt, heeft grooter invloed op de menschen dan dat, hetwelk door het geloof bespeurd wordt. Herodes vreesde, dat de terdoodbrenging van Johannes eene muiterij onder het volk zou doen ontstaan, hetgeen niet geschied was, maar hij heeft nooit gevreesd eene muiterij in zijn eigen geweten te doen ontstaan, en die heeft wel plaats gehad, vers 2. De menschen vreezen gehangen te zullen worden voor eene daad, die hen niet doet vreezen er voor verdoemd te zullen worden.

Op wat wijze het er toch toe kwam, dat Johannes ter dood gebracht werd. Langdurig was zijne gevangenschap, men berekent, dat hij anderhalf jaar in strenge opsluiting had doorgebracht, dus ongeveer evenveel tijd als hij in zijn openbaren predikdienst van zijn eerste optreden af had besteed. Nu hebben wij hier het bericht van zijne bevrijding door den dood, het einde van al de moeite en het verdriet eens Godvruchtigen, dat al de gevangenen samen brengt in rust, zoodat zij de stem des drijvers niet hooren, Job 3 : 18.

Herodias maakte het komplot. In hare wraakzucht dorstte zij naar het bloed van Johannes, en wilde zich met niets minder te vreden stellen. Sta vleeschelijke lusten tegen, en zij zullen zich in de meest barbaarsche hartstochten verkeeren. Het was eene vrouw, eene hoere en de moeder van hoererijen, die dronken was van het bloed der heiligen, Openb. 17 : 5, 6. Herodias heeft het plan van den moord op Johannes zoo listig en kunstig beraamd, dat het aanzien van Herodes er niet door leed, en het volk dus op die wijze werd tevreden gesteld. Eene zwakke verontschuldiging is beter dan geene verontschuldiging. Ik ben echter geneigd te denken, dat Herodes zelf in het komplot was, en dat hij, met al zijn voorgeven van overrompeld te zijn en er bedroefd om te wezen, van de zaak op de hoogte was, en dus te voren wel wist wat gevraagd zou worden. En zijn

beroep op zijn eed en den eerbied voor zijne gasten — het was alles geveinsdheid. Maar al was hij er ook toe verstrikt, moet hij toch, daar hij de zaak had kunnen voorkomen, maar dit niet gewild heeft, schuldig verklaard worden aan het geheele komplot. Al is het ook Isebel, die Naboth van het leven berooft, is het toch Achab, als hij bezit neemt van den wijngaard, *die gedood heeft.* Zoo ook hier: al is het Herodias, die het plan heeft beraamd om Johannes te onthoofden, toch is Herodes, die er in toestemt en er een welbehagen in heeft, niet slechts medeplichtig, maar de voornaamste moordenaar, de hoofdschuldigde. Maar laat ons nu zien hoe het plan ten uitvoer werd gelegd.

Aan Herodes werd genoegen bezorgd door den dans van het meisje op zijn geboortefeest. Het schijnt, dat dit feest met eenige plechtigheid gevierd werd. Ter eere van dien dag moet er, als naar gewoonte, een hofbal plaats hebben, en om die plechtigheid te verhoogen en er bevalligheid aan bij te zetten, voerde de dochter van Herodias een' dans voor hen uit; waartoe zij zich, als de dochter der koningin, gewoonlijk niet verwaardigde. Tijden van vleeschelijke vroolijkheid en wereldsche pret zijn zeer geschikt tot het ten uitvoer brengen van booze aanslagen tegen Gods volk. Toen de koning *krank gemaakt werd door verhitting van den wijn, strekte hij zijne hand voort met de spotters,* Hoséa 7 : 5, want het is een deel van *het spel van den zot, schandelijkheid te doen,* Spr. 10 : 23. Toen het hart der Filistijnen vroolijk was, riepen zij Simson om hem te bespotten. De Parijsche algemeene moord had plaats bij gelegenheid eener bruiloft. De dans van dit jonge meisje behaagde aan Herodes. Er wordt ons niet gezegd wie met haar danste, maar geen dans behaagde aan Herodes zooals de hare, Een ijdel en goddeloos hart schept behagen in de lusten van het vleesch en der oogen, en dan valt men in nog verdere verzoeking, want dat is voor Satan de gelegenheid om zulke harten in bezit te nemen, Spreuken 23 : 31—33. Herodes was nu in eene vroolijke stemming, en niets was hem aangenamer dan hetgeen zijne ijdelheid streelde.

2. De roekelooze en dwaze belofte, die Herodes aan dit ijdele, lichtzinnige meisje gedaan heeft, haar te geven wat zij ook vragen zou, en die belofte nog door een' eed heeft bevestigd, vers 7. Het was wel eene buitensporige verplichting, die Herodes hier op zich nam, en die volstrekt niet betaamde aan een voorzichtig man, die vreest *verstrikt te worden in de woorden zijns monds,* Spr. 6 : 2, en nog veel minder aan een goed man, die *den eed vreest,* Pred. 9 : 2. Haar een wissel in blanco in handen te geven, en haar dien naar haar eigen zin en lust te laten invullen, was veel te groot eene belooning, voor zoo armzalige verdienste; en ik ben geneigd te denken, dat Herodes zich wel niet aan zulk een ongerijmdheid zou hebben schuldig gemaakt, indien hij niet even goed als het dochtertje door Herodias ingelicht was. Zulke belovende eeden zijn valstrikken, en als zij roekeloos en zonder nadenken gedaan worden, dan zijn zij het voortbrengsel van innerlijk bederf, en de aanleiding tot velerlei verzoekingen, Daarom zweer ganschelijk niet, opdat gij niet zoudt behoeven te zeggen: dat het eene dwaling was. Pred. 5 : 5.

De bloeddorstige eisch, dien deze jonge maagd deed, het hoofd van Johannes den Dooper, vers 8. Te voren was zij door hare moeder onderricht. Het is wel een zeer treurige toestand, waarin kinderen zich bevinden, wier ouders hunne raadgevers zijn om goddelooslijk te handelen, zooals dit met Ahazia het geval was, 2 Kron. 22 : 2; hen onderrichten *in,* en aanmoedigen *tot,* zonde, en hun een slecht voorbeeld geven, want de verdorvene natuur zal eerder opgewekt worden door slechte leeringen, dan teruggehouden worden door goede leeringen. Kinderen behooren hunne ouders niet te gehoorzamen tegen den Heere; indien zij hun bevelen te zondigen, dan moeten zij, gelijk Levi, tot vader en moeder zeggen: Ik zie hen niet.

Gemachtigd door Herodes en onderricht door Herodias, eischt zij het hoofd van Johannes den Dooper in een' schotel. Wellicht heeft Herodias gevreesd, dat Herodes haar moede zou worden, en dat hij dan de bestraffing van Johannes den Dooper als een voorwendsel zou aangrijpen om haar weg te zenden. Om dit te voorkomen wil zij Herodes verharden in de zonde door hem tot den moord op Johannes te doen besluiten. Johannes moet dus onthoofd worden, dat is de dood, door welken hij God moet verheerlijken. En daar hij nu het eerst op deze wijze stierf na het begin des Evangelies, wordt zij, hoewel de martelaren op zeer verschillende manieren ter dood zijn gebracht, en niet altijd op zoo eervolle en gemakkelijke wijze, toch als type voor al de anderen genomen, Openb. 20 : 4, waar wij lezen van *de zielen dergenen, die onthoofd waren om de getuigenis van Jezus.* Maar dit is nog niet genoeg, er moet niet slechts aan de wraak voldaan worden, maar ook grillen worden ingewilligd; het moet haar gegeven worden *in een schotel,* opgedaan in bloed, als een vleeschschotel op een feestmaal, het moet als nagerecht worden gegeven, waarop men zeldzame spijzen ronddient. Er moet geen gerechtelijk onderzoek plaats hebben, geene openbare rechtszitting; geene vormen van wet of gerechtigheid moeten plechtigheid bijzetten aan zijn' dood; hij wordt als in één adem verhoord, veroordeeld en terechtgesteld. Het was kostelijk voor hem, dat hij der wereld zóó was afgestorven, dat de dood, hoe plotselijk ook, hem niet kon overvallen. Het moet haar gegeven worden, en zij zal het eene belooning achten voor haar dansen, en niets meer begeeren.

Herodes' inwilliging van dien eisch, vers 9. *De koning werd bedroefd,* nam er ten minste den schijn van aan, *doch om de eeden, gebood hij, dat het haar zou gegeven worden.* Hier is:

Eene voorgewende droefheid om Johannes. *De koning was bedroefd.* Menigeen zondigt met tegenzin, met spijt, die echter noch spijt, noch berouw heeft gehad van zijne zonde; het doet hem leed te zondigen, maar hij is toch volkomen vreemd aan droefheid naar God; hij

zondigt met weerzin, maar blijft zondigen. Dr. Hammond oppert de meening, dat ééne reden, waarom Herodes bedroefd was, hierin bestond, dat het zijn geboortefeest, was, en het zou een slecht voorteeken zijn om op dien dag bloed te vergieten, die, gelijk andere vreugdedagen, gekenmerkt placht te worden door daden van goedertierenheid. *Wij vieren het geboortefeest, laat er geen twist of strijd zijn.*

Een voorgewend gewetensbezwaar om zijn' eed, met eene schoonschijnende vertooning van eerlijk woord te willen houden. Hij moet iets doen om den wille van zijn' eed. Het is eene groote dwaling te denken, dat een goddelooze eed eene goddelooze daad kan rechtvaardigen. Het lag er zoo blijkbaar in opgesloten, dat hij alles voor haar wilde doen wat eerlijk en geoorloofd was, dat dit niet er bij gezegd behoefde te worden; en toen zij nu om iets vroeg, dat noch eerlijk, noch geoorloofd was, had hij behooren te zeggen, en dit zou hij eervol hebben kunnen zeggen, dat die eed van nul en geener waarde was, en de verplichting er van had opgehouden. Niemand kan zich de verplichting opleggen om te zondigen, daar God reeds aan een iegelijk de sterke verplichting heeft opgelegd, om tegen de zonde te strijden.

Eene wezenlijke laaghartigheid in dit toegeven aan slechte metgezellen. Herodes gaf toe, niet zoo zeer om den eed, maar omdat hij openlijk was gedaan, en uit beleefdheid jegens hen, die met hem aanzaten. Hij stond den eisch toe, om voor hen den schijn niet te hebben van zijn eed te breken. Het *punt van eer* is voor sommige menschen van veel grooter gewicht dan eene gewetenszaak. Zij, die met hem aanzaten, vonden waarschijnlijk even veel genoegen in den dans van het meisje als hij, en wenschten dus, dat zij haar zin zou krijgen, en wellicht zagen zij het ook even zoo gaarne als zij, dat Johannes de Dooper onthoofd zou worden. Hoe dit zij, niemand hunner was eerlijk genoeg, om tusschenbeiden te treden, gelijk zij hadden behooren te doen, om het te beletten, zooals de vorsten van Jojakim deden, Jer. 36 : 25. Indien eenigen van het gemeene volk daar geweest waren, zij zouden dezen Jonathan gered hebben, 1 Sam. 14 : 45.

Op den bodem van deze concessie was eene wezenlijke boosaardigheid tegen Johannes, want anders zou hij uitvluchten genoeg gevonden hebben, om aan zijne belofte te ontkomen. Hoewel een goddeloos hart nooit om eene verontschuldiging verlegen is, is het toch waar dat een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijne eigene begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt, Jak. 1 : 14. Wellicht heeft Herodes weldra de gedachten bij zich voelen opkomen dat zij eene zeer groote som gelds van hem zou kunnen eischen, dat hij oneindig meer beminde dan hij Johannes den Dooper beminde, en was hij dus blijde er zoo goedkoop af te komen, waarom hij onmiddelijk bevel geeft Johannes den Dooper te onthoofden, een mondeling, geen schriftelijk bevel, naar het schijnt. Van zoo weinig belang werd dit kostbaar leven geacht. *Hij gebood, dat het haar gegeven zou worden,*

De terechtstelling van Johannes ingevolge deze volmacht, vers 10. Hij *zond heen, en onthoofde Johannes in den kerker.* Waarschijnlijk was de gevangenis zeer nabij, aan de poort van het paleis, derwaarts werd eene beambte heengezonden, om dien edelen, Godvruchtigen man het hoofd af te houwen. Het moet in der haast geschieden, om Herodias te bevredigen, die zich in een ongeduldig verlangenden toestand bevond, totdat de daad volbracht was. Het geschiedde in den nacht, want het was omtrent den tijd van het avondmaal, waarschijnlijk na afloop daarvan. Het geschiedde in de gevangenis, niet op de gewone plaats der terechtstelling, uit vrees voor oproer. Zeer veel onschuldig bloed, bloed van martelaren, is aldus in duistere hoeken vergoten, hetwelk, als God komt om de bloedstortingen te zoeken, de aarde *ont*dekken, en niet langer *be*dekken zal, Jes. 26 : 21; Ps. 9 : 13.

Aldus werd die stem tot zwijgen gebracht, die brandende en lichtende kaars uitgebluscht; aldus is deze profeet, deze Elia des Nieuwen Testaments, gevallen als een offer van den toorn eener heerschzuchtige, overspelige vrouw. Aldus is hij, die in de oogen des Heeren groot was, *gestorven als een dwaas,* zijne handen waren gebonden, zijne voeten in boeien gedaan, en hij is gevallen gelijk men valt voor het aangezicht van de kinderen der verkeerdheid. Hij is gevallen als een waar martelaar in alle opzichten, gestorven, niet om de belijdenis van zijn geloof, maar wegens het volbrengen van zijn' plicht. Evenwel, ofschoon zijn werk spoedig gedaan was — *het was gedaan, en zijne getuigenis was geëindigd; want eerder wordt niemand van Gods getuigen gedood.* En God heeft er dit goede uit doen voortkomen, dat hier door zijne discipelen, die, zoolang hij leefde, zij het ook in de gevangenis, zich dicht bij hem hielden, zich na zijn' dood van harte bij Jezus Christus hebben aangesloten.

5. De beschikking over de overblijfselen van dezen gezegenden heilige en martelaar, nadat het hoofd van het lichaam gescheiden was.

In triomf bracht het dochtertje het hoofd aan hare moeder, als een tropee van de overwinning harer boosaardigheid en wraak, vers 11. Hieronymus en Ruffinus verhalen, dat Herodias, toen haar het hoofd gebracht werd, zich het barbaarsche vermaak gunde, om met eene naald in de tong te prikken, zooals Fulvia met die van Tullia gedaan heeft. Bloeddorstige harten scheppen vermaak in bloedige tooneelen, waarvoor zij, die een teer gemoed bezitten, sidderend terugdeinzen. Soms heeft zich de ontembare woede van bloeddorstige vervolgers tot aan de doode lichamen der heiligen uitgestrekt, zoodat zij er een spel mede dreven, Ps. 78:2. Als de getuigen gedood worden, zullen zij, *die op de aarde wonen, over hen verblijd zijn, en vreugde bedrijven,* Openb. 11 : 10.

De discipelen begroeven het lichaam, en kwamen met tranen er het bericht van brengen aan Jezus. De discipelen van Johannes hadden dikwijls gevast terwijl hun meester in de gevangenis was, hun bruidegom was van hen weggenomen, en zij baden vurig om zijne bevrijding, zooals de gemeente voor Petrus' be-

vrijding gebeden heeft, Hand. 12 : 5. Zij hadden vrijen toegang tot hem in de gevangenis, hetgeen hun eene vertroosting was, maar zij wenschten hem in vrijheid te zien, opdat hij voor anderen zou kunnen prediken, doch nu was hunne hoop plotseling verijdeld. Discipelen weenen en treuren als de wereld zich verblijdt. Laat ons zien wat zij deden.

Zij begroeven het lichaam. Wij zijn eerbied verschuldigd aan de dienstknechten van Christus, niet slechts zoo lang zij leven, maar ook aan hun lichaam en hunne nagedachtenis, als zij gestorven zijn. Van de eerste twee Nieuw-Testamentische martelaren, wordt in het bijzonder vermeld, dat zij met betamelijkheid werden begraven, Johannes de Dooper door zijne discipelen, en Stefanus door eenige Godvruchtige mannen, Hand 8 : 2. Maar er was geen wegsluiten van hun gebeente, of andere overblijfselen, in eene reliquieënkast om er Godsdienstige eer aan te bewijzen, eene bijgeloovigheid, welke lang daarna ontstond, toen de vijand onkruid had gezaaid. Dit *al te veel* in het bewijzen van eer aan het lichaam der heiligen, is een bederven van die eere. Hun dood lichaam moet niet gesmaad, maar ook evenmin vergood worden.

Zij gingen en boodschapten het Jezus, niet zoo zeer opdat Hij nu voor Zijne eigene veiligheid zou zorgen — ongetwijfeld had Hij er reeds door anderen van gehoord, daar deze tijding door het geheele land had weerklonken — maar om troost van Hem te erlangen, en nu onder Zijne discipelen opgenomen te worden. Wanneer ons te eeniger tijd leed wedervaart, dan is het onze plicht en ons voorrecht, om er Christus mede bekend te maken. Het zal eene verlichting wezen voor ons bezwaard gemoed, om ons hart uit te storten voor een' vriend, met wien wij vertrouwelijken omgang hebben. Er is een bloedverwant of vriend gestorven, of onvriendelijk voor ons geworden, iets, dat ons lief en dierbaar was, hebben wij verloren, hetgeen ons leven veraangenaamd heeft, is nu eene verbittering van ons leven; ga heen en zeg het aan Jezus, die onze ziel in benauwdheden kent, maar toch wil, dat wij met die benauwdheden tot Hem zullen gaan. Wij moeten ook wél toezien, opdat met onze leeraren ook de Godsdienst en de belijdenis er van niet sterve. Toen Johannes dood was, zijn zijne discipelen niet een iegelijk tot het zijne teruggekeerd, neen, zij besloten er bij te blijven. Als de herders geslagen worden, behoeven de schapen, zoolang zij zich tot den grooten Herder der schapen kunnen begeven, niet verstrooid te worden, Hebr. 13 : 8, 20. Als de leeraren worden weggenomen, moet ons dit dichter bij Christus brengen, in meer onmiddellijke gemeenschap met Hem doen komen. Liefelijkheden en vertroostingen des levens, anderszins hoogelijk te waardeeren, worden ons somtijds *daarom* ontnomen, omdat zij zich tusschen ons en Christus stellen, en allicht de liefde en den eerbied voor zich nemen, die Hem alleen toekomen. Johannes had zijne discipelen reeds voor lang naar Christus verwezen, hen aan Hem overgedaan; maar zoo lang hij leefde, konden zij hun' ouden meester niet verlaten: daarom wordt hij nu weggenomen, opdat zij tot Jezus zouden gaan, op wien zij soms wel eens afgunstig zijn geweest om Johannes' wil. Het is beter om door gebrek en verlies tot Jezus getrokken te worden, dan in het geheel niet tot Hem te komen. Indien onze haren van ons hoofd worden weggenomen, dan is dit onze vertroosting, dat wij een Heere in den hemel hebben, die zelf ons Hoofd is.

Josephus maakt melding van dit verhaal van den dood van Johannes den Dooper [1]), en hij voegt er bij, dat eene noodlottige vernieling van het leger van Herodes in zijn oorlog met Aretas, koning van Petrea (wiens dochter Herodes' echtgenoote was, die hij had verstooten om plaats te maken voor Herodias) door de Joden algemeen voor een rechtvaardig oordeel over hem gehouden werd, vanwege zijne terdoodbrenging van Johannes den Dooper. Daar Herodes op aansporing van Herodias den keizer had beleedigd, werd hij van de regeering ontzet, en zijn zij beiden naar Lyon in Frankrijk verbannen, hetgeen, zegt Josephus eene rechtvaardige straf over hem was, wijl hij aan hare wenschen had toegegeven. Eindelijk: men verhaalt van deze dochter van Herodias, dat, toen zij op een' winter over het ijs ging, het ijs brak, en zij in het water viel en er tot aan den hals in bleef, en de scherpe ijskant haar het hoofd afsneed. God eischte haar hoofd, zegt Dr. Whitby, voor dat van Johannes den Dooper, hetgeen, zoo het waar is, wel eene opmerkelijke beschikking van Gods voorzienigheid was.

13. En als Jezus dit hoorde, vertrok Hij van daar te scheep, naar eene woeste plaats alleen; en de scharen, dat hoorende, zijn Hem te voet gevolgd uit de steden. 14. En Jezus, uitgaande, zag eene groote schare, en werd innerlijk met ontferming over hen bewogen, en genas hunne kranken. 15. En als het nu avond werd, kwamen Zijne discipelen tot Hem, zeggende: Deze plaats is woest, en de tijd is nu voorbijgegaan; laat de scharen van U, opdat zij henengaan in de vlekken, en zichzelven spijze koopen. 16. Maar Jezus zeide tot hen: Het is hun niet van noode henen te gaan; geeft gij hun te eten. 17. Doch zij zeiden tot Hem: Wij hebben hier niet, dan vijf brooden en twee visschen. 18. En Hij zeide: Brengt Mij die hier. 19. En Hij beval de scharen neder te zitten op het gras, en nam de vijf brooden en de twee visschen, en opwaarts ziende naar den hemel, zegende die; en als Hij ze gebroken had, gaf Hij de brooden aan de discipelen, en de discipelen aan de scharen. 20. En zij aten allen en werden verzadigd, en zij namen op, het overschot der brokken, twaalf volle korven. 21. Die nu ge-

1) Antiquit. lib. 18, cap. 7.

geten hadden, waren omtrent vijf duizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen.

Dit verhaal betreffende Christus' spijziging van vijf duizend menschen met vijf brooden en twee visschen, wordt door al de vier evangelisten medegedeeld, hetgeen met weinig of geen van Christus' wonderen het geval is. Dit geeft te kennen dat hierin, iets zeer bijzonders valt op te merken.

I. De groote toeloop van volk tot Christus, toen Hij zich in eene woeste plaats had teruggetrokken, vers 13. Hij trok zich terug in de eenzaamheid, nadat Hij gehoord had, niet van Johannes' dood, maar van de gedachten, die Herodes nopens Hem koesterde, n.l. dat Hij Johannes de Dooper was, opgewekt van de dooden, en dus zóó door Herodes gevreesd werd, dat die vrees haat was geworden. Hij ging verder weg om uit het rechtsgebied van Herodes te komen. Als God ons in tijden van gevaar eene deur opent, dan is het ons geoorloofd, om ter behoudenis van ons leven te vluchten, tenzij wij er bijzonder toe geroepen zijn ons bloot te stellen. Christus' ure was nog niet gekomen, en daarom wilde Hij het lijden niet moedwillig over zich brengen. Hij zou zich wel door Goddelijke almacht hebben kunnen beveiligen, maar dewijl Zijn leven bestemd was een voorbeeld te zijn, heeft Hij het door menschelijke voorzichtigheid gedaan; *Hij vertrok te scheep.* Maar *eene stad op een' berg kan niet verborgen zijn,* en *de scharen, dat hoorende, zijn Hem te voet gevolgd* van alle zijden. Zoo zeer deelde Hij in de genegenheid des volks, dat, als Hij zich van hen terugtrok, dit slechts veroorzaakte, dat zij Hem des te ijveriger volgden. Gelijk zoo dikwijls, werd ook hier de Schrift vervuld, dat tot Hem *de volken vergaderd zullen worden.* [1]) Het schijnt dat na Johannes' marteldood het volk nog meer naar Christus toestroomde dan te voren. Somtijds wordt het lijden der heiligen bevorderlijk gemaakt aan het Evangelie, Fil. 1 : 12, en *het bloed der martelaren is het zaad der kerk.* Nu het getuigenis van Johannes volbracht was, hebben de menschen het zich herinnerd en het zich meer dan ooit ten nutte gemaakt, Als Christus' woord ons onttrokken is, dan is het voor ons het beste om — hoe strijdig dit ook moge zijn met vleesch en bloed — het te volgen, het welvaren onzer ziel hooger stellende dan alle wereldsche voordeelen of gewin. *Wanneer gij de ark ziet vertrekken, verreist gij lieden ook van uwe plaats en volgt haar na,* Jozua 3 : 3. Zij, die waarlijk begeerig zijn naar de redelijke en onvervalschte melk des woords zullen zich door geene moeielijkheden laten weerhouden om het te hooren. De tegenwoordigheid van Christus en Zijn Evangelie maken eene woeste plaats niet slechts draaglijk. maar begeerenswaardig; Zij maakt eene woestijn als Eden, Jes. 51 : 3; 41 : 19, 20.

Ii. De barmhartigheid onzes Heeren Jezus over hen, die Hem aldus volgden, vers 14.

1. Hij is uitgegaan en openlijk onder hen verschenen. Hoewel Hij zich ter Zijner veiligheid en rust had teruggetrokken, kwam Hij toch uit deze afzondering weder te voorschijn, toen Hij zag, dat het volk begeerig was Hem te hooren, gewillig zijnde, om te arbeiden en zich aan gevaar bloot te stellen tot heil van de zielen der menschen, want ook Christus heeft zich zelven niet behaagd.

2. Toen Hij de schare zag, werd Hij *innerlijk met ontferming over hen bewogen.* Het gezicht eener groote menigte van menschen kan met recht tot medelijden stemmen. Eene groote schare te zien en dan te denken, hoe vele kostelijke, onsterfelijke zielen daar zijn, waarvan de meesten, naar wij reden hebben te vreezen, veronachtzaamd zijn en op het punt van om te komen, dat is eene groote droefheid voor het hart. Geene ontferming over de zielen als die van Christus: *Zijne barmhartigheden hebben geen einde.*

3. Hij had niet slechts medelijden met hen, maar Hij hielp hen. Velen hunner waren krank, en *met ontferming over hen bewogen zijnde,* genas Hij hen; want Hij is in de wereld gekomen, om de groote Heelmeester te zijn. Na eene wijle waren zij allen ook hongerig, en *met ontferming over hen bewogen zijnde,* spijzigde Hij hen. In al de gunsten, die Christus ons betoont, is Hij met ontferming over ons bewogen, Jes. 63 : 9.

III. Het voorstel der discipelen om de scharen weg te zenden, en Christus' afwijzen van dit voorstel. 1. Het was tegen den avond, en de discipelen stelden aan Christus voor de scharen van zich te laten. Zij dachten, dat er een goede dag werks was verricht, en het nu tijd was om uiteen te gaan. Christus' discipelen zijn dikwijls meer bezorgd, om hunne voorzichtigheid te toonen, dan hun' ijver, hunne groote bedachtzaamheid, dan hunne groote genegenheid in de dingen Gods. 2. Christus wilde hen niet hongerig wegzenden, en hen ook niet langer zonder spijze laten, en evenmin wilde Hij hun de moeite en de kosten laten doen, om zich spijze te koopen; daarom geeft Hij bevel aan Zijne discipelen om hen van het noodige te voorzien. Christus heeft altijd veel meer mededoogen jegens het volk betoond dan Zijne discipelen, immer, wat is het medelijden van de barmhartigste menschen, vergeleken met de ontfermingen Gods in Christus? Zie hoe afkeerig Christus er van is, om te scheiden van hen, die besloten hebben Hem aan te kleven. *Het is hun niet van noode heen te gaan.* Zij die Christus hebben, hebben genoeg, en behoeven niet heen te gaan om geluk en levensonderhoud te zoeken bij het schepsel. Zij, die zich verzekerd hebben van *het ééne noodige,* behoeven niet *bezig te zijn met veel dienens.* Christus wil ook Zijne volgelingen geene onnoodige kosten laten doen; hun volgen van Hem, om Zijn woord te hooren. moet hun goedkoop uitkomen.

Maar als zij honger hebben, *moeten* zij wel heengaan, want dat is een nood, die geen wet kent; daarom: *Geeft gij hun te ten.* De Heere staat het lichaam voor, want het is het werk Zijner handen. Het zelf was met een lichaam bekleed, teneinde ons aan te moedigen, om op Hem te

1) Gen. 49 : 10, naar de Engelsche overzetting.

steunen voor onze lichamelijke behoeften. Maar inzonderheid draagt Hij dan zorg voor het lichaam, als het gebruikt wordt ten dienste der ziel in Zijn' meer onmiddelijken dienst. Indien wij eerst het koninkrijk Gods zoeken, en dit tot onze voornaamste zorg maken, dan kunnen wij er staat op maken dat ons alle andere dingen toegeworpen zullen worden, voor zoover God het noodig en geschikt acht, en dan kunnen wij de zorge voor al die dingen op Hem werpen. Deze lieden volgden Christus slechts voor eene wijle, in eene oogenblikkelijke opwelling van ijver, en toch heeft Christus toen zorg voor hen gedragen; hoe veel te meer zal Hij dan niet zorgen voor hen, die Hem volkomen en ten allen tijde volgen!

IV. De geringe voorraad, die aanwezig was voor zoo groot eene schare; en hier moeten wij het aantal der genoode gasten vergelijken met de lijst der (aanwezige) eetwaren.

1. Het aantal gasten bedroeg *vijf duizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen,* en het is mogelijk, dat het getal der vrouwen en kinderen gelijk was aan dat der mannen, zoo het dat al niet overtrof. Dit was wel een groot gehoor, waarvoor Christus gepredikt had, en wij hebben reden te denken, dat het een aandachtig gehoor was. En toch schijnt het wel, dat voor de meesten hnnner, deze schijnbare ijver en voortvarendheid op niets is uitgeloopen. Zij gingen heen, en volgden Hem niet meer; want *velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.* Over de waardeering, het ter harte nemen des woords, kan dus beter geoordeeld worden door de bekeering, dan door de menigte der hoorders, hoewel ook dit een aangenaam gezicht oplevert en een goed teeken is.

2. De spijslijst was zeer onevenredig aan het aantal gasten, niet meer dan *vijf brooden en twee visschen.* Dezen mondvoorraad droegen de discipelen met zich ten gebruike van het gezin, nu zij zich in eene woeste plaats hadden teruggetrokken. Christus zou hen op wonderdadige wijze hebben kunnen spijzigen; maar om ons het voorbeeld te geven van onze huisgenooten te verzorgen, wil Hij, dat Zijn eigen kamp op de gewone wijze van mondbehoeften voorzien wordt. Hier is noch overvloed, noch verscheidenheid, noch lekkernij. Visch was geene zeldzaamheid voor hen, die visschers van beroep waren; maar een geschikt voedsel voor de twaalven; twee visschen voor hun avondeten, en brood, dat hun wellicht voor een paar dagen genoeg moet zijn. Geen wijn of sterke drank. Schoon water uit de rivieren was het beste wat zij bij hun' maaltijd te drinken hadden. En toch wil Christus daar nu deze geheele menigte mede spijzigen. Zij, die slechts weinig hebben, moeten, als de nood dringend is, uit dat weinige toch nog anderen bijstaan, en dat is dan de manier om het te vermenigvuldigen. *Zou God eene tafel kunnen toerichten in de woestijn?* Ja, Hij kan dit, als het Hem behaagt, en wel eene overvloedig voorziene tafel.

V. De milde uitdeeling van dien voorraad onder de menigte, vers 18, 19: *Brengt Mij dezelve hier.* De manier om de middelen tot onderhoud onzes levens waarlijk levensonderhoudend voor ons te doen zijn, is ze tot Christus te brengen; want alle dingen worden geheiligd door Zijn woord en door het gebed. Datgene zal ons tot welzijn en voorspoed verstrekken, hetwelk wij onzen Heere Jezus in handen hebben gegeven, opdat Hij er naar Zijn welbehagen over beschikke en wij het weder uit Zijne hand terug ontvangen; dan zal het ons dubbel liefelijk zijn. Wat wij in liefdadigheid geven, behooren wij eerst tot Christus te brengen, opdat Hij het genadiglijk van ons aanneme, en het genadiglijk moge zegenen voor hen, aan wie het gegeven wordt; dit is: *het doende als den Heere.*

Ten opzichte nu van dezen wonderdadigen maaltijd hebben wij te letten op:

1. Het doen plaats nemen der gasten, vers 19. *Hij beval de scharen neder te zitten,* hetgeen aanduidt, dat zij stonden, terwijl Hij voor hen predikte. Zij stonden, dat is de houding van den eerbied en van bereidheid om in beweging te komen. Maar hoe komen wij aan stoelen voor die allen? Laten zij *nederzitten op het gras.* Toen Ahasveros *den rijkdom der heerlijkheid zijns rijks, en de kostelijkheid des sieraads zijner grootheid vertoonde in een' maaltijd voor alle zijne vorsten, de grootste heeren en de oversten der landschappen,* waren de bedden, of rustbanken, waar zij op zaten, *van goud en zilver, op een' vloer van porfiersteen, van marmer en albast en kostelijke steenen,* Esther 1 : 6. Onze Heere Jezus heeft bij een' Goddelijken feestmaaltijd den rijkdom niet vertoond van een heerlijker koninkrijk dan dit was, en de sierlijkheid van uitnemender grootheid, de heerschappij namelijk over de natuur zelve; neen, er wordt hier niet eens een tafellaken gespreid, geene borden en servetten nedergelegd, geene messen en vorken; ja er waren zelfs geene banken om op te zitten, maar daar het Christus' bedoeling is om de wereld terug te voeren naar de eenvoudigheid, en aldus ook naar de onschuld en het geluk van Adam in het paradijs, beval Hij hun neder te zitten op het gras. Door aldus alles te doen zonder vertoon van eenigerlei praal of pracht, heeft Hij duidelijk aangetoond, dat Zijn koninkrijk niet was van deze wereld, en niet komt met uiterlijk gelaat.

2. Het bidden om een' zegen. Hij heeft geen Zijner discipelen tot Zijn kapelaan aangesteld, Hij zelf zag op naar den hemel, en zegende dezelve. Hij loofde God voor de spijze, die zij hadden, en bad God haar voor hen te zegenen. Zijn vragen om een' zegen was een' zegen gebieden, want Hij bad zooals Hij predikte, als *machthebbende;* en in dit bidden en danken kunnen wij veronderstellen, dat Hij het in het bijzonder gedaan heeft met het oog op de vermenigvuldiging der spijze; maar hierin heeft Hij ons geleerd den goeden plicht te betrachten van te bidden en te danken bij onze maaltijden. Gods goede schepselen moeten met dankzegging genomen worden, 1 Tim. 4 : 4. Samuel zegende den offermaaltijd, 1 Sam. 9 : 13; Hand. 2 : 46, 47; 27 : 34, 35. Dit is *eten en drinken ter eere Gods,* 1 Cor. 10 : 31; dit is *God dan-*

ken, Rom. 14 : 6; dit is *eten voor het aangezicht Gods*, zooals Mozes en zijn schoonvader gedaan hebben, Ex. 18 : 12. Toen Christus *zegende*, of dankte, zag Hij op naar den hemel, om ons te leeren in het gebed God te beschouwen als een Vader in de hemelen, en als wij onze levensbenoodigdheden erlangen, derwaarts heen te zien, als om ze uit Gods hand te ontvangen, en op Hem te betrouwen voor den zegen.

3. Het voorsnijden der spijze. De Gastheer zelf was de Hoofd-voorsnijder, want Hij *brak de brooden, en gaf ze den discipelen, en de discipelen aan de scharen.* Christus bedoelde hiermede Zijne discipelen te eeren, opdat zij geëerbiedigd zouden worden als medearbeiders met Hem, en tevens om aan te duiden op wat wijze het geestelijk voedsel der wereld aan de wereld uitgereikt moest worden: van Christus, als den ooorspronkelijken Werker, door Zijne dienstknechten. Wat Christus voor Zijne kerk bestemd heeft, heeft Hij Zijn' dienstknecht Johannes te kennen gegeven, Openb. 1 : 1, 4. Zij hebben ook datgene, en datgene alleen, overgegeven, wat zij van den Heere ontvangen hebben, 1 Cor. 11 : 23. De leeraren kunnen nooit het hart der menschen vullen, tenzij Christus eerst hunne handen gevuld heeft, en wat Hij aan de discipelen heeft gegeven, dat moeten zij geven aan de scharen, want zij zijn rentmeesters, om aan ieder zijn deel van het voedsel te geven, Hoofdst. 24 : 45. En, geloofd zij God! hoe groot de schare ook zij, er is genoeg voor allen, genoeg voor ieder.

4. De vermenigvuldiging der spijze. Alleen de uitwerking, het gevolg, wordt vermeld, niet de oorzaak, noch de manier, waarop het geschiedde. Er wordt ons geen bericht gegeven van een woord, door Christus hierbij gesproken, en waardoor de spijze vermenigvuldigd werd. De voornemens en bedoelingen van Zijn hart en Zijn wil komen tot stand, al worden zij ook niet uitgesproken; maar het is opmerkelijk, dat de spijze niet vermenigvuldigd werd toen zij nog als op een' hoop bij elkaar lag, maar terwijl zij uitgedeeld werd. Gelijk de olie der weduwe toenam terwijl zij uitgegoten werd, zoo werd hier het brood vermenigvuldigd terwijl het werd gebroken. Aldus neemt de genade toe, als zij in werking is, en terwijl andere dingen door het gebruik slijten en vergaan, zullen geestelijke gaven door het gebruik toenemen. God verschaft zaad aan den zaaier, maar Hij vermenigvuldigt niet het *bewaarde* zaad, maar *het gezaaide zaad*, 2 Cor. 9 : 10. Aldus *is er een, die uitstrooit, denwelken nog meer toegedaan wordt*, die uitstrooit, en daardoor toeneemt.

VI. De overvloedige verzadiging van al de gasten. Hoewel de onevenredigheid zoo groot was, was er toch genoeg en meer dan genoeg, want er bleef over.

1. Er was genoeg: *Zij aten allen en werden verzadigd.* Zij, die door Christus worden gevoed, worden ook door Hem verzadigd; aldus luidt de belofte, Ps. 37 : 19, *Zij zullen verzadigd worden.* Daar er voor allen genoeg was, hebben zij allen gegeten, en er was zóó voor allen genoeg, dat zij verzadigd werden. Hoewel er zoo weinig was, was er genoeg, en dat is even goed als een feestmaaltijd. De zegen Gods kan het weinige heel ver doen strekken, gelijk als, van den anderen kant, wanneer God hetgeen wij hebben verzengt en doet verdorren, *wij eten, maar niet tot verzadiging.* Haggai 1 : 6.

2. Er bleef nog over; *Zij namen op, het overschot der brokken, twaalf volle korven*, eene korf voor iederen apostel. Wat zij dus gaven, ontvingen zij terug, en nog veel meer daarenboven; en zij waren zoo weinig kieschkeurig, dat zij die resten zeer gaarne voor een volgend maal wilden gebruiken, en er dankbaar voor zullen zijn. Dit was om het wonder duidelijk en onmiskenbaar te maken en het te verheerlijken, en ook om aan te toonen, dat Christus de Zijnen niet karig, maar mild en overvloedig verzorgt: *overvloed van brood*, Lukas 15 : 17, eene overvloeiende volheid. Elisa's vermenigvuldiging der brooden was eenigszins hieraan gelijk, hoewel het er toch ver beneden bleef, en toen werd gezegd: *Men zal eten en overhouden*, 2 Kon. 4 : 43.

Het is dezelfde Goddelijke macht, hoewel uitgeoefend op de gewone wijze, die elk jaar het gezaaide zaad in den grond vermenigvuldigt, en het land zijne inkomst geeft, zoodat, hetgeen bij handvollen uitging, in schoven wederkeert. Dat is van den Heere geschied. Het is *door Christus*, dat alle natuurlijke dingen bestaan, en door het woord Zijner Kracht worden zij onderhouden.

22. En terstond dwong Jezus Zijne discipelen in het schip te gaan, en vóór Hem af te varen naar de andere zijde, terwijl Hij de scharen van zich zoude laten. 23. En als Hij nu de scharen van zich gelaten had, klom Hij op den berg alleen, om te bidden. En als het nu avond was geworden, zoo was Hij daar alleen. 24. En het schip was nu midden in de zee, zijnde in nood van de baren; want de wind was tegen. 25. Maar ter vierde wake des nachts kwam Jezus af tot hen, wandelende op de zee. 26. En de discipelen, ziende Hem op de zee wandelen, werden ontroerd, zeggende: Het is een spooksel! En zij schreeuwden van vrees. 27. Maar terstond sprak Jezus hen aan, zeggende: Zijt goedsmoeds, Ik ben het, vreest niet. 28. En Petrus antwoordde Hem, en zeide: Heere, indien Gij het zijt, zoo gebied mij tot U te komen op het water. 29. En Hij zeide: Kom. En Petrus klom neder van het schip, en wandelde op het water, om tot Jezus te komen. 30. Maar ziende den sterken wind, werd hij bevreesd, en als hij begon neder te zinken, riep hij, zeggende: Heere, behoud mij! 31. En Jezus, terstond de hand uitstrekkende, greep hem aan, en zeide tot hem: Gij kleingeloovige, waarom hebt gij gewankeld? 32.

En als zij in het schip geklommen waren, stilde de wind. 33. Die nu in het schip waren, kwamen en aanbaden Hem, zeggende: Waarlijk Gij zijt Gods Zoon.

Hier hebben wij de geschiedenis van een ander wonder, door Christus gewrocht tot hulp en redding van zijne vrienden en volgelingen, *Zijn wandelen op het water om tot Zijne discipelen te komen.* Bij het vorige wonder handelde Hij als Heer der natuur, hare krachten aanwendende ten behoeve van hen, die gebrek hadden; in dit wonder handelt Hij als Heer der natuur, hare krachten beheerschende, om hulp te gaan verleenen aan hen, die in gevaar en benauwdheid zijn. Letten wij op:

1. Christus' wegzenden van Zijne discipelen en de scharen, nadat Hij ze wonderdadig had gevoed. Hij *dwong Zijne discipelen in het schip te gaan, en vóór Hem af te varen naar de andere zijde,* vers 22. Johannes geeft eene bijzondere reden op voor dit haastige uiteengaan der vergadering, nl. dat het volk zóó getroffen was door het wonder der brooden, dat zij op het punt stonden van Hem *met geweld te nemen opdat zij Hem koning maakten,* Joh. 6 : 15. Om dit te voorkomen liet Hij de scharen uiteen gaan, en zond Zijne dicipelen weg, opdat dezen zich niet met het volk hiertoe zouden vereenigen, en zelf trok Hij zich terug. Joh. 6 : 15.

Toen zij waren *nedergezeten om te eten en te drinken,* zijn zij daarna niet *opgestaan om te spelen,* maar ieder ging zijns weegs.

1. Christus liet de schare van zich. Hierin ligt opgesloten, dat dit met eenigerlei plechtigheid geschiedde; Hij zond hen henen met een' zegen, met eenige afscheidswoorden van waarschuwing, raad en vertroosting, die hun zouden bijblijven.

2. Hij dwong de discipelen om eerst in het schip te gaan, want vóór dat zij weg waren, wilde het volk zich niet van de plaats bewegen.

De discipelen waren ongeneigd te vertrekken, en zij zouden niet gegaan zijn, indien Hij hen niet had gedwongen. Zij waren er afkeerig van om zich zonder Hem op zee te begeven: *Indien Uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken.* Ex. 33 : 15. Zij wilden Hem niet gaarne alleen laten, zonder iemand, die bij Hem bleef, en zonder schip om Hem op te wachten; maar uit zuivere gehoorzaamheid aan Hem deden zij het.

II. Hierop trok Christus zich terug, vers 23. *Hij klom op den berg alleen, om te bidden.*

1. Hij was alleen. Hij ging in eene woeste plaats er was daar alleen. Hoewel Hij zooveel werk te doen had met anderen, wilde Hij toch soms alleen zijn om ons een voorbeeld te geven. Het zijn Christus' volgelingen niet, die niet gaarne alleen zijn, en niet kunnen genieten van de eenzaamheid, wanneer zij niemand hebben om gemeenschap mede te oefenen dan met God en hun eigen hart.

2. Hij was alleen, biddende. Bidden was Zijn werk in de eenzaamheid. Hoewel Christus als God, Heere was van allen en over allen, en er tot Hem gebeden werd, had Hij als Mensch de gestaltenis eens dienstknechts, en heeft Hij gebeden. Hierin heeft Christus ons een voorbeeld gegeven van bidden in het verborgen, overeenkomstig den regel dien Hij hiervoor gaf. Hoofdst. 6 : 6. Wellicht was er op dien berg een bidvertrek, of eene geschikte plaats voor zulk een doel, de Joden plachten die te hebben. Toen de discipelen naar zee gingen, heeft hun Meester zich begeven tot gebed; toen Petrus *gezift was als de tarwe,* heeft *Christus voor hem gebeden.*

3. Hij was daar lang alleen. *Als het nu avond was geworden, zoo was Hij daar alleen,* en, naar het schijnt, was Hij er ook nog tegen den morgen, *de vierde wake des nachts.* De nacht kwam, het was een stormachtige nacht, maar Hij bleef bidden. Het is goed, somtijds tenminste, en bij bijzondere gelegenheden, als wij ons hart verruimd bevinden, om lang aan te houden in het gebed in het verborgene, en volle vrijheid te nemen om ons hart uit te storten voor den Heere. Wij moeten het gebed voor Gods aangezicht niet wegnemen. Job 15 : 4.

III. De toestand, waarin de arme discipelen zich toen bevonden. *Het schip was nu midden in de zee, zijnde in nood van de baren,* vers 24. Hier kunnen wij opmerken:

1. Dat zij in het midden der zee kwamen, toen de storm opstak. Wij kunnen fraai weder hebben bij het begin onzer reize, en toch stormen hebben te verduren, eer wij de bestemde haven bereikt hebben. Zoo laat dan hij, *die zich aangordt, zich niet beroemen als die zich losmaakt,* maar na eene langdurige kalmte den een' of anderen storm verwachten.

2. De discipelen waren thans, waar Christus hen gezonden had, en toch barstte die storm over hen los. Indien zij van hun' Meester en van hun werk weggevlucht waren, zooals Jona, toen hem de storm tegenkwam, dan zou dat vreeselijk zijn geweest; maar zij hadden het bepaald bevel van hun' Meester ontvangen, om toen naar zee te gaan, en zij gingen voor hun werk. Het is voor Christus, discipelen niets nieuws om stormen te moeten verduren terwijl zij op den weg des plichts zijn, en naar zee gezonden te worden als hun Meester een' storm voorziet. Doch zij moeten dit niet euvel opnemen; wat Hij doet, weten zij nu niet, maar zij zullen het na dezen verstaan, n.l. dat Christus voornemens was zich met des te wondervoller genade aan hen en voor hen te openbaren.

3. Het was zeer ontmoedigd voor hen, dat Christus thans niet, gelijk als toen zij zich vroeger in een storm op zee bevonden, bij hen was. Wel is waar sliep Hij toen, maar Hij was spoedig gewekt. Hoofdst. 8 : 24; maar nu was Hij in het geheel niet bij hen. Aldus heeft Christus Zijne discipelen eerst aan de mindere moeielijkheden gewend, en daarna aan de grootere, en zoo leidt Hij hen trapsgewijze op om te leven door geloof.

4. Hoewel de wind hun tegen was, en zij in nood waren van de baren, hebben zij, daar hun Meester hun bevolen had, *af te varen naar de andere zijde,* den staven niet gewend om terug te keeren, maar deden zij wat zij konden om vooruit te komen. Hoewel wij in het be-

oefenen van onzen plicht met moeielijkheden kunnen te kampen hebben, moeten zij ons toch niet er van afhouden, integendeel, ook te midden dier moeielijkheden behooren wij voorwaarts te streven.

IV. Christus' naderen tot hen, toen zij zich in dien toestand bevonden, vers 25; en hierin hebben wij een voorbeeld van:

1. Zijne goedheid, dat Hij tot hen ging, als iemand, die kennis neemt van hun geval, en bezorgd over hen was, zooals een vader over zijne kinderen. De uiterste nood van de kerk en van Gods volk, is voor Christus de gelegenheid om hen te bezoeken en hun te hulp te komen. Maar Hij kwam niet vóór de vierde wake des nacht, dat is: tegen drie ure in den morgen, want toen begon de vierde wake. Het was in de *morgenwake*; dat de Heere Israel aan de Roode Zee te hulp kwam, Ex. 14 : 24, en zoo ook nu. *De bewaarder Israels zal niet sluimeren noch slapen*, maar, als er gelegenheid voor is, dan wandelt Hij in de duisternis hun ter hulpe, en dat wel zeer vroegtijdig.

2. Van Zijne macht, daar Hij tot hen af kwam, *wandelende op de zee*. Dit is een sterk voorbeeld van Christus' opperheerschappij over alle schepselen; zij zijn allen onder Zijne voeten. Op zijn bevel vergeten zij hun' aard en veranderen hunne, door ons essentieel genoemde, hoedanigheden, dit is, de hoedanigheden, die wij met hun wezen als samengeweven en onafscheidbaar beschouwen. Wij behoeven er geen onderzoek naar in te stellen *hoe* dit geschiedde, of het was door samendringing en verdichting van de oppervlakte des waters, — als het God behaagt *worden de afgronden stijf in het hart der zee*, Ex. 15 : 8 — of door schorsing van de aantrekkingskracht op Zijn lichaam, dat, naar het Hem behaagde, van gedaante veranderde, — het is genoeg, dat het Zijne Goddelijke macht bewijst, want het is Gods kroonrecht *op de hoogten der zee te treden*, Job 9 : 8, gelijk het Zijn kroonrecht is te vliegen op de vleugelen des winds. Hij, *die de zee, de wateren des grooten afgronds, droog gemaakt heeft, die de diepten der zee gemaakt heeft tot een' weg, opdat de verlosten daar doorgingen*, Jes. 51 : 10; maakt die wateren later tot een' wandelweg voor den Verlosser zelf, die, als Heere van allen en over alles, verschijnt met den eenen voet op de zee en den anderen voet op de aarde, Openb. 10 : 2. Dezelfde macht, die het ijzer boven deed zwemmen, 2 Kon. 6 : 9, heeft ook dit gedaan. *Wat was u, gij zee! dat gij vlood?* Ps. 114 : 5. Het was voor de tegenwoordigheid des Heeren. *Uw weg was in de zee*, Ps. 77 : 20. Christus kan den weg nemen, die Hem behaagt, om Zijn volk te redden.

V. Wij hebben hier de mededeeling van hetgeen er voorviel tusschen Christus en Zijne zich in nood bevindende vrienden bij Zijne nadering.

1. Tusschen Hem en al de discipelen. Er wordt ons hier gezegd:

Hoe hunne vrees was opgewekt, vers 26.

De discipelen, ziende Hem op de zee wandelen werden ontroerd, zeggende: Het is een spooksel. *phantasma esti — Het is eene verschijning*, zou men het beter kunnen vertalen. Het bestaan en de verschijning van geesten schijnt algemeen geloofd te zijn geworden, behalve door de Sadduceën, tegen wier leer Christus Zijne discipelen had gewaarschuwd. Ongetwijfeld waren echter vele van die veronderstelde verschijningen slechts de schepselen van der menschen verbeelding en vrees. Deze discipelen zeiden: *Het is een spooksel*, terwijl zij hadden behooren te zeggen: *Het is de Heere, het kan niemand anders zijn.* Zelfs de verschijningen tot redding en bevrijding worden soms eene aanleiding van ontroering en verwarring voor Gods volk, die soms het meest bevreesd zijn, als zij er het minst reden toe hebben, ja, als zij het hoogst bevoorrecht zijn zooals de maagd Maria, Lukas 1 : 29; Ex. 3 : 6, 7. De vertroostingen van *den Geest der aanneming* worden voorafgegaan, en als het ware ingeleid, door de verschikkingen van *den Geest der dienstbaarheid*, Rom. 8 : 15. De verschijning van een' geest, of de verbeelding er van, kan niet anders dan vrees en schrik inboezemen vanwege den afstand van de wereld der geesten van ons, den rechtvaardigen twist, die de goede geesten met ons hebben, en de ingekankerde vijandschap der booze geesten tegen ons, Job. 4 : 14, 15. Hoe meer kennis wij hebben van God, den Vader der geesten, en hoe zorgvuldiger wij ons bewaren in Zijne liefde, hoe meer wij in staat zullen zijn die vreeze te boven te komen. De verwarrende, onrustwekkende vreeze van vrome menschen ontstaan uit hunne vergissingen en misvattingen ten opzichte van Christus, Zijn Persoon, Zijn ambt en het werk, dat Hij op zich genomen heeft. Hoe volkomener en duidelijker wij Zijn' naam kennen, met hoe meer gerustheid wij op Hem zullen vertrouwen, Ps. 9 : 11. In een' storm worden wij door eene kleinigheid verschrikt. Als er *van buiten strijd is*, dan is het geen wonder, zoo er *van binnen vrees is.* Wellicht hebben de discipelen zich verbeeld, dat het de een of andere booze geest was, door den storm opgeroepen. Het meeste gevaar van uitwendige moeielijkheden ontstaat door de innerlijke ontroering, die zij teweegbrengen.

Hoe deze vreeze tot zwijgen werd gebracht, vers 27. Hij heeft hen terstond gerustgesteld door hun hunne dwaling te doen zien. Toen zij worstelden met de baren, heeft Hij Zijne hulpe nog uitgesteld; maar Hij haastte zich tot hunne hulp tegen hunne vreeze, daar die veel gevaarlijker was. Dien storm heeft Hij onmiddellijk gestild door Zijn woord: *Zijt goedsmoeds, Ik ben het, vreest niet.*

Hij verbeterde hunne vergissing door zich aan hen bekend te maken, gelijk Jozef aan zijne broeders. *Ik ben het.* Hij noemt zich niet zooals Hij zich aan Paulus genoemd heeft: *Ik ben Jezus;* want Paulus kende Hem toen nog niet; maar voor deze discipelen was het genoeg te zeggen: *Ik ben het.* Zij *kenden Zijn stem*, evenals Zijne schapen, Joh. 10 : 4, gelijk Maria Magdalena, Joh. 20 : 16. Zij behoeven niet te vragen: Wie zijt Gij Heere? *Zijt gij van ons of van onze vijanden?* Met de bruid konden zij

zeggen: *Dat is de stem mijns liefsten,* Hoogl. 2 : 8; 5 : 2. Ware geloovigen kennen haar aan een goed teeken. Het was volkomen genoeg, om hen gerust te stellen, te weten wie het was, dien zij zagen. Eene rechte kennis opent de deur tot ware vertroosting, inzonderheid de kennis van Christus.

Hij sprak hun moed in: *Ik ben het,* en daarom ten eerste: *Zijt goedsmoeds, tharseite — Weest kloekmoedig, grijpt een' moed.* Als Christus' discipelen niet goedsmoeds zijn in een' storm, dan is dit hunne eigene schuld: Hij wil, dat zij het zijn. Ten tweede: *Vreest niet.*

1. *Weest niet bevreeed voor Mij. Nu gij weet, dat Ik het ben, zult gij voorzeker niet vreezen, want gij weet, dat Ik u geen leed zal doen.* Christus zal geene verschrikking wezen voor hen, aan wie Hij zich openbaart; als zij er toe komen Hem recht te begrijpen, dan zullen angst en schrik wegvlieden.

2. *Vreest niet voor den storm, voor den wind en de baren, hoe bulderend en bruischend ook en hoe dreigend: vreest ze niet, nu Ik u zoo nabij ben. Ik ben het, die voor u zorgt, en die u niet zal laten omkomen.* Er is niets, dat eene verschrikking behoeft te wezen voor hen, met wie Christus is, die weten, dat Hij de hunne is, neen, zelfs de dood niet.

2. Tusschen Hem en Petrus, vers 28—31, waarbij wij letten op:

Petrus' kloekmoedigheid en Christus' aanmoediging hiervan.

Het was zeer stoutmoedig van Petrus, dat hij het durfde wagen om tot Christus te komen op het water, vers 28. *Heere! indien Gij het zijt, zoo gebied mij tot U te komen op het water.* Moed was Petrus' groote genadegave, en dat maakte hem zoo voortvarend, om boven en vóór de anderen zijne liefde tot Christus uit te drukken, hoewel de anderen Hem wellicht even liefhadden.

Ten eerste. Het is een voorbeeld van Petrus' genegenheid voor Christus, dat hij begeerde tot Hem te komen. Als hij Christus ziet, naar wien hij gedurende den storm ongetwijfeld meermalen verlangd heeft, dan is Hij ongeduldig om met Hem te zijn. Hij zegt niet: *Gebied mij op het water te wandelen,* als hiernaar verlangende om den wille van het wonder; maar *Gebied mij tot U te komen,* als dit begeerende om den wille van Christus. *Laat mij tot U komen, hoe, doet er niet toe.* Ware liefde zal door vuur en water heengaan, indien daartoe werkelijk de roeping is, om tot Christus te komen. Christus kwam tot hen, om hen te helpen en te redden. *Heere!* zegt Petrus, *gebied mij tot U te komen.* Als Christus in den weg der genade tot ons komt, dan moeten wij tot Hem uitgaan in den weg des plichts, en hierin moeten wij gewillig en stoutmoedig zijn, om alles met Hem en voor Hem te wagen. Zij, die het voordeel willen hebben van Christus als Zaligmaker, moeten door het geloof tot Hem komen. Christus was nu eenigen tijd afwezig geweest, en nu blijkt het, waarom Hij zich afwezig had gehouden, het was om zich hun nog dierbaarder te doen zijn bij Zijne terugkomst, en die terugkomst zeer tijdig en zeer gewenscht te doen zijn. Als Christus voor een' kleinen oogenblik Zijn volk heeft verlaten, dan is Zijne terugkomst zeer welkom. Als Godvruchtige zielen na lang zoeken hun' Welbeminde eindelijk hebben gevonden, dan houden zij Hem vast, en willen Hem niet laten gaan. Hoogl. 3 : 4.

Ten tweede. Het is een voorbeeld van Petrus' voorzichtigheid en zijn behoorlijk acht geven op den wil van Christus, dat hij niet wilde komen zonder er door Hem toe gemachtigd te zijn. Het is niet: *Indien Gij het zijt, dan zal ik komen;* maar, *Indien Gij het zijt, zoo gebied mij te komen.* Ook de stoutmoedigsten moeten wachten op eene roeping, als het eene gevaarlijke onderneming geldt, en wij mogen er ons niet roekeloos en eigendunkelijk in begeven. Indien onze wil om te doen en om te lijden niet is met het oog op den wil van Christus, en niet geleid wordt door Zijne roeping en gebod, dan zal Hij hem niet beschouwen als gewilligheid, maar als eigenwilligheid. Zulk eene buitengewone volmacht, als toen aan Petrus werd gegeven, hebben wij niet te verwachten. Wij hebben ons te houden aan de algemeene regelen des woords, en in de toepassing er van op bijzondere gevallen hebben wij te letten op de wenken der voorzienigheid om ons te helpen, *de wijsheid is eene uitnemende zaak om iets recht te maken.*

Ten derde. Het is een voorbeeld van Petrus' geloof en beslistheid, dat hij zich op het water waagde, toen Christus het hem beval. De veiligheid van het schip te verlaten, zich als in de kaken des doods te storten, de dreigende baren, die hij nog zoo kortelings had gevreesd, te minachten, dit alles toonde een krachtig steunen en betrouwen op de macht en het woord van Christus. Welke moeielijkheid of gevaar kon stand houden tegenover zulk een geloof en zulk een ijver?

Het was eene nederbuigende vriendelijkheid in Christus, dat het Hem behaagde dit in hem te erkennen, vers 29. Hij zou het voorstel als dwaas en roekeloos hebben kunnen veroordeelen, ja zelfs als hoogmoedig en aanmatigend. *Zal Petrus er aanspraak op maken te kunnen doen wat de Meester doet?* Maar Christus wist, dat het uit oprechten ijver en genegenheid voor Hem voortkwam, en als zoodanig heeft Hij het genadiglijk aangenomen. Christus heeft een welbehagen in de uitdrukkingen van liefde Zijns volks, al gaat zij ook gepaard met velerlei zwakheden en tekortkomingen, en geeft er de gunstigste uitlegging van.

Ten eerste. Hij gebiedt hem te komen. Toen de Farizeën om een teeken vroegen, ontvingen zij niet slechts eene weigering, maar eene bestraffing er voor, omdat zij het deden met de bedoeling Christus te verzoeken. Toen Petrus om een teeken vroeg, ontving hij het, omdat hij het deed met het vaste voornemen op Christus te vertrouwen, De Evangelieroeping is: *Kom, kom tot Christus, waag het alles met Hem, vertrouw Hem de bewaring toe uwer ziel; waag u over eene stormachtige zee, door eene moeielijke, kwellende wereld heen, om tot Jezus Christus te komen,*

Ten tweede. Hij ondersteunde hem, toen hij kwam; *Petrus wandelde op het water.* De gemeenschap der ware geloovigen met Christus wordt voorgesteld door hun levendgemaakt zijn met Hem, hun mede opgewekt zijn met Hem, hun mede gezet zijn met Hem, Efeze 2 : 5, 6, en hun met Christus gekruist zijn, Gal. 2 : 20. Door de kracht van Christus worden wij opgeheven boven de wereld, in staat gesteld om haar met onze voeten te vertreden, er voor bewaard van er in weg te zinken, of er door overstelpt te worden, er de overwinning over weg te dragen, 1 Joh. 5 : 4, door het geloof in Christus' overwinning, Joh. 16 : 33. Met Hem zijn wij der wereld gekruisigd, Gal. 6 : 14. Zie Paulus met Jezus wandelende op het water, en *meer dan overwinnaar door Hem*, op alle dreigende baren tredende, als niet in staat hem *te scheiden van de liefde van Christus*, Rom. 8 : 35, enz. Aldus is de zee der wereld geworden als een glazen zee, bevroren, zoodat zij in staat is te dragen, en zij, die de overwinning hebben behaald, staan er bij en zingen, Openb. 15 : 2, 3.

Hij wandelde op het water, niet om zich te vermaken, of uit ijdele praalvertooning, maar om tot Jezus te gaan, en het was hierin, dat Hij wonderbaarlijk werd ondersteund. Als onze ziel God achteraan kleeft, dan is het, dat Zijne rechterhand ons ondersteunt. Dat was Davids ervaring, Ps. 63 : 9. Bijzondere ondersteuning is beloofd, en kan verwacht worden, doch alleen voor geestelijke zaken. Als God Zijn Israel draagt op vleugelen der arenden, dan is het om hen tot zich te brengen, Ex. 19 : 4. En zoo kunnen wij niet tot Jezus komen, of wij moeten ondersteund worden door Zijne macht. Het is in Zijne eigene kracht, dat wij met Hem worstelen, dat wij Hem nastreven; dat wij *jagen naar het wit*, bewaard worden in de kracht Gods, op welke kracht wij moeten steunen en betrouwen, zooals Petrus, toen hij op het water wandelde, en er is geen gevaar van zinken, als *van onder de eeuwige armen zijn.*

Petrus' wankelmoedigheid, en hoe Christus hem bestraft en ondersteunt. Christus gebood hem te komen, niet slechts opdat hij op het water zou wandelen, en aldus Christus' macht zou kennen, maar ook opdat hij zou zinken, en aldus zijne eigene zwakheid zou leeren kennen; want, gelijk Hij zijn geloof wilde aanmoedigen, zoo wil Hij ook zijne stoutheid en verwaandheid beteugelen en er hem beschaamd over maken. Wij hebben dus te letten op:

Petrus' groote vreeze, vers 30, *Hij werd bevreesd.* In het sterkste geloof en den grootsten moed is toch nog vrees gemengd. Zij, die zeggen kunnen: *Heere, ik geloof*, moeten zeggen: *Heere, kom mijne ongeloovigheid te hulp.* Niets anders dan *volmaakte liefde* zal de *vreeze uitdrijven.* Godvruchtige menschen komen dikwijls te kort in die genadegaven, waarin zij het meest uitblinken, om te toonen, dat zij het *nog niet verkregen hebben.* Petrus was in het eerst heel stoutmoedig, maar daarna ontzonk hem het hart. Het aanhouden der beproeving brengt de zwakheid des geloofs aan het licht.

Nu zien wij hier ten eerste, de oorzaak van deze vrees. *Ziende den sterken wind.* Zoolang Petrus zijn oog op Christus hield gevestigd, en op Zijn woord en Zijne macht, wandelde hij op het water; maar toen hij daarbij ook aandacht verleende aan het gevaar, waarin hij zich bevond, en zag hoe de golven zich verhieven, toen vreesde hij. De oorzaak van al onze onmatige vrees is hierin gelegen, dat wij meer met het oog der zinnen zien op de moeielijkheden, dan met het oog des geloofs op de geboden Gods en op de beloften. Abraham was sterk in het geloof, omdat hij *zijn eigen lichaam niet heeft aangemerkt*, Rom. 4 : 19. Hij zag niet op de ontmoedigende onwaarschijnlijkheid der belofte, maar hij hield het oog gericht op Gods macht, en zoo heeft hij *tegen hoop op hoop geloofd*, vers 18. Toen Petrus den sterken wind zag, had hij zich behooren te herinneren wat hij gezien had, Hoofdst. 8 : 27, toen de wind en de zee Christus gehoorzaamden; maar wij *vreezen* daarom *den ganschen dag*, omdat wij *den Heere vergeten, die* ons *gemaakt heeft.* Jes. 51 : 12, 13.

Ten tweede: De uitwerking dezer vrees; *hij begon neder te zinken.* Zoolang het geloof stand hield, bleef hij boven water; maar toen het geloof wankelde, begon hij neder te zinken. Als de moed ons begeeft, is dit het gevolg van de zwakheid van ons geloof; wij worden ondersteund (maar het is zooals wij zalig worden) *door het geloof*, 1 Petr. 1 : 5. Als daarom onze ziel zich in ons nederbuigt en onrustig in ons is, dan is het souvereine geneesmiddel daartegen, *op God te hopen*, Ps. 43 : 5. Daar Petrus voor het visschersbedrijf was opgeleid, is het hoogst waarschijnlijk, dat hij kon zwemmen, Joh. 21 : 7, en wellicht heeft hij daar gedeeltelijk ook op vertrouwd, toen hij nederklom van het schip. Indien hij niet kon wandelen, hij kon zwemmen; maar Christus liet toe, dat hij begon neder te zinken, om hem te toonen, dat het Christus' rechterhand en Zijn heilige arm was, en niet eenigerlei kunst of bekwaamheid van hem zelven, die zijne veiligheid uitmaakte. Het was Christus' groote goedertierenheid over hem, dat Hij hem, toen zijn geloof faalde, niet gansch en al liet verzinken, naar de diepte liet zinken als een steen, Ex. 15 : 5, maar hem tijd liet om te roepen: *Heere, behoud mij!* Zoodanig is de zorge van Christus over de ware geloovigen; hoewel zij zwak zijn, *beginnen* zij toch slechts te zinken! De mensch is nooit verzonken, nooit verloren, voordat hij in de hel is. Petrus *wandelde*, zooals hij *geloofde.* Voor hem, evenals voor anderen, geldt de regel: *U geschiede naar uw geloof.*

Ten derde. Het middel, waartoe hij de toevlucht nam in zijne benauwdheid, het oude, beproefde, en goed bevonden middel, namelijk het gebed. Hij riep: *Heere, behoud mij!*

Let nu 1, Op de manier van zijn bidden, het is vurig en dringend: *Hij riep.* Als het geloof zwak is, dan moet het gebed krachtig zijn. Onze Heere Jezus heeft ons geleerd, om ten dage van onze vreeze *sterke roepingen te offeren*, Hebr. 5 : 7. De bewustheid van gevaar zal ons doen roepen; de bewustheid van plicht en

afhankelijkheid van God, moet ons doen roepen tot Hem.

2. Zijn gebed was gepast en ter zake. Hij riep: *Heere, behoud mij!* Christus is de groote Behouder, Hij is gekomen om te behouden. Zij, die behouden willen worden, moeten niet slechts tot Hem *komen*, maar tot Hem *roepen* om behoudenis; maar hiertoe zullen wij nooit komen, vóór wij ons voelen nederzinken; het gevoel van nood zal ons tot Hem uitdrijven.

Christus' groote gunst over Petrus in dezen angst. Hoewel er een mengsel van aanmatiging was in Petrus bij zijn eerste optreden, en van ongeloof met zijn geloof bij zijn later bezwijken, heeft Christus hem toch niet verstooten, want,

Ten eerste: Hij redde hem; Hij verhoorde hem, *het heil Zijner rechterhand was met mogendheden*, Ps. 20 : 7, want *terstond de hand uitstekende, greep Hij hem aan.* Het is Christus' tijd om ons te redden, als wij zinken, Ps. 18:5—7, als uit de kaken des doods. Nog steeds is Christus' hand uitgestrekt naar alle geloovigen, om hen voor zinken te behoeden. Hen, die Hij eenmaal aangegrepen heeft als de Zijnen, en ze als brandhouten uit het vuur heeft gerukt, zal Hij ook uit het water rukken. Hoewel Hij Zijn greep schijnt losgelaten te hebben, is dit toch slechts schijn, want *zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Zijne hand rukken.* Joh. 10 : 28. Vrees niet, Hij zal het Zijne behouden. Onze verlossing van onze eigene angsten, die ons anders zouden overstelpen, zijn wij verschuldigd aan de hand Zijner mogendheid en genade. Ps. 34 : 5.

Ten tweede, Hij bestrafte hem; want zoo *wie Hij liefheeft* en behoudt, *bestraft en kastijdt Hij. Gij kleingeloovige! waarom hebt gij gewankeld?* Het geloof kan waar en oprecht zijn, en toch zwak. In het eerst had Petrus geloof, klein als een mostaardzaadje, maar toch groot genoeg, om hem op het water te doen gaan, daar het echter niet groot genoeg was, om er tot het einde toe door ondersteund te worden, zegt Christus hem, dat hij *kleingeloovig* was. Onze mismoedigheid, onze twijfelingen en vrees komen allen voort uit de zwakheid van ons geloof, wij wankelen, omdat wij kleingeloovigen zijn. Het is de taak, het werk des geloofs twijfelingen op te lossen, de twijfelingen der zinnen op een' stormachtigen dag, zoodat wij ook dan het hoofd boven water houden. Indien wij slechts meer konden gelooven, wij zouden minder wankelen.

3. De zwakheid van ons geloof, en het overheerschende van onze twijfelingen mishagen den Heere Jezus ten uiterste. Het is waar, Hij verstoot de zwakke geloovigen niet, maar het is even waar, dat het zwakke geloof Hem mishaagt, ook in hen, die Hem het naast zijn. *Waarom hebt gij gewankeld?* Welke reden hadt gij daartoe? Na een nauwkeurig onderzoek naar de reden van onze twijfelingen en vrees, zouden zij spoedig verdwijnen; want, alles wèl overwogen, is er geene goede reden, waarom Christus' discipelen wankelmoedig zouden zijn, ja, niet eens op een' stormachtigen dag, want *Hij is ons eene Toevlucht en Sterkte, Hij is krachtelijk bevonden eene Hulp in benauwdheden.*

VI. Het bedaren van den storm, vers 32. Toen Christus in het schip kwam; waren zij weldra aan den oever. Christus wandelde op het water, totdat Hij aan het schip kwam, en toen ging Hij in het schip, hoewel Hij even gemakkelijk naar den oever had kunnen wandelen, maar als de gewone middelen onder het bereik zijn, dan moet men geene wonderen verwachten. Hoewel Christus geene werktuigen noodig heeft om Zijn werk te doen, behaagt het Hem toch er gebruik van te maken. Toen Christus in het schip kwam, kwam Petrus er met Hem. Medegenooten van Christus in Zijne lijdzaamheid, zullen ook Zijne medegenooten zijn in Zijn koninkrijk, Openb. 1 : 9. Zij, die met Hem wandelen, zullen met Hem heerschen, zij, die met Hem lijden, zullen ook met Hem overwinnen.

Als zij in het schip geklommen waren, stilde de wind, want hij had zijn werk, zijn werk der beproeving, volbracht. Hij, die *den wind in Zijne vuisten heeft verzameld, en de wateren in een kleed heeft gebonden*, is dezelfde, die *ten hemel is opgeklommen en nedergedaald*, en, zelfs *de stormwind doet Zijn woord*, Ps. 148 : 8. Als Christus in eene ziel komt, stilt Hij er winden en stormen, en gebiedt vrede. Heet Christus welkom, en het bruisen der golven zal spoedig gestild zijn. Het middel om kalm en stille te zijn is te weten, dat Hij God is, dat Hij, de Heere, met ons is.

VII. De aanbidding, die hierop aan Christus werd toegebracht, vers 33. *Die nu in het schip waren, kwamen en aanbaden Hem, zeggende: Waarlijk, Gij zijt Gods Zoon.* Een tweevoudig goed gebruik door hen gemaakt van deze benauwdheid en deze uitredding.

1. Het was eene bevestiging van hun geloof in Christus, en zij gaf hun de volkomene overtuiging, dat *in Hem al de volheid der Godheid woonde*, want niemand anders dan de Schepper der wereld kon de brooden vermenigvuldigen; niemand anders dan de Heerscher der wereld kon op de wateren der zee treden; zij zwichten dus voor het klaarblijkelijke en leggen belijdenis af van hun geloof: *Waarlijk, Gij zijt Gods Zoon.* Zij hadden te voren reeds geweten, dat Hij de Zoon van God was, maar nu weten zij het nog beter. Na een strijd met het ongeloof, zal het geloof soms des te werkzamer zijn, en door beproeving en oefening krachtiger worden. Nu weten zij het *waarlijk*. Het is goed voor ons, om al meer en meer *te kennen de zekerheid der dingen, waarvan wij onderwezen zijn*, Lukas 1 : 4. Als het geloof tot de volle verzekerdheid is gekomen, als het duidelijk ziet, en zegt *waarlijk*, dàn is het, dat het geloof groeit.

2. Zij vonden er aanleiding in om Hem *de eere te geven Zijns naams.* Zij erkenden die groote waarheid niet slechts, zij waren er ook op de rechte wijze door bewogen; *Zij aanbaden Christus.* Als Christus ons Zijne heerlijkheid openbaart, dan behooren wij van onzen kant Hem te verheerlijken, Ps. 50 : 15: *Ik zal u uithelpen, en gij zult Mij eeren.* Hunne aanbidding van Christus werd geuit in deze woorden: *Waarlijk, Gij zijt Gods Zoon.* Het onder-

werp onzer geloofsbelijdenis moet ook het onderwerp zijn van onzen lof. Het geloof is het rechte beginsel der aanbidding, en de aanbidding is het zuivere voortbrengsel van het geloof. *Die tot God komt, moet gelooven, dat Hij is,* en die in God gelooft, zal komen, Hebr. 11 : 6.

34. En overgevaren zijnde, kwamen zij in het land Gennésareth. 35. En als de mannen van die plaats Hem werden kennende, zonden zij in dat geheele omliggende land, en brachten tot Hem allen, die kwalijk gesteld waren. 36. En baden Hem, dat zij alleenlijk den zoom Zijns kleeds zouden mogen aanraken; en zoo velen als Hem aanraakten, werden gezond.

Hier hebben wij het bericht van wonderen *in het groot* — om dit zoo eens uit te drukken — welke Christus gewrocht heeft aan de overzijde van het water, in het land van Gennésareth. *Waar* Christus ook ging, overal deed Hij goed. Gennésareth was eene landstreek, gelegen tusschen Bethsaïda en Kapernaüm, en heeft haar naam, hetzij gegeven, of ontleend, aan deze zee, die, Lukas 5 : 1, het meer van Gennésareth wordt genoemd. De naam beteekent: *Vallei der takken.* [1]) Hier valt op te merken:

1. Den ijver en het geloof van de mannen van die plaats. Dezen waren edeler dan de Gergesenen, hunne naburen, die oeverbewoners waren van hetzelfde meer. Zij baden Christus, dat Hij uit hunne landpalen wilde vertrekken. Zij hadden Hem niet noodig. Christus acht het de grootste eer, die wij Hem aan kunnen doen, gebruik van Hem te maken. Nu wordt ons hier gezegd:

1. Hoe de mannen van die plaats tot Christus werden gebracht; *zij werden Hem kennende.* Waarschijnlijk heeft Zijn wonderdadige tocht over de zee, die door hen, welke in het schip waren, ijverig bekend gemaakt werd, er toe bijgedragen om Hem in die landstreek te doen ontvangen, en wellicht was dit een der dingen, die Christus er mede op het oog heeft gehad, want hetgeen Hij doet heeft altijd een wijde strekking. Dit, en de andere wonderen, door Christus gewrocht, waren hun bekend geworden, en daarom zijn zij tot Hem uitgegaan. Zij, die Christus' naam kennen, zullen zich tot Hem wenden. Indien Christus beter gekend ware, zou Hij niet zoo veronachtzaamd worden als nu het geval is. Zoo ver Hij gekend is, wordt op Hem vertrouwd.

Zij werden Hem kennende, dat is: hun werd bekend, dat Hij in hun midden was, maar dat Hij slechts voor eene wijle bij hen zou blijven. Als wij den dag weten te onderkennen, die een dag van heil voor ons is, dan zijn wij goed op weg, om er gebruik van te maken. Het was de veroordeeling der wereld, dat Christus in de wereld was, en de wereld Hem niet heeft gekend, Joh. 1 : 10. Jeruzalem heeft Hem niet gekend, maar er waren sommigen, die, toen Hij onder hen was, Hem kenden. Het is beter te weten, dat er een profeet onder ons *is,* dan dat er een onder ons *geweest is,* Ezech. 2 : 5.

2. Hoe zij anderen tot Christus brachten, door aan hunne naburen te berichten, dat Christus in dit deel des lands was aangekomen: *Zij zonden in dat geheele omliggende land.* Zij, die zelf kennis hebben aan Christus, moeten alles doen wat zij kunnen, om anderen met Hem bekend te maken. Wij moeten die geestelijke spijze niet voor ons alleen houden; in Christus is er genoeg, voor ons allen, zoodat men er niets bij wint, om er een monopolie van te willen hebben. Als wij de gelegenheid hebben iets goeds te verkrijgen voor onze ziel, dan behooren wij dit goeds te deelen met zoo velen als wij slechts bereiken kunnen. Meer dan wij denken zouden zich bij ons aansluiten, om van die gelegenheden gebruik te maken, indien zij er slechts toe geroepen en uitgenoodigd werden. Zij zonden in hun eigen land, omdat het *hun* land was, en zij er het welzijn van begeerden. Wij kunnen van onze liefde voor ons land niet beter doen blijken, dan door er de kennis van Christus in te verbreiden. De nabuurschap is eene gelegenheid om goed te doen, waarvan gebruikt moet worden gemaakt. Wij moeten op middelen bedacht zijn, om iets te doen voor hen, die in onze nabijheid zijn; in elk geval moeten wij dit doen door ons voorbeeld, en hen aldus tot Christus zien te brengen.

3. Wat zij van Christus begeerden; niet alleen, wellicht niet voornamelijk, om door Hem onderwezen te worden, maar om hunne kranken door Hem te laten genezen. Zij *brachten tot Hem allen, die kwalijk gesteld waren.* Indien liefde tot Christus en Zijne leer hen niet tot Hem zal brengen, dan zal het door liefde voor zich zelven geschieden. Indien wij slechts op de rechte wijze het onze zochten, hetgeen tot onze vrede en onze welvaart dient, dan zouden wij de dingen van Christus zoeken. Wij zouden Hem eeren, Hem behagen, door aan Hem genade en gerechtigheid te ontleenen. Christus is de rechte Persoon, tot wien de kranken gebracht moeten worden. Tot wien zouden zij heengaan dan tot *den* Geneesmeester, de *Zon der gerechtigheid, die genezing heeft onder Zijne vleugelen?*

4. Hoe zij met hun aanzoek tot Hem kwamen: *Zij baden Hem, dat zij alleenlijk den zoom Zijns kleeds zouden mogen aanraken,* vers 36. Zij wendden zich tot Hem:

1. Met grooten aandrang; zij baden Hem. Wèl mogen wij bidden genezen te worden, als God ons door Zijne Evangeliedienaren bidt om genezen te willen worden. De grootste gunsten en zegeningen worden van Christus verkregen op het gebed; *bidt, en u zal gegeven worden.*

2. Met grooten ootmoed. Zij kwamen tot Hem, als zich bewust zijnde van hunne geringheid tegenover Hem, Hem nederig smeekende hen te willen helpen. En hunne begeerte om slechts den Zoom Zijns kleeds te mogen aanraken toont, dat zij zich onwaardig achtten, dat er van hen bijzondere notitie zou genomen worden, dat Hij ook maar zoo veel als tot hen spreken zou over hun' toestand, en nog veel

1) Volgens anderen is de beteekenis: harp of hof van den vorst. vert.

minder dat Hij hen zou aanraken, om hen te genezen. Zij zullen het als eene groote gunst beschouwen, indien Hij hun wil veroorloven den zoom Zijns kleeds aan te raken. Oostersche volken toonen hun' eerbied voor hunne vorsten door hunne mouw, of de slip van hun gewaad te kussen.

3. Met volle verzekerdheid van de algenoegzaamheid van Zijne macht, niet twijfelende, of zij zouden genezen worden, zelfs door de aanraking van den zoom Zijns kleeds; dat zij door het geringste teeken of symbool van gemeenschap met Hem, overvloedige mededeeling van Hem zouden ontvangen. Zij verwachtten niet, gelijk Naäman, 2 Kon. 5 : 11, dat er met de hand over de kranke plaats, of de kranke personen, gestreken zou worden; maar zij waren er zeker van, dat er zulk eene volheid van geneeskracht in Hem was, dat *zij*, die slechts tot Hem mochten genaken, voorzeker genezen zouden worden. Het was in die landstreek en in deze buurt, dat de vrouw, die het bloedvloeien had, genezen werd door den zoom Zijns kleeds aan te raken, en wegens haar geloof werd geprezen, Hoofdst. 9 : 20—22, vandaar waarschijnlijk, dat zij dit nu vragen. De ervaringen, die anderen van Christus hebben gehad, kunnen gebruikt worden om ons te leiden en ons aan te moedigen bij ons gaan tot Christus.

II. Het goed gevolg van hun aanzoek bij Christus. Het was niet te vergeefs, dat dit zaad van Jakob Hem gezocht heeft, want *zoo velen als Hem aanraakten, werden gezond.* Christus' genezingen zijn volkomen genezingen. Hij doet Zijn werk niet ten halve. Hoewel de geestelijke genezing in den beginne nog niet volmaakt is, zal toch ongetwijfeld *Hij, die een goed werk in ons begonnen heeft, dat voleindigen.* Filipp. 1 : 6. Er is in Christus overvloedige geneeskracht voor allen, die zich om genezing tot Hem wenden, al zijn zij nog zoo velen in aantal. Die kostelijke olie, welke uitgestort was op Zijn hoofd, daalde neder op den zoom Zijner kleederen. Ps. 133 : 2. De minste van Christus' instellingen is, gelijk de zoom Zijns kleeds, gansch vervuld met de overvloeiende volheid Zijner genade, en Hij is machtig *volkomen zalig te maken.* De geneeskracht, die in Christus is, gaat uit ten nutte van hen, die door een oprecht en levend geloof Hem aanraken. Christus is in den hemel, maar Zijn woord is nabij ons, en in dat woord Hij zelf. Als wij in het geloof tot Christus gaan, als wij steunen op Zijn woord, ons de beloften toeëigenen, ons stellen onder Zijn' invloed, en gehoorzamen aan Zijne geboden, dan is het, dat wij den zoom Zijns kleeds aanraken. En op die aanraking worden wij dan gezond gemaakt. Op zulke gemakkelijke voorwaarden worden ons geestelijke genezingen door Hem aangeboden, opdat Hij in waarheid gezegd worde *om niet* te genezen; zoodat, indien onze ziel sterft aan hare wonden, dit dan niet te wijten is aan onzen Geneesmeester; het is niet wegens gebrek aan bekwaamheid of goeden wil in Hem; het is zuiver en alleen onze eigene schuld. Hij zou ons hebben *kunnen* genezen: Hij zou ons hebben *willen* genezen; maar wij *wilden niet genezen worden*, zoodat ons bloed dan op ons eigen hoofd is.

HOOFDSTUK XV.

In dit hoofdstuk hebben wij onzen Heere Jezus als den grooten Profeet, leerende; als den grooten Medicijnmeester, genezende; en als den grooten Herder, Zijne schapen weidende, als den Vader der geesten, hen onderrichtende; als den Overwinnaar van Satan, hem uit het bezit verdrijvende; en als den Verzorger van het lichaam der Zijnen, hen voorziende van hetgeen hun noodig is. Hier is I. Christus' gesprek met de schriftgeleerden en Farizeën over menschelijke overleveringen en inzettingen, vers 1—9. II. Zijn spreken met de scharen en met Zijne discipelen betreffende de dingen, die den mensch verontreinigen vers 10—20. III. Zijn uitwerpen van den duivel uit de dochter van de Kananésche vrouw, vers 21—28. IV. Zijne genezing van allen, die tot Hem gebracht werden, vers 29—31. V. Zijne spijziging van vier duizend mannen, met zeven brooden, en weinige vischjes, vers 32—39.

Toen kwamen tot Jezus eenige schriftgeleerden en Farizeën, die van Jeruzalem waren, zeggende: 2. Waarom overtreden uwe discipelen de inzetting der ouden? Want zij wasschen hunne handen niet, wanneer zij brood zullen eten. 3. Maar Hij, antwoordende, zeide tot hen: Waarom overtreedt ook gij het gebod Gods, door uwe inzetting? 4. Want God heeft geboden, zeggende: Eer uwen vader en moeder; en: Wie vader of moeder vloekt, die zal den dood sterven. 5. Maar gij zegt: Zoo wie tot vader of moeder zal zeggen: Het is eene gave zoo wat u van mij zoude kunnen ten nutte komen; en zijnen vader of zijne moeder geenszins zal eeren, die voldoet. 6. En gij hebt alzoo Gods gebod krachteloos gemaakt door uwe inzetting. 7. Gij geveinsden, wel heeft Jesája van u geprofeteerd, zeggende: 8. Dit volk genaakt Mij met hunnen mond, en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij. 9. Doch te vergeefs eeren zij Mij, leerende leeringen, die geboden van menschen zijn.

Slechte zeden, zegt men, *roepen goede wetten in het leven.* De onmatige ijver van de Joodsche leeraren om hunne hiërarchie in stand te houden, was de aanleiding voor vele voortreffelijke redenen onzes Heilands' ter vaststelling van de waarheid. Zoo hebben wij hier:

I. Het vitten der schriftgeleerden en Farizeën op de discipelen wegens hun eten met ongewasschen handen. De schriftgeleerden en Farizeën waren de grooten en aanzienlijken in de Joodsche Kerk, voor wie gewin Godzaligheid was; groote vijanden van het Evangelie van Christus, maar aan hun tegenstand den schijn gevende van ijver voor de wet van Mozes terwijl zij toch niets anders bedoelden, dan op tyrannische wijze over het geweten der menschen te heerschen. Zij waren mannen van geleerdheid en van zaken. De schriftgeleerden

en Farizeën, van wie hier gesproken wordt, waren van Jeruzalem, de heilige stad, de hoofdstad, werwaarts *de stammen opgingen;* en waar *de stoelen des gerichts gezet* waren. Zij hadden dus beter moeten zijn dan anderen, maar zij waren slechter. Uitwendige voorrechten zullen, als er geen goed gebruik van wordt gemaakt, de menschen gewoonlijk opgeblazen maken van hoogmoed en boosaardigheid. Jeruzalem, dat eene zuivere fontein had behooren te wezen, was nu een giftige poel geworden. *Hoe is de getrouwe stad tot eene hoer geworden!*

Indien nu deze groote mannen de beschuldigers zijn, waarin bestaat dan toch wel de beschuldiging? Wat hebben zij tegen de discipelen van Christus in te brengen? Wat hun ten laste gelegd wordt is, dat zij zich niet gedroegen naar de regelen hunner kerk, vers 2. *Waarom overtreden uwe discipelen de inzettingen der ouden?* Die beschuldiging staven zij door een voorbeeld. *Zij wasschen hunne handen niet als zij brood eten.* Een zware misdaad! Het was wel een bewijs, dat de discipelen zich onberispelijk gedroegen, als dit het ergste was, dat tegen hen ingebracht kon worden. Merk nu op:

1. Wat die inzetting der ouden was. — Dat men zich dikwijls de handen moest wasschen, en dat altijd moest doen vóór het gebruik van spijs en drank. Zij achtten dit iets zeer voornaams in den Godsdienst, in de veronderstelling, dat de spijze, die zij met ongewasschen handen aanraakten, hen zou verontreinigen. De Farizeën deden dit zelf, en eischten het met groote strengheid van anderen, niet onder bedreiging van burgerlijke straffen, maar als gewetenszaak, daar zij het als eene zonde tegen God verklaarden om het na te laten. Rabbi Joses stelde vast *dat eten met ongewasschen handen eene even groote zonde is als overspel.* En toen Rabbi Akiba in strenge gevangenschap gehouden werd, werd hem water gezonden om te drinken en er zich de handen mede te wasschen. Nu gebeurde het, dat het grootste deel van dit water bij ongeluk uitgestort werd, en toen heeft hij zich met het overgeblevene de handen gewasschen, hoewel hij toen niets te drinken had, want hij zeide liever te willen sterven, dan de inzetting der ouden te overtreden. Ja, zij wilden zelfs niet aanzitten met iemand, die niet vóór den maaltijd zijne handen wiesch. Die verbazende ijver en nauwgezetheid voor zoo nietig eene zaak zou vreemd kunnen schijnen en ongelooflijk, indien wij niet nog heden zagen, hoe kerktyrannen niet alleen zelf hunne eigene verzinselen beoefenen, maar er met dollen ijver ook anderen toe dwingen.

2. Waarin nu hebben Jezus' discipelen deze inzettingen overtreden? Het schijnt, dat zij hunne handen niet wieschen, als zij brood aten, hetgeen hun door de Farizeën nog des te meer ten kwade werd geduid, omdat zij in andere dingen zeer nauwgezet waren. Die gewoonte was op zichzelve onschuldig genoeg, en in den burgerlijken omgang, als blijk van beschaving en reinheid, zelfs nuttig. Wij lezen van het water der reiniging op de bruiloft, waar Jezus tegenwoordig was, Joh. 2 : 6; hoewel Christus dat water in wijn verkeerde, en hierdoor dus een einde heeft gemaakt aan dat gebruik. Het was echter onredelijk om dit als eene Godsdienstplechtigheid met zooveel strengheid en nadruk verplichtend te stellen. En de discipelen, hoewel nog zwak in kennis, waren toch reeds te goed onderwezen, om er zich aan te willen onderwerpen, als was het ook, dat de Farizeën het oog op hen hielden. Zij hadden de les van Paulus reeds geleerd: *Alle dingen zijn mij geoorloofd.* Het is voorzeker geoorloofd zich de handen te wasschen eer men aan tafel gaat; *maar ik zal onder de macht van geenen mij laten brengen;* inzonderheid niet onder de macht van hen, die tot hunne ziel zeiden: *Buig u neder, dat wij over u gaan.* 1 Cor. 6 : 12; Jes. 51 : 23.

3. De aanklacht der schriftgeleerden en Farizeën tegen hen. Zij twistten er over met Christus, in de veronderstelling, dat Hij het hun toeliet — en ongetwijfeld was dit ook zoo — en door Zijn eigen voorbeeld hen er toe aanmoedigde. *Waarom overtreden uwe discipelen de reglementen der kerk? En waarom laat gij hun dit toe?* Het was goed, dat de klacht tot Christus kwam, want de discipelen zelf wisten wel wat hun plicht in dezen was, maar zij zouden wellicht niet zoo in staat zijn geweest om er de reden voor op te geven, als wenschelijk was.

II. Christus' antwoord op deze vitterij, en Zijne rechtvaardiging kan de discipelen ten opzichte van hetgeen hun als eene overtreding werd ten laste gelegd. Zoolang wij staan in de vrijheid, waarmede Christus ons vrijgemaakt heeft, zal Hij er ons gewisselijk in ondersteunen en verdedigen.

Christus antwoordt hun op tweeërlei wijze.

1. Bij wijze van wederbeschuldiging, vers 3—6. Zij bespeurden splinters in de oogen der discipelen; maar Christus toont hun een balk in hun eigen oog. Maar hetgeen Hij hun ten laste legt, is geene bloote tegenbeschuldiging, want het zal ons niet rechtvaardigen, als wij onze bestraffers veroordeelen; maar het is zulk eene berisping van hunne inzetting (en het was op het gezag daarvan, dat zij hunne beschuldiging grondden) dat niet alleen de weigering om er zich aan te onderwerpen er door geoorloofd werd, maar zelfs tegenstand plichtmatig werd. Nooit moet men zich onderwerpen aan een menschelijk gezag, dat zich in mededinging opwerpt van Gods gezag.

De algemeene beschuldiging is: *Gij overtreedt het gebod Gods door uwe inzetting.* Zij noemden het *de inzetting der ouden,* nadruk leggende op de oudheid van dit gebruik, en het gezag van hen, die het ingesteld hebben, gelijk de kerk van Rome dit legt op de kerkvaders en de conciliën; maar Christus noemt het *hunne* inzetting. Onwettige verordeningen komen ten laste van hen, die ze ondersteunen en handhaven, zoowel als van hen, die ze het eerst hebben uitgedacht en uitgevaardigd; Micha 6 : 16. *Gij overtreedt het gebod Gods.* Zij, die het ijverigst zijn voor hunne eigene wetten en geboden, zijn gewoonlijk het onverschilligst voor Gods geboden, hetgeen eene goede reden is, waarom Christus' discipelen op hunne hoede

behooren te zijn voor zulke verordeningen, opdat zij, hoewel in het begin slechts inbreuk makende op de vrijheid der Christenen, ten laatste zich ook niet tegen het gezag van Christus stellen. Hoewel de Farizeën met dit gebod van het wasschen der handen vóór den maaltijd aan geen gebod van God te kort deden, hebben zij dit echter wèl in andere gevallen gedaan, en daarom heeft Christus Zijne discipelen om hunne ongehoorzaamheid er aan gerechtvaardigd.

Het bewijs van deze beschuldiging wordt gegeven in een bijzonder voorbeeld: hunne overtreding van het vijfde gebod.

Laat ons zien wat Gods gebod is, vers 4, wat het voorschrift is, en wat de bekrachtiging is dezer wet.

Het voorschrift luidt: *Eer uwen vader en moeder.* Dit wordt geboden door den algemeenen Vader van het menschdom; en door achting te betoonen aan hen, die de Voorzienigheid heeft gebruikt om ons het aanzijn te geven, geven wij eere aan Hem, die er de Bron en Oorzaak van is, en die hierdoor met betrekking tot ons iets van Zijn beeld in hen gelegd heeft. De gansche plicht van kinderen tegenover hunne ouders is vervat in dit eeren van hen. *Ben Ik een Vader, waar is Mijne eere?* Onze Heiland gaat hier van de onderstelling uit, dat het beteekent, dat kinderen verplicht zijn hunne ouders te onderhouden, en in hunne behoeften te voorzien, indien dat noodig is, en hun op alle wijzen het leven moeten zoeken te veraangenamen. *Eer de weduwen,* 1 Tim. 5 : 3; dat is: onderhoud ze.

De bekrachtiging dezer wet in het vijfde gebod, is eene belofte: *Opdat uwe dagen verlengd worden,* Maar onze Heiland laat dit rusten, opdat niet iemand er uit zou afleiden, dat het slechts iets loffelijks en voordeeligs is; en Hij legt den nadruk op de strafbedreiging, die er in eene andere Schriftuurplaats aan is toegevoegd, en waaruit blijkt, dat die plicht noodzakelijk en onvermijdelijk is: *Wie vader of moeder vloekt, die zal den dood sterven.* Deze wet hebben wij in Ex. 21 : 17. De zonde van ouders te vloeken is hier gesteld tegenover den plicht van hen te eeren. Zij, die kwaad spreken van hunne ouders, of hun kwaad toewenschen, of hen bespotten, of op tergende en smadelijke wijze tot hen spreken, overtreden deze wet. Indien een broeder *Raca* te noemen zoo strafwaardig is, wat is het dan om een' vader zoo te noemen? Uit de toepassing van deze wet door onzen Heiland blijkt, dat aan ouders hulp en ondersteuning te weigeren gelijk staat met hen te vloeken. Al is de taal eerbiedig, wat baat dit, zoo de handelingen, er niet mede in overeenstemming zijn? Het is hetzelfde wat hij deed, die tot zijn vader zeide: *Ik ga, heer;* en hij ging niet. Hoofdst. 21 : 30.

Laat ons nu zien, hoe de inzetting der ouden met dit gebod in strijd was. Die tegenspraak was niet direct en onomwonden, maar bedekt en lag er in opgesloten. Hunne casuïsten gaven hun regels aan de hand, waardoor zij op gemakkelijke wijze aan de verplichting van dit gebod konden ontkomen, vers 5 en 6. Gij hoort wat God zegt, *maar gij zegt* zoo en zoo. Hetgeen menschen, al zijn het ook voorname menschen, geleerden, of menschen van gezag, zeggen, moet vergeleken worden met hetgeen God zegt, en als het daarmede in strijd is, dan behoort het te worden verworpen, Hand. 4 : 19. Merk nu op:

Ten eerste. Wat hunne inzetting was: Dat men zijn wereldsch goed nooit beter kon besteden of gebruiken dan door het den priesteren te geven en het te wijden aan den dienst van den tempel; en dat, wanneer iets daaraan gewijd was, het niet slechts ongeoorloofd was om het te vervreemden; maar dat alle andere verplichtingen, hoe heilig ook, hierdoor werden opgeheven. Dit kwam deels voort uit hun bijgeloovigen eerbied voor den tempel, en deels uit hunne geldgierigheid, want wat aan den tempel gegeven werd, was hun gewin. Het eerste was slechts een voorwendsel, het laatste was de werkelijke reden van deze inzetting.

Ten tweede. Hoe zij dit van toepassing lieten zijn op het geval van kinderen. Als de nood der ouders om hulp en bijstand riep, dan zeiden zij, dat zij, alles wat zij van zich zelven en hunne kinderen konden missen, aan de schatkist des tempels hadden gewijd. *Het is eene gave, zoo wat u van mij zou kunnen ten nutte komen,* en daarom moeten hunne ouders niets van hen verwachten; waarbij zij dan nog het denkbeeld opperden, dat het geestelijk voordeel van hetgeen aldus gewijd was, aan de ouders ten goede zou komen, zoodat dezen dan maar van dezen wind moesten leven. Dit, zeiden zij, was eene goede en geldige reden, of pleitgrond, en vele ongehoorzame en onnatuurlijke kinderen hebben er gebruik van gemaakt, en dit werd dan door de schriftgeleerden in hen gebillijkt. *Die voldoet,* zeiden zij. Aldus verklaren wij de beteekenis. Anderen gaan verder, en verklaren het aldus: *Hij doet wèl, zijne dagen zullen verlengd worden in het land, en men zal hem beschouwen als behoorlijk het vijfde gebod te hebben opgevolgd.* Het voorwendsel van Godsdienstijver zal zijne weigering om voor ouders te zorgen niet slechts verontschuldigen maar loffelijk maken. Maar het ongerijmde en goddelooze van deze inzetting springen in het oog, want de geopenbaarde Godsdienst was bestemd om den natuurlijken Godsdienst te verbeteren, niet te vernietigen, en een der fundamenteele wetten daarvan is de ouders te eeren. En indien zij geweten hadden, wat het zij: *Ik wil barmhartigheid en niet offerande,* zij zouden geene willekeurige plechtigheden hebben ingevoerd ten verderve van de noodzakelijkste zeden. Dit was het gebod Gods krachteloos maken. Al wat tot ongehoorzaamheid leidt, of ongehoorzaamheid aanmoedigt, maakt in de uitwerking, het gebod krachteloos, nietig, en zij, die zich van Gods wet durven ontheffen, maken zich, in de schatting van Christus, schuldig aan het niet nietig verklaren van die wet. De wet te overtreden is slecht, maar de menschen te leeren om dit te doen, zoo als de schriftgeleerden en Farizeën dit leerden, is nog veel slechter, Hoofdst. 5 : 19. Waartoe is het gebod gegeven, zoo het niet wordt gehoor-

zaamd? Voor zooveel ons betreft is de regel krachteloos, of nietig, indien wij er ons niet door laten regeeren. *Het is tijd voor U, Heere, dat Gij werkt*, hoog tijd voor den grooten Hervormer, den grooten Zuiveraar, dat Hij verschijne, want *zij hebben Uwe wet nietig gemaakt*. Ps. 119 : 126 [1]); zij hebben niet slechts *tegen* het gebod gezondigd, maar, voor zooveel hun aangaat, hebben zij het gebod *weg*gezondigd. Maar Gode zij dank, in weerwil van hen en van al hunne inzettingen, staat het gebod nog, en dat wel in vollen nadruk en kracht.

2. Christus antwoordt hun ook bij wijze van bestraffing; en hetgeen waarvan Hij hen nu beschuldigt, is geveinsdheid. *Gij geveinsden!* vers 7. Het is het kroonrecht van Hem, die het hart doorgrondt, en weet wat in den mensch is, te verklaren wie geveinsden zijn. Het oog des menschen kan openlijke onheiligheid bespeuren, alleen het oog van Christus kan geveinsdheid ontdekken, Lukas 16 : 15. En gelijk het eene zonde is, die Zijn oog ontdekt, zoo is het ook eene zonde, die Zijne ziel boven alle anderen haat en verafschuwt.

Thans ontleent Christus Zijne bestraffing aan Jes. 29 : 13: *wèl heeft Jesaja van u geprofeteerd.* Jesaja zeide het van de menschen van dat geslacht, tot hetwelk hij zijne profetie richtte, maar Christus past het toe op deze schriftgeleerden en Farizeën. De bestraffing van zonde en zondaren, die wij in de Schrift vinden, was bestemd om gelijksoortige personen en practijken te treffen tot aan het einde der wereld, want dezen zijn niet *van eigene uitlegging*, 2 Petr. 2 : 20. Van de zondaren der laatste tijden is geprofeteerd, 1 Tim. 4 : 1; 2 Tim. 3 : 1; 2 Petr. 3 : 3. Bedreigingen, tegen anderen gericht, gelden ook ons, als wij aan dezelfde zonden schuldig zijn. Jesaja heeft niet van hen alleen geprofeteerd, maar ook van alle andere geveinsden, tegen wie dit zijn woord nog altijd gericht is, en wel in volle kracht. De profetiën der Schrift worden iederen dag vervuld.

Door deze profetie wordt een huichelachtig volk zeer juist omschreven, Jes. 9 : 16, 10 : 6. En wij hebben die omschrijving in tweeërlei opzicht.

1. Hunne wijze van Godsvereering, vers 8, als zij tot God genaken met hun' mond, en Hem eeren met de lippen, terwijl hun hart zich verre van Hem houdt. Daarin zien wij:

Ten eerste: Hoe ver een geveinsde gaan kan. Hij genaakt tot God en eert Hem; in zijne belijdenis is hij een aanbidder van God. De *Farizeër ging op in den tempel om te bidden;* hij staat niet op den afstand, waarop zij staan, die leven zonder God in de wereld, maar hij heeft een naam onder het volk, dat nabij Hem is. Zij eeren Hem, dat is: Zij voegen zich bij hen, die God eeren. Zelfs van den dienst der geveinsden heeft God eenige eer, daar zij er toe bijdragen om den vorm der Godzaligheid in de wereld op te houden, daardoor komt aan God dan nog eenigerlei eer, hoewel zij dit niet voor Hem bedoelen. Als Gods vijanden zich geveinsdelijk aan Hem onderwerpen, als zij *Hem liegen*, zoo als de grondwoorden in Ps. 66 : 3 eigenlijk luiden, dan werkt dit toch mede tot Zijne eer, en tot de verheerlijking van Zijn' naam.

Ten tweede: Waar hij blijft staan. Dit wordt slechts gedaan met zijn' mond en zijne lippen. Het is eene vroomheid naar buiten, voor het uitwendige schijnt er veel liefde; maar dat is ook alles; er is geene ware liefde in het hart; *zij doen hunne stem hooren*, Jes. 58 : 4. Zij vermelden den naam des Heeren, Jes. 48 : 1. Geveinsden zijn zij, die van den Godsdienst slechts lippenwerk maken. In hunne woorden kunnen de geveinsden wedijveren met de beste heiligen.

Ten derde: Waarin hij te kort komt, en dat is in het voornaamste. *Hun hart houdt zich verre van Mij*, gewoonlijk en doorloopend van Mij vervreemd, Efeze 4 : 18. Er zijn geene ernstige gedachten aan God, geene Godvruchtige genegenheden jegens Hem; er is geene bezorgdheid omtrent de ziel en de eeuwigheid, geene gedachten om God te dienen. God is nabij in hun' mond, maar verre van hunne nieren, Jer. 12 : 2. Ezech. 33 : 31. Een geveinsde *zegt* het eene, maar *meent* het andere. De groote zaak, waarop God ziet, en dat Hij eischt, is het hart, Spr. 23 : 26. Indien dat verre van Hem is, dan is ons dienen van God noch redelijk, noch Hem welbehaaglijk, maar *het slachtoffer der zotten*, Pred. 4 : 17.

In hunne voorschriften aan anderen. Dit is een voorbeeld van hunne geveinsdheid, dat zij *leeringen leeren, die geboden van menschen zijn.* Evenals de Papisten van heden ten dage hebben de Joden toen denzelfden eerbied betoond voor de mondelinge overlevering als voor het woord van God, en het *met denzelfden vromen eerbied en liefde aangenomen.* Als de verzinselen der menschen aan Gods inzettingen worden toegevoegd, dan is dit geveinsdheid en een bloot menschelijke godsdienst. Menschelijke geboden handelen gevoegelijk over menschelijke zaken; maar God wil Zijn werk gedaan hebben naar Zijne eigene regelen, en hetgeen Hij zelf niet heeft geboden neemt Hij niet aan. Dat alleen komt *tot* Hem, hetwelk *van* Hem gekomen is.

Het oordeel over de geveinsden, dat in weinige woorden is uitgedrukt. *Tevergeefs eeren zij Mij.* Hunne aanbidding bereikt het doel niet, waartoe zij was bestemd, zij zal God niet behagen en hun zelven niet nuttig of voordeelig zijn. Indien zij niet in *geest* is, dan is zij ook niet in *waarheid*, en zoo is zij gansch en al nietig. Indien iemand godsdienstig *schijnt*, maar het niet *is*, dan *is zijn godsdienst ijdel*, Jak. 1 : 26. En indien onze godsdienst een ijdele godsdienst is, hoe groot is dan niet die ijdelheid! Hoe treurig is het te leven in een' tijd van gebeden en evangeliepredikiing, van sabbatten en sacramenten, maar *tervergeefs!* Met dit alles slechts in de lucht te slaan, en dit is zoo als het hart er niet in is met God. Lippenwerk is vergeefsch werk, Jes. 1 : 11. Geveinsden zaaien den wind, en oogsten storm; zij vertrouwen op ijdelheid, en ijdelheid zal hun loon zijn.

1) Naar de Engelsche overzetting.

Aldus heeft Christus Zijne discipelen gerechtvaardigd in hunne ongehoorzaamheid aan de inzettingen der ouden, en dát was het eenige, dat de schriftgeleerden en Farizeën met hunne vitterijen hebben verkregen. Wij lezen van geen antwoord hunnerzijds. Indien zij al niet voldaan waren, waren zij toch tot zwijgen gebracht. De kracht, waarmede Christus sprak, hebben zij niet kunnen weerstaan.

10. En als Hij de schare tot zich geroepen had, zeide Hij tot hen: Hoort en verstaat. 11. Hetgeen ten monde ingaat, ontreinigt den mensch niet; maar hetgeen ten monde uitgaat, dat ontreinigt den mensch. 12. Toen kwamen Zijne discipelen tot Hem, en zeiden tot Hem: Weet Gij wel, dat de Farizeën, deze rede hoorende, geërgerd zijn geweest? 13. Maar Hij, antwoordende, zeide: Alle plant, die Mijn hemelsche Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden. 14. Laat ze varen; zij zijn blinde leidslieden der blinden. Indien nu de blinde den blinde leidt, zoo zullen zij beiden in de gracht vallen. 15. En Petrus, antwoordende, zeide tot Hem: Verklaar ons deze gelijkenis. 16. Maar Jezus zeide: Zijt ook gijlieden alsnog onwetende? 17. Verstaat gij nog niet, dat al wat ten monde ingaat, in den buik komt, en in de heimelijkheid wordt uitgeworpen? 18. Maar die dingen, die ten monde uitgaan, komen voort uit het hart, en die ontreinigen den mensch. 19. Want uit het hart komen voort booze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, lasteringen. 20. Deze dingen zijn het, die den mensch ontreinigen; maar het eten met ongewasschene handen ontreinigt den mensch niet.

Christus had aangetoond, dat de discipelen niet gelaakt konden worden wegens het eten met ongewaschen handen, als eene overtreding van de inzetting der ouden, en nu toont Hij, dat zij ook niet gelaakt konden worden als hebbende iets gedaan, dat op zichzelf slecht is. In het eerste gedeelte Zijner rede verwierp Hij het gezag dier wet, en nu geeft Hij er de reden van op.

Wij hebben te letten op:

I. De plechtige inleiding tot deze rede, vers 10. *Als Hij de schare tot zich geroepen had.* Zij hadden zich teruggetrokken terwijl Christus tot de schriftgeleerden en Farizeën sprak. Waarschijnlijk hebben deze hoogmoedige mannen hun bevolen heen te gaan, onwillig zijnde om met Christus te spreken als zij konden luisteren. Christus moet hun, naar hun believen, een bijzonder onderhoud toestaan. Maar aan Christus ging de schare ter harte. Hij had spoedig afgedaan met de schriftgeleerden en Farizeën en zond hen heen; en toen noodigde Hij het gemeen, de schare, om Zijne hoorders te zijn. Aldus wordt den armen het Evangelie verkondigd; en het dwaze dezer wereld en het verachte dezer wereld heeft Christus verkoren. De nederige Jezus ontving hen in liefde, op wie de trotsche Farizeën met verachting nederzagen, en dit bedoelde Hij als eene vernedering voor deze hoovaardigen. Hij keert zich van hen af als eigenzinnig en onleerzaam, en wendt zich tot de scharen, die, hoewel zwak, ootmoedig waren en wilden leeren. Het is tot hen, dat Hij zegt: *Hoort en verstaat.* Aan hetgeen wij uit den mond van Christus hooren moeten wij alle aandacht schenken, ten einde het te verstaan. Niet slechts de geleerden, maar ook de scharen, het gewone volk, moeten hun verstand scherpen om de woorden van Christus te verstaan. Hij wekt hen thans in het bijzonder op om te verstaan, omdat hetgeen Hij hun nu ging leeren in tegenspraak was met de denkbeelden, die zij van hunne kindsheid af van hunne leeraren hadden gehoord, en velerlei zeden en gewoonten zou verbreken, waaraan zij gehecht waren, en die zij van groot gewicht waanden. Er is veel aandacht en helderheid van begrip noodig om de menschen te bevrijden van de verdorven grondbeginselen, waarin zij zijn opgevoed, en waaraan zij gewoon zijn geraakt, want in zulk een geval zal het verstand meestal verduisterd zijn door vooroordeel.

II. De waarheid zelve, die hier wordt uitgesproken, vers 11, in twee stellingen, die in tegenspraak waren met de algemeen-heerschende dwalingen van dien tijd, en die dus voor de hoorders uiterst vreemd en verrassend moeten geweest zijn.

1. *Hetgeen ten monde ingaat, ontreinigt den mensch niet.* Het is niet de soort of de hoedanigheid van ons voedsel, en ook evenmin de toestand van onze handen, die een' zedelijk verontreinigenden invloed uitoefenen op de ziel. *Het koninkrijk Gods is niet spijs en drank,* Rom. 14 : 17. Datgene verontreinigt den mensch, waardoor men schuldig wordt voor God, verfoeielijk wordt in Zijne oogen en ongeschikt om gemeenschap met Hem te oefenen. Dit nu geschiedt niet door hetgeen wij eten — zoo wij daarbij matigheid betrachten, — want *alle dingen zijn rein den reinen,* Titus 1 : 15. Door het eten — of niet eten — van deze of gene spijze voerden de Farizeën de ceremonieele verontreiniging veel verder dan de wet bedoeld heeft, en zij bezwaarden de wet met allerlei toevoegselen van hen zelven, waartegen onze Heiland getuigd heeft met de bedoeling om den weg te banen voor de opheffing der ceremonieele wet te dien opzichte. Thans begon Hij Zijnen volgelingen te leeren om niets gemeen of onrein te maken; en indien Petrus, toen hem bevolen werd te *slachten en te eten* aan dit woord indachtig ware geweest, dan zou hij niet gezegd hebben: *Geenszins, Heere,* Hand. 10 : 13—15, 28.

2. *Maar hetgeen ten monde uitgaat, dat ontreinigt den mensch.* Wij worden ontreinigd, niet door de spijze, die wij eten met ongewasschen handen, maar door de woorden, die wij spreken uit een ongeheiligd hart. Aldus is het, dat *de mond ons vleesch doet zondigen,* Pred. 5 : 5.

In eene vorige rede had Christus veel gewicht en nadruk gelegd op onze *woorden*, Hoofdst. 12 : 36, 37; en dat was bedoeld als eene bestraffing van hen, die Hem bedilden; *hier* is het bedoeld als eene bestraffing van hen, die vittende aanmerkingen maakten op de discipelen. Niet de discipelen verontreinigen zich door hetgeen zij eten, maar de Farizeën verontreinigen zich door hun spijtig en berispend spreken van hen. Zij, die anderen schuld ten laste leggen wegens het overtreden van geboden van menschen, brengen veel zwaardere schuld over zich zelven, door met hun roekeloos oordeelen de wet van God te overtreden. Diegenen verontreinigen zich het meest, die het ijverigst de verontreinigingen van anderen bestraffen.

III. De ergernis, die deze waarheid heeft opgewekt, en de mededeeling er van aan Christus, vers 12. *De discipelen zeiden tot Hem: Weet Gij wel, dat de Farizeën, deze rede hoorende, geërgerd zijn geweest? En hebt Gij niet voorzien, dat zij dit zijn zouden, en er te slechter gedachten om zouden hebben van U en van Uwe leer, en er des te meer in toorn tegen U om zouden ontstoken zijn?*

1. Het was niet vreemd, dat de Farizeën zich aan deze eenvoudige waarheid zouden ergeren; want die menschen waren één en al dwaling en vijandschap en boosaardigheid. Ontstoken oogen kunnen geen helder licht verdragen, en voor trotsche bedriegers is er niets méér prikkelend en ergerlijk, dan het inlichten van hen, die zij eerst geblinddoekt en daarna verdrukt hadden. Het schijnt, dat de Farizeën, die de inzettingen der ouden zeer stipt onderhielden, meer geërgerd waren dan de schriftgeleerden, die hunne leeraars waren, en wellicht waren zij even verbitterd over het laatste gedeelte van Christus' leer, die nauwgezetheid eischte in het beheerschen der tong, als over het eerste gedeelte, dat onverschilligheid leerde ten opzichte van het wasschen der handen. Groote strijders voor de vormen van den Godsdienst, zijn gewoonlijk ook groote minachters van het wezen er van.

2. De discipelen vonden het vreemd, dat hun Meester zou zeggen wat zoo veel ergernis zou geven. Hij placht dit anders niet te doen. Voorzeker, denken zij, indien Hij had bedacht hoe hen dit moest ergeren, Hij zou het niet gezegd hebben. Maar Hij wist wel wat Hij zeide en tot wie Hij het zeide, en wat er de uitwerking van zou wezen. En Hij wilde ons leeren, dat wij, hoewel wij moeten schromen om ten opzichte van onverschillige zaken onnoodig ergernis te geven, toch uit vreeze daarvoor aan de waarheid en aan onzen plicht niet mogen te kort doen. De waarheid moet betuigd, en de plicht gedaan worden, en zoo iemand zich daaraan ergert, dan is dit zijne eigene schuld. Dit is ergernis genomen, niet gegeven.

Wellicht hebben de discipelen zelf zich gestooten aan het woord door Christus gesproken, dat zij wel wat stoutmoedig vonden en niet overeen wisten te brengen met het verschil door de wet van God gesteld tusschen *reine* en *onreine* spijzen, en daarom maakten zij deze tegenwerping ten einde door Christus beter onderricht te worden. Zij schijnen ook eenigszins begaan te zijn met de Farizeën, hoewel dezen zulke vittende aanmerkingen op hen hadden gemaakt, hetgeen ons leert om vergiffenis te schenken aan onze vijanden, vervolgers en lasteraars, en het goede, voornamelijk het geestelijk goede, voor hen te zoeken. Zij wilden niet gaarne, dat de Farizeën zouden weggaan, misnoegd over iets, dat Christus had gezegd, en hoewel zij niet wenschen, dat Hij het herroepen of terugnemen zou, hopen zij toch, dat Hij het verklaren, verbeteren of wijzigen zal. Zwakke hoorders zijn wel eens meer bezorgd dan zij behoorden te zijn, dat slechte hoorders geërgerd zullen worden. Maar als wij menschen behagen door de waarheid te verbergen, en door aan hunne dwalingen en verdorvenheden toe te geven, dan zijn wij de dienstknechten van Christus niet.

IV. Het oordeel over de Farizeën en hunne verdorvene inzettingen, dat hier voorkomt als eene reden, waarom Christus niet schroomde hen te ergeren, en waarom dus ook de discipelen hier niet voor moeten schromen, daar zij een geslacht van menschen waren, die het haatten om zich te laten verbeteren, en dus ten verderve waren overgegeven. Hen betreffende voorzegt Christus hier twee dingen.

1. *Ten eerste*, de uitroeiing van hen en van hunne inzettingen, vers 13; *Alle plant, die Mijn hemelsche Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden.* Niet slechts de verdorvene meeningen en bijgeloovige practijken van de Farizeën, maar ook hunne secte, hunne gansche inrichting waren geene planten, die God geplant heeft. De regelen van hunne belijdenis had Hij niet ingesteld, maar vonden hun' oorsprong in hun' hoogmoed en formalisme. Het volk der Joden was geplant als een edele wijnstok; maar zij zijn nu eene ontaarde planting van een' vreemden wijnstok geworden; God erkende hen niet als *Zijne* planting. In de zichtbare kerk is het niets vreemds planten te vinden, die onze hemelsche Vader niet geplant heeft. Hierin ligt opgesloten, dat al wat er goed is in de kerk door God geplant werd, Jes. 41 : 19. Maar hoe zorgzaam de landman ook is, er zal altijd min of meer onkruid van zelf uit den grond opschieten, en er is een vijand, die er op uit is onkruid te zaaien. Wat verdorven is, kan wel door God zijn toegelaten, maar is niet door Hem geplant; Hij zaait niets dan goed zaad in Zijn' akker. Laten wij dus niet in de dwaling verkeeren, dat alles wat wij in de kerk vinden goed moet zijn, en dat alle personen en zaken, die wij in den hof onzes Vaders vinden, er door Hem geplant zijn. *Geloof niet een' iegelijken geest, maar beproeft de geesten;* zie Jer. 19 : 5; 23 : 31, 32. Die van denzelfden geest, dezelfde gezindheid zijn als de Farizeën, hoogmoedig, vormelijk, misleidend, hoe zij zich ook voordoen, en tot welke kerkgemeenschap zij ook behooren, God zal hen niet als Zijne planting erkennen. *Aan hunne vruchten zult gij ze kennen.* De planten, die niet door God geplant zijn, zullen ook niet door Hem beschermd worden, maar ontwijfelbaar worden uitgeroeid.

Wat van God niet is, zal geen stand houden, Hand. 5 : 38. Alles wat onschriftuurlijk is, zal verdorren en van zelf sterven, of rechtvaardiglijk door de kerken uitgedreven worden; maar in den grooten dag zal dit verdervende onkruid saamgebonden worden voor het vuur. Wat is er geworden van de Farizeën en hunne inzettingen? Zij zijn reeds sedert lang verlaten; maar groot is het Evangelie der waarheid, en het zal stand houden. Het kan niet worden uitgeroeid.

2. Het verderf over hen en hunne volgelingen, die zooveel bewondering hadden voor hunne personen en hunne beginselen, vers 14, waar Christus Zijnen discipelen gebiedt hen te *laten varen, Hebt geene gemeenschap met hen, en laat u aan hen niet gelegen liggen.* Zoekt hunne gunst niet, en vreest hun ongenoegen niet. Tekommert er u niet om, als zij geërgerd zijn, zij willen in alles hun eigen weg gaan, laat hen gaan, laat hen varen. Zoekt geen geslacht van menschen te behagen, die God niet behagen, 1 Thess. 2 : 15, en die in niets anders behagen kunnen scheppen dan onbepaald en onbeperkt over u eu uw geweten te heerschen. Evenals Efraïm zijn zij vergezeld met de afgoden, Hoséa 4 : 17, de afgoden van hunne eigene inbeeldingen, *laat hen varen. Dat zij nog vuil worden,* Openb. 22 : 11. Zeer treurig voorwaar is de toestand van die zondaren, daar Christus Zijnen dienaren beveelt hen te laten varen.

Hij geeft hier twee redenen voor op, *Laat hen varen,* want,

1. Zij zijn hoogmoedig en onwetend, twee slechte hoedanigheden, die dikwijls samengaan, en die den mensch ongeneeslijk maken in zijne zotheid, Spr. 26 : 12. *Zij zijn blinde leidslieden der blinden.* Zij zijn grof onwetend in de dingen Gods, vreemdelingen voor den geestelijken aard der Goddelijke wet; en daarbij nog zoo hoogmoedig, dat zij meer en beter denken te zien dan anderen, en het dus ondernemen de leidslieden te zijn van anderen, om hun den weg naar den hemel te wijzen, terwijl zij zelf geen stap kennen van dien weg, en dies aan allen de wet voorschrijven, en hen in den ban doen, die hen niet willen volgen. Zij waren blind, maar indien zij dit hadden erkend, en tot Christus waren gekomen om oogenzalf, dan zouden zij ziende hebben kunnen worden: maar het denkbeeld daarvan hebben zij minachtend afgewezen, Joh. 9 : 40. *Zijn wij dan ook blind?* Zij betrouwden zich zelven leidslieden te zijn der blinden, Rom. 2:19, 20; zij waren bestemd om dit te zijn, en er toe geschikt — naar zij zich inbeelden — zoodat alles wat zij zeiden als eene Godsspraak en wet beschouwd moest worden. Daarom: *Laat hen varen; hun toestand is niet meer te verhelpen, laat u niet in met hen: gij zoudt hen spoedig ergeren en verbitteren, maar hen nooit overtuigen.* In hoe ellendigen toestand bevond zich nu de Joodsche kerk, daar hunne leidslieden blind waren, zoo laatdunkend en dwaas, dat zij gansch peremptorisch optraden in hunne handelingen, als voor geene afkeuring vatbaar, terwijl het volk zoo verdwaasd was van hen te volgen met onvoorwaardelijk geloof en gehoorzaamheid, gewillig wandelende naar hun gebod, Hoséa 5 : 11. Nu was de profetie vervuld, Jes. 29 : 10, 14. En men kan zich gemakkelijk voorstellen wat er het einde van zal zijn, als *de profeten valschelijk profeteeren, en de priesters heerschen door hunne handen, en het volk het gaarne alzoo heeft,* Jer. 5 : 31.

2. Zij haasten zich ten verderve, en zullen er weldra in nedergestort worden; *zij zullen beiden in de gracht vallen.* Dat moet er het einde van wezen, indien beiden zoo blind zijn, en toch zoo roekeloos, dat zij voorwaarts gaan en geen gevaar bespeuren. Beiden zullen besloten zijn in de algemeene verwoesting, die over de Joden komen zal, beiden zullen omkomen in het eeuwige verderf, de blinde leidslieden en de blinde volgelingen. In Openb. 22 : 15 [1]) vinden wij, dat de hel het deel is dergenen, die eene leugen *maken* en dergenen, die haar *lief*hebben, als zij gemaakt is. *De dwalende en die doet dwalen,* zijn hatelijk in Gods oogen.

Merk nu op, *ten eerste,* dat zij, die door hunne listigheid anderen tot zonde en dwaling verlokken, met al hunne list en behendigheid toch zelf aan het verderf niet zullen ontkomen. Indien beiden te zamen in de gracht vallen, dan zullen de blinde leidslieden onderaan liggen, en er het ergst aan toe zijn. Zie Jerem. 14 : 15, 16. *De profeten zullen het eerst verteerd worden,* en dan *het volk, tot hetwelk zij profeteeren,* Jer. 20 : 6; 28 : 15, 16. *Ten tweede:* De zonde en het verderf dergenen, die doen dwalen, zal geene beveiliging wezen voor hen, die zij hebben doen dwalen. Hoewel de leidslieden van dit volk hen *doen dwalen,* worden toch zij, die zich door hen lieten leiden, *ingeslokt,* Jes. 9 : 15, omdat zij hunne oogen gesloten hebben voor het licht, dat hun hunne dwaling zou hebben doen onderkennen. De val van beiden te zamen zal den val voor beiden verergeren, want daar zij wederkeerig elkanders zonde hebben verzwaard, zullen zij ook elkanders verderf verzwaren.

V. Het onderwijs aan de discipelen betreffende de waarheid, door Christus nedergelegd, vers 10. Hoewel Christus de moedwillig onwetenden verwerpt, die zich niet willen laten onderwijzen, kan Hij toch medelijden hebben met de onwetenden, die gewillig zijn om te leeren, Hebr. 5 : 2. Indien de Farizeën, die de wet krachteloos maken, geërgerd worden, zoo laat hen geërgerd zijn; maar *die Zijne wet beminnen, hebben den groote vrede,* dat zij *geen aanstoot hebben,* Ps. 119 : 165. Op de eene of andere wijze zal de aanstoot voor hen worden weggenomen.

Hier is 1. Hunne begeerte om beter onderricht te worden in deze zaak, vers 15. Voor dit verzoek, gelijk als voor vele anderen, was Petrus de woordvoerder. Waarschijnlijk hebben de overigen hem tot spreken gedrongen en hem hunne instemming er mede te kennen gegeven. *Verklaar ons deze gelijkenis.* Wat Christus gezegd had, was duidelijk; het kwam echter niet overeen met de denkbeelden, die zij van hunne

1) Naar de Engelsche overzetting.

vroegste kindsheid af hadden gekoesterd, en hoewel zij het niet wilden tegenspreken, noemen zij het toch eene gelijkenis, en kunnen het niet begrijpen. Een zwak verstand is allicht geneigd eenvoudige waarheden voor gelijkenissen te houden, aan iets ingewikkelds of moeielijks te denken, waar alles eenvoudig en gemakkelijk te begrijpen is. De discipelen hebben dit dikwijls gedaan, zooals in Joh. 16 : 17. Een zwakke maag wordt zelfs door eene sprinkhaan bezwaard, en kinderkens in het verstand kunnen geen krachtig voedsel verdragen.

2. Waar in een zwak hoofd betreffende een woord van Christus twijfel opkomt, zal een oprecht hart onderricht zoeken. De Farizeën waren geërgerd, maar hielden dit voor zich; zij wilden geene reformatie van hun leven en bestaan, en evenmin verlangden zij naar informatie voor hun verstand; maar de discipelen, hoewel geërgerd, zochten inlichting te verkrijgen, de ergernis toeschrijvende niet aan de leer, die hun was voorgehouden, maar aan het bekrompene van hun bevattingsvermogen.

2. De bestraffing, die Christus hun gaf wegens hunne zwakheid en onwetendheid, vers 16. *Zijt ook gijlieden als nog onwetende?* Zoo wie Christus liefheeft en onderwijst, bestraft Hij. Zeer onwetend voorwaar! zijn zij, die niet verstaan, dat zedelijke ontreiniging oneindig erger en gevaarlijker is dan ceremonieele ontreiniging. Hunne stompzinnigheid wordt nog verzwaard door twee zaken. *a.* Dat zij discipelen waren van Christus. *Zijt ook gijlieden alsnog onwetende? Gijlieden, die Ik in zoo groote gemeenzaamheid met Mij heb toegelaten, zijt gijlieden nog zoo onervaren in het woord der gerechtigheid?* De onwetendheid en dwaling van hen, die den Godsdienst belijden, het voorrecht hebben van leden der kerk te zijn, zijn eene rechtmatige grief voor den Heere Jezus. *Geen wonder, dat de Farizeën deze leer niet verstaan, die niets weten van het koninkrijk van den Messias; maar gijlieden, die er van gehoord hebt, en het zelven hebt aangenomen, en het aan anderen hebt gepredikt; zijt gijlieden nog zulke vreemdelingen aan den geest van dit koninkrijk?* *b.* Dat zij gedurende langen tijd het onderwijs van Christus hadden genoten; *Zijt gijlieden alsnog onwetende?* Indien zij slechts sedert gisteren bij Christus te schole waren geweest, het zou wat anders zijn; maar gedurende zoovele maanden Christus' voortdurende hoorders te zijn geweest, en nu nog zonder begrip te zijn, was een smaad voor hen. Christus verwacht kennis, en genade, en wijsheid in ons te vinden in evenredigheid van den tijd en de middelen, die ter onzer beschikking waren. Zie Joh. 14 : 9; Hebr. 5 : 12; 2 Tim. 3 : 7, 8.

3. De verklaring, die Christus hun gaf van deze leer der verontreiniging. Hoewel Hij hen berispte om hunne stompzinnigheid, heeft Hij hen toch niet afgewezen; maar medelijden met hen gehad, en hen onderricht, zooals in Lukas 24 : 25—27. Hier toont Hij hun:

In hoe luttel gevaar wij verkeeren van ontreinigd te worden door hetgeen *ten monde ingaat* vers 17. Een ongeregelde eetlust, onmatigheid en overdaad in spijs en drank, komen voort uit het hart en zijn verontreinigend; maar de spijze op zich zelve is dit niet, gelijk de Farizeën ten onrechte dachten. Voor het schuim, de onreinheid, die in ons voedsel aanwezig is, heeft de natuur (of liever de God der natuur) een' uitweg bereid om er ons van te ontdoen; *Wat ten monde ingaat, komt in den buik, en wordt in de heimelijkheid uitgeworpen,* en dan blijft er ons niets dan zuiver voedsel van over. Op zoo *vreeselijke wijze* en *wonderbaarlijk* zijn wij gemaakt en worden wij bewaard, en onze ziel in het leven behouden. Het uitstootend vermogen is voor het lichaam even noodzakelijk als ieder ander vermogen, voor het ontlasten van hetgeen overtollig is, of schadelijk; zoo gelukkig is de natuur in staat gesteld zich zelve te helpen, en voor haar welvaren te zorgen. Hierdoor is er niets, dat ontreinigt. Als wij met ongewasschen handen eten, en op die wijze iets onreins met ons voedsel vermengd wordt, dan zal de natuur dit afscheiden, en het uitwerpen, en dan is het geene onreiniging voor ons. Het kan eene daad van zindelijkheid wezen, maar geene gewetenszaak, om zich te wasschen éér men aan tafel gaat, en wij dwalen, als wij daar Godsdienstige waarde aan hechten. Het is niet de handeling zelve, maar de meening, waarop zij berust, die door Christus wordt veroordeeld, alsof de spijze ons Gode aangenaam maakte, 1 Cor. 8 : 8, daar toch het Christendom in de naleving van zulke voorschriften niet bestaat.

In hoe groot gevaar wij verkeeren van ontreinigd te worden door de dingen, *die ten monde uitgaan,* vers 18, uit den overvloed des harten, vergel. Hoofdst. 12 : 34. In de voortbrengselen van Gods milddadigheid is geene verontreiniging, maar wel in de voortbrengselen van ons bederf. Nu hebben wij hier:

De verdorvene fontein van hetgeen ten monde uitgaat; het komt voort uit het hart, de bron en oorsprong van alle zonde, Jer. 8 : 7. Het is het hart, dat arglistig en boos is, Jer. 17 : 9, want er is geene zonde in woord of daad, die niet eerst in het hart was, dat is de wortel der bitterheid, *die gal en alsem draagt. Het is het binnenste van een zondaar, dat enkel verderving is,* Ps. 5 : 10. Alle kwaadspreken komt voort uit het hart, en is ontreinigend; uit het verdorven hart komt het vuile spreken.

Sommigen van de verdorvene stroomen, die uit deze bron voortkomen, worden hier genoemd. Hoewel zij niet allen uit den mond voortkomen, komen zij toch allen voort uit den mensch, en zij zijn de vruchten van die ongerechtigheid, die in het hart is, en aldaar gewerkt wordt, Ps. 58 : 3. *Ten eerste, Booze bedenkingen,* zonden tegen al de geboden. Daarom stelt David *ijdele gedachten* tegenover de gansche wet [1]). Dezen zijn de eerstgeborenen van de verdorvene natuur, het beginsel harer macht, en gelijken haar het meest. Dezen, evenals de zoon en erfgenaam, *wonen en verblijven in het huis.* Er is zeer veel zonde, die begint en eindigt in het

1) „Ik haat de ijdele gedachten, maar heb Uwe wet lief," Ps. 119 : 113, naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

hart, en niet verder gaat. Vleeschelijke verbeeldingen zijn booze bedenkingen, boosheid in het uitdenken, booze komplotten en raadslagen om anderen kwaad te doen, Micha 2 : 1. *Ten tweede, Doodslagen.* Zonden tegen het zesde gebod. Dezen komen voort uit boosaardigheid in het hart tegen het leven van onzen broeder, of minachting er van. Vandaar dat hij, die zijn broeder haat, gezegd wordt een doodslager te zijn; voor Gods rechterstoel is hij het. 1 Joh. 3 : 15. *Zijn hart is krijg.* Ps. 55 : 22; Jak. 4 : 1. *Ten derde Overspelen* en *hoererijen,* zonden tegen het zevende gebod. Dezen komen voort uit het wulpsch, onrein, vleeschelijk hart, en de lust, die er in heerscht, is er ook in ontvangen, en baart deze zonden. Jak. 1 : 15. Eerst is er overspel in het hart, en dan in de daad, Hoofdst. 5 : 28. *Ten vierde, Dieverijen.* Zonden tegen het achtste gebod: bedriegerijen, onrecht, rooverij, en alle schadelijke contracten. De fontein van dit alles is in het hart; dat is het, wat *geoefend is in gierigheid,* 1 Petr. 2 : 14; dat is het, hetwelk *gezet is* op rijkdom. Ps. 62 : 11. *Achan kreeg lust, en nam,* Jozua 7 : 20, 21. *Ten vijfde. Valsche getuigenissen,* zonden tegen het negende gebod. Dit komt voort uit een mengsel van leugen en begeerlijkheid, of leugen en boosaardigheid in het hart. Indien waarheid, liefde en heiligheid, waaraan God lust heeft in ons binnenste, heerschten, zooals zij behoorden te heerschen, er zou geen valsch getuigenis gegeven worden. Psalm 64 : 7; Jer. 9 : 8. *Ten zesde. Lasteringen,* kwaad spreken van God, zonden tegen het derde gebod; kwaad spreken van den naaste, zonde tegen het negende gebod; dezen komen voort uit minachting van beiden in het hart; vandaar komt ook *lastering tegen den Heiligen Geest,* Hoofdst. 12 : 31, 32, Dat is het overvloeien der gal in het binnenste.

Dit nu zijn *de dingen, die den mensch ontreinigen,* vers 20. Zonde verontreinigt de ziel, maakt haar onliefelijk en verfoeielijk in de oogen van den reinen en heiligen God, ongeschikt om gemeenschap met Hem te oefenen, en van Hem te genieten in het Nieuwe Jeruzalem, waarin niets inkomen zal, dat ontreinigt en gruwelijkheid doet. Het hart en het geweten worden ontreinigd door de zonde, en hierdoor worden ook alle andere dingen onrein, Titus 1 : 15. Deze ontreiniging door de zonde was aangeduid, door de ceremonieele ontreinigingen, waaraan de Joodsche schriftgeleerden nog hebben toegedaan, maar die zij niet hebben begrepen. Hebr. 9 : 13, 14; 1 Joh. 1 : 7.

Dit nu zijn de dingen, die wij zorgvuldig hebben te mijden met alles wat daartoe nadert, maar aan het wasschen der handen moet niet zooveel gewicht worden gehecht. Christus heft de wet nog niet op betreffende de onderscheiding der spijzen (dat geschiedde niet vóór Hand. 10), maar de inzetting der ouden, die aan deze wet was toegevoegd, wijst Hij af, en daarom komt Hij tot de gevolgtrekking: *Het eten met ongewasschen handen ontreinigt den mensch niet.* Indien hij zijne handen (en daarover liep het geschil) wascht, is hij er voor God niet beter om; indien hij ze niet wascht, is hij er niet slechter om.

21. En Jezus, van daar gaande, vertrok naar de deelen van Tyrus en Sidon. 22. En zie, eene Kananeesche vrouw, uit die landpalen komende, riep tot Hem, zeggende: Heere, Gij Zone Davids, ontferm u mijner; mijne dochter is deerlijk van den duivel bezeten. 23. Doch Hij antwoordde haar niet één woord. En Zijne discipelen, tot Hem komende, baden Hem, zeggende: Laat haar van U, want zij roept ons na. 24. Maar Hij, antwoordende, zeide: Ik ben niet gezonden, dan tot de verlorene schapen van het huis Israels. 25. En zij kwam en aanbad Hem, zeggende: Heere, help mij. 26. Doch Hij antwoordde en zeide: Het is niet betamelijk het brood der kinderen te nemen, en den hondekens voor te werpen. 27. En zij zeide: Ja Heere, doch de hondekens eten ook van de brokskens, die er vallen van de tafel hunner heeren. 28. Toen antwoordde Jezus, en zeide tot haar: O vrouw, groot is uw geloof; u geschiede, gelijk gij wilt. En hare dochter werd gezond, van diezelfde ure.

Hier hebben wij de vermaarde geschiedenis van het uitwerpen van den duivel door Christus uit de dochter der Kananeesche vrouw. Er is iets zeer bijzonders en zeer verrassends in, dat een gunstig aanzien heeft voor de arme Heidenen, en een voorsmaak geeft van de genade, die Christus voor hen had weggelegd. Hier is een straal van dat licht, dat de Heidenen zou verlichten, Lukas 2 : 32. Christus is gekomen tot de Zijnen, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen; maar velen hunner hebben met Hem getwist en waren aan Hem geërgerd. Merk op wat volgt in vers 21.

1. *Jezus ging van daar.* Rechtvaardiglijk wordt het licht ontnomen aan hen, dier er óf bij spelen óf er tegen rebelleeren. Toen Christus en Zijne discipelen geene rust onder hen hadden of konden verkrijgen, verliet Hij hen, en gaf hiermede een voorbeeld van den regel, door Hem zelven gesteld, Hoofdst. 10 : 14, *Schudt het stof uwer voeten af.* Hoewel Christus langen tijd verdraagt, toch zal Hij niet altijd het *tegenspreken van de zondaren tegen zich verdragen.* Hij had gezegd, vers 14, *Laat hen varen,* en dit deed Hij. Door moedwillige vooroordeelen tegen, en vitterijen op, het Evangelie wordt Christus er dikwijls toe gebracht om zich terug te trekken, en *den kandelaar van zijne plaats te weren.* Hand. 13 : 46, 51.

II. Toen Hij vandaar ging, *vertrok Hij naar de deelen van Tyrus en Sidon;* niet naar die steden zelve (zij waren buitengesloten van eenigerlei deel in Christus' groote werken en krachten, Hoofdst. 11 : 21, 22,) maar naar dat deel van het land van Israel, dat dien kant uit lag; daarheen ging Hij, zooals Elia naar Sarepta, eene stad van Sidon, Lukas 4 : 26, daarheen ging Hij om de arme vrouw op te zoeken, aan wie Hij barmhartigheid zal bewijzen. Toen

Hij het land doorging, goeddoende, was Hij nooit buiten Zijn' weg. De duistere hoeken van het land, die het verst afgelegen waren, zullen deelen in Zijn' weldadigen invloed; en gelijk nu de einden des lands, zoo zullen later de einden der aarde Zijn heil zien. Jes. 49 : 6. Hier was het, dat dit wonder gewrocht werd, in het verhaal waarvan wij hebben te letten op:

1. Het aanspreken van Christus door de Kananeesche vrouw, vers 22. Zij was eene Heidensche vrouw, *vervreemd van het burgerschap Israels;* waarschijnlijk behoorende tot de nakomelingen van die gevloekte natiën, die het verderf gewijd waren door dat woord: *Vervloekt zij Kanaän.* Het oordeel over een geheel volk treft niet altijd ieder individueel lid van dit volk. God zal uit alle nattën Zijn overblijfsel hebben, uitverkoren vaten in alle landstreken, zelfs in die, waar men dit het minst zou verwachten. Zij kwam uit zoodanige landstreek. Indien Christus thans deze landstreek niet had bezocht, zou die vrouw waarschijnlijk nooit tot Hem zijn gekomen, hoewel de zegen, dien zij van Hem ontving, wel waard was, om er eene verre reize voor te doen. Het is voor een sluimerend geloof meermalen een prikkel ter opwekking eene gemakkelijke gelegenheid te hebben, om met Christus bekend te worden, of als het woord ons nabij gebracht wordt.

Haar aanzoek was dringend; zij *riep* tot Christus, als iemand, die door een sterk verlangen wordt gedreven; zij riep, als op een' afstand van Hem zijnde, als Kananeesche het niet wagende naderbij te treden, uit vrees van ergernis te geven.

Zij verhaalt hare ellende, hare droeve omstandigheden: *Mijne dochter is deerlijk van den duivel bezeten — kakoos daimonizetai* — zij is *erg betooverd*, of *bezeten.* Er waren trappen in die ellende, en dit was de hoogste trap, de ergste soort. Het was in dien tijd een gewoon geval, maar uiterst treurig. De kwelling der kinderen is het verdriet der ouders, en niets moet zwaarder leed voor hen zijn, dan hen onder de macht van Satan te zien. Teeder liefhebbende ouders gevoelen zeer diep de smart van hen, die een deel uitmaken van hen zelven. *Hoewel zij deerlijk van den duivel bezeten is, toch is zij mijne dochter.* De grootste beproevingen van onze bloedverwanten lossen onze verplichtingen jegens hen niet op, en moeten dus ook onze genegenheid voor hen niet te niet doen. Het was het leed en het lijden van haar gezin, dat haar thans tot Christus bracht. Zij kwam tot Hem niet om leering, maar om genezing, maar wijl zij kwam in geloof, heeft Hij haar niet afgewezen. Hoewel het door nood of behoefte is, dat wij tot Christus gedreven worden, zullen wij daarom toch niet van Hem worden weggedreven. Het was het lijden harer dochter, dat haar de gelegenheid bood om zich tot Christus te wenden. Het is goed om de beproevingen van anderen tot de onzen te maken, in besef en medegevoel, opdat wij ze ook tot de onzen maken in den geestelijken zegen, die er uit voortvloeit.

Zij vraagt om ontferming: *Heere, Gij Zone Davids, ontferm U mijner!* Door Hem: Heere, Zone Davids, te noemen, erkent zij Hem als den Messias: dat is de groote zaak, waaraan het geloof zich moet vastklemmen, en waaraan het troost moet ontleenen. Van den Heere kunnen wij daden verwachten van macht; Hij kan verlossing gebieden; van den Zone Davids kunnen wij al de ontferming en genade verwachten, die van Hem voorzegd waren. Hoewel eene vrouw uit de Heidenen, erkent zij de belofte, gedaan aan de vaderen der Joden, en de eer van het huis van David. De Heidenen moeten het Christendom aannemen, niet als eene verbetering van den natuurlijken godsdienst, maar als de vervolmaking van den Joodschen Godsdienst, met het oog op het Oude Testament.

Hare bede is: *Ontferm U mijner.* Zij beperkt Christus niet tot dit of dat bijzondere voorbeeld van ontferming, maar ontferming, dat is het, waar zij om vraagt. Zij pleit niet op verdienste, zij is gansch afhankelijk van genade en ontferming. *Ontferm U mijner.* Ontferming over de kinderen is ontferming over de ouders; gunstbewijzen jegens de onzen zijn gunstbewijzen jegens ons en moeten als zoodanig gerekend worden. Het is de plicht van ouders, om voor hunne kinderen te bidden, en vurig te zijn in het gebed voor hen, inzonderheid voor hunne ziel. *„Ik heb een' zoon, eene dochter, deerlijk gekweld door een hoogmoedigen wil, een onreinen duivel, een boosaardigen duivel, door hem naar zijn' wil gevangen geleid; Heere, help hen."* Dat is een treuriger toestand dan een toestand van lichamelijke bezetenheid. Breng hen door geloof en gebed tot Christus, die alleen in staat is hen te genezen. Ouders behooren het als eene groote genade en ontferming jegens hen zelven te beschouwen, als Satans macht en invloed in de ziel hunner kinderen worden verbroken.

2. Hoe zij alles behalve aanmoediging ontmoette. In de gansche geschiedenis van Christus' openbare bediening hebben wij niets dergelijks gezien. Gewoonlijk heeft Hij allen, die tot Hem kwamen, gesteund en bemoedigd, en hen òf verhoord vóórdat zij riepen, òf hen verhoord terwijl zij nog spraken; maar deze vrouw ondervond eene andere behandeling. Wat kon er de reden van zijn? Sommigen denken, dat Christus zich terughoudend betoonde, om het verzoek dier arme vrouw toe te staan, omdat Hij den Joden geene ergernis wilde geven door even gewillig en volvaardig Zijne gunst te schenken aan Heidenen als aan hen. Hij had Zijn' discipelen bevolen niet heen te gaan op den weg der Heidenen, Hoofdst. 10 : 5, en daarom wilde Hij zich zelven hun ook niet zoo genegen toonen als aan anderen. Of liever: Christus handelde aldus met haar, om haar op de proef te stellen. Hij weet wat er in het hart is; Hij kende de kracht van haar geloof, en hoe goed zij door Zijne genade in staat was, om door al die ontmoedigingen heen te breken; daarom hield Hij haar die ontmoedigingen voor, *opdat de beproeving van haar geloof bevonden zou worden te zijn tot lof, en eere, en heerlijkheid,* 1 Petr. 1 : 6, 7. Dit was als het verzoeken van Abraham door God, Gen. 22 : 1;

gelijk het worstelen van den engel met Jakob, Gen. 32 : 24. Velen van de wegen van Christus' voorzienigheid, en inzonderheid van Zijne genade jegens Zijn volk, die duister voor ons zijn, kunnen verklaard worden door deze geschiedenis, die vermeld is gebleven, opdat wij mogen leeren, dat er in het hart van Christus liefde kan wezen, terwijl Zijn oog ons donker schijnt aan te blikken, en ons te bemoedigen, om, al zou Hij ons dooden, toch op Hem te vertrouwen.

Let op de bijzondere ontmoedigingen, waarmede zij had te strijden:

Toen zij tot Hem riep, antwoordde Hij haar niet één woord, vers 23. Gewoonlijk was Zijn oor open en opmerkzaam op het geroep van arme smeekelingen, en Zijne lippen, druipende als de honingraat, altijd gereed om een antwoord des vredes te geven; maar voor deze arme vrouw scheen Zijn oor doof, en zij kon noch eene aalmoes, noch een antwoord verkrijgen. Het was een wonder, dat zij zich niet toornig wegspoedde, zeggende: *„Is dit nu Hij, die zoo vermaard is wegens Zijne goedertierenheid en medelijden? Zijn zoovelen door Hem gehoord en verhoord, naar men beweert, en moet ik nu de eerste smeekelinge zijn, die door Hem wordt afgewezen? Waarom houdt Hij zich zoo koel op een' afstand van mij, als het waar is, dat Hij zich tot zoovelen heeft nedergebogen?"* Maar Christus wist wel wat Hij deed, en Hij antwoordde haar niet, *opdat zij te dringender en vuriger zou aanhouden in het gebed.* Hij hoorde haar en had een welbehagen in haar, en Hij versterkte haar met kracht in de ziel, Ps. 138 : 3, Job 23 : 6, al gaf Hij haar ook niet terstond het antwoord, dat zij verwachtte. Door den begeerden zegen schijnbaar van haar weg te trekken, trok Hij haar, om er des te dringender om te vragen. Ieder Gode welbehaaglijk gebed, is, daarom nog geen gebed, dat onmiddellijk verhoord zal worden. Soms schijnt God geen acht te slaan op de gebeden Zijns volks, als iemand, die slaapt, of als *een versaagd man, die niet kan verlossen,* Ps. 44 : 23; Jer. 14 : 9; Ps. 22 : 2, 3; ja zelfs, alsof Hij vertoornd op hen is; Ps. 80 : 5; Klaagl. 3 : 8, 44; maar het is om hun geloof te beproeven, en daardoor te versterken, en Zijne latere verschijning aan hen des te heerlijker te maken voor zich, en des te meer welkom aan hen, *want het gezicht zal op het einde voortbrengen en niet liegen,* Hab. 2 : 3; zie Job 35 : 14.

Toen de discipelen een goed woord voor haar spraken, gaf Hij eene reden voor Zijne weigering, en die reden was nog meer ontmoedigend voor haar. *Ten eerste.* Het was wel eenigszins eene verlichting, dat de discipelen voor haar tusschenbeiden kwamen. *Laat haar van U,* zeiden zij, *want zij roept ons na.* Het is wenschelijk, om deel te hebben aan de gebeden van vrome menschen, en wij moeten dit begeeren. Maar hoewel de discipelen wenschten, dat zij zou verkrijgen, hetgeen, waarvoor zij was gekomen, zijn zij daarbij toch meer te rade gegaan met hunne eigene rust, dan met de begeerte om aan die vrouw te voldoen. *Laat haar van U* met genezing, *want zij roept ons na, dat is lastig voor ons, en wij schamen ons om dat naroepen.* Aanhoudend dringend vragen kan voor menschen, zelfs voor vrome menschen, wel lastig zijn; maar Christus heeft het gaarne, dat men Hem op deze wijze naroept. *Ten tweede.* Christus' antwoord aan de discipelen stelde hare verwachting te leur. *Ik ben niet gezonden, dan tot de verlorene schapen van het huis Israels, Gij weet dit; zij behoort daar niet toe, en zoudt gij dan willen, dat Ik buiten Mijne opdracht handel!* Dat dringend, lastig aanhouden zal zelden de wel overwogen redenen van een verstandig mensch overwinnen, en weigeringen, die door zulke redenen ondersteund worden, brengen het lastige vragen tot zwijgen. Niet slechts antwoordt Hij haar niet, maar Hij voert redenen aan tegen haar, en sluit haar den mond door eene reden. Het is waar: zij is *een verloren schaap,* en zij heeft evenveel behoefte aan Zijne zorge, als ieder ander, maar zij is niet *van het huis Israels,* tot hetwelk Hij het eerst was gezonden, Hand. 3 : 26, en heeft er dus niet direct deel aan, en heeft er geen recht op. Hij was *een dienaar der besnijdenis,* Rom. 15 : 8, en hoewel Hij bestemd was een *Licht te zijn tot verlichting der Heidenen,* was toch *de volheid des tijds* hiertoe nog niet gekomen, de voorhang was nog niet gescheurd, en de middelmuur des afscheidsels nog niet gebroken. Christus' persoonlijke bediening was: de heerlijkheid te zijn van Zijn volk Israel. *Indien Ik tot hen ben gezonden, wat heb Ik dan te doen met degenen, die niet tot hen behooren.* Het is eene groote beproeving, als ons aanleiding wordt gegeven, om te twijfelen, of wij wel behooren tot hen, tot wie Christus was gezonden. Maar, geloofd zij God, er is geene plaats voor dien twijfel; het onderscheid tusschen Jood en Heiden is weggenomen; wij zijn er zeker van, dat Hij Zijn leven heeft gegeven als een rantsoen voor velen, en indien voor velen, waarom dan niet ook voor mij? *Ten derde.* Toen zij toch nog bleef aanhouden, legde Hij den nadruk op het onbetamelijke der zaak: Hij wees haar niet slechts af, maar scheen ook eene bestraffing, een verwijt tot haar te richten, vers 26; *Het is niet betamelijk het brood der kinderen te nemen, en den hondekens voor te werpen.* Dit scheen alle hoop voor haar af te snijden, en zou haar tot wanhoop hebben kunnen brengen, indien zij niet waarlijk een zeer krachtig geloof had gehad. Evangeliegenade en wonderdadige genezingen (die er bij behoorden) waren het brood der kinderen, zij behoorden hun, *welker is de aanneming,* Rom. 9 : 4, en moesten niet gelijk gerekend worden met dien regen van den hemel, en die vruchtbare tijden, die God gaf aan de natiën, die Hij *heeft laten wandelen in hunne wegen,* Hand. 14 : 16, 17. Neen, dat waren bijzondere gunstbewijzen aan het bijzondere volk, den besloten hof. Christus heeft gepredikt voor de Samaritanen, Joh. 4 : 44, maar wij lezen van geene genezingen, die Hij onder hen gewrocht heeft; deze zaligheid, dat heil, was van de Joden; het is dus niet betamelijk ze te vervreemden. De Heidenen werden door de Joden met groote minachting aangezien, zij werden

honden genoemd, en als honden beschouwd, en, in vergelijking met het huis van Israel, dat zóó verwaardigd en bevoorrecht was, schijnt Christus dit hier toe te stemmen, en Hij acht het dus niet betamelijk, dat de Heidenen zouden deelen in de gunsten, aan de Joden geschonken. Maar zie, hoe de tijden zijn veranderd: nadat de Heidenen ingebracht zijn in de kerk worden de Joodsche ijveraars voor de wet *honden* genoemd, Filippes. 3 : 2.

Dit nu wordt door Christus tegen de Kananeesche vrouw aangevoerd: *Hoe kan zij, die niet van de familie is, verwachten van het brood der kinderen te eten?* Hen, die Christus het meest voornemens is te eeren, vernedert Hij eerst, en legt hen in het stof in de bewustheid van hunne eigene geringheid en onwaardigheid. Eerst moeten wij ons zelven zien als honden, geringer dan de geringste van al Gods weldadigheden, eer wij geschikt zijn, om er door verwaardigd en er mede bevoorrecht te worden. Christus schept er behagen in, om groot geloof door groote beproevingen te oefenen, en soms houdt Hij het zwaarste, het ergste, voor het laatst, opdat wij, beproefd zijnde, als goud mogen uitkomen. Deze algemeene regel is toepasselijk op andere gevallen tot leiding, hoewel hier slechts gebruikt ter beproeving. Bijzondere genademiddelen en kerkvoorrechten zijn het brood der kinderen, en mogen niet ontwijd worden door de grof ontwetenden en onheiligen. De gemeene barmhartigheid moet zich uitstrekken jegens allen, maar geestelijke eere en waardigheid zijn bestemd voor de huisgenooten des geloofs, daaraan zou het een verspillen zijn van het brood der kinderen, indien men allen, zonder onderscheid, er in liet deelen; dan zou dit zijn *het heilige den honden te geven,* Hoofdst. 7 : 6.

3. Wij zien hier de kracht van haar geloof en hare vastberadenheid, om door al deze ontmoedigingen heen te breken. Menigeen, aldus beproefd zijnde, zou òf in zwijgen zijn verzonken, of in hartstochtelijken toorn zijn losgebarsten. *„Magere vertroosting voor een arm ongelukkig schepsel!* zou zij hebben kunnen zeggen. *Ik zou even goed te huis hebben kunnen blijven, als hier te komen, om op die wijze gesmaad en afgewezen te worden. Niet alleen dat mijne zoo treurige omstandigheden met koude onverschilligheid worden aangezien, maar daarbij nog hond te worden genoemd!"* Een trotsch hart, dat geene verootmoediging kent, zou het niet hebben verdragen. De roem van het huis Israels was toen niet zoo groot in de wereld, of dit betoon van minachting jegens de Heidenen zou wel een even minachtend wederwoord hebben kunnen uitlokken, indien deze arme vrouw daartoe geneigd ware geweest. Het zou ook een verwijt aan Christus hebben kunnen uitlokken, en aan Zijne reputatie afbreuk hebben kunnen doen in de goede meening, die zij van Hem koesterde, want wij zijn geneigd de menschen te beoordeelen naar hetgeen wij van hen zien, en te denken, dat zij zijn wat zij zijn voor ons. *„Is dit de Zone Davids?"* zou zij hebben kunnen zeggen, *„is dat de man, die den naam heeft van zoo vriendelijk en barmhartig te zijn? Ik heb voorzeker geene reden om Hem die hoedanigheden toe te kennen; want nooit in mijn leven ben ik met zooveel ruwheid behandeld, Hij zou voor mij hebben kunnen doen wat Hij voor anderen gedaan heeft, of, indien niet, dan had Hij mij toch niet met de honden Zijner kudde behoeven te stellen. Ik ben geen hond, ik ben eene vrouw, eene eerlijke, eerzame vrouw, eene ongelukkige vrouw, en ik ben er zeker van, dat het niet betaamt mij een hond te noemen."* Neen, geen woord van dit alles vinden wij hier. Eene nederige, geloovige ziel, die Christus waarlijk lief heeft. neemt alles, wat Hij zegt en doet, goed op, en geeft er de beste uitlegging aan.

Al die ontmoedigingen komt zij te boven door eene heilige vurigheid van begeerte in het aanhouden van hare bede. Dit bleek al bij de vorige afwijzing, die haar te beurt viel, vers 25; *Zij kwam en aanbad Hem, zeggende: Heere, help mij!* Zij bleef bidden. Wat Christus zeide, bracht de discipelen tot zwijgen; gij hoort niet meer van hen; zij waren tevreden met het antwoord, maar de vrouw niet. Hoe meer wij den nood gevoelen, hoe meer wij moeten bidden om uitkomst. En het is de wil van God, dat wij zullen volharden in den gebede, dat wij altijd zullen bidden en niet vertragen. En in plaats nu dat deze vrouw Christus laakt of Hem van onvriendelijkheid beschuldigt, schijnt zij eerder zich zelve te wantrouwen, en zich zelve de schuld te geven. Zij vreest, dat zij in hare eerste toespraak wellicht niet nederig en eerbiedig genoeg was geweest, en daarom kwam zij nu en *aanbad Hem,* en betoonde Hem meer eerbied dan in het eerst; of wel, zij vreest niet ijverig en vurig genoeg te zijn geweest, en daarom roept zij thans: *Heere help mij!* Als de gebedsverhooring uitblijft, dan wil God ons daarmede leeren meer en beter te bidden. Dan is het de tijd om eens te onderzoeken, waarin wij in onze vorige gebeden te kort zijn gekomen, opdat hetgeen verkeerd was, in het vervolg beter gedaan zou worden. Teleurstellingen ten opzichte van het welslagen des gebeds moeten ons opwekken tot den plicht van bidden. In Zijne doodsbenauwdheid heeft Christus *te ernstiger gebeden.* De vraag, of zij al of niet behoorde tot hen, tot wie Christus was gezonden, laat zij in het midden, over dit punt wil zij niet met Hem redeneeren, hoewel zij wellicht op bloedverwantschap met het huis Israels aanspraak kon maken; maar *„Israelietische of geen Israelietische, ik kom tot den Zone Davids om ontferming, en ik zal Hem niet laten gaan, tenzij dan, dat Hij mij zegent."* Vele zwakke Christenen brengen zich zelven in verwarring en verlegenheid met vragen en twijfelingen ten opzichte van hunne uitverkiezing, of zij al of niet van den huize Israels zijn; de zoodanigen zouden beter doen met acht te geven op hunne boodschap bij God en te volharden in den gebede om ontferming en genade, zich door het geloof aan Christus' voeten te werpen, en te zeggen: *indien ik moet omkomen, dan wil ik hier omkomen,* en dan zal die zaak zich wel van zelve ophelderen. Als wij ons ongeloof niet door *redeneeren* kunnen verdrijven, dan

moeten wij het verdrijven door *gebed.* Een vurig, hartelijk: *Heere, help mij,* zal ons over velen van de ontmoedigingen heenhelpen, die ons wel eens dreigen te overstelpen. Haar gebed is zeer kort, maar veelomvattend en vurig: *Heere, help mij.* Neem dit, *ten eerste,* als klacht over haren toestand: *Indien de Messias alleen gezonden is tot het huis Israels, zoo moge de Heere mij helpen, wat zal er anders van mij en de mijnen worden?* Het is niet te vergeefs, dat verbroken harten klagen, want dan ziet God hen aan, Jer. 31 : 18. Of, *ten tweede:* als biddende om genade, om haar bij te staan in deze ure der beproeving en verzoeking. Zij vond het moeielijk aan haar geloof vast te houden, toen zij aldus met donkere, afwijzende blikken werd aangezien, en daarom bidt zij: *Heere, help mij. Heere, sterk thans mijn geloof. Heere, laat Uwe rechterhand mij ondersteunen, terwijl mijne ziel U achteraan heeft,* Ps. 63 : 8. Of *ten derde,* als kracht bijzettende aan hare oorspronkelijke bede: *Heere, help mij. Heere geef mij hetgeen waar ik om kom.* Zij geloofde, dat Christus haar kon en wilde helpen, al was zij niet van den huize Israels, anders zou zij van hare bede, haar verzoek, hebben afgezien. Zij blijft goede gedachten koesteren van Christus, en wil ze niet opgeven. *Heere, help mij,* is een goed gebed, indien het op de rechte wijze wordt opgezonden, en het is te betreuren, dat het los en ondoordacht als een soort van spreekwoord wordt gebruikt, zoodat er de naam Gods ijdellijk door wordt gebruikt.

Met eene heilige bekwaamheid in haar geloof, waardoor zij een zeer verrassenden pleitgrond aanvoert. Christus had de Joden gerangschikt bij de kinderen, als olijfplanten rondom Gods tafel, en de volken bij de honden, onder de tafel, en zij ontkent het passende niet van de vergelijking. Wij winnen er niets mede, als wij een woord van Christus tegenspreken, al klinkt het ook nog zoo hard voor ons. Deze arme vrouw kan dit woord niet tegenspreken, en daarom gebruikt zij het ten haren voordeele, vers 27, *Ja, Heere! doch de hondekens eten ook van de brokjes.*

Hare erkenning van het feit was zeer nederig, *Ja, Heere,* Gij kunt zoo gering niet spreken van een nederig geloovige, of hij is bereid even gering van zich zelven, te spreken. Sommigen spreken met groote geringschatting en verkleining van zich zelven, maar achten het eene beleediging als anderen dit doen, maar wie waarlijk nederig is, zal instemmen met de meest vernederende benamingen en ze op zich laten toepassen, zonder te denken, dat hem onrecht geschiedt. *„Ja, Heere, ik kan het niet ontkennen, ik ben een hondeke en heb geen recht op het brood der kinderen."* „David, gij hebt zeer zottelijk gehandeld," „Ja Heere," „Asaf, gij zijt *als een groot beest bij God geweest."* „Ja, Heere." „Agur, gij zijt onvernuftiger dan iemand, en hebt geen menschenverstand." „Ja, Heere." „Paulus gij zijt de voornaamste der zondaren geweest, gij zijt de minste der apostelen, niet waardig een apostel genaamd te worden." „Ja, Heere."

Op zeer verstandige wijze heeft zij dit ten haren voordeele aangewend. *Doch de hondekens eten ook van de brokjes.* Het was door eene bijzondere scherpzinnigheid en geestelijke vlugheid van begrip en schranderheid, dat zij een argument ten haren voordeele ontdekte, in hetgeen eene geringschatting scheen. Door een levend, werkzaam geloof zullen wij hetgeen tegen ons scheen te zijn, vóór ons doen worden, zullen wij *spijze doen uitgaan van den eter, en zoetigheid van den sterke.* Ons ongeloof kan hulptroepen voor vijanden aanzien, is in staat om uit troostrijke, veelbelovende stellingen, allerijselijkste gevolgtrekkingen af te leiden, Richt. 13 : 22, 23; maar het geloof vindt bemoediging ook in hetgeen ontmoedigend schijnt te zijn, en komt nader tot God door de hand aan te grijpen, die uitgestrekt is om het af te weren. Zoo kostelijk eene zaak is het, om *snel van begrip te wezen in de vreeze des Heeren,* Jes. 11 : 3 [1]).

Haar pleiten luidt: *Doch de hondekens eten ook van de blokjes.* Het is waar: de volledige, regelmatige voorziening is alleen voor de kinderen bestemd, maar de kruimkens, waar niemand acht op geeft, laat men toch wel voor de hondekens over, die misgunt men hun niet, dat is: voor de hondekens onder de tafel, die daar zijn om ze op te vangen. Wij arme Heidenen kunnen niet verwachten den dienst, de prediking, de wonderen van den Zone Davids onder ons te hebben; die behooren den Joden; maar zij beginnen nu al verzadigd te zijn van hunne spijze, er mede te spelen; zij hebben er op aan te merken, en verkruimelen het; welnu, sommigen van die resten, van die kruimels kunnen toch wel eene arme Heidensche vrouw ten deel vallen; *„Ik vraag om genezing, dat slechts als een kruimke is, hoewel van hetzelfde brood, maar toch slechts een klein stukje, in vergelijking met de brooden, die zij ontvangen."* Als wij overdadig zijn met het brood der kinderen, dan moeten wij ons herinneren hoevelen zeer blijde zouden zijn met de kruimkens. De overgeschoten brokken van onze geestelijke voorrechtten, zouden voor menige ziel nog een feestmaal opleveren; Hand. 13 : 42. Nu hebben wij er hier op te letten, *Ten eerste:* Dat hare nederigheid en hare behoefte haar zeer blijde deden zijn met de kruimkens. Zij, die zich er van bewust zijn niets te verdienen, zullen dankbaar zijn voor alles; en *dan* eerst zijn wij toebereid om de grootste van Gods weldadigheden te ontvangen, wanneer wij ons zelven beschouwen als geringer dan de geringsten er van. Voor een' geloovige is het minste en geringste van Christus nog kostelijk en als de kruimkens van het brood des levens. *Ten tweede.* Dat haar geloof haar aanmoedigde om deze kruimkens te verwachten. Waarom zou het aan Christus' tafel niet gaan gelijk aan de tafel van een rijk en aanzienlijk man, waar de honden evenzeer gevoed worden als de kinderen? Zij noemt het de tafel hunner *heeren;* is zij een hondeke, dan is zij toch *Zijn* hondeke, en het kan niet slecht met ons gaan, als wij in betrekking staan tot Christus, als is het dan ook in de allergeringste betrekking. *„Hoewel wij onwaardig zijn kinderen*

1) Naar de Engelsche overzetting.

genoemd te worden, zoo maak mij als een Uwer huurlingen, of liever, laat mij maar met de honden gesteld worden, veeleer dan uit Uw huis te worden verjaagd, want in het huis mijns Vaders is er niet slechts brood genoeg, er is overvloed van brood," Lukas 15 : 17—19. Het is kostelijk om in Gods huis te liggen, al is het dan ook maar aan den drempel.

4. De gelukkige uitslag van dit alles. Met eere en vertroosting is zij uit die worsteling te voorschijn getreden; en schoon een Kananeesche, betoonde zij zich eene ware dochter Israels, die zich vorstelijk had gedragen bij God, en had overmocht. Tot nu toe had Christus Zijn aangezicht voor haar verborgen, maar nu zal Hij zich met eeuwige goedertierenheid over haar ontfermen, vers 28. Het was gelijk het zich bekend maken van Jozef aan zijne broeders: *Ik ben Jozef* en zoo hier; *Ik ben Jezus.* Nu begint Hij te spreken zooals Hij is, en toont Hij zich zooals Hij is. *Hij zal niet eeuwiglijk twisten.*

Hij prees haar geloof. *O vrouw! groot is uw geloof.* Merk op. Het is haar geloof, dat Hij prijst. Er waren verschillende andere genadegaven, die helder uitblonken in haar gedrag bij deze gelegenheid, — wijsheid, ootmoed, zachtmoedigheid, geduld, volharding in het gebed; maar deze allen waren de vrucht van haar geloof, en daarom noemt Christus, dit als het loffelijkst; omdat onder alle genadegaven Christus het meest geëerd wordt door geloof, en daarom is het ook de genadegave, die het meest door Christus wordt geëerd. Het is de grootte van haar geloof. Hoewel het geloof van alle heiligen even kostelijk is, is het toch niet in allen even sterk; alle geloovigen zijn niet van dezelfde grootte en gestalte. De grootheid van het geloof bestaat veelal in een vastberadene aanhankelijkheid aan Jezus Christus als den algenoegzamen Zaligmaker, ook onder ontmoedigingen, Hem lief te hebben en te vertrouwen als een Vriend, zelfs dan, als Hij ons schijnt tegen te treden als een vijand. Dat is *groot geloof!* Hoewel een zwak geloof, zoo het slechts oprecht is, niet afgewezen zal worden, zal toch een groot geloof worden geprezen, en blijken Christus zeer welbehaaglijk te zijn, want in hen, die aldus gelooven, wordt Hij het meest bewonderd. Aldus heeft Christus het geloof van den overste over honderd geprezen, en ook deze was een Heiden. Hij had een sterk geloof in de macht van Christus, deze vrouw had een sterk geloof in den goeden wil van Christus, en beider geloof was Hem welbehaaglijk.

Hij genas hare dochter; *U geschiede gelijk gij wilt;* Ik kan u niets weigeren, neem hetgeen waarom gij gekomen zijt. Zij, die een groot geloof hebben, kunnen verkrijgen wat zij willen; zij behoeven er slechts om te vragen. Als onze wil in overeenstemming is met den wil van Christus' gebod, dan is er ook overeenstemming tusschen Zijn' wil en onze begeerte. Zij, die aan Christus niets weigeren, zullen bevinden, dat Hij hun ten laatste ook niets ontzegt, hoewel Hij voor een' tijd Zijn aangezicht voor hen schijnt te verbergen. *Gij wenscht, dat uwe zonden vergeven, uw bederf ten onder wordt gehouden, gij verlangt naar heiligmaking: U geschiede gelijk gij wilt. Wat kunt gij meer begeeren?* Als wij, gelijk deze arme vrouw, komen, om te bidden tegen Satan en zijn rijk, dan stemmen wij in met de voorbede van Christus, en dienovereenkomstig zal het dan zijn. Satan moge Petrus *ziften,* en Paulus *met vuisten slaan,* door Christus' gebed en de algenoegzaamheid Zijner genade, zullen wij toch meer dan overwinnaars zijn, Lukas 22 : 31, 32; 2 Cor. 12 : 7—9: Rom. 16 : 20.

Christus' woord werd gevolgd door de daad; *Hare dochter werd gezond van die ure;* van nu voortaan zal zij nooit meer door den duivel gekweld worden; het geloof der moeder had overmocht voor de genezing der dochter. Hoewel de kranke zich op een' afstand bevond, was dit geene belemmering voor de kracht en uitwerking van Christus' woord. Hij sprak en het was er.

29. En Jezus, van daar vertrekkende, kwam aan de Zee van Galiléa; en klom op den berg, en zat daar neder. 30. En vele scharen zijn tot Hem gekomen, hebbende bij zich kreupelen, blinden, stommen, lammen, en vele anderen, en wierpen ze voor de voeten van Jezus, en Hij genas ze. 31. Alzoo dat de schare zich verwonderden, ziende de stommen sprekende, de lammen gezond, de kreupelen wandelende, en de blinden ziende; en zij verheerlijkten den God Israels. 32. En Jezus, Zijne discipelen tot zich geroepen hebbende, zeide: Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare, omdat zij nu drie dagen bij Mij gebleven zijn, en hebben niet wat zij eten zouden; en Ik wil ze niet nuchteren van Mij laten, opdat zij op den weg niet bezwijken. 33. En Zijne discipelen zeiden tot Hem: Van waar zullen wij zoovele brooden in de woestijn bekomen, dat wij zulk eene groote schare zouden verzadigen? 34. En Jezus zeide tot hen: Hoevele brooden hebt gij? Zij zeiden: Zeven, en weinige vischkens. 35. En Hij gebood de scharen neder te zitten op de aarde. 36. En Hij nam de zeven brooden en de visschen, en als Hij gedankt had, brak Hij ze, en gaf ze aan Zijne discipelen, en de discipelen gaven ze aan de schare. 37. En zij aten allen en werden verzadigd, en zij namen op, het overschot der brokken zeven volle manden. 38. En die daar gegeten hadden, waren vier duizend mannen, zonder de vrouwen en kinderen. 39. En de scharen van zich gelaten hebbende, ging Hij in het schip, en kwam in de landpalen van Magdala.

Hier is I: Een algemeen bericht van Christus' genezingen, genezingen *in het groot.* De teekenen van Christus macht en goedheid zijn noch zeldzaam, noch schaars, want er is in Hem

eene overvloeiende volheid. Hier nu hebben wij te letten op:

1. De plaats waar deze genezingen werden gewrocht; het was *aan de zee van Galilea*, een deel des lands, waar Jezus veel verkeerde. Wij lezen niet van iets, dat Hij deed in de landpalen van Tyrus en Sidon, behalve van het uitwerpen van den duivel uit de dochter der Kananeesche vrouw, alsof Hij die reize alleen met dat doel ondernomen had. Laat het den Evangeliedienaars niet verdrieten vanwege den arbeid en de moeite om goed te doen, al is het dan ook slechts aan enkelen. Hij, die de waardij kent der zielen, is een' verren weg gegaan om ééne van den dood en uit Satans macht te redden. *Jezus van daar vertrekkende.* Dit kruimke onder de tafel hebbende laten vallen, keert Hij nu terug om een vollen, overvloedigen maaltijd aan te richten voor de kinderen. Nu en dan kunnen wij doen voor een' enkele, wat wij niet voortdurend, of als eene gewoonte voor hem doen mogen. Christus gaat naar de landpalen van Tyrus en Sidon, maar bij de zee van Galiléa zet Hij zich neder, vers 29. Hij zit neder, niet op een' statigen troon, of op een' rechterstoel, maar op een' berg, zoo gering en onaanzienlijk was Zijne plechtigste verschijning in de dagen Zijns vleesches! Hij zat neder op een' berg, opdat allen Hem zouden kunnen zien, en vrijen toegang tot Hem zouden kunnen hebben, want Hij is een voor elk genaakbare Zaligmaker. Hij zat daar neder, als iemand, die vermoeid is van de reize, en gaarne een weinig rust wil genieten; of liever, als Een, die wacht om genadig te zijn. Hij zat neder, wachtende op kranken gelijk Abraham aan de deur zijner tent, gereed en bereid om aan vreemdelingen gastvrijheid te bewijzen. Hij zette zich tot dit goede werk.

2. De menigten, die Hem toestroomden, en de krankheden, die door Hem werden genezen, vers 30, *vele scharen zijn tot Hem gekomen*, opdat de Schrift zou vervuld worden: *Tot Hem zal de vergadering des volks zijn.* [1]) Indien Christus' dienaren, evenals Hij, lichamelijke krankheden konden genezen, er zou hun meer volk toestroomen. Lichaamspijn en krankheid gevoelen wij spoedig genoeg, doch slechts weinigen zijn bezorgd over hunne zielen en hunne geestelijke krankheden.

Nu was Christus zóó goed en barmhartig, dat Hij allerlei menschen tot zich toeliet, armen, zoowel als rijken zijn Christus welkom, en bij Hem is plaats genoeg voor allen, die komen willen. Nooit heeft Hij geklaagd over de vele en groote scharen van zoekenden; nooit heeft Hij met minachting nedergezien op *het gemeen*, den *grooten hoop*, zooals men ze noemt; want de zielen van burgers en boeren zijn Hem even dierbaar als die vorsten.

Zóó groot was de macht van Christus, dat Hij allerlei soorten van krankheden genas. Zij, die tot Hem kwamen, brachten hunne kranke vrienden of bloedverwanten mede, en wierpen ze voor de voeten van Jezus, vers 30. Wij lezen niet van iets, dat zij tot Hem zeiden; maar zij legden hen voor Hem neder als voorwerpen van medelijden, om door Hem aangezien te worden. Hunne rampen spraken meer voor hen, dan de tong van den welsprekendsten redenaar zou kunnen spreken. David *toonde God zijne benauwdheid*, dat was genoeg, nu kon hij het verder den Heere overlaten. Ps. 142 : 3 [1]). Hoedanig onze toestand ook zij, de eenige manier om hulp en verlichting te vinden, is, hem neder te leggen aan Christus' voeten, hem voor Hem bloot te leggen, aan Hem te onderwerpen, om dan ook verder Hem te laten beschikken. Zij, die van Christus geestelijke genezing wenschen te verkrijgen, moeten zich nederleggen aan Zijne voeten, om door Hem, naar Zijn welbehagen te worden geleid en bestuurd.

Er werden hier *kreupelen, blinden, stommen, lammen, en vele anderen* tot Christus gebracht. Zie het werk door de zonde teweeggebracht! Zij heeft de wereld in een hospitaal verkeerd. Aan hoevele verschillende ziekten is het menschelijk lichaam onderhevig! Zie nu het werk door den Zaligmaker gewrocht! Hij overwint dit heir van vijanden van het menschelijk geslacht. En al deze krankheden waren onderworpen aan het gebod van Christus. *Hij zond Zijn woord uit en heelde hen.* Alle krankheden staan aldus onder het bevelwoord van Christus, zij komen en gaan naar Zijn gebod. Dit is een voorbeeld van Christus' macht, dat ons kan vertroosten in onze zwakheden; en van Zijn mededoogen, dat ons tot troost kan strekken in onze ellende.

3. Den invloed, die dit had op het volk.

Zij *verwonderden zich*, en wél mochten zij dit. *Dit is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in onze oogen*, Ps. 118 : 23. De geestelijke genezingen, door Christus gewerkt, zijn wondervol. Als blinde zielen leeren zien door geloof, als de stommen spreken in het gebed, als de kreupelen wandelen in heilige gehoorzaamheid, dan is dit iets om er zich over te verwonderen. *Zingt den Heere een nieuw lied, want Hij heeft wonderen gedaan.*

Zij verheerlijkten den God Israels, dien de Farizeën, toen zij deze dingen zagen, lasterden. Wonderen, die het voorwerp zijn onzer bewondering, moeten ook het voorwerp zijn van lof; en goedertierenheden, die de reden zijn van onze blijdschap, moeten de stof bieden voor onze dankzegging. Zij, die genezen waren, verheerlijkten God. Indien Hij onze krankheden geneest, moet al wat binnen in ons is, Zijn' heiligen naam loven; en als wij genadiglijk voor blindheid en lamheid, en stomheid bewaard zijn gebleven, dan hebben wij even veel reden om God te loven als wanneer wij er van genezen waren geworden; ja, en ook de omstanders verheerlijkten God. God moet erkend worden met lof en dank voor de goedertierenheden, bewezen aan anderen, zoowel als voor die wij zelven hebben ondervonden. Zij verheerlijkten Hem als den God van Israel, den God Zijner kerk, een God, in verbond met Zijn volk, die den beloofden Messias heeft gezonden,

1) Gen. 49 : 10, naar de Engelsche overzetting.

1) Naar de Engelsche overzetting.

en dit is Hij, Lukas 1 : 68. *Geloofd zij de Heere, de God Israels.* Dit was geschied door de kracht van den God Israels, geen ander had het kunnen doen.

II. Hier is een bijzonder bericht omtrent Zijne spijziging van vier duizend mannen met zeven brooden, en weinige vischjes, gelijk Hij vroeger vijfduizend mannen met vijf brooden had gevoed. De gasten waren nu wel niet zoo talrijk als toen, en de voorraad spijze iets grooter; hetgeen niet te kennen geeft, dat Christus' arm was verkort, maar dat Hij Zijne wonderen deed naar dat de omstandigheden dit vereischten, en niet om opzien te baren, of er mede te pronken, daarom richtte Hij ze in naar de omstandigheden; zoowel toen als nu nam Hij zoo velen als er gevoed moesten worden, en maakte Hij gebruik van hetgeen aanwezig was, om hen te spijzigen. Als het uiterste van de krachten der natuur overtroffen is, dan moeten wij zeggen: *Dit is de vinger Gods*, en hoe ver zij overtroffen worden, doet er niet toe, zoo het niet minder een wonder is dan het vorige.

Wij hebben hier Christus' mededoogen, vers 32. *Ik wordt innerlijk met ontferming bewogen over de schare.* Dit zegt Hij tot Zijne discipelen, ten einde ook hun medelijden op te wekken, Toen Hij op het punt stond van dit wonder te doen, riep Hij hen tot zich, en maakte hun Zijn voornemen bekend, en sprak er over met hen; niet omdat Hij hun' raad noodig had; maar om hun een voorbeeld te geven van Zijne nederbuigende liefde voor hen. Hij noemde hen niet *dienstknechten, want de dienstknecht weet niet wat zijn heer doet*, maar Hij behandelt hen als vrienden en raadslieden. *Zal Ik voor Abraham verbergen wat Ik doe?* Gen. 18 : 17. Let nu in hetgeen Hij zeide:

Op den toestand der schare. *Zij zijn nu drie dagen bij Mij gebleven, en hebben niet wat zij eten zouden.* Het is een blijk van hun' ijver, en van de kracht hunner genegenheid voor Christus en Zijn woord, dat zij niet slechts hun werk, hun beroep of bedrijf verlieten, om Hem op werkdagen te hooren, maar zich ook veel ontbering getroostten om bij Hem te blijven. Zij hadden hunne natuurlijke rust noodig, maar, voor zooveel men zien kan, lagen zij als soldaten op het veld. Zij hadden behoefte aan het noodige voedsel, maar hadden nauwelijks genoeg om in het leven te kunnen blijven. In dit warme klimaat konden zij beter tegen langdurig vasten, dan wij in onze koudere luchtstreek, maar het kon toch niet anders dan smartelijk zijn voor het lichaam, en zou hunne gezondheid in gevaar kunnen brengen, maar *de ijver van Gods huis heeft hen verteerd;* en zij gaven meer om Christus' woorden, dan om hun noodzakelijk voedsel. Wij vinden drie uur voor eene Godsdienstoefening heel lang; maar deze lieden bleven drie dagen, en toch ergerden zij er zich niet aan, en klaagden niet: *Zie wat eene vermoeienis!* Met welk eene teederheid sprak Christus er van: *Ik word met innerlijke ontferming over hen bewogen.* Het zou hun gevoegd hebben medelijden te hebben met Hem, die zich drie dagen lang zooveel moeite voor hen gaf, zoo onvermoeibaar was in leeren en genezen; zooveel kracht was er van Hem uitgegaan, en toch, voor zooveel blijkt, vastte ook Hij; maar Hij kwam hun voor met Zijn mededoogen. Onze Heere Jezus weet hoe lang Zijne volgelingen bij Hem blijven, en Hij neemt nota van de moeielijkheid, die dit voor hen oplevert, Openb. 2 : 2. *Ik weet uwe werken, en uwen arbeid, en uwe lijdzaamheid*, en het zal zijn loon geenszins verliezen.

De nood van het volk heeft gestrekt om de hulp, die zij verkregen, te verheerlijken. Hij voedde hen, toen zij hongerig waren, en toen was hun het voedsel dubbel welkom. Hij handelde met hen, zooals Hij van ouds met Israel gehandeld heeft, *Hij liet hen hongeren, en toen spijzigde Hij hen*, Deut. 8 : 3; want voor eene hongerige ziel is zoet, wat de verzadigde ziel vertreedt. Ook het wonder van de voorziening in hun' nood wordt er door verheerlijkt. Zoo lang gevast hebbende was hun honger des te knagender. Indien twee hongermaaltijden den derden tot een gulzig maal maken, wat zullen drie hongerdagen dan niet teweegbrengen? En toch! *zij aten allen en werden verzadigd.* Er is in Christus genade en goedertierenheid genoeg, om ook de grootste en sterkste begeerte te voldoen. *Doe uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen. De hongerige ziel heeft Hij met goed vervuld.*

De zorge onzes Meesters over hen. *Ik wil hen niet nuchteren van Mij laten, opdat zij op den weg niet bezwijken;* hetgeen eene oneer voor Christus en de Zijnen geweest zou zijn, en zoowel voor hen als voor anderen ontmoedigend zou geweest zijn. Het is het ongelukkige in onzen tegenwoordigen toestand, dat, wanneer onze ziel eenigermate is opgeheven en verruimd, ons lichaam daar geen gelijken tred mede kan houden. De zwakheid van het vleesch is zeer bezwarend voor de gewilligheid van den geest. Zoo zal het niet wezen in den hemel, waar het lichaam geestelijk gemaakt zal zijn, waar zij dag en nacht niet rusten van God te loven, en toch niet bezwijken, waar zij niet meer hongeren en niet meer dorsten. Openb. 7 : 16.

Wij hebben hier 2. Christus' macht. Zijn medelijden met hen wegens hun gebrek brengt Zijne macht in werking ter voorziening in hun' nood. Zie nu:

Hoe Zijne macht door Zijne discipelen in twijfel werd getrokken, vers 33. *Van waar zullen wij zoovele brooden in de woestijn bekomen, dat wij zulk eene groote schare zouden verzadigen?* Eene gepaste vraag, zou men zoo denken, gelijk die van Mozes. Num. 11 : 21, 22. *Zullen dan voor hen schapen en runderen geslacht worden, dat er voor hen genoeg zij?* Maar hier was het eene ongepaste vraag, in aanmerking genomen, niet slechts de verzekerdheid, die de discipelen in het algemeen hadden van de macht van Christus, maar ook de bijzondere ervaring, die zij nog zoo kort geleden hadden opgedaan van eene tijdige en genoegzame voorziening in een gelijk geval. Zij waren niet slechts de getuigen maar ook de dienaren geweest van het vorige wonder; het vermenigvuldigde brood is door hunne handen gegaan,

zoodat het wel een blijk van groote zwakheid bij hen was te vragen: *Van waar zullen wij zoo vele brooden bekomen?* Konden zij in verlegenheid zijn, als hun Meester bij hen was? Het vergeten van vroegere ervaringen brengt twijfelingen teweeg.

Christus wist wel hoe gering de voorraad was, maar Hij wilde het van hen weten, vers 34. *Hoe vele brooden hebt gij?* Eer Hij wilde werken, wilde Hij, dat men zag hoe weinig er was om mede te werken, opdat Zijne macht des te schitterender zou uitkomen. Wat zij hadden, hadden zij voor zich zelven, en dat was nog weinig genoeg; maar Christus wilde, dat zij het alles voor de schare zouden geven, en op de Voorzienigheid zouden vertrouwen voor meer. Het betaamt Christus' discipelen edelmoedig en vrijgevig te zijn; hun Meester was dit. Wat wij hebben moeten wij, naar de gelegenheid er zich toe aanbiedt, vrijelijk geven; wij moeten *trachten naar herbergzaamheid*, niet gelijk Nabal, 1 Sam. 25 : 11, maar gelijk Elisa, 2 Kon. 4 : 42. Vrekkigheid op heden uit bezorgdheid voor morgen is eene verdorvene neiging, die tegengegaan moet worden. Als wij op verstandige, bedachtzame wijze vriendelijk en barmhartig zijn met hetgeen wij hebben, dan kunnen wij Godvruchtiglijk hopen, dat God meer zal zenden. *Jehovah-jireh, De Heere zal het voorzien.* De discipelen vroegen: *Van waar zullen wij zoovele brooden bekomen?* Christus vroeg: *Hoe vele brooden hebt gij?* Als wij niet kunnen hebben wat wij wel wilden, dan moeten wij ons zien te redden met wat wij hebben, en er, zoo ver het strekt, goed mede doen; wij moeten minder denken aan hetgeen wij behoeven, dan aan hetgeen wij hebben. Hierin is Christus te werk gegaan naar den regel, dien Hij aan Martha heeft gegeven: niet bekommerd en ontrust te zijn over vele dingen. De natuur is tevreden met weinig, de genade met nog minder; maar de begeerlijkheid is met niets tevreden.

Hoe Zijne macht aan de schare werd ontdekt in de overvloedige voorziening, die Hij voor hen maakte. De wijze, waarop dit geschiedde, is tamelijk gelijk aan die bij gelegenheid van het vorige wonder, Hoofdst. 14 : 18, enz. Merk hier.

Op den aanwezigen voorraad, *zeven brooden en weinige vischjes*, de visch niet in verhouding tot het brood, want brood is de staf des levens. De visch hadden zij waarschijnlijk zelven gevangen, want zij waren visschers, en bevonden zich nu aan de zee. Het is liefelijk *te eten van den arbeid onzer handen*, Ps. 128 : 2; te genieten van hetgeen onze eigene vlijt heeft opgebracht; Spr. 12 : 27. En met hetgeen wij door Gods zegen op onzen arbeid hebben verkregen, moeten wij vrijgevig zijn, want wij moeten arbeiden, opdat wij hebben mede te deelen dengene, die nood heeft, Ef. 4 : 28.

Op de plaatsing des volks in eene houding, geschikt om het te kunnen ontvangen, vers 35. *Hij gebood de scharen neder te zitten op de aarde.* Zij zagen slechts een' geringen voorraad; maar zij moeten nederzitten, in het geloof, dat zij een maal spijze zouden bekomen. Zij, die geestelijk voedsel van Christus wenschen te ontvangen, moeten nederzitten aan Zijne voeten, om Zijn woord te hooren, en verwachten, dat het op onmerkbare wijze tot hen komen zal.

Op de uitdeeling van den voorraad onder hen. Eerst dankte Hij — *eucharistêsas* — Het woord, gebruikt, bij gelegenheid van het vorige wonder was *eulogêse* — Hij zegende. Het komt op hetzelfde neer, Gode dank te zeggen, is eene gepaste wijze van Gode een' zegen af te smeeken. En als wij komen om nog een' verderen zegen te vragen en te ontvangen, dan moeten wij dank zeggen voor hetgeen wij reeds ontvangen hebben. Toen brak Hij de brooden (want het was onder het breken, dat het brood vermenigvuldigd werd) *en gaf ze Zijn' discipelen, en de discipelen gaven ze aan de schare.* Hoewel de discipelen Christus' macht hadden mistrouwd, is Hij toch niet toornig om de zwakheid van Zijne dienaren, gelijk Hij wèl had kunnen wezen, zoodat Hij hen nu ter zijde had kunnen laten. Neen, nog geeft Hij het woord des levens aan hen, en zij geven het aan het volk.

Op den overvloed, dien zij hadden, vers 37. *Zij aten allen, en werden verzadigd.* Wie door Christus wordt gevoed, wordt door Hem verzadigd. Als wij arbeiden voor de wereld, arbeiden wij voor hetgeen, dat niet verzadigen kan, Jes. 55 : 2, maar die op Christus wachten, zullen verzadigd worden met het goed van Zijn huis, Ps. 65 : 5. Christus heeft dus telkens en nogmaals het volk gespijzigd, om te doen blijken, dat Hij, hoewel Jezus van Nazareth genoemd wordende, toch van Bethlehem was, van het broodhuis, of liever, dat Hij zelf het Brood des levens was.

Om aan te toonen, dat zij allen genoeg hadden, bleef er nog veel over — *zeven volle manden;* niet zooveel als te voren, omdat zij de brokken niet van zoo vele eters bijeenraapten, maar toch genoeg om te toonen, dat waar Christus is, overvloed is van brood, er is genade voor meer dan die haar zoeken, en voor die haar zoeken, is er meer.

Op het tellen der gasten; niet opdat zij hun deel der kosten zouden betalen (er was hier geene rekening te voldoen, zij waren om niet gespijzigd) maar opdat zij getuigen zouden zijn van de macht en goedheid van Christus, en opdat dit eenigszins zou gelijken op die algemeene voorzienigheid, *die allen vleesch spijze geeft*, Ps. 136 : 25. Hier waren vier duizend mannen gevoed, maar wat zijn dezen, vergeleken bij het groote gezin, waarvoor iederen dag door de zorge Gods wordt voorzien? God is een groot huisverzorger, op wien aller oogen wachten, dat Hij hun hunne spijze geeft te zijner tijd. Ps. 145 : 15; 104 : 27.

Op de wegzending der schare, en Christus' vertrek vandaar naar eene andere plaats, vers 39. Hij liet de scharen van zich. Hoewel Hij hen tweemaal had gespijzigd, moeten zij toch niet verwachten, dat wonderen hun dagelijksch brood zullen zijn. Laten zij thans heengaan naar hun beroep en bedrijf, en naar hunne eigene tafels. En Hij zelf vertrok te scheep naar eene andere plaats, want het *Licht der*

wereld zijnde, moet Hij in beweging blijven, het land doorgaan, goed doende.

HOOFDSTUK XVI.

In dit hoofdstuk wordt geen der wonderen van Christus vermeld, maar wel vier van Zijne redevoeringen. Wij hebben hier I Eene conferentie met de Farizeën, die van Hem eischten hun een teeken van den hemel te toonen, vers 1—4. II. Eene bespreking met Zijne discipelen over den zuurdeesem der Farizeën, 5—12. III. Nog eene bespreking met hen betreffende Hem zelven als den Christus, en betreffende Zijne kerk, als gegrond op Hem, 13—20. IV. Eene andere bespreking betreffende Zijn lijden voor hen, en hun lijden voor Hem, 21—28. En dit alles is geschreven ter onzer leering.

En de Farizeën en Sadduceën, tot Hem gekomen zijnde, en Hem verzoekende, begeerden van Hem, dat Hij hun een teeken uit den hemel zoude toonen. 2. Maar Hij antwoordde en zeide tot hen: Als het avond geworden is, zegt gij: Schoon weder, want de hemel is rood. 3. En des morgens: Heden onweder, want de hemel is droevig rood. Gij geveinsden, het aanschijn des hemels weet gij wel te onderscheiden, en kunt gij de teekenen der tijden niet onderscheiden? 4. Het boos en overspelig geslacht verzoekt een teeken; en hun zal geen teeken gegeven worden, dan het teeken van Jónas, den profeet. En hen verlatende, ging Hij weg.

Wij hebben hier Christus' gesprek met de Farizeën en Sadduceën, menschen, die onder elkander oneenig waren, gelijk blijkt uit Hand. 23 : 7, 8, maar toch eensgezind waren in hun' tegenstand tegen Christus, omdat Zijne leer zoowel de dwalingen en ketterijen omverwierp van de Sadduceën, die het bestaan ontkenden van geesten en van een' toekomenden staat; als den hoogmoed, de tyrannie en geveinsdheid veroordeelde der Farizeën, die de groote voorstanders waren van de overleveringen der ouden. Christus en het Christendom worden van alle zijden tegengestaan. Wij hebben hier te letten op

I. Hun eisch, en de bedoeling, die zij er mede hadden.

1. Hun eisch was een teeken van den hemel; zij begeerden, dat Hij hun dit zou toonen, voorgevende, dat zij zeer gaarne overtuigd wilden worden — terwijl dit er in werkelijkheid verre van daan was, daar zij slechts naar voorwendsels zochten, om in hun ongeloof te volharden. Wat zij zeiden te begeeren was,

Een ander teeken dan zij reeds gezien hadden. Zij hadden eene groote menigte van teekenen gezien; ieder wonder, door Christus gewrocht, was een teeken, want niemand kan de teekenen doen, die Hij deed, zoo God met hem niet is. Maar dit is hun niet genoeg, zij moeten een teeken hebben naar hunne eigene keuze; zij verachtten de teekenen, die den nood verlichten van de kranken en bedroefden, en bleven aandringen op een teeken, dat aan de nieuwsgierigheid der hoovaardigen voldeed. Het is voegzaam, dat de blijken der Goddelijke openbaring gekozen worden door de wijsheid van God, niet door de dwaasheid en de grillen van menschen.

Het teeken, dat gegeven wordt, is volkomen genoeg voor een onbevooroordeeld verstand, maar niet bestemd om eene ijdele luim te bevredigen. En het is een blijk van de bedriegelijkheid van het hart, als men denkt, dat middelen en voorrechten, die wij niet hebben, wel eene goede uitwerking bij ons zouden teweegbrengen, terwijl wij die, welke wij hebben, veronachtzamen. Indien wij Mozes en de profeten niet hooren, dan zou er geen invloed ten goede op ons geoefend worden, al ware het ook, dat iemand van de dooden opstond.

Het moet een teeken wezen van den hemel. Zij wilden ten bewijze Zijner zending wonderen hebben, zooals er bij de wetgeving op Sinaï plaats hadden, donderslagen en bliksemen, en de stem der woorden, waren het teeken van den hemel, dat zij verlangden; terwijl toch die teekenen der verschrikking niet in overeenstemming waren met de geestelijke en troostvolle bedeeling des Evangelies. Het woord komt nu meer nabij ons, Rom. 10 : 8, en dus ook de wonderen, en zij verplichten ons niet, om op zulk een' afstand te blijven, als dezen, Hebr. 12 : 18.

2. De bedoeling er mede was Hem te verzoeken, niet door Hem te worden onderwezen, maar Hem te verstrikken. Indien Hij hun een teeken van den hemel toonde, zij zouden het toeschrijven aan een verbond met den overste van de macht der lucht; indien Hij, gelijk zij wel veronderstelden, het niet deed, dan zouden zij dit als reden kunnen opgeven waarom zij niet in Hem geloofden. Thans verzochten zij Christus, gelijk Israel Hem heeft verzocht, 1 Cor. 10 : 9. En let nu op hunne booze verdorvenheid : toen zij teekenen van den hemel ontvingen, verzochten zij Christus, zeggende: *„Zou God eene tafel kunnen toerichten in de woestijn?"* Nu Hij hun eene tafel *had* toegericht in de woestijn, verzochten zij Hem, zeggende: Kan Hij ons een teeken van den hemel toonen?

II. Christus' antwoord op dien eisch; opdat zij in hunne oogen niet wijs zouden zijn, antwoordt Hij deze zotten naar hunne dwaasheid, Spr. 26 : 5. In Zijn antwoord

1. Veroordeelt Hij hun voorbijzien van de teekenen, die zij hadden, vers 2, 3. Zij zochten naar de teekenen van het koninkrijk Gods, terwijl dit koninkrijk reeds onder hen was. De Heere was aan deze plaats, en zij hebben het niet geweten. Aldus hebben hunne ongeloovige voorouders, toen de wonderen hun dagelijksch brood waren, gevraagd: *„Is de Heere in het midden van ons of niet?"*

Om dit nu duidelijk te doen uitkomen wijst Hij hen op hunne bekwaamheid en schranderheid in andere dingen, inzonderheid in hun kennen van de teekenen met betrekking tot het weder. *Gij weet, dat als de hemel des avonds rood is, dit een teeken is van fraai weder, terwijl een roode hemel des morgens op vuil weder duidt.* Uit waarneming en ervaring zijn algemeene regels af te leiden, waarnaar men gemakkelijk kan voorspellen welk weder er waarschijnlijk komen zal. Als tweede oorzaken beginnen te werken, kunnen wij gemakkelijk raden wat er de uitkomst van zal zijn, zoo eenvormig

is de natuur in hare bewegingen, en zoo zeer blijft zij zich gelijk. Wij hebben de wetenschap niet van de opwegingen der dikke wolken, Job 37 : 16, maar wij kunnen wel iets bespeuren en leeren van haar aanzien of voorkomen. Dit strekt echter geenszins tot aanmoediging of verdediging van de dwaze voorzeggingen betreffende het weder lang te voren, van hen, *die den hemel waarzeggen, die in de sterren kijken, die naar de nieuwe manen voorzeggen,* Jes 47 : 13, waarmede zwakke en dwaze lieden zich laten bedriegen. Over het algemeen zijn wij er zeker van, dat *zaaiing en oogst, koude en hitte, niet zullen ophouden.* Maar wat de bijzonderheden betreft, voordat wij door barometers de onmiddelijke teekenen en voorboden bespeuren van weersverandering, komt het ons niet toe de tijden en gelegenheden te weten. Het zij ons dan genoeg, dat het weder zal wezen zooals het Gode belieft, en wat Gode belieft, moet ons niet mishagen.

Hunne dwaasheid en domheid ten opzichte van de belangen hunner ziel: *„Kunt gij de teekenen der tijden niet onderscheiden?"*

Ziet gij niet, dat de Messias gekomen is? De schepter was van Juda geweken; Daniëls weken waren juist afgeloopen, en toch gaven zij daar geen acht op. De wonderen door Christus gewrocht, en het vergaderen des volks tot Hem, waren duidelijke vingerwijzingen, dat het koninkrijk der hemelen nabij was gekomen, en dat dit de dag hunner bezoeking was. Merk nu op: *Ten eerste,* dat er teekenen der tijden zijn, door welke wijze en oprechte menschen in staat zijn voorspellingen te doen op zedelijk gebied, en in zooverre de handelingen van Gods voorzienigheid leeren verstaan, om er hunne maatregelen naar te nemen en te weten, wat Israel behoort te doen. *Ten tweede,* dat vele menschen bekwaam genoeg zijn in andere dingen, maar op de goede gelegenheden, die hun geboden worden, niet kunnen of willen letten, geen acht er op geven, dat weer en wind hun gunstig zijn, Jer. 8 : 7; Jes. 1 : 3. *Ten derde,* dat het eene groote geveinsdheid is, als wij op de teekenen, die God geeft, geen acht slaan, maar uitzien naar teekenen van onze eigene vinding.

Voorziet gij niet, dat het verderf over u komen zal, omdat gij Hem verwerpt? Gij wilt het Evangelie des vredes niet aannemen, kunt gij dan niet duidelijk bemerken, dat gij u hiermede een onvermijdelijk verderf berokkent? Het is het bederf van zeer velen, dat zij niet bespeuren wat het einde zal wezen van hunne Christusverwerping.

2. Hij weigert hun eenig ander teeken te geven, vers 4, gelijk Hij dit ook te voren en in dezelfde bewoordingen had geweigerd, Hoofdst. 12 : 39. Zij, die volharden in dezelfde ongerechtigheid, moeten dezelfde bestraffing verwachten. Hier, gelijk dáár, noemt Hij hen *een overspelig geslacht,* omdat, terwijl zij zich als de ware kerk en bruid Gods voordeden, zij trouweloslijk van Hem afweken, en hun verbond met Hem verbraken. De Farizeën waren *een geslacht, dat rein in zijne oogen is,* den weg hebbende eener overspelige vrouw, die zegt *geene ongerechtigheid te hebben gewrocht,* Spr. 30 : 12, 20. Hij weigert aan hunne begeerte te voldoen. Christus wil niet, dat men Hem de wet voorschrijft; *wij bidden en ontvangen niet, omdat wij kwalijk bidden.* Hij verwijst hen naar het teeken van Jonas, den profeet, dat hun nog gegeven zal worden, Zijne opstanding van de dooden, en Zijne prediking aan de Heidenen door de apostelen, deze teekenen werden bewaard als de laatste en grootste blijken en bewijzen van Zijne Goddelijke zending. Hoewel de grillen der hoovaardigen niet ingewilligd zullen worden, zal toch het geloof der ootmoedigen worden ondersteund, en het ongeloof van hen, die omkomen, zonder verontschuldiging blijven, en *alle mond gestopt worden.*

Die rede werd plotseling afgebroken; *hen verlatende, ging Hij weg.* Christus zal niet lang verwijlen bij hen, die Hem verzoeken. Hij trekt zich rechtvaardiglijk terug van hen, die met Hem willen twisten. Hij verliet hen als onherstelbare verlorenen; *Laat hen varen.* Hij liet hen over aan hen zelven, liet hen in de handen van hunne eigene raadslagen; liet hen over aan het goeddunken van hun eigen hart.

5. En als Zijne discipelen op de andere zijde gekomen waren, hadden zij vergeten brooden mede te nemen. 6. En Jezus zeide tot hen: Ziet toe, en wacht u van den zuurdeesem der Farizeën en Sadduceën. 7. En zij overlegden bij zichzelven, zeggende: Het is omdat wij geene brooden medegenomen hebben. 8. En Jezus, dat wetende, zeide tot hen: Wat overlegt gij bij uzelven, gij kleingeloovigen, dat gij geene brooden medegenomen hebt? 9. Verstaat gij nog niet? En gedenkt gij niet aan de vijf brooden der vijf duizend mannen; en hoevele korven gij opnaamt? 10. Noch aan de zeven brooden der vier duizend mannen, en hoevele manden gij opnaamt? 11. Hoe verstaat gij niet, dat Ik u van geen brood gesproken heb, als Ik zeide, dat gij u wachten zoudt van den zuurdeesem der Farizeën en Sadduceën? 12. Toen verstonden zij, dat Hij niet gezegd had, dat zij zich wachten zouden van den zuurdeesem des broods, maar van de leer der Farizeën en Sadduceën.

Wij hebben hier het gesprek van Christus met Zijne discipelen betreffende brood, waarin Hij, gelijk in vele andere van Zijne redenen, hun spreekt van geestelijke dingen onder een beeld of gelijkenis, en zij Hem misverstaan, denkende, dat Hij hun van vleeschelijke dingen spreekt. De aanleiding hiertoe was hun vergeten, om hun schip te proviandeeren, en provisie mede te nemen voor de andere zijde. Gewoonlijk namen zij wèl brood mede, omdat zij zich soms in woeste plaatsen ophielden; en al was dit niet het geval, dan was het medenemen van brood toch geen last. Maar nu vergaten zij het; wij willen

hopen, dat het was, omdat hun hart en hoofd vervuld waren van betere dingen. Christus' discipelen zijn dikwijls menschen, die niet veel wereldsch overleg hebben.

I. Wij hebben nu de waarschuwing, die Christus hun geeft: *Wacht u van den zuurdeesem der Farizeën.* Hij had nu met de Farizeën en Sadduceën gesproken, en gezien, dat het menschen waren van zulk een geest en gezindheid, die het noodig maakten Zijne discipelen te waarschuwen om niets met hen te doen te hebben. Discipelen loopen het meest gevaar van geveinsden; tegen hen, die openlijk slecht zijn, zijn zij van zelf op hunne hoede, maar tegen Farizeën, die zoo groote vroomheid voorwenden, en Sadduceën, die bogen op een vrij en onpartijdig onderzoek naar de waarheid, zijn zij gewoonlijk niet op hunne hoede, daarom geschiedt de waarschuwing in dubbelen vorm: *Ziet toe, en wacht u.*

De verdorvene beginselen en practijken van de Farizeën en Sadduceën worden vergeleken bij zuurdeesem; zij verzuurden, en deden opzwellen en verspreidden zich gelijk zuurdeesem; zij gistten, overal waar zij kwamen.

II. Hunne misvatting van die waarschuwing, vers 7. Zij dachten, dat Christus hen berispte vanwege hunne zorgeloosheid en vergeetachtigheid, dat zij zoo vervuld waren van hetgeen Hij met de Farizeën besprak, dat zij er hunne eigene zaken om vergaten. Of wel: geen brood medegenomen hebbende, zullen zij zich tot vrienden hebben te wenden om er te verkrijgen, maar Hij wilde niet, dat zij er de Farizeën en Sadduceën om zouden vragen, of van hen aalmoezen zouden aannemen, opdat, onder voorgeven van hen te spijzigen, zij hun geen leed zouden aandoen. Of wel, zij namen het als eene waarschuwing op, om niet gemeenzaam om te gaan met de Farizeën en Sadduceën, niet met hen te eten, Spr. 23 : 6, daar het gevaar niet schuilde in hun brood (Christus zelf heeft met hen gegeten, Lukas 7 : 36; 11 : 37; 14 : 1), maar in hunne beginselen.

III. De bestraffing, die Christus hun hierom gaf.

1. Hij bestraft hun mistrouwen van Zijne macht en bereidwilligheid, om voor hen te voorzien in deze verlegenheid, vers 8. „*Gij kleingeloovigen, waarom zijt gij in zulk eene verlegenheid, omdat gij geene brooden medegenomen hebt, dat gij aan niets anders kunt denken, en waant, dat uw Meester hier even van vervuld is als gij zelven, en alles wat Hij zegt, hiermede in verband brengt?*" Hij berispt hen niet vanwege hunne zorgeloosheid, gelijk zij dachten dat Hij zou doen. Ouders en meesters moeten zich niet vertoornen wegens de vergeetachtigheid van hunne kinderen en dienstboden, niet meer dan noodig is, om hen een volgenden keer beter te doen opletten; wij zijn allen maar al te zeer geneigd onzen plicht te vergeten. Het behoort als verontschuldiging te dienen voor eene fout: *misschien is het een feil.* Zie, hoe gemakkelijk Christus de zorgeloosheid Zijner discipelen vergaf, hoewel het zulk eene gewichtige zaak als het medenemen van brood betrof, en doe gij desgelijks. Waar Hij hen wèl om berispt, is hun klein geloof.

Hij wilde, dat zij op Hem zouden rekenen voor de voorziening in den nood, al was het ook in de woestijn, en zich niet zouden ontrusten met angstige gedachten hieromtrent. Hoewel Christus' discipelen tot gebrek vervallen door hunne eigene zorgeloosheid en onnadenkendheid, toch moedigt Hij hen aan, om op Hem te vertrouwen voor hulp en uitkomst. Wij moeten het dus niet als eene verontschuldiging van onze hardheid en liefdeloosheid jegens de wezenlijk armen gebruiken, dat zij beter op hunne zaken hadden moeten letten, daar zij dan niet in nood zouden gekomen zijn. Dit kan wel waar wezen, maar daarom moet men hen toch niet van honger en gebrek laten omkomen.

Hij is misnoegd over hunne bezorgdheid in deze zaak. De zwakheid en onbeholpenheid van vrome menschen in hunne wereldlijke aangelegenheden is iets, waarom men zoo licht geneigd is hen te veroordeelen, maar in Christus' oog is dit gebrek niet zoo erg als hunne buitensporige zorg en angst ten opzichte van deze dingen. Wij moeten trachten het midden te houden tusschen de uitersten van zorgeloosheid en overbezorgdheid; maar van die twee, is de overmaat van bezorgdheid ten opzichte van de wereld het minst betamelijk in Christus' discipelen. „*Gij kleingeloovigen, waarom zijt gij zoo ontrust wegens gebrek aan brood?*" Christus te mistrouwen en ons zelven te ontrusten, als wij in nood of verlegenheid zijn, is een blijk van de zwakheid van ons geloof, dat, indien het naar behooren geoefend werd, ons zou bevrijden van den last der zorge, door ze op den Heere te werpen, die voor ons zorgt.

Hun wantrouwen werd nog verzwaard door de ervaring, die zij nog zoo kort geleden hadden opgedaan van de macht en goedheid van Christus, door voor hen te voorzien, vers 9, 10. Zij hadden geen brood bij zich, maar zij hadden Hem, die hen van brood kon voorzien. Zoo zij al den waterbak niet hadden, zij hadden de Bron. *Verstaat gij nog niet?* Christus' discipelen zijn dikwijls te laken wegens hun gebrek aan verstand en hun slecht geheugen. „*Hebt gij de veelvuldige voorbeelden vergeten van genadige en wonderdadige voorziening; vijf duizend gespijzigd met vijf brooden, en vier duizend met zeven brooden, en die genoeg hadden en nog overhielden? Gedenkt hoe vele manden gij opnaamt.*" Deze manden moeten dienen tot herinnering, tot gedenkteekenen, om de barmhartigheid in het geheugen te bewaren, gelijk de kruik met manna, die in de ark bewaard bleef, Ex. 16 : 32. De overgeschoten brokken van toen, zouden thans een feestmaal opleveren; en Hij, die hen toen van zulk een overschot kon voorzien, kon hen thans ongetwijfeld van het noodige voorzien. Die spijze voor hun lichaam was bestemd om spijze te zijn voor hun geloof, Ps. 74 : 14, waarop zij dus hadden moeten leven en teren, nu zij vergeten hadden brood mede te nemen. Wij zijn verlegen en verbijsterd onder onze tegenwoordige zorgen en ons mistrouwen, omdat wij ons niet behoorlijk onze vorige ervaringen van de Goddelijke macht en goedheid herinneren.

2. Hij bestraft hen om hun misverstaan van

de waarschuwing, die Hij hun gaf, vers 11; *Hoe verstaat gij niet?* — Christus' discipelen kunnen zich wel schamen wegens hun traag begrip van Goddelijke dingen; inzonderheid als zij reeds lang van de middelen der genade hebben genoten; — *dat Ik u van geen brood gesproken heb.* Hij duidde hun ten kwade *a.* dat zij Hem even bekommerd dachten te zijn om brood als zij zelven waren, terwijl toch Zijne spijs en drank was den wil Zijns Vaders te doen. *b.* Dat zij zoo weinig bekend waren met Zijne wijze van prediken, om letterlijk op te vatten, wat Hij bij wijze van gelijkenis sprak, en aldus gelijk te worden aan de schare, die, als Christus in gelijkenissen tot hen sprak, ziende, niet zagen, en hoorende, niet hoorden, Hoofdst. 13 : 13.

IV. Het herstel van deze misvatting door Zijne bestraffing, vers 12. *Toen verstonden zij* wat Hij bedoelde. De reden waarom Christus onze dwaasheid en zwakheid bestraft, is ons op te wekken, om de dingen recht in te zien. Hij zeide hen niet in zoo vele woorden wat Hij bedoelde. Hij herhaalde slechts wat Hij gezegd had. nl. dat zij zich moesten wachten voor den zuurdeesem, en zoo noodzaakte Hij hen door dit te vergelijken met Zijne andere gezegden en redevoeringen, zelven tot Zijne bedoeling door te dringen. Aldus onderwijst Christus door den Geest der wijsheid in het hart, het verstand openende door den Geest der openbaring in het woord. En die waarheden zijn het dierbaarst en kostbaarst, waar wij aldus naar hebben moeten graven, en die wij, na ons vergist te hebben, eindelijk ontdekken. Hoewel Christus het hun niet duidelijk en openlijk zeide, begrepen zij nu toch, dat Hij met den zuurdeesem der Farizeën en Sadduceën hunne leer en hunne wijze van doen bedoelde, die verdorven en slecht waren, en die zij in het hart der menschen wisten te doen doordringen als zuurdeesem, en doen *voorteten gelijk de kanker.* Zij waren voorgangers en werden in eere gehouden, en dat maakte het gevaar der besmetting met hunne dwalingen des te grooter. In onzen tijd kunnen wij het atheïsme en deïsme als den zuurdeesem der Sadduceën beschouwen, en het Roomsche bijgeloof als den zuurdeesem der Farizeën; tegen beiden behoort de Christen op zijne hoede te zijn.

13. Als nu Jezus gekomen was in de deelen van Cesaréa Philippi, vraagde Hij Zijnen discipelen, zeggende: Wie zeggen de menschen, dat Ik, de Zoon des menschen, ben? 14. En zij zeiden: Sommigen, Johannes de Dooper; en anderen, Elías; en anderen, Jeremía, of een van de profeten. 15. Hij zeide tot hen: Maar gij, wie zegt gij, dat Ik ben? 16. En Simon Petrus, antwoordende, zeide: Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods. 17. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Zalig zijt gij, Simon, Bár-Jóna; want vleesch en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, die in de hemelen is. 18. En Ik zeg u ook, dat gij zijt Petrus, en op deze Petra zal Ik Mijne gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen. 19. En Ik zal u geven de sleutelen van het koninkrijk der hemelen; en zoo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zoo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn. 20. Toen verbood Hij Zijnen discipelen, dat zij iemand zeggen zouden, dat hij was Jezus, de Christus.

Hier hebben wij eene bijzondere bespreking van Christus met Zijne discipelen betreffende Hem zelven. Het was in de deelen van Cesaréa Filippi, de uiterste grens van het land Kanaän ten Noorden; dáár, in dien afgelegen hoek was er misschien een mindere toevloed van menschen tot Hem dan in andere plaatsen, hetgeen Hem tijd en gelegenheid gaf tot dit bijzondere gesprek met Zijne discipelen. Wanneer evangeliedienaars eens minder te doen hebben in hun openbaren arbeid, behooren zij zoo veel te meer te doen in hun eigen gezin.

Christus onderwijst hier Zijne discipelen.

I. Hij doet een onderzoek naar de meening van anderen omtrent Hem; *Wie zeggen de menschen, dat Ik, de Zoon des menschen, ben?*

1. Hij noemt zich zelven den *Zoon des menschen,* hetgeen genomen kan worden *a.* Als een titel, dien Hij met anderen gemeen had. Hij werd genoemd — en terecht — *de Zoon van God,* want dat was Hij, Lukas 1 : 35; maar Hij noemde zich zelven den Zoon des menschen, want Hij is wezenlijk en waarlijk *mensch, geworden uit eene vrouw.* Aan de hoven is het regel, om de menschen te onderscheiden naar hun hoogsten titel, maar Christus, zich ontledigd hebbende, wil, hoewel Hij de Zone Gods is, bekend wezen onder den titel en de benaming van Zoon des menschen. Ezechiël werd dikwijls aldus genoemd, om hem nederig te *houden;* Christus noemde zich zelven aldus, om te toonen, dat Hij nederig *was.* Of wel *b.* Als een titel, die Hem bijzonder eigen was als Middelaar. In Daniëls visioen wordt Hij bekend gemaakt als de Zoon des menschen, Dan. 7 : 13. Ik ben de Messias, de beloofde Zoon des menschen. Maar,

2. Hij vraagt naar der menschen gevoelen omtrent Hem: *Wie zeggen de menschen dat Ik ben? De Zoon des menschen?* (Dit geloof ik, is eene betere lezing van den tekst.) *Erkennen zij Mij als den Messias?* Hij vraagt niet: *Wie zeggen de schriftgeleerden en Farizeën dat Ik ben?* Zij waren tegen Hem bevooroordeeld, en zeiden, dat Hij een bedrieger was, in verbond met Satan; maar, *Wie zeggen de menschen dat Ik ben?* Hij bedoelde het gewone volk, dat door de Farizeën geminacht werd. Christus deed deze vraag, niet als iemand, die het niet wist; want indien Hij weet wat de menschen denken, hoe veel te meer dan niet wat zij zeggen, niet als iemand, die zijn eigen lof wil hooren, maar om de discipelen begeerig te maken naar den goeden uitslag van hunne prediking, door hun te toonen, dat Hij dit zelf ook was. Het

gewone volk sprak gemeenzamer met de discipelen dan met hun' Meester, en daarom kon Hij beter van hen vernemen wat zij zeiden. Christus had niet openlijk en duidelijk gezegd wie Hij was, Hij liet het aan het volk over, om dit af te leiden uit Zijne werken, Joh. 10 : 24. 25. Nu wilde Hij weten welke gevolgtrekkingen het volk daaruit afleidde, alsmede van de wonderen, die de apostelen in Zijn' naam hadden verricht.

3. Op deze vraag geven de discipelen Hem een antwoord, vers 14, *Sommigen, Johannes de Dooper*, enz. Er waren sommigen, die zeiden, dat Hij de *Zone Davids* was, Hoofdst. 12 : 23, en de groote Profeet. De discipelen maken echter van deze meening geene melding, zij vermeldden slechts die meeningen, welke ver verwijderd waren van de waarheid, en die zij van hunne landslieden hadden gehoord.

Het zijn verschillende meeningen; de een zegt dit, een ander wat anders. De waarheid is één; maar zij, die daarvan verschillen, verschillen ook gewoonlijk van elkander. Aldus is Christus blijkbaar gekomen om verdeeldheid te geven, Lukas 12 : 51. Een zoo algemeen opgemerkt Persoon zijnde, zal ieder gereed zijn zijne meening van Hem te zeggen, en: „*Zoovele hoofden, zoovele zinnen.*" Zij, die Hem niet als den Christus wilden erkennen, dwaalden rond als in een' doolhof, en volgden de jacht van iedere onzekere gissing en wilde onderstelling.

Het zijn eervolle meeningen, en geven de achting te kennen, die zij voor Hem hadden, overeenkomstig hun beste weten. Dit waren de gevoelens niet van Zijne vijanden, maar de sobere gedachten van hen, die Hem met liefde en bewondering volgden. Het is mogelijk goede gedachten omtrent Christus te koesteren, terwijl dit toch niet de juiste zijn, een hoogen dunk van Hem te hebben, terwijl die dunk toch niet hoog genoeg is.

Allen veronderstellen zij, dat Hij een van de dooden opgewekte is, hetgeen wellicht voortkwam uit een verward begrip, dat zij hadden van de wederopstanding van den Messias, vóór Zijne openbare prediking. Of hunne denkbeelden ontstonden wellicht uit eene overgroote waardeering der oudheid, alsof het niet mogelijk was, dat in hun eigen tijd een buitengewoon en voortreffelijk man kon geboren worden, maar dat zulk een man een van de ouden moest zijn, die weder tot het leven was teruggekeerd.

Het zijn allen verkeerde meeningen, gegrond op vergissingen, en wel op moedwillige vergissingen. Christus' leer en wonderen toonden, dat Hij een buitengewoon Persoon was, maar vanwege het geringe en onaanzienlijke van Zijn uitwendig voorkomen, zoo verschillend van hetgeen zij verwachtten, wilden zij Hem niet als den Messias erkennen, wilden zij alles van Hem gelooven, maar dit niet.

Sommigen: Johannes de Dooper. Herodes zeide dit, Hoofdst. 14 : 2; en die hem omringden, waren allicht geneigd te zeggen wat hij zeide. Dit denkbeeld kan versterkt zijn door hunne meening, dat zij, die als martelaars stierven, vóór anderen uit de dooden zouden opstaan, waarop, naar sommigen denken, de tweede van de zeven zonen zinspeelt in zijn antwoord aan Antiochus, 2 Macc. 7 : 9 *De koning der wereld zal ons, die gestorven zijn voor Zijne wetten, opwekken ten eeuwigen leven.*

En anderen Elias, naar aanleiding ongetwijfeld van de profetie van Maleachi, Hoofdst. 4 : 5. *Zie, Ik zende ulieden den profeet Elia.* En dit te meer, omdat Elia, evenals Christus, vele wonderen heeft gedaan, en zelf, in zijn opgenomen worden in den hemel, het grootste wonder was.

En anderen: Jeremia; zij denken aan hem, hetzij omdat hij de weenende profeet was, en Christus dikwijls tranen stortte, of omdat God hem *over de volken en over de koninkrijken had gesteld*, Jer. 1 : 10; zij dachten dat dit strookte met hun denkbeeld van den Messias.

Of een van de profeten. Dit toont welke eervolle, hooge gedachten zij koesterden van de profeten; en toch waren zij *de kinderen van hen, die de profeten vervolgd en gedood hebben.* Hoofdst. 23 : 29—31. Veeleer dan te erkennen, dat Jezus van Nazareth, iemand van hun eigen land, zulk een buitengewoon Persoon was, als door Zijne werken werd aangeduid, zeiden zij: *Hij was het niet, maar een van de oude profeten.*

II. Hij doet nu een onderzoek naar hetgeen *zij* van Hem dachten: *Maar gij, wie zegt gij, dat Ik ben?* vers 15. *Gij zegt Mij wat andere menschen van Mij zeggen, maar hebt gij wat beters te zeggen.* 1. De discipelen waren zelven beter onderwezen dan anderen; zij hadden door hun' gemeenzamen omgang met Christus veel betere gelegenheid om kennis op te doen dan anderen. Terecht verwacht men van hen, die meer middelen onder hun bereik hebben van kennis en genade dan anderen, dat zij ook een helderder en bepaalder kennis van de dingen Gods hebben dan anderen. Zij die beter dan anderen met Christus bekend zijn, moeten ook juister gevoelens omtrent Hem hebben, en in staat zijn Hem beter dan anderen te beoordeelen.

2. De discipelen waren opgeleid om anderen te onderwijzen, en daarom was het een volstrekt vereischte, dat zij zelven de waarheid zouden verstaan. *Gij, die het Evangelie des koninkrijks hebt te prediken, wat zijn uwe denkbeelden omtrent Hem, die u gezonden heeft?* Evangeliedienaren moeten geëxamineerd, onderzocht worden, eer zij worden uitgezonden, inzonderheid moet een onderzoek worden ingesteld naar hunne gevoelens omtrent Christus, en wie zij zeggen, dat Hij is, want, hoe kunnen zij als dienaren van Christus worden erkend, die òf onwetend zijn, of dwaalbegrippen hebben omtrent Christus? Dit is eene vraag, die een iegelijk onzer dikwijls aan zich zelven behoort te doen: *Wie zeggen wij dat de Heere Jezus is? Is Hij ons dierbaar? Draagt Hij voor ons de banier boven tien duizend? Is Hij de Welbeminde van onze ziel?* Het staat goed of slecht met ons, al naar onze denkbeelden juist of verkeerd zijn betreffende Jezus Christus.

Dit is alzoo de vraag; laat ons nu acht geven op

Petrus' antwoord op deze vraag, vers 16. Op de vorige vraag betreffende de meening, die anderen van Christus hadden, hebben verscheidenen van de discipelen geantwoord, naar

zij er door het volk over hadden hooren spreken; maar op deze antwoordt Petrus uit naam van al de overigen, daar zij er allen in toestemden en er mede instemden. Het karakter van Petrus leidde hem er toe om bij al zulke gelegenheden de eerste te zijn in het spreken, en soms sprak hij goed, maar soms ook niet. In elk gezelschap van menschen worden er sommigen aangetroffen van een vrijmoedig karakter en warm hart, aan wie dan den voorrang in het spreken gegeven wordt. Zoodanig iemand was Petrus; toch zien wij soms ook anderen van de apostelen, die als woordvoerders van de anderen optreden; zooals Johannes, Markus 9 : 38; Thomas, Filippus, en Judas, Joh. 14 : 5, 8, 22. Zoodat het er verre van daan is, dat dit een bewijs zou zijn van zulk eene meerderheid van Petrus over de overige apostelen, als de Roomsche kerk hem toeschrijft. Zij willen hem bevorderen tot een rechter, terwijl het uiterste wat zij van hem maken kunnen, is, dat hij slechts als de woordvoerder der jury optreedt, om voor de anderen het woord te doen, en dat nog slechts *pro hâc vice — voor ditmaal*, niet de permanente voorzitter, slechts de voorzitter bij deze gelegenheid.

Het antwoord van Petrus is kort, maar volledig, waar en ter zake: *Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods*. Hier is eene belijdenis van het Christelijk geloof, gericht tot Christus, en aldus tot eene daad van Godsdienstig eerbewijs geworden. Hier is eene belijdenis van den waren God als den levenden God, in tegenstelling met de stomme en doode afgoden, en van *Jezus Christus, dien Hij gezonden heeft*, en wien te kennen, het eeuwige leven is. Dit is de slotsom van geheel de zaak.

Het volk noemde Hem *een profeet, de Profeet*, Joh. 6 : 14; maar de discipelen erkennen Hem als den Christus, den Gezalfde, den grooten Profeet, Priester en Koning der kerk, den waren Messias, beloofd aan de vaderen, op wien zij steunden en betrouwden als *Hij, die komen zou*. Het was groot dit te gelooven van iemand, wiens uiterlijk voorkomen zoo tegenstrijdig was met het algemeene denkbeeld, dat de Joden van den Messias koesterden.

Hij noemde zich zelven den *Zoon des menschen*, maar zij erkenden Hem te zijn *de Zoon des levenden Gods*. Het denkbeeld des volks Hem betreffende was, dat Hij de geest was van een' doode, Elia, of Jeremia; maar *zij* weten en gelooven Hem te zijn *de Zoon des levenden Gods*, die het leven heeft in zich zelven, en Zijn' Zoon gegeven heeft het leven in zich zelven te hebben, en *het Leven der wereld* te zijn. Indien Hij *de Zoon des levenden Gods is*, dan is Hij met Hem van dezelfde natuur, en hoewel Zijne Goddelijke natuur thans omfloersd was door de wolk van het vleesch, waren er toch sommigen, die door dien sluier heen zagen en Zijne heerlijkheid aanschouwden, *eene heerlijkheid als des Eengeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid*. Kunnen wij nu met verzekerdheid des geloofs deze belijdenis onderschrijven? Laat ons dan in vurigheid van liefde en aanbidding tot Christus gaan en tot Hem zeggen: Heere Jezus, *Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods*.

Christus' goedkeuring van dit antwoord, vers 17—19; waarin aan Petrus geantwoord werd als geloovige en als apostel.

Als geloovige, vers 17. Christus toont zich voldaan met Petrus' belijdenis; zij behaagde Hem omdat zij zoo helder en beslist was, zonder *indiens* of *maars*, gelijk wij zeggen. De bedrevenheid van Christus' discipelen in kennis en genade is Hem zeer welbehaaglijk; en Christus toont hem van waar hij de kennis dezer waarheid verkregen heeft. Bij de eerste ontdekking van deze waarheid bij het aanbreken van den Evangeliedag was het iets groots om haar te gelooven; alle menschen hadden deze kennis niet, hadden dit geloof niet. Maar,

Ten eerste, Petrus had dit geluk. *Zalig zijt gij, Simon, Bar-Jona!* Hij herinnert hem aan zijne afkomst en verheffing, de geringheid van zijn geslacht en afkomst: hij was *Bar-Jona — De zoon eener duive*, naar sommiger lezing. Laat hij gedenken den rotssteen, waaruit hij gehouwen was, opdat hij inzie, dat hij tot deze waardigheid niet was geboren, maar door de gunst Gods er toe verkoren is geworden; het was vrije genade, waardoor hij van anderen verschilde. Zij, die den Geest ontvangen hebben, moeten gedenken wie hun Vader is, 1 Sam. 10 : 12. Na hem hieraan herinnerd te hebben, laat Hij hem zijne gelukzaligheid beseffen als geloovige: *Zalig zijt gij*. Ware geloovigen zijn in waarheid zalig, en diegenen zijn wel waarlijk gelukzalig, van wie Christus verklaart, dat zij dit zijn. Zijn zeggen dat zij dit zijn, maakt hen zalig. *Petrus, gij zijt een gelukkig mensch*, gij, die aldus *het geklank kent*, Ps. 89 : 16. *Zalig zijn uwe oogen*, Hoofdst. 13 : 16. De rechte kennis van Christus gaat met zaligheid gepaard.

Ten tweede, Daarvan moet God de eer ontvangen; *Want vleesch en bloed heeft u dat niet geopenbaard. „Gij wist dit noch door uw eigen vernuft en verstand, noch door het onderwijs of de mededeeling van anderen; dit licht ontstond noch uit de natuur, noch door onderwijs en opvoeding, maar het kwam u van Mijn' Vader, die in de hemelen is."* De Christelijke Godsdienst is een geopenbaarde Godsdienst, hij ontstond in den hemel. Het is een Godsdienst van Boven gegeven door eene ingeving Gods, niet door de geleerdheid van philosophen, noch door de politiek van staatsmannen. Zaligmakend geloof is de gave Gods, en *waar* het ook bestaat, is het gewrocht door Hem, als den Vader van onzen Heere Jezus Christus, om Zijnentwil en uithoofde van Zijn Middelaarschap, Filip. 1 : 29. Gij zijt zalig, omdat Mijn Vader u dit heeft geopenbaard. De openbaring van Christus aan ons en in ons is een onderscheidend teeken van Gods liefde jegens ons en een vaste grond van ware gelukzaligheid; en zalig zij, die aldus hoogelijk bevoorrecht zijn.

Christus heeft wellicht iets van hoogmoed en verwaandheid ontdekt in de belijdenis van Petrus, eene listige zonde, die maar al te gemakkelijk zich ook met onze plichten vermengt. Het is voor vrome menschen moeielijk, om zich met anderen te vergelijken, zonder daarbij een hoogen dunk van zich zelven te krijgen. Om dit te voorkomen, moeten wij bedenken, dat

onze meerderheid boven anderen niet door ons zelven gewrocht werd, maar dat het een gevolg is van de vrije gave van Gods genade in ons, zoodat wij niets hebben om op te roemen, Ps. 115 : 1; 1 Cor. 4 : 7.

Christus antwoordt hem als apostel of Evangeliedienaar, vers 18, 19. Petrus had, in naam der kerk, Christus beleden, en tot hem wordt dus de belofte, bestemd voor de kerk, gericht. Men verliest er niets bij, door volvaardig Christus te belijden, want zij, die Hem aldus eeren, zullen door Hem geëerd worden.

Bij gelegenheid van deze groote belijdenis van Christus, die de hulde en trouwbelofte is der kerk, teekende Hij deze koninklijke en Goddelijke oorkonde, waardoor zij, de kerk, Hem wordt ingelijfd. Zoodanig is de gemeenschap tusschen Christus en de kerk, den Bruidegom en de bruid. Van den beginne af heeft God eene kerk in de wereld gehad, en zij was gebouwd op de rots van het Beloofde Zaad, Gen. 3 : 15. Maar dit beloofde Zaad nu gekomen zijnde, was het noodig, dat de kerk een nieuw charter, of grondwet, zou ontvangen, als Christelijke kerk, en in betrekking staande tot een Christus, die reeds gekomen is. Nu hebben wij die grondwet, en zeer te betreuren is het, dat dit woord, dat de groote steunpilaar is van Christus' koninkrijk, verwrongen is en tot den dienst van den antichrist wordt misbruikt. Maar de duivel heeft zijne listigheid aangewend om het te verkeeren, gelijk hij ook met de belofte van Psalm 91 : 11 gedaan heeft, en wel om er zijne doeleinden mede te bereiken, Hoofdst. 4 : 6, en wellicht heeft hij deze, zoowel als die Schriftuurplaats, verdraaid en verdorven, omdat zij hem in den weg waren.

Het doel nu van dit charter is:

Ten eerste. Het wezen der kerk vast te stellen; *En Ik zeg u ook.* Het is Christus, die de schenking doet, Hij, die het Hoofd en de Bestuurder is der kerk, aan wien alle oordeel is overgegeven, en aan wien alle macht is ontleend; Hij, die haar in overeenstemming brengt met het gezag, ontvangen van den Vader, en met Zijn' arbeid voor de zaligheid en het heil der uitverkorenen. Die schenking wordt Petrus in handen gegeven: *Ik zeg u.* De Oud Testamentische beloften betreffende de kerk zijn onmiddellijk aan bijzondere personen gegeven, die uitblonken door geloof en heiligheid, zooals aan Abraham en David; hetgeen hun echter geene suprematie verleende, en nog veel minder aan een hunner opvolgers; en zoo is het charter des Nieuwen Testaments hier aan Petrus gegeven als agent, maar ten behoeve en gebruike van de kerk in alle eeuwen, overeenkomstig de doeleinden, daarin vervat en in bijzonderheden aangewezen. Hier nu wordt beloofd:

1. Dat Christus Zijne kerk zal bouwen op eene rots. Dit staatslichaam is gevormd onder den titel en benaming van *kerk van Christus.* Het bestaat uit een aantal menschenkinderen, geroepen uit de wereld en van haar afgezonderd, en gewijd aan Christus. Het is niet *uwe,* maar *Mijne* kerk. Petrus gedacht hieraan, toen hij de leeraren waarschuwde, om *geene heerschappij te voeren over het erfdeel des Heeren.* De kerk is Christus' bijzonder eigendom. De wereld is Godes, en die daarin wonen; maar de kerk is een verkoren overblijfsel, die in betrekking staat tot God door Christus als Middelaar. Zij draagt Zijn beeld en opschrift.

De Bouwheer en Maker van de kerk is Christus zelf: *Ik zal bouwen.* De kerk is een tempel, waarvan Christus de Bouwmeester is, Zach. 6 : 11—13. Hierin was Salomo een type van Christus, evenals ook Cyrus, Jes. 44 : 28. De materialen en de bewerking zijn Zijne. Door de werking Zijns Geestes in de prediking Zijns woords doet Hij zielen toe tot Zijne kerk, en zoo bouwt Hij haar op met levende steenen, 1 Petrus 2 : 5. *Gods gebouw zijt gij; en bouwen is een werk in voortgang.* In deze wereld is de kerk slechts *in fierie — in formatie,* zooals een huis, dat gebouwd wordt. Het is voor allen, die het goede wenschen voor de kerk eene vertroosting, dat Christus, die Goddelijke wijsheid en macht heeft, ondernomen heeft haar te bouwen.

Het fondament, waarop zij gebouwd is, is *deze rots.* Laat de bouwmeester nog zoo goed zijn werk doen, indien het fondament rot is, zal het gebouw geen stand houden. Laat ons dus wèl acht geven en zien wat het fondament is, en dit moet bedoeld zijn van Christus, want *niemand kan een ander fondament leggen.* Jes. 28 : 16.

De kerk is gebouwd op eene *rots,* een vast, sterk en duurzaam fondament, dat door den tijd niet verwoest zal worden, en ook onder het gewicht van het gebouw niet weg zal zinken. Christus zou Zijn huis niet op zand bouwen, want Hij wist, dat er stormen zullen ontstaan. Eene rots is hoog. Ps. 61 : 3. Christus' kerk staat niet op gelijken bodem met deze wereld. Eene rots is groot, en strekt zich ver uit; evenzoo ook het fondament der kerk; en hoe grooter hoe vaster. Het zijn niet de vrienden der kerk, die haren grondslag willen verkleinen of vernauwen.

Zij is gebouwd op *deze* rots; gij zijt *Petrus,* hetgeen beteekent *een steen,* of *rots.* Christus heeft hem dien naam gegeven, toen Hij hem voor het eerst riep, Joh. 1 : 43, en hier bevestigt hij hem. *„Petrus, gij beantwoordt aan uwen naam, en gij zijt een degelijk discipel, standvastig, en op wien men zich verlaten kan. Petrus is uw naam, en kracht en duurzaamheid zijn in u. Gij wordt niet bewogen met de golven van der menschen afwisselende denkwijze omtrent Mij, gij zijt bevestigd en versterkt in de tegenwoordige waarheid".* 2 Petr. 1 : 2. Van de vermelding van dezen beteekenisvollen naam is de aanleiding genomen tot deze beeldspraak van het *bouwen op eene rots.*

Ten eerste. Sommigen verstaan onder deze rots Petrus zelf als apostel, de voornaamste, hoewel niet de prins der twaalven, de oudste onder hen, maar niet overste over hen. De kerk is gebouwd op het fondament van de apostelen, Ef. 2 : 20. De eerste steenen van dit gebouw werden gelegd in en door hunne bediening; vandaar dat er gezegd is, dat hunne namen *geschreven zijn in de fondamenten* van het nieuwe Jeruzalem, Openb. 21 : 14. Daar

nu Petrus de apostel is, door wiens hand de eerste steenen der kerk gelegd zijn in bekeerlingen uit de Joden en uit de Heidenen, Hand. 2 en 10, kan hij in zekeren zin gezegd worden de rots te zijn, waarop zij gebouwd was. Cefas was iemand, die een pilaar geacht was, Gal. 2 : 9. Maar het klinkt vreemd om iemand, die den eersten steen legt van een gebouw, dat slechts eene voorbijgaande handeling is, het fondament te noemen, waarop het gebouwd is, dat iets blijvends is. Doch al ware dit zoo, dan zou dit toch niet kunnen dienen om de aanspraken te ondersteunen van den bisschop van Rome, want Petrus bezat die hoogste waardigheid niet, welke hij voor zich opeischt, en nog veel minder kon die dus overgaan op zijne opvolgers, en het minst van allen op de bisschoppen van Rome, die zoo ver van de waarheid des Christendoms zijn afgeweken.

Ten tweede. Onder deze *rots* verstaan anderen Christus; *Gij zijt Petrus, gij hebt den naam van een' steen, maar op deze rots, wijzende op zich zelven, zal Ik Mijne kerk bouwen.* Wellicht leide Hij Zijne hand op Zijne borst, als toen Hij zeide: *Breekt dezen tempel,* toen Hij sprak van den tempel Zijns lichaams. Toen heeft Hij naar aanleiding van den tempel, waarin Hij zich bevond, aldus van zich zelven gesproken, en daardoor aan sommigen aanleiding gegeven om Hem hierin verkeerd te verstaan, en zoo heeft Hij hier naar aanleiding van den naam Petrus van zich zelven gesproken als van de Rots, en hierdoor aanleiding gegeven aan sommigen om te denken, dat Hij van Petrus sprak. Maar dit moet opgehelderd worden door de vele schrifttuurplaatsen, waarin van Christus gesproken wordt als het eenige Fondament der kerk; zie 1 Cor. 3 : 11; 2 Petrus 2 : 6. Christus is zoowel de Stichter als het Fondament der kerk; Hij trekt de zielen, en trekt ze tot zich; met Hem zijn zij vereenigd; op Hem steunen zij, van Hem zijn zij steeds afhankelijk.

Ten derde. Anderen verstaan onder deze *rots* de belijdenis, die Petrus aflegde van Christus, en dit komt op hetzelfde neer met het te verstaan van Christus zelf. Het was eene goede belijdenis, die Petrus betuigd heeft: *Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods,* de overigen daarmede instemmende. *Welnu,* zegt Christus, *dit is de groote waarheid, waarop Ik Mijne kerk zal bouwen.*

1. Neem deze waarheid weg, en de algemeene kerk valt ter aarde. Indien Christus niet de Zoon van God is, dan is het Christendom bedrog, en de kerk eene hersenschim, *onze prediking is ijdel, en ijdel is ook uw geloof, en zoo zijt gij nog in uwe zonden.* 1 Cor. 15 : 14—17. Indien Jezus niet is de Christus, dan zijn zij, die Hem erkennen, niet van de kerk, maar bedriegers en bedrogenen.

2. Neem het geloof aan, en de belijdenis van, deze waarheid weg van eene bijzondere kerk, en zij houdt op deel uit te maken van de kerk van Christus, en vervalt tot den staat en de hoedanigheid van ongeloof. Dit is *articulus stantis et cadentis ecclesiæ* — het artikel, waarmede de kerk staat of valt, de groote scharnier, waarop de deur der behoudenis draait. Zij, die dit laten glippen, houden zich niet aan het fondament, en hoewel zij zich Christenen noemen, weerspreken zij zich zelven, want de kerk is een heilig gezelschap, steunende, op de zekerheid en gewisheid dezer groote waarheid, en „Groot is deze waarheid, en zij heeft overmocht."

3. Christus belooft hier Zijne kerk, als zij gebouwd is, te bewaren en in stand te houden: *De poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen,* noch tegen deze waarheid, noch tegen de kerk, die er op gefondeerd is, zullen zij iets vermogen.

Hiermede wordt te kennen gegeven, dat de kerk vijanden heeft, die tegen haar strijden, en haar zoeken te verderven. Die vijanden worden hier voorgesteld door *de poorten der hel,* dat is: de stad der hel (welke lijnrecht staat tegenover deze hemelsche stad, deze *stad des levenden Gods*). De poorten der hel zijn de machten van het rijk des duivels, het hoofd en de hoornen van den draak, waarmede hij krijg voert tegen het Lam, alles wat uit de poorten der hel komt en aldaar verzonnen, uitgedacht en voortgebracht is. Dezen strijden tegen de kerk door de waarheden des Evangelies tegen te staan, de instellingen des Evangelies te verderven en te verkeeren, vrome leeraren en goede Christenen te vervolgen, hen door list of geweld te trekken of te drijven naar hetgeen onbestaanbaar is met de zuiverheid van den Godsdienst. Dit is het doel en oogmerk van de poorten der hel: den naam van Christendom uit te delgen, Ps. 83 : 5, den *mannelijken zoon* te verslinden, en deze stad met den grond gelijk te maken.

Dit verzekert ons, dat de vijanden der kerk hun doel niet zullen bereiken. Zoo lang de wereld zal bestaan, zal Christus er eene kerk in hebben, waarin Zijne waarheden en instellingen zullen beleden en gehandhaafd worden, in weerwil van allen tegenstand van de machten der duisternis, zij zullen tegen haar niet overmogen Ps. 129 : 1, 2. Dit is geen waarborg voor eene bijzondere kerk, of voor kerkregeerders, dat zij nooit zullen dwalen of afvallig worden, en dus niet te gronde zullen gaan, maar wèl dat de Christelijke Godsdienst altijd ergens een bestaan zal hebben, hoewel niet altijd in dezelfde mate van zuiverheid en luister, maar toch altijd zoo, dat zij niet geheel afgesneden of vernietigd zal worden. De *vrouw leeft, al is het dan ook in de woestijn,* Openb. 12 : 14; *nedergeworpen, doch niet verdorven,* 2 Cor. 4 : 9, *als stervende, en ziet, wij leven,* 2 Cor. 6 : 9. In sommige bijzondere ontmoetingen met den vijand kan de kerk wel eens verslagen worden, maar in den grooten, beslissenden veldslag zal zij meer dan overwinnaar blijken te zijn. Bijzondere, individueele geloovigen worden *in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid,* 1 Petrus 1 : 3.

Ten tweede. Het andere deel van dit charter dient om de orde en de regeering der kerk vast te stellen, vers 19. Als eene stad of eene maatschappij in wording treedt, worden er ambtenaren aangesteld, aan wie macht wordt gegeven, om ten algemeene nutte werkzaam te zijn. Eene stad zonder bestuur is een chaos. Nu is de instelling der kerkregeering hier uitgedrukt door

het overgeven der sleutelen, en daarmede de macht, om te binden en te ontbinden. Dit moet niet verstaan worden van eenigerlei bijzondere macht, waarmede Petrus werd bekleed, alsof hij de eenige deurwachter was van het koninkrijk der hemelen, en dien sleutel Davids had, die den Zone Davids alleen toebehoort; neen, al de apostelen en al hunne opvolgers, die als Evangeliedienaren de kerk van Christus leiden en besturen naar de regelen van het Evangelie, zijn hiermede bekleed. „*Wij allen, die priesters zijn, hebben in den persoon van den gelukzaligen apostel Petrus, de sleutelen van het koninkrijk der hemelen ontvangen*"; zegt Ambrosius 1). Slechts werden de sleutelen het eerst aan Petrus in handen gegeven, omdat hij de eerste was, die de deur des geloofs voor de Heidenen heeft geopend, Hand. 10 : 28. Gelijk de koning, door aan eene corporatie een charter te geven, de magistraten machtigt om de gerechtshoven te houden in zijn' naam, gebeurde zaken te onderzoeken om er overeenkomstig de wet in te beslissen, en hetgeen aldus regelmatig gedaan wordt, bevestigt; zoo heeft Christus, Zijne kerk hebbende gevestigd, het leeraarsambt ingesteld tot bewaring der orde en van een geregeld bestuur, en om toe te zien, dat Zijne wetten behoorlijk worden opgevolgd; *Ik zal u geven de sleutelen.* Hij zegt niet: *Ik heb ze gegeven,* of *Ik geef ze thans;* maar *Ik zal het doen,* bedoelende na Zijne opstanding. *Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij deze gaven gegeven,* Ef. 4 : 8: toen is die macht werkelijk verleend, niet slechts aan Petrus, maar aan al de overigen, Hoofdst. 28 : 19. 20; Joh. 20 : 21. Hij zegt niet: De sleutelen *zullen* gegeven worden, maar: *Ik zal ze geven*; want de leeraren ontleenen hun gezag aan Christus, en al hunne macht moet gebruikt worden in Zijn' naam, 1 Cor. 5 : 4.

1. De macht nu, die hier verleend wordt, is eene geestelijke macht; eene macht, die het koninkrijk der hemelen aangaat, dat is, de kerk, dat gedeelte er van, dat hier op aarde strijdt, de Evangeliebedeeling; daarmede is het, dat de apostolische macht, en de macht der Evangeliedienaren van doen heeft. Het is geene burgerlijke, of wereldlijke macht, die hiermede verleend wordt, Christus' koninkrijk is niet van deze wereld, hunne instructiën, die zij daarna ontvingen, betroffen *dingen, die het koninkrijk Gods aangaan.* Hand. 1 : 3.

2. Het is de macht der sleutelen, die gegeven is, eene toespeling op de gewoonte, om menschen in zulk of zulk eene plaats met gezag te bekleeden, door hun de sleutelen dier plaats te geven. Of gelijk de heer des huizes de sleutels geeft aan den hofmeester, de sleutels van de bergplaatsen der provisies, opdat hij aan iedereen in het huis ter rechter tijd het bescheiden deel spijze zal geven, Lukas 12 : 42, en, overeenkomstig de regelen van het gezin, het te weigeren, als daartoe de gelegenheid zich voordoet. Leeraren zijn dienaars en huisverzorgers, 1 Cor. 4 : 1; Titus 1 : 7. Eljakim, die den sleutel had van het huis van David, was aangesteld over het huis; Jes. 22 : 20—22.

1) Dignit, Sacerd.

3. Het is eene macht om *te binden en te ontbinden,* dat is (de beeldspraak der sleutelen volhoudende) te sluiten en te openen. Jozef, die heer was over Farao's huis, en uitdeeler van den voorraad, had macht *om zijne vorsten te binden naar zijn lust en zijne oudsten te onderwijzen,* Ps. 105 : 21, 22. Als de voorraden en schatten van het huis voor iemand gesloten zijn, dan is hij gebonden. *Ik verbied u het gebruik van vuur en water,* en als zij hem weder geopend zijn, dan is hij van dien band ontbonden, dan is de censuur opgeheven, en hij is weder in vrijheid gesteld.

4. Christus heeft beloofd de rechte bedeeling van die macht te zullen erkennen, Hij zal de uitspraak Zijner huisbezorgers door Zijne eigene goedkeuring bekrachtigen: *Zoo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn, en zoo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn.* Niet alsof Christus zich hiermede verbonden heeft, om elke censuur der kerk, of zij terecht of ten onrechte is uitgesproken, te bekrachtigen; maar de zoodanige, die overeenkomstig het woord is — *als de sleutel goed is omgedraaid* — is verzegeld in den hemel; dat is: het woord des Evangelies in den mond van een getrouw leeraar moet beschouwd worden, niet als het woord eens menschen, maar als het woord Gods, en als zoodanig moet het worden aangenomen, 1 Thess. 2 : 13; Joh. 13 : 20.

De sleutelen nu van het koninkrijk der hemelen zijn:

De sleutel der *leer,* genaamd de sleutel der *kennis.* „*Uwe taak en werk zal wezen aan de wereld den wil van God te verklaren, zoowel ten opzichte der waarheid als der plichtsbetrachting; en daartoe zult gij uwe opdracht, uwe geloofsbrieven en volledige instructiën hebben, om te binden en te ontbinden.*" In de gewone spreekwijze der Joden van dien tijd beteekende dit te ontzeggen of te vergunnen; iets onwettig of ongeoorloofd te verklaren was *te binden;* iets als wettig of geoorloofd te verklaren was te *ontbinden.* Nu hadden de apostelen eene buitengewone macht van dien aard; sommige dingen, door de wet van Mozes verboden, moesten thans toegestaan worden, zooals het eten van deze of gene spijze; sommige dingen, die dáár toegelaten waren, moesten nu worden verboden, zooals de echtscheiding, en de apostelen werden gemachtigd dit aan de wereld te verkondigen, en de menschen konden dit op hun woord gelooven. Toen aan Petrus zelf eerst geleerd werd, en hij daarna aan anderen leerde, om *niets gemeen of onrein te heeten,* werd deze macht uitgeoefend. Tevens is hiermede aan alle evangeliedienaren de gewone macht verleend om het Evangelie te prediken als daartoe aangewezen ambtsdragers, om den volke in den naam van God en overeenkomstig de Schrift bekend te maken wat goed is, en wat de Heere van hen eischt. En zij, die *al den raad Gods verkondigen,* gebruiken deze sleutelen op de rechte wijze. Hand. 20 : 27.

Sommigen zien in het geven der sleutelen eene toespeling op de gewoonte de Joden bij het bevorderen van iemand tot doctor der wet,

welke bestond in hem de sleutels ter hand te stellen van de kast, waarin het boek der wet bewaard werd, waarmede te kennen werd gegegeven, dat hij gemachtigd was om het te nemen en te lezen; en *het binden en ontbinden* zou dan heenwijzen naar de manier van het openen en sluiten der boeken. Die boeken waren rollen; men sloot ze door ze te binden met eene koorde, die zij dan los moesten maken, om het boek te kunnen openen. Christus geeft Zijnen apostelen macht om het boek des Evangelies voor het volk te openen of te sluiten, al naar de omstandigheden dit vereischen. Zie over de uitoefening van deze macht Hand. 13:46; 18:6. Als de leeraren in den naam van Christus vergeving en vrede prediken aan de boetvaardigen, toorn en vloek verkondigen aan de onboetvaardigen, dan handelen zij volgens dit hun gezag van binden en ontbinden.

De sleutel der *tucht*, hetgeen slechts de toepassing is van het vorige met betrekking tot bijzondere personen naar eene juiste schatting van hun karakter en hunne handelingen. Het is geene wetgevende macht, die hiermede verleend wordt, maar eene rechtsmacht. De rechter maakt de wet niet; hij verklaart slechts wat wet is, en na een onpartijdig onderzoek van de zaak, spreekt hij dienovereenkomstig het vonnis uit. Dat is *de macht der sleutelen*, waar zij gegeven is met betrekking tot het lidmaatschap der kerk en de voorrechten, die daaraan zijn verbonden. Christus' dienstknechten hebben macht om tot de kerk toe te laten: *Gaat henen, onderwijst al de volken, hen doopende;* hen die geloof in Christus belijden en Hem willen gehoorzamen, zult gij, door den doop, als leden der kerk toelaten, hen en hun zaad. De dienaren moeten tot de bruiloft toelaten hen, die genood zijn, en diegenen weren, die blijkbaar ongeschikt zijn voor zoo heilig eene gemeenschapoefening. Zij hebben macht om hen uit te werpen en af te snijden, die hun lidmaatschap der kerk verbeurd hebben; dat is binden; aan ongeloovigen de toepassing der Evangeliebeloften en de zegelen daarvan te ontzeggen, en aan de zoodanigen, die *in een gansch bittere gal en samenknooping der ongerechtigheid blijken te zijn*, te verklaren, dat zij *geen deel of lot in dit woord hebben*, gelijk Petrus dit aan Simon den Toovenaar verklaard heeft, al was hij ook gedoopt; dat is hen over te laten aan het oordeel Gods. Zij hebben macht tot wederherstelling en weder toelating van hen, die uitgeworpen waren, maar berouw hebben getoond, te ontbinden, die zij hadden gebonden, hun verklarende, dat, zoo hun berouw oprecht is, hun de belofte der vergeving toekomt. De apostelen hadden eene wonderbare gave van de geesten te onderscheiden, maar zelfs *zij* handelden naar den regel van het uitwendig gedrag, Hand. 8:21; 1 Cor. 5:1; 2 Cor. 2:7; 1 Tim. 1:20, waarnaar ook heden de leeraren kunnen oodreelen, indien zij bekwaam en getrouw zijn.

Eindelijk. Hier is het bevel van Christus aan Zijne discipelen, om dit voorals nog geheim te houden, vers 20. *Toen verbood Hij Zijn' discipelen, dat zij iemand zeggen zouden, dat Hij was Jezus, de Christus.* Wat zij voor Hem hadden beleden, moeten zij nog niet wereldkundig maken, en dat wel om verscheidene redenen;

1. Omdat dit de tijd was der toebereiding voor Zijn koninkrijk. De groote zaak, die thans gepredikt werd, was, dat het koninkrijk der hemelen nabij was gekomen; en daarom moest aangedrongen worden op hetgeen geschikt was, om voor Christus den weg te bereiden, zooals de leer der bekeering, niet de groote waarheid, waarin en waardoor het koninkrijk der hemelen werkelijk gevestigd moest worden. Alles is schoon op zijn tijd, en *bereid uw werk en bouw daarna uw huis*, Spr. 24:27, is een goede raad.

2. Christus wilde, dat Zijn Messiasschap zou blijken uit Zijne werken, en wilde liever dat *dezen* van Hem zouden getuigen, dan dat Zijne *discipelen* het deden, omdat hun getuigenis slechts was als Zijn eigen getuigenis, en daarop stond Hij niet, Joh. 5:31, 34. Hij was zóó zeker van het getuigenis en bewijs Zijner wonderen, dat Hij van anderer getuigenis afzag, Joh. 10:25, 38.

3. Indien zij geweten hadden, dat Hij was Jezus, de Christus, dan zouden zij den Heere der heerlijkheid niet gekruist hebben, 1 Cor. 2:8.

4. Christus wilde, dat Zijne apostelen dit niet zouden prediken, voordat zij op het meest afdoend getuigenis konden wijzen ter bevestiging hiervan. Groote waarheden kunnen geschaad worden, als men ze verklaart of bekend maakt, voordat zij voldoende bewezen kunnen worden. Nu was *het* groote bewijs, dat Jezus de Christus is, gelegen in Zijne opstanding: daarmede *is Hij krachtelijk bewezen te zijn de Zoon van God;* en daarom heeft de Goddelijke wijsheid niet gewild, dat deze waarheid gepredikt zou worden, vóórdat dit ter staving er van kon worden aangevoerd.

5. Het was noodig, dat de predikers van zoo groot eene waarheid begiftigd zouden zijn met eene grootere mate des Geestes, dan de apostelen op dit oogenblik nog hadden; daarom moesten zij wachten met haar in het openbaar te verzekeren, totdat de Geest over hen zou uitgestort zijn. Maar toen Christus verheerlijkt, en de Geest was uitgestort, zien wij hoe Petrus van de daken verkondigde, wat hier in een hoek was geschied, Hand. 2:36, *dat God Hem tot een' Heere en Christus gemaakt heeft;* want, gelijk er een tijd is om te zwijgen, zoo is er ook een tijd om te spreken.

21. Van toen aan begon Jezus Zijnen discipelen te vertoonen, dat Hij moest henengaan naar Jeruzalem, en veel lijden van de ouderlingen, en overpriesteren, en schriftgeleerden, en gedood worden, en ten derde dage opgewekt worden. 22. En Petrus, Hem tot zich genomen hebbende, begon Hem te bestraffen, zeggende: Heere, wees U genadig; dit zal U geenszins geschieden. 23. Maar Hij, zich omkeerende, zeide tot Petrus: Ga weg achter Mij satanas, gij zijt Mij een aanstoot; want gij bedenkt niet de dingen die Gods zijn, maar die der menschen zijn.

Hier hebben wij Christus' gesprek met Zijne discipelen betreffende Zijn lijden, waarbij is op te merken:

I. Christus' voorzegging van Zijn lijden. Thans *begon* Hij dit te doen, en van toen aan heeft Hij er dikwijls met hen over gesproken. Eenige wenken omtrent Zijn lijden had Hij reeds gegeven, zooals toen Hij zeide: *Breekt dezen tempel af;* toen Hij er van sprak, dat *de Zoon des menschen van de aarde verhoogd zou worden,* en van *het eten van Zijn vleesch, en het drinken van Zijn bloed;* maar nu *begon* Hij het hun *te vertoonen,* dat is, begon Hij er duidelijk en uitdrukkelijk van te spreken. Tot nu toe had Hij dit niet aangeroerd, omdat Zijne discipelen zwak waren, en de aankondiging van zoo vreemd en ontzettend eene zaak niet goed konden dragen, maar nu zij rijper waren in kennis, en sterk in het geloof, begon Hij hun hierover te spreken. Christus openbaart zich trapsgewijze aan Zijn volk, en laat het licht tot hen binnenkomen naarmate zij het dragen kunnen en geschikt zijn het te ontvangen.

Van toen aan, dat zij deze volledige belijdenis van Christus als den Zone Gods hadden afgelegd, begon Hij hun dit te vertoonen. Toen Hij bevond, dat zij eene juiste kennis hadden van de eene waarheid, begon Hij hun onderricht te geven in eene andere; want *aan dien die heeft, zal gegeven worden.* Laat hen eerst gegrond en bevestigd zijn in het beginsel der leer van Christus, en dan tot volmaaktheid voortvaren, Hebr. 6 : 1. Indien zij niet wèl gegrond waren in het geloof, dat Christus de Zoon van God is, dan zou dit hun geloof zeer geschokt hebben. Van alle waarheden kan tot alle personen niet op alle tijden gesproken worden, maar alleen van de zulken, die voor hun' tegenwoordigen toestand geschikt zijn.

De verbazingwekkende bijzonderheden, en omstandigheden, die Jezus omtrent Zijn lijden voorzegt, zijn:

De plaats waar Hij zal lijden. Hij moet gaan naar Jeruzalem, de hoofdstad, de heilige stad, om er te lijden. Hoewel Hij meestal in Galilea verbleef, moet Hij toch sterven te Jeruzalem. Dáár werden al de offers geofferd, dáár moet *Hij* dus sterven, *die de Groote Offerande is.*

De personen, door wie Hij zal lijden, *de ouderlingen, en overpriesters, en schriftgeleerden;* dezen vormden het groote sanhedrin, dat zijn zetel had te Jeruzalem, en bij het volk in groote achting stond. Zij, die de eersten hadden moeten zijn om Christus te erkennen en te bewonderen, waren het heftigst en ijverigst in Hem te vervolgen. Het was vreemd, dat mannen, die kennis hadden van de Schrift, die zeiden de komst van den Messias te verwachten, en aanspraak maakten op heiligheid van karakter Hem, toen Hij gekomen *was,* met zooveel barbaarschheid hebben behandeld. Het was de Romeinsche overheid, die Christus heeft veroordeeld en gekruist; maar Hij stelt er de overpriesters en schriftgeleerden aansprakelijk voor, daar zij de eersten waren om Hem aan te klagen.

Wat Hij zou lijden; *Hij moet veel lijden, en gedood worden.* De onverzadelijke boosheid Zijner vijanden, en Zijn eigen onoverwinnelijk geduld blijken in de verscheidenheid en de menigvuldigheid Zijner martelingen, en niets minder dan Zijn dood kon hen bevredigen, Hij moet gedood worden. Veel lijden, als het niet is tot den dood, is draaglijker, want zoolang er leven is, is er hoop, en de dood zou, zonder zulk eene inleiding, minder vreeselijk zijn; maar *Hij moet* eerst *veel lijden en* daarna *gedood worden.*

Wat het gelukkige gevolg van al dit lijden zijn zou, Hij zal *ten derden dage opgewekt worden.* Evenals de profeten, zoo heeft ook Christus, toen Hij te voren getuigde van Zijn lijden, ook getuigd van de heerlijkheid daarna volgende, 1 Petr. 1 : 11. Zijne opstanding ten derden dage bewees Hem te zijn de Zoon van God in weerwil van Zijn lijden, en daarom maakt Hij er melding van ten einde hun geloof op te houden. Toen Hij sprak van het kruis en de schande, sprak Hij tegelijk van *de vreugde, die Hem voorgesteld was,* in het vooruitzicht waarvan Hij *het kruis heeft verdragen en de schande veracht.* Aldus behooren wij te zien op het lijden van Christus voor ons, er den weg in te vinden tot Zijne heerlijkheid; en aldus moeten wij zien op ons lijden voor Christus, er door heen zien naar de vergoeding en het loon. *Indien wij met Hem verdragen, wij zullen ook met Hem heerschen.*

2. Waarom Hij Zijn lijden voorspelde. *a.* Om aan te toonen, dat het het gevolg was van een eeuwig raadsbesluit; het was van eeuwigheid af tusschen den Vader en den Zoon overeengekomen; *alzoo moest de Christus lijden.* De zaak was beslist, *door den bepaalden raad en voorkennis Gods,* ten gevolge van Zijne eigene gewillige aanneming van dit lijden ter onzer zaligheid. Voor Hem was dit lijden geene verrassing, het kwam Hem niet voor als een strik, maar Hij had er eene bepaalde en duidelijke voorwetenschap van, hetgeen Zijne liefde des te helderder doet uitblinken, Johannes 18 : 4. *b.* Om de dwaling te herstellen, waaraan Zijne discipelen zich hadden overgegeven betreffende de uitwendige pracht en macht van Zijn koninkrijk. Geloovende, dat Hij de Messias was, rekenden zij op niets anders dan waardigheid en gezag in deze wereld, maar Christus leert het hun hier anders, Hij spreekt hun van kruis en lijden, ja, dat de overpriesters en de ouderlingen, van wie zij waarschijnlijk verwachtten, dat zij de steunpilaren van het koninkrijk van den Messias zouden zijn, er de grootste vijanden en vervolgers van wezen zullen. Dit zal hun een gansch ander denkbeeld geven van dat koninkrijk, waarvan zij zelven het nabij zijn hadden verkondigd, en het was noodig, dat die vergissing hersteld zou worden. Met hen, die Christus volgen, moet rond en open worden gehandeld; er moet hun aangezegd worden. dat zij geene groote dingen in de wereld hebben te verwachten. *c.* Het was om hen voor te bereiden op hun deel, hun deel van smart en vrees ten minste, dat zij in Zijn lijden zullen hebben. Toen Hij *veel* leed, kon het niet anders, of de discipelen moesten *iets* lijden; als hun Meester gedood wordt, zal verschrikking hen bevangen.

Laten zij dit te voren weten, ten einde er zich op voor te bereiden, zoodat zij te voren gewaarschuwd zijnde, zich ook te voren zouden kunnen wapenen.

II. De aanstoot, dien Petrus hieraan genomen heeft. *Heere*, zeide hij, *wees U genadig*. Waarschijnlijk heeft hij, evenals te voren, hiermede ook de meening van de overige discipelen uitgedrukt, want hij was de voornaamste woordvoerder. *Petrus Hem tot zich genomen hebbende, begon Hem te bestraffen.* Wellicht was Petrus een weinigje opgeblazen door de groote dingen die Christus zoo even tot hem gezegd had, zoodat hij met meer stoutheid tot Christus sprak dan hem betaamde. Zoo moeielijk is het om bij groote verhooging nederig en ootmoedig te blijven!

1. Het voegde Petrus niet zijn Meester tegen te spreken, of Hem raad te durven geven. Hij zou hebben kunnen wenschen, dat indien het mogelijk ware, deze drinkbeker van Hem voorbij zou gaan, zonder zoo beslist te zeggen: Dit zal niet geschieden, als Christus gezegd heeft: Dit moet geschieden. *Zal men God wetenschap leeren? Wie God bestraft, die antwoorde daarop.* Als Gods beschikkingen duister zijn, of tegen ons ingaan, dan betaamt het ons stil te berusten, en den Goddelijken wil niet voor te schrijven. God weet, wat Hij te doen heeft, zonder dat wij het Hem leeren. Tenzij wij den zin des Heeren kennen, betaamt het ons niet Zijne raadgevers te zijn, Rom. 11 : 34.

2. Het rook sterk naar vleeschelijke wijsheid, dat Petrus met zoo veel warmte en heftigheid tegen het lijden opkwam, en zoo verschrikt was door de ergernis van het kruis. Het is het verdorven deel in ons, dat zoo gaarne heelshuids slaapt. Wij zijn geneigd het lijden te beschouwen in het licht van het tegenwoordige leven, maar er is een andere maatstaf, waarnaar het gemeten moet worden, en zoo wij dien maatstaf naar behooren gebruiken, zullen wij in staat gesteld worden het lijden blijmoedig te dragen, Rom. 8 : 18. Zie, met hoeveel hartstocht Petrus spreekt: *Heere het zij verre van U.*[1]) Het zij verre van U, dat Gij zoudt lijden en gedood worden; *wij kunnen dit denkbeeld niet dragen.* Meester, spaar U zelven, zoo zouden die woorden ook gelezen kunnen worden. *Wees U genadig*, en dan kan niemand wreed voor U wezen; heb medelijden met U zelven, en dan zal dit niet geschieden. Hij wilde, dat Christus het lijden evenveel zou duchten als hij zelf; maar wij vergissen ons, als wij Christus' liefde en geduld afmeten naar de onze. Hij wijst ook op het, menschelijkerwijze gesproken, onwaarschijnlijke van de zaak: *Dit zal U geenszins geschieden. „Het is onmogelijk, dat iemand, die zooveel invloed heeft op het volk als Gij hebt, verpletterd zou worden door de ouderlingen, die het volk vreezen. Dit kan niet zijn. Wij, die U gevolgd zijn, zullen voor U strijden, indien dit noodig is, en er zijn duizenden, die ons bij zullen staan."*

III. Christus' misnoegdheid op Petrus hierover, vers 23. Wij lezen niet van iets, dat de discipelen ooit gezegd of gedaan hebben, dat Hij hun zóó ten kwade heeft geduid als dit, hoewel zij dikwijls iets verkeerds gezegd en gedaan hebben.

Merk nu op:

1. Hoe Hij Zijn misnoegen te kennen gaf. Hij wendde zich tot Petrus, en (naar wij mogen onderstellen) met een gefronsd voorhoofd zeide Hij tot hem: *Ga weg achter Mij, Satanas!* Hij heeft geen enkel oogenblik noodig gehad om de zaak in overweging te nemen, maar onmiddelijk gaf hij zulk een antwoord op de verzoeking, als waaruit bleek, hoe euvel Hij haar opnam. Zooeven had Hij gezegd: *Zalig zijt gij, Simon*, maar nu: *Ga weg achter Mij, Satanas!* en er was oorzaak voor beide. Een goed en vroom man kan, door plotselinge verzoeking aangegrepen, als in één oogenblik een geheel ander mensch zijn geworden. Hij antwoordde hem, zooals Hij Satan zelf geantwoord heeft, Hoofdst. 4 : 10. Het is Satans list om verzoekingen tot ons te laten komen door de onverdachte handen van onze beste en liefste vrienden. Op die wijze heeft hij Adam aangevallen door Eva, Job door zijne huisvrouw, en hier nu Christus door Zijn' beminden Petrus. Er is ons dus veel aan gelegen om van zijne raadslagen en bedenkselen niet onkundig te zijn, en weerstand te bieden aan zijne verlokselen door altijd op onze hoede te zijn tegen de zonde, wie het ook zij, die er ons toe aanport. Zelfs de liefde en vriendelijkheid onzer vrienden worden dikwijls door Satan misbruikt, om ons er door in verzoeking te brengen. Zij, wier geestelijke zintuigen geoefend zijn, zullen de stem van Satan hooren, zelfs in een' vriend, een' discipel, een leeraar, die ons zou willen afhouden van onzen plicht. Wij moeten niet zoo zeer letten op den persoon, die spreekt, als wel op hetgeen gesproken wordt; wij moeten de stem des duivels leeren kennen, als hij spreekt door den mond van een' heilige, zoowel als wanneer hij spreekt door de slang. Wie ons af wil houden van het goede, en ons wil doen vreezen te veel voor God te doen, spreekt de taal van Satan. Wij moeten vrijmoedig en getrouw zijn in het bestraffen van onzen besten vriend, die iets zegt of doet, dat verkeerd is, al is het ook onder schijn van vriendelijkheid voor ons. Zoodanige verkeerde beleefdheid moeten wij niet loven, maar bestraffen. *De wonden des liefhebbers zijn getrouw.* Zulk een slaan moet als weldadigheid geacht worden, Ps. 141 : 5. Al wat eene verzoeking tot zonde blijkt te zijn, moet met afschuw worden afgewezen en weerstaan, er mag niet mede onderhandeld worden.

2. Wat was de grond en oorzaak van dit ongenoegen; waarom heeft Christus een voorstel zoo zeer ten kwade geduid, dat toch niet slechts onschuldig, maar ook vriendelijk en liefdevol scheen te zijn? Er worden twee redenen voor gegeven. *a. Gij zijt Mij een aanstoot. — Skandalon mou ei.* — Gij zijt Mij eene hindernis (aldus zouden die woorden ook gelezen kunnen worden). *Gij zijt Mij in den weg.* Christus haastte zich met het werk onzer verlossing, en zoo zeer had Hij er Zijn hart op gezet, dat Hij het kwalijk nam er in gehinderd te worden, of in verzoeking gebracht, om terug te deinzen voor het hardste

1) Naar de Engelsche overzetting.

en meest ontmoedigende deel van Zijne onderneming. Zoo gansch en al vervuld van het werk der verlossing was Hij, dat zij, die er Hem, zij het ook op indirecte wijze, van trachtten terug te houden, eene zeer gevoelige plek in Hem aanraakten. Petrus werd niet zoo scherp bestraft wegens zijne verloochening van zijn Meester in Zijn lijden, als hij nu bestraft werd wegens zijne poging om Hem er van terug te houden; hoewel *dát* het gebrek aan, en *dit* de overmaat was van, vriendelijkheid. In alle zaken is het een groot bewijs van vastberadenheid, wanneer het als eene beleediging wordt opgenomen, als men tracht ons van een voorgenomen werk of doel af te brengen, en wij het niet kunnen dragen om er nog tegenspraak over aan te hooren, zoo als in het geval van Ruth: *Val mij niet tegen, dat ik u zoude verlaten.* Onze Heere Jezus stelde onze verlossing boven Zijn gemak en veiligheid, *want ook Christus heeft zich zelven niet behaagd,* Rom. 15 : 3; Hij is in de wereld gekomen, niet om zich zelven te sparen, gelijk Petrus Hem aanried, maar om zich voor ons ten koste te geven.

Zie waarom Hij Petrus Satan noemde, toen hij Hem dit voorstelde; het was, omdat Hij op alles, wat onze zaligheid in den weg stond, zag, als komende van den duivel, die er een gezworen vijand van is. Dezelfde Satan, die later in Judas is gevaren ten einde Hem, Christus, boosaardiglijk in Zijne onderneming te doen omkomen, heeft hier Petrus aangepord om Hem door schoonschijnende redenen van Zijn voornemen af te brengen. Aldus *verandert hij zich in een engel des lichts.*

Gij zijt Mij een aanstoot. Zij, die zich tot een groot en goed werk begeven, moeten tegenstand en hindernissen verwachten van vrienden en vijanden, van binnen en van buiten. Zij, die ons in den weg staan bij onze plichtsbetrachting, moeten door ons beschouwd worden als een aanstoot, eene hindernis. Wij doen den wil van God gelijk Christus hem gedaan heeft, wiens *spijs en drank het was dit te doen,* als het ons ergert, wanneer men ons door vriendelijke overreding van dien plicht wil terughouden. Zij, die ons hinderen om voor God te doen of te lijden, als wij daartoe worden geroepen, zijn — *wat* zij in ander opzicht ook mogen wezen — hierin voor ons satans, tegenstanders. *b. Gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der menschen zijn.* De dingen, die Gods zijn, dat is, de dingen, die Zijn wil en Zijne heerlijkheid betreffen, komen dikwijls in botsing met de dingen, die des menschen zijn, dat is, met onze bezittingen, ons genoegen, en ons aanzien in de wereld. Als wij Christelijke plichten beschouwen en behartigen als onzen weg en ons werk, en op de gunst van God zien als ons doel en ons deel, dan bedenken wij de dingen Gods; maar als dezen ons werkelijk ter harte gaan en door ons gedaan worden, dan moet het vleesch worden verloochend, dan moeten wij ons aan gevaar kunnen blootstellen en ontberingen kunnen verduren; en hier is nu de toetssteen, die aan het licht brengt, welke van de twee wij bedenken. Zij die een buitensporige vrees koesteren voor lijden om Christus wil, en dit ijverig zoeken te vermijden, of het weigeren als zij er toe geroepen worden, bedenken meer de dingen, die des menschen zijn, dan de dingen, die Gods zijn.

24. Toen zeide Jezus tot Zijne discipelen: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij. 25. Want zoo wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar zoo wie zijn leven verliezen zal, om Mijnentwille, die zal het vinden. 26. Want wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? Of wat zal een mensch geven, tot lossing van zijne ziel? 27. Want de Zoon des menschen zal komen in de heerlijkheid zijns Vaders met Zijne engelen en alsdan zal Hij een iegelijk vergelden naar zijn doen. 28. Voorwaar zeg Ik u, er zijn sommigen van die hier staan, welke den dood niet smaken zullen, totdat zij den Zoon des menschen zullen hebben zien komen in Zijn koninkrijk.

Nadat Christus Zijn' discipelen getoond had, dat *Hij* moest lijden, en dat Hij bereid en gewillig was om te lijden, toont Hij hun nu, dat ook *zij* moeten lijden, en er ook bereid en gewillig toe moeten zijn. Het is eene gewichtige rede, die wij in deze verzen hebben.

I. Hier wordt de wet van het discipelschap gegeven, en worden de voorwaarden vastgesteld, waarop wij er de eer en de voorrechten van mogen hebben, vers 24. Hij zeide dit tot Zijne discipelen, niet alleen, opdat zij het aan anderen zouden onderwijzen, maar opdat zij er ook hunne eigene oprechtheid aan zouden toetsen. Wij hebben hier te letten op

1. Wat het is, een discipel van Christus te zijn; het is achter Hem te komen. Toen Christus Zijne discipelen riep, luidde het woord van bevel: *Volg Mij.* Een waar discipel van Christus is iemand, die Hem volgt in plichtsbetrachting, en Hem zal volgen in de heerlijkheid. Het is iemand, die achter Christus komt, niet iemand, die Hem voorschrijft wat Hij doen moet, zooals Petrus dit nu op zich had genomen te doen, vergetende wat zijne plaats is tegenover den Heere. Een discipel van Christus komt achter Hem, gelijk de schapen achter den herder, de dienstknecht achter zijn' meester, de soldaten achter hun aanvoerder. Hij is iemand, die hetzelfde bedoelt wat Christus bedoelt, de heerlijkheid Gods, en de heerlijkheid des hemels; iemand, die wandelt op denzelfden weg, waarop Hij gewandeld heeft, geleid wordt door Zijn' Geest, treedt in Zijne voetstappen, zich onderwerpt aan Zijne leiding, *het Lam volgt, waar het ook heengaat.* Openb. 14 : 4.

2. Wat de groote dingen zijn, die geëischt worden van hen, die Christus' discipelen willen wezen. *Zoo iemand wil komen, ei tis thelei — indien iemand gewillig is te komen.* Het geeft

eene weloverdachte keuze te kennen, met blijmoedigheid en vastberadenheid in die keuze. Velen zijn discipelen, meer bij geval, of door den wil van anderen, dan door eenigerlei daad van hun eigen wil, maar Christus wil, dat Zijn volk vrijwilligers zullen zijn, Ps. 110 : 3. Het is alsof Christus gezegd had: *„Indien iemand van hen, die Mijne discipelen niet zijn, stellig en bepaald tot Mij wil komen, en indien gij, die Mijne discipelen zijt, evenzoo gezind zijt om bij Mij te blijven en Mij aan te kleven, dan is het op deze voorwaarden, deze, en geene anderen: gij moet Mij volgen in lijden, zoowel als in andere dingen, daarom, als gij nederzit om de kosten te overrekenen, zoo rekent hierop."*

Wat nu zijn deze voorwaarden? *a.* Hij verloochene zich zelven. Petrus had Christus aangeraden zich zelven te sparen, en, in hetzelfde geval verkeerende, zou hij bereid zijn dien raad op te volgen; maar Christus zegt hun allen aan, dat zij, wel verre van zich zelven te *sparen*, zich zelven moeten *verloochenen*. Hierin moeten zij achter Christus komen, want Zijne geboorte, Zijn leven en dood, het was alles ééne doorloopende daad van zelfverloochening en zelfontlediging, Fil. 2 : 7, 8. Indien zelfverloochening eene harde les is, en tegen vleesch en bloed ingaat, onze Meester heeft die les vóór ons en ten onzen behoeve geleerd, en in beoefening gebracht ter onzer verlossing en leering; en *de dienstknecht is niet boven zijn' heer*. Al de discipelen en volgelingen van Jezus Christus moeten zich verloochenen. Het is de fundamenteele wet van toelating in Christus' school, en de eerste en groote les, die in deze school geleerd moet worden, is zelfverloochening. Zelfverloochening is beide de *enge* poort en de *smalle* weg, en zij is noodig teneinde wij al de andere goede lessen, die dáár onderwezen worden, kunnen leeren. Wij moeten ons zelven *volstrekt* verloochenen, wij moeten onze eigene schaduw niet bewonderen, niet toegeven aan ons humeur; wij moeten niet steunen op ons verstand, ons zelven niet zoeken, niet zelf ons eigen doelwit zijn. Wij moeten ons ook *vergelijkenderwijs* verloochenen; wij moeten ons zelven verloochenen voor Christus, voor Zijn' wil en Zijne eere, en den dienst van Zijne belangen in deze wereld; wij moeten ons zelven verloochenen voor onze broederen en voor hun welzijn, en wij moeten ons zelven verloochenen voor ons zelven, de lusten van het vleesch verloochenen voor het welzijn onzer ziel. *b. En neme zijn kruis op.* Het kruis is hier genomen voor alle lijden als menschen of als Christenen: beproevingen in den weg der voorzienigheid, vervolgingen om der gerechtigheid wil, alle moeite en verdriet, dat ons ten deel valt, hetzij wegens wèl doen, of wegens niet doen wat kwaad of verkeerd is. De verdrietelijkheden of wederwaardigheden der Christenen worden zeer gepast *kruisen* genoemd, met toespeling op den dood aan het kruis, waaraan Christus gehoorzaam is geweest; en het moest ons met ons verdriet en onze benauwdheden verzoenen, er de verschrikking uit wegnemen, dat zij zijn, wat wij in gemeenschap met Christus dragen, en wat Hij vóór ons gedragen heeft. Ieder discipel van Christus heeft zijn kruis, en moet er op rekenen; gelijk ieder zijn bijzonderen plicht te vervullen heeft, zoo heeft ieder ook zijne bijzondere beproeving of benauwdheid te dragen, en iedereen gevoelt het meest zijn eigen last.

Kruisen zijn het deel en lot van alle Gods kinderen, maar van dit algemeene lot heeft ieder zijn bijzonder deel. Dat is ons kruis wat de Oneindige Wijsheid voor ons bestemd heeft, en de Souvereine Voorzienigheid ons oplegt, als voor ons het meest gepast. Het is goed voor ons om het kruis, waar wij ons onder bevinden, *ons eigen* te noemen, en het als zoodanig aan te nemen. Wij zijn geneigd te denken, dat wij het kruis van die of die beter zouden kunnen dragen dan ons eigen kruis; maar dat is het beste wat *is*, en zoo moeten wij het beschouwen en het ons ten nutte maken. Ieder discipel van Christus moet datgene op zich nemen wat de alwijze God tot zijn kruis heeft gemaakt. Het is eene toespeling op de Romeinsche gewoonte om hen, die veroordeeld waren om gekruist te worden, zelf hun kruis te laten dragen. Toen Simon Christus' kruis achter Hem droeg, was dit eene veraanschouwelijking van deze zinsnede.

Ten eerste. Er wordt verondersteld, dat het kruis op onzen weg ligt en voor ons bereid is. Wij moeten geene kruisen voor ons zelven maken, maar ons voegen naar die, welke God voor ons heeft gemaakt. De regel voor ons is geen stap uit den weg des plichts te wijken, hetzij om een kruis te ontmoeten of er een te vermijden. Wij moeten niet door roekeloosheid of onvoorzichtigheid ons kruisen op den hals halen, maar ze opnemen, als zij op onzen weg gelegd worden. Wij moeten met eene beproeving zoo handelen, dat zij geen struikelblok of hinderpaal voor ons wordt in eenigerlei dienst, dien wij voor God te doen hebben. Wij moeten het opnemen uit onzen weg, door over de ergernis van het kruis heen te komen; *ik acht op geen ding*, en dan moeten wij er op onzen weg mede voortgaan, al ligt het ons ook zwaar op den schouder.

Ten tweede. Wat wij te doen hebben is niet slechts het kruis te dragen (een stok of een steen zou dit ook kunnen), niet slechts er onder te zwijgen; maar wij moeten het kruis *opnemen*, er nut en voordeel aan ontleenen voor onze ziel. Wij moeten niet zeggen: *„Dit is een kwaad, en ik moet het dragen, omdat ik het niet verhelpen kan"*, maar: *„Dit is een kwaad, en ik wil het dragen, omdat het mij zal medewerken ten goede."* Als wij ons verblijden in onze beproevingen en roemen in de verdrukkingen, dan is het, dat wij ons kruis opnemen. Dit volgt zeer gepast op het ons zelven verloochenen, want hij, die zich de genoegens der zonde niet wil ontzeggen, en de voorrechten en voordeelen dezer wereld, om Christus wil, niet wil derven, zal, als het op stuk van zaken aankomt, wel nooit den moed hebben om zijn kruis op te nemen. *„Hij, die niet het vaste besluit kan nemen, om als een heilige te leven, heeft in zich zelven het duidelijke bewijs, dat hij wel nooit als een martelaar zal sterven"*, zegt de Godvruchtige aartsbisschop Tillotson. *c. En volg Mij*, in dit

bijzondere opnemen van het kruis. Lijdende heiligen moeten op Jezus zien, om van Hem leiding en bemoediging te ontvangen onder hun lijden. Dragen wij het kruis? Dan volgen wij Christus hierin, die het vóór ons draagt, en het voor ons, dat is ten onzen behoeve, draagt, en het aldus van ons wegdraagt. Hij droeg het zware einde van het kruis, het einde, waarop de vloek rustte; dat was een zwaar einde, en zoo werd het andere einde licht en gemakkelijk voor ons gemaakt. Of wij kunnen dit nemen in algemeenen zin: wij moeten Christus volgen in alle heiligheid en gehoorzaamheid. De discipelen van Christus moeten er zich op toeleggen hun' Meester na te volgen, zich in alles naar Zijn voorbeeld te gedragen en te volharden in wèldoen, welke kruisen er zich daarbij ook voordoen op hun' weg. Wel te doen en kwaad te lijden, dat is Christus volgen. *Zoo iemand achter Mij wil komen, die volge Mij;* dat schijnt *idem per idem* te zijn — *dezelfde zaak nog eens.* Wat is het verschil? Dit voorzeker: *Zoo iemand achter Mij wil komen* in belijdenis, en dus den naam en de eere heeft van een discipel te zijn, *die volge Mij in waarheid,* en doe dus het werk, *volbrenge den plicht van een discipel.* Of wel: *Zoo iemand er zich toe begeeft om achter Mij te komen* in een goed begin, *laat hij voortgaan en volharden in Mij te volgen.* Dat is het volharden in den Heere te volgen, zoo als Kaleb gedaan heeft. Zij, die achter Christus komen, moeten Hem volgen.

II. Hier zijn redenen om ons te bewegen tot onderwerping aan deze wetten en aanneming van deze voorwaarden. Zelfverloochening en geduld onder lijden zijn moeielijke lessen, die wij nooit zullen leeren, zoo wij met vleesch en bloed te rade gaan. Laat ons daarom met onzen Heere Jezus Christus te rade gaan, en zien wat Hij ons aanraadt. Hier geeft Hij ons eenige dingen ter overweging, die ons er toe kunnen brengen, om dezen plicht van zelfverloochening en lijden om Christus wil op ons te nemen. Denk na over

Het gewicht en belang der eeuwige gelukzaligheid, die afhangt van onze tegenwoordige keuze, vers 25. *Wie zijn leven zal willen behouden,* door Christus te verloochenen, *die zal hetzelve verliezen; maar zoo wie* te vreden is *het te verliezen* door Christus te belijden, *die zal hetzelve vinden.* Hier zijn ons *leven en dood, goed en kwaad, de zegen en de vloek* voorgesteld. Let op:

De ellende, waardoor de afval, die het verschoonlijkst schijnt te zijn, gevolgd wordt. *Wie zijn leven zal willen behouden* in deze wereld, indien het door zonde is, *zal hetzelve verliezen* in eene andere wereld. Wie Christus verlaat om een tijdelijk, voorbijgaand, leven te behouden, en aan een tijdelijken dood te ontkomen, zal gewis het eeuwige leven niet bereiken, en den tweeden dood macht over zich geven, die hem dan ook eeuwiglijk houden zal. Er kan geen schooner uitvlucht gevonden worden om afval en ongerechtigheid te vergoelijken, dan die van het leven te redden, zoo sterk en dringend is de wet van het zelfbehoud. En toch is ook dit dwaasheid, want in het einde zal het blijken zelf-verwoesting te zijn. Het geredde leven is maar voor een oogenblik, de dood, die geschuwd wordt, is slechts als een slaap; maar het leven verloren is eeuwig verloren, en de dood, die er op volgt, is de diepte en vervollediging van alle rampzaligheid, en eene eindelooze scheiding van al wat goed is. Laat nu ieder mensch met gezond verstand dit overwegen en zijn hart uitspreken, of er op den langen duur wezenlijk iets gewonnen wordt, al is het ook dat men er zijne goederen, zijne bevordering in deze wereld, of zijn leven door redt.

Het voordeel, voortvloeiende uit standvastigheid, hoe gevaarlijk dit ook moge wezen, en hoeveel dit ons ook moge kosten. Wie om Christus wil zijn leven zal verliezen in deze wereld, die zal hetzelve vinden in eene betere wereld. Menig leven wordt, om Christus wil verloren, door Zijn werk te doen, door ijverig te arbeiden voor Zijn' naam; door te lijden, verkiezende liever te sterven, dan Hem of Zijne waarheid te verloochenen. Christus' heilige Godsdienst is ons overgeleverd, verzegeld met het bloed van duizenden, die *hunne eigene ziel niet hebben gekend,* maar *hun leven hebben versmaad,* (zooals Job van een ander geval zegt), hoewel zij zeer kostelijk en van groote waardij waren, toen zij hun plicht hebben betracht en van Jezus hebben getuigd, Openb. 20 : 4. Velen hebben veel voor Christus verloren, ja zelfs hun leven, maar toch is er nooit iemand geweest, en zal er nooit iemand zijn, die in het einde bij of door Hem verliezen zal. Het verlies van andere gemakken of genoegens kan wellicht in deze wereld vergoed worden, Markus 10 : 30; het verlies van het leven niet; maar wèl zal dit vergoed worden met het eeuwige leven in de andere wereld; vanwaar het vooruitzicht in het geloof de groote ondersteuning is geweest der heiligen in alle eeuwen. De verzekerdheid van het leven, dat zij zullen vinden, in de plaats van het leven, dat zij in de waagschaal hebben gesteld, heeft hen bekwaam gemaakt om over den dood en zijne verschrikkingen te triomfeeren, glimlachende het schavot te beklimmen, zingende op den brandstapel te staan, en de ontzettendste gevolgen van de woede hunner vijanden slechts als *eene verlichte verdrukking te achten.*

De waardij der ziel, welke hier in de waagschaal wordt gesteld, en in vergelijking daarmede, de waardeloosheid der wereld, vers 26. *Wat baat het een' mensch, zoo hij de geheele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? tên psuchên auton,* hetzelfde woord, dat in vers 25 vertaald is door zijn *leven,* want de *ziel* is het *leven,* Gen. 2 : 7. Dit is eene heenwijzing naar het algemeene beginsel, dat, hetgeen een mensch verkrijgt, hem geen goed zal doen, zoo hij zijn leven verliest, want hij kan geen genot hebben van het verkregene. Maar het ziet verder en hooger, en spreekt van de ziel als onsterfelijk, en van het verlies der ziel na den dood, dat door het gewin van geheel de wereld niet vergoed kan worden. Ieder mensch heeft eene ziel. Die ziel is het geestelijk en onsterfelijk deel van den mensch, hetwelk denkt en redeneert, het vermogen heeft van nadenken en van hopen

of verwachten, en thans in het lichaam werkt, maar weldra afgescheiden van het lichaam werken zal. Onze ziel behoort ons, niet in den zin van heerschappij en bezit (want wij zijn ons zelfs niet, *alle zielen zijn Mijne*, zegt God) maar in dien zin, dat zij een deel van ons uitmaakt, onze zielen zijn onzer, omdat zij zijn wat God ons heeft doen worden. Het is mogelijk, dat die ziel verloren gaat, en hiertoe bestaat gevaar. De ziel is verloren, als zij voor eeuwig gescheiden wordt van al wat goed is, en overgeleverd wordt aan al het kwaad, waartoe eene ziel in staat is; wanneer zij sterft, zoo ver eene ziel sterven kan, als zij gescheiden wordt van de gunst van God, en wegzinkt onder Zijn' toorn en vloek. Een mensch is nooit verloren, vóór hij in de hel is. Indien de ziel verloren is, dan is dit des zondaars eigene schuld. De mensch verliest zijne eigene ziel, want hij doet hetgeen haar ongetwijfeld ten verderve strekt, en hij verzuimt hetgeen haar alleen zou kunnen redden, Hoséa 13 : 9. De zondaar sterft, omdat hij wil sterven, *zijn bloed zij op zijn hoofd*. Eene enkele ziel is meer waard dan de geheele wereld, onze ziel is voor ons van grooter waardij dan alle rijkdom, alle eer en alle genietingen van den tegenwoordigen tijd, indien wij ze hadden. Hier is *de geheele wereld in* de schaal gelegd tegen *eene enkele ziel*, en het *Tekel* er op geschreven; zij is gewogen en te licht bevonden. Dit is Christus' oordeel van de zaak, en Hij is een bevoegd Beoordeelaar; Hij had de gegevens om den prijs der *zielen* te kennen, want Hij heeft ze verlost en vrijgekocht; ook zal Hij de wereld niet onderschatten, want Hij heeft haar gemaakt. Het gewinnen der wereld is dikwijls het verlies der ziel. Menigeen heeft zijne eeuwige belangen geschaad, ja geheel bedorven door zijne dwaze, buitensporige zorg voor zijne tijdelijke belangen. Het is de liefde der wereld, en het ijverige najagen er van, die *de menschen doen verzinken in verderf en ondergang*. Het verlies der ziel is zóó groot een verlies, dat het gewinnen van geheel de wereld er niet tegen opweegt. Wie zijne ziel verliest, al is het ook, dat hij er de wereld door gewint, heeft een slechten koop gesloten, en ten laatste zal hij blijken een onuitsprekelijk verlies te hebben geleden. Als hij de rekening opmaakt, winst en verlies met elkander vergelijkt, zal hij bevinden, dat hij, in plaats van het voordeel, dat hij zich beloofd had, in alle opzichten geruïneerd is, hij is onherroepelijk ten ondergang gedoemd.

Wat zal een mensch geven tot lossing van zijne ziel? Is eenmaal de ziel verloren, dan is zij voor goed verloren. Er is geen *antallagma*, geen prijs, die tegen dien prijs opweegt, welke betaald kan worden, of aangenomen kan worden. Het is een verlies, dat nooit hersteld, nooit goedgemaakt kan worden. Indien, na den grooten prijs, dien Christus betaald heeft om onze zielen te verlossen, en ons in het bezit er van te herstellen, zij zoo veronachtzaamd worden ter wille van de wereld, dat zij verloren gaan, dan zullen zij niet opnieuw vrijgekocht kunnen worden, dan blijft er geen offer meer over voor de zonde, geen losprijs meer voor de ziel. Daarom is het goed bij tijds wijs te zijn, ten einde plichtmatig jegens ons zelven te handelen.

2. Eenige overwegingen, die ons kunnen bemoedigen om ons zelven te verloochenen en voor Christus te lijden. *a.* De zekerheid, die wij hebben van Christus' heerlijkheid bij Zijne wederkomst als Rechter der wereld, vers 27. Als wij zien op het einde van al deze dingen, het tijdperk der wereld en de gesteldheid der zielen alsdan, dan zullen wij ons een gansch ander denkbeeld vormen van den tegenwoordigen staat van zaken. Als wij de dingen zien, gelijk zij ons dan *zullen* voorkomen, dan zullen wij ze zien, zooals zij ons thans *behoorden* voor te komen.

De groote aansporing tot standvastigheid in den Godsdienst is ontleend aan de wederkomst van Christus, haar beschouwende

Als Zijne eere. *De Zoon des menschen zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders, met Zijne engelen.* Op Christus te zien in Zijn' staat van vernedering, zoo vernederd, verguisd, dat Hij *een smaad van menschen, en veracht is van het volk*, dat zou Zijne volgelingen den moed benomen hebben, om zich eenigerlei moeite voor Hem te geven, of zich voor Hem aan gevaar bloot te stellen; maar met het oog des geloofs op Hem te zien als op den Oversten Leidsman onzer zaligheid, komende in Zijne heerlijkheid, in al de majesteit en macht der wereld van Boven, dat zal ons bezielen, en ons doen denken, dat niets te veel is om voor Hem te doen, en niets te zwaar is om voor Hem te lijden. *De Zoon des menschen zal komen.* Hij geeft zich hier den titel van Zijn nederigen staat (Hij is de *Zoon des menschen*), om te toonen, dat Hij er zich niet voor schaamt. Zijne eerste komst was in de geringheid Zijner kinderen, die des vleesches deelachtig zijnde, zoo is Hij ook desgelijks hetzelve deelachtig geworden, maar Zijne tweede komst zal wezen in de heerlijkheid Zijns Vaders. Bij Zijne eerste komst was Hij vergezeld van arme discipelen, bij Zijne tweede komst zal Hij vergezeld zijn van heerlijke engelen, en *zoo wij met Hem lijden, zullen wij ook met Hem verheerlijkt worden*, Rom. 8 : 17.

Als ons belang. *Alsdan zal Hij een iegelijk vergelden naar zijn doen.* Jezus Christus zal komen als een Rechter, om belooning en straf uit te deelen, oneindig ver overtreffende het grootste, waarover een aardsch potentaat beschikken kan. De verschrikking van het gericht der menschen, Hoofdst. 10 : 18, zal weggenomen zijn door het geloovig uitzien naar het gericht van Christus. Dan zal den menschen vergolden worden, niet naar hun gewin in deze wereld, maar naar hunne werken, naar hetgeen zij waren en deden. Te dien dage zal het verraad der afvalligen gestraft worden met een eeuwig verderf, en de standvastigheid der geloovige zielen beloond worden met eene kroon des levens. De beste toebereiding voor dien dag is ons zelven te verloochenen, ons kruis op te nemen en Christus te volgen; want aldus zullen wij den Rechter tot onzen Vriend maken, en dan zal alles wèl met ons wezen. De vergelding der menschen naar hun doen is uitgesteld tot aan dien dag. Hier schijnt goed en kwaad zonder

onderscheid uitgedeeld te zijn; wij zien den afval door geen onmiddelijken slag gestraft, noch trouw terstond beloond door een blijk van goedkeuring uit den hemel; maar in dien dag zal alles in de rechte orde gesteld worden. Daarom: oordeelt niet vóór den tijd, 2 Tim. 4 : 6—8. *b.* De nabijzijnde komst van Zijn koninkrijk in deze wereld, vers 28. Het was zóó nabij, dat sommigen van hen, die toen bij Hem waren, het nog gezien hebben. Gelijk Simeon de verzekering had, dat hij den dood niet zien zou, voordat hij Christus gezien had, gekomen in het vleesch, zoo wordt aan sommigen hier de verzekering gegeven, dat zij den dood niet zullen smaken (de dood is iets dat door de zinnen waar wordt genomen, zijne verschrikkingen worden gezien, zijne bitterheid wordt gesmaakt) tot dat zij den Heere Christus hebben gezien, komende in Zijn koninkrijk. Aan het einde des tijds zal Hij komen in de heerlijkheid Zijns Vaders; maar thans, in de volheid des tijds, moest Hij komen in Zijn eigen koninkrijk, Zijn Middelaars koninkrijk. Een kleine voorsmaak van Zijne heerlijkheid werd eenige dagen later gegeven, toen Hij van gedaante werd veranderd, Hoofdst. 17 : 1; toen heeft Hij als het ware Zijne kleederen aangepast. Maar dit doelt op Christus' komst bij de uitstorting Zijns Geestes, de vestiging van Zijne Evangelie-kerk, de verwoesting van Jeruzalem, en de wegneming van de plaats en het volk der Joden, die de bitterste vijanden waren van het Christendom. Hier was *de Zoon des menschen komende in Zijn koninkrijk.* Velen van die toen tegenwoordig waren, hebben het beleefd, inzonderheid Johannes, die geleefd heeft tot na de verwoesting van Jeruzalem, en het Christendom gevestigd zag in de wereld. Laat *dit* Christus' volgelingen bemoedigen om voor Hem te lijden, dat hunne onderneming voorspoedig zal zijn; de apostelen arbeiden aan de vestiging van Christus' koninkrijk; laten zij weten, ter hunner vertroosting, dat, welken tegenstand zij ook zullen ontmoeten, zij toch hun doel zullen bereiken, dat zij *zullen zien van den arbeid hunner ziel.* Het is voor lijdende heiligen eene groote vertroosting verzekerd te wezen, niet slechts van de veiligheid, maar ook van de vordering en uitbreiding van Christus' koninkrijk onder de menschen; niet slechts *in weerwil* van hun lijden, maar *door* hun lijden. Het vooruitzicht des geloofs op den voorspoed van het koninkrijk der genade, zoowel als op ons deel in het koninkrijk der heerlijkheid kan ons goedsmoeds door ons lijden heenhelpen.

Dat hunne zaak bepleit, hun dood gewroken, en met hunne vervolgers afgerekend zal worden.

Dat dit weldra zal geschieden, in de tegenwoordige eeuw. Hoe naderbij de verlossingen der kerk zijn, hoe blijmoediger wij behooren te wezen onder het lijden voor Christus. *Ziet, de Rechter staat voor de deur.* Er wordt van gesproken als van eene gunst jegens hen, die den tegenwoordigen somberen tijd zullen overleven, dat zij betere dagen zullen zien. Het is wenschelijk om in de blijdschap der kerk te deelen, Dan. 12 : 12. Christus zegt: *Sommigen* zullen leven, om deze heerlijke dagen te zien, niet *allen;* sommigen zullen het beloofde land binnengaan, maar anderen zullen vallen in de woestijn. Hij zegt hun niet wie zal leven om dit koninkrijk te zien, opdat zij niet zouden wanen onsterfelijk te zijn; maar *sommigen* van hen zullen het zien. *Ziet, de Heere is nabij. De Rechter staat voor de deur,* zoo laat ons dan geduldig Zijne toekomst verbeiden.

HOOFDSTUK. XVII

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' verheerlijking op den berg, vers 1—13. II. Christus in Zijne macht en genade den duivel uitwerpende uit een kind, vers 14—21, en III. Christus in Zijne armoede en vernedering, 1. Zijn eigen lijden voorzeggende, vers 22, 23. 2. Schatting betalende, vers 24—27. Zoodat Christus hier is het afschijnsel van Zijns Vaders heerlijkheid, door zich zelven de reinigmaking onzer zonden teweegbrengende, onze schuld betalende, en voor ons dengene te niet doende, die het geweld des doods had, dat is, den duivel.

En na zes dagen nam Jezus met zich Petrus, en Jakobus, en Johannes, zijnen broeder, en bracht ze op eenen hoogen berg alleen. 2. En Hij werd voor hen veranderd van gedaante; en Zijn aangezicht blonk gelijk de zon, en Zijne kleederen werden wit, gelijk het licht. 3. En zie, van hen werden gezien Mozes en Elias, met Hem samensprekende. 4. Terwijl Hij nog sprak, zie, eene lichtende wolk heeft hen overschaduwd; en zie, eene stemme uit de wolk, zeggende: Deze is mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik Mijn welbehagen heb: hoort Hem. 6. En de discipelen dit hoorende, vielen op hun aangezicht, en werden zeer bevreesd. 7. En Jezus, bij hen komende, raakte ze aan, en zeide: Staat op en vreest niet. 8. En hunne oogen opheffende, zagen zij niemand, dan Jezus alleen. 9. En als zij van den berg afkwamen, gebood hun Jezus, zeggende: Zegt niemand dit gezicht, totdat de Zoon des menschen zal opgestaan zijn uit de dooden. 10. En Zijne discipelen vraagden Hem, zeggende: Wat zeggen dan de schriftgeleerden, dat Elias eerst moet komen? 11. Doch Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Elias zal wel eerst komen, en alles wederoprichten. 12. Maar Ik zeg u, dat Elias nu gekomen is, en zij hebben hem niet gekend; doch zij hebben aan hem gedaan al wat zij hebben gewild. Alzoo zal ook de Zoon des menschen van hen lijden. 13. Toen verstonden de discipelen, dat Hij hun van Johannes den Dooper gesproken had.

Wij hebben hier de geschiedenis van Christus' gedaanteverandering. Hij had gezegd, dat de Zoon des menschen binnen kort in Zijn koninkrijk zou komen, met welke belofte alle drie evangelisten dit verhaal zorgvuldig in verband brengen: alsof Christus' verheerlijking op

den berg bedoeld was als een voorbeeld en voorproef, als het ware, van het koninkrijk van Christus, en van het licht en de liefde, welke Hij Zijnen uitverkorenen toedraagt. Petrus spreekt hiervan, als van *de kracht en toekomst van onzen Heere Jezus*, 2 Petrus 1 : 16; omdat het een uitvloeisel was Zijner macht, en eene aankondiging van Zijne komst, op die wijze zeer gevoegelijk ingeleid.

Toen Christus hier was in Zijne vernedering, was Zijn toestand, hoewel in het algemeen een toestand van vernedering en verdrukking, toch soms verhelderd door enkele stralen Zijner heerlijkheid, opdat Hij zelf des te meer bemoedigd zou zijn onder Zijn lijden, en anderen des te minder geërgerd zouden worden. Zijne geboorte Zijn doop, Zijne verzoeking en Zijn dood waren de merkwaardige voorbeelden van Zijne vernedering; en die allen gingen vergezeld van een kenmerkend en zeer treffend blijk van heerlijkheid en van de goedkeuring des hemels. Maar geheel Zijn openbaar dienstwerk eene voortdurende vernedering zijnde, komt hier, in het midden er van, deze ontdekking van Zijne heerlijkheid. Gelijk Hij thans, nu Hij in den hemel is, Zijne nederbuigingen heeft, zoo had Hij, toen Hij op aarde was, Zijne bevorderingen, Zijne opheffingen.

Betreffende Christus' verheerlijking op den berg nu valt op te merken:

I. De omstandigheden er van, die hier opgeteekend zijn, vers 1.

De tijd: *zes dagen* nadat Hij die plechtige samenspreking had met Zijne discipelen, Hoofdst. 16 : 21. Lukas zegt: „Het geschiedde, omtrent acht dagen na deze woorden", zes geheele dagen daar tusschen liggende, en dit nu was de achtste dag, dus na eene week. Er wordt niets vermeld van hetgeen de Heere Jezus gedurende de zes dagen vóór Zijne verheerlijking op den berg gezegd of gedaan heeft. Vóór sommige zeer groote verschijnselen, *werd er een stilzwijgen in den hemel, omtrent van een half uur*, Openb. 8 : 1. Wanneer dus Christus eens niets schijnt te doen voor Zijne kerk zoo verwacht, dat eerlang iets zeer buitengewoons zal geschieden.

2. De plaats; het was *op een' hoogen berg alleen*. Christus koos een' berg *a*: Als een afgezonderde plaats. Hij ging alleen; want, hoewel eene stad op een' berg nauwelijks verborgen kan blijven, twee of drie personen op den top van een' hoogen berg kunnen nauwelijks ontdekt worden; daarom waren hunne bijzondere bidvertrekken gewoonlijk op bergen. Christus koos eene afgelegene plek om er van gedaante te worden veranderd, omdat Zijne openlijke verschijning in heerlijkheid, niet in overeenstemming was met Zijn' tegenwoordigen toestand; en dus wilde Hij Zijne nederigheid toonen, en ons leeren, dat afzondering zeer bevorderlijk is aan onze gemeenschapsoefening met God. Zij, die gemeenschap willen onderhouden met den hemel, moeten zich dikwijls terugtrekken uit den omgang met, en de zaken van, deze wereld; en dan zullen zij bevinden, dat zij nooit minder alleen zijn, dan wanneer zij alleen zijn, want de Vader is met hen. *b* Als eene plaats, verheven boven de dingen hier beneden. Zij die eene gemeenschap met God willen oefenen, die hen van gedaante verandert, moeten zich niet slechts terugtrekken, zij moeten ook opklimmen, hunne harten opheffen, en *zoeken de dingen, die Boven zijn*, De roepstem luidt: „Kom hier op." Openb. 4 : 1.

3. De getuigen er van. Hij nam met zich, Petrus, en Jakobus, en Johannes. Hij nam drie, een voldoend getal om te getuigen van wat zij zouden zien, want *in den mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan*. Christus maakt Zijne verschijningen wel zeker en ontwijfelbaar, maar niet te algemeen; *niet al den volke, maar den getuigen*, Hand. 10 : 41, opdat *zij* zalig mogen zijn, die niet gezien, en nochthans geloofd hebben. Hij nam deze drie, omdat zij de voornaamsten waren van al de discipelen, de eerste drie der helden van den Zone Davids: waarschijnlijk hebben zij uitgemunt in gaven en genade. Zij waren Christus' gunstgenooten, uitgelezen van de anderen, om de getuigen te zijn van Zijne afzonderingen, en dit was om hen er toe voor te bereiden. Een blik op Christus' heerlijkheid, terwijl wij nog in deze wereld zijn, is eene goede toebereiding voor ons lijden met Hem, gelijk dit weder eene goede toebereiding is voor het zien Zijner heerlijkheid in de andere wereld. Paulus, die zeer veel moeite en benauwdheid had te verduren, heeft ook zeer vele openbaringen gehad.

II. De wijze, waarop zij plaats had, vers 2: *Hij werd voor hen van gedaante veranderd*. De zelfstandigheid Zijns lichaams bleef onveranderd, maar in bijkomstige verschijnselen er van had een groote verandering plaats. Hij werd niet veranderd in een geest; maar Zijn lichaam, dat in zwakheid en oneer was verschenen, verscheen nu in kracht en heerlijkheid. *Hij werd van gedaante veranderd, metamorphiothè*, gemetamorphoseerd. De ongewijde dichters misleidden de wereld met ijdele en buitensporige verhalen van metamorphosis, inzonderheid de metamorphosis van hunne goden, die ze voor hen verlaagden en verkleinden, even leugenachtig als bespottelijk. Sommigen zijn van meening dat Petrus hier het oog op had, toen hij de gedaanteverandering van Christus gaande vermelden, zeide: *Wij zijn geene kunstelijk verdichte fabelen nagevolgd, als wij u bekend gemaakt hebben de kracht en toekomst van onzen Heere Jezus Christus*, 2 Petrus 1 : 16. Christus was God en mensch, maar, in de dagen zijns vleesches heeft Hij *de gestaltenis eens dienstknechts* aangenomen — *morphên doulou*, Fil. 2 : 7. Hij wierp een' sluier over de heerlijkheid Zijner Godheid; maar nu, bij Zijne verandering van gedaante wierp Hij dien sluier af, en verscheen Hij *en morphei theou* — in de gestaltenis Gods, Fil. 2 6, en gaf Zijn' discipelen een' blik in Zijne heerlijkheid, waardoor het niet anders kon, of Zijne gedaante moest er door veranderd worden.

De groote waarheid, die wij verkondigen, is, dat God licht is, 1 Joh. 1 : 5; in het licht woont, 1 Tim. 6 : 16; zich bedekt met het licht, Ps. 104 : 2. Toen dus Christus in de gestaltenis Gods wilde verschijnen, verscheen

Hij in licht, het heerlijkste van alle zichtbare dingen, de eerstgeborene der schepping, en het meest gelijkend op den eeuwigen Vader. Christus is *het Licht*; terwijl Hij in de wereld was, scheen Hij in de duisternis, en daarom heeft de wereld Hem niet gekend, Joh. 1 : 5, 10; maar te dier stonde heeft het Licht uit de duisternis geschenen.

Deze gedaanteverandering bleek in twee dingen.

1. *Zijn aangezicht blonk gelijk de zon.* Het aangezicht is het voornaamste deel des lichaams, waaraan wij gekend worden, daarom is die schittering op Christus' aangezicht gelegd, dat aangezicht, hetwelk Hij later *niet verborg voor smaadheden en speeksel.* Het blonk gelijk de zon, als zij uitgaat in hare kracht, zoo helder, zoo schitterend; want Hij is de Zon der gerechtigheid, het Licht der wereld. Het aangezicht van Mozes blonk slechts als de maan, met een ontleend, weerkaatst licht; maar Christus' aangezicht blonk gelijk de zon, met een innerlijk, eigen licht, dat des te treffender heerlijk was, omdat het plotseling, als het ware, van achter eene duistere wolk, uitbrak.

2. *Zijne kleederen werden wit, gelijk het licht.* Geheel Zijn lichaam was anders geworden, evenals Zijn gelaat, zoodat van alle kanten licht uitstraalde door Zijne kleederen heen, waardoor zij wit en blinkend werden. Het blinken van Mozes' aangezicht was zóó zwak, dat het gemakkelijk door een dunnen sluier verborgen kon worden; maar zóó groot was de heerlijkheid van Christus' lichaam, dat Zijne kleederen er ook door verlicht werden.

III. Zijne metgezellen in en bij die verheerlijking. Hij zal ten laatste komen met tien duizenden der heiligen, en als een voorproef hiervan *werden thans van hen gezien Mozes en Elias, met Hem samensprekende,* vers 3. Het waren verheerlijkte heiligen, opdat, als er drie waren, die getuigen op aarde, Petrus, Jakobus en Johannes, er ook iemand mocht zijn om te getuigen in den hemel. Zoo was er hier dan eene levendige gelijkenis van Christus' koninkrijk, hetwelk bestaat uit heiligen in den hemel en heiligen op aarde, en waartoe behooren *de geesten der volmaakte rechtvaardigen.* Wij zien hier, dat zij, die ontslapen zijn in Christus, niet zijn omgekomen, maar dat zij bestaan in een' afzonderlijken toestand, en te voorschijn zullen komen als het noodig is. Deze twee waren Mozes en Elias, uitnemende mannen in hun' tijd. Beiden hadden, evenals Christus, veertig dagen en veertig nachten gevast, en andere wonderen gedaan, en beiden waren merkwaardig bij hun verlaten van de wereld, zoowel als door hun leven in de wereld. Elia werd in een' vurigen wagen naar den hemel gevoerd, en stierf niet. Het lichaam van Mozes is nooit gevonden, mogelijk was het voor bederf behoed, bewaard voor deze verschijning. De Joden hadden grooten eerbied voor de nagedachtenis van Mozes en Elias, en daarom kwamen zij om van Hem te getuigen, en tijdingen nopens Hem te brengen naar de wereld hier Boven. In hen, hebben de wet en de profeten Christus geëerd, en getuigenis van Hem gegeven. Mozes en Elias verschenen aan de discipelen; zij zagen hen, en hoorden hen spreken, en, hetzij door hun gesprek, of door de mededeeling van Christus, zij wisten dat het Mozes en Elia waren; de verheerlijkte heiligen zullen elkander kennen in den hemel. Zij spraken met Christus. Christus is in gemeenschap met de zaligen, en zal geen vreemdeling zijn voor de leden van dat verheerlijkte gezelschap. Christus stond nu verzegeld te worden in Zijn profetisch ambt, en daarom waren deze twee groote profeten het geschiktst om Hem te vergezellen, al hunne eere aan Hem overdragende, want *in deze laatste dagen heeft God tot ons gesproken door den Zoon,* Hebr. 1 : 1.

IV. Het groote genot en de voldoening, die de discipelen smaakten door het gezicht van Christus' heerlijkheid. Als gewoonlijk, sprak Petrus voor de overigen: *Heere! het is goed, dat wij hier zijn.* Petrus geeft hier uitdrukking aan

1. Het genot, dat zij smaakten in deze samenspreking. *Heere, het is goed hier te zijn.* Hoewel zij op een hoogen berg waren, dien wij ons ruw en onaangenaam, woest en koud kunnen voorstellen, toch *is het goed hier te zijn.* Hij spreekt het gevoelen uit van zijne mede-discipelen; het is goed, niet slechts voor *mij,* maar voor *ons,* dat wij hier zijn. Hij begeerde die gunst niet voor zich alleen, maar sluit hen volgaarne in bij zijn verlangen. Hij zegt dit tot Christus. Vrome, Godvruchtige aandoeningen der ziel willen zich gaarne voor den Heere Jezus uitstorten. Die ziel, die Christus lief heeft, en gaarne bij Hem is, wil Hem dit ook gaarne zeggen. *Heere, het is goed, dat wij hier zijn.* Dit duidt een dankbaar erkennen aan van de vriendelijkheid, om hen tot deze gunst toe te laten. Gemeenschap met Christus is de zielsverlustiging der Christenen. Al de discipelen van den Heere Jezus achten, dat het goed voor hen is, om met Hem op den heiligen berg te wezen. Het is goed hier te zijn, waar Christus is, en waar Hij ons naar Zijne beschikking medeneemt; het is goed hier te zijn, alleen en afgezonderd met Christus; hier te zijn, waar wij de liefelijkheid van den Heere Jezus kunnen aanschouwen, Ps. 27 : 4. Het is kostelijk om Christus met Mozes en de profeten te hooren beraadslagen, te zien hoe alle instellingen van de wet, en al de voorzeggingen der profeten op Christus hebben gewezen, en in Hem zijn vervuld.

2. Hunne begeerte, dat dit zou voortduren. *Laat ons hier drie tabernakelen maken.* In dit, evenals in vele andere gezegden van Petrus, was een mengsel van zwakheid en goeden wil, meer ijver dan voorzichtigheid en bescheidenheid.

Hier was ijver voor dit verkeeren met hemelsche dingen, een loffelijk welbehagen in het gezicht dat zij hadden van Christus' heerlijkheid. Zij, die door het geloof *de liefelijkheid des Heeren zien* in Zijn huis, kunnen niet anders dan verlangen, om er *al de dagen huns levens te mogen wonen.* Het is goed om een' nagel te hebben in Gods heilige plaats, Ezra 9 : 8, een voortdurend verblijf, te huis te zijn in de heilige inzettingen, niet als een reiziger, of vreemdeling, maar als iemand, die er behoort. Petrus dacht,

dat deze berg eene fraaie plek gronds was om op te bouwen, en hij wilde hier dus tabernakelen maken; gelijk Mozes in de woestijn een' tabernakel had gemaakt voor de Shechina, of heerlijkheid Gods.

Er bleek wel grooten eerbied uit voor zijn' Meester en Zijne hemelsche gasten, met een prijzenswaardig vergeten van zich zelven en zijne mede-discipelen, dat hij tabernakelen wilde voor Christus, Mozes en Elias, maar geen voor zich zelven. Hij zou tevreden zijn, om in zulk goed gezelschap onder den blooten hemel te blijven liggen, op den kouden grond, indien zijn Meester slechts had, waar Hij het hoofd kon nederleggen, dan kwam het er voor hem zelf niet op aan, of hij dit had of niet had.

Toch heeft hij in zijn' ijver ook blijk gegeven van veel zwakheid en onwetendheid. Welke behoefte aan tabernakelen was er voor Mozes en Elias? Zij behoorden tot die zalige wereld, waar zij niet meer hongeren, en de zon niet op hen zal vallen. Christus had kort te voren Zijn eigen lijden voorzegd, en Zijn' discipelen aangezegd, dat zij hetzelfde hadden te wachten. Petrus vergeet dit, of wil, om het te voorkomen, tabernakelen bouwen op den berg der verheerlijking, uit den weg van moeielijkheid, verdriet of gevaar. Nog altijd is het: *Meester, spaar U* hem in de gedachte, schoon hij er nog zoo kort te voren om bestraft werd. Er is in vrome menschen eene nijging om de kroon te verwachten zonder het kruis. Petrus wilde gelijk die andere discipelen in Hoofdst. 20:21 die kroon reeds aangrijpen als den behaalden prijs, hoewel hij den strijd nog niet had gestreden, en den loop nog niet had voleindigd. Wij missen ons doel, als wij een' hemel op aarde verwachten. Het betaamt geene vreemdelingen en pelgrims, (dat wij zelfs in de beste omstandigheden in deze wereld toch slechts zijn) om van bouwen te spreken, of eene blijvende stad te verwachten.

Toch is er eene verontschuldiging voor het ongepaste van Petrus' voorstel. Niet alleen *wist hij niet wat hij zeide*, Lukas 9:33, maar hij onderwierp het voorstel aan de wijsheid van Christus: *Zoo Gij wilt, laat ons tabernakelen maken.* Welke tabernakelen wij ons ook voorstellen in de wereld te maken, altijd moeten wij ons herinneren, dat wij Christus' toestemming hebben te vragen.

Op hetgeen Petrus hier nu zeide werd geen antwoord gegeven; het verdwijnen der heerlijkheid zal er weldra het antwoord op zijn. Zij, die zich op aarde groote dingen beloven, zullen, door de ervaring geleerd, het wel spoedig anders inzien.

5. Het heerlijk getuigenis door God den Vader aan onzen Heere Jezus gegeven, waarin *Hij van God den Vader eer en heerlijkheid heeft ontvangen*, 2 Petr. 1:17, toen *zoodanig eene stem van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd.* Dit was als eene bekendmaking van de eeretitels, of koninklijke naamvoering van een' vorst, als hij bij zijne kroning in zijn staatsiekleederen verschijnt. En ter vertroosting van het menschdom zij het bekend, dat de koninklijke titel en benaming van Christus ontleend is aan Zijn Middelaarschap. Aldus verscheen Hij in een visioen met een' regenboog, het zegel des verbonds, rondom Zijn' troon, Openb. 4:3, want het is Zijne heerlijkheid onze Verlosser te zijn.

Betreffende dit getuigenis uit den hemel aan Christus valt op te merken:

1. Hoe het kwam.

Er was eene wolk. In het Oude Testament zien wij dikwijls, dat eene wolk het zichtbaar teeken was van Gods tegenwoordigheid. Op den berg Sinaï kwam Hij neder in eene wolk, Ex. 19:9; evenzoo tot Mozes, Ex. 34:5; Num. 11:25. In eene wolk nam Hij bezit van den tabernakel, en daarna evenzoo van den tempel. Waar Christus was in Zijne heerlijkheid, daar was de tempel, en daar betoonde God zich tegenwoordig. Wij kennen het gewicht der wolken niet, maar dit weten wij, dat de gemeenschap tusschen hemel en aarde er door onderhouden wordt. De dampen, die van de aarde opklimmen, worden wolken, en daaruit dalen de regens neder, daarom wordt gezegd, dat God van de wolken Zijn' wagen maakt; dit heeft Hij hier gedaan, toen Hij op dezen berg neder kwam.

Het was eene luchtige, eene heldere wolk. Onder de wet was het gewoonlijk eene dikke, donkere wolk, die God tot teeken stelde van Zijne tegenwoordigheid. In eene zware wolk kwam Hij neder op den berg Sinaï, Ex. 19:16, en Hij heeft gezegd, dat Hij in donkerheid zou wonen; 1 Kon. 8:12. Maar thans zijn wij *niet gekomen tot den tastelijken berg, en donkerheid en duisternis*, Hebr. 12:18, maar tot den berg, die gekroond is met eene luchtige, schitterende wolk. Beide de Oud- en de Nieuw-Testamentische bedeeling hebben teekenen gehad van Gods tegenwoordigheid; maar de eerste was eene bedeeling van verschrikking en duisternis, en dienstbaarheid, de laatste van licht, liefde en vrijheid.

De wolk overschaduwde hen. Zij was bestemd om de kracht te breken of te temperen van dat groote licht, dat anders de discipelen overstelpt zou hebben, ondraaglijk voor hen zou geweest zijn; het was als de sluier, die Mozes' aangezicht bedekte, als het blonk. Als God zich aan Zijn volk openbaart, gedenkt Hij wat maaksel zij zijn. Die wolk was voor hunne oogen, wat gelijkenissen waren voor hun verstand, bestemd om door tastbare dingen geestelijke dingen tot hen te laten doordringen, naarmate zij in staat waren ze te dragen.

Er kwam eene stem uit de wolk, en het was de stemme Gods, die thans, evenals van ouds, *sprak in eene wolkkolom*, Ps. 99:7. Hier was geen donder, of bliksem, of stem, als die eener bazuin, zooals toen de wet werd gegeven door Mozes, maar slechts eene stem, eene zachte stem als het suizen eener zachte stilte, niet ingeleid door een' sterken wind, of eene aardbeving, of vuur, zooals toen God tot Elia sprak, 1 Kon. 19:11, 12. Mozes en Elias waren dus getuigen, dat *God in deze laatste dagen tot ons gesproken heeft door den Zoon*, op eene andere wijze, dan Hij vroeger tot hen gesproken had. Deze stem kwam uit de hoogwaardige heerlijk-

heid, 2 Petr. 1 : 17, de heerlijkheid, die boven allen is, in vergelijking waarvan de aardsche heerlijkheid geene heerlijkheid is. Hoewel die hoogwaardige heerlijkheid omwolkt was, toch kwam er eene stem uit, want *het geloof is door het gehoor.*

2. Wat dit getuigenis van den hemel was: *Deze is Mijn geliefde Zoon; hoort Hem.* Hier is dus,

De groote Evangelieverborgenheid geopenbaard: *Deze is Mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik Mijn welbehagen heb.* Dat was hetzelfde als wat gesproken werd bij Zijn' doop, Hoofdst. 3 : 17, en het was de beste tijding, die ooit van den hemel tot de aarde is gekomen, sedert de mensch heeft gezondigd. Het heeft dezelfde strekking als de groote leerstelling, 2 Cor. 5 : 19 dat *God was in Christus, de wereld met zich zelven verzoenende.* Mozes en Elias waren groote mannen, gunstgenooten des hemels, toch waren zij slechts dienstknechten, en wel dienstknechten, in wie God niet altijd een welbehagen had; want Mozes heeft *onbedachtelijk* gesproken, en Elia was een man, onderhevig aan gelijke bewegingen als wij zijn; maar Christus is *een Zoon*, en in Hem heeft God altijd een welbehagen gehad. Mozes en Elias waren soms de instrumenten van verzoening tusschen God en Israel; Mozes was een groot voorbidder, en Elias een groot hervormer; maar in Christus verzoent God de wereld; Zijne voorbede is overmogender dan die van Mozes, en Zijne reformatie grondiger en van meer uitwerking dan die van Elias.

Die herhaling van de stem, welke uit den hemel kwam bij Zijn' doop, was geene ijdele herhaling; maar, gelijk het dubbele van Faraö's droom, was het om te toonen, dat de zaak vast besloten is. Wat God aldus eens, ja tweemalen gesproken heeft, daar zal Hij ongetwijfeld bij blijven, en Hij verwacht, dat wij daar op zullen letten, er nota van zullen nemen. Het werd gesproken bij Zijn' doop, omdat Hij toen verzocht stond te worden, en Zijn openlijk dienstwerk zou aanvangen. En nu werd het herhaald, omdat Hij in zou gaan tot Zijn lijden, dat van toen aan gedateerd moet worden; want thans, en niet vroeger, begon Hij dit lijden te voorzeggen, en terstond na Zijne verheerlijking op den berg wordt gezegd, Lukas 9 : 51, dat *de dagen Zijner opneming vervuld werden.* Daarom werd dit dus nu herhaald, om Hem te wapenen tegen de verschrikking, en Zijne discipelen tegen de ergernis van het kruis. Als het lijden overvloedig begint te worden, dan worden ook overvloedige vertroostingen geschonken, 2 Cor. 1 : 5.

De groote Evangelieplicht, die geëischt wordt en die de voorwaarde is, waarop wij Christus' zegeningen kunnen ontvangen. *Hoort Hem.* God heeft in niemand anders welbehagen dan in hen, die Christus hooren. Wij moeten Hem hooren en gelooven als den grooten Profeet en Leeraar; Hem hooren, door Hem geregeerd worden, als den grooten Vorst en Wetgever. Hem hooren en Hem gehoorzamen. Wie de gedachte, de bedoeling Gods wil kennen, moet hooren naar Jezus Christus; want door Hem heeft God in deze laatste dagen tot ons gesproken. Deze stem van den hemel heeft al de woorden van Christus even gezaghebbend gemaakt, alsof zij aldus uit de wolken waren gesproken. God verwijst ons hier, als het ware, naar Christus, voor al de openbaringen van Zijn' wil, en het wijst heen naar de voorzegging betreffende *den Profeet, dien God verwekken zal, als Mozes,* Deut. 18 : 18. Hem zult gij hooren.

Christus verscheen nu in heerlijkheid, en hoe meer wij van Christus' heerlijkheid zien, hoe meer reden wij zullen zien om naar Hem te hooren; maar de discipelen staarden op die heerlijkheid, die zij aan Hem zagen, en daarom wordt hun gezegd niet op Hem te zien, maar naar Hem te hooren. Het gezicht op Zijne heerlijkheid werd hun spoedig benomen door de wolk; maar wat zij te doen hadden was: Hem te hooren. Wij wandelen door geloof, hetwelk is door het gehoor, en niet door aanschouwen, 2 Cor. 5 : 7.

Mozes en Elias waren nu bij Hem; de wet en de profeten. Tot nu toe was er gezegd: *Dat zij die hooren,* Lukas 16 : 39. De discipelen waren bereid hen met Christus gelijk te stellen, toen zij tabernakelen wilden hebben voor hen, zoowel als voor Hem. Zij hadden met Christus gesproken, en de discipelen waren waarschijnlijk zeer begeerig te weten wat zij zeiden, en iets meer van hen te hooren. Neen, zegt God, *hoort Hem*, en dat is genoeg; Hem, en niet Mozes en Elias, die tegenwoordig waren, en wier zwijgen eene instemming was met deze stem. Zij hadden er niets tegen in te brengen, welken invloed zij ook hadden in de wereld, als profeten, zij waren gewillig om het alles op Christus te zien overgebracht, opdat Hij in alles de eerste zou zijn. Laat het u niet verdrieten, dat Mozes en Elias slechts zoo kort bij u verwijlen, hoort Christus, en dan zult gij hen niet noodig hebben.

VI. De vrees der discipelen op het hooren dezer stem, en de bemoediging, die zij van Christus ontvingen.

1. De discipelen *vielen op hun aangezicht, en werden zeer bevreesd.* Het sterke, groote licht, en de verrassing er van, zou een natuurlijken invloed op hen hebben kunnen oefenen om hen te doen ontstellen. Maar dit was niet alles. Van dat de mensch gezondigd heeft, en Gods stem heeft gehoord in den hof, zijn buitengewone verschijningen van God altijd schrikwekkend geweest voor den mensch, die, wetende dat hij geen reden heeft om iets goeds te verwachten, bevreesd was om iets onmiddellijk van God te hooren. Zelfs dan, *als uit het Noorden schoon weder komt,* is er toch *bij God eene vreeselijke majesteit.* Job. 37 : 22 [1]) Zie de schrikkelijke uitwerking van de stem des Heeren, Ps. 29 : 4. Het is goed voor ons, dat God tot ons spreekt door menschen gelijk wij zelf zijn, wier verschrikking ons niet bevreesd zal maken.

2. Vriendelijk en met groote teederheid heeft Jezus hen opgericht. De heerlijkheid en de verhoogingen van onzen Heere Jezus verminderen de zorge niet, die Hij heeft voor Zijn volk, die met zwakheid omvangen zijn. Het is

1). Naar de Engelsche overzetting.

troostrijk te denken, dat Hij thans, in Zijn' staat van heerlijkheid, medelijden heeft met, zich nederbuigt tot, den geringsten geloovige. Let hier op hetgeen Hij deed: Hij kwam bij hen, en raakte hen aan. Zijne nadering verbande de vrees, en toen zij bemerkten, dat Christus acht op hen sloeg, was er niets meer noodig om hen gerust te stellen. In een zelfde geval heeft Christus Zijne rechterhand gelegd op Johannes, en op Daniël, Openb. 1 : 17; Dan. 8 : 18. Christus' aanraking was dikwijls ter genezing, hier was zij ter versterking en verstroosting, Op hetgeen Hij zeide: *Staat op, en vreest niet.* Hoewel de eerbiedige vreeze in ons spreken met den hemel Christus welbehaaglijk is, is de vreeze der verschrikking en ontroering dit toch niet, daar moet tegen gestreden worden. *Staat op*, zeide Christus. Het is Christus, die door Zijn woord, en de kracht, die er van uitgaat, de Godvruchtigen opheft uit hunne neerslachtigheid, en hunne vreeze tot zwijgen brengt, niemand dan Christus kan dit. *Staat op en vreest niet.* Noodelooze vrees zou spoedig verdwijnen, als wij er niet aan wilden toegeven en er niet onder nederlagen, maar op zouden staan en doen wat wij kunnen. Wat zij gezien en gehoord hadden was hun eerder eene reden tot verheuging dan tot vreeze, en toch hadden zij, naar het schijnt, deze waarschuwing noodig. Door de zwakheid van ons vleesch gebeurt het dikwijls, dat wij bevreesd zijn door de dingen, die ons behoorden te bemoedigen. Nadat zij een uitdrukkelijk bevel van den hemel hadden ontvangen om Christus te hooren, is het eerste woord, dat zij van Hem ontvangen: *Vreest niet*, hoort dit. Christus' werk in deze wereld was troost te schenken aan Godvruchtigen, opdat zij, verlost zijnde uit de handen hunner vijanden, God zouden dienen zonder vreeze. Lukas 1 : 74, 75.

VII. Het verdwijnen van het visioen, vers 8. Zij richtten zich op, en *hunne oogen opheffende zagen zij niemand dan Jezus alleen.* Mozes en Elias waren weggegaan, de stralen van Christus' heerlijkheid waren verdwenen, of weder omsluierd. Zij hadden gehoopt, dat dit de dag was van Christus' intrede in Zijn koninkrijk, en Zijne openbare verschijning in dien uitwendigen glans en pracht, waarvan zij hadden gedroomd; maar zie hoe zij worden teleurgesteld. Het is niet verstandig om hooge verwachtingen te koesteren in deze wereld, want ook het kostelijkste, het meest waardeerbare van onze heerlijkheid en vreugde hier beneden, verdwijnt, zelfs is dit ook zoo met onze innige gemeenschapsoefening met God, het is geen voortgezette feestmaaltijd, geen aanhoudend feestmaal, maar een voorbijgaand onthaal. Als wij soms bevoorrecht worden met bijzondere openbaringen van Goddelijke genade, een voorsmaak ontvangen van de toekomende heerlijkheid, worden zij ons toch weldra weder ontnomen; twee hemelen te verwachten is te veel voor hen, die nooit een enkelen kunnen verdienen. Thans *zagen zij niemand dan Jezus alleen.* Christus zal bij ons blijven, als Mozes en Elias weggegaan zijn. *Zullen de profeten in eeuwigheid leven?* Zach. 1:5, en wij aanschouwen de uitkomst der wandeling onzer voorgangeren, maar *„Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in alle eeuwigheid*, Hebr. 13 : 7, 8.

VIII. Het gesprek van Christus met Zijne discipelen, toen zij van den berg afkwamen, vers 9—13.

Zij kwamen af van den berg. Wij moeten nederkomen van de heilige bergen, waar wij gemeenschap oefenen met God, en in die gemeenschap behagen vinden, en waarvan wij zeggen: *Het is goed hier te zijn*; zelfs dáár, waar wij geene blijvende stad hebben. Geloofd zij God, er is een berg van heerlijkheid en zielsgeneugte vóór ons, waar wij nimmer zullen afkomen. Maar, let hier op, toen de discipelen afkwamen, kwam Jezus met hen af. Als wij na deelgenomen te hebben aan het Avondmaal, of na een goede Evangelie prediking te hebben gehoord, wederom terugkeeren in de wereld, dan moet het onze zorge wezen, dat Christus met ons gaat, en dan zal het onze vertroosting zijn, dat Hij bij ons is.

Terwijl zij afkwamen, spraken zij van Christus. Als wij van de Godsvereering wederkeeren, dan is het goed, dat wij elkander onderhouden over het werk, dat wij gedaan hebben, of waaraan wij deelgenomen hebben. Die rede, die goed is tot nuttige stichting, is dan zeer bijzonder gepast, gelijk die, welke daarvan het tegenovergestelde is, in zulk een oogenblik erger is dan op andere tijden.

Wij hebben hier den last, dien Christus aan de discipelen gaf, om dit gezicht vooralsnog zeer geheim te houden, vers 9; *Zegt niemand dit gezicht, totdat de Zoon des menschen zal opgestaan zijn uit de dooden.* Indien zij het bekend gemaakt hadden, dan zou de geloofwaardigheid er van geschokt zijn door Zijn lijden, dat nu welhaast over Hem komen zou. Maar laat de bekendmaking er van uitgesteld worden tot na Zijne opstanding, en dan zal dit en Zijne daarop volgende heerlijkheid een groote bevestiging er van zijn. Christus heeft eene methode gevolgd in de openbaringen van zich zelven: Hij wilde, dat Zijne werken te zamen gevoegd zouden zijn, met elkander in verband gebracht, elkander wederzijds verklarende en opheldérende, opdat zij in hunne volle kracht en overtuigende blijkbaarheid zouden verschijnen. Alles is schoon op zijn tijd. Christus' opstanding was het eigenlijke begin van de Evangelie-kerk en koninkrijk, waarvan al het voorafgaande slechts voorbereidend was en als ter inleiding dienende, en daarom moet dit, hoewel te voren geschied zijnde, toch niet als bewijs aangevoerd worden vóór dat deze gebeurtenis plaats had (en toen scheen er zeer nadrukkelijk op gewezen te zijn, 2 Petr. 1:16—18), toen de Godsdienst, dien het moest bevestigen, tot volle rijpheid en vastigheid was gekomen. Christus' tijd is de beste en geschiktste om zich te openbaren, en daarnaar hebben wij ons te schikken.

Eene tegenwerping van de discipelen op iets, dat Christus gezegd had, vers 10; *Wat zeggen dan de schriftgeleerden, dat Elias eerst moet komen?* Indien Elias slechts zoo kort hier verwijld heeft, en zoo plotseling is weggegaan, en

wij niets van hem moeten zeggen, waarom is ons dan uit de wet geleerd zijne openlijke verschijning te verwachten in de wereld onmiddelijk vóór de oprichting van het koninkrijk van den Messias? *Moet de komst van Elias een geheim zijn, daar toch iedereen naar hem uitziet?* Of wel: *Indien de opstanding van den Messias, en daarmede het begin van Zijn koninkrijk, nabij is, wat wordt er dan van die heerlijke inleiding er van, die wij verwachten in de komst van Elias?* De schriftgeleerden, die de openlijke uitleggers der wet waren, zeiden dit volgens de Schrift, Mal. 4 : 5: *Zie Ik zend ulieden den profeet Elia.* De discipelen spraken de gewone taal der Joden, die tot een gezegde van de schriftgeleerden maakten wat een gezegde was van de Schrift; terwijl wij van hetgeen de leeraren tot ons zeggen in overeenstemming met het woord Gods, moeten zeggen: *God spreekt het tot ons, niet de leeraren,* want wij moeten het niet ontvangen als der menschen woord, 1 Thess. 2 : 13. Als de discipelen hetgeen Christus zeide niet wisten overeen te brengen met hetgeen zij uit het Oude Testament hadden gehoord, dan verzochten zij Hem het hun te verklaren. Als wij verlegen zijn wegens moeielijkheden in de Schrift, dan moeten wij ons tot Christus wenden door het gebed om Zijn' Geest, dat Hij ons verstand opene en ons in alle waarheid leide.

Het uit den weg nemen dezer tegenwerping. *Bid en u zal gegeven worden,* vraag om onderricht, en gij zult het ontvangen.

Christus erkent de voorzegging, vers 11. *Elias zal wel eerst komen, en alles weder oprichten, in zoover hebt gij gelijk.* Christus is niet gekomen om iets, wat het ook zij, dat in het Oude Testament voorzegd is, te veranderen of krachteloos te maken. Verdorvene uitleggingen, die op dwaling gegrond zijn, kunnen genoegzaam veroordeeld en verworpen worden, zonder dat aan het gezag en de waardigheid van den gewijden tekst afbreuk of te kort wordt gedaan. Nieuw-Testamentische profetiën zijn waar en goed, en moeten aangenomen en geloofd worden, hoewel sommige heethoofden en dwazen ze misverstaan hebben en er verkeerde gevolgtrekkingen uit hebben afgeleid. Hij zal komen en alles weder oprichten, niet in den vorigen toestand herstellen (Johannes de Dooper heeft dat niet gedaan) maar hij zal alles vervullen (zoo als die woorden ook gelezen kunnen worden), alles wat van hem geschreven is, al de voorzeggingen betreffende de komst van Elias. Johannes de Dooper is gekomen om alles weder op te richten in geestelijken zin, den vervallen Godsdienst te doen herleven, de harten der vaderen te bekeeren tot de kinderen; hetgeen hetzelfde beteekent als dit: Hij zal alles weder oprichten. Johannes predikte bekeering, en dat was eene wederoprichting van alle dingen.

Hij verklaart, dat de voorzegging vervuld is. De schriftgeleerden zeggen met waarheid, dat Elias komen zal, maar Ik zeg u, wat de schriftgeleerden niet konden zeggen, dat Elias gekomen is, vers 12. Gods beloften zijn dikwijls vervuld, en de menschen bespeuren het niet, maar vragen: *Waar is de belofte?* als die belofte reeds vervuld is. Elias is gekomen, en zij hebben hem niet gekend; zij wisten niet, dat hij de Elias was, de voorlooper van den Messias. De schriftgeleerden hielden zich bezig met de Schrift te beoordeelen, maar zij hebben door de teekenen der tijden de vervulling der Schrift niet begrepen. Het is gemakkelijker het woord Gods uit te leggen, dan het toe te passen en er er een recht gebruik van te maken. Maar het is niet te verwonderen, dat de morgenster niet werd opgemerkt, als Hij, die de Zon zelve is, *in de wereld was, en de wereld Hem niet gekend heeft.*

Omdat zij hem niet gekend hebben, hebben zij *aan hem gedaan al wat zij hebben gewild.* Indien zij hen gekend hadden, zij zouden Christus niet gekruist en Johannes niet onthoofd hebben, 1 Cor. 2 : 8. Zij hebben Johannes bespot, hem vervolgd, en hem eindelijk ter dood gebracht; hetgeen het werk was van Herodes, maar hier aan het gansche geslacht van ongeloovige Joden ten laste wordt gelegd, en inzonderheid aan de schriftgeleerden, die, hoewel zij niet zelven Johannes konden vervolgen, toch een welbehagen hadden in hetgeen Herodes deed. Hij voegt er bij: *alzoo zal ook de Zoon des menschen van hen lijden.* Verwondert u er niet over, dat Elias mishandeld en gedood werd door hen, die voorgaven hem te verwachten, als de Messias zelf deze behandeling van hen zal ondervinden. Het lijden van Christus neemt het vreemde weg van alle andere lijden, Joh. 15 : 18; als zij hunne handen gedoopt hadden in het bloed van Johannes de Dooper, dan waren zij ook bereid om hetzelfde aan Christus te doen. Zooals de menschen met Christus' dienaren handelen, zoo zullen zij ook met Hem handelen, en zij, die dronken zijn van het bloed der martelaren, blijven nog altijd om meer roepen, Hand. 12 : 1—3.

De voldoening der discipelen met Christus' antwoord op hun bezwaar, vers 13. *Toen verstonden de discipelen, dat Hij hun van Johannes den Dooper gesproken had.* Hij noemde Johannes niet, maar gaf hun zulk eene beschrijving van hem, dat het hen deed gedenken aan hetgeen Hij hun vroeger van hem gezegd had. *Deze is Elias.* Dit is eene nuttige manier van onderwijzen, het doet de leerlingen denken, en maakt hen, zoo al niet tot hunne eigene leermeesters, dan toch tot menschen, die zich zelven aan de dingen doen gedenken, en hunne eigene opscherpers van het geheugen zijn, en aldus wordt wetenschap gemakkelijk voor hem, die verstaat. Als wij vlijtig gebruik maken van de middelen om kennis te verkrijgen, hoe verwonderlijk worden dan de nevelen verdreven en de vergissingen hersteld!

14. En als zij bij de schare gekomen waren, kwam tot Hem een mensch, vallende voor Hem op de knieën, en zeggende: 15. Heere, ontferm u over mijnen zoon, want hij is maanziek, en is in zwaar lijden; want menigmaal valt hij in het vuur, en menigmaal in het water. 16. En ik heb hem tot Uwe discipelen gebracht, en zij hebben hem niet kunnen genezen. 17. En Jezus, antwoordende, zeide: O ongeloovig en verkeerd

geslacht, hoe lang zal Ik nog met ulieden zijn? Hoe lang zal Ik u nog verdragen? Brengt hem Mij hier. 18. En Jezus bestrafte hem, en de duivel ging van hem uit, en het kind werd genezen van die ure af. 19. Toen kwamen de discipelen tot Jezus alleen, en zeiden: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen? 20. En Jezus zeide tot hen: Om uws ongeloofs wille; want voorwaar zeg Ik u, zoo gij een geloof had als een mostaardzaad, gij zoudt tot dezen berg zeggen: Ga henen van hier derwaarts, en hij zal henengaan; en niets zal u onmogelijk zijn. 21. Maar dit geslacht vaart niet uit, dan door bidden en vasten.

Wij hebben hier de wonderdadige genezing van een maanziek kind, dat daarbij nog door een' duivel was bezeten.

I. De vader van dit kind geeft aan Christus eene treurige beschrijving van zijn toestand. Het voorval had plaats onmiddelijk nadat Christus van den berg was afgekomen, waar Hij verheerlijkt was. Christus' verhooging en heerlijkheid maken Hem niet minder indachtig aan ons en onze behoeften en ellende. Toen Christus nederkwam van den berg, waar Hij in gesprek was geweest met Mozes en Elias, heeft Hij geene afwerende statigheid aangenomen, maar was even toegankelijk, even bereidwillig voor arme smeekelingen en even vertrouwelijk met de schare als ooit te voren. De bede van dezen armen man was zeer dringend; hij viel voor Hem op de knieën. De bewustheid van nood en ellende brengt de menschen op de knieën. Zij, die hunne behoefte aan Christus inzien, zullen dringend en vurig zijn in hunne smeekingen tot Hem, en Hij schept er behagen in, dat men aldus met Hem worstelt.

De vader van het kind klaagt over twee dingen.

1. De treurige toestand van zijn kind, vers 15, *Heere ontferm U over mijn' zoon.* Het kan niet anders of door de ellende der kinderen zal het medelijden der ouders worden opgewekt, want zij maken deel uit van hen zelven. En de toestand van ongelukkige kinderen behoort door geloovig en vurig gebed Gode te worden voorgelegd. De krankheid van dit kind heeft hem waarschijnfijk belet om zelf te bidden. Ouders zijn dubbel verplicht voor hunne kinderen te bidden, niet slechts voor de zwakken, die het zelf niet kunnen, maar nog veel meer voor de slechten, die het zelf niet willen. Nu was de aard der krankheid van dit kind zeer treurig; *hij was maanziek en in zwaar lijden.* Een maanzieke is eigenlijk iemand, wiens krankheid schuilt in de hersenen, en met de veranderingen der maan opkomt. De duivel heeft, onder de toelating Gods, òf die krankheid teweeggebracht, òf er op gewerkt om haar nog te verzwaren. Het kind had vallende ziekte, en daar had Satan de hand in, daardoor kwelde hij hem en maakte hij de krankheid nog erger dan zij gewoonlijk is. Als Satan bezit kreeg van menschen, kwelde hij hen met krankheden, die het meest op de geestvermogens werken, want het is de ziel, die hij wil verderven. In zijne klacht zeide de vader: *Hij is maanziek*, lettende op de uitwerking der krankheid, maar bij de genezing heeft Christus den duivel bestraft, en aldus de oorzaak aangetoond en getroffen. Aldus handelt Hij in geestelijke genezingen. De uitwerkselen der krankheid waren uiterst treurig: *Menigmaal valt hij in het vuur, en menigmaal in het water.* Deed de kracht der krankheid hem vallen, de boosheid van den duivel veroorzaakte, dat hij in vuur of water viel; zoo kwaaddoende is hij, als hij macht heeft over eene ziel. Hij zoekt te verslinden. 1 Petrus 5 : 8.

2. De teleurstelling in zijne verwachting van de discipelen, vers 16. *Ik heb hem tot Uwe discipelen gebracht, en zij hebben hem niet kunnen genezen.* Christus heeft Zijn' discipelen macht gegeven om duivelen uit te werpen, Hoofdst. 10 : 1, 8, en hierin waren zij voorspoedig, Lukas 10 : 17, maar op dat tijdstip hebben zij gefaald in hun werk, hoewel zij met hun negenen waren, en in tegenwoordigheid van eene groote schare. Christus heeft dit toegelaten. *a.* Om hen nederig te houden, en hunne afhankelijkheid van Hem te toonen, en hoe zij zonder Hem niets konden doen. *b.* Om zich zelven en Zijne macht te verheerlijken. Het is tot eer van Christus om met hulp en bijstand te komen in een oogenblik van verlegenheid en benauwdheid, als niemand anders helpen kan. Eliza's staf in Gehazi's hand zal het kind niet van de dooden opwekken; hij moet zelf komen. Er zijn bijzondere gunstbewijzen, die Christus zich voorbehoudt zelf te verleenen, en soms houdt Hij de waterbakken ledig, opdat wij tot Hem zullen komen, die de Fontein is. Maar het falen der werktuigen zal de werkingen Zijner genade niet tegenhouden, zij zal werken, indien niet *door* hen, dan *zonder* hen.

II. Christus' bestraffing eerst van het volk en toen van den duivel.

1. Hij berispte de Hem omringenden, vers 17. *O ongeloovig en verkeerd geslacht!* Dit wordt niet gezegd tot de discipelen, maar tot het volk, wellicht inzonderheid tot de schriftgeleerden, van wie melding wordt gemaakt in Markus 9 : 14, en die, naar het schijnt, de discipelen hoonden en bespotten, omdat er nu dan toch een geval te moeielijk voor hen bleek. Christus zelf kon niet vele krachten doen onder een volk, in hetwelk ongeloof heerschte. Het was hier de schuld van het ongeloof van dit geslacht, dat zij deze zegeningen van God niet konden verkrijgen, die anders hun deel zouden geweest zijn, en het lag aan de zwakheid van het geloof der discipelen, dat zij die werken voor God niet konden doen, die zij anders gedaan zouden hebben. Zij waren ongeloovig en verkeerd. Wie ongeloovig is, zal ook verkeerd zijn, en verkeerdheid is zonde in hare ergste kleuren. Geloof is onderwerping aan God, ongeloof is tegenstand en tegenspreken van God. Israel van ouds was verkeerd, omdat zij ongeloovig waren, *een verkeerd geslacht, kinderen in welke geen trouw is*, Deut. 32 : 20.

Om twee dingen bestraft Hij hen: *a.* Zijne langdurige tegenwoordigheid onder hen: *Hoe lang zal Ik nog met ulieden zijn?* Zult gij

altijd Mijne lichamelijke tegenwoordigheid behoeven, en nooit tot zoodanig eene rijpheid komen, als die u geschikt maakt om overgelaten te worden: het volk aan de leiding der discipelen, en de discipelen aan de leiding des Geestes en aan hunne roeping? Moet het kind altijd worden gedragen, en zal het nooit leeren alleen loopen? *b.* Zijn langdurig geduld met hen: *Hoe lang zal Ik u nog verdragen?* Het ongeloof en de verkeerdheid van hen, die van de middelen der genade genieten, zijn eene groote smart voor den Heere Jezus. Aldus heeft Hij Israels zeden van ouds verdragen, Hand. 13 : 18. Hoe langer Christus een verkeerd en ongeloovig volk heeft verdragen, hoe meer hunne verkeerdheid en hun ongeloof Hem mishagen, en Hij is God, en geen mensch, anders zou Hij niet zoo lang noch zoo veel verdragen als Hij verdraagt.

2. Hij genas het kind. *Brengt hem Mij hier,* riep Hij. Hoewel het volk verkeerd, en Christus getergd was, toch werd zorg gedragen voor het kind. Christus kan wel toornig, maar nooit onvriendelijk zijn, ook als Zijn grootst ongenoegen is gaande gemaakt, sluit Hij Zijn hart niet toe voor de ellendigen. *Brengt hem Mij hier.* Als alle hulp faalt, zijn wij welkom aan Christus, en kunnen wij op Zijne macht en goedheid betrouwen.

Zie hier een zinnebeeld van Christus' onderneming als onze Verlosser.

Hij breekt de macht van Satan, vers 18, *Jezus bestrafte den duivel,* als een gezaghebbende, die Zijn woord van bevel kon steunen door kracht en macht. Christus' overwinningen over Satan worden behaald door de kracht van Zijn woord, het zwaard, dat uit Zijn' mond gaat, Openb. 19 : 21. Tegen Christus' bestraffing kan Satan geen stand houden, al was zijn bezit van nog zoo langen duur. Voor hen, die worstelen met overheden en machten is het troostrijk, dat Christus ze *uitgetogen* heeft, Coloss. 2 : 15. De Leeuw nit den stam van Juda zal te sterk wezen voor den brieschenden leeuw, die zoekt te verslinden.

Hij neemt den druk en de smarten weg van de kinderen der menschen; *het kind werd genezen van die ure af.* Het was eene onmiddellijke genezing, en eene volkomene. Dit is eene bemoediging voor ouders om hunne kinderen tot Christus te brengen, wier ziel onder de macht van Satan is; Hij is machtig om hen te genezen, en Hij is er even gewillig als machtig toe. Breng hen niet slechts door het gebed tot Christus, maar breng hen tot het woord van Christus, de gewone middelen, waardoor Satans sterkte in de ziel wordt verbroken. Christus' bestraffing tot het hart gebracht, zal er Satans macht te niet doen.

III. Christus' gesprek met de discipelen, na dit voorval.

1. Zij vragen, waarom zij den duivel toen niet hebben kunnen uitwerpen, vers 19. *Zij kwamen tot Jezus alleen.* Evangeliedienaren, die in het openbaar over Christus moeten spreken, moeten wèl zorg dragen om in het verborgene gemeenschap met Hem te onderhouden, opdat zij in de binnenkamer, waar geen oog hen ziet, de zwakheid en engheid kunnen betreuren van hetgeen zij in het openbaar verrichtten, en naar de reden er van kunnen vragen. Wij moeten gebruik maken van de vrijheid van toegang, die wij hebben tot Jezus alleen, waar wij vrij en onbeschroomd met Hem kunnen spreken. Zulke vragen, als die de discipelen hier aan Christus deden, moeten wij ook ons zelven doen. Sprekende in ons hart, op ons leger: *Waarom zijn wij toen, of op zulk een' tijd, zoo dof, zoo geesteloos geweest? Hoe kwamen wij zoo te kort in plichtsbetrachting?* Hetgeen dan verkeerd in ons is, kan, zoo het ontdekt wordt, weggenomen worden.

2. Christus geeft hun twee redenen waarom zij faalden. *a.* Het was om huns ongeloofs wil, vers 20. Toen Hij sprak tot den vader van het kind en tot het volk, schreef Hij het toe aan hun ongeloof; toen Hij sprak tot Zijne discipelen, schreef Hij het toe aan het hunne, want er was schuld aan beide zijden. Maar er is ons meer aan gelegen om van onze eigene fouten en gebreken te hooren, dan van die van anderen, en het verkeerde toe te schrijven aan ons zelven dan aan anderen. Als de prediking van het woord niet zoo voorspoedig was als het anders wel eens geweest is, dan zijn de hoorders geneigd al de schuld daarvan op rekening van de leeraren te stellen, en de leeraren op die van de hoorders; het is betamelijker, dat ieder zijn eigen schuld en tekortkoming belijdt, en zegt: *Het ligt aan mij.* In hunne bestraffing moeten de leeraren er zich op toeleggen, om aldus aan ieder zijn deel van het woord te geven, en de menschen te doen aflaten van anderen te oordeelen door hun te leeren zich zelven te oordeelen; *Om uws ongeloofs wil.* Zij hadden wel geloof, maar het was zwak en zonder uitwerking. In zoover het geloof te kort schiet in kracht en werkzaamheid, kan in waarheid gezegd worden: *Er is ongeloof.* Aan velen kan ongeloof verweten worden, die toch geene *ongeloovigen* zijn. Het is vanwege ons ongeloof, dat wij zoo weinig in stand brengen in den Godsdienst, en zoo te kort komen in het goede.

Onze Heere Jezus neemt deze gelegenheid waar om hun de kracht des geloofs te toonen, opdat zij op een andermaal er niet zoo in te kort zullen komen als thans. *Zoo gij een geloof hadt als een mostaardzaad,* gij zoudt wonderen doen, vers 20. Sommigen zijn van meening, dat de vergelijking ziet op de hoedanigheid van het mostaardzaad, dat, als het gekneusd wordt, scherp en doordringend is. *Indien gij een werkzaam, toenemend geloof hebt,* niet een geloof, dat flauw en dood is, dan zult gij niet op deze wijze teleurgesteld worden. Maar zij ziet veeleer op de hoeveelheid of hoegrootheid: *Indien gij slechts een greintje waar geloof had, al was het ook zoo klein als het minste onder al de zaden, gij zoudt wonderen doen.* Over het algemeen is geloof eene stellige, besliste instemming met, een zich onderwerpen aan, en een vertrouwen in, al de Goddelijke openbaringen. Het geloof, dat hier vereischt werd, had tot voorwerp of doel die bijzondere openbaring, door welke Christus aan Zijne discipelen macht had gegeven om in Zijn' naam wonderen te

doen ter bevestiging van de leer, die zij predikten. Het was in geloof aan deze openbaring dat zij te kort kwamen, hetzij zij aan de geldigheid van hunne opdracht twijfelden, of bevreesd waren, dat die geldigheid na hunne eerste zending had opgehouden, en niet moest voortduren, nadat zij tot hun' Meester waren teruggekeerd; of dat zij haar op de eene of andere wijze verbeurd hadden en zij hun ontnomen was. Wellicht had ook de afwezigheid huns Meesters met de drie voornaamste discipelen, terwijl zij last hadden Hem niet te volgen, aanleiding gegeven tot eenigen twijfel betreffende hunne macht, of liever van de macht des Heeren in hen om dit te doen; hoe dit zij, er was op dit oogenblik niet zulk een krachtig steunen op, en betrouwen in, de belofte van Christus' tegenwoordigheid met hen, als er had moeten wezen. Het is goed om ons zelven en onze eigene kracht te wantrouwen, maar het mishaagt Christus, als wij eenigerlei macht mistrouwen, die aan Hem ontleend of door Hem geschonken is.

Indien gij wezenlijk dit geloof hebt, al is het ook nog zoo klein, zoo het slechts oprecht is, indien gij waarlijk steunt en betrouwt op de macht, die u verleend is, *gij zult tot dezen berg zeggen: Ga heen.* Dit is een spreekwoordelijke uitdrukking, aanduidende hetgeen volgt, en niets meer, *niets zal u onmogelijk zijn.* Zij hadden onder anderen eene volledige opdracht om duivelen uit te werpen, en dat wel zonder uitzondering, maar deze duivel buitengewoon boosaardig zijnde, mistrouwden zij hunne macht, en daarom faalden zij. Om hen hiervan te overtuigen, toont Christus hun wat zij zouden hebben kunnen doen. Een werkzaam geloof kan bergen verzetten, niet uit of door zichzelf, maar in de kracht van eene Goddelijke macht, daaraan verbonden door eene Goddelijke belofte. *b.* Omdat er in deze soort van ziekte iets was, dat de genezing meer dan gewoonlijk moeielijk maakte, vers 21. *Deze soort* [1]) *vaart niet uit dan door bidden en vasten.* Deze bezetenheid, welke werkt door vallende ziekte wordt niet genezen, of deze soort van duivelen, die zoo wreed en woedend zijn, wordt niet op de gewone wijze uitgeworpen, maar door daden van Godsvrucht, en hierin zijt gij tekort gekomen. Hoewel de tegenstanders, tegen wie wij strijden en worstelen, allen overheden en machten zijn, zijn sommigen van hen toch sterker dan anderen, en hunne macht is moeielijker te verbreken. De buitengewone macht van Satan moet ons geloof niet ontmoedigen, maar ons opwekken tot grooter ernst en inspanning in het beoefenen er van, tot meer vurigheid in het gebed tot God om het te vermeerderen. Dit is de beteekenis, die sommigen in deze Schriftuurplaats vinden: *Dit soort van geloof, dat bergen verzet, wordt van God niet verkregen, vloeit niet uit Hem voort, noch komt het tot volkomene rijpheid, en zal niet overgaan in daden, dan door ernstig vurig gebed.* Vasten en bidden zijn gepaste middelen, om Satans macht tegen ons te verbreken, en de Goddelijke macht ter onzer hulpe te verkrijgen. Vasten is nuttig tot opwekking van het bidden, het is een blijk van ootmoed, dat voor het gebed vereischt wordt, en het is een middel om sommige verdorvene gewoonten ten onder te houden, en het lichaam geschikt te maken om de ziel te dienen in het gebed. Als de invloed van den duivel over de ziel bevestigd wordt door het temperament van het lichaam, dan moet aan het bidden vasten worden verbonden, ten einde het lichaam onder bedwang te houden.

1) Naar de Engelsche overzetting.

22. En als zij in Galiléa verkeerden, zeide Jezus tot hen: De Zoon des menschen zal overgeleverd worden in de handen der menschen: 23. En zij zullen Hem dooden, en ten derden dage zal Hij opgewekt worden. En zij werden zeer bedroefd.

Christus voorspelt hier Zijn eigen lijden. Te voren, Hoofdst. 16 : 21, *begon* Hij het te doen, en bevindende, dat voor de discipelen deze rede hard was, achtte Hij het noodig haar te herhalen. Er zijn dingen, die God *eenmaal spreekt of tweemaal, doch men let daar niet op,* Merk hier op:

1. Wat Hij omtrent zich zelven voorzeide — dat Hij verraden en gedood zou worden. Hij heeft van te voren volkomen geweten wat Hem zou wedervaren, en toch heeft Hij het werk onzer verlossing op zich genomen, ja Zijn helder voorzien er van was al een lijden bij voorbaat, indien Zijne liefde tot de menschen het niet alles licht voor Hem had gemaakt.

Hij zegt hun, dat Hij zal *overgeleverd worden in de handen der menschen.* Hij zal — aldus kan dit verstaan worden — overgeleverd worden door den bepaalden raad en voorkennis Gods, Hand. 2 : 23, Rom. 8 : 32. Maar het ziet ook op het verraad van Judas, die Hem overleverde in de handen der priesters, en hun overleveren van Hem in de handen der Romeinen. Hij was overgeleverd in de handen der menschen, menschen, aan wie Hij verwant was door de natuur, en van wie Hij dus medelijden en teederheid kon verwachten; menschen, die Hij op zich had genomen te verlossen, en van wie Hij dus eere en dankbaarheid kon verwachten, toch zijn zij Zijne vervolgers en moordenaars.

Dat zij Hem zullen dooden. Met niets minder kon hunne woede worden gestild; het was Zijn bloed, Zijn dierbaar bloed, waarnaar zij dorstten. *Deze is de erfgenaam, komt, laat ons hem dooden.* Niets minder kon aan Gods gerechtigheid voldoen en aan Zijne onderneming beantwoorden; indien Hij een zoenoffer is, dan moet Hij gedood worden; zonder bloedstorting is er geene vergeving van zonde.

Dat Hij *ten derde dage zal opgewekt worden.* Als Hij van Zijn' dood sprak, gaf Hij tevens een wenk of aanduiding van Zijne opstanding, de vreugde, die Hem was voorgesteld, in het vooruitzicht waarvan Hij het kruis heeft verdragen, en de schande veracht. Dit was eene bemoediging niet slechts voor Hem, maar ook voor Zijne discipelen; want zoo Hij ten derden

dage opstaat, zal Zijne afwezigheid van hen niet van langen duur zijn, en Zijn wederkeeren tot hen zal heerlijk wezen.

2. Hoe de discipelen dit opnamen. *Zij werden zeer bedroefd.* Hieruit bleek hunne liefde voor den Persoon huns Meesters, maar ook hunne onwetendheid en dwaling betreffende Zijne onderneming. Ditmaal durfde Petrus wel niets er tegen zeggen, zooals hij te voren gedaan had, Hoofdst. 16 : 22, daar hij er streng om bestraft was geworden; maar hij en de overigen, betreurden het ten hoogste, daar het hun verlies betrof, en huns Meesters smart en leed en ook de zonde en het verderf van hen, die het deden.

24. En als zij te Kapernaüm ingekomen waren, gingen tot Petrus die de didráchmen ontvingen, en zeiden: Uw Meester, betaalt hij de didráchmen niet? 25. Hij zeide: Ja. En toen hij in huis gekomen was, voorkwam hem Jezus, zeggende: Wat dunkt u, Simon? De koningen der aarde, van wie nemen zij tol of schatting? Van hunne zonen of van vreemden? 26. Petrus zeide tot Hem: Van de vreemden. Jezus zeide tot hem: Zoo zijn dan de zonen vrij. Maar opdat wij hun geenen aanstoot geven, ga henen naar de zee, werp den angel uit, en den eersten visch, die opkomt, neem, en zijnen mond geopend hebbende, zult gij eenen státer vinden: neem dien, en geef hem aan hen voor Mij en u.

Hier hebben wij het bericht van het betalen van schatting door Christus.

1. Let op de wijze, waarop de schatting gevraagd werd, vers 24. Christus was nu te Kapernaüm, Zijn hoofdkwartier, waar Hij meestal woonde. Hij bleef niet weg van de plaats, om het aldus te vermijden, dat Hem die schatting gevraagd werd, integendeel, Hij kwam juist ten einde aan die verplichting te voldoen.

1. De schatting, die gevraagd werd, was geene betaling van eene burgerlijke belasting aan de Romeinsche overheden — die werd stipt en streng door de tollenaren ingevorderd, maar eene kerkelijke belasting, de halve sikkel, ongeveer 75 cents van ons geld, die van iedereen gevorderd werd voor den tempeldienst, en de bestrijding der onkosten van den openlijken eeredienst aldaar. Dit wordt genoemd *de verzoening zijner ziel*, Ex, 30 : 12. Dit werd toen niet zoo streng ingevorderd als vroeger, inzonderheid niet in Galilea.

2, De eisch was zeer bescheiden: van wege Zijne wonderen hadden de ontvangers zulk een ontzag voor Christus, dat zij er met Hem niet over durfden spreken. Zij wendden zich tot Petrus, wiens huis in Kapernaüm was, en waarschijnlijk heeft dit huis ook Christus geherbergd; daarom was hij de geschiktste persoon om hierover aangesproken te worden, als huishoudend man, en daarbij veronderstelden zij, dat hij zijns Meesters gezindheid en bedoeling kende. *Uw Meester, betaalt Hij de didrachmen niet?* vragen zij, Sommigen denken, dat zij oorzaak tegen Hem zochten met de bedoeling om, zoo Hij weigerde, Hem voor te stellen, als afkeerig van den tempeldienst, en Zijne volgelingen als wettelooze, onordelijke lieden, die *den cijns, ouden impost en tol niet geven*, Ezra 4 : 13. Maar het schijnt veeleer, dat zij de vraag deden met bescheidenheid en eerbied, te kennen gevende, dat zoo Hij een voorrecht had, waardoor Hij van de betaling dier belasting vrijgesteld was, zij er ook niet op zouden aandringen.

Petrus heeft terstond toestemmend voor zijn' Meester geantwoord. *Ja*, voorzeker, mijn Meester betaalt schatting; het is Zijn beginsel en practijk; gij behoeft niet bevreesd te zijn het Hem voor te stellen. Hij was *geworden onder de wet.* Gal. 4 : 4, daarom is onder deze wet voor hem betaald, toen Hij veertig dagen oud was, Lukas 2 : 22, en nu betaalde Hij zelf, als een, die in Zijn' staat van vernedering *de gestaltenis eens dienstknechts heeft aangenomen*, en was gezonden *in de gelijkheid des zondigen vleesches*, Rom. 8 : 3. Nu wordt deze schatting aan den tempel *een verzoening der ziel genoemd*, Ex. 30 : 15. Ten einde nu in alles *in gelijkheid des zondigen vleesches* te verschijnen, heeft Christus die schatting betaald, hoewel Hij geene zonde had, die verzoend moest worden. *Aldus betaamde het Hem alle gerechtigheid te vervullen*, Hoofdst. 3 : 15. Hij deed dit, om ons een voorbeeld te stellen, om aan een iegelijk te geven wat wij schuldig zijn, schatting dien wij de schatting verschuldigd zijn, Rom. 13 : 7. Het koninkrijk van Christus is niet van deze wereld, en daarom is het er zoo ver van daan, dat aan deszelfs gunstelingen en beambten, als zoodanig, de macht zou gegeven zijn, om van anderen schatting te eischen, dat zij zelven onder de verplichting zijn om aan de gestelde machten schatting te betalen. Een voorbeeld ook om bij te dragen voor de instandhouding van den openlijken eeredienst van God in de plaats, waar wij ons bevinden. Als wij geestelijke goederen deelachtig worden, betaamt het ons lichamelijke goederen daarvoor te offeren. De tempel was nu tot een moordenaarskuil geworden, en de tempeldienst tot een voorwendsel voor den tegenstand van de overpriesters tegen Christus en Zijne leer, en toch heeft Christus deze schatting betaald. Kerkelijke belasting moet, als zij wettig opgelegd is, betaald worden, niettegenstaande het kerkelijk bederf. Wij moeten er zorg voor dragen, om onze vrijheid niet te gebruiken als een deksel van geldgierigheid en boosheid, 1 Petrus 2 : 16. Als Christus schatting heeft betaald, wie kan dan aanspraak maken om er van vrijgesteld te worden?

II. Hoe dit betwist werd, vers 25, niet aan de ontvangers zelven, opdat dezen niet geprikkeld of vertoornd zouden worden, maar aan Petrus, opdat hij de eigenlijke reden zou begrijpen, waarom Christus schatting betaalde, en hij hieromtrent niet in dwaling zou zijn. Hij bracht de ontvangers in huis, maar Christus voorkwam hem, ten einde hem een blijk te geven van Zijne alwetendheid, zoodat geenerlei ge-

dachte voor Hem verborgen kon blijven. De discipelen van Christus worden nooit aangevallen, zonder dat Hij het weet.

1. Hij beroept zich op de wijze van doen van de koningen der aarde, die hierin bestaat, dat zij schatting nemen van vreemdelingen, van de onderdanen huns rijks, of van vreemdelingen, die met hen handelen, maar niet van hunne eigene kinderen, die tot hun gezin behooren. Er is zulk eene gemeenschap van goederen tusschen ouders en kinderen, zulk een deelgenootschap in hetgeen zij bezitten, dat het ongerijmd zou zijn voor de ouders om belasting te heffen van de kinderen, of iets van hen te eischen; het zou wezen alsof de eene hand belasting legt op de andere hand.

2. Hij past dit toe op zich zelven. *Zoo zijn dan de zonen vrij.* Christus is de Zoon van God en de Erfgenaam van alle dingen; de tempel is Zijn tempel, Mal. 3 : 1; het huis Zijns Vaders, Joh. 2 : 16, waarin Hij getrouw is, als de Zoon over Zijn eigen huis, Hebr. 3 : 6; en daarom is Hij niet verplicht deze belasting voor den tempeldienst te betalen. Aldus handhaaft Christus zijn recht, opdat Zijne betaling van deze schatting niet misbruikt zou worden ter verzwakking van Zijn titel en recht als de Zoon van God en de Koning Israels, en den schijn niet zou hebben, alsof Hij zelf Zijne hoedanigheid als Gods Zoon en Koning Israels ontkende. Deze vrijstelling der zonen moet niet verder uitgestrekt worden dan tot den Heere Jezus zelf. Gods kinderen zijn door Zijne genade en aanneming bevrijd van de slavernij der zonde en van Satan, maar zij zijn niet vrijgemaakt van onderworpenheid aan de burgerlijke overheid voor burgerlijke zaken; hieromtrent is de wet van Christus duidelijk en beslist: *Alle ziel, (geheiligde zielen niet uitgezonderd) zij de machten, over haar gesteld, onderworpen. Geef den keizer dat des keizers is.*

III. Hoe zij desniettemin betaald werd, vers 27.

1 De reden, waarom Christus van Zijn voorrecht afzag en deze schatting betaalde, hoewel Hij recht had op vrijstelling er van — *Opdat wij hun geen' aanstoot geven.* Weinigen wisten wat Petrus wist, nl. dat Hij de Zoon van God was, en het zou aan de eere dier groote waarheid, die nu nog een geheim was, te kort hebben gedaan, om haar thans tot dit doel aan te voeren. Daarom laat Christus dit argument ter zijde en bedenkt, dat, zoo Hij die betaling weigerde, dit het vooroordeel des volks tegen Hem en Zijne leer nog zou doen toenemen, en hunne genegenheid voor Hem zou wegnemen, en daarom besluit Hij te betalen. In vele voorkomende gevallen zal de Christelijke voorzichtigheid en ootmoed ons leeren, om liever afstand te doen van ons recht, dan ergernis te geven door er op te blijven staan. Uit vrees van ergernis te geven mogen wij nooit onzen plicht verzuimen of nalaten, (Christus' prediking en wonderen hebben hen geërgerd, maar toch is Hij er mede voortgegaan, hoofdst. 15 : 12, 13, het is beter menschen te ergeren dan God); maar somtijds moeten wij ons liever zelven verloochenen in hetgeen ons wereldlijk belang raakt, dan ergernis te geven, zooals ook Paulus gedaan heeft, 1 Cor. 8 : 13; Rom. 14 : 13.

2. Wat Hij deed om die schatting te betalen, Hij voorzag zich van het geld er voor uit den mond van een visch, vers 27, waaruit blijkt: *a.* Christus' armoede. Hij had deze vijftien stuivers niet om de schatting te betalen, hoewel Hij zoo vele kranken had genezen; maar het schijnt, dat Hij dit alles om niet deed; *om onzentwil is Hij arm geworden,* 2 Cor. 8 : 9. Voor Zijne gewone uitgaven leefde Hij van de gaven Zijner vrienden, Lukas 8 : 3, en voor buitengewone leefde Hij van wonderen. Hij heeft Judas niet bevolen, om die schatting te betalen uit de beurs, die hij droeg — dat geld was bestemd voor hun levensonderhoud, en hiervan wilde hij niets voor dit bijzonder gebruik aanwenden, daar het bestemd was ten bate van allen. *b.* De macht van Christus om hiervoor geld uit den mond van een' visch te doen komen. Hetzij nu Zijne almacht dit geld daar gebracht heeft, of dat Hij door Zijne alwetendheid wist, dat het er was, het was in ieder geval een blijk van Zijne Godheid en dat Hij is de Heere der heirscharen. De schepselen, die het verst af staan van den mensch staan onder het bevel van Christus; zelfs de visschen der zee zijn onder Zijne voeten, Ps. 8 : 7, en om nu Zijne heerschappij over deze lagere wereld te doen blijken, en zich te schikken naar Zijn' tegenwoordigen staat van vernedering, verkoos Hij dit geld uit den mond van een visch te nemen, terwijl Hij het uit de hand eens engels had kunnen ontvangen. Merk nu op

Dat Petrus dien visch met den angel moest vangen. Zelfs bij het doen van wonderen heeft Hij de middelen gebruikt, ten einde vlijt en krachtsinspanning aan te moedigen. Petrus heeft iets te doen, en wel hetgeen in zijn eigen beroep te pas komt, ten einde ons naarstigheid te leeren in het werk, waartoe wij geroepen zijn. Verwachten wij, dat Christus ons zal geven? Laat ons bereid zijn voor Hem te arbeiden.

Dat de visch boven kwam met het geldstuk in den mond, hetgeen ons het loon voorstelt der gehoorzaamheid. Welk werk wij ook op Christus' bevel doen, het brengt altijd zijne eigene vergelding mede. Evenals *na* het houden van Gods geboden, is er *in* het houden van Gods geboden groote loon, Ps. 19 : 12. Petrus was tot een visscher van menschen gemaakt, en die hij aldus ving, kwamen op; waar het hart is geopend om Christus' woord te ontvangen, daar is ook de hand geopend ter bemoediging Zijner dienstknechten.

Dat het geldstuk juist voldoende was om de schatting te betalen voor Christus en Petrus. Gij zult *een stater* vinden, van gelijke waarde als de Joodsche sikkel, die deze belasting dus betaalde voor twee, want zij bedroeg een halve sikkel voor ieder persoon; Ex. 30 : 13. Christus had even gemakkelijk over een zak met geld als over een geldstuk kunnen beschikken; maar Hij wilde ons leeren naar geene overtolligheid te verlangen, maar tevreden te zijn als wij genoeg hebben voor het tegenwoordige oogenblik, en God niet te mistrouwen, al is het ook,

dat wij van de hand in den tand moeten leven. Christus maakte den visch tot Zijn' kashouder, en waarom zouden wij Gods voorzienigheid niet tot onzen voorraadschuur en schatkamer maken? Indien hetgeen wij hebben toereikend is voor heden, zoo laat de morgen voor het zijne zorgen. Christus betaalde voor zich zelven en voor Petrus, omdat waarschijnlijk van Hem alleen, die belasting toen ingevorderd werd, de anderen hadden haar reeds betaald, of moesten haar misschien elders betalen. De Papisten zoeken er eene groote verborgenheid in, dat Christus voor Petrus betaalde, alsof dit hem tot hoofd en vertegenwoordiger der geheele kerk maakte, terwijl die betaling voor hem eerder een teeken van onderworpenheid dan van meerderheid was. Zijne zoogenaamde opvolgers betalen geene schatting, maar eischen, dat men hun schatting betaalt. Petrus ging visschen voor dit geld, en daarom werd het ook ten deele ten zijnen behoeve gebruikt. Zij, die medearbeiders zijn met Christus in het winnen van zielen, zullen deelgenooten zijn van Zijne heerlijkheid. *Geef hem aan hen voor Mij en u.* Wat Christus voor zichzelven betaalde, werd beschouwd als eene schuld. Het is, indien het Gode aldus behaagt, eene begeerenswaardige zaak om zooveel van het goed dezer wereld te hebben, dat men niet alleen rechtvaardiglijk aan ieder het zijne kan geven, maar ook vriendelijkheid kan betoonen, niet slechts barmhartig kan zijn jegens de armen, maar ook zijnen vrienden eens een dienst kan bewijzen. Waartoe dient rijkdom anders, dan om in staat te zijn er goed mede te doen?

Eindelijk merken wij nog op, dat de evangelist wel het bevel van Christus aan Petrus vermeldt, maar dat van de uitvoering niet in het bijzonder melding wordt gemaakt, maar wij kunnen het er met alle recht voor houden, dat het alzoo geschiedde, en het wonder dus plaats had, want voor Christus is zeggen en doen hetzelfde.

HOOFDSTUK XVIII.

De Evangeliën zijn een kort bericht van hetgeen Jezus begonnen heeft beide te doen en te leeren. In het vorige hoofdstuk hadden wij het verhaal van Zijn doen, in dit van Zijn leeren; waarschijnlijk niet alles op denzelfden tijd en in ééne aaneengeschakelde rede, maar op verschillende tijden, bij verschillende gelegenheden, en hier saamgevoegd als van gelijken inhoud en strekking. Wij hebben hier I. Leeringen betreffende nederigheid, vers 1—6. II. Betreffende ergernissen in het algemeen, vers 4, inzonderheid ergenissen, die gegeven worden: 1. Door ons zelven aan ons zelven, vers 8, 9. 2. Door ons aan anderen, vers 10—14; 3. Door anderen aan ons, en dezen zijn van tweeërlei aard: Ergerlijke zonden, die bestraft moeten worden, vers 15—20, en verongelijkingen, die wij moeten vergeven, vers 21—35. Zie hoe practisch Christus' prediking is geweest, Hij zou verborgenheden hebben kunnen openbaren, maar Hij sprak van, en drong aan op, eenvoudige plichten, inzonderheid op die, welke aan vleesch en bloed het onaangenaamst zijn.

Te dierzelver ure kwamen de discipelen tot Jezus, zeggende: Wie is toch de meeste in het koninkrijk der hemelen? 2. En Jezus, een kindeken tot zich geroepen hebbende, stelde dat in het midden van hen, 3. En zeide: Voorwaar zeg Ik u, indien gij u niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan. 4. Zoo wie dan zichzelven zal vernederen, gelijk dit kindeken, deze is de meeste in het koninkrijk der hemelen. 5. En zoo wie zoodanig een kindeken ontvangt in Mijnen naam, die ontvangt Mij. 6. Maar zoo wie één van deze kleinen, die in Mij gelooven, ergert, het ware hem nutter, dat een molensteen aan zijnen hals gehangen, en dat hij verzonken ware in de diepte der zee.

Gelijk er nooit een grooter voorbeeld van ootmoed is geweest, zoo is er ook nooit een grooter prediker van geweest dan Christus. Alle gelegenheden nam Hij waar om hem aan Zijne discipelen en volgelingen te bevelen en aan te bevelen.

1. De aanleiding tot deze rede over nederigheid was een onbetamelijke strijd onder de discipelen over den voorrang; zij *kwamen tot Hem,* zeggende, (onder elkander want zij schaamden zich het Hem te vragen, Markus 9 : 36). *Wie is toch de meeste in het koninkrijk der hemelen?* Zij bedoelen niet *wie* de meeste zou zijn door zijn karakter, zijne hoedanigheden, (want dan zou de vraag goed zijn geweest, ten einde te weten in welke genadegaven en plichten zij behoorden uit te munten), maar *wie* dit zou zijn in naam. Zij hadden veel gehoord *van,* en gepredikt *over* het koninkrijk der hemelen, het koninkrijk van den Messias, Zijne kerk in deze wereld, maar het was er nog zoo ver van daan, dat zij er een helder denkbeeld van hadden, dat zij droomden van een tijdelijk koninkrijk, met de uitwendige praal en macht, die daaraan verbonden is. Christus had kort te voren Zijn lijden voorzegd, en de heerlijkheid, die daarop volgen zou; dat Hij op zou staan uit de dooden, en zij dachten, dat dan Zijn koninkrijk een aanvang zou nemen. En nu vonden zij, dat het tijd was om naar de eereplaatsen er van te dingen, want in zulke gevallen moet men er immers „vroeg bij zijn." Ook na andere redenen van Christus over dat onderwerp zijn dergelijke besprekingen onder hen gehouden, Hoofdst. 20 : 19, 20; Lukas 22 : 24; Hij sprak vele woorden over Zijn lijden, maar slechts één over Zijne heerlijkheid; maar op dat ééne vallen zij aan, daaraan klemmen zij zich vast, terwijl zij de andere voorbij zien, en in plaats van te vragen hoe zij kracht en genade zullen hebben om met Hem te lijden, vragen zij Hem: *Wie zal de hoogste zijn in de regeering met Hem.* Velen willen gaarne hooren en spreken van voorrechten en heerlijkheid, die met hunne gedachten niet gaarne verwijlen bij arbeid en moeite. Zij zien zóó veel op de kroon, dat zij het juk en het kruis vergeten. Zoo hebben ook de discipelen hier gedaan, toen zij vroegen: *Wie is toch de meeste in het koninkrijk der hemelen?*

1. Zij onderstellen, dat allen, die eene plaats hebben in dat koninkrijk, groot zijn, want het

is een koninkrijk van priesters. Zij zijn waarlijk groot, die waarlijk goed zijn, en als zoodanig zullen zij ten laatste ook verschijnen, als Christus hen als de Zijnen zal erkennen, al waren zij ook nog zoo arm en gering in de wereld.

2. Zij onderstellen, dat er graden zijn in die grootheid. Al de heiligen zijn achtbaar en loffelijk, maar niet allen in gelijke mate, *de eene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster.* Niet al de krijgsoversten van David waren helden, en al zijne helden kwamen niet *tot de eerste drie.*

3. Zij onderstelden, dat sommigen onder hen het moesten zijn, die tot eerste staatsdienaren verheven zouden worden. Tot wier eer zou Koning Jezus een welbehagen hebben, indien niet tot de eer van hen, die voor Hem alles hadden verlaten, en die thans Zijne medegenooten waren in de lijdzaamheid en in de verdrukking?

4. Zij twisten er over wie dit zijn zou, daar ieder hunner er aanspraak op meende te hebben. Petrus was altijd de voornaamste woordvoerder, en reeds waren hem de sleutels overgegeven. Hij verwacht de groot-kanselier te zijn, of de voornaamste kamerheer, en dus de meeste onder hen te zijn. Judas had de beurs, en daarom verwacht hij schatmeester te zijn, hetgeen, naar hij hoopt, hem tot den eerste en voornaamste onder hen zal maken, hoewel hij thans de laatste onder hen is. Simon en Judas — niet de Iscarioth — waren aan Christus na verwant, en zij hopen, als prinsen van den bloede, al de groote plaatsen en ambten van den staat te zullen bezetten. Johannes is de beminde discipel, de gunsteling van den Vorst, en daarom hoopt hij de meeste onder hen te zijn. Andreas was het eerst geroepen, waarom zou hij dan ook niet het eerst tot hoog aanzien worden bevorderd? Wij zijn maar al te geneigd om ons met zulke dwaze droombeelden te vleien, droombeelden, die nooit verwezenlijkt zullen worden.

II. De rede zelve, die eene rechtvaardige bestraffing is van de vraag: *Wie zal de meeste zijn?* Wij hebben alle reden om te gelooven, dat Christus, indien het ooit Zijne bedoeling was geweest, dat Petrus en zijne opvolgers te Rome de hoofden zouden zijn van de kerk, en Zijne voornaamste plaatsvervangers op aarde, nu van deze schoone gelegenheid gebruik zou hebben gemaakt, om dit aan Zijne discipelen bekend te maken, maar dit is er zóó ver vandaan, dat Zijn antwoord de zaak zelve afkeurt en veroordeelt. Christus wil nergens zulk eene oppermacht in Zijne kerk instellen; wie zich zoodanige oppermacht aanmatigt, is een overweldiger. In plaats van aan iemand onder de discipelen zulk eene waardigheid toe te kennen, waarschuwt Hij allen, om er niet naar te staan.

Christus leert hun hier nederig te zijn,

1. Door een teeken, vers 2, *Jezus, een kindeken tot zich geroepen hebbende, stelde dat in het midden van hen.* Christus heeft dikwijls geleerd door teekenen, of aanschouwelijk onderricht, door vergelijkingen, die door het oog waargenomen konden worden, gelijk de profeten van ouds dit ook gedaan hebben. Ootmoed is eene les, die zoo moeielijk te leeren is, dat wij haar door allerlei middelen leeren moeten. Als wij een kindeken aanzien, dan behooren wij ons te herinneren, hoe Christus van zulk een kind gebruik heeft gemaakt. Dingen, die door de zinnen waargenomen kunnen worden, moeten wij tot geestelijke doeleinden gebruiken. *Hij stelde dat in het midden van hen,* niet om met dit kind te spelen, maar om er van te leeren. Volwassen menschen, groote of aanzienlijke personen, moeten het gezelschap van kleine kinderen niet versmaden, of het beneden zich achten, om er eenige aandacht aan te schenken. Zij kunnen òf met zulke kinderen spreken, en ze onderwijzen, òf wel hen aanzien, en leering van hen ontvangen. Christus zelf bevond zich als kind in het midden der leeraren. Lukas 2 : 46.

2. Door eene leerrede over dit teeken, waarin Hij hun en ons toont:

De noodzakelijkheid van ootmoed, vers 3. Zijne inleiding is plechtig en ernstig, gebiedt aandacht en instemming: *Voorwaar zeg Ik u, Ik, de Amen, de getrouwe Getuige, zeg het: Indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.* Merk hier op:

Wat Hij eischt en waarop Hij aandringt. Ten eerste: Gij moet u veranderen, gij moet van eene andere gezindheid worden, gij moet andere denkbeelden koesteren, zoowel over u zelven, als over het koninkrijk der hemelen, eer gij geschikt zijt om er eene plaats in te hebben. De hoogmoed en de eerzucht, het streven naar eer en heerschappij, die zich in u vertoonen, moeten betreurd worden, daarover moet gij berouw hebben, die moeten in u gedood worden, en gij moet dan weder tot u zelven komen. Behalve de eerste bekeering eener ziel van den staat der natuur tot den staat der genade, zijn er nog daarna vele bekeeringen van bijzondere paden van afzwerving of afval, die ook zeer noodzakelijk zijn voor de zaligheid. Iedere stap buiten den weg door de zonde, moet gevolgd worden door een stap terug op den weg door berouw en bekeering. Toen Petrus berouw had van zijn verloochenen van zijn Meester, was hij bekeerd. *Ten tweede,* Gij moet *worden als de kinderkens.* Bekeerende genade maakt ons als kinderkens, niet als kinderkens in het verstand, dus dwaze kinderen, 1 Cor. 14 : 20, noch als wispelturige kinderen, Ef. 4 : 14, noch als speelzieke kinderen, Hoofdst. 11 : 16, maar *als kinderkens* moeten wij *begeerig zijn naar de redelijke onvervalschte melk des woords,* 1 Petrus 2 : 2; als kinderen moeten wij om geen ding bezorgd zijn, maar het aan onzen hemelschen Vader overlaten om voor ons te zorgen, Hoofdst. 6 : 31. Als kinderen moeten wij onnoozel en argeloos zijn, 1 Cor. 14 : 20, handelbaar, gezeggelijk onder gezag, Gal. 2 : 2; en — hetgeen hier voornamelijk bedoeld is — wij moeten nederig zijn als kinderen, die er niet aan denken, dat zij hunne waardigheid moeten ophouden, niet staan „op het punt van eer", daar het kind van een aanzienlijk man met het kind van een bedelaar zal willen spelen, Rom. 12 : 16; het kind in lompen aan de borst der moeder is tevreden, en benijdt het fraais niet van het kind, dat in zijde gekleed is. Kleine kinderen

hebben het oog niet op hooge plaatsen der eere, koesteren geene plannen om vooruit te komen in de wereld; zij *wandelen niet in dingen, die hun te hoog en te wonderlijk zijn;* aldus hebben ook wij ons te gedragen, wij moeten onze ziel zetten en stil houden, Ps. 131 : 1, 2. Evenals kinderen klein van lichaam zijn, zoo moeten wij ook klein zijn in geest en gemoed, en in de schatting van ons zelven. Dit is eene gemoedsstemming, die naar andere goede gezindheden leidt; de leeftijd van het kind is de tijd van leeren.

Welk een nadruk Hij hierop legt. Zonder dit, zonder die kinderlijke gezindheid, *zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.* Discipelen van Christus moeten in ontzag gehouden worden door bedreigingen, opdat zij vreezen *achtergebleven te zijn,* Hebr. 4 : 1. Toen de discipelen die vraag deden, vers 1, dachten zij zeker te zijn van het koninkrijk der hemelen; maar Christus wekt hen op, om wat ongerust te zijn over zich zelven. Zij koesterden de eerzucht om *de meesten te zijn in het koninkrijk der hemelen:* Christus zegt hun, dat zij, indien zij niet tot eene betere gezindheid komen, er in het geheel niet zullen ingaan. Velen, die zich als groot en voornaam voordoen in de kerk, blijken niet slechts klein, maar in het geheel niets te zijn, en zij worden bevonden *geen deel noch lot* in deze zaak te hebben. Onze Heere bedoelt hier het groote gevaar van hoogmoed en eerzucht aan te toonen. Welke belijdenis de menschen ook afleggen, als zij zich toegeven in deze zonde, zullen zij uitgeworpen worden van Gods tabernakel en van Zijn' heiligen berg. Hoogmoed heeft de engelen, die gezondigd hebben, uitgeworpen uit den hemel, en zal ons, zoo wij er niet van bekeerd worden, er buiten houden. Zij, die opgeblazen worden door hoogmoed, *vallen in het oordeel des duivels.* Om dit te voorkomen, moeten wij worden als de kinderkens, en daarvoor moeten wij *wedergeboren worden,* moeten wij *aandoen den nieuwen mensch,* moeten wij wezen gelijk *het heilig kind Jezus;* aldus wordt Hij zelfs na Zijne hemelvaart nog genoemd; Hand. 4 : 27.

Hij toont de eer en het voordeel aan der nederigheid, vers 4, en geeft hun hiermede een direct, doch verrassend, antwoord op hunne vraag. Hij, die zich zelven vernedert als een kindeke, is, hoewel hij kan vreezen zich hierdoor verachtelijk te maken als iemand van een verlegen, beschroomd karakter, die zich door die beschroomdheid zelf den weg tot bevordering afsluit, *de meeste in het koninkrijk der hemelen.* De nederigste Christenen zijn de beste Christenen, het meest aan Christus gelijkvormig, en het hoogst bij Hem in gunst. Zij zijn het geschiktst voor de mededeelingen der Goddelijke genade, en om God in deze wereld te dienen, en van Hem te genieten in de toekomende. Zij zijn groot, want God ziet in hemel en op aarde uit naar dezulken, en voorzeker moeten zij het meest geacht en geëerd worden in de gemeente, die het nederigst zijn, en het meest zichzelven verloochenen; want hoewel zij dit het minst zoeken of begeeren, verdienen zij het toch het meest.

De bijzondere zorge, die Christus draagt over hen, die nederig zijn. Hij omhelst hunne zaak, Hij beschermt hen, deelt in hunne belangen, en zal wèl toezien, dat zij niet verongelijkt worden, zonder dat hun daarna recht wedervaart.

Zij, die zich aldus vernederen, zullen vreezen: Dat niemand hen zal ontvangen, maar, vers 5, *Wie zoodanig een kindeken ontvangt in Mijn' naam, die ontvangt Mij.* Alle vriendelijkheid, aan de zoodanigen bewezen, beschouwt Christus als bewezen aan Hem zelven. Wie een nederig en zachtmoedig Christen ontvangt, hem ondersteunt, hem door zijne bescheidenheid niets laat verliezen, hem liefde en vriendschap toedraagt, hem in zijn gezelschap opneemt, voor hem zorgt, er zich op toelegt om hem vriendelijkheid te bewijzen, en dit doet in den naam van Christus en om Zijnentwil, omdat hij het beeld van Christus draagt, Christus dient en Christus hem ontvangen heeft, die zal door Christus aangenomen worden, en zijn doen zal beloond worden als een welbehaaglijk blijk van eerbied voor Christus. Hoewel het slechts zulk een kindeke is, dat in Christus' naam ontvangen wordt, zal dit Hem welbehaaglijk zijn. De teedere zorge van Christus over Zijne kerk strekt zich uit tot ieder lid er van, ook tot de geringsten, niet slechts over het geheele gezin, maar over ieder kind van het gezin. Hoe minder zij zijn in zich zelven, aan wie wij vriendelijkheid bewijzen, hoe meer liefde hierin blijkt voor Christus; hoe minder het is om hunnentwil, hoe meer het is om Zijnentwil, en als zoodanig neemt Hij het ook op. Wij denken dat, indien Christus zich persoonlijk onder ons bevond, wij nooit genoeg zouden doen, om Hem welkom te heeten; *de armen, de armen van geest, hebben wij altijd met ons,* en zij zijn Zijne ontvangers, Hoofdstuk 25 : 35—40.

Zij vreezen, dat iedereen hen zal mishandelen; de slechtste menschen scheppen en behagen in de nederigen te vertreden. Dit bezwaar ruimt Hij uit den weg, vers 6, daar Hij alle menschen ten ernstigste waarschuwt, om aan Zijne kleinen geene schade of nadeel toe te brengen. Dit woord wordt een vurige muur rondom hen; wie hen aanraakt, raakt Gods oogappel aan.

Let nu *ten eerste* op de veronderstelde misdaad van *een van deze kleinen, die in Christus gelooven, te ergeren.* Hoewel zij kleinen zijn, worden zij toch door hun gelooven in Christus aan Hem verbonden. Hierdoor maakt Hij hunne zaak tot de Zijne, zoodat, gelijk zij deelen in het voordeel van *Zijn* lijden, Hij deelt in het onrecht van *hun* lijden. De kleinen, die gelooven, hebben dezelfde voorrechten als de grooten, want allen zijn zij hetzelfde dierbare geloof deelachtig geworden. Er zijn er, die deze kleinen ergeren door hen te doen zondigen, 1 Cor. 8 : 10, 11, hunne rechtvaardige ziel te kwellen, hen te ontmoedigen, hunne zachtmoedheid te baat nemen om hen tot eene prooi te maken in hun persoon, hun gezin, hunne bezittingen of hun' goeden naam. Aldus hebben de voortreffelijkste menschen dikwijls de slechtste behandeling in de wereld ondervonden.

Ten tweede. De straf op deze misdaad aan-

geduid in dat woord: *Het ware hem nutter, dat hij verzonken ware in de diepte der zee.* Die zonde is zóó snood, en het verderf naar verhouding zóó groot, dat het hem beter ware, om de zwaarste straf te ondergaan, die aan de ergste misdadigers opgelegd wordt, en die alleen maar het lichaam kan dooden. De hel is erger dan de diepte der zee, want het is een bodemlooze afgrond, en een brandende poel. De diepte der zee doodt slechts, maar de hel pijnigt. Wij ontmoeten een' mensch, die in de diepte der zee vertroosting smaakte, het is Jona, Hoofdst. 2 : 2, 4, 9; maar nooit heeft iemand het minste straaltje van hoop of vertroosting gezien in de hel, en hij zal die ook tot in alle eeuwigheid niet zien. Het onweerstaanbare, onherroepelijke vonnis van den grooten Rechter zal sneller en zekerder doen verzinken, dan een molensteen, die om iemands hals gehangen is. Het vestigt eene klove, waarover men niet heen kan komen, Lukas 16 : 26. Het ergeren van Christus' kleinen, al is het ook slechts door nalaten, wordt als reden aangegeven van het schrikkelijke vonnis: *Gaat weg, gij vervloekten,* dat ten laatste het oordeel over de hoovaardige vervolgers zijn zal.

7. Wee der wereld van de ergernissen; want het is noodzakelijk dat de ergernissen komen; doch wee dien mensch, door welken de ergernis komt! 8. Indien dan uwe hand of uw voet u ergert, houw ze af en werp ze van u. Het is u beter, tot het leven in te gaan, kreupel of verminkt zijnde, dan twee handen of twee voeten hebbende, in het eeuwige vuur geworpen te worden. 9. En indien uw oog u ergert, trek het uit en werp het van u. Het is u beter, maar één oog hebbende, tot het leven in te gaan, dan, twee oogen hebbende, in het helsche vuur geworpen te worden. 10. Ziet toe, dat gij niet één van deze kleinen veracht; want Ik zeg ulieden, dat hunne engelen in de hemelen altijd zien het aangezicht Mijns Vaders, die in de hemelen is. 11. Want de Zoon des menschen is gekomen om zalig te maken, wat verloren was. 12. Wat dunkt u? Indien eenig mensch honderd schapen had, en één uit deze afgedwaald ware, zal hij niet de negen en negentig laten, en op de bergen henengaande, het afgedwaalde zoeken? 13. En indien het geschiedt, dat hij het vindt, voorwaar zeg Ik u, dat hij zich meer verblijdt over hetzelve, dan over de negen en negentig, die niet afgedwaald zijn geweest. 14. Alzoo is de wil niet uws Vaders, die in de hemelen is, dat één van deze kleinen verloren ga.

Onze Heiland spreekt hier van ergernissen, of het geven van aanstoot.

I. In het algemeen, vers 7. Gesproken hebbende van het ergeren der kleinen, neemt Hij daar aanleiding uit, om meer in het algemeen over ergernissen te spreken. Ergernis is:

1. Hetgeen schuld teweegbrengt, hetgeen door verleiding of door vreesaanjaging strekt om de menschen af te trekken van hetgeen goed, en heen te trekken naar hetgeen slecht is.

2. Hetgeen smart veroorzaakt, hetgeen *het hart des rechtvaardigen bedroefd maakt.* Nu zegt Christus hun, betreffende ergernissen:

Dat dit zaken zijn, die ontwijfelbaar zullen plaats hebben: *Het is noodzakelijk, dat de ergernissen komen.* Als wij er zeker van zijn, dat er gevaar is, dan moeten wij des te beter er tegen gewapend zijn. Niet alsof Christus' woord iemand noodzaakt tot ergernis geven, maar het is eene voorzegging, gegrond op de beschouwing der oorzaken. In aanmerking genomen de list en boosaardigheid van Satan, de zwakheid en verdorvenheid van het hart der menschen, en de dwaasheid, die er in wordt gevonden, is het zedelijk onmogelijk, dat er geene ergernissen zullen komen; en God heeft besloten met wijze en heilige bedoelingen, om ze toe te laten, opdat zoowel zij, die volmaakt zijn, als zij, die het niet zijn, openbaar zouden worden. Zie 1 Cor. 11 : 19; Dan. 11 : 35. Daar ons dus te voren gezegd is, dat er verleiders, vervolgers en vele slechte voorbeelden zullen zijn, zoo laten wij op onze hoede wezen, Hoofdst. 24 : 24, Hand. 20 : 29, 30.

Dat het treurige, ellendige dingen zullen zijn, die nootlottige gevolgen zullen hebben. Er wordt hier een dubbel wee aan verbonden.

Een wee voor de zorgeloozen en onvoorzichtigen, aan wie de ergernis wordt gegeven. *Wee der wereld van de ergernissen.* De tegenstand tegen, de belemmering van, het geloof en van heiligheid in alle plaatsen zijn de plaag en het verderf van het menschdom, en de ondergang van duizenden. Deze tegenwoordige wereld is eene booze wereld, zij is vol van ergernissen, van zonden, en strikken, en smarten; het is een gevaarlijke weg, dien wij bereizen, vol van struikelblokken, afgronden en valsche gidsen. Wee der wereld. Wat hen betreft, die God heeft uitverkoren en geroepen van uit de wereld, en van de wereld verlost heeft, zij worden door de kracht Gods bewaard voor de vooringenomenheid met deze ergernissen en over al deze steenen en struikelblokken heengeholpen. *Die Gods wet beminnen hebben grooten vrede, en zij hebben geen' aanstoot,* Ps. 119 : 165.

Een wee voor de boozen, die moedwillig de ergernis geven: *Doch wee dien mensch, door welken de ergernis komt.* Hoewel het noodzakelijk is, dat de ergernissen komen, zal dit toch geene verontschuldiging zijn voor hen, die de ergernis geven. Hoewel God de zonden der zondaars dienstbaar maakt aan Zijne doeleinden, zal dit toch niet tegen Zijn' toorn beveiligen; en de schuld komt voor de verantwoording van hen, die de ergernis gaven, hoewel ook zij, die de ergernis namen, onder een wee vallen. Zij, die op eenigerlei wijze de zaligheid van anderen in den weg staan, zullen er hunne eigene verdoemenis des te zwaarder om vinden, zooals Jerobeam, die zondigde, en Israel heeft doen zondigen. Dat wee is de verklaring van die wet in Exodus 21 : 33. 34 en 22 : 6,

welke hem, die den kuil opende, of het vuur aanstak, verantwoordelijk stelde voor al de schade, die er door aangericht werd. Het anti-christelijk geslacht, door hetwelk de groote ergernis kwam, zal onder dat wee vallen, vanwege hunne misleiding der zondaren, 2 Thess. 2 : 11, 12, en hun vervolgen van de heiligen, Openb. 17 : 1, 2, 6, want de rechtvaardige God zal rekenschap eischen van hen, die het verderf hebben bewerkt der eeuwige belangen van kostelijke zielen, en de tijdelijke belangen van kostelijke heiligen, want *dierbaar in de oogen des Heeren is* het bloed der zielen, en *het bloed der heiligen* en er zal rekenschap van de menschen geëischt worden, niet slechts vanwege hun doen, maar ook vanwege de vrucht, de gevolgen van hun doen, vanwege het kwaad, dat zij veroorzaakt hebben.

II. In het bijzonder. Christus spreekt hier van ergernis gegeven:

1. Door ons aan ons zelven, hetgeen uitgedrukt wordt door onze hand, of onzen voet, die ons ergert; in zulk een geval moet die hand of voet *afgehouwen worden*, vers 8, 9. Christus had dit te voren reeds gezegd, Hoofdst. 5 : 29, 30, waar dit inzonderheid ziet op zonden tegen het zevende gebod. Hier wordt het meer in algemeenen zin genomen. Die harde gezegden van Christus, die aan vleesch en bloed mishagen, moeten ons telkens en nogmaals herhaald worden. Let hier nu op:

Hetgeen geboden wordt. Wij moeten afstand doen van *een oog*, of *eene hand* of *een' voet*, dat is: van alles, wat het ook zij, dat ons dierbaar is, wanneer het blijkt, dat het ons anders onvermijdelijk tot zonde voert. Vele overmogende verzoekingen tot zonde ontstaan uit ons zelven; onze eigene oogen en handen ergeren ons. Indien er geen duivel ware om ons te verzoeken, wij zouden van onze eigene begeerlijkheid afgetrokken en verlokt worden; ja, die dingen zelfs, welke op zich zelven goed zijn, en als instrumenten van goed gebruikt kunnen worden, blijken, door het bederf van ons hart, strikken voor ons te zijn, ons te neigen tot zonde, ons te hinderen in het betrachten van onzen plicht. In zulk een geval moeten wij, zoover het wettig en geoorloofd is, afstand doen van datgene, hetwelk wij niet kunnen behouden, zonder er door verward en verstrikt te worden in zonde. *Ten eerste.* Het is zeker, dat de innerlijke lust gedood moet worden, schoon hij ons dierbaar is als een oog, of eene hand. *Het vleesch met de bewegingen en begeerlijkheden moet gekruist worden*, Gal. 5 : 24. *Het lichaam der zonde moet te niet gedaan worden;* verdorvene neigingen en lusten moeten tegen gegaan worden, de lust, die ons liefelijk was, moet opgegeven en verfoeid worden. *Ten tweede.* De uitwendige gelegenheden om te zondigen moeten vermeden worden, al zouden wij ons daarbij even veel geweld moeten aandoen, als wanneer wij ons eene hand afhieuwen, of een oog uitrukten. Toen Abraham zijn geboorteland verliet uit vrees van anders in de afgoderij er van verstrikt te worden, en toen Mozes het hof van Faraö verliet, uit vrees van in de zondige genoegens er van te deelen, was dit als het afhouwen van eene rechterhand. Wij moeten niets te kostelijk en te dierbaar achten om er van te scheiden ten einde een goed geweten te kunnen houden.

De drijfveer tot dien eisch: *Het is u beter tot het leven in te gaan, kreupel of verminkt zijnde, dan twee handen of twee voeten hebbende, in het eeuwige vuur geworpen te worden.* Het argument is genomen uit den toekomenden staat van den hemel en van de hel; daaraan zijn de machtigste beweeggronden ontleend om af te manen van de zonde. Het argument is hetzelfde als van den apostel, Rom. 8 : 13, indien wij naar het vleesch leven, zullen wij sterven; twee oogen hebbende, het lichaam der zonde onbeschadigd, het inwendig bederf, gelijk Adonia, *nooit bedroefd*, zullen wij in het vuur der hel geworpen worden. *Indien wij door den Geest de werkingen des lichaams dooden, zoo zullen wij leven*, dat is het wat bedoeld wordt met *verminkt zijnde tot het leven in te gaan;* dat is: het lichaam der zonde is verminkt, en op zijn best genomen, is dit, zoo lang wij in de wereld zijn, toch niet anders dan verminkt. Indien de rechterhand van den ouden mensch afgehouwen wordt, en zijn rechteroog uitgerukt: — zijne groote raadslagen, zijn beleid te niet gedaan, zijne macht verbroken, dan is het wel, maar nu is er nog een oog en eene hand overgebleven, waarmede hij zal worstelen. Die van Christus zijn hebben het vleesch gekruist, maar het is nog niet dood, deszelfs leven wordt verlengd, maar deszelfs *heerschappij wordt weggenomen*, Dan. 7 : 12, en de doodelijke wond, die er aan toegebracht is, zal niet genezen.

2. Betreffende ergernissen, gegeven door ons aan anderen, inzonderheid aan Christus' kleinen, waaromtrent ons hier geboden wordt er ons voor te wachten, overeenkomstig hetgeen Hij gezegd had in vers 6, waarbij wij hebben te letten op:

De waarschuwing zelve: *Ziet toe, dat gij niet een' van deze kleinen veracht.* Dit wordt gezegd tot de discipelen. Gelijk Christus misnoegd zal zijn op de vijanden Zijner kerk, als zij eenig lid er van verongelijken, al was het ook een der geringste leden, zoo zal Hij misnoegd zijn op de grooten en aanzienlijken der kerk, indien zij de kleinen of geringen er van verachten. *Gij, die onder elkander strijdt, wie de meeste zal zijn, ziet toe, dat gij in dien strijd de kleinen niet veracht.* Wij kunnen het in letterlijken zin opvatten van kinderkens, van hen heeft Christus gesproken, vers 2, 4. De kinderen der geloovigen behooren tot het huisgezin van Christus, en moeten niet veracht worden. Of in overdrachtelijken zin: oprechte, doch zwakke geloovigen zijn deze kleinen, die in hun' uitwendigen staat, of in hunne gemoedsgesteldheid, als kinderkens zijn, de lammeren van Christus' kudde.

Wij moeten hen niet verachten, niet gering over hen denken, als verachte fakkels, Job 12 : 5. Wij moeten den spot niet drijven met hunne zwakheden of gebreken, hen niet met minachting aanzien, ons niet hoog en minachtend jegens hen gedragen, alsof wij er ons niet om bekreunden wat er van hen zal worden. Wij moeten niet zeggen: *Wat deert het ons, als zij*

geërgerd en bedroefd worden, en struikelen? En wij moeten het ook geene kleine zaak achten, om iets te doen, dat hen in verwarring en verlegenheid brengt. Tegen dit verachten van de kleinen worden wij veel en dikwijls gewaarschuwd, Rom. 14 : 3, 10, 15, 20, 21. Wij moeten over de conscientie van anderen niet willen heerschen, hen niet willen onderwerpen aan onze grillen, zooals zij doen, die tot de ziel der menschen zeggen: *Buig u neder, dat wij over u gaan.* Wij zijn eerbied verschuldigd aan het geweten van iederen mensch, die zich nauwgezet toont in zijn' wandel.

Wij moeten wèl toezien, dat wij hen niet verachten; wij moeten bevreesd zijn voor de zonde, en zeer voorzichtig zijn in hetgeen wij zeggen en doen, opdat wij niet onbedachtelijk ergernis geven aan Christus' kleinen, geen smaad over hen brengen, zonder dat wij er ons van bewust zijn. Er waren er, die hen haatten en uitwierpen, en toch zeiden: *Laat de Heere verheerlijkt worden.* En wij moeten bevreesd zijn voor de straf: *Ziet toe, dat gij hen niet veracht, want het zal u duur te staan komen.*

De redenen, die aan deze waarschuwing kracht bijzetten. Wij moeten deze kleinen niet beschouwen als verachtelijk, want in werkelijkheid zijn zij aanzienlijk en van gewicht. Laat de aarde *hen* niet verachten, die door den hemel worden geëerd; laten degenen niet door ons met minachting worden aangezien, aan wie God eere en gunst bewijst. Om te bewijzen, dat de kleinen, die in Christus gelooven, eer en achting waardig zijn, bedenkt:

Dat de goede engelen hen dienen: *Hunne engelen in de hemelen, zien altijd het aangezicht Mijns Vaders.* Dit zegt ons Christus, en wij kunnen het gelooven op *Zijn* woord, die van den hemel is gekomen, om ons te doen weten wat daar door de wereld der engelen gedaan wordt. Hen betreffende maakt Hij hen bekend met twee zaken,

Ten eerste: Dat zij de engelen zijn der kleinen. Gods engelen zijn hunne engelen; want al het Zijne is het onze, indien wij van Christus zijn, 1 Cor. 3 : 22. Zij zijn *hunne* engelen, want zij hebben in last hen te dienen tot hun welzijn, Hebr. 1 : 14, zich rondom hen te legeren, hen in hunne armen te dragen. Sommigen hebben gedacht, dat ieder heilige zijn eigen beschermengel heeft; maar waarom zouden wij dit denken, als wij er zeker van zijn, dat ieder heilige, als het er op aan komt, eene wacht van engelen heeft? Dit wordt hier in het bijzonder toegepast op de kleinen, omdat zij het meest veracht, en het meest aan gevaar zijn bootgesteld. Zij hebben weinig, dat zij het hunne kunnen noemen, maar door het geloof kunnen zij zien op de hemelsche heirscharen, en ze de hunnen noemen. Terwijl de grooten der aarde eerbare mannen tot hun gevolg en lijfwacht hebben, zijn de kleinen der kerk vergezeld door glorierijke engelen; hetgeen niet slechts hunne waardigheid aanduidt, maar ook het gevaar, dat diegenen loopen, die hen verachten en mishandelen. Het is eene gevaarlijke, netelige zaak om vijanden te zijn van hen, die zoo wèl bewaakt en bewaard worden, en het is goed en kostelijk om God tot onzen God te hebben, want dan hebben wij Zijne engelen tot onze engelen.

Ten tweede. Dat zij altijd het aangezicht zien van den Vader, die in de hemelen is. Hierdoor wordt aangeduid:

1. De voortdurende gelukzaligheid der engelen. De gelukzaligheid des hemels bestaat in het zien van God, Hem te zien van aangezicht tot aangezicht gelijk Hij is, aanschouwende Zijne schoonheid. Dit genot smaken de engelen zonder stoornis; als zij ons dienen op aarde, zien zij door innerlijke aanschouwing toch nog het aangezicht Gods, want zij zijn *van binnen vol oogen.* Gabriël, tot Zacharias sprekende, staat toch voor God, Openb. 4:8; Lukas 1:19. Naar sommiger meening geeft die uitdrukking te kennen: de bijzondere waardigheid en eere van de engelen der kleinen; de eerste staatsdienaren worden gezegd *het aangezicht des konings te zien,* Esther 1 : 14, alsof de machtigste engelen belast waren met de wacht over de zwakste heiligen.

2. Het duidt aan hunne voortdurende bereidheid om de heiligen te dienen. Zij aanschouwen het aangezicht Gods, orders van Hem verwachtende wat te doen ten beste der heiligen. Gelijk de oogen van den dienstknecht zijn op de hand zijns meesters, bereid om op zijn geringsten wenk te komen en te gaan, zoo zijn de oogen der engelen op het aangezicht Gods, wachtende op de aanduiding van Zijn' wil, die deze gevleugelde boden, snel heenvliegende, ten uitvoer brengen. Zij loopen en keeren weder als de gedaante van weerlicht, Ezech. 1 : 14. Als wij hier namaals evenals de engelen het aangezicht Gods in heerlijkheid willen aanschouwen, Lukas 20 : 36, dan moeten wij thans het aangezicht Gods aanschouwen in de bereidvaardigheid om, evenals zij, onzen plicht te doen, Hand. 9 : 6.

De genaderijke bedoeling van Christus hen betreffende, vers 11. *Want de Zoon des menschen is gekomen om zalig te maken, dat verloren was.* Dat is eene reden: *Ten eerste.* Waarom de engelen der kleinen dien last hen betreffende hebben, en over hen waken om hen te dienen; het is in overeenstemming met Christus' bedoeling om hen zalig te maken. De dienst der engelen is gegrond op Christus' middelaarswerk. Door Hem zijn de engelen met ons verzoend; en als zij Gods welbehagen in de menschen loven, vlechten zij daar hun eigen welbehagen bij in. *Ten tweede.* Waarom zij niet veracht moeten worden, omdat Christus gekomen is om hen zalig te maken, om zalig te maken, die verloren waren, de kleinen, die verloren zijn in hunne eigene oogen. Jes. 66:2, en met zich zelven geen raad weten. Of liever, de kinderen der menschen. Van nature zijn onze zielen verlorene zielen, zooals een reiziger verdwaald of verloren is, dat is: hij is buiten zijn' weg, en zoo als een veroordeelde gevangene verloren is. God verloor den dienst van den gevallen mensch, verloor de eere, die Hij van ons had moeten ontvangen.

2. Christus' boodschap in deze wereld was *zalig te maken dat verloren was,* ons terug te brengen tot onze trouw, ons te herstellen in

ons werk, ons weder in het bezit te stellen van onze voorrechten, en ons aldus op den rechten weg te brengen, die heenvoert naar ons groot doel; hen zalig te maken, die geestelijk verloren zijn en hen aldus er voor te behoeden om voor eeuwig verloren te zijn.

3. Dit is eene goede reden, waarom de geringste en zwakste geloovigen niet veracht of geërgerd moeten worden. Indien Christus hen in zoo hooge waarde houdt, zoo laten wij hen dan niet onderschatten. Indien Hij zich, om hen te redden en zalig te maken, zoo zeer verloochend heeft, dan, voorzeker, behooren wij ons zelven te verloochenen ter hunner stichting en vertroosting. Zie hoe dit argument nader aangedrongen wordt in Rom. 14 : 15; 1 Cor. 8 : 11, 12. Indien Christus in deze wereld is gekomen, om zielen zalig te maken, en Hij zijn hart zóó zeer op dat werk gezet heeft, dan zal Hij ook streng rekenschap afeischen van hen, die het belemmeren, door den voortgang te verhinderen van hen, die hun aangezicht hemelwaarts hebben gericht, en die Hem aldus in Zijn groot plan tegenwerken.

Wij hebben er voorts ook op te letten met hoeveel teederheid onze Hemelsche Vader deze kleinen gadeslaat en voor hun welzijn zorgt. Dit wordt aangetoond door eene vergelijking, vers 12—14. Let op de opklimming in het argument: de engelen Gods zijn hunne dienaren, de Zone Gods is hun Zaligmaker, en, om hunne eere volkomen te maken, God zelf is hun Vriend. *Niemand zal ze uit Mijne hand rukken,* Joh. 10 : 28.

Hier is *Ten eerste,* De vergelijking, vers 12, 13. De eigenaar van honderd schapen heeft er één verloren. Dit verlies wordt door hem niet gering geacht, neen, vlijtig zoekt hij er naar, en is zeer verblijd, als hij het gevonden heeft, ja zijne blijdschap in dat eene wedergevondene schaap is grooter dan in de negen en negentig, die niet verdwaald waren. De vreeze, die hij koesterde, van het te moeten verliezen, en de verrassing van het gevonden te hebben, verhoogen zijne vreugde. Nu is dit toepasselijk:

1. Op den staat van den gevallen mensch in het algemeen. Hij is verdwaald als een verloren schaap; de engelen, die staande zijn gebleven, waren als de negen en negentig, die niet afgedwaald zijn. De verdwaalde mensch wordt gezocht op de bergen, die Christus met groote vermoeienis besteeg en doorkruiste, om hem te zoeken, en hij wordt gevonden, hetgeen eene oorzaak is van vreugde. Er is in den hemel meer blijdschap over de bekeering van zondaren dan over het blijven der engelen.

2. Op bijzondere geloovigen, die geërgerd en buiten hun' weg gevoerd worden door de struikelblokken, die hun in den weg gelegd zijn, of de listen en lagen van hen, die hen van den weg aflokken. Al was het nu maar één van de honderd, dat aldus weggedreven wordt, gelijk dit met schapen maar al te gemakkelijk gaat, toch zal het met groote zorg nagegaan en gezocht worden, de terugkeer wordt met groote blijdschap welkom geheeten, en daarom zal ook het onrecht, dat er aan geschied is, met groot ongenoegen bezocht en gestraft worden. Indien er blijdschap is in den hemel wegens het vinden van één dezer kleinen, dan is er ook toorn in den hemel wegens het ergeren van hen. God stelt genadiglijk belang, niet slechts in Zijne kudde in het algemeen, maar ook in ieder lam of schaap, dat er toe behoort. Daar er zoo velen zijn, kan Hij uit zoo velen allicht één missen, want Hij is een *groote* Herder, maar Hij kan het niet zoo licht of gemakkelijk verliezen, want Hij is een *goede* Herder, en Hij neemt meer bijzonder kennis van Zijne kudde dan ooit, want *Hij roept Zijne schapen bij name,* Joh. 10 : 3. Zie eene volledige verklaring van deze gelijkenis in Ezech. 34 : 2, 10, 16, 19.

Ten tweede. De toepassing dezer vergelijking, vers 14; *Alzoo is de wil niet uws Vaders, die in de hemelen is, dat een van deze kleinen verloren ga.* Er wordt meer stilzwijgend te kennen gegeven dan in woorden uitgedrukt. Het is Zijn wil niet, dat er van verloren gaan, maar,

1. Het is Zijn wil, dat deze kleinen behouden en zalig worden; het is de wil van Zijn voornemen en het is Zijne verlustiging. Hij heeft het plan er toe beraamd, en er Zijn hart op gezet, en Hij zal het volvoeren. Het is de wil van Zijn gebod, dat allen zullen doen wat zij kunnen om dit te bevorderen, en niet te verhinderen.

2. Deze zorg strekt zich uit over ieder schaap van de kudde, ook over het geringste. Wij denken, dat, zoo er slechts *één* of *twee* geërgerd en verlokt worden, wij daar niet veel om behoeven te geven; maar Gods gedachten van liefde en teederheid zijn boven onze gedachten.

3. Er wordt te kennen gegeven, dat zij, die iets doen, waardoor een dezer kleinen in gevaar wordt gebracht van om te komen, den wil van God tegenstaan, en Hem grootelijks tot toorn verwekken. En hoewel dit hun niet zal gelukken, zullen zij er toch om ter verantwoording worden geroepen door Hem, die in Zijne heiligen, evenals in andere dingen, ijvert voor Zijne eer, en haar niet zal laten vertreden. Jes. 3 : 15, *Wat is ulieden, dat gij Mijn volk verbrijzelt en de aangezichten der ellendigen vermaalt?*

Christus noemde God, *Mijn Vader, die in de hemelen is,* vers 19; in vers 14 noemt Hij Hem *Uw Vader, die in de hemelen is,* te kennen gevende, dat Hij zich niet schaamt om Zijne arme discipelen *broeders* te noemen; want hebben niet Hij en zij een zelfde Vader? *Ik vare op tot Mijn' Vader en uwen Vader,* Joh. 20 : 17; de onze, omdat het de Zijne is. Dit geeft ook evenzeer den grond der veiligheid te kennen van Zijne kleinen, dat God hun Vader is, en dus geneigd is hen te ondersteunen. Een vader zorgt voor al zijne kinderen, maar zeer bijzonder zorgt hij voor de kleinen, Gen. 33 : 13. Hij is hun Vader in de hemelen, eene plaats van waar Hij al het onrecht kan zien, dat hun aangedaan wordt, en daarom kan Hij hen wreken. Dit vertroost de geërgerde kleinen, dat hun Getuige in den hemel is. Job 16 : 19, hun Rechter is daar, Ps. 68 : 6.

15. Maar indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga henen en bestraf hem tusschen u en hem alleen; indien hij u hoort, zoo hebt gij uwen broeder gewonnen. 16. Maar indien

hij u niet hoort, zoo neem nog één of twee met u; opdat in den mond van twee of drie getuigen alle woord besta; 17. En indien hij hun geen gehoor geeft, zoo zeg het der gemeente; en indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft, zoo zij hij u als de Heiden en de tollenaar. 18. Voorwaar zeg Ik u, al wat gij op de aarde binden zult, zal in den hemel gebonden wezen; en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in den hemel ontbonden wezen. 19. Wederom zeg Ik u: indien er twee van u samenstemmen op de aarde, over eenige zaak, die zij zouden mogen begeeren, dat die hun zal geschieden van Mijnen Vader, die in de hemelen is. 20. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijnen naam, daar ben Ik in het midden van hen.

Christus, Zijne discipelen gewaarschuwd hebbende tegen het geven van ergernissen, gaat er nu toe over hun raad en leiding te geven voor hetgeen zij doen moeten in geval hun ergernis wordt gegeven, hetgeen verstaan kan worden: òf van persoonlijke schade of leed, en dan strekken Zijne aanwijzingen tot bewaring van den vrede in de gemeente, òf van openbare ergernissen, en dan zijn zij bestemd om de reinheid en schoonheid der gemeente te bewaren. Laat ons beide zaken overdenken.

I. Laat ons het toepassen op twistingen, die over eenigerlei zaak in de gemeente ontstaan. Indien uw broeder tegen u gezondigd heeft door uwe ziel te bedroeven, 1 Cor. 8 : 12, door u te beleedigen, of door smaad en verachting over u uit te storten; indien hij uwen goeden naam schaadt door een valsch gerucht, of door achterklap; indien hij inbreuk maakt op uwe rechten, of u op eenigerlei wijze schade en nadeel toebrengt in uwe bezittingen; indien hij schuldig is aan de misdaden, genoemd in Lev. 6 : 2, 3; indien hij overtreedt tegen de wetten der gerechtigheid, der barmhartigheid, enz., dat zijn zonden tegen ons, en komen dikwijls voor onder de discipelen van Christus, en, vanwege gebrek aan voorzichtigheid, komen er zeer booze gevolgen uit voort. Laat ons nu acht geven op den regel, die voor zulk een geval is voorgeschreven.

Ga heen en bestraf hem tusschen u en hem alleen. Laat dit nu vergeleken worden met, en verklaard worden door, Lev. 19 : 17. *Gij zult uwen broeder in uw hart niet haten;* dat is: Indien gij misnoegen tegen hem hebt opgevat wegens eene grief, eene beleediging, die hij u heeft aangedaan, of eene schade, die hij u heeft toegebracht, laat uw toorn dan niet rijpen tot geheimen wrok (evenals eene wond, die het gevaarlijkst is, als zij inwendige bloeding veroorzaakt) maar geef er uiting aan door eene zachte, ernstige bestraffing; laat uw toorn op die wijze tot bedaren worden gebracht, en dan zal hij des te sneller ophouden. Beschimp hem niet achter zijn' rug, maar *gij zult hem naarstiglijk berispen.* Indien hij u wezenlijk een groot onrecht heeft aangedaan, poog het hem te doen inzien, maar laat de bestraffing onder vier oogen geschieden, tusschen u en hem alleen. Zoo gij hem wilt overtuigen, moet gij hem niet openlijk te schande maken, want dat zal hem slechts vertoornen, en uwe berisping zal op eene wraakoefening gelijken. Dit komt overeen met Spreuken 25 : 8, 9. *Vaar niet haastelijk voort om te twisten; maar twist uwe twistzaak met uwen naaste,* bespreek de zaak met hem kalm en vriendschappelijk. *Indien hij u hoort,* zoo veel te beter! *zoo hebt gij uwen broeder gewonnen.* Dan is er een einde aan den strijd, en het is een gelukkig einde. Laat er niet meer van gesproken worden, maar laat de twist der vrienden eindigen met eene vernieuwing der vriendschap.

2. *Maar indien hij u niet hoort,* indien hij geene schuld wil bekennen, en tot geene overeenkomst met u wil komen, zoo wanhoop toch nog niet, maar zie wat hij doen zal, zoo gij nog *een of twee met u neemt,* niet slechts als getuigen van hetgeen er voorvalt, maar om de zaak verder met hem te bespreken. Hij zal gewilliger zijn naar hen te hooren, omdat zij geen persoonlijk belang bij de zaak hebben; en indien hij naar rede wil luisteren, dan zal het redelijk woord in den mond van twee of drie getuigen des te meer ingang bij hem vinden. *Vele oogen zien meer dan één oog ziet,*" en wellicht zal dit dan invloed op hem hebben om hem zijne dwaling te doen erkennen, en te doen zeggen: *Ik heb er berouw van.*

3. *Indien hij hen geen gehoor geeft,* en de zaak niet aan hunne beslissing wil onderwerpen, hen niet als scheidsrechters wil aannemen, *zoo zeg het der gemeente,* aan de leeraren, de ouderlingen en andere ambtsdragers, of aan de aanzienlijkste personen in de gemeente, waar toe gij behoort. Maak hen tot scheidslieden om de zaak in het reine te brengen, en ga niet terstond tot den burgerlijken rechter, en begin geen proces tegen hem. Dit wordt volledig verklaard door den apostel, 1 Cor. 6, waar hij hen bestraft, die *te recht gaan voor de onrechtvaardigen, en niet voor de heiligen*", vers 1, en wil dat de heiligen de kleine gerechtszaken zullen oordeelen, vers 2, die dit leven aangaan, vers 3. Vraagt gij: „*Wie is de gemeente, aan wie het gezegd moet worden?* de apostel geeft een direct antwoord op deze vraag in vers 5, *Is er dan alzoo onder u geen, die wijs is?* Diegenen in de gemeente, die geacht worden het best in staat te zijn, om zulke zaken te beslissen; en hij spreekt niet ironisch, als hij zegt: vers 4, *Zoo gij gerechtszaken hebt, die dit leven aangaan, zet die daarover, die in de gemeente minst geacht zijn, dezen, indien er geen betere zijn, dezen, veeleer dan een onherstelbare breuk te laten ontstaan tusschen twee gemeenteleden.* Deze regel was toen zeer bijzonder noodig, toen de burgerlijke regeering in de handen was van hen, die niet slechts vreemden, maar vijanden waren.

4. *Indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft,* zich niet aan haar uitspraak wil onderwerpen, maar volhardt in het onrecht, dat hij u gedaan heeft, en voortgaat met u nog meer onrecht te doen, *zoo zij hij u als de Heiden en*

de tollenaar. Neem de wet tegen hem te baat maar laat dit steeds het laatste middel wezen: ga niet voor het gerecht eer gij alle andere middelen hebt beproefd, om tot eene overeenkomst in het geschil te komen. Of wel, gij kunt, zoo gij wilt, uwe vriendschap en gemeenzamen omgang met hem afbreken, hoewel gij toch geenszins op wraak moogt zinnen; toch kunt gij, zoo het u goeddunkt, uwen omgang met hem doen ophouden, tenminste op zulk eene wijze, als waardoor hij de gelegenheid niet heeft om hetzelfde nog eens te doen. Gij zoudt hem hebben willen genezen, gij zoudt zijne vriendschap hebben willen behouden, maar hij wilde niet, en zoo heeft hij dan uwe vriendschap verbeurd. Als iemand mij eens bedriegt en misleidt, is het zijne schuld: als hij het tweemaal doet, is het mijne schuld.

II. Laten wij het toepassen op ergerlijke zonden, waardoor de kleinen geërgerd worden, slechte voorbeelden voor hen, die zwak en meegaand zijn, en eene groote smart voor hen, die zwak en vreesachtig zijn. Christus, ons geleerd hebbende toegevend te zijn voor de zwakheden van onze broederen, waarschuwt ons hier, om, onder voorwendsel daarvan, niet toegevend te zijn voor hunne slechtheid. Christus, besloten hebbende zich eene kerk in de wereld op te richten, draagt hier zorg voor het behoud:

1. Van hare reinheid, opdat zij een uitstootend vermogen hebbe, een vermogen om zich te reinigen en te zuiveren, als eene fontein van levend water, hetgeen noodig is, zoo lang het Evangelie-net zoowel goede als kwade vischen te voorschijn brengt.

2. Van haren vrede en orde, opdat ieder lid zijne plaats kent en zijn' plicht, en de reinheid er van bewaard moge blijven op regelmatige, ordelijke wijze en niet met geschreeuw of rumoer. Laat ons nu eens zien:

Welke zaak verondersteld wordt. *Indien uw broeder tegen u gezondigd heeft.* De bedrijver van die zonde is een broeder, iemand in eene Christelijke gemeenschap, die gedoopt is, het woord hoort, en met u vereenigd is in gebed, met wien gij te zamen, hetzij op gezette tijden, hetzij nu en dan, God aanbidt. De kerkelijke tucht is voor de leden der kerk. *Die buiten zijn, oordeelt God.* 1 Cor, 5 : 12, 13. Als er eene zonde tegen ons begaan is, dan is het goed om ons te herinneren, dat die zondaar een broeder is, hetgeen ons een verzachtende omstandigheid aan de hand doet. Die zonde is een zonde tegen u, als hij iets doet, dat u ergerlijk is als Christen. Eene grove zonde tegen God is eene zonde tegen Zijn volk, daar Zijne eer hun ter harte gaat. Christus en de geloovigen hebben belangen, die als in elkander gestrengeld zijn; wat tegen hen gedaan wordt, neemt Christus op als tegen Hem gedaan; en wat tegen Hem misdreven wordt, kunnen zij niet anders dan als een misdrijf tegen hen beschouwen. *De smaadheden dergenen, die U smaden, zijn op mij gevallen.* Psalm 69 : 10.

Wat er in zulk een geval gedaan moet worden. Wij hebben hier:

De voorgeschrevene regels, vers 15—17. Ga te werk op deze wijze:

Ten eerste. Ga heen en bestraf hem tusschen u en hem alleen. Wacht niet, totdat hij bij u komt, maar ga tot hem, zoo als de arts een' kranke bezoekt, en de herder het verloren schaap achterna gaat. Wij moeten geene moeite te groot achten, om een' zondaar tot bekeering te brengen. *Bestraf hem,* herinner hem aan hetgeen hij gedaan heeft, aan het booze en verkeerde er van, maak hem bekend al zijne gruwelen. De menschen zien niet gaarne hunne fouten en gebreken, men moet hun er van spreken, hen er op wijzen. Hoewel de zaak duidelijk is, moeten zij met elkander in verband worden gebracht en de toepassing gemaakt worden. Dikwijls zullen groote zonden het geweten paaien en voor het oogenblik in slaap wiegen, en er is hulp noodig om het te doen ontwaken. Davids hart sloeg hem, toen hij eene slip van Sauls mantel had afgesneden, en toen hij het volk geteld had; maar (en dat is zeer vreemd) wij bevinden niet dat zijn hart hem sloeg in de zaak van Uria, totdat Nathan tot hem zeide: *Gij zijt die man.*

Bestraf hem — elegxon auton — bespreek de zaak met hem, (zooals de beteekenis is van die woorden), en doe het met verstand en met goede bewijsvoering, niet met hartstocht of in drift. Waar de schuld duidelijk is en groot, de persoon geschikt is voor ons om met hem te handelen, en de gelegenheid er toe zich voordoet, en er geen blijkbaar gevaar is van meer kwaad dan goed te doen, daar moeten wij met zachtmoedigheid en trouw de menschen zeggen wat er verkeerd in hen is. Christelijke bestraffing is eene inzetting van Christus, om de zondaren tot bekeering te brengen, en moet ook als zoodanig behandeld worden. *Bestraf hem tusschen u en hem alleen,* opdat het blijke, dat gij niet zijne schande begeert, maar zijn berouw en zijne bekeering. Het is een goede regel, die onder Christenen gewoonlijk in acht genomen moet worden, om van de fouten en gebreken van onzen broeder niet tot anderen te spreken, vóór wij er eerst met hem zelven over gesproken hebben; dan zal er minder smaad zijn en meer bestraffing, dat is: minder zonde begaan, en meer plicht volbracht. Het zal waarschijnlijk een invloed ten goede oefenen op hem, die de zonde begaan, of de ergernis gegeven heeft, als hij ziet, dat zijn bestraffer niet slechts bekommerd is om het heil zijner ziel, maar ook bezorgd is voor zijn goeden naam, als hij de zaak aldus onder vier oogen met hem behandelt. *Indien hij u hoort* — dat is, indien hij uwe woorden ter harte neemt — indien de bestraffing een invloed ten goede op hem heeft, *zoo hebt gij uwen broeder gewonnen.* Gij hebt geholpen, om hem te behoeden voor zonde en verderf, en dat zal u eene eere en vertroosting wezen, Jakobus 5 : 19, 20. De bekeering eener ziel is het winnen dier ziel, Spr. 11 : 30, en dit moeten wij begeeren, er naar streven als naar een gewin voor ons zelven; en indien het verlies eener ziel een groot verlies is, het winnen eener ziel is voorzeker geen klein gewin.

Ten tweede. Zoo dit niet helpt, *zoo neem nog een of twee met u,* vers 16. Laat ons, goed

doende, niet vertragen, al zien wij ook niet terstond de goede gevolgen er van. *Indien hij u niet hoort, geef hem dan toch niet terstond op als onverbeterlijk. Zeg niet. Het dient nergens toe, om nog meer over de zaak met hem te spreken, maar beproef het nu met andere middelen.*

Zelfs zij, die hun nek verharden, moeten dikwijls bestraft worden, en zij, die tegenstaan, met zachtheid onderwezen worden. In dit soort van werk moeten wij *wederom arbeiden te baren*, Gal. 4 : 19, en het is na vele smarten en barensweeën, dat het kind geboren wordt.

Neem een of twee met u.

1. Om u te helpen; zij kunnen het eene of andere gepaste, overtuigende woord spreken, waaraan gij niet gedacht hebt, en kunnen de zaak met meer beleid behandelen dan gij gedaan hebt. Christenen behooren in te zien, dat zij hulp noodig hebben bij goed doen, en den bijstand van den een of ander inroepen; zooals in andere dingen, zoo ook in het bestraffen, opdat de plicht gedaan, en goed gedaan wordt.

2. Om indruk op hem te maken. Hij zal des te meer verootmoedigd zijn om zijne zonde, als hij ziet, dat twee of drie er getuigen van zijn. Deut. 19 : 15. Diegenen moeten het hoog tijd achten om zich te bekeeren en hun leven te beteren, die zien, hoe hun wangedrag eene openbare ergernis is geworden. Hoewel het in deze wereld iets zeldzaams is, om iemand te vinden, die goed is, van wien alle menschen wèl spreken, is het toch nog zeldzamer om iemand te vinden, die goed is, van wien alle menschen kwaad spreken.

3. Om getuigen te zijn van zijn gedrag, in geval de zaak naderhand voor de gemeente zou komen. Niemand behoort onder de censuur der gemeente te komen als hardnekkig en weerspannig, eer het gebleken is, dat hij dit werkelijk is.

Ten derde. Indien hij hun geen gehoor geeft, en zich niet wil verootmoedigen, *zoo zeg het der gemeente*, vers 17. Er zijn menschen van zulk een halsstarrig gemoed, dat ook de geschiktste middelen ter overtuiging geene uitwerking op hen hebben. Toch moeten ook de zoodanigen nog niet als ongeneeslijk worden opgegeven; maar de zaak moet dan meer in het openbaar behandeld worden, en nog andere hulp worden ingeroepen. Vermaningen onder vier oogen moeten altijd openbare censuur voorafgaan. Indien zachter middelen het doel kunnen bereiken, moeten de ruwere en strengere niet worden gebruikt, Titus 3 : 10. Zij, die door overreding van hunne zonde afgebracht kunnen worden, behoeven er niet door schande van te worden afgebracht. Laat Gods werk met kracht worden gedaan, maar met zoo min mogelijk geraas en gerucht, Zijn koninkrijk komt met kracht, maar niet met uiterlijk gelaat. Waar echter de bijzondere vermaning niets vermag, daar moet openlijke censuur plaats hebben. De kerk moet de klachten van de geërgerden of verongelijkten ontvangen, en de zonden van de overtreders bestraffen, en, na een onpartijdig onderzoek der zaak, tusschen hen oordeelen.

Zeg het der gemeente. Het is zeer te betreuren, dat deze bepaling van Christus, die bedoeld was geschillen tot een einde te brengen, zelve zulk een onderwerp van strijd is geworden, en door het bederf van het hart der menschen twistingen en ergernissen teweegbrengt. Aan welke gemeente het gezegd moet worden, dat is de groote vraag. De burgerlijke overheid, zeggen sommigen. Het Joodsche sanhedrin, dat toen bestond, zeggen anderen; maar naar hetgeen volgt in vers 18 is het duidelijk, dat Hij eene Christelijke gemeente bedoelt, die, hoewel toen nog niet gevormd, toch reeds in wording was. *Zeg het der gemeente*, die bijzondere gemeente, waartoe de persoon, die de ergernis geeft, behoort; maak de zaak bekend aan diegenen uit de gemeente, die met algemeene toestemming aangewezen zijn, om mededeelingen van die soort te ontvangen. Zeg het den bestuurders der gemeente, aan den leeraar, of de leeraren, aan de ouderlingen en diakenen, of — indien de inrichting der gemeente dit zoo medebrengt — aan de hoofden en vertegenwoordigers der gemeente. Laten zij de zaak onderzoeken, en, zoo zij de klacht onbeduidend, of ongegrond vinden, laten zij den klager bestraffen; bevinden zij haar rechtvaardig, laten zij den overtreder bestraffen, hem vermanen tot berouw en bekeering, en dit zal waarschijnlijk scherpheid en kracht bijzetten aan de bestraffing, omdat zij

1. met meer plechtigheid wordt toegediend, en
2. met meer gezag. Het is iets ontzagwekkends om eene bestraffing te ontvangen van eene gemeente, van een' leeraar, die een ambtelijke bestraffer is, en daarom moet zij des te meer ter harte genomen worden door hen, die eerbied hebben voor eene instelling van Christus en voor Zijne gezanten.

Ten vierde. Indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft; indien hij de vermaning in den wind slaat, en zich noch wil schamen over zijn misdrijf, noch geneigd is het kwaad na te laten, *zoo zij hij u als de Heiden en de tollenaar.* Laat hij uitgeworpen worden uit de gemeenschap der kerk, van het Avondmaal worden geweerd, van de waardigheid als lid der gemeente worden ontzet, en laten de leden der gemeente vermaand worden om zich van hem terug te trekken, opdat hij er toe gebracht worde zich te schamen over zijne zonde, en zij er niet door aangestoken worden, of er de medeverantwoordelijkheid voor hebben te dragen. Zij, die de orde en regeling eener gemeente minachten, en er versmaadheid over brengen, verbeuren er de voorrechten en de eere van, en zij worden met recht verwijderd totdat zij zich bekeeren en tot onderwerping komen. Christus heeft dit alzoo verordineerd tot handhaving van de eer der gemeente, ter bewaring van hare reinheid en ter overtuiging en verbetering van hen, die een ergerlijk leven leiden. Let echter wel op, dat Hij niet zegt: *Hij zij u als een duivel of verdoemde, als een, wiens geestelijke toestand volstrekt hopeloos is*, maar, *als een Heiden en tollenaar, als iemand, die nog hersteld, terecht gebracht kan worden. Acht hem niet als een vijand, maar vermaan hem als een broeder.* De regelen aan de gemeente te Corinthe gegeven

ten opzichte van iemand, die zich aan bloedschande schuldig maakt, komen overeen met deze regelen, hij moet *uit het midden van hen worden weggedaan*, 1 Cor. 5 : 2, hij moet aan Satan worden overgegeven; want indien hij uit Christus' koninkrijk gebannen is, dan wordt hij beschouwd als behoorende tot het rijk van Satan; zij moeten zich niet met hem vergezellen, vers 11, 13. Maar zoo hij hierdoor verootmoedigd en tot inkeer wordt gebracht, dan moet hij weder welkom worden geheeten in de gemeente, en dan zal alles wèl zijn.

Hier is eene geteekende volmacht ter bekrachtiging van alle handelingen der gemeente, die met deze regelen in overeenstemming zijn, vers 18. Wat te voren tot Petrus werd gezegd, wordt hier gezegd tot al de discipelen, en, in hen, tot alle getrouwe ambtsdragers in de gemeente tot in alle tijden. Zoo lang de leeraren het woord van Christus getrouwelijk verkondigen, en in hun bestuur der gemeente zich stipt gedragen naar deze wetten (*clave non errante* — den sleutel niet verkeerd omdraaien —) kunnen zij er van verzekerd wezen, dat Hij hen zal erkennen, hen zal handhaven, dat Hij zal bekrachtigen wat zij zeggen en doen, zoodat het beschouwd zal worden als gezegd en gedaan door Hem zelven.

Hij zal hen handhaven, steunen door Zijn gezag.

Ten eerste. In hunne uitspraak van schorsing: *Al wat gij op aarde binden zult, zal in den hemel gebonden wezen.* Indien de censuur der kerk wettiglijk, en naar de instelling van Christus geschiedt, dan zal Zijn oordeel op de censuur der kerk volgen, Zijne geestelijke oordeelen, die de zwaarste van allen zijn, zooals die, waaronder de verworpen Joden zijn gevallen, Rom. 11 : 8, *een geest des diepen slaaps*, want Christus zal Zijne eigene instellingen niet laten vertreden, maar Hij zal *amen* zeggen op het rechtvaardig oordeel, dat de kerk over halsstarrige zondaars uitspreekt. Hoe weinig de spotters ook om de censuur der kerk geven, hoe gering zij haar ook mogen achten, laten zij weten, dat die censuur door het hof des hemels bevestigd zal worden; het is te vergeefs, dat zij een beroep doen op dat hof, want dáár is het vonnis reeds over hen geveld. Zij, die thans buitengesloten zijn van *de vergadering der rechtvaardigen*, zullen in den grooten dag er niet in kunnen bestaan. Psalm 1 : 5. Christus zal diegenen niet als de Zijnen erkennen, en hen niet aannemen, die door de kerk rechtvaardiglijk aan Satan waren overgegeven; maar indien de censuur der kerk uit dwaling of nijd onrechtvaardig is, dan zal Christus, hen, die alzoo uitgeworpen zijn, genadiglijk vinden, Joh. 9 : 34, 35.

Ten tweede. In hunne vrijspraak. *Al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in den hemel ontbonden wezen.* Geene censuur der kerk legt zulk een vasten band aan, of hij kan en moet op des zondaars berouw en bekeering, weder losgemaakt worden. Voldoende is de straf, die haar doel bereikt heeft, en dan moet de overtreder begenadigd en vertroost worden, 2 Cor. 2 : 6. Er is geene onoverkomelijke klove gevestigd dan die tusschen den hemel en de hel. Zij, die na hun berouw en bekeering wederom zijn toegelaten in de gemeenschap der kerk, kunnen de vertroosting smaken van hunne vrijspraak in den hemel, indien hun hart oprecht is voor God. Gelijk de schorsing geschiedt tot verschrikking van de hardnekkigen, zoo is de vrijspraak, of ontheffing van die kerkelijke straf, tot bemoediging der boetvaardigen. Paulus spreekt in den naam van Christus, als hij zegt: *Dien gij iets vergeeft, dien vergeef ik ook*, 2 Cor. 2 : 10.

Nu is het eene groote eere, die Christus hier legt op de kerk, dat Hij zich verwaardigt, niet slechts om kennis te nemen van hare uitspraken of vonnissen, maar ze wil bevestigen; en in de volgende verzen vinden wij twee zaken, die hier als reden voor zijn opgegeven. *a.* Gods bereidwilligheid om het gebed der gemeente te verhooren, vers 19; *Indien er twee van u samenstemmen op de aarde, over eenige zaak, die zij zouden mogen begeeren, dat die hun zal geschieden.* Pas dit toe:

In het algemeen, op al de wenschen van het geloovige, biddende zaad van Jakob; zij zullen Gods aangezicht niet te vergeefs zoeken. Wij hebben in de Schrift vele beloften van eene genadige verhooring van het gebed des geloofs; maar deze belofte hier geeft eene bijzondere aanmoediging voor het vereenigd bidden. *De bede, waarin twee van u samenstemmen*, en nog zooveel te meer, als velen samenstemmen. Geene wet des hemels beperkt het aantal der bidders. Het heeft Christus behaagd eene bijzondere eere te leggen op, en eene bijzondere kracht te verleenen aan, het vereenigd gebed der geloovigen, de gezamenlijke smeeking, die zij tot God opzenden. Als zij zich vereenigen in dezelfde bede, als zij volgens afspraak samenkomen en zich voor den troon der genade stellen met eene bijzondere boodschap, of wel, als zij, hoewel op een' afstand van elkander, overeenkomen omtrent eene bijzondere zaak, die zij van God begeeren, dan zullen zij wèl slagen. Behalve dat God in het algemeen acht slaat op de gebeden der heiligen, is Hem hunne eenheid en gemeenschap in den gebede zeer bijzonder welbehaaglijk. Zie 2 Kron. 5 : 13; Hand. 4 : 31.

Die beden inzonderheid, die tot God opgaan in zake het binden en ontbinden, waarop deze belofte meer bijzonder betrekking heeft. Deze macht ter uitoefening van kerkelijke tucht is niet aan één enkel persoon gegeven, er worden er minstens twee voor verondersteld. Als de Corinthiër, die bloedschande had bedreven, uitgeworpen moest worden, werd de gemeente saamgeroepen, 1 Cor. 5 : 4, en het was eene bestraffing door velen, 2 Cor. 2 : 6. In eene zaak van zooveel gewicht zijn *twee beter dan één* en *de behoudenis is in de veelheid der raadslieden.* Het is goed hen, aan wie de kerkelijke tucht is opgedragen, eenstemmig er in te zien. Toorn en verbittering bij hen, wier werk het is ergernissen weg te nemen, zal de grootste van alle ergernissen zijn. Met kerkelijke tucht moet altijd gebed gepaard gaan. Spreek geen vonnis uit, waarvan gij in het geloof de bevestiging niet aan God kunt vragen. Het binden en ontbinden, waarvan gesproken werd in

Hoofdst. 16 : 19, geschiedde door prediking, en dit door gebed. Zoo is dan de geheele macht der Evangeliedienaars bepaald tot het woord en het gebed, waaraan zij zich geheel en al hebben te wijden. Hij zegt niet: *Als gij samenstemt om eene zaak te verordineeren, dan zal zij geschieden* (alsof leeraren, rechters en gebieders waren); maar *Als gij samenstemt om het van God te vragen, dan zult gij het van Hem verkrijgen.* Al onze pogingen tot bekeering van zondaren moeten vergezeld gaan van gebed, Jakobus 5 : 16. Het eendrachtig gebed van de kerke Gods ter bekrachtiging van hare rechtvaardige censuur, zal in den hemel gehoord en verhoord worden. *Zij zal hun geschieden*, het zal in den hemel gebonden en ontbonden worden. Indien Christus (die hier spreekt als machthebbende) zegt: *Het zal geschieden*, dan kunnen wij er van verzekerd wezen, dat zij geschied is, hoewel wij er de uitwerking niet van bespeuren op de wijze, zooals wij die verwachten. God schenkt ons zeer bijzonder Zijne goedkeuring, als wij bidden voor hen, die tegen Hem en ons overtreden hebben. *De Heere heeft de gevangenis van Job gewend*, niet toen hij voor zich zelven bad, maar toen hij bad voor zijne vrienden, die tegen hem gezondigd hadden. *b.* Christus' tegenwoordigheid in de vergadering der geloovigen, vers 20. Christus is tegenwoordig bij iederen geloovige, maar de belofte heeft hier betrekking op de bijeenkomsten, waarin twee of drie vergaderd zijn in Zijn' naam, niet slechts tot oefening der kerkelijke tucht, maar voor de aanbidding Gods, of voor eenigerlei handeling der Christelijke gemeenschapsoefening. Vergaderingen van Christenen tot heilige doeleinden zijn hiermede aangewezen, en aangemoedigd.

Zij zijn hiermede aangewezen; de kerk van Christus in de wereld bestaat het meest zichtbaar in de Godsdienstige bijeenkomsten. Het is de wil van Christus, dat dezen gehouden zullen worden tot eer van God, tot stichting van menschen, en ter bewaring van een Godsdienstig aanzien in de wereld. Als God voornemens is eene bijzondere gebedsverhooring te schenken, dan roept Hij eene plechtige vergadering samen, Joël 2 : 15, 16. Indien er geene vrijheid of gelegenheid is voor groote en talrijke vergaderingen, dan is het de wil van God toch, dat twee of drie samen zullen komen. Als wij in zake van den Godsdienst niet kunnen doen wat wij zouden wenschen te doen, dan moeten wij doen wat wij kunnen, en dan zal God ons aannemen.

Hun wordt hiermede voorgeschreven om samen te komen in den naam van Christus. In de uitoefening der kerkelijke tucht moeten zij *samen vergaderd zijn in den naam van Christus*, 1 Cor. 5 : 4. Deze naam zet gezag bij op aarde aan hetgeen zij doen, en maakt het welbehaaglijk in den hemel. In het bijeenkomen ter Godsvereering moeten wij het oog hebben op Christus; wij moeten samenkomen krachtens Zijne volmacht en aanwijzing, ten teeken van onze betrekking tot Hem, geloof belijdende in Hem, en in gemeenschap met allen, die aan alle plaatsen Hem aanroepen. Als wij samenkomen om God te aanbidden in afhankelijkheid van den Geest en de genade van Christus als Middelaar, voor hulp en bijstand, en van Zijne verdienste en gerechtigheid als Middelaar om aangenomen te worden, op Hem ziende, als op onzen Weg tot den Vader, en onzen Voorspraak bij den Vader, dan zijn wij samengekomen in Zijn' naam.

Hiermede worden zij bemoedigd door de verzekering van Christus' tegenwoordigheid: *Daar ben Ik in het midden van hen.* Door Zijne algemeene tegenwoordigheid als God, is Hij aan alle plaatsen; maar dit is eene belofte van Zijne bijzondere tegenwoordigheid. Waar Zijne heiligen zijn, daar is Zijn heiligdom; en dáár zal Hij wonen; het is Zijne ruste, Ps. 132 : 14, dáár wandelt Hij, Openb. 2 : 1. Hij is in het midden van hen, om hen levend te maken en te versterken, om hen te verkwikken en te vertroosten, zooals de zon in het midden des heelals. Hij is in het midden van hen, dat is: in hun hart; het is eene geestelijke tegenwoordigheid, Christus' tegenwoordigheid met hun' geest, die hier bedoeld wordt. *Daar ben Ik*, niet slechts: *daar zal Ik zijn*, maar *daar ben Ik*, als of Hij het eerst aanwezig is, vóór hen gereed is, zij zullen Hem er vinden. Deze belofte heeft Hij herhaald bij het scheiden, Hoofdst. 28 : 20 *Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen.* De tegenwoordigheid van Christus in de bijeenkomsten der Christenen is beloofd, er kan in het geloof om worden gebeden, en op worden gerekend. *Dáár ben ik.* Dit staat gelijk met de *Shechina*, eene bijzondere tegenwoordigheid Gods in den tabernakel en den tempel van ouds, Ex. 40 : 34, 2 Kon. 5 : 14.

Hoewel er slechts twee of drie samen zijn gekomen, is Christus toch in hun midden. Dit is eene bemoediging voor de bijeenkomst van weinigen, wanneer zij plaats heeft, *Ten eerste*, Door keuze. Behalve de aanbidding in het verborgene, in de binnenkamer, door bijzondere personen, en de openbare Godsdienstoefeningen van de geheele gemeente, kan er soms aanleiding zijn voor twee of drie om samen te komen, hetzij tot wederzijdsche hulp in beraadslaging, of vereenigde hulp in het gebed; niet uit minachting voor den openbaren eeredienst, maar in overeenstemming er mede; dáár zal Christus tegenwoordig zijn. Of, *Ten tweede.* Uit nooddwang, als er niet meer dan twee of drie zijn, of indien er wel meerderen zijn, maar *om de vreeze der Joden* niet durven samenkomen dan zal Christus toch in hun midden zijn, want het is niet de menigte, maar het geloof en de oprechte Godsvrucht der aanbidders, die de tegenwoordigheid van Christus uitlokt, en hoewel er slechts twee of drie zijn, het kleinste getal, dat bij elkander tekrijgen is, toch is, zoo Christus, die de Voornaamste is, tot hun getal behoort, hunne bijeenkomst even eervol en troostrijk, alsof er twee of drie duizend waren.

Vs. 21. Toen kwam Petrus tot Hem, en zeide: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zeven maal? 22. Jezus zeide tot hem: Ik zeg u niet,

tot zeven maal, maar tot zeventig maal zeven maal. 23. Daarom wordt het koninkrijk der hemelen vergeleken bij een zeker koning, die rekening met zijne dienstknechten houden wilde. 24. Als hij nu begon te rekenen, werd tot hem gebracht een, die schuldig was tien duizend talenten. 25. En als hij niet had, om te betalen, beval zijn heer, dat men hem zoude verkoopen, en zijne vrouw en kinderen, en al wat hij had, en dat de schuld zoude betaald worden. 26. De dienstknecht dan, nedervallende, aanbad hem, zeggende: Heere, wees lankmoedig over mij, en ik zal u alles betalen. 27. En de heer van dezen dienstknecht, met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde, heeft hem ontslagen, en de schuld hem kwijtgescholden. 28. Maar deze dienstknecht, uitgaande, heeft gevonden een zijner mededienstknechten, die hem honderd penningen schuldig was, en hem aanvattende, greep hem bij de keel, zeggende: Betaal mij, wat gij schuldig zijt. 29. Zijn mededienstknecht dan, nedervallende aan zijne voeten, bad hem, zeggende: Wees lankmoedig over mij, en ik zal u alles betalen. 30. Doch hij wilde niet; maar ging henen, en wierp hem in de gevangenis totdat hij de schuld zoude betaald hebben. 31. Als nu zijne mededienstknechten zagen hetgeen geschied was, zijn zij zeer bedroefd geworden; en komende, verklaarden zij hunnen heer al wat er geschied was. 32. Toen heeft hem zijn heer tot zich geroepen, en zeide hem: Gij booze dienstknecht, al die schuld heb ik u kwijtgescholden, dewijl gij mij gebeden hebt; 33. Behoordet gij ook niet u over uwen mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik ook mij over u ontfermd heb? 34. En zijn heer, vertoornd zijnde, leverde hem den pijnigers over, totdat hij zoude betaald hebben al wat hij hem schuldig was. 35. Alzoo zal ook mijn hemelsche Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft een iegelijk zijnen broeder zijne misdaden.

Dit gedeelte van de rede over ergernissen moet ongetwijfeld verstaan worden van persoonlijk onrecht, dat wij kunnen vergeven.

Wij hebben te letten op:

I. Petrus' vraag betreffende deze zaak, vers 21; *Heere! hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven?* Is *zevenmaal* genoeg?

1. Hij neemt aan, dat hij moet vergeven; Christus had te voren deze les aan Zijne discipelen geleerd, Hoofdst. 6 : 14, 15, en Petrus heeft haar niet vergeten. Hij weet, dat hij niet slechts geen wrok mag koesteren tegen zijn' broeder, niet op wraak mag zinnen, maar een even goed vriend moet zijn als ooit, en de beleediging of het onrecht moet vergeten.

2. Hij denkt, dat het heel groot is om tot zeven maal te vergeven; hij bedoelt niet *zeven maal daags*, zooals Christus gezegd heeft, Lukas 17 : 4, maar zeven maal in zijn leven, in de onderstelling, dat, indien iemand hem zeven maal had mishandeld of onrecht had aangedaan, hij hem nu gerust kon verlaten, zich van hem kon onttrekken, al zou de beleediger overigens ook nòg zoo begeerig zijn om met hem verzoend te worden. Wellicht had Petrus het oog op Spreuken 24 : 16, *De rechtvaardige zal zeven maal vallen;* of op de vermelding van *drie overtredingen*, en *vier*, die God niet zal voorbijzien, Amos 2 : 1. Er is in onze verdorvene natuur eene neiging om ons te beperken in het goede, en om bevreesd te zijn van te veel te doen in Godsdienstige aangelegenheden, inzonderheid in het te dikwijls vergeving schenken, al is het ook, dat *ons* zoo heel veel vergeven is.

II. Christus' direct antwoord op de vraag van Petrus: *Ik zeg u niet, tot zeven maal*, een bepaald voor een onbepaald getal, maar een groot getal. Het staat ons niet fraai om zoo nauwkeurig rekening te houden van de beleedigingen of mishandelingen, die onze broederen ons aangedaan hebben. Er is wel ietwat boosaardigheid in gelegen, als wij de beleedigingen optellen, er aanteekening van houden, alsof wij nu wel gaarne gewroken zouden willen worden, als de maat vol is. God houdt er rekening van, omdat Hij de Rechter is, en de wraak Zijne is; maar *wij* moeten dit *niet doen*, want wij mogen niet op Zijn' rechterstoel gaan zitten. Voor de bewaring van den vrede, inwendig, zoowel als uitwendig, is het noodig beleedigingen of onrecht voorbij te laten gaan, zonder op te tellen, hoeveel maal wij dat gedaan hebben; te vergeven en te vergeten. God vermenigvuldigt Zijne vergevingen, en dat moeten ook wij, Ps. 78 : 38, 40. Het duidt aan, dat het onze voortdurende gewoonte moet zijn beleedigingen te vergeven, dat wij er dus, als het ware, aan gewoon zijn geraakt.

III. Nog eene rede onzes Heeren in den vorm van eene gelijkenis, om de noodzakelijkheid aan te toonen van het vergeven van beleedigingen, of van onrecht, dat ons aangedaan is. Gelijkenissen zijn nuttig, niet slechts ter verklaring der Christelijke leer, maar ter aansporing tot Christelijke plichtsbetrachting; want zij laten een' indruk achter in het hart. Deze gelijkenis nu is eene verklaring van de vijfde bede in het gebed onzes Heeren: *Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.* Zij alleen kunnen vergeving verwachten van God, die hunnen broederen vergeven. De gelijkenis stelt het koninkrijk der hemelen, dat is: de kerk, voor, en het bestuur van de Evangeliebedeeling er in. De kerk is het huisgezin Gods, Zijn hof; dáár woont Hij, daar heerscht Hij. God is onze Meester; Zijne dienstknechten zijn wij, ten minste naar belijdenis en verplichting. In het algemeen wordt door deze gelijkenis aangeduid hoeveel terging God van Zijn huisgezin op aarde heeft te verduren, en hoe verkeerd en lastig Zijne dienstknechten zijn.

Wij vinden in de gelijkenis drie zaken.

1. De groote goedertierenheid des meesters over zijn' dienstknecht, die in schuld bij hem was. Uit zuiver medelijden met hem heeft hij hem tien duizend talenten kwijt gescholden, vers 23—27; waarbij wij opmerken *a.* Dat elke zonde, die wij begaan, eene schuld is jegens God, niet als eene schuld aan een gelijke, aangegaan door koop of leening, maar aan een' meerdere, zooals eene schuld aan een' vorst, wanneer eene onderpand verbeurd, of eene boete of straf beloopen wordt door eene overtreding der wet, of een' vredebreuk; zooals de schuld van een' dienstknecht aan zijn' meester, als hij hem zijn' dienst onthoudt, het goed zijns heeren verspilt, zijn contract verbreekt, en dieswege er de boete van beloopt. Wij zijn allen schuldenaars; wij zijn voldoening verschuldigd aan den eisch der wet. *b.* Er wordt aanteekening gehouden van deze schuld, en wij zullen er weldra verantwoording van hebben af te leggen. Deze koning wilde *rekening houden met zijne dienstknechten.* God rekent met ons door onze eigene conscientie; de conscientie is een auditeur voor God in de ziel, om ons rekenschap af te vorderen, en met ons te rekenen. Een der eerste vragen, die een ontwaakt Christen zich stelt, is: *Hoeveel zijt gij mijn' Heere schuldig?* En, tenzij de conscientie omgekocht wordt, zal zij de waarheid zeggen, en niet vijftig voor honderd schrijven. Er komt nog een andere dag van rekening en verantwoording, wanneer deze rekeningen afgelezen zullen worden, en niets anders dan het bloed van Christus kan die rekening vereffenen. *c.* De schuld der zonde is eene zeer groote schuld, en sommigen zijn dieper in schuld door de zonde, dan anderen. Toen hij *begon te rekenen* bleek een der eerste nalatigen *tien duizend talenten* schuldig te zijn. Er is geen ontkomen of ontwijken aan het onderzoek der Goddelijke gerechtigheid; uwe zonde zal u gewisselijk vinden. De schuld bedroeg tien duizend talenten, eene zeer groote som, naar berekening gelijk staande met *twee en twintig millioen vijf honderdduizend gulden* (f 22.500.000) een konings rantsoen, of eene konings subsidie, veeleer dan de schuld van een' dienstknecht. Zie dus wat onze zonden zijn: in het snoode van haren aard; het zijn talenten, de grootste benaming, die ooit bij de berekening van geld of van gewicht in gebruik was. Elke zonde is de last van een talent, *een talent van lood, dit is de goddeloosheid,* Zach. 5, 7, 8. [1]). Elk pand, dat ons, als rentmeesters van de genade Gods, is toevertrouwd, is een talent, Hoofdst. 25 : 15, een talent van goud, en voor ieder talent, dat wij in de aarde begraven, en nog veel meer voor ieder talent, dat wij verspillen, zijn wij een talent schuldig, en dit maakt de rekening grooter. Zie dus ook hoe groot het aantal is onzer zonden, tienduizend, eene myriade, menigvuldiger dan de haren van ons hoofd, Ps. 40 : 12. Wie zou de afdwalingen verstaan, Ps. 19 : 13; wie zou er het getal van kennen; wie zou kunnen zeggen hoe menigmaal hij zondigt? *d.* De schuld der zonde is zoo groot, dat wij niet in staat zijn haar te betalen. *Hij had niet om te betalen.* Zondaren zijn insolvente schuldenaars; de Schrift, die *alles onder de zonde heeft besloten,* is eene failliet verklaring van ons allen. Met zilver en goud zou onze schuld niet betaald kunnen worden, Psalm 49 : 7, 8. Slachtofferen en brandofferen zouden het ook niet kunnen; onze goede werken zijn slechts de werken Gods in ons, en kunnen geene vergoeding bieden voor het kwaad, dat wij bedreven hebben; wij zijn zonder kracht, en kunnen ons zelven niet helpen. *e.* Indien God met ons naar strenge gerechtigheid zou handelen, dan zouden wij als insolvente schuldenaren veroordeeld worden, en God zou de schuld van ons kunnen afeischen door zichzelven te verheerlijken in ons algeheel verderf. De gerechtigheid eischt voldoening. *Currat lex — Laat het vonnis der wet worden uitgevoerd.* De dienstknecht heeft deze schuld aangegaan door zijne verkwisting en moedwil, en daarom zou hij er volkomen terecht in gelaten kunnen worden. *Zijn heer beval, dat men hem zou verkoopen,* als slaaf op de galeien, verkoopen om in het gevangenhuis te malen, ook *zijne vrouw en kinderen en al wat hij had* moesten verkocht en *de schuld betaald worden.* Zie hier wat iedere zonde verdient; dit is de bezoldiging der zonde. Verkocht te worden. Zij, die *zich zelven verkoopen om te doen wat kwaad is,* moeten verkocht worden om aan de Goddelijke gerechtigheid te voldoen. Die gevangen zijn onder de zonde, zijn gevangenen onder den toorn. Wie als slaaf verkocht is, is beroofd van alle gemakken en genoegens, er wordt hem niets gelaten dan het leven, opdat hij zijne ellende gevoele, en dat is de toestand van veroordeelde zondaren. Aldus wilde hij, dat *de schuld betaald zou worden;* dat is: er moet iets aan gedaan worden, eene poging worden aangewend tot betaling; hoewel het onmogelijk is, dat de verkoop van zulk een waardeloos persoon genoeg zou opbrengen om zoo groot eene schuld af te doen. Zoo zal de verdoemenis der zondaren wel altijd een voldoen zijn aan de gerechtigheid Gods, maar aan die gerechtigheid zal toch nooit geheel en ten volle er door voldaan worden. *f.* Overtuigde zondaren kunnen niet anders dan zich voor God verootmoedigen, en om genade bidden. De dienstknecht, die onder den last was van dit vonnis, viel neder aan de voeten van zijn' koninklijken meester, en *aanbad hem,* of naar de lezing in sommige handschriften, *smeekte hem.* Zijne bede was zeer ootmoedig, en zeer dringend: *Wees lankmoedig, over mij, en ik zal u alles betalen,* vers 26. De dienstknecht wist te voren, dat hij zoo diep in schulden stak, en toch was hij er niet bezorgd over, vóórdat hem rekenschap werd gevraagd. Zondaren zijn gewoonlijk zeer onbekommerd om hunne zonden, totdat zij opgeschrikt worden door een woord, eene treffende leiding der voorzienigheid Gods, of bij het naderen van den dood, en dan heet het: *Waarmede zal ik den Heere tegenkomen?* Micha 6 : 6. Hoe gemakkelijk, hoe snel, kan God den hoogmoedigsten zondaar aan Zijne voeten brengen, Achab tot het zich omgorden met een' zak, Manasse tot

1) Naar de Engelsche overzetting.

zijn gebed, Farao tot zijne bekentenissen, Judas tot zijn terugbrengen van het bloedgeld, Simon de Toovenaar tot zijne smeeking, Belsazar en Felix tot hunne siddering. Het kloekste hart zal bezwijken, als God het zijne zonde ordelijk voorhoudt. Deze dienstknecht ontkent de schuld niet, hij zoekt geene uitvluchten, en tracht zich ook niet schuil te houden.

Maar hij verzoekt om tijd, om uitstel. *Wees lankmoedig over mij.* Geduld en lankmoedigheid zijn groote gunstbewijzen, maar het is dwaasheid te denken, dat die alleen ons zullen redden of behouden. Uitstel, of opschorting van het vonnis, is nog geene begenadiging. Aan velen wordt verdraagzaamheid betoond, die er toch niet tot bekeering door worden geleid, Rom. 2 : 4, en dan doet die verdraagzaamheid hun geen goed.

Hij belooft betaling; Heb nog voor een wijle geduld, en *ik zal u alles betalen.* Het is de dwaasheid van velen, die onder overtuiging van zonde verkeeren, om zich voor te stellen, dat zij Gode voldoening kunnen geven voor het onrecht, dat zij Hem hebben aangedaan, evenals zij, die gelijk bankroetiers, die eene schikking aangaan met hunne schuldeischers, hunne schuld willen betalen door hun' eerstgeborene te geven voor hunne overtreding, Micha 6 : 7, en *hunne eigene gerechtigheid zoeken op te richten,* Rom. 10 : 3. Hij, die *niet had om te betalen,* vers 25, beeldde zich in, dat hij *alles* kon betalen. Zie hoe de hoogmoed zelfs ontwaakte zondaars blijft aankleven; zij zijn overtuigd van schuld; maar zij zijn niet verootmoedigd. *g.* Uit zuiver mededoogen is de God van alle genade zeer bereid de zonden te vergeven van hen, die zich voor Hem verootmoedigen, vers 27. *De heer van dezen dienstknecht* heeft, toen hij hem met volle recht aan het verderf had kunnen overgeven, hem genadiglijk vrijgelaten; en, daar hij geene voldoening kon erlangen door de betaling der schuld, wilde hij zich verheerlijken door haar kwijt te schelden. De bede van den dienstknecht luidde: *Wees lankmoedig over mij,* des meesters toestaan van zijn verzoek bestaat in eene algeheele kwijtschelding der schuld. De vergeving van zonde is te danken aan de barmhartigheid Gods, Lukas 1 : 77, 78. *Hij was met barmhartigheid innerlijk bewogen.* Gods redenen om barmhartig te zijn, zijn ontleend aan Hem zelven, Hij is genadig, *omdat Hij genadig wil wezen.* God zag neder met mededoogen op het menschdom in het algemeen, omdat het zich in een' ellendigen toestand bevond, en Hij zond Zijn' Zoon om hun Borg te zijn. Hij ziet met ontferming neder op bijzondere boetvaardigen, omdat zij zich bewust zijn van hunne ellende (hun hart is berouwvol en verbroken) en neemt hen aan in den Geliefde. Er is bij God vergeving voor de grootste zonden, als zij betreurd worden, als men er zich van bekeert. Hoewel de schuld zoo ontzettend groot was, heeft hij haar toch kwijtgescholden, vers 32. Hoewel onze zonden zeer talrijk, en zeer snood zijn, kunnen zij toch op de Evangelie voorwaarden vergeven worden. De kwijtschelding der schuld is de vrijlating van den schuldenaar; hij *heeft hem ontslagen.* De verbintenis is te te niet gedaan; nooit wandelen wij in vrijheid, voordat onze zonden vergeven zijn. Doch let er op, dat, hoewel hij hem ontsloeg van de straf als schuldenaar, hij hem niet ontsloeg van zijn' plicht als dienstknecht. De vergeving der zonden verslapt onze verplichting niet om te gehoorzamen, maar versterkt haar, en wij moeten het beschouwen als eene gunst van God, dat het Hem behaagt, om zulke verkwistende dienstknechten als wij geweest zijn, in zulk een winstgevenden dienst te houden, als Zijn dienst is; ons dus verlost, opdat wij Hem zouden dienen, Lukas 1 : 74. *Ik ben Uw knecht; Gij hebt mijne banden losgemaakt.*

2. De onredelijke strengheid van den dienstknecht jegens zijn' medeknecht, niettegenstaande de goedertierenheid zijns heeren over hem, vers 28—30. Dit stelt de zonde voor van hen, die, hoewel zij niet onrechtvaardig zijn door te vragen van hetgeen het hunne niet is, toch zeer streng en onbarmhartig zijn in het eischen van hetgeen wèl het hunne is, op het uiterste van hun recht staan, waardoor het somtijds blijkt wezenlijk onrecht te zijn. Het hoogste recht wordt dan het grootste onrecht. Vergoeding te eischen voor schade, als dit noch strekken kan tot bevordering van het algemeen welzijn, noch eene eigenlijke herstelling van onrecht is, maar alleen uit zuivere wraakoefening geschiedt, kan de wet wel toestaan om verschrikking teweeg te brengen, en vanwege de hardheid van de harten der menschen, maar er ademt toch geen Christelijke gezindheid uit. Iemand om geldschulden te vervolgen, die hij bij geen mogelijkheid betalen kan, en hem dus in de gevangenis te laten verkwijnen, toont eene grootere liefde voor het geld dan voor den naaste, Neh. 5 : 7.

Zie hier *a.* Hoe gering de schuld was, hoe bijzonder klein in vergelijking met de tien duizend talenten, die zijn heer hem kwijt gescholden had. Hij was hem *honderd penningen schuldig,* ongeveer zeven en dertig gulden 50 cents van ons geld. Onrecht, dat aan menschen geschiedt, is van geenerlei beteekenis in vergelijking met het onrecht, dat aan God gedaan wordt. Beleedigingen, aangedaan aan een mensch, zijn slechts als *penningen, splinters, mugjes,* maar beleedigingen, aangedaan aan God, zijn als *talenten, balken, kemelen.* Niet, alsof wij het *daarom* eene kleine zaak mogen achten, onzen naaste onrecht aan te doen, want dat is toch tevens een onrecht, aan God gepleegd, maar *daarom* behooren wij het van geene beteekenis te achten als onze naaste ons onrecht doet; dat moeten wij niet door een vergrootglas bezien, en daarover moeten wij niet op wraak zinnen. David bekommerde zich niet om den smaad, die hem werd aangedaan; *Ik ben als een doove, ik hoor niet,* maar het ging hem zeer ter harte, dat er zonden gepleegd werden tegen God; daarover *vlieten waterbeken uit zijne oogen. b.* Hoe streng de eisch was: *hem aanvattende, greep hem bij de keel.* Trotsche en toornige menschen denken, dat zoo hun eisch slechts rechtvaardig is, hunne wijze van doen, al is die ook nog zoo wreed en onmenschelijk, hierdoor verontschuldigd wordt, maar zoo is het niet. Waartoe al dat geweld en die heftigheid?

De schuld zou ingevorderd kunnen worden, zonder dat de schuldenaar bij de keel gegrepen wordt, zonder een bevel tot in hechtenisneming te verkrijgen, of de gerechtsdienaars op hem af te zenden. Hoe hoog en meesterachtig is de houding dezes mans, maar hoe laag en slaafsch is zijne ziel! Indien hij zelf om hetgeen hij zijn' heer verschuldigd was naar de gevangenis was gezonden, dan zou zijn nood zoo dringend zijn geweest, dat er eenig voorwendsel zou zijn tot zulke harde maatregelen om te trachten het zijne te verkrijgen; maar dikwijls zullen hoogmoed en boosaardigheid de menschen harder en strenger maken, dan de grootste nood of verlegenheid dit zou kunnen. *c.* Hoe onderworpen de schuldenaar was. Zijn mededienstknecht, was zijn gelijke, maar wetende hoezeer hij zich in zijne macht bevond, viel hij neder aan zijne voeten, en verootmoedigde zich voor hem om die geringe schuld, in even groote mate als hij zich voor zijn heer wegens zijne groote schuld had verootmoedigd; want *die ontleent is des leeners knecht*, Spr. 22 : 7. Zij, die hunne schulden niet kunnen betalen, behooren zeer beleefd en eerbiedig te zijn jegens hunne schuldeischers, hun niet slechts goede woorden te geven, maar hun ook alle goede diensten te bewijzen, die zij kunnen. Zij moeten zich niet vertoornen op hen, die het hunne terugvragen, dieswege geen kwaad van hen spreken, neen, al zouden zij dit ook op harde en strenge wijze doen; maar in zulk een geval het aan God overlaten om hunne zaak te bepleiten. Het verzoek van den armen man luidt: *Wees lankmoedig over mij;* eerlijk bekent hij zijne schuld, en hij legt zijn' schuldenaar den last niet op de schuld te bewijzen; hij verzoekt slechts om uitstel. Geduld en uitstel is wel geene kwijtschelding, maar is soms toch eene daad van prijzenswaardige barmhartigheid. Gelijk wij niet hard mogen zijn, mogen wij ook niet haastig zijn in onze eischen, maar bedenken, hoe lankmoedig God over ons is. *d.* Hoe onverzoenlijk en woedend de schuldeischer zich betoonde, vers 30. Hij wilde niet lankmoedig over hem zijn; hij wilde niet luisteren naar zijne belofte, zonder barmhartigheid wierp hij hem in de gevangenis. Hoe onbeschaamd vertrad hij een man, die hem gelijk was, en zich aan hem had onderworpen! Hoe wreed handelde hij met iemand, die hem geen kwaad had gedaan, terwijl die wreedheid toch voor hem zelven niet eens voordeel opleverde! Onbarmhartige schuldenaren kunnen hier hun eigen beeld als in een' spiegel aanschouwen, als zij nergens meer behagen in scheppen dan in te verderven en te verslinden, 2 Sam. 20 : 19, en er in roemen om hunne schuldenaars tot op het gebeente uit te mergelen. *e.* Hoe dit de overige dienstknechten gegriefd heeft; *zij zijn zeer bedroefd geworden*, vers 31, bedroefd om de wreedheid van den schuldeischer, en om de ramp, die den schuldenaar had getroffen. De zonden en het lijden van onze mededienstknechten moeten eene oorzaak van smart voor ons zijn. Het is treurig, dat sommigen van onze broederen zich zelven door hunne wreedheid en barbaarschheid tot roofdieren maken, en dat anderen door de onmenschelijke behandeling van degenen, die macht over hen hebben, tot lastdieren, of slaven worden gemaakt. Een mededienstknecht te zien, die woedt en raast als een wild dier, of vertreden wordt als een worm, moet wel leedwezen teweeg brengen in het hart van hen, die jaloersch zijn voor de eere van hun geslacht of van hun' Godsdienst. Zie met welk een oog Salomo gezien heeft op *de tranen der verdrukten*, en *de macht der verdrukkers*, Pred. 4 : 1. *f.* Hoe dit aan den meester te kennen werd gegeven; *komende, verklaarden zij hun' heer al wat er geschied was.* Zij durfden hun' mededienstknecht niet bestraffen — hij was zoo onredelijk en woedend *(dat een beer, die van zijn jongen beroofd is, een' man tegemoet kome, maar niet een zot in zijne dwaasheid;)* maar zij gingen tot hun' heer, en smeekten hem voor den verdrukte op te treden tegen den verdrukker. Hetgeen ons eene oorzaak is van smart, moet ons eene aanleiding zijn tot gebed. Laten onze klachten, zoowel over de goddeloosheid der goddeloozen, als over de verdrukking der verdrukten, tot God gebracht worden.

3. Des meesters rechtvaardige toorn wegens de wreedheid, waaraan zijn dienstknecht zich had schuldig gemaakt. Indien de dienstknechten dit reeds zoo euvel opnamen, hoeveel te meer dan niet de Meester, wiens mededoogen het onze zoo ver te boven gaat. Laat ons nu zien. *a.* Hoe hij de wreedheid van zijn' dienstknecht bestrafte, vers 32, 33; *Gij, booze dienstknecht!* Onbarmhartigheid is boosheid, eene groote boosheid. Hij bestraft hem door hem de barmhartigheid voor te houden, die hij bij zijn' meester had gevonden: *Al die schuld heb ik u kwijtgescholden.* Aan hen, die de gunsten van God willen gebruiken, zullen zij nooit worden verweten; maar die ze misbruiken, kunnen dit wèl verwachten, Hoofdst. 11 : 20. Bedenk: Het was *al die schuld*, die groote schuld. De grootheid der zonde verhoogt den rijkdom der vergevende genade; wij moeten bedenken, *hoe veel ons vergeven is*, Lukas 7 : 47. Hiermede toont hij hem de verplichting, waaronder hij was tegenover zijn' mededienstknecht: *Behoordet gij ook niet u over uwen mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik mij over u ontfermd heb?* Er wordt terecht verwacht, dat zij, die barmhartigheid hebben ontvangen, ook barmhartigheid zullen bewijzen. *Wie zelf vergeving noodig heeft, zal haar gemakkelijk ook aan anderen schenken.* [1]) Hij toont hem, Ten eerste: Dat hij meedoogender had behooren te zijn, meer medelijden had moeten toonen met de benauwdheid van zijn' mededienstknecht. Wat wij zelf gevoeld hebben, kunnen wij des te meer mede gevoelen met onze broederen. De Israelieten kenden het gemoed des vreemdelings, dewijl zij vreemdelingen geweest waren; en deze dienstknecht had het gemoed van een gevangen schuldenaar beter moeten kennen, dan om zoo hard tegen zoo iemand op te treden. Ten tweede: Dat hij zich meer naar het voorbeeld van zijns meesters goedertierenheid had behooren te gedragen, daar hij haar zelf zoo ruimschoots had ervaren. De

1) Senec. Agamemn.

troostrijke bewustheid van vergevende genade strekt grootelijks, om ons hart te neigen tot vergeving van onze broederen. Het was aan het einde van den verzoendag, dat *de bazuin des geklanks* doorging tot bevrijding van hen, die schulden hadden, waardoor een ieder tot zijne bezitting kon wederkeeren. Lev. 25 : 9, want wij moeten ons ontfermen over onze broederen, zooals God zich over ons ontfermd heeft. *b.* Hoe hij zijne kwijtschelding herriep, zoodat de rechtsvordering tegen hem weder van kracht werd, vers 34. *Hij leverde hem den pijnigers over, totdat hij zou betaald hebben al wat hij hem schuldig was.* Hoewel de boosheid zoo groot was, heeft zijn heer hem toch geene andere straf opgelegd dan de betaling van zijne eigene schuld. Zij, die de Evangelievoorwaarden niet willen aannemen, behoeven niet ellendiger of ongelukkiger te zijn dan blootgesteld te zijn aan de wet, en deze haren vrijen loop tegen hen te laten hebben. Zie hoe de straf beantwoordt aan de zonde; hij die niet wilde vergeven, zal geene vergeving erlangen. *Hij leverde hem den pijnigers over.* Het uiterste, wat hij aan zijn' mededienstknecht kon doen, was hem in de gevangenis te werpen, maar hij zelf werd den pijnigers overgeleverd. De macht van Gods toorn om ons te verderven, reikt oneindig verder dan het uiterste wat door den toorn des menschen bereikt kan worden. De verwijtingen en verschrikkingen van zijne eigene conscientie zullen zijne pijnigers zijn, want dat is de worm, die nooit sterft. Duivelen, de uitvoerders van Gods toorn, die thans de verleiders zijn der zondaren, zullen tot in eeuwigheid hunne pijnigers zijn. Hij werd naar het tuchthuis gezonden, totdat hij alles betaald zou hebben. Ten opzichte van onze schuld aan God worden nooit schikkingen getroffen, òf zij wordt geheel vergeven, òf zij wordt tot aan den laatsten penning ingevorderd. Aan de verheerlijkte heiligen in den hemel is alles vergeven door de volkomene genoegdoening van Christus; de veroordeelde zondaren in de hel betalen alles, dat is: zij ondergaan voor alles de straf. De beleediging, Gode aangedaan door de zonde, raakt Zijne eer, hieromtrent kan dus geene schikking worden getroffen, en daarom moet zij op de eene of andere wijze, hetzij door den zondaar of door zijn' Borg, volkomen goed gemaakt worden.

Eindelijk. Hier is de toepassing van de geheele gelijkenis, vers 35; *Alzoo zal ook Mijn hemelsche Vader u doen.* De titel, dien Christus hier aan God geeft, werd in vers 19 gebruikt voor eene troostrijke belofte, *die zal hun geschieden van Mijn' Vader, die in de hemelen is,* hier wordt hij gebruikt in eene ontzettende bedreiging. Indien Gods bestuur vaderlijk is, dan volgt hieruit, dat het rechtvaardig is; maar daarom volgt er nog niet uit, dat het niet streng is, of dat wij onder Zijne regeering niet in ontzag gehouden moeten worden door den toorn Gods. Als wij tot God bidden als tot *onzen Vader, die in de hemelen is,* dan wordt ons geleerd te vragen om vergeving onzer schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren. Merk hier op:

1. Den plicht der vergeving, wij moeten *van harte* vergeven. Wij vergeven onzen broeder, die tegen ons misdaan heeft, niet recht, en niet op Gode welbehaaglijke wijze, als wij hem niet van harte vergeven, want dat is het, waarop God ziet. Wij moeten geen wrok blijven koesteren, noch kwaadwilligheid jegens iemand in ons hart hebben. Geene plannen van wraak moeten in het hart worden bedacht, geene begeerte er naar worden gekoesterd, gelijk dit toch door velen gedaan wordt, die uitwendig vreedzaam en verzoend schijnen te zijn. Toch is dit nog niet genoeg; wij moeten van harte het welzijn begeeren en zoeken te bevorderen zelfs van hen, die tegen ons misdaan hebben, of ons hebben beleedigd.

2. Het gevaar van niet te vergeven: *Alzoo zal ook Mijn hemelsche Vader u doen.* *a.* Dit is niet bedoeld om ons te leeren, dat God Zijne vergeving van iemand herroept, maar dat Hij haar weigert aan hen, die er onbevoegd toe zijn, overeenkomstig den geest van het Evangelie; evenals Achab schenen zij zich zelven en anderen toe verootmoedigd te zijn, en daardoor in een' staat van genade te zijn gekomen, en daar eigenen zij zich de vertroosting van toe. Wij hebben in de Schrift genoeg wenken en aanduidingen van het verbeuren van genade ter waarschuwing van de vermetelen, en toch hebben wij ook zekerheid genoeg van het blijvende der genade en vergeving ter vertroosting van hen, die oprecht, maar vreesachtig zijn; opdat genen zullen vreezen, en dezen zullen hopen. Zij, die hun' broeder zijne schulden niet vergeven, hebben nooit in waarheid berouw gehad van hunne eigene zonden, en hebben ook nooit wezenlijk in het Evangelie geloofd, hetgeen hun dus ontnomen wordt, hebben zij slechts schijnbaar bezeten, Lukas 8 : 18. *b.* Dit is bestemd om ons te leeren, dat *een onbarmhartig oordeel zal gaan over dengene, die geene barmhartigheid gedaan heeft,* Jakobus 2 : 13. Het is voor vergeving en vrede volstrekt noodzakelijk, dat wij niet slechts *recht doen,* maar ook *weldadigheid liefhebben.* Het is een onmisbaar bestanddeel van dien Godsdienst, die *zuiver en onbevlekt is voor God en den Vader,* van die *wijsheid, die van Boven is,* en die *zuiver, vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk is.* Zie, hoe *diegenen* het te verantwoorden zullen hebben, die, hoewel zij den naam dragen van Christenen, toch in de strengste en onbarmhartigste behandeling volharden van hunne broederen, alsof zij van de strengste wetten van Christus vrijstelling konden verkrijgen ter bevrediging van hunne ongebreidelde hartstochten, en zoo spreken zij, telkenmale als zij het Gebed des Heeren bidden, een' vloek uit over zich zelven.

HOOFDSTUK XIX.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' verandering van woonplaats, daar Hij Galilea verliet en in de landpalen van Judea kwam, vers 1, 2. Het gesprek met de Farizeën over echtscheiding, en Zijne rede tot de discipelen, naar aanleiding daarvan, vers 3—12. III. Zijn vriendelijk onthaal van eenige kinderen, die tot Hem gebracht werden, vers 1—15. IV. Een bericht van hetgeen er voorviel tusschen Christus en een jongeling, die tot Hem kwam, vers 16—22. V. Zijn gesprek met de discipelen bij die gelegenheid, betreffende de

moeielijkheid om zalig te worden voor hen, die veel in de wereld hebben, en de gewisse belooning van hen, die om Christus wil alles verlaten, vers 23—30.

En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat hij vertrok van Galiléa, en kwam over den Jordaan, in de landpalen van Judéa. 2. En vele scharen volgden hem, en hij genas ze aldaar.

1. Wij hebben hier het bericht van Christus' vertrek uit Galilea, waar Hij opgevoed was. Het grootste gedeelte van Zijn leven had Hij doorgebracht in die afgelegene en geminachte landstreek; slechts bij gelegenheid der feesten was het, dat Hij opging naar Jeruzalem, en wij kunnen veronderstellen, dat, *als* Hij er kwam, Zijne prediking en Zijne wonderen er des te meer opzien baarden en des te meer welkom waren, wijl Hij er geene vaste woonplaats had. Maar het was een blijk van Zijne vernedering — en gelijk in andere dingen, verscheen Hij ook hierin in geringen staat — dat Hij er heenging als Galileër, iemand uit het Noorden des lands, waar het minst beschaafde deel der natie woonde. De meesten van Christus' leerredenen waren tot aan dat tijdstip uitgesproken in Galilea, en dáár waren ook de meesten van Zijne wonderen gewrocht; maar nu, *deze woorden geëindigd hebbende, vertrok hij van Galilea* en het was Zijn laatst vaarwel, want (tenzij Zijn gaan *door het midden van Galilea*, Lukas 17 : 11, hierna plaats had, en dit was slechts een voorbijgaand bezoek, als Hij naar Jeruzalem reisde) is Hij nooit weder in Galilea geweest dan na Zijne opstanding, waardoor deze overgang dus zeer merkwaardig wordt. Christus heeft van Galilea geen afscheid genomen, vóórdat Zijn werk aldaar volbracht was, en toen vertrok Hij vandaar. Evenals Christus' getrouwe dienstknechten niet uit de wereld worden weggenomen, zoo worden zij ook van geene enkele plaats verwijderd, vóór zij hun getuigenis in die plaats hebben geëindigd, Openb. 11 : 7. Het is troostrijk voor hen, die niet hun eigen zin en wil, maar de leiding van Gods voorzienigheid volgen voor hun vertrek van deze of gene plaats, dat hunne woorden vóór hun vertrek geëindigd zullen zijn. En wie zou ergens langer willen blijven dan hij er werk voor God te doen heeft?

2. *Hij kwam over de Jordaan in de landpalen van Judéa*, opdat *zij*, zoowel als Galiléa hun' dag der bezoeking zouden hebben, want ook zij behoorden tot de verlorene schapen van het huis Israels. Maar toch bleef Christus in de nabijheid van die deelen van Kanäan, die aan de landen van andere volken grensden. Galiléa wordt Galiléa der Heidenen genoemd; en over de Jordaan woonden de Syriërs. Aldus heeft Christus, terwijl Hij binnen de grenzen van het Joodsche volk bleef, toch te kennen gegeven dat Hij het oog had op de Heidenen, en dat Zijn Evangelie ook tot hen zou komen.

3. *Vele scharen volgden Hem,* Waar de Silo is, daar zal *de vergadering des volks wezen* [1]). De verlosten des Heeren zijn de zoodanigen, die het Lam volgen, waar het ook heengaat, Openb. 14 : 4. Als Christus vertrekt, dan is het voor ons het best Hem te volgen. Het was een blijk van eerbied voor Christus, en toch was het ook een voortdurende last, om overal, waar Hij ging door zoo veel volks omringd te zijn; maar Hij heeft Zijn eigen gemak of rust niet gezocht, noch heeft Hij zich veel bekommerd om Zijne eer in het oog der wereld, toen Hij zich liet omringen door dezen saamgerotten hoop volks, het grauw, zooals sommigen die scharen zouden noemen. Hij is het land doorgegaan goed doende, want ook hier volgt: *Hij genas ze aldaar.* Dit toont aan, waarom zij Hem volgden, namelijk om hunne kranken door Hem te laten genezen, en zij vonden Hem hier even machtig en bereid om hen te helpen, als Hij in Galiléa geweest was; want overal waar deze Zon der gerechtigheid opging, was het met genezing onder Zijne vleugelen. *Hij genas ze aldaar,* omdat Hij niet wilde, dat zij Hem zouden volgen naar Jeruzalem, ten einde geen aanstoot te geven. *Hij zal niet twisten noch roepen.*

Vs. 3. En de Farizeën kwamen tot Hem, verzoekende Hem, en zeggende tot Hem: Is het een' mensch geoorloofd zijne vrouw van zich te laten, om allerlei oorzaak? 4. Doch Hij, antwoordende, zeide tot hen: Hebt gij niet gelezen, die van den beginne den mensch gemaakt heeft, dat Hij ze gemaakt heeft man en vrouw, 5. En gezegd heeft: Daarom zal een mensch vader en moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vleesch zijn? 6. Alzoo dat zij niet meer twee zijn, maar één vleesch. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheide de mensch niet. 7. Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft dan Mozes geboden een' scheidbrief te geven, en haar van zich te laten? 8. Hij zeide tot hen: Mozes heeft vanwege de hardigheid uwer harten u toegelaten uwe vrouwen van u te laten; maar van den beginne is het alzoo niet geweest. 9. Maar Ik zeg u, dat zoo wie zijne vrouw van zich laat, anders dan om hoererij, en eene andere trouwt, die doet overspel, en wie de verlatene trouwt, doet ook overspel. 10. Zijne discipelen zeiden tot Hem: Indien de zaak des menschen met de vrouw alzoo staat, zoo is het niet oorbaar te trouwen. 11. Doch Hij zeide tot hen: Allen vatten dit woord niet, maar wien het gegeven is. 12. Want er zijn gesnedenen, die uit moeders lijf alzoo geboren zijn; en er zijn gesnedenen, die van de menschen gesneden zijn; en er zijn gesnedenen, die zichzelven gesneden hebben, om het koninkrijk der hemelen. Wie dit vatten kan, vatte het.

Hier hebben wij de wet van Christus nopens

1) Totdat Silo komt. en tot Hem zal de vergadering des volks wezen. Gen. 49 : 10, naar de Engelsche overzetting.

de echtscheiding. Evenals dit met sommige andere uitingen van Zijn' wil het geval was, is een twistgesprek met de Farizeën er de aanleiding toe geweest. Zoo geduldig heeft Hij het tegenspreken der zondaren verdragen, dat Hij het als leering voor Zijne eigene discipelen gebruikte! Wij hebben te letten op:

I. Het geval, dat door de Farizeën werd voorgesteld, vers 3. *Is het een' mensch geoorloofd zijne vrouw te verlaten?*" Dit vroegen zij, Hem verzoekende, niet met de begeerte om door Hem onderwezen te worden. Eenigen tijd te voren had Hij in Galilea over deze zaak gesproken, en zich tegen de heerschende gewoonte, die er in gevolgd werd, verklaard, Hoofdst. 5 : 31. 32; en indien Hij zich thans evenzoo tegen de echtscheiding zal verklaren, dan zullen zij dit gebruiken als een middel om het volk tegen Hem op te zetten, daar zij voorzeker met geen vriendelijk oog den persoon zullen aanzien, die hen in de hun zoo dierbare vrijheid hieromtrent zou willen verkorten. Zij hoopten, dat Hij door deze, evenals door Zijne andere leerstelingen, de gunst en genegenheid des volks zou kwijt raken. Of wel: men zou de verzoeking aldus kunnen aanduiden: Indien Hij zou zeggen, dat echtscheiding niet geoorloofd is, dan zouden zij Hem smaden als een vijand van de wet van Mozes, die haar toeliet, maar indien Hij zou zeggen, dat zij wèl geoorloofd is, dan zouden zij er op wijzen, dat zijne leer niet zoo volkomen zuiver is, als men van de leer van den Messias zou verwachten, want, hoewel echtscheiding geduld werd, werd zij toch door menschen van strenge beginselen in een ongunstig licht beschouwd. Sommigen denken, dat, hoewel de wet van Mozes echtscheiding toeliet, er toch ten opzichte van de rechtmatige oorzaken, die er voor aangewezen moesten worden, geschil was ontstaan onder de Farizeën, en dat dezen nu wilden weten wat Christus er van zeide. Er kwamen talrijke gevallen voor van moeielijkheden of twisten in het huwelijk, sommigen van die gevallen waren zeer ingewikkeld en moeielijk te beslechten, niet vanwege de wet van God, maar vanwege de lusten en dwaasheden der menschen, en dikwijls gebeurt het, dat de menschen in zulk een geval reeds een besluit hebben genomen, vóórdat zij vragen hoe zij hebben te handelen.

Hunne vraag is: Of het een' mensch geoorloofd is zijne vrouw te verlaten, om allerlei oorzaak. Dat dit geschieden mocht om ééne oorzaak, namelijk hoererij, stemde men toe; maar mag het, gelijk nu algemeen geschiedt door menschen van losse levenswijze, om allerlei oorzaak, om *elke* oorzaak, die het een man belieft op te geven, al is zij ook nog zoo onbeduidend of beuzelachtig: omdat de vrouw den man mishaagt, of omdat hij haar niet meer liefheeft? De vergunning in zulk een geval luidde: *Indien zij geene genade zal vinden in zijne oogen, omdat hij iets schandelijks aan haar gevonden heeft*, Deut. 24 : 1. Hieraan hebben zij zulk eene ruime uitlegging gegeven, dat zij elken weerzin, hoe ongegrond ook, als eene wettige oorzaak van echtscheiding beschouwden.

II. Christus' antwoord op deze vraag. Daar dit eene gewetenszaak gold, en wel eene zeer gewichtige, gaf Hij, hoewel zij Hem gedaan was om Hem te verzoeken, er toch een volledig antwoord op, geen direct, maar toch een zeer afdoend antwoord, daar Hij hun beginselen voorhield, die ontwijfelbaar bewijzen, dat zulke willekeurige echtscheidingen, als toen in zwang waren, en waardoor het huwelijk op zoo losse schroeven stond, geenszins geoorloofd waren. Christus zelf wilde den regel niet geven zonder eene reden er voor aan te duiden, en Zijn oordeel niet zeggen, zonder een Schriftuurlijk bewijs er voor. Nu is Zijne redeneering aldus: *Indien man en vrouw door den wil en de bestemming van God met den sterksten en innigsten band saamverbonden zijn, dan moeten zij niet licht en gemakkelijk en om allerlei oorzaak gescheiden worden. Indien de band heilig is, kan hij niet gemakkelijk losgemaakt worden.* Om nu te bewijzen, dat er zulk een band tusschen man en vrouw bestaat, worden drie dingen door Hem aangevoerd.

1. De schepping van Adam en Eva, ten opzichte waarvan Hij zich beroept op hunne eigene kennis der Schrift. *Gij hebt gelezen* (maar er niet over nagedacht) *dat Hij, die van den beginne de menschen gemaakt heeft, ze gemaakt heeft man en vrouw.* Gen. 1 : 27; 5 : 2. Het zal ons zeer nuttig wezen dikwijls te denken aan onze schepping, hoe en door wien, en waartoe, wij geschapen werden. *Hij heeft ze gemaakt, man en vrouw*, één vrouw voor één man, zoodat Adam van zijne vrouw niet kon scheiden en eene andere huwen, want er was geene andere. Evenzoo wees dit op eene onscheidbare eenheid tusschen hen; Eva was eene ribbe uit Adams zijde, zoo dat hij haar niet weg kon doen, of hij moest een gedeelte van zich zelven wegdoen, en in tegenspraak zijn met de duidelijke aanwijzing harer schepping. Christus duidt dit kortelijk aan, maar, door zich te beroepen op hetgeen zij hadden gelezen, verwijst Hij hen naar het oorspronkelijk verhaal, waarin het opmerkelijk is, dat, hoewel ook de overige levende wezens in mannelijk en vrouwelijk geslacht geschapen zijn, dit toch niet van hen, maar alleen van den mensch vermeld wordt, omdat de samenvoeging van man en vrouw redelijk is, en bestemd tot edeler doeleinden dan het behagen der zinnen of de voortteling van het geslacht, en daarom vaster en inniger is dan die tusschen de dieren, die niet in staat waren om voor elkander zulk eene hulpe te zijn als Adam en Eva dit voor elkander waren. Vandaar het ietwat vreemde in de uitdrukking, Gen. 1 : 27. *Naar het beeld Gods schiep Hij hem*; *man en vrouw schiep Hij ze*; *hem* en *ze* worden bij afwisseling gebruikt; één zijnde door de schepping, voordat zij twee waren, werden zij weder één door het huwelijksverbond, die eenheid kon niet anders dan vaster en onoplosbaar zijn.

2. De fundamenteele wet van het huwelijk, welke is, dat *een mensch vader en moeder zal verlaten, en zijne vrouw aanhangen* vers 5. De betrekking tusschen man en vrouw is inniger dan die tusschen ouders en kinderen; indien

nu aan de kinderlijke verhouding niet licht geweld moet aangedaan worden, dan mag nog veel minder de huwelijksband worden verbroken. Mag een kind zijne ouders, of een ouder zijne kinderen verlaten om allerlei oorzaak, welke ook? Geenszins. Veel minder nog mag een man zijne vrouw verlaten. Wel niet door de natuur, maar door de beschikking Gods is de betrekking tusschen hen inniger, en de band, die hen vereenigt, sterker, dan tusschen ouders en kinderen, want die wordt in groote mate krachteloos gemaakt door het huwelijk, wanneer een man zijne ouders moet verlaten, om zijne vrouw aan te kleven. Zie hier de kracht eener Goddelijke instelling, daar er eene eenheid, eene verbintenis uit voortvloeit, sterker, dan de hoogste verplichtingen der natuur.

3. De aard van eene huwelijksovereenkomst; zij is eene vereeniging tusschen twee personen: *Alzoo dat zij niet meer twee zijn, maar één vleesch*, vers 6. Eens menschen kinderen zijn een deel van hem zelven, maar zijne vrouw is hij zelf, zij is één met hem. Gelijk de huwelijksvereeniging inniger is dan de vereeniging tusschen ouders en kinderen, zoo is zij in zekeren zin ook gelijk aan die tusschen het eene lid en het andere in het natuurlijke lichaam. Evenals dit eene reden is, waarom mannen hunne eigene vrouwen lief moeten hebben, zoo is het ook eene reden, waarom zij van hunne vrouw niet mogen scheiden, want *niemand heeft ooit zijn eigen vleesch gehaat*, of het afgesneden, *maar hij voedt het en onderhoudt het*. Die twee zullen één zijn, daarom moet er slechts ééne vrouw zijn, want God heeft voor één Adam slechts ééne Eva gemaakt. Mal. 2 : 15.

Hieruit leidt Hij af: *Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheide de mensch niet*. Man en vrouw zijn samengevoegd door God, *sunezeuxen*, God heeft hen onder één juk samen verbonden, zooals er eigenlijk staat, en het woord is van veel beteekenis. God zelf heeft reeds in den staat der onschuld de betrekking ingesteld tusschen man en vrouw. Het huwelijk en de sabbat zijn de oudsten der Goddelijke inzettingen. Hoewel het huwelijk niet bijzonder eigen is aan de kerk, maar ook aan de wereld in het algemeen behoort, behoort het toch, daar het het kenmerk draagt eener Goddelijke instelling en hier door onzen Heere Jezus bevestigd is, op Gode waardige wijze ingericht, en door het woord Gods en gebed te worden geheiligd. Als men in deze inzetting nauwgezet het oog op God gericht houdt, dan zal dit een' goeden invloed oefenen op de plichtsbetrachting, en bijgevolg op het liefelijke en troostrijke in deze betrekking en verbintenis. Laat niemand, laat geen mensch, hen scheiden, ook de man zelf niet, ook niet iemand, die het voor hem of in zijn' naam doet, ook niet de magistraat; God heeft er hem het gezag niet toe verleend. De God Israels heeft gezegd, dat Hij het verlaten haat, Mal. 2 : 16. Het is een algemeene regel, dat de mensch niet moet pogen te scheiden wat God samengevoegd heeft.

III. Een bezwaar der Farizeën hier tegen; eene tegenwerping, die niet zonder eenigen schijn van grond is, vers 7. *Waarom heeft dan Mozes geboden een' scheidbrief te geven en haar te verlaten, in geval een man van zijne vrouw wil scheiden?* Hij voerde eene schriftuurlijke reden aan *tegen* de echtscheiding; zij voeren het gezag der Schrift aan *er voor*. De schijnstrijdigheden in het woord van God zijn groote struikelblokken voor menschen van een verdorven gemoed. Het is waar: *Mozes is getrouw geweest dengenen, die hem gesteld heeft*, en hij heeft niets geboden dan hetgeen hij van den Heere ontvangen had; maar wat betreft de zaak zelve: wat zij een *gebod* noemen, was slechts eene *toelating*, Deut. 24 : 1, en eerder bedoeld als eene beteugeling van de buitensporigheid er van, dan om de zaak zelve te steunen of in bescherming te nemen. De Joodsche leeraren zelven stellen zulke beperkingen in deze wet, dat men er niet dan na rijp beraad toe kon overgaan. Er moet eene bijzondere reden worden opgegeven, de scheidbrief moet geschreven worden, en als eene gerechtelijke acte bekrachtigd, verzegeld en geregistreerd worden. Die scheidbrief moet aan de vrouw zelve in handen worden gegeven, en hun werd uitdrukkelijk verboden om ooit weer samen te komen, hetgeen aan de mannen, zoo zij tot eenig nadenken in staat waren, eene reden was om de zaak eerst rijpelijk te overwegen.

IV. Christus' antwoord op deze tegenwerping, waarin Hij

1. Hunne vergissing ten opzichte van de wet van Mozes herstelt. Zij noemen het een *gebod;* Christus noemt het eene *toelating*, eene *dulding*. Vleeschelijk gezinde menschen nemen, als hun een' vinger wordt aangeboden, de geheele hand. De wet van Mozes was voor dit geval eene staatkundige wet, die God gaf als Heerscher over, en Bestuurder van, dat volk, en het was om redenen van staat, dat echtscheidingen werden toegelaten. Daar de striktheid van de huwelijksvereeniging het gevolg was, niet van eene natuurlijke, doch van eene stellige wet, kon de wijsheid Gods in sommige gevallen de echtscheiding dulden, zonder dat dit te kort deed aan Zijne heiligheid.

Maar Christus zegt hun, dat er eene reden was voor deze toelating, die hun niet tot eer strekte. *Mozes heeft vanwege de hardigheid uwer harten u toegelaten uwe vrouwen te verlaten.* Mozes heeft in zijn' tijd geklaagd over de hardnekkigheid van het volk van Israel, Deut. 9 : 6; 31 : 27; zij hadden zich verhard tegen God. Hier in dit geval wordt bedoeld, dat zij zich verhard hadden tegen hunne betrekkingen. Over het algemeen waren zij heftig en geweldig, zoowel in hunne lusten als in hunne hartstochten. Indien hun dus niet toegelaten was van hunne vrouw te scheiden, als zij een weerzin tegen haar hadden opgevat, dan zouden zij haar mishandeld hebben, haar beleedigd en geslagen, ja wellicht vermoord hebben. Er is geen grooter blijk van hardheid van hart in de wereld, dan hardheid en strengheid van een' man tegenover zijne eigene vrouw. Het schijnt, dat de Joden hierom berucht waren, en daarom was het hun toegelaten van hunne vrouwen te scheiden. Het is beter van haar te scheiden dan haar ergers aan te doen, beter te scheiden, dan dat

het altaar des Heeren bedekt wordt met tranen, Mal. 2 : 13. Een weinigje toegeven aan een' waanzinnige kan grooter kwaad voorkomen. Om de wet der natuur te bewaren, kunnen ingestelde wetten wel eens opgeheven worden, want God *wil barmhartigheid en niet offerande*, maar het zijn wel zeer hardhartige ellendelingen, die dit noodzakelijk maakten, en niemand kan wenschen vrijheid te hebben tot echtscheiding, zonder hiermede feitelijk zelf zijne hardheid van hart te erkennen. Let er op, dat Hij zegt: *vanwege de hardigheid uwer harten*, niet slechts van de hardigheid der harten van hen, die toen geleefd hebben, maar van al hunne nakomelingen. God ziet niet slechts, Hij voorziet ook de hardheid van het hart der menschen. Let er voorts ook nog op, dat de wet van Mozes rekening hield met de hardigheid van der menschen hart, maar dat het Evangelie van Christus haar geneest; dat Zijne genade het steenen hart wegneemt en een vleezen hart geeft. Door de wet was de kennis der zonde, door het Evangelie was de overwinning over de zonde.

2. Hij leidt hen terug naar de oorspronkelijke instelling; *Maar van den beginne is het alzoo niet geweest.* Bederf, dat in eenigerlei inzetting van God is ingeslopen, moet uitgezuiverd worden door tot de oorspronkelijke instelling terug te keeren. Indien de kopie onzuiver is, dan moet zij onderzocht en naar het oorspronkelijke verbeterd worden. Zoo heeft Paulus, toen hij de misbruiken in de gemeente te Corinthe ten opzichte van het Avondmaal des Heeren wilde wegnemen, zich beroepen op de instelling er van, 1 Cor. 11 : 23. Zoo en zoo heb ik van den Heere ontvangen. De waarheid was van den beginne, daarom moeten wij vragen naar de oude paden, Jer. 6 : 16, en hervormen niet naar latere voorbeelden, maar naar oude regelen.

3. Hij beslist de zaak door eene uitdrukkelijke wet: *Ik zeg u*, vers 9, en die komt overeen met hetgeen Hij te voren gezegd had, Hoofdst. 5 : 32. Dáár werd het door Hem gezegd in Zijne prediking, hier in een twistgesprek; maar het is hetzelfde, want Christus blijft zich gelijk. In deze beide plaatsen nu

Laat Hij echtscheiding toe in geval van overspel; want de reden tegen de echtscheiding is: *Die twee zullen één vleesch zijn.* Indien de vrouw zich nu overgeeft aan hoererij, en zich tot één vleesch maakt met een overspeler, dan houdt de reden der wet op, en dus ook de wet zelve. Door de wet van Mozes werd overspel met den dood gestraft, Deut. 22 : 22. De Zaligmaker verzacht de strengheid hiervan, en beslist dat overspel gestraft moet worden met echtscheiding. Dr. Whitby verstaat dit niet van overspel, maar (omdat de Heiland het woord *porneia* — hoererij, gebruikt) van onreinheid, begaan vóór het huwelijk, doch daarna ontdekt; want, indien die zonde later begaan werd, dan zou het eene halsmisdaad zijn, en echtscheiding dus onnoodig wezen.

Voor alle andere gevallen keurt Hij haar af; *Zoo wie zijne vrouw verlaat, anders dan om hoererij, en eene andere trouwt, die doet overspel.* Dit is een direct antwoord op hunne vraag, nl. dat het niet geoorloofd is. Hierin, evenals in andere dingen, zijn Evangelie-tijden, *tijden der verbetering*, Hebr. 9 : 10. De wet van Christus heeft de strekking om den mensch in zijne oorspronkelijke rechtheid te herstellen; de wet der liefde, huwelijksliefde, is geen nieuw gebod, maar was er van den beginne. Als wij eens nagaan welk kwaad er gedaan wordt aan families en bezittingen, welk eene verwarring en wanorde er ontstaan zou uit willekeurige echtscheidingen, dan zullen wij zien hoe deze wet van Christus tot ons welzijn en voordeel strekt, en hoe vriendelijk het Christendom ook ons wereldsch belang gezind is.

Daar de wet van Mozes de echtscheiding vanwege de hardigheid van der menschen hart toelaat, en de wet van Christus haar verbiedt, volgt hieruit, dat van Christenen, die onder de bedeelingen der liefde en der vrijheid leven, met recht verwacht kan worden, dat zij teeder van hart zijn, en niet hard van hart, gelijk de Joden, want *God heeft ons tot vrede geroepen.* Er zal geene aanleiding zijn voor, geen verlangen zijn naar, echtscheiding, als zij elkander vergeven, en elkander verdragen in liefde, gelijk zij hopen vergeving te hebben ontvangen van God, en Hem niet genegen hebben bevonden hen te verlaten, Jes. 50 : 1. Er is geene behoefte aan echtscheiding, indien de *mannen hunne eigene vrouwen liefhebben*, en de vrouwen *haren eigenen mannen onderdanig zijn*, en zij te zamen leven als erfgenamen van de genade des levens; en dit zijn de wetten van Christus, zooals wij ze niet in al de wetten van Mozes vinden.

V. Een bezwaar, geopperd door de discipelen, tegen deze wet van Christus, vers 10. *Indien de zaak des menschen met de vrouw alzoo staat, zoo is het niet oorbaar te trouwen.* Het schijnt, dat de discipelen zelven niet gaarne afstand deden van de vrijheid tot echtscheiding, daar zij het een goed en geschikt middel achtten om rust en genoegen te hebben in het huwelijk, en daarom, evenals knorrige kinderen, zoo zij niet kunnen hebben wat zij willen, ook maar wegwerpen wat zij hebben. Als het hun niet geoorloofd is hunne vrouw te verlaten, als hun dit behaagt, dan willen zij maar in het geheel geene vrouw hebben, hoewel God van den beginne, toen geen echtscheiding toegestaan was, gezegd heeft: *Het is niet goed, dat de mensch alleen zij, en hen zegende.* Hij verklaarde hen gezegend, gelukkig, die aldus nauw aan elkander waren verbonden; en toch, tenzij hun de vrijheid gegeven worde van hunne vrouwen te scheiden, achten zij dat het goed is voor den mensch om niet te trouwen. De verdorvene natuur kan geen bedwang dragen, zij wil Christus' banden verbreken, en vrijheid hebben om hare lusten te bevredigen. Het getuigt van dwaasheid en gemelijkheid, als iemand de genoegens, het liefelijke en aangename van dit leven verzaakt, om het kruis, dat er aan verbonden is, de wederwaardigheden, die er gewoonlijk mede gepaard gaan, alsof wij uit de wereld moeten gaan, omdat wij er niet alles naar onzen zin in kunnen hebben, of ons in geen nuttigen staat of stand moeten

begeven, omdat het ons dan tot plicht gesteld wordt er in te volharden. Neen, hoedanig onze staat of toestand ook zij, wij moeten er met ons hart in zijn, dankbaar wezen voor het liefelijke en aangename, dat er in is, en ons onderwerpen aan het kruis, dat er ook aan verbonden is, en, gelijk God gedaan heeft, *het eene tegenover het andere stellen.* [1]) Indien het juk des huwelijks niet naar welgevallen afgeworpen mag worden, dan volgt hier niet uit, dat wij het *daarom* ook maar niet op ons moeten nemen, maar wél, dat wij *daarom*, als wij er onder komen, het besluit moeten nemen, om er ons naar te gedragen door liefde en zachtmoedigheid en geduld, waardoor echtscheiding tot de onnoodigste en onbegeerenswaardigste zaak der wereld gemaakt wordt.

VI. Christus' antwoord op hunne bedenking, vers 11 en 12, waarin Hij

1. Erkent, dat het voor sommigen goed is niet te huwen; *Allen vatten dit woord niet, maar dien het gegeven is.* Christus stemt toe hetgeen de discipelen gezegd hadden: *Het is niet oorbaar te trouwen*, niet als een bezwaar tegen het verbod der echtscheiding, zooals zij het bedoeld hadden, maar om hun den regel te geven (die hun wellicht niet minder onaangenaam was) dat zij, die de gave der onthouding hebben, en niet in de noodzakelijkheid verkeeren om te huwen, het best doen, ongehuwd te blijven, 1 Cor. 7 : 1, want die ongehuwd zijn, hebben de gelegenheid, zoo zij er ook den wil, de genegenheid voor hebben, om *zich te bekommeren met de dingen des Heeren, hoe zij den Heere zullen behagen*, 1 Cor. 7 : 32—34, daar zij minder bezwaard zijn met de zorgen van dit leven, en meer vrijheid en tijd hebben om te denken, en zich te wijden, aan betere dingen. Toeneming van genade is beter dan toeneming van het gezin, en gemeenschap met den Vader, en met Zijn' Zoon Jezus Christus is te verkiezen boven alle andere gemeenschap.

2. Hij keurt het af, als volstrekt schadelijk, om het huwelijk te verbieden, omdat *allen dit niet vatten.* Inderdaad zijn het slechts weinigen, die dit kunnen; en daarom moet het kruis, dat ook aan het huwelijk verbonden is, gedragen worden, veeleer dan dat men zich in verzoeking begeeft, ten einde dit kruis te vermijden. *Het is beter te trouwen dan te branden.*

Christus spreekt hier van tweeërlei ongeschiktheid voor het huwelijk. *a.* Die welke eene ramp of bezoeking is door de voorzienigheid Gods, zooals het lijden van hen, die gesnedenen zijn, uit moeders lichaam alzoo geboren, of, die door de menschen gesneden zijn, en die dus, onbekwaam zijnde om aan één groot doel van het huwelijk te beantwoorden, ongehuwd behooren te blijven. Maar laten zij tegenover die ramp de gelegenheid stellen, die de ongehuwde staat biedt, om des te beter God te kunnen dienen. *b.* Die, welke eene deugd is door de genade Gods, zooals van hen, *die zich zelven gesneden hebben om het koninkrijk der hemelen.* Dit is bedoeld van eene ongeschiktheid om te huwen, niet in het lichaam (hetgeen sommigen door een verkeerd begrijpen van de Schrift dwaselijk en goddeloosliik over zich zelven gebracht hebben) maar in den geest, in het gemoed. Aldus hebben diegenen zich tot gesnedenen gemaakt, die tot eene heilige onverschilligheid zijn gekomen voor alle genietingen van het huwelijk, vast besloten zijn om, in de kracht van Gods genade, er zich geheel en al van te onthouden, en door vasten en andere middelen tot dooding van het vleesch, al hunne begeerten er naar onderdrukt hebben. Dat zijn degenen, die dit woord vatten kunnen; en toch behooren ook dezen zich niet te binden door eene gelofte van nooit te zullen huwen; slechts zoo lang zij in deze geestesgezindheid zijn, stellen zij zich voor niet te trouwen.

Deze neiging tot den ongehuwden staat, moet door God worden gegeven, want allen vatten dit niet, doch alleen zij, aan wie het gegeven wordt. Onthouding is eene bijzondere gave Gods aan sommigen, en niet aan anderen, en wanneer iemand in den ongehuwden staat door ervaring bevindt, dat hij deze gave heeft, dan kan hij bij zich zelven besluiten, en — gelijk de apostel zegt in 1 Cor. 7 : 37 — vast staan in zijn hart, daar hij geene noodzaak heeft, en macht heeft over zijn eigen wil, dat hij in den ongehuwden staat zal blijven. Maar in dit geval moet men wèl toezien, dat men niet over eene valsche gift zich zelven roemt, Spr. 25 : 14.

De ongehuwde staat moet gekozen worden om den wille van het koninkrijk der hemelen. In hen, die besluiten nooit te huwen, alleen maar om zich geen' last op te leggen, of om zich aan hunne gemelijke, zelfzuchtige luimen te kunnen toegeven, of om meer vrijheid te hebben voor andere lusten of vermaken, is dit geene deugd, maar eene kwaadaardige ondeugd. Doch als de ongehuwde staat verkozen wordt om den wille van den Godsdienst, niet alsof er op zich zelve eenigerlei verdienste in stak (dat het gevoelen is der Pausgezinden) maar als middel om ons hart meer volkomen in onzen arbeid voor den Heere te hebben, en wij, daar wij voor geen gezin hebben te zorgen, ons des te meer aan werken van barmhartigheid kunnen wijden, dan zal Gods goedkeuring er op rusten. Die staat en toestand is het beste voor ons, en moet door ons gekozen, en in volhard worden, die het beste is voor onze ziel, en het meest strekt, om ons toe te bereiden voor het koninkrijk der hemelen

13. Toen werden kinderkens tot Hem gebracht, opdat Hij de handen hun zoude opleggen, en bidden; en de discipelen bestraften dezelven. 14. Maar Jezus zeide: Laat af van de kinderkens, en verhindert hen niet tot Mij te komen; want derzulken is het koninkrijk der hemelen. 15. En als Hij hun de handen opgelegd had, vertrok Hij van daar.

Wij hebben hier Christus' welkom aan eenige kinderkens, die tot Hem gebracht werden, waarbij wij hebben te letten op

I. Het geloof van hen, die ze brachten. Er

1) Prediker 7 : 14, naar de Engelsche overzetting.

wordt ons niet gezegd hoe velen er tot Hem gebracht werden; maar zij waren zoo klein dat, zij op den arm gedragen moesten worden, kinderen van één, of wellicht twee jaren. Het bericht luidt: *Toen werden kinderkens tot Hem gebracht, opdat Hij de handen hun zou opleggen en bidden.* Waarschijnlijk waren het ouders, voogden of verzorgsters, die ze brachten, en hierin toonden zij

1. Hun eerbied voor Christus, en de hooge waarde, die zij hechtten aan Zijne gunst en zegen. Zij, die Christus verheerlijken door zelven tot Hem te komen, moeten Hem ook nog verder verheerlijken door allen tot Hem te brengen, op wie zij invloed kunnen oefenen. Geef Hem aldus de eer van Zijn onnaspeurlijken rijkdom der genade, Zijne overvloeiende, nimmer falende volheid. Wij kunnen Christus niet beter eeren dan door gebruik van Hem te maken.

2. Zij bewezen goedheid en vriendelijkheid aan hunne kinderen, niet twijfelende, of het zou hun tot welzijn en zegen strekken, zoowel voor deze wereld als voor de toekomende, dat zij door Jezus gezegend werden, en Hij voor hen bad, daar zij Hem beschouwden als een buitengewoon persoon, een profeet, indien al niet als een priester en koning; en de zegen van zoo iemand werd zeer begeerd en gewaardeerd. Anderen brachten hunne kinderen tot Christus, om ze door Hem te laten genezen, als zij krank waren; maar deze kinderen leden toen onder geenerlei ziekte, zij begeerden slechts een' zegen voor hen. Het is kostelijk, als wij zelven tot Christus komen, en onze kinderen tot Hem brengen, eer wij tot Hem gedreven worden door ramp of nood, Hem niet slechts te bezoeken, als wij in benauwdheid zijn, maar ons tot Hem te begeven in het gevoel onzer algeheele afhankelijkheid van Hem, en van het goed en de weldadigheid, die wij van Hem verwachten; dit is Hem welbehaaglijk.

Zij begeerden, dat Hij hun de handen zou opleggen en bidden. De oplegging der handen was eene plechtige handeling, inzonderheid bij het uitspreken van den vaderlijken zegen. Jakob heeft dit gedaan, toen hij de zonen van Jozef zegende en aannam, Gen. 48 : 14. Het geeft liefde en gemeenzaamheid te kennen, gepaard aan macht en gezag, en geeft ook te kennen dat er kracht van uitwerking is verleend aan den zegen. Aan hen, voor wie Christus bidt in den hemel, legt Hij Zijne hand op door Zijn' Geest. Kinderkens kunnen tot Christus gebracht worden als behoevende Zijn' zegen, en als in staat zijnde dien te ontvangen. Daarom moeten zij tot Hem gebracht worden. Wij kunnen voor onze kinderen niet beter doen, dan ze over te geven aan den Heere Jezus, opdat Hij in hen werke, en voor hen bidde. Wij kunnen slechts een' zegen voor hen vragen, Christus alleen kan den zegen gebieden.

II. De fout der discipelen in hen te bestraffen. Zij keurden hun verzoek af als ijdel, en bestraften hen, die dat verzoek gedaan hadden, als vrijpostig en lastig. Zij hebben òf gedacht, dat het beneden de waardigheid was van hun' Meester om acht te slaan op kleine kinderen, behalve voor het geval, dat zij krank waren, òf dat Hij genoeg vermoeienis had door Zijn ander werk, en zij dus niet wilden, dat Hij er van afgeleid werd. Zij kunnen ook van meening zijn geweest, dat, indien zulk een verzoek gunstig werd opgenomen, de kinderen uit de geheele landstreek tot Hem gebracht zouden worden, en dan zouden zij er nooit het einde van zien. Het is kostelijk voor ons, dat er in Christus meer liefde en teederheid is, dan in de besten van Zijne discipelen. En laat ons van Hem leeren, om geene gewillige, welmeenende zielen te ontmoedigen, als zij naar Christus vragen, al zijn zij ook zwak. Als *Hij* het gekrookte riet niet verbreekt, behooren *wij* dit ook niet te doen. Zij, die Christus zoeken, moeten het niet vreemd vinden, als zij tegenstand en bestraffing ontmoeten, zelfs van vrome menschen, die denken, dat zij Christus' zin en bedoeling beter kennen, dan wel het geval is.

III. De gunst onzes Heeren Jezus over deze kinderen, en de wijze, waarop Hij die toonde.

1. Hij bestrafte de discipelen, vers 14. *Laat af van de kinderkens, en verhindert hen niet;* en Hij herstelt hunne vergissing door te zeggen: *want derzulken is het koninkrijk der hemelen.* De kinderen van geloovige ouders behooren tot het koninkrijk der hemelen, en zijn leden van de zichtbare kerk. Derzulken, niet slechts *derzulken in gemoedsgesteldheid en neiging* (dat zou eene reden kunnen geweest zijn, waarom duiven en lammeren tot Hem gebracht zouden worden, maar derzulken *in leeftijd* is het koninkrijk der hemelen; aan hen behooren de voorrechten van het lidmaatschap der zichtbare kerk, zooals van ouds onder de Joden. *U komt de belofte toe en uwe kinderen, Ik zal Mijn verbond oprichten . . . . om u te zijn tot een' God, en uwen zade na u.* Zij zijn daarom welkom aan Christus, die bereid is diegenen te ontvangen, die, als zij niet uit zich zelven kunnen komen, tot Hem gebracht worden. En dit is zoo met betrekking tot de kinderkens zelven, over welke Hij bij alle gelegenheden zorge getoond heeft, en die, deelende in de booze invloeden van de zonde van den eersten Adam, nu ook moeten deelen in den rijkdom der genade van den tweeden Adam. Immers, wat zou er anders worden van des apostels paralel, 1 Cor. 15 : 22, Rom. 5 : 14, 15, enz.? Hen, die aan Christus gegeven worden als deel van het door Hem vrijgekochte, zal Hij geenszins uitwerpen. Dit is ook zoo met het oog op het geloof der ouders, die ze brachten, en ze voorstelden als levende offeranden. Ouders zijn van nature aangesteld om voor het welzijn hunner kinderen op te komen en te zorgen, en daarom neemt Christus hunne overgave van hen aan als hunne eigene daad en handeling. Daarom duidt Hij het hun ten kwade, die kinderen willen verhinderen tot Hem te komen, hen willen uitsluiten, die Hij heeft ontvangen, hen uitwerpen uit het erfdeel des Heeren, zeggende: *Gijlieden hebt geen deel aan den Heere,* Jozua 22 : 27, en het water zouden willen weren om hen te doopen, die indien de belofde vervuld is van Jes. 44 : 3, voor zooveel wij weten, den Heiligen Geest hebben ontvangen, zoo goed als wij.

2. Hij ontving de kinderkens, en deed wat van Hem begeerd werd, Hij legde hun de handen op, dat is: Hij zegende ze. De krachtigste geloovige leeft niet zoo zeer door dat hij Christus heeft aangegrepen, als wel daardoor, dat Jezus hem gegrepen heeft, Filipp. 3 : 12; niet zoo zeer door dat hij God kent, maar veel meer door dat hij van God gekend is, Gal. 4 : 9; en daartoe is ook het kleinste kind geschikt. Als zij hunne handen niet kunnen uitstrekken tot Christus, kan Hij hun toch de handen opleggen, en hen aldus tot de Zijnen maken, en hen als de Zijnen erkennen.

Het is, dunkt mij, opmerkelijk, dat Hij, toen Hij dit gedaan had, van daar vertrok, vers 15. Alsof Hij achtte daar nu genoeg gedaan te hebben, toen Hij het recht had gehandhaafd van de lammeren Zijner kudde, en hiermede gezorgd had voor eene opvolging van onderdanen in Zijn koninkrijk.

16. En zie, er kwam een tot Hem, en zeide tot hem: Goede Meester, wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe? 17. En Hij zeide tot hem: Wat noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan één, namelijk God. Doch wilt gij in het leven ingaan, onderhoud de geboden. 18. Hij zeide tot Hem: Welke? En Jezus zeide: Deze: Gij zult niet dooden; gij zult geen overspel doen; gij zult niet stelen; gij zult geene valsche getuigenis geven; 19. Eer uwen vader en uwe moeder; en: Gij zult uwen naaste liefhebben, als uzelven. 20. De jongeling zeide tot Hem: Alle deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af; wat ontbreekt mij nog? 21. Jezus zeide tot hem: Zoo gij wilt volmaakt zijn, ga henen, verkoop wat gij hebt, en geef het den armen, en gij zult eenen schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, volg Mij. 22. Als nu de jongeling dit woord hoorde, ging hij bedroefd weg; want hij had vele goederen.

Hier is een bericht van hetgeen er voorviel tusschen Christus en een veelbelovend, aanzienlijk jongeling, die zich met eene ernstige vraag tot Hem wendde. Hij wordt een *jongeling* genoemd, vers 20, en ik noemde hem *aanzienlijk*, niet slechts, omdat hij vele goederen had, maar omdat hij een overste was, Lukas 18 : 18, een overheidspersoon, een vrederechter in zijn land. Waarschijnlijk had hij gaven en talenten boven zijne jaren, anders zou hij wegens zijn' jeugdigen leeftijd niet als overste hebben kunnen optreden.

Nu wordt ons van dien jeugdigen heer gezegd, hoe ver hij op weg was naar den hemel, maar toch achter is gebleven.

I. Hoe ver op weg hij was naar den hemel, en hoe vriendelijk en teederlijk Christus met hem handelde. Wij hebben:

1. Des jongelings ernstige vraag aan Jezus Christus, vers 16; *Goede Meester! wat zal ik goeds doen opdat ik het eeuwige leven hebbe?* Geene betere, geene meer ernstige vraag zou gedaan kunnen worden.

Hij geeft Christus een' eervollen titel: *Goede Meester — Didaskale agathe.* Het beteekent niet een gebieder, maar een leermeester. Door Hem Meester te noemen, geeft hij zijne onderworpenheid en bereidwilligheid te kennen om te leeren, zich te laten onderwijzen; en door Hem *goede Meester* te noemen, duidt hij zijne genegenheid en bijzonderen eerbied aan voor dien leeraar, zooals ook Nikodemus zeide: *Gij zijt een leeraar van God gekomen.* Wij lezen van niemand, die Christus met meer eerbied heeft toegesproken dan deze leeraar in Israel en deze overste. Het is goed, als iemands hoedanigheid en waardigheid zijne vriendelijkheid en beleefdheid doen toenemen. Het was achtenswaardig en zooals het een beschaafd man betaamt om dezen eeretitel aan Christus te geven in weerwil van zijn tegenwoordig gering, onaanzienlijk voorkomen. Het was onder de Joden geene gewoonte om hunne leeraren met den titel van *goede* aan te spreken; nu deze jongeling dit woord hier wèl gebruikt, blijkt hieruit welk een eerbied hij voor Christus koesterde. Jezus Christus *is* een goede Meester, de beste der leeraren; niemand onderwijst gelijk Hij; Hij onderscheidt zich door Zijne goedheid; want *Hij kan medelijden hebben met de onwetenden; Hij is zachtmoedig en nederig van hart.*

Hij kwam tot Hem voor eene zaak van gewicht, niet om Hem te verzoeken, maar met de oprechte begeerte, om door Hem onderwezen te worden. Zijne vraag luidt: *Wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe?* Hieruit blijkt: *a.* Dat hij vast geloofde aan een eeuwig leven; hij was geen Sadduceër. Hij was er van overtuigd, dat er eene gelukzaligheid is bereid in de toekomende wereld voor hen, die er in deze wereld op toebereid worden. *b.* Dat het voor hem van groot belang was, om voor zich de zekerheid te erlangen, dat hij eeuwig zal leven, en dat hij dit leven méér begeerde dan alle genoegens en genietingen van het leven op deze aarde. Het was iets zeldzaams voor iemand van zijn' leeftijd en stand, om zoo in zorge te zijn over, zoo veel te geven om, eene toekomende wereld. De rijken zijn allicht geneigd te denken, dat het beneden hunne waardigheid is, om naar zoo iets te vragen; en jonge lieden denken, dat zij daar nog tijd genoeg voor zullen hebben. Maar hier was een jongeling, die bezorgd en bekommerd was over zijne ziel en de eeuwigheid. *c.* Dat hij begreep, dat er iets gedaan moest worden, iets goeds, om tot die gelukzaligheid te komen. Het is door volharding in goeddoen, dat wij onverderfelijkheid, het eeuwige leven zoeken, Rom. 2 : 7. Wij moeten doen, en wel hetgeen goed is. Het bloed van Christus is het eenige, dat ons het eeuwige leven verkrijgt (Hij heeft het voor ons verdiend) maar gehoorzaamheid aan Christus is er de verordineerde weg toe, Hebr. 5 : 9.

4. Dat hij bereid was, of ten minste dacht bereid te zijn, te doen wat er gedaan moest worden, om dit eeuwige leven te verkrijgen. Zij,

die weten wat het in heeft, hierin te kort komen, zullen het gaarne op elke voorwaarde willen ontvangen. Zulk een heilig geweld wordt het koninkrijk der hemelen aangedaan. Terwijl er velen zijn, die zeggen: *Wie zal ons het goede doen zien?* behoort onze groote vraag te wezen: Wat zullen wij doen om het eeuwige leven te hebben? Wat zullen wij doen om voor eeuwig gelukkig te zijn, gelukkig in eene andere wereld? Want deze wereld bezit niet hetgeen ons gelukkig kan maken.

2. De aanmoediging van Jezus Christus aan den jongeling, die Hem deze vraag deed. Het is niet Zijne wijze van doen om iemand, die met zulk eene vraag tot Hem komt, zonder antwoord weg te zenden, want er is niets dat Hem méér behaagt, vers 17. In zijn antwoord

Komt Hij op teedere wijze zijn geloof te hulp, want Hij heeft het stellig niet bedoeld als eene bestraffing, toen Hij zeide: *Wat noemt gij Mij goed?* Maar Hij wilde in hetgeen hij zeide, toen hij Hem *goede Meester* noemde, geloof vinden, een geloof, waarvan de jongeling zich niet bewust was, daar hij niets anders bedoelde dan Hem te erkennen en te eeren als een goed man. Christus wilde er hem echter toe brengen om Hem te erkennen en te eeren als goede God; want *niemand is goed dan Een, namelijk God.* Christus wil, dat deze jongeling Hem òf zal kennen als God, òf Hem niet goed zal noemen, en hiermede wil Hij ons leeren allen lof, die te eeniger tijd ons toegekend wordt, aan God toe te brengen. Noemen sommigen ons *goed?* Laat ons hun zeggen, dat alle goedheid van God komt, en dat dus niet aan ons, maar aan Hem de eere gegeven moet worden. Alle kronen moeten nedergeworpen worden voor Zijn' troon. God alleen is goed, en niemand is wezenlijk, oorspronkelijk en onveranderlijk goed, dan God. Zijne goedheid is uit en van Hem zelven, en alle goedheid in het schepsel komt van Hem. Hij is de Bron der goedheid, Jakobus 1 : 17. Hij is het groote Voorbeeld van goedheid, alle goedheid moet aan Hem gemeten worden, datgene is goed, dat Hem gelijk is, dat naar Zijn wil is. In onze taal noemen wij Hem *God*, omdat Hij goed is. Hierin, evenals in andere dingen, was onze Heere Jezus het afschijnsel van de heerlijkheid Gods, (en Zijne goedheid is Zijne heerlijkheid,) en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid; en daarom wordt Hij terecht *goede Meester* genoemd.

Hij wijst hem in Zijn antwoord op het leven, dat hij heeft te leiden. Hij opperde dat denkbeeld van; *Ben Ik goed, dan Ben Ik God;* maar Hij verwijlde er niet bij, om den schijn te vermijden van de gedachten af te leiden van de hoofdzaak, zooals de menschen doen in hunne noodelooze twistredenen over woorden. Op die vraag nu luidt het korte antwoord van Christus: *Wilt gij in het leven ingaan, onderhoud de geboden.*

Het voorgestelde doel is in te gaan tot het leven. In zijne vraag had de jongeling gesproken van het eeuwige leven. In Zijn antwoord spreekt Christus van *leven*, om ons te leeren, dat het eeuwige leven het eenig ware leven is. De woorden dieswege zijn *woorden dezes levens*, Hand. 5 : 20. Het tegenwoordige leven verdient nauwelijks leven genoemd te worden, want het is slechts een gestadig sterven. Of wel: in het *leven*, n.l. het geestelijk leven, dat het begin en de voorsmaak is van het eeuwige leven. Hij wenschte te weten, hoe hij het eeuwige leven kon *hebben;* Christus zegt hem hoe hij *in kan gaan* tot het leven. Wij *hebben* het door de verdienste van Christus, eene verborgenheid, die toen nog niet ten volle geopenbaard was, en daarom laat Christus dit voor het oogenblik rusten, spreekt Hij er nu niet van, maar de weg om tot het leven *in te gaan*, is gehoorzaamheid, en op dien weg worden wij door Christus gewezen. Het is door *bij geloof deugd te voegen*, dat ons de ingang in het eeuwig koninkrijk toegevoegd zal worden, 2 Petrus 5, 11. Christus, die ons leven is, is de Weg tot den Vader, en tot het zien en genieten van God. Hij is de eenige Weg, maar de gehoorzaamheid des geloofs, is de weg tot Christus. Er is een volle ingang tot het leven hiernamaals bij den dood, op den grooten dag, doch alleen diegenen zullen tot het leven ingaan, die nauwgezet hun plicht betrachten. Het is de naarstige, getrouwe dienstknecht, die dan in zal gaan tot de vreugde zijns Heeren, en die vreugde zal zijn eeuwig leven wezen. Er is thans een ingang tot het leven, *wij, die geloofd hebben, gaan in de rust*, Hebr. 4 : 3. Wij hebben vrede, en vertroosting, en blijdschap in het geloovig vooruitzicht van de heerlijkheid, die geopenbaard staat te worden, en ook daarvoor is oprechte gehoorzaamheid volstrekt noodzakelijk.

De voorgeschreven weg is: onderhoud de geboden. De geboden Gods te onderhouden, naarmate zij geopenbaard en ons bekend gemaakt zijn, is de eenige weg ten leven en ter gelukzaligheid; en oprechtheid hierin wordt in en door Christus aangenomen als onze evangelische volmaaktheid, daar er voorziening is gemaakt voor onze vergeving als wij berouw hebben over onze tekortkomingen. Door Christus zijn wij verlost van de veroordeelende kracht de wet, maar de bevelende kracht der wet is in de handen van den Middelaar gegeven, en onder die hand, zijn wij nog *voor Christus onder de wet.* 1 Cor. 9 : 21, onder haar als regel, maar niet onder haar als verbond. In het onderhouden der geboden is ook geloof begrepen in Jezus Christus, want dat is het groote gebod, 1 Joh. 3 : 23, en het was een der wetten van Mozes, dat, als de groote Profeet verwekt zou zijn, zij naar Hem moesten hooren. Om hier en hiernamaals gelukkig te zijn, is het niet genoeg de geboden Gods te *kennen*, wij moeten ze ook *onderhouden*, er in blijven als in onzen weg, ze onderhouden als onzen leefregel, ze houden als onzen schat, en met zorge, als den appel van ons oog.

Op zijn verder aandringen en verzoek noemt Christus eenige bijzondere geboden, die hij moet onderhouden, vers 18, 19. De jongeling zeide tot Hem: Welke? Zij, die de geboden Gods willen doen, moeten ze vlijtig zoeken, er naar vragen, om te weten wat zij zijn. Ezra had zijn hart gericht om de wet des Heeren te zoeken en *te doen*, Ezra 7 : 10. Er zijn vele

geboden in de wet van Mozes; goede Meester, laat mij weten welke die zijn, welker onderhouding noodig is voor de zaligheid.

In antwoord hierop noemt Christus eenige, inzonderheid die van de tweede tafel der wet. *Ten eerste,* dat, hetwelk ons eigen leven en het leven van onzen naaste aangaat: *Gij zult niet dooden. Ten tweede,* onze eigene kuischheid en die van onzen naaste, die ons even lief moet wezen als het leven; *Gij zult geen overspel doen. Ten derde.* Onze eigene en onzes naasten bezitting, gelijk die omtuind is door de wet op den eigendom: *Gij zult niet stelen. Ten vierde,* dat hetwelk betrekking heeft op waarheid en onzen eigen goeden naam en dien van onzen naaste: *Gij zult geene valsche getuigenis geven,* noch *vóór u zelven,* noch *tegen uwen naaste;* want aldus wordt het hier in het algemeen genomen. *Ten vijfde.* Dat hetwelk de plichten betreft van bijzondere betrekkingen van bloedverwantschap: *Eer uwen vader en uwe moeder. Ten zesde.* Die veelomvattende wet der liefde, die de bron en hoofdsom is van al deze plichten, waaraan zij allen ontstroomen, en waarin zij allen vervuld worden; *Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven,* Gal. 5 : 14; Rom. 13 : 9, die *koninklijke*' wet, Jak. 2 : 8. Sommigen denken, dat dit hier niet bijgevoegd is als de hoofdsom en inhoud van de tweede tafel der wet, maar als de bijzondere strekking en beteekenis van het tiende gebod: *Gij zult niet begeeren,* hetwelk bij Markus luidt: *Gij zult niemand te kort doen,* aanduidende, dat het mij niet geoorloofd is voordeel of winst voor mij zelven te zoeken door het verlies van anderen, of door hunne vermindering, want dat is begeeren, en mij zelven meer lief te hebben dan mijn' naaste, dien ik behoor lief te hebben als mij zelven, en te behandelen, zooals ik wensch behandeld te worden.

Onze Heiland noemt hier slechts de plichten, ons opgelegd door de tweede tafel der wet, niet alsof de eerste van minder belang ware, maar

1. Omdat zij, die thans op den stoel van Mozes zaten, deze voorschriften in hunne prediking òf geheel veronachtzaamden, of grootelijks misvormden en verdierven. Terwijl zij zeer aandrongen op het vertienen van de munte, en de dille, en den komijn, werden het oordeel, de barmhartigheid, en het geloof, de hoofdsom en inhoud van de tweede tafel der wet, voorbijgezien, Hoofdst. 23 : 23. Hunne prediking liep geheel over plechtigheden, maar maakte geen gewag van de zeden, daarom heeft Christus het meest den nadruk gelegd, op hetgeen zij het meest veronachtzaamden. Gelijk de ééne waarheid de andere waarheid niet mag verdringen, zoo is het ook met plichten, iedere waarheid en elke plicht heeft hare of zijne eigene plaats, en moet daarin gelaten worden; maar de billijkheid eischt, datgene het meest te helpen in stand houden, hetwelk het meest in gevaar is geheel verdrongen of te niet gedaan te worden. Dat is de tegenwoordige waarheid, waarvoor wij geroepen zijn te getuigen, die niet slechts tegengestaan, maar geheel veronachtzaamd wordt.

2. Omdat Hij hem, en ons allen, wilde leeren, dat zedelijke eerlijkheid een onmisbare tak is van het Christendom, en dienovereenkomstig beoefend moet worden. Hoewel een bloot zedelijk mensch nog alles behalve een *volkomen* Christen is, is een onzedelijk mensch stellig geen *waar* Christen; want de genade Gods leert ons matig en rechtvaardig, zoowel als Godzalig te leven. De plichten van de eerste tafel der wet hebben wel meer van het wezen van den Godsdienst, maar die van de tweede tafel hebben er meer het blijk en bewijs van. Ons licht *brandt* in liefde tot God, maar het *schijnt* in liefde tot onzen naaste.

II. Wij zien hier, dat hij, hoe veelbelovend hij ook scheen, toch te kort kwam, en tevens waarin hij faalde. Hij faalde door twee dingen.

1. Door hoogmoed en een ijdelen waan omtrent zijne eigene verdienste en kracht. Dat is het verderf van duizenden, die ongelukkig en ellendig blijven door zich in te beelden, dat zij gelukkig zijn. Toen Christus hem zeide welke geboden hij moest onderhouden, antwoordde hij minachtend: *Al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af,* vers 20.

Zooals hij nu de wet verstond, als verbiedende slechts de uitwendige daad der zonde, geloof ik, dat hij de waarheid zeide, en Christus wist het, want Hij heeft hem niet tegengesproken, ja in Markus wordt gezegd: *Jezus beminde hem,* in zooverre was hij dus goed en heeft hij Christus behaagd. Paulus acht het een voorrecht, dat op zich zelven niet te versmaden is, hoewel het in Christus' oogen als drek is, dat hij, *naar de rechtvaardigheid, die in de wet is, onberispelijk is,* Filipp. 3 : 6. Zijne waarneming van deze geboden was algemeen: *Al deze dingen heb ik onderhouden.* Hij begon dit reeds vroeg, en was er standvastig in, *van mijne jonkheid af.* Een mensch kan vrij zijn van grove zonden, en toch geene genade hebben. Zijne handen kunnen niet bezoedeld zijn door uitwendige onreinheid, en toch kan hij door de ongerechtigheid van zijn hart voor eeuwig omkomen. Wat zullen wij dan denken van hen, die hiertoe niet genaken, wier bedrog en onrechtvaardigheid, wier dronkenschap en onreinheid tegen hen getuigen, dat zij tegen al deze wetten gezondigd hebben van hunne jonkheid af, hoewel zij den naam van Christus genoemd hebben? O het is treurig nog achter te blijven bij hen, die den hemel niet zullen bereiken.

Het was ook prijzenswaardig, dat hij begeerde te weten wat nu verder zijn plicht was: *Wat ontbreekt mij nog?* Hij was er van overtuigd, dat er nog iets noodig was om voor God zijne werken aan te vullen, of volkomen te maken, en daarom wenscht hij te weten waarin dit bestond, omdat hij, zoo hij zich niet in zich zelven vergiste, bereid was het te doen. Het nog niet *verkregen* hebbende, scheen hij er toch *naar te jagen.* En hij wendde zich tot Christus, wiens leer verondersteld werd de Mozaïsche wet te verbeteren en te volmaken. Hij wenschte te weten wat de bijzondere voorschriften waren van zijn' Godsdienst ten einde er zich gansch en al in te kunnen volmaken. Wie zou beter kunnen spreken?

Maar, zelfs in hetgeen hij hier zeide, toonde hij zijne onwetendheid en dwaasheid. De wet beschouwende in haren geestelijken zin en beteekenis, had hij ongetwijfeld tegen al deze geboden gezondigd. Indien hij bekend ware geweest met de strekking en de geestelijke beteekenis van de wet, dan zou hij, in plaats van te zeggen: *Al deze dingen heb ik onderhouden, wat ontbreekt mij nog?* met smart en schaamtegevoel gezegd hebben: *Al die wetten heb ik overtreden, wat zal ik doen om vergeving van zonden te erlangen?* Hoe men het ook beschouwt, zijn zeggen riekte naar hoogmoed en verwaandheid, er was te veel in van dat roemen, hetwelk uitgesloten is door de wet des geloofs, Rom. 3 : 27, en uitsluit van rechtvaardigmaking, Lukas 18 : 11, 14. Evenals de Farizeën schatte hij zich te veel naar het schoonschijnende van zijne belijdenis voor de menschen, en was er trotsch op, waardoor het goede er in bedorven werd. Dat woord: *Wat ontbreekt mij nog?* was wellicht minder eene uitdrukking van verlangen naar verder onderricht, dan eene vraag om lof voor zijne gewaande volmaaktheid, en als het ware een tarten van Christus om hem ééne enkele zaak te noemen, ten opzichte waarvan hij te kort kwam.

2. Hij faalde ook door eene buitensporige liefde voor de wereld en zijne genietingen er in. Dat was de noodlottige rots waarop hij schipbreuk leed. Merk op

Hoe hij in deze zaak op de proef werd gesteld, vers 21, *Jezus zeide tot hem: Zoo gij wilt volmaakt zijn, ga heen, verkoop al wat gij hebt.* Christus liet de zaak van zijne hooggeroemde gehoorzaamheid aan de wet voor wat zij was, en sprak daar nu niet meer over, want dit zou eene meer afdoende wijze zijn van hem aan hem zelven te ontdekken, dan een twistgesprek over de strekking der wet zou geweest zijn. *Kom,* zegt Christus, *indien gij u oprecht wilt betoonen in uwe gehoorzaamheid* — want oprechtheid is onze Evangelische volmaaktheid — *indien gij u wilt opheffen tot hetgeen Christus aan de wet van Mozes heeft toegevoegd, indien gij tot het leven wilt ingaan en aldus volkomen gelukzalig wilt zijn,* want hetgeen Christus hier voorschrijft is geene overdrevene plichtsvervulling, maar in strekking en bedoeling onze noodzakelijke en onvermijdelijke plicht. Wat Christus tot hem zeide, zeide Hij in zooverre tot ons allen, n.l. zoo wij ons wezenlijk als Christenen willen betoonen, en ten laatste als erfgenamen des eeuwigen levens willen bevonden worden, dan behooren wij deze twee dingen te doen: *a.* Wij moeten op practische wijze de hemelsche schatten verkiezen boven alle de schatten dezer wereld. Die heerlijkheid moet in ons oordeel en onze schatting den voorrang hebben boven deze heerlijkheid. Wij verdienen geen dank of lof als wij den hemel verkiezen boven de hel, de slechtste mensch ter wereld zou wel blijde zijn met dat Jeruzalem als een toevlucht, wanneer hij niet langer hier kan blijven, en dit dus in het vooruitzicht te hebben; maar het tot onze keuze te maken, en het te verkiezen boven deze aarde — dat is in waarheid Christen te zijn. Nu moeten wij als blijk hiervan, *Ten eerste,* Verkoopen wat wij in de wereld hebben, tot eer van God en in Zijn' dienst: *Verkoop wat gij hebt, en geef het den armen.* Indien er dringende aanleiding is voor liefdadigheid, zoo verkoop uwe bezittingen ten einde aan de behoeftigen hulp te kunnen bieden, gelijk de eerste Christenen dit met het oog op dat voorschrift ook gedaan hebben, Hand. 4 : 34. Verkoop wat gij kunt missen voor Godvruchtige doeleinden, al uwe overtolligheden; indien gij er op geene andere wijze goed mede kunt doen, verkoop het. Wees er los van, bereid en gewillig om het af te staan voor de eere Gods en tot hulp en bijstand der armen. Eene Godvruchtige minachting van de wereld en medelijden met de armen en beproefden zijn voor allen eene onmisbare voorwaarde tot zaligheid, en in hen, die het hebben, is het geven van aalmoezen een noodzakelijk blijk van die verachting voor de wereld en dit medelijden met onze broederen; daaraan zullen wij in den grooten dag getoetst worden, Hoofdst. 25 : 35. Hoewel velen, die zich Christenen noemen, niet handelen, alsof zij het geloofden, is het toch zeker, dat, zoo wij Christus aannemen, wij de wereld moeten laten varen, want wij kunnen niet God dienen en den mammon. Christus wist, dat gierigheid de zonde was, die dezen jongeling het lichtst omringde, dat hij hetgeen hij bezat wel op eerlijke wijze had verkregen, maar dat hij er niet blijmoedig afstand van kon doen, en hierdoor trad zijne onoprechtheid aan het licht. Het gebod was als de roeping van Abraham: *Ga gij uit uw land naar het land, dat Ik u wijzen zal.* Gelijk God de geloovigen beproeft door hunne sterkste genadegaven, zoo toetst Hij de geveinsden aan hun sterkst bederf. *Ten tweede.* Wij moeten rekenen op hetgeen wij hopen en verwachten in de andere wereld als eene overvloedige belooning voor alles wat wij in deze wereld voor God hebben verlaten of verloren: *Gij zult een' schat hebben in den hemel.* Wij moeten voor hetgeen wij opofferen in Zijn' dienst vertrouwen dat God het ons rijkelijk zal vergoeden in gelukzaligheid. Het bevel klonk hard: *Verkoop hetgeen gij hebt, en geef het weg,* en men zou al spoedig met de tegenwerping kunnen komen, dat men *zich zelven het naast is,* en daarom voegt Christus er terstond de verzekering bij van een' schat in den hemel. Christus' beloften maken dat Zijne geboden licht te volbrengen zijn, en Zijn juk wordt er niet slechts draaglijk door, maar liefelijk en aangenaam, toch was deze belofte evenzeer eene beproeving van des jongelings geloof, als Zijn gebod eene op de proef stelling was van zijne liefdadigheid en zijne minachting van de wereld. *b.* Wij moeten ons zelven geheel en volstrekt overgeven aan de leiding en het bestuur van onzen Heere Jezus: *Kom herwaarts, volg Mij.* Dit schijnt hier te bedoelen een voortdurend vergezellen van Zijn Persoon, waarvoor het verkoopen van alles, wat hij in de wereld had, even noodzakelijk was, als het voor de andere discipelen geweest is om hun beroep of bedrijf te verlaten. Maar van ons wordt geëischt, dat wij Christus volgen, dat wij nauwgezet Zijne inzettingen waar-

nemen, ons stipt gedragen naar Zijn voorbeeld, en ons blijmoedig onderwerpen aan Zijne beschikkingen over ons, en door eene oprechte en algemeene gehoorzaamheid Zijne wetten onderhouden, en dit alles uit het beginsel van liefde tot Hem, en afhankelijkheid van Hem, en met een heilige geringschatting van alle dingen in vergelijking met Hem. Dit is Christus volkomen volgen. Alles te verkoopen en aan de armen te geven zal tot niets nut zijn, tenzij wij komen en Christus volgen. Indien ik al mijne goederen tot onderhoud der armen uitdeelde, en de liefde niet had, het zou mij geene nuttigheid geven. Op deze voorwaarden nu, en geene mindere, is de zaligheid te verkrijgen; en het zijn zeer gemakkelijke en billijke voorwaarden, en dit zullen zij ook toeschijnen aan hen, die er toe gebracht zijn om haar gaarne tot elke voorwaarde te willen verkrijgen.

Zie nu hoe de zwakke zijde van dien jongeling ontdekt werd, vers 22. *Als nu de jongeling dit woord hoorde, ging hij bedroefd weg; want hij had vele goederen.*

Hij was een rijk man, en beminde zijn' rijkdom, en daarom ging hij weg. Hij hield niet van het eeuwige leven op deze voorwaarden. Zij, die veel in de wereld hebben, zijn in de grootste verzoeking om het lief te hebben, en er hun hart op te zetten. Zoodanig is de bekoring van wereldschen rijkdom, dat zij, die hem het minst noodig hebben, hem het meest begeeren; als het vermogen toeneemt, dan is er gevaar, dat wij er het hart op zetten, Ps. 62 : 11. Indien hij slechts twee penningen in de geheele wereld had bezeten, en er ware hem dan bevolen ze aan de armen te geven, of indien hij slechts een handvol meel in de kruik en een weinig olie in de flesch had gehad, en er ware hem bevolen daarvan een' koek te maken voor een' armen profeet, dan zou de proef — zou men zoo denken — veel zwaarder geweest zijn, toch zijn deze proeven doorstaan, Lukas 21 : 4, 1 Kon. 17 : 14, hetgeen ons aantoont, dat de liefde tot de wereld sterker trekt dan de dringendste nood. De heerschende liefde tot de wereld houdt velen terug van Christus, die eene goede begeerte naar Hem schenen te hebben. Groote bezittingen zijn voor hen, die er boven verheven zijn, groote hulpmiddelen om vorderingen te maken op den weg naar den hemel, evenals zij voor hen, die er in verstrikt raken, eene groote belemmering zijn.

Toch was er iets eerlijks, iets oprechts in, dat hij, toen hem de voorwaarden niet bevielen, wegging, daar hij niet voorwendde in te stemmen met iets, dat hij toch niet van harte kon aannemen. Beter aldus dan te doen zooals Demas, die, den weg der gerechtigheid gekend hebbende, daarna, uit liefde tot de tegenwoordige wereld, er zich van afgewend heeft, tot smaad van zijne belijdenis. Daar hij geen volkomen Christen kon zijn, wilde hij toch ook geen geveinsde wezen.

Toch was hij een nadenkend man, en welgezind, daarom is hij *bedroefd weggegaan.* Hij had eene neiging tot Christus, en wilde Hem ongaarne verlaten. Menigeen gaat verloren door de zonde, die hij met weerzin bedrijft; bedroefd verlaat hij Christus; en is er toch nooit bedroefd om Hem verlaten te hebben; want, indien hij het wèl ware, hij zou tot Hem terugkeeren. Aldus was dezes mans rijkdom eene kwelling des geestes voor hem, toen hij hem ter verzoeking was; wat zal dan later zijne smart wezen, als zijne bezittingen weg zullen zijn, en ook alle hoop op het eeuwige leven weg is.

23. En Jezus zeide tot zijne discipelen: Voorwaar Ik zeg u, dat een rijke bezwaarlijk in het koninkrijk der hemelen zal ingaan. 24. En wederom zeg Ik u: Het is lichter, dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke inga in het koninkrijk Gods. 25. Zijne discipelen nu, dit hoorende, werden zeer verslagen, zeggende: Wie kan dan zalig worden? 26. En Jezus, hen aanziende, zeide tot hen: Bij de menschen is dat onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk. 27. Toen antwoordde Petrus en zeide tot Hem: Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd; wat zal ons dan geworden? 28. En Jezus zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat gij, die Mij gevolgd zijt, in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israels. 29. En zoo wie zal verlaten hebben huizen, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijns naams wille, die zal honderdvoud ontvangen, en het eeuwige leven beërven. 30. Maar vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten.

Hier hebben wij Christus' gesprek met de discipelen naar aanleiding van dit heengaan van den rijken jongeling.

I. Christus toont hun hoe moeielijk het is voor rijken om zalig te worden, vers 23—26.

1. Dat het voor een rijke, een rijke zooals deze, zeer moeielijk is om in den hemel te komen. Het is goed om uit hetgeen zoo schadelijk is voor anderen, voorzichtigheid te leeren voor ons zelven.

Christus zegt dit op de sterkst mogelijke wijze, vers 23, 24. Hij zeide dit tot Zijne discipelen, die arm waren, en slechts weinig in de wereld bezaten. Ten einde hen met dien toestand te verzoenen wijst Hij hen er op, dat, hoe minder wereldsch goed zij hadden, hoe minder belemmering er voor hen was op hun' weg naar den hemel. Het behoort eene reden van blijdschap te zijn voor hen, die in een nederigen staat en toestand verkeeren, dat zij niet blootgesteld zijn aan de verzoekingen van een' hoogen staat en van groote welvaart. Zoo zij al met meer moeite en kommer in deze wereld te worstelen hebben dan de rijken, maar daar tegenover gemakkelijker tot eene betere wereld kunnen ko-

men, dan hebben zij geene reden tot klagen. Dit woord wordt met nadruk bevestigd, vers 23, *Voorwaar, Ik zeg u.* Hij, die alle reden heeft om te weten wat de weg ten hemel is, daar Hij hem zelf geopend heeft, zegt ons, dat dit een der grootste moeielijkheden is op dien weg. Het wordt herhaald in vers 24, *Wederom zeg Ik u.* Aldus zegt Hij eenmaal, ja tweemaal, hetgeen de mensch zoo ongaarne wil hooren, en nog meer ongaarne wil gelooven.

Hij zegt, dat het voor een' rijke moeielijk is een goed Christen te zijn en behouden te worden; het koninkrijk der hemelen in te gaan, hetzij hier of hiernamaals. De weg ten hemel is voor allen een enge weg, en de poort, die er ingang toe geeft, is nauw; maar wel zeer bijzonder voor rijken. Van hen worden meer plichten geëischt dan van anderen, plichten, die zij nauwelijks kunnen volbrengen; en zij worden lichtelijk omringd door meer zonden, die zij nauwelijks kunnen vermijden. Rijken hebben groote, zeer aanlokkelijke verzoekingen te weerstaan; het is moeielijk om niet bekoord te zijn door eene vriendelijk glimlachende, en vleiende wereld. Rijke lieden hebben ook eene groote verantwoordelijkheid, eene groote rekenschap af te leggen van de wijze waarop zij hunne goederen, hun' invloed, hun' tijd en hunne gelegenheid om goed te doen en goed voor zich zelven te ontvangen, gebruikt hebben. Er is wel heel veel genade toe noodig om over al deze moeielijkheden heen te komen.

Hij zegt, dat de bekeering en de behoudenis van een' rijke zóó bezwaarlijk is, dat *het lichter is, dat een kemel ga door het oog van eene naald,* vers 24. Dit is eene spreekwoordelijke uitdrukking, eene moeielijkheid te kennen gevende, volstrekt onoverkomelijk door de kunst of de kracht van den mensch. Niets minder dan de almachtige genade Gods zal een' rijke in staat stellen om over deze moeielijkheid heen te komen. De behoudenis van ieder, wie het ook zij, is zoo heel bezwaarlijk — nauwelijks wordt zelfs de rechtvaardige zalig — dat, zoo er nog eene bijzondere moeielijkheid bijkomt, dit aldus zeer juist wordt voorgesteld. Het is zeer zeldzaam voor een' rijke, dat hij zijn hart niet zet op zijn' rijkdom; en het is volstrekt onmogelijk, dat iemand, die zijn hart op zijn' rijkdom zet, naar den hemel gaat, want *zoo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem,* 1 Joh. 2 : 15; Jak. 4 : 4. *Ten eerste.* De weg naar den hemel wordt zeer juist vergeleken bij het oog eener naald, dat moeielijk te treffen is, en waar men moeielijk door heen kan. *Ten tweede.* Een rijke wordt zeer gepast vergeleken bij een kameel, een lastdier, want hij heeft rijkdommen, zoo als een kameel een' last heeft, hij draagt hem, maar die last behoort niet hem toe, maar een' ander, hij heeft hem van anderen ontvangen, hij gebruikt hem voor anderen, en moet hem binnen kort aan anderen overlaten; het is een last, want de mensch *laadt dit slijk op zich,* Hab. 2 : 6. Een kameel is een groot, maar een log dier.

Deze waarheid wekt veel verwondering op, en wordt door de discipelen nauwelijks geloofd vers 25, *Zijne discipelen nu, dit hoorende, werden zeer verslagen, zeggende: Wie kan dan zalig worden?* De vele en velerlei moeielijkheden op den weg der zaligheid in aanmerking genomen, is het inderdaad bevreemdend, dat iemand zalig wordt. Als wij bedenken hoe goed God is, dan kan het ons wel als een wonder toeschijnen, dat zoo *weinigen* Zijne zijn; maar als wij nagaan hoe slecht de mensch is, dan is het nog grooter wonder, dat zoo *velen* Hem toebehooren, en in hen zal Christus eeuwiglijk bewonderd worden. Wie kan dan zalig worden? Daar zoo velen rijk zijn, en groote bezittingen hebben, en zoo vele anderen rijk zouden willen zijn en groote bezittingen zeer genegen zijn: wie kan dan zalig worden? Indien rijkdom eene belemmering is voor rijken, zijn dan hoogmoed en weelde bij hen, die niet rijk zijn, voor dezen niet even gevaarlijk? En wie kan dan in den hemel komen? Dat is een goede reden voor de rijken, om als tegen den stroom op te roeien.

2. Hoewel het zeer moeielijk is voor de rijken om zalig te worden, is het toch niet onmogelijk, vers 26. Jezus *hen aanziende.* Hij keerde zich tot hen, en zag hen ernstig aan, als om hen beschaamd te maken over hun waan, alsof de rijken in geestelijk opzicht voordeelen hadden boven anderen. Hij zag hen aan als menschen, die over deze moeielijkheid heen waren gekomen, en goed op weg waren naar den hemel; en Hij *zeide tot hen: Bij de menschen is dat onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk.* Dit is eene groote waarheid in het algemeen, dat God machtig is te doen wat alle geschapene kracht of macht te boven gaat, en dat voor God niets te wonderlijk is, Gen. 18 : 14; Num. 11 : 23. Als de menschen ten einde raad zijn, is God dit niet, want Zijne macht is oneindig en onweerstaanbaar; maar deze waarheid wordt hier toegepast: *a.* op De zaligheid van wie ook. *Wie kan dan zalig worden?* vragen de discipelen. Niemand, zegt Christus, door eenigerlei geschapene macht. *Bij de menschen is dat onmogelijk.* De wijsheid van den mensch zou spoedig te kort schieten voor het beramen, en de macht des menschen voor het ten uitvoer brengen van hetgeen beraamd is, om eene ziel zalig te maken. Geen geschapen wezen kan de verandering teweegbrengen, die noodig is voor de behoudenis van eene ziel, hetzij in zich zelf of in iemand anders. Voor de menschen is het onmogelijk om zoo sterk een' stroom te keeren, zoo hard een hart te verteederen, zoo hardnekkig een wil te buigen. Het is eene schepping, het is eene wederopstanding, en voor de menschen is dat onmogelijk. Het kan nooit tot stand worden gebracht door philosophie, geneeskunde, of staatkunde; maar bij God zijn alle dingen mogelijk. Het begin, de voortgang en de voleinding van het werk der zaligheid hangen geheel en volstrekt af van de almachtige kracht Gods, waarvoor alle dingen mogelijk zijn. Door die kracht wordt het geloof gewerkt, Ef. 1 : 19, en wordt het ook bewaard, 1 Petrus 1 : 5. Jobs ervaring van Gods overtuigende, verootmoedigende genade, heeft hem méér dan eenige

andere zaak tot de erkentenis gebracht: *Ik weet, dat Gij alles vermoogt*, Job. 42 : 2. *b.* Op de zaligheid van rijken in het bijzonder. Bij de menschen is het onmogelijk, dat de zulken behouden worden, maar bij God is dit zelfs mogelijk, niet dat rijken behouden en zalig worden *in* hunne wereldschgezindheid maar dat zij er *van* behouden worden. Aan de heiligmaking en behoudenis van de zoodanigen, die omringd zijn door de verzoekingen der wereld, moet men niet wanhopen; zij is mogelijk, zij kan gewerkt worden door de algenoegzaamheid der Goddelijke genade, en als de zoodanigen in den hemel komen, dan zullen zij er de eeuwige gedenkteekenen zijn van de macht Gods. Ik ben geneigd te denken, dat er in dit woord van Christus eene aanduiding is van genade, die Christus nog had weggelegd voor dezen jongeling, die thans bedroefd was weggegaan, het was voor God niet onmogelijk hem nog terecht te brengen.

II. Petrus nam deze gelegenheid waar om eens te vragen naar hetgeen *zij* er door winnen zullen, die op deze voorwaarden gekomen waren, waaromtrent de jongeling met Christus had gebroken en Hem niet had willen volgen, vers 27. Wij hebben hier wat de discipelen van Christus verwachten, en wat Hij hun belooft.

1. Hunne verwachting van Christus. In naam van de overigen geeft Petrus te kennen, dat zij op Hem rekenden voor iets groots, iets aanmerkelijks in de plaats van hetgeen zij voor Hem hadden verlaten. *Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd?* Wat zullen wij daarvoor verkrijgen? Christus had den jongeling beloofd, dat, zoo hij alles wilde verkoopen en tot Hem wilde komen om Hem te volgen, hij een' schat in den hemel zou hebben. Nu begeert Petrus te weten *a.* Of zij genoegzaam aan die voorwaarden hadden voldaan. Zij hadden niet alles verkocht — want velen hunner hadden eene vrouw en een gezin om voor te zorgen — maar zij hadden *alles verlaten;* zij hadden het niet aan de armen gegeven, maar zij hadden er afstand van gedaan voor zoo ver het anders een hinderpaal voor hen geweest zou zijn om Christus te dienen. Als wij vernemen wat de hoedanigheden zijn van hen, die behouden zullen worden, dan is het van groot belang voor ons om eens na te gaan, of wij daaraan beantwoorden. Petrus hoopt, dat zij over het algemeen aan de voorwaarde voldaan hadden, want God had eene heilige geringschatting van de wereld en van de dingen. die gezien worden, in hen gewerkt, in vergelijking met Christus en de dingen, die niet gezien worden.

Heere, zegt Petrus, wij hebben alles verlaten. Helaas! het was een armoedig *alles*, dat zij verlaten hadden. Een hunner had inderdaad eene plaats in het tolhuis verlaten, maar Petrus en de meesten van hen, hadden slechts eenige booten en vischnetten verlaten, de gereedschappen van een armoedig visschersbedrijf, maar zie hoe Petrus er van spreekt, alsof het iets zeer bijzonders was. *Zie, wij hebben alles verlaten.* Wij zijn maar al te geneigd om hoog op te geven van onze diensten en van ons lijden, van onze onkosten en onze verliezen voor Christus, en te denken, dat wij Hem hierdoor zeer aan ons hebben verplicht. Maar Christus bestraft hen hier toch niet om, Hoewel het zoo weinig was, dat zij hadden verlaten, was het toch hun *al*, even als de twee penningskens der weduwe, en het was hun even dierbaar en lief als wanneer het méér ware geweest, en daarom heeft Christus het vriendelijk opgenomen, dat zij het hadden verlaten, om Hem te volgen; want *iemand is aangenaam naar hetgeen hij heeft*, 2 Cor. 8 : 12, *b.* Of zij dus *dien schat* mogen verwachten, dien de jongeling zal hebben, indien hij alles wil verkoopen. *Heere*, zegt Petrus, *zullen wij, die alles verlaten hebben, hem hebben?* Alle menschen zien op hetgeen zij kunnen winnen: en aan Christus' volgelingen is het vergund met hun waar belang te rade te gaan, en te vragen: *wat zal ons geworden?* Christus heeft gezien op de vreugde, die Hem was voorgesteld, en Mozes op de vergelding des loons. Te dien einde is het ons voorgesteld, opdat wij het met volharding in goeddoen zullen zoeken. Christus moedigt ons aan, om te vragen wat wij er bij zullen winnen, als wij alles verlaten om Hem te volgen, opdat wij zullen zien, dat Hij ons niet roept tot ons nadeel, maar tot ons onuitsprekelijk groot voordeel. Gelijk het de taal is van een gehoorzaam geloof, om, met het oog op de voorschriften te vragen: *Wat zullen wij doen, zoo is het de taal van een hopend, vertrouwend geloof, om met het oog op de beloften te vragen: Wat zullen wij hebben?* Wat zal ons geworden? Doch merk op, dat de discipelen reeds sedert lang alles hadden verlaten, om zich tot den dienst van Christus te kunnen begeven, maar dat zij tot op dit oogenblik nooit hadden gevraagd: *Wat zullen wij hebben?* Hoewel er voor het uitwendige geen blijk of waarschijnlijkheid van voordeel voor hen was, waren zij toch zoo overtuigd van Zijne goedheid, dat zij wisten, dat zij op den duur niets bij of door Hem zouden verliezen, en daarom verlieten zij zich op Hem, geloovende dat Hij hun wel vergoeding zou bieden voor hetgeen zij om Zijnentwil hadden verlaten, al hadden zij ook vooraf geen loon bedongen. Het eert Christus als wij Hem vertrouwen en dienen zonder beding. Nu deze jongeling van Christus was weggegaan naar zijne bezittingen, was het voor hen tijd om eens te bedenken wat *zij* te doen hadden, waar *zij* hun vertrouwen op hadden te stellen. Als wij zien wat anderen door hunne geveinsdheid en hun' afval behouden, dan is het voor ons goed en gepast om te bedenken wat wij uit genade niet *om*, maar *door* onze oprechtheid en standvastigheid zullen winnen, en dan zullen wij meer reden zien om hen te beklagen dan te benijden.

2. Wij hebben hier Christus' belofte aan hen en aan allen, die in de voetstappen wandelen van hun geloof en hunne gehoorzaamheid. Wat er van verwaandheid of van ijdele hoop in hetgeen Petrus zeide kon gelegen hebben, ziet Christus voorbij, maar Hij neemt deze gelegen-

heid te baat om eene *belofte* te geven. *a.* Aan Zijne onmiddelijke volgelingen, vers 28. Zij hadden hun' eerbied voor Hem getoond door de eersten te zijn, die Hem volgden, en aan hen belooft Hij niet slechts een *schat,* maar ook *eere* in den hemel, en hier hebben zij er nu de acte van schenking, of het patent, van, van Hem, die de Fontein der eere is in dat koninkrijk: *Gij, die Mij gevolgd zijt, in de wedergeboorte, zult zitten op twaalf tronen.* Wij moeten hier letten op:

De *considerans,* dat is de beweegreden, dier schenking, welke, als gewoonlijk, bestaat uit eene opsomming van hunne diensten. *Gij zijt Mij gevolgd in de wedergeboorte, en daarom zal Ik dit voor u doen.* De tijd van Christus' verschijning in de wereld was een tijd van wedergeboorte, of verbetering, Hebr. 9 : 10, toen het oude voorbij begon te gaan, en alles een nieuw aanzien kreeg. De discipelen waren Christus gevolgd, toen de kerk nog in wording was, toen de Evangelie tempel nog in ontwerp was, toen zij van hun apostelschap meer van het werk en de moeite hadden dan van de waardigheid en eere aan hun ambt verbonden. Zij zijn Christus onder voortdurende vermoeienis gevolgd, toen nog slechts weinigen dit deden, daarom zal Hij hun meer bijzondere eere bewijzen. Christus heeft bijzondere gunstbewijzen voor hen, die reeds vroeg met Hem beginnen, die Hem verder vertrouwen dan hunne oogen reiken, gelijk zij gedaan hebben, die *Hem gevolgd zijn in de wedergeboorte.* Petrus sprak van hun *alles* verlaten om Hem te volgen, Christus spreekt slechts van hun *volgen* van Hem, dat het voornaamste was.

De *dagteekening* van hunne eere, die den tijd bepaalt, wanneer zij zal aanvangen, niet op den dag zelf der schenking, neen, zij moeten voor eene wijle nog in hun' tegenwoordigen onaanzienlijken toestand blijven. Maar *wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid,* en hierop slaat, naar sommiger gevoelen, de uitdrukking *in de wedergeboorte. Gij, die Mij gevolgd zijt, zult in de wedergeboorte, aldus geëerd worden.* Christus' wederkomst zal eene wedergeboorte zijn, als er *nieuwe hemelen en eene nieuwe aarde zullen wezen en de wederoprichting aller dingen.* Allen die deel hebben aan de wedergeboorte in genade, Joh. 3 : 3, zullen ook deelen in de wedergeboorte in heerlijkheid; want, gelijk de genade de eerste opstanding is, Openb. 20 : 6, zoo is de heerlijkheid de tweede wedergeboorte.

Nu wordt door dit uitstel hunner eere tot den tijd, wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, te kennen gegeven: *Ten eerste,* dat zij op hunne bevordering tot aan dat tijdstip hebben te wachten. Zoo lang onzes Meesters heerlijkheid wordt verdaagd, is het betamelijk, dat ook de onze wordt uitgesteld, en dat wij er naar zullen uitzien, haar zullen verwachten, Rom. 8 : 19. Wij moeten leven en werken, en lijden in geloof, en hope en geduld, welke op de proef gesteld worden. *Ten tweede* Dat zij deelen moeten in Christus' verhooging; hunne eer moet eene gemeenschap met Hem zijn in Zijne eer. Met Jezus hebbende geleden, moeten zij ook met Jezus heerschen, want hier, zoowel als hiernamaals, zal Christus alles in allen zijn; wij moeten zijn, *waar Hij is,* Joh. 12 : 26; wij moeten *met Hem geopenbaard worden,* Coloss. 3 : 4; en dit zal eene overvloedige vergoeding wezen, niet slechts voor ons verlies, maar ook voor ons uitstel; en als onze Heere komt, zullen wij niet slechts *het onze* ontvangen, maar het onze *met woeker.*

De eere zelve, die hier geschonken wordt: *Dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israels.* De bijzondere beteekenis dezer belofte is moeielijk vast te stellen, maar ik zie er geen bezwaar in te erkennen, dat zij op onderscheidene wijze vervuld zal worden. *Ten eerste.* Als Christus opgevaren is, en aan de rechterhand des Vaders gezeten is op den troon Zijner heerlijkheid, dan zullen de apostelen de kracht des Heiligen Geestes ontvangen, Hand. 1 : 8, en dan zullen zij zoo hoog bevorderd wezen boven hetgeen zij thans zijn, dat zij zich als op tronen zullen denken bij de bevordering en verbreiding des Evangelies. Zij zullen het verkondigen met gezag, als een rechter van zijn' rechterstoel. Hunne opdracht zal vergroot, uitgebreid zijn; zij zullen Christus' wetten afkondigen, waardoor de kerk, het geestelijke Israel Gods, Gal. 6 : 16, geregeerd zal worden, en *het Israel naar het vleesch,* dat in ongeloof blijft volharden, zal met alle anderen, die evenzoo doen, veroordeeld worden. De eere en macht, die hun worden gegeven, kunnen verklaard worden door Jer. 1 : 10. *Zie, Ik stel u te dezen dage over de volken,* en Ezech. 20 : 4, *Zult gij hen oordeelen* [1]) en Dan. 7 : 18, *De heiligen der hooge plaatsen zullen dat koninkrijk ontvangen,* en Openb. 12 : 1, waar de leer van Christus *eene kroon van twaalf sterren* genoemd wordt. *Ten tweede.* Als Christus verschijnt voor de verwoesting van Jeruzalem, Hoofdst. 24 : 31, dan zal Hij de apostelen zenden om de Joodsche natie te oordeelen, omdat in die verwoesting hunne voorzeggingen overeenkomstig het woord van Christus, vervuld zullen worden. *Ten derde.* Sommigen denken, dat dit heenwijst naar de bekeering der Joden, die nog geschieden zal aan het einde der wereld, na den val van den antichrist, — dit is het gevoelen van Dr. Whitby —, en dat het der apostelen regeering betreft van de twaalf stammen Israels, niet door eene lichamelijke opstanding van hun persoon, maar door eene verlevendiging van den Geest, die in hen woonde, en van die zuiverheid van kennis, die zij aan de wereld hebben overgeleverd, en, voornamelijk, door de erkenning van hun Evangelie als den maatstaf van hun geloof en de richting van hun leven. *Ten vierde.* Ongetwijfeld zal de volkomene vervulling hiervan plaats hebben bij de wederkomst van Jezus Christus, wanneer de heiligen in het algemeen de wereld zullen oordeelen, en inzonderheid de twaalf apostelen, als assessoren, of bijzitters, van Christus in het oordeel op den grooten

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantt. op den Statenbijbel.

dag, wanneer geheel de wereld haar eindoordeel zal hooren, en zij zullen het vonnis bevestigen en er mede instemmen. Maar de stammen Israels worden genoemd, deels omdat het aantal der apostelen gelijk was aan het aantal der stammen, en deels ook, omdat de apostelen Joden waren, hun het vriendelijkst gezind, maar zeer boosaardiglijk door hen vervolgd; en het duidt aan, dat de heiligen hunne bloedverwanten en vrienden naar den vleesche zullen oordeelen, in den grooten dag diegenen zullen oordeelen, voor wie zij vriendelijk gezind zijn geweest, hunne vervolgers zullen oordeelen, door wie zij in deze wereld geoordeeld werden.

Maar het algemeene oogmerk dezer belofte is de heerlijkheid en waardigheid te toonen, die in den hemel voor de heiligen zijn weggelegd, en eene overvloedige vergoeding zullen zijn voor den smaad, dien zij hier om Christus wil hebben geleden. Er zijn hoogere trappen van heerlijkheid voor hen, die het meest gedaan en geleden hebben. In deze wereld zijn de apostelen gejaagd en vervolgd, heen en weder gedreven; dáár zullen zij nederzitten en rusten; hier wachtten hun *banden en verdrukkingen en dood*, dáár *zullen zij zitten op tronen der heerlijkheid;* hier werden zij voor rechtbanken gesleept, dáár zullen zij op den rechterstoel nederzitten; hier hebben de twaalf geslachten Israels hen vertreden; daar zullen dezen voor hen sidderen. En zal dit loon niet groot genoeg zijn om al hunne verliezen en onkosten voor Christus te vergoeden? Lukas 22 : 29.

De bevestiging van deze schenking. Zij is vast, onaantastbaar, onveranderlijk, zeker, want Christus heeft gezegd: *Voorwaar, Ik zeg u, Ik, de Amen, de getrouwe Getuige, die gemachtigd ben deze schenking te doen, Ik heb het gezegd, en het kan niet te niet gedaan worden. b.* Hier is eene belofte aan alle anderen, die op gelijke wijze alles verlaten om Christus te volgen. Die bevordering of verhooging was niet bijzonder voor de apostelen, of voor hen alleen, neen, alle de heiligen zullen deze eere hebben. Christus zal er voor zorgen, dat geen hunner iets bij Hem zal verliezen, vers 29. *Een iegelijk*, die iets om Christus zal verlaten hebben, *zal ontvangen.*

Verliezen, *om Christus wil geleden*, worden hier verondersteld. Christus had gezegd, dat Zijne discipelen zich moeten verloochenen in alles wat hun in deze wereld aangedaan wordt; hier noemt Hij nu eenige bijzonderheden, want het is goed om op het ergste voorbereid te zijn. Indien zij niet, gelijk de apostelen, alles hebben verlaten, toch hebben zij veel verlaten; wellicht huizen, zoodat zij er zich toe begeven moesten om in woestijnen om te dwalen; of wel dierbare bloedverwanten, die niet met hen mede wilden gaan om Christus te volgen; dezen inzonderheid worden genoemd als het moeielijkst en hardst voor een teeder gemoed om er van te scheiden, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen; en ten slotte worden er ook akkers bijgevoegd, waarvan de opbrengst diende, om het gezin te onderhouden.

Nu wordt, *ten eerste*, verondersteld, dat deze verliezen geleden worden om Christus' naams wille; want anders neemt Hij geene verplichting tot vergoeding op zich. Velen verlaten broeders, en vrouw en kinderen wegens ongenoegen of uit hartstocht, *gelijk een vogel, die uit zijn nest omdoolt*, dat is een zondig verlaten. Maar als wij hen verlaten om Christus wil, omdat wij niet hen en ook eene goede conscientie kunnen behouden, dan moeten wij òf hen verlaten, òf ons deel aan Christus opgeven. Maar als wij niet onze belangstelling in hen opgeven, onzen plicht jegens hen niet verzaken, maar wèl ons genot en onze vertroosting in hen, veeleer dan Christus te verloochenen, en dat wel met het oog op Hem, op Zijne eer en heerlijkheid, dan zal dit beloond worden. Het is niet het lijden, maar de zaak waarvoor geleden wordt, die den martelaar en belijder maakt. *Ten tweede.* Het wordt verondersteld een groot verlies te zijn, en toch neemt Christus op zich het te vergoeden, want Hij kan dit, al is die vergoeding ook nog zoo groot. Let op de barbaarschheid der vervolgers, die onschuldige lieden van alles beroofden om geene andere misdaad dan Christus te hebben gevolgd. Let op het geduld der vervolgden, en de kracht van hunne liefde tot Christus, die door geene wateren kon uitgebluscht worden.

Eene vergoeding voor die verliezen is hier verzekerd. Duizenden hebben op Christus vertrouwd, maar nooit is iemand iets bij of door Hem te kort gekomen. Nooit was er iemand hunner, die niet onuitsprekelijk door Hem gewonnen bleek te hebben, toen de rekening werd opgemaakt. Christus verpandt hier Zijn woord, dat Hij Zijne lijdende dienstknechten niet alleen schadeloos zal stellen en hen ongedeerd zal bewaren, maar hen ook overvloedig zal beloonen. Laten zij de lijst van hunne verliezen voor Christus opmaken, en zij kunnen er zeker van zijn te zullen ontvangen:

Ten eerste. Honderdvoudige vergoeding in dit leven, soms in de *soort* der dingen zelven, die zij voor Hem hebben opgegeven. God zal aan Zijne lijdende dienstknechten méér vrienden verwekken, die dit zullen zijn om Christus wil, dan zij vrienden verloren hebben, die het waren om hunnentwil. Wáár de apostelen ook kwamen, overal ontmoetten zij degenen, die hun vriendelijkheid betoonden, hen onthaalden en herbergden, hunne deur en hun hart voor hen openden. Maar zij zullen ook honderdvoudig ontvangen in vriendelijkheid en liefde, in die dingen, die oneindig beter en van grooter waarde zijn. Zij zullen toenemen in genade, hunne vertroosting zal overvloedig wezen, zij zullen de teekenen ontvangen van Gods liefde, zij zullen volkomener gemeenschap met Hem oefenen, helderder inzichten verkrijgen, liefelijker voorsmaak genieten van *de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden*, en dan kunnen zij in waarheid zeggen, dat zij honderd maal meer liefelijkheid en vertroosting smaken in God en Christus, dan zij in vrouw of kinderen zouden kunnen smaken.

Ten tweede. Ten laatste *het eeuwige leven.* Het eerste zou, al ware er niets meer, reeds

belooning genoeg zijn, honderd percent is eene groote winst. Maar dit wordt er nog als toegift bijgevoegd. Het *leven*, dat hier beloofd wordt, sluit alle liefelijkheid des levens in, en wel in de hoogste mate, en dat alles nog *eeuwig*. Indien wij nu slechts aan de belofte geloof konden toevoegen, en op Christus vertrouwden voor de vervulling, dan zouden wij voorzeker niets te veel achten om te doen, en niets te zwaar achten om te lijden, en niets te dierbaar achten om er van te scheiden, om Zijnentwil.

In het laatste vers voorkomt onze Heiland eene misvatting van sommigen, alsof de voorrang in de heerlijkheid meer afhing van voorgaan in tijd dan van de mate van genade. Neen, *Vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten*, vers 30. God zal aan de kinderkens openbaren wat Hij voor de wijzen en verstandigen verborgen heeft. Hij zal de ongeloovige Joden verwerpen, en de geloovige Heidenen aannemen. Het hemelsch erfdeel wordt niet gegeven op de wijze, waarop aardsche erfenissen gewoonlijk gegeven worden, naar rang van ouderdom en eerstgeboorte, maar naar het welbehagen Gods. Dit is de tekst van eene andere leerrede, die wij in het volgende hoofdstuk zullen vinden.

HOOFDSTUK XX.

In dit hoofdstuk hebben wij vier zaken. I. De gelijkenis van de arbeiders in den wijngaard, vers 1—16. II. Eene voorzegging van het naderend lijden van Christus, vers 17—19. III. Het verzoek van twee der discipelen door hunne moeder, dat door Christus bestraft wordt, vers 20—28. IV. De bede van twee blinden verhoord, en hunne oogen geopend, vers 29—34.

Want het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een heer des huizes, die met den morgenstond uitging, om arbeiders te huren in zijnen wijngaard. 2. En als hij met de arbeiders eens geworden was, voor een penning des daags, zond hij ze henen in zijnen wijngaard. 3. En uitgegaan zijnde omtrent de derde ure, zag hij anderen ledig staande op de markt. 4. En hij zeide tot hen: Gaat gij ook henen in den wijngaard, en zoo wat recht is zal ik u geven. En zij gingen. 5. Wederom uitgegaan zijnde omtrent de zesde en negende ure, deed hij desgelijks. 6. En uitgegaan zijnde omtrent de elfde ure, vond hij anderen ledig staande, en zeide tot hen: Wat staat gij hier den geheelen dag ledig? 7. Zij zeiden tot hem: Omdat ons niemand gehuurd heeft. Hij zeide tot hen: Gaat ook gij henen in den wijngaard, en zoo wat recht is zult gij ontvangen. 8. Als het nu avond geworden was, zeide de heer des wijngaards tot zijnen rentmeester: Roep de arbeiders, en geef hun het loon, beginnende van de laatsten tot de eersten. 9. En als zij kwamen, die ter elfder ure gehuurd waren, ontvingen zij ieder een penning. 10. En de eersten, komende, meenden, dat zij meer ontvangen zouden; en zijzelven ontvingen ook eenen penning. 11. En dien ontvangen hebbende, murmureerden zij tegen den heer des huizes, 12. Zeggende: Deze laatsten hebben maar één uur gearbeid, en gij hebt ze ons gelijk gemaakt, die den last des daags en de hitte gedragen hebben. 13. Doch hij, antwoordende, zeide tot eenen van hen: Vriend, ik doe u geen onrecht. Zijt gij niet met mij eens geworden voor eenen penning? 14. Neem het uwe en ga henen. Ik wil deze laatsten ook geven, gelijk als u. 15. Of is het mij niet geoorloofd, te doen met het mijne, wat ik wil? Of is uw oog boos, omdat ik goed ben? 16. Alzoo zullen de laatsten de eersten zijn, en de eersten de laatsten. Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

Deze gelijkenis van de arbeiders in den wijngaard heeft de strekking

I. Ons het koninkrijk der hemelen voor te stellen, vers 1, dat is: de weg en wijze der Evangeliebedeeling. De wetten van dat koninkrijk zijn niet in gelijkenissen gehuld, maar duidelijk voorgesteld, zooals in de bergrede; maar de verborgenheden van dat koninkrijk worden voorgesteld in gelijkenissen, zooals hier en in Hoofdstuk XIII. Het is noodiger de plichten des Christendoms te kennen dan de begrippen of denkbeelden er van, maar van die begrippen is dan ook meer opheldering of verduidelijking noodig dan voor de plichten, en daartoe dienen de gelijkenissen.

II. Ons in het bijzonder datgene betreffende het koninkrijk der hemelen voor te stellen, hetwelk Hij aan het slot van het vorige hoofdstuk gezegd had, nl. dat *vele eersten de laatsten zullen zijn, en vele laatsten de eersten*, waarmede deze gelijkenis in verband staat. Die waarheid, die schijnbaar eene tegenstrijdigheid bevat, had verdere verklaring noodig.

Niets was méér eene verborgenheid in de Evangeliebedeeling dan de verwerping der Joden en de roeping der Heidenen. Als zoodanig spreekt de apostel er van in Efeze 3 : 3—6; dat de Heidenen mede-erfgenamen zouden zijn; ook was er niets dat de Joden méér prikkelde en ergerde dan de aanduiding hiervan. Nu schijnt het het voornaamste doel van deze gelijkenis te zijn, aan te toonen, dat de Joden het eerst in den wijngaard geroepen worden, en velen van hen zullen op die roeping komen; maar eindelijk zal het Evangelie gepredikt worden aan de Heidenen, en zij zullen het aannemen, en dan met de Joden in dezelfde voorrechten deelen; zij zullen *medeburgers zijn der heiligen;* en daarvan hadden de Joden, zelfs de geloovigen onder hen, een diepen afkeer, hoewel zonder reden.

Doch de gelijkenis kan meer in het algemeen toegepast worden, en toont ons,

1. Dat God niemands schuldenaar is.

2. Dat velen, die het laatst beginnen, en ten opzichte van den Godsdienst volstrekt niet veelbelovend zijn, door den zegen van God soms toch verder komen in kennis, genade en nuttigheid, dan anderen, wier ingang vroeger geschied is, en die dus meer verwachting van zich gaven. Hoewel Cushi eerder op weg ging dan Ahimaäz, is Ahimaäz, *den weg van het effen veld loopende*, Cushi toch voorbijgekomen. Johannes is sneller van voet dan Petrus, en *komt het eerst aan het graf;* maar Petrus heeft meer moed, en gaat er *het eerst in*. Aldus *zullen vele laatsten de eersten zijn*. Sommigen houden dit voor eene waarschuwing aan de discipelen, die geroemd hadden op hunne vroegtijdige en ijverige aanneming van Christus. Zij hebben alles verlaten om Hem te volgen, doch laten zij toezien, dat hun ijver blijft duren; laten zij voorwaarts gaan en volharden; want anders zal hun goed begin hun niet baten; zij die schenen de *eersten* te zijn, zouden de *laatsten* wezen. Soms gebeurt het, dat zij, die op lateren leeftijd bekeerd werden, hen, die vroeger bekeerd zijn, voorbij hebben gestreefd. Paulus was *als een ontijdig geborene;* maar hij was toch *nergens minder in dan de uitnemendste apostelen*, en hij heeft meer gedaan dan zij, die vóór hem in Christus geweest zijn. Er is eenige overeenkomst tusschen deze gelijkenis en die van den verloren Zoon, waarin hij, die van zijn' dwaalweg terugkeerde, even dierbaar was aan zijn vader als hij, die nooit gedwaald had, *de eersten en de laatsten gelijk*.

3. Dat *de vergelding des loons* aan de heiligen gegeven zal worden, niet overeenkomstig den tijd hunner bekeering, maar overeenkomstig hunne toebereiding er voor door genade in deze wereld, niet naar recht van eerstgeboorte, zooals in Gen. 43 : 33, maar naar *de mate van de grootte der volheid van Christus*. Aan de apostelen, die Christus gevolgd waren in de wedergeboorte, bij het begin der Evangeliebedeeling, had Christus groote heerlijkheid beloofd, Hoofdstuk 19 : 38, maar nu zegt Hij hun, dat zij, die op gelijke wijze Hem getrouw zijn, ook aan het einde der wereld, dezelfde vergelding des loons zullen hebben, zij zullen *met Hem zitten op Zijn' troon* even goed als de apostelen, Openb. 3 : 21. Die in de laatste dagen voor Christus lijden, zullen hetzelfde loon ontvangen als de martelaars en belijders uit de eerste eeuwen van het Christendom, hoewel dezen meer beroemdheid hebben verworven; en de getrouwe leeraren van heden zullen gelijk loon ontvangen als de eerste kerkvaders.

Wij hebben in deze gelijkenis twee zaken: de *overeenkomst* met de arbeiders, en de *afrekening* met hen.

De overeenkomst met de arbeiders, vers 1—7; en hier zal als naar gewoonte gevraagd worden:

Wie huurt hen? *Een heer des huizes*, een huishouder. God is de groote Huishouder, wiens wij zijn, en wien wij dienen. Als Heer des huizes heeft Hij werk, dat Hij gedaan wil hebben, en dienstknechten, die Hij wil doen arbeiden. Hij heeft een groot gezin in hemel en op aarde, dat naar Jezus Christus genoemd wordt, Efeze 3 : 15, en waarvan Hij de Eigenaar en Bestuurder is. God huurt arbeiders, niet omdat Hij hen of hunne diensten noodig heeft — want wat kan onze rechtvaardigheid Hem aanbrengen? — maar zooals sommige barmhartige, edelmoedige heeren arme menschen aan het werk houden, uit vriendelijkheid voor hen, om hen te behoeden voor luiheid en armoede, en hen te betalen voor het werk, dat zij voor zich zelven doen.

Waar zij gehuurd werden? Op de markt, waar zij, totdat zij in Gods dienst gehuurd worden, *ledig staan*, vers 3, den geheelen dag ledig, vers 6. De ziel des menschen staat gereed om in den een' of anderen dienst gehuurd te worden; zij was, evenals alle schepselen, geschapen om te arbeiden, en zij is òf dienstbaar der ongerechtigheid, òf der gerechtigheid, Rom. 6 : 19. Door zijne verzoekingen huurt de duivel arbeiders voor zijn akker, om zwijnen te hoeden. Door Zijn Evangelie huurt God arbeiders in Zijn' wijngaard, om hem te bebouwen en te bewaren, dat is paradijs-arbeid. Wij staan voor de keuze; want gehuurd moeten wij worden, Jozua 24 : 15, *Kiest u heden wien gij dienen zult*. Totdat wij in den dienst van God gehuurd zijn, staan wij den geheelen dag ledig, een zondige toestand, want als wij het vuile werk van Satan doen, dan kan dat met recht een *ledig staan* genoemd worden. Zondaars doen niets, niets doelmatigs, niets van het groote werk, waartoe zij in de wereld gezonden werden, niets waarvan goede rekenschap kan worden gegeven. De Evangelieroeping gaat uit tot hen, die ledig op de markt staan. De markt is eene plaats *van gewoel*, en dáár roept de Wijsheid, Spr. 1 : 20, 21; het is eene plaats van spel, waar de kinderen spelen, Hoofdst. 11 : 16; en het Evangelie roept ons van ijdelheid tot ernst; het is eene plaats van handel en bedrijf, van geraas en van haast, en wij worden geroepen om ons daar van terug te trekken.

Voor welk werk zij gehuurd zijn? Om te arbeiden in Zijn' wijngaard. De kerk is Gods wijngaard, door Hem geplant, bewaterd en omtuind; de vrucht er van behoort te wezen tot eer en lof van Hem. Wij allen worden geroepen om arbeiders te zijn in dezen wijngaard. Godsdienstig werk, is wijngaardswerk; snoeien, omspitten, bewateren, omtuinen, uitwieden, enz. Ieder onzer heeft een' wijngaard te verzorgen, onze eigene ziel, en zij is Gods, en zij moet verzorgd en bewaard worden voor Hem. In dit werk moeten wij niet traag, langzaam of achteloos zijn, maar *arbeiders*, werkende, *onze eigene zaligheid werkende*. Het werk voor God laat geen beuzelen toe. Men kan wel lui en ledig naar de hel gaan, maar wie naar den hemel wil gaan, moet arbeiden.

Wat zal hun loon wezen? Hij belooft, ten eerste, *Een penning*, vers 2. De Romeinsche penning had eene waarde van f 0.37[5] van ons geld, een dagloon voor een dagwerk, en dit loon voldoende voor het onderhoud van een dag. Dit bewijst niet, dat het loon van onze gehoorzaamheid aan God uit de werken is, of als iets, dat dat door Hem aan ons verschuldigd is moet worden aangemerkt, neen, het is

naar genade, vrije genade, Rom. 4 : 4, of dat er eenigerlei evenredigheid is tusschen onzen dienst, en des hemels heerlijkheid; neen; als wij alles gedaan hebben, zijn wij nog onnutte dienstknechten; maar het duidt aan, dat ons een loon, en wel een genoegzaam loon, is voorgesteld. *Ten tweede. Zoo wat recht is,* vers 4—7. God zal voorzeker niet ten achter blijven om den dienst, die voor Hem geschiedt, te beloonen; nooit is iemand er bij te kort gekomen, als hij voor God gearbeid heeft. De kroon, die ons is voorgesteld, is eene *kroon der rechtvaardigheid, welke de rechtvaardige Rechter geven zal.*

Voor welken termijn zij gehuurd waren? Voor *een dag.* Het is slechts het werk van een' dag. dat hier gedaan wordt. De tijd des levens is de dag, waarin wij moeten werken de werken desgenen, die ons in de wereld gezonden heeft. Het is een korte tijd; het loon is voor de eeuwigheid, het werk is slechts voor een' dag; van den mensch wordt gezegd, dat hij *als een daglooner zijn' dag afdoet,* Job. 14 : 6 [1]). Het behoort ons aan te zetten tot spoed en naarstigheid bij ons werk, dat wij slechts zoo weinig tijd hebben om in te werken, en dat zoo spoedig de nacht komt, waarin niemand werken kan; en als ons groot werk onafgedaan blijft, en onze dag is voorbij, dan is het voor eeuwig gedaan met ons. Het moet ons ook bemoedigen in betrekking tot het harde en moeielijke van ons werk, dat het slechts voor een dag is, de naderende schaduw, waarnaar de dienstknecht hijgt, zal beide rust en het loon des werks met zich brengen, Job. 7 : 2. Laat ons dit in geloof en lijdzaamheid blijven verbeiden.

Er wordt ook aandacht gewijd aan de verschillende uren van den dag, waarop, de arbeiders gehuurd werden. De apostelen werden uitgezonden in de eerste en de derde ure van den Evangelie dag. Zij hadden eene eerste en eene tweede zending, terwijl Christus op aarde was, en hun werk was het om de Joden te roepen. Na Christus' hemelvaart, omtrent de zesde en de negende ure, gingen zij uit op de zelfde boodschap, het Evangelie predikende alleen aan de Joden, het eerst aan die, welke in Judea waren, en daarna aan hen, die in de verstrooiing waren, maar eindelijk, toen het ongeveer de elfde ure was, hebben zij de Heidenen tot hetzelfde werk en dezelfde voorrechten geroepen als de Joden, en hun gezegd, dat er in Christus Jezus geen onderscheid zou zijn tusschen Jood en Griek. Maar dit kan, en wordt ook gewoonlijk, toegepast op de verschillende tijdperken des levens, waarin de zielen tot Christus worden bekeerd. De gewone, algemeene roeping om te komen en in den wijngaard te arbeiden, gaat uit tot iedereen, maar is ook eene bijzondere roeping, en die bijzondere roeping is krachtdadig. wanneer wij er gevolg aan geven, dat is, als wij op de roepstem, die tot ons uitgaat, ook werkelijk komen.

Ten eerste Sommigen worden krachtdadig geroepen; zij beginnen te arbeiden in den wijngaard als zij nog jong zijn. Zij worden vroeg in den morgen gezonden, die reeds in hunne teedere jaren genade ontvangen en hun' Schepper gedenken. Johannes de Dooper was geheiligd van moeders lijf aan, en daarom was hij groot, Lukas 1 : 15; Timothéus van kinds af, 2 Tim. 3 : 15: Obadja vreesde den Heere van zijne jonkheid af. Zij, die zulk eene reize hebben te doen, moeten zich bij tijds op weg begeven, hoe eerder, hoe beter.

Ten tweede. Anderen ontvangen de krachtdadige, zaligmakende roeping en genade op den middelbaren leeftijd. Ga, werk in den wijngaard, op de derde, zesde, of negende ure. De kracht der Goddelijke genade wordt verheerlijkt in de bekeering van sommigen, als zij te midden van hunne wereldsche genietingen, of onder het najagen van wereldsche doeleinden worden aangegrepen, gelijk dit met Paulus geschied is. God heeft werk voor alle leeftijden; geen tijd is ongeschikt om er zich in tot God te wenden, God zal niemand afwijzen, die zich wil laten huren, want *nog is er plaats.*

Ten derde. Anderen worden in hun' ouderdom in den wijngaard gehuurd, ter elfder ure, als het laat is op den levensdag, en er nog slechts één uur van de twaalf is overgebleven. Niemand wordt gehuurd op de twaalfde ure; als het leven voorbij is, dan is ook de gelegenheid voorbij; maar, *zoolang er leven is, is er hoop.*

1. Er is hoop voor oude zondaren, want, indien zij zich in oprechtheid tot God wenden, zullen zij ongetwijfeld door Hem aangenomen worden; waar berouw komt nooit te laat.

En 2. Wij kunnen hopen, dat oude zondaren tot waar berouw en bekeering gebracht zullen worden. Voor de almachtige genade is niets te zwaar of te moeielijk; zij kan de huid des Moormans en de vlekken des luipaards veranderen, zij kan hen aan den arbeid doen gaan, die de gewoonte van luiheid en lediggang hadden aangenomen. Nikodemus kan wedergeboren worden, oud zijnde, en de oude mensch, die verdorven is, kan worden afgelegd.

Maar laat niemand daarom zijne bekeering uitstellen, tot hij oud geworden is. Het is waar, dezen werden nog ter elfder ure in den wijngaard gezonden; maar niemand had hen te voren gehuurd, of aangeboden hen te huren. De Heidenen zijn ter elfder ure ingekomen, maar het was omdat hun te voren het Evangelie niet gepredikt was geworden. Zij, die in de derde, of de zesde ure, Evangelie-aanbiedingen hebben ontvangen, maar ze hebben weerstaan en afgewezen, zullen ter elfder ure voor zich niet kunnen zeggen, wat dezen gezegd hebben: *Niemand heeft ons gehuurd.* En evenmin kunnen zij er zeker van zijn, dat iemand hen ter negender of ter elfder ure zal huren. Daarom — niet om iemand te ontmoedigen, maar om allen op te wekken — moet in herinnering worden gehouden, dat het *nu* de wel aangename tijd is. Indien wij Zijne stem willen hooren, moet het *heden* zijn.

De afrekening met de arbeiders.

Zij had plaats, *als het nu avond geworden*

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

was. Als naar gewoonte werden toen de daglooners bijeengeroepen en betaald. De avond is de tijd der afrekening; de bijzondere rekening en verantwoording moet afgelegd worden aan den avond onzes levens, want na den dood komt het oordeel. De getrouwe arbeiders zullen hun loon ontvangen als zij sterven, dit wordt uitgesteld tot aan dien tijd, opdat zij het geduldig verbeiden, maar niet langer, want God zal overeenkomstig den door Hem zelven gestelden regel handelen: *Op zijn' dag zult gij zijn loon geven, en de zon zal daarover niet ondergaan,* Deut. 24 : 15. Als Paulus, de getrouwe arbeider, sterft, is hij terstond met Christus. Het loon zal niet verdaagd worden tot aan den morgen der opstanding; maar dan, aan den avond der wereld, zal de algemeene afrekening geschieden, wanneer *een iegelijk zal wegdragen hetgeen door het lichaam geschiedt.* Als de tijd ten einde is, en daarmede ook de wereld des arbeidens en der gelegenheid, dan begint de toestand der vergelding; roep dan de arbeiders en geef hun hun loon. Leeraren roepen hen om hun werk te doen in den wijngaard, de dood roept hen uit den wijngaard, om hun' penning te ontvangen; en voor hen, voor wie de roeping in den wijngaard krachtig is geweest, dat is, voor hen, die op die roepstem gekomen zijn, zal de roeping uit den wijngaard vreugdevol wezen. Merk op, dat zij niet om hun loon kwamen, vóór zij geroepen werden; wij moeten met geduld en lijdzaamheid wachten op Gods tijd voor onze ruste en voor ons loon, ons regelen naar de klok onzes Meesters. Op den grooten dag zal de laatste bazuin de arbeiders roepen, 1 Thess. 4 : 16. *Dan zult gij roepen,* zegt de goede en getrouwe dienstknecht, *en ik zal antwoorden.* Bij het roepen der arbeiders moeten zij beginnen met de laatsten, en zoo tot de eersten komen. Laten zij, die ter elfder ure komen, niet achter gesteld worden bij de anderen, maar, opdat zij niet ontmoedigd worden, het eerst worden geroepen. Op den grooten dag zullen die in Christus gestorven zijn, wel eerst opstaan, maar die levend overgebleven zijn, op dewelken de einden der eeuwen gekomen zijn (de elfde ure van den dag) zullen te zamen met hen opgenomen worden in de lucht. Geen voorkeur zal aan rang van ouderdom worden gegeven, een iegelijk zal opstaan in zijn lot, in het einde der dagen.

Hoe die afrekening was, en daarbij zullen wij hebben te letten

Ten eerste. Op de algemeene betaling, vers 9, 10. *Zij ontvingen ieder een' penning.* Allen, die met vollharding in goeddoen, heerlijkheid, en eer, en onverderfelijkheid zoeken, zullen ongetwijfeld het eeuwige leven verkrijgen, Rom. 2 : 7, niet als *huurloon* voor de waardij van hun werk, maar als de *gave* van God. Hoewel er trappen van heerlijkheid zijn in den hemel, zal er toch voor ieder eene volkomene gelukzaligheid zijn. Zij die van het Oosten en Westen komen, zij, die laat komen, zij, die van de wegen en heggen gehaald worden, zullen met Abraham, Izak en Jakob aanzitten aan hetzelfde feestmaal, Hoofdst. 8 : 11. In den hemel zal ieder vat vol zijn, boordevol, hoewel alle vaten niet even groot zijn, en dus niet van gelijken inhoud kunnen zijn. Bij de verdeeling van de toekomstige geneugten, zal, evenals bij het inzamelen van het manna, hij die veel verzameld heeft, niet overhouden, en hij, die weinig verzameld heeft, niet te kort komen, Ex. 16 : 18. Zij, die door Christus wonderdadig gespijzigd werden, waren van verschillende grootte, mannen, vrouwen en kinderen, maar allen aten zij, en werden verzadigd.

Het geven van het loon voor een geheelen dag aan hen, die geen tiende deel van het werk van een' dag gedaan hadden, toont aan, dat God Zijne belooningen uitdeelt naar Zijne *genade en vrijmacht* en niet naar *schuld.* De besten der arbeiders, en zij, die het vroegst beginnen, hebben nog zoo vele ledige ruimten in hun' tijd, zoovele verloren oogenblikken, en hun arbeid voor God niet vol zijnde, kan in waarheid van hen gezegd worden, dat zij van de twaalf uur nauwelijks één in den wijngaard gearbeid hebben. Maar omdat wij onder de genade zijn, en niet onder de wet, zal toch die dienst, hoe gebrekkig ook, maar in oprechtheid verricht, niet slechts aangenomen, maar door vrije genade rijkelijk beloond worden. Vergelijk Lukas 17 : 7, 8 met Lukas 12 : 37.

De verdediging, of verontschuldiging, aangevoerd tegenover hen, die zich aan deze gelijke uitdeeling ergerden. De omstandigheden hiervan dienen ter versiering der gelijkenis, maar het algemeene doel is klaarblijkelijk, dat de laatsten de eersten zullen zijn. Wij hebben hier

1. De ergernis, die er door werd opgewekt, vers 11, 12. *Zij murmureerden tegen den heer des huizes;* niet alsof er in den hemel ontevredenheid of murmureering is, of zijn kan, want ontevredenheid is tegelijk schuld en smart, en geen van beiden kan in den hemel bestaan. Maar er kan zijn, en er is dikwijls, ontevredenheid en murmureering betreffende den hemel en de hemelsche dingen, terwijl zij nog in het vooruitzicht zijn in deze wereld. Dit wijst op de afgunst, verwekt bij de Joden wegens de toelating der Heidenen in het koninkrijk der hemelen. Gelijk de oudste broeder in de gelijkenis van den verloren zoon gemelijk was en morde wegens de ontvangst, die aan zijn jongeren broeder ten deel viel, en wegens zijns vaders grootmoedigheid jegens hem, zoo hebben ook deze arbeiders met hun' meester getwist, en aanmerking op hem gemaakt, niet zoozeer omdat zij niet genoeg hadden ontvangen, als wel, omdat anderen met hen *gelijk* werden gesteld. Zij, evenals die oudste broeder, roemen op hunne goede diensten: *Wij hebben den last des daags en de hitte gedragen.* Dat was alles wat zij er van zeggen konden. Van de zondaars wordt gezegd, dat zij *arbeiden ten vure,* Hab. 2 : 13, terwijl Gods dienstknechten, op zijn ergst genomen, toch slechts in de zon arbeiden, niet in de hitte van den ijzeren oven, maar slechts in de hitte des daags. Nu *hebben deze laatsten slechts één uur gearbeid, en dat wel in het koele gedeelte van den dag;* en toch *hebt gij ze ons gelijk gemaakt.* De Heidenen, nog zoo kortelings geroepen, genieten even veel van de voorrechten in het koninkrijk van den Messias

als de Joden, die zoo lang in den wijngaard der Oud-Testamentische kerk hebben gearbeid, onder het juk der ceremonieele wet, in verwachting van dat koninkrijk. Er is in ons eene sterke geneigdheid om te denken, dat wij te weinig, en anderen te veel hebben van de teekenen van Gods gunst, en dat wij te veel, en anderen te weinig van het werk Gods doen. Zeer geneigd zijn wij allen de verdienste van anderen te onderschatten, en de onze te overschatten. Wellicht geeft Christus hier aan Petrus een wenk, om niet al te zeer te roemen, zoo als hij scheen te doen, toen hij zeide, *alles verlaten te hebben om Christus te volgen*, alsof hij, en de overigen van hen, die aldus den last en de hitte des daags gedragen hebben, een hemel apart moesten hebben. Het is voor hen, die meer dan gewoon voor God doen en lijden, moeielijk, om door de gedachte er aan niet opgeblazen te worden, en te denken, dat zij er bijzondere verdienste door hebben. Paulus heeft zich hiervoor gewacht, toen hij, hoewel de voornaamste der apostelen zijnde, zich zelven als niets achtte, ja minder dan de minste der heiligen.

2. De ergernis weggenomen. Drie dingen worden door den heer des huizes aangevoerd in antwoord op dien waan der kwaadwilligheid. *a.* Dat de klager niet kon zeggen, dat hem onrecht was geschied, vers 13, 14. Hij houdt zijne rechtvaardigheid staande: *Vriend, ik doe u geen onrecht.* Hij noemt hem *vriend*, want in ons spreken en redeneeren met anderen, moeten wij ons van zachte woorden, maar krachtige argumenten bedienen. Indien onze minderen gemelijk en tergend of prikkelend zijn, moeten wij ons hierdoor niet in drift laten ontsteken, maar kalm met hen blijven spreken. Het is eene onbetwistbare waarheid, dat God geen onrecht kan doen. Dit is het kroonrecht van den Koning der koningen. *Is God onrechtvaardig?* De bloote gedachte doet den apostel huiveren; *Dat zij verre*, roept hij, Rom. 3 : 5, 6. Zijn woord moet al ons murmureeren tot zwijgen brengen, dat God, wat Hij ons ook moge doen, of ons moge onthouden, ons geen onrecht doet. Indien God aan anderen de genade schenkt, die Hij ons onthoudt, dan bewijst Hij hun goedheid, maar ons doet Hij daarmede geen onrecht; en goedheid of milddadigheid jegens anderen, waarin geen onrecht jegens ons is gelegen, behoort niet onder onze afkeuring te vallen. Daar het vrije genade is, gegeven aan hen, die haar bezitten, is alle roem uitgesloten; en daar het vrije genade is, welke onthouden is aan hen, die haar niet hebben, is ook murmureeren voor altijd buitengesloten, *opdat alle mond gestopt worde, en alle vleesch zwijge voor het aangezicht des Heeren.*

Om den murmureerder er van te overtuigen, dat hij geen onrecht deed, herinnert hij hem aan de overeenkomst. *Zijt gij niet met mij eens geworden voor een' penning? En indien gij hebt, hetgeen waarvoor gij met mij overeengekomen zijt, dan hebt gij geene reden om over onrecht te klagen, gij ontvangt wat u toekomt.* Hoewel God niemands schuldenaar is, behaagt het Hem toch om zich door Zijne eigene belofte tot een' schuldenaar te maken. Door, en in Christus komen de geloovigen met Hem overeen ten opzichte van het voordeel, voortvloeiende uit deze belofte, en Hij zal bij Zijn deel der overeenkomst blijven. Het is goed voor ons, om dikwijls na te denken over hetgeen wij met God zijn overeengekomen. *Ten eerste.* Vleeschelijk gezinde wereldlingen komen met God overeen voor hun' penning in deze wereld, zij verkiezen *hun deel in dit leven*, Ps. 17 : 14. In deze dingen zijn zij bereid hun loon te ontvangen, Hoofdst. 6 : 2, 5, *hun troost*, Lukas 6 : 24; *hun goed*, Lukas 16 : 25; en daarmede zullen zij weggezonden worden, zullen zij afgesneden zijn van geestelijke en eeuwige zegeningen; en hiermede doet God hun geen onrecht; zij hebben wat zij verkozen, den penning, waarvoor zij overeengekomen zijn. Zoo zal hun oordeel wezen, zij zelven hebben het beslist. *Ten tweede.* Gehoorzame geloovigen komen met God overeen voor hun' penning in de toekomende wereld, en zij moeten gedenken, dat zij daarvoor overeengekomen zijn. Zijt gij niet overeengekomen om daar Gods woord voor te nemen? Dat hebt gij, en wilt gij nu heengaan en met de wereld overeenkomen? Zijt gij niet overeengekomen om tevreden te zijn met den hemel als uw deel, uw al, en met niets minder dan dat? En zult gij nu uw geluk zoeken in het schepsel?

Daarom:

1. Houdt hij hem aan de overeenkomst, vers 14. *Neem het uwe en ga heen.* Indien wij dit verstaan van het geen het onze is door schuld of volstrekten eigendom, dan zou het een schrikkelijk woord zijn, als wij weggezonden worden met hetgeen wij *het onze* kunnen noemen, en met niets meer, dan is het met ons gedaan, dan zijn wij verloren. Het hoogste schepsel moet in het niet verzinken, indien hij heen moet gaan met hetgeen slechts het zijne is. Maar indien wij het verstaan als hetgeen het onze is door *schenking*, de vrije gave van God, dan leert het ons vergenoegd te zijn met hetgeen wij hebben. In plaats van te morren, omdat wij niet méér hebben, laat ons blijde en dankbaar zijn met en voor hetgeen wij hebben. Indien God in eenigerlei opzicht voor anderen beter is dan voor ons, dan hebben wij toch geene reden van klagen, daar Hij immers voor ons zoo veel beter is dan wij verdienen; Hij geeft ons onzen penning, hoewel wij onnutte dienstknechten zijn.

2. Hij zegt hem, dat het hun op wie hij zoo wangunstig is, toch even goed zal gaan als aan hem zelven: *Ik wil dezen laatsten ook geven, gelijk als u, ik ben daartoe besloten, ik wil.* De onveranderlijkheid van Gods voornemens en bedoelingen in het uitdeelen Zijner gaven moest ons murmureeren tot zwijgen brengen. Indien Hij het wil, past het ons niet daar iets tegen in te brengen; want *Heeft Hij eenig ding voor wie zal Hem dan afkeeren?* [1])

En *Hij antwoordt niet van alle Zijne daden*, ook betaamt het niet dat Hij dit zou doen. *b.* Hij had geene reden om met den meester te twisten, want wat deze gaf was het zijne, vers 15. Gelijk hij te voren zijne rechtvaar-

1) Job 23:13 naar de kantteekening op den Statenbijbel.

digheid betuigd en bewezen heeft, zoo bewijst hij nu zijne vrijmacht: *Is het mij niet geoorloofd, te doen met het mijne, wat ik wil?* God is de Eigenaar van alle goed; Zijn bezit er van is volstrekt, vrijmachtig en onbeperkt. Daarom kan Hij Zijne zegeningen en weldaden geven, of onthouden, al naar het Hem behaagt. Wat wij hebben, is het *onze niet*, en daarom is het ons niet geoorloofd er mede te doen wat wij willen; maar wat God heeft, is het Zijne, en dit zal Hem rechtvaardigen: *Ten eerste.* In al de beschikkingen Zijner voorzienigheid. Als God ons ontneemt wat ons dierbaar was, en dat wij noode konden missen, dan moeten wij onze ontevredenheid hierover tot zwijgen brengen met dit: *Mag Hij met het Zijne niet doen wat Hij wil?* Hij heeft genomen, maar oorspronkelijk heeft Hij gegeven. Aan zulke afhankelijke schepselen, als wij zijn, past het niet, om met onzen Souverein te twisten. *Ten tweede* In al de bedeelingen Zijner genade, God geeft of onthoudt de genademiddelen en den Geest der genade, al naar het Hem behaagt. Niet, dat er in den wil van God geen overleg is; want wat ons toeschijnt willekeurig te zijn geschied, zal ten laatste blijken wijselijk en met heilige doeleinden te zijn gedaan. Maar het is genoeg om aan alle murmureerders en tegensprekers het zwijgen op te leggen, dat God vrijmachtig Heer is over allen en alles, en met het Zijne doen kan wat Hij wil. In Zijne hand zijn wij als leem in de hand des pottenbakkers, en het voegt ons niet Hem de wet te willen voorschrijven, of met Hem te twisten. *c.* Hij had geene reden om zijn' mededienstknecht te benijden, of toornig op hem te zijn, omdat hij niet eerder in den wijngaard kwam, want hij was niet eerder geroepen. Hij had geene reden om toornig te zijn omdat de meester hem een geheelen dag loon uitbetaalde, daar hij toch het grootste gedeelte van den dag verbeuzeld had; want: *Is uw oog boos, omdat ik goed ben?*

Zie hier: Den aard der afgunst: een boos oog. Het oog is dikwijls zoowel de toegang als de uitgang dier zonde. Saul zag, dat David voorspoedig was, en toen had hij het oog op David, 1 Sam. 18 : 9, 15. Het is een boos oog, dat misnoegd is over het goede dat anderen hebben, en hun nadeel begeert. Dit is verdriet voor ons zelven, het verwekt God tot toorn, en het is kwaadwilligheid jegens onzen naaste, eene zonde, waarin noch genot, noch gewin, noch eere is gelegen, *het is een kwaad, iets dat eenig en alleen kwaad is.*

Zie hier het verzwarende van die zonde: *Het is, omdat ik goed ben.* Nijd is ongelijkvormigheid met God, die goed is, en goed doet, en zich verlustigt in goed doen; het is een tegenzin in Zijne handelingen, een mishagen in hetgeen Hij doet, en Hem behaagt. Het is een direct overtreden van de twee groote geboden, dat van liefde tot God, in wiens wil wij behooren te berusten, en dat van liefde tot onzen naaste, in wiens welvaren wij ons behooren te verblijden. Aldus neemt de slechtheid van den mensch aanleiding uit de goedheid van God, om nog overvloediger zondig te zijn.

Eindelijk: Hier is de toepassing der gelijkenis, vers 16, in de opmerking, die er de aanleiding toe was, Hoofdst. 19 : 30. *Vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten.* Er waren velen, die Christus thans volgden in de wedergeboorte, toen het koninkrijk der hemelen begon opgericht te worden, en deze Joodsche bekeerlingen schenen anderen vooruit te zijn. Om nu hun roemen te voorkomen of tot zwijgen te brengen, zegt Christus hun:

1. Dat zij wellicht nog voorbijgestreefd zullen worden door hunne opvolgers, want, hoewel zij anderen vóór waren in het belijden, zou het toch kunnen zijn, dat anderen hen voorbijstreven in kennis, genade en heiligheid. De kerk uit de Heidenen, die toen nog niet was geboren, de wereld der Heidenen, die toen nog ledig op de markt stond, zal een grooter aantal van voortreffelijke, zegenrijke Christenen voortbrengen, dan onder de Joden gevonden werden. *Al meer en meer zullen de kinderen der eenzame voortreffelijker zijn dan de kinderen der getrouwde,* Jes. 54 : 1. Wie weet, of de kerk in haren ouderdom niet meer *vet en groen* zal zijn, dan ooit te voren, *om te verkondigen dat de Heere recht is.* Het is waar, de oorspronkelijke Christenheid bezat meer van de zuiverheid en kracht van dien heiligen Godsdienst, dan gevonden worden in de ontaarde eeuw, waarin wij leven; evenwel, wie zal zeggen wat arbeiders niet nog in den wijngaard gezonden zullen worden in de elfde ure van den dag der kerk, in de Philadelphische periode, en wat overvloedige uitstorting des Geestes dan plaats zal hebben, meer dan wat ooit gezien werd?

2. Dat er voor hen reden was om te vreezen, dat zij zelven ten laatste nog als geveinsden zullen bevonden worden, want *velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.* Dit wordt toegepast op de Joden, Hoofdst. 22 : 14; zoo was het toen, en zoo is het nog; velen worden geroepen door de algemeene roeping, die niet verkoren zijn met eene zaligmakende uitverkiezing. Allen, die van eenwigheid af uitverkoren zijn, worden geroepen met eene krachtdadige roeping in de volheid des tijds, Rom. 8 : 30, zoodat wij, onze roeping vast makende, ook onze verkiezing vastmaken, 2 Petr. 1 : 10; maar zoo is het niet met de uitwendige roeping; velen zijn geroepen, maar weigeren, Spr. 1 : 24, ja, gelijk zij geroepen worden *tot* God, zoo keeren zij zich af *van* Hem, Hoséa 11 : 2, 7, waaruit blijkt, dat zij niet uitverkoren waren, want *de uitverkorenen hebben het verkregen,* Rom. 11 : 7. Er zijn, in vergelijking met de velen, die Christenen *genoemd* worden, slechts weinige *verkorene* Christenen. Daarom is het voor ons van zeer groot belang om onze hoop op den hemel te bouwen op de rots der eeuwige uitverkiezing, en niet op het zand der uitwendige roeping. En wij behooren te vreezen om niet als slechts schijn-Christenen bevonden te worden, en aldus werkelijk achter te blijven, ja, dat wij niet als onteerde Christenen uitkomen, en aldus *schijnen achtergebleven te zijn,* Hebr. 4 : 1.

17. En Jezus, opgaande naar Jeruzalem, nam tot zich de twaalf discipelen alleen op den weg

en zeide tot hen: 18. Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des menschen zal den overpriesteren en schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen Hem ter dood veroordeelen; 19. En zij zullen Hem den Heidenen overleveren, om Hem te bespotten, en te geeselen, en te kruisigen; en ten derden dage zal Hij weder opstaan.

Dit is de derde maal, dat Christus Zijn' discipelen Zijn aanstaand lijden mededeelde. Hij ging nu op naar Jeruzalem om het pascha te vieren, en zich zelven als het groote Paaschlam te offeren; beide zaken moesten te Jeruzalem geschieden: dáár moest het pascha gehouden worden, Deut. 12 : 5, en dáár moest een profeet omkomen, omdat dáár het groote Sanhedrin zat, die de rechters waren in zulk eene zaak, Lucas 13 : 33. Wij hebben te letten

I. Op den vertrouwelijken aard dier mededeeling; *Hij nam tot zich de twaalf discipelen alleen op den weg.* Dit was een van die dingen, die hun *in de duisternis* gezegd werden; maar waarvan zij later *in het licht* hadden te spreken, Hoofdst. 10 : 27. Zijne verborgenheid was voor hen, als Zijne vrienden, en inzonderheid deze verborgenheid. Het was *eene harde rede*, en indien iemand haar kon dragen, konden zij het. Zij zullen meer onmiddellijk met Hem aan gevaar zijn blootgesteld en daarom was het noodig, dat zij het zouden weten, opdat zij, te voren gewaarschuwd zijnde, zich ook te voren konden wapenen. Het was nog niet voegzaam er in het openbaar van te spreken.

1. Omdat velen, die Hem nog maar flauw gezind waren, er dan toe gedreven zouden worden, om Hem terstond den rug toe te keeren, De ergernis van het kuis zou hen afgeschrikt hebben, om Hem nog verder te volgen.

2. Omdat velen, die Hem met warmte aanhingen, er toe gedreven zouden worden, om de wapenen op te nemen ter Zijner verdediging, en dit zou een oproer onder het volk hebben verwekt, Hoofdst. 26 : 5, waarvan Hem dan de schuld zou gegeven worden, en behalve nog, dat zoodanige wijze van doen volstrekt onbestaanbaar was met den aard Zijns koninkrijks, dat niet is van deze wereld, heeft Hij ook nooit iets aangemoedigd, dat de strekking had om Zijn lijden te verhinderen of te voorkomen. Deze woorden werden niet gesproken in de synagoge, of in het huis, maar *op den weg*, terwijl zij voortreisden, waaruit wij kunnen leeren, om op onze wandelingen of onze reizen met onze vrienden zoodanige gesprekken te voeren, die *goed zijn tot nuttige stichting.* Zie Deut. 6 : 7.

II. Op de voorzegging zelve, vers 18, 19.

1. Het is slechts eene herhaling van wat Hij meermalen te voren gezegd had, Hoofdst. 16 : 21; 17 : 22, 23. Dit geeft te kennen, dat Hem niet slechts het lijden, dat Hem wachtte, duidelijk voor oogen stond, maar dat Zijn hart in dat lijdenswerk was. Het vervulde Hem, niet met vrees, want dan zou Hij er zich op toegelegd hebben om er aan te ontkomen, en dat zou Hij hebben kunnen doen, maar met verlangen en verwachting. Hij heeft zoo dikwijls van Zijn lijden gesproken, omdat Hij door dat lijden tot Zijne heerlijkheid zou ingaan. Het is goed voor ons om dikwijls aan onzen dood te denken, en er van te spreken, en van het lijden, dat ons waarschijnlijk te wachten staat, zoodat wij, er gemeenzamer mede bekend wordende, de verschrikking er van ook minder voor ons worde. Dat is ééne manier van *alle dagen te sterven*, en van het dagelijksch op ons nemen van het kruis, om dagelijks van het kruis en van sterven te spreken, en dit kruis en het sterven zouden er niet sneller of gewisser door komen, maar wel veel beter, als wij er dus onze gedachten en onze gesprekken aan wijden.

2. Hij treedt hier meer in bijzonderheden aangaande Zijn lijden dan te voren. Hij had gezegd, Hoofdst. 16 : 21, dat Hij veel zou lijden, en gedood zou worden; en — Hoofdst. 17 : 22 — dat Hij *overgeleverd zal worden in de handen der menschen, en dat zij Hem zullen dooden;* maar nu voegt Hij er bij, dat Hij ter dood veroordeeld en den Heidenen overgeleverd zal worden, dat zij Hem zullen bespotten en geeselen, en kruisigen. Dat zijn schrikkelijke dingen, en het stellige, zekere vooruitzicht er van was genoeg om gewone kloekmoedigheid of vastberadenheid te doen wankelen, maar — gelijk van Hem voorzegd was: *Hij bezweek niet en was niet ontmoedigd,* Jes. 42 : 4 1), maar hoe duidelijker Hij Zijn lijden voorzag, hoe kloekmoediger Hij het tegemoet trad. Hij voorzegt door wie Hij zal lijden, door *de overpriesters en schriftgeleerden,* dat had Hij te voren reeds gezegd, maar nu voegt Hij er bij: *Zij zullen Hem den Heidenen overleveren,* ten einde beter verstaan te worden; want de overpriesters en schriftgeleerden hadden de macht niet om Hem ter dood te brengen, en de kruisiging was eene wijze van terdoodbrenging, die bij de Joden niet in zwang was. Christus heeft geleden van de boosaardigheid der Joden en der Heidenen, omdat Hij moest lijden tot behoudenis beide van Joden en Heidenen. Beiden waren schuldig aan Zijn' dood, omdat Hij beiden door Zijn kruis zou verzoenen, Efeze 2 : 16.

3. Hier, gelijk te voren, maakt Hij tevens melding van Zijne opstanding: *Ten derden dage zal Hij weder opstaan.* Hij gewaagt hiervan *a.* om zich te bemoedigen onder zijn lijden, en het blijmoedig te kunnen dragen. *Voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, heeft Hij het kruis verdragen;* Hij voorzag, dat Hij zou opstaan, en dat wel spoedig, ten derden dage. Hij zal terstond verheerlijkt worden, Joh. 13 : 32. Het loon is niet slechts zeker, maar zeer nabij. *b.* Om Zijne discipelen te bemoedigen, en hen te troosten, die als overstelpt en grootelijks verschrikt zouden zijn door Zijn lijden. *c.* Om ons te zeggen, dat wij onder alle lijden van dezen tegenwoordigen tijd het geloovig vooruitzicht moeten behouden op de heerlijkheid, die geopenbaard staat te worden, te zien *op de dingen, die men niet ziet, en die eeuwig zijn,* hetgeen ons in staat zal stellen, om de tegenwoordige verdrukking licht te achten en zeer haast voorbijgaande.

1) Naar de Engelsche overzetting.

20. Toen kwam de moeder der zonen van Zebedéüs tot Hem met hare zonen, Hem aanbiddende, en begeerde wat van Hem. 21. En Hij zeide tot haar: Wat wilt gij? Zij zeide tot Hem: Zeg, dat deze mijne twee zonen zitten mogen, de een tot Uwe rechter-, en de ander tot Uwe linkerhand in Uw koninkrijk. 22. Maar Jezus antwoordde en zeide: Gijlieden weet niet, wat gij begeert. Kunt gij den drinkbeker drinken, dien Ik drinken zal, en met den doop gedoopt worden, waarmede Ik gedoopt worde? Zij zeide tot Hem: Wij kunnen. 23. En Hij zeide tot hen: Mijnen drinkbeker zult gij wel drinken, en met den doop, waar Ik mede gedoopt worde, zult gij gedoopt worden; maar het zitten tot Mijne rechter-, en tot Mijne linkerhand, staat bij Mij niet te geven; maar het zal gegeven worden wien het bereid is van Mijnen Vader. 24. En als de andere tien dat hoorden, namen zij het zeer kwalijk van de twee broeders, 25. En als hen Jezus tot zich geroepen had, zeide hij: Gij weet dat de oversten der volkeren heerschappij voeren over hen, en de grooten gebruiken macht over hen. 26. Doch alzoo zal het onder u niet zijn; maar zoo wie onder u zal willen groot worden, die zij uw dienaar; 27. En zoo wie onder u zal willen de eerste zijn, die zij uw dienstknecht 28. Gelijk de Zoon des menschen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen.

Hier hebben wij, ten eerste, het verzoek der twee discipelen aan Christus, en de herstelling van de vergissing, waarop het gegrond was, vers 20—23. De zonen van Zebedéüs waren Jakobus en Johannes, twee van de eerste drie van Christus' discipelen. Petrus en zij waren Zijne gunstgenooten; Johannes was de discipel, dien Jezus liefhad; en toch werd niemand zoo dikwijls door Hem bestraft als zij; die Christus liefheeft bestraft Hij het meest, Openb. 3 : 19.

I. De eerzuchtige bede aan Christus — dat zij mogen zitten, de een tot Zijne rechter- en de ander tot Zijne linkerhand in Zijn koninkrijk, vers 20, 21. Het was eene groote mate van geloof, dat zij vertrouwen hadden in Zijn koninkrijk, hoewel Hij nu in geringheid verscheen; maar ook eene groote mate van onwetendheid, dat zij nog altijd een tijdelijk koninkrijk verwachtten, met wereldsche pracht en macht, terwijl Christus hun toch zoo dikwijls gesproken had van lijden en zelfverloochening. Zij verwachtten rijksgrooten te zullen worden. Zij vragen niet om werk, eene ambtsbetrekking in dit koninkrijk, maar alleen om eere, en in dit denkbeeldige koninkrijk kan geene andere dan de hoogste plaats hen voldoen, het naast aan Christus, en boven ieder ander. Het is mogelijk, dat het laatste woord van Christus' vorige rede de aanleiding was tot dit verzoek, n.l. dat Hij ten derde dage weder op zou staan. Zij maakten hieruit op, dat Zijne opstanding Zijn ingang zou wezen in Zijn koninkrijk, en daarom besloten zij om in tijds naar de hoogste plaats te dingen, en zich haar niet te laten ontgaan door er niet terstond om te vragen. Wat Christus zeide om hen te vertroosten, hebben zij aldus misbruikt, en werden er door opgeblazen. Sommigen kunnen geene vertroosting dragen, maar wenden haar aan tot verkeerde doeleinden; gelijk lekkernijen in eene bedorven maag gal teweegbrengen.

1. Zij hebben bij dit verzoek groote behendigheid gebruikt; zij lieten het voordragen door hunne moeder, opdat het als haar verzoek en niet het hunne zou beschouwd worden. Hoewel hoogmoedige menschen een' hoogen dunk van zich zelven hebben, willen zij dit toch voor anderen niet weten, en nemen dus gaarne den schijn aan van nederig te zijn, en zoo moeten dan anderen naar die eere voor hen dingen, die zij zich schamen zelven te vragen. De moeder van Jakobus en Johannes was Salome, gelijk blijkt uit de vergelijking van Hoofdst. 27 : 56 met Markus 15 : 40. Sommigen denken, dat zij de dochter was van Kleopas, of Alféüs, en zuster, of nicht van Maria, de moeder onzes Heeren. Zij was eene der vrouwen, die Christus dienden en Hem verzorgden, en zij dachten, dat zij zooveel invloed op Hem had, dat Hij haar niets kon weigeren, en daarom namen zij haar tot hunne pleitbezorgster aan. Zoo heeft Adonia, toen hij een onredelijk verzoek aan Salomo wenschte te doen, Bathseba aangezocht om voor hem te spreken. Het was de zwakheid hunner moeder om zich aldus als werktuig hunner eerzucht te laten gebruiken, in plaats van die eerzucht in hen tegen te gaan. Zij, die verstandig en goed zijn, willen niet in eene slechte zaak gemengd worden. Ten opzichte van Godvruchtige begeerten, moeten wij de voorbede wenschen van hen, die veel vermogen voor den troon der genade; onzen biddenden vrienden moeten wij vragen om voor ons te bidden, en dit als eene ware vriendelijkheid van hen beschouwen.

Even behendig was het ook om eerst iets in het algemeen te vragen, *Begeerende wat van Hem*, niet in geloof, maar met een verkeerd, aanmatigend vertrouwen op de algemeene belofte: *Bidt, en u zal gegeven worden*, waarin de voorwaarde ligt opgesloten, dat onze bede of verzoek in overeenstemming zal zijn met den geopenbaarden wil van God, want anderszins bidden wij en ontvangen niet, als wij bidden *om het in onze wellusten door te brengen.*

2. Op den bodem daarvan was hoogmoed, een trotsche waan van hunne eigene verdienste, eene hoovaardige geringschatting van hunne broederen, eene hoogmoedige begeerte naar eer en bevordering. Hoogmoed is eene zonde, die ons lichtelijk omringt, en waarvan men zich moeielijk kan ontdoen. Het is eene heilige eerzucht, die ons er naar doet streven om anderen te overtreffen in genade en heiligheid; maar het is eene zondige eerzucht, om anderen in

praal en grootschheid des levens te willen overtreffen. *Zoudt gij u groote dingen zoeken,* als gij zoo even gehoord hebt, dat uw Meester bespot, gegeeseld en gekruisigd zal worden? Schaamt u! *Zoekt ze niet,* Jer. 45 : 5.

II. Christus' antwoord op dit verzoek, vers 22, 23; gericht, niet tot de moeder, maar tot de zonen, die er haar toe aangezet hadden. Hoewel anderen de mond zijn bij hetgeen wij bidden, zal ons toch zelven, in overeenstemming met onzen innerlijken toestand het antwoord worden gegeven. Christus' antwoord is zeer zachtmoedig: zij waren overvallen door de zonde der eerzucht, maar Christus heeft hen *door den geest der zachtmoedigheid terecht gebracht.* Let er op

1. Hoe Hij de onwetendheid en dwaling van hun verzoek heeft bestraft; *Gijlieden weet niet wat gij begeert. a.* Zij waren zeer in het duister ten opzichte van het koninkrijk, waarop zij het oog hadden. Zij droomden van een tijdelijk koninkrijk, terwijl Christus' koninkrijk niet van deze wereld is. Zij wisten niet wat het was om aan Zijne rechterhand en Zijne linkerhand te zitten, daarvan spraken zij, zooals blinden over kleuren spreken. Onze begrippen van de heerlijkheid, die nog geopenbaard moet worden, zijn als de begrippen, die een kind heeft van de bevorderingen van groote menschen. Indien wij door genade eindelijk tot volkomenheid geraken, dan zullen wij die kinderachtige denkbeelden wegdoen. Als wij er toe komen om te zien van aangezicht tot aangezicht, dan zullen wij kennen wat wij genieten; maar thans weten wij, helaas, niet wat wij vragen: wij kunnen slechts vragen om het goede, zooals het gelegen is in de belofte, Titus 1:2. Wat het zal wezen in het volbrengen, heeft geen oog gezien, en geen oor gehoord. *b.* Zij waren zeer in duisternis betreffende den weg naar dat koninkrijk. *Zij* weten niet wat zij vragen, die vragen om het doel, maar de middelen om er toe te geraken voorbij zien, en aldus scheiden, wat God saamgevoegd heeft. De discipelen dachten, dat, toen zij het weinigje *alles,* dat zij hadden, om Christus wille hadden verlaten, en voor eene wijle het land waren doorgegaan, predikende het Evangelie des koninkrijks, hun dienst en hun lijden nu voorbij waren, en dat het nu tijd was om te vragen: *Wat zullen wij hebben, wat zal ons geworden?* Alsof zij thans naar niets anders dan kronen en kransen hadden uit te zien, terwijl hun grooter ontbering en moeielijkheden wachtten dan ooit te voren. Zij waanden, dat hun strijd voorbij was, toen hij nog nauwelijks was begonnen, en zij nog slechts met de voetgangers hadden geloopen. Zij verbeeldden zich terstond in Kanaän te komen, en bedenken niet, hoe zij het zullen maken in de verheffing van den Jordaan. Wij zijn allen maar al te zeer geneigd, om, terwijl wij ons nog slechts aangorden, ons te beroemen, alsof wij ons reeds losmaakten. Wij weten niet wat wij vragen, als wij vragen om de eere van de kroon te dragen, indien wij niet vragen om de genade van het kruis te dragen op onzen weg er heen.

2. Hoe Hij de ijdelheid en eerzucht van hun verzoek in toom houdt. Zij verlustigden zich in de voorstelling van aan Zijne rechter- en linkerhand te zitten, in groote staatsie. Om dit nu tegen te gaan leidt Hij hunne gedachten naar hun lijden, en laat hen in het duister omtrent de heerlijkheid.

Hij leidt hunne gedachten naar hun lijden, waar zij zich minder mede bezig hielden, dan zij wel moesten. Zij zagen zoo ijverig op de kroon, den prijs, dat zij gereed stonden om zich onvoorbereid en onbesuisd op den ruwen weg te begeven, die er henen voert, en daarom acht Hij het noodig om hen indachtig te maken aan de moeite, de ontbering en het verdriet, die hun te wachten stonden, opdat dezen geene onverwachte verrassing en verschrikking voor hen zijn zouden.

Let er op hoe eerlijk en openhartig Hij hun de zaak betreffende deze moeielijkheden voorhoudt, vers 22. *Gij dingt naar de eerste eereplaats in het koninkrijk, maar kunt gij den drinkbeker drinken, dien Ik drinken zal?* Gij spreekt van de groote dingen, die gij hebben moet, als gij uw werk volbracht zult hebben; maar zult gij kunnen volharden ten einde toe? Stelt u de zaak ernstig voor. Deze zelfde twee discipelen hebben eens niet geweten van welken geest zij waren, toen zij gansch ontdaan waren van toorn, Lukas 9 : 55; en thans zijn zij zich niet bewust van hetgeen er verkeerds was in hun geest, toen zij zich zoo door eerzucht verhieven. Christus ziet den hoogmoed in ons, dien wij zelven niet bespeuren.

Merk nu op, ten eerste: dat voor Christus te lijden is *een drinkbeker te drinken,* en *met een' doop gedoopt te worden.* In deze beschrijving van lijden, is het waar, dat de beproeving en verdrukking overvloedig zijn. Er wordt verondersteld, dat het een bittere beker is, die gedronken wordt, gevuld met galle en alsem, die wateren eens vollen bekers, die uit Gods volk worden uitgedrukt, Ps. 73 : 10; een beker der zwijmeling, voorzeker, maar niet van vuur en zwavel, het deel des bekers der goddeloozen, Ps. 11 : 6. Het wordt verondersteld een doop te zijn, eene wassching met de wateren der verdrukking; sommigen worden er in gedompeld, de wateren omgeven hen tot de ziel toe, Jona 2 : 5; anderen worden er mede besprengd; beiderlei manier is een doop; sommigen worden er door overstelpt als door een' stortvloed, anderen worden er in doorweekt tot op de huid, zooals bij eene zware regenbui. Maar zelfs hierin is de vertroosting meer dan overvloedig. Het is slechts een beker, geen oceaan, het is slechts eene teuge, bitter wellicht, maar wij zullen er den bodem van zien; het is een beker in de hand eens Vaders, Joh. 18 : 11; en hij is vol van mengeling, Ps. 75 : 9. Het is slechts een doop; indien eene indompeling, het ergste, zoo is het toch geen verdrinken; twijfelmoedig, doch niet mismoedig. De doop is eene inzetting, door welke wij ons vereenigen met den Heere in het verbond en in gemeenschapsoefening, en aldus ook in het lijden voor Christus, Ezech. 20 : 37; Jes. 48 : 10. De doop is een uitwendig en zichtbaar teeken van innerlijke en geestelijke genade; en dat is ook

het lijden voor Christus, want *ons is het gegeven*, Fil. 1 : 29.

Ten tweede. Het is te drinken van denzelfden beker, dien Christus gedronken heeft, en gedoopt zijn met den doop, waarmede Hij gedoopt was. Christus komt ons voor in lijden, er hierin, evenals in anderere dingen, heeft Hij ons een voorbeeld nagelaten.

1. Het duidt aan de nederbuigendheid van den lijdenden Christus, dat Hij zulk een' drinkbeker heeft willen drinken, Joh. 18 : 11, ja, en uit zulk eene beek, Ps. 110 : 7, dat Hij er zoo veel, en toch zoo blijmoedig uit zou drinken; dat Hij met zulk een' doop gedoopt zou worden, en er zoo naar verlangde, Lukas 12 : 50. Het was al veel, dat Hij als een gewoon zondaar met water gedoopt wilde worden, hoe veel meer was het niet om als een buitengewoon kwaaddoener met bloed te worden gedoopt. Maar in dit alles is Hij *in gelijkheid des zondigen vleesches geworden*, en is Hij *zonde voor ons gemaakt*.

2. Dit duidt ook op de vertroosting van lijdende Christenen, dat zij in gemeenschap met Christus den bitteren beker drinken, deelgenooten zijn in Zijn lijden, en *de overblijfselen vervullen van de verdrukking van Christus*, Coloss. 1 : 24. Daarom moeten wij ons wapenen en met Hem van dezelfde gezindheid zijn, en *tot Hem uitgaan buiten de legerplaats*.

Ten derde. Het is goed voor ons, om ons dikwijls de vraag te stellen, of wij van dezen drinkbeker kunnen drinken, en met dezen doop kunnen gedoopt worden. Wij moeten lijden verwachten, en er niet op zien als iets hards of moeielijks om te lijden, zooals het ons betaamt. Zijn wij in staat blijmoedig te lijden, en ook in de zwaarste tijden vast te houden aan onze oprechtheid? Waarvan kunnen wij blijmoedig om Christus wille scheiden? In hoe ver kunnen wij op Hem betrouwen? Zou ik er den moed toe hebben, om een' bitteren beker te drinken, en met een bloed-doop gedoopt te worden, veeleer dan Christus op te geven? De zaak is: indien de Godsdienst iets waard is, dan is hij alles waard; maar hij is al zeer weinig waard, indien hij niet waard is om er voor te lijden. Laat ons nu nederzitten en de kosten overrekenen van te sterven voor Christus veeleer dan Hem te verloochenen, en vragen: Kunnen wij Hem op deze voorwaarden aannemen?

Zie met hoeveel stoutmoedigheid zij voor zich zelven instaan. *Wij kunnen*, zeiden zij, in de hoop van aan Zijne rechter- en linkerhand te zullen zitten, maar intusschen hopen zij van harte, dat zij nooit op de proef er van gesteld zullen worden. Gelijk zij te voren niet wisten wat zij vroegen, zoo weten zij nu niet wat zij antwoorden. *Wij kunnen*; zij zouden wèl gedaan hebben met er bij te voegen: *Heere, door Uwe kracht en genade, kunnen wij, maar anders niet.* Maar die zelfde verzoeking, waardoor Petrus was aangevallen, nl. op zijne eigene kracht en genoegzaamheid te vertrouwen, was nu ook de verzoeking van Jakobus en Johannes, en het is eene zonde, waartoe wij allen maar al te zeer geneigd zijn. Zij wisten niet wat Christus' drinkbeker was, noch wat zijn doop was, en daarom waren zij stoutmoedig in het beloven. Maar meestal zijn diegenen het meest gerust, die het minst met het kruis vertrouwd zijn.

Zie hoe duidelijk en beslist hun lijden hier voorzegd wordt, vers 23; *Mijn' drinkbeker zult gij wel drinken.* Lijden, dat voorzien, en dus verwacht wordt, zal des te lichter verduurd worden, inzonderheid, als wij het in het rechte licht beschouwen als drinkende Zijn' drinkbeker, en gedoopt wordende met Zijn' doop. Christus begon met te lijden voor ons, en Hij verwacht, dat wij Hem bescheid zullen doen, door nu ook te lijden voor Hem. Christus wil, dat wij op het ergste voorbereid zullen zijn, opdat wij op de beste wijze onzen weg naar den hemel zullen vinden, *Gij zult drinken*, dat is: gij zult lijden. Jakobus heeft van alle apostelen het eerst den bloedigen drinkbeker gedronken, Hand. 12 : 2. Johannes, die, zoo wij de kerkelijke geschiedschrijvers mogen gelooven, ten laatste in zijn bed gestorven is, heeft toch dikwijls den bitteren beker gedronken, zooals toen hij naar het eiland Patmos werd verbannen, Openb. 1 : 9, en toen hij — naar men zegt — te Efeze in een' ketel met kokende olie werd geworpen, maar wonderdadig bewaard bleef. Evenals de overige apostelen *in doodsgevaar menigmaal.* Hij nam den beker, bood zich aan tot den doop, en was aangenomen.

Hij laat hen in het duister omtrent den trap of de mate hunner heerlijkheid. Om hen goedsmoeds door hun lijden heen te helpen, was het genoeg om er van verzekerd te zijn, dat zij eene plaats in Zijn koninkrijk zouden hebben. De laagste plaats in den hemel is eene overvloedige belooning voor het grootste lijden op aarde. Maar wat betreft bevordering, het voegde niet, dat er eenigerlei aanduiding zou zijn, voor wie dit was weggelegd, want in de zwakheid van hun' tegenwoordigen toestand, zouden zij dit niet met kalmte of gelijkmoedigheid kunnen dragen: *Het zitten tot Mijne rechter- en tot Mijne linkerhand, staat bij Mij niet te geven*, en daarom betaamt het u niet het te vragen of te weten; *maar het zal gegeven worden dien het bereid is van Mijn' Vader.* Het is zeer waarschijnlijk, dat er trappen van heerlijkheid zijn in den hemel; want onze Heiland schijnt toe te stemmen, dat sommingen aan Zijne rechter- en linkerhand zullen zitten op de hoogste plaatsen. Gelijk de toekomstige heerlijkheid zelve, zoo zijn ook de trappen er van bereid en bestemd in den eeuwigen raad Gods. Evenals de zaligheid in het algemeen, zoo zijn ook de bijzondere eerbewijzen vastgesteld, de geheele zaak is reeds lang verordineerd, en er is eene zekere mate van de grootte, zoowel in genade als in heerlijkheid, Efeze 4 : 13. In de uitdeeling der vruchten, die Hij zelf verkregen heeft, handelt Christus nauwkeurig naar de bedoeling Zijns Vaders. *Het staat niet bij Mij te geven, behalve aan hen* (zoo zou dit ook gelezen kunnen worden) *voor wie het bereid is.* Christus heeft alleen de macht het eeuwige leven te schenken, maar het is aan *al wat Hem gegeven was*, Joh. 17 : 2, Het staat bij Mij niet te geven, dat is: thans te beloven; die zaak is al lang beslist en vastgesteld, en de Vader en de Zoon ver-

staan elkander volkomen in deze zaak. *Het staat bij Mij niet te geven* aan hen, die het zoeken en er eerzuchtig naar zijn; maar aan hen, die door grooten ootmoed en zelfverloochening er voor toebereid zijn.

III. Hier zijn ook de bestraffing en het onderricht van Christus aan de overige tien discipelen wegens hun misnoegen over het verzoek van Jakobus en Johannes. Hij had veel in hen allen te dragen; zij waren zoo zwak in kennis en genade, toch heeft Hij hunne zeden verdragen.

1. De gemoedsstemming der discipelen, vers 24. *Zij namen het zeer kwalijk van de twee broeders;* niet omdat zij bevordering en verheffing wenschten, hetgeen hunne zonde was, en de reden, waarom Christus misnoegd op hen was, maar omdat zij wenschten bevorderd te worden *boven hen*, hetgeen een blaam was voor hen. Velen schijnen verontwaardigd te zijn over de zonde, maar het is niet om de zonde, maar omdat zij er door getroffen of benadeeld worden. Zij zullen iemand aanklagen wegens vloeken, maar het is slechts omdat hij op hen vloekt, hen beleedigd, niet omdat hij God onteert. Deze discipelen waren toornig wegens de eerzucht hunner broederen, hoewel zij zelven, of liever *omdat* zij zelven even eerzuchtig waren. Het is iets heel gewoons, dat de menschen zich vertoornen om de zonden van anderen, terwijl zij zelven zich in die zonden toegeven. Zij, die zelf trotsch en hebzuchtig zijn, zien dit niet gaarne in anderen. Niets sticht méér kwaad onder broederen, of is méér oorzaak van toorn en twist, dan eerzucht en begeerte naar grootheid. Nooit zien wij Christus' discipelen twisten onder elkander, of iets van dien aard was er de oorzaak van.

2. Het verwijt, dat Christus tot hen richtte, en dat zeer zacht was, ja het was veeleer eene onderrichting hoe zij behoorden te zijn, dan eene bestraffing van hetgeen zij waren. Diezelfde zonde had Hij te voren in hen bestraft, Hoofdst. 18 : 3, en hun gezegd, dat zij nederig behoorden te zijn als de kinderkens: toch vervielen zij er weder in, en toch heeft Hij hen op zoo zachtmoedige wijze er om bestraft.

Hij riep hen tot zich, hetgeen groote teederheid en gemeenzaamheid aanduidt. Hij heeft hen niet toornig geboden om uit Zijne tegenwoordigheid weg te gaan, neen, in liefde riep Hij hen om in zijn tegenwoordigheid te komen; want *daarom* is Hij geschikt om te onderwijzen, en worden wij uitgenoodigd om van Hem te leeren, dat Hij *nederig en zachtmoedig van hart is.* Wat Hij te zeggen had betrof zoowel de twee als de tien discipelen, en daarom wil Hij hen allen te zamen hebben. En Hij zegt hun, dat, terwijl zij vroegen wie van hen heerschappij zou hebben in een tijdelijk koninkrijk, er in werkelijkheid zoodanige heerschappij voor niemand hunner bestemd was. Want *a* Zij moeten niet wezen *als de oversten der volken.* Christus' discipelen moeten niet wezen als de Heidenen, neen, niet als de oversten, of vorsten, der Heidenen. Heerschappij voegt even weinig aan leeraren, als Heidendom aan Christenen.

Merk op: wat de wijze van doen is van de oversten der volken, vers 25: *zij voeren heerschappij en gebruiken macht* over hunne onderdanen, en — zoo zij slechts door geweld de bovenhand kunnen verkrijgen — ook over elkander. Wat hen daarbij steunt is, dat zij groot zijn, en groote mannen denken, dat hun alles vrij staat. Heerschappij en macht is hetgeen de oversten der volken najagen, zij willen overal hun zin in doordrijven, willen, dat ieder zich naar hen schikt, dat elke schoof zich voor de hunne zal buigen. Zij willen, dat er voor hen worde uitgeroepen *Buig de knie*, gelijk Nebukadnezar, die, naar zijn welgevallen, doodde en in het leven liet blijven.

Wat ten opzichte van Zijne apostelen en Evangeliedienaren de wil van Christus in dezen is.

Ten eerste. Alzoo zal het onder u niet zijn. De grondwet van het geestelijk koninkrijk is gansch anders. Gij hebt de onderdanen van dit koninkrijk te onderwijzen, te vermanen en te smeeken, te raden en te vertroosten, u moeite voor hen te geven en met hen te lijden, niet heerschappij en macht over hen uit te oefenen. Gij moet geene *heerschappij voeren over het erfdeel des Heeren*, 1 Petrus 5 : 3, *maar er onder arbeiden.* Dit verbiedt niet slechts tyrannie en misbruik van macht, maar snijdt ook aanspraak af op zulk wereldlijk gezag als door de oversten der Heidenen wettiglijk uitgeoefend wordt. Het is voor ijdele menschen, en zelfs voor vrome menschen, zoo moeielijk om zoodanige macht te hebben en er niet door opgeblazen te worden, en er dus meer kwaad dan goed mede te doen, dat onze Heere Jezus het voegzaam achtte om haar geheel en al uit Zijne kerk te bannen. Paulus zelf ontkende heerschappij te hebben over iemands geloof, 2 Cor. 1 : 24. De praal en pracht van de oversten der volken voegen slecht aan de discipelen van Christus. Indien het nu niet de bedoeling was, dat zulke eer en macht in de kerk zou bestaan, dan was het ook onzinnig van hen om er naar te streven. *Zij wisten niet wat zij vroegen.*

Ten tweede. Hoe dan zal het onder Christus' discipelen wezen? Iets van grootheid onder hen had Christus zelf te kennen gegeven, en hier geeft Hij er de verklaring van: *Wie onder u zal willen groot worden*, dat is, wie onder u de voornaamste wil wezen, dat wezenlijk wil zijn, en ten laatste ook aldus bevonden wil worden, *die zij uw dienaar*, vers 26, 27. Hier is nu op te merken

1. Dat het de plicht is van Christus' discipelen elkander te dienen tot onderlinge stichting. Dit sluit zoowel nederigheid als bruikbaarheid in. De volgelingen van Christus moeten bereid zijn tot de geringste diensten der liefde tot welzijn van elkander. Zij moeten allen elkander onderdanig zijn, 1 Petrus 5 : 5; Efeze 5 : 21, en elkander stichten, Rom. 14 : 19; elkander behagen ten goede, Rom. 15 : 2. De groote apostel heeft zich tot aller dienstknecht gemaakt; 1 Cor. 8 : 19.

2. Het is de waardigheid van Christus' discipelen om dezen plicht getrouwelijk te volbrengen. Het middel om groot te wezen is

nederig en dienstvaardig te zijn. De zoodanigen zullen in de kerk het meest geacht en geëerd worden door allen, die een recht begrip hebben der zaken, niet zij, die slechts met schoonklinkende namen en titels pronken, zooals de grooten der aarde, die zich met pracht en staatsie voordoen, en zich dienovereenkomstig macht en gezag aanmatigen, maar wèl zij, die het nederigst zijn, het verst zijn in zelfverloochening, er zich het meest op toeleggen om goed te doen, al is het ook met verkleining van zich zelven. Dezen eeren God het meest, en dezen zullen door Hem geëerd worden. Gelijk hij, die wijs wil zijn, dwaas moet worden, zoo moet hij, die de voornaamste wil zijn, een dienstknecht worden. Paulus was hier een groot voorbeeld van, hij heeft *overvloediger gearbeid dan zij allen*, hij heeft zich, zooals sommigen het zouden noemen, afgesloofd; en is hij niet de voornaamste? Noemen wij hem niet eenstemmig den *grooten* apostel, hoewel hij zich zelven *den allerminste* noemde? En wellicht had onze Heere Jezus het oog op hem, toen Hij zeide; er zijn *laatsten*, die de *eersten* zullen zijn; want Paulus was *een ontijdig geborene*, 1 Cor. 15 : 8, niet slechts het jongste kind van het gezin der apostelen, maar een *posthumus*, d. i. een na den dood des vaders geborene, en toch werd hij de grootste. En wellicht was hij het, voor wien de eerste eereplaats in Christus' koninkrijk was bestemd en bereid door Zijn Vader, niet voor Jakobus, die haar zocht; en daarom heeft Gods voorzienigheid het zoo beschikt, dat even vóór dat Paulus vermaard begon te worden, Jakobus afgesneden werd, Hand. 12 : 2, opdat Paulus zijne plaats in het college der twaalven zou innemen.

Zij moeten wezen als de Meester zelf, en het is zeer voegzaam, dat zij dit zijn, dat zij, zoolang zij in de wereld waren, zijn zouden, zooals Hij was, toen Hij in de wereld was; want voor beiden is de tegenwoordige toestand een staat van vernedering, de kroon en de heerlijkheid waren voor beiden weggelegd in den toekomenden staat. Laten zij bedenken, dat *de Zoon des menschen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen*, vers 28. Onze Heere Jezus stelt zich hier Zijn' discipelen ten voorbeeld van de twee hoedanigheden, die Hij te voren had aanbevolen: ootmoed en dienstvaardigheid.

Nooit is er zulk een voorbeeld van nederigheid en vriendelijke voorkomendheid geweest, als er in het leven van Christus was, die niet kwam om gediend te worden, maar om te dienen. Toen de Zoon van God in de wereld kwam, als Zijn Gezant bij de kinderen der menschen, zou men gedacht hebben, dat Hij gediend zou worden, dat Hij in den glans en luister zou verschijnen, die in overeenstemming zijn met Zijn Persoon en waardigheid, maar dat deed Hij niet. Hij maakte geene vertooning, had geen schitterend gevolg van hooge staatsdienaren; en ook was Hij niet met sierlijke plechtgewaden bekleed, want Hij heeft *de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen*. Wèl is Hij gediend geworden, maar als een arme, hetgeen deel uitmaakte van Zijne vernedering; er waren er, die Hem dienden van hare goederen, Lukas 8 : 2, 3; maar nooit werd Hij gediend als een groote der aarde; Hij voerde geen grooten staat, Hij werd niet bediend aan tafel. Eens heeft Hij de voeten der discipelen gewasschen; maar wij lezen niet, dat zij ooit Zijne voeten hebben gewasschen. Hij is gekomen om hulpe te bieden aan allen, die in nood of benauwdheid waren; Hij heeft zich den dienstknecht gemaakt van kranken en lijdenden; Hij was even bereid en gewillig om te te doen wat zij Hem verzochten, als ooit een dienstknecht op het gebod eens meesters geweest is, en Hij heeft zich even veel moeite gegeven om hen te dienen, terwijl Hij zich zelven voedsel en rust ontzeide, om hen te blijven dienen.

Nooit was er zulk een voorbeeld van weldadigheid en nuttig dienstbetoon, als er was in den dood van Christus, die Zijn leven heeft gegeven tot een rantsoen voor velen. Hij leefde als een dienstkecht, en ging het land door goed doende; maar Hij stierf als een offer, en daarmede heeft Hij het meeste en grootste goed gedaan. Hij is in de wereld gekomen met het doel Zijn leven te geven tot een rantsoen, dat stond bovenaan in Zijn voornemen. De eerzuchtige oversten der volken stellen het leven van velen tot een rantsoen voor hunne eigene eer, en offeren het wellicht op aan hunne eigene grillen. Christus doet dit niet; het bloed Zijner onderdanen is Hem dierbaar, en Hij verspilt het niet, Ps. 72 : 14; integendeel, Hij stelt Zijne eer en ook Zijn leven tot een rantsoen voor Zijne onderdanen. Jezus Christus heeft Zijn leven gegeven tot een rantsoen. Ons leven was door de zonde verbeurd aan de Goddelijke gerechtigheid. Door Zijn leven te geven, heeft Christus verzoening gedaan over de zonde, en alzoo ons leven gered. Hij is zonde voor ons gemaakt, een vloek voor ons geworden, en Hij stierf, niet slechts tot ons welzijn, maar in onze plaats, Hand. 20 : 28; 1 Petrus 1 : 18, 19. Het was een rantsoen voor velen, genoegzaam voor allen, van kracht en uitwerking voor velen; en, indien voor velen, dan zegt de arme, bekommerde ziel: *Waarom dan ook niet voor mij?* Het was voor velen, opdat door Hem velen gerechtvaardigd zouden worden. Deze velen waren Zijn zaad, waar Zijne ziel in arbeid om was, Jes. 53 : 10, 11; voor velen, dat zullen zij blijken te zijn, als zij allen samenkomen, hoewel zij thans slechts een klein kuddeken schijnen te wezen.

Nu is dit eene goede reden, waarom wij niet om den voorrang behooren te twisten, want het kruis is onze banier en de dood onzes Meesters is ons leven. Het is eene goede reden, waarom wij er ons op moeten toeleggen om goed te doen, en, overwegende de liefde van Christus in Zijn sterven voor ons, niet moeten aarzelen ons leven te stellen voor de broeders, 1 Joh. 3 : 16. Evangeliedienaren behooren de eersten te zijn, om voor het welzijn der zielen te arbeiden en te lijden, zooals Paulus gedaan heeft, Hand. 20 : 24; Filipp. 2 : 17. Hoe meer ons allen de ootmoed en de vernedering van Christus aangaan, hoe meer wij er zelven door

bevoorrecht en bevoordeeld worden, hoe zorgzamer en bereidwilliger wij moeten wezen, om Hem hierin na te volgen.

29. En als zij van Jéricho uitgingen, is Hem eene groote schare gevolgd. 30. En zie, twee blinden, zittende aan den weg, als zij hoorden dat Jezus voorbijging, riepen, zeggende: Heere, Gij Zone Davids, ontferm U onzer. 31. En de schare bestrafte hen, opdat zij zwijgen zouden; maar zij riepen te meer, zeggende: Ontferm U onzer, Heere, gij Zone Davids. 32. En Jezus, stil staande, riep ze en zeide: Wat wilt gij, dat Ik u doe? 33. Zij zeiden tot Hem: Heere, dat onze oogen geopend worden. 34. En Jezus innerlijk bewogen zijnde met barmhartigheid, raakte hunne oogen aan; en terstond werden hunne oogen ziende; en zij volgden Hem.

Wij hebben hier het bericht van de genezing van twee arme blinde bedelaars, waarin wij hebben te letten op:

I. Hun verzoek aan Christus, vers 29, 30, en daarbij op:

1. De omstandigheden. Het was toen Christus en Zijne discipelen vertrokken van Jericho; van de stad, die onder een' vloek herbouwd werd, heeft Christus afscheid genomen met dien zegen, want Hij heeft gaven ontvangen, ook voor de wederhoorigen. Het was in de tegenwoordigheid van *eene groote schare, die Hem gevolgd was.* Christus had een talrijk, hoewel geen schitterend gevolg, en Hij deed hun goed, hoewel Hij geen aanzien of staatsie aan hen ontleende. Die schare, welk Christus volgde, was zeer gemengd. Sommigen volgden Hem om den broode, en sommigen uit liefde; sommigen uit nieuwsgierigheid en anderen in verwachting van Zijne tijdelijke regeering, waarvan zelfs de discipelen droomden; zeer weinigen met de begeerte om van Hem te leeren hun' plicht te doen. Evenwel, om den wille dier weinigen heeft Hij Zijne leer bevestigd door Zijne wonderen, die Hij wrocht in de tegenwoordigheid van groote scharen, die, zoo zij er niet door overtuigd werden, des te minder te verontschuldigen zouden zijn. Twee blinden stemden samen in hun verzoek, want het vereenigd gebed is Christus welbehaaglijk, Hoofdst. 18 : 19. Deze deelgenooten in hetzelfde lijden, deelden ook in hetzelfde gebed. Het is goed, dat zij, die gebukt gaan onder eene zelfde ramp, of onder hetzelfde lichaamsgebrek, samenstemmen in het gebed tot God om hulp en uitkomst, opdat zij elkander opwekken tot ijver en elkanders geloof aanmoedigen. Er is in Christus genoeg genade om aan alle bidders te voldoen. Deze blinden waren *zittende aan den weg*, zooals blinde bedelaars gewoonlijk doen. Zij, die genade van Christus wenschen te verkrijgen, moeten zich stellen ter plaatse, waar Zijne uitgangen zijn, waar Hij zich openbaart aan hen, die Hem zoeken. Het is goed om Christus aldus op den weg te ontmoeten.

Zij hoorden, dat Jezus voorbijging. Zij waren blind, maar niet doof. Het gezicht en het gehoor zijn de leerende zintuigen. Het is eene groote ramp een dier zintuigen te moeten missen, maar het gebrekkige van het eene kan, en wordt ook meermalen, vergoed door de juistheid en scherpheid van het andere. Daarom hebben sommigen het opgemerkt als een voorbeeld van de barmhartigheid Gods, dat nooit iemand blind en doof geboren is; maar dat aan ieder het vermogen is gegeven om kennis te ontvangen. Deze blinden hadden van Christus gehoord met het gehoor van het oor, maar zij begeerden, dat hunne oogen Hem mochten zien. *Als zij hoorden, dat Jezus voorbijging,* vroegen zij niet wie met of bij Hem waren, of Hij al of niet haast had, maar onmiddellijk *riepen* zij. Het is goed om de gelegenheid, die zich voordoet, aan te grijpen, zijn voordeel te doen met hetgeen thans te verkrijgen is, want, zoo men de gelegenheid voorbij laat gaan, kan zij wel nimmer terugkeeren. Deze blinden deden dit, en zij deden verstandig, want wij lezen niet, dat Christus ooit weder te Jericho kwam. *Nu is het de welaangename tijd.*

2. De bede zelve is nog merkwaardiger: *Heere, Gij, Zone Davids, ontferm U onzer,* herhaald in vers 31. Vier dingen worden ons hierin ten voorbeeld gesteld; want, hoewel het lichamelijk oog duister was, het oog des geestes was verlicht ten opzichte van waarheid, plicht en belang. *a.* Een voorbeeld van dringend aanhouden in het gebed. Zij riepen als menschen, aan wie het ernst is. Eene koel uitgedrukte begeerte lokt slechts eene weigering uit. Zij, die willen overmogen in het gebed, moeten er zich toe opwekken om God als het ware aan te grijpen in het gebed. Toen zij ontmoedigd werden in hun pogen door de scharen, die hen bestaften, riepen zij slechts te meer. De stroom der vurigheid in het gebed, zal, als men hem stremt, zich des te hooger verheffen. Dit is worstelen met God in het gebed, en maakt ons des te meer geschikt om den zegen te ontvangen; want hoe meer er naar gestreefd wordt, des te meer zal hij gewaardeerd en dankbaar erkend worden. *b.* Van ootmoed in het gebed, in het woord: *Ontferm U onzer,* de gunst niet in bijzonderheden noemende, niet voorschrijvende wat Hij hun schenken zal, en nog minder pleitende op verdiensten, maar zich goedsmoeds en vol vertrouwen overgevende aan den Middelaar voor den zegen, dien Hij hun wil schenken. *Ontferm U onzer.* Zij vragen niet om zilver of goud, hoewel zij arm waren, maar om ontferming. Dat is het, waar wij ons hart op moeten stellen, als wij komen tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, Hebr. 4 : 16; Ps. 130 : 7. *c.* Van geloovig bidden, in den titel, dien zij Christus gaven, en waarin een pleitgrond gelegen was: *Heere, Gij, Zone Davids,* Zij belijden, dat Jezus Christus Heere is, en dus de macht heeft, om verlossing voor hen te gebieden. Voorzeker was het door den Heiligen Geest, dat zij Christus *Heere* noemden, 1 Cor. 12 : 3. Aldus ontleenen zij moed voor hun gebed aan Zijne macht, gelijk zij, door Hem

Zone Davids te noemen, moed ontleenen aan Zijne goedheid, als den Messias, van wien zoo vele goede en barmhartige dingen voorzegd waren, inzonderheid Zijn mededoogen met armen en nooddruftigen, Ps. 72 : 12, 13. Het is van uitnemend nut in het gebed om Christus te beschouwen in de genade en heerlijkheid van Zijn Messiasambt: te gedenken dat Hij de Zone Davids is, wiens ambt het is te helpen en te behouden, en hierop dan bij Hem te pleiten. *d.* Van volharding in den gebede, in weerwil van ontmoediging. *De schare bestrafte hen,* als luidruchtig en onbescheiden, zij geboden hun *te zwijgen* en den Meester niet te storen, die zelf in het eerst hen wellicht niet opmerkte. Als wij Christus volgen met onze gebeden, dan moeten wij verwachten gehinderd en ontmoedigd te zullen worden, van binnen en van buiten, door het een of het ander, dat ons het zwijgen wil opleggen. Zulke bestraffingen worden toegelaten, opdat ons geloof en onze ijver, ons geduld en onze volharding beproefd zullen worden. Deze arme blinden werden bestraft door de schare, die Christus volgde. De oprechte en ernstige bedelaars aan Christus' deur ontvangen gemeenlijk de scherpste bestraffingen van hen, die Hem slechts geveinsd volgen. Maar op zoo groot een' zegen uit zijnde, wilden zij zich niet laten verdrijven, het was geen tijd voor komplimenten of voor bedeesdheid, neen, *zij, riepen te meer. Men behoort altijd te bidden en niet te vertragen,* Lukas 18 : 1, te bidden met volharding, en niet te wijken voor tegenstand.

II. Het antwoord van Christus op hun verzoek. De schare bestrafte hen; maar Christus bemoedigde hen. Het zou treurig met ons gesteld wezen, indien de Meester niet vriendelijker en barmhartiger was dan de schare. Maar Hij bemint het diegenen te ondersteunen en te beschermen, die onder de bestraffing en afkeuring en minachting der menschen lijden. Hij zal Zijne ootmoedige smeekelingen niet laten vertreden of verdrijven.

1. Jezus, stil staande, riep hen, vers 32. Hij ging nu op naar Jeruzalem, en, hoe was Hij geperst tot dat Zijn werk aldaar volbracht was, en toch stond Hij stil, om deze blinden te genezen. Al zijn wij ook nog zoo zeer gehaast in het een of ander, moeten wij toch altijd bereid zijn om stil te staan en goed te doen. Hij riep hen, niet omdat Hij hen niet op een' afstand kon genezen, maar omdat Hij het op de vriendelijkste, en tevens leerrijkste wijze doen wilde, en zwakke, doch gewillige lijders en bidders wil steunen en bemoedigen. Christus beveelt ons niet slechts te bidden, Hij noodigt ons er toe; Hij reikt ons den gouden schepter toe, en zegt ons te komen, en er de spits van aan te roeren.

2. Hij deed nu verder onderzoek naar hunne zaak: *Wat wilt gij, dat Ik u doe?* Dit geeft te kennen *a.* Een schoon aanbod. *Hier ben Ik, laat Mij weten wat gij wenscht, en gij zult het verkrijgen.* Wat willen wij meer. Hij is machtig om voor ons te doen, en Hij is er even gewillig als machtig toe. *Bidt, en u zal gegeven worden. b.* Eene voorwaarde, die aan dit aanbod wordt verbonden, eene zeer gemakkelijke en billijke voorwaarde, dat zij Hem zullen zeggen wat zij willen, dat Hij hun doen zal. Men zou dit eene vreemde vraag kunnen vinden, iedereen zou wel kunnen zeggen wat zij wilden. Christus wist het ook wel; maar Hij wil het van hen weten, of zij slechts om eene aalmoes vroegen, als aan een gewoon mensch, of om genezing, als aan den Messias. Het is de wil van God. dat wij in alles onze begeerten door bidden en smeeken Hem bekend maken; niet om Hem in te lichten of te bewegen, maar om ons zelven geschikt te maken voor het ontvangen van den zegen. De schuitenvoerder, die met zijn' haak den oever aangrijpt, haalt hierdoor niet den oever naar de boot, maar brengt de boot naar den oever. Zoo brengen wij door het gebed den zegen niet tot ons, maar ons zelven tot den zegen.

Zij maakten Hem spoedig hun verzoek bekend, een verzoek, dat zij nooit tot iemand anders hadden gericht: *Heere, dat onze oogen geopend worden.* Van de behoeften en de lasten van het lichaam zijn wij ons spoedig bewust, en kunnen ze dus gemakkelijk verhalen; *Ubi dolor, ubi digitus — De vinger wijst terstond waar de pijn is.* Ach! mochten wij ons even snel bewust zijn van onze geestelijke krankheden, en er met even veel smartgevoel over klagen, inzonderheid onze geestelijke blindheid! Heere! dat de oogen onzes geestes geopend mogen worden! Velen zijn geestelijk blind, en zeggen toch, dat zij zien, Joh. 9 : 41. Als wij onze duisternis slechts bemerkten, dan zouden wij ons wenden tot Hem, die alleen de oogenzalve heeft, met de bede: Heere, dat onze oogen geopend worden.

3. Hij genas hen. Toen Hij hen aanmoedigde om Hem te zoeken, heeft Hij niet gezegd: Zoekt te vergeefs. Wat Hij deed was *a.* Een voorbeeld van Zijn medelijden; Hij was innerlijk met barmhartigheid bewogen. Ellende is het voorwerp voor Gods barmhartigheid. Zij, die arm en blind zijn, zijn ellendig en jammerlijk, Openb. 3 : 17, en de voorwerpen van medelijden. Het was de barmhartigheid onzes Gods om licht te geven aan hen, die in duisternis zaten, Lukas 1 : 78, 79. Wij kunnen hen niet helpen, die door deze rampen zijn getroffen, zooals Christus hen geholpen heeft; maar wij kunnen en moeten medelijden met hen hebben, zooals Christus medelijden met hen had. *b.* Van Zijne macht; kan Hij, die het oog geformeerd heeft, het niet heelen? Ja Hij kan het, Hij deed het, en Hij deed het gemakkelijk; Hij raakte hunne oogen aan; Hij deed het terstond en volkomen, *terstond werden hunne oogen ziende.* Aldus bewees Hij niet slechts van God te zijn gezonden, maar Hij toonde hun op wat boodschap Hij was uitgezonden — het gezicht te geven aan hen, die geestelijk blind zijn, en hen te bekeeren van de duisternis tot het licht.

Eindelijk. Toen deze blinden het gezicht hadden ontvangen, volgden zij Hem. Niemand kan Christus blindelings volgen. Door Zijne genade opent Hij eerst de oogen der menschen, en dan trekt Hij hun hart tot zich. Zij volgden Christus als Zijne discipelen, en Zijne getuigen,

Zijne ooggetuigen, om getuigenis af te leggen van Hem en Zijne goedheid. Het beste blijk en bewijs van geestelijke verlichting is eene voortdurende, onafscheidelijke aanhankelijkheid aan Jezus Christus als onzen Heere en Leidsman.

HOOFDSTUK XXI.

De dood en de opstanding van Jezus Christus zijn de twee voornaamste scharnieren, waarop de deur der behoudenis draait. Hij is in de wereld gekomen om Zijn leven te geven tot een rantsoen, dat had Hij kortelings gezegd, Hoofdst. 20 : 28. Daarom wordt de geschiedenis van Zijn lijden tot den dood toe door al de evangelisten meer in bijzonderheden verhaald dan eenig ander deel van Zijne geschiedenis, en hiertoe haast de evangelist zich nu met rassche schreden. Want in dit hoofdstuk begint wat men gewoonlijk de lijdensweek noemt. Hij had meer dan eens aan Zijne discipelen gezegd: Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en aldaar zal de Zoon des menschen overgeleverd worden. Zeer veel goed werk werd op den weg nog door Hem gedaan; nu is Hij eindelijk te Jeruzalem aangekomen; en hier hebben wij I. Den openbaren intocht, dien Hij deed in Jeruzalem, op den eersten dag van de lijdensweek, vers 1—11. II. Het gezag, dat Hij daar uitoefende in het reinigen van den tempel, en het uitdrijven van de koopers en verkoopers, vers 12—16. III. Het zinnebeeld, dat Hij voorstelde van den toestand der Joodsche kerk in het vervloeken van den onvruchtbaren vijgeboom, en Zijne rede voor de discipelen hierover, vers 17—22. IV. Zijne rechtvaardiging van Zijn gezag, door een beroep op den doop van Johannes, vers 23—27. V. Zijn beschamen van het ongeloof en de hardnekkigheid der overpriesters en ouderlingen door het berouw der tollenaren, voorgesteld door de gelijkenis van de twee zonen, vers 28—32. VI. Zijne aankondiging van het oordeel over de Joodsche Kerk wegens hare onvruchtbaarheid, in de gelijkenis van den wijngaard, verhuurd aan de ondankbare landlieden, vers 33—46.

En als zij nu Jeruzalem genaakten, en gekomen waren tot Béthfagé, aan den Olijfberg, toen zond Jezus twee discipelen, zeggende tot hen: 2. Gaat henen in het vlek, dat tegen u over ligt, en gij zult terstond eene ezelin gebonden vinden, en een veulen met haar; ontbindt ze, en brengt ze tot Mij. 3. En indien u iemand iets zegt, zoo zult gij zeggen, dat de Heere deze van noode heeft, en hij zal ze terstond zenden. 4. Dit alles nu is geschied, opdat vervuld worde, hetgeen gesproken is door den profeet, zeggende: 5. Zegt der dochter Zions: Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op eene ezelin en een veulen, zijnde een jong eener jukdragende ezelin. 6. En de discipelen henengegaan zijnde, en gedaan hebbende gelijk Jezus hun bevolen had, 7. Brachten de ezelin en het veulen, en leiden hunne kleederen op dezelve, en zetten Hem daarop. 8. En de meeste schare spreidden hunne kleederen op den weg, en anderen hieuwen takken van de boomen, en spreidden ze op den weg. 9. En de scharen, die voorgingen en die volgden, riepen: Hosánna den Zone Davids! Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren, Hosánna in de hoogste hemelen! 10. En als Hij te Jeruzalem inkwam, werd de geheele stad beroerd, zeggende: Wie is deze? 11. En de scharen zeiden: Deze is Jezus, de Profeet van Nazareth in Galiléa.

Al de vier evangelisten maken melding van Christus' triomfantelijken intocht in Jeruzalem, vijf dagen vóór Zijn' dood. Het pascha was op den veertienden dag der maand, en dit was de tiende, op welken dag door de wet was geboden, dat het paaschlam tot den dienst werd afgezonderd, Ex. 12 : 3. Op dien dag werd dus Christus, ons Pascha, dat voor ons geslacht zou worden, openlijk vertoond. Zoodat dit de inleiding was tot Zijn lijden. Hij had Zijn intrek genomen in Bethanië, een dorp, niet ver van Jeruzalem; op den avond te voren had Maria bij een avondmaal Zijne voeten gezalfd, Joh. 12 : 3. Maar, zoo als gewoonlijk gezanten doen, had Hij Zijn' openbaren intocht tot eenigen tijd na zijne aankomst uitgesteld. Onze Heere Jezus heeft veel gereisd, en het was Zijne gewoonte, om te voet van Galilea naar Jeruzalem te reizen, hetgeen zoowel vernederend als vermoeiend was. Menigen moeizamen voetstap had Hij af te leggen, toen Hij het land doorging goed doende. Hoe weinig betaamt het den Christenen, om zoo boven mate bezorgd te zijn voor hun gemak en hetgeen met hun wereldsch aanzien strookt, als hun Meester zoo heel weinig daarvan had! Toch heeft Hij eens in Zijn leven in staatsie gereden, thans namelijk, toen Hij opging naar Jeruzalem om te lijden en te sterven, alsof dat het genoegen en de bevordering was, waarnaar Hij streefde en verlangde.

Nu hebben wij hier

I. De voorziening, die getroffen was voor deze plechtigheid, en die was zeer armelijk en alledaagsch, geheel in overeenstemming met Zijn koninkrijk, dat niet van deze wereld is. Er waren geene wapenherauten, geen trompetgeschal ging voor Hem uit, geene staatsiekoetsen, geene livreien. Zulke dingen waren niet in overeenstemming met Zijn' tegenwoordigen staat van vernedering; maar zij zullen ver overtroffen worden bij Zijne wederkomst, waarvoor Zijne heerlijke verschijning in majesteit is weggelegd, als de laatste bazuin zal geblazen worden, en de heerlijke, schitterende engelen Zijne herauten en dienaren zullen zijn, en de wolken Zijne wagenen. Maar bij deze openlijke verschijning

1. Was de toebereiding plotseling en in der haast. Voor Zijne heerlijkheid in de andere wereld, en de onze met Hem, waren de toebereidselen gemaakt van vóór de grondlegging der wereld, want dat was de heerlijkheid, waar Zijn hart op gesteld was. Voor Zijne heerlijkheid in deze wereld was Hij als dood, en daarom heeft Hij, hoewel Hij haar in het vooruitzicht had, niet vooraf beraamd. Zij waren nu te Bethfagé, eene voorstad van Jeruzalem, en ten opzichte van alles (zeggen de Joodsche geleerden) tot Jeruzalem gerekend. Het was eene lange straat naar den kant van den Olijfberg. Toen Hij daar aankwam, zond Hij twee discipelen, sommigen denken Petrus en Johannes, om Hem een' ezel te halen, want er stond geen voor Hem gereed.

2. Het was zeer gering, zeer onaanzienlijk. Hij zond slechts om eene ezelin en haar veulen, vers 2. In dat land werden ezels veel gebruikt om te reizen, paarden werden slechts door aanzienlijken gehouden, of voor den oorlog gebruikt. Christus zou een cherub hebben kunnen ontbieden om Hem te dragen, Ps. 18:11; maar hoewel Hij door Zijn' Naam *Jah*, die Hem aanduidt als God, rijdt in den hemel, rijdt Hij thans door Zijn' Naam Jezus, Immanuel, God met ons, in Zijn' staat der vernedering, op eene ezelin. Sommigen zijn echter van meening, dat Hij hiermede het oog had op de gewoonte in Israel, dat de rechters op witte ezelinnen rijden, Richt. 5 : 10, en hunne zonen op ezelveulens. Richt. 12 : 14. En Christus wilde aldus Zijne intrede doen, niet als een veroveraar, maar als de Rechter Israels.

3. Die ezelin was ook Zijn eigendom niet, zij was slechts geleend. Hoewel Hij geen eigen huis had, zou men toch denken, dat Hij, evenals andere reizende lieden, die leven van hunne vrienden, een eigen ezel zou gehad hebben, om Hem heen en weer te dragen, maar om onzentwille is Hij in ieder opzicht arm geworden, 2 Cor. 8 : 9. Het spreekwoord zegt: *Wie leeft van borgen, leeft met zorgen*, of smarten, hierin dus, evenals in andere dingen is Christus *een man van smarten*. Hij had van de goederen dezer wereld niets anders dan wat Hem gegeven of geleend werd.

De discipelen, die gezonden werden om deze ezelin te leenen, moesten zeggen: *De Heere heeft ze van noode*. Zij, die in nood zijn, moeten zich niet schamen om hun' nood te bekennen, en ook niet zeggen, evenals de onrechtvaardige rentmeester: *Te bedelen schaam ik mij*, Lukas 16 : 3. Maar van den anderen kant behoort niemand zijne vrienden te misleiden of hunne vriendelijkheid te misbruiken, door van hen te bedelen of te borgen, als zij het niet noodig hebben. In het leenen van deze ezelin hebben wij *a*. Een voorbeeld van Christus' weten. Want in deze gansch toevallige omstandigheden, wist Christus Zijn' discipelen toch nauwkeurig te zeggen, waar zij eene ezelin gebonden zouden vinden, en een veulen met haar. Zijne alwetendheid strekte zich uit over de geringsten Zijner schepselen, ezelinnen en hare veulens, en haar gebonden of losgemaakt zijn. *Zorgt ook God voor de ossen?* 1 Cor. 9 : 9. Ongetwijfeld! en Hij wilde Bileams ezelin niet mishandeld zien. Hij kent alle Zijne schepselen, om ze tot Zijne doeleinden te laten dienen. *b*. Wij hebben hier een voorbeeld van Zijne macht over de geesten der menschen. Het hart van de geringste onderdanen, zoowel als dat der koningen, *is in de hand des Heeren*. Christus laat Zijn recht gelden om deze ezelin te gebruiken door hun te gebieden haar tot Hem te brengen; de volheid der aarde is des Heeren Christus. Maar Hij voorziet eenige moeielijkheid, die de discipelen zouden ontmoeten, toen zij op dezen dienst uitgingen; zij moeten haar niet *clam et secreto, stil en in het verborgen*, wegnemen, maar voor de oogen van den eigenaar, en nog veel minder, *vi et armis — met geweld van wapenen*, maar met de toestemming van den eigenaar, en Hij blijft er borg voor, dat zij die toestemming zullen hebben: *Indien u iemand iets zegt, zoo zult gij zeggen, dat de Heere deze van noode heeft*. Als Christus zoo iets te doen geeft, zal Hij er ons in doorhelpen. Hij voorziet ons van een antwoord op de tegenwerpingen, waarmede men ons zal aanvallen, en maakt dit antwoord afdoend, zooals hier: *Hij zal ze terstond zenden*. Door de ezelin tot Zijn' dienst te gebieden, toonde Christus, dat Hij is de Heere der heirscharen, en door het hart van den eigenaar te neigen om haar zonder waarborg of onderpand te zenden, toonde Hij, dat Hij is *de God der geesten en van alle vleesch*; en dat Hij het hart der menschen kan buigen. *c*. Wij hebben hier een voorbeeld van rechtvaardigheid en eerlijkheid in het niet gebruiken der ezelin, al is het ook om er slechts een paar straten op te rijden, zonder de toestemming van den eigenaar. Naar sommiger lezing van de laatste zinsnede, zien wij er nog verder een' regel der billijkheid in aangewezen: *Gij zult zeggen: de Heere heeft ze van noode, en Hij, (dat is de Heere) zal ze terstond terugzenden, en er zorg voor [dragen dat zij den eigenaar veilig en wel teruggegeven zullen worden, zoodra Hij er mede gereed is*. Wat wij leenen moeten wij in goede orde en ter bestemder tijd teruggeven, want *de goddelooze ontleent en geeft niet weder*. Er moet voor geleend goed zorg worden gedragen, dat het niet wordt beschadigd. *Ach, mijn heer! want het was geleend!*

II. De voorzegging, die hierin vervuld werd, vers 4, 5. In alles wat onze Heere Jezus deed en leed, had Hij hier het oog op: *opdat de Schriften zouden vervuld worden*. Gelijk de profeten uitzagen naar Hem, — hebben zij ook allen van Hem getuigd — en zoo heeft Hij op hen gezien, opdat alles wat van den Messias geschreven was, nauwkeurig in Hem vervuld zou worden. Dit inzonderheid was van Hem geschreven in Zach. 9 : 9, als inleiding van eene groote voorzegging van het koninkrijk van den Messias: *Zegt der dochter Zions: Zie, uw Koning komt*. Nu hebben wij er hier op te letten:

1. Hoe de komst van Christus voorzegd is: *Zegt der dochter Zions*, de kerk, den heiligen berg, *Zie, uw Koning komt tot u*. Jezus Christus is de Koning der kerk, een uit onze broederen, aan ons gelijk, overeenkomstig de wet des koninkrijks, Deut. 17 : 15. Hij is gesteld tot Koning over de kerk, Ps. 2 : 6. Hij is door de kerk als Koning aangenomen, de dochter Zions zweert Hem hulde en trouw, Hoséa 1 : 11. Christus, de Koning Zijner kerk, kwam tot Zijne kerk, in deze lagere wereld; Hij kwam tot u, om over u te heerschen, om in u te heerschen, om voor u te heerschen; Hij is een Hoofd boven alle dingen in de gemeente, Efeze 1 : 22. Hij kwam tot Zion, opdat uit Zion de wet zou uitgaan, want de kerk en hare belangen waren voor den Verlosser alles in alles. Er was aan de kerk te voren kennis gegeven van de komst haars Konings: *Zegt der dochter Zions*. Christus wil, dat naar Zijne komst zal worden uitgezien, dat zij verwacht zal worden. Zegt der dochter Zions, opdat zij uitga en den Koning

Salomo aanschouwe, Hoogl. 3 : 11. De aankondiging van Christus' komst wordt gemeenlijk ingeleid met een *„Ziet!"* Een woord om de aandacht gaande te maken en bewondering op te wekken. *Ziet, uw Koning komt*, ziet, en verwondert u over Hem; ziet, en heet Hem welkom! Hier is eene wezenlijk bewonderenswaardige koningstocht. Pilatus heeft, evenals Kajafas, niet geweten wat hij zeide, toen hij dat woord sprak: *Ziet uw Koning*, Joh. 19 : 14.

2. Hoe Zijne komst wordt beschreven. Als een koning komt, verwacht men iets groots en heerlijks, inzonderheid als hij komt om zijn koninkrijk in bezit te nemen. De Koning, de Heere der heirscharen, werd gezien, zittende op een hoogen en verheven troon, Jes. 6 : 1; maar hier zien wij niets hiervan; *Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op eene ezelin.* Als Christus in Zijne heerlijkheid wilde verschijnen, dan is het in zachtmoedigheid, niet in majesteit.

Zijn aard is zeer zacht. Hij komt niet in toorn, om wrake te doen, maar in genade, om verlossing te werken. Hij is zachtmoedig om den grootsten smaad en de zwaarste mishandeling te verduren, om Zions wil, zachtmoedig om de dwaasheden en onbarmhartigheid te verdragen van Zions eigene kinderen. Hij is toegankelijk en verbiddelijk. Hij is zachtmoedig, niet slechts als Leeraar, maar als Heerscher, Hij heerscht door liefde. Zijne heerschappij is zacht en vriendelijk, en Zijne wetten zijn niet geschreven in het bloed Zijner onderdanen, maar in Zijn eigen bloed. Zijn juk is zacht.

Als blijk hiervan is Zijne verschijning, Zijne wijze van optreden, zeer gering, zittende op eene ezelin, een dier, niet geschapen voor staatsie of praal, maar om lasten te dragen; langzaam in hare bewegingen, maar veilig en standvastig. De voorzeggíng hiervan, zoo lang te voren, en de zorge om de voorzegging nauwkeurig in vervulling te brengen, duiden aan, dat er eene bijzondere beteekenis in ligt opgesloten ter aanmoediging van arme zielen, om zich tot Christus te wenden. Zions Koning komt aangereden, niet op een steigerend paard, dat de bedeesde smeekeling niet zou durven naderen, of op een galoppeerend paard, dat de bidder op zwakke en langzaam voortschrijdende voeten niet zou kunnen bijhouden, maar op eene kalme, rustige ezelin, opdat ook de armsten Zijner onderdanen niet afgeschrikt zouden worden om tot Hem te naderen. Er wordt in de profetie ook melding gemaakt van een veulen, *een jong der ezelinnen*, en *daarom* zond Christus om de ezelin met het veulen, opdat de Schrift zou vervuld worden.

III. De intocht zelf, die in overeenstemming was met de toebereiding, beide geheel ontbloot van wereldsche pracht, en toch beide vergezeld van geestelijke macht. Men lette hier op

Zijne toerusting. *De discipelen heengegaan zijnde, en gedaan hebbende, gelijk Jezus hun bevolen had*, vers 6. Zij gingen de ezelin en het veulen halen, niet twijfelende ze te zullen vinden, en te bevinden, dat de eigenaar bereid was ze ter leen af te staan. Christus' bevelen moeten niet betwist, maar gehoorzaamd worden; en zij die ze in oprechtheid gehoorzamen, zullen niet beschaamd of teleurgesteld uitkomen. *Zij brachten de ezelin en het veulen.* Het geringe en verachtelijke van het dier, waarop Christus reed, zou vergoed hebben kunnen worden door het kostbare en sierlijke van de optuiging, maar ook deze was als al het overige, zooals Hij het vond. Er was niet eens een zadel voor de ezelin, maar de discipelen wierpen sommigen van hunne kleedingstukken er op, en bij gebrek aan beter, moest het hiermede gedaan worden. Wij behooren niet al te kieschkeurig te zijn, niet al te zeer er op gesteld te wezen, dat alles wat tot ons gemak moet dienen, zoo uiterst goed verzorgd is. In deze dingen betaamt ons eene heilige onverschilligheid, waaruit blijkt, dat wij er ons hart niet op hebben gezet, en dat wij den regel des apostels hebben geleerd. Rom. 12 : 16, *tevreden te zijn met geringe dingen.* 1) Voor reizigers kan alles dienen, en er is schoonheid gelegen in een zekere soort van onverschilligheid, eene edele veronachtzaming. Evenwel, de discipelen voorzagen Hem van het beste wat zij hadden, zij hadden er niet tegen om hunne kleederen te bederven in den dienst huns Heeren. Wij moeten de kleederen, die wij aanhebben, niet te kostbaar achten, om ze op te geven voor den dienst van Christus, om er Zijne arme beproefde leden mede te bekleeden. *Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed*, Hoofdst. 25 : 36. Christus heeft zich voor ons ontbloot.

2. Zijn gevolg, waarin niets statigs of prachtigs was te ontdekken. Zions Koning komt tot Zion, en der dochter Zions was Zijne komst sedert lang aangezegd; toch wordt Hij niet door de edelen of grooten des lands vergezeld, geene overheidspersonen gaan Hem te gemoet, zooals men dit van hen had kunnen verwachten. De sleutelen der stad hadden Hem behooren aangeboden te worden, en met alle mogelijke staatsie en geriefelijkheid had men Hem naar de *stoelen des gerichts, de stoelen van het huis van David* moeten leiden. Niets van dat alles geschiedt. Toch heeft Hij Zijn gevolg, *eene groote schare.* Zij behoorden slechts tot het gemeene volk, *het grauw*, met welke benaming wij die schare allicht bestempeld zouden hebben, deze heeft aan de plechtigheid van Christus' triomf luister bijgezet, maar niemand anders.

De overpriesters, en de ouderlingen hebben zich wel later bij de schare gevoegd, die Christus beleedigde aan het kruis, maar niemand van hen wordt gevonden onder de schare, die Hem eerde. Gij ziet uwe roeping, broeders, *niet vele machtigen, niet vele edelen* vergezellen Christus, maar het dwaze der wereld, en het zwakke der wereld, en het verachte der wereld, 1 Cor. 1 : 26, 28. Christus wordt geëerd door de schare, de menigte, meer dan door de pracht Zijner volgers, want Hij schat de menschen naar hunne zielen, niet naar hun aanzien of wijdsche eeretitels.

Betreffende deze groote schare wordt ons hier gezegd. *a.* Wat zij deden, overeenkom-

1) Naar sommiger overzetting van dien teksi.

stig hun besten wil en vermogen; zij beijverden zich om Christus te eeren. *Zij spreidden hunne kleederen op den weg*, opdat Hij er over heen zou rijden. Toen Jehu tot koning werd uitgeroepen, hebben de krijgsoversten hunne kleederen onder hem gelegd, ten teeken, dat zij zich aan hem onderwierpen. Zij, die Christus als hun' Koning aannemen, moeten alles wat zij hebben, onder Zijne voeten leggen; de kleederen, ten teeken van het hart; want als Christus komt, maar niet als iemand anders komt, dan moet tot de ziel worden gezegd: *Buig u neder, opdat Hij over u ga.* Sommigen denken, dat deze kleederen niet op den grond werden gespreid, maar op de heggen en muren, om den weg te versieren, zooals wanneer een optocht opgeluisterd wordt door tapijten over balkons te hangen. Dit was slechts een armelijk vertoon van staatsie, maar Christus nam hun goeden wil aan voor de daad, en hierin wordt ons geleerd om er naar te streven Christus welkom te heeten, Christus en Zijne genade, Christus en Zijn Evangelie in ons hart en in ons huis. Hoe zullen wij onzen eerbied voor Christus uitdrukken? Welke eere zal Hem aangedaan worden? *Anderen hieuwen takken van de boomen, en spreidden ze op den weg*, gelijk zij plachten te doen bij het Loofhuttenfeest, ten teeken van vrijheid, overwinning en vreugde; want van de verborgenheid van dit feest wordt gesproken, als inzonderheid behoorende tot de Evangelietijden, Zach. 14 : 16. *b.* Wat zij zeiden: *die voorgingen en die volgden* stemden met elkander in, zoowel degenen, die zijne komst aankondigden, als zij, die Hem vergezelden met hun gejuich, *riepen, zeggende: Hosanna den Zone Davids*, vers 9 Bij het ronddragen van takken op het Loofhuttenfeest, waren zij gewoon *Hosanna* te roepen, vandaar dat zij hunne bundels van takken *Hosanna's* noemden. *Hosanna* beteekent: *Och Heere! geef nu heil*, verwijzende naar Psalm 118 : 25, 26, in welken Psalm van den Messias geprofeteerd wordt, als den steen, die tot een hoofd des hoeks is geworden, hoewel de bouwlieden hem verworpen hadden; en al Zijne trouwe onderdanen triomfeeren met Hem, en vergezellen Hem met de oprechte en hartelijke wenschen voor den voorspoed Zijner onderneming. *Hosanna den Zone Davids is: Dit doen wij ter eere van den Zone Davids.*

De hosannas, die Christus vergezelden, wijzen op twee dingen. Hun welkom heeten aan Zijn koninkrijk. *Hosanna* is van gelijke beteekenis als *Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren!* Betreffenende dezen Zone Davids was voorzegd, dat *alle Heidenen Hem welgelukzalig zullen roemen*, Ps. 72 : 17. Dezen hier begonnen hiermede, en alle ware geloovigen van alle eeuwen stemmen er mede in, en noemen Hem welgelukzalig; het is de echte taal des geloofs. Jezus Christus komt in den naam des Heeren; Hij is geheiligd, en in de wereld gezonden als Middelaar, *Dezen heeft God de Vader verzegeld.* De komst van Christus in den naam des Heeren is alle aanneming waardig, en wij allen behooren te zeggen: *Gezegend is Hij, die komt;* Hem te loven en een welbehagen in Hem te hebben. Laat van Zijne komst in den naam des Heeren gesproken worden met innige, sterke liefde, ter onzer vertroosting, en met blij gejuich ter Zijner eer en verheerlijking. Wèl mogen wij zeggen: *Gezegend is Hij*, want het is in Hem, dat wij gezegend zijn. Wèl mogen wij Hem volgen met onze zegenspraak, die ons tegen komt met de Zijne. Hunne goede wenschen voor Zijn koninkrijk, aangeduid in hun *Hosanna*, vuriglijk begeerende, dat voorspoed en zegen het mogen kenmerken, en dat het een overwinnend koninkrijk zijn zal. *Geef nu voorspoed voor het koninkrijk.* Indien zij dit verstonden van een tijdelijk koninkrijk, en daarop hun hart hebben gesteld, dan was dat eene vergissing, die na korten tijd hersteld zal worden; evenwel, hun goede wil was den Heere welbehaaglijk, en werd door Hem aangenomen. Het is onze plicht den voorspoed en het welslagen van Christus' koninkrijk in deze wereld ernstelijk te begeeren en er vuriglijk om te bidden. Aldus zal men geduriglijk voor Hem bidden, Ps. 72 : 15, dat Zijne belangen in deze wereld voorspoed mogen hebben, en dat Hij, hoewel rijdende op eene ezelin, voorspoediglijk moge rijden, vanwege deze zachtmoedigheid, Ps. 45 : 5. Dit bedoelen wij, als wij bidden: *Uw koninkrijk kome.* Zij voegen er bij: *Hosanna in de hoogste.* Laat voorspoed in de hoogste mate Hem vergezellen; laat Hij een' naam hebben boven allen naam, een' troon boven elken troon; of wel: Laten wij Hem prijzen op de beste wijze, met verhevene liefde en genegenheid; of: Laten onze gebeden voor Zijne kerk opklimmen ten hemel, tot de hoogste hemelen, en van dáár vrede en heil voor Hem brengen, Ps. 20 : 7, *De Heere behoudt Zijn' Gezalfde, Hij zal hem verhooren uit den hemel Zijner heiligheid.*

3. Zijn onthaal in Jeruzalem, vers 10. *Als Hij te Jeruzalem inkwam, werd de geheele stad beroerd.* Ieder merkte Hem op. Sommigen werden beroerd door het nieuwe der zaak, anderen door spot om het geringe en onaanzienlijke er van. Sommigen wellicht door vreugde, die wachtten op de Vertroosting Israels; anderen, van de soort der Farizeën, door nijd en toorn. Zóó verschillend zijn de bewegingen en roerselen van het hart der menschen bij de nadering van Christus' koninkrijk!

Van deze beroering wordt ons voorts medegedeeld *a.* Wat de burgers zeiden: *Wie is deze?* Zij schijnen onwetend geweest te zijn betreffende Christus. Hoewel Hij de Heerlijkheid was van het volk Israel, heeft Israel Hem toch niet gekend. Hoewel Hij zich had onderscheiden door de vele wonderen onder hen gewrocht, hebben de dochteren van Jeruzalem Hem toch niet onderscheiden van een' anderen liefste, Hoogl. 5 : 9. De Heilige dus onbekend in de heilige stad! In plaatsen, waar het helderste licht schijnt, en de Godsdienst het meest beleden wordt, is meer onwetendheid dan wij denken. Toch waren zij nieuwsgierig naar Hem. Wie is deze, die zoo hemelhoog wordt geprezen, en zoo zeer de aandacht trekt? *Wie is deze Koning der eere*, die toegang verlangt in ons hart? Ps. 24 : 8; Jes. 63 : 1. *b.* Wat de

schare antwoordde: *Deze is Jezus*, vers 11. De schare was beter met Christus bekend dan de aanzienlijken. *De stemme des volks* is somtijds *de stemme Gods*. In het bericht, dat zij van Hem gaven, hadden zij gelijk met Hem den Profeet, den grooten Profeet, te noemen. Tot nu toe was Hij bekend als een Profeet, leerende en wonderen werkende; nu vergezellen zij Hem als een Koning. Van de drie ambten van Christus, was Zijn priesterlijk ambt het laatst ontdekt. Toch vergisten zij zich ook, daar zij zeiden, dat Hij *van Nazareth* was, en dit droeg bij om sommigen in hun vooroordeel tegen Hem te stijven. Sommigen zijn bereid van Christus te getuigen en willen Hem gaarne eeren, maar zij zijn in dwaling omtrent Hem, en van die dwaling zouden zij wel spoedig terugkomen, indien zij zich de moeite gaven om beter te onderzoeken.

12. En Jezus ging in den tempel Gods, en dreef uit allen, die verkochten en kochten in den tempel, en keerde om de tafelen der wisselaars, en de zitstoelen dergenen, die de duiven verkochten. 13. En Hij zeide tot hen: Er is geschreven: Mijn huis zal een huis des gebeds genaamd worden; maar gij hebt dat tot eenen moordenaarskuil gemaakt. 14. En er kwamen blinden en kreupelen tot Hem in den tempel, en hij genas ze. 15. Als nu de overpriesters en schriftgeleerden zagen de wonderheden, die Hij deed, en de kinderen, roepende in den tempel, en zeggende: Hosánna den Zone Davids; namen zij dat zeer kwalijk, 16. En zeiden tot Hem: Hoort gij wel, wat dezen zeggen? En Jezus zeide tot hen: Ja; hebt gij nooit gelezen: Uit den mond der jonge kinderen en der zuigelingen hebt Gij U lof toebereid? 17. En hen verlatende ging Hij van daar uit de stad naar Bethánie, en overnachtte aldaar.

Toen Christus te Jeruzalem kwam, ging Hij niet op naar het hof, of het paleis, hoewel Hij er kwam als Koning, maar Hij ging op in den tempel, want Zijn koninkrijk is geestelijk, en niet van deze wereld. Het is in heilige zaken, dat Hij heerscht, in den tempel Gods, dat Hij gezag uitoefent. Wat nu deed Hij daar?

I. Hij dreef uit allen, die kochten en verkochten. Misbruiken moeten uitgezuiverd worden, en de planten, die God niet geplant heeft, moeten uitgerukt worden, eer hetgeen recht is kan worden ingesteld en bevestigd. De groote Verlosser verschijnt daar als groot Hervormer, die de goddeloosheden afwendt, Rom. 11 : 26. Hier wordt ons gezegd

1. Wat Hij deed, vers 12. *Hij dreef uit allen. die verkochten en kochten.* Te voren had Hij dit nog eens gedaan, Joh. 2 : 14, 15; maar er was oorzaak om het weder te doen. Koopers en verkoopers, die uitgedreven worden uit den tempel, zullen er wederkeeren en er zich nestelen, indien er niet voortdurend toezicht wordt gehouden om het te beletten, en de slag niet door anderen gevolgd, en dikwijls herhaald wordt.

Het misbruik bestond in het koopen en verkoopen en geld wisselen in den tempel. Dingen, die op zich zelven wettig en geoorloofd zijn, kunnen zondig worden, als zij op onvoegzamen tijd en plaats gedaan worden. Hetgeen zeer betamelijk was in eene andere plaats, en niet slechts betamelijk, maar lofwaardig op een anderen dag, verontreinigt het heiligdom, en ontwijdt den sabbat. Hoewel dit koopen en verkoopen en wisselen van geld een wereldlijk bedrijf was, maakte het er toch aanspraak op, dat het tot geestelijke doeleinden geschiedde. Zij verkochten offerdieren ten gerieve van hen, die daar gemakkelijker konden komen met hun geld dan met hunne dieren: en zij wisselden geld voor hen, die den halven sikkel verlangden, de jaarlijksche belasting, of het losgeld, dat zij te betalen hadden. Voor het uitwendige zou men dus die zaken en handelingen in verband kunnen achten met het huis Gods, en toch wil Christus het niet toestaan. Groote misbruiken en bederf sluipen de kerk binnen door de handelingen van hen, die van de Godzaligheid een gewin maken, dat is: die in hunne Godsvrucht of vroomheid wereldsch gewin op het oog hebben; 1 Tim. 6 : 5. *Wijk af van dezulken.*

De uitzuivering van dit misbruik. Christus dreef uit die verkochten. Te voren had Hij dit gedaan met een geesel van touwtjes, Joh. 2 : 15, thans deed Hij het met een' blik, met een woord van bevel. Sommigen achten dit als niet een der minsten van Christus' wonderen, dat Hij zelf aldus den tempel reinigde, zonder tegenstand te ontmoeten van hen, die van dit bedrijf leefden, en er door de priesters en ouderlingen in werden gesteund. Het is een voorbeeld van Zijne macht over de geesten der menschen, en hoe Hij door hun eigen geweten vat op hen had. Dit is de eenige daad van koninklijk gezag en dwingende macht, die Christus in de dagen Zijns vleesches heeft uitgeoefend; Hij begon er mede, Joh. 2, en hier eindigt Hij er mede. De overlevering zegt, dat Zijn gelaat blonk, dat er lichtstralen schoten uit Zijne oogen, waardoor deze marktlieden in verbazing gebracht, en gedrongen werden om aan Zijn bevel te gehoorzamen. Indien dit zoo is, dan werd hierin de de Schrift vervuld, Spreuken 20 : 8. *Een koning zittende op den troon des gerichts verstrooit alle kwaad met zijne oogen.* Hij keerde de tafelen der wisselaars om; Hij nam het geld niet voor zich, maar verstrooide het, wierp het op den grond, de geschiktste plaats er voor. In Esthers tijd hebben de Joden hunne handen niet aan den roof geslagen, Esther 9 : 10.

2. Wat Hij zeide om Zijne handelwijze te rechtvaardigen en hen te overtuigen, vers 13. *Er is geschreven.* In de hervorming der kerk, behoort het oog op de Schrift gericht te zijn, deze moet gevolgd worden als regel, het voorbeeld, op den berg getoond; en wij moeten niet verder gaan, dan het punt, dat verdedigd kan worden met *er is geschreven.* De hervorming is goed, als er verdorven instellingen in hare oorspronkelijke reinheid door hersteld worden.

Hij toont door een profetie uit de Schrift, wat de tempel behoort te wezen, en waartoe hij bestemd was: *Mijn huis zal een huis des gebeds genaamd worden,* aangehaald van Jes. 56 : 7. Al de ceremonieele inzettingen waren bestemd om dienstbaar te zijn aan zedelijke plichten; het huis der offeranden moest een huis des gebeds zijn, want dat was de ziel, het wezen van al die diensten. De tempel was op bijzondere wijze gewijd tot huis des gebeds, want hij was niet slechts de plaats der aanbidding, maar ook het middel er toe, zoodat gebeden, in dat huis, of met het aangezicht naar dat huis gekeerd, opgezonden, eene bijzondere belofte van verhooring hadden, 2 Kron. 6 : 21, daar het een type was van Christus. Daarom heeft Daniël gebeden met het aangezicht naar dat huis gewend, en in dien zin is thans geen huis of plaats een huis des gebeds, want Christus is onze Tempel; maar in een' anderen zin kunnen de plaatsen onzer Godsdienstige bijeenkomsten aldus genoemd worden, als plaatsen, *waar het gebed placht te geschieden,* Hand. 16 : 13.

Uit eene bestraffing der Schrift toont Hij, dat zij den tempel misbruikt hadden, er de bestemming van hadden verkeerd: *Gij hebt dat tot een' moordenaarskuil gemaakt.* Dit is aangehaald uit Jeremia, Hoofdst. 7 : 11. *Is dan dit huis, dat naar Mijn' naam genoemd is, in uwe oogen eene spelonk der moordenaren?* Als geveinsde vroomheid tot een' dekmantel wordt gebruikt voor ongerechtigheid, dan kan men zeggen, dat het huis des gebeds tot een moordenaarskuil is gemaakt, waarin zij loeren en wegschuilen. Marktplaatsen zijn maar al te dikwijls moordenaarskuilen, plaatsen waar dieven zijn, daar zoo velerlei bedrog gepleegd wordt bij het koopen en verkoopen; maar marktplaatsen in den tempel zijn dit zeer stellig, want zij berooven God van Zijne eer, en dus zijn zij de ergste dieven, Mal. 3:8. De priesters leefden, en dat wel in overvloed, van het altaar, maar hiermede niet tevreden, vonden zij nog andere wegen en middelen om het volk geld af te persen, en daarom noemt Christus hen hier dieven [1]) want zij eischten wat hun niet toekwam.

II. Dáár, in den tempel, genas Hij de blinden en kreupelen, vers 14. Na de koopers en verkoopers uitgedreven te hebben, noodigde Hij de blinden en kreupelen naar binnen, want *hongerigen heeft Hij met goederen vervuld, en rijken heeft Hij ledig weggezonden.* Christus heeft door Zijn woord, dat Hij in den tempel predikte, en het gebed verhoorende, dat daar opgezonden werd, de geestelijk blinden en kreupelen genezen. Het is goed in den tempel te komen, als Christus daar is, die, terwijl Hij zich ijverig betoont voor de eere Zijns tempels door hen uit te drijven, die hem ontheiligen, zich ook genadig betoont aan hen, die Hem nederig zoeken. Blinden en kreupelen mochten in Davids paleis niet komen, 2 Sam. 5:8, maar in Christus' huis werden zij toegelaten, want de majesteit en eere van Zijn' tempel liggen niet in de dingen, waarin de pracht en staatsie van de paleizen der vorsten verondersteld worden te bestaan. Van dezen moeten blinden en kreupelen zich op een' afstand houden, maar van Gods tempel alleen de boozen en onheiligen. De tempel werd ontheiligd, als hij tot marktplaats werd gebruikt, maar werd gesierd en geëerd, als hij tot ziekenhuis werd gemaakt. Goed te doen in Gods huis is meer eerbaar en betamelijk, dan om er geld te winnen. Christus' genezingen gaven een werkelijk antwoord op de vraag: Wie is deze? Zijne werken getuigden meer van Hem dan de hosanna's, en Zijne genezing in den tempel was de vervulling der belofte, dat *de heerlijkheid van dit laatste huis grooter zal worden dan van het eerste.*

Dáár heeft Hij ook de ergernis van de overpriesters en schriftgeleerden wegens het gejuich, waarmede Hij begroet was, tot zwijgen gebracht, vers 15, 16. Zij, die de eersten hadden moeten wezen om Hem te eeren, waren Zijne ergste vijanden.

1. Zij waren innerlijk vertoornd over de wonderheden door Hem verricht. Zij konden niet ontkennen, dat het wezenlijke wonderen waren, en daarom barstte hun het hart van toorn, zoo als in Hand. 4 : 16; 5 : 33. De werken, die Christus deed, spraken tot ieders geweten. Indien er eenigerlei gezond verstand in hen was, dan moesten zij wel het wonderdadige er van erkennen, en zoo er eenigerlei goedhartigheid in hen was, moesten zij zich verblijden om de goedertierenheid en liefde, die er in tentoongespreid werden; maar zij waren vast besloten Hem tegen te staan, en daarom benijdden zij Hem om Zijne wonderen.

2. Zij gaven openlijk hun ongenoegen te kennen wegens het hosannageroep der kinderen. Zij dachten, dat Hem hiermede eene eer werd bewezen, die Hem niet toekwam, en dat dit dus het aanzien had van eene praalvertooning. Hoogmoedige menschen kunnen het niet dragen, dat men eer bewijst aan iemand anders dan aan hen zelven, en niets maakt hen zoo wrevelig als een rechtvaardige lof, die toegekend wordt aan hen, die hem wezenlijk verdienen. Zoo werd Saul's afgunst opgewekt door het lied der vrouwen; en *wie zal voor nijdigheid bestaan?* Als Christus het meest geëerd wordt, zijn Zijne vijanden het meest misnoegd.

Zoo even zagen wij, dat Christus de voorkeur gaf aan blinden en kreupelen boven koopers en verkoopers; nu zien wij Hem, vers 16, partij trekken voor de kinderen tegen priesters en schriftgeleerden.

De kinderen waren in den tempel. Wellicht speelden zij er, en geen wonder! als de overpriesters hem tot een marktplaats maakten, kunnen de kinderen er wel een speelplaats van maken; maar wij willen hopen, dat velen van hen er ter aanbidding zijn geweest. Het is goed, om de kinderen reeds vroeg naar het huis des gebeds te brengen, want derzulken is het koninkrijk der hemelen. Laat aan de kinderen geleerd worden de gedaante der Godzaligheid aan te nemen, het zal er toe kunnen bijdragen om hen tot de kracht er van te doen

1) Naar de Engelsche overzetting, zie ook de kantteekening op den Statenbijbel.

komen. Christus had teedere liefde voor de lammeren der kudde.

Zij waren daar, roepende: Hosanna, den Zone Davids! Dit leerden zij van de volwassenen. Kleine kinderen zeggen en doen wat zij anderen hooren zeggen en zien doen, zoo gemakkelijk volgen zij anderen na; en daarom behoort men wèl zorg te dragen, dat men hun een goed, en geen slecht voorbeeld geeft. In den omgang met de jeugd behoort de meest mogelijke zorgvuldigheid en nauwgezetheid in acht genomen te worden. Kinderen zullen van hen, in wier gezelschap zij zijn, leeren zweren en vloeken, of bidden en loven. De Joden hebben de kinderen reeds vroeg geleerd takken aan te brengen voor het Loofhuttenfeest, en Hosanna te roepen; maar God heeft hen hier geleerd dit toe te passen op Christus. *Hosanna den Zone Davids!* is een uitroep, die zeer voegzaam is in den mond van kinderen, die reeds vroeg de tale Kanaäns moeten leeren.

Onze Heere Jezus heeft het niet alleen toegelaten, maar had er een welbehagen in, en haalde eene Schriftuurplaats aan, die er door vervuld werd, Psalm 8 : 3, of er ten minste mede in overeenstemming was: *Uit den mond der jonge kinderen en der zuigelingen hebt Gij U lof toebereid.* Sommigen denken, dat dit ziet op de instemming der kinderen met de toejuiching des volks, en het lied der vrouwen, waarmede David geëerd werd, toen hij terugkeerde van het verslaan van den Filistijn, en daarom hier met juistheid toegepast wordt op de hosanna's, waarmede de Zone Davids werd begroet, nu Hij den strijd tegemoet ging met Satan, dien Goliath. Het is er zoo ver vandaan dat Christus zich den dienst van kinderen schaamt, dat Hij dien veeleer zeer bijzonder opmerkt — en kinderen worden gaarne opgemerkt — en dat Hij er een welbehagen in heeft. Indien God nu geëerd mag worden door kleine kinderen en zuigelingen, hoe veel te meer dan niet, door kinderen, die reeds tot rijpheid en eenigerlei bekwaamheid zijn opgegroeid. Uit den mond der zoodanigen is lof bereid, of volkomen gemaakt; het heeft zeer bijzonder de strekking om God te verheerlijken, als kleine kinderen instemmen met Zijn' lof. De lof zou gebrekkig en onvolkomen geacht worden, indien zij er niet in deelden, hetgeen voor kinderen eene aanmoediging is om in tijds God te vreezen, en voor de ouders om hun dit te leeren; van beide ouders en kinderen, zal dan de arbeid niet te vergeefs geschieden. In den psalm heet het: *Gij hebt sterkte verordineerd.* [1]) God maakt den lof volkomen door uit den mond der kinderkens en zuigelingen sterkte te verordineeren. Als groote dingen tot stand worden gebracht door zwakke middelen, dan wordt God grootelijks hierdoor geëerd, want Zijne kracht wordt in zwakheid volbracht, en de zwakheid van kinderkens en zuigelingen dient tot tegenstelling van de Goddelijke macht. Hetgeen volgt in den psalm: *om den vijand en wraakgierige te doen ophouden,* was zeer toepasselijk op de overpriesters en schriftgeleerden; maar Christus heeft het niet op hen toegepast. Hij liet het over aan hen zelven, om die toepassing te maken.

Eindelijk. Christus hen aldus tot zwijgen gebracht hebbende, verliet hen, vers 17. *Hij verliet hen* uit voorzichtigheid, opdat zij Hem thans niet zouden grijpen, nu Zijne ure nog niet gekomen was; rechtvaardiglijk, omdat zij de gunst Zijner tegenwoordigheid verbeurd hadden. Door te morren wegens den lof aan Christus toegebracht, drijven wij Hem van ons weg. Hij verliet hen, als zijnde onverbeterlijk, en Hij ging uit naar Bethanië, eene meer afgezonderde, en dus rustiger plaats, niet zoo zeer om er ongestoord te kunnen slapen, als wel om er ongestoord te kunnen bidden. Bethanië lag op slechts twee mijlen afstands van Jeruzalem; dien weg legde Hij af te voet, om te toonen, dat, toen Hij reed, dit slechts was, opdat de Schrift zou vervuld worden. Zijn hart had zich niet verheven door het hosannageroep des volks, maar als hebbende ze vergeten, keerde hij weldra terug tot Zijne nederige en moeizame manier van reizen.

18. En des morgens vroeg, als Hij wederkeerde naar de stad, hongerde Hem. 19. En ziende eenen vijgeboom aan den weg, ging Hij naar hem toe, en vond niets aan hem, dan alleenlijk bladeren; en zeide tot hem: Uit u worde geene vrucht meer in der eeuwigheid. En de vijgeboom verdorde terstond. 20. En de discipelen, dat ziende, verwonderden zich zeggende: Hoe is de vijgeboom zoo terstond verdord? 21. Doch Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Voorwaar zeg Ik u, indien gij geloof hadt, en niet twijfeldet, gij zoudt niet alleenlijk doen hetgeen den vijgeboom is geschied; maar indien gij ook tot dezen berg zeidet: Word opgeheven en in de zee geworpen; het zoude geschieden. 22. En al wat gij zult begeeren in het gebed, geloovende, zult gij ontvangen.

Merk hier op, dat

I. Christus des morgens vroeg wederkeerde naar Jeruzalem, vers 18. Sommigen denken, dat Hij des nachts de stad uitging omdat geen Zijner vrienden Hem durfde herbergen, uit vreeze voor de grooten. Daar Hij er echter nog werk te doen had, keerde Hij terug. Nooit moeten wij ons, hetzij door de boosheid onzer vijanden of de onvriendelijkheid onzer vrienden van onzen plicht laten afhouden. Hoewel Hij wist, dat Hem in deze stad banden en verdrukkingen wachtten, werd Hij er toch niet door bewogen. Paulus volgde Hem, toen hij *gebonden zijnde door den Geest* naar Jeruzalem reisde, Hand. 20 : 22.

II. *Als Hij wederkeerde naar de stad, hongerde Hem.* Hij was mensch, en onderworpen aan de zwakheden onzer natuur. Hij was een werkzame Mensch, zóó vol van ijver voor Zijn werk, dat Hij verzuimde te eten, en vastende uitging; want de ijver van Gods huis heeft

1) Naar de Engelsche overzetting.

Hem verteerd, en Zijne spijs en drank was den wil Zijns Vaders te doen. Hij was een arme Mensch, en had geen' voorraad bij zich. Hij was een Mensch, die zich zelven niet behaagde, want Hij zou zich gaarne met groene, rauwe vijgen vergenoegd hebben voor Zijn ontbijt, toen het voegzaam zou zijn geweest om warme spijze te nuttigen.

Christus hongerde, opdat Hij gelegenheid zou hebben het wonder te doen door den onvruchtbaren vijgeboom te vloeken en te doen verdorren, en ons hiermede een voorbeeld te geven van Zijne gerechtigheid en macht, beide zeer leerrijk.

1. Zijne gerechtigheid, vers 19. Hij ging tot den boom, verwachtende vruchten er aan te vinden, omdat hij bladeren had, maar geene vruchten vindende, veroordeelde Hij hem tot altijddurende onvruchtbaarheid. Het wonder had zijne beteekenis, evengoed als Zijne andere wonderen. Tot nu toe waren al de wonderen van Christus gewrocht tot welzijn van den mensch, en zij waren een blijk van de macht Zijner genade en van Zijn' zegen — het heenzenden der duivelen in eene kudde zwijnen was slechts eene toelating —; al wat Hij deed strekte tot welzijn en gerief van Zijne vrienden, niets tot verschrikking of straf van Zijne vijanden; maar nu, ten laatste, om te toonen, dat Hem al het oordeel is overgegeven, en dat Hij machtig is, niet alleen om te behouden, maar ook om te verderven, wilde Hij een voorbeeld geven, van de kracht van Zijn' toorn en Zijn' vloek, evenwel, niet ten opzichte van een' mensch, man, vrouw of kind, want de groote dag Zijns toorns is nog niet gekomen, maar ten opzichte van een onbezield wezen, een' boom, als een voorbeeld gesteld. *Leert van den vijgeboom deze' gelijkenis*, Hoofdst. 24 : 32. Het doel er van is hetzelfde als van de gelijkenis van den vijgeboom, in Lukas 13 : 6.

De vervloeking van den onvruchtbaren vijgeboom stelt den toestand voor van geveinsden in het algemeen, en zoo leert zij ons: dat men met recht vruchten kan verwachten van vijgeboomen, die bladeren hebben. Christus verwacht de kracht van den Godsdienst te zien in hen, die den Godsdienst belijden; druiven aan den wijnstok, die op een' vruchtbaren heuvel is geplant; daarnaar hongert Hij, *Zijne ziel begeert vroegrijpe vrucht*. In hetgeen Christus terecht verwacht van veelbelovende belijders wordt Hij dikwijls teleurgesteld; Hij komt tot velen, uitziende naar vruchten, en vindt slechts bladeren. Velen hebben den naam te leven, en leven niet werkelijk; zij zijn verzot op de gedaante der Godzaligheid, maar verloochenen er de kracht van. De zonde der onvruchtbaarheid wordt terecht gestraft met den vloek der onvruchtbaarheid. *Uit u worde geene vrucht meer in der eeuwigheid.* Gelijk het een der voornaamste zegeningen is, en die ook de eerste was, *Weest vruchtbaar;* zoo is een der schrikkelijkste vervloekingen: *Wees niet meer vruchtbaar.* Aldus wordt de zonde der geveinsden gemaakt tot hunne straf. *Zij wilden* geen goed doen, en daarom *zullen* zij geen goed doen. Die onvruchtbaar is, laat hem nog onvruchtbaar zijn, en zijne eere en vertroosting verliezen. Eene geveinsde belijdenis zal gewoonlijk in deze wereld verdorren, en dit is het gevolg, de uitwerking van Christus' vloek; de vijgeboom, die geene vruchten had, verloor spoedig zijne bladeren. Geveinsden kunnen voor een' tijd een zeer schoon aanzien hebben, maar geen beginsel hebbende, *geen wortel* hebbende, zal hunne belijdenis op niets uitloopen; de talenten verdorren, de gewone gaven der genade vergaan, de geloofwaardigheid der belijdenis neemt af, en de valschheid en dwaasheid van den bedrieger worden openbaar voor alle menschen.

Zij stelt den toestand voor van het volk der Joden in het bijzonder. Zij waren een vijgeboom, geplant op Christus' weg, als kerk. Let nu op. De teleurstelling, die zij den Heere Jezus hebben bereid. Hij kwam onder hen, verwachtende vrucht te vinden, iets, dat Hem welbehaaglijk zou zijn. Hij hongerde er naar; niet dat Hij eene gave begeerde, Hij had haar niet noodig, maar *de vrucht, overvloedig tot hunne rekening.* Maar Zijne verwachtingen werden teleurgesteld; Hij vond niets dan bladeren. Zij noemden Abraham hun' vader, maar deden de werken van Abraham niet. Zij beleden den beloofden Messias te verwachten, maar toen Hij kwam, hebben zij Hem niet ontvangen. Het oordeel, dat Hij over hen uitsprak, dat geene vrucht meer uit hen zou worden, of van hen, als kerk, of volk, ontvangen zou worden, *tot in der eeuwigheid.* Nooit is er eenig goed van hen gekomen — behalve van bijzondere personen onder hen, die geloofden — nadat zij Christus hadden verworpen. Zij gingen van kwaad tot erger; blindheid en hardheid kwamen over hen, totdat zij ophielden een kerk en een volk te zijn, en uit hunne plaats werden ontworteld. Hunne schoonheid was vergaan, hunne voorrechten en hunne sieraden, hun tempel en priesterschap, hunne offeranden en feesten, al de heerlijkheid van hunne kerk en hun' staat, vielen af als bladeren in den herfst. Hoe spoedig was hun vijgeboom verdord, nadat zij gezegd hadden: *Zijn bloed kome over ons en onze kinderen!* En hierin was de Heere rechtvaardig.

2. Zie de macht van Christus; Zijne gerechtigheid was omhuld in beeldspraak, maar van Zijne maeht wordt meer openlijk gesproken; waarmede Christus bedoelde Zijne discipelen in het gebruik hunner macht te leiden en te besturen.

De discipelen verwonderden zich over de uitwerking van Christus' vloek, vers 20. Geene macht dan de Zijne kon dit gewerkt hebben; Hij sprak, en het was er. Zij verwonderden zich over het plotselinge der zaak: *Hoe is de vijgeboom zoo terstond verdord!* Er was geene zichtbare oorzaak voor het verdorren van den vijgeboom, het was een stil, verborgen bederf, dat er over kwam, een worm aan den wortel. Niet slechts de bladeren verdorden, maar de geheele boom, in één oogenblik, en werd als droog hout. Evangelie vervloekingen zijn het schrikkelijkst, omdat zij eene stille, onmerkbare uitwerking hebben, als door een onzichtbaar, doch zeer krachtig vuur.

Christus machtigde hen om door het geloof

hetzelfde te doen, vers 21, 22, ja zelfs, zooals Hij zeide, Joh. 14 : 12, méér te doen.

Let op de beschrijving van dit wonderwerkend geloof: *Indien gij geloof hadt, en niet twijfeldet.* Twijfel aan de macht en belofte van God is de groote zaak, die de kracht en het welslagen des geloofs in den weg staat. *Indien gij geloof hebt, en niet twist* — gelijk sommigen dezen tekst lezen — niet twist onder u zelven, niet twist met de belofte Gods; niet twijfelt aan de beloftenisse Gods, Rom. 4 : 20; want in zoover wij dit doen, is ons geloof gebrekkig; even zeker als de belofte is, even stellig moet ons geloof er aan wezen.

De kracht en het overmogende er van figuurlijk voorgesteld: *Indien gij ook tot dezen berg* — bedoelende den Olijfberg — *zeidet: Word opgeheven en in de zee geworpen! het zou geschieden.* Er zou eene bijzondere reden kunnen geweest zijn om dit te zeggen van dezen berg, want er was eene profetie, dat *de Olijfberg, die vóór Jeruzalem ligt, in tweeën gespleten zal worden,* Zach. 14 : 4. Wat nu ook de bedoeling geweest zij van dit woord, het geloof moet het verwachten, hoe onmogelijk het ook schijne voor de zinnen en het verstand. Maar het is eene spreekwoordelijke uitdrukking, te kennen gevende, dat wij moeten gelooven, dat bij God niets onmogelijk is, en dat bijgevolg hetgeen Hij beloofd heeft, gewisselijk vervuld zal worden, al schijnt ons dit ook onmogelijk. Onder de Joden was het een gewone lof, toegekend aan hunne geleerde rabbijnen, dat zij bergen verzetten, dat is: dat zij de grootste moeielijkheden konden oplossen. Dit nu kan geschieden door het geloof, werkende naar het woord Gods, waardoor groote en wonderlijke dingen tot stand worden gebracht.

Het middel, waardoor dit geloof geoefend wordt: *Al wat gij zult begeeren in het gebed, geloovende, zult gij ontvangen.* Het geloof is de ziel, het gebed is het lichaam; te zamen vormen zij den volkomen mensch, bereid en geschikt tot elken dienst. Als het geloof waar is, zal het gebed opwekken, en het gebed is niet waar, niet goed, als het niet door het geloof wordt opgewekt. Dit is de voorwaarde van ons ontvangen, wij moeten begeeren in het gebed, geloovende. Wat in het gebed begeerd wordt, zal niet worden geweigerd, de verwachtingen van het geloof zullen niet teleurgesteld worden. Wij hebben hiervoor vele beloften uit den mond van den Heere Jezus, en allen ter aanmoediging van het geloof, de voornaamste genadegave, en het gebed, den voornaamsten plicht van den Christen. Wij behoeven slechts te vragen om te hebben, te gelooven om te ontvangen, wat willen wij meer? Zie, hoe veelomvattend de belofte is: *al wat gij zult begeeren; alle dingen, in het algemeen, wat het ook zij,* hiermede daalt het af in bijzonderheden, [1]) hoewel in het algemeene het bijzondere reeds is opgesloten, maar zoo groot is de dwaasheid van het ongeloof, dat wij, meenende met de beloften in het algemeen in te stemmen, terugdeinzen, als het tot de bijzonderheden komt, daarom, opdat wij nog eene sterke vertroosting zouden hebben, wordt dit hier op zoo ruime, veelomvattende wijze uitgedrukt. *Alle dingen, welke ook,* of *hoe ook genaamd.*

23. En als Hij in den tempel gekomen was, kwamen tot Hem, terwijl Hij leerde, de overpriesters en de ouderlingen des volks, zeggende: Door wat macht doet gij deze dingen? En wie heeft u deze macht gegeven? 24. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Ik zal u ook één woord vragen, hetwelk indien gij Mij zult zeggen, zoo zal Ik u ook zeggen, door wat macht Ik deze dingen doe. 25. De doop van Johannes van waar was die? Uit den hemel? Of uit de menschen? En zij overleiden bij zichzelven en zeiden: Indien wij zeggen: Uit den hemel; zoo zal hij ons zeggen: Waarom hebt gij hem dan niet geloofd? 26. En indien wij zeggen: Uit de menschen; zoo vreezen wij de schare want zij houden allen Johannes voor een profeet. 27. En zij, Jezus antwoordende, zeiden: Wij weten het niet. En Hij zeide tot hen: Zoo zeg Ik u ook niet, door wat macht Ik dit doe.

Onze Heere Jezus heeft — evenals Paulus na Hem — het Evangelie gepredikt *in veel strijds.* Zijn eerste optreden was in een' strijd met de leeraren in den tempel, toen Hij twaalf jaren oud was; en hier, even vóór Zijn' dood, zien wij' Hem in twistgesprek. In dien zin was Hij, evenals Jeremia, *een man van twist,* niet zelf twistende, maar bestreden wordende. De groote twisters met Hem waren *de overpriesters en de ouderlingen,* de rechters in twee onderscheidene hoven; de overpriesters zaten voor in de kerkelijke rechtbank, voor alle zaken des Heeren, zooals zij het noemden; de ouderlingen des volks waren rechters aan de burgerlijke rechtbank voor tijdelijke aangelegenheden. Zie hiervoor 2 Kron. 19 : 5, 8, 11. Dezen vereenigden zich om Christus aan te vallen, met de gedachte Hem bij den een of bij den ander, bij dezen, of die, gehaat te maken. Zie hoe treurig ontaard dat geslacht was, als de regeerders in de kerk, zoowel als in den staat, die de groote bevorderaars hadden moeten wezen van het koninkrijk van den Messias, er de groote tegenstanders van waren! Hier zien wij hoe zij Hem storen in Zijne prediking, vers 23. Zij wilden noch zelven Zijn onderricht ontvangen, noch toelaten, dat anderen het ontvingen.

I. Zoodra Hij te Jeruzalem kwam, ging Hij in den tempel, hoewel Hij daar daags te voren beleedigd was, er zich in het midden Zijner vijanden bevond, en dus ook midden in het gevaar. Toch ging Hij er, want Hij had daar betere gelegenheid om goed te doen aan de zielen dan overal elders te Jeruzalem. Hoewel Hij hongerig in de stad kwam, en aan den onvruchtbaren vijgeboom teleurgesteld werd voor

1) In de Engelsche overzetting luidt de tekst: *Alle dingen, wat het ook zij, enz.*

het vinden van een ontbijt, ging Hij toch, voor zoo veel wij zien kunnen, regelrecht naar den tempel, *de redenen van Gods mond* en de prediking er van, meer achtende dan Zijn bescheiden deel, dat is: Zijn noodzakelijk voedsel.

II. In den tempel leerde Hij; Hij had hem een huis des gebeds genoemd, vers 13, en nu predikt Hij er. In de plechtige bijeenkomsten der Christenen behooren prediking en gebed samen te gaan, het eene mag het andere niet verdringen. Om gemeenschap met God te hebben, moeten wij niet slechts tot Hem spreken in gebed, maar ook hooren, wat Hij ons te zeggen heeft door Zijn woord; de bedienaren van het Evangelie moeten volharden in het gebed en in de bediening des woords, Hand. 6 : 4. Nu Christus leerde in den tempel, was hiermede de Schrift vervuld, Jes. 2 : 3. *Laat ons opgaan tot den berg des Heeren, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons leere van Zijne wegen.* De priesters van ouds hebben aldaar *goede wetenschap* geleerd, maar nooit hadden zij een leeraar als Deze.

III. Terwijl Christus het volk leerde, kwamen de priesters en ouderlingen en eischten van Hem, dat Hij Zijn' last zou toonen. Hierin werd de hand van Satan openbaar om Hem te hinderen in Zijn werk. Het kan niet anders dan eene verdrietelijkheid en eene hindernis zijn voor een getrouw leeraar, als hij afgeleid wordt van het eenvoudige, practische prediken des woords door eene onvermijdelijke noodzakelijkheid om zich in twistgesprek te begeven; toch is er uit dit kwaad goed voortgekomen, want hierdoor werd aan Christus de gelegenheid gegeven, om de tegenwerpingen tot zwijgen te brengen, tot groote voldoening van Zijne volgelingen; en terwijl Zijne tegenstanders dachten Hem door hunne macht het zwijgen op te leggen, heeft Hij door Zijne wijsheid hen tot zwijgen gebracht.

Nu kunnen wij in hun twisten met Hem opmerken:

1. Hoe Hij door hun hoogmoedigen, beleedigenden eisch werd aangevallen. *Door wat macht doet gij deze dingen? en wie heeft u deze macht gegeven?* Indien zij ernstig over Zijne wonderen hadden nagedacht, en over de macht, door welke Hij ze gewrocht had, dan zouden zij Hem deze vraag niet hebben behoeven te doen, maar zij moesten iets zeggen om hun hardnekkig ongeloof te verontschuldigen. *Gij rijdt in triumf Jeruzalem binnen, gij ontvangt de hosanna's, de toejuiching des volks, houdt toezicht in den tempel, drijft er diegenen uit, die van de bestuurders van den tempel verlof hadden er te zijn, en er hun de pacht voor betaalden, gij predikt eene nieuwe leer; van waar hebt gij uwe opdracht om dit te doen? Was het van den keizer, of van den hoogepriester, of van God? Toon nwe volmacht, uwe geloofsbrieven. Matigt gij u niet aan wat u niet toekomt?* Het is goed, dat allen, die met gezag handelen, zich zelven afvragen: *Wie gaf u dit gezag?* Want, tenzij men desbetreffende een gerust geweten kan hebben, kan men op geen voorspoed hopen. Want zij, die zonder volmacht gaan, gaan zonder zegen. Jer. 23 : 21, 22.

Christus had dikwijls gezegd, en het onwederlegbaar bewezen, en Nikodemus, een leeraar in Israel, had het erkend, dat Hij een Leeraar was, van God gezonden, Joh. 3 : 2. Maar thans, nu die zaak volkomen duidelijk en vastgesteld was, komen zij toch tot Hem met deze vraag. Zij doen dit in het praalvertoon van hunne eigene macht als overpriesters en ouderlingen, die, naar zij dachten, hun de bevoegdheid gaf, om Hem aldus ter verantwoording te roepen. Hoe hoogmoedig is hunne vraag: *Wie heeft u deze macht gegeven?* Te kennen gevende, dat Hij geene macht kon hebben, omdat *zij* er Hem geene verleend hadden, 1 Kon. 22 : 24; Jerem. 20 : 1. Gemeenlijk ziet men, dat zij, die het grootste misbruik maken van hunne macht, er ook de grootste voorstanders van zijn, een genot vinden in alles wat naar uitoefening van macht zweemt. Zij deden Hem die vraag, om Hem te verwarren en te verstrikken. Weigert Hij te antwoorden, zij zullen Hem veroordeelen omdat Hij niets zegt, als iemand, die zich stom houdt, en zij zouden dan het volk doen gelooven, dat Zijn stilzwijgen eene toestemming was, eene stille bekentenis van onwettig gezag en macht te hebben uitgeoefend. Zegt Hij, dat Hij Zijne macht van God heeft ontvangen, zij zouden, gelijk te voren, een teeken van den hemel eischen, of wel Zijne verdediging zelve Hem als misdaad toerekenen, daar zij er Hem van Godslastering om zouden beschuldigen.

Hoe Hij hunne vraag door eene wedervraag beantwoordt, vers 24, 25. *Ik zal u ook een woord vragen.* Hij weigerde hun een direct antwoord te geven, maar antwoordt hun met eene vraag. Zij, die als schapen zijn in het midden der wolven, moeten voorzichtig zijn als de slangen; *het hart des rechtvaardigen bedenkt zich om te antwoorden.* Wij moeten *rekenschap geven van de hope, die in ons is,* niet slechts *met zachtmoedigheid* maar ook *met vreeze,* 1 Petr. 3 : 15, met voorzichtigheid, opdat de waarheid niet geschaad en wij zelven niet in gevaar gebracht worden.

Deze vraag nu betreft den doop van Johannes, hier genomen voor geheel zijn dienstwerk, zijne prediking, zoowel als zijn doop. *Was die uit den hemel? of uit de menschen? Het moet één van beiden zijn; wat hij deed kwam òf uit zijn eigen brein voort, òf hij was door God gezonden om het te doen.* Gamaliëls redeneering kwam hier ook op neder, Hand. 5 : 38, 39; *deze raad is òf uit menschen, òf uit God.* Hoewel nu hetgeen blijkbaar slecht is, niet uit God kan wezen, kan toch hetgeen schijnbaar goed is, wèl uit menschen zijn, ja zelfs uit Satan, als hij *zich verandert in een' engel des lichts.* Deze vraag was volstrekt niet listig, niet gedaan om de hunne te ontwijken; maar *a.* Indien zij deze vraag beantwoordden, dan was dit tevens een antwoord op hunne vraag. Indien zij tegen hun geweten zeiden, dat de doop van Johannes uit de menschen was, dan zou het gemakkelijk zijn te antwoorden: Johannes deed geen teeken, Joh. 10 : 41. Christus heeft vele teekenen gedaan. Indien zij echter zeiden — zoo als zij wel moesten erkennen — dat de doop van Johannes uit den hemel was, (hetgeen verondersteld werd door

de vragen, die hem gedaan waren Joh. 1 : 21, *Zijt gij Elias, of zijt gij de profeet?*) dan hadden zij een antwoord op hunne vraag, want Johannes heeft van Christus getuigd. De waarheden worden in het helderste licht gesteld, als zij naar volgorde worden genomen, het antwoord op de voorafgaande vraag zal de sleutel wezen tot het antwoord op de voornaamste, de gewichtigste vraag. *b.* Indien zij weigerden te antwoorden, dan zou dat eene goede reden zijn, waarom Hij geene bewijzen zou aanvoeren voor Zijn gezag bij menschen, die hardnekkig vasthielden aan vooroordeel, tegen de sterkste overtuiging in; het zou slechts paarlen voor de zwijnen zijn geworpen. Aldus *vat Hij de wijzen in hunne arglistigheid*, 1 Cor. 3 : 19; en zij, die van de eenvoudigste, helderste waarheid niet overtuigd wilden zijn, zullen dan overtuigd worden van de snoodste boosaardigheid te hebben gekoesterd, eerst tegen Johannes, daarna tegen Christus, en in beiden tegen God.

3. Hoe zij hierdoor in het nauw werden gebracht. Zij kenden de waarheid, maar wilden haar niet erkennen, en zoo werden zij zelven gevangen in den strik, dien zij voor onzen Heere Jezus hadden gespannen. Merk op *a.* Hoe zij bij zich zelven overleiden, niet over de zaak zelve, of de bewijzen, die er waren voor den Goddelijken oorsprong van den doop van Johannes, neen, hun was het slechts te doen om aan hun tegenstaan van Christus een' schoonen glimp te geven. Over twee dingen beraadslaagden zij in dit overleg bij zich zelven — hunne eer en aanzien onder de menschen, en hunne veiligheid, dezelfde dingen, welke diegenen voornamelijk op het oog hebben, die slechts het hunne zoeken.

Zij denken aan hunne eigene eer en aanzien onder de menschen, die gevaar zouden loopen, indien zij erkenden, dat de doop van Johannes uit God was; want dan zou Christus hun voor al het volk vragen: *Waarom hebt gij hem dan niet geloofd?* Te erkennen, dat eene leer uit God is, en haar toch niet aan te nemen en te omhelzen, is de grootste ongerijmdheid en goddeloosheid, waarvan een mensch beschuldigd kan worden. Velen, die zich niet laten weerhouden om tegen te staan hetgeen zij weten waar en goed te zijn, uit vreeze van te zondigen, worden teruggehouden uit vreeze van schande om datgene als waar en goed te erkennen, dat zij veronachtzamen en tegenstaan. Aldus *verwerpen zij den raad Gods tegen zichzelven*, door zich niet te onderwerpen aan den doop van Johannes, en zijn zij zonder verontschuldiging.

Zij denken aan hunne veiligheid, zij zouden zich aan den toorn des volks blootstellen, indien zij zeiden, dat de doop van Johannes uit de menschen was, *wij vreezen de schare; want zij houden allen Johannes voor een' profeet.* Het schijnt alzoo, *ten eerste*, dat het volk een beter gevoelen was toegedaan omtrent Johannes dan de overpriesters en ouderlingen, of ten minste meer vrijmoedig en getrouw was in het uitspreken van dat gevoelen. Deze schare, waarvan zij in hun' hoogmoed zeiden, dat zij *de wet niet weet, en vervloekt is*, Joh. 7 : 49, schijnt het Evangelie gekend te hebben, en gezegend te zijn geweest. *Ten tweede*, dat de overpriesters en ouderlingen bang waren voor het volk, hetgeen duidelijk aantoont, dat de zaken in wanorde onder hen waren, en dat wederzijdsche nijd en afgunst onder hen heerschten, dat de regeering aan den haat en de minachting des volks onderhevig was, en de Schrift vervuld werd: *Ik heb u verachtelijk en onwaardig gemaakt*, Mal. 2 : 8, 9. Indien zij in hunne oprechtheid hadden volhard, en hun' plicht hadden gedaan, zij zouden hun gezag hebben behouden, en voor het volk niet hebben behoeven te vreezen. Soms zien wij, dat het volk hen vreesde, en dat zij dit als reden lieten gelden, waarom zij Christus niet beleden, Joh. 9 : 22; 12 : 42. Diegenen konden niet anders dan het volk vreezen, die er zich slechts op toelegden om zich door het volk te doen vreezen. *Ten derde*, dat het de aard is, zelfs van het gewone volk, om te ijveren voor de eer van hetgeen zij heilig en Goddelijk achten. Indien zij Johannes voor een' profeet houden, dan zullen zij het niet dulden, dat er gezegd zou worden: *Zijn doop was uit de menschen*, vandaar is de hevigste strijd ontstaan over heilige dingen. *Ten vierde*, Dat de overpriesters en ouderlingen weerhouden werden van eene openlijke ontkenning der waarheid, zelfs tegen hunne overtuiging in, niet door de vreeze Gods, maar zuiver en alleen door de vreeze voor het volk; gelijk de siddering des menschen, zelfs voor Godvruchtigen, een' strik legt, Spr. 29 : 25, zoo kan zij ook slechte menschen weerhouden van al te goddeloos te zijn opdat zij niet zouden sterven buiten hun' tijd, Pred. 7 : 17. Vele slechte menschen zouden nog slechter zijn, zoo zij slechts durfden. *b.* Hoe zij den Heiland antwoordden, en de zaak dus maar opgaven. *Wij weten het niet.* Des te meer schande voor hen, daar zij voorgaven voorgangers des volks te zijn, en naar hun ambt verplicht waren kennis te nemen van zulke dingen. Als zij hunne wetenschap niet wilden bekennen, waren zij gedwongen hunne onwetendheid te bekennen. Daarenboven spraken zij onwaarheid, toen zij zeiden: wij weten het niet, want zij wisten, dat de doop van Johannes uit God was. Er zijn velen, die de *schande* van liegen meer vreezen dan de *zonde* van liegen. en dus niet schromen te zeggen wat zij weten onwaar te zijn betreffende hunne eigene gedachten, hunne genegenheden en bedoelingen, of hun gedenken of hun vergeten van dingen, omdat zij weten, dat niemand hen hierin kan tegenspreken, of van onwaaarheid overtuigen.

Aldus ontweek Christus den strik, dien zij voor Hem gespannen hadden, en rechtvaardigde Hij zich in Zijne weigering om hun ter wille te zijn. *Zoo zeg Ik u ook niet, door wat macht Ik dit doe.* Indien zij zoo slecht en laag waren om òf niet te gelooven, òf niet te belijden, dat de doop van Johannes uit den hemel was (hoewel hij riep, en drong tot bekeering, den grooten plicht, en verzegelde de nabijheid van het koninkrijk Gods, de groote belofte) dan waren zij er ook niet voor geschikt, dat met hen gesproken werd over Christus' gezag, want menschen van zulk eene gemoedsgesteldheid konden niet overtuigd worden van de waarheid, ja meer,

zij konden er slechts door geprikkeld en geërgerd worden, en daarom: *zoo iemand onwetend is, die zij onwetend.* Hun, die de waarheid, welke zij kennen, te onder houden in ongerechtigheid, het zij door haar niet te belijden, of haar niet te beleven, wordt met recht ook de waarheid onthouden, waarnaar zij vragen, Rom. 1 : 18. Neem het talent weg van hem, die het begraven heeft; zij die *niet willen* zien, *zullen niet* zien.

28. Maar wat dunkt u? Een mensch had twee zonen; en gaande tot den eerste, zeide: Zoon, ga henen, werk heden in mijn wijngaard. 29. Doch hij antwoordde en zeide: Ik wil niet; en daarna berouw hebbende, ging hij henen. 30. En gaande tot den tweede, zeide hij desgelijks. En deze antwoordde en zeide: Ik ga, heer; en hij ging niet. 31. Wie van deze twee heeft den wil des vaders gedaan? Zij zeiden tot hem: De eerste. Jezus zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat de tollenaars en de hoeren u voorgaan in het koninkrijk Gods. 32. Want Johannes is tot u gekomen in den weg der gerechtigheid, en gij hebt hem niet geloofd; maar de tollenaars en hoeren hebben hem geloofd; doch gij, zulks ziende, hebt daarna geen berouw gehad, om hem te gelooven.

Gelijk Christus Zijne discipelen onderwees door gelijkenissen, waardoor Zijn onderwijs gemakkelijker door hen begrepen werd, zoo heeft Hij somtijds Zijne vijanden door gelijkenissen van hun onrecht overtuigd, waardoor de bestraffing meer tot hen doordrong, want op die wijze worden de menschen wel eens, eer zij het zelven weten, tot zelfbeschuldiging gebracht. Aldus heeft Nathan David overtuigd door eene gelijkenis, 2 Sam. 12 : 1, en op dezelfde wijze heeft de vrouw van Thekoa hem verrast, 2 Sam. 14 : 2. Bestraffende gelijkenissen doen als het ware een beroep op de zondaren zelven, en oordeelen hen uit hun eigen mond. Dit is het wat Christus hier bedoelt, gelijk blijkt uit de eerste woorden, vers 28, *Maar wat dunkt u?*

In deze verzen hebben wij de gelijkenis van de twee zonen, die gezonden waren om te werken in den wijngaard, waarvan het doel is aan te toonen, dat zij, die niet wisten, of de doop van Johannes uit God was, zelfs door tollenaren en hoeren beschaamd werden, die het wèl wisten, en het erkenden. Hier is

I. De gelijkenis zelve, welke twee soorten van menschen voorstelt, sommigen, die blijken beter te zijn dan zij schenen, zijn voorgesteld door den eersten dezer twee zonen; anderen, die meer van zich doen verwachten dan zij zullen blijken te zijn, worden voorgesteld door den tweeden.

1. Zij hadden beiden denzelfden vader, hetgeen beteekent, dat God de Vader is van alle menschen. Er zijn gunsten, die allen gelijkelijk van Hem ontvangen, en allen staan onder dezelfde verplichtingen jegens Hem. *Hebben wij niet allen éénen Vader?* Ja, en toch is er een zeer groot verschil tuschen het karakter en den aard der menschen.

2. Er was hun hetzelfde bevel gegeven: *Zoon! ga heen, werk heden in mijn' wijngaard.* Ouders moeten hunne kinderen niet in luiheid en ledigheid groot brengen, er is voor de jeugd niets zoo streelend, en toch ook zoo verderfelijk, als dat, Klaagl. 3 : 27. God zet Zijne kinderen aan het werk, hoewel zij allen erfgenamen zijn. Dit gebod wordt aan een iegelijk onzer gegeven. Het Godsdienstig werk, waartoe wij geroepen zijn, is werk in den wijngaard, eervol, nuttig en aangenaam. Door de zonde van Adam werden wij uitgedreven, om op het gewone veld te werken, en de kruiden des velds te eten, maar door de genade van onzen Heere Jezus worden wij geroepen om te werken in den wijngaard. De Evangelie roeping om in den wijngaard te arbeiden eischt dadelijke gehoorzaamheid; *Zoon, ga heen, werk heden,* terwijl het heden genaamd wordt, want de nacht komt, wanneer niemand werken kan. Wij zijn niet in de wereld gezonden om lui en ledig te zijn, en ook is ons het daglicht niet gegeven om er bij te spelen. Indien wij dus iets voor God en onze ziel denken te doen, waarom niet heden? Waarom niet nu? De vermaning om heen te gaan en heden in den wijngaard te werken. spreekt tot ons als tot zonen, Hebr. 12 : 5; *Zoon, ga heen, werk.* Het is het gebod van een' Vader, waarin zoowel gezag als genegenheid is gelegen, een Vader, die zich ontfermt over Zijne kinderen, die weet wat maaksel zij zijn, en hen niet overmatig zal belasten, Ps. 103 : 13, 14; een Vader, die Zijn' zoon verschoont, die Hem dient, Mal. 3 : 17. Indien wij werken in den wijngaard onzes Vaders, dan werken wij voor ons zelven.

3. Hun gedrag was zeer verschillend. *a.* Een der zonen deed beter dan hij zeide te zullen doen, bleek beter te zijn dan hij van zich liet verwachten. Zijn antwoord was slecht, maar zijne daden waren goed.

Het onbetamelijk antwoord, dat hij zijn' vader gaf; hij zeide rondweg: *Ik wil niet.* Zie tot welk eene hoogte van onbeschaamdheid de verdorvene natuur des menschen komt, als hij op het gebod van een' vader antwoordt: Ik wil niet, en dat wel op zulk een gebod van zulk een Vader; zij zijn dus wel onbeschaamde en eigenzinnige kinderen. Zij, die niet willen buigen, kunnen voorzeker ook niet blozen. Indien er nog eenige mate van bescheidenheid in hen ware overgebleven, zij zouden niet kunnen zeggen: Wij willen niet, Jer. 2 : 25. Verontschuldigingen zijn slecht, maar rechtstreeksche weigeringen zijn nog slechter, toch worden zulke lompe weigeringen om, aan de roepstem van het Evangelie gehoor te geven, maar al te dikwijls vernomen. *Ten eerste.* Sommigen houden van hun gemak, en willen niet werken; zij willen in de wereld leven, zooals de Leviathan in het water, *om daarin te spelen,* Ps. 104 : 26; zij houden niet van werken. *Ten tweede.* Hun hart is zoo gesteld op hunne eigene akkers, dat zij er niet toe te vinden zijn om in Gods wijngaard te werken. Zij beminnen de zaken der wereld meer dan de zaak van hun' Gods-

dienst. Aldus worden sommigen door de genietingen der zinnen, en anderen door de bezigheden der wereld, er van teruggehouden, om het groote werk te doen, waarvoor zij in de wereld gezonden waren, en zoo staan zij dan *den geheelen dag ledig*.

Nu zien wij hier eene gelukkige verandering van zin, of gemoedsgesteldheid, en dus ook van handelwijze: *Daarna berouw hebbende, ging hij heen*. Er zijn velen, die bij den aanvang slecht en eigenzinnig zijn, en zeer weinig verwachting van zich geven, die later berouw hebben, hun leven beteren, en tot iets goeds komen. Sommigen, die door God zijn uitverkoren, kunnen voor een' tijd tot groote buitensporigheid van boosheid komen, *dit waart gij sommigen*, 1 Cor. 6 : 11. *Dezen zijn gesteld tot een voorbeeld der lankmoedigheid Gods*, 1 Tim. 1 : 16. *Daarna berouw hebbende*. Het berouw is *metanoia*, een na-verstand; en *metameleia* — eene nazorg, of na-gedachte. Beter laat dan nooit. Toen hij berouw had, ging hij; dat was vrucht der bekeering waardig. Het eenige blijk van berouw over onzen vroegeren onwil, is onmiddelijke gehoorzaamheid, een zich terstond aan het werk begeven, dan zal het veledene vergeven worden, en alles zal wèl zijn. Zie hoe vriendelijk een Vader God is; Hij behoudt geen toorn over onze vroegere weigeringen, zooals Hij rechtvaardiglijk kon. Hij, die zijn' vader in het aangezicht weerstaat en hem durft zeggen, dat hij *niet wilde* doen wat hij hem gebood, verdiende het huis uitgezet, en onterfd te worden; maar onze God wacht om genadig te zijn, en in weerwil van onze vorige dwaasheden, zal Hij — zoo wij berouw hebben en ons beteren, ons aannemen, en ons genadig zijn — Geloofd zij God, wij zijn onder een verbond, dat plaats voor zulk berouw heeft overgelaten. *b*. De andere zoon sprak beter dan hij deed, beloofde meer dan hij volbracht, zijn antwoord was goed, maar zijne daden waren slecht. Tot hem zeide de vader *desgelijks*, vers 30. De roeping des Evangelies is voor allen gelijk, hoewel zeer verschillend in de uitwerking er van. Allen ontvangen wij hetzelfde gebod, aan allen worden dezelfde verplichtingen opgelegd, dezelfde aanmoedigingen gegeven, maar voor sommigen zijn zij eene reuke des levens ten leven, voor anderen eene reuke des doods ten doode.

Hoe schoone belofte gaf deze andere zoon; hij zeide: *Ik ga, heer!* Hij spreekt zijn vader aan met den eeretitel *heer*. Het betaamt kinderen eerbiedig te zijn in hun spreken tot hunne ouders. Dat behoort tot dat *eeren*, dat ons door het vijfde gebod ten plicht is gesteld. Hij betuigt eene gereede gehoorzaamheid: *Ik ga;* niet: *Ik zal zoo straks gaan*, maar, *Ik ben gereed, heer, gij kunt er op rekenen, ik ga terstond*. Dit antwoord behooren wij te geven van harte, en in oprechtheid, op alle geboden en roepingen van het woord Gods Jer. 3 : 22; Ps. 27 : 8.

Hoe hij faalde in het volbrengen, *Hij ging niet*. Er zijn velen, die goede woorden geven, en schoone beloften doen omtrent den Godsdienst, en voor het oogenblik dit ook meenen en er het voornemen toe hebben, maar daar dan bij blijven. Het voornemen wordt niet ten uitvoer gebracht, en zoo loopt alles op niets uit. Zeggen en doen zijn twee, en velen zijn er, die zeggen, en niet doen. Dit wordt inzonderheid aan de Farizeën ten laste gelegd, Hoofdst. 23 : 3. Velen toonen veel liefde met den mond, maar hun hart gaat een anderen weg. Zij waren wel genegen Godsdienstig te zijn, maar zij bevonden, dat er iets gedaan moest worden, dat hun veel te moeielijk was; dat zij van iets hadden af te laten, dat hun te lief was, en zoo bleef hun voornemen zonder gevolg. Knoppen en bloesems zijn nog geene vruchten.

II. Eene vraag in het algemeen naar aanleiding van deze gelijkenis: *Wie van deze twee heeft den wil des vaders gedaan?* vers 31. Zij hadden beiden hunne fouten, de een was ruw en lomp, de ander was onoprecht; met zulk eene verscheidenheid van aard en gezindheid in hunne kinderen hebben ouders dikwijls te kampen, en daarom hebben zij veel wijsheid en genade noodig, om op de beste wijze met hen om te gaan. Maar de vraag is; wie van de twee was de beste, wie van de twee had de minst ergerlijke fouten? En die vraag was weldra opgelost; de eerste, omdat zijne daden beter waren dan zijne woorden, en het laatste bij hem beter was dan het eerste. Dit hadden zij geleerd uit het gezond verstand, daar men toch veel liever te doen heeft met iemand, die beter zal zijn dan zijn woord, dan met iemand, die zijn woord niet houdt. En de bedoeling of strekking er van hadden zij geleerd uit hetgeen God zegt omtrent den regel van Zijn oordeel, Ezech. 18 : 21—24, *wanneer de goddelooze zich bekeert van zijne zonden*, hij zal vergeving erlangen; en indien de rechtvaardige zich afkeert van zijne gerechtigheid, hij zal verworpen worden. De inhoud en strekking van geheel de Schrift geeft ons te verstaan, dat diegenen aangenomen worden, als doende den wil des Vaders, die treuren om hetgeen zij er in te kort kwamen, en er naar streven om beter te doen.

III. Eene bijzondere toepassing hiervan op de onderhavige zaak, vers 31, 32. Het eerste en voorname doel der gelijkenis is aan te toonen, dat de hoeren en tollenaren wel nooit spraken van den Messias en Zijn koninkrijk, maar toch de leer van Johannes den Dooper, Zijn voorlooper, aannamen, en zich aan zijne tucht onderwierpen, toen de priesters en ouderlingen, die vol waren van de verwachting van den Messias, Johannes den Dooper toch geminacht hebben, en zijne zending hebben tegengestaan. Maar zij heeft nog eene verdere strekking: de Heidenen waren eertijds ongehoorzaam, zijn dit lang gebleven, kinderen der ongehoorzaamheid, evenals de oudste zoon, Titus 3 : 3, 4; maar toen hun het Evangelie werd gepredikt, zijn zij tot de gehoorzaamheid des geloofs gekomen, terwijl de Joden, die zeiden: *Ik ga, heer*, schoone beloften aflegden, Ex. 24 : 7; Jozua 24 : 24, en toch niet gingen, zij hebben slechts God gevleid met hun' mond, Ps. 78 : 36.

In Christus' toepassing van deze gelijkenis valt op merken:

1. Hoe Hij bewijst, dat de doop van Johannes

uit den hemel was, en niet uit de menschen. *a.* Door het doel van Zijne bediening: *Johannes is tot u gekomen in den weg der gerechtigheid.* Wilt gij weten of Johannes zijne opdracht van den hemel had, zoo herinnert u den regel der toetsing: *Aan hunne vrucht zult gij hen kennen*, de vrucht van hunne leer, de vrucht van hun doen. Let slechts op hunnen weg en gij zult bespeuren van waar hun oorsprong is, en werwaarts zij zich heenstrekken. Nu was het blijkbaar dat Johannes kwam *in den weg der gerechtigheid.* In zijne bediening vermaande hij het volk tot berouw en bekeering en de werken der gerechtigheid te werken. In zijn' wandel was hij een treffend voorbeeld van nauwgezetheid en ernst, en van minachting der wereld, zich zelven verloochenende, en goed doende aan allen. Christus heeft zich aan den doop van Johannes onderworpen, omdat het Hem betaamde alle gerechtigheid te vervullen. Indien nu Johannes aldus in den weg der gerechtigheid is gekomen, kon het hun dan onbekend zijn, dat zijn doop uit den hemel was, of konden zij daaromtrent nog eenigen twijfel koesteren? *b.* Door den voorspoed op zijn werk, *de tollenaars en hoeren hebben hem geloofd*, hij heeft zeer veel goed gedaan onder de slechtste klasse van menschen. Paulus bewees zijne roeping als apostel door het zegel zijns apostelschaps, 1 Cor. 9 : 2. Indien God Johannes den Dooper niet had gezonden, Hij zou zijn arbeid niet met zoo heerlijk een' voorspoed hebben gekroond, hem niet als middel gebruikt hebben voor de bekeering van zielen. Indien tollenaars en hoeren zijne prediking gelooven, dan voorzeker is de arm des Heeren met hem. Als de gemeente nut en voordeel heeft van de prediking, dan is dit het beste getuigenis voor den prediker.

2. Hoe Hij hen bestraft vanwege hunne minachting van den doop van Johannes, die zij echter uit vreeze voor het volk niet openlijk durfden te betoonen. Om hen hierover beschaamd te maken, wijst Hij hun op het geloof, het berouw en de gehoorzaamheid van de tollenaars en hoeren, waardoor hun ongeloof en hunne onboetvaardigheid verzwaard werden. Gelijk Hij in Hoofdst. 11 : 21 toonde, dat zij, van wie dit het minst verwacht kon worden, zich zouden bekeerd hebben, zoo toont Hij hier, dat de zoodanigen zich werkelijk bekeerd hebben *a.* De tollenaars en hoeren waren als de eerste zoon in de gelijkenis, van wie weinig of geen Godsdienstig leven verwacht werd. Zij beloofden weinig goeds, en die hen kenden, verwachtten ook zeer weinig goeds van hen. Hun aard was meestal ruw, en hun wandel losbandig en zedeloos, toch werd door de bediening van Johannes, die in den geest en de kracht van Elia was gekomen, op velen hunner ten goede gewerkt. Zie Lukas 7 : 29. Dezen waren de geschikte vertegenwoordigers van de Heidenwereld, want, gelijk Dr. Whitby opmerkt, de Joden hebben de tollenaars gemeenlijk met de Heidenen gerangschikt, en de Heidenen werden door de Joden voorgesteld als hoeren en uit hoeren geboren, Joh. 8 : 41. *b.* De schriftgeleerden en Farizeën, de overpriesters en ouderlingen, ja het Joodsche volk in het algemeen, waren als de andere zoon, die goede woorden sprak. Zij legden eene schoone belijdenis af van den Godsdienst, en toch, toen het koninkrijk van den Messias onder hen gebracht werd door den doop van Johannes, hebben zij het geminacht, het den rug toegekeerd, ja de verzenen er tegen verheven. Een geveinsde is moeielijker tot overtuiging en bekeering te brengen dan een grove zondaar. De gedaante der Godzaligheid wordt, zoo men er in rust, een van Satans sterkten, waardoor hij de kracht der Godzaligheid weerstaat. Eene verzwaring van hun ongeloof was, ten eerste, Dat Johannes zoo voortreffelijk een man is geweest, dat hij gekomen is, tot hen gekomen is, *in den weg der gerechtigheid.* Hoe beter de middelen zijn, hoe zwaarder de verantwoording, zoo zij niet gebruikt werden. Ten tweede, Dat zij, toen zij de tollenaars en hoeren hen zagen voorgaan in het koninkrijk der hemelen, zich daarna toch niet hebben bekeerd en niet hebben geloofd, er niet tot eene heilige jaloerschheid door werden opgewekt, Rom. 11 : 14. Zullen tollenaars en hoeren genade en heerlijkheid wegdragen, en wij er ons deel niet van hebben? Zullen onze minderen heiliger en gelukkiger zijn dan wij? Zij hadden het vernuft en de genade niet van Ezau, die door het voorbeeld van zijn jongeren broeder bewogen werd andere maatregelen te nemen, dan die hij te voren genomen had, Gen. 28 : 6. Deze trotsche priesters, die leidslieden wilden zijn, versmaadden het om te volgen, al ware het ook in het koninkrijk der hemelen, inzonderheid om tollenaars te volgen, vanwege dien hoogmoed huns aangezichts wilden zij God niet zoeken, wilden zij Christus niet zoeken, Ps. 10 : 4. [1])

33. Hoort eene andere gelijkenis. Er was een heer des huizes, die eenen wijngaard plantte, en zette eenen tuin daarom, en groef eenen wijnpersbak daarin, en bouwde eenen toren, en verhuurde dien den landlieden, en reisde buiten 's lands. 34. Toen nu de tijd der vruchten genaakte, zond hij zijne dienstknechten tot de landlieden, om zijne vruchten te ontvangen. 35. En de landlieden, nemende zijne dienstknechten, hebben den eenen geslagen, en den anderen gedood, en den derden gesteenigd. 36. Wederom zond hij andere dienstknechten, meer in getal dan de eersten, en zij deden hun desgelijks. 37. En ten laatste zond hij tot hen zijnen zoon, zeggende: Zij zullen mijnen zoon ontzien. 38. Maar de landlieden, den zoon ziende, zeiden onder elkander: Deze is de erfgenaam: komt, laat ons hem dooden, en zijne erfenis aan ons behouden. 39. En hem nemende, wierpen zij hem uit, buiten den wijngaard, en doodden hem. 40. Wanneer dan de heer des

1) In de Engelsche overzetting van dien tekst: Door of vanwege den hoogmoed zijns aangezichts, zoekt de goddelooze God niet.

wijngaards komen zal, wat zal hij dien landlieden doen? 41. Zij zeiden tot hem: Hij zal den kwaden eenen kwaden dood aandoen, en zal den wijngaard aan andere landlieden verhuren, die hem de vruchten op hare tijden zullen geven. 42. Jezus zeide tot hen: Hebt gij nooit gelezen in de Schriften: De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks; van den Heere is dit geschied, en het is wonderlijk in onze oogen? 43. Daarom zeg Ik ulieden, dat het koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden, en aan een volk gegeven, dat zijne vruchten voortbrengt. 44. En wie op dezen steen valt, die zal verpletterd worden; en op wien hij valt, dien zal Hij vermorzelen. 45. En als de overpriesters en Farizeën deze zijne gelijkenissen hoorden, verstonden zij, dat Hij van hen sprak. 46. En zoekende Hem te vangen, vreesden zij de scharen, dewijl deze Hem hielden voor een profeet.

Door deze gelijkenis wordt de zonde en het verderf des Joodschen volks duidelijk voorgesteld. Zij en hunne leidslieden zijn hier de landlieden, en wat gezegd is ter hunner overtuiging van schuld, wordt tevens gezegd tot vermaning aan allen, die in de voorrechten deelen der zichtbare kerk, om niet hooggevoelende te zijn, maar te vreezen.

I. Wij zien hier de voorrechten der Joodsche kerk, voorgesteld door het verhuren van den wijngaard aan de landlieden. Zij waren als huurders of pachters, die den wijngaard van God, den grooten Eigenaar, hadden ontvangen om hem onder Hem te houden en te bewaren. Merk op:

1. Hoe God zich eene kerk in de wereld heeft gevestigd. Het koninkrijk Gods op aarde wordt hier vergeleken bij een' wijngaard, voorzien van al wat noodig is om hem te bebouwen en vruchtbaar te maken. *a.* Hij heeft dien wijngaard geplant. De kerk is eene planting des Heeren, Jes. 61 : 3. De formeering eener kerk is een werk op zich zelven, evenals het planten van een' wijngaard, dat heel veel kosten en zorg vereischt. Het is de wijngaard, dien Zijne rechterhand geplant heeft, Ps. 80 : 16, beplant met edele wijnstokken, Jes. 5 : 2, een edelen wijnstok, Jer. 2 : 21. De aarde brengt doornen en distelen voort uit zich zelve, maar wijnstokken moeten geplant worden. Het wezen der kerk is te danken aan Gods onderscheidende genade, en daaraan, dat Hij zich openbaart aan sommigen, en niet aan anderen. *b.* Hij heeft hem omtuind. Gods kerk in de wereld staat onder Zijne bijzondere bescherming. Het is eene omtuining, zooals om Job, *van rondom*, Job 1 : 10, een vurige muur, Zach. 2 : 5. Overal, waar God eene kerk heeft, is zij Zijne bijzondere zorg, en zal dit altijd wezen. Het verbond der besnijdenis en de ceremonieele wet waren eene omtuining, of muur des afscheidsels rondom de Joodsche kerk, welke door Christus verbroken, of weggenomen is, maar Hij heeft eene Evangelieordening en tucht als omtuining Zijner kerk gesteld. Hij wil niet, dat Zijn wijngaard bloot ligt, zoodat zij, die buiten zijn, er naar hun believen in kunnen komen, of zij, die er in zijn, er naar hun lust uit kunnen gaan, neen, er is zorg gedragen om dezen heiligen berg te omperken. *c. Hij groef een' wijnpersbak daarin, en bouwde een' toren.* Het brandofferaltaar was de wijnpersbak, waarheen al de offeranden gebracht werden. God heeft inzettingen vastgesteld in Zijne kerk tot behoorlijk opzicht er over, en ter bevordering harer vruchtbaarheid. Wat meer zou gedaan hebben kunnen worden, om hem in elk opzicht goed en geriefelijk te maken?

2. Hoe Hij deze zichtbare kerk-voorrechten heeft toevertrouwd aan het volk der Joden, inzonderheid aan hunne overpriesters en ouderlingen. Hij heeft hem hun verhuurd als landlieden, niet omdat Hij hen noodig had, zooals grondeigenaars pachters noodig hebben, maar omdat Hij hen wilde op de proef stellen, en door hen geëerd wilde zijn. Toen God in Juda bekend was, en Zijn naam groot was in Israel, toen zij genomen werden, om God te zijn tot een volk, en tot een' naam en tot lof, Jer. 13 : 11, toen Hij Jakob Zijne woorden bekend maakte, Ps. 147 : 19; toen Zijn verbond van leven en vrede met Levi was, Mal. 2 : 4, 5, toen is Zijn wijngaard verhuurd geworden. Zie een uittreksel uit het contract in Hoogl. 8 : 11, 12. De Heer des wijngaards moest duizend zilverlingen hebben, vergel. Jes. 7 : 23, de voornaamste winst was voor Hem, maar de hoeders moesten twee honderd hebben, eene genoegzame en zeer troostrijke aanmoediging. En toen *reisde hij buiten 's lands.* Nadat God de Joodsche kerk op den berg Sinaï geplant had, heeft Hij zich in zekeren zin teruggetrokken; zij hadden toen niet meer zulke openbare gezichten, maar alleen het geschrevene woord. Of, zij verbeeldden zich, dat Hij buiten 's land gereisd was, gelijk Irasel, toen zij zich het gouden kalf maakten, dacht, dat Mozes weggegaan was. Zij hebben den boozen dag verre van zich gedacht.

II. Gods verwachting van huur van deze landlieden te zullen ontvangen, vers 34. Het was eene billijke verwachting, want, *wie plant een' wijngaard, en eet niet van zijne vrucht?* Naar verhouding dat leeraren en gemeente van de voorrechten der kerk genieten, verwacht God vrucht van hen.

1. Hij was niet haastig in zijne verwachtingen; hij verlangde geene voorloopige huur, hoewel hij zulke groote onkosten had gedaan, maar wachtte *tot de tijd der vruchten genaakte*, en nu Johannes predikte, dat het koninkrijk Gods nabij was gekomen, was die tijd aangebroken, God wacht om genadig te zijn, teneinde ons tijd te geven.

2. Zij waren niet nabij: Hij verwachtte niet, dat zij op hun eigen risico zouden komen op straffe van anders hunne pacht te verbeuren, maar Hij zond Zijne dienstknechten tot hen, om hen aan hun' plicht te herinneren, en aan den betaaldag der huur, en om hen te helpen bij het inhalen der vruchten. Deze dienstknechten waren de profeten

van het Oude Testament, die gezonden werden tot het volk der Joden, om hen te bestraffen en te onderwijzen.

3. Zij waren niet hard, het was slechts om de vruchten te ontvangen. Hij eischte niet méér, dan zij konden opbrengen, slechts eenigen van de vruchten, die Hij geplant had — een waarnemen van de wetten en inzettingen, die Hij hun gegeven had. Wat zou er gedaan kunnen worden, dat redelijker, of billijker is? Israel was een uitgeledigde wijnstok, ja het was een ontaarde plant geworden van een' vreemden wijnstok, en bracht stinkende druiven voort.

III. De slechtheid der landlieden in het mishandelen der boden, die tot hen gezonden waren.

1. Toen Hij hun Zijne dienstknechten zond, mishandelden zij hen, hoewel zij de vertegenwoordigers waren van den Meester zelven, en in Zijn' naam hebben gesproken. De roepstemmen en bestraffingen des woords, zullen, indien zij de menschen niet winnen en verteederen, hen slechts verharden en verbitteren. Zie hier, wat steeds min of meer het lot is geweest van Gods getrouwe boden; *a.* Te lijden: *alzoo hebben zij vervolgd de profeten*, die gehaat werden met een' zeer wreeden haat. Zij hebben hen niet slechts veracht en gesmaad, maar hen behandeld, alsof zij de ergste misdadigers waren — zij hebben hen geslagen, gesteenigd en gedood. Zij sloegen Jeremia, doodden Jesaja, steenigden Zacharia, den zoon van Jojada in het voorhof van het huis des Heeren. Indien zij, die zelven Godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, vervolgd zullen worden, hoeveel te meer dan niet zij, die ook anderen hiertoe aansporen. Het was van ouds Gods twistzaak met de Joden, dat zij Zijne profeten hebben mishandeld, 2 Kron. 36 : 16. *b.* Het is hun lot geweest, om die vervolging te lijden van de eigen huurders van hun' Meester; dezen waren de landlieden, die hen aldus hebben behandeld, de overpriesters en ouderlingen, die gezeten waren op den stoel van Mozes, en den Godsdienst beleden, dezen waren de bitterste vijanden van de profeten des Heeren, die hen uitwierpen en doodden, en zeiden: *Dat de Heere heerlijk worde*, Jes. 66 : 5; Jer. 20 : 1, 2; 26 : 11.

Zie nu: *a.* Hoe God in Zijne goedheid jegens hen volhardde. Hij zond andere dienstknechten, meer in getal dan de eersten, hoewel de eersten niet slaagden, maar mishandeld werden. Hij zond hun Johannes den Dooper; hem hebben zij onthoofd; en toen zond Hij hun Zijne discipelen, om den weg voor Hem te bereiden. O welk een rijkdom van geduld en lankmoedigheid Gods is het, dat Hij de Evangeliebediening in Zijne kerk, hoe ook veracht en vervolgd, toch laat voortbestaan. *b.* Hoe zij volhardden in hunne boosheid. *Zij deden hun desgelijks.* De eene zonde baant den weg tot eene andere zonde van dezelfde soort. Zij, die dronken zijn van het bloed der heiligen, *doen den dronkene tot den dorstige* en roepen steeds: *Geef, geef.*

2. *Ten laatste zond Hij tot hen Zijn' Zoon.* Wij hebben Gods goedheid gezien in het zenden, en hunne slechtheid in het mishandelen, van Zijne dienstknechten; maar nu worden ten laatste, èn Gods goedheid, èn hunne slechtheid, nog overtroffen. *a.* Nooit is liefelijker genade betoond dan in de zending van den Zoon. Dit geschiedde het laatst. Al de profeten waren voorboden en voorloopers van Christus. Hij was het laatst gezonden, want, indien niets anders eene goede uitwerking op hen teweeg zou brengen, dan zou dit toch voorzeker wèl hierdoor geschieden; daarom werd dit tot het laatst bewaard, als laatste hulpmiddel. *Zij zullen Mijn' Zoon ontzien*, en daarom zal Ik Hem zenden. Het kon redelijkerwijs verwacht worden, dat de Zone Gods, toen Hij onder hen verscheen, ontzien zou worden; en ontzag voor Christus, zal een krachtig beginsel zijn van vruchtbaarheid en gehoorzaamheid tot eer van God; indien zij slechts den Zoon eeren, is alles gewonnen. *Zij zullen Mijn' Zoon ontzien*, want Hij komt met meer gezag bekleed dan waarmede de dienstknechten konden komen, aan Hem is het oordeel overgegeven, opdat allen Hem zouden eeren. Er is grooter gevaar in Hem af te wijzen, dan in de wet van Mozes te verachten. *b.* Nooit is zonde meer zondig gebleken dan in de mishandeling van Hem, en die zou nu binnen twee of drie dagen plaats hebben. Merk op: hoe zij beraamd werd, vers 38, *Den Zoon ziende.* Toen Hij kwam, dien het volk erkende en volgde als den Messias, die òf de huur betaald wilde hebben, òf gerechtelijk beslag zou leggen. Dit bracht hunne erfpacht in gevaar, en toen besloten zij er een stout stuk voor te wagen, in het bezit te blijven van hun' rijkdom en hun aanzien, door *Hem* uit den weg te ruimen, die er de eenige hinderpaal voor was. *Deze is de erfgenaam, komt, laat ons hem dooden*, Pilatus en Herodes, de vorsten dezer wereld, wisten niet wat zij deden, want indien zij het geweten hadden, zoo zouden zij den Heere der heerlijkheid niet gekruist hebben; 1 Cor. 2 : 8. Maar de overpriesters en ouderlingen wisten, dat deze de erfgenaam was, ten minste sommigen van hen, en daarom: *Komt, laat ons hem dooden.* Velen worden gedood om hetgeen zij hebben. Het voornaamste waarom zij afgunstig op Hem waren, en waarom zij Hem haatten en vreesden, was Zijn invloed op het volk, en hunne hosanna's, die, zoo Hij slechts uit den weg was, zij voor zich zelven dachten te verwerven. Zij gaven voor, dat Hij moest sterven, teneinde het volk te redden van de Romeinen, Joh. 11 : 48, 50; maar in werkelijkheid moet Hij sterven om hunne geveinsdheid en tyrannie te behoeden voor de hervorming, die het verwachte koninkrijk van den Messias ongetwijfeld teweeg zou brengen. Hij drijft de koopers en verkoopers uit den tempel, daarom: *Laat ons Hem dooden;* en dan, zullen wij *zijne erfenis aan ons behouden.* Als zij zich slechts van Jezus konden ontdoen, dachten zij vrij spel te hebben om dan alles te doen wat zij wilden In de kerk, alle overleveringen en inzettingen der ouden in stand te kunnen houden en het volk naar hun welgevallen tot onderwerping te kunnen dwingen. Aldus *beraadslagen zij te zamen tegen den Heere, en tegen Zijn' Gezalfde*, maar *die in den hemel woont zal lachen*, als Hij ziet, hoe zij hun doel voorbij schieten, want, daar zij dachten Hem te dooden en dan

bezit te nemen van Zijne erfenis, ging Hij door Zijn kruis naar Zijne kroon, en zij werden verpletterd met een ijzeren schepter, en hunne erfenis werd in bezit genomen, Ps. 2 : 2, 3, 6, 9.

Hoe dit komplot werd ten uitvoer gebracht, vers 39. Daar zij het er zoo op toelegden Hem te dooden ter verzekering van hunne eigene grootheid en macht, en Hij zoo zeer begeerde te sterven ingevolge van Zijn voornemen om Satan ten onder te brengen en Zijne uitverkorenen te behouden, was het geen wonder, dat zij Hem weldra namen en doodden, toen Zijne ure was gekomen. Hoewel de Romeinsche macht Hem veroordeelde, ligt het toch ten laste van de overpriesters en ouderlingen, want zij waren niet slechts de vervolgers en aanklagers, maar de voornaamste werktuigen om den gruwel te volvoeren, en hadden dus grootere zonde. *Dezen . . . hebt gij genomen*, Hand. 2 : 23. Hem beschouwende als onwaardig om te leven, wierpen zij Hem *buiten den wijngaard*, buiten de heilige kerk, waarvan zij waanden den sleutel te hebben, buiten de heilige stad, want Hij werd gekruist *buiten de poort*, Hebr. 13 : 12, alsof *Hij* de schande en smaad was, die de heerlijkheid was van het volk Israel. Aldus hebben zij, die de dienstknechten vervolgden, den Zoon vervolgd ; gelijk de menschen Gods dienstknechten behandelen, zoo zouden zij Christus zelven behandelen, indien Hij in hun midden was.

IV. Hier is hun oordeel, gehoord uit hun eigen mond, vers 40, 41. Hij vraagt het hun zelven : *Wanneer dan de heer des wijngaards komen zal, wat zal hij dien landlieden doen?* Hij legt hun de zaak voor om hen des te meer te overtuigen, opdat zij, het recht Gods wetende tegen degenen, die zulke dingen doen, des te minder te verontschuldigen zonden zijn. Gods handelingen zijn zóó onwraakbaar, dat men slechts een beroep op de zondaren zelven behoeft te doen, om er het rechtvaardige en billijke van in te zien. God zal gerechtvaardigd worden in Zijn spreken. Zij konden gereedelijk antwoorden. *Hij zal den kwaden een' kwaden dood aandoen.* Velen kunnen gemakkelijk de treurige gevolgen voorspellen van de zonden van anderen, die niet willen zien wat het einde van hunne eigene zonden zal zijn.

1. In deze vraag veronderstelt de Heiland dat *de heer van den wijngaard komen zal* om met hen af te rekenen. God is de Heer van den wijngaard ; de bezitting is Zijne, en Hij zal dit *hun* doen weten, die thans heerschappij voeren over Zijn erfdeel, alsof het alles hun toebehoorde. De Heer van den wijngaard zal komen. In hun hart zeggen de vervolgers : *Hij vertoeft te komen*, Hij ziet niet, Hij zal het niet eischen, maar, hoewel Hij hen lang verdraagt, zullen zij bevinden, dat Hij hen niet altijd zal verdragen. Voor mishandelde heiligen en leeraren is het troostrijk, dat de Heere nabij is, *de Rechter staat voor de deur.* Als Hij komt, wat zal Hij den vleeschelijken belijders doen ? Wat zal Hij den wreeden vervolgers doen ? Zij moeten ter verantwoording worden geroepen ; thans hebben zij hun' dag ; maar *Hij ziet, dat Zijn dag komt.*

2. In hun antwoord gaan zij uit van de veronderstelling, dat het eene schrikkelijke afrekening zal zijn. De misdaad blijkt zóó zwart, dat gij er zeker van kunt zijn : *a.* Dat Hij deze boozen zal verderven, hun oordeel is verderf. Laten de menschen nooit verwachten kwaad te doen en wel te varen. Dit werd vervuld aan de Joden in het ontzettend verderf, dat over hen gebracht werd door de Romeinen ongeveer veertig jaren na dit tijdstip, een weergaloos verderf onder de treurigst denkbare omstandigheden. Het zal vervuld worden aan allen, die in de voetstappen treden van hunne goddeloosheid. De hel is een eeuwig verderf, en het zal een ontzettend verderf zijn voor allen, die het meest genoten hebben van de voorrechten der kerk, zonder er eenig nut uit te hebben afgeleid voor hunne ziel. Het heetste vuur der hel zal het deel wezen van geveinsden en vervolgers. *b. Hij zal den wijngaard aan andere landlieden verhuren.* God zal eene kerk in de wereld hebben in weerwil van de onwaardigheid en den tegenstand van velen, die er de voorrechten van misbruiken. Het ongeloof en de eigenzinnigheid van den mensch zullen het woord Gods niet krachteloos maken. Indien de een niet wil, zal de ander willen. Wat de Joden overlieten was een feestmaal voor de Heidenen. De vervolgers kunnen wel de leeraren dooden, maar de kerk niet vernietigen. De Joden verbeeldden zich, dat zij ongetwijfeld het volk waren, en dat met hen wijsheid en heiligheid te gronde moesten gaan. Indien zij afgesneden werden, hoe zou God dan eene kerk in de wereld hebben ? Maar als God menschen gebruikt om Zijn' naam hoog te houden, dan is het niet, omdat Hij hen noodig heeft, en evenmin is Hij hun iets verplicht. Indien wij tot eene verwoesting en eene aanfluiting gesteld werden, zou God op onze puinhoopen eene andere kerk kunnen doen opbloeien, want Hij is nooit verlegen, wat Hij Zijn' grooten naam doen zal, wat er ook van ons, van ons volk en onze plaats moge worden.

V. De verdere toelichting en toepassing hiervan door Christus zelf, hun zeggende, dat zij recht geoordeeld hadden.

1. Hij licht dit toe door te verwijzen naar eene Schriftuurplaats, die hierdoor in vervulling kwam, vers 42, *Hebt gij nooit gelezen in de Schriften?* Ja, ongetwijfeld hebben zij die plaats dikwijls gelezen en gezongen, maar er nooit over nagedacht. Door gebrek aan nadenken ontgaat ons het nut van hetgeen wij lezen. De plaats door Hem aangehaald is Ps. 118 : 22, 23, het context, waaraan de kinderen hunne hosanna's ontleenden. Hetzelfde woord biedt aan Christus' vrienden en volgelingen stof tot lof en vertroosting, dat van schrik en veroordeeling spreekt voor Zijne vijanden. Zulk een tweesnijdend zwaard is het woord van God. Die Schriftuurplaats : *De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks*, is eene verklaring van de voorgaande gelijkenis, inzonderheid van dat deel er van, dat betrekking heeft op Christus. *a.* Het verwerpen van den steen door de bouwlieden is hetzelfde als der landlieden mishandeling van den Zoon, die hun gezonden was. De overpriesters en de ouderlingen waren de

bouwlieden; zij hadden het opzicht over de Joodsche kerk, die Gods gebouw was, zij wilden aan Christus geene plaats toestaan in hun gebouw, wilden Zijne leer en Zijne wetten niet opnemen in hunne staatsregeling; zij wierpen Hem op zijde, als een veracht, gebroken vat, een steen, die slechts geschikt was om vertreden te worden. *b.* Het stellen van dien steen tot hoeksteen is hetzelfde, als het verhuren van den wijngaard aan andere landlieden. Hij, die verworpen werd door de Joden, werd omhelsd en aangenomen door de Heidenen, en voor die kerk, waarin geen verschil is tusschen besnijdenis en voorhuid, is Christus alles in allen. Zijn gezag over de Evangeliekerk, Zijn invloed op haar, Zijn besturen van haar als haar Hoofd, Zijne samenvoeging van haar als de Hoeksteen, zijn de groote teekenen van Zijne verhooging. In weerwil dus van de boosaardigheid der overpriesters en ouderlingen, is Hem een deel gegeven van velen, en ontving Hij Zijn koninkrijk, hoewel zij niet wilden, dat Hij over hen zou heerschen. *c.* De hand van God in dat alles. *Van den Heere is dit geschied.* Zelfs Zijne verwerping door de Joodsche bouwlieden was door den bepaalden raad en voorkennis Gods; Hij heeft het toegelaten en bestuurd, en zooveel te meer nog was dit het geval met Zijn worden tot een Hoofd des hoeks; Zijne rechterhand en Zijn heilige arm hebben dit gewrocht. Het was God zelf, die Hem *uitermate heeft verhoogd,* en Hem *een' naam heeft gegeven, welke boven allen naam is,* en *het is wonderlijk in onze oogen.* De goddeloosheid der Joden, die Hem verwierpen, is wonderlijk, hoe menschen zoo tegen hunne eigene belangen in bevooroordeeld kunnen zijn, Zie Jes. 29:9, 10, 14. De eere, welke Hem bewezen wordt door de Heidenwereld, niettegenstaande de mishandeling, Hem aangedaan door Zijn eigen volk, is wonderlijk; dat Hij, die veracht en verafschuwd werd door de menschen, aangebeden zou worden door koningen, Jes. 49:7. Maar *van den Heere is het geschied.*

2. Hij past dit toe op hen, en toepassing is de ziel der prediking. *a.* Hij past het oordeel toe, dat zij hadden uitgesproken, vers 41, en wel op hen zelven; niet het eerste gedeelte er van betreffende den kwaden dood der landlieden (Hij kon het niet dragen daarvan te spreken) maar het laatste gedeelte, het *verhuren van den wijngaard aan andere landlieden;* want schoon dit zeer treurig was voor de Joden, was het heerlijk voor de Heidenen. Weet dan, dat den Joden de kerk ontnomen zal worden; *Het koninkrijk Gods zal van u weggenomen worden.* Dit wegzenden van de landlieden is hetzelfde oordeel als de ontmanteling van den wijngaard om hem bloot te leggen, Jes. 5 : 5. Der Joden was gedurende langen tijd *de aanneming tot kinderen en de heerlijkheid,* Rom. 9 : 4. Hun waren *de woorden Gods toebetrouwd,* Rom. 3:2, en het heilige pand van den geopenbaarden Godsdienst, en het hoog houden van Gods naam in de wereld; Ps. 76 : 2, 3; maar dit zal niet langer zoo zijn. Zij waren niet slechts onvruchtbaar in het gebruik van hunne voorrechten, maar onder voorwendsel daarvan hebben zij het Evangelie van Christus tegengestaan, en ze zoodoende verbeurd, en eerlang zou dit blijken. Het is eene rechtvaardige zaak, als God kerkelijke voorrechten ontneemt aan hen, die *er niet alleen tegen* zondigen, maar ook *er mede* zondigen, Openb. 2 : 4, 5. Het koninkrijk Gods werd van de Joden weggenomen, niet slechts door het tijdelijk oordeel, dat over hen kwam, maar door de geestelijke oordeelen, onder welke zij waren, hunne verblindheid, hunne hardheid van hart, hun toorn tegen het Evangelie, Rom. 11 : 8—10; 1 Thess. 2 : 15. Dat de Heidenen toegelaten zullen worden. God behoeft ons niet om verlof te vragen, of Hij eene kerk in de wereld zal hebben; als Zijn wijnstok in de eene plaats uitgerukt wordt, dan zal Hij eene andere plaats vinden om hem er in te planten. Hij zal het een volk geven, dat zijne vruchten voortbrengt. Zij, die geen volk zijn geweest, en niet ontfermd waren, zijn de gunstgenooten des hemels geworden. Dat was de verborgenheid, waarvan Paulus sprak, Rom. 11 : 30, 33, en waardoor de Joden zich zoo beleedigd achtten, Hand. 22 : 21, 22. Bij de eerste planting van Israel in Kanaän, was de val der Heidenen, de rijkdom van Israel, Ps. 135 : 10, 11; en zoo was bij hunne ontworteling de val van Israel de rijkdom der Heidenen, Rom. 11 : 12. Het zal gaan tot een volk, *dat zijne vruchten voortbrengt.* Christus weet van te voren wie Evangelievruchten voort zal brengen in het gebruik van Evangeliemiddelen, want onze vruchtbaarheid is gansch en al het werk Zijner handen, en *Gode zijn al Zijne werken bekend.* Zij zullen vruchten voortbrengen beter dan de Joden dit gedaan hebben; God heeft meer heerlijkheid ontvangen van de Nieuw-Testamentische kerk dan van de Oud-Testamentische, want a's Hij verandering brengt in Zijne beschikking, verliest Hij er niet bij.

De Schriftuurplaats. die Hij heeft aangehaald, vers 42, past Hij toe ter hunner verschrikking, vers 44. Deze steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, is gezet tot een' val van velen in Israel; en wij hebben hier het oordeel van twee soorten van menschen, tot wier val Christus blijkt te zijn gezet. Sommigen ergeren zich door onwetendheid aan Christus in Zijn' staat van vernedering. Als deze Steen op den grond ligt, waar de bouwlieden hem geworpen hebben, vallen zij er in hunne blindheid en zorgeloosheid over, en worden verpletterd. Hun geërgerd zijn aan Christus zal Hem niet schaden, evenmin als de persoon, die over een' steen struikelt en valt, den steen kwetst; maar het zal hen zelven schaden; zij zullen vallen, en verpletterd en verstrikt worden, Jes. 8 : 14, 1 Petrus 2:7, 8. Het ongeloof der zondaars zal hun verderf zijn. Er zijn anderen, die Christus tegenstaan uit boosaardigheid, Hem weerstaan in Zijn' staat van verhooging, als deze Steen tot een Hoofd des hoeks is geworden; op hen zal Hij vallen, en wel door hun eigen toedoen, zooals de Joden door den uitroep: *Zijn bloed kome over ons en onze kinderen,* en Hij zal hen vermorzelen. De eersten schijnen de zonde en het verderf aan te duiden van alle ongeloovigen; deze is de grootere zonde en het zwaardere verderf van

vervolgers, die de verzenen tegen de prikkels slaan, en daarin volharden. Christus' koninkrijk zal een zware steen zijn voor allen, die pogen het omver te werpen, of uit zijne plaats te rukken. Zach. 12 : 3. Deze Steen, zonder handen van den berg afgehouwen, zal elke macht die tegenstaat, verpletteren, Dan. 2 : 34, 35. Sommigen beschouwen dit als eene toespeling op de wijze van terdoodbrenging door steenigen, bij de Joden in gebruik. De boosdoeners werden eerst met geweld van eene hooge stelling op een' grooten steen geworpen, die hen zeer kneusde; maar daarna wierpen zij een' grooten steen op hen, die hen verpletterde. Hoe dit zij, op deze of op gene wijze zal Christus hen ten eenenmale verdoen, die tegen Hem strijden. Indien zij zoo sterk zijn, dat zij niet verpletterd zijn door op dezen Steen te vallen, dan zal de Steen toch op hen vallen en hen verpletteren. Hij zal koningen verslaan, Hij zal *het vol doode lichamen maken*, Ps. 110 : 5, 6. Niemand heeft ooit zijn hart verhard tegen God en voorspoed gehad.

Eindelijk; Het onthaal, dat deze rede van Christus vond bij de overpriesters en ouderlingen, die Zijne gelijkenissen hebben gehoord.

1. Zij verstonden, dat Hij van hen sprak, vers 45, en dat zij in hetgeen zij gezegd hadden, vers 41, hun eigen vonnis hadden uitgesproken. Voor een schuldig geweten is geen aanklager noodig, en soms zal het den leeraar de moeite besparen van te zeggen: Gij zijt die man. *Verander slechts den naam, en het is uwe geschiedenis, die verhaald wordt.* Zóó levend en krachtig is het woord Gods, en zulk een oordeeler der gedachten en der overleggingen des harten, dat het voor slechte menschen (indien hun geweten niet gansch toegeschroeid is) gemakkelijk is te bemerken, dat het van hen spreekt.

2. *Zij zochten Hem te vangen.* Als zij, die de bestraffing des woords hooren, bemerken, dat het van hen spreekt, zal dit hun, zoo het hun niet zeer veel goeds doet, zeer veel kwaad doen. Indien zij niet verslagen in het hart worden door overtuiging van zonde en berouw, zooals zij, van wie gesproken wordt in Hand. 2 : 37, dan zal hun het hart barsten van toorn en woede, zooals aan hen, van wie wij lezen in Hand. 5 : 33.

3. Zij durfden het niet, uit vreeze voor de scharen, dewijl deze Hem hielden voor een profeet, hoewel niet voor den Messias; dit hield de Farizeën in bedwang. De vreeze voor het volk weerhield hen om kwaad te spreken van Johannes, vers 26, en hier om kwaad te doen aan Christus. God heeft velerlei middelen om het overblijfsel der grimmigheden op te binden, en de grimmigheid, die tot uitbarsting komt, zal Hem loffelijk maken, Psalm 76 : 11.

HOOFDSTUK XXII.

Dit hoofdstuk bevat het vervolg op Christus' redenen in den tempel twee of drie dagen voor Zijn' dood. Zijne redenen van die dagen worden uitvoerig medegedeeld, als zijnde van zeer groot gewicht en belang. In dit hoofdstuk hebben wij I. Onderricht door de gelijkenis van het bruiloftsmaal betreffende de verwerping van de Joden en de roeping der Heidenen, vers 1—10, en, door het vonnis over den gast, die het bruiloftskleed niet aan had, het gevaar van geveinsdheid in de belijdenis van het Christendom, vers 11—14. Twisten met de Farizeën, Sadduceën en schriftgeleerden, die Christus tegenstonden: 1. Wegens het betalen van schatting aan den keizer, vers 15—22; 2. Betreffende de opstanding der dooden en den toekomenden staat, vers 23—33; 3. Betreffende het groote gebod der wet, vers 34 40; 4. Betreffende de betrekking van den Messias tot David, vers 41 46.

En Jezus, antwoordende, sprak tot hen wederom door gelijkenissen, zeggende: 2. Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een zeker koning, die zijnen zoon eene bruiloft bereid had; 3. En zond zijne dienstknechten uit, om de genooden ter bruiloft te roepen; en zij wilden niet komen. 4. Wederom zond hij andere dienstknechten uit, zeggende: Zegt den genooden: Ziet, ik heb mijn middagmaal bereid, mijne ossen en de gemeste beesten zijn geslacht, en alle dingen zijn gereed; komt tot de bruiloft. 5. Maar zij, zulks niet achtende, zijn henengegaan, deze tot zijnen akker, gene tot zijne koopmanschap. 6. En de anderen grepen zijne dienstknechten, deden hun smaadheid aan, en doodden ze. 7. Als nu de koning dat hoorde, werd hij toornig, en zijne krijgsheiren zendende, heeft die doodslagers vernield, en hunne stad in brand gestoken. 8. Toen zeide hij tot zijne dienstknechten: De bruiloft is wel bereid, doch de genooden waren het niet waardig. 9. Daarom gaat op de uitgangen der wegen, en zoovelen als gij er zult vinden, roept ze tot de bruiloft. 10. En die dienstknechten, uitgaande op de wegen, vergaderden allen, die zij vonden, beiden kwaden en goeden; en de bruiloft werd vervuld met aanzittende gasten. 11. En als de koning ingegaan was, om de aanzittende gasten te overzien, zag hij aldaar eenen mensch, niet gekleed zijnde met een bruiloftskleed; 12. En zeide tot hem: Vriend, hoe zijt gij hier ingekomen, geen bruiloftskleed aanhebbende? En hij verstomde. 13. Toen zeide de koning tot de dienaars: Bindt zijne handen en voeten, neemt hem weg, en werpt hem uit in de buitenste duisternis; daar zal zijn weening en knersing der tanden. 14. Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

Wij hebben hier de gelijkenis van de gasten, die op *de bruiloft* genoodigd waren. Hier wordt gezegd, vers 1, *Jezus antwoordende*, niet op hetgeen zijne tegenstanders *zeiden*, (want zij waren tot zwijgen gebracht,) maar op hetgeen zij *dachten*, toen zij naar eene gelegenheid verlangden om Hem te vangen, Hoofdst. 21 : 46. Christus weet te antwoorden op de gedachten der menschen, want Hij is er een Oordeeler van. Of wel: Hij antwoordde, dat is: Hij zette Zijne

rede voort met hetzelfde doel; want, deze gelijkenis stelt de Evangelie-aanbieding voor, en het onthaal, dat er aan te beurt valt, evenals de vorige, maar in eene andere gelijkenis. De gelijkenis van den wijngaard stelt de zonde voor van de oversten, die de profeten hebben vervolgd; zij toont ook de zonde aan van het volk, dat meestal de boodschap heeft veronachtzaamd, terwijl hunne grooten de boodschappers hebben vervolgd.

I. De Evangelie-toebereidingen worden hier voorgesteld door een' maaltijd, aangericht door een koning bij gelegenheid van de bruiloft zijns zoons. Zoodanig is het koninkrijk der hemelen, zoodanig zijn de voorzieningen, getroffen voor de kostelijke zielen, in en door het verbond. De *Koning* is God, *een groot Koning, Koning der koningen.*

1. Een *bruiloftsmaaltijd bereid voor Zijn' Zoon.* Christus is de Bruidegom, de kerk is de bruid; de Evangelie-dag is de dag Zijner bruiloft, Hoogl. 3 : 11. Zie door het geloof *de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn,* en aan Christus gegeven werden door Hem, wiens zij waren; en in hen ziet gij *de bruid, de vrouw des Lams,* Openb. 21 : 9. Het Evangelieverbond is een huwelijksverbond tusschen Christus en de geloovigen, en het is een huwelijk door God tot stand gebracht. Dit deel der gelijkenis wordt slechts even vermeld, maar niet in bijzonderheden uitgewerkt.

2. Hier is *een middagmaal bereid voor deze bruiloft,* vers 4. Al de voorrechten van het lidmaatschap der kerk, en alle de zegeningen van het Nieuwe Verbond: vergeving van zonde, de gunst van God, vrede der conscientie, de beloften van het Evangelie, en al den rijkdom, daarin vervat: toegang tot den troon der genade, de vertroostingen des Geestes en eene welgegronde hoop des eeuwigen levens. Dat zijn de toebereidselen tot dit feest, een hemel op aarde thans, en een hemel in den hemel weldra. God heeft dit bereid in Zijn' raad, in Zijn verbond. Het is een middagmaal, aanduidende de tegenwoordige voorrechten in het midden van onzen dag, behalve nog het avondmaal in den nacht, in de heerlijkheid. *a.* Het is *een maaltijd.* De Evangelie-toebereidingen werden geprofeteerd als *een maaltijd,* Jes. 25 : 6, een *vetten maaltijd,* en afgeschaduwd door de vele feesten der ceremonieele wet, 1 Cor. 5 : 8; *laat ons feest houden.* Een feest is een vroolijke dag, Esther 8 : 17. Dat is ook het Evangelie, het is een aanhoudend feest. *Ossen en gemeste beesten* worden geslacht voor dit feest; geene lekkernijen, maar degelijk voedsel, genoeg, en genoeg van het beste. Een feestdag is *een dag der slachting* of offerande, Jakobus 5 : 5. De Evangelie-toebereidselen zijn allen gegrond in den dood van Christus in Zijns zelfs offerande. Een feest, bereid uit liefde; het is een verzoeningsfeest, een teeken van Gods welbehagen in menschen. Het was bereid *om te lachen,* Pred. 10 : 19, een feest der verheuging. Het was bereid ter verzadiging; het doel des Evangelies is, om de hongerigen met goederen te vervullen. Het werd bereid tot gemeenschapsoefening, om gemeenschap te onderhouden tusschen de aarde en den hemel. Wij worden geroepen tot den maaltijd des wijns, om te zeggen wat onze bede is, en ons verzoek. *b.* Het is een bruiloftsmaaltijd. Bruiloftsmaaltijden zijn gewoonlijk overvloedig, vrij en vroolijk. Het eerste wonder, door Christus gewrocht, was om overvloedige voorziening te bereiden voor een' bruiloftsmaaltijd, Joh. 2 : 7, en zoo zal er voorzeker ook geen gebrek zijn op Zijne eigene bruiloft, als *de bruiloft des Lams is gekomen, en Zijne vrouw zich zelve bereid heeft,* een overwinningsfeest, Openb. 19 : 7, 17, 18. *c.* Het is eene koninklijke bruiloft, een konings maaltijd, 1 Sam. 25 : 36, op de bruiloft, niet van een' dienstknecht, maar van een' zoon, en, indien ooit, dan zal Hij, gelijk Ahasveros, bij die gelegenheid, vertoonen den rijkdom der heerlijkheid Zijns rijks. Esther 1 : 4. De voorziening, gemaakt voor de geloovigen in het verbond der genade, is niet zooals onwaardigen, gelijk wij zijn, reden hadden te verwachten, maar zooals het den Koning der eere betaamt ze te geven. Hij geeft gelijk Hij zelf is; want Hij geeft zich zelven om hun El Shaddai — een genoegzame God — te zijn, voorwaar wèl een feestmaaltijd voor de ziel.

II. De Evangelieroepingen en aanbiedingen worden voorgesteld door eene uitnoodiging tot dien maaltijd. Zij, die een' maaltijd aanrichten, willen gasten hebben, om aan te zitten. Gods gasten zijn de kinderen der menschen. Heere, wat is de mensch, dat hij aldus geëerd wordt! De *gasten,* die het eerst werden genoodigd, waren de Joden. Overal, waar het Evangelie wordt gepredikt, wordt deze uitnoodiging gegeven; de predikers zijn de *dienstknechten,* die uitgezonden worden met deze noodiging.

1. De gasten worden genoodigd, ter bruiloft geroepen. Tot allen, die het blijde geklank des Evangelies kunnen hooren, is dit woord der uitnoodiging gezonden. De dienstknechten, die de uitnoodiging brengen, schrijven hunne namen niet op eene kaart, dat is niet noodig, daar niemand buitengesloten is, dan die zich zelven buitensluit. Zij, die tot het middagmaal zijn genoodigd, zijn genoodigd tot de bruiloft, want allen, die in de voorrechten des Evangelies deelen, moeten den Heere Jezus hunne eerbiedige opwachting maken, als de getrouwe vrienden en dienaren van den Bruidegom. Zij zijn genoodigd tot de bruiloft, opdat zij uitgaan, den Bruidegom te gemoet; want het is de wil des Vaders, dat allen den Zoon zullen eeren.

2. De gasten worden geroepen, want in het Evangelie worden niet slechts genaderijke voorstellen gedaan, maar ook genaderijke overredingen. *Wij bewegen de menschen, wij bidden van Christus wege,* 2 Cor. 5 : 11, 20. Zie, hoe het hart van Christus gezet is op het geluk van arme zielen! Hij voorziet voor hen, niet slechts uit overweging van hun gebrek, hun nood, maar Hij zendt tot hen, Hij laat hen roepen uit overweging van hunne zwakheid en vergeetachtigheid. Toen de genoode gasten vertoefden te komen, zond de koning andere dienstknechten uit, vers 4. Toen de profeten

des Ouden Testaments niet hebben overmocht, en ook Johannes de Dooper en Christus zelf niet, die hun zeide, dat het onthaal bijna gereed was *(het koninkrijk Gods was nabij gekomen)* zijn na Christus' opstanding de apostelen en leeraren des Evangelies gezonden, om hun te zeggen, dat het gekomen was, gansch en al gereed was, en hen te bewegen de aanbieding aan te nemen. Men zou zoo gedacht hebben, dat het voldoende zou zijn geweest hun te kennen te geven, dat zij mochten komen en welkom zouden zijn, dat de koning gedurende de plechtigheid van het bruilofsfeest open huis hield; maar dewijl de natuurlijke mensch de dingen, die des Geestes Gods zijn, niet begrijpt, en daarom ook niet begeert, worden wij door de krachtigste drangredenen bewogen om de uitnoodiging aan te nemen, getrokken met menschenzeelen, met koorden der liefde. Indien de herhaling der roeping ons zal bewegen, welnu: *de Geest en de bruid zeggen; Kom! En die het hoort, zegge: Kom! En die dorst heeft, kome,* Openb. 22 : 17. *Indien de reden der uitnoodiging ons zal bewegen: Ziet, het middagmaal is bereid, de ossen, en de gemeste beesten zijn geslacht, en alle dingen zijn gereed;* de Vader is bereid ons aan te nemen, de Zoon, om voorbede voor ons te doen, de Geest om ons te heiligen; vergeving is bereid, vrede is bereid, vertroosting is bereid, de beloften zijn bereid als fonteinen van levend water. Tot voorraad: de genademiddelen zijn bereid, als gouden pijpen ter uitgieting; engelen zijn bereid om ons te vergezellen en te dienen, schepselen zijn bereid om in verbond met ons te zijn, de voorzienigheid Gods is bereid om te werken, ons ten goede, en eindelijk: de hemel is bereid om ons te ontvangen; het is een koninkrijk, dat bereid is, om geopenbaard te worden. Is nu dit alles bereid, en zijn wij niet bereid? Is al die toebereiding voor ons gemaakt, en is er dan plaats om te twijfelen aan ons welkom, zoo wij op de rechte wijze komen? Kom dus, o kom tot de bruiloft, wij bidden u, dat gij al deze genade Gods niet te vergeefs ontvangt, 2 Cor. 6 : 1.

III. Het koele onthaal, dat aan het Evangelie van Christus dikwijls van de kinderen der menschen te beurt valt, voorgesteld door het koude onthaal, dat aan deze boodschap, en het hittig toornige onthaal dat den boodschappers te beurt viel, waardoor beide de Koning zelf en de koninklijke Bruidegom beleedigd werden. Dit ziet in de eerste plaats op de Joden, die den raad Gods tegen zich hebben verworpen; maar het ziet nog verder, op den smaad en de minachting, en den tegenstand die het Evangelie van Christus bij velen en in alle tijden zal ontmoeten.

1. De boodschap werd geminacht, vers 3; *Zij wilden niet komen.* De reden, waarom de zondaars niet tot Christus en Zijn heil willen komen, is niet omdat zij niet *kunnen,* maar omdat *zij niet willen,* Joh. 5 : 40. *Gij wilt tot Mij niet komen.* Het zal de rampzaligheid der zondaars verzwaren, dat zij de zaligheid hadden kunnen verkrijgen, als zij er om hadden willen komen, maar dat het hun eigen doen was om haar af te wijzen. *Ik wilde, en gij hebt niet gewild.* Maar dit was nog niet alles, vers 5, zij hebben het geminacht, *zij, zulks niet achtende.* Zij dachten, dat het niet der moeite waard was om er voor te komen; dat de boodschappers er meer ophef van maakten, dan het waard was. Zij lieten hun de toebereidselen zoo schoon en grootsch voorstellen als zij maar wilden, maar vonden, dat zij te huis even goed feest konden vieren, een even kostelijk middagmaal konden hebben. Het geringachten van Christus en de groote zaligheid, door Hem gewrocht, is de doemwaardige zonde der wereld. Zij waren *Amelêsantes,* zorgeloos. Groote menigten gaan verloren door zorgeloosheid, zij hebben geen bepaalden afkeer, maar eene alles beheerschende onverschilligheid omtrent de belangen hunner ziel.

En de reden waarom zij den bruiloftsmaaltijd niet achtten was, dat er andere dingen waren, waar zij meer om gaven, en ook meer lust in hadden. Zij zijn *heengegaan, deze tot zijn' akker gene tot zijne koopmanschap.* Het werk en het gewin van een wereldlijk beroep of bedrijf zijn voor velen een groote hinderpaal om tot Christus te komen. Niemand weigert om tot het feestmaal te komen zonder eene schoonschijnende verontschuldiging aan te voeren, Lukas 14 : 18. De landlieden hebben hunne akkers te verzorgen, waaraan altijd het een of ander te doen is; de stedelingen moeten in hunne winkels zijn en op de beurs, zij moeten *koopmanschap drijven, en winst doen.* Het is waar, dat zoowel landlieden als kooplieden vlijtig behooren te wezen in hunne zaken, maar niet op eene wijze, die hen verhindert van den Godsdienst het meeste werk te maken. Deze geoorloofde dingen strekken ons ten verderve, als zij op onwettige, ongeoorloofde wijze gedaan worden, als wij ons zóó bekommeren en ontrusten over vele dingen, dat wij er het ééne ding, dat noodig is, om veronachtzamen. De stad, en het land hebben beiden hunne verzoekingen, de koopmanschap in de stad, en de akkers op het land, zoo dat, wat wij ook van de wereld in onze handen hebben, wij er voor moeten zorgen, om het uit ons hart te houden, opdat het zich niet tusschen ons en Christus stelle.

2. De boodschappers werden laaghartig mishandeld. De *anderen,* namelijk zij, die niet heengingen naar hun' akker of koopmanschap, noch landlieden, noch kooplieden waren, maar geestelijken, de schriftgeleerden en Farizeën, en overpriesters; dat waren de vervolgers, dezen *grepen zijne dienstknechten, deden hun smaadheid aan en doodden hen.* Dit is onverklaarbaar in de gelijkenis: nooit kon toch iemand zoo ruw en barbaarsch zijn, om dienstknechten, die eene uitnoodiging brengen tot een bruiloftsmaal zoo te behandelen; maar in de toepassing der gelijkenis, was het een feit. Zij, wier voeten *liefelijk* hadden moeten wezen, omdat zij het goede boodschapten, Nahum 1 : 15, werden behandeld als uitvaagsels der wereld en aller afschrapsel, 1 Cor. 4 : 13. De profeten en Johannes de Dooper waren reeds aldus behandeld, en de apostelen en dienstknechten van Christus moeten op hetzelfde lot rekenen,

gelijk blijkt uit het boek van de Handelingen, dat is: van het lijden, der apostelen.

IV. De volslagen ondergang van de Joodsche kerk, en het verderf, dat over het Joodsche volk zou komen, worden hier voorgesteld door de wrake, die de koning in zijn toorn over deze onbeschaamde afwijzers Zijner noodiging heeft geoefend. *Hij werd toornig*, vers 7. De Joden, die het volk waren geweest van Gods liefde en zegen, zijn door hunne verwerping van het Evangelie het geslacht geworden van Zijn' toorn en vloek. *De toorn is over hen gekomen tot het einde*, 1 Thess. 2 : 16. Merk hier nu op:

1. Waarin de schreeuwende zonde bestond, die het verderf over hen heeft gebracht: het was, dat zij zich aan *moord* schuldig maakten. Hij zegt niet: Hij heeft die minachters Zijner uitnoodiging vernield, maar die doodslagers zijner dienstknechten; alsof God méér ijverde over het leven Zijner dienstknechten, dan over de eere Zijns Evangelies. Die hen aanraakt, raakt Zijn oogappel aan. Vervolging van Christus' getrouwe dienstknechten vult méér dan eenig ding de mate der schuld. Het vervullen van Jeruzalem met onschuldig bloed was de zonde van Manasse, die de Heere niet wilde vergeven, 2 Kon. 24 : 4.

2. Waarin het verderf bestond, dat over hen kwam: *Hij zond zijne krijgsheiren.* De Romeinsche legers waren Zijne krijgsheiren, die Hij op de been had gebracht en tegen het volk Zijner verbolgenheid had uitgezonden, en Hij gaf hun bevel om het ter vertreding te stellen gelijk het slijk der straten, Jes. 10 : 6 God is de Heer van der menschen krijgsheiren, en naar Zijn welbehagen maakt Hij er gebruik van om ze tot Zijne eigene doeleinden te laten dienen, hoewel zij het zoo niet meenen en hun hart alzoo niet denkt, Jes 10 : 7. Zie ook Micha 4 : 11, 12. *Zijne krijgsheiren hebben die doodslagers vernield en hunne stad in brand gestoken.* Dit wijst zeer duidelijk op de vernieling der Joden en het verbranden van Jeruzalem door de Romeinen veertig jaren later. Geene eeuw heeft grooter verwoesting gezien dan deze, of ontzettender uitwerkselen van vuur en zwaard. Jeruzalem is de heilige stad geweest, de stad, die God had verkoren, om Zijn naam aldaar te doen wonen, schoon van gelegenheid, eene vreugde der gansche aarde; maar die stad was nu eene hoere geworden, gerechtigheid herbergde daar nu niet meer in, maar doodslagers, de ergste doodslagers, Jes. 1 : 21. Het oordeel is over haar gekomen, onherstelbaar verderf, en zij is als een voorbeeld gesteld voor allen, die Christus en Zijn Evangelie tegenstaan. Het is van den Heere geschied, om de wrake des verbonds te wreken.

V. De wederaanvulling der kerk door de toebrenging der Heidenen wordt hier voorgesteld door het inbrengen van gasten voor het feestmaal van *de uitgangen der wegen*, vers 8—10.

Hier is:

1. De klacht van den gever van het feestmaal betreffende hen, die het eerst genoodigd waren, vers 8. *De bruiloft is wel bereid*, het verbond der genade is gereed om te worden verzegeld, eene kerk is gereed om te worden gegrond, maar *de genooden*, dat is, de Joden, *welker was de verbonden en de beloftenissen*, waardoor zij van ouds tot den *vetten maaltijd* genoodigd waren, *waren het niet waardig.* Zij waren volstrekt onwaardig, en hadden door hunne minachting van Christus al de voorrechten verbeurd, waartoe zij genoodigd waren. Het is niet Gods schuld, dat de zondaren omkomen, maar hunne eigene schuld. Zoo was het ook toen Israel van ouds in het gezicht was van Kanaän — het Land der Belofte was bereid, de melk en honing waren bereid, maar hun ongeloof, hun murmureeren en hun minachten van dat schoone land hebben hen er buitengesloten, en hunne doode lichamen bleven in de woestijn, *en deze dingen allen zijn hun overkomen tot voorbeelden*, 1 Cor. 10 : 11; Hebr. 3 : 16; 4 : 1.

2. De order aan zijne dienstknechten om andere gasten te noodigen. De inwoners der *stad*, vers 7, hadden geweigerd; *Gaat* dan *op de uitgangen der wegen*, op *den weg der Heidenen*, dien zij eerst schenen te moeten mijden; Hoofdst. 10 : 5. Aldus is door den val der Joden de zaligheid den Heidenen geworden, Rom. 11 : 11, 12; Efeze 3 : 8. Christus zal een koninkrijk hebben in de wereld, niettegenstaande velen de genade verwerpen, en de macht van dat koninkrijk weerstaan, *Israel zal zich niet verzamelen laten, nochtans zal Hij verheerlijkt worden.* De aanbieding van Christus en de zaligheid aan de Heidenen was: *a.* Onverwacht en niet gedacht, eene verrassing, zoo als reizigers zouden hebben op den weg, als hun eene uitnoodiging tot eene bruiloft gedaan werd. Den Joden was het Evangelie lang te voren aangekondigd, en zij wachtten den Messias en Zijn koninkrijk; maar voor de Heidenen was het alles even nieuw, iets waarvan zij nooit gehoord hadden, Hand. 17 : 19, 20, en dat zij, bijgevolg, zich niet konden voorstellen als hun toekomende. Zie Jes. 55 : 1, 2. *b.* Zij was algemeen en zonder onderscheid; *Gaat, en zoovelen als gij er zult vinden, roept ze tot de bruiloft.* De uitgangen der wegen zijn openbare plaatsen, en aldaar roept de Wijsheid, Spr. 1 : 20. *Hebt gijlieden niet gevraagd de voorbijgaanden op den weg*, Job 21 : 29. Vraagt hoog en laag, rijk en arm, dienstbare en vrije, jong en oud, Jood en Heiden. Zegt hun allen dat zij welkom zullen zijn aan de voorrechten des Evangelies op de voorwaarden des Evangelies, wie wil, kome, zonder uitzondering.

3. Het welslagen van deze tweede uitnoodiging. Indien sommigen niet willen komen, anderen willen het wèl, vers 10, zij *vergaderden allen, die zij vonden.* De dienstknechten waren gehoorzaam aan hunne orders. Jona werd gezonden op *de uitgangen der wegen*, maar de eer van zijn land ging hem zóó ter harte, dat hij de boodschap naliet. Maar Christus' apostelen, hoewel zij Joden waren, gaven de voorkeur aan den dienst van Christus boven den eerbied voor hunne natie; en Paulus, hoewel leed dragende over de Joden, maakt toch zijne bediening heerlijk als apostel der Heidenen. *Zij vergaderden allen.* Het doel van het Evangelie is: *a.* Zielen bijeen te vergaderen, niet slechts het volk der Joden, maar al de kinderen Gods, die verstrooid

waren, Joh. 11 : 52; de andere schapen, die van dezen stal niet waren, Joh. 10 : 16. *Zij werden vergaderd tot één volk, één gezin, één lichaam.* *b.* Hen te vergaderen voor de bruiloft, om eerbied te betoonen aan Christus, en te deelen in de voorrechten van het Nieuwe Verbond. Waar de uitdeeling plaats heeft, daar zullen de armen bijeenvergaderd worden.

De gasten, aldaar vergaderd, waren, eene menigte: *allen, die zij vonden*, zóó velen, dat de bruiloft vervuld werd met aanzittende gasten. De verzegelden der Joden waren geteld, maar die van andere natiën waren *eene groote schare, die niemand tellen kon*, Openb. 7 : 9. Zie ook Jes. 60 : 4, 8. Eene gemengde menigte, *beiden kwaden en goeden*; sommigen, die vóór hunne bekeering sober en goed gezind waren, zooals de godsdienstige Grieken, Hand. 17 : 4, en Cornelius; anderen, die zich aan allerlei overmaat en buitensporigheid hadden overgegeven, zoo als de Corinthiërs, 1 Cor. 6 : 11, *dit waart gij sommigen*, of, sommigen die na hunne bekeering bleken *kwaden* te zijn, die zich niet met hun gansche hart tot den Heere hadden bekeerd, maar geveinsdelijk; anderen, die eerlijk en oprecht waren, en bleken van de rechte soort te zijn. Als de leeraren het Evangelienet uitwerpen, omsluit dat net goeden en kwaden, maar de Heere kent degenen, die Zijne zijn.

VI. De staat der geveinsden, die *in* de kerk zijn, maar niet *van* de kerk zijn; die den naam hebben te leven, maar niet werkelijk leven, wordt voorgesteld door den gast, die het bruiloftskleed niet aan had, een der *kwaden*, die mede vergaderd waren. Diegenen komen niet tot het heil van Christus, die niet slechts weigeren den Godsdienst te belijden, maar die niet gezond zijn in die belijdenis. Betreffende dezen geveinsde valt op te merken:

1. Hoe hij ontdekt werd, vers 11. *a.* De koning was ingegaan, om de aanzittende gasten te overzien, om hen welkom te heeten, die toebereid waren gekomen, en hen te verdrijven, die dit niet waren. De God des hemels slaat bijzonder acht op hen, die den Godsdienst belijden, eene plaats en naam hebben in de zichtbare kerk. Onze Heere Jezus wandelt in het midden der gouden kandelaren, en daarom *weet hij hunne werken*, Openb. 2 : 1, 2, Hoogl. 7 : 12. Laat dit eene waarschuwing voor ons wezen tegen geveinsdheid, dat alle maskers weldra afgerukt zullen worden, en ieder in zijne eigene gedaante zal worden gezien; en eene bemoediging voor ons in onze oprechtheid, dat God haar ziet, er getuige van is.

Deze geveinsde werd niet bespeurd zonder bruilofskleed te zijn, voordat de koning zelf inkwam, om de aanzittende gasten te overzien. Het is Gods kroonrecht te weten, wie oprecht is in zijne belijdenis en wie niet. *Wij* kunnen ons in menschen vergissen, hetzij ten goede of ten kwade, maar *Hij* niet. De dag des oordeels zal de groote ontdekkingsdag zijn, als al de gasten den Koning voorgesteld zullen worden; dan zal Hij het kostelijke uittrekken van het snoode, Hoofdst. 25 : 32, dan worden de verborgene dingen van ieders hart openbaar, en dan zullen wij onfeilbaar onderscheiden tusschen de rechtvaardigen en de goddeloozen, dat thans niet gemakkelijk te doen is. Het is voor al de gasten van het uiterste gewicht, om bereid te zijn voor het onderzoek, en eens na te gaan hoe zij onder het doordringend oog van den hart doorgrondenden God zullen bestaan. *b.* Zoodra hij binnenkwam bemerkte hij den geveinsde; *Hij zag aldaar een' mensch, niet gekleed zijnde met een bruiloftskleed.* Hoewel er slechts één was, had hij toch spoedig het oog op hem. Er is geene hoop dat men te midden eener menigte voor de Goddelijke gerechtigheid verborgen kan blijven. Hij had geen bruiloftskleed; hij had geen passend gewaad aan voor eene trouwplechtigheid; hij had zijne beste kleederen niet aan. Velen komen zonder bruiloftskleed tot de bruiloft. Indien het Evangelie het bruiloftsfeest is, dan is het bruiloftskleed eene gemoedsgesteldheid en een levenswandel in overeenstemming met het Evangelie en onze belijdenis er van, *waardiglijk der roeping, met welke wij geroepen zijn*, Efeze 4 : 1, *waardiglijk het Evangelie van Christus*, Tit. 1 : 27. *De rechtvaardigmaking der heiligen*, hunne wezenlijke heiligheid en heiligmaking, en Christus, die hun geworden is tot Gerechtigheid, is het *rein en blinkend lijnwaad*, Openb. 19 : 8. Deze mensch was niet naakt, of in lompen, hij had wèl kleederen aan, maar geen bruiloftskleed. Zij, en zij alleen, die *den Heere Jezus aandoen*, die eene Christelijke gemoedsgesteldheid hebben, en versierd zijn met Christelijke genadegaven, die leven door geloof in Christus, en voor wie Hij alles in alles is, hebben het bruiloftskleed aan.

2. Het gerechtelijk onderzoek, dat hij onderging. *Vriend! hoe zijt gij hier ingekomen, geen bruiloftskleed aanhebbende?* Eene ontzettende vraag voor iemand, die zich verhoovaardigde op de plaats, die hij met zooveel gerustheid aan den bruiloftsdisch had ingenomen. *Vriend!* Dat was een snijdend woord. Een schijnbare vriend, een voorgewende vriend, een vriend naar zijne belijdenis, zijn zeggen, onder velerlei verplichtingen om een vriend te zijn. Er zijn velen in de kerk, die valsche vrienden zijn voor Jezus Christus, die zeggen, dat zij Hem liefhebben, terwijl hun hart niet met Hem is. *Hoe zijt gij hier ingekomen?* Hij berispt de dienstknechten niet omdat zij hem ingelaten hebben (het bruiloftskleed is iets inwendigs, en de leeraren moeten handelen naar hetgeen onder hunne kennisneming valt); maar hij verwijt hem zijne aanmatiging van binnen gedrongen te zijn, terwijl hij wist, dat zijn hart niet oprecht was. *Hoe durft gij er aanspraak op maken in de weldaden des Evangelies te deelen, als gij geen acht slaat op de wetten des Evangelies? Wat hebt gij Mijne inzettingen te vertellen?* Ps. 50 : 16, 17. De zoodanigen zijn eene schandvlek voor het feest; zij onteeren den Bruidegom, beleedigen het gezelschap, maken zich zelven te schande, en daarom: *Hoe zijt gij hier ingekomen?* De dag komt, wanneer de geveinsden ter verantwoording geroepen zullen worden voor hunne aanmatiging en hun schaamteloos indringen tot de inzettingen des Evangelies, hun wederrechtelijk genieten van de voorrechten des

Evangelies. *Wie heeft zulks van uwe hand geëischt?* Jes. 1 : 12. Er zal rekenschap moeten gegeven worden van geminachte sabbatten en misbruikte sacramenten, eene aanklacht worden ingediend bij het gerecht wegens verspilling tegen allen, die *de genade Gods te vergeefs ontvangen hebben. Hoe zijt gij op zulk of zulk een' dag aan des Heeren tafel gekomen, ongeheiligd en zonder verootmoedigd te zijn?* Wat bracht u er toe om voor het aangezicht van Gods profeten te zitten, zooals Zijn volk, terwijl uw hart uwe gierigheid nawandelt? *Hoe zijt gij hier ingekomen? Niet door de deur, maar op eene andere wijze, als een dief en roover. Het was een kromme, kronkelende ingang zonder recht of aanspraak.* Het is voor hen, die eene plaats in de gemeente hebben, goed, om zich zelven dikwijks de vraag voor te leggen: *Hoe ben ik hier ingekomen? Heb ik een bruiloftskleed aan?* Indien wij aldus ons zelven wilden oordeelen, wij zouden niet geoordeeld worden. *b.* Hoe hij schuldig wordt bevonden. Hij verstomde: *ephimoothe—gemuilband* (aldus is dit woord gebruikt in 1 Cor. 9 : 9). De man stond stom onder de beschuldiging, overtuigd en veroordeeld door zijn eigen geweten. Zij, die in de kerk leven, en zonder Christus sterven, zullen geen woord ter hunner verontschuldiging hebben te zeggen in het oordeel op den grooten dag. Indien zij zouden pleiten: *Wij hebben in Uwe tegenwoordigheid gegeten en gedronken,* zooals zij, van wie verhaald wordt in Lukas 13 : 26, dan is dit hetzelfde als zich schuldig te bekennen; want de misdaad, waarvan zij beschuldigd worden, is dat zij in de tegenwoordigheid van Christus en aan Zijne tafel durven te komen, eer zij geroepen werden. Zij, die nooit van dit bruiloftsmaal hebben gehoord, zullen meer ter hunner verontschuldiging hebben aan te voeren, hunne zonde zal meer verschoonbaar wezen, en hunne veroordeeling draaglijker dan die van hen, die tot dit bruiloftsmaal kwamen zonder een bruiloftskleed aan te hebben, en aldus tegen het helderste licht zondigen, en tegen de dierbaarste liefde.

3. Zijn vonnis, vers 13, *Bindt zijne handen en voeten,* enz. Hij moet gebonden worden, zooals veroordeelde kwaaddoeners, aan handen en voeten, geboeid en gekluisterd. Zij, die niet willen werken en wandelen, zooals het behoort, moeten verwachten aan handen en voeten gebonden te worden. Er is een binden in deze wereld door de dienstknechten, de leeraren, wier schorsing van personen, die een onordelijken wandel hebben tot ergernis en smaad van den Godsdienst, een binden van hen wordt genoemd, Hoofdst. 18 : 18. *Bindt hen, dat is: verbiedt hun deel te nemen aan de bijzondere genademiddelen, en de bijzondere voorrechten van hun lidmaatschap der kerk, bindt hen, dat is, geeft hen over aan het rechtvaardig oordeel Gods.* In den dag des oordeels zullen de geveinsden gebonden worden, de engelen zullen dat onkruid in busselen binden, om hetzelve te verbranden, Hoofdst. 13 : 30, 41. Veroordeelde zondaren zijn aan handen en voeten gebonden door een onherroepelijk vonnis. Dit beteekent hetzelfde als het vestigen van de groote klove; zij kunnen hunne straf noch weerstaan, noch ontloopen. *b.* Er wordt bevel gegeven hem weg te voeren van het feestmaal. *Neemt hem weg.* Als de goddeloosheid der geveinsden aan het licht komt, dan moeten zij weggenomen worden van de gemeenschap der geloovigen, afgesneden als dorre takken. Dit duidt op de straf in de andere wereld; zij zullen weggenomen worden van het aangezicht des Konings, van het koninkrijk, van het bruiloftsmaal. *Gaat weg van Mij, gij vervloekten.* Het zal hunne rampzaligheid verzwaren, dat zij, (evenals de ongeloovige hoofdman, 2 Kon. 7 : 2) al dien overvloed met hunne oogen zullen zien, doch er niet van zullen eten. Zij, die onwaardig hunne Christelijke belijdenis wandelen, verbeuren al de zaligheid, waarop zij in hunne aanmatiging aanspraak hebben gemaakt, en ze, zonder eenigen grond er voor te hebben, hebben verwacht.

3. Hij wordt naar een' treurigen kerker verwezen; *Werpt hem uit in de buitenste duisternis.* Onmerkbaar brengt de Heiland hier de gelijkenis over in hetgeen er door voorgesteld wordt nl. de verdoemenis der geveinsden in de andere wereld. De hel is de buitenste duisternis, het is duisternis buiten den hemel, het land des lichts; of het is de uiterste duisternis, duisternis in de hoogste mate, zonder den minsten lichtstraal, of hoop er op, zooals die van Egypte; eene dikke, tastbare duisternis, *stikdonker als de duisternis zelve,* Job. 10 : 22. De geveinsden gaan bij het licht des Evangelies zelf af naar de uiterste duisternis, en voor de zoodanigen zal de hel waarlijk hel zijn, eene nog ondraaglijker veroordeeling, *daar zal weening zijn en knersing der tanden.* Onze Heiland gebruikt deze uitdrukking dikwijls als een deel der beschrijving van de pijniging in de hel, die hierdoor wordt voorgesteld, niet zoo zeer als van de rampzaligheid zelve, als wel van den wrok, dien de zondaars er over gevoelen zullen. Daar zal *weening* zijn, eene uitdrukking van groote smart en foltering. Geen tranenvloed, die verlichting schenkt, maar aanhoudend weenen, dat eene aanhoudende foltering is; en het *knersen der tanden* is eene uitdrukking van den grootsten toorn en woede. Zij zullen zijn *als een wilde os in het net, vol van de grimmigheid des Heeren,* Jes. 51 : 20; 8 : 21, 22. Laat ons dus hooren en vreezen.

Eindelijk. De gelijkenis sluit met het merkwaardige gezegde, dat wij al gehad hebben, Hoofdst. 20 : 16. *Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.* Als gij van de velen, die tot de bruiloft geroepen zijn, ter zijde stelt, als niet verkoren, allen, die er minachting voor betoonen, en er openlijk voor uitkomen, dat zij de voorkeur geven aan andere dingen; en dan, allen, die den Godsdienst wel belijden, maar wier gemoedsgesteldheid en levenswandel er in lijnrechten strijd mede zijn; indien gij ter zijde stelt al de onheiligen en al de geveinsden, dan zult gij bevinden, dat weinigen uitverkoren zijn. Velen worden tot de bruiloft geroepen, maar weinigen verkoren voor het bruilofstskleed, dat is: tot de zaligheid door heiligmaking des Geestes. Dat is de nauwe poort en de enge weg, die slechts weinigen vinden.

15. Toen gingen de Farizeën henen, en hielden te zamen raad, hoe zij Hem verstrikken zouden in Zijne rede. 16. En zij zonden uit tot Hem hunne discipelen, met de Hérodianen, zeggende: Meester, wij weten, dat gij waarachtig zijt, en den weg Gods in der waarheid leert, en naar niemand vraagt; want gij ziet den persoon der menschen niet aan. 17. Zeg ons dan: Wat dunkt u? Is het geoorloofd, den keizer schatting te geven of niet? 18. Maar Jezus, bekennende hunne boosheid, zeide: 19. Gij geveinsden, wat verzoekt gij Mij? Toont Mij den schattingpenning. En zij brachten Hem eenen penning. 20. En Hij zeide tot hen: Wiens is dit beeld en het opschrift? 21. Zij zeiden tot Hem: Des keizers. Toen zeide Hij tot hen: Geeft dan den keizer wat des keizers is, en Gode wat Gods is. 22. En zij, dit hoorende, verwonderden zich; en Hem verlatende, zijn zij weggegaan.

Het was niet het minst pijnlijke in het lijden van Christus, dat Hij *het tegenspreken van de zondaren tegen zich heeft verdragen*, dat Hem strikken gespannen werden door hen, die Hem onder eenig voorwendsel uit den weg zochten te ruimen. In deze verzen zien wij Hem aangevallen door de Farizeën en Herodianen met eene vraag betreffende het betalen van schatting aan den keizer. Merk hierbij op:

I. Wat het doel was, dat zij zich voorstelden: Zij *hielden te zamen raad, hoe zij Hem verstrikken zouden in Zijne rede.* Tot nu toe had Hij deze vijandelijke ontmoetingen meestal gehad met de overpriesters en de ouderlingen, mannen, die met gezag waren bekleed, en meer steunden op hunne macht dan op hun beleid, en Hem vroegen naar Zijne opdracht, Hoofdst. 21 : 23; maar nu komt de aanval van een' anderen kant. De Farizeën zullen eens beproeven of zij Hem niet kunnen bekampen door hunne geleerdheid in de wet, en in casuïstische godgeleerdheid, en nu hebben zij eene nieuwe proefneming met Hem verzonnen. Het is voor de besten en de verstandigsten der menschen te vergeefs te denken, dat zij door hun verstand, of invloed, of naarstigheid, of zelfs door hunne onschuld en oprechtheid aan den haat en de kwaadwilligheid van slechte menschen kunnen ontkomen, of zich kunnen beschutten tegen *den geesel der tong.* Zie hoe onvermoeid de vijanden van Christus en van Zijn koninkrijk zijn in hun tegenstand!

1. *Zij hielden te zamen raad.* Er was van Hem voorzegd, dat de vorsten tegen Hem te zamen zullen beraadslagen, Ps. 2 : 2; en aldus hebben zij de profeten vervolgd. *Komt aan, laat ons gedachten tegen Jeremia denken,* Jer. 18 : 18; 20 : 10. Hoe meer beraadslaging er is over zonde, hoe erger zij is. Er is een bijzonder wee voor hen, *die de ongerechtigheid bedenken.* Hoe meer goddeloos vernuft er is in het bedenken van eene zonde, hoe meer boosheid van wil er is in de uitvoering er van.

2. Wat zij beoogden was: *Hem te verstrikken in Zijne rede.* Zij zagen, dat Hij vrijmoedig en open Zijn gevoelen zeide, en daarom hoopten zij Hem op het een of ander teere vraagstuk te kunnen vangen. Het was de oude list van Satans handlangers, om iemand in woorden te doen struikelen, een woord, dat verkeerd gezegd of verkeerd begrepen, of verkeerd uitgelegd werd, een woord, dat, hoewel onschuldig bedoeld, door eene verkeerde uitlegging een gansch anderen zin kreeg. Aldus leggen zij strikken voor hem, die *hen bestraft in de poort,* Jes. 29 : 21, en stellen de grootste leeraars als de grootste beroerders van Israel voor. Aldus *bedenkt de goddelooze listige aanslagen tegen den rechtvaardige,* Ps. 37 : 12, 13.

Er zijn twee middelen, waardoor de vijanden van Christus zich op Hem kunnen wreken en zich van Hem kunnen ontdoen: door de wet of door geweld. Door de wet konden zij het niet, tenzij zij Hem strafbaar kunnen maken bij de burgerlijke overheid, want *het was hun niet geoorloofd iemand te dooden,* Joh. 18 : 31; en de Romeinsche machten waren niet genegen zich te bemoeien in *een geschil over een woord, en namen en over de wet,* Hand. 18 : 15. Door geweld konden zij het ook niet, tenzij zij Hem gehaat konden maken bij het volk, die altijd de handen waren, wie anders ook de hoofden mochten zijn, bij zulke daden van geweld, dat zij het slaan der rebellen noemden. Maar het volk hield Christus voor een profeet, en daarom konden Zijne vijanden het volk niet tegen Hem ophitsen. Nu was het plan (want van ouds af was de slang arglistiger dan al het gedierte des velds) Hem in zulk een dilemma te brengen, dat Hij zich òf het misnoegen van de Joodsche scharen, òf van de Romeinsche overheid op den hals moest halen. Welke zijde Hij ook kiest, Hij zal zich in de uiterste verlegenheid moeten brengen, en zoo zullen zij dan hun doel bereiken, en maken, dat Zijne eigene woorden Hem in het verderf storten.

II. De vraag, die zij Hem met dit doel voorleggen, vers 16, 17. Deze ongerechtigheid in het verborgen bedacht hebbende, gingen zij nu onverwijld tot de uitvoering over. Let op

De personen, die zij gebruiken. Zij gingen niet zelf, opdat er geen vermoeden zou zijn van hetgeen zij bedoelden, en Christus dus te meer op Zijne hoede zou zijn; maar zij zonden hunne discipelen, die er minder als verleiders, of verzoekers zouden uitzien, en meer als personen, die willen leeren. Slechte menschen zullen nooit verlegen zijn om slechte werktuigen, die zij gebruiken om hunne booze raadslagen te volvoeren. Farizeën hebben discipelen ter hunner beschikking, die alle boodschappen voor hen willen doen, en zeggen zullen, wat hun door hen wordt voorgezegd. En dit hebben zij op het oog, als zij zoo ijverig zijn om proselieten te maken.

Met hen zonden zij de Herodianen, eene partij onder de Joden, die eene algeheele onderwerping aan den Romeinschen keizer voorstonden, en aan Herodes, zijn stedehouder, en er zich op

toelegden om het volk met dat bestuur te verzoenen, en iedereen aanspoorden hunne schatting te betalen. Sommigen denken, dat zij de inzamelaars waren van de grondbelasting, zooals de tollenaren het waren van de in- en uitgaande rechten, en dat zij met de Farizeën tot Christus gingen onder voorgeven, dat terwijl de Herodianen de schatting eischten, en de Farizeën haar weigerden, zij nu beiden bereid waren om de zaak voor Christus te brengen, als den geschikten scheidsman om hierin uitspraak te doen, en aldus den twist te beslechten. Horodes door de handvest zijner souvereiniteit verplicht zijnde om zorg te dragen, dat de schatting betaald werd, hebben deze Herodianen hem hierin bijgestaan en er toe bijgedragen om hem bij zijne voorname vrienden te Rome gezien en bemind te maken. De Farizeën, daarentegen, ijverden voor de vrijheid der Joden, en deden alles wat zij konden, om hen tegen het Romeinsche bewind op te zetten. Nam Hij nu de betaling der schatting in bescherming, dan zouden de Farizeën de woede des volks tegen Hem gaande maken; keurde Hij haar echter af, dan zouden de Herodianen den toorn der regeering tegen Hem opwekken. Het is iets gansch gewoons, dat zij, die elkander tegenstaan, te zamen Christus en Zijn koninkrijk tegenstaan. Simson's vossen zagen naar tegenovergestelden kant, maar ontmoetten zich in ééne brandende fakkel. Zie Psalm 83 : 4, 6, 8, 9. Indien zij nu eenstemmig zijn in hun' tegenstaan van het Evangelie, behoorden wij het dan niet te wezen in de handhaving er van.

2. De schoonschijnende inleiding tot hunne vraag. Zij klonk zeer vleiend voor onzen Zaligmaker, vers 16. *Meester! wij weten, dat Gij waarachtig zijt, en den weg Gods in der waarheid leert.* Het is iets zeer gewoons, dat de hatelijkste plannen en bedoelingen onder de schoonschijnendste voorwendsels bedekt worden. Indien zij met de oprechtste bedoeling tot Christus waren gekomen met eene vraag van het ernstigste aanbelang, zij zouden zich niet beter hebben kunnen uitdrukken. Hier is *haat bedekt door bedrog, en een boos hart met schuim van zilver,* Spr. 26 : 23, 26, zooals Judas, die kuste en verried; zooals Joab, die kuste en doodde.

Wat zij nu zeiden van Christus, was waar, en hetzij *zij* dit al of niet wisten, geloofd zij God, *wij* weten het.

Dat Jezus Christus een waarachtig Leeraar is. *Gij zijt waarachtig, en leert den weg Gods in der waarheid.* Wat Hem zelven betreft, Hij is waar, de Amen, de getrouwe Getuige; Hij is de waarheid zelve. Wat betreft Zijne leer, het onderwerp van Zijn onderwijs was de weg Gods, de weg, waarin God wil, dat wij zullen wandelen, de weg des plichts, die leidt naar geluk en zaligheid; dat is de weg Gods. De wijze van Zijn onderwijs was in der waarheid; Hij toonde het volk den rechten weg, den weg, waarop zij gaan moeten. Hij was een bekwaam Leeraar, en kende den weg Gods, en een getrouw Leeraar, die ons dien weg gewisselijk zal doen kennen, Zie Spr. 8 : 6—9. Dat is de eigenschap van een goed leeraar, de waarheid te prediken, de volle waarheid, en niets dan de waarheid, en geenerlei waarheid achterwege te houden, te verdraaien of te vervalschen, hetzij uit gunstbejag of uit genegenheid, uit haat of uit liefde, uit eene begeerte om menschen te behagen, of uit vreeze van hen te mishagen.

Dat Hij een vrijmoedig Bestraffer was. In Zijne prediking *vroeg Hij naar niemand.* Hij hechtte geene waarde aan der menschen goedkeuring of afkeuring; Hij vleide, noch vreesde de grooten der aarde, en evenmin de groote menigte, want Hij *zag den persoon des menschen niet aan.* In Zijn Evangelisch oordeel, heeft Hij niemands aangezicht gekend. Deze Leeuw uit den stam van Juda is voor niemand wedergekeerd, Spr. 30 : 30; keerde zich geen enkelen stap af van de waarheid noch van Zijn werk uit vreeze voor de geduchtsten. Hij bestraft met rechtmatigheid, Jes. 11 : 4, en nooit met partijdigheid.

Hoewel nu hetgeen zij zeiden waar was ten opzichte van de zaak, was er ten opzichte van hunne bedoeling niets dan vleierij en verraad in. Zij noemden Hem Meester, terwijl zij bedenken Hem als den ergsten boosdoener te behandelen. Zij wendden eerbied voor Hem voor, terwijl zij kwaad tegen Hem voor hebben, en zij beleedigden Zijne wijsheid als Mensch, en nog veel meer Zijne alwetendheid als God, waarvan Hij hun zoo dikwijls de onwederlegbare bewijzen had gegeven, toen zij zich inbeeldden Hem te kunnen bedriegen met deze valsche voorwendsels, en dat Hij ze niet doorzag. Het is het grofste atheïsme, dat is: de grootste dwaasheid ter wereld, te denken, dat men Christus, die het hart doorgrondt, kan bedriegen of misleiden, Openb. 2 : 23. Zij, die God bespotten, bedriegen slechts zich zelven, Gal. 6 : 7.

3. De voorstelling der zaak. *Wat dunkt u?* Alsof zij gezegd hadden: *Velen zijn hieromtrent van een verschillend gevoelen; het is eene zaak van de praktijk, en die dagelijks voorkomt; zeg ons vrij uwe gedachten hierover: Is het geoorloofd den keizer schatting te geven of niet?* Hierin nu ligt nog eene andere vraag opgesloten, en wel deze: Heeft de keizer het recht haar te eischen? Het volk der Joden was ongeveer honderd jaren te voren door de Romeinsche wapenen overwonnen en ten onder gebracht, en, evenals andere natiën, die aan het Romeinsche juk waren onderworpen, waren zij een wingewest van het rijk geworden. Dientengevolge werden tol, schatting en accijns van hen geëischt, en soms ook hoofdgeld. Hieruit bleek, dat de scepter van Juda was geweken Gen. 49 : 10. Indien zij nu de teekenen der tijden hadden verstaan, dan hadden zij tot de gevolgtrekking moeten komen, dat de Silo was gekomen, en dat òf Hij het was, òf dat zij naar een' anderen hadden uit te zien.

De vraag nu was, of het geoorloofd was om deze belastingen vrijwillig op te brengen, of wel: Zouden zij niet moeten aandringen op de aloude vrijheid van hun volk en dus liever dwangmaatregelen op zich laten toepassen? De grond tot hun' twijfel was, dat zij Abrahams zaad zijn, en zich dus niet gewillig aan iemand

dienstbaar moesten maken, Joh. 8 : 33. God had hun eene wet gegeven, dat zij *geen vreemden man over zich moesten stellen.* Lag hierin niet opgesloten, dat zij zich aan geen' vorst, staat- of machthebber gewillig behoorden te onderwerpen, als die niet van hun eigen volk en Godsdienst was? Dat was eene oude vergissing, voortkomende uit die hoovaardigheid en hoogheid des geestes, die vóór de verbreking is en vóór den val. Jeremia heeft in zijn' tijd, hoewel hij sprak in den naam van God, hen niet af kunnen brengen van dit denkbeeld, en hen er niet toe kunnen bewegen, om zich aan den koning van Babel te onderwerpen, en toen is hunne hardnekkigheid en hun verzet hun verderf geweest, Jer. 27 : 12, 13. En nu zijn zij over dienzelfden steen gestruikeld, en het was volkomen hetzelfde, waardoor eenige jaren later de algeheele verwoesting door de Romeinen over hen is gekomen. Zij waren ganschelijk in dwaling omtrent den zin, zoowel van het voorschrift, als van het voorrecht, en onder schijn van Gods woord streden zij met Zijne voorzienigheid, toen zij de roede hadden behooren te kussen, en de straf voor hunne ongerechtigheid hadden behooren aan te nemen.

Maar zij hoopten dan door deze vraag Christus te verstrikken, en op welke wijze Hij ook antwoordde, Hem bloot te stellen òf aan de woede der ijverzuchtige Joden, òf der ijverzuchtige Romeinen. Zij waren gereed te triomfeeren, zooals Farao over Israel, toen hij zeide, dat de woestijn hen heeft besloten; en Zijne leer zou dan verklaard worden òf schadelijk te zijn voor de rechten der kerk, òf gevaarlijk voor land en koning.

III. Het verbreken van dezen strik door de wijsheid van den Heere Jezus.

1. Hij ontdekte hem, vers 18. *Hij bekende hunne boosheid*; want: *Zekerlijk, het net wordt te vergeefs gespreid voor de oogen van allerlei gevogelte,* Spr. 1 : 17. Eene verzoeking, die bespeurd wordt, is reeds half overwonnen, want ons grootste gevaar dreigt van adders onder het gras, *en Hij zeide: Gij geveinsden, wat verzoekt gij Mij.* Welk mom de geveinsde ook voordoet, de Heere Jezus doorziet het. Hij bemerkt al de boosheid, die in het hart der geveinsden is, en kan hen er gemakkelijk van overtuigen, en haar hun ordelijk voorstellen. Hij kan door geene vleierij of valsche voorgevens bedrogen worden, zooals wij dit maar al te gemakkelijk kunnen. Hij, die het hart doorgrondt, kan de geveinsden bij hun eigen naam noemen, zoaals Ahia de vrouw van Jerobeam: *Waarom stelt gij u dus vreemd aan?* Gij geveinsden, wat verzoekt gij Mij? Geveinsden verzoeken Jezus Christus, zij beproeven Zijne kennis, of Hij hen door hunne vermonning heen kan herkennen; zij beproeven Zijne heiligheid en waarheid, of Hij hen in Zijne kerk zal toelaten; maar indien zij, die van ouds Christus verzocht hebben, toen Hij nog slechts duister geopenbaard was, *van de slangen werden vernield,* hoeveel te zwaarder straf zullen zij waardig geacht worden, die Hem thans, te midden van het licht en de liefde des Evangelies verzoeken! Zij, die het wagen Christus te verzoeken, zullen gewisselijk bevinden, dat dit te zwaar en moeielijk voor hen is; dat Hij te doordringend van oogen is, om niet te zien, en te rein van oogen is, om niet te haten de vermomde boosheid der geveinsden.

2. Hij vermeed dien strik. Zijn aan het licht brengen van hunne geveinsdheid, zou hun wel tot antwoord kunnen dienen, (want zulke listige, boosaardige vragen verdienen bestraffing, maar geen antwoord) maar onze Heere Jezus gaf toch een volledig antwoord op hunne vraag, en leidde dat antwoord in met een argument, krachtig genoeg om het te ondersteunen, en aldus ook een' regel te stellen voor Zijne kerk in deze zaak, ten einde ergernis te vermijden. *a.* Hij noodzaakte hen, eer zij het wisten, des keizers gezag over hen te erkennen, vers 19, 20. Als wij met vittende twistzoekers te doen hebben, dan is het goed om onze redenen te geven voor ons gevoelen en zoo mogelijk, redenen van erkende juistheid, eer wij dat gevoelen zelf uitspreken. Aldus kan het blijkbare der waarheid de tegensprekers als bij verrassing tot zwijgen brengen, terwijl zij slechts op hunne hoede waren tegen de waarheid zelve, en niet tegen de reden er van. *Toont mij den schattingpenning.* Zelf bezat Hij er geen om hen er mede te overtuigen; Hij schijnt geen enkel geldstuk bij zich gehad te hebben, want om onzentwil heeft Hij zich ontledigd en is Hij arm geworden. Hij verachtte den rijkdom dezer wereld, en daarmede heeft Hij ons geleerd hem niet te overschatten. Zilver en goud had Hij niet; waarom zouden wij dan begeeren ons te belasten met dit zware klei? De Romeinen eischten hunne schatting in hunne eigene munt, die toen gangbaar was onder de Joden, en daarom de schattingpenning genoemd wordt. Toont Mij den schattingpenning. Hij zegt niet van welke waardij die penning moet zijn, om aan te toonen, dat Hij zich daarom niet bekommerde; zijn hart was op betere dingen gericht, nl. op het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en daarop moet ook ons hart gericht zijn. Zij brachten Hem nu een Romeinschen zilveren penning ter waarde van ongeveer f 0.37½ van ons geld; het muntstuk, dat toen het meest algemeen in gebruik was. Het droeg den beeldenaar en het randschrift des keizers, als teeken der echtheid en waardij, welk gebruik door de meeste volken is aangenomen om den omloop van het geld te vergemakkelijken. Het slaan van munt is altijd beschouwd als behoorende tot het prerogatief der kroon, een koninklijk voorrecht, behoorende tot de souvereine macht; en het toelaten daarvan als de wettige, gangbare munt in een land is een stilzwijgend gevolg van de onderwerping aan die macht, en eene erkenning er van in geldelijke aangelegenheden. Hoe gelukkig is onze staatsregeling, en hoe gelukkig zijn wij, die in een land wonen, waar de munt wel het beeld en opschrift des souvereins draagt, maar toch het eigendom is van den onderdaan, onder de bescherming der wetten, zoodat wij hetgeen wij hebben het onze kunnen noemen!

Christus vroeg hun: *Wiens is dit beeld?* Zij erkenden, dat het des keizers was, en hiermede

overtuigden zij hen van leugen, die zeiden: *Wij hebben nooit iemand gediend;* en bevestigden zij wat zij naderhand hebben gezegd: *Wij hebben geen' koning dan den keizer.* Het is een regel in den Joodschen Talmud, dat *Hij de koning is van een land, wiens munt in dat land gangbaar is.* Sommigen denken, dat het opschrift op deze munt een gedenkschrift was van de verovering van Judea door de Romeinen, — *anno post captam Judœam — het jaar na de verovering van Judea:* en dat zij ook dit erkenden. *b.* Daaruit leidde Hij af, dat het geoorloofd was den keizer schatting te geven, vers 21, *Geeft dan den keizer terug dat des keizers is;* [1]) Niet: *geeft het hem,* zooals zij het hadden uitgedrukt, vers 14, maar *Geeft het terug.* Indien de keizer de beurzen vult, zoo laat de keizer er over gebieden. Het is nu te laat om te twisten over het betalen van schatting aan den keizer, want gij zijt een wingewest van het rijk geworden, en is eens die betrekking of verhouding erkend, dan moeten de plichten er van vervuld worden. Geeft ieder wat hem toekomt, en inzonderheid schatting, dien gij de schatting schuldig zijt. Door dit antwoord nu werd geene ergernis gegeven. Het was zeer tot eer van Christus en Zijne leer, dat Hij in zaken van dien aard niet als Rechter of Scheidsman optrad, maar hen liet zooals Hij hen vond, want Zijn koninkrijk is niet van deze wereld, en hierin heeft Hij een voorbeeld gegeven aan Zijne dienstknechten, die met heilige zaken te doen hebben, om zich niet te mengen in zaken van wereldlijk aanbelang, zich niet al te zeer in de geschillen hierover te verdiepen, maar dit over te laten aan hen, wier werk en roeping dit is. Leeraren, die op hunne eigene zaken acht geven en hun' Meester willen behagen, moeten zich niet laten inwikkelen in de zaken dezes levens; zij verbeuren de leiding van Gods Geest, wanneer zij aldus uit hun' weg gaan. Christus redeneert niet over de rechten en aanspraken des keizers, maar gebiedt eene vreedzame onderwerping aan de gestelde machten. De regeering had dus geene reden van misnoegen over Zijne beslissing, maar wel om Hem te danken, want hierdoor zal het gezag des keizers worden versterkt bij het volk; dat Hem voor een profeet hield. Maar zóó verregaand was de onbeschaamdheid Zijner vervolgers, dat zij, hoewel Hij hun uitdrukkelijk geboden had den keizer te geven wat des keizers is, Hem van juist het tegenovergestelde beschuldigden, nl. dat Hij verbood den keizer schatting te geven, Lukas 23 : 2. Wat het volk betreft, de Farizeën konden Hem bij hen niet beschuldigen, want zij zelven hadden, eer zij er op verdacht waren, de hoofdstelling toegegeven, en konden dus niet aan de gevolgtrekking ontkomen. Hoewel de waarheid geene bedriegelijke verberging zoekt, heeft zij soms toch voorzichtigheid noodig in de voorstelling er van, ten einde te voorkomen, dat er ergernis uit genomen wordt. Zijne tegenstanders werden bestraft.

Ten eerste. Sommigen van hen zouden gewild hebben, dat Hij het geven van schatting aan den keizer ongeoorloofd had verklaard, ten einde een voorwendsel te hebben om hun geld te sparen. Aldus verontschuldigen velen zich van te doen wat zij moeten doen, door de vraag op te werpen of zij het wel mogen doen. *Ten tweede.* Allen onthielden zij aan God wat Hem toekwam, en worden dieswege bestraft, terwijl zij ijdellijk twistten over hunne burgerlijke vrijheden, hadden zij het leven en de kracht van den Godsdienst verloren, en moesten zij herinnerd worden aan hun' plicht jegens God door hun' plicht jegens den keizer. *c.* Zijne discipelen werden onderricht en blijvende regelen werden gegeven voor de kerk.

Ten eerste. Dat de Christelijke Godsdienst niet vijandig is aan het burgerlijk bestuur, maar er integendeel vriendelijk jegens gezind is. Christus' koninkrijk komt niet in botsing en wil zich niet bemoeien met de koninkrijken der aarde ten opzichte van eenigerlei zaak, die tot hun rechtsgebied behoort. Door Christus regeeren de koningen.

Ten tweede. Het is de plicht van onderdanen, om aan de overheid te geven, wat haar volgens de wetten des lands toekomt. De hooge overheid, die voor de openbare welvaart heeft te zorgen, alsmede voor de bescherming van den onderdaan en het bewaren van den vrede, heeft, in overweging daarvan, recht op een, naar verhouding, billijk aandeel van den algemeenen rijkdom en de inkomsten der natie. *Daarom betalen wij schattingen,* want *in ditzelve zijn zij gedurig bezig,* Rom. 13 : 6; en het is ongetwijfeld eene grootere zonde het gouvernement te bedriegen dan een particulier. Het is de constitutie, of landswet, die bepaalt, wat des keizers is, maar als dat bepaald is, dan gebiedt Christus ons het hem te geven. Mijn rok is mijn rok door de menschelijke wet; maar door de Goddelijke wet is hij een dief, die mij mijn rok ontneemt.

Ten derde. Als wij den keizer geven wat des keizers is, dan moeten wij ons daarbij herinneren om Gode te geven wat Gods is. Is onze beurs des keizers, ons geweten is Gods. Hij heeft gezegd: *Mijn Zoon geef Mij uw hart.* Daarin moet Hij de eerste en voornaamste plaats hebben. Wij moeten Gode geven wat Gods is van onzen tijd en van onze bezittingen; daarvan moet Hij Zijn deel hebben, evengoed als de keizer; en indien des keizers geboden in strijd zijn met Gods geboden, dan behooren wij Gode meer te gehoorzamen dan de menschen.

Eindelijk: Merk op hoe zij door dit antwoord in verlegenheid werden gebracht. *Zij verwonderden zich, en Hem verlatende, zijn zij weggegaan,* vers 22. Zij verwonderden zich over Zijne schranderheid in het ontdekken en vermijden van een strik, dien zij zoo listiglijk gelegd dachten te hebben. Christus is, en zal wezen, het Wonder, niet slechts van Zijne geliefde vrienden, maar van Zijne in het nauw gebrachte en teleurgestelde vijanden. Men zou zoo gedacht hebben, dat zij zich hadden verwonderd en Hem toen waren gevolgd, dat zij zich verwonderden en zich aan Hem onderwierpen; maar neen, zij verwonderden zich en

1) Naar de Engelsche overzetting.

verlieten Hem. Er zijn velen, in wier oogen Christus wonderlijk is, maar aan wie Hij toch niet dierbaar is. Zij bewonderen Zijne wijsheid, maar willen zich niet er door laten leiden, Zijne macht, maar willen er zich niet aan onderwerpen. *Zij zijn weggegaan*, als lieden, die zich schamen en een' schandelijken aftocht moeten blazen. De list mislukt zijnde, ruimen zij het veld. Men wint er niets bij door met Christus te strijden.

23. Te dienzelven dage kwamen tot Hem de Sádduceën, die zeggen, dat er geene opstanding is, en vraagden Hem, 24. Zeggende: Meester, Mozes heeft gezegd: Indien iemand sterft, geene kinderen hebbende, zoo zal zijn broeder diens vrouw trouwen, en zijnen broeder zaad verwekken. 25. Nu waren er bij ons zeven broeders. En de eerste, eene vrouw getrouwd hebbende, stierf; en dewijl hij geen zaad had, zoo liet hij zijne vrouw voor zijnen broeder. 26. Desgelijks ook de tweede, en de derde, tot den zevende toe. 27. Ten laatste na allen is ook de vrouw gestorven. 28. In de opstanding dan, wiens vrouw zal zij wezen van die zeven? Want zij hebben ze allen gehad. 29. Maar Jezus antwoordde en zeide tot hen: Gij dwaalt, niet wetende de Schriften, noch de kracht Gods. 30. Want in de opstanding nemen zij niet ten huwelijk, en worden niet ten huwelijk uitgegeven; maar zij zijn als engelen Gods in den hemel. 31. En wat aangaat de opstanding der dooden, hebt gij niet gelezen hetgeen van God tot ulieden gesproken is, die daar zegt: 32. Ik ben de God Abrahams, en de God Izaks, en de God Jakobs? God is niet een God der dooden, maar der levenden. 33. En de scharen, dit hoorende, werden verslagen over zijne leer.

Wij hebben hier Christus' redetwist met de Sadduceën betreffende de opstanding; het was op denzelfden dag toen Hij door de Farizeën werd aangevallen over het betalen van schatting. Satan was nu meer dan ooit bezig om Hem te ontroeren; het was *eene ure der verzoeking*, Openb. 3 : 10. De waarheid, gelijk zij is in Jezus, zal in de eene of andere bijzonderheid er van tegengestaan worden. Merk hier op

I. Den tegenstand der Sadduceën tegen eene zeer gewichtige waarheid van den Godsdienst. Zij zeggen: Er is geene opstanding, gelijk er dwazen zijn, die zeggen: Er is geen God. Deze ketters werden Sadduceën genoemd naar een zekeren Sadoc, een discipel van Antigonus Sochaeus, die omstreeks twee honderd vier en tachtig jaar vóór Christus gebloeid heeft. Zij liggen onder zware afkeuring van de schrijvers van hun eigen volk, als menschen van een lagen en loszinnigen levenswandel, waartoe hunne beginselen ook leidden. Van alle Joodsche secten waren zij het geringst in aantal, maar meestal personen van rang en aanzien. Gelijk de Farizeën en de Esseërs Plato en Pythagoras schenen te volgen, zoo waren de Sadduceën veelszins van den geest en de gezindheid der Epicuriërs, Zij ontkenden de opstanding. Er is geen toekomende staat, zeiden zij, geen leven na dit leven. Als het lichaam sterft, wordt de ziel vernietigd en sterft met het lichaam. Er is geen toestand van straf of belooning in de andere wereld, geen toekomend oordeel, geen hemel en geene hel. Zij beweerden, dat er, buiten God, geen geest is, Hand. 23 : 8, dat er niets is dan stof en beweging. Zij wilden van geene Goddelijke ingeving der profeten weten, noch van eenigerlei openbaring van den hemel, behalve hetgeen door God zelf was gesproken op den berg Sinaï. Nu heeft Christus' leer de groote waarheid der opstanding en van een toekomenden staat in een veel helderder licht geplaatst dan waarin zij tot nu toe gezien werd, en daarom hebben de Sadduceën er zich zeer bijzonder tegen gekant. De Farizeën en Sadduceën waren in tweestrijd met elkander, en toch samen verbonden tegen Christus. Christus' Evangelie heeft altijd geleden van de bijgeloovige, aan uitwendige plechtigheden verslaafde geveinsden van den éénen kant, en van onheilige deïsten en ongeloovigen van den anderen kant. De eersten misbruik makende van de *gedaante* der Godzaligheid, de laatsten haar verachtende, maar beiden er de kracht van ontkennende.

II. Hunne tegenwerping tegen deze waarheid, genomen uit het verondersteld geval eener vrouw, die achtereenvolgens zeven echtgenooten heeft gehad. Nu nemen zij aan, dat, zoo er eene opstanding is, dit dan een terugkeeren moet zijn tot den toestand, waarin wij thans zijn, en tot dezelfde omstandigheden, zooals het denkbeeldige Platonische jaar. Is dit nu zoo, dan is het de grootste ongerijmdheid, dat deze vrouw in den toekomenden staat zeven echtgenooten zal hebben, of anders, is er de onoverkomelijke moeielijkheid wie van hen haar zal hebben, hij, die haar het eerst heeft gehad, of hij, die haar het laatst had, of hij, dien zij het meest bemind, of hij, met wien zij het langst heeft geleefd.

1. Zij verwijzen naar de wet van Mozes ten opzichte van deze zaak, vers 24, dat de naaste bloedverwant de weduwe zal huwen van den man, die kinderloos is gestorven, Deut. 25 : 5; en wij zien die wet in practijk gebracht in Ruth 4 : 5. Het was eene staatkundige wet, gegrond op de bijzondere inrichting van den Joodschen staat, om de onderscheiding der geslachten en hunne erfdeelen in stand te houden, waarvoor door de regeering bijzondere zorg werd gedragen.

2. Zij komen met een geval — of het werkelijk gebeurd, of slechts door hen opgeworpen is, doet er niets toe, want zoo het niet gebeurd is, zou het toch kunnen gebeuren. Er waren zeven broeders, die na elkander dezelfde vrouw trouwden, vers 25—27. Dit geval nu veronderstelt: *a.* De verwoesting, die soms door den dood veroorzaakt wordt in geslachten; hoe dikwijls een gansch gezin, eene geheele schaar van broeders als weggemaaid wordt; zelden (zoo

als het in dit geval wordt voorgesteld) naar orde van ouderdom (het land der duisternis kent geene orde). Het vermindert gezinnen, die grootelijks waren vermenigvuldigd, Ps. 107 : 38, 39. Als daar een gezin was van zeven volwassen broeders, dan was dat een gezin, eene familie, die naar oogenschijn opgebouwd zou worden. Toch is er in dat gezin zoon noch neef, niemand, die in zijne woning overig is, Job 18 : 19. Wèl mogen wij dus zeggen: *Zoo de Heere het huis niet bouwt, te vergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan.* Laat niemand zich verzekerd houden, dat zijn naam en geslacht voort zal duren, tenzij hij een verbond gesloten hebbe met den dood, of eene overeenkomst zij aangegaan met het graf. *b.* De gehoorzaamheid van deze zeven broeders aan de wet, hoewel zij onder zekere voorwaarden zich aan die gehoorzaamheid hadden kunnen onttrekken, Deut. 25 : 7. Ontmoedigende omstandigheden mogen ons niet afhouden van onzen plicht, want wij moeten ons laten besturen door den regel, en niet door de omstandigheden. Menigeen zou zeggen, dat de zevende broeder, die de laatste was om met deze weduwe te trouwen, wel een zeer *kloekmoedig* man moet geweest zijn. Ik zou zeggen, dat hij, zoo hij het uit zuivere gehoorzaamheid aan God gedaan heeft, een *goed* man moet geweest zijn, iemand die nauwgezet zijn plicht betrachtte.

Maar *ten laatste na allen, is ook de vrouw gestorven.* Het overleven van anderen is toch slechts een uitstel; zij, die lang leven, en hunne bloedverwanten en vrienden de een na den ander zien sterven, worden daardoor niet onsterfelijk; de dag komt, wanneer ook zij vallen. De bittere beker des doods gaat rond, en vroeg of laat moeten wij er allen uit drinken, Jer. 25 : 26.

3. Zij opperen eene moeilijkheid betreffende dit geval, vers 28; *In de opstanding dan, wiens vrouw zal zij wezen van die zeven? Gij kunt niet zeggen, wiens vrouw zij zal wezen, en daarom moeten wij tot de gevolgtrekking komen, dat er geene opstanding is.* De Farizeën, die beleden in de opstanding te gelooven, hadden er grove, vleeschelijke begrippen van, evenals van den toekomenden staat. Zij verwachtten er, evenals de Turken in hun paradijs, de genietingen te vinden van het zinnelijke leven, waardoor de Sadducëen er wellicht toe gekomen zijn om de zaak zelve te ontkennen, want er is niets, dat het atheïsme en het ongeloof meer in de hand werkt, dan de vleeschelijke gezindheid van hen, die den godsdienst dienstbaar maken aan hunne zinnelijke lusten en wereldlijke belangen; terwijl zij, die dwalen, de waarheid ontkennen, wordt zij door de bijgeloovigen aan hen verraden. Nu zijn zij met deze tegenwerping afgegaan op de onderstelling der Farizeën. Het is niet vreemd, dat vleeschelijk gezinde menschen zeer valsche denkbeelden koesteren van geestelijke en eeuwige dingen. De natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid, 1 Cor. 2 : 14. Laat de waarheid in een helder licht gesteld worden, en dan verschijnt zij in hare volle kracht.

III. Christus' antwoord op deze tegenwerping. Door hunne onwetendheid te bestraffen en hunne dwaling te herstellen, toont Hij, dat de tegenwerping niets is dan eene drogrede, en dus van geene beteekenis is.

1. Hij bestraft hunne onwetendheid, vers 29. *Gij dwaalt.* Naar het oordeel van Christus zijn zij grootelijks in dwaling, die de opstanding en den toekomenden staat loochenen. Christus bestraft hen hier met de zachtmoedigheid der wijsheid, en niet met die scherpheid (*wat* daar nu ook de reden van moge geweest zijn), die Hij soms tegenover de overpriesters en ouderlingen heeft gebruikt. *Gij dwaalt, niet wetende.* Onwetendheid is de oorzaak van dwaling; zij, die in duisternis zijn, missen den weg. Daarom weerstaan de beschermers der dwaling het licht, en doen zij wat zij kunnen; om den sleutel der kennis weg te nemen. *Gij dwaalt* in deze zaak, *niet wetende.* Onwetendheid is de oorzaak van dwaling omtrent de opstanding en den toekomenden staat. *Wat* zij is in de bijzonderheden, weten ook de besten en de wijsten niet, het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen; het is eene heerlijkheid, die nog geopenbaard moet worden. Als wij spreken van den staat der zielen, afgescheiden van het lichaam, van de opstanding des lichaams, en van de eeuwige zaligheid en rampzaligheid, dan geraken wij spoedig in verlegenheid. Vanwege onze duisternis kunnen wij onze sprake, onze woorden, niet ordenen; maar dat zij *is*, dat is eene zaak, waaromtrent wij niet in het duister gelaten zijn. God zij er voor geloofd, dat wij dit niet zijn; en zij, die haar loochenen, maken zich schuldig aan voorgewende onwetendheid. Het schijnt, dat zulke Sadduceën ook onder belijdende Christenen gevonden werden. *Sommigen onder u zeggen, dat er geene opstanding der dooden is,* 1 Cor. 15 : 12, en sommigen, die haar in de werkelijkheid ontkenden, door er eene allegorie van te maken, zeggende: *dat de opstanding alreede geschied is.*

Zij weten de kracht Gods niet, waaruit de menschen tot de gevolgtrekking kunnen komen, dat er eene opstanding en toekomenden staat zijn *kan.* Onwetendheid, ongeloof, of zwak geloof aan Gods macht, is op den bodem van vele dwalingen, inzonderheid van de dwaling van hen, die de opstanding loochenen. Als ons gesproken wordt van het bestaan en de werking der ziel in den staat der afscheiding van het lichaam, en inzonderheid daarvan, dat een dood lichaam, hetwelk eeuwen lang in het graf heeft gelegen en tot gewoon stof is overgegaan, opgewekt zal worden in datzelfde lichaam, dat het geweest is, dat het wederom zal leven, zich zal bewegen, zal handelen, dan zijn wij gereed te zeggen: Hoe kunnen deze dingen zijn? Als iemand sterft, hoe kan hij dan weder leven? En omdat de ijdele mensch het *hoe* daarvan niet kan begrijpen, trekt hij de waarheid er van in twijfel, terwijl al deze moeielijkheden zouden verdwijnen, indien wij geloofden in God, den almachtigen Vader, en dat er bij God niets onmogelijk is. In de eerste plaats hebben wij ons dus hieraan vast te houden, dat God almachtig is, en doen kan wat Hij wil, en dan is er geene reden

om te twijfelen, dat Hij doen zal wat Hij heeft beloofd. Indien dit nu zoo is, waarom wordt het bij ulieden dan ongeloofelijk geoordeeld, dat God de dooden opwekt? Hand. 26 : 8. Zijne macht overtreft verre de krachten der natuur.

Zij weten de Schriften niet, de Schriften, die beslist verklaren, dat er eene opstanding en een toekomende staat zijn zal. De macht Gods, door Zijne belofte als ten onderpand en waarborg gesteld, is voor het geloof het fondament om op te bouwen. Nu zeggen de Schriften duidelijk en beslist, dat de ziel onsterfelijk is, en dat er na dit leven een ander leven is; beide de wet en de profeten wezen heen naar dit einddoel, dat er eene opstanding der dooden wezen zal, beide der rechtvaardigen en der onrechtvaardigen, Hand. 24 : 14, 15. Job wist het; Job 19 : 26. Ezechiël heeft het voorzien; Ezech. 37, en Daniël heeft het duidelijk voorzegd, Dan. 12 : 2. Christus is opgewekt ten derden dage naar de Schriften, 1 Cor. 15 : 4; en dat zullen ook wij. Zij, die dit ontkennen, zijn dus òf weinig of niet vertrouwd met de Schriften, òf zij hebben er de ware beteekenis niet van gevat. Onbekendheid met de Schrift is de oorzaak van veel kwaad.

2. Hij herstelt hunne vergissing en hunne grove denkbeelden van de opstanding en den toekomenden staat, en stelt deze leer op een hechten en blijvenden grondslag.

Die staat is niet gelijk aan dien, waarin wij ons op aarde bevinden: *Zij nemen niet ten huwelijk, noch worden ten huwelijk uitgegeven.* In onzen tegenwoordigen staat is het huwelijk noodzakelijk. Het was ingesteld in den staat der onschuld. Welke veronachtzaming van andere instellingen er ook geweest moge zijn, deze is nooit afgeschaft of ter zijde gesteld, en zal dit ook niet worden. In de oude wereld — vóór den zondvloed — namen zij ten huwelijk en werden ten huwelijk uitgegeven. Toen de Joden in Babylon van andere inzettingen waren afgesneden, werden zij toch nog vermaand zich vrouwen te nemen, Jer. 29 : 6. Alle beschaafde volken waren zich bewust van den plicht van het huwelijksverbond, en het wordt ook vereischt ter voldoening der begeerten, en om het ontbrekende in de menschelijke natuur aan te vullen. Maar in de opstanding is het huwelijk onnoodig. Of er in het verheerlijkte lichaam eene onderscheiding van sekse zal wezen, wordt door sommigen met al te veel spitsvondigheid betwist (de ouden waren in hun gevoelen hieromtrent verdeeld), maar hetzij dit onderscheid er al of niet wezen zal, zeker is het, dat er geene verbinding of vereeniging zijn zal. Waar God alles is in allen, zal er geene behoefte wezen aan eene *hulpe.* Het lichaam zal geestelijk wezen, en daarin zullen geene vleeschelijke begeerten zijn, die bevredigd moeten worden. Als het mystieke lichaam volkomen en volledig zal wezen, dan zal het niet noodig wezen om naar een Godvruchtig zaad uit te zien, hetgeen een der doeleinden was van de instelling des huwelijks, Mal. 2 : 15. In den hemel zal er geen vergaan of verval van krachten zijn in de personen, en daarom is er ook geene behoefte aan spijs en drank, geen verval of ondergang van het geslacht, en dus is er geene behoefte aan het huwelijk; waar geen dood meer is, Openb. 21 : 4, daar zijn ook geene geboorten meer noodig. De huwelijke staat brengt genietingen, blijdschap en zorgen mede; die er zich in begeven worden vermaand om hem te beschouwen als onderhevig aan wisselvalligheden, en daarom ook zeer geschikt voor deze wisselvallige wereld met hare vreugde en haar leed, haar voorspoed en haar tegenspoed. Maar gelijk in de hel, waar geen blijdschap is, de stem des bruide- en der bruid in het geheel niet meer gehoord zal worden, zoo zal er in den hemel, waar alles een en al vreugde is, en geene smart of verdriet gevonden wordt, geen ten huwelijk geven of nemen zijn. De genietingen van dien staat zijn rein en geestelijk, en spruiten voort uit hun aller huwelijk met het Lam, maar niet met elkander.

Die staat is gelijk aan dien der engelen in den hemel; *Zij zijn als engelen Gods in den hemel;* zij *zijn* aldus, dat is: ongetwijfeld zullen zij aldus zijn. In Christus, hun Hoofd, zijn zij reeds aldus, Hij heeft hen mede gezet in den hemel, Efeze 2 : 6. De geesten van de volmaakte rechtvaardigen zijn van dezelfde corporatie als het talrijke gezelschap der engelen, Hebr. 12 : 22, 23. In zijne schepping is de mensch een weinig minder gemaakt dan de engelen, Ps. 8 : 6, maar in zijne volkomene verlossing en vernieuwing zal hij als de engelen zijn, rein en geestelijk als de engelen, gelijk deze zalige serafim, kennende en liefhebbende, gelijk zij, en met hen, God immer prijzende. Het lichaam der heiligen zal opgewekt worden, onverderfelijk en heerlijk, vaardig en krachtig, gelijk dat der reine en heilige geesten. 1 Cor. 15 : 42 enz. Wij moeten thans den wil van God begeeren en trachten te doen, gelijk de engelen hem doen in den hemel, omdat wij hopen weldra te zijn als de engelen, die altijd het aangezicht des Vaders zien. Hij zegt niets van den staat der goddeloozen in de opstanding, maar, naar gevolgtrekking, zullen zij wezen als de duivelen, wier lust en begeerte zij gedaan hebben.

IV. Christus' bewijsgrond ter bevestiging van deze groote waarheid der opstanding en van een' toekomenden staat. Daar de zaak van zoo groot belang was, achtte Hij het niet genoeg (gelijk bij andere twistgesprekken) om het valsche van de redeneering in hunne tegenwerping in het licht te stellen, maar ondersteunde Hij de waarheid door een deugdelijk argument, een onwederlegbaar bewijs; want Christus brengt het recht voort tot waarheid, zoowel als tot overwinning, en Hij stelt Zijne volgelingen in staat om reden te geven van de hope, die in hen is. Merk nu op

1. Waaraan Hij Zijn argument ontleende — aan de Schrift; dat is het groote magazijn of tuighuis, dat ons voorziet van geestelijke wapenen, ten aanval, zoowel als ter verdediging. *Er is geschreven,* dat is voor ons het zwaard van Goliath. *Hebt gij niet gelezen hetgeen van God tot ulieden gesproken is?* Wat de Schrift zegt, is gesproken door God. Wat tot Mozes gezegd was, is tot ons gezegd, gezegd en ge-

schreven ter onzer leering. Het is van het hoogste belang voor ons te lezen en te hooren wat God heeft gesproken, omdat het tot ons gesproken is. Het argument is ontleend aan de vijf boeken van Mozes, omdat de Sadduceën, naar sommigen denken, alleen dezen — of ten minste dezen voornamelijk, als canonieke Schriften erkenden; daarom heeft Christus Zijn bewijsgrond aan de meest onbetwistbare bron ontleend. De latere profeten bevatten meer duidelijk uitgedrukte bewijzen van een' toekomenden staat dan de wet van Mozes bevat, want hoewel de wet van Mozes de onsterfelijkheid der ziel en een toekomden staat veronderstelt, als beginselen van hetgeen men den natuurlijken Godsdienst noemt, wordt dit toch niet door de wet van Mozes uitdrukkelijk geopenbaard; omdat zooveel van die wet zeer bijzonder dat volk betrof, en dus, gelijk dit met gemeentelijke wetten meestal placht te wezen, als het ware gewapend was met bedreigingen en beloften, terwijl de meer uitdrukkelijke openbaring van een' toekomenden staat voor latere dagen bewaard bleef. Toch vindt onze Heiland zelfs in de Schriften van Mozes een zeer degelijk bewijs voor de opstanding. Vele schatten der Schrift liggen onder de opervlakte, zoodat men er naar graven moet.

2. Wat Zijn argument was, vers 32; *Ik ben de God van Abraham.* Dit was geen bewijs in zoo vele woorden, en toch was het in werkelijkheid een afdoend bewijs. Gevolgtrekkingen uit de Schrift, zoo zij met juistheid worden gemaakt, moeten als de Schrift zelve aangenomen worden, want zij werd geschreven voor hen, die met rede begaafd zijn.

Nu is de strekking van het argument om te bewijzen. *a.* Dat er een toekomende staat is, een leven na dit leven. waarin de rechtvaardigen waarlijk en voortdurend gelukkig zullen zijn. Dit wordt bewezen uit hetgeen God gezegd heeft: *Ik ben de God van Abraham.*

Want dat God iemands God is, veronderstelt zeer buitengewone voorrechten en gelukzaligheid. Tenzij wij volkomen weten wat God is, kunnen wij den rijkdom niet vatten van dat woord: *Ik zal u een God zijn,* dat is: een Weldoener gelijk Ik ben. De God Israels is Israels God, 1 Kron. 17 : 24, een geestelijke Weldoener, want Hij is de Vader der geesten, en Hij zegent met geestelijke zegeningen. Het is een algenoegzame Weldoener te zijn, een God, die genoegzaam is, een volkomen Goed, en een eeuwige Weldoener, want zelf is Hij een eeuwige God, en voor hen, die in verbond met Hem zijn, zal Hij een eeuwige God wezen. Dit groote woord heeft God dikwijls tot Abraham, Izak en Jakob gesproken; en het was bedoeld als eene belooning voor hun bijzonder geloof en gehoorzaamheid in hun verlaten van hun vaderland toen God hen riep. De Joden hadden diepen eerbied voor deze drie aartsvaders, en de belofte, die God hun gegeven had, hebben zij zoo ver mogelijk uitgestrekt.

Het is blijkbaar, dat deze Godvruchtige mannen in *dit* leven geen zoo buitengewoon geluk deelachtig zijn geweest, dat men dit als de vervulling zou kunnen beschouwen van zoo groot een woord als dit is. In het Land der Belofte zijn zij vreemdelingen geweest, zwervende, lijdende van hongersnood. Geen voetbreed gronds was hun eigendom, behalve eene grafstede, hetgeen hun een wenk was om uit te zien naar iets na dit leven. In tegenwoordige genietingen stonden zij ver achter bij hunne naburen, die vreemdelingen waren voor dit verbond. Wat was er in deze wereld, dat hen en de erfgenamen van hun geloof onderscheidde van anderen, en dat in de minste of geringste verhouding stond tot de waardigheid en de onderscheiding van dat verbond? Indien er voor deze groote en goede mannen geen geluk ware weggelegd na den dood, dan zou het treurige woord van Jakob, toen hij oud was geworden: *Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest,* Gen. 47 : 9 een voortdurend verwijt zijn geweest aan de wijsheid, goedheid en trouw van dien God, die zich zoo dikwijls de God van Jakob heeft genoemd.

Daarom moet er gewisselijk een toekomende staat zijn, waarin, gelijk God eeuwig leeft om eeuwiglijk te beloonen, Abraham, Izak en Jakob eeuwig zullen leven om eeuwiglijk beloond te worden. Het woord van den apostel, Hebr. 11 : 16, als hij, na gesproken te hebben van het geloof en de gehoorzaamheid der aartsvaders in het land hunner vreemdelingschappen, er bij voegt: *Daarom schaamt zich God niet, om hun God genoemd te worden; want Hij had hun eene stad bereid,* eene hemelsche stad, te kennen gevende, dat, indien Hij niet zoo goed voor hen voorzien had in de andere wereld, — in aanmerking genomen hoe het hun in deze wereld vergaan is, Hij zich geschaamd zou hebben *hun God* genoemd te worden. Maar nu schaamt Hij zich dit niet, aangezien Hij datgene voor hen gedaan heeft, dat er in de volle beteekenis en in de ruimste mate aan beantwoordt. *b.* Dat de ziel onsterfelijk is, en het lichaam weder op zal staan, en met de ziel vereenigd zal worden. Is het vorige punt bewezen, dan zal deze stelling er uit voortvloeien; maar zij wordt ook bewezen door den tijd, toen God dit gesproken heeft. Het was tot Mozes aan het braambosch, toen Abraham, Izak en Jakob reeds lang dood en begraven waren; en toch zegt God niet *Ik was,* of *Ik ben geweest;* maar *Ik ben de God van Abraham.* God nu is niet een God der dooden maar der levenden. Hij is een levende God, en deelt levenwekkende invloeden mede aan hen, voor wie Hij een God is. Indien, toen Abraham was gestorven, er nu ook een einde was geweest met Abraham, dan zou er ook een einde geweest zijn aan Gods betrekking tot hem als zijn God, maar op het tijdstip, toen God met Mozes sprak, was Hij de God van Abraham, bijgevolg moet Abraham toen geleefd hebben, hetgeen een bewijs is van de onsterfelijkheid der ziel in een' staat van gelukzaligheid, en dit leidt wederom tot de gevolgtrekking van de opstanding des lichaams; want er is in de menschelijke ziel zulk eene neiging tot het lichaam, dat eene finale en eeuwige scheiding van ziel en lichaam onbestaanbaar zou zijn met de gelukzaligheid van hen, die God tot *hun God* hebben. Het

denkbeeld der Sadduceën was, dat de verbinding van ziel en lichaam zóó innig is, dat, wanneer het lichaam sterft, ook de ziel sterft. Naar diezelfde onderstelling nu moet, indien de ziel leeft — en zeer zeker leeft zij! — ook het lichaam op den een' of anderen tijd met haar leven. En behalve dat: de Heere is voor het lichaam, daar het een onmisbaar bestanddeel is van den mensch; er is een verbond met het stof, waaraan gedacht zal worden, want anders zou *de mensch* niet gelukkig zijn. De last, dien de stervende aartsvaders gaven betreffende hun lichaam, hun gebeente, en dat wel *in het geloof*, was een blijk van hunne verwachting der opstanding van het lichaam. Maar die leerstelling werd bewaard voor eene vollediger openbaring na de opstanding van Christus, die de eersteling is geworden dergenen, die ontslapen zijn.

Eindelijk. Wij hebben hier het gevolg of de uitkomst van dezen redetwist. De Sadduceën waren tot zwijgen gebracht, vers 34, en dus te schande gemaakt. Zij dachten door hunne spitsvondigheid Christus te schande te kunnen maken, terwijl zij slechts zich zelven schande bereidden. Maar de scharen werden verslagen over Zijne leer, vers 33.

1. Omdat zij nieuw voor hen was. Zie in wat treurigen toestand de schriftverklaring onder hen gekomen was, daar het volk verbaasd was, als over een wonder, nu zij hoorden, hoe de fundamenteele belofte toegepast werd op deze groote waarheid. Zij moeten wel zeer onbekwame en onwetende schriftgeleerden gehad hebben, want anders zou dit geen nieuws voor hen zijn geweest.

2. Omdat er iets zeer goeds en groots in was. Soms blinkt de waarheid des te helderder, en wordt zij des te meer bewonderd, naarmate zij meer tegengestaan wordt. Hierbij valt nog op te merken, dat vele tegensprekers tot zwijgen worden gebracht, en vele hoorders verslagen, of verbaasd zijn, zonder tot zaligmakende bekeering te komen. Maar zelfs in het zwijgen en de verbazing van ongeheiligde zielen verheerlijkt God Zijne wet, en Zijn Evangelie, en maakt Hij beiden heerlijk.

34. En de Farizeën, gehoord hebbende dat Hij den Sádduceën den mond gestopt had, zijn te zamen bijeenvergaderd. 35. En één uit hen, zijnde een wetgeleerde, heeft gevraagd, Hem verzoekende, en zeggende: 36. Meester, welk is het groote gebod in de wet? 37. En Jezus zeide tot hem: Gij zult liefhebben den Heere uwen God, met geheel uw hart, en met geheel uwe ziel, en met geheel uw verstand. 38. Dit is het eerste en het groote gebod. 39. En het tweede, aan dit gelijk, is: Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven. 40. Aan deze twee geboden hangt de gansche wet en de profeten.

Hier hebben wij een gesprek van Christus met een' wetgeleerde uit de Farizeën over het groote gebod der wet. Merk hierbij op

I. De saamverbinding der Farizeën tegen Christus, vers 34. Zij hoorden, *dat Hij den Sadduceën den mond gestopt had*, hoewel hun verstand niet was geopend. Zij zijn te zamen bijeenvergaderd, niet om Hem den dank te brengen hunner partij, gelijk zij hadden behooren te doen, voor Zijne krachtige bevestiging der waarheid tegenover de Sadduceën, de gemeene vijanden van hun' Godsdienst, maar om Hem te verzoeken, in de hoop van den roep te zullen verkrijgen van Hem in verlegenheid te hebben gebracht, die de Sadduceën in verlegenheid had gebracht. Zij waren meer geërgerd en vertoornd omdat Christus geëerd werd, dan verheugd omdat den Sadduceën de mond gestopt was, daar zij veel meer gaven om hunne eigene tyrannie en overleveringen, welke door Christus werden tegengestaan, dan om de leer der opstanding en een' toekomenden staat, die door de Sadduceën werd tegengestaan. Het is een blijk van Farizeeuwsche afgunst en boosaardigheid om misnoegd te zijn wegens het handhaven eener erkende en beleden waarheid, omdat dit geschiedt, door hen, die wij niet genegen zijn, een openbaar goed op te offeren aan bijzondere of persoonlijk grieven en vooroordeelen. Paulus was van eene andere gezindheid, Fil. 1 : 18.

II. De vraag van den wetgeleerde aan Christus. De wetgeleerden bestudeerden en onderwezen de wet van Mozes, evanals de schriftgeleerden, maar naar sommiger meening bestond het verschil tusschen hen hierin, dat zij meer practische zaken behandelden dan de schriftgeleerden; zij bestudeerden en onderwezen casuïstische godgeleerdheid. Deze wetgeleerde deed Hem eene vraag *Hem verzoekende*; niet met het doel Hem te verstrikken, gelijk blijkt uit Markus' verhaal van dit voorval, waar wij zien, dat hij de man was, tot wien Christus zeide: *Gij zijt niet verre van het koninkrijk Gods*, Markus 12 : 34; maar alleen om te weten, wat Hij zou zeggen en om een gesprek met Hem aan te knoopen ter voldoening van zijne eigene en zijner vrienden nieuwsgierigheid.

1. De vraag luidde: *Meester! welk is het groote gebod in de wet?* Eene noodelooze vraag, daar in Gods wet alles groot is, Hoséa 8 : 12, en de wijsheid van Boven onpartijdig is, onpartijdig in de wet, Mal. 2 : 9, en merkt op allen. Toch is het waar, dat er sommige geboden zijn, die de beginselen zijn van de orakelen Gods, en meer omvattend zijn dan anderen. Onze Heiland spreekt van *het zwaarste der wet*, Hoofdst. 23 : 23.

2. De bedoeling was Hem te verzoeken, Hem op de proef stellen, niet zoo zeer ten opzichte van Zijne kennis als wel van Zijn oordeel. Het was een quaestie, waaromtrent verschil van gevoelen was onder de beoordeelaars der wet. Sommigen vonden, dat de wet der besnijdenis het groote gebod was, anderen de wet betreffende den sabbat, nog anderen de wet op de offeranden, al naar zij zelven hierdoor getroffen of aangedaan werden. Nu wilden zij eens weten wat Christus hiervan zeide, hopende het volk tegen Hem in het harnas te jagen, indien Zijn antwoord niet strookte met het algemeen heerschende gevoelen; en zoo Hij het ééne gebod verhief en verheerlijkte, zouden zij het zoo voorstellen, alsof Hij hierdoor de andere ge-

boden minachtte en verkleinde. De vraag was onschuldig, en door vergelijking met Lukas 10 : 27, 28 blijkt dat het onder de wetgeleerden eene uitgemaakte zaak was, dat liefde tot God en onzen naaste het grootste gebod is, en de hoofdsom van al de overigen, en Christus heeft dit dáár goedgekeurd; zoodat het stellen van deze vraag aan Hem hier eerder eene bedoeling was van minachting door Hem te ondervragen als een kind, dan eene hatelijke bedoeling om met Hem te twisten als een tegenstander.

III. Christus' antwoord op deze vraag. Het is kostelijk voor ons, dat Hem de vraag gedaan werd, zoodat wij Zijn antwoord hebben. Het is voor groote mannen geene verkleining om op eenvoudige vragen te antwoorden. Nu beveelt Christus ons dezen als de groote geboden aan, niet alsof zij dit waren met uitsluiting van anderen, maar omdat zij groot zijn, wijl zij de anderen in zich sluiten. Merk nu op

1. Welke deze groote geboden zijn, vers 37—39. Niet de rechtswetten, dezen konden de grootsten niet wezen, nu het volk der Joden, welker zij waren, zoo klein en gering was; niet de ceremonieele wetten; die konden de grootsten niet zijn, nu zij verouderd begonnen te worden en nabij de verdwijning waren; en al evenmin het een of ander zedelijk voorschrift; maar de liefde tot God en den naaste, die de bron en oorsprong is van al de anderen, welke als van zelf daaruit zullen voortvloeien.

Geheel de wet is vervuld in één woord, en dat is *liefde*, Rom. 13 : 10. Alle gehoorzaamheid begint in genegenheid, en niets geschiedt recht in den Godsdienst, dat dáár niet het eerst is geschied. Liefde is de leidende, de voornaamste genegenheid, die de wet geeft, en een grond geeft voor de overigen; daarom moet deze, als de voornaamste vesting, het eerst voor God veroverd en bezet worden. De mensch is een schepsel, gemaakt voor liefde, daarom is de wet, in het hart geschreven, eene wet van liefde. Liefde is een klein en liefelijk woord, en, indien zij de vervulling is der wet, dan voorzeker is het juk des gebods zeer zacht. Liefde is de rust en de voldoening der ziel, indien wij op den goeden ouden weg wandelen, dan zullen wij rust vinden.

De liefde tot God is het eerste en groote gebod en de hoofdsom van al de geboden van de eerste tafel der wet. De eigenaardige werkzaamheid der liefde is behagen, en dus is goed er het eigenaardige voorwerp, of doel van. Daar nu God oneindig, oorspronkelijk en eeuwig goed is, moet Hij in de eerste plaats worden bemind, moet men buiten Hem niets liefhebben dan hetgeen men om Zijnentwil liefheeft. Liefde is het eerste en grootste, dat God van ons eischt, en dus ook het eerste en grootste, dat wij Hem behooren te wijden.

Nu wordt ons hier gezegd, dat wij *a.* God moeten liefhebben als den onze. *Gij zult liefhebben den Heere uwen God* als den uwe. Het eerste gebod luidt: *Gij zult geen' anderen God hebben*, waarin ligt opgesloten, dat wij Hem voor *onzen* God moeten hebben, en dat zal onze liefde voor Hem winnen. Zij, die de zon en maan tot hunne goden maakten, hebben ze liefgehad, Jerem. 8 : 2; Richteren 18 : 24. God lief te hebben als den onze is Hem lief te hebben omdat Hij de onze is, onze Schepper, onze Eigenaar of Bezitter, onze Heerscher of Bestuurder, en ons jegens Hem te gedragen als den onze, met gehoorzaamheid aan Hem, en afhankelijkheid van Hem. Wij moeten God liefhebben als met ons verzoend, tot den onze gemaakt door het verbond, dat is de grond van dit: *uwen God. b.* Hem lief te hebben met geheel ons hart, geheel onze ziel en geheel ons verstand. Sommigen achten dat dit eene en dezelfde zaak beteekent, nl. Hem lief te hebben met al onze vermogens. Anderen zien hier eene onderscheiding. Het hart, de ziel en het verstand zijn de wil, de genegenheid en het begrip, of de levens — gevoels — en verstandelijke vermogens. Onze liefde tot God moet eene oprechte liefde zijn, en niet slechts bestaan in het woord en de tong, zooals de liefde van hen, die zeggen Hem lief te hebben, terwijl toch hun hart niet met Hem is. Het moet eene sterke liefde zijn; wij moeten Hem in de hoogste mate en met het innigste gevoel liefhebben; gelijk wij Hem moeten loven, zoo moeten wij Hem liefhebben, met al wat binnen in ons is, Ps. 103 : 1. Het moet eene bijzondere en alles overtreffende liefde zijn; wij moeten Hem méér liefhebben dan eenig ding; dáárheen moet de stroom onzer genegenheden zich richten. Het hart moet vereenigd zijn tot de liefde Gods, in tegenstelling met een verdeeld hart. Al onze liefde is nog te klein om Hem te geven, en daarom moeten alle vermogens der ziel aangewend worden voor Hem, en naar Hem uitgaan: *Dit is het eerste en het groote gebod*, want gehoorzaamheid hieraan is de bron der gehoorzaamheid aan al de overigen, en die dan slechts Gode welbehaaglijk is, als zij voortkomt uit liefde.

Onzen naaste lief te hebben als onszelven is het tweede groote gebod, vers 39. Het is aan het eerste gelijk. Het sluit al de geboden in van de tweede tafel der wet, gelijk het eerste de geboden der eerste tafel in zich sluit. Het is er aan gelijk, want het is er op gegrond, en vloeit er uit voort; en eene zuivere liefde voor onzen broeder, dien wij gezien hebben, is zoowel een voorbeeld als een bewijs van onze liefde tot God, dien wij niet gezien hebben, 1 Joh. 4 : 20.

Hierin ligt de stilzwijgende gevolgtrekking, dat wij ons zelven liefhebben, en ook moeten liefhebben. Er is eene liefde van ons zelven, die verdorven is, en de wortel is van de grootste zonden; deze liefde moet weggedaan, gedood worden. Maar er is ook eene liefde van ons zelven, die natuurlijk is, en de regel voor den grootsten en gewichtigsten plicht; die liefde moet bewaard en geheiligd worden. Wij moeten ons zelven liefhebben, dat is: wij moeten eene betamelijke liefde en achting hebben voor de waardigheid van onze natuur, eene behoorlijke zorge voor het welvaren van onze ziel en van ons lichaam.

Wij moeten onzen naaste liefhebben als ons zelven. Wij moeten alle menschen achten en eeren, en niemand schaden of benadeelen. Wij moeten welgezind zijn jegens allen, voor allen het welzijn begeeren, en, als wij er de gelegen-

heid toe hebben, goed doen aan allen. Wij moeten onzen naaste liefhebben als ons zelven, even waarlijk en even oprecht als wij ons zelven liefhebben, en in dezelfde omstandigheden, bij dezelfde gelegenheden, ja in vele gevallen moeten wij voor het welzijn van onzen naaste ons zelven verloochenen, ons dienstbaar maken aan hunne belangen, bereid en gewillig zijn om de kosten te doen en te koste gegeven te worden voor hen, het leven te stellen voor de broeders.

2. Merk op wat het gewicht en de grootheid dezer geboden is, vers 40. *Aan deze twee geboden hangt de gansche wet en de profeten;* dat is: Dat is de hoofdsom en inhoud van al de geboden, betrekking hebbende op den practischen Godsdienst, welke door de natuur in der menschen hart geschreven zijn, verlevendigd door Mozes, ondersteund en versterkt door de prediking en de geschriften der profeten. Aan de wet der liefde hangt alles; neem deze weg, en alles valt ter aarde en gaat te niet. Daarvoor moeten alle kerkplechtigheden wijken, evenals alle geestelijke gaven, want de liefde is *de uitnemender weg.* Dit is de geest der wet, die haar bezielt, het cement der wet, die haar samenvoegt; het is de wortel en oorsprong van alle andere plichten, het kort begrip van den geheelen Bijbel, niet slechts van de wet en de profeten, maar ook van het Evangelie, slechts veronderstellende, dat deze liefde de vrucht is van geloof, en dat wij God liefhebben in Christus, en om Zijnentwil onzen naaste. Aan deze twee geboden hangt alles, gelijk de werking afhangt van den werker, en het gevolg van de oorzaak; want de liefde is de vervulling der wet, Rom. 13 : 10; en het einde des gebods is liefde, 1 Tim. 1 : 5. De wet der liefde is de nagel in de vaste plaats diep ingeslagen van de meesters der verzamelingen, Pred. 12 : 11, waaraan alle heerlijkheid is gehangen van de wet en de profeten, Jes. 22 : 24, een nagel, die nooit uitgetrokken zal worden, want aan dezen nagel zal al de heerlijkheid hangen van het nieuwe Jeruzalem, tot in eeuwigheid. *De liefde vergaat nimmermeer.* Zoo laat dan ons hart uitgegoten zijn in deze twee geboden, als in een' vorm; laat ons aan de verdediging en handhaving er van onzen ijver te koste leggen, en niet voor begrippen, namen en woordentwist, alsof dezen de groote dingen waren, aan welke de wet en de profeten hangen, en alsof daaraan de liefde tot God en onzen naaste geofferd moest worden. Neen, veeleer moet voor de gebiedende macht der liefde alles buigen en alles wijken.

41. Als nu de Farizeën samenvergaderd waren, vraagde hun Jezus. 42. En zeide: Wat dunkt u van den Christus? Wiens Zoon is Hij? Zij zeiden tot Hem: Davids Zoon. 43. Hij zeide tot hen: Hoe noemt Hem dan David in den Geest, zijnen Heere? zeggende; 44. De Heere heeft gezegd tot Mijnen Heere: Zit aan Mijne rechterhand, totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten. 45. Indien Hem dan David noemt zijnen Heere, hoe is Hij zijn Zoon? 46. En niemand kon Hem een woord antwoorden; en niemand durfde Hem van dien dag aan iets meer vragen.

Vele vragen zijn door de Farizeën aan Christus gedaan, door welke zij Hem in verlegenheid dachten te brengen, maar er slechts zich zelven door bloot gaven; maar laat Hij nu eene vraag doen aan hen, en Hij zal dit doen, als zij te zamen vergaderd zullen zijn, vers 41. Hij heeft niet sommigen van hen afzonderlijk genomen van de overigen, maar, om hèn des te meer te beschamen, neemt Hij hen allen te zamen, toen zij tegen Hem saam verbonden waren en te zamen beraadslaagden tegen Hem, en toch heeft Hij hen toen in het nauw gebracht. God verlustigt zich er in om Zijne vijanden teleur te stellen en te beschamen, als zij zich het meest hebben versterkt. Hij geeft hun al het voordeel, dat zij begeeren in den strijd, en toch verslaat Hij hen. *Vergezelt u te zamen, en gij zult verbroken worden,* Jes. 8 : 9 [1]). Hier nu

I. Stelt Christus hun eene vraag voor, die zij gemakkelijk kunnen beantwoorden. Het was eene vraag uit hun eigen cathechismus: *Wat dunkt u van den Christus? Wiens Zoon is Hij? Wiens Zoon verwacht gij als den Messias, die aan de vaderen beloofd is?* Hierop konden zij gereedelijk antwoorden: Davids Zoon. Het was de gewone omschrijving van den Messias; zij noemden Hem *Zone Davids.* Dat hadden de schriftgeleerden, die de Schrift verklaarden, hun geleerd volgens Ps. 89 : 35, 36. Ik heb eens gezworen bij Mijne heiligheid, zoo Ik aan David liege! Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn; en Jes. 11 : 1. Een rijsje zal voortkomen uit den afgehouwen tronk van Isai. Het verbond van het koningschap met David was een type van het verbond der verlossing, gemaakt met Christus, die, gelijk David *met een' eed* tot Koning was gemaakt, en eerst vernederd en daarna verhoogd werd. Indien Christus de Zone Davids was, dan was Hij wezenlijk en waarlijk Mensch. Israel zeide: *Wij hebben tien deelen aan David,* en Juda zeide: *Uw gebeente en uw vleesch zijn wij.* Welk deel hebben wij dan in den Zone Davids, die onze natuur heeft aangenomen?

Wat dunkt u van den Christus? Zij hadden Hem vragen gedaan, de eene na de andere, uit de wet; maar Hij komt tot hen met eene vraag nopens de belofte. Velen zijn zóó vervuld van de wet, dat zij Christus vergeten, alsof zij door hun' plicht konden behouden worden, zonder Zijne verdienste en genade. Het is voor een iegelijk onzer van het grootste belang om ons zelven af te vragen: Wat dunkt ons van den Christus? Sommigen denken in het geheel niet aan Hem, Hij is niet in al, zelfs niet in eene enkele, van hunne gedachten. Sommigen denken gering over Hem, en sommigen denken harde gedachten van Hem; maar hun, die gelooven, is Hij dierbaar; en hoe kostelijk zijn ons dan de gedachten aan Hem! Terwijl de dochteren van Jeruzalem niet méér van Christus denken dan

1) Naar de Engelsche overzetting.

van een' anderen liefste, denkt de bruid aan Hem, als die de banier draagt boven tien duizend.

II. Nu werpt Hij ten opzichte van hun antwoord eene zwarigheid op, die zij niet zoo gemakkelijk konden oplossen, vers 43—45. Velen kunnen zóó gereedelijk een waarheid uitspreken, dat zij denken kennis genoeg te hebben om er trotsch op te zijn; maar als zij nu die waarheid hebben te bevestigen en te verdedigen, dan toonen zij genoeg onwetendheid om er beschaamd over te wezen. De zwarigheid, door Christus opgeworpen, was: Indien Christus Davids Zoon is, hoe noemt Hem dan David, in den Geest, zijn' Heere? Zijne bedoeling hiermede was niet hen te verstrikken, zooals zij Hem wilden doen, maar hen te onderwijzen in eene waarheid, die zij niet gaarne wilden gelooven — nl. dat de verwachte Messias God is.

1. Het is gemakkelijk te zien dat David Christus *Heere* noemt, en dat hij dat deed in den Geest, door Goddelijke ingeving, en hiertoe gedreven door een geest der profetie; want het was de Geest des Heeren, die door hem sprak, 2 Sam. 23 : 1, 2. David was een van die heilige menschen Gods, die van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben gesproken, inzonderheid als zij Christus Heere noemden, want toen, gelijk nu, kon niemand zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest. Om nu te bewijzen dat David, in den Geest, Christus Heere heeft genoemd, haalt Hij aan Ps. 110:1, welken Psalm de schriftgeleerden zelven van Christus hebben verstaan: het is zeker, dat de profeet dáár van Hem spreekt, van Hem, en van niemand anders, en het is eene profetische saamvatting van de leer van Christus. Het beschrijft Hem als uitoefenende de ambten van Profeet, Priester en Koning, zoowel in Zijne vernedering als in Zijne verhooging.

Christus haalt het geheele vers aan, dat den Verlosser toont in Zijne heerlijkheid; *a.* Zittende ter rechterhand Gods. Zijn zitten duidt rust aan en heerschappij; Zijn zitten aan Gods rechterhand duidt de hoogste eer en souvereine macht aan. Zie in wat sterke bewoordingen dit is uitgedrukt, Hebr. 8 : 1. *Hij is gezeten aan de rechterhand van den troon der Majesteit.* Zie ook Fil. 2 : 9; Ef. 1 : 20. Hij heeft zich zelven die eere niet gegeven, maar Hij had er recht op door het verbond met Zijn' Vader, en Hij werd er door opdracht van Hem mede bekleed, en hier nu is die opdracht. *b.* Zijne vijanden onderwerpende. Dáár zal Hij zitten, totdat zij allen òf tot Zijne vrienden gemaakt zijn, òf tot eene voetbank voor Zijne voeten. Het bedenken des vleesches, wáár het ook gevonden wordt, is vijandschap tegen Christus, en dat wordt onderworpen in de bekeering van het gewillige volk, en in de beschaming van Zijne onboetvaardige tegenstanders, die onder Zijne voeten zullen gelegd worden, zooals de koningen van Kanaän onder de voeten van Jozua.

Maar dit vers is aangehaald, omdat David er den Messias zijn Heere noemt; *De Heere, Jehovah, heeft tot mijn' Heere gesproken.* Dit leert ons, dat wij bij de verklaring der Schrift niet slechts hebben te letten op het hoofddoel en de beteekenis van een vers, maar ook van de woorden en volzinnen, die de Geest heeft gekozen om die beteekenis uit te drukken, en die dikwijls zeer nuttig en leerrijk zijn.

2. Maar voor hen, die niet in de Godheid van den Messias gelooven, is het niet gemakkelijk om dit van ongerijmdheid vrij te pleiten, indien Christus Davids Zoon is. Het is ongepast dat een vader van zijn zoon, dat de voorzaat van den nazaat, spreekt als van zijne Heere. Indien David Hem Heere noemt, vers 45, — dat wordt als de meer voor de hand liggende waarheid aangewezen; want al wat van Christus' menschheid en vernedering gezegd wordt, moet opgevat en verstaan worden in overeenstemming met de waarheid van Zijne Goddelijke natuur en heerschappij. Daaraan moeten wij vasthouden, dat Hij is Davids Heere, en hierdoor verklaren, dat Hij is Davids Zoon. De schijnstrijdigheden in de Schrift, zooals hier, kunnen niet slechts in overeenstemming met elkander gebracht worden, zij dragen ook bij tot de schoonheid en de harmonie van het geheel. Het verschil, dat in de Schrift wordt opgemerkt, is van een' vriendelijken aard, gave God, dat dit ook van onze geschillen gezegd kon worden!

III. Het goed gevolg van deze zachte op de proef stelling door Christus van der Farizeën kennis, en wel in tweeërlei opzicht.

1. Het bracht hen in verlegenheid, vers 46. *Niemand kon Hem een woord antwoorden.* Het was òf hunne onwetendheid, waardoor zij niet konden, òf hunne goddeloosheid, waardoor zij niet wilden erkennen, dat de Messias God is, welke waarheid alleen de sleutel was om deze moeielijkheid op te lossen. Wat deze rabbis toen niet konden antwoorden, kan, God zij er voor geloofd, thans door den eenvoudigsten Christen, die ingeleid is in het rechte verstand van het Evangelie van Christus, verklaard worden, nl. dat Christus, als God, Davids *Heere*, en, als Mensch, Davids *Zoon* was. Dit heeft Hij nu niet zelf verklaard, het werd bewaard totdat het bewijs er van volkomen geleverd was door Zijne opstanding; maar Hij heeft het ten volle verklaard in Zijne heerlijkheid, Openb. 22 : 16. *Ik ben de wortel en het geslacht Davids.* Indien wij niet vasthouden aan deze waarheid, dat Jezus Christus is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid, dan geraken wij in onoverkomelijke moeielijkheden. En wèl mocht David, Zijn voorvader van ouds, Hem Heere noemen, als Maria, Zijne eigene moeder, Hem terstond na de ontvangenis, Heere, en God, en haren Zaligmaker genoemd heeft, Lukas 1 : 46, 47.

2. Het bracht hen, en alle anderen, die gelegenheid tegen Hem zochten te vinden, tot zwijgen; *Niemand kon Hem een woord antwoorden; noch iemand durfde Hem van dien dag aan iets meer vragen.* Zij durfden Hem niet meer zulke listige, verstrikkende vragen te doen. God zal zich verheerlijken in het tot zwijgen brengen van velen, in wie Hij zich niet wil verheerlijken door hen te behouden en zalig te maken. Velen worden door het woord overtuigd, zonder te worden bekeerd. Indien dezen bekeerd waren geworden, zouden zij Hem wel meer vragen gedaan hebben, inzonderheid de groote vraag: *Wat moeten wij doen om zalig te worden?* Daar

zij echter hun zin niet konden krijgen, wilden zij niet meer van doen met Hem hebben. Maar aldus zullen allen, die twisten met hun' Meester, evenals deze Farizeën, er van overtuigd worden, hoe ongelijk de strijd is.

HOOFDSTUK XXIII.

In het vorige hoofdstuk hadden wij onzes Heilands gesprekken met de schriftgeleerden en Farizeën; hier hebben wij Zijne rede over hen, of liever tegen hen. I. Hij erkent hen in hun ambt, vers 2, 3. II. Hij vermaant Zijne discipelen om hunne geveinsdheid en hoogmoed niet na te volgen, vers 4—12. III. Hij brengt eene beschuldiging tegen hen in van verschillende groote misdaden en wanbedrijven, hun verdraaien en verderven der wet, hun tegenstaan van het Evangelie, en hun verraderlijk handelen tegenover God en de menschen, en bij elk dezer beschuldigingen voegt Hij een „Wee!", vers 13—33. IV. Hij spreekt het vonnis uit over Jeruzalem, en voorzegt de verwoesting van de stad en den tempel, inzonderheid wegens de zonde van vervolging, vers 34—39.

Toen sprak Jezus tot de scharen en tot zijne discipelen. 2. Zeggende: De schriftgeleerden en de Farizeën zijn gezeten op den stoel van Mozes. 3. Daarom, al wat zij u zeggen, dat gij houden zult, houdt dat en doet het; maar doet niet naar hunne werken; want zij zeggen het, en doen het niet. 4. Want zij binden lasten, die zwaar zijn en kwalijk om te dragen, en leggen ze op de schouderen der menschen; maar zij willen die met hunnen vinger niet verroeren. 5. En alle hunne werken doen zij, om van de menschen gezien te worden; want zij maken hunne gedenkcedels breed, en maken de zoomen van hunne kleederen groot. 6. En zij beminnen de vooraanzitting in de maaltijden, en de voorgestoelten in de synagogen. 7. Ook de begroetingen op de markten, en van de menschen genaamd te worden, Rabbi, Rabbi. 8. Doch gij zult niet Rabbi genaamd worden; want één is uw Meester, namelijk Christus; en gij zijt allen broeders. 9. En gij zult niemand uwen vader noemen op de aarde; want één is uw Vader, namelijk die in de hemelen is. 10. En gij zult niet meesters genoemd worden; want één is uw Meester, namelijk Christus. 11. Maar de meeste van u zal uw dienaar zijn. 12. En wie zichzelven verhoogen zal, die zal vernederd worden; en wie zichzelven zal vernederen, die zal verhoogd worden.

In al Zijn prediken vinden wij Christus jegens geenerlei soort van menschen zoo streng als jegens deze schriftgeleerden en Farizeën; want niets is ook zoo lijnrecht tegenovergesteld aan den geest van het Evangelie als de aard en het gedrag van dat geslacht van menschen, die onder den dekmantel van vroomheid slechts hoogmoed, wereldschgezindheid en tyrannie verborgen. Toch waren dezen de afgoden en lievelingen van het volk, die dachten, dat zoo er slechts twee menschen naar den hemel gingen, een van hen een Farizeër moest zijn. Nu richt Christus hier Zijne rede tot de scharen en tot Zijne discipelen, vers 1, ten einde hunne vergissing omtrent deze schriftgeleerden en Farizeën in het licht te stellen, door hen in hunne ware kleuren te schilderen, en aldus het vooroordeel weg te nemen, dat sommigen uit de scharen tegen Ghristus en Zijne leer hadden opgevat, omdat die tegengestaan werd door de mannen hunner kerk, die zich de leidslieden des volks noemden. Het is goed om met het ware karakter der menschen bekend te zijn, opdat wij niet misleid worden door groote namen, wijdsche titels en aanspraak op macht en gezag. Er moet den menschen gesproken worden van *de wolven*, Hand. 20 : 29, *de honden*, Filipp. 3 : 2, *de bedriegelijke arbeiders*, 2 Cor. 11 : 13; opdat zij er op hunne hoede tegen zijn. En niet slechts de gemengde scharen, maar zelfs de discipelen hebben deze waarschuwingen van noode; want ook van Godvruchtige menschen kunnen de oogen verblind worden door wereldsche pracht en grootheid.

In deze rede nu

I. Erkent Christus hun ambt als uitleggers van de wet. *De schriftgeleerden en Farizeën*, — dat is: het geheele sanhedrin, die het roer der kerkregeering in handen hadden, en schriftgeleerden werden genoemd, en van wie sommigen Farizeën waren — *zijn gezeten op den stoel van Mozes*, vers 2, als leeraren en verklaarders der wet. En daar de wet van Mozes de burgerlijke wet was van hun staat, of rijk, deden zij dienst als rechters, en vormden zij dus een gerechtshof. Onderwijzen en rechtspreken schijnen gelijkluidende woorden te zijn, dat is: woorden van gelijke beteekenis. Vergelijk 2 Kron. 19 : 5, 6, 8. Zij waren geen ommegaande rechters, maar een vast en blijvend gerechtshof, dat uitspraak deed in geschillen. Zij waren gezeten op den stoel van Mozes, niet gelijk hij was als middelaar tusschen God en Israel, maar alleen zooals hij was als opperrechter, Ex. 18 : 26. Of wel, wij kunnen het toepassen niet op het sanhedrin, maar op de andere Farizeën en schriftgeleerden, die de wet verklaarden, en het volk leerden hoe haar toe te passen in bijzondere gevallen. De hooge houten stoel, die gemaakt was voor Ezra, den vaardigen schriftgeleerde in de wet van Mozes, wordt hier *de stoel van Mozes* genoemd, omdat Mozes dien had in elke stad, Hand. 15 : 21. Op dezen stoel predikten zij hem; dat was hun ambt, en het was goed en eervol. Het was noodig, dat er sommigen zouden zijn, uit wier mond het volk de wet kon zoeken, Mal. 2 : 7. Menig goed ambt wordt waargenomen door slechte menschen; het is niets nieuws, dat de snoodsten van des menschen kinderen verhoogd worden, zelfs tot op den stoel van Mozes, Ps. 12 : 8: en waar dit het geval is, worden die menschen niet geëerd door den zetel, maar de zetel is onteerd door de menschen. Zij, die toen op Mozes' stoel zaten, waren zóó schrikkelijk ontaard, dat het voor den grooten Profeet tijd

was om op te staan, en een anderen stoel op te richten.

2. Goede en nuttige ambten moeten niet worden afgeschaft, omdat zij soms in de handen zijn van slechte menschen, die er misbruik van maken. Wij moeten den stoel van Mozes niet nederwerpen, omdat schriftgeleerden en Farizeën hem in bezit hebben, veeleer moeten wij ze beiden te zamen laten opwassen tot den oogst. Hoofdst. 13 : 30.

Daarom zegt Hij, vers 3, *Al wat zij u zeggen, dat gij houden zult, houdt dat, en doet het. Voor zoover zij op den stoel van Mozes zijn gezeten, dat is: de wet, door Mozes gegeven, lezen en prediken* — welke wet toen nog in volle kracht was — *en overeenkomstig die wet richten en oordeelen, moet gij hen hooren, daar zij u de geschrevene wet doen gedenken.* De schriftgeleerden en Farizeën maakten er hun werk van de Schrift te bestudeeren, en ze waren wèl vertrouwd met de taal, de geschiedenis en de zeden en gewoonten er van, alsmede met den stijl en de spreekwijze der Schrift. Nu wilde Christus, dat het volk gebruik zou maken van de hulp, die zij hun geven konden voor het verstaan der Schrift, en dien overeenkomstig zouden handelen. Zoo lang hunne uitleggingen den tekst ophelderden, en niet verdraaiden of verdierven, het gebod Gods verduidelijkten, maar niet krachteloos maakten, zoo lang moest er naar hen gehoord worden, en moesten zij worden gehoorzaamd, maar met voorzichtigheid en oordeel des onderscheids. Van goede waarheden moet men geene slechte gedachten koesteren, omdat zij door slechte leeraren worden gepredikt, evenmin als van goede wetten, omdat zij door slechte overheidspersonen worden uitgevoerd. Hoewel het zeer begeerenswaardig is, dat ons voedsel ons door engelen gebracht wordt, is het toch even voedzaam en gezond, als God het ons door raven zendt, en dan moeten wij het nemen en er Gode dankbaar voor zijn. Onze Heere stelt dit vooraf, om de vitterij af te snijden, die sommigen wegens Zijne volgende rede te berde zouden brengen, alsof Hij, door de schriftgeleerden en Farizeën te veroordeelen, bedoeld had de wet van Mozes in minachting te brengen, en er de menschen van af te houden, terwijl Hij toch niet gekomen is, om de wet te ontbinden, maar te vervullen. Het is verstandig om de tegenwerpingen te voorkomen, die tegen rechtvaardige bestraffing en zonden ingebracht kunnen worden, inzonderheid als het noodig is om te onderscheiden tusschen het ambt en den ambtenaar, opdat de bediening niet gelasterd worde, als de bedienaren worden gelaakt.

II. Hij veroordeelt de mannen, de ambtsdragers. Hij had de scharen geboden te doen wat zij hun leerden, maar hier voegt Hij er de waarschuwing bij van niet te doen, zooals zij deden, zich te wachten voor hun' zuurdeesem. *Doet niet naar hunne werken.* Hunne overleveringen waren hunne werken, hunne afgoden, de werken hunner verbeelding. Of: *Doet niet naar hun voorbeeld.* Leerstelling en gedrag zijn geesten, die beproefd moeten worden, en waar het noodig is, moeten zij zorgvuldig van elkander gescheiden en onderscheiden worden; ten gelijk wij geene verdorvene leerstellingen moeten aannemen om den wille van lofwaardige handelingen van hen, die ze leeren, zoo moeten wij ook geen slecht voorbeeld volgen, om den wille van de goede leerstellingen van hen, die dat slechte voorbeeld geven. De schriftgeleerden en Farizeën roemden evenzeer op hunne goeden werken, als op de rechtzinnigheid van hunne leer, en zij hoopten er door gerechtvaardigd te worden, Lukas 18 : 11, 12; en toch waren die dingen, waaraan zij zoo groote waarde hechtten, verfoeielijk in de oogen van God.

In dit en de volgende verzen noemt onze Heiland eenige bijzonderheden van hunne werken, waarin wij hen niet moeten navolgen. In het algemeen wordt hun geveinsdheid ten laste gelegd, en bedrog in den Godsdienst, eene misdaad, waarnaar geene menschelijke rechtbank onderzoek kan doen, omdat wij slechts kunnen oordeelen naar het uiterlijke; maar God, die het hart doorgrondt, kan van veinzerij overtuigen, en niets is er, dat Hem méér mishaagt, want Hij begeert waarheid.

In deze verzen worden hun vier dingen ten laste gelegd.

1. Hun zeggen en doen waren twee.

Hun gedrag was op geenerlei wijze in overeenstemming met hunne prediking of hunne belijdenis; want *zij zeggen het en doen het niet.* Zij leeren uit de wet hetgeen goed is, maar door hun' wandel worden zij gelogenstraft, en zij schijnen voor zich zelven een' anderen weg naar den hemel gevonden te hebben, dan dien zij aan anderen wijzen. Dit wordt opgehelderd en op hen toegepast in Rom. 2 : 17—24. Van alle zondaren zijn die het minst te verontschuldigen, die zich zelven zonden veroorloven, welke zij in anderen veroordeelen. Dit raakt inzonderheid slechte leeraars, wier deel gewis met de geveinsden zal zijn, Hoofdst. 24 : 51. Immers wat grooter geveinsdheid kan er zijn, dan anderen aan te sporen om te gelooven en te doen, wat men zelf niet gelooft en nalaat. De zoodanigen breken af door hunne praktijk, wat zij hebben opgebouwd door hunne prediking; zóó uitnemend predikende op den kansel, dat het jammer is, dat zij van den kansel aftreden; maar van den kansel afgekomen zijnde, zóó slecht levende, dat het jammer is, dat zij er ooit weder opkomen. Zij zijn gelijk klokken, die anderen ter kerk roepen, maar zelven buiten de kerk hangen; of gelijk handwijzers, die anderen den weg wijzen, maar zelven stil staan. Uit hun' mond zullen zij geoordeeld worden.

Dit is toepasselijk op allen, die zeggen en niet doen, die eene schoonschijnende belijdenis doen van den Godsdienst, maar niet leven naar deze belijdenis; die fraaie beloften doen, maar ze niet volbrengen; vol zijn van goede redeneeringen, aan allen om hen heen de wet kunnen voorschrijven, maar ledig zijn van goede werken, groote praters, maar kleine doeners; de stem is Jakobs stem, maar de handen zijn Ezau's handen. Zij kunnen schoon spreken: Ik ga, Heere, maar zij zijn niet te vertrouwen, want er zijn zeven gruwelen in hun hart.

2. Zij waren zeer streng in het opleggen aan anderen van die dingen, aan den last waarvan zij zelven zich niet wilden onderwerpen, vers 4. *Zij binden lasten, die zwaar zijn en kwalijk om te dragen.* Zij drongen niet slechts aan op het nauwgezette waarnemen van de geringste omstandigheden der wet, hetgeen *een juk* genoemd wordt, Hand. 15 : 10, en dat wel met grootere strengheid dan God zelf; maar zij voegden er nog hunne woorden aan toe, en legden hunne eigene verzinselen en overleveringen op als eene wet, onder bedreiging van zware straffen in geval van overtreding. Zij beminden het hun gezag te toonen en hunne heerschappij uit te oefenen, heerschende over het erfdeel Gods, en zeggende tot de zielen der menschen, buigt u neder, dat wij over u gaan; getuige hunne menigvuldige toevoegselen aan de wet van het vierde gebod, waardoor zij den sabbat tot een' last maakten op der menschen schouderen, terwijl hij bedoeld en bestemd was tot eene verheuging van hun hart. Aldus hebben deze herders met geweld en wreedheid de schapen geweid, Ezech. 34 : 4.

Zie nu echter hunne geveinsdheid; *maar zij willen die met hunne vingeren niet verroeren.* Zij wilden zich zelven niet oefenen in die dingen, die zij anderen oplegden. Zij drongen aan bij het volk op eene nauwgezetheid in het waarnemen van den Godsdienst, waardoor zij zelven niet gebonden wilden zijn; in het geheim overtraden zij hunne eigene overleveringen, waarop zij in het openbaar bij anderen aandrongen. Zij gaven toe aan hun' hoogmoed door aan anderen de wet voor te schrijven; maar in hunne eigene levenswijze gingen zij met hun gemak en genoegen te rade. Zoo is er tot smadelijk verwijt aan het adres van de Roomsche priesters gezegd, dat zij vasten op wijn en lekkernijen, terwijl zij het volk dwingen om te vasten op water en brood; en de boetedoeningen afwijzen voor zich zelven, die zij aan de leeken opleggen. Zij wilden geen vinger uitsteken om den last des volks te verlichten, terwijl zij toch zagen, hoe zij er onder gebukt gingen. Als dit met hun belang strookte, wisten zij wel uitleggingen te geven van Gods wet, die haar krachteloos maakte, maar van hunne eigene verzinselen, wilden zij niet, dat men in het minste of geringste zou afwijken. Hoe tegenovergesteld was dit met het gedrag van Christus' apostelen, die aan anderen de Christelijke vrijheid wilden toestaan, welke zij, om den vrede en de stichting der kerk te bevorderen, zich zelven ontzeiden! Zij willen aan anderen geene lasten opleggen dan in noodzakelijke dingen, en die lasten waren licht, en gemakkelijk te dragen, Hand. 15 : 28. Hoe zorgzaam spaart Paulus hen, aan wie hij schrijft! 1 Cor. 7 : 28; 9 : 12.

3. Zij waren geheel en al voor den uiterlijken schijn, maar bekommerden zich niet om het wezen van den Godsdienst, vers 5; *Al hunne werken doen zij, om van de menschen gezien te worden.* Wij moeten goede werken doen, opdat zij, die ze zien, God mogen verheerlijken; maar wij moeten onze goede werken niet uitbazuinen, opdat anderen ze zullen zien en *ons* zullen verheerlijken. Daarvan beschuldigt onze Heiland de Farizeën in het algemeen, gelijk Hij dit te voren gedaan heeft ten opzichte van hunne gebeden en hun geven van aalmoezen. Al hunne begeerte, geheel hun doel was om door de menschen geprezen te worden; daarom was al hun streven er op gericht, om van de menschen gezien te worden, ten einde *een schoon gelaat te toonen naar het vleesch.* In die plichten van den Godsdienst, die onder het oog der menschen vallen, was niemand zoo ijverig en overvloedig als zij; maar in alles wat ligt tusschen God en de ziel, in de binnenkamer, in de verborgene schuilhoeken van hun hart wilden zij voor verontschuldigd gehouden worden. De *gedaante* der Godzaligheid zal hun den naam geven van te leven, en dat is ook al wat zij begeeren en bedoelen; daarom bekommeren zij zich niet om de *kracht* er van, die voor het leven onmisbaar is. Hij, die alles doet om gezien te worden, doet alles te vergeefs, doet niets ter zake dienende.

Hij noemt twee dingen, die zij deden om van de menschen gezien te worden. *a. Zij maken hunne gedenkcedels breed.* Dat waren kleine rollen papier of perkament, waarop met groote keurigheid deze vier paragrafen der wet geschreven waren, Ex. 13 : 3—10, 11—16; Deut. 6 : 4—9; 11 : 13—21. Deze rolletjes werden genaaid in leder, en gedragen op het voorhoofd en den linkerarm. Het was eene overlevering der ouden betrekkelijk Ex. 13 : 9 en Spr. 7 : 3, waar de uitdrukkingen zinnebeeldig schijnen, niets anders te kennen gevende, dan dat wij de dingen Gods in onze gedachten moeten houden, even zorgvuldig, alsof wij ze tusschen onze oogen gebonden hadden en ze dus altijd zagen. Nu hebben de Farizeën deze gedenkcedelen breed gemaakt, opdat men er hen voor heiliger, strenger en ijveriger voor de wet door zou aanzien dan anderen. Het is eene Godvruchtige eerzucht om te begeeren in werkelijkheid heiliger te zijn dan anderen, maar het is eene hoovaardige eerzucht om dit slechts te willen schijnen. Het is goed om uit te munten in wezenlijke vroomheid, maar niet om uit te munten in uiterlijken schijn, want overdrijving wordt met recht van valschheid verdacht, Spr. 27 : 14. Het is het mom der geveinsdheid om zooveel ophef te maken van het uitwendige van den Godsdienst; veel noodiger is het om blijken en bewijzen te geven van de goede gezindheid der ziel. *b.* Zij *maken de zoomen van hunne kleederen groot.* God heeft den Joden bevolen zich snoertjes te maken aan de hoeken hunner kleederen, Num. 15 : 38, om hen van andere volken te onderscheiden, en om hen er aan te herinneren, dat zij een bijzonder volk zijn. Maar de Farizeën vergenoegden er zich niet mede om deze zoomen (waarin die snoertjes bevestigd waren) te hebben zooals iedereen ze had, hetgeen zou beantwoorden aan het doel waarmede God hun dit bevolen had; neen, zij moeten grooter zijn dan die van anderen, ten einde te beantwoorden aan hun eigen doel om van de menschen gezien te worden, en den indruk te geven, dat zij Godsdienstiger waren

dan anderen. Maar zij, die aldus hunne gedenkcedelen breed, en de zoomen hunner kleederen groot maken, terwijl hun hart eng is en ontbloot van de liefde tot God en hun' naaste, kunnen thans wel anderen bedriegen, maar ten laatste zullen zij zelven bedrogen uitkomen.

4. Zij streefden zeer ijverig naar den voorrang en naar meerderheid van gezag over anderen, en daarop verhoovaardigden zij zich dan. Hoogmoed was de heerschende zonde in de Farizeën, de zonde, die hen het lichtelijkst omringde, en tegen welke onze Heere Jezus bij alle gelegenheden heeft getuigd. *a.* Hij beschrijft hun' hoogmoed, vers 6, 7. Zij begeerden en dongen naar eereplaatsen en betoon van eerbied. Bij alle gelegenheden, waarbij zij in het openbaar verschenen, zooals op feesten en in de synagogen, verwachtten zij, en verkregen zij ook naar den lust en begeerte van hun hart, vooraanzitting en voorgestoelten. Hun werden de beste plaatsen en in alles de voorrang toegekend, als personen van groot aanzien en verdienste, en men kan zich gemakkelijk voorstellen, hoe dit hun naar den zin was; zij zochten de eersten te zijn, 3 Joh. 9. Het is niet de vooraanzitting en het zitten op de voorgestoelten, dat veroordeeld wordt, — *iemand* moet wel vooraanzitten — maar het beminnen er van. Als de menschen zoo veel waarde hechten aan zoo onbeduidend eene ceremonie als het zitten op de hoogste plaats, het vóór anderen binnen treden in een vertrek en dergelijke nietigheden meer, als zij dit zoeken, zich hierop laten voorstaan, het kwalijk nemen, als het hun niet wordt toegestaan, wat is dit dan anders dan een afgod te maken van zich zelven, er voor neder te vallen en hem te aanbidden — dat wel de ergste soort van afgoderij is! Dat is overal verkeerd, maar bovenal in de synagogen. Dáár eere te zoeken voor ons zelven waar wij komen om eere en heerlijkheid toe te brengen aan God, en ons voor Hem te verootmoedigen, dat is met God te spotten in plaats van Hem te dienen. David was gaarne bereid aan den dorpel van Gods huis te zijn, zóó ver was hij er van daan om er de vooraanzitting te begeeren, Ps. 84 : 11. Het riekt naar hoogmoed en geveinsdheid als de menschen niet anders naar de kerk willen gaan, dan om er eene fraaie vertooning te maken.

Zij waren ook begeerig naar eerbewijzingen en eeretitels. Zij beminden *de begroetingen op de markten*, hadden het gaarne, dat de menschen den hoed voor hen afnamen, en hun eerbied betoonden, als zij hen op straat tegenkwamen. O hoe het hun behaagde, hoe het hunne ijdelheid streelde, als men hen aanwees en zeide: *Dat is hij*, als men plaats voor hen maakte onder het volk op de markt: *Terug, daar komt een Farizeër, maakt plaats voor hem!* en gekomplimenteerd te worden met den hoogen en wijdschen titel Rabbi, Rabbi! Dit was spijs en drank en lekkernij voor hen, en daarin vonden zij even veel voldoening als Nebukadnezar in zijn paleis, toen hij zeide: *Is dit niet het groote Babel, dat ik gebouwd heb?* De begroetingen zouden hun niet half zoo veel genoegen gedaan hebben, als zij niet op de markt waren geschied, waar ieder kon zien hoe zeer zij geëerd werden, en hoe hoog zij bij het volk stonden aangeschreven. Het was slechts even vóór Christus' tijd, dat de Joodsche leeraars, de meesters in Israel, den titel van Rabbi, Rab, of Rabban hadden aangenomen, waarvan de beteekenis was *groot* of *veel*, en gebruikt werd in den zin van *Doctor*, of *Mijnheer*. En zij legden daar zoo veel nadruk op, dat zij als een grondregel stelden: *Hij, die zijn' leermeester groet, en hem niet Rabbi noemt, maakt dat de Goddelijke Majesteit van Israel wijkt*, zoo veel Godsdienstige waarde hechtten zij aan iets, dat toch niets anders was dan een blijk van welgemanierdheid! Dat hij, die onderwezen wordt in het woord, eerbied betoont aan hem, die hem onderwijst, is betamelijk: maar dat hij, die onderwijst, dit bemint en het eischt, en misnoegd is, zoo het wordt nagelaten, dat is zondig en verfoeielijk, en in plaats van te onderwijzen, heeft hij nog de eerste les te leeren in de school van Christus, namelijk nederigheid. *b.* Hij waarschuwt Zijne discipelen er tegen om hen hierin gelijk te zijn; zij moeten hierin niet doen naar hunne werken. *Doch gij zult niet Rabbi genaamd worden*, vers 8 enz.

Hier is dus een verbod van hoogmoed. Er wordt hun hier verboden

Ten eerste. Om eeretitels en heerschappij te eischen voor zich zelven, vers 8—10. Het wordt tweemaal herhaald: *Gij zult niet Rabbi genaamd worden, noch zult gij meesters genoemd worden, of gids.* Niet alsof het ongeoorloofd is burgerlijke beleefdheid te betoonen aan hen, die onze voorgangers zijn in den Heere; integendeel, het is een blijk van eerbied en achting, die wij hun verschuldigd zijn; maar

1. Christus' dienstknechten moeten den naam van Rabbi of Meester niet aannemen om zich hierdoor van anderen te doen onderscheiden. Het strookt niet met de eenvoudigheid van het Evangelie, dat zij de eerbewijzingen begeeren en aannemen, die hun gegeven worden, die in de paleizen der koningen zijn.

2. Zij moeten het gezag en de heerschappij niet aannemen, welke door deze titels worden aangeduid; zij moeten niet meesterachtig zijn, niet heerschen over hunne broederen, of over het erfdeel Gods, alsof zij heerschappij hadden over het geloof der Christenen. Wat zij van den Heere hebben ontvangen, moeten allen ontvangen van hen; maar in andere dingen moeten zij hunne meening en hun wil niet als regel en maatstaf stellen voor andere menschen, en er onbepaalde gehoorzaamheid aan eischen. De redenen voor dit verbod zijn *a. Een is uw Meester, namelijk Christus*, vers 8; en wederom in vers 10. Christus is onze Meester, onze Leeraar, onze Gids. Als George Herbert den naam *van Christus* noemde, voegde hij er gewoonlijk bij „*Mijn Meester*". Christus alleen is onze Meester; leeraren zijn slechts de ondermeesters in de school van Christus. Christus alleen is de Meester, de groote Profeet, dien wij moeten hooren, en door wien wij ons moeten laten regeeren en besturen, wiens woord ons eene Godsspraak en eene wet moet zijn; Zijn *Voorwaar, Ik zeg u*, moet ons genoeg wezen. En zoo Hij alleen onze Meester is, dan is het in Zijne dienstknechten eene wederrechtelijke toe-

eigening van Christus' eer, die Hij aan geen' ander zal geven, indien zij zich aanstellen als dictators, en aanspraak maken op onfeilbaarheid en oppermacht. *b. Gij zijt allen broeders.* Leeraren zijn niet slechts broeders van elkander, maar ook van het volk, en daarom voegt het hun niet om meesters te zijn. En wij zijn allen jongere broeders, want anders zou de oudste op voortreffelijkheid in hoogheid en sterkte, of macht, voor zich aanspraak maken, Gen. 49 : 3. Om dat te vermijden en te voorkomen is Christus zelf de Eerstgeborene onder vele broederen, Rom. 8 : 29. Gij zijt allen broeders, gelijk gij allen discipelen zijt van denzelfden Meester. Schoolmakkers zijn broeders, en moeten als zoodanig, elkander helpen om hunne lessen te leeren; maar het zal volstrekt niet toegestaan worden, dat een der scholieren op des meesters plaats gaat zitten, en de wet voorschrijft aan de school. Indien wij allen broeders zijn, dan moeten wij niet vele meesters zijn, Jak. 1 : 3.

Ten tweede. Hun wordt verboden zulke titels aan anderen te geven, vers 9, *Gij zult niemand uwen vader noemen op de aarde; stelt niemand aan tot vader van uwen Godsdienst, dat is, tot stichter, leider of bestuurder er van.* De vaders van ons vleesch moeten vaders genaamd worden, en als zoodanig moeten wij hen ontzien; maar God alleen moeten wij erkennen als den Vader der geesten, Hebr. 12 : 9. Onze Godsdienst moet niet ontleend worden aan, of afhankelijk zijn van, eenigen mensch. Wij zijn wedergeboren tot het geestelijk en Goddelijk leven niet uit vergankelijk zaad, maar door het woord Gods, niet uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar uit God. Wij moeten niet zweren bij het woord van eenig schepsel, van de wijsten noch de besten. Paulus noemt zich *een vader* van hen, voor wier bekeering hij het middel geweest is, 1 Cor. 4 : 15; Filemon : 10; maar hij maakt er geene aanspraak op om over hen te heerschen, en hij gebruikt dien titel niet om gezag aan te duiden, maar genegenheid. Daarom noemt hij hen niet zijne aan hem *verplichte*, maar zijne *lieve* kinderen, 1 Cor. 4 : 14.

De reden, hiervoor gegeven, is: *Eén is uw Vader, namelijk die in de hemelen is.* God is onze Vader, en is Alles in alles in onzen Godsdienst. Hij is er de Bron van en de Stichter, Hij is er het Leven van en de Heere; van Hem alleen als den Oorsprong, is ons geestelijk leven afgeleid en voortgevloeid, van Hem is het afhankelijk. Hij is de Vader der lichten, Jak. 1 : 17, die ééne Vader, uit wien, door wien en tot wien alle dingen zijn, en wij in Hem. Daar Christus ons geleerd heeft te zeggen: Onze Vader, die in de hemelen zijt; zoo laat ons niemand vader noemen op aarde; geen' mensch, want de mensch is een worm, uit denzelfden rotssteen gehouwen als wij; en inzonderheid niet op aarde, want op aarde is de mensch zondig, er is niemand op aarde rechtvaardig, niemand, die goed doet, en niet zondigt, en daarom is niemand geschikt om vader genoemd te worden.

Hier is een voorschrift van nederigheid en wederzijdsche onderdanigheid, vers 11; *De meeste van u zal uw dienaar zijn*, zich niet slechts zoo noemen (wij weten van iemand, die zich *Servus servorum Dei — Knecht der knechten Gods noemt*, maar handelt als rabbi, en vader, en meester, en *Dominus Deus noster — De Heer onze God*, en wat niet al meer! 1) maar hij zal dit zijn. Neem het als een belofte. *Hij zal de meeste geacht worden, en het hoogst staan aangeschreven in de gunst van God, die het onderdanigst en dienstvaardigst is.* Of als een voorschrift, een bevel: *Hij, die bevorderd is tot eene waardigheid, een post van vertrouwen en eere in de kerk, laat die uw dienstknecht zijn. Laat hij niet denken, dat zijne eereplaats gemak voor hem medebrengt; neen, hij, die de meeste is, is niet een heer, maar een dienaar.* Paulus, die zijn voorrecht kende, zoowel als zijn plicht, heeft zich, hoewel van allen vrij zijnde, allen dienstbaar gemaakt, 1 Cor. 9 : 19; en onze Meester heeft er bij Zijne discipelen herhaaldelijk op aangedrongen om nederig te zijn, en zich zelven te verloochenen, zachtmoedig en voorkomend te wezen, en overvloedig te zijn in alle dienstbetoon der Christelijke liefde, en daarvan heeft Hij zelf ons het voorbeeld gegeven.

Eene goede reden voor dit alles, vers 12.

Ten eerste. De straf, bestemd voor de hoogmoedigen: *Wie zichzelven verhoogen zal, die zal vernederd worden.* Indien God hun bekeering geeft, dan zullen zij vernederd worden in hunne eigene oogen, en er zich zelven om verfoeien. Indien zij zich niet bekeeren, dan zullen zij vroeg of laat vernederd worden in de oogen der wereld. Op het toppunt van zijne hoogheid en zijn' hoogmoed, is Nebukadnezar tot een metgezel en gelijke der dieren geworden; werd Herodes tot eene prooi der wormen gemaakt; en Babylon, dat gezeten was als een koningin, werd de smaad der natiën. De trotsche priesters heeft God verachtelijk en onwaardig gemaakt, Mal. 2 : 9, en den profeet, die valschheid leert, heeft Hij de staart doen worden, Jes. 9 : 14. Maar indien er op de hoovaardigen al geene merkteekenen der vernedering gezet worden in deze wereld, dan zal toch de dag komen, wanneer zij *tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing zullen ontwaken*, Dan. 12 : 2; zóó overvloediglijk vergeldt de Heere dengene, die hoogmoed bedrijft! Ps. 31 : 24.

Ten tweede. De bevordering, weggelegd voor de nederigen. *Wie zich zelven zal vernederen, die zal verhoogd worden.* Nederigheid is het versiersel, dat kostelijk is voor God. In deze wereld hebben de nederigen de eer van wel aangenaam te zijn aan den heiligen God, en geacht te zijn door wijze en vrome menschen, bekwaam gemaakt te zijn voor, en ook dikwijls geroepen te worden tot, de meest eervolle bedieningen; want eere is gelijk de schaduw, die vliedt voor hen, die haar najagen en haar willen grijpen, maar hen daarentegen volgt, die voor haar vlieden. In de andere wereld echter zullen zij, die zich met berouw over hunne zonden en in gehoorzaamheid aan God, en inschikkelijkheid jegens hunne broederen hebben verootmoedigd, verhoogd worden om den troon der eere te verwerven, en niet alleen erkend, maar ook gekroond worden ten overstaan van engelen en van menschen.

1) Bedoeld wordt de Paus.

13. Maar wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden; want gij sluit het koninkrijk der hemelen voor de menschen, overmits gij daar niet ingaat, en degenen, die ingaan zouden, niet laat ingaan. 14. Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden; want gij eet de huizen der weduwen op, en dat onder den schijn van lang te bidden; daarom zult gij te zwaarder oordeel ontvangen. 15. Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden; want gij omreist zee en land, om éénen Jodengenoot te maken; en als hij het geworden is, zoo maakt gij hem een kind der helle, twee maal meer dan gij zijt. 16. Wee u, gij blinde leidslieden, die zegt: Zoo wie gezworen zal hebben bij den tempel, dat is niets; maar zoo wie gezworen zal hebben bij het goud des tempels, die is schuldig. 17. Gij dwazen en blinden, want wat is meerder: het goud, of de tempel, die het goud heiligt? 18. En zoo wie gezworen zal hebben bij het altaar, dat is niets; maar zoo wie gezworen zal hebben bij de gave, die daarop is, die is schuldig. 19. Gij dwazen en blinden, want wat is meerder: de gave, of het altaar, dat de gave heiligt? 20. Daârom, wie zweert bij het altaar, die zweert bij hetzelve, en bij al wat daarop is. 21. En wie zweert bij den tempel, die zweert bij dezen, en bij Dien, die daarin woont. 22. En wie zweert bij den hemel, die zweert bij den troon Gods, en bij Dien, die daarop zit. 23. Wee u, de schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden; want gij vertient de munte, en de dille, en den komijn, en gij laat na het zwaarste der wet, namelijk het oordeel, en de barmhartigheid, en het geloof. Deze dingen moest men doen en de andere niet nalaten. 24. Gij blinde leidslieden, gij die de mug uitzijgt, en den kemel doorzwelgt. 25. Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden; want gij reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels, maar van binnen zijn zij vol roof en onmatigheid. 26. Gij blinde Farizeër, reinig eerst, wat binnen in den drinkbeker en den schotel is, opdat ook het buitenste daarvan rein worde. 27. Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden; want gij zijt den witgepleisterden graven gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn zij vol doodsbeenderen en alle onreinigheid. 28. Alzoo ook schijnt gij wel den menschen van buiten rechtvaardig, maar van binnen zijt gij vol geveinsdheid en ongerechtigheid. 29. Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden; want gij bouwt de graven der profeten op, en versiert de grafteekenen der rechtvaardigen; 30. En zegt: Indien wij in de tijden onzer vaderen waren geweest, wij zouden met hen geene gemeenschap gehad hebben aan het bloed der profeten. 31. Aldus getuigt gij tegen uzelven, dat gij kinderen zijt dergenen, die de profeten gedood hebben. 32. Gij dan ook, vervult de mate uwer vaderen. 33. Gij slangen, gij adderengebroedsels, hoe zoudt gij de helsche verdoemenis ontvlieden?

In deze verzen hebben wij een achtvoudig wee, door onzen Heere Jezus Christus uitgesproken tegen de Farizeën, als even zoo vele donderslagen of bliksemen van den berg Sinaï. Drie *weeën* hebben al een zeer schrikkelijk aanzien, Openb. 8 : 13; 9 : 12; maar hier zijn acht weeën, in tegenstelling met de acht zaligsprekingen, Matth. 5 : 3 Het Evangelie heeft zijne weeën, zoowel als de wet, en de vervloekingen van het Evangelie zijn van alle vervloekingen het zwaarst. Deze weeën zijn des te merkwaardiger, niet slechts om het gezag, maar ook om de nederigheid en zachtmoedigheid van Hem, die ze uitsprak. Hij kwam om te zegenen, en beminde het om te zegenen; maar als Zijn toorn ontstoken is, dan is daar gewisselijk oorzaak voor; en wie zal bidden voor hem, tegen wien de groote Voorbidder Zijne weeën uitspreekt? Een wee van Christus is een wee, waarvoor geen herstel is te hopen.

Dit is hier het referein van het lied, en het is een zware toon, die er in gehoord wordt. *Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden!* De schriftgeleerden en Farizeën waren geveinsden, dat is het, waarin al het overige van hun slecht karakter als opgesomd is; het was de zuurdeesem, die den smaak gaf aan alles wat zij zeiden en deden. Een geveinsde is een tooneelspeler in den Godsdienst — (dat is de oorspronkelijke beteekenis van het woord) hij stelt de daden en handelingen voor van iemand, die hij niet is, noch zijn mag, of wellicht ook niet wezen wil. Geveinsden zijn in een zeer treurigen, rampzaligen toestand. *Wee de geveinsden*; dat zeide Hij, wiens zeggen, dat hun toestand rampzalig is, dien toestand ook rampzalig maakt. IJdel is hun Godsdienst terwijl zij leven, groot is hun verderf als zij sterven.

Aan elk der weeën, tegen de schriftgeleerden uitgesproken, is de reden waarom toegevoegd, elk dier redenen bevat eene afzonderlijke misdaad, die hun ten laste wordt gelegd, en het oordeel van Christus over hen rechtvaardigt; want Zijn wee, Zijn vloek, is nooit zonder oorzaak.

I. Zij waren gezworen vijanden van het Evangelie van Christus, en bijgevolg van de zaligheid der zielen, vers 13. *Gij sluit het koninkrijk der hemelen voor de menschen;* dat is: gij doet alles wat gij kunt om de menschen af te houden van het geloof in Christus, en

aldus het koninkrijk binnen te gaan. Christus is gekomen om het koninkrijk der hemelen te openen, dat is: om een verschen en levenden weg voor ons bloot te leggen, die er henenvoert, de menschen er toe te brengen om onderdanen te worden van dat koninkrijk. Nu hadden de schriftgeleerden en Farizeën, die gezeten waren op den stoel van Mozes, en er aanspraak op maakten den sleutel der kennis te bezitten, hun' bijstand hiertoe moeten verleenen, door die Schriften van het Oude Testament te openen, die op den Messias en Zijn koninkrijk wezen; zij hadden er den waren zin en beteekenis van moeten aanduiden. Zij, die het op zich hadden genomen Mozes en de profeten te verklaren, hadden het volk behooren te toonen, hoe zij van Christus hebben getuigd; dat Daniëls weken ten einde liepen, dat de schepter van Juda was geweken, en dat het nu de tijd was, dat de Messias zou verschijnen. Aldus hadden zij dat groote werk kunnen vergemakkelijken, en duizenden kunnen helpen om in den hemel te komen; maar in plaats hiervan, hebben zij het koninkrijk der hemelen toegesloten. Zij legden er zich op toe, om aan te dringen op de vervulling der ceremonieele wet, die nu op het punt was van te verdwijnen; de profetiën achter te houden, die nu stonden vervuld te worden, en in het hart des volks vooroordeelen te scheppen en te voeden tegen Christus en Zijne leer.

1. Zij gingen zelven niet in. *Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de Farizeën?* Joh. 7 : 48. Neen, zij waren te trotsch om zich neder te buigen tot het geringe, te vormelijk om zich te kunnen verzoenen met Zijne eenvoudigheid. Zij hielden niet van een' Godsdienst, die zoo aandrong op nederigheid, zelfverloochening, verachting van de wereld en geestelijke aanbidding. Berouw en bekeering was de deur, die toegang gaf tot dit koninkrijk, en niets kon onaangenamer zijn voor de Farizeën, die zich zelven rechtvaardigden en bewonderden dan zich te moeten bekeeren, dat is: zich zelven te beschuldigen, te vernederen en te verfoeien. Daarom zijn zij zelven niet ingegaan; maar dat was nog niet alles.

2. Zij wilden degenen, die ingaan zouden, niet laten ingaan. Het is slecht om zelf van Christus weg te blijven, maar erger nog is het, om anderen van Hem af te houden. Toch is dit gewoonlijk de wijze van doen der geveinsden; zij beminnen het niet, dat iemand hen vóór zal wezen in den Godsdienst, of beter zal zijn dan zij. Door zelven niet in te gaan, waren zij ook eene hindernis voor velen, want, daar zij zoo groot een invloed hadden op het volk, hebben de scharen het Evangelie verworpen, alleen omdat hunne leiders het verwierpen. Daarenboven hebben zij het ook tegengestaan, dat Christus de zondaren ontving, Lukas 7 : 39, en dat zondaren Christus ontvingen en onthaalden. Zij verdraaiden en verdierven Zijne leer, weerstonden Zijne wonderen, twistten met Zijne discipelen, en stelden Hem en Zijne inzettingen aan het volk voor in het meest valsche en hatelijkste licht. Zij slingerden hunne banbliksems tegen hen, die Hem beleden, en gebruikten al hun vernuft en al hunne macht voor hunne boosaardige doeleinden tegen Hem. Aldus hebben zij het koninkrijk der hemelen gesloten; zoodat zij, die er in in wilden gaan, het geweld moesten aandoen, Hoofdst. 11 : 12, door eene schare van schriftgeleerden en Farizeën, en al de hinderpalen en moeielijkheden, die zij hun in den weg legden, moesten heendringen. Hoe goed is het voor ons, dat onze zaligheid niet gelegd is in de handen van eenigen mensch, of van een gezelschap van menschen in de wereld! want indien dit wèl zoo ware, het zou met ons gedaan zijn. Zij, die uitsluiten uit de kerk, zouden wel gaarne uitsluiten uit den hemel, zoo zij slechts konden; maar de boosaardigheid der menschen kan de belofte Gods aan Zijne uitverkorenen niet te niet doen. Geloofd zij God hiervoor.

II. Zij maken den Godsdienst en de gedaante der Godzaligheid tot een' dekmantel van hunne geldgierige praktijken en begeerten, vers 14. Merk hierop:

1. Waarin hunne booze praktijken bestonden: zij aten de huizen der weduwen op; hetzij door zichzelven en hunne volgelingen door haar te laten onthalen, en dan moest dit onthaal voor mannen van hun aanzien zoo kostelijk mogelijk wezen; of door zich in te dringen in hare genegenheid, en zich aldus tot de beheerders van hare goederen te maken, die hun dan allicht ten prooi vielen. Immers, wie zou het wagen van mannen, als zij waren, rekenschap te vorderen? Wat zij beoogden was zich zelven te verrijken, en daar dit hun voornaamste doel en streven was, werden alle overwegingen van recht en billijkheid ter zijde gelegd, en werden zelfs de huizen der weduwen daaraan opgeofferd. Weduwen zijn personen van het zwakkere geslacht in haren zwaksten toestand, gemakkelijk te misleiden, en daarom hebben zij ze tot hunne prooi gemaakt. Zij aten diegenen op, die zij naar de wet van God zeer bijzonder moesten beschermen en helpen. Er is in het Oude Testament een wee tegen hen, die de weduwen tot hun buit maken, Jes. 10 : 12; en Christus versterkte dit wee door er Zijn wee aan toe te voegen. God is de Rechter der weduwen; zij zijn Zijne bijzondere zorge, Hij zal hare landpalen vastzetten, Spr. 15 : 25. Hij trekt zich hare zaak aan, Ex. 22 : 22, 23. Toch waren zij het wier huizen de Farizeën bij menigten opaten, zóó gulzig waren zij om hun' buik te vullen met de schatten der goddeloosheid! Hun opeten duidt niet slechts begeerlijkheid aan, maar ook wreedheid in hun verdrukken, zooals die beschreven is in Micha 3 : 3. Zij eten het vleesch en stroopen de huid af. En ongetwijfeld deden zij dit alles onder den schijn van de wet, want zij deden het zoo behendig, dat er geene aanmerking op gemaakt werd, en men hen er dus niet om laakte, zoodat ook de eerbied des volks voor hen er niet door verminderde.

2. Wat de dekmantel was, waaronder zij die booze praktijken verborgen: *onder de schijn van lang te bidden.* Zeer lang, voorwaar! waren die gebeden, indien het waar is wat sommigen der Joodsche schrijvers ons zeggen, nl. dat zij drie uren achter elkander doorbrachten met de formules van overdenking en gebed, en dat wel

drie maal per dag, hetgeen meer is dan eene oprechte ziel, die het zich ten plicht stelt innerlijk met God te zijn in het gebed, over het algemeen zou durven beweren te doen. Maar voor de Farizeën was dit gemakkelijk genoeg, daar zij het nooit deden uit plichtgevoel, maar altijd een winstgevend bedrijf maakten van het uiterlijk vertoon er van. Op die wijze verkregen zij hun' rijkdom, en hielden zij hunne grootheid staande. Het is niet waarschijnlijk, dat deze lange gebeden voor de vuist werden uitgesproken, want, gelijk Ds Baxter zegt, dan zouden de Farizeën veel meer de gave des gebeds hebben gehad dan de discipelen van Christus. Veeleer waren het geschreven formulieren van gebed, die in gebruik onder hen waren, en die zij opzeiden zooals de papisten hun rozenkrans. Christus veroordeelt hier geene lange gebeden, alsof die op zichzelve veinzerij ware; ja, als er niet een groote schijn van goed in geweest ware, dan zouden zij ze niet als een voorwendsel, of dekmantel, gebruikt hebben; en die dekmantel moet wel zeer dik geweest zijn om er zulke booze praktijken onder te kunnen verbergen. Christus zelf bleef den nacht over in het gebed tot God, en er is ons bevolen te bidden zonder ophouden, dat is, zonder al te snel op te houden. Waar vele zonden te belijden zijn, en vele behoeften, om wier vervulling gebeden moet worden, en vele zegeningen, waarvoor dankzegging gedaan moet worden, daar is aanleiding om lang te bidden. Maar de lange gebeden der Farizeën bestonden uit ijdele herhalingen, en zij dienden slechts als voorwendsel. Hierdoor kregen zij den naam van bij uitstek vrome menschen te zijn, die het gebed liefhadden, en de gunstgenooten des hemels waren. En hierdoor deden zij het volk gelooven, dat het niet mogelijk was, dat mannen als dezen hen konden bedriegen, en dus: gelukkig de weduwe, die een Farizeër tot een beheerder van haar vermogen en tot voogd over hare kinderen kon krijgen! Terwijl zij dus op de vleugelen des gebeds opwaarts schenen te stijgen naar den hemel, was hun oog evenals dat van den wouw, op hunne prooi op aarde gericht, het eene of andere huis eener weduwe, dat hun aanstond. Zoo was de besnijdenis de dekmantel der begeerlijkheid van de Sichemiten, Gen. 34 : 22, 23; het betalen eener gelofte te Hebron, den schoonen schijn, waarachter zich Absalom's rebellie verborg, 2 Sam. 15 : 7; een vasten te Jezreël moet den moord op Naboth bedekken, en de uitroeiing van Baäl is de voetbank voor Jehu's eerzucht. Onder voorwendsel van lange gebeden voor de dooden, het lezen van de mis en het zingen van lijkzangen, en ik weet niet wat meer, verrijken de Roomsche priesters zich zelven door de huizen van weduwen en weezen op te eten. Het is niets nieuws dat de gedaante der Godzaligheid gebruikt wordt als een dekmantel voor de grootste gruwelen. Maar geveinsde vroomheid, hoe straffeloos zij ook blijve voor het oogenblik, zal als eene dubbele ongerechtigheid gerekend worden *in den dag, wanneer God de verborgene dingen der menschen zal oordeelen.*

3. Het oordeel, dat hierom over hen wordt uitgesproken. *Daarom zult gij te zwaarder oordeel ontvangen.* Er zijn trappen van veroordeeling; er zijn sommigen wier zonde onverschoonbaarder is, en wier verderf dus ondraaglijker zijn zal. Het voorwenden van godsdienstigheid, waarmede de geveinsden hunne zonde thans bedekken of verontschuldigen, zal weldra hun oordeel verzwaren. Zoo groot is de bedriegelijkheid der zonden, dat de zaak zelve, door welke de zondaren hunne zonde meenen te kunnen verzoenen, tegen hen zal zijn, en hunne zonde nog zondiger zal maken. Het is treuriger voor den misdadiger, als wat hij ter zijner verdediging aanvoert, juist zijne misdaad blijkt te zijn; en zijne pleitrede — *Wij hebben in Uwen naam geprofeteerd,* en in Uwen naam lange gebeden gedaan, de beschuldiging, tegen hen ingebracht, nog verzwaart.

III. En terwijl zij nu zulke vijanden waren van de bekeering der zielen tot het Christendom, waren zij uiterst ijverig in het verderven der zielen, door ze tot hunne eigene partij te brengen, Zij hebben het koninkrijk der hemelen gesloten voor hen, die zich tot Christus wilden wenden, maar intusschen omreisden zij zee en land om jodengenooten te maken voor zich zelven, vers 15. Merk hier op.

1. Hun' lofwaardigen ijver om proselieten te maken voor den Joodschen Godsdienst, niet slechts proselieten der poort, die zich tot niets méér verplichtten dan het houden der zeven geboden van de kinderen Noach's, maar proselieten der gerechtigheid, die zich geheel en al wijdden aan al de plechtigheden van den Joodschen Godsdienst, want dezen begeerden zij het meest; voor één van de zoodanigen, al was het er maar één, omreisden zij zee en land, gebruikten zij menigen kunstgreep, legden zij allerlei lagen, reden en liepen zij, en zwoegden zij onvermoeid. En wat hadden zij er mede op het oog? Niet de eere Gods en het heil der zielen; maar de eere bij de menschen, dat zij proselieten maakten, en het voordeel, dat zij van hen trokken, als zij tot proselieten gemaakt waren. Het maken van proselieten, als het is tot de waarheid en oprechte Godsvrucht, en als het geschiedt met eene goede bedoeling, is een goed werk, wel waardig om er zich alle moeite voor te getroosten. De waardij der zielen is zóó groot, dat niets te veel moet zijn voor ons, om eene ziel van den dood te redden. De ijver der Farizeën hierin kan wel het verzuim in het licht stellen van velen, van wie men zou denken, dat zij van betere beginselen uitgaan, maar die er geene moeite of kosten voor over hebben om het Evangelie bekend te maken. Om een proseliet te maken, moet zee en land omreisd worden, alle wegen en middelen moeten beproefd worden, eerst het eene, dan het andere, allen weinig genoeg, maar allen ruimschoots beloond, zoo het doel bereikt wordt. Vleeschelijk gezinde menschen deinzen nooit terug voor de noodige moeite of inspanning om hunne vleeschelijke doeleinden tot stand te brengen; als er ter bevordering van hun eigen belang een proseliet gemaakt moet worden, dan zullen zij zee en land omreizen om hem te maken, veeleer dan in hun belang te worden teleurgesteld.

2. Hunne gevloekte goddeloosheid in hun misbruik maken van de door hen gemaakte proselieten. *Gij maakt hem terstond tot een' discipel der Farizeën, en dan neemt hij ook al de meeningen der Farizeën in zich op, en aldus maakt gij hem een kind der helle, tweemaal meer dan gij zijt.* De geveinsden, die zich erfgenamen des hemels wanen, zijn in het oordeel van Christus de kinderen der hel. De oorsprong hunner geveinsdheid is uit de hel, want de duivel is de vader der leugenen, en de strekking hunner geveinsdheid is naar de hel; dat is het land, waartoe zij behooren, het erfdeel, waarvan zij de erfgenamen zijn. Zij worden kinderen der hel genoemd wegens hunne ingewortelde vijandschap tegen het koninkrijk der hemelen, hetgeen de aard en het beginsel was der Farizeën. Hoewel nu allen, die boosaardiglijk het Evangelie tegenstaan, kinderen der hel zijn, zijn er toch sommigen, die dit tweemaal meer zijn dan anderen; zij zijn woester, boosaardiger, meer dweepziek. Verdorvene proselieten zijn gewoonlijk de grootste dwepers; de leerlingen streefden de meesters voorbij: 1. De Farizeën zagen zelf wel het dwaze in van de lasten, die zij den menschen oplegden, en in hun hart lachten zij om de gedweeheid van hen, die er zich aan onderwierpen, maar hunne proselieten waren er vol vuur en ijver voor. Zwakke hoofden zullen gemeenlijk bewondering hebben voor dat uitwendig vertoon en voor de plechtigheden, die verstandige lieden, (hoe zij ze ook om politieke redenen in bescherming mogen nemen) niet anders kunnen dan minachten. 2. In woede tegen het Christendom. De proselieten waren gansch bereid de beginselen aan te nemen, die hunne listige leiders hun zoo gaarne wilden inboezemen, en zoo werden zij dan heftig vijandig aan de waarheid. De bitterste vijanden, die de apostelen te eeniger plaats ontmoetten, waren de Helleensche Joden, die meestal proselieten waren, Hand. 13 : 45; 14 : 2—19; 17 : 5; 18 : 6. Paulus, een discipel der Farizeën, heeft bovenmate tegen de Christenen gewoed, Hand. 26 : 11, terwijl zijn leermeester, Gamaliël, gematigder scheen te zijn.

IV. Hun zoeken naar wereldsch gewin voor zich zelven, veel meer dan de eere Gods, leidde hen er toe om valsche, niet te rechtvaardigen onderscheidingen te maken, waarmede zij het volk tot gevaarlijke dwalingen brachten, inzonderheid ten opzichte van eeden; die, als een blijk van een algemeen Godsdienstig bewustzijn, door alle volken als heilig werden geacht, vers 16. *Gij blinde leidslieden.* Het is treurig te denken aan zoovelen, die onder de leiding zijn van de zoodanigen, die zelf blind zijn; die het ondernemen anderen den weg te wijzen, dien zij zelf niet weten, omdat zij hem niet willen weten. *Hunne wachters zijn allen blind,* Jes. 56 : 10, en maar al te dikwijls heeft het volk dit gaarne, en zeggen zij tot de zieners: *ziet niet.* Maar het is een treurige toestand, als de leiders des volks verleiders zijn, Jes. 9 : 15. Hoewel de toestand nu zeer treurig is van hen, wier leidslieden blind zijn, is toch de toestand van die blinde leiders zelven niet minder rampzalig. Christus spreekt een wee uit over de blinde leidslieden, die van het bloed van zoo velen rekenschap zullen hebben te geven.

Om nu hunne blindheid te bewijzen, wijst Hij inzonderheid op het zweren, en toont aan, hoe verdorven casuïsten zij zijn.

Hij noemt de leerstelling, door hen onderwezen.

Zij veroorloofden het zweren bij schepselen, mits zij aan den dienst van God waren gewijd, en in eenigerlei betrekking tot Hem stonden. Zij veroorloofden te zweren bij den tempel en het altaar, hoewel zij het werk waren van der menschen handen, bestemd om de dienaren te zijn van Gods eer, maar niet om er deelgenooten van te zijn. Een eed is een beroep op God, op Zijne alwetendheid en gerechtigheid: en dit beroep nu te doen op een schepsel, is dat schepsel in de plaats van God te stellen. Deut 6 : 13.

Zij onderscheidden tusschen een' eed bij den tempel en een eed bij het goud van den tempel; een eed bij het altaar, en een' eed bij de gave op het altaar; den laatsten eed maakten zij bindend, maar niet den eersten. Hier was eene dubbele goddeloosheid. *Ten eerste.* Dat er eeden waren, waarvan zij zich ontsloegen, en die zij dus gering achtten, daar zij vonden, dat men niet gehouden was om door zulk een' eed de waarheid te bevestigen of eene belofte na te komen. Zij hadden niet behooren te zweren bij den tempel of het altaar; maar toen zij er bij gezworen hadden, waren zij aan het woord van hun' mond gebonden. Die leer kan niet wezen uit den God der waarheid, die woordbreuk in bescherming neemt. Eeden zijn snijdende werktuigen, daar moet niet mede gespeeld worden. *Ten tweede.* Dat zij het goud hooger stelden dan den tempel, en de gave dan het altaar, ten einde het volk te bewegen gaven op het altaar te brengen, en goud in de schatkist des tempels, waardoor zij op winst voor zichzelven hoopten. Zij, die het goud tot hunne hoop hadden gemaakt, en wier oogen verblind waren door geschenken in het verborgen, waren groote vrienden van het Corban; en, gewin hunne Godsvrucht zijnde, wisten zij door duizend kunstgrepen den Godsdienst aan hunne wereldsche belangen dienstbaar te maken. Verdorvene leiders der kerk maken iets zondig of niet zondig, al naar dat met hunne belangen strookt, en zij leggen veel grooter nadruk op hetgeen met hun eigen gewin in verband staat dan op hetgeen strekt tot Gods eer en het heil der zielen.

Hij toont de dwaasheid en ongerijmdheid van die onderscheiding, vers 17—19. *Gij dwazen en blinden!* Het was in den weg van noodzakelijke bestraffing, niet van toornig verwijt, dat Christus hen *dwazen* noemt. Laat het *ons* genoeg zijn om uit het woord der wijsheid de dwaasheid van zondige meeningen en handelingen aan te toonen; maar aan Christus, die weet wat er in den mensch is, en ons verboden heeft *gij dwaas!* te zeggen, moet het overgelaten worden, om die hoedanigheid op iemands karakter toe te passen.

Om hen van dwaasheid te overtuigen beroept Hij zich op hen zelven. *Welk is meerder? het goud (de gouden vaten en sieraden, of het goud*

in de schatkist), of de tempel, die het goud heiligt; de gave, of het altaar, dat de gave heiligt? Zij, die bij het goud van den tempel zwoeren, moeten het als heilig hebben beschouwd, maar wat maakte het heilig, zoo niet de heiligheid van den tempel, tot den dienst waarvan het was bestemd? Daarom kan de tempel niet minder heilig zijn dan het goud, maar moet het heiliger zijn, want het mindere wordt gezegend en geheiligd door het meerdere, Hebr. 7 : 7. De tempel en het altaar waren bestendig Gode gewijd, het goud en de gave kwamen slechts in de tweede plaats. Christus is ons Altaar, Hebr. 13 : 10, onze Tempel, Joh. 2 : 21. Want Hij is het, die al onze gaven heiligt, en ze Gode aangenaam maakt, 1 Petrus 2 : 5. Zij, die hunne werken stellen in de plaats van Christus' gerechtigheid ter hunner rechtvaardigmaking, maken zich schuldig aan de ongerijmdheid der Farizeën, die de gave boven het altaar hebben geschat. Ieder waar Christen is een levende tempel, en uit kracht daarvan zijn hem de gewone dingen geheiligd; den reinen zijn alle dingen rein, Titus 1 : 15, en de ongeloovige man is geheiligd door de (geloovige) vrouw, 1 Cor. 7 : 14.

Hij herstelt hunne dwaling, vers 20—22, door al de eeden, die zij hadden uitgedacht, terug te brengen tot de bedoeling van één' eed, welke is: Bij den naam des Heeren, zoodat, hoewel een eed bij den tempel, of het altaar, of den hemel, in den vorm slecht is, evenwel bindend is. Eene verbintenis, die niet aangegaan had moeten zijn, is, als zij aangegaan *is*, bindend.

Hij, die bij het altaar zweert, moet niet denken, dat hij zich van zijne verplichting kan ontslaan door te zeggen: *Het altaar is slechts hout en steen en koper;* want zijn eed zal op de sterkst mogelijke wijze tegen hem verklaard worden, want hij was schuldig, en de verplichting wordt er eerder sterker door, dan dat zij er door wordt vernietigd. Daarom moet een eed bij het altaar zoo verklaard worden, dat het is een eed bij het altaar en alles wat er op is; want het bijbehoorende gaat mede met de zaak, waar het bij behoort. En hetgeen er op is aan God geofferd zijnde, was het zweren bij het altaar en hetgeen er op is, eigenlijk een aanroepen van God tot getuige; want het was het altaar Gods, en die er heen ging, ging tot God, Ps. 43 : 4; 26 : 6.

Hij, die zweert bij den tempel, en begrijpt wat hij doet, moet dan wel begrijpen, dat de grond voor zoodanigen eerbied voor den tempel niet is, dat het een fraai huis is, maar dat het het huis Gods is, gewijd aan Zijn' dienst, de plaats, die Hij verkoren heeft om er Zijn naam te stellen, en daarom zweert hij dan bij den tempel, en bij dien, die daarin woont. Dáár heeft het Hem behaagd zich op eene bijzondere wijze te openbaren en teekenen te geven van Zijne tegenwoordigheid; zoodat hij, die er bij zweert, zweert bij Hem, die gezegd heeft: *Dit is Mijne rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen.* Goede Christenen zijn tempelen Gods, en de Geest Gods woont in hen, 1 Cor. 3 : 16; 6 : 19; en wat hun gedaan wordt, beschouwt God als aan Hem zelven gedaan. Hij, die een' Godvruchtige grieft, grieft hem en den Geest, die in hem woont, Efeze 4 : 30.

Indien iemand zweert bij den hemel, zondigt hij, Hoofdst. 5 : 34; toch wordt hij daarom niet ontslagen van de verplichting, die hij door zijn' eed op zich genomen heeft. Neen, God zal hem doen weten, dat de hemel, waarbij hij zweert, Zijn troon is, Jes. 66 : 1; en hij, die zweert bij den troon, beroept zich op Hem, die er op gezeten is; die, gegriefd zijnde om de beleediging, die Hem aangedaan is in den vorm van den eed, voorzeker vertoornd zal wezen door de nog zwaardere beleediging, Hem aangedaan, in het schenden er van. Christus zal het ontwijken van den plicht, opgelegd door een' plechtigen eed, niet goedkeuren, al is er nòg zulk eene schoonschijnende reden voor bij te brengen.

V. Zij waren streng en stipt in de kleine bijzonderheden der wet, maar onverschillig en loszinnig omtrent de gewichtiger zaken, vers 23, 24. Zij namen het aangezicht aan in de wet, Mal. 2 : 9; kozen zich de plichten uit die met hun' lust of met hunne belangen strookten. De oprechte gehoorzaamheid is algemeen, betoont zich in alles, en hij, die uit het rechte beginsel aan eenigerlei wet van God gehoorzaamt, merkt op al Zijne geboden, Ps. 119 : 6. Maar de geveinsden, die in den Godsdienst voor zich zelven handelen, en niet voor God, zullen in den Godsdienst niet méér doen dan hetgeen dienstbaar is voor hen zelven. Deze partijdigheid, dit aannemen van het aangezicht in de wet van de schriftgeleerden en Farizeën blijkt hier in twee zaken.

1. Zij merkten op kleinere plichten, maar lieten de grootere na. Zij waren zeer stipt in het betalen van tienden, zoo lang het de munte, en de dille en den komijn gold. Hunne nauwkeurigheid in het vertienen daarvan kostte hun niet veel, maar het werd hoog geroemd, en bezorgde hun heel goedkoop een' roep van vroomheid. De Farizeër roemde: Ik geef tienden van alles wat ik bezit, Lukas 18 : 12. Maar waarschijnlijk hadden zij daar hun eigen doel mede, en zullen zij er baat bij gevonden hebben; want de priesters en Levieten, aan wie de tienden betaald werden, waren op hunne hand, en wisten wel hoe hun deze vriendelijkheid te vergelden. Het betalen van tienden was hun plicht, en werd door de wet geëischt. Christus zegt hun, dat zij dit niet moeten nalaten. Iedereen behoort bij te dragen tot de instandhouding van den openbaren eeredienst; tienden terug te houden wordt genoemd God te berooven, Mal. 3 : 8—10. Die onderwezen worden in het woord, en niet mededeelen van alle goederen dengene, die hen onderwijst, staan nog achter bij de Farizeën.

Maar waar Christus hen om veroordeelt is, dat zij *het zwaarste der wet* nalieten, *namelijk het oordeel en de barmhartigheid, en het geloof;* en hunne nauwkeurigheid in het betalen van tienden was, indien al niet om als boete of verzoening te dienen tegenover God, ten minste wel om het nalaten van deze zwaardere zaken voor de menschen te verontschuldigen. Al de

dingen van Gods wet zijn gewichtig, maar die zijn het gewichtigst, welke het meest eene uitdrukking, een blijk, zijn van de innerlijke heiligheid van het hart; de voorbeelden van zelfverloochening, van minachting voor de wereld, en onderworpenheid aan God, waarin het leven van den Godsdienst is gelegen. Oordeel en barmhartigheid jegens de menschen, en geloof in God zijn de zwaarste dingen der wet, het goede, dat de Heere God van ons eischt, Micha 6 : 8, recht te doen, weldadigheid lief te hebben en ootmoediglijk te wandelen met God. Dit is de gehoorzaamheid, die beter is dan offerande. Het oordeel wordt gesteld boven de offerande, Jes. 1 : 11. Rechtvaardig te zijn voor de priesters in hun tienden te geven, en ieder ander te bedriegen en te benadeelen, dat is spotten met God, en ons zelven te misleiden. De weldadigheid wordt ook boven het offer gesteld, Hosea 6 : 6. Hen te voeden, die zich mesten met het voornaamste van de offeranden des Heeren, en tegelijk de ingewanden der barmhartigheid toe te sluiten voor een' broeder of zuster, die naakt is, gebrek heeft aan het dagelijksche voedsel; aan den priester de tienden te betalen voor de munte, en een stuksken brood te weigeren aan Lazarus, is blootgesteld te zijn aan het oordeel zonder barmhartigheid, hetwelk het deel zal zijn van hen, die aanspraak maakten op oordeel en geene barmhartigheid getoond hebben. En evenmin zullen oordeel en barmhartigheid van nut zijn zonder geloof in de Goddelijke openbaring; want God wil geëerd worden in Zijne waarheid, zoowel als in Zijne wetten.

2. Zij lieten de geringere zonden na, maar bedreven de grootere, vers 24; *Gij blinde leidslieden*, zoo had Hij hen ook te voren genoemd, vers 16, wegens hunne verdorvene leering. Hier noemt Hij hen aldus wegens hun verdorven leven, want hun voorbeeld was even zeer eene leiding als hunne leer, en ook hierin waren zij blind en partijdig. *Gij blinde leidslieden, die de mug uitzijgt en den kemel doorzwelgt.* In hunne leer zegen zij de mug uit, waarschuwden zij de menschen tegen de geringste overtreding van de overleveringen der ouden. In hunne praktijk zegen zij de mug uit, deden alsof zij den grootsten afschuw hadden voor de zonde, bevreesd waren voor de kleinste overtreding; maar zij maakten geenerlei bezwaar ten opzichte van die zonden, die, in vergelijking daarmede, als een kemel waren, vergeleken bij eene mug. Als zij de huizen der weduwen opaten, dan was dit wel een doorzwelgen van een' kemel; als zij aan Judas den prijs gaven van onschuldig bloed, en toch gewetensbezwaar hadden om het wedergebrachte geld in de offerkist te leggen, Hoofdst. 27 : 6; als zij niet in het rechthuis wilden gaan uit vreeze van zich te verontreinigen, maar toch aan de deur stonden, en tegen den heiligen Jezus schreeuwden, Joh. 18 : 28; als zij twistten met de discipelen, omdat zij aten met ongewasschen handen, maar om het Corban te vullen de menschen leerden het vijfde gebod te overtreden, dan zegen zij de mug uit en hebben den kemel doorgezwelgd. Het is niet de bedenking tegen eene kleine zonde, die Christus hier bestraft; als het eene zonde is, zij het ook eene mug, dan moet zij uitgezegen worden, maar wèl bestraft Hij dat men dit doet, en dan een kemel gaat doorzwelgen. In de kleinere aangelegenheden der wet angstvallig te zijn, en onheilig ten opzichte van de grootere, dat is de geveinsdheid, die hier wordt veroordeeld.

VI. Zij waren gansch en al voor het uitwendige van den Godsdienst, maar bekommerden zich niet in het minst om het inwendige. Zij gaven er meer om vroom te *schijnen* voor de menschen, dan het werkelijk te *zijn* in Gods oog. Dit wordt verduidelijkt door twee gelijkenissen.

1. Zij worden vergeleken bij een drinkbeker of schotel, die aan de buitenzijde schoon gewasschen, maar van binnen geheel vuil is, vers 25, 26. De Farizeën hechtten Godsdienstige waarde aan hetgeen, op zijn best, slechts eene zaak van betamelijkheid was — de wasschingen van drinkbekers, Markus 7 : 4. Zij droegen er zorg voor hunne spijze te eten uit reine schotels, en hun' drank te drinken uit reine bekers, maar vonden er geen bezwaar in om hun voedsel te verkrijgen door afpersing, en daar een overmatig gebruik van te maken. Hoe dwaas zou het nu zijn als iemand alleen het buitenste van den beker, dat slechts *gezien* wordt, ging wasschen, en het binnenste, dat *gebruikt* moet worden, vuil liet. Zoo nu doen zij, die de ergerlijke zonden vermijden, welke hun' goeden naam bij de menschen zouden bederven, maar zich toegeven in goddeloosheid van het hart, die hen afzichtelijk maakt in het oog van den reinen en heiligen God. Let ten opzichte hiervan op

De praktijk der Farizeën; zij reinigden de buitenzijde. In de dingen, welke onder het oog vielen van hunne naburen, schenen zij zeer stipt en streng, en bij hunne kuiperijen gebruikten zij zooveel behendigheid, dat men geen vermoeden had van hunne goddeloosheid. Over het algemeen werden zij voor zeer goede en vrome menschen aangezien. Maar van binnen, in de schuilhoeken van hun hart, en in het verborgene van hun leven, waren zij vol van roof en onmatigheid; dat is: van ongerechtigheid en overdadigheid. Terwijl zij zoo Godvruchtig wilden schijnen, waren zij noch sober, noch rechtvaardig. Hun binnenste was enkel verderving, Ps. 5 : 10; en datgene zijn wij in werkelijkheid, wat wij inwendig zijn.

Den regel, dien Christus geeft in tegenstelling met deze praktijk, vers 25. Hij is gericht tot de blinde Farizeën. Zij achtten zich de zieners van het land, maar, Joh. 9 : 39, Christus noemt hen blind. In Christus' zijn *zij* blind, die — hoe scherpziend zij ook mogen wezen voor andere dingen — vreemdelingen zijn voor, maar geene vijanden zijn van, de boosheid van hun eigen hart; die de zonde niet zien en niet haten, welke daarin woont. Onwetendheid omtrent zich zelven is de schandelijkste en schadelijkste onwetendheid. Openb. 3 : 17. De regel is: *Reinig eerst wat binnen in den drinkbeker en den schotel is* Van een iegelijk onzer moet het de voornaamste zorge zijn, om ons hart te

wasschen van boosheid, Jer. 4 : 14. Het voornaamste voor den Christen is : gereinigd te worden van de onreinheid des harten. De verdorvene neigingen, de verborgene lusten in de ziel, ongezien en onopgemerkt, dezen moeten het eerst ten onder gebracht en gedood worden. Die zonden moeten nauwgezet worden nagelaten, waarvan Gods oog alleen getuige is, het oog van God, die het hart doorgrondt.

Let op de methode, die hier voorgeschreven wordt: *Reinig eerst wat binnen is*, niet: reinig dat *alleen*, maar dat *het eerst*, omdat, indien daar behoorlijk zorg voor wordt gedragen, het buitenste ook rein zal worden. Uitwendige beweegredenen kunnen de buitenzijde schoon houden, terwijl de binnenzijde vuil is; maar indien de vernieuwende, heiligende genade het binnenste gereinigd heeft, dan zal dat ook invloed oefenen op de buitenzijde, want het heerschend beginsel is van binnen. Indien het hart bewaard is, is alles wel, want daaruit zijn de uitgangen des levens. Indien hart en geest vernieuwd zijn, dan zal er nieuwigheid des levens zijn. Hier moeten wij dus met ons zelven beginnen; reinig eerst wat van binnen is; als dat ons eerste werk is, dan zal het overige volgen.

2. Zij worden vergeleken bij *witgepleisterde graven*, vers 27, 28.

Zij hadden een schoon aanzien, evenals graven, *die van buiten wel schoon schijnen.* Sommigen denken, dat dit betrekking heeft op de gewoonte der Joden om de graven te witten, alleen om ze te doen opmerken, inzonderheid als zij op ongewone plaatsen waren, opdat de menschen ze zouden mijden, vanwege de ceremonieele ontreiniging door de aanraking van een graf, Num. 19 : 16. En het behoorde tot de werkzaamheden van de opzieners der wegen, om dat witten te vernieuwen, als dit noodig was. Aldus werden de graven opgemerkt, 2 Kon. 23 : 16, 17. De vormelijkheid der geveinsden, waardoor zij zich trachten aan te bevelen bij de wereld, maakt slechts, dat goede en verstandige menschen hen des te meer mijden, uit vreeze van door hen ontreinigd te worden. *Wacht u van de schriftgeleerden*, Lukas 20 : 46. Maar het is veeleer eene toespeling op de gewoonte om de graven van uitstekende personen wit te maken, ten einde ze te versieren. In vers 29 wordt gezegd, dat zij *de grafteekenen der rechtvaardigen versieren;* zooals het onder ons gewoonte is om monumenten op te richten op het graf van voorname personen, en bloemen te strooien op het graf van geliefde vrienden of bloedverwanten. Nu was de gerechtigheid der schriftgeleerden en Farizeën gelijk de ornamenten op een graf, of het aankleeden van een dood lichaam, alleen maar voor het vertoon. Hunne hoogste eerzucht was het om rechtvaardig te zijn in de oogen der menschen, en door hen toegejuicht en bewonderd te worden. Maar van binnen zijn zij, evenals de graven, *vol doodsbeenderen en alle onreinigheid.* Zoo is ons lichaam, als de ziel het verlaten heeft. Evenzoo waren zij vol van geveinsdheid en boosheid. Geveinsdheid is van alle ongerechtigheid de ergste. Het is mogelijk, dat zij, wier hart vol is van zonde, hun leven vrij laten blijven van blaam. Maar wat zal het ons baten het goede woord te hebben van onze mededienstknechten, indien onze Meester niet *Wèl u* tot ons zegt? Als alle andere graven geopend zijn, dan zal ook in die witgepleisterde graven gezien worden, en de doodsbeenderen en al de onreinheid zullen te voorschijn worden gebracht, en voor het gansche heir des hemels uitgespreid worden, Jer. 8 : 1, 2. Want het is de dag, wanneer God zal oordeelen, niet den schijn, de uitwendige gedaante, maar de verborgenheden der menschen. En dan zal het hun, die hun deel hebben met de geveinsden, luttel vertroosting bieden, te gedenken onder hoe fraaien schijn zij naar de hel zijn gegaan.

VII. Zij hebben groote liefde en eerbied voorgewend voor de nagedachtenis der profeten, die al lang dood waren, terwijl zij hen, die onder hen leefden, haatten en vervolgden. Dit wordt het laatst genoemd, want dit was het snoodste en ergerlijkste in hun bestaan. God ijvert voor Zijne eere in Zijne wetten en inzettingen, en Zijn toorn wordt ontstoken, als zij ontheiligd en misbruikt worden. Maar Hij heeft dikwijls een' zelfden ijver uitgesproken voor Zijne eer in Zijne profeten en leeraren, en als dezen veronglijkt en vervolgd worden, dan wordt Zijn toorn hierom nog veel meer ontstoken; daarom heeft onze Heere Jezus, toen Hij tot dit punt kwam er meer ten volle over gesproken dan over eenig ander punt, vers 29—37; want hij, die Zijne dienstknechten aanraakt, raakt Zijn' Gezalfde aan, raakt den appel Zijns oogs aan. Merk hier op

1. Den eerbied, voorgewend door de schriftgeleerden en Farizeën voor de profeten, die gestorven waren, vers 29, 30. Dit was het vernis, datgene, waarin zij voor het uitwendige zoo rechtvaardig schenen.

Zij eerden de overblijfselen der profeten, zij bouwden hunne graven, en versierden hunne grafteekenen. Het schijnt, dat de plaats, waar zij begraven waren, bekend was; Davids graf was onder hen, Hand. 2 : 29. Er was een opschrift op het graf van den man Gods. 2 Kon. 23 : 17, en Josia vond, dat hij hem genoeg eerbied betoonde, door zijne beenderen ongestoord te laten, vers 18. Zij wilden echter meer doen, zij wilden ze opnieuw bouwen en versieren. Beschouw dit nu *a.* als een blijk van eere, aangedaan aan gestorven profeten, die, toen zij nog leefden, geacht werden als aller afschrapsel, en tegen wie valschelijk allerlei kwaad gesproken werd. God kan zelfs aan slechte menschen eene erkenning ontwringen van de eere der Godsvrucht en heiligheid. Die God eeren, zal Hij eeren, en soms met hen, van wie slechts minachting verwacht werd, 2 Sam. 6 : 22. De gedachtenis der rechtvaardigen zal tot zegening zijn, als de naam van hen, die hen haatten en vervolgden, met schande zal bedekt wezen. De eere van standvastigheid in den weg des plichts zal eene blijvende eere zijn *b.* Als een voorbeeld van de geveinsdheid van de schriftgeleerden en Farizeën, die hun dezen eerbied betoonden. Vleeschelijk gezinde menschen kunnen gemakkelijk de nagedachtenis

eeren van getrouwe leeraren, die voorlang reeds zijn gestorven, omdat zij hen niet bestraffen, noch hen storen in hunne zonden. Doode profeten zijn zieners, die niet zien, en de zoodanigen kunnen zij gemakkelijk verdragen; zij kwellen hen niet, zooals de levende getuigen, die met de levende stem getuigen. Zij kunnen eerbied betoonen voor de geschriften der doode profeten, die hun zeggen *wat zij zijn moesten*, maar niet aan de bestraffing van de levende profeten, die hun zeggen, *wat zij zijn. Laten er heiligen zijn, maar zij moeten hier niet leven.* De buitensporige eerbied, dien de kerk van Rome betoont aan de nagedachtenis van gestorven heiligen, inzonderheid aan de martelaren, dagen en plaatsen wijdende aan hun' naam, hunne overblijfselen in gewijde kisten of kasten bewarende, tot hen biddende, en offeranden brengende aan hunne beeltenis, terwijl zij zich dronken maken met het bloed der heiligen van hun' eigen tijd, is een duidelijk blijk en bewijs, dat zij de schriftgeleerden en Farizeën niet slechts navolgen, maar overtreffen in een valschen, huichelachtigen godsdienst, die de graven der profeten bouwt, maar de leer der profeten haat.

Zij protesteerden tegen den moord aan hen gepleegd, vers 30; *Indien wij in de tijden onzer vaderen waren geweest, wij zouden met hen geene gemeenschap gehad hebben aan het bloed der profeten.* Zij zouden nooit hunne toestemming gegeven hebben om Amos te doen zwijgen, en Micha in de gevangenis te zetten, of Hanani in den stok, en Jeremia in den kerker, of om Zacharia te steenigen, al de boodschappers des Heeren te bespotten en de profeten te mishandelen. O neen, dat zouden *zij* niet, veel liever zouden zij hunne rechterhand hebben willen verliezen, dan zoo iets te doen. *Wat! is uw knecht een hond?* En toch smeedden zij toen het komplot om Christus te vermoorden, aan wien al de profeten getuigenis gaven. Zij denken, dat, zoo zij in de dagen der profeten geleefd hadden, zij hen gaarne gehoord en gehoorzaamd zouden hebben, en toch hebben zij gerebelleerd tegen het licht, dat Christus in de wereld heeft gebracht. Maar het is zeker: een Herodes en Herodias voor Johannes den Dooper, zouden een Achab en Izebel zijn geweest voor Elia. De bedriegelijkheid van het hart der zondaren blijkt grootelijks hieruit, dat, terwijl zij afdrijven op den stroom der zonde van hun' eigen tijd, zij zich inbeelden, dat zij tegen den stroom der zonde opgeroeid zouden hebben in vroegere tijden; dat, zoo zij andere gelegenheden hadden gehad, zij er met meer getrouwheid gebruik van gemaakt zouden hebben; indien zij anderer verzoeking hadden gehad, zij zouden ze met meer kracht hebben weerstaan, terwijl zij toch van de gelegenheden, die hun geboden worden, in het geheel geen gebruik maken, en aan de verzoeking in het geheel geen weerstand bieden. Wij denken wel eens, dat zoo wij geleefd hadden in den tijd, toen Christus op aarde was, wij Hem standvastig gevolgd zouden hebben. Wij zouden Hem niet hebben veracht en verworpen, zooals zij toen gedaan hebben, en toch wordt Christus in Zijn' Geest, in Zijn woord, in Zijne dienstknechten volstrekt nog niet beter behandeld.

2. Hunne vijandschap en hun tegenstand tegen Christus en Zijn Evangelie, in weerwil hiervan, en het verderf, dat zij er door brachten over zich zelven en over dat geslacht, vers 31—33.

De aanklacht is bewezen. *Gij getuigt tegen u zelven.* Zondaars kunnen niet hopen aan het oordeel van Christus te zullen ontkomen door gebrek aan bewijs tegen hen, als het zoo gemakkelijk is hen tegen zich zelven te laten getuigen. Zelfs hunne pleitgronden zullen tegen hen gekeerd worden, *hunne tong zal hen doen aanstooten tegen zich zelven,* Ps. 64 : 9. *a.* Naar hunne eigene bekentenis was het de groote boosheid hunner vaderen om de profeten te dooden, zoodat zij er de schuld, het misdadige van kenden, en toch maakten zij zich schuldig aan dezelfde misdaad. Zij, die zonde veroordeelen in anderen, die zij zelven bedrijven, of zich nog aan veel erger zonden schuldig maken, zijn van alle menschen het minst te verontschuldigen, Rom. 1 : 32; 2 : 1. Zij wisten, dat zij geen deel moesten hebben met vervolgers, en toch waren zij hunne volgelingen. Nu zal deze tegenspraak met zichzelven in den grooten dag eene beschuldiging wezen van zich zelven. Christus geeft eene andere verklaring van hun bouwen van de graven der profeten dan zij er aan geven; namelijk dat zij, door het versieren van hunne graven hunne moordenaars rechtvaardigden, Luk. 11 : 48; want zij volhardden in dezelfde zonde. *b.* Naar hunne eigene bekentenis waren deze beruchte vervolgers hunne voorvaders. *Gij getuigt, dat gij kinderen zijt dergenen, die de profeten gedood hebben.* Zij bedoelden niets anders, dan dat zij hunne kinderen waren naar de natuur, naar den bloede, maar Christus keert dit tegen hen, door te zeggen, dat zij het ook waren naar den geest en in hunne gezindheid. Gij zijt uit die vaders, en wilt hunne begeerten doen. Zij zijn, zooals gij zegt, uwe vaders, en gij gelijkt hen; het is de zonde, die ook in uw bloed is. *Gelijk uwe vaders, alzoo ook gij,* Hand. 7 : 51. Zij stamden af van een geslacht van vervolgers, zij waren *een zaad van boosdoeners,* Jes. 1 : 4, *opgestaan in stede van hunne vaderen,* Num. 32:14. Boosheid, afgunst en wreedheid zaten hun in het bloed, en te voren hadden zij als beginsel aangenomen, om te doen zooals hunne vaderen gedaan hebben, Jer. 44 : 17. En het is opmerkelijk hoe zorgvuldig zij melding maken van die bloedsbetrekking; *Het waren onze vaderen, die de profeten hebben gedood, en zij waren mannen van aanzien en macht, wier zonen en opvolgers wij zijn.* Indien zij de boosheid hadden verfoeid van hunne voorouders, zooals zij hadden behooren te doen, dan zouden zij er niet zoo op gesteld zijn geweest om hen *hunne vaderen* te noemen, want het is geene eere om verwant te zijn aan vervolgers, al hadden die ook nog zooveel aanzien en macht.

Het oordeel, dat over hen wordt uitgesproken. Christus gaat er nu hier toe over om *a.* Hen op te geven als onherstelbaar verloren, vers 32, *Gij dan ook, vervult de mate uwer vaderen!* Indien Efraïm zich vergezeld heeft met de afgoden, en het haat om zich te bekeeren, zoo *laat*

hem varen. Die vuil is, dat hij nog vuil worde. Christus wist, dat zij nu plannen beraamden voor Zijn' dood, en ze in weinige dagen zouden volvoeren. *Welnu,* zegt Hij, *gaat voort met uw komplot, wandelt in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer oogen, en ziet, wat er van komen zal. Wat gij doet, doet het haastelijk. Gij zult slechts de mate uwer schuld vervullen, welke dan over zal loopen in een' vloed van toorn.* Merk op, *ten eerste.* Er is eene mate van zonde, die vervuld moet worden, eer een algeheel verderf komt over personen en geslachten, kerken en natiën. God zal lang verdragen, maar de tijd zal komen, wanneer Hij *niet meer kan verdragen,* Jer. 44 : 22. Wij lezen van *de ongerechtigheid der Amorieten, die nog volkomen moest worden,* Gen. 15 : 16; van den oogst der aarde, die rijp is voor de sikkel, Openb. 14 : 15—19; en van zondaren, die het trouwelooslijk handelen voleindigende, tot de volle statuur der trouwelooshеid komen, Jes. 33 : 1. *Ten tweede.* Kinderen vervullen de mate van de zonden hunner vaderen, indien zij volharden in dezelfde zonden, of in zonden, die er aan gelijk zijn. De nationale zonde, die een nationaal verderf ten gevolge heeft, bestaat uit de zonden van velen in verscheidene eeuwen, en in de opeenvolgende geslachten is er eene doorloopende rekening, want God bezoekt rechtvaardiglijk de zonden der vaderen aan hunne kinderen, die in hunne voetstappen treden. *Ten derde.* Het vervolgen van Christus, en Zijn volk, en Zijne dienstknechten is eene zonde, die de mate der schuld van een volk spoediger vervult dan alle anderen. Dit was het, dat de grimmigheid des Heeren tegen de vaderen deed opgaan, dat er geen heelen aan was, 2 Kron. 36 : 16; en ook toorn over de kinderen tot het einde, 1 Thess. 2 : 16. Dit was de vierde overtreding, om welke, als zij gevoegd is bij de andere drie, de Heere de straf niet wilde afwenden, Amos 1 : 3, 6, 9, 11, 13. *Ten vierde.* Het is rechtvaardig in God, om diegenen over te laten aan hunne eigene lusten, die er zich hardnekkig in blijven toegeven. Aan hen, die hun verderf tegemoet willen loopen, moet de teugel gevierd worden, en dat is wel de treurigste toestand, waarin een mensch buiten de hel komen kan. *b.* Hij gaat er toe over om hen aan een onherstelbaar verderf over te geven in de andere wereld, vers 33. *Gij slangen, gij adderengebroedsels! hoe zoudt gij de helsche verdoemenis ontvlieden?* Dit zijn vreemde woorden in den mond van Christus, op wiens lippen genade was uitgestort. Maar Hij kan en zal verschrikking spreken, en in deze woorden verklaart Hij en somt Hij de *acht* weeën op, die Hij den schriftgeleerden en Farizeën had aangekondigd.

Hier is, *Ten eerste.* De aanduiding van hun karakter. *Gij slangen.* Gebruikt Christus scheldwoorden? Ja, maar dit machtigt ons niet om het ook te doen. Hij wist onfeilbaar zeker wat er in den mensch is, Hij wist, dat zij listig waren als de slangen, kruipende op, gehecht aan, de aarde, zich voedende met stof. Zij hadden een fraai uiterlijk, maar innerlijk waren zij boosaardig, hadden zij vergift onder de tong, waren zij het zaad van de oude slang. Zij waren *adderengebroedsels,* zij, en die vóór hen waren, zij, en die zich met hen vereenigden, waren een geslacht van giftige, verwoede, hatelijke tegenstanders van Christus en Zijn Evangelie. Zij beminden het om door de menschen *rabbi, rabbi* genoemd te worden; maar Christus noemt hen *slangen* en *adders;* want Hij geeft den menschen hun waar karakter, en verlustigt zich er in om verachting uit te storten op de hoovaardigen.

Ten tweede. Hun vonnis. Hij stelt hun toestand voor als zeer treurig, en in zekeren zin, wanhopig. *Hoe zoudt gij de helsche verdoemenis ontvlieden?* Christus zelf heeft over hel en verdoemenis gepredikt, waarvoor Zijne dienstknechten dikwijls gesmaad worden door hen, die dit niet willen hooren. De helsche verdoemenis zal het ontzettend einde zijn van alle onboetvaardige zondaren. Dit oordeel, uitgesproken door Christus, was schrikkelijker, dan wanneer het uitgesproken was door alle profeten en leeraars, die er ooit geweest zijn, want Hij is de Rechter, in wiens handen de sleutelen van dood en hel gelegd zijn, en Zijn zeggen, dat zij verdoemd waren, verdoemde hen. Er is een weg om aan deze verdoemenis te ontkomen, dit ligt hierin opgesloten; sommigen worden verlost van den toekomenden toorn. Van alle zondaren zullen zij het minst waarschijnlijk aan deze verdoemenis ontkomen, die van den geest der schriftgeleerden en Farizeën zijn, want voor die ontkoming zijn bekeering en geloof noodig, en hoe zullen *zij* daartoe gebracht worden, die zoo verwaand zijn, zoo roemen op zich zelven en zoo bevooroordeeld zijn tegen Christus en Zijn Evangelie, als zij waren? Hoe zouden *zij* genezen en behouden kunnen worden, die het niet konden dragen, dat hunne wonde gepeild wordt, en de balsem van Gilead er op gelegd wordt? Waarschijnlijker was het, dat tollenaren en hoeren, die zich hunner krankheid bewust waren en zich tot den Geneesmeester hebben gewend, aan de helsche verdoemenis zullen ontkomen dan zij, die, hoewel zij op weg er heen waren, zoo vast geloofden op weg naar den hemel te zijn.

34. Daarom ziet, Ik zende tot u profeten, en wijzen, en schriftgeleerden; en uit dezen zult gij sommigen dooden en kruisigen, en sommigen uit hen zult gij geeselen in uwe synagogen, en zult ze vervolgen van stad tot stad. 35. Opdat op u kome al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed der rechtvaardigen Abels af, tot op het bloed van Zacharia, den zoon van Barachia, welken gij gedood hebt tusschen den tempel en het altaar. 36. Voorwaar zeg Ik u, alle deze dingen zullen komen over dit geslacht. 37. Jeruzalem, Jeruzalem, gij, die de profeten doodt, en steenigt die tot u gezonden zijn, hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs eene hen hare kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild. 38. Zie, uw huis wordt u

woest gelaten. 39. Want Ik zeg u, gij zult Mij van nu aan niet zien, totdat gij zeggen zult: Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren.

Wij hebben de blinde leidslieden verlaten, gevallen in de gracht, onder Christus' oordeel, gevallen in de helsche verdoemenis. Laat ons nu zien wat er worden zal van de blinde volgers, van de Joodsche kerk, en inzonderheid van Jeruzalem.

I. Jezus Christus bedoelt nog de middelen der genade op hen te beproeven: *Ik zende tot u profeten, en wijzen, en schriftgeleerden.* Het zinverband is vreemd: *Gij zijt een adderengebroedsel, en zult waarschijnlijk niet aan de helsche verdoemenis ontkomen.* Men zou zoo denken, dat hierop zal volgen: *Daarom zal u geen profeet meer gezonden worden*; maar neen: *Daarom zende Ik tot u profeten,* om te zien, of er eindelijk iets op u teweeg gebracht kan worden, of anders u zonder verontschuldiging te laten, en God te rechtvaardigen in uw verderf. Daarom wordt dit ingeleid met een woord om de aandacht op te wekken, *Ziet!* Merk op

1. Dat het Christus is, die hen zendt. *Ik zende.* Daarmede bekent Hij zich God te zijn, de macht hebbende om profeten te begiftigen en uit te zenden. Het is een daad van koninklijke macht; Hij zendt hen als gezanten om met ons te onderhandelen over de belangen onzer ziel. Na Zijne opstanding heeft Hij Zijn woord gestand gedaan, toen Hij zeide: *Ik zende ulieden,* Joh. 20 : 21. Hoewel Hij thans in geringen staat was, is Hem toch die groote macht gegeven.

2. Hij zond hen het eerst tot de Joden: *Ik zende tot u.* Zij begonnen te Jeruzalem; en, wáár zij ook heengingen, altijd volgden zij dezen regel om *den Joden* het eerst het Evangelie der genade aan te bieden, Hand. 13 : 46.

3. Die Hij zendt worden *profeten, wijzen* en *schriftgeleerden* genoemd, Oud-Testamentische benamingen voor Nieuw-Testamentische ambtsdienaren; om aan te toonen, dat de leeraren, die Hij hun nu zond, niet minder waren dan de profeten van het Oude Testament, of Salomo, de wijze, of Ezra, de schriftgeleerde. De buitengewone leeraren, die in de eerste eeuwen onder de ingeving des Heiligen Geestes hebben gearbeid en geschreven, waren als de profeten, die hunne opdracht rechtstreeks van Boven ontvingen, die toen waren, en nu nog zijn, en tot aan het einde des tijds zullen blijven, de wijzen en de schriftgeleerden, om het volk in de dingen Gods te onderwijzen en te leiden. Of wel, wij kunnen de apostelen en evangelisten beschouwen als de profeten en wijzen, en de leeraren en onderwijzers als de schriftgeleerden, *in het koninkrijk der hemelen onderwezen,* Hoofdst. 13 : 52; want het ambt van schriftgeleerde was eervol, totdat de menschen het onteerd hebben.

II. Hij voorziet en voorzegt de slechte behandeling, die Zijne boden van hen zullen ondervinden; *Uit hen zult gij sommigen dooden en kruisigen, en toch zal Ik hen zenden.* Christus weet van te voren hoe slecht Zijne dienstknechten behandeld zullen worden, en toch zendt Hij hen, en bestemt hunne mate van lijden voor hen; en toch heeft Hij, hen aldus aan mishandeling blootstellende, hen niet minder lief, want Hij wil zich verheerlijken in hun lijden en hun daarna dit lijden vergoeden. Let op

1. De wreedheid van deze vervolgers; *Gij zult hen kruisigen en dooden.* Het is naar niets minder dan naar het bloed, het levensbloed, waarnaar zij dorsten; hunne begeerte kan door niets minder bevredigd worden dan door hen uit te roeien, Ex. 15 : 9. Zij doodden de beide Jakobussen, kruisigden Simon, den zoon van Kleopas, en geeselden Petrus en Johannes. Aldus deelden de leden in het lijden van het Hoofd; Hij werd gedood en gekruisigd, en dat werden ook zij. Christenen moeten verwachten ten bloede toe te moeten weerstaan.

2. Hun onvermoeiden ijver: *Gij zult hen vervolgen van stad tot stad.* Als de apostelen van stad tot stad gingen om het Evangelie te predikken, gingen de Joden hen heimelijk na, en brachten eene vervolging tegen hen teweeg, Hand. 14 : 19; 17 : 13. De ongehoorzamen in Judea waren heftiger vijandig aan het Evangelie dan alle andere ongeloovigen, Rom. 15 : 31.

3. Het voorwenden van godsdienstigheid hierin. Zij geeselden hen in hunne synagogen, hunne bedehuizen, waar zij hunne kerkelijke gerechtshoven hielden; zoodat zij dit deden als tot den kerkdienst behoorende. Zij wierpen hen uit, en zeiden: *Dat de Heere heerlijk worde,* Jes. 66 : 5; Joh. 16 : 2.

III. Hij rekent hun de zonde hunner vaderen toe, omdat zij haar navolgden: *Opdat op u kome al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde,* vers 35, 36. Hoewel God een geslacht van vervolgers lang verdraagt, zal Hij het toch niet altijd verdragen; en geduld, waarvan misbruik gemaakt wordt, gaat over in den heftigsten toorn. Hoe langer de zondaren schatten van goddeloosheid hebben opgehoopt, hoe grooter en volkomener de schatten des toorns zullen zijn, en het openbreken daarvan zal wezen als het openbreken van de fonteinen des grooten afgronds.

Merk op

1. Hoe ver deze toerekening gaat. Zij sluit in al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, dat is: het bloed vergoten om der gerechtigheid wil, dat opgelegd en bewaard is in de schatkamer Gods. Geen droppel er van is verloren, want *het is dierbaar,* Ps. 72 : 14. Hij dateert de rekening *van het bloed des rechtvaardigen Abels af.* Dáár begint *de eeuw der martelaars.* Hij wordt genoemd de rechtvaardige Abel, want hij heeft het getuigenis ontvangen van den hemel, dat hij rechtvaardig was, alzoo God over zijne gave getuigenis gaf. Hoe vroeg is het martelaarsschap reeds in de wereld gekomen! De eerste die stierf, stierf voor zijn' Godsdienst, en hij spreekt nog, nadat hij gestorven is. Zijn bloed riep niet slechts tegen Kaïn, maar blijft roepen tegen allen, die op den weg van Kaïn wandelen, en hun' broeder haten en vervolgen, omdat zijne werken rechtvaardig zijn. Hij strekt haar uit tot het

bloed van Zacharia, den zoon van Barachia, vers 35, niet Zacharia, de profeet, zooals sommigen denken, hoewel deze de zoon was van Berechja, Zach. 1 : 1; ook niet Zacharias, de vader van Johannes den Dooper, zooals anderen zeggen, maar zeer waarschijnlijk Zacharia, de zoon van Jojada, die gedood werd in het voorhof van het huis des Heeren, 2 Kron. 24 : 20, 21. Zijn vader wordt Barachia genoemd, dat ongeveer dezelfde beteekenis heeft als Jojada, en het was een gewoon gebruik onder de Joden, dat dezelfde persoon twee namen had. *Welken gij gedood hebt*, gij, die van dit volk zijt, hoewel niet van dit geslacht. De Joden verbeeldden zich, dat de gevangenschap die schuld genoegzaam had verzoend; maar Christus zegt hun, dat de rekening volstrekt nog niet afgedaan was. Sommigen denken, dat het profetisch bedoeld kan wezen van Zacharia, den zoon van Baruch, van wien Josephus gewag maakt [1]), die een goed en rechtvaardig man was, en gedood werd in den tempel kort voordat hij door de Romeinen werd verwoest. Aartsbisschop Tillotson is van meening, dat Christus zoowel zinspeelt op den eersten Zacharias uit de Kronieken, als den dood voorspelt van dezen lateren Zacharia in Josephus. Deze laatste was nog wel niet gedood, maar eer de verwoesting komt, zullen zij hem gedood hebben, zoodat zij dan allen te zamen zijn genomen, van den eersten tot den laatsten.

2. Het gevolg er van is: *Al deze dingen zullen komen over dit geslacht*; al de schuld van dat bloed, al de straf er voor. De ellende en het verderf die over hen komen, zullen zoo ontzettend wezen, dat — hoewel het in vergelijking met het kwaad hunner zonde minder was dan zij verdienden — toch, in vergelijking met andere oordeelen, het eene algemeene afrekening zal schijnen voor al de goddeloosheid hunner vaderen, inzonderheid van hunne vervolgingen, waarmede God verklaarde, dat dit verderf zeer bijzonder in verband stond. De verwoesting zal zoo vreeselijk wezen, alsof God nu ééns voor al met hen afrekende wegens al het rechtvaardige bloed, dat vergoten was in de wereld. Het *zal komen over dit geslacht*, hetgeen aanduidt, dat het snellijk zal komen, sommigen hier zullen het nog beleven en zien. Hoe ontzettender en meer nabij de straf der zonde is, hoe sterker de roeping tot berouw en bekeering.

IV. Hij treurt over de boosheid van Jeruzalem, en verwijt hun met volle recht de veelvuldige liefdevolle aanbiedingen, die Hij hun had gedaan, vers 37. Zie met welk eene liefdevolle bekommernis Hij spreekt van deze stad; *Jeruzalem, Jeruzalem!* De herhaling geeft nadruk aan Zijne rede en duidt groote ontferming en medelijden aan. Een paar dagen te voren had Christus over Jeruzalem geweend, nu zuchtte en kermde Hij er over. Jeruzalem, *het visioen des vredes* (dat is de beteekenis van den naam), moet nu de zetel worden van krijg en beroering. Jeruzalem, de stad, die de vreugde was geweest van de gansche aarde, moet nu gesteld worden tot eene ontzetting en eene aanfluiting en eene spotrede. Jeruzalem, eene stad, die wel samengevoegd was, zal nu verbrijzeld en verstrooid en verwoest worden door hare hevige innerlijke twisten. Jeruzalem, de plaats, die God had verkoren, om er Zijn naam te stellen, zal nu overgelaten worden ten buit aan de roovers, Klaagl. 1 : 1; 4 : 1. Maar waarom zal de Heere dit alles doen aan Jeruzalem? Waarom? Jeruzalem heeft zwaar gezondigd. Klaagl. 1 : 8.

1. Zij heeft de boodschappers Gods vervolgd. *Gij, die de profeten doodt, en steenigt, die tot u gezonden zijn.* Deze zonde wordt inzonderheid aan Jeruzalem ten laste gelegd; omdat het de zetel was van het sanhedrin, of den grooten raad, die kennis nam van kerkelijke zaken, en daarom kon een profeet niet anders dan te Jeruzalem gedood worden, Lukas 13 : 33. Wel is waar hadden zij thans de macht niet om iemand te dooden, maar zij doodden de profeten in een volksoploop, lieten hen mishandelen door het grauw, zooals zij met Stefanus gedaan hebben, of spoorden de Romeinsche overheden aan om hen te dooden. Te Jeruzalem, waar het Evangelie het eerst gepredikt werd, is het ook het eerst vervolgd geworden, Hand. 8 : 1, en die plaats was het hoofdkwartier der vervolgers; van daar werden volmachten uitgevaardigd naar de andere steden, en daarheen zijn de heiligen gebonden heengevoerd, Hand. 9 : 2. *Gij steenigt hen*, dat was eene doodstraf, alleen bij de Joden in gebruik. Volgens de wet moesten *valsche* profeten en verleiders tot afgodendienst gesteenigd worden, Deut. 13 : 10, en zoo hebben zij onder schijn van deze wet de *ware* profeten gedood. Het is dikwijls een der kunstgrepen van Satan geweest, om het geschut op de kerk te richten, dat geplant was om haar te beschermen en te verdedigen. Brandmerk de ware profeten als verleiders, en de ware belijders van den Godsdienst als ketters en scheurmakers, en het zal gemakkelijk zijn hen te vervolgen. Er was nog overvloed van andere boosheid te Jeruzalem; maar *dat* was de zonde, die het luidste riep, en waarop God meer dan op eenige andere het oog had, toen Hij dat verderf over hen bracht, zooals 2 Kon. 24 : 4; 2 Kron. 36 : 16. Merk op, dat Christus spreekt in den tegenwoordigen tijd. *Gij doodt, gij steenigt;* want alles wat zij gedaan hadden, en alles wat zij nog zouden doen was voor Christus' oog tegenwoordig.

2. Zij verwierpen Christus en de aanbiedingen des Evangelies. Het eerste was eene zonde *zonder* middel van herstel, het andere eene zonde *tegen* het middel van herstel. Hier is de wonderbare genade en gunst van Jezus Christus jegens hen: *Hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs eene hen hare kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen!* Zóó vriendelijk en voorkomend zijn de aanbiedingen der Evangeliegenade, zelfs aan de kinderen van Jeruzalem, hoe slecht zij ook is, de inwoners, de kinderen niet uitgezonderd. De gunst, hun aangeboden, was hen te

1) De Bello Judaico, lib. 5, cap. 1.

vergaderen. Christus' bedoeling is arme zielen te vergaderen, terug te brengen van hunne dwaalwegen, ze te vergaderen tot zich, als het Middelpunt der eenheid, want tot Hem moeten *de volken vergaderd worden.* [1]) Hij zou geheel het Joodsche volk in de kerk hebben willen brengen, en hen aldus allen vergaderen (zooals de Joden van de Jodengenooten plachten te zeggen) *onder de vleugelen der majesteit Gods*, Christus zou hen hebben willen vergaderen:

Ten eerste. Met zulk eene teederheid van liefde, als de hen, die uit haren aard eene zeer bijzondere zorge heeft over hare jongen. Christus' bijeenvergaderen van zielen komt voort uit Zijne liefde, Jer. 31 : 3.

Ten tweede. Met hetzelfde doel. *De hen vergadert hare kiekens onder de vleugelen* tot bescherming en veiligheid, tot verwarming en behagelijkheid. Arme zielen vinden in Christus veiligheid en verkwikking. De kiekens gaan van zelve, door haren aard daartoe gedreven, naar de hen om bij haar weg te schuilen, als zij door roofvogels worden bedreigd. Christus heeft wellicht gezinspeeld op de belofte in Psalm 91 : 4. *Hij zal u dekken met Zijne vlerken.* Er is genezing onder Christus' vleugelen, Mal. 4 : 2; dat is meer dan de hen heeft voor hare kiekens.

De ijver en voortvarendheid van Christus om deze gunst te schenken. Zijne aanbiedingen zijn, *ten eerste*, gansch vrijwillig. Ik zou het gedaan hebben. Jezus Christus is waarlijk bereid om arme zondaren, die tot Hem komen, aan te nemen en te behouden. Hij wil hun verderf niet; Hij verlustigt zich in hunne bekeering. *Ten tweede.* Zeer dikwijls. *Hoe dikwijls!* Christus is dikwijls te Jeruzalem gekomen, Hij heeft er gepredikt en wonderen gedaan, en de beteekenis van dit alles was: Hij wilde hen vergaderen. Hij houdt er rekening van hoe dikwijls zijne roepingen herhaald zijn geworden. Zoo menigmaal als wij het geklank des Evangelies hebben gehoord, zoo dikwijls als wij het twisten des Geestes hebben bespeurd, zoo dikwijls heeft Christus ons willen vergaderen.

Hunne moedwillige afwijzing van deze genade en gunst. *Gij hebt niet gewild.* Hoe nadrukkelijk wordt hunne hardnekkigheid gesteld tegenover Christus' genade! Ik wilde, maar *gij hebt niet gewild.* Hij was gewillig om hen te behouden, maar zij waren niet gewillig om zich door Hem te laten behouden. Het is gansch en al aan den boozen wil der zondaars te wijten, dat zij niet onder de vleugelen van den Heere Jezus vergaderd zijn. Zij hielden niet van de voorwaarden, waarop Christus voorstelde hen te vergaderen. Zij hadden hunne zonden lief, en betrouwden toch op hunne gerechtigheid. Zij wilden zich noch aan Christus' genade, noch aan Zijne heerschappij onderwerpen, en zoo is de onderhandeling afgebroken.

V. Hij spreekt het vonnis uit over Jeruzalem, vers 38, 39. *Zie uw huis wordt u woest gelaten.* Zoowel de stad als de tempel. Gods huis en hun eigen huis, het zal alles verwoest worden. Maar het is inzonderheid bedoeld van den tempel, waarop zij roemden en betrouwden, dien heiligen berg, waarop zij zich zoo verhoovaardigden. Zij, die niet vergaderd willen worden door de liefde en genade van Christus, zullen verteerd en verstrooid worden door Zijn' toorn. Ik wilde, en gij hebt niet gewild. *Israel heeft Mijner niet gewild, dies heb Ik het overgegeven.* Ps. 81 : 12, 13.

1. Hun huis zal *verlaten* worden. Het is u gelaten. Christus ging thans weg van den tempel, en is er nooit meer ingekomen, maar door Zijn woord verliet Hij hem ter verwoesting. Zij waren er uitermate aan gehecht, zij wilden hem voor zich hebben, voor zich alleen. Christus moet er geene plaats in, geen deel aan hebben. *Welnu*, zegt Christus, *hij wordt U gelaten, neemt hem, en doet er mede wat u gelust, Ik wil er nooit meer mede van doen hebben.* Zij hadden hem tot een huis van koophandel, tot een' moordenaarskuil gemaakt, en zoo wordt hij hun dan gelaten. Niet lang daarna werd in den tempel de stem gehoord: *„Laat ons van hier gaan.* Toen Christus wegging, was het *Ikabod, want de eere was weggevoerd.* Ook hunne stad werd hun gelaten, ontbloot van Gods genade en tegenwoordigheid. Hij was niet langer een vurige muur rondom hen, noch de heerlijkheid in hun midden.

2. Het zal woest gelaten worden. *Uw huis wordt u woest gelaten;* het is *erêmos, eene wildernis* gelaten. In het oog van allen, was het terstond nadat Christus het had verlaten, eene sombere, treurige plaats geworden. Christus' vertrek maakt de best ingerichte plaats tot een wildernis, al is het ook de tempel, de voornaamste plaats van samenkomst; immers welk genoegen kan men smaken waar Christus niet is? Hoewel er eene gansche menigte van andere genoegens zijn kunnen, zal toch, zoo Christus' geestelijke tegenwoordigheid er aan ontrokken wordt, die plaats of die ziel, tot een wildernis worden, een stikdonker land als de duisternis zelve. Dit komt van der menschen verwerping van Christus en hun van zich wegdrijven van Hem. Niet lang daarna werd het huis verwoest en vernietigd, geen steen werd op den anderen gelaten. Het lot van Jeruzalems vijanden werd het lot van Jeruzalem. Van de stad werd een steenhoop gemaakt, de vaste stad werd tot een vervallen hoop, Jes. 25 : 2; de verhevene stad werd vernederd tot de aarde toe, Jes. 26 : 5. De tempel, dat heilig, heerlijk huis, werd woest. Als God ergens uittrekt, stormen alle vijanden naar binnen.

Eindelijk hier is het laatst vaarwel van Christus aan hen en hun' tempel. *Gij zult Mij van nu aan niet zien, totdat gij zeggen zult: Gezegend is Hij, die komt,* Dit duidt aan:

1. Zijn heengaan van hen. De tijd was nabij, dat Hij de wereld zou verlaten en heengaan tot den Vader, en niet meer gezien zou worden. Na Zijne opstanding werd Hij niet gezien dan door getuigen, die van God te voren verkoren waren; en zij zagen Hem niet lang, want Hij ging weldra heen naar de onzichtbare wereld, en dáár zal Hij blijven tot aan den tijd van de

1) Gen. 49 : 10, naar de Engelsche overzetting.

wederoprichting aller dingen, wanneer Zijn welkom bij Zijne eerste komst met luiden bijval herhaald zal worden: *Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren.* Christus zal niet weder gezien worden, totdat Hij komt met de wolken en alle oog Hem zal zien, Openb. 1 : 7, en dan zullen zij zelfs, die Hem verworpen en doorstoken hebben, blijde zijn om in te komen met Zijne aanbidders, Dan zal alle knie zich voor Hem buigen, zelfs van hen, die zich voor Baäl hebben gebogen; en zelfs de werkers der ongerechtigheid zullen dan roepen Heere, Heere, en, als Zijn toorn is ontstoken, erkennen, dat zalig zijn, die op Hem vertrouwen. Zal te dien dage ons lot zijn met hen, die zeggen: *Gezegend is Hij, die komt?* Laat ons thans met hen zijn, met hen, die Jezus Christus in waarheid aanbidden en in waarheid welkom heeten.

2. Hunne blijvende blindheid en hardnekkigheid. *Gij zult Mij niet zien*, dat is, Mij niet zien als den Messias (want in ander opzicht zagen zij Hem aan het kruis), Gij zult niet zien het licht der waarheid Mij betreffende, noch hetgeen tot uwen vrede dient, totdat gij zeggen zult: *Gezegend is Hij, die komt.* Moedwillige blindheid wordt dikwijls met gerechtelijke blindheid gestraft. Indien zij niet *willen* zien, dan *zullen* zij niet zien. Met dit woord besluit Hij Zijne openbare prediking. Na Zijne opstanding, die het teeken was van den profeet Jona, zal hun geen ander teeken gegeven worden, totdat zij zullen zien het teeken van den Zoon des menschen, Hoofdst. 24 : 30. Als de Heere komt met tienduizend van Zijne heiligen, dan zal Hij allen overtuigen, en van de hoogmoedigsten Zijner vijanden de erkenning afdwingen, dat Hij de Messias is. Zij, die thans niet op Zijne roepstem wilden komen, zullen dan genoodzaakt zijn om met Zijn vloek van Hem weg te gaan. De overpriesters en schriftgeleerden waren ontevreden op de kinderen, omdat zij Christus hosanna toeriepen; maar de dag komt, wanneer de trotsche vervolgers blijde zouden zijn om in den toestand te wezen van de geringsten, die zij thans met hunne voeten vertreden. Zij, die thans de hosanna's der heiligen smaden en bespotten, zullen weldra van eene andere meening wezen, het zou dus maar beter zijn, om thans van die meening te wezen. Sommigen denken, dat dit ziet op de bekeering der Joden tot het geloof in Christus; dan zullen zij Hem zien, en Hem erkennen, en zeggen: *Gezegend is Hij, die komt:* maar het schijnt veeleer nog verder te zien, want, de volkomene openbaring van Christus, en de overtuiging van zondaren zijn weggelegd voor de heerlijkheid van den laatsten dag.

HOOFDSTUK XXIV.

Christus' prediking was meestal practisch, maar in dit hoofdstuk hebben wij eene profetische rede, eene voorzegging van toekomende dingen, maar waarin toch eene practische strekking is, bestemd, niet om aan de nieuwsgierigheid Zijner discipelen te voldoen, maar om hun geweten en hun wandel te besturen, en daarom besluit zij met eene practische toepassing. Ten allen tijde heeft de kerk, naast algemeene beloften, bijzondere profetiën gehad, zoowel tot leiding als tot bemoediging der geloovigen. Maar het moet opgemerkt worden, dat Christus deze profetische rede gehouden heeft aan het einde Zijner bediening, gelijk de Openbaring het laatste boek is van het Nieuwe Testament, en de profetische boeken van het Oude Testament dáár het laatst geplaatst zijn, om ons te kennen te geven, dat wij wèl gegrond en gefondeerd moeten zijn in eenvoudige waarheden en plichten, en dezen eerst wèl begrepen moeten worden, eer wij ons begeven in de dingen, die duister en moeielijk zijn. Velen brengen zich zelven in de war door de lectuur van hun Bijbel aan het verkeerde einde te beginnen. In dit hoofdstuk nu hebben wij I. De gelegenheid, of aanleiding tot, deze rede, vers 1—3. II. De rede zelve, waarin wij hebben 1. De profetie van verschillende gebeurtenissen, inzonderheid betrekking hebbende op de verwoesting van Jeruzalem, en het algeheele verderf der Joodsche kerk en natie, welke gebeurtenissen nu weldra plaats zouden hebben, nl. ongeveer veertig jaren later; de inleiding tot die verwoesting, hetgeen er mede samenviel en hetgeen er op volgde. En nog verder ziende, naar de komst van Christus aan het einde der tijden, en de voleinding aller dingen, waarvan dit een type en afschaduwing was, vers 4-31. 2. De practische toepassing van deze profetie tot opwekking en verlevendiging der discipelen, om zich op groote dingen voor te bereiden, vers 32—51.

En Jezus ging uit en vertrok van den tempel; en Zijne discipelen kwamen bij Hem, om Hem de gebouwen des tempels te toonen. 2. En Jezus zeide tot hen: Ziet gij niet alle deze dingen? Voorwaar zeg Ik u, hier zal niet één steen op den anderen steen gelaten worden, die niet afgebroken zal worden. 3. En als Hij op den Olijfberg gezeten was, gingen de discipelen tot Hem alleen, zeggende: Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn? En welk zal het teeken zijn van Uwe toekomst, en van de voleinding der wereld?

Hier is:

I. Christus' verlaten van den *tempel* en Zijn' openbaren arbeid aldaar. Aan het einde van het vorige hoofdstuk had Hij gezegd: *Uw huis wordt u woest gelaten*, en hier vervulde Hij Zijn woord; *Hij ging uit en vertrok van den tempel.* De wijze van uitdrukking is opmerkelijk; Hij ging niet slechts uit den tempel, maar *vertrok* van den tempel nam er voor goed afscheid van. Hij vertrok om nimmer terug te keeren, en dan volgt onmiddelijk de voorzegging van zijne verwoesting. Dat huis wordt in waarheid woest gelaten, waaruit Christus vertrokken is. *Wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn*, Hosea 9 : 12; Jer. 6 : 8. Het was nu tijd om hun *Ikabod, de eere is weggevoerd, de bescherming is weggevoerd*, uit te zuchten. Drie dagen daarna werd de voorhang des tempels gescheurd; toen Christus hem verliet, is alles gemeen en onrein geworden. Maar Christus is niet vertrokken, voordat zij Hem hadden verdreven; Hij heeft hen niet verworpen, voordat zij Hem hadden verworpen.

II. Zijne rede voor de discipelen. Hij verliet den tempel; maar de twaalven heeft Hij niet verlaten. Zij waren het zaad van de Evangeliekerk, die verrijkt zou worden door de verwerping der Joden. Toen Hij den tempel verliet, hebben ook Zijne discipelen hem verlaten, en zij kwamen tot Hem. Het is goed te wezen

waar Christus is, en te verlaten wat door Hem verlaten wordt. Zij kwamen tot Hem om in het verborgen door Hem onderwezen te worden, nadat Zijne openbare prediking had opgehouden, want *de verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vreezen.* Hij had gesproken van den ondergang der Joodsche kerk in gelijkenissen toen Hij tot de schare sprak, en, als gewoonlijk, heeft Hij die gelijkenissen hier voor Zijne discipelen verklaard.

1. *Zijne discipelen kwamen bij Hem, om Hem de gebouwen des tempels te toonen.* Het was een statig, schoon gebouw, een van de wonderen der wereld; geene kosten waren gespaard, geen kunst ongebruikt gelaten om hem prachtig en heerlijk te maken. Hoewel hij minder schoon was dan Salomo's tempel, en zijn *begin gering was,* was toch *zijn laatste zeer vermeerderd geworden.* Hij was rijkelijk voorzien van gaven en offeranden, die nog voortdurend toenamen. Zij toonden Christus deze dingen, en verlangden, dat Hij ze zou opmerken, wellicht, omdat zij zelven er grootelijks behagen in hadden, en dit ook van Hem verwachtten. Zij hadden meestal in Galilea gewoond, ver van den tempel, hadden hem slechts zelden gezien, en waren dus des te meer getroffen van bewondering op het gezicht er van, en zij dachten, dat Hij al deze heerlijkheid even zeer zou bewonderen als zij, en zij wilden Hem afleiden van Zijne smart, die Hem wellicht overstelpte. Zelfs goede en Godvruchtige menschen kunnen wel eens al te veel ingenomen zijn met uiterlijke pracht, en haar overschatten, zelfs in de dingen Gods, terwijl wij, evenals Christus, daaraan gestorven moesten zijn, en er met minachting op moesten nederzien. De tempel was inderdaad heerlijk, maar *a.* zijn glans was beneveld en bevlekt door de zonde van de priesters en het volk; de goddelooze leer der Farizeën, die het goud hooger stelde dan den tempel, die het heiligde, was genoeg om al de schoonheid der tempelsieraden te bederven. *b.* Zijne heerlijkheid was in de schaduw gesteld door de tegenwoordigheid van Christus, die zelf de heerlijkheid was van dit laatste huis, Haggaï 2 : 10, zoodat de gebouwen, in vergelijking met die grootere heerlijkheid, geene heerlijkheid hadden.

Of wel, als treurende er over, dat dit huis woest gelaten zou worden. Zij toonden Hem de gebouwen, als wilden zij Hem bewegen het vonnis te herroepen: *Heere, laat dit heilig en heerlijk huis, waarin onze vaders U geprezen en verheerlijkt hebben, niet tot verwoesting worden.* Zij vergaten hoe vele omstandigheden ten opzichte van Salomo's tempel getoond hadden, hoe weinig God die uitwendige heerlijkheid telde, waarmede zij zoo veel op hadden, toen het volk Goddeloos was, 2 Kron. 7 : 21. Dit hooge huis zal door de zonde laag naar beneden worden gebracht. Christus had onlangs gezien op kostelijke zielen en er over geweend, Lukas 19 : 41. De discipelen zien op de prachtige gebouwen, en zijn geneigd er over te weenen. Hierin, evenals in andere dingen, zijn Zijne gedachten niet als onze gedachten. Het was kleingeestig van de discipelen om zoo veel op te hebben met fraaie gebouwen, het was iets kinderachtigs in hen.

2. Hierop voorzegt Christus de algeheele verwoesting, die over deze plaats zou komen, vers 2. Een geloovig voorzien van het verval en te gronde gaan van alle wereldsche heerlijkheid zal ons helpen om haar niet te overschatten, en er ons hart niet op te stellen. Het schoonste lichaam valt weldra der wormen ten prooi, en het fraaiste gebouw zal spoedig niets dan een puinhoop zijn. En zullen wij dan onze oogen gericht houden op datgene, hetwelk zoo spoedig niet meer zijn zal, en met zoo veel bewondering zien op hetgeen wij eerlang ongetwijfeld met minachting zullen beschouwen? *Ziet gij niet al deze dingen?* Zij wilden, dat Christus ze zou aanzien, en er even ingenomen mede zou zijn, als zij zelven dit waren; Hij wilde, dat zij ze zouden aanzien, en er even koud en onverschillig voor zouden zijn, als Hij dit was. Er is een zien op deze dingen, dat ons goed kan doen, als wij ze zóó zien, dat wij ze doorzien, en er het einde van zien.

Inplaats nu van het raadsbesluit te vernietigen, bevestigt Christus het; *Voorwaar zeg Ik u, hier zal niet één steen op den anderen steen gelaten worden.*

Hij spreekt er van als van een stelligen, gewissen ondergang: *Ik zeg; Ik, die weet wat Ik zeg, en weet waar te maken wat Ik zeg; neemt er Mijn woord voor, dat het zoo zijn zal. Ik, de Amen, de getrouwe Getuige, zeg.* Alle oordeel den Zoon overgegeven zijnde, zijn de bedreigingen, zoowel als de beloften, allen ja en amen in Hem, Hebr. 6 : 17, 18.

Hij spreekt er van als van een' algeheelen ondergang. De tempel zal niet slechts beroofd, geplunderd en ontsierd worden, maar gansch en al afgebroken en in puin gelegd worden. *Niet één steen zal op den anderen steen gelaten worden.* Bij het bouwen van den tweeden tempel werd er acht op gegeven hoe *steen op steen gelegd werd,* Haggai 2 : 16; en hier, bij zijn' ondergang, hoe er *niet één steen op den anderen steen gelaten zal worden.* De geschiedenis deelt ons mede, dat dit vervuld werd, want, hoewel Titus, toen hij de stad innam, alles deed wat hij kon, om den tempel te sparen, heeft hij de verwoede krijgslieden er toch niet van kunnen terughouden, om hem gansch en al te verwoesten, en dit geschiedde zóó volkomen, dat Turnus Rufus den grond omploegde, waarop hij gestaan heeft, waardoor dus deze schriftuurplaats vervuld werd: Om uwentwil zal Zion als een akker geploegd worden, Micha 3 : 12. En toen later, in den tijd van Julianus den Afvallige, de Joden door hem aangemoedigd werden om, als tegenstand tegen den Christelijken Godsdienst, hun' tempel weder op te bouwen, werd, hetgeen er van de ruïne nog was overgebleven, geheel en al nedergeworpen, om den grond effen te maken voor een nieuw fondament. Maar die poging werd verijdeld door de wonderdadige uitbarsting van vuur uit den grond, waardoor het fondament, dat zij legden, werd verwoest, en de bouwers weggeschrikt werden. Nu ligt in deze voorzegging van den tempel tevens de voorzegging opgesloten van het einde der ceremonieele wet en het Levietische priesterschap.

3. De discipelen betwistten noch de waarheid, noch de rechtvaardigheid van dit oordeel, evenmin als de vervulling er van, maar zij vroegen naar den tijd, wanneer dit zal geschieden, en naar de teekenen, die er de nadering van zullen aankondigen, vers 3. Merk op *a.* Waar zij dit vroegen; in de afzondering, *als Hij op den Olijfberg gezeten was.* Waarschijnlijk was Hij op den terugweg van Bethanië, en zat Hij daar neder om uit te rusten. De Olijfberg was vlak tegenover den tempel, zoodat Hij van daar het volle gezicht er op had van uit de verte. Dáár zat Hij neder, als een rechter op den rechterstoel; de tempel en de stad vóór Hem, als voor de balie, en aldus heeft Hij het vonnis er over geveld, Wij lezen, Ezech. 11 : 23, dat de heerlijkheid des Heeren oprees van het midden der stad, en stond op den berg; en zoo is Christus de groote Shechina, naar dezen berg gegaan. *b.* De vraag zelve. *Wanneer zullen deze dingen zijn? en welk zal het teeken zijn van Uwe toekomst, en van de voleinding der wereld?* Dus eigenlijk drie vragen. Sommigen denken, dat deze vragen allen betrekking hebben op ééne en dezelfde zaak — de verwoesting van den tempel, en het einde van de Joodsche kerk en natie, waarvan Christus zelf had gesproken, als van Zijne komst, Hoofdst. 16 : 28, en die de voleinding zou wezen der eeuw (want aldus kan het gelezen worden), het einde van deze bedeeling. Of wel, zij dachten, dat de verwoesting van den tempel het einde der wereld moest zijn. Indien dat huis verwoest wordt, dan kan de wereld niet meer blijven bestaan; want de rabbijnen plachten te zeggen, dat het huis des heiligdoms één der zeven dingen was, om wier wil de wereld was gemaakt; en zij denken, dat, indien dit zoo is, de wereld den tempel dan ook niet zal overleven. Anderen denken, dat hunne vraag: *Wanneer zullen deze dingen zijn?* betrekking heeft op de verwoesting van Jeruzalem, en de twee andere op het einde der wereld; of wel, dat Christus' komst betrekking kan hebben op Zijne oprichting van Zijn Evangelie koninkrijk, en het einde der wereld op den oordeelsdag. Ik ben veeleer geneigd te denken, dat hunne vraag niet verder ging dan tot op de gebeurtenis, die Christus thans voorzeide. Maar uit andere schriftuurplaatsen blijkt, dat zij zeer verwarde denkbeelden hadden omtrent toekomstige gebeurtenissen, zoodat het misschien niet mogelijk is, om een' bepaalden zin aan hunne vraag te geven.

Maar hoewel Christus in Zijn antwoord de vergissingen Zijner discipelen niet in zoo vele woorden herstelt, of verbetert (dat moet geschieden door de uitstorting des Geestes), ziet Hij toch verder dan hunne vraag gaat, en onderricht Hij Zijne kerk, niet slechts omtrent de groote gebeurtenissen van die eeuw, de verwoesting van Jeruzalem, maar ook betreffende Zijne wederkomst aan het einde des tijds, waarover Hij nu in Zijne rede gaat spreken, en het is duidelijk, dat Hij daar ook in het volgende hoofdstuk van spreekt, daar dit het vervolg Zijner rede bevat.

4. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Ziet toe, dat u niemand verleide. 5. Want velen zullen komen onder Mijnen naam, zeggende: Ik ben de Christus; en zij zullen velen verleiden. 6. En gij zult hooren van oorlogen, en geruchten van oorlogen; ziet toe, wordt niet verschrikt; want alle die dingen moeten geschieden, maar nog is het einde niet. 7. Want het eene volk zal tegen het andere volk opstaan, en het eene koninkrijk tegen het andere koninkrijk; en er zullen zijn hongersnooden, en pestilentiën, en aardbevingen in verscheidene plaatsen. 8. Doch alle die dingen zijn maar een beginsel der smarten. 9. Alsdan zullen zij u overleveren in verdrukking, en zullen u dooden, en gij zult gehaat worden van alle volkeren, om Mijns naams wil. 10. En dan zullen er velen geërgerd worden, en zullen elkander overleveren, en elkander haten. 11. En vele valsche profeten zullen opstaan, en zullen er velen verleiden. 12. En omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zoo zal de liefde van velen verkouden. 13. Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden. 14. En dit Evangelie des koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volkeren; en dan zal het einde komen. 15. Wanneer gij dan zult zien den gruwel der verwoesting, waarvan gesproken is door Daniël, den profeet, staande in de heilige plaats, (die het leest, die merke daarop;) 16. Dat alsdan die in Judéa zijn, vlieden op de bergen. 17. Die op het dak is, kome niet af, om iets uit zijn huis weg te nemen; 18. En die op den akker is, keere niet weder terug, om zijne kleederen weg te nemen. 19. Maar wee den bevruchten en den zoogenden vrouwen in die dagen. 20. Doch bidt, dat uwe vlucht niet geschiede des winters, noch op eenen sabbat. 21. Want alsdan zal groote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal. 22. En zoo die dagen niet verkort werden, geen vleesch zoude behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden. 23. Alsdan, zoo iemand tot ulieden zal zeggen: Ziet hier is de Christus, of daar, gelooft het niet. 24. Want er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan, en zullen groote teekenen en wonderheden doen, alzoo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden. 25. Ziet, Ik heb het u voorzegd. 26. Zoo zij dan tot u zullen zeggen: Ziet, hij is in de woestijn; gaat niet uit; Ziet, hij is in de binnenkameren; ge-

looft het niet, 57. Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten, en schijnt tot het westen, alzoo zal ook de toekomst van den Zoon des menschen wezen. 28. Want alwaar het doode lichaam zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden. 29. En terstond na de verdrukking dier dagen, zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van den hemel vallen, en de krachten der hemelen zullen bewogen worden. 30. En alsdan zal in den hemel verschijnen het teeken van den Zoon des menschen; en dan zullen alle de geslachten der aarde weenen, en zullen den Zoon des menschen zien, komende op de wolken des hemels, met groote kracht en heerlijkheid. 31. En Hij zal Zijne engelen uitzenden met eene bazuin van groot geluid, en zij zullen Zijne uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van het eene uiterste der hemelen tot het andere uiterste daarvan.

De discipelen hadden gevraagd betreffende den tijd: *Wanneer zullen deze dingen zijn?* Christus geeft hun hierop geen antwoord, Hij zegt niet na hoevele dagen en jaren Zijne voorzegging uit zou komen, want *het komt ons niet toe te weten de tijden of gelegenheden*, Hand. 1 : 7. Maar zij hadden ook gevraagd: *Wat zal het teeken zijn?* En op die vraag geeft Hij een volledig antwoord, want wij hebben er belang bij de teekenen der tijden te onderscheiden, Hoofdst. 16 : 3. Nu betreft de profetie in de eerste plaats de gebeurtenissen, die nabij zijn — de verwoesting van Jeruzalem, het einde van de Joodsche kerk en staat, de roeping der Heidenen, en de oprichting van Christus' koninkrijk in de wereld. Maar gelijk de profetiën van het Oude Testament, die onmiddelijk en in de eerste plaats betrekking hebben op de zaken der Joden en de revoluties in hun' staat, toch voorzeker onder hun type, verder zien, nl. op de Evangelie kerk en het rijk van den Messias, en aldus in het Nieuwe Testament verklaard worden, en in deze voorzeggingen uitdrukkingen worden gevonden, die daaraan eigen zijn, en op niets anders van toepassing kunnen wezen, zoo ziet ook deze profetie, onder het type van de verwoesting van Jeruzalem, ver in de toekomst, nl. op het algemeene oordeel. En zooals dit gewoonlijk het geval is met profetiën; sommige plaatsen er van zijn het meest van toepassing op het type, en anderen op het antitype, en, als gewoonlijk, wijst zij bij het einde meer bijzonder op het antitype. Het is opmerkelijk, dat hetgeen Christus hier aan Zijne discipelen zegt, meer strekt om hen op hunne hoede te doen zijn, dan om hunne nieuwsgierigheid te voldoen, meer om hen voor te bereiden op de komende gebeurtenissen, dan om hun een bepaald denkbeeld van die gebeurtenissen te geven. Dat is het goede verstaan van de tijden, dat wij allen moeten begeeren, om daaruit op te maken wat Israel behoort te doen. En zoo is deze profetie van blijvend nut voor de kerk, want *Hetgene dat er geweest is, hetzelfde zal er zijn'* Pred. 1 : 5, 6, 7, 9; en de reeks, het verband en de voorteekenen der gebeurtenissen, zijn heden nog tamelijk gelijk aan hetgeen zij toen waren: zoodat er van de profetie in dit hoofdstuk, heenwijzende naar die gebeurtenis, zulke zedelijke aanduidingen en zoodanige beteekenis van de teekenen der tijden afgeleid kunnen worden, als het hart van den wijze zal weten te gebruiken om er voordeel mede te doen voor zijne ziel.

I Christus voorzegt het uitgaan van bedriegers. Hij begint met eene waarschuwing: *Ziet toe, dat u niemand verleide.* Zij verwachtten, dat hun gezegd zou worden, wanneer deze dingen zijn zullen, in dat geheim ingewijd te worden; maar deze waarschuwing is eene sterke beteugeling van hunne nieuwsgierigheid. *Wat gaat het u aan? Denkt aan uwen plicht, volgt Mij, en laat u niet verleiden om af te laten van Mij te volgen.* Zij die het meest nieuwsgierig zijn naar de verborgene dingen, die het hun niet toekomt te weten, worden het gemakkelijkst door bedriegers misleid, 2 Thess. 2 : 3. De discipelen, hoorende, dat de Joden, hunne onverzoenlijkste vijanden, verdaan zullen worden, zouden in gevaar kunnen zijn van zich aan al te groote gerustheid over te geven. *Neen* zegt Christus, *gij zijt nog aan andere gevaren blootgesteld.* Verleiders zijn gevaarlijker vijanden voor de kerk dan vervolgers. Drie maal maakt Hij in deze rede melding van het verschijnen van valsche profeten, hetgeen was:

1. Een voorteeken van Jeruzalems ondergang. Rechtvaardiglijk zijn zij, die ware profeten hebben gedood, overgelaten om verstrikt te worden door valsche profeten; en zij, die den waren Messias hebben gekruisigd, overgelaten om door valsche Christussen te worden bedrogen en verbroken. De verschijning van dezen was de aanleiding tot de verdeeling des volks in partijen en facties, waardoor hun val werd bespoedigd; en de zonde van velen, die door hen terzijde afgeleid werden, droeg er toe bij om de maat vol te laten worden,

Het was eene toetsing voor de discipelen en dus in overeenstemming met hun' proeftijd, opdat degenen, die oprecht zijn, openbaar mogen worden.

Betreffende deze verleiders hebben wij te letten op: *a.* Hun schoonschijnend voorgeven. Satans handelingen doen het meeste kwaad, als hij zich voordoet als een engel des lichts. De schijn van het grootste goed is dikwijls een dekmantel voor het grootste kwaad.

Er zullen *valsche profeten* komen, vers 11—24. De verleiders zullen voorgeven, dat zij spreken en handelen onder de ingeving van Gods Geest, dat zij eene onmiddelijke opdracht hebben van Boven, en den geest der profetie hebben, terwijl dit alles eene leugen is. De zoodanigen zijn er vroeger geweest, Jer. 23 : 16; Ezech. 13 : 6, gelijk dit voorzegd was, Deut. 13 : 3. Sommigen denken, dat de verleiders, die hier bedoeld zijn, gevestigde leeraars der kerk waren, en als zoodanig naam hadden gemaakt, maar

later de waarheid, die zij hadden geleerd, hebben verraden en zich aan dwaling hebben overgegeven. Van de zoodanigen dreigt te meer gevaar, naarmate het minder wordt vermoed. Eén verrader in het garnizoen kan meer onheil teweegbrengen, dan duizend bekende vijanden van buiten.

Er zullen *valsche christussen* opstaan, onder den naam van Christus, vers 5, den naam voerende, die Hem alleen toekomt, en zeggende, Ik ben Christus, vers 24. In dien tijd werd de verschijning van den Messias algemeen verwacht; zij spraken van Hem, als van den Komende. Maar toen Hij gekomen is, heeft de meerderheid des volks Hem verworpen; en daarvan werd gebruik gemaakt door hen, die de eerzucht hadden, om zich een naam te maken, door zich als christussen voor te doen. Josephus maakt melding van verscheidene zoodanige bedriegers in dien tijd, zooals een zekere Theudas, die verslagen werd door Cospius Fadus; een ander door Felix, en nog een ander door Festus. Dosetheus zeide, dat hij de Christus was, voorzegd door Mozes. *(Origen adversus Celsum).* Zie Hand. 5 : 36. 37. Simon de Toovenaar beweerde *de groote kracht Gods* te zijn, Hand. 8 : 10. In latere eeuwen zijn er meer van zulke bedriegers geweest. Ongeveer honderd jaren na Christus was er een, die zich Bar-cochbas, *de zoon der ster*, noemde, maar bleek Bar-cosba, *de zoon eener leugen* te zijn. Ongeveer vijftig jaren geleden [1]) heeft Sabbatai Levi zich in het Turksche rijk als den Messias opgeworpen, en werd door de Joden hoog vereerd, maar het duurde niet lang, of zijne *uitzinnigheid is openbaar geworden.* [1]) De Roomsche Godsdienst heeft in waarheid, onder Christus' naam, een valschen Christus gesteld. De Paus dient zich aan, in Christus' naam, als Zijn stedehouder, maar matigt zich wederrechtelijk al Zijne ambten aan, en dus is hij Zijn mededinger, en als zoodanig Zijn vijand, een bedrieger en antichrist.

Deze valsche christussen en valsche profeten zullen hunne agenten en zendelingen hebben aan alle plaatsen, ijverig in de weer om de menschen tot hen te trekken, vers 23. *Alsdan,* als openbare rampen beroering brengen, en de menschen alles zullen aangrijpen wat hun uitzicht op verlossing schijnt te geven, zal Satan daar zijn voordeel mede doen om hen te bedriegen. Dan zullen zij zeggen: *Ziet, hier is de Christus, of daar.* Maar geeft geen acht op hen; de ware Christus heeft niet getwist, noch geroepen, en van Hem werd ook niet gezegd: Ziet hier! of ziet daar! Lukas 17 : 21. Indien dus iemand alzoo van Hem spreekt, beschouwt dit dan als eene verzoeking, of verleiding. De kluizenaars, die den Godsdienst zoeken in een klooster- of kluizenaarsleven, zeggen: *Hij is in de woestijn.* De priesters, die den gewijden ouwel tot Christus maken, zeggen: *Hij is: en tois tameiois, in de verborgen kameren: ziet, Hij is in dit verborgen kastje, in dat beeld.* Aldus eigenen sommigen de tegenwoordigheid van Christus toe aan eene partij, eene gezindte, alsof zij het monopolie hadden van Christus en het Christendom, en alsof met hen het koninkrijk van Christus moet staan of vallen, leven of sterven. *Ziet, Hij is in deze kerk, in dat concilie;* terwijl toch Christus alles is in allen, niet hier of dáár is, maar tot Zijn volk komt om hen te zegenen aan alle plaats, waar Hij Zijns naams gedachtenis stichten zal. *b.* Het bewijs, dat zij zullen bijbrengen voor hun voorgeven: *Zij zullen groote teekenen en wonderheden doen,* vers 24. Geene ware wonderen, dezen hebben het Goddelijk zegel, en door dezen wordt de leer van Christus bevestigd. Daarom moeten wij, indien iemand ons door teekenen en wonderheden daarvan zoekt af te trekken, ons houden aan den regel, van ouds gegeven, Deut. 13 : 1—3, *Als dat teeken of dat wonder komt,* zoo volgt toch hem niet, die u zou willen overhalen *om andere goden te dienen,* of in andere christussen te gelooven, *want de Heere uw God verzoekt ulieden,* dat is: stelt u op de proef. Maar dit waren *wonderen der leugen,* 2 Thess. 2 : 9, gewerkt door Satan, (onder de toelating Gods), die de overste van de macht der lucht is. Er wordt niet gezegd: *Zij zullen wonderen doen,* maar zij zullen groote teekenen toonen [1]). Zij zijn slechts eene vertooning; hetzij zij op der menschen lichtgeloovigheid werken door leugenachtige verhalen, of hunne zinnen bedriegen door goocheltoeren, of kunstenarijen, zooals de Egyptische toovenaars gedaan hadden. *c.* Hun succes hierin.

Zij zullen velen verleiden, vers 5, en wederom in vers 11. De duivel en zijne medestanders kunnen het ver brengen in het bedriegen van arme zielen. Weinigen vinden de enge poort; maar velen worden heengetrokken naar den breeden weg. Velen zullen misleid worden door hunne teekenen en wonderheden, en velen overgehaald door de hoop op verlossing uit hunne verdrukking. Maar noch wonderheden, noch groote scharen zijn stellige teekenen van eene ware kerk; want *de geheele aarde verwonderde zich achter het beest,* Openb. 13 : 3.

Zij zouden, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden. Dit duidt aan, *Ten eerste.* De kracht van hunne begoocheling; zij is zóó groot, die stroom is zóó sterk, dat velen medegevoerd zullen worden, zelfs diegenen, van wie men gedacht zou hebben, dat zij vast stonden. Der menschen kennis of wetenschap, hunne gaven en talenten, hunne geleerdheid en hooge positie en veeljarig belijden van den Godsdienst zal hen niet beveiligen, integendeel, in weerwil van dit alles, zullen velen verleid worden. Niets dan de almachtige genade Gods ter volvoering van Zijn eeuwig raadsbesluit, zal beveiligen of beschermen. *Ten tweede.* De veiligheid der uitverkorenen te midden van dit gevaar, die als vaststaand wordt aangemerkt in dezen tusschenzin: *Indien het mogelijk ware,* welke duidelijk te kennen geeft, dat het *niet* mogelijk is, want zij worden in de kracht Gods bewaard, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast blijve. Het is mogelijk,

1) Dat was dus in de 17de eeuw, vert. (2.) Zie Sir Paul Rycaut's History.

1) Naar de Engelsche overzetting van vers 24.

dat degenen, die eens verlicht zijn geweest, afvallig worden, Hebr. 6 : 4, 5, 6; maar niet degenen, die uitverkoren zijn. Indien Gods uitverkorenen bedrogen zouden worden, dan zou Gods uitverkiezing te niet gemaakt worden, hetgeen ondenkbaar is, want *die Hij te voren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen, en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd en verheerlijkt*, Rom. 8 : 30, Zij zijn aan Christus gegeven, en van allen, die Hem gegeven zijn, zal Hij er geen verliezen, Joh. 10 : 28. Grotius denkt, dat hiermede de groote moeielijkheid bedoeld wordt om de eerste Christenen van hun geloof af te trekken, en haalt het aan als spreekwoordelijk gebezigd door Galen; als hij van iets wil spreken, dat zeer moeielijk, of zedelijk onmogelijk is, dan zegt hij: *Eerder zoudt gij een Christen van Christus kunnen aftrekken. d.* De herhaalde waarschuwingen van onzen Heiland aan Zijne discipelen om op hunne hoede tegen hen te zijn. Hij waarschuwde hen, opdat zij zouden waken, vers 25; *Ziet, Ik heb het u voorzegd.* Wie te voren is ingelicht waar hij zal worden aangevallen, kan zich redden, zooals de koning van Israel gedaan heeft, 2 Kon. 6 : 9, 10. Christus' waarschuwingen zijn bestemd om ons te doen waken, en hoewel de uitverkorenen er voor bewaard zullen worden om bedrogen of verleid te worden, zullen zij dit slechts door het gebruik der bestemde middelen, en een behoorlijk acht geven op de waarschuwingen van het woord. Wij worden bewaard door het geloof, geloof in het woord van Christus, dat Hij ons voorzegd heeft.

Wij moeten hen niet gelooven, die zeggen: *Ziet, hier is de Christus;* of *Ziet, Hij is daar*, vers 23. Wij gelooven, dat de ware Christus aan de rechterhand Gods is, en dat Hij geestelijk tegenwoordig is, waar twee of drie in Zijn' naam vergaderd zijn. Gelooft dus hen niet, die u af willen trekken van een' Christus in den hemel, door u te zeggen, dat Hij ergens op aarde is; of u af willen trekken van de algemeene kerk op aarde, door u te zeggen: Hij is hier; of dáár, gelooft het niet. Niets is vijandiger aan het ware geloof dan lichtgeloovigheid. De onnoozelen gelooven ieder woord, en loopen ieder geroep na. *Memnêso apistein — Wacht u van te gelooven.*

Wij moeten niet uitgaan met hen, die zeggen: Hij is in de woestijn, of, in de binnenkameren, vers 26. Wij moeten niet luisteren naar iederen geestelijken kwakzalver, of ieder volgen, die met zijn' vinger wijst naar een' nieuwen Christus en een nieuw Evangelie. *Gaat niet uit*, want, zoo gij het wèl doet, dan loopt gij gevaar van door hen gevangen te worden, blijft dus het gevaar uit den weg; wordt niet medegevoerd met iederen wind. Menigeen is door zijne ijdele nieuwsgierigheid om uit te gaan tot algeheelen afval gekomen. In zulke tijden is uwe kracht gelegen in stil te zitten, en het hart gesterkt te laten worden door genade.

II. Hij voorspelt oorlogen en groote beroeringen onder de volken, vers 6, 7. Bij de geboorte van Christus heerschte algemeen vrede in het rijk; de tempel van Janus was gesloten; maar denkt niet, dat Christus gekomen is, om vrede te geven, of zulk een' vrede te doen voortduren, Lukas 12 : 51. Neen, Zijne stad en Zijn muur zullen gebouwd worden in benauwdheid der tijden, en zelfs oorlogen zullen Zijn werk bespoedigen. Van den tijd, dat de Joden Christus hebben verworpen, en Hij hun huis woest heeft gelaten, is het zwaard nimmer van hun huis afgewend; het zwaard des Heeren was nooit rustig, omdat Hij er bevel aan had gegeven tegen eene huichelachtige natie en het volk van Zijn' toorn, en hierdoor is het verderf over hen gekomen.

Hier is:

1. Eene voorzegging van de gebeurtenis van den dag, Gij zult nu weldra hooren van oorlogen, en geruchten van oorlogen. Als er oorlogen zijn, wordt er van gehoord, want de strijd dergenen. die streden, geschiedde met gedruisch, Jes. 9 : 4. Zie hoe vreeselijk hij is, *O mijne ziel, gij hoort het krijgsgeschrei*, Jer. 4 : 19. Zelfs de rustigen in den lande, en de minst nieuwsgierigen, kunnen niet anders dan het rumoer van den krijg hooren. Zie wat het gevolg is van de verwerping des Evangelies. Zij, die de boden des vredes niet willen hooren, zullen de boden des krijgs hooren. God heeft een zwaard gereed om den twist Zijns verbonds te wreken, den twist Zijns nieuwen verbonds. *Het eene volk zal tegen het andere volk opstaan*, dat is: één deel, of gewest van het Joodsche volk tegen het andere, de eene stad tegen de andere, 2 Kron. 15 : 5, 6; en in hetzelfde gewest en dezelfde stad, zal de eene partij tegen de andere opstaan, zoodat zij elkander zullen verteren en verpletteren, Jes. 9 : 18—20.

2. Een gebod voor den plicht van den dag; *Ziet toe, wordt niet verschrikt.* Is het mogelijk zulke treurige tijdingen te hooren, en niet verschrikt te worden? Maar, als het hart bereid is en op God vertrouwt, wordt het bewaard in vrede, en is het niet bevreesd, neen! niet voor den alarmkreet van *Te wapèn! te wapen! Weest niet ontroerd; Mê throeithe. Wordt niet in verwarring gebracht*, wordt door geene barensweeën bevangen, zooals eene zwangere vrouw door schrik, ziet toe. Er is voortdurende zorg en waakzaamheid noodig, om beroering uit het hart te houden, als er oorlogen gaande zijn; en het is tegen den wil van Christus, dat zelfs in benauwde tijden het hart Zijns volks ontroerd is. Wij moeten niet verschrikt of ontroerd wezen en dat wel om twee redenen, *a* Wijl ons gezegd is dit te verwachten. De Joden moeten gestraft worden, er moet verderf over hen komen; hierdoor moet de gerechtigheid Gods en de eere des Verlossers gehandhaafd worden, en daarom moeten al die dingen geschieden. Het woord is uit Gods mond uitgegaan en zal ter zijner tijd vervuld worden. De gedachte aan de onveranderlijkheid der raadsbesluiten Gods, die alle gebeurtenissen beheerschen en regelen, moet ons hart tot rust brengen, wat er ook moge gebeuren. God volvoert slechts hetgeen voor ons bestemd is, en ons bovenmate ontroerd zijn is slechts een weerstreven van die beschikking Gods. Laat ons daarom berusten, omdat die dingen moeten geschieden;

niet slechts als gevolg van het raadsbesluit Gods, maar als een middel tot een ander doel. Het oude huis moet afgebroken worden (hoewel dit niet kan geschieden zonder gedruisch, stof en gevaar) eer het nieuwe gebouw opgetrokken kan worden. De dingen, die beweeglijk zijn, die wankelen, moeten weggeruimd worden, *opdat blijven zouden de dingen, die niet beweeglijk zijn*, Hebr. 12 : 27. *b.* Omdat wij nog erger te wachten hebben. *Nog is het einde niet*: het einde des tijds is er nog niet, en zoolang de tijd duurt, moeten wij benauwdheid en onrust verwachten, verwachten, dat het einde van de eene beproeving slechts het begin van een andere beproeving zijn zal. Of wel: *Het einde van deze benauwdheid is er nog niet*" er moet van meer dan een oordeel gebruik gemaakt worden, om de Joodsche macht naar beneden te brengen; meer fiolen des toorns moeten uitgestort worden, slechts één wee is voorbij, er moeten nog meerdere komen; meer pijlen uit Gods pijlkoker moeten tegen hen gebruikt worden; weest dus niet verschrikt, bezwijkt niet onder den tegenwoordigen last, verzamelt veeleer al de kracht en den moed, die gij hebt, om tegen te gaan hetgeen nog komen moet. Weest niet verschrikt door het hooren van oorlogen en geruchten van oorlogen, want wat zou er dan van u worden, *als hongersnooden en pestilentiën komen?* Als het enkel beroering zal zijn het gezucht te verstaan, Jes. 28 : 19, wat zal het dan wezen den slag te gevoelen, als hij het gebeente en het vleesch raakt? Indien het loopen met de voetknechten ons vermoeit, hoe zullen wij ons dan mengen met de paarden? En als wij verschrikt zijn voor een beekje op onzen weg, hoe zullen wij het dan maken in de verheffing van den Jordaan? Jer. 12 : 5.

Hij voorzegt andere oordeelen, die meer onmiddelijk door God gezonden worden — hongersnooden, pestilentiën en aardbevingen. Hongersnood is dikwijls het gevolg van oorlog, en pestilentie van hongersnood. Dat waren de drie oordeelen, waaruit David één te kiezen had, en hij was er in groote benauwdheid om, want hij wist niet wat het ergste was. Maar hoe ontzettende verwoestingen zullen zij aanrichten; als zij allen over een volk worden uitgestort! Behalve oorlog (en dat is reeds genoeg) zal er zijn:

1. Hongersnood, aangeduid door het zwarte paard onder het derde zegel. Openb. 6 : 5, 6. Wij lezen van een' hongersnood in Judea, niet lang na Christus, en die groote armoede teweegbracht. Hand. 11 : 28; maar de ergste hongersnood heeft in Jeruzalem geheerscht gedurende het beleg, zie Klaagl. 4 : 9, 10.

2. Pestilentiën, aangeduid door het vale paard, waarop de dood was gezeten, en dat gevolgd werd door de hel, of het graf, onder het vierde zegel, Openb. 6 : 7, 8. Deze verwoest zonder onderscheid te maken, en legt, binnen weinig tijds, hoopen op hoopen.

3. Aardbevingen in verscheidene plaatsen, of van plaats tot plaats, hen vervolgende, die er voor vlieden, zooals voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, Zach. 14 : 5. Groote verwoestingen zijn door aardbevingen aangericht; zij hebben van velen den dood veroorzaakt, en den schrik van nog meerderen. In de visioenen der openbaring is het opmerkelijk, dat aardbevingen goed, maar geen kwaad aanduiden voor de kerk, Openb. 6 : 12. Vergel. Openb. 6 : 15; 11 : 12, 13, 19; 16 : 17—19. Als God de aarde geweldiglijk schudt, Jes. 2 : 21 [1]), dan is het om er de goddeloozen van uit te schudden, Job 38 : 13, en den wensch aller volken in te leiden; Haggai 2 : 7, 8. Maar hier wordt er van gesproken als van schrikkelijke oordeelen, die toch slechts een beginsel der smarten zijn, *oodinoon* — van barensweeën, snel en heftig, en toch ook vervelend, langdradig. Als God oordeelt, zal Hij de overhand hebben, als Hij begint in toorn, zal Hij voleinden, 1 Sam. 3 : 12. Als wij zien op de eeuwigheid der ellende, die aan de hardnekkige verwerpers van Christus en Zijn Evangelie te wachten staat, dan kunnen wij betreffende de grootste tijdelijke oordeelen in waarheid zeggen: *Zij zijn maar het beginsel der smarten, hoe erg de zaken ook voor hen uitzien, er wacht hun nog erger.*

IV. Hij voorzegt de vervolging van Zijn eigen volk en Zijne dienstknechten, waarop dan een algemeene afval, een verval in den Godsdienst, volgen zal.

1. Het *kruis* zelf wordt voorspeld, vers 9. Van alle toekomstige gebeurtenissen gaat ons het meest ons eigen lijden aan, hoewel wij gewoonlijk het minst verlangen om dit te weten. Alsdan, wanneer hongersnooden en pestilentiën heerschen, zullen zij ze toeschrijven aan de Christenen, en dit tot een voorwendsel maken om hen te vervolgen; *„de Christenen voor de leeuwen!"* Toen Christus voor het eerst Zijne discipelen uitzond, had Hij hun gezegd, wat harde dingen zij zullen hebben te verduren; maar tot nu toe hadden zij daar nog weinig van ervaren, en daarom herinnert Hij hen er nogmaals aan, dat hoe minder zij hadden geleden, hoe meer er te vervullen overbleef, Col. 1 : 24.

Zij zullen *verdrukt* worden, banden en gevangenis hebben te verduren, wreede spotternijen en geesselingen, zooals Paulus, 2 Cor. 11 : 23—25; niet terstond gedood; maar *den ganschen dag gedood*, in *doodsgevaar menigmaal*; gedood op zulk eene wijze, dat zij zich voelen sterven, tot *een schouwspel der wereld* gemaakt, 1 Cor. 4 : 9—11.

Zij zullen *gedood* worden. Zóó wreed zijn de vijanden der kerk, dat zij met niets minder bevredigd kunnen worden dan met het bloed der heiligen, waarnaar zij dorsten, dat zij zuigen, vergieten als water.

Zij zullen gehaat worden van alle volken om Zijns naams wil, zooals Hij hun reeds te voren gezegd had, Hoofdst. 10 : 22. De wereld in het algemeen was doorzuurd van vijandschap en kwaadwilligheid jegens de Christenen. De Joden, hoewel boosaardig gezind jegens de Heidenen, zijn toch nooit zóó door hen vervolgd als de Christenen. Zij werden gehaat door de Joden, die verstrooid waren onder de volken, en waren het mikpunt van de boosaardigheid

1) Naar de Engelsche overzetting.

der wereld. Wat zullen wij denken van deze wereld, als de beste en voortreffelijkste menschen er de ergste behandeling van ondervonden? Het is de oorzaak, die den martelaar maakt en hem vertroost. Het was om Christus wil, dat zij aldus gehaat werden. Hun belijden en prediken van Zijn' naam heeft de volken in zoodanige woede tegen hen ontstoken. De duivel, bevindende dat hierdoor een noodlottige slag aan zijn rijk werd toegebracht, en dat zijn tijd waarschijnlijk kort zou zijn, is afgekomen, hebbende grooten toorn.

2. De ergernis van het kruis, vers 10—12 Satan blijft zijn invloed oefenen door geweld van wapenen, hoewel Christus zich ten laatste toch zal verheerlijken door het lijden van Zijn volk en Zijne dienstknechten. Drie booze uitwerkselen der vervolging worden hier voorspeld. *a.* De *afval* van sommigen. Als het belijden van het Christendom aan de menschen duur te staan begint te komen, dan zullen er velen geërgerd worden, dan zullen zij eerst het oneens worden met hunne belijdenis, en dan afvallen van hunne belijdenis. Zij zullen beginnen met hun' Godsdienst te twisten, er los van worden, hem moede worden, om dan ten laatste in opstand er tegen te komen. Het is niets nieuws, — ofschoon het wel zeer vreemd is — dat menschen, die den weg der gerechtigheid hebben gekend, er van afwijken. Paulus klaagt meermalen over hen, die goed begonnen zijn, maar zich hebben laten verhinderen om voort te gaan. Zij waren bij ons, maar zijn van ons uitgegaan, omdat zij niet waarlijk uit ons waren, 1 Joh. 2 : 19. Het is ons voorzegd. Tijden van lijden zijn tijden van schudding, en die bij fraai weder staande bleven, vallen in den storm, zooals de *steenachtige plaatsenhoorders*, Hoofdst. 13 : 21. Velen zullen Christus volgen in den zonneschijn, maar zullen voor zich zelven gaan zorgen, en Hem voor zich zelven laten zorgen, in den donkeren, bewolkten dag. Zij houden van hun' Godsdienst, zoolang zij er goedkoop aan kunnen komen, maar zoodra hunne belijdenis hun iets kost, zullen zij haar terstond laten varen. *b.* De *boosaardigheid* van anderen. Als vervolging in zwang is, zijn nijd, vijandschap en boosheid als eene besmettelijke ziekte verspreid onder de menschen; terwijl barmhartigheid, teederheid en gematigdheid als iets vreemds worden aangezien. Zij zullen elkander overleveren; dat is: Zij, die verraderlijk hun' Godsdienst hebben verlaten, zullen hen haten en verraden, die hem blijven aankleven, en voor wie zij vriendschap hebben voorgewend. Afvalligen zijn gewoonlijk de bitterste en heftigste vervolgers. Tijden van vervolging zijn hartontdekkende tijden. Wolven in schaapskleederen werpen dan hunne vermomming af en verschijnen als wolven. Zij zullen elkander overleveren, en elkander haten. Die tijden moeten wel gevaarlijk zijn, wanneer haat en verraad, twee van de ergste dingen, die bestaan kunnen, omdat zij lijnrecht in strijd zijn met twee van de beste — liefde en waarheid — de overhand hebben. Dit schijnt te wijzen op de barbaarsche behandeling, die onderscheidene factiën onder de Joden elkander aandeden, en rechtvaardiglijk werden zij, die Gods volk opaten, alsof zij brood aten, aldus overgelaten om elkander te verbijten en te vereten. Of het kan ook zien op het kwaad, dat aan de discipelen van Christus gedaan zou worden door hen, die hun het naast waren, zooals in Hoofdst. 10 : 21. *De eene broeder zal den anderen broeder overleveren tot den dood.* *c.* Het algemeene verval en het verkouden der meesten, vers 12. In tijden van verleiding, als er valsche profeten opstaan; in tijden van ververvolging, als de heiligen gehaat worden, dan zijn deze twee dingen te verwachten. Het vermenigvuldigen der ongerechtigheid. Hoewel de wereld altijd in het booze ligt, zijn er toch tijden, wanneer gezegd kan worden, dat de ongerechtigheid op zeer bijzondere wijze vermenigvuldigd wordt, wanneer zij meer dan gewoonlijk *verspreid* is, zooals in de oude wereld, toen *al het vleesch zijn weg verdorven had op de aarde;* en wanneer zij meer dan gewoon *verregaand* of buitensporig is, als *het geweld is opgerezen tot eene roede der goddeloosheid*, Ezech. 7 : 11, zoodat de hel losgebroken schijnt in Godslasteringen en vijandschap tegen de heiligen. Het *afnemen* der liefde, dit is het gevolg van het voorgaande; *omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zoo zal de liefde van velen verkouden.* Versta dit in het algemeen van ware, ernstige Godsvrucht, die als geconcentreerd is in *liefde.* Het is maar al te algemeen, dat belijders van den Godsdienst koel en koud worden in hunne belijdenis, wanneer de goddeloozen heet worden in hunne goddeloosheid, zooals de kerk van Efeze in slechte tijden *hare eerste liefde heeft verlaten.* Openb. 2 : 4. Of het kan meer bijzonder verstaan worden van broederlijke liefde. Als de ongerechtigheid toeneemt, verleidende ongerechtigheid, vervolgende ongerechtigheid, dan zal deze genade gemeenlijk afnemen. De Christenen beginnen elkander te wantrouwen, de genegenheid wordt vervreemd, afstand in het leven geroepen, partijen geformeerd, en zoo gaat dan de liefde te loor. De duivel is de beschuldiger der broederen, niet slechts bij hunne vijanden, waardoor de vervolgende ongerechtigheid vermenigvuldigd wordt, maar ook bij elkander, waardoor de liefde van velen zal verkouden.

Dit geeft een treurig gezicht op de tijden, dat er zulk eene afneming zal zijn in de liefde; maar, *Ten eerste.* Het is de liefde van *velen*, niet van *allen.* In de ergste tijden heeft God nog een overblijfsel, die vasthouden aan hunne oprechtheid, en hun' ijver behouden, zooals in de dagen van Elia, toen hij zich alleen overgebleven waande. *Ten tweede.* Deze liefde is verkoud, maar niet dood; zij neemt af, maar zij is niet afgeworpen. Er is leven in den wortel, dat zich toonen zal, als de winter voorbij is. De nieuwe natuur kan *verkouden*, maar zal niet *verouderen*, want dan zou zij verwelken en sterven.

3. Vertroosting gegeven met betrekking tot deze ergernis van het kruis, om het volk des Heeren er onder te ondersteunen, vers 13; *Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.* *a.* Het

is troostrijk voor hen, die het goede wenschen voor de zaak van Christus in het algemeen, dat, hoewel velen geërgerd worden, sommigen toch volharden zullen tot het einde. Als wij zoo velen terug zien gaan, dan zullen wij allicht vreezen, dat de zaak van Christus te niet zal gaan uit gebrek aan hen, die haar moesten steunen, dat Zijn naam der vergetelheid prijs gegeven zal worden uit gebrek aan belijders van dien naam; maar zelfs dan is er een overblijfsel naar de verkiezing der genade, Rom. 11 : 5. Dit wordt gezegd van denzelfden tijd, waarop deze profetie betrekking heeft; een overblijfsel van menschen, die niet zijn van hen, *die zich onttrekken ten verderve,* maar die gelooven en volharden *tot behoudenis der ziel.* Zij volharden tot het einde, tot het einde huns levens, tot het einde van hun' tegenwoordigen staat van hunne beproeving of toetsing, of wel tot het einde van deze tijden van lijden en beproeving, tot den laatsten strijd, hoewel zij geroepen worden om ten bloede toe te weerstaan. *b.* Het is troostrijk voor hen, die aldus volharden tot het einde, en lijden vanwege hunne standvastigheid, dat zij zalig zullen worden. De volharding verwerft de kroon, door vrije genade, en zal haar dragen. *Zij zullen zalig worden,* wellicht reeds in deze wereld verlost worden uit hunne benauwdheden, maar het is toch de eeuwige zaligheid, die hier bedoeld wordt. Zij, die volharden tot het einde hunner dagen, zullen dan het einde huns geloofs en hunner hope verkrijgen, namelijk de zaligheid hunner zielen, 1 Petr. 1 : 9; Rom. 2 : 7; Openb. 3 : 21. De eerekroon zal alles vergoeden, en een geloovig zien op deze eerekroon zal ons in staat stellen liever op den brandstapel te sterven met de vervolgden, dan in een paleis te leven met de vervolgers.

V. Hij voorzegt de prediking van het Evangelie in de geheele wereld, vers 14. *Dit Evangelie des koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden; en dan zal het einde komen.* Merk hier op:

1. Dat het het Evangelie des koninkrijks genoemd wordt, omdat het het koninkrijk der genade ontsluiert, hetwelk heenvoert naar het koninkrijk der heerlijkheid; het koninkrijk van Christus opricht in deze wereld, en ons het onze verzekert in de andere wereld.

2. Dit Evangelie zal vroeg of laat in de geheele wereld gepredikt worden, aan alle schepsel; alle natiën moeten er door onderwezen, tot discipelen gemaakt worden, want in het Evangelie zal Christus gezien worden als het heil Gods. Te dien einde is de gave der talen de eersteling des Geestes geweest.

3. Het Evangelie wordt gepredikt tot een getuigenis allen volken, dat is: eene getrouwe bekendmaking van den zin en den wil van God betreffende den plicht, dien God van den mensch eischt, en het loon, dat de mensch van God kan verwachten. Het is een getuigenis voor hen, die gelooven, 1 Joh. 5 : 11, dat zij zalig zullen worden, en tegen hen, die in hun ongeloof volharden, dat zij verdoemd zullen worden, Markus 16 : 16.

Voorts wordt hier te kennen gegeven, dat vóór de verwoesting van Jeruzalem dit Evangelie door de geheele wereld, zoo al niet gehoord, maar dan toch besproken zal worden; men zal *er van* hooren. De Oud-Testamentische kerk zal niet geheel en al opgelost worden, vóór dat de Nieuw Testamentische kerk tamelijk goed gevestigd zal zijn. Het aanzien van eene verdorvene, ontaarde kerk is toch nog beter dan in 't geheel geen kerk. Binnen veertig jaren na den dood van Christus is het geluid des Evangelies uitgegaan over de geheele aarde, Rom. 10 : 18. Paulus heeft *het Evangelie van Christus vervuld van Jeruzalem af,* en rondom, tot Illyricum toe; en ook de andere apostelen zaten niet stil. De vervolging der heiligen te Jeruzalem heeft er toe bijgedragen om hen te verspreiden, zoodat zij het land doorgingen en het woord verkondigden, Hand. 8 : 1—4. En als de boodschap van den Verlosser heengezonden is in alle deelen der wereld, dan zal het einde komen van den Joodschen staat. Aldus is datgene, hetwelk zij dachten te voorkomen door Christus ter dood te brengen, juist er door teweeggebracht; allen geloofden in Hem, en de Romeinen zijn gekomen en hebben hunne plaats en volk weggenomen, Joh. 11 : 48. Paulus zegt, dat het Evangelie in de geheele wereld gekomen is, en onder al de creatuur gepredikt is, Col. 1 : 6—23.

Er wordt tevens te kennen gegeven, dat zelfs in tijden van verzoeking, benauwdheid en vervolging het Evangelie des koninkrijks gepredikt en verbreid zal worden, en zich ook door den grootsten tegenstand een weg zal banen. Al is het ook, dat de vijanden der kerk zeer *heet* zullen worden in hun' toorn, en velen van hare vrienden zullen *verkouden,* toch zal het Evangelie worden gepredikt. En zelfs *dan,* als velen zullen vallen door het zwaard en door de vlammen, en velen goddeloóslijk zullen handelen, verdorven door vleierijen, zal het volk, dat zijn God kent, bekrachtigd worden tot de grootste daden door velen te onderwijzen, Dan. 11 : 32, 33; zie hier een voorbeeld van in Filipp. 1 : 12—14.

Hetgeen hier voornamelijk bedoeld schijnt is, dat *dan,* en niet eerder, het einde der wereld zal komen, wanneer het Evangelie zijn werk in de wereld gedaan zal hebben. Het Evangelie zal worden gepredikt, en met dat werk zal worden voortgegaan na uwen dood, zoodat alle volken òf het genot zullen hebben van het Evangelie, òf het zullen hebben afgewezen, en dan zal het einde komen, waarvan Hij te voren gezegd had, vers 6, 7, *nog is het niet,* niet voordat deze tusschenliggende raadsbesluiten volvoerd zullen zijn. De wereld zal blijven bestaan zoolang er nog uitverkorenen Gods zijn, die niet zijn geroepen; maar als zij allen zijn ingezameld, dan zal zij terstond met vuur verbrand worden.

VI. Hij voorzegt meer bijzonder het verderf, dat stond te komen over het volk der Joden, hunne stad, hun' tempel en natie, vers 15, en verv. Hier nadert Hij dichter tot het antwoord op hunne vraag betreffende de verwoesting van den tempel; en wat Hij hier zegt, zal Zijn'

discipelen nuttig zijn zoowel tot regeling van hun gedrag als tot hunne vertroosting met betrekking tot die groote gebeurtenis. Hij beschrijft den voortgang dier ramp, zooals die gewoonlijk in den oorlog wordt gezien.

1. De Romeinen, die den gruwel der verwoesting in de heilige plaats aanrichten, vers 15. Sommigen denken, dat die gruwel een beeld was, dat door sommige Romeinsche stadhouders in den tempel werd geplaatst, en eene groote ergernis was voor de Joden, waardoor zij tot opstand werden geprikkeld, en aldus de verwoesting over hen gebracht werd. Het beeld van Jupiter Olympius, dat Antiochus op het altaar Gods liet plaatsen, wordt *Bdelugma erêmooseoos — De gruwel der verwoesting* genoemd, dus hetzelfde woord als hier door den geschiedschrijver gebruikt, 1 Mac. 1 : 54. Sedert de Babylonische gevangenschap was er niets — en kon er niets zijn — dat den Joden meer tegen de borst was dan een beeld in de heilige plaats, gelijk blijkt uit den krachtigen tegenstand, dien zij boden, toen Caligula er zijn standbeeld wilde plaatsen, hetgeen noodlottige gevolgen gehad zou hebben, indien dit niet voorkomen ware, en de zaak ware bijgelegd door het gedrag van Petronius. Maar toch heeft Herodes een adelaar boven den tempelpoort doen aanbrengen, en sommigen zeggen, dat het standbeeld van Titus in den tempel geplaatst werd.

Anderen verklaren dit liever door de parallelplaats, Lukas 21 : 20 *Wanneer gij zien zult, dat Jeruzalem van heirlegers omsingeld wordt.* Jeruzalem was de heilige stad; de berg Moria, dicht bij Jeruzalem, werd om zijne nabijheid tot den tempel, zeer bijzonder heilige grond geacht. Nu lag het Romeinsche leger rondom Jeruzalem, en dat was nu de gruwel der verwoesting. Van het land eens vijands wordt gezegd, dat het *het land is, waarover gij verdrietig zijt*, Jes. 7 : 16; en zoo kan dan het leger eens vijands van een zwak, doch eigenzinnig volk wel *de gruwel* genoemd worden. Nu wordt gezegd, dat hiervan gesproken is door Daniël, den profeet, die duidelijker dan alle andere profeten des Ouden Testaments van den Messias en Zijn koninkrijk gesproken heeft. Hij spreekt van een verwoestenden gruwel, die gesteld zal worden door Antiochus, Dan. 11 : 31; 12 : 11; maar hetgeen waarop onze Heiland hier zinspeelt, hebben wij in de boodschap, die hem gebracht werd door den engel, van hetgeen komen zou aan het einde der zeventig weken, lang na het vorige: *over den gruwelijken vleugel zal een verwoester zijn.* Heirlegers van afgodendienaars kunnen wèl *gruwelijke legers* genoemd worden; en sommigen denken dat de beroeringen, de opstanden en de afschuwelijke partijen en oproeren in de stad en den tempel ten minste wel als een deel van den gruwel kunnen beschouwd worden, die verwoesting bracht. Christus wijst hun op deze profetie van Daniël, opdat zij zouden zien hoe van het verderf van hunne stad en tempel in het Oude Testament werd gesproken, hetgeen Zijne voorzegging zou bevestigen, en er tevens het hatelijke van zou wegnemen. Evenzoo konden zij daaruit ook den tijd er van afleiden en bepalen — spoedig nadat de Messias uitgeroeid zou zijn; de zonde die dit teweegbracht — hunne verwerping van Hem, en de zekerheid er van — het zijn *vastelijk beslotene verwoestingen.* Gelijk Christus door Zijne geboden de wet bevestigde, zoo heeft Hij door Zijne voorzeggingen de profetiën des Ouden Testaments bevestigd, en het zal nuttig zijn ze beide met elkander te vergelijken.

Daar hier verwezen wordt naar eene profetie, welke gewoonlijk duister is, voegt Christus er deze aanteekening bij: *die het leest, die merke daarop; die de profetie van Daniël leest, die merke er op, dat zij nu binnenkort vervuld zal worden in de verwoesting van Jeruzalem.* Zij, die de Schrift lezen, moeten er naar streven haar te verstaan, want anders is hun lezen van geenerlei nut; wat wij niet verstaan, kunnen wij niet gebruiken; Joh. 5 : 39; Hand. 8 : 30. De engel, die deze profetie aan Daniël overleverde, wekte hem op, om te weten en te verstaan, Dan. 9 : 25. En wij moeten er niet aan wanhopen om zelfs duistere profetiën te verstaan; de groote Nieuw-Testamentische profetie wordt *openbaring*, niet *verborgenheid* genoemd. Hetgeen nu geopenbaard is, behoort ons, en daarom moeten wij het ootmoedig en naarstig onderzoeken. Of wel! *Hij lette er op*, of *hij versta*, niet slechts de Schriften, die van deze dingen spreken, maar hij versta door de Schriften *de tijden*, 1 Kron. 12 : 32. Laat hij opmerken en er van verzekerd wezen, dat, niettegenstaande de ijdele hoop, waarmede het misleide volk zich vleit, de gruwelijke legers zullen verwoesten.

2. De middelen tot behoud, tot welke nadenkende menschen de toevlucht moeten nemen, vers 16, 20. *Dat alsdan, die in Judea zijn, vlieden op de bergen.* Dan moet gij tot het besluit komen, dat er voor u niet anders redding is dan in de vlucht. Wij kunnen dit nemen *a.* Als eene voorzegging van het verderf zelf, en dat dit onweerstaanbaar zal wezen, zoodat het ook de kloekmoedigsten niet mogelijk zijn zal er het hoofd aan te bieden, of er tegen te strijden, maar het laatste redmiddel zullen moeten aangrijpen, nl. de vlucht. Het duidt aan hetgeen Jeremia zoo zeer, en zoo herhaaldelijk betuigd heeft — hoewel te vergeefs — toen Jeruzalem belegerd werd door de Chaldeën, nl. dat het doelloos zou zijn weerstand te bieden, maar dat het verstandig van hen zijn zou om te capituleeren. En zoo toont hier ook Christus, hoe vruchteloos het zijn zou om stand te houden, en daarom zegt Hij tot ieder, dat de vlucht het verkieslijkst is. *b.* Wij kunnen het ook beschouwen als eene aanwijzing aan de volgelingen van Christus wat zij doen moeten. Zij moeten zich niet verbinden met hen, die tegen de Romeinen streden, maar berusten in het raadsbesluit, dat was uitgegaan, en in allerijl de stad en het land verlaten, zooals zij uit een instortend huis, of uit een zinkend schip zouden weggaan, zooals Lot Sodom heeft verlaten, en Israel de tenten van Dathan en Abiram. Hij toont hun

Waarheen zij moeten vluchten — van Judea naar het gebergte; niet naar de bergen rondom Jeruzalem, maar die in een afgelegen deel des

lands zijn, en hun tot eene schuilplaats kunnen dienen, niet zoo zeer omdat het natuurlijke vestingen waren, maar omdat zij ver weg en als verborgen waren. Van Israel wordt gezegd, dat het verstrooid is op de bergen, 2 Kron. 18 : 16; zie ook Hebr. 11 : 38. In het hol der leeuwen en de bergen der luipaarden zou het veiliger voor hen zijn dan onder de oproerige Joden of de verwoede Romeinen. In tijden van onmiddelijk gevaar is het niet slechts wettig, maar plichtmatig om door alle goede en eerlijke middelen ons lijfsbehoud te verzekeren, en zoo God ons eene deur ter ontkoming opent, dan behooren wij er gebruik van te maken, want anders vertrouwen wij niet op God, maar verzoeken Hem. Er kan een tijd wezen, wanneer zelfs zij, die in Judea zijn, waar God bekend is, en Zijn naam groot is, naar de bergen moeten vlieden, en zoo lang wij slechts het gevaar, niet den plicht, uit den weg gaan, kunnen wij op God vertrouwen om eene schuilplaats te voorzien voor Zijne verdrevenen, Jes. 16 : 45. In tijden van openbare rampen, als het duidelijk blijkt, dat wij in het vaderland van geenerlei dienst of nut, maar daar buiten veilig kunnen wezen, dan worden wij door de voorzienigheid Gods geroepen om weg te gaan. Wie vlucht, kan later weder strijden.

Dat zij zich moeten haasten, vers 17, 18. Het leven zal in gevaar zijn, in onmiddellijk gevaar, de geesel zal plotseling slaan, en daarom, *die op het dak is*, wanneer het alarmsein komt, *kome niet af om iets uit zijn huis weg te nemen*, maar klimme af langs den naasten weg, ten einde te ontkomen; en evenzoo, *die op den akker is*, zal bevinden dat het de wijste partij is om onmiddellijk te vluchten, en niet weder te keeren *om kleederen weg te nemen*, of de schatten van zijn huis, en dat wel om twee redenen. *Ten eerste.* Omdat de tijd, die noodig is tot het inpakken zijner zaken, zijne vlucht zou vertragen. Als de dood aan de deur is, is oponthoud of uitstel gevaarlijk. Het was het bevel aan Lot: *Zie niet achter u om.* Zij, die overtuigd zijn van de ellende van een' zondigen toestand, en van het verderf, dat hun in dien toestand wacht, en bijgevolg van de noodzakelijkheid om tot Christus te vluchten, moeten wèl acht geven, opdat zij, na alzoo overtuigd te zijn, toch niet door dralen en uitstellen voor eeuwig omkomen. *Ten tweede.* Omdat het medenemen van kleederen en andere roerende goederen en kostbaarheden, slechts een last voor hem zou zijn, en hem zou belemmeren in zijne vlucht. Toen de Syriërs gevlucht zijn, 2 Kon. 7 : 15, hebben zij hunne kleederen weggeworpen. In zulke tijden moeten wij dankbaar zijn, als ons ons leven gegeven wordt tot een buit, al kunnen wij dan ook niets anders redden, Jer. 45 : 4, 5. *Want het leven is meer dan het voedsel.* Zij, die het minst meedroegen, waren het veiligst op hunne vlucht. De reiziger, die geen penning bezit, kan door roovers niets verliezen. Het was aan Zijne eigene discipelen dat Christus dit vergeten van huis en goed heeft aanbevolen; zij hadden eene woning in den hemel, dáár was hun schat, dáár waren hunne duurzame kleederen, waarvan de vijand hen niet kon berooven. *Ik heb al mijne bezittingen bij mij*, zeide Bias, de wijsgeer, in zijne vlucht met ledige handen. Die genade in het hart heeft, draagt alles met zich, als hij van alles ontbloot is.

Nu hebben zij, tot wie Christus dit persoonlijk gezegd heeft, dien treurigen dag niet beleefd, geen der twaalven, behalve Johannes. Zij behoefden zich niet schuil te houden in de bergen (Christus heeft hen verborgen in den hemel), maar zij lieten die aanwijzingen na aan hunne opvolgers, en zij waren hun nuttig, want toen de Christenen in Jeruzalem en in Judea het verderf zagen komen, trokken zij zich allen terug naar eene stad, genaamd Pella, aan gene zijde van den Jordaan, waar zij veilig waren, zoodat onder de vele duizenden, die bij de verwoesting van Jeruzalem zijn omgekomen, er geen enkel Christen was. [1]) Aldus ziet een kloekzinnig mensch het kwaad en verbergt zich, Spr. 22 : 3; Hebr. 11 : 7. Deze waarschuwing werd niet geheim gehouden. Mattheus' Evangelie werd lang vóór deze verwoesting bekend en verspreid, zoodat ook anderen er hun voordeel mede hadden kunnen doen, maar hun omkomen doordat zij er niet aan geloofden, was een beeld en type van hun omkomen voor eeuwig doordat zij geen geloof sloegen aan de waarschuwingen van Christus betreffende den toekomenden toorn.

Voor wie in dien tijd de ellende zeer groot zal zijn, vers 19. *Wee den bevruchten en den zoogenden vrouwen in die dagen!* Dat gezegde van Christus bij Zijn dood verwijst naar dezelfde gebeurtenis, Lukas 23 : 29. *Er komen dagen, in welke men zeggen zal: Zalig zijn de onvruchtbaren, en de buiken, die niet gebaard hebben, en de borsten, die niet gezoogd hebben.* Zalig zijn zij, die geene kinderen hebben, om ze te zien vermoorden; maar rampzalig zijn zij, die dan kinderen baren en zoogen, van alle anderen zijn dezen in de treurigste omstandigheden. *Ten eerste.* Voor dezen zal de hongersnood het smartelijkst zijn, als zij zien, hoe *de tong van het zoogkind kleeft aan zijn gehemelte van dorst, en zij zelven wreeder zijn geworden dan de zeekalveren*, Klaagl. 4 : 3, 4. *Ten tweede.* Voor haar zal het zwaard het schrikkelijkst wezen, als het met erger dan dierlijke woede wordt gehanteerd. Het is eene ontzettende verloskunst, die geoefend wordt, als de zwangere vrouwen door den verwoeden overwinnaar worden opengesneden, 2 Kon. 15 : 16; Hos. 14 : 1; Amos 1 : 13; of de kinderen uitgebracht worden tot den doodslager, Hosea 9 : 13. *Ten derde.* Voor haar zal ook de vlucht eene groote beproeving zijn. De zwangere vrouw kan zich niet haasten en kan niet ver loopen; het zoogkind kan niet achtergelaten worden, of, zoo dit wèl gedaan wordt, *Kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks?* Wordt het kind medegenomen, dan vertraagt het de vlucht der moeder en stelt dus haar leven bloot aan gevaar, en het loopt zelf gevaar van in Mefiboseth's lot te deelen, die

1) Zie Euseb. Eccl. Hist. lib. 3, cap. 5.

kreupel werd door een' val, toen zijne voedster haastte om te vluchten, 2 Sam, 4 : 4.

Waar zij te dien dage om moesten bidden: *Bidt, dat uwe vlucht niet geschiede des winters, noch op een' sabbat,* vers 20. Het betaamt den discipelen van Christus in het algemeen, om in tijden van beroering en ramp, veel te bidden, dat is een' balsem voor elke wond, het is nooit ontijdig, maar zeer bijzonder tijdig, wanneer wij van alle kanten worden benauwd. Er is niets aan te doen, gij moet vluchten; het raadsbesluit is uitgegaan, zoodat God zich niet zal laten verbidden om Zijn' toorn weg te nemen, neen, al zouden zelfs Noach, Daniël en Job in hun midden zijn. *Het is genoeg, spreekt Mij niet meer van deze zaak,* maar doet wat gij kunt om u zoo goed mogelijk te redden; en als gij niet in het geloof kunt bidden, dat gij niet genoodzaakt zult worden te vluchten, zoo bidt, dat de omstandigheden er voor in genade beschikt mogen worden, dat, hoewel de drinkbeker niet van u voorbij kan gaan, het uiterste van het oordeel toch afgewend moge worden. God beschikt over de omstandigheden en gebeurtenissen, die soms op de eene of andere wijze eene groote verandering teweegbrengen, en daarom moet in dezen ons oog altijd op Hem gericht wezen. Als Christus hun zegt om die gunst te bidden, dan geeft dit Zijn voornemen te kennen, om hunne bede toe te staan, en bij eene algemeene ramp moeten wij geene vriendelijkheid in de eene of andere bijzonderheid voorbijzien, maar zien en erkennen hoe en waarin het nog erger had kunnen wezen, Christus zegt nog tot Zijne discipelen te bidden voor zich zelven en voor hunne vrienden, dat, wanneer zij genoodzaakt mochten worden te vluchten het op den meest geschikten en gunstigen tijd moge zijn. Als rampen en benauwdheden wel te wachten, maar toch nog verre zijn, dan is het goed om reeds vooraf veel te bidden. Zij moeten bidden, *Ten eerste.* Dat hunne vlucht, indien dit de wil van God over hen is, niet des winters geschiede, wanneer de dagen kort zijn en het weer koud is, en de wegen vuil en slijkerig zijn, en het reizen, inzonderheid voor een geheel gezin, bemoeielijkt wordt. Paulus maant Timotheus tot spoed aan om vóór den winter tot hem te komen, 2 Tim. 4 : 21. Hoewel het gemak en genoegen van het lichaam niet in de *eerste* plaats in aanmerking moeten komen, behoort er toch *betamelijke* aandacht aan gewijd te worden. Hoewel wij moeten aannemen *wat* God ons zendt, en *wanneer* Hij het ons zendt, mogen wij toch bidden tegen lichamelijke ongemakken, en wij worden hiertoe aangemoedigd door dat *de Heere voor het lichaam is. Ten tweede.* Dat het niet zij op een' sabbat; niet op den Joodschen sabbat; omdat het reizen dan aanstoot zou geven aan hen, die reeds misnoegd waren op de discipelen vanwege hun aren plukken op dien dag; niet op den Christelijken sabbat, omdat het voor hen zelven eene smart zou wezen om op dien dag te moeten reizen. Dit geeft Christus' bedoeling te kennen, dat er na de prediking van het Evangelie in de geheele wereld een wekelijksche sabbat gehouden zou worden in Zijne kerk. Het geeft ook te kennen, dat de sabbat gehouden moet worden als een dag van rust, waarop men zich te onthouden heeft van wereldlijken arbeid en van reizen, maar overeenkomstig Zijne eigene verklaring van het vierde gebod, werken van noodzakelijkheid op den sabbat toch geoorloofd zijn, zooals dit vlieden voor een vijand om ons leven te redden. Indien dit niet geoorloofd ware, Hij zou gezegd hebben: *Wat er ook met u moge gebeuren, vlucht niet op den sabbat, maar blijft, al zoudt gij dan daardoor ook moeten sterven.* Want wij mogen ook de geringste zonde niet doen om aan het grootste gevaar te ontkomen. Tevens wordt er door aangeduid, dat het voor een' Godvruchtige zeer onbehaaglijk en onaangenaam is, om voor een werk der noodzakelijkheid afgehouden te worden van de plechtige viering van den eeredienst op den sabbat. Wij moeten bidden, dat wij rustige, ongestoorde sabbatten mogen hebben, en er geen ander dan sabbatwerk op behoeven te doen, opdat wij zonder afgeleid te worden ons tot de aanbidding des Heeren kunnen begeven. Het was wenschelijk, dat zij, zoo zij moesten vluchten, het voorrecht en den troost van nog één' sabbat mochten hebben, om hen te helpen hunne lasten te dragen. In den winter te vluchten is onbehaaglijk voor het lichaam, maar op den sabbat te vluchten is verdrietelijk voor de ziel, en dat te meer, wanneer men daarbij aan vroegere sabbatten gedenkt, Psalm 42 : 5.

3. De grootheid, het zware, van de benauwdheden, die onmiddelijk volgen zullen, vers 21. *Alsdan zal groote verdrukking wezen,* alsdan, wanneer de mate der ongerechtigheid vol is; alsdan, wanneer de dienstknechten Gods verzegeld en veilig zijn, dan zullen de verdrukkingen komen. Niets kan tegen Sodom gedaan worden, voordat Lot te Zoar is, maar zie dan terstond uit naar vuur en zwavel. *Er zal groote verdrukking wezen.* Groot, voorzeker, zullen de verdrukkingen geweest zijn, toen pest en hongersnood woedden in de stad, en (erger dan die beiden) partijschappen en verdeeldheid, zoodat het zwaard van een ieder tegen zijn metgezel was gericht; toen en aan die plaats was het, dat de handen der armzalige vrouwen hare eigene kinderen hebben gedood. Buiten de stad stond het Romeinsche leger gereed hen te verslinden, vervuld van woede tegen hen, niet slechts omdat zij Joden waren, maar omdat zij *oproerige* Joden waren. Oorlog was de eene van de drie rampen, waarvoor David teruggeschrikt is; maar het was de oorlog, waardoor de Joden te gronde gingen; en daarenboven heerschen nog hongersnood en pestilentie in de hevigste mate. In Josephus' *Geschiedenis der Joodsche oorlogen* komen wellicht meer tragische bladzijden voor dan in iedere andere geschiedenis. *a.* Het was eene ongeëvenaarde verwoesting, *hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal.* Menige stad en menig koninkrijk is verwoest geworden, maar nooit met eene verwoesting gelijk aan deze. Laat nu geen vermetel zondaar denken, dat God zijn ergst gedaan heeft, Hij kan den oven zevenmaal heeter doen worden, en *nog*

zeven maal heeter, en dat zal Hij, als Hij grootere en *nog* grootere gruwelen zal zien. De Romeinen waren, toen zij Jeruzalem verwoestten, ontaard van de eer en de deugd hunner vaderen, die zelfs hunne overwinningen draaglijk hadden gemaakt voor de overwonnenen. En de hardnekkigheid der Joden zelven heeft grootelijks bijgedragen tot de verdrukking. Geen wonder, dat de verwoesting van Jeruzalem ongeëvenaard was, daar de zonde van Jeruzalem eene ongeëvenaarde zonde was — hun kruisigen nl. van Christus. Hoe dichter een volk tot God genaderd is in belijdenis en door ontvangen voorrechten, hoe grooter en zwaarder Zijn oordeel over hen wezen zal indien zij van deze voorrechten misbruik maken, en aan die belijdenis ontrouw zijn, Amos 3 : 2. *b.* Het was eene verwoesting, die, zoo zij lang bleef aanhouden, ondraaglijk zijn zou, zoodat *geen vleesch zou behouden worden*, vers 22. Zóó triomfantelijk zou de dood rondwaren, in zóó sombere akelige gestalten, en van zóó veel schrikkelijks vergezeld, dat er geen ontkomen aan zou zijn, maar vroeg of laat allen afgesneden zouden worden. Die aan het ééne zwaard ontkwam, viel door een ander zwaard, Jes. 24 : 17, 18. Josephus schat het aantal dergenen, die in de onderscheidene plaatsen gedood werden, op meer dan twee millioen. *Geen vleesch zal behouden worden*; Hij zegt niet: *Geene ziel zal behouden worden*, want de vernietiging van het vleesch kan dienen tot behoudenis der ziel in den dag van den Heere Jezus; maar het aardsche leven zal in zóó overvloedige mate opgeofferd worden, dat men zou denken, dat, indien dit voor eene wijle aanhield, er eene volkomene voleinding zou zijn.

Maar te midden van al deze verschrikkingen is hier een woord van troost, nl. dat *om der uitverkorenen wil die dagen verkort zullen worden*, niet korter gemaakt dan God bepaald en verordineerd heeft, (de voleinding, vastelijk besloten zijnde, zal uitgestort worden over den verwoeste, Dan. 9 : 27), maar korter dan verordineerd had *kunnen* zijn, indien Hij met hen had gehandeld naar hunne zonden; korter dan de vijanden bedoeld hebben, die allen uitgeroeid zouden hebben, indien God, die hen als werktuigen had gebruikt om Zijne eigene bedoelingen tot stand te brengen, geen perk had gesteld aan hun toorn; korter dan iemand, die naar menschelijke waarschijnlijkheid oordeelde, zich zou hebben kunnen voorstellen. In tijden van algemeene rampen betoont God Zijne gunst jegens het uitverkoren overblijfsel, Zijne juweelen, Zijn bijzonderen schat, dien Hij in zekerheid zal brengen, als Hij het minderwaardige, de prullen, aan de plunderaars overlaat. Het verkorten van rampen is eene vriendelijkheid, die God dikwijls bewijst om der uitverkorenen wil. In plaats van te klagen, dat onze beproevingen zoo lang duren, zullen wij, als wij onze gebreken en tekortkomingen inzien, redenen bespeuren om dankbaar te zijn, dat zij niet altijd duren. Als het ons slecht gaat, betaamt het ons te zeggen: *Gode zij dank, dat het niet erger is, Gode zij dank, dat het de hel niet is, dat het geene eindelooze, onherstelbare ellende is.* Het was eene treurende, weeklagende kerk, die gezegd heeft: *Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat wij niet vernield zijn;* en het is om den wille der uitverkorenen, opdat hun geest niet van voor Zijn aangezicht overstelpt zou worden, indien Hij eeuwiglijk zou twisten, en zij niet in verzoeking zouden komen, om zoo al niet hun hart, dan toch hunne handen uit te strekken naar onrecht.

En nu komt de herhaalde waarschuwing om zich te wachten van verstrikt te worden door valsche christussen, en valsche profeten, vers 23 en verv., die hun redding en verlossing zouden beloven, zooals de leugenprofeten in den tijd van Jeremia, Jer. 14 : 13; 23 : 16, 17; 27 : 16; 28 : 2, maar hen zouden misleiden. Tijden van groote benauwdheid zijn tijden van groote verzoeking, en daarom moeten wij dan dubbel op onze hoede zijn. Indien zij zullen zeggen: *Ziet, hier is de Christus, of daar, die ons zal verlossen van de Romeinen*, slaat geen acht op hen, het is alles slechts ijdele praat. Zulk eene verlossing is niet te wachten, en dus ook niet zulk een verlosser.

VII. Hij voorzegt de plotselinge verspreiding van bet Evangelie in de wereld omtrent den tijd van deze groote gebeurtenissen, vers 27, 28. *Gelijk de bliksem uitgaat van het Oosten, alzoo zal ook de toekomst van den Zoon des menschen wezen.* Dit wordt hier gegeven als tegengift tegen het vergift van deze verleiders, die zeiden: *Ziet, hier is de Christus, of daar*, vergel. Lukas 17 : 23, 24. Luistert niet naar hen, want de komst van den Zoon des menschen zal wezen als de bliksem.

1. Het schijnt in de eerste plaats bedoeld te zijn van Zijne komst om Zijn geestelijk koninkrijk op te richten in de wereld. Waar het Evangelie kwam in deszelfs licht en kracht, dáár kwam de Zoon des menschen, en wel op eene gansch tegenovergestelde wijze als die van de verleiders en valsche christussen, die *in de huizen insluipen*, 2 Tim. 3 : 6; terwijl Christus niet komt met zulk *een geest der vreesachtigheid, maar der kracht, en der liefde, en der gematigdheid.* Het Evangelie zal opmerkelijk zijn wegens twee zaken. *a.* Deszelfs snelle verspreiding; het zal uitgaan als de bliksem; zoo zal het Evangelie gepredikt en verbreid worden. Het Evangelie is licht, Joh. 3 : 19; en hierin is het niet gelijk aan den bliksem, die een plotseling verschijnende, en even snel weder verdwijnende lichtstraal is, want het is zonlicht, en daglicht; maar het is als het bliksemlicht in deze opzichten: Het is, evenals de bliksem, licht van den hemel. Het is God, en niet de mensch, die de bliksemen uitzendt, en ze roept, opdat zij henenvaren, en zeggen: *Zie, hier zijn wij.* Job 38 : 35. Het is God, die ze leidt, Job 37 : 3. Voor den mensch zijn zij een der wonderen van de natuur, boven zijne macht om ze voort te brengen, en een van de geheimenissen der natuur, die hij niet kan verklaren; maar zij zijn van Boven: *Zijne bliksemen verlichten de wereld*, Ps. 97 : 4. Het Evangelie is zichtbaar, in het oog vallend, als de bliksem. De verleiders gingen met hunne diepten van Satan in de woestijn en in de binnenkameren, het

licht schuwende; ketters werden *lucifugae — lichtschuwers* genoemd. Maar de waarheid zoekt geene hoeken, al wordt zij daar soms in gedrongen en in geduwd, zooals de vrouw in de woestijn, hoewel zij met de zon was bekleed, Openb. 12 : 1. Christus heeft het Evangelie openlijk gepredikt, Joh. 18 : 20, en Zijne apostelen op de daken, Hoofdst. 10 : 27, niet in een' hoek, Hand. 26 : 26; Ps. 98 : 2. Het was voor de wereld plotseling en verrassend, als de bliksem. Den Joden was het wel voorzegd, maar voor de Heidenen was het gansch en al ongedacht en onverwacht, en het kwam tot hen met eene onverklaarbare kracht, eer zij het wisten. Het was *licht uit de duisternis*, Hoofdst. 4 : 16; 2 Cor. 4 : 6. Wij lezen, dat door den bliksem legers werden verslagen; 2 Sam. 22 : 15; Ps. 144 : 6. De machten der duisternis werden verstrooid en verslagen door den bliksem van het Evangelie. Het heeft zich ver en wijd verspreid, snel en onweerstaanbaar, als de bliksem, die uitgaat, veronderstel eens van het Oosten (van Christus wordt gezegd, dat Hij opkomt van het Oosten, Openb. 7 : 2; Jes. 41 : 2) en schijnt tot het Westen. De verbreiding van het Christendom in zoo vele ver gelegen landen, met verschillende talen, door werktuigen, waarvan zoo weinig welslagen te wachten scheen, ontbloot van alle wereldlijke hulpmiddelen en tegenover zoo veel tegenstand, en in zóó korten tijd, was een der grootste wonderen, die ooit gewrocht zijn ter bevestiging er van. Hier was Christus, gezeten op Zijn wit paard, spoed aanduidende, zoowel als kracht, en uitgaande *overwinnende, en opdat Hij overwonne*, Openb. 6 : 2. Het licht des Evangelies ging op met de zon, en ging er ook mede onder, zoodat de stralen er van de einden der aarde bereikten, Rom. 10 : 18; Ps. 19 : 4, 5. Hoewel er tegen gestreden werd, kon het toch nimmer opgesloten worden in eene woestijn, of in eene binnenkamer, zooals de verleiders dit waren, maar, overeenkomstig het woord van Gamaliël, bewees het zich van God te zijn, doordat het niet verbroken kon worden, Hand. 5 : 38, 39. Christus spreekt van *schijnen tot het Westen*, omdat het zeer voorspoediglijk verspreid werd in de landen Westwaarts van Jeruzalem, gelijk Herbert zegt in zijn *„strijdende kerk"*. Hoe spoedig heeft de Evangeliebliksem dit eiland, Groot-Brittanje, bereikt! Tertullianus, die in de tweede eeuw geschreven heeft, neemt er notitie van, dat *de sterkten van Brittanje ontoegankelijk voor de Romeinen, door Jezus Christus werden ingenomen.* Dit is van den Heere geschied. *b.* Eene tweede merkwaardigheid betreffende het Evangelie was deszelfs verwonderlijke voorspoed in die plaatsen, waarin het verbreid werd. Het heeft groote scharen toegebracht, niet door uitwendigen dwang, maar door eene natuurlijke neiging en aandrang, als het ware, als die de roofvogels tot hunne prooi brengt; *want alwaar het doode lichaam zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden*, vers 28. Waar Christus gepredikt wordt, zullen zielen tot Hem vergaderd worden. De verhooging van Christus van de aarde, dat is: de prediking van Christus gekruist, die, naar men zou denken, alle menschen van Hem weg zou drijven, zal alle menschen tot Hem trekken, Joh. 12 : 32, overeenkomstig de profetie van Jakob, dat tot Hem de volkeren vergaderd zullen worden, Gen. 49 : 10, [1]); Jes. 60 : 8. De arenden zullen zijn, waar het doode lichaam is, want het is voedsel voor hen, een feestmaal, *waar de verslagenen zijn, daar is hij*, Job 39 : 33. Men zegt, dat de arenden eene verwonderlijke schranderheid en scherpte van reukorganen bezitten om aas te ontdekken, en dat zij er dan snellijk heenvliegen, Job 9 : 26. Zoo zullen de zielen, die door God worden opgewekt, krachtig heengetrokken worden naar Jezus Christus, om zich met Hem te voeden. Waarheen zal de arend gaan dan naar het aas? Waarheen zal de ziel gaan dan naar Jezus Christus, die de woorden heeft des eeuwigen levens? De arenden zullen onderscheiden hetgeen geschikt voor hen is of niet, en zoo zullen zij, wier geestelijke zintuigen geoefend zijn, de stem des goeden Herders kennen, en haar onderscheiden van die van den dief of moordenaar. De heiligen zullen zijn, waar de ware Christus is, niet waar valsche christussen zijn. Dit is toepasselijk op het verlangen naar Christus en gemeenschap met Hem, dat gewrocht is in iedere godvruchtige ziel. Waar Hij is in Zijne instellingen, in de door Hem verordineerde genademiddelen, daar zullen Zijne dienstknechten willen zijn. Een levend beginsel van genade is eene soort van natuuurlijk instinct in al de heiligen, dat hen naar Christus heendrijft om zich met Hem te voeden.

2. Sommigen verstaan die verzen van de komst van den Zoon des menschen om Jeruzalem te verwoesten, Maleachi 3 : 1, 2, 5. Er was in deze gebeurtenis zulk eene buitengewone tentoonspreiding van Goddelijke macht en gerechtigheid, dat zij *de komst van Christus* genoemd wordt.

Nu worden dienaangaande hier twee dingen aangeduid. *a.* Dat zij voor de meesten even plotseling zou wezen als een bliksemstraal, die wel den donderslag aankondigt, waardoor hij gevolgd wordt, maar zelf onverwacht, en dus verrassend is. De verleiders zeggen: *Zie, hier is de Christus om ons te verlossen, of daar;* een schepsel hunner verbeelding, maar eer zij het weten, zal de toorn des Lams, de toorn van den waren Christus, hen staande houden, en zij zullen niet ontkomen. *b.* Dat zij even te recht verwacht kon worden, als dat de arend naar het doode lichaam heenvliegt; hoewel zij den boozen dag van zich afschuiven, zal hij toch even zeker komen als de roofvogels bij het aas, dat open en bloot in het veld ligt. De Joden waren zoo verdorven en ontaard, zoo laag en zoo slecht, dat zij als een dood lichaam waren geworden, onderworpen aan het rechtvaardige oordeel Gods. Zij waren ook zoo onruststokend en oproerig, en op allerlei wijze zoo tergend en prikkelend voor de Romeinen, dat zij zich bloot hebben gesteld aan hun' toorn en wraak, en als eene uitlokkende prooi voor hen waren. De Romeinen waren als een arend, en de arend was ook afgebeeld op de vaan-

1) Naar de Engelsche overzetting.

dels van hun leger. Van het leger der Chaldeën werd gezegd, dat het vloog als een arend, zich spoedende om te eten, Hab. 1 : 8. De verwoesting van het Nieuw-Testamentische Babylon wordt voorgesteld door eene oproeping, gericht tot de roofvogels om te komen en het vleesch der verslagenen te eten, Openb. 19 : 17, 18. Aan openbare boosdoeners wordt het oog uitgepikt door de raven, en des arends jongen zullen het eten, Spr. 30 : 17. De Joden werden opgehangen in ketenen, Jer. 7 : 33; 16 : 4. De Joden konden zich niet méér beveiligen tegen de Romeinen dan een dood lichaam zich kan verweren tegen de arenden. De verwoesting zal de Joden ontdekken overal waar zij zijn, zooals de arend het aas ruikt. Als een volk zich door zijne zonde tot stinkend, walglijk aas maakt, kan men niet anders verwachten, dan dat God arenden onder hen zendt, om hen te verdelgen en te verslinden.

3. Het is zeer toepasselijk op den dag des oordeels, de komst van onzen Heere Jezus Christus op dien dag, en onze *toevergadering tot Hem*, 2 Thess. 2 : 1. Zie hier nu *a.* Hoe zij zullen komen; *als de bliksem.* De tijd was nu nabij, wanneer *Hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader.* Daarom moeten zij, die, naar Christus vragen, niet uitgaan in de woestijn of gaan in de binnenkameren, niet luisteren naar iedereen, die den vinger opheft om hen uit te noodigen tot een aanschouwen van Christus; maar laten zij opwaarts zien, want de hemelen moeten Hem bevatten, en van daar verwachten wij den Zaligmaker, Filipp. 3 : 20. Hij zal komen met de wolken, zooals ook de bliksem komt, en alle oog zal Hem zien, gelijk men zegt, dat het voor alle levende schepselen natuurlijk is, om hun aangezicht naar den bliksem te keeren, Openb. 1 : 7. Christus zal verschijnen aan de geheele wereld, van het eene einde des hemels tot het andere, en geen ding zal voor het licht en van de hitte van dien dag verborgen zijn. *b.* Hoe de heiligen tot Hem zullen vergaderd worden, zooals de arenden door hun natuurlijk instinct en met de grootst mogelijke snelheid tot het doode lichaam vergaderd worden. Als de heiligen naar de heerlijkheid gehaald worden, zullen zij als op vleugelen der arenden gedragen worden, Exodus 19 : 4, als op vleugelen der engelen. Zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, en, evenals zij, zullen zij de kracht vernieuwen.

VIII. Hij voorzegt Zijne wederkomst aan het einde des tijds, vers 29—31. *De zon zal verduisterd worden*, enz.

1. Sommigen denken, dat dit alleen van de verwoesting van Jeruzalem en den ondergang van het Joodsche volk verstaan moet worden. Het verduisteren van zon, maan en sterren duidt de verduistering aan van de heerlijkheid van dien staat, zijne schokkingen, en de algemeene verwarring, waarmede deze verwoesting gepaard gaat. Groote slachtingen en verwoestingen worden in het Oude Testament aldus voorgesteld, zooals in Jes. 13 : 10; 34 : 4, Ezech. 32 : 7; Joël 2 : 31. Of wel: door de zon, maan en sterren kunnen bedoeld zijn de tempel, Jeruzalem en de steden van Juda, die allen verwoest zullen worden. *Het teeken van den Zoon des menschen* kan beduiden een kennelijke verschijning van de macht en de gerechtigheid van den Heere Jezus, wrake doende over Zijn bloed, waarvan zij de schuld over zich en hunne kinderen hebben ingeroepen; en de bijeenvergadering Zijner uitverkorenen, vers 31 duidt de verlossing aan van een overblijfsel van deze zonde en dat verderf.

2. Het schijnt veeleer te verwijzen naar Christus' wederkomst. De vernietiging van de bijzondere vijanden der kerk was een type van de overwinning over hen allen; en daarom kan hetgeen werkelijk op den grooten dag gedaan zal worden in overdrachtelijken zin toegepast worden op die verwoestingen; maar toch moeten wij wèl acht geven op het eerste en voornaamste doel er van. En daar wij het allen eens zijn om de wederkomst van Christus te verwachten, waartoe is het dan noodig om van deze verzen zulk eene gedwongene verklaring te geven, als sommigen gedaan hebben, daar die verzen toch zoo duidelijk zijn en zoo overeen komen met andere Schriftuurplaatsen, inzonderheid als Christus hier antwoordt op eene vraag betreffende Zijne komst aan het einde der wereld, waarvan Christus nooit geschroomd heeft om er met Zijne discipelen over te spreken?

Het eenig bezwaar hiertegen is, dat er gezegd wordt, dat dit *terstond na de verdrukking dier dagen* zijn zal. Maar wat dat betreft: *a.* Het is iets zeer gewoons, dat in profetischen stijl van groote en stellige dingen gesproken wordt als gansch nabij zijnde, en dit geschiedt om er de grootheid en de stelligheid van uit te drukken. Henoch sprak van Christus' wederkomst als van iets dat binnen het gezicht valt: *Ziet, de Heere is gekomen,* Judas 14. *b. Eén dag is bij den Heere als duizend jaren,* 2 Petrus 3 : 8. Dit wordt daar aangevoerd met betrekking tot deze zelfde zaak, en zoo kan er van gezegd worden, dat het terstond daarna zou zijn. De verdrukking van deze dagen sluit niet slechts de verwoesting van Jeruzalem in, maar al de andere verdrukkingen, die over de kerk zullen komen; niet slechts haar deel in de rampen der natiën, maar de verdrukkingen die meer bijzonder over haar komen. Zoo lang de volken van een gereten worden door krijg, en de kerk door scheuringen, verleiding en vervolging, kunnen wij niet zeggen, dat de verdrukking van dien dag voorbij is. Geheel de toestand van de kerk op aarde is een toestand van strijd, daar moeten wij op rekenen. Maar als de verdrukking der kerk voorbij is, haar strijd vervuld is, en de overblijfselen van de verdrukkingen van Christus vervuld zullen zijn, zie dan uit naar het einde.

Betreffende de wederkomst van Christus wordt hier voorzegd, dat er alsdan eene groote en verbazingwekkende verandering in de schepselen zal plaats hebben, inzonderheid in de hemellichamen, vers 29. *De zon zal verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven.* De maan schijnt met een ontleend licht; indien dus de zon, waaraan zij haar licht ontleent, in duisternis is verkeerd; dan moet zij van zelf

falen. *De sterren zullen van den hemel vallen.* Zij zullen haar licht verliezen en verdwijnen, en wezen, alsof zij gevallen waren; *en de krachten der hemelen zullen bewogen worden.* Dit duidt aan:

Ten eerste. Dat er eene groote verandering zal plaats hebben, ten einde alle dingen nieuw te maken. Dan zal *de wederoprichting aller dingen zijn,* als de hemelen niet weggeworpen zullen worden als een wegwerpelijk kleed, maar *veranderd als een gewaad* om op betere wijze gedragen te worden. Zij zullen *voorbijgaan met een gedruisch,* 2 Petr. 3 : 10; opdat er nieuwe hemelen zullen komen.

Ten tweede. Het zal eene zichtbare verandering zijn, zoodat de wereld er acht op moet slaan; want zoodanig moet de verduistering van zon en maan wel wezen; en het zal eene verbazingwekkende verandering zijn; want de hemellichamen zijn niet zoo onderhevig aan verandering als de schepselen van deze lagere wereld. De dagen der hemelen, en de duur van zon en maan worden gebruikt om aan te duiden hetgeen duurzaam en onveranderlijk is, zooals in Psalm 89 : 30. Toch zullen zij aldus bewogen worden.

Ten derde. Het zal eene algemeene verandering zijn. Als de zon verduisterd is, en de krachten der hemelen bewogen worden, dan kan het niet anders, of de aarde zal in een kerkerhol worden verkeerd, en hare grondslagen zullen beven. *Huilt, gij dennen, dewijl de cederen gevallen zijn.* Als de sterren van den hemel vallen, dan is het geen wonder, dat de bergen beven, en de heuvelen versmelten. De gansche natuur zal geschokt worden, en toch zal dit de blijdschap niet verhinderen en het juichen van hemel en aarde voor het aangezicht des Heeren, als Hij komt om de aarde te richten, Ps. 96 : 11, 13; zij zullen, als het ware, roemen in de verdrukking.

Ten vierde. De verduistering van zon, maan, en sterren, die gesteld waren, tot heerschappij over dag en nacht, Gen. 1 : 16—18 (de eerste heerschappij vermeld van eenig schepsel) beteekent het *te niet doen van alle heerschappij en alle macht en kracht (zelfs die van de hoogste oudheid en het grootste nut schijnen te zijn) opdat het koninkrijk aan God en den Vader zal overgegeven worden, en Hij alles zij in allen,* 1 Cor. 15 : 24, 28. De zon werd verduisterd bij het sterven van Christus, want toen was er, in één opzicht, het oordeel dezer wereld, Joh. 12 : 31, eene aanduiding van hetgeen er zijn zou bij het algemeene oordeel.

Ten vijfde. De glorierijke verschijning van onzen Heere Jezus, die zich zal toonen als het afschijnsel van de heerlijkheid des Vaders, en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid, zal zon en maan verduisteren, zooals kaarslicht verduisterd is in de stralen van de middagzon; zij zullen geene heerlijkheid hebben ten aanzien van deze uitnemende heerlijkheid, 2 Cor. 3 : 10. *De maan zal schaamrood worden, en de zon zal beschaamd wezen,* als God zal verschijnen, Jes. 24 : 23.

Ten zesde. De zon en de maan zullen dan verduisterd worden, omdat zij niet meer noodig zijn. Aan zondaren, die hun deel verkiezen in dit leven, zal alle genoeglijkheid en behaaglijkheid voor eeuwig ontzegd worden. Gelijk zij geen droppel waters zullen hebben, zoo zullen zij ook geen straal van licht hebben. Nu doet God Zijne zon opgaan over de aarde, maar dan: — *„Ik ontzeg u het licht der zon en der maan."* Duisternis moet hun deel wezen. Aan de heiligen, die hun schat in den hemel hadden, zal zooveel licht, en blijdschap en vertroosting worden gegeven, dat het licht van zon en maan er door overtroffen en noodeloos zal worden gemaakt. Welke behoefte is er aan lichtvaten, als wij komen tot de Bron en Vader des lichts? Jes. 60 : 19, Openb. 22 : 5. Dat *alsdan in den hemel zal verschijnen het teeken van den Zoon des menschen,* vers 30, de Zoon des menschen zelf, zooals hier volgt: *Zij zullen den Zoon des menschen zien, komende op de wolken.* Bij Zijne eerste komst, was Hij *gezet tot een teeken, dat wedersproken zal worden,* Lukas 2 : 34, maar bij Zijne wederkomst, tot een teeken, dat bewonderd zal worden. Ezechiël was een menschenkind, *gegeven tot een wonderteeken,* Ezech. 12 : 6. Sommigen maken dit tot eene voorzegging van de voorboden en voorloopers van Zijne komst, kennis gevende van Zijne nadering; een licht schijnende voor Hem, *een vuur voor zijn aangezicht,* dat verteert, Ps. 50 : 3; 1 Kon. 19 : 11, 12. Het is een ongegronde waan der ouden, dat dit teeken van den Zoon des menschen het teeken des kruises zal zijn, ontplooid als eene banier. Maar het zal gewisselijk zulk een overtuigend teeken zijn, dat het ongeloof er door beschaamd en verslagen zal staan van hen, die zeiden: *Waar is de belofte Zijner toekomst?* Dat alsdan *al de geslachten der aarde zullen weenen,* vers 30, Openb. 1 : 7. *Alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven.* Sommigen van al de geslachten der aarde zullen rouw bedrijven, want de meesten zullen sidderen bij Zijne komst, terwijl het verkorene overblijfsel, het hoofd zal opheffen van vreugde, wetende, dat hunne verlossing en hun Verlosser nadert. Vroeg of laat zullen alle zondaren rouw bedrijven: boetvaardige zondaars zien op Christus en treuren met eene droefheid naar God, en zij, die met deze tranen zaaien, zullen weldra met gejuich maaien; onboetvaardige zondaren zullen Hem zien, dien zij doorstoken hebben, en hoewel zij thans lachen, zullen zij dan weenen en treuren met een duivelsche smart, met eindeloos afgrijzen en wanhoop. Dat zij alsdan *den Zoon des menschen zullen zien, komende op de wolken des hemels met groote kracht en heerlijkheid.* Het oordeel van den grooten dag zal den Zoon des menschen overgegeven worden, ingevolge en ter belooning van Zijn groot werk voor ons als Middelaar, Joh. 5 : 22, 27. De Zoon des menschen zal te dien dage komen op de wolken des hemels. Veel van de waarneembare gemeenschap tusschen den hemel en de aarde geschiedt door de wolken, zij zijn, als het ware, het middel van deelneming of deelhebbing er tusschen, opgetrokken door den hemel van de aarde, afdruipende van den hemel op de aarde. Christus is met eene wolk ten hemel gevaren,

en zal *evenzoo wederkomen*, Hand. 1 : 9, 11. *Ziet, Hij komt met de wolken*, Openb. 1 : 7. Eene wolk zal des Rechters wagen zijn, Ps. 104 : 3; Zijn kleed, Openb. 10 : 1; Zijne tent, Ps. 18 : 12; Zijn troon, Openb. 14 : 14. Toen de wereld door water verwoest werd, kwam het oordeel in de wolken des hemels, want de vensteren des hemels werden geopend; en zoo zal het ook wezen, als zij verwoest zal worden door vuur. Christus is vóór Israel henengegaan in eene wolk, die eene heldere en eene donkere zijde had; zoo zal de wolk eene heldere en donkere zijde hebben, waarin Christus op den grooten dag zal komen, zij zal vertroosting en verschrikking brengen. Hij zal komen *met groote kracht en heerlijkheid.* Zijne eerste komst was in zwakheid, maar Zijne wederkomst zal met groote kracht en heerlijkheid zijn in overeenstemming met de majesteit van Zijn Persoon en het doel Zijner komst. Hij zal bij Zijne komst met lichamelijke oogen gezien worden: de Zoon des menschen zal de Rechter wezen, opdat Hij gezien worde, en de zondaars des te meer beschaamd en schaamrood zullen worden, die Hem zullen zien zoo als Bileam Hem zien zal, *niet nabij*, Num. 24 : 17; Hem zien, maar niet als den hunne. Het heeft de pijniging verzwaard van dien zondaar in de hel, dat hij *Abraham zag van verre. Is Hij dit, dien wij hebben geminacht en verworpen, en tegen wien wij hebben gerebelleerd; dien wij opnieuw hebben gekruisigd; die onze Verlosser had kunnen zijn, maar onze Rechter is, en voor eeuwig onze Vijand zijn zal? De Wensch aller volken* zal dan hunne verschrikking wezen. *e.* Dat *Hij Zijne engelen zal uitzenden met eene bazuin van groot geluid*, vers 31. De engelen zullen Christus dienende vergezellen bij Zijne wederkomst. Zij worden *Zijne* engelen genoemd, hetgeen bewijst, dat Hij God is en Heere der engelen. Zij zullen verplicht zijn Hem te dienen. Deze dienende metgezellen zullen door Hem gebruikt worden als beambten van het hof bij het oordeel op dien dag. Zij zijn thans *gedienstige geesten door Hem uitgezonden*, Hebr. 1 : 14, en dat zullen zij dan ook wezen. Hun dienst zal ingeleid worden met eene bazuin van groot geluid, om de slapende wereld wakker te maken en op te schrikken. Van deze bazuin wordt gesproken, 1 Cor. 15 : 52 en 1 Thess. 4 : 16. Bij de wetgeving op Sinaï was het geluid der bazuin zeer bijzonder sterk, Ex. 19 : 13, 16; maar veel schrikkelijker nog zal het op den grooten dag zijn. Onder de wet moest er op de bazuin geblazen worden ter bijeenroeping der vergaderingen, Num. 10 : 2, om God te loven, Ps. 81 : 4, bij het offeren van brandoffers, Num. 10 : 10, en bij de uitroeping van het jubeljaar, Lev. 25 : 9. Zeer gepast dus zal het geluid der bazuin gehoord worden op den laatsten dag, als de algemeene vergadering bijeengeroepen zal worden, als de lof Gods heerlijk zal gevierd worden, als de zondaren vallen als offers der Goddelijke gerechtigheid, en de heiligen hun eeuwigdurend jubeljaar zullen ingaan, Dat zij *Zijne uitverkorenen zullen bijeenvergaderen uit de vier winden.* Bij de wederkomst van Jezus Christus zal er eene algemeene bijeenkomst wezen van al de heiligen. Alleen de *uitverkorenen* zullen vergaderd worden, het uitverkoren overblijfsel, slechts weinigen in aantal, vergeleken bij de velen, die slechts *geroepen* zijn. Dit is de grondslag van de eeuwige gelukzaligheid der heiligen, dat zij de uitverkorenen Gods zijn. Tot aan de eeuwigheid volgen de gaven der liefde van eeuwigheid; en de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn. De engelen zullen gebruikt worden om hen te vergaderen, als dienaren van Christus, en als vrienden der heiligen. Wij hebben den last, of de opdracht, die hun gegeven is, Psalm 50 : 5, *Verzamelt Mij Mijne gunstgenooten;* ja er zal tot hen gezegd worden: *Dezen zijn uwe broederen*, want de uitverkorenen zullen dan *den engelen gelijk zijn*, Lukas 20 : 36. Zij *zullen vergaderd worden van het eene uiterste der hemelen tot het andere uiterste derzelve.* De uitverkorenen Gods zijn verstrooid, Joh. 11 : 52; er zijn er aan alle plaatsen, onder alle volken, Openb. 7 : 9; maar wanneer die groote vergaderingsdag komt, zal niet een hunner ontbreken; afstand van plaats zal niemand uit den hemel houden, als zij er niet door afstand van genegenheid uitgehouden. worden. De hemel is van overal gelijkelijk bereikbaar, Hoofdst. 8 : 11; Jes. 43 : 6; 49 : 12.

32. En leert van den vijgeboom deze gelijkenis: wanneer zijn tak nu teer wordt, en de bladeren uitspruiten, zoo weet gij, dat de zomer nabij is. 33 Alzoo ook gijlieden, wanneer gij alle deze dingen zult zien, zoo weet, dat het nabij is, voor de deur. 34. Voorwaar Ik zeg u, dit geslacht zal geenszins voorbijgaan, totdat alle deze dingen zullen geschied zijn. 35. De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan. 36. Doch van dien dag en ure weet niemand, ook niet de engelen der hemelen, dan Mijn Vader alleen. 37. En gelijk de dagen van Noach waren, alzoo zal ook zijn de toekomst van den Zoon des menschen. 38. Want gelijk zij waren in de dagen vóór den zondvloed, etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot den dag toe, in welken Noach in de ark ging; 39. En bekenden het niet, totdat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam: alzoo zal ook zijn de toekomst van den Zoon des menschen. 40. Alsdan zullen er twee op den akker zijn, de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden, 41. Er zullen twee vrouwen malen in den molen, de eene zal aangenomen, en de andere zal verlaten worden. 42. Waakt dan, want gij weet niet, in welke ure uw Heere komen zal. 43. Maar weet dit, dat zoo de heer des huizes geweten had in welke nachtwake de dief komen zoude, hij zoude gewaakt hebben, en zoude zijn huis niet hebben

laten doorgraven. 44. Daarom zijt ook gij bereid, want in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des menschen komen. 45. Wie is dan de getrouwe en voorzichtige dienstknecht, denwelken zijn heer over zijne dienstboden gesteld heeft, om hunlieden hun voedsel te geven ter rechter tijd? 46. Zalig is die dienstknecht, welken zijn heer komende, zal vinden alzoo doende. 47. Voorwaar, Ik zeg u, dat hij hem zal zetten over alle zijne goederen. Maar zoo die kwade dienstknecht in zijn hart zoude zeggen: Mijn heer vertoeft te komen; 49. En zoude beginnen zijne mededienstknechten te slaan, en te eten en te drinken met de dronkaards; 50. Zoo zal de heer van dezen dienstknecht komen ten dage in welken hij hem niet verwacht, en ter ure, die hij niet weet; 51. En zal hem afscheiden, en zijn deel zetten met de geveinsden; daar zal weening zijn en knersing der tanden.

Wij hebben hier de practische toepassing van de voorgaande voorzegging: in het algemeen moeten wij de gebeurtenissen, die hier voorzegd zijn, verwachten en er ons op voorbereiden.

I. Wij moeten ze verwachten; *Leert van den vijgeboom deze gelijkenis*; vers 32, 33. *Leert welk gebruik er gemaakt moet worden van de dingen, die gij gehoord hebt; merkt op en verstaat de teekenen der tijden, en vergelijkt ze met de voorzeggingen van het woord, om daaruit te voorzien wat te wachten is, en gij dienovereenkomstig uwe maatregelen kunt nemen.* De gelijkenis van den vijgeboom is niets meer dan dit: dat het uitbotten van knoppen en bloesems een voorteeken is van den zomer; want gelijk de *ooievaar* aan den hemel, zoo *weten* ook de boomen des velds *hunne gezette tijden.* Het begin der werking van de tweede oorzaken verzekert er ons den voortgang en de voleindiging van. Zoo zal God, als Hij begint de profetiën te vervullen, ze ook voleindigen. Evenals in de werken der natuur, is er ook in de werken der voorzienigheid eene zekere reeks, of volgorde. De teekenen der tijden worden vergeleken bij de voorteekenen in *het aanschijn des hemels*, Hoofdst. 16 : 3, en zoo hier met het gelaat der aarde: als dit vernieuwd wordt, dan voorzien wij, dat de zomer komt, niet terstond, maar na eenigen tijd. *Wanneer zijn tak teeder wordt*, dan verwachten wij Maartsche winden en Aprilregens eer de zomer komt; maar toch zijn wij er zeker van, dat hij komt. *Evenzoo ook gij: als de Evangeliedag aanbreekt*, rekent er op, dat door de verschillende gebeurtenissen, waarvan Ik u gesproken heb, de volmaakte dag komen zal. De dingen, die geopenbaard zijn, moeten haast geschieden, Openb. 1 : 1. Zij moeten komen naar hunne volgorde, die er voor bestemd is. *Weet, dat het nabij is.* Hij zegt hier niet wat nabij is, maar het is datgene, waarop het hart Zijner discipelen gezet is, dat zij begeerig zijn te weten, waarnaar zij verlangen; *het koninkrijk Gods is nabijgekomen*, aldus wordt het uitgedrukt in de parallelplaats, Lukas 21 : 31. Als de boomen der gerechtigheid beginnen uit te botten en te bloeien; als Gods kinderen trouw beloven, dan is dit een gelukkig voorteeken van goede tijden. In hen begint God Zijn werk; eerst bereidt Hij hun hart, en dan zal hij er mede voortgaan. *Gods werk is volmaakt*; en *Hij zal het in het leven behouden in het midden der jaren.*

Wat nu aangaat de gebeurtenissen, die hier voorzegd zijn, en die wij hebben te verwachten:

1. Christus verzekert ons hier van de zekerheid er van, vers 35, *De hemel en de aarde zullen voorbijgaan;* zij duren voorzeker nog wel heden, overeenkomstig Gods ordening; maar zij zullen niet eeuwig duren. Ps, 102 : 26, 27; 2 Petrus 4 : 10; *maar Mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan.* Het woord van Christus is vaster en duurzamer dan hemel en aarde. *Heeft Hij gesproken? En zal Hij het niet doen?* Wij kunnen met meer zekerheid bouwen op het woord van Christus dan op de pilaren des hemels, of op de sterke fondamenten der aarde, want als dezen zullen wankelen en verdwijnen, zal het woord van Christus blijven, en in volle kracht zijn; 1 Petr, 1 : 24, 25. *Het is lichter, dat de hemel en de aarde voorbijgaan* dan het woord van Christus, aldus is het uitgedrukt in Lukas 16 : 17; vergelijk Jes. 54 : 10. De vervulling dezer profetiën kan vertraagd schijnen, en tusschenkomende voorvallen kunnen in strijd er mede schijnen; maar denkt daarom niet, dat het woord van Christus ter aarde is gevallen, want dat zal nooit voorbijgaan, al wordt het niet vervuld in den tijd of op de wijze, die wij gedacht hebben; op Gods tijd, die de beste tijd is, zal het gewisselijk vervuld worden. Elk woord van Christus is zeer rein, en daarom ook zeer vast.

2. Hier onderricht Hij ons omtrent den tijd er van, vers 34, 36. Wat dat betreft, de geleerde Hugo de Groot heeft terecht opgemerkt, dat er blijkbaar eene onderscheiding is gemaakt tusschen de *tauta*, vers 34, en de *ekeinê*. vers 36, *deze dingen*, en *dien dag en ure;* hetgeen zal helpen om deze profetie te verduidelijken. *a.* Aangaande *deze dingen*, de oorlogen, verleidingen en vervolgingen, die hier voorzegd zijn, en inzonderheid het verderf van het Joodsche volk, *Dit geslacht zal geenszins voorbijgaan, totdat al deze dingen zullen geschied zijn*, vers 34. *Er zijn thans levenden, die Jeruzalem verwoest zullen zien, en de Joodsche kerk tot een einde gebracht.* Omdat dit vreemd of ongelooflijk zou kunnen schijnen, ondersteunt Hij het met eene plechtige verzekering: *Voorwaar, Ik zeg u. Gij kunt er Mijn woord voor nemen, deze dingen zijn voor de deur.* Christus spreekt dikwijls van het nabij zijn dezer verwoesting, ten einde op het hart des volks te werken en hen op te wekken om er zich voor te bereiden. Er kunnen grootere beproevingen en benauwdheden aanstaande zijn, dan wij denken. Die oud zijn, weten niet met welke kinderen Enaks zij hun' laatsten strijd zullen hebben te strijden. *b,* Maar wat betreft *dien dag en ure*, die een einde zal maken aan den tijd, van dien dag en ure *weet niemand*

vers 36. Wacht u dus van deze twee zaken met elkander te verwarren, zooals *zij* gedaan hebben, die uit de woorden van Christus en de brieven der apostelen hebben afgeleid, dat *de dag van Christus aanstaande is*, 2 Thess. 2 : 2. Neen, die dag was niet aanstaande; *dit geslacht*, en nog menig ander geslacht, *zal voorbijgaan*, eer *die dag en ure* komen. Er is een zekere dag bepaald en vastgesteld voor het toekomende oordeel, hij wordt genoemd *de dag des Heeren*, omdat hij zoo onveranderlijk is vastgesteld. Geene van Gods oordeelen zijn uitgesteld *sine die — zonder de bepaling van een vastgestelden dag*. Die dag en ure zijn eene groote geheimenis. Niemand weet van dien dag en ure, niet de wijsten door hunne schranderheid, niet de besten of vroomsten door eenigerlei Goddelijke ontdekking. Allen weten wij, *dat* er zulk een dag zijn zal; maar niemand weet *wanneer* hij zijn zal, neen, niet de engelen, hoewel hunne kennis, hun bevattingsvermogen groot zijn, en hunne gelegenheid om te kunnen weten — immers wonen zij bij de Bron des lichts — en hoewel zij bij de plechtigheid van dien dag dienst zullen doen, toch wordt hun niet gezegd wanneer hij zijn zal; van dien dag en ure weet *niemand* dan *Mijn Vader alleen*. Dat is een van die verborgene dingen, die voor den Heere onzen God zijn. De onzekerheid van den tijd van Christus' komst is voor hen, die waken, eene reuke des levens ten leven, en maakt hen nog meer waakzaam, maar voor de zorgeloozen is zij eene reuke des doods ten doode, en maakt hen nog zorgeloozer.

II. Wij moeten deze gebeurtenissen verwachten, ten einde er op voorbereid te zijn; en hier hebben wij eene waarschuwing tegen valsche gerustheid en zinnelijkheid, waardoor die dag inderdaad een sombere, treurige dag zou worden, vers 37—41. Er wordt ons in die verzen zulk een denkbeeld van den oordeelsdag gegeven, als wel in staat is om ons te verschrikken en te doen opwaken, opdat wij niet gelijk de anderen, inslapen.

Het zal een dag zijn van verrassing en van afscheiding.

1. Een dag van verrassing, zooals de zondvloed voor de oude wereld geweest is, vers 37—39. Wat Hij hier wil voorstellen of beschrijven, is de houding, de gesteldheid der wereld bij de komst van den Zoon des menschen; behalve Zijne eerste komst om te behouden, is er nog eene andere komst, om te oordeelen. *Ik ben tot een oordeel gekomen*, zeide Hij, Joh. 9 : 39; en tot oordeelen zal Hij komen, want Hem is alle oordeel overgegeven, zoowel van het woord als van het zwaard.

Nu is dit hier toepasselijk *a.* Op *tijdelijke oordeelen*, inzonderheid op dat, hetwelk nu weldra over het Joodsche volk zou komen. Hoewel zij er behoorlijk voor gewaarschuwd werden, en er vele wonderteekenen waren, die er de voorteekenen van zijn geweest, vond het hen toch gansch gerust, roepende: *Vrede, en zonder gevaar*, 1 Thess. 5 : 3. Het beleg werd door Titus Vespianus om Jeruzalem geslagen, toen zij in alle vroolijkheid ter viering van het Paaschfeest bijeen waren gekomen. Evenals het volk te Laïs woonden zij in zekerheid, waren zij zorgeloos toen het verderf hen overviel, Richt. 18 : 7, 27. De verwoesting van Babylon, van het Oud-Testamentische en van het Nieuw-Testamentische, komt, als zij zegt: *Ik zal koningin zijn in eeuwigheid*, Jes. 47 : 7—9; Openb. 18 : 7. Daarom komen de plagen in een oogenblik, op éénen dag. Het ongeloof der menschen zal Gods bedreigingen niet te niet doen. *b.* Op *het eeuwig oordeel;* zoo wordt het oordeel van den grooten dag genoemd, Hebr. 6 : 2. Hoewel er van Henoch af kennis van was gegeven, zal het toch, als het komt, voor de meeste menschen onverwacht zijn. Het laatste der dagen, dat het dichtst bij dien dag zal zijn, zal spotters voortbrengen, die zeggen: *Waar is de belofte Zijner toekomst?* 2 Petr. 3 : 3, 4; Lukas 18 : 8. Zoo zal het wezen, als de wereld, die nu is, door vuur zal vergaan; want zoo was het, toen de oude wereld, van den zondvloed bedekt zijnde, vergaan is, 2 Petrus 3 : 6, 7. Nu toont Christus hier wat de gezindheid en gesteldheid der oude wereld was, toen de zondvloed kwam. Zij waren zinnelijk en wereldschgezind; *etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende.* Er wordt niet gezegd : *Zij waren moordende en stelende, ontucht bedrijvende en vloekende* (dat waren inderdaad de ontzettende misdaden van sommigen van de ergsten onder hen; *de aarde was vervuld met wrevel);* maar allen, behalve Noach, waren door en door wereldschgezind, met hart en ziel in de wereld, zonder acht te slaan op het woord van God, en dit was hun verderf. Eene algemeene veronachtzaming van den Godsdienst is een gevaarlijker teeken voor een volk dan bijzondere voorbeelden hier en daar, van vermetele ongodsdienstigheid. Eten en drinken zijn noodzakelijk tot behoud van des menschen leven; trouwen en ten huwelijk uitgeven zijn noodzakelijk ter voortplanting van het menschelijk geslacht, maar *deze geoorloofde dingen voeren ons ten verderve, als zij op ongeoorloofde wijze gedaan worden.*

Ten eerste. Zij waren er onredelijk in, onmatig en gansch en al overgegeven aan het najagen van zingenot en wereldsch gewin. Zij waren gansch ingenomen door deze dingen, *êsan troogontes, zij waren etende;* zij waren er in, als in hun element, alsof zij voor niets anders het bestaan hadden ontvangen dan om te eten en te drinken; Jes. 56 : 12.

Ten tweede. Zij waren er ontijdig in; zij waren één en al voor de wereld en het vleesch, toen het verderf voor de deur was, waarvoor zij zoo zeer gewaarschuwd waren. Zij waren etende en drinkende, toen zij zich aan berouw en bekeering hadden behooren te wijden, toen zij biddende hadden moeten zijn; toen God door den dienst van Noach tot weenen en rouw bedrijven riep, en daarna tot blijdschap en verheuging. Dit was voor hen, gelijk daarna voor Israel, de onvergeeflijke zonde, Jes. 22 : 12, 14, inzonderheid wijl het was in trotseering van de waarschuwingen, waardoor zij wakker geschud hadden moeten worden. *Laat ons eten en drinken, want morgen zullen wij sterven. Is ons leven slechts kort, zoo laat het ten minste een vroolijk*

leven zijn. De apostel Jakobus spreekt hiervan als van de algemeene manier van leven der rijke Joden vóór de verwoesting van Jeruzalem, toen zij hadden moeten weenen over de ellendigheden, die over hen zouden komen, hebben zij lekkerlijk geleefd en hunne harten gevoed als in een' dag der slachting, Jakobus 5 : 1, 5. Zij waren gerust en zonder zorg; *Zij bekenden het niet, totdat de zondvloed kwam*, vers 39. Zij bekenden het niet, d.i. zij *wisten het niet!* Maar voorzeker, zij konden niet anders dan het weten. Heeft God hen door Noach niet laten waarschuwen? Heeft Hij hen niet geroepen tot bekeering zoolang de lankmoedigheid Gods verwachtte? 1 Petr. 3 : 19, 20. Maar zij bekenden niet, dat is; zij geloofden niet. Zij zouden hebben kunnen weten, maar zij wilden niet weten. Als wij weten de dingen, die tot onzen eeuwigen vrede dienen, en wij voegen daar geen geloof aan toe, en laten dat weten ongebruikt, dan is dit hetzelfde, alsof wij ze niet wisten. Hun niet weten wordt saamgevoegd met hun eten en drinken en trouwen; want, *ten eerste* zij zijn zoo zinnelijk geweest, omdat zij zoo gerust waren. De reden, waarom de menschen zoo ijverig zijn in het najagen *van*, en zoo verstrikt zijn *in*, de genoegens dezer wereld, is: dat zij niet weten, niet gelooven, niet denken aan de eeuwigheid, aan welker ingang zij staan. Indien wij goed, en op de rechte wijze, wisten, dat deze dingen weldra te niet zullen gaan, en wij ze gewisselijk zullen overleven, dan zouden wij er ons hart niet zoo op stellen. *Ten tweede*, Zij waren gerust, omdat zij zinnelijk waren; daarom wisten zij niet, dat de zondvloed kwam, wijl zij zich zoo bezig hielden met eten en drinken, zoo geheel vervuld waren van de tegenwoordige en zienlijke dingen, dat zij tijd noch hart hadden om zich bezig te houden met de dingen, die nog niet gezien werden, maar hun waren aangekondigd. Gelijk gerustheid de menschen stijft in hunne dierlijke zinnelijkheid, zoo wiegt de zinnelijkheid hen in slaap in hunne vleeschelijke gerustheid. Zij bekenden het niet, totdat de zondvloed kwam.

1. De zondvloed kwam, al wilden zij hem niet voorzien. Zij, die niet willen weten door geloof, zullen er toe gebracht worden om door *voelen* te weten, of te kennen *den toorn Gods, die geopenbaard is van den hemel over hunne goddeloosheid en ongerechtigheid.* De booze dag is er nooit verder om af, dat de menschen hem zoo ver van zich af schuiven.

2. Zij wisten het niet vóór het te laat was om het te voorkomen, zooals zij hadden kunnen doen, indien zij het in tijds geweten hadden, en waardoor het zoo veel te smartelijker werd. Oordeelen zijn ontzettend en verbijsterend voor de gerusten en voor hen, die er mede gespot hebben.

Betreffende de oude wereld hebben wij de toepassing hiervan in deze woorden: *Alzoo zal ook zijn de toekomst van den Zoon des menschen;* dat is *a.* In zulk eene houding, zulk een toestand, zal Hij de menschen vinden, etende en drinkende, en Hem niet verwachtende. Gerustheid en zinnelijkheid zullen waarschijnlijk de epidemische ziekten zijn van de laatste dagen. Allen zijn sluimerig en slapen, en ter middernacht komt de bruidegom. Niemand waakte, allen bevonden zij zich behaaglijk en op hun gemak. *b.* Met zulk eene macht en zulk een doel zal Hij tot hen komen. Gelijk de vloed de zondaars der oude wereld wegnam, onweerstaanbaar en onherstelbaar, zoo zullen de geruste zondaars, die spotten met Christus en Zijne toekomst, weggenomen worden door den toorn des Lams, als de groote dag Zijns toorns komt, die zal zijn als het komen van den zondvloed, eene verwoesting, waaraan geen ontkomen is.

2. Het zal een dag der afscheiding wezen, vers 40, 41. *Er zullen twee op den akker zijn.* Dit kan op tweeërlei wijze worden toegepast. *a.* Wij kunnen het toepassen op den voorspoed van het Evangelie, inzonderheid bij de eerste prediking er van. De wereld werd er door verdeeld. *Sommigen geloofden wel hetgeen gezegd werd*, en werden tot Christus gebracht; *maar sommigen geloofden niet*, en werden overgelaten om in hun ongeloof om te komen. Zij, die van denzelfden leeftijd zijn, van dezelfde plaats, van dezelfde bekwaamheid, hetzelfde beroep en denzelfden staat in de wereld, malende in denzelfden molen; zij, die van eenzelfde gezin zijn, ja, die samen door den huwelijksband werden vereenigd, van hen werd de een krachtdadig geroepen, de ander voorbijgegaan en in de galle der bitterheid gelaten. Dat is die verdeeldheid, dat scheidende vuur, waartoe Christus gekomen is om het op de aarde te werpen, Lukas 12 : 49, 51. Dit maakt, dat de vrije genade des te meer verplichting oplegt, daar zij onderscheidend is, *aan ons, niet aan de wereld*, Joh. 14 : 22; ja zelfs aan ons, en niet aan die van denzelfden akker, denzelfden molen, hetzelfde huis.

Toen het verderf over Jeruzalem kwam is er door de Goddelijke voorzienigheid eene onderscheiding gemaakt overeenkomstig die, welke te voren gemaakt was door de Goddelijke genade; want al de Christenen onder hen werden door de bijzondere zorg des hemels er voor bewaard, om in die ramp om te komen. Als twee te zamen aan het werk waren op den akker, en een was een Christen, dan werd hij naar eene schuilplaats heengevoerd, en werd hem het leven gegeven tot een' buit, terwijl de ander aan het zwaard des vijands werd overgelaten. Ja, als twee vrouwen maalden in den molen, en een van haar Christus toebehoorde, al was zij slechts eene vrouw, eene arme vrouw, eene dienstmaagd, dan werd zij in veiligheid gebracht, en de andere werd verlaten. Aldus zullen de zachtmoedigen des lands verborgen worden in den dag des toorns des Heeren, Zef. 2 : 3; hetzij *in* den hemel, of *onder* den hemel. Onderscheidende bewaring in tijden van algemeene verwoesting, is een bijzonder teeken van Gods gunst, en behoort dankbaar erkend te worden. Als wij veilig zijn, terwijl er duizenden vallen aan onze rechterzijde en onze linkerzijde, als wij niet verteerd worden, terwijl rondom ons anderen verteerd worden, zoodat wij zijn als brandhouten uit het vuur gerukt, dan is er voor ons reden om te zeggen: Het is de goedertierenheid

des Heeren, en het is eene groote goedertierenheid. *b.* Wij kunnen het toepassen op de wederkomst van Jezus Christus, en de scheiding, welke op dien dag gemaakt zal worden. Te voren, vers 31, had Hij gezegd, dat de uitverkorenen bijeenvergaderd zullen worden. Hier zegt Hij ons, dat zij te dien einde onderscheiden zullen worden van hen, die hun het naast waren in de wereld, de uitverkorenen opgenomen in de heerlijkheid, de anderen overgelaten om voor eeuwig om te komen. Zij, die slapen in het stof der aarde, twee in hetzelfde graf, terwijl hunne asch onder elkander gemengd is, zullen toch opstaan, de een ten eeuwigen leven, de ander tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing, Dan. 12 : 2. Hier wordt het toegepast op hen, die nog in leven zijn. Christus zal onverwacht komen, zal de menschen bezig vinden aan hun' gewonen arbeid, *op den akker, in den molen;* en dan zal het met hen zijn al naar zij vaten der barmhartigheid waren, bereid voor de heerlijkheid, of vaten des toorns, bereid voor het verderf; de een, opgenomen in de wolken, den Heere te gemoet, om altijd met den Heere te wezen, de ander overgelaten aan den duivel en zijne engelen, die, als Christus de Zijnen uitgelezen zal hebben van onder hen, de overigen weg zal vagen. Het zal de verdoemenis van zondaren verzwaren, dat anderen van uit hun midden weggevoerd zullen worden naar de heerlijkheid, terwijl zij achtergelaten worden. En het spreekt van groote, overvloedige vertroosting voor het volk des Heeren. Zijn zij gering en veracht in de wereld, zooals de knecht op den akker, of de dienstmaagd achter den molen, Ex. 11 : 5? Toch zullen zij op dien dag niet vergeten of voorbijgezien worden. De armen in de wereld, zoo zij rijk zijn in geloof, zijn *erfgenamen des koninkrijks.* Zijn zij verstrooid op afgelegene plaatsen, of daar waar men niet zou verwachten de erfgenamen der heerlijkheid te zullen vinden, *op den akker, in den molen?* Toch zullen de engelen er hen vinden (verborgen, gelijk Saul, tusschen de vaten, als zij ten troon verheven gaan worden), en er hen vandaan halen; en wèl kan er van gezegd worden, dat zij *veranderd* zijn, want het zal eene zeer groote verandering zijn om van het ploegen op den akker, of het malen in den molen naar den hemel te gaan. Zijn zij zwak, en uit zich zelven onbekwaam, onmachtig om zich hemelwaarts te bewegen? Zij zullen opgenomen worden, of aangegrepen, zooals Lot uit Sodom gevoerd werd, door genaderijk geweld, Gen. 19 : 16. Zij, die één's door Christus aangegrepen werden, blijven in Zijne hand, Hij zal hen nooit loslaten. Zijn zij vermengd met anderen, saamverbonden met hen in dezelfde woning, hetzelfde gezelschap, hetzelfde werk? Laat geen waar Christen hierdoor ontmoedigd worden; God weet het kostbare van het snoode te onderscheiden en te scheiden, het goud van het schuim in dezelfde klomp, de tarwe van het kaf op denzelfden dorschvloer.

III. Hier is een algemeene vermaning, gericht tot ons om *te waken,* en *bereid te zijn* tegen dat die dag komt, aangedrongen en bekrachtigd door verschillende gewichtige overwegingen, vers 42 en verv. Merk op

1. Den plicht, die geëischt wordt: *Waakt, en weest bereid,* vers 42, 44. *a. Waakt dan,* vers 42. Het is de groote plicht en het belang van al de discipelen van Christus om te waken, wakker te zijn, en wakker te blijven, opdat zij op hunne zaken letten. Gelijk een zondige toestand of weg vergeleken wordt bij *slaap,* bewusteloos en werkeloos, 1 Thess. 5 : 6, zoo wordt een Godvruchtige toestand of weg vergeleken bij *waken* en *nuchteren zijn.* Wij moeten uitzien naar de komst onzes Heeren tot ons in het bijzonder bij onzen dood, waarna het oordeel is, dat is voor ons *de groote dag,* het einde van onzen tijd; en Zijne komst aan het einde van allen tijd, om de wereld te oordeelen, *de groote dag* voor geheel de menschheid. Het waken, het uitzien, duidt niet slechts het gelooven aan, dat onze Heere komen zal, maar ook het verlangen naar Zijne komst, en het veelvuldig denken aan Zijne komst, een gedurig uitzien er naar als zeker en nabij, en dat het tijdstip er van onzeker is. Uit te zien naar de komst van Christus is in de Godvruchtige gemoedsstemming te blijven, waarin wij wenschen, dat de Heere ons bij Zijne komst zal vinden. Te waken, uit te zien, is zich bewust te zijn van de eerste teekenen Zijner nadering, opdat wij onmiddellijk acht geven op Zijne bewegingen, en ons begeven tot den plicht van Hem te ontmoeten. Waken wordt verondersteld in den nacht plaats te hebben, die de tijd is van slapen; terwijl wij in deze wereld zijn, is het *nacht* voor ons, en moeten wij moeite doen om wakker te blijven. *b. Zijt ook gij bereid.* Wij waken te vergeefs, indien wij niet bereid, niet gereed, worden. Het is niet genoeg naar zulke dingen *uit te zien,* wij moeten ons ook *benaarstigen,* 2 Petr. 3 : 11, 14. Wij hebben dan dienst bij den Heere, en wij moeten onze lampen brandende hebben. Wij hebben eene zaak, die onderzocht moet worden, en onze pleitrede moet gereed zijn, opgemaakt en geteekend door onzen Voorspraak. Wij hebben eene rekening, die opgemaakt moet worden, en onze verschillende posten of opgaven voor die rekening moeten in goede orde zijn; er is een erfdeel, waarvan wij dan hopen bezit te nemen, en wij moeten er voor bereid zijn, bekwaam gemaakt om er deel in te hebben, Coloss. 1 : 12.

2. De redenen om ons te brengen tot die waakzaamheid en naarstige toebereiding voor dien dag. Zij zijn twee in getal. *a.* Omdat de tijd van onzes Heeren komst zeer onzeker is. Dit is de reden, die onmiddellijk toegevoegd wordt aan de dubbele vermaning, vers 42, 44, en zij wordt opgehelderd door eene vergelijking, vers 43. Laat ons dan bedenken *a.* Dat wij niet weten in welke ure Hij komen zal, vers 42. Wij weten den dag onzes doods niet, Gen. 27 : 2. Wij kunnen weten, dat wij nog slechts weinig tijd hebben om te leven (de tijd mijner ontbinding is aanstaande, 2 Tim. 4 : 6); maar wij kunnen niet weten, dat wij nog lang leven zullen, want onze ziel is geduriglijk in onze hand; en evenmin kunnen wij weten hoe weinig tijds ons nog te leven overig blijft, want die

tijd kan nog korter zijn dan wij denken; en nog veel minder weten wij den tijd, die bepaald is voor het algemeene oordeel. Betreffende die beide zaken worden wij in onzekerheid gehouden, opdat wij iederen dag verwachten wat op iederen dag komen kan; en nooit op den duur van een jaar zullen roemen, Jak. 4 : 13; ja zelfs niet op een terugkeeren van morgen, alsof dit onzer ware, Spr. 27 : 1; Lukas 12 : 20. *b.* Dat Hij komen kan in de ure, welke wij niet meenen, vers 44. Hoewel er zooveel onzekerheid is omtrent den tijd, is er volstrekt geene onzekerheid ten opzichte van de zaak zelve; ofschoon wij niet weten *wanneer* Hij zal komen, zijn wij er toch zeker van, dat Hij *zal* komen. Zijn scheidend woord was: Ja, *Ik kom haastelijk*, en dit stelt het ons ten plicht om Hem steeds te verwachten, want het houdt ons in een' toestand van wachten. *In welke ure gij het niet meent, dat is: in zulk eene ure als zij, die niet waken en niet bereid zijn, niet meenen*, vers 50; ja, in zulk eene ure als de meest waakzame wellicht het onwaarschijnlijkst dacht. De bruidegom kwam, toen de wijze maagden sluimerig waren. Het is in overeenstemming met onzen tegenwoordigen toestand, om onder den invloed te zijn van eene voortdurende en algemeene verwachting, en dit is beter dan om naar bijzondere voorteekenen uit te zien, waartoe wij ons allicht laten verleiden. Dat de kinderen dezer wereld zoo voorzichtig zijn in hun geslacht, dat zij, als zij weten dat gevaar dreigt, wakker blijven, ten einde op hunne hoede er tegen te zijn. Dit toont Hij in een bijzonder geval, vers 43. Indien de heer des huizes er kennis van had, dat in zulk een' nacht een dief zou komen, en in zulk eene nachtwake, (want zij verdeelden den nacht in vier nachtwaken, elk van drie uren) en een aanslag op zijn huis zou beproeven, al was dit dan ook te middernacht, wanneer hij het slaperigst zou zijn, zou hij toch op wezen, en luisteren naar ieder geluid in een' hoek, en gereed zijn om den dief te weren. Daar wij nu niet precies weten wanneer onze Heere komt, maar wèl weten, dat Hij zal komen, en haastelijk zal komen, zonder andere waarschuwing dan Hij ons in Zijn woord heeft gegeven, is het voor ons van het grootste belang om altijd wakende te zijn. Een iegelijk onzer heeft een huis om te bewaren, een huis, dat bloot ligt, en waarin zich alles bevindt wat wij bezitten. Dat huis is onze ziel, dat wij naarstiglijk moeten bewaren. De dag des Heeren komt bij verrassing, als een dief in den nacht. Christus verkiest te komen, als Hij het minst verwacht wordt, opdat de triomf Zijner vijanden in des te grooter schande verkeerd zal worden, en de vreeze Zijner vrienden in des te grooter blijdschap. Indien Christus ons, als Hij komt, slapende vindt en onvoorbereid, dan zal ons huis doorgraven worden, en wij zullen alles wat wij bebben verliezen, niet onrechtmatig, als door een dief, maar als door eene wettige en rechtvaardige handeling. De dood en het oordeel zullen beslag leggen op alles wat wij hebben, en dat wel tot onze onherstelbare schade en eeuwig ongeluk. Daarom weest bereid, ten allen tijde even bereid als de heer des huizes zijn zou in de ure, wanneer hij den dief verwacht. Wij moeten de wapenrusting Gods aandoen, opdat wij, niet alleen mogen wederstaan in den boozen dag, maar, als meer dan overwinnaars zijnde, den roof mogen deelen. *b.* Omdat het gevolg van des Heeren komst zeer gelukkig en troostrijk zal zijn voor hen, die bereid worden bevonden, maar zeer treurig en ontzettend voor hen, die het niet zijn, vers 45, enz. Dit wordt voorgesteld door den verschillenden staat, of toestand, van de goede en de booze dienstknechten, als hun heer komt om met hen te rekenen. Waarschijnlijk zal het met ons goed of kwalijk gesteld zijn voor de eeuwigheid, al naarmate wij op dien dag bereid, of niet bereid bevonden worden, want Christus komt om een iegelijk te vergelden naar zijn doen. De gelijkenis, waarmede het hoofdstuk besluit, is toepasselijk op alle Christenen, die naar hunne belijdenis en hunne verplichting Gods dienstknechten zijn; maar zij schijnt inzonderheid bedoeld als eene waarschuwing aan leeraars; want de dienstknecht, van wien hier gesproken wordt, is een *rentmeester*. Let nu op hetgeen door Christus hier gezegd wordt. Betreffende den *goeden dienstknecht;* Hij toont wat hij is: — een beheerder van het huisgezin, en als zoodanig is hij, wat hij wezen moet: getrouw en voorzichtig, en wat hij, zoo hij dit is, eeuwiglijk zijn zal, n.l. *zalig*. Hier zijn goede instructies en bemoedigingen voor de dienstknechten van Christus.

Ten eerste. Wij hebben hier zijne plaats en ambt. Hij is iemand, dien zijn Heere over Zijne dienstboden — Zijn huis — gesteld heeft, om hunlieden hun voedsel te geven ter rechter tijd. De kerk van Christus is Zijn huis, Zijn gezin, in betrekking staande tot Hem als den Vader en Heer er van. Het is het huisgezin Gods, uit Christus genoemd, Efeze 3 : 15. Evangeliedienaren zijn de aangestelde opzieners, of verzorgers, van dit gezin; niet als vorsten (daartegen heeft Christus een *wacht u* uitgesproken) maar als rentmeesters, of andere ondergeschikte beambten; niet als heeren, maar als gidsen; niet om nieuwe wegen voor te schrijven, maar om de wegen van Christus aan te wijzen en er de menschen op te leiden. Dat is de beteekenis van het *hêgoumenoi*, dat wij vertalen door uwe *voorgangeren*, Hebr. 13 : 17; als *opzieners* niet om nieuw werk te verzinnen, maar om in het werk, dat Christus verordineerd heeft te leiden, er toe aan te sporen; dat is de beteekenis van *episkopoi—bisschoppen*. Zij zijn bestuurders door Christus; alle macht, die zij bezitten, is ontleend aan Hem, en niemand kan hun die macht ontnemen, of er hen in verkorten. Hij is iemand, dien de Heere over Zijne dienstboden gesteld heeft, om hen te verzorgen. Christus is het, die de Evangeliedienaren maakt. Zij zijn opzieners *onder* Christus, en handelen in ondergeschiktheid aan Hem; en zij zijn opzieners *voor* Christus, ter bevordering van Zijn koninkrijk.

3. Het werk der Evangeliedienaren is om aan het huisgezin van Christus hun voedsel te geven ter rechter tijd, als rentmeesters, en daarom zijn hun de sleutelen gegeven. Hun werk is *geven*,

niet *voor zich nemen*, Ezech, 34 : 8; maar aan het gezin te geven wat de Meester gekocht heeft. En aan de leeraren wordt gezegd: Het is zaliger te geven dan te ontvangen, Hand. 20 : 35. Het is om *voedsel* te geven, niet om *wetten* te geven, (dat is Christus' werk), maar om aan de kerk die leerstellingen over te leveren, die, zoo zij behoorlijk geordend zijn, het voedsel zullen wezen der ziel. Zij moeten geven, niet het vergift van valsche leerstellingen, niet de steenen van harde en onnutte leerstellingen, maar de spijze, die goed en gezond is. Het moet gegeven worden ter rechter tijd, *en kairooi — terwijl er tijd voor is.* Als de eeuwigheid komt, zal het te laat zijn; wij moeten werken, zoo lang het dag is; of *in tijds*; dat is: telkenmale dat er zich de gelegenheid toe aanbiedt; of op den gezetten tijd, naar de plicht van iederen dag het eischt.

Ten tweede. De rechte uitoefening van zijn ambt. De goede dienstknecht, aldus bevorderd zijnde, zal een goede *rentmeester* wezen; want

1. Hij is *getrouw*; rentmeesters moeten dit zijn, 1 Cor. 4 : 2. Die vertrouwd wordt, moet betrouwbaar zijn, en hoe grooter het vertrouwen, en het aanvertrouwde is, hoe meer er van hem verwacht wordt. Het is een groot en goed pand, dat aan de Evangeliedienaren is toevertrouwd, 2 Tim. 1 : 14; en zij moeten getrouw zijn, gelijk Mozes geweest is, Hebr. 3 : 2. Christus acht die leeraren, en die alleen, die getrouw zijn, 1 Tim. 1 : 12. Een getrouw dienstknecht van Jezus Christus is iemand, die oprechtelijk zijns Meesters eere bedoelt, niet zijne eigene eer, den *geheelen raad Gods* verkondigt, niet zijne eigene bedenkselen; Christus' inzettingen volgt en er bij blijft; den geringste acht, den aanzienlijkste bestraft, en den persoon niet aanziet.

2. Hij is voorzichtig, of wijs, in het begrijpen van zijn' plicht, en den rechten tijd er voor; en in het leiden en weiden der kudde is niet alleen oprechtheid en goede bedoeling des harten noodig, maar ook geschiktheid, bekwaamheid der handen. Eerlijkheid kan volstaan voor een goed dienstknecht, maar wijsheid is noodig voor een goed opziener; want zij is nuttig om te leiden en te besturen.

3. Hij is doende; *alzoo doende* als door zijn ambt wordt vereischt. Het leeraarschap, de Evangeliebediening is een goed werk, en zij, wier ambt het is, hebben altijd iets te doen. Zij moeten zich niet toegeven in gemakzucht, het werk niet ongedaan laten, noch het onverschillig en zorgeloos aan anderen overlaten, maar doende zijn, en ter zake doende zijn — *alzoo doende*, voedsel gevende aan het gezin, lettende op hunne eigene zaken, en zich niet bemoeiende met hetgeen daarbij niet te pas komt; *alzoo doende* als de Meester het bedoeld heeft, het ambt het medebrengt, en als door den toestand van het gezin vereischt wordt; niet *pratende*, maar *doende*. Het was het motto van Ds. Perkins: *Minister verbi es* — Gij zijt een bedienaar des woords. Wees niet slechts doende — *age* — maar, *hoc age, alzoo doende.*

4. Hij wordt, als zijn Meester komt, *doende gevonden*, hetgeen aanduidt *a.* Standvastigheid in zijn werk. In welke ure zijn Meester ook komt, hij wordt bezig gevonden met het werk van den dag. Evangeliedienaars moeten geene ledige ruimte laten in hun' tijd, opdat hun Heer niet juist in dien ledigen tijd komt. Gelijk bij den goeden God het einde eener goedertierenheid het begin is van eene andere, zoo is voor een goed man, een goed Evangeliedienaar, het einde van den eenen plicht het begin van een' anderen. Toen men Calvijn trachtte te bewegen om zijn arbeid in het Evangelie iets te verminderen, antwoordde hij met eenige gevoeligheid: *Hoe! wilt gij, dat mijn Meester mij ledig, niets doende, zal vinden? b.* Volharding in zijn werk, totdat zijn Heere komt. *Houdt dat, totdat Ik zal komen*, Openb. 2 : 25. *Volhardt daarin*, 1 Tim. 4 : 16; 6 : 14. Volhardt tot den einde.

Ten derde. De vergelding, of het loon, hem hiervoor toegedacht, in drie dingen.

1. Hij zal opgemerkt worden. Dit wordt aangeduid door deze woorden: Wie is dan *de getrouwe en voorzichtige dienstknecht?* Hetgeen veronderstelt, dat er slechts weinigen zijn, die aan die hoedanigheden beantwoorden, het is er één uit duizend, die zulk een getrouw en voorzichtig huisbezorger is. Zij, die zich thans aldus onderscheiden door ootmoed, naarstigheid en ijver in het werk, zullen door Christus in den grooten dag onderscheiden worden door de heerlijkheid, die hun deel zal zijn.

2. Hij zal zalig zijn. *Zalig is de dienstknecht;* Christus hem zalig *noemende, maakt* hem zalig. Al de dooden zijn zalig, die in den Heere sterven, Openb. 14 : 13. Maar er is eene bijzondere zaligheid, weggelegd voor hen, die zich getrouwe rentmeesters en opzieners betoonen, en gevonden worden alzoo doende. Na de eere van hen, die op het slagveld sterven, lijdende voor Christus als martelaars, komt de eere van hen, die op het veld des dienens sterven, ploegende en zaaiende en oogstende voor Christus.

3. Hij zal bevorderd, verhoogd worden, vers 47. *Hij zal hem zetten over al zijne goederen.* De toespeling is op de wijze van doen van aanzienlijke personen, die, zoo de rentmeesters of opzieners van hun huis zich in die hoedanigheid goed gedragen, hen gewoonlijk bevorderen, door hen over al hunne goederen aan te stellen. Aldus werd Jozef bevorderd in het huis van Potifar, Gen. 39 : 4, 6. Maar de grootste eer, die de beste en vriendelijkste meester zijne beproefdste dienaren in deze wereld aandeed, is als niets, vergeleken bij het gewicht der heerlijkheid, die de getrouwe en waakzame dienstknechten van den Heere Jezus in de toekomende wereld van Hem zullen ontvangen. Wat hier gezegd wordt door eene gelijkenis, is hetzelfde als wat eenvoudiger, of duidelijker, gezegd is in Joh. 12 : 26: *de Vader zal hem eeren.* En Gods dienstknechten, aldus bevorderd zijnde, zullen volmaakt zijn in wijsheid en heiligheid, om dat gewicht der heerlijkheid te dragen, zoodat er van deze dienstknechten geen gevaar dreigt, als zij zullen heerschen. Betreffende den *boozen* dienstknecht. Hier hebben wij:

Ten eerste. De beschrijving, die er van hem gegeven wordt, vers 48, 49, waar wij den ongelukkige geschilderd zien in zijne eigene kleu-

ren. Het snoodste van alle schepselen is een boos man; de snoodste der menschen is een boos, een slecht Christen, en de snoodsten van dezen een boos, een slecht Evangeliedienaar. *Corruptio optimi est pessima — Het beste wordt, als het verdorven is, het slechtste.* Slechtheid in de profeten van Jeruzalem, is inderdaad afschuwelijkheid, Jer. 23 : 14. Hier is:

1. De oorzaak zijner slechtheid, nl. in de praktijk ongeloof in Christus' wederkomst. Hij *zeide in zijn hart: Mijn Heere vertoeft te komen;* en daarom begint hij te denken, dat Hij in het geheel niet zal komen, maar dat Hij Zijne kerk gansch en al heeft verlaten. Christus weet wat *zij* zeggen in hun hart, die met hunne lippen: *Heere, Heere* roepen, zooals deze dienstknecht hier. Het uitstel van Christus' komst, dat een genaderijk voorbeeld is van Zijne lankmoedigheid, wordt grovelijk misbruikt door slechte menschen, wier hart er door verhard wordt in hunne goddeloosheid. Als Christus' komst als eene twijfelachtige zaak wordt beschouwd, of als iets dat nog in de zeer verre toekomst ligt, dan wordt *het hart van de kinderen der menschen in hen vol om kwaad te doen,* Pred. 8 : 11, Ezech. 12 : 27. Zij, die wandelen door aanschouwen. zijn bereid om van den ongezienen Jezus te zeggen, wat het volk zeide van Mozes, toen hij op den berg vertoefde: *Wij weten niet wat hem geschied zij,* en daarom: *Sta op, maak ons goden,* de wereld: een god, de buik een god, alles, behalve Hij, een god.

2. De bijzonderheden van zijne slechtheid; het zijn zonden van de eerste grootte; hij is een slaaf van zijne hartstochten en lusten. *a.* Vervolging wordt hem ten laste gelegd. Hij begint *zijn mededienstknechten te slaan.* Zelfs de rentmeesters, of opzieners van het huis, moeten al de dienstknechten van het huis als hunne mededienstknechten beschouwen, en daarom is het hun verboden den meester over hen te spelen. Indien de engel zich aan Johannes zijn *mededienstknecht* noemt, Openb. 19 : 10, dan is het niet te verwonderen, dat Johannes geleerd heeft zich *broeder* te noemen van de Christenen der Asiatische gemeenten, Openb. 1 : 9. Het is niets nieuws booze dienstknechten hunne mededienstknechten te zien slaan, zoowel gewone, eenvoudige Christenen, als getrouwe leeraren. Hij slaat hen, hetzij omdat zij hem bestraffen, of omdat zij zich niet voor hem willen buigen; niet willen spreken zooals hij spreekt, en doen zooals hij doet, tegen hun eigen geweten in. Hij slaat hen met de tong, zooals zij den profeet Jeremia geslagen hebben, Jer. 18 : 18. En zoo hij de macht in handen krijgt, of diegenen tot zijn' dienst kan overhalen, die haar hebben, zooals de tien hoornen op het hoofd van het beest, dan gaat dit nog verder. Pashur, de priester, sloeg Jeremia, en stelde hem in de gevangenis, Jer. 20 : 2. Als de rentmeester, of opziener, zijne mededienstknechten slaat, doet hij het onder schijn van het gezag zijns Meesters, en in Zijn naam, *Dat de Heere heerlijk worde,* zegt hij, Jes. 66 : 5; maar hij zal weten, dat hij zijn' Meester geen grooter smaad of beleediging kon aandoen. *b.* Onheiligheid en onzedelijkheid; hij *begint te eten en te drinken met de dronkaards.* Hij vergezelt zich met de ergste zondaars, heeft gemeenschap met hen, is gemeenzaam vertrouwd met hen; hij wandelt in hun' raad, staat op hun' weg, zit in hun gestoelte, en zingt hun lied. De dronkaards zijn de vroolijke, lustige gezellen, en die bemint hij, en verhardt hen aldus in hunne goddeloosheid. Hij doet, zooals zij doen, *eet en drinkt, en is dronken,* zoo heet het bij Lukas. Dit zet de deuren open voor allerlei zonden. Dronkenschap is eene zonde, die tot andere zonde voert, die *daar* de slaven van zijn, zijn ook nergens anders hun eigen meesters in. De vervolgers van Gods volk zijn gewoonlijk de slechtste en onzedelijkste menschen geweest. Vervolgende gewetens, onder welk voorwendsels zij dit ook waren, zijn ook gewoonlijk de ongebondenste en ontuchtigste gewetens. Waar zullen *zij* niet dronken van zijn, die dronken zijn van het bloed der heiligen? Dit nu is de schets van een slecht leeraar, of Evangeliedienaar, die toch nog de gewone gaven van geleerdheid en welsprekendheid in hoogere mate kan hebben dan anderen; en, gelijk van sommigen gezegd werd, zóó goed kunnen prediken, als zij op den kansel zijn, dat het jammer is, dat zij er ooit afkomen, maar van den kansel afgekomen zijnde, zóó slecht leven, dat het zeer te betreuren is, dat zij er ooit op komen.

Ten tweede. Zijn vonnis uitgesproken, vers 50, 51. Het kleed en de ambtelijke waardigheid van slechte Evangeliedienaren zullen niet slechts hen niet beveiligen tegen veroordeeling, maar de veroordeeling nog grootelijks verzwaren. Zij kunnen niet pleiten om van Christus' rechtspraak vrijgesteld te worden, al is het ook dat zij, die tot de kerk van Rome behooren, er aanspraak op maken om aan geene burgerlijke rechtspraak onderworpen te worden. Voor Christus' rechterstoel geldt geen voorrecht van geestelijken. Merk op:

1. De verrassing, die met dat oordeel gepaard gaat, vers 50; *de heer van dezen dienstknecht zal komen.* Als wij de gedachten aan Christus komst van ons afzetten, dan zal dit toch Zijne komst niet beletten. Wat ook het denkbeeld zij, waarmede hij zich vleit, zijn Heere zal komen. Het ongeloof van den mensch zal die groote belofte, of bedreiging (noem het zooals gij wilt) niet te niet doen. De komst van Christus zal eene zeer schrikkelijke verrassing zijn voor de geruste en zorgelooze zondaars, inzonderheid voor goddelooze leeraren. *„Hij zal komen ten dage, in welken hij Hem niet verwacht.* Zij, die geen acht sloegen op de waarschuwingen van het woord, en die van hun eigen geweten tot zwijgen brachten, betreffende het toekomende oordeel, kunnen niet verwachten nog andere waarschuwingen te zullen ontvangen. Er zal beslist worden voor het gerecht, dat hun genoegzame wettelijk kennis is gegeven, of zij daar nu al of niet acht op sloegen, zoodat aan Christus geene onbillijkheid ten laste gelegd kan worden, als Hij plotseling, en zonder verdere waarschuwing, komt. Ziet, Hij heeft het ons te voren gezegd.

2. De strengheid van zijn vonnis, vers 51. Het is niet strenger dan het rechtvaardig is,

maar het is een vonnis dat een algeheel verderf in zich sluit, en wel in deze twee woorden, *dood en verdoemenis. a.* Dood, Zijn Heere zal hem afsnijden, *dikotomêsei auton*, Hij zal hem afsnijden van het land der levenden, van de vergadering der rechtvaardigen, hem afscheiden ten kwade, hetgeen de bepaling of omschrijving is van een *vloek*, Deut. 29 : 21, hem afhouwen, als een boom, die onnut den grond beslaat. Het is wellicht eene toespeling op de woorden, die zoo dikwijls voorkomen in de wet, *die ziel zal uit het midden van haar volk uitgeroeid — of afgesneden — worden*, waarmede eene volstrekte en algeheele vernietiging wordt aangeduid. De dood snijdt een goed man af, zoo als een keur ent wordt afgesneden om in een' beteren stam te worden geënt, maar een goddeloos man snijdt hij af, zooals een verdorde tak wordt afgesneden — voor het vuur — snijdt hem af van deze wereld, waar hij zijn hart zoo op had gezet, en waarmede hij, als het ware één was. Of gelijk wij lezen: snijdt hem van een, dat is: scheidt ziel en lichaam, zendt het lichaam naar het graf om eene prooi te zijn der wormen, en de ziel naar de hel om eene prooi te zijn der duivelen, en zoo is dan de zondaar in tweeën gesneden. Bij den dood van een' Godvruchtige worden ziel en lichaam zacht van elkander gescheiden, de eene blijmoedig opgeheven tot God, het andere overgelaten aan het stof; maar van een' goddelooze worden bij zijn dood, ziel en lichaam van elkander gescheurd, want voor hem is de dood de koning der verschrikkingen, Job 18 : 14, De booze dienstknecht verdeelde zich tusschen God en de wereld, Christus en Belial, zijne belijdenis en zijne lusten, daarom zal hij rechtvaardiglijk aldus verdeeld, of van elkander gesneden worden. *b.* Verdoemenis. Hij *zal zijn deel zetten met de geveinsden*, en een treurig deel zal dit wezen. Er is eene plaats en toestand van rampzaligheid in de andere wereld, waar niets anders is dan *weening en knersing der tanden*; hetgeen het verdriet en de benauwdheid aanduidt der ziel onder den toorn Gods. Het vonnis, door God uitgesproken, zal die plaats en dien toestand aanwijzen als het deel van hen, die er door hunne eigene zonde geschikt voor zijn gemaakt. Hij, van wien Hij zeide, dat Hij *zijn* Heer was, zal hem aldus zijn deel toewijzen. Hij, die thans *de Zaligmaker* is, zal dan *de Rechter* zijn, en de eeuwige staat van de kinderen der menschen zal wezen, zooals Hij dien bepaalt. Zij, die de wereld tot hun deel kiezen in dit leven, zullen de hel tot hun deel hebben in het toekomende leven. *Dit is het deel des goddeloozen menschen van God*, Job. 20 : 29. De hel is de geschikte plaats voor de geveinsden. Deze booze dienstknecht heeft *zijn deel met de geveinsden*. Dezen zijn, als het ware, de bezitters van dit huis, andere zondaren wonen slechts bij hen in, en hebben slechts een deel van hunne rampzaligheid. Als Christus de strengste straf in de andere wereld wilde aanduiden, dan noemt Hij haar *het deel der geveinsden*. Indien er in de hel eene plaats is, heeter dan eene andere plaats, gelijk dit waarschijnlijk het geval is, dan zal die toegewezen worden aan hen, die de gedaante der Godzaligheid hebben, maar er de kracht van haten. Slechte Evangeliedienaren zullen in de andere wereld hun deel hebben met de ergste zondaren, namelijk met de geveinsden. Het bloed van Christus, dat zij door hunne goddeloosheid vertreden hebben, en het bloed der zielen, dat zij door hunne ontrouw over zich gebracht hebben, zal hen zeer zwaar drukken in die plaats der pijniging. *Kind gedenk!* zal voor een leeraar, die verloren gaat, een even snijdend woord zijn, als voor ieder ander zondaar. Laten zij dus, die voor anderen prediken, vreezen, opdat zij niet zelven verwerpelijk worden.

HOOFDSTUK XXV.

Dit hoofdstuk bevat het vervolg en slot van onzes Heilands rede, die in het vorige hoofdstuk begonnen is, betreffende Zijne wederkomst en het einde der wereld. Dit was Zijne afscheidsrede ter waarschuwing, gelijk die in Joh. 14—16 was ter vertroosting der discipelen, en aan beide hadden zij behoefte in eene wereld van zoo veel verzoeking en benauwdheid als deze. De toepassing van die rede was: Waakt, en zijt ook gij bereid. Nu hebben wij, ter voortzetting van deze ernstige waarschuwingen, in dit hoofdstuk drie gelijkenissen, waarvan het doel hetzelfde is, nl. ons allen op te wekken tot de uiterste zorge en naarstigheid om ons te bereiden voor Christus' wederkomst, waarvan in al Zijne afscheidsredenen aan Zijne kerk melding wordt gemaakt, zooals in die voordat Hij stierf, Joh. 14 : 2, in die vóór Zijne hemelvaart, Hand. 1 : 11, en in die bij het afsluiten van den canon der Heilige Schrift, Openb. 22 : 20. Nu is het voor ons van het uiterste belang om ons voor te bereiden op Christus' wederkomst I, Ten einde alsdan bereid te zijn om Hem te vergezellen; en dit wordt aangetoond in de gelijkenis der tien maagden, vers 1—13. II. Ten einde alsdan bereid te zijn om Hem rekenschap te geven; dit wordt aangetoond in de gelijkenis van de drie dienstknechten, vers 14—30. III. Opdat wij alsdan bereid zijn, om ons eindoordeel van hem te hooren, en dat dit dan moge wezen ten eeuwigen leven, en dit wordt aangetoond in eene duidelijker beschrijving van het laatste oordeel, vers 31—46. Dat zijn dingen van ontzaglijk belang, omdat zij ons aller eeuwig wee of eeuwig welzijn betreffen.

Alsdan zal het koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien maagden, welke hare lampen namen en gingen uit, den bruidegom te gemoet. 2. En vijf van haar waren wijs, en vijf waren dwaas. 3. Die dwaas waren, hare lampen nemende, namen geene olie met zich. 4. Maar de wijze namen olie in hare vaten, met hare lampen. 5. Als nu de bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig, en vielen in slaap. 6. En ter middernacht geschiedde een geroep: Ziet, de bruidegom komt, gaat uit hem te gemoet! 7. Toen stonden alle die maagden op, en bereidden hare lampen. 8. En de dwaze zeiden tot de wijze: Geeft ons van uwe olie, want onze lampen gaan uit. 9. Doch de wijze antwoordden, zeggende: Geenszins, opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij; maar gaat liever tot de verkoopers, en koopt voor uzelve. 10. Als zij nu henengingen om te koopen, kwam de bruidegom; en die ge-

reed waren, gingen met hem in tot de bruiloft, en de deur werd gesloten. 11. Daarna kwamen ook de andere maagden, zeggende: Heere, Heere, doe ons open. 12. En hij, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg ik u, ik ken u niet. 13. Zoo waakt dan, want gij weet den dag niet, noch de ure, in dewelke de Zoon des menschen komen zal.

Wat hier in het algemeen voorgesteld en verduidelijkt wordt, is *het koninkrijk der hemelen*, de staat van zaken onder het Evangelie, het uitwendige koninkrijk van Christus, het bestuur en de voorspoed er van. Sommigen van Christus' gelijkenissen hadden ons getoond, waaraan het nu gelijk is, zooals in hoofds. 13. Deze zegt ons, waaraan het gelijk zijn zal, als de verborgenheid Gods voleindigd zal zijn, en dat koninkrijk den Vader overgegeven zal worden. Door deze gelijkenis kan de rechtsbedeeling van Christus' regeering in den grooten dag jegens hen, die bereid zijn, en hen, die niet bereid zijn, worden voorgesteld; of wel, het koninkrijk is genomen voor de onderdanen van het koninkrijk. De belijders van het Christendom zullen dan vergeleken worden bij deze tien maagden, en zullen evenzoo onderscheiden worden.

II. Het wordt afgebeeld door eene huwelijksplechtigheid. Het was eene gewoonte, die soms door de Joden bij zulk eene gelegenheid gevolgd werd, dat de bruidegom, vergezeld van zijne vrienden laat in den nacht naar het huis van de bruid kwam, waar zij hem opwachtte te midden van hare bruidsleidsters, die, op het bericht van de nadering des bruidegoms, uit moesten gaan met eene lamp in de hand om hem statig en plechtig in huis te geleiden teneinde dan met groote vroolijkheid het bruiloftsfeest te vieren. Sommigen denken, dat zij bij die gelegenheid gewoonlijk *tien maagden* hadden, want de Joden hebben nooit synagoge gehouden, besneden, het paaschfeest gevierd of een huwelijk gesloten, of er moesten minstens tien personen bij tegenwoordig zijn. Toen Boaz Ruth huwde, had hij *tien getuigen*, Ruth 4 : 2. In deze gelijkenis nu,

1. Is de Bruidegom onze Heere Jezus Christus. Hij wordt aldus voorgesteld in Psalm 45, het Hooglied, en ook dikwijls in het Nieuwe Testament. Het duidt aan Zijne bijzondere en alles overtreffende liefde *voor*, en Zijn getrouw, onverbreekbaar verbond *met*, Zijne bruid, de kerk. De geloovigen zijn thans aan Christus ondertrouwd, Hosea 2 : 19, maar de viering, de voltrekking van het huwelijk, zal plaats hebben op den grooten dag, wanneer de bruid, de vrouw des Lams, zich volkomen bereid zal hebben, Openb. 19 : 7, 9.

2. De maagden zijn de belijders van den Godsdienst, leden der kerk, maar hier voorgesteld als *hare medegezellinnen*, Ps. 45 : 15, gelijk elders als hare *kinderen*, Jes. 54 : 1, haar *sieraad*, Jes. 49 : 18. Zij, die het Lam volgen, worden *maagden* genoemd, Openb. 14 : 4. Dit duidt hunne schoonheid en reinheid aan; zij worden als eene reine *maagd* aan Christus voorgesteld, 2 Cor. 11 : 2. De bruidegom is een koning, zoodat deze maagden eerejonkvrouwen zijn, *maagden zonder getal*, Hoogl. 6 : 8; maar hier worden zij gezegd tien in aantal te zijn.

3. Het ambt, of de dienst, van deze maagden bestaat in het tegemoet gaan van den bruidegom, hetgeen zoowel haar geluk uitmaakt als haar plicht. Zij komen om den bruidegom te dienen, als hij komt, en intusschen moeten zij op hem wachten. Zie hier den aard van het Christendom. Als Christenen belijden wij te zijn *a*. Dienaren van Christus om Hem eere te bewijzen, Hem te vergezellen, Zijn gevolg uitmakende als den heerlijken Bruidegom, Hem tot een' naam en lof te zijn, inzonderheid als Hij zal komen om in Zijne heiligen te worden verheerlijkt. Wij moeten Hem volgen zooals eeredienaren hun' meester volgen, Joh. 12 : 6. Den naam op te houden en den lof te vermelden van den verhoogden Jezus, dat is ons werk. *b*. Verwachters van Christus en van Zijne wederkomst. Als Christenen belijden wij niet slechts aan de verschijning van Christus te gelooven en haar te verwachten, maar haar lief te hebben en er naar te verlangen, en onzen ganschen wandel daarnaar in te richten. De wederkomst van Christus is het middelpunt, waarin al de lijnen van onzen Godsdienst samenkomen, en waarop geheel het Goddelijk leven betrekking heeft, en er zich voortdurend naar uitstrekt.

4. Hare voornaamste zorge is om lampen, lichten, in hare handen te hebben, als zij den bruidegom begeleiden, om hem aldus eere en dienst te bewijzen. Christenen zijn kinderen des lichts. Het Evangelie is licht, en zij, die het aannemen, moeten er niet slechts zelven door verlicht worden, zij moeten ook schijnen als lichten, het voorhoudende. Fil. 2 : 15, 16. Dit nu in het algemeen.

Betreffende deze tien maagden nu kunnen wij opmerken *a*. Haar onderscheiden aard, met het bewijs en blijk daarvan. Haar aard, of hoedanigheid was, dat vijf wijs waren, en vijf dwaas, vers 2; en *de wijsheid heeft uitnemendheid boven de dwaasheid, gelijk het licht uitnemendheid heeft boven de duisternis*, zoo spreekt Salomo, een bevoegd beoordeelaar, Pred. 2 : 13. Zij, die onder de menschen eene zelfde belijdenis zijn toegedaan, tot eene zelfde kerkgemeenschap behooren, kunnen toch in het oog van God van eene zeer verschillende hoedanigheid zijn. Oprechte Christenen zijn de wijze maagden, en geveinsden zijn de dwaze maagden, gelijk zij in eene andere gelijkenis voorgesteld worden als wijze en dwaze bouwlieden. Diegenen zijn waarlijk wijs of dwaas, die dit zijn ten opzichte van hunne ziel. Ware Godsdienst is ware wijsheid; zonde is dwaasheid, inzonderheid de zonde der geveinsdheid, want *zij* zijn de grootste dwazen, die *wijs zijn bij zich zelven*, en *zij* zijn de ergste zondaren, die *zich zelven veinzen rechtvaardig te zijn*. Wegens het gelijk aantal der wijzen en dwazen hebben sommigen de opmerking gemaakt welk eene liefderijk decorum (de uitdrukking is van aartsbisschop Tillotson) Christus gebruikt, alsof Hij

wilde hopen, dat het aantal der ware geloovigen ongeveer gelijk zou zijn aan dat der geveinsden, of ons ten minste wilde leeren het beste te hopen van hen, die den Godsdienst belijden, en aan hen te denken met eene overhelling naar de liefderijke zijde. Hoewel wij bij het beoordeelen van ons zelven behooren te gedenken, dat de poort eng is, en er slechts weinigen zijn, die haar vinden, moeten wij toch in het beoordeelen van anderen gedenken, dat de Overste Leidsman onzer zaligheid vele kinderen tot de heerlijkheid leidt. Het bewijs van deze hoedanigheid lag in de zaak zelve, waarvoor zij hadden te zorgen, hierdoor werden zij geoordeeld.

Ten eerste. Het was de dwaasheid der dwaze maagden, dat zij hare lampen namen, maar geene olie met zich namen, vers 3. Zij hadden juist olie genoeg om hare lampen voor het oogenblik brandende te houden, er eene vertooning mede te maken, alsof zij van voornemens waren den bruidegom tegemoet te gaan; maar geene flesch of kruik olie hadden zij bij zich, om de lamp aan te vullen, indien de bruidegom soms vertoefde te komen. Zoo zijn de geveinsden:

1. Zij hebben geen innerlijk beginsel. Zij hebben eene lamp der belijdenis in hunne hand, maar hebben in hun hart niet dien voorraad van gezonde kennis, vast ingewortelde neigingen en vastberaden voornemens, die noodig zijn om hen door den dienst en de beproevingen van den tegenwoordigen staat heen te helpen. Zij handelen onder den invloed van uitwendige drijfveeren, maar zijn ontbloot van geestelijk leven, zooals een handelsman, die eene zaak begint zonder fondsen, of zooals het zaad op den steenachtigen grond, dat geen wortel kon schieten.

2. Zij hebben geen blik op, en maken geene voorziening voor, hetgeen komen zal. Zij namen lampen, om voor het oogenblik vertooning te maken, maar geene olie om later te gebruiken. Deze gedachteloosheid is het verderf van vele belijders. Alles waar zij om geven, is goed aangeschreven te staan bij hunne naburen, met wie zij thans omgaan, niet om zich Christus behaaglijk te maken, voor wien zij hier namaals zullen moeten verschijnen; alsof alles goed is, wat hun slechts voor het oogenblik dienstig is. Spreek hun van dingen, die nog niet gezien worden, en gij zult hun zijn als Lot voor zijne schoonzonen was, als jokkende. Zij maken geene voorziening voor later, zooals de mieren, noch *leggen zij weg tegen het toekomende*, 1 Tim. 6 : 19.

Ten tweede. Het was de wijsheid der wijze maagden, dat zij *olie namen in hare vaten, met hare lampen*, vers 4. Zij hadden een goed inwendig beginsel, dat hare belijdenis in stand zou houden.

1. Het hart is het vat, dat wij, zoo wij wijs zijn, goed voorzien zullen, want uit den goeden schat des harten moeten goede dingen voortgebracht worden; maar indien deze wortel als eene uittering is, dan zal de bloem als stof opvaren.

2. Genade is de olie, die wij in dat *vat* moeten hebben. In den tabernakel was er altijd een voorraad van olie tot het licht, Ex. 35 : 14. Ons licht moet schijnen voor de menschen in goede werken, maar dit kan niet, of kan niet van langen duur zijn, tenzij er een vast, werkzaam beginsel in het hart is van geloof in Christus, en liefde tot God en onze broederen, waaruit wij moeten handelen bij alles wat wij doen in den Godsdienst, met het oog op hetgeen vóór ons ligt. Zij, die de olie in hare vaten namen, deden dit in de veronderstelling, dat de bruidegom zou vertoeven te komen. Bij het voorwaartszien is het goed om ons op het ergste te bereiden, voorraad te verzamelen voor een langdurig beleg. Maar herinner u, dat deze olie, die de lampen brandende houdt, ontleend is aan den kandelaar, Jezus Christus, den grooten en goeden Olijfboom, door de *gouden pijpen* der inzettingen, zooals dit is voorgesteld in het visioen van Zacharia, hoofdst. 4 : 2, 3, 12, en verklaard is in Joh. 1 : 16: *Uit Zijne volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade. b.* Het gebrek, dat zij allen gemeen hadden gedurende het vertoeven van den bruidegom; *Zij werden allen sluimerig en vielen in slaap.* Merk hier op, dat de bruidegom vertoefde te komen, dat is: hij kwam niet zoo spoedig als zij dachten. Wat wij beschouwen als zeker, denken wij ons allicht als heel nabij. In den tijd der apostelen hebben velen gedacht, dat de dag des Heeren nabij was, maar het was niet zoo. Naar ons begrip schijnt Hij te toeven, maar in werkelijkheid toeft Hij niet. Hab. 2 : 3. Er is eene goede reden voor des Bruidegoms vertoeven; er zijn nog vele tusschenliggende voornemens en raadsbesluiten, die volvoerd moeten worden: de uitverkorenen moeten ingezameld worden, Gods lankmoedigheid moet openbaar worden, en de lijdzaamheid der heiligen worden beproefd; de oogst der aarde moet rijpen, en evenzoo ook de oogst des hemels. Maar hoewel Christus langer vertoeft dan onzen tijd, zal Hij toch niet langer vertoeven dan den rechten, den bestemden tijd. Terwijl Hij toefde, werden zij, die op Hem wachtten, zorgeloos, en vergaten wat zij te doen hadden. *Zij werden allen sluimerig en vielen in slaap,* alsof zij het hadden opgegeven, om op hem te wachten, want, als de Zoon des menschen komt, zal Hij geen geloof vinden, Lukas 18 : 8. Zij, die uit de stelligheid Zijner komst de snelheid er van hebben afgeleid, waren, als zij in hunne verwachting werden teleurgesteld, allicht geneigd om nu van dit uitstel de onzekerheid er van af te leiden. De wijze maagden sluimerden, en de dwaze maagden sliepen — zoo wordt dit door sommigen verklaard; maar hoe dit zij, beiden zijn in gebreke van haren plicht gebleven. De wijze maagden hielden hare lampen brandende, maar hielden zich zelven niet wakker. Er zijn maar al te veel goede Christenen, die, als zij reeds langen tijd hun geloof hebben beleden, nalatig worden in hunne toebereidselen voor Christus' wederkomst. Zij laten af van hunne zorge en verslappen in hun' ijver; hnnne genade is niet levendig werkzaam, hunne werken worden voor God niet volkomen bevonden, en hoewel *alle* liefde niet uit hun hart verdwenen is, hebben zij hunne *eerste* liefde toch wel verlaten. Het was voor de discipelen moeielijk

om *één uur* met Christus te waken, en veel moeielijker nog om eene eeuw met Hem te waken. *Ik slaap*, zegt de bruid, *maar mijn hart waakt.* Zij werden sluimerig, en toen sliepen zij. Zoo komt men van den eenen trap van zorgeloosheid en nalatigheid tot den anderen. Zij, die zich toegeven in sluimering, zullen zich nauwelijks weerhouden van te slapen; vreest dus het begin van geestelijke kwijning; geeft acht op de eerste verschijnselen van krankheid. De ouden hebben over het algemeen het sluimerig worden en slapen der maagden opgevat als haar sterven; zij allen stierven, de wijzen en de dwazen, Ps. 49 : 11, vóór den oordeelsdag. Aldus zegt Ferus: *Eer de Bruidegom komt, moeten allen slapen, dat is: sterven.* Zoo ook Calvijn. Maar ik geloof, dat het veeleer verstaan moet worden, zooals wij het hier verklaard hebben. *c.* De verrassende oproeping tot haar gericht, om den bruidegom te gemoet te gaan, vers 6: *Te middernacht geschiedde een geroep: Ziet, de bruidegom komt.* Hoewel Christus lang vertoeft, zal Hij ten laatste toch komen; hoewel Hij langzaam schijnt te zijn, is Hij toch zeker. Zij, die uitgezien hebben naar de vertroosting Israels, vonden het lang, eer Hij kwam; toch is Hij in de volheid des tijds gekomen; en zoo is Zijne wederkomst, hoewel lang uitgesteld, toch niet vergeten. Zijne vijanden zullen, tot hunne schade, bevinden, dat lang borgen geen kwijtschelden is; en Zijne vrienden zullen bevinden, ter hunner vertroosting, dat *het gezicht tot een' bestemden tijd is, dat Hij het op het einde zal voortbrengen en niet liegen.* Het jaar der verlosten is vastgesteld, en het zal komen. Christus' komst zal voor ons te middernacht zijn, als wij het minst naar Hem uitzien, en het meest geneigd zijn om rust te nemen. Zijne komst ter verlichting en vertroosting van Zijn volk heeft dikwijls plaats, als het goed, dat er mede bedoeld wordt, nog op grooten afstand schijnt te zijn; en Zijne komst om af te rekenen met Zijne vijanden geschiedt, als zij den boozen dag nog op het verst wanen. Het was te middernacht, dat de eerstgeborenen van Egypte gedood werden, en Israel werd bevrijd, Ex. 12 : 29. Dikwijls komt de dood, als hij het minst verwacht wordt, *in dezen nacht* zal men uwe ziel van u afeischen, Lukas 12 : 20. Christus zal komen als het Hem behaagt, om Zijne vrijmacht te toonen, en Hij zal ons niet doen weten wanneer, om ons onzen plicht te leeren. Als Christus komt, moeten wij uitgaan Hem te gemoet. Als Christenen zijn wij gehouden en verplicht om den Heere Jezus overal te volgen, Hem bij al Zijne uitgangen te gemoet te gaan. Als Hij tot ons komt bij onzen dood, moeten wij uitgaan, uit het lichaam, uit de wereld, om Hem te ontmoeten met genegenheden en werkingen der ziel, geschikt voor de ontdekkingen, die wij verwachten, dat Hij dan van zich zelven geven zal. *Gaat uit Hem tegemoet* is eene roepstem tot hen, die gewoonlijk toebereid zijn, om nu werkelijk gereed te wezen. Het kennis geven van Zijne nadering, en de oproeping om Hem tegemoet te gaan, zal opwekkend, wakker schuddend, wezen; *er geschiedde een geroep.* Zijne eerste komst was gansch en al zonder uiterlijk gelaat; ook zeiden zij toen niet: Ziet, hier is de Christus, of ziet, Hij is daar. Hij was in de wereld, en de wereld heeft Hem niet gekend; maar Zijne wederkomst zal wèl met uiterlijk gelaat wezen, want de gansche wereld zal Hem opmerken; *alle oog zal Hem zien.* Er zal een geroep geschieden van den hemel, want Hij zal met een geroep nederdalen: Staat op, gij dooden, en komt tot het oordeel, en ook van de aarde komt een geroep, een geroep tot de bergen en tot de steenrotsen, Openb. 6 : 16. *d.* De uitwerking op allen van dit geroep, vers 7: *Toen stonden al die maagden op, en bereidden hare lampen*, zij voorzagen ze van olie, en maakten zich in allerijl gereed om den bruidegom te ontvangen. Nu duidt dit, wat de wijze maagden betreft, op eene dadelijke toebereiding voor de komst des bruidegoms. Zelfs zij, die het best voorbereid zijn op den dood, hebben toch nog iets te doen, zich gereed te maken om *in vrede bevonden te worden*, 2 Petr. 3 : 14, *doende* gevonden te worden, Hoofdst. 24 : 46, en niet *naakt gevonden* te worden, 2 Cor. 5 : 3. Het zal een dag wezen van doorgronding en onderzoek, en het is ons noodig te bedenken, hoe wij dan gevonden zullen worden. Als wij den dag zien naderen, dan moeten wij ons met allen ernst tot ons stervenswerk begeven, ons berouw vernieuwen over de zonde, onze toestemming vernieuwen tot het verbond, en ons vaarwel aan de wereld, en onze ziel moet dan uitgaan tot God met een oprecht kinderlijk verlangen naar Hem. In de dwaze maagden duidt het een ijdel vertrouwen aan, een bedriegelijken waan van het goede van haren toestand en haar bereid zijn voor eene andere wereld. Zelfs nagebootste genade kan nog dienen om een' mensch bij zijn sterven een fraaien schijn te geven, zooals dit hun leven lang geweest is. De hoop van den geveinsde wordt nog tot eene vlam aangeblazen, eer zij voor goed wordt uitgebluscht. *a.* De verlegenheid, waarin de dwaze maagden zich bevonden wegens gebrek aan olie, vers 8, 9. Dit duidt aan het begrip, dat sommige geveinsden hebben van de ellende van hun toestand zelfs reeds vóór hun' dood, als God hun de oogen opent om hunne dwaasheid in te zien, en zich zelven te zien, omkomende met eene leugen in hunne rechterhand. Of het kan ook hare wezenlijke ellende en rampzaligheid aanduiden na den dood en het oordeel, wanneer zij bemerken, dat hunne valsche, onoprechte belijdenis van den Godsdienst hun van geen het minste nut zal zijn.

Hare lampen waren uitgegaan. De lampen der geveinsden gaan dikwijls uit in dit leven, als zij, die begonnen zijn in den geest, eindigen in het vleesch, en de geveinsdheid overgaat in openlijken afval, 2 Petrus 2 : 20. De belijdenis verdroogt, en de lof er voor gaat verloren; de hoop faalt en de vertroosting, die er uit geput werd, is weg; hoe dikwijls geschiedt het, dat de lamp der goddeloozen uitgebluscht wordt! Job 21 : 17. Toch weet menig geveinsde zijn aanzien bij de menschen op te houden, en de vertroosting, die hij uit zijne belijdenis put — hoedanig die dan ook is — tot het einde

toe vast te houden, maar wat is zij, als God zijne ziel zal uittrekken? Job 27 : 8. Indien zijne lamp niet vóór hem wordt uitgebluscht, dan wordt zij toch met hem uitgebluscht, Job 18 : 5, 6. Hij zal *in smart liggen*, Jes. 50 : 11. Het gewin van eene geveinsde belijdenis zal den mensch niet volgen naar het oordeel, Hoofdst. 7 : 22, 23. De lampen zijn uitgegaan, als de hoop van den geveinsde zal zijn *een huis der spin*, Job 8 : 14, en als de *uitblazing der ziel*, Job 11 : 20, gelijk Absaloms muilezel, die hem in den eik liet.

Zij wilden olie hebben om de lampen te vullen, toen zij uitgingen. Zij, die het met minder dan genade denken te kunnen doen, zullen vroeg of laat het gebrek er aan toch bespeuren. Eene uitwendige belijdenis kan den mensch wel ver brengen, maar toch niet tot een goed einde brengen; zij kan hem in deze wereld bijlichten, maar de dampen van het dal der schaduwen des doods zullen dit licht doen uitgaan.

Zij zouden zich gaarne aan de wijze maagden verplicht hebben gevoeld voor een toevoer van olie uit hare vaten: *Geeft ons van uwe olie.* De dag komt, wanneer vleeschelijke geveinsden zich gaarne in den toestand van ware Christenen zouden bevinden. Zij, die thans het strikte en strenge van den Godsdienst haten, zullen, bij hun' dood en het 'oordeel naar de wezenlijke vertroosting er van wenschen. Zij, die het leven van de rechtvaardigen niet willen leven, zouden toch wel gaarne den dood der rechtvaardigen willen sterven. De dag komt, wanneer zij, die nu met minachting neerzien op nederige berouwvolle heiligen, gaarne deel aan hen zouden willen hebben, en hen als hunne beste vrienden en weldoeners zouden beschouwen, die zij thans bij de honden hunner kudde stellen. Geeft ons van uwe olie; *Spreekt een goed woord voor ons*, beteekent dit, volgens sommiger meening, maar in den grooten dag zal geen voorspraak, of goed getuigenis van menschen baten; de Rechter kent ieders hart en bestaan. Maar is het dan niet goed, dat zij er toe gebracht worden, om te zeggen: *Geeft ons van uwe olie?* Voorzeker, maar *a.* Dit verzoek was afgedwongen door de noodzakelijkheid. Diegenen zullen hiernamaals hunne behoefte aan genade zien, wanneer zij hen zou behouden, die haar thans niet willen zien, nu zij hen zoude heiligen en regeeren. *b.* Het komt te laat. God zou hun olie gegeven hebben, indien zij er in tijds om hadden gevraagd; maar men kan niet meer koopen als de markt is afgeloopen.

Er werd haar een deel der olie van hare gezellinnen ontzegd. Het is een treurig voorteeken van eene afwijzing door God, als zij aldus door goede menschen worden afgewezen. De wijze maagden antwoordden: *Geenszins.* Die volstrekte weigering staat niet in het oorspronkelijke, maar is door de vertalers ingelascht. De wijze maagden gaven er de voorkeur aan de reden der weigering te geven zonder de weigering, liever dan om, (gelijk velen doen) de weigering te geven zonder de reden er voor te noemen. Zij waren wel geneigd om hare naasten in hare verlegenheid bij te staan; maar *Wij moeten, wij kunnen, wij durven het niet doen, opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij;* men is zich zelf het naast, *maar gaat liever tot de verkoopers, en koopt voor u zelven.* Wie behouden en zalig wil worden, moet zelf genade hebben. Hoewel wij voordeel hebben van de gemeenschap der heiligen, en het geloof en het gebed van anderen ons thans ten goede kunnen komen, is onze heiligmaking toch volstrekt noodzakelijk voor onze zaligheid. De rechtvaardige zal door zijn geloof leven. Een iegelijk zal rekenschap van zich zelven geven, en daarom moet *een iegelijk zijn eigen werk beproeven*, want hij kan zich op dien dag door niemand laten vervangen. Zij, die de meeste genade hebben, hebben er toch geen over, geen te missen; al wat wij hebben, is weinig genoeg voor ons zelven om er voor God mede te verschijnen. De besten hebben noodig om aan Christus te ontleenen, maar zij hebben niets om aan anderen te leenen. De kerk van Rome, die van goede werken droomt, die men te veel kan hebben, en van een toerekenen van de gerechtigheid der heiligen, vergeet, dat het de wijsheid der wijze maagden was, te begrijpen, dat zij slechts olie genoeg hadden voor zich zelven, maar er geen hadden voor anderen. Maar let hierop: deze wijze maagden verwijten de dwaze maagden haar verzuim niet, verheffen zich ook niet op hare eigene wijze voorzorg; zij kwellen haar niet door allerlei bedenkselen, die slechts tot wanhoop voeren, maar geven haar den besten raad, die in hare omstandigheden gegeven kan worden: *Gaat liever tot de verkoopers.* Met hen, die dwaselijk handelen in de aangelegenheden hunner ziel, moet men medelijden hebben, maar hen niet bespotten of over hen triomfeeren; want wie onderscheidt u? Als leeraren komen bij menschen, die hun leven lang aan God niet gedacht hebben en de belangen hunner ziel hebben verwaarloosd, maar nu op hun sterfbed onder overtuiging van zonde zijn gekomen, zullen zij, daar waar berouw nooit te laat komt, hen aanmoedigen tot berouw en bekeering, hen aanmoedigen om tot God te gaan, en het met Christus eens te worden. Omdat laat berouw echter zelden waar is, doen zij slechts zooals deze wijze maagden deden, en geven hun den besten raad, dien zij in hun geval geven kunnen. Zij kunnen hun slechts zeggen wat hun te doen staat, indien het niet te laat is; maar of de deur niet gesloten is, vóór dat het gedaan is weten zij niet, en het is eene zeer treurige mogelijkheid. Het is een goede raad, zoo hij in tijds wordt opgevolgd: *Gaat tot de verkoopers, en koopt voor u zelven.* Zij, die genade willen hebben, moeten de middelen der genade gebruiken, Jes. 55 : 1.

De komst van den bruidegom, en wat het verschil in karakter tusschen de wijze en de dwaze maagden ten gevolge had. *a. Als zij nu heengingen om te koopen, kwam de bruidegom.* Voor hen, die dit hun groot werk tot het laatst hebben uitgesteld, is het duizend tegen een, dat zij er geen tijd meer voor zullen hebben. Genade te verkrijgen is een werk van tijd, en kan niet in haast geschieden. Terwijl de

arme ontwaakte ziel zich op het ziekbed tot berouw en gebed begeeft, in ontzettende verwarring is, weet zij nauwelijks waar te beginnen, of wat het eerst te doen, en zoo aanstonds komt de dood, komt het oordeel, en het werk bleef ongedaan, en de zondaar is voor eeuwig verloren. Dit komt er van als men nog olie moet gaan koopen op het oogenblik, wanneer zij behoorde te branden in de lamp, als genade nog verkregen moet worden, op het oogenblik, wanneer zij moet worden gebruikt.

De bruidegom kwam. Onze Heere Jezus zal op den grooten dag tot Zijn volk komen als de Bruidegom; Hij zal komen met heerlijkheid, in een rijk gewaad, vergezeld van Zijne vrienden. Thans, nu de Bruidegom van ons is weggenomen, vasten wij, Hoofdst. 9 : 15; maar dan zal er een eeuwigdurend feest zijn. Dan zal de Bruidegom Zijne bruid naar Zijn huis brengen, om te zijn waar Hij is, Joh. 17 : 24, en zal Hij over Zijne bruid vroolijk zijn, Jes. 62 : 5. *b. Die gereed waren, gingen met hem in tot de bruiloft.* Eeuwig verheerlijkt te worden is in te gaan met Christus tot het bruiloftsfeest, in Zijne onmiddellijke tegenwoordigheid te zijn, en in de innigste gemeenschap met Hem in een' toestand van eeuwigdurende rust, blijdschap en overvloed. Zij, en zij alleen, zullen dan naar den hemel gaan, die nu voor den hemel bereid worden, 2 Cor. 5 : 5. Het plotselinge van den dood, en van Christus' komen tot ons alsdan, zal onze zaligheid niet in den weg staan, indien wij er voortdurend op bereid zijn geweest. *c. De deur werd gesloten*, zooals gewoonlijk geschiedt, als het geheele gezelschap bijeen is, dat toegelaten kon worden. De deur werd gesloten.

Ten eerste. Om hen te beveiligen, die binnen waren; die, thans *tot pilaren in den tempel onzes Gods gemaakt zijnde, niet meer daaruit gaan*, Openb. 3 : 12. Adam werd in het paradijs gesteld, maar de deur werd opengelaten, en zoo ging hij er weder uit; maar als de verheerlijkte heiligen in het hemelsche paradijs gebracht zijn, dan zijn zij er in gesloten.

Ten tweede. Om hen buiten te sluiten, die buiten waren. De staat van heiligen en zondaren zal dan onveranderlijk vastgesteld zijn, en zij, die dan buiten zijn, zullen voor eeuwig buiten blijven. Thans is de poort eng, maar toch open; maar dan zal zij gesloten en gegrendeld wezen, en *eene groote klove* zal *gevestigd zijn*. Dit was gelijk aan het toesluiten der deur van de ark, toen Noach er in was; gelijk hij daardoor bewaard en beveiligd werd, zoo zijn al de overigen voor altijd verlaten geworden. *d.* De dwaze maagden kwamen, toen het te laat was, vers 11; *Daarna kwamen ook de andere maagden.* Er zijn velen, die toegang tot den hemel zullen zoeken, als het te laat is, zooals Ezau, die *daarna de zegening wilde beërven.* God en Godsdienst zullen door dit late aanzoek verheerlijkt worden, hoewel de zondaars er niet door worden behouden. Het is voor de eer van het *Heere, Heere*, dat is: van vurig en dringend gebed, dat zij, die het thans minachten, er weldra de toevlucht toe zullen nemen, en dan zal het geen *geteem* worden genoemd. Het valsche vertrouwen der geveinsden zal hen ver brengen in hunne verwachting van de zaligheid. Zij gaan naar de poort des hemels, en vragen om toegang, maar zij worden buitengesloten; zij worden opgeheven tot den hemel in den dwazen waan van de voortreffelijkheid van hun' toestand, maar worden ter helle toe nedergestooten. *e.* Zij werden afgewezen, zooals Ezau, vers 12. *Ik ken u niet.* Het is voor ons allen zaak om den Heere te zoeken, terwijl Hij te vinden is, want er komt een tijd, wanneer Hij niet gevonden zal worden. Er was een tijd, toen het: *Heere, Heere, doe ons open*, van goed gevolg zou zijn geweest, krachtens deze belofte: *Klopt en u zal open gedaan worden;* maar nu komt het te laat. Het vonnis is plechtig bevestigd met het: *Voorwaar zeg Ik u*, dat gelijk staat met niets minder dan een *zweren in Zijn toorn: dat zij in Zijne ruste niet zullen ingaan.* Het duidt Zijn vast besluit aan, en zij werden er door tot zwijgen gebracht.

Eindelijk. Wij hebben hier een practische gevolgtrekking uit deze gelijkenis. *Zoo waakt dan*, vers 13. Wij hadden dit te voren in hoofdst. 24 : 42, en hier wordt het herhaald als de allernoodigste waarschuwing. Onze groote plicht is te waken, acht te geven op de belangen onzer ziel met de uiterste zorg en naarstigheid. Wees wakker en waakzaam. Het is eene goede reden voor ons waken, dat de tijd der komst onzes Heeren zeer onzeker is, wij weten den dag en de ure niet. Daarom moeten wij elken dag en ieder uur bereid zijn, geen dag van het jaar, geen uur van den dag aflaten van te waken. *Wees ten allen dage* en den ganschen dag, *in de vreeze des Heeren.*

14. Want het is gelijk een mensch, die buiten'slands reizende, zijne dienstknechten riep, en gaf hun zijne goederen over. 15. En den eenen gaf hij vijf talenten, en den anderen twee, en den derden één, een iegelijk naar zijn vermogen, en verreisde terstond. 16. Die nu de vijf talenten ontvangen had, ging henen, en handelde daarmede, en won andere vijf talenten. 17. Desgelijks ook die de twee ontvangen had, die won ook andere twee. 18. Maar, die het ééne ontvangen had, ging henen en groef in de aarde, en verborg het geld zijns heeren. 19. En die de vijf talenten ontvangen had, kwam en bracht tot hem andere vijf talenten, zeggende: Heere, vijf talenten hebt gij mij gegeven; zie, andere vijf talenten heb ik boven deze gewonnen. 21. En zijn heer zeide tot hem: Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uws heeren. 22. En die de twee talenten ontvangen had, kwam ook tot hem en zeide: Heere, twee talenten hebt gij mij gegeven; zie, twee andere talenten heb ik boven deze gewonnen. 23. Zijn heer zeide tot hem: Wel, gij goede en getrouwe dienst-

knecht; over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uws heeren. 24. Maar die het ééne talent ontvangen had, kwam ook en zeide: Heere, ik kende u, dat gij een hard mensch zijt, maaiende, waar gij niet gezaaid hebt, en vergaderende van daar, waar gij niet gestrooid hebt; 25. En bevreesd zijnde, ben ik henengegaan, en heb uw talent verborgen in de aarde; zie, gij hebt het uwe. 26. Maar zijn heer, antwoordende, zeide tot hem: Gij booze en luie dienstknecht, gij wist, dat ik maaie, waar ik niet gezaaid heb, en van daar vergadere, waar ik niet gestrooid heb? 27. Zoo moest gij dan mijn geld den wisselaren gedaan hebben, en ik, komende, zoude het mijne wedergenomen hebben met woeker. 28. Neemt dan van hem het talent weg, en geeft het dengene, die de tien talenten heeft. 29. Want een iegelijk, die heeft, dien zal gegeven worden, en hij zal overvloedig hebben; maar van dengene, die niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. 30. En werpt den onnutten dienstknecht uit in de buitenste duisternis; daar zal weening zijn en knersing der tanden.

Wij hebben hier de gelijkenis van de talenten, toevertrouwd aan drie dienstknechten; dit duidt aan, dat wij in een toestand zijn van werken en handelen, gelijk de vorige aanduidt, dat wij in een' toestand zijn van wachten en waken. *Gene* toonde de noodzakelijkheid van een voortdurend bereid zijn, *deze* van naarstigheid in ons tegenwoordig werk en dienen. In *gene* worden wij opgewekt om wel te handelen in het belang onzer eigene zielen, in *deze* om te arbeiden tot eer van God en tot welzijn van anderen.

In deze gelijkenis is de *Meester* Christus, die de volstrekte Eigenaar en Bezitter is van alle personen en zaken, en inzonderheid van Zijne kerk; in Zijne handen zijn alle dingen overgegeven. De *dienstknechten* zijn de Christenen, Zijne eigene dienstknechten, zoo worden zij genoemd, ingeboren in Zijn huis, gekocht met Zijn geld, gewijd aan Zijn' lof, en gebruikt in Zijn werk. Waarschijnlijk zijn hier inzonderheid leeraren, Evangeliedienaren bedoeld, die Hem meer onmiddellijk dienen, en meer onmiddellijk door Hem gezonden worden. Paulus noemt zich dikwijls een *dienstknecht van Jezus Christus*, 2 Tim. 2 : 24.

In het algemeen zien wij in deze gelijkenis drie zaken.

I. Hetgeen aan deze dienstknechten werd toevertrouwd. Hun meester *gaf hun zijne goederen over*, hen aangesteld hebbende om te werken (want Christus houdt geene dienstknechten om hen lui of traag te laten zijn), liet hij hun iets om mede te werken. Christus' dienstknechten hebben en ontvangen hun alles van Hem, want uit en van zichzelven hebben zij niets, ook bezitten zij niets, dat zij het hunne kunnen noemen, dan hunne zonde. Wat wij van Christus ontvangen, ontvangen wij om er mede te werken voor Hem. Onze voorrechten zijn bestemd om ons van werk te voorzien. *Aan een iegelijk wordt de openbaring des Geestes gegeven tot hetgeen oorbaar is.* Bij al hetgeen wij van Christus ontvangen om voor Hem te gebruiken, blijft het toch Zijn eigendom; het is ons slechts geleend, wij zijn slechts *uitdeelers der menigerlei genade Gods*, 1 Petr. 4 : 10.

Nu hebben wij er hier op te letten: *a.* Bij welke gelegenheid deze goederen aan die dienstknechten werden toevertrouwd. De meester *reisde buiten 's lands.* Dit wordt verklaard in Efeze 4 : 8. *Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft hij den menschen gaven gegeven.* Toen Christus naar den hemel ging, was Hij als iemand, die *buiten 's lands reisde*, dat is: Hij ging met het doel van geruimen tijd weg te blijven. Toen Hij ging, droeg Hij er zorg voor om Zijne kerk van al het noodige te voorzien gedurende Zijne persoonlijke afwezigheid. Voor, en in overweging van Zijn vertrek, gaf Hij aan Zijne kerk waarheden, wetten, beloften en krachten; dezen vormden *parakatathêtê*, het groote pand, zooals het genoemd wordt in 1 Tim. 6 : 20; 2 Tim. 1 : 14; *de goede zaak*, die ons toevertrouwd is; en Hij zond Zijn Geest om Zijne dienstknechten in staat te stellen die waarheden te belijden, die wetten te onderhouden, en op het onderhouden er van aan te dringen bij anderen, deze beloften te gebruiken en toe te passen, en die krachten aan te wenden. Aldus heeft Christus bij Zijne hemelvaart aan de kerk Zijne goederen overgegeven. *b.* In welke evenredigheid die goederen werden toevertrouwd. Hij gaf *talenten*, een talent zilvers had, naar de berekening van den geleerden Bisschop Cumberland, eene waarde van f 4247,92[5] van ons geld. Christus' gaven zijn rijk en kostbaar, het verkregene door Zijn onschatbaar bloed, en geen er van zijn gering. Hij gaf aan sommigen meer, aan anderen minder, aan één' *vijf* talenten, aan een' anderen *twee*, aan nog een ander *één*, aan ieder naar zijne bekwaamheid. Als door de Goddelijke voorzienigheid verschil werd gemaakt in der menschen bekwaamheid, met betrekking tot geest en lichaam, bezittingen, betrekkingen en invloed, dan deelt de Goddelijke genade dienovereenkomstig geestelijke gaven uit, maar de bekwaamheid, het vermogen zelf, blijft toch van Hem. Alle menschen hebben ten minste wel één talent, en dat is een niet gering te achten fonds voor een' armen dienstknecht om mede te beginnen. De *ziel*, die wij hebben, is het ééne talent, dat ons allen toevertrouwd is, en daar kunnen wij mede werken. Zij ontvingen niet allen hetzelfde bedrag, want zij hadden niet allen dezelfde bekwaamheden, of dezelfde gelegenheden om er mede te werken. God is vrijmachtig, *deelende aan een iegelijk in het bijzonder, gelijkerwijs Hij wil.* Sommigen worden bekwaam gemaakt tot één werk, anderen voor een ander werk of dienst, gelijk de onderscheidene deelen van het lichaam. Toen die heer des huizes aldus zijne zaken had geregeld, *verreisde hij terstond.* Onze Heere Jezus is, nadat Hij Zijn' apostelen bevelen had gegeven,

als iemand, die haast heeft om weg te komen, naar den hemel gegaan.

II. De verschillende wijze, waarop met die hun toevertrouwde goederen gehandeld werd, waarvan wij het verhaal hebben in vers 16—18.

1. Twee der dienstknechten hebben wèl gehandeld. *a.* Zij waren naarstig en getrouw. Zij gingen heen en handelden daarmede. Zij hebben het geld, dat hun werd toevertrouwd, aangewend tot het doel, waartoe het bestemd was. — Zoodra hun meester was vertrokken hebben zij er zich terstond op toegelegd, om met zijn geld winst voor Hem te doen. Zij, die zooveel hebben te arbeiden, gelijk dit met ieder Christen het geval is, moeten zich terstond aan het werk begeven, en geen tijd verliezen. Zij gingen heen, en handelden. Een waar Christen is een geestelijk koopman. Een koopman is iemand, die den handel tot zijn beroep gekozen hebbende, en zich moeite hebbende gegeven, om dat beroep goed te leeren, nu alles aanwendt om er voorspoedig in te zijn, alles daaraan dienstbaar maakt, en leeft van de winst, die hij er door verkrijgt. Zoo doet ook een waar Christen met het werk van den Godsdienst; wij hebben geene *eigene* fondsen om mede te handelen, maar handelen als agenten met het fonds van onzen Meester. De gaven van den geest — verstand, vernuft, geleerdheid moeten gebruikt worden ten dienste van den Godsdienst; de genietingen der wereld — bezittingen, aanzien, invloed, macht, bevordering moeten gebruikt worden tot eer van Christus. De instellingen van het Evangelie, en onze gelegenheid om ze te houden, of bij te wonen: Bijbels, Evangeliedienaren, sabbatten, sacramenten moeten gebruikt worden voor het doel, waartoe zij werden gegeven, gemeenschap met God moet er door worden onderhouden, de gaven en genade des Geestes moeten worden geoefend. Dit is handel doen met onze talenten. *b.* Zij waren voorspoedig; zij verdubbelden hun kapitaal, en in weinig tijds vormden zij honderd percent. Die vijf talenten had, won andere vijf talenten. Handel doen met onze talenten is niet altijd voorspoedig bij anderen, maar wel is het dit dan toch voor onszelven, Jes. 49 : 4. De hand des vlijtigen maakt rijk in genade en vertroostingen, en schatten van goede werken. Er is door naarstigheid in den Godsdienst zeer veel winst te behalen.

De winst was naar evenredigheid van het ontvangen kapitaal. Van hen, aan wie God vijf talenten heeft gegeven, verwacht Hij eene winst van vijf; overvloedig te oogsten, waar Hij overvloedig had gezaaid. Hoe grooter gaven iemand heeft, hoe meer moeite hij er zich mede moet geven, evenals zij, die groote kapitalen hebben te beheeren. Van hen, aan wie Hij slechts twee talenten heeft gegeven, verwacht Hij slechts dat zij er twee andere mede zullen winnen, hetgeen eene bemoediging kan wezen voor hen, die in eene lagere en engere sfeer van werkzaamheid geplaatst zijn. Als zij er zich op toeleggen om goed te doen naar hun vermogen en hunne gelegenheid er toe, dan zullen zij aangenomen worden, al is het dan ook, dat zij niet zooveel goed doen als anderen.

2. De derde heeft *slecht* gehandeld, vers 18. *Die het ééne ontvangen had, ging heen en groef in de aarde, en verborg het geld zijns heeren.* Hoewel de gelijkenis het zoo voorstelt, dat slechts één in de drie ontrouw is, bevinden wij toch in eene geschiedenis, welke geheel beantwoordt aan deze gelijkenis, de onevenredigheid juist tegenovergesteld. Toen de tien melaatschen gereinigd werden, hebben negen van de tien het talent verborgen, slechts één is wedergekeerd, *om Hem te danken,* Lukas 17 : 17, 18. De ontrouwe dienstknecht was hij, die slechts één talent had. Ongetwijfeld zijn er velen, die vijf talenten hebben en ze allen begraven: zij bezitten groote bekwaamheden, groote voorrechten, maar er wordt geen goed mede gedaan. Maar Christus wil ons te verstaan geven *a.* Dat, indien het hem, die slechts één talent had, zoo streng toegerekend wordt, dat hij dat ééne talent heeft begraven, hoe veel meer zal het dan niet misdadig gevonden worden in hen, die meer hebben, die veel hebben, maar het alles begraven. Indien hij, die slechts weinig bekwaam was, uitgeworpen werd in de buitenste duisternis, omdat hij wat hij had niet vermeerderd heeft, niet gebruikt heeft, zooals hij het had moeten gebruiken, hoeveel zwaarder straf acht gij, dat diegenen waardig geacht zullen worden, die de grootste gaven met hunne voeten vertreden? *b.* Dat zij, die het minst voor God te doen hebben, dikwijls van dat minste nog het minste doen. Sommigen voeren ter verontschuldiging van hunne traagheid aan, dat zij de gelegenheden niet hebben om God te dienen, die anderen hebben, en daar zij niet kunnen doen, wat zij naar hun zeggen zouden willen doen, willen zij ook niet doen, wat zij wèl kunnen, en zoo zitten zij neder en doen niets. Het is in werkelijkheid eene verergering van hunne traagheid, dat zij, slechts één talent hebbende om mede te werken, dat ééne talent nog veronachtzamen.

Hij groef in de aarde en verborg het talent, uit vreeze, dat het gestolen zou worden. Hij heeft het niet gebruikt tot verkeerde doeleinden, hij heeft dat geld niet verduisterd of verkwist, maar hij *verborg het.* Geld is als meststof, placht Bacon te zeggen, nergens toe dienende als het op een hoop ligt, maar nuttig wordende als het verspreid wordt; en toch is dit een kwaad, dat wij dikwijls onder de zon gezien hebben, *schatten vergaderd,* Jak. 5 : 3; Pred. 6 : 1, 2, die aan niemand goed doen. En evenzoo is het met geestelijke gaven; velen hebben ze, en gebruiken ze niet voor het doel, waarvoor zij hun werden gegeven. Zij, die goederen hebben, en ze niet ten koste leggen aan werken van Godsvrucht en barmhartigheid; die macht en invloed hebben, en ze niet aanwenden ter bevordering van den Godsdienst in de plaats hunner inwoning; Evangeliedienaren, die de bekwaamheid en de gelegenheid hebben om goed te doen, maar de gave niet opwekken, die in hen is, zijn deze luie dienstknechten, die meer het hunne zoeken dan hetgeen van Christus is.

Hij verborg het geld zijns *heeren.* Als het zijn *eigen* geld ware geweest, hij zou er mede hebben kunnen doen, wat hij wilde, maar wat

wij aan gaven en bekwaamheden bezitten is niet van *ons zelven*, is niet het onze, wij zijn er slechts de rentmeesters van, en wij moeten er rekenschap van geven aan onzen Heere, wiens zij zijn. Zijne luiheid was des te erger, omdat zijne mede-dienstknechten ijverig en voorspoedig waren in hun' handel, en hun ijver had hem ook tot ijver moeten opwekken. Zijn anderen werkzaam, en zullen wij traag wezen?

III. De rekenschap, die werd afgelegd, vers 19.

1. De rekening en verantwoording wordt uitgesteld; het is slechts *na een langen tijd*, dat zij ter verantwoording worden geroepen. Niet, alsof de meester zijne zaken veronachtzaamt, of dat God *de belofte vertraagt*, 2 Petr. 3 : 9; neen, Hij *staat bereid om te oordeelen*, 1 Petr. 4 : 5; maar alles moet op zijn eigen tijd geschieden.

2. Maar de dag der afrekening komt eindelijk; *de heer van dezelve dienstknechten hield rekening met hen.* De rentmeesters van de menigerlei genade Gods moeten weldra rekenschap afleggen van hun rentmeesterschap. Met ons allen moet rekening gehouden worden — van het goede, dat wij verworven hebben voor onze eigene ziel, en het goede, dat wij aan anderen gedaan hebben door de voorrechten, die wij hebben genoten. Rom. 14 : 10, 11. Nu hebben wij hier *a.* De goede rekening van de getrouwe dienstknechten; en hierbij moeten wij letten op de dienstknechten, die hunne rekening inleverden, vers 20, 22, *Heere vijf talenten hebt gij mij gegeven; zie, andere vijf talenten heb ik boven dezelve gewonnen;* en *aan mij hebt gij twee talenten gegeven, zie, twee andere talenten heb ik boven dezelve gewonnen.*

Ten eerste. Christus' getrouwe dienstknechten erkennen met dankbaarheid de gaven, die Hij hun verleend heeft: *Heere Gij hebt mij deze of die dingen geschonken.* Het is goed om rekening te houden van hetgeen wij van God ontvangen, te gedenken wat wij ontvangen hebben, opdat wij weten, wat er nu van ons verwacht wordt, en geven overeenkomstig het door ons ontvangene. Wij moeten op de winst, die wij behaald hebben, niet anders zien, dan met eene algemeene vermelding van Gods gunst over ons, van de eere, die Hij ons heeft aangedaan door ons Zijne goederen toe te vertrouwen, en van de genade, die de bron en oorsprong is van al het goede, dat in ons is, of door ons wordt gedaan. Want hoe meer wij voor God doen, hoe meer wij Hem verschuldigd zijn voor het voorrecht, dat Hij ons wil gebruiken, en ons bekwaam maakt tot Zijn' dienst.

Ten tweede. Als blijk van hunne trouw leggen zij over wat zij gewonnen hebben. Gods goede rentmeesters hebben iets als bewijs bij te brengen van hunne naarstigheid. *Toon mij uw geloof uit uwe werken.* Wie goed is, bewijze het, Jak. 3 : 13. Als wij zorgzaam zijn in onzen geestelijken handel, dan zal dit spoedig aan ons gezien worden, en onze werken zullen ons volgen, Openb. 14 : 13. Niet, dat de heiligen in den grooten dag van hunne eigene goede daden gewag zullen maken; neen, Christus zal dit doen voor hen, vers 35; maar het geeft te kennen, dat zij, die getrouwelijk woekeren met hunne talenten, *vrijmoedigheid zullen hebben in den dag van Christus*, 1 Joh. 2 : 28, 4 : 17. En het is opmerkelijk, dat hij, die slechts *twee* talenten had, zijne rekening even goedsmoeds overlegde als hij, die er *vijf* had; want ten dage der verantwoording zal onze vertroosting wezen naar onze getrouwheid, niet naar onze nuttigheid of onze diensten; naar onze oprechtheid, niet naar onzen voorspoed of ons welslagen; naar de oprechtheid van ons hart, niet naar de mate van onze gelegenheden.

Des meesters goedkeuring van hunne rekening, vers 21, 23.

Ten eerste. Hij prees hen: *Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht.* De naarstigheid en oprechtheid van hen, die zich goede en getrouwe dienstknechten van Jezus Christus betoonen, zullen gewisselijk bevonden worden tot lof, en eer, en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus, 1 Petr. 1 : 7. Zij, die thans God eeren en belijden, zullen weldra door Hem geëerd en erkend worden.

1. Hun persoon zal geëerd worden: *Gij goede en getrouwe dienstknecht.* Hij, die thans de getrouwheid Zijner dienstknechten kent, zal in den grooten dag van die getrouwheid getuigen, en dan zullen zij ook getrouw genoemd worden. Wellicht zijn zij door de menschen gelaakt als *al te rechtvaardig*; maar Christus zal hun hun wezenlijk karakter geven, door hen aan te duiden als *goed en getrouw.*

2. Hij zal ook hun werk goedkeuren. *Wel*, of *wel gedaan.* Christus zal hen alleen *goede en getrouwe dienstknechten noemen*, die wel gedaan hebben; want het is door *volharding in goeddoen*, dat wij deze eer en heerlijkheid zoeken; en als wij zoeken, zullen wij vinden; als wij doen wat goed is, en het goed doen, zullen wij *lof hebben.* Sommige meesters zijn zoo gemelijk en zuur, dat zij hunne dienstknechten niet willen prijzen, al doen zij hun werk ook nog zoo goed; zij achten het voldoende te berispen, af te keuren; maar Christus zal Zijne dienstknechten, die wel doen, loven, of zij nu al of niet door de menschen geprezen worden, de lof is van Hem, en zoo wij het goede woord hebben van onzen Meester, dan doet het er niet heel veel toe, wat onze mededienstknechten van ons zeggen. Als Hij zegt: *Wel gedaan*, dan zijn wij gelukkig, en dan moet het ons eene kleine zaak wezen om door het oordeel van menschen geoordeeld te worden, gelijk, in het tegenovergestelde geval, niet hij, die zich zelven looft, of die door zijne naburen geprezen wordt, goedkeuring erlangt, maar wel hij, dien de Heere prijst.

Ten tweede. Hij beloont hen. De getrouwe dienstknechten van Christus zullen niet met een bloot woord van lof heengezonden worden; neen, al hun werk, en hun arbeid der liefde zullen beloond worden.

Nu wordt dit loon hier op tweeërlei wijze uitgedrukt.

1. In eene uitdrukking in overeenstemming met de gelijkenis: *Over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten.* Aan het hof van vorsten en in het huis der aanzienlijken is het de gewoonte, om diegenen tot hoogere

ambten te bevorderen, die getrouw zijn geweest in de lagere. Christus is een Meester, die Zijne dienstknechten zal bevorderen, die zich goed van hun' plicht kwijten. Christus heeft eere weggelegd voor hen, die Hem eeren — *eene kroon*, 2 Tim. 4 : 8; *een troon*, Openb. 3 : 21, *een koninkrijk*, hoofdst. 25 : 34. Hier zijn zij bedelaars, in den hemel zullen zij heerschers wezen. De oprechten zullen heerschappij hebben. Christus' dienstknechten zijn allen vorsten.

Let op de onevenredigheid tusschen het werk en het loon. Er zijn slechts weinige dingen, waarin de heiligen dienstbaar zijn aan de eere Gods; maar er zijn vele dingen, waarin zij met God verheerlijkt zullen worden. Welke opdracht wij van God ontvangen, welk werk wij voor God doen in deze wereld, is slechts weinig, zeer weinig, zeer gering, in vergelijking met de vreugde, die ons voorgesteld is. Neem al ons dienen, ons lijden, ons goed gebruik van onze gaven, al het goed, dat wij doen aan anderen en voor ons zelven verkrijgen, bij elkander; het zijn slechts weinige zaken, zoo goed als niets, niet waardig om vergeleken te worden, of om in een' adem genoemd te worden met de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden.

2. In eene andere uitdrukking, die ons ongemerkt van de gelijkenis heenvoert naar hetgeen er door voorgesteld wordt: *Ga in in de vreugde uws Heeren.* De staat der zaligen is een staat van vreugde, niet slechts omdat dan alle tranen afgewischt zullen zijn, maar omdat hun dan al de bronnen van vertroosting zijn geopend, en de fonteinen der vreugde opengebroken. Waar een zien en genieten van God is, eene volkomenheid van heiligheid en het gezelschap der gezaligden, daar moet wel eene volheid zijn van vreugde. Deze vreugde is *de vreugde huns Heeren*, de vreugde, die Hij zelf voor hen verkregen en bereid heeft, de vreugde der verlosten, verkregen door de smart van den Verlosser. Het is de vreugde, die Hij zelf bezit, en waarop Hij gezien heeft, toen Hij het kruis heeft verdragen en de schande veracht, Hebr. 12 : 2. Het is de vreugde, waarvan Hij zelf de oorsprong en het middenpunt is. Het is de vreugde onzes Heeren, want het is vreugde in den Heere, die onze uitnemende blijdschap is. Abraham heeft niet gewild, dat de rentmeester van zijn huis, hoewel hij *getrouw* was, zijn erfgenaam zou zijn, Gen. 15 : 3; maar Christus laat Zijne getrouwe rentmeesters ingaan in Zijne vreugde, ten einde mede-erfgenamen met Hem te zijn. De verheerlijkte heiligen zullen ingaan tot deze vreugde, zullen er ten volle bezit van krijgen, gelijk de erfgenaam, als hij meerderjarig wordt, in het bezit zijner goederen wordt gesteld, of gelijk zij, die bereid waren, ingingen tot de bruiloft. *Hier* gaat de vreugde onzes Heeren in tot de heiligen, als een voorsmaak des Geestes, *daar* zullen zij ingaan in die vreugde, en er tot in eeuwigheid in blijven, als in hun element. *b.* De slechte rekening van den luien dienstknecht. Merk op: De verontschuldiging, die hij voor zich aanvoert, vers 24, 25. Hoewel hij slechts één talent had ontvangen, wordt toch van dat ééne talent rekenschap van hem gevorderd. Het geringe van hetgeen wij ontvangen, stelt ons niet vrij van verantwoordelijkheid. Niemand zal rekenschap behoeven te geven van méér dan hij ontvangen heeft; maar van wat wij hebben, zullen wij die rekenschap wèl hebben af te leggen.

Merk op. Ten eerste, waarop Hij vertrouwt. Hij komt tamelijk gerust tot de afrekening, er op betrouwende dat hij kon zeggen: *Zie, gij hebt het uwe. Indien ik het al niet heb vermeerderd, zooals de anderen gedaan hebben, ik heb het toch ook niet verminderd.* Dit, denkt hij, zal hem er veilig door helpen, al is het dan niet met lof.

Menigeen gaat heel gerust naar het oordeel, zich verlatende op de deugdelijkheid van een' pleitgrond, welke verworpen wordt als nietig en beuzelachtig. Trage, luie belijders, die bevreesd zijn om te veel voor God te doen, hopen toch even wèl te varen als zij, die zich veel moeite geven voor den Godsdienst. Aldus is *de luiaard wijzer in zijne oogen dan zeven, die met rede antwoorden*, Spr. 26 : 16. Deze dienstknecht dacht, dat zijne rekening wel goedgekeurd zou worden, omdat hij kon zeggen: *Zie, gij hebt het uwe. Heere, ik ben geen doorbrenger geweest van mijn goed, geen verkwister van mijn tijd, geen ontheiliger van mijne sabbatten, geen tegenstander van goede leeraren en eene goede prediking; Heere, ik heb nooit den spot gedreven met den Bijbel, mijn vernuft niet aangewend om met den Godsdienst te schertsen; ik heb mijne macht niet misbruikt om een' Godvruchtige te vervolgen. Ik heb mijne talenten niet bedorven of verdorven, ik heb de goede schepselen Gods niet verspild in dronkenschap of gulzigheid, en evenmin heb ik, voor zooveel ik weet, ooit iemand schade of nadeel toegebracht.* Velen, die Christenen genoemd worden, bouwen hunne hoop op den hemel op deze of dergelijke gronden; en toch komt dit alles neer op het: *Zie, gij hebt het uwe*, alsof er niets meer werd vereischt, en niets meer kon worden verwacht.

Ten tweede. Wat hij bekent. Hij bekent dat hij zijn talent begraven heeft. *Ik heb uw talent verborgen in de aarde.* Hij spreekt, alsof dat volstrekt geene fout was, ja zelfs, alsof hem lof toekwam voor zijne voorzichtigheid door het op een veilige plaats te bergen, en het aan geen gevaar van verlies bloot te stellen. Het is iets zeer gewoons, dat de menschen datgene van zeer weinig gewicht of beteekenis achten, hetwelk in den grooten dag hunne veroordeeling zal veroorzaken. Of, zoo hij er zich van bewust was, dat hij verkeerd gedaan heeft, dan toont dit, hoe gemakkelijk luie dienstknechten in het oordeel schuldig zullen worden bevonden. Het zal niet noodig zijn om lang naar bewijzen te zoeken, want *hunne tong zal hen doen aanstooten tegen zich zelven.*

Ten derde. Wat hij ter zijner verontschuldiging aanvoert: *Ik kende u, dat gij een hard mensch zijt, en ik was bevreesd.* Goede gedachten van God zouden liefde teweegbrengen, en die liefde zou ons naarstig en getrouw doen zijn; maar harde gedachten omtrent God brengen vrees te weeg en ontrouw. Zijne verontschuldiging duidt aan:

1. Het gevoelen van een' vijand; *ik kende u, dat gij een hard mensch zijt.* Dit was gelijk aan het booze gezegde van Israel: *De weg des Heeren is niet recht,* Ezech. 18 : 25. En zoo ligt dan in zijne verdediging zijne misdaad. *De dwaasheid des menschen zal zijn' weg verkeeren,* en dan, alsof dat verbetering zou brengen in de zaak, gaat *zijn hart zich tegen den Heere vergrammen.* Dit is de overtreding bewimpelen, zooals Adam, die bedektelijk aan God zelf de schuld gaf: *De vrouw, die Gij mij hebt gegeven.* Vleeschelijk gezinde harten koesteren allicht valsche en booze gedachten van God, en daarmede verharden zij zich dan in hunne booze wegen. Let er op met hoeveel zekerheid hij spreekt: *Ik kende u, dat gij zoo zijt.* Hoe kon hij hem daarvoor kennen? *Wat voor onrecht hebben uwe vaders aan Mij gevonden?* Jer. 2 : 5. *Waarin heeft Hij ons vermoeid met zijn werk, of ons bedrogen om ons loon?* Micha 6 : 3. Is Hij ons eene woestijn geweest, of een land der uiterste donkerheid? Tot nu toe heeft God de wereld geregeerd, en met meer recht dan Samuel kan Hij vragen: *Wien heb Ik verongelijkt, of wien heb Ik onderdrukt?* Weet de geheele wereld niet het tegendeel; dat Hij er zóó ver van daan is van een harde Meester te zijn, dat de aarde vol is van zijne goedertierenheid, dat Hij, wel verre van te maaien, waar Hij niet gezaaid heeft, zeer veel zaait, waarvan Hij niets maait. Want, *Hij doet Zijne zon schijnen, en Hij laat den regen nederkomen, over de ondankbaren en boozen, en vervult met spijs en vroolijkheid de harten van hen, die tot den Almachtige zeggen: Wijk van ons.* Het is het gewone verwijt, dat de boozen tegen God richten, als of Hij de schuld droeg van al hunne zonden en hun verderf, daar Hij hun Zijne genade weigert, terwijl het toch gansch zeker is, dat nooit iemand van hen, die van de gewone genade, welke zij hadden ontvangen, een goed gebruik hebben gemaakt, is omgekomen uit gebrek van eene bijzondere genade. Ook kan niemand aantoonen wat er redelijkerwijs meer voor een onvuchtbaren wijngaard gedaan had kunnen worden, dan er voor gedaan is. Het is niet God die tichelsteenen eischt, en stroo weigert, neen, al wat in het verbond wordt geëischt, wordt in het verbond beloofd, zoodat het onze eigene schuld is, zoo wij omkomen.

2. Een slavengeest: *Ik was bevreesd.* Deze slechte gezindheid jegens God ontstond uit valsche denkbeelden omtrent Hem, en niets is Gode méér onwaardig, of belemmert méér onzen plicht jegens Hem dan slaafsche vrees, die banden medebrengt en pijn, en lijnrecht staat tegenover die volmaakte liefde, die het groote gebod van ons eischt. Harde gedachten van God drijven ons weg van, en belemmeren ons in, Zijn' dienst. Zij, die denken, dat het onmogelijk is Hem te behagen, en ijdel is, om Hem te willen dienen, zullen in den Godsdienst niets doelmatigs tot stand brengen.

Zijns heeren antwoord op zijne verontschuldiging.

Zijn pleitgrond baat hem niet, hij wordt verworpen, ja, hij wordt zelfs tegen hem gekeerd, en hij verstomt, want hier hebben wij zijne schuldigverklaring en veroordeeling.

Ten eerste. Zijne schuldigverklaring, vers 26, 27. Aan twee dingen wordt hij schuldig verklaard.

1. Luiheid: *Gij booze en luie dienstknecht.* Luie dienstsknechten zijn booze dienstknechten, en zullen als zoodanig door hun meester beschouwd en behandeld worden, want hij, *die zich slap aanstelt in zijn werk, die is een broeder van een doorbrenger,* door het kwade te doen dat God verboden heeft, Spr. 18 : 9. Die onachtzaam is in Gods werk, is na verwant aan hem, die zich bezig houdt met het werk des duivels. Nalatigheid is zonde en moet in het oordeel komen, luiheid baant den weg voor slechtheid: *Te zamen zijn zij stinkende geworden, er is niemand, die goed doet,* Ps. 14 : 3. Als het huis ledig is, komt de onreine geest er bezit van nemen. Zij, die traag zijn in de zaken hunner ziel, zijn niet slechts ledig, maar erger dan dat, 1 Tim. 5 : 13. Als de menschen slapen, zaait de vijand onkruid.

2. In tegenspraak te zijn met zichzelven, vers 26, 27.

Gij wist, dat ik maaie, waar ik niet gezaaid heb; zoo moest gij dan mijn geld den wisselaren gedaan hebben. De harde gedachten der zondaren omtrent God, zullen, hoewel zij valsch en onrechtvaardig zijn, zoo weinig hunne boosheid en luiheid rechtvaardigen, dat zij integendeel dienen om hunne schuld te verzwaren. Dit kan men beschouwen op drieërlei wijze. *a. Gesteld eens, dat ik zoo hard een meester ben geweest, behoordet gij dan niet juist daarom des te vlijtiger te zijn geweest en des te zorgzamer om mij te behagen; indien al niet uit liefde, dan toch uit vrees; en hadt gij om die reden dan uw werk niet moeten behartigen?* Indien onze God een verterend vuur is, laten wij ons dan, uit overweging hiervan, er op toeleggen om Hem te dienen. Of wel: *b. Indien gij dacht, dat ik een harde meester ben, en daarom geen handel hebt durven drijven met het geld zelf, uit vrees van er bij te verliezen, en dat gij dit verlies zoudt hebben te dragen, dan zoudt gij het toch den wisselaren hebben kunnen geven, of den goudsmeden; gij zoudt het in eene bank hebben kunnen beleggen, en zoo ik dan bij mijne komst de grootere winst door er handel mede te drijven (gelijk de anderen hebben gedaan) niet gehad zou hebben, dan zou ik toch de kleinere winst hebben gehad, de bloote interest, en dan zou ik het mijne met woeker terug hebben ontvangen,* dat, naar het schijnt, de gewone wijze van doen in dien tijd is geweest, en door onzen Heiland niet misprezen wordt. Indien wij wat wij wilden niet konden doen, of niet durfden doen, zal die verontschuldiging ons toch niet baten, als het blijkt, dat wij wat wij konden en durfden, toch ook niet gedaan hebben. Als wij den moed niet hebben om ons tot moeielijke en gevaarlijke diensten te begeven, zal dit ons dan vrijpleiten, als wij ook terugdeinzen voor hetgeen veiliger en gemakkelijker is? Iets is beter dan niets. Als wij falen om onzen moed te betoonen in stoute ondernemingen, dan moeten wij ook niet falen om onzen goeden wil te betoonen in eerlijke pogingen, een op-

recht streven, en dan zal onze Meester den dag der kleine dingen niet verachten. Of wel: *c. Gesteld eens, dat ik maaie, waar ik niet gezaaid heb, dan raakt dit u toch niet, want in u had ik gezaaid, en het talent, dat u toevertrouwd werd, was mijn geld, en het werd u gegeven, niet slechts om het te bewaren, maar om het te vermeerderen.* Ten dage der afrekening zullen booze en luie dienstknechten gansch en al zonder verontschuldiging gelaten worden, beuzelachtige pleitgronden zullen worden afgewezen, en alle mond zal worden gestopt; en zij, die thans zóó staan op hunne eigene gerechtigheid, zullen dan geen woord hebben in te brengen.

Ten tweede. Zijne veroordeeling. De luie dienstknecht is veroordeeld:

1. Om van zijn talent beroofd te worden, vers 28, 29. *Neemt dan van hem het talent weg.* Over de talenten werd eerst door den Meester beschikt als de volstrekte Eigenaar er van; maar nu beschikt Hij er over als Rechter. Hij ontneemt het den ontrouwen dienstknecht, om hem te straffen, en geeft het aan hem, die uitnemend getrouw was, om hem te beloonen. En de beteekenis van dit deel der gelijkenis hebben wij in de reden van het vonnis, vers 29: *Een iegelijk die heeft, dien zal gegeven worden* Dit kan toegepast worden *a.* Op de voorrechten van dit leven — wereldlijken rijkdom, aardsche bezittingen. Deze werden ons toevertrouwd, om ze te gebruiken ter verheerlijking van God, en het welzijn van hen, die ons omringen. Die nu deze dingen heeft en ze tot die doeleinden aanwendt, die zal overvloedig hebben, overvloed misschien van die dingen zelven, of ten minste, overvloed van vertroosting er in, en in nog betere dingen; maar van dengene, die niet heeft, dat is: die deze dingen heeft, alsof hij ze niet heeft, de macht niet heeft om er van te eten, of er goed mede te doen, van dien zal genomen worden ook dat hij heeft. Salomo verklaart dit, Spr. 11 : 24. *Daar is een, die uitstrooit, denwelken nog meer toegedaan wordt; en een, die meer inhoudt dan recht is, maar het is tot gebrek.* Aan de armen te geven is handel te doen met hetgeen wij hebben, en de winst zal groot zijn; het meel in het vat en de olie in de kruik zullen er door vermenigvuldigd worden; maar die karig en vrekkig, inhalig en onbarmhartig zijn, zullen bevinden, dat rijkdom, op die wijze verkregen, *vergaat door eene moeielijke bezigheid.* Pred. 5 : 13. 14. Soms doet de voorzienigheid op wonderlijke wijze bezittingen overgaan van hen, die er geen goed mede doen, op hen die er wèl goed mede doen; zij worden *vergaderd voor dengene, die zich des armen ontfermt,* Spr. 28 : 8; 13 : 22; Job. 27 : 16, 17; Pred. 2 : 26. *b.* Wij kunnen het toepassen op de middelen der genade. Zij, die naarstig gebruik maken van de gelegenheden, die zij hebben, zullen door God verruimd worden, Hij zal hun *eene geopende deur geven.* Openb. 3 : 18. Maar wat hen betreft, die den dag hunner bezoeking niet bekennen, de dingen, die tot hun' vrede dienen, zullen voor hunne oogen worden verborgen. Ten bewijze hiervan: *gaat henen, en ziet wat God aan Silo gedaan heeft,* Jer. 7 : 12. *c.* Wij kunnen het toepassen op de algemeene gaven des Geestes. Wie ze heeft en er goed mede doet zal overvloedig hebben. Deze gaven nemen toe door oefening, en schitteren naarmate zij meer worden gebruikt. Hoe meer wij doen in den Godsdienst, hoe meer wij kunnen doen; maar zij, die de gave niet opwekken, die in hen is, die hunne krachten niet naar hun vermogen inspannen en aanwenden, zullen bevinden, dat hunne gaven roesten en vermolmen, uitgedoofd worden, als een vuur, dat niet werd onderhouden. Van hem, die geen levend beginsel van genade in zijne ziel heeft, zullen de gemeene gaven, die hij heeft, weggenomen worden, zooals de lampen der dwaze maagden uitgingen wegens gebrek aan olie, vers 8. Aldus is de arm van den *nietigen herder,* dien hij lui en traag over zijne borst gelegd had, verdord, en zijn rechteroog, dat hij zorgeloos, of moedwillig had gesloten, ten eenenmale donker geworden, zooals gedreigd wordt in Zach. 11 : 16.

2. Hij wordt veroordeeld om *uitgeworpen te worden in de buitenste duisternis,* vers 30. *a.* Zijn karakter, of hoedanigheid, is dat van een *onnutten dienstknecht.* Luie dienstknechten zullen gerekend worden als onnutte dienstknechten, die niets doen, dat beantwoordt aan het doel, waartoe zij in de wereld zijn gekomen; niets dat beantwoordt aan hunne geboorte en hun' doop, in geen enkel opzicht dienstbaar zijn aan de verheerlijking Gods, het welzijn van anderen, of het heil van hunne eigene ziel. Een luie dienstknecht is een verdord lid van het lichaam, eene onvruchtbare boom in den wijngaard, een hommel in de bijenkorf, hij is nergens toe nut. In een' zekeren zin zijn wij allen *onnutte dienstknechten,* Lukas 17 10. Wij kunnen *God niet voordeelig zijn,* Job. 22 : 2. Maar voor anderen, en voor ons zelven, wordt van ons geëischt, dat wij nuttig zijn. Als wij het niet zijn, dan zal Christus ons niet als Zijne dienstknechten erkennen. Het is niet genoeg geene schade of nadeel te doen; wij moeten goed doen; wij moeten vruchten voortbrengen, en hoewel dit God niet *voordeelig* is, wordt Hij er toch door verheerlijkt, Joh. 15 : 8. *b.* Zijn vonnis is: *uitgeworpen te worden in de buitenste duisternis.* Hier, gelijk in hetgeen tot de getrouwe dienstknechten gezegd werd, verlaat onze Heiland onmerkbaar de gelijkenis en komt tot de zaak zelve, die er door werd voorgesteld, en dit dient tot sleutel van het geheel; want de *buitenste duisternis,* waar weening is en knersing der tanden, is in Christus' redevoeringen de gewone omschrijving van de ellende der rampzaligen in de hel. Hun toestand is: Zeer somber; het is de buitenste duisternis. Duisternis is troosteloos en schrikkelijk; het was een der Egyptische plagen. In duisternis *kan niemand werken,* eene gepaste straf voor een luien dienstknecht. Het is de *buitenste* duisternis, *buitengesloten* van het licht des hemels, *buitengesloten* van de vreugde huns Heeren, waarin de getrouwe dienstknechten zijn toegelaten; *buitengesloten* van het feest. Vergelijk Hoofdst. 8:12; 22 : 13. Zeer treurig; daar is weening, hetgeen groote smart aanduidt, en

knersing der tanden, hetgeen groote kwelling en toorn te kennen geeft. Dat zal het deel van den luien dienstknecht wezen.

31. En wanneer de Zoon des menschen komen zal in Zijne heerlijkheid, en alle de heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op den troon Zijner heerlijkheid. 32. En voor Hem zullen alle de volkeren vergaderd worden en Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt. 33. En Hij zal de schapen tot Zijne rechterhand zetten, maar de bokken tot Zijne linkerhand. 34. Alsdan zal de Koning zeggen tot degenen, die tot Zijne rechterhand zijn: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld. 35. Want Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling, en gij hebt Mij geherbergd. 36. Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis, en gij zijt tot Mij gekomen. 37. Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien, en gespijzigd, of dorstig, en te drinken gegeven? 38. En wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien, en geherbergd; of naakt, en gekleed? 39. En wanneer hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot U gekomen? 40. En de Koning zal antwoorden en tot hen zeggen: Voorwaar zeg Ik u: voor zooveel gij dit één van deze Mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dat Mij gedaan. 41. Dan zal Hij zeggen ook tot degenen, die ter linkerhand zijn: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijnen engelen bereid is. 42. Want Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij niet te drinken gegeven. 43. Ik was een vreemdeling, en gij hebt Mij niet geherbergd; naakt, en gij hebt Mij niet gekleed; krank, en in de gevangenis, en gij hebt Mij niet bezocht. 44. Dan zullen ook dezen Hem antwoorden, zeggende: Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of een vreemdeling, of naakt, of krank, of in de gevangenis, en hebben U niet gediend? 45. Dan zal Hij hun antwoorden en zeggen: Voorwaar zeg Ik u: voor zooveel gij dit één van deze minsten niet gedaan hebt, zoo hebt gij het Mij ook niet gedaan. 46. En dezen zullen gaan in de eeuwige pijn; maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven.

Wij hebben hier eene beschrijving van het houden van het laatste oordeel in den grooten dag. Sommige zinsneden er van zijn parabolisch, zooals de scheiding tusschen de schapen en de bokken, en de gesprekken tusschen den rechter en de personen, die geoordeeld worden; maar er loopt geen draad van gelijkenis door deze rede, en daarom moet zij veeleer eene teekening of schets genoemd worden van het laatste oordeel, dan eene gelijkenis. Zij is, als het ware, de verklaring van de vorige gelijkenissen. Wij hebben hier

I. Het plaats nemen van den Rechter op den rechterstoel, vers 31. *Wanneer de Zoon des menschen komen zal.* Merk hier op

1. Dat er een toekomend oordeel is, waarin over den eeuwigen toestand van iederen mensch beslist zal worden, zoodat zij òf ingaan tot een' staat van eeuwige gelukzaligheid, òf van eeuwige rampzaligheid in de wereld der belooning of der vergelding, naar dat zij in deze wereld van beproeving en toetsing gedaan zullen hebben, en hierover zal geoordeeld worden naar den regel van het eeuwig Evangelie.

2. Dat oordeel in den grooten dag is den Zoon des menschen overgegeven, want door Hem zal God de wereld oordeelen, Hand. 17 : 31; en aan Hem is al het oordeel overgegeven. Hier, gelijk elders, als er van het laatste oordeel gesproken wordt, wordt Christus de Zoon des menschen genoemd, omdat Hij de kinderen der menschen zal oordeelen, en daar Hij hunne natuur deelachtig is, is Hij des te meer een onwraakbaar Rechter, en om Zijne wonderbare, nederbuigende goedheid, waarmede Hij onze natuur heeft aangenomen en de Zoon des menschen is geworden, zal Hij op dien dag beloond worden door Zijne verhooging, en der menschelijke natuur eere aangedaan worden.

3. Christus' verschijning om de wereld te oordeelen zal heerlijk zijn en vol van majesteit. Agrippa en Bernice kwamen in het rechthuis met *groote pracht*, Hand. 25 : 23; maar dat was, gelijk de beteekenis is van het oorspronkelijke woord, *groote inbeelding*. Christus zal in werkelijke heerlijkheid tot den rechterstoel komen. De Zon der gerechtigheid zal dan schijnen in middagglans en luister, en de Overste der koningen der aarde zal den rijkdom tentoonspreiden van Zijn heerlijk koninkrijk, en de kostelijkheid des sieraads Zijner grootheid; en de gansche wereld zal zien wat de heiligen thans slechts gelooven — dat Hij is het afschijnsel van de heerlijkheid Zijns Vaders. Hij zal komen, niet slechts in de heerlijkheid Zijns Vaders, maar in Zijne eigene heerlijkheid, als Middelaar. Zijne eerste komst had plaats onder eene zwarte wolk van duisternis, Zijne wederkomst zal wezen met de schitterende wolk der heerlijkheid. De verzekering, die Christus Zijnen discipelen gaf van Zijne toekomstige heerlijkheid, kan eene hulpe wezen om de ergernis van het kruis weg te nemen en van hun eigen naderend lijden.

4. Als Christus komt in Zijne heerlijkheid om de wereld te oordeelen, zal Hij al Zijne heilige engelen met zich brengen. Deze hoogheerlijke Persoon zal een schitterend gevolg hebben, Zijne heilige myriaden, zijn niet slechts Zijne Hem vergezellende dienaren maar ook de dienaren Zijner gerechtigheid; zij zullen Hem vergezellen zoowel voor staatsie als tot dienst. Zij moeten komen om het hof bijeen te roepen, 1 Thess. 4 : 16, de uitverkorenen te vergaderen, Hoofdst. 24 : 31; het onkruid in busselen te binden, Hoofdst. 13 : 40; getuigen te zijn van de heerlijkheid der heiligen, Lukas 12 : 8, en van de rampzaligheid der zondaren, Openb. 14 : 10.

5. Hij zal dan zitten op den troon Zijner heerlijkheid. *Thans* is Hij gezeten met den Vader op Zijn' troon, en het is een troon der genade, waar wij vrijmoedig kunnen heengaan; het is een troon der regeering, de troon Zijns Vaders Davids. Hij is een priester op dien troon; maar *dan* zal Hij zitten op den troon der heerlijkheid, den troon des oordeels. Zie Dan. 7 : 9, 10. Salomo's troon, hoewel er desgelijks in geene koninkrijken gemaakt is geweest, was, daarbij vergeleken, slechts een mesthoop. In de dagen Zijns vleesches was Christus als gevangene voor den rechterstoel gebracht; maar bij Zijne wederkomst, zal Hij als Rechter op den rechterstoel zijn gezeten.

II. Het verschijnen van alle menschen voor Hem, vers 32; *Voor Hem zullen al de volken vergaderd worden.* Het oordeel van den grooten dag zal een algemeen oordeel wezen. Allen moeten voor Christus' rechterstoel geroepen worden; allen van elke eeuw der wereld, van het begin tot het einde des tijds; allen van elke plaats op de aarde, zelfs van de verst verwijderde hoeken der wereld, de meest onbekende en verst van elkander verwijderd; alle volken, al die natiën der menschen, die uit éénen bloede gemaakt zijn om op de gansche oppervlakte der aarde te wonen.

III. Het onderscheid, dat dan gemaakt zal worden tusschen het kostbare en het snoode. *Hij zal ze van elkander scheiden*, zooals bij den oogst het onkruid van de tarwe wordt gescheiden, op den oever de goede visschen van de kwade, op den dorschvloer het koren van het kaf. Goddeloozen en Godvruchtigen wonen hier bij elkaar in dezelfde koninkrijken, steden, kerken, huisgezinnen, en zijn niet op stellige wijze van elkander te onderkennen; zoo groot zijn de zwakheden en gebreken der heiligen, en zoo groot is de geveinsdheid der zondaren; en eenerlei geschiedt hun beiden; maar op dien dag zullen zij gescheiden worden, en dat wel voor eeuwig. *Dan zult gijlieden wederom zien het onderscheid tusschen den rechtvaardige en den goddelooze;* Mal. 3 : 18. In deze wereld kunnen zij zich niet van elkander scheiden, 1 Cor. 5 : 10, en ook kan niemand anders ze scheiden, Hoofdst. 13 : 29. Maar de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn, en Hij kan ze scheiden. Deze scheiding zal zóó nauwkeurig wezen, dat ook de minste heilige niet verloren zal zijn, of op zal gaan in de menigte der zondaren, en de zondaar, die zich op het schoonst voordoet, onder de menigte der heiligen niet verborgen zal zijn, Ps. 1 : 5; maar ieder zal naar zijne eigene plaats gaan. Dit wordt vergeleken bij de verdeeling van de kudde door den herder in schapen en bokken, en is ontleend aan Ezech. 34 : 17, *Zie, Ik zal rechten tusschen klein vee en klein vee.* Jezus Christus is de groote Herder; Hij weidt Zijne kudde thans als een herder, en zal weldra onderscheiden tusschen hen, die de Zijnen zijn, en hen, die het niet zijn; zooals Laban Zijne schapen afzonderde van die van Jakob, en een' weg van drie dagen tusschen ze stelde, Gen. 30 : 35, 36. De Godvruchtigen zijn gelijk schapen — onnoozel, zachtmoedig, lijdzaam, nuttig; de goddeloozen zijn als bokken, eene lagere diersoort, ruw en koppig. Schapen en bokken weiden hier den ganschen dag in eene zelfde weide; maar des nachts worden zij in afzonderlijke hokken of stallen gebracht. Aldus van elkander afgezonderd zijnde, zal Hij *de schapen tot Zijne rechterhand zetten, maar de bokken tot Zijne linkerhand.* vers 33. Christus eert de Godvruchtigen, zooals wij eere en achting betoonen aan hen, die wij aan onze rechterhand plaatsen; maar de goddeloozen zullen *ontwaken tot versmaadheden*, Dan. 12 : 2. Er wordt niet gezegd, dat Hij de rijken aan Zijne rechterhand zal zetten, en de armen aan Zijne linkerhand; de geleerden en edelen aan Zijne rechterhand, en de ongeleerden en verachten aan Zijne linkerhand; maar de Godvruchtigen aan Zijne rechterhand, en de goddeloozen aan Zijne linkerhand. Alle andere verdeelingen en onderverdeelingen zullen dan afgeschaft zijn; maar het groote onderscheid van heiligen en zondaars, van geheiligden en ongeheiligden, zal voor altijd blijven, en daarnaar zal de eeuwige staat der menschen beslist worden. De goddeloozen vergenoegden zich met linkerhand-zegeningen: rijkdom en eer, en zoo zal dus hun oordeel zijn.

IV. De uitspraak betreffende ieder van dezen.

1. Betreffende de Godvruchtigen aan Zijne rechterhand. Hunne zaak moet het eerst behandeld en afgedaan worden, opdat zij de bijzitters van Christus kunnen wezen in het oordeel over de goddeloozen, wier rampzaligheid verzwaard zal worden door Abraham, Izak en Jakob toegelaten te zien in het koninkrijk der hemelen, Lukas 13 : 28. Merk hier op *a.* De *eere*, die hun wordt aangedaan. Het vonnis, waardoor zij niet slechts vrijgesproken, maar beloond en bevorderd worden, vers 34. *De Koning zal tot hen zeggen.* Hij, die de Herder was — hetgeen de zorg en teederheid aanduidt, waarmede Hij dit onderzoek zal instellen —, is hier de Koning, hetgeen wijst op het gezag, waarmede Hij het oordeel zal uitspreken; waar het woord dezes Konings is, daar is heerschappij. Er zijn in deze uitspraak twee dingen: De erkenning van de heiligen als gezegenden des Heeren: *Komt, gij gezegenden Mijns Vaders. Ten eerste.* Hij noemt hen gezegend, en doordat Hij hen gezegend *noemt, zijn* zij het. De wet vloekt hen om hunne menigvuldige overtredingen; maar Christus, hen verlost hebbende van den vloek der wet, en een zegen voor hen verkregen hebbende, gebiedt een' zegen over hen. *Ten*

tweede. Gezegenden Zijns Vaders; gesmaad en gevloekt door de wereld, maar gezegend door God. Gelijk de Geest den Zoon verheerlijkt, Joh. 16 : 14, zoo verheerlijkt de Zoon den Vader door de zaligheid der heiligen aan Hem, als Eerste Oorzaak, toe te schrijven. Al onze zegeningen in hemelsche dingen vloeien ons toe van God, als den Vader van onzen Heere Jezus Christus, Efeze 1 : 3. *Ten derde.* Hij roept hen om te *komen;* dit *komen* is een *Welkom, tienduizend maal welkom, aan de zegeningen Mijns Vaders; komt tot Mij, komt, om voor altijd met Mij te wezen, gij, die Mij gevolgd zijt, het kruis dragende, komt thans met Mij om de kroon te dragen. De gezegenden Mijns Vaders zijn de beminden Mijner ziel, die al te lang op een' afstand van Mij geweest zijn. Komt thans, komt aan Mijne borst, komt, opdat Ik u omhelze!* O hoe zal dit het hart der heiligen op dien dag van blijdschap vervullen! Thans komen wij met vrijmoedigheid tot den troon der genade; maar dan zullen wij met vrijmoedigheid komen tot den troon der heerlijkheid; en dit woord reikt den gouden schepter toe der verzekering, dat onze bede ingewilligd zal worden voor meer dan de helft des koninkrijks. Thans zegt de Geest: *Kom,* in het woord; en de bruid zegt: *Kom,* in het gebed, en het resultaat hiervan is liefelijke gemeenschap; maar de volkomenheid der zaligheid zal wezen, wanneer de Koning zal zeggen: *Komt.* De toelating der heiligen tot de zaligheid en het koninkrijk des Vaders: *Beërft dat koninkrijk, hetwelk u bereid is.*

Ten eerste. De zaligheid welke zij zullen bezitten is zeer rijk. Dit wordt ons gezegd door Hem, die haar kon kennen, daar Hij haar voor hen gekocht heeft met Zijn bloed, en haar ook zelf bezit.

1. Het is een *koninkrijk;* dat geacht wordt de kostbaarste bezitting te zijn op aarde, en waarin ook de grootste rijkdom en eer vervat is. Zij, die koninkrijken beërven, dragen al de heerlijkheid en eer der kroon, genieten al de genoegens van het hof, beschikken over al de bijzondere schatten der gewesten; toch is dit slechts een zeer flauw beeld van de gelukzaligheid der heiligen in den hemel. Zij, die hier bedelaars zijn, of gevangenen, als het uitvaagsel des menschdoms worden beschouwd, zullen dan een koninkrijk beërven, Ps. 113 : 7; Openb. 2 : 26, 27.

2. Het is een koninkrijk, dat *bereid* is; de gelukzaligheid moet wel groot zijn, want zij is het voortbrengsel van Goddelijke raadsbesluiten. Er worden groote toebereidselen gemaakt voor het onthaal der heiligen in het koninkrijk der heerlijkheid. De Vader ontwierp haar voor hen in Zijne gedachten der liefde, en voorzag haar voor hen in de grootheid van Zijne wijsheid en macht. De Zoon kocht haar voor hen, en is, als de Voorlooper, ingegaan om hun eene plaats te bereiden, Joh. 14 : 2. En door hen voor het koninkrijk te bereiden, bereidt de Geest in werkelijkheid het koninkrijk voor hen.

3. Het is *hun* bereid. Dit duidt aan *a.* Het geschikte, het passende van deze zaligheid. Zij is in elk opzicht gepast en geschikt voor den aard eener ziel en voor de nieuwe natuur van eene geheiligde ziel. *b.* Hun deel er in. Zij is bereid voor hen; niet slechts voor de zoodanigen als gij zijt, maar voor u, voor u bij name, voor u persoonlijk en bijzonder, die door de heiligmaking verkoren werdt voor de zaligheid.

4. Het is bereid *van de grondlegging der wereld.* Deze gelukzaligheid was bestemd voor de heiligen, en de heiligen voor deze gelukzaligheid vóór den aanvang des tijds, van alle eeuwigheid, Efeze 1 : 4. Het einde, dat het laatst is in de uitvoering, komt het eerst in de bedoeling, in het ontwerp. Van de eerste grondlegging der schepping had de Oneindige Wijsheid het oog op de verheerlijking der heiligen; *Al deze dingen zijn om uwentwil,* 2 Cor. 4 : 15. Of wel: het geeft de toebereiding te kennen van de plaats dezer gelukzaligheid, die de woning en zetel is der zaligen, aan het begin zelf van het werk der schepping, Gen. 1 : 1. Dáár, in den hemel der hemelen hebben de morgensterren te zamen gezongen, toen de aarde gegrondvest werd. Job 38 : 4—7.

Ten tweede. Zij bezitten het op zeer deugdelijke gronden; zij zullen komen en het beërven. Wat wij erven wordt het onze, maar niet door eigen krachtsinspanning, maar zuiver en alleen, zooals de rechtsgeleerden het uitdrukken, *door de daad Gods.* Het is God, die erfgenamen maakt, erfgenamen des hemels. Wij komen tot een erfdeel krachtens ons kindschap, onze aanneming; *indien wij kinderen zijn, dan zijn wij ook erfgenamen.* Een recht, door erfenis verkregen, is het liefelijkste en het onbetwistbaarste recht. Het is eene toespeling op de bezittingen in het land Kanaän, die overgingen door erfrecht, en niet langer dan tot aan het jubeljaar vervreemd konden worden. Aldus is ook het hemelsche erfdeel onherroepelijk en onvervreemdbaar. In deze wereld zijn de heiligen nog als minderjarige erfgenamen, onder voogdij en verzorgers tot aan den tijd, door den Vader bepaald, Gal. 4 : 1, 2, en dan zullen zij in het volle bezit gesteld worden van hetgeen, waarop zij thans door genade recht hebben, *komt,* en beërft het. *b.* De grond van dit alles, vers 35, 36, *Want Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven.* Hieruit kunnen wij niet afleiden, dat onze goede werken de gelukzaligheid des hemels voor ons verdienen, onze goedheid raakt niet tot God; maar het is duidelijk, dat Jezus Christus de wereld zal oordeelen naar denzelfden regel, als waardoor Hij haar regeert, en dus hen zal beloonen, die gehoorzaam zijn geweest aan deze wet; en er zal melding gemaakt worden van hunne gehoorzaamheid, niet als hun recht en aanspraak op, maar als blijk van, hun deel aan Christus en hetgeen Hij voor hen verkregen heeft. Deze gelukzaligheid zal toegewezen worden aan gehoorzame geloovigen, niet als schatting van hunne verdienste, dat eene evenredigheid veronderstelt tusschen het werk en de belooning, maar op de belofte van God, verkregen door Jezus Christus, en het voordeel daarvan verzekerd en gewaarborgd onder zekere voorwaarden en grenzen; en het is de verwerving

en de belofte, die recht en aanspraak geven, de gehoorzaamheid is slechts de geschiktheid, of bevoegdheid van den aangewezen persoon. Eene bezitting, overgedragen door eene acte van schenking of door een testament op eenigerlei voorwaarde, zal, wanneer die voorwaarde naar de wezenlijke bedoeling van den schenker of erflater wordt nagekomen, onherroepelijk zijn, en hoewel het recht dan zuiver en alleen gegrond is op die schenkingsacte of uiterste wilsbeschikking, zal het volbrengen of nakomen der voorwaarde toch als bewijs moeten strekken; evenzoo ook hier; want Christus is de Werker der eeuwige zaligheid alleen van hen, die Hem gehoorzamen, en die volharden in goeddoen.

De goede werken, die hier genoemd worden, zijn de zoodanigen, die wij gewoonlijk werken van barmhartigheid noemen jegens de armen. Niet, alsof niet velen aan de rechterhand gevonden zullen worden, die nooit in staat zijn geweest om de hongerigen te spijzigen, of de naakten te kleeden, maar zelven door de barmhartigheid van anderen gespijzigd en gekleed werden; maar één voorbeeld van oprechte gehoorzaamheid wordt genomen voor al de overigen, en in het algemeen wordt er ons dit mede geleerd, dat geloof, werkende door de liefde, alles in alles is in het Christendom; *Toon mij uw geloof door uwe werken;* en niets zal hiernamaals op eene goede rekening uitloopen dan de vruchten der gerechtigheid in een goeden wandel hier beneden. De goede werken, welke hier beschreven worden, sluiten drie dingen in zich, die gevonden moeten worden in allen, die behouden zijn. Zelfverloochening en verachting van de wereld; de dingen dezer wereld slechts in zooverre goed achtende, als wij er door in staat worden gesteld er goed mede te doen. En zij, die niets hebben om er goed mede te doen, moeten dezelfde gezindheid toonen door tevreden en goedsmoeds arm te zijn. Diegenen zijn geschikt voor den hemel, die der aarde afgestorven zijn. Liefde tot onze broederen, die het tweede groote gebod is, de vervulling der wet en eene voortreffelijke toebereiding voor de wereld der eeuwige liefde. Wij moeten van deze liefde doen blijken door onze bereidwilligheid om goed te doen en mede te deelen. Goede wenschen zonder goede werken zijn slechts eene bespotting, Jakobus 2 : 15; 16; 1 Joh. 3 : 17. Zij, die niet hebben om te geven, moeten dezelfde gezindheid toonen op eene andere wijze. Eene geloovige liefde voor Jezus Christus. Hetgeen hier beloond wordt is het hulp verleenen aan de armen om Christus wil, uit liefde tot Hem en met het oog op Hem. *Dit* maakt het voortreffelijke uit van het goede werk, als wij er den Heere Christus in dienen, en dat kunnen zij, die voor hun eigen levensonderhoud werken, evengoed als zij, die helpen om anderen in het leven te behouden. Efeze 6 : 5—7. Die goede werken zullen alsdan aangenomen en welbehaaglijk worden bevonden, die in den naam van den Heere Jezus gedaan worden, Col. 3 : 17.

Ik ben hongerig geweest; dat is: Mijne discipelen en volgelingen waren dit, hetzij door de vervolging van vijanden wegens weldoen, of door de gewone beschikkingen der voorzienigheid; want in deze dingen is er eenerlei voor de rechtvaardigen en goddeloozen; *en gij hebt hun te eten gegeven.* Gods voorzienigheid beschikt en regelt de omstandigheden van Zijn volk in deze wereld op zulk eene wijze, dat, terwijl sommigen in een toestand zijn, die hen in staat stelt te helpen, anderen in een toestand zijn om die hulp noodig te hebben. Het is niets nieuws, dat zij, die van de kostelijke dingen des hemels genieten, honger en dorst lijden, gebrek hebben aan het dagelijksche voedsel; dat zij, die in God te huis zijn, vreemdelingen zijn, in een vreemd land; dat zij, die Christus hebben aangedaan, geene kleederen hebben om zich warm te houden; dat zij, wier ziel gezond is, een ziekelijk lichaam hebben, dat zij zich in de gevangenis bevinden, die door Christus zijn vrijgemaakt. Werken van barmhartigheid en weldadigheid, naar dat wij er toe in staat zijn, zijn noodig voor de zaligheid; en er zal in het oordeel van den grooten dag meer nadruk op worden gelegd dan men gewoonlijk wel denkt. Zij moeten het blijk en bewijs zijn van onze liefde en de onderwerping onzer belijdenis onder het Evangelie van Christus, 2 Cor. 9 : 13. Maar zij, die geene barmhartigheid betoonen, zullen zonder barmhartigheid geoordeeld worden.

Nu wordt door de rechtvaardigen op bescheidene wijze eene tegenwerping tegen deze reden ingebracht; maar de Rechter zelf geeft er de verklaring van.

1. Zij wordt door de rechtvaardigen in twijfel getrokken, vers 37—39. Niet, alsof zij er afkeerig van zijn om het koninkrijk te beërven, of zich hunner goede daden schaamden, of er het getuigenis van hun eigen geweten niet voor hadden; maar *a.* de uitdrukkingen zijn parabolisch, bestemd om de groote waarheid in te leiden en op het hart te drukken, dat Christus zeer groote waarde hecht aan werken van liefdadigheid, en dat Hij inzonderheid een welbehagen heeft in vriendelijkheid aan Zijn volk bewezen om Zijnentwil. Of wel *b.* Zij geven de ootmoedige verwondering te kennen van de verheerlijkte heiligen, als zij bevinden, dat zulke arme, onbeduidende diensten als zij bewezen hebben, zoo hoog worden geroemd en zoo rijk worden beloond. *Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien en gespijzigd?* Godvruchtige zielen zijn geneigd om zeer gering te denken over hunne goede daden, en inzonderheid ze onwaardig te achten, vergeleken bij de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden. Zeer verschillend hiervan is de gemoedsgesteldheid van hen, die zeiden: *Waarom vasten wij, en gij ziet het niet aan?* Jes. 58 : 3. De heiligen in den hemel zullen zich verwonderd afvragen wat hen daar gebracht heeft, en hoe het is, dat God op hen en hunne diensten zoo veel acht heeft geslagen. Het heeft zelfs Nathanael doen blozen om zich door Christus te hooren loven: *Van waar kent Gij mij?* Joh. 1 : 48, 49. *Wanneer hebben wij U hongerig gezien? Wij hebben menigmaal de armen in kommer en ellende gezien; maar wanneer zagen wij U?* Christus is méér onder ons

dan wij denken; gewisselijk de Heere is in deze plaats door Zijn woord, Zijne inzettingen, Zijne dienstknechten, Zijn' Geest, ja, en Zijne armen, en wij weten het niet: *Daar gij onder den vijgeboom waart, zag Ik u*, Joh. 1 : 49.

2. Het wordt verklaard door den Rechter zelven, vers 40; *Voor zooveel gij dit een van deze Mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dat Mij gedaan.* De goede werken der heiligen zullen, als zij op den grooten dag voorgebracht worden: *a.* Allen herdacht worden, en geen der minsten zelfs worden voorbijgezien, neen, zelfs geen beker koud waters. *b.* Zij zullen het meest tot hun voordeel verklaard worden, er zal de beste uitlegging aan gegeven worden. Gelijk Christus hunne zwakheden ten beste opneemt, zoo verheft Hij ook hunne diensten tot de hoogste waardij.

Wij zien welke belooning Christus heeft voor hen, die de hongerigen spijzigen en de naakten kleeden; maar wat zal er worden van de Godvruchtige armen, die het vermogen niet hadden om dit te doen? Moeten zij buitengesloten worden? Neen, Christus zal ook de minsten van hen als Zijne broeders erkennen. Hij zal zich niet schamen, of het als eene vernedering voor zich achten, hen broeders te noemen, Hebr. 2 : 11. Op de hoogte Zijner heerlijkheid, zal Hij Zijne arme betrekkingen niet verloochenen. Lazarus wordt dáár als een vriend en broeder in Zijn' schoot gelegd. Aldus zal Hij hen belijden, Hoofdst. 10 : 32. Hij zal de vriendelijkheid, hun bewezen, beschouwen als Hem zelven aangedaan: *Gij hebt dat Mij gedaan;* hetgeen eerbied aanduidt voor de armen, die geholpen werden, zoowel als voor de rijken, die hen geholpen hebben. Christus omhelst de zaak Zijns volks, deelt in hunne belangen, en acht zich ontvangen, bemind en erkend in hen. Indien Christus zelf arm in ons midden was, hoe gaarne en bereidwillig zouden wij Hem ontvangen? Indien Hij in de gevangenis was, hoe menigmaal zouden wij Hem bezoeken? Wij benijden hun de eere, die zij hadden, die Hem dienden van hunne goederen, Lukas 8 : 3. Overal, waar arme heiligen, en arme Evangeliedienaren zijn, daar is Christus, bereid, om in hen, onze vriendelijkheid te ontvangen, en zij zal dan op Zijne rekening gesteld worden.

2. De gerechtshandeling met de goddeloozen, met hen, die aan Zijne linkerhand gesteld zijn. En hierin hebben wij: *a.* Het vonnis, dat over hen geveld werd, vers 41. Het was eene schande om aan de linkerhand gezet te worden, maar dat is nog het ergste niet; Hij zal tot hen zeggen: *Gaat weg van Mij, gij vervloekten.* Er is verschrikking in ieder woord, zooals de bazuin op den berg Sinaï, die al luider en luider werd; jedere klank treuriger en zonder eenigerlei vertroosting. Zoo nabij Christus te wezen, al was het ook onder Zijn misnoegen, gaf nog eenige voldoening, maar dat wordt hun niet toegestaan: *Gaat weg van Mij.* In deze wereld werden zij dikwijls geroepen tot Christus te komen, tot Hem te komen om leven en rust te vinden, maar Zij waren doof voor Zijne roepstem; rechtvaardiglijk wordt hun dan nu gezegd weg te gaan van Christus, die niet tot Hem wilden komen. *Gaat weg van Mij, de Bron van alle goed, van Mij, den Zaligmaker, en dus ook van alle hoop op zaligheid. Ik zal nooit meer iets tot u te zeggen hebben, of met u van doen te hebben,* Hier hebben zij tot den Almachtige gezegd: *Wijk van ons;* dáár zal Hij tot hen zeggen: *Gaat weg van Mij.* Het is de hel der hel om van Christus weg te gaan. *b.* Indien zij weg moeten gaan, weg moeten gaan van Christus, zouden zij dan niet weggezonden kunnen worden met een' zegen, met één vriendelijk en medelijdend woord ten minste? Neen, *Gaat weg, gij vervloekten.* Zij, die niet tot Christus wilden komen, om een' zegen te beërven, moeten van Hem weggaan beladen met een' vloek, dien vloek der wet op een iegelijk, die haar overtreedt, Gal. 3 : 10. *Dewijl zij den vloek hebben liefgehad, dat die hen overkome.* Doch merk op: De rechtvaardigen worden genoemd: *gezegenden Mijns Vaders;* want hun gezegende toestand, hunne zaligheid, zijn zij zuiver en alleen verschuldigd aan de genade van God en Zijn' zegen, maar de goddeloozen worden slechts *gij vervloekten* genoemd, want hunne verdoemenis is uit hen. Heeft God hen verkocht? Neen, zij hebben zich zelven verkocht, zij hebben zich onder den vloek gebracht. Jes. 50 : 1. *c.* Indien zij moeten weggaan, weggaan met een' vloek, mogen zij dan niet gaan naar de eene of andere plaats van verlichting en rust? Zal het geene rampzaligheid genoeg voor hen zijn, om hun verlies te beweenen? Neen er is eene straf van gevoel, zoowel als van verlies; zij moeten weggaan in het *vuur*, in kwelling of pijniging, even heftig en smartelijk als vuur is voor het lichaam, en nog veel erger. Dit vuur is de toorn van den eeuwigen God, die zich vasthecht aan de schuldige zielen en gewetens, die er zich tot brandstof voor gemaakt hebben. Onze God is een verterend vuur, en de zondaren vallen in Zijne handen. Hebr. 10 : 31; Rom. 2 : 8, 9. *d.* Indien in het vuur, mag het dan niet een zacht te verdragen vuur zijn? Neen, het is vuur, dat *bereid* is; het is eene pijniging van *gisteren* bereid, Jes. 30 : 33.

Van de verdoemenis der zondaren wordt dikwijls gesproken als van eene daad van de Goddelijke macht, *Hij is machtig in de hel te verderven.* In de vaten des toorns maakt Hij Zijne macht bekend, het is een *eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte.* Daarin zal gezien worden wat een getergd God doen kan, om een tergend schepsel rampzalig te maken. *e.* Indien zij in het vuur moeten komen, o laat het dan slechts van korten duur wezen; laat hen slechts *door* het vuur heengaan. Neen, het vuur van Gods toorn zal een *eeuwig* vuur zijn; een vuur, dat, zich vasthechtende aan de onsterfelijke zielen, nooit uit kan gaan uit gebrek aan brandstof; en ontstoken zijnde, en brandend gehouden door den toorn van een onsterfelijk God, nooit uit kan gaan wegens gebrek aan aanblazing, of aanwakkering; en, de stroomen der genade en goedertierenheid voor eeuwig buitengesloten zijnde, is er niets om het uit te blusschen. Indien een droppel waters gewei-

gerd wordt om de tong te verkoelen, zullen geene stroomen waters toegestaan worden, om die vlam uit te dooven. *f.* Indien zij tot zoo eindelooze rampzaligheid gedoemd zijn, mogen zij daar dan toch niet eenig goed gezelschap hebben? Neen, niemand dan *den duivel en zijne engelen,* hunne gezworen vijanden, die geholpen hebben om hen in deze ellende te doen komen, en nu over hen juichen en triomfeeren zullen. Zij hebben bij hun leven den duivel gediend, en daarom zijn zij rechtvaardiglijk veroordeeld om te zijn waar hij is, gelijk zij, die Christus gediend hebben, heengevoerd worden tot Hem, om te zijn waar Hij is. Het is ontzettend, om in een huis te verblijven, dat door duivelen bezocht wordt, wat zal het dan wezen om hen voor eeuwig tot metgezellen te hebben? Merk hier op. *Ten eerste:* Dat Christus te kennen geeft, dat er een overste der duivelen is, de aanvoerder van den opstand, en dat de overigen zijne engelen zijn, zijne boden, door wier werking hij zijn rijk in stand houdt. Christus en Zijne engelen zullen op dien dag over den draak en zijne engelen triomfeeren, Openb. 12 : 7, 8. *Ten tweede.* Het vuur wordt gezegd te zijn bereid, oorspronkelijk niet voor de goddeloozen, zooals het koninkrijk bereid is voor de rechtvaardigen; neen, in den beginne was het bereid *voor den duivel en zijne engelen.* Indien de zondaren zich tot metgezellen en deelgenooten maken van Satan, door zich toe te geven in hunne lusten, dan hebben zij het zich zelven te wijten zoo zij ook zijne deelgenooten worden in die rampzaligheid, welke voor hem en zijne deelgenooten bereid was. Calvijn merkt hierbij aan, dat de pijniging van de verdoemden gezegd wordt *voor den duivel en zijne engelen bereid te zijn,* om alle hoop af te snijden van er aan te kunnen ontkomen. De duivel en zijne engelen zijn reeds gevangen in dien poel, en zouden dan aardwormen kunnen wanen er aan te ontkomen? *b.* De aangegevene reden van dit vonnis. Gods oordeelen zijn allen rechtvaardig en Hij zal er in gerechtvaardigd worden. De hemelen verkondigen Zijne gerechtigheid, want God zelf is Rechter.

Nu is alles wat hun ten laste gelegd wordt, en waarop het vonnis gegrond is, nalating, verzuim; gelijk te voren de dienstknecht veroordeeld werd, niet omdat hij zijn talent verkwist had, maar omdat hij het had begraven; en zoo zegt Hij hier niet: *Ik was hongerig en dorstig omdat gij Mij van spijs en drank beroofd hebt; Ik ben een vreemdeling geweest, omdat gij Mij hebt verbannen; Ik was naakt omdat gij Mijne kleederen van Mij hebt weggenomen; in de gevangenis, omdat gij er Mij in hebt opgesloten;* maar, *Toen ik Mij in al dien nood en deze ellende bevond, waart gij zóó zelfzuchtig, zóó gansch en al ingenomen door uw eigen gemak en genot; zóó bezig met uw eigen werk en zóó afkeerig om van uw geld te scheiden, dat gij niets gedaan hebt om Mij bij te staan. Gij waart als die Epicuriërs, die gerusten in Sion, die zich niet bekommerden over de verbreking Jozefs.* Amos 6 : 6. Nalating is het verderf van duizenden.

Het is het nalaten van werken van liefdadigheid jegens de armen. Zij worden niet veroordeeld om het nalaten van offers te brengen: offeranden brachten zij genoeg, Ps. 50 : 8; maar om het nalaten van de gewichtiger zaken der wet, *het oordeel, en de barmhartigheid en het geloof.* De Ammonieten en Moabieten werden buitengesloten van het heiligdom, omdat zij Israel niet tegengekomen zijn met brood en water, Deut. 23 : 3, 4. Onbarmhartigheid jegens de armen is eene doemwaardige zonde. Als wij er niet toe gebracht kunnen worden, om werken van barmhartigheid te doen door de hoop op belooning; zoo laat dan de vrees voor straf hiertoe invloed op ons oefenen; *een onbarmhartig oordeel zal gaan over dengene, die geene barmhartigheid gedaan heeft.* Hij zegt niet: *Ik ben krank geweest en gij hebt Mij niet genezen; in de gevangenis, en gij hebt Mij niet bevrijd* — dat konden zij wellicht niet —; maar *gij hebt Mij niet bezocht,* en *dat hadt gij wèl kunnen doen.* Op den grooten dag zullen de zondaren veroordeeld worden wegens het nalaten van het goed, dat zij hadden kunnen doen; en niet gedaan hebben. Maar indien nu het oordeel der onbarmhartigen zoo ontzettend is, hoe veel ondraaglijker zal dan het oordeel niet zijn van de wreedaardigen, het oordeel van de vervolgers. Tegen de reden nu van dit vonnis wordt:

Ten eerste. Door de gevangenen bedenking ingebracht, vers 44. *Heere! wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig?* Hoewel veroordeelde zondaren geen pleitgrond tot vrijspraak kunnen bijbrengen, zullen zij, doch te vergeefs, met verontschuldigingen aankomen. Nu duidt hunne wijze van pleiten overijling aan. Zij bekorten het, als lieden, die haast hebben: *Wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of naakt?* Zij willen de beschuldiging liever niet herhalen, daar zij zich wel bewust zijn van hunne schuld, en niet in staat zijn de verschrikkingen van het oordeel te dragen. Ook zal hun de tijd niet gegeven worden, om bij zulke beuzelachtige pleitgronden te verwijlen. En de inhoud van hun pleiten duidt aan hoe achteloos zij geweest waren omtrent hetgeen zij hadden kunnen weten, maar het niet wilden weten vóór het te laat was. Zij, die arme Christenen veronachtzaamd en vervolgd hebben, wilden niet erkennen, dat zij Christus veronachtzaamd en vervolgd hebben; neen! zij hebben nooit bedoeld Hem te smaden of te beleedigen, ook hadden zij niet gedacht, dat hier zooveel gewicht aan zou worden gehecht. Zij dachten, dat het slechts een troepje van arme, onnoozele en verachtelijke lieden was, die meer beweging maakten om den Godsdienst dan wel noodig was, aan wie zij deze minachting hadden betoond. Maar aan hen, die dit doen, zal het bekend gemaakt worden, hetzij in den dag hunner bekeering, zooals aan Paulus, of van hunne veroordeeling, zooals aan dezen hier, dat het Jezus was, *dien zij hebben vervolgd.* En zoo zij zeggen: *Zie, wij wisten dat niet, zal Hij, die de harten weegt, dat niet merken?* Spr. 24 : 11, 12.

Ten tweede. Wordt dit vonnis door den Rechter gerechtvaardigd, die al de goddeloozen

er van zal overtuigen, dat zij in hen, die de Zijnen zijn, harde woorden hebben gesproken tegen Hem, Judas : 15. Hij gaat te werk naar dezen regel, vers 45, *Voor zooveel gij dit een' van deze minsten niet gedaan hebt, zoo hebt gij het Mij ook niet gedaan.* Wat tegen de getrouwe discipelen en volgelingen van Christus, zelfs tegen de minsten hunner, gedaan wordt, acht Hij tegen zich gedaan. In hen is Hij het, die gesmaad en vervolgd wordt, want zij worden gesmaad en vervolgd om Zijnentwil, en *in al hunne benauwdheid is Hij benauwd.* Wie hen aanraakt, raakt Zijn oogappel aan.

Eindelijk. Wij hebben hier de voltrekking van beide vonnissen, vers 46. De uitvoering is het leven der wet, en Christus zal er zorg voor dragen, dat overeenkomstig het vonnis gehandeld zal worden.

1. De goddeloozen *zullen gaan in de eeuwige pijn.* Het vonnis zal dan spoedig voltrokken worden; geen uitstel wordt verleend. De voltrekking van het vonnis der goddeloozen wordt het eerst genoemd, want het eerst wordt het onkruid vergaderd en verbrand. De straf der goddeloozen hier namaals zal eeuwig zijn, want die staat is onveranderlijk. Het is niet denkbaar dat de zondaren hunne eigene natuur zullen veranderen, of dat God Zijne genade zal geven om hen te veranderen, als de dag der genade in deze wereld misbruikt werd, de Geest der genade weerstaan is geworden, en de middelen der genade misbruikt of veronachtzaamd werden. De goddeloozen zullen moeten *heengaan* in die pijniging, zij gaan niet vrijwillig, neen, zij worden *weggedreven* uit het licht in de duisternis; maar er wordt eene onweerstaanbare overtuiging van schuld mede te kennen gegeven, en ten laatste een wanhopen aan genade.

2. *De rechtvaardigen zullen gaan in het eeuwige leven;* dat is: zij zullen *het koninkrijk beërven,* vers 34. De hemel is leven: hij is een en al gelukzaligheid. Het leven der ziel vloeit voort uit hare vereeniging met God door het middelaarschap van Jezus Christus, gelijk dat van het lichaam uit deszelfs vereeniging met de ziel. Het hemelsche leven bestaat in het aanschouwen en genieten van God, in eene volkomene gelijkvormigheid met Hem en in onmiddellijke, voortdurende gemeenschap met Hem. Het is *eeuwig* leven. Er is geen dood, die dan het leven zelf een perk kan stellen, geen ouderdom om een perk te stellen aan het aangename en liefelijke er van, en geene smart om het te verbitteren. Zelfs de Heidenen hebben zich een denkbeeld gevormd van een gelukkigen of rampzaligen toestand na den dood. In zijne *Tusculanarum disputationum, lib I,* voert Cicero Socrates in, zeggende: *Er zijn twee wegen voor hen, die uit het lichaam scheiden. Zij, die zich besmet hebben met de menschelijke ondeugden, en toegegeven hebben aan hunne lusten, gaan op een' weg, die hen heenvoert ver van de vergadering en den raad der goden; maar de oprechten en kuischen, die het minst verontreinigd werden door het vleesch, en, zoolang zij in het lichaam waren, de goden hebben nagevolgd, vinden het gemakkelijk om weder te keeren tot de verhevene wezens, vanwaar zij gekomen zijn.*

HOOFDSTUK XXVI.

Het verhaal van den dood en het lijden van Christus is door al de vier evangelisten meer ten volle en in bijzonderheden medegedeeld dan eenig ander deel van Zijne geschiedenis. Want wat zouden wij ook voornemen en begeeren te weten dan Christus, en dien gekruisigd? En het is in dit hoofdstuk, dat dit gedenkwaardig verhaal een aanvang neemt. Het jaar der verlossten was nu gekomen, de zeventig bestemde weken waren nu vervuld, wanneer de overtreding gesloten, verzoening en eene eeuwige gerechtigheid aangebracht zouden worden, doordat, Messias, de Vorst, uitgeroeid zou worden, Dan. 9 : 24, 26. Dat ontzettend tooneel wordt hier voorgesteld om met eerbied en heilig ontzag gelezen te worden. In dit hoofdstuk hebben wij I. De inleidingen tot Christus' lijden: 1. de voorafgaande kennis, die Hij er van geeft aan Zijne discipelen vers 1, 2, 2. De samenspanning der oversten tegen Hem, vers 3—5. 3. De zalving van Zijn hoofd bij een avondmaal in Bethanië, vers 6—13. 4. Judas' onderhandeling met de priesters om Hem te verraden, vers 14—16. 5. Christus het pascha etende met Zijne discipelen, vers 17—25. 6. Zijne instelling van het Avondmaal, en Zijne gesprekken met de discipelen, vers 26—35. II. Het lijden van Christus en eenige bijzonderheden daarvan. 1. Zijne doodsbenauwdheid in den hof, vers 36—46. 2. Zijne gevangenneming door de beambten met behulp van Judas, vers 46 56. 3. Zijne terechtstelling voor den hoogepriester en Zijne veroordeeling, vers 37—68. 4. Petrus' verloochening van Hem, vers 69—75.

En het is geschied, als Jezus alle deze woorden geëindigd had, dat Hij tot Zijne discipelen zeide: 2. Gij weet, dat na twee dagen het pascha is, en de Zoon des menschen zal overgeleverd worden, om gekruisigd te worden. 3. Toen vergaderden de overpriesters, en de schriftgeleerden, en de ouderlingen des volks, in de zaal des hoogepriesters, die genaamd was Kájafas; 4. En beraadslaagden te zamen, dat zij Jezus met listigheid vangen en dooden zouden. 5. Doch zij zeiden: Niet in het feest, opdat er geen oproer worde onder het volk.

Hier is:

1. De kennisgeving van Christus aan Zijne discipelen van de aannadering van Zijn lijden, vers 1, 2. Terwijl Zijne vijanden leed voor Hem bereidden, heeft Hij zichzelven en Zijne discipelen voor dat leed bereid. Hij had hun dikwijls als van uit de verte over Zijn lijden gesproken, nu spreekt Hij er van als zijnde voor de deur, *na twee dagen.* Na reeds meermalen gewaarschuwd te zijn, dat ons leed en benauwdheid wachten, hebben wij die waarschuwing toch weer opnieuw noodig. Merk op *a.* Den *tijd* wanneer Hij die waarschuwing gaf; *als Hij alle deze woorden geëindigd had.* Niet vóórdat Hij gezegd had wat Hij te zeggen had. Christus' getuigen sterven niet, vóór zij hun getuigenis voleindigd hebben. Toen Christus door Zijne onderneming was heengegaan als profeet, begon Hij de uitoefening van Zijn ambt als priester. Nadat Hij deze woorden voleindigd had, die onmiddellijk voorafgingen; Hij had Zijn' discipelen gezegd, dat zij zware, droevige tijden moesten wachten, banden en verdrukkingen, en daarna zegt Hij hun: *De Zoon des menschen zal overgeleverd worden,* om hun te kennen te geven, dat het hun niet erger zou gaan dan Hem, en

dat Zijn lijden den angel zou wegnemen uit het hunne. Het denken aan een' lijdenden Christus is eene groote ondersteuning voor een lijdend Christen, lijdende met Hem en om Zijnentwil. *b.* De zaak zelve, waarvan Hij hun kennis gaf: *De Zoon des menschen is overgeleverd.* [1]) De zaak was niet alleen zoo zeker, maar zoo nabij, dat zij zoo goed als reeds geschied was. Het is goed om ons het lijden, dat nog komen moet, als reeds tegenwoordig voor te stellen. Hij *is* overgeleverd, want Judas vormde toen het plan om Hem te verraden.

2. De samenspanning van de overpriesters en schriftgeleerden en ouderlingen des volks tegen het leven van onzen Heere Jezus, vers 3—5. Vele beraadslagingen hebben plaats gehad tegen het leven van Christus, maar dit komplot werd met meer list en overleg gesmeed dan de vorige, want al de aanzienlijken namen er deel aan. De overpriesters, die voorzaten in kerkelijke aangelegenheden, de ouderlingen, die rechters waren in burgerlijke zaken, en de schriftgeleerden, die, als volleerd in de wet, de leiders waren voor beiden — dezen vormden te zamen het sanhedrin, of den grooten raad, die de natie regeerde, en dezen waren saamverbonden tegen Christus. Let op: *a.* De *plaats*, waar zij bijeenkwamen, *in de zaal des hoogepriesters*, die het middelpunt was van hunne eenheid in dit goddelooze plan. *b.* Het komplot zelf: om *Jezus met listigheid te vangen en te dooden.* Niets minder dan Zijn bloed, Zijn levensbloed kon hen bevredigen. Zóó wreed en bloeddorstig zijn de plannen en bedoelingen geweest van de vijanden van Christus en Zijne kerk. *c.* De staatkunde der samenzweerders. *Niet in het feest.* Waarom niet? Was het uit eerbied voor de heiligheid van dien tijd, of omdat zij niet gestoord wilden worden in de uitoefening der Godsdienstplechtigheden van dien dag? Neen, maar *opdat er geen oproer worde onder het volk.* Zij wisten, dat Christus grooten invloed had op het volk, en er waren groote menigten saamgekomen voor het feest. Er zou gevaar kunnen zijn, dat zij de wapens opvatten tegen hunne heerschers, indien dezen geweld gebruikten tegen Christus, dien allen hielden voor een profeet. Zij werden in ontzag gehouden, niet door de vreeze Gods, maar door de vrees voor het volk. Zij waren dus slechts bedacht op hunne eigene veiligheid, om de eere Gods bekommerden zij zich niet. Zij zouden het in het feest gedaan hebben, want het was eene overlevering der Joden, dat kwaaddoeners op een der drie groote feesten ter dood gebracht moesten worden, inzonderheid oproerlingen en bedriegers, opdat gansch Israel moge zien en vreezen; maar *niet in het feest.*

6. Als nu Jezus te Bethanië was, ten huize van Simon den melaatsche. 7. Kwam tot hem eene vrouw, hebbende eene albasten flesch met zeer kostelijke zalf, en goot ze uit op Zijn hoofd, daar Hij aan tafel zat. 8. En Zijne discipelen, dat ziende, namen het zeer kwalijk, zeggende: Waartoe dit verlies? 9. Want deze zalf had kunnen duur verkocht, en de penningen den armen gegeven worden. 10. Maar Jezus, zulks verstaande, zeide tot hen: Waarom doet gij deze vrouw moeite aan? Want zij heeft een goed werk aan Mij gewrocht. 11. Want de armen hebt gij altijd met u, maar Mij hebt gij niet altijd. 12. Want als zij deze zalf op Mijn lichaam gegoten heeft, zoo heeft zij het gedaan tot eene voorbereiding van Mijne begrafenis. 13. Voorwaar zeg Ik u, alwaar dit Evangelie gepredikt zal worden in de geheele wereld, daar zal ook tot hare gedachtenis gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft.

In dit deel van het verhaal hebben wij

1. De bijzondere vriendelijkheid van eene Godvruchtige vrouw jegens den Heere Jezus door Zijn hoofd te zalven, vers 6, 7. Het was in Bethanië, een dorp, dicht bij Jeruzalem, en in het huis van Simon den melaatsche. Waarschijnlijk was hij een dergenen, die op wonderdadige wijze door onzen Heere Jezus van zijne melaatschheid was gereinigd, en wilde hij zijne dankbaarheid aan Christus betoonen door Hem te gast te noodigen. Christus heeft het ook niet versmaad, om met hem te spreken, in zijn huis te komen en aan zijn' avondmaaltijd deel te nemen. Hoewel hij gereinigd was, werd hij toch nog *Simon de melaatsche* genoemd. Zij, die schuldig zijn aan ergerlijke zonden, zullen bevinden, dat, hoewel de zonde vergeven is, de smaad hen zal blijven aankleven, en dat hij nauwelijks afgewasschen kan worden. De vrouw, die dit deed, wordt verondersteld Maria te zijn geweest, de zuster van Martha en Lazarus, en Dr. Lightfoot denkt, dat zij dezelfde was, die *Maria Magdalena* werd genoemd. Zij had eene flesch met zeer kostelijke zalf, die zij uitgoot op het hoofd van Christus, toen Hij aan tafel zat. Onder ons zou dit eene vreemdsoortige hulde of beleefdheidsbetoon wezen; maar toen werd dit beschouwd als het hoogste blijk van eerbied, want de reuk was zeer aangenaam, en de zalf verfrisschend voor het hoofd. Davids hoofd werd ook gezalfd, Ps. 23 : 5; Lukas 7 : 46. Nu kan dit beschouwd worden:

1. Als eene daad van geloof in onzen Heere Jezus, den Christus, den Messias, den Gezalfde. Om aan te duiden, dat zij in Hem geloofde als den Gezalfde Gods, dien Hij tot Koning gesteld had, zalfde zij Hem, en maakte Hem tot haren Koning. Zij zullen zich *een eenig Hoofd stellen*, Hoséa 1 : 11. Dit is den Zoon te kussen.

2. Als eene daad van liefde en eerbied voor Hem. Sommigen denken, dat zij het was, die eerst veel lief heeft gehad, en Christus' voeten gewasschen heeft met hare tranen, Lukas 7 : 38, 47; en dat zij hare eerste liefde niet heeft verlaten, maar de liefdevolle toewijding betoonde eener oude en ervarene Christin, hoewel zij het leven eener Christin nog pas was begonnen. Als er ware liefde in het hart is voor Jezus Christus, dan wordt er niets te goed voor Hem

1) Naar de Engelsche overzetting.

geacht, ja niets is dan in onze schatting goed genoeg voor Hem.

II. De ergernis der discipelen hierover. Zij namen dit zeer kwalijk, vers 8, 9. Het ergerde hen, deze zalf aldus gebruikt te zien, want zij dachten, dat er een beter gebruik van gemaakt had kunnen worden.

1. Zie hoe zij hunne ergernis uitdrukken. *Waartoe dit verlies?* zeiden zij. Hieruit blijkt: *a.* Gebrek aan welwillende zachtheid jegens deze Godvruchtige vrouw, daar zij hare overmatige vriendelijkheid — gesteld al dat zij dit was — voor verkwisting hielden. De liefde leert ons de beste uitlegging te geven van alles, waar dit slechts mogelijk van is, inzonderheid van de woorden en daden van hen, die *in het goede ijveren*, al denken wij dan ook, dat zij niet gansch en al zoo voorzichtig en verstandig zijn, als zij behoorden te wezen. Het is waar, er kan eene overmaat wezen in goed doen, maar daaruit moeten wij leeren zelven voorzichtig te zijn, ten einde in geene uitersten te vervallen, maar niet vitziek te zijn voor anderen, want, hetgeen wij aan gebrek aan voorzichtigheid toeschrijven, kan wel door God als eene daad van overvloedige liefde aangemerkt en aangenomen worden. Wij moeten niet zeggen: Zij, die meer voor den Godsdienst doen dan wij, doen te veel; laten wij liever trachten evenveel te doen als zij doen. *b.* Gebrek aan eerbied voor hun' Meester. De beste uitlegging, die wij er aan geven kunnen, is, dat zij wisten, dat hun Meester volstrekt dood was voor alle genoegens der zinnen; Hij, die zóó bekommerd was over de verbreking Jozefs, was er niet op gesteld, om met de voortreffelijkste olie gezalfd te worden, Amos 6 : 6. Daarom dachten zij, dat zulk een genot slecht besteed was aan iemand, die daar zoo weinig genot in vond. Maar gesteld eens, dat dit zoo was, dan betaamde het hun toch niet om het *verlies* te noemen, toen zij bespeurden, dat Hij die zalving toeliet, en haar aannam als een blijk van vriendelijkheid en liefde. Wij moeten er ons wèl voor wachten, om iets verlies te noemen, dat, hetzij door onszelven of door anderen, aan den Heere Jezus geschonken wordt. Wij moeten het geen verloren tijd achten, die doorgebracht werd in den dienst van Christus; of dat geld verkwist is, dat besteed werd aan een werk der Godsvrucht; want, hoewel het op het water schijnt geworpen om met den stroom afgevoerd te worden, zullen wij het toch met winst na vele dagen wedervinden, Pred. 11 : 1.

2. Zie hoe zij hunne ergernis trachten te rechtvaardigen: *Deze zalf had kunnen duur verkocht, en de penningen den armen gegeven worden.* Het is niets nieuws, dat aan slechte gemoedsbewegingen een' schoonen glimp wordt gegeven; en dat men werken der Godsvrucht van zich afschuift onder voorwendsel van werken van barmhartigheid te moeten doen.

III. Christus' bestraffing van Zijne discipelen wegens de ergernis, die zij aan deze Godvruchtige vrouw hadden genomen, vers 10, 11. *Waarom doet gij deze vrouw moeite aan?* Het is voor Godvruchtige menschen een groot verdriet, als hunne goede werken gelaakt en verkeerd uitgelegd worden; en het is iets, dat de Heere Jezus zeer kwalijk neemt. Hij nam het hier op voor eene oprechte, ijverige, welmeenende vrouw, tegen al Zijne discipelen, hoewel zij zoo zeer gelijk schenen te hebben. Zóó van harte omhelst Hij de zaak van de verachte kleinen, Hoofdst. 18 : 10.

Let op de reden, die Hij er voor geeft: *De armen hebt gij altijd met u.*

Er zijn sommige gelegenheden om goed te doen, en goed te ontvangen, die blijvend zijn, en die wij ook voortdurend moeten gebruiken. Bijbels hebben wij altijd. Sabbatten hebben wij altijd, en zoo hebben wij ook de armen altijd met ons. Zij, die een hart hebben om goed te doen, behoeven nooit te klagen, dat zij er geene gelegenheid toe hebben. De arme heeft nooit opgehouden, zelfs niet uit het land van Israel, Deut. 15 : 11. Wij kunnen niet anders dan er altijd eenigen van te zien in deze wereld, die de hulp onzer liefdadigheid inroepen, en, als het ware, Gods ontvangers zijn, arme leden van Christus, aan wie Hij vriendelijkheid wil bewezen hebben gelijk als aan Hem zelven.

2. Er zijn andere gelegenheden, om goed te doen en goed te ontvangen, die slechts zelden voorkomen, kort en onzeker zijn, en meer bijzonder zorg en naarstigheid vereischen om er gebruik van te maken, en die men moet laten voorgaan vóór de anderen. *Mij hebt gij niet altijd*, gebruikt Mij dus zoolang gij Mij hebt. Christus' voortdurende *lichamelijke* tegenwoordigheid kon in deze wereld niet worden verwacht; het was nuttig, dat Hij zou weggaan. Zijne *werkelijke* tegenwoordigheid in het Avondmaal is een ongegrond en dwaas verzinsel, in tegenspraak met hetgeen Hij hier zegt: *Mij hebt gij niet altijd.* Soms moeten bijzondere werken van Godsvrucht en toewijding de plaats innemen van gewone werken van barmhartigheid. De armen moeten Christus niet berooven; wij moeten goed doen aan allen, maar *meest aan de huisgenooten des geloofs.*

IV. Christus' goedkeuring en lof van de vriendelijkheid dezer vrouw. Hoe meer er op Zijne dienstknechten en hunne diensten door de menschen gevit wordt, hoe meer Hij toont er een welbehagen in te hebben. Hij noemt het een *goed werk*, vers 10, en zegt méér tot lof er van, dan men zich zou kunnen voorstellen; inzonderheid

1. Dat het eene mystieke beteekenis heeft, vers 12; *Zij heeft het gedaan tot eene voorbereiding van Mijne begrafenis.* Sommigen denken, dat dit er ook hare bedoeling mede was, omdat de vrouwen Christus' veelvuldige voorzeggingen van Zijn' dood en Zijn lijden beter hebben begrepen dan de apostelen, waarvoor zij beloond werden met de eere van de eerste getuigen te zijn Zijner opstanding. Hoe dit zij, Christus heeft er die verklaring aan gegeven, en Hij geeft altijd gaarne de beste uitlegging aan de goed bedoelde woorden en daden Zijns volks. Dit was, als het ware, de balseming van Zijn lichaam; want Zijne opstanding belette om dit te doen na Zijn' dood, daarom geschiedde het vóór Zijn sterven, want het was voegzaam en gepast, dat het op den een' of anderen tijd geschieden zou,

om aan te toonen, dat Hij nog de Messias was, zelfs toen het scheen, alsof de dood over Hem had gezegevierd. De discipelen dachten, dat de zalf verspild was, welke was uitgestort op zijn hoofd. *Maar*, zegt Hij, *indien zooveel zalf uitgestort werd op een dood lichaam, overeenkomstig het gebruik van uw land, dan zoudt gij daar geen bezwaren tegen hebben, of het als verspild beschouwen. Nu is dit hier werkelijk het geval; het lichaam, dat zij zalft, is zoo goed als dood, en hare vriendelijkheid komt tijdig en gepast voor dat doel; in plaats dus van het een verlies te noemen, beschouwt het in die beteekenis, stelt het op rekening daarvan.*

2. Dat de gedachtenis hieraan eervol zal zijn, vers 13. *Er zal tot hare gedachtenis gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft.* Deze daad van geloof en liefde was zóó merkwaardig, dat de predikers van den gekruisigden Christus en de door den Heiligen Geest gedrevene schrijvers van de geschiedenis van Zijn lijden die handeling wel moesten opmerken en vermelden, en er de gedachtenis van vereeuwigen. En eens opgenomen in deze gedenkschriften, was het als *met een ijzeren griffel en lood voor eeuwig in eene rots gehouwen*, en kon bij geene mogelijkheid worden vergeten. Geene bazuin van den roem klinkt zoo luid en zoo lang als het eeuwig Evangelie. De geschiedenis van den dood van Christus, hoewel tragisch, is toch Evangelie, eene blijde boodschap, omdat Hij voor ons is gestorven. Het Evangelie moest gepredikt worden in de geheele wereld, niet slechts in Judea, maar onder alle volken, aan alle schepselen. Laten de discipelen het opmerken ter hunner bemoediging, dat hun geklank zal uitgaan tot aan de einden der aarde. Hoewel de eere van Christus in de eerste en voornaamste plaats bedoeld is in het Evangelie, wordt toch de eer Zijner heiligen en dienstknechten niet gansch en al voorbijgezien. De gedachtenis dezer vrouw moest bewaard blijven, niet door haar eene kerk te wijden, of jaarlijks ter harer eere een feest te vieren, of een stukje van hare gebrokene flesch te bewaren als eene heilige reliquie; maar door in de prediking van het Evangelie haar geloof en hare Godsvrucht te vermelden anderen ter navolging. Hebr. 6 : 12. Dit strekt ook tot eer van Christus, die, in deze wereld zoowel als in de toekomende wereld, *verheerlijkt zal worden in Zijne heiligen, en wonderbaar in allen die gelooven.*

14. Toen ging één van de twaalven, genaamd Judas Iscáriot tot de overpriesters. 15. En zeide: Wat wilt gij mij geven, en ik zal hem u overleveren? En zij hebben hem toegelegd dertig zilveren penningen. 16. En van toen af zocht hij gelegenheid, opdat hij Hem overleveren mocht.

Onmiddellijk na een voorbeeld van de grootste vriendelijkheid aan Christus bewezen volgt een voorbeeld van de grootste onvriendelijkheid, zoodanig is de vermenging van goed en kwaad onder de volgelingen van Christus. Hij heeft sommige trouwe vrienden, en sommige valsche, geveinsde vrienden. Wat kon er laaghartiger zijn dan de overeenkomst van Judas met de overpriesters om Christus aan hen over te leveren.

I. De verrader was Judas Iscariot. Hij wordt *een der twaalven* genoemd, als eene verzwaring van zijne laagheid. Toen *de discipelen vermenigvuldigden* was het geen wonder, dat er sommigen bij kwamen, die eene schande en verdriet voor hen werden; maar als er slechts twaalf waren, en één van hen een duivel was, dan gewis! kunnen wij niet verwachten een volmaakt zuiver gezelschap van menschen op aarde te vinden. De twaalven waren Christus' verkoren vrienden, die het voorrecht hadden van Zijne bijzondere gunst. Zij waren Zijne voortdurende metgezellen en volgelingen, die het voorrecht genoten van Zijne bijzondere gesprekken, in alle opzichten reden hadden om Hem lief te hebben en getrouw te zijn, en toch heeft één hunner Hem verraden. Geene banden van plichtsgevoel of dankbaarheid zullen hen van het kwade terughouden, die een' duivel hebben, Markus 5 : 3, 4.

II. Het aanbod, dat hij deed aan de overpriesters. Hij ging tot hen, en zeide: *Wat wilt gij mij geven?* vers 15. Zij hebben niet om hem gezonden, hebben hem geene aanbiedingen gedaan; zij, konden niet denken, dat een van Christus' eigene discipelen Hem ontrouw zou wezen. Zelfs onder de volgelingen van Christus zijn er, die slechter zijn, dan iemand zich kan voorstellen, en slechts de gelegenheid behoeven om dit te toonen. Merk op

1. Wat Judas beloofde: *Ik zal hem u overleveren.* Ik zal u doen weten waar hij is, en het op mij nemen om u tot hem te brengen op zulk een' geschikten tijd en plaats, dat gij u zonder gerucht of gedruisch en zonder gevaar van oproer meester van hem kunt maken. Dit was het, waarmede zij in hun komplot verlegen waren, vers 4, 5. Zij durfden Hem niet in het publiek aan te randen, en wisten niet waar zij Hem in de eenzaamheid konden vinden. Hier was de zaak bij gebleven, en de moeielijkheid scheen onoverkomelijk, totdat Judas kwam en hun zijne diensten aanbood. Zij, die zich door den duivel willen laten leiden, vinden hem meer gereed en bereid dan zij denken om hun in een netelig oogenblik te hulp te komen, zooals Judas de overpriesters geholpen heeft. Hoewel de oversten, als zij Hem eens in handen hadden, Hem door hunne macht en invloed konden dooden, heeft toch niemand dan een discipel Hem kunnen verraden. Hoe ijveriger de menschen zijn in het belijden van den Godsdienst, hoe meer zij zich bekend maken met den dienst en de inrichting er van, hoe meer zij de gelegenheid hebben om kwaad te doen, indien hun hart niet recht is voor God. Indien Judas geen apostel geweest was, dan zou hij geen verrader hebben kunnen zijn; indien de menschen den weg der gerechtigheid niet gekend hadden, zij zouden er geen misbruik van hebben kunnen maken.

Ik zal hem u overleveren. Hij heeft zich niet

aangeboden om als getuige tegen Christus op te treden; ook hebben zij hem daartoe niet zoeken om te koopen, hoewel zij getuigenis tegen Hem wenschten te hebben, vers 59. En indien er iets tegen Hem had kunnen aangevoerd worden, dat ook maar een schijn van bewijs had, bijv. dat Hij een bedrieger was, dan zou Judas de aangewezen persoon zijn geweest om daarvan te getuigen. Maar het is een blijk en bewijs van de onschuld van onzen Heere Jezus, dat Zijn eigen discipel, die Zijne leer en Zijne wijze van leven zoo door en door kende, doch Hem ontrouw was, Hem van niets misdadigs kon beschuldigen, hoewel dit zou gediend hebben om zijn verraad te verontschuldigen.

2. Wat hij vroeg tot loon van zijn' aangeboden dienst: *Wat wilt gij mij geven?* Dit was het eenige, dat Judas er toe bracht om zijn' Meester te verraden; hij hoopte er geld door te verkrijgen. Zijn Meester had hem niet beleedigd; hoewel Hij van den beginne wist, dat hij een duivel had, heeft Hij hem toch, voor zooveel men zien kon, dezelfde vriendelijkheid betoond als aan de overigen, hem geen teeken van ongenade gegeven, dat hem zou kunnen vertoornen. Hij had hem een' post gegeven, die hem welgevallig was, hem tot penningmeester aangesteld, en hoewel hij gelden uit de algemeene kas verduisterd had — want hij wordt een dief genoemd, Joh. 12 : 6 — zien wij toch niet, dat hij dieswege ter verantwoording wordt geroepen. Evenmin blijkt het, dat de verdenking bij hem ontstond, dat het Evangelie bedrog was; neen het was geen haat voor zijn' Meester, niet om eenigerlei twist met Hem, maar zuiver en alleen uit liefde voor het geld dat Judas een verrader was geworden.

Wat wilt gij mij geven? Maar wat verlangde hij, wat ontbrak hem? Geen brood om te eten, geene kleederen om aan te doen; geene noodzakelijke levensbehoeften. Was hij niet welkom overal waar zijn Meester was? Ging het hem niet evengoed als Hem? Is hij niet juist thans vriendelijk onthaald aan een' avondmaaltijd in Bethanië in het huis van Simon den melaatsche, en een weinig te voren aan een' anderen maaltijd, waar niemand minder dan Martha zelve aan tafel bediende? En toch kon deze geldgierige rampzalige niet tevreden zijn, maar komt laaghartig kruipend tot de priesters met: *Wat wilt gij mij geven?* Het is niet het *gebrek* aan geld, maar de *liefde* tot het geld, die de wortel is van alle kwaad, en inzonderheid van afval van Christus, getuige Demas, 2 Tim. 4 : 10. Satan heeft onzen Heiland met dit lokaas verzocht: *Al deze dingen zal ik u geven*, Hoofdst. 4 : 19; maar Judas bood zich zelven aan om er door verzocht te worden. *Wat wilt gij mij geven?* vraagt hij, alsof zijn Meester eene koopwaar was, waar hij niet af kon komen.

III. De koop, dien de overpriesters met hem sloten; *Zij hebben hem toegelegd dertig zilveren penningen;* dertig sikkelen, hetgeen, volgens sommigen, ongeveer f 40,80 van ons geld bedraagt, en volgens anderen f 45. Judas schijnt het aan hen overgelaten te hebben om den prijs te bepalen, en wilde nemen, wat zij wilden geven. Hij slaat toe op het eerste aanbod uit vrees van anders minder te krijgen. Judas was niet gewoon aan groote koopmanschap, en daarom was eene kleine som voor hem al een groot bedrag. Volgens de wet, Ex. 21 : 32, was dertig zilverlingen de prijs van een' slaaf — een heerlijke prijs, waarop Christus geschat werd! Zach. 11 : 13. Geen wonder, dat de kinderen Sions, hoewel tegen fijn goud geschat, gelijk aarden flesschen gerekend worden, als Sion's Koning zelf aldus onderschat werd. Zij legden hem, *estêsan — appenderunt* — zij betaalden of wogen hem toe gelijk sommigen dit lezen, zij gaven het loon in zijne hand, om zich van hem te verzekeren en hem aan te moedigen.

IV. Tengevolge van den gesloten koop wendt Judas nu al zijn' ijver aan om zijn plan te volvoeren, vers 16, *hij zocht gelegenheid, opdat hij Hem overleveren mocht*, hij zon op middelen om het op afdoende wijze tot stand te brengen. Het is zeer goddeloos om de gelegenheid te zoeken tot zondigen, en kwaad te verzinnen; want het toont hoe de mensch dan zijn hart gezet heeft om kwaad te doen, kwaad met voorbedachten rade. Die daar *in* zijn, denken dat zij nu ook *voort moeten gaan*, wat er ook de gevolgen van mogen zijn. Nadat hij dien boozen koop gesloten had, had hij nog tijd tot berouw en om er op terug te komen, maar door dien koop heeft de duivel nog meer invloed op hem dan hij reeds had, en zegt hem, dat hij getrouw moet zijn aan zijn woord, al is hij dan ook nog zoo ontrouw aan zijn' Meester, gelijk Herodes Johannes moest onthoofden, *om de eeden*, die hij gedaan had.

17. En op den eersten dag der ongehevelde brooden kwamen de discipelen tot Jezus, zeggende tot Hem: Waar wilt Gij, dat wij U bereiden het pascha te eten? 18. En Hij zeide: Gaat henen in de stad tot zulk eenen, en zegt hem: De Meester zegt: Mijn tijd is nabij; Ik zal bij u het pascha houden met Mijne discipelen. 19. En de discipelen deden, gelijk Jezus hun bevolen had, en bereidden het pascha. 20. En als het avond geworden was, zat Hij aan met de twaalven. 21. En toen zij aten, zeide Hij: Voorwaar Ik zeg u, dat één van u Mij zal verraden. 22. En zij, zeer bedroefd geworden zijnde, begonnen een iegelijk van hen tot Hem te zeggen: Ben ik het, Heere? 23. En Hij, antwoordende, zeide: Die de hand met Mij in den schotel indoopt, die zal Mij verraden. 24. De Zoon des menschen gaat wel henen, gelijk van Hem geschreven is; maar wee dien mensch, door welken de Zoon des menschen verraden wordt; het ware hem goed, zoo die mensch niet geboren was geweest. 25. En Judas, die Hem verried, antwoordde en zeide: Ben ik het, Rabbi? Hij zeide tot hem: Gij hebt het gezegd.

Wij hebben hier het verhaal hoe Christus het pascha heeft gehouden. Geworden zijnde onder de wet, heeft Hij zich onderworpen aan al de inzettingen er van, dus ook aan deze. Het feest werd gehouden ter herinnering aan Israels verlossing uit Egypte, den geboortedag van dit volk. Het was eene overlevering der Joden, dat zij in de dagen van den Messias verlost zouden worden op denzelfden dag van hun' uittocht uit Egypte, en dít is ook nauwkeurig alzoo geschied, want Christus stierf op den dag na het pascha, toen zij dus hun' uittocht begonnen zijn.

I. De tijd, wanneer Christus het pascha at, was de gewone tijd door God daartoe bepaald, en waargenomen door de Joden, vers 17, *op den eersten dag der ongehevelde brooden*, die in dat jaar op den vijfden dag der week viel, dus op onzen Donderdag. Sommigen hebben het voorgesteld alsof onze Heere Jezus het pascha toen vroeger gehouden heeft dan anderen; maar de geleerde Dr Whithy heeft overtuigend bewezen, dat dit niet zoo is.

II. De plaats waar, is zeer bijzonder door Hem zelven aan de discipelen op hunne vraag hieromtrent aangewezen, vers 17. Zij vroegen: *Waar wilt Gij, dat wij U bereiden het pascha te eten?* Wellicht was Judas een dergenen, die deze vraag gedaan hebben, om des te beter zijne maatregelen ter volvoering van het verraad te kunnen nemen; maar de overige discipelen vroegen het, zooals gewoonlijk, ten einde hun' plicht te kunnen doen.

1. Zij twijfelden niet of hun Meester zou het pascha willen eten, hoewel Hij toen door de overpriesters vervolgd werd. Zij wisten, dat Hij geen' plicht zou nalaten, hetzij wegens verschrikkingen van buiten, of vreeze van binnen. Zij volgen Christus' voorbeeld niet, die zich voor verontschuldigd houden van aan het Avondmaal des Heeren — ons pascha — te gaan, omdat zij in zoo velerlei benauwdheden zijn en vele vijanden hebben, vol zijn van zorg en vrees; want, indien dit zoo is, dan hebben zij het des te meer noodig om gebruik te maken van dit middel der genade, ten einde hunne vreeze tot bedaren te brengen, en vertroost te worden onder hun' druk, en hunne zorgen op God te werpen.

2. Zij wisten zeer goed, dat hiervoor toebereidselen gemaakt moesten worden, en dat het hun werk was, als Zijne dienstknechten, om die toebereidselen te maken. *Waar wilt Gij, dat wij U bereiden het pascha te eten?* Voor het vieren van plechtige inzettingen behoort eene plechtige voorbereiding.

3. Zij wisten, dat Hij geen eigen huis had, waarin Hij het pascha kon eten. Hierin, evenals in andere dingen, is Hij om onzentwil arm geworden. Onder alle paleizen van Sion was er geen voor Sions Koning; maar Zijn koninkrijk was niet van deze wereld, Joh. 1 : 11.

4. Zij wilden geene plaats uitkiezen zonder aanwijzing van Hem, en van Hem ontvingen zij dan ook die aanwijzing; Hij zond hen *tot zulk eenen*, vers 18, die waarschijnlijk een vriend en volgeling van Hem was, en in zijn huis heeft Hij zich zelven en Zijne discipelen te gast genoodigd.

Zegt hem: *Mijn tijd is nabij.* Hij bedoelt de tijd van Zijn' dood, elders genoemd *Zijne ure*, Joh. 8 : 20; 13 : 1; de tijd, de ure, bestemd in den raad Gods, waar Hij Zijn hart op gesteld had, en waarvan Hij zoo dikwijls had gesproken. Hij wist wanneer die tijd nabij was, en ging er naar te werk. Wij weten onzen tijd niet, Pred. 9 : 12; en daarom moeten wij steeds wakende zijn; onze tijd is altijd bereid, Joh. 7 : 6, en daarom moeten wij altijd bereid zijn. Omdat Zijn tijd nabij was, wilde Hij het pascha houden. De gedachte aan de nadering van onzen dood, moet ons aansporen tot een vlijtig gebruik van alle gelegenheden, die het welzijn onzer ziel kunnen bevorderen. Is onze tijd nabij, en staat ons de eeuwigheid voor de deur? Zoo laat ons feest houden in de ongezuurde brooden der oprechtheid. Toen onze Heere Jezus zich in het huis diens vromen mans te gast noodde, zond Hij hem de tijding, dat Zijn tijd nabij was. Christus' verborgenheid is voor degenen, die Hem ontvangen in hun hart. Vergel. Joh. 14 : 21 met Openb. 3 : 20.

Zegt hem: *Ik zal bij u het pascha houden.* Dit was een voorbeeld van Zijn gezag als *de Meester*, dat door dezen man waarschijnlijk erkend werd. Hij heeft om het gebruik van zijn huis voor dit doel niet verzocht, maar het geboden. Evenzoo eischt Christus, als Hij door Zijn' Geest in het hart komt, toegang, als iemand, die meester is van dat hart en niet afgewezen kan worden. Indien Hij zegt: *Ik zal in deze ziel feest houden*, dan doet Hij het, want Hij werkt, en niemand kan Hem hinderen; Zijn volk zal gewillig zijn, want Hij maakt hen gewillig. *Ik zal bij u het pascha houden met Mijne discipelen.* Waar Christus welkom is, verwacht Hij, dat ook Zijne discipelen welkom zullen zijn. Als wij God aannemen tot onzen God, dan nemen wij Zijn volk aan als ons volk.

III. De toebereidselen werden gemaakt door de discipelen, vers 19; zij *deden gelijk Jezus hun bevolen had.* Zij, die naar Christus' tegenwoordigheid verlangen bij het Evangelie-pascha, moeten nauwkeurig Zijne voorschriften volgen, en doen wat Hij hun zegt en zooals Hij het hun zegt. *Zij bereidden het pascha;* zij lieten het lam slachten in het voorhof van den tempel, hebben het doen braden, voorzagen zich van bittere kruiden, brood en wijn; het tafellaken werd gespreid, en alles in gereedheid gebracht om het heilige en plechtige feest te vieren.

IV. Zij aten het pascha overeenkomstig het voorschrift der wet, vers 20; *Hij zat aan*, in de gewone houding aan tafel, niet op zijde liggende, want in die houding is het niet gemakkelijk te eten of te drinken, maar rechtop zittende, ofschoon wellicht op een' lagen zetel. Hetzelfde woord, dat hier gebruikt is om Zijne houding aan te duiden, wordt ook elders gebruikt voor Zijne houding aan tafel, Hoofdst. 9 : 10; Lukas 7 : 37; Hoofdst. 26 : 7. Het was naar het gevoelen der meeste schriftuitleggers, slechts het eerste pascha in Egypte, dat gegeten werd met de lendenen opgeschort, de schoenen aan de voeten en den staf in de hand, hoewel dat ook in zittende houding kon plaats hebben. Zijn aanzitten geeft Zijne gemoedsrust

te kennen, toen Hij zich tot deze plechtigheid begaf. *Hij zat neder met de twaalven*, Judas niet uitgezonderd. Volgens de wet moesten zij een lam voor een huis nemen, Ex. 12 : 3, 4; waarin niet minder dan tien personen mochten aanwezig zijn, en niet meer dan twintig. Christus' discipelen waren Zijn huisgezin. Zij, die van God een gezin hebben ontvangen, moeten met dat gezin den Heere dienen.

V. Wij hebben hier Christus' gesprekken met Zijne discipelen aan den paaschmaaltijd. Het gewone onderwerp der gesprekken bij deze feestviering was de bevrijding van Israel uit Egypte, Ex. 12 : 26, 27; maar het groote Pascha staat nu geofferd te worden, en de gesprekken hierover nemen de plaats in van alle anderen, Jer. 16 : 14, 15. Hier is

1. Christus' algemeene kennisgeving aan Zijne discipelen van het verraad, dat onder hen zou plaats hebben, vers 21; *Een van u zal Mij verraden.* Christus wist dit. Wij weten niet wat rampen ons zullen treffen, noch van waar zij over ons komen zullen; maar Christus wist wat Hem te wachten stond, hetgeen een blijk en bewijs is Zijner alwetendheid, en Zijne liefde zoo heerlijk doet uitblinken, daar Hij alles wist wat Hem zou wedervaren, en toch Zijn voornemen niet opgaf. Hij voorzag het verraad en de laagheid van een Zijner eigene discipelen, en ging toch voorwaarts, droeg zorg voor hen, die Hem gegeven waren, hoewel Hij wist, dat zich onder hen een Judas bevond. Hij wilde den prijs onzer verlossing betalen, hoewel Hij voorzag, dat sommigen *den Heere zouden verloochenen, die hen gekocht heeft.* Hij stortte Zijn bloed, ofschoon Hij wist, dat het vertreden en onrein zal geacht worden. Als er gelegenheid toe was, heeft Hij hen, die hem omringden, dit doen weten. Hij had hun dikwijls gezegd, dat de Zoon des menschen overgeleverd zou worden; nu zegt Hij, dat een hunner dit zal doen, opdat zij, als zij het zagen, er te minder verbaasd om zouden zijn, maar hun geloof er door versterkt zou worden, Joh. 13:19; 14:29.

2. De gewaarwordingen der discipelen, vers 22. Hoe hebben zij die mededeeling opgenomen?

Zij waren zeer bedroefd. Het ontroerde hen te hooren, dat hun Meester verraden zou worden. Toen dit voor het eerst aan Petrus werd gezegd, riep hij: *Wees U genadig*, en daarom moest het voor hem en de overige discipelen eene groote smart zijn te vernemen, dat dit nu zoo nabij was. Het ontroerde hen nog meer te hooren, dat een hunner dit doen zou. Het zal een smaad wezen voor de broederschap, dat een apostel een verrader ging worden, en dit smartte hen. Godvruchtige zielen treuren om de zonden van anderen, inzonderheid van hen, die eene meer dan gewone belijdenis van den Godsdienst hebben afgelegd, 2 Cor. 11 : 29. Wat hen het meest ontroerde was, dat zij in het onzekere waren wie van hen dit doen zou, en ieder hunner was bevreesd voor zich zelven, dat hij — naar de uitdrukking van Hazael — 2 Kon. 8 : 13, de hond zou zijn, die deze groote zaak doen zou. Zij, die de kracht en de list kennen van den verleider, en hunne eigene zwakheid en dwaasheid, kunnen niet anders dan in angst zijn omtrent zich zelven, als zij hooren, dat de liefde van velen zal verkouden.

Een iegelijk van hen begon tot den Heere te zeggen: Ben ik het, Heere?

Zij waren niet geneigd Judas te verdenken. Hoewel hij een dief was, wist hij toch zoo goed den schijn te bewaren, dat zij, die gemeenzaam bekend met hem waren, toch niet naijverig op hem geweest zijn. Niemand hunner zag hem er op aan, en nog veel minder vroegen zij: *Is het Judas, Heere?* Het is mogelijk voor een' geveinsde om niet slechts zonder als geveinsde ontdekt te worden door de wereld te gaan, maar zelfs zonder dat men hem er van verdenkt; gelijk er valsch geld is, dat zóó kunstig nagemaakt is, dat niemand aan de echtheid er van twijfelt.

Zij waren wèl geneigd zich zelven te verdenken; *Ben ik het, Heere?* Hoewel zij zich niets van dien aard bewust waren (zulk eene gedachte was zelfs nooit bij hen opgekomen) vreesden zij toch het ergste, en vroegen Hem, die ons beter kent, dan wij ons zelven kennen: *Ben ik het, Heere?* Het betaamt den discipelen van Christus altijd om in tijden van bijzondere beproeving met een' heiligen ijver zich zelven te wantrouwen. Wij weten niet, hoe sterk de verzoeking voor ons worden kan, en in hoeverre God ons aan ons zelven zal overlaten, en daarom hebben wij reden om niet hooggevoelende te zijn, maar te vreezen. Het is opmerkelijk, dat onze Heere Jezus even vóórdat Hij het Avondmaal instelde, Zijne discipelen aan deze toetsing van zich zelven heeft onderworpen, ten einde ons te leeren „ons zelven te onderzoeken en te oordeelen, ons *te beproeven en alzoo van het brood te eten en van den drinkbeker te drinken.*"

3. Er wordt hun nadere inlichting gegeven betreffende deze zaak, vers 23, 24, waar Christus hun zegt *a.* Dat de verrader een gemeenzame vriend was: *Die de hand met Mij in den schotel indoopt;* dat is: Een van u, die thans met Mij aanzit. Hij zegt dit om het verraad als ontzettend zondig in het licht te stellen. Uitwendige gemeenschapsoefening met Christus in heilige inzettingen is eene groote verzwaring onzer onoprechtheid jegens Hem. Het is eene lage ondankbaarheid om met Christus in den schotel in te doopen, en Hem toch te verraden. *b.* Dat dit was overeenkomstig de Schrift, dat er de ergenis van zou wegnemen. Was Christus verraden door een discipel? Aldus was er geschreven, Ps. 41 : 10, *Die mijn brood at, heeft de verzenen tegen mij grootelijks verheven.* Hoe meer wij in onze wederwaardigheden en benauwdheden de vervulling zien der Schrift, hoe gemakkelijker wij ze kunnen dragen. *c.* Dat die gesloten koop zeer duur zou blijken voor den verrader; *wee den mensch, door welken de Zoon des menschen verraden wordt.* Dit zeide Hij, niet slechts om het geweten van Judas te doen ontwaken en hem tot berouw en bekeering te brengen en zijn verdrag met de overpriesters te herroepen, maar ook ter waarschuwing van al de anderen om zich te wachten voor de zonde van Judas. Hoewel God ook door de zonde der menschen Zijne eigene doel-

einden tot stand brengt, wordt de toestand van den zondaar hier toch niet minder rampzalig door; *het ware hem goed zoo die mensch niet geboren was geweest.* Het verderf, dat hen wacht, die Christus verraden, is zóó groot, dat het oneindig beter ware niet te zijn, dan zoo rampzalig te zijn.

4. De schuldigverklaring van Judas, vers 25. *Ben ik het?* vraagt hij, ten einde door zijn stilzwijgen geene verdenking tegen hem op te wekken. Hij wist zeer goed, dat hij het was, en wilde toch onbekend schijnen met het komplot. Velen, die door hun eigen geweten veroordeeld worden, geven zich veel moeite om zich voor de menschen te rechtvaardigen en een schoon gelaat te vertoonen met de vraag: *Ben ik het, Heere?* Hij moest wel weten, dat Christus het wist, en toch vertrouwde hij zoo op Zijne toegevende hoffelijkheid, wijl Hij het tot nu toe verborgen had gehouden, dat hij nu de onbeschaamdheid had Hem, als het ware, uit te dagen om het bekend te maken. Of wellicht was hij zoo ver onder de macht gekomen van ongeloof, dat hij zich verbeeldde, dat Christus het niet wist, zooals zij, die zeiden: *De Heere ziet het niet,* Ps. 94 : 7; en vroegen: *zal Hij door de donkerheid oordeelen?* Christus heeft spoedig geantwoord op zijne vraag: *Gij hebt het gezegd,* dat is: Het is, zooals gij gezegd hebt. Dit is niet zoo duidelijk als Nathan's: *Gij zijt die man*; maar het was toch duidelijk genoeg om hem van schuld te overtuigen; en om, indien zijn hart niet zoo ontzettend verhard ware geweest, het komplot in duigen te doen vallen, toen hij het ontdekt zag aan zijn' Meester. Zij, die het plan beramen om Christus te verraden, zullen, vroeg of laat, zich zelven verraden, hunne eigene tong zal hen doen aanstooten.

26. En als zij aten, nam Jezus het brood, en gezegend hebbende, brak Hij het, en gaf het den discipelen, en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam. 27. En Hij nam den drinkbeker, en gedankt hebbende gaf hun dien, zeggende: Drinkt allen daaruit; 28. Want dat is Mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden. 29. En Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht des wijnstoks, tot op dien dag, wanneer Ik met u die nieuw zal drinken in het koninkrijk Mijns Vaders. 30. En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg.

Wij hebben hier de instelling van het Avondmaal des Heeren, en hebben te letten op

I. Den tijd, wanneer het werd ingesteld — *als zij aten,* aan het einde van den paaschmaaltijd, eer de tafel werd afgenomen, zooals bij een offermaaltijd, waarvoor het in de plaats moest komen. Christus is ons Paaschoffer, waardoor verzoening is aangebracht, 1 Cor. 5 : 7. *Ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus.* Deze inzetting is voor ons de paaschmaaltijd, door welken toepassing geschiedt en gedachtenis gevierd wordt van eene veel grootere verlossing dan die van Israel uit Egypte. Al de zoenoffers der wet zijn begrepen in den dood van Christus, en dus afgeschaft; al de feesten ter verheuging onder de wet, zijn begrepen in dit sacrament, en dus opgeheven.

II. De inzetting zelve. Een sacrament moet ingesteld worden; het is geen deel van eene zedelijke Godsvereering, het wordt ook niet door het licht der natuur voorgeschreven, maar zijn wezen en beteekenis ontvangt het van zijne instelling, van eene Goddelijke instelling. Het is het kroonrecht van Hem, die het verbond heeft opgericht, om er de zegels van aan te wijzen. Vandaar dat de apostel, 1 Cor. 11 : 23 en verv. in zijne rede betreffende deze inzetting, Jezus Christus steeds *den Heere* noemt, omdat Hij als *Heere,* Heere van het verbond, Heere der kerk, deze inzetting gegeven heeft, waarin

1. Het lichaam van Christus voorgesteld wordt door brood. Te voren had Hij gezegd, Joh. 6 : 35. *Ik ben het brood des levens,* op welke overdrachtelijke uitdrukking dit sacrament gegrond is. Gelijk het leven des lichaams onderhouden wordt door brood, hetwelk dus voor alle voedsel des lichaams genomen wordt, Hoofdst. 4 : 4; 6 : 11; zoo wordt het leven der ziel onderhouden door Christus' Middelaarswerk.

Hij nam het brood, *ton arton,* brood, dat daar gereed voor de hand lag, geschikt tot het doel. Waarschijnlijk was het ongezuurd brood; daar dit echter niet bijzonder vermeld wordt, als iets van groot aanbelang, zijn wij hieraan niet gebonden zooals sommigen van de Grieksche kerk er zich door gebonden achten. Dat nemen van het brood was eene plechtige daad, en geschiedde waarschijnlijk op zulk eene wijze, dat het de opmerkzaamheid trok van hen, die mede aanzaten, zoodat zij verwachtten, dat er iets meer dan gewoons mede gedaan moest worden. Aldus was de Heere Jezus in den raad der Goddelijke liefde afgezonderd, om onze verlossing te werken.

Hij zegende het, zonderde het af tot dit gebruik door gebed en dankzegging. Wij bevinden niet, dat Hij bij deze gelegenheid een bepaald formulier van woorden gebruikt heeft; maar wat Hij zeide was ongetwijfeld passend voor deze handeling, voor het Nieuwe Testament, dat door deze inzetting verzegeld en bekrachtigd werd. Het was als Gods zegenen van den zevenden dag, Gen. 2 : 3, waardoor hij afgezonderd en geheiligd werd tot Zijne eer en verheerlijking, en voor allen, die hem behoorlijk waarnemen, tot een' gezegenden dag werd gemaakt. Christus kon den zegen gebieden, en in Zijn' naam hebben wij vrijmoedigheid om den zegen te vragen.

Hij brak het, hetgeen te kennen geeft: *a.* Het breken van Christus' lichaam voor ons, om geschikt te zijn voor ons gebruik; *Hij is om onze ongerechtigheid verbrijzeld,* zooals het broodkoren verbrijzeld wordt, hoewel geen been van Hem verbroken was (want al dat verbrijzelen

heeft Hem niet verzwakt) was toch Zijn vleesch gebroken met breuk op breuk, en Zijne wonden vermenigvuldigd, Job 9 : 17; 16 : 14, en dat smartte Hem. God klaagt, dat Hij verbroken is door *het hoerachtig hart* der zondaren, Ezech. 6 : 9. Zijne wet is verbroken; ons verbond met Hem is verbroken, en nu eischt de gerechtigheid *breuk voor breuk*, Lev. 24 : 20: en Christus werd verbroken om aan dien eisch te voldoen. *b.* Het verbreken van Christus' lichaam voor ons, zooals de vader van het gezin het brood breekt voor de kinderen. Het verbreken van Christus voor ons is om de toepassing te vergemakkelijken. Alle dingen zijn gereed voor ons gemaakt door de schenking van Gods woord en de werkingen Zijner genade.

Hij gaf het den discipelen, als Heer des huizes en van dit feestmaal. Er wordt niet gezegd: *Hij gaf het den apostelen*, hoewel zij dit waren, en te voren meermalen aldus genoemd werden; maar *den discipelen*, omdat alle discipelen van Christus recht hebben op deze inzetting, en diegenen, zullen er het nut en voordeel van hebben, die waarlijk Zijne discipelen zijn; maar Hij gaf het hun, zooals Hij hun de vermenigvuldigde brooden gegeven heeft, opdat zij het aan al Zijne andere volgelingen zullen geven.

Hij *zeide: Neemt eet, dat is Mijn lichaam*, vers 26. Hier zegt Hij hun: *a.* Wat zij er mede doen moeten: *Neemt, eet; neemt Christus aan, zooals Hij u wordt aangeboden; ontvangt de verzoening, gebruikt haar, stemt er mede in; houdt u aan de voorwaarden, waarop het nut en voordeel er van u wordt aangeboden, onderwerpt u aan Zijne genade en Zijn bestuur.* In Christus te gelooven wordt uitgedrukt door *Hem aan te nemen*, Joh. 1 : 12, en *Hem te eten*, Joh. 6 : 57, 58. De spijze aan te zien, of een nòg zoo goed toebereiden schotel, zal ons niet voeden; de spijze moet genuttigd worden, en zoo is het ook met de leer van Christus. *b.* Wat zij daarmede zouden hebben: *Dit is Mijn lichaam*; niet *outos — dit brood*; maar *touto* — dit *eten en drinken*. Het geloof brengt al de kracht der uitwerking van Christus' dood tot onze ziel. *Dit is Mijn* lichaam, geestelijk en sacramenteel; dit beteekent en stelt voor Mijn lichaam. Hij gebruikt sacramenteele taal, zooals die in Ex. 12 : 11. *Het is des Heeren Pascha.* Op eene vleeschelijke, zeer verkeerd begrepen beteekenis van deze woorden grondt de kerk van Rome de gedrochtelijke leerstelling der Transsubstantiatie, waardoor het brood veranderd wordt in de zelfstandigheid van het lichaam van Christus, zoodat alleen de toevallige, of bijkomstige eigenschappen van brood overblijven, hetgeen eene onteering is van Christus, den aard van het sacrament te niet doet, en onze zinnen logenstraft. Wij genieten van de zon, niet door dat het lichaam der zon in geheel haren omvang ons in handen gegeven is, maar omdat hare stralen op ons nederkomen; en zoo genieten wij Christus door te genieten van Zijne genade, en van de gezegende vruchten van het verbroken worden Zijns lichaams.

2. Het bloed van Christus wordt voorgesteld door den wijn. Om een volkomen feestmaal te hebben, is hier niet slechts brood om te versterken, maar wijn om het hart te verheugen, vers 27, 28. *Hij nam den drinkbeker*, den beker der dankzegging, die gereed stond om gedronken te worden na de dankzegging, overeenkomstig de gewoonte der Joden bij de viering van het pascha. Dezen drinkbeker nam Christus, en maakte hem tot sacramentsbeker, waardoor de eigenschap er dus van veranderd werd. Hij was bedoeld als een *beker der zegening* — zoo noemden hem de Joden — en daarom maakt Paulus opzettelijk onderscheid tusschen den beker der zegening, dien *wij* zegenen, en dien, welken *zij* zegenen. *Hij dankte*, om ons te leeren, dat wij niet slechts in iedere inzetting, maar ook in ieder deel der inzetting, het oog op God moeten hebben.

Dezen beker gaf Hij Zijnen discipelen.

Met een gebod: *Drinkt allen daaruit.* Aldus verwelkomt Hij Zijne gasten aan Zijne tafel, en verplicht hen, om allen van Zijn' beker te drinken. Waarom heeft Hij zoo uitdrukkelijk geboden, dat allen daaruit drinken moesten, en toe te zien, dat niemand hem van zich voorbij laat gaan? En waarom dringt Hij hierop meer aan, dan Hij bij het andere gedeelte der inzetting deed? Het was ongetwijfeld, omdat Hij voorzag, dat in latere eeuwen deze inzetting verminkt zou worden door de onthouding van den beker aan de leeken, en dat wel *niettegenstaande* het gebod.

Met eene verklaring, of uitlegging; *Want dat is Mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments.* Daarom drinkt hem met lust, met genot, omdat hij zoo kostelijk en hartsterkend is. Tot nu toe is het bloed van Christus voorgesteld door het bloed van dieren, wezenlijk bloed; maar nadat dit in werkelijkheid vergoten was, werd het voorgesteld door druivenbloed, bloed in overdrachtelijken zin; aldus wordt in eene Oud-Testamentische profetie omtrent Christus wijn genoemd, Gen. 49 : 10, 11.

Let nu op hetgeen Christus zegt van Zijn bloed, voorgesteld in het sacrament.

Het is Mijn bloed des Nieuwen Testaments. Het Oude Testament werd bevestigd door het bloed van stieren en bokken, Hebr. 9 : 19, 20; Ex. 24 : 8; maar het Nieuwe Testament met het bloed van Christus, dat hier van dit andere bloed wordt onderscheiden: *Het is Mijn bloed des Nieuwen Testaments.* Het verbond, dat God met ons maken wil, en al de zegeningen en voorrechten er van, zijn wij verschuldigd aan de verdiensten van Christus' dood.

Het wordt vergoten, het werd niet vergoten vóór den volgenden dag, maar het stond nu vergoten te worden, dus het was zoo goed als reeds geschied. Eer gij er aan toe zijt om deze inzetting wederom te vieren, zal het vergoten zijn. Hij was nu gereed om geofferd te worden, en Zijn bloed uit te storten, gelijk het bloed der offerdieren om verzoening te doen.

Het wordt voor velen vergoten. Christus is gekomen om *velen het verbond te versterken*, Dan. 9 : 27, en het doel van Zijn' dood kwam hiermede overeen. Het bloed des Ouden-Testaments werd vergoten voor weinigen. Het bevestigde een verbond, dat (zegt Mozes) *de Heere met ulieden gemaakt heeft*, Ex. 24 : 8,

De verzoening werd alleen gedaan *voor de kinderen Israels*, Lev. 16 : 34; maar Jezus Christus is eene verzoening voor de zonde der geheele wereld, 1 Joh. 2 : 2.

Het wordt *vergoten tot vergeving der zonden*, dat is: om voor ons vergeving der zonden te koopen, te verkrijgen. *In welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden*, Ef. 1 : 7. Het nieuwe verbond, dat verkregen en bekrachtigd werd door het bloed van Christus, is eene handvest der vergeving, eene acte van kwijtschelding, om verzoening tot stand te brengen tusschen God en den mensch; want de zonde was het eenige, dat den twist heeft teweeggebracht, en *zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving*, Hebr. 9 : 22. De vergeving der zonde is de groote zegen, die in het Avondmaal des Heeren aan alle ware geloovigen verleend wordt. Zij is de grond voor alle andere zegeningen en de bron van eeuwige vertroosting, Hoofdst. 9 : 2. Aan de vrucht des wijnstoks wordt thans vaarwel gezegd, vers 29. Christus en Zijne discipelen waren thans aan een feestmaal, waarbij zij veel vertroosting smaakten, zoowel uit het Oude als het Nieuwe verbond — de twee waren thans aaneengeschakeld. Hoe liefelijk waren deze tenten! Hoe goed was het om daar te zijn! Nooit was er een hemel op aarde als aan deze tafel; maar dit mocht niet lang duren. Thans zeide Hij hun, Joh. 16 : 16, dat het nog een' kleinen tijd was, en zij Hem niet zien zouden, en wederom een kleinen tijd, en zij zouden Hem zien, hetgeen hiervan eene verklaring is.

Ten eerste. Hij neemt afscheid van deze gemeenschapsoefening. *Ik zal van nu aan niet drinken van deze vrucht des wijnstoks*, dat is: *nu Ik niet meer in de wereld ben*, Joh. 17 : 11. Ik heb er genoeg van gehad, nl. van de wereld, en Ik verheug Mij haar te verlaten; Ik ben blijde te denken, dat dit Mijn laatste maaltijd is. Vaarwel aan deze vrucht des wijnstoks, dezen pascha drinkbeker, dezen sacramenteelen wijn. Stervende heiligen nemen getroost afscheid van de sacramenten en de andere inzettingen van gemeenschapsoefening, waarvan zij genieten in deze wereld, want de vreugde en de heerlijkheid, waar zij nu ingaan, overtreffen ze allen. Als de zon opgaat, is er geen kaarslicht noodig.

Ten tweede. Hij verzekert hun een gelukkig wederzien. Het is een lang, maar geen eeuwig vaarwel, *tot op dien dag, wanneer Ik met u dezelve nieuw zal drinken.*

1. Sommigen verstaan dit van de samenkomsten, die Hij met de discipelen had na Zijne opstanding, die de eerste stap was tot Zijne verhooging *in het koninkrijk Zijns Vaders*, en hoewel Hij gedurende deze veertig dagen niet zulk een' gestadigen omgang met hen had als te voren, heeft Hij toch *met hen gegeten en gedronken*, Hand. 10 : 41, hetgeen hen bevestigde in hun geloof en hun hart vertroostte; want zij waren er vol van blijdschap over, Lukas 24 : 41.

2. Anderen verstaan het van de genietingen en de heerlijkheid van den toekomenden staat, die het deel der heiligen zullen zijn in eeuwige gemeenschap met den Heere Jezus, hier voorgesteld door de geneugten van een' *maaltijd des wijns*. Dat zal dan zijn in het koninkrijk Zijns Vaders, want Hem zal dan het koninkrijk overgegeven zijn. De wijn der vertroosting, Jer. 16 : 7, zal dáár altijd nieuw wezen, nooit verschaald of zuur, zooals wijn, die lang bewaard werd; nooit walglijk of onaangenaam, zooals wijn is voor hen, die er veel van gedronken hebben. Christus zelf zal deelen in die geneugten, het was de vreugde, die Hem voorgesteld was, waarop Hij het oog had, en waarin al Zijne getrouwe vrienden en volgelingen zullen deelen.

Eindelijk. Wij hebben hier het besluiten van de plechtigheid met een' lofzang, vers 30. Zij *zongen den lofzang*, of Psalm, hetzij de Psalmen, die de Joden gewoonlijk aan het einde van den Paaschmaaltijd zongen, en die zij *het groote hallel* noemen, dat is Psalm 113 en de vijf daarop volgende; of een nieuwen lofzang, die meer paste bij de gelegenheid, is onzeker. Ik denk veeleer dat het het groote hallel was, want indien het een nieuwe lofzang geweest ware, zou Johannes niet nagelaten hebben dit te vermelden.

Het zingen van Psalmen is eene Evangelie-inzetting. Dat Christus het zingen van den Psalm van het einde van den Paaschmaaltijd tot het einde van des Heeren Avondmaal heeft verschoven, geeft duidelijk te kennen, dat Hij die inzetting in Zijne kerk wilde doen voortduren, zoodat zij haren oorsprong niet hebbende in de wet, ook niet met de wet eindigen zou. Het is zeer gepast na het Avondmaal des Heeren, als uitdrukking van onze blijdschap in God door Jezus Christus, en eene dankbare erkenning van de groote liefde, waarmede God ons in Hem heeft liefgehad. Het is niet ontijdig, neen, niet ontijdig in tijden van droefheid en lijden; de discipelen waren in droefheid, en Christus ging in tot Zijn lijden, en toch hebben zij te zamen een' lofzang kunnen zingen. Onze geestelijke vreugde moet niet gestoord worden door uitwendige beproevingen.

Toen dit gedaan was, *gingen zij uit naar den Olijfberg*. Hij wilde niet in het huis blijven om er gevangen genomen te worden, ten einde den heer des huizes niet in moeielijkheden te brengen; ook wilde Hij niet in de stad blijven, ten einde geen tumult of oproer te verwekken; maar Hij trok zich terug op het land in de nabijheid, naar den Olijfberg, denzelfden berg, dien David in zijn ongeluk beklom *opgaande en weenende*, 2 Sam. 15 : 30. Zij hadden maanlicht voor deze wandeling, want het pascha werd altijd gevierd als het volle maan was. Als wij het Avondmaal des Heeren gebruikt hebben, dan is het ons goed ons af te zonderen tot gebed en overdenking, en alleen te wezen met God.

31. Toen zeide Jezus tot hen: Gij zult allen aan Mij geërgerd worden in dezen nacht; want er is geschreven: Ik zal den herder slaan, en de schapen der kudde zullen verstrooid worden. 32. Maar nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u

voorgaan naar Galiléa. 33. Doch Petrus, antwoordende, zeide tot Hem: Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden. 34. Jezus zeide tot hem: Voorwaar Ik zeg u, dat gij in dezen zelfden nacht, eer de haan gekraaid zal hebben, Mij drie maal zult verloochenen. 35. En Petrus zeide tot Hem: Al moest ik ook met U sterven, zoo zal ik U geenszins verloochenen. Desgelijks zeiden ook alle de discipelen.

Wij hebben hier Christus' gesprek met Zijne discipelen op den weg, toen zij naar den Olijfberg gingen, waarin wij opmerken

I. Eene voorzegging van de beproeving, door welke Hij en de discipelen thans heengingen. Hij voorzegt

1. Een ontzettenden storm, die eene verstrooiende uitwerking zal hebben, vers 31.

Dat zij allen aan Christus in dezen nacht geërgerd zullen worden; dat is, dat zij door het lijden zoo verschrikt en ontroerd zullen zijn, dat zij den moed niet zullen hebben om Hem onder dat lijden te blijven aankleven, maar Hem allen laaghartig zullen verlaten. *Aan Mij* dezen nacht: *en emoi en tei nukti tautei — vanwege Mij, zelfs vanwege dezen nacht;* aldus zou men dit kunnen lezen, dat is: vanwege hetgeen Mij dezen nacht zal geschieden. In eene ure van beproeving en verzoeking zullen er onder de discipelen van Christus ergernissen ontstaan; het kan niet anders of dit zal zoo wezen, want zij zijn zwak, en Satan is ijverig aan het werk. God laat ergernissen toe, zelfs zij, wier hart oprecht is, kunnen soms door eene ergernis verrast, als overvallen worden. Er zijn verzoekingen en ergernissen, waarvan de uitwerkselen algemeen zijn onder Christus' discipelen: *Gij zult allen geërgerd worden.* Christus had hun zoo even het verraad van Judas ontdekt; maar laten de anderen niet gerust zijn, zich niet veilig achten; hoewel er slechts één verrader zal zijn, zullen zij allen verlaters zijn. Dit zeide Hij om hen op te schrikken, opdat zij zouden waken. Wij moeten ons voorbereiden op plotselinge beproevingen, die in eene kleine wijle tijds, tot het uiterste kunnen komen. Christus en Zijne discipelen hadden wel te zamen in vrede en rust hun' avondmaaltijd gebruikt, en toch bleek de nacht, die er op volgde, een nacht van zoo groote ergernis te zijn. Hoe snel kan een storm opsteken! Wij weten niet wat een dag, of een nacht, kan opleveren, noch welke groote gebeurtenis in den schoot van een kleinen tijd kan verborgen zijn, Spr. 27 : 1. Het kruis van Christus is het groote struikelblok voor velen, die voor Zijne discipelen doorgaan, zoowel het kruis, dat Hij voor ons heeft gedragen, 1 Cor. 1 : 23, als dat, hetwelk wij te dragen hebben voor Hem, Hoofdst, 16 : 24.

Dat hierin de Schrift zal vervuld worden: *Ik zal den Herder slaan.* Dit is eene aanhaling uit Zacharia 13 : 7. Hier is dit slaan van den Herder in het lijden van Christus. God doet het zwaard Zijns toorns ontwaken tegen den Zoon zijner liefde, en Hij wordt geslagen. Daarop, het verstrooien der schapen in de vlucht der discipelen. Toen Christus in de handen Zijner vijanden is gevallen, vloden Zijne discipelen, de een hierheen, de ander daarheen; ieder zorgde voor eigen lijfsbehoud, en gelukkig was hij, die het verst van het kruis was.

2. Hij geeft hun het vooruitzicht van weer liefelijk bijeen vergaderd te worden na dien storm, vers 32; *Nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan. Gij zult Mij wel verlaten, maar Ik zal u niet verlaten; gij zult wèl vallen, maar Ik zal er voor zorgen, dat dit vallen geen afval worden zal. Wij zullen elkander wederzien in Galiléa, Ik zal u voorgaan, zooals de herder voor zijne schapen heengaat.* Sommigen maken de laatste woorden van deze profetie tot eene belofte, die hiermede gelijk staat, Zach. 13 : 7, *Ik zal Mijne hand tot de kleinen wenden.* Zij kunnen niet anders teruggebracht worden, dan doordat Hij Zijne hand tot hen wendt. De Overste Leidsman onzer zaligheid weet Zijne troepen te herzamelen, als zij door hunne lafhartigheid in wanorde uit elkander zijn geraakt.

II. De vermetele waan van Petrus, dat hij bij zijne oprechtheid wel zal volharden, wat er dan ook mocht gebeuren, vers 33. *Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden.* Petrus had eene groote mate van zelfvertrouwen, en was bij alle gelegenheden vooraan in het spreken, inzonderheid voor zich zelven. Soms was dit goed voor hem, maar soms heeft het hem zeer slechten dienst bewezen, zooals ook nu. Merk op

1. Hoe hij zich verbond door eene belofte, dat hij nooit geërgerd zou worden aan Christus, niet slechts dezen nacht niet, maar nooit. Indien deze belofte gedaan was in ootmoedige afhankelijkheid van Christus' genade, dan zou dit een voortreffelijk woord geweest zijn. Vóór het Avondmaal des Heeren heeft Christus' woord Zijne discipelen er toe gebracht zichzelven te *onderzoeken* met een: *Ben ik het, Heere?* Want dat is een voorbereidende plicht; na de inzetting leidt Zijne rede er hen toe om zich te *verbinden* tot een' nauwgezetten wandel, want dat is de volgende plicht.

2. Hoe hij zich beter gewapend acht tegen verzoeking dan ieder ander, en dit was zijne zwakheid en dwaasheid. *Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden.* Dit was erger dan Hazael's: *Wat! is uw knecht een hond?* Want hij dacht de zaak zoo slecht te zijn, dat geen *mensch* haar doen zou. Maar Petrus acht het mogelijk, dat *sommigen*, ja, dat *allen* geërgerd zouden kunnen worden, maar dat hij beter dan iemand anders aan die zonde zou ontkomen. Het toont een groote mate van zelfmisleiding om ons zelven òf veilig te wanen tegen verzoeking, òf vrij van het bederf, dat in alle menschen gevonden wordt. Wij moesten veeleer zeggen: Als het mogelijk is, dat anderen geërgerd kunnen worden, dan is er gevaar voor mij ook. Maar het is iets gansch gewoons, dat zij, die al te goede gedachten koesteren van zich zelven, zeer gemakkelijk er toe overgaan om anderen te verdenken, Gal. 6 : 1.

III. De bijzondere waarschuwing van Chris-

tus aan Petrus omtrent hetgeen hij doen zou, vers 34. Hij waande, dat hij beter dan iemand hunner bestand zou zijn tegen de verzoeking, en Christus zegt hem, dat hij er veel minder tegen bestand zijn zal. De waarschuwing wordt ingeleid met eene plechtige verzekering: *Voorwaar, Ik zeg u; neem er Mijn woord voor, die u beter ken, dan gij u zelven kent.* Hij zegt hem:

1. Dat hij Hem zal verloochenen. Petrus beloofde, dat hij niet aan Hem geërgerd zal worden, dat hij Hem niet zal verlaten; maar Christus zegt hem, dat hij nog verder zal gaan, dat hij Hem zal verloochenen. Hij, Petrus, zeide: *Al zouden het ook alle menschen doen, ik niet*; en hij deed het eerder dan de anderen.

2. Hoe spoedig hij dit doen zou, *dezen nacht*, vóór morgen, ja, eer nog de haan kraait. Satans verzoekingen worden vergeleken bij *pijlen*, Efeze 6 : 16, die wonden, eer wij het weten. Gelijk wij niet weten hoe nabij ramp of benauwdheid voor ons is, zoo weten wij ook niet hoe na wij er aan toe zijn om te zondigen. Als God ons aan ons zelven overlaat, zijn wij altoos in gevaar.

3. Hoe dikwijls hij dit doen zou; *driemaal*. Hij dacht, dat hij nooit, geene enkele maal, zoo iets zou doen: maar Christus zegt hem, dat hij het telkens en nog eens zou doen, want als onze voeten eens beginnen uit te glijden, dan is het moeielijk om weer in een staande houding te komen. Het begin van zonde is, evenals het begin des krakeels, gelijk een, die het water opening geeft.

IV. Petrus' herhaalde verzekering van zijne trouw, vers 35; *Al moest ik ook met U sterven.* Hij veronderstelde, dat de verzoeking sterk zou zijn, toen hij zeide: Al zouden allen het doen, ik zal het niet doen. Maar hier veronderstelt hij haar nog sterker, als hij er levensgevaar bij denkt: *Al moest ik ook met U sterven.* Hij wist wat hij doen *zou*, veeleer sterven dan Christus verloochenen, dit was de voorwaarde van zijn discipelschap, Lukas 14 : 26; en hij dacht wat hij zou *willen* — nooit ontrouw worden aan zijn' Meester, hoe duur dit hem ook te staan zou komen; en toch bleek het, dat hij ontrouw *was*. Het is gemakkelijk om stout en met zorgelooze minachting van den dood te spreken, als hij nog ver is. *Ik wil liever sterven dan zoo iets doen;* maar het is niet zoo spoedig gedaan als gezegd, als het er op aan gaat komen en de dood zich in zijne eigene kleuren vertoont.

De overigen stemden in met hetgeen Petrus zeide. *Desgelijks zeiden ook al de discipelen.* Er is in Godvruchtige menschen eene neiging om groot vertrouwen te hebben in hunne eigene kracht en standvastigheid. Wij zijn gansch gereed om ons zelven in staat te achten om tegen de sterkste verzoekingen te worstelen, den zwaarsten en gevaarlijksten dienst te verrichten, en, om Christus wil, de grootste beproevingen te verdragen, maar het is, omdat wij ons zelven niet kennen. Diegenen vallen het spoedigst en het diepst, die het meest op zich zelven hebben vertrouwd. Die het meest gerust zijn, zijn het minst veilig. Satan is zeer ijverig in de weer om de zulken te verleiden, zij zijn het minst op hunne hoede, en God laat hen aan hen aan hen zelven over om hen te verootmoedigen, 1 Cor. 10 : 12.

36. Toen ging Jezus met hen in eene plaats, genaamd Gethsémané, en zeide tot de discipelen Zit hier neder totdat Ik henenga, en aldaar zal gebeden hebben. 37. En met zich nemende Petrus, en de twee zonen van Zebedéüs, begon Hij droevig en zeer beangst te worden. 38. Toen zeide Hij tot hen: Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe; blijft hier en waakt met Mij. 39. En een weinig voortgegaan zijnde, viel Hij op zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan; doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt. 40. En Hij kwam tot de discipelen, en vond ze slapende, en zeide tot Petrus: Kunt gij dan niet één uur met Mij waken? 41. Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt: de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak. 42. Wederom ten tweeden male henengaande, bad Hij, zeggende: Mijn Vader indien deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, Uw wil geschiede. 43. En komende bij hen, vond Hij ze wederom slapende; want hunne oogen waren bezwaard. 44. En hen latende, ging Hij wederom henen, en bad ten derden male zeggende dezelfde woorden. 45. Toen kwam Hij tot Zijne discipelen, en zeide tot hen: Slaapt nu en rust. Ziet de ure is nabij gekomen, en de Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren. 46. Staat op, laat ons gaan; ziet, hij is nabij, die Mij verraadt.

Tot nu toe hebben wij de voorbereidingen gezien van Christus' lijden, thans krijgen wij het bloedig tafereel zelf voor oogen. In deze verzen wordt ons Zijne doodsbenauwdheid in den hof beschreven. Dit was het begin der smarten van onzen Heere Jezus. Thans begon het zwaard des Heeren te ontwaken tegen den Man, die Zijn Metgezel is, en *hoe zou het zich stilhouden, daar de Heere het toch bevel heeft gegeven.* Geruimen tijd hadden de wolken zich reeds saamgepakt, en hadden zij een dreigend aanzien. Eenige dagen te voren had Hij gezegd: *Nu is Mijne ziel ontroerd*, Joh. 12 : 27. Maar nu was de storm opgestoken. Hij kwam in deze zielsbenauwdheid, eer nog Zijne vijanden Hem benauwden, om aan te toonen, dat Hij een vrijwillige offerande was, dat Zijn leven Hem niet afgedwongen was, maar dat Hij het van zich zelven heeft afgelegd, Joh. 10 : 18. Let op

I. De plaats, waar Hij die ontzettende benauwdheid leed: het was *eene plaats, genaamd Gethsémanë.* De naam beteekent, *een olijfmolen* eene olijfpers, gelijk een wijnpers, waarin men olijven treedt, Micha 6 : 15.

En dit was hier de geschikte plaats voor, aan den voet van den Olijfberg. Dáár is onze Heere Jezus ingegaan tot Zijn lijden, dáár heeft het den Heere behaagd Hem te verbrijzelen, zoodat uit Hem versche olie zou afvloeien op alle geloovigen, en wij des wortels en der vettigheid deelachtig zouden worden. Dáár heeft Hij de wijnpers van Zijns Vaders toorn getreden, en haar alleen getreden.

II. Het gezelschap, dat bij Hem was, toen Hij zich in deze zielsbenauwdheid bevond.

1. Hij nam al de discipelen met zich naar den hof, behalve Judas, die toen aan iets anders bezig was. Hoewel het laat in den avond was, omtrent den tijd van zich ter ruste te begeven, bleven zij toch bij Hem, en deden die wandeling bij maanlicht met Hem, gelijk Elisa, die, toen hem gezegd werd, dat zijn meester weldra van zijn hoofd weggenomen zou worden, verklaarde, dat hij hem niet zou verlaten, en zoo hebben ook dezen het Lam gevolgd, waar het ook heenging.

2. Slechts Petrus, Jakobus en Johannes nam Hij mede naar dien hoek van den hof, waar Hij die zielsbenauwdheid leed. De overigen liet Hij op een' afstand, wellicht aan de deur van den hof, met dit bevel: *Zit hier neder totdat Ik heenga, en aldaar zal gebeden hebben*, gelijk het bevel van Abraham aan zijne jongens: *Blijft gij hier, en ik en de jongen zullen henengaan tot daar, en als wij aangebeden zullen hebben, zullen wij tot u wederkeeren.* Christus ging daar alleen om te bidden, hoewel Hij zoo even nog met Zijne discipelen had gebeden, Joh. 17 : 1. Ons bidden met ons gezin moet ons niet eene reden zijn om niet ook in het verborgene te bidden. Hij beval hun, om dáár neder te zitten. Wij moeten ons wachten van diegenen te storen of te hinderen, die zich terugtrekken, om in het verborgen gemeenschap te oefenen met God. Hij nam deze drie met zich, omdat zij de getuigen waren geweest van Zijne verheerlijking op den berg, Hoofdst. 17 : 1, 2, en dit hen toebereid had om nu de getuigen te zijn van Zijne zielsbenauwdheid. Diegenen zijn het best toebereid om met Christus te lijden, die door het geloof Zijne heerlijkheid hebben gezien en met de verheerlijkte heiligen op den heiligen berg hebben gesproken. Indien wij met Christus lijden, wij zullen ook met Hem heerschen; en indien wij hopen met Hem te heerschen, waarom zouden wij dan niet verwachten met Hem te lijden?

III. De benauwdheid zelve. *Hij begon droevig en zeer beangst te worden.* Het wordt *een zware strijd* genoemd, Lukas 22 : 44. Het was geene lichamelijke pijn of kwelling, er was niets dat Hem lichamelijk hinderde, maar wat het ook geweest zij, het was inwendig, Hij ontroerde zich zelven, Joh. 11 : 33. De woorden, die hier gebruikt zijn, zijn zeer sterk; Hij begon *lupeisthai kai adêmonein, — bedroefd te worden en in ontsteltenis.* Het laatste woord duidt eene droefheid aan, waardoor men ongeschikt wordt voor gezelschap en er ook niet naar verlangt. Het was of een looden gewicht op Zijne ziel drukte. Geneeskundigen gebruiken een woord, dat hier na aan verwant is, om de ongesteldheid aan te duiden van iemand, die een aanval van koorts heeft. Nu werd het woord vervuld van Psalm 22 : 15, *Ik ben uitgestort als water; mijn hart is als was, het is gesmolten;* en al die plaatsen in de Psalmen, waar David klaagt over de droefheid zijner ziel; Ps. 18 : 5, 6; 42 : 8; 55 : 5, 6; 69 : 2—4; 88 : 4; 116 : 3; en Jona's klage Jona 2 : 5, 6.

Maar wat was de oorzaak van dit alles? Wat heeft Hem in dien toestand van zielsbenauwdheid gebracht? Waarom buigt Gij U neder, o gezegende Jezus, en waarom zijt Gij onrustig? Het was voorzeker geene wanhoop, geen mistrouwen van Zijn' Vader, en nog veel minder innerlijke strijd of worsteling. Gelijk de Vader Hem liefhad, omdat Hij Zijn leven gaf voor de schapen, zoo was Hij ook gansch en al onderworpen aan den wil des Vaders. Maar

1. Hij begaf zich in een' strijd met de machten der duisternis. Dit geeft Hij te kennen, Lukas 22 : 53; *dit is uwe ure, en de macht der duisternis,* en even te voren sprak Hij daarvan, Joh. 14 : 30, 31; *de overste dezer wereld komt. Ik zie, hoe hij zijne strijdkrachten bijeentrekt, en zich tot een' algemeenen aanval bereidt; maar hij heeft aan Mij niets; geen garnizoen in zijn belang, niemand, die in het geheim gemeenschap met hem onderhoudt, en daarom zullen zijne pogingen, hoe heftig ook, vruchteloos blijven. Maar gelijkerwijs Mij de Vader geboden heeft, alzoo doe Ik. Hoe dit zij, Ik moet met hem worstelen, de strijd moet behoorlijk gestreden worden; en daarom: staat op, laat ons van hier gaan, laten wij ons heenspoeden naar het slagveld, en den vijand ontmoeten.* Nu heeft het gevecht plaats tusschen Michael en den draak, man tegen man, nu is het oordeel dezer wereld. De groote zaak moet nu beslecht, de beslissende veldslag geleverd worden, waarin de overste dezer wereld verslagen en buitenworpen zal worden, Joh. 12 : 31. Als Christus heil werkt, wordt Hij voorgesteld, als een kampioen, die te velde trekt, Jes. 59 : 16—18. Nu richt de slang haren verwoedsten aanval op het Zaad der vrouw, en richt haren angel, den angel des doods, op Zijn hart — en de wonde is doodelijk.

2. Thans droeg Hij de ongerechtigheden, die de Vader op Hem gelegd had, en door Zijne droefheid en ontsteltenis schikte Hij zich tot Zijn werk. Het lijden, dat Hij te gemoet ging, was om onze zonden, die allen zijn op Hem gelegd, en Hij wist het. Gelijk wij bedroefd moeten zijn om onze bijzondere zonden, zoo was Hij bedroefd om de zonde van ons allen. In het dal van Josafat, waar Christus nu was, vergaderde God alle natiën, en richtte ze in Zijn' Zoon, Joël 3 : 2, 12. Hij kende de boosheid der zonden, die op Hem gelegd waren, hoe tergend zij zijn voor God, hoe verderf aanbrengend voor den mensch; en deze allen ordentlijk voor Hem gesteld zijnde, was Hij bedroefd en zeer beangst. Nu was het, dat *de ongerechtigheden Hem aangegrepen hebben* zoodat Hij *niet heeft kunnen zien,* gelijk van Hem voorzegd is in Psalm 40 : 13.

3. Hij had een volkomen en helder vooruit-

zicht van al het lijden, dat Hem te wachten stond. Hij voorzag het verraad van Judas, de onvriendelijkheid van Petrus, de boosaardigheid der Joden en hunne lage ondankbaarheid. Hij wist, dat Hij binnen weinige uren gegeeseld zou worden, bespogen, met doornen gekroond, aan het kruis genageld. Het was de dood in zijn' schrikkelijksten vorm, die Hem in het aangezicht blikte; en dit maakte Hem droevig, inzonderheid, omdat hij de bezoldiging was van onze zonde, waaraan Hij op zich genomen had te voldoen. Het is waar, de martelaars, die om Christus wil geleden hebben, hebben de grootste pijniging verduurd, en den schrikkelijksten dood ondergaan, zonder dat zij aldus droevig en zeer beangst waren. Zij hebben hunne gevangenis hun liefelijken boomgaard genoemd, en een bed van vlammen een bed van rozen; maar: *a.* Aan Christus was toen de vertroosting ontzegd, die zij mochten smaken, dat is: Hij heeft zelf haar zich ontzegd; Zijne ziel weigerde vertroost te worden, niet uit hartstocht of toorn, maar in gerechtigheid voor hetgeen Hij op zich genomen had. Hunne blijmoedigheid onder het kruis waren zij verschuldigd aan de gunst van God, die, voor het oogenblik, van den Heere Jezus was afgewend. *b.* Zijn lijden was van een anderen aard dan het hunne. Als Paulus tot een drankoffer geofferd wordt over de offerande en bediening van het geloof der heiligen, zoo verblijdt hij zich met hen allen, maar als zondoffer geofferd te worden, verzoening te doen voor de zonde, dat is nog gansch wat anders. Over het kruis der heiligen is een zegen uitgesproken, die hen in staat stelt er zich onder te verblijden, Hoofdst. 5 : 10, 12; maar aan Christus' kruis was een vloek verbonden, die er Hem droevig en zeer beangst onder deed worden. En Zijne droefheid onder het kruis was de grond hunner blijdschap er onder.

IV. Zijne klage over die droefheid en angst. Zich onder de macht bevindende van Zijn lijden, gaat Hij tot Zijne discipelen, vers 38, en

1. Maakt hen bekend met Zijn' toestand. *Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe.* Het geeft ietwat verlichting aan een ontroerd gemoed, om aan een' vriend zijn leed te klagen, zijn hart voor hem uit te storten. Christus zegt hun hier: *a.* Waar de zetel was van Zijne droefheid, het was Zijne ziel, die nu in benauwdheid verkeerde. Dit bewijst, dat Christus eene wezenlijke menschelijke ziel had, want Hij leed, niet slechts in Zijn lichaam, maar in Zijne ziel. Wij hadden gezondigd tegen ons lichaam en tegen onze ziel; beiden hebben wij gebruikt in dienst der zonde, en beiden zijn er door geschaad, en daarom heeft Christus geleden in Zijne ziel, zoowel als in Zijn lichaam. *b.* Wat de mate was Zijner droefheid. Hij was *geheel bedroefd — periludos — van alle zijden door droefheid omgeven.* Het was droefheid in de hoogste mate, tot den dood toe. Het was eene doodelijke smart, eene smart, die geen sterfelijke mensch kon dragen en blijven leven. Hij was op het punt van te sterven van droefheid; het waren smarten des doods. *c.* Den duur er van, zij zal wezen tot den dood toe. *Mijn ziel zal bedroefd zijn, zoolang zij in het lichaam is, Ik zie geen' anderen uitweg dan den dood.* Nu *begon* Hij bedroefd te worden, en die droefheid hield niet op, vóór Hij zeide: *Het is volbracht,* die droefheid, welke begon in den hof is nu ten einde. Het werd van Christus geprofeteerd, dat Hij een *Man van smarten* zou zijn, Jes. 53 : 3. Dat is Hij altijd geweest; nooit lezen wij, dat Hij gelachen heeft; maar al Zijne droefheid tot nu toe, was niets, vergeleken bij deze droefheid.

2. Hij vraagt om hun gezelschap, hun bijzijn; *Blijft hier, en waakt met Mij.* Voorzeker was Hij wèl ontbloot van hulp, als Hij om de hunne vraagt, daar zij, gelijk Hij wist, ellendige vertroosters zullen zijn; maar hiermede heeft Hij ons willen leeren welk eene weldaad er is in de gemeenschap der heiligen. Het is goed om den bijstand onzer broederen te hebben, en dus ook goed om dien bijstand te zoeken, als wij ons in een' toestand van zielsbenauwdheid bevinden, want *twee zijn beter dan een.* Wat Hij tot hen zeide, zegt Hij tot allen: Waakt, Markus 13 : 37. Waakt niet slechts om uit te zien naar Zijne wederkomst; maar waakt met Hem, in en onder uw werk, zoodat gij ten allen tijde wakende wordt bevonden.

V. Wat er voorviel tusschen Hem en Zijn' Vader, toen Hij in deze zielsbenauwdheid was. *In zwaren strijd zijnde, bad Hij.* Het gebed is nooit ontijdig, maar het is zeer bijzonder tijdig in strijd en benauwdheid.

Merk op. 1. De plaats, waar Hij bad. *Een weinig voortgegaan zijnde,* Hij ging een weinig van hen weg, opdat de Schrift zou vervuld worden: *Ik heb de wijnpers alleen getreden.* Hij trok zich terug om te bidden; eene ontroerde ziel bevindt zich het best, als zij alleen is met God, die de stamelende woorden verstaat, het zuchten en kermen. Calvijns Godvruchtige opmerking hierover, is wel waardig om afgeschreven te worden: *Het is nuttig om in de afzondering te bidden, want dan zal de geloovige ziel zich met meer vrijheid blootleggen, en met grooter eenvoudigheid hare smeekingen opzenden, hare zuchten en hare zorgen, hare vrees en hare hoop en hare blijdschap uitstorten voor haren God.* Christus heeft ons hierin geleerd, dat het verborgen gebed ook in stilte moet geschieden. Sommigen zijn echter van meening, dat zelfs de discipelen, die Hij aan de deur van den hof had gelaten, Hem gehoord hebben, want er wordt gezegd, in Hebr. 5 : 7, dat het *sterke roepingen* waren.

2. Zijne houding in het gebed: *Hij viel op Zijn aangezicht.* Dit nederliggen op het aangezicht duidt de zielsbenauwdheid aan, waarin Hij zich bevond, en Zijne uiterste droefheid. In zijne groote smart viel Job op de aarde; en zeer groote smart en benauwdheid wordt uitgedrukt door het zich wentelen in het stof, Micha 1 : 10. Ook Zijn ootmoed in het gebed wordt er door aangeduid. Deze houding was eene uitdrukking van Zijn *eulabeia* — Zijne *eerbiedige vreeze,* (waarvan gesproken wordt in Hebr. 5 : 7,) waarmede Hij deze gebeden heeft opgezonden. En het was *in de dagen Zijns vleesches,* in Zijn' staat van vernedering, waartoe Hij zich hierdoor geschikt heeft.

3. Het gebed zelve, waarin wij drie dingen kunnen opmerken. *a.* Den titel, dien Hij aan God geeft: *Mijn Vader.* Zwaar en dicht, als de wolk was, kon Hij er toch door heen zien op God als Vader. Wanneer wij ook spreken tot God, altijd moeten wij Hem beschouwen als Vader, als onzen Vader, en zeer bijzonder troostrijk is het om dit te doen, als wij in zielsbenauwdheid zijn. Het is een liefelijke snaar om te tokkelen in zulk een' tijd: *Mijn Vader.* Waar zal het kind anders heengaan, als het bedroefd is, dan tot zijn' vader? *b.* De gunst, waarom Hij vraagt: *Indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan.* Hij noemt Zijn lijden een' *drinkbeker;* geene rivier, geene zee, maar een beker, waarvan wij spoedig den bodem zullen zien. Als wij in smart en moeite zijn, dan moeten wij ze van de lichtste zijde beschouwen, en ze niet verzwaard voorstellen. Zijn lijden kon een *beker* genoemd worden, omdat het Hem was toebedeeld, zooals aan een maaltijd voor ieder aanzittend persoon een beker gezet wordt. Hij vraagt, dat die drinkbeker van Hem voorbij moge gaan, dat is: dat Hij het nu nabij zijnde lijden zou vermijden, of, dat het ten minste verkort mocht worden. Dit geeft niets meer te kennen, dan dat Hij wezenlijk en waarlijk mensch was, en als mensch kon Hij niet anders dan een' weerzin hebben tegen pijn en lijden. Het is de eerste en eenvoudige daad van des menschen wil — terug te deinzen van hetgeen ons smartelijk is, het te willen voorkomen, of uit den weg ruimen. De wet van het zelfbehoud is ingeschapen in de onschuldige natuur van den mensch, en heerscht er, totdat zij overheerscht wordt door eene andere wet; daarom heeft Christus dien weerzin van lijden in zich toegelaten en er uitdrukking aan gegeven, om te toonen, dat Hij *genomen is uit de menschen,* Hebr. 5 : 1; aangedaan was door *medelijden met onze zwakheden,* Hebr. 4 : 15, en *verzocht is geweest, gelijk als wij, doch zonder zonde.* Het gebed des geloofs tegen eene beproeving kan zeer goed samengaan met de lijdzaamheid der hope onder beproeving. Toen David gezegd had: *Ik ben verstomd, ik heb mijn' mond niet opengedaan, want Gij hebt het gedaan,* liet hij er terstond op volgen: *Neem Uwe plage van mij,* Ps. 39 : 10, 11. [1]) Doch let op het voorbehoud: *Indien het mogelijk is.* Indien God verheerlijkt, de mensch verlost, en het doel Zijner onderneming bereikt kan worden, zonder dat Hij dien bitteren drinkbeker drinkt, dan begeert Hij er van verontschuldigd te worden, maar anders niet. Wat wij niet kunnen doen, om het groote doel, dat wij ons hebben voorgesteld, te bereiken, moeten wij als iets onmogelijks beschouwen. Zoo heeft Christus gedaan. Wij kunnen doen, wat wij *wettig* kunnen doen. Wij *mogen* niet slechts niets doen tegen de waarheid, wij *kunnen* niets tegen haar doen. *c.* Zijne algeheele onderwerping aan, en Zijne berusting in, den wil van God: *doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.* Niet dat de menschelijke wil van Christus tegenstrijdig was *met,* of afkeerig *van* den Goddelijken wil; hij was er alleen in de eerste daad verschillend van, maar in de tweede daad van den wil, als hij vergelijkt en kiest, onderwerpt hij er zich aan, en dat wel vrijwillig. Hoewel onze Heere Jezus een levendig besef had van het uiterst bittere van het lijden, dat Hij ondergaan moest, was Hij toch volkomen gewillig en bereid, om er zich ter onzer verlossing en zaligheid aan te onderwerpen; Hij heeft zich zelven opgeofferd en zich voor ons overgegeven. De reden waarom Christus zich onderworpen heeft aan Zijn lijden, was de wil Zijns Vaders: *gelijk Gij wilt,* vers 39. Hij grondt Zijne gewilligheid op den wil des Vaders. Hij deed wat Hij deed, en deed het met blijmoedigheid, *omdat* het de wil van God was, Ps. 40 : 9. Hierop had Hij dikwijls gewezen, als op hetgeen Hem bij Zijne onderneming gesteund heeft: *Dit is de wil des Vaders,* Joh. 6 : 39, 40. Dit zocht Hij, Joh. 5 : 30; het was Zijne spijs en drank, om hem te doen, Joh. 4 : 34. In gelijkvormigheid met dit voorbeeld van Christus moeten wij den bitteren drinkbeker drinken, dien God ons in handen geeft, al is hij ook nog zoo bitter; hoewel de natuur zich verzet, zal de genade zich toch onderwerpen. Wij hebben de gezindheid van Christus, als onze wil in alles ineenvloeit met den wil van God, al gaat dit ook nòg zoo in tegen vleesch en bloed. *De wil des Heeren geschiede,* Hand. 21 : 14.

4. De herhaling der bede. *Wederom ten tweeden male heengaande, bad Hij,* vers 42, en nog eens ten derden male, vers 44, en steeds met gelijk doel; alleen maar, gelijk dit hier verhaald wordt, heeft Hij, toen Hij voor de tweede en derde maal bad, niet uitdrukkelijk gevraagd, dat de drinkbeker van Hem voorbij mocht gaan, gelijk Hij dit de eerste maal gevraagd had. Hoewel wij God mogen bidden eene beproeving te voorkomen of weg te nemen, moet toch onze voornaamste begeerte zijn, en die, waarop wij het meest aandringen, dat Hij ons genade zal geven om de beproeving te dragen op eene wijze. die Hem verheerlijkt. Er moet ons meer aan gelegen zijn, dat onze moeite en wederwaardigheden aan ons geheiligd zullen worden, en ons hart er stil en tevreden onder zijn zal, dan dat zij ons afgenomen zullen worden. *Hij bad, zeggende: Uw wil geschiede.* Bidden is het offeren niet slechts van onze begeerten, maar ook van onze onderworpenheid aan God. Het is een Gode welbehaaglijk gebed, als wij onder benauwdheid ons aan God overgeven, ons zelven, evenals onzen weg en ons werk; *Uw wil geschiede.* De derde maal zeide Hij dezelfde woorden — *ton auton logon,* hetzelfde woord, dat is: dezelfde zaak, Hij sprak met dezelfde strekking, tot hetzelfde doel. Wij hebben reden te denken, dat dit niet alles was, wat Hij gezegd heeft, want naar vers 40 te oordeelen moet Hij *een uur* in deze zielsbenauwdheid en gebed hebben doorgebracht, maar *wat* Hij nu ook meer gezegd moge hebben, het was toch in denzelfden geest, met dezelfde strekking, het naderend lijden afbiddende, maar er zich toch in onderwerpende aan Gods wil.

---

[1]) Naar de Engelsche overzetting.

Maar welk een antwoord ontving Hij op dit gebed? Te vergeefs heeft Hij het voorzeker niet opgezonden; Hij, die Hem *altijd* hoorde, heeft Hem *nu* niet afgewezen. Het is waar, de drinkbeker is Hem niet voorbijgegaan, want Hij nam die bede terug en heeft er niet op aangedrongen, maar Zijne smeeking bleef toch niet onbeantwoord, want: *a.* Hij werd versterkt met kracht in Zijne ziel, Ps. 138 : 3; en dat was wezenlijke gebedsverhooring, Lukas 22 : 43. *b.* Hij werd verlost van hetgeen Hij vreesde, n.l. dat Hij door ongeduld of wantrouwen Zijn Vader zou onteeren, en aldus zich zelven onbekwaam zou maken om Zijne onderneming te volvoeren, Hebr. 5 : 7. Als antwoord op dit gebed heeft God er in voorzien, dat Hij niet faalde of mismoedig werd.

VI. Wat er toen voorviel tusschen Hem en Zijne drie discipelen, en hier kunnen wij opmerken.

1. De fout, waaraan zij zich schuldig maakten, n.l. dat zij, toen Hij in doodsbenauwdheid was, bedroefd tot den dood toe, worstelende en biddende, terwijl Hem het bloedig zweet werd afgeperst, daar zoo weinig in gedeeld hebben, dat zij niet eens wakker konden blijven. Hij komt, en vindt hen slapende vers 40. Het vreemde, buitengewone, van de zaak had hun geest moeten opwekken, om zich „daarhenen te wenden, en dat groote gezicht te zien" — het braambosch brandende en toch niet wordende verteerd. En nog veel meer had hunne liefde voor hun' Meester en hunne bekommernis om Hem hen moeten dringen, om Hem meer van nabij en met zorge gade te slaan; maar toch waren zij zoo dof en loom, dat zij hunne oogen niet open konden houden. Wat zou er van ons geworden zijn, indien Christus toen even slaperig ware geweest als Zijne discipelen? Wel onzer, dat ons heil berust bij Eenen, die *noch sluimert, noch slaapt.* Christus vroeg hun om met Hem te waken, alsof Hij eenigerlei hulp of bijstand van hen verwachtte, en toch sliepen zij. Voorzeker! dit was wel uitermate onvriendelijk. Toen David op dezen Olijfberg geweend heeft, hebben al zijne volgelingen met hem geweend, 2 Sam. 15 : 30; maar toen de Zone Davids aldaar in tranen was, hebben Zijne volgelingen allen geslapen. Zijne vijanden, die op de loer voor Hem waren, waren wakker genoeg, Markus 14 : 43; maar Zijne discipelen, die met Hem behoorden te waken, sliepen. Heere, wat is de mensch! Wat zijn de besten der menschen, als God hen aan hen zelven overlaat! Zorgeloosheid en vleeschelijke gerustheid zijn, inzonderheid als Christus in doodsbenauwdheid is, groote gebreken in iedereen, maar wel zeer bijzonder in hen, die belijden in innige, nauwe betrekking tot Hem te staan. De kerk van Christus, die Zijn lichaam is, is dikwijls in groote benauwdheid, in strijd van buiten, en vreeze van binnen, en zullen wij dan slapen, gelijk Gallio, die zich geen van deze dingen aantrok, of gelijk zij, die zich niet bekommeren over de verbreking Jozefs? Amos 6 : 6.

2. Christus' gunst over hen, in weerwil hiervan. Menschen, die smart hebben en in kommer zijn, gedragen zich dikwijls gemelijk jegens hen, die hen omringen, en trekken het zich zeer aan, indien zij ook maar schijnen hen te veronachtzamen; maar Christus is ook in Zijne doodsbenauwdheid even zachtmoedig als altijd, en is even geduldig jegens zijne volgers, als lijdzaam tegenover Zijn' Vader. Hij is niet geneigd tot kwalijk nemen.

Toen Christus' discipelen Hem deze onachtzaamheid betoonden, kwam Hij tot hen, alsof Hij verwachtte door hen vertroost te worden; en indien zij Hem indachtig hadden gemaakt aan hetgeen zij van Hem gehoord hadden betreffende Zijne opstanding en heerlijkheid, dan zou dit wellicht eene hulpe voor Hem geweest zijn. In stede hiervan, doen zij droefenis tot Zijne smart. En toch kwam Hij tot hen, meer zorgzaam voor hen, dan zij het voor zich zelven waren. Hij kwam tot hen, om naar hen te zien, want die Hem gegeven waren, gingen Hem ter harte, waren Hem in leven en in sterven op het hart gebonden. Hij gaf hun eene zachte berisping, want die Hij liefheeft, bestraft Hij. Hij richtte die berisping tot Petrus, die gewoon was voor hen te *spreken*, laat hij dan nu voor hen *hooren.* De bestraffing was verteederend: *Kunt gij dan niet één uur met Mij waken?* Hij spreekt als iemand, die verbaasd is hen zoo versuft en verstompt te zien. Elk woord, als men er over nadenkt, toont hoe ergerlijk de zaak was. Bedenk: Wie *zij* waren; *Kunt gij niet waken — gij, Mijne discipelen en volgelingen? Geen wonder, dat anderen Mij veronachtzamen, dat het land zit en stil is,* Zach. 1 : 11; *maar van u had Ik betere dingen verwacht.* Wie *Hij* was. *Kunt gij niet waken met Mij. Indien iemand van u krank was en in benauwdheid, dan zou het zeer onvriendelijk zijn om niet bij hem te waken; maar het is oneerbiedig om niet te waken met uwen Meester, die zoo lang tot uw welzijn over u gewaakt heeft, u heeft geleid en gevoed, u heeft onderwezen en verdragen, en beloont gij Hem op zulk eene wijze?* Hij is van Zijn' slaap ontwaakt, om hen te helpen, toen zij in benauwdheid waren, Hoofdst. 8 : 26, en konden zij niet wakker blijven, om Hem ten minste hun' goeden wil te betoonen, inzonderheid, als zij bedachten, dat Hij *voor hen,* om hunnentwil, leed, om hunnentwil in doodsbenauwdheid was. Hoe klein eene zaak het was, die Hij van hen verwachtte — alleen maar om *met Hem te waken.* Zij dachten, dat zij, indien Hij hun eene groote zaak had bevolen, hun had bevolen om met Hem in doodsbenauwdheid te zijn, of met Hem te sterven, dit zouden hebben kunnen doen; en toch konden zij het niet, als Hij slechts van hen verlangde om met Hem te waken, 2 Kon. 5 : 13. Voor hoe kort een tijd het slechts was, dat Hij dit verwachtte — slechts *één uur.* Zij werden niet, gelijk de profeet, Jes. 21 : 8, gansche nachten op hunne hoede gezet, maar slechts *één uur.* Soms was Hij den ganschen nacht overgebleven in het gebed tot God, maar toen heeft Hij niet verwacht, dat Zijne discipelen met Hem zouden waken, slechts nu, nu Hij slechts een uur doorbracht in het gebed. Hij gaf hun goeden raad: *Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking*

komt, vers 41. Er was eene ure der verzoeking, die nabij kwam, zeer nabij. De smarten van Christus waren voor Zijne volgelingen verzoekingen tot ongeloof en wantrouwen in Hem, verzoekingen om Hem te verloochenen en te verlaten, en alle betrekkingen tot Hem op te geven. Er was gevaar, dat zij in deze verzoeking zouden komen, zooals in een' valstrik; dat zij er in onderhandeling mede zouden treden, er goede gedachten van zouden koesteren, onder den invloed er van zouden geraken, hetgeen de eerste stap is om er door te worden overwonnen. Daarom vermaant Hij hen te waken en te bidden; *waakt met Mij, en bidt met Mij.* Terwijl zij sliepen, verloren zij het voorrecht en de weldaad van met Christus vereenigd te zijn in het gebed. *Waakt zelven, en bidt zelven. Waakt en bidt tegen deze tegenwoordige verzoeking van slaperigheid en gerustheid; bidt, dat gij moogt waken; vraagt aan God dat Hij door Zijne genade u wakker houde, nu dit zoo noodig is.* Als wij slaperig zijn in de aanbidding Gods, dan moeten wij bidden wat een goed Christen eens gebeden heeft: *De Heere verlosse mij van dezen slaapduivel!* Heere *maak mij levend door Uwe wegen.* Of wel: *Waakt en bidt tegen de verdere verzoeking, waardoor gij kunt aangevallen worden; waakt en bidt, opdat deze zonde niet de deur opene voor vele anderen.* Als wij bevinden, dat wij in verzoeking komen, dan is het ons zeer noodig te waken en te bidden. *d.* Met groote vriendelijkheid verontschuldigde Hij hen: *De geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak.* Wij lezen niet, dat zij één enkel woord ter hunner verontschuldiging hebben aangevoerd — de bewustheid hunner zwakheid sloot hun den mond —; maar Hij had een vriendelijk, medelijdend woord voor hen en ten hunnen behoeve, want het is Zijn ambt om Voorspraak te zijn. Hierin geeft Hij ons een voorbeeld van die liefde, die *menigte van zonden bedekt.* Hij wist wat maaksel zij waren, Hij heeft hen niet scherp berispt, gedachtig zijnde, dat zij slechts vleesch waren, en *het vleesch is zwak, al is ook de geest gewillig*, Ps. 78 : 38, 39. Christus' discipelen hebben, zoolang zij in deze wereld zijn, een lichaam, zoowel als eene ziel, en een beginsel van inwonend bederf, zoowel als van heerschende genade, gelijk Jakob en Ezau in denzelfden moederschoot, Kanaänieten en Israelieten in hetzelfde land, Gal. 5 : 17, 24. Het is de smart en de last der discipelen van Christus, dat hun lichaam geen gelijken tred kan houden met hunne ziel in werken van Godsvrucht, maar dat het hun zoo menigmaal een beletsel is, en dat, als de geest vrij is, gezind en geneigd om het goede te doen, het vleesch daarvan afkeerig is. Dit is het wat Paulus betreurt: *Ik dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vleesch de wet der zonde*, Rom. 7 : 26. Onze onmacht in den dienst van God is de groote ongerechtigheid en ontrouw van onze natuur, en zij komt voort uit die treurige overblijfselen van het bederf, die de voortdurende last en het verdriet uitmaken van Gods volk. Maar het is onze troost dat onze Meester, dit genadiglijk in aanmerking neemt en de gewilligheid van den geest aanneemt, terwijl Hij met de zwakheid van ons vleesch medelijden heeft en haar vergeeft, want wij zijn onder de genade en niet onder de wet. Hoewel zij dof en slaperig bleven, heeft Hij er hen niet verder om bestraft, want hoewel wij dagelijks zondigen, zal Hij toch niet altoos twisten. Toen Hij ten tweeden male tot hen kwam, bevinden wij niet, dat Hij iets tot hen zeide, vers 43; Hij vond hen wederom slapende. Men zou gedacht hebben, dat, wat Hij tot hen gezegd had, genoeg was om hen wakker te houden; maar het is moeielijk om zich aan den geest des slaaps te ontworstelen. Als vleeschelijke gerustheid eens de overhand heeft, is zij niet gemakkelijk af te schudden. *Hunne oogen waren bezwaard*, hetgeen aanduidt, dat zij er tegen geworsteld hebben zooveel zij konden, maar er door overmeesterd waren, gelijk de bruid in het Hooglied: *Ik sliep, maar mijn hart waakte*, Hoogl. 5 : 2, en daarom beschouwt hun Meester hen met mededoogen. Toen Hij voor de derde maal tot hen kwam, liet Hij hen om opgeschrikt te worden door het naderend gevaar, vers 45, 46. *Slaapt nu voort, en rust.* Dit is ironisch gesproken: *Slaapt nu, indien gij kunt, slaapt, zoo gij durft; Ik zou u niet storen, indien Judas en zijne bende het niet deden.* Zie hier, hoe Christus handelt met hen, die zich door gerustheid laten beheerschen, en er niet uit opgewekt willen worden. *Ten eerste.* Soms geeft Hij hen over in de macht er van; *slaapt nu voort.* Die wil slapen, dat hij nog slape. De vloek van den geestelijken slaap is de rechtvaardige straf voor die zonde, Rom. 11 : 8; Hoséa 4 : 17. *Ten tweede.* Menigmaal zendt Hij een opschrikkend oordeel, om diegenen te doen ontwaken, bij wie het woord dit niet teweeg kon brengen; en zij, die door rede of bewijsvoering niet verschrikt willen worden, moeten dan maar verschrikt worden door zwaarden en stokken, veeleer dan hen om te laten komen in hunne gerustheid. Hen, die niet willen gelooven, moet men laten voelen.

Wat betreft de discipelen.

1. Hun Meester gaf hun kennis van het dichte naderen Zijner vijanden, die waarschijnlijk thans al binnen het gezicht en het gehoor waren, want zij kwamen met lantaarnen en fakkelen, en hebben waarschijnlijk ook veel gedruisch gemaakt, *De Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren.* En wederom: *hij is nabij, die Mij verraadt.* Christus' lijden was geene verassing voor Hem, het kwam niet onverwacht, Hij wist wat en wanneer Hij moest lijden. Op dit oogenblik was het uiterste van Zijne zielsbenauwdheid tamelijk wel voorbij, of, ten minste afgeleid, terwijl Hij met onverschrokken moed zich tot die tweede ontmoeting begeeft, als een kampioen tot den strijd.

2. Hij zeide hun op te staan, en heen te gaan; niet: *Staat op, en laat ons vluchten voor het gevaar*; maar, *Staat op, en laat ons het te gemoet gaan.* Eer Hij had gebeden, vreesde Hij voor Zijn lijden, maar nu had Hij geene vreeze. Maar,

3. Hij wijst hen op hunne dwaasheid, door den tijd te verslapen, dien zij hadden moeten doorbrengen in voorbereiding. Nu vond de ge-

beurtenis hen onvoorbereid, en was dus eene verschrikking voor hen.

47. En als Hij nog sprak, zie, Judas, een van de twaalven, kwam, en met hem eene groote schare, met zwaarden en stokken, gezonden van de overpriesters en ouderlingen des volks. 48. En die Hem verried, had hun een teeken gegeven, zeggende: Dien ik zal kussen, die is het, grijpt hem. 49. En terstond komende tot Jezus, zeide hij: Wees gegroet, Rabbi; en hij kuste Hem. 50. Maar Jezus zeide tot hem: Vriend, waartoe zijt gij hier? Toen kwamen zij toe, en sloegen de handen aan Jezus, en grepen Hem. 51. En zie, één van degenen, die met Jezus waren, de hand uitstekende, trok zijn zwaard uit, en slaande den dienstknecht des hoogepriesters, hieuw zijn oor af. 52. Toen zeide Jezus tot hem: Keer uw zwaard weder in zijne plaats: want allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan. 53. Of meent gij, dat ik Mijnen Vader nu niet kan bidden, en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten? 54. Hoe zouden dan de Schriften vervuld worden, die zeggen, dat het alzoo geschieden moet? 55. Ter zelfder ure sprak Jezus tot de scharen: Gij zijt uitgegaan als tegen eenen moordenaar, met zwaarden en stokken, om Mij te vangen. Dagelijks zat Ik bij u, leerende in den tempel, en gij hebt Mij niet gegrepen. 56. Doch dit alles is geschied, opdat de Schriften der profeten zouden vervuld worden. Toen vluchtten alle de discipelen, Hem verlatende

Hier wordt ons verhaald, hoe de gezegende Jezus gegrepen en gevangen werd genomen. Dit volgde onmiddellijk op Zijne zielsbenauwdheid, *als Hij nog sprak*, want van het begin van Zijn lijden tot aan het einde, had Hij geen enkel oogenblik van verademing; *de afgrond riep tot den afgrond.* Tot nu toe was Zijne ontroering inwendig geweest, thans verandert het tooneel, en komen de Filistijnen over U, o gezegende Simson. *De adem onzer neuzen, de Gezalfde des Heeren, is gevangen in hunne groeven.* Klaagl. 4 : 20.

Betreffende de gevangenneming van den Heere Jezus valt op te merken

I. Wie de personen waren, die hiervoor gebruikt werden.

1. Judas, een der twaalven, was aan het hoofd van deze schandelijke wacht, *hij was de leidsman dergenen, die Jezus vingen*, Hand. 1 : 16. Zonder zijne hulp zouden zij Hem in Zijne afzondering niet hebben kunnen vinden. Ziet, en verwondert u, de eerste, die met Zijne vijanden verschijnt, is een Zijner eigene discipelen, die een paar uren te voren brood met Hem had gegeten!

2. Met hem was eene groote schare, opdat de Schrift zou vervuld worden: *O Heere! hoe zijn mijne tegenpartijders vermenigvuldigd!* Psalm 3 : 2. Deze schare bestond ten deele uit eene afdeeling van de garde, die door den Romeinschen gouverneur in den toren van Antonia geposteerd was. Dezen waren Heidenen, *zondaren*, zooals Christus hen noemde, vers 45. De overigen waren de dienaren en beambten van den hoogepriester, en dezen waren Joden. Zij, die onder elkander oneenig waren, stemden samen tegen Christus.

II. Hoe zij gewapend waren.

1. Van welke wapenen zij zich hadden voorzien. Zij kwamen *met zwaarden en stokken.* De Romeinsche soldaten hadden ongetwijfeld zwaarden; de dienaren van de priesters, diegenen van hen, die geene zwaarden hadden, brachten stokken of knuppels. Hunne woede voorzag hen van wapenen. Het waren geene geregelde troepen, maar een saamgeraapte hoop. Maar waartoe al die beweging? Al waren zij tienmaal zoo talrijk geweest zouden zij zich niet van Hem meester hebben kunnen maken, indien Hij zich niet had overgegeven. Maar Zijne ure gekomen zijnde om zich over te geven, was dit gansche machtsbetoon overbodig. Als een slachter naar de weide gaat om een lam ter slachting te nemen, brengt hij dan soldaten op de been, en komt hij gewapend? Neen, dat heeft hij niet noodig; toch wordt nu die gansche macht op de been gebracht, om het Lam Gods te grijpen.

De volmacht, waarmede zij gewapend waren. Zij waren *gezonden van de overpriesters en ouderlingen des volk.* Dezen hadden die gewapende menigte op deze boodschap uitgezonden. Hij werd gevangen genomen op eene volmacht van het groote sanhedrin, als een persoon, die hun aanstootelijk was. Pilatus, de Romeinsche landvoogd, had hun geene volmacht gegeven om naar Hem te zoeken, hij was niet naijverig op Hem; neen, het waren mannen, die voorgaven Godsdienstig te zijn, voorgangers in kerkelijke aangelegenheden, die zoo ijverig waren voor deze vervolging, en die de heftigste, boosaardigste vijanden waren van Christus. Het was een teeken, dat Hij door een Goddelijke macht ondersteund werd, want door alle aardsche machten werd Hij niet slechts verlaten, maar tegengestaan. Pilatus verweet het Hem: *Uw volk en de overpriesters hebben u aan mij overgeleverd*, Joh. 18 : 35.

III. De wijze waarop het geschiedde, en wat er toen voorviel.

1. Hoe Judas Hem verried; hij heeft zijn werk grondig verricht; en zijne vastberadenheid in de goddeloosheid kan ons wel beschamen, die falen in hetgeen goed is. Let op: *a.* De instructie, die hij gaf aan de krijgslieden, vers 48. Hij *had hun een teeken gegeven.* Als aanvoerder van den troep, geeft hij het signaal. Hij gaf hun een teeken, opdat zij niet bij vergissing een der discipelen zouden grijpen in plaats van Hem. De discipelen hadden zoo kort te voren in Judas' tegenwoordigheid gezegd, dat zij bereid waren voor Hem te sterven. Welk eene overmaat van omzichtigheid, om Hem toch

vooral niet te missen! *Dezelve is het*, grijpt hem, en houdt Hem vast, want soms was Hij ontkomen uit de handen van hen, die Hem zochten te vangen, zooals in Lukas 4 : 30 vermeld wordt. Hoewel de Joden, die den tempel bezochten, Hem wel moesten kennen, hadden de Romeinsche soldaten Hem wellicht nooit gezien, en het teeken was voor hen bestemd, om hen te helpen; en Judas bedoelde met zijn' kus niet slechts Hem aan te wijzen, maar Hem terug te houden, totdat zij, die van achteren aan kwamen, Hem aangrepen. *b.* Den geveinsden groet aan zijn' Meester. Hij naderde dicht tot Jezus. Voorzeker, indien ooit, dan zal thans zijn boos hart bewogen worden, en zal hij nu tot inkeer komen. Voorzeker, als hij Hem in het gelaat ziet, dan zal hij òf overstelpt worden van ontzag voor deszelfs majesteit, of bekoord en verrukt door deszelfs schoonheid. Durft hij Hem onder de oogen te komen om Hem te verraden? Petrus heeft Christus verloochend, maar toen *de Heere, zich omkeerende*, hem aanzag, was hij terstond bewogen; maar Judas nadert zijn' Meester, nadert tot Zijn aangezicht, en verraadt Hem. *Wees gegroet, Rabbi*, zeide hij, en kuste Hem. Het schijnt wel, dat onze Heere Jezus gewoon was Zijne discipelen deze gemeenzaamheid met Hem te veroorloven, om zich op de wang te laten kussen na eene wijle afwezig te zijn geweest, hetgeen door Judas schandelijk misbruikt werd om er zijn verraad door te vergemakkelijken.

Een kus is een teeken van trouw en van vriendschap, Psalm 2 : 12. Maar Judas heeft, toen hij al de wetten van liefde en plicht met voeten trad, dit heilige vriendschapsteeken ontwijd ter bevordering van zijn eigene doeleinden. Er zijn velen, die Christus verraden met *een' kus* en een: *Wees gegroet Meester*, die, onder voorgeven van Hem te eeren, de belangen Zijns koninkrijks verraden en ondermijnen. Honing in den mond, galle in het hart. *Omhelzen is één ding, liefhebben is wat anders* 1) Joabs kus en Judas' kus waren zoo tamelijk van dezelfde soort. *c.* Hoe zijn Meester hem ontving, vers 50.

Hij noemt hem *vriend*. Indien Hij hem, *booswicht en verrader, raca, gij dwaas, en kind des duivels* had genoemd, dan zou Hij hem niet verkeerd genoemd hebben; maar Hij wilde ons leeren, om ook onder de grootste terging ons te onthouden van bitterheid en booze woorden, en alle zachtmoedigheid te betoonen. *Vriend*, want een *vriend* is hij geweest, en had hij moeten zijn, en scheen hij te zijn. Hij noemt hem *vriend*, omdat hij Zijn lijden bevorderde en Hem dus hielp, terwijl Hij Petrus Satan genoemd heeft wegens zijne poging om Hem in Zijn lijden te hinderen.

Hij vraagt hem: *Waartoe zijt gij hier? Is het vrede, Judas? Verklaar u. Indien gij komt als vijand, waartoe dan die kus? Indien als vriend, wat beteekenen dan deze zwaarden en stokken? Waartoe zijt gij hier? Welk leed heb Ik u gedaan? Waarin heb Ik u vermoeid? Waartoe zijt gij hier? Is er niet zoo veel schaamte gevoel in u overgebleven om uit Mijne oogen te blijven, dat gij toch gekund hadt, daar gij dan toch ook aan de beambten hadt kunnen zeggen waar Ik te vinden was?* Het was een sterk blijk van verregaande schaamteloosheid om zijne booze daad zoo openlijk ten uitvoer te brengen. Maar het is iets gansch gewoons dat afvalligen van den Godsdienst er de grootste vijanden van worden, getuige Julianus de Afvallige.

2. Hoe de beambten en krijgslieden zich van Hem meester maakten. *Toen kwamen zij toe, en sloegen de handen aan Jezus, en grepen Hem.* Hoe hebben zij niet gevreesd hunne hand uit te strekken tegen den Gezalfde des Heeren? Wij kunnen ons voorstellen hoe ruw en wreed deze handen waren, die deze barbaarsche schare aan Christus geslagen hebben, en waarschijnlijk zijn zij nu met des te meer ruwheid te werk gegaan, omdat zij zoo dikwijls teleurgesteld waren, toen zij de handen aan Hem wilden slaan. Zij zouden Hem niet hebben kunnen grijpen, indien Hij zich niet had overgegeven, niet door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven was, Hand. 2 : 23. Hij, die van Zijne gezalfde dienstknechten gezegd heeft: *Tast hen niet aan, en doet hun geen kwaad*, Psalm 105 : 14, 15, heeft Zijn' gezalfden Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven. En wederom: *Hij gaf Zijne sterkte in de gevangenis, en Zijne heerlijkheid in de hand des wederpartijders*, Ps. 78 : 61. Zie wat de klacht was van Job. Hoofdst. 16 : 11, *God heeft mij den verkeerde overgegeven, en heeft mij afgewend in de handen der goddeloozen*, en beschouw dit en nog andere plaatsen in het boek van Job als typisch van Christus gesproken.

Onze Heere werd tot een' gevangene gemaakt, omdat Hij in alle dingen als een kwaaddoener behandeld wilde zijn, gestraft om onze misdaad, en als Borg in arrest genomen voor onze schuld. Het juk onzer overtredingen was door de hand des Vaders den Heere Jezus op de schouders gelegd. Klaagl. 1 : 14. Hij werd gevangen om ons in vrijheid te stellen, want Hij zeide: *Indien gij Mij zoekt, zoo laat dezen heengaan*, Joh. 18 : 8; en diegenen zijn waarlijk vrij, die door Hem vrijgemaakt zijn.

3. Hoe Petrus streed voor Christus, en voor dezen ijver niet gedankt, maar wel bestraft werd. Hier wordt slechts gezegd, dat het een van degenen was, die met Jezus in den hof waren; maar in Joh. 18 : 10 wordt ons medegedeeld, dat het Petrus was, die zich toen op die wijze heeft onderscheiden. Merk op: *a.* Petrus' onbezonnenheid. Hij trok zijn zwaard uit. Zij hadden met hun allen slechts twee zwaarden, Lukas 22 : 38, een daarvan schijnt in het bezit van Petrus geweest te zijn, en nu dacht hij, dat het tijd was om het te trekken, en hij sloeg om zich heen, alsof hij iets groots, eene heldendaad wilde doen, maar het eenige wat hij deed, was, dat hij aan een' dienaar van den hoogepriester het oor afhieuw, waarschijnlijk wel bedoelende hem het hoofd af te slaan, omdat hij hem meer in de weer zag dan de anderen, om aan Christus de handen te slaan. Maar als hij met zijn zwaard iemand wilde treffen, dan komt

1) Philo Judaeus.

het mij voor, dat hij veeleer Judas daartoe had moeten uitkiezen. Petrus had hoog opgegeven van hetgeen hij voor zijn Meester zou willen doen, hij wilde zelfs voor Hem sterven. Ja, dat wilde hij ook, en nu wilde hij toonen, dat het hem daarmede ernst was, en wilde hij dus zijn leven in de waagschaal stellen om zijn' Meester te redden. In zoover was hij dus prijzenswaardig, dat hij een grooten ijver had voor Christus, voor Zijne eer en Zijne veiligheid; maar het was een ijver zonder verstand, overleg of bescheidenheid, want Hij deed het, zonder er toe gemachtigd te zijn. Sommigen van de discipelen hebben wel gevraagd: *Zullen wij met het zwaard slaan?* Lukas 22 : 49; maar Petrus sloeg, vóórdat zij een antwoord op hunne vraag hadden. Wij moeten niet slechts weten, dat het eene goede zaak is, waarvoor wij het zwaard trekken, maar ook, of wij er het recht toe hebben, of het onze plicht is; wij moeten toonen op wiens gezag wij dit doen, en wie ons de macht er toe gegeven heeft. Hij heeft onberaden zich zelven en zijne mededisciplen blootgesteld aan de woede der menigte; immers, wat konden zij met hunne twee zwaarden tegen zulk eene bende? *b.* De bestraffing, die onze Heere Jezus hem gaf, vers 52. *Keer uw zwaard weder in zijne plaats!* Hij beveelt de beambten en krijgslieden niet, om het zwaard, dat zij tegen Hem hadden getrokken, in de scheede te doen wederkeeren; hen liet Hij over aan het oordeel van God; maar aan Petrus gebiedt Hij zijn zwaard in de scheede te steken; Hij bestraft hem niet voor wat hij gedaan had, omdat hij het met goeden wil en bedoeling gedaan had; maar Hij laat den strijd met zulke wapenen niet voortgaan, en voorkomt, dat dit tot een precedent gesteld wordt. Christus' roeping was het om vrede te maken in de wereld. *De wapenen van onzen krijg zijn niet vleeschelijk*, maar geestelijk, 2 Cor. 10 : 3, 4, en hoewel Christus' dienstknechten Zijne krijgsknechten zijn, voeren zij *den krijg niet naar het vleesch*. Niet, alsof de wet van Christus de wet der natuur, of de wet der natiën te niet doet, in zooverre deze aan onderdanen de bevoegdheid geeft om voor hunne burgerlijke rechten en vrijheden op te komen en voor hun' Godsdienst, als deze in die rechten begrepen is; maar zij voorziet voor de handhaving van den openbaren vrede en de orde, door aan particulieren, *als zoodanig*, te verbieden om de gestelde machten te wederstaan; ja wij hebben zelfs een algemeen voorschrift, *den booze niet te wederstaan*, Hoofdst. 5 : 39. En evenmin wil Christus, dat Zijne dienstknechten Zijn' Godsdienst door geweld van wapenen zullen uitbreiden. *De Godsdienst kan niet gedwongen worden; hij moet verdedigd worden, niet door te dooden, maar door te sterven.* [1]) Gelijk Christus aan Zijne discipelen het zwaard der gerechtigheid ontzeide, zoo verbiedt Hij hier het zwaard van den krijg. Christus gebood aan Petrus het zwaard in de scheede te steken, en nooit heeft Hij hem geboden het zwaard weder te trekken. Maar waar Petrus hier gelaakt om wordt, is, dat hij het ontijdig heeft gedaan; de ure was voor Christus gekomen om te lijden en te sterven; Hij wist, dat Petrus dit wist. Het zwaard des Heeren was tegen Hem uitgetrokken, Zach. 13 : 7, en als Petrus nu zijn zwaard voor hem trekt, was dit gelijk aan zijn: *Meester, wees U genadig, dit zal U geenszins geschieden.*

Drie redenen geeft Christus aan Petrus voor deze bestraffing. Zijn trekken van het zwaard zou gevaarlijk zijn voor hem en zijne mededisciplen. *Allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan.* Die geweld gebruiken, vallen door geweld; en door driftige, bloedige methodes van zelfverdediging verhaasten en vermeerderen de menschen slechts hunne kwellingen. Zij, die het zwaard nemen, vóór het hun gegeven is, die het gebruiken zonder er toe gerechtigd of geroepen te zijn, stellen zich bloot aan het zwaard van den krijg, of aan de openbare gerechtigheid. Ware het niet om de bijzondere zorge en voorzienigheid van den Heere Jezus, Petrus en de overigen van hen, zouden waarschijnlijk terstond in stukken gehouwen zijn. Grotius geeft eene andere en waarschijnlijke beteekenis hieraan, nl. dat met hen, die het zwaard nemen, niet Petrus, maar de beambten en soldaten bedoeld werden, die met zwaarden gekomen zijn om Christus gevangen te nemen; zij zullen door het zwaard vergaan. *Petrus, gij behoeft het zwaard niet te trekken om hen te straffen. God zal gewisselijk en binnen kort, streng afrekening met hen houden.* Zij namen het Romeinsche zwaard om Christus te grijpen, en niet lang daarna zijn zij, hunne plaats en hun volk door het Romeinsche zwaard verwoest en vernietigd. Daarom moeten wij ons zelven niet wreken, God zal het vergelden, Rom, 12 : 19; en daarom moeten wij lijden met geloof en geduld, want de vervolgers zullen wel met hunne eigene munt betaald worden, Openb. 13 : 10. Het was onnoodig, dat hij ter verdediging zijns Meesters het zwaard zou trekken, die, indien het Hem behaagde, het gansche heir des hemels tot Zijn' dienst kon oproepen, vers 53. *Meent gij, dat Ik Mijn' Vader nu niet kan bidden, en Hij zal Mij van den hemel afdoende hulp zenden? Petrus, indien Ik dit lijden wilde afweren, zou Ik het gemakkelijk kunnen zonder uwe hand, en zonder uw zwaard.* God heeft ons niet noodig, en nog veel minder heeft Hij onze zonden noodig om Zijne doeleinden tot stand te brengen, en het toont ons wantrouwen van, en ongeloof aan de macht van Christus, als wij om Zijne belangen te dienen uit den weg des plichts gaan. God kan Zijn werk doen zonder ons; als wij een' blik werpen op den hemel, en zien hoe Hij daar gediend wordt, dan kunnen wij gemakkelijk tot de slotsom komen, dat, *al zouden wij rechtvaardig zijn*, Hij ons toch niet verplicht is, Job 35 : 5, 7. Hoewel Christus gekruisigd werd door zwakheid, was die zwakheid toch vrijwillig. Hij onderwierp zich aan den dood, niet omdat Hij er niet mede *kon*, maar omdat Hij er niet mede *wilde* strijden. Dit neemt de ergernis weg van het kruis, en toont Christus gekruisigd als de kracht Gods. Zelfs nu Hij in de diepte is van Zijn lijden, kan Hij de hulp

1) Lactantii Institut.

inroepen van legioenen van engelen. *Nu — arti — alsnog. Hoewel de zaak al zoo ver is, zou Ik toch door slechts een woord te spreken, de balans laten doorslaan.* Christus laat ons hier weten:

Ten eerste. Wat Hij bij den Vader vermocht. *Ik kan Mijn' Vader bidden, en Hij zal Mij hulp zenden uit het heiligdom.* Ik kan — *parakalesai — deze hulp eischen van Mijn' Vader.* Christus bad als gezaghebbende. Het is eene groote vertroosting voor Gods volk, als zij van alle zijden omringd zijn door vijanden, dat de weg naar den hemel open voor hen is. Als zij niets anders kunnen doen, kunnen zij bidden tot Hem, die alles doen kan. En zij, die op andere tijden veel in het gebed zijn, smaken de meeste vertroosting in het gebed in tijden van benauwdheid en beroering. Merk op, dat Christus zegt, niet slechts dat God hem zulk een aantal van engelen zou *kunnen* zenden, maar dat Hij, zoo Hij — Christus — er op aandrong, ze ook *zou* zenden. Hoewel Hij het werk onzer verlossing op zich had genomen, zou toch de Vader — naar hetgeen hieruit blijkt — Hem er niet aan gehouden hebben, indien Hij er van ontslagen had willen zijn. Hij zou nog vrij van dien dienst hebben kunnen uitgaan, maar Hij wilde niet, want Hij had hem lief, zoodat Hij slechts door de koorden Zijner eigene liefde aan het altaar was gebonden.

Ten tweede. Wat Hij vermocht bij de hemelsche heirscharen; *Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten,* een getal dus van boven de twee en zeventig duizend. Merk hier op:

1. Er is een talloos gezelschap van engelen, Hebr. 12 : 22. Eene afdeeling van meer dan twaalf legioenen zou gemist kunnen worden tot onzen dienst, zonder dat dit een gemis zou veroorzaken rondom den troon. Dan. 7 : 10. Zij worden gerangschikt en geleid in nauwkeurige orde, zooals de goed gedisciplineerde legioenen; geen verwarde hoop, maar geregelde troepen, allen kennen zij hun post, en letten op het woord van bevel.

2. Deze tallooze engelen zijn allen ter beschikking van onzen hemelschen Vader, en doen Zijn welbehagen, Ps. 103 : 20, 21.

3. Dit heir van engelen was bereid onzen Heere Jezus te hulp te komen in Zijn lijden, indien Hij dit noodig had of begeerde, Hebr. 1 : 6, 14. Zij zouden voor Hem geweest zijn, wat zij voor Elisa waren, vurige wagenen en vurige paarden, niet slechts om Hem te beveiligen, maar om hen te verteren, die Hem aanvielen.

4. Onze hemelsche Vader moet gezien en erkend worden in al de diensten van de hemelsche heirscharen. *Hij zal ze Mij bijzetten;* daarom moeten de engelen niet aangebeden worden, maar wel de Heer der engelen, Ps. 91 : 11.

5. Het is eene reden van vertroosting voor allen, die het goede wenschen voor het koninkrijk van Christus, dat er altijd eene wereld van engelen is, die den Heere Jezus ten dienste staat, en wonderen kan doen. Hij, die de heirscharen des hemels tot Zijn' dienst heeft, kan doen wat Hem behaagt met de inwoners der aarde. Hij zal ze Mij bijzetten. Zie, hoe bereid Zijn Vader was om Zijn gebed te verhooren, en hoe bereid de engelen zijn om Zijne bevelen op te volgen. Zij zijn gewillige dienaren, snelle boden, zij komen *snellijk gevlogen.* Dit is zeer bemoedigend voor hen, aan wie de eer van Christus en het welzijn Zijner kerk zeer ter harte gaan. Denken zij, dat zij meer zorge hebben voor Christus en Zijne kerk, dan God en de heilige engelen? Het was geen tijd voor eenigerlei verdediging, of om den slag af te willen weren, want *Hoe zouden dan de Schriften vervuld worden, die zeggen dat het alzoo geschieden moet?* vers 54. Er was geschreven, dat Christus als een lam ter slachting zou geleid worden, Jes. 53 : 7. Riep Hij de engelen op ter Zijner hulp, dan zou Hij in het geheel niet ter slachting geleid worden. Indien Hij Zijne discipelen veroorloofde te strijden, Hij zou niet als *een lam* worden geleid, stil en zonder weerstand te bieden, daarom moet Hij en ook de discipelen berusten, opdat de Schriften vervuld worden. In alle moeielijke gevallen moet het woord van God beslissen tegen onze eigene raadslagen of bedenkingen, en niets moet gedaan, niets moet beproefd worden tegen de vervulling der Schriften. Indien de verlichting van onze pijn, het verbreken van onze boeien, de redding van ons leven, niet bestaanbaar is met de vervulling der Schrift, dan behooren wij te zeggen: *Laat Gods woord en wil geschieden, laat Zijne wet verheerlijkt en groot gemaakt worden, wat er dan ook verder van ons moge worden.*

4. Vervolgens wordt ons gezegd hoe Christus de zaak besprak met hen, die gekomen waren om Hem gevangen te nemen, vers 55. Het is zeer wel bestaanbaar met Christelijk geduld onder lijden, om tegenover onze vijanden en vervolgers een kalm, doch ernstig beklag in te dienen, zooals David tegenover Saul gedaan heeft, 1 Sam. 24 : 14; 26 : 18. *Gij zijt uitgegaan: a.* Met woede en vijandschap, *als tegen een' moordenaar,* alsof Ik een vijand was van de openbare veiligheid, en welverdiend dit lijden onderging. Moordenaars maken zich bij ieder gehaat; iedereen zal er de hand toe leenen om een' moordenaar te vangen, en zoo vielen zij dan op Christus aan, alsof Hij het uitvaagsel der wereld was. Indien Hij de geesel Zijns lands ware geweest, Hij zou met niet méér heftigheid en woede vervolgd zijn kunnen worden. *b.* Met al die kracht en macht, als tegen de ergste moordenaars, die de wet trotseeren, de publieke gerechtigheid uittarten, en tot hunne zonde nog rebellie toedoen. Gij zijt gekomen als tegen een' moordenaar met zwaarden en stokken, alsof er eenigerlei gevaar was van tegenstand, terwijl gij den rechtvaardige hebt gedood, en Hij wederstaat u niet, Jak. 5 : 6. Indien Hij niet gewillig ware om te lijden, het zou dwaasheid zijn geweest om met zwaarden en stokken te komen, want zij zouden Hem niet kunnen overweldigen. Indien Hij geneigd ware weerstand te bieden, Hij zou hun ijzer als stroo hebben geacht, en hunne zwaarden en stokken zouden als doornen voor een verterend vuur zijn geweest; maar, daar Hij ge-

willig was om te lijden, was het dwaasheid om aldus gewapend te komen, want Hij zal niet met hen strijden.

Voorts herinnert Hij hen hoe tot nu toe Zijn gedrag was geweest tegenover hen, en het hunne tegenover Hem. Hij wijst hen op Zijne verschijning in het openbaar: *Dagelijks zat Ik bij u, leerende in den tempel.* Hunne openlijke toelating daarvan: *Gij hebt Mij niet gegrepen.* Vanwaar nu deze verandering? Zij waren onredelijk door Hem aldus te behandelen. *Ten eerste.* Hij had hun geene reden gegeven om Hem als een dief of moordenaar te beschouwen, want Hij had geleerd in den tempel. Daarbij was de inhoud van Zijne leeringen, en de wijze waarop Hij ze voordroeg van zulk een aard, dat allen, die Hem hoorden, wel moesten getuigen, dat Hij geen slecht mensch kon zijn. Zulke genaderijke woorden als uit Zijn' mond kwamen, waren niet de woorden van een' moordenaar, noch van iemand, die een' duivel had. *Ten tweede.* Hij had hun ook evenmin reden gegeven te denken, dat Hij iemand was, die zich verborg, of de gerechtigheid wilde ontvluchten, dat zij dus in den nacht moesten komen om Hem te grijpen. Hadden zij Hem iets te zeggen, zij konden Hem dagelijks vinden in den tempel, bereid om op alle aanklachten of beschuldigingen te antwoorden, en dáár konden zij dan met Hem doen wat hun behaagde, want de overpriesters hadden de wacht over den tempel en voerden het bevel over de wachters; maar aldus ter sluiks komende om Hem te overvallen in deze eenzame plaats was laf en laaghartig. Op die wijze kan de grootste held schandelijk in een' hoek worden vermoord door iemand, die in het open veld sidderen zou om hem aan te zien.

Doch dit alles is geschied, opdat de Schriften der profeten zouden vervuld worden, vers 56. Het is moeielijk uit te maken, of dit woorden zijn van den gewijden geschiedschrijver, als eene verklaring van het verhaalde en eene heenwijzing aan den Christelijken lezer om het te vergelijken met de Schriften des Ouden Testaments, die hierop doelden, of dat het de woorden zijn van Christus zelven, als eene reden waarom Hij, hoewel zeer gevoelig aan de lage beleediging, die Hem aangedaan werd, er zich toch aan onderwierp, opdat de Schriften der profeten vervuld zouden worden, waarop Hij zelf zooeven nog gewezen had, vers 54. De Schriften worden dagelijks vervuld, en alle Schriften, die van den Messias spreken, zijn ten volle vervuld in onzen Heere Jezus.

5. Hoe Hij te midden van deze ellende schandelijk door Zijne discipelen werd verlaten; *Toen vluchtten al de discipelen, Hem verlatende.* *a.* Dit was hunne zonde, en het was eene groote zonde in hen, die alles hadden verlaten om Hem te volgen, om Hem nu te verlaten voor — zij zelven wisten niet wat. Er was onvriendelijkheid in, in aanmerking genomen hunne verhouding tot Hem, de gunsten, die zij van Hem hadden ontvangen, en de treurige omstandigheden, waarin Hij zich thans bevond. Er was ontrouw in, want zij hadden plechtig beloofd Hem te zullen aanhangen, en Hem nimmer te verlaten. Hij had hun vrijgeleide bedongen' Joh. 18 : 8; toch konden zij zich daarop niet verlaten, maar gingen zelven voor hunne veiligheid zorgen door eene schandelijke vlucht. Welk eene dwaasheid! Uit vrees voor den dood weg te vluchten van Hem, dien zij kenden en erkend hadden als de Fontein des levens! Joh. 6 : 68, 69. *Heere, wat is de mensch! b.* Het maakte een deel uit van Christus' lijden, het heeft verdrukking toegebracht aan Zijne banden om aldus verlaten te worden, zooals dit ook met Job geweest is, Job. 19 : 13. *Mijne broeders heeft Hij verre van mij gedaan*; en met David: *Mijne liefhebbers en mijne vrienden staan van tegenover mijne plage en mijne nabestaanden staan van verre,* Ps. 38 : 12. Zij hadden bij Hem behooren te blijven, om Hem te dienen, Hem te steunen en te bemoedigen, en, zoo het noodig was, voor Hem te getuigen voor het gerecht; maar zij hebben Hem verraderlijk verlaten, evenals ook in Paulus' *eerste verantwoording niemand bij hem geweest is.* Maar hierin was eene verborgenheid. Christus is als zoenoffer voor de zonde aldus verlaten geweest. Het hert, dat door den pijl des jachtopzieners geteekend en aangewezen is om gejaagd te worden, wordt terstond door de gansche kudde verlaten. Hierin is Hij een vloek voor ons gemaakt, verlaten zijnde als iemand die afgezonderd is voor het kwaad. Het was als Zaligmaker der zielen, dat Christus daar alleen stond, daar Hij niemands hulp noodig had om onze zaligheid te werken, zoo heeft Hij dan ook niemands hulp of steun daarbij gehad; Hij heeft alles gedragen en alles zelf gedaan. *Hij heeft de pers alleen getreden,* en toen er niemand was om Hem te ondersteunen of te helpen, toen heeft *Zijn arm heil beschikt,* Jes. 63 : 3, 5. Zoo *heeft de Heere alleen Israel geleid,* en zij staan stil en zien het heil des Heeren.

57. Die nu Jezus gevangen hadden, leidden Hem henen tot Kájafas, den hoogepriester, alwaar de schriftgeleerden en ouderlingen vergaderd waren. 58. En Petrus volgde Hem van verre tot aan de zaal des hoogepriesters, en binnengegaan zijnde, zat hij bij de dienaren om het einde te zien. 59. En de overpriesters, en de ouderlingen, en de geheele groote raad zochten valsche getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem dooden mochten; en vonden niet. 60. En hoewel er vele valsche getuigen toegekomen waren, zoo vonden zij toch niet. 61. Maar ten laatste kwamen twee valsche getuigen, en zeiden: Deze heeft gezegd: Ik kan den tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelven opbouwen. 62. En de hoogepriester, opstaande, zeide tot Hem: Antwoordt gij niets? Wat getuigen deze tegen u? 63. Doch Jezus zweeg stil. En de hoogepriester, antwoordende, zeide tot Hem: Ik bezweer u bij den levenden God, dat gij ons zegt, of gij zijt de Christus,

de Zone Gods? 64. Jezus zeide tot hem: Gij hebt het gezegd. Doch Ik zeg ulieden, van nu aan zult gij zien den Zoon des menschen, zittende ter rechterhand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels. 65. Toen verscheurde de hoogepriester zijne kleederen, zeggende: Hij heeft God gelasterd; wat hebben wij nog getuigen van noode? Zie, nu hebt gij zijne Godslastering gehoord; 66. Wat dunkt ulieden? En zij, antwoordende, zeiden: Hij is des doods schuldig. 67. Toen spogen zij in Zijn aangezicht, en sloegen Hem met vuisten. 68. En anderen gaven Hem kinnebakslagen, zeggende: Profeteer ons, Christus, wie is het, die U geslagen heeft?

Bij deze terechtstelling van onzen Heere Jezus voor de kerkelijke rechtbank, het groote sanhedrin, hebben wij te letten op:

I. De zitting van het hof. De schriftgeleerden en ouderlingen waren vergaderd, hoewel het nu in het holle van den nacht was, als andere menschen gerust sliepen in hun bed. Om hunne boosaardigheid tegen Christus bot te vieren, ontzeiden zij zich deze natuurlijke rust, en zaten den geheelen nacht op, gereed om aan te vallen op hunne prooi, die zij hoopten dat Judas en zijne handlangers gegrepen zouden hebben.

Zie, 1. Wie daar vergaderd waren; de *schriftgeleerden*, de voornaamste leeraren, en de *ouderlingen*, de voornaamste bestuurders van de Joodsche kerk. Dezen waren de bitterste vijanden van Christus, onzen grooten Leeraar en Bestuurder, of Heerscher, op wien zij naijverig waren als iemand, die hen in de schaduw stelde. Wellicht waren sommigen van deze schriftgeleerden en ouderlingen Christus niet zoo boosaardig gezind als anderen, maar door hunne medewerking met de anderen, maakten zij zich even schuldig. Nu was de Schrift vervuld, Ps. 22 : 17, *eene vergadering der boosdoeners heeft mij omgeven.* Jeremia klaagt over eene vergadering van verraders, *een trouweloozen hoop*, en David, dat *zijne vijanden zich tegen hem verzamelden* Ps. 35 : 15.

2. Waar zij vergaderd waren; in de zaal van Kajàfas, den hoogepriester; waar zij ook twee dagen te voren vergaderd waren geweest om het komplot te beramen, vers 3, en waar zij nu bijeenwaren om het ten uitvoer te brengen. De hoogepriester was *Ab-bethdin — de vader van het huis des gerichts;* maar hij is nu de beschermer en begunstiger der boosheid. Zijn huis had een toevluchtsoord behooren te wezen voor verdrukte onschuld; maar het is de zetel geworden der ongerechtigheid, en geen wonder, als zelfs Gods huis tot een moordenaarshol was gemaakt.

II. Het stellen van den Gevangene voor den rechterstoel. *Die nu Jezus gevangen hadden, leidden Hem heen*, joegen Hem voort met geweld, leidden Hem heen als een tropee hunner overwinning, voerden Hem heen als een slachtoffer naar het altaar. Hij werd naar Jeruzalem gebracht door de *schaapspoort*, want dat was de weg naar de stad van den Olijfberg af, en die poort werd aldus genoemd, omdat de schapen, die ten offer bestemd waren, langs dien weg naar den tempel gebracht werden. Zeer gepast was het dus, dat Christus, die het Lam Gods is, dat de zonde der wereld wegneemt, langs dien weg gevoerd werd. Christus werd het eerst naar den hoogepriester gebracht, want volgens de wet moesten alle offers het eerst tot den priester gebracht worden, Levit. 17 : 5.

III. De laagheid en lafheid van Petrus, vers 58. *Petrus volgde Hem van verre.* Dit wordt hier medegedeeld met het oog op het volgende verhaal van zijne verloochening van Christus. Evenals de overigen had hij Hem verlaten, toen Hij gegrepen werd, en wat hier gezegd wordt van zijn volgen is zeer vereenigbaar met zijn verlaten van Hem. Zulk een volgen was niet beter dan een verlaten van Hem, want

1. Hij volgde Hem, doch slechts *van verre.* Er waren nog eenige vonkjes van liefde en bezorgdheid voor zijn Meester in zijn hart, en daarom volgde hij Hem; maar vrees en bezorgdheid voor zich zelven hadden de overhand, en daarom volgde hij van verre. Het heeft een slecht aanzien, en is een teeken van nog erger, als zij, die Christus' discipelen willen zijn, niet als zoodanig bekend willen wezen. Hier begon reeds Petrus' verloochening, want Hem van verre te volgen is langzamerhand van Hem weg te gaan. Er is gevaar in terugblijven, ja zelfs in terugzien.

Hij volgde Hem, maar ging binnen en zat bij de dienaren. Hij had naar de rechtbank behooren te gaan, om bij zijn' Meester te zijn als getuige voor Hem, maar neen, hij ging binnen waar een goed vuur was aangelegd, en zat bij de dienaren, niet om hunne smaadredenen tot zwijgen te brengen, maar om zich zelven te beschutten. Het was vermetelheid in Petrus om zich aldus in verzoeking te begeven; die dit doet, stelt zich zelven buiten Gods bescherming. Christus had aan Petrus gezegd, dat hij Hem nu niet kon volgen, en had hem zeer bijzonder gewaarschuwd tegen het gevaar van *dien nacht*, en toch waagde hij zich in het midden der goddelooze menigte. Het heeft David geholpen om in zijne oprechtigheid te volharden, dat hij *de vergadering der boosdoeners heeft gehaat, en bij de goddeloozen niet is nedergezeten.*

3. Hij volgde Hem, doch het was slechts om het einde te zien, meer uit nieuwsgierigheid dan door drang van het geweten; als ijdele toeschouwer was hij daar, veeleer dan als een discipel, een belangstellende. Hij had binnen moeten gaan om Christus den een' of anderen dienst te bewijzen, of om wijsheid en genade voor zich zelven te verkrijgen, door Christus gade te slaan onder Zijn lijden; maar hij ging binnen om slechts om zich heen te zien. Het is niet onwaarschijnlijk, dat Petrus binnen ging, verwachtende dat Christus door een wonder uit de handen Zijner vervolgers zou ontkomen zijn, dat Hij, zoo kort te voren hen nedergeworpen hebbende, die gekomen waren om Hem te grijpen, hen nu dood neder-

geworpen zou hebben, die daar zaten om Hem te oordeelen. En dit wilde hij wel gaarne zien. Indien dit zoo was, dan was het dwaasheid van hem om aan een ander einde te denken dan dat, wat Christus voorzegd had, nl. dat Hij ter dood gebracht zou worden. Het is van veel meer belang voor ons, om ons te bereiden voor het einde, hoe dit dan ook zijn moge, dan om te willen weten wat het einde zijn zal. De gebeurtenis is Godes, onzer is de plicht.

IV. De terechtstelling van onzen Heere Jezus voor dit hof.

1. Zij ondervroegen getuigen tegen Hem, hoewel zij vast besloten waren om Hem te recht of te onrecht te veroordeelen. Om echter den schijn van recht te bewaren, wilden zij bewijzen tegen Hem bijbrengen. De misdaden, waarvan dit gerechtshof bevoegd was kennis te nemen, waren: valsche leeringen en Godslastering, en aan die misdaden wilden zij Hem schuldig verklaren. Merk hier op: *a.* Hun zoeken naar bewijzen: *Zij zochten valsche getuigenis tegen Jezus.* Zij hadden Hem gegrepen, gebonden, mishandeld, en toch moeten zij nu nog naar iets zoeken, waarvan zij Hem kunnen beschuldigen, maar kunnen nog geene oorzaak tot kerkering aanduiden. Zij beproefden of iemand iets uit eigen weten tegen Hem in kon brengen, en kwamen van de eene lasterlijke beschuldiging op de andere, die, zoo zij waar werden bevonden, Hem het leven konden kosten. Aldus *graaft een belialsman kwaad*, Spr. 16 : 27. Hier traden zij in de voetstappen van hunne voorgangers, die *gedachten dachten tegen Jeremia*, Jer. 18 : 18; 20 : 10. Zij maakten bekend, dat, zoo iemand inlichtingen kon geven tegen den gevangene, zij bereid waren ze te hooren, en terstond zijn er vele valsche getuigen toegekomen, vers 60, want zoo *een heerscher op leugentaal acht geeft, zijn al zijne dienaren goddeloos*, Spr. 29 : 12. Dit is een kwaad, dat dikwijls onder de zon gezien wordt, Pred. 10 : 5. Indien Naboth gedood moet worden, zijn er zonen Belials, die tegen hem getuigen. *b.* Hoe hunne poging daartoe gelukt is. Reeds meermalen waren zij er in teleurgesteld; zij zochten naar valsche getuigenissen onder elkander; anderen kwamen om er hun in behulpzaam te zijn, en toch vonden zij er geene. Zij wisten er niets van te maken, konden de verschillende getuigenissen niet met elkander overeenbrengen, of er een schijn van waarheid aan geven, zij zelven rechters zijnde. De zaken, die aangevoerd werden, waren zulke tastbare leugens, dat zij zich zelven weerlegden. Dit strekte grootelijks tot eer van Christus, toen zij Hem met zoo veel smaad en schande overlaadden.

Eindelijk kwamen echter *twee* getuigen, die, naar het schijnt, in hun getuigenis met elkander overeenstemden, en daarom werden zij dan ook gehoord in de hoop, dat nu de zaak gewonnen was. De woorden, die Hij, naar hun getuigenis, gesproken zou hebben, waren: *Ik kan den tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelven opbouwen*, vers 61. Hiermede nu bedoelden zij Hem te beschuldigen van: Een vijand te zijn van den tempel, die er de verwoesting van begeerde en zocht, hetgeen hun ondraaglijk was te hooren, want zij schatten zich naar den tempel, Jer. 7 : 4, en nadat zij andere afgoden hadden verlaten, maakten zij daar een afgod van. Stefanus werd beschuldigd van te spreken tegen de heilige plaats, Hand. 6 : 13, 14. Vervolgens: van iemand te zijn, die aan tooverij deed, of een' ongeoorloofde kunst beoefende, met behulp waarvan Hij in drie dagen zulk een gebouw kon oprichten. Zij hadden ook al dikwijls het denkbeeld geopperd, dat Hij met Beëlzebub in verbond was. Wat dit nu aangaat: *Ten eerste* De woorden werden verkeerd aangehaald; Hij had gezegd: *Breekt dezen tempel*" Joh. 2 : 19, duidelijk te kennen gevende, dat Hij sprak van een' tempel, dien Zijne vijanden zochten te verwoesten. Nu komen zij, en getuigen, dat Hij gezegd heeft: Ik kan den tempel *breken* alsof *Hij* de verwoesting er van wilde en voorgenomen had. Hij had gezegd: *in drie dagen zal ik denzelven oprichten — egeroo auton*, een woord dat eigenlijk gebruikt wordt voor een levenden tempel: Ik zal hem oprichten ten leven. Zij komen en getuigen, dat Hij gezegd heeft: *Ik kan — oikodomêsai — hem opbouwen* dat gevoegelijk gebruikt wordt voor een huis tempel. Ten tweede. De woorden waren verkeerd begrepen; Hij sprak *van den tempel Zijns lichaams*, Joh. 2 : 21, en toen Hij zeide: *dezen tempel*, heeft hij waarschijnlijk gewezen, of Zijne hand gelegd, op Zijn eigen lichaam; maar zij getuigden, dat Hij zeide *den tempel Gods*, bedoelende de heilige plaats. Er zijn de zoodanigen geweest, en zij zijn er nog, die *tot hun eigen verderf* de woorden van Christus *verdraaien*, 2 Petr. 3 : 16. *Ten derde.* Al vatten zij dit nu op in den ergsten zin, dan was het toch naar hunne eigene wet, geene hoofdmisdaad. Indien zij dit wèl ware, dan zou Hij daar ongetwijfeld om vervolgd zijn, toen Hij eenige jaren geleden, die woorden in het openbaar heeft gesproken; ja meer, die woorden waren vatbaar om in prijzenswaardigen zin verklaard te worden als aanduidende eene vriendelijke gezindheid voor den tempel: indien hij verwoest werd, Hij Christus — zou alle krachten inspannen om hem weder op te bouwen. Maar alles, wat ook maar een schijn van misdaad zou kunnen hebben, was hun welkom, om aan hunne boosaardige vervolging een schijn van recht te geven. Thans werden de Schriften vervuld, die zeiden: *Valsche getuigen zijn tegen mij opgestaan*, Ps. 27 : 12, zie ook Psalm 35 : 11. *Ik heb ze wel verlost, maar zij spreken leugen tegen Mij*[1]) Wij worden rechtvaardiglijk beschuldigd, de wet *beschuldigt ons*, Deut. 27 : 26; Joh. 5 : 45; Satan en ons eigen geweten *beschuldigen ons.* Ten einde ons nu van al deze rechtvaardige beschuldigingen te ontheffen, heeft onze Heere Jezus zich er aan onderworpen, om onrechtvaardiglijk en valsch beschuldigd te worden, opdat wij door de kracht van Zijn lijden in staat gesteld worden, om over alle beschuldigingen te triomfeeren. *Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverko-*

1) Hoséa 7 : 13 naar de Engelsche overz. en de kantt. op den Statenbijbel.

renen Gods? Rom. 8 : 33, 34. Hij werd beschuldigd, opdat wij niet veroordeeld zouden worden, en indien wij te eeniger tijd aldus lijden, als niet slechts allerlei kwaad van ons gezegd, maar met een valschen eed tegen ons getuigd wordt, zoo laten wij ons herinneren, dat wij niet kunnen verwachten, dat het ons beter zal vergaan dan het onzen Meester vergaan is. *c.* Christus' stilzwijgen onder al die beschuldigingen, tot groote verbazing van het hof, vers 62. De hoogepriester, de rechter in die rechtbank, stond driftig op en zeide: *Antwoordt Gij niets? Gevangene, hoort gij niet wat tegen u getuigd wordt? Wat hebt gij voor u zelven te zeggen? Wat zult gij ter uwer verdediging aanvoeren? Wat hebt gij tegen deze beschuldiging in te brengen? Doch Jezus zweeg stil,* vers 63; niet uit gemelijkheid, of omdat Hij zich zelven veroordeelde, of verbaasd en in verwarring was gebracht; niet omdat Hij niets had te zeggen, of niet wist hoe Hij het zeggen zou, maar opdat de Schrift zou vervuld worden, Jes. 53 : 7, *Als een schaap dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders,* en voor dien, die het slacht, *alzoo deed Hij Zijn' mond niet open,* en opdat Hij de Zoon zou zijn van David, die toen zijne vijanden booze dingen tegen hem spraken, was als een doove, die niet hoort. Ps. 38 : 12—14. Hij zweeg stil, omdat Zijne ure was gekomen; Hij wilde de beschuldiging niet ontkennen, omdat Hij bereid en gewillig was zich aan het vonnis te onderwerpen; want anders zou Hij hen thans even gemakkelijk tot zwijgen hebben kunnen brengen en hen beschamen, als Hij dit zoo dikwijls te voren gedaan had. Indien God met ons in het gericht ware getreden, wij hadden moeten *verstommen,* Hoofds. 22 : 12, niet bij machte om een uit duizend te beantwoorden, Job. 9 : 3. Toen dus Christus *zonde voor ons was gemaakt,* zweeg Hij stil, en liet het aan Zijn bloed over om te spreken, Hebr. 12 : 24. Hij stond stom voor deze rechtbank, opdat wij voor Gods rechterstoel iets te zeggen zouden hebben.

Maar op die wijze gaat het niet; er moet een ander hulpmiddel te baat worden genomen.

2. Zij gingen toen onzen Heere Jezus zelven ondervragen met een' eed, en daar zij Hem niet konden beschuldigen, zullen zij, in strijd met de wet der billijkheid, beproeven om Hem zich zelven te laten beschuldigen. *a.* Wij hebben dan Zijne ondervraging door den hoogepriester. Let op: De vraag zelve: *Of Gij zijt de Christus de Zoon van God?* Dat is: Of Gij voorgeeft dit te zijn? Want zij willen de vraag geenszins overwegen of Hij dit wezenlijk is, of niet. Hoewel de Messias *de Vertroosting Israels* moet wezen, en er in het Oude Testament heerlijke dingen van Hem gesproken zijn, waren zij toch zoo verbazend verdwaasd door ijverzucht op alles wat hunne buitensporige macht en grootheid bedreigde, dat zij nooit in eenig onderzoek van de zaak wilden treden, of Jezus al of niet de Messias was; nooit eens bij zich zelven zeiden: Gesteld nu eens, dat hij het is. Zij wilden Hem slechts laten bekennen, dat Hij zich zoo noemde, ten einde Hem daarop te kunnen beschuldigen van een bedrieger te zijn. Waartoe zullen hoogmoed en boosaardigheid den mensch al niet brengen! De plechtige voorstelling der vraag. *Ik bezweer u bij den levenden God, dat Gij ons zegt.* Niet alsof hij eenigerlei eerbied had voor den levenden God; hij heeft Zijn' naam ijdellijk gebruikt, omdat hij alleen daardoor hopen kan zijne zaak te winnen, bij onzen Heere Jezus te komen, waar hij wilde wezen. *„Indien gij waarde hecht aan den gezegenden naam Gods, en eerbied hebt voor Zijne majesteit, zoo zeg ons dit."* Weigerde Hij te antwoorden na aldus bezworen te zijn, dan konden zij Hem beschuldigen van minachting voor den gezegenden naam Gods. Zoo doen de vervolgers van Godvruchtige menschen dikwijls hun voordeel met de nauwgezetheid van geweten hunner slachtoffers, zooals Daniëls vijanden dat deden, toen zij iets tegen hem zochten in de wet zijns Gods. *b.* Christus' antwoord op deze ondervraging, vers 64, waarin Hij zich bekent te zijn de Christus, de Zoon van God. *Gij hebt het gezegd.* Dat is: *Het is, zooals gij gezegd hebt,* want in het Evangelie van Markus is het: *Ik ben het.* Tot nu toe heeft Hij zich zelden uitdrukkelijk als den Christus, den Zoon van God, beleden. De inhoud en strekking Zijner leer toonden het genoegzaam aan, en Zijne wonderen bewezen het; maar nu wilde Hij het niet vermijden om deze belijdenis af te leggen, *Ten eerste.* omdat dit den schijn zou gehad hebben van eene verloochening van die waarheid, terwijl Hij toch in de wereld gekomen was om er getuigenis aan te geven. *Ten tweede.* Het zou den schijn hebben gehad alsof Hij weigerde te lijden, als Hij wist, dat de erkenning hiervan Zijnen vijanden al het voordeel zou geven tegen Hem, dat zij begeerden. Aldus bekende Hij zich te zijn wie Hij was, tot voorbeeld en aanmoediging voor Zijne volgelingen, als zij geroepen worden om Hem te belijden voor de menschen, welk gevaar dit ook voor hen mee zou brengen. En naar dit voorbeeld hebben de martelaren ook gereedelijk bekend, dat zij Christenen waren, hoewel zij wisten dat zij er om moesten sterven, zooals de martelaren te Thebais. [1]) Dat Christus geantwoord heeft uit eerbied voor de bezwering, die Kajafas zoo heiligschennend bij den *levenden God* gedaan heeft, kan ik niet denken, evenmin als Hij voor eene zelfde bezwering in den mond des duivels eerbied gehad heeft, Markus 5 : 7. Ten bewijze van hetgeen Hij zegt, wijst Hij op Zijne wederkomst en op geheel Zijn' staat van verhooging. Waarschijnlijk zullen zij Hem met een' smadelijken glimlach hebben aangezien, toen Hij zeide: *Ik ben het.* „Deze ziet er voorwaar niet naar uit," dachten zij, „om de Messias te zijn, die met zoo groote kracht en heerlijkheid verwacht wordt"; en hierop slaat dit woord *„doch".* „Gij ziet Mij thans wel in dezen staat der vernedering, en vindt het bespottelijk, dat Ik Mij den Messias noem, *evenwel,* de dag komt wanneer Ik anders zal verschijnen." *Van nu aan — ap arti — weldra;* want Zijne verhooging begon reeds binnen enkele dagen. Binnen kort begon Zijn koninkrijk opgericht te worden; en van nu aan *zult*

1) Euseb. Hist I. 8. c. 9.

gij zien den Zoon des menschen, zittende ter rechterhand der kracht Gods, om de wereld te oordeelen, waarvan Zijne komst kort na dit tijdstip om de Joodsche natie te oordeelen en te verwoesten, een type en voorsmaak zou zijn. De verschrikkingen van den oordeelsdag zullen eene merkbare overtuiging wezen ook voor het hardnekkigste ongeloof, niet ter bekeering — daarvoor zal het dan te laat wezen — maar ter eeuwige beschaming. Merk op, *ten eerste,* wien zij zullen zien: *den Zoon des menschen.* Zich ook zelfs in den staat Zijner vernedering als den Zone Gods bekend hebbende, spreekt Hij nu van zich zelven als van den Zoon des menschen, ook in den staat Zijner verhooging, want deze twee onderscheidene naturen waren in Zijn Persoon vereenigd. De menschwording van Christus heeft Hem tot Zone Gods en Zoon des menschen gemaakt, want Hij is Immanuel, God met ons. *Ten tweede.* In welke houding zij Hem zien zullen:

1. Zittende ter rechterhand der kracht Gods, overeenkomstig de profetie van den Messias, Ps. 110 : 1. *Zit aan Mijne rechterhand,* hetgeen zoowel de waardigheid te kennen geeft als de macht en heerschappij, waartoe Hij verhoogd is. Thans staat Hij als beschuldigde voor den rechterstoel, maar weldra zullen zij Hem zien, gezeten op den troon.

2. *Komende op de wolken des hemels:* dit wijst heen naar eene andere profetie betreffende den Zoon des menschen, Dan. 7 : 13, 14, toen Hij kwam om Jeruzalem te verwoesten. Zóó schrikkelijk was het oordeel, en zoo merkbaar de aanduidingen van den toorn des Lams daarin, dat het een zichtbaar verschijnen van Christus genoemd kon worden, maar ongetwijfeld ziet het op het algemeene oordeel. Op dien dag beroept Hij zich, en hen roept Hij op, om dan en daar te verschijnen en zich te verantwoorden voor hetgeen zij thans doen. Hij had eene wijle vroeger van dien dag gesproken tot Zijne discipelen ter hunner vertroosting, en hun gezegd hunne hoofden opwaarts te heffen van vreugde in het vooruitzicht daarvan, Lukas 21 : 27, 28. Nu spreekt Hij er van tot Zijne vijanden ter hunner verschrikking; want niets is troostrijker voor de rechtvaardigen, of schrikkelijker voor de Goddeloozen, dan het oordeelen der wereld ten laatsten dage door Christus.

V. Zijn schuldig verklaard worden na dit gerechtelijk verhoor. De hoogepriester scheurde zijne kleederen, overeenkomstig het gebruik der Joden, als zij iets hoorden of zagen, dat zij als een smaden van God beschouwden; Jes. 36 : 22; 37 : 1; Hand. 14 : 14. Men zou kunnen denken dat Kajafas uiterst teergevoelig was voor de eere Gods (Ziet zijn ijver aan voor den Heere!) maar, terwijl hij afschuw voorwendde van Godslastering, was hij zelf de grootste Godslasteraar. Hij vergat nu de wet, die den hoogepriester verbood zijne kleederen te scheuren, tenzij wij van de onderstelling uitgaan, dat dit een buitengewoon geval was. Let op:

1. De misdaad, waaraan hij schuldig verklaard werd: *Godslastering.* Hij heeft Godslastering gesproken, dat is: Hij heeft op smadelijke wijze van den levenden God gesproken. Dat is het denkbeeld, dat wij ons vormen van Godslastering. Omdat wij door de zonde God gesmaad hebben, is Christus, toen Hij zonde voor ons gemaakt werd, veroordeeld geworden als een Godslasteraar om de waarheid, die Hij hun had gezegd.

2. Het bewijs, waarop zij Hem schuldig verklaarden; *Gij hebt zijne Godslastering gehoord;* waarom zouden wij nu nog verder de moeite nemen om *getuigen* te hooren? Hij heeft bekend, dat hij zich de Zone Gods heeft genoemd. En toen verklaarden zij dit Godslastering te zijn, en verklaarden Hem schuldig op Zijne eigene bekentenis. De hoogepriester juicht om den goeden uitslag van den strik, dien hij gespannen had. „Nu denk ik wel klaar met hem te komen. Nu zijn wij, waar wij willen wezen." Aldus is Hij voor hun' rechterstoel uit Zijn eigen mond veroordeeld, omdat wij er aan onderhevig waren om aldus voor Gods rechterstoel geoordeeld te worden. Er is geen getuigenis noodig tegen ons, ons eigen geweten is tegen ons in plaats van duizend getuigen.

VI. Na deze schuldigverklaring is Zijn vonnis geveld, vers 66. Hier is

1. Kajafas' vraag aan de rechters. *Wat dunkt ulieden?* Zie zijne lage huichelarij en partijdigheid; hij had de zaak reeds geoordeeld en Hem een' Godslasteraar verklaard te zijn, en toen, alsof hij nog gaarne raad wilde inwinnen, vraagt hij het oordeel zijner broederen; maar al wordt de boosaardigheid nòg zoo kunstig en listig verborgen onder den mantel der gerechtigheid, op de eene of andere wijze zal zij er toch door heen gluren. Indien hij naar recht en billijkheid had willen handelen, dan had hij de rechters naar orde moeten laten stemmen, te beginnen met den jongste, om het laatst van allen zijne eigene meening te zeggen. Maar hij wist, dat hij door het gezag van zijn ambt invloed zou oefenen op de anderen, en daarom spreekt hij zijn oordeel uit en veronderstelt, dat allen het met hem eens zijn ten opzichte van Christus — *als eene misdaad, die bekend werd,* en het oordeel, ten opzichte van het hof, *als aller instemming hebbende.*

2. Hunne eenstemmigheid met hem; zij zeiden: *Hij is des doods schuldig.* Wellicht hebben zij er toch niet allen mede ingestemd, zeker is het, dat Jozef van Arimathea, indien hij tegenwoordig was, in meening van hen verschild zou hebben, Lukas 23 : 51; zoo ook Nikodemus, en waarschijnlijk nog anderen. Evenwel, de meerderheid besliste, en, daar dit eene buitengewone vergadering was van den raad, was wellicht ook niemand anders ter bijwoning er van opgeroepen dan dezulken, van wie zij wisten, dat zij eenstemmig met hen zouden zijn. Het oordeel was: *Hij is des doods schuldig: volgens de wet verdient hij te sterven.* Hoewel zij thans de macht niet hadden om iemand ter dood te brengen, hebben zij toch met zoodanig een oordeel iemand tot een vogelvrij verklaarde onder zijn volk gemaakt, stelden zij hem bloot aan de woede van een volksoploop, zooals dit met Stefanus het geval was, of om bij den stadhouder te worden aangeklaagd, zooals zij met Christus gedaan hebben.

Aldus is de Heer des levens veroordeeld geworden om te sterven, opdat door Hem er geene veroordeeling, geene verdoemenis, zou zijn voor ons.

VII. De mishandeling en smaadheden, die Hem aangedaan werden, nadat dit vonnis over Hem geveld was, vers 67, 68. *Toen*, nadat Hij schuldig bevonden was, *spogen zij in Zijn aangezicht.* Daar zij de macht niet hadden Hem ter dood te brengen, en er ook niet zeker van waren, dat zij den stadhouder zouden bewegen om hun scherprechter te zijn, wilden zij Hem toch al het kwaad doen, dat zij konden, nu zij Hem in handen hadden. Veroordeelde gevangenen worden onder de bijzondere bescherming der wet gesteld, waaraan zij voldoening hebben te geven, en onder alle beschaafde volken werden zij dan met zachtheid behandeld; de straf, die zij hadden te ondergaan, was genoegzaam om aan het recht te voldoen. Maar toen zij over den Heere Jezus het vonnis hadden geveld, werd Hij behandeld, alsof de hel over Hem was losgebroken, alsof Hij niet alleen den dood had verdiend, maar dit nog te goed voor Hem was, en Hij het medelijden niet waardig was, dat ook aan de ergste boosdoeners betoond werd. Aldus is Hij een vloek voor ons gemaakt. Maar wie waren zij, die met al die barbaarschheid te werk gingen? Zij schijnen dezelfden te zijn, die het vonnis over Hem hadden uitgesproken. Zij zeiden: Hij is des doods schuldig; toen spogen zij in Zijn aangezicht. De priesters begonnen, geen wonder, dat de dienstknechten, die alles aangrijpen om zich te vermaken, en alles doen om in gunst bij hunne goddelooze meesters te komen, het spel voortzetten. Zie, hoe zij Hem hebben mishandeld.

1. *Zij spogen in Zijn aangezicht.* Aldus is de Schrift vervuld geworden, Jes. 50 : 6, Hij verborg Zijn aangezicht niet voor smaadheden en speeksel. Job klaagde er over, dat hem deze smaadheid was aangedaan, en hierin was hij een type van Christus, Job 30 : 10; *Zij onthouden het speeksel niet van mijn aangezicht.* Het is eene uitdrukking van de grootst mogelijke minachting en toorn; zij beschouwden Hem als méér verachtelijk dan de grond, waarop zij spogen. Toen Miriam met melaatscheid was gestraft, werd dit beschouwd als eene schande en smaadheid voor haar, zooals wanneer haar vader smadelijk in haar aangezicht had gespogen, Num. 12 : 14. Hij, die weigerde zijn' broeder zaad te verwekken, moest zich aan dezen smaad onderwerpen, Deut. 25 : 9. Maar Christus heeft er zich aan onderworpen, toen Hij het groote geslacht des menschdoms uit zijn' staat van verval heeft opgeheven. Dat gelaat, hetwelk schooner was dan de menschenkinderen, blank en rood was, en door de engelen met eerbied werd beschouwd, werd aldus op vuile wijze mishandeld door de laagsten en snoodsten van de kinderen der menschen. Aldus werd beschaming over Zijn gelaat uitgestort, opdat het onze niet met eeuwigen smaad en schande bedekt zou worden. Zij, die thans Zijn' gezegenden naam ontheiligen, Zijn woord misbruiken, en Zijn beeld haten in Zijne geheiligden — wat doen zij anders dan Hem in het aangezicht spuwen? Zij zouden het Hem doen, indien Hij in hun bereik ware.

2. *Zij sloegen Hem met vuisten en anderen gaven Hem kinnebakslagen.* Dit voegde pijn toe aan den smaad, want die beiden ontstonden met de zonde. Nu was de Schrift vervuld, Jes. 50 : 6 *Ik geef mijne wangen dengenen, die mij het haar uitplukken*, en Klaagl. 3 : 30, *Hij geve zijne wang dien, die hem slaat, hij worde zat van smaad*, en toch *zwijge hij stil*, vers 28; en Micha 4 : 14: *Zij zullen den Richter Israels met de roede op het kinnebakken slaan.* De kantteekening geeft de lezing: *sloegen Hem met stokjes of roeden*, want dat is de beteekenis van *errapisan*, en hieraan heeft Hij zich onderworpen.

3. Zij daagden Hem uit te zeggen, wie Hem had geslagen, nadat zij Hem eerst geblinddoekt hadden. *Profeteer ons, Christus! wie is het, die u geslagen heeft?* Zij vermaakten zich met Hem, zooals de Filistijnen met Simson. Het is voor hen, die in het ongeluk zijn, smartelijk, als men zich vroolijk om hen maakt; maar nog veel smartelijker is het, als men hen bespot en met hun ongeluk lacht. Hier zag men een voorbeeld van de grootste verdorvenheid en ontaarding van de menschelijke natuur, waaruit bleek hoe groot de behoefte was aan een' Godsdienst, die den mensch weer menschelijk maakt. Zij spotten met Zijn profetisch ambt. Zij hadden Hem een *profeet* hooren noemen, en dat Hij vermaard was wegens de wondervolle openbaringen, die Hij deed. Dit verweten zij Hem nu, en deden alsof zij er de proef van wilden nemen; alsof de Goddelijke alwetendheid zich tot kinderspel zou verlagen. Diegenen, die heiligschennend spotten met de Schrift en zich vroolijk maken met het heilige, beleedigen Christus op dezelfde wijze. Het is als Belsazar, die voor zijn drinkgelag de heilige vaten des tempels ontwijdt.

69. En Petrus zat buiten in de zaal; en eene dienstmaagd kwam tot hem, zeggende: Gij waart ook met Jezus den Galiléër. 70. Maar hij loochende het voor allen, zeggende: Ik weet niet, wat gij zegt. 71. En als hij naar de voorpoort uitging, zag hem eene andere dienstmaagd, en zeide tot degenen die aldaar waren: Deze was ook met Jezus den Nazaréner. 72. En hij loochende het wederom met eenen eed, zeggende: Ik ken den mensch niet. 73. En een weinig daarna, die er stonden, bijkomende, zeiden tot Petrus: Waarlijk, gij zijt ook van die, want ook uwe spraak maakt u openbaar. 74. Toen begon hij zich te vervloeken, en te zweren: Ik ken den mensch niet. 75. En terstond kraaide de haan. En Petrus werd indachtig het woord van Jezus, die tot hem gezegd had: Eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij mij drie maal verloochenen. En naar buiten gaande, weende hij bitterlijk.

Wij hebben hier het verhaal van Petrus' verloochening van zijn' Meester, en het wordt

medegedeeld als deel uitmakende van het lijden van Christus. Onze Heere Jezus was nu in de zaal des hoogepriesters, niet om een verhoor te ondergaan, maar veeleer om geplaagd en gesard te worden; het zou Hem toen eenigszins tot troost geweest zijn om Zijne vrienden in Zijne nabijheid te zien. Maar wij zien daar geen van Zijne vrienden behalve alleen Petrus, en het zou veel beter geweest zijn, als deze op een' afstand ware gebleven. Zie hoe hij is gevallen, en door zijn berouw wederom opgericht werd.

I. Zijne zonde, die tot eer der gewijde schrijvers onpartijdig verhaald wordt. Zij hebben getrouw en naar waarheid de feiten te boek gesteld. Merk op:

1. De onmiddellijke aanleiding tot de zonde van Petrus. Hij zat buiten in de zaal onder de dienaren van den hoogepriester. Slecht gezelschap is voor menigeen de aanleiding geweest tot zonde, en zij, die zich daar onnoodig in begeven, gaan op des duivels grond, wagen zich onder zijne menigte, en kunnen dus verwachten om òf, gelijk Petrus, verzocht en verstrikt te worden, òf bespot en mishandeld te worden gelijk zijn Meester. Uit zulk een gezelschap kan men nauwelijks zonder schuld of smart, of wel zonder die beiden, weg komen. Wie Gods geboden en zijn eigen verbond wil houden, moet tot de boosdoeners zeggen: Wijkt van mij, Ps. 119 : 115. Petrus sprak uit eigen ervaring, toen hij tot de nieuwe bekeerlingen de waarschuwing richtte: *Wordt behouden van dit verkeerd geslacht*, want hij had zich bijna in het verderf gestort, door er zich slechts eenmaal onder te begeven.

2. De verzoeking er toe. Hij werd als volgeling van Jezus den Galiléër aangesproken. Eerst ééne dienstmaagd, toen eene andere, en daarna ook de overige dienaren hebben hem hiervan beschuldigd. *Gij waart ook met Jezus den Galiléër*, vers 69. En wederom: *Deze was ook met Jezus den Nazarener*, vers 71. En wederom: *Waarlijk gij zijt ook van die, want ook uwe spraak maakt u openbaar* als een Galiléër, want het dialect en de uitspraak der Galiléërs waren verschillend van die der overige Joden. Zalig hij, wiens spraak hem openbaar maakt als een discipel van Christus, als uit de heiligheid en den ernst van zijne gesprekken blijkt, dat hij met Jezus geweest is! Merk op met hoe veel minachting zij van Christus spreken — Jezus den Galiléër, Jezus den Nazarener, Hem smalend verwijtende, dat Hij van die landstreek was; hoe minachtend zij ook van Petrus spreken — *Deze*, alsof zij het eene schande achtten voor zich zelven, om zulk eenen in hun gezelschap te hebben; en dat heeft hij ook wel verdiend door zich onder hen te begeven. Toch wisten zij hem van niets anders te beschuldigen dan dat hij met Jezus geweest was, hetgeen echter, naar zij dachten, genoeg was om hem als een ergerlijk en zeer verdacht persoon aan te merken.

3. De zonde zelve. Toen hij er van beschuldigd werd een van Christus' discipelen te zijn, loochende hij het; hij schaamde zich en was bang om zich als zoodanig te bekennen, en hij wilde dat allen, die daar om hem heen waren, zouden gelooven, dat hij dien Mensch niet kende, of eenig gevoel van vriendelijkheid of bezorgdheid voor Hem had. *a.* Bij de eerste vermelding er van zeide hij: *Ik weet niet wat gij zegt*. Dit was eene uitvlucht. Hij gaf voor de beschuldiging niet te begrijpen, dat hij niet wist wien zij bedoelde met Jezus den Galiléër, of wat zij bedoelde met te zeggen, dat hij *met* Hem was; zich dus houdende alsof datgene, waarvan zijn hart gansch vervuld was, iets vreemds en onbekends voor hem was. Het is eene verkeerdheid onze vreeze, onze gedachten en gewaarwordingen anders voor te stellen dan zij zijn; voor te wenden, dat wij niet begrijpen, of niet denken aan, of ons herinneren hetgeen wij zeer wel begrijpen, waaraan wij wèl denken, en dat wij ons zeer goed herinneren. Het is eene manier van liegen, waartoe wij meer geneigd zijn dan tot alle andere manieren van liegen, omdat men op die leugen niet licht betrapt wordt; want wie kent des menschen geest of gezindheid dan hij zelf? Maar God kent hem, en wij moeten van die zonde weerhouden worden door de vreeze voor Hem, Spr. 24 : 12. Nog grooter verkeerdheid is het echter om achterhoudend te zijn ten opzichte van Christus, ons kennen van Hem te willen ontveinzen, door eene uitvlucht te willen vermijden om Hem te belijden, als wij daartoe worden geroepen, want dat is feitelijk Hem verloochenen.

2. Bij den volgenden aanval zeide hij botweg: Ik ken den mensch niet, en staafde dit door een' eed, vers 72. Dit beteekende feitelijk zooveel als: Ik wil Hem niet erkennen. Ik ben geen Christen, want Christendom is de kennis van Christus. Ach Petrus! Kunt gij dien Gevangene daar voor de balie aanzien, en zeggen, dat gij Hem niet kent? Hebt gij niet alles verlaten om Hem te volgen? Hebt gij Hem niet beter gekend dan ieder ander? Hebt gij Hem niet beleden te zijn de Christus, de Zoon des levenden Gods? Hebt gij vergeten al de teedere, liefdevolle blikken, die gij van Hem hebt ontvangen, al de innige gemeenschap, die gij met Hem hebt genoten? Kunt gij Hem in het aangezicht zien en zeggen, dat gij Hem niet kent? *c.* Bij den derden aanval *begon hij zich te vervloeken en te zweren: Ik ken den mensch niet*, vers 74. Dit was het ergste van alles, want de weg der zonde gaat bergafwaarts. Hij vervloekte zich en zwoer. Om te bevestigen wat hij gezegd had, en geloof te verkrijgen, opdat zij zijn beweren niet langer in twijfel zouden trekken, daarom zeide hij het nu niet slechts, maar *zwoer* het, en toch was wat hij zeide eene leugen. Wij hebben reden om te twijfelen aan de waarheid van hetgeen men met roekelooze eeden en verwenschingen tracht te bevestigen. Alleen des duivels woorden hebben des duivels bewijzen noodig. Hij, die zich door het derde gebod niet laat weerhouden van met God te spotten, zal door het negende niet worden weerhouden van zijn' naaste te bedriegen. Hij wilde dit als een blijk laten gelden, dat hij niet tot de discipelen van Christus behoorde, want dat was hunne taal niet. Vloeken en zweren volstaan om te bewijzen, dat iemand geen discipel van Christus is, want het is de

taal Zijner vijanden om aldus Gods naam ijdellijk te gebruiken.

Dit is geschreven ter onzer waarschuwing opdat wij Petrus niet navolgen in zijne zonde, en nooit, direct of indirect, Christus, den Heere verloochenen, die ons gekocht en verlost heeft, door Zijne aanbiedingen te verwerpen, Zijn' Geest te wederstaan, ons kennen van Hem te ontveinzen, ons Hem of Zijne woorden te schamen, of bevreesd te zijn om voor Hem en met Zijn lijdend volk te lijden.

4. De verzwaring dier zonde; het kan goed en nuttig voor ons wezen om daar op te letten, ten einde eene zelfde overtreding in onze eigene zonden te zien. Bedenk: *a.* Wie hij was: een apostel, een van de eerste drie, die bij alle gelegenheden de eerste was om voor de eere van Christus te spreken. Hoe schooner belijdenis wij afleggen van den Godsdienst, hoe grooter onze zonde is, zoo wij in eenig ding onwaardiglijk wandelen. *b.* Hoe hij door zijn' Meester voor dit gevaar tijdig was gewaarschuwd. Indien hij hierop acht had geslagen, zooals hij had behooren te doen, dan zou hij zich niet in deze verzoeking hebben begeven. *c.* Hoe plechtig hij in dien nacht der beproeving beloofd had om Christus te blijven aanhangen. Telkens en wederom had hij betuigd: *Ik zal U nooit verloochenen, neen, eerder zal ik met U sterven*". Toch heeft hij die banden verbroken, en was zijn woord ja en neen. *d.* Hoe spoedig hij na het Avondmaal des Heeren in die zonde gevallen is. Zulk een onschatbaar onderpand van verlossende liefde te hebben ontvangen, en toch in dien zelfden nacht, eer de morgenstond nog was aangebroken, zijn' Verlosser te verloochenen, dat voorwaar was wel een snel terzijde afwijken. *e.* Hoe vergelijkenderwijs zwak de verzoeking was. Het was geen rechter, geen beambte van het hof, die hem beschuldigde een discipel van Jezus te zijn, maar een paar onnoozele dienstmaagden, die daarbij waarschijnlijk niet eens bedoelden hem er leed door te berokkenen, al zou hij zich ook als een discipel van Christus bekend hebben. Dit was slechts een loopen met de voetgangers, Jes. 12 : 5. *f.* Hoe dikwijls hij het heeft herhaald; zelfs nadat de haan al eenmaal gekraaid had, bleef hij nog in de verzoeking, en is hij voor de tweede en derde maal in de zonde gevallen. Is dit Petrus? *Hoe zijt gij gevallen!*

Aldus was zijne zonde verzwaard, maar van den anderen kant is er dit om haar te verzachten, dat hij, wat hij zeide, in zijn haasten zeide, Ps. 116 : 11. Hij viel in de zonde door verrassing, niet als Judas, die met voorbedachten rade heeft gezondigd; zijn hart verzette er zich tegen, hij sprak zeer slecht, maar het was onbedachtelijk, en eer hij het zelf wist.

II. Petrus' berouw over deze zonde, vers 75. Het voorafgaande is geschreven ter onzer waarschuwing, opdat wij niet zondigen; maar indien wij te eeniger tijd overvallen worden door de zonde, dan is dit geschreven ter onzer navolging, opdat wij ons haasten om er berouw van te hebben. Merk nu op:

1. Wat het was, dat Petrus tot berouw en inkeer heeft gebracht. *a.* De haan kraaide, vers 74. Iets heel gewoons; maar daar Christus in de waarschuwing, die Hij hem gaf, van het kraaien van den haan melding had gemaakt, was dit een middel om hem tot zich zelven te brengen. Het woord van Christus kan beteekenis geven aan elk teeken, dat Hij verkiest te noemen, en uit kracht van dat woord kan Hij het tot een zegen maken voor de ziel van Zijn volk. Het kraaien van den haan neemt bij Petrus de plaats in van Johannes den dooper, als de stem, die tot bekeering roept. Voor ons moet het geweten als het kraaien van den haan wezen, om ons te herinneren aan hetgeen wij vergeten hebben. Toen *Davids hart hem sloeg* kraaide voor hem de haan. Als er een levend beginsel van genade is in de ziel, al is dit dan ook overweldigd door verzoeking, zal een kleine wenk volstaan, om haar door de kracht Gods van bijpaden terug te brengen. Hier werd het kraaien van een haan tot het gelukkige middel gemaakt voor de bekeering eener ziel. Soms zal Christus in genade komen met het hanengekraai. *b.* Hij werd indachtig het woord des Heeren. Dit was het wat hem tot zich zelven bracht en hem in tranen deed wegsmelten van droefheid naar God; een gevoel van zijne ondankbaarheid aan Christus en zijn weinig acht slaan op de genadige waarschuwing, die Christus hem had gegeven. Een ernstig nadenken over de woorden van den Heere Jezus zal eene krachtige drijfveer wezen tot berouw, en eene hulp om het hart te verbreken vanwege de zonde. Niets is smartelijker voor een' boetvaardige, dan dat hij gezondigd heeft tegen de genade van den Heere Jezus en de bewijzen Zijner liefde.

2. Hoe zijn berouw zich openbaarde: *naar buiten gaande, weende hij bitterlijk. a.* Zijne droefheid was in het verborgen; hij ging naar buiten, weg van de zaal des hoogepriesters, verdrietig op zich zelven, dat hij er ooit in gekomen was, nu hij bevond in welk een strik hij was gevallen, en zoo ging hij dan zoo spoedig hij kon naar buiten. Hij was alreeds naar de voorpoort gegaan, vers 71, en indien hij toen terstond weggegaan was, dan zou zijne tweede en derde verloochening zijn voorkomen; maar hij was toen weder naar binnen gegaan. Nu ging hij naar buiten, om niet meer terug te keeren. Hij ging naar buiten naar de eene of andere eenzame plaats, waar hij kon kermen om zijne ongerechtigheid, Ezech. 7 : 16. Hij ging naar buiten om niet gestoord te worden in zijn gebed bij deze treurige gelegenheid. Wij kunnen het meest vrij zijn in onze gemeenschapsoefening met God, als wij het meest vrij zijn van den omgang en het gewoel der wereld. Bij het treuren over de zonde, vinden wij de geslachten afzonderlijk en hunne vrouwen afzonderlijk, Zach. 12 : 11, 12. *b.* Zijne droefheid was ernstig, *hij weende bitterlijk.* Droefheid om de zonde moet niet gering zijn, maar groot en diep, gelijk als de rouw over een' eenigen zoon. Zij, die zoet gezondigd hebben, moeten bitterlijk weenen, want vroeg of laat zal de zonde bitterheid wezen. Deze diepe smart wordt vereischt, niet om aan de Goddelijke gerechtigheid te voldoen (geene zee van tranen zou dit kunnen) maar om te doen blij-

ken, dat er eene wezenlijke verandering van hart, van zin is gekomen, hetgeen een onmisbaar bestanddeel is van bekeering en berouw, de vergeving des te welkomer te doen zijn, en de zonde van nu voortaan des te meer verfoeielijk, Petrus die zoo bitterlijk weende, omdat hij Christus had verloochend, heeft Hem nooit meer verloochend, maar Hem dikwijls en openlijk beleden, en dat wel bij dreigend en nakend gevaar. Zóó ver was hij er van daan, om ooit weer te zeggen: *ik ken den mensch niet*, dat hij aan het gansche huis Israels zekerlijk heeft doen weten, dat deze Jezus Heere en Christus is. Waar berouw over de zonde zal het best blijken uit ons overvloedig zijn in de daaraan tegenovergestelde genade en plichtsbetrachting; dat is een teeken van ons weenen, niet slechts bitterlijk, maar oprecht. Sommigen van de ouden zeggen, dat Petrus zoo lang hij leefde nooit een haan heeft hooren kraaien, zonder te weenen. Zij, die wezenlijk treuren om de zonde, zullen treuren bij iedere herinnering er aan, hetgeen echter hunne blijdschap in God en in Zijne goedertierenheid en genade niet in den weg staat, want die blijdschap zal er veeleer door toenemen dan afnemen.

HOOFDSTUK XXVII.

Het is een aandoenlijk verhaal, dat wij in dit hoofdstuk vinden van het lijden en den dood onzes Heeren Jezus. Op zich zelven beschouwd, kan ons geene meer tragische geschiedenis dan deze verhaald worden. Door gansch gewone menschelijkheid bewogen, zou ons hart nog smelten van medelijden, als wij zien, hoe een onschuldig en hoogst voortreffelijk persoon aldus mishandeld werd. Maar het doel en de vrucht van Christus' lijden beschouwende, is het Evangelie, is het eene blijde boodschap, dat Jezus Christus aldus overgeleverd is om onze zonden, en is er niets, waarin wij meer reden hebben te roemen dan in het kruis van Christus. In dit hoofdstuk zien wij I. Hoe Hij gerechtelijk vervolgd werd. 1. Overgeleverd wordt aan Pilatus, vers 1, 2. 2. De vertwijfeling van Judas, vers 3—10. 3. De terechtstelling en het verhoor van Christus voor Pilatus, vers 11—14. 4. Het vijandig geroep des volks tegen Hem, vers 15—25. 5. Het vonnis uitgesproken en het bevel tot de uitvoering er van onderteekend, vers 26. II. Hoe Hij ter dood werd gebracht. 1. Hij werd op barbaarsche wijze mishandeld, vers 27—30. 2. Heengevoerd naar de strafplaats, vers 31—33. 3. Daár werden Hem alle mogelijke smaadheden aangedaan, vers 34—44. 4. Het donkere en dreigende aanzien des hemels voor Hem, vers 45—49. Vele merkwaardige gebeurtenissen, die plaats hadden bij Zijn' dood, vers 50—56. Hoe Hij werd begraven, en eene wacht bij Zijn graf gesteld, vers 57—66.

Als het nu morgenstond geworden was, hebben alle de overpriesters en de ouderlingen des volks te zamen raad genomen tegen Jezus, dat zij Hem dooden zouden. 2. En Hem gebonden hebbende, leidden zij Hem weg, en gaven Hem over aan Pontius Pilatus, den stadhouder. 3. Toen heeft Judas, die Hem verraden had, ziende dat Hij veroordeeld was, berouw gehad, en heeft de dertig zilveren penningen den overpriesteren en den ouderlingen wedergebracht, 4. Zeggende: Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed. Maar zij zeiden: Wat gaat ons dat aan? Gij moogt toezien. 5. En als hij de zilveren penningen in den tempel geworpen had, vertrok hij, en henengaande verworgde zichzelven. 6. En de overpriesters, de zilveren penningen nemende, zeiden: Het is niet geoorloofd, ze in de offerkist te leggen, dewijl het een prijs des bloeds is. 7. En te zamen raad genomen hebbende, kochten zij daarmede den akker des pottenbakkers, tot eene begrafenis voor de vreemdelingen. 8. Daarom is die akker genaamd de akker des bloeds, tot op den huidigen dag. 9. Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremia, zeggende: En zij hebben de dertig zilveren penningen genomen, de waarde des gewaardeerden van de kinderen Israels, denwelken zij gewaardeerd hebben; 10. En hebben ze gegeven voor den akker des pottenbakkers; volgens hetgeen mij de Heere bevolen heeft.

Wij lieten Christus in de handen van de overpriesters en ouderlingen, veroordeeld om te sterven; maar zij konden slechts hunne tanden toonen, want ongeveer twee jaren te voren hadden de Romeinen aan de Joden de macht ontnomen van de doodstraf te volvoeren. Zij konden niemand ter dood brengen; daarom wordt vroeg in den morgen nog eene vergadering van den raad gehouden, om te overwegen wat er gedaan moest worden. En hier wordt ons gezegd wat er in die ochtendzitting van den raad voorviel.

1. Christus wordt overgeleverd aan Pilatus, opdat deze het vonnis zou uitvoeren, dat zij geveld hadden. Bijna honderd jaren te voren was Judea veroverd door Pompejus, en sedert altijd aan Rome schatplichtig gebleven. Kort te voren werd het tot een deel van de provincie Syrië verklaard, en onderworpen aan het bestuur van den stadhouder van Syrië, onder wien verscheidene *procurators* waren, die zich meest met de inkomsten des lands hadden bezig te houden, maar soms, gelijk inzonderheid Pilatus, met de gansche macht van den stadhouder bekleed waren. Dit was een klaar bewijs, dat de schepter van Juda was geweken, en dat dus nu de Silo moest komen, overeenkomstig de profetie van Jakob, Gen. 49 : 10. Pilatus wordt door de Romeinsche schrijvers van dien tijd beschreven als een man van een ruw en hooghartig karakter, eigenzinnig en onverbiddelijk, uiterst hebzuchtig en verdrukkend. De Joden koesterden groote vijandschap tegen zijn persoon en waren zijn bestuur zeer moede, toch maakten zij van hem gebruik als het werktuig van hunne boosaardigheid tegen Christus.

2. Zij *bonden* Jezus. Hij werd reeds gebonden bij Zijne gevangenneming, maar zij hebben Hem òf van de banden ontdaan toen Hij voor den raad stond, òf zij hebben er nu nog aan toegedaan. Hem schuldig bevonden hebbende, bonden zij Hem de handen op den rug, zooals zij dit gewoonlijk met veroordeelde misdadigers deden. Hij was reeds gebonden met de koor-

den der liefde tot den mensch, anders zou Hij deze banden wel spoedig verbroken hebben, zooals Simson de zijne. Wij waren gebonden met de banden onzer zonde, Spr. 5 : 22; maar God heeft het juk onzer overtredingen aangebonden aan Zijn' hals, Klaagl. 1 : 14, opdat wij door Zijne banden ontbonden zullen worden, gelijk als ons door Zijne striemen genezing is geworden.

3. *Zij leidden Hem weg*, als in triomf, leidden Hem heen als een lam ter slachting; zoo is Hij uit den angst en het gericht weggenomen, Jes. 53 : 7, 8. Het was omstreeks eene mijl afstands van het huis van Kajafas naar dat van Pilatus. Dien ganschen weg voerden zij Hem door de straten van Jeruzalem, toen zij zich in den morgen met menschen begonnen te vullen, ten einde Hem tot een schouwspel der wereld te maken.

4. Zij gaven Hem over aan Pontius Pilatus, overeenkomstig hetgeen Christus dikwijls gezegd had, nl. dat Hij den Heidenen overgeleverd zou worden. Beiden Joden en Heidenen waren strafschuldig voor Gods gericht, en besloten onder de zonde, en Christus moest de Zaligmaker wezen van Joden en Heidenen; daarom is Christus onder het oordeel van Joden en Heidenen gebracht, en hebben zij beiden de hand gehad in Zijn' dood. Zie hoe deze verdorven kerkregeerders misbruik maken van de burgerlijke overheid, haar gebruikende ter volvoering van hunne onrechtvaardige raadsbesluiten, en hoe zij *de moeite aandoen, die zij hadden voorgeschreven*, Jes. 10 : 1. Zoo zijn ook de koningen der aarde ellendig bedrogen door de pauselijke machten, gedoemd tot het vuile werk om met het zwaard van den krijg, zoowel als met het zwaard der gerechtigheid, diegenen uit te roeien, die zij, te recht of te onrecht, als ketters hebben gebrandmerkt, en dat wel tot groot nadeel van hunne eigene belangen.

II. Het geld, dat zij aan Judas betaald hebben voor zijn verraden van Christus, wordt hun door hem weer teruggebracht, en Judas, in vertwijfeling zijnde, verworgde zich. In hunne gerechtelijke vervolging van Christus hebben de overpriesters en de ouderlingen er zich op beroepen, dat Zijn eigen discipel Hem aan hen heeft verraden, maar nu, in het midden dier vervolging, ontvalt hun dit steunsel, en zelfs hij wordt nu een getuige voor Christus' onschuld en een gedenkteeken van Gods gerechtigheid, hetwelk diende 1. Tot eer en heerlijkheid van Christus te midden van Zijn lijden en als eene proeve van Zijne overwinning over Satan, die in Judas was gevaren. 2. Tot waarschuwing aan Zijne vervolgers en om hen des te meer zonder verontschuldiging te laten. Indien hun hart er niet ten volle op gezet was, om dit kwaad te doen, dan zou hetgeen Judas zeide en deed, hen nu toch van hunne vervolging hebben moeten doen afzien. *a.* Het berouw van Judas. Het was niet zooals het berouw van Petrus, die geloofde en vergeving ontving; neen hij had berouw, maar vertwijfelde en stortte zich in het verderf. Merk hier nu op: Wat hem tot berouw heeft gebracht. Het was, toen hij zag, dat Christus veroordeeld was.

Waarschijnlijk heeft Judas gedacht, dat Christus òf uit hunne handen was ontkomen, òf Zijne zaak zóó voor hunne rechtbank had bepleit, dat Hij vrij werd gesproken, en dan zou Christus de eer, de Joden de schande en hij het geld hebben gehad, zonder dat er kwaad was aangericht. Hij had geene reden dit te denken, want hij had zijn Meester dikwijls hooren zeggen, dat Hij gekruisigd moest worden. Toch heeft hij het waarschijnlijk wèl gedacht, en toen de uitkomst niet aan zijne ijdele verwachting heeft beantwoord, heeft hem die ontzetting bevangen, daar hij zag, dat de stroom sterk was tegen Christus, en Hij er zich door liet medevoeren. Zij, die de daden afmeten naar de gevolgen er van, veeleer dan naar de wet Gods, zullen bevinden, dat zij zich in hunne maatregelen hebben vergist. De weg der zonde is bergafwaarts, en wij kunnen ons zelven niet gemakkelijk op dien weg tot stilstaan brengen; veel minder nog kunnen wij het anderen, die wij op dien zondigen weg gebracht hebben. *Hij heeft berouw gehad*, dat is: hij was vervuld van droefheid, angst en toorn op zich zelven, toen hij nadacht over hetgeen hij gedaan had. Toen hij verzocht werd om zijn' Meester te verraden, hadden de dertig zilveren penningen er zeer fraai en blinkend uitgezien, zooals de wijn *die zich rood vertoont, als hij in den beker zijne verve geeft.* Maar toen de zaak gedaan, en het geld betaald was, was het zilver tot schuim geworden, *het beet als eene slang en stak als eene adder.* Nu is zijn geweten ontwaakt: „Wat hebt ik gedaan! Welk een dwaas, welk een ellendig wezen ben ik, mijn' Meester te verkoopen en al mijne vertroosting en zaligheid in Hem voor zulk eene beuzeling! Al de mishandelingen en smaadheden, die Hem zijn aangedaan komen mij ten laste; het is mijne schuld, dat Hij gebonden en veroordeeld is, bespogen en geslagen wordt. Weinig dacht ik, dat het daartoe komen zou, toen ik dien goddeloozen koop sloot, zoo dwaas was ik, en zoo dom, en zoo als een onvernuftig best." Nu vloekt hij de beurs, die hij had gedragen, het geld, waarnaar hij zoo begeerig was, de priesters met wie hij had onderhandeld, en den dag, waarop hij was geboren. De herinnering aan zijns Meesters goedheid voor hem, die hij op zoo laaghartige wijze had vergolden, de ingewanden der barmhartigheid, die hij met minachting had afgewezen en de waarschuwingen, die hij in den wind had geslagen, verstaalde zijne overtuiging van schuld, en maakte haar tot eene scherpe vlijm. Nu bevond hij de waarheid van het woord zijns Meesters: *Het ware hem goed, zoo die mensch niet geboren was geweest.* De zonde zal weldra van smaak veranderen. Hoewel zij in den mond zoet is, zoodat men het verbergt onder de tong, zal zij in het ingewand veranderd worden, zoodat zij gal der adderen is in het binnenste, Job 20 : 12—14, zooals het boek van Johannes, Openb. 10 : 9.

Wat de aanduidingen waren van zijn berouw.

Ten eerste. Hij heeft de dertig zilveren penningen den overpriesteren en den ouderlingen wedergebracht, toen zij allen in het openbaar bijeenvergaderd waren. Nu brandde het geld

hem in zijn geweten, en hij had er thans een even grooten afkeer van, als hij er vroeger begeerig naar geweest is. Onrechtvaardig verkregen goed gedijt niet, Jer. 13:10; Job 20:15. Indien hij berouw had gehad, en het geld terug had gebracht eer hij Christus had overgeleverd, hij zou het hebben kunnen doen met vertroosting voor zijn hart; dan was hij *welgeztnd geweest terwijl hij nog op den weg was*; maar nu was het te laat; nu kan hij het niet doen zonder afgrijzen, duizend maal wenschende, dat hij er zich nooit mede had ingelaten, Jak. 5:3. Hij bracht het weder. Wat onrechtmatig verkregen is, moet niet worden behouden, want dat is volharden in de zonde, waardoor het verkregen werd, en eene verdediging er van is niet bestaanbaar met berouw. Hij bracht het weder aan hen, van wie hij het ontvangen had, om hun te doen weten, dat hij er berouw van had den koop gesloten te hebben. Zij, die anderen gediend en verhard hebben in de zonde, behooren, als God hun berouw schenkt, dit te laten weten aan hen, in wier zonde zij gedeeld hebben, opdat het een middel moge zijn, om hen tot berouw en bekeering te brengen.

Ten tweede. Hij beleed zijne schuld vers 4, *Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed!*

1. Tot *eer van Christus* noemt hij Zijn bloed *onschuldig*. Indien Hij schuldig ware geweest aan zondige praktijken, dan zou Judas, dit voorzeker hebben geweten, en als Zijn verrader, zou hij het dan ook hebben ontdekt; maar vrijwillig, en zonder er door iemand toe gedrongen te zijn, verklaart hij, dat Hij onschuldig is, en dat tegenover allen, die Hem *schuldig* hadden verklaard.

2. Tot *zijne eigene schande.* Hij bekent, dat hij gezondigd heeft, verradende het onschuldig bloed. Hij geeft niemand anders de schuld; hij zegt niet: *Gij hebt gezondigd, mij hurende om dit te doen;* maar hij neemt het alles op zich, voor zijne rekening, *ik heb gezondigd, door dit gedaan te hebben.* Tot zoover is Judas met zijn berouw gekomen; maar toch was het *niet tot zaligheid.* Hij beleed zijne zonde, maar niet aan God. Hij is niet tot Hem gegaan om te zeggen: *Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel.* Hij beleed zijn verraden van onschuldig bloed, maar zijne goddelooze geldgierigheid, die de wortel was van dat kwaad, heeft hij niet beleden. Er zijn de zoodanigen, die Christus verraden, en er zich nog in rechtvaardigen, en zoo staan zij dan nog achter bij Judas. *b.* Zie hoe de overpriesters en ouderlingen Judas' berouwvolle bekentenis hebben opgenomen: *Wat gaat ons dat aan?* zeiden zij *gij moogt toezien.* Hij maakte hen tot zijne biechtvaders, en dat was de *absolutie*, die zij hem gaven, meer gelijk priesters van den duivel, dan gelijk priesters van den heiligen, levenden God. Zie op hoe onverschillige wijze zij spraken van het verraden van Christus. Judas had hun gezegd, dat het bloed van Christus onschuldig bloed was, en zij zeiden: *Wat gaat ons dat aan?* Ging het hun niet aan, dat zij gedorst hadden naar Zijn bloed, Judas gehuurd hadden om het te verraden, en het nu veroordeeld hadden om onrechtvaardiglijk te worden vergoten? Gaat hun dit niet aan? Houdt dit hen niet tegen in hun geweld, in hunne heftige vervolging; is het hun geene waarschuwing om toe te zien bij hetgeen zij doen aan dezen Rechtvaardige? Aldus spotten de dwazen met de zonde, alsof er geen kwaad mede gedaan wordt, aan het bedrijven der grootste goddeloosheid geen gevaar was verbonden. Zoo weinig weegt bij velen Christus gekruisigd; wat gaat het hun aan, dat Hij dit alles heeft geleden? Zie met welk eene onverschilligheid zij spreken van de zonde van Judas. Hij zeide: *Ik heb gezondigd*, en zij zeiden: *Wat gaat ons dat aan? Wat hebben wij van doen met uwe zonde, dat gij er ons van spreekt?* Het is dwaasheid om te denken, dat de zonden van anderen ons niet aangaan, inzonderheid die zonden, waaraan wij op de eene of andere wijze medeplichtig zijn. Gaat het ons niet aan, dat God onteerd wordt, de zielen worden gewond, aan Satan genoegen wordt gedaan, zijne belangen worden gediend, en wij hieraan hebben medegedaan? Als de oudsten van Jizreël, om aan Isebel genoegen te doen, Naboth vermoorden, gaat dit dan Achab niet aan? Voorzeker wel, *hij* heeft doodgeslagen, en *hij* heeft bezit genomen, 1 Kon. 21:19. De schuld der zonde wordt niet zoo gemakkelijk overgedragen als sommige menschen wel denken. Indien er schuld in de zaak is, dan zeggen zij aan Judas, dat *hij moet toezien*, dat *hij haar moet dragen. Ten eerste*, omdat hij Hem aan hen heeft overgeleverd. Zijne zonde is inderdaad *grooter*, Joh. 19:11; maar hieruit volgt niet, dat zij geene zonde hadden. Het is een dagelijks voorkomend voorbeeld van de bedriegelijkheid van ons hart, om onze eigene zonden te verkleinen door anderer zonden te verzwaren. Maar het oordeel Gods is naar waarheid, niet naar vergelijking. *Ten tweede.* Omdat hij wist en geloofde, dat Christus onschuldig was. *Indien hij onschuldig is, gij moogt toezien, wij weten dat niet; wij hebben uitgewezen, dat hij schuldig is, en mogen hem dus rechtvaardiglijk als zoodanig vervolgen.* Slechte praktijkten worden ondersteund door slechte beginselen, inzonderheid door dit beginsel: *Dat zonde alleen zonde is voor hen, die haar zonde achten te zijn; dat het geen kwaad is om een goed man te vervolgen, als wij denken, dat hij een slecht man is;* maar zij, die denken aldus met God te kunnen spotten, zullen slechts zichzelven bedriegen en zichzelven in het verderf storten. Zie met welk eene onverschilligheid zij spreken van die overtuiging van schuld, van verschrikking en naberouw, waaronder Judas was gekomen. Zij wilden hem gaarne gebruiken in de zonde, en toen was hij hun lief. Niemand was hun meer welkom dan Judas, toen hij zeide: *Wat wilt gij mij geven, en ik zal hem u overleveren?* Toen zeiden zij niet: *Wat gaat ons dat aan?* Maar nu zijne zonde dien angst over hem had gebracht, gaven zij niet om hem, hadden zij hem niets te zeggen, maar lieten hem over aan zijne verschrikkingen en angsten. Wat behoefde hij ook tot hen te komen met zijne naargeestige inbeeldingen? Zij hadden wel wat anders te doen dan zich met hem bezig te houden. Maar waarom zijn zij zoo beschroomd, zoo omzichtig?

Ten eerste. Wellicht waren zij wel een weinigje bevreesd, dat de vonken van zijne overtuiging, als zij al te nabij kwamen, een vuur in hun eigen geweten zouden doen ontsteken, en dat zij, naar zijn klagend gekerm luisterende, opgeschrikt zouden worden om in zijne overtuiging te deelen. Hardnekkige zondaren zijn op hunne hoede tegen overtuiging van schuld, en zij die vast besloten zijn tot onboetvaardigheid, zien minachtend neer op den boetvaardige. *Ten tweede.* Zij waren niet geneigd Judas te hulp te komen; toen zij hem in den val gebracht hadden, lieten zij er hem niet slechts in liggen, maar belachten hem. Zondaren, die onder overtuiging van zonde zijn gekomen, zullen bevinden, dat hunne oude metgezellen in de zonde ellendige vertroosters zijn. Die het verraad liefhebben, zullen gewoonlijk den verrader haten. *c.* Het uiterste der wanhoop, waartoe Judas hierdoor werd gedreven. Indien de overpriesters hem hadden beloofd van de vervolging af te zien, het zou hem tot eenige vertroosting hebben gestrekt, maar geen hoop hierop bespeurende, verviel hij tot wanhoop, vers 5. Hij wierp de zilveren penningen in den tempel. De overpriesters wilden het geld niet aannemen, uit vrees van daardoor de geheele schuld op zich te nemen, terwijl zij er Judas den last van wilden laten dragen. Judas wilde het geld niet houden, het was te heet in zijne handen, daarom wierp hij het neder in den tempel, opdat het, of zij wilden of niet, den overpriesters toch in handen zou komen. *Hij vertrok, en heengaande verworgde zichzelven.* Hij vertrok — *anechoorêse* — hij trok zich terug in eene eenzame plaats, gelijk de bezetene, die door den duivel in de woestijnen werd gedreven, Lukas 8 : 29. Wee hem, die vertwijfelt en alleen is. Indien Judas tot Christus ware gegaan, of tot sommigen der discipelen, wellicht zou hij, ontzettend als zijne zaak en toestand was, toch nog eenigerlei verlichting hebben gevonden, maar die verlichting niet vindende bij de overpriesters, heeft hij zich aan wanhoop overgegeven, en dezelfde duivel, die hem met de hulp der priesters tot de zonde gebracht heeft, heeft hem nu met hunne hulp tot wanhoop gebracht. *Ten tweede.* Hij werd zijn eigen scherprechter. *Hij verworgde zich;* hij stikte van droefheid, zegt Dr. Hammond; maar Dr. Whitby is er van overtuigd, dat de vertaling: Hij verworgde zich, juist is. Judas had bewustheid van zonde, maar geen begrip van Gods genade in Christus, en zoo *teerde hij uit in zijne ongerechtigheid.* Zijne zonde was, naar wij mogen veronderstellen, uit haren aard niet onvergeeflijk; er zijn menschen verlost en behouden, die verraders en moordenaars van Christus geweest zijn, maar, evenals Kaïn, kwam hij tot de gevolgtrekking, dat zijne ongerechtigheid grooter was dan dat zij vergeven zou worden, en zoo wilde hij zich liever op des duivels genade werpen dan op Gods genade. Sommigen hebben gezegd, dat Judas méér gezondigd heeft in zijn *wanhopen* aan Gods genade, dan in zijn *verraden* van zijns Meesters onschuldig bloed. Nu hebben de verschrikkingen des Almachtigen zich in slagorde tegen hem gesteld. Al de vervloekingen, geschreven in Gods boek, gingen nu *in zijn binnenste als het water, en als de olie in zijne beenderen,* Ps. 109 : 18, gelijk dit van hem voorspeld was, en dreven hem tot dit wanhopig redmiddel om, ten einde aan de hel in zijn binnenste te ontkomen, zich neer te storten in de hel, die vóór hem was, en die slechts de vervolledíging en de voortduring was van dit afgrijzen en die vertwijfeling. Hij werpt zich in het vuur, om aan de vlam te ontkomen, maar rampzalig is de toestand van een mensch, die naar de hel gaat, om verlichting en verademing te vinden.

In dit verhaal nu hebben wij:

1. Een voorbeeld van het rampzalig einde van diegenen, in wie Satan gevaren is, en inzonderheid van hen, die zich aan de liefde tot het geld hebben overgegeven. Dat is het verderf en de ondergang waarin velen verzinken, 1 Tim. 6 : 9, 10. Herinner u hetgeen van de zwijnen geworden is, waarin, en van den verrader in wien, de duivel gevaren is, en geef den duivel geene plaats.

2. Wij hebben een voorbeeld van den toorn Gods, geopenbaard van den hemel over de goddeloosheid en ongerechtigheid der menschen, Rom. 1 : 18. Gelijk wij in de geschiedenis van Petrus de goedheid Gods aanschouwen en de overwinningen van Christus' genade in de bekeering van sommige zondaren; zoo zien wij in de geschiedenis van Judas de strengheid Gods en de overwinningen van Christus' macht en gerechtigheid in de beschaming van andere zondaren. Toen Judas, in wien de Satan gevaren was, zich aldus had verworgd, heeft Christus, de overheden en machten uitgetogen hebbende, die in het openbaar tentoongesteld, Coloss. 2 : 15.

3. Wij hebben hier de ontzettende uitwerkselen der wanhoop; zij eindigt dikwijls in zelfmoord. *Droefheid,* zelfs droefheid over de zonde, die niet *naar God is, werkt den dood,* 2 Cor. 7 : 10, de ergste soort van dood; want *een verslagenen geest, wie zal dien opheffen?* Laat ons zoo slecht van de zonde denken, als wij kunnen, mits wij maar niet denken, dat zij onvergeeflijk is; laat ons wanhopen aan hulp in of van ons zelven, maar niet aan hulp van God. Hij, die zijn geweten tot rust denkt te brengen door zich het leven te benemen, daagt God uit om nu maar het ergste met hem te doen. En zelfmoord, hoewel door sommigen van de Heidensche moralisten voorgeschreven, is zeer zeker een middel, erger dan de kwaal, hoe schrikkelijk die kwaal dan ook zij. Laat ons op onze hoede zijn tegen het begin van neerslachtigheid, en bidden: *Heere, leid ons niet in verzoeking. d.* Hoe over het geld, dat Judas terugbracht, beschikt werd, vers 6—10. Er werd een akker voor gekocht, genaamd de akker des pottenbakkers, omdat de een of andere pottenbakker er de eigenaar van was, of hem in bezit had, of er dicht bij woonde, of omdat er de gebroken vaten van den pottenbakker op geworpen werden. En deze akker werd nu bestemd tot eene begraafplaats voor de vreemdelingen, dat is: van bekeerlingen tot den Joodschen Godsdienst, die tot andere natiën behoorden, en, ter aanbidding naar Jeruzalem gekomen zijnde, aldaar gestorven waren. Dit

lijkt nu wel een voorbeeld van hunne menschlievendheid, dat zij zorg droegen voor de begrafenis van vreemdelingen, en het duidt ook aan, dat zij — gelijk Paulus zegt, Hand. 24 : 15 — zelven verwachtten, dat er eene opstanding der dooden wezen zal, beiden der rechtvaardigen en der onrechtvaardigen, want wij dragen zorg voor het doode lichaam, niet alleen omdat het de woning is geweest van eene redelijke ziel, maar ook omdat het dit wederom zijn zal. Maar het was geen voorbeeld van hunne nederigheid, dat zij voor vreemdelingen eene afzonderlijke begraafplaats wilden hebben; alsof dezen niet waardig waren om in hunne begraafplaatsen gelegd te worden. Vreemdelingen moeten levend of dood op een afstand blijven, en dat beginsel moet zelfs meegaan in het graf. *Houdt u bij u zelven, naakt tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij*, Jes. 65 : 5. De kinderen Heths waren beter gezind jegens Abraham, hoewel hij een vreemdeling in hun midden was, toen zij hem de keur hunner graven aanboden, Gen. 23 : 6. Maar *de vreemden, die zich tot den Heere voegen*, zullen, al zijn zij ook afzonderlijk begraven, opstaan met allen, die in Christust zijn gestorven.

Dit koopen van den akker des pottenbakkers heeft niet plaats gehad op den dag van Christus' dood (toen hadden zij het te druk om aan iets anders te denken, dan Hem te vervolgen en te kwellen); maar niet lang daarna; want Petrus spreekt er van kort na Christus' hemelvaart. Het wordt hier echter vermeld;

Ten eerste. Om de geveinsdheid der overpriesters en ouderlingen in het licht te stellen. Boosaardiglijk vervolgden zij den gezegenden Jezus, maar nu

1. Bekruipt hen een gewetensbezwaar, om het geld in de offerkist, of *corban*, van den tempel te leggen, waarmede zij den verrader hadden gehuurd. Hoewel zij het misschien uit de offerkist hadden genomen, voorgevende, dat het ten algemeenen nutte diende, en hoewel zij groote ijveraars waren voor het *corban* en alle pogingen in het werk stelden, om er het vermogen der natie in te laten vloeien, wilden zij er nu toch het geld niet in leggen, omdat het de prijs des bloeds was. De huur van een' verrader achtten zij gelijk hoerenloon, en de prijs van een kwaaddoener (zulk eenen als zij Christus verklaarden te zijn) gelijk aan den prijs van een hond, welke geen van beiden in het huis des Heeren gebracht mocht worden, Deut. 23 : 18. Aldus zullen zij hun goeden naam en gezag hoog houden onder het volk, door hun een denkbeeld te geven van hun' grooten eerbied voor den tempel. Aldus hebben zij, die een kameel doorzwelgden, de mug uitgezegen.

2. Zij denken hetgeen zij gedaan hadden te vergoeden door deze goede daad om eene begraafplaats voor de vreemdelingen te bezorgen, al was het dan ook niet op hunne kosten. Aldus heeft men in tijden der onwetendheid den menschen doen gelooven, dat het bouwen van kerken en het stichten of begiftigen van kloosters eene vergoeding was voor een onzedelijk leven.

Ten tweede. Om de gunst aan te duiden, die door het bloed van Christus ook voor *vreemdelingen*, en zondaren uit de Heidenen verworven is. Door den prijs van Zijn bloed is eene rustplaats voor hen voorzien na den dood. Zoo hebben velen der ouden dezen tekst verklaard en toegepast. Het *graf* is de akker des pottenbakkers, waar de lichamen heen geworpen worden als verachte en gebroken vaten; maar Christus heeft het met Zijn bloed gekocht voor hen, die zich *vreemdelingen* belijdende op de aarde, het betere land zoeken. Hij heeft er den eigendom van veranderd, (zooals een kooper doet) zoodat thans de dood onzer is en het graf onzer is, als een legerstede der ruste voor ons. De Duitschers[1]) noemen eene begraafplaats *Godsakker*, want daarin *zaait* God Zijn volk, als een *tarwegraan*, Joh. 12 : 24, Hos. 2 : 22, Jes. 26 : 19.

Ten derde. Tot eeuwige schande van hen, die het bloed van Christus verkocht en gekocht hebben. Deze akker werd gewoonlijk *Akeldama*, dat is: *akker des bloeds* genoemd; niet door de overpriesters, want zij hoopten in deze begraafplaats de gedachtenis aan hunne eigene misdaad te begraven; maar door het volk, die nota namen van Judas' bekentenis, dat hij het onschuldige bloed had verraden, hoewel de overpriesters dit van geene beteekenis achtten. Zij gaven dien naam aan den akker *tot eene eeuwige gedachtenis*. Gods voorzienigheid heeft velerlei middelen om schande te verbinden aan de booze praktijken zelfs van grooten of aanzienlijken, die, hoewel zij hunne schande zoeken te bedekken, tot eeuwige versmaadheden zullen gesteld worden.

Ten vierde. Opdat wij zien hoe de Schrift was vervuld, vers 9, 10. *Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremia.* De aangehaalde woorden worden gevonden in Zach. 11 : 12, 13. Hoe zij hier gezegd worden door Jeremia te zijn gesproken, is eene vraag, die moeielijk is op te lossen; maar de geloofwaardigheid van Christus' leer hangt daar niet van af, want die bewijst zich Goddelijk te zijn, al zou er dan ook ten opzichte van onbeduidende omstandigheden in de schrijvers er van iets menschelijks opgemerkt worden. In de Syrische overzetting, die zeer oud is, vinden wij alleen de woorden: *hetgeen gesproken is door den profeet*, zonder een' naam te vermelden, waarom sommigen gedacht hebben, dat Jeremia er door een overschrijver is bijgevoegd. Sommigen zijn van meening, dat al de profetiën in één boek verzameld zijnde, en de profeet Jeremia daar het eerst in voorkomende, het *voor een overschrijver* niet ongepast of onjuist is, om eene plaats uit dat boek onder zijn' naam aan te halen. De Joden plachten te zeggen: *De geest van Jeremia was in Zacharia*, en zoo waren die beiden dan als één profeet. Sommigen vermoeden dat de woorden *gesproken* zijn door Jeremia, maar geschreven zijn door Zacharia; of wel, dat Jeremia het negende, tiende en elfde hoofdstuk van Zacharia geschreven heeft. Nu is deze plaats in de profetie eene voorstelling van de groote minachting van God, die toen onder de Joden gevonden werd, en hoe weinig zij Hem

1) En ook de Hollanders.

vergolden de rijke zegeningen, die zij van Hem hadden ontvangen. Maar *hier* werd in werkelijkheid gedaan, wat dáár slechts zinnebeeldig is uitgedrukt. De som gelds is gelijk, dertig zilverlingen, dit wogen zij voor zijn' loon, daarna hebben zij Hem geschat! een heerlijke prijs! en deze werd in het huis des Heeren geworpen voor den pottenbakker; en dit is hier letterlijk vervuld. Wij zouden hetgeen er in Gods voorzienigheid voorvalt beter begrijpen, indien wij beter bekend waren met de taal en de uitdrukkingen der Schrift, want ook dezen zijn soms zoo duidelijk op de beschikkingen der Voorzienigheid geschreven, dat wie *voorbijloopt ze lezen kan.* Wat David in overdrachtelijken zin gesproken heeft, Ps. 42 : 8, is door Jona in letterlijken zin toegepast: *Al Uwe baren en Uwe golven gingen over mij heen,* Jona 2 : 3.

Het geven van den prijs van Hem, die geschat werd, niet voor Hem, maar voor den akker des pottenbakkers, duidt aan:

1. De hooge waarde, waarop Christus geschat behoort te worden. De prijs werd betaald, niet voor Hem; neen, toen hij voor Hem betaald werd, werd hij spoedig teruggebracht, met verachting als oneindig ver beneden Zijne waardij; Hij kan *niet geschat worden tegen fijn goud van Ophir;* en evenmin kan deze onuitsprekelijke Gave *met geld worden gekocht.* De lage prijs, waarop Hij geschat werd. De kinderen Israels hebben Hem wel zeer onderschat, toen die prijs slechts reikte om er een pottenbakkers akker voor te koopen, een armzalig plekje gronds, dat het aanzien niet waard was. Het was nog een toedoen aan Zijne versmaadheid in Zijn gekocht en verkocht worden, dat het voor zoo gering een' prijs was. *Werp ze voor den pottenbakker,* heet het in Zacharia, een gering koopman, geen aanzienlijk handelsman, die in zaken van waarde handelt. En merk op, het waren de kinderen Israels, die Hem aldus onderschatten, zij die van Zijn eigen volk waren, en beter hadden moeten weten, op hoe hooge waardij zij Hem hadden behooren te stellen, zij, tot wie Hij eerst was gezonden, wier heerlijkheid Hij was, en die Hij zoo hoog had gewaardeerd en zoo duur had gekocht. Hij heeft eens konings rantsoen voor hen gegeven, en de rijkste landen — zóó kostelijk waren zij geweest in Zijne oogen — Egypte, Moorenland en Seba; maar zij gaven het rantsoen eens slaafs voor Hem, Exodus 21 : 32, en schatten Hem slechts naar de waardij van den akker eens pottenbakkers. Zóó is dat bloed vertreden geworden, hetwelk het koninkrijk der hemelen voor ons heeft gekocht. Maar dit alles was volgens het geen *de Heere bevolen had;* zoo was het profetisch visioen, dat een type was van deze gebeurtenis, en zoo was de gebeurtenis zelve, gelijk ook de andere omstandigheden van het lijden van Christus, naar *den bepaalden raad en voorkennis Gods.*

11. En Jezus stond voor den stadhouder; en de stadhouder vraagde Hem, zeggende: Zijt gij de koning der Joden? En Jezus zeide hem: Gij zegt het. 12. En als Hij van de overpriesters en de ouderlingen beschuldigd werd, antwoordde Hij niets. 13. Toen zeide Pilátus tot Hem: Hoort gij niet, hoe vele zaken zij tegen u getuigen? 14. Maar Hij antwoordde hem niet op één eenig woord, alzoo dat de stadhouder zich zeer verwonderde. 15. En op het feest was de stadhouder gewoon den volke eenen gevangene los te laten, welken zij wilden. 16. En zij hadden toen eenen welbekenden gevangene, genaamd Baràbbas. 17. Als zij dan vergaderd waren, zeide Pilátus tot hen: Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten, Barábbas, of Jezus, die genaamd wordt Christus? 18. Want hij wist, dat zij Hem door nijdigheid overgeleverd hadden. 19. En als hij op den rechterstoel zat, zoo heeft zijne huisvrouw tot hem gezonden, zeggende: Heb toch niet te doen met dien rechtvaardige; want ik heb heden veel geleden in den droom om zijnentwille. 20. Maar de overpriesters en de ouderlingen hebben de scharen aangeraden, dat zij zouden Barábbas begeeren en Jezus dooden. 21. En de stadhouder, antwoordende, zeide tot hen: Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten? En zij zeiden: Barábas. 22. Pilátus zeide tot hen: Wat zal ik dan doen met Jezus, die genaamd wordt Christus? Zij zeiden allen tot hem: Laat hem gekruisigd worden. 23. Doch de stadhouder zeide: Wat heeft hij dan kwaads gedaan? En zij riepen te meer, zeggende: Laat hem gekruisigd worden. 24. Als nu Pilátus zag, dat hij niet vorderde, maar veel meer dat er oproer werd, nam hij water en wiesch de handen voor de schare, zeggende: Ik ben onschuldig aan het bloed dezes rechtvaardigen: gijlieden moogt toezien. 25. En al het volk, antwoordende, zeide: Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen.

Wij hebben hier het bericht van hetgeen er voorviel in het rechthuis van Pilatus, toen de gezegende Jezus daar vroeg in den morgen werd heengebracht. Hoewel het geen dag was voor de zitting van het hof, heeft Pilatus toch terstond de zaak voor zich laten komen. Wij hebben hier:

I. Het verhoor van Christus voor Pilatus.

1. Zijne terechtstelling. *Jezus stond voor den stadhouder* als een gevangene voor den rechter. Vanwege onze zonde konden wij voor God niet staan, noch ons hoofd opheffen in Zijne tegenwoordigheid, indien Christus niet aldus zonde voor ons ware gemaakt. Hij was beschuldigd, opdat wij vrijgesproken zouden worden. Sommigen denken, dat dit ziet op Zijne kloekmoedigheid; Hij stond daar *onverschrokken,* onbewogen door al hun woeden. Zoo stond Hij in het oordeel, opdat wij in Gods

oordeel zouden kunnen staan. Hij stond daar als een *schouwspel*, gelijk Naboth, die toen hij beschuldigd werd *in de hoogste plaats des volks gesteld werd.*

2. De aanklacht tegen Hem: *Zijt gij de koning der Joden?* De Joden stonden thans niet slechts onder het bestuur, maar ook onder het zeer achterdochtig toezicht van de Romeinsche overheden, waarvan zij zelven in de hoogste mate afkeerig waren; maar toch wendden zij thans grooten ijver voor, voor deze regeering, Jezus beschuldigende van een vijand des keizers te zijn, Lukas 23 : 2, waarvan zij echter geen ander bewijs konden bijbrengen, dan dat Hij zich onlangs als *den Christus* had bekend. Nu dachten zij, dat wie de Christus was, de koning der Joden moest zijn, en hen uit de Romeinsche macht moest verlossen, de wereldlijke heerschappij voor hen zou herstellen, en hun de macht zou geven om hunne naburen onder hunne voeten te vertreden. In overeenstemming met deze hersenschim beschuldigden zij onzen Heere Jezus zich tot koning der Joden te willen opwerpen in tegenstand tegen het Romeinsche juk, terwijl Hij, hoewel zeggende, dat Hij de Christus was, toch niet zulk een' Christus bedoelde. Velen staan den heiligen Godsdienst van Christus tegen uit een verkeerd begrip van dien Godsdienst; zij stellen zich dien voor in valsche kleuren, en dan gaan zij hem bestrijden. Daar zij den stadhouder verzekerden, dat zoo Hij zich den Christus noemt, Hij zich daarmede ook tot koning der Joden opwerpt, neemt de stadhouder aan als een bewezen feit, dat Hij rondgaat om de natie te verderven en de regeering omver te werpen. *Zijt gij een koning?* Het was duidelijk, dat Hij dit niet was, *de facto, feitelijk;* „Maar maakt gij aanspraak op de regeering, denkt gij het recht te hebben om over de Joden te heerschen?" Het is dikwijls het harde lot geweest van Christus' heiligen Godsdienst, om onrechtvaardig onder verdenking te komen bij de burgerlijke overheid, alsof hij schadelijk en nadeelig was voor koningen en landen; terwijl hij integendeel uiterst voordeelig en weldadig er voor is.

3. Zijn antwoord: *Jezus zeide tot hem: „Gij zegt het.* Het is zoo als gij zegt, maar niet zooals gij het bedoelt. Ik ben een koning, maar niet zulk een koning als gij denkt. Aldus heeft Hij voor Pilatus de goede belijdenis betuigd en heeft zich niet geschaamd zich een' koning te noemen, hoe bespottelijk dit ook scheen, noch heeft Hij gevreesd zich aldus te noemen, hoewel dit toen zoo gevaarlijk was.

4. Het bewijs, vers 12; *Hij werd van de overpriesters en ouderlingen beschuldigd.* Pilatus vond *geene schuld in Hem.* Wat er ook gezegd werd, er werd niets bewezen, en wat er dus ontbrak aan bewijzen, vulden zij aan door schreeuwen en geweld, Zij volgden Hem met herhaalde beschuldigingen, maar door de herhaling werd er geloof aan gewerkt bij den stadhouder. Zij hadden geleerd niet slechts te lasteren, maar zeer krachtig en aanhoudend te lasteren. De beste menschen zijn dikwijls beschuldigd van de ergste misdaden.

5. Het stilzwijgen van den Gevangene op de beschuldigingen Zijner vervolgers. *Hij antwoordde niets. a.* Omdat dit niet noodig was; er werd geene beschuldiging aangevoerd, die zich niet zelf weerlegde. *b.* Hij hield zich nu bezig met de groote zaak, die tusschen Hem en Zijn' Vader lag, aan wien Hij zich overgaf als een Offer, om aan de eischen Zijner gerechtigheid te voldoen, en hiervan was Hij zoo gansch en al vervuld, dat Hij zich niet stoorde aan hetgeen zij tegen Hem inbrachten. *c.* Zijne ure was gekomen, en Hij onderwierp zich aan den wil des Vaders: *Niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.* Hij wist wat de wil des Vaders was, en daarom heeft Hij zich stilzwijgend overgegeven aan dien, die rechtvaardiglijk oordeelt. *Wij* moeten door ons stilzwijgen ons leven niet wegwerpen, want wij zijn geen heer van ons leven, zooals Christus van het Zijne was, ook kunnen wij niet, evenals Hij, weten of onze ure gekomen is. Maar wèl hebben wij hieruit te leeren, om, als wij gescholden worden, niet weder te schelden, 1 Petr. 2 : 23.

Pilatus drong Hem te antwoorden, vers 13, *Hoort gij niet, hoe vele zaken zij tegen u getuigen?* Wat die zaken waren kunnen wij zien in Lukas 23 : 3, 5 en Joh. 19 : 7. Pilatus, die geene slechte gezindheid jegens Hem koesterde, wenschte, dat Hij zich zou ontschuldigen of verdedigen, hij dringt Hem hiertoe, en hij gelooft, dat Hij het kan. *Hoort gij niet?* Ja, Hij hoorde, en nog hoort Hij alles wat onrechtvaardiglijk tegen Zijne waarheid en weg wordt getuigd. Maar Hij zwijgt, omdat het de dag is van Zijne lankmoedigheid en Hij antwoordt niet, zooals Hij weldra antwoorden zal, Ps. 50 : 3. Hij verwonderde zich over Zijn stilzwijgen, dat hij niet verklaar als minachting van het hof, maar als eene geringschatting van zich zelven. Daarom wordt niet gezegd dat Pilatus hierom vertoornd is, maar wel, dat hij er zich zeer over verwonderde, als over iets buitengewoons. Hij geloofde Hem onschuldig, en hij had wellicht wel eens gehoord, dat nooit een mensch gesproken heeft gelijk deze Mensch, en daarom kwam het hem vreemd voor, dat Hij geen woord voor zich zelven te zeggen had. Nu hebben wij:

II. Het honend geweld des volks in hun aanhouden bij den stadhouder om Christus te kruisigen. De overpriesters hadden grooten invloed op het volk; zij noemden hen *Rabbi, Rabbi,* maakten een afgod van hen, en hoorden alles wat zij zeiden aan, alsof het Godspraken waren. Hiervan maakten zij gebruik om hen tegen Hem op te zetten, en zoo hebben zij dan met behulp van het gepeupel hun zin doorgedreven. Nu hebben wij hier twee voorbeelden van hun beleedigend geweld.

1. Zij gaven de voorkeur aan Barabbas boven Hem, wilden liever dat deze zou losgelaten worden dan Jezus. *a.* Het scheen eene gewoonte geworden te zijn bij de Romeinsche stadhouders om den Joden ter wille te zijn door hun ter eere van het Paaschfeest een' gevangene los te laten, vers 15. Dit, dachten zij, eerde het feest, en paste bij de herdenking van hunne bevrijding; maar dit was een ver-

zinsel van hen, doch geene Goddelijke inzetting, hoewel sommigen denken, dat het een zeer oud gebruik was, reeds in zwang onder de Joodsche koningen, vóórdat het land nog eene provincie van het Romeinsche rijk was geworden. Het was echter eene slechte gewoonte, eene hindernis voor de gerechtigheid, en eene aanmoediging van goddeloosheid. Maar ons Evangelie-Pascha wordt gevierd door de bevrijding van gevangenen door Hem, die *macht heeft op de aarde de zonden te vergeven. b.* De gevangene in mededinging gebracht met onzen Heere Jezus was Barabbas. Hij wordt hier een welbekende gevangene genoemd, vers 16, hetzij omdat hij door geboorte en opvoeding als een welbekend persoon gold, of wel omdat hij zich door iets buitengewoons in het bedrijven zijner misdaden had gekenmerkt. Of hij nu *welbekend* was op eene wijze, of om eene reden, die hem in de gunst des volks aanbeval, of hem blootstelde aan hunne woede, is onzeker. Sommigen denken het laatste, en dat Pilatus hem daarom noemde, wijl hij het voor zeker hield, dat zij de loslating van ieder ander boven de zijne zouden verkiezen. Verraad, moord en oproer zijn de drie ergste misdaden, die gewoonlijk door het zwaard der gerechtigheid worden gestraft, en Barabbas had zich aan alle drie schuldig gemaakt, Lukas 23 : 19; Joh. 18 : 40. Een welbekende gevangene voorwaar, wiens misdaden zoo velerlei waren! *c.* Het voorstel werd gedaan door Pilatus, den stadhouder, vers 17; *Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten?* De rechter had waarschijnlijk het recht twee voor te dragen, uit welke het volk dan één te kiezen had. Pilatus stelde hun voor Jezus los te laten; hij was overtuigd van Zijne onschuld, en dat de vervolging uit kwaadwilligheid plaats had. Toch had hij den moed niet Hem op eigen gezag vrij te spreken, dat hij had behooren te doen; hij wilde Hem in vrijheid laten stellen door de keuze des volks, en zoo hoopte hij dan zijn eigen geweten te bevredigen en ook voldoening te geven aan het volk; terwijl hij, geen schuld in Hem vindende, Zijn leven niet in gevaar had moeten brengen, door het van de volkskeuze te laten afhangen, of Hij al of niet losgelaten zou worden. Maar zulke kunstgrepen om de zaken te schikken en te plooien, het geweten te bevredigen en de wereld te vriend te houden, worden gewoonlijk te baat genomen door hen, die meer de menschen zoeken te behagen dan God. *Wat zal ik dan doen met Jezus, die genaamd wordt Christus?* Hij herinnert het volk er aan, dat deze Jezus, wiens loslating hij hun voorstelt, door sommigen van hen voor den Messias werd gehouden, en dat Hij zulke gewichtige en nadrukkelijke bewijzen had gegeven, dat Hij dit ook werkelijk was. „*Verwerp* Hem niet, van wien uw volk zulk eene verwachting heeft beleden."

De reden, waarom Pilatus zich zoo beijverde om Jezus' vrijlating te verkrijgen, was, dat hij wist, dat de overpriesters Hem door nijdigheid overgeleverd hadden; vers 18; dat het niet Zijne *schuld of misdaad*, maar Zijne *goedheid* was, waaraan zij zich ergerden; en daarom *hoopte* hij Hem vrij te krijgen door de daad des volks. Toen David *benijd* werd door Saul, was hij de lieveling van het volk, en ieder, die de hosanna's had gehoord, waarmede Jezus slechts weinige dagen te voren bij Zijne intrede in Jeruzalem door het volk werd begroet, zou gedacht hebben, dat Hij evenzoo bij het volk bemind was, en dat Pilatus zich hieromtrent dus veilig tot het volk kon wenden, inzonderheid als zoo berucht een misdadiger de mededinger was naar hunne gunst. Maar de uitkomst bleek anders. *d.* Terwijl Pilatus aldus werkte voor de zaak, werd hij gesterkt in zijn' onwil om Jezus te veroordeelen door eene boodschap, die hem door zijne vrouw werd gezonden, vers 19, eene boodschap, die eene waarschuwing inhield: *Heb toch niet te doen met dien rechtvaardige, want ik heb heden veel geleden in den droom om zijnentwil.* Die boodschap is aan Pilatus waarschijnlijk openlijk medegedeeld, zoodat allen, die tegenwoordig waren het hoorden, want zij was bedoeld als eene waarschuwing, niet slechts aan hem, maar ook aan de vervolgers. Merk op. De bijzondere voorzienigheid Gods in het zenden van dien droom aan Pilatus' huisvrouw. Het is niet waarschijnlijk, dat zij te voren iets omtrent Christus gehoord had, ten minste niet iets, dat droomen bij haar kon doen ontstaan; maar die droom kwam onmiddelijk van God. Wellicht was zij een der *Godsdienstige en eerlijke vrouwen*, die dus wel eenig besef had van Godsdienst; maar God heeft zich door droomen geopenbaard aan sommigen, die dit niet hadden, zooals aan Nebukadnezar. Zij had *veel geleden* in dezen droom; hetzij zij droomde van de wreede mishandeling van een' onschuldige, of van het oordeel, dat hen zou treffen, die de hand hadden in Zijn' dood, of wellicht beide, in elk geval scheen het een schrikkelijke droom te zijn, en hare gedachten *beroerden* haar, zooals in Dan. 2 : 1; 4 : 5. De Vader der geesten heeft vele middelen van toegang tot de geesten der menschen, en kan *in den droom hunne onderrichting verzegelen door het gezicht des nachts*, Job 33, 15, 16. [1]) Maar tot hen, die het geschreven woord hebben, spreekt God meer gewoonlijk door het geweten, als zij wakker zijn, dan in droomen, *als een diepe slaap op de lieden valt.* De teedere zorge van Pilatus' huisvrouw in het zenden dier boodschap aan haren echtgenoot: *Heb toch niet te doen met dien rechtvaardige. Ten eerste.* Dit was een eervol getuigenis voor onzen Heere Jezus, getuigende van Hem, dat Hij rechtvaardig was, zelfs nu Hij gerechtelijk wordt vervolgd als de ergste kwaaddoener, nu Zijne vrienden bevreesd zijn om ter Zijner verdediging te verschijnen, heeft God hen, die vreemdelingen en vijanden waren, ten Zijnen gunste doen spreken. Toen Petrus Hem verloochende, heeft Judas Hem beleden; toen de overpriesters Hem des doods schuldig verklaarden, heeft Pilatus verklaard, dat hij geene schuld in Hem vond; toen de vrouwen, die Hem liefhadden van verre stonden, heeft de vrouw van Pilatus, die slechts weinig van Hem wist, bezorgdheid over Hem getoond. God zal

1) Naar de Engelsche overzetting.

zich niet zonder getuigen laten voor de waarheid en rechtmatigheid Zijner zaak, zelfs als zij door hare vijanden op de meest boosaardige wijze in minachting wordt gebracht, en door hare vrienden op het schandelijkst wordt verlaten. *Ten tweede.* Het was eene trouwe waarschuwing aan Pilatus: *Heb niet te doen met hem.* God heeft velerlei middelen om zondaren tot staan te brengen op hun' zondigen weg; en het is een groote zegen om zulke beletselen te ontvangen van de Voorzienigheid, van getrouwe vrienden en van ons eigen geweten; het is ook een dure plicht om er acht op te geven. *Doe toch deze gruwelijke zaak niet, die de Heere haat,* is het woord, dat wij tot ons kunnen hooren zeggen, als wij in verzoeking komen, zoo wij er slechts acht op willen slaan. Pilatus' echtgenoote zond hem deze waarschuwing uit liefde voor hem; zij vreesde geene bestraffing van hem te ontvangen wijl zij zich bemoeide met zaken, die haar niet aangingen; want, hoe hij het ook zou opnemen, waarschuwen wilde zij hem. Het is een bewijs van ware liefde voor onze vrienden en betrekkingen om te doen wat wij kunnen om hen terug te houden van de zonde; en hoe nader zij ons staan, en hoe grooter liefde wij voor hen hebben, hoe meer bezorgd wij moeten zijn, om de zonde niet tot hen te laten genaken. of op hen te laten rusten, Levit. 19 : 17. De beste vriendschap is vriendschap voor de ziel. Er wordt ons niet gezegd, hoe Pilatus deze waarschuwing afwees, wellicht met een kwinkslag, maar uit zijne wijze van doen met den Rechtvaardige blijkt, dat hij er geen acht op gaf. Aldus worden getrouwe vermaningen in den wind geslagen, als zij tot ons gericht worden als waarschuwingen tegen de zonde; maar het zal zoo gemakkelijk niet zijn ze gering te achten, als zij beschouwd worden als eene verzwaring van de zonde. *e.* Intusschen waren de overpriesters en de ouderlingen druk in de weer om het volk ten gunste van Barabbas te stemmen, vers 20. Zij *hebben de scharen aangeraden,* zij zelven en ook de personen, die daartoe door hen gezonden werden, *dat zij zouden Barabbas begeeren, en Jezus dooden,* voorgevende, dat deze Jezus een bedrieger was, in verbond met Satan, een vijand van hun' Godsdienst en tempel; en dat, zoo men hem liet geworden, de Romeinen zouden komen, en hunne plaats en natie zouden wegnemen; dat Barabbas wel een slecht mensch was, maar den invloed niet hebbende, dien Jezus had, niet zoo veel kwaad kon doen als deze. Aldus wisten zij de scharen te bewerken, die anders welgezind waren voor Jezus, en indien zij niet zoo onder de macht hunner priesters waren geweest, zouden zij nooit zoo iets onzinnigs gedaan hebben als Barabbas te verkiezen boven Jezus. Hier kunnen wij deze goddelooze priesters niet aanzien zonder toorn en verontwaardiging. Volgens de wet moest het volk *in eene zaak tusschen bloed en bloed* zich laten leiden door de priesters, en doen naar hetgeen zij zeiden, Deut. 17 : 8, 9. Deze groote macht, die hun in handen was gegeven, hebben zij treurig misbruikt, en zoo hebben de leidslieden des volks hen doen dwalen.

Maar op het misleide volk kunnen wij niet zien zonder medelijden; ik word door ontferming bewogen met de scharen, die aldus heftig en met geweld voortgedreven worden tot zoo groot eene goddeloosheid, aldus onder de macht zijn der priesters, en met hunne blinde leidslieden in de gracht vallen. *f.* Het volk, door de priesters aldus beheerscht zijnde, doet eindelijk eene keuze, vers 21. *Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten?* vraagt Pilatus. Hij hoopte zijn doel om Jezus vrij te laten bereikt te hebben. Maar tot zijne groote verwondering zeiden zij *Barabbas,* alsof zijne misdaden minder groot waren, en hij dus minder den dood had verdiend; of alsof zijne verdiensten grooter waren, en hij dus meer waard was in het leven te blijven. Het geroep om Barabbas was zoo algemeen en zoo eenstemmig, dat er geen aanleiding bestond om de stemmen voor de twee candidaten op te nemen. *Ontzet u hierover gij hemelen, en zijt verschrikt!* Zijn er ooit menschen geweest, die aanspraak maken op Godsdienst en gezond verstand, en zich aan eene zoo buitensporige dwaasheid hebben schuldig gemaakt, en zoo afschuwelijk eene goddeloosheid? Dit was het wat Petrus hun met zoo veel recht heeft verweten, Hand. 3 : 14, *Den Heilige en Rechtvaardige hebt gij verloochend, en hebt begeerd, dat u een man, die een doodslager was, zou geschonken worden.* Maar de scharen, die de wereld tot hun deel verkiezen boven God, verkiezen evenzoo naar hunne eigene bedenkselen en tot hun eigen verderf.

2. Hun heftig aandringen om Jezus te kruisigen, vers 22, 23. Verbaasd over hunne keuze van Barabbas, wilde Pilatus nog hopen, dat dit meer voortkwam uit eene voorliefde voor hem, dan uit vijandschap tegen Jezus, en daarom vraagt hij hun: „*Wat zal ik dan doen met Jezus?* Zal ik hem ook loslaten, tot grooter eer nog van uw feest, of wilt gij dat aan mij overlaten?" Neen, *zij zeiden allen: Laat hem gekruisigd worden.* Dien dood wilden zij, dat Hij zou sterven, omdat die beschouwd werd als de schandelijkste, en zij hoopten hierdoor, dat Zijne volgelingen zich nu ook zouden schamen om Hem te belijden. Het was ongerijmd, dat zij den rechter voorschreven welk vonnis hij moest vellen, maar hunne woede en kwaadaardigheid deden hun alle regelen van orde en betamelijkheid vergeten, en zoo werd een gerechtshof in eene luidruchtige en oproerige vergadering verkeerd. Nu was de waarheid gestruikeld op de straat en wat recht is kon er niet ingaan, en waar men *wacht naar recht, zie het is verdrukking* [1]), verdrukking van de ergste soort, *naar gerechtigheid, maar zie, het is geschreeuw,* het ergste geschreeuw, de ontzettendste kreet, die ooit gehoord werd: *Kruisig, kruisig den Heer der heerlijkheid.* Hoewel zij, die dezen kreet aanhieven, wellicht niet dezelfden waren, die te voren Hosanna riepen, ziet men hier toch, hoe groot eene verandering in weinig tijds op het gemoed van het gepeupel kan worden teweeggebracht. Toen Hij Jeruzalem binnen reed, waren de toejuiching en de lofspraak zoo algemeen, dat men gedacht zou hebben, dat Hij geene

1) Jes. 5 : 7 naar de Engelsche overzetting.

vijanden had; maar nu Hij *in triomf* naar het rechthuis van Pilatus wordt gebracht, zijn *de kreten van vijandschap en afschuw* zoo *algemeen*, dat men zou denken dat Hij geene *vrienden* had. Zulke omwentelingen zijn er in deze veranderlijke wereld, door welke onze weg naar den hemel loopt, gelijk onze Meester beurtelings *door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht*, opdat wij ons door eer niet verheffen, alsof wij, wanneer wij toegejuicht en geliefkoosd worden, *ons nest tusschen de sterren gesteld hadden*, en *in dat nest zouden sterven;* en ons door oneer niet laten terneder-slaan en ontmoedigen, alsof wij, wanneer wij veracht en vertreden worden, nedergestooten waren in de diepste hel, van waar *geene verlossing* meer is.

Betreffende hun' eisch nu wordt ons verder gezegd *a.* Hoe Pilatus daar tegen opkwam: *Wat heeft hij dan kwaads gedaan?* Eene gepaste vraag, die wij altijd stellen moeten, eer wij iemand in een gewoon gesprek laken of berispen, maar veel meer nog past het een' rechter die vraag te doen, eer hij een doodvonnis uitspreekt. Het strekt grootelijks tot eer van den Heere Jezus, dat, hoewel Hij leed als een kwaaddoener, noch Zijn rechter, noch Zijne vervolgers konden vinden, dat Hij kwaad gedaan had. Heeft Hij kwaad gedaan *tegen God?* Neen, Hij heeft altijd gedaan wat Gode welbehaaglijk was. Heeft Hij kwaad gedaan tegen *de burgerlijke overheid?* Neen, gelijk Hij zelf deed, zoo heeft Hij ook anderen geleerd den keizer te geven wat des keizers is. Heeft Hij kwaad gedaan tegen *den openbaren vrede*, tegen de orde? Neen, Hij heeft niet getwist of geroepen, en Zijn koninkrijk is niet gekomen met uiterlijk gelaat. Heeft Hij kwaad gedaan *aan personen?* Wiens os heeft Hij genomen, wien heeft Hij verongelijkt? Neen, integendeel. Hij ging het land door goed doende. Deze herhaalde verklaring van Zijne vlekkelooze onschuld is een duidelijk bewijs, dat Hij stierf om te voldoen voor de zonde van anderen; want indien het niet om onze overtredingen was, dat Hij aldus werd gewond, om onze ongerechtigheden, dat Hij werd overgeleverd, en wel doordat Hij vrijwillig op zich had genomen er verzoening voor te doen, dan zie ik niet hoe dit buitengewone lijden, die ontzettende martelingen van iemand, die nooit iets verkeerds gedacht, gezegd of gedaan heeft, bestaanbaar zouden zijn met de rechtvaardigheid der voorzienigheid, die de wereld regeert, en dan ten minste *toegelaten* heeft, dat dit gedaan werd. *b.* Hoe zij er op *aandrongen*. *Zij riepen te meer: Laat hem gekruisigd worden.* Zij geven zich geene moeite om aan te toonen, dat Hij kwaad gedaan heeft, maar te recht, of te onrecht, Hij moet *gekruisigd* worden. Alle voorgeven om de voorop gezette stellingen te bewijzen latende varen, besluiten zij om bij de gevolgtrekking, die daaruit zouden voortgevloeid zijn, te volharden, en wat er aan bewijzen ontbrak, te vergoeden door geschreeuw. Deze onrechtvaardige rechter werd alzoo door het aanhoudend, onbeschaamd aandringen des volks er toe gebracht om een onrechtvaardig vonnis uit te spreken, gelijk die in de gelijkenis er toe gebracht werd, om een rechtvaardig oordeel te vellen, Lukas 18 : 4, 5, en zoo werd dan de zaak zuiver en alleen door geschreeuw gewonnen.

III. Het overdragen van de schuld van Christus' bloed op het volk en de priesters.

1. Pilatus tracht die schuld van zichzelven af te schuiven, vers 24. *a.* Hij ziet, dat het tot niets nut is den strijd voort te zetten. Wat hij zeide, zou geen goed doen, *hij vorderde niet.* Hij kon er hen niet van overtuigen dat het onrechtvaardig en onredelijk in hem zijn zou, om een' man te veroordeelen, dien hij voor onschuldig hield, en dien zij niet konden bewijzen schuldig te zijn. Zie hoe sterk de stroom soms is van woede en booze lusten; gezag noch rede vermogen dezen stroom te stuiten. Wat hij zeide deed waarschijnlijk zelfs meer kwaad dan goed; *hij zag veel meer, dat er oproer werd.* Het ruw en verdierlijkt gepeupel kwam tot hooge woorden; zij begonnen Pilatus te dreigen met hetgeen zij zouden doen, indien hij hun niet ter wille was; en welk een groot vuur ontstoken zou kunnen worden door deze zaak, inzonderheid als de priesters, deze groote brandstichters, de kolen aanbliezen! Deze onstuimige, oproerige geaardheid der Joden, waardoor Pilatus zoo verschrikt werd, dat hij tegen zijne overtuiging en geweten Christus veroordeeld heeft, heeft meer dan iets anders bijgedragen tot het verderf en den ondergang dier natie, niet lang daarna; want hunne herhaalde opstanden hebben de Romeinen er toe gebracht hen te verdoen, en hunne voortdurende twisten onder elkander maakten hen tot eene gemakkelijke prooi van den gemeenen vijand. Aldus is hunne zonde hun verderf geworden.

Zie hoe gemakkelijk wij ons kunnen vergissen in de gezindheid van het volk. De priesters waren bevreesd, dat hunne poging om Jezus te grijpen een oproer onder het volk zou teweegbrengen, inzonderheid op den feestdag; maar het bleek, dat Pilatus' poging om Hem te redden, een oproer deed ontstaan, en dat wel op den feestdag, zoo wispelturig en veranderlijk zijn de gevoelens van eene volksmenigte. *b.* Dit brengt hem in eene groote moeielijkheid; hij is als in de engte gedreven tusschen den vrede van zijn eigen gemoed, en de rust in de stad. Hij is wars van een onschuldig man te veroordeelen, en hij is er ook afkeerig van om het volk te mishagen, en aldus een storm te verwekken, die niet zoo spoedig tot bedaren gebracht zou kunnen worden. Had hij zich rustig en vastberaden aan de heilige wetten der gerechtigheid gehouden, zooals het een' rechter betaamt, hij zou zich in geenerlei verlegenheid hebben bevonden. De zaak was eenvoudig en onbetwistbaar, dat iemand, in wien *geene schuld* werd gevonden, niet gekruisigd behoorde te worden, onder welk voorwendsel dan ook, en geene onrechtvaardigheid behoort begaan te worden, om eenigen mensch, of eenig gezelschap van menschen genoegen te doen. De zaak is ook spoedig beslist. — *Fiat justitia, ruat Cœlum* — Al zouden hemel en aarde ook in botsing komen, gerechtigheid moet

geschieden. Als *van de goddeloozen* — al zijn het priesters — *goddeloosheid voortkomt*, mijne hand zal niet tegen hem zijn. *c.* Pilatus tracht de zaak te schikken en zoowel het volk als zijn eigen geweten tevreden te stellen, door haar *te doen*, doch als *onder protest*. Tot zulke ongerijmdheden en tegenspraak met zichzelven moeten zij vervallen, wier overtuiging *sterk* is, maar wier verdorvenheid van hart nog *sterker* is. *Zalig is hij*, zegt de apostel, Rom. 14 : 22, *die zichzelven niet oordeelt in hetgeen hij voor goed houdt;* of, hetgeen op hetzelfde neerkomt, die niet voor goed houdt hetgeen hij veroordeelt.

Pilatus poogt zich nu van alle schuld te zuiveren — *a a* — door een teeken. *Hij nam water, en wiesch de handen voor de schare;* niet alsof hij dacht zich hierdoor van eenigerlei schuld voor God te reinigen, maar om vrij te zijn tegenover het volk van eenigerlei schuld in deze zaak, alsof hij gezegd had: *Indien het geschiedt, gij zijt getuigen, dat het mijn doen niet is.* Hij ontleende die plechtigheid aan de wet, die haar voorschreef om het land te ontheffen van de schuld als een moord gepleegd was, en de moordenaar niet ontdekt werd. Deut. 21 : 6, 7. En hij deed het om aan het volk zeer duidelijk te doen zien en gevoelen, dat hij van de onschuld van den gevangene overtuigd was, en waarschijnlijk was het rumoer der volksmenigte zoo groot, dat, zoo hij hen niet met dit zichtbare teeken had verrast, hij zich niet door hen zou hebben kunnen doen hooren. — *b b* — Door *een gezegde;* waarmede hij: *Ten eerste* zichzelven ontschuldigt: *Ik ben onschuldig aan het bloed van dezen rechtvaardige.* Welk een onzin! Hem te veroordeelen en toch zijne onschuld te betuigen aan Zijn bloed! Als menschen tegen iets protesteeren en het toch doen, dan maken zij slechts bekend, dat zij zondigen tegen hun geweten. Hoewel Pilatus zijne onschuld betuigt, legt God toch de schuld ten zijnen laste, Hand. 4 : 27. Sommigen denken zich te rechtvaardigen door te zeggen, dat hunne *handen* niet in de zonde waren; maar David doodt door het zwaard van de kinderen Ammons, en Achab door de oudsten te Jizreël. Pilatus denkt zich te rechtvaardigen, door te zeggen, dat zijn *hart* niet in de daad was, maar dit is eene verzekering, die nooit aangenomen zal worden. Het is te vergeefs, dat hij protesteert tegen de daad, die hij ter zelfder tijd ten uitvoer brengt. *Ten tweede.* Hij werpt het op de priesters en het volk: *gijlieden moogt toezien.* Indien het gedaan moet worden, het is mijne schuld niet, gijlieden zult het voor God en de wereld hebben te verantwoorden. De zonde is een wicht, waarvan niemand vader of moeder wil zijn, en velen misleiden zichzelven hiermede, dat zij de schuld niet zullen dragen, zoo zij die slechts op iemand anders kunnen werpen; maar het is niet zoo gemakkelijk de schuld der zonde over te dragen als velen wel denken. De toestand van iemand, die door de pest is aangestoken, is er niet minder gevaarlijk om, dat hij met die krankheid door anderen besmet werd, of er anderen mede besmet heeft. Wij kunnen wel *verzocht*, maar niet *gedwongen* worden tot zonde. De priesters hebben de schuld op Judas geworpen: *Gij moogt toezien;* en nu werpt Pilatus de schuld op hen: *Gijlieden moogt toezien.* Want, met wat mate gij meet, zal u wedergemeten worden.

2) De priesters en het volk bewilligden er in om de schuld op zich te nemen. *Al het volk zeide: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen.* Wij zijn er zóó zeker van, dat er in zijne terdoodbrenging zonde noch gevaar voor ons is, dat wij volkomen bereid zijn ons aan de gevolgen er van bloot te stellen"; alsof die schuld noch aan hen noch aan de hunnen eenig kwaad zou veroorzaken. Zij zagen, dat het de vrees der schuld was, die Pilatus deed aarzelen, en dat hij over die moeielijkheden heenkwam door zich in te beelden, haar op hen te kunnen overdragen. Om hem nu in dien waan te bevestigen, hebben zij er in hunne woede genoegen mede genomen, veeleer dan de prooi die zij in handen hadden, te laten ontsnappen, en zij riepen: Zijn bloed kome over ons. *a.* Hiermede bedoelden zij aan Pilatus straffeloosheid te verzekeren, dat is: hem te doen denken, dat zij de schuld en de verantwoording op zich genomen hebbende, hij nu vrij uit zou gaan. Maar zij, die zelven bankroet en bedelaars zijn, zullen toch nooit als borg voor anderen aangenomen worden. Niemand kan anderer zonde dragen, behalve Hij, die geene eigene zonde had te verantwoorden. Dit is eene stoute onderneming, te groot voor eenig schepsel, om bij den almachtigen God borg te zijn voor een' zondaar. *b.* Maar zij hebben werkelijk de wraak en den toorn Gods over zich ingeroepen, over zich en over hunne nakomelingen. Welk een ontzettend woord was dit! Hoe weinig begrepen zij er de ontzaglijke beteekenis van en welk eene hel van ramp het over hen en de hunnen gebracht heeft. Christus had hun kort te voren gezegd, dat over hen komen zal al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed des rechtvaardigen Abels af; maar alsof dat nog te weinig was, hebben zij de schuld over zich ingeroepen van dat bloed, dat kostelijker en dierbaarder was dat al het andere, en waarvan de schuld zwaarder op hen zou drukken. O hoe schrikkelijk is de vermetelheid der halsstarrige zondaren, die *tegen God aanloopen, en Zijne gerechtigheid tarten,* Job 15 : 25, 16. Merk op: Hoe wreed zij waren bij deze verwensching. Zij roepen de straf dezer zonde in niet slechts over zich zelven, maar ook over hunne kinderen, zelfs over die nog niet waren geboren, zonder dit te beperken — gelijk het aan God zelf behaagd heeft dit te beperken, tot aan het derde en vierde geslacht. Het was dolzinnigheid om dit over zich zelven te brengen, maar de grootste barbaarschheid was het, om dit ook op hun nageslacht te doen overgaan. Voorzeker! zij waren als de struisen in de woestijn, zij *verharden zich tegen hunne jongen,* alsof het *hunne* jongen niet waren. Welk eene ontzettende overdracht van schuld en toorn op hen en hunne erfgenamen voor eeuwig, en dit met aller instemming, als hunne eigene vrijwillige daad, hetgeen voorzeker gelijk stond met eene verbeurte en te niet doening van de hun van ouds verleende handvest: *Ik zal u een*

God zijn en uwen zade na u. Die oplegging van den vloek van het bloed van den Messias op het volk, heeft den erfzegen van dat bloed afgesneden van hunne geslachten, overeenkomstig eene andere belofte, gedaan aan Abraham, dat in hem alle de geslachten der aarde gezegend zullen worden. Zie wat vijanden de goddeloozen zijn van hunne eigene kinderen; zij, die hunne eigene ziel verdoemen, bekommeren er zich niet om, hoe velen zij met zich ter helle voeren.

Hoe rechtvaardig God was in Zijne vergelding overeenkomstig deze vervloeking. Zij zeiden: *Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen*, en God zeide daar *Amen* toe: *zoo zal uw oordeel zijn; gelijk zij den vloek hebben liefgehad, is hij over hen gekomen.* Het ongelukkige overblijfsel van dit door God verlaten volk gevoelt het tot op den huidigen dag. Van den tijd, toen zij dit bloed over zich inriepen, zijn zij vervolgd door het eene oordeel na het andere, totdat zij geheel en al ten ondergang werden gebracht, en tot een' schrik, een spreekwoord en eene spotrede geworden zijn. Maar over sommigen van hen en van de hunnen is dit bloed gekomen, niet om hen te *veroordeelen*, maar om hen te *behouden*. Op hunne bekeering en geloof heeft de Goddelijke barmhartigheid deze overdracht van den vloek te niet gedaan, en toen was wederom de belofte voor hen en hunne kinderen. God is beter voor ons en de onzen dan wij:

26. Toen liet hij hun Barábbas los, maar Jezus gegeeseld hebbende, gaf Hij hem over om gekruisigd te worden. 27. Toen namen de krijgsknechten des stadhouders Jezus met zich in het rechthuis, en vergaderden over Hem de gansche bende. 28. En als zij Hem ontkleed hadden, deden zij Hem een purperen mantel om; 29. En eene kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten zij die op Zijn hoofd, en eenen rietstok in Zijne rechterhand; en vallende op hunne knieën voor Hem, bespotten zij Hem, zeggende: Wees gegroet, Gij Koning der Joden. 30. En op Hem gespogen hebbende, namen zij den rietstok en sloegen op Zijn hoofd. 31. En toen zij Hem bespot hadden, deden zij Hem den mantel af, en deden Hem Zijne kleederen aan en leidden Hem henen om te kruisigen. 32. En uitgaande, vonden zij eenen man van Cyréne, met name Simon; dezen dwongen zij, dat hij Zijn kruis droeg.

In deze verzen hebben wij de toebereidselen en de inleiding tot de kruisiging van onzen Heere Jezus. Hier is:

I. Het vonnis uitgesproken, en de volmacht tot volvoering er van onderteekend, en dat wel onmiddelijk, ter zelfder ure.

1. Barabbas werd losgelaten, hij, de bekende misdadiger. Indien hij niet in mededinging met Christus naar de gunst des volks was gesteld, hij zou waarschijnlijk voor zijne misdaden den dood hebben ondergaan; maar dit bleek voor hem het middel ter ontkoming, om aan te duiden, dat Christus veroordeeld werd, opdat zondaren, zelfs de voornaamsten der zondaren, losgelaten zouden worden. Hij is overgeleverd, opdat wij verlost zouden worden, daar het anders de gewone weg der Goddelijke voorzienigheid is, dat *de goddelooze een rantsoen is voor den rechtvaardige*, Spr. 21 : 18, 11 : 18. In dit ongeëvenaard voorbeeld echter van de Goddelijke genade is de Oprechte een rantsoen voor de goddeloozen, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen.

2. Jezus werd *gegeeseld*. Dit was eene smadelijke en wreede straf, inzonderheid zooals zij bij de Romeinen in zwang was, die niet onder de matiging waren van de Joodsche wet, welke geeseling van meer dan veertig slagen verbood. Deze straf werd onredelijk opgelegd op iemand, die veroordeeld was te sterven; de roeden moesten de bijl niet voorafgaan, maar vervangen. Aldus is de Schrift vervuld geworden: *Ploegers hebben op mijn' rug geploegd*, Ps. 129 : 3. *Ik geef mijn' rug dengenen, die mij slaan*, Jes. 50 : 6, en *door zijne striemen is ons genezing geworden*, Jes. 53 : 5. Hij is met geeselen gekastijd, opdat wij niet voor eeuwig met schorpioenen gekastijd zullen worden.

3. Hij werd toen overgeleverd om gekruisigd te worden. Hoewel Zijne straf ons den vrede aanbracht, is er toch geen vrede gemaakt zonder het bloed des kruises, Col. 1 : 20; daarom is de geeseling niet voldoende, Hij moet *gekruisigd* worden; eene soort van terdoodbrenging, alleen in gebruik bij de Romeinen. De wijze, waarop dit geschiedde, schijnt het resultaat van vernuft en wreedheid, om dien dood in de hoogste mate afschrikwekkend en pijnlijk te doen zijn. Een kruis werd in den grond geplaatst, waaraan de handen en voeten van den veroordeelde vastgenageld werden, en op deze nagelen hing de geheele zwaarte van het lichaam, totdat het stierf van pijn. Dit was de dood, waartoe Christus veroordeeld werd, opdat Hij mocht beantwoorden aan het type van de koperen slang, die op eene stang werd opgericht. Het was een bloedige dood, een pijnlijke, smadelijke, gevloekte dood; het was een zoo ellendige dood, dat barmhartige vorsten bevolen hebben, dat personen, die er door de wet toe veroordeeld werden, eerst geworgd moesten worden, en dan aan het kruis genageld. Zoo heeft Julius Caesar dit voor eenige zeeroovers bevolen, *Sueton, lib. I.* Constantijn de Groote, de eerste Christen keizer, heeft door een edict deze soort van doodstraf onder de Romeinen afgeschaft, *Sozomen, Hist. lib. I. cap. 8, Opdat het symbool der verlossing niet dienstbaar wierd gemaakt aan het verderf van het slachtoffer.*

II. De barbaarsche behandeling, die Hij van de soldaten onderging gedurende de toebereidselen tot Zijne terdoodbrenging. Nadat Hij veroordeeld was, had men Hem eenigen tijd behooren toe te staan om zich op den dood voor te bereiden. In den tijd van Tiberius had de Romeinsche senaat, wellicht op eene klacht wegens deze en dergelijke overhaasting, eene wet uitgevaardigd, welke gebood, dat tusschen

de voltrekking der doodstraf aan misdadigers en het vonnis, ten minste tien dagen moesten verloopen. *Sueton, in Tiber. cap. 25.* Maar er werden aan onzen Heere Jezus nauwelijks even zoo vele minuten gegund; en zelfs gedurende deze minuten had Hij geene verademing. Het was eene *crisis*, en er werden Hem geene heldere tusschenpoozen gegund; *de afgrond riep tot den afgrond*, en de storm bleef zonder eenige tusschenpoos voortwoeden.

Toen Hij overgegeven was om gekruisigd te worden, was dit genoeg. Zij, die het lichaam dooden, erkennen, dat er niets meer is, dat zij kunnen doen; maar Christus' vijanden willen meer doen, en, zoo het mogelijk is, Hem duizend dooden laten sterven. Hoewel Pilatus Hem onschuldig verklaarde, hebben zijne krijgsknechten, zijne gardes, er zich toe gezet Hem te mishandelen, daar de woede van het volk *tegen* Hem meer invloed op hen uitoefende, dan het getuigenis huns meesters *voor* Hem. Het Joodsche grauw stak de Romeinsche soldaten aan. Of wellicht was het het niet zoo zeer uit haat tegen Hem als wel uit zucht om zich te vermaken, dat zij Hem aldus mishandelden. Zij begrepen, dat Hij naar de kroon dong; Hem daarmede nu te bespotten verschafte hun vermaak en tijdverdrijf. Het is een bewijs van een lagen, slaafschen geest om aldus beleediging en hoon aan te doen aan hen, die in het ongeluk zijn, en iemands rampen tot onderwerp van spot en vroolijkheid te maken.

Merk op 1. Waar dit geschiedde — in het rechthuis. Het huis des stadhouders, dat eene toevlucht had behooren te zijn voor de verongelijkten en mishandelden, is tot schouwplaats gemaakt voor deze barbaarschheid. Het verbaast mij, dat de stadhouder, die zoo begeerig was om vrij te zijn van het bloed dezes Rechtvaardigen, toeliet, dat dit in *zijn* huis geschiedde. Wellicht heeft hij het niet bevolen, maar *oogluikend toegelaten*, en zij, die met gezag zijn bekleed, zijn verantwoordelijk, niet slechts voor de boosheid, die zij *doen* of *bevelen*, maar ook voor die, welke zij niet tegengaan of beletten, als zij er de macht toe hebben. Hoofden van gezinnen moeten niet toelaten, dat hunne huizen plaatsen van mishandeling van iemand worden, of dat hunne dienstboden zich vroolijk maken om de zonden, of de ellende, of den Godsdienst van anderen.

2. *Wie* daarin betrokken waren. Zij vergaderden over Hem *de gansche bende*, de soldaten, die bij de strafvoltrekking tegenwoordig moesten zijn, wilden dat het geheele regiment (ten minste vijf honderd, sommigen denken twaalf of dertien honderd man) in die vermakelijkheid zou deelen. Indien Christus aldus tot een schouwspel is gemaakt, zoo laat geen Zijner volgelingen het vreemd vinden, om aldus behandeld te worden, 1 Cor. 4:9; Hebr. 10:33.

3. Welke smaadheden en mishandelingen Hem werden aangedaan. *a.* Zij ontkleedden Hem, vers 28. De schande der naaktheid is met de zonde in de wereld gekomen, Gen. 3 : 7, en daarom is Christus, toen Hij kwam om genoegdoening te doen voor de zonde en haar weg te nemen, naakt gemaakt, en heeft Hij zich aan die schande onderworpen, opdat Hij witte kleederen voor ons zou bereiden, om ons te bekleeden, Openb. 3 : 18. *b.* Zij deden Hem een' purperen mantel om; het een of ander roode gewaad, zooals de Romeinsche soldaten droegen in navolging van de purperen gewaden, die koningen en keizers droegen, Hem aldus bespottende, omdat Hij Koning genoemd werd. Deze nabootsing van majesteit in Zijn gewaad deden zij Hem aan, toen er op Zijn gelaat niets dan geringheid en ellende te lezen stond, alleen maar om Hem tentoon te stellen voor de toeschouwers, als des te meer bespottelijk. Toch was hierin eene verborgenheid; *deze was het, die rood is aan Zijn gewaad*, Jes. 63 : 1, 2; *die Zijne kleederen wascht in den wijn*, Gen. 49 : 11. Christus, gekleed in een purperen gewaad, duidde Zijn dragen aan van onze zonden, tot Zijne schande, in Zijn eigen lichaam aan het hout, opdat wij onze kleederen zouden wasschen, en ze wit maken in het bloed des Lams. *c.* Zij vlochten eene kroon van doornen en zetten die op Zijn hoofd, vers 29. Dit was om de spotternij voort te zetten van Hem tot een' nagemaakten koning te maken. Maar, zoo zij dit slechts als een smaad en bespotting hadden bedoeld, dan zouden zij eene kroon van stroo hebben kunnen vlechten, of van biezen; maar zij bedoelden er Hem nog pijn mede aan te doen, en dat voor Hem *letterlijk* zou zijn, wat men van kronen zegt in overdrachtelijken zin, namelijk, dat zij gevoerd zijn met doornen. Die deze mishandeling uitdacht, heeft zich zeker op het vernuftige er van laten voorstaan, maar er was eene verborgenheid in. Doornen zijn met de zonde op aarde gekomen, en maakten een deel uit van den vloek, die het gevolg was van de zonde, Gen. 3 : 18. Daarom heeft Christus, een vloek voor ons geworden zijnde, en stervende om den vloek van ons weg te nemen, de pijn gevoeld van deze doornen, ja, en heeft haar op zich *laten binden als eene kroon*, Job 31 : 36; want Zijn lijden voor ons was Zijne heerlijkheid. Nu beantwoordde Hij aan het type van Abrahams ram, die gevangen werd in de verwarde struiken, en geofferd werd in de plaats van Izak, Gen. 22 : 13. Doornen beteekenen beproevingen, 2 Kron. 33 : 11. Deze heeft Christus tot eene kroon gemaakt, zoo grootelijks heeft Hij er de eigenschap van veranderd voor hen, die de Zijnen zijn, hun reden gevende om te roemen in de verdrukking, en haar voor ons een gewicht van heerlijkheid te doen zijn. Christus is met doornen gekroond, om te toonen, dat Zijn koninkrijk niet is van deze wereld, en de heerlijkheid er van geene wereldsche heerlijkheid is, maar hier vergezeld gaat van banden en verdrukkingen, terwijl de heerlijkheid er van nog geopenbaard moet worden. Het was eene gewoonte onder sommige Heidensche volken om hunne slachtoffers naar het altaar te brengen, gekroond met guirlandes; deze doornen waren de guirlandes, waarmede dit groote Offer gekroond was. Deze doornen hebben zeer waarschijnlijk bloed uit Zijn gezegend hoofd doen vloeien, dat langs Zijn gelaat neerdruppelde, *gelijk de*

kostelijke olie — een type van het bloed van Christus, waarmede Hij zich gewijd, of afgezonderd heeft — *op het hoofd, nederdalende op den baard, den baard van Aäron,* Ps. 133 : 2.

2. Aldus is, toen Hij kwam om zich Zijne duive, Zijne onbevlekte kerk te ondertrouwen, Zijn hoofd *vervuld met dauw, en Zijne haarlokken met nachtdruppels,* Hoogl. 5 : 2. *d. Zij gaven Hem een' rietstok in Zijne rechterhand".* Dit was bedoeld als eene nabootsing van den schepter, een ander teeken der koninklijke waardigheid, waarmede zij Hem bespotten; alsof zulk een schepter goed genoeg was voor zulk een' koning, die als van den wind ginds en weder wordt bewogen, Hoofdst. 11 : 7. Zooals de schepter is, zoo is het koninkrijk, zwak en wankelend, dor en waardeloos; maar zij hebben zich volkomen vergist, want Zijn troon is *eeuwiglijk en altoos, en de schepter Zijns koninkrijks is een schepter der rechtmatigheid,* Psalm 45 : 7. *e. Vallende op hunne knieën voor Hem, bespotten zij Hem, zeggende: Wees gegroet, Gij, Koning der Joden.* Hem tot een' spotkoning gemaakt hebbende, doen zij Hem nu spottend hulde, aldus Zijne aanspraak op de souvereiniteit belachelijk makende, zooals de broeders van Jozef: *Zult gij dan ganschelijk over ons heerschen?* Gen. 37 : 8. Maar evenals dezen naderhand genoodzaakt waren zich voor hem te buigen en zijne droomen te verwezenlijken, zoo hebben dezen hier spottend de knieën gebogen in minachting van Hem, die spoedig daarna verhoogd werd aan de rechterhand Gods, opdat in Zijn' naam zich zou buigen alle knie dergenen, die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, of anders door Hem verbroken worden. Het is slecht spotten met hetgeen, vroeg of laat, ernst zal worden. *f.* Zij spogen op Hem. Zoo is Hij ook in de zaal des Hoogepriesters mishandeld, Hoofdst. 26 : 67. Bij het doen van hulde kuste de onderdaan den souverein, ten teeken van trouw, zoo heeft Samuël Saul gekust; en ons wordt geboden den Zoon te kussen. Maar in hunne spothulde hebben zij, inplaats van Hem te kussen, Zijn gelaat bespogen; dat gezegende aangezicht, hetwelk schitterender is dan de zon, en voor hetwelk de engelen het hunne bedekken, is aldus verontreinigd geworden. Het is vreemd, dat de kinderen der menschen ooit zoo iets laags gedaan hebben, en dat de Zone Gods zich ooit aan zulk een' smaad heeft onderworpen. *g.* Zij namen den rietstok en sloegen op Zijn hoofd. Hetgeen zij tot een spotteeken Zijner koninklijke waardigheid hadden gemaakt, gebruikten zij nu als werktuig voor *hunne* wreedheid en Zijne *pijn.* Zij sloegen Hem waarschijnlijk op de *doornenkroon,* zoodat zij de doornen in Zijn hoofd sloegen, opdat zij Hem des te dieper zouden wonden, hetgeen hun nog tot meer vermaak strekte, want voor hen was Zijne pijn een genoegen. Aldus werd Hij *veracht, en de onwaardigste onder de menschen, een man van smarten, en verzocht in krankheid.* Al die ellende en schande heeft Hij ondergaan, ten einde voor ons het eeuwige leven, vreugde en heerlijkheid te verwerven.

III. Zijne wegvoering naar de strafplaats. Na Hem, zoolang het hun goeddacht, bespot en mishandeld te hebben, *deden zij Hem den mantel af,* om te kennen te geven, dat zij Hem van het koninklijk gezag, waarmede zij Hem bekleed hadden, weder ontdeden; en zij deden Hem Zijne kleederen aan, omdat die den soldaten ten deel moesten vallen, die bij Zijne terdoodbrenging dienst deden. Zij deden Hem den mantel af, maar er wordt niet gezegd, dat zij Hem ook van de doornenkroon ontdeden, waarom men algemeen veronderstelt (hoewel daar toch geene zekerheid voor is,) dat Hij met die doornenkroon op het hoofd gekruisigd werd; want, gelijk Hij Priester is op Zijn' troon, zoo was Hij Koning op Zijn kruis. Christus werd *in Zijne eigene kleederen* heengeleid om gekruisigd te worden, omdat Hij onze zonde in Zijn eigen lichaam heeft moeten dragen op het hout.

1. *En leidden Hem heen om te kruisigen.* Als een lam werd Hij ter slachting geleid, als een offer naar het altaar. Wij kunnen ons voorstellen hoe zij Hem voortjoegen, Hem in aller ijl voortsleepten, opdat er niets tusschenbeiden zou komen om te verhinderen hunne wreede woede te bevredigen door Zijn dierbaar bloed. Waarschijnlijk hebben zij Hem nu ook met hoon en smaadredenen overladen, Hem behandeld alsof Hij aller afschrapsel was. Zij leidden Hem heen buiten de stad, want Christus heeft, opdat Hij door Zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden, Hebr. 13 : 12, alsof Hij, die de heerlijkheid was van hen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten, niet waardig was om onder hen te leven. Hier heeft Hij zelf het oog op gehad, toen Hij in de gelijkenis sprak van Zijn buitengeworpen worden uit den wijngaard, Hoofdst. 21 : 39.

2. Zij dwongen Simon van Cyréne Zijn kruis te dragen, vers 32. In het eerst schijnt Hij zelf Zijn kruis gedragen te hebben, zooals Izak het hout van het brandoffer gedragen heeft, dat hem zelven moest verbranden. En dit, gelijk andere dingen, was bedoeld als pijn en schande voor Hem. Maar na eene wijle hebben zij Hem het kruis afgenomen, hetzij: *a.* Uit medelijden voor Hem, omdat zij zagen, dat de last Hem te zwaar was. Wij kunnen nauwelijks denken, dat dit bij hen in aanmerking kwam, maar toch leert het ons, dat God weet wat maaksel wij zijn, en ons niet zal laten verzocht worden boven hetgeen wij vermogen. Hij geeft Zijn volk oogenblikken van verademing, maar zij moeten verwachten, dat het kruis zal terugkeeren, en dat de oogenblikken van verlichting hun slechts den tijd geven, om zich op het volgende voor te bereiden. Maar: *b.* Het was wellicht omdat Hij met het kruis op den rug niet voortkon, niet zoo snel kon loopen als zij het wilden. Of: *c.* Zij waren bevreesd, dat Hij zou bezwijken onder den last van Zijn kruis, onder weg zou sterven, en dat zij dus in hetgeen zij nog verder van boosaardigheid tegen Hem in den zin hadden, verhinderd zouden worden. Zoo zijn de barmhartigheden der goddeloozen (of hetgeen barmhartigheid lijkt) nog wreed. Hem het kruis afnemende, dwongen zij eenen Simon van Cyréne het te dragen, hem tot dien dienst pressende op gezag van den stadhouder

of van de priesters. Het was iets schandelijks, en niemand wilde het doen zonder er toe gedwongen te zijn. Sommigen denken, dat deze Simon een discipel van Christus was, of ten minste iemand, die Hem welgezind was, dat zij dit wisten, en hem daarom dien last oplegden. Allen, die zich in waarheid discipelen van Christus willen betoonen, moeten Christus volgen, Zijn kruis dragen, Hoofdst. 16 : 24 ; Zijne smaadheid dragen, Hebr. 13 : 13. Wij moeten Hem kennen en de gemeenschap Zijns lijdens voor ons, en ons met lijdzaamheid onderwerpen aan al het lijden voor Hem, waartoe wij geroepen worden ; want zij alleen zullen met Hem heerschen, die ook met Hem lijden ; met Hem zitten in Zijn koninkrijk, die drinken van Zijn' drinkbeker, en met Zijn' doop gedoopt worden.

33. En gekomen zijnde tot de plaats, genaamd Golgotha, welke is gezegd Hoofschedelplaats. 34. Gaven zij Hem te drinken edik met galle gemengd ; en als Hij dien gesmaakt had, wilde Hij niet drinken. 35. Toen zij nu Hem gekruisigd hadden, verdeelden zij Zijne kleederen, het lot werpende ; opdat vervuld zoude worden hetgeen gezegd is door den profeet : Zij hebben mijne kleederen onder zich verdeeld, en hebben het lot over mijne kleeding geworpen. 36. En zij, nederzittende, bewaarden Hem aldaar. 37. En zij stelden boven Zijn hoofd Zijne beschuldiging geschreven : DEZE IS JEZUS, DE KONING DER JODEN. 38. Toen werden met Hem twee moordenaars gekruisigd, één ter rechter-, en één ter linkerzijde. 39. En die voorbijgingen lasterden Hem, schuddende hunne hoofden. 40. En zeggende : Gij, die den tempel afbreekt, en in drie dagen opbouwt, verlos uzelven ; indien gij de Zone Gods zijt, zoo kom af van het kruis. 41. En desgelijks ook de overpriesters met de schriftgeleerden, en ouderlingen, en Farizeën, Hem bespottende, zeiden : 42. Anderen heeft hij verlost, hij kan zichzelven niet verlossen. Indien hij de Koning Israels is, dat hij nu afkome van het kruis, en wij zullen hem gelooven. 43. Hij heeft op God betrouwd ; dat Hij hem nu verlosse, indien Hij hem wel wil ; want hij heeft gezegd : Ik ben Gods Zoon. 44. En hetzelfde verweten hem ook de moordenaars, die met hem gekruisigd waren. 45. En van de zesde ure aan werd er duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe. 46. En omtrent de negende ure riep Jezus met eene groote stem zeggende : ELI, ELI, LAMA SABACHTHANI ; dat is : mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten ? 47. En sommigen van die daar stonden, zulks hoorende, zeiden : Deze roept Elias. 48. En terstond één van hen, toeloopende, nam eene spons, en die met edik gevuld hebbende, stak ze op eenen rietstok, en gaf Hem te drinken. 49. Doch de anderen zeiden : Houd op, laat ons zien, of Elias komt, om hem te verlossen.

Wij hebben hier de kruisiging onzes Heeren Jezus.

I. De plaats waar onze Heere Jezus ter dood werd gebracht.

1. Zij kwamen tot eene plaats, genaamd Golgotha, dicht bij Jeruzalem, waarschijnlijk de gewone plaats der strafvoltrekking. Indien Hij een eigen huis in Jeruzalem had gehad, zij zouden Hem waarschijnlijk, om Hem nog meer smaadheid aan te doen, voor Zijne eigene deur gekruisigd hebben. Maar nu werd onze Heere Jezus op dezelfde plaats, waar misdadigers aan de gerechtigheid der regeering werden geofferd, aan de gerechtigheid Gods ten offer gebracht. Sommigen denken, dat de naam Hoofdscheelplaats er aan gegeven was, omdat het het algemeene beenderhuis was, waar de beenderen en schedels der dooden bijeengebracht werden, uit den weg, opdat de menschen ze niet zouden aanraken en er zich niet aan zouden verontreinigen. Hier lagen de tropeeën van de overwinning van den dood over menigten van menschenkinderen ; en toen Christus door Zijn dood den dood te niet zou doen, heeft Hij die eere toegevoegd aan Zijne overwinning, dat Hij over den dood op zijn eigen grond heeft gezegevierd.

2. Dáár hebben zij Hem gekruisigd, vers 35. Dáár hebben zij Zijne handen en voeten aan het kruis genageld, en het toen opgericht, terwijl Hij er aan hing, want dat was de wijze van kruisigen onder de Romeinen. Laat ons hart ontroerd worden bij de gedachte aan de ontzettende pijn, die onze gezegende Heiland nu leed, en laat ons zien op Hem, die aldus doorstoken werd, en treuren. Was er ooit smart gelijk aan Zijne smart ? En als wij zien op de soort van dood, dien Hij gestorven is, laat ons dan daarin zien, op wat wijze Hij ons heeft liefgehad.

II. De barbaarsche mishandeling, die zij Hem aandeden, waarin hun vernuft en hunne boosaardigheid om den voorrang streden. Alsof de dood — zulk een ontzettende dood — nog niet genoeg was, hebben zij hun vernuft aangewend om er nog bitterheid en verschrikking aan toe te voegen. :

1. Door den drank, dien zij voor Hem bereidden eer Hij aan het kruis werd genageld, vers 34. Het was de gewoonte om aan hen, die ter dood gebracht moesten worden, een beker gekruiden wijn te laten drinken, volgens het voorschrift van Salomo : *Geeft sterken drank dengene, die verloren gaat,* Spr. 31 : 6, 7 ; maar in den beker, waaruit zij Christus lieten drinken, hebben zij edik en gal gemengd, om hem zuur en bitter te maken. Dit beteekende : *a.* De zonde van den mensch, die een wortel van bitterheid is, die gal en alsem draagt, Deut. 29 : 18. De zondaar verbergt haar wellicht als iets zoets onder zijne tong, maar voor God is zij als vergiftige wijndruiven, Deut. 32 : 32.

Zoo was zij voor den Heere Jezus, toen Hij onze zonden gedragen heeft, en vroeg of laat zal zij dit ook voor den zondaar zelven worden, een bitterder ding dan de dood, Pred. 7 : 26. *b.* Het beteekende de toorn Gods, die beker, dien de Vader in Zijne hand heeft gegeven, een bittere beker voorwaar! gelijk *het bitter water, hetwelk den vloek medebrengt,* Num. 5 : 18. Dezen drank hebben zij Hem aangeboden, zooals letterlijk voorzegd was, Ps. 69 : 22. En Hij smaakte dien; en had er dus het ergste van; Hij nam den bitteren smaak in Zijn' mond; geen bitteren beker liet Hij van zich voorbijgaan zonder Hem gesmaakt te hebben, toen Hij verzoening deed voor al ons zondig smaken van verboden vruchten. Nu smaakte Hij den dood in zijne volle bitterheid. Hij wilde dien niet drinken, omdat Hij er het beste niet van wilde hebben, Hij wilde geen verdoovend of pijnstillend middel hebben, want Hij wilde zoo sterven, dat Hij *zich voelde sterven,* omdat Hij zooveel werk te doen had als onze Hoogepriester in Zijn werk van lijden.

2. Door het verdeelen Zijner kleederen, vers 35. Toen zij Hem aan het kruis nagelden, ontdeden zij Hem van Zijne kleederen, ten minste van Zijne bovenkleederen; want door de zonde zijn wij naakt geworden tot onze schande, en zoo heeft Hij witte kleederen voor ons verworven om er ons mede te bekleeden. Als wij te eeniger tijd om Christus wil van onze geriefelijkheden worden beroofd, zoo laat ons dit geduldig dragen; Hij is om onzentwil ontbloot geworden. Vijanden kunnen ons van onze kleederen ontdoen; maar onze beste vertroostingen, onze kostelijkste liefelijkheid kunnen zij ons niet ontnemen; van het gewaad des lofs kunnen zij ons niet berooven. De kleederen van hen, die terdood werden gebracht, zijn voor den scherprechter; vier soldaten werden gebruikt om Christus te kruisigen; en ieder hunner moet zijn deel hebben. Zijn bovenkleed zou, indien het verdeeld werd, aan niemand nut zijn, en daarom kwamen zij overeen om er het lot over te werpen. Sommigen denken, dat dit gewaad zoo schoon en rijk was, dat het wel der moeite waard was om er om te strijden; maar dit strookt niet met de armoede van Christus. Wellicht hadden zij gehoord van hen, die genezen waren door den zoom van Zijn kleed aan te raken, en dachten zij dus, dat het waarde had vanwege tooverkracht, die er verborgen zou zijn. Of zij hoopten er misschien geld voor te krijgen van Zijne vrienden. Of het was wellicht om zich te vermaken en den tijd te verdrijven, terwijl zij wachtten op Zijn' dood, dat zij om die kleederen gingen dobbelen. *Wat* zij er nu echter ook mede voor hadden, het woord van God is er in vervuld geworden. In dien vermaarden Psalm, van welks eerste woorden Christus gebruik heeft gemaakt aan het kruis, is gezegd: *Zij deelen mijne kleederen onder zich, en werpen het lot over mijn gewaad,* Ps. 22 : 19. Dit is nooit waar geweest van David, maar ziet in de eerste en voornaamste plaats op Christus, van wien David in den geest heeft gesproken. Zoo is dan de ergernis van dit deel van het kruis weggenomen, want het blijkt dat dit door den bepaalden raad en voorkennis Gods geschied is.

Nu zaten zij neder en bewaakten Hem, vers 36. De overpriesters hadden er ongetwijfeld voor gezorgd, dat die wacht daar was, opdat het volk, waarvoor zij nog altijd bevreesd waren, niet zou opstaan om Hem te verlossen. Maar de Voorzienigheid heeft het zoo beschikt, dat zij, die aangesteld waren om Hem te bewaken, hierdoor de onwraakbare getuigen voor Hem zijn geworden, daar zij nu zagen en hoorden hetgeen hun de edele bekentenis ontwrong, vers 54: *Waarlijk, deze was Gods Zoon.*

3. Door het opschrift boven Zijn hoofd, vers 87. Het was de gewoonte om ter verdediging van de openbare gerechtigheid, en tot meerdere schande van de boosdoeners, die terdood gebracht werden, niet slechts de misdaad, waarvoor zij de straf ondergingen, voor hen uit te laten roepen, maar die ook in schrift, boven hun hoofd te plaatsen. Zoo hebben zij dan ook boven het hoofd van Christus Zijne beschuldiging geschreven, ten einde het publiek in kennis er mede te stellen: *Deze is Jezus, de koning der Joden,* die Koning dien de Joden verwachtten, en aan wien zij zich hadden behooren te onderwerpen; zoodat Zijne beschuldiging hierop neerkomt: Dat Hij de ware Messias en Zaligmaker der wereld was. Evenals Bileam, toen Hij geroepen werd om Israel te vervloeken, maar hen driemaal gedurig had gezegend, Num. 24 : 10, zoo heeft Pilatus, in plaats van Christus te beschuldigen als een misdadiger, Hem tot Koning uitgeroepen, en dat wel *driemaal,* in drie opschriften.

4. Door Zijne metgezellen in het lijden, vers 38. Er werden tegelijk met Hem twee moordenaars gekruisigd, op dezelfde plaats en onder dezelfde bewaking; twee struikroovers, zooals de eigenlijke beteekenis is van het woord. Waarschijnlijk was dit de dag bestemd voor terechtstellingen, daarom hebben zij het gerechtelijk verhoor van Christus des morgens zoo haastig afgedaan, opdat Hij met de andere misdadigers ter dood gebracht zou worden Sommigen denken, dat Pilatus dit alzoo bevolen heeft, opdat dit blijk van noodzakelijke gerechtigheid in de terdoodbrenging van deze moordenaars eene vergoeding zou zijn voor zijne ongerechtigheid in de veroordeeling van Christus. Anderen denken, dat de Joden dit bewerkt, hebben, om aan het lijden van onzen Heere Jezus nog meer versmaadheid toe te voegen. Hoe dit zij, de Schrift is hierin vervuld geworden, Jes. 53 : 12. *Hij is met de overtreders geteld geweest. a.* Het was een smaad voor Hem, dat Hij met hen gekruisigd werd. Hoewel Hij, zoolang Hij leefde, afgescheiden is geweest van de zondaren, waren zij toch in hun' dood niet gescheiden, heeft men Hem in de straf der snoodste misdadigers doen deelen, alsof Hij ook in hunne zonde gedeeld had, want Hij is zonde voor ons gemaakt, en Hij heeft de gelijkheid des zondigen vleesches aangenomen. In Zijn' dood is Hij met de overtreders geteld geweest, en heeft Hij Zijn deel gehad met de goddeloozen, opdat wij, bij onzen dood, met de heiligen mogen gerekend worden, en ons deel mogen

hebben onder de uitverkorenen. *b.* Het was nog eene versmaadheid te meer, dat Hij in het midden, tusschen hen in, gekruisigd werd, alsof Hij de ergste was van de drie, de voornaamste boosdoener, want onder drie is het midden de plaats voor den voornaamste. Alles, iedere omstandigheid, hebben zij doen medewerken om Hem te onteeren, alsof de groote Zaligmaker onder alle anderen de grootste zondaar was. Het was ook bedoeld om Hem in verwarring en onsteltenis te brengen, Hem in Zijne laatste oogenblikken te kwellen en te ontrusten door de kreten, het gekerm en de Godslasteringen van deze boosdoeners, die, naar alle waarschijnlijkheid een afgrijselijk geschreeuw aanhieven toen zij aan het kruis genageld werden; maar Christus wilde de ellende der zondaren wel dragen, toen Hij leed ter hunner verlossing. Sommigen van Christus' apostelen zijn later gekruisigd geworden, zooals Petrus en Andreas, maar geen hunner is *met Hem* gekruisigd, opdat het den schijn niet zou hebben, dat zij gelijkelijk met Hem deelden in Zijne onderneming van genoegdoening voor de zonde der menschen en in het verkrijgen van leven en heerlijkheid. Daarom is Hij gekruisigd tusschen twee boosdoeners, van wie men niet kon veronderstellen, dat zij iets bijgedragen hebben tot de verdienste van Zijn' dood; want Hij heeft onze zonde gedragen in Zijn lichaam.

5. Door de lasteringen en smaadredenen, waarmede zij Hem overlaadden, toen Hij aan het kruis hing; hoewel wij niet lezen, dat zij eenigerlei spot of smaad tot de moordenaars richtten, die met Hem gekruisd waren. Men zou zoo gedacht hebben, dat, toen zij Hem aan het kruis hadden genageld, zij nu hun ergst aan Hem hadden gedaan, en dat de boosaardigheid zelve nu uitgeput zou zijn. Het is waar, als een misdadiger aan de schandpaal werd gesteld, dan was het wel de gewoonte om, daar die straf minder was dan de doodstraf, hem zulke woorden van smaad toe te roepen, maar een stervende mensch, al was hij dan ook een misdadiger, moet met medelijden worden behandeld. Het is wel een onverzadelijke dorst naar wraak, die door den dood, zelfs *zoo grooten dood*, nog niet bevredigd is. Maar om de vernedering van den Heere Jezus volkomen te maken, en te toonen, dat Hij, toen Hij stierf, de ongerechtigheid heeft gedragen, werd Hij toen met versmaadheid beladen, en, voor zoo veel blijkt, heeft geen Zijner vrienden, die den vorigen dag Hosanna geroepen hebben, Hem eenigerlei eerbied of achting durven bewijzen. *a. Die voorbijgingen lasterden Hem.* Zijne ontzettende ellende, en het voorbeeldig geduld, dat Hij er onder toonde, heeft hen niet verteederd: maar zij, die door hun geschreeuw Hem hiertoe hadden gebracht, denken zich nu te rechtvaardigen door hunne smaadredenen, alsof zij er wèl aangedaan hadden Hem te veroordeelen. Zij lasterden Hem, en lastering was het in den striksten zin des woords, kwaad sprekende van Hem, die het geen' roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn. Let hier op: De personen, die Hem lasterden, *die voorbijgingen*, de reizigers, die over dien weg gingen, en het was een groote weg, leidende van Jeruzalem naar Gibeon. Zij waren bevooroordeeld tegen Hem door hetgeen zij van de handlangers van den hoogepriester gehoord hadden. Het is zeer moeielijk, en er wordt meer vastberadenheid toe vereischt dan men gewoonlijk ontmoet, om eene goede meening te behouden van personen en zaken, die overal in minachting gebracht zijn. Iedereen is geneigd om te zeggen wat de meesten zeggen, en een steen te werpen op hetgeen men in een kwaad gerucht heeft gebracht.

Hunne gebaren van minachting jegens Hem — *schuddende hunne hoofden* — hetgeen hun zegevieren te kennen geeft over Zijn' val, en hun spotten met Hem, Jes. 37 : 22; Jer. 18 : 16; Klaagl. 2 : 15. In gesproken woorden beteekende dit. Heah! *Zoo hebben wij het gewenscht*, Ps. 35 : 25. [1]) Zoo hebben zij Hem bespot, die de Verlosser was van hun land, gelijk de Filistijnen Simson bespot hebben, die de verderver was van hun land. Tot zelfs dit gebaar is voorzegd, Ps. 22 : 8. *Zij schudden hun hoofd*, en Ps. 109 : 25. De smaadredenen, die zij gebruikten. Dezen zijn hier vermeld.

Ten eerste. Zij verweten Hem Zijn voornemen om den tempel te verwoesten. Hoewel de rechters zelven overtuigd waren, dat hetgeen Hij hieromtrent gezegd had verkeerd was voorgesteld — gelijk blijkt uit Markus 14 : 59 — hebben zij toch ijverig dit gerucht onder het volk rondgestrooid, ten einde de blaam op Hem te werpen, dat Hij plan had den tempel te verwoesten, en er was niets, dat het volk meer in woede tegen Hem kon ontsteken dan dit. En dit was niet de eenige maal, dat de vijanden van Christus zich beijverd hebben *om anderen* van den Godsdienst en het volk van God *te doen gelooven* wat zij zelven wisten *onwaar* te zijn, en dat de beschuldiging dus onrechtvaardig was. „*Gij, die den tempel afbreekt*, dat groote, sterke gebouw, beproef thans uwe kracht om dit kruis uit den grond te rukken, er de nagelen uit te trekken, en aldus u zelven te verlossen. Indien gij de macht hebt, waarop gij u beroemdet, dan is het nu de geschikte tijd om haar ten toon te spreiden en er het bewijs van te leveren, want men veronderstelt, dat ieder wel het uiterste zal doen *om zich zelven te redden*". Dit was het, wat het kruis van Christus zulk eene ergernis deed zijn voor de Joden. Zij beschouwden het als onbestaanbaar met de *macht* van den Messias; Hij was *gekruist door zwakheid*, 2 Cor. 13 : 4, zoo scheen het hun toe, maar in werkelijkheid is Christus gekruist de *kracht Gods*.

Ten tweede. Zij verweten Hem Zijn zeggen, dat Hij de Zoon van God was. Indien gij dit zijt, zeiden zij, zoo kom af van het kruis. Nu nemen zij den duivel de woorden uit den mond, waarmede hij Hem in de woestijn verzocht had, Hoofdst. 4 : 3, 6, en herhalen dien aanval: *Indien gij de Zone Gods zijt.* Zij denken, dat Hij nu of nooit bewijzen moet de Zone Gods te zijn; vergeten, dat Hij dit bewezen heeft door de wonderen, die Hij had gewrocht, inzonderheid Zijne opwekking van dooden; en onwillig om te wachten op het volledig bewijs er van

1) Naar de Engelsche overzetting.

door Zijne eigene opstanding, waarnaar Hij hen zoo dikwijls verwezen had, en, zoo zij er acht op hadden geslagen, de ergernis van het kruis voor hen weggenomen zou hebben. Dit komt er van als men de dingen naar het tegenwoordig aanzien beoordeelt, zonder het verledene te gedenken, en geduldig te wachten op hetgeen nog verder staat te geschieden. *b.* De overpriesters en de schriftgeleerden — de kerkregeerders, — en de ouderlingen — de staat regeerders — bespotten Hem, vers 41. Zij achtten het niet genoeg het grauw hiertoe aan te zetten, neen, zij moeten Christus den smaad aandoen en zich zelven het genoegen geven, om in eigen persoon Hem te bespotten. Zij behoorden in den tempel te zijn, bezig met hunne Godsdienstplichten, want het was de eerste dag van het feest der ongehevelde brooden, wanneer er eene heilige samenroeping was, Levit. 23 : 7; maar zij waren hier op de plaats der terechtstelling, hun venijn uitspuwende tegen den Heere Jezus. Hoe ver was dit beneden de majesteit en den ernst van hun ambt en roeping! Was er iets, dat meer kon strekken om hen verachtelijk en onwaardig te maken voor het volk? Men zou gedacht hebben, dat, hoewel zij God niet vreesden en geen mensch ontzagen, de gewone voorzichtigheid hun, die zoo zeer de hand hebben gehad in Christus' dood, had moeten gebieden, om zich zooveel mogelijk op den achtergrond te houden, maar voor hunne boosaardigheid was niets te gering of te gemeen. Hebben *zij* zich nu zóó verkleind om Christus te kwellen, en zullen *wij* dan vreezen ons te verkleinen door ons te voegen bij de menigte, om Hem eere aan te doen, en niet veeleer zeggen: *Indien dit gering is, dan zal ik mij nog geringer houden?*

Twee dingen hebben de priesters en ouderlingen Hem verweten. — *a.* Dat Hij zich zelven niet kon verlossen, vers 42. Te voren was Hij gesmaad in Zijn ambt als Profeet en Koning en thans in Zijn priesterlijk ambt als Verlosser. *Ten eerste.* Zij nemen als waar en toegestemd aan, dat Hij zich zelven *niet kon* verlossen, en dat Hij dus de macht niet had, die Hij zich had toegeschreven; terwijl Hij in werkelijkheid zich *niet wilde* verlossen, omdat Hij wilde sterven om *ons te verlossen.* Zij hadden aldus behooren te redeneeren: *Hij heeft anderen verlost,* dus zou Hij ook zichzelven *kunnen* verlossen; en zoo Hij dit niet doet, moet Hij daar goede redenen voor hebben. Maar, *ten tweede.* Zij wilden te kennen geven, dat, daar Hij zich zelven niet verloste, al Zijn voorgeven van anderen te verlossen slechts bedrog en zinsbegoocheling was, en nooit werkelijk geschied is, ofschoon de waarheid Zijner wonderen onwederlegbaar was. *Ten derde.* Zij verwijten Hem smalend Zijne aanspraken op de Koning Israels te zijn. Zij droomden van uitwendige praal en pracht voor den Messias, en daarom vonden zij *het kruis* in volstrekte tegenspraak met het koningschap over Israel, er gansch onbestaanbaar mede. Er zijn velen, die wel ingenomen zouden zijn met den Koning Israels, indien Hij slechts wilde afkomen van het kruis, indien zij Zijn koninkrijk konden hebben zonder de verdrukking door welke zij moeten heengaan om er in te komen. Maar de zaak is beslist: indien geen kruis, dan ook geen Christus, geene kroon. Zij, die met Hem willen heerschen, moeten gewillig zijn om met Hem te lijden, want in deze wereld zijn Christus en Zijn kruis saamverbonden. *Ten vierde.* Zij zeiden Hem af te komen van het kruis. En wat zou er van ons en van het werk onzer verlossing en zaligheid geworden zijn, indien Hij door dezen spot en hoon geprikkeld, er zich toe had laten bewegen om af te komen van het kruis, en aldus Zijn werk onvoltooid had gelaten? Wij zouden voor eeuwig verloren zijn. Maar Zijne onveranderlijke liefde en vastberadenheid stelden Hem boven, en versterkten Hem tegen, deze verzoeking, zoodat Hij *niet faalde en niet ontmoedigd werd,* Jes. 42 : 4. [1] *Ten vijfde.* Zij beloofden, dat zij, indien Hij wilde afkomen van het kruis, in Hem zouden gelooven. Laat Hij hun dit bewijs geven, dat Hij de Messias is, en zij zullen Hem als zoodanig erkennen. Toen zij te voren om een teeken vroegen, zeide Hij hun, dat het teeken, dat Hij hun geven zou, niet zou bestaan in Zijn afkomen van het kruis, maar in hetgeen een veel grooter blijk zou wezen van Zijne macht, n.l. in Zijn opstaan uit het graf; maar zij hadden geen geduld, om daar twee of drie dagen op te wachten. Indien Hij ware afgekomen van het kruis, zij zouden met even veel reden hebben kunnen zeggen, dat de soldaten bedrog hadden gepleegd met de nagelen, als zij, toen Hij was opgestaan van de dooden, gezegd hebben, dat de discipelen des nachts gekomen waren en Hem hadden gestolen. Maar als wij ons zelven beloven, dat wij zullen gelooven, indien wij deze of die middelen of beweeggronden daartoe hebben, welke wij zelven uitdenken of voorschrijven, maar wat God hiertoe bestemd en verordineerd heeft, niet gebruiken, dan is dit niet slechts een sterk bewijs van de bedriegelijkheid van ons hart, maar ook de domme uitvlucht van een hardnekkig, verderfelijk ongeloof. *b.* Dat God, Zijn Vader, Hem niet wilde verlossen, vers 43. *Hij heeft op God vertrouwd;* dat is: Hij gaf dit voor; want hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon. Zij, die God Vader noemen, en zich zelven Zijne kinderen, belijden hiermede, dat zij op Hem vertrouwen, Ps. 9 : 11. Nu geven zij te kennen, dat Hij slechts zich zelven en anderen heeft bedrogen, toen Hij zich zoo zeer als den gunstgenoot des hemels heeft voorgesteld; want, indien Hij de Zone Gods ware geweest (zooals Jobs vrienden omtrent hem redeneerden) dan zou Hij niet overgelaten zijn aan al deze ellende en dit lijden, en nog veel minder zou Hij *er in* verlaten zijn geworden. Dit was een zwaard in Zijne beenderen, zooals David van iets dergelijks klaagt in Ps. 42 : 11 [2]); en het was een tweesnijdend zwaard, want het was bedoeld: *Ten eerste;* Om Hem te beschimpen, en de omstanders te doen denken, dat Hij een bedrieger was, alsof Zijn zeggen, dat Hij Gods Zoon was, nu duidelijk bewezen was onwaar te zijn. *Ten tweede.* Om Hem te verschrikken,

1) Naar de Engelsche overzetting.
2) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

en Hem tot mistrouwen in, en wanhoop aan, Zijns Vaders macht en liefde te brengen, hetgeen Hij, naar sommigen denken, vreesde, waartegen Hij gebeden heeft, en waarvan Hij verlost werd, Heb. 5 : 7. David klaagt meer over de pogingen van zijne vervolgers om zijn geloof aan het wankelen te brengen, en hem van de hoop op God te doen aflaten, dan over hunne pogingen om zijn' troon te doen wankelen, en hem uit zijn rijk te verdrijven; alsmede over hun zeggen: Hij heeft geen heil in God, Ps. 3 : 3, en: God heeft hem verlaten, Ps. 71 : 11. Hierin, evenals in andere dingen, was hij een type van Christus. Ja die eigen woorden vermeldt David in zijne vermaarde profetie van Christus als gesproken door Zijne vijanden, Ps. 22 : 9; *Hij heeft het op den Heere gewenteld, dat Hij hem nu uithelpe, dat Hij hem redde, dewijl Hij lust aan hem heeft.* Deze priesters en schriftgeleerden moeten voorzeker hun psalter vergeten hebben, of zij zouden niet dezelfde woorden gebruikt hebben, zoo nauwkeurig overeenkomende met type en profetie; maar de Schrift moet vervuld worden. *c.* Om den smaad te voltooien, zijn niet slechts de moordenaars, die met Hem gekruisigd werden, niet aldus gesmaad, alsof zij, bij Hem vergeleken, nog heiligen waren, maar hoewel zij tijdelijk met Hem leden, stemden ook zij in met Zijne vervolgers, en hebben zij Hem *hetzelfde verweten;* dat is: een hunner deed dit, die zeide: *Indien gij de Christus zijt, verlos u zelven en ons,* Lukas 23 : 39. Men zou gedacht hebben, dat van alle menschen, deze moordenaar wel het minst oorzaak had, en ook het minst lust zou hebben, om Christus te bespotten. Deelgenooten in lijden, al is het ook uit verschillende oorzaak, hebben gewoonlijk medelijden met elkander, en weinigen slechts zullen — *wat* zij vroeger ook gedaan mogen hebben — hunne laatste oogenblikken met spotten en smalen doorbrengen. Maar het blijkt wel, dat ook het grootste lichaamslijden en de meest verootmoedigende bestraffingen der voorzienigheid in zich zelven, en zonder de genade Gods, niet volstaan om het bederf der ziel ten onder te brengen.

Aldus heeft dan onze Heere Jezus het op zich genomen om aan de gerechtigheid Gods, aan welker eere te kort was gedaan door de zonde, genoegdoening te geven, door te lijden in Zijne eere, niet slechts door zich te ontdoen van hetgeen Hem als Zone Gods toekwam, maar ook door zich te onderwerpen aan de uiterste schande en smaad, die den snoodsten der menschen aangedaan zouden kunnen worden. Omdat Hij zonde voor ons werd gemaakt, werd Hij aldus ook voor ons tot een' vloek gemaakt, ten einde voor ons den smaad licht te maken, indien wij dien te eeniger tijd hebben te lijden, en als, om der gerechtigheid wil, liegende, alle kwaad tegen ons wordt gesproken.

III. Het donker en dreigend aanzien des hemels, waaronder onze Heere Jezus, te midden van al dien smaad en verguizing der menschen, geleden heeft. Merk hieromtrent op:

1. Hoe dit werd aangeduid — door eene buitengewone en wonderdadige zonsverduistering, welke drie uren aanhield, vers 45. Er was duisternis *epi pasan tên gên — over de geheele aarde;* aldus wordt het door de meeste overzetters verstaan, hoewel onze Bijbelvertalers [1]) het beperken tot *dat land.* Sommigen van de ouden beriepen zich op de jaarboeken des volks betreffende deze buitengewone zonsverduistering bij den dood van Christus, als op een welbekend feit, dat in die deelen der wereld bekend maakte, dat er iets groots voorviel; zooals het teruggaan der zon in den tijd van Hizkia. Het is vermeld, dat Dionysius, te Heliopolis in Egypte, deze duisternis opgemerkt heeft, en toen zeide: *Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina dissolvitur: — Of de God der natuur is lijdende, òf de machine der wereld valt in duigen.* Een buitengewoon licht gaf kennis van de geboorte van Christus, Hoofdst. 2 : 2, en daarom was het voegzaam en gepast, dat eene buitengewone duisternis kennis gaf van Zijn' dood, want Hij is het Licht der wereld. De smaadheden, onzen Heere Jezus aangedaan, hebben de hemelen ontzet en verschrikt, en ze zelfs in wanorde en verwarring gebracht. Zulk eene snoodheid had de zon nog nooit aanschouwd, en daarom trok zij zich terug en wilde haar niet zien. Deze verrassende, verbazingwekkende duisternis was bestemd om den mond te stoppen van die Godslasteraars, die Christus lasterden, terwijl Hij aan het kruis hing, en het schijnt wel, dat er voor het oogenblik zulk eene verschrikking op hen viel, dat, hoewel hun hart niet veranderd werd, zij nu toch stil zwegen, en bij zich zelven overwogen, wat hiervan de beteekenis kon zijn, totdat na drie uren de duisternis ophield, en zij, evenals Faraö toen de plaag voorbij was, hun hart wederom verhardden. Maar hetgeen inzonderheid met deze duisternis aangetoond werd, was: *a.* Christus' strijd met de machten der duisternis, dien Hij toen gestreden heeft. Thans moesten de overste dezer wereld en zijne geweldhebbers, de machten der duisternis dezer eeuw, uitgeworpen, beroofd en overwonnen worden; en om Zijne overwinning des te schitterender te doen zijn, heeft Hij hen bestreden op hun eigen gebied, hun al het voordeel gevende, dat zij door deze duisternis over Hem hebben konden. Hij laat hun den wind en de zon, en toch stelt Hij hen te leur, verslaat Hij hen, en wordt alzoo meer dan overwinnaar. *b.* Dat de hemelsche vertroostingen, Hem thans werden onthouden. Deze duisternis wees op de donkere wolk, die thans over de menschelijke ziel van onzen Heere Jezus was gekomen. God doet Zijne zon schijnen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen; maar onzen Zaligmaker werd toen Hij zonde voor ons werd gemaakt, zelfs het licht der zon onthouden. *Het is den oogen goed de zon te aanschouwen;* omdat Zijne ziel toen echter geheel bedroefd was, en de beker des Goddelijken toorns onvermengd voor Hem gevuld was, werd zelfs het schijnen der zon geschorst. Toen de aarde Hem een droppel koud waters weigerde, heeft de hemel Hem een lichtstraal geweigerd; ons moetende ver-

1) De Engelsche.

lossen van de buitenste duisternis, heeft Hij zelf in de diepte van Zijn lijden in duisternis gewandeld en geen licht gehad, Jes. 50 : 10. Wij bevinden niet, dat Hij gedurende deze drie uren van duisternis, een enkel woord gezegd heeft. Dien tijd heeft Hij doorgebracht in een stil zich terugtrekken in Zijne eigene ziel, die nu in doodstrijd was, worstelende met de machten der duisternis en den indruk in zich opnemende van Zijns Vaders ongenoegen, niet tegen Zich zelven, maar tegen de zonde van den mensch, waarvoor Hij thans Zijne ziel tot een schuldoffer stelde. Nooit zijn er sedert den dag, toen God den mensch op aarde schiep, zulke drie uren geweest, nooit was er zulk een somber en ontzettend tooneel aanschouwd, het was de *crisis* van de groote zaak van der menschen verlossing en zaligiug.

2. Zijne klacht hierover, vers 46. *Omtrent de negende ure*, toen het weder licht begon te worden, *riep Jezus* na een langen, stillen strijd, ELI, ELI, LAMA SABACHTANI? De woorden zijn medegedeeld in het Syrisch, waarin zij werden gesproken, wijl dit dubbel merkwaardig was, en ook vanwege de verdraaide uitleglegging, die Zijne vijanden er aan gaven, door *Elia* voor *Eli* te nemen. Merk hier nu op *a.* Waaraan Hij die klacht ontleende — aan Psalm 22 : 2. Het is niet waarschijnlijk, dat Hij — gelijk sommigen denken — den geheelen Psalm uitgesproken heeft, maar wèl heeft Hij hiermede te kennen gegeven, dat de geheele Psalm op Hem toegepast moet worden, en dat David, in den geest, hier van Zijne vernedering en Zijne verhooging heeft gesproken. Dit, en het andere woord: *In Uwe handen beveel ik mijn' geest*, heeft Hij aan Davids Psalmen ontleend (hoewel Hij zich wel in Zijne eigene woorden had kunnen uitdrukken), om ons te leeren van welk nut het woord Gods voor ons is, om ons te leiden en te besturen in het gebed en ons het gebruik van Schriftuurlijke uitdrukkingen aan te bevelen in het gebed, hetgeen onze zwakheden te hulp kan komen. *b.* Hoe Hij die woorden uitsprak — *met eene groote stem*, hetgeen zeer groote benauwdheid en heftige pijn aanduidt, terwijl toch nog de natuurlijke kracht in Hem aanwezig was, alsmede de groote vurigheid van geest in dezen uitroep. Nu is de Schrift vervuld geworden, Joël 3 : 15, 16, *De zon en maan zijn zwart geworden, en de sterren hebben haren glans ingetrokken. En de Heere zal uit Zion brullen, en uit Jeruzalem Zijne stem geven.* David spreekt dikwijls van zijn luid roepen in het gebed. Ps. 55 : 17, 18. *c.* Waarin de klacht bestond — *Mijn God, Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?* Eene vreemde klacht in den mond van onzen Heere Jezus, die — hiervan zijn wij zeker — Gods Uitverkorene was, in wien Zijne ziel een welbehagen had, Jes. 42 : 1, en in wien Hij altijd een welbehagen heeft gehad. De Vader had Hem thans lief; ja, Hij wist, dat *daarom de Vader Hem liefhad, overmits Hij Zijn leven aflegde voor de schapen.* Maar hoe! dan toch door Hem verlaten, en dat wel te midden van Zijn lijden! Voorwaar! nooit was er eene smart, gelijk aan die smart, die zulk eene klacht afperste aan de lippen van Eenen, die, volkomen vrij zijnde van zonde, nooit eene verschrikking kon wezen voor zich zelven; maar het hart kent zijne eigene bittere droefheid. Geen wonder, dat eene klacht als deze, de aarde deed beven en de rotsen deed scheuren, want het is genoeg, om aan al wie het hooren zal, de beide ooren te doen klinken, en er behoort met den diepsten eerbied van te worden gesproken,

Merk op: *A.* Dat onze Heere Jezus in Zijn lijden voor een' tijd verlaten is geweest door Zijn' Vader. Dit zegt Hij zelf, die, hiervan zijn wij zeker, zich omtrent Zijne eigene zaak niet kon vergissen. Niet alsof de eenheid tusschen Zijne Goddelijke en Zijne menschelijke natuur ook maar in het minst verzwakt of geschokt was; neen, Hij heeft toen *door den eeuwigen Geest zich zelven geofferd*, en ook evenmin alsof er eene afneming was in des Vaders liefde voor Hem, of van Zijne liefde voor den Vader; wij zijn er zeker van, dat er in Zijn gemoed geene verschrikking was voor God, geen wanhopen aan Zijne gunst, niets van de kwelling of pijniging der hel; maar Zijn Vader verliet Hem; dat is: *Ten eerste.* Hij gaf Hem over in de handen Zijner vijanden, en Hij verscheen niet om Hem uit hunne handen te verlossen. Hij liet de machten der duisternis tegen Hem los, en liet hun toe hun ergst tegen Hem te doen, erger dan tegen Job. Nu is die Schrift vervuld geworden, Job 16 : 11. *God heeft mij den verkeerde overgegeven, en heeft mij afgewend in de handen der goddeloozen*, en geen engel is van den hemel gezonden om Hem te verlossen, geen vriend op aarde verwekt om voor Hem in de bres te staan. *Ten tweede.* Hij onttrok Hem het troostrijke gevoel van Zijn welbehagen in Hem. Toen voor het eerst Zijne ziel ontroerd was, kwam eene stem uit den hemel om Hem te vertroosten, Joh. 12 : 27, 28. Toen Hij in doodsbenauwdheid was in den hof, verscheen Hem een engel uit den hemel om Hem te versterken, maar nu had Hij noch eene stem om Hem te vertroosten, noch een' engel om Hem te versterken. God verborg Zijn aangezicht voor Hem, en voor eene wijle onttrok Hij Hem Zijn stok en staf in de duistere vallei, God *verliet* Hem, niet zooals Hij Saul verliet, Hem overlatende aan eene eindelooze vertwijfeling, maar zooals Hij somwijlen David verliet, Hem overlatende aan eene oogenblikkelijke, voorbijgaande moedeloosheid. *Ten derde.* Hij liet eene smartelijke bewustheid in Zijne ziel komen van Zijn' toorn tegen den mensch om de zonde. Christus is *zonde* voor ons gemaakt, een *vloek* voor ons gemaakt, en daarom heeft God, hoewel Hem lief hebbende als Zoon, Hem toornig aangezien als Borg. Het behaagde Hem deze indrukken in zich toe te laten, en af te zien van het *weerstaan* er van, dat Hij gekund zou hebben, omdat Hij zich wilde voegen naar dit deel van Zijne onderneming, zooals Hij zich naar al het overige gevoegd had, toen het in Zijne macht was het te vermijden.

B. Dat Christus' verlaten zijn door Zijn' Vader het smartelijkste was van al Zijn lijden, en hetgeen, waarover Hij het meest heeft geklaagd. Dat ontlokte Hem de treurigste tonen. Hij zeide

niet: *Waarom word Ik gegeeseld? en bespogen? en aan het kruis genageld?* Ook heeft Hij tot de discipelen niet gezegd, toen zij Hem den rug toekeerden: *Waarom hebt gij Mij verlaten?* Maar toen Zijn Vader zich verre hield, heeft Hij dien kreet geslaakt, want dit was het dat gal en alsem in Zijn' lijdensbeker heeft gemengd, dit was het, dat de wateren tot aan de ziel deed komen, Ps. 69 : 2, 3. *C.* Dat onze Heere Jezus, zelfs toen Hij aldus door Zijn' Vader werd verlaten, zich toch aan Hem vasthield als aan Zijn' God; *Mijn God, Mijn God,* hoewel Gij Mij verlaat, toch *de Mijne.* Christus was Gods dienstknecht in het volbrengen van het werk der verlossing; Hem moest Hij genoegdoening geven, en door Hem moest Hij geholpen en gekroond worden, en dieswege noemt Hij Hem Zijn God; want thans was Hij bezig Zijn' wil te doen, Jes. 49 : 5—9. Dit ondersteunde en schraagde Hem, dat zelfs in de diepte van Zijn lijden God Zijn God was. Zie hoe Zijne vijanden goddelooslijk den spot dreven met deze klacht, vers 47. *Zij zeiden: Deze roept Elias.* Sommigen denken, dat dit eene vergissing der onwetendheid was van de Romeinsche soldaten, die wel eens over Elias hadden hooren spreken, en dat de Joden de komst van Elias verwachtten; maar de beteekenis niet kenden van *Eli Eli,* en alzoo die domme uitlegging aan deze woorden van Christus gegeven hebben; en wellicht ook het laatste gedeelte van hetgeen Hij zeide niet gehoord hebben van wege het geraas dat het volk maakte. Vele smaadredenen tegen het woord van God ontstaan uit grove vergissingen. Goddelijke waarheden worden dikwijls verdraaid en verdorven door onwetendheid, door onbekendheid met de taal en den stijl der Schrift. Zij, die maar half hooren, verwringen wat zij hooren. Maar anderen denken, dat het de moedwillige vergissing was van sommigen der Joden, die zeer goed wisten wat Hij zeide, maar gezind en geneigd waren om Hem te bespotten, en zich en hunne gezellen over Hem vroolijk te maken, Hem voor te stellen als iemand, die, van God verlaten zijnde, nu op schepselen gaat vertrouwen; wellicht ook te kennen gevende, dat Hij, die voorgaf zelf de Messias te zijn, zich nu zou verheugen om Elias te zien, die slechts als voorlooper van den Messis verwacht werd. Het is niets nieuws dat de Godvruchtigste uitlatingen van de beste menschen door onheilige spotters belachelijk worden gemaakt, en wij moeten het ook niet vreemd vinden, als hetgeen wèl en juist gezegd is in gebed en prediking verkeerd wordt uitgelegd, en dan gebruikt wordt om ons te smaden. Dat is met Christus' woorden geschied, hoewel nooit eenig mensch gesproken heeft, zooals Hij sprak.

IV. De koude vertroosting, die Zijne vijanden Hem toedienden in Zijne stervensure, en die gelijk al het overige was.

1. Sommigen gaven Hem edik te drinken, vers 48; in plaats van een' hartsterkenden dronk om Hem te versterken en te verkwikken onder Zijn zwaar lijden, tergden zij Hem met hetgeen niet slechts nog toedeed aan den smaad, waarmede zij Hem overlaadden, maar slechts al te duidelijk dien beker der zwijmeling voorstelde, dien de Vader in Zijne hand had gegeven. Een van hen liep toe om hem te halen, dienstvaardig voor Hem schijnende, maar in werkelijkheid blijde met eene gelegenheid om Hem te smaden en te beleedigen, en bevreesd, dat iemand anders hem dit uit de handen zou nemen

2. Met hetzelfde doel van Hem te verbijsteren en te honen, verwijzen zij Hem naar Elias, vers 49; *„Houd op, laat ons zien, of Elias komt, om hem te verlossen.* Kom, laat hem, er is niets in hemel of op aarde, dat hem kan helpen; laat ons niets doen, hetzij om zijn' dood te verhaasten of te vertragen; hij heeft zich op Elias beroepen, *laat hem dan naar Elias gaan.*"

50. En Jezus, wederom met eene groote stem roepende, gaf den geest. 51. En zie, het voorhangsel des tempels scheurde in tweeën, van boven tot beneden; en de aarde beefde, en de steenrotsen scheurden. 52. En de graven werden geopend, en vele lichamen der heiligen, die ontslapen waren, werden opgewekt. 53. En uit de graven uitgegaan zijnde, na Zijne opstanding, kwamen zij in de heilige stad, en zijn velen verschenen. 54. En de hoofdman over honderd, en die met hem Jezus bewaarden, ziende de aardbeving, en de dingen, die geschied waren, werden zeer bevreesd, zeggende: Waarlijk deze was Gods Zoon. 55. En aldaar waren vele vrouwen, van verre aanschouwende, die Jezus gevolgd waren van Galiléa, om Hem te dienen. 56. Onder dewelke was Maria Magdaléna, en Maria, de moeder van Jacobus en Jóses, en de moeder der zonen van Zebedéus.

Eindelijk, hebben wij hier het bericht van Christus' dood, en van verschillende merkwaardige voorvallen, die er mede vergezeld gingen.

I. De wijze waarop Hij den laatsten adem uitblies, vers 50; tusschen de derde en de zesde ure, dat is: tusschen negen en twaalf uur, naar onze wijze van dagindeeling, was Hij aan het kruis genageld, en spoedig na de negende ure, dat is: tusschen drie en vier uur in den namiddag, *stierf* Hij. Dat was de tijd van het avondoffer, en de tijd wanneer het paaschlam geslacht werd; en Christus, ons Pascha, voor ons geofferd werd. In den avond der wereld heeft Hij zich Gode geofferd als een slachtoffer en een liefelijken reuk. Het was op dat tijdstip van den dag, dat de engel Gabriël de heerlijke voorzegging van den Messias aan Daniël gebracht heeft, Dan. 9, 21 : 24, enz. En sommigen denken, dat van den tijd, dat de engel dit gesproken heeft, tot op den tijd, dat Christus stierf, juist zeventig weken waren verloopen, dat is: op den dag af, juist vier honderd en negentig jaren; evenals het vertrek van Israel uit Egypte juist aan het einde van de vier honderd en dertig jaren heeft plaats gehad, Ex. 12 : 41.

Er worden hier twee dingen opgemerkt be-

treffende de wijze, waarop Christus is gestorven.

1. Dat Hij *riep met eene groote stem*, evenals te voren, vers 46. *a.* Dit nu was een teeken, dat na al Zijne vermoeienis en pijn Zijn leven nog gezond in Hem was, en de natuur sterk. Het eerste wat aan stervende menschen faalt, is de stem. Met hijgenden adem en stamelende tong kunnen nauwelijks eenige afgebrokene woorden gesproken worden, die slechts met moeite worden gehoord. Maar even vóórdat Christus den geest gaf, sprak Hij als een man in zijne volle kracht, om te toonen, dat het leven Hem niet afgedwongen werd, maar vrijwillig door Hem werd overgegeven in de handen Zijns Vaders, als Zijne eigene daad. Hij, die de kracht had om aldus te roepen toen Hij stierf, zou zich van Zijne banden hebben kunnen ontdoen, en de machten des doods hebben kunnen tarten; maar om te toonen, dat Hij door den eeuwigen Geest zich zelven geofferd heeft, daar Hij de Priester was, zoowel als het Offer, riep Hij met eene groote stem. *b.* Het was veelbeteekenend. Deze *groote stem* toont, dat Hij met onversaagden moed onze geestelijke vijanden aanviel, en met zulk eene kloekmoedige vastberadenheid, dat Hij van ganscher harte in de zaak is, stoutmoedig is in den strijd. Het was toen, dat Hij de overheden en machten heeft uitgetogen, en met deze groote stem riep Hij als het ware om de overwinning, als Een, die *machtig is te verlossen.* Jes. 63 : 1. Vergelijk hiermede Jes. 42 : 13, 14. Nu boog Hij zich met al Zijne kracht, zooals Simsom, toen hij zeide: *Mijne ziel sterve met de Filistijnen,* Richt 16 : 30. Zijn roepen met eene groote stem, toen Hij stierf, beteekent, dat Zijn dood in de geheele wereld bekend gemaakt moest worden, daar de geheele menschheid er belang bij had, en er kennis van behoorde te nemen. Christus' groote stem was als het bazuingeschal bij de offers.

2. Dat Hij toen den geest gaf. Dit is de gewone omschrijving van sterven, om te toonen, dat de Zone Gods aan het kruis wezenlijk en waarlijk gestorven is door de heftigheid der pijnen, die Hij leed. Zijne *ziel* werd gescheiden van Zijn lichaam, en zoo bleef Zijn lichaam toen dus waarlijk en wezenlijk dood. Het was zeker, dat Hij gestorven is, want het was noodig, dat Hij sterven zou; aldus was er geschreven, zoowel in de geslotene rolle des boeks der Goddelijke raadsbesluiten, als in de opene brieven der Goddelijke voorzeggingen, en daarom betaamde het Hem aldus te lijden. De dood, de straf zijnde voor het verbreken van het eerste verbond *(Gij zult gewisselijk sterven),* moet de Middelaar van het nieuwe verbond verzoening doen door den dood, want anders is er geen vergeving der zonde. Hij had op zich genomen om Zijne ziel te stellen tot een offer voor de zonde, en Hij heeft het gedaan, toen Hij den geest gaf, en Zijn leven vrijwillig heeft afgelegd.

II. De wonderen, die Zijn' dood vergezelden. Er zijn zoovele wonderen door Hem gewrocht in Zijn leven, dat wij wel kunnen verwachten, dat er wonderen zullen geschieden bij Zijn' dood, want Zijn naam werd genoemd Wonderlijk. Indien Hij, gelijk Elia, weggenomen ware geworden in een' vurigen wagen, dan zou dat op zich zelf reeds wonder genoeg zijn geweest; maar weggenomen zijnde door een schandelijk kruis, was het noodig, dat Zijne vernedering gepaard zou gaan met zeer opmerkelijke uitvloeiselen van de Goddelijke heerlijkheid.

1. *En ziet, het voorhangsel des tempels scheurde in tweeën.* Dit bericht wordt ingeleid met een: *Ziet. Wendt u daarheen, en beziet dat groote gezicht, en zijt verbaasd.* Op het oogenblik toen onze Heere Jezus stierf, op den tijd wanneer het avondoffer gebracht moest worden, en op een' plechtigen vierdag, toen de priesters dienst deden in den tempel, en er dus zelven ooggetuigen van konden zijn, werd het voorhangsel van den tempel gescheurd door eene onzichtbare macht, dat voorhangsel dat het heilige scheidde van het heilige der heiligen. Zij hadden Hem veroordeeld wegens het zeggen: *Ik zal dezen tempel afbreken,* dit opvattende in letterlijken zin; laat hen dan nu door dit blijk Zijner macht weten, dat Hij, zoo het Hem had behaagd, naar Zijn woord had kunnen doen. In dit, evenals in andere van Christus' wonderen, was eene verborgenheid. *a.* Het was in overeenstemming met den tempel van Christus' lichaam, dat nu gesloopt werd. Dit was de ware tempel, waarin de volheid der Godheid woonde. Toen Christus riep met eene groote stem en den geest gaf, en alzoo dien tempel ontbond, heeft de tempel van hout en steen, als het ware, een weerklank gegeven op dat roepen, en den slag beantwoord door zijn voorhangsel te scheuren. De dood is het scheuren van het voorhangsel des vleesches, dat tusschen ons en het heilige der heiligen is; dat is de dood van Christus geweest, en dat is ook de dood van ware Christenen. *b.* Het beteekende de openbaring en blootlegging van de verborgenheden des Ouden Testaments. De voorhang van den tempel diende tot verberging, evenals het deksel op het aangezicht van Mozes, daarom werd hij *de voorhang des deksels* genoemd: want het was hoogst strafbaar voor een iegelijk, behalve den hoogepriester, om de voorwerpen te zien, die in het heilige der heiligen waren, en zelfs deze mocht dit slechts eenmaal in het jaar, en dan in groote plechtigheid en omgeven door eene wolk van rook, hetgeen alles het duistere beteekende van die bedeeling, 2 Cor. 3 : 13. Maar nu, bij den dood van Christus werd dit alles blootgelegd, de verborgenheden werden ontsluierd, zoodat de beteekenis er van thans voor een iegelijk zeer duidelijk is geworden. Nu zien wij, dat het verzoendeksel Christus, de groote *Verzoening* beteekende; dat de kruik met *manna* beteekende Christus, *het Brood des levens.* Aldus aanschouwen wij allen met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een' spiegel (die eene hulpe is voor het zien, gelijk de voorhang een beletsel was voor het zien). *Onze oogen zien de zaligheid. c.* Het beteekende de vereeniging van Jood en Heiden door de wegneming van den middelmuur des afscheidsels, die er tusschen hen was, welke bestond in de ceremonieele wet, waardoor de Joden onderscheiden werden van alle andere volken (als een besloten hof) en nabij

God gebracht werden, terwijl de anderen op een' afstand werden gehouden. In Zijn' dood heeft Christus de ceremonieele wet opgeheven, het *handschrift, dat tegen ons was, in inzettingen bestaande, uitgewischt.* Hij nam het uit den weg, nagelde het aan Zijn kruis, en verbrak alzoo den middelmuur des afscheidsels, en door deze inzettingen te niet te doen, heeft Hij de vijandschap te niet gedaan, en *de twee in zich zelven tot een' nieuwen mensch geschapen* (zooals twee kamers tot één ruim en luchtig vertrek worden gemaakt door een scheidingsmuur weg te breken) *vrede makende,* Efeze 2 : 14—16. Christus stierf om alle scheiding makende voorhangsels te scheuren, en al de Zijnen tot één te maken. Joh. 17 : 21. *d.* Het beteekende de inwijding en blootlegging van *een verschen en levenden weg tot God.* Het voorhangsel hield het volk terug van te naderen tot het heilige der heiligen, waar de *Shechina* was. Maar het scheuren er van beteekende, dat Christus door Zijn' dood een weg geopend heeft tot God. *A. Voor zich zelven.* Dit was de dag der groote verzoening, toen onze Heere Jezus, als de groote Hoogepriester niet door het bloed der bokken en kalveren, maar door Zijn eigen bloed eenmaal ingegaan is in het heiligdom, ten teeken waarvan het voorhangsel gescheurd werd, Hebr. 9 : 7 enz. Zijn offer in het buitenste voorhof gebracht hebbende, werd het bloed er van thans op het verzoendeksel gesprengd binnen den voorhang. Daarom: *Heft uwe hoofden op, gij poorten! en verheft u, gij eeuwige deuren,* want de Koning der eere, de Priester der eere, zal ingaan. Nu heeft God Hem doen naderen, tot zich doen genaken, Jer. 30 : 21. Hoewel Hij niet dan veertig dagen daarna persoonlijk opgevaren is tot de heilige plaats, niet met handen gemaakt, heeft Hij toch onmiddellijk het recht verkregen om in te gaan. *B. In Hem voor ons;* zoo wordt het door den apostel verklaard en toegepast, Hebr. 10 : 19, 20. Wij hebben *vrijmoedigheid, om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, op een' verschen en levenden weg, welken Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel.* Hij stierf, opdat Hij ons tot God zou brengen, en te dien einde het voorhangsel van schuld en toorn te scheuren, dat tusschen ons en Hem was, de cherubim en het vlammend zwaard weg te nemen, en den weg te openen naar den boom des levens. Door Christus hebben wij thans vrijen toegang tot den troon der genade, en hiernamaals tot den troon der heerlijkheid, Hebr. 4 : 16; 6 : 20. Het scheuren van het voorhangsel beteekende (gelijk het in een aloud kerklied zoo uitnemend is uitgedrukt) dat: toen Christus aan het kruis den dood zijne macht had ontnomen, voor ons den weg heeft gebaand om weer tot God te komen. Niets kan onzen toegang tot den hemel belemmeren, want het voorhangsel is gescheurd, er is eene deur geopend in den hemel. Openb. 4 : 1.

2. *De aarde beefde;* niet slechts de berg Calvarië, waar Christus was gekruisigd, maar het geheele land en de omliggende landen. Deze aardbeving beteekende twee dingen. *a.* De ontzettende goddeloosheid van hen, die Christus gekruisigd hebben. Door te sidderen onder zulk een' last heeft de aarde getuigenis afgelegd van de onschuld van Hem, die vervolgd werd, en tegen de goddeloosheid van hen, die Hem vervolgden. Nooit te voren heeft de gansche schepping gezucht onder zulk een' last als de gekruisigde Zoon van God en de schuldige ongelukkigen, die Hem gekruisigd hebben. De aarde beefde, alsof zij vreesde haren mond open te doen om het bloed van Christus te ontvangen, dat zoo veel kostelijker en dierbaarder is dan het bloed van Abel, hetwelk zij ontvangen had, en er om gevloekt werd, Gen. 4 : 11, 12; en alsof zij gaarne haren mond zou opendoen om de rebellen te verzwelgen, die Hem ter dood hebben gebracht, zooals zij Dathan en Abiram verslonden heeft voor eene veel kleinere misdaad. Als de profeet het groote misnoegen Gods wilde uitdrukken tegen de goddeloosheid der goddeloozen, dan vraagt hij: *Zoude het land hierover niet beven?* Amos 8 : 8. [1]) *b.* De glorierijke uitwerkselen van het kruis van Christus. Deze aardbeving beteekende de ontzaglijke schok, ja de noodlottige slag, die aan het rijk des duivels werd toegebracht. Zóó krachtig was de aanval, dien Christus thans op de helsche machten heeft gericht, dat — evenals van ouds, toen Hij voorttoog van Seïr en daarhenen trad van de velden van Edom — de aarde beefde, Richt. 5 : 4; Ps. 68 : 8, 9. God schudt alle natiën, als de Wensch aller natiën is gekomen, en er is een *„Nog eens"*, dat wellicht op deze schudding ziet, Haggai 2 : 7, 22.

3. De steenrotsen scheurden; het hardste en meest vaste gedeelte van de aarde heeft dezen machtigen schok gevoeld. Christus had gezegd, dat, zoo de kinderen ophielden van Hosanna te roepen, de steenen roepen zouden; en nu hebben zij dit ook werkelijk gedaan, de heerlijkheid uitroepende van den lijdenden Jezus, en zelven gevoeliger voor het onrecht, dat Hem aangedaan was, dan de verharde Joden geweest zijn, die weldra nog blijde zullen zijn om eene kloof in de steenrotsen te vinden om er zich in te verbergen voor het aangezicht desgenen, die op den troon zit, Openb. 6 : 16; Jes. 2 : 21. Maar als Gods gramschap uitgestort is als vuur, dan worden de rotssteenen van Hem vermorzeld, Nahum 1 : 6. Jezus Christus is de Rotssteen, en het scheuren van deze rotssteenen, beteekende het scheuren van dien Rotssteen. *a.* Opdat wij in de spleten er van ons mogen verbergen, zooals Mozes in de klove der steenrots van Horeb, en er evenals Hij de heerlijkheid des Heeren mogen zien, Ex. 33 : 22. Van Christus' duive wordt gezegd, dat zij verborgen is in de kloven der steenrotsen, Hoogl. 2 : 14; dat is, gelijk sommigen de toespeling maken, verborgen en beschut in de wonden van onzen Heere Jezus, den gescheurden Rotssteen. *b.* Opdat uit die kloven stroomen van levend water zullen vloeien en ons zullen volgen in deze woestijn, zooals die welke uit den rotssteen vloeide, dien Mozes sloeg, Ex. 17 : 6, en dien God kliefde, Ps. 78 : 15; en die steenrots was Christus, 1 Cor. 10 : 4. Als wij de gedachtenis

1) Naar de Engelsche overzetting.

vieren van Christus' dood, dan moeten onze harde, rotsachtige harten gescheurd worden — het hart, en niet de kleederen. Dat hart is harder dan een rotssteen, dat zich niet wil overgeven, dat niet smelt en verteederd wordt, als Jezus Christus voor de oogen geschilderd wordt, gekruist zijnde.

4. *De graven werden geopend.* Deze zaak wordt niet zoo uitvoerig en in bijzonderheden verhaald als onze nieuwsgierigheid wel zou wenschen, want de Schrift is niet bestemd om hieraan te voldoen. Het schijnt, dat de aardbeving, die de rotsen scheurde, de graven geopend heeft, en dat vele lichamen van heiligen, die ontslapen waren, werden opgewekt. Voor de heiligen is de dood slechts de slaap van het lichaam, en het graf is het bed, waarop het slaapt. Zij ontwaakten door de kracht van den Heere Jezus, en, vers 53, zijn *uit de graven uitgegaan, na Zijne opstanding, en kwamen in de heilige stad, en zijn velen verschenen.* Hier nu: *a.* Kunnen wij hieromtrent veel vragen doen, waarop geen antwoord gegeven kan worden; zooals: — Wie deze heiligen waren, die opgewekt werden. Sommigen denken de oude aartsvaders, die met zooveel zorge in het land Kanaän begraven waren, wellicht in het geloovig vooruitzicht van het voorrecht dezer vroegtijdige opstanding. Christus had onlangs de leerstelling der opstanding bewezen uit het voorbeeld der aartsvaders, Hoofdst. 22 : 32, en hier was nu eene spoedige bevestiging er van. Anderen denken, dat het latere heiligen waren, de zoodanigen, die Christus in het vleesch hadden aanschouwd, maar vóór Hem gestorven waren, zooals Zijn vader Jozef, Zacharias, Simeon, Johannes de Dooper, en anderen, die bij hun leven aan de discipelen bekend waren, en dus des te bevoegder getuigen waren bij hen, aan wie zij verschenen. Zouden wij ook niet kunnen aannemen, dat het de martelaars waren, die in Oud-Testamentische tijden de waarheid Gods met hun bloed hadden bezegeld, en die nu aldus onderscheiden en verwaardigd werden? Christus wijst inzonderheid hen aan als Zijne voorloopers, Hoofdst. 23 : 35. En wij bevinden, Openb. 20 : 4, 5, dat zij, *die onthoofd waren om de getuigenis van Jezus vóór de overige dooden zijn opgestaan.* Die met Christus geleden hebben, zullen het eerst met Hem heerschen. Het is onzeker of zij — gelijk sommigen denken — nu, bij den dood van Christus, opgestaan zijn ten leven en elders hebben vertoefd, maar na Zijne opstanding in de stad zijn gegaan, of wel, dat zij — gelijk anderen denken — door de aardbeving uit hunne graven geworpen zijn, maar niet herleefd en opgestaan zijn dan na de opstanding van Christus, en dat dit kortheids halve hier vermeld is met de opening der graven, hetgeen ons het waarschijnlijkst voorkomt. Sommigen denken, dat zij slechts opgestaan zijn, om van Christus' opstanding te getuigen bij hen, aan wie zij verschenen zijn, en hun getuigenis afgelegd hebbende, weder naar hunne graven zijn teruggekeerd. Maar het is meer overeenkomstig de eer van Christus en de hunne om te *veronderstellen*, hoewel wij het niet kunnen *bewijzen*, dat zij, evenals Christus, opgewekt zijn van de dooden om *niet meer te sterven*, en daarom met Hem opgevaren zijn in de heerlijkheid. Over hen, die gedeeld hebben in Zijne eerste opstanding, heeft een tweede dood voorzeker geene macht gehad. Aan wie zij verschenen — niet aan het geheele volk, dit is zeker, maar aan *velen* — hetzij vijanden of vrienden. Op wat wijze zij verschenen, hoe dikwijls, wat zij gezegd en gedaan hebben, en hoe zij weder verdwenen, dat zijn verborgene dingen, die niet onzer zijn, wij moeten niet begeeren wijs te zijn boven hetgeen geschreven is. Dat die zaak zoo in het kort verhaald wordt, is een duidelijke wenk voor ons, om ter bevestiging van ons geloof onzen blik niet daarheen te richten. Wij hebben daarvoor het profetische woord, dat zeer vast is. Zie Lukas 16 : 31. *b.* Doch wij kunnen er vele goede lessen aan ontleenen. *A.* Dat zelfs zij, die geleefd hebben en gestorven zijn vóór den dood en de opstanding van Christus er de vruchten van genoten hebben, even goed als zij, die daarna geleefd hebben, want Hij is gisteren dezelfde geweest als heden, en zal dit zijn tot in eeuwigheid, Hebr. 13 : 8. *B.* Dat Jezus Christus door te sterven den dood overwonnen, ontwapend en machteloos heeft gemaakt. Deze heiligen, die toen opstonden uit hun graf waren de dadelijke overwinningsteekenen van Christus' kruis over de machten des doods, die Hij in het openbaar tentoon heeft gesteld. Door den dood te niet gedaan hebbende dengene, die het geweld des doods had, heeft Hij aldus de gevangenis gevangen genomen, en gejuicht in de vervulling der Schrift: *Ik zal ze van het geweld der hel (of van het graf) verlossen. C.* Dat, in de volheid des tijds, uit kracht van Christus' opstanding de lichamen van al de heiligen uit het graf zullen verrijzen. Dit was een onderpand van de algemeene opstanding ten laatsten dage, wanneer allen, die in de graven zijn, de stem van den Zone Gods zullen hooren. En wellicht is Jeruzalem daarom hier de heilige stad genoemd, omdat de heiligen bij de algemeene opstanding het nieuwe Jeruzalem zullen binnengaan, hetwelk inderdaad en in waarheid zal zijn wat het andere slechts in naam en als type was, nl. *de heilige stad,* Openb. 21 : 2. *D.* Dat alle heiligen door den invloed van Christus' dood, en in overeenkomst er mede, opstaan van den dood der zonde tot het leven der gerechtigheid. Zij zijn met Hem opgewekt tot een Goddelijk en geestelijk leven; zij gaan in de heilige stad, worden er burgers van, hebben er hun' wandel en verschijnen aan velen als personen, die niet van deze wereld zijn.

III. De overtuiging van Zijne vijanden, die gebruikt werden voor Zijne terdoodbrenging, vers 54, welke overtuiging volgens sommigen aan niets minder dan aan een wonder moet toegeschreven worden. Let op:

1. De personen, die tot overtuiging kwamen; *de hoofdman over honderd, en die met hem Jezus bewaarden;* een kapitein met zijne compagnie, die daar op wacht geplaatst waren. Het waren soldaten, wier beroep gewoonlijk de strekking heeft hen te verharden, en wier gemoed meestal minder toegankelijk is voor

indrukken van vrees of van medelijden dan van anderen. Maar er is geen hart zoo hard of zoo koen en onbeschaamd, dat door Christus' macht niet verbroken en verootmoedigd kan worden. *b.* Het waren Romeinen, Heidenen, die de Schriften niet kenden, welke thans vervuld werden; toch waren *zij alleen* tot overtuiging gekomen. Een treurig voorteeken van de verblinding, die over Israel komen zou, als het Evangelie aan de Heidenen gezonden wordt om hunne oogen te openen. Hier waren de Heidenen verteederd, en de Joden verhard. *c.* Het waren de vervolgers van Christus, die Hem nog zoo even gelasterd en gesmaad hadden, gelijk blijkt uit Lukas 23 : 36. Hoe spoedig kan God, door de macht, die Hij heeft over het geweten der menschen, verandering brengen in hunne taal, hunne uitlatingen, de belijdenis van Zijne waarheden tot Zijne eigene eer doen komen uit den mond van hen, die slechts moord dreiging en lastering hebben geblazen!

2. Het middel, waardoor zij tot overtuiging gekomen zijn. Zij bemerkten de aardbeving, die hen verschrikte, en zij zagen de andere dingen, die geschied waren. Dezen waren bestemd om de eere van Christus onder Zijn lijden te handhaven, en bij deze soldaten ten minste werd dit doel bereikt. De ontzaglijke verschijningen Gods in Zijne Voorzienigheid kunnen soms op wondere wijze medewerken tot overtuiging van zondaren, en om hen te doen ontwaken.

3. De uiting van deze overtuiging in twee dingen. *a.* De schrik, waardoor zij bevangen werden; *zij werden zeer bevreesd*, bevreesd om in de duisternis te worden begraven, of door de aardbeving te worden verzwolgen. God kan de stoutmoedigsten Zijner tegenstanders gemakkelijk verschrikken, en hen doen weten, dat zij slechts menschen zijn. Schuld wekt vrees in den mensch. Hij, die niet altijd vreest met eene vreeze der voorzichtigheid als de ongerechtigheid de overhand heeft, kan niet anders dan zeer bevreesd zijn, als het oordeel is uitgegaan, terwijl er de zoodanigen zijn, die niet zullen vreezen, al veranderde de aarde hare plaats, Ps. 46 : 2, 3. *b.* Het getuigenis, dat hun ontwrongen werd. Zij zeiden: *Waarlijk, deze was Gods Zoon;* eene heerlijke belijdenis, Petrus werd er zalig om genoemd, Hoofdst. 16 : 16, 17. Het was de groote zaak, die thans in geschil was, het punt, waarbij Hij en Zijne vijanden gebleven waren, Hoofdst. 26 : 63, 64. Zijne discipelen geloofden het, maar hebben het toen niet durven belijden; tot onzen Zaligmaker zelf was de verzoeking gekomen om er aan te twijfelen, toen Hij zeide: *Waarom hebt Gij Mij verlaten?* Nu Hij stierf aan het kruis, beschouwden de Joden dit als een duidelijk en afdoend bewijs, dat Hij de Zoon van God niet was, omdat Hij niet afkwam van het kruis. Toch leggen deze hoofdman over honderd en zijne soldaten vrijwillig deze belijdenis af van het Christelijk geloof: *Waarlijk, deze was Gods Zoon.* De besten Zijner discipelen konden nooit méér gezegd hebben, en op dit oogenblik hadden zij geen geloof of moed genoeg om ook maar zoo veel te zeggen. God kan de eere eener waarheid nog handhaven, ook wanneer zij het meest vertreden en verguisd wordt, want *groot is de waarheid, en zij zal zegevieren.*

IV. De tegenwoordigheid Zijner vrienden, die getuigen waren van Zijn' dood, vers 55, 56. Merk op:

1. Wie zij waren; *vele vrouwen, die Jezus gevolgd waren van Galilea.* Niet Zijne apostelen (doch elders vinden wij vermeld dat Johannes bij het kruis stond, Joh. 19 : 26,) hun hart ontzonk hun, zij durfden niet verschijnen, uit vrees van onder hetzelfde oordeel te komen. Maar hier was een gezelschap van vrouwen — *onnoozele* vrouwen, zouden sommigen haar genoemd hebben, die *kloekmoedig* Christus bleven volgen, toen de overige discipelen Hem lafhartig hadden verlaten. Zelfs zij, die tot de zwakkere kunne behooren, worden dikwijls door Gods genade sterk gemaakt in het geloof, opdat Christus' kracht in zwakheid volbracht worde. Er zijn martelaressen geweest, vermaard wegens haren moed en vastberadenheid voor de zaak van Christus. Van deze vrouwen nu wordt gezegd: *a.* dat zij *Jezus gevolgd waren van Galilea,* uit hare groote liefde voor Hem, en hare begeerte om Hem te hooren prediken; want anders waren de mannen slechts verplicht om ter aanbidding op te gaan naar het feest. Daar zij Hem nu op zulk eene lange reize van Galilea naar Jeruzalem gevolgd waren — het was een afstand van tachtig tot honderd mijlen, — besloten zij, Hem nu niet te verlaten. Ons vroeger dienen van, en lijden voor, Christus moet eene reden voor ons zijn, om Hem tot het einde getrouwelijk te blijven volgen. Hebben wij Hem zóó ver, en gedurende zóó langen tijd gevolgd, zóó veel voor Hem gedaan en ten koste gelegd, en zullen wij Hem dan thans verlaten? Gal. 3 : 3, 4. *b. Om Hem te dienen* van hare goederen, voor Zijn levensonderhoud. Hoe gaarne zouden zij Hem thans gediend hebben, zoo zij slechts tot Hem toegelaten werden! Dewijl haar dit echter ontzegd was, besloten zij *Hem te volgen.* Als wij weerhouden worden van te doen wat wij zouden *willen*, dan moeten wij toch doen wat wij *kunnen* in den dienst van Christus. Nu Hij in den hemel is en buiten het bereik van ons *bedienen* van Hem, is Hij toch niet buiten het bereik van ons geloovig *zien op Hem.* *c.* Sommigen van haar worden met name genoemd; want God zal hen eeren, die Christus eeren. Wij hebben haar reeds verscheidene malen ontmoet, en het is haar tot lof, dat wij ze ontmoeten *ten einde toe,*

2. Wat zij deden. Zij aanschouwden van verre. *a.* Zij stonden van verre. Of hare eigene vreeze, of de woede der vijanden haar op een' afstand hielden, is niet zeker; maar het was eene verzwaring van Christus' lijden, dat Zijne liefhebbers en vrienden stonden van tegenover Zijne plage, Ps. 38 : 12; Job 19 : 13. Wellicht hadden zij, als zij gewild hadden, naderbij kunnen komen, maar als Godvruchtigen in lijden zijn, moeten zij het niet vreemd vinden, indien sommigen van hunne beste vrienden hen schuwen. Toen Paulus in dreigend gevaar was, is

niemand bij hem geweest, 2 Tim. 4 : 16. Als men ons dus vreemd aanziet, zoo laat ons gedenken, dat onze Meester dit reeds vóór ons ondervonden heeft. *b.* Zij *aanschouwden*, en daarin betoonden zij belangstelling en vriendelijkheid voor Christus; toen zij verhinderd waren om Hem een anderen liefdedienst te bewijzen, hebben zij met oogen der liefde naar Hem gezien. Het was een *smartelijk* zien; zij zagen op Hem, die nu doorstoken was, en zij rouwklaagden en kermden over Hem. Wij kunnen ons voorstellen hoe het haar hart pijn deed, om Hem aldus te zien lijden, welke stroomen van tranen uit hare oogen zijn gevloeid. Laat ons met het oog des geloofs Christus aanschouwen, en dien gekruisigd, en aangedaan worden door de groote liefde, waarmede Hij ons heeft liefgehad. Maar het was niet meer dan een zien; zij aanschouwden Hem, maar zij konden Hem niet helpen. Toen Christus in lijden was, waren de besten Zijner vrienden slechts toeschouwers, *zelfs de engelenwacht stond er sidderend bij*, zegt Ds. Norris, want Hij heeft *de pers alleen getreden*, en er was niemand van de volken met Hem, daarom heeft Zijn arm Hem heil beschikt.

57. En als het avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathéa, met name Jozef, die ook zelf een discipel van Jezus was. 58. Deze kwam tot Pilátus, en begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilátus, dat hem het lichaam gegeven zoude worden. 59. En Jozef, het lichaam nemende, wond het in een zuiver fijn lijnwaad; 60. En leide het in zijn nieuw graf, hetwelk hij in eene steenrots uitgehouwen had; en eenen grooten steen tegen de deur des grafs gewenteld hebbende, ging hij weg. 61. En aldaar was Maria Magdaléna, en de andere Maria, zittende tegenover het graf. 62. Des anderen daags nu, welke is na de voorbereiding, vergaderden de overpriesters en de Pharizeën tot Pilátus, 63. Zeggende: Heere, wij zijn indachtig, dat deze verleider, nog levende, gezegd heeft: Na drie dagen zal ik opstaan. 64. Beveel dan, dat het graf verzekerd worde tot den derden dag toe, opdat zijne discipelen misschien niet komen bij nacht, en stelen hem, en zeggen tot het volk: Hij is opgestaan van de dooden; en zoo zal de laatste dwaling erger zijn dan de eerste. 65. En Pilátus zeide tot henlieden: Gij hebt eene wacht; gaat henen, verzekert het, gelijk gij het verstaat. 66. En zij, henengaande, verzekerden het graf met de wacht; den steen verzegeld hebbende.

Wij hebben hier het bericht van Christus' begrafenis, en de wijze waarop zij heeft plaats gehad. Wij hebben hieromtrent te letten op

1. De vriendelijkheid en den goeden wil Zijner vrienden, die Hem in het graf hebben gelegd.

2. De boosaardigheid en de slechte gezindheid Zijner vijanden, die de uiterste zorge droegen om Hem in het graf te houden.

I. Zijne vrienden gaven Hem eene eerlijke begrafenis. Merk op

1. In het algemeen, dat Jezus Christus begraven werd. Toen Zijne gezegende ziel naar het paradijs ging, is Zijn gezegend lichaam in de kameren des graf gelegd, opdat Hij zou beantwoorden aan het type van Jona, en de profetie van Jesaja zou vervullen. Zoo moest Hij in alles den broederen gelijk gemaakt worden, uitgenomen in de zonde, en, evenals wij, moest Hij tot het stof wederkeeren. Hij werd begraven, opdat Zijn dood des te zekerder zou blijken, en Zijne opstanding des te heerlijker zou zijn. Pilatus zou Zijn lichaam niet hebben overgegeven, eer hij er volkomen zeker van was, dat Hij wel waarlijk was gestorven. Zoolang de getuigen nog onbegraven lagen, was er nog eenige hoop voor hen, Openb. 11 : 8. Maar Christus, de groote Getuige, is *afgezonderd onder de dooden, gelijk de verslagenen, die in het graf liggen.* Hij was begraven, om den schrik des grafs weg te nemen en het ons licht en gemakkelijk te maken, dat koude walgelijke bed voor ons te verwarmen en te doorgeuren, en opdat wij *met Hem begraven zouden zijn.*

2. De bijzondere omstandigheden van Zijne begrafenis, die hier verhaald worden. *a.* De tijd; *wanneer* Hij begraven werd, *als het avond geworden was*, de avond van den dag, waarop Hij was gestorven, vóór zonsondergang zooals de gewoonte was voor het begraven van kwaaddoeners. Het werd niet uitgesteld tot den volgenden dag, omdat dit de sabbat was, want het begraven van dooden is geen voegzaam werk voor een dag van rust of voor een dag van blijdschap, zooals de sabbat is. *b.* De persoon, die voor de begrafenis zorgde was Jozef van Arimathea. De apostelen waren allen gevloden, en geen hunner verscheen om hun' Meester die laatste eer te bewijzen, die de discipelen van Johannes wèl aan hun' meester bewezen hebben, nadat deze onthoofd was, zij *namen het lichaam weg en begroeven het*, Hoofdst. 14 : 12. De vrouwen, die Hem volgden, durfden hier niet in te handelen. Toen heeft God dien godvruchtigen man opgewekt om dit te doen, want voor het werk, dat God te doen heeft, zal Hij werktuigen vinden om het te doen. Jozef was hier de geschikte man, want hij had er de middelen voor, daar hij rijk was. De meesten van Christus' discipelen waren arm; dezulken waren het meest ,geschikt om het land door te gaan en het Evangelie te prediken; maar hier was een rijk man, bereid om voor een' dienst gebruikt te worden, waarvoor een man van vermogen noodig was. Hoewel wereldsche rijkdom voor velen een hinderpaal is op den weg der godsvrucht, is hij voor sommige diensten, die voor Christus gedaan moeten worden, een voorrecht en eene goede gelegenheid, en voor hen, die hem bezitten, zal het goed zijn, als zij daarbij ook een hart hebben om hem te ge-

bruiken tot Gods eer. *c.* Hij was onzen Heere Jezus welgezind, want hij was ook zelf een discipel van Jezus, hij geloofde in Hem, hoewel hij dit niet openlijk heeft beleden. Christus heeft méér verborgene discipelen dan wij weten; zevenduizend in Israel, Rom. 11 : 4. *d.* De schenking van het doode lichaam van Pilatus verkregen, vers 58. Jozef kwam tot Pilatus, den bevoegden persoon tot wien hij zich hiervoor had te wenden, die de beschikking had over het lichaam, want voor alles wat de macht der overheid betreft, moet op die macht behoorlijk acht worden geslagen, en niets moet gedaan worden, dat daar tegen ingaat. Het goede, dat wij doen, moeten wij doen op vreedzame wijze, en niet met luidruchtigheid of oproerigheid. Pilatus was bereid om het lichaam te geven aan iemand, die het met betamelijkheid zou begraven, ten einde toch iets te doen om de schuld te verzoenen die hij op zijn geweten had van een' onschuldige ter dood te hebben veroordeeld. In Jozefs verzoek, en in Pilatus' gereedelijk toestaan van dat verzoek werd aan Christus eere bewezen, en een getuigenis afgelegd van Zijne oprechtheid en onschuld. *e.* Het omhullen van het lichaam in grafkleederen, vers 59. Hoewel hij een achtbaar persoon, een raadsheer was, heeft hij toch, naar het schijnt, zelf het lichaam in zijne armen van het vloekhout genomen, Hand. 13 : 29, want als er ware liefde voor Christus is, zal men geen dienst te gering achten, dien men Hem kan bewijzen. Het lichaam genomen hebbende, wond hij het *in een zuiver lijnwaad,* want het was toen de gewoonte om de lijken in linnen te begraven, en Jozef heeft die gewoonte gevolgd. Er behoort zorg te worden gedragen voor de doode lichamen van Godvruchtigen, want er is heerlijkheid voor hen weggelegd bij de opstanding, en wij moeten hierdoor van ons geloof daaraan getuigen, en het doode lichaam behandelen als bestemd zijnde voor een betere plaats. Deze daad van gewone menschelijkheid zal, als zij op Godvruchtige wijze geschiedt, een liefelijk blijk van Christelijke gezindheid zijn. *f.* De nederlegging er van in het graf, vers 60. Hier was niets te zien van de praal en plechtigheid waarmede grooten dezer wereld naar de graven gebracht worden. Job. 21, 32. Eene stille begrafenis paste het best voor Hem, wiens koninkrijk niet komt met uiterlijk gelaat.

Hij werd nedergelegd in een geleend graf, in Jozefs begraafplaats. Evenals Hij geen eigen huis had, waarin Hij het hoofd kon nederleggen, terwijl Hij leefde, zoo had Hij ook geen eigen graf, om er Zijn lichaam in neder te leggen, toen Hij dood was, hetgeen een voorbeeld was van Zijne armoede; toch kan hierin wel iets van eene verborgenheid zijn. Het graf is het bijzonder erfdeel des zondaars, Job 24 : 19. Er is niets, dat wij waarlijk het onze kunnen noemen dan onze zonde en ons graf; *hij keert wederom tot zijne aarde,* Ps. 146 : 4. Als wij naar het graf gaan, gaan wij naar onze eigene plaats; maar onze Heere Jezus, die geene eigene zonde had, had geen eigen graf; stervende onder toegerekende zonde, was het voegzaam, dat Hij in een *geleend* graf zou worden begraven. De Joden bedoelden, dat Hij Zijn graf bij de goddeloozen gesteld zou hebben, begraven zou worden bij de moordenaars, met wie Hij gekruisigd was geworden, maar God beschikte het zoo, dat Hij *bij den rijke in Zijn' dood is geweest,* Jes. 53 : 9. *g.* Hij werd in een *nieuw graf* gelegd, dat Jozef waarschijnlijk voor zich zelven bestemd had. Het zou er echter niet slechter om worden, dat Hij er in gelegen heeft, die zoo spoedig op zou staan; maar wèl zou het er veel beter om worden, dat Hij er in gelegen heeft, die de eigenschap van het graf zou veranderen, het inderdaad *nieuw* zou maken, door het in eene legerstede der ruste te verkeeren, ja tot een bed van specerijen voor al de heiligen. *h.* In een graf, dat *in eene steenrots was uitgehouwen,* de grond rondom Jeruzalem was over het algemeen rotsachtig. Sebna had daaromtrent zijn graf in eene rots uitgehouwen, Jes. 22 : 6. De voorzienigheid heeft het zoo beschikt, dat het graf van Christus in eene vaste, gave rots zou zijn, opdat er geene mogelijkheid zou zijn om te vermoeden of te veronderstellen, dat Zijne discipelen er toegang toe hadden door een onderaardschen gang, of door den achtermuur er van gebroken te hebben om het lichaam te stelen; want er was geen andere toegang dan door de deur, die bewaakt werd. Een groote steen was tegen de deur des grafs gewenteld. Ook dit was overeenkomstig de gewoonte der Joden bij het begraven hunner dooden, zooals blijkt uit de beschrijving van het graf van Lazarus, Joh. 11 : 38, aanduidende, dat de dooden afgescheiden en afgesneden zijn van de levenden. Indien het graf Zijne gevangenis was, dan was de gevangenisdeur nu gesloten en gegrendeld. Het rollen van den steen op den mond des grafs was voor hen wat voor ons het aanvullen van het graf is met aarde, het voltooide de begrafenis. Daar zij nu in stille smart het dierbaar lichaam onzes Heeren Jezus in het graf hadden gelegd, het huis, bestemd voor alle levenden, gingen zij weg, zonder eenige andere plechtigheid te verrichten. Het is de treurigste omstandigheid bij het begraven van onze Christelijke vrienden, als wij hun lichaam in het stille, sombere graf hebben gelegd, naar huis te gaan en hen achter te laten; maar helaas! het is niet dat *wij naar huis gaan* en *hen achterlaten,* neen, zij zijn het, die naar het betere huis zijn gegaan en ons hebben achtergelaten. *i.* Het gezelschap, dat de begrafenis bijwoonde, en dat was zeer klein en onaanzienlijk. Hier waren geene bloedverwanten in rouw om het lijk te volgen, geene formaliteiten om de plechtigheid te verhoogen, het waren slechts eenige godvruchtige vrouwen die de ware rouwbedrijvenden zijn geweest — Maria Magdalena en de andere Maria, vs. 61. Gelijk dezen Hem gevolgd waren tot aan het kruis, zoo volgden zij Hem nu naar het graf; en als gaven zij zich over aan droefheid en rouw, zaten zij tegenover het graf, niet zoozeer om hare oogen te verzadigen met het gezicht op hetgeen geschied was, als wel om ze te ontledigen in stroomen van tranen. Ware liefde tot Christus zal ons ten einde toe doorhelpen om Hem te volgen.

De dood zelf kan dat Goddelijk vuur niet uitblusschen, Hooglied 8 : 6, 7.

II. Zijne vijanden deden wat zij konden om Zijne opstanding te beletten; wat zij hiervoor deden was *des anderen daags, welke is na de voorbereiding,* vers 62. Dat was de zevende dag der week, de Joodsche sabbat, niet uitdrukkelijk zoo genoemd, maar aangeduid door de omschrijving, omdat hij nu weldra plaats zou maken voor den Christelijken sabbat, die den dag daarna begon. Nu had Christus dien geheelen dag dood in het graf gelegen; zes dagen gearbeid hebbende en al Zijn werk volbracht hebbende, rustte Hij op den zevenden dag, en was verkwikt. Op dien dag hebben de overpriesters en de Farizeën toen zij hunne Godsdienstplichten hadden moeten waarnemen, biddende om vergeving voor de zonden van de voorbijgegane week, met Pilatus onderhandeld over de verzegeling van het graf tot hunne zonde nog overtreding toevoegende. Zij, die zoo dikwijls met Christus getwist hadden wegens werken van de grootste barmhartigheid op dien dag, hielden zich nu zelven bezig met een werk van de grootste boosaardigheid. Merk hier op *a.* Hunne toespraak tot Pilatus. Zij waren er om geërgerd en verontrust, dat het lichaam gegeven was aan iemand, die het met betamelijkheid zou begraven; daar dit nu echter zoo was, verlangen zij, dat er een wacht bij het graf geplaatst zou worden. Hun verzoek doet uitkomen, dat deze *verleider* (of bedrieger, zoo noemen zij Hem, die de waarheid zelve is) *gezegd heeft: Na drie dagen zal ik opstaan.* Dat had Hij gezegd, en de discipelen herinnerden zich diezelfde woorden ter bevestiging van hun geloof, maar Zijne vervolgers gedenken ze en worden er door opgewekt tot woede en boosaardigheid. Zoo was hetzelfde woord van Christus voor den een eene reuke des levens ten leven en voor den ander eene reuke des doods ten doode. Zie hoe zij Pilatus vleiend aanspreken met den titel van *heer,* terwijl zij Christus smaden met den titel van *verleider.* Zoo zijn de boosaardigste lasteraars van goede en godvruchtige menschen meestal de laaghartigste vleiers van de grooten der wereld. *b.* Zij geven hunne achterdocht te kennen; *Opdat zijne discipelen misschien niet komen bij nacht, en stelen hem, en zeggen: Hij is opgestaan.*

Ten eerste. Waar zij in werkelijkheid voor bevreesd waren, was Zijne opstanding. Datgene wat het meest tot eer van Christus is en tot blijdschap van Zijn volk, is het meest tot schrik van Zijne vijanden. Wat Jozefs broeders het meest in woede tegen hem ontstak, was het voorteeken van zijne verheffing, en dat hij heerschappij over hen zou hebben, Gen. 37 : 8, en wat zij beoogden in alles wat zij tegen hem deden was dit te voorkomen. *Komt en laat ons hem dooden,* zeggen zij, *zoo zullen wij zien wat van zijne droomen worden zal.* Zoo hebben ook de overpriesters en de Farizeën gewerkt om de voorzeggingen van Christus opstanding te logenstraffen, evenals Davids vijanden van Hem zeggende: *Hij, die nederligt, zal niet weder opstaan,* Ps. 41 : 9. Indien Hij nu zou opstaan, dan zouden al hunne maatregelen vruchteloos zijn. Zelfs als Christus' vijanden hun wensch verkregen hebben, zijn zij nog bevreesd van weder te verliezen wat zij gewonnen hebben. Wellicht waren de priesters verrast en verwonderd over den eerbied, die door Jozef en Nikodemus, twee achtbare raadsheeren, aan het lichaam van Christus betoond werd, en beschouwden zij dit als een slecht voorteeken. Ook kunnen zij Zijne opwekking van Lazarus niet vergeten, waardoor zij zoo zeer beschaamd en in verwarring waren gekomen.

Ten tweede. De zaak, waarvoor zij zeiden bevreesd te zijn, was, dat *Zijne discipelen bij nacht zouden komen en Hem stelen,* hetgeen iets zeer onwaarschijnlijks was; want

1. Zij hadden den moed niet Hem te erkennen toen Hij nog leefde, toen zij Hem en zich zelven nog werkelijken dienst hadden kunnen bewijzen, en nu was het niet waarschijnlijk, dat Zijn dood deze laf hartigen moed zou hebben ingeblazen.

2. Wat konden zij zich goeds voorstellen door Zijn lichaam te stelen en het volk te doen gelooven, dat Hij was opgestaan, wanneer, indien Hij niet opstond, en Hij alzoo een bedrieger bleek te zijn, Zijne discipelen, die alles in deze wereld voor Hem hadden verlaten in de vaste hoop en verzekerheid op eene belooning in de toekomende wereld, meer dan ieder ander zouden lijden onder dit bedrog, en wel reden zouden gehad hebben om van allen het eerst Zijn naam te schandvlekken. Welk goed zou het hun doen een bedrog voort te zetten, waarvan zij zelven de slachtoffers waren, Zijn lichaam te stelen en te zeggen: *Hij is opgestaan,* wanneer toch, zoo Hij niet was opgestaan, hun geloof ijdel, en zij zelven de ellendigsten van alle menschen zouden zijn. De overpriesters vreezen, dat, zoo de leer van Christus' opstanding gepredikt en geloofd wordt, *de laatste dwaling erger zou zijn dan de eerste,* eene spreekwoordelijke uitdrukking, welke alleen beteekent, dat het dan met ons allen gedaan zou zijn. Zij denken, dat het eene dwaling was van hen, dat zij zoo lang Zijne prediking en Zijne wonderen oogluikend hadden toegelaten, welke dwaling zij meenden verbeterd te hebben door Hem ter dood te brengen. Maar indien de menschen nu overgehaald werden om in Zijne opstanding te gelooven, dan zou dit weer alles bederven. Zijn invloed zou met Hem herleven, en de hunne moest dan wel afnemen, daar zij Hem zoo barbaarsch vermoord hadden. Zij, die Christus en Zijn koninkrijk tegenstaan, zullen zich niet slechts in hunne pogingen teleurgesteld zien, maar zullen zelven ook in de grootste verlegenheid worden gebracht, daar zij van de eene dwaling in de andere vervallen, waarvan de laatste de ergste van allen is, Ps. 2 : 4, 5. In aanmerking hiervan doen zij nederig het voorstel om tot aan den derden dag eene wacht bij het graf te plaatsen. *Beveel, dat het graf verzekerd worde.* Pilatus moet nog altijd hun vuil werk verrichten, zijne burgerlijke en militaire macht moet ten dienste van hunne boosaardigheid gebruikt worden. Men zou zoo gedacht hebben, dat de gevangenen van den dood geene wacht meer behoeven, en dat het graf genoeg zekerheid biedt voor zich zelven;

maar wat zullen diegenen niet vreezen, die zich zoowel van schuld als van onmacht bewust zijn in hun tegenstaan van den Heere en van Zijn' Gezalfde? *b.* Pilatus' antwoord, vers 65. *Gij hebt eene wacht, gaat heen, verzekert het, gelijk gij het verstaat.* Hij was bereid om Christus' vrienden ter wille te zijn door hun het lichaam te geven, en Zijne vijanden om er eene wacht bij te plaatsen, hen allen te vriend willende houden, terwijl hij hen in stilte bespotte om de beweging die zij maakten om het doode lichaam van een' mensch, daar hij de hoop der eenen even belachelijk vond als de vrees der anderen. *Gij hebt eene wacht,* hij bedoelde de geregelde wacht in den toren van Antonia, waaruit hij hun toestaat zoo veel manschappen te nemen als hun voor dit doel goed dacht. Alsof hij zich schaamde om zelf in zulk eene zaak gezien te worden, laat hij de schikking hiervan geheel aan hen over. Mij dunkt dit woord: *Maakt het zoo zeker als gij kunt* [1]) doet wel eenigszins aan spotternij denken, hetzij met hunne vreeze: *Stelt toch vooral eene sterke wacht bij dien doode;* of liever met hunne hoop. *Doet wat gij kunt, wendt al uw vernuft en al uwe kracht aan; zoo Hij echter van God is, zal Hij ten spijt van u en uwe wacht toch opstaan.* Ik ben geneigd te denken, dat Pilatus toen al eens met den hoofdman over honderd zal gesproken hebben, zijn eigen officier, aan wien hij wel gevraagd kan hebben, hoe deze rechtvaardige gestorven is, dien hij met zooveel tegenzin had veroordeeld, en dat deze hem zulk een bericht van het voorgevallene gegeven zal hebben, dat hij tot de gevolgtrekking kwam, dat *Hij waarlijk Gods Zoon was,* en Pilatus zou hem meer geloof schenken dan aan duizend van die boosaardige priesters, die Hem een verleider of bedrieger noemden. Indien dit nu zoo was, geen wonder dan, dat hij in stilte den spot drijft met hun plan, waarbij zij zich inbeelden het graf gesloten te kunnen houden voor Hem, die nog zoo kort geleden de rotsen heeft doen scheuren en de aarde beven. Van Pilatus sprekende, zegt Tertullianus: *In zijn geweten was hij een Christen;* en het is mogelijk, dat hij na het bericht van den hoofdman over honderd toen tot zulk eene overtuiging is gekomen, hoewel hij, evenmin als Agrippa of Felix, bewogen is geworden om een Christen te zijn. *c.* De groote zorge, die zij toen aanwendden om het graf te verzekeren, vers 66. Zij verzegelden den steen, waarschijnlijk met het groot zegel van het *sanhedrin,* waarmede zij dus hun gezag lieten gelden; immers, wie zou het wagen dit zegel te verbreken? Daar zij dit echter nog niet veilig genoeg achtten, plaatsten zij de wacht, om Zijne discipelen te weerhouden van Hem te stelen, en, zoo mogelijk, Hem te beletten om uit te gaan uit het graf. Zoo bedoelden zij het, maar God heeft er dit goede uit laten voortkomen, dat zij, die aangesteld waren om Zijne opstanding te beletten, hierdoor de gelegenheid hadden om haar te zien, en haar ook gezien hebben, en aan de overpriesters hebben medegedeeld wat zij hebben waargenomen, zoodat dezen er nu nog te minder door verontschuldigd konden worden. Hier waren al de machten van de aarde en de hel saamverbonden om Christus gevangen te houden, maar het was te vergeefs; toen Zijne ure was gekomen hebben de dood en al deze kinderen en erfgenamen des doods Hem niet langer kunnen houden, en geene heerschappij meer over Hem gehad. Het graf te bewaken uit vrees voor die arme, zwakke discipelen was dwaasheid, omdat het nutteloos was; maar te denken, dat zij het tegen de macht van God konden bewaken of bewaren was dwaasheid, omdat dit vruchteloos was, en toch dachten zij nu zeer wijselijk gehandeld te hebben.

1) Naar de Engelsche overzetting.

HOOFDSTUK XXVIII.

In de vorige hoofdstukken zagen wij den Oversten Leidsman onzer zaligheid in strijd met de machten der duisternis; aangevallen door hen, heeft Hij op Zijne beurt een' krachtigen aanval op hen gericht. Het scheen onzeker wie van de strijders de zege zou wegdragen, eindelijk neigde zij zich naar de zijde des vijands, en is onze Kampioen voor hun aangezicht gevallen; zie, „God heeft Zijne sterkte in de gevangenis gegeven, en Zijne heerlijkheid in de hand des wederpartijders". Christus in het graf is gelijk de ark in den tempel van Dagon; de machten der duisternis schenen meesters van het slagveld te zullen blijven; maar toen ontwaakte de Heere, als een slapende, als een held, die juicht van den wijn; Ps. 78 : 61, 65. Onzen Vredevorst zien wij in dit hoofdstuk zich wederom herstellen; als Overwinnaar, ja als meer dan overwinnaar komt Hij uit het graf, de gevangenis gevangen voerende. Hoewel de ark gevangen is, valt Dagon er voor neder, en het blijkt, dat niemand voor den heiligen Heere God bestaan kan. Daar nu de opstanding van Christus een der voornaamste bronnen is van onzen Godsdienst, is het een noodzakelijk vereischte, dat wij er de onfeilbare bewijzen voor hebben; vier van zulke onfeilbare bewijzen, of gewisse kenteekenen, hebben wij in dit hoofdstuk, welke slechts weinigen zijn uit velen; want Lukas en Johannes geven uitvoeriger bericht van de bewijzen van Christus' opstanding, dan Matthéüs en Markus. Wij hebben hier I. Het getuigenis des engels van Christus' opstanding, vers 1 8; II. Zijne verschijning aan de vrouwen, vers 9, 10. III. De bekentenis der tegenstanders die op wacht stonden, vers 11—15. IV. Christus' verschijning aan de discipelen in Galilea en de opdracht, die Hij hnn gaf, vers 16—20.

EN laat na den Sabbath, als het begon te lichten, tegen den eersten dag der week, kwam Maria Magdalena, en de andere Maria, om het graf te bezien. 2. En zie, er geschiedde eene groote aardbeving; want een engel des Heeren, nederdalende uit den hemel, kwam toe, en wentelde den steen af van de deur, en zat daarop. 3. En zijne gedaante was gelijk een bliksem, en zijne kleeding wit gelijk sneeuw. 4. En uit vreeze voor hem zijn de wachters zeer verschrikt geworden, en werden als dooden. 5. Maar de engel, antwoordende, zeide tot de vrouwen: Vreest gijlieden niet; want ik weet, dat gij zoekt Jezus, die gekruisigd was. 6. Hij is hier niet; want Hij is opgestaan, gelijk Hij gezegd heeft. Komt herwaarts, ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft. 7. En gaat haastelijk henen, en zegt Zijnen discipelen, dat

Hij opgestaan is van de dooden; en ziet, Hij gaat u voor naar Galiléa, dáár zult gij Hem zien. Ziet, ik heb het ulieden gezegd. 8. En haastelijk uitgaande van het graf, met vreeze en groote blijdschap, liepen zij henen, om het Zijnen discipelen te boodschappen. 9. En als zij henengingen, om Zijnen discipelen te boodschappen, zie, Jezus is haar ontmoet, zeggende: Weest gegroet. En zij, tot Hem komende, grepen Zijne voeten, en aanbaden Hem. 10. Toen zeide Jezus tot haar: Vreest niet; gaat henen, boodschapt Mijnen broederen, dat zij henengaan naar Galiléa, en aldaar zullen zij Mij zien.

Als bewijs voor Christus' opstanding hebben wij hier het getuigenis van den engel en van Christus zelven betreffende Zijne opstanding. Nu zouden wij kunnen denken, dat het beter zou geweest zijn, indien het zóó geschikt ware, dat een genoegzaam aantal getuigen tegenwoordig ware geweest, die den steen door den engel hadden zien afwentelen, het doode lichaam hadden zien herleven, zooals de menschen Lazarus uit het graf zagen komen, dan zou de zaak onbetwistbaar geweest zijn. Maar laat ons aan de Oneindige Wijsheid de wet niet willen stellen, die het zóó beschikt heeft, dat de getuigen Zijner opstanding Hem *opgestaan* zagen. maar Hem niet zagen *opstaan*. Zijne menschwording was eene verborgenheid, en ook Zijne *tweede menschwording* (als wij het zoo mogen noemen) was eene verborgenheid, het was het nieuwe maken, als het ware, van Christus' lichaam voor Zijn' staat van verhooging; en daarom was het *in het verborgene gemaakt. Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben.* Christus heeft zulke bewijzen gegeven van Zijne opstanding als bevestigd werden door de Schriften, en door het woord, dat Hij heeft gesproken, Lukas 24 : 6, 7, 44; Markus 16 : 7. Want hier beneden moeten wij wandelen door het geloof en niet door aanschouwen. Wij hebben hier

I. De komst der vrouwen bij het graf.

Merk op, 1. *Wanneer* zij kwamen, *na den sabbat, als het begon te lichten, tegen den eersten dag der week,* vers. 1. Dit bepaalt den tijd van Christus' opstanding. *a.* Hij verrees op den derden dag na Zijn' dood; dat was het tijdstip, dat Hij dikwijls te voren er voor bepaald had, en daarbij bleef Hij. Hij werd begraven aan den avond van den zesden dag der week, en Hij stond op aan den morgen van den eersten dag der daarop volgende week, zoodat Hij ongeveer zes en dertig of acht en dertig uren in het graf heeft gelegen. Hij lag er zoo lang om te toonen, dat Hij wezenlijk en werkelijk dood was; en niet langer, opdat Hij *de verderving niet zien zou.* Hij stond op ten derden dage, om te beantwoorden aan het type van Jonas, den profeet, Hoofdst. 12 : 40, en de voorzegging te vervullen, Hoséa 6 : 2. *Op den derden dag zal Hij ons doen verrijzen, en wij zullen voor Zijn aangezicht leven.* *b.* Hij stond op na den Joodschen sabbat, en het was de sabbat van het pascha. Dien ganschen dag lag Hij in het graf, om de afschaffing aan te duiden van de Joodsche feesten en de overige deelen der ceremonieele wet, en dat Zijn volk aan de waarneming daarvan gestorven moet zijn, er geene meerdere aandacht aan moeten schenken dan Hij gedaan heeft, toen Hij in het graf lag. Op den zesden dag heeft Christus Zijn werk geëindigd; *het is volbracht,* zeide Hij. Op den zevenden dag heeft Hij gerust, en toen heeft Hij op den eersten dag der volgende week als het ware eene nieuwe wereld begonnen, en een nieuw werk aangevangen. Dat niemand ons dan nu oordeele op het stuk des feestdags, of der nieuwe maan, of der Joodsche sabbatten, die wel schaduwen geweest zijn der toekomende dingen, maar het lichaam is van Christus. Verder kunnen wij opmerken, dat de tijd, gedurende welken de heiligen in het graf liggen, een sabbat voor hen is (zooals de Joodsche sabbat was, welke voornamelijk bestond in rust voor het lichaam), want daar rusten zij van hun' arbeid, Job 3 : 17; en dat zijn zij aan Christus verschuldigd. *c.* Op den eersten dag der week is Hij opgestaan. Op den eersten dag der eerste week gebood God, dat het licht uit de duisternis zou schijnen; op dien dag dus heeft Hij, die het Licht der wereld zou zijn, geschenen uit de duisternis van het graf; en de zevende dag-sabbat met Christus begraven zijnde, verrees hij in den eersten dag-sabbat, die genaamd wordt *Dag des Heeren,* Openb. 1 : 10; en van nu voortaan wordt in geheel het Nieuwe Testament van geen anderen dag dan van dezen melding gemaakt; maar deze wordt dikwijls genoemd, als de dag, dien de Christenen Godsdienstig waarnamen in hunne plechtige bijeenkomsten, ter eere van Christus, Joh. 20 : 19, 26; Hand. 20 : 7; 1 Cor. 16 : 2. Indien de verlossing van Israel uit het land van het Noorden de herinnering verving van hunne bevrijding uit Egypte, Jer. 23 : 7, 8, veel meer zal onze verlossing door Christus de heerlijkheid in de schaduw stellen van de vroegere werken Gods. De sabbat werd ingesteld ter gedachtenis van de voltooiing van het werk der schepping, Gen. 2 : 1. Door zijne rebellie heeft de mensch eene breuke gemaakt in dat volmaakte werk, eene breuke, die nooit volkomen geheeld was, vóórdat Christus opstond van de dooden, en de hemelen en de aarde opnieuw volbracht waren, en het in verwarring gebrachte heir er van opnieuw werd geordend en geregeld, en de dag, waarop dit was geschied, was terecht gezegend en geheiligd. Hij, die op dien dag opstond van de dooden, is dezelfde, door wien en tot wien alle dingen werden geschapen, en nu opnieuw werden geschapen. *d.* Hij stond op, toen het tegen dien dag begon te lichten; zoodra gezegd kon worden, dat de derde dag was gekomen, de dag, die te voren voor Zijne opstanding was aangewezen, stond Hij op. Na Zijne terugtrekking van Zijn volk, keerde Hij terug met allen bekwamen spoed, en snijdt de zaak af in rechtvaardigheid. Hij had tot Zijne discipelen gezegd, dat zij, hoewel zij Hem in een' kleinen tijd niet zien zouden, zij Hem toch na wederom een kleinen tijd zouden zien, en dienovereen-

komstig maakte Hij dien kleinen tijd zoo klein mogelijk, Jes. 54 : 7, 8. Christus verrees, toen de dag begon aan te breken, omdat toen de Opgang uit de hoogte ons wederom bezocht heeft, Lukas 1 : 78. Zijn lijden begon in den nacht; toen Hij aan het kruis hing werd de zon verduisterd; in de avondschemering werd Hij in het graf gelegd; maar Hij stond op uit het graf toen de zon bijna was opgegaan, want Hij is *de blinkende Morgenster*, Openb. 22 : 16; het ware Licht. Zij, die zich in den vroegen morgenstond van den Christelijken sabbat tot oefening van den Godsdienst begeven, opdat zij den geheelen dag voor zich hebben, volgen hierin het voorbeeld van Christus en van David. *Ik zoek U in den dageraad.*

2. Wie zij waren, die bij het graf kwamen; *Maria Magdalena en de andere Maria*, dezelfden, die bij de begrafenis tegenwoordig waren, en tegenover het graf zaten, zooals zij tevoren tegenover het kruis stonden. Nog altijd bedachten zij hoe zij hare liefde tot Christus zouden kunnen uitdrukken, nog altijd zochten zij Hem. *Dan zullen wij kennen, als wij aldus vervolgen te kennen.* Geene melding wordt gemaakt van de maagd Maria, dat zij daar tegenwoordig was; het is mogelijk, dat de geliefde discipel, die haar in zijn huis had genomen, haar verhinderd heeft om naar het graf te gaan en er te weenen. Dit blijven bij Christus niet slechts tot *aan* het graf, maar ook tot *in* het graf stelt Zijne zorge voor over de Zijnen, als zij *hun bed in de duisternis hebben gespreid.* Gelijk Christus in het graf bemind werd door de *heiligen*, zoo zijn de heiligen in het graf de beminden van Christus, want de dood en het graf kunnen den band der liefde tusschen Hem en hen niet losmaken.

3. Wat zij *daar kwamen doen.* De andere evangelisten zeggen, dat zij kwamen om het lichaam te zalven. Matthéüs zegt, dat zij kwamen *om het graf te bezien*, of het nog was, zooals zij het gelaten hadden, wellicht gehoord hebbende, zonder dat zij het zeker wisten, dat de overpriesters er eene wacht bij geplaatst hadden. Zij gingen om haren goeden wil, hare liefde, te betoonen in nog een bezoek aan de dierbare overblijfselen van haren geliefden Meester, en wellicht ook niet zonder eene gedachte te hebben van Zijne opstanding; want zij konden niet alles vergeten hebben, wat Hij daarvan gezegd had. Een bezoek aan het graf kan zeer nuttig zijn voor Christenen, en zal er toe bijdragen om er hen gemeenzaam mede te maken, en er aldus de verschrikking van weg te nemen, inzonderheid aan het graf van onzen Heere Jezus, waar wij de zonde kunnen begraven zien van voor ons aangezicht, en het voorbeeld van onze heiligmaking, en het groote bewijs van verlossende liefde zelfs in dit land der duisternis helder blinkende.

II. De verschijning van een engel des Heeren aan haar, vers 2—4. Wij hebben hier het bericht van hetgeen er voorviel bij de opstanding van Christus voor zooveel het voor ons noodig is dit te weten.

1. Er geschiedde eene groote aardbeving. Toen Hij stierf, beefde de aarde, die Hem had ontvangen, van vrees; nu Hij is opgestaan, is de aarde, daar zij Hem teruggaf, opgesprongen van vreugde wegens Zijne verhooging. Deze aardbeving heeft, als het ware, de banden des doods losgemaakt, en de boeien van het graf afgeschud, en den Wensch aller Heidenen ingeleid, Haggaï 2 : 7, 8. Het was het teeken van Christus' overwinning; hiermede werd te kennen gegeven, dat, wanneer de hemelen zich verblijden, de aarde vroolijk kan zijn. Het was eene voorproef van de schudding, die aan de aarde zal gegeven worden bij de algemeene opstanding, als de bergen en de eilanden bewogen zullen worden, opdat *de aarde hare doodgeslagenen niet langer bedekt zal houden.* Er werd een geluid en eene beroering in de vallei toen de beenderen tot elkander moesten naderen, elk been tot zijn been, Ezech. 37 : 7. Het koninkrijk van Christus, dat nu opgericht stond te worden, deed de aarde beven. Die geheiligd zijn, en daardoor opgewekt zijn tot geestelijk leven, gevoelen in hun eigen gemoed eene schudding als van eene aardbeving, evenals Paulus, die *bevende en verbaasd* was.

2. Een engel des Heeren daalde neder uit den hemel. De engelen hebben onzen Heere Jezus dikwijls bezocht, bij Zijne geboorte, tijdens Zijne verzoeking, in Zijne doodsbenauwdheid; maar aan het kruis zien wij geen' engel bij Hem; toen Zijn Vader Hem verliet, hebben de engelen zich van Hem teruggetrokken; maar nu Hij de heerlijkheid weder op zich heeft genomen, die Hij had van vóór de grondlegging der wereld, zie, nu komen de engelen Gods en aanbidden Hem.

3. Hij *kwam toe, en wentelde den steen of van de deur, en zat op denzelven.* Onze Heere Jezus zou zelf den steen hebben kunnen afwentelen door Zijne eigene kracht: maar Hij wilde het door den engel laten doen, om te kennen te geven, dat Hij, op zich genomen hebbende om voor onze zonden, die Hem toerekend waren, te voldoen, en in gevolge dier toegerekende zonde in hechtenis zijnde, niet uit de gevangenis uitgebroken is, maar dat Hij er wettelijk uit ontslagen is door den hemel. Hij heeft niet uitgebroken uit de gevangenis, maar een beambte werd gezonden om den steen af te wentelen, en aldus de deur der gevangenis te openen, hetgeen nooit geschied zou zijn, indien Hij geene volkomene genoegdoening had gedaan. Maar overgeleverd zijnde voor onze overtredingen, is Hij, ter voltooiing van onze verlossing, opgewekt om onze rechtvaardigmaking. Hij stierf om onze schuld te betalen, en Hij stond op van de dooden om onzen kwijtscheldingsbrief met zich te brengen. De steen van onze zonden was gewenteld voor de deur van het graf van onzen Heere Jezus — en wij bevinden, dat het wentelen van een' grooten steen de beteekenis heeft van het aangaan van schuld, 1 Sam. 14 : 43 — maar om aan te toonen, dat aan de Goddelijke gerechtigheid was voldaan, werd een engel gezonden om den steen af te wentelen; niet alsof de engel Hem heeft opgewekt van de dooden, evenmin als zij, die den steen van Lazarus' graf wegnamen, hem van de dooden hebben

opgewekt, maar hij beduidde hiermede de toestemming des hemels tot Zijne bevrijding, alsmede de blijdschap des hemels hierover. De vijanden van Christus hadden den steen verzegeld, evenals Babylon besluitende, *hun' gevangene' niet los te laten gaan; zoude ook een' machtige de vangst ontnomen worden?* Want dit was *hunne* ure; maar alle de machten van den dood en de duisternis staan onder toezicht en bedwang van den God des lichts en des levens. Een engel van den hemel heeft de macht om het zegel te verbreken, al was het ook het groot zegel van Israel, en hij is machtig den steen af te wentelen, als is die ook nog zoo groot. Aldus *worden de gevangenen des machtigen hem ontnomen.* Zeer merkwaardig is het zitten van den engel op den steen, nadat hij hem had afgewenteld, het duidt de stellige overwinning aan over alle beletselen van Christus' opstanding. Daar zat hij, al de machten der hel tartende om den steen weder op het graf te wentelen. Op den tegenstand Zijner vijanden richt Christus Zijn' zetel der ruste en Zijn' zetel des gerichts op. *De Heere heeft gezeten over den watervloed.* De engel zat als een wachter bij het graf, des vijands wacht weggeschrikt hebbende; hij zat daar, wachtende op de vrouwen, en gereed om haar het bericht te geven van Christus' opstanding.

4. *Zijne gedaante was gelijk een bliksem, en zijne kleederen wit gelijk de sneeuw,* vers 3. Dit is eene zichtbare voorstelling van hetgeen wij glansrijk en doorluchtig noemen in de heerlijkheid der onzichtbare wereld, die geen verschil van kleuren kent. Zijn blik op de wachters was als bliksemstralen, *hij bliksemde bliksem en verstrooide hen,* Ps. 144 : 6. De witheid zijner kleederen was een zinnebeeld, niet slechts van reinheid, maar ook van vreugde en zegepraal. Toen Christus stierf, ging het hof des hemels in zwaren rouw, aangeduid door de zonsverduistering; maar toen Hij opstond uit het graf, hebben zij wederom het gewaad des lofs aangetogen. De heerlijkheid van dezen engel stelde de heerlijkheid voor van Christus, waartoe Hij thans was opgewekt, want het is dezelfde beschrijving, die van Hem gegeven wordt bij Zijne verheerlijking op den berg, Hoofdst. 17 : 2. Maar toen Hij na Zijne opstanding met Zijne discipelen sprak, heeft Hij daar een' sluier om heen gedaan. Het beteekende ook de heerlijkheid der heiligen in hunne opstanding, wanneer zij zullen zijn als de engelen Gods in den hemel.

5. *En uit vrees van hem zijn de wachters zeer verschrikt geworden, en werden als dooden,* vers 4. Het waren soldaten, die dachten gehard te zijn tegen vrees, toch heeft de bloote aanblik van een' engel hen verschrikt. Zoo zijn, toen de Zone Gods opstond ten oordeel, de stouthartigen beroofd geworden, Ps. 76 : 6, 10. De opstanding van Christus is eene blijdschap voor Zijne vrienden, en eene verschrikking en verbijstering voor Zijne vijanden. Zij sidderden; het woord *eseisthêsan* is hetzelfde woord, dat in vers 2 gebruikt is voor de aardbeving *seismos.* Toen de *aarde* beefde, hebben deze kinderen der aarde, die daarin hun deel hebben, ook gebeefd; terwijl zij, die hun heil vinden in de dingen, die Boven zijn, niet vreezen, al wordt ook de aarde bewogen. De wachters werden als dooden, toen Hij, dien zij bewaakten, tot het leven terugkeerde, en zij, tegen wie zij moesten waken, met Hem herleefden. Zij werden door verschrikking getroffen, toen zij zich teleurgesteld zagen in hetgeen zij hier te doen hadden. Zij waren daar op post gezet, om een' doode in zijn graf te houden — een werk, zóó gemakkelijk, als hun voorzeker nooit te doen was gegeven, en toch bleek het te moeielijk voor hen. Hun werd gezegd op hunne hoede te zijn tegen een gezelschap van flauwhartige discipelen, die uit vreeze voor hen spoedig zouden beven en als dooden worden, maar zij worden zelven verbaasd, nu zij zich door een engel zien aangevallen, dien zij niet durven aanzien. Aldus vernietigt God Zijne vijanden door hun vreeze aan te jagen, Ps. 9 : 21.

III. De boodschap, die deze engel aan de vrouwen gaf, vers 5—7.

1. Hij bemoedigt haar en zegt haar niet te vreezen, vers 5. Er is iets angstwekkends in om zoo dicht tot graven te naderen inzonderheid in stilte en eenzaamheid. Veel meer was dit dan nu het geval voor deze vrouwen, nu zij een' engel aan het graf vinden: maar hij stelt haar spoedig gerust met het woord *Vreest niet.* De wachters sidderden en werden als dooden; maar gij: *vreest niet.* Laten de zondaren in Zion vreezen, want zij hebben er reden toe; maar, *vrees niet,* Abraham, noch iemand uit het geloovig zaad van Abraham. Waarom zouden de dochteren van Sara, als zij *wel doen,* vreezen voor eenige verschrikking? 1 Petr. 3 : 6. *Vreest niet. Laat de tijding, die ik u breng u geene verrassing of verwondering baren, want het was u te voren gezegd, dat uw Meester van de dooden op zou staan. Laat dit u geen verschrikking zijn, want Zijn opstanding zal uwe vertroosting wezen. Vreest niet, dat ik u eenig leed zal doen, of dat ik u eene slechte tijding te brengen heb. Vreest niet, want ik weet, dat gij zoekt Jezus, Ik weet dat gij de zaak liefhebt. Ik kom niet om u te verschrikken, maar om u te bemoedigen.* Zij, die Jezus zoeken, hebben geene reden om bevreesd te zijn; want indien zij Hem naarstiglijk zoeken, zullen zij Hem vinden, en zullen bevinden, dat Hij hun een milde Belooner is. Al ons geloovig zoeken van den Heere Jezus wordt opgemerkt in den hemel. *Ik weet, dat gij zoekt Jezus* en het zal, evenals dezen dit waren, beantwoord worden met *goede woorden, troostrijke woorden. Gij zoekt Jezus, die gekruisigd was.* Hij maakt melding van Zijn gekruisigd zijn, om hare liefde tot Hem nog des te meer te loven. *Gij zoekt Hem nog, ofschoon Hij gekruisigd was; gij behoudt desniettegenstaande uwe liefde voor Hem.* Ware geloovigen beminnen en zoeken Christus niet alleen *hoewel* Hij gekruisigd was, maar *omdat* Hij gekruisigd was.

2. Hij geeft haar de verzekering van Christus' opstanding; en dat was genoeg om hare vrees tot zwijgen te brengen, vers 6. *Hij is hier niet, want Hij is opgestaan.* Te vernemen, dat *Hij niet hier is,* zou geen welkome tijding geweest

zijn voor hen, die Hem zochten, indien er niet was bijgevoegd: *Hij is opgestaan.* Het is voor hen, die Christus zoeken en Hem niet vinden, waar zij Hem dachten te vinden, eene vertroosting, dat Hij is opgestaan. Indien wij Hem niet vinden in eene voelbare vertroosting, toch is Hij opgestaan. Wij moeten niet luisteren naar hen, die zeggen: *Ziet, hier is de Christus, of daar,* want Hij is *hier* niet, Hij is *daar* niet, Hij is *opgestaan.* Bij al ons zoeken van Christus moeten wij ons herinneren, dat Hij is *opgestaan;* en wij moeten Hem zoeken als den Verrezene. Niet met vleeschelijke gedachten nopens Hem. Er waren de zoodanigen, die Christus naar het vleesch gekend hebben; maar nu voortaan kennen wij Hem niet meer naar het vleesch, 2 Cor. 5 : 16. Het is waar, Hij had een lichaam; maar het is nu een verheerlijkt lichaam. Zij, die schilderijen en beelden van Christus maken, vergeten, dat Hij hier niet is, maar dat Hij is opgestaan. Onze gemeenschap met Hem moet geestelijk wezen, door geloof in Zijn woord, Rom. 10 : 6, 9. Wij moeten Hem zoeken met grooten eerbied en ootmoed, met eene gewaarwording van ontzag voor Zijne heerlijkheid, want Hij is opgestaan. God heeft Hem uitermate verhoogd, en Hem een' naam gegeven, die boven allen naam is, daarom moet alle knie en iedere ziel zich voor Hem buigen. Wij moeten Hem zoeken met een hemelschgezind hart; als wij van deze wereld ons te huis willen maken en zeggen: Het is goed hier te zijn, zoo laat ons gedenken, dat onze Heere Jezus hier niet is, Hij is opgestaan; zoo laat dan ook ons hart hier niet zijn, maar zich ook verheffen, en de dingen zoeken, die boven zijn, Coloss. 3 : 1—3; Filipp. 3 : 20.

Ter bevestiging van haar geloof betreffende Christus' opstanding, wijst de engel deze vrouwen op twee dingen. *a.* Op Zijn woord, dat nu vervuld is, en dat zij zich kunnen herinneren. *Hij is opgestaan gelijk Hij gezegd heeft.* Dit verklaart hij voor het gepaste, degelijke voorwerp des geloofs. *Hij heeft gezegd, dat Hij' op zal staan, en gij weet dat Hij de Waarheid zelve is; daarom hebt gij reden te verwachten, dat Hij zou opstaan. Waarom zoudt gij aarzelen te gelooven wat Hij zelf u gezegd heeft, dat Hij doen zal?* Laat ons nooit vreemd vinden hetgeen het woord van Christus ons heeft gegeven te verwachten, hetzij het lijden dezes tegenwoordigen tijds, of de heerlijkheid, die geopenbaard staat te worden. Indien wij gedenken wat Christus *tot ons* heeft gezegd, zullen wij minder verwonderd wezen over hetgeen Hij *met ons doet.* Deze engel heeft, toen Hij zeide: Hij is hier niet, Hij is opgestaan, getoond, dat Hij geen ander Evangelie predikt dan hetwelk zij reeds hadden ontvangen, want Hij beroept zich op het woord van Christus als genoegzaam bewijs van zijn beweren; *Hij is opgestaan, gelijk Hij gezegd heeft. b.* Op Zijn thans *ledig graf,* waarin zij kunnen zien. *Komt herwaarts, ziet de plaats waar de Heere gelegen heeft. Vergelijkt wat gij gehoord hebt met hetgeen gij ziet, en die twee samenvoegende, zult gij gelooven. Gij ziet, dat Hij hier niet is, en gedenkende wat Hij gezegd heeft, kunt gij er van overtuigd wezen, dat Hij is opgestaan, Komt herwaarts, ziet de plaats, en gij zult zien, dat Hij hier niet is. Gij zult zien, dat Hij niet weggestolen kan zijn, en daarom moet gij tot de gevolgtrekking komen, dat Hij is opgestaan.* Het kan een invloed ten goede op ons hebben, als wij komen en met het oog des geloofs zien de plaats, waar de Heere gelegen heeft. Zie de teekenen, die Hij daar heeft achtergelaten van Zijne liefde door zich tot zulk eene diepte voor ons neder te buigen. Zie hoe gemakkelijk Hij dat bed voor ons gemaakt heeft en hoe licht, door er zelf in gelegen te hebben. Als wij in het graf zien, waarin wij verwachten neder te liggen, zoo laat ons, om er de verschrikking van weg te nemen, in het graf zien, waar de Heere gelegen heeft, de plaats waar *onze* Heere gelegen heeft, zooals in de Syrische overzetting staat. De engelen erkennen Hem als *hun* Heere, zoo wel als *wij,* want *al het geslacht in de hemelen en op de aarde is naar Hem genoemd.*

3. Hij zegt haar de tijding hiervan te brengen aan de discipelen, vers 17. *Gaat haastelijk heen, en zegt Zijnen discipelen.* Waarschijnlijk zouden zij wel gaarne nog gebleven zijn om zich te verlustigen in den aanblik van het ledige graf en om met de engelen te spreken. Het was goed daar te zijn; maar er wordt haar ander werk opgedragen; *dit is een dag van goede boodschap;* en hoewel zij het eerst in het bezit zijn der vertroosting, haar het eerst gesmaakt hebben, moeten zij er toch niet alleen het genot van hebben, moeten zij er niet van zwijgen, evenmin als die melaatschen, 2 Kon. 9 : 7. Zij moeten heengaan en het den discipelen zeggen. Openbare diensten voor anderen moeten den voorrang hebben boven het genot van verborgen gemeenschapsoefening met God voor ons zelven, want het is zaliger te geven dan te ontvangen.

Die tijding moet het eerst den discipelen van Christus gebracht worden. Het is niet: Gaat heen, zegt den overprieters en Farizeën, opdat zij *beschaamd* zullen zijn; maar: Zegt den discipelen, opdat zij *vertroost* zullen zijn. God verhaast de blijdschap Zijner vrienden meer dan de schande Zijner vijanden, hoewel van beiden de vervollediging bewaard wordt voor hiernamaals. *Zegt Zijnen discipelen;* zij zullen wellicht uw bericht gelooven; maar hoe dit zij, zegt het hun, om hen te bemoedigen onder hunne tegenwoordige droefheid en verstrooiing. Het was een sombere, treurige tijd voor hen, een tijd van droefheid en vreeze. Welk eene hartsterking zal het hun dan zijn te hooren, *dat hun Meester is opgestaan!* Zegt het hun, opdat zij nu zelven de zaak zullen onderzoeken. Dit sein werd hun gezonden, om hen op te wekken uit die vreemde stompzinnigheid, die hen had bevangen, en hunne hoop te verlevendigen. Dit spoorde hen aan om Hem te zoeken, en zich voor te bereiden op Zijne verschijning. Wenken in het algemeen leiden tot nader onderzoek. Zij zullen nu van Hem hooren, maar zeer spoedig zullen zij Hem zien. Christus openbaart zich trapsgewijze. *b.* De *vrouwen* werden gezonden om het hun te zeggen, en

zoo werden zij, als het ware, tot *apostelen van de apostelen* gemaakt. Dit was eene eere, die haar werd aangedaan, eene belooning, die haar geschonken werd voor hare trouwe aanhankelijkheid aan Hem, aan het kruis en in het graf, en eene bestraffing voor de discipelen, die Hem verlieten. Nog verkiest God het zwakke der wereld om het sterke te beschamen, en legt den schat niet slechts in *aarden* vaten, maar hier in de *zwakkere* vaten. Gelijk *de vrouw, verleid zijnde* door de inblazing van een' boozen engel, *de eerste is geweest in overtreding*, 1 Tim. 2 : 14, zoo zijn deze vrouwen, door het onderricht van een' goeden engel, de eersten geweest in het geloof aan de verlossing der overtreding door Christus' opstanding, opdat die smaad van hare sexe afgewenteld worde, door er dit tegen te laten opwegen, hetwelk tot haren altijddurenden lof is. *c.* Haar werd gelast om *haastelijk* heen te gaan ter volvoering van deze boodschap. Maar waartoe deze haast? Zou die boodschap hun dan niet ook later en ten allen tijde welkom wezen? O ja, maar zij waren thans overstelpt van smart, en Christus wilde hun die hartsterking spoedig doen toekomen. Toen Daniël zich verootmoedigde voor God vanwege de zonde, kwam de engel Gabriël snellijk gevlogen met eene boodschap der vertroosting, Dan. 9 : 21. Wij moeten altijd gereed en bereid zijn om aan de geboden Gods te gehoorzamen, Ps. 119 : 60. Om goed te doen aan onze broederen en hun vertroosting te brengen. (Zeg niet: „Ga heen en kom weder, en morgen zal ik geven"; maar *nu* en *haastelijk*.) *d.* Haar werd bevolen aan de discipelen te zeggen Hem te ontmoeten in Galilea. Er waren andere verschijningen van Christus aan hen nog vóór deze ontmoeting in Galilea, die plotseling en verrassend waren, maar Hij wilde ééne plechtige openbare ontmoeting met hen hebben, en hiervan wordt hun vooraf kennis gegeven. Die algemeene ontmoeting moest plaats hebben in Galilea, op tachtig à honderd mijlen afstands van Jeruzalem. Uit vriendelijkheid voor diegenen van Zijne discipelen, die in Galilea gebleven waren en niet (wellicht omdat zij niet konden) naar Jeruzalem waren opgegaan. In die landstreek wilde Hij gaan, om er zich aan Zijne vrienden te openbaren. *Ik weet uwe werken en waar gij woont.* Christus weet waar Zijne discipelen wonen, en zal er hen bezoeken. De verhooging van Christus doet Hem niet de armere en mindere van Zijne discipelen vergeten, maar zelfs aan hen, die ver zijn van de overvloedige middelen van genade, zal Hij zich genadiglijk openbaren. Uit aanmerking van de zwakheid Zijner discipelen, die nu te Jeruzalem waren, en nog bevreesd waren voor de Joden, en dus niet in het openbaar durfden te verschijnen, en daarom was deze samenkomst verdaagd om in Galilea gehouden te worden. Christus kent onze angsten; Hij weet wat maaksel wij zijn, en daarom trof Hij Zijne beschikkingen waar het minste gevaar van stoornis was.

Eindelijk. De engel verzekert plechtig de waarheid van hetgeen hij haar had medegedeeld. *Ziet, ik heb het ulieden gezegd;* gij kunt er van verzekerd wezen, er staat op maken; *ik* heb het u gezegd, die geene onwaarheid zou durven zeggen. *Het woord door de engelen gesproken is vast geweest*, Hebr. 2 : 2. Te voren had God Zijn' wil aan Zijn volk te kennen gegeven door den dienst der engelen, zooals bij de wetgeving, daar Hij echter voornemens was in Evangelietijden deze wijze van mededeeling te doen niet meer te gebruiken, — want Hij heeft aan de engelen niet onderworpen de toekomende wereld, noch hen aangesteld als predikers van het Evangelie — is deze engel *nu* gezonden om aan de discipelen de opstanding van Christus te getuigen, en het aan hen over te laten om haar aan de wereld te verkondigen. Door te zeggen: *Ziet, ik heb het ulieden gezegd*, ontlast hij zich, als het ware, van de schuld van haar ongeloof, indien zij zijn bericht niet zouden aannemen, om ze op haar te werpen; *Ik heb aan mijne opdracht voldaan; ik heb getrouwelijk mijne boodschap overgegeven; ziet nu toe, het is voor uwe verantwoording, of gij haar al of niet wilt aannemen; ik heb het ulieden gezegd.* Die boden Gods, die zich getrouwelijk kwijten van hun' last, kunnen dien troost voor zich hebben, wat ook de uitslag van hunne pogingen zijn moge, Hand. 20 : 26, 27.

IV. Het weggaan der vrouwen van het graf, om het bericht te brengen aan de discipelen. Merk op:

1. In welke gemoedsgesteldheid zij heengingen. Zij gingen *met vreeze en groote blijdschap*, een vreemd mengsel, vreeze en groote blijdschap op hetzelfde oogenblik en in dezelfde ziel. Te hooren dat Christus was opgestaan was eene oorzaak van blijdschap; maar in Zijn graf geleid te worden en een' engel te zien, en met hem daarover te spreken, kon niet anders dan vreeze bij haar verwekken. Het was eene goede tijding, maar zij vreesden, dat zij te goed was om waar te zijn; maar merk op: van hare *blijdschap* wordt gezegd, dat zij *groot* was; maar dat wordt niet gezegd van hare *vrees*. Heilige vreeze gaat gepaard met blijdschap. Zij, die den Heere dienen met *vreeze*, dienen Hem met *blijdschap*. Geestelijke blijdschap gaat gepaard met beving, Ps. 2 : 11. Het is slechts de volmaakte liefde en blijdschap, die alle vreeze zullen uitwerpen.

2. Hoe zij zich haastten. Zij *liepen henen*. Vreeze en blijdschap te zamen verhaastten hare schreden, en verleenden vleugelen aan hare voeten. De engel zeide haar *haastelijk heen te gaan*, en *zij liepen*. Zij, die op Gods boodschap worden uitgezonden, moeten niet talmen, moeten geen' tijd verliezen. Als het hart verwijd is door de blijde boodschap van het Evangelie, zullen de voeten den weg van Gods geboden loopen.

3. Op welke boodschap zij uitgingen; zij liepen om hetzelve Zijnen discipelen te boodschappen. Niet twijfelende of het zou eene blijde tijding voor hen zijn, liepen zij henen om hen te vertroosten met dezelfde vertroostingen, waarmede zij door God vertroost waren geworden. De discipelen van Christus moeten zich beijveren om elkander hunne liefelijke ervaringen van gemeenschap met den hemel mede

te deelen; zij behooren aan anderen te verhalen wat God aan hunne ziel gedaan heeft. Evenals *de olie der rechterhand* zal blijdschap in Christus Jezus *roepen*, en alle plaatsen binnen de linie van hare mededeelingen met hare geuren vervullen. Toen Simson honing vond, bracht hij hem aan zijne ouders.

V. Christus' verschijning aan de vrouwen, om het getuigenis van den engel te bevestigen, vers 9, 10. Deze ijverige Godvreezende vrouwen hebben niet slechts het eerst tijding van Hem gehoord, maar Hem ook het eerst na Zijne opstanding gezien. De engel verwees hen, die Hem wilden zien, naar Galilea, maar vóórdat die tijd daar was, hebben zij uitgezien naar Hem, die leeft en hen ziet. Jezus Christus doet dikwijls meer dan Hij beloofd heeft, maar nooit minder, dikwijls komt Hij ons voor, maar nooit stelt Hij ons te leur in onze geloovige verwachtingen van Hem.

Hier is:

1. Christus' verrassende verschijning aan de vrouwen. *Als zij heengingen, om Zijn' discipelen te boodschappen, ziet, Jezus is haar ontmoet.* De genaderijke bezoekingen Gods ontvangen wij gewoonlijk in den weg des plichts, en aan hen, die wat zij hebben gebruiken tot welzijn van anderen, zal méér gegeven worden. Die ontmoeting met Christus was onverwacht, *eer zij het wisten*, Hoogl. 6 : 12. Christus is dichter bij Zijn volk dan zij denken. Zij behoefden niet in den afgrond neder te dalen om Christus vandaar op te brengen, Hij was daar niet, Hij was opgestaan; noch op te klimmen in den hemel, want Hij was nog niet opgevaren; maar Christus was nabij haar, en nog is het woord nabij ons.

2. De groetenis, waarmede Hij haar aansprak, — *chairete, Heil.* Wij gebruiken de aloude wijze van begroeten, gezondheid, welvaren, *alle heil* wenschende aan hen, die wij ontmoeten, en zij is verwant aan den Griekschen vorm van groeten, die hier gebruikt is, en deze beantwoordt aan het Hebreeuwsche *Vrede zij u.* En hieruit spreekt *a.* Christus' welwillendheid voor ons en ons geluk sinds Hij inging tot Zijn' staat van verhooging. Hoe wel Hij nu zoo hoog verheven is, is Hij ons even welgezind als ooit te voren, en laat Hij zich even veel gelegen liggen aan ons heil en welzijn. *b.* Het vrije, de heilige gemeenzaamheid, die Hij gebruikt in den omgang met Zijne discipelen, want Hij noemde hen *vrienden.* Maar het Grieksche woord beteekent *Verheugt u.* Zij waren aangedaan door vreeze en blijdschap; wat Hij hun nu zeide strekte om haar aan te moedigen in hare blijdschap, vers 9, *Verheugt u*, en hare vreeze te doen zwijgen, vers 10, *Vreest niet.* Het is de wil van Christus, dat Zijn volk een blijmoedig volk zijn zal, en Zijne opstanding geeft hun overvloedig reden tot verheuging.

3. Den liefdevollen eerbied, dien zij Hem bewezen; *Zij, tot Hem komende, grepen Zijne voeten en aanbaden Hem.* Hiermede gaven zij uitdrukking *a.* Aan den eerbied, dien zij voor Hem koesterden. Zij wierpen zich aan Zijne voeten, namen de houding aan der aanbidding, en aanbaden Hem met ootmoed en Godvruchtige vreeze, als den Zone Gods, die nu verhoogd was. *b.* De genegenheid en liefde, die zij voor Hem koesterden; zij hielden Hem vast, en wilden Hem niet laten gaan. Hoogl. 3 : 4. Hoe liefelijk waren haar de voeten van den Heere Jezus, Jes. 62 : 7.

4. De vervoering van vreugde, waarin zij zich bevonden, nu zij deze nadere verzekering hadden van Zijne opstanding. Zij verwelkomden haar met open armen. Aldus moeten wij Jezus Christus omhelzen, die ons in het Evangelie wordt aangeboden, moeten wij ons met eerbied aan Zijne voeten werpen, door het geloof Hem vasthouden, en Hem met liefde en blijdschap in ons hart ontvangen.

5. De bemoedigende woorden, die Christus tot haar sprak, vers 10. Wij bevinden niet, dat zij iets tot Hem gezegd hebben, hare liefdevolle omhelzing en aanbidding spraken genoeg, en Hij zeide niets anders tot haar dan wat de engel haar reeds gezegd had, vers 5, 7; want; Hij bevestigt het woord Zijns knechts, Jes. 44. : 26; en Hij vertroost Zijn volk door hetgeen zij van Zijne engelen, de Evangeliedienaars, gehoord hebben, opnieuw tot hun hart te laten spreken door Zijn' Geest. Merk hier nu op *a.* Hoe Hij hunne vreeze bestraft. *Vreest niet.* Zij moeten niet vreezen misleid te worden door deze herhaalde berichten van Zijn opstanding; ook niet vreezen, dat haar eenigerlei leed zou geschieden door de verschijning van eenen uit de dooden; want de tijding, hoewel wonderbaar. was *waar* en *goed.* Christus is opgestaan van de dooden om de vreeze Zijns volks tot zwijgen te brengen, *b.* Hoe Hij hare boodschap herhaalt; *gaat henen, boodschapt Mijnen broederen, dat zij zich moeten bereiden op eene reize naar Galilea, en daar zullen zij Mij zien.* Indien er gemeenschap is tusschen onze ziel en Christus, dan is Hij het, die de samenkomst bepaalt, en Hij zal getrouw zijn aan de afspraak. Jeruzalem had de eere verbeurd van Christus' tegenwoordigheid; het was eene oproerige stad, daarom laat Hij de samenkomst in Galilea plaats hebben. *Kom, mijn liefste, laat ons uitgaan,* Hoogl. 7 : 11. Maar wat hier inzonderheid opmerkelijk is, is dat Hij Zijne discipelen Zijne broederen noemt. Gaat henen, boodschapt Mijnen broederen, niet slechts hun, die aan Hem verwant waren, maar ook aan al de overigen, Hoofdst. 12 : 50; maar nooit heeft Hij hen aldus genoemd dan na Zijne opstanding, hier en Joh. 20 : 17. Zelf door de opstanding krachtelijk bewezen zijnde te zijn de Zoon van God, worden alle kinderen Gods hiermede verklaard Zijne broederen te zijn. De Eerstgeborene zijnde uit de dooden, is Hij de Eerstgeborene geworden onder vele broederen, namelijk onder allen, die met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijner opstanding. Christus heeft nu niet zoo voortdurend en zoo gemeenzaam met Zijne discipelen gesproken als vóór Zijn' dood; maar opdat zij niet zouden denken, dat Hij hun nu vreemd is geworden, geeft Hij hun dezen liefelijken en liefdevollen titel. Gaat heen tot Mijne broederen, opdat de Schrift vervuld worde, die,

sprekende van Zijn ingaan tot Zijn' verhoogden staat, zegt: *Ik zal uwen naam mijnen broederen vertellen.* In Zijn lijden hadden zij Hem schandelijk verlaten, maar om te toonen, dat Hij kon vergeven en vergeten, en ons dit te leeren, blijft Hij niet slechts bij Zijn voornemen hen te ontmoeten, maar noemt Hij hen broederen. Allen *Zijne broederen* zijnde, waren zij ook *elkanders broederen,* en moeten zij elkander als broederen liefhebben. Zijne erkenning van hen als broederen heeft hen grootelijks geëerd, maar zij was hun daarbij ook een voorbeeld van nederigheid te midden van deze eere.

11. En als zij henengingen, zie, eenigen van de wacht kwamen in de stad en boodschapten den overpriesters alle de dingen die geschied waren. 12. En zij, vergaderd zijnde met de ouderlingen, en te zamen raad genomen hebbende, gaven zij den krijgsknechten veel gelds, 13. En zeiden: Zegt: Zijne discipelen zijn des nachts gekomen en hebben hem gestolen, als wij sliepen. 14. En indien zulks komt gehoord te worden van den stadhouder, wij zullen hem tevreden stellen, en maken dat gij zonder zorge zijt. 15. En zij, het geld genomen hebbende, deden gelijk zij geleerd waren. En dit woord is verbreid geworden bij de Joden tot op den huidigen dag,

Als verder bewijs van de opstanding van Christus hebben wij hier de bekentenis van de tegenstanders, die op wacht hadden gestaan, en er zijn twee dingen, die dit getuigenis versterken — zij waren *ooggetuigen* en hebben zelven de heerlijkheid der opstanding gezien, die niemand anders gezien heeft — en zij waren *vijanden,* die daar geplaatst waren, om Zijne opstanding tegen te staan en te verhinderen. Merk hier nu op

I. Dat dit getuigenis werd afgelegd voor de overpriesters, vers 11; toen de vrouwen heengingen, om die tijding aan de discipelen te brengen, welke hun hart zou vervullen van blijdschap, gingen de soldaten diezelfde tijding brengen aan de overpriesters, welke hun *„aangezicht vol zou maken van schande. Eenigen van de wacht,* waarschijnlijk diegenen, welke er het bevel over hadden gevoerd, *kwamen in de stad,* en brachten aan hen, die hen hadden aangesteld, het bericht van hunne teleurstelling. *Zij boodschapten den overpriesters al de dingen die geschied waren.* Zij berichtten hun de aardbeving, de nederdaling van den engel, het afwentelen van den steen, en het levend uitkomen van het lichaam van Jezus uit het graf. Aldus werd het *teeken* van Jonas den profeet tot de overpriesters gebracht met het helderst en onbetwistbaarst getuigenis. En zoo werden hun de beste, de klaarblijkelijkste middelen ter overtuiging gegeven. Wij kunnen ons voorstellen welk eene grievende vernedering dit voor hen was, en dat zij, evenals de vijanden der Joden *zeer vervielen in hunne oogen,* Neh. 6:16, Men zou terecht hebben kunnen verwachten, dat zij nu in Christus zouden gelooven en er berouw van zouden hebben, dat zij Hem ter dood gebracht hadden; maar zij volhardden in hun ongeloof, en werden er dus nu als in verzegeld.

II. Hoe dit getuigenis door hen gesmoord werd. Zij belegden eene vergadering om te overwegen wat er gedaan moest worden. Wat hen betrof, zij waren vast besloten niet te gelooven, dat Jezus van de dooden was opgestaan; maar nu hadden zij er voor te zorgen, dat anderen het ook niet zouden gelooven, en dat zij zelven wegens dit ongeloof niet te schande gemaakt zouden worden. Zij hadden Hem ter dood gebracht, en er was geen ander middel om hun goed recht in hetgeen zij gedaan hadden te handhaven, dan door het getuigenis van Zijne opstanding te logenstraffen. Aldus bevinden zij, die zich verkocht hebben om ongerechtigheid te werken, dat de eene zonde de andere na zich sleept, en dat zij tot de ontzettende noodzakelijkheid zijn gekomen, om misdaad tot misdaad toe te doen, hetgeen een deel uitmaakt van den vloek over Christus' vervolgers, Ps. 69 : 28.

Het resultaat van hunne overlegging was, dat deze soldaten omgekocht moeten worden om te zwijgen.

1. *Zij gaven geld in hunne handen;* en tot welke goddeloosheid zullen de menschen zich niet laten bewegen uit liefde tot het geld? Zij gaven hun *veel gelds,* waarschijnlijk veel meer dan zij aan Judas gegeven hebben. Deze overpriesters hadden hun geld even lief als andere menschen, en waren evenmin geneigd als anderen om er afstand van te doen, maar om hun boosaardig opzet tegen het Evangelie van Christus te volvoeren, waren zij er zeer vrijgevig mede. Waarschijnlijk gaven zij aan de soldaten zooveel als zij eischten, en dezen wisten wel van hun voordeel gebruik te maken. Hier werd dus veel geld uitgegeven ter bevordering van hetgeen zij wisten eene leugen te zijn, en toch zijn er velen, die onwillig zijn om een weinig geld te geven ter bevordering van hetgeen zij weten de waarheid te wezen, hoewel zij de belofte hebben van vergolden te zullen worden in de opstanding der rechtvaardigen. Laat ons toch nooit gierig zijn voor eene goede zaak, als wij zien, hoe veel men over heeft ter ondersteuning van eene slechte zaak.

2. Zij legden eene leugen in hun' mond, vers 13. *Zegt: Zijne discipelen zijn des nachts gekomen, en hebben hem gestolen, als wij sliepen.* Een armzalig redmiddel is beter dan geen, maar dit redmiddel is al heel armzalig. *a.* Het bedrog was bespottelijk, en bracht zijne eigene wederlegging mede. Indien *zij sliepen,* hoe konden zij dan weten wat er voorgevallen is, of zeggen wie gekomen is? Indien iemand hunner wakker was en het gezien heeft, dan zou hij toch ongetwijfeld de anderen gewekt hebben om het te verhinderen; want dat was het eenige, dat zij te doen hadden. Het was gansch en al onwaarschijnlijk, dat een gezelschap van arme, zwakke, lafhartige, moedelooze mannen zich voor het stelen van een dood

lichaam aan zoo groot een gevaar zouden blootstellen. Waarom werd er dan geene strenge huiszoeking gedaan in de woningen, waar zij verblijf hielden, of andere middelen in het werk gesteld om dit doode lichaam weder te bemachtigen; maar die leugen was voor ieder doorzichtig, die oogen had om te zien. Doch al had die zaak nu ook nog zulk een fraaien schijn gehad, toch was het goddeloos van deze priesters en ouderlingen om deze soldaten te huren voor zulk eene opzettelijke leugen tegen hun eigen geweten. Zij weten niet wat zij doen, die anderen overhalen tot eene moedwillige zonde, want hierdoor wordt het geweten verkracht, en de deur opengezet voor vele andere zonden. Maar *c.* Daar dit bedoeld was om de groote leerstelling van Christus' opstanding te niet te doen, was het eene zonde tegen het laatste middel, dat hun tot redding was aangeboden, en was dus inderdaad eene lastering tegen den Heiligen Geest, daar zij datgene aan de slechtheid der discipelen toeschreven hetgeen door de kracht van den Heiligen Geest was geschied.

Maar opdat de soldaten geen bezwaar zouden maken vanwege de straf, die zij volgens de Romeinsche wet hadden te ondergaan wegens het slapen op wacht, welke straf zeer streng was, Hand. 12 : 19, beloofden zij bij den stadhouder tusschenbeiden te zullen komen; *Wij zullen hem tevreden stellen, en maken, dat gij zonder zorg zijt. Wij zullen onzen invloed bij hem aanwenden, en hem bewegen om er geene kennis van te nemen.* Zij hadden kortelings ondervonden hoe gemakkelijk hun dit vallen zou. Indien deze soldaten werkelijk hadden geslapen, en alzoo de discipelen hadden toegelaten Hem te stelen, zooals zij der wereld wilden doen gelooven, dan zouden de priesters en de ouderlingen wel de eersten geweest zijn om bij den stadhouder op hunne bestraffing aan te dringen; zoodat hunne zorge voor de straffeloosheid der soldaten hun verhaal ten stelligste logenstraft. Zij namen op zich hen te beveiligen tegen het zwaard van Pilatus' gerechtigheid; maar zij konden hen niet beveiligen tegen het zwaard van Gods gerechtigheid, dat boven het hoofd hangt van hen, die de leugen liefhebben en doen. Diegenen beloven meer dan zij kunnen volbrengen, die het op zich nemen om iemand ongedeerd door het bedrijven van eene moedwillige zonde heen te helpen.

Zoo werd dit komplot dan beraamd en wat was er de uitslag van? Zij, die *gewillig waren om te bedriegen*, namen het geld, en deden wat hun gezegd was. Zij gaven even weinig om Christus en Zijn' Godsdienst als de overpriesters en ouderlingen er om gaven; en menschen, die in het geheel geen' Godsdienst hebben, kunnen er wel behagen in vinden het Christendom in minachting te zien brengen, en er zelf de hand toe leenen, zoo het moet. Zij *namen het geld;* dat hadden zij op het oog, en niets anders. Geld is een lokaas voor de zwartste misdaad; veile tongen zullen er de waarheid voor verkoopen.

Het groote argument, waaruit blijkt, dat Christus de Zoon van God is, is Zijne opstanding, en niemand kon overtuigender bewijzen van de waarheid er van hebben, dan deze soldaten. Zij zagen den engel nederdalen van den hemel en den steen afgewenteld; zij zagen het lichaam van Christus uit het graf komen, tenzij, dat de schrik en ontroering, die zich van hen meester maakten het hun belet hebben; en toch waren zij er zelven bij lange na niet van overtuigd, zoodat zij zich lieten huren om het te ontkennen en anderen te verhinderen het te gelooven. Het duidelijkste en meest tastbare bewijs zal, zonder de medewerking van den Heiligen Geest, de menschen niet tot overtuiging brengen. Zij, die gewillig waren om zich te laten bedriegen, hebben aan dit verhaal niet slechts geloof geschonken, maar het nog verder verbreid. *Dit woord is verbreid geworden bij de Joden tot op den huidigen dag.* Het bedrog vond gereeden ingang en beantwoordde aan het doel. Als de Joden, die volhardden in hun ongeloof het argument van Christus' opstanding hooren, zijn zij nog altijd met het antwoord gereed, *zijne discipelen zijn gekomen en hebben hem gestolen.* Van gelijke strekking is het verhaal door Justin Martyr medegedeeld in zijn gesprek met Typho, den Jood. Het groote sanhedrin heeft aan alle Joden in de verstrooiing dit bericht gezonden, hen daarbij opwekkende tot krachtigen tegenstand aan het Christendom, nl. dat toen zij Hem gekruisigd en begraven hadden, de discipelen des nachts zijn gekomen en hebben Hem uit het graf gestolen; waarbij hunne bedoeling was niet slechts om de waarheid van Christus' opstanding omver te werpen, maar ook Zijne discipelen gehaat en veracht te maken bij de wereld als de grootste snoodaards op aarde. Is eens eene leugen opgeworpen, dan weet niemand hoe ver zij verspreid zal worden, of hoe lang zij in omloop zal blijven, of hoeveel kwaad zij zal aanrichten. Sommigen geven eene andere beteekenis aan deze plaats: *Dit woord is verbreid geworden*, dat is: *In weerwil van de kunstenarij der overpriesters om aldus het volk te bedriegen, is de verstandhouding tusschen hen en de soldaten, en het geld, dat gegeven werd om het bedrog te steunen, bekend en verbreid geworden onder de Joden*, want op de eene of andere wijze zal de waarheid aan het licht komen.

16. En de elf discipelen zijn henengegaan naar Galiléa, naar den berg, waar Jezus hen bescheiden had. 17. En als zij Hem zagen, baden zij Hem aan; doch sommigen twijfelden. 18. En Jezus, bij hen komende, sprak tot hen, zeggende: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. 19. Gaat dan henen, onderwijst alle de volkeren, hen doopende in den naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; leerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb. 20. En ziet, Ik ben met ulieden, alle de dagen tot de voleinding der wereld. Amen.

Deze evangelist gaat stilzwijgend verscheidene andere verschijningen van Christus voorbij, die door Lukas en Johannes worden medegedeeld, en haast zich tot deze, die de plechtigste van allen was, als beloofd en meermalen vóór Zijn' dood en na Zijne opstanding voorzegd. Merk op

I. Hoe de discipelen zich voor die verschijning naar de gegeven aanwijzing gedroegen, vers 16. Zij zijn heengegaan naar Galilea, eene lange reize om slechts eene enkele maal Christus te zien; maar dit was die reize wel waardig. Zij hadden Hem verscheidene malen te Jeruzalem gezien, en toch gingen zij naar Galilea om Hem ook daar nog te zien.

1. Omdat Hij het alzoo bepaald had. Hoewel het noodeloos scheen om naar Galilea te gaan ten einde Hem te zien, dien zij te Jeruzalem konden zien, en zij ook weer spoedig naar Jeruzalem terug moeten keeren vóór Zijn hemelvaart, hadden zij toch nu geleerd Christus' bevelen te gehoorzamen zonder tegenwerpingen te maken. Zij, die gemeenschap met Christus willen onderhouden, moeten tot Hem gaan waar Hij hen verwacht. Zij, die Hem ontmoet hebben in het gebruik van het eene genademiddel, moeten Hem wederom ontmoeten in het gebruik van een ander genademiddel; zij, die Hem te Jeruzalem hebben gezien, moeten ook naar Galilea gaan.

2. Omdat dit eene openbare en algemeene samenkomst was. Zij hadden zelven Hem gezien en met Hem gesproken, maar dit verontschuldigde hen niet van tegenwoordig te zijn in eene plechtige vergadering, waar velen samen zouden komen om Hem te zien. Onze gemeenschapsoefening met God in de binnenkamer moet ons het bijwonen der openbare Godsvereering niet doen verzuimen, als wij daar de gelegenheid toe hebben, want God bemint de poorten van Zion, en dat moeten ook wij. De plaats der samenkomst was een berg in Galilea, waarschijnlijk dezelfde berg, waarop Hij van gedaante werd veranderd. Dáár kwamen zij bijeen, ter wille der afzondering, en wellicht ook om den staat van verhooging aan te duiden, waartoe Hij was ingegaan en Zijn naderen tot de wereld hier Boven.

II. Hoe zij door Jezus' verschijning werden aangedaan, vers 17. Nu was het de tijd, dat Hij *van meer dan vijfhonderd broederen op eenmaal gezien is*, 1 Cor. 15:6. Sommigen denken, dat zij Hem eerst op een' afstand gezien hebben, boven in de lucht *ephthê epanoo* — Hij werd gezien boven, van vijf honderd broederen (aldus lezen zij) hetgeen aanleiding gaf aan sommigen tot twijfel, totdat Hij naderbij kwam, vers 18, en toen waren zij voldaan. Er wordt ons gezegd

1. Dat zij Hem aanbaden. Velen van hen deden dit, ja zij schijnen het allen gedaan te hebben: zij bewezen Hem Goddelijke eer, te kennen gegeven door eene uitwendige uitdrukking van aanbidding. Allen, die den Heere Jezus zien met het oog des geloofs, moeten Hem aanbidden.

2. Maar sommigen twijfelden, sommigen van hen, die daar tegenwoordig waren. Zelfs onder hen, die aanbidden, zijn er sommigen, die twijfelen. Het geloof van hen, die oprecht zijn, kan toch nog zwak en wankelend wezen. Zij twijfelden — *edistasan;* zij waren in onzekerheid, werden nog heen en weer bewogen als de schalen van eene balans, als het moeielijk te zeggen is naar welken kant de evenaar zal overhellen. Deze twijfelingen werden later weggenomen, en hun geloof nam toe tot volle verzekerdheid, en het strekte grootelijks tot eer van Christus, dat de discipelen *twijfelden* vóórdat zij *geloofden*, zoodat men niet van hen zeggen kan, dat zij lichtgeloovig waren, gansch bereid om bedrogen te worden, want zij hebben eerst gevraagd, in twijfel getrokken, en *alle dingen onderzocht* vóórdat zij behielden hetgeen *waar* was, en dat zij bevonden *waar te zijn*.

III. Wat Jezus Christus tot hen zeide, vers 18—20. *Jezus, bij hen komende, sprak tot hen.* Hoewel er daar geweest zijn, die twijfelden, toch heeft Hij hen daarom niet verworpen, want het gekrookte riet zal Hij niet verbreken. Hij bleef niet op een afstand, maar kwam bij hen, en gaf hun zulke overtuigende blijken van Zijne opstanding, dat de weifelende schaal naar den goeden kant overhelde, en hun geloof de overwinning behaalde op hun' twijfel. Hij is bij hen gekomen, en heeft gemeenzaam met hen gesproken, zoo als een vriend spreekt tot zijn' vriend, opdat zij ten volle genoegen zouden nemen met den last, die Hij hun ging opdragen. Hij, die tot God naderde om tot Hem te spreken voor ons, nadert tot ons om tot ons te spreken van Hem. Christus gaf thans aan Zijne apostelen de groote oorkonde van Zijn koninkrijk in de wereld, zond hen uit als zijne gezanten en overhandigde hun hier hunne geloofsbrieven.

Ten opzichte van deze groote oorkonde hebben wij te letten op twee dingen:

1. De opdracht, die onze Heere Jezus zelf van den Vader heeft ontvangen. Hij gaat Zijne apostelen machtigen, en zoo iemand nu vraagt, door wat macht Hij dit doet, en wie Hem deze macht heeft gegeven, dan zegt Hij ons hier: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde*, een zeer groot woord, dat door niemand gezegd kon worden dan door Hem. Hiermede geeft Hij Zijne algemeene heerschappij te kennen als Middelaar, welke de groote grondslag is van den Christelijken Godsdienst. Hij heeft *alle macht*. Merk op *a. van waar* Hij deze macht heeft. Hij heeft haar niet op zich genomen, of er zich wederrechtelijk meester van gemaakt, zij was Hem *gegeven*, Hij had er wettig recht op, en was er mede bekleed door een schenking van Hem die de Bron en oorsprong is van alle *zijn*, en bijgevolg van alle macht, God heeft Hem gezalfd als Koning, Ps. 2 : 6; Hem op den troon geplaatst, Lukas 1 : 42. Als God, evengelijk met den Vader, was alle macht oorspronkelijk en wezenlijk Zijne; maar als Middelaar, als God-Mensch, *is Hem alle macht gegeven;* deels als belooning voor Zijn werk (omdat Hij zich vernederd heeft, heeft God Hem verhoogd), en deels tengevolge en ter bevordering van Zijn doel of voornemen. Die macht is Hem gegeven over alle vleesch, opdat Hij aan allen, die Hem gegeven zijn, het eeuwige leven zou geven, Joh. 17 : 2, en om aldus onze zaligheid kracht-

dadiglijk te volmaken. Met die macht is Hij na Zijne opstanding op nog schitterender wijze bekleed geworden. Te voren heeft Hij macht gehad, *macht om de zonden te vergeven*, Hoofdst. 9 : 9; maar nu is Hem *alle macht* gegeven. Thans gaat Hij *voor zich zelven een koninkrijk ontvangen*, Lukas 19 : 12; gaat Hij zich nederzetten aan Gods rechterhand, Ps. 110 : 1. Het verkregen hebbende, blijft er voor Hem nu niets te doen over dan er bezit van te nemen; het is *Zijne* tot in eeuwigheid. *b.* *Waar* Hij deze macht heeft: in hemel en op aarde, hetgeen het heelal omvat. Christus is de eenige algemeene Monarch; Hij is Heere van allen, Hand. 10 : 36. Hij heeft *alle macht in den hemel.* Hij heeft macht van heerschappij over de engelen, zij zijn allen Zijne nederige dienstknechten Efeze 1 : 20, 21. Hij heeft macht van voorspraak bij Zijn' Vader, uit kracht van Zijne verzoening en genoegdoening. Hij treedt tusschenbeiden, niet als smeekeling maar als eischer: *Vader, Ik wil.* Hij heeft ook *alle macht op aarde;* door het zoenoffer overmocht hebbende bij God, overmag Hij ook bij de menschen, en handelt met hen als machthebbende door den dienst der verzoening. In alle zaken en over alle personen is Hij in werkelijkheid de Opperbestuurder en Regeerder. *Door Hem regeeren de koningen.* Alle zielen zijn Zijne, voor Hem moet alle hart en alle knie gebogen worden, en moet alle tong Hem belijden de Heere te zijn. Dit zegt onze Heere Jezus hun, niet slechts om hen te overtuigen van de macht, die Hij had om hun deze opdracht te geven en hen uit te zenden ter volvoering van die opdracht, maar ook om de ergernis van het kruis weg te nemen, Zij hadden geene reden om zich *Christus gekruisigd* te schamen, nu zij Hem aldus verheerlijkt zagen.

2. Den last, dien Hij gaf aan hen, die Hij uitzond; *Gaat dan henen.* Die last wordt gegeven. *a.* Aan de apostelen in de eerst plaats, de eerste, de voornaamste staatsministers in Christus' koninkrijk, de bouwmeesters, die het fondament der kerk hebben gelegd. Nu zijn zij, die Christus gevolgd zijn in de wedergeboorte, op tronen gezet, Lukas 22 : 30. *Gaat henen.* Het is niet slechts een woord van bevel, zooals: *Zoon, ga heen en werk*, maar een woord van bemoediging: *Gaat henen, en vreest niet, heb Ik u niet gezonden?* Gaat henen, en maakt uw levenswerk van dezen arbeid. Zij moeten geen hoogen staat gaan voeren, de volken niet oproepen om voor hen te verschijnen, maar zij moeten heengaan en hun het Evangelie brengen. *Gaat henen.* Tot nu toe hebben zij zóó gehecht aan Christus' lichamelijke tegenwoordigheid, gevoelden er zich van afhankelijk, vonden daar al hunne blijdschap en hoop in; maar nu ontslaat Christus hen van hun tegenwoordig zijn met Hem, en zendt hen uit op ander werk. *Gelijk een arend zijn nest opwekt, over zijne jongen zweeft* om ze tot vliegen op te wekken, Deut. 32 : 11, zoo wekt Christus Zijne discipelen op, om zich te verspreiden over de wereld. *b.* Die opdracht wordt ook gegeven aan hunne opvolgers, de predikers van het Evangelie, wier werk het is om het Evangelie over te leveren van eeuw tot eeuw tot aan de einden der aarde in den tijd, zooals het hun werk was om het over te leveren van volk tot volk tot aan de einden der aarde in plaats, en niet minder noodzakelijk. De Oud-Testamentische belofte van eene Evangeliebediening is gegeven aan eene opvolging, Jes. 59 : 21, en dit moet alzoo verstaan worden, hoe anders zou Christus met hen kunnen wezen *tot de voleinding der wereld?* Bij Zijne hemelvaart heeft Christus niet slechts apostelen en profeten gegeven, maar ook herders en leeraars, Efeze 4 : 11.

Merk nu op:

I. Hoe ver deze opdracht zich uitstrekt, tot *alle volken.* Gaat henen, en onderwijst alle volken. Niet dat zij allen te zamen aan alle plaatsen moeten gaan, maar met onderling overleg en goedvinden moeten zij zich verspreiden op zulk eene wijze, als het meest bevorderlijk is aan de verbreiding van het licht des Evangelies. Nu wordt hierdoor duidelijk te kennen gegeven dat het de wil van Christus is: *ten eerste*, dat het verbond hetwelk God in het bijzonder met de Joden had gemaakt, nu geëindigd en te niet gedaan is. Dit woord heeft den middelmuur des afscheidsels verbroken, die zoo lang de Heidenen buitengesloten hield van een' zichtbaren kerkstaat; en terwijl het aan de apostelen bij hunne eerste uitzending verboden was om op den weg der Heidenen te gaan, werden zij nu uitgezonden tot alle volken. *Ten tweede.* Dat de zaligheid door Christus aangeboden moet worden aan allen, en niemand buitengesloten moet worden dan die zich zelven door hun ongeloof en onboetvaardigheid buitensluiten. De zaligheid, die zij hebben te prediken, is algemeen; die wil, kome en doe zijn voordeel met, make gebruik van, de acte van kwijtschelding; want er is in Christus Jezus geen onderscheid tusschen Jood en Griek. *Ten derde.* Dat het Christendom ineengestrengeld moet worden met de nationale instellingen, de koninkrijken der wereld Christus' koninkrijken moeten worden, en hunne koningen de voedstervaders der kerk.

II. Wat de hoofdbedoeling is van deze opdracht om alle volken te onderwijzen. *Mathêteusate — Laat hen toe als discipelen, doet het uiterste wat gij kunt om de volken tot Christenvolken te maken.* Niet: *Gaat henen tot de volken en kondigt het oordeel Gods over hen aan, zooals Jona bij de Ninevieten, en zooals de andere Oud-Testamentische profeten (hoewel zij wel redenen hadden dit te verwachten van wege hunne goddeloosheid) maar, gaat henen, maakt hen tot discipelen.* Christus, de Middelaar, richt een koninkrijk op in de wereld: brengt de volken toe om er onderdanen van te zijn; Hij richt eene school op, brengt de volken toe om er de leerlingen van te zijn; Hij richt een leger op om krijg te voeren tegen de machten der duisternis; werft de volken aan om dienst te nemen onder Zijne banier. Het werk, dat de apostelen te doen hadden, was den Christelijken Godsdienst op te richten aan alle plaatsen, en het was een zeer eervol werk; de daden van de helden der wereld waren, hierbij vergeleken, als niets. Zij hebben de volken ten onder ge-

bracht uit eigenbelang, en maakten hen ongelukkig; de apostelen hebben hen overwonnen voor Christus, en maakten hen gelukkig.

III. De instructies die zij ontvingen voor de uitvoering van hunne opdracht.

Ten eerste. Zij moeten discipelen toelaten door de heilige plechtigheid van den doop. *Gaat henen tot alle volken, predikt hun het Evangelie, doet wonderen onder hen, beweegt hen zelven te komen en hunne kinderen met zich te brengen, tot de kerk, en ontvangt hen dan, hen en de hunnen, in de kerk door den doop des waters,* hetzij door onderdompeling in het water, of door water op hen te gieten of te sprenkelen, hetgeen het meest gepaste schijnt te zijn, omdat de zaak op die wijze het meest wordt uitgedrukt, zooals In Jesaja 44 : 3, *Ik zal Mijn' Geest op uw zaad gieten,* en Titus 3 : 5, 6, *door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes, denwelken Hij over ons rijkelijk heeft uitgegoten;* en Ezech. 36 : 25 *Ik zal rein water op u sprengen.* En Jes. 52 : 15 *Alzoo zal hij vele Heidenen besprengen,* hetgeen eene profetie schijnt te wezen van deze opdracht om de volken te doopen.

Ten tweede. Deze doop moet toegediend worden in den naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes. Dat is

1. Op gezag van den hemel en niet van de menschen; want Zijne dienstknechten handelen op gezag van de drie Personen der Goddelijke Drieëenheid, die allen samenwerken, gelijk als voor onze *schepping,* alzoo ook in onze *verlossing.* Zij hebben hunne opdracht onder het groot zegel des hemels, hetgeen eere toevoegt aan deze inzetting, hoewel zij voor een vleeschelijk oog, evenmin als Hij, die haar ingesteld heeft, *gedaante noch heerlijkheid heeft.*

2. Den naam aanroepende van Vader, Zoon en Heiligen Geest. Alle dingen worden geheiligd door gebed, en inzonderheid het water des doops. Het gebed des geloofs verkrijgt de tegenwoordigheid van God in de inzetting, die er de glans en schoonheid, het leven en de kracht van is. Maar

3. Het is in den naam *eis to onoma* van Vader, Zoon, en Heiligen Geest: dit was bedoeld als het kort begrip van de eerste beginselen van den Christelijken Godsdienst en van het nieuwe verbond, en dienovereenkomstig zijn de aloude geloofsbelijdenissen opgesteld. Door onzen doop belijden wij plechtig: *a.* Onze instemming met de openbaring der Schrift betreffende God, den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest. Wij belijden ons geloof dat er een God is, dat er slechts één God is, dat in de Godheid een Vader is, die genereert, een Zoon, die gegenereerd is, en een Heilige Geest van beiden uitgaande. Wij zijn gedoopt, niet in de *namen,* maar in den *naam* van Vader, Zoon en Geest, hetgeen duidelijk te kennen geeft, dat deze drie één zijn, en hun naam één. De afzonderlijke vermelding van de drie Personen in de Drieëénheid, hier in den Christelijken doop, en in de Christelijke zegenspraak, 2 Cor. 13 : 13, is een volledig bewijs van de leer der Drieëénheid, en heeft er veel toe bijgedragen om haar zuiver en onverkort te bewaren door alle eeuwen van de kerk, want niets is grooter en ontzagwekkender in de Christelijke bijeenkomsten dan deze twee. *b.* Onze toestemming tot een verbondsbetrekking tot God, den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest. De doop is een sacrament, dat is *een eed*; Het is een eed van *afzwering,* waarmede wij de wereld en het vleesch verloochenen als mededingers van God op den troon van ons hart; en een *eed van trouw,* waarmede wij ons zelven overgeven en toewijden aan God, om de Zijnen te wezen, ons zelven met lichaam, ziel en geest te laten leiden en regeeren door Zijn' wil en gelukkig te zijn in Zijne gunst. Daarom wordt de doop toegepast op den persoon, want het is de persoon, die Gode toegewijd wordt. Het is in den naam *des Vaders,* geloovende Hem te zijn *de Vader van onzen Heere Jezus Christus* (want dat is het, wat hier in de eerste plaats bedoeld wordt), door *eeuwige generatie,* en *onze Vader,* als onze Schepper, Bewaarder en Weldoener, aan wien wij ons daarom overgeven, als aan onzen Eigenaar en Opperheer, om ons te besturen en over ons te beschikken, als onzen Heerscher om ons te regeeren door Zijne wet, en als ons Hoogste Goed. Het is den naam *des Zoons,* des Heeren Jezus Christus, des Zoons Gods, en even gelijk met den Vader. De doop is op bijzondere wijze toegediend in den naam des Heeren Jezus, Hand. 8 : 16. In den doop zeggen wij met Petrus: *Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods,* Hoofdst 16 : 16; en met Thomas: Mijn Heere en mijn God, Joh. 20 : 28. Wij nemen Christus aan om onze Profeet, Priester en Koning te zijn, en geven ons over om door Hem onderwezen, verlost en geregeerd te worden. Het is in den naam des *Heiligen Geestes*: Geloovende in de Godheid van den Heiligen Geest, en in Zijne werking om onze verlossing tot stand te brengen, geven wij ons over aan Zijne leiding en werking, als die ons heiligt, onderwijst, bestuurt en regeert,

Ten derde. Zij, die aldus gedoopt en onder de discipelen van Christus zijn aangenomen, moeten onderwezen worden vers 19, *leerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb.* Hiermede worden twee dingen aangeduid.

1. De plicht van discipelen, van alle gedoopte Christenen. Zij moeten onderhouden alles wat Christus geboden heeft, en om dit te kunnen, moeten zij zich onderwerpen aan het onderwijs van hen, die Hij zendt. Onze toelating tot de zichtbare kerk heeft nog iets anders ten doel; als Christus ons tot discipelen heeft gemaakt, dan heeft Hij nog niet afgedaan met ons, Hij werft krijgsknechten aan om hen op te leiden tot Zijn' dienst.

Allen die gedoopt zijn, staan onder de verplichting *a.* Om het gebod van Christus tot het richtsnoer huns levens te maken. Er is eene wet des geloofs, en wij worden gezegd onder de wet van Christus te zijn; door den doop zijn wij onder verplichting gekomen, en wij moeten gehoorzamen. *b.* Wij moeten letten op hetgeen Christus geboden heeft. Voor de rechte gehoorzaamheid aan Christus' geboden wordt oplettendheid geëischt; wij loopen gevaar

van iets te zullen missen, indien wij niet goed acht geven, en in al onze gehoorzaamheid moeten wij het oog hebben op het gebod, en hetgeen wij doen, moeten wij doen als den Heere. *c.* Wij moeten *alles* onderhouden wat Hij geboden heeft, alles, zonder uitzondering; *al* de zedelijke plichten, en *al* de inzettingen. Onze gehoorzaamheid aan de wetten van Christus is niet *oprecht*, als zij niet algemeen is; wij moeten *staan volmaakt en volkomen in al den wil van God. d.* Zich te bepalen tot de geboden van Christus, evenmin er iets *van af te doen, als er iets aan toe te doen. e.* Hun' plicht te leeren overeenkomstig de wet van Christus van hen, die Hij tot leeraren in Zijne school heeft aangesteld; want daartoe zijn wij in Zijne school gekomen.

2. De plicht van Christus' apostelen en dienaren; en deze is; de geboden van Christus te onderwijzen, ze aan Zijne discipelen te verklaren, hen te wijzen op de noodzakelijkheid der gehoorzaamheid, en hen te helpen om de algemeene geboden van Christus toe te passen op bijzondere gevallen. Zij moeten hen leeren, niet hunne eigene bedenkselen, maar de inzettingen van Christus, daaraan moeten zij nauwgezet vasthouden, en in de kennis daarvan moeten de Christenen worden opgevoed. Hiermede is een blijvende Evangeliedienst ingesteld in de kerk tot opbouwing van het lichaam van Christus, *totdat wij allen komen . . . tot een' volkomen man*, Efeze 4 : 11—13. Totdat de erfgenamen des hemels meerderjarig zijn moeten zij onder voogden en verzorgers zijn.

3. De verzekering, die Hij hun geeft van Zijne geestelijke tegenwoordigheid met hen bij de vervulling van hunne opdracht; *En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld.* Deze groote en dierbare belofte wordt ingeleid met een *„ziet"*, om hun geloof te versterken en hunne opmerkzaamheid er voor gaande te maken. *Let hier op, het is iets, waarvan gij zeker kunt zijn, waarop gij staat kunt maken.* Merk op: *a.* De gunst, hun beloofd. *Ik ben met ulieden.* Niet: Ik zal met ulieden zijn, maar Ik ben *egoo eimi.* Gelijk God Mozes gezonden heeft, zoo zendt Christus Zijne apostelen met dezen Naam *Ik ben*, want Hij is God, voor wien verleden, heden en toekomst één is. Openb. 1 : 8. Hij stond nu op het punt van hen te verlaten, Zijne lichamelijke tegenwoordigheid zal hun nu ontnomen worden, en dit smartte hen; maar Hij verzekert hun van Zijne geestelijke tegenwoordigheid, die hun noodiger en nuttiger was dan Zijne lichamelijke tegenwoordigheid zijn kon. *Ik ben met ulieden;* dat is: Mijn Geest is met u, de Trooster zal bij u blijven, Joh. 16 : 7. Ik ben *met* u, niet *tegen* u, met u om u ter zijde te staan, Mij met u te versterken zooals dit van onzen Vorst Michael gezegd wordt, Dan. 10 : 21. Ik ben met u, niet afwezig van u, niet op een' afstand van u, *eene dadelijke hulp*, Ps. 46 : 2 [1]) Christus zond hen nu uit om Zijn koninkrijk in de wereld op te richten, hetgeen eene groote onderneming was. En nu geeft Hij hun in tijds de belofte Zijner tegenwoordigheid. Om hen door te helpen in de moeielijkheden, die zij op hun' weg zullen ontmoeten. *Ik ben met u om u te ondersteunen, uwe zaak te bepleiten; met u in al uw dienen en al uw lijden, om er u getroost en met eere door heen te helpen. Als gij zult gaan door het vuur of door het water zal Ik met u zijn.* Op den kansel, in de gevangenis. *Ziet, Ik ben met u.* Om deze groote onderneming te doen gelukken; *Zie, Ik ben met u, om uwen Evangeliedienst krachtdadig te doen zijn ter onderwijzing der volken, ter nederwerping van de sterkten van Satan, en ter oprichting van vaster sterkten voor den Heere Jezus.* Het was onwaarschijnlijk, dat zij nationale instellingen in den Godsdienst zouden omkeeren, den stroom van langdurige gewoonte zouden kunnen keeren, eene leer zouden kunnen instellen, die zoo volkomen indruischte tegen den geest der eeuw, menschen zouden kunnen bewegen om discipelen te worden van een' gekruisigden Jezus; maar *Ziet, Ik ben met u*, en daarom zult gij uw doel bereiken. *b.* De voortduring der gunst, *al de dagen, pasas tas hêmeras, alle dagen*, elken dag. *Ik zal met u wezen op de sabbathdagen en de weekdagen, op schoone dagen en op sombere dagen, op winterdagen en zomerdagen.* Er is geen dag, geen uur van den dag, waarop Jezus niet is met Zijne kerken en met Zijne dienstknechten; indien er zulk een dag, zulk eene ure was, het ware met hen gedaan. Sedert Zijne opstanding was Hij hun *nu en dan* verschenen, eens in de week wellicht, en nog nauwelijks. Maar Hij verzekert hun, dat Zijne geestelijke tegenwoordigheid bij hen voortdurend en onafgebroken zal zijn. Waar wij ook zijn, het woord van Christus is nabij ons, het is in onzen mond, en de Geest van Christus is nabij ons, Hij is in ons hart. De God Israels, de Heiland, is somtijds *een God, die zich verborgen houdt*, Jes. 45 : 15; maar nooit een God, die zich verwijdert; Hij is soms in donkerheid, maar nooit op een' afstand. Zij zullen die voortdurende tegenwoordigheid genieten *tot de voleinding der wereld.* Er is eene wereld vóór ons, die nooit een einde zal hebben; maar deze tegenwoordige wereld spoedt zich naar haar einde, maar tot dan zal de Christelijke Godsdienst in het eene of andere deel der wereld in stand worden gehouden en Christus' tegenwoordigheid zal met Zijne dienstknechten blijven. Ik ben met ulieden tot aan de voleinding der wereld, niet met uwe personen, zij zijn spoedig gestorven, maar, *Ten eerste*, Met *u en uwe geschriften.* Er is eene Goddelijke kracht die de Schriften des Nieuwen Testaments vergezelt, ze niet slechts in wezen houdt, maar wonderlijke uitwerkselen er door teweegbrengt, die voort zullen duren tot aan het einde van den tijd. *Ten tweede.* Met u en *uwe opvolgers*, met u en met al de bedienaren van het Evangelie in de onderscheidene eeuwen der kerk, met allen, tot wie deze opdracht zich uitstrekt, met allen, die behoorlijk geroepen en gezonden zijn om aldus te doopen en te onderwijzen. Als het einde der wereld gekomen, en het koninkrijk aan God den Vader is overgeleverd,

1) Naar de Engelsche overzetting.

dan zal er geene behoefte meer zijn aan leeraren of aan hun onderwijs, maar tot dan, zullen zij blijven, en aan de groote bedoeling der instelling zal worden beantwoord. Dit is een moedgevend woord voor alle getrouwe dienstknechten van Christus, wat tot de apostelen gezegd werd, werd tot hen allen gezegd: *Ik zal u niet begeven en zal u niet verlaten.*

Twee malen wordt door onzen Heere Jezus een plechtig vaarwel gezegd aan Zijne kerk, en bij beide gelegenheden is Zijn afscheidswoord zeer bemoedigend. Het eene vaarwel was hier, toen Hij Zijn' persoonlijken omgang met hen eindigde, en daarbij luidt Zijn afscheidswoord: *Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen. Ik verlaat u, en toch ben Ik met u.* Het andere was toen Hij den canon der Schrift afsloot door de pen van Zijn' beminden discipel, en toen was Zijn afscheidswoord: *Ja, Ik kom haastiglijk. Ik verlaat u voor een wijle, maar weldra zal Ik weder bij u zijn,* Openb. 22 : 20. Hieruit blijkt, dat Hij niet in toorn is heengegaan, maar in liefde, en dat Hij wil, dat wij onze gemeenschapsoefening met Hem zullen onderhouden, en dat wij Hem ook blijven verwachten.

Er blijft nog één woord overig, dat niet voorbijgezien moet worden, en dat is het woord *Amen,* dat geen nul is, slechts bestemd om tot slotwoord te dienen, zoo als *finis* aan het einde van een boek, maar het heeft zijne beteekenis.

1. Het duidt Christus' bevestiging aan van deze belofte: *Ziet, Ik ben met ulieden.* Het is Zijn *Amen,* in wien alle de beloften Ja en Amen zijn. *Voorwaar Ik ben, en zal met ulieden zijn; Ik, de Amen, de getrouwe Getuige, geef er u de verzekering van.* Of

2. Het duidt de instemming der kerk er mede aan in hare begeerte, haar gebed en hare verwachting. Het is het *Amen* van den evangelist — *Amen, zoo zij het,* gezegende Heere. Ons *Amen* op Christus' beloften verkeert ze in gebeden. Heeft Christus beloofd met Zijne dienstknechten te zijn, tegenwoordig te zijn in Zijn woord, in de bijeenkomsten Zijns volks, ofschoon er slechts twee of drie in Zijn' naam zijn vergaderd, en dat wel *al de dagen, tot aan de voleinding der wereld?* Zoo laat ons van harte *Amen* daarop zeggen, gelooven, dat het zoo zijn zal, en bidden, dat het zoo zijn moge. Heere *Gedenk des woords, tot Uwe knechten gesproken, op hetwelk Gij ons hebt doen hopen.*

EENE VERKLARING

MET PRACTISCHE OPMERKINGEN VAN HET EVANGELIE

NAAR DE BESCHRIJVING VAN

MARKUS.

Wij hebben het getuigenis gehoord van den eersten getuige voor de leer en de wonderen van onzen Heere Jezus, en nu komt hier een ander getuige onze aandacht vragen. Het tweede levende schepsel zegt: *Kom en zie.* Openb. 6 : 3.[1]) Laat ons dan het een en ander nagaan betreffende dezen getuige.

I. Zijn naam is Markus. *Markus* was een Romeinsche naam, die zeer algemeen was, en toch hebben wij alle reden om te denken, dat hij door geboorte een Jood was; maar gelijk Paulus, toen hij tot de Heidenen ging, den Romeinschen naam *Paulus* aannam, zoo kan hij den naam *Markus* hebben aangenomen, terwijl zijn Joodsche naam wellicht Mordechai geweest is. Dit is het gevoelen van Hugo de Groot. Wij lezen van Johannes, bijgenaamd Markus, zusters zoon van Barnabas, op wien Paulus misnoegd was, Hand. 15 : 37, 38; doch aan wien hij later groote vriendelijkheid betoonde, en niet alleen de gemeenten bevolen heeft hem te ontvangen, Coll. 4:10 maar ook om hem zond, ten einde hem tot zijne hulp in den dienst te gebruiken met deze lofspraak: *Hij is mij zeer nut tot den dienst,* 2 Tim. 4 : 11; en hij rekent hem onder zijne medearbeiders. Filemon : 24. Wij lezen van Markus, dien Petrus zijn zoon noemt, daar hij het middel is geweest tot zijne bekeering, 1 Petr. 5 : 13; hetzij deze dezelfde is als die andere, en zoo neen, wie hunner de schrijver was van dit Evangelie is volstrekt onzeker. Onder de ouden was eene overlevering in omloop, dat Markus dit Evangelie onder de leiding van Petrus heeft geschreven, en dat het door zijn gezag was bevestigd, zoo zegt Hieronymus: 2) *Markus, de discipel en vertolker van Petrus, door de broederen naar Rome gezonden zijnde, schreef een beknopt Evangelie;* en Tertullianus zegt: 3) *Markus, de tolk van Petrus, heeft in geschrifte overgeleverd hetgeen Petrus had gepredikt.* Maar gelijk Dr. Whitby terecht opmerkt: Wat behoeven wij de toevlucht te nemen tot het gezag van Petrus ter ondersteuning van dit Evangelie, of met Hieronymus te zeggen, dat Petrus het goedkeurde en het met zijn gezag aanbeval om in de gemeenten te worden gelezen, wanneer wij, hoewel het waar is, dat Markus geen apostel was, toch alle reden hebben om te gelooven, dat hij, zoowel als Lukas, tot de zeventig discipelen heeft behoord, die met de apostelen *omgegaan hebben al den tijd,* Hand. 1 : 21, dezelfde opdracht hadden ontvangen als de apostelen, Lukas 10 : 19, en hoogst waarschijnlijk te gelijk met hen den Heiligen Geest hebben ontvangen, Hand. 1 : 15; 2 : 1—4; zoodat het niets aan de geldigheid of waardij van dit Evangelie afdoet, dat Markus niet een der twaalven is geweest, zoo als Matthéüs en Johannes dit waren. Hieronymus zegt, dat hij, na dit Evangelie geschreven te hebben, naar Egypte is gegaan, en de eerste is geweest om het Evangelie te prediken in Alexandrië, waar hij eene gemeente stichtte, voor welke hij een groot voorbeeld was van een heilig leven. *Door zijne leer en zijn leven was hij zulk een sieraad van de gemeente, die hij had gesticht, dat zijn voorbeeld een invloed ten goede was voor al de volgelingen van Christus.*

---

1) Naar de Engelsche overzetting.
2) Catal. Script. Eccles.
3) Adv. Marcion, lib. 4, cap. 5.

II. Betreffende zijn getuigenis. 1 Markus' Evangelie is kort, veel korter dan dat van Matthéüs, daar de redevoeringen van Christus er niet zoo uitvoerig in worden medegedeeld als in dat Evangelie, daar deze evangelist voornamelijk den nadruk legt op zijne wonderen. 2. Het is grootendeels eene herhaling van hetgeen wij reeds in Mattheüs gehad hebben; vele merkwaardige bijzonderheden worden gevoegd bij de geschiedenissen, die dáár vermeld worden, maar niet vele nieuwe zaken. Als vele getuigen geroepen worden om hetzelfde feit te bewijzen, waarover geoordeeld moet worden, dan wordt het niet *vervelend*, maar wel hoogst *noodzakelijk* gevonden, dat, ieder hunner het in zijn eigene woorden zal verhalen, telkens en nogmaals; opdat door de overeenstemming van het getuigenis de waarheid zal bestaan; daarom moeten wij dit boek der Schrift niet onnoodig of nutteloos vinden, want het is geschreven, niet slechts om ons geloof te bevestigen, dat *Jezus Christus de Zoon van God is*; maar om ons de dingen voor den geest te roepen, die wij in het vorige Evangelie gelezen hebben, opdat wij ons *te meer houden aan hetgeen van ons gehoord is*, en wij ze niet uit ons geheugen laten glippen. Zelfs zij, die van een *oprecht gemoed* zijn, hebben het noodig opgewekt te worden om gedachtig te zijn aan de woorden, die van de heilige profeten te voren gesproken zijn, omdat de mensch zoo licht geneigd is ze te vergeten. Er is geen grond voor de overlevering, dat dit Evangelie het eerst in het Latijn geschreven is, hoewel het te Rome werd geschreven. Het was geschreven in het Grieksch, evenals de brief van Paulus aan de Romeinen, daar het Grieksch toenmaals meer als de algemeene wereldtaal gold.

HOOFDSTUK I.

Markus' verhaal begint niet, zooals dat van Matthéüs en Lukas met de geboorte van den Zaligmaker, maar met die van Johannes den Dooper, en dan gaat het spoedig over tot Christus' openbare bediening. Zoo hebben wij dan in dit hoofdstuk I. Het ambt van Johannes den Dooper, opgehelderd door de profetie, hem betreffende, vers 1—3, en door zijne geschiedenis, vers 4—8. II. De doop van Christus, en Zijne erkenning door den hemel, vers 9—11. III. Zijne verzoeking, vers 12, 13. IV. Zijne prediking, vers 14, 15, 21, 22, 38, 39. V. Zijne roeping van de discipelen, vers 15—20. VI. Zijn gebed, vers 35. VII. Zijn werken van wonderen. 1. Zijne bestraffing van een' onreinen geest, vers 23—28. 2. Zijne genezing van Petrus' schoonmoeder, vers 29—31. 3. Zijne genezing van allen, die tot Hem kwamen, vers 32—34. 4. Zijne reiniging van een' melaatsche, vers 40—45.

Het begin des Evangelies van JEZUS CHRISTUS, den Zone Gods. 2. Gelijk geschreven is in de profeten: Zie, Ik zende Mijnen engel voor Uw aangezicht, die Uwen weg voor U henen bereiden zal; 3. De stemme des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des Heeren, maakt Zijne paden recht. 4. Johannes was doopende in de woestijn, en predikende den doop der bekeering tot vergeving der zonden. 5. En al het Joodsche land ging tot hem uit, en die van Jeruzalem; en werden allen van hem gedoopt in de rivier den Jordaan, belijdende hunne zonden. 6. En Johannes was gekleed met kemelshaar, en met eenen lederen gordel om zijne lendenen, en at sprinkhanen en wilden honig. 7. En hij predikte, zeggende: Na mij komt, die sterker is dan ik, wien ik niet waardig ben nederbukkende den riem Zijner schoenen te ontbinden. 8. Ik heb ulieden wel gedoopt met water, maar Hij zal u doopen met den Heiligen Geest.

Hier kunnen wij opmerken

I. Wat het Nieuwe Testament is — het *Goddelijk* testament, waaraan wij meer dan aan alles wat bloot *menschelijk* is gehecht moeten zijn; het Nieuwe Testament dat wij boven het Oude stellen. Het is *het Evangelie van Jezus Christus, den Zoon van God*, vers 1.

1. Het is *Evangelie;* het is Gods Woord, en is waarachtig en getrouw; Openb. 19:9; 21:5; 22:6. Het is een *goed Woord*, en alle aanneming waardig; en brengt ons eene blijde boodschap.

2. Het is het Evangelie van Jezus Christus, den gezalfden Zaligmaker, den Messias, beloofd en verwacht. Het voorgaande Evangelie begon met de geslachtslijst van Jezus Christus — dat was slechts de inleiding, dit Evangelie komt onmiddelijk tot de zaak — *het Evangelie van Christus*. Het wordt *het Zijne* genoemd, niet slechts omdat Hij er de Auteur van is, en het *van Hem* komt, maar omdat Hij er het Onderwerp van is, en het ganschelijk over Hem handelt.

3. Deze Jezus is de Zoon van God. Die waarheid is het fondament, waarop het Evangelie gebouwd is; en het is geschreven om dit aan te toonen en te bewijzen; want indien Jezus de Zoon van God niet is, dan is ons geloof ijdel.

II. In welke betrekking het Nieuwe Testament staat tot het Oude, en hoe het er mede samenhangt. Het Evangelie van Jezus Christus *begint*, en wij zullen bevinden, dat het ook zoo voortgaat, juist zooals het geschreven is in de

profeten, vers 2. Het zegt niets *buiten hetgeen de profeten en Mozes gesproken hebben, dat geschieden zou*, Hand. 26 : 22, en zeer gepast en krachtig was ter overtuiging van de Joden, die geloofden, dat de profeten van het Oude Testament door God waren gezonden, en hiervan blijk hadden moeten geven door de vervulling hunner profetiën ter bestemder tijd welkom te heeten. Maar het is nuttig voor ons allen ter bevestiging van ons geloof, beide in het Oude en het Nieuwe Testament, want de nauwkeurige overeenkomst tusschen die beiden toont, dat zij denzelfden Goddelijken oorsprong hebben.

Er zijn hier aanhalingen uit twee profetiën — die van Jesaja, die de uitvoerigste, en die van Maleachi, die de laatste was — en tusschen die twee ligt een tijdperk van meer dan drie honderd jaren — beiden hebben gesproken met gelijke strekking van *het begin des Evangelies van Jezus Christus*, in de bediening van Johannes.

1. Maleachi, in wien wij het *vaarwel* des Ouden Testaments hebben, heeft zeer helder en duidelijk gesproken betreffende Johannes den Dooper, Hoofdst. 3 : 1, die het *welkom* bracht van het Nieuwe Testament. *Ziet, Ik zende Mijn' engel voor Uw aangezicht*, vers 2. Christus zelf heeft die woorden aangehaald en ze toegepast op Johannes, Matth. 11 : 10, die Gods engel, of bode, was, gezonden, om voor Christus den weg te bereiden.

2. Jesaja, de meest evangelische van al de profeten, *begint* het evangelisch gedeelte zijner profetie hiermede, hetwelk heenwijst naar het begin des Evangelies van Christus, Jes. 40 : 3; *Eene stem des roependen in de woestijn*, vers 3. Matthéüs had dit opgemerkt en het toegepast op Johannes, Hoofdst. 3 : 3. Maar uit deze twee, hier samengevoegd, kunnen wij opmerken *a*. Dat Christus in Zijn Evangelie onder ons komt, een' schat medebrengende van genade, en een' schepter der heerschappij. *b*. Dat het bederf der wereld zoo groot is, dat er iets gedaan moet worden om plaats voor Hem te maken, en te verwijderen hetgeen Zijne komst niet slechts belemmert, maar tegenstaat. *c*. Toen God Zijn' Zoon in de wereld zond, *droeg* Hij er zorg voor, en als Hij Hem in ons hart zendt, *draagt* Hij er zorg voor — en dat wel op krachtdadige, afdoende wijze, om *Zijn' weg voor Hem te bereiden*, want de bedoelingen Zijner genade zullen niet verijdeld worden; ook kunnen alleen diegenen de vertroostingen Zijner genade verwachten, die er door overtuiging van zonde en verootmoediging vanwege de zonde er voor bereid zijn, en geneigd om ze te ontvangen. *d*. Als de paden, die krom waren, recht gemaakt zijn — de vergissingen van het oordeel hersteld, en de kromme wegen der genegenheden — dan is de weg bereid voor de vertroostingen van Christus. *e*. Het is in eene woestijn, want dat is de wereld, dat Christus' weg bereid wordt en de weg van hen, die Hem volgen, zooals die, waar langs Israel naar Kanaän is gegaan. *f*. De boden der overtuiging van zonde en der verschrikking, die komen om den weg voor Christus te bereiden, zijn Gods boden, die Hij zendt, en die als zoodanig ontvangen moeten worden. *g*. Zij, die in zulk eene groote en huilende wildernis als de wereld is, gezonden worden, moeten luide roepen en niet inhouden, en hunne stem verheffen als eene bazuin.

III. Wat het begin des Nieuwen Testaments was. Het Evangelie begon met Johannes den Dooper; want de wet en de profeten waren, tot op Johannes, de eenige Goddelijke openbaring; maar van dien tijd af is het koninkrijk Gods verkondigd geworden, Lukas 16 : 16. Petrus begint van den doop van Johannes, Hand. 1 : 22. Het Evangelie begon niet zoo vroeg als de geboorte van Christus, want Hij nam tijd om *toe te nemen in wijsheid en in grootte*, en het begon niet zoo laat als de aanvang van Zijne openbare prediking, maar een half jaar te voren, toen Johannes dezelfde leer begon te verkondigen, die Christus later gepredikt heeft. Zijn doop was het aanbreken van den Evangeliedag; want

1. In Johannes' levenswijze was het begin van den geest des Evangelies; want zij wees op groote zelfverloochening, dooding van het vleesch, eene heilige minachting van de wereld en ongelijkvormigheid er aan, hetgeen in waarheid *het begin des Evangelies van Christus* in eene ziel genoemd kan worden, vers 6. Hij *was gekleed met kemelshaar*, niet met zachte kleederen; hij was omgord, niet met een' gouden, maar met een lederen gordel, en, in minachting van fijne spijzen en lekkernijen, was zijn voedsel sprinkhanen en wilde honig. Hoe meer wij los zijn van het lichaam en een leven leiden, dat boven de aarde verheven is, hoe beter wij bereid zijn voor Jezus Christus.

2. In de prediking en in den doop van Johannes was het begin der Evangelieleerstellingen en inzettingen, en de eerste vruchten er van. *a*. Hij predikte de vergeving van zonden, dat het groote Evangelie-voorrecht is. Hij toonde den menschen hunne behoefte er aan, dat zij zonder haar verloren zijn, en dat zij te verkrijgen is. *b*. Hij predikte bekeering, als daartoe leidende. Hij zeide tot de menschen, dat er eene vernieuwing moest plaats hebben van hun hart, en eene reformatie van hun leven; dat zij moeten aflaten van de zonde, en zich moeten wenden tot God, en dat alleen op die voorwaarden hunne zonden vergeven zouden worden. Het was bekeering en vergeving der zonden dat den apostelen was opgedragen aan alle volken te prediken, Lukas 24 : 47. *c*. Hij predikte Christus en wekte zijne hoorders op Zijne verschijning spoedig te verwachten, en groote dingen van Hem te verwachten. De prediking van Christus is zuiver Evangelie, en dat heeft Johannes de Dooper gepredikt, vers 7, 8. Als een waar Evangeliedienaar predikt hij de groote voortreffelijkheid, de hooge meerderheid van Christus, Zóó hoog, zóó groot is Christus, dat Johannes, hoewel een der grootsten, die uit vrouwen geboren zijn, zich onwaardig acht tot het verrichten der geringste diensten van Hem; zich zelfs niet waardig acht, om *nederbukkende, den riem Zijner schoenen te ontbinden*. Zóó ijverig is hij om Hem eere te geven en anderen te bewegen dit ook te doen.

De groote macht, waarmede Christus bekleed is; Hij komt na mij, in tijd, maar Hij is sterker dan ik, sterker dan de machtigen der aarde; want Hij is machtig te doopen met den Heiligen Geest; Hij kan den Geest Gods geven, en door Hem den geest der menschen regeeren. De groote belofte, die Christus geeft in Zijn Evangelie aan hen, die zich bekeerd hebben, en aan wie de zonden vergeven zijn. Zij zullen gedoopt worden met den Heiligen Geest; zij zullen gereinigd worden door Zijne genade, en verkwikt worden door Zijne vertroostingen. Eindelijk. Allen, die zijne leer hebben aangenomen, heeft hij gedoopt met water, naar de wijze der Joden om proselieten aan te nemen, ten teeken, dat zij zich door bekeering en levensverandering, de twee plichten, die geëischt werden, gereinigd hebben, en ten teeken ook, dat God hen gereinigd heeft door vergeving en heiligmaking, de twee zegeningen, die beloofd waren. Nu werd die doop later verheven tot eene Evangelie-inzetting, die door Johannes als inleiding daartoe gebruikt werd.

3. In den voorspoed op Johannes' prediking en in de discipelen, die hij door den doop heeft aangenomen, was reeds het begin der Evangeliekerk. Hij doopte in de woestijn, en weigerde in de steden te gaan; maar *al het Joodsche land ging tot hem uit, en die van Jeruzalem*, inwoners van de stad en van het land, en zij werden allen van hem gedoopt. Zij gaven zich op als zijne discipelen, en stelden zich onder zijne tucht, ten teeken waarvan zij hunne zonden beleden. Hij liet hen toe als zijne discipelen, ten teeken waarvan hij hen doopte. Hier waren de bestanddeelen der Evangeliekerk, *de dauw harer jeugd uit de baarmoeder des dageraads*, Ps. 110 : 3. Velen van dezen werden naderhand volgelingen van Christus en predikers van het Evangelie, en zoo is dit mostaardzaad tot een grooten boom geworden.

9. En het geschiedde in diezelve dagen, dat Jezus kwam van Názareth, gelegen in Galiléa, en werd van Johannes gedoopt in den Jordaan. 10. En terstond als Hij uit het water opklom, zag Hij de hemelen opengaan, en den Geest gelijk eene duive op Hem nederdalen. 11. En er geschiedde een stemme uit de hemelen: Gij zijt mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik mijn welbehagen heb. 12. En terstond dreef Hem de Geest uit in de woestijn. 13. En Hij was aldaar in de woestijn veertig dagen, verzocht van den satan; en was bij de wilde gedierten; en de engelen dienden Hem.

Wij hebben hier een kort bericht van Christus' doop en verzoeking, die uitvoerig verhaald werden in Matth. 3 en 4.

I. Zijn *doop*, waarbij Hij voor het eerst in het openbaar optrad, nadat Hij lang onbekend en als verborgen in Nazareth had geleefd. O hoe veel verborgen waardigheid is er, die in deze wereld òf als begraven is onder het stof der minachting, en dus niet bekend *kan* wezen, òf gehuld is in den sluier der nederigheid, en niet bekend *wil* wezen! Vroeg of laat *zal* zij echter gekend worden, zoo als ook Christus gekend werd.

1. Zie hoe ootmoedig Hij God erkende door te komen om van Johannes gedoopt te worden; aldus betaamde het Hem alle gerechtigheid te vervullen. Aldus is Hij gekomen in gelijkheid des zondigen vleesches, opdat Hij, hoewel volmaakt rein en onbevlekt, toch gewasschen werd alsof Hij verontreinigd was, en heeft Hij om onzentwil zich zelven geheiligd, opdat ook wij geheiligd mogen zijn, en met Hem gedoopt zijn, Joh. 17 : 19.

2. Zie, op hoe eervolle wijze God Hem erkende, toen Hij zich aan den doop van Johannes onderwierp. Zij, die God rechtvaardigen, gelijk diegenen gezegd worden te doen, die met den doop van Johannes gedoopt waren, zal Hij verheerlijken, Lukas 7 : 29, 30. *a.* Hij *zag de hemelen opengaan*. Aldus werd Hij erkend te zijn de Heere van den hemel, en had Hij een' blik op de heerlijkheid en de vreugd, die Hem voorgesteld, en verzekerd was als het loon voor Zijne onderneming. Matthéüs zegt: *de hemelen werden Hem geopend*. Markus zegt: *Hij zag de hemelen opengaan*. Voor vèlen zijn de hemelen geopend om hen te ontvangen, maar zij zien dit niet. Christus had niet slechts eene heldere voorwetenschap van Zijn lijden, maar ook van Zijne heerlijkheid. *b.* Hij zag den Geest gelijk eene duive op Hem nederdalen. Wij kunnen de hemelen voor ons geopend zien, als wij den Geest bespeuren nederdalende en in ons werkende. Gods goed werk in ons is het stelligste blijk van Zijn' goeden wil jegens ons, en Zijne toebereidingen voor ons. Justin Martyr zegt, dat, toen Christus gedoopt werd, een vuur werd ontstoken in de Jordaan, en eene oude overlevering spreekt van een groot licht, dat rondom de plaats scheen; want de Geest brengt licht en warmte teweeg. *c.* Hij hoorde eene stem die bestemd was om Hem aan te moedigen om met Zijne onderneming voort te varen, en daarom wordt zij hier uitgedrukt als gericht tot Hem: *Gij zijt Mijn geliefde Zoon*, God doet Hem weten: dat Hij Hem om den lagen staat, waartoe Hij zich thans had vernederd, niet minder liefhad. *Hoewel Hij zich zelven ontledigd en vernietigd heeft, toch is Hij nog Mijn geliefde Zoon*. En dat Hij Hem wegens de heerlijke en liefderijke onderneming, waartoe Hij zich had begeven, nog zoo veel te meer liefhad. God heeft een welbehagen in Hem als Middelaar tusschen Hem en den mensch, en Zijn welbehagen in Hem is zoo groot, dat Hij, *in Hem*, ook een welbehagen heeft in ons.

II. Zijne verzoeking. De goede Geest, die op Hem nederdaalde, dreef Hem uit in de woestijn, vers 12. Paulus maakt er melding van als een bewijs, dat hij zijne leer van God had, en niet van den mensch — dat, zoodra hij geroepen was, hij niet ging naar Jeruzalem, maar naar Arabië, Gal. 1 : 17. Afzondering van de wereld geeft eene goede gelegenheid van vrijer gemeenschapsoefening met God, en daarom moet zij soms gekozen worden zelfs door hen, die tot den gewichtigsten en druksten

arbeid geroepen worden. Markus teekent bij Zijn verblijf in de woestijn aan, dat Hij er bij de wilde gedierten was. Het was een voorbeeld van des Vaders zorge over Hem, dat Hij er voor bewaard bleef om door die wilde dieren verscheurd te worden, hetgeen Hem eene bemoediging te meer was voor het geloof, dat Zijn Vader voor Hem zal zorgen, ook wanneer Hem zal hongeren. Bijzondere voorbeelden van bescherming en bewaring zijn het teeken en onderpand van voorziening in onze behoeften. Het was ook eene aanduiding voor Hem van de wreedheid der menschen van dat geslacht, onder hetwelk Hij moest leven — zij waren niet beter dan de wilde dieren in de woestijn, ja zeer veel erger. In die woestijn

1. Hebben de booze geesten zich met Hem bezig gehouden; Hij *was verzocht van den Satan*, Niet door inwerping naar binnen — de overste dezer wereld had in Hem niets, dat tot aanknoopingspunt kon dienen — maar door aanzoeken van buiten af. Eenzaamheid verschaft den verleider dikwijls een voordeel, daarom zijn twee beter dan een. Christus zelf is verzocht geworden, niet slechts om ons te leeren, dat het geene zonde is verzocht te worden, maar om ons te toonen werwaarts wij ons hebben te wenden, als wij verzocht worden, namelijk tot Hem, die geleden heeft, verzocht zijnde, en opdat Hij uit eigen ervaring medelijden kunne hebben met ons, als wij verzocht worden.

2. De goede geesten waren bezig met Hem; *de engelen dienden Hem*, voorzagen Hem van hetgeen Hij behoefde, en deden dienst bij Hem. De dienst der goede engelen is eene groote vertroosting bij de gedachte aan de booze raadslagen der booze engelen tegen ons; maar nog veel weldadiger is het voor ons om den Geest in ons hart te hebben, en die Hem alzoo hebben, zijn uit God geboren, en — voor zoo ver zij dit zijn *vat de booze hen niet*, en nog veel minder zal hij over hen triomfeeren.

14. En nadat Johannes overgeleverd was, kwam Jezus in Galiléa, predikende het Evangelie van het koninkrijk Gods. 15. En zeggende: De tijd is vervuld, en het koninkrijk Gods nabij gekomen; bekeert u, en gelooft het Evangelie. 16. En wandelende bij de Galileesche zee, zag Hij Simon en Andréas, zijnen broeder, werpende het net in de zee (want zij waren visschers); 17. En Jezus zeide tot hen: Volgt Mij na, en Ik zal maken, dat gij visschers der menschen zult worden. 18. En zij, terstond hunne netten verlatende, zijn Hem gevolgd. 19. En van daar een weinig voortgegaan zijnde, zag Hij Jacobus, den zoon van Zebedéüs, en Johannes, zijnen broeder, en deze in het schip hunne netten vermakende. 20. En terstond riep Hij ze; en zij, latende hunnen vader Zebedéüs in het schip, met de huurlingen, zijn Hem nagevolgd. 21. En zij kwamen binnen Capérnaüm; en terstond op den Sabbathdag in de synagoge gegaan zijnde, leerde Hij. 22. En zij stonden verslagen over Zijne leere; want Hij leerde hen, als Macht hebbende, en niet als de schriftgeleerden.

Hier is: I. Een bericht in het algemeen van Christus' prediking in Galilea. Johannes geeft een bericht van Zijne prediking in Judea, vóór die tijd, Hoofdst. 2 en 3, dat door de andere evangelisten nagelaten is, daar dezen voornamelijk mededeelen wat in Galilea is voorgevallen, omdat dit het minst bekend was in Jeruzalem. Merk op

1. Wanneer Jezus begon te prediken in Galilea: *nadat Johannes overgeleverd was*. Toen Johannes zijn getuigenis had *voleindigd, begon* Jezus het Zijne. Als Christus' dienaren tot zwijgen worden gebracht, dan wordt hiermede Christus' Evangelie toch niet te niet gedaan. Als sommigen ter zijde worden gelegd, zullen anderen worden opgewekt, die wellicht krachtiger zijn dan zij, om hetzelfde werk voort te zetten.

2. Wat hij predikte; *het Evangelie van het koninkrijk Gods*. Christus is gekomen om het koninkrijk Gods onder de menschen op te richten, ten einde hen er aan te onderwerpen, en er de zaligheid in te verkrijgen; en Hij heeft het opgericht, door de prediking van het Evangelie, en het vergezeld te doen gaan van kracht.

Merk op *a*. De groote waarheden, die Christus predikte: *De tijd is vervuld, en het koninkrijk Gods is nabij gekomen*. Dit verwijst naar het Oude Testament, waarin het koninkrijk van den Messias was beloofd, en de tijd bepaald van de inleiding er van. Zij waren niet zoo bekend met deze profetiën, en zij hebben niet zoo goed gelet op de teekenen der tijden om ze te kunnen begrijpen, en daarom heeft Christus er hun kennis van gegeven. *De tijd, die te voren vastgesteld was, is nu nabij gekomen. Er worden thans heerlijke ontdekkingen gedaan van Goddelijk licht, leven en liefde; eene nieuwe bedeeling, oneindig meer geestelijk en hemelsch dan die, onder welke gij tot nu toe geleefd hebt, vangt nu aan*. God heeft Zijn' bestemden tijd; als de tijd vervuld is, is het koninkrijk Gods nabij; want *het gezicht zal nog tot een bestemden tijd zijn*, daaraan zal Hij zich stipt houden, al vertoeft het ook langer dan onze tijd. *b*. De groote plichten, die daaruit voortvloeien. Christus gaf hun de tijden te verstaan, opdat zij zouden weten *wat Israel doen moet*. Zij hebben dwaselijk verwacht, dat de Messias in uitwendige praal en macht zou verschijnen, niet slechts om de Joodsche natie van het Romeinsche juk te verlossen, maar haar ook heerschappij te doen hebben over al hare naburen. Daarom dachten zij, toen dit koninkrijk Gods nabij was, dat zij zich nu te bereiden hadden op krijgoverwinning en verhooging, en groote dingen in deze wereld, maar Christus zegt hun, dat zij in het vooruitzicht van dit koninkrijk, dat nabij komt, zich moeten bekeeren en het Evangelie gelooven. Zij hadden de

zedelijke wet overtreden, en konden door geen verbond van onschuld behouden worden, want beide Jood en Heiden zijn onder de zonde besloten. Zij moeten dus gebruik maken van het voorrecht, dat het verbond der genade hun biedt, zij moeten zich onderwerpen aan eene wet der genezing of herstelling, dat is berouw, en bekeering tot God en geloof in onzen Heere Jezus Christus. Zij hadden geen gebruik gemaakt van de voorgeschrevene voorbehoedmiddelen, en moeten dus nu hunne toevlucht nemen tot de voorgeschrevene middelen tot herstel. Door berouw en bekeering moeten wij onze zonden betreuren en nalaten, en door geloof moeten wij er de vergeving van ontvangen. Door berouw en bekeering moeten wij eere geven aan onzen Schepper, dien wij hebben beleedigd; door geloof moeten wij eere geven aan onzen Verlosser, die gekomen is om ons zalig te maken van onze zonden. Deze beiden moeten samengaan. Wij moeten niet denken, dat verbetering van ons leven ons zal behouden, als wij daarbij niet tevens betrouwen op de gerechtigheid en genade van Christus, en evenmin moeten wij gelooven, dat het vertrouwen op Christus ons zal behouden, als dit niet gepaard gaat met vernieuwing van ons hart en verbetering van ons leven. Christus heeft deze twee te zamen gevoegd en niemand mag ze van elkander scheiden. Wederkeerig zullen zij elkander steunen en helpen. De bekeering zal het geloof verlevendigen, en het geloof zal de bekeering evangelisch doen zijn, en van beiden moet de oprechtheid blijken uit eene naarstige, nauwgezette gehoorzaamheid aan alle de geboden Gods. Aldus is de prediking van het Evangelie begonnen, en aldus gaat zij voort. Nog altijd luidt de roepstem: *Bekeert u en gelooft, leeft een leven van bekeering en een leven van geloof.*

II. Christus verschijnende als Leeraar, hebben wij hier vervolgens Zijne roeping van de discipelen, vers 16—20. Merk op,

1. Christus wil volgelingen hebben. Als Hij eene school opricht, wil Hij leerlingen hebben; als Hij een standaard opricht, wil Hij krijgsknechten hebben, als Hij predikt, wil Hij hoorders hebben. Hij heeft krachtige, afdoende maatregelen getroffen, om zich die te verzekeren, want *allen, die de Vader Hem gegeven heeft, zullen* zonder mankeeren *tot Hem komen.*

2. De werktuigen, die Christus verkoos te gebruiken om Zijn koninkrijk op te richten, waren *het zwakke en dwaze der wereld*; niet gekozen van uit het groote sanhedrin, of de scholen der rabbijnen, maar uit de arme visschers aan de kust, opdat de uitnemendheid der kracht zou blijken geheel en al Godes te zijn, en volstrekt niet uit hen.

3. Hoewel Christus geene hulp van menschen noodig heeft, behaagt het Hem toch gebruik van hen te maken bij de oprichting van Zijn koninkrijk, opdat Hij niet op afschrikkende, maar op gemeenzame wijze met ons zou handelen, en opdat Zijne *heerlijken en Zijne heerschers uit ons midden zullen zijn,* Jer. 38 : 21.

4. Christus geeft eere aan hen, die, hoewel gering naar de wereld, *vaardig zijn in hun werk* en *elkander liefhebben,* en aldus zijn zij geweest, die Christus heeft geroepen. Hij vond hen bezig, bezig te zamen. Naarstigheid en eensgezindheid zijn goed en liefelijk, en dáár gebiedt de Heere Jezus den zegen, nl. dezen zegen: *„Volgt Mij".*

5. Het werk van Evangeliedienaars is te visschen naar zielen, en ze te winnen voor Christus. In hun natuurlijken toestand zijn de kinderen der menschen verloren, zwalken zij onophoudelijk rond op den grooten oceaan der wereld, worden medegevoerd met hare stroomingen; en zoo zijn zij onnut. Gelijk de leviathan spelen zij in de wateren, en zeer dikwijls zullen zij, gelijk de visschen der zee, elkander verslinden. In hun prediken van het Evangelie werpen de leeraren hun net in de wateren, Matth. 13 : 47. Sommigen worden in het net besloten en naar den oever gebracht, maar verre weg het grootere aantal ontkomt. Visschers geven zich veel moeite, en stellen zich bloot aan groote gevaren; dat doen ook leeraren; en zij hebben wijsheid noodig. Wordt het ook menigmaal opgehaald, zonder dat er iets in gevangen is, toch moeten zij voortgaan met het werk.

6. Zij, die door Christus worden geroepen, moeten alles verlaten om Hem te volgen, en door Zijne genade neigt Hij hun hart om dit te doen. Niet, dat wij onmiddellijk uit de wereld moeten uitgaan, maar wij moeten los zijn van de wereld, alles opgeven en verlaten dat onbestaanbaar is met onzen plicht jegens Christus, en niet zonder schade voor onze ziel behouden kan worden. Markus bericht ons, dat Jakobus en Johannes niet slechts hun vader verlieten (dat ook door Mattheüs wordt medegedeeld,) maar ook *de huurlingen,* de gehuurde knechten, die zij wellicht liefhadden als hunne eigene broeders, daar zij hunne medearbeiders en vriendelijke metgezellen waren. Niet slechts bloedverwanten, ook vrienden en metgezellen moeten wij verlaten om Christus te volgen. Wellicht geeft dit hunne zorge te kennen voor hun' vader, zij lieten hem niet zonder hulp, zij lieten de huurlingen bij hem. Hugo de Groot is van meening, dat dit vermeld wordt als een blijk, dat hun beroep winstgevend was, daar zij huurlingen in hun' dienst konden houden om er hen behulpzaam in te zijn; en zij dus wel zeer gemist zouden worden, en toch hebben zij het verlaten.

III. Hier is een bijzonder bericht van Zijne prediking in Kapernaüm, een der steden van Galilea; want hoewel Johannes de Dooper verkoos in een woestijn te prediken, en daar wèl aan deed, en er veel goeds mede uitgericht heeft, volgt daar toch niet uit, dat Jezus dit ook moet doen, de neigingen en gelegenheden der leeraren kunnen zeer verschillend zijn, terwijl ieder hunner dan toch in den weg des plichts, en zeer nuttig is. Toen Christus binnen Kapernaüm kwam, heeft Hij zich daar terstond tot Zijn werk begeven, en maakte Hij gebruik van de eerste gelegenheid om het Evangelie te prediken. Wie bedenkt hoe veel werk er te doen is, en hoe weinig tijd er is om het te doen, zullen er wel zorg voor dragen geen tijd te verliezen. Christus heeft met groote

nauwgezetheid den sabbat waargenomen, hoewel Hij zich daarbij niet door de overleveringen der ouden liet binden ten opzichte van al de nietige bijzonderheden omtrent de sabbatsrust, maar (hetgeen veel beter was) door zich toe te leggen op, en overvloedig te zijn in het sabbatswerk, waartoe de sabbatsrust was ingesteld. De sabbat moet geheiligd worden in de Godsdienstige bijeenkomsten, indien wij daar de gelegenheid toe hebben. Het is een heilige dag, en hij moet geëerd worden door eene heilige samenroeping. Dit was de goede oude gewoonte, Hand. 13 : 27; 15 : 21. Op den sabbatdag *tois sabbasin — op de sabbatdagen*, elken sabbatdag, even regelmatig als hij terugkeerde, ging Hij in de synagoge. In de Godsdienstige vergaderingen op de sabbatdagen moet het Evangelie worden gepredikt, en moeten diegenen onderwezen worden, die gewillig zijn de waarheid te leeren, gelijk zij is in Jezus. Christus was een Prediker zooals er geen ander geweest is; Hij heeft niet gepredikt zooals de Schriftgeleerden, die de wet van Mozes verklaarden op de wijze zooals een schooljongen zijne les opzegt, maar er noch mede bekend waren, (Paulus zelf was, toen hij nog een Farizeër was, er onbekend mede) noch er door aangedaan of gesticht te worden. Het kwam niet uit het hart, en daarom kwam het ook niet met gezag. Maar Christus leerde ons als machthebbende, als die de bedoeling Gods kende, en gezonden was om haar bekend te maken. Er is in de leer van Christus veel dat verbazingwekkend is, hoe meer wij haar hooren, hoe meer reden wij zullen zien om haar te bewonderen.

23. En er was in hunne synagoge een mensch met eenen onreinen geest, en hij riep uit, 24. Zeggende: Laat af, wat hebben wij met U te doen, gij Jezus Nazaréner? Zijt gij gekomen, om ons te verderven? Ik ken U, wie gij zijt, namelijk de Heilige Gods. 25. En Jezus bestrafte hem, zeggende: Zwijg stil, en ga uit van hem. 26. En de onreine geest, hem scheurende, en roepende met eene groote stemme, ging uit van hem. 27. En zij werden allen verbaasd, zoodat zij onder malkanderen vraagden, zeggende: Wat is dit? Wat nieuwe leer is deze, dat Hij met macht ook den onreinen geesten gebiedt, en zij Hem gehoorzaam zijn? 28. En Zijn gerucht ging terstond uit in het geheele omliggende land van Galiléa.

Zoodra Christus begon te prediken, begon Hij ook wonderen te doen ter bevestiging van Zijne leer, en zij waren van zulk een' aard, dat er het doel en de strekking van Zijne leer door aangeduid werden, n.l. Satan ten onder te brengen en kranke zielen te genezen.

In deze verzen zien wij

I. Christus, den duivel uitwerpende uit een' bezetene in de synagoge te Kapernaüm. Dit voorval wordt niet medegedeeld door Matthéüs, maar wèl vinden wij het vermeld in Lukas 4 : 34. *Er was in hunne Synagoge een mensch met een' onreinen geest, en pneumati akathartoo — in een' onreinen geest;* want de geest had den mensch in zijn bezit, en leidde hem gevangen naar zijn' wil. Zoo wordt de geheele wereld gezegd te liggen in het booze, of in den booze, *en tooi ponerooi.* En sommigen hebben gedacht dat het juister is te zeggen: Het *lichaam* is *in de ziel*, omdat het er door geregeerd wordt, dan de ziel is *in het lichaam.* Hij was in den onreinen geest, zooals men zegt, dat iemand *in koorts is*, of in razernij, dat is: hij is er gansch door overweldigd. De duivel wordt hier een onreine geest genoemd, omdat hij al de reinheid van zijne oorspronkelijke natuur heeft verloren, in lijnrechte tegenstelling handelt met den Heiligen Geest Gods, en omdat hij door zijne inblazingen den geest der menschen verontreinigt. Deze mensch was in de synagoge; hij kwam er noch om onderwezen noch om genezen te worden, maar, gelijk sommigen denken, om zich tegen Christus te stellen en het volk te verhinderen om in Hem te gelooven. Nu hebben wij hier

1. De woede van den onreinen geest tegen Christus. *Hij riep uit*, als iemand die in doodsbenauwdheid is om de tegenwoordigheid van Christus, en bevreesd om uitgedreven te worden. Aldus *gelooven de duivelen en sidderen*, zij hebben een' afschuw van Christus, maar geene hoop op Hem, noch eerbied voor Hem. Er wordt ons medegedeeld wat hij zeide, vers 24, hij onderhandelt niet met hem, spreekt van geene voorwaarden — zoo ver was het er van daan dat hij in verbond met Hem was — maar hij spreekt als iemand, die zijn vonnis kent. Hij noemt Hem Jezus, Nazarener. Voor zooveel blijkt, was hij de eerste, die Hem zoo noemde, en hij deed het voorbedachtelijk om het volk geringe gedachten van Hem in te blazen, omdat uit Nazareth niets goeds werd verwacht, om hen tegen Hem te bevooroordeelen, door Hem voor te stellen als een bedrieger, daar iedereen wist, dat de Messias van Bethlehem moest zijn. Toch wordt hem eene belijdenis ontwrongen, nl. dat Hij is *de Heilige Gods*, zooals aan de dienstmaagd, die een' waarzeggenden geest had, de bekentenis werd ontwrongen, dat de apostelen *dienstknechten waren van God den Allerhoogste*, Hand. 16 : 16, 17, Zij, die van Christus slechts het *begrip* hebben, dat Hij de Heilige Gods is, maar toch geen geloof in Hem, noch liefde voor Hem hebben, gaan niet verder dan de duivel. In werkelijkheid erkent hij dat Christus hem te machtig is, dat hij voor Zijne macht niet kan bestaan. *Laat af*, want als Gij ons bestraft, zijn wij verloren, Gij kunt ons verderven. Dat is de rampzaligheid van die booze geesten, dat zij volharden in hunne rebellie, en toch weten, dat het einde er van hun verderf zal zijn. Hij begeert niets van doen te hebben met Jezus Christus, en vreest verdaan, verdorven door Hem te worden. *Wat hebben wij met U te doen? Indien Gij van ons aflaat, ons met rust laat, dan zullen wij ook van U aflaten.* Zie dan wiens taal zij spreken, die tot den Almachtige zeggen: Wijk van ons.

Deze, eene onreine geest zijnde, haatte en vreesde Christus, omdat hij Hem kende als *den Heilige*, want het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God, inzonderheid tegen *Zijne heiligheid*.

2. De overwinning, door onzen Heere Jezus Christus behaald over den onreinen geest. *Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels zou verbreken.* Dit doet Hij ook hier blijken, en door vleierij noch bedreiging laat Hij er zich van terughouden dezen krijg voort te zetten. Het is te vergeefs dat Satan bidt en smeekt: *Laat van ons af;* zijne macht moet gebroken worden, en die arme mensch moet geholpen en verlicht worden, en daarom *gebiedt* Jezus. Gelijk Hij leerde, zoo heeft Hij ook genezen, *als machthebbende.* Jezus bestrafte hem, Hij dreigde hem en legde hem het zwijgen op; *Zwijg stil, phimoothêti — wees gemuilband.* Christus heeft een muilband voor dien onreinen geest, als hij vleit, evengoed als wanneer hij blaft. Zoodanig eene erkenning van Hem veracht Christus, zoo verre is Hij er van daan van haar aan te nemen. Sommigen belijden Christus de Heilige Gods te zijn, ten einde onder den dekmantel dier belijdenis hunne boosaardige plannen te volvoeren, maar hunne belijdenis is in dubbelen zin een verfoeisel voor den Heere Jezus, daar zij in Zijn' Naam om vrijheid vraagt om te zondigen, en daarom zullen zij tot zwijgen en schande worden gebracht. Maar dit is niet alles; hij moet niet slechts zwijgen, maar ook uitgaan van den mensch. Dit was het wat hij vreesde; weerhouden te worden van nog verder kwaad te doen. Doch de onreine geest wijkt, want daartoe was hij genoodzaakt, vers 26. Hij scheurde hem, veroorzaakte hem hevige stuiptrekkingen, zoodat men gedacht zou hebben, dat hij hem in stukken gescheurd had. Christus wilde hij niet aanraken, maar in zijne woede tegen Hem, heeft hij dien armen mensch ten uiterste gekweld. Als Christus door Zijne genade arme zielen verlost uit de macht van Satan, dan gaat dit ook niet zonder heftige schuddingen en beroering in de ziel, want de vijand zal hen, die hij niet kan verderven, ten minste ontrusten. Hij riep met een groote stem, om de toeschouwers te verschrikken, en zich ontzagwekkend voor te doen, alsof hij wilde doen denken, dat, hoewel hij voor het oogenblik overwonnen was, hij toch de verlorene macht hoopte te herkrijgen.

II. De indruk, dien dit wonder teweegbracht op het gemoed des volks, vers 27, 28.

1. Het verbaasde hen, die het zagen, *Zij werden allen verbaasd.* Het was blijkbaar voor iedereen, dat de man bezeten was — getuige zijn gescheurd worden, en de *groote stem*, waarmede de geest uitriep. Het was dus ook blijkbaar, dat hij door de macht van Christus was uitgeworpen. Dit was eene verrassing voor hen, en bracht hen er toe om bij zich zelven te overleggen en elkander af te vragen: *Wat nieuwe leer is deze? Want zij moet gewisselijk van God zijn, daar zij aldus bevestigd wordt. Hij heeft voorzeker macht om ons te gebieden, die de macht heeft ook den onreinen geesten te gebieden, en zij kunnen Hem niet weerstaan, maar zijn genoodzaakt Hem te gehoorzamen.* De Joodsche duivelbezweerders gaven voor, dat zij door tooverij of bezwering de booze geesten uitdreven; maar dit was gansch wat anders, *met macht gebiedt Hij hen.* Voorzeker is het dus in ons belang Hem tot onzen Vriend te hebben, die de helsche geesten bedwingen kan.

2. Zijn roem werd nu verbreid onder allen. *Zijn gerucht ging terstond uit in het geheele omliggende land van Galilea,* dat een derde deel uitmaakte van het land Kanaän. Het verhaal ging weldra van mond tot mond, en de menschen schreven het aan hunne vrienden in het geheele land met de opmerking: *Wat nieuwe leer is deze?* Zoodat men algemeen tot de gevolgtrekking kwam, dat Hij een Leeraar was van God gezonden, en in die hoedanigheid schitterde Hij met helderder glans, dan indien Hij in de uitwendige praal en pracht was verschenen, waarin de Joden den Messias verwachtten. Aldus bereidde Hij zich zelven den weg, nu Johannes, die Zijn voorlooper of heraut was, in de gevangenis zat. En de roem van dit wonder verspreidde zich des te verder, daar de Farizeën, die Zijn' roem benijdden en zich beijverden hem te verduisteren, hunne lasterlijke bedenkselen nog niet hadden uitgesproken, dat Hij de duivelen uitwierp door een verbond met den overste der duivelen.

29. En van stonde aan uit de synagoge gegaan zijnde, kwamen zij in het huis van Simon en Andréas, met Jacobus en Johannes. 30. En Simons vrouws moeder lag met de koorts; en terstond zeiden zij Hem van haar. 31. En Hij, tot haar gaande, vatte hare hand, en richtte ze op; en terstond verliet haar de koorts, en zij diende henlieden. 32. Als het nu avond geworden was, toen de zon onderging, brachten zij tot Hem allen, die kwalijk gesteld, en van den duivel bezeten waren. 33. En de geheele stad was bijeenvergaderd omtrent de deur. 34. En Hij genas er velen, die door verscheidene ziekten kwalijk gesteld waren; en wierp vele duivelen uit, en liet de duivelen niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden. 35. En des morgens vroeg, als het nog diep in den nacht was, opgestaan zijnde, ging Hij uit, en ging henen in eene woeste plaats, en bad aldaar. 36. En Simon, en die met Hem waren, zijn Hem nagevolgd. 37. En zij, Hem gevonden hebbende, zeiden tot Hem: Zij zoeken U allen. 38. En Hij zeide tot hen: Laat ons in de bijliggende vlekken gaan, opdat Ik ook daar predike; want daartoe ben Ik uitgegaan. 39. En Hij predikte in hunne synagogen, door geheel Galiléa, en wierp de duivelen uit.

In deze verzen hebben wij

I. Een bijzonder bericht van een wonder, door Christus gewrocht, in de genezing van de moeder van Simons vrouw, die de koorts had.

Dit verhaal hadden wij reeds in Mattheüs. Merk op

1. Dat Christus, toen Hij datgene gedaan had, waardoor Zijn roem door het geheele land verbreid werd, nu niet stil zat. Neen, Hij bleef goed doen, want dat was Zijn streven, Zijn bedoelen, maar niet Zijne eigene eer.

2. Toen Hij uit de synagoge gegaan was, waar Hij met Goddelijk gezag had geleerd, en met Goddelijke macht had genezen, heeft Hij toch gemeenzaam gesproken met de arme visschers, die Hem vergezelden, en achtte dit niet beneden zich. Laat dezelfde gezindheid, dezelfde nederigheid van geest in ons zijn, die in Hem geweest is.

3. Hij ging in het huis van Petrus, waarschijnlijk aldaar genoodigd zijnde voor het onthaal, dat een arme visscher Hem kon bieden, en Hij nam het aan. De apostelen hebben alles verlaten om Christus te volgen, in zoover hetgeen zij hadden hen niet verhinderde om met Hem te zijn, maar toch niet op zulk eene wijze, dat zij hetgeen zij hadden niet voor Hem konden gebruiken.

4. Hij genas zijne schoonmoeder, die krank was. Waar Christus komt, komt Hij om goed te doen, en daar zal Hij voorzeker het Hem geboden onthaal rijkelijk vergelden. Merk op, hoe volkomen de genezing was; toen de koorts haar verliet, heeft zij haar niet, als gewoonlijk, zwak gelaten; maar dezelfde hand, die haar had genezen, had haar ook versterkt, zoodat zij in staat was hen te dienen. De genezing heeft plaats om geschikt te maken tot werken, opdat wij Christus mogen dienen, en om Zijnentwil ook Zijn volk.

II. Een algemeen bericht van vele genezingen, door Hem gewrocht — krankheden genezen, duivelen uitgeworpen. Het was op den avond van den Sabbat, toen de zon onderging, of, was ondergegaan. Velen hadden wellicht gewetensbezwaar om hunne kranken tot Hem te brengen vóórdat de Sabbat voorbij was; maar hunne zwakheid hieromtrent was geen vooroordeel, dat hen belette zich tot Christus te wenden. Hoewel Hij bewees, dat het geoorloofd is op den Sabbatdag te genezen, waren zij Hem, indien dit toch een struikelblok voor hen was, toch ook welkom op een' anderen tijd. Merk nu op

1. Hoe talrijk de patienten waren. *De geheele stad was bijeenvergaderd omtrent de deur*, als bedelaars voor eene bedeeling. Die ééne genezing in de synagoge heeft die menigte tot Hem gebracht. Anderen, die voorspoed bij Christus gehad hebben, moeten ons aanvuren in ons zoeken en vragen naar Hem. Thans gaat de Zon der gerechtigheid op met genezing onder zijne vleugelen, en tot Hem zullen de volken vergaderd worden. Merk op hoe de menschen tot Christus toestroomden in een particulier huis, zoowel als in de synagoge; waar Hij is, laten daar ook Zijne dienstknechten, Zijne kranken, zijn. En aan den avond van den sabbat, als de openbare Godsvereering voorbij is, dan moeten wij onzen dienst voor Jezus Christus toch nog voortzetten. Hij genas, zooals Paulus predikte, in het openbaar en van huis tot huis.

2. Hoe machtig de Geneesmeester was: Hij genas allen, die tot Hem gebracht werden, hoe velen dit ook waren. Ook was het niet slechts ééne bijzondere kwaal of krankheid, die Christus genas, maar allen, die door verscheidene ziekten kwalijk gesteld waren, werden door Hem genezen, want Zijn woord was een *panpharmacon*, eene zalve voor elke wonde. Inzonderheid het wonder, dat Hij in de synagoge verrichtte, herhaalde Hij des avonds in het huis, want *Hij wierp vele duivelen uit, en liet de duivelen niet toe te spreken*, want Hij liet hen weten wie Hij was, en dat bracht hen tot stilzwijgen. Of wel: Hij liet hen niet toe te zeggen, dat zij Hem kenden — want zoo kan die plaats ook gelezen worden — Hij wilde hun niet meer veroorloven te zeggen, wat zij gezegd hadden, vers 24: *ik ken U wie Gij zijt.*

III. Zijn zich afzonderen tot gebed in de eenzaamheid, vers 35. *Hij bad* in de eenzaamheid om ons het voorbeeld te geven van gebed in het verborgen. Hoewel Hij, als God, werd aangebeden, heeft Hij als Mensch, zelf gebeden. Hoewel Hij God verheerlijkte en goed deed in Zijn' openbaren arbeid, vond Hij toch tijd om alleen te wezen met Zijn' Vader, en zoo betaamde het Hem alle gerechtigheid te vervullen. Merk nu op

1. Den tijd, wanneer Christus bad. *a.* Het was des morgens, op den morgen na den sabbatdag. Als een sabbatdag voorbij is, dan moeten wij niet denken, dat wij nu met bidden kunnen ophouden tot aan den volgenden sabbat; neen, hoewel wij niet naar de synagoge gaan, moeten wij toch tot den troon der genade gaan, elken dag van de week, en inzonderheid op den morgen na den sabbat, opdat de goede indrukken van dien dag ons zullen bijblijven. Deze morgen was de morgen van den eersten dag der week, dien Hij later geheiligd en merkwaardig heeft gemaakt door eene andere soort van vroeg opstaan. *b.* Het was vroeg, als het nog diep in den nacht was. Als anderen nog sliepen in hun bed, bad Hij, gelijk een ware Zoon van David, die God zoekt *in den dageraad*, en *zich des morgens tot Hem schikt*, ja, en *te middernacht* opstaat om Hem te loven. Men heeft gezegd, dat de morgen een vriend is der Muzen, dat is van de beoefening van letteren en kunst, maar hij is het niet minder van genade, dat is van de beoefening der Godsvrucht. Als onze geest frisch en opgewekt is, dan is het de tijd voor gebed. God, die de Eerste voor ons is, en de Beste, moet ook het eerste en het beste van ons hebben.

2. De plaats waar Hij bad; *Hij ging uit, en ging henen in eene woeste plaats;* ergens buiten de stad, op eene eenzame, afgelegene plek. Hoewel Hij geen gevaar liep van afgeleid te worden, of bloot stond aan verzoeking tot verwaandheid, heeft Hij toch de eenzaamheid opgezocht, om ons het voorbeeld te geven van den door Hem zelven gestelden regel: *Als gij bidt, zoo ga in uwe binnenkamer.* Het verborgen gebed moet in het verborgen geschieden. Zij, die het drukst werkzaam zijn in het openbaar, en daar ook het best werkzaam zijn, moeten toch soms *alleen* zijn met God, moeten zich

terugtrekken in de eenzaamheid, om er met God te spreken en gemeenschap met Hem te onderhouden.

IV. Zijn terugkeeren tot Zijn' openbaren arbeid. De discipelen dachten, dat zij vroeg op waren, maar zij bevonden, dat hun Meester vóór hen opgestaan was, en toen onderzochten zij waar Hij was heengegaan. Zij zijn Hem nagevolgd naar Zijne eenzame plaats, en vonden Hem in het gebed, vers 36, 37. Zij zeiden Hem, dat er veel naar Hem gevraagd werd, en dat eene groote menigte kranken Hem wachtte. *Zij zoeken U allen.* Zij waren fier, dat hun Meester reeds zoo hoog in aanzien stond bij het volk, en zij wenschten, dat Hij te dezer plaatse nog meer in het openbaar zou verschijnen, omdat het hunne eigene stad was, en wij zijn geneigd tot voorliefde voor de plaatsen, die wij kennen en waarin wij belang stellen. *Neen,* zegt Christus, *Kapernaüm moet niet alléén het voorrecht hebben van de prediking en de wonderen van den Messias. Laat ons in de bijliggende vlekken gaan, de dorpen hier in den omtrek, opdat Ik ook daar predike en er wonderen doe, want daartoe ben Ik uitgegaan, niet om voortdurend in ééne plaats verblijf te houden, maar om het land door te gaan, goed doende.* Zelfs de inwoners der dorpen in Israel zullen te samen spreken van de gerechtigheden des Heeren, Richt. 5 : 11. Christus had het doel voor oogen, waartoe Hij was uitgegaan, en dat doel heeft Hij gestadig nagejaagd; daarvan zal Hij door den drang of de overreding Zijner vrienden niet worden afgeleid; want, vers 39. *Hij predikte in hunne synagogen door geheel Galilea,* en om Zijne leer te bevestigen en op te helderen, *wierp Hij duivelen uit.* Christus' leer is Satans verderf.

40. En tot Hem kwam een melaatsche, biddende Hem, en vallende voor Hem op de knieën, en tot Hem zeggende: Indien gij wilt, gij kunt mij reinigen. 41. En Jezus, met barmhartigheid innerlijk bewogen zijnde, strekte de hand uit, en raakte hem aan, en zeide tot hem: Ik wil, word gereinigd. 42. En als Hij dit gezegd had, ging de melaatschheid terstond van hem, en hij werd gereinigd. 43. En als Hij hem strengelijk verboden had, deed Hij hem terstond van zich gaan; 44. En zeide tot hem: Zie, dat gij niemand iets zegt; maar ga henen en vertoon uzelven den priester, en offer voor uwe reiniging, hetgene Mozes geboden heeft, hun tot eene getuigenis. 45. Maar hij uitgegaan zijnde, begon vele dingen te verkondigen, en dat woord te verbreiden, alzoo dat hij niet meer openbaarlijk in de stad kon komen, maar was buiten in de woeste plaatsen; en zij kwamen tot Hem van alle kanten.

Hier hebben wij het verhaal van Christus' reiniging van een' melaatsche, dat wij te voren gehad hebben in Matth. 8 : 2—4. Het leert ons

1. Hoe ons tot Christus te wenden. Kom zooals deze melaatsche *a.* Met grooten ootmoed. De melaatsche kwam *biddende, en vallende voor Hem op de knieën,* vers 40; hetzij Hem Goddelijke eere bewijzende, of wellicht een minderen graad van eerbied als aan een groot profeet. Hoe dit zij, het leert ons, dat zij, die genade en barmhartigheid van Christus wenschen te verkrijgen, Hem eere en heerlijkheid moeten toeschrijven, en Hem met ootmoed en eerbied moeten naderen. *b.* Met een vast geloof in Zijne macht. *Gij kunt mij reinigen.* Hoewel het uitwendige voorkomen van Christus gering en onaanzienlijk was, toch had deze melaatsche dit geloof in Zijne macht, waarin tevens zijn geloof lag opgesloten, dat Hij van God gezonden was. Hij gelooft dit niet slechts in het algemeen, *Gij kunt alles,* maar met bijzondere toepassing: *Gij kunt mij reinigen.* Wat wij gelooven omtrent Christus' macht moeten wij toepassen op ons bijzonder geval, onzen bijzonderen nood. *Gij kunt dit voor mij doen.* *c.* Met onderworpenheid aan den wil van Christus; *Heere, indien Gij wilt.* Niet alsof hij twijfelde aan Christus' bereidwilligheid in het algemeen om hen, die in nood zijn te helpen, maar met de bescheidenheid, die een armen smeekeling voegt, legt hij zijn eigen geval voor Hem bloot.

2. Wat wij van Christus moeten verwachten: dat ons zal geschieden naar ons geloof. Zijn verzoek is niet gekleed in den vorm van gebed, toch heeft Christus het ingewilligd. Eene hartelijke belijdenis van geloof in Christus en onderworpenheid aan Zijn' wil, zijn de meest overmogende gebeden om genade van Hem, en zullen voorzeker verhoord worden. *a.* Christus was met barmhartigheid innerlijk bewogen. Dit wordt hier, in Markus, er bijgevoegd, om te toonen, dat Christus' macht door Zijn medelijden wordt aangewend tot hulp en verlichting van arme zielen, dat Zijne redenen voortvloeien uit Hem zelven, en wij in ons niets hebben, dat ons in Zijne gunst aanbeveelt, maar dat onze ellende ons het voorwerp maakt van Zijne barmhartigheid. En wat Hij voor ons doet, doet Hij met alle mogelijke teederheid. *b. Hij strekte de hand uit en raakte hem aan.* Hij oefende Zijne macht uit, en richtte haar tot dit schepsel. Als Christus zielen geneest raakt Hij ze aan, 1 Sam. 10 : 26. Als de koning iemand aanraakt voor het koningszeer, dan zegt hij: *Ik raak aan, God geneest* [1]) maar Christus raakt aan en geneest. *c. Hij zeide tot hem: Ik wil, word gereinigd.* Christus' macht werd uitgeoefend in en door een *woord,* om aan te duiden, op wat wijze Hij gewoonlijk geestelijke genezingen zou werken. *Hij zendt Zijn woord uit en heelt,* Ps. 107 : 20; Joh. 15 : 3; 17 : 17. De arme melaatsche zeide: *Indien* Gij wilt; maar die twijfel is spoedig bij hem opgeheven. *Ik wil.* Christus *wil* zeer gereedelijk gunsten bewijzen aan hen, die zich aan Zijn wil onder-

1) Oudtijds heerschte in Engeland het gebruik, dat personen, die een zeker gezwel hadden, zich door den koning lieten aanraken, omdat men geloofde, dat die aanraking genezing ten gevolge had. De Koning — of koningin — gaf den kranke daarbij dan gewoonlijk een goudstuk. Vert.

werpen. Hij was overtuigd van Christus' macht; *Gij kunt mij reinigen;* en Christus wil toonen, hoe grootelijks Zijne macht in werking wordt gebracht door het geloof Zijns volks, en daarom spreekt Hij het woord als machthebbende. *Word gereinigd.* En met dit woord ging kracht van Hem uit, en de genezing werd terstond tot stand gebracht. *De melaatschheid ging terstond van hem,* en er bleef geen spoor van overig, vers 42.

3. Wat wij te doen hebben, als wij barmhartigheid van Christus verkregen hebben. Met Zijne gunsten moeten wij ook Zijne bevelen ontvangen. Toen Christus hem had genezen, heeft Hij hem *strengelijk verboden.* Het is een veelbeteekenend woord, dat hier gebruikt wordt, *embrimêsamenos — verbiedende met bedreiging.* Ik ben geneigd te denken, dat dit niet ziet op het bevel, dat Hij hem gaf tot geheimhouding, vers 44, want dat wordt afzonderlijk gegeven, maar dat dit een bevel was gelijk aan dat, hetwelk Hij den kranke had gegeven, dien Hij had genezen in Bethesda, Joh. 5 : 14, *Zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede;* want de melaatschheid was gewoonlijk eene straf over sommige bijzondere zondaren, zooals in het geval van Mirjam, Gehazi en Uzzia. Nu Christus hem genezen had, waarschuwt Hij hem, dreigt Hij hem met de rampzalige gevolgen er van, indien hij tot zijne zonde terugkeerde. Hij beval hem ook zich den priester te vertoonen, opdat de priester door zijn eigen oordeel omtrent den melaatsche een getuige voor Christus zou zijn, dat Hij de Messias is, Matth. 11 : 5. Totdat hij dit gedaan had, mocht hij aan niemand iets zeggen. Dit is een voorbeeld van de nederigheid van Christus en van Zijne zelfverloochening, dat Hij niet Zijne eigene eer zocht, *niet schreeuwde, of Zijne stem op de straat liet hooren,* Jes. 42 : 2. En het is een voorbeeld voor ons, om onze eigene eer niet te zoeken. Hij moest het niet bekend maken, omdat dit de menigte volks, die Christus volgde, zeer zou doen toenemen, en Hij vond die nu reeds te groot. Niet alsof Hij niet gaarne aan allen goed deed, aan zoo velen, als er slechts kwamen; maar Hij wilde dit doen met zoo min mogelijk gerucht en geraas, wilde geene ergernis geven aan de overheid, den openbaren vrede niet verstoren, niets doen dat naar vertoon of ophef zweemde, of de toejuiching des volks zou uitlokken. Wat er van te denken, dat de melaatsche *vele dingen begon te verkondigen en dat woord te verbreiden,* weet ik niet. Het verbergen of bedekken van het goede karakter en de goede werken van Godvruchtigen betaamt hun beter dan aan hunne vrienden; ook is het bevel der nederigheid van nederige menschen niet altijd bindend voor ons. De melaatsche had zijne orders moeten opvolgen, toch was het ongetwijfeld met eene goede bedoeling, dat hij zijne genezing bekend maakte; en het had ook geen ander slecht gevolg, dan dat het de schare, die Christus volgde, deed toenemen, en dat wel in zoo groote mate, dat Hij *niet meer openbaar in de stad kon komen,* niet vanwege vervolging, dat gevaar bestond toen nog niet, maar omdat de volksmenigte zoo groot was, dat de straten haar niet konden bevatten, hetgeen Hem noodzaakte uit te gaan *buiten in de woeste plaatsen,* naar *een berg,* hoofdst. 3 : 13; naar den oever der zee, Hoofdst. 4 : 1. Dit toont aan hoe nuttig het voor ons was, dat Christus zou weggaan, en den Trooster tot ons zou zenden; want Zijne lichamelijke tegenwoordigheid kon slechts in ééne plaats, op één' tijd zijn; en zij, die *van alle kanten* tot Hem kwamen, konden niet in Zijne nabijheid komen. Maar door Zijne geestelijke tegenwoordigheid is Hij met Zijn volk, waar zij zich ook bevinden, en *naar alle kanten* komt Hij nu tot hen.

HOOFDSTUK II.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' genezing van een' geraakte, vers 1—12. II. Zijne roeping van Matthéüs uit het tolhuis, en Zijn eten bij die gelegenheid met tollenaren en zondaren, en hoe Hij deze Zijne handelwijze rechtvaardigt, vers 13—17. III. Zijne rechtvaardiging van Zijne discipelen, dat zij niet zoo dikwijls vastten als die der Farizeën, vers 18—22. IV. Zijne rechtvaardiging van hen, ten opzichte van hun plukken van korenaren op den sabbatdag, vers 23—28. Hetgeen wij alles reeds gehad hebben in Matth. 9 en 12.

En na sommige dagen is Hij wederom binnen Capérnaüm gekomen; en het werd gehoord, dat Hij in huis was. 2. En terstond vergaderden daar velen, alzoo dat ook zelfs de plaatsen omtrent de deur hen niet meer konden bevatten; en Hij sprak het woord tot hen. 3. En er kwamen sommigen tot Hem, brengende eenen geraakte, die van vier gedragen werd. 4. En niet kunnende tot Hem genaken overmits de schare, braken zij het dak weg, waar Hij was; en dat opgebroken hebbende, lieten zij het beddeken neder, waar de geraakte op lag. 5. En Jezus, hun geloof ziende, zeide tot den geraakte: Zoon, uwe zonden zijn u vergeven. 6. En sommigen van de Schriftgeleerden zaten aldaar, en overdachten in hunne harten: 7. Wat spreekt deze aldus Godslasteringen? Wie kan de zonden vergeven, dan alleen God? 8. En Jezus, terstond in Zijnen geest bekennende, dat zij alzoo in zichzelven overdachten, zeide tot hen: Wat overdenkt gij deze dingen in uwe harten? 9. Wat is lichter, te zeggen tot den geraakte: De zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op, en neem uw beddeken op, en wandel? 10. Doch opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft, om de zonden op de aarde te vergeven (zeide Hij tot den geraakte): 11. Ik zeg u: sta op, en neem uw beddeken op, en ga henen naar uw huis. 12. En terstond stond hij op, en het beddeken opgenomen hebbende, ging hij uit in aller tegenwoordigheid, zoodat zij zich allen ontzetten, en verheerlijkten God, zeggende: Wij hebben nooit zulks gezien.

Nadat Christus nu gedurende eenigen tijd buiten op het land gepredikt had, keerde Hij terug naar Kapernaüm, waar nu, om zoo te zeggen, zijn hoofdkwartier gevestigd was, en Hij verschijnt er in de hoop, dat de groote volksmenigte nu wat afgenomen zou zijn, en er minder over Hem gesproken zou worden. Merk nu op

I. Den grooten toeloop tot Hem. Hoewel Hij *in huis* was, hetzij in het huis van Petrus, of in Zijne eigene gehuurde woning, toch kwamen de lieden tot Hem, zoodra het gehoord werd, dat Hij in de stad was. Zij wachtten niet, totdat Hij in de synagoge zou komen, zij konden er zeker van zijn, dat Hij daar op den sabbatdag zou verschijnen, maar *terstond vergaderden daar velen* tot Hem. Waar de koning is, daar is het hof; waar de Silo is, daar worden de volken tot Hem vergaderd. Als wij gebruik willen maken van de gelegenheden om een' zegen te verkrijgen voor onze ziel, dan moeten wij geen tijd laten verloren gaan. De een noodigde den ander uit (Kom, laat ons gaan om Jezus te zien), zoodat Zijn huis de bezoekers niet kon bevatten. Ook zelfs de plaatsen omtrent de deur konden hen niet meer bevatten, zóó talrijk waren zij. Een heerlijk gezicht, om de menschen aldus te zien komen *gevlogen als eene wolk* naar het huis van Christus, hoewel dit slechts armoedig was, en *als duiven tot hare vensteren!*

II. Het goede onthaal, dat Christus hun gaf, met het beste dat er in Zijn huis was, en beter dan eenig huis bevatten kon: *Hij sprak het woord tot hen.* Velen van hen kwamen wellicht alleen om eene genezing te verkrijgen, en vele anderen uit bloote nieuwsgierigheid, om Hem eens te zien; maar toen Hij hen allen bij elkander had, predikte Hij voor hen. Hoewel de deur der synagoge op geschikte tijden voor Hem open was, vond Hij het volstrekt niet te onpas om op een weekdag in een huis te prediken, hoewel sommigen zoowel tijd als plaats ongeschikt en ongepast zouden vinden. *Welgelukzalig zijt gijlieden, die aan alle wateren zaait*, Jes. 32 : 20.

III. Het brengen tot Hem van den geraakte om door Hem genezen te worden. De patient was een geraakte, naar het schijnt, niet als de persoon, van wien gesproken wordt in Matth. 8 : 6, die *zware pijnen* leed, maar geheel onmachtig om zich te bewegen, zoodat hij door vier personen op eene baar gedragen werd. Het was zijne ellende, dat hij aldus gedragen moest worden, en toont den rampzaligent oestand van het menschelijk leven; het was hunne barmhartigheid, dat zij hem droegen, en toont het mededoogen, dat men met recht verwachten kan, dat de menschen hunne medeschepselen in zoodanige beproeving zullen betoonen, want wie weet, hoe spoedig eenzelfde ramp ons kan treffen. Deze welwillende bloedverwanten of naburen dachten, dat, zoo zij dien armen mensch slechts eenmaal naar Christus heen konden dragen, zij hem daarna wel nooit meer zouden behoeven te dragen; en daarom hebben zij zich veel moeite gegeven om hem tot Christus te brengen, en toen zij dit op geene andere wijze konden doen, hebben zij *het dak opengebroken, waar Hij was*, vers 4. Ik zie niet, dat het noodig is hier uit af te leiden, dat Christus in eene opperzaal predikte, hoewel de Joden, die statige huizen bezaten, daar wel hun bidvertrek hadden; want waartoe zou de menigte dan voor de deur zijn gestaan? Ik vermoed veeleer, dat het huis, waarin Hij zich bevond, zoo klein was en zoo gering (in overeenstemming met Zijn' tegenwoordigen staat), dat er geene opperzaal in was, maar dat de kamer gelijkvloers open was naar het dak. Deze smeekelingen ten behoeve van den armen verlamde, het besluit nemende om niet teleurgesteld heen te gaan, hebben hun vriend, toen zij niet tot de deur konden doordringen, op de eene of andere wijze op het dak gekregen, hebben er toen eenige steenen van weggebroken, en hem op zijn bed met touwen neergelaten in het huis, waar Christus predikte. Hieruit sprak hun geloof en hun' ijver in hun verzoek tot Christus. Hieruit bleek, dat zij ernstig en vast besloten waren, en niet weg wilden gaan, en Christus niet wilden laten gaan zonder een' zegen van Hem te ontvangen, Gen. 32 : 26.

IV. Het vriendelijke woord van Christus tot dezen armen kranke. Hij zag hun geloof, wellicht niet zoo zeer het geloof van den kranke, want zijne kwaal hinderde hem in de oefening des geloofs, maar dat van hen, die hem brachten. Den dienstknecht van den overste over honderd genezende, merkte Christus het aan als een voorbeeld van *zijn geloof*, dat hij hem niet tot Christus bracht, maar geloofde, dat Hij hem ook op een' afstand kon genezen. Hier prees Hij *hun geloof*, wijl zij hun' vriend in weerwil van zoo groote moeielijkheden tot Hem brachten. Waar geloof en krachtig geloof kan zich op verschillende wijze uiten, soms de tegenwerpingen overwinnende van het verstand, soms van de zintuigen; maar op wat wijze het zich ook openbaart, het zal door Jezus Christus worden aangenomen en goedgekeurd. Christus zeide: *Zoon! uwe zonden zijn u vergeven.* Die wijze van den kranke aan te spreken is zeer teeder, — *Zoon*, eene vaderlijke zorge voor, en belangstelling in hem te kennen gevende. Christus erkent ware geloovigen als Zijne zonen, Zijne kinderen; een *zoon*, en toch krank door verlamming. Hierin *gedraagt zich God jegens u als zonen.* De hartsterking is uitnemend: *Uwe zonden zijn u vergeven.* Zonde is de oorzaak van al onze smarten en krankheden. Het woord van Christus moest zijne gedachten afleiden van de krankheid, die het gevolg was, en bepalen bij de zonde, die de oorzaak was, opdat hij hieromtrent ernstiger bezorgd zou zijn, en hierover vergeving zou zoeken te verkrijgen. God neemt genadiglijk den angel, het kwaadaardige uit onze krankheid weg, als Hij de zonde vergeeft. Herstel uit krankheid is eene ware genade als er de weg door wordt bereid voor de vergeving der zonde, Jes. 38 : 17; Ps. 103 : 3. Het middel om de uitwerking weg te nemen is, de oorzaak weg te nemen. Vergeving van zonde tast den wortel aan van alle krankheden, en zal ze òf genezen, òf er de hoedanigheid van veranderen.

V. De vitterij der schriftgeleerden op hetgeen Christus zeide, en het duidelijk aantoonen van het onredelijke in hunne vittende aanmerking. Zij waren uitleggers van de wet, en hunne leer was *waar* — nl. dat het Godslastering is, als een schepsel zich aanmatigt de zonden te vergeven, dat dit het kroonrecht Gods is, Jes. 43 : 25. Maar gelijk het gewoonlijk gaat met zulke leeraren; hunne toepassing van die leer was *valsch*, en was het gevolg van hunne onwetendheid en van hunne vijandschap tegen Christus. Het is *waar*. Niemand kan de zonden vergeven dan God alleen; maar het is *valsch*, dat Christus het dus niet kan, daar Hij overvloedige bewijzen Zijner Goddelijke macht had gegeven. Maar Christus bekende terstond in Zijn' geest, dat zij alzoo in zich zelven overdachten. Dit bewijst, dat Hij God is, en bevestigde dus hetgeen bewezen moest worden, nl. dat Hij macht had de zonden te vergeven; want Hij doorgrondde het hart, en wist wat er in den mensch is, Openb. 2 : 23. De koninklijke eigenschappen Gods zijn onafscheidelijk; Hij die de gedachten kon kennen, kon ook de zonden vergeven. Dit verheerlijkt Christus' genade in het vergeven van zonde, dat Hij de gedachten der menschen kende, en daarom meer wist, dan een ander weten kon, van de zondigheid hunner zonde en de bijzonderheden er van, en toch bereid is ze te vergeven. Nu bewijst Hij Zijne macht om de zonde te vergeven, door Zijne macht te toonen om den geraakte te genezen, vers 9—11. Hij zou niet voorgewend hebben het eene te doen, indien Hij niet ook het andere kon doen. *Opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen, de Messias, macht heeft om de zonden op de aarde te vergeven, dat Ik dus die macht heb, (zeide Hij tot den geraakte) Ik zeg u: Sta op, en neem uw beddeken op.* Nu was dit 1. Een gepast argument op zich zelf. Hij zou de krankheid, die het uitwerksel was, niet hebben kunnen genezen, indien Hij de zonde niet had kunnen wegnemen, die er de oorzaak van was. Daarenboven was Zijne genezing van krankheden een beeld van Zijne vergeving van zonde, want zonde is de krankheid der ziel; als zij vergeving heeft erlangd, is zij genezen. Hij, die door een woord het teeken kon tot stand brengen, kon ongetwijfeld ook de zaak tot stand brengen, die er door werd voorgesteld. 2. Het was gepast voor hen. Deze vleeschelijk gezinde schriftgeleerden zouden meer getroffen worden door zulk eene gepaste uitwerking der vergeving als de genezing der krankheid was, en er eerder door overtuigd worden, dan door andere, meer geestelijke, gevolgen. Daarom was het juist en gepast om die vraag tot hen te richten, of het lichter is te zeggen: De zonden zijn u vergeven, of te zeggen: Sta op, en wandel? Het wegnemen der straf als zoodanig was de kwijtschelding der zonde. Hij, die zóó ver kan gaan in de genezing, kon haar ook ongetwijfeld voltooien, Jes. 33 : 24.

VI. De genezing van den kranke, en de indruk er door teweeggebracht op het volk, vers 12. Hij stond niet alleen op van zijn bed, volmaakt wel, maar, om te toonen, dat de krachten hem volkomen teruggegeven waren, nam hij zijn bed op, omdat dit in den weg lag, *en ging uit in aller tegenwoordigheid, zoodat zij zich allen ontzetten* — en wèl mochten zij dat — en *verheerlijkten God, zeggende: Wij hebben nooit zulks gezien, nooit te voren zijn in onzen tijd zulke wonderen geschied.* Christus' werken zijn zonder voorbeeld. Als wij zien wat Hij doet in de genezing der zielen, dan moeten wij erkennen, dat wij zulks nooit gezien hebben.

13. En Hij ging wederom uit naar de zee; en de geheele schare kwam tot Hem, en Hij leerde ze. 14. En voorbijgaande, zag Hij Levi, den zoon van Alféüs, zitten in het tolhuis, en zeide tot hem: Volg Mij. En hij, opstaande, volgde Hem. 15. En het geschiedde, als Hij aanzat in diens huis, dat ook vele tollenaren en zondaren aanzaten met Jezus en Zijne discipelen; want zij waren velen, en waren Hem gevolgd. 16. En de schriftgeleerden en de Farizeën, ziende Hem eten met de tollenaren en zondaren, zeiden tot Zijne discipelen: Wat is het dat Hij met de tollenaren en zondaren eet en drinkt. 17. En Jezus, dat hoorende, zeide tot hen: Die gezond zijn, hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn. Ik ben niet gekomen, om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering.

Hier is.

I. Christus predikende bij de zee, vers 13, waar Hij heenging om plaats of ruimte te hebben, omdat Hij bij die tweede proefneming bevond, dat geen huis of geene straat groot genoeg was om de hoorders te kunnen bevatten, maar aan het strand konden zoo velen komen als maar wilden. Hieruit kan men opmaken, dat onze Heere Jezus een sterke stem had, luid kon spreken en ook gesproken heeft; want *de opperste Wijsheid roept overluid daarbuiten, zij roept in het voorste van het gewoel.* Waar Hij ook gaat, zij het ook naar den oever der zee, de schare komt tot Hem. Overal waar de de leer van Christus getrouwelijk wordt gepredikt, al is het ook in afgelegene hoeken van stad of land, of in de woestijn, wij moeten haar volgen.

II. Zijne roeping van Levi, dezelfde als Matthéüs, die eene plaats had in het tolhuis te Kapernaüm, waarnaar hij ook een tollenaar genoemd wordt. Zijne plaats was aan de zijde van het water, en daarheen ging Christus om hem te ontmoeten, en Hem krachtdadiglijk te roepen. Deze Levi wordt hier gezegd de zoon te zijn van Alféüs, of Kléopas, den man van die Maria, die na verwant was aan de maagd Maria. Indien dit zoo was, dan was hij een eigen broeder van Jakobus den Kleinere, en van Judas, en van Simon Kananites, zoodat dan vier broeders apostelen zijn geweest. Matthéüs was waarschijnlijk een losbandig, verkwistend jong mensch geweest, want anders zou hij, een Jood,

nooit een tollenaar zijn geworden. Maar Christus riep hem om Hem te volgen. Paulus, hoewel een Farizeër, is een der voornaamste zondaren geweest, en toch werd hij geroepen om een apostel te zijn. Door Christus is er bij God vergeving voor de grootste zonden, en genade om de grootste zondaren heilig te maken. Matthéüs, die een tollenaar geweest is, is een evangelist geworden, de eerste, die de pen op het papier zette, en het leven van Christus het uitvoerigst heeft beschreven. Groote zonde en ergelijkheid vóór de bekeering zijn geene hinderpalen voor groote gaven, van verstand en gaven der genade na de bekeering, ja God kan er zelfs te meer door verheerlijkt worden. Christus is hem door Zijne roeping voorgekomen. Voor genezingen van het lichaam werd Hij gewoonlijk gezocht, maar in deze geestelijke genezingen werd Hij gevonden van hen, die Hem niet zochten. Want dat is het groote kwaad en gevaar van de krankheid der zonde, dat zij, die er door aangetast zijn, niet begeeren gezond gemaakt te worden.

III. Zijn gemeenzaam omgaan met tollenaren, vers 15. Er wordt ons hier gezegd

1. Dat Hij aanzat in Levi's huis, die Hem en Zijne discipelen genoodigd had tot den afscheidsmaaltijd, dien hij voor zijne vrienden had aangericht, toen hij alles verliet om Christus te volgen. Het was een maaltijd, zooals Elisa er een bereid had, 1 Kon. 19 : 21, om te toonen niet alleen met hoe veel blijmoedigheid in zich zelven, maar ook met hoeveel dankbaarheid aan God hij, tengevolge van Christus' roeping, alles heeft verlaten. Zeer gepast maakte hij den dag van zijn' ondertrouw met Christus, tot een feestdag. Het was ook om te getuigen van zijn' eerbied voor Christus, en het dankbaar gevoel, dat hem bezielde, wijl Hij hem uit het tolhuis had weggerukt als een brandhout uit het vuur.

2. Dat vele tollenaren en zondaren met Christus in Levi's huis aanzaten, (want er waren velen, die tot dat tolhuis behoorden); en Hem waren gevolgd. Zij waren Levi gevolgd, denken sommigen, in de onderstelling, dat hij, evenals Zachéüs, een overste der tollenaren, en rijk was, en dat dus de mindere beambten hem volgden om hetgeen zij zouden verkrijgen. Ik geloof veeleer, dat zij Jezus zijn gevolgd vanwege het gerucht, dat zij van Hem gehoord hadden. Zij hebben niet om des gewetenswil alles verlaten om Hem te volgen; maar uit nieuwsgierigheid zijn zij tot Levi's maaltijd gekomen om Hem te zien. Wat hen daar nu ook gebracht moge hebben, zij zaten aan met Jezus en Zijne discipelen. De tollenaren worden hier en elders gelijk gesteld met zondaren, de ergsten der zondaren. *a.* Omdat zij gewoonlijk dit ook waren, zoo algemeen was het bederf bij de waarneming van dat ambt: — verdrukking, afpersing, omkooperij en valsche beschuldiging — Lukas 3 : 13, 14. Een tollenaar, die trouw en rechtschapen was in zijne handelingen, was zóó zeldzaam, zelfs te Rome, dat een zekere Sabinus, die in dat ambt een eerlijken naam ophield, na zijn' dood geëerd werd met dit grafschrift: *Kaloos teloonêsanti Hier ligt een eerlijke tollenaar.* *b.* Omdat de Joden een' bijzonderen afkeer hadden van hen en van hun ambt, als eene beleediging van de vrijheid van hun volk en een teeken hunner slavernij, en daarom gaven zij hun allerlei slechte benamingen, en vonden zij het aanstootelijk om in hun gezelschap te worden aangetroffen. Met de zoodanigen heeft het onzen gezegenden Heere behaagd om te gaan, toen Hij in gelijkheid des zondigen vleesches is verschenen.

IV. Hoe de schriftgeleerden en Farizeën hieraan geërgerd werden, vers 16. Zij wilden niet komen om Hem te hooren prediken, waardoor zij overtuigd en gesticht hadden kunnen worden; maar zij wilden wel komen om Hem te zien aanzitten met tollenaren en zondaren, waardoor zij getergd en vertoornd werden. Zij poogden aan de discipelen een afkeer in te boezemen van hun' Meester, als iemand, die niet zoo heilig en streng van leven was als met Zijne hoedanigheid van Leeraar strookte, en daarom vragen zij hun: *Wat is het, dat Hij met de tollenaren en zondaren eet en drinkt?* Het is niets nieuws, dat hetgeen wèl gedaan en goed bedoeld is verkeerd wordt voorgesteld en tot versmaadheid van de wijste en beste der menschen wordt verkeerd.

V. Hoe Christus zich dieswege rechtvaardigde, vers 17. Hoewel de Farizeën geërgerd waren, volhardde Hij in hetgeen Hij deed, en onttrok zich niet, zooals Petrus later gedaan heeft, Gal. 2 : 12. Diegenen geven al te veel om hun' *goeden naam*, die, om hen tegenover sommige kieschkeurige menschen op te houden, een *goed werk* nalaten. Christus wilde dit niet doen. Zij dachten, dat de tollenaren *gehaat* moesten worden. *Neen*, zegt Christus, *zij moeten beklaagd worden; zij zijn krank, en hebben een' medicijnmeester van noode; zij zijn zondaars en behoeven een' Zaligmaker.* Zij dachten, dat Ghristus' hoedanigheid als Leeraar Hem van hen afgezonderd moest houden; *Neen*, zegt Christus, *Mijne zending, Mijne opdracht voert Mij tot hen: Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering. Indien de wereld rechtvaardig ware geweest, dan zou Mijne komst niet noodig zijn geweest, hetzij om bekeering te prediken, of vergeving van zonde te weeg te brengen. Het is tot een zondige wereld, dat Ik ben gezonden, en daarom heb Ik het meest te doen met hen, die de grootste zondaars zijn.* Of aldus: *Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen*, de trotsche Farizeën, die wanen rechtvaardig te zijn, en vragen: *Waarin zullen wij wederkeeren? Mal. 3 : 7. Waarvan zullen wij ons bekeeren? Maar arme tollenaren, die zich zondaars bekennen, en blijde zijn dat zij geroepen worden om zich te bekeeren, en hiertoe worden aangemoedigd.* Het is goed om te gaan met hen, voor wie men hoop kan koesteren, en *er is meer verwachting van een' zot dan van iemand, die wijs in zijne oogen is*, Spr. 26 : 12.

18. En de discipelen van Johannes en van de Farizeën vastten; en zij kwamen en zeiden

tot Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes en van de Farizeën, en uwe discipelen vasten niet? 19. En Jezus zeide tot hen: Kunnen ook de bruiloftskinderen vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? Zoo langen tijd zij den bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten. 20. Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn, en alsdan zullen zij vasten in diezelve dagen. 21. En niemand naait eenen lap ongevold laken op een oud kleed; anders scheurt zijn nieuwe aangenaaide lap iets af van het oude kleed, en er wordt eene ergere scheur. 22. En niemand doet nieuwen wijn in oude lederen zakken; anders doet de nieuwe wijn de lederen zakken bersten, en de wijn wordt uitgestort, en de lederen zakken worden verdorven; maar nieuwen wijn moet men in nieuwe lederen zakken doen. 23. En het geschiedde, dat Hij op eenen Sabbathdag door het gezaaide ging, en Zijne discipelen begonnen al gaande aren te plukken. 24. En de Farizeën zeiden tot Hem: Zie, waarom doen zij op den Sabbathdag, wat niet geoorloofd is? 25. En Hij zeide tot hen: Hebt gij nooit gelezen, wat David gedaan heeft, als hij nood had, en hem hongerde, en dengenen die met hem waren? 26. Hoe hij ingegaan is in het Huis Gods, ten tijde van Abjathar, den hoogepriester, en de toonbrooden gegeten heeft, die niemand zijn geoorloofd te eten, dan den priesteren, en ook gegeven heeft dengenen, die met hem waren? 27. En Hij zeide tot hen: De Sabbath is gemaakt om den mensch, niet de mensch om den Sabbath. 28. Zoo is dan de Zoon des menschen een Heere ook van den Sabbath.

Christus werd er toe gebracht om zich zelven te rechtvaardigen omtrent Zijn' omgang met tollenaren en zondaren; nu wordt Hij er toe gebracht om Zijne discipelen te rechtvaardigen; en in hetgeen zij doen naar Zijn' wil zal Hij hen rechtvaardigen, ondersteunen en verdedigen.

I. Hij rechtvaardigt hen in hun niet vasten, dat hun door de Farizeën werd verweten. Waarom vasten de Farizeën en de discipelen van Johannes? Zij plachten te vasten; de Farizeën vastten tweemaal ter week, Lukas 18 : 12; en waarschijnlijk hebben de discipelen van Johannes dit ook gedaan; en het schijnt wel, dat deze zelfde dag, toen Christus en Zijne discipelen aan het feestmaal deelnamen in het huis van Levi, hun vastendag was, want het woord is *nêsteuousi — zij vasten*, of, *zij zijn vastende*, waardoor de ergernis nog verzwaard wordt. Zoo zijn strikte en strenge belijders geneigd om hun eigen doen tot maatstaf te stellen voor anderen, en allen te bedillen en te veroordeelen, die niet gansch en al naar dien door hen gestelden maatstaf handelen. Zij maken de hatelijke opmerking, dat, zoo Christus al ging onder de zondaren om hun *goed* te doen, zooals Hij had gezegd, de discipelen echter gingen om aan hunne lusten toe te geven, want zij wisten niet wat het was te vasten of zich zelven te verloochenen. Kwaadwilligheid denkt altijd het ergste.

Christus wijst op twee dingen ter verontschuldiging van het niet vasten der discipelen.

1. Dat het thans een tijd van vrede en vreugde voor hen was, en dat vasten dus nu voor hen niet zoo gepast was als het later voor hen zijn zou, vers 19, 20. Alle dingen hebben hun bestemden tijd. Zij, die zich in den huwelijken staat begeven moeten zich bereiden op zorg en *verdrukking in het vleesch*, en toch, gedurende het bruiloftsfeest zijn zij vroolijk, en denken zij, dat dit voegzaam voor hen is. Het was dwaas en ongerijmd van Simsons huisvrouw, dat zij voor hem weende op de dagen in dewelke zij deze bruiloft hadden. Richt. 14 : 17 [1]). Christus en Zijne discipelen hadden nog pas kortelings het huwelijksverbond met elkander gesloten, de Bruidegom was nog bij hen, het huwelijksfeest was nog in vollen gang, (inzonderheid voor Matthéüs) als de Bruidegom van hen weggenomen zal zijn, dan is het voor hen de gepaste tijd om als weduwe in eenzaamheid neder te zitten en te vasten.

2. Dat het voor hen nog de *eerste*, de *begindagen* waren, waarin zij nog niet zoo geschikt waren voor strenge beoefening van den Godsdienst als zij later zijn zullen. De Farizeën hadden zich lang gewend aan zoodanige strengheid, en Johannes de Dooper zelf kwam noch etende, noch drinkende. Zijne discipelen hebben zich van het begin af aan eene harde en strenge levenswijze gewend, en zoo viel het strenge en herhaalde vasten hun gemakkelijker; maar zoo was het niet met Christus' discipelen; hun Meester kwam, etende en drinkende, en had hen nog niet opgeleid tot de zware en moeielijke beoefening van den Godsdienst; want daar was het voor hen nu nog de tijd niet voor. Om hun reeds bij het begin dit menigvuldige vasten op te leggen, zou hen ontmoedigen, en hen wellicht weerhouden van Christus te volgen; dat zou even kwade gevolgen hebben, als wanneer men nieuwen wijn in oude lederzakken doet, of wanneer men een nieuwen lap laken op een oud, versleten kleed naait, vers 21, 22. God weet wat maaksel wij zijn. Hij weet hoe teer en zwak jonge Christenen zijn, en ook wij moeten daarop letten. Ook moeten wij niet méér verwachten dan het werk van den dag in zijn' dag, en dien dag naar de kracht, die er in gegeven is, want het is niet in onze macht om kracht te geven in overeenstemming met den dag. Velen krijgen een afkeer van eene soort van voedsel, dat op zich zelf goed is, omdat zij er in hunne jeugd mede overladen werden; en zoo hebben velen een vooroordeel tegen den Godsdienst, omdat hun lasten opgelegd worden, die zij nog niet kunnen dragen,

1) Naar de Engelsche overzetting.

en men hen reeds bij den aanvang heeft doen *dienen met spijsoffer*. Zwakke Christenen moeten toezien, dat zij zich geen te zware lasten opleggen, en zij moeten het juk van Christus niet anders maken dan het is, namelijk zacht en licht.

II. Hij rechtvaardigt hen wegens het plukken van aren op den sabbat, hetgeen een discipel van de Farizeën voorzeker niet zou hebben durven doen, want het was in strijd met een uitdrukkelijk gebod van de inzettingen der ouden. Hiervoor, evenals voor het andere feit, maken zij aanmerking op de tucht van Christus' school, alsof die minder streng was dan de hunne, zoo gewoon is het voor hen, die de kracht der Godzaligheid verloochenen, om zeer ijverig te zijn voor de gedaante er van, en dan groote afkeuring te hebben voor hen, die zich om *hunne* gedaante of vorm niet bekommeren.

Merk op. 1. Welk een schraal ontbijt Christus' discipelen hadden op dien sabbatmorgen, toen zij zich naar de synagoge begaven, vers 23; zij *plukten aren*, en dat was het beste wat zij hadden. Zij waren zoo ingenomen door geestelijke spijze, dat zij er het noodwendige voedsel voor het lichaam om vergaten, het woord van Christus verving hun dat, en hun ijver daarvoor verteerde hen. Het was voor de Joden een Godsdienstig gebruik, om op sabbatdagen smakelijke spijzen te hebben, maar de discipelen waren met alles tevreden.

2. Hoe hun dit zelfs door de Farizeën ten kwade werd geduid wegens hun' waan dat het niet geoorloofd was op den sabbatdag aren te plukken, daar dit evenzeer een werk was als *oogsten*, vers 24. *Waarom doen zij op den sabbatdag, wat niet geoorloofd is?* Als de discipelen van Christus iets doen, dat niet geoorloofd is, dan wordt dit aan Christus toegerekend, en Hem verweten, en dan wordt Zijn' naam smaadheid aangedaan. Het is opmerkelijk, dat de Farizeën, als zij dachten, dat Christus iets verkeerds deed, dit dan aan de discipelen zeiden, vers 16, en nu zij meenen, dat de discipelen iets verkeerds doen, spreken zij er van tot Christus, als ware twistmakers, die deden wat zij konden om tweedracht te zaaien tusschen Christus en Zijne discipelen, en dus eene breuke in het gezin teweeg te brengen.

3. Hoe Christus hen verdedigde in hetgeen zij gedaan hadden. *a.* Door een voorbeeld. Zij hadden er een goed precedent voor in Davids eten van de toonbrooden, toen hem hongerde, en er geen ander brood te krijgen was, vers 25, 26. *Hebt gij nooit gelezen?* Velen van onze vergissingen zouden hersteld worden, en onze onrechtvaardige oordeelvellingen over anderen worden teruggenomen, indien wij slechts wilden gedenken aan hetgeen wij gelezen hebben in de Schrift. Een beroep daarop is zeer overtuigend. *Gij hebt gelezen, dat David, de man naar Gods hart, toen hem hongerde, geene zwarigheid heeft gemaakt, om van de toonbrooden te eten, die het, naar de wet, niemand geoorloofd is te eten, dan den priesteren en hun gezin.* Het waarnemen van Godsdienstplechtigheden moet wijken voor zedelijke verplichtingen, en in geval van nood zijn dingen geoorloofd, die anders niet geoorloofd zijn. Dit heeft David gedaan, zegt Hij, in de dagen van Abjathar, den hoogepriester, of, even vóór de dagen van Abjathar, die Abimelech, zijn' vader, terstond is opgevolgd in de hoogepriesterlijke waardigheid, en, waarschijnlijk, toen zijns vaders vertegenwoordiger en helper was in de bediening. Hij was het, die aan den algemeenen moord van de priesters was ontkomen, en aan David den efod bracht. *b.* Door redeneering. Laten zij, om verzoend te wezen met dit aren plukken der discipelen, bedenken, voor wien de sabbat gemaakt was, vers 27; hij is *gemaakt om den mensch, niet de mensch om den sabbat*. Dit hebben wij niet in Matthéüs gehad. De sabbat is eene heilige en Goddelijke instelling, maar wij moeten haar ontvangen en aannemen als een voorrecht en weldaad, niet als een last en een juk. *Ten eerste.* God heeft hem nooit als een last voor ons bedoeld, en daarom moeten wij hem ook niet tot een last voor ons maken. *De mensch is niet gemaakt om den sabbat*, want hij was gemaakt één dag vóórdat de sabbat was ingesteld. De mensch is gemaakt *voor God*, en tot Zijne eer en dienst, en hij moet veeleer sterven dan Hem verloochenen; maar hij is niet gemaakt voor den sabbat, zoodat hij door de wet er van gebonden zou zijn om niet te mogen doen wat voor het onderhoud des levens noodzakelijk is. *Ten tweede.* God heeft hem bedoeld als eene weldaad voor ons, en aldus moeten wij hem dan ook beschouwen en gebruiken. Hij maakte hem *voor den mensch*.

1. Hij heeft bij die instelling acht gegeven op ons lichaam, opdat het zou kunnen rusten en niet oververmoeid zou worden door het aanhoudende werk en bedrijf dezer wereld, Deut. 5:14; *opdat uw dienstknecht en uwe dienstmaagd ruste, gelijk gij*. Nu heeft Hij, die den sabbat bestemd en bedoeld heeft voor de *rust* van ons lichaam, zeker nooit bedoeld, dat hij ons, in een geval van noodzakelijkheid, zou weerhouden om te verkrijgen wat tot *onderhoud* des lichaams noodig is. Het moet zóó opgevat worden, dat het niet in tegenspraak is met zich zelven — tot *stichting* en niet tot *verderf*.

2. En nog veel meer heeft Hij acht geslagen op onze *ziel*. De sabbat is alleen daarom tot een' dag der ruste gemaakt, om hem een dag van heiligen arbeid te doen zijn, een dag van gemeenschapsoefening met God, een dag van lof en dankzegging. En het rusten van wereldschen arbeid is *daarom* noodzakelijk, wijl wij ons dan met ijver hebben toe te leggen op dat werk, er den ganschen tijd in kunnen doorbrengen, in het openbaar en in de binnenkamer. Maar dan is ons tijd gegund voor hetgeen noodig is, om ons lichaam geschikt te doen zijn voor de aanbidding Gods van onze ziel, en het in staat te stellen daar gelijken tred mede te houden in dat werk. Zie hier. *a.* Welk een *goeden Meester* wij dienen, daar al Zijne inzettingen strekken tot ons welzijn, en, indien wij zoo wijs zijn van ze waar te nemen, dan zijn wij wijs voor ons zelven; niet Hij, maar wij, winnen door ons dienen. *b.* Wat wij moeten beoogen in ons sabbatswerk — het welvaren onzer ziel. Indien de sabbat gemaakt is om den mensch, dan

moeten wij ons aan den avond er van afvragen: *Welk goed heeft deze sabbat van heden mij gedaan?* *c.* Hoe wij er voor moeten zorgen, om deze oefeningen van den Godsdienst noch voor ons zelven, noch voor anderen tot een' last te maken, die God verordineerd heeft om een' zegen te zijn; dat wij aan het gebod niets toedoen door onredelijke strengheid, noch ons toegeven aan het bederf, dat zich tegen het gebod stelt, want daardoor maken wij die vrome oefeningen tot een verdriet en een last, in plaats dat zij ons eene vreugde en genot zijn. *d.* Door wien de sabbat gemaakt was, vers 28; *De Zoon des menschen is een Heere ook van den sabbat, en daarom wil Hij de barmhartige bedoeling der instelling niet verijdeld zien door uwe bedenkselen.* De sabbatdagen zijn dagen van den Zoon des menschen. Hij is de Heer van den dag, en ter Zijner eer moet hij worden waargenomen. Door Hem heeft God de werelden gemaakt, en zoo was het door Hem dat de sabbat voor het eerst werd ingesteld. Door Hem heeft God de wet gegeven op den berg Sinaï, en zoo was het vierde gebod dan Zijne wet, en de kleine wijziging, die later er in gebracht zou worden, door hem een dag te verschuiven naar den eersten dag der week, was ter gedachtenis aan Zijne opstanding, en daarom moet de Christelijke sabbat de Dag des Heeren genoemd worden, Openb. 1 : 10, de dag van den Heere Christus; en de Zoon des menschen, Christus, moet als Middelaar altijd beschouwd worden als Heere van den sabbat. Uitvoerig dringt Hij hierop aan ter Zijner eigene rechtvaardiging, als Hij zelf beschuldigd wordt van den sabbat te hebben geschonden, Joh. 5 : 16.

HOOFDSTUK III.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' genezing van den mensch, die eene verdorde hand had, op den sabbat, en hoe Zijne vijanden dieswege tegen Hem samenspanden, vers 1—6. II. Den algemeenen toeloop des volks tot Hem van alle kanten, om genezen te worden, en de hulp, die zij bij Hem vonden, vers 7—12. III. Zijn aanstellen der twaalf apostelen, opdat zij met Hem zouden zijn en de predikers zouden zijn van Zijn Evangelie, vers 13—21. IV. Zijn antwoord op de Godslasterlijke vitterijen van de schriftgeleerden, die Zijne macht om duivelen uit te werpen toeschreven aan een verdrag met den overste der duivelen, vers 22—30. V. Zijne erkenning van de discipelen als Zijne naaste en dierbaarste betrekkingen, vers 31—35.

En Hij ging wederom in de synagoge; en aldaar was een mensch hebbende eene verdorde hand. 2. En zij namen Hem waar, of Hij op den sabbat hem genezen zoude, opdat zij Hem beschuldigen mochten. 3. En Hij zeide tot den mensch, die de verdorde hand had: Sta op in het midden. 4. En Hij zeide tot hen: Is het geoorloofd op sabbatdagen goed te doen, of kwaad te doen; een mensch te behouden, of te dooden? En zij zwegen stil. 5. En als Hij ze met toorn rondom aangezien had, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart, zeide Hij tot den mensch: Strek uwe hand uit. En hij strekte ze uit, en zijne hand werd hersteld, gelijk de andere. 6. En de Farizeën, uitgegaan zijnde, hebben terstond met de Hérodianen te zamen raad gehouden tegen Hem, hoe zij Hem zouden dooden. 7. En Jezus vertrok met Zijne discipelen naar de zee; en Hem volgde eene groote menigte van Galiléa, en van Judéa. 8. En van Jeruzalem, en van Iduméa, en van over den Jordaan; en die van omtrent Tyrus en Sidon, eene groote menigte, gehoord hebbende hoe groote dingen Hij deed, kwamen tot Hem. 9. En Hij zeide tot Zijne discipelen, dat een scheepken steeds omtrent Hem blijven zoude, om der schare wille, opdat zij Hem niet zouden verdringen. 10. Want Hij had er velen genezen, alzoo dat Hem alle degenen, die eenige kwalen hadden, overvielen, opdat zij Hem mochten aanraken. 11. En de onreine geesten, als zij Hem zagen, vielen voor Hem neder, en riepen, zeggende: Gij zijt de Zone Gods. 12. En Hij gebood hun scherpelijk, dat zij Hem niet zouden openbaar maken.

Hier gelijk te voren, zien wij den Heere Jezus bezig met Zijn werk, eerst in de synagoge, en daarna aan de zee; om ons te leeren, dat Zijne tegenwoordigheid noch tot de eene, noch tot de andere plaats beperkt moet worden; maar, overal waar zij vergaderd zijn in Zijn' naam, hetzij in de synagoge of elders, daar is Hij in het midden van hen. Aan alle plaats, waar Hij Zijns naams gedachtenis stichten zal, daar zal Hij Zijn volk ontmoeten en hen zegenen. Het is Zijn wil, dat de menschen bidden aan alle plaatsen. Wij hebben hier eenig bericht van hetgeen Hij deed.

I. Toen Hij wederom in de synagoge ging, maakte Hij gebruik van de gelegenheid, die Hem daar geboden werd, om goed te doen, en er, ongetwijfeld gepredikt hebbende, deed Hij een wonder ter bevestiging van Zijne prediking, of ten minste ter bevestiging van deze waarheid, dat het geoorloofd is op de sabbatdagen goed te doen. Wij hadden dit verhaal in Matth. 12 : 9.

1. Het geval van dezen lijder was zeer droevig; hij had eene verdorde hand, waardoor hij niet in staat was om voor zijn levensonderhoud te werken, en zij, die in zulk een' toestand verkeeren, zijn wel de geschikste voorwerpen van barmhartigheid. Laten diegenen geholpen worden, die zich zelven niet kunnen helpen.

2. De toeschouwers waren uiterst onvriendelijk, zoowel voor den kranke als voor den Geneesmeester. In plaats van een goed woord te doen voor hun' naaste, deden zij wat zij konden, om zijne genezing te beletten; want zij gaven te verstaan, dat, zoo Christus hem thans op den sabbatdag genas, zij Hem als sabbatschender zouden aanklagen. Het zou zeer onredelijk geweest zijn, indien zij een arts of heelmeester hadden tegengestaan om een' armen lijder in zijne smart en ellende bij te staan met gewone middelen; maar nog veel onzinniger was het, om Hem tegen te staan, die genas

zonder arbeid te verrichten, door het spreken van een woord.

3. Christus handelde eerlijk en rondborstig met de toeschouwers, en Hij handelde het *eerst* met hen, ten einde, zoo mogelijk, de ergernis te voorkomen. *a.* Hij streefde er naar hun oordeel te verlichten. Hij gebood den man op te staan, vers 3, opdat zij door hem aan te zien met ontferming over hem zouden bewogen worden, en zich dus zouden schamen om zijne genezing eene misdaad te noemen. En dan doet Hij een beroep op hun geweten; hoewel de zaak van zelve spreekt, behaagt het Hem toch nog om hun te vragen: *Is het geoorloofd op de sabbatdagen goed te doen, gelijk Ik voornemens ben, of kwaad te doen, zoo als gij van zins zijt? Een mensch te behouden of te dooden?* Wat billijker of redelijker vraag zou men kunnen stellen? En toch, wijl zij zagen dat dit tegen hen gekeerd zou worden, zwegen zij stil. Diegenen zijn wel hardnekkig in hun ongeloof, die, als zij niets kunnen zeggen *tegen* de waarheid, toch niets willen zeggen *voor* de waarheid; en, zoo zij niet kunnen tegenstaan, toch ook niet willen buigen. *b.* Toen zij rebelleerden tegen het licht, was Hij bedroefd over de verharding van hun hart, vers 5, *als Hij hen met toorn rondom had aangezien, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart.* De zonde, die Hij zag, was *de verharding van hun hart*, hunne gevoelloosheid voor het blijkbare van Zijne wonderen, en hun onverzettelijk besluit om in hun ongeloof te volharden. Wij hooren wat verkeerds er gezegd, en zien wat verkeerds er gedaan wordt; maar Christus ziet den wortel van bitterheid in het hart, de blindheid en hardheid daarvan. Merk op, *a.* hoe de zonde Hem tot toorn verwekte; Hij zag hen rondom aan; want zij waren zoo talrijk, en hadden zich zoo geplaatst, dat zij Hem omringden; en Hij zag hen aan met *toorn.* Zijn toorn was waarschijnlijk zichtbaar in Zijn gelaat; Zijn toorn was, gelijk de toorn Gods, zonder de minste ontrusting voor Hem zelven, maar niet zonder groote terging van onze zijde. De zonde der zondaars mishaagt Jezus Christus ten hoogste, en de wijze om toornig te zijn en niet te zondigen is, om toornig te zijn zoo als Christus het was, om niets anders dan om de zonde. Laten verharde zondaars sidderen bij de gedachte aan den toorn, waarmede Hij hen weldra van rondom zal aanzien, als de groote dag Zijns toorns gekomen is. *b.* Hoe Hij medelijden had met de zondaars, Hij was *bedroefd over de verharding van hun hart;* zooals God veertig jaren lang verdriet heeft gehad van de verharding van het hart hunner vaderen in de woestijn. Het is voor onzen Heere Jezus eene groote smart, om zondaren te zien, die op hun eigen verderf uit zijn, en zich hardnekkig verzetten tegen alle middelen, die aangewend worden tot hunne overtuiging en herstel, want Hij wil niet, dat iemand hunner om zal komen. Dit is eene goede reden, waarom de hardheid van ons eigen hart en van het hart van anderen eene smart voor ons moet zijn.

4. Christus was zeer vriendelijk voor den lijder; Hij gebood hem zijne hand uit te strekken, en toen werd zij terstond hersteld. Hiermede heeft Christus ons geleerd vastberaden voort te gaan op den weg des plichts, hoe heftig ook de tegenstand is, dien wij ontmoeten. Voor ons zelven moeten wij soms afzien van gemak en genoegen veeleer dan ergernis te geven aan hen, die er noodeloos aan geërgerd zouden zijn, maar wij moeten ons niet het genoegen ontzeggen om God te dienen en goed te doen, al zou dit dan onrechtvaardige ergernis bij anderen verwekken. Niemand kon met meer teederheid en zorg vermijden om ergernis te geven dan Christus; maar toch, veeleer dan dezen armen mensch ongenezen weg te zenden, waagt Hij het de schriftgeleerden en Farizeën, die Hem omringden, te ergeren. Hierin geeft Hij ons tevens een voorbeeld van de genezingen, die door Zijne genade aan onze zielen zijn gewrocht. In geestelijken zin zijn onze handen verdord; de vermogens onzer ziel zijn verzwakt door de zonde en onmachtig voor hetgeen goed is. De groote dag der genezing is de sabbat, en de plaats der genezing is de synagoge; de genezende kracht is de kracht van Christus. Het Evangelie-gebod is gelijk dit, hetwelk hier vermeld wordt, en dat gebod is billijk en rechtvaardig. Hoewel onze handen verdord zijn, en wij ze uit ons zelven niet kunnen uitstrekken, moeten wij het toch beproeven, ze, zoo goed wij kunnen, tot God in het gebed uitstrekken, Christus en het eeuwige leven aangrijpen, en ze gebruiken in goede werken. En als wij dan doen wat wij kunnen, dan gaat er kracht uit met het woord van Christus, en Hij brengt de genezing tot stand. Hoewel onze handen verdord zijn, is het toch, zoo wij niet beproeven ze uit te strekken, onze schuld als wij niet worden genezen. Maar als wij het wèl doen en genezen worden, dan moet Christus en Zijne macht en genade er al de eer voor ontvangen.

5. De vijanden van Christus hebben zeer barbaarsch met Hem gehandeld. Zulk een werk van *barmhartigheid* had liefde in hen moeten wekken *voor Hem*, en zulk een wonder geloof *in Hem.* Maar in plaats hiervan hebben de Farizeën, die zich voordeden als orakels in de kerk, en de Herodianen, die zich voordeden als de steunpilaren van den staat, hoewel oneenig onder elkander en gansch verschillende belangen toegedaan, *te zamen raad gehouden tegen Hem, hoe zij Hem zouden dooden.* Zij, die lijden, omdat zij goed doen, lijden slechts zooals hun Meester geleden heeft.

II. Toen Hij zich terugtrok naar de zee, heeft Hij ook daar goed gedaan. Daar Zijne vijanden Hem zochten te dooden, verliet Hij die plaats, om ons te leeren hoe in tijden van beroering voor onze veiligheid te zorgen. Maar zie hier:

1. Hoe Hij ook in die afzondering gevolgd werd. Als sommigen zulk eene vijandschap jegens Hem koesterden, dat zij Hem uit hunne landpale verdreven, zijn er anderen, die Hem zoo waardeerden, dat zij Hem volgden, waar Hij ook heenging, en de vijandschap, die hunne leidslieden aan Christus betoonden, heeft hun eerbied voor Hem niet doen afnemen. Groote scharen volgden Hem uit alle deelen des lands; uit het Noorden kwamen zij van Galilea; uit het Zuiden, van Judea en Jeruzalem; uit het

Oosten kwamen zij van over den Jordaan, uit het Westen, van Tyrus en Sidon, vers 7, 8. Merk op: *a.* Wat hen bewoog Hem te volgen; het was dat zij gehoord hadden hoe groote dingen Hij deed voor allen, die tot Hem kwamen. Sommigen wenschten Hem *te zien*, die zulke *groote dingen* gedaan had, anderen hoopten, dat Hij zulke groote dingen *voor hen* zou doen. De gedachte aan de groote dingen, die Christus gedaan heeft, moet ons bewegen om tot Hem te komen. *b.* Waarvoor zij Hem volgden, vers 10. *Al degenen, die eenige kwalen hadden, overvielen Hem, opdat zij Hem mochten aanraken.* Krankheden worden hier *plagen, mastigas, tuchtigingen*, of *kastijdingen* genoemd; daartoe zijn zij ook bestemd, zij moeten ons doen lijden om onze zonden, opdat wij er smart over gevoelen, en er door gewaarschuwd worden om er niet weder in te vervallen. Zij, die onder die *tuchtroeden* waren, kwamen tot Jezus. Dat is de boodschap, die de krankheid ons brengt, zij moet ons opwekken, om naar Christus te vragen, ons tot Hem te wenden als tot onzen Geneesmeester. Zij *overvielen Hem*, ieder voor zich er naar strevende om het dichtst tot Hem te komen, en het eerst geholpen te worden. *Zij vielen voor Hem neder* — aldus leest Dr. Hammond — als smeekelingen om Zijne gunst; zij verlangden slechts verlof om Hem aan te raken, geloof hebbende, dat zij genezen zullen worden, niet slechts door *Zijne* aanraking van *hen*, maar door *hunne* aanraking van *Hem*, waarvan zij ongetwijfeld vele voorbeelden hadden gezien. *c.* Welke voorziening Hij trof om voor hen gereed te zijn, vers 9: *Hij zeide tot Zijne discipelen*, die visschers waren, en over visschersbooten hadden te beschikken, *dat een scheepje steeds omtrent Hem blijven zou*, om Hem aan dezelfde kust van plaats tot plaats te brengen, zoodat Hij, wanneer het noodige werk in de eene plaats gedaan was, gemakkelijk naar eene andere plaats kon gaan, waar Zijne tegenwoordigheid vereischt werd, zonder dat Hij door de menigte heen behoefde te dringen, die Hem uit nieuwsgierigheid was gevolgd. Verstandige menschen zullen zooveel mogelijk groote volksmenigten mijden.

2. Zeer veel goed heeft Hij tot stand gebracht, toen Hij zich aldus van de stad had teruggetrokken. Hij trok zich niet terug om ledig neder te zitten; ook heeft Hij hen niet weggezonden, die zich zoo ruw aan Hem opdrongen in Zijne afzondering. Hij nam het vriendelijk op, en gaf hun hetgeen waarvoor zij kwamen; want nooit heeft Hij tot hen, die Hem naarstiglijk zochten, gezegd: *Zoekt Mij te vergeefs.* *a.* Krankheden werden afdoend genezen; *Hij had er velen genezen*, verschillende soorten van lijders, aangetast door verschillende soorten van ziekten; hoe talrijk zij ook waren, en hoe verschillend, Hij genas hen. *b.* Duivelen werden voor goed ten onder gebracht, zij, die bezeten waren door onreine geesten, sidderden toen zij Hem zagen, en ook zij *vielen voor Hem neder*, niet om Zijne gunst af te smeeken, maar om Zijn' toorn af te bidden, en door hunne eigene angsten werden zij gedwongen te erkennen, dat Hij de Zone Gods was, vers 11. Het is treurig, dat deze groote waarheid door iemand uit de kinderen der menschen ontkend zou worden, die er het voordeel en de weldaad van zou kunnen hebben, als de belijdenis er van zoo menigmaal aan duivelen ontrukt is, die van de weldaad er van zijn buitengesloten. *c.* Christus had geene toejuiching of lof voor zich zelven op het oog, toen Hij deze groote dingen deed, want Hij heeft hen, voor wie Hij ze gedaan heeft, scherpelijk geboden, dat zij Hem niet zouden openbaar maken; vers 12; dat zij het bericht van Zijne genezingen niet ijverig zouden verspreiden, zooals wij doen door advertenties in de nieuwsbladen; maar dat zijne werken Hem zouden prijzen, en laat het gerucht er van zich verspreiden. Laten zij, die genezen zijn, niet ijveren om dit openbaar te maken, opdat dit hun hoogmoed niet zou streelen, wijl zij zoo hoogelijk bevoorrecht zijn, maar laten de toeschouwers het bekend maken. Als wij doen wat prijzenswaardig is, en toch niet begeeren om er door de menschen om geprezen te worden, dan is in ons het gevoelen, dat is: de gezindheid, die ook in Christus Jezus was.

13. En Hij klom op den berg, en riep tot zich, die Hij wilde; en zij kwamen tot Hem. 14. En Hij stelde er twaalf, opdat zij met Hem zouden zijn, en opdat Hij die zoude uitzenden om te prediken. 15. En om macht te hebben, de ziekten te genezen, en de duivelen uit te werpen. 16. En aan Simon gaf Hij den toenaam Petrus; 17. En Jakobus, den zoon van Zebedéüs, en Johannes, den broeder van Jakobus; en gaf hun toenamen, Boänérges, hetwelk is: zonen des donders; 18. En Andréas, en Filippus, en Bartholoméüs, en Matthéüs, en Thomas, en Jakobus, den zoon van Alféüs, en Thaddéüs, en Simon Kananites; 19. En Judas Iscáriot, die Hem ook verraden heeft. 20. En zij kwamen in huis; en er vergaderde wederom eene schare, alzoo dat zij ook zelfs niet konden brood eten. 21. En als degenen, die Hem bestonden, dit hoorden, gingen zij uit, om Hem vast te houden; want zij zeiden: Hij is buiten zijne zinnen.

In deze verzen hebben wij:

I. Christus' verkiezing van de twaalf apostelen om Zijne volgelingen en voortdurende metgezellen te zijn, en om, naar de gelegenheid zich voordeed, uitgezonden te worden om het Evangelie te prediken. Merk op:

1. De inleiding tot deze roeping, of bevordering tot discipelen. Hij *klom op een' berg*, en wat Hij daar te doen had was te bidden. Leeraren moeten met plechtig gebed afgezonderd worden, het gebed, dat de Heilige Geest over hen moge uitgestort worden. Hoewel Christus macht had om de gaven des Heiligen Geestes te schenken, geeft Hij ons toch het voorbeeld om er om te bidden.

2. Den regel, dien Hij volgde bij deze keuze, en die was Zijn eigen welbehagen. *Hij riep tot zich, die Hij wilde.* Niet de zoodanigen, die wij het geschiktst geacht zouden hebben om geroepen te worden, de *gestalte aanziende en de hoogte hunner statuur;* maar de zoodanigen, die Hij geschikt achtte om geroepen te worden, en besloten had geschikt te maken voor den dienst, waartoe Hij hen riep; ja, gezegende Jezus, alzoo is geweest het welbehagen voor U. Christus roept wie Hij wil, want Hij is vrijmachtig.

3. De krachtige uitwerking dier roeping. Hij riep hen om zich af te zonderen van de schare en bij Hem te zijn, en *zij kwamen tot Hem.* Christus roept hen, die Hem gegeven zijn, Joh. 17 : 6; en *al wat Hem de Vader geeft zal tot Hem komen,* Joh. 6 : 37. Die Hij *wilde* roepen, heeft Hij gewillig gemaakt om te komen; Zijn volk zal gewillig zijn ten dage Zijner heirkracht. Zij zijn wellicht bereidwillig genoeg tot Hem gekomen, omdat zij verwachtten met Hem te zullen heerschen in wereldlijke praal en macht; maar toen zij later hieromtrent uit de dwaling geholpen waren, was hun toch zulk een vooruitzicht op betere dingen geschonken, dat zij niet zouden zeggen dat zij zich in hun' Meester bedrogen vonden, of er berouw van hadden, dat zij Hem waren gevolgd.

4. Het doel dezer roeping. Hij stelde (of ordineerde) hen — waarschijnlijk door oplegging der handen, hetgeen eene onder de Joden gebruikelijke plechtigheid was, — *opdat zij met Hem zouden zijn,* getuigen zouden zijn van Zijne leer, zijne levenswijze en geduld; dit alles volkomen zouden kennen, en in staat zouden zijn om er bericht van te geven; en inzonderheid, opdat zij de waarheid zouden getuigen van Zijne wonderen. Zij moeten *met Hem* zijn om instructies *van Hem* te ontvangen, en in staat en bevoegd worden om instructies te geven *aan anderen.* Er zal tijd noodig zijn om hen bekwaam te maken voor hetgeen waartoe Hij hen bestemd heeft; want zij moeten uitgezonden worden om te prediken. Zij moeten niet prediken vóórdat zij worden gezonden, en zij moeten niet gezonden worden, voordat zij door een langdurigen en vertrouwelijken omgang met Christus er toe geschikt zijn gemaakt. Christus' dienstknechten moeten veel *met Hem* zijn.

5. De macht, die Hij hun verleende om wonderen te doen; en hiermede heeft Hij hun eene zeer groote eer aangedaan, veel grooter dan die van de grooten der aarde. Hij stelde hen aan om krankheden te genezen en duivelen uit te werpen. Dit toonde, dat de macht, die Christus had om deze wonderen te werken, eene oorspronkelijke macht was; dat Hij haar niet had als een dienstknecht, maar als de Zoon in Zijn eigen huis, daar Hij haar aan anderen kon verleenen en er hen mede kon bekleeden. Er is een rechtsregel volgens welken hij, die zelf slechts een afgevaardigde is, geen ander kan afvaardigen; maar onze Heere Jezus heeft leven gehad in zich zelven. Hij heeft den Geest gehad zonder mate; want Hij kon die macht zelfs aan het zwakke en dwaze dezer wereld geven.

6. Hun aantal en hunne namen. Hij stelde er *twaalf,* naar het getal van de twaalf stammen Israels. Zij worden hier niet in dezelfde volgorde genoemd als in Matthéüs, en ook niet paarsgewijze; maar hier, evenals daar, wordt Petrus het eerst en Judas het laatst genoemd. Hier gaat Matthéüs vóór Thomas, waarschijnlijk naar die volgorde geroepen zijnde; maar in de lijst door Matthéüs zelf opgemaakt, stelt hij zich na Thomas, zoo ver was hij er vandaan om op den voorrang zijner roeping te staan. Maar hetgeen, waarvan Markus alleen nota neemt in deze lijst der apostelen, is, dat Christus Jakobus en Johannes Boanerges genoemd heeft, dat is: Zonen des donders. Wellicht hebben zij zich onderscheiden door eene luide, gebiedende stem, waren zij donderende predikers. Of wel, het duidde hun ijver en vurigheid van geest aan; die hen werkzamer voor God zou doen zijn dan hunne broederen. Deze twee (zegt Dr. Hammond) zullen zeer bijzonder uitnemende bedienaars zijn van het Evangelie, dat genoemd wordt *eene stem, die de aarde bewoog,* Hebr. 12 : 26. Toch was Johannes, een van deze zonen des donders, vol van teederheid en liefde, gelijk blijkt uit zijne brieven, en hij was de discipel, dien Jezus liefhad.

7. Hunne afzondering met hun Meester, en hun trouw aankleven van Hem. *Zij kwamen in huis.* Nu deze jury benoemd is, *blijven zij bij elkander.* Zij gingen te zamen in huis om de orde van hun pas opgericht college te regelen, nu werd waarschijnlijk aan Judas de beurs gegegeven, hetgeen aan dezen zeer behaagde.

II. De scharen, die Christus' bewegingen steeds bleven volgen, vers 20. *Daar vergaderde wederom eene schare.* Er is niet om hen gezonden, en ontijdig en te onpas dringen zij door tot Christus, de een voor dit, de ander voor wat anders; zoodat Hij en Zijne discipelen niet eens den tijd hadden om brood te eten, veel minder om een geregelden maaltijd te hebben. Toch heeft Hij Zijne deur niet gesloten voor deze smeekelingen, maar heette Hij hen welkom, gaf Hij aan ieder hunner een vriendelijk woord. Zij, wier hart verruimd is in het werk Gods, kunnen licht het een of ander ongerief dragen, om met dit werk voort te kunnen gaan; en veel liever zullen zij een' maaltijd verliezen dan de gelegenheid voorbij te laten gaan om goed te doen. Het is heerlijk, als ijverige hoorders en ijverige predikers elkander aldus ontmoeten en wederkeerig bemoedigen. Nu wordt het koninkrijk Gods verkondigd, en een iegelijk doet geweld op hetzelve, Lukas 16 : 16. Dit was eene gelegenheid, waarvan zoo veel mogelijk gebruik gemaakt moest worden, en daarvoor konden de discipelen wel hun maaltijd uitstellen. Het is goed om het ijzer te smeden terwijl het heet is.

III. De bezorgdheid Zijner bloedverwanten om Hem, vers 21. Als degenen, die Hem bestonden, in Kapernaüm, hoorden, hoe Hij gevolgd werd, en hoeveel moeite Hij zich gaf, *gingen zij uit, om Hem vast te houden, want zij zeiden: Hij is buiten Zijne zinnen;*

1. Sommigen verstaan dit van eene dwaze bezorgdheid, waarin meer minachting dan eer-

bied gelegen was, en zoo moeten wij het opvatten, als wij lezen: *Hij is buiten Zijne zinnen;* hetzij, dat zij dit zelf vermoedden, of dat anderen dit denkbeeld opperden en zij er geloof aan sloegen, en dat daarom Zijne vrienden Hem behoorden vast te houden en in een donker vertrek te plaatsen, om Hem weer tot zich zelven te laten komen. Velen van Zijne bloedverwanten koesterden geringe gedachten nopens Hem, Joh. 7 : 5, en wilden wel gehoor geven aan die verkeerde uitlegging van Zijn' ijver, om dus tot de gevolgtrekking te komen, dat Zijne geestvermogens gekrenkt waren, en zij Hem van Zijn' arbeid moesten wegnemen. De profeten werden *onzinnigen* genoemd. 2 Kon. 9 : 11.

2. Anderen vatten het op als eene welmeenende zorg; en dan lezen zij: *exestê, Hij bezwijkt, Hij heeft geen tijd om brood te eten, en dus zullen de krachten Hem begeven. Hij zal verdrongen, gesmoord worden door de volksmenigte, en door dat voortdurend spreken zal zijn geest uitgeput raken, evenals ook de kracht, die van Hem uitgaat in Zijne wonderen. Laat ons dus vriendelijk geweld met Hem gebruiken, om hem zoodoende tijd tot verademing te geven.* In zijn werk der prediking, zoowel als in Zijn werk van lijden, werd Hij aangevallen met het: *Meester, wees U genadig.* Zij, die met kracht en ijver het werk Gods doen, moeten hinderpalen verwachten op hun' weg, opgeworpen door de ongegronde misnoegdheid der vijanden, zoowel als door de verkeerd toegepaste genegenheid hunner vrienden; en het is hun zeer noodig om tegen beiden op hunne hoede te zijn.

22. En de schriftgeleerden, die van Jeruzalem afgekomen waren, zeiden: Hij heeft Beëlzebul, en door den overste der duivelen werpt hij de duivelen uit. 23. En hen tot zich geroepen hebbende, zeide Hij tot hen in gelijkenissen: Hoe kan de Satan den Satan uitwerpen? 24. En indien een koninkrijk tegen zichzelf verdeeld is, zoo kan dat koninkrijk niet bestaan. 25. En indien een huis tegen zichzelf verdeeld is, zoo kan dat huis niet bestaan. 26. En indien de Satan tegen zichzelven opstaat, en verdeeld is, zoo kan hij niet bestaan, maar heeft een einde. 27. Er kan niemand in het huis eens sterken ingaan en zijne vaten ontrooven, indien hij niet eerst den sterke bindt; en alsdan zal hij zijn huis berooven. 28. Voorwaar Ik zeg u, dat alle de zonden den kinderen der menschen zullen vergeven worden, en allerlei lasteringen, waarmede zij zullen gelasterd hebben; 29. Maar zoo wie gelasterd zal hebben tegen den Heiligen Geest, die heeft geene vergeving in der eeuwigheid, maar hij is schuldig des eeuwigen oordeels. 30. Want zij zeiden: Hij heeft eenen onreinen geest.

I. Hier is het onbeschaamde, goddelooze brandmerk dat de schriftgeleerden Christus poogden in te drukken met hunne lasterlijke aantijging, dat Christus duivelen uitwierp door een verbond met den overste der duivelen, ten einde een voorwendsel te hebben om niet in Hem te gelooven. Deze schriftgeleerden, waren afgekomen van Jeruzalem, vers 22. Zij schijnen die lange reize ondernomen te hebben met het doel om den voortgang van Christus' leer te stuiten. Zooveel moeite gaven zij zich, om kwaad te doen; en, komende van Jeruzalem, waar de meest beschaafde en geleerde schriftgeleerden waren, en waar zij alle gelegenheid hadden om samen te beraadslagen tegen den Heere en tegen Zijn' Gezalfde, hadden zij ook zoo veel te meer macht om kwaad te doen. De vermaardheid van Jeruzalemsche schriftgeleerden zou invloed uitoefenen, niet slechts op het landvolk, maar ook op de schriftgeleerden in de provincie. Dezen hebben nooit die lage vermoedens gehad omtrent Christus' wonderen, voordat de schriftgeleerden van Jeruzalem hun dit denkbeeld hadden ingeblazen. Zij konden niet ontkennen, dat Hij duivelen uitwierp, waaruit duidelijk bleek, dat Hij van God was gezonden, maar zij gaven te kennen, dat Hij Beëlzebul aan Zijne zijde had, in verbond met hem was, en dat Hij dus door den overste der duivelen de duivelen uitwierp. *Hierbij is list in het spel: Satan wordt niet uitgeworpen, hij gaat slechts uit met zijne eigene toestemming.* Er was in de wijze, waarop Christus de duivelen uitwierp, niets, dat aanleiding kon geven tot dit vermoeden; Hij deed het als machthebbende; maar zoo willen zij het doen voorkomen, die besloten zijn niet in Hem te gelooven.

II. Christus beantwoordt deze beschuldiging door er het ongerijmde van aan te toonen.

1. Satan is zoo listig dat hij wel nooit vrijwillig uit zal gaan uit een door hem bezetene. Als Satan den Satan uitwerpt, dan is zijn koninkrijk tegen zich zelf verdeeld, en kan dus niet bestaan, vers 23—26. Hij riep hen tot zich, als iemand die begeerig is hen te overtuigen. Hij behandelde hen met vrijmoedigheid, vriendelijkheid en gemeenzaamheid; Hij verwaardigde zich de zaak met hen te beredeneeren, *opdat alle mond gestopt worde.* Het was duidelijk, dat de leer van Christus krijg voerde tegen het rijk des duivels, en de onmiddelijke strekking had zijne macht te verbreken, en zijn invloed op de zielen der menschen te vernietigen. En even duidelijk was het, dat het uitwerpen van hem uit het lichaam der menschen, die leer bevestigde; en daarom kan men zich niet voorstellen, dat hij met zulk een plan zou instemmen, want ieder weet, dat Satan geen dwaas is, en niet in strijd zal handelen met zijne eigene belangen.

2. Christus is zoo wijs, dat Hij, in oorlog met hem zijnde, zijne macht zal aanvallen overal waar Hij haar ontmoet, hetzij in het lichaam of in de ziel der menschen, vers 27. Het is duidelijk Christus' plan om in het huis des sterken in te gaan, bezit te nemen van hetgeen daar is, hem zijne vaten te ontrooven, en ze tot Zijne eigene doeleinden te gebruiken. Daarom is het natuurlijk te veronderstellen, dat hij den sterke eerst zal binden, hem zal verbieden te spreken,

als hij dit zou willen, en aldus te toonen, dat Hij de overwinning over hem behaald heeft.

III. De ontzaglijke waarschuwing, die Christus hun geeft om zich wel te bedenken, eer zij zulke gevaarlijke woorden spraken. Hoe licht zij die ook beschouwden, als slechts gissingen te zijn en de taal der *vrije gedachte,* zoo zij er in volharden, zullen zij hun noodlottig wezen, want het zal blijken de zonde te wezen, die niet vergeven kan worden. Immers, hoe zouden zij bij mogelijkheid tot berouw en bekeering gebracht kunnen worden voor hunne zonde van Christus te lasteren, die zulk een sterk middel ter overtuiging afwijzen met zoo zwak eene uitvlucht? Het is waar. het Evangelie belooft vergeving voor de grootste zonden en zondaars, omdat Christus haar verkregen heeft door Zijn bloed, vers 28. Velen van hen, die Christus lasterden aan het kruis, (welke lastering van den Zoon des menschen in de hoogste mate verzwaard was) hebben genade gevonden, en Christus zelf heeft gebeden: *Vader, vergeef hun*; maar dit was *een lasteren van den Heiligen Geest*; want het was door den Heiligen Geest, dat Hij duivelen uitwierp; en zij zeiden, dat Hij het deed door den onreinen geest, vers 30. Op deze wijze wilden zij de overtuiging te niet doen van alle de gaven des Heiligen Geestes na Christus' hemelvaart, waarna er dan geen bewijs over bleef; daarom zouden zij nooit vergeving ontvangen, maar waren zij der eeuwige verdoemenis onderworpen. Zij waren dus in onmiddelijk gevaar van die eeuwige straf, waaraan geene ontkoming is, waarvoor geene voorbede gedaan, en geene kwijtschelding verleend kan worden.

31. Zoo kwamen dan Zijne broeders en Zijne moeder: en buiten staande, zonden zij tot Hem, en riepen Hem. 32. En de schare zat rondom Hem en zij zeiden tot Hem: Zie, uwe moeder en uwe broeders daar buiten zoeken U. 33. En Hij antwoordde hun, zeggende: Wie is mijne moeder, of mijne broeders? 34. En rondom overzien hebbende die om Hem zaten, zeide Hij: Zie mijne moeder en mijne broeders. 35. Want zoo wie den wil Gods doet, die is mijn broeder, en mijne zuster, en moeder.

Hier is de oneerbiedigheid, die Christus' nabestaanden naar het vleesch Hem betoonden. Toen Hij predikte (en zij wisten zeer goed, dat dit Zijn geliefd werk was) stonden zij buiten, geene begeerte hebbende om binnen te komen en Hem te hooren; en dat niet alleen, maar zij zonden tot Hem om Hem te roepen, vers 31, 32; alsof Hij van Zijn' arbeid moest ophouden om naar hunne vrijpostigheden te luisteren. Zeer waarschijnlijk hadden zij toen niets met Hem te doen, en zonden zij slechts tot Hem om Hem te noodzaken Zijne rede af te breken, opdat Hij zich niet door zich te overwerken aan Zijn leven of gezondheid zou benadeelen. Hij wist wel hoe ver Zijne krachten zouden reiken, en stelde de redding en verlossing van zielen boven Zijn eigen leven, gelijk Hij dit weldra door de daad zou doen blijken. Daarom was het ijdele beuzelpraat om, onder voorwendsel van bezorgdheid voor Zijn leven, Hem te storen; en het was nog erger, indien iets anders hen drong, daar zij toch wisten, dat Zijn arbeid als Verlosser en Zaligmaker Hem boven alle andere dingen ging. 2. De eerbied, dien Christus bij deze gelegenheid aan Zijne geestelijke maagschap betoonde. Evenals op andere tijden, scheen Hij vergelijkenderwijs gesproken, — eene zekere onverschilligheid voor Zijne moeder aan den dag te leggen, hetgeen blijkbaar ten doel had om de buitensporige vereering te voorkomen, die de menschen in latere tijden geneigd zouden zijn haar te bewijzen. *Onze* eerbied moet geleid en geregeld worden naar dien van Christus. Nu wordt de maagd Maria, of Christus' moeder, hier niet gelijk gesteld, maar achter gesteld bij gewone geloovigen, aan wie Christus hier meerdere eere geeft. Hij *overzag* die om Hem zaten, en verklaarde diegenen hunner, die den wil van God niet slechts hoorden, maar deden, voor Hem te zijn als *Zijn broeder, en zuster en moeder;* even geacht, bemind en verzorgd als Zijne naaste bloedverwanten, vers 33—35. Dat is een goede reden, waarom wij hen moeten eeren, die den Heere vreezen, en hen te kiezen als ons volk; waarom wij niet slechts hoorders moeten zijn van het woord, maar daders des werks, opdat wij met de heiligen mogen deelen in deze eere. Voorzeker is het goed om verwant te zijn aan hen, die zoo innig met Christus zijn verbonden, gemeenschap te hebben met hen, die gemeenschap hebben met Christus; en wee hun, die hen, welke van Christus' maagschap zijn, van Zijn been en Zijn vleesch zijn, allen *van gedaante als koningszonen*, Richt. 8 : 18, 19, haten en vervolgen, want Hij zal ijverig hunne zaak bepleiten en hun bloed wreken.

HOOFDSTUK IV.

In dit hoofdstuk hebben wij I. De gelijkenis van het zaad en den vierderlei grond, vers 1—9, met de verklaring er van, vers 10—20, en de toepassing er van, vers 21—25. II. De gelijkenis van het zaad, dat langzaam, maar onmerkbaar opwast, vers 26—29. III. De gelijkenis van het mostaardzaad, en een bericht in het algemeen van Christus' gelijkenissen, vers 30—34. IV. Het wonder van Christus' plotseling stillen van een' storm op zee, vers 35—41.

En Hij begon wederom te leeren omtrent de zee; en er vergaderde eene groote schare bij Hem, alzoo dat Hij, in het schip gegaan zijnde, nederzat op de zee; en de geheele schare was op het land aan de zee; 2. En Hij leerde hun vele dingen door gelijkenissen, en Hij zeide in Zijne leering tot hen: 3. Hoort toe: Zie, een zaaier ging uit om te zaaien. 4. En het geschiedde in het zaaien, dat het eene deel van het zaad viel bij den weg; en de vogelen des hemels kwamen en aten het op. 5. En het andere viel op het steenachtige, waar het niet veel aarde had; en het ging terstond op, omdat het geene diepte van aarde had; 6. Maar

als de zon opgegaan was, zoo is het verbrand geworden; en omdat het geen wortel had, zoo is het verdord. 7. En het andere viel in de doornen, en de doornen wiesen op, en verstikten het, en het gaf geene vrucht. 8. En het andere viel in de goede aarde, en gaf vrucht, die opging en wies; en het eene droeg dertig-, en het andere zestig-, en het andere honderdvoud. 9. En Hij zeide tot hen: Wie ooren heeft om te hooren, die hoore. 10. En als Hij nu alleen was, vraagden Hem degenen, die omtrent Hem waren, met de twaalven, naar de gelijkenis. 11. En Hij zeide tot hen: Het is u gegeven te verstaan de verborgenheid van het koninkrijk Gods; maar dengenen, die buiten zijn, geschieden alle deze dingen door gelijkenissen; 12. Opdat zij ziende zien, en niet bemerken, en hoorende hooren, en niet verstaan; opdat zij zich niet te eeniger tijd bekeeren, en hun de zonden vergeven worden. 13. En Hij zeide tot hen: Weet gij deze gelijkenis niet? En hoe zult gij alle de gelijkenissen verstaan? 14. De zaaier is, die het woord zaait. 15. En dezen zijn, die bij den weg bezaaid worden, waarin het woord gezaaid wordt; en als zij het gehoord hebben, zoo komt de Satan terstond, en neemt het woord weg, hetwelk in hunne harten gezaaid was. 16. En dezen zijn desgelijks, die op de steenachtige plaatsen bezaaid worden, welke, als zij het woord gehoord hebben, terstond hetzelve met vreugde ontvangen; 17. En hebben geen wortel in zichzelven, maar zijn voor eenen tijd; daarna als verdrukking of vervolging komt om des woords wille, zoo worden zij terstond geërgerd. 18. En dezen zijn, die in de doornen bezaaid worden, namelijk degenen, die het woord hooren; 19. En de zorgvuldigheden dezer wereld, en de verleiding des rijkdoms, en de begeerlijkheden omtrent de andere dingen, inkomende, verstikken het woord, en het wordt onvruchtbaar. 20. En dezen zijn, die in de goede aarde bezaaid zijn, welke het woord hooren en aannemen, en vruchten dragen, het eene dertig-, en het andere zestig-, en het andere honderdvoud.

Het voorgaande hoofdstuk begint met Christus' ingaan in de synagoge, vers 1, dit hoofdstuk begint met Christus' leeren bij de zee. Aldus bracht Hij afwisseling in Zijne methode, opdat, zoo mogelijk, allen bereikt en bearbeid zouden worden. Om genoegen te doen aan de meer beschaafde klasse der maatschappij, de lieden, die plaatsen, *voorgestoelten*, hadden in de synagoge, en niet gaarne elders naar eene prediking zouden luisteren, heeft Hij niet altijd bij de zee gepredikt, maar de vrijheid daartoe hebbende, ging Hij dikwijls in de synagoge en leerde aldaar. Om echter ook de armen, het gemeene volk, dat geen plaats in de synagoge kon krijgen, genoegen te doen, heeft Hij daar niet altijd gepredikt, maar begon Hij *te leeren omtrent de zee*, waar zij onder Zijn gehoor konden komen. Alzoo zijn wij *beiden wijzen en onwijzen schuldenaars*, Rom. 1 : 14.

Er schijnt nu eene nieuwe geriefelijkheid bedacht te zijn, waarvan te voren geen gebruik was gemaakt, hoewel Hij te voren reeds bij de zee gepredikt had, Hoofdst. 2 : 13, en dat was, dat Hij stond in een schip, terwijl Zijne hoorders op het land waren; en daar die binnenzee van Tiberias geen getij had, was er ook geen eb en vloed, die stoornis onder hen kon teweegbrengen. Mij dunkt, dat dit prediken van Christus in een schip, een voorteeken geweest is van Zijn heenzenden van het Evangelie naar *de eilanden der volken*, en het wegvoeren van het koninkrijk Gods van het Joodsche volk, naar een volk dat er meer vruchten van zou voortbrengen. Merk nu op:

I. De manier van leeren, door Christus gebruikt voor de schare, vers 2. *Hij leerde hun vele dingen*, maar het was *door gelijkenissen*, hetgeen hen uitlokte tot hooren, want de menschen hebben gaarne, dat men tot hen spreekt in hunne eigene taal, en onverschillige hoorders worden allicht getroffen door eene gelijkenis, ontleend aan de gewone dingen van het dagelijksche leven. Dat zullen zij dan onthouden, als zij de waarheid, die er door opgehelderd moet worden, uit het oog hebben verloren, of haar wellicht nooit hadden gevat. Maar, tenzij zij zich de moeite geven om die waarheid te verstaan, zal de gelijkenis hun slechts tot eenig vermaak dienen, want dan zullen zij *ziende zien, en niet bemerken*, vers 12, en zoo was dit dan, terwijl hunne nieuwsgierigheid werd bevredigd, de straf voor hunne stompzinnigheid. Zij hebben hunne oogen moedwillig gesloten voor het licht, en daarom heeft Christus het verborgen in gelijkenissen, die als lantarens zijn met eene lichte en een donkere zijde. De lichte zijde werd gekeerd tot hen, die het op zich zelven toepassen en er zich door wilden laten leiden; maar voor hen, die slechts gewillig waren om er voor eene wijle als mede te spelen, gaf die lantaren slechts nu en dan eene flikkering van licht, maar liet hen over het geheel in het duister. Het is rechtvaardig in God te zeggen, dat zij, die niet *willen* zien, ook niet *zullen* zien, en voor de oogen van hen, die slechts met onverschilligheid om zich heen zien, en nooit met belangstelling en zorge zien op de dingen, die tot hun vrede dienen, die dingen dan ook te verbergen.

II. Zijne wijze van verklaring voor de discipelen; *Als Hij alleen was*, hebben niet slechts de twaalven, maar ook degenen, die omtrent Hem waren met de twaalven, de gelegenheid waargenomen, om Hem naar de beteekenis der gelijkenis te vragen, vers 10. Zij vonden het goed en aangenaam omtrent Christus te zijn; hoe dichter hoe beter; goed, om met de twaal-

ven te zijn, om te gaan met hen, die gemeenzaam omgingen met Hem. En Hij zeide hun welk een voorrecht het voor hen was, om bekend gemaakt te worden met de verborgenheid van het koninkrijk Gods, vers 11. De verborgenheid des Heeren was voor hen. Zij werden *onderricht* door hetgeen, waardoor anderen slechts werden *vermaakt;* en hun werd het gegeven toe te nemen in kennis door iedere gelijkenis, die zij hoorden, en meer te verstaan van de wijze, waarop Christus Zijn koninkrijk in de wereld bedoelde op te richten, terwijl anderen weggezonden werden zonder meer licht of kennis te hebben ontvangen. Zij, die de verborgenheid van het koninkrijk der hemelen verstaan, moeten erkennen, dat het hun *gegeven is* te verstaan; zij ontvangen zoowel het licht als het gezicht van Jezus Christus, die, na Zijne opstanding, beide de Schrift heeft uitgelegd, en het verstand heeft geopend, Lukas 24 : 27, 45.

Wij hebben hier in het bijzonder:

1. De gelijkenis van den zaaier, zooals wij haar gehad hebben in Matth. 13 : 3 en verv. Hij begint, vers 3, met: *Hoort toe*, en besluit, vers 9, met: *Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.* De woorden van Christus eischen aandacht, en zij, die in Zijn' naam spreken, mogen die aandacht gebieden en moeten haar opwekken. Zelfs op hetgeen wij nog niet *ten volle* verstaan, of nog niet recht verstaan, moeten wij nauwkeurig letten, geloovende, dat het verstaanbaar en van groot aanbelang is, en wij het ten laatste ook zullen verstaan. Wij zullen in Christus gezegden méér vinden, dan er eerst in scheen te zijn.

2. De verklaring er van aan de discipelen. Wij hebben hier eene vraag, die Christus hun stelde, eer Hij hun die verklaring gaf, vers 13. *Weet gij deze gelijkenis niet?* Weet gij er de beteekenis niet van? *Hoe zult gij al deze gelijkenissen verstaan? a.* „Indien gij deze niet weet, die zoo eenvoudig en duidelijk is, hoe zult gij dan andere gelijkenissen verstaan, die moeielijk en duister zijn? Indien gij door deze in verlegenheid wordt gebracht, die zoo duidelijk den verschillenden uitslag aanduidt van het gepredikte woord, de uitwerking, die het heeft op de hoorders, die gij zelven gemakkelijk waar kunt nemen, hoe zult gij dan de gelijkenissen verstaan, die later spreken zullen van de verwerping der Joden en de roeping der Heidenen, hetgeen iets is, waarvan gij geen denkbeeld hebt?" Het behoort ons op te wekken tot gebed, ons aan te sporen om kennis te verkrijgen, dat er zooveel is, waarbij wij belang hebben om het te weten, en zoo wij de eenvoudige waarheden van het Evangelie niet verstaan, hoe zullen wij dan tot de kennis komen van die, welke zoo veel moeielijker zijn? *Het leven is kort, de kunst is lang. Als wij met de voetgangers hebben geloopen, en zij ons moede gemaakt hebben, hoe zullen wij ons dan mengen met de paarden?* Jer. 12 : 5. *b.* „Indien gij dit niet weet, dat bestemd is om u ten richtsnoer te zijn bij het hooren des woords, opdat gij er nut en voordeel van zult hebben, hoe zult ge dan uw voordeel kunnen doen met hetgeen gij nog verder zult hooren? Deze gelijkenis moet u leeren acht te geven op het woord, er door bewogen te worden, opdat gij het moogt verstaan. Indien gij dit niet ontvangt, dan zult gij ook den sleutel niet weten te gebruiken die u opening moet geven van al het overige". Indien wij de regelen niet verstaan, die wij hebben te volgen om van het woord te kunnen profiteeren, hoe zullen wij dan van eenigen anderen regel nut en voordeel trekken. Merk op, dat Christus, eer Hij de gelijkenis verklaart, hun aantoont, hoe treurig de toekomst was van hen, die niet ingeleid waren in de beteekenis van de leer van Christus: *Het is u gegeven, maar niet aan hen.* Het zal ons helpen om de voorrechten te waardeeren, die wij genieten als discipelen van Christus, als wij denken aan den beklagenswaardigen toestand van hen, die deze voorrechten missen, inzonderheid, omdat zij zich buiten den gewonen weg der bekeering bevinden; *opdat zij zich niet te eeniger tijd bekeeren, en hun de zonden vergeven worden,* vers 12. Alleen aan hen, die bekeerd zijn, zijn hunne zonden vergeven; en het is de ellende van onbekeerde zielen, dat zij onder schuld liggen, die niet vergeven is. Hij toont hun welk eene schande het was, dat zij zoo bijzondere uitlegging noodig hadden van het woord, dat zij hadden gehoord, en in het eerst niet hadden begrepen. Zij, die toe willen nemen in kennis, moeten zich bewust worden van hunne onwetendheid.

Hen aldus er voor toebereid hebbende, geeft Hij hun de verklaring der gelijkenis van den zaaier, gelijk wij die in Matthéüs gehad hebben. Laat ons hier opmerken:

Ten eerste. Dat op den grooten akker der kerk het woord Gods aan allen, zonder onderscheid, uitgedeeld wordt. *De zaaier is, die het woord zaait,* vers 14, het zaait *op goed geluk,* aan alle wateren, Jes. 32 : 20; in allerlei soort van grond, niet wetende, waar het vallen zal, of welke vruchten het zal voortbrengen. Hij strooit het uit, om het te doen vermenigvuldigen. Voor een wijle heeft Christus zelf gezaaid, toen Hij rond trok om te leeren en te prediken; thans zendt Hij Zijne dienaren, en zaait door hunne hand. Evangeliepredikers zijn zaaiers, zij hebben de bekwaamheid en voorzichtigheid noodig van den landman, Jes. 28 : 24—26; zij moeten niet zien op wind en wolken, Pred. 11 : 4, 6, zij moeten opzien tot God, *die het zaad den zaaier verleent,* 2 Cor. 9 : 10.

Ten tweede. Dat er van de velen, die het woord des Evangelies hooren, en lezen, en er mede bekend zijn, vergelijkenderwijs, slechts weinigen zijn, die het ontvangen en er de vruchten van voortbrengen. Hier is er van de vier slechts één met wien het goed gaat. Het is treurig te denken, hoe veel van het kostelijke zaad van het woord Gods verloren gaat, te vergeefs wordt gezaaid, maar er komt een dag, wanneer er van verloren leerredenen rekenschap gegeven moet worden. Aan velen, die Christus zelf in hunne straten hebben hooren prediken, zal hiernamaals gezegd worden van Hem te wijken. Zij dus, voor wie al hun Godsdienst bestaat in hooren, alsof dat alleen genoeg is om hen te verlossen en zalig te maken, bedriegen zichzelven, en hunne verwachting is op zand gebouwd, Jak. 1 : 22.

Ten derde. Er zijn velen, die voor het oogenblik zeer getroffen worden door het woord, maar er toch geen blijvend nut van ontvangen. De gewaarwordingen hunner ziel, opgewekt door hetgeen zij hooren, zijn slechts flikkeringen, en als het geluid van doornen onder een' pot. Wij lezen van geveinsden, dat zij lust hebben aan de kennis van Gods wegen, Jes. 58 : 2; van Herodes, dat hij Johannes gaarne hoorde, Hoofdst. 6 : 20; van anderen, dat zij zich verheugden in zijn licht, Joh. 5 : 35; van hen, voor wie Ezechiël was als *een lied der minne,* Ezech. 33 : 32. En zij, die hier voorgesteld worden door den steenachtigen grond, ontvingen het woord met vreugde, en toch liep het voor hen op niets uit.

Ten vierde. De reden, waarom het woord geen alles beheerschenden, blijvenden indruk maakt op het gemoed des volks, is, dat hun hart niet behoorlijk bereid is om het te ontvangen. De schuld ligt aan hen, niet aan het woord. Sommigen zijn zorgelooze, vergeetachtige hoorders, en dezen ontvangen geen goeds uit het woord; het gaat het eene oor in en het andere oor uit. Bij anderen worden hunne overtuigingen gesmoord en tot zwijgen gebracht door hun bederf, en zoo verliezen zij den goeden indruk, dien het woord op hen gemaakt heeft, zoodat er geen blijvend goed uit voortkomt.

Ten vijfde. De duivel houdt zich zeer bezig met loszinnige, zorgelooze hoorders, zooals de vogelen des hemels heenvliegen naar het zaad, dat boven den grond ligt. Als het hart, gelijk *de weg,* onbeploegd is, niet verootmoedigd, als het open en bloot ligt, om door elken voorbijganger te worden vertreden, zooals het hart van hen, die veel wereldschen omgang hebben; dan is de duivel gelijk de vogelen; hij komt snellijk en draagt het woord weg uit hun hart, eer zij het weten of vermoeden. Wanneer dus die vogelen afkomen op het offer, dan moeten wij er zorg voor dragen, evenals Abram, om ze weg te jagen, Gen. 15 : 11, opdat, hoewel wij ze niet kunnen beletten om boven ons hoofd te zweven, wij ze toch niet toelaten nesten te maken in ons hart.

Ten zesde. Er zijn velen, die wel niet openlijk geërgerd zijn, zoodat zij hunne belijdenis verzaken, gelijk die van den steenachtigen grond; maar in het verborgen is de kracht en uitwerking van het woord verstikt, zoodat het niets uitricht. Zij volharden in hunne onvruchtbare, huichelachtige belijdenis, die niets teweeg brengt, en zoo gaan zij even gewisselijk, hoewel onder een meer schoonen schijn, afwaarts, naar de hel.

Ten zevende. Indrukken, die niet diep zijn, zijn ook niet duurzaam; zij zullen in tijden van lijden en beproeving uitslijten, gelijk voetstappen op het zand aan den over der zee, die uitgewischt worden, zoodra de hooge vloed der vervolging daar is. Als die ongerechtigheid vermenigvuldigd wordt, zal de liefde van velen voor de wegen Gods verkouden. Velen, die in dagen van helderen zonneschijn aan hunne belijdenis vasthouden, laten haar los in den storm, en doen als zij, die slechts voor hun genoegen op zee gaan; zoodra de wind opsteekt komen zij terug. Het is het verderf, de ondergang der geveinsden, dat zij geen' wortel hebben; zij leven niet uit een vast en levend beginsel; zij slaan geen acht op het hartewerk, en zonder dat is de Godsdienst van nul en geener waarde; want *hij alleen* is een Christen, die het *met zijn hart* is.

Ten achtste. Velen worden door hun' overvloed in de wereld verhinderd om nut en voordeel te trekken uit het woord Gods. Menige goede les van ootmoed, barmhartigheid, zelfverloochening en hemelschgezindheid gaat verloren door dat overwegend behagen in de wereld, waartoe *zij* zoo licht geneigd zijn, aan wie de wereld toelacht. Zoo zijn er vele belijders, die anders wel tot iets hadden kunnen komen, maar blijken te zijn als Farao's magere koeien en dunne aren.

Ten negende. Zij, die niet bezwaard en belemmerd worden door de zorgen dezer wereld en de bedriegelijkheid van den rijkdom, kunnen toch het nut en voordeel hunner belijdenis verliezen door *de begeerlijkheden der andere dingen.* Dit is hier in Markus bijgevoegd, door een ongeregelden lust naar de dingen, die de zinnen behagen en de verbeelding prikkelen. Zij, die slechts weinig van de wereld bezitten, kunnen zich ten verderve brengen door toegeven aan het lichaam.

Ten tiende. Vrucht is hetgeen God verwacht en eischt van hen, die van het Evangelie genieten; vrucht overeenkomstig het *zaad,* eene gemoedsgesteldheid en eene wijze van leven in overeenstemming met het Evangelie; Christelijke genadegaven in dagelijksche beoefening, Christelijke plichten naar behooren volbracht. Dit is vrucht, die ons overvloediglijk ten goede zal komen.

Eindelijk. Goede vrucht wordt niet anders verwacht dan van goed zaad. Indien het zaad *in de goede aarde* gezaaid wordt; indien het hart nederig, heilig, en hemelschgezind is, dan zal er *goede vrucht* zijn, en soms zal het zelfs *honderdvoudig* voortbrengen, een oogst zooals Izak ingezameld heeft, Gen. 26 : 12.

21. En Hij zeide tot hen: Komt ook de kaars, opdat zij onder de korenmaat of onder het bed gezet worde? Is het niet, opdat zij op den kandelaar gezet worde? 22. Want er is niets verborgen, dat niet geopenbaard zal worden; en er is niets geschied, om verborgen te zijn, maar opdat het in het openbaar zoude komen. 23. Zoo iemand ooren heeft om te hooren, die hoore. 24. En Hij zeide tot hen: Ziet wat gij hoort. Met wat mate gij meet, zal u gemeten worden, en u, die hoort, zal meer toegelegd worden. 25. Want zoo wie heeft, dien zal gegeven worden; en wie niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft. 26. En Hij zeide: Alzoo is het koninkrijk Gods, gelijk of een mensch het zaad in de aarde wierp. 27. En voorts sliep, en opstond, nacht en dag; en het zaad uitsproot, en lang werd, dat hij

zelf niet wist hoe. 28. Want de aarde brengt vanzelve vrucht voort; eerst het kruid, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar. 29. En als de vrucht zich voordoet, terstond zendt hij de sikkel daarin, omdat de oogst daar is. 30. En Hij zeide: Waarbij zullen wij het koninkrijk Gods vergelijken, of met wat gelijkenis zullen wij het gelijken? 31. Namelijk bij een mostaardzaad, hetwelk, wanneer het in de aarde gezaaid wordt, het minste is van alle de zaden, die op de aarde zijn; 32. En wanneer het gezaaid is, gaat het op, en wordt het meeste van alle de moeskruiden, en maakt groote takken, alzoo dat de vogelen des hemels onder zijne schaduw kunnen nestelen. 33. En door vele zulke gelijkenissen sprak Hij tot hen het woord, naardat zij het hooren konden. 34. En zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet; maar Hij verklaarde alles zijnen discipelen in het bijzonder.

De lessen, die onze Heiland ons hier door gelijkenissen en overdrachtelijke uitdrukkingen wil leeren, zijn:

I. Dat zij, die *goed zijn*, zich de verplichtingen voor oogen moeten stellen, waaronder zij zijn, om *goed te doen;* dat is, evenals in de vorige gelijkenis, om *vrucht voort te brengen.* God verwacht van ons eene dankbare wedervergelding van Zijne gaven *aan* ons, en een nuttig gebruik van Zijne gaven *in* ons; want, vers 21, *Komt ook de kaars opdat zij onder de korenmaat of onder het bed gezet worde?* Neen, maar opdat zij op den kandelaar gezet worde. De apostelen waren gesteld om het Evangelie te ontvangen, niet alleen voor hen zelven, maar tot welzijn van anderen, om het hun mede te deelen. Alle Christenen moeten, gelijk zij gaven ontvangen hebben, ze bedienen aan de anderen. Gaven der genade maken den mensch als eene kaars, als de lamp des Heeren, Spr. 20 : 27, ontstoken door den Vader der lichten. De uitnemendsten zijn toch slechts kaarsen, armoedige lichten in vergelijking met de Zon der gerechtigheid. Eene kaars geeft slechts licht in een' kleinen omtrek, en slechts gedurende een kleinen tijd, en zij wordt gemakkelijk uitgebluscht, en, al brandende, verteert zij zich zelve. Velen, die als kaarsen branden, stellen zich onder een bed, of onder eene korenmaat; zij toonen zelven geene genade, en bedienen haar ook niet aan anderen; zij hebben bezittingen, en doen er geen goed mede; zij hebben lijf en leden en gezonde zinnen, vernuft en geleerdheid wellicht; maar niemand heeft er nut of voordeel van; zij hebben geestelijke gaven, maar gebruiken ze niet; als een kaarsje in eene urn, branden zij slechts voor zich zelven. Zij, die als kaarsen zijn aangestoken, moeten zich op een' kandelaar stellen; dat is: zij moeten gebruik maken van alle gelegenheden om goed te doen, als degenen, die geschapen zijn tot eer en heerlijkheid Gods, en tot den dienst van de gemeenschap, waarvan zij leden zijn. Wij zijn niet voor ons zelven geboren.

De reden, hiervoor gegeven, is, dat er niets verborgen is, dat niet geopenbaard zal worden, vers 22. Er is in niemand een schat van gaven en genade nedergelegd dan met het doel om medegedeeld te worden. Het Evangelie is geene geheimenis, gemaakt voor de apostelen, om te worden verborgen, maar om aan geheel de wereld te worden bekend gemaakt. Hoewel Christus de gelijkenissen voor Zijne discipelen in het bijzonder heeft verklaard, was het toch met de bedoeling, om ze in het algemeen nuttiger te maken. Zij werden *onderwezen*, opdat zij zouden *onderwijzen*, en het is een algemeene regel, dat de bediening des Geestes aan een iegelijk gegeven is, om er voor zich zelven en anderen voordeel mede te doen.

II. Het is voor hen, die het woord des Evangelies hooren, van groot gewicht en belang, om acht te geven op hetgeen zij hooren, en er een goed gebruik van te maken, omdat er hun *wel* of hun *wee* van afhangt. Wat Hij te voren gezegd heeft, zegt Hij wederom: *Zoo iemand ooren heeft, om te hooren, die hoore*, vers 23. Laat hij het Evangelie van Christus hooren; maar dit is niet genoeg, er wordt bijgevoegd, vers 24, *Ziet wat gij hoort*, geeft er nauwkeurig acht op. *Overweegt hetgeen gij hoort.* Wat wij hooren, zal ons geen goed doen, tenzij wij er over nadenken. Zij inzonderheid, die anderen moeten onderwijzen, behooren zelf zeer nauwkeurig acht te geven op de dingen Gods; kennis te nemen van de boodschap, die zij hebben te brengen, ten einde het met juistheid en nauwkeurigheid te doen. Wij moeten ook acht geven op hetgeen wij hooren, door alle dingen te onderzoeken, ten einde het goede te kunnen behouden. Wij moeten voorzichtig zijn en wel toezien, opdat wij niet worden bedrogen. Bedenkt, om aan deze waarschuwing kracht bij te zetten, dat

1. Gelijk wij handelen met God, zoo zal God handelen met ons; aldus verklaart Dr. Hammond deze woorden: *Met wat mate gij meet, zal u gemeten worden.* Indien gij getrouwe dienstknechten voor Hem zijt, dan zal Hij een getrouw Meester voor u wezen: bij den oprechte houdt Hij zich oprecht.

2. Naar wij de talenten, die ons zijn toevertrouwd, gebruiken, zullen wij ze vermeerderen. Als wij gebruik maken van onze kennis tot eer van God en tot welzijn van anderen, dan zal zij merkbaar toenemen, zooals opgeslagen koopwaren vermeerderen door omzetting; *u, die hoort, zal meer toegelegd worden, zoo wie heeft, dien zal gegeven worden*, vers 25. Indien de discipelen datgene aan de kerk overgeven, hetwelk zij van den Heere hebben ontvangen, dan zullen zij meer ingeleid worden in de verborgenheid des Heeren. Gaven en talenten nemen toe door beoefend te worden, en God heeft beloofd de hand des vlijtigen te zegenen.

3. Als wij hetgeen wij hebben niet *gebruiken*, dan *verliezen* wij het. Van hem, die niet heeft — die geen goed doet met wat hij heeft, en het dus te vergeefs heeft, en is, alsof hij het niet had — *zal genomen worden ook dat hij*

heeft. Een talent te begraven, is misbruik te maken van vertrouwen, en staat gelijk met verbeuren, en gaven en talenten roesten als zij niet worden gebruikt.

III. Het goede zaad van het Evangelie, gezaaid in de wereld, en gezaaid in het hart, zal trapsgewijze, maar zonder gerucht of gedruisch wondervolle uitwerkselen hebben, vers 26 en verv. *Alzoo is het koninkrijk Gods;* alzoo is het Evangelie, als het gezaaid is en ontvangen is, als zaad in goede aarde.

1. Het zal uitspruiten; hoewel het verloren scheen, begraven onder de aardkluiten, zal het er zich toch een' weg door heen banen. Het zaad, in de aarde geworpen, zal uitspruiten. Laat het woord van Christus slechts de plaats in de ziel hebben, die het behoort te hebben, en het zal zich toonen als de wijsheid, die van Boven is, in een' goeden levenswandel. Als een akker met koren is bezaaid, hoe spoedig zal er de oppervlakte van dan gansch anders uitzien! Hoe vroolijk en liefelijk is hij om aan te zien, als hij met groen bedekt is!

2. De landman kan er geene beschrijving van geven, hoe het opkomt; het is een der verborgenheden van de natuur; *het sproot uit, en werd lang, hij zelf wist niet hoe,* vers 27. Hij ziet, dat het gegroeid is, maar hij kan niet zeggen, hoe het groeide, of wat de oorzaak en de methode van dit groeien was. Zoo weten wij niet, hoe de Geest door het woord eene verandering teweegbrengt in het hart, wij weten het niet, evenmin als wij het waaien van den wind kunnen verklaren, waarvan wij het geluid hooren, zonder te weten vanwaar hij komt, of waar hij heengaat. Buiten allen twijfel, *de verborgenheid der Godzaligheid is groot;* hoe *God is geopenbaard in het vleesch, en geloofd is in de wereld.* 1 Tim. 3 : 16.

3. Als de landman het zaad gezaaid heeft, doet hij niets om het te doen uitspruiten. Hij slaapt, en staat op, nacht en dag; hij gaat slapen des nachts, hij staat op in den morgen; en misschien denkt hij niet eens aan het koren, dat hij gezaaid heeft, of ziet hij er niet naar, maar gaat uit op zijn vermaak of op zijne zaken; en toch brengt de aarde van zelve vrucht voort, overeenkomstig den gewonen loop der natuur en door de medewerkende kracht van den God der natuur. Aldus wordt *het woord der genade,* als het ontvangen is in geloof, in het hart een *werk der genade,* en de predikers dragen daar niets toe bij. De Geest Gods draagt het voort, als zij slapen, en geen werk kunnen doen, Job 33 : 15, 16, of als zij opstaan om ander werk te verrichten. De profeten zullen niet in eeuwigheid leven, maar het woord, dat zij prediken, doet zijn werk, als zij in hun graf zijn, Zach. 1 : 5, 6. De dauw, waardoor het zaad opkomt, wacht naar geen' man, noch verbeidt menschenkinderen. Micha 5 : 6.

4. Het groeit trapsgewijze; *eerst het kruid, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar,* vers 28. Als het ontsproten is, zal het opwassen; de natuur zal haren loop hebben, en evenzoo ook de genade. Christus' invloed in de wereld en in het hart is, en zal zijn, een toenemende invloed, en hoewel het begin gering is, het laatste zal zeer vermeerderd worden. Hoewel gij niet het lichaam zaait, dat worden zal, maar een bloot graan, zal God toch aan een iegelijk zaad zijn eigen lichaam geven. Hoewel het in het eerst slechts een teeder kruid is, dat door de vorst bedorven, of door den voet vertreden kan worden, zal het toch groeien en tot aar worden, en eindelijk tot het volle koren in de aar. God zet Zijn werk voort, onmerkbaar en zonder gedruisch, maar onweerstaanbaar en zonder te falen.

5. Het komt eindelijk tot volkomenheid, vers 29. *Als de vrucht zich voordoet,* dat is: als zij rijp is, en gereed om in des eigenaars hand overgegeven te worden; dan *zendt hij de sikkel daarin.* Hiermede wordt aangeduid: *a.* Dat Christus thans den dienst aanneemt, die Hem met een oprecht hart en uit een goed beginsel gedaan wordt. Van de vrucht des Evangelies, plaats hebbende en werkende in de ziel, oogst Christus eere in voor zich zelven, Joh. 4 : 35. *b.* Dat Hij hen beloonen zal in het eeuwige leven. Als zij, die het Evangelie op de rechte wijze hebben aangenomen, hun' loop hebben voleindigd, dan komt de oogst, wanneer zij als tarwe in Gods schuur gebracht zullen worden, Matth. 13 : 30, als een korenhoop in zijn' tijd.

IV. Het werk der genade is bij den aanvang gering, maar wordt ten laatste groot en aanzienlijk; vers 30—32. *Waarbij zullen wij het koninkrijk Gods vergelijken,* zooals het nu door den Messias wordt opgericht? Hoe zal Ik er u het bestemde plan van doen begrijpen? Christus spreekt als bij zich zelven overleggende, hoe Hij dit door eene gepaste gelijkenis zal opheldren? *Waarbij zullen wij het koninkrijk Gods vergelijken?* Zullen wij het vergelijken bij iets van de zon, of van de wentelingen der maan? Neen, de vergelijking is ontleend aan deze aarde, het is als *een mostaardzaad.* Te voren had Hij het vergeleken bij gezaaid zaad, hier bij dat zaad, waarmede Hij bedoelde aan te toonen:

1. Dat het begin van het Evangelie-koninkrijk zeer klein zal zijn, gelijk aan het minste van alle zaden. Toen er eene Christelijke kerk voor God in de aarde gezaaid was, was zij geheel vervat in ééne enkele kamer, en het getal der namen was slechts honderd twintig, Hand. 1 : 15, gelijk de kinderen Israels, toen zij afgingen naar Egypte, slechts zeventig zielen waren. Het werk der genade in de ziel is, bij den aanvang, slechts de dag der kleine dingen, eene wolk, niet grooter dan eens mans hand. Nooit zijn zoo groote dingen ondernomen door zoo onbeduidend eene handvol als het onderwijzen der volken door den dienst der apostelen, noch was ooit een werk, dat in zoo groote heerlijkheid zou eindigen, uit zoo zwakke beginselen voortgekomen, als het werk der genade. *Wie heeft mij dezen gegenereerd?*

2. Dat de voltooiing er van zeer groot zal zijn; *Wanneer het gezaaid is, gaat het op, en wordt het meeste van al de moeskruiden.* Het Evangelie-koninkrijk in de wereld zal toenemen en zich uitbreiden tot aan de verst afgelegene volken der aarde, en bestaan blijven tot aan de

laatste eeuwen van den tijd. De kerk heeft groote takken gemaakt, sterke, krachtige takken, die zich wijd uitspreiden en vruchtbaar zijn. Het werk der genade in de ziel heeft groote voortbrengselen, nu reeds, terwijl het nog in groei is; wat zal het zijn, als het volmaakt zal wezen in den hemel. Het verschil tusschen een mostaardzaadje en een grooten boom, is onbeduidend, vergeleken bij het verschil tusschen een pas bekeerde op aarde en een verheerlijkten heilige in den hemel, Joh. 12 : 24.

Na de gelijkenissen aldus in bijzonderheden vermeld te hebben, besluit de gewijde geschiedschrijver met dit algemeen bericht van Christus' prediking: *„Door vele zulke gelijkenissen sprak Hij tot hen het woord*, vers 33, waarschijnlijk bedoelende ons te verwijzen naar het uitvoerige bericht van de gelijkenissen van die soort, dat wij bij Matthéüs hebben gehad, Matth. 13. Hij sprak in gelijkenissen, *naar dat zij het hooren konden.* Hij ontleende Zijne gelijkenissen aan dingen, waarmede zij gemeenzaam bekend waren, geschikt voor hunne bevatting, en Hij sprak ze, of droeg ze voor, in eenvoudige bewoordingen, zich nederbuigende tot hun bevattingsvermogen. Hoewel Hij hen niet inleidde in de *verborgenheid* der gelijkenissen, was toch Zijne wijze van uitdrukking gemakkelijk te begrijpen en licht te onthouden, om door de herdenking er van gesticht te kunnen worden. Maar, voor het oogenblik, heeft Hij zonder gelijkenis niet tot hen gesproken, vers 34. De heerlijkheid des Heeren was bedekt door eene wolk, en God spreekt tot ons in de taal van de kinderen der menschen, opdat wij, hoewel niet dadelijk, bij het begin, maar toch langzamerhand en trapsgewijze, Zijne bedoeling verstaan. De discipelen zelf hebben de woorden van Christus later verstaan, terwijl zij in het eerst de beteekenis er van niet gevat hebben. Maar deze gelijkenissen heeft Hij hun verklaard in het bijzonder. Wij kunnen niet anders dan wenschen, dat wij die verklaring hadden, zooals wij die van de gelijkenis van den zaaier hebben; maar dit was niet zoo noodig, omdat, als de kerk uitgebreid zal zijn, die uitbreiding ons deze gelijkenissen als van zelf zal verklaren.

35. En op dienzelven dag, als het nu avond geworden was, zeide Hij tot hen: Laat ons overvaren naar de andere zijde. 36. En zij, de schare gelaten hebbende, namen Hem mede, gelijk Hij in het schip was; en er waren nog andere scheepkens met Hem. 37. En er werd een groote storm van wind, en de baren sloegen over in het schip, alzoo dat het nu vol werd. 38. En Hij was in het achterschip, slapende op een oorkussen; en zij wekten Hem op, en zeiden tot Hem: Meester, bekommert het U niet, dat wij vergaan? 39. En Hij, opgewekt zijnde, bestrafte den wind, en zeide tot de zee: Zwijg, wees stil. En de wind ging liggen, en er werd groote stilte. 40. En Hij zeide tot hen: Wat zijt gij zoo vreesachtig? Hoe hebt gij geen geloof? 41. En zij vreesden met groote vreeze, en zeiden tot elkander: Wie is toch deze, dat ook de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn?

Dit wonder, dat Christus wrocht ter hulp en verlichting der discipelen, in het stillen van den storm, hadden wij te voren, Matth. 8 : 23 en verv., maar het wordt hier vollediger medegedeeld. Merk op, dat

1. Het was op denzelfden dag, toen Hij van uit een schip gepredikt had, *als het nu avond was geworden*, vers 35. Toen Hij den ganschen dag gearbeid had in het woord en de leer, heeft Hij, in plaats van nu rust te nemen, zich blootgesteld aan gevaar, om ons te leeren aan geene blijvende rust te denken, voordat wij in den hemel komen. Het einde van arbeid en zwoegen kan wel eens het begin zijn van heen en weder geschud te worden. Maar, het schip, hetwelk Christus tot kansel had gediend, is onder Zijne bijzondere bescherming, en hoewel het in gevaar is, kan het toch niet zinken. Wat voor Christus gebruikt is, daar zal Hij bijzonder zorg voor dragen.

2. Hij zelf stelde voor om des nachts in zee te steken, omdat Hij geen tijd wilde verliezen. *Laat ons overvaren aan de andere zijde.* In het volgende hoofdstuk zullen wij zien, dat Hij daar werk te doen had. Christus ging het land door, goeddoende, en geene moeielijkheden op den weg hinderden Hem. Zóó naarstig behooren wij te wezen in Hem te dienen, en ons geslacht te dienen naar Zijn' wil.

3. Zij staken niet in zee, voordat zij de schare hadden weggezonden, dat is: aan ieder hunner hadden gegeven hetgeen, waarvoor zij kwamen, want Hij zond niemand weg klagende, dat hij te vergeefs tot Hem was gekomen. Of wel, zij zonden hen weg met een' plechtigen zegen; want Christus is in de wereld gekomen, niet slechts om den zegen uit te spreken, maar den zegen te gebieden en te geven.

4. *Zij namen Hem mede gelijk Hij in het schip was*, dat is: in hetzelfde gewaad, dat Hij aan had, toen Hij predikte, zonder een' mantel om er zich in te hullen, dien Hij had moeten hebben, om zich *warm* te houden, toen Hij in den nacht op zee ging, inzonderheid na gepredikt te hebben. Hieruit mogen wij niet afleiden, dat wij zorgeloos moeten zijn omtrent onze gezondheid; maar wèl kunnen wij er uit leeren, om niet overbezorgd te zijn voor het lichaam.

5. De storm was zóó groot, dat het schip vol werd met water, vers 37; niet doordat er een lek in het schip was gekomen, maar wellicht gedeeltelijk door den stortregen, want het woord, dat hier gebruikt is, beteekent een *storm van wind met regen;* evenwel, het schip klein zijnde, sloegen de golven er in, zoodat het nu vol werd. Het is niets nieuws, dat het schip zeer geteisterd en in gevaar is, waarin Christus en Zijne discipelen, Christus en Zijn naam en Evangelie zich bevinden.

6. *Er waren nog andere scheepjes met Hem,*

die ongetwijfeld zich in hetzelfde gevaar bevonden. Waarschijnlijk hebben deze scheepjes de personen overgevaren, die met Christus wilden medegaan om van Zijne prediking en Zijne wonderen te genieten aan de overzijde. De schare ging weg, toen Hij in zee stak, maar er waren sommigen, die zich met Hem op het water begaven. Diegenen volgen het Lam op de rechte wijze, die Het volgen, waar Het ook heengaat. En zij, die op de zaligheid in Christus hopen, moeten gewillig en bereid zijn om Zijn lot te deelen, en ook hetzelfde gevaar met Hem te deelen. Koen en blijmoedig kunnen wij in Christus' gezelschap in zee steken, al is het ook dat wij een' storm voorzien.

7. Christus sliep in dien storm, en hier wordt ons gezegd, dat Hij in het achterschip was, de plaats dus van den stuurman. Hij lag aan het roer, om aan te duiden, hetgeen door den dichter George Herbert aldus wordt uitgedrukt:

„Daar wind en golven 't ranke schip
Heen sling'ren, en, op bank of klip,
Nu dreigen, zoo terstond, ten afgronde in te [stooten,
Hij ons bewaart, die 't roer bestiert,
En over stormen zegeviert:
Want, schoon Hij de oogen sluit, Zijn hart is [nooit gesloten.

Daar lag Hij op een oorkussen, zooals een visschersboot Hem er een kon verschaffen. En Hij *sliep*, om het geloof Zijner discipelen te beproeven en hen op te wekken tot gebed. Uit de beproeving bleek, dat hun geloof *zwak* was, en hun gebed *krachtig*. Soms gebeurt het, als de kerk zich in storm bevindt, dat Christus schijnt te slapen, onbekommerd over het leed Zijns volks, geen acht slaande op hunne gebeden en niet terstond ter hunner hulp verschijnende. *Voorwaar! Hij is een God, die zich verborgen houdt*, Jes. 45 : 15. Maar evenals wanneer Hij vertoeft, Hij niet vertoeft, Hab. 2 : 3, zoo is het ook, dat Hij, als Hij slaapt, niet slaapt; de Bewaarder Israels sluimert niet eens, Ps. 121 : 3, 4. Hij sliep, maar Zijn hart waakte, Hoogl. 5 : 2.

8. Zijne discipelen schepten moed uit Zijne tegenwoordigheid, en vonden het het beste zich die ten nutte te maken, tot Hem de toevlucht te nemen, en veeleer de roeiriemen des gebeds dan de roeiriemen van het schip in werking te stellen. Hun vertrouwen lag hierin, dat zij hun' Meester bij zich in het schip hadden; en het schip, waarin Christus is, kan wel geslingerd en geteisterd worden, maar het kan niet zinken; het braambosch, waarin God is, kan wel branden, maar niet verteerd worden. Caesar sprak den schipper, die hem aan boord had, moed in met het woord: *Gij hebt Caesar en Caesar's geluk aan boord.* Zij wekten Christus op. Had de noodzakelijkheid hen er niet toe gedrongen, zij zouden hun' Meester niet gewekt hebben, *voordat het Hem lustte*, Hoogl. 2 : 7; maar zij wisten, dat Hij hun *dit ongelijk zou vergeven.* Als Christus schijnt te slapen in een' storm, dan wordt Hij opgewekt door de gebeden Zijns volks; als wij niet weten wat te doen, dan moeten onze oogen op Hem zijn, 2 Kron. 20 : 12. Wij kunnen ten einde raad wezen, maar wij moeten niet aan het einde zijn van ons geloof, zoolang wij zulk een Verlosser hebben, tot wien wij ons kunnen wenden. Hun verzoek aan Christus is hier in zeer sterke bewoordingen uitgedrukt: *Meester! bekommert het U niet, dat wij vergaan?* Ik beken, dat dit wel wat ruw klinkt, meer als eene bestraffing omdat Hij sliep, dan als een verzoek om te ontwaken. Ik weet er geene verontschuldiging voor, behalve de groote gemeenzaamheid, die het Hem had behaagd hun toe te staan, en de vrijmoedigheid, die Hij hun vergunde te gebruiken, de nood, waarin zij zich bevonden, en die hen zoo beangst maakte, dat zij niet wisten wat zij zeiden. Diegenen doen Christus wel grootelijks onrecht, die Hem verdenken van onverschilligheid voor Zijn volk, dat zich in nood bevindt. Het is niet zoo, het is Zijn wil niet, dat *iemand* verloren ga, en veel minder nog een van Zijne kleinen, Matth. 18 : 14.

9. Het woord van bevel, waarmede Christus den storm bestrafte, hebben wij hier, maar hadden het niet in Matth. 8 : 26. Hij zeide: *Zwijg, wees stil! — Sioopa pephimooso — wees stil, wees stom.* Laat de wind niet langer bulderen, noch de zee woeden. Aldus stilt Hij het bruisen der zeeën, het bruisen harer baren. Er wordt een bijzonderen nadruk gelegd op het luidruchtige er van; Ps. 65 : 8; 93 : 3, 4. Het gedruisch is dreigend en beangstigend; laat ons er niet meer van hooren. Dit is: *a.* Een woord van bevel aan ons, als ons booze hart is *als een voortgedrevene zee, die niet kan rusten*, Jes. 57 : 20; als onze hartstochten in beweging zijn en onstuimig, zoo laat ons denken, dat wij de wet van Christus hooren, zeggende: *Zwijgt: weest stom.* Denk niet verward; spreek niet onbedachtzaam; maar *wees stil.* *b.* Een woord van vertroosting tot ons, dat, al is de storm der benauwdheid nòg zoo bulderend, nòg zoo sterk, Jezus Christus hem met een woord tot bedaren kan brengen. Als er van buiten strijd is, en van binnen vrees, en de geesten in oproer zijn, dan kan Christus *de vrucht scheppen der lippen, vrede.*. Indien Hij zegt: Zwijg, wees stil, dan komt er terstond groote stilte. Er wordt van gesproken als van het kroonrecht Gods, om de zeeën te gebieden, Jer. 31 : 35. Hierdoor bewijst Christus zich dus God te zijn. Hij, die de zeeën heeft gemaakt, kan ze *kalm* maken.

10. De bestraffing, die Christus hun gaf wegens hunne vreeze, gaat hier verder dan bij Matthéüs. Dáár heet het: *Wat zijt gij vreesachtig?* Hier: *Wat zijt gij zoo vreesachtig?* Er kan eenige reden tot vrees zijn maar toch niet voor zulk een groote mate van vrees. Dáár is het: *Gij kleingeloovigen.* Hier is het: *Hoe hebt gij geen geloof?* Niet, dat de discipelen zonder geloof waren. Neen, zij geloofden, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God; maar op dit oogenblik had de vrees zoo zeer de overhand, dat zij in het geheel geen geloof schenen te hebben. *Hoe is het, dat gij in deze zaak geen geloof hebt, dat gij in den waan verkeert, dat Ik u niet tijdig en krachtdadig te hulp zal komen?* Diegenen mogen wel hun

geloof wantrouwen, die de gedachte koesteren, dat Christus er zich niet om bekommert, dat Zijn volk omkomt; en terecht duidt Christus dit hun ten kwade.

Eindelijk. De indruk, dien dit wonder bij de discipelen heeft teweeggebracht, wordt hier verschillend uitgedrukt. In Matthéüs heet het: *De menschen verwonderden zich;* hier wordt gezegd: *Zij vreesden met groote vreeze.* Zij *vreesden eene groote vreeze,* zoo staat er in het oorspronkelijke. Nu werd hunne vrees terecht gewezen door hun geloof. Toen zij de winden en de zeeën vreesden, was dit uit gebrek aan eerbied, dien zij voor Christus hadden behooren te koesteren. Maar nu zij het bewijs zagen van Zijne macht er over, vreesden zij *hen* minder en *Hem* meer. Zij *vreesden,* dat zij Christus hadden beleedigd door hunne vreeze des ongeloofs, en daarom beijverden zij zich nu om Hem eere te geven. Zij hadden de macht en den toorn *gevreesd* van den Schepper in den storm, en in die vreeze was pijn en verschrikking; maar nu vreesden zij de macht en de genade van den verlosser in de stilte; zij vreesden den Heere en Zijne goedheid, en er was liefelijkheid en voldoening in, en hierdoor gaven zij eere aan Christus, zooals Jona's zeelieden, die: *Toen de zee stilstond van hare verbolgenheid, den Heere vreesden met groote vreeze en den Heere slachtoffer slachtten, en geloften beloofden,* Jona 1 : 16. Dit offer brachten zij aan de eere van Christus: zij zeiden: *Wie is toch Deze?* Gewis, Hij is méér dan Mensch, daar *ook de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn.*

HOOFDSTUK V.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' uitwerpen van een legioen duivelen uit een' bezetene, en ze toelatende in de zwijnen te varen. vers 1—20. II. Christus' genezing van de vrouw, die den vloed des bloeds had, toen Hij op weg was om het dochtertje van Jaïrus van de dooden op te wekken, vers 21—43. Het bericht van deze drie wonderen hadden wij te voren, Matth. 8 : 28 en verv. en Matth. 9 : 18 enz; maar zij worden hier uitvoeriger verhaald.

En zij kwamen over op de andere zijde der zee, in het land der Gadarénen. 2. En als Hij uit het schip gegaan was, terstond ontmoette Hem, uit de graven, een mensch met eenen onreinen geest; 3. Dewelke zijne woning in de graven had, en niemand kon hem binden ook zelfs niet met ketenen. 4. Want hij was menigmaal met boeien en ketenen gebonden geweest, en de ketenen waren van hem in stukken getrokken, en de boeien verbrijzeld, en niemand was machtig om hem te temmen. 5. En hij was altijd, nacht en dag, op de bergen en in de graven, roepende, en slaande zichzelven met steenen. 6. Als hij nu Jezus van verre zag, liep hij toe, en aanbad Hem. 7. En met eene groote stem roepende, zeide hij: Wat heb ik met u te doen, Jezus, gij Zone Gods des Allerhoogsten? Ik bezweer u bij God, dat gij mij niet pijnigt. 8. (Want Hij zeide tot hem: Gij onreine geest, ga uit van den mensch.) 9. En Hij vraagde hem: Welk is uw naam? En hij antwoordde, zeggende: Mijn naam is Légio, want wij zijn velen. 10. En hij bad Hem zeer, dat hij hen buiten het land niet wegzond. 11. En aldaar aan de bergen was eene groote kudde zwijnen, weidende. 12. En alle de duivelen baden hem, zeggende: Zend ons in die zwijnen, opdat wij daarin mogen varen. 13. En Jezus liet het hun terstond toe. En de onreine geesten, uitgevaren zijnde, voeren in de zwijnen; en de kudde stortte van de steilte af in de zee (er waren er nu omtrent tweeduizend), en zij versmoorden in de zee. 14. En die de zwijnen weidden, zijn gevlucht, en boodschapten zulks in de stad en op het land. En zij gingen uit, om te zien, wat het was, dat er geschied was; 15. En zij kwamen tot Jezus, en zagen den bezetene zittende, en gekleed, en wel bij zijn verstand, namelijk, die het Legioen gehad had; en zij werden bevreesd. 16. En die het gezien hadden, vertelden hun, wat den bezetene geschied was, en ook van de zwijnen. 17. En zij begonnen Hem te bidden, dat Hij van hunne landpalen wegging. 18. En als Hij in het schip ging, bad Hem degene, die bezeten was geweest, dat hij met Hem mocht zijn. 19. Doch Jezus liet hem dat niet toe, maar zeide tot hem: Ga henen naar uw huis tot de uwen, en boodschap hun, wat groote dingen u de Heere gedaan heeft, en hoe Hij zich uwer ontfermd heeft. 20. En hij ging henen, en begon te verkondigen in het land van Decápolis, wat groote dingen hem Jezus gedaan had; en zij verwonderden zich allen.

Wij hebben hier een voorbeeld hoe Christus den sterk gewapende uit de bezitting verdreven heeft, en naar Zijn welbehagen over Hem beschikte, ten einde te doen blijken, dat Hij sterker was dan hij. Dit deed Hij na Zijne aankomst aan *de andere zijde,* waar Hij heenging in den storm. Zijn werk aldaar was een' armen mensch uit de handen van Satan te redden, en toen Hij dat gedaan had, keerde Hij terug. Zoo kwam Hij van den hemel op aarde, en keerde terug in een' storm, om een overblijfsel van het menschdom uit de macht van den duivel te verlossen, hoewel het slechts een klein overblijfsel is, en Hij achtte niet, dat Zijn arbeid slecht besteed was.

In Matthéüs wordt gezegd, dat er twee door den duivel bezeten waren; hier wordt gezegd, dat er een *mensch* met een' onreinen geest was. Indien er twee waren, dan was er ook een; en Markus zegt niet, dat er *slechts één* was; zoodat dit verschil ons geene gegronde ergernis

kan geven. Waarschijnlijk was één van de twee veel opmerkelijker dan de andere, en heeft deze gezegd wat er gezegd werd. Let hier nu op:

I. Den ellendigen toestand, waarin die arme mensch zich bevond; hij was onder de macht van een' *onreinen geest*. De duivel had bezit van hem gekregen, en de uitwerkIng daarvan was niet, zooals bij velen, eene stille zwaarmoedigheid; maar eene woedende razernij. Zijn toestand scheen erger dan die van de andere bezetenen, die de patiënten van Christus zijn geweest.

1. Hij had *zijne woning in de graven*, onder de graven der gestorvenen. Hunne graven waren buiten de steden, in eenzame, *woeste plaatsen*, Job 3 : 14; hetgeen aan den duivel een groot voordeel gaf; want *wee hem, die alleen is,* [1]). Wellicht heeft de duivel hem naar de graven heen gedreven, om den menschen te doen gelooven, dat de zielen der afgestorvenen in demonen waren verkeerd, en het kwaad deden, dat er gedaan werd, om aldus de schuld van zich af te werpen. Het aanraken van een graf verontreinigde, Num. 19 : 16. De onreine geest voert de menschen in verontreinigend gezelschap, en neemt aldus bezit van hen. Door de zielen uit de macht van Satan te redden, verlost Christus de levenden van uit de dooden.

2. Hij was zeer sterk en ontembaar. *Niemand kon hem binden*, zooals dit noodig is te doen met menschen, die zich in zulk een' toestand bevinden, voor hun eigen welzijn, alsmede voor de veiligheid van anderen. Niet slechts koorden konden hem niet houden, maar ook geene ketenen en ijzeren boeien, vers 3, 4. Zeer beklagenswaardig is de toestand van hen, die aldus gebonden moeten worden; van alle ongelukkigen in deze wereld zijn zij het meest te beklagen. Maar *zijn* toestand was het ergste van allen, in wien de duivel zóó sterk was, dat hij niet gebonden kon worden. Dit stelt den treurigen staat voor van die zielen, waarin de duivel heerschappij voert, die kinderen der ongehoorzaamheid, in wie deze onreine geest werkt. Sommige zeer bekende, openlijke zondaren zijn als deze waanzinnige; allen zijn hierin gelijk aan het paard en den muilezel, dat zij gebreideld moeten worden met toom en gebit; maar sommigen zijn als de woudezel, die zich zoo niet breidelen laat. De geboden en vervloekingen der wet zijn als ketenen en boeien, om de zondaren terug te houden van hun' boozen weg; maar zij verbreken die banden, en dat is een blijk van de macht des duivels in hen.

3. Hij was een schrik en kwelling voor zich zelven en voor allen, die hem omringden, vers 5. De duivel is een wreed meester voor hen, die gevangen door hem worden geleid, een volslagen tyran. Deze ongelukkige mensch *was altijd, nacht en dag, op de bergen en in de graven, roepende en slaande zich zelven met steenen*, hetzij, dat hij kermde over zijn' eigen treurigen toestand, of, dat hij in toorn en woede was ontstoken tegen den hemel. Dikwijls geheurt het, dat de menschen, die in razernij zijn, zich wonden en dooden. Wat is de mensch, als de rede onttroond is, en Satan ten troon is verheven? De Baäl-aanbidders hebben zich in hunne razernij *gesneden met messen*, zooals deze waanzinnige zich in zijne razernij met steenen sloeg. De stemme Gods zegt: *Doe u zelven geen kwaad;* de stem van Satan zegt: *Doe u zelven al het kwaad, dat gij kunt;* toch wordt Gods woord veracht, en het woord van Satan betracht. Wellicht was dit *zich snijden met steenen* [1]) slechts het snijden van zijne voeten aan de scherpe steenen, waarop hij barrevoets liep.

II. Hij vervoegde zich tot Jezus, vers 6, *Als hij nu Jezus van verre zag*, aan land komende, *liep hij toe, en aanbad Hem.* Gewoonlijk liep hij op anderen toe met *woede*, maar op Christus liep hij toe met *eerbied.* Datgene geschiedde door de onzichtbare hand van Jezus Christus, dat door geene ketenen en boeien kon geschieden; zijne woede was plotseling bedwongen. Zelfs de duivel in dien armen mensch was genoodzaakt om voor Christus te sidderen en voor Hem te buigen; of liever, de arme man kwam en aanbad Christus in de bewustheid van de behoefte, die hij had aan Zijne hulp, daar de macht van Satan in en over hem voor het oogenblik tot staan was gebracht.

III. Het woord van bevel van Christus aan den onreinen geest, om van hem uit te gaan, vers 8; *Gij, onreine geest, ga uit van den mensch!* Hij maakte den man verlangend naar verlossing, toen Hij hem in staat stelde toe te loopen en Hem te aanbidden, en toen heeft Hij Zijne macht aangewend ter zijner verlossing. Als Christus in ons werkt, zoodat wij van harte bidden om verlossing van Satan, dan zal Hij die verlossing voor ons werken. Hier is een voorbeeld van de macht en het gezag, waarmede Christus de onreine geesten gebood, en zij Hem gehoorzaam waren, Hoofdst. 1 : 27. Hij zeide: *Ga uit van den mensch.* Het doel van Christus' Evangelie is onreine geesten uit te werpen van de zielen der menschen. *Gij onreine geest, ga uit van den mensch, opdat de Heilige Geest inga, en bezit neme van het hart, en er heerschappij over hebbe.*

IV. De vrees van den duivel voor Christus. De mensch liep toe, en aanbad Hem, maar het was de duivel in den mensch, die riep met eene groote stem: (gebruik makende van de tong van dien armen mensch) *Wat heb ik met U te doen?* Vers 7. Juist zooals die andere onreine geest, Hoofdst. 1 : 24.

Hij noemt God den Allerhoogste, hoog boven andere goden. Bij den naam *Elion* — de Allerhoogste, was God bekend onder de Feniciërs, en de andere volken, die aan Israels grenzen woonden; en bij dien zelfden naam noemt Hem de duivel.

2. Hij erkent Jezus te zijn de Zoon van God. Het is niets vreemds om de kostelijkste woorden uit de slechtste monden te hooren. Er is eene wijze van dit te zeggen, waartoe niemand komen kan dan door den Heiligen Geest, 1 Cor. 12 : 3; toch kan het op eene zekere manier ook door den onreinen geest gezegd

1) Pred. 4 : 10, naar de Engelsche overzetting.

1) Vers 5, naar de Engelsche overzetting.

worden. Men kan de menschen niet naar een los gezegde beoordeelen; maar aan hunne vruchten zult gij ze kennen. Vroomheid van den mond is gemakkelijk. De geveinsde, die het schoonst spreekt, kan nog niets beters zeggen dan dat Jezus de Zoon van God is, maar ook de duivel zeide dit.

3. Hij ontkent elken aanslag of slechte bedoeling tegen Christus; *Wat heb ik met U te doen?* „Ik heb geenerlei behoefte aan U, ik eisch niets van U; ik begeer niets met U van doen te hebben; ik kan niet voor U bestaan, en ik wil niet vallen."

4. Hij bidt Zijn' toorn af: *Ik bezweer U*, dat is: ik smeek U dringend, bij al wat heilig is, ik bid U om Godswil, door wiens toelating ik dezen mensch heb bezeten, dat hoewel Gij mij van hem uitdrijft, *Gij mij toch niet pijnigt*; „dat Gij mij niet weerhoudt van elders kwaad uit te richten; hoewel ik weet, dat ik gevonnisd ben, zoo laat mij toch niet heengezonden worden naar de ketenen der duisternis, of verhinderd worden her- en derwaarts te gaan, rond te gaan om te verslinden."

V. Het onderzoek dat Christus instelt naar den naam van dezen onreinen geest. Dit hadden wij niet bij Matthéüs. Christus vroeg hem: *Wat is uw naam?* Niet alsof Christus niet al de gevallen sterren bij hare namen kan noemen, zoowel als de morgensterren, maar Hij vraagt dit, opdat de omstanders getroffen zouden worden door het groot aantal van deze boosaardige, helsche geesten, gelijk zij wèl reden hadden te zijn, toen zij het antwoord hoorden: *Mijn naam is Legio; want wij zijn velen.* Bij de Romeinen bestond een legioen soldaten uit zesduizend man; volgens anderen uit twaalf duizend, vijf honderd, maar, evenals bij ons de regimenten, bestaan bij hen de legioenen niet allen uit een gelijk aantal soldaten. Nu wordt hierdoor aangeduid, dat de duivelen, de helsche machten:

1. Militaire machten zijn. Een legioen is een zeker aantal soldaten onder de wapenen. De duivelen voeren krijg tegen God en Zijne eer; tegen Christus en Zijn Evangelie, tegen menschen en hunne heiligheid en geluk. Zij zijn de zoodanigen, die wij hebben te weerstaan, en tegen wie wij moeten strijden, Efeze 6 : 12.

2. Dat zij talrijk zijn; hij erkent, of liever hij snoeft: *Wij zijn velen*, alsof hij hoopte, dat Christus tegen hun groot aantal niet bestand zou zijn. Welk eene menigte van afvallige geesten waren er, en die allen vijanden van God en den mensch, als er hier een legioen was om garnizoen te houden tegen Christus in een enkel ongelukkig schepsel! Er zijn er velen, die tegen ons opstaan.

3. Dat zij zijn eenstemmig; het zijn vele duivelen, en toch maar één legioen in dienst van dezelfde booze zaak, en daarom was het bedenksel der Farizeën, dat Satan den Satan uitwierp, en dus tegen zich zelven verdeeld is, zoo onzinnig en van allen grond ontbloot. Het was niet één van dit legioen, die de overigen verried, want zij allen zeiden, eenstemmig: *Wat heb ik met U te doen?*

4. Dat zij machtig zijn: wie is bestand tegen een legioen? In onze eigene kracht, zijn wij niet opgewassen tegen onze geestelijke vijanden; maar in den Heere en in de sterkte Zijner macht, zullen wij tegen hen bestand zijn, al zijn er ook legioenen van hen.

5. Dat er orde onder hen heerscht, zooals in een legioen. Er zijn overheden en machten, en geweldhebbers der duisternis dezer eeuw, hetgeen veronderstelt, dat er onder zijn van een lageren rang; de *duivel* en zijne engelen, de *draak* en de zijnen; de *overste* der duivelen en zijne onderdanen, hetgeen deze vijanden des te geduchter maakt.

VI. Het verzoek van dit legioen, dat Christus hun zou toelaten om in eene kudde zwijnen te varen, die weidende was aan de bergen, vers 11; die bergen, waar de bezetenen rondwaarden, vers 5. Hunne bede was:

1. Dat Hij hen *buiten het land niet wegzond*, vers 10; niet slechts, dat Hij hen niet in hunne helsche gevangenis zou opsluiten, en hen aldus zou *pijnigen vóór den tijd*, maar dat Hij hen niet uit dat land zou bannen, gelijk Hij rechtvaardiglijk zou kunnen, omdat zij er in dezen armen mensch zulk een schrik voor geweest zijn, en er zooveel kwaad hadden gedaan. Zij schenen eene bijzondere voorliefde voor *dat land* gehad te hebben; of liever, eene bijzondere kwaadwilligheid er tegen; en de vrijheid te hebben om om te trekken op het overige deel der aarde, Job 1 : 7, was hun niet genoeg; zij moeten ook de bergen tot hunne weide hebben, Job 39 : 11. Maar waarom wilden zij in *dat land* blijven? Hugo de Groot zegt: Omdat *in dat land vele afvallige Joden waren*, die zich buiten het verbond hadden gesteld, en dus aan Satan macht over zich hadden gegeven. Sommigen opperen het denkbeeld, dat zij, door ervaring de gezindheid en de manieren des volks hebbende leeren kennen, hun des te meer kwaad konden doen door hunne verzoekingen.

2. Dat Hij hun zou toelaten in de zwijnen te varen, daar zij hoopten door dezen te dooden, nog meer kwaad te kunnen doen aan de zielen van al de lieden in het land, dan zij doen konden wanneer zij in het lichaam van één enkelen mensch voeren, daarom vroegen zij dit niet, en zij wisten ook, dat Christus hun dit niet zou toestaan.

VII. Het verlof, dat Christus hun gaf om in die zwijnen te varen, en de onmiddelijke vernieling der gansche kudde hierdoor; *Jezus liet het hun terstond toe*, vers 13. Hij verbood het hun niet, en Hij weerhield hen niet, maar gaf hun hierin hun zin. Aldus wilde Hij de Gadarenen doen zien hoe machtige en kwaadaardige vijanden duivelen zijn, om hen daardoor te bewegen Hem tot hun' Vriend te begeeren, die alleen in staat was ze te bedwingen, en ten onder te brengen, en hiervan blijk had gegeven. Onmiddelijk voeren de onreine geesten in de zwijnen, die volgens de wet onreine dieren waren, en van nature zich gaarne in het slijk wentelen, dat dan ook de geschiktste plaats voor hen is. Zij, die, gelijk de zwijnen, behagen scheppen in het slijk der zinnelijke lusten, zijn geschikte woningen voor Satan, en zijn, evenals Babylon, eene bewaarplaats van alle onreine geesten, en eene bewaarplaats van

alle onrein en hatelijk gevogelte, Openb. 18 : 2, gelijk reine geesten eene woonstede zijn van den Heiligen Geest. Het gevolg van het ingaan der duivelen in de zwijnen was, dat zij allen terstond dol werden, en zich hals over kop in de naburige zee storten, waar zij, ten getale van bij de twee duizend, verdronken. De man, dien zij bezeten hadden, had zich zelven slechts geslagen, of gesneden; want God had gezegd: *hij is in uwe hand, doch verschoon zijn leven.* Maar hieruit blijkt, dat indien hij niet aldus onder bedwang ware geweest, de arme man zich verdronken zou hebben. Zie, hoe veel wij aan Gods voorzienigheid zijn verschuldigd, en aan den dienst der goede engelen, om ons tegen den boozen geest te bewaren en te beschermen.

VIII. Het gerucht hiervan verspreidde zich door het land. Zij, die de zwijnen weidden, haasten zich naar de eigenaars, om bericht te brengen van hetgeen er geschied was, vers 14. Dit bracht het volk samen en

1. Toen zij zagen hoe wonderbaarlijk de arme man genezen was, werd hierdoor eerbied bij hen opgewekt voor Christus, vers 15. Zij zagen den bezetene, en kenden hem zeer goed, daar zij menigmaal verschrikt waren geworden op zijn gezicht; en nu waren zij even verbaasd om hem zittende te zien, gekleed en wel bij zijn verstand. Nadat Satan uitgeworpen was, kwam de man terstond tot zich zelven. Zij, die ernstig en sober zijn, en een geregeld leven leiden, geven hierdoor blijk, dat door de macht van Christus de macht des duivels in hunne ziel is verbroken. Op het gezicht daarvan werden zij bevreesd; het verbaasde hen en dwong hen de macht van Christus te erkennen, en dat Hij waardig is gevreesd te worden. Maar,

2. Als zij bevonden, dat hunne zwijnen verloren waren, vatten zij misnoegen op tegen Christus, en wilden zij liever Zijne plaats dan Zijn gezelschap hebben, zij begonnen Hem te bidden, dat Hij van hunne landpalen wegging, want zij denken niet, dat het goed, dat Hij hun doen kan, ook maar in het minst opweegt tegen het verlies van zoo vele zwijnen, vette zwijnen wellicht, en goed om naar de markt te brengen. Nu hadden de duivelen hun zin, want er is niets, dat aan deze geesten zooveel macht geeft over zondige zielen als liefde tot de wereld. Zij waren bevreesd voor nog meer straf, indien Christus onder hen verwijlde, terwijl Hij, indien zij slechts afstand wilden doen van hunne zonde, leven en gelukzaligheid voor hen zou gehad bebben; maar ongenegen om hetzij van hunne zonden of van hunne zwijnen afstand te doen, verkozen zij liever afstand te doen van hun' Zaligmaker. Zoo doen ook zij, die liever dan een' boozen lust op te geven, hun deel wegwerpen in Christus en hunne verwachting van Hem. Zij hadden beter gedaan met aldus te redeneeren: „Indien Hij zulk eene macht heeft over duivelen en alle schepselen, dan is het goed voor ons om Hem tot Vriend te hebben. Indien de duivelen verlof hebben om in ons land te blijven, zoo laat ons Hem smeeken ook te blijven, die alleen hen in bedwang kan houden." Maar in plaats van dit, wenschten zij Hem verder weg. Zoodanige verkeerde uitlegging wordt door vleeschelijk gezinde harten aan de rechtvaardige oordeelen Gods gegeven; in plaats van er door uitgedreven te worden tot Hem, plaatsen zij Hem op zoo veel te grooter afstand, hoewel Hij gezegd heeft: *Vertoornt Mij niet, opdat Ik u geen kwaad doe*, Jer. 25 : 6.

IX. Het gedrag van den man na zijne verlossing.

1. Hij wenschte, dat hij met Christus mocht zijn, vers 18, wellicht uit vreeze, dat de booze geest hem weder in zijne macht zou krijgen; of liever, ten einde door Hem onderwezen te worden, ongenegen zijnde, om onder die Heidensche lieden te verblijven, die Hem weg wenschten. Zij, die van den boozen geest bevrijd zijn, kunnen niet anders dan bekendheid en gemeenschap met Christus begeeren.

2. Christus wilde hem niet toelaten om met Hem te Zijn, opdat dit den schijn niet zou hebben van vertooning te willen maken, alsmede om hem te doen weten, dat Hij hem ook op een' afstand kon beschermen en onderwijzen. En behalve dat: Hij had ander werk voor hem te doen; hij moet heengaan naar zijne bloedverwanten en vrienden, en hun zeggen *wat groote dingen de Heere voor hem gedaan heeft*, de Heere Jezus voor hem gedaan heeft, opdat Christus geëerd, en zijne naburen en vrienden gesticht, en uitgenoodigd zouden worden om in Christus te gelooven. Hij moet inzonderheid meer acht geven op Christus' *ontferming*, dan op Zijne *macht*, want inzonderheid daarin roemt Hij; hij moet hun zeggen, hoe Hij zich over hem ontfermd heeft in zijne ellende.

3. In vervoering van vreugde verkondigde de man in het geheele land, *wat groote dingen Jezus hem gedaan had*, vers 20. Dit zijn wij verschuldigd aan Christus en aan onze broederen, opdat Hij verheerlijkt, en zij gesticht worden. En zie het gevolg hiervan: *zij verwonderden zich allen*, maar weinigen gingen verder dan dat. Er zijn velen, die niet anders kunnen dan zich over de werken van Christus verwonderen, maar die niet, zooals zij behoorden, naar Hem vragen.

21. En als Jezus wederom in het schip overgevaren was naar de andere zijde, vergaderde een groote schare bij Hem en Hij was bij de zee. 22. En zie, er kwam een van de oversten der synagoge, met name Jaïrus, en Hem ziende, viel hij aan Zijne voeten. 23. En bad Hem zeer, zeggende: Mijn dochterken is in haar uiterste; ik bid U dat Gij komt en de handen op haar legt, opdat zij behouden worde, en zij zal leven. 24. En Hij ging met hem; en eene groote schare volgde Hem, en zij verdrongen Hem. 25. En eene zekere vrouw, die twaalf jaren den vloed des bloeds gehad had. 26. En veel geleden had van vele medicijnmeesters, en al het hare daaraan ten koste gelegd, en geen baat gevonden had, maar met welke het veeleer erger geworden was: 27. Deze, van Jezus hoo-

rende, kwam onder de schare van achteren, en raakte Zijn kleed aan; 28. Want zij zeide: Indien ik maar Zijne kleederen mag aanraken, ik zal gezond worden. 29. En terstond is de fontein haars bloeds opgedroogd, en zij gevoelde aan haar lichaam, dat zij van die kwaal genezen was. 30. En terstond Jezus, bekennende in zichzelven de kracht, die van van Hem uitgegaan was, keerde zich om in de schare en zeide: Wie heeft Mijne kleederen aangeraakt? 31. En Zijne discipelen zeiden tot Hem: Gij ziet, dat de schare U verdringt, en zegt Gij: Wie heeft Mij aangeraakt? 32. En Hij zag rondom, om haar te zien, die dat gedaan had, 33. En de vrouw, vreezende en bevende, wetende wat aan haar geschied was, kwam en viel voor Hem neder, en zeide Hem al de waarheid. 34. En Hij zeide tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden; ga henen in vrede, en wees genezen van deze uwe kwaal.

De Gadarenen verlangd hebbende, dat Christus hun land zou verlaten, bleef Hij niet lang om hen met Zijne tegenwoordigheid lastig te vallen, maar vertrok weldra, zooals Hij gekomen was, over de zee terug naar de andere zijde, vers 21, en daar vergaderde eene groote schare bij Hem. Zijn er sommigen, die Christus verwerpen, er zijn anderen, die Hem ontvangen en welkom heeten. Een veracht Evangelie zal over het water gaan naar de plaats, waar het een beter onthaal vindt. Onder de velen, die nu tot Hem kwamen

I. Is hier een man, die openlijk komt om genezing af te bidden voor een krank kind, en die man is geen mindere dan *een van de oversten der synagoge*, een voorganger bij de Godsvereering in de synagoge, of, zooals sommigen denken, een der rechters van het consistorie, of geestelijk gerechtshof, zooals er in elke stad een was, bestaande uit drie en twintig. In Matthéüs wordt zijn naam niet genoemd; hier wordt zijn naam vermeld als Jaïrus, of Jaïr, Richt. 10 : 3. Hoewel hij een overste was, wendde hij zich met groote nederigheid en eerbied tot Christus; *Hem ziende, viel hij aan Zijne voeten; Hem eere bewijzende als aan Eenen, die inderdaad grooter was, dan Hij scheen te zijn; en met grooten aandrang, hij bad Hem zeer*, als iemand, wien het ernst is, als iemand, die niet slechts den zegen op prijs stelde, waar hij om vroeg, maar die ook wist, dat hij hem van niemand anders kon verkrijgen. Zie hier de zaak: hij heeft een dochtertje van ongeveer twaalf jaren, de lieveling van het gezin, en zij ligt *op haar uiterste*. Maar hij gelooft, dat zij zoo Christus slechts wil komen en haar de handen opleggen, van de poorten des doods zelven terug zal keeren. Hij zeide eerst, toen hij kwam: *zij is in haar uiterste*, (aldus Markus); maar daarna, op eene latere tijding, die hem gezonden is, zegt hij: *Mijne dochter is nu terstond gestorven* (aldus in Mattheüs); maar nog houdt hij aan in zijne bede, zie Lukas 8 : 42. Christus was gaarne bereid, en ging met hem, vers 24.

II. Hier is iemand anders, die (als ik dit zoo zeggen mag) heimelijk eene genezing steelt voor zich zelve; en zij verkreeg de hulp, die zij wenschte. Deze genezing werd gewerkt op weg, toen Hij heenging om het dochtertje van den overste op te wekken, en door eene groote schare gevolgd werd. Zie hoe Christus Zijn tijd besteedde, en geen van de kostbare oogenblikken verloren liet gaan. Velen van Zijne redevoeringen en sommigen van Zijne wonderen zijn gedateerd van *den weg*. Wij behooren goed te doen, niet alleen als wij in huis zitten, maar ook als wij op den weg gaan, Deut. 6 : 7. Let nu

1. Op het droevig geval van deze arme vrouw. Zij had voortdurend den vloed des bloeds, twaalf jaren lang reeds, die haar ongetwijfeld zeer verzwakt heeft, haar genot in het leven had verbitterd, en haar met een spoedigen dood bedreigde. Zij had den besten geneeskundigen raad ingewonnen, die er te krijgen was, en had de vele geneesmiddelen gebruikt, en de levenswijze gevolgd, die haar voorgeschreven was. Zoo lang zij iets had om aan de medicijnmeesters te geven, hadden zij haar hoop gegeven op herstel, haar gezegd, dat zij haar konden genezen, maar nu zij alles wat zij bezat aan hen ten koste had gelegd, gaven zij haar op als ongeneeslijk. Zie hier: *a.* Dat huid voor huid, en al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven en zijne gezondheid; al wat zij had, had zij ten koste gelegd aan doctoren. *b.* Het staat slecht met die patiënten, wier doctoren hunne ergste kwaal zijn, die door hunne doctoren *lijden*, in stede van door hen genezen te worden. *c.* Zij, die geen baat vinden bij medicijnen, worden gewoonlijk erger, en de krankheid wint er te meer veld door. *d.* Gewoonlijk zullen de menschen zich niet tot Christus wenden, vóór zij het met alle andere helpers te vergeefs beproefd hebben, en hen, wat zekerlijk het geval zal wezen, *nietige medicijnmeesters* hebben bevonden. En Hij zal bevonden worden eene sterke toevlucht te zijn, zelfs voor hen, die in de laatste plaats de toevlucht tot Hem nemen.

2. Het krachtige geloof, dat zij had in de macht van Christus om haar te genezen. Zij zeide bij zich zelve — hoewel het uit niets blijkt, dat zij door een ander dergelijk geval aangemoedigd werd, om het te zeggen — *Indien ik maar Zijne kleederen mag aanraken, ik zal gezond worden*, vers 28. Zij geloofde, dat Hij genas, niet als een profeet, door eene kracht *ontleend* aan God, maar door eene kracht in Hem zelven aanwezig, als den Zoon van God. Hare krankheid was van zulk een' aard, dat de kieschheid haar verbood, om Hem er openlijk van te spreken, zooals anderen deden van hetgeen, waardoor zij gekweld werden, daarom verlangde zij naar eene genezing, die niet in het openbaar zou geschieden. En zoo geschiedde haar dan naar haar geloof.

3. De wondervolle uitwerking hiervan. *Zij kwam onder de schare achter* Hem, en met veel

moeite gelukte het haar Zijn kleed aan te raken, en onmiddelijk gevoelde zij zich genezen, vers. 29. De fontein haars bloeds was opgedroogd, en zij gevoelde zich volmaakt wel, zoo gezond als zij ooit in haar leven geweest was, en dat in een oogwenk. Hieruit blijkt, dat de genezing gansch en al wonderdadig was; want zij, die door natuurlijke middelen van zulke krankheden genezen worden, herkrijgen slechts langzaam en trapsgewijze hunne krachten, en niet plotseling, als *op eens*, maar Gods werk is volmaakt. Zij, die door Christus genezen worden van de krankheid der zonde, kunnen niet anders dan eene algeheele verandering ten goede in zich ontwaren.

4. Christus' onderzoek naar Zijne verscholene patiente, en de bemoediging, die Hij haar gaf, toen zij ontdekt werd. Christus *bekende in zich zelven de kracht, die van Hem was uitgegaan*, vers 30. Hij wist dit niet door een falen van Zijne kracht, niet door een verflauwen van Zijn' geest, maar veeleer door eene verlevendiging van Zijne geestkracht door de beoefening er van, en door het innerlijk en van Hem onafscheidelijk genot, dat Hij vond in goeddoen. En verlangende Zijne patiente te zien, vroeg Hij, niet misnoegd, of als iemand, die beleedigd is, maar met teedere belangstelling: *Wie heeft Mijne kleederen aangeraakt?* Niet zonder ruwheid en onbetamelijkheid hebben de discipelen bijna den spot gedreven met Zijne vraag, vers 31: *Gij ziet, dat de schare U verdringt, en zegt Gij: Wie heeft Mij aangeraakt?* Alsof de vraag eigenlijk niet gedaan moest zijn. Christus slaat geen acht op die ruwheid; maar *zag rondom om haar te zien, die dat gedaan had;* niet om haar te laken wegens hare vrijpostigheid, maar om haar te prijzen en haar geloof aan te moedigen, en om door Zijne eigene daad, Zijn woord en goedkeuring de genezing te bevestigen, die zij, als het ware, steelsgewijze had verkregen. Hij had het niet noodig, dat iemand Hem zou inlichten, want Hij had reeds terstond het oog op haar. Evenals geheime daden van zonde, zoo zijn ook geheime daden des geloofs aan den Heere Jezus bekend, zij geschieden onder Zijn oog. Als geloovigen nòg zoo bedekt kracht ontleenen aan Christus, dan weet Hij het en heeft er een welbehagen in. Hierop heeft de arme vrouw zich den Heere Jezus voorgesteld, vers 33, *vreezende en bevende*, niet wetende, hoe Hij het op zou nemen. Christus' patienten zijn dikwijls bevende, als zij alle reden hebben om te juichen. Zij zou vrijmoedig hebben kunnen komen, wetende wat aan haar geschied was, en toch, dit wetende, vreest en beeft zij. Het was eene verrassing, maar nog niet, zooals het had behooren te wezen, eene *aangename* verrassing. Hoe dit zij, zij viel voor Hem neder. Niets is voor hen, die vreezen en beven, beter, dan zich aan de voeten van den Heere Jezus te werpen, zich voor Hem te verootmoedigen en zich in Zijne handen over te geven. En zij *zeide Hem al de waarheid.* Wij moeten ons niet schamen om uit te komen voor hetgeen er in het verborgen omgaat tusschen Christus en onze ziel; maar er, zoo wij daartoe geroepen zijn, melding van maken tot eer van Hem en ter bemoediging van anderen, zeggen wat Hij voor onze ziel gedaan heeft, en wat wij ervaren hebben van de heelende kracht, die van Hem uitgaat. En de overweging, dat voor Christus niets verborgen kan blijven moet ons aansporen om Hem alles te belijden. Zie welk een bemoedigend woord Hij haar gaf, vers 34: *Dochter! uw geloof heeft u behouden.* Christus eert het geloof, omdat het geloof Christus eert. Maar zie, hoe hetgeen door het geloof gedaan is op aarde, in den hemel wordt bekrachtigd. Christus zegt: *Zijt genezen van deze uwe kwaal.* Indien ons geloof het zegel van zijn *amen* zet op de macht en de beloften Gods, zeggende: *Zoo is het, en zoo zij het voor mij*, dan zal Gods genade het zegel van haar *amen* op de gebeden en verwachtingen des geloofs zetten, zeggende: *Zoo zij het, en zoo zal het zijn voor u.* En daarom: *Ga heen in vrede;* wees er wèl van overtuigd, dat gij uwe genezing eerlijk verkregen hebt, dat zij krachtdadiglijk gewrocht is, en ontleen daar vertroosting aan. Zij, die door het geloof van hunne geestelijke krankheden zijn genezen, hebben wèl reden om *heen te gaan in vrede.*

35. Terwijl Hij nog sprak, kwamen eenigen van het huis des oversten der synagoge, zeggende: Uwe dochter is gestorven; wat zijt gij den Meester nog moeielijk? 36. En Jezus terstond gehoord hebbende het woord dat er gesproken werd, zeide tot den overste der synagoge: Vrees niet, geloof alleenlijk. 37. En Hij liet niemand toe Hem te volgen, dan Petrus, en Jakobus, en Johannes, den broeder van Jakobus; 38. En kwam in het huis des oversten der synagoge, en zag de beroerte, en degenen die zeer weenden en huilden; 39. En ingegaan zijnde, zeide Hij tot hen: Wat maakt gij beroerte, en wat weent gij? Het kind is niet gestorven, maar het slaapt. 40. En zij belachten Hem; maar Hij, als Hij ze allen had uitgedreven, nam bij zich den vader en moeder des kinds, en degenen die met Hem waren, en ging binnen, waar het kind lag. 41. En Hij vatte de hand des kinds, en zeide tot haar: Talítha Kúmi; hetgeen is, zijnde overgezet: Gij dochterken, (Ik zeg u) sta op. 42. En terstond stond het dochterken op, en wandelde; want het was twaalf jaar oud; en zij ontzetten zich met groote ontzetting. 43. En Hij gebood hun zeer, dat niemand dat zoude weten; en zeide, dat men haar zoude te eten geven.

Krankheden en dood zijn in de wereld gekomen door de zonde en de ongehoorzaamheid van den eersten Adam, maar beiden worden door de genade van den tweeden Adam overwonnen. Christus, eene ongeneeslijke kwaal genezen hebbende, gaat nu triomfeeren over den dood, gelijk Hij in het begin van dit hoofdstuk

over een' woesten duivel heeft getriomfeerd.

I. De treurige tijding komt tot Jaïrus, dat zijne dochter gestorven is, en indien Christus is als andere artsen, dan komt Hij dus te laat. Zoolang er leven is, is er hoop, en kunnen de middelen gebruikt worden, maar als het leven gevloden is, is alles voorbij. *Wat zijt gij den Meester nog moeielijk?* vers 35. Gewoonlijk behoort men in zulk een geval te denken: „De zaak is beslist, de wil van God is geschied, ik onderwerp mij er aan en berust er in: De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen. Als het kind nog leefde, heb ik gevast en geweend, want ik zeide: Wie weet, de Heere zoude mij mogen genadig zijn, dat het kind levend bleve. Maar nu is het dood, waarom zoude ik nu vasten? Ik zal wel tot hem gaan, maar hij zal tot mij niet wederkomen". Met zulke woorden moeten wij ons in zulke tijden tot kalmte brengen, opdat onze ziel stil zij gelijk een gespeend kind bij zijne moeder. Maar hier hebben wij een buitengewoon geval; de dood van het kind maakt niet, zooals gewoonlijk, een einde aan het verhaal.

II. Christus moedigt den bedroefden vader aan te hopen, dat hij zich niet te vergeefs ten behoeve van zijn kind tot Hem heeft gewend. Christus was opgehouden op den weg om eene genezing te werken, maar hij zal toch door het gewin van anderen niets verliezen. *Vrees niet, geloof alleenlijk.* Wij kunnen ons voorstellen, dat Jaïrus nu niet recht wist, of hij al of niet Christus zou vragen om voort te gaan; maar hebben wij de genade Gods en Zijne vertroostingen, en bijgevolg ook de gebeden van onze leeraren en Christelijke vrienden niet evenzeer noodig als de dood in ons huis is, als wanneer er krankheid in is? Christus beslist dus spoedig de zaak. *Vrees niet, dat Mijne komst nu doelloos is, geloof slechts, dat zij ten goede zal zijn.* Wij moeten om onze gestorvene vrienden of bloedverwanten tot geene wanhoop vervallen, en niet om hen treuren als degenen, die geene hope hebben. Zie, wat er gezegd werd tot Rachel, die weigerde vertroost te worden over hare kinderen, in de veronderstelling, dat zij *niet waren. Bedwing uwe stem van geween en uwe oogen van tranen, want daar is verwachting voor uwe nakomelingen, want uwe kinderen zullen wederkomen tot hunne landpale,* Jer. 31 : 16, 17. Daarom vrees niet, bezwijk niet. 2. In zulke tijden is geloof het eenige geneesmiddel tegen ontroerende smart en vrees, daardoor moeten zij tot zwijgen worden gebracht. *Geloof alleenlijk.* Blijf vertrouwen stellen op Christus, blijf u afhankelijk gevoelen van Hem, en Hij zal doen wat het beste voor u is. Geloof in de opstanding, en dan, vrees niet.

III. Hij ging met een uitgelezen gezelschap naar het huis, waar het doode kind lag. Door de schare, die Hem vergezelde, had Hij aan de arme vrouw, die Hij het laatst had genezen, een goede gelegenheid gegeven om Hem ongemerkt te naderen; dit nu geschied zijnde, liet Hij de menigte van zich, en *liet niemand toe Hem te volgen „met Hem te volgen"* beteekent het oorspronkelijke woord, behalve Zijne drie boezem-discipelen, Petrus, Jakobus en Johannes, een voldoend getal om getuigen te zijn van het wonder, maar niet zulk een getal, als een schijn kon geven van ijdele roemzucht.

IV. Hij riep het doode kind terug tot het leven. De omstandigheden van het verhaal zijn tamelijk gelijk als bij Matthéüs. Hier hebben wij slechts op te merken,

1. Dat het kind zeer bemind was, want de bloedverwanten en buren weenden en huilden zeer. Het is zeer smartelijk, als een leven, dat gelijk eene bloem ontloken is, zoo spoedig wordt afgesneden, verdord is, eer het nog is opgewassen; als wij smart hebben over hetgeen waarvan wij zeiden: Dit zal ons troosten.

2. Dat het blijkbaar en onbetwistbaar was, dat het kind was gestorven. Dat zij Christus belachten, omdat Hij zeide; *Het kind is niet gestorven maar het slaapt,* was zeer laakbaar, maar het strekt ten bewijze hiervan.

3. Dat Christus hen, die luidruchtig waren in hunne droefheid, uitdreef, als onwaardig om getuigen te zijn van het wonder, en zoo onwetend in de dingen Gods, dat zij niet begrepen, dat Hij van den dood sprak als van *slaap,* of zoo honend en minachtend, dat zij er Hem om bespotten.

4. Dat Hij de ouders van het kind medenam om getuigen te zijn van het wonder; omdat Hij hierin *hun geloof* op het oog had, en dit bedoelde tot vertroosting van hen, die de stille, maar *ware* rouwbedrijvenden waren.

5. Dat Hij het kind opwekte door een woord van macht, hetwelk hier vermeld wordt, en wel in het Syrisch, de taal, waarin Christus sprak, *Talitha kúmi, gij dochtertje, Ik zeg u, sta op.* Dr. Lightfoot zegt: het was de gewoonte bij de Joden, om, als zij een' kranke geneesmiddelen toedienden, te zeggen: *Sta op van uwe krankheid,* bedoelende: *Wij wenschen* dat gij moogt opstaan; maar Christus zeide tot eene gestorvene: *Sta op van de dooden;* bedoelende: Ik gebied u op te staan; ja, er is nog meer in — de dooden hebben de macht niet om op te staan, daarom gaat er kracht uit met dat woord, ten einde er kracht van uitwerking aan te geven. *Geef wat gij gebiedt, en gebied wat gij wilt.* Christus werkt terwijl Hij gebiedt, en Hij werkt door het gebod, en daarom kan Hij gebieden wat Hij wil, zelfs aan de dooden om op te staan. Zoodanig is de Evangelie roeping tot hen, die van nature dood zijn in misdaden en zonden, en van dien dood niet méér door hunne eigene kracht zouden kunnen opstaan, dan dit kind het kon; en toch is dat woord: *Ontwaak, en sta op van de dooden,* noch ijdel noch te vergeefs, als er onmiddelijk op volgt: *Christus zal over u lichten,* Efeze 5 : 14. Het is door het woord van Christus, dat geestelijk leven wordt geschonken: *Ik zeide tot u: leef.* Ezech. 16 : 6.

6. Dat het kind, zoodra het leven was wedergekeerd, *opstond en wandelde,* vers 42. Geestelijk leven zal openbaar worden door ons opstaan van het bed der traagheid en onverschilligheid, en ons wandelen op den weg der Godsvrucht, ons wandelen in den naam en de

kracht van Christus. Zelfs van hen, die *twaalf jaren oud zijn*, kan men verwachten, dat zij zullen wandelen als degenen, die door Christus zijn opgewekt, en niet in de natuurlijke ijdelheid huns gemoeds.

7. Dat allen, die het zagen en er van hoorden, zich er over verbaasden en verwonderden, en Hem bewonderden, die het gewrocht had. *Zij ontzetten zich met groote ontzetting.* Zij konden niet anders dan erkennen, dat er iets buitengewoons en zeer groots in was, en toch wisten zij niet wat er van te denken, of welke gevolgtrekking er uit af te leiden. Hunne verbazing had hen voorwaarts moeten brengen tot een levend geloof; maar het is bij eene stomme verbazing gebleven.

8. Dat Christus poogde het te verbergen. *Hij gebood hun zeer, dat niemand datzelve zou weten.* Het was genoegzaam bekend aan een voldoend aantal personen, maar Hij wilde niet, dat het vooralsnog verder verbreid zou worden, omdat Zijne eigene opstanding het groote voorbeeld en bewijs moest zijn van Zijne macht over den dood; en daarom moest de bekendmaking van andere voorbeelden hiervan bewaard blijven totdat dit groote bewijs geleverd zou wezen. Laat een deel van het getuigenis verborgen blijven, totdat het andere deel, dat het voornaamste is, gereed is.

9. Dat Christus er voor zorgde, dat haar iets te eten zou gegeven worden. Hieruit bleek, dat zij niet slechts in het leven was teruggeroepen, maar ook tot een goeden gezondheidstoestand; dat zij eetlust had; zelfs de nieuwgeborene kinderkens in het huis van Christus zijn zeer begeerig naar de redelijke onvervalschte melk, 1 Petr. 2 : 2. En het is opmerkelijk, dat, gelijk Christus, toen Hij het eerst den mensch gemaakt had, hun dadelijk van voedsel had voorzien, en wel voedsel uit de aarde, waarvan hij gemaakt was, Gen. 1 : 29, Hij thans, nu Hij een nieuw leven had gegeven, zorg droeg, dat iets te eten gegeven werd; want indien Hij het *leven* heeft gegeven, dan kan men ook vertrouwen, dat Hij het levensonderhoud zal geven, want het leven is meer dan het voedsel, Matth. 6 : 25. Waar Christus geestelijk leven heeft gegeven, daar zal Hij ook voorzien in voedsel om het te onderhouden ten eeuwigen leven, want Hij zal de werken Zijner handen niet laten varen.

HOOFDSTUK VI.

In dit hoofdstuk hebben wij velerlei zeer opmerkelijke voorvallen betreffende onzen Heere Jezus, waarvan wij den hoofdinhoud reeds bij Mattheüs gehad hebben, maar hier worden nog verschillende omstandigheden vermeld, die wij dáár niet hebben ontmoet. I. Christus veracht door Zijne landslieden, omdat Hij een hunner was, en zij Zijne afkomst kenden, of ten minste meenden te kennen, vers 1—6. II. De macht, die Hij Zijnen apostelen verleende over onreine geesten, en een verslag van hunne verrichtingen, vers 7—13. III. Een vreemd denkbeeld, dat Herodes en anderen koesterden, van Christus, bij welke gelegenheid wij het verhaal hebben van den marteldood van Johannes den Dooper, vers 14—29. IV. Christus' afzondering met Zijne discipelen in eene woeste plaats; de scharen, die Hem derwaarts volgden om onderricht van Hem te ontvangen, en Zijne spijziging van vijf duizend hunner met vijf brooden en twee visschen, vers 30—44. V. Christus wandelende op de zee om tot Zijne discipelen te komen, en de groote menigte van genezingen, die Hij wrocht aan de andere zijde van het water, vers 45—46.

En Hij ging van daar weg, en kwam in Zijn vaderland, en Zijne discipelen volgden Hem. 2. En als het sabbat geworden was, begon Hij in de synagoge te leeren; en velen, die Hem hoorden, ontzetten zich, zeggende: Vanwaar komen dezen deze dingen; en wat wijsheid is dit, die hem gegeven is, dat ook zulke krachten door zijne handen geschieden? 3. Is deze niet de timmerman, de zoon van Maria, en de broeder van Jakobus en Joses, en Judas en Simon; en zijn zijne zusters niet hier bij ons? En zij werden aan Hem geërgerd. 4. En Jezus zeide tot hen: Een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland, en onder zijne magen, en in zijn huis. 5. En Hij kon aldaar geene kracht doen; dan Hij leide weinigen zieken de handen op en genas ze. 6. En Hij verwonderde zich over hun ongeloof; en omging de vlekken daar rondom, leerende.

I. Christus brengt een bezoek in Zijn vaderland, de plaats, niet waar Hij geboren, maar waar Hij opgevoed werd; dat was Nazareth, waar Zijne bloedverwanten woonden. Te voren was Hij reeds in levensgevaar onder hen geweest, Lukas 4 : 29, en toch begaf Hij zich weder tot hen, zóó verwonderlijk wacht Hij om genadig te wezen, en het heil Zijner vijanden te bevorderen. Waar Hij ook heenging, al was het ook in gevaar, Zijne discipelen volgden Hem, vers 1; want zij hadden alles verlaten om Hem te volgen overal waar Hij heenging.

II. Dáár predikte Hij in hunne synagoge op den sabbatdag, vers 2. Het schijnt, dat de scharen daar niet zoo tot Hem toestroomden, als op andere plaatsen, zoodat Hij geene gelegenheid had om te prediken, voordat zij te zamen kwamen op den sabbatdag; en toen heeft Hij een gedeelte der Schrift met groote helderheid voor hen verklaard. Op de sabbatdagen moet in de Godsdienstige bijeenkomsten het woord Gods gepredikt worden naar het voorbeeld van Christus. Wij geven eere aan God door onderricht van Hem te ontvangen.

III. Zij konden niet anders dan erkennen hetgeen zeer eervol en loffelijk in Hem was.

1. Dat Hij sprak met groote *wijsheid*, en dat die wijsheid Hem was gegeven, want zij wisten, dat Hij geene geleerde opleiding had gehad.

2. Dat Hij *krachten deed*, ze deed met Zijne eigene handen ter bevestiging van de leer, die Hij verkondigde. Zij erkenden de twee groote bewijzen van den Goddelijken oorsprong van Zijn Evangelie — de *Goddelijke wijsheid*, die uitblonk in het beramen er van, en de *Goddelijke macht*, die uitgeoefend werd, om het te bekrachtigen en aan te bevelen; en toch, hoewel zij de premissen niet konden ontkennen,

wilden zij met de gevolgtrekking, die er uit afgeleid werd, niet instemmen.

IV. Zij legden er zich op toe Hem te verkleinen en in minachting te brengen, en in het gemoed des volks vooroordeelen tegen Hem op te wekken. Al deze *wijsheid*, en al die *krachten* zijn van geene beteekenis of waardij, omdat Hij te huis was opgevoed, niet gereisd had, geene universiteit had bezocht, niet aan de voeten van een hunner geleerden was gezeten, om door hem onderwezen te worden, vers 3. *Is deze niet de timmerman?* Bij Matthéüs luidt het verwijt, dat Hij de Zoon is des timmermans, daar Zijn vermeende vader dat beroep uitoefende. Maar het schijnt, dat zij ook verder konden zeggen: *Is deze niet de timmerman?* want waarschijnlijk is onze Heere Jezus in dat beroep met Zijn' vader werkzaam geweest, eer Hij Zijn openbaar dienstwerk aanving, ten minste somtijds, in dagwerk.

1. Aldus heeft Hij zich willen vernederen, en heeft Hij zich zelven vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is Hij gekomen om te dienen. Zoo diep heeft onze Verlosser zich nedergebogen om ons te kunnen verlossen.

2. Daarmede wilde Hij ons leeren de luiheid te verafschuwen, en voor ons zelven iets te doen te vinden in de wereld, en liever geringen en moeitevollen arbeid te verrichten, al is het ook, dat hij ons slechts een sober bestaan oplevert, dan ons in vadzigheid toe te geven. Niets is schadelijker voor jonge lieden, dan de gewoonte van slenteren aan te nemen. Er heerschte onder de Joden hieromtrent de goede gewoonte, dat hunne jonge mannen, die bestemd waren om geleerden te worden, toch ook het eene of andere handwerk of ambacht moesten leeren, zooals Paulus, die een tentenmaker was, ten einde werk te hebben voor hun' ledigen tijd, en om er, zoo het noodig was, hun brood mede te kunnen verdienen.

3. Daarmede heeft Hij ook de geminachte handwerkslieden geëerd, en diegenen aangemoedigd, die eten van het werk hunner handen, al is het ook, dat de grooten der aarde met minachting op hen nederzien.

Zij verweten Hem nog iets anders, nl. de geringheid Zijner bloedverwanten. *Hij is de Zoon van Maria, zijne broeders en zusters zijn hier bij ons, wij kennen zijne familie, zijne afkomst*, en daarom, hoewel zij ontzet waren over Zijne leer, vers 2, werden zij toch geërgerd aan Zijn persoon, vers 3, en zagen zij met minachting op Hem neder, en wilden daarom ook Zijne leer niet aannemen, al was zij ook nog zoo aanbevelenswaardig. Kunnen wij denken, dat zij, indien zij Zijn' stamboom niet hadden gekend, indien Hij uit de wolken onder hen nedergekomen was, zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtrekening, Hem met meer eerbied ontvangen zouden hebben? Gewis niet; want in Judea, waar dit niet bekend was, heeft men juist dit tegen Hem aangevoerd, *Maar dezen weten wij niet, van waar hij is.* Hardnekkig ongeloof is nooit om uitvluchten verlegen.

V. Laat ons zien, hoe Christus deze minachting verdroeg.

1. Hij heeft haar ten deele verontschuldigd, als iets gewoons, iets dat dagelijks voorkomt, en dat men dus kan verwachten, hoewel niet rechtvaardiglijk of billijk, vers 4; *Een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland.* Er kunnen uitzonderingen zijn op dezen regel. Velen hebben ongetwijfeld dit vooroordeel afgeschud, maar gewoonlijk is het waar, dat leeraren zelden zoo bemind zijn en zoo veel voorspoed hebben op hun' arbeid in hun eigen land, als onder vreemden. De gemeenzaamheid uit de jongere jaren baart verachting; de bevordering van iemand, die te voren als een mindere gold, brengt afgunst te weeg; en de menschen zijn niet licht geneigd om diegenen als gidsen voor hunne ziel aan te nemen, wier vaderen zij gansch bereid waren om met de honden der kudde te stellen. In zulk een geval moet men dit dus niet hard vinden; het is de gewone behandeling, het is de behandeling, die Christus werd aangedaan, en de wijsheid is uitnemend om naar elders te leiden.

2. Hij deed nog *eenig goed* onder hen, in weerwil van de minachting, die zij Hem betoonden, want Hij is vriendelijk, zelfs voor de ondankbaren en boozen. *Hij legde weinigen zieken de handen op, en genas hen.* Het is edelmoedig en betamelijk voor de volgelingen van Christus, om zich tevreden te stellen met het genot en de voldoening van wèl te doen, al wordt er hun onrechtvaardiglijk de lof voor onthouden.

3. Toch *kon* Hij *aldaar* geene kracht doen, ten minste niet veel, niet zoo als in andere plaatsen, vanwege het ongeloof, dat onder het volk heerschte, door de vooroordeelen, die hunne leidslieden hun tegen Christus inbliezen, vers 5. Het is eene vreemde uitdrukking, alsof het ongeloof aan de Almacht zelf de handen bond. Hij zou daar evenveel wonderen hebben willen doen als elders, maar Hij kon niet, omdat de menschen zich niet tot Hem wilden wenden, om Zijne gunst niet wilden vragen; Hij zou de wonderen hebben kunnen doen, maar zij hebben de eere verbeurd, dat Hij ze voor hen deed. Door ongeloof en minachting van Christus stremmen de menschen den stroom Zijner weldaden voor hen, en grendelen zij zelven hunne deur.

4. *Hij verwonderde zich over hun ongeloof*, vers 6. Wij bevinden niet, dat Christus zich ooit verwonderde, behalve over het *geloof* der Heidenen, die vreemdelingen waren, zooals de hoofdman over honderd, Matth. 8 : 10, en de Samaritaansche vrouw, en over het ongeloof der Joden, die Zijne landslieden waren. Het ongeloof van hen, die van de middelen der genade genieten, is iets zeer verbazingwekkends.

5. *Hij omging de vlekken daar rondom, leerende.* Indien wij geen goed kunnen doen, waar wij het zouden willen, dan moeten wij het doen, waar wij het kunnen, en blijde zijn, als wij de gelegenheid hebben, al is het dan ook slechts in vlekken of dorpen, om Christus en de zielen te dienen. Soms vindt het Evangelie een beter onthaal in de dorpen van het platte land, waar minder rijkdom, pracht en weelde, wereldsch vermaak en sluwheid gevonden worden dan in volkrijke steden.

7. En Hij riep tot zich de twaalven en begon hen uit te zenden twee aan twee, en gaf hun macht over de onreine geesten. 8. En Hij gebood hun, dat zij niets zouden nemen tot den weg, dan alleenlijk eenen staf; geene male, geen brood, geen geld in den gordel; 9. Maar dat zij schoenzolen zouden aanbinden, en met geen twee rokken gekleed zijn. 10. En Hij zeide tot hen: Zoo waar gij in een huis zult ingaan, blijft daar, totdat gij van daar uitgaat. 11. En zoo wie u niet zullen ontvangen, noch u hooren, vertrekkende van daar, schudt het stof af, dat onder aan uwe voeten is, hun tot een getuigenis. Voorwaar zeg Ik u: Het zal Sódom of Gomórra verdraaglijker zijn in den dag des oordeels, dan die stad. 12. En uitgegaan zijnde, predikten zij, dat zij zich zouden bekeeren. 13. En zij wierpen vele duivelen uit, en zalfden vele kranken met olie, en maakten ze gezond.

Hier is,

I. De opdracht aan de twaalf apostelen gegeven, om te prediken en wonderen te werken; het is wat wij reeds uitvoeriger gehad hebben in Matth. 10. Markus vermeldt hier de namen niet der apostelen, zooals Matthéüs gedaan heeft, omdat hij ze reeds te voren genoemd heeft, toen zij tot gemeenschap met Hem werden geroepen, Hoofds. 3 : 16—19. Tot nu toe hadden zij met Christus omgegaan, hadden gezeten aan Zijne voeten, Zijne leer gehoord en Zijne wonderen gezien. Nu besluit Hij hen te gebruiken. Zij hadden *ontvangen*, opdat zij zouden *geven;* zij hadden *geleerd*, opdat zij zouden *onderwijzen;* en daarom begon Hij thans hen uit te zenden. Zij moeten niet altijd studeeren in de academie om kennis te verkrijgen, maar zij moeten prediken in het land, om met de verkregene kennis goed te doen. Hoewel zij thans nog niet zoo begaafd waren, als zij later zijn zullen, moeten zij toch naar de gaven en bekwaamheden, die zij nu hebben, aan het werk gaan, om dan later grootere vorderingen te maken. Merk hier nu op:

1. Dat Christus hen *twee en twee* uitzond. Dit wordt door Markus opgemerkt. Zij gingen twee en twee naar eene plaats, opdat uit den mond van twee getuigen alle woord zou bestaan; en opdat zij gezelschap zouden zijn voor elkander, als zij zich onder vreemden zouden bevinden, en elkanders handen zouden sterken, en elkanders hart zouden bemoedigen; elkander zouden helpen, als er iets verkeerd ging, en elkander zouden steunen. Ieder soldaat heeft zijn krijgsmakker, en de stelregel is als juist bevonden, dat *twee beter zijn dan één*. Christus wilde Zijne dienstknechten aldus leeren om zich met elkander te verbinden en te vergezellen, elkander steun te geven, en van elkander steun aan te nemen.

2. Dat Hij hun *macht gaf over de onreine geesten*. Hij zond hen uit om het rijk des duivels aan te vallen, en machtigde hen, als een voorbeeld van hun verbreken van zijn' invloed in de zielen der menschen door hunne leer, om hem uit te werpen uit het lichaam der bezetenen. Dr. Lightfoot oppert de meening, dat zij door den Geest krankheden genazen en duivelen uitwierpen, maar alleen datgene predikten, dat zij uit den mond van Christus gehoord hadden.

3. Dat Hij hun gebood geen voorraad mede te nemen, geene mondbehoeften en geen geld, opdat zij overal, waar zij kwamen, zouden blijken arm te zijn, menschen, die niet van deze wereld zijn, en dus met meer recht de menschen er van weg konden roepen naar eene andere wereld. Als Hij hun later gebood buidel en male te nemen, Lukas 22 : 36, dan werd, gelijk Dr. Lightfoot opmerkt, hier niet mede te kennen gegeven, dat Zijne zorge voor hen verminderd was; maar dat er moeielijker tijden voor hen zouden komen, en dat zij een slechter onthaal zouden vinden dan bij hunne eerste uitzending. Bij Matthéüs en Lukas wordt hun verboden een' staf mede te nemen, dat is: een staf als wapen om mede te vechten; maar hier in Markus wordt hun geboden niets mede te nemen dan een staf, dat is een staf, die bij het loopen wordt gebruikt, zooals pelgrims ze dragen. Zij moeten geene schoenen, maar slechts schoenzolen dragen, welke slechts onder aan de zolen hunner voeten bevestigd waren. Zij moeten in de gemakkelijkste, eenvoudigste kleeding gekleed zijn, en zelfs mogen zij geene twee rokken bij zich hebben; want hun verblijf daar buiten zou slechts kort wezen: vóór den winter moeten zij terug keeren; en wat zij behoefden, daarin zou door hen, voor wie zij predikten, gaarne voorzien worden.

4. Hij gebood hun om, in welke stad zij zouden komen, het eerste huis, waarin zij hun intrek namen, tot hun hoofdkwartier te maken, vers 10, blijft daar, totdat gij vandaar uitgaat. En daar gij weet, dat gij met eene boodschap komt, die u welkom genoeg zal maken, zoo koestert van uwe vrienden, die u het eerst genoodigd hebben, de vriendelijke gedachte, dat zij uwe tegenwoordigheid niet als een last beschouwen.

5. Hij spreekt een zeer zwaar oordeel uit over hen, die het Evangelie, dat zij predikten, verwierpen, vers 11; *En zoo wie u niet zullen ontvangen, noch u hooren, vertrekkende vandaar*" — want indien de een u niet wil ontvangen, zal een ander het wèl willen — *schudt het stof af, dat onder aan uwe voeten is, hun tot een getuigenis.* Laat hen weten, dat hun de eerlijke aanbieding is gedaan van leven en gelukzaligheid, getuige dat stof; daar zij die aanbieding echter afwijzen, kunnen zij niet verwachten, dat hun eene andere gedaan zal worden. Dat stof, zal, gelijk het stof van Egypte, Ex. 9 : 9, in eene plage over hen verkeeren; en hun oordeel in den grooten dag zal ondraaglijker zijn dan dat van Sodom; want de engelen werden naar Sodom gezonden ter uitvoering van straf en zijn er mishandeld; maar dat zal niet zoo groot eene schuld en zoo zwaar een verderf over hen doen komen, als de minachting en mishandeling van Christus' apostelen, die hun de aanbieding der Evangelie-genade brachten.

II. Hoe de apostelen zich van den hun opgedragen last hebben gekweten. Hoewel zij zich bewust waren van groote zwakheid, en er geen wereldsch voordeel van konden verwachten, zijn zij toch in gehoorzaamheid aan het bevel huns Meesters, en in afhankelijkheid van Zijne kracht, uitgegaan, evenals Abraham, niet wetende waar zij heengingen. Merk hier op:

1. De leer, die zij predikten. *Zij predikten, dat zij zich zouden bekeeren,* vers 12; dat zij moesten veranderen van zin, hun leven moesten verbeteren bij de gedachte en in overweging van het nabijzijn van het koninkrijk van den Messias. Het groote doel der Evangeliepredikers, en de groote strekking der Evangelieprediking, moet zijn, de menschen tot bekeering te brengen, tot een *nieuw hart* en een nieuwen levenswandel. Zij hebben de menschen niet beziggehouden met fraaie bespiegelingen, zij hebben hun gezegd, dat zij zich moeten bekeeren van hunne zonden en zich moeten wenden tot God.

2. De wonderen, die zij wrochten. De macht, die Christus hun had gegeven over onreine geesten, bleef niet zonder uitwerking, hebben zij dus niet te vergeefs ontvangen; zij gebruikten haar, want *zij wierpen vele duivelen uit,* vers 13, *en zalfden vele kranken met olie, en maakten hen gezond.* Sommigen denken, dat die olie geneeskundig werd aangewend overeenkomstig de gewoonte der Joden; ik denk veeleer, dat zij als teeken gebruikt werd van wonderdadige genezing, volgens de aanwijzing van Christus, hoewel dit niet wordt vermeld. Later werd dit gebruikt door die ouderlingen der gemeente, aan wie door *den Geest* de *gave der gezondmaking* was geschonken, Jakobus 5 : 14. Het is zeker dat hier, en dus ook waarschijnlijk dat dáár dit zalven der kranken met olie aangewend werd met die buitengewone macht, welke reeds lang heeft opgehouden, weshalve met de macht ook het teeken er van moet ophouden.

14. En de koning Heródes hoorde het (want Zijn naam was openbaar geworden) en zeide: Johannes, die daar doopte, is van de dooden opgewekt, en daarom werken die krachten in hem. 15. Anderen zeiden: Hij is Elias; en anderen zeiden: Hij is een profeet, of als een der profeten. 16. Maar als het Heródes hoorde, zeide hij: Deze is Johannes, dien ik onthoofd heb; die is van de dooden opgewekt. 17. Want deze Herodes, eenigen uitgezonden hebbende, had Johannes gevangen genomen, en hem in de gevangenis gebonden, uit oorzaak van Heródias, de huisvrouw van zijnen broeder Filippus, omdat hij haar getrouwd had. 18. Want Johannes zeide tot Heródes: Het is u niet geoorloofd de huisvrouw uws broeders te hebben. 19. En Heródias legde op hem toe, en wilde hem dooden, en kon niet. 20. Want Heródes vreesde Johannes, wetende dat hij een rechtvaardig en heilig man was, en hield hem in waarde; en als hij hem hoorde, deed hij vele dingen, en hoorde hem gaarne. 21. En als er een welgelegen dag gekomen was, toen Heródes op den dag zijner geboorte eenen maaltijd aanrichtte voor zijne grooten, en de oversten over duizend, en de voornaamsten van Galiléa; 22. En als de dochter van deze Heródias inkwam, en danste, en aan Heródes en aan degenen die mede aanzaten, behaagde, zoo zeide de koning tot het dochterken: Eisch van mij, wat gij ook wilt, en ik zal het u geven. 23. En hij zwoer haar: Zoo wat gij van mij zult eischen, zal ik u geven, ook tot de helft mijns koninkrijks. 24. En zij, uitgegaan zijnde, zeide tot hare moeder: Wat zal ik eischen? En die zeide: Het hoofd van Johannes den Dooper. 25. En zij, terstond met haast ingaande tot den koning, heeft het geëischt, zeggende: Ik wil, dat gij mij nu terstond in eenen schotel geeft het hoofd van Johannes den Dooper. 26. En de koning, zeer bedroefd geworden zijnde, nochtans om de eeden, en degenen, die mede aanzaten, wilde haar dat niet afslaan. 27. En de koning zond terstond eenen scherprechter, en gebood zijn hoofd te brengen. Deze nu ging henen, en onthoofde hem in de gevangenis. 28. En bracht zijn hoofd in eenen schotel, en gaf het aan het dochterken, en het dochterken gaf het aan hare moeder. 29. En als zijne discipelen dit hoorden, gingen zij en namen zijn dood lichaam weg, en leiden dat in een graf.

Hier hebben wij

I. De dwaze denkbeelden, die het volk omtrent onzen Heere Jezus heeft gekoesterd, vers 15. Zijne eigene landslieden konden niets groots van Hem gelooven, omdat zij Zijne arme bloedverwanten kenden; maar anderen, die niet onder de macht van dat vooroordeel tegen Hem waren, wilden toch liever alles omtrent Hem gelooven dan de waarheid, nl. dat Hij de Zoon van God was, en de ware Messias. Zij zeiden: *Hij is Elias,* dien zij verwachtten; of *Hij is een profeet,* een der Oud-Testamentische profeten, tot het leven op aarde teruggekeerd; of *als een der profeten,* een profeet, die nu verwekt is, en gelijk staat met die onder het Oude-Testament.

II. De meening van Herodes omtrent Hem. Hij hoorde van Zijn naam en faam, van hetgeen Hij zeide en deed, en hij zeide: „Het is zeker Johannes de Dooper, vers 14. Zoo waar als wij hier zijn, *het is Johannes, dien ik onthoofd heb,* vers 16. *Hij is van de dooden opgewekt;* en ofschoon hij, terwijl hij onder ons was, *geen wonder gedaan heeft,* is hij, na voor eene wijle in eene andere wereld geweest te zijn, teruggekomen met grooter kracht, *en nu werken die krachten in hem.*"

Waar *een ijdel en dwaas geloof* is, daar zal

men gewoonlijk eene *buitensporige verbeelding* aan het werk zien. Het volk zeide: Het is een profeet, die van de dooden is opgewekt; Herodes zeide: Het is Johannes de Dooper, die van de dooden is opgewekt. Hieruit blijkt, dat het opstaan uit de dooden van een profeet om *krachten te doen*, iets was, dat verwacht werd, iets dat men noch onmogelijk, noch onwaarschijnlijk vond, en nu werd het gereedelijk vermoed, nu het *niet* waar was; maar later, toen het van Christus wèl waar was, onwederlegbaar als waar getuigd en bewezen, toen werd het hardnekkig tegengesproken en ontkend. Zij, die het moedwilligst geloof weigeren aan de waarheid, zijn meestal het lichtgeloovigst aan dwaling en waan.

2. Zij, die tegen God strijden, zullen zich teleurgesteld bevinden, zelfs als zij denken overwinnaars te zijn; zij kunnen hun doel niet bereiken, want het woord des Heeren is tot in eeuwigheid. Zij, die zich verheugden, toen de getuigen gedood waren, ergerden zich vol spijt en teleurstelling, toen zij na drie of vier dagen *verrezen* in hunne opvolgers, Openb. 11 : 10, 11. De onboetvaardige zondaar, die aan het zwaard van Jehu ontkomt, zal door Elisa worden gedood.

3. Een schuldig geweten heeft geen anderen aanklager of pijniger noodig dan zich zelf. Herodes beschuldigt zichzelven van den moord van Johannes, waarvan hem wellicht niemand anders durfde beschuldigen: *Ik heb hem hem onthoofd*, en de angst daarover bracht hem in den waan, dat Christus de verrezene Johannes was. Hij had Johannes gevreesd, terwijl hij leefde, en thans, nu hij dacht van hem af te zijn, vreest hij hem nog tienmaal meer, nu hij dood is. Men zou even lief door spoken en furiën, als door de verschrikkingen van een aanklagend geweten gekweld worden. Wie dus kalmte en vrede des gemoeds wil genieten, moeten zorgen een onbevlekt geweten te hebben, Hand. 24 : 16.

4. Er kunnen verschrikkingen wezen van eene sterke overtuiging van zonde, waar geene waarheid is van eene zaligmakende bekeering. Deze Herodes, die dit denkbeeld koesterde betreffende Christus, heeft Hem later gezocht te dooden, Lukas 13 : 31; en Hem veracht en bespot, Lukas 23 : 11; zoodat hij zich niet wil laten bewegen, al was het door iemand, die uit de dooden is opgestaan; neen, zelfs door geen Johannes den Dooper, die van de dooden is opgestaan.

III. Het verhaal van de terdoodbrenging van Johannes den Dooper door Herodes, dat hier, gelijk als in Matthéüs, door den evangelist is ingelascht. En hier kunnen wij opmerken:

1. De groote waardeering en eerbied, die Herodes soms voor Johannes den Dooper gekoesterd heeft, en alleen door dezen evangelist vermeld wordt, vers 20. Hier zien wij, hoe ver iemand gaan kan op den weg der genade en eere, en toch beiden zal missen, en voor eeuwig verloren zal gaan. *a.* Hij *vreesde Johannes, wetende, dat hij een rechtvaardig en heilig man was.* Het is mogelijk, dat iemand grooten eerbied heeft voor vrome menschen, inzonderheid voor goede en Godvruchtige leeraren, ja, en zelfs om hetgeen goed in hen is, terwijl hij toch zelf een slecht mensch is. Johannes was een rechtvaardig en heilig man. Om volkomen goed te zijn, moet men zoowel heilig als rechtvaardig wezen, heilig voor God en rechtvaardig tegenover de menschen. Johannes was dezer wereld afgestorven, en aldus was hij een goed vriend zoowel van rechtvaardigheid als van heiligheid. Herodes wist dit, niet slechts door het algemeen gerucht, maar door persoonlijke bekendheid met hem. Zij, die zelf slechts weinig rechtvaardigheid en heiligheid bezitten, kunnen die eigenschappen toch met eerbied in anderen opmerken. Daarom *vreesde*, d. i. eerde hij hem. Heiligheid en rechtvaardigheid dwingen eerbied af, en velen, die zelf niet goed of Godvruchtig zijn, hebben eerbied voor hen, die het wèl zijn. *b.* Hij bewaarde hem, of hij lette op hem, [1]) hij beschutte hem tegen de kwaadwilligheid zijner vijanden (aldus verstaan sommigen die woorden); of liever, hij had achting voor zijn' voorbeeldigen wandel, en had een oog voor hetgeen prijzenswaardig in hem was, en sprak er met lof van tot hen, die tot zijne omgeving behoorden. Hij liet blijken, dat hij acht gaf op hetgeen Johannes zeide en deed. *c. Hij hoorde Hem* prediken. Hij verwaardigde zich zijn hoorder te wezen, niettegenstaande het geringe in het uiterlijk voorkomen van Johannes. Christus zelven in onze straten te hebben hooren prediken zal geene zeer krachtige pleitrede voor ons zijn in den grooten dag, Lukas 13 : 26. *d. Hij deed vele dingen*, velen van die dingen, die Johannes in zijne prediking hem geleerd had. Hij was niet slechts een hoorder des woords, maar ten deele ook een dader van het werk. Sommige zonden, die door Johannes in zijne prediking bestraft werden, heeft hij nagelaten, en tot sommige plichten heeft hij zich begeven; maar het zal niet volstaan *vele* dingen te doen, wij moeten acht geven op al de geboden. *e.* Hij hoorde hem gaarne. Hij hoorde hem niet met vreeze en verschrikking, zooals Felix Paulus gehoord heeft, maar met genoegen. Er is eene oppervlakkige blijdschap, die een geveinsde kan hebben, als hij het woord hoort; Ezechiël was voor zijne hoorders als *een lied der minne*, Ezech. 33 : 32; de hoorders, die als de steenrots waren, waarop het zaad gezaaid werd, hebben het woord met vreugde ontvangen, Lukas 8 : 13.

2. Johannes' getrouwheid, waarmede hij hem zijne verkeerdheden onder het oog bracht. Herodes had de vrouw van zijn' broeder Filippus gehuwd, vers 17. Ongetwijfeld heeft het geheele land schande geroepen over deze daad, en er hem om gesmaad, maar Johannes had er hem om bestraft, hem openlijk en duidelijk gezegd: *Het is u niet geoorloofd de huisvrouw uws broeders te hebben.* Dit was Herodes' ongerechtigheid, waarvan hij niet kon aflaten, toen hij vele dingen deed, die Johannes hem geleerd had, en daarom onderhoudt Johannes hem bijzonder over deze zaak. Hoewel hij een koning was, wilde Johannes hem toch niet ontzien, evenmin als Elia Achab gespaard of ontzien

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Staten bijbel.

heeft, toen hij tot hem zeide: *Hebt gij doodgeslagen en ook eene erfelijke bezitting ingenomen?* Hoewel Johannes belang in hem stelde, en hij wel kon vreezen, dat zijne openhartigheid hem zijn invloed op hem zou doen verliezen, heeft hij hem toch bestraft, want *de wonden des liefhebbers zijn getrouw*, Spr. 27 : 6; en hoewel er sommige zwijnen zijn, die zich omkeeren en hem verscheuren, die paarlen voor ze geworpen heeft, zal toch over het algemeen hij, *die een' mensch bestraft* — indien de persoon, die bestraft wordt, ten minste iets van een menschenverstand heeft — *achterna gunst vinden, meer dan die met de tong vleit*, Spr. 28 : 23. Hoewel het gevaarlijk was Herodes te beleedigen, wilde Johannes zich toch liever aan dat gevaar blootstellen, dan zijn plicht te verzuimen. De leeraren, die getrouw willen bevonden worden in het werk Gods, moeten het aangezicht des menschen niet vreezen. Als wij zoeken menschen te behagen, om iets anders dan om hun geestelijk welzijn te bevorderen, dan zijn wij geene dienstknechten van Christus.

3. Den haat, dien Herodias Johannes hierom toedroeg, vers 19, *Herodias legde op hem toe, en wilde hem dooden;* maar toen haar dat niet gelukte, wist zij toch te bewerken, dat hij in de gevangenis werd geworpen, vers 17. Herodes eerbiedigde hem, totdat hij hem aantastte in Herodias. Velen, die voorwenden het profeteeren te eeren, zijn toch alleen maar voor *zachte dingen;* zij houden van eene goede prediking, zoo die hunne lievelingszonde ongemoeid laat; maar als die aangeraakt wordt, dan kunnen zij dat niet verdragen. Geen wonder, dat de wereld hen haat, die getuigen, dat hare werken boos zijn. Maar het is beter, dat zondaars thans leeraren vervolgen om hunne getrouwheid, dan dat zij hen in de eeuwigheid vloeken wegens hunne ontrouw.

4. Het komplot beraamd om Johannes te onthoofden. Ik ben geneigd te denken, dat Herodes zelf in het komplot was, niettegenstaande zijn voorgeven van bedroefd en misnoegd te zijn, en als het ware overvallen te wezen, en dat de zaak tusschen hem en Herodias was afgesproken; want er is gezegd, dat het zou zijn, *als er een welgelegen dag gekomen was*, vers 21, geschikt voor de uitvoering van dat plan. *a.* Er moet op des konings verjaardag een hofbal plaats hebben, en een avondmaal worden bereid voor zijne grooten, en de oversten over duizend, en de voornaamsten van Galilea. *b.* Om aan dit feest nog meer aantrekkelijkheid te geven, moet de dochter van Herodias in het openbaar dansen, en Herodes moet den schijn aannemen van buitengewoon door haar dansen bekoord te zijn, en bijgevolg moeten dan de hovelingen en de gasten evenzoo bekoord zijn. *c.* Hierop moet de koning haar eene buitensporige belofte doen, nl. haar alles te geven waar zij om vragen zou, tot zelfs de helft van zijn koninkrijk; maar toch zou dit dan, goed begrepen zijnde, aan het doel niet beantwoorden, want het hoofd van Johannes den Dooper was meer waard dan het geheele koninkrijk. Deze belofte wordt bevestigd met een' eed, opdat er geene mogelijkheid zou zijn van er op terug te komen; *hij zwoer haar: zoo wat gij van mij zult eischen, zal ik u geven.* Ik kan mij nauwelijks voorstellen, dat hij haar zulk eene onbepaalde belofte zou gegeven hebben, als hij niet wist wat zij zou vragen. *d.* Zij, onderricht zijnde door Herodias, hare moeder, vroeg om het hoofd van Johannes den Dooper, en het moet haar gebracht worden op een' schotel, als een fraai voorwerp om mede te spelen, vers 24, 25; en er moet niet mede getalmd worden, er moet geen tijd verloren gaan, zij moet het *nu terstond* hebben. *e.* Herodes stond het toe, en de executie geschiedde, terwijl het gezelschap nog bij elkander was, dat wij nauwelijks kunnen denken, dat de koning gedaan zou hebben, indien hij de zaak niet van te voren had beslist. Maar hij neemt den schijn aan van grooten weerzin, en dat hij dit voor niets ter wereld gedaan zou hebben, indien hij die onbedachte belofte niet had gegeven. *De koning was zeer bedroefd geworden;* dat is: hij scheen dit te zijn; hij zeide, dat hij het was, hij zag er uit, alsof hij het was; maar het was alles schijn en vertooning; in werkelijkheid was hij verheugd een voorwendsel gevonden te hebben om Johannes uit den weg te ruimen. *Wie niet kan veinzen, kan niet regeeren.* Toch was hij niet geheel zonder leedwezen er over; hij kon het niet doen dan met grooten weerzin; het natuurlijke geweten zal de menschen niet zoo gemakkelijk toelaten te zondigen; zelfs het bedrijven er van is kwellend, wat zal dan het nadenken er over niet wezen? Hij neemt den schijn aan van zich zeer bewust te zijn van de verplichting, die zijn eed hem oplegde; maar, indien het dochtertje hem slechts een vierde part van zijn koninkrijk had gevraagd, ik twijfel niet, of hij zou wel een middel gevonden hebben om zich van zijn' eed ontslagen te rekenen. De belofte was met roekelooze onvoorzichtigheid gedaan, en kon hem tot zulk eene ongerechtigheid niet verplichten. Van zondige eeden moet men berouw hebben, en dus moeten zij niet worden gehouden; want berouw, die tot bekeering leidt, leidt ook tot het ongedaan maken van hetgeen wij verkeerd hebben gedaan, voor zooveel dit in ons vermogen is. Indien wij mogen veronderstellen, dat Herodes niets wist van het plan, toen hij deze roekelooze belofte deed, dan werd hij er waarschijnlijk door de hem omringenden toe gedreven, want hij deed het *om degenen, die mede aanzaten*, op wier gezelschap hij fier was, en daarom wilde hij ook alles doen om hun aangenaam te zijn. Aldus maken vorsten zich tot slaven van hen, op wier achting zij gesteld zijn. Geen van Herodes' onderdanen had meer ontzag voor hem, dan hij had voor *zijne grooten, oversten over duizend, en voornaamsten.* De koning zond een' scherprechter, een soldaat van zijne wacht. Bloeddorstige tyrannen hebben altijd scherprechters bij de hand om hunne wreedste en onrechtvaardigste bevelen uit te voeren. Zoo heeft Saul een' Doëg om *aan te vallen op de priesters des Heeren*, toen zijne eigene knechten dit weigerden.

5. Dit alles bracht teweeg *a.* dat het goddelooze hof van Herodes triomfeert, want deze

profeet had hen gekweld. Zijn hoofd wordt als geschenk aangeboden aan het dochtertje, en deze geeft het aan hare moeder, vers 28. *b.* Dat de discipelen van Johannes in droefheid zijn gedompeld. Dezen hebben weinig gedacht, dat de zaak huns meesters zoo zou eindigen; maar toen zij het hoorden, kwamen zij, en namen het veronachtzaamde doode lichaam en legden het in een graf; waar Herodes, indien het hem had behaagd, het had kunnen vinden, toen hij zich zoo angstig maakte bij de gedachte, dat Johannes de Dooper van de dooden was opgestaan.

30. En de apostelen kwamen weder te zamen tot Jezus, en boodschapten Hem alles, beide wat zij gedaan hadden, en wat zij geleerd hadden. 31. En Hij zeide tot hen: Komt gijlieden in eene woeste plaats hier alleen, en rust een weinig; want er waren velen, die kwamen en die gingen, en zij hadden zelfs geenen gelegenen tijd om te eten. 32. En zij vertrokken in een schip, naar eene woeste plaats alleen. 33. En de scharen zagen ze henenvaren, en velen werden Hem kennende, en liepen gezamenlijk te voet van alle steden derwaarts, en kwamen hun vóór, en gingen te zamen tot Hem. 34. En Jezus uitgaande, zag eene groote schare, en werd innerlijk met ontferming bewogen over hen; want zij waren als schapen, die geenen herder hebben; en Hij begon hun vele dingen te leeren. 35. En als het nu laat op den dag geworden was, kwamen Zijne discipelen tot Hem, en zeiden: Deze plaats is woest, en het is nu laat op den dag. 36. Laat ze van U, opdat zij henengaan in de omliggende dorpen en vlekken, en brooden voor zichzelven mogen koopen; want zij hebben niet, wat zij eten zullen. 37. Maar Hij, antwoordende, zeide tot hen: Geeft gij hun te eten. En zij zeiden tot Hem: Zullen wij henengaan. en koopen voor twee honderd penningen brood, en hun te eten geven? 38. En Hij zeide tot hen: Hoeveel brooden hebt gij? Gaat henen en beziet het. En toen zij het vernomen hadden, zeiden zij: Vijf, en twee visschen. 39. En Hij gebood hun, dat zij ze allen zouden doen nederzitten, bij gezelschappen, op het groene gras. 40. En zij zaten neder in gedeelten, bij honderd te zamen, en bij vijftig te zamen. 41. En als Hij de vijf brooden en de twee visschen genomen had, zag Hij op naar den hemel, zegende, en brak de brooden, en gaf ze Zijnen discipelen, opdat zij ze hun zouden voorleggen; en de twee visschen deelde Hij voor allen. 42. En zij aten allen, en zijn verzadigd geworden. 43. En zij namen op twaalf volle korven brokken, en van de visschen. 44. En die de brooden gegeten hadden waren omtrent vijf duizend mannen.

In deze verzen hebben wij:

I. Den terugkeer der apostelen tot Christus, die hen had uitgezonden, vers 7, om te prediken en wonderen te doen. Zij hadden zich voor eenigen tijd naar verschillende deelen des lands verspreid, maar toen zij hun' last volvoerd hadden, kwamen zij bijeen om te zamen terug te keeren tot Jezus, het middenpunt hunner eenheid, ten einde Hem verslag te geven van hetgeen zij gedaan hadden ingevolge hunne opdracht. Evenals de dienstknecht, die uitgezonden was met de uitnoodigingen tot het bruiloftsmaal, en antwoord ontvangen had van de genoodigden, kwam, en *boodschapte zijn' heer deze dingen;* zoo deden ook hier de apostelen; zij *boodschapten Hem alles, beide wat zij gedaan hadden, en wat zij geleerd hadden.* Leeraren zijn verantwoordelijk beide voor wat zij *doen* en voor wat zij *leeren*; zij moeten waken over hunne eigene ziel, en waken voor de zielen van anderen, *als die rekenschap geven zullen,* Hebr. 13 : 7. Laten zij niets *doen* en niets *leeren* dan hetgeen zij willen, dat aan den Heere Jezus verhaald of gezegd zal worden. Het is voor getrouwe leeraren eene vertroosting, als zij zich op Christus kunnen beroepen voor hunne leer en hunne levenswijze, waaromtrent zij wellicht bij de menschen in een verkeerd daglicht zijn gesteld, en Hij veroorlooft hen om vrijmoedig bij Hem te zijn, en hunne zaak voor Hem bloot te leggen, *Hem alles te zeggen,* de behandeling die zij hebben ondervonden, den voorspoed, of de teleurstelling, die zij gehad hebben bij hun' arbeid.

II. De teedere zorge van Christus voor hunne rust na de vermoeienissen, die zij hadden doorgestaan, vers 31. *Hij zeide tot hen,* bemerkende, dat zij uitgeput, schier buiten adem waren. *Komt gijlieden in eene woeste plaats hier alleen en rust een weinig.* Het schijnt, dat de discipelen van Johannes met de treurige tijding van den dood huns meesters gekomen waren omtrent denzelfden tijd ongeveer, toen Zijne eigene discipelen met het bericht van hetgeen zij gedaan hadden tot Hem terugkeerden. Christus neemt kennis van de *ontsteltenis* van sommigen en van den *moeizamen arbeid* van anderen van Zijne discipelen, en schenkt eene gepaste verlichting voor beiden; rust voor de vermoeiden, en een toevlucht voor de verschrikten. Met wat vriendelijkheid en mededoogen zegt Hij tot hen: *Komt en rust.* De ijverigste dienstknechten van Christus kunnen niet altijd ingespannen aan den arbeid zijn; hun lichaam heeft behoefte aan ontspanning, aan tijd tot verademing; wij zullen God niet zonder ophouden dag en nacht kunnen dienen, vóór wij in den hemel zijn, waar zij *geene ruste hebben* van God te loven, Openbaring 4 : 8. En *de Heere is voor het lichaam,* Hij weet wat maaksel wij zijn, en Hij gunt ons niet slechts tijd om te rusten, maar herinnert er ons aan, dat wij moeten rusten. *Ga henen, Mijn volk, ga in uwe binnenste kamers. Keer weder tot uwe rust.* En zij, die

naarstig en getrouw arbeiden, kunnen zich goedsmoeds terugtrekken om te rusten. *De slaap des arbeiders is zoet*, Pred. 5 : 11. Doch merk op, 1. Christus roept hen zelven om te rusten, zij moeten niemand medenemen, want als zij iemand bij zich hebben, dan zullen zij iets hebben te zeggen of iets hebben te doen tot hun best wil; indien zij moeten *rusten*, dan moeten zij dus *alleen* zijn. 2. Hij noodigt hen niet uit naar het een of ander aangenaam landhuis, waar fraaie gebouwen en schoone lusthoven zijn, maar naar *eene woeste plaats;* waar weinig gemak of geriefelijkheid was, en alleen door de natuur, niet door de kunst, geschikt was gemaakt voor stilte en rust. Maar dit was gansch in overeenstemming met al de andere omstandigheden, waarin Hij zich bevond; geen wonder dus, dat Hij, die slechts een schip had voor kansel, ook slechts eene woestijn had om in te rusten. Hij roept hen echter om slechts *een weinig* te rusten. Zij moeten niet verwachten lang te rusten, het is slechts om op adem te komen, en dan weder aan den arbeid te gaan. Er is voor het volk van God geene blijvende rust vóór dat zij in den hemel komen. 4. De reden hiervoor is, niet zoo zeer wijl zij voortdurend aan den arbeid waren; maar omdat zij nu voortdurend gehaast en gejaagd waren; zoodat zij geene orde konden hebben hij hun werk; *want er waren velen, die kwamen en die gingen, en zij hadden zelfs geen gelegenheid om te eten.* Laat slechts behoorlijk tijd gegeven worden voor alles, en dan kan heel veel werk gedaan worden met heel veel gemak; maar als de menschen onophoudelijk komen en gaan, en als er geen orde of regel is, dan zal slechts weinig werk gedaan worden, en dat nog met heel veel moeite en verdrietelijkheid. 5. Zij vertrokken dus in *een schip.* Zij gingen echter niet naar de andere zijde van het water, maar deden eene reize langs de kust naar de woestijn van Bethsaida, vers 32. Over water te reizen was minder vermoeiend dan over land. Zij gingen *alleen,* ten einde in stille afzondering onder elkander te zijn. Personen, die het meest in het openbaar moeten arbeiden moeten soms wel wenschen eens alleen te zijn.

III. Wij zien hier ook den ijver des volks om Hem te volgen. Het was wel ruw en onbescheiden van hen om dit te doen, als Hij en Zijne discipelen zich om zoo goede redenen wenschten af te zonderen; toch zijn zij er niet om gelaakt, noch werden zij teruggewezen; integendeel, zij werden welkom geheeten. Een tekort komen in goede manieren zal gemakkelijk verontschuldigd worden in hen, die Christus volgen, zoo dit gebrek slechts vergoed wordt door eene volheid van goede genegenheid. Zij volgden Hem eigener beweging, zonder er toe geroepen te zijn. Hier wordt geen tijd vastgesteld, geene bijeenkomst bepaald, geene klok geluid, toch komen zij gevlogen als eene wolk, en als duiven tot hare vensteren. Zij volgden Hem *van de steden,* hunne huizen en hunne winkels, hun beroep en hunne zaken verlatende, om Hem te hooren prediken. Zij volgden Hem *te voet,* hoewel Hij over zee ging, en hun dus, om hen op de proef te stellen, eene onachtzaamheid schijnende te betoonen, en ook als eene poging om hen weg te laten gaan, maar zij bleven Hem volgen. Zij liepen te voet, en maakten zooveel haast, dat zij de discipelen voor zijn gekomen, en zij gingen samen tot Hem, hongerende naar het woord van God. Ja zij volgden Hem zelfs naar eene woeste plaats, eene onaangename en ongeriefelijke plaats. De tegenwoordigheid van Christus zal de woestijn in een paradijs verkeeren.

IV. Het onthaal, dat Christus hun gaf, vers 34. Toen Hij eene groote schare zag, werd Hij, inplaats van ongenoegen te gevoelen wijl Hij gestoord werd, toen Hij wenschte alleen te zijn, zooals menige mensch, menige Godvruchtige mensch zelfs, gevoeld zou hebben, innerlijk met ontferming bewogen over hen, en zag hen aan met belangstelling en zorg, omdat zij waren als schapen, die geen' herder hebben. Zij schenen welgezind, volgzaam als schapen, gewillig om onderwezen te worden; maar zij hadden geen' herder, niemand om hen op den rechten weg te leiden, niemand om hen te voeden met de gezonde leer, daarom heeft Hij in ontferming over hen, niet slechts hunne kranken genezen, zooals wij in Matthéüs vermeld vinden; maar Hij begon hun vele dingen te leeren, en wij kunnen er zeker van zijn, dat zij allen waar en goed en geschikt voor hen waren om te leeren.

V. De voorziening, die Hij voor hen allen getroffen heeft. Al Zijne hoorders heeft Hij edelmoediglijk tot Zijne gasten gemaakt, en hen prachtig onthaald. Zoo mag het wel in waarheid genoemd worden, want het onthaal was een wonder.

1. De discipelen deden het voorstel, dat zij weggezonden zouden worden. *Als het nu laat op den dag geworden was,* en de avond begon te vallen, zeiden zij: *Deze plaats is woest, en het is nu laat op den dag; laat ze van U, opdat zij brooden voor zich koopen,* vers 35, 36. Dit hebben de discipelen aan Christus voorgesteld; maar wij bevinden niet, dat de scharen zelven dit hebben gevraagd. Zij zeiden niet: *Zend ons weg,* hoewel zij ongetwijfeld honger hadden, want zij hebben de redenen van Christus' lippen meer gewaardeerd dan hun noodzakelijk voedsel. Terwijl zij Hem hoorden, vergaten zij zich zelven; maar de discipelen vonden, dat Christus hun vriendelijkheid zou bewijzen met hen weg te zenden. Als het hart der menschen gewillig is, kunnen zij meer doen en langer volharden in het goede, dan men van hen zou verwachten.

2. Christus gebood, dat zij allen gespijzigd zouden worden, vers 37: *Geeft gij hun te eten.* Hoewel zij door Christus en Zijne discipelen in zoo grooten getale te volgen, hen verhinderden om te eten, vers 31, wilde Hij hen daarom niet hetzelfde laten ondervinden, door hen nuchteren heen te zenden: maar om ons te leeren vriendelijk en welwillend te zijn voor hen, die onbescheiden of lomp zijn voor ons, gebood Hij, dat er voorziening voor hen gemaakt zou worden. Het brood, dat Christus en Zijne discipelen medegenomen hebben naar de woeste plaats, om hun daar tot een rustig maal te die-

nen, wil Hij met hen deelen. Zoo heeft Hij gastvrijheid beoefend. Zij waren Hem gevolgd om het geestelijk voedsel des woords van Hem te ontvangen, en nu draagt Hij er zorg voor, dat hun het voedsel voor het lichaam niet zal ontbreken. Gelijk de weg des plichts de weg is van veiligheid, zoo is hij ook de weg om tot voorziening in onze behoeften te komen. God zal er wel voor zorgen, dat de poelen met regen van den hemel gevuld zijn, zoodat er zelfs in het dal Baca eene fontein is voor hen, die naar Zion gaan, en die alzoo gaan van kracht tot kracht, Ps. 84 : 7, 8. Gods voorzienigheid, die niet wordt *verzocht*, maar waarop behoorlijk wordt *vertrouwd*, heeft nog nooit een van Gods getrouwe dienstknechten in den steek gelaten, maar heeft wel velen door tijdige en verrassende hulp verkwikt. Zeer dikwijls is het op den berg des Heeren gezien, dat — Jehovah-Jireh — de Heere voorzien zal voor hen, die Hem verwachten.

3. De discipelen maakten zwarigheid, daar zij de zaak onuitvoerbaar achtten. *Zullen wij heengaan, en koopen voor twee honderd penningen brood, en hun te eten geven?* In plaats dus van op de orders huns Meesters te wachten, hebben zij door de zwakheid van hun geloof, de zaak nog verward met hunne eigene bedenkselen. Het was nog de vraag of zij wel twee honderd penningen bij zich hadden, en indien zij ze hadden, of de omliggende plaatsen plotseling zoo groot eene hoeveelheid brood konden leveren, en of dit dan nog genoeg zou zijn voor zoo groot een aantal menschen. Dat was ook het bezwaar van Mozes, Num. 11 : 22. *Zullen dan voor hen schapen en runderen geslacht wordèn, dat er voor hen genoeg zij?* Christus wilde hen hunne dwaasheid doen inzien in dit beramen van hunne plannen, opdat zij Zijne voorziening op des te hooger prijs zouden stellen.

4. Christus heeft de zaak tot algemeene tevredenheid tot stand gebracht. Om hun schip te proviandeeren hadden zij vijf brooden medegenomen, en al varende wellicht hadden zij twee visschen gevangen, en dat is nu hunne geheele spijslijst. Voor Christus en Zijne discipelen was dit nog weinig genoeg, en toch moeten zij dit nu nog weggeven, zooals de weduwe hare twee penningskens gegeven heeft, en, evenals bij de gemeente van Macedonië, is hunne *diepe armoede overvloedig geweest tot den rijkdom hunner goeddadigheid*. Wij zien dikwijls, dat Christus onthaald werd aan de tafel van anderen, het middagmaal gebruikende bij den éénen vriend, en het avondmaal bij een' anderen vriend; maar hier zien wij Hem een avondmaal geven aan eene groote menigte menschen, hetgeen toont, dat, wanneer anderen Hem dienden van hunne goederen, dit niet was, omdat Hij zich niet op eene andere wijze van het noodige kon voorzien (indien Hem hongerde, behoefde Hij hun dit niet te zeggen) maar het behoorde tot Zijne vernedering waaraan Hij zich heeft willen onderwerpen, en ook kwam het niet overeen met de bedoeling van wonderen, dat Hij ze ten Zijnen behoeve zou werken.

Die voorraad spijze was van gansch gewonen aard. Er waren geene zeldzame gerechten, en er was ook geene verscheidenheid van gerechten, hoewel Christus, indien het Hem had behaagd, Zijne tafel ook daarmede had kunnen voorzien; maar Hij wilde ons leeren vergenoegd te zijn met de spijze, die voor ons geschikt is, en geene lekkernijen te begeeren. Zoo wij slechts het noodige hebben, kunnen wij het fijne en zeldzame in ons voedsel wel ontberen. In Zijne liefde, geeft God ons brood voor onzen honger; maar, in Zijn' toorn, geeft Hij spijs naar onzen lust, Ps. 78 : 18. De belofte aan hen, die den Heere vreezen, luidt, dat zij gevoed zullen worden; maar Hij zegt niet, dat zij op uitgezochte lekkernijen onthaald zullen worden. Als Christus en Zijne discipelen zich met gewone, alledaagsche spijzen tevreden stelden, dan voorzeker kunnen wij het ook.

De gasten waren *ordelijk*, want zij zaten neder in gedeelten op het groene gras, vers 39, *bij honderd te zamen, en bij vijftig te zamen*, vers 40, opdat de uitdeeling gemakkelijk en geregeld zou plaats hebben; want God is een God van orde, en niet van verwarring. Aldus werd er zorg voor gedragen, dat ieder genoeg had en niemand voorbijgezien werd, en dat ook niemand meer had dan betamelijk was.

Er werd een zegen gevraagd over de spijze. *Hij zag op naar den hemel, en zegende.* Christus heeft niet een der discipelen geroepen om een' zegen te vragen, maar Hij deed het zelf, vers 41, en uit kracht van dien zegen zijn de brooden zoo wonderlijk vermenigvuldigd, evenals ook de visschen, want *zij aten allen, en zijn verzadigd geworden.* Dit wonder was van groote beteekenis, en toont, dat Christus in de wereld is gekomen, om de groote Voeder en Verzorger te zijn zoowel als de groote Geneesmeester, niet slechts om geestelijk leven te herstellen of op te richten, maar om het te bewaren en te voeden; en in Hem is genoeg voor allen, die tot Hem komen, genoeg om de ziel te vervullen. Niemand wordt ledig van Christus weggezonden, behalve diegenen, die vol van zich zelven tot Hem komen.

Er werd zorggedragen voor de overgeschoten brokken, waarmede twaalf korven gevuld werden. Hoewel Christus brood genoeg ter zijner beschikking had, wilde Hij ons hiermede leeren, geen van Gods goede gaven of schepselen te verspillen of te veronachtzamen; gedenkende hoevelen er zijn, die gebrek lijden, en niet wetende, of er kan een tijd komen, dat wij de brokken, die wij wegwerpen, noodig zullen hebben.

45. En terstond dwong Hij zijne discipelen in het schip te gaan, en vooruit henen te varen naar de andere zijde tegenover Bethsaida, terwijl Hij de schare van zich zoude laten. 46. En als Hij dezen hun afscheid gegeven had, ging Hij op den berg om te bidden. 47. En als het nu avond was geworden, zoo was het schip in het midden van de zee, en Hij was alleen op het land. 48. En Hij zag, dat zij zich zeer pijnigden, om het schip voort te krijgen,

want de wind was hun tegen; en omtrent de vierde wake des nachts, kwam Hij tot hen wandelende op de zee; en wilde hun voorbijgaan. 49. En zij, ziende Hem wandelen op de zee, meenden, dat het een spooksel was, en schreeuwden zeer; 50. Want zij zagen Hem allen, en werden ontroerd. En terstond sprak Hij met hen, en zeide tot hen: Zijt welgemoed, Ik ben het, vreest niet. 51. En Hij klom tot hen in het schip, en de wind stilde; en zij ontzetten zich boven mate zeer in zichzelven, en waren verwonderd. 52. Want zij hadden niet gelet op het wonder der brooden; want hun hart was verhard. 53. En als zij overgevaren waren, kwamen zij in het land Gennésareth, en havenden aldaar. 54. En als zij uit het schip gegaan waren, terstond werden zij Hem kennende. 55. En het geheele omliggende land doorloopende, begonnen zij op beddekens degenen, die kwalijk gesteld waren, om te dragen, ter plaatse waar zij hoorden dat Hij was. 56. En zoo waar Hij kwam, in vlekken, of steden, of dorpen, daar leidden zij de kranken op de markten, en baden Hem, dat zij maar den zoom Zijns kleeds aanraken mochten; en zoo velen als er Hem aanraakten, werden gezond.

Deze geschiedenis hebben wij gehad in Matthéüs 14 : 22 en verv.; doch hetgeen dáár omtrent Petrus verhaald wordt, is hier weggelaten. Wij hebben hier

I. Het uiteengaan der vergadering. Christus dwong Zijne discipelen vooruit henen te varen naar Bethsaida, voornemens zijnde hen te volgen, naar zij dachten, over land. Het volk was ongezind om zich te verwijderen, zoodat het Hem eenige moeite en tijd kostte om hen weg te zenden. Want, nu zij een goed avondmaal hadden gehad, hadden zij geen haast om te vertrekken. Maar zoo lang wij in deze wereld zijn, hebben wij geene blijvende stad, neen zelfs niet in gemeenschap met Christus. Het eeuwigdurende feest blijft bewaard voor den toekomenden staat.

II. Christus ging op een berg om te *bidden*. Merk op, 1. Hij bad; hoewel Hij zooveel arbeids had in het prediken, was Hij toch ook veel in het gebed. Hij bad dikwijls en lang, hetgeen ons bemoedigt om te steunen op de voorbede, die Hij voor ons doet aan de rechterhand des Vaders.

2. Hij ging *alleen*, om te bidden; hoewel Hij zich niet in de eenzaamheid behoefde terug te trekken ter vermijding van een opzichtig vertoon, of om afleiding te voorkomen, maar Hij wilde ons een voorbeeld geven en ons aanmoedigen in ons verborgen spreken met God. Hij bad *alleen*, en, bij gebrek aan eene binnenkamer, ging Hij op den berg om er te bidden. Een Godvruchtige is nooit minder alleen, dan wanneer hij alleen is met God.

III. De discipelen waren in nood op de zee. *De wind was hun tegen*, vers 48, zoo dat *zij zich zeer pijnigden om het schip voort te krijgen*. Dit was een voorproef van de moeielijkheden, die hun te wachten stonden, als zij later uitgezonden zullen worden om het Evangelie te prediken; dat zal wezen evenals hen nu heen te zenden naar zee, terwijl de wind hun tegen is. Zij moeten verwachten zich zeer te moeten pijnigen om vooruit te komen; zij moeten hard werken om tegen zoo sterk een stroom op te roeien. Evenzoo moeten zij ook verwachten, om door de golven heen en weer te worden geslingerd, vervolgd te worden door hunne vijanden, en door hen nu aan die moeielijkheid en dat gevaar bloot te stellen, wilde Hij hen gewennen aan zulke zwarigheden, opdat zij zouden leeren *verdrukkingen te lijden*. De kerk is dikwijls als een schip op zee, *door onweder voortgedreven, ongetroost*. Wij kunnen Christus vóór ons hebben, terwijl toch wind en getij tegen ons zijn; maar voor Christus' discipelen, die zich in den storm bevinden, is het eene vertroosting, dat hun Meester op den hemelschen berg is, en voorbede doet voor hen.

IV. Christus bracht hun, als het ware een bezoek op het water. Hij zou ook ter plaatse waar Hij was den wind tot bedaren hebben kunnen brengen, of een engel hebben kunnen zenden ter hunner hulpe; maar Hij wilde hen op de liefelijkste wijze ter hulpe komen, en daarom kwam Hij zelf.

1. Hij kwam niet vóór *de vierde wake des nachts;* niet vóór drie uur in den morgen: maar toen kwam Hij. Indien Christus vertoeft Zijn volk te bezoeken, zal Hij ten laatste toch komen, en hun uiterste nood is voor Hem de gelegenheid om des te meer *van pas* te verschijnen. Schoon de verlossing toeft, toch moeten wij haar verwachten, *op het einde zal Hij het voortbrengen*; in de vierde nachtwake, zal *Hij komen en niet achterblijven*.

2. Hij kwam, wandelende op de zee. De zee was thans beroerd door hooggaande golven, toch kwam Christus en wandelde op het water, want schoon de rivieren haar bruisen verheffen, de Heere in de hoogte is geweldiger dan het bruisen van groote wateren, Ps. 93 : 3, 4. Geene moeielijkheden kunnen Christus' genaderijke verschijning voor Zijn volk in den weg staan, als de tijd er voor gekomen is. Hij zal òf een' weg vinden, òf zich een' weg banen ter hunner redding, ook over de stormachtigste zee, Ps. 42 : 8, 9.

3. Hij *wilde hen voorbijgaan*, dat is: Hij stelde Zijn aangezicht en richtte Zijne schreden, alsof Hij verder wilde gaan, zonder notitie van hen te nemen. Dit deed Hij om hen op te wekken om tot Hem te roepen. Als Gods voorzienigheid direct werkzaam is om Gods volk te hulp te komen, schijnt het toch dikwijls, alsof zij hen voorbijgaat, zonder acht op hen te slaan. Zij dachten, dat *Hij hen wilde voorbijgaan*, maar wij kunnen er zeker van wezen, dat Hij dat *niet wilde*.

4. Hem ziende waren zij bevreesd, daar zij dachten een spooksel te zien; *zij zagen Hem allen, en werden ontroerd*, vers 50, denkende, dat het een demon, een booze geest was, die

hen vervolgde, en dezen storm had verwekt. Dikwijls zijn wij verschrikt en worden wij in verwarring gebracht door hersenschimmen, de schepselen van onze eigene verbeelding.

5. Hij bemoedigde hen en bracht hunne vreeze tot zwijgen, door zich bekend te maken. Hij sprak gemeenzaam met hen, zeggende: *Zijt welgemoed; Ik ben het; vreest niet.* Wij kennen Christus niet, vóórdat het Hem behaagt zich aan ons te openbaren. *Ik ben het, Ik, uw Meester, Ik, uw Vriend, Ik, uw Verlosser en Zaligmaker. Ik ben het, die gekomen ben tot eene aarde vol moeite en ellende, en nu tot eene stormachtige zee, om over u te waken en u te beschermen.* De kennis van Christus, zooals Hij is in zich zelven, en ons nabij is, is voldoende om de discipelen van Christus goedsmoeds te doen zijn, zelfs in een' storm, en niet langer bevreesd te doen zijn. *Is het zoo? Waarom ben ik dus?* Indien het Christus is, die met u is, zoo wees goedsmoeds, vrees niet. Onze vreeze zal spoedig verdwijnen, als onze misvattingen slechts opgehelderd zijn, inzonderheid onze misvattingen betreffende Christus. Gen. 21 : 19; 2 Kon. 6 : 15—17. Als Christus ons nabij is in stormachtige dagen, dan is dit genoeg om ons welgemoed te doen zijn, al zijn ook wolken en donkerheid rondom ons. *Ik ben het,* zeide Hij. Hij zegt hun niet, wie Hij is — dat was niet noodig — zij kenden Zijne stem, zoo als de schapen de stem kennen van hun' herder, Joh. 10 : 4. Hoe snel en vaardig zegt de bruid telkens weder: *Dat is de stem mijns liefsten,* Hoogl. 2 : 8; 5 : 2. Hij zeide *egoo eimi* — Ik ben Hij; of Ik ben. Het is Gods naam, als Hij komt om Israel te verlossen, Ex. 3 : 14. Evenzoo is het Christus' naam, nu Hij komt om Zijne discipelen te verlossen. Toen Christus tot hen, die gekomen waren om Hem te grijpen met geweld, zeide: *Ik ben het,* werden zij door dat woord ter aarde geworpen, Joh. 18 : 6. Als Hij zegt tot hen, die komen om Hem aan te grijpen door geloof: *Ik ben het,* dan worden zij door dit woord opgeheven en vertroost.

6. *Hij klom tot hen in het schip,* zoodat zij nu door Zijne tegenwoordigheid bij hen volkomen gerustgesteld waren, want zoo hun Meester slechts bij hen is, is alles wel. En niet zoodra was Hij in het schip, of *de wind stilde.* Er wordt gezegd, dat Hij, in den vorigen storm, waarin zij zich bevonden, *opgewekt zijnde, de wind bestrafte en tot de zee zeide: Zwijg, wees stil!* Hoofdst. 4 : 39; maar hier lezen wij niet, dat zulk een formeel bevel werd gegeven; slechts dat de wind plotseling stilde. Onze Heere Jezus zal Zijn werk altijd op afdoende wijze tot stand brengen, hoewel niet altijd op even plechtige en waarneembare wijze. Schoon wij het gegeven bevel niet hooren, maar de wind toch stilt, en wij de liefelijkheid smaken van rust en kalmte, zoo laat ons zeggen: Het is omdat Christus in het schip is, en Zijn bevelwoord is uitgegaan *eer wij het wisten,* Hoogl. 6 : 12. Als wij met Christus in den hemel komen, zal de wind terstond gestild zijn, in het gebied hier Boven heerschen geene stormen.

7. Zij waren over dit wonder meer verrast en verwonderd dan hun betaamde, en op den bodem van hunne verbazing was iets, dat wezenlijk verkeerd was. *Zij ontzetten zich boven mate zeer in zichzelven.* Zij waren gansch in verrukking, alsof het iets nieuws en onverklaarbaars was, en alsof Christus nooit te voren iets dergelijks gedaan had, en dat zij geene reden hadden te verwachten, dat Hij het nu doen zou. Zij behoorden de macht van Christus te bewonderen, en er door bevestigd te worden in hun geloof, dat Hij de Zoon van God is, maar waartoe al die verbazing hierover? Het was, omdat zij *niet hadden gelet op het wonder der brooden.* Indien zij daaraan het belang hadden toegekend, dat zij er aan hadden moeten toekennen, dan zouden zij over dit wonder niet zoo verbaasd zijn geweest, want Zijne vermenigvuldiging van het brood was een even groot blijk van Zijne macht als Zijn wandelen op het water. Zij waren wel bijzonder stompzinnig en onnadenkend, en hun hart was verhard, want anders zouden zij het niet ongelooflijk geacht hebben, dat Christus den storm kon doen zwijgen. Het is uit gebrek aan een recht begrip van Christus vroegere werken, dat wij zoo verbaasd staan over Zijne tegenwoordige werken, alsof nooit te voren zoo iets geweest is.

V. Toen zij in het land Gennesareth kwamen, dat tusschen Bethsaida en Kapernaüm was gelegen, werden zij door het volk zeer welkom geheeten. De menschen aldaar *werden terstond Hem kennende,* vers 54. Zij wisten wat groote werken Hij deed, overal waar hij kwam, welk een algemeen Geneesmeester Hij was. Zij wisten tevens, dat Hij gewoon was slechts korten tijd op ééne plaats te vertoeven, en daarom beijverden zij zich om van Zijn bezoek bij hen een goed gebruik te maken. *Het geheele omliggende land doortoopende, begonnen zij op beddekens, degenen, die kwalijk gesteld waren, om te dragen,* daar de kranken anders niet tot Hem hadden kunnen komen. En zij liepen geen gevaar van kou te vatten, als zij tot Hem gebracht werden om genezen te worden, vers 55. Waar Hij ook heenging, de kranken kwamen in menigte tot Hem in de steden, in de vlekken, in de omliggende dorpen. Zij leiden de kranken op de markten, om slechts op Zijn' weg te zijn, en baden Hem, dat zij maar den zoom Zijns kleeds mochten aanraken, zooals de vrouw, die den vloed des bloeds had, gedaan heeft, door wie, naar het schijnt, die wijze om genezing te verkrijgen het eerst werd aangewend; *en zoo velen, als er Hem aanraakten, werden gezond.* Wij bevinden niet, dat zij begeerig waren om door Hem onderwezen te worden, zij wilden slechts genezen worden. Indien de Evangeliedienaren thans de lichaamskwalen der menschen konden genezen, wat groote scharen zouden tot hen komen! Maar het is treurig te zien, hoeveel meer de menschen bezorgd zijn voor hun lichaam dan voor hunne ziel.

HOOFDSTUK VII.

In dit hoofdstuk hebben wij: I Christus' twistgesprek met de schriftgeleerden en Farizeën over het brood eten met ongewasschen handen, vers 1—13, en het

noodzakelijke onderricht, dat Hij het volk gaf bij deze gelegenheid, vers 14—23. II. Zijne genezing van de dochter der Kananeesche vrouw, die bezeten was, vers 24—30. III. De genezing van den doove, die zwaarlijk sprak, vers 31—37.

En tot Hem vergaderden de Farizeën, en sommigen der schriftgeleerden, die van Jeruzalem gekomen waren. 2. En ziende, dat sommigen van Zijne discipelen met onreine, dat is, met ongewasschene handen brood aten, berispten zij hen. 3. Want de Farizeën en alle de Joden eten niet, tenzij dat zij eerst de handen dikmaals wasschen, houdende de inzetting der ouden. 4. En van de markt komende, eten zij niet, tenzij dat zij eerst gewasschen zijn; en vele andere dingen zijn er, die zij aangenomen hebben te houden, als namelijk de wasschingen der drinkbekers, en kannen, en koperen vaten, en bedden. 5. Daarna vraagden Hem de Farizeën en de schriftgeleerden: Waarom wandelen Uwe discipelen niet naar de inzetting der ouden, maar eten het brood met ongewasschene handen? 6. Maar Hij antwoordde en zeide tot hen: Wel heeft Jesaja van u, geveinsden, geprofeteerd, gelijk geschreven is; Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij. 7. Doch tevergeefs eeren zij Mij, leerende leeringen, die geboden zijn der menschen. 8. Want, nalatende het gebod Gods, houdt gij de inzettingen der menschen, als namelijk wasschingen der kannen en drinkbekers; en andere dergelijke dingen doet gij vele. 9. En Hij zeide tot hen: Gij doet zeker Gods gebod wel te niet, opdat gij uwe inzetting zoudt onderhouden. 10. Want Mozes heeft gezegd: Eer uwen vader en uwe moeder: en: Wie vader of moeder vloekt, die zal den dood sterven. 11. Maar gijlieden zegt: Zoo een mensch tot vader of moeder zegt: Het is Korban (dat is te zeggen, eene gave), zoo wat u van mij zoude kunnen ten nutte komen, die voldoet. 12. En gij laat hem niet meer toe, iets aan zijnen vader of zijne moeder te doen. 13. Makende alzoo Gods woord krachteloos door uwe inzetting, die gij ingezet hebt; en dergelijke dingen doet gij vele. 14. En tot zich de gansche schare geroepen hebbende, zeide Hij tot hen: Hoort Mij allen en verstaat. 15. Er is niets van buiten den mensch in hem ingaande, hetwelk hem kan ontreinigen; maar de dingen, die van hem uitgaan, die zijn het, welke den mensch ontreinigen. 16. Zoo iemand ooren heeft om te hooren, die hoore. 17. En toen Hij van de schare in huis gekomen was, vraagden Hem Zijne discipelen van de gelijkenis. 18. En Hij zeide tot hen: Zijt ook gij alzoo onwetende? Verstaat gij niet, dat al wat van buiten in den mensch ingaat, hem niet kan ontreinigen? 19. Want het gaat niet in zijn hart, maar in den buik, en gaat in de heimelijkheid uit, reinigende alle de spijzen. 20. En Hij zeide: Hetgeen uitgaat uit den mensch. dat ontreinigt den mensch. 21. Want van binnen uit het hart der menschen komen voort kwade gedachten, overspelen, hoererijen, doodslagen. 22. Dieverijen, gierigheden, boosheden, bedrog, ontuchtigheid, een boos oog, lastering, hoovaardij, onverstand. 23. Alle deze booze dingen komen voort van binnen, en ontreinigen den mensch.

Eén groot doel van Christus' komst op aarde was, aan de ceremonieele wet, door God ingesteld, een einde te maken. Om hiervoor den weg te bereiden, begint Hij met de ceremonieele wet, door de menschen ingesteld en toegevoegd aan Gods wet. Hij ontheft Zijne discipelen van de verplichting om die te houden, en Hij doet dit hier ten volle bij gelegenheid van de ergernis, die de Farizeën genomen hebben aan hunne overtreding er van. Deze Farizeën en schriftgeleerden, met wie Hij dit twistgesprek had, worden gezegd van Jeruzalem te zijn gekomen naar Galilea — tachtig à honderd mijlen ver — om aldaar twist te zoeken met onzen Zaligmaker, want zij veronderstelden, dat Hij aldaar het meest vermaard was en den grootsten invloed had. Indien zij van zoo ver waren gekomen om door Hem onderwezen te worden, hun ijver zou prijzenswaardig geweest zijn; maar dien verren weg af te leggen alleen maar om Hem tegen te staan en den voortgang van Zijn evangelie te stuiten, dat was groote, verregaande boosheid. Het schijnt, dat de schriftgeleerden en Farizeën van Jeruzalem aanspraak maakten, niet slechts op meerderheid boven, maar ook op gezag over, de leeraren in de provincie, en daarom hielden zij die visitatie, en zonden zij inquisitoren onder hen, zooals zij die ook aan Johannes gezonden hebben, toen hij verscheen, Joh. 1 : 19.

Nu kunnen wij hier opmerken:

I. Wat de inzetting der ouden was: zij legde aan ieder de verplichting op om de handen te waschen voordat zij eten; eene gewoonte van reinheid, waarin niets verkeerds is gelegen. Evenwel, wie daar al te veel waarde aan hecht, verraadt eene al te groote zorge voor het lichaam, dat *uit de aarde is*. Maar zij hechtten er ook Godsdienstige waarde aan, en wilden het niet als eene zaak van ondergeschikt belang beschouwen. De menschen waren vrij om dit te doen of het te laten, doch zij traden met hun gezag tusschenbeiden, en geboden allen het te doen op straffe van uitbanning, of excommunicatie. Dit hielden zij als eene inzetting der ouden. De papisten maken aanspraak op ijver voor het gezag en de oudheid van de kerk en hare canons, en spreken veel over conciliën en

kerkvaders, terwijl dit niets is dan ijver om rijkdom, invloed en macht voor zichzelven te verkrijgen, en zoo was dit ook met de Farizeën.

Wij hebben hier dus een bericht van eene gewoonte en gebruik onder de Farizeën en *al de Joden*, vers 3, 4.

1. *Zij wasschen de handen dikmaals.* Zij wieschen ze *pugmê.* De critici maken veel moeite over dit woord; volgens sommigen wordt er het herhaalde van hunne wasschingen mede aangeduid — zooals in onze overzetting —; anderen denken, dat het beteekent de moeite, die zij zich gaven om hunne handen te wasschen; zij wieschen ze met groote zorg; zij wieschen ze tot aan de pols (zeggen sommigen;) zij staken hunne handen, als zij nat waren, in de hoogte, opdat het water tot aan de ellebogen zou afloopen.

2. Zij wieschen ze inzonderheid vóór zij brood aten; dat is: vóór zij zich nederzetten voor een' plechtigen maaltijd, want dat was de regel; zij moesten zich stellig de handen wasschen vóór zij het brood aten, waarover zij om een' zegen vroegen. Al wie het brood eet, waarover zij den zegen uitspreken: *Geloofd zij Hij, die het brood uit de aarde doet voortkomen,* moet daarvoor en daarna zich de handen wasschen, want anders werd hij geacht verontreinigd te zijn.

3. Zij droegen zeer bijzonder zorg, om, als zij van de markt kwamen, hunne handen te wasschen, of, volgens sommigen, als zij uit de rechtzaal kwamen; het beteekent nl. elke plaats, waar allerlei menschen samenkomen, en waar men mocht veronderstellen, dat ook Heidenen, of Joden, die volgens de wet verontreinigd waren door het een of ander, konden zijn, en door wie zij dus, in aanraking met hen komende, zichzelf verontreinigd achtten, zeggende: *Houd u bij u zelven, naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij,* Jes. 65 : 5. De regel der rabbijnen was, zeggen zij, dat, zoo zij des morgens vóór alle andere dingen, die zij deden, hunne handen ter dege wieschen, dit volstaan kon voor den geheelen dag, mits zij alleen bleven; maar als zij zich in gezelschap begaven, dus in aanraking kwamen met anderen, dan moesten zij bij hun' terugkeer niet eten en niet bidden, vóór zij zich de handen hadden gewasschen. Zoodoende verkregen de ouden den roep van heiligheid onder het volk, en oefenden zij gezag uit op hun geweten.

Daaraan voegden zij nog toe het wasschen der drinkbekers, en kannen, en koperen vaten, waarvan zij vermoedden, dat zij door de Heidenen gebruikt waren, of door personen, die verontreinigd waren, ja tot zelfs de tafels waarvan zij aten. Er waren vele gevallen, in welke door de wet van Mozes wasschingen waren voorgeschreven; maar zij voegden daar nog aan toe, en zij drongen even sterk aan op het waarnemen van hunne eigene voorschriften, als op de instellingen Gods.

II. Op de manier van handelen van Christus' discipelen. Zij kenden de wet, en zij kenden het algemeen heerschende gebruik, maar daaraan wilden zij zich niet gebonden rekenen. Zij aten brood met onreine, dat is: met ongewasschene handen, vers 2. Het eten met ongewasschene handen noemden zij eten met *onreine* handen. Zoo weten de menschen hunne bijgeloovigheden op te houden, door aan alles wat met hen in tegenspraak is een wanluidenden naam te geven. De discipelen wisten waarschijnlijk wel, dat de Farizeën het oog op hen hadden, maar toch wilden zij hun niet ter wille zijn door zich te onderwerpen aan hunne inzettingen, maar gebruikten, evenals bij andere gelegenheden, hunne vrijheid en aten brood met ongewasschen handen, en hierin was hunne gerechtigheid, hoe zeer die ook minder *scheen,* in werkelijkheid toch *overvloediger* dan der schriftgeleerden en Farizeën, Matth. 5 : 20.

III. De ergernis, die dit verwekte bij de Farizeën; zij *berispten hen,* vers 2. Zij laakten hen als onheilig, als menschen van een' loszinnigen levenswandel, of liever: als menschen, die zich niet wilden onderwerpen aan de macht der kerk, om plechtigheden en kerkgebruiken voor te schrijven, en die dus opstandig, onruststokend en scheurmakend waren. Zij brachten eene aanklacht tegen hen in bij hun' Meester, verwachtende, dat Hij hen in die vrijheid zou beteugelen en hun zou bevelen zich naar deze regelen te gedragen, want zij, die zoo ingenomen zijn met hunne eigene bedenkselen en wetten, zullen zich meestal gaarne op Christus beroepen, alsof Hij hen steunen zal, en alsof Zijn gezag tusschenbeiden moet treden om hunne wetten en verordeningen verplichtend te maken, en hen dus te bestraffen, die er zich niet aan onderwerpen. Zij vragen niet: Waarom doen uwe discipelen niet, *zooals wij doen?* (Hoewel dit het was wat zij bedoelden, daar zij zich zelven aan anderen ten maatstaf begeerden te stellen.) Maar: *Waarom wandelen uwe discipelen niet naar de inzetting der ouden?* vers 5. Het was gemakkelijk hierop te antwoorden, dat zij, door de leer van Christus aan te nemen, *verstandiger waren dan al hunne leeraars,* ja verstandiger ook *dan de ouden,* Ps. 119 : 99, 100.

IV. Christus' rechtvaardiging van hen, waarin Hij

1. Tegenover de Farizeën het gezag betwist, waardoor die plechtigheid als eene wet werd opgelegd. *Zij* waren wel de geschiktste personen met wie hierover gesproken en gehandeld kon worden, daar zij er zoo zeer voor ijverden; maar tot de scharen sprak Hij hier niet over (gelijk blijkt uit Zijn roepen van de schare tot zich, vers 14)) opdat Hij den schijn niet zou hebben van hen op te zetten tot ontevredenheid en ongehoorzaamheid aan hunne regeerders; maar wèl heeft Hij de bestraffing gericht tegen de personen, wie dit aanging; want de regel is: *Suum cuique — Ieder het zijne, a.* Hij bestraft hen om hunne geveinsdheid, waarmede zij voorwenden God te eeren, terwijl dit toch in werkelijkheid hun oogmerk niet was in hunne Godsdienstige verrichtingen, vers 6, 7. *Zij eeren Mij met de lippen.* Zij wenden voor dat het tot eer van God is, dat zij deze dingen voorschrijven, teneinde zich te onderscheiden van de Heidenen, maar in werkelijkheid *houdt hun hart zich verre van God,* en worden zij door niets

geregeerd dan door eerzucht en begeerlijkheid. Zij wilden hierdoor beschouwd worden als menschen, die zich als een heilig volk den Heere, hun' God, wilden wijden, terwijl dit in werkelijkheid zeer verre is van hunne gedachten. In al hunne Godsdienstige handelingen bleven zij aan het uitwendige hangen, en hun hart was er niet recht in voor God, en dit was God ijdellijk aanbidden, want zulk eene schijnvroomheid kon Hem niet behagen, en hun geen nut of voordeel aanbrengen. *b.* Hij bestraft hen, omdat zij de bedenkselen en voorschriften der ouden en van hunne oversten als Godsdienst aanmerkten; *zij leeren leeringen, die geboden zijn der menschen.* In plaats van bij het volk op de groote beginselen van den Godsdienst aan te dringen, legden zij hun de canons op van hunne kerk, en oordeelden zij over het al of niet Joden zijn van de menschen, naar dat zij al of niet zich aan die kerkregelen onderwierpen, zonder acht te slaan of zij al of niet leefden in gehoorzaamheid aan Gods wetten. Wel is waar, er waren door de wet van Mozes *verscheidene wasschingen* geboden, Hebr. 9 : 10, die bedoeld waren om te wijzen op de innerlijke reiniging des harten van wereldsche en vleeschelijke lusten, die God eischt als volstrekt noodzakelijk voor onze gemeenschapsoefening met Hem, maar in plaats van te zorgen voor de substantie — het wezen — hebben zij verwaand en vermetel aan de ceremonie, die slechts de schaduw was, nog toegevoegd, en zoo waren zij heel nauwgezet en zorgzaam in het wasschen van drinkbekers en kannen. En let wel op: Hij voegt er bij: *andere dergelijke dingen doet gij vele,* vers 8. Bijgeloovigheid is eindeloos. Als één menschelijk bedenksel of instelling toegelaten wordt, al is zij ook nog zoo onschuldig, zooals dit wasschen der handen, *zie, er komt eene bende,* en er is eene deur geopend voor *vele dergelijke dingen. c.* Hij bestraft hen omdat zij het gebod Gods nalieten, het voorbij zagen, er niet op aandrongen in hunne prediking en in hunne uitoefening van tucht de overtreding daarvan oogluikend toelieten, alsof die wet niet langer gold of van kracht was, vers 8. Het is het groote kwaad in die geboden van menschen, dat zij, die er voor ijveren, heel weinig ijver betoonen voor de noodzakelijke plichten van den godsdienst, maar die gansch gerust en tevreden kunnen laten veronachtzamen. Ja meer, zij verwierpen het gebod Gods, vers 9, *Gij doet zeker Gods gebod wel te niet, en zelfs maakt gij Gods woord krachteloos door uwe inzetting,* vers 13. Gods rechten en inzettingen lieten zij niet slechts veronachtzamen en beschouwen als wetten die verouderd en afgeschaft zijn, maar zij hebben er hunne eigene inzettingen voor in de plaats gesteld. Hun was opgedragen de wet te verklaren en op het verplichtende er van bij het volk aan te dringen, en onder voorwendsel nu van die macht te gebruiken, hebben zij de wet geschonden en er het verplichtende van opgeheven, door hunne verklaring van den tekst, den tekst verdervende.

Hij wijst hen op een bijzonder en sterk sprekend voorbeeld hiervan. God heeft den kinderen geboden hunne ouders te eeren, niet slechts in de wet van Mozes, maar reeds vroeger, door de wet der natuur; en *wie vader of moeder vloekt, die zal den dood sterven.* Hieruit is gemakkelijk af te leiden, dat, als de ouders arm zijn, het de plicht is der kinderen hen naar vermogen te ondersteunen; en indien de kinderen, die hunne ouders vloeken, waard zijn te sterven, hoe veel te meer dan niet zij, die hen laten verhongeren. Zoo iemand zich echter slechts in alle opzichten wil gedragen naar de inzetting der ouden, dan zullen zij wel een dienstig middel voor hem vinden om zich van die verplichting te ontslaan, vers 11. Indien zijne ouders arm zijn, en hij wel de middelen heeft om hen te ondersteunen, maar er toch niet toe genegen is, zoo laat hij zweren bij het *korban,* dat is: bij het goud van den tempel, en de gave op het altaar, dat zijne ouders geen voordeel van hem zullen hebben, dat hij hen niet wil ondersteunen; en, zoo zij iets van hem vragen, zoo laat hij hun dit zeggen en het is genoeg; alsof hij zich door de verplichting dier goddelooze gelofte ontslagen had van de verplichting, die Gods heilige wet hem oplegt. Aldus verstaat Dr. Hammond dit, en men zegt dat het een aloude canon is der rabijnen: Dat geloften plaats hebben in zaken, geboden door de wet, zoowel als in onverschillige dingen, zoodat, wanneer iemand eene gelofte gedaan heeft, die niet gehouden kan worden zonder een gebod te overtreden, de gelofte bekrachtigd en het gebod overtreden moet worden. Zoodanige leer wordt ook door de Papisten geleerd, daar zij kinderen van alle verplichtingen jegens hunne ouders ontheffen, als zij kloostergeloften hebben afgelegd, en in de religie zijn getreden, zooals zij het noemen. *En,* voegt Hij er ten slotte bij: *vele dergelijke dingen doet gij.* Waar zullen de menschen ook ophouden, als zij eens begonnen zijn met hunne inzettingen in de plaats te stellen van het woord Gods? Die groote ijveraars voor zoodanige ceremoniën hebben eerst Gods geboden *licht geacht* in vergelijking met hunne inzettingen, maar daarna hebben zij Gods geboden *krachteloos gemaakt,* als zij in den weg stonden van hunne inzettingen. Dit alles heeft Jesaja reeds van hen geprofeteerd; wat hij zeide van de geveinsden van zijn' tijd, was volkomen van toepassing op de schriftgeleerden en Farizeën, vers 6. Als wij de goddeloosheid zien van den tegenwoordigen tijd, dan zouden wij *niet uit wijsheid vragen,* indien wij zeiden dat alle *vorige dagen beter geweest zijn dan deze,* Pred. 7 : 10. Ook de ergste geveinsden en boosdoeners hebben hunne voorgangers gehad.

2. Hij onderwijst het volk betreffende het beginsel, waarop deze ceremonie gegrond was. Het was noodig, dat dit deel Zijner rede in het openbaar gesproken zou worden, want het had betrekking op het dagelijksch leven, en was bestemd om eene groote vergissing te herstellen, waarin het volk, geleid door hunne oversten, vervallen waren. Daarom riep Hij de gansche schare tot zich, vers 14, en zeide hun: *Hoort en verstaat.* Het is voor het volk niet genoeg te *hooren,* zij moeten ook *verstaan* wat zij hooren. Als Christus de inzetting der ouden

omtrent de wassching vóór het gebruiken van spijze wil te niet doen, dan tast Hij het denkbeeld aan, dat er de grondslag van was. Verdorvene gewoonten worden het best afgeschaft door de bedorven meeningen te verbeteren.

De zaak, waaromtrent Hij hen nu wil inlichten, is verontreiniging, waardoor wij geschaad kunnen worden. Vers 15. Hij zal hun aantoonen, waardoor verontreiniging teweeg gebracht wordt. *a.* Niet door de spijze, die wij eten, al is het ook, dat wij ze eten met ongewasschene handen; dat komt slechts van buiten af, en gaat door den mensch heen. Maar, *b.* Het is door het uitbreken van het bederf, dat in ons hart is, dat onze geest en ons geweten verontreinigd worden, daardoor ontstaat schuld; en wij worden hatelijk in het oog van God door hetgeen *uit ons* voortkomt; onze booze gedachten en neigingen, onze woorden en onze daden, die verontreinigen ons, en die alleen. Waar wij dus voor hebben te zorgen is: *ons hart te wasschen van boosheid.*

3. Hij geeft aan Zijne discipelen nog afzonderlijk eene verklaring van het onderricht, dat Hij aan het volk heeft gegeven. Toen Hij van de schare in huis was gekomen, vroegen Hem Zijne discipelen *van de gelijkenis*, vers 17; want aan hun scheen het eene gelijkenis toe. In antwoord nu op hunne vraag: *a.* Bestraft Hij hunne stompzinnigheid: „Zijt ook gij alzoo onwetend? Zijt *ook gij* traag van verstand, even stompzinnig als het volk, dat geen begrip heeft en dus niet *kan* verstaan; even stompzinnig als de Farizeën, die niet *willen* verstaan? Zijt gij *alzoo* onwetende?" Hij verwacht niet, dat zij alles zullen verstaan; maar *zijt gij zóó zwak, dat gij dit niet verstaat*? *b.* Hij verklaart hun deze waarheid, opdat zij haar eerst zouden *begrijpen*, en haar dan zouden *gelooven*, want het blijkbare er van sprong in het oog. Sommige waarheden bewijzen zich zelven, als zij slechts duidelijk verklaard en dan goed begrepen worden. Als wij den geestelijken aard verstaan van God en van Zijne wet, en wat het is, dat Hem smaadt en beleedigt, en ons ongeschikt maakt om gemeenschap met Hem te oefenen, dan zullen wij spoedig bemerken *a. a.* Dat hetgeen wij eten en drinken ons niet kan verontreinigen, waardoor eene Godsdienstige wassching noodig zou zijn. *Het gaat niet in zijn hart, maar in den buik*, ondergaat de spijsvertering, allerlei afscheidingen hebben plaats, die de natuur aanwijst, en wat er ontreinigends in is, wordt uitgeworpen uit het lichaam. *De spijzen zijn voor den buik, en de buik is voor de spijzen; maar God zal beide dezen en die te niet doen.* Maar *b. b.* Het is hetgeen voortkomt uit het hart, het verdorven hart, dat ons ontreinigt. Gelijk volgens de ceremonieele wet bijna alles, wat uit den mensch komt, hem verontreinigt, Lev. 15 : 2; Deut. 23 : 13, zoo is hetgeen uit den geest, het hart, van den mensch voortkomt, wat hem voor God verontreinigt, en eene Godsdienstige wassching noodig maakt, vers 21. *Van binnen, uit het hart der menschen*, waarvan zij de goedheid zoo roemen, en dat zij als het beste in zich beschouwen, daaruit komt voort hetgeen verontreinigt, van dáár komt al het kwaad. Gelijk eene verdorvene fontein bedorven water doet uitstroomen, zoo komen uit een verdorven hart verdorvene redeneeringen, verdorvene neigingen en lusten, en al die booze woorden en werken, die er door worden voortgebracht. Evenals in Matthéüs worden verschillende bijzonderheden genoemd; dáár hadden wij er eene, die wij hier niet hebben, nl. *valsche getuigenissen;* maar hier worden er *zeven* genoemd, die gevoegd moeten worden bij die wij dáár hadden. *Ten eerste. Gierigheden*, of onmatige begeerte naar meer van den rijkdom der wereld en de voldoening der zinnen, het voortdurend geroep van: *Geef, geef.* Vandaar dat wij lezen van *het hart geoefend te hebben in gierigheid*, 2 Petr. 2 : 14. *Ten tweede boosheden*, kwaadaardigheid, haat, onwil, eene begeerte om schade of nadeel toe te brengen, en een vermaak in het kwaad, dat gesticht is. *Ten derde. Bedrog*, hetwelk bedekte of vermomde boosheid is, om haar door het bedekte des te zekerder te kunnen werken. *Ten vierde. Ontuchtigheid.* De *onreinheid* en het *zot geklap*, die door den apostel worden veroordeeld, de oogen vol overspel, die niet ophouden van zondigen. *Ten vijfde. Een boos oog*, een afgunstig oog, en een begeerig oog, dat aan anderen het goede misgunt, dat wij hun geven of voor hen doen, Spr. 23 : 6, of dat verdrietig is, over het goede dat zij doen of genieten. *Ten zesde. Hoovaardij, huperêphania*, ons in onze eigene schatting verheffende boven anderen, en met minachting neerziende op anderen. *Ten zevende. Onverstand, aphrosunê*, onvoorzichtigheid, onnadenkendheid. Sommigen verstaan dit inzonderheid van ijdel roemen, dat de apostel Paulus *dwaasheid* noemt, 2 Cor. 11 : 1, 19, omdat dit hier saamgevoegd is met *hoogmoed.* Ik houd het echter veeleer voor die roekeloosheid in spreken en handelen, die de oorzaak is van zoo veel kwaad. *Kwade gedachten* worden het eerst genoemd, als de bron van al ons bedrijven van kwaad, en *onnadenkendheid* wordt het laatst genoemd, als de oorzaak van ons nalaten van hetgeen goed is. Van dit alles besluit Hij, vers 23,

1. Dat zij *voortkomen van binnen*, van de verdorvene natuur, het vleeschelijk gezinde hart, den boozen schat in het hart. Met recht wordt gezegd, dat *het binnenste enkel verderving is*, dat moet wel, indien dat alles voortkomt van binnen.

2. Dat zij *den mensch ontreinigen.* Zij maken den mensch ongeschikt voor gemeenschapsoefening met God; zij bevlekken de conscientie, en, zoo zij niet gedood en uitgeroeid worden, zullen zij de menschen buitensluiten van het nieuwe Jeruzalem, waarin niets onreins zal binnenkomen.

24. En van daar opstaande, ging Hij weg naar de landpalen van Tyrus en Sidon. En in een huis gegaan zijnde, wilde Hij niet, dat het iemand wist; en Hij kon nochtans niet verborgen zijn. 25. Want eene vrouw, welker dochterken eenen onreinen geest had, van Hem gehoord hebbende, kwam en viel neder aan Zijne voeten; 26. Deze nu was eene Grieksche vrouw van

geboorte uit Syro-Fenicië, en zij bad Hem, dat Hij den duivel uitwierp uit hare dochter. 27. Maar Jezus zeide tot haar: Laat eerst de kinderen verzadigd worden; want het is niet betamelijk, dat men het brood der kinderen neme, en den hondekens voorwerpe. 28. Maar zij antwoordde en zeide tot Hem: Ja Heere, doch ook de hondekens eten onder de tafel van de kruimkens der kinderen. 29. En Hij zeide tot haar: Om dezes woords wille ga henen; de duivel is uit uwe dochter uitgevaren. 30. En als zij in haar huis kwam, vond zij, dat de duivel uitgevaren was, en de dochter liggende op het bed.

Zie hier

I. Hoe nederig Christus zich zoekt te verbergen. Nooit is iemand zoo vermaard en gezocht geweest, als Hij het was in Galilea; daarom is Hij, ten einde ons te leeren geene gelegenheid te laten voorbijgaan om goed te doen, en toch ook de toejuiching des volks niet te zoeken of te begeeren, *van daar opgestaan en naar de landpalen van Tyrus en Sidon gegaan*, waar Hij weinig bekend was, en dáár ging Hij, niet in eene synagoge, of naar eene plaats van openbare samenkomst, maar in een particulier huis; en Hij wilde niet, dat iemand het wist, want er was, Hem betreffende, voorzegd *Hij zal niet twisten, noch roepen, noch zal er iemand zijne stem op de straten hooren.* Niet, dat Hij niet bereid was om te prediken en te genezen, hier zoowel als elders, maar hiertoe wilde Hij aangezocht worden. Gelijk er een tijd is om te verschijnen, om op te treden, zoo is er ook een tijd om zich terug te trekken. Of wel, Hij wilde niet bekend wezen, omdat Hij zich aan de landpalen van Tyrus en Sidon bevond, onder Heidenen, aan wie Hij zich niet zoo spoedig wilde openbaren als aan de stammen Israels, wier heerlijkheid Hij zijn zou.

II. Hoe genadiglijk het Hem heeft behaagd zich desniettemin te openbaren. Hoewel Hij geen' oogst van wonderdadige genezingen in deze landstreek wilde brengen, wilde Hij toch eene handvol van dit koren uitstrooien. *Hij kon niet verborgen zijn*, want eene kaars kan wel onder eene korenmaat gesteld worden maar de zon kan dit niet. Christus was te veel bekend, om ergens lang *incognito — verborgen* te zijn; de vreugdeolie, waarmede Hij gezalfd was, zal, evenals *de olie der rechterhand, roepen*, en het huis van haren geur vervullen. Zij, die slechts van Zijn' roem gehoord hadden, konden niet met Hem spreken, maar weldra zullen zij zeggen: *Dit moet Jezus wezen.* Merk hier nu op

1. De bede tot Hem gericht door eene arme vrouw, die in moeite en benauwdheid was. Zij was eene Heidensche vrouw, eene Grieksche, *vervreemd van het burgerschap Israels, eene vreemdelinge van de verbonden der belofte.* Van afkomst was zij eene Syro-Fenicische, die in geen enkel opzicht gemeenschap had met den Joodschen Godsdienst. Zij had eene dochter, eene jeugdige dochter, die door een' duivel was bezeten. Hoe vele en hoe schrikkelijk zijn de rampen, waaraan jonge kinderen onderhevig zijn! Haar verzoek was: *a.* Zeer nederig, zeer dringend en aanhoudend; zij had van Hem gehoord, zij kwam en viel neder aan Zijne voeten, hetgeen eene arme, sidderende ziel kan doen, die geene vrijmoedigheid heeft om zich in Zijne armen te werpen. *b.* Het was zeer bijzonder, zij zegt Hem wat zij verlangt. Christus stond aan arme smeekelingen toe, om aldus vrijmoedig met Hem te zijn. *Zij bad Hem, dat Hij den duivel uitwierp uit hare dochter*, vers 26. De grootste zegen, dien wij van Christus kunnen vragen voor onze kinderen, is, dat Hij de macht van Satan in hunne ziel zal verbreken, en inzonderheid, dat Hij den *onreinen geest* van hen zal uitwerpen, opdat zij tempelen mogen worden van den Heiligen Geest, en Hij in hen kunne wonen.

2. Zijn ontmoedigend antwoord op dit verzoek, vers 27. Hij zeide tot haar: *Laat eerst de kinderen verzadigd worden.* Laten al de wonderen gewerkt worden voor de Joden, die zij noodig hebben, die op bijzondere wijze Gods verkoren volk zijn, en laat hetgeen voor hen bestemd was, niet geworpen worden voor degenen, die niet tot het huisgezin Gods behooren, en die kennis niet hebben van Hem, en dat deel niet aan Hem hebben, die zij hebben, en die, *in vergelijking met hen, als hondekens* zijn, onrein en onheilig, en die ook *als honden voor hen zijn*, tegen hen grommen, hatelijk voor hen zijn, en gansch bereid hen te kwellen. Als Christus weet, dat het geloof van arme smeekelingen sterk is, dan schept Hij er soms behagen in het op de proef te stellen en het tot het uiterste te brengen. Maar Zijn zeggen: *Laat eerst de kinderen verzadigd worden*, duidt aan, dat er genade weggelegd was voor de Heidenen, en dat dit wel spoedig zou blijken; want de Joden begonnen reeds oververzadigd te zijn van het Evangelie van Christus, en sommigen van hen hadden Hem gebeden *uit hunne landpalen weg te gaan.* De kinderen beginnen te spelen met hun voedsel, en wat zij overlaten en hun tegenstaat, zal een feestmaal zijn voor de Heidenen. De apostelen hielden zich aan den regel: *Laat eerst de kinderen verzadigd worden;* aan de Joden moet het eerst de aanbieding gedaan worden; en indien hunne verzadigde ziel het honigzeem vertreedt, *Ziet, wij keeren ons tot de Heidenen.*

3. Hoe zij het woord van Christus, dat tegen haar gericht was, zoo wist te wenden, dat het vóór haar is geworden. *Ja, Heere!* zeide zij, *ik erken, dat het brood der kinderen niet voor de honden geworpen moet worden; maar aan de honden werden toch nooit de kruimkens ontzegd van dat brood, ja, die komen hun toe, er is hun eene plaats gegund onder de tafel, ten einde ze op te kunnen vangen. Ik vraag niet om een geheel brood, ja zelfs niet om een stuk brood, slechts om een kruimke vraag ik, weiger het mij niet.* Dit zegt zij niet om de genade te onderschatten, of haar in zich zelve licht te achten, maar om den overvloed te verheerlijken van de wonderdadige genezingen, waarmede, naar zij had gehoord, de Joden bevoorrecht werden, en in vergelijking waarmede eene enkele

genezing slechts als een kruimke was. De Heidenen komen niet in scharen zooals de Joden, *ik kom geheel alleen.* Wellicht had zij gehoord van de vijf duizend, die onlangs tegelijk gespijzigd werden, waarna, zelfs nadat zij de overgeschotene brokken hadden opgenomen, toch wel eenige kruimkens voor de honden waren overgebleven.

4. Hoe Christus hierop hare bede toestond. Is zij zoo nederig, en zoo vurig in haar streven? *Om dezes woords wil, ga heen! Gij zult verkrijgen waarom gij zijt gekomen, de duivel is uit uwe dochter uitgevaren,* vs. 29. Dit moedigt ons aan om te bidden en niet te vertragen, te volharden in het gebed, niet twijfelende, maar ten laatste overmogende, op het einde zal Hij het gezicht voortbrengen, en het zal spreken en niet liegen. Christus' zeggen, dat het geschied was, heeft het gedaan, even stellig en krachtig, als toen Hij een andermaal zeide: *Het geschiede;* want *als zij in haar huis kwam,* steunende en betrouwende op het woord van Christus, dat hare dochter genezen was, *vond zij, dat de duivel uitgevaren was.* Christus kan Satan ook op een' afstand overwinnen; en het was niet slechts als de bezetenen *Hem zagen,* dat zij zich onderwierpen aan Zijne macht, zooals in Hoofdst. 3 : 11, maar ook als zij Hem niet zagen, want de Geest des Heeren is niet gebonden. Zij vond hare dochter kalm, *liggende op haar bed,* uitrustende; wachtende op den terugkeer harer moeder, om zich met haar te verblijden, dat zij zoo heerlijk wel was.

31. En Hij, wederom weggegaan zijnde van de landpalen van Tyrus en Sidon, kwam aan de Zee van Galiléa, door het midden der landpalen van Decápolis. 32. En zij brachten tot Hem eenen doove, die zwaarlijk sprak, en baden Hem, dat Hij de hand op hem legde. 33. En hem van de schare alleen genomen hebbende, stak Hij Zijne vingeren in zijne ooren, en gespogen hebbende raakte Hij zijne tong aan; 34. En opwaarts ziende naar den hemel, zuchtte Hij, en zeide tot hem: Effatha; dat is: Word geopend. 35. En terstond werden zijne ooren geopend, en de band zijner tong werd los, en hij sprak recht. 36. En Hij gebood hunlieden, dat zij het niemand zeggen zouden; maar wat Hij hun ook gebood, zoo verkondigden zij het des te meer. 37. En zij ontzetten zich boven mate zeer, zeggende: Hij heeft alles wel gedaan; en Hij maakt, dat de dooven hooren, en de stommen spreken.

Onze Heere Jezus bleef zelden lang aan eene zelfde plaats, want Hij wist waar Zijn werk was. Toen Hij de dochter der Kananeesche vrouw had genezen, had Hij wat Hij aan deze plaats te doen had gedaan, en daarom verliet Hij dadelijk deze landstreek, en keerde terug naar de zee van Galilea, waaromtrent Hij zelf woonde. Toch ging Hij niet door den directen weg daarheen, maar langs een' omweg door het midden der landpalen van Decapolis, die grootendeels aan gene zijde der Jordaan lagen. Zulk een verren weg heeft onze Heere Jezus gewandeld, als Hij het land doorging goed doende.

Nu hebben wij hier de geschiedenis van eene genezing, gewrocht door Christus, welke door geen der andere evangelisten is medegedeeld, de genezing namelijk van een' doofstomme.

I. Zijn toestand was treurig, vers 32. Zij brachten tot Hem een' *doove,* sommigen denken een doofgeborene, en dan moest hij natuurlijk ook stom zijn. Anderen denken, dat hij door eene ongesteldheid of door een ongeval, doof was geworden, of ten minste hardhoorig; en daarbij ook *zwaarlijk sprak.* Hij was *mogilalos.* Sommigen denken, dat hij geheel en al stom was; anderen, dat hij slechts met groote moeite spreken kon, en dat hij zich voor anderen nauwelijks verstaanbaar kon maken. Hij was dus gansch en al ongeschikt om een gesprek te voeren, en zoodoende beroofd van het genot en het nut er van; hij kon noch het genoegen smaken van andere menschen te hooren spreken, noch hun zijne gedachten mededeelen. Laat ons hierin aanleiding vinden om God te danken, dat Hij ons het gehoor heeft gegeven en behouden, inzonderheid, omdat wij zoodoende in staat zijn het woord Gods te hooren; en de gave der sprake, inzonderheid om in staat te zijn Gods lof te spreken; en laat ons medelijden hebben met hen, die doof of stom zijn, en hen met groote teederheid behandelen. Zij, die dezen armen man tot Christus brachten, smeekten Hem, *dat Hij de hand op hem legde,* zooals de profeten de hand legden op hen, die zij zegenden in den naam des Heeren. Er wordt niet gezegd, dat zij Hem baden *hem te genezen,* maar *de hand op hem te leggen,* ten einde kennis te nemen van zijn' toestand, en Zijne kracht aan te wenden om hem te doen wat Hij goed vond.

II. Zijne genezing geschiedde op plechtige wijze, en sommige omstandigheden daarbij waren van zeer bijzonderen aard.

1. Christus nam hem alleen van de schare, vers 33. Gewoonlijk wrocht Hij Zijne wonderen in het openbaar, voor de oogen van al het volk, om te toonen, dat zij het nauwkeurigst onderzoek konden doorstaan; maar dit wonder verrichtte Hij in afzondering, om te toonen, dat Hij Zijne eigene eer niet zocht, en ons te leeren alles te vermijden wat naar pronkerij of praalvertooning zweemt. Laat ons van Christus leeren nederig te zijn, en goed te doen waar geen ander oog ons ziet, dan het oog van den Alziende.

1. Bij deze genezing maakte Hij gebruik van meer zinnebeeldige handelingen dan gewoonlijk. *a.* Hij stak Zijne vingeren in Zijne ooren, alsof Hij ze wilde inspuiten, of er het een of ander beletsel uit wilde verwijderen, dat verstopping teweegbracht. *b.* Hij spoog op Zijn' eigen vinger, en raakte toen zijne tong aan, alsof Hij zijn' mond wilde bevochtigen om alzoo los te maken hetgeen waarmede zijne tong gebonden was. Dit waren geene oorzaken, die ook maar

in het minst genezing konden teweegbrengen, het waren slechts teekenen van de aanwending der geneeskracht, die Christus had in zich zelven, ter bemoediging van zijn geloof en van het geloof dergenen, die hem gebracht hadden. Alles wat Hij gebruikte was van Hem zelven, het waren Zijne eigene vingers, die Hij in de ooren van den doove stak, en Zijn eigen speeksel, dat Hij op zijne tong deed, want Hij alleen geneest.

3. Hij zag opwaarts naar den hemel, om aan Zijn' Vader den lof te geven voor hetgeen Hij deed, want Hij zocht Zijn' lof, en deed Zijn' wil, en, als Middelaar, handelde Hij in afhankelijkheid van Hem en met het oög op Hem. Daarmede gaf Hij te kennen, dat het door Goddelijke kracht was, eene kracht en macht, die Hij bezat als Heere des hemels, en van dáár met zich had gebracht, dat Hij dit gedaan heeft; want het hoorende oor en het ziende oog heeft de Heere gemaakt, ja die beide. Hiermede heeft Hij ook Zijn' patient, die wel zien kon, al kon hij niet hooren, er op gewezen, dat Hij moest opzien naar den hemel om hulp te verkrijgen. Mozes met zijne stamelende tong, wordt ook derwaarts heen gewezen, Ex. 4 : 11. *Wie heeft den mensch den mond gemaakt, of wie heeft den stomme of doove of ziende of blinde gemaakt? Ben Ik het niet, de Heere?*

4. Hij zuchtte niet alsof Hij er zwarigheid in vond om dit wonder te werken, of om van Zijn' Vader de macht te verkrijgen om het te doen, maar aldus gaf Hij uitdrukking aan Zijn medelijden met de ellende van het menschelijk leven, en Zijn medegevoel met de beproefden in hunne beproeving. En wat dezen man betreft, Hij zuchtte, niet omdat Hij er afkeerig van was hem eene vriendelijkheid te bewijzen, of het ongaarne deed, maar vanwege de velerlei verzoekingen, waaraan hij blootgesteld zou zijn, en de zonden, die hij gevaar liep van te bedrijven, de zonden der tong, nadat hem de sprake was teruggegeven, en waarvan hij te voren vrij was. Beter zou het voor hem zijn om nog stom te wezen, indien hem niet ook de genade geschonken werd, om *zijn' mond met een' breidel te bewaren,* Ps. 39 : 1.

5. Hij zeide: *Effatha! dat is, word geopend!* Dit geleek in geen enkel opzicht op eene bezwering, of tooverformule, zoo als de waarzeggers en duivelskunstenaars gebruikten, die *piepten en binnensmonds mompelden,* Jes. 8 : 19. Christus spreekt als gezaghebbende, en er ging kracht uit met Zijn woord. *Wordt geopend* diende voor beide deelen der genezing. *Laten de ooren geopend worden, laten de lippen geopend worden, laat hij vrijelijk hooren en spreken, en de belemmering ophouden,* en de uitwerking beantwoordde hieraan, vers 35; *Terstond werden zijne ooren geopend, en de band zijner tong werd los,* en alles was wel. En zalig hij, die, zoodra hij zijn gehoor en zijne spraak had, Jezus zoo dicht bij zich had, om met Hem te spreken.

Deze genezing nu was: *a.* een bewijs, dat Christus de Messias was, want van Hem was voorzegd, dat door Zijne kracht *der dooven ooren zullen geopend worden, en de tong des stommen zal juichen,* Jes. 36 : 5, 6. *b.* Het was een voorbeeld, eene proeve, van de werkingen Zijns Evangelies op het gemoed der menschen. Het groote Evangelie-gebod en de genade van Christus jegens arme zondaren, is *Effatha—Wordt geopend.* Hugo de Groot past dit zoo toe, dat door den Geest van Christus de innerlijke belemmeringen des gemoeds worden weggenomen zooals die lichamelijke belemmeringen werden weggenomen door het woord Zijner kracht. Hij opent het hart, zooals Hij het hart van Lydia geopend heeft, en daardoor opent Hij het oor om het Woord Gods te hooren, en opent Hij den mond tot gebed en tot lofzegging.

6. Hij gebood, dat zij dit niemand zeggen zouden, maar het werd toch zeer bekend gemaakt. *a.* Het was Zijne nederigheid, dat Hij hunlieden gebood, dat zij het niemand zeggen zouden, vers 36. De meeste menschen zullen hunne eigene goedheid uitbazuinen, of ten minste zullen zij gaarne hebben, dat anderen haar zullen verkondigen; maar Christus, hoewel zelf niet in gevaar van er door opgeblazen te worden, heeft, wetende wat wij zijn, ons een voorbeeld willen geven van zelfverloochening, evenals in andere dingen, zoo ook in het bijzonder van lof en roem van menschen. Wij moeten behagen scheppen in goed doen, maar wij moeten er geen behagen in scheppen, dat het bekend wordt. *b.* Het was hun ijver, dat, schoon Hij hun gebood er niets van te zeggen, zij het toch bekend gemaakt hebben, eer Christus wilde dat het bekend gemaakt zou worden. Maar hunne bedoeling was goed, en daarom moet dit meer als eene daad van onbescheidenheid dan van ongehoorzaamheid aangemerkt worden, vers 36. Maar zij, die het verkondigden en zij, die het hoorden *ontzetten zich bovenmate zeer — huperpe rissoos — meer dan boven mate.* Zij waren er ten zeerste door getroffen, en dit zeide iedereen, het was het algemeene gevoelen: *Hij heeft alles welgedaan,* vers 37. Terwijl er waren, die Hem haatten en vervolgden als een *kwaaddoener,* zijn zij bereid van Hem te getuigen, niet slechts, dat Hij geen kwaad gedaan heeft, maar dat Hij zeer veel goed heeft gedaan, en het wèl gedaan heeft, bescheiden en nederig, zeer Godvruchtiglijk en geheel om niet, *zonder geld en zonder prijs* hetgeen den luister Zijner goede werken nog zeer verhoogde. *Hij maakt dat de dooven hooren, en de stommen spreken,* en dat is *wel*; het is wel voor hen, het is wel voor hunne betrekkingen, voor wie zij een last zijn geweest, en daarom zijn zij niet te verontschuldigen, die kwaad van Hem spreken.

HOOFDSTUK VIII.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' wonderdadige spijziging van vier duizend met zeven brooden en weinige vischjes, vers 1—9. II. Zijne weigering om aan de Farizeën een teeken van den hemel te geven, vers 10—13. III. Zijne waarschuwing aan de discipelen voor den zuurdeesem van Farizeïsme en Herodianisme, vers 14—21. IV. Zijn geven van het gezicht aan een' blinde te Bethsaïda, vers 22—26. V. Petrus' belijdenis van Hem, vers 27—30. VI. Zijne

mededeeling aan de discipelen van Zijn naderend lijden, vers 31—33, en Zijne waarschuwing aan hen om ook zelven voorbereid te zijn op lijden, vers 34—38.

In diezelfde dagen, als er eene zeer groote schare was, en zij niet hadden wat zij eten zouden, riep Jezus Zijne discipelen tot zich, en zeide tot hen. 2. Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare, want zij zijn nu drie dagen bij Mij gebleven, en hebben niet wat zij eten zouden. 3. En indien Ik ze nuchteren naar hun huis laat gaan, zoo zullen zij op den weg bezwijken; want sommigen van hen komen van verre. 4. En Zijne discipelen antwoordden Hem: Van waar zal iemand dezen met brooden hier in de woestijn kunnen verzadigen? 5. En Hij vraagde hun: Hoeveel brooden hebt gij? En zij zeiden: Zeven. 6. En Hij gebood de schare, neder te zitten op de aarde; en Hij nam de zeven brooden, en gedankt hebbende brak Hij ze, en gaf ze Zijnen discipelen, opdat zij ze zouden voorleggen; en zij leiden ze aan de schare voor. 7. En zij hadden weinige vischkens; en als Hij gezegend had, zeide Hij, dat zij ook die zouden voorleggen. 8. En zij hebben gegeten, en zijn verzadigd geworden; en zij namen het overschot der brokken op, zeven manden. 9. Die nu gegeten hadden, waren omtrent vier duizend. En Hij liet ze gaan.

Wij hebben de geschiedenis gehad van een wonder, dat zeer veel overeenkomst had met dit wonder in hoofdstuk 6 : 25, en het verhaal van hetzelfde wonder in Matthéüs 15 : 32, en wij hebben er hier weinig verandering of toevoeging bij. Doch er valt op te merken:

1. Dat onze Heere Jezus door zeer velen gevolgd werd; *er was eene zeer groote schare*, vers 1. In weerwil van de booze kunstenarijen van de schriftgeleerden en Farizeën om Hem te bekladden en Zijn invloed te verbreken, heeft het gemeene volk, dat eerlijker, en dus ook wijzer was dan hunne leidslieden, hooge gedachten van Hem blijven koesteren. Wij mogen aannemen dat deze schare van menschen over het algemeen tot de lagere volksklasse behoorden; met de zoodanigen sprak Christus op gemeenzame wijze, want aldus heeft Hij zich zelven vernederd, en aldus heeft Hij ook de geringsten aangemoedigd om tot Hem te komen, ten einde leven en genade te verkrijgen.

2. Zij, die Hem volgden, ondervonden hierbij groote moeielijkheden. Zij waren drie dagen bij Hem gebleven, en hadden niet wat zij eten zouden. Dat was een harde dienst. Laten de Farizeën nooit zeggen, dat de discipelen van Christus niet vasten. Er waren waarschijnlijk wel sommigen, die voedsel van huis medegenomen hadden, maar nu was alles op, en zij hadden een langen weg af te leggen om te huis te komen, en toch bleven zij bij Christus, en spraken niet van Hem te verlaten, voordat Hij hen wegzond. Ware ijver acht ontbering van weinig belang, als zij op den weg des plichts geleden wordt. Zij, die een' rijken feestmaaltijd hebben voor hunne ziel, kunnen wel tevreden zijn met slechts weinig spijze voor het lichaam. De Puriteinen plachten te zeggen: *Bruin brood met het Evangelie is heerlijke kost.*

3. Gelijk Christus medelijden had met allen, die gebrek hadden of zich in verlegenheid bevonden, zoo is Hij zeer bijzonder door ontferming bewogen over hen, die in verlegenheid zijn gekomen door hun' ijver om Hem te volgen. Christus zeide: *Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare.* Op wie de trotsche Farizeën met minachting nederzagen, heeft de nederige Jezus nedergezien met teederheid en medelijden, en aldus moeten wij *een iegelijk eeren.* Maar wat Hij voornamelijk bedenkt, is: *Zij zijn nu drie dagen bij Mij gebleven, en hebben niet wat zij eten zouden.* Welk verlies wij ook lijden om Christus wil, en aan welke ontbering wij ook zijn blootgesteld uit liefde tot Hem, Hij zal er voor zorgen, dat het ons vergoed wordt. *Die den Heere zoeken zullen* niet lang *gebrek hebben aan eenig goed.* Ps. 34 : 11. Merk op met wat medegevoel Christus zeide (vers 3). *Indien Ik hen nuchteren naar hun huis laat gaan, zoo zullen zij op den weg bezwijken* van honger. Christus kent ons lichaamsgestel, Hij weet wat maaksel wij zijn; en Hij is voor het lichaam, indien wij er Hem mede verheerlijken, dan *zullen wij voorzeker gevoed worden*, Psalm 37 : 3 [1]). Hij overwoog, dat velen hunner van verre kwamen, en dus een langen weg hadden af te leggen om naar huis te komen. Als wij groote scharen zien, die komen om het woord te hooren, dan is het troostrijk te denken, dat Christus weet vanwaar zij allen komen, al weten wij het niet. *Ik weet uwe werken en waar gij woont*, Openb. 2 : 13. Christus wilde volstrekt niet, dat zij nuchteren naar huis zouden gaan, want Hij is niet gewoon diegenen ledig weg te zenden, die op de rechte wijze tot Hem zijn gekomen.

4. De twijfelingen van Christenen zullen soms medewerken om Christus' macht te verheerlijken. De discipelen konden zich niet voorstellen hoe zoo groot een aantal menschen hier in de woestijn met brood verzadigd kon worden, vers 4. Datgene moet dus wel als wonderbaarlijk beschouwd worden, wat door de discipelen als onmogelijk geacht werd.

5. Christus' tijd om handelend op te treden tot verlichting en hulp Zijns volks is gekomen, wanneer de nood op het uiterste is; als zij op het punt zijn van te bezwijken, dan voorziet Christus in hunne behoefte. Opdat zij Hem niet om de brooden zouden volgen, voorzag Hij er hun pas van toen zij het hoog noodig hadden, en daarna zond Hij hen weg.

6. Christus' milddadigheid is onuitputtelijk en, om dit te doen blijken, herhaalde Christus dit wonder, ten einde te toonen, dat Hij nog dezelfde is, om Zijn volk te ondersteunen en van het noodige te voorzien. Zijne gunsten

1) Naar de Engelsche overzetting.

worden vernieuwd, gelijk ook onze nooden en behoeften vernieuwd worden. Bij het vorige wonder gebruikte Christus al den voorraad, dien Hij had, welke bestond uit *vijf brooden*, en Hij spijzigde al Zijne gasten, en dat waren *vijf duizend*. Zoo deed Hij ook nu, hoewel Hij had kunnen zeggen: *Indien met vijf brooden vijf duizend menschen gevoed werden, dan kunnen vier duizend menschen met vier brooden gevoed worden*, nam Hij al de zeven brooden en heeft er de vierduizend personen mede gespijzigd, want Hij wilde ons leeren de dingen te nemen zooals zij zijn, en er ons naar te schikken, te gebruiken wat wij hebben en partij te trekken van hetgeen er is. En het ging hier als bij het uitdeelen van het manna: *Degene, die veel verzameld had, had niets over, en dengene, die weinig verzameld had, ontbrak niet.*

7. In het huis onzes Vaders, het huis onzes Meesters, *is overvloed van brood*. Er is in Christus eene volheid, die Hij mededeelt aan alles wat door Zijne handen gaat, zoodat wij daaruit ontvangen ook genade voor genade, Joh. 1 : 16. Diegenen, die Christus hebben om op te leven en te teren behoeven geen gebrek te vreezen.

8. Het is voor hen, die Christus volgen, goed, dat zij zich aaneenhouden; deze volgelingen van Christus bleven bij elkander, vierduizend, en Christus heeft hen allen gevoed. Christus' schapen moeten bij de kudde blijven, in hunne voetstappen gaan, en dan zullen zij voorzeker gevoed worden.

10. En terstond in het schip gegaan zijnde met Zijne discipelen, is Hij gekomen in de deelen van Dalmanutha. 11. En de Farizeën gingen uit, en begonnen met Hem te twisten, begeerende van Hem een teeken van den hemel, Hem verzoekende. 12. En Hij, zwaarlijk zuchtende in Zijnen geest, zeide: Wat begeert dit geslacht een teeken? Voorwaar Ik zeg u, zoo aan dit geslacht een teeken gegeven zal worden! 13. En Hij verliet hen, en wederom in het schip gegaan zijnde, voer Hij weg naar de andere zijde. 14. En Zijne discipelen hadden vergeten brood mede te nemen, en hadden niet dan één brood met zich in het schip. 15. En Hij gebood hun, zeggende: Ziet toe, wacht u van den zuurdeesem der Farizeën, en van den zuurdeesem van Herodes. 16. En zij overleiden onder elkander, zeggende: Het is, omdat wij geene brooden hebben. 17. En Jezus, dat bekennende, zeide tot hen: Wat overlegt gij, dat gij geene brooden hebt? Bemerkt gij nog niet, en verstaat gij niet? Hebt gij nog uw verharde hart? 18. Oogen hebbende, ziet gij niet, en ooren hebbende hoort gij niet? 19. En gedenkt gij niet, toen Ik de vijf brooden brak onder de vijfduizend mannen, hoeveel volle korven met brokken gij opnaamt? Zij zeggen Hem: Twaalf. 20. En toen Ik de zeven brak onder de vier duizend mannen, hoeveel volle manden met brokken gij opnaamt? En zij zeiden: Zeven. 21. En Hij zeide tot hen: Hoe verstaat gij niet?

Nog altijd is Christus op weg. Thans bezoekt Hij de deelen van Dalmanutha, opdat geen hoekje van het land Israels kunne zeggen, Zijne tegenwoordigheid te hebben moeten ontberen. Hij kwam er in een schip, vers 10; dewijl Hij daar echter wel gelegenheid had tot twistgesprekken, maar niet om goed te doen, ging Hij wederom in het schip, vers 13, en keerde terug. In deze verzen wordt ons verhaald:

I. Hoe Hij weigerde de Farizeën ter wille te zijn, die Hem om een teeken van den hemel vroegen. Zij *gingen uit* om met Hem te twisten; niet om van Hem te leeren, maar om Hem strikvragen te doen.

1. Zij begeerden van Hem een teeken van den hemel, alsof de teekenen, die Hij hun gaf op aarde, met welke zij meer gemeenzaam waren, en die beter door hen onderzocht en nagegaan konden worden, niet voldoende waren. Er was een teeken van den hemel bij Zijn' doop in de nederdaling van de duive en de stem, die gehoord werd, Matth. 3 : 16, 17. Dat teeken was openbaar genoeg, en als zij tot den doop van Johannes waren gekomen, gelijk zij hadden behooren te doen, dan zouden zij het ook zelf gezien hebben. Later, toen Hij aan het kruis was genageld, schreven zij een nieuw teeken voor: *Dat hij nu afkome van het kruis, en wij zullen hem gelooven.* Zoo zal het hardnekkig ongeloof wel altijd iets hebben te zeggen, al is het ook nog zoo onredelijk. Zij vroegen om dit teeken *Hem verzoekende*; niet in de hoop, dat Hij het hun zou geven, maar in de hoop, dat Hij het hun *niet* zou geven, ten einde een voorwendsel te hebben voor hun ongeloof.

2. Hij weigerde hun verzoek. Hij zuchtte zwaarlijk in Zijn' geest, vers 12. Hij steunde of kermde — gelijk sommigen dit woord verstaan — smart gevoelende om de hardheid van hun hart, en den weinigen invloed, dien Zijne prediking en Zijne wonderen op hen hadden uitgeoefend. Het ongeloof van hen, die gedurende langen tijd de middelen der overtuiging gehad hebben, is eene groote smart voor den Heere Jezus; het ontroert Hem, dat zondaren zichzelven aldus te kort doen en verderven, en zelven de deur der genade en der zaligheid voor zich toesluiten. *a.* Hij bestraft hen om dien eisch; *Wat begeert dit geslacht een teeken*; dit geslacht, hetwelk zoo onwaardig is, dat hun het Evangelie gebracht wordt en dat dit van eenig teeken voor hen zou vergezeld gaan; dit geslacht, dat zoo gereedelijk instemt met de inzettingen der ouden, zonder dat daar eenig teeken ter bevestiging bij geschiedt, dit geslacht, dat, zoo zij slechts de tijden wilden berekenen, bepaald in het Oude Testament, gemakkelijk kon bemerken, dat in hun tijd de Messias komen moest; dit geslacht, waaraan zoo vele en zoo merkbare teekenen gegeven

waren in de genezing hunner kranken? Hoe onzinnig, hoe ongerijmd is het van hen, om een teeken te begeeren! *b.* Hij weigert te antwoorden op hun eisch; *Voorwaar Ik zeg u: zoo aan dit geslacht een teeken* — een zoodanig teeken — *gegeven zal worden.* Als God sprak tot bijzondere personen over eene bijzondere zaak, die buiten den weg Zijner gewone beschikking lag, dan werden zij aangemoedigd om een teeken te vragen, zooals Gideon en Ahaz; maar als Hij in het algemeen en tot allen spreekt, zooals in de wet en in het Evangelie, dan is het aanmatigend om andere teekenen voor te schrijven, dan die Hij heeft gegeven. *Zal men God wetenschap leeren?* Hij ontzeide het hun, en toen verliet Hij hen, als menschen, met wie men niet kon redeneeren. Indien zij niet overtuigd *willen* wezen, dan *zullen* zij het niet wezen, laat hen over aan de kracht der dwaling, aan het bedrog en de inbeelding van hun eigen hart.

II. Hoe Hij Zijne discipelen waarschuwde tegen den zuurdeesem der Farizeën en van Herodes. Merk hier op:

1. Waarin de waarschuwing bestond, vers 15; *Ziet toe, wacht u voor den zuurdeesem der Farizeën;* „wacht u voor de inzetting der ouden, waaraan zij zoo gehecht zijn, opdat gij niet trotsch en geveinsd wordt en aan uitwendige plechtigheden blijft hangen zooals zij." Mattheüs voegt er bij *en der Sadduceën,* Markus voegt er bij: *en van Herodes,* waaruit sommigen opmaken, dat Herodes en zijne hovelingen over het algemeen Sadduceën waren, dat is: Deïsten, of menschen zonder Godsdienst. Anderen geven er dien zin aan: De Farizeën begeerden een teeken van den hemel; en Herodes was van over lang begeerig geweest een wonder te zien, door Christus gewrocht, Lukas 23 : 8; een wonder, zooals hij het zou voorschrijven, zoodat de zuurdeesem van die beiden gelijk was. Zij waren niet tevreden met de teekenen, die zij hadden, zij wilden anderen, zooals zij ze zelven uitdachten. *Wacht u voor dezen zuurdeesem,* zegt Christus, „weest overtuigd door de wonderen, die gij gezien hebt, en verlangt geene anderen."

2. Hoe zij die waarschuwing misverstonden. Het schijnt, dat zij, toen zij ditmaal in zee staken, vergeten hadden brood mede te nemen, zoodat zij niet dan één brood met zich in het schip hadden, vers 14. Toen Christus hun nu zeide, dat zij zich moesten wachten voor den zuurdeesem der Farizeën, beschouwden zij dit als een wenk, dat zij zich niet om hulp of onderstand tot de Farizeën moesten wenden als zij aan de overzijde zouden gekomen zijn, daar dezen zich nog onlangs aan hen geërgerd hadden wegens hun eten met ongewasschene handen. *Zij overleiden onder elkander,* wat de bedoeling dezer waarschuwing was, en zij kwamen tot de gevolgtrekking: *Het is omdat wij geene brooden hebben;* „Hij zeide dit om ons onze zorgeloosheid te verwijten, dat wij naar zee gingen en onder vreemden, met niet meer dan één brood. Hij wil ons eigenlijk te kennen geven, dat wij nu op rantsoen gesteld moeten worden." Zij overleiden onder elkander, zij twistten er over; de een zeide: *Het was uwe schuld;* en de ander zeide: *het was uwe schuld, dat wij zoo slecht voorzien zijn voor deze reis.* Door wantrouwen van God ontstaat twist onder Christus' discipelen.

3. De bestraffing, die Christus hun gaf wegens hunne verlegenheid over die zaak, daar hieruit ongeloof sprak in Zijne macht om in hunne behoefte te voorzien, in weerwil van de rijke ervaring, die zij daarvan hadden. Die bestraffing was wel eenigszins scherp, want Hij kende hun hart, en Hij wist, dat zij zoodanige bestraffing noodig hadden. *„Bemerkt gij nog niet, en verstaat gij niet, wat u zoo menigmaal reeds gebleken is? Hebt gij nog uw verharde hart;* zoodat niets indruk op u maakt, en gij u niet onderwerpt aan, of niet instemt met, uws Meesters bedoelingen?" *Oogen hebbende, ziet gij niet wat u toch zoo duidelijk voor oogen is? Ooren hebbende, hoort gij niet wat u toch zoo dikwijls gezegd is? Hoe stompzinnig en verstandeloos zijt gij toch! Gedenkt gij niet wat nog zoo kort geleden geschied is, toen Ik de vijf brooden brak onder de vijf duizend mannen, en kort daarna de zeven onder de vier duizend mannen? Gedenkt gij niet hoe veel volle manden met brokken gij opnaamt?* Ja, zij herinnerden het zich en konden zeggen, dat zij de eene maal twaalf volle manden opnamen en de andere maal zeven. *Welnu dan,* zegt Hij, *Hoe verstaat gij niet? Alsof Hij, die vijf brooden en zeven brooden vermenigvuldigde, niet ook één brood kon vermenigvuldigen.* Zij schenen te denken, dat dit ééne brood geen materiaal genoeg was om op te werken, indien Hij Zijne hoorders voor de derde maal zou willen spijzigen, en indien zij die gedachte hadden, dan was zij voorzeker gansch onzinnig, alsof het voor den Heere niet volkomen gelijk was om door velen of door weinigen te verlossen, en niet even gemakkelijk om vijf duizend mannen te voeden met één brood als met vijf brooden. Het was dus gepast om hen te herinneren niet slechts aan het genoegzame, maar aan den overvloed van die vorige maaltijden, en terecht werden zij bestraft wegens hun niet verstaan van hetgeen Christus bedoelde, en wat zij er uit te leeren hadden. De ervaring, die wij hebben gehad van Gods goedheid over ons in den weg des plichts, verzwaart de zonde van ons wantrouwen van Hem, en is dus zeer tergend voor den Heere Jezus. Ons niet verstaan van de ware bedoeling en beteekenis van Gods gunst over ons staat gelijk met een niet gedenken er van. Dat is de reden, waarom wij zoo overstelpt zijn door onze tegenwoordige zorgen en ons mistrouwen, dat wij niet verstaan en niet gedenken wat wij geweten en gezien hebben van de macht en de goedheid van onzen Heere Jezus. Het zou ons grootelijks ondersteunen, als wij *de dagen van ouds overdachten*; en wij komen te kort in onzen plicht jegens God en ons zelven, zoo wij het niet doen. Als wij aldus de werken Gods vergeten en Hem wantrouwen, dan behooren wij er ons zelven streng om te bestraffen, zooals Christus hier Zijne discipelen bestraft heeft: *Versta ik niet? Is mijn hart nog zoo verhard?*

22. En Hij kwam te Bethsáïda; en zij brachten tot Hem eenen blinde, en baden Hem, dat Hij hem aanraakte. 23. En de hand des blinden genomen hebbende, leidde Hij hem uit buiten het vlek, en spoog in zijne oogen, en leide de handen op hem, en vraagde hem, of hij iets zag. 24. En hij, opziende, zeide: Ik zie de menschen, want ik zie ze als boomen wandelen. 25. Daarna leide Hij de handen wederom op zijne oogen, en deed hem opzien. En hij werd hersteld, en zag ze allen ver en klaar. 26. En Hij zond hem naar zijn huis, zeggende: Ga niet in het vlek, en zeg het niemand in het vlek.

Deze genezing wordt alleen door dezen evangelist verhaald, en er is iets bijzonders in de omstandigheden er van.

I. Een blinde wordt door zijne vrienden tot Christus gebracht met de bede, dat Hij hem zou aanraken, vers 22. Hier komt het geloof uit van hen, die hem brachten — zij twijfelden niet, of die ééne aanraking van Christus' hand zou hem het gezicht wedergeven; maar de blinde zelf toonde niet die groote begeerte naar, of verwachting van, eene genezing, welke andere blinden wèl betoond hadden. Indien zij, die geestelijk blind zijn, niet bidden voor zich zelven, zoo laten dan toch hunne vrienden en betrekkingen voor hen bidden, dat het Christus moge behagen hen aan te raken.

II. Hier is Christus den blinde leidende, vers 23. Hij gebood zijnen vrienden niet hem te leiden, maar — en hieruit blijkt Zijne nederbuigende goedheid — Hij zelf nam Hem bij de hand en leidde hem, om ons te leeren te zijn wat Job geweest is: *den blinde tot oogen*, Job 29 : 15. Nooit had de blinde zulk een Leidsman. Hij leidde hem buiten het vlek. Indien Hij daarmede slechts afzondering op het oog had, dan zou Hij hem in de binnenkamer van een huis hebben kunnen leiden om hem daar te genezen; maar Hij bedoelde dit als een verwijt voor Bethsaïda wegens de krachten, die te vergeefs in haar geschied zijn, Matth. 11 : 21, tevens te kennen gevende, dat die stad niet waardig was, dat nog meerdere wonderen binnen hare muren zouden plaats hebben. Het kan ook wezen, dat Christus den blinde buiten het vlek leidde om hem op het open veld een ruimer uitzicht te geven, dan hij in de enge straten kon hebben, ten einde alzoo zijn gezicht te beproeven.

III. Hier is de genezing van den blinde door dien gezegenden Oogarts, die in de wereld is gekomen om *den blinden het verkrijgen van het gezicht te prediken*, Lukas 4 : 19; en om wat Hij predikte *te geven*. Bij deze genezing kunnen wij opmerken:

1. Dat Christus een *teeken* gebruikte; Hij *spoog in zijne oogen, en leide de handen op hem*. Hij kon hem hebben genezen, zooals Hij de anderen heeft genezen, door een woord te spreken, maar het behaagde Hem op die wijze het geloof van den blinde, dat zwak was, te ondersteunen, en zijn *ongeloof* te hulp te komen. En dit speeksel beteekende de oogenzalf, waarmede Christus de oogen zalft van hen, die geestelijk blind zijn, Openb. 3 : 18.

2. Dat de genezing *trapsgewijze* plaats had, hetgeen bij Christus' wonderen gewoonlijk niet voorkwam. Hij *vroeg hem of hij iets zag*, vers 23. Laat hij ter wille van de omstanders zeggen in welken toestand zijne oogen zijn. *En hij, opziende*, in zoover had hij dus het gezicht reeds terug gekregen, dat hij zijne oogen kon openen — *zeide: Ik zie de menschen; want ik zie hen als boomen wandelen.* Hij kon de menschen nog niet onderscheiden van de boomen, niet anders ten minste, dan in zoo ver hij ze zag bewegen. Hij had eene flikkering van licht in zijne oogen, en tusschen hem en de lucht kon hij een' mensch recht op zien staan als een boom; maar den vorm of de gedaante er van kon hij niet onderscheiden, Job 4 : 16. Maar

3. De genezing was weldra voltooid. Christus deed Zijn werk nooit ten halve, noch laat Hij er van af totdat Hij kan zeggen: *Het is volbracht. Daarna leide Hij de handen wederom op zijne oogen*, om de nog overgeblevene duisternis te verdrijven, en toen zeide Hij hem weder op te zien. *En hij werd hersteld, en zag hen allen ver en klaar*, vers 25. Christus heeft nu deze wijze van doen gevolgd: *a.* Omdat Hij zich aan geenerlei methode wilde binden, maar Zijne vrijheid van handelen wilde toonen in hetgeen Hij deed. Zoo kan de Voorzienigheid hetzelfde doel door verschillende middelen tot stand brengen, opdat de menschen een onbepaald geloof en vertrouwen zullen hebben in hare werkingen. *b.* Omdat het voor den lijder moest wezen *naar zijn geloof*; en het geloof van dien man was wellicht in den beginne zeer zwak, en is later krachtiger geworden, en dienovereenkomstig was zijne genezing. Niet dat Christus altijd naar dien regel heeft gehandeld, maar aldus heeft Hij soms diegenen willen bestraffen, die twijfelende tot Hem gekomen zijn. *c.* Aldus heeft Christus willen toonen hoe, en op wat wijze, diegenen door Zijne genade zijn genezen, die van nature *geestelijk blind* zijn. In het eerst is hunne kennis verward, zij zien *menschen als boomen wandelen*, maar het is er mede als met het licht van den morgen, dat voortgaat, lichtende tot den vollen dag toe, Spr. 4 : 18. Laat ons dus onderzoeken, of wij iets zien van de dingen, waarvan het geloof *het wezen* en *het bewijs* is, en als wij door genade daar *iets* van zien, dan kunnen wij hopen, dat wij er al *meer* en *meer* van zullen zien, want Jezus Christus zal in eeuwigheid volmaken, hen die geheiligd zijn.

IV. Het bevel door Christus gegeven aan den man, dien Hij had genezen, om het aan niemand in Bethsaïda te zeggen, ja hij moest niet eens in het vlek gaan, waar hij waarschijnlijk terug verwacht werd door hen, die gezien hadden, dat Christus hem naar buiten geleid had, maar die, ooggetuigen geweest zijnde van zoo vele wonderen, niet eens de nieuwsgierigheid gehad hebben om Hem te volgen. Zij, die aan Christus niet eens den eerbied betoonden om buiten de stad te gaan ten einde dit

wonder te zien plaats hebben, zijn ook niet waardig te zien, dat de genezing gewerkt was. Christus verbiedt hem niet om het aan anderen te zeggen, maar hij moet het aan niemand in het vlek zeggen. Christus' gunsten gering te schatten is ze te verbeuren, en Christus zal hen de waarde hunner voorrechten doen beseffen door ze hen te doen ontberen, als zij ze niet op eene andere wijze willen kennen. In den dag der genaderijke bezoeking wilde Bethsaïda niet bekennen hetgeen tot haren vrede diende, eu nu is het verborgen voor hare oogen. Zij willen niet zien, en daarom zullen zij niet zien.

27. En Jezus ging uit, en Zijne discipelen naar de vlekken van Cesaréa Philíppi. En op den weg vraagde Hij Zijne discipelen, zeggende tot hen: Wie zeggen de menschen, dat Ik ben? 28. En zij antwoordden: Johannes de Dooper; en anderen, Elías; en anderen, een van de profeten. 29. En Hij zeide tot hen: Maar gijlieden, wie zegt gij, dat Ik ben? En Petrus, antwoordende, zeide tot Hem: Gij zijt de Christus. 30. En Hij gebood hun scherpelijk, dat zij het niemand zouden zeggen van Hem. 31. En Hij begon hun te leeren, dat de Zoon des menschen veel moest lijden, en verworpen worden van de ouderlingen, en overpriesteren, en schriftgeleeren, en gedood worden, en na drie dagen wederom opstaan. 32. En dit woord sprak Hij vrij uit; en Petrus, Hem tot zich genomen hebbende, begon Hem te bestraffen. 33. Maar Hij, zich omkeerende, en Zijne discipelen aanziende, bestrafte Petrus, zeggende: Ga henen, achter Mij, satan; want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der menschen zijn. 31. En tot zich geroepen hebbende de schare met Zijne discipelen, zeide Hij tot hen: Zoo wie achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij. 35. Want zoo wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar zoo wie zijn leven zal verliezen, om Mijnentwille, en om des Evangelies wille, die zal het behouden. 36. Want wat zoude het den mensch baten, zoo hij de geheele wereld won, en zijner ziele schade leed? 37. Of wat zal een mensch geven tot lossing van zijne ziel? 38. Want zoo wie zich Mijns en Mijner woorden zal geschaamd hebben in dit overspelig en zondig geslacht, diens zal zich de Zoon des menschen ook schamen, wanneer Hij zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders met de heilige engelen.

Wij hebben veel gelezen van de leer, die Christus gepredikt, en de wonderen. die Hij gewrocht heeft. Die wonderen waren talrijk, verbazingwekkend, van verschillenden aard en gewerkt in verschillende plaatsen tot verwondering en ontzetting van de groote scharen, die er ooggetuigen van waren. Nu is het tijd voor ons om eene wijle stil te staan en de beteekenis er van te overdenken. De wonderwerken, die Christus toen verbood bekend te maken, verhaald zijnde in deze gewijde Schriften, worden hierdoor verkondigd aan geheel de wereld, aan ons, aan alle tijden. Wat nu hebben wij er van te denken? Is het verhaal dezer dingen slechts bestemd om ons te vermaken, of om ons stof te leveren om er over te spreken? Neen, *maar deze dingen zijn geschreven, opdat wij gelooven, dat Jezus is de Christus, de Zone Gods*, Joh. 20 : 31; en het gesprek, dat Christus nu had met Zijne discipelen zal ons helpen om op de rechte wijze over Christus' wonderen na te denken, en er een recht gebruik van te maken. Er zijn drie dingen, die wij uit de wonderen, door Christus gewrocht, kunnen afleiden.

I. Zij *bewijzen*, dat Hij *de ware Messias* is, de Zoon van God en de Zaligmaker der wereld. Dit hebben de werken, die Hij deed, van Hem getuigd; en Zijne discipelen, die de ooggetuigen waren van die werken, belijden hier hun geloof er aan; en dit kan niet anders dan ons zeer aangenaam zijn, als wij er dezelfde gevolgtrekking uit afleiden,

1. Christus vroeg hun naar het gevoelen des volks omtrent Hem. *Wie zeggen de menschen, dat Ik ben?* vers 27. Hoewel het eene kleine zaak voor ons is om door menschen geoordeeld te worden, kan het ons somwijlen toch goed doen te weten, wat men van ons zegt, niet opdat wij onze eigene eer zoeken, maar opdat wij van onze fouten en gebreken hooren. Christus vroeg dit niet om ingelicht te worden, maar opdat zij er zelven acht op zouden geven, en dan elkander zouden inlichten.

2. Uit hetgeen zij Hem hieromtrent berichtten bleek duidelijk, hoe hoog een denkbeeld het volk van Hem koesterde. Hoewel zij beneden de waarheid bleven, waren zij er door Zijne wonderen toch van overtuigd, dat Hij een buitengewoon Persoon was, die met eene Goddelijke opdracht uit de onzichtbare wereld was gezonden. Waarschijnlijk zouden zij Hem wel als den Messias erkend hebben, indien hunne leeraren hun het denkbeeld niet hadden ingeboezemd, dat de Messias een wereldlijk vorst moest zijn, die in buitengewone uiterlijke pracht en heerlijkheid zou verschijnen, en daarmede was het uiterlijk voorkomen van Christus niet overeen te brengen. Maar toch — wat ook de Farizeën mochten zeggen — niemand uit het volk zeide, dat Hij een bedrieger was; maar sommigen zeiden, dat Hij Johannes de Dooper was, anderen: Elias, en anderen: Een van de profeten, vers 28. Allen waren zij van meening, dat Hij iemand was, die van de dooden was opgestaan.

3. Wat zij Hem van hun eigen gevoelen omtrent Hem zeiden, gaf te kennen welk een volkomen genoegen en voldoening zij in Hem smaakten, hoe gelukkig zij waren alles te hebben verlaten om Hem te volgen, waarvan zij, na hun proeftijd, nog hoegenaamd geen berouw hadden. *Maar gijlieden, wie zegt gij,*

dat Ik ben? Op die vraag is hun antwoord gereed: *Gij zijt de Christus*, de Messias zoo herhaaldelijk beloofd, en zoo lang verwacht, vers 29. Een Christen te zijn, dat is in oprechtheid te gelooven, dat Jezus is de Christus, en dienovereenkomstig te handelen; en dat Hij dit is blijkt klaarlijk uit Zijne wonderwerken. Dit wisten zij, en dit zullen zij weldra hebben te verkondigen; maar voor het oogenblik moeten zij er nog over zwijgen, vers 30, totdat het bewijs er van volledig geleverd zou wezen, en zij ook, na de uitstorting des Heiligen Geestes, volkomen bekwaam gemaakt zouden zijn, het te handhaven en te verdedigen. Dan *wete zekerlijk het gansche huis Israels, dat God Hem tot een' Heere en Christus gemaakt heeft, namelijk dezen Jezus, dien gij gekruist hebt*, Hand. 2:36.

II. Deze wonderen van Christus nemen de ergernis weg van het kruis, en verzekeren ons, dat Christus door het kruis wel Overwinnaar, maar niet overwonnen was. Nu de discipelen de overtuiging hadden verkregen, dat Jezus is de Christus, kunnen zij het dragen om van Zijn lijden te hooren, waarvan Christus nu *begint* hun kennis te geven, vers 31.

1. Christus *leerde* Zijne discipelen, dat Hij *veel moest lijden*. Hoewel zij nu de algemeene dwaling te boven waren gekomen, dat de Messias een wereldlijk vorst moest zijn, in zoo ver zij geloofden, dat hun Meester, niettegenstaande de geringheid van Zijn' tegenwoordigen staat, de Messias is, toch behielden zij van die dwaling nog genoeg om te gelooven, dat Hij weldra in uiterlijken glans en heerlijkheid zal verschijnen, en aan Israel het koninkrijk weder zal oprichten. Om die dwaling nu geheel weg te nemen, geeft Christus hier het vooruitzicht van het tegendeel en zegt hun, dat Hij moet *verworpen worden van de ouderlingen, en de overpriesters en schriftgeleerden*, die, naar zij dachten, er toe gebracht zouden worden Hem te erkennen en ten troon te verheffen; dat Hij, instede van te worden gekroond, *gedood zal worden*. Hij moet worden gekruisigd, en *na drie dagen weder opstaan* tot een hemelsch leven, en om niet meer in deze wereld te zijn. *Dit woord sprak Hij vrij uit*, vers 32. Hij zeide het onomwonden, in duidelijk verstaanbare uitdrukkingen. De discipelen zouden het gemakkelijk begrepen hebben, als zij niet zoo zeer onder de macht van het vooroordeel geweest waren. Het woord kan ook de beteekenis hebben, dat Hij hun dit goedsmoeds zeide en zonder eenigerlei angst of verschrikking, en dat Hij wilde, dat zij het op dezelfde wijze zouden hooren. Hij zeide dit woord kloekmoedig, als iemand die niet slechts wist, dat Hij *moest* lijden en sterven, maar ook besloten was dit te *willen*, zoodat Hij het tot Zijne eigene daad en handeling maakte.

2. Petrus kantte zich hiertegen aan: *Hem tot zich genomen hebbende, begon Hem te bestraffen*. Petrus toonde hier meer genegenheid dan bescheidenheid, een' ijver voor Christus en voor Zijne veiligheid, maar een ijver zonder verstand. *Hij nam Hem tot zich*. Het grondwoord beteekent eigenlijk: *Hij greep Hem aan*, of *hij hield Hem vast*, om Hem als het ware tegen te houden en te belemmeren; hij nam Hem in zijne armen; hij omvatte Hem (zooals sommigen het verstaan). Hij viel Hem om den hals, het niet kunnende dulden om te hooren, dat zijn dierbare Meester zoo zwaar lijden zou hebben te ondergaan; of wel hij nam Hem ter zijde en begon Hem te bestraffen. Dit was niet in het minst de taal van gezag, maar van de grootste genegenheid, van dien ijver voor het welvaren van hen, die wij liefhebben, die sterk is als de dood. Onze Heere Jezus heeft Zijn' discipelen vergund vrijmoedig met Hem te zijn; maar Petrus heeft zich hier al te groote vrijheid veroorloofd.

3. Christus bestrafte Hem om zijn' tegenstand, vers 33. Hij keerde zich om, als iemand, die beleedigd is, en zag Zijne discipelen aan, om te zien, of zij van hetzelfde gevoelen waren en hierin met Petrus instemden, opdat, indien dit zoo was, zij de bestraffing ook voor zich zelven zouden aanhooren, die Hij nu aan Petrus zou geven, en zeide: *Ga heen, achter Mij, Satan*. Weinig heeft Petrus gedacht zulk eene scherpe bestraffing te zullen ontvangen voor zoo vriendelijk bedoeld afraden; wellicht heeft hij integendeel verwacht thans evenveel lof te zullen ontvangen voor zijne liefde als hij kort te voren ontvangen heeft voor zijn geloof. Christus ziet in hetgeen wij zeggen en doen het verkeerde, waarvan wij ons zelven niet bewust zijn, en Hij weet van welken geest wij zijn, als wij het zelf niet weten. *a*. Petrus sprak als iemand, die den raad en de bedoelingen Gods niet recht verstond, en er ook niet behoorlijk over had nagedacht. Als hij dagelijks zulke blijken en bewijzen zag van de *macht* van Christus, dan kon hij hieruit opmaken, dat *Hij nooit gedwongen of genoodzaakt kon worden om te lijden*. Zijne machtigste vijanden konden Hem niet overweldigen, wien krankheden en dood, wien winden en golven, ja wien zelfs de duivelen gedwongen waren te gehoorzamen. En als hij dagelijks zooveel zag van de *wijsheid* van Christus, dan kon hij hieruit opmaken, dat Hij niet zou *verkiezen* te lijden, of het moest voor een groot en heerlijk doel zijn; daarom had hij Hem niet moeten tegenspreken, maar had hij behooren te berusten. Hij beschouwde Zijn dood slechts als een martelaarschap, zooals die der profeten, en hij dacht dat dit voorkomen kon worden, hetzij door een weinig zorgzaam te zijn om de overpriesters niet te vertoornen, of door hen uit den weg te blijven. Maar hij wist niet, dat de zaak noodig was ter verheerlijking van God, ter verderfenis van Satan en ter verlossing der menschen, dat de Overste Leidsman onzer zaligheid door lijden geheiligd zou worden, om alzoo vele kinderen tot de heerlijkheid te leiden. De wijsheid van den mensch is volslagen dwaasheid, als zij aan Gods raadsbesluiten perken wil stellen. Het kruis van Christus, het grootste voorbeeld van Gods macht en wijsheid, was voor sommigen een steen des aanstoots, eene ergernis, en voor anderen was het dwaasheid. *b*. Petrus sprak als iemand, die den aard van Christus' koninkrijk niet recht begreep, en er niet behoorlijk over had nagedacht. Hij dacht

het zich *wereldlijk* en *menschelijk*, terwijl het *geestelijk* en *Goddelijk* is. *Gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der menschen zijn, ou phroneis* — gij bedenkt niet, aldus wordt dit woord overgezet in Rom. 8 : 5. *De dingen der menschen* meer te bedenken dan de *dingen Gods*, onze eigene eer, ons gemak en onze veiligheid meer dan de *dingen Gods* en Zijne eer en koninkrijk, is eene zeer groote zonde, en de wortel van veel zonde, en die zonde is zeer algemeen onder Christus' discipelen; en dit zal blijken in tijden van lijden, die tijden van verzoeking, wanneer zij, in wie de dingen der menschen de overhand hadden, in gevaar zijn van afval. *Gij zijt niet wijs in de dingen Gods* — zoo zou men het oorspronkelijke ook kunnen lezen — *maar in de dingen der menschen*. Het is van groot gewicht en belang om na te gaan in welk geslacht wij voorzichtig, of wijs, zijn, Lukas 16 : 8. Het schijnt verstandig overleg te zijn, om moeielijkheid uit den weg te gaan, maar als wij daardoor ook plicht uit den weg gaan, dan is dit vleeschelijke wijsheid, 2 Cor. 1 : 12, en in het einde zal het blijken dwaasheid te zijn.

III. Deze wonderen van Christus moeten ons allen aansporen om Hem te volgen, wat het ons ook moge kosten, niet alleen omdat zij eene bevestiging waren van Zijne zending, maar omdat zij ook eene verklaring waren van Zijn bedoelen, en van de strekking dier genade, die Hij ons aangebracht heeft; duidelijk te kennen gevende, dat Hij voor onze blinde, doove, verlamde, melaatsche, kranke, door den duivel bezetene zielen doen zou, wat Hij gedaan heeft voor het lichaam van die velen, die zich in die benauwdheden en kommer tot Hem hebben gewend. Het is dikwijls opgemerkt, hoe groote scharen tot Hem zijn toegestroomd om in verschillende nooden en omstandigheden hulp van Hem te verkrijgen. Dit nu is geschreven, opdat wij gelooven, dat Hij de groote Geneesmeester is der zielen, en ons als kranken onder Zijne behandeling stellen, en den leefregel volgen, dien Hij ons voorschrijft. En hier zegt Hij ons op welke voorwaarden wij toegelaten kunnen worden, en Hij riep de schare tot zich, die bescheiden op een afstand gebleven was, terwijl Hij in gesprek was met Zijne discipelen, om dit ook te hooren. Dat is hetgeen, waar allen belang bij hebben om het te weten en te overdenken, indien zij verwachten, dat Christus hunne ziel zal genezen.

1. Zij moeten zich niet toegeven in gemakzucht voor het lichaam; want, vers 34 *Zoo wie achter Mij wil komen*, om geestelijk genezen te worden, zooals deze lieden komen om van hunne lichaamskwalen genezen te worden, *die verloochene zichzelven*, die leide een leven van zelfverloochening, van dooding van het vleesch en verachting van de wereld. Laat hij zijn eigen geneesmeester niet willen wezen, maar afzien van alle betrouwen in zich zelven en zijne eigene gerechtigheid en kracht, en *hij neme zijn kruis op*, hij richtte zich naar het voorbeeld van een gekruisigden Jezus, en schikke zich naar den wil van God in alle beproevingen, die over hem komen; en aldus blijve hij *Mij volgen*, zooals velen van hen gedaan hebben, die door Christus werden genezen. Zij, die door Christus genezen willen worden, moeten tot Hem gaan, moeten met Hem spreken, moeten onderricht en bestrafing van Hem ontvangen, evenals zij, die Hem volgden, en zij moeten besluiten Hem nooit te zullen verlaten.

2. Zij moeten niet *bezorgd* zijn, neen, niet voor het leven des lichaams, als zij het niet kunnen behouden zonder Christus te verlaten, vers 35. Worden wij door de woorden en werken van Christus genoodigd en gedrongen Hem te volgen? Laat ons dan nederzitten en de kosten overrekenen, of wij onze voorrechten in en door Christus kunnen stellen zelfs boven het leven, of wij het denkbeeld kunnen dragen, om Christus wil, en om des Evangelies wil, het leven te verliezen. Als de duivel discipelen en dienaren achter zich trekt, verbergt hij het ergste voor hen, spreekt hun alleen van het genot en genoegen, maar volstrekt niet van het gevaar aan zijn' dienst verbonden; *Gij zult den dood niet sterven*. Maar al wat er is van moeite en gevaar in den dienst van Christus, zegt Hij ons van te voren. Hij zegt ons, dat wij zullen lijden, dat wij wellicht zullen *sterven* voor Zijne zaak, en Hij stelt de ontmoedigingen niet als *minder*, maar als *grooter* voor dan zij gewoonlijk zijn, opdat het blijke, dat Hij oprecht met ons handelt, en er niet voor vreest, dat wij het ergste zullen weten, want de voordeelen, aan Zijn' dienst verbonden, kunnen rijkelijk opwegen tegen de nadeelen en ontmoedigingen, zoo wij slechts onpartijdig de eene tegenover de andere willen stellen. Kortom: *a*. Wij moeten er niet voor vreezen het leven te verliezen, mits het zij *om Christus wil*, vers 35. *Zoo wie zijn leven zal willen behouden*, door Christus af te wijzen en te weigeren om tot Hem te komen, of door Hem te verloochenen, na in belijdenis tot Hem te zijn gekomen, die zal het *verliezen;* hij zal het genot en genoegen verliezen van zijn natuurlijk leven, den wortel en de oorsprong van zijn geestelijk leven, en al zijne hoop op het eeuwige leven. Dat is de slechte koop, dien hij voor zich zelven heeft gesloten. Maar *wie zijn leven zal verliezen*, in waarheid gewillig zal zijn om het te verliezen, het in de waagschaal zal stellen, het af zal leggen, als hij het niet kan behouden zonder Christus te verloochenen, *die zal het behouden*. Hij zal er onuitsprekelijk veel door winnen, want het verlies van zijn leven zal hem vergoed worden door het betere leven. Men beschouwt het als eene soort van belooning aan hen, die' hun leven verliezen in den dienst van hun' vorst en hun vaderland, dat hunne nagedachtenis geëerd wordt, en er voor hun gezin zorg wordt gedragen; maar wat beteekent dit, in vergelijking met de belooning, die Christus schenkt in het eeuwige leven aan allen, die voor Hem zijn gestorven? *b*. Wij moeten vreezen onze ziel te verliezen, ja, al zouden wij daardoor de geheele wereld winnen, vers 36, 37. *Want wat zou het den mensch baten, zoo hij de geheele wereld won*, en al den rijkdom de eer en de genietingen, die zij biedt, door Christus te verloochenen, *en zijner ziele schade leed?*

Het is waar, zeide bisschop Hooper 's avonds vóór hij den marteldaad stierf, *het is waar: het leven is zoet, en de dood is bitter, maar de eeuwige dood is bitterder, en het eeuwige leven is zoeter.* Gelijk de zaligheid des hemels met Christus genoeg is om op te wegen tegen het verlies van het leven om Christus wil, zoo is het gewin van de geheele wereld *in zonde* niet genoeg, om op te wegen tegen het verderf der ziel *door de zonde.*

Wat het is, dat de menschen doen om hun leven te behouden en de wereld te gewinnen, zegt Hij ons in vers 38, en hoe noodlottig het gevolg daarvan voor hen zijn zal. *Zoo wie zich Mijns en Mijner woorden zal geschaamd hebben in dit overspelig en zondig geslacht, dien zal zich de Zoon des menschen ook schamen.* Iets dergelijks hebben wij in Matth. 10 : 33. Maar hier wordt het volledíger uitgedrukt. Het nadeel, waaronder de zaak van Christus lijdt in deze wereld, is, dat zij erkend en beleden moet worden in een *overspelig en zondig geslacht.* Zoodanig is het geslacht des menschdoms, het is afgehoereerd van God in de onreine omhelzingen van de wereld en het vleesch, liggende in den booze. Sommige eeuwen en sommige plaatsen, zijn meer bijzonder overspelig en zondig, zooals de eeuw en de plaats, waarin Christus geleefd heeft. In zulk een tijd en onder zulk een geslacht wordt de zaak van Christus tegengestaan en nedergeworpen, en zij, die haar erkennen en belijden, zijn blootgesteld aan smaad en verguizing, en zij worden overal bespot en tegengesproken. Er zijn velen, die, hoewel zij moeten erkennen dat de zaak van Christus eene rechtvaardige zaak is, haar zich evenwel *schamen*, vanwege den smaad, dien het belijden er van ten gevolge heeft. Zij *schamen zich* hunne betrekking tot Christus, zij *schamen zich* het geloof, dat zij hechten aan *Zijne woorden*, omdat hun geweten hen daartoe dringt en noodzaakt. Zij kunnen het niet dragen scheef aangezien te worden en smaadheid te lijden, en daarom laten zij hunne belijdenis varen en drijven af op den stroom van den algemeen heerschenden afval. Maar er komt een dag, wanneer de zaak van Christus even schitterend en doorluchtig zal zijn, als zij nu gering en verachtelijk schijnt te wezen; als de Zoon des menschen komt *in de heerlijkheid Zijns Vaders, met de heilige engelen*, als de ware Shechina, het afschijnsel van de heerlijkheid Zijns Vaders, en de Heere der engelen. Die zich Christus schamen in deze wereld, waar Hij veracht is, hunner zal Hij zich schamen in de wereld, waar Hij tot in eeuwigheid wordt aangebeden. Diegenen zullen dan niet deelen in Zijne heerlijkheid, die thans niet in Zijne versmaadheid hebben willen deelen.

HOOFDSTUK IX.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' verheerlijking op den berg, vers 1—13. II. Zijne uitwerping van den duivel uit een kind, nadat de discipelen dit niet konden, vers 14—29. III. Zijne voorzegging van Zijn lijden en dood, vers 30—32. IV. De bestraffing, die Hij gaf aan Zijne discipelen wegens hun twisten over wie hunner de meeste zou zijn, vers 33—37; en aan Johannes wegens zijne bestraffing van iemand, die in Christus' naam duivelen uitwierp, maar hen niet volgde, vers 38—41. V. Christus' gesprek met Zijne discipelen over het gevaar van ergernis te geven aan een Zijner kleinen, vers 42, en van ons toe te geven in iets, dat een aanstoot is voor anderen en eene aanleiding van zonde voor ons, vers 43—50. Het meeste daarvan hebben wij gehad in Matthéüs 17 en 18.

En Hij zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat er sommigen zijn van degenen, die hier staan, die den dood niet zullen smaken, totdat zij zullen hebben gezien, dat het koninkrijk Gods met kracht gekomen is. 2. En na zes dagen nam Jezus met zich Petrus, en Jakobus, en Johannes, en bracht ze op eenen hoogen berg bezijden alleen; en Hij werd voor hen van gedaante veranderd. 3. En Zijne kleederen werden blinkende, zeer wit als sneeuw, hoedanige geen voller op aarde zoo wit maken kan. 4. En van hen werd gezien Elia met Mozes; en zij spraken met Jezus. 5. En Petrus, antwoordende, zeide tot Jezus: Rabbi, het is goed, dat wij hier zijn, en laat ons drie tabernakelen maken, voor U eenen, en voor Mozes eenen, en voor Elia eenen. 6. Want hij wist niet, wat Hij zeide; want zij waren zeer bevreesd. 7. En er kwam eene wolk, die ze overschaduwde, en eene stemme kwam uit de wolk, zeggende: Deze is Mijn geliefde Zoon; hoort Hem. 8. En haastelijk rondom ziende, zagen zij niemand meer, dan Jezus alleen bij zich. 9. En als zij van den berg afkwamen, gebood Hij hun, dat zij niemand verhalen zouden hetgeen zij gezien hadden, dan wanneer de Zoon des menschen uit de dooden zoude opgestaan zijn. 10. En zij behielden dit woord bij zichzelven, vragende onder elkander, wat het was, uit de dooden opstaan. 11. En zij vraagden Hem, zeggende: Waarom zeggen de schriftgeleerden, dat Elia eerst komen moet? 12. En Hij, antwoordende, zeide tot hen: Elia zal wel eerst komen, en alles weder oprichten; en het zal geschieden, gelijk geschreven is van den Zoon des menschen, dat Hij veel lijden zal en veracht worden. 13. Maar Ik zeg u, dat ook Elia gekomen is, en zij hebben hem gedaan al wat zij gewild hebben, gelijk van hem geschreven is.

Hier is:

I. Eene voorzegging van de zeer nabij zijnde komst van Christus' koninkrijk met kracht, vers 1. Die voorzegging luidt:

1. Dat het koninkrijk Gods zal komen, en zóó zal komen, dat het zal worden *gezien*. Het koninkrijk van den Messias zal in de wereld opgericht worden door den algeheelen ondergang van den Joodschen staat, die daarvoor in

den weg stond. Dit was de wederoprichting van het koninkrijk Gods onder de menschen, dat door de treurige ontaarding van Joden, zoowel als van Heidenen, in zekeren zin verloren was gegaan.

2. Dat het komen zou *met kracht*, zoodat het zich zelven den weg zou banen, en allen tegenstand te niet zou maken. Het is gekomen *met kracht*, toen wrake geschiedde over de Joden wegens hun kruisigen van Christus, en toen het de afgoderij der Heidenwereld overwon.

3. Dat het zou komen, terwijl sommigen, met wie Christus nu sprak, nog in leven zouden zijn; *Er zijn sommigen van degenen, die hier staan, die den dood niet zullen smaken*, voordat zij het gezien hebben. Dit komt overeen met Matth. 24 : 34, *Dit geslacht zal geenszins voorbijgaan, totdat al deze dingen zullen geschied zijn.* Zij, die daar met Christus stonden, zullen het zien, als de anderen het niet als het koninkrijk Gods kunnen onderscheiden, omdat het niet komt met uiterlijk gelaat.

II. Een voorbeeld, of proeve, van dat koninkrijk in de gedaanteverandering van Christus, zes dagen nadat Hij deze voorzegging gedaan had. Hij was begonnen Zijn' discipelen kennis te geven van den dood en het lijden, die Hem wachtten, en om hun geërgerd worden daaraan te voorkomen, geeft Hij hun een blik op Zijne heerlijkheid, om te toonen, dat Hij dit lijden vrijwillig zou ondergaan, en alzoo ook de ergernis van het kruis bij hen te voorkomen.

1. Het was op de kruin van *een' hoogen berg*, gelijk de omgang van Mozes met God op den berg Sinaï, en zijn gezicht op Kanaän van den top van den Pisga. Volgens de overlevering was het op den top van den berg Tabor, dat Christus van gedaante werd veranderd, en indien dit zoo is, dan is hiermede de Schrift vervuld geworden: *Tabor en Hermon juichen in uwen naam*, Ps. 89 : 13. Maar Dr. Ligtfoot, opmerkende, dat de laatste plaats, waar wij Christus aantroffen, in de deelen van Cesaréa Filippi was, hetwelk ver was van den berg Tabor, is van meening, dat het veeleer een hooge berg was, door Josephus genoemd als nabij Cesarea.

2. De getuigen er van waren Petrus, Jakobus en Johannes, dat zijn de drie, die dit getuigen op de aarde, gelijk Mozes, Elia en de stem van den hemel de drie waren, die getuigen van Boven. Christus heeft niet al de discipelen medegenomen, omdat de zaak nog niet bekend gemaakt moest worden. Gelijk er onderscheidende gunsten zijn, die gegeven worden aan de discipelen, en niet aan de wereld, zoo zijn er ook gunsten, die aan sommige discipelen verleend worden, en niet aan andere. Al de heiligen zijn een volk, dat nabij Christus is, maar aan sommigen werd het vergund *aan te zitten in Zijn' schoot.* Jakobus was van de twaalven de eerste, die voor Christus gestorven is, en Johannes heeft hen allen overleefd, om de laatste getuige te zijn van Zijne heerlijkheid. Hij heeft getuigd, Joh. 1 : 14: *Wij hebben Zijne heerlijkheid aanschouwd;* zoo ook Petrus, 2 Petrus 1 : 16—18.

3. De wijze, waarop die verheerlijking plaats had: *Hij werd voor hen van gedaante veranderd;* Hij verscheen in een anderen vorm en gestalte dan anders. Dit was eene verandering van het bijkomstige, het wezen bleef hetzelfde, en het was een wonder. Maar transubstantie, dat is: de verandering der substantie, al het bijkomende gelijk blijvende, is geen wonder, maar een bedrog, zulk een werk, als nooit door Christus gewrocht werd. Zie welk eene groote verandering het menschelijk lichaam kan ondergaan, als God het wil eeren, zoo als Hij het lichaam der heiligen zal eeren bij de opstanding. Hij werd *voor hen* van gedaante veranderd, de verandering waarschijnlijk langzaam en *trapsgewijze* plaats hebbende, van heerlijkheid tot heerlijkheid, zoodat de discipelen, die al dien tijd het oog op Hem gericht hielden, het duidelijkste en onmiskenbaarste bewijs hadden, dat deze heerlijke verschijning geene andere was dan de gezegende Jezus zelf, en dat er geen zinsbedrog plaats had. Johannes schijnt hierop te wijzen, 1 Joh. 1 : 1, als hij spreekt van *het woord des levens*, als van hetgeen zij hadden *gezien met hunne oogen, en aanschouwd hebben.* Zijne *kleederen werden blinkende*, zoodat zij, hoewel waarschijnlijk van eene sombere kleur, indien niet geheel zwart, zij nu toch *zeer wit werden als sneeuw*, veel witter dan de kunst des vollers ze gemaakt zou kunnen hebben.

4. Zijne metgezellen in de heerlijkheid waren Mozes en Elia. Zij *spraken met Jezus;* zij waren niet verschenen om Hem te *onderwijzen*, maar om voor Hem te getuigen, en door Hem *onderwezen* te worden, waaruit blijkt, dat de verheerlijkte heiligen met elkander spreken en met elkander omgaan. Zij hebben eene manier van met elkander te spreken, die wij niet begrijpen. Mozes en Elia hebben ín ver van elkander verwijderde tijdperken op aarde geleefd, maar dat maakt geen verschil in den hemel, waar de eersten de laatsten zijn, en de laatsten de eersten, dat is: waar zij allen één zijn in Christus.

5. De groote zielsverlustiging van de discipelen in dit gezicht en het hooren van die gesprekken wordt uitgedrukt door Petrus, die de mond, de woordvoerder was der overigen. Hij zeide: *Rabbi! het is goed, dat wij hier zijn*, vers 5. Hoewel Christus van gedaante was veranderd, en in gesprek was met Mozes en Elia, gaf Hij Petrus toch verlof om tot Hem te spreken, en even vrij en gemeenzaam met Hem te zijn als te voren. In Zijne verhooging en heerlijkheid vermindert onze Heere Jezus Zijne nederbuigende vriendelijkheid niet jegens Zijn volk. Er zijn velen, die, als zij tot hoog aanzien zijn gekomen, hunne vrienden verplichteu zich op een' afstand te houden, maar zelfs tot den verheerlijkten Jezus hebben de ware geloovigen toegang met vrijmoedigheid en ook vrijmoedigheid van spreken. Zelfs in dit hemelsche gesprek kon Petrus ook nog een woord plaatsen, en het is dit: *Heere! het is goed, dat wij hier zijn*, het is goed *voor ons* hier te zijn, *laat ons hier tabernakelen maken, laat dit hier onze voortdurende ruste zijn.* Godvruchtige zielen achten, dat het hun *goed is* in gemeenschap te zijn met Christus, goed om nabij Hem

te wezen, goed om met Hem te wezen op den berg, hoewel het daar eenzaam is en koud; het is goed om hier te zijn, afgezonderd van de wereld en alleen met Christus; en als het goed is om met Christus te zijn, slechts van gedaante veranderd op een' berg met Mozes en Elia, hoe goed zal het dan niet wezen om te zijn met Christus, verheerlijkt in den hemel met al de heiligen! Doch merk op: Terwijl Petrus er voor was om hier te blijven, vergat hij hoe noodig de tegenwoordigheid van Christus en de prediking Zijner apostelen waren onder het volk. Op dien eigen oogenblik hadden de andere discipelen Hem zeer grootelijks van noode, vers 14. Als het wèl is met ons, dan zijn wij maar al te zeer geneigd om anderen te vergeten, en in de volheid onzer *genietingen* onverschillig te zijn omtrent de *ontberingen* onzer broederen. Het was eene zwakheid in Petrus om de bijzondere gemeenschapsoefening met God te verkiezen boven openbaar dienstbetoon. Paulus is gewillig *in het vleesch te blijven*, veeleer dan heen te gaan naar den berg der heerlijkheid (hoewel dit veel beter was) als hij ziet, dat dit voor de gemeente noodig is, Filipp. 1 : 24, 25. Petrus sprak van drie onderscheidene tabernakelen te maken, voor Mozes, Elia, en Christus, hetgeen niet goed bedacht was, want er is zulk eene eenheid en overeenstemming tusschen de wet, de profeten en het Evangelie, dat één tabernakel genoeg is, zij wonen eendrachtig te zamen. Maar wat er nu ook voor onbestaanbaars was in hetgeen hij zeide, en hoe ongepast dit ook was, hij is te verontschuldigen, want allen waren zij *zeer bevreesd*, en wat hem betrof, hij *wist niet wat hij zeggen zou*, Vers 6 [1]), niet wetende wat het doel was dezer verheerlijking, of wat er het gevolg van zijn zou.

6. De stem, die van den hemel kwam, was een getuigenis voor Christus' Middelaarschap, vers 7. *Er kwam eene wolk, die hen overschaduwde* en hun eene beschutting was. Petrus had gesproken van tabernakelen te maken voor Christus en Zijne vrienden; maar zie, hoe, terwijl hij nog sprak, zijn plan gansch onnoodig werd, want deze wolk diende hun tot beschutting in plaats van de tabernakelen, Jes. 4 : 5. Terwijl hij *sprak* van zijne tabernakelen, *schiep* God Zijn' tabernakel *niet met handen gemaakt*. Uit die wolk nu — die slechts de schaduw was van de hoogwaardige heerlijkheid, waarvan Petrus spreekt, en van waar *deze stem* kwam — werd gezegd *Deze is Mijn geliefde Zoon: hoort Hem!* God erkent Hem en neemt Hem aan als Zijn' Zoon, Zijn geliefden Zoon, en Hij is bereid ons aan te nemen in Hem. Wij moeten Hem dus aannemen als onzen geliefden Zaligmaker, en ons door Hem laten besturen en regeeren.

7. Het visioen, slechts bestemd zijnde om de stem in te leiden, is, toen die stem geschied was, verdwenen, vers 8. *Haastelijk* — of plotselijk — *rondom ziende*, als menschen, die verbaasd rondzagen waar zij waren, was alles verdwenen; *zij zagen niemand meer*. Elia en Mozes waren uit het gezicht verdwenen, en Jezus alleen bleef bij hen, niet van gedaante veranderd, maar met Zijn gewone voorkomen. Als buitengewone blijdschap en vertroosting de ziel verlaten, dan verlaat Jezus haar niet. Hoewel de meer merkbare en zielverrukkende mededeelingen worden onthouden, hebben Christus' discipelen Zijne gewone tegenwoordigheid toch altijd, en zullen haar blijven hebben tot aan het einde der wereld, en die is het waarop wij moeten rekenen, en waarvan wij ons verzekerd kunnen houden. Laat ons God danken voor het *dagelijksch brood*, en, zoolang wij nog niet in den hemel zijn, geen voortdurend feestmaal verwachten.

8. Wij hebben nu het gesprek van Christus met Zijne discipelen, terwijl zij afkomen van den berg. *a.* Hij gelastte hun die zaak zeer geheim te houden, totdat Hij opgestaan zou zijn uit de dooden, waarmede het volkomen bewijs zou geleverd zijn van Zijne Goddelijke zending, en dan moet deze omstandigheid met al het overige van het bewijs bekend gemaakt worden, vers 9. Daarenboven, nu nog in een' staat van vernedering zijnde, wilde Hij, dat in het openbaar niets bekend zou worden, dat met dien staat niet in overeenstemming was, want daarnaar wilde Hij zich thans in alles schikken. Dit bevel om te zwijgen aan Zijne discipelen, zou hun ook nuttig wezen, om hun roemen op de gemeenzaamheid, die hun door Hem was toegestaan, te voorkomen, opdat zij zich niet door de uitnemendheid der openbaringen zouden verheffen. Het is vernederend voor den mensch, dat hem ten opzichte van zijne bevordering of verheffing het zwijgen is opgelegd, en dit kan medewerken om hem voor hoogmoed te bewaren. *b.* De discipelen hadden er geen begrip van wat de opstanding uit de dooden kon beteekenen. Zij konden zich niet voorstellen, dat de Messias zou sterven, Lukas 18 : 34, en daarom waren zij bereid te denken, dat de *opstanding*, waarvan Hij spreekt, zinnebeeldig was, Zijne opstanding uit Zijn' tegenwoordigen staat van geringheid en vernedering, tot de waardigheid en de heerschappij, die zij verwachtten. Maar indien dit zoo is, dan is hier nog eene andere zaak, die hen in verlegenheid brengt, vers 11. *Waarom zeggen de schriftgeleerden*, dat, naar de orde, gesteld in de profetiën van het Oude Testament, *Elia eerst komen moet*? Maar Elia en ook Mozes waren weggegaan. Wat nu de moeielijkheid opwierp, was, dat de schriftgeleerden hun leerden den *persoon* van Elia te verwachten, terwijl de profetie bedoelde iemand *in den geest en de kracht van Elia*. Het misverstaan der Schrift is een groot beletsel voor het begrijpen en aannemen der waarheid. *c.* Christus gaf hun den sleutel tot de profetie betreffende Elia, vers 12, 13. *Er is wel geprofeteerd, dat Elia zal komen en alles wederoprichten zal*, en — hoewel gij het niet zult verstaan — er is ook geprofeteerd van den Zoon des menschen, dat Hij veel lijden zal en veracht worden, een smaad van menschen zal zijn en veracht bij het volk. En hoewel de schriftgeleerden u dit niet zeggen, de *Schriften*

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

zeggen het wèl, en gij hebt evenveel reden om dit, als het andere te verwachten, en dit moest niet zoo vreemd voor u wezen. Maar wat Elia betreft, Ik zeg u, dat *hij gekomen is*, en zoo gij een weinig nadenkt, zult gij begrijpen wien Ik bedoel. Het is iemand *aan wien zij gedaan hebben alles wat zij gewild hebben*, hetgeen volkomen sloeg op de mishandeling, die zij Johannes den Dooper hadden aangedaan. Velen van de ouden, en de Roomsche schrijvers in het algemeen, zijn van meening, dat behalve de komst van Johannes den Dooper in den geest van Elia, hij zelf in eigen persoon te wachten is met Henoch, vóór de tweede verschijning van Christus, waarin de profetie van Maleachi dan eene vollediger vervulling zal hebben, dan zij in Johannes den Dooper gehad heeft. Maar dit is een denkbeeld, waarvoor geen grond bestaat. De ware Elia, zoowel als de ware Messias, is gekomen, en wij moeten geen anderen verwachten. De woorden: *gelijk van hem geschreven is*, hebben geene betrekking op: *zij hebben hem gedaan al wat zij gewild hebben* (dat hier als tusschenzin voorkomt). Zij zien slechts op zijne komst. Hij is gekomen, en is geweest, en heeft gedaan *gelijk van hem geschreven is*.

14. En als Hij bij de discipelen gekomen was, zag Hij eene groote schare rondom hen, en eenige schriftgeleerden met hen twistende. 15. En terstond de geheele schare, Hem ziende, werd verbaasd, en toeloopende, groetten zij Hem. 16. En Hij vraagde den schriftgeleerden: Wat twist gij met dezen? 17. En een uit de schare, antwoordende, zeide: Meester, ik heb mijnen zoon tot U gebracht, die eenen stommen geest heeft. 18. En waar hij hem ook aangrijpt, zoo scheurt hij hem, en schuimt, en knerst met zijne tanden, en verdort; en ik heb Uwen discipelen gezegd, dat zij hem zouden uitwerpen, en zij hebben niet gekund. 19. En Hij antwoordde hem, en zeide: O ongeloovig geslacht, hoe lang zal Ik nog bij ulieden zijn? Hoe lang zal Ik u nog verdragen? Brengt hem tot Mij. 20. En zij brachten hem tot Hem; en als hij Hem zag, scheurde hem terstond de geest; en hij, vallende op de aarde, wentelde zich al schuimende. 21. En Hij vraagde zijnen vader: Hoe langen tijd is het, dat hem dit overkomen is? En hij zeide Hem: Van zijne kindsheid af. 22. En menigmaal heeft hij hem ook in het vuur en in het water geworpen, om hem te verderven; maar zoo Gij iets kunt; wees met innerlijke ontferming over ons bewogen, en help ons. 23. En Jezus zeide tot Hem: Zoo gij kunt gelooven, alle dingen zijn mogelijk dengene die gelooft. 24. En terstond de vader des kinds, roepende met tranen, zeide: Ik geloof, Heere, kom mijne ongeloovigheid te hulp. 25. En Jezus, ziende dat de schare gezamenlijk toeliep, bestrafte den onreinen geest, zeggende tot hem: Gij stomme en doove geest, Ik beveel u, ga uit van hem, en kom niet meer in hem. 26. En hij, roepende, en hem zeer scheurende, ging uit; en het kind werd als dood, alzoo dat velen zeiden, dat het gestorven was. 27. En Jezus, hem bij de hand grijpende, richtte hem op; en hij stond op. 28. En als Hij in huis gegaan was, vraagden Hem zijne discipelen alleen: Waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen? 29. En Hij zeide tot hen: Dit geslacht kan nergens door uitgaan, dan door bidden en vasten.

Wij hebben hier de geschiedenis van Christus' uitwerpen van den duivel uit een kind, die hier ietwat vollediger is medegedeeld dan in Matth. 17 : 14 en verv. Merk hier op:

I. Christus' terugkeer tot Zijne discipelen, en de verlegenheid, waarin Hij hen vond. Hij heeft Zijn gewaad der heerlijkheid afgelegd, en kwam terug tot Zijn huisgezin om te vernemen hoe het hun gegaan was. Christus' heerlijkheid hier Boven doet Hem de zaken en omstandigheden niet vergeten van zijne kerk hier beneden, die Hij bezoekt in groote nederigheid, vers 14. En Hij kwam zeer van pas, toen de discipelen in groote verlegenheid waren, en de schriftgeleerden, die de gezworen vijanden waren van Hem en van hen, reeds eenig voordeel over hen hadden verkregen. Een door den duivel bezeten kind, werd tot hen gebracht, en zij konden den duivel niet uitwerpen, waarop de schriftgeleerden hen bespotten en zich ongunstig uitlieten over hun Meester, en juichten, alsof zij nu de overwinning hadden behaald. Hij v*ond de schriftgeleerden met hen twistende* ten aanhoore van de schare, waardoor sommigen van hen wellicht geschokt en geërgerd waren. Zoo vond Mozes, toen hij van den berg kwam, het leger van Israel in groote wanorde, zóó spoedig werden Christus en Mozes gemist. Christus' terugkeer was den discipelen ongetwijfeld zeer welkom, maar gansch *niet* welkom aan de schriftgeleerden. Maar er wordt bijzonder acht op gegeven, dat zij zeer verrassend was voor het volk, dat wellicht gereed was te zeggen: *Deze Jezus, wij weten niet wat hem geschied zij*. Maar toen zij Hem tot hen zagen wederkeeren, *werden zij verbaasd*, in sommige handschriften is er bijgevoegd *kai exephobêthêsan — en zij waren bevreesd, en toeloopende* (sommige handschriften hebben in plaats van *prostrechontes* het woord *proschairontes, wenschen Hem heil*, of heetten Hem welkom) *groetten zij Hem*. Het is gemakkelijk te bevroeden, waarom zij verblijd waren Hem te zien, maar waarom werden zij *verbaasd, zeer verbaasd*, toen zij Hem zagen? Waarschijnlijk omdat er wellicht nog iets ongewoons in Zijn gelaat en voorkomen was, zooals Mozes' gelaat glinsterde, toen hij van den berg nederkwam, waarom het volk vreesde tot hem toe te treden, Ex. 34 : 30. Zoo was het ook wellicht eeniger-

mate met het gelaat van Christus; ten minste, in plaats van een voorkomen van vermoeidheid, scheen er eene verwonderlijke kracht en levendigheid in de uitdrukking van Zijn gelaat, waardoor zij verbaasd werden.

II. De zaak, die de discipelen in verlegenheid bracht, werd Hem voorgelegd. Hij vroeg aan de schriftgeleerden, die, naar Hij wist, altijd kwellend waren voor Zijne discipelen, en hen bij iedere gelegenheid tergden: *Wat twist gij met dezen? Waarover loopt de twist nu?* De schriftgeleerden antwoordden niet, want Zijne tegenwoordigheid bracht hen in verwarring; de discipelen antwoordden ook niet, want zij waren vertroost, en lieten de zaak nu aan Hem over. Maar de vader van het kind legde de zaak bloot, vers 17, 18.

1. Zijn kind is bezeten door een stommen geest, hij heeft de vallende ziekte, en in zijne toevallen is hij sprakeloos. Zijn toestand is zeer treurig, want, wáár het toeval hem ook overkomt, scheurt hem de geest, werpt hem in hevige stuiptrekkingen neder, zoodat hij schier in stukken wordt gescheurd, en — hetgeen zeer smartelijk is voor hem zelven, en ontzettend voor die hem omringen, hij schuimt en knerst met zijne tanden, als iemand die zware pijn lijdt en in groote ellende is; en hoewel die aanvallen bedaren en voorbijgaan, laten zij hem toch uiterst zwak, zoodat hij verdort, wegkwijnt, en er uitziet als een geraamte. Dit was voor een teeder liefhebbend vader eene voortdurende beproeving.

2. De discipelen kunnen hem geenerlei verlichting geven: *Ik heb Uwen discipelen gezegd, dat zij hem zouden uitwerpen*, gelijk zij zoovelen uitgeworpen hebben, en zij zouden het ook gaarne gedaan hebben, maar *zij hebben niet gekund;* en daarom zoudt Gij nooit op gelegener tijd kunnen komen, en heb ik hem tot U gebracht.

III. De bestraffing, die Hij hun allen gaf, vers 19; *O ongeloovig geslacht! hoe lang zal Ik nog bij ulieden zijn? Hoe lang zal Ik u nog verdragen?* Dr. Hammond verstaat dit als gesproken tot de discipelen, hen bestraffende om hun niet aanwenden van de macht, die Hij hun had gegeven, en omdat zij niet vastten en baden, zooals Hij het hun in sommige gevallen had voorgeschreven. Maar Dr. Whitby beschouwt het als eene bestraffing van de schriftgeleerden, die zich verheugden in deze teleurstelling der discipelen, en gehoopt hadden hen hierdoor te verpletteren. Hen noemt Hij een *ongeloovig geslacht*, en Hij spreekt als iemand, die hen moede is, het moede is hen te verdragen. Nooit hooren wij Hem klagen: *Hoe lang zal Ik nog in dien staat van vernedering zijn, en van dat lijden?* Maar: *Hoe lang zal Ik nog onder dit ongeloovig volk wezen en hen verdragen?*

IV. De treurige toestand van het kind toen hij tot Christus gebracht werd, en de droevige voorstelling, die zijn vader er van gaf. Toen het kind Christus zag, kreeg hij een toeval: *Als hij Hem zag scheurde hem terstond de geest, en hij vallende op de aarde, wentelde zich al schuimende,* alsof de duivel Christus wilde tarten, en hoopte, dat Hij hem niet aan zou kunnen, zoodat hij, in weerwil van Hem, het kind kon blijven bezitten. Zoo verklaart Dr. Hammond den tekst; maar wij kunnen het ook zoo verstaan, dat de duivel verwoed was, en in des te grooter toorn was ontstoken, omdat hij wist nog maar *een kleinen tijd* te hebben. Openb. 12; 12. Christus vroeg: *Hoe langen tijd is het, dat hem dit overkomen is?* En het schijnt, dat de kwaal reeds oud was, het is hem overkomen *van zijn kindsheid af*, vers 21, hetgeen den toestand nog treuriger maakte, en de genezing moeielijker. Van nature zijn wij allen kinderen der ongehoorzaamheid, en in de zoodanigen *werkt* de booze geest, en hij heeft dit gedaan van onze kindsheid af; want *de dwaasheid is in het hart des jongen gebonden*, en alleen de machtige genade van Christus kan haar uitwerpen.

V. Het dringend aanhouden van den vader des kinds bij Christus om genezing, vers 22. *Menigmaal heeft hij hem ook in het vuur en in het water geworpen, om hem te verderven.* De duivel bedoelt het verderf van hen in wie hij heerscht, en werkt, en zoekt, wien hij zou mogen verslinden. Maar *zoo Gij iets kunt, wees met innerlijke ontferming over ons bewogen en help ons.* De melaatsche was overtuigd van Christus' macht, maar was niet zoo zeker van Zijn' wil, daarvoor had hij het woord *indien* nog noodig, Matth. 8 : 2, *Indien Gij wilt, Gij kunt.* Deze arme man daarentegen verlaat zich op Zijn' goeden wil, maar stelt nog een *indien* voor wat betreft Zijne macht, omdat Zijne discipelen, die toch duivelen hadden uitgeworpen in Zijn' naam, in dit geval echter machteloos waren gebleken. Aldus wordt Christus verkort in Zijne eere door de moeielijkheden en dwaasheden Zijner discipelen.

VI. Christus' antwoord op dit verzoek, vers 23; *Zoo gij kunt gelooven, alle dingen zijn mogelijk dengene, die gelooft.*

Hier: 1. Bestraft Hij stilzwijgend de zwakheid van zijn geloof. De lijder schuift het op Christus' macht, en geeft zijne ongunstige meening te kennen over de onmacht der discipelen; maar Christus keert het tegen hem zelven, en wil, dat hij de teleurstelling zal wijten aan zijn eigen gebrek aan geloof: *Zoo gij kunt gelooven.*

2. Hij bemoedigt Hem genadiglijk in de kracht zijner begeerte: *Alle dingen zijn mogelijk dengene die gelooft* in de almachtige kracht van God, aan wien alle dingen mogelijk zijn. Of: *Voor hen, die in de belofte Gods gelooven, zal door de genade Gods datgene gedaan worden, dat volstrekt onmogelijk scheen.* In ons handelen met Christus komt heel veel aan op ons geloof, en daaraan is zeer veel beloofd. *Kunt gij gelooven?* Durft gij gelooven? Zijt gij bereid uw al met en voor Christus te wagen? Al uwe geestelijke belangen *met* Hem, en al uwe tijdelijke belangen *voor* Hem te wagen? Durft gij dit? Zoo ja, dan is het niet onmogelijk, dat gij, hoewel gij een groot zondaar waart, met God verzoend zult worden; hoewel gij gansch onwaardig zijt, zult gij dan toch naar den hemel gaan. *Indien gij kunt gelooven*, dan is het mogelijk, dat uw harde hart verteederd, uwe geestelijke krankheden genezen wor-

den, en dat gij, zwak, als gij zijt, toch tot den einde toe zult kunnen volharden.

VII. De belijdenis van geloof, die de arme man hierop uitsprak, vers 24, *Ik geloof Heere*, riep hij. Ik ben ten volle overtuigd van Uwe macht en Uw mededoogen, de genezing zal niet verhinderd worden door mijn gebrek aan geloof, *Ik geloof Heere.* Hij voegt er de bede bij om genade, ten einde vaster te kunnen steunen en betrouwen op de verzekerdheid, die hij had van Christus' macht en bereidwilligheid om te behouden: *Kom mijne ongeloovigheid te hulp.* Zelfs zij, die door genade kunnen zeggen: *Heere, ik geloof*, hebben nog reden om over hun ongeloof te klagen, te klagen, dat zij het woord van Christus niet zoo gereedelijk voor zichzelven kunnen aannemen, en op hunne eigene omstandigheden kunnen toepassen, als zij wel moesten, en er niet zoo goedsmoeds op kunnen steunen en betrouwen. Maar zij, die klagen over hun ongeloof, moeten op Christus zien en van Hem de genade verwachten om hen er tegen te *helpen*, en dan zal Zijne genade hun genoeg zijn. *Kom mijne ongeloovigheid te hulp*, help mij om er vergeving voor te verkrijgen; help mij met kracht er tegen, help mij met uwe genade voor het tekortkomende in mijn geloof, de kracht dier genade wordt in onze zwakheid volbracht.

VIII. De genezing van het kind, en de overwinning, behaald op den woedenden duivel, waardoor het bezeten was. Christus zag *dat de schare gezamenlijk toeliep*, verwachtende den uitslag te zien van deze proeve Zijner macht en bekwaamheid, en daarom hield Hij hen niet lang in spanning en onzekerheid, maar *bestrafte den onreinen geest.* Merk op:

1. Het bevel van Christus aan dezen onreinen geest: „*Gij stomme en doove geest*, die dit arme kind stom en doof maakt, maar die zelf uw vonnis zult moeten aanhooren, en niet in staat zijn er iets tegen te zeggen, *Ik beveel u, ga uit van hem, en kom niet meer in hem.* Laat dit toeval niet slechts ophouden, maar nooit meer komen over het kind." Wie door Christus genezen wordt, wordt afdoend en volkomen genezen. Satan kan wel van zelf uitgaan, maar toch weder bezit nemen, maar als Christus hem uitwerpt, dan houdt Hij hem ook buiten.

2. Hoe de onreine geest dit opnam: hij werd nog woedender, hij *riep*, hem *zeer scheurende*, hem bij het scheiden zulk een ruk gevende, dat het kind als dood werd; zoo groot was zijn weerzin om zijn bezit op te geven, zoo verwoed was hij om de hoogere macht van Christus, zoo boosaardig jegens het kind, en zoo begeerig om hem te dooden. *Velen zeiden, dat het gestorven was.* Zoo kan de schudding, die eene ziel ondergaat, op het oogenblik, dat Satans macht in haar wordt verbroken, wel vreeselijk zijn, maar die schudding opent de deur voor blijvende vertroosting.

3. Hoe het kind volkomen hersteld was, vers 27; *Jezus hem bij de hand grijpende — kratêsas — richtte hem op, en hij stond op;* en alles was wel.

IX. De reden, die Hij gaf aan de discipelen, waarom zij dien duivel niet hadden kunnen uitwerpen. Zij vroegen Hem alleen — dat is: met Hem alleen zijnde: *Waarom hebben wij hem niet kunnen uitwerpen?* Opdat het verkeerde, dat er in hun doen was, een andermaal vermeden zou worden, en opdat zij niet aldus openlijk beschaamd zouden worden gemaakt, en Hij zeide het hun, vers 29, *Dit geslacht*, of dit soort [1]) *kan nergens door uitgaan dan door bidden en vasten.* Welk verschil er werkelijk mocht wezen tusschen deze en andere soorten, er schijnt geen ander te zijn, dan dat de onreine geest dezen armen lijder had bezeten van zijne kindsheid af, dat versterkte zijn' invloed, en bevestigde hem in zijn bezit. Als *slechte gewoonten* door het lange aanhouden er van ingeworteld zijn, en op het verjaringsrecht beginnen te pleiten, dan zullen zij, evenals chronische ziekten, zeer moeielijk te genezen zijn. Kan de Moorman zijne huid veranderen? De discipelen moeten niet denken, dat zij hun werk altijd even gemakkelijk kunnen verrichten. In sommige gevallen zullen zij zich de uiterste moeite moeten geven, maar Christus kan door een woord te spreken tot stand brengen, hetgeen de discipelen slechts door bidden en vasten vermogen te doen.

30. En van daar weggaande, reisden zij door Galiléa; en Hij wilde niet, dat het iemand wist. 31. Want Hij leerde Zijne discipelen, en zeide tot hen: De Zoon des menschen zal overgeleverd worden in de handen der menschen, en zij zullen Hem dooden; en gedood zijnde, zal Hij ten derden dage weder opstaan. 32. Maar zij verstonden dat woord niet, en zij vreesden Hem te vragen. 33. En Hij kwam te Kapérnaüm, en in het huis gekomen zijnde, vraagde Hij hun: Waarvan hadt gij woorden onder elkander op den weg? 34. Doch zij zwegen; want zij waren onder elkander in woorden geweest op den weg, wie de meeste zoude zijn. 35. En nedergezeten zijnde, riep Hij de twaalven, en zeide tot hen: Indien iemand wil de eerste zijn, die zal de laatste van allen zijn, en aller dienaar. 36. En nemende een kindeken, stelde Hij dat midden onder hen, en omving het met Zijne armen, en zeide tot hen: 37. Zoo wie één van zoodanige kinderkens zal ontvangen in Mijnen naam, die ontvangt Mij; en zoo wie Mij zal ontvangen, die ontvangt Mij niet, maar Dien, die Mij gezonden heeft. 38. En Johannes antwoordde Hem, zeggende: Meester, wij hebben eenen gezien, die de duivelen uitwierp in Uwen naam, welke ons niet volgt; en wij hebben het hem verboden, omdat hij ons niet volgt. 39. Doch Jezus zeide: Verbiedt hem niet; want er is niemand, die eene kracht doen zal

---

1) Naar de Engelsche overzetting.

in Mijnen naam, en haastelijk van Mij zal kunnen kwalijk spreken. 40. Want wie tegen ons niet is, die is vóór ons.

I. Christus voorzegt Zijn eigen naderend lijden. Hij *reisde door Galilea* met meer dan gewonen spoed, en *wilde niet dat het iemand wist*, vers 30, omdat Hij vele groote en goede werken te vergeefs onder hen gedaan had; zij zullen nu niet uitgenoodigd worden ze te zien en er het nut en voordeel van te hebben gelijk vroeger. De tijd van Zijn lijden naderde, en daarom wilde Hij voor eene wijle in afzondering zijn en slechts met Zijne discipelen spreken, om hen voor te bereiden op de naderende beproeving, vers 31. Hij zeide tot hen: *De Zoon des menschen zal* — door den bepaalden raad en voorkennis Gods — *overgeleverd worden in de handen der menschen*, vers 31, *en zij zullen Hem dooden*. Indien Hij overgeleverd ware in de handen van duivelen, en indien dezen Hem dan geplaagd en gekweld hadden, het zou niet zoo vreemd zijn geweest; maar dat *menschen*, die een *redelijk verstand* hebben, en Hem behoorden *lief te hebben*, zoo hatelijk en boosaardig zouden zijn jegens den Zoon des menschen, die gekomen was om hen te verlossen en zalig te maken, dat is iets onverklaarbaars. Maar het is merkwaardig, dat Christus, als Hij sprak van Zijn' dood, ook altijd sprak van Zijne opstanding, die er den smaad van wegnam voor Hem zelven, en er de droefheid van behoorde weg te nemen van de discipelen. *Maar zij verstonden dat woord niet*, vers 32. De woorden waren duidelijk genoeg, maar zij konden niet in overeenstemming gebracht worden met de zaak, en daarom veronderstelden zij, dat er eene andere en verborgene beteekenis aan gegeven moest worden, die zij nog niet begrepen, en *zij vreesden Hem te vragen*, niet omdat Hij moeielijk te spreken of te naderen was, of streng voor hen, die Hem raadpleegden, maar hetzij, omdat zij er afkeerig van waren de waarheid te vernemen, of omdat zij verwachtten bestraft te zullen worden wegens hunne achterlijkheid om haar te ontvangen en aan te nemen. Velen blijven onwetend, omdat zij zich schamen navraag te doen.

II. Hij bestraft Zijne discipelen wegens hunne verheerlijking van zich zelven. Toen Hij te Kapernaüm gekomen was, vroeg Hij hun: *Waarvan hadt gij woorden onder elkander op den weg?* vers 33. Hij wist zeer goed, waarover de twist liep, maar Hij wilde het *van hen* weten, Hij wilde, dat zij hunne fout en de dwaasheid er van zouden belijden. Wij moeten allen verwachten door onzen Heere Jezus ter verantwoording geroepen te zullen worden betreffende hetgeen wij hier op den weg onzer beproeving en doortocht naar het hemelsche vaderland met elkander besproken en verhandeld hebben. In het bijzonder zullen wij rekenschap moeten geven van onze gesprekken onder elkander, want door onze woorden moeten wij gerechtvaardigd of veroordeeld worden. Evenals onze andere gesprekken op den weg, zoo zullen inzonderheid onze twistingen in herinnering gebracht worden en wij zullen ze hebben te verantwoorden, en onder dezen zullen het vooral de twistingen zijn over voorrang of meerderheid, waarover Christus met Zijne discipelen zal rekenen, en dat was hier het onderwerp, waarover het geschil onder hen was ontstaan: *wie de meeste zou zijn*, vers 34. Niets kon meer in tegenspraak zijn met de twee groote wetten van Christus' koninkrijk, de lessen van Zijne school en het onderricht van Zijn voorbeeld, welke zijn *ootmoed* en *liefde*, dan de *begeerte* naar bevordering in de wereld, en het *twisten* daarover. Deze booze gezindheid is Hij bij alle gelegenheden te keer gegaan, omdat zij ontstond uit een verkeerd denkbeeld omtrent Zijn koninkrijk, alsof het van deze wereld was, en tevens omdat zij zoo bepaald de strekking had om de eere te verlagen van Zijn Evangelie en er de reinheid van te verderven, en Hij voorzag dat dit tot zoo groote schade der kerk zou zijn.

Nu wenschten zij *die fout te bedekken*, vers 34. *Zij zwegen*. Gelijk zij niet wilden *vragen*, omdat zij zich schaamden over hunne onwetendheid, vers 32, zoo wilden zij nu niet *antwoorden*, omdat zij zich schaamden hun' hoogmoed te bekennen. Hij, daarentegen, wilde die fout in hen verbeteren, en hen tot eene betere gezindheid brengen, en daarom zat Hij neder, ten einde plechtig en duidelijk die zaak met hen te bespreken. *Hij riep de twaalven* en zeide hun: *a.* Dat eerzucht en het bejag maken op aanzien en heerschappij hunne bevordering in Zijn koninkrijk in den weg zouden staan: *Indien iemand wil de eerste zijn, die zal de laatste van allen zijn*. Die zichzelven verhoogt, zal vernederd worden, en *de hoogmoed des menschen zal hem vernederen*. *b.* Dat er onder Hem geen andere voorrang bestond dan de gelegenheid tot, en de verplichting om, meer te arbeiden in ootmoedig dienstbetoon. *Indien iemand wil de eerste zijn*, en hij dit is, dan moet hij zoo veel te ijveriger zijn in het dienen van anderen. *Zoo iemand tot een opzieners ambt lust heeft, die begeert een treffelijk werk*, want hij moet, evenals Paulus, overvloediger arbeiden en zich tot aller dienstknecht maken. Dat zij, die het nederigst zijn, en het meest zichzelven verloochenen, het meest Christus gelijkvormig zijn, en het liefderijkst door Hem beloond zullen worden. Dit leerde Hij hun door een teeken: *Nemende een kindeken, stelde Hij dat midden onder hen, en omving het met Zijne armen*. Er was in dit kindeken hoogmoed noch eerzucht. *Ziet*, zeide Hij, *„Zoo wie een van zoodanige kinderkens zal ontvangen, die ontvangt Mij*. Die ootmoedig, nederig en zachtmoedig gezind zijn, die zullen door Mij gesteund en beschermd worden, en Ik zal ieder ander aanmoedigen hen te steunen en te beschermen, en wat hun aangedaan wordt zal Ik beschouwen als Mij aangedaan, en ook Mijn Vader zal dit alzoo beschouwen, want: *Zoo wie één van zoodanige kinderkens zal ontvangen, die ontvangt Mij, en zoo wie Mij zal ontvangen, die ontvangt dien, die Mij gezonden heeft*, en het zal op zijne rekening gesteld worden en hem met interest worden vergoed."

III. Hij bestraft hen wegens het verkleinen

en verachten van allen, die niet tot hun' kring behoorden. Terwijl zij twistten wie hunner de *meeste* zal zijn, willen zij hen, die niet met hen omgaan, niet toestaan *iets* te zijn. Merk op:

1. Het bericht, dat Johannes Hem gaf van het verbod, dat zij iemand gegeven hadden om den naam van Christus te gebruiken, omdat hij niet tot hun gezelschap behoorde. Hoewel zij zich schaamden hun twisten om voorrang te bekennen, schijnen zij zich te beroemen op de uitoefening van hun gezag, en zij verwachtten, dat hun Meester hen hierin niet slechts zou rechtvaardigen, maar er hen om zou loven; tevens hoopten zij, dat Hij hen niet zou laken wegens hunne begeerte om groot te zijn, als zij hunne macht aldus gebruikten om de eere van hun heilig collegie hoog te houden. *Meester!* zeide Johannes, *wij hebben eenen gezien, die de duivelen uitwierp in Uwen naam, welke ons niet volgt*, vers. 38. *a.* Het was vreemd, dat iemand, die geen erkend discipel en volgeling van Christus was, de macht had om in Zijn' naam duivelen uit te werpen, want die macht scheen toch alleen eigen te zijn aan hen, die Hij had geroepen, Hoofdst. 6 : 7. Maar sommigen denken, dat hij een discipel was van Johannes den Dooper, die gebruik maakte van den naam van den Messias, niet als reeds gekomen, maar als nabij zijnde, niet wetende dat Jezus het was. Het schijnt echter veeleer, dat hij van den naam van Jezus gebruik maakte, geloovende, dat Hij de Christus is, evenals de apostelen dit geloofden. En waarom zou hij die macht niet ontvangen van Christus, wiens *Geest*, gelijk de wind, *blaast waarheen hij wil*, ook zonder zulk eene uitwendige roeping als de apostelen hadden ontvangen? En er waren misschien velen van de zoodanigen. Christus' genade is niet gebonden aan de zichtbare kerk. *b.* Het was vreemd, dat iemand, die in den naam van Christus duivelen uitwierp, zich niet voegde bij de apostelen en met hen Christus volgde, maar *afgescheiden* van hen bleef werken. Ik weet van niets, dat hem kon verhinderen hen te volgen, tenzij het was, dat hij niet gaarne alles verliet om hen te volgen, en indien dit zoo is, dan was dit verkeerd. De zaak had geen goed aanzien, en daarom verboden de discipelen hem, om evenals zij, van Christus' naam gebruik te maken, tenzij hij Hem wilde volgen, zooals zij Hem volgden. Dit was gelijk het voorstel van Jozua betreffende Eldad en Medad, die profeteerden in het leger, en niet met de overigen opgingen naar de deur van de tent der samenkomst: *Mijn heer Mozes! verbied ze!* Num. 11 : 28. *Weerhoud hen, leg hun het zwijgen op, want dat is scheurmakerij.* Zoo geneigd zijn wij ons te verbeelden, dat diegenen Christus *in het geheel niet* volgen, die Hem niet *met ons* volgen, en dat diegenen niets goed doen, die het niet doen zooals wij. Maar de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn, hoe verspreid zij ook mogen wezen, en dit voorbeeld geeft ons eene noodige waarschuwing, om wel toe te zien, dat wij door overgrooten ijver voor de eenheid der kerk, en voor hetgeen, waarvan wij zeker zijn, dat het goed en recht is, er niet toe gebracht worden, om datgene tegen te staan, dat strekken kan tot verruiming en uitbreiding der kerk, en om hare ware belangen te bevorderen.

2. De bestraffing, die Hij hun dieswege gaf, vers 39. *Jezus zeide: Verbiedt hem niet, noch iemand, die evenzoo doet.* Dit was gelijk de bestraffing van Mozes aan Jozua: *Zijt gij voor mij ijverende?* Hetgeen goed is, en goed doet, moet niet verboden worden, al is er ook een gebrek of eene onregelmatigheid in de wijze, waarop het geschiedt. Duivelen uit te werpen, en alzoo Satans rijk te verderven, en dit te doen in den naam van Christus, Hem aldus belijdende als van God gezonden, en Hem eere gevende als de Bron en Oorsprong van alle genade, te prediken om de zonde neder te werpen en Christus te verheffen, dat zijn goede dingen, zeer goede dingen, die aan niemand verboden moeten worden om de bloote reden, dat zij *niet met ons volgen*. Als Christus gepredikt wordt, verblijdt Paulus zich hierin, en zal hij zich verblijden, al wordt hij er door in de schaduw gesteld, Filip 1 : 18. Christus geeft twee redenen, waarom dezulken niet verboden moeten worden. *a.* Omdat wij niet kunnen veronderstellen, dat iemand, die Christus' naam gebruikt om wonderen te doen, Zijn' naam zal lasteren, zooals de Farizeën en schriftgeleerden dit deden. Wel waren er van de zoodanigen, die in Christus' naam duivelen hebben uitgeworpen, en toch in andere opzichten werkers der ongerechtigheid zijn geweest; maar zij hebben van Christus *niet kwalijk gesproken*. *b.* Omdat zij, die verschilden in gemeenschap, maar overeenkwamen in den strijd tegen Satan onder de banier van Christus, elkander moeten beschouwen als behoorende tot dezelfde zijde, niettegenstaande dit verschil. *Wie tegen ons niet is, die is voor ons.* Betreffende het groot geschil tusschen Christus en Beëlzebul had Hij gezegd: *Wie met Mij niet is, die is tegen Mij*, Matth. 12 : 30. Wie Christus niet wil erkennen, erkent Satan. Maar wat hen betreft, die Christus erkennen, hoewel niet in denzelfden vorm, of onder dezelfde omstandigheden; Hem volgen, hoewel *niet met ons*, wij moeten achten, dat dezen, hoewel zij van ons verschillen, niet tegen ons zijn, en daarom zijn zij voor ons, en wij moeten hen in hun arbeid tot nut van anderen niet belemmeren.

41. Want zoo wie ulieden eenen beker waters zal te drinken geven in Mijnen naam, omdat gij discipelen van Christus zijt, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen. 42. En zoo wie één van deze kleinen, die in Mij gelooven, ergert, het ware hem beter dat een molensteen om zijnen hals gedaan ware, en dat hij in de zee geworpen ware. 43. En indien uwe hand u ergert, houw ze af. Het is u beter, verminkt tot het leven in te gaan, dan, de twee handen hebbende, henen te gaan in de hel, in het onuitblusschelijk vuur; 44. Waar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgebluscht wordt. 45. En indien uw

voet u ergert, houw hem af. Het is u beter, kreupel tot het leven in te gaan, dan, de twee voeten hebbende, geworpen te worden in de hel, in het onuitblusschelijk vuur; 46. Waar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgebluscht wordt. 47. En indien uw oog u ergert, werp het uit. Het is u beter, maar één oog hebbende, in het koninkrijk Gods in te gaan, dan, twee oogen hebbende, in het helsche vuur geworpen te worden; 48. Waar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgebluscht wordt. 49. Want een ieder zal met vuur gezouten worden, en iedere offerande zal met zout gezouten worden. 50. Het zout is goed; maar indien het zout onzout wordt, waarmede zult gij dat smakelijk maken? Hebt zout in uzelven, en houdt vrede onder elkander.

1. Hier zegt Christus eene belooning toe aan allen, die op eenigerlei wijze vriendelijkheid zullen betoonen aan Zijne discipelen, vers 41. „*Zoo wie ulieden een' beker waters zal te drinken geven,* als gij het noodig hebt en het u eene verkwikking zal wezen, omdat gij van Christus zijt en tot Zijn huisgezin behoort, hij zal zijn loon geenszins verliezen." Het is de eere en het geluk van Christenen, dat zij *van Christus zijn.* Zij hebben zich bij Hem gevoegd en worden door Hem erkend; zij dragen Zijne livrei als aanhangers van Zijn huis, ja nog inniger zijn zij aan Hem verbonden, want zij zijn leden van Zijn lichaam. Zij, die Christus toebehooren, kunnen soms in zulke benarde omstandigheden verkeeren, dat zij zeer blijde zijn met een beker koud water. Christus' armen te hulp te komen in hunne benauwdheid is een goede daad, die niet onbeloond zal blijven. Maar de vriendelijkheid aan Christus' armen moet hun bewezen worden om Zijnentwil, en omdat zij Hem toebehooren, *Zijne* armen zijn, want dat is het waardoor de vriendelijkheid geheiligd en van waarde wordt in het oog van God. Dat is ook eene reden waarom wij diegenen niet koel moeten afwijzen of ontmoedigen, die de belangen van Christus' koninkrijk dienen, al deelen zij niet in alles onze beschouwing, en volgen zij niet altijd onze wijze van doen. Dit wordt hier gegeven als eene reden, waarom die genen niet verhinderd moeten worden, die duivelen uitwierpen in Christus' naam, hoewel zij Hem niet volgden, want (gelijk Dr. Hammond dit omschrijft) „Het zijn niet slechts de groote werken, die door u, Mijne discipelen en volgelingen, tot stand gebracht worden, die door Mij worden aangenomen, maar wat ook maar in het minst of geringst een Christelijk werk is, als uitdrukking van de minste vriendelijkheid, zooals het geven van een beker waters aan een' discipel, omdat hij *Mijn* discipel is, is Mij welbehaaglijk en zal door Mij beloond worden." Indien Christus vriendelijkheid, aan ons bewezen, beschouwt als diensten jegens Hem, dan behooren wij diensten, die voor Hem gedaan worden, te beschouwen als vriendelijkheid, bewezen aan ons, en ze dus aanmoedigen, al worden zij ook gedaan door hen, die niet met ons volgen.

II. Jezus spreekt eene bedreiging uit tegen hen, die Zijne kleinen ergeren, hun moedwillig aanleiding geven tot zondigen of hun leed veroorzaken, vers 42. Zoo wie ware Christenen zal bedroeven, al behooren zij ook tot de zwaksten, hun gaan op Gods wegen zal belemmeren, of hun voortgaan op die wegen zal zoeken te verhinderen, hen zal weerhouden van goed te doen, of hen zal verleiden tot zonde, *het ware hem beter, dat een molensteen om zijn' hals gedaan ware, en dat hij in de zee geworpen ware;* zijne straf zal zeer zwaar zijn, en de dood en het verderf zijner ziel ontzettender, dan zulk een dood en verderf voor zijn lichaam zijn zouden. Matth. 18 : 6.

III. Hij waarschuwt al Zijne volgelingen om hunne ziel niet te verderven. Deze barmhartigheid moeten wij het eerst aan ons zelven oefenen. Als wij er ons voor moeten wachten om iets te doen dat anderen belet goed te doen, of hun aanleiding kan geven tot zonde, dan moeten wij er nog veel meer acht op geven om alles te vermijden, dat ons zelven van onzen plicht afhoudt, of ons tot zonde zou kunnen brengen, en dit behooren wij te verzaken, op te geven, al ware het ons ook nog zoo dierbaar. Wij hebben dit tweemaal gehoord in Matth. 5 : 29, 30, en hoofdst. 18 : 8, 9. Hier wordt er eenigszins uitvoeriger op aangedrongen, en voorzeker wordt onze ernstige aandacht geëischt voor hetgeen ons met zooveel ernst en nadruk wordt gezegd. Merk op:

1. Het veronderstelde geval, dat onze eigene *hand,* ons eigen *oog,* of onze eigen *voet* ons ergert; dat het onreine *bederf,* waaraan wij toegeven, ons zoo dierbaar is als een oog of eene hand, of dat hetgeen voor ons als een oog of een hand is, ons eene onzichtbare *verzoeking* wordt tot zonde, of zonde *veroorzaakt.* Gesteld, dat het beminde eene zonde is geworden, of de zonde het beminde. Gesteld, dat wij datgene, hetwelk ons dierbaar is, niet kunnen behouden, of het zal ons een strik of struikelblok worden; gesteld dat wij er afstand van moeten doen, of anders Christus en een goed geweten zouden derven.

2. Den plicht, die in zulk een geval is voorgeschreven. Werpt uit het oog, houwt af de hand en den voet, doodt de lievelingszonde, kruisigt haar, laat haar doodhongeren. Laten de afgoden, die *gewenschte dingen* waren, als *verfoeiselen* worden weggeworpen; houdt u verre van hetgeen eene verzoeking is, al is het ook nog zoo liefelijk of streelend. Tot bewaring van het geheele lichaan moet het deel, dat door koud vuur is aangetast, weggesneden worden. Wij moeten pijn lijden, willen wij aan bederf ontkomen; wij moeten ons zelven verloochenen, willen wij niet zelven ten verderve gaan.

3. Het noodzakelijke hiervan. Het vleesch moet gedood worden, opdat wij in kunnen gaan tot het leven, vers 43, 45, in het koninkrijk Gods, vers 47. Hoewel wij, door het opgeven

der zonde, voor het oogenblik een gevoel kunnen hebben, alsof wij kreupel en verminkt waren (het kan den schijn hebben alsof wij ons zelven geweld aandeden, en ons zelven ook eenig ongerief bezorgden) maar het is voor *leven*, en al wat de menschen hebben, zullen zij geven voor hun leven; het is voor een koninkrijk, het koninkrijk Gods, dat wij op geene andere wijze kunnen verkrijgen. Aldus *kreupel* en *verminkt* te zijn zullen het de *teekenen wezen van den Heere Jezus*, en in dat koninkrijk zullen zij als *eervolle litteekenen* gelden.

4. Het gevaar van dit niet te doen. Het is met die zaak zóó gesteld, dat òf de zonde, òt wij zelven moeten sterven. Als wij deze Delila aan onzen boezem koesteren, dan zal zij ons verraden; indien wij ons door de zonde laten beheerschen, dan zal zij ons onvermijdelijk ten verderve voeren; indien wij twee handen, en twee oogen en twee voeten willen behouden, dan zullen wij er mede in de hel worden geworpen. Onze Heiland heeft dikwijls op onzen plicht bij ons aangedrongen uit overweging van de pijniging der hel, waarin wij ons storten, zoo wij volharden in de zonde. Met hoe ontzaglijken nadruk worden deze woorden hier drie maal herhaald: *Waar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgebluscht wordt!* Die woorden zijn aangehaald van Jes. 66 : 24. *a.* De verwijtingen van des zondaars eigen geweten zijn *de worm, die niet sterft.* en die de veroordeelde ziel zal blijven aankleven, zooals wormen zich vasthechten aan het doode lichaam en er op azen, en het niet verlaten vóór het geheel verslonden is. Het: „*Kind gedenk*" zal dien worm aan het knagen zetten, en hoe schrikkelijk invretend zal het knagen zijn door dat woord: *Hoe heb ik de tucht gehaat!* Spr. 5 : 12, 23. De ziel, die het voedsel is voor dezen worm, sterft niet, en de worm wordt er in geteeld, en is er één mede, en daarom sterft ook hij niet. Verdoemde zondaren zullen zich tot in eeuwigheid beschuldigen, zich zelven veroordeelen, zich zelven hunne dwaasheid verwijten, welke dwaasheden, hoe lief zij ze in dit oogenblik ook hebben, *in het einde zullen bijten als eene slang, en steken als eene adder. b.* De toorn Gods, zich hechtende aan de schuldige en bevlekte conscientie, is het *vuur*, dat *niet uitgebluscht wordt*, want het is de toorn van den levenden God, den eeuwigen God, in wiens handen te vallen vreeselijk is. Er zijn op de zielen van veroordeelde zondaren geene werkingen van den Geest der genade, en daarom is er niets dat verandering kan brengen in den aard der brandstof, die tot in alle eeuwigheid brandbaar zal blijven; ook is er op hen geene toepassing van Christus' verdienste, en daarom is er niets dat de heftigheid van het vuur kan matigen. Dr. Whitby toont aan, dat de eeuwigheid der helsche straffen niet slechts het voortdurend, standvastig geloof was der Christelijke kerk, maar ook evenzoo van de Joodsche kerk. Josephus zegt: *De Farizeën geloofden, dat de zielen der boozen met eeuwigdurende straffen gestraft zullen worden, en dat er eene eeuwigdurende gevangenis voor hen bestemd was.* En Philo zegt: *De straf der goddeloozen is voor eeuwig stervende te leven, en in eeuwigdurende pijnen en smarten te zijn.*

De twee laatste verzen zijn ietwat moeielijk, en de uitleggers zijn het niet eens onder elkander omtrent de beteekenis er van. *Want een ieder* in het algemeen, of veeleer *een ieder van hen*, die in de hel geworpen worden, zal *met vuur gezouten worden, en iedere offerande zal met zout gezouten worden.* Daarom: *Hebt zout in u zelven.* Het was verordineerd door de wet van Mozes, dat iedere offerande met zout gezouten moest worden, niet ter bewaring (want zij moest terstond verteerd worden), maar omdat het de spijze was van Gods tafel, en geen vleesch zonder zout wordt gegeten, werd dit inzonderheid voor het spijsoffer vereischt, Lev. 2 : 13. De menschelijke natuur verdorven zijnde, en als zoodanig *vleesch* genoemd, Gen. 6 : 3; Ps. 78 : 39, moet zij op de eene of andere wijze worden *gezouten*, om Gode eene offerande te zijn. Onze voornaamste zorge moet zijn, ons Gode tot eene *levende offerande* te stellen, Rom. 12 : 1, en om Gode aangenaam te zijn, moeten wij met *zout gezouten* worden; onze verdorvene genegenheden moeten ten onder gebracht worden, en wij moeten in onze ziel eene reuke der genade hebben. Zoo wordt de *offerande* der Heidenen gezegd *aangenaam* te worden, *geheiligd zijnde door den Heiligen Geest*, Rom. 15 : 16, gelijk de offeranden gezouten werden. Zij, die het zout der genade bezitten, moeten doen blijken, *dat* zij het hebben; dat zij zout in zich zelven hebben, dat is: een levend beginsel van genade in hun hart, dat alle verdorvene neigingen uitwerpt, met al datgene in de ziel, dat tot *verrotting* neigt, en aanstootelijk zou zijn voor God en ons eigen geweten, zooals laffe, onsmakelijke spijzen weerzin opwekken. Ons *woord* moet *te allen tijde* met dit zout besprengd zijn, opdat geene verdorvene, of vuile, rede uitga uit onzen mond, wij moeten daar even sterke walging van hebben als wij er van hebben zouden om verrot vleesch in onzen mond te doen. Gelijk dit zout der genade ons een onergerlijk geweten doet hebben, zoo zal het ook onze gesprekken met anderen onergerlijk houden, zoodat wij Christus' kleinen niet ergeren, en wij *vrede houden onder elkander.* Wij moeten dit zout der genade niet slechts hebben, maar wij moeten er ook altijd den geur en den smaak van behouden, want indien dit *zout onzout wordt*, indien een Christen wegvalt van zijn Christendom, indien hij er den geur van verliest, en er niet langer de kracht en de invloed van is, wat kan hem terecht brengen, of *waarmede zal hij gezouten worden?* Dit werd gezegd in Matth. 5 : 13. Zij, die zich niet tot *levende* offeranden stellen van Gods genade, zullen voor eeuwig gesteld worden tot *stervende* offeranden van Zijne gerechtigheid, en daar zij Hem geene eere wilden geven, zal Hij zich eere op hen verkrijgen. Zij wilden niet gezouten worden met het zout der Goddelijke genade, wilden dit niet toelaten om hunne verdorvene genegenheden ten onder te houden, neen, aan die operatie wilden zij zich niet onderwerpen, zij konden het inbijtende niet verdragen, dat noodig was om het hoogmoedige vleesch weg te krijgen;

dat was voor hen als het afhouwen van eene hand, of het uitrukken van het oog, en daarom zullen zij in de hel *met vuur gezouten* worden; vurige kolen zullen over hen *gestrooid* worden, Ezech. 10 : 2, als zout op het vleesch, en met *zwavel*, Job 18 : 15, evenals het vuur en zwavel over Sodom regende; de geneugten, waarin zij hebben geleefd, zullen hun vleesch als een vuur verteren, Jak. 5 : 3. De pijn van thans het vleesch te dooden, kan niet méér bij de straf vergeleken worden wegens het niet dooden er van, dan *zouten* met *branden* vergeleken kan worden. En daar Hij gezegd heeft, dat het vuur der hel niet uitgeblusscht zal worden, en men de tegenwerping zou kunnen maken, dat de brandstof niet altijd zal duren, geeft Hij hier te kennen, dat zij door de macht Gods wél voort zal duren, want zij, die in de hel geworpen worden, zullen bevinden, dat het vuur niet slechts de *bijtende* hoedanigheid bezit van het zout, maar ook deszelfs *bewarende* hoedanigheid, waarom het gebruikt wordt om iets *duurzaams* aan te duiden; een *zoutverbond* is een *eeuwig verbond*, en de vrouw van Lot in eene zoutpilaar veranderd zijnde, werd zij tot een blijvend gedenkteeken der Goddelijke wrake. Daar dit nu ongetwijfeld het lot zal wezen van hen, die het vleesch met zijne lusten en begeerlijkheden niet kruisigen, zoo laat ons, wetende dezen schrik des Heeren, bewogen worden het te doen.

HOOFDSTUK X.

In dit hoofdstuk hebben wij: I Christus' twistgesprek met de Farizeën betreffende de echtscheiding, vers 1—12. II. Zijn vriendelijk onthaal van de kinderkens, die tot Hem gebracht werden, om door Hem gezegend te worden, vers 13—16. III. Zijne op de proefstelling van den rijke, die Hem vroeg wat hij doen moest om in den hemel te kunnen komen, vers 17—22. IV. Zijn gesprek met de discipelen bij die gelegenheid over het gevaar van den rijkdom, vers 23—27, en het voordeel van om Zijnentwil arm te zijn, vers 28—31. V. De herhaalde kennisgeving aan Zijne discipelen van Zijn naderend lijden en sterven, vers 32—34. VI. Den raad, dien Hij gaf aan Jakobus en Johannes, om veeleer te denken aan lijden met Hem, dan aan heerschen met Hem, vers 35—45. VII. De genezing van Bartiméüs, een' armen blinde, vers 46—52. Van dit alles hebben wij te voren de substantie gehad in Matth. 19 en 20.

En van daar opgestaan zijnde, ging Hij naar de landpalen van Judéa, door de overzijde van den Jordaan; en de scharen kwamen wederom te zamen bij Hem, en, gelijk Hij gewoon was leerde hij ze wederom. 2. En de Farizeën, tot Hem komende, vraagden Hem of het eenen man geoorloofd is zijne vrouw te verlaten; Hem verzoekende. 3. Maar Hij, antwoordende, zeide tot hen: Wat heeft u Mozes geboden? 4. En zij zeiden: Mozes heeft toegelaten eenen scheidbrief te schrijven, en haar te verlaten. 5. En Jezus antwoordende, zeide tot hen: Vanwege de hardigheid uwer harten heeft hij ulieden dat gebod geschreven; 6. Maar van het begin der schepping heeft ze God man en vrouw gemaakt. 7. Daarom zal een mensch zijnen vader en moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen; 8. En die twee zullen tot één vleesch zijn; alzoo dat zij niet meer twee zijn, maar één vleesch. 9. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheide de mensch niet. 10. En in het huis vraagden Hem Zijne discipelen wederom daarvan. 11. En Hij zeide tot hen: Zoo wie zijne vrouw verlaat, en eene andere trouwt, die doet overspel tegen haar. 12. En indien eene vrouw haren man zal verlaten, en met eenen anderen trouwen, die doet overspel.

Onze Heere Jezus was een reizend prediker; Hij bleef niet lang in ééne plaats want het geheele land Kanaän was Zijne parochie, of diocese, en daarom wilde Hij er elk deel van bezoeken, en ook aan hen, die in de verst verwijderde hoeken woonden, onderricht geven. Hier zien wij Hem in de landpalen van Judéa, aan de overzijde van den Jordaan, Oostwaarts, gelijk wij Hem kort te voren aan de uiterste grenzen Westwaarts gevonden hebben, nabij Tyrus en Sidon. Zoo was dus Zijne rondreize als van de zon, voor wier licht en warmte niets verborgen is.

I. Wederom kwamen de scharen tot Hem, vers 1. Wáár Hij ook was, zij stroomden in menigte naar Hem toe. Zij kwamen *wederom* tot Hem, zooals toen Hij voorheen aan die plaatsen geweest was, en *gelijk Hij gewoon was, leerde Hij hen wederom.* Christus heeft voortdurend gepredikt, het was wat Hij gewoon was te doen, en wáár Hij ook kwam, deed Hij wat Hij gewoon was te doen. Bij Matthéüs lezen wij: *Hij genas hen,* hier is het: *Hij leerde hen.* Zijne genezingen dienden om Zijne leer te bevestigen en aan te bevelen; en Zijne leer diende om Zijne genezingen te verklaren en door voorbeelden op te helderen. Zijne *leering* was voor de arme zielen *genezing.* Hij *leerde hen wederom.* Zelfs zij, die door Christus geleerd worden, hebben het noodig *wederom* te worden geleerd. Zoodanig is de volheid der Christelijke leer, dat er nog meer te leeren is; en zoo groot is onze vergeetachtigheid, dat wij herinnerd moeten worden aan hetgeen wij weten.

II. Wij zien hoe hier de Farizeën met Hem twistten, die den voorspoed en den voortgang Zijner geestelijke wapenen benijdden, en alles deden wat zij konden om dit tegen te gaan en te belemmeren, Hem af te leiden, in verwarring te brengen en het volk tegen Hem in te nemen.

Hier is: 1. Eene vraag, die zij opwierpen betreffende de echtscheiding, vers 2: *Of het een' man geoorloofd is zijne vrouw te verlaten?* Dit zou eene goede vraag geweest zijn, indien zij goed gesteld ware geworden met de ootmoedige begeerte den wille Gods in deze zaak te kennen; maar zij stelden haar *Hem verzoekende,* gelegenheid tegen Hem zoekende, eene aanleiding om Hem aan kwaadwilligheid bloot te stellen, *welke* zijde Hij in deze zaak ook kiezen zou. Evangeliedienaren moeten op hunne hoede zijn, opdat zij, onder voorwendsel van

geraadpleegd te worden, niet worden verstrikt.

2. Christus antwoordt door eene wedervraag, vers 3; *Wat heeft u Mozes geboden?* Dit vroeg Hij hun, om Zijn' eerbied te betuigen voor de wet van Mozes, en hun te toonen, dat Hij niet gekomen is om haar te verbreken; en hen op te wekken tot een' algemeenen, onpartijdigen eerbied voor de geschriften van Mozes, en om er de deelen van met elkander te vergelijken.

3. Het eerlijk antwoord dat zij gaven omtrent hetgeen zij vonden in de wet van Mozes, in het bijzonder ten opzichte van de echtscheiding, vers 4. Christus vroeg: *Wat heeft u Mozes geboden?* Zij erkennen, dat Mozes slechts *toeliet*, of *vergunde*, dat een man aan zijne vrouw een' scheidbrief schreef en haar verliet, Deut. 24 : 1. „Indien gij dit doen *wilt*, dan moet gij het doen *in geschrifte* en haar dat geschrift in handen geven, en haar aldus weg doen om nooit tot haar weder te keeren."

4. Christus' antwoord op hunne vraag, waarin Hij blijft bij de leer, die Hij te voren, voor zulk een geval gesteld heeft, Matth. 5 : 32. *Dat zoo wie zijne vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererij, die maakt, dat zij overspel doet.* Om dit duidelijk te maken toont Hij: *a.* Dat de reden, waarom Mozes in zijne *wet* de echtscheiding heeft toegelaten, van zulk een' aard was, dat zij van die vergunning geen gebruik behoorden te maken, want het was slechts van wege de hardigheid hunner harten, vers 5, opdat, wanneer hun niet toegelaten werd van hunne vrouw te scheiden, zij haar niet zouden vermoorden, zoodat niemand zijne vrouw moet verlaten dan dezulken, die bereid zijn te erkennen, dat hun hart zoo hard is, dat die vergunning voor hen noodig wordt. *b.* Dat het bericht van Mozes in zijn geschiedverhaal van de instelling des huwelijks zulk eene reden geeft tegen de echtscheiding, dat die gelijkstaat met een verbod. Zoodat, indien het de vraag is: *Wat heeft u Mozes geboden?* vers 3, het antwoord moet wezen: „Hoewel hij door eene tijdelijke voorwaarde aan de Joden de echtscheiding heeft toegelaten, heeft hij haar toch door eene eeuwige reden aan al de kinderen van Adam en Eva verboden, en aan dit verbod hebben wij ons te houden."

Mozes zegt ons: *A.* Dat God de menschen man en vrouw heeft gemaakt, één man en ééne vrouw, zoodat Adam zijne vrouw niet kon verlaten en eene andere nemen, want er was geene andere, hetgeen een wenk, eene aanduiding was aan al zijne zonen, dat zij het ook niet moeten *B.* Toen deze man en vrouw door de instelling Gods in heilig huwelijksverbond waren saamgevoegd, luidde de wet: *Een mensch zal zijn' vader en zijne moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen,* vers 7, hetgeen niet slechts het innige dier betrekking aanduidt, maar ook het eeuwigdurende, hij zal zijne vrouw zoo aanhangen, dat hij van haar niet gescheiden wordt. *C.* Het resultaat dier betrekking is, dat, hoewel zij *twee* zijn, zij toch *één* zijn, zij zijn *één* vleesch, vers 8. De vereeniging tusschen hen is de innigste, die bestaat, en, gelijk Dr. Hammond het uitdrukt, het is iets heiligs' dat nooit geschonden mag worden. *D.* God zelf heeft ze saamgevoegd; Hij heeft niet alleen als Schepper hen geschikt gemaakt om elkander tot hulp, steun, en liefelijkheid te zijn, maar in Zijne wijsheid en goedheid, heeft Hij hen, die aldus saamgevoegd zijn, bestemd om samen te leven in liefde, totdat de dood hen scheidt. Het huwelijk is geene uitvinding of bedenksel van den mensch, maar eene Goddelijke instelling, en daarom moet zij nauwgezet en Godsdienstig onderhouden worden, en dit te meer, omdat het huwelijk een beeld of type is van de mystieke, onafscheidelijke verbintenis tusschen Christus en Zijne kerk.

Uit dit alles leidt Hij nu af, dat, daar God man en vrouw saamgevoegd heeft, de man van zijne vrouw niet moet scheiden. De band, door God zelven gelegd, moet niet lichtvaardig worden ontbonden. Zij, die wegens iedere ergernis van hunne vrouw willen scheiden, zouden er wèl aan doen met eens te bedenken, hoe het hun gaan zou, indien God eens op gelijke wijze met hen handelde, Jes. 50 : 1, Jer. 3 : 1.

5. Christus' afzonderlijk gesprek met Zijne discipelen over deze zaak, vers 10—12. Het was een voorrecht voor hen, dat zij gelegenheid hadden om persoonlijk met Christus om te gaan en met Hem te kunnen spreken, niet slechts over de verborgenheden van het Evangelie, maar ook over zedelijke plichten en tot hunne geheele voldoening door Hem onderwezen te worden. Er wordt hier van dit bijzondere onderhoud over deze zaak niets anders medegedeeld, dan de wet, die Christus vastgesteld heeft: Dat het overspel is, als een man zijne vrouw verlaat en eene andere trouwt, het is overspel tegenover de vrouw, die hij verlaat, een onrecht, dat hij haar aandoet, een breken van het verbond, dat hij met haar heeft aangegaan, vers 11. Hij voegt er bij: *Indien eene vrouw haren man zal verlaten,* dat is: hem zal ontvluchten, of hem zonder zijne toestemming zal verlaten, en *met een' anderen trouwen, die doet overspel,* vers 12, en zij zal zich volstrekt niet kunnen verontschuldigen door te zeggen, dat het met toestemming van haren man geschied is. Wijsheid en genade, heiligheid en liefde, in het hart heerschende, zullen de geboden licht maken, die voor het vleeschelijk hart zoo zwaar een juk schijnen te wezen.

13. En zij brachten kinderkens tot Hem, opdat Hij ze aanraken zoude; en de discipelen bestraften degenen, die ze tot Hem brachten. 14. Maar Jezus, dat ziende, nam het zeer kwalijk, en zeide tot hen: Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert ze niet; want derzulken is het koninkrijk Gods. 15. Voorwaar zeg Ik u, zoo wie het koninkrijk Gods niet ontvangt gelijk een kindeken, die zal daarin geenszins ingaan. 16. En Hij omving ze met Zijne armen, en de handen op hen gelegd hebbende, zegende Hij ze.

Het wordt beschouwd als een kenteeken van

een vriendelijk, teerhartig gemoedsbestaan, als men acht slaat op kinderen, en dit was zeer bijzonder aldus met den Heere Jezus, hetgeen eene bemoediging is om zich tot den Heere te wenden, niet slechts voor kleine kinderen als zij nog zeer jong zijn, maar ook voor volwassenen, die zich bewust zijn van zwakheid en kinderachtigheid, en zich vanwege die velerlei zwakheid even hulpeloos en nutteloos vinden als kinderen. Wij hebben hier:

I. Kinderkens, die tot Christus gebracht werden, vers 13. Hunne ouders, of wie anders ze verzorgden, brachten ze tot Hem, opdat Hij ze zou aanraken, ten teeken, dat Hij een zegen over hen gebood en hun dien zegen gaf. Het blijkt niet, dat zij *genezing* voor het lichaam noodig hadden; en zij waren ook niet in staat om *onderwijs* te ontvangen. Maar het schijnt,

1. Dat zij, die hen verzorgden, zich in de eerste plaats aan hunne ziel lieten gelegen liggen. Het heil der zielen hunner kinderen behoort ook bij alle ouders boven alles te gaan; want dat is hun voornaamste deel, en het is wèl met hen, als hunne ziel welvaart.

2. Zij geloofden, dat de zegen van Christus hunne ziel goed zou doen, daarom brachten zij ze tot Hem, opdat Hij hen zou *aanraken*, wetende, dat Hij hun hart zou kunnen bereiken, als niets wat hunne ouders tot hen zeggen of voor hen doen konden, daartoe in staat zou zijn. Wij kunnen onze kinderen tot Christus brengen, nu Hij in den hemel is, want vandáár kan Hij ze bereiken met Zijn' zegen, en hierin moeten wij geloof oefenen in de volheid en uitgestrektheid Zijner genade, de vriendelijke wenken, die Hij altijd heeft gegeven ten opzichte van Zijne gunst jegens het zaad der geloovigen, de strekking van Zijn verbond met Abraham, en de belofte aan ons en onze kinderen, inzonderheid de groote belofte van Zijn' Geest uit te storten over ons zaad, en Zijn' zegen op onze nakomelingen. Jes. 44 : 3.

II. Hoe de discipelen de menschen *ont*moedigden, toen zij hunne kinderen tot Christus hebben gebracht. Zij *bestraften degenen, die ze tot Hem brachten*, alsof zij er zeker van waren, dat zij huns Meesters gezindheid en meening hieromtrent kenden, terwijl Hij hun nog kort te voren gezegd had de kleinen niet te verachten.

III. Hoe Christus daarentegen hen *be*moedigde.

1. Hij nam het zeer kwalijk, dat Zijne discipelen ze wilden weren. *Jezus dat ziende, nam het zeer kwalijk*, vers 14. „Wat bedoelt gij? Wilt gij Mij verhinderen goed te doen, goed te doen aan het opkomend geslacht, aan de lammeren der kudde?" Christus is zeer misnoegd op Zijne discipelen, als zij menschen den moed benemen om zelven tot Christus te komen, of hunne kinderen tot Hem te brengen.

2. Hij gebood, dat zij tot Hem gebracht zouden worden, en dat er niets gezegd of gedaan moest worden om ze te verhinderen. Laat de kinderkens, zoodra zij er toe in staat zijn, tot Mij komen om hunne smeekingen tot Mij op te zenden, en van Mij onderricht te ontvangen. Kinderkens zijn vroeg welkom, als zij met hunne Hosanna's tot den troon der genade komen.

3. Hij erkende ze als leden Zijner kerk, zooals zij leden der Joodsche kerk geweest zijn. Hij is gekomen om het koninkrijk Gods op te richten onder de menschen, en Hij gebruikte deze gelegenheid om te verklaren, dat in dit koninkrijk ook kinderkens als onderdanen worden toegelaten, en Hij gaf hun het recht op de voorrechten van onderdanen. Ja, het koninkrijk Gods moet door dezulken in stand worden gehouden; zij moeten er in opgenomen worden als zij kinderkens zijn, opdat zij dan later den naam van Christus hoog zullen houden.

4. Dat er in allen, die Christus wil erkennen en zegenen, iets van den aard en de gemoedsgesteldheid van kinderkens moet wezen. Wij moeten als kinderkens het koninkrijk Gods ontvangen, vers 15, dat is: wij moeten jegens Christus en Zijne genade geneigd zijn, zooals kinderen jegens hunne ouders, verzorgsters en onderwijzers. Wij moeten, evenals kinderen, *weetgierig* zijn, wij moeten als kinderen leeren, en leerende moeten wij *gelooven*. *Oportet discentem credere — Een leerende moet gelooven.* Het hart van kinderen is als wit papier, gij kunt er op schrijven wat gij wilt, en zóó moet ons hart wezen voor de pen van den gezegenden Geest. *Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?* Wij moeten het koninkrijk Gods ontvangen zooals het kind Samuel het ontvangen heeft: *Spreek Heere, want Uw knecht hoort.* Kinderkens zijn afhankelijk van de wijsheid en de zorge hunner ouders; zij worden in hunne armen gedragen; zij gaan, waar zij heen worden gezonden, en nemen aan wat hun gegeven of toebeschikt wordt, aldus moeten wij het koninkrijk Gods aannemen, in ootmoedige overgave van ons zelven aan Jezus Christus, en in geruste afhankelijkheid van Hem voor kracht en gerechtigheid, voor onderricht en verzorging,

5. Hij ontving de kinderen, en gaf hun wat voor hen begeerd werd, vers 16, *Hij omving ze met Zijne armen*, ten teeken van Zijne liefdevolle belangstelling in hen; Hij *legde de handen op hen*, zooals van Hem verlangd werd, en *zegende hen*. Zie, hoe Hij de begeerten der ouders nog overtrof; zij vroegen, dat Hij ze zou aanraken, maar Hij deed meer. *a.* Hij nam ze in Zijne armen. Nu was de Schrift vervuld, Jes. 40:11, *Hij zal de lammerkens in zijne armen vergaderen en in zijn schoot dragen.* Er was een tijd, toen Christus zelf opgenomen werd in de armen van den ouden Simeon, Lukas 2 : 28. En nu nam Hij deze kinderen in Zijne armen, niet klagende over den last, zooals Mozes, toen hem geboden werd Israel *te dragen in zijn' schoot, gelijk een voedstervader den zuigeling draagt*, Num. 11 : 12, maar er behagen in vindende. Indien wij evenzoo onze kinderen tot Christus brengen, dan zal Hij ze opnemen, niet slechts in Zijne armen der macht en der voorzienigheid, maar ook in de armen van Zijne ontferming en genade, Ezech. 16 : 8; en onder hen zijn *de eeuwige armen. b.* Hij legde Zijne handen op hen, de mededeeling aanduidende van Zijn' Geest (want dat is de hand des Heeren) en Zijne afzondering van hen tot Zijn'

dienst. *c.* Hij zegende hen met de geestelijke zegeningen, om welke te geven Hij op aarde is gekomen. Als onze kinderen den zegen des Middelaars tot hun deel hebben, dan zijn zij gelukkig. Het is waar, wij lezen niet, dat Hij deze kinderen gedoopt heeft, de doop was niet ten volle ingesteld als de deur van toelating in de kerk, dan na Christus' opstanding; maar Hij verklaarde hiermede hun lidmaatschap der zichtbare kerk, en schonk hun door een ander teeken die zegeningen, welke thans door den doop worden medegedeeld en geschonken, het zegel der belofte aan ons en onze kinderen.

17. En als Hij uitging op den weg, liep één tot Hem, en voor Hem op de knieën vallende, vraagde Hem: Goede Meester, wat zal ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve? 18. En Jezus zeide tot hem: Wat noemt gij Mij goed? Niemand is goed, dan één, namelijk God. 19. Gij weet de geboden: Gij zult geen overspel doen; gij zult niet dooden; gij zult niet stelen; gij zult geene valsche getuigenis geven; gij zult niemand te kort doen; eer uwen vader en uwe moeder. 20. Doch hij, antwoordende, zeide tot Hem: Meester, alle deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af. 21. En Jezus, hem aanziende, beminde hem, en zeide tot hem: Eén ding ontbreekt u: ga henen, verkoop alles wat gij hebt, en geef het den armen, en gij zult eenen schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, neem het kruis op, en volg Mij. 22. Maar hij, treurig geworden zijnde over dat woord, ging bedroefd weg; want hij had vele goederen. 23. En Jezus, rondom ziende, zeide tot zijne discipelen: Hoe zwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk Gods inkomen! 24. En de discipelen werden verbaasd over deze zijne woorden. Maar Jezus, wederom antwoordende, zeide tot hen: Kinderen, hoe zwaar is het, dat degenen, die op hun goed hun betrouwen zetten, in het koninkrijk Gods ingaan! 25. Het is lichter, dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke in het koninkrijk Gods inga. 26. En zij werden nog meer verslagen, zeggende tot elkander: Wie kan dan zalig worden? 27. Doch Jezus, hen aanziende, zeide: Bij de menschen is het onmogelijk, maar niet bij God; want alle dingen zijn mogelijk bij God. 28. En Petrus begon tot Hem te zeggen: Zie wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd. 29. En Jezus, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg Ik ulieden, er is niemand, die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijnentwille en des Evangelies wille. 30. Of hij ontvangt honderdvoud, nu in dezen tijd, huizen, en broeders, en zusters, en moeders, en kinderen, en akkers, met de vervolgingen, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven. 31. Maar vele eersten zullen de laatsten zijn, en velen, die de laatsten zijn, de eersten.

I. Hier is eene hoopgevende ontmoeting tusschen Christus en *een jongeling*, zoo wordt hij genoemd in Matth. 19 : 22, en een' *overste*, zooals hij in Lukas 18 : 18 wordt aangeduid, een persoon van rang en aanzien. Hier worden eenige bijzonderheden vermeld, die wij niet in Matthéüs hadden, maar waardoor zijne toespraak tot Christus hoopvolle verwachtingen opwekt.

1. Hij *liep toe* tot Christus, hetgeen een blijk was van ootmoed; hij legde de deftigheid en statigheid van een' overste af, toen hij tot Christus kwam; tevens werd er ook zijn' ernst en vurigheid door aangeduid. Hij *liep*, als iemand, die haast heeft en verlangde om met Christus in gesprek te komen. Hij had nu de gelegenheid om dezen grooten Profeet te raadplegen omtrent de dingen, die tot zijn' vrede dienden, en die gelegenheid wilde hij niet laten voorbijgaan.

2. Hij kwam tot Hem op den weg, in het midden Zijner metgezellen; hij drong niet aan op een bijzonder onderhoud met Hem, zooals Nikodemus gedaan heeft, hoewel hij, evenals deze, een overste was; maar als hij Hem op de straat zal vinden, zal hij die gelegenheid te baat nemen, en niet veracht worden, Hoogl. 8 : 1.

3. Hij viel voor Hem op de knieën, ten teeken zijner groote vereering van Hem, als een Leeraar, door God gezonden, alsmede van zijne groote begeerte om door Hem onderwezen te worden. Hij boog de knieën voor den Heere Jezus, als iemand, die Hem niet slechts thans eerbied wilde bewijzen, maar Hem voortdurend wilde gehoorzamen; hij boog de knie, als iemand die voornemens is zijne ziel voor Hem neder te buigen.

4. Zijne toespraak tot Hem was ernstig en gewichtig: *Goede Meester! wat zal ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve?* Het eeuwige leven was een artikel van zijne geloofsbelijdenis, hoewel dit toenmaals door de Sadduceën, eene invloedrijke partij, werd geloochend. Hij acht het mogelijk, dat hij het eeuwige leven zal beërven, hij beschouwde het als iets, dat ons niet slechts voorgesteld is, maar dat ons wordt aangeboden; hij vraagt, wat hij *nu* doen moet om hiernamaals voor eeuwig gelukkig te zijn. De meeste menschen vragen naar goed, dat in deze wereld te *krijgen* is, Ps. 4 : 7; hij vraagt naar *goed, dat* in deze wereld *gedaan moet worden*, ten einde in de andere wereld van het hoogste goed te kunnen genieten; niet: *Wie zal ons het goede doen zien?* maar: *Wie zal ons het goede laten doen?* Hij vraagt naar *geluk* in den weg des *plichts*, het *summum bonum*, het *hoogste goed*, waarnaar Salomo heeft gezocht, *wat den kinderen der menschen het best ware, dat zij doen zouden.* Pred. 2 : 3.

Dit nu was *a.* Eene zeer ernstige vraag op zich zelve, zij betrof de dingen der eeuwigheid en zijn eigen aandeel daarin. Men kan voor de menschen hoop beginnen te koesteren, als zij met bezorgdheid beginnen te onderzoeken wat zij moeten doen om in den hemel te komen. *b.* Die vraag werd gedaan aan den rechten Persoon, die in alle opzichten geschikt en bevoegd was om er op te antwoorden, daar Hij zelf *de Weg, de Waarheid* en *het Leven* is, de ware weg ten leven, ten eeuwigen leven, die *van den hemel* gekomen is met het doel om den weg *naar den hemel* eerst voor ons te openen, en er ons dan op te doen gaan, eerst dien weg te bereiden, en daarna ons hem te toonen of bekend te maken. Zij, die begeeren te weten wat zij doen moeten om zalig te worden, moeten zich tot Christus wenden en er Hem naar vragen. Het is eene eigenaardigheid van den Christelijken Godsdienst, dat hij het eeuwige leven toont, en er tevens den weg toe aanwijst. *c.* Die vraag werd gedaan met eene goede bedoeling, nl. om onderwezen te worden. Wij vinden diezelfde vraag gedaan door een' wetgeleerde, niet *knielende*, maar *opstaande*, Lukas 10 : 25, met eene slechte bedoeling, nl. om met Hem te twisten; *Een zeker wetgeleerde stond op, Hem verzoekende, en zeggende: Meester! wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?* Christus ziet niet zoo zeer op de goede *woorden*, maar op de goede *bedoeling*, waarmede zij gesproken worden.

5. Christus bemoedigt dien man in zijne aanspraak. *a.* Door zijn geloof te helpen, vers 18. De jongeling noemde Hem *goede Meester*; Christus wilde, dat hij hiermede bedoelde, dat hij Hem beschouwde als te zijn God, daar er toch niemand goed is dan *Een*, namelijk God, die één is, en wiens naam *een* is, Zach. 14 : 9, Ons woord *God* is ongetwijfeld verwant aan het woord *goed*; gelijk de Hebreën God noemen naar Zijne kracht, *Elohim*, de *sterke God;* zoo noemen wij Hem naar Zijne goedheid, de *goede God.* *b.* Door leiding te geven aan zijn gedrag, zijne handelingen, vers 19. Gij weet de geboden, houd ze. Hij noemt de zes geboden van de tweede tafel der wet, die ons onzen plicht aanwijzen jegens onzen naaste. Hij noemt ze echter in omgekeerde orde, door het zevende gebod te stellen vóór het zesde, om te kennen te geven, dat *overspel* eene zonde is, niet minder gruwelijk dan zelfs moord. Het vijfde gebod wordt hier het laatst genoemd, als hetgeen zeer bijzonder in gedachten moet worden gehouden, en zeer zorgvuldig moet worden nagekomen, ten einde al de overigen te kunnen houden. In plaats van het tiende gebod: *Gij zult niet begeeren*, zegt onze Heiland hier: *Gij zult niemand te kort doen*, dat is zegt Dr. Hammond, *Gij zult tevreden zijn met het uwe, en het niet zoeken te vermeerderen door anderer goed te verminderen.* Het is een regel der gerechtigheid om ons zelven niet te bevoordeelen of te verrijken, door aan anderen schade of nadeel toe te brengen.

6. Deze jongeling scheen goede hoop te hebben om in den hemel te komen, daar hij zich aan geene grove overtreding der Goddelijke geboden schuldig had gemaakt. Tot zoo ver was hij in staat om in zekere mate te zeggen, vers 20, *Meester! alle deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af.* Hij *dacht*, dat hij dit gedaan had, en dit dachten ook zijne vrienden en bekenden. Onwetendheid omtrent het veelomvattende en den geestelijken aard der Goddelijke wet maakt, dat de menschen zich in een beteren toestand achten, dan zij in werkelijkheid zijn. Paulus leefde *zonder de wet.* Maar toen hij zag, dat de wet geestelijk is, zag hij, dat hij zelf vleeschelijk was, Rom. 7 : 9, 14. Evenwel, hij, die zeggen kon, dat hij vrij was van ergerlijke zonden, was verder dan velen gevorderd op den weg ten eeuwigen leven. Maar, hoewel wij onszelven van geen ding bewust zijn, zijn wij daardoor toch niet gerechtvaardigd, 1 Cor. 4 : 4.

7. Christus was hem zeer genegen, vers 21, *Jezus hem aanziende, beminde hem.* Het behaagde Hem te zien, dat hij een onergerlijk leven had geleid, en dat hij begeerde te weten, hoe hij nog een beter leven kon leiden. Christus bemint het inzonderheid jonge menschen en rijke menschen te zien, die den weg naar den hemel vragen, en hun aangezicht derwaarts gericht hebben.

II. Nu hebben wij de *droeve scheiding* tusschen Christus en dezen jongeling.

1. Christus gaf hem een proefgebod, waaruit blijken zou, of hij werkelijk er naar streefde om het eeuwige leven te beërven. Hij scheen er zijn hart op gezet te hebben, en was dit zoo, dan was hij wat hij behoorde te wezen; maar *heeft* hij er zijn hart op gezet? Leg hem den toetssteen aan. *a.* Kan hij er zijn hart toe brengen, om voor den dienst van Christus *afstand te doen van zijn' rijkdom?* Hij heeft eene schoone bezitting en nu zal weldra, bij de eerste grondlegging van de kerk van Christus, de noodzakelijkheid blijken, dat zij, die akkers hebben, ze verkoopen; en het geld aan de voeten der apostelen leggen, en hoe zal hij zich van die verplichting kunnen ontheffen? Hand. 4 : 34, 35. Na eene wijle zullen verdrukkingen en benauwdheden komen vanwege het woord, en hij moet gedwongen worden zijne goederen te verkoopen, of ze zich zien ontnemen, hoe zal hem dit aanstaan? Laat hij thans het ergste weten; onderwerpt hij zich niet aan deze voorwaarden, zoo laat hij zijne aanspraken opgeven, evengoed terstond als later. *Verkoop alles wat gij hebt boven hetgeen voor uw levensonderhoud noodig is.* Waarschijnlijk had hij geen gezin te verzorgen, laat hij dus een vader wezen voor de armen, en hen tot zijne erfgenamen maken. Iedereen moet naar vermogen de armen bijstaan, en tevreden wezen om, als het noodig is, zich zelven hiervoor te bekrimpen. Aardsche rijkdom is ons gegeven, niet slechts tot ons onderhoud in deze wereld in overeenstemming met den staat, waarin God ons geplaatst heeft, maar als een *talent*, om gebruikt en aangewend te worden tot eer van God in deze wereld, die het zoo beschikt heeft, dat wij altijd de armen bij ons hebben als Zijne ontvangers. *b.* Kan hij zijn hart er toe brengen om door den hardsten dienst te gaan, waartoe

hij als discipel van Christus geroepen kan worden, en dan op Hem te rekenen voor zijn loon in den hemel? Hij vraagt Christus wat hij méér zal doen dan hij gedaan heeft om het *eeuwige leven* te verwerven, en Christus vraagt hem, of hij werkelijk dat vast geloof *aan*, en die hooge waardeering *van*, het eeuwige leven heeft, die hij schijnt te hebben. Gelooft hij waarlijk dat er in den hemel een schat is, groot genoeg om alles te vergoeden, wat hij hier om Christus wil kan opgeven of besteden? Is hij bereid om met Christus te handelen in vertrouwen op Zijn woord? Heeft hij vertrouwen in Zijne volle waardij, en is hij bereid en gewillig om nu een kruis te dragen in het geloof aan eene toekomstige kroon?

2. Hierop gaat hij weg, vers 22. Hij was *treurig geworden over dat woord*, bedroefd, dat hij geen volgeling van Christus kon zijn op lichter voorwaarden dan alles voor Hem te verlaten, dat hij het eeuwige leven niet kon grijpen, en tegelijk zijne aardsche bezittingen kon behouden. Daar hij echter die voorwaarden van het discipelschap niet kon aannemen, was hij oprecht genoeg om dit niet voor te wenden; *hij ging bedroefd weg*. Hier bleek nu de waarheid van dat woord: *Gij kunt niet God dienen en den Mammon*, Matth. 6 : 24. Terwijl hij het hield met den mammon, heeft hij in werkelijkheid Christus *veracht*, gelijk allen dit doen, die de wereld verkiezen boven Hem. Hij doet een bod op de markt voor hetgeen waarin hij lust heeft, maar laat het staan, omdat hij het niet tot zijn eigen prijs kan bekomen. Hetgeen dezen jongeling ten verderve bracht was, dat hij *vele goederen had*. Zoo zal *de voorspoed der zotten hen verderven*, en zij, die hunne dagen doorbrengen in weelde en rijkdom, zijn in verzoeking om tot God te zeggen: *Wijk van ons*, of tot hun eigen hart: *Wijk van God*.

III. Christus' gesprek met Zijne discipelen. Wij zouden wel geneigd zijn te wenschen, dat Christus het woord, dat dezen jongen man afgeschrikt heeft van Hem te volgen, *verzacht* had, er door de eene of andere verklaring het harde van had weggenomen. Maar Hij kende het hart van alle menschen, Hij wilde hem niet overhalen om Zijn volgeling te worden, omdat hij *rijk was* en een overste was; indien hij weg wilde gaan, zoo laat hij gaan. Christus wil niemand tegen zijn' zin houden, en daarom bevinden wij niet, dat Christus hem terugriep, maar Hij nam de gelegenheid te baat om Zijne discipelen te onderrichten omtrent twee dingen.

1. Hoe moeielijk het is om zalig te worden voor hen, die overvloed hebben in deze wereld, omdat er onder hen, die *veel hebben te laten* weinigen zijn, die bewogen kunnen worden om het te laten om Christus wil, of het te gebruiken om er goed mede te doen. *a*. Dit verklaart Christus hier. *Rondom ziende* op Zijne discipelen, omdat Hij wilde, dat allen acht zouden geven op hetgeen Hij zeide, opdat zoodoende hun oordeel recht gevormd zou worden en hunne vergissingen hersteld betreffende wereldschen rijkdom, die zij maar al te zeer geneigd waren te overschatten: *Hoe bezwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk Gods inkomen!* vers 23. Zij hebben te worstelen met vele verzoekingen, en vele moeielijkheden te overwinnen, die niet op den weg der armen gevonden worden. Maar Hij verklaart zich nader in vers 24, waar Hij de discipelen *kinderen* noemt, omdat zij als zoodanig door Hem *onderwezen* moesten worden, en door Hem *bedeeld* met betere dingen dan die, om welke te behouden, de jongeling Christus had verlaten. En terwijl Hij gezegd had: *Hoe bezwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk Gods inkomen*, zegt Hij hun hier, dat het gevaar niet zoo zeer voortkomt uit het *hebben* van goed, als wel uit het *betrouwen* op goed, daar zij er bescherming en voorziening van verwachten, zeggende *tot hun goud*, wat zij alleen tot hun' God behoorden te zeggen: *Gij zijt mijn vertrouwen*, Job 31 : 24. Zij, die eene waardeering als deze voor het goed dezer wereld hebben, zullen nooit tot eene juiste waardeering van Christus en Zijne genade komen. Zij, die wel vele goederen *hebben*, maar er hun *betrouwen niet op zetten*, die er de ijdelheid van inzien en het volstrekt ongenoegzame om eene ziel gelukkig te maken, hebben die moeielijkheid overwonnen; zij kunnen er gemakkelijk afstand van doen om Christus wil; maar menschen, die nòg zoo weinig hebben, zoo zij op dat weinige hun betrouwen stellen, en er hun geluk in vinden, dan zal het hen van Christus afhouden. Hij zet aan die verklaring nadruk bij door te zeggen: *Het is lichter, dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke* — die op zijn' rijkdom vertrouwt, of daartoe geneigd is — *in het koninkrijk Gods inga*. De onevenredigheid schijnt hier zoo groot — ofschoon hoe grooter die onevenredigheid, hoe meer zij aan de bedoeling beantwoordt — dat sommigen zich moeite hebben gegeven om den kemel en het oog der naald wat nader tot elkander te brengen. Sommigen hebben zich voorgesteld, dat er te Jeruzalem een poortje of deur was, algemeen bekend onder den naam van *oog der naald*, omdat die poort zoo eng was, dat een kameel er niet door kon, zoo men hem niet eerst ontlaadde en liet knielen, zooals de kemelen, vermeld in Genesis 25 : 11. Zoo kan een rijke niet naar den hemel gaan, tenzij hij bereid is zich van den last zijner wereldsche goederen te ontdoen, en zich nederbuigt tot de plichten van een' nederigen Godsdienst, om aldus in te kunnen gaan door de enge poort. Anderen opperen het denkbeeld, dat het woord, hetwelk wij door *kemel* vertalen, soms een *kabeltouw* beteekent, dat wel niet door het oog eener naald kan, maar toch eenige overeenkomst heeft met draad, en dus eerder in betrekking tot het oog eener naald genoemd kan worden. Vergeleken met een' arme, is een rijke als een kabel vergeleken bij een draad, wel sterker, maar niet zoo buigzaam, en hij zal door het oog der naald niet komen, of hij moet losgerafeld worden. Zoo moet de rijke losgemaakt worden van zijne bezittingen, en dan is er hoop voor hem, dat hij draad voor draad door het oog der naald zal komen, want anders is hij nergens anders voor geschikt, dan om zijn anker uit te werpen in de aarde. *b*. Deze waarheid

was voor de discipelen zeer verbazingwekkend. *De discipelen werden verbaasd over deze Zijne woorden*, vers 24. *Zij werden nog meer verslagen, zeggende tot elkander: Wie kan dan zalig worden?* Zij wisten wat over het algemeen het gevoelen was der Joodsche leeraren, die verklaarden, dat de Geest Gods verkiest in rijke menschen te wonen; ja, zij wisten hoe vele beloften er in het Oude Testament waren van de goede dingen dezer aarde. Zij wisten ook dat allen òf rijk zijn, òf het gaarne willen wezen, en dat zij, die rijk zijn, veel meer gelegenheid hebben om goed te doen, en daarom waren zij verbaasd te hooren, dat het voor de rijken zoo bezwaarlijk is om in den hemel te komen. *c.* Christus verzoende hen hiermede door te wijzen op de almachtige kracht Gods, om zelfs rijken heen te helpen over de moeielijkheden, die hunne zaligheid in den weg staan, vers 27. Hij zag hen aan, om hunne aandacht op te wekken, en zeide: *Bij de menschen is het onmogelijk;* rijke lieden kunnen door hunne eigene bekwaamheid of vastberadenheid deze moeielijkheden niet overwinnen; maar Gods genade kan het, *want alle dingen zijn mogelijk bij God.* Indien de rechtvaardigen nauwelijks zalig worden, nog veel meer kunnen wij dit zeggen van de rijken, daarom moeten zij, die in den hemel komen, er Gode al de eere van geven, die beide het willen en het werken in hen heeft gewerkt.

2. De grootheid der zaligheid van hen, die slechts weinig in de wereld hebben en dit weinige om Christus wil hebben verlaten. Daarvan spreekt Hij, nadat Petrus er op had gewezen, dat hij en zijne mededискipelen alles hadden verlaten om Hem te volgen; *Zie*, zegt hij, *wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd*, vers 28. *Gij hebt wèl gedaan*, zegt Christus, „en in het einde zal het blijken, dat gij wèl gedaan hebt voor u zelven; gij zult er ruimschoots voor worden beloond, en niet slechts zal het weinige, dat gij verlaten hebt, u vergoed worden, maar als iemand nòg zoo veel verlaten heeft, al was het ook evenveel als deze jongeling had, en niet om Christus wil heeft willen verlaten, hij zal er veel meer voor terug ontvangen." *a.* Het verlies wordt ondersteld zeer groot te zijn. Hij noemt: *aa.* Wereldrijken rijkdom, in de eerste plaats huizen, in de laatste plaats *akkers.* Als iemand zijn *huis* verlaat, dat hem ter woning moet dienen, en zijn' *akker*, dat hem zijn levensonderhoud moet opleveren, en zich aldus tot een' bedelaar en zwerveling maakt. Dit is de keuze geweest der lijdende heiligen: vaartwel huizen en akkers, hoe geriefelijk ook en begeerenswaardig, en al zijn zij ook het erfdeel der vaderen, voor het huis in den hemel en de erve der heiligen in het licht waar vele woningen zijn. *bb.* Dierbare bloedverwanten. *Vader en moeder, vrouw en kinderen, broeders en zusters.* De liefelijkheid en het genot des levens liggen in dezen, evenzeer als in tijdelijke zegeningen; zonder dezen ware de wereld eene woestijn. Moeten wij dezen echter om Christus wil verlaten, dan moeten wij ons herinneren, dat wij in inniger betrekking staan tot Christus dan tot eenig schepsel; om dus bij Hem te kunnen blijven, ons aan Hem te houden, moeten wij tevreden zijn om met de geheele wereld te breken, en, evenals Levi, tot vader en moeder te zeggen: *Ik ken u niet.* De standvastigheid van den Godvruchtige wordt op de zwaarste proef gesteld, als zijne liefde tot Christus in mededinging komt met eene liefde, die niet slechts wettig en geoorloofd, maar zelfs plichtmatig is. Voor zoo iemand is het gemakkelijk om voor Christus een' boozen lust op te geven, want hij heeft datgene in zich, dat er tegen opkomt; maar om een' *vader, een' broeder, eene vrouw* te verlaten om Christus wil, dat is: hen te verlaten, die hij weet te moeten liefhebben, dat is hard. Toch moet hij dit doen, liever dan Christus te verzaken of te verloochenen. Zoo groot wordt dit verlies dus verondersteld te zijn; maar het is *om Christus wil*, opdat Hij geëerd wordt, en om *des Evangelies wil*, opdat het bevorderd en verspreid zal worden. Niet het *lijden*, maar de zaak, waarvoor geleden wordt, maakt den *martelaar.* En daarom *b.* Zal het voordeel, het gewin groot zijn. *Zij zullen honderdvoud ontvangen*, nu in dezen tijd, huizen, en broeders, en zusters, niet *in soort*, maar in tegenwaarde, of vergoeding. Hij zal overvloedige vertroosting hebben zoolang hij leeft, voldoende om al zijne verliezen te vergoeden; zijne betrekking tot Christus, zijne gemeenschap met de heiligen, en zijn recht en aanspraak op het eeuwige leven zullen hem zijn *broeders*, en *zusters*, en *huizen*, en alles. Gods voorzienigheid heeft aan Job dubbel zoo veel gegeven, als hij gehad heeft, maar de lijdende Christenen zullen *honderdvoud* ontvangen in de vertroostingen des Geestes, die Gods tijdelijke gaven liefelijk voor hen maken. Doch merk op: hier in Markus wordt er bijgevoegd *met de vervolgingen.* Zelfs als zij door en in Christus gewinnen, moeten zij toch verwachten met Hem te zullen lijden, en niet buiten het bereik te zijn der vervolging, vóór zij in den hemel komen. Ja meer, de vervolging schijnt hiermede begrepen te zijn in de *ontvangsten* in dezen tijd, want u is het gegeven, niet slechts in Christus te gelooven, maar ook *voor Zijn' naam te lijden.* Doch dit is nog niet alles. Zij zullen *in de toekomende eeuw het eeuwige leven ontvangen.* Indien zij honderdvoud ontvangen in deze wereld, dan zou men denken, dat zij niet aangemoedigd zullen worden om nog meer te verwachten. En toch, alsof dit eene kleine zaak ware, zullen zij er nog het *eeuwige leven* bij ontvangen hetgeen meer dan duizendvoud, tienduizend maal geteld, is van alles wat zij verloren hebben. Omdat zij echter zoo veel gesproken hebben van hun verlaten van alles om Christus te volgen — en zij hebben daar meer van gesproken dan hun wel betaamde — zegt Hij hun, dat, hoewel zij het *eerst geroepen waren*, er na hen discipelen geroepen zullen worden, die boven hen gesteld zullen worden, zooals Paulus, een ontijdig geborene, en die toch overvloediger gearbeid heeft dan al de andere apostelen, 1 Cor. 15:10. Toen zijn de *eersten* de *laatsten* geweest, en de laatsten de *eersten.*

32. En zij waren op den weg, opgaande naar Jeruzalem; en Jezus ging vóór hen; en zij

waren verbaasd, en Hem volgende, waren zij bevreesd. En de twaalven wederom tot zich nemende, begon Hij hun te zeggen de dingen, die Hem overkomen zouden; 33. Zeggende: Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des menschen zal den overpriesteren en den schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen Hem ter dood veroordeelen, en Hem den Heidenen overleveren; 34. En zij zullen Hem bespotten, en Hem geeselen, en Hem bespuwen, en Hem dooden: en ten derden dage zal Hij wederopstaan. 35. En tot Hem kwamen Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedéus, zeggende: Meester, wij wilden wel, dat Gij ons deedt, zoo wat wij begeeren zullen. 36. En Hij zeide tot hen: Wat wilt gij, dat Ik u doe? 37. En zij zeiden tot Hem: Geef ons, dat wij mogen zitten, de een aan Uwe rechter-, en de ander aan Uwe linkerhand in Uwe heerlijkheid. 28. Maar Jezus zeide tot hen: Gij weet niet, wat gij begeert. Kunt gij den drinkbeker drinken, dien Ik drinke, en met den doop gedoopt worden, waar Ik mede gedoopt worde? 39. En zij zeiden tot Hem: Wij kunnen. Doch Jezus zeide tot hen: Den drinkbeker, dien Ik drinke, zult gij wel drinken, en met den doop gedoopt worden, waar Ik mede gedoopt worde; 40. Maar het zitten tot Mijne rechter- en tot Mijne linker hand staat bij Mij niet te geven; maar het zal gegeven worden wien het bereid is. 41. En als de andere tien dit hoorden, begonnen zij het van Jakobus en Johannes zeer kwalijk te nemen. 42. Maar Jezus, hen tot zich geroepen hebbende, zeide tot hen: Gij weet, dat degenen, die geacht worden oversten te zijn der volkeren, heerschappij voeren over hen; en hunne grooten gebruiken macht over hen. 43. Doch alzoo zal het onder u niet zijn; maar zoo wie onder u groot zal willen worden, die zal uw dienaar zijn; 44. En zoo wie van u de eerste zal willen worden, die zal aller dienstknecht zijn. 45. Want ook de Zoon des menschen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen.

Hier is:

I. Christus voorzegging van Zijn eigen lijden; deze snaar werd dikwijls door Hem aangeroerd, hoewel zij den discipelen onaangenaam en wanluidend in de ooren klonk.

1. Zie hoe kloekmoedig Hij was. Toen zij opgingen naar Jeruzalem, ging Jezus vóór hen, als de Overste Leidsman onzer zaligheid, die nu door lijden geheiligd werd, vers 32. Aldus betoonde Hij zich ijverig om met Zijne onderneming voort te varen, zelfs toen Hij aan het zwaarste en moeielijkste deel er van gekomen was. Nu de tijd nabij was, zeide Hij: *Zie, Ik kom;* zóó ver was Hij er van daan om terug te willen gaan, dat Hij meer dan ooit zich strekte naar hetgeen vóór was. *Jezus ging vóór hen, en zij waren verbaasd.* Zij begonnen nu te bedenken welk onmiddelijk gevaar zij te gemoet gingen, toen zij naar Jeruzalem reisden, hoe kwaadwillig het sanhedrin, dat dáár zetelde, jegens hun' Meester en hen zelven gestemd was, en zij beefden bij de gedachte hieraan. Om hen dus te bemoedigen, ging Jezus vóór hen. *Komt,* zegt Hij, *gij zult u toch voorzeker wel willen wagen heen te gaan, waar uw Meester heengaat.* Als wij bemerken, dat lijden over ons komen zal, dan is het bemoedigend onzen Meester voor ons uit te zien gaan. Of: *Hij ging vóór hen* en daarom waren zij verbaasd. Zij bewonderden de kloekmoedigheid en blijmoedigheid waarmede Hij snel voortging, hoewel Hij wist, dat Hij ging lijden en sterven. Christus' moed en standvastigheid, waarmede Hij het werk onzer verlossing volbracht heeft, zijn, en zullen altijd blijven, het wonder voor al Zijne discipelen.

2. Zie hoe vreesachtig en lafhartig Zijne discipelen waren. *Hem volgende, waren zij bevreesd,* bevreesd voor zich zelven, daar zij gevaar duchtten voor zich zelven, en terecht hadden zij zich moeten schamen om aldus bevreesd te zijn. De kloekmoedigheid huns Meesters had hen moeten bemoedigen.

3. Zie de methode, die Hij gebruikte om hunne vreeze tot zwijgen te brengen. Hij legde er zich niet op toe om de zaak beter voor te stellen dan zij was, noch hen te vleien met de hoop, dat Hij den storm wel zou ontkomen, maar Hij zeide hun wederom, wat Hij hun reeds dikwijls te voren gezegd had, *de dingen, die Hem overkomen zouden.* Hij wist er het ergste van, en daarom ging Hij zoo kloekmoedig voorwaarts, en Hij wilde er ook hen het ergste van doen weten. Komt, vreest niet, want: *a.* Het is niet te verhelpen, de zaak is besloten en kan niet vermeden worden. *b.* Het is alleen de Zoon des menschen, die lijden zal; hun tijd van lijden was nog niet gekomen, thans zal Hij voor hunne veiligheid zorgen. *c.* Hij zal wederopstaan; het gevolg van Zijn lijden zal voor Hem zelven heerlijk wezen, en voordeelig voor al de Zijnen, vers 33, 34. De bijzonderheden van Christus' lijden zijn hier uitvoeriger voorzegd dan in al de andere voorzeggingen. — Hij zal eerst door Judas den overpriesters en schriftgeleerden overgeleverd worden; zij zullen Hem ter dood veroordeelen, maar de macht niet hebbende om Hem ter dood te brengen, zullen zij Hem den Heidenen overleveren, aan de Romeinsche overheden, en zij zullen Hem bespotten, en Hem geeselen, en Hem bespuwen, en Hem dooden. Christus heeft niet slechts volkomen Zijn eigen dood voorzien, maar ook de verzwarende omstandigheden er van, en toch ging Hij hem kloekmoedig tegen.

II. De bestraffing, die Hij gaf aan twee van Zijne discipelen wegens hun eerzuchtig verzoek. Hetzelfde verhaal hebben wij gehad in Matth.

20 : 20. Alleen wordt dáár gezegd, dat hunne moeder hun verzoek tot Hem bracht, hier wordt gezegd, dat zij het zelven deden; zij leidde hen in, en stelde hun verzoek voor en ondersteunde het, stemde er mede in.

Gelijk er, van den eenen kant, menschen zijn, die van Christus' bemoediging in het gebed geen *ge*bruik maken, zoo zijn er, van den anderen kant, die er *mis*bruik van maken. Hij heeft gezegd: *Bid, en u zal gegeven worden*, en het is een prijzenswaardig geloof om te vragen om de groote dingen, die Hij beloofd heeft. Maar in deze discipelen was het zondige aanmatiging om aan hun' Meester zulk een grenzenloozen eisch te stellen: *Wij wilden wel, dat Gij ons deedt, zoo wat wij begeeren zullen.* Wij doen veel beter met aan Hem over te laten aan ons te doen wat Hij goed voor ons acht, en Hij zal méér doen, dan wij kunnen begeeren, Efeze 3 : 20.

Wij moeten voorzichtig zijn in het doen van algemeene beloften. Christus wilde zich niet verbinden voor hen te doen, al wat zij zouden begeeren, maar wilde eerst weten wat het was, dat zij begeerden. *Wat wilt gij, dat Ik u doe?* Hij wilde, dat zij hun verzoek zouden uitspreken, opdat zij er zich over zouden schamen.

Velen zijn verstrikt geworden door valsche denkbeelden omtrent Christus' koninkrijk, alsof het van *deze wereld* ware, en gelijk was aan de koninkrijken van de machthebbers dezer wereld. Jakobus en Johannes komen tot de gevolgtrekking, dat, zoo Christus wederopstaat, Hij een Koning moet zijn, en indien een Koning, dan moeten Zijne apostelen, *pairs*, of rijksgrooten zijn, en een dezer zou gaarne *Primus par regni — de eerste pair van het rijk*, zijn, en de andere na hem, zooals Jozef aan het hof van Faraö, of Daniël aan het hof van Darius.

Wereldsche eer is iets schitterends, waardoor de oogen van Christus' eigen discipelen menigmaal verblind zijn geworden, terwijl er ons toch veel meer aan gelegen moest wezen *goed te zijn, dan groot te schijnen* of den voorrang te hebben.

Onze zwakheid en kortzichtigheid komen evenveel uit in onze gebeden als in alle andere dingen. Vanwege onze onwetendheid omtrent God en ons zelven kunnen wij onze rede niet ordenen, als wij tot Hem spreken. Het is dwaasheid om aan God *voor* te schrijven, en wijsheid om Zijn' wil en weg te *onder*schrijven.

Het is de wil van Christus, dat wij ons bereiden op lijden, en het aan Hem overlaten ons er voor te beloonen. Hij behoeft niet, evenals Ahasveros, indachtig gemaakt te worden aan de diensten Zijns volks, en evenmin kan Hij hun werk des geloofs en hun' arbeid der liefde vergeten. Onze zorge moet het wezen om wijsheid en genade te verkrijgen om te weten hoe met Hem te lijden, en dan kunnen wij ons op Hem verlaten, om op de best mogelijke wijze er in te voorzien hoe wij met Hem zullen heerschen, en wanneer, waar en wat de mate onzer heerlijkheid zal zijn.

III. Zijne bestraffing aan de overige discipelen wegens hunne ongerustheid hierover. *Zij begonnen het van Jakobus en Johannes zeer kwalijk te nemen*, vers 41. Zij waren vertoornd op hen om hun streven naar den voorrang, niet omdat dit zoo weinig aan Christus' discipelen betaamde, maar omdat ieder hunner voor zich zelven op den voorrang hoopte. Zoo hebben zij dan hunne eigene eerzucht getoond in hun ongenoegen om de eerzucht van Jakobus en Johannes, en Christus nam de gelegenheid waar om hen er tegen te waarschuwen, hen en al hunne opvolgers in de Evangeliebediening, vers 42—44. Hij riep hen tot zich, op gemeenzame wijze, om hun een voorbeeld te geven van nederbuigende vriendelijkheid toen Hij hunne eerzucht bestrafte, en hun te leeren om hunne discipelen nooit op een' afstand te houden. Hij toont hun:

1. Dat heerschappij in deze wereld gewoonlijk misbruikt wordt, vers 42. *Degenen, die geacht worden oversten der volken te zijn*, die den naam en den titel hebben van heerschers, *voeren heerschappij over hen.* Dat is alles waar zij zich op toeleggen en wat zij bedoelen, niet zoo zeer om hen te beschermen en voor hun welvaren te zorgen, als wel om *macht over hen te gebruiken.* Zij willen gehoorzaamd worden, streven naar willekeur, en willen in alles hun zin doordrijven. *Sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas — aldus wil ik, aldus gebied ik, mijn wil is mijne wet.* Waar zij zich om bekommeren is, wat zij van hunne onderdanen kunnen verkrijgen om hunne praal en pracht op te kunnen houden, maar niet wat zij voor hen zouden doen kunnen.

2. Dat dit daarom niet aldus in de kerk behoort te wezen. *Alzoo zal het onder u niet zijn.* Zij, die onder uwe zorge en opzicht gesteld zullen worden, moeten als schapen wezen onder de hoede van den *herder*, die hen moet verzorgen en weiden, en een dienstknecht voor hen moet wezen, niet als paarden onder de heerschappij van een' drijver, die ze laat werken en ze slaat, en er zooveel mogelijk gewin uit haalt. Hij, die groot en de eerste wil wezen, die naar wereldlijke waardigheid en heerschappij dingt, *zal aller dienstknecht zijn.* Hij zal laag en verachtelijk wezen in de oogen van allen, die wijs en goed zijn: *Die zich zelven verhoogt zal vernederd worden.* Of liever: „Hij, die *waarlijk* groot en de eerste wil wezen, moet er naar streven om al het goed te doen, dat hij kan, moet zich nederbuigen tot de geringste diensten, en arbeiden in het zwaarste werk. Diegenen zullen niet slechts het meest *geëerd* worden hiernamaals, maar ook nu het *eervolst* zijn, die het nuttigt zijn voor anderen." Om hen hiervan te overtuigen stelt Hij hen zich zelven ten voorbeeld, vers 45. „De Zoon des menschen onderwerpt zich eerst aan de grootste moeielijkheden en gevaren, en daarna gaat Hij in tot Zijne heerlijkheid. Kunt gij dan verwachten er op eene andere wijze toe te geraken, of meer geriefelijkheid en eere te hebben dan Hij heeft?" Hij neemt de gestaltenis aan eens dienstknechts. Hij komt, niet om gediend te worden, maar om te dienen. Hij is gehoorzaam tot den dood toe, want Hij geeft Zijn leven tot een rantsoen voor velen. Hij is ten bate van Godvruchtigen gestorven;

zullen wij er ons dan niet op toeleggen om tot hun voordeel en welzijn te leven?

46. En zij kwamen te Jéricho. En als Hij, en Zijne discipelen, en eene groote schare, van Jéricho uitging, zat de zoon van Timeüs, Bártimeüs, de blinde, aan den weg, bedelende 47. En hoorende, dat het Jezus de Nazaréner was, begon hij te roepen en te zeggen: Jezus, gij Zone Davids, ontferm U mijner. 48. En velen bestraften hem, opdat hij zwijgen zoude; maar hij riep zooveel te meer: Gij Zone Davids, ontferm U mijner. 49. En Jezus, stilstaande, zeide, dat men hem roepen zoude; en zij riepen den blinde, zeggende tot hem: Heb goeden moed, sta op, Hij roept u. 50. En hij, zijnen mantel afgeworpen hebbende, stond op, en kwam tot Jezus. 51. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Wat wilt gij, dat Ik u doen zal? En de blinde zeide tot Hem: Rabbóni. dat ik ziende mag worden. 52. En Jezus zeide tot hem: Ga henen, uw geloof heeft u behouden. En terstond werd hij ziende, en volgde Jezus op den weg.

Dit verhaal komt overeen met het verhaal in Matth. 20 : 29 en verv.; alleen met dit verschil, dat ons dáár verhaald wordt van twee blinden, terwijl hier, en in Lukas 18 : 35 slechts van één blinde wordt gesproken; maar indien er *twee* waren, dan was er ook *een*. Deze ééne wordt hier genoemd, daar hij een blinde bedelaar was, van wien veel gesproken werd. Hij heette Bartiméüs, dat is: de zoon van Timéüs, hetgeen, naar sommigen denken, beteekent: de zoon van een' blinde. Hij was de blinde zoon van een' blinden vader, dat zijn toestand nog verergerde en de genezing nog wondervoller maakte, en nog te meer geschikt om het type te zijn van de geestelijke genezingen, die door Christus' genade worden gewrocht op hen, die niet slechts blind geboren zijn, maar ook uit blinden zijn geboren.

I. Deze blinde zat aan den weg, *bedelende*, zoo als de blinden in ons land ook doen. Zij, die door de beschikking Gods onbekwaam zijn om voor hun levensonderhoud te arbeiden, en geene andere middelen van bestaan hebben, zijn de geschiktste voorwerpen van barmhartigheid, en er behoort bijzonder zorg voor hen gedragen te worden.

II. Hij riep tot den Heere Jezus om ontferming: *Heere, Gij Zone Davids, ontferm U mijner.* Ramp en ellende zijn het voorwerp van ontferming. Zijn ellendige toestand beveelt hij aan de barmhartigheid van den Zone Davids, van wien voorzegd was, dat Hij, als Hij zou komen om ons te verlossen, der blinden oogen zou openen, Jes. 35 : 5. Als wij tot Christus komen om hulp en genezing, dan moeten wij het oog op Hem hebben als den beloofden Messias, den Borg van het verbond der genade.

III. Christus moedigde hem aan om te hopen, dat hij barmhartigheid zal verkrijgen, want Hij stond stil, en zeide, dat men hem roepen zou. Wij moeten het nooit eene verhindering achten op onzen weg om eens stil te staan, als het is om een goed werk te doen. Die hem omringden en hem in het eerst ontmoedigd hadden, waren thans wellicht de personen, die Hem te kennen gaven, dat Christus hem riep; *Heb goeden moed, sta op, Hij roept u, en als Hij u roept, zal Hij u genezen.* De genaderijke noodigingen van Christus om tot Hem te komen, zijn eene groote bemoediging voor onze hoop op welslagen, als wij tot Hem komen, en dat wij ontvangen zullen hetgeen waarvoor wij komen. Laten de schuldigen, de ontledigden, de verzochten, de hongerigen, de naakten, goeden moed hebben, want Hij *roept hen* om hun vergeving te schenken, in hun' nood te voorzien, hen te ondersteunen, te spijzigen en te kleeden, ja om alles voor hen te doen wat zij in hun' toestand noodig hebben.

IV. Hierop baande de arme man zich zoo goed hij kon een' weg tot Christus; hij wierp zijn' mantel af, en kwam tot Jezus, vers 50. Hij wierp alles weg, dat hem neder zou kunnen werpen, of hem op eenigerlei wijze kon verhinderen om tot Christus te komen, of hem kon belemmeren in zijne bewegingen. Zij, die tot Jezus willen komen, moeten den mantel van hunne zelfgenoegzaamheid wegwerpen, moeten zich van allen waan hieromtrent ontdoen, evenals van *allen last*, en de zonde, die, als lange gewaden, *hen lichtelijk omringt*, Hebr. 12 : 1.

V. De bijzondere gunst, waarom hij verzocht, was, dat zijne oogen geopend mochten worden, opdat hij in staat zou zijn zijn brood te verdienen, en hij niet langer anderen tot last zou zijn. Het is eene zeer begeerenswaardige zaak om voor ons onderhoud te kunnen werken; en als God den menschen hunne ledematen en hun verstand heeft gegeven, is het eene schande voor hen om zich door hunne dwaasheid en traagheid feitelijk *blind* en *lam* te maken.

VI. De gunst werd hem toegestaan, zijne oogen werden geopend, vers 52, en Markus voegt er twee dingen bij, die aanduiden:

1. Hoe Christus dit tot eene dubbele gunst voor hem maakte door de eer er van toe te kennen aan zijn geloof: *Uw geloof heeft u behouden*, geloof in Christus als den Zone Davids en in Zijne ontferming en macht; niet uw aandringen, maar *uw geloof*, dat Christus aan het werk heeft gesteld, of liever, Christus, die uw geloof in werking heeft gebracht. Die gaven zijn het liefelijkst, welke wij verkrijgen door ons geloof.

2. Hoe Hij het tot eene dubbele gunst maakt voor zich zelven; *Terstond werd hij ziende, en volgde Jezus op den weg.* Hiermede heeft hij doen blijken, dat hij volkomen genezen was, dat hij niemand meer noodig had om hem te leiden, maar zelf zonder hulp van anderen gaan kon, en hiermede toonde hij zijn dankbaar gevoel voor Christus' goedheid jegens hem, dat hij, toen hij zien kon, dit gebruik maakte van zijn gezichtsvermogen. Het is niet genoeg om tot Christus te komen om geestelijke genezing te verkrijgen, maar, als wij genezen zijn, dan moeten wij

Hem blijven volgen, ten einde Hem te eeren en onderricht van Hem te ontvangen. Zij, die een geestelijk gezichtsvermogen hebben, zien in Christus die schoonheid, die hen krachtiglijk zal aantrekken om Hem na te loopen.

HOOFDSTUK XI.

Wij zijn thans genaderd tot de lijdensweek, de week, waarin Christus gestorven is, en tot de groote gebeurtenissen, die in deze week hebben plaats gehad. I. Christus' intocht in Jeruzalem, vers 1—11. II. Zijne vervloeking van den onvruchtbaren vijgeboom, vers 12—14. III. Zijn uitdrijven uit den tempel van hen, die er eene marktplaats van maakten, vers 15—19. IV. Zijn gesprek met Zijne discipelen betreffende de macht des geloofs en de kracht en uitwerking van het gebed bij gelegenheid van het verdorren van den vijgeboom, dien hij vervloekt had, vers 20—26. V. Zijn antwoord aan hen, die Zijn gezag in twijfel trokken, vers 27—33.

En toen zij Jeruzalem genaakten, tot Béthfagé en Bethánië, aan den Olijfberg, zond Hij twee van Zijne discipelen uit. 2. En zeide tot hen: Gaat henen in het vlek, dat tegen u over is; en terstond als gij daarin komt, zult gij vinden een veulen gebonden, op hetwelk geen mensch gezeten heeft; ontbindt het, en brengt het. 3. En indien iemand tot u zegt: Waarom doet gij dat? zoo zegt, dat de Heere het van noode heeft; en hij zal het terstond herwaarts laten gaan. 4. En zij gingen henen, en vonden het veulen gebonden bij de deur buiten aan de wegscheiding, en zij ontbonden het. 5. En sommigen van degenen, die aldaar stonden, zeiden tot hen: Wat doet gij, dat gij het veulen ontbindt? 6. Doch zij zeiden tot hen, gelijk Jezus bevolen had: en zij lieten ze gaan. 7. En zij brachten het veulen tot Jezus, en wierpen hunne kleederen daarop; en hij zat daarop. 8. En velen spreidden hunne kleederen op den weg, en anderen hieuwen meien van de boomen, en spreidden ze op den weg. 9. En die voorgingen en die volgden, riepen, zeggende: Hosanna! Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren. 10. Gezegend zij het koninkrijk van onzen vader David, hetwelk komt in den naam des Heeren; Hosanna in de hoogste hemelen! 11. En Jezus kwam binnen Jeruzalem, en in den tempel; en als hij alles rondom bezien had, en het nu avondstond was, ging hij uit naar Bethanië met de twaalven.

Wij hebben hier het verhaal van den openbaren intocht van Christus in Jeruzalem vier of vijf dagen vóór Zijn' dood. En Hij kwam op deze opmerkelijke wijze in de stad:

1. Om te toonen, dat Hij niet bevreesd was voor de macht en de kwaadwilligheid Zijner vijanden te Jeruzalem. Hij is niet sluipenderwijs en *incognito* in de stad gekomen, als iemand, die zijn gelaat niet durfde te vertoonen, neen, zij behoefden geene spionnen te zenden om Hem te zoeken, Hij komt openlijk, voor aller oog. Dit zal eene bemoediging geweest zijn voor Zijne discipelen, die schuchter van aard waren en gansch moedeloos bij de gedachte aan de macht en de woede hunner vijanden; laat hen zien hoe kloekmoedig zij allen door hun' Meester worden getard.

2. Om te toonen, dat Hij niet ternedergeslagen was of ontrust bij de gedachte aan Zijn naderend lijden. Hij kwam niet slechts openlijk, maar blijmoedig en onder vreugdekreten. Hoewel Hij nu nog slechts uitging ten krijg en zich gordde, was Hij toch zoo volkomen zeker van de overwinning, dat Hij aldus triomfeert, alsof Hij zich reeds losmaakte.

I. Het *uiterlijke* van dien triomftocht was zeer gering; Hij reed op het veulen eener ezelin, dus op een ezel, een dier van gering voorkomen, waarmede dus geen praalvertooning gemaakt kon worden, en daar het een *veulen* was, *op hetwelk geen mensch gezeten heeft*, kunnen wij veronderstellen, dat het ruw en onopgetuigd was, en dat niet alleen, maar ook ruw en halsstarrig, waardoor de plechtigheid dus eerder belemmerd dan opgeluisterd kon worden. Dit veulen was ook geleend. Christus ging op het water in een *geleend* schip, Hij at het pascha in eene *geleende* opperzaal, Hij werd begraven in een *geleend* graf, en hier reed Hij op een *geleend* ezelsveulen. Laten de Christenen het niet versmaden om verplichting aan elkander te hebben, en, als het noodig is, van elkander te leenen, want onze Meester heeft het ook niet versmaad. Hij had geen fraai of sierlijk tuig voor Zijn lastdier; zij wierpen hunne kleederen op het veulen, en zoo *zat Hij op hetzelve*, vers 7. De personen, die Hem vergezelden, behoorden tot het geringe volk, en al de vertooning die zij konden maken, bestond hierin, dat zij *hunne kleederen op den weg spreidden en meien van de boomen hieuwen, en ze op den weg spreidden*, vers 8, zooals zij bij het Loofhuttenfeest plachten te doen. Dit alles was een teeken Zijner vernedering, zelfs als Hij opgemerkt wil worden, zal Hij nog opgemerkt worden om Zijne geringheid, en voor ons is er de leering in gelegen, om *niet te trachten naar hooge dingen maar ons te voegen tot de nederigen*. Hoe weinig betaamt het aan Christenen een' grooten staat te voeren, als Christus daar toch zoo afkeerig van was!

II. Het *innerlijke* van Zijn' triomftocht was zeer *groot*, niet slechts, omdat er de Schrift door vervuld werd (waarvan hier niet, zooals in Matthéüs gesproken wordt) maar ook omdat door al die geringheid toch menige straal van Christus' heerlijkheid geschitterd heeft.

1. Christus toonde Zijne bekendheid met dingen, die op een' afstand waren en Zijne macht over den wil des menschen, toen Hij Zijne discipelen om het veulen zond, vers 1—3. Hieruit blijkt, dat Hij alles doen kan, *alles vermag*, en dat *Hem geene gedachte onthouden kan worden*. [1])

2. Hij toonde Zijne heerschappij over de

1) Job 42 : 2, naar de Engelsche overzetting.

schepselen, door op een veulen te rijden, dat nog nooit bereden was geworden. Het onderworpen zijn van het lagere deel der schepping aan den mensch wordt vermeld met toepassing op Christus, Ps. 8 : 6, 7, vergeleken met Hebr. 2 : 8, want aan Hem en Zijn Middelaarschap is het te danken, dat er nog voordeel en nuttigheid voor ons is overgebleven uit de schenking Gods aan den mensch van de heerschappij over deze lagere wereld, Gen. 1 : 28. En wellicht heeft Christus door op het veulen eener ezelin te rijden eene schaduw willen toonen van Zijne macht over den geest des menschen, die geboren is als het veulen eens woudezels, Job 11 : 12.

3. Het veulen werd gehaald van eene plaats, waar eene wegscheiding was, vers 4, alsof Christus wilde toonen, dat Hij gekomen is om diegenen op den rechten weg te leiden, die voor twee wegen stonden, en gevaar liepen van op den verkeerden weg te gaan.

4. Christus ontving de blijde hosanna's van het volk, dat is: zoowel het welkom dat zij Hem toeriepen, als hunne goede wenschen voor den voorspoed van Zijn koninkrijk, vers 9. Het was God, die het in het hart dezer lieden had gegeven om hosanna te roepen; zij waren er door geene kunstgrepen toe gebracht, zooals diegenen, die later *Kruis hem! kruis hem!* hebben geroepen. Christus acht zich geëerd door het geloof en den lof der scharen, en het is God, die de menschen er toe brengt om Hem deze eere te bewijzen. *a.* Zij verwelkomden Zijn Persoon, vers 9, *Gezegend is Hij, die komt, de ho erchomenos, Hij die komen zou*, zoo dikwijls beloofd en zoo lang verwacht. Hij komt in den naam des Heeren, als Gods Gezant in deze wereld; *Gezegend zij Hij;* laat Hij onze toejuichingen ontvangen en onze genegenheid; Hij is een *gezegende* Zaligmaker en brengt zegeningen tot ons, en gezegend zij Hij, die Hem zond. Hij zij gezegend in den naam des Heeren, en laten alle volken en alle tijden Hem gezegend noemen, hoog van Hem denken en met hoogen eerbied van Hem spreken *b.* Zij uitten goede wenschen voor Zijne belangen, vers 10. Zij geloofden, dat Hij, hoe gering en armelijk Zijn optreden ook was, een koninkrijk had, dat weldra in de wereld opgericht zal worden; dat het het koninkrijk was van hun' vader David (dien vader zijns lands) het koninkrijk, dat aan hem en zijn zaad tot in eeuwigheid beloofd was; een koninkrijk, dat kwam in den naam des Heeren, door Goddelijk gezag ondersteund. Gezegend zij dat koninkrijk, laat het gefondeerd worden, laat het komen met macht, en laten alle overheid en heerschappij en macht, die er zich tegen stellen, worden nedergeworpen; laat het heengaan *overwinnende en opdat het overwonne.* Hosanna dit koninkrijk, mogen voorspoed en geluk het vergezellen. De eigenlijke beteekenis van hosanna vinden wij in Openb. 7 : 10. *De zaligheid zij onzen God, die op den troon zit, en het Lam.* Voorspoed aan den Godsdienst, zoowel den natuurlijken als den geopenbaarden, hosanna in de hoogste hemelen! Lof zij onzen God, die in de hoogste hemelen is, God, tot in eeuwigheid gezegend. Of: Laat Hij geprezen worden door Zijne engelen, die in de hoogste hemelen zijn, laten onze hosanna's de echo wezen van de hunne.

Christus, aldus begeleid en toegejuicht, kwam in de stad, en ging terstond naar den tempel. Hier was geen maaltijd van wijn, die Hem bereid was, geene de minste verfrissching, maar onmiddelijk begaf Hij zich tot Zijn werk, want dat is Zijne spijs en drank geweest. Hij ging naar den tempel, opdat de Schrift zou vervuld worden: *Snellijk zal tot Zijn' tempel komen, die Heere, dien gijlieden zoekt,* zonder onmiddelijke kennisgeving van Zijne komst te zenden; Hij zal u verrassen met een' dag der bezoeking, want Hij zal zijn als het vuur eens goudsmids en als zeep der vollers, Mal. 3 : 1—3. Hij kwam tot den tempel, en nam er den toestand van in oogenschouw, vers 11. *Hij bezag alles rondom,* maar zeide nog niets. Hij zag er veel onordelijkheid, maar Hij zweeg, Ps. 50 : 21. Hoewel Hij voornemens was die wanorde te doen ophouden, wilde Hij dit toch niet plotseling doen, om den schijn niet te hebben van het roekeloos te doen. Hij liet voor dien nacht de dingen zooals zij waren met het voornemen om zich den volgenden morgen tot het werk der noodige hervorming te begeven. Wij kunnen er gerust op zijn, dat God al de boosheid ziet, die er in de wereld is, al houdt Hij er voor het oogenblik geene rekening mede en werpt Hij het niet uit. Zijne aanmerkingen gemaakt hebbende op hetgeen Hij in den tempel zag, trok Christus zich des avonds terug in het huis van een' vriend in Bethanië, omdat Hij daar verder verwijderd was van het rumoer der stad en uit den weg van verdacht te worden van de bedoeling om zich aan het hoofd eener factie te stellen.

12. En des anderen daags, als zij uit Bethánië gingen, hongerde Hem. 13. En ziende van verre eenen vijgeboom, die bladeren had, ging Hij om te zien, of Hij ook iets op hem zoude vinden; en daarbij gekomen zijnde, vond Hij niet dan bladeren; want het was de tijd der vijgen niet. 14. En Jezus antwoordende, zeide tot hem: Niemand ete eenige vrucht meer van u in der eeuwigheid. En Zijne discipelen hoorden het. 15. En zij kwamen te Jeruzalem; en Jezus, in den tempel gegaan zijnde, begon degenen, die in den tempel verkochten en kochten, uit te drijven; en de tafelen der wisselaars, en de zitstoelen dergenen, die de duiven verkochten, keerde Hij om; 16. En liet niet toe, dat iemand eenig vat door den tempel droeg. 17. En Hij leerde, zeggende tot hen: Is er niet geschreven: Mijn Huis zal een huis des gebeds genaamd worden allen volken? Maar gij hebt dat tot een kuil der moordenaren gemaakt. 18. En de schriftgeleerden en overpriesters hoorden dat, en zochten, hoe zij Hem

dooden zouden; want zij vreesden Hem, omdat de gansche schare ontzet was over Zijne leer. 19. En als het nu laat geworden was, ging Hij uit buiten de stad. 20. En des morgens vroeg voorbijgaande, zagen zij, dat de vijgeboom verdord was van de wortels af. 21. En Petrus, zulks indachtig geworden zijnde, zeide tot hem: Rabbi, zie, de vijgeboom, dien Gij vervloekt hebt, is verdord. 22. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Hebt geloof op God. 23. Want voorwaar zeg Ik u, dat, zoo wie tot dezen berg zal zeggen: Wordt opgeheven en in de zee geworpen; en niet zal twijfelen in zijn hart, maar zal gelooven, dat hetgeen hij zegt geschieden zal, het zal hem geworden, zoo wat hij zegt. 24. Daarom zeg Ik u: Alle dingen, die gij biddende begeert, gelooft, dat gij ze ontvangen zult, en zij zullen u geworden. 25. En wanneer gij staat om te bidden, vergeeft, indien gij iets hebt tegen iemand; opdat ook uw Vader, die in de hemelen is, ulieden uwe misdaden vergeve. 26. Maar indien gij niet vergeeft, zoo zal uw Vader, die in de hemelen is, ook uwe misdaden niet vergeven.

Hier is I. Christus' vervloeking van den onvruchtbaren vijgeboom. Hij had eene geriefelijke rustplaats te Bethanië, en daarom ging Hij derwaarts heen, als het tijd was om te rusten, maar Zijn werk was te Jeruzalem, en derwaarts keerde Hij weder in den morgen, en zóó ijverig was Hij om aan het werk te komen, dat Hij van Bethanië vertrok zonder ontbeten te hebben, waaraan Hij, eer Hij nog ver op weg was, de behoefte gevoelde, want Hem hongerde, vers 12, daar Hij aan alle onzondige zwakheden onzer natuur onderworpen was. Behoefte aan voedsel gevoelende, ging Hij naar een' vijgeboom, dien Hij op eenigen afstand zag, en die, wel *versierd* zijnde met groene bladeren, ook hoopte *verrijkt* te vinden met vruchten. Maar *Hij vond niet dan bladeren.* Hij hoopte eenige vruchten te vinden, want hoewel de tijd der inzameling van vijgen nabij was, was hij echter nog niet, zoodat men niet kon denken, dat de boom reeds vruchten *gehad* heeft, die echter reeds geplukt waren, want de tijd daarvoor was er nog niet. Of: Hij vond er geen, want het was geen tijd van vijgen, het was geen goed vijgenjaar. Maar deze boom was slechter dan alle andere vijgeboomen, want er was geen enkele vijg op, hoewel hij zoo vol was van bladeren. Christus wilde hem echter tot een voorbeeld stellen, niet aan de *boomen*, maar aan de *menschen* van dat geslacht, en daarom vervloekte Hij hem met den vloek, die het tegenovergestelde is van den eersten zegen: *Wees vruchtbaar.* Hij zeide tot denzelven: *Niemand ete eenige vrucht meer van u in der eeuwigheid!* vers 14. *Zoetigheid en goede vrucht* zijn in Jotham's gelijkenis, de eere van den *vijgeboom*, Richt. 9 : 11, en zijne nuttigheid hierin voor den mensch, verkieslijk boven de bevordering van *over de boomen* gesteld te zijn. Daar nu van ontbloot te zijn was een vloek. Dit nu was bedoeld als een beeld en type van het oordeel, dat over het Joodsche volk kwam, tot hetwelk Hij gekomen was, *zoekende vrucht en vond ze niet*, Lukas 13 : 6, 7, en hoewel het niet, naar het oordeel in de gelijkenis, terstond uitgehouwen werd, is toch naar het oordeel in de geschiedenis *verblinding* en *verharding* over hen gekomen, Rom. 11 : 8, 25, zoodat zij van nu voortaan nergens meer nut toe waren. De discipelen hoorden het oordeel, dat Christus over dien boom uitsprak, en hebben er nota van genomen. Als Christus een *wee* uitspreekt, dan moet daar acht op worden geslagen en het moet in gedachten worden gehouden, zoowel als op de zegeningen, die uit Zijn' mond voortkomen, en die niet vergeten moeten worden.

II. Zijne zuivering van den tempel van de marktlieden, die hem bezochten, en er als een openbaren weg van maakten. Wij bevinden niet, dat Christus elders voedsel gevonden heeft, toen Hij er geen aan den vijgeboom had gevonden, maar de ijver van Gods huis heeft Hem dermate verteerd, dat Hij er zich zelven om vergat, zoodat Hij, zoo hongerig als Hij was, naar Jeruzalem kwam en terstond naar den tempel ging, en de misbruiken begon te bestrijden, die Hij den dag te voren opgemerkt had, om te toonen, dat toen de Verlosser te Zion kwam, Zijne opdracht was *de goddeloosheden af te wenden van Jakob*, Rom. 11 : 26, en dat Hij niet is gekomen, om den tempel af te breken, zooals de valsche beschuldiging tegen Hem luidde, maar om hem te reinigen en te louteren, en Zijne kerk tot hare oorspronkelijke rechtheid terug te brengen.

1. Hij dreef uit die verkochten en kochten, keerde de tafelen der wisselaars om (het geld op den grond werpende, waar het de geschikste plaats voor was,) en ook de zitstoelen dergenen, die de duiven verkochten, keerde Hij om. Dit deed Hij als gazaghebbende, als *een Zoon in zijn eigen huis.* De drek der dochter Zions is afgewasschen, niet door kracht, noch door geweld, maar door den Geest des oordeels en door den Geest der uitbranding. En Hij deed het zonder tegenstand te ontmoeten, want wat Hij deed was blijkbaar recht en goed zelfs voor het geweten van hen, die het misbruik hadden toegelaten en gesteund, omdat zij er winst door verkregen. Het kan eene bemoediging wezen voor ijverige hervormers, dat het uitzuiveren van bederf en het opheffen van misbruiken dikwijls een gemakkelijker werk blijkt te zijn, dan men gedacht had. Voorzichtige pogingen daartoe blijken soms boven verwachting voorspoedig en op den weg worden de leeuwen niet *gevonden*, die men gevreesd had, er te zullen vinden.

2. *Hij liet niet toe, dat iemand eenig vat door den tempel droeg*, eenigerlei goederen of koopwaren, hetzij door den tempel of door de voorhoven des tempels, omdat dit de naaste weg was, en hun de moeite van een' omweg zou besparen, vers 16. De Joden erkenden, dat het een der eerbiedsbetooningen was voor den

tempel om den berg van het huis, of den voorhof der Heidenen, niet tot een openbaren weg te maken, of er met een pak of bundel in te komen.

3. Hij gaf hier een goede reden voor op, *want er is geschreven: Mijn huis zal een huis des gebeds genaamd worden, allen volken*, vers 17. Aldus is er geschreven, Jes. 56 : 7. Het zal onder alle volken onder dien naam bekend zijn. Het zal allen volken een huis des gebeds zijn. Dit is het geweest bij de eerste oprichting; toen Salomo het ingewijd heeft, was het met het oog op *den vreemde*, 1 Kon. 8 : 41. En er was geprofeteerd, dat het dit nog meer zijn zou. Christus wil dat de tempel een type zal zijn van de Evangelie-kerk, *a. Een huis des gebeds*, nadat Hij de ossen en de duiven, die tot offeranden dienden, had uitgedreven, deed Hij de bestemming van den tempel als huis des gebeds weer herleven, om ons te leeren, dat wanneer alle brandoffers en slachtoffers zouden opgehouden hebben, de geestelijke offeranden van gebed en lofzegging tot in eeuwigheid zullen blijven. *b.* Dat hij dit zijn zou allen volken, en niet voor het volk der Joden alleen, want *al wie den naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden*, al zijn zij, naar den vleesche, niet van het zaad Jakobs. Het was dus ondraaglijk, dat zij hem tot een' kuil der moordenaren hebben gemaakt, waardoor zij die volken, welke zij tot den tempel genoodigd moesten hebben, er tegen hebben ingenomen. Toen Christus bij het begin van Zijn openbaar dienstwerk de koopers en verkoopers heeft uitgedreven, heeft Hij hun slechts gezegd den tempel niet tot een huis van koophandel te maken, Joh. 2 : 16; maar nu beschuldigt Hij hen, dat zij hem tot een' kuil der moordenaren gemaakt hebben, omdat zij van dien tijd af Hem twee malen in den tempel zochten te steenigen, Joh. 8 : 59; 10 : 31; of wel omdat de kooplieden bekend waren geworden voor hun bedriegen van de personen, aan wie zij verkochten, en hun misbruik maken van de onwetendheid en de behoeften der landlieden, hetgeen niets minder is dan diefstal. Zij, die ijdele wereldsche gedachten in zich toelaten onder de Godsvereering, verkeeren het huis des gebeds in een huis van koophandel; maar zij, die lange gebeden tot voorwendel maken om de huizen der weduwen te verslinden, verkeeren het in een' kuil der moordenaren.

4. Hierover waren de schriftgeleerden en overpriesters ten zeerste verbitterd, vers 18. Zij haatten Hem, en haatten het om door Hem hervormd of verbeterd te worden; maar zij vreesden Hem ook, vreesden, dat Hij nu ook hunne zitstoelen zou omkeeren en hen zou uitwerpen, daar zij er zich wel van bewust waren, dat zij hun ambt ontheiligd en hunne macht misbruikt hadden. Zij bevonden, dat Hij grooten invloed had, dat de gansche schare ontzet was over Zijne leer, en dat alles wat Hij zeide eene Godsspraak en eene wet voor hen was. En wat zou *Hij* niet durven, wat zou *Hij* niet kunnen, aldus ondersteund zijnde? Daarom zochten zij, niet hoe zij zich met Hem konden verzoenen, maar hoe zij Hem zouden dooden. Eene wanhopige poging, en men zou zoo denken, dat zij zelven moesten vreezen hierdoor bevonden te worden tegen God te strijden. Maar zij bekommeren zich niet om hetgeen zij doen moeten om hunne eigene macht en grootheid op te houden.

III. Zijn gesprek met de discipelen over het verdorren van den vijgeboom, dien Hij vervloekt had. *Als het nu laat geworden was, ging Hij*, als naar gewoonte, *uit buiten de stad*, vers 19, naar Bethanië; het was dus waarschijnlijk reeds donker, zoodat zij den vijgeboom niet zien konden. Maar *des morgens vroeg voorbijgaande, zagen zij, dat de vijgeboom verdord was, van de wortels af*, vers 20. Er is dikwijls in Christus' vervloekingen veel meer opgesloten dan er in uitgedrukt is, gelijk blijkt uit de uitwerking er van. De vloek luidde slechts, dat hij nooit meer vruchten zou dragen, maar de uitwerking gaat verder, *hij is verdord van den wortel af*. Indien hij geene vrucht meer draagt, dan zal hij ook geene bladeren meer hebben om de menschen te bedriegen of te leur te stellen. Merk nu op:

1. Hoe dit de discipelen heeft getroffen. Petrus herinnerde zich Christus' woorden, en zeide gansch verwonderd: *Rabbi! zie, de vijgeboom, dien Gij vervloekt hebt, is verdord*, vers 21. Christus' vloek heeft eene wondervolle uitwerking, en doet hen terstond verdorren, die bloeiden als *een groene inlandsche boom*. Zij, die door Hem vervloekt worden, zijn in waarheid vervloekt. Dit stelt den aard en den toestand voor der Joodsche kerk, die van nu voortaan als een boom was, verdord van den wortel af, niet langer geschikt tot spijze, maar slechts goed om verbrand te worden, De eerste instelling van het Levitische priesterschap was bevestigd en bekrachtigd door het wonder aan een' *drogen staf*, die in één nacht uitbotte, bloesems voortbracht en amandelen droeg, Num. 17 : 8, een gelukkig voorteeken van het bloeien en het vruchtdragen van dat priesterschap. En nu werd door een tegenovergesteld wonder het einde van dat priesterschap aangeduid door een' groenenden boom, die in één' nacht verdorde, de rechtvaardige straf van die priesters, die het misbruikt hadden. En het scheen den discipelen zeer vreemd en schier ongelooflijk, dat de Joden, die zoo lang Gods eigen volk waren geweest, het eenige volk, dat Zijn' naam beleed in de wereld, aldus verlaten zouden worden. Zij konden zich niet voorstellen hoe die vijgeboom zoo spoedig zou verdorren, maar dit is het gevolg van het verwerpen van Christus en van het verworpen worden door Hem.

2. De goede leering, die Christus hun hieruit gaf, want *daarvoor* was zelfs deze *verdorde* boom nog *vruchtbaar*. *a.* Christus leerde hun hieruit *te bidden in het geloof*, vers 22, *Hebt geloof op God*. Zij bewonderden de kracht van Christus' woord van bevel. *Welnu*, zegt Christus, *een levend, werkzaam geloof zou even groote kracht leggen in uw gebed* vers 23, 24. Zoo wie tot dezen berg — dezen Olijfberg — zal zeggen: Wordt opgeheven en in de zee geworpen; zoo hij slechts een woord van God heeft in het algemeen of in het bijzonder, om er zijn geloof op te steunen, en niet zal twijfelen in zijn hart, maar zal gelooven, dat het-

geen hij zegt geschieden zal, — overeenkomstig de machtiging, die hij er voor heeft, uit hetgeen God gezegd heeft — het zal hem geworden, zoo wat hij zegt. Door de kracht en macht van God in Christus, zal de grootste moeielijkheid worden overwonnen, en de zaak tot stand worden gebracht. Daarom, vers 24, *Alle dingen, die gij biddende begeert, gelooft, dat gij ze ontvangen zult, ja, gelooft, dat gij ze ontvangt, en Hij, die macht heeft ze te geven, zegt: Zij zullen u geworden. Ik zeg u, gij zult,* vers 23. Dit nu is toepasselijk: Op dat geloof der wonderen, waarmede de apostelen en eerste predikers van het Evangelie begiftigd waren, hetgeen wonderen deed in natuurlijke zaken, kranken genas, dooden opwekte, duivelen uitwierp. Dit was in waarheid het verzetten van bergen. De apostel spreekt van een geloof, dat zulke dingen werkte, en toch gevonden kon worden dáár, waar de heilige liefde niet aanwezig was, 1 Cor. 13 : 2. Het is toepasselijk op het *wonder des geloofs*, waarmede alle ware Christenen begiftigd zijn, en dat wonderen doet *in geestelijke zaken*. Het rechtvaardigt ons, Rom. 5 : 1, en verzet aldus bergen van schuld, en werpt ze in de diepte der zee, om nooit meer in het gericht tegen ons op te staan, Micha 7 : 19. Het reinigt het hart, Hand. 15 : 9, en verzet alzoo bergen van bederf, en maakt ze tot een vlak veld voor de genade Gods, Zach 4 : 7. Het is door geloof dat de wereld overwonnen, en Satans vurige pijlen uitgebluscht worden, eene ziel met Christus gekruisigd wordt, en toch leeft. Door het geloof stellen wij den Heere geduriglijk voor ons, en zien wij Hem, die onzienlijk is, en hebben wij Hem in ons hart, en dit is van kracht om bergen te verzetten, want voor het aangezicht des Heeren, voor het aangezicht van den God Jakobs, beven niet slechts de bergen, Ps. 114 : 4—7; maar worden zij verzet. *b.* Hieraan wordt hier de noodzakelijke beperking van het overmogend gebed toegevoegd, dat wij gewillig en gaarne vergeving schenken aan hen, die ons op de eene of andere wijze schadelijk zijn geweest, en dat wij welgezind zijn jegens alle menschen, vers 25, 26. *Wanneer gij staat om te bidden, vergeeft.* Staan is geen onvoegzame houding bij het gebed; die houding werd gemeenlijk door de Joden aangenomen; vandaar dat hun gebed hun *stand* wordt genoemd. Als zij wilden zeggen dat de wereld staande werd gehouden door gebed, dan hebben zij dit aldus uitgedrukt: *Stationibus stat mundus — De wereld wordt in stand gehouden door staan.* Maar de eerste Christenen hebben gewoonlijk de meer eerbiedige houding van knielen aangenomen, inzonderheid op vastendagen, hoewel niet op den Dag des Heeren. Als wij ons tot gebed begeven, moeten wij er aan denken te bidden voor anderen, inzonderheid voor onze vijanden en voor hen, die ons onrecht hebben aangedaan. Nu kunnen wij niet in oprechtheid bidden, dat God hun goed zal doen, als wij wrok jegens hen koesteren en hun kwaad wenschen. Als wij, vóórdat wij bidden, anderen benadeeld hebben, dan moeten wij heengaan en ons met hen verzoenen, Matth. 5 : 23, 24. Maar als zij ons benadeeld hebben, dan gaan wij sneller te werk, want wij moeten hun terstond en van harte vergiffenis schenken: Omdat dit ons goed op weg brengt om vergeving onzer eigene zonden te verkrijgen: *Vergeef, opdat uw Vader u vergeve*, dat is, opdat gij bekwaam en geschikt zult worden om vergeving te ontvangen; opdat Hij u kunne vergeven zonder te kort te doen aan Zijne eer, hetgeen het geval zou zijn, indien Hij hun het voordeel en den zegen van Zijne genade zou schenken, die er zoo ver af zijn om zich naar Zijn voorbeeld te gedragen: Omdat het gebrek hieraan een volstrekt beletsel is tot het verkrijgen van vergeving van onze zonden. *Indien gij niet vergeeft hun, die u beleedigd of benadeeld hebben, indien gij hen haat, wrok jegens hen koestert, op wraak zint, en alle gelegenheden te baat neemt om kwaad van hen te spreken, dan zal ook uw hemelsche Vader u uwe misdaden niet vergeven.* Hieraan behoort gedacht te worden in het gebed, omdat één groot doel, waarmede wij naderen tot den troon der genade, is, om vergeving onzer zonden te bidden, en dit behoort onze dagelijksche zorge te zijn, omdat het gebed een deel is van ons dagelijksch werk. Onze Heiland dringt hier dikwijls op aan, want het was Zijn groot doel Zijne discipelen er toe te brengen om elkander lief te hebben.

27. En zij kwamen wederom te Jeruzalem. En als hij in den tempel wandelde, kwamen tot Hem de overpriesters, en de schriftgeleerden, en de ouderlingen. 28. En zeiden tot Hem: Door wat macht doet gij deze dingen; en wie heeft u deze macht gegeven, dat gij deze dingen doen zoudt? 29. Maar Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Ik zal u ook één woord vragen; antwoordt Mij ook, en zoo zal Ik u zeggen, door wat macht Ik deze dingen doe: 30. De doop van Johannes, was die uit den hemel, of uit de menschen? Antwoordt Mij. 31. En zij overleiden onder elkander, zeggende: Indien wij zeggen: uit den hemel; zoo zal hij zeggen: Waarom hebt gij hem dan niet geloofd? 32. Maar indien wij zeggen: Uit de menschen; zoo vreezen wij het volk; want zij hielden allen van Johannes, dat hij waarlijk een profeet was. 33. En, antwoordende, zeiden zij tot Jezus: Wij weten het niet. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Zoo zeg Ik u ook niet, door wat macht Ik deze dingen doe.

Wij hebben hier Christus ondervraagd door het groote sanhedrin betreffende Zijne macht of gezag, want zij maakten aanspraak op de macht om van alle profeten rekenschap te eischen betreffende hunne zending. Zij kwamen tot Hem toen Hij in den tempel wandelde, niet voor Zijn vermaak of genoegen, maar om het volk te leeren, eerst één groep, en dan eene andere. De *peripatetische* wijsgeeren werden met dien naam bestempeld, omdat zij de gewoonte hadden van al wandelende hun onderwijs

te geven. De zuilengangen van de voorhoven des tempels waren bijzonder daartoe geschikt. De voorname Joodsche oversten en priesters waren ontevreden, toen zij zagen hoe Hij gevolgd en met aandacht werd aangehoord, en daarom kwamen zij op eenigszins plechtige wijze tot Hem, en hebben Hem, als het ware voor hun rechterstoel gebracht met deze vraag: *Door wat macht doet gij deze dingen?* vers 28. Merk nu op:

I. Hoe hunne bedoeling hierbij was Hem in de klem te brengen en te verstrikken. Indien zij het voor het volk konden uitwijzen, dat Hij geene wettige opdracht had, dat Hij niet behoorlijk geordend was, al was Hij er nòg zoo voor geschikt, en al was Zijne prediking ook nòg zoo nuttig en goed, dan konden zij tot het volk zeggen, dat zij niet naar Hem behoorden te luisteren. Dit maakten zij tot eene laatste toevlucht voor hun hardnekkig ongeloof. Omdat zij vast besloten waren Zijne leer niet aan te nemen, waren zij besloten een gebrek of fout in Zijne opdracht te vinden, waardoor zij haar ongeldig, onwettig konden verklaren, daar zij niet overgelegd was in hun' raad en niet door hen bekrachtigd was. Evenzoo lossen de Roomschgezinden hun geschil met ons grootendeels op in de zending onzer leeraren, en zoo zij slechts een voorwendsel hebben om die zending ongeldig of onwettig te verklaren, dan denken zij hunne zaak te hebben gewonnen, al hebben wij de Schrift ook nòg zoo zeer aan onze zijde. Maar dit is eene vraag, waarop allen, die, hetzij als magistraten of als Evangeliedienaars optreden, een goed antwoord gereed moeten hebben, ook als zij zich zelven die vraag doen: *Door welke macht doe ik deze dingen?* Want, *Hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?* Of hoe kunnen zij met vertrouwen of hoop op een' goeden uitslag arbeiden, zoo daartoe geene volmacht gegeven is? Jer. 23 : 32.

II. Hoe Hij hen volkomen in de engte dreef door de vraag: *Wat is uwe meening omtrent den doop van Johannes? Was die uit den hemel, of uit de menschen? Op wiens gezag heeft Johannes gepredikt, en gedoopt, en discipelen aangenomen? Antwoordt Mij.* Vers 30. *Handelt billijk en oprecht, en geeft een bepaald antwoord.* Door hunne vraag op te lossen in de Zijne, geeft onze Heiland te kennen hoe na verwant Zijne leer en doop waren aan die van Johannes. Zij hadden denzelfden oorsprong, dezelfde strekking, hetzelfde doel, nl. het Evangelie-koninkrijk in te leiden. Christus kon hun des te eerder die vraag voorleggen, daar zij eene commissie uit hun eigen midden naar Johannes hadden afgevaardigd, Joh. 1 : 19. *Welnu,* zegt Christus, *wat was de uitslag van uw onderzoek hem betreffende?*

Zij wisten wel, wat zij hiervan *dachten,* zij konden niet anders dan denken, dat Johannes een man was, van God gezonden. Maar de moeielijkheid bestond hierin, wat zij er nu van zouden *zeggen.* Menschen, die het zich niet ten plicht stellen om te spreken *zooals zij denken,* moeten zich zelven wel aldus in verlegenheid brengen.

1. Indien zij erkennen, dat de doop van Johannes *uit den hemel* was, zooals hij ook werkelijk was, dan beschamen zij zich zelven, want Christus zal dit dan terstond tegen hen keeren en zeggen: *Waarom hebt gij hem dan niet geloofd en hebt gij zijn' doop niet ontvangen?* Zij konden het niet dragen, dat Christus dit zeggen zou, maar zij konden het wèl dragen, dat hun eigen geweten dit zeide, omdat zij de kunst verstonden het te smoren en tot zwijgen te brengen, en omdat, wat hun geweten zeide hen wel een weinig kon kwellen en kwetsen, maar hen niet zou *beschamen.* En *diegenen* kunnen wel gerust en op hun gemak zijn, wier zorge of bekommernis niet verder gaat dan die van Saul, toen hij, van schuld overtuigd zijnde, zeide: *Eer mij toch nu voor de oudsten mijns volks,* 1 Sam. 15 : 30.

2. Indien zij zeggen: *Uit de menschen, hij was niet van God gezonden, maar zijne leer en zijn doop waren bedenkselen van hem zelven,* dan stellen zij zich bloot aan de woede des volks; *want zij hielden allen van Johannes, dat hij waarlijk een profeet was,* en daarom konden zij het niet dragen, dat er afkeurend over hem werd gesproken. Er is eene vleeschelijke, slaafsche vrees, waaraan niet slechts onderdanen, maar ook booze heerschers onderworpen zijn, en door God gebruikt wordt als een middel om nog eenige orde in de wereld te bewaren, en *geweld* tegen te houden, zoodat het niet altijd *oprijst tot eene roede der goddeloosheid.* Voor dit dilemma nu, waarvoor Christus hen gesteld had, waren zij *a.* Beschaamd en teleurgesteld, en genoodzaakt een oneervollen aftocht te blazen, door onwetendheid voor te wenden — *Wij weten het niet,* (en dat was voor die hoogmoedige menschen reeds beschaming genoeg), maar in werkelijkheid door de grootste kwaadwilligheid en eigenzinnigheid aan den dag te leggen. Wij moeten streven om door weldoen datgene te doen wat Christus door Zijne wijsheid heeft gedaan, nl. *den mond te stoppen aan de onwetendheid der dwaze menschen,* 1 Petrus 2 : 15. *b.* Christus is er met eere afgekomen, en Hij rechtvaardigde Zijne weigering om op hunne gebiedende vraag te antwoorden: *Zoo zeg Ik u ook niet door wat macht Ik deze dtngen doe.* Zij verdienden niet, dat het hun gezegd werd, want het was duidelijk, dat zij niet streden voor de waarheid, maar voor de zegepraal. Ook was het niet *noodig,* dat Hij het *hun zeide,* want de werken, die Hij deed, zeiden hun zeer duidelijk, dat Hij macht had van God om te doen wat Hij deed, daar niemand de wonderen kon doen, die Hij deed, zoo God niet met hem was. Laat hen slechts drie of vier dagen wachten, en Zijne opstanding zal hun zeggen, wie Hem Zijne macht heeft gegeven, want daardoor zal Hij *krachtelijk bewezen worden te zijn de Zoon van God,* gelijk zij door hunne verwerping van Hem, in weerwil hiervan, bewezen zullen worden de vijanden Gods te zijn.

HOOFDSTUK XII.

In dit hoofdstuk hebben wij I. De gelijkenis van den wijngaard, verhuurd aan ondankbare landlieden,

voorstellende de zonde en den ondergang van de Joodsche kerk, vers 1—12. II. Christus beschaming van hen, die Hem zochten te verstrikken met eene vraag over het betalen van schatting aan den keizer, vers 13—17. III. Hoe Hij de Sadduceën tot zwijgen bracht, die Hem in verwarring zochten te brengen over de leer der opstanding, vers 18—27. IV. Zijn gesprek met een' schriftgeleerde over het eerste en groote gebod der wet, vers 28—34. V. Hoe Hij de schriftgeleerden in het nauw bracht door Zijne vraag, hoe Christus de Zone Davids was, vers 35—37. VI. Zijne waarschuwing aan het volk om zich te wachten voor de schriftgeleerden, vers 38—40. VII. Zijn lof van de arme weduwe, die hare twee penningskens in de schatkist wierp, vers 41—44.

En Hij begon door gelijkenissen tot hen te zeggen: Een mensch plantte eenen wijngaard, en zette eenen tuin daarom, en groef eenen wijnpersbak, en bouwde eenen toren, en verhuurde dien aan de landlieden, en reisde buiten 's lands. 2. En als de tijd daar was, zond hij eenen dienstknecht tot de landlieden, opdat hij van de landlieden ontvinge van de vrucht des wijngaards. 3. Maar zij namen en sloegen hem, en zonden hem ledig henen. 4. En hij zond wederom eenen anderen dienstknecht tot hen, en dien steenigden zij, en wondden hem het hoofd, en zonden hem henen, schandelijk behandeld zijnde. 5. En wederom zond hij eenen anderen, en dien doodden zij; en vele anderen, van wie zij sommigen sloegen, en sommigen doodden. 6. Als hij dan nog éénen zoon had, die hem lief was, zoo heeft hij ook dien ten laatste tot hen gezonden, zeggende: Zij zullen immers mijnen zoon ontzien. 7. Maar de landlieden zeiden onder elkander: Deze is de erfgenaam, komt, laat ons hem dooden, en de erfenis zal onze zijn. 8. En zij namen en doodden hem, en wierpen hem uit buiten den wijngaard. 9. Wat zal dan de heer des wijngaards doen? Hij zal komen en de landlieden verderven, en den wijngaard aan anderen geven. 10. Hebt gij ook deze Schrift niet gelezen: De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks; 11. Van den Heere is dit geschied, en het is wonderlijk in onze oogen; 12. En zij zochten Hem te vangen, maar zij vreesden de schare; want zij verstonden, dat Hij die gelijkenis op hen sprak; en zij verlieten Hem en gingen weg.

Te voren had Christus door gelijkenissen aangetoond, hoe Hij bedoelde de Evangeliekerk op te richten; nu begint Hij door gelijkenissen te kennen te geven, dat Hij de Joodsche kerk op zij wilde zetten. Deze gelijkenis komt evenzoo voor in Matth. 21 : 33. Hier kunnen wij opmerken:

I. Dat zij, die de voorrechten genieten der zichtbare kerk, een wijngaard hebben, die hun verhuurd is, en vatbaar is voor groote verbeteringen, en waarvan met recht verwacht wordt, dat zij de huur, of pacht, zullen betalen. Toen God Jakob Zijne woorden bekend maakte, Zijne inzettingen en Zijne rechten aan Israel, Ps. 147:19, toen Hij Zijn' tempel onder hen oprichtte, Zijne priesters en Zijne inzettingen onder hen instelde, toen heeft Hij hun den wijngaard verhuurd, dien Hij had *geplant* en *omtuind*, en waarin Hij *een' toren had gebouwd*, vers 1. Leden van de kerk zijn Gods huurders, en zij hebben een' goeden Landheer en eene voordeelige pacht, waarvan zij, indien zij niet nalatig zijn in hunne plichten, goed kunnen leven.

II. Hun, aan wie God Zijn' wijngaard verhuurt, zendt Hij Zijne dienstknechten, om hen indachtig te maken aan hetgeen rechtvaardiglijk van hen wordt verwacht, vers 2. Hij was niet haastig in zijne eischen, en niet hoog, want hij zond niet om de huur, vóórdat de tijd daar was, dat zij hem konden opbrengen, en hij eischte de moeite niet van hen, dat zij er geld voor zouden maken, hij was tevreden met de betaling *in soort*, met *vruchten*.

III. Het is treurig te denken aan de lage behandeling, die Gods dienstknechten in alle tijden hebben ondervonden van hen, die de voorrechten der kerk hebben genoten, en geene vrucht hebben voortgebracht, die daaraan heeft beantwoord. De Oud-Testamentische profeten werden vervolgd door hen zelfs, die den naam der Oud-Testamentische kerk droegen. Zij sloegen hen en zonden hen ledig heen, vers 3. Dat was slecht; zij wondden hen, en zonden hen henen, schandelijk behandeld zijnde, vers 4; ja ten laatste kwamen zij tot zulk eene hoogte van boosheid, dat zij hen *doodden*, vers 5.

IV. Het was niet te verwonderen, dat zij, die de profeten mishandelden, ook Christus zelven hebben mishandeld. God *heeft* hun ten laatste Zijn' Zoon, Zijn' geliefden Zoon, gezonden. Het was dus zoo veel te barmhartiger van Hem om Hem te zenden, zooals het vriendelijk was in Jakob om Jozef te zenden om zijne broeders te bezoeken, Gen. 37 : 14. En men kon verwachten, dat Hij, dien hun Meester liefhad, ook door hen bemind en ontzien zou worden, vers 6. *Zij zullen immers mijn' zoon ontzien, en uit eerbied voor hem, de pacht betalen.* Maar inplaats van hem te ontzien, omdat hij de zoon en erfgenaam was, hebben zij hem juist daarom gehaat, vers 7. Omdat Christus, hen tot bekeering en betering van leven roepende, Zijne eischen daartoe met meer gezag had uitgesproken dan de profeten, waren zij tegen Hem nog meer verwoed, en besloten zij Hem te dooden, opdat zij alle kerkelijke macht en gezag voor zich zelven konden nemen, en al de eerbied en gehoorzaamheid des volks aan hen alleen bewezen zouden worden: *De erfenis zal onze zijn, wij zullen opperheeren wezen, het opperste gezag uitoefenen.* Er is eene *erfenis*, die, indien zij behoorlijk den Zoon hadden ontzien, hunne geweest zou zijn, eene hemelsche erfenis; maar die hebben zij versmaad, zij wilden, dat hunne erfenis in den rijkdom, de pracht en macht dezer wereld zou bestaan. Zoo *namen zij Hem en doodden Hem.* Zij hadden het nog niet gedaan, maar binnen kort zullen

zij het doen; en zij *wierpen Hem uit buiten den wijngaard;* zij weigerden Zijn Evangelie aan te nemen nadat Hij was heengegaan; het paste niet in hun systeem, het schikte zich niet naar hun plan, en daarom hebben zij het met verachting en verfoeiing verworpen.

V. Op zoo zondige en schaamtelooze handelwijze kon niets dan een ontzettend oordeel volgen, vers 9; *Wat zal dan de heer des wijngaards doen?* Het is gemakkelijk te zeggen, wat Hij doen zal, want niets tergender en boosaardiger hadden zij kunnen doen.

1. *Hij zal komen en de landlieden verderven,* die Hij had willen behouden. Toen zij hem nog slechts de vrucht weigerden, heeft hij geen gerechtelijk beslag laten leggen voor de pacht, noch hen uit het bezit gestooten wegens wanbetaling; maar toen zij zijne dienstknechten hebben gedood en zijn' zoon, toen besloot hij hen te *verderven,* en dit geschiedde, toen Jeruzalem werd verwoest, en de Joodsche natie werd uitgeroeid uit het land.

2. Hij zal *den wijngaard aan anderen geven.* Indien hij van hen geene pacht ontvangt, zal hij haar van anderen ontvangen, want hij is niet geneigd haar altijd te verliezen. Dit werd vervuld door de inbrenging der Heidenen en de overvloedige vrucht, die het Evangelie in de geheele wereld heeft voortgebracht. Col. 1 : 6. Indien sommigen, van wie wij goede verwachtingen hadden, slecht blijken te zijn, dan volgt daar niet uit, dat anderen niet beter zullen wezen. Christus heeft zich in Zijn verlossingswerk hiermede bemoedigd: *Hoewel Israel niet verzameld wordt,* niet verzameld wordt tot Hem, *nochtans zal Hij verheerlijkt worden als een Licht om de Heidenen te verlichten.* Jes. 49 : 5, 6.

3. Hun tegenstand tegen Christus' verhooging zal die verhooging niet verhinderen, vers 10, 11. *De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben* is, in weerwil hiervan, *tot een hoofd des hoeks geworden,* is bevorderd tot hoeksteen, en als zoodanig is hij nuttig en van grooten invloed. God wil Christus als Zijn' Koning op Zijn' heiligen berg Zion, in weerwil van het plan van hen, die Zijne banden willen verscheuren. En de gansche wereld zal zien en erkennen, dat dit van den Heere geschied is in gerechtigheid jegens de Joden en in ontferming over de Heidenen. De verhooging van Christus was *van den Heere geschied,* van Hem geschiedt het ook, dat Hij verhoogd wordt in ons hart en dat Hij er Zijn' troon in opricht; en indien dit geschied is, dan kan het niet anders dan wonderlijk zijn in onze oogen.

Welke uitwerking heeft deze gelijkenis gehad op de overpriesters en schriftgeleerden, wier overtuiging van schuld er mede bedoeld was? Zij wisten, *dat Hij die gelijkenis op hen sprak,* vers 12. Zij konden niet anders dan hun eigen gelaat in den spiegel er van zien, en men zou zoo denken, dat zij dus ook hunne eigene zonde in zoo afschuwelijk licht zouden zien, en zien dat hun verderf zoo zeker en zoo groot was, dat zij er door verschrikt werden, en er toe gebracht zouden zijn om Christus en Zijn Evangelie aan te nemen, dat zij dus tot bekeering en berouw zouden komen, zoodat zij dan nu ook van hun boosaardig plan tegen Hem zouden afzien. Maar inplaats hiervan *zochten zij Hem te vangen,* Hem terstond tot hun' gevangene te maken, en alzoo te vervullen wat Hij zoo even gezegd had, dat zij tegen Hem doen zouden, vers 8. Niets weerhield hen hiervan dan hun ontzag voor het volk. Zij hebben geen eerbied gehad voor Christus, zij hadden geene vreeze Gods voor hunne oogen, maar zij waren bevreesd, dat, zoo zij openlijk de hand aan Christus sloegen, het gemeen in opstand zou komen tegen hen, om Hem te verlossen. Zij *verlieten Hem en gingen weg;* konden zij Hem geen kwaad doen, zij waren vast besloten, dat Hij hun geen goed zou doen, en daarom gingen zij weg, buiten het gehoor van Zijne machtige prediking, opdat zij *niet bekeerd en genezen* zouden worden. Indien de vooroordeelen der menschen door het getuigenis der waarheid niet overwonnen worden, dan worden zij er door versterkt en bevestigd; en indien het bederf des harten door eene getrouwe bestraffing niet ten onder wordt gebracht, dan zal het met nog meer heftigheid tot uitbarsting komen. Indien het Evangelie niet eene reuke des levens is ten leven, dan zal het eene reuke des doods zijn ten doode.

13. En zij zonden tot Hem eenigen der Farizeën en der Hérodianen, opdat zij Hem in zijne rede vangen zouden. 14. Dezen nu kwamen en zeiden tot Hem: Meester, wij weten, dat gij waarachtig zijt, en naar niemand vraagt; want gij ziet den persoon der menschen niet aan, maar gij leert den weg Gods in der waarheid. Is het geoorloofd, den keizer schatting te geven, of niet? Zullen wij geven, of niet geven? 15. En Hij, wetende hunne geveinsdheid, zeide tot hen: Wat verzoekt gij Mij? Breng Mij eenen penning, dat Ik hem zie. 16. En zij brachten eenen. En Hij zeide tot hen: Wiens is dit beeld en het opschrift? En zij zeiden tot Hem: Des keizers. 17. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Geeft dan den keizer wat des keizers is, en Gode wat Gods is. En zij verwonderden zich over Hem.

Als de vijanden van Christus, die dorsten naar Zijn bloed, geene gelegenheid tegen Hem konden vinden uit hetgeen Hij tegen hen gezegd had, dan trachtten zij Hem door hunne strikvragen te vangen. Hier verzoeken zij Hem, of liever beproeven zij Hem met eene vraag over het al of niet geoorloofde van den keizer schatting te geven. Wij hadden dit verhaal in Matth. 22 : 15.

I. De personen, die zij daartoe gebruikten, waren de Farizeën en de Herodianen, menschen die in deze zaak tegenover elkander stonden, maar toch samenwerkten tegen Christus, vers 13. De Farizeën waren groote voorstanders van de vrijheid der Joden; indien Hij nu zou zeggen: Het is geoorloofd den keizer schatting te geven,

dan zouden zij het gemeene volk tegen Hem opzetten, en heimelijk zouden de Herodianen hen hierin behulpzaam zijn. De Herodianen waren groote voorstanders van de Romeinsche heerschappij, en indien Hij betalen van schatting aan den keizer misbillijkt, dan zouden zij den landvoogd tegen Hem in woede doen ontsteken, en de Farizeën zouden, tegen hun eigen beginsel in, hieraan mede doen. Het is niets nieuws, dat zij, die het omtrent andere dingen onderling oneens zijn, zich tegen Christus saamverbinden.

II. Zij wendden voor, dat zij Hem eene gewetensvraag ter beslissing wenschten voor te leggen, die in de tegenwoordige omstandigheden van groot belang en gewicht was, en zij nemen den schijn aan alsof zij een' hoogen dunk hadden van Zijne bekwaamheid om haar op te lossen, vers 14. Zij gaven Hem hoogen lof, noemden Hem *Meester*, erkenden Hem als een Leeraar van den weg Gods, een Leeraar, die den weg Gods in der waarheid leert, iemand, die leerde wat goed was, en naar beginselen der waarheid, die door geene goedkeurende glimlachjes, en door geen toornig fronsen der wenkbrauwen er toegebracht kon worden om ook maar een voetstap van den regel der billijkheid en der Godsvrucht af te wijken: *Wij weten, dat gij naar niemand vraagt, want gij ziet den persoon der menschen niet aan,* Gij zijt niet bevreesd om, van den eenen kant, den landvorst, en van den anderen kant, het volk te mishagen. Gij zegt niets, en gij doet niets dan wat recht en billijk is. Als zij nu meenden wat zij zeiden, dan was hunne vervolging en terdoodbrenging van Hem als een bedrieger eene zonde tegen beter weten in; zij kenden Hem en toch kruisigden zij Hem. Maar eens menschen getuigenis zal het sterkst tegen zich zelven gericht blijken, want *uit hun eigen mond zullen zij geoordeeld worden.* Zij wisten dat Hij den weg Gods in der waarheid leerde, en toch verwierpen zij den raad Gods tegen zich zelven. De betuigingen en het voorgeven der geveinsden zal als getuigenis tegen hen worden aangevoerd, en zoo zullen zij dan door zich zelven veroordeeld worden. Maar indien zij dit niet wisten of geloofden, dan hebben zij Gode gelogen met hun' mond en Hem gevleid met hun tong.

III. Hunne vraag was: *Is het geoorloofd den keizer schatting te geven, of niet?* Zij wilden gehouden worden voor menschen, die verlangen hun' plicht te kennen, *Als een volk, dat gerechtigheid doet, vragen zij God naar de rechten der gerechtigheid,* terwijl zij in werkelijkheid niets anders begeerden dan te weten, wat Hij zou zeggen, in de hoop van Hem, voor welke zijde Hij zich ook zou verklaren, te kunnen beschuldigen. Er is niets, waardoor leeraren meer waarschijnlijk verstrikt zullen worden, dan door hen te mengen in twistgedingen over burgerlijk recht, en het vaststellen der grenzen tusschen vorst en onderdaan, hetgeen wel behoort gedaan te worden, maar niet behoort gedaan te worden *door hen.* Zij schenen de beslissing in deze zaak aan Christus over te laten, en Hij was ook in waarheid wel geschikt om haar te beslissen, want door Hem regeeren de koningen en stellen de vorsten gerechtigheid. Zij hebben de vraag goed voorgesteld: Zullen wij geven, of niet geven? Zij schenen besloten zich bij Zijne uitspraak neder te leggen: „Indien gij zegt, dat wij schatting moeten betalen, dan zullen wij het doen, al worden wij er dan ook tot den bedelstaf door gebracht. Indien gij zegt, dat wij geene schatting moeten geven, dan zullen wij haar niet geven, al moeten wij er dan ook voor verraders om gehouden worden." Velen schijnen begeerig hun' plicht te kennen, die gansch niet geneigd zijn hun' plicht te doen, zooals dat met deze hoovaardige lieden het geval was, Jer. 42:20.

IV. Christus besliste de vraag en vermeed den strik door hen te wijzen op de nationale bewilliging, die reeds gegeven was, en waardoor zij er reeds van buitengesloten waren om nog over deze zaak te twisten, vers 15—17. *Hij kende hunne geveinsdheid,* de boosaardigheid, die zij in hun hart jegens Hem koesterden, terwijl zij Hem met hun' mond al die liefde betuigden. Hoe behendig men ook zij met de geveinsdheid, voor den Heere Jezus kan zij niet verborgen blijven. Hij ziet de *potscherf,* al is zij ook *met schuim van zilver overtogen.* Hij wist, dat hunne bedoeling was Hem te verstrikken, en daarom heeft Hij de zaak *zoo* behandeld, dat *zij* verstrikt werden, dat zij zich door hunne eigene woorden verplichtten te doen, wat zij niet wilden doen, nl. hunne belasting eerlijk en rustig op te brengen, en Hij zich tegelijk tegen hunne tegenwerpingen kon beschutten. Hij noodzaakte hen te erkennen dat de gangbare munt onder hun volk Romeinsche munt was, met den beeldenaar des keizers aan de eene zijde en een opschrift op de keerzijde. Dit zoo zijnde, kon de keizer over hun geld ten algemeenen nutte beschikken, omdat hij den staat moet besturen en beschermen, en de kosten daarvoor behooren door het algemeen te worden gedragen: *Geeft den keizer dat des keizers is.* De omloop van het geld gaat uit van hem, als de bron, en daarom moet het tot hem terugkeeren. Zoover het het zijne is, moet het hem gegeven worden, en in hoever het het zijne is en door hem geëischt kan worden, moet beslist worden naar de wet van het rijk, die het prerogatief van den vorst en den eigendom van den onderdaan vastgesteld heeft. De keizer had niet te gebieden over hun geweten, en daar maakte hij ook geen aanspraak op; hij heeft geenerlei verandering voorgesteld in hun' Godsdienst. „Betaalt dus uwe belastingen zonder te murmureeren of te twisten, maar houdt tevens wèl in gedachte, dat gij *Gode geeft wat Godes is.*" Wellicht verwees Hij naar de gelijkenis, die Hij zoo even had voorgesteld, en waarin Hij hen veroordeeld heeft, omdat zij den Heer des wijngaards de vrucht niet gaven, vers 2. Velen, die zeer zorgzaam schijnen om aan de menschen te geven wat hun toekomt, bekommeren er zich in het geheel niet om, om aan God de eere Zijns naams te geven, terwijl ons hart en onze beste genegenheden Hem evenzeer toekomen, als ooit pacht aan een' landheer, of schatting aan een' vorst toekwam. Allen, die Christus hoorden, verwonderden zich

over de wijze voorzichtigheid van Zijn antwoord, en met hoe veel schranderheid Hij den strik vermeden heeft; maar ik betwijfel of het iemand hunner er toe gebracht heeft om, gelijk zij hadden behooren te doen, zichzelven aan God te geven. Velen zullen de schoonheid en het vernuft van eene leerrede prijzen, die zich voor de Goddelijke wetten, in die leerrede aangetoond, toch niet willen buigen.

18. En de Sadduceën kwamen tot Hem, welke zeggen, dat er geene opstanding is en vraagden Hem zeggende: 19. Meester, Mozes heeft ons geschreven: Indien iemands broeder sterft, en eene vrouw achterlaat, en geene kinderen nalaat, dat zijn broeder diens vrouw nemen zal, en zijnen broeder zaad verwekken. 20. Er waren nu zeven broeders. En de eerste nam eene vrouw, en stervende liet geen zaad na. 21. En de tweede nam haar ook, en is gestorven, en ook deze liet geen zaad na; en de derde desgelijks. 22. En al de zeven namen haar, en lieten geen zaad na. De laatste van allen is ook de vrouw gestorven. 23. In de opstanding dan, wanneer zij zullen opgestaan zijn, wiens vrouw zal zij van dezen zijn? Want die zeven hebben haar tot eene vrouw gehad. 24. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Dwaalt gij niet, daarom dat gij de Schriften niet weet, noch de kracht Gods? 25. Want als zij uit de dooden zullen opgestaan zijn, zoo trouwen zij niet, en worden niet ten huwelijk gegeven; maar zij zijn gelijk engelen, die in de hemelen zijn. 26. Doch aangaande de dooden, dat zij opgewekt zullen worden, hebt gij niet gelezen in het boek van Mozes, hoe God in het doornenbosch tot hem gesproken heeft, zeggende: Ik ben de God Abrahams, en de God Izaks, en de God Jakobs? 27. God is niet een God der dooden, maar een God der levenden. Gij dwaalt dan zeer.

De Sadduceën, die de deïsten waren van dien tijd, hebben onzen Heere Jezus hier aangevallen, naar het schijnt, niet gelijk de schriftgeleerden en Farizeën en overpriesters, met eene boosaardige bedoeling tegen Zijn persoon; zij waren geene dwepers en vervolgers, maar twijfelaars en ongeloovigen, en hunne bedoeling was gericht tegen Zijne leer, ten einde de verspreiding daarvan te verhinderen. Zij ontkenden de opstanding, zij loochenden, dat er eene wereld van geesten is, en eenigerlei toestand van straf of belooning hiernamaals. Nu heeft Christus er zich juist aan toegewijd, er Zijn werk van gemaakt, om die groote, fundamenteele waarheden, die zij loochenden, vast te stellen en te bewijzen, en de kennis er van heeft Hij veel verder gebracht dan zij ooit te voren geweest is, en daarom hebben zij er zich nu op toegelegd om Hem hieromtrent in verwarring te brengen.

I. Zie hier hoe zij dit aanlegden. Zij verwijzen naar de aloude wet, volgens welke, wanneer een man zonder kinderen na te laten stierf, zijn broeder verplicht was om zijne weduwe te huwen, vers 19. Zij stellen een geval, waarin, naar die wet, zeven broeders achtereenvolgens de echtgenoot werden van ééne vrouw, vers 20. Waarschijnlijk hebben deze Sadduceën naar hunne gewone heiligschennende wijze, deze wet hierdoor in een bespottelijk daglicht willen stellen, om aldus over het geheele stelsel der Mozaïsche inzettingen smaad en verachting uit te storten, als zijnde ongerijmd en lastig in de beoefening. Zij, die Goddelijke waarheden ontkennen, leggen er zich gewoonlijk op toe om Goddelijke wetten en instellingen verachtelijk te maken. Doch dit was slechts in 't voorbijgaan; hun hoofddoel was de leer der opstanding aan te vallen; want zij veronderstellen, dat, zoo er een toekomende staat is, hij aan den tegenwoordigen gelijk moet wezen, en dan moet die leer, naar zij meenen, òf bezwaard zijn met deze onoverkomelijke ongerijmdheid, dat eene vrouw in dien staat zeven mannen moet hebben, of anders met de onoplosbare moeielijkheid van de vraag wiens vrouw zij moet wezen. Zie met wat listigheid deze ketters de waarheid *ondermijnen:* zij *ontkennen* haar niet; zij zeggen niet: Er kan geene opstanding zijn; neen, zij schijnen er zelfs niet aan te twijfelen, en zij zeggen ook niet: *Indien er eene opstanding is*, wiens vrouw zal zij zijn? Zoo als de duivel tot Christus zeide: *Indien gij de Zone Gods zijt.* Maar, alsof deze dieren des velds arglistiger zijn dan de slang zelve, wenden zij voor de waarheid te erkennen, alsof zij geene Sadduceën zijn, o neen, zij niet! Wie zegt, dat zij de opstanding loochenen? Zij nemen aan, dat er eene opstanding is, en willen geacht worden als begeerende hieromtrent onderricht te ontvangen, terwijl het in werkelijkheid hunne bedoeling is er den doodsteek aan te geven, en zij denken, dat hun dit zal gelukken. Het is de gewone kunstgreep van ketters en Sadduceën om de waarheid te verwarren, die zij de onbeschaamdheid nog niet hebben van te loochenen.

II. Zie hier de methode van Christus om deze waarheid duidelijk te maken en te bevestigen, die zij willen verduisteren en vernietigen. Dit was eene zaak van gewicht, en daarom is Christus niet licht er over heengegaan, maar heeft Hij er uitvoerig over gesproken, opdat, zoo zij al niet werden terecht gebracht, anderen toch bevestigd zouden worden.

1. Hij legt den Sadduceën *dwaling* ten laste, en wijt dit aan hunne onwetendheid. Zij, die met de leer der opstanding spotten, zooals ook sommigen in onzen tijd doen, willen gehouden worden voor de eenige wetenschappelijk ontwikkelde lieden, omdat zij de eenige vrijdenkers zijn, terwijl zij in werkelijkheid de dwazen in Israel zijn en de meest slaafsche en bevooroordeelde denkers der wereld. *Dwaalt gij niet?* Het kan niet anders of gij moet u zelven daarvan bewust zijn, en dat de oorzaak uwer dwa-

ling is *a.* Dat gij de Schriften niet weet. Niet alsof de Sadduceën de Schriften niet hadden gelezen, en er wellicht zelfs zeer bedreven in waren; maar toch kon in waarheid van hen gezegd worden, dat zij *de Schriften niet weten*, omdat zij er den zin en de beteekenis niet van wisten, maar er eene valsche uitlegging aan gaven; of wel, zij namen de schriften niet aan als het Woord Gods, maar stelden hunne eigene verdorvene redeneeringen tegenover de Schriften, en wilden niets anders gelooven dan hetgeen zij konden zien. Eene rechte kennis van de Schrift, als de fontein, waaruit thans alle geopenbaarde Godsdienst vloeit, en het fondament, waarop de Godsdienst gebouwd is, is het beste voorbehoedmiddel tegen dwaling. Bewaar de waarheid, de waarheid der Schrift, en zij zal u bewaren. *b. Omdat gij de kracht Gods niet weet.* Het kon niet anders, of zij wisten, dat God almachtig is, maar zij wilden die leer niet toepassen op deze zaak, maar gaven de waarheid prijs aan de tegenwerpingen van de onmogelijkheid er van, welke tegenwerpingen allen beantwoord zouden zijn, indien zij de leer van Gods almacht slechts hadden vastgehouden, waaraan niets onmogelijk is. Het betaamt ons dus, en is in ons belang, om hetgeen God eens heeft gesproken, tweemaal te hooren, en te gelooven, te hooren en toe te passen — dat de sterkte — of de macht — Godes is, Ps. 62 : 12, Rom. 4 : 19—21. De zelfde macht, die lichaam en ziel gemaakt heeft, en ze, zoolang zij saamverbonden waren, heeft bewaard, kan ook het lichaam veilig bewaren, en de ziel werkzaam houden, als zij van elkander gescheiden zijn, en kan ze wederom saam vereenigen; want ziet, de arm des Heeren is niet verkort. De macht van God, welke gezien wordt in het wederkeeren der lente, Ps. 104 : 30, in de vernieuwing van het tarwegraan, Joh. 12 : 24, in de herstelling en wederoprichting van een verlaagd en vernederd volk, Ezech. 37 : 12—14, in de wonderdadige opwekking ten leven van zoovelen, zoowel in het Oude als in het Nieuwe Testament, en inzonderheid in de opstanding van Christus, Efeze 1 : 19, 20, die allen zijn het onderpand van onze opstanding door dezelfde kracht, Filipp. 3 : 21. *naar de werking, waardoor Hij ook alle dingen zich zelven kan onderwerpen.*

2. Hij vernietigd al de kracht hunner tegenwerping door de leer van den toekomstigen staat in het ware licht te stellen, vers 25. *Als zij uit de dooden zullen opgestaan zijn, zoo trouwen zij niet, noch worden ten huwelijk gegeven.* Het is dwaasheid te vragen: *Wiens vrouw zal zij van de zeven zijn?* Want de betrekking tusschen man en vrouw, hoewel ingesteld in het paradijs, zal in het hemelsche paradijs niet bekend wezen. Turken en ongeloovigen verwachten zinnelijke genietingen in hun paradijs der dwazen, maar Christenen *kennen* iets beters, zij weten, *dat vleesch en bloed het koninkrijk Gods niet beërven kunnen*, 1 Cor. 15 : 50; en zij *verwachten* iets beters — n.l. *verzadigd te worden met Gods liefde en Gods beeld*, Ps. 17 : 15. Zij zijn *gelijk engelen, die in den hemel zijn*, en wij weten, dat dezen vrouw noch kinderen hebben. Het is geen wonder, dat wij in eindelooze ongerijmdheden verward geraken, als wij onze denkbeelden omtrent de wereld der geesten afmeten naar de dingen van deze wereld der zinnen.

III. Hij grondt de leer van den toekomenden staat en de zaligheid der rechtvaardigen in dien staat op het verbond van God met Abraham, hetwelk God behaagde te erkennen ook na den dood van dien aartsvader, vers 26, 27. Hij beroept zich op de Schrift: *Hebt gij niet gelezen in het boek van Mozes?* Het is eenigermate in ons voordeel, als zij, met wie wij te doen hebben, de Schriften hebben gelezen, hoewel velen, die ze gelezen hebben, ze verwringen en verdraaien, zooals ook deze Sadduceën gedaan hebben tot hun eigen verderf. Waar Hij hen naar verwijst is hetgeen God tot Mozes gezegd heeft in het doornenbosch: *Ik ben de God Abrahams*, niet slechts: *Ik was dit, maar, Ik ben dit, Ik ben het deel en de gelukzaligheid van Abraham, Ik ben hem een algenoegzame God.* Het is ongerijmd te denken, dat Gods betrekking tot Abraham zou voortduren, en aldus plechtig erkend zou worden, indien Abraham vernietigd is, en dat de *levende God* het deel en de gelukzaligheid zou zijn van een' mensch, die dood is, en voor eeuwig dood zal blijven, en daarom moet gij tot de gevolgtrekking komen:

1. Dat Abrahams ziel bestaat en handelt in een' toestand van afscheiding van het lichaam.

2. Dat bijgevolg ook het lichaam eenmaal verrijzen moet, want er is zulk eene aangeborene neiging in eene menschelijke ziel tot het lichaam, dat eene algeheele en eeuwigdurende scheiding onbestaanbaar is met de kalmte en rust, en veel meer nog met de gelukzaligheid en blijdschap van die zielen, die den Heere tot hun' God hebben. Voor geheel de zaak besluit Hij met de woorden: *Gij dwaalt dan zeer.* Zij, die de opstanding loochenen, *dwalen zeer*, en dit behoort hun te worden gezegd.

28. En een der schriftgeleerden, hoorende dat zij te zamen in woorden waren, en wetende dat Hij hun wel geantwoord had, kwam tot Hem, en vraagde Hem: Welk is het eerste gebod van alle? 29. En Jezus antwoordde hem: Het eerste van alle de geboden is: Hoor, Israel de Heere onze God is een éénig Heer; 30. En gij zult den Heere uwen God liefhebben uit geheel uw verstand, en uit geheel uwe kracht. Dit is het eerste gebod. 31. En het tweede, daaraan gelijk, is dit: Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelven. Er is geen ander gebod, grooter dan deze. 32. En de schriftgeleerde zeide tot Hem: Meester, Gij hebt wel in waarheid gezegd, dat er één eenig God is, en er is geen ander dan Hij; 33. En Hem lief te hebben uit geheel het hart, en uit geheel het verstand, en uit geheel de ziel, en uit ge-

heel de kracht, en den naaste lief te hebben als zichzelven, is meer dan alle de brandofferen en de slachtofferen. 34. En Jezus, ziende dat hij verstandiglijk geantwoord had, zeide tot hem: Gij zijt niet verre van het koninkrijk Gods. En niemand durfde Hem meer vragen.

De schriftgeleerden en Farizeën waren — hoe slecht ook overigens — den Sadduceën vijandig gezind; nu zou men verwacht hebben, dat zij, hoorende hoe Christus hen in dezen redetwist had verslagen, Hem gesteund zouden hebben, zooals zij Paulus gesteund hebben, toen hij tegen de Sadduceën optrad, Hand. 23:9; maar die uitwerking had het nu niet, omdat Hij niet met hen instemde omtrent de ceremoniën van den Godsdienst, heeft Zijne instemming met hen ten opzichte der hoofdpunten geene achting of eerbied van hen gewonnen. Doch wij hebben hier een bericht omtrent *een* hunner, een schriftgeleerde, die hoffelijkheid genoeg bezat om nota te nemen van Christus' antwoord aan de Sadduceën, en te erkennen, dat Hij *hun wèl geantwoord had*, vers 28. En wij hebben redenen te hopen, dat hij zich niet met de andere schriftgeleerden heeft vereenigd om Christus te vervolgen, want wij zien hier, hoe hij zich tot Christus wendt om onderricht, en wel op eene betamelijke wijze, niet om Christus te verzoeken, maar nadere kennis met Hem begeerende.

I. Hij vroeg: *Welk is het eerste gebod van alle*? vers 28. Hij bedoelt niet het eerste naar *rangorde*, maar het eerste in *gewicht* en *beteekenis*. „Welk is het gebod, dat wij zeer bijzonder in het oog moeten houden, en waaraan onze gehoorzaamheid den grond zal leggen voor onze gehoorzaamheid aan al de overigen?" Niet, alsof eenig gebod van God klein of onbeduidend is — zij zijn allen geboden van een groot God — maar sommigen zijn grooter of gewichtiger dan anderen, zedelijke voorschriften dan ritueele bepalingen, en van sommigen kunnen wij zeggen: Zij zijn de grootsten van allen.

II. Christus gaf een rechtstreeksch antwoord op zijne vraag, vers 29—31. Hen, die in oprechtheid onderricht begeeren te worden omtrent hun' plicht, zal Christus *leiden in het recht*, en *Zijn' weg leeren*. Hij zegt hem:

1. Dat het grootste gebod van alle, en waarin allen eigenlijk opgesloten liggen, is, het gebod om *God lief te hebben uit geheel ons hart*. *a.* Waar dit het heerschend beginsel is in de ziel, daar bestaat de neiging om alle andere plichten te volbrengen. Liefde is de voornaamste genegenheid der ziel, de liefde tot God is de voornaamste genadegave in de wedergeborene ziel. *b.* Waar dit niet is, daar wordt niets anders gedaan, dat goed is, of dat op de rechte wijze gedaan wordt, of Gode welbehaaglijk is, of lang gedaan wordt. Als wij God liefhebben met geheel ons hart, dan zal ons dit krachtdadiglijk aftrekken van, en ons wapenen tegen, al die dingen, die met Hem mededingen naar den troon in onze ziel en ons aansporen tot alles, waardoor Hij geëerd kan worden en dat Hem welbehaaglijk is, en geen gebod zal zwaar zijn waar dit beginsel heerscht en de overhand heeft. Hier in Markus laat onze Heiland dit gebod voorafgaan door de groote leerstellige waarheid, waarop het gegrond is, vers 29, *Hoor Israel! de Heere, onze God, is een eenig Heere*. Indien wij dit vastelijk gelooven, dan zal hieruit volgen, dat wij Hem uit geheel ons hart zullen liefhebben. Hij is Jehovah, die alle beminnelijke volmaaktheden heeft in zich zelven; Hij is *onze* God, tot wien wij in betrekking staan, en aan wien wij verplicht zijn, en daarom behooren wij *Hem lief te hebben*, op Hem onze genegenheden te vestigen, onze begeerten naar Hem te laten uitgaan, in Hem onze verlustiging te vinden; en Hij is *een eenig Heere*, daarom moet Hij bemind worden uit geheel ons hart; Hij alleen heeft *recht op ons*, en daarom moet Hij alleen *ons bezitten*. Indien Hij één is, dan moet ons hart één zijn met Hem, en daar er geen andere God is, moet geen mededinger op Zijn' troon worden toegelaten.

2. Dat het tweede groote gebod is, *onzen naaste lief te hebben als ons zelven*, vers 31, even waarlijk en oprecht als wij ons zelven liefhebben en ten opzichte van dezelfde zaken, en wij moeten dit toonen door te doen wat wij wenschen dat ons gedaan zal worden. Gelijk wij nu God meer moeten liefhebben dan ons zelven, omdat Hij Jehovah is, een Wezen, oneindig beter dan wij zelven zijn, en Hem moeten liefhebben uit geheel ons hart, omdat Hij een eenig Heere is, en niemand Hem gelijk is, zoo moeten wij onzen naaste liefhebben als ons zelven, omdat hij met ons van dezelfde natuur is; onze harten zijn op dezelfde wijze geformeerd, en mijn naaste en ik zijn van één lichaam, van ééne maatschappij, die van de wereld der menschheid, en zoo hij een mede-Christen is, en tot dezelfde heilige gemeenschap behoort, dan is de verplichting nog sterker. *Heeft niet één God ons geschapen?* Mal. 2 : 10. Heeft niet één Christus ons verlost? Wèl mocht Christus zeggen: *Er is geen ander gebod grooter dan deze*, want in deze wordt de geheele wet vervuld, en als wij er een gewetenszaak van maken om aan deze te gehoorzamen, dan zal gehoorzaamheid aan alle andere als van zelf hieruit voortvloeien.

III. De schriftgeleerde stemde in met wat Christus gezegd heeft, en weidde er nog over uit, vers 32, 33. 1. Hij prijst Christus' beslissing van deze zaak; *Meester! Gij hebt in waarheid gezegd*. Christus' verklaring had het getuigenis van den schriftgeleerde niet van noode; maar deze schriftgeleerde, een man van gezag zijnde, dacht dat het woord van Christus er in aanzien door zou winnen, als het door hem geprezen en gesteund werd. En het zal getuigen tegen hen, die Christus vervolgd hebben als een bedrieger, dat een hunner, een schriftgeleerde uit hun eigen midden, beleden heeft, dat Hij de waarheid heeft gezegd, en haar *goed* heeft gezegd. Zoo moeten wij de woorden van Christus onderschrijven, er ons zegel op zetten, dat zij waar zijn.

2. Hij voegt er nog eene verklaring aan toe. Christus had de groote leerstelling aangehaald,

dat de Heere, onze God een eenig Heere is, en hiermede heeft hij niet slechts ingestemd, maar er nog aan toegevoegd: *Er is geen ander dan Hij*; en daarom moeten wij ook geene andere goden hebben. Hierdoor worden alle mededingers van Hem buitengesloten, en de troon van ons hart Hem geheel en onverdeeld verzekerd. Christus heeft de groote wet vastgesteld van *God lief te hebben uit geheel ons hart;* en ook dit wordt door den schriftgeleerde volkomen toegestemd. Wij moeten God liefhebben uit geheel het verstand, als die weten hoe overvloedige redenen wij hebben om Hem lief te hebben. Gelijk onze liefde tot God geheel en onverdeeld moet wezen, zoo moet zij ook eene verstandige, welbewuste liefde zijn; al onze verstandelijke vermogens moeten aangewend worden, om de genegenheden der ziel op God te richten. Christus had gezegd: *God en onzen naaste lief te hebben is het grootste van al de geboden; ja,* zegt de schriftgeleerde, *het is meer dan al de brandofferen en de slachtofferen, Gode meer welbehaaglijk, en ook van meer nut voor ons zelven.* Er waren sommigen, die meenden, dat de wet der offeranden het grootste van al de geboden was; maar deze schriftgeleerde stemde gereedelijk in met Christus, dat de wet der liefde tot God en onzen naaste grooter is dan die der offeranden, zelfs dan die der brandoffers, die alleen en uitsluitend de eere Gods bedoelden.

IV. Christus schonk Zijne goedkeuring aan hetgeen hij gezegd had en moedigde hem aan om nog verder onderzoek naar Hem te doen, vers 34.

1. Hij erkende, dat hij goed had verstaan, en in zoover ook goed en betamelijk had geantwoord. Jezus zag, dat hij verstandelijk had geantwoord; en dit behaagde Hem te meer, omdat Hij zoo vele schriftgeleerden, mannen van letteren en wetenschap, had ontmoet, die *onverstandig* hadden geantwoord, als menschen, die geen verstand hadden of begeerden te hebben. Hij antwoordde, als iemand, die geest, of verstand had, als een met rede begaafden mensch, die zijne zinnen goed bij elkander had; als iemand, wiens geest niet was verblind, wiens oordeel niet was vervalscht, en wiens gedachten niet gebonden waren door de vooroordeelen, waardoor de andere schriftgeleerden zich zoo zeer lieten beheerschen. Hij antwoordde als iemand, die zich de vrijheid en den tijd gunt om na te denken, en die dan ook werkelijk nagedacht heeft.

2. Hij erkende, dat hij goed op den weg was om nog verder te komen: „*Gij zijt niet verre van het koninkrijk Gods,* het koninkrijk der genade en der heerlijkheid; gij zijt goed op weg om een Christen te worden, een discipel van Christus. Want de leer van Christus dringt het meest aan op deze dingen, is bestemd, en heeft de strekking u hiertoe te brengen." Er is voor hen, die van het licht, dat zij hebben, een goed gebruik maken, en zoo ver gaan, als dit licht hen brengt, goede hope, dat zij door de genade Gods nog verder zullen komen. Wat van dezen schriftgeleerde geworden is, wordt ons niet gezegd, maar wij willen gaarne hopen, dat hij den wenk ter harte nam, dien Christus hem gaf, en dat hij, na tot zijne groote voldoening van Hem gehoord te hebben wat het groote gebod der wet was, Hem, of Zijn' apostelen, nu ook zou vragen wat het groote gebod was van het Evangelie. Indien hij dit echter niet gedaan heeft, maar op het punt is blijven staan waar hij was, dan moeten wij dit niet vreemd achten, want er zijn velen, die niet verre zijn van het koninkrijk Gods, en er toch nooit in komen. Nu zou men zoo gedacht hebben, dat velen hierdoor opgewekt zouden zijn om Hem te raadplegen, maar het had eene tegenovergestelde uitwerking. *Niemand durfde Hem meer vragen.* Alles wat Hij zeide, werd gezegd met zooveel gezag en majesteit, dat iedereen met ontzag voor Hem werd vervuld; zij die wilden *leeren, schaamden zich* om onderricht te vragen, en zij, die slechts bedoelden te *vitten,* waren *bevreesd* om nog iets te vragen.

35. En Jezus antwoordde en zeide, leerende in den tempel: Hoe zeggen de schriftgeleerden, dat de Christus een Zoon van David is? 36. Want David zelf heeft door den Heiligen Geest gezegd: De Heere heeft gezegd tot mijnen Heere: Zit aan mijne rechterhand, totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten. 37. David dan zelf noemt Hem zijnen Heere; en hoe is Hij zijn Zoon? En de menigte der schare hoorde Hem gaarne. 38. En Hij zeide tot hen in Zijne leer: Wacht u voor de schriftgeleerden, die daar gaarne willen wandelen in lange kleederen, en gegroet zijn op de markten; 39. En de voorgestoelten hebben in de synagogen, en de vooraanzittingen in de maaltijden; 40. Welke de huizen der weduwen opeten, en dat onder den schijn van lang te bidden. Dezen zullen zwaarder oordeel ontvangen.

I. Christus toont het volk hoe zwak en gebrekkig de schriftgeleerden waren in hunne prediking, en hoe onbekwaam om de moeielijkheden op te lossen, die in de Schriften des Ouden Testaments voorkomen, en die zij op zich namen te verklaren. Hiervan geeft Hij een voorbeeld, dat hier niet zoo volledig verhaald wordt als in Matthéüs. Christus was *leerende in den tempel;* Hij heeft vele dingen gezegd, die niet vermeld worden, maar van dit gezegde wordt hier nota genomen, omdat het ons zal opwekken om betreffende Christus te onderzoeken, en van Hem zelven onderricht te vragen, want niemand kan eene rechte kennis van Hem verkrijgen dan door Hem zelven. Van de schriftgeleerden is zij niet te verkrijgen, want dezen zullen al spoedig uit het veld worden geslagen.

1. Zij verkondigden aan het volk, dat de Messias de Zoon van David moest wezen, vers 35, en hierin hadden zij gelijk; hij moest niet slechts uit zijne lenden voortkomen, maar ook zijn troon in bezit nemen, Lukas 1 : 32; *God*

de Heere zal hem den troon van zijn' vader David geven. De Schrift heeft dit dikwijls gezegd, maar het volk hield het als door de schriftgeleerden gezegd, terwijl de waarheden Gods veeleer uit onzen Bijbel dan als een gezegde van onze leeraren aangehaald behooren te worden, want dáár is de bron en oorsprong er van te vinden. *Dat water is het zoetst, dat onmiddellijk uit de bron zelve geput wordt.*

2. Toch konden zij hun niet zeggen, hoe het desniettemin voor David zeer gepast was Hem in den geest, den geest der profetie, zijn Heere te noemen, zoo als hij doet in Ps. 110 : 1. Zij hadden het volk betreffende den Messias datgene geleerd, hetwelk voor de eer zou wezen van hun volk — dat Hij een Spruit zou wezen van hun koninklijk stamhuis; maar zij hadden zich geene moeite gegeven, om hun te leeren wat tot eer was van den Messias zelven, nl. dat Hij de Zone Gods zou wezen, en als zoodanig, en niet anders, Davids Heere. Aldus hebben zij de waarheid in ongerechtigheid ten onder gehouden en waren partijdig ten opzichte van het Evangelie, zoowel als ten opzichte der wet van het Oude Testament. Zij waren in staat te zeggen en te bewijzen, dat Christus Davids Zoon moest wezen, maar als nu iemand het bezwaar opperde: Hoe noemt dan David zelf Hem zijn' Heere, dan wisten zij hier geen antwoord op te geven. Diegenen zijn onwaardig om op Mozes' stoel te zitten, die, hoewel in staat om de waarheid te prediken, in zekeren zin, toch niet in staat zijn haar te verdedigen, als zij haar gepredikt hebben, of de tegensprekers te overtuigen.

Nu heeft het de schriftgeleerden vertoornd, dat hunne onwetendheid alzoo tentoongesteld werd, en ongetwijfeld heeft het hen nog meer in woede tegen Christus ontstoken; maar *de menigte der schare hoorde hem gaarne,* vers 37. Wat Hij predikte was verrassend en treffend, wel bestraffend voor de schriftgeleerden, maar zeer leerrijk voor hen, en nooit te voren hadden zij zulk eene prediking gehoord. Waarschijnlijk was er in Zijne stem en voordracht iets buitengewoon eerbiedwekkends en liefelijks, dat Hem de genegenheid des volks won, want wij bevinden niet, dat het de uitwerking had, dat iemand in Hem *geloofde* of Hem *volgde.* Hij was hun, wat Ezechiël was voor zijne hoorders, *als een lied der minne, als een die schoon van stem is, of die wél speelt,* Ezech. 33 : 32. Wellicht hebben sommigen van dezen geroepen *Kruis Hem,* zooals ook Herodes Johannes den Dooper gaarne hoorde, maar hem liet onthoofden.

II. Hij waarschuwt het volk om zich niet te laten bedriegen door de schriftgeleerden, en zich te wachten voor hun' hoogmoed en geveinsdheid: *Hij zeide tot hen in Zijne leer*: „*Wacht u voor de schriftgeleerden,* vers 38; weest op uwe hoede, dat gij hunne bijzondere meeningen niet deelt, noch de meeningen des volks omtrent hen aanneemt." De beschuldiging tegen hen in de parallelplaats, Matth. 23, is lang, maar hier is zij verkort wedergegeven.

1. Zij doen zich voor als zeer groot, zeer voornaam, want zij gingen in lange kleederen, gewaden, die tot op hunne voeten nederhingen. Daarin wandelden zij in de straten, als vorsten, of rechters. Hun wandelen in zulke kleederen was niet zondig, maar wèl, dat zij dit beminden, dat zij er zich op verhoovaardigden, er naar geschat wilden worden, er om geacht en geëerd wilden worden, zeggende tot hunne lange kleederen wat Saul tot Samuel zeide: *Eer mij nu voor dit volk,* dit was een uitvloeisel van hoogmoed. Christus wilde, dat Zijne discipelen gaan, hunne lenden omgord hebbende.

2. Zij deden zich voor als zeer goed, *zeer vroom,* want zij bidden, zij doen *lange gebeden,* alsof zij zeer innig vertrouwd waren met den hemel, en er zeer veel te doen hadden. Zij droegen zorg, dat het bekend werd, dat zij baden, dat zij lang baden, hetgeen, naar sommigen denken, te kennen gaf, dat zij niet slechts voor zichzelven baden, maar ook voor anderen, en dat zij in die gebeden vooral zeer uitvoerig waren. Dit deden zij om zich den schijn te geven van het gebed lief te hebben, niet slechts om Gods wil, wien zij voorgaven hiermede te verheerlijken, maar ook om den wille van hunne naasten, die zij beweerden hiermede te dienen.

3. Hunne bedoeling hiermede was zich zelven te verhoogen. Zij begeerden toegejuicht te worden; zij beminden de begroetingen op de markten, en de voorgestoelten in de synagogen en de vooraanzitting in de maaltijden. Dit streelde hunne ijdelheid; als hun dit toegestaan werd, dan drukte dit, naar zij dachten, de waardeering uit, die zij voor hen hadden, die hen kenden, en anderen, die hen niet kenden, zouden er hen om hoogachten en eeren.

4. Zij bedoelden hiermede zich zelven te *verrijken.* Zij aten de huizen der weduwen op, en maakten zich door de eene of andere kunstgreep meester van hunne goederen. Het was om zich te beschutten tegen de verdenking van oneerlijkheid, dat zij dit masker der vroomheid droegen, en opdat men niet zou denken, dat zij zoo slecht waren als de slechtsten, namen zij den schijn aan van zoo goed te zijn als de besten. Laat men des te slechter gedachten koesteren van bedrog en verdrukking wijl zij lange gebeden hebben ontheiligd; maar laat men van geene gebeden, ja van geene lange gebeden slechte gedachten koesteren als zij in ootmoed en oprechtheid worden opgezonden, omdat sommigen ze aldus hebben misbruikt. Daar nu ongerechtigheid, aldus vermomd onder een schijn van vroomheid, dubbele ongerechtigheid is, is het oordeel er over dubbel zoo zwaar: *Dezen zullen zwaarder oordeel ontvangen,* zwaarder dan zij, die zonder gebed hebben geleefd, zwaarder dan zij ontvangen zouden hebben, wegens het onrecht, dat zij de arme weduwen hebben aangedaan, indien het niet aldus vermomd ware geweest. De verdoemenis der geveinsden zal de zwaarste verdoemenis zijn.

41. En Jezus, gezeten zijnde tegenover de schatkist, zag, hoe de schare geld wierp in de schatkist; en vele rijken wierpen veel daarin. 42. En er kwam eene arme weduwe; die wierp twee kleine penningskens daarin, hetwelk is een oort. 43. En Jezus, zijne discipelen tot

zich geroepen hebbende, zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat deze arme weduwe meer ingeworpen heeft, dan allen die in de schatkist geworpen hebben. 44. Want zij allen hebben van hunnen overvloed daarin geworpen; maar deze heeft van haar gebrek, al wat zij had, daarin geworpen, haren ganschen leeftocht.

Dit verhaal hadden wij niet in Matthéüs, het komt slechts hier en in Lukas voor. Het is Christus' lof van eene arme weduwe, die twee kleine penningen in de schatkist wierp, hetgeen door onzen Heiland, hoe ijverig ook in Zijn werk der prediking, opgemerkt werd.

I. Er was een *openbaar fonds* voor liefdadigheid, waarin bijdragen gestort, en waaruit bedeelingen gedaan werden, een armenbus in den tempel, want werken van liefdadigheid en van Godsvrucht gaan zeer gevoegelijk samen. Waar God geëerd wordt door onze aanbidding, daar betaamt het, dat Hij geëerd wordt door hulp aan de armen, en dikwijls vinden wij ook gebeden en aalmoezen saamgevoegd, zooals in Hand. 10 : 2, 4. Het is goed om publieke kassen op te richten, waarin liefdegaven voor de armen gestort worden, en het is goed, dat zij die vermogen hebben, *iets bij zichzelven wegleggen, naardat zij welvaren verkregen hebben*, 1 Cor. 16 : 2, opdat zij iets gereed hebben om te geven, als een voorwerp van barmhartigheid zich hun voordoet, iets dat te voren voor zulk een gebruik werd afgezonderd.

II. Jezus Christus had hier het oog op. Hij *was gezeten tegenover de schatkist, en zag, hoe de schare geld wierp in de schatkist*, niet verdrietig wijl Hij zelf niets had om er in te werpen, en evenmin omdat Hij de beschikking niet had over hetgeen er in geworpen werd, maar opmerkende wat er in geworpen werd. Onze Heere Jezus neemt nota van hetgeen wij bijdragen voor nuttige of liefdadige doeleinden, of wij het mildelijk of kariglijk geven, of wij het blijmoedig of tegen wil en dank geven; ja Hij ziet op het hart; Hij let op het beginsel, waaruit wij handelen, en wat ons doel is bij het geven, of wij het doen *als den Heere*, of slechts om door de menschen gezien te worden.

III. Hij zag dat vele rijken veel daarin wierpen, en het was een heerlijk gezicht om rijke lieden weldadig te zien, en te zien, dat *vele* rijken dit waren, en hen niet slechts iets, maar *veel* in de schatkist te zien werpen. Zij, die rijk zijn, behooren rijkelijk te geven; indien God ons overvloediglijk geeft, dan verwacht Hij, dat wij overvloediglijk zullen geven aan de armen. En rijke lieden volstaan niet met te zeggen, dat zij evenveel geven als anderen, die wellicht minder in de wereld hebben dan zij, zij moeten geven naar evenredigheid van hun vermogen; en zoo er zich geene voorwerpen van barmhartigheid aan hen voordoen, die zooveel noodig hebben, dan moeten zij onderzoek naar hen doen, en *milddadigheden beraadslagen*.

VI. *Er kwam eene arme weduwe, die twee kleine penningen daarin wierp, hetwelk is een oort*, vers 42, en onze Heere Jezus heeft haar hoogelijk geprezen. Hij riep Zijne discipelen tot zich, en zeide hun hier op te letten, vers 43. Hij zeide hun, dat zij wat zij gaf moeielijk kon missen; zij had nauwelijks genoeg voor zich zelve, het was haar *gansche leeftocht* voor dien dag, en wellicht was het een groot deel van hetgeen zij den vorigen dag door haren arbeid verdiend had, en —, in zoover zij dit uit ware liefdadigheid gegeven had — achtte Hij het meer te zijn, dan al wat de rijke lieden te zamen in de schatkist hadden geworpen; want *zij allen hebben van hun' overvloed daarin geworpen, maar zij van haar gebrek*, vers 44. Nu zouden velen al gereed zijn geweest om deze *arme weduwe* te laken, en te denken, dat zij verkeerd deed: waarom moet zij aan anderen geven, als zij zelf zoo weinig heeft? *Men is zich zelf het naast*, of, zoo zij het al wilde geven, waarom dan niet liever aan een' arme, dien zij kende? Waartoe was het noodig, dat zij het naar de *schatkist bracht*, om er door de overpriesters over te laten beschikken, die, naar wij reden hebben te vreezen, zeer partijdig er mede te werk gingen? Het is zoo iets zeldzaams iemand te vinden, die deze arme weduwe niet zou laken, dat wij niet kunnen verwachten iemand te vinden, die haar zou willen navolgen, en toch heeft onze Heiland haar geprezen, en daarom houden wij er ons van verzekerd, dat zij wijs en wèl gedaan heeft. Als Christus zegt *wèl gedaan*, dan doet het er niet toe wie anders zegt, en hieruit moeten wij leeren:

1. Dat het geven van aalmoezen eene kostelijke zaak is, zeer welbehaaglijk aan den Heere Jezus, en als wij er ootmoedig en oprecht in zijn, dan zal Hij het genadiglijk aannemen, al zou het, ten opzichte van sommige omstandigheden, niet het wijste of voorzichtigste in de wereld zijn.

2. Zij, die *weinig* hebben, behooren aalmoezen te geven uit *het weinige*, dat zij hebben. Zij, die leven van hun' arbeid, als het ware *van de hand in den tand*, moeten *mededeelen, dengene, die nood heeft*, Ef. 4 : 28.

3. Het is zeer goed voor ons, ons zelven te bekrimpen en te verloochenen, ten einde des te meer aan de armen te kunnen geven, ons zelven niet slechts het overtollige te ontzeggen, maar ook hetgeen ons geriefelijk is, om barmhartigheid te kunnen beoefenen. In vele gevallen moeten wij ons bekrimpen en behelpen, ten einde anderen van het noodige te voorzien; dat is onze naasten lief te hebben als ons zelven.

4. Openbare instellingen van liefdadigheid behooren aangemoedigd te worden, want zij brengen openbare zegeningen over een volk, en hoewel zij soms wel slecht beheerd kunnen worden, is dit toch geene geldige reden, waarom wij er ons *aandeel* niet aan zouden geven.

5. Hoewel wij slechts *weinig* voor een liefdadig doel kunnen afstaan, zoo dit weinige naar ons vermogen is, en zoo wij het geven met een oprecht hart, zal het door Christus worden aangenomen, die eischt naar hetgeen iemand heeft, en niet naar hetgeen hij niet heeft; twee penningskens zullen, als zij op de rechte manier gegeven worden, aangeschreven staan alsof het eene groote, rijke gift ware.

6. Het is zeer tot lof van de liefdadigheid, als wij niet slechts *naar ons vermogen*, maar *boven ons vermogen* geven, zooals de gemeenten van Macedonië, wier *zeer diepe armoede overvloedig geweest is tot den rijkdom hunner goeddadigheid*, 2 Cor. 8 : 3. Als wij uit onzen eigen noodigen voorraad blijmoedig in den nood van anderen kunnen voorzien, zooals de weduwe te Sarepta voor Elia, en Christus voor Zijne vijfduizend gasten, en op God vertrouwen om op andere wijze te voorzien voor ons, dan *is dit genade*.

HOOFDSTUK XIII.

Wij hebben hier de substantie van de profetische rede, die onze Heere Jezus heeft uitgesproken, doelende op de verwoesting van Jeruzalem en de voleinding aller dingen. Het was een van Zijne laatste redevoeringen, gericht, niet tegen het volk maar tegen de priesters, de schriftgeleerden en de ouderlingen, niet uitgesproken in het openbaar, maar voor slechts vier van Zijne discipelen, voor wie Zijne verborgenheid geweest is. Hier is, I. De gelegenheid tot Zijne voorzegging — toen Zijne discipelen de gebouwen des tempels bewonderden, vers 1, 2, en Hem vroegen naar den tijd, wanneer zij verwoest zullen worden, vers 3, 4. II. De voorzeggingen zelven. 1. Betreffende het komen van bedriegers, vers 5, 6, 21—23. 2. Betreffende den krijg der volken, vers 7, 8. 3 Betreffende de vervolging der Christenen, vers 9—13, 4. Betreffende de verwoesting van Jeruzalem, vers 14. 5. Betreffende het einde der wereld vers 24—27. III. Eenige algemeene aanduidingen betreffende den tijd van deze dingen, vers 28—32. VI. Eenige practische gevolgtrekkingen uit dit alles, vers 33—37.

En als Hij uit den tempel ging, zeide een van Zijne discipelen tot Hem: Meester, zie, hoedanige steenen, en hoedanige gebouwen! 2. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Ziet gij deze groote gebouwen? Er zal niet één steen op den anderen steen gelaten worden, die niet afgebroken zal worden. 3. En als Hij gezeten was op den Olijfberg, tegen den tempel over, vraagden Hem Petrus, en Jakobus, en Johannes, en Andréas, alleen: 4. Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn? En welk is het teeken, wanneer deze dingen alle voleindigd zullen worden?

Wij kunnen hier zien:

I. Hoe geneigd velen van Christus' eigen discipelen geweest zijn, om de dingen te vergoden, die een groot en grootsch aanzien hebben, en gedurende langen tijd als heilig beschouwd werden. Zij hadden Christus hooren klagen over hen, die den tempel tot een moordenaarshol hadden gemaakt, en toch hebben zij, toen Hij er van vertrok, wegens de goddeloosheid, die er in bleef, Hem aangezocht, om met het statige gebouw en de versierselen er van even ingenomen te zijn, als zij dit waren. Een hunner zeide tot Hem: *„Meester! zie hoedanige, steenen, en hoedanige gebouwen!* vers 1. Nooit hebben wij in Galilea iets dergelijks gezien; o verlaat deze heerlijke plaats toch niet."

II. Hoe weinig waarde Christus hecht aan uiterlijke pracht, waar geene wezenlijke reinheid is. *Ziet gij deze groote gebouwen*, zegt Christus, *en bewondert gij ze? Ik zeg u, de tijd is nabij wanneer niet een steen op den anderen steen gelaten zal worden, die niet afgebroken zal worden*, vers 2. De pracht van dit gebouw zal het niet beveiligen, en in den Heere Jezus geen medelijden er voor opwekken. Hij ziet met *ontferming* neder op het verderf van kostelijke zielen, en weent over ze, want op dezen stelt Hij een zeer hoogen prijs; maar wij bevinden niet, dat Hij met eenigerlei leedwezen het verderf aanschouwt van een prachtig huis, als Hij er door de zonde is uitgedreven, want zulk een huis heeft weinig waarde in Zijn oog. Met hoe weinig kommer of leedgevoel zegt Hij: *Er zal niet één steen op den anderen steen gelaten worden.* De sterkte en soliditeit van den tempel bestond grootendeels in de grootte der steenen, en als dezen nedergeworpen zijn, zal er spoor noch herinnering van overblijven. Zoolang er nog een gedeelte van bleef staan, kon er nog hoop gevoed worden voor eene herstelling, maar welke hoop is er, als niet één steen op den anderen gelaten zal worden?

III. Hoe natuurlijk het voor ons is, te willen weten wat er in de toekomst zal geschieden, en er ook het tijdstip van te willen weten. Wij zullen dikwijls meer verlangend zijn deze dingen te weten, dan te weten wat onze plicht is. Zijne discipelen wisten niet hoe zij deze leer van den ondergang des tempels moesten opnemen. Zij beschouwden den tempel als het koninklijk paleis van hun' Meester, waarin, zij verwachtten tot hooge ambten bevorderd te zullen worden, daarom waren zij in bekommernis, totdat zij met Hem alleen waren en omtrent deze zaak meer van Hem zouden vernemen. Toen Hij dus terugkeerde naar Bethanië, zat Hij neder op den Olijfberg, tegen den tempel over, vanwaar Hij er het volle gezicht op had, en aldaar zijn vier van hen overeengekomen Hem alleen, dat is, in een bijzonder onderhoud, te vragen, wat Hij bedoelde met de verwoesting van den tempel, die zij evenmin begrepen als zij de voorzeggingen van Zijn' dood begrepen hebben, zóó weinig paste dit in hunne plannen en denkbeelden. Hoewel nu slechts deze vier de vraag gedaan hadden, heeft Christus toch Zijne rede ter beantwoording dier vraag, waarschijnlijk ten aanhoore van al de discipelen uitgesproken, maar toch *in het bijzonder*, dat is: niet ten aanhoore der schare. Hunne vraag luidt: *Wanneer zullen deze dingen zijn?* Zij willen niet in twijfel trekken — of ten minste daar niet den schijn van hebben — of deze dingen al of niet zijn zullen (want hun Meester had hun gezegd, *dat* zij zijn zullen) maar zij willen hopen, dat dit nog in de verre toekomst ligt. Toch vragen zij niet nauwkeurig naar den dag en het jaar (hierin waren zij bescheiden) maar zij zeggen: *Zeg ons: welk is het teeken, wanneer deze dingen allen voleindigd zullen worden? Door welke voorteekenen zullen zij voorafgegaan worden?*

5. En Jezus, hun antwoordende, begon te zeggen: Ziet toe, dat u niemand verleide; 6. Want

velen zullen komen onder Mijnen naam, zeggende: Ik ben de Christus; en zullen velen verleiden. 7. En wanneer gij zult hooren van oorlogen en geruchten van oorlogen, zoo wordt niet verschrikt; want dit moet geschieden, maar nog is het einde niet. 8. Want het eene volk zal tegen het andere volk opstaan, en het eene koninkrijk tegen het andere koninkrijk; en er zullen aardbevingen zijn in verscheidene plaatsen, en er zullen hongersnooden wezen, en beroerten. Deze dingen zijn maar beginsels der smarten. 9. Maar ziet gij voor uzelven toe; want zij zullen u overleveren in de raadsvergaderingen, en in de synagogen; gij zult geslagen worden, en voor stadhouders en koningen zult gij gesteld worden om Mijnentwille, hun tot een getuigenis. 10. En het Evangelie moet eerst gepredikt worden onder alle de volken. 11. Doch wanneer zij u leiden zullen om u over te leveren, zoo zijt te voren niet bezorgd, wat gij spreken zult, en bedenkt het niet; maar zoo wat u in die ure gegeven zal worden, dat spreekt; want gij zijt het niet, die spreekt, maar de Heilige Geest. 12. En de eene broeder zal den anderen broeder overleveren tot den dood, en de vader het kind; en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders, en zullen ze dooden. 13. En gij zult gehaat worden van allen, om Mijns naams wille; maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.

In antwoord op hunne vraag bedoelt onze Heere Jezus niet zoo zeer hunne nieuwsgierigheid te bevredigen, als wel hunne conscientie voor te lichten. Hij laat hen nog in het duister ten opzichte van de tijden en gelegenheden, die de Vader in Zijn eigene macht gesteld heeft, en die het hun niet toekwam te weten, maar Hij geeft hun de noodige waarschuwingen met betrekking tot de gebeurtenissen, die nu weldra zullen plaats hebben.

I. Zij moeten er zorg voor dragen niet misleid te worden door verleiders en bedriegers, die nu weldra zullen opstaan, vers 5 en 6. *„Ziet toe, dat u niemand verleide*, opdat gij, den waren Messias gevonden hebbende, Hem niet weder verliest onder de menigte van *valsche Christussen*, of verlokt wordt om anderen in mededinging met Hem aan te nemen. Velen zullen komen *in Mijn' naam, (niet in den naam Jezus)*, maar zeggende: *Ik ben de Christus*, dus aanspraak makende op de waardigheid, die Mij alleen toekomt". Nadat de Joden den waren Christus verworpen hadden, zijn zij door vele valsche Christussen bedrogen geworden, maar nooit te voren. Deze valsche Christussen hebben velen verleid, ziet dus toe, dat zij ook u niet verleiden. Als velen bedrogen worden, dan moet dit ons aansporen om voor ons zelven toe te zien.

II. Zij moeten ook wel toezien om niet verschrikt te worden door de geruchten van oorlogen, vers 7, 8. De zonde heeft de oorlogen in de wereld gebracht, en zij ontstaan uit der menschen begeerlijkheden. Maar in sommige tijden worden de volken meer gekweld en geteisterd door oorlogen dan in andere tijden, en zoo zal het nu wezen. Toen Christus in de wereld kwam, heerschte er algemeen vrede, maar kort nadat Hij de wereld verlaten had, woedde overal krijg; *Het eene volk zal tegen het andere volk opstaan, en het eene koninkrijk tegen het andere koninkrijk.* En wat zal er dan worden van hen, die aan alle volken het Evangelie moeten prediken? *Te midden van het krijsgedruisch wordt de stem der wet niet gehoord.* Maar *weest niet verschrikt.*

1. „Laat het geene *verrassing* voor u zijn: gij moet dit verwachten, en zulke dingen moeten geschieden, want God heeft ze verordineerd om Zijne raadsbesluiten tot stand te brengen. En door de Joodsche oorlogen (waarvan Josephus ons een uitvoerig verhaal heeft gegeven) zal God de goddeloosheid der Joden straffen."

2. „Laat het u niet verschrikken, alsof uwe belangen door deze oorlogen in gevaar kwamen, of uw werk er door belemmerd werd, gij hebt er niet mede van doen, en dus behoeft gij ook niet te vreezen er door geschaad te worden." Zij, die de goedkeuring der wereld verachten, haar niet begeeren of zoeken, kunnen ook het dreigen der wereld verachten, en behoeven het niet te vreezen. Indien wij ons niet zoeken te verheffen met hen, die hoog en aanzienlijk worden in de wereld, waarom zouden wij dan vreezen te vallen met hen, die in de wereld zijn?

3. „Laat dit niet beschouwd worden als een voorteeken van het naderend einde der wereld, *want nog is het einde niet*, vers 7. Denkt niet, dat deze oorlogen de wereld tot haar einde zullen brengen, neen, er zijn andere, tusschenkomende raadsbesluiten, die tusschen dit einde, en het einde aller dingen vervuld moeten worden, die bestemd zijn om u voor te bereiden op het einde, maar niet om het vóór den tijd te verhaasten."

4. „Laat dit niet beschouwd worden als de grootste straf, het zwaarste oordeel Gods, neen, Hij heeft meer pijlen in Zijn' pijlkoker, en zij zijn bestemd voor de vervolgers. Zijt niet ontroerd door de geruchten van oorlogen, want zij zij zijn slechts de beginsels der smarten; daarom behoort gij, instede van er door ontroerd te worden, op erger voorbereid te zijn; want er zullen ook aardbevingen zijn in verscheidene plaatsen, die groote menigten onder het puin van hunne eigene huizen zullen begraven; en er zullen hongersnooden wezen, waardoor vele armen zullen omkomen uit gebrek aan brood, en beroerten, zoodat er voor den in- en uitgaande geen vrede zal wezen. De wereld zal vol wezen van beroerten, maar zij, gijlieden niet ontroerd, van buiten is er krijgt van binnen vrees, maar vreest gijlieden hunne vreeze niet."

De discipelen van Christus kunnen, tenzij het door hunne eigene schuld anders is, eene heilige

gerustheid en kalmte van geest genieten, ook wanneer alles om hen heen in de grootste wanorde en beroering is.

III. Zij moeten wel toezien om niet van Christus te worden afgetrokken en van hun' plicht jegens Hem, door het lijden, dat zij om Zijnentwil zullen hebben te verduren. Wederom zegt Hij: *Ziet voor uzelven toe*, vers 9. Hoewel gij aan het zwaard van den krijg beter zult kunnen ontkomen dan uwe naburen, omdat gij u met de openbare twisten en geschillen niet inlaat, zoo weest toch niet al te gerust, want gij zult meer dan anderen bloot staan voor het zwaard der gerechtigheid, en de partijen, die onderling in strijd zijn tegen elkander, zullen zich vereenigen tegen ulieden. Ziet dus toe, dat gij u niet vleit met de hoop op uitwendige welvaart, en zulk een aardsch koninkrijk, als waarvan gijlieden gedroomd hebt, want het is door vele verdrukkingen, dat gij in het koninkrijk Gods moet ingaan. Ziet toe, dat gij u niet blootstelt aan moeite en gevaar, en ze u zelven dus niet berokkent. Ziet toe op hetgeen gij zegt en doet, want veler oogen zullen op u gevestigd zijn. Merk nu op:

1. Waarin de kwellingen bestaan, die zij hebben te wachten. *a.* Zij zullen van allen gehaat worden; kwelling genoeg! Het denkbeeld van gehaat te zijn is voor een teer gemoed zeer smartelijk, en de vruchten van dien haat moeten eene voortdurende kwelling wezen; zij, die kwaadaardig zijn, stichten onheil. Het was niet wegens iets verkeerds in hen, of iets verkeerd door hen gedaan, dat zij gehaat werden, maar om den naam van Christus, omdat zij naar Zijn' naam waren genoemd, Zijn' naam aanriepen, Zijn' naam predikten, en in Zijn' naam wonderen deden. De wereld haatte hen, omdat Hij hen liefhad. *b.* Hunne eigene bloedverwanten zullen hen overleveren, zij, aan wie zij het nauwst waren verbonden, en van wier bescherming zij dus afhankelijk waren; *Zij zullen u overleveren, u aangeven, en uwe vervolgers zijn.* Als een vader een kind heeft, en dat kind is een Christen, dan zal hij van alle natuurlijke liefde worden ontbloot, of zijne natuurlijke liefde zal verzwonden worden door dweepzucht, en zoo zal hij zijn eigen kind aan de vervolgers overleveren, alsof hij andere goden diende, Deut. 13 : 6—10. *c.* Hunne kerkregeerders zullen de censuur op hen toepassen: „Zij zullen u *overleveren* aan het groote sanhedrin te Jeruzalem en aan de mindere kerkelijke rechtbanken in andere steden en *gij zult geslagen worden in de synagogen* met veertig slagen als overtreders van de wet, die in de synagoge werd gelezen". Het is niets nieuws, dat door het verraad der ambtsdragers de wapenen der kerk tegen hare beste vrienden gericht worden. *d.* Stadhouders en koningen zullen hunne macht tegen hen aanwenden. Daar de Joden de macht niet hadden hen ter dood te brengen, zullen zij den toorn der Romeinsche overheden tegen hen gaande maken, zooals zij Herodes tegen Jakobus en Petrus hebben opgezet, en zij zullen u ter dood doen brengen als vijanden van het rijk. Zij moeten ten bloede toe weerstaan, en blijven weerstaan.

2. Wat hun te midden van deze groote benauwdheden tot troost zal wezen. *a.* Dat de arbeid, waartoe zij geroepen waren, zal blijven voortgaan en voorspoed zal hebben, in weerwil van al den tegenstand, dien zij zullen ontmoeten, vers 10. Niettegenstaande dit alles, zal het Evangelie aan alle volken gepredikt worden, en vóór de verwoesting van Jeruzalem zal er het geklank van uitgaan over de geheele aarde, niet slechts tot het geheele volk der Joden, maar tot alle volken der aarde. Het is voor hen, die om des Evangelies wil lijden, troostrijk, dat, hoewel zij verpletterd en ter neder geworpen worden, het Evangelie niet vernietigd kan worden, het zal stand houden en de overwinning behalen. *b.* Dat hun lijden, in plaats van hun werk te belemmeren, het zal bevorderen. „Als gij voor stadhouders en koningen gesteld wordt, dan zal dit wezen tot een getuigenis voor hen (aldus wordt vers 9 door sommigen gelezen). Het zal u de gelegenheid geven om het Evangelie te prediken aan hen, voor wie gij als misdadigers gebracht zult worden, en tot wie gij anders geen toegang zoudt kunnen verkrijgen." Zoo is het een getuigenis voor hen geweest, dat Paulus voor Felix en Festus, en Agrippa en Nero werd gesteld, een getuigenis voor hen betreffende Christus en Zijn Evangelie. Of, zooals wij den tekst lezen: „Het zal wezen een getuigenis tegen hen, tegen de rechters en de vervolgers, die met de uiterste woede hen vervolgen, die na een grondig onderzoek, of verhoor, niet slechts onschuldige, maar zeer voortreffelijke personen blijken te zijn. Het Evangelie is voor ons een getuigenis betreffende Christus en den hemel. Indien wij het ontvangen, dan zal het een getuigenis voor ons zijn, het zal ons rechtvaardig maken en behouden; maar zoo niet, dan zal het in dien grooten dag een getuigenis tegen ons wezen. *c.* Dat zij, als zij voor koningen en stadhouders gesteld zullen worden om Christus wil, bijzondere hulp van den hemel zullen ontvangen, om voor Christus' zaak en hunne eigene zaak te pleiten, vers 11. „Zijt te voren niet bezorgd, wat gij spreken zult; hebt er geene zorge over hoe gij tot aanzienlijke personen het woord zult richten, om hunne gunst te verwerven. Uwe zaak is rechtvaardig en heerlijk, en behoeft niet ondersteund te worden door vooraf weloverdachte redevoeringen, maar zoo wat u in die ure gegeven zal worden, wat u ingegeven en in de herinnering gebracht zal worden, wat u, op het eigen oogenblik in den mond zal gelegd worden, dat spreekt. En vreest niet voor den goeden uitslag er van, omdat het aldus *voor de vuist* is gesproken, want gij zijt het niet, die spreekt, door de kracht van uwe eigene wijsheid, van uw overleg en besluit, maar het is de Hellige Geest." Zij, die door Christus worden geroepen om Zijne voorspraak te wezen, zullen van volledige instructies worden voorzien, en als wij in den dienst van Christus bezig zijn, dan kunnen wij op de hulp van den Geest van Christus rekenen. *d.* Dat, ten laatste, de hemel vergoeding zal bieden voor alles. „Gij zult op uwen weg velerlei moeite en ontbering hebben te verduren, maar zijt goeds-

moeds, uw strijd zal dan vervuld wezen, en uw getuigenis voleindigd, en *wie volharden tot het einde, die zal zalig worden,*" vers 13. Volharding wint de kroon. De zaligheid, die hier beloofd is, is meer dan eene bevrijding van kwaad, het is eene eeuwige zaligheid, die eene overvloedige belooning zal wezen voor al hun arbeid en lijden. Dit alles hebben wij in Matth. 10 : 17 en verv.

14. Wanneer gij dan zult zien den gruwel der verwoesting, waarvan door den profeet Daniël gesproken is, staande waar het niet behoort (die het leest, die merke daarop), alsdan, die in Judéa zijn, dat zij vlieden op de bergen; 15. En die op het dak is, kome niet af in het huis, en ga niet in, om iets uit zijn huis weg te nemen; 16. En die op den akker is, keere niet weder terug, om zijn kleed te nemen. 17. Maar wee den bevruchten en den zoogenden vrouwen in die dagen. 18. Doch bidt, dat uwe vlucht niet geschiede des winters. 19. Want die dagen zullen zulke verdrukkingen zijn, welker gelijke niet geweest is van het begin der schepselen, die God geschapen heeft, tot nu toe, en ook niet zijn zal. 20. En indien de Heere de dagen niet verkort had, geen vleesch zoude behouden worden; maar om der uitverkorenen wille, die Hij heeft uitverkoren, heeft Hij de dagen verkort. 21. En alsdan, zoo iemand tot ulieden zal zeggen: Zie, hier is de Christus; of: Zie, Hij is daar; gelooft het niet. 22. Want er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan, en zullen teekenen en wonderen doen, om te verleiden, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen. 23. Maar gijlieden, ziet toe; ziet, Ik heb u alles voorzegd.

In hun rebelleeren tegen de Romeinen en hun vervolgen van de Christenen hebben de Joden hun eigen ondergang verhaast; met kracht en naar verdienste hebben zij God en de menschen tegen zich gewapend, 1 Thess. 2 : 15. Nu hebben wij hier eene voorzegging van dat verderf, dat binnen minder dan veertig jaren over hen gekomen is. Wij hadden dit reeds in Matth. 24 : 15 enz. Merk op:

I. Wat desbetreffende hier voorzegd is.

1. Dat de Romeinsche heirlegers een' inval zullen doen in Judea, en Jeruzalem, de heilige stad, zullen belegeren. Dat was *de gruwel der verwoesting,* waarvan de Joden gegruwd hebben, en waardoor zij verwoest zijn geworden. Het land van uwen vijand wordt genoemd *het land, waarover gij verdrietig zijt,* Jes. 7 : 16. Het was een gruwel, omdat het niets dan verwoesting met zich bracht. Zij hadden Christus verworpen als een verfoeisel, die hun heil, hunne verlossing zou geweest zijn, en nu bracht God een gruwel over hen, die hunne verwoesting wezen zal, waarvan aldus gesproken is door Daniël den profeet, Hoofdst. 9 : 27, als hetgeen, waardoor het slachtoffer en het spijsoffer ophouden. Dit leger stond, waar het niet behoorde, in en rondom de heilige stad, waar de Heidenen niet hadden behooren te naderen, en het zou hun ook niet toegelaten zijn tot daar te naderen, indien Jeruzalem niet eerst de kroon hunner heiligheid had ontwijd. Hierover klaagt de kerk, Klaagl. 1 : 10. *De Heidenen gingen in haar heiligdom, waarvan Gij geboden hadt, dat zij in Uwe gemeente niet komen zouden.* Maar de zonde heeft de bres gemaakt, door welke de heerlijkheid uitging, en de gruwel der verwoesting inkwam, en stond, waar het niet behoort. Laat nu hij, die dit leest, dit verstaan, en trachten het recht te vatten. Profetiën moeten niet al te duidelijk wezen, maar toch wel verstaanbaar voor hen, die ze onderzoeken; en zij worden het best verstaan, door ze eerst met elkander, en daarna met de gebeurtenis te vergelijken.

2. Dat er, als het Romeinsche heirleger in het land zou komen, nergens veiligheid of behoudenis zou zijn, behalve door het land te verlaten, en dat wel met allen mogelijken spoed. Het zal niet baten te *strijden,* de vijanden zullen hun te sterk zijn, of zich te *verbergen,* want de vijanden zullen hen ontdekken, of te *capituleeren,* de vijanden zullen hun geen kwartier geven. Men zal niet eens zijn leven tot een' buit hebben dan door te vluchten naar de bergen buiten Judea, dit behoort dan reeds op het eerste schrikgerucht te worden gedaan om zoo goed mogelijk weg te komen. Indien iemand op het dak is, beproevende om van daar de bewegingen des vijands te bespeuren, en hen ziet komen, zoo laat hij niet ingaan om iets uit zijn huis weg te nemen, want dit zal slechts tijdverlies voor hem zijn, en tijd is kostbaarder voor hem dan de beste goederen, en het zou hem slechts bezwaren en belemmeren in zijne vlucht. En als hij op den akker is, en vandaar de nadering des vijands ontdekt, hij ga weg, zooals hij is en keere niet weder terug om zijn kleed te nemen, vers 16. Indien hij zijn leven kan redden, laat hij dit als eene groote winst beschouwen, al kan hij dan ook niets anders redden, en laat hij God danken, dat hij, hoewel hij zijne aardsche bezittingen verloren heeft, toch niet uit het land der levenden is weggenomen.

3. Dat het dan een zeer zware tijd zal zijn voor moeders en zoogende vrouwen, vers 17. *Wee de bevruchte vrouwen,* die zich naar geene vreemde plaats durven te begeven, zich niet met zoo veel spoed kunnen bewegen als anderen, en hulpeloos zijn. En *wee de zoogende vrouwen,* die niet weten hoe zij hare kinderkens zouden kunnen achterlaten en evenmin hoe ze mede te nemen. De onbeduidendheid, het ongenoegzame van het schepsel is zoo groot, dat er dikwijls een tijd kan wezen, wanneer de grootste geriefelijkheden de grootste lasten en bezwaren worden. Het zou ook zeer bezwaarlijk voor hen zijn, als zij genoodzaakt waren te vluchten in den winter, vers 18, als het weer ongunstig, en de wegen slecht en schier onbegaanbaar zijn, inzonderheid in de bergen, waarheen zij vlieden moesten. Indien er niets tegen te doen is, en zware tijden *moeten* komen, dan is het ons toch

geoorloofd te wenschen, en er om te bidden, dat, indien het met Gods wil overeenkomt, de omstandigheden zoo geregeld en geschikt zijn, dat het lijden er door verzacht wordt, en, als de zaken slecht zijn, dan behooren wij te bedenken, dat zij nog erger hadden kunnen wezen. Het is erg tot vluchten genoodzaakt te zijn, maar nog erger zou het wezen, als het in den winter ware geweest.

4. Dat er in geheel het Joodsche land zulk eene vernieling en verwoesting zal plaats hebben, als waarvan de wederga in geene geschiedenis gevonden wordt, vers 19. *Die dagen zullen zulke verdrukking zijn, welker gelijke niet geweest is van het begin der schepselen, die God geschapen heeft, tot nu toe, en ook niet zijn zal,* nl. zulk een samenstel van lijden en van zoo langen duur. De verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeën was ontzettend, maar zij wordt door deze verwoesting nog overtroffen, Het dreigde eene algemeene slachting te worden van het Joodsche volk, zoo barbaarsch hebben zij elkander omgebracht, en de Romeinen verslonden ze allen, zoodat, indien hunne oorlogen nog een weinig langer hadden geduurd, *geen vleesch zou behouden zijn geworden.* Geen enkele Jood zou in het leven gebleven zijn, maar te midden van Zijn' toorn is God gedachtig geweest Zijner ontferming, en *a. heeft Hij de dagen verkort.* Hij liet af van Zijn' twist met hen, eer er een algeheel einde met hen gemaakt was. Als kerk en natie was het verderf, dat over hen kwam, volkomen, maar aan vele particuliere personen werd hun leven hun gegeven als een buit, toen de storm voorbij was. *b.* Het geschiedde om der uitverkorenen wil, dat die dagen verkort werden, *velen* van hen zijn er, om den wille der *weinigen,* die in Christus geloofden en Hem getrouw bleven, te beter om gevaren. Er was eene belofte, dat een *overblijfsel* behouden zou worden, Jes. 10 : 22, en dat God om den wille Zijner knechten hen niet allen zal verderven, Jes. 65 : 8, en deze beloften moeten vervuld worden. Gods eigene uitverkorenen roepen dag en nacht tot Hem, en hun gebed moet verhoord worden, Lukas 18 : 7.

II. Welke aanwijzingen aan de discipelen gegeven worden ten opzichte hiervan.

1. Zij moeten zorg dragen voor hun eigen leven. „Als gij het land ingenomen en de stad belegerd zult zien, dan moet gij u niet vleien met de hoop, dat de vijand zich terug zal trekken, of dat gij gunst in hunne oogen zult vinden; maar zonder verder beraad of uitstel, moeten zij, *die in Judea zijn, vlieden op de bergen,* vers 14. Mengt u niet in den strijd, die u niet aangaat, laat de potscherf twisten met aarden potscherven, maar gij, verlaat het schip, als gij ziet dat het zinkt, zoodat gij den dood der onbesnedenen van hart niet sterft".

2. Zij moeten zorgen voor de behoudenis hunner ziel. „In dien tijd zullen verleiders aan het werk zijn, want zij beminnen het in troebel water te visschen, daarom moet gij alsdan dubbel op uwe hoede zijn. Alsdan, zoo iemand tot ulieden zal zeggen: *Ziet, hier is de Christus; of ziet, Hij is daar, gelooft het niet,* want gij weet, dat Hij in den hemel is, en aan het einde der tijden wederkomen zal om de wereld te oordeelen. Christus aangenomen hebbende, zoo laat u niet heentrekken in de strikken van eenigerlei antichrist; want er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan", vers 22. Toen het Evangelie-koninkrijk werd opgericht, heeft Satan al zijne krachten verzameld om het tegen te staan, en heeft daarbij al zijne listen en lagen in het werk gesteld. God heeft dit toegelaten om de oprechtheid van sommigen op de proef te stellen, en de geveinsdheid van anderen bloot te leggen, alsmede tot beschaming van hen, die Christus hebben verworpen, toen Hij hun aangeboden werd. Valsche christussen zullen opstaan, en valsche profeten, die hen in hunne prediking zullen aanprijzen; of wel de zoodanigen, die, hoewel zij niet voorgeven christussen te zijn, zich toch voor profeten zullen uitgeven, beproeven zullen de toekomst te voorspellen, en zij zullen teekenen en (leugen) wonderen doen. Zoo vroeg reeds is de verborgenheid der ongerechtigheid begonnen te werken, 2 Thess. 2 : 7. Zij zouden, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden. Zoo schoonschijnend zullen hunne woorden wezen, en met zooveel ijver zullen zij er zich op toeleggen om de lieden te bedriegen, dat zij velen zullen aftrekken, die ijverige belijders van den godsdienst zijn geweest, velen van wie men goede hope scheen te kunnen koesteren, dat zij zouden volharden, want niets zal de kracht hebben om de menschen standvastig te maken, behalve dat fondament Gods, dat onbeweeglijk is: *De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn,* welke bewaard zullen blijven, als het geloof van anderen aan het wankelen is gebracht, 2 Tim. 2 : 18, 19. Zij zouden, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden; maar het is niet mogelijk hen te verleiden, wie er ook verhard worden, de uitverkorenen zullen het verkrijgen, Rom. 11 : 7. Maar laten de discipelen, uit aanmerking hiervan, wèl toezien, aan wie zij geloof schenken, vers 23. *Maar gijlieden, ziet toe.* Eene verzekering van te zullen volharden, en eene waarschuwing tegen afval, kunnen zeer goed samengaan. Hoewel Christus tot hen zeide: *Ziet toe,* volgt daar toch niet uit, dat hunne volharding in twijfel getrokken moest worden, want zij werden bewaard door de kracht Gods, en hoewel hunne volharding verzekerd was, volgt hier toch niet uit, dat de waarschuwing noodeloos was, want zij moeten bewaard worden door het gebruik van de bestemde middelen. God zal hen bewaren, maar zij moeten zich zelven bewaren. „Ik heb u alles voorzegd, Ik heb u die gevaren voorzegd, opdat gij, door gewaarschuwd te zijn, gewapend kunt wezen; Ik heb u alles voorzegd, wat u noodig was vooruit te weten, en daarom hoedt u van te luisteren naar hen, die voorgeven profeten te zijn, en u meer voorzeggen dan Ik u voorzegd heb". De genoegzaamheid der schrift is een kostelijk argument tegen het luisteren naar hen, die voorgeven geïnspireerd te zijn.

24. Maar in die dagen, na die verdrukking,

zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven. 25. En de sterren des hemels zullen daaruit vallen, en de krachten, die in de hemelen zijn, zullen bewogen worden. 26. En alsdan zullen zij den Zoon des menschen zien, komende in de wolken, met groote kracht en heerlijkheid. 27. En alsdan zal Hij Zijne engelen uitzenden, en zal Zijne uitverkorenen bijeen vergaderen uit de vier winden, van het uiterste der aarde tot het uiterste des hemels.

Deze verzen schijnen te doelen op Christus' wederkomst om de wereld te oordeelen. In hunne vraag hadden de discipelen de verwoesting van Jeruzalem verward met het einde der wereld, Matth. 24 : 3, hetgeen gegrond was op eene vergissing, alsof de tempel bestaan moest zoolang de wereld bestaat. Christus herstelt deze vergissing, en toont, dat het einde der wereld in die dagen, die andere dagen waarnaar gij vraagt, de dag van Christus' komst en de dag des oordeels, zullen wezen *na die verdrukking,* en niet gelijktijdig er mede. Laten zij, die leven als het Joodsche volk verwoest wordt, er zich voor wachten te denken, dat de Zoon des menschen, omdat Hij *dan* niet zichtbaar op de wolken verschijnt, ook daarna nooit aldus komen zal. Neen, daarna *zal Hij* komen. En hier voorzegt Hij:

1. De eindelijke ontbinding van het tegenwoordige samenstel der wereld, zelfs van dat gedeelte er van, dat het minst aan verandering onderhevig schijnt te zijn, het zuiverder en fijner deel er van; *de zon zal verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet meer geven;* want zij zullen overstraald en overschitterd worden door de heerlijkheid van den Zoon des menschen, Jes. 24 : 23. *De sterren des hemels,* die van den beginne hare plaats en hare regelmatige bewegingen hebben behouden, zullen vallen als bladeren in den herfst, en *de krachten, die in de hemelen zijn,* de hemellichamen, de vaste sterren, *zullen bewogen worden.*

2. De zichtbare verschijning van den Heere Jezus, aan wien op dien dag het oordeel zal overgegeven worden, vers 26. *Alsdan zullen zij den Zoon des menschen zien, komende in de wolken.* Waarschijnlijk zal Hij komen boven de plaats, waar Hij zat, toen Hij deze woorden sprak, want de wolken zijn in de lagere deelen der lucht. Hij zal komen *met groote kracht en heerlijkheid* gelijk passend is voor het doel, waarmede Hij komt. *Dan zal alle oog Hem zien.*

3. De bijeenvergadering tot Hem van al de uitverkorenen, vers 27; Hij zal Zijne engelen uitzenden, en zal Zijne uitverkorenen bijeenvergaderen den Heere tegemoet in de lucht, 1 Thess. 4. 17. Zij zullen vergaderd worden van het eene einde der wereld tot het andere, zoodat van die algemeene vergadering niemand gemist zal worden. Zij zullen vergaderd worden van het uiterste der aarde, het verst verwijderd van de plaats, waar Christus' rechterstoel zal staan, en zij zullen bijeengebracht worden tot het uiterste des hemels, zóó zeker, zóó snel, zóó gemakkelijk zal hun vervoer geschieden, dat niemand hunner verdwaald zal geraken, al worden zij ook van het uiterste der aarde langs één weg, en naar het uiterste des hemels langs een anderen weg gebracht. Een getrouw, geloovig Israeliet zal veilig geleid worden, al was het ook van de uiterste grens van het land der gevangenschap tot de verst verwijderde grens van het land der belofte.

28. En leert van den vijgeboom deze gelijkenis: wanneer nu zijn tak teer wordt, en de bladeren uitspruiten, zoo weet gij, dat de zomer nabij is. 29. Alzoo ook gij, wanneer gij deze dingen zult zien geschieden, zoo weet, dat het nabij, voor de deur is. 30. Voorwaar Ik zeg u, dat dit geslacht niet zal voorbijgaan, totdat alle deze dingen zullen geschied zijn. 31. De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan. 32. Maar van dien dag en die ure weet niemand, noch de engelen die in den hemel zijn, noch de Zoon, dan de Vader. 33. Ziet toe, waakt en bidt; want gij weet niet, wanneer de tijd is. 34. Gelijk een mensch, buiten 's lands reizende, zijn huis verliet, en zijnen dienstknechten macht gaf, en elk zijn werk, en den deurwachter gebood, dat hij zoude waken; 35. Zoo waakt dan (want gij weet niet, wanneer de heer des huizes komen zal, des avonds laat, of ter middernacht, of met het hanengekraai, of in den morgenstond); 36. Opdat hij niet onvoorziens kome, en u slapende vinde. 37. En hetgeen ik u zeg, dat zeg Ik allen: Waakt.

Wij hebben hier de toepassing van deze profetische leerrede; *leert nu* op de rechte wijze voorwaarts te zien.

I. „Wat betreft de verwoesting van Jeruzalem, verwacht haar binnen zeer korten tijd, zooals gij, wanneer de tak van den vijgeboom teeder wordt, en de bladeren uitspruiten, verwacht dat de zomer nabij is, vers 28. Als tweede oorzaken beginnen te werken, dan verwacht, gij daar naar de rechte orde en tijd de uitwerkselen van te zien. Evenzoo, wanneer gij deze dingen zult zien geschieden, als gij de Joodsche natie in een' oorlog gewikkeld ziet, verward en verbijsterd door valsche christussen en profeten, en zich het ongenoegen der Romeinen op den hals halende; inzonderheid, als gij ziet, dat zij u om uws Meesters wil vervolgen, en daardoor volharden in hetgeen zij deden, toen zij Hem ter dood hebben gebracht en het dus herhalen, zoodat zij de mate hunner ongerechtigheid vol doen worden, zegt dan, dat hun ondergang nabij is, ja voor de deur is, en zorgt

dienovereenkomstig voor u zelve". Wèl waren al de discipelen, behalve Johannes, weggenomen vóór den dag des kwaads, maar het volgende geslacht, dat zij moesten opleiden, zou dit alles beleven, en door de instructies, die Christus naliet, werden zij bewaard van er in te deelen. „*Dit geslacht*, dat nu opkomt, zal niet voorbijgaan, tot dat *al deze dingen zullen geschied zijn*, waarvan Ik u gesproken heb met betrekking tot Jeruzalem, en weldra zullen zij beginnen te geschieden. En gelijk deze verwoesting nabij, en als het ware binnen het gezicht is, zoo is Hij ook zeker en gewis. Het raadsbesluit is uitgegaan, *het is eene voleinding, die vast besloten is.*" Dan. 9 : 27. Christus zegt deze dingen niet bloot en alleen om hen te verschrikken, neen zij zijn de verklaring van het vaste voornemen Gods; *De hemel en de aarde zullen voorbij gaan*, aan het einde des tijds; *maar Mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan*, vers 31. Geene enkele van deze voorzeggingen zal falen om letterlijk vervuld te worden.

II. „Wat betreft het einde der wereld, vraagt niet wanneer dat komen zal, want het is niet betamelijk daarnaar onderzoek te doen, want van dien dag en die ure weet niemand; dit is eene zaak, die nog op verren afstand is. De juiste tijd er van is vastgesteld in den raad Gods, maar is door geenerlei woord van God geopenbaard, hetzij aan *menschen* op aarde, of aan *engelen in den hemel*. De engelen zullen er bij tijds kennis van ontvangen ten einde zich te bereiden voor den dienst op dien dag, en hij zal bekend gemaakt worden aan de kinderen der menschen met het geklank der bazuin, maar voor het oogenblik worden *menschen* en *engelen* omtrent het juiste tijdstip hiervan nog in het duister gelaten, opdat zij aan het werk en den dienst van heden al hunne aandacht zullen wijden." Maar nu volgt: *noch de Zoon*. Is er dan iets, dat aan den Zoon onbekend is? Wij lezen wel van een boek, dat verzegeld was, totdat het Lam de zegels opende, maar kende Hij er den inhoud niet van vóórdat de zegels geopend waren? Was het niet met Zijn medeweten geschreven? In de eerste tijden der Christenheid zijn er personen geweest, die uit dezen tekst hebben afgeleid, dat er sommige dingen waren, die aan Christus, als Mensch onbekend waren, en hierom *Agnoetae* werden genoemd. *Het is niet ongerijmder om dit te zeggen*, beweerden zij, *dan te zeggen, dat Zijne menschelijke ziel smart en angst geleden heeft*, en velen van de rechtzinnige kerkvaders hebben daar hunne goedkeuring aan gehecht. Sommigen zouden de moeielijkheid willen ontwijken door te zeggen, dat Christus dit sprak met voorzichtig beleid, ten einde verdere vragen van de discipelen te voorkomen. Maar hierop antwoordt een der ouden: *Het voegt niet, hier al te nauwkeurig op in te gaan*, aldus Leontius bij Dr. Hammond. *Het is zeker*, zegt Aartsbisschop Tillotson, „dat Christus, als God, omtrent geenerlei zaak onwetend kon zijn; maar de Goddelijke wijsheid, die in onzen Heiland heeft gewoond, heeft zich medegedeeld aan Zijne menschelijke ziel, naar het Goddelijk welbehagen, zoodat Zijne menschelijke natuur soms dingen niet geweten kan hebben, daarom wordt van Christus gezegd, dat Hij toenam in wijsheid, Lukas 2 : 52, hetgeen van Hem niet gezegd zou kunnen worden, indien de menschelijke natuur van Christus noodzakelijkerwijs, krachtens hare vereeniging met de Goddelijke natuur, alles weten moest. Dr. Lightfoot verklaart het aldus: Christus noemt zich den Zoon, als de Messias. Nu is de Messias, als zoodanig, de Knecht des Vaders geweest. Jes. 42 : 1, door Hem gezonden en afgevaardigd, en als zoodanig beroept Hij zich dikwijls op Zijns Vaders wil en gebod, en erkent Hij, *van zich zelven niets te kunnen doen*, Joh. 5 : 19; en evenzoo zou van Hem gezegd kunnen worden, dat Hij *van* of uit *zich zelven niets wist*. De openbaring van Jezus Christus was de openbaring, die God Hem gegeven heeft, Openb. 1 : 1. Hij is dus van meening, dat wij hebben te onderscheiden tusschen deze voortreffelijkheden en volmaaktheden, die het uitvloeisel waren van zijne persoonlijke vereeniging met de Goddelijke en menschelijke natuur, en die, welke het gevolg waren van de zalving des Geestes. Uit de eersten vloeide de oneindige waarheid voort van Zijn Persoon, en Zijn volmaakt vrij zijn van alle zonde; maar uit de laatsten vloeide Zijne macht voort om wonderen te doen en Zijne wetenschap van toekomstige gebeurtenissen, Aldus (zegt hij) heeft het Hem behaagd om hetgeen Hij aan Zijne kerk wilde openbaren, niet te ontleenen aan de vereeniging van Zijne menschelijke natuur met de Goddelijke, maar aan de openbaring des Geestes, waardoor Hij dit nochthans niet wist, maar alleen de Vader wist het, dat is alleen God, de Godheid; want (gelijk Aartsbisschop Tillotson het verklaart) het wordt hier niet *persoonlijk* genomen, in onderscheiding van den Zoon en den Heiligen Geest, maar als de Vader is, *Fons et Principium Deitatis — de Bron en Oorsprong der Godheid*.

III. Wat beiden betreft: uw plicht is het te *waken en te bidden*. Daarom wordt het tijdstip geheim gehouden. opdat gij steeds op uwe hoede zijn zult, vers 33. *Ziet toe*, wacht u voor alles, dat u ongeschikt zou maken voor uws Meesters komst, en waardoor uw geest zoo zeer in verlegenheid zou gebracht worden, dat gij geene goede rekenschap zoudt kunnen afleggen. Wacht u er voor, dat Zijne komst u bij verrassing zou overvallen, en bidt om de genade, die noodig is, om er u geschikt en bereid voor te maken; want *gij weet niet, wanneer de tijd is; en het is van het grootste belang voor u om iederen dag bereid te zijn op hetgeen iederen dag komen kan*. Dit wordt door Hem aan het slot opgehelderd door eene gelijkenis.

1. Onze Meester is weggegaan, en heeft ons iets ter bewaring toevertrouwd, waarvan wij rekenschap moeten geven, vers 34. Hij is *gelijk een mensch, buiten 's lands reizende*, want Hij is heengegaan om geruimen tijd weg te blijven. Hij heeft op aarde *Zijn huis* achtergelaten, en Zijn' dienstknechten heeft Hij macht gegeven en elk zijn werk. Aan sommigen heeft Hij *macht* gegeven als opzieners, aan anderen

werk als arbeiders. Aan wie *macht* gegeven werd, werd hiermede ook *werk* aangewezen, want wie de grootste *macht* heeft, heeft ook het meest *te doen*; en aan wie hij *werk* heeft gegeven, heeft hij ook eene soort van macht gegeven om dat werk te doen. En toen hij afscheid nam, heeft hij den deurwaarder opgedragen te waken, om terstond gereed te zijn de deur voor hem te openen bij zijne terugkomst, en in den tusschentijd wel toe te zien voor wie hij zijne poorten opende, niet voor dieven en roovers, maar alleen voor zijns meesters vrienden en dienstknechten. Zoo heeft onze Heere Jezus, toen Hij opgevaren is in de hoogte, aan al Zijne dienstknechten iets te doen gelaten, verwachtende, dat zij Hem allen gedurende Zijne afwezigheid dienst zullen bewijzen, en bereid zullen zijn Hem bij Zijne wederkomst te ontvangen. *Allen* worden geroepen tot arbeiden, en aan sommigen is macht gegeven om te regeeren.

2. Wij moeten immer waken en uitzien naar Zijne wederkomst, vers 35—37. *a.* Onze Heere *zal komen* en Hij zal komen als *Heer des huizes*, om aan Zijne dienstknechten rekenschap te vragen van hun werk en van het nut, dat zij gesticht hebben. *b.* Wij weten niet *wanneer Hij zal komen*, en Hij heeft ons zeer wijselijk in onzekerheid hieromtrent gelaten, opdat wij ten allen tijde bereid zouden zijn. Wij weten niet, wanneer Hij zal komen, op welk oogenblik. De Heer des huizes zal wellicht des avonds komen, of te middernacht, of met het hanengekraai, om drie uur des morgens, of misschien niet vóór zes uur. Dit is toepasselijk op Zijne komst tot ons in het bijzonder, bij ons sterven, zoowel als in het algemeen op den dag des oordeels. Ons tegenwoordig leven is, vergeleken bij het andere leven, een *nacht*, een donkere nacht; wij weten niet in welke nachtwake onze Meester komen zal, of het zal wezen in de dagen der jeugd, op middelbaren leeftijd, of in den ouderdom, maar, zoodra wij geboren zijn, beginnen wij te sterven, zoodra wij dus in staat zijn iets te verwachten, moeten wij den dood verwachten. *c.* Onze voorname zorge moet wezen, dat onze Heere, wanneer Hij ook moge komen, ons niet *slapende zal vinden*, gerust in ons zelven, zonder op onze hoede te zijn, ons toegevende in gemakzucht, niet denkende aan ons werk en onzen plicht, niet denkende aan de komst onzes Heeren, *bereid* en gereed om te zeggen: Hij zal niet komen, maar *niet bereid* om Hem te gemoet te gaan. *d.* Zijne komst zal inderdaad plotseling, onvoorziens wezen; zij zal eene groote verrassing en verschrikking wezen voor de zorgeloozen en voor hen, die slapen: zij zal voor hen wezen als de komst van een' dief in den nacht. *e.* Daarom is het voor al de discipelen van Christus de onafwijsbare plicht te *waken*, wakker te zijn en wakker te blijven; Hetgeen ik tot u — vieren — zeg, vers 37, dat zeg Ik tot allen, tot alle twaalven, of liever wat Ik tot *u* twaalven zeg, dat zeg Ik tot al Mijne discipelen en volgelingen; wat Ik zeg tot u, die tot dit geslacht behoort, dat zeg Ik tot allen, die, in alle tijden, door uw woord in Mij gelooven: *Waakt, waakt,* verwacht Mijne wederkomst, bereidt u, opdat gij onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden moogt worden in vrede.

HOOFDSTUK XIV.

In dit hoofdstuk begint het bericht van den evangelist betreffende het lijden en den dood van onzen Heere Jezus, en het is voor ons van het grootste belang om niet slechts met de geschiedenis daarvan bekend te wezen, maar ook met de verborgenheid, die er in ligt opgesloten. Wij hebben hier I. Het komplot van de overpriesters en schriftgeleerden tegen Christus, vers 1, 2. II. De zalving van Christus' hoofd bij gelegenheid van een' avondmaaltijd in Bethanië, twee dagen voor Zijn' dood, vers 3—9. III. De overeenkomst van Judas met de overpriesters om Hem over te leveren, vers 10, 11. IV. Christus' eten van het pascha met Zijne discipelen, Zijne instelling van het Avondmaal, en Zijne gesprekken met Zijne discipelen onder en na het avondmaal, vers 12—31. V. Christus' doodsbenauwdheid in den hof, vers 32—42. VI. Zijne overlevering door Judas en gevangenneming door de gezondenen van de overpriesters, vers 43—52. VII. Zijne terechtstelling voor den hoogepriester en zijne schuldigverklaring, en de mishandelingen die Hem aldaar werden aangedaan, vers 53—65. VIII. Petrus' verloochening van Hem, vers 66—72. Het meeste van dat alles hebben wij gehad in Mattheus XXVI.

En het Pascha en het feest der ongehevelde brooden was na twee dagen; en de overpriesters en de schriftgeleerden zochten, hoe zij Hem met listigheid vangen en dooden zouden. 2. Maar zij zeiden: Niet in het feest, opdat niet misschien oproer onder het volk worde. 3. En als Hij te Bethanië was, in het huis van Simon den melaatsche, terwijl Hij aan tafel zat, kwam eene vrouw, hebbende eene albasten flesch met zalf van onvervalschte nardus, van grooten prijs; en de albasten flesch gebroken hebbende, goot die op Zijn hoofd. 4. En er waren sommigen, die dat zeer kwalijk namen bij zichzelven, en zeiden: Waartoe is dit verlies der zalf geschied? 5. Want zij had kunnen boven de drie honderd penningen verkocht, en die den armen gegeven worden; en zij vergrimden tegen haar. 6. Maar Jezus zeide: Laat af van haar; wat doet gij haar moeite aan? Zij heeft een goed werk aan Mij gewrocht. 7. Want de armen hebt gij altijd met u, en wanneer gij wilt, kunt gij hun weldoen; maar Mij hebt gij niet altijd. 8. Zij heeft gedaan hetgeen zij kon: zij is voorgekomen om Mijn lichaam te zalven, tot eene voorbereiding ter begrafenis. 9. Voorwaar zeg Ik u, alwaar dit Evangelie gepredikt zal worden in de geheele wereld, daar zal ook tot hare gedachtenis gesproken worden, van hetgeen zij gedaan heeft. 10. En Judas Iscariot, een van de twaalven, ging henen tot de overpriesters, opdat hij Hem hun zoude overleveren. 11. En

zij, dat hoorende, waren verblijd, en beloofden hem geld te geven; en hij zocht, hoe hij Hem bekwamelijk overleveren zoude.

Wij hebben hier voorbeelden:

I. Van de vriendelijkheid van Christus' vrienden, en wat zij deden om Hem eerbied en achting te betoonen. Zelfs in en rondom Jeruzalem had Hij vrienden, die Hem liefhadden, en dachten, dat zij nooit genoeg voor Hem konden doen, en onder wie, schoon Israel niet wordt vergaderd, Hij heerlijk is en altijd zijn zal.

1. Hier is *één vriend*, die Hem de vriendelijkheid bewees om Hem tot een' avondmaaltijd te noodigen; en Hij was zoo vriendelijk van de uitnoodiging aan te nemen, vers 3. Hoewel Hij het vooruitzicht had op Zijn' naderenden dood, heeft Hij zich toch aan geene droefgeestige teruggetrokkenheid overgegeven, maar was Hij even vrij in den omgang met Zijne vrienden als te voren.

2. Hier was ook eene vriendin, die hare vriendelijkheid betoonde door Zijn hoofd te zalven met eene zeer kostelijke zalve, terwijl Hij aan tafel zat. Dit was een buitengewoon bewijs van eerbied, betoond door eene Godvruchtige vrouw, die niets te goed achtte voor Christus om Hem te eeren. Nu was de Schrift vervuld: *Terwijl de Koning aan Zijne ronde tafel is, geeft mijne nardus haren reuk*, Hoogl. 1 : 12. Laat ons Christus zalven als onzen Welbeminde, Hem kussen met een' kus der genegenheid; en Hem zalven als onzen Souverein, en Hem kussen met een' kus van hulde en trouw. Heeft Hij Zijne ziel uitgestort in den dood voor ons, en zullen wij dan eene flesch met zalve te kostelijk achten om over Hem uit te storten. Het is opmerkelijk, dat zij er zorg voor droeg om al de zalve op Christus' hoofd uit te storten? Zij brak de flesch (aldus lezen wij het); maar omdat het eene albasten flesch was, die niet gemakkelijk gebroken werd, en het ook niet noodig was haar te breken om er de zalve uit te laten vloeien, lezen sommigen hier, zij *schudde* de flesch, of *klopte haar tegen den grond*, om los te maken wat er in was, opdat het er des te gemakkelijker uit zou vloeien; of zij wreef en schraapte er uit al wat er nog aan de zijwanden van was gebleven. Christus moet geëerd worden met alles wat wij hebben, en wij moeten er niet denken aan om er iets van terug te houden. Geven wij Hem de kostelijke zalve van onze beste genegenheden? Laat Hij er alles van hebben; laat ons Hem beminnen met geheel ons hart. *a.* Nu waren er, die hier eene verkeerde uitlegging aan gaven. Zij noemden het *een verlies der zalf*, vers 4. Omdat het in hun hart niet zou opgekomen zijn zich zulk eene uitgave te veroorloven om Christus te eeren, dachten zij, dat zij, die het wèl deed, verkwistend was. Gelijk nu de dwaas niet milddadig genoemd behoort te worden, noch de gierige mild, Jes. 32 : 5, zoo behoort de milddadige niet verkwistend te worden genoemd. Zij wenden voor, dat de zalf verkocht, en het geld aan de armen gegeven had kunnen worden, vers 5. Maar gelijk eene algemeene vroomheid ten opzichte van het korban de bijzondere liefdadigheid jegens arme ouders niet moet in den weg staan, Hoofdst. 7 : 11; zoo moet de algemeene liefdadigheid jegens de armen geene bijzondere daad van liefde en eerbied jegens den Heere Jezus verhinderen. Wat uwe hand te doen vindt, dat goed is, doe dit met uwe macht. *b.* Onze Heere Jezus gaf er eene betere uitlegging aan, dan er uitwendig mede bedoeld scheen. Waarschijnlijk heeft zij niets anders bedoeld, dan om voor het geheele gezelschap haren eerbied voor Hem te toonen en Zijn feestelijk onthaal te vervolledigen. Maar Christus verheft het tot eene daad van *groot geloof*, zoowel als van *groote liefde*, vers 8. *„Zij is voorgekomen om Mijn lichaam te zalven, tot eene voorbereiding ter begrafenis*, alsof zij voorzag, dat Mijne opstanding haar zou beletten om het daarna te doen." Deze begrafenisplechtigheid was eene soort van voorteeken, of inleiding, tot Zijn nabijzijnden dood. Zie, hoe Christus, hart vervuld was met de gedachte aan Zijn' dood, hoe alles daarmede in verband werd gebracht, en hoe gemeenzaam Hij er bij iedere gelegenheid over heeft gesproken. Het is de gewoonte, dat voor hen, die ter dood zijn veroordeeld, de doodkist en alle beschikkingen voor hunne begrafenis gemaakt worden, terwijl zij nog leven, en *zoo* heeft Christus *dit* aangenomen. Christus' dood en begrafenis waren het uiterste van Zijne vernedering, daarom wilde Hij, hoewel Hij er zich goedsmoeds aan onderwierp, toch dat er ook eenig teeken van eerbetoon bij zou plaats hebben, dat bij kon dragen, om de ergernis van het kruis weg te nemen, en eene aanduiding zou zijn, hoe kostelijk in de oogen des Heeren de dood Zijner gunstgenooten is. Christus is nooit triomfantelijk Jeruzalem binnen gereden dan toen Hij kwam om er te lijden, en nooit is Zijn hoofd gezalfd, dan voor Zijne begrafenis. *c.* Hij heeft deze daad van heldhaftige liefde en eerbied aan de kerk van alle eeuwen aangeprezen; *Alwaar dit Evangelie gepredikt zal worden in de geheele wereld, daar zal ook tot hare gedachtenis gesproken worden*, vers 9. De eere, welke het weldoen vergezelt, zelfs in deze wereld, kan genoegzaam opwegen tegen den smaad en de verachting, die er over uitgestort worden. De gedachtenis der rechtvaardigen is gezegend, en zij, die bespottingen en geeselen geproefd hebben, hebben toch een goed getuigenis verkregen, Hebr. 11 : 36—39. Aldus werd deze goede vrouw beloond voor hare flesch met zalve. — *Zij heeft noch hare zalve, noch haren arbeid verloren.* Zij heeft er dien goeden naam door verkregen, die beter is dan eene kostelijke zalve. Die Christus eeren zal Hij eeren.

II. Van de boosaardigheid van Christus' vijanden, en de toebereidselen door hen gemaakt om Hem leed te berokkenen.

1. De overpriesters, Zijne openlijke vijanden, beraadslaagden, hoe zij Hem zouden dooden, vers 1.

2. Het feest van het pascha was nabij, en op dat feest moet Hij gekruisigd worden. *a.* Opdat Zijn dood en lijden des te meer openbaar

zouden zijn, en gansch Israel, zelfs die uit de verstrooiing, die van overal voor dit feest naar Jeruzalem kwamen, er getuigen van zouden zijn, alsmede van de wonderen, die er bij plaats hadden, *b.* Opdat het Anti-type beantwoorden zou aan het type. Christus, ons Pascha, werd voor ons geofferd, en voerde ons uit het dienst-huis, terzelfder tijd als het paaschlam geofferd werd, en de gedachtenis gevierd werd van Israels verlossing uit Egypte.

Zie nu hoe *boosaardig* Christus' vijanden zijn geweest. Zij vonden het niet genoeg Hem te verbannen of gevangen te zetten, want het was niet slechts hun doel Hem tot zwijgen te brengen, en Hem in Zijn voortgang te stuiten, neen, zij wilden zich ook op Hem wreken voor al het goed, dat Hij gedaan heeft. Hoe *listig* zij waren: *Niet in het feest,* als het volk samen komt. Zij zeggen niet: „Opdat zij niet gestoord worden in hunne gebeden en Godsvereering, en er van afgeleid worden," maar: *Opdat niet misschien oproer onder het volk worde,* vers 2. Opdat zij niet opstaan en Hem verlossen, en hen aanvallen, die iets tegen Hem ondernemen. Zij, die niets meer begeerden dan lof van menschen, vreesden niets meer dan de woede en het ongenoegen van menschen.

3. Judas, Zijn *verborgen, vermomde vijand,* sloot eene overeenkomst met hen om Hem over te leveren, vers 10, 11. Hij wordt gezegd te zijn een der twaalven, die Christus' huisgezin waren, gemeenzaam met Hem, opgeleid tot den dienst van Zijn koninkrijk. En hij ging tot de overpriesters, om hun voor deze zaak zijne diensten aan te bieden. *a.* Wat hij hun voorstelde was Christus aan hen over te leveren, hun te zeggen wanneer en waar zij Hem konden vinden en grijpen, zonder een oproer onder het volk teweeg te brengen, waarvoor zij bevreesd waren, als zij Hem zouden grijpen als Hij in het openbaar en te midden Zijner bewonderaars verscheen. Wist hij dan welke hulp zij behoefden, en waar zij in hunne beraadslagingen mede in de klem zaten? Waarschijnlijk wist hij dat niet, want hunne beraadslagingen geschiedden in het verborgen. Wisten zij dan, dat hij wel genegen was hen te dienen? Neen, zij konden zich niet voorstellen, dat een Zijner vertrouwden zoo laaghartig zou zijn; maar Satan, die in Judas gevaren was, wist hoe noodig zij hem hadden, en kon hem leiden om hun leidsman te zijn, die er op uit waren om Jezus te vangen. De geest, die in al de kinderen der ongehoorzaamheid werkt, weet hen wel bij elkander te brengen om elkander behulpzaam te zijn in een boos opzet, en er hen in te verharden met de voorstelling, dat zij door de Voorzienigheid geholpen worden. *b.* Wat hij zich voorstelde was, dat hij door die overeenkomst met hen geld zou verkrijgen. Hij bereikte zijn doel, toen zij beloofden hem geld te geven. Gierigheid was de boezemzonde van Judas, zijne eigene ongerechtigheid, en die bracht hem tot de zonde om zijn' Meester te verraden. De duivel heeft zijne verzoeking daarnaar ingericht, en hem aldus overwonnen. Er wordt niet gezegd: Zij beloofden hem bevordering (daarnaar ging zijne eerzucht niet uit), maar, zij beloofden hem geld te geven. Zie, hoe noodig het ons is dubbel op onze hoede te zijn tegen de zonde, die ons *lichtelijk omringt.* Wellicht was het de geldgierigheid van Judas, die hem er het eerst toe bracht, om Christus te volgen, daar hij de belofte had van de penningmeester van het gezelschap te zullen zijn, en hij er in zijn hart van hield geld te hanteeren, en nu er geld was te verkrijgen van de andere zijde, was hij even bereid Hem te verraden, als hij vroeger geweest is Hem te volgen. Als het beginsel van iemands belijdenis van den Godsdienst vleeschelijk en wereldsch is, en tot een wereldlijk doeleinde moet dienen, dan zal ditzelfde beginsel, als het getij verkeert, de bittere wortel van een' snooden en schandelijken afval wezen. *c.* Het geld verkregen hebbende, zocht hij, hoe hij Hem bekwamelijk overleveren zou, op eene wijze, die het meest behagen zou aan hen, die hem gehuurd hadden. Zie hoe noodig het ons is, om wèl toe te zien, dat wij ons in geene zondige verbintenissen begeven. Indien wij te eeniger tijd zoo verstrikt zijn met de redenen onzes monds, dan is het van het grootste belang voor ons, om ons te redden door snel terug treden, Spr. 6 : 1—5. Het is een regel in onze wet, zoowel als in onzen Godsdienst, dat eene *verplichting* om *kwaad* te doen, *nul en van geener waarde* is; zij verplicht tot berouw, niet tot volbrenging. Zie hoe de weg der zonde bergafwaarts gaat — als men er *in* is, moet men *voorwaarts;* en wat booze bedenkselen velen in hun zondig streven hebben, om hunne plannen *bekwamelijk* te volvoeren, maar in het einde zal het blijken hoe veel kwaad zij er door stichten.

12. En op den eersten dag der ongehevelde brooden, wanneer zij het Pascha slachtten, zeiden Zijne discipelen tot Hem: Waar wilt Gij, dat wij henengaan, en bereiden, dat Gij het Pascha eet? 13. En Hij zond twee van Zijne discipelen uit, en zeide tot hen: Gaat henen in de stad, en u zal een mensch ontmoeten, dragende eene kruik waters; volgt dien: 14. En zoo waar hij ingaat, zegt tot den heer des huizes: De Meester zegt: Waar is de eetzaal, waar Ik het Pascha met Mijne discipelen eten zal? 15. En hij zal u wijzen eene groote opperzaal, toegerust en gereed; bereidt het ons aldaar. 16. En Zijne discipelen gingen uit, en kwamen in de stad, en vonden het gelijk Hij hun gezegd had, en bereidden het Pascha. 17. En als het avond geworden was, kwam Hij met de twaalven. 18. En als zij aanzaten en aten, zeide Jezus: Voorwaar Ik zeg u, dat één van u, die met Mij eet, Mij zal verraden. 19. En zij begonnen bedroefd te worden, en de een na den ander tot Hem te zeggen: Ben ik het? en een ander: Ben ik het? 20. Maar Hij antwoordde en zeide tot hen: Het is een uit de twaalven, die met Mij in den schotel indoopt. 21. De

Zoon des menschen gaat wel henen, gelijk van Hem geschreven is; maar wee dien mensch, door welken de Zoon des menschen verraden wordt; het ware hem goed, zoo die mensch niet geboren ware geweest. 22. En als zij aten, nam Jezus brood, en als Hij gezegend had, brak Hij het, en gaf het hun, en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam. 23. En Hij nam den drinkbeker, en gedankt hebbende, gaf hun dien; en zij dronken allen daaruit. 24. En Hij zeide tot hen: Dat is Mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt. 25. Voorwaar Ik zeg u, dat Ik niet meer zal drinken van de vrucht des wijnstoks, tot op dien dag, wanneer Ik die nieuw zal drinken in het koninkrijk Gods. 26. En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg. 27. En Jezus zeide tot hen: Gij zult in dezen nacht allen aan Mij geërgerd worden; want er is geschreven: Ik zal den herder slaan, en de schapen zullen verstrooid worden. 28. Maar nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galiléa. 29. En Petrus zeide tot Hem: Of zij ook allen geërgerd wierden, zoo zal ik toch niet geërgerd worden. 30. En Jezus zeide tot hem: Voorwaar Ik zeg u, dat heden in dezen nacht, eer de haan twee maal gekraaid zal hebben, gij Mij drie maal zult verloochenen. 31. Maar hij zeide nog des te meer: Al moest ik met U sterven, zoo zal ik U geenszins verloochenen. En insgelijks zeiden zij ook allen.

In dezen verzen hebben wij:

I. Christus' eten van het pascha met Zijne discipelen in den nacht vóórdat Hij stierf; met de vreugde en liefelijkheid van welke inzetting Hij zich bereidde voor Zijn naderend lijden. Het klaar vooruitzicht van dat lijden heeft Hem niet ongeschikt gemaakt voor de plechtige viering van het feest. Geene beduchtheid voor verdriet of benauwdheid, reeds gekomen of nog komende, moet ons ongeschikt maken voor het deelnemen aan eene heilige plechtigheid van onzen Godsdienst, als wij er de gelegenheid toe hebben.

1. Christus at het pascha op den gewonen tijd, toen de andere Joden het ook aten, gelijk Dr. Whitby duidelijk heeft aangetoond, en niet, gelijk Dr. Hammond meent, op den avond te voren. Het was op den eersten dag van het feest, dat (al de acht dagen van het feest insluitende) *het feest der ongehevelde brooden* genoemd wordt, op dien dag nl. wanneer zij het pascha slachtten, vers 12.

2. Hij onderrichtte Zijne discipelen hoe de plaats te vinden, waar Hij voornemens was het pascha te eten; en daarbij gaf Hij wederom een blijk van Zijne onfeilbare kennis van verwijderde en toekomstige zaken (die ons gansch en al *toevallig* schijnen) zooals Hij dit bewijs ook had gegeven, toen Hij hen zond om de ezelin te halen, waarop Hij zijn intocht deed in Jeruzalem, Hoofdst 11 : 6. „Gaat henen in de stad (want het pascha moet te Jeruzalem gegeten worden), en u zal een mensch ontmoeten, dragende eene kruik waters (een dienstknecht, uitgezonden om water te halen, om zijns meesters kamers schoon te maken); volgt dien; gaat in, waar hij ingaat, vraagt naar den heer des huizes, vers 14, en verzoekt hem u eene kamer te wijzen." Ongetwijfeld hadden de inwoners van Jeruzalem gereed gemaakte kamers te huur voor deze gelegenheid, ten gerieve van hen, die van buiten kwamen om het pascha te houden, en van zulk eene kamer heeft Christus gebruik gemaakt. Het was dus niet in het huis van een' vriend, noch in een huis, dat Hij te voren bezocht had, want dan zou Hij gezegd hebben: *Gaat tot zulk een' vriend*, of *Gij weet waar wij vroeger geweest zijn, gaat heen, en bereidt het aldaar.* Waarschijnlijk ging Hij, waar Hij niet bekend was, teneinde *ongestoord* met Zijne discipelen te kunnen wezen. Wellicht duidde Hij het aan door een teeken, om het te verbergen voor Judas, opdat hij het niet zou weten, eer hij zelf tot de plaats kwam; en door zulk een teeken om te kennen te geven, dat Hij wil wonen in een rein hart, dat is: gewasschen als met rein water. Waar Hij voornemens is te komen, moet Hij vooraf gegaan worden door eene kruik waters, Jes. 1 : 16—18.

3. Hij at het pascha in eene opperzaal, toegerust en gereed, *estroomenon, met tapijten belegd* (naar het gevoelen van Dr. Hammond) het scheen dus eene zeer fraaie eetzaal te zijn. Het was er ver van daan, dat Christus voor Zijne gewone maaltijden streefde naar iets, dat op statigheid geleek; integendeel, Hij gaf de voorkeur aan het eenvoudige; Hij zat neder op het gras. Maar als Hij een heilig en plechtig feest hield, dan wilde Hij ter eere daarvan de kosten doen van zoo fraai eene kamer als Hij krijgen kon. God ziet niet op uitwendige pracht; maar Hij ziet op de teekenen van innerlijken eerbied voor eene Goddelijke instelling, welke, naar te vreezen is, aan hen ontbreekt, die, om kosten te besparen, zich het betamelijke in de openlijke Godsvereering ontzeggen.

4. Hij at het met de twaalven, die Zijn huisgezin uitmaakten, om aan hen, die de zorge hebben over een gezin, niet slechts een gezin van eigen kinderen, maar ook van dienstboden, of een gezin van leerlingen, te leeren, den Godsdienst onder hen te handhaven, en gezamenlijk met hen God te aanbidden. Indien Christus kwam met de twaalven, dan was ook Judas onder hen, hoewel hij er toen op bedacht was zijn' Meester te verraden; en uit hetgeen volgt, vers 20, blijkt duidelijk, *dat* hij er was. Hij is niet weggebleven, ten einde geene achterdocht tegen zich op te wekken. Indien zijn zetel bij dit feest ledig gebleven ware, zij zouden gezegd hebben wat Saul zeide van David, *Hem is wat voorgevallen, dat hij niet rein is, voorzeker is hij niet rein*, 1 Sam. 20 : 26. Geveinsden zullen, hoewel zij weten hoe gevaarlijk dit voor hen is, zich altijd naar bijzondere inzettingen begeven, om die bij te wonen, ten einde hunne reputatie op te houden, en hunne geheime boos-

heid te bewimpelen. Christus heeft hem niet uitgesloten van den maaltijd, hoewel Hij zijne goddeloosheid kende, want zij was nog niet openbaar en tot ergernis geworden. Voornemens zijnde om de sleutelen van het koninkrijk des hemels aan menschen in handen te geven, die slechts naar het uitwendig aanzien kunnen oordeelen, heeft Christus hen hierdoor willen besturen en bemoedigen in hunne toelatingen tot des Heeren tafel, om genoegen te nemen met eene belijdenis, die door den uitwendigen levenswandel niet weersproken wordt, omdat zij den wortel der bitterheid niet kunnen zien, vóór hij ontsproten is.

II. Christus' gesprek met Zijne discipelen terwijl zij het pascha aten. Waarschijnlijk liep, naar de gewoonte van het feest, het gesprek over de verlossing van Israel uit Egypte, en de bewaring der eerstgeborenen, en was het even aangenaam als dit altijd was bij deze gelegenheid, totdat Christus hun datgene zeide hetwelk beving mengde met hunne verheuging.

1. Het was hun liefelijk en aangenaam in het gezelschap van hun' Meester; maar Hij zegt hun, dat zij Hem nu terstond zullen verliezen. „De Zoon des menschen is verraden"; en zij wisten, want Hij had het hun dikwijls gezegd, wat volgde — Als Hij verraden is, dan zal de volgende tijding luiden, dat Hij gekruisigd en gedood is. God heeft dit omtrent Hem bepaald, en Hij stemt er mede in. *De Zoon des menschen gaat heen, gelijk van Hem geschreven is,* vers 21. Het was *geschreven* in de raadsbesluiten Gods, en *geschreven* in de profetiën van het Oude Testament, en van beiden kan geen tittel of jota ter aarde vallen.

2. Zij vonden behagen in elkanders gezelschap, maar Christus werpt eene schaduw over dit liefelijk samenzijn door hun te zeggen: *Een van u, die met Mij eet, zal Mij verraden,* vers 18. Christus zeide dit, om, ware het mogelijk, de consciëntie van Judas wakker te schudden, hem op te wekken tot berouw van zijne boosheid en nog terug te komen van den rand des afgronds, want daartoe was het nog niet te laat. Maar voor zooveel blijkt was hij, wien de waarschuwing het meest gold, er het minst door getroffen. Al de overigen waren er door getroffen. *a.* Zij begonnen bedroefd te worden. Gelijk de herinnering aan onze vroegere zonden, zoo kan ook de vrees om wederom in zonde te vallen, het liefelijke van onze geestelijke feestvieringen verbitteren, en onze blijdschap benevelen. Hier waren de bittere kruiden, die bij dit pascha gegeten werden. *b.* Zij begonnen zich zelven te verdenken; *De een na den ander zeide: Ben ik het? en een ander: Ben ik het?* Zij verdienen lof wegens hunne Christelijke liefde, die hen drong om eerder zichzelven dan elkander te verdenken. Het is de wet der liefde om het beste te hopen, 1 Cor. 13 : 5—7, omdat wij het kwaad in ons zeker *weten,* kunnen wij er ons zelven ook met meer recht van *verdenken* dan onze broederen. Er komt hun ook lof toe wegens hun berusten in hetgeen Christus zeide. Zij betrouwden meer op Zijne woorden dan op hun eigen hart; daarom zeggen zij niet: „Ik weet zeker, dat ik het niet ben", maar: „*Ben ik het, Heere?* Zie, of er zulk een schadelijke weg in ons is, zulk een wortel der bitterheid, en ontdek het ons, opdat wij dien wortel mogen uitrukken, en dien weg mogen afsluiten".

In antwoord nu op hunne vraag zegt Christus hun: *A.* Wat hen *gerust* kan stellen. *Gij zijt het niet, en gij niet; hij is het, die nu met Mij in den schotel indoopt; de tegenstander en vijand is deze booze Judas. B.* Naar men nu zou denken, moet dit Judas heel *ongerust* hebben gemaakt. Volvoert hij zijn plan, er hangt hem een scherp zwaard boven het hoofd, want *Wee den mensch door welken de Zoon des menschen verraden wordt,* hij is verloren, voor eeuwig verloren; Hij zal zijne zonde gewaar worden, als zij hem vinden zal, en het ware hem goed nooit te zijn geboren; nooit het aanzijn te hebben gehad ware hem beter dan zulk een rampzalig aanzijn te hebben als hem nu wacht. Zeer waarschijnlijk heeft Judas zich bemoedigd met de gedachte, dat zijn Meester dikwijls gezegd had, dat Hij verraden moest worden. *Als het dan geschieden moet, dan zal God toch voorzeker hem niet schuldig houden, die het doet, want wie kan Zijn wil weerstaan?* zoo als de tegenstander redeneert, Rom. 9 : 19. Maar Christus zegt hem, dat dit geene verontschuldiging voor hem zijn zal. *De Zoon des menschen gaat wel heen, gelijk van Hem geschreven is, als een lam ter slachting, maar wee dien mensch, door wien Hij verraden wordt.* Gods raadsbesluiten om de zonden der menschen toe te laten, en ze te doen uitloopen tot Zijne eer, maken die zonden niet noodzakelijk, en zullen ze niet verontschuldigen, evenmin als zij er de straf voor zullen verzachten. Wèl is Christus *door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven,* maar desniettemin is het „door de handen der onrechtvaardigen, dat Hij aan het kruis gehecht en gedood is," Hand. 2 : 23.

III. De instelling van des Heeren Avondmaal.

1. Het werd ingesteld aan het einde van den *paaschmaaltijd,* toen zij voldoende gespijzigd waren met het *paaschlam,* om aan te toonen, dat er met des Heeren Avondmaal geene lichamelijke spijziging bedoeld is. Het door zoo iets te laten voorafgaan zou wezen Mozes te doen herleven. Neen, het is slechts voedsel voor *de ziel,* en daarom is zeer weinig, slechts zooveel als tot teeken of zinnebeeld kan dienen, daarvoor genoeg. Het was aan het einde van den paaschmaaltijd, waardoor het tot een Evangelische inzetting werd gemaakt, en daarna opgeheven werd. Zeer veel omtrent de leer en de plichten, het Avondmaal betreffende, wordt ons opgehelderd door de wet van het pascha, Ex. 12; want de Oud-Testamentische inzettingen zijn voor ons wel niet bindend, maar met de hulp van den Evangelie-sleutel zijn zij leerrijk voor ons. En deze twee inzettingen hier zoo dicht bij elkander vindende, kan het goed wezen ze te vergelijken, en op te merken hoeveel korter en eenvoudiger des Heeren Avondmaal is, dan die van het pascha. In vergelijking met de ceremonieele wet is Christus' juk zacht en licht, en Zijne inzettingen zijn geestelijker.

2. Het werd ingesteld door het voorbeeld van Christus zelf, niet met de ceremonie en plechtigheid van eene wet, zooals de inzetting van den doop na Christus' opstanding, Matth. 28 : 19, met: „Dit zij vastgesteld op voornoemd gezag," door de macht aan Christus gegeven in hemel en op aarde, vers 18, maar door de handeling van onzen Meester zelven, omdat het bestemd was voor hen, die reeds Zijne discipelen waren en in het verbond met Hem opgenomen; maar het heeft het verplichtende van eene wet, en was bestemd om tot aan Zijne wederkomst volkomen geldig en van kracht te blijven.

3. Het werd ingesteld *met dankzegging;* aldus moeten de gaven der gewone voorzienigheid ontvangen worden, 1 Tim. 4 : 4, 5. Ook bij Zijne andere maaltijden was Hij gewoon te *zegenen* en te *danken*, Hoofdst. 6 : 41; 8:7, en wel op zoo merkwaardige wijze, dat Hij er aan gekend werd, Lukas 24 : 30, 31. En hetzelfde deed Hij aan dezen maaltijd.

4. Het werd ingesteld tot eene *gedachtenis* aan Zijn' *dood;* en daarom *brak* Hij het brood, om aan te toonen hoe het den Heere behaagde *Hem te verbrijzelen:* en Hij noemde den *wijn*, die druivenbloed is, het *bloed des Nieuwen Testaments*. De dood, dien Christus stierf, was een bloedige dood, en er wordt dikwijls melding gemaakt van het *bloed*, het *dierbaar* bloed, als van den prijs onzer verlossing; want het bloed is het leven, en heeft verzoening gedaan voor de ziel, Lev. 17 : 11—14. De uitstorting van het bloed was de merkbaarste aanduiding van de uitstorting Zijner ziel, Jes. 53 : 12. Bloed heeft eene stem, Gen. 4 : 10; en daarom wordt het bloed zoo dikwijls vermeld, wijl het moest spreken, Hebr. 12 : 24. Het wordt genoemd het bloed des Nieuwen Testaments; want het verbond der genade werd een testament, en het werd van kracht bij den dood van Christus, den Testamentmaker, Hebr. 9 : 16. Het wordt gezegd vergoten te zijn voor velen, om velen rechtvaardig te maken, Jes. 53 : 11, om vele kinderen tot de heerlijkheid te leiden, Hebr. 2 : 10. Het was genoegzaam voor velen, daar het van oneindige waardij is; het is nuttig geweest voor velen; wij lezen van eene groote schare, die niemand tellen kan, die hunne lange kleederen gewasschen hebben, en ze wit gemaakt hebben in het bloed des Lams, Openb. 9 : 7—14; en nog is het eene geopende fontein. Hoe troostrijk is dit voor arme, berouwvolle zondaren, dat het bloed van Christus *vergoten is voor velen!* Indien voor velen, waarom dan ook niet voor *mij?* Indien voor zondaren, zondaren uit de Heidenen, den voornaamste der zondaren, *waarom dan niet ook voor mij?*

5. Het werd ingesteld om eene *bekrachtiging* te zijn van het verbond, in Hem, gemaakt met ons, en een teeken van de overdracht aan ons van die zegeningen en weldaden, welke ons verkregen zijn door Zijn' dood, en daarom brak Hij het brood voor hen, vers 22 en zeide: „Neemt, eet" er van. Hij gaf hun den beker en gebood hun er van te drinken, vers 23. Past de leer van Christus gekruisigd toe op u zelven, en laat zij spijs en drank zijn voor uwe zielen, u versterkende, u voedende, u verkwikkende, steun en vertroosting zijnde van uw geestelijk leven.

6. Het was ingesteld met het oog op de zaligheid des hemels om er een voorsmaak en onderpand van te zijn, en ons daardoor den smaak te benemen voor de genoegens en de verlustiging der zinnen, vers 25. *„Ik zal niet meer drinken van de vrucht des wijnstoks*, als eene verkwikking voor het lichaam." Daarmede heb Ik afgedaan. *Niemand, die geestelijke* genietingen *gesmaakt heeft*, zal *terstond* naar de genietingen der zinnen *verlangen*, want hij zegt: de *geestelijke* zijn beter, Lukas 5 : 39; maar *een iegelijk*, die *geestelijke* genietingen gesmaakt heeft, begeert terstond *de eeuwige;* want hij zegt: Dezen zijn *nog beter;* en daarom, laat mij niet meer drinken van de vrucht des wijnstoks; zij is smakeloos voor hen, aan wie het gegeven werd te drinken van de rivier van Gods genietingen; maar Heere, verhaast den dag, wanneer ik dezelve nieuw zal drinken in het koninkrijk Gods, waar zij altijd nieuw en altijd volmaakt zal wezen.

7. Het werd besloten met een' lofzang, vesr 26. Hoewel Christus van vijanden omringd was, heeft Hij toch, uit vreeze voor hen, den liefelijken plicht van psalmen te zingen niet nagelaten. Paulus en Silas zongen, toen de gevangenen hen hoorden. Dit was een Evangelisch lied, en van Evangelietijden wordt in het Oude-Testament dikwijls gesproken als van tijden van verheuging, en lof wordt uitgedrukt door zingen. Dit was Christus' zwanenzang, dien Hij zong even vóórdat Hij inging tot Zijn lijden, Zijne doodsbenauwdheid. Het was waarschijnlijk wat gewoonlijk bij die gelegenheden gezongen werd, nl. Psalm 113—118.

IV. Christus' gesprek met Zijne discipelen toen zij bij maanlicht naar Bethanië terugkeerden. *Als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit.* Het was nu omtrent den tijd wanneer men zich ter ruste begaf, maar onze Heere Jezus was in Zijn hart zóó bezig met Zijn lijden, dat Hij in de tent Zijns huizes niet wilde ingaan, op de koets van Zijn bed niet wilde klimmen en Zijn' oogleden geen' slaap wilde geven, als dat werk nog gedaan moest worden, Ps. 132 : 3, 4. Den Israeliten was het verboden uit hunne huizen te gaan in den nacht, toen zij het pascha aten, uit vreeze voor het zwaard van den verderver, Ex. 12; 22, 23. Maar omdat Christus, de groote Herder, geslagen zou worden, ging Hij voorbedachtelijk uit om zich. als Kampioen bloot te stellen aan het zwaard. *Zij* hebben den verderver *ontweken*, maar *Hij* heeft hem *overwonnen* en *de verwoestingen voleind in eeuwigheid.*

1. Christus voorzegt hier, dat Hij in Zijn lijden door al Zijne discipelen zal worden verlaten; *„Gij zult in dezen nacht allen aan Mij geërgerd worden."* Ik weet dat gij dit zijn zult, vers 27, en wat Ik u nu zeg, is niets anders dan wat de Schrift u te voren gezegd heeft: *„Ik zal den Herder slaan, en de schapen zullen verstrooid worden."* Christus wist dit te voren, en toch heette Hij hen welkom aan Zijne tafel; Hij voorziet den val Zijner discipelen, en hoe zij zich zullen misdragen, en toch wijst Hij hen niet af. En zoo moeten wij niet ontmoedigd

zijn om aan des Heeren Avondmaal te komen door de vreeze van later weer in zonde te vallen; hoe grooter ons gevaar is, hoe meer wij noodig hebben ons te versterken door een naarstig gebruik maken van de heilige inzettingen. Christus zegt hun, dat zij aan Hem geërgerd zullen worden, dat zij zullen beginnen te twijfelen of Hij wel waarlijk de Messias was, als zij Hem overweldigd zullen zien door Zijne vijanden. Tot nu toe waren zij met Hem gebleven in Zijne verzoekingen, hoewel zij Hem soms geërgerd hadden, hadden zij zich toch niet aan Hem geërgerd, noch Hem den rug toegekeerd; maar nu zal de storm zoo fel zijn, dat zij allen hun anker zullen laten glippen en dus gevaar loopen van schipbreuk te lijden. Sommige beproevingen zijn van meer bijzonderen aard, (zooals Openb. 2 : 10, *„de duivel zal eenigen van ulieden in de gevangenis werpen;* maar anderen zijn van algemeenen aard, eene *ure der verzoeking, die over de geheele wereld komen zal*", Openb. 3 : 10. Het slaan van den herder heeft dikwijls het verstrooien der schapen ten gevolge. Indien overheidspersonen, leeraren, hoofden van gezinnen zijn wat zij behooren te zijn, nl. *herders* voor hen, die aan hunne hoede zijn toevertrouwd, dan zal, zoo iets kwalijk met hen gaat, de geheele kudde er onder lijden en er door in gevaar gebracht worden.

Maar Christus vertroost hen met de belofte, dat zij zich wederom zullen herstellen, weder terug zullen keeren tot hun' plicht en hunne vertroosting, vers 28. *„Nadat Ik zal opgestaan zijn,* zal Ik u vergaderen uit alle plaatsen waarheen gij verstrooid zijt. *Ik zal u voorgaan naar Galilea,* onze vrienden zien, en aldaar zullen wij van elkander genieten."

2. Hij voorzegt, dat Hij inzonderheid door Petrus verloochend zal worden. Toen zij uitgingen naar den Olijfberg, kunnen wij veronderstellen, dat zij Judas kwijt waren geraakt (hij was stil weggeslopen), waarop de overigen hooge gedachten van zich zelven begonnen te koesteren; *zij* zouden wel bij hun' Meester blijven, toen Judas Hem had verlaten. Maar Christus zegt hun, dat zij, hoewel zij door Zijne genade bewaard zullen blijven van Judas' afval, toch volstrekt niet te roemen zullen hebben op hunne standvastigheid. Hoewel God ons bewaart van even slecht te zijn als de slechtsten, moeten wij toch zeer beschaamd zijn bij de gedachte, dat wij niet beter zijn, dan wij zijn. *a.* Petrus gevoelt er zich gansch zeker van, dat hij zich niet zoo slecht zal gedragen als de overige discipelen, vers 29; *Of zij ook allen geërgerd wierden,* al zijne broederen, hier tegenwoordig, *zoo zal ik toch niet geërgerd worden.* Hij denkt zich niet slechts sterker dan anderen, maar zóó veel sterker, dat hij den schok der verzoeking *gansch alleen* zal kunnen weerstaan, dat hij standvastig zal blijven, al is er ook niemand bij hem. Het zit ons in het bloed om goed te denken van ons zelven, en op ons eigen hart te vertrouwen. *b.* Christus zegt hem, dat hij slechter zal handelen dan iemand hunner. Allen zullen zij Hem *verlaten,* maar hij zal Hem *verloochenen,* niet éénmaal, maar *driemaal,* en dat wel terstond; *„heden, in dezen nacht, eer de haan tweemaal gekraaid zal hebben,* zult gij *loochenen* dat gij Mij ooit gekend hebt, of bekend met Mij geweest zijt, als iemand die zich schaamt en bevreesd is Mij te erkennen." *c.* Hij blijft bij zijne belofte; *„Al moest ik met U sterven",* zal ik U toch blijven aankleven, en ongetwijfeld dacht hij wat hij zeide. Judas heeft niets van dien aard gezegd, toen Christus hem zeide, dat hij Hem zou verraden. Hij zondigde met voorbedachten rade, Petrus door verrassing; Judas heeft de ongerechheid bedacht, Micha 2 : 1; Petrus is door deze misdaad overvallen, Gal. 6 : 1. Petrus heeft slecht gehandeld toen hij zijn' Meester tegensprak. Indien hij met vreeze en beven gezegd had: „Heere verleen mij de genade van mij te weerhouden van U te verloochenen, leid mij niet in verzoeking, verlos mij van dit booze", dan zou het wellicht voorkomen zijn; maar allen waren zij zoo gerust. Zij, die gezegd hadden: *Ben ik het, Heere?* zeiden nu: „Nooit zal ik dat wezen." Verlost zijnde van hunne vrees van Christus te verraden, meenden zij nu veilig te zijn. Maar hij, die staat moet leeren toezien, dat hij niet valle; en wie zich aangordt, moet zich niet beroemen als die zich losmaakt.

32. En zij kwamen in eene plaats, welker naam was Gethsémané; en Hij zeide tot Zijne discipelen: Zit hier neder, totdat Ik gebeden zal hebben. 33. En Hij nam met zich Petrus, en Jakobus, en Johannes, en begon verbaasd en zeer beangst te worden; 34. En zeide tot hen: Mijne ziele is geheel bedroefd tot den dood toe; blijft hier en waakt. 35. En een weinig voortgegaan zijnde, viel Hij op de aarde, en bad, zoo het mogelijk ware, dat die ure van Hem voorbijginge; 36. En hij zeide: Abba, Vader, alle dingen zijn U mogelijk; neem dezen drinkbeker van Mij weg; doch niet wat Ik wil, maar wat Gij wilt. 37. En Hij kwam, en vond hen slapende, en zeide tot Petrus: Simon, slaapt gij? Kunt gij niet één uur waken? 38. Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak. 39. En wederom henengegaan zijnde, bad Hij, sprekende dezelfde woorden. 40. En wedergekeerd zijnde, vond Hij ze wederom slapende, want hunne oogen waren bezwaard; en zij wisten niet, wat zij Hem antwoorden zouden. 41. En Hij kwam ten derden male, en zeide tot hen: Slaapt nu voort en rust. Het is genoeg; de ure is gekomen; ziet, de Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren. 42. Staat op, laat ons gaan; ziet, die Mij verraadt, is nabij.

Christus gaat hier in tot Zijn lijden, en Hij begint met het smartelijkste van alles wat Hij te verduren had, het lijden van Zijne ziel. Wij zien Hem hier in Zijne doodsbenauwdheid, waarvan wij het treurig verhaal reeds in Matthéüs

gehad hebben. Deze zielsangst was de alsem en galle in Zijne ellende, en hieruit blijkt, dat Hij tot geene smart of droefheid gedwongen of genoodzaakt was, maar dat Hij haar vrijwillig over zich liet komen.

I. Hij zonderde zich af om te bidden; *„Zit hier neder"* (zegt Hij tot Zijne discipelen) „terwijl Ik een weinig verder ga om te bidden". Hij had kort te voren met hen gebeden, Joh. 17, en nu zegt Hij hun zich terug te trekken, terwijl Hij met eene persoonlijke boodschap tot den Vader gaat. Ons bidden met ons gezin zal ons niet verontschuldigen als wij het afzonderlijk gebed nalaten. Toen Jakob zijne worsteling in het gebed stond aan te vangen, *„deed hij overtrekken hetgeen hij had, en bleef alléén over, en toen worstelde een man met hem,"* Gen. 32 : 23, 24, hoewel hij waarschijnlijk te voren met zijn gezin had gebeden.

II. Zelfs in die afzondering nam Hij Petrus, en Jakobus en Johannes mede, vers 33, drie bevoegde getuigen van dit deel Zijner vernedering; en hoewel groote geesten er niet op gesteld zijn, dat anderen iets van hun' strijd bemerken, heeft Hij zich er niet voor geschaamd, dat zij Hem zagen. Deze drie hadden het hoogst opgegeven van hunne bekwaamheid en gewilligheid om met Hem te lijden; Petrus hier in dit hoofdstuk, Jakobus en Johannes in Hoofdst. 10 : 39: en daarom laat Christus hen er bij staan en zien welk een' strijd Hij had met den bloeddoop en den bitteren beker, ten einde hen er van te overtuigen, dat zij niet geweten hebben wat zij zeiden. Het is voegzaam, dat zij, die het meest gerust zijn, het eerst op de proef worden gesteld, ten einde hun hunne dwaasheid en zwakheid te toonen.

III. Daar was Hij aan eene ontzettende gemoedsbeweging ten prooi, vers 33. „Hij begon verbaasd en zeer beangst te worden", *ekthambeisthai*, een woord, dat niet in Matthéüs gebruikt is, maar veelbeteekenend is, het geeft iets te kennen als een *afschuw van groote duisternis*, zooals die, welke op Abraham viel, of liever iets, dat nog veel erger en schrikkelijker is. „De verschrikkingen Gods rustten zich tegen Hem, en Hij gaf zich over aan de aanschouwing er van, en dat van zeer nabij. Nooit was er eene smart gelijk aan Zijne smart in die ure; nooit heeft iemand ervaring gehad zooals Hij van eeuwigheid gehad heeft van de gunst van God, en daarom heeft nooit iemand zulk eene bewustheid der Goddelijke gunst gehad, als Hij, ja niemand kon die hebben. Toch was er niet de minste wanorde of ongeregeldheid in Zijne gemoedsbeweging; Zijne aandoeningen kwamen niet met heftigheid of onstuimigheid boven, maar onder leiding, al naar zij geroepen werden, want Hij had niet, evenals wij, eene verdorvene natuur, die er zich in mengde. Indien er op den bodem van water een bezinksel is, dan zal het wel helder schijnen, zoolang het stil en in rust is, maar als het geschud of bewogen wordt, dan wordt het troebel, zoo is het met onze aandoeningen; maar zuiver water in een rein glas blijft helder, al wordt het nog zoo heftig bewogen, en zoo was het met Christus. Dr. Lightfoot acht het zeer waarschijnlijk, dat de duivel thans in eene zichtbare gestalte voor onzen Zaligmaker verscheen, *in zijne eigene gedaante en kleur*, om Hem te verschrikken en te beangstigen, en Hem af te brengen van Zijne hoop op God (hetgeen hij op het oog had in zijne kwelling van Job, een type van Christus, ten einde hem God te doen vloeken en dan te sterven), en om Hem af te houden van voort te gaan met Zijne onderneming. Al wat Hem daarin zocht te hinderen, beschouwde Hij als komende van Satan, Matth. 16 : 23. Toen de duivel Hem verzocht had in de woestijn, wordt van hem gezegd, dat hij *„van Hem week voor een' tijd,"* Lukas 4 : 13, zich voornemende om den aanval te herhalen, maar dan op eene andere wijze. Bemerkende, dat hij Hem door geene vleierijen tot zonde kon verlokken, wilde hij nu beproeven Hem door verschrikkingen er toe te brengen, om aldus Zijn voornemen te verijdelen.

IV. Hij hief eene droeve klacht aan over Zijne ontroering. *„Mijne ziel is geheel bedroefd."* zeide Hij.

1. Hij is zonde voor ons gemaakt, en daarom was Hij aldus bedroefd; Hij kende volkomen de boosaardigheid der zonde, waarvoor Hij leed; en de hoogste mate van liefde tot God hebbende, die er door beleedigd was, en van liefde tot den mensch, die er door geschaad en in gevaar werd gebracht, was het geen wonder dat, nu die zonden Hem ordelijk voor oogen gesteld zijn, *„Zijne ziel geheel bedroefd was"*. Nu werd Hem *arbeid gemaakt met onze zonden, en werd Hij vermoeid met onze ongerechtigheid.*

2. Hij is een vloek voor ons gemaakt; de vervloekingen der wet werden overgedragen op Hem, als onzen Borg en Vertegenwoordiger, niet, zooals oorspronkelijk met ons verbonden, maar als aansprakelijk voor de daad. En toen Zijne ziel aldus geheel bedroefd was geworden, heeft Hij zich als het ware overgegeven, en zich gebogen onder den last, totdat Hij door Zijn' dood genoegdoening had gedaan voor de zonde, en daardoor den vloek voor eeuwig had opgeheven. Nu heeft Hij den dood gesmaakt, gelijk van Hem gezegd is, Hebr. 2 : 9; hetgeen niet is eene verzachtende uitdrukking, alsof Hij den dood *slechts* gesmaakt — of geproefd — had; neen, Hij heeft den beker met droesem en al gedronken; veeleer is het eene uitdrukking ter versterking. Hij heeft den beker niet snel en op eens geledigd, neen, Hij heeft er al de *bitterheid* van gesmaakt. Dat was de *vreeze*, waarvan de apostel spreekt, Hebr. 5 : 7, eene natuurlijke vreeze voor pijn en dood, waarvoor de menschelijke natuur gansch natuurlijk terugschrikt.

De overdenking nu van Christus' lijden in Zijne ziel, en Zijne smarten voor ons moet ons dienen *a.* Om onze zonden bitter te maken. Kunnen wij ooit eene *gunstige*, of ook maar eene *lichte* gedachte koesteren van zonde, als wij zien welk een' indruk de zonde (hoewel het slechts toegerekende zonde was) op den Heere Jezus heeft gemaakt? Zal op onze ziel *licht* zijn, wat zoo *zwaar* was op de Zijne? Is Christus in doodsbenauwdheid geweest om onze zonden, en zullen wij er zelven nooit in doodsbenauwdheid om zijn? Hoe behooren wij te zien op Hem, dien wij hebben geperst, dien

wij hebben doorstoken, en rouwklagen en bitterlijk kermen! Het betaamt ons gansch zeer bedroefd te zijn om de zonde, omdat Christus dit was, en er nooit mede te schertsen. Indien Christus aldus voor de zonde geleden heeft, zoo laten wij ons wapenen met dezelfde gedachte. *b.* Om onze smarten te verzoeten. Indien onze ziel te eeniger tijd *geheel bedroefd* is vanwege de verdrukkingen van dezen tegenwoordigen tijd zoo laat ons gedenken, dat onze Meester dit vóór ons geweest is, en *de discipel is niet meerder dan zijn Heere.* Waarom zouden wij de smart trachten te verdrijven, als Christus haar om onzentwil heeft gezocht en er zich aan heeft onderworpen, en hierdoor niet slechts den angel er aan ontnomen heeft en haar draaglijk heeft gemaakt, maar er ook kracht in gelegd heeft, en haar nuttig heeft gemaakt (want „door de droefheid des aangezichts wordt het hart gebeterd,") ja er liefelijkheid in gelegd en ook vertroosting. Paulus was droevig, doch altijd blijde. Indien wij geheel bedroefd zijn, dan is het slechts tot den dood toe; dat zal het einde wezen van al onze smarten. Indien Christus de onze is, dan zullen als de oogen gesloten zijn, alle tranen er van afgewischt wezen.

V. Hij gebood Zijnen discipelen bij Hem te blijven, niet omdat Hij hunne hulp behoefde, maar omdat Hij wilde, dat zij Hem zouden aanschouwen en onderwijzing aannemen. *Blijft hier en waakt,* zeide Hij. Tot de andere discipelen had Hij niets anders gezegd dan: *Zit hier neder,* vers 32; maar tot deze drie zegt Hij: *Blijft hier en waakt,* alsof Hij van hen meer verwachtte dan van de overigen.

VI. Hij wendde zich tot God in het gebed, vers 35; „Hij viel op de aarde en bad." Het was slechts kort te voren, dat Hij in het gebed Zijne oogen ophief, Joh. 17 : 1; maar hier, in doodsbenauwdheid zijnde, viel Hij op zijn aangezicht, zich schikkende naar zijne tegenwoordige vernedering, en ons leerende ons vooronzen God te vernederen; het betaamt ons *laag*te zijn, als wij in de tegenwoordigheid van den *Allerhoogste* komen.

1. Als mensch, bad Hij om afwending van Zijn lijden, dat „zoo het mogelijk ware, die ure van Hem voorbijginge," vers 35. Laat, indien het mogelijk is, des menschen verlossing geschieden, zonder dat Ik in deze ure van korte, maar zeer scherpe beproeving kom. Wij hebben Zijne eigene woorden, vers 36, *Abba Vader.* Het Syrisch woord, door Christus gebruikt, is hier behouden; het beteekent *Vader,* om aan te duiden welk een nadruk onze Heere Jezus er op gelegd heeft in Zijne smarten; en Hij wil, dat wij er evenzoo den nadruk op zullen leggen. Het is met het oog hierop, dat Paulus dit woord behoudt, en het in den mond legt van allen, die den Geest der aanneming hebben, hun wordt geleerd te roepen: *Abba Vader,* Rom. 8 : 15; Gal. 4 : 6. *Vader! alle dingen zijn U mogelijk.* Zelfs hetgeen wij niet kunnen verwachten, dat voor ons gedaan zal worden, moeten wij mogelijk achten bij God; en als wij ons onderwerpen aan Zijn' wil, en ons verlaten op zijne wijsheid en genade, dan moet het wezen met een geloovig erkennen van Zijne macht, en dat alle dingen Hem mogelijk zijn.

2. Als middelaar heeft Hij berust in den wille Gods hieromtrent; „Doch niet wat Ik wil, maar wat Gij wilt. Ik weet, dat de zaak beslist is, en niet meer veranderd kan worden. *Ik moet lijden en sterven,* en Ik heet het welkom.

VII. Hij wekte Zijne discipelen, die in slaap waren gevallen, terwijl Hij bad, vers 37, 38. Hij komt om naar hen te zien, daar zij niet gekomen waren om naar Hem te zien, en Hij vindt hen slapende, zoo weinig waren zij bewogen door Zijne smarten, Zijne klachten, en gebeden. Deze zorgeloosheid was reeds een voorteeken van de zonde, waaraan zij zich daarna schuldig zullen maken door Hem te verlaten, en het werd nog verzwaard doordat Hij hen zoo kort te voren had geprezen omdat zij „bij Hem gebleven zijn in Zijne verzoekingen," hoewel zij niet zonder fouten of gebreken waren. Was Hij zoo bereid om het goede in hen te zien, en waren zij zoo onverschillig voor Hem? Was er hun zoo weinig aan gelegen zich Hem behaaglijk te maken? Zij hadden kort te voren beloofd niet aan Hem geërgerd te zullen worden; hoe! en dan zoo weinig acht op Hem te slaan! zich zoo weinig om Hem te bekommeren! Inzonderheid aan Petrus verwijt hij deze slaperigheid; „Simon! slaapt gij? *Kai suteknon; — Hoe gij, Mijn zoon?* Gij, die zoo vast en bepaald beloofd hebt Mij niet te zullen verloochenen, veronachtzaamt gij Mij aldus? Van u had Ik betere dingen verwacht. Kunt gij niet één uur waken?" Hij eischte niet van hem om den geheelen nacht met Hem te waken, slechts één uur. Onze flauwhartigheid en ons weinig volharden in den dienst van Christus worden nog verzwaard door het feit, dat Hij niet te veel van ons vergt, ons niet vermoeit, Jes. 43 : 23. Hij legt ons geen' anderen last op dan te houden wat wij hebben, totdat Hij komt, Openb. 2 : 24, 25; en zie, Hij komt haastelijk, Openb. 3 : 11.

Gelijk Christus die Hij lief heeft kastijdt, als zij zich kwalijk gedragen, zoo raadt en vertroost Hij ook, die Hij kastijdt.

1. Het was een zeer wijs en getrouw woord van raadgeving, dat Christus hier tot Zijne discipelen sprak: *Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt,* vers 38. Het was al *erg* om te slapen, terwijl Christus in benauwdheid verkeerde; maar zij kwamen nog verder in verzoeking, en indien zij zich niet opmaakten om genade en kracht van God te verkrijgen door het gebed, dan zullen zij nog *erger* doen, en dat hebben zij ook gedaan, toen zij Hem allen verlieten en vluchtten.

2. Het was eene zeer vriendelijke en teedere verontschuldiging van hen, dat Christus er bijvoegde: *„de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak."* „Ik weet, dat de geest gewillig is, gansch bereid, ijverig; gij zoudt gaarne wakker blijven, maar gij kunt niet." Dat kan als een rede beschouwd worden voor de vermaning: *Waakt en bidt,* want, hoewel de geest gewillig is, Ik erken het (gij hebt in oprechtheid u voorgenomen nooit aan Mij geërgerd te zullen worden) maar het vleesch is zwak, en zoo gij niet waakt en bidt en de middelen gebruikt om te kunnen volharden, dan

zult gij desniettemin overwonnen worden. De overweging van de zwakheid van ons vleesch moet ons aansporen tot gebed en tot waakzaamheid als wij in verzoeking komen.

VIII. Hij herhaalde Zijne bede aan Zijn' Vader, vers 39. „Wederom heengegaan zijnde, bad Hij, zeggende *ton auton logon — hetzelfde woord*, of dezelfde zaak; Hij sprak tot hetzelfde doel, en wederom, *ten derden male*. Dit leert ons, *dat men altijd bidden moet, en niet vertragen*, Lukas 18 : 1. Hoewel de verhooring van ons gebed niet spoedig komt, moeten wij onze beden toch herhalen, volharden in den gebede, want *het gezicht zal nog tot een' bestemden tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen en niet liegen*, Hab. 2 : 3. Toen Paulus door een engel des Satans met vuisten geslagen werd, heeft Hij den Heere driemaal gebeden, zooals Christus hier, eer hij een antwoord des vredes ontving, 2 Cor. 12 : 7, 8. Toen Christus een weinig te voren in de ontroering Zijner ziel bad: *Vader, verheerlijk Uwen naam*, ontving Hij onmiddelijk antwoord door eene stem van den hemel: *Ik heb hem verheerlijkt, en Ik zal hem wederom verheerlijken*; maar nu moet Hij ten tweeden male en ten derden male komen, want de bezoekingen van Gods genade, in antwoord op het gebed, komen vroeg of laat, naar het welbehagen van Zijn' wil, opdat wij ons afhankelijk blijven gevoelen.

IX. Hij herhaalde Zijn bezoek aan de discipelen. Zoo gaf Hij een bewijs van Zijne voortdurende zorge over Zijne kerk op aarde, zelfs wanneer zij half in slaap is, en niet behoorlijk voor zich zelve bezorgd is, terwijl Hij altijd leeft om Zijn' Vader in den hemel voor ons te bidden. Zie, hoe Hij, gelijk het een Middelaar betaamt, voortdurend tusschen beiden heen en weer gaat. Hij kwam ten tweeden male tot Zijne discipelen, en vond hen wederom slapende, vers 40. Zie, hoe de zwakheid Christus' discipelen telkens weder overvalt, in weerwil van hunne voornemens en besluiten, en hen overmeestert, in weerwil van hun tegenstaan, en welk eene belemmering ons lichaam is voor onze ziel, hetgeen ons moet doen verlangen naar dien zaligen toestand, wanneer wij van dien last ontdaan zullen zijn. Deze tweede keer sprak Hij tot hen als te voren, maar *zij wisten niet wat zij Hem antwoorden zouden*. Zij schaamden zich over hunne slaperigheid, en hadden er geene verontschuldiging voor. Of zij waren er zoo door overweldigd, dat zij, als menschen, die zich in een' toestand tusschen slapen en waken bevinden, niet wisten waar zij waren, of wat zij zeiden. Maar de derde maal zeide Hij hun nu voort te slapen, indien zij wilden, vers 41. *Slaapt nu voort en rust*. Ik heb uw waken nu niet meer noodig, gij kunt slapen, zoo gij wilt. „Het is genoeg." Dat woord hadden wij niet in Matthéüs. „Gij zijt genoeg gewaarschuwd om wakker te blijven, en hebt de waarschuwing niet willen aannemen, en nu zult gij zien hoe weinig reden gij hebt om zoo gerust te zijn." *Apekei, „Ik onthef u van verderen dienst"*, aldus verstaan sommigen het. „Nu is de ure gekomen, waarin ik wist dat gij Mij allen zoudt verlaten, zoo doet dan nu wat gij wilt", gelijk Hij tot Judas zeide: *Wat gij doet, doe dit haastelijk*. „De Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren, de overpriesters en ouderlingen, die ergsten der zondaren, omdat zij voorwenden heilig te zijn. Staat op, sluimert niet langer, laat ons den vijand te gemoet gaan, want ziet, die Mij verraadt is nabij, en Ik moet er nu niet aan denken te ontkomen". Als wij zien dat ramp en benauwdheid nabij zijn, dan moeten wij ons opwekken om er voor bereid te zijn.

43. En terstond als hij nog sprak, kwam Judas aan, die een was van de twaalven, en met hem eene groote schare met zwaarden en stokken, gezonden van de overpriesters, en de Schriftgeleerden, en de ouderlingen. 44. En die hem verried, had hun een gemeen teeken gegeven, zeggende: Dien ik kussen zal, die is het; grijpt hem, en leidt hem zekerlijk henen. 45. En als hij gekomen was, ging hij terstond tot hem, en zeide: Rabbi, Rabbi; en kuste hem. 46. En zij sloegen hunne handen aan hem, en grepen hem. 47. En een dergenen, die daarbij stonden, het zwaard trekkende, sloeg den dienstknecht des hoogepriesters, en hieuw hem zijn oor af. 48. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Zijt gij uitgegaan met zwaarden en stokken, als tegen eenen moordenaar, om mij te vangen? 49. Dagelijks was ik bij ulieden in den Tempel, leerende, en gij hebt mij niet gegrepen; maar dit geschiedt, opdat de Schriften vervuld zouden worden. 50. En zij, hem verlatende, zijn allen gevloden. 51. En een zeker jongeling volgde hem, hebbende een lijnwaad omgedaan over het naakte lijf; en de jongelingen grepen hem; 52. En hij, het lijnwaad verlatende, is naakt van hen gevloden.

Wij hebben hier de gevangenneming van onzen Heere Jezus door de beambten van de overpriesters. Dit was wat Zijne vijanden reeds lang op het oog hadden; zij hadden reeds dikwijls lieden uitgezonden om Hem te grijpen, maar Hij was aan hunne handen ontkomen, omdat Zijne ure nog niet was gekomen, en zij zouden Hem thans evenmin hebben kunnen grijpen, indien Hij zich niet vrijwillig aan hen had overgegeven. Eerst begon Hij te lijden in Zijne ziel, maar daarna in Zijn lichaam, ten einde verzoening te doen voor de zonde, die begint in het hart, maar daarna de leden van het lichaam stelt tot „wapenen der ongerechtigheid".

I. Eene bende van ruwe booswichten wordt gebruikt om onzen Heere gevangen te nemen, *een groote schare met zwaarden en stokken*. Er is geene boosheid zoo afschuwelijk, of er zullen onder de kinderen der menschen geschikte werktuigen voor gevonden worden, die daar

niet voor terugdeinzen, zoo ontzettend verdorven is het menschdom. Aan het hoofd van dit gespuis is Judas, „een van de twaalven", een van hen, die gedurende vele jaren gemeenzaam met den Heere Jezus zijn omgegaan, in Zijn' naam hadden geprofeteerd en in Zijn' naam duivelen hadden uitgeworpen, en Hem toch verried. Het is niets nieuws, dat eene zeer schoonschijnende belijdenis in een' schandelijken afval eindigt. „Hoe zijt gij gevallen, o morgenster!"

II. Mannen van geene mindere beteekenis dan de overpriesters en de schriftgeleerden en de ouderlingen hadden hen gezonden en hen aan het werk gesteld; mannen die voorgaven den Messias te verwachten en bereid te zijn Hem welkom te heeten; en toch, als Hij gekomen is, en onmiskenbare bewijzen heeft geleverd, dat Hij is, die komen zou, stellen zij zich tegen Hem, omdat Hij hun niet in het gevlei komt, hunne pracht en aanzien niet goedkeurt of ondersteunt, niet verschijnt of optreedt als een aardsch vorst, maar een geestelijk koninkrijk opricht, bekeering predikt en eene heilige levenswijze, en der menschen gedachten en neigingen naar eene andere wereld richt, zoodat zij zonder Zijne geloofsbrieven aan een nauwkeurig en onpartijdig onderzoek te onderwerpen, besluiten Hem in minachting te brengen en te vernietigen.

III. Judas verried Hem *met een' kus*, misbruik makende van de vrijheid, die Christus aan Zijne discipelen heeft toegestaan om Hem op de wang te kussen, als zij, na eenigen tijd afwezig te zijn geweest, tot Hem terugkeerden. Hij noemde Hem, Rabbi, Rabbi! en kuste Hem, alsof hij thans eerbiediger jegens Hem was dan ooit te voren. Het is genoeg om iemand voor altijd er een' afkeer van te doen opvatten om Rabbi, Rabbi genoemd te worden, Matth. 23 : 7, daar het met deze plichtpleging was, dat Christus werd verraden. Hij zeide hun: *Grijpt hem en leidt hem zekerlijk henen.* Sommigen denken, dat hij dit ironisch zeide, wetende, dat zij Hem niet konden grijpen zoo Hij het niet wilde, dat deze Simson hunne banden als gezengde vlasdraden kon verbreken, en hun kon ontkomen, en zoo zou hij het geld, en Christus de eer hebben, terwijl er geen leed geschied was; en ik zou dit ook geneigd zijn te denken; maar Satan in hem gevaren zijnde is de boosaardigste bedoeling niet te slecht om haar in hem te veronderstellen. Daarenboven, hij had zijn' Meester dikwijls hooren zeggen, dat Hij, *verraden* zijnde, *gekruisigd* zou worden, en hij had geene reden om er anders over te denken.

IV. Zij grepen Hem en maakten Hem tot hun' gevangene, vers 46. *Zij sloegen hunne handen aan Hem,* ruwe geweldadige handen, en *grepen Hem;* waarschijnlijk triomfeerende wijl zij nu gedaan hadden wat zoo dikwijls te vergeefs beproefd was geworden.

V. Petrus sloeg om zich heen om zijn' Meester te verdedigen en wondde een der aanranders, daar hij zich voor het oogenblik nog de belofte herinnerde om zijn leven te wagen voor zijn' Meester. Hij was *een dergenen die daarbij stonden,* een dergenen, die met Hem waren (zooals de beteekenis is van het woord) een van de drie discipelen, die met Hem in den hof waren. Hij trok het zwaard, en bedoelde waarschijnlijk het hoofd af te slaan, maar den slag missende, hieuw hij slechts het oor af van een' dienstknecht des hoogepriesters, vers 47. Het is gemakkelijker voor Christus te strijden dan voor Hem te sterven, maar de goede krijgsknechten van Christus overwinnen niet door anderen het leven te benemen, maar door hun eigen leven te geven. Openb. 12 : 11.

VI. Christus spreekt met hen, die Hem hadden gegrepen, en toont hun het ongerijmde van hunne handelwijze. 1. Dat zij tegen Hem zijn uitgegaan als tegen een' moordenaar, terwijl Hij toch geenerlei misdaad begaan had; Hij was dagelijks bij hen in den tempel, leerende; als Hij nu booze bedoelingen had, dan zou dit daar op den een of anderen tijd ontdekt zijn; ja, de beambten der overpriesters, die tot den tempeldienst behoorden, hebben zeer waarschijnlijk Zijne leerredenen aldaar gehoord (Ik was bij *u* in den tempel); had Hij hun dan geene voortreffelijke leerstellingen gepredikt? Zijne vijanden zelven rechters zijnde, konden het getuigen. Waren niet „al de redenen Zijns monds in gerechtigheid"? Was er „iets verdraaids of verkeerds in?" Spr. 8 : 8. Aan Zijne vruchten werd Hij gekend als eene goede boom, waarom zijn zij dan tegen Hem uitgegaan als tegen een' moordenaar? 2. Dat zij aldus in het *geheim* kwamen om Hem te grijpen, terwijl Hij noch beschaamd noch bevreesd was om *openlijk* in den tempel te verschijnen. Hij was niet een van degenen, die kwaad doen en het licht haten, Joh. 3 : 20. Indien hunne meesters Hem iets te zeggen hadden, zij konden Hem dagelijks vinden in den tempel, waar Hij op al hunne vragen en beschuldigingen bereid was te antwoorden, en dáár konden zij dan naar welgevallen met Hem handelen, want de priesters bewaarden den tempel, en hadden de tempelwacht onder hunne bevelen; maar Hem aldus te middernacht in de plaats Zijner afzondering te overvallen was even laaghartig als lafhartig. Het was eene handelwijze zooals die van Davids vijand, die in de achterlage der hoeven zit, om den onschuldige in verborgene plaatsen te dooden, Ps. 10 : 8. Maar dat was niet alles. Zij kwamen *met zwaarden en stokken,* alsof Hij de wapenen had opgevat tegen de regeering, en dus de burgerij tegen Hem gewapend moest worden om Hem ten onder te brengen. Die wapenen waren onnoodig, maar zij maakten dien ophef, dat vertoon, *a.* om zich te beveiligen tegen de woede van sommigen; zij kwamen gewapend, omdat zij het volk vreesden; maar aldus waren zij vervaard, waar geene vervaardheid was, Ps. 53 : 6. *b.* Om Hem bloot te stellen aan de woede van anderen. Door met zwaarden en stokken te komen om Hem te grijpen, stelden zij Hem aan het volk voor (want het volk wordt zeer licht onder dien indruk gebracht) als een gevaarlijk oproerig man, en poogden zij aldus hen tegen Hem op te zetten, en hen te doen roepen: *Kruis hem! kruis hem!* daar zij op geene andere wijze hun doel kunnen bereiken.

VII. Hij berustte in die onwaardige smadelijke bejegening, daar zij in overeenstemming was met de Oud-Testamentsche voorzeggingen van den Messias. Ik word hard behandeld, maar Ik onderwerp Mij er aan, *opdat de Schriften vervuld worden*, vers 49.

1. Zie welk een eerbied Christus heeft gehad voor de Schriften; Hij wilde liever alles verdragen, dan dat een tittel of jota van het Woord Gods ter aarde zou vallen, en gelijk Hij er het oog op heeft gehad in Zijn lijden, zoo heeft Hij ook het oog er op in Zijne heerlijkheid; immers wat doet Christus in het bestuur der wereld anders dan de Schriften vervullen?

2. Zie welk gebruik wij behooren te maken van het Oude Testament; wij moeten er Christus zoeken als den waren schat, die in dien akker is verborgen. Gelijk de geschiedenis van het Nieuwe Testament de profetiën verklaart van het Oude, zoo helderen de profetiën van het Oude Testament de geschiedenis op van het Nieuwe.

VIII. Hierop hebben al de discipelen van Christus Hem verlaten, vers 50. *Zij, Hem verlatende, zijn alle gevloden.* Zij waren vol vertrouwen geweest, dat zij bij Hem zouden blijven; maar zelfs Godvruchtige menschen weten niet wat zij zullen doen, vóórdat zij op de proef gesteld zijn. Indien het zulk een vertroosting voor Hem was, gelijk Hij nog kort te voren had te kennen gegeven, dat zij „steeds met Hem zijn gebleven" in Zijne kleinere beproevingen, Lukas 22 : 28, dan kunnen wij ons wel voorstellen welk eene smart het voor Hem was, dat zij Hem nu in Zijne grootste beproevingen verlieten, toen zij Hem van eenigen dienst hadden kunnen zijn — toen Hij mishandeld werd door Hem te beschermen, en toen Hij beschuldigd werd door voor Hem te getuigen. Laten zij, die voor Christus lijden, het niet vreemd achten, als zij aldus verlaten worden, als de geheele kudde het gewonde hert schuwt. Zij zijn niet beter dan hun Meester en kunnen niet verwachten beter behandeld te worden door hunne vijanden of door hunne vrienden. Toen Paulus in gevaar was, is niemand bij hem geweest, maar hebben allen hem verlaten, 2 Tim. 4 : 16.

IX. Het gerucht en geraas bracht de buurt in beweging, zoodat sommigen in gevaar gebracht werden, vers 51, 52. Dit deel van het verhaal vinden wij bij geen der andere evangelisten. Het is een bericht omtrent zeker jongeling, die, naar het schijnt, geen discipel van Christus was, en evenmin, gelijk sommigen gedacht hebben, een dienstknecht van het huis, waarin Christus het pascha had gegeten, en die Hem volgde om te zien wat er met Hem gebeuren zou, evenals de zonen der profeten, toen zij verstonden, dat Elia opgenomen zou worden, *tegenover stonden van verre*, 2 Kon. 2 : 7; maar eene jongeling, die daar dicht bij woonde, wellicht in het huis, waartoe de hof behoorde. Merk op, hem betreffende

1. Hoe hij uit zijn bed opgeschrikt werd om een aanschouwer te zijn van Christus' lijden. Zulk eene menigte, aldus gewapend en in het holle van den nacht met zoo veel woestheid aankomende in zulk een stil en rustig dorp, moest wel eene groote opschudding teweeg brengen. Dit verschrikte deze jongeling, die wellicht dacht, dat er een oproer was ontstaan in de stad, een oproer onder het volk, en hij had de nieuwsgierigheid om te gaan zien wat er voorviel; en zoo veel haast had hij om inlichtingen in te winnen, dat hij den tijd niet had om zich te kleeden, maar slechts een laken, een lijnwaad, omsloeg, alsof hij als een wandelend spook wilde verschijnen met grafkleederen aan, om hen te verschrikken, die hem verschrikt hadden, en zoo liep hij in het dicht van het gedrang en vroeg: Wat is er te doen? Toen het hem gezegd was, wilde hij nu wel den afloop er van zien, daar hij ongetwijfeld veel van dezen Jezus gehoord had en van den roep, die van Hem uitging, en zoo bleef hij Hem volgen, begeerig zijnde te hooren wat Hij zeggen zou, en te zien wat Hij zou doen. Sommigen denken, dat het feit, dat hij niets anders dan dit lijnwaad om het naakte lichaam had, aanduidt, dat hij een dier Joden was, die grooter vroomheid beleden dan anderen, ten teeken waarvan zij strenger waren in het zich ontzeggen van geriefelijkheden voor het lichaam. Zij gebruikten geene andere kleederen dan één linnen kleed, dat wel aan de eischen der ingetogenheid beantwoordde, maar dun en koud was. Ik geloof echter niet, dat dit zijne gewone kleeding is geweest.

2. Zie, hoe verschrikt hij weder naar zijn bed vluchtte, toen hij in gevaar was om in Christus' lijden te moeten deelen. Zijne eigene discipelen waren van Hem weggevlucht; maar deze jongeling had geene zorge over Hem, en hij dacht, dat hij Hem wel veilig kon vergezellen, inzonderheid daar hij, wel verre van gewapend te zijn, niet gekleed was; maar de jongelingen, de Romeinsche soldaten, die ter hulp waren geroepen, grepen hem, want alles was visch wat in hun net kwam. Wellicht waren zij nu boos op zich zelven omdat zij de discipelen hadden laten ontkomen, en daar dezen nu buiten hun bereik waren, besloten zij den eersten den besten te grijpen, dien zij in handen konden krijgen, hoewel deze jongeling wellicht tot de striktste secten der Joden behoorde, hadden de Romeinen toch geen bezwaar om hem bij deze gelegenheid te mishandelen. Zich in gevaar ziende, verliet hij het lijnwaad, waarmede zij hem hadden aangegrepen, en is naakt van hen gevloden. Dit voorval wordt vermeld om aan te toonen welk een barbaarsche troep het was, dien zij hadden afgezonden om Christus gevangen te nemen, en hoe tenauwernood de discipelen er aan ontkomen waren om in hunne handen te vallen; niets heeft hen daarvoor ook kunnen bewaren dan huns Meesters zorge over hen; *Indien gij dan Mij zoekt, zoo laat dezen heengaan*, Joh. 18 : 8. Het duidt ook aan, dat er geene trouw of standvastigheid is in hen, die door bloote nieuwsgierigheid en niet door geloof en geweten gedrongen worden om Christus te volgen.

53. En zij leidden Jezus henen tot den hoogepriester; en bij hem vergaderden alle de over-

priesters, en de ouderlingen, en de Schriftgeleerden. 54. En Petrus volgde Hem van verre, tot binnen in de zaal des hoogepriesters, en hij was mede zittende met dienaren, en zich warmende bij het vuur. 55. En de overpriesters, en de geheele Raad, zochten getuigenis tegen Jezus, om Hem te dooden; en vonden niet; 56. Want velen getuigden valschelijk tegen Hem, en de getuigenissen waren niet eenparig. 57. En eenigen opstaande, getuigden valschelijk tegen Hem, zeggende: 58. Wij hebben Hem hooren zeggen: Ik zal dezen Tempel, die met handen gemaakt is, afbreken, en in drie dagen eenen anderen, zonder handen gemaakt, bouwen. 59. En ook alzoo was hun getuigenis niet eenparig. 60. En de hoogepriester, in het midden opstaande, vraagde Jezus, zeggende: Antwoordt Gij niets? Wat getuigen deze tegen U? 61. Maar Hij zweeg stil, en antwoordde niets. Wederom vraagde Hem de hoogepriester, en zeide tot Hem: Zijt Gij de Christus, de Zoon des gezegenden God? 62. En Jezus zeide: Ik benhet; en gijlieden zult den Zoon des menschen zien zitten ter rechterhand der kracht Gods, en komen met de wolken des hemels. 63. En de hoogepriester, verscheurende zijne kleederen, zeide: Wat hebben wij nog getuigen van noode? 64. Gij hebt de Godslastering gehoord; wat dunkt ulieden? En zij allen veroordeelden Hem, des doods schuldig te zijn. 65. En sommigen begonnen Hem te bespuwen, en Zijn aangezicht te bedekken, en met vuisten te slaan, en tot Hem te zeggen: Profeteer, en de dienaars gaven Hem kinnebakslagen.

Wij zien hier hoe Christus aangeklaagd, verhoord, schuldig bevonden en ter dood veroordeeld werd door het kerkelijk gerechtshof, het groote sanhedrin, waarvan de hoogepriester president was, of rechter, dezelfde Kajafas, die onlangs geoordeeld had, dat het nut was Hem, schuldig of niet schuldig, ter dood te brengen, Joh. 11 : 50, en die dus met recht gewraakt had kunnen worden als te zijn partijdig.

I. Christus wordt voortgejaagd naar Zijn huis, dat Zijne „zaal" of paleis, genoemd wordt, zoo prachtig en statig was Zijne levenswijze. En dáár, hoewel het nu in het holle van den nacht was, vergaderden al de overpriesters en de ouderlingen en de schriftgeleerden, die in het geheim waren, gereed om hunne prooi te ontvangen, zóó verzekerd waren zij van Zijne komst.

II. Petrus volgde Hem *van verre*, tot zulk een graad van laaghartigheid was zijn zoo even betoonde moed reeds gedaald, vers 54. Maar toen hij aan het paleis van den hoogepriester was gekomen, kroop hij lafhartig weg en ging zitten bij de dienaren, ten einde niet verdacht te worden tot Christus te behooren. De haard des hoogepriesters was niet de geschikte plaats, en zijne dienaren geen voegzaam gezelschap voor Petrus, maar dit was zijn inkomen in de verzoeking.

III. Groote ijver werd aan den dag gelegd om „voor geld of goede woorden" valsche getuigen tegen Christus te verkrijgen. Zij hadden Hem gegrepen als een boosdoener, en nu zij Hem in hunne macht hebben, weten zij geene aanklacht tegen Hem in te brengen, Hem geene misdaad ten laste te leggen; maar *zij zochten getuigenis tegen Hem*, legden aan sommigen strikvragen voor, boden steekpenningen aan anderen, zoo zij Hem wilde beschuldigen, en trachten nog anderen te intimideeren, als zij het niet wilden, vers 55, 56. De overpriesters en ouderlingen waren er door de wet mede belast om valsche getuigen te vervolgen en te straffen, Deut. 19 : 16, 17, maar nu gaan dezen voor in eene misdaad, die de strekking heeft alle gerechtigheid omver te werpen. Het is de tijd om te roepen „Help, o Heere!" als de regeerders des land de beroerders des lands zijn, en die geroepen zijn om vrede en rechtmatigheid te handhaven, beide vrede en rechtmatigheid verderven.

IV. Eindelijk werd Hij beschuldigd van woorden, die Hij eenige jaren geleden gesproken heeft, en die, zooals zij nu voorgesteld werden, den tempel schenen te bedreigen waarvan zij nu slechts een afgod hadden gemaakt, vers 57, 58; maar de getuigen waren niet eenstemmig, vers 59, want de een zwoer, dat Hij gezegd had: *Ik kan den tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelven opbouwen* (zoo is het in Mattheüs) de ander zwoer, dat Hij gezegd had: *Ik zal dezen tempel, die met handen gemaakt is, afbreken, en in drie dagen een' anderen, zonder handen gemaakt opbouwen.* Nu is er tusschen deze getuigenissen een groot verschil; *oude isê ên hê marturia, hun getuigenis was niet voldoende* om eene hoofdmisdaad vast te stellen — aldus gevoelen van Dr. Hammond, — zij beschuldigden hem niet van iets, waarop een doodvonnis stond, al wilde men ook de gestrengste uitlegging aan de wet geven.

V. Hij werd door hen aangespoord om Zijn eigen beschuldiger te zijn, vers 60. In drift gerakende, stond de hoogepriester op, en zeide: *Antwoordt gij niets?* Dit zeide hij onder schijn van gerechtigheid en billijkheid, maar in werkelijkheid met de bedoeling Hem te verschrikken, opdat zij Hem beschuldigen mochten, Lucas 11 : 53, 54; 20 : 20. Wij kunnen ons voorstellen met welk een gebaar van hoogheid en minachting deze trotsche hoogepriester aan onzen Heere Jezus deze vraag deed. „Welaan, gevangene, gij hoort wat tegen u getuigd wordt, wat hebt gij er tegen in te brengen?" Daarbij deed het hem genoegen, dat Hij nu scheen te zwijgen, die zoo dikwijls hen tot zwijgen had gebracht, die met Hem zochten te twisten. Maar Christus antwoordde nog niet, teneinde ons een voorbeeld te geven.

1. Van *geduld* onder laster en valsche beschuldigingen; als wij „gescholden worden niet weder te schelden," 1 Petr. 2 : 23. En

2. Van *voorzichtigheid*, als een mensch schul-

dig verklaard wordt om een woord, Jes. 29 : 21, en men uit onze verdediging onze misdaad zoekt te bewijzen. Wèl is het een booze tijd, als de voorzichtigen zwijgen, om (het erge niet erger te maken) en hunne zaak overgeven aan Hem, die rechtvaardig oordeelt. Maar

VI Toen Hem gevraagd werd, of Hij de Christus was, beleed Hij en ontkende niet, dat Hij het was, vers 61, 62. Hij vroeg: *Zijt gij de Zoon des Gezegenden?* dat is de Zoon van God? want gelijk Dr. Hammond opmerkt, als de Joden den naam Gods noemden, voegden zij er gewoonlijk bij: „de eeuwig Gezegende" vandaar dat „de Gezegende" de titel is van God, een bijzondere titel, en toegepast op Christus, Rom. 9 : 5. En als bewijs dat Hij de Zoon van God is, roept Hij hen op bij Zijne wederkomst: *Gijlieden zult den Zoon des menschen, zien zitten ter rechterhand der kracht Gods*, dien Zoon des menschen die nu zoo gering en verachtelijk schijnt, dien gij ziet en vertreedt, Jes. 53 : 2, 3, zult gij weldra zien en voor Hem sidderen." Nu zou men zoo denken, dat een woord als dit, dat onze Heere Jezus gesproken schijnt te hebben met eene verhevenheid en majesteit, niet strookende met Zijn tegenwoordig voorkomen (want door de zwaarste wolk Zijner vernedering drongen nog eenige stralen Zijner heerlijkheid door) het hof opgeschrikt moest hebben, en ten minste in de meening van sommigen tot een opschorten van het oordeel geleid moest hebben, en dat zij dus de beraadslagingen zouden schorsen, tot nadere overlegging. Toen Paulus voor de rechtbank handelde van het toekomend oordeel, sidderde de rechter, en heeft hij het verhoor verdaagd, Hand. 24 : 25. Maar deze overpriesters waren zoo ontzettend verblind door woede en boosaardigheid, dat zij als een paard, dat zich in het krijgsgewoel stort, de vreeze belachen, en niet ontsteld zijn, en niet gelooven, dat het het geluid is der bazuin, Job 39 : 25, 27; zie ook Job 15 : 25, 27.

VII. Toen Hij deze belijdenis had afgelegd, verklaarde de hoogepriester hem schuldig aan Godslastering, vers 63. Hij scheurde zijne kleederen — *chitoonas hantou.* Sommigen denken, dat het zijn priesterlijk gewaad was, dat hij, tot meerdere plechtigheid, bij deze gelegenheid had aangedaan, hoewel het in den nacht was. Gelijk hij te voren in zijne vijandschap tegen Christus gezegd heeft wat hij niet wist, Joh. 11 : 51, 52, zoo heeft hij nu gedaan wat hij niet wist. Indien aan het scheuren van Sauls mantel de beteekenis gegeven werd, dat het koninkrijk van hem gescheurd zou worden, 1 Sam. 15 : 27, 28, nog wel meer had het scheuren van Kajafas' kleederen de beteekenis, dat het priesterschap van hem genomen zou worden, gelijk het scheuren van den voorhang bij den dood van Christus de beteekenis had, dat nu alles open en bloot gelegd werd. Christus' kleederen werden, zelfs toen Hij gekruisigd werd, heel gelaten, en niet gescheurd, want nu het Levitische priesterschap in stukken gescheurd en weggedaan werd, „heeft deze, omdat Hij in der eeuwigheid blijft, een onvergankelijk priesterschap."

VIII. Zij stemden toe, dat Hij een Godslasteraar was, en als zoodanig des doods schuldig, vers 64. De vraag *scheen* naar behooren gesteld te zijn: *Wat dunkt ulieden?* Maar in werkelijkheid was het reeds een uitgesproken oordeel, want de hoogepriester had gezegd: *Gij hebt de Godslastering gehoord.* Hij sprak het eerst zijne meening uit, hij, die als voorzitter van het hof, het laatst had behooren te stemmen. Zoo hebben zij dan allen Hem veroordeeld des doods schuldig te zijn; de vrienden, die Hij in het sanhedrin had, waren niet verschenen; waarschijnlijk hadden zij geene oproeping ontvangen om tegenwoordig te zijn.

IX. Zij begonnen Hem nu te mishandelen, en gelijk de Filistijnen met Simson een wreed vermaak met Hem te bedrijven, vers 65. Het schijnt, dat sommigen van de priesters zelven, die Hem hadden veroordeeld, zoozeer de waardigheid, zoowel als de plichten, aan hun ambt verbonden, vergaten, alsmede den ernst, die hun betaamde, dat zij hunne dienaren hielpen in het bespotten van een' veroordeelden gevangene. Hierin vonden zij tijdverdrijf en vermaak, in afwachting van den morgen, wanneer zij aan hun schandelijk bedrijf de kroon zouden opzetten. Van dezen „nacht der onderhoudingen" (zooals de paaschnacht genoemd werd) maakten zij een nacht van goddelooze vroolijkheid. Als zij het nu niet beneden zich hebben geacht om Christus te hoonen, zullen wij dan iets beneden ons achten, waarmede wij Hem kunnen eeren?

66. En als Petrus beneden in de zaal was, kwam eene van de dienstmaagden des hoogepriesters; 67. En ziende Petrus, zich warmende, zag zij hem aan, en zeide: Ook gij waart met Jezus den Nazaréner. 68. Maar hij heeft het geloochend, zeggende: Ik ken hem niet, en ik weet niet, wat gij zegt. En hij ging buiten in de voorzaal, en de haan kraaide. 69. En de dienstmaagd, hem wederom ziende, begon te zeggen tot degenen, die daarbij stonden: Deze is een van die. 70. Maar hij loochende het wederom. En een weinig daarna, die daarbij stonden, zeiden wederom tot Petrus: Waarlijk, gij zijt een van die; want gij zijt ook een Galiléër, en uwe sprake gelijkt. 71. En hij begon zichzelven te vervloeken en te zweren: Ik ken dezen mensch niet, dien gij zegt. 72. En de haan kraaide de tweede maal; en Petrus werd indachtig het woord, hetwelk Jezus tot hem gezegd had: Eer de haan twee maal gekraaid zal hebben, zult gij mij drie maal verloochenen. En hij, zich van daar makende, weende.

Wij hebben hier het verhaal van Petrus' verloochening van Christus.

1. Het begon, toen hij zich op een' afstand van Hem hield. Petrus was Hem gevolgd *van verre*, vers 54; en nu was hij „beneden in de zaal, aan het lagere einde der zaal. Zij, die schuw, of huiverig zijn van Christus, zijn goed

op weg om Hem te verloochenen. Zij zijn schuw van de heilige inzettingen en van gemeenschap met de geloovigen, en worden niet gaarne aan de zijde der geminachte Godsvrucht gevonden.

2. Zij werd teweeggebracht doordat hij zich met de dienaren des hoogepriesters vergezelde, en onder hen ging zitten. Zij, die het gevaarlijk vinden om in gezelschap met Christus' discipelen te zijn, omdat zij daardoor ook in gevaar komen van voor Hem te lijden, zullen bevinden, dat het veel gevaarlijker is om in gezelschap van Zijne vijanden te zijn, omdat zij dan gevaar loopen van tegen Hem te zondigen.

3. De verzoeking bestond daarin, dat hij beschuldigd werd een discipel van Christus te zijn; *Ook gij waart met Jezus den Nazarener*, vers 67; „Deze is een van die", vers 69, „want gij zijt ook een Galileër, men kan dit hooren aan uwe spraak, vers 70. Het blijkt niet, dat hij er bepaald om gelaakt, werd, of er in gevaar door kwam om er als misdadiger om vervolgd te worden; hij werd er slechts om bespot; hij kwam slechts in gevaar dat hij dieswege voor een dwaas zou worden gehouden. Terwijl de overpriesters den Meester beleedigden, hebben hunne dienaren de discipelen beleedigd. De zaak van Christus schijnt soms zoo zeer aan de verliezende zijde te zijn, dat iedereen een steen heeft om er naar te werpen. Toen Job op den mesthoop zat, strekte hij ten spot aan hen, die „kinderen der dwazen en kinderen van geen' naam" waren, Job 30 : 8. Maar, alles wel beschouwd, kon de verzoeking toch niet heel ontzettend genoemd worden. Het was slechts eene dienstmaagd, die, als bij geval, hem had aangezien, en, voor zooveel blijkt, zonder de bedoeling van hem moeite of leed te veroorzaken. Zij zeide: *Gij zijt een van die*, waarop hij niet had behoeven te antwoorden; of hij had kunnen zeggen: „welnu, als ik dat ben, hoop ik dat daar geen misdaad of verraad in is gelegen."

4. De zonde was zeer groot; hij heeft Christus verloochend voor de menschen, op een oogenblik toen hij Hem had behooren te erkennen en te belijden, en toen hij voor de rechtbank als getuige vóór Hem had moeten verschijnen. Christus heeft Zijn' discipelen dikwijls Zijn lijden aangekondigd, maar toen dit lijden daar was, was het voor Petrus eene zoo groote verrassing en verschrikking, alsof hij er nooit te voren van had gehoord. Hij had hun dikwijls gezegd, dat zij om Zijnentwil moesten lijden, dat zij hun kruis moesten opnemen en Hem volgen; en toch is Petrus zóó bevreesd voor lijden, dat hij op het eerste teeken of gerucht er van wil liegen en zweren en alles doen om er aan te ontkomen. Toen Christus bewonderd werd, en de menigte tot Hem toestroomde, kon hij Hem wel gereedelijk erkennen. maar nu Hij verlaten en veracht en ter nedergeworpen is, schaamt hij zich Zijner, en wil niet erkennen, dat hij in betrekking tot Hem staat.

5. Zeer spoedig volgde zijn berouw. Driemaal heeft hij zijne verloochening herhaald, en de derde keer was het ergste, want toen begon hij zich te vervloeken en te zweren om zijne loochening te bevestigen; en die derde slag, die hem, naar men zou denken, moest verdoofd en terneder geworpen hebben, verschrikte hem, en heeft hem opgewekt. Toen kraaide de haan voor de tweede maal, hetgeen hem de woorden zijns Meesters voor den geest bracht, de waarschuwing, die Hij hem had gegeven met die bijzondere omstandigheid van het tweemaal kraaien van den haan. Door die herinnering werd hij zich zijner zonde bewust en gevoelde hij het verzwarende er van: en bij die gedachte weende hij. Sommigen hebben opgemerkt, dat deze evangelist, die naar sommiger meening onder leiding van Petrus geschreven heeft, even uitvoerig over Petrus' zonde spreekt als al de anderen, maar minder uitvoerig over zijn berouw, zijne smart, die Petrus in zijne bescheidenheid niet vergroot wilde hebben, daar hij ook dacht nooit smart genoeg te kunnen gevoelen over zoo groot eene zonde. Zijn berouw is hier dus uitgedrukt *epibaloon eklaie*, op eene wijze waar iets in aangevuld moet worden. „Weenende weende" hij, lezen hier sommigen, die het tot een Hebreïsme maken. Hij weende, en hoe meer hij er aan dacht, hoe meer hij weende, Hij bleef weenen, hij barstte los in tranen, hij wierp zich neder, en weende; hij bedekte zich het gelaat en weende, lezen hier sommigen. Hij wierp zijn kleed over zijn hoofd; opdat men niet zou zien, dat hij weende; hij sloeg zijne oogen op zijn' Meester, die zich omkeerde en hem aanzag, alzoo wordt het door Dr. Hammom aangevuld, en deze gissing heeft de meeste waarschijnlijkheid voor zich. Of, zooals wij het verstaan, *zijn geest hierbij bepalende*, weende hij. Het is geene voorbijgaande gedachte aan hetgeen verootmoedigend is, die volstaan zal, wij moeten er bij verwijlen. Zou het woord niet ook kunnen beteekenen: hij legde zichzelven den last op, waardoor zijn aangezicht met schaamte als overdekt werd? Hij deed zooals de tollenaar, die zich op de borst sloeg in smart over zijne zonde, en dit staat gelijk met zijn bitterlijk weenen.

HOOFDSTUK XV.

Wat wij in het vorige hoofdstuk van het lijden van Christus gelezen hebben, was slechts het begin of de inleiding, hier hebben wij de voltooïing. Wij lieten Hem, veroordeeld door de overpriesters; doch zij konden slechts hunne tanden toonen, bijten konden zij niet. Wij zien Hem nu hier I. Aangeklaagd voor Pilatus, den Romeinschen stadhouder, vers 1—5. II. Het verwijtend geroep van het gemeene volk tegen Hem, op aanhitten der priesters, vers 6—14. III. Hij wordt veroordeeld om onmiddelijk gekruisigd te worden, vers 15. Hij wordt bespot en beleedigd als schijn koning door de Romeinsche soldaten, vers 16—19. V. Hij wordt met allen mogelijken hoon en smaad naar de plaats der terechtstelling gevoerd, vers 20—24. VI. Aan het kruis genageld tusschen twee moordenaren, vers 25 28. VII. Bespot en beleedigd door de voorbijgangers, vers 29—32. VIII. Voor eene wijle verlaten door Zijn' Vader, vers 33—36. IX. Stervende, en scheurende het voorhangsel, vers 37, 38. X. Het getuigenis voor Hem van den overste over honderd en anderen, vers 39—41. XI. Begraven in het graf van Jozef van Arimathea, vers 42—47.

En terstond des morgens vroeg hielden de overpriesters te zamen raad, met de ouder-

lingen en Schriftgeleerden, en den geheelen Raad, en Jezus gebonden hebbende, brachten zij Hem henen, en gaven hem aan Pilatus over. 2. En Pilatus vraagde hem: Zijt gij de Koning der Joden? En Hij, antwoordende, zeide tot Hem: Gij zegt het. 3. En de overpriesters beschuldigden hem van vele zaken; maar hij antwoordde niets. 4. En Pilatus vraagde hem wederom, zeggende: Antwoordt gij niet? Zie, hoevele zaken zij tegen u getuigen. 5. En Jezus heeft niet meer geantwoord, zoodat Pilatus zich verwonderde. 6. En op het feest liet hij hun eenen gevangene los, wien zij ook begeerden. 7. En er was een, genaamd Barabbas, gevangen met andere medeoproermakers, die in het oproer eenen doodslag gedaan had. 8. En de schare riep uit, en begon te begeeren, dat Hij deed, gelijk hij hun altijd gedaan had. 9. En Pilatus antwoordde hun, zeggende: Wilt gij, dat ik u den Koning der Joden loslate? 10. (Want hij wist, dat hem de overpriesters door nijd overgeleverd hadden.) 11. Maar de overpriesters bewogen de schare, dat hij hun liever Barabbas zoude loslaten. 12. En Pilatus, antwoordende, zeide wederom tot hen: Wat wilt gij dan, dat ik met Hem doen zal, dien gij eenen Koning der Joden noemt? 13. En zij riepen wederom: Kruisig Hem. 14. Doch Pilatus zeide tot hen: Wat heeft Hij dan kwaads gedaan? En zij riepen te meer: Kruisig hem.

Hier hebben wij

I. Eene beraadslaging, gehouden door het groote sanhedrin ter krachtige vervolging van onzen Heere Jezus. Zij hielden des morgens vroeg te zamen raad er over, en vormden zich tot eene groote commissie om wegen en middelen te bedenken om Hem ter dood te doen brengen. Zij verloren geen tijd, maar zetten de zaak ijverig door eer er een oproer onder het volk over kon ontstaan. De onvermoeide vlijt van booze lieden in het doen van hetgeen slecht is, moet ons beschaamd maken over onze traagheid voor hetgeen goed is. Zij, die krijg voeren tegen Christus en uwe, zijn vroeg op; „hoe lang zult gij, luiaard, dan nederliggen?"

II. Zijne overlevering als gevangene aan Pilatus; *zij bonden Hem.* Hij moest het groote offer zijn, en offers moeten met touwen worden gebonden. Ps. 118 : 24. Christus werd gebonden, om voor ons de banden gemakkelijk te maken, en ons in staat te stellen om evenals Paulus en Silas in banden te zingen. Het is goed voor ons om dikwijls te denken aan de banden van den Heere Jezus, al verbonden zijnde met Hem, die voor ons werd gebonden. Zij voerden Hem door de straten van Jeruzalem, om Hem bloot te stellen aan smaad en verachting, die, toen Hij slechts een paar dagen te voren in den tempel leerde, vereerd en geëerbiedigd werd; en wèl kunnen wij ons voorstellen hoe ellendig Hij er na zulk een' nacht van mishandeling, als Hij doorstaan had, uitgezien moet hebben, want Hij was met vuisten geslagen, bespogen en beleedigd. Zijne overlevering aan de Romeinsche macht was een type van het verderf hunner kerk, dat zij hiermede verdiend hadden en dus over zich zelven hadden gebracht; het beteekende, dat de belofte, het verbond en de woorden Gods, en de zichtbare kerkstaat, die de heerlijkheid waren van Israel en zoo lang in hun bezit waren geweest, nu aan de Heidenen overgeleverd zouden worden. Door *den Koning* over te leveren, leveren zij in de uitwerking daarvan, het koninkrijk Gods over, hetwelk dus, met hunne eigene toestemming, als het ware, van hen genomen, en aan een ander volk gegeven wordt. Indien zij Christus hadden overgeleverd om aan de begeerten der Romeinen te voldoen, of om eenigerlei nijd en afgunst Hem betreffende te doen ophouden, dan zou het eene andere zaak geweest zijn, maar zij hebben vrijwillig Hem overgeleverd, die *Israels kroon* was, aan hen, die *Israels juk* waren.

III. Zijn verhoor door Pilatus begon met de vraag, vers 2, *Zijt Gij de Koning der Joden? Beweert gij die te zijn; die Messias te wezen, dien de Joden als een wereldlijk vorst verwachten? — Ja,* zegt Christus, *het is zooals gij zegt, Ik ben de Messias, maar niet zulk een als zij verwachten.* Hij is de Koning, die Zijn Israel regeert en beschermt naar den geest, hen, die innerlijk naar de besnijdenis des geestes Joden zijn, de Koning, die de vleeschelijk gezinde Joden, die in hun ongeloof volharden, zal weerhouden en straffen.

IV. De punten van aanklacht tegen Hem ingebracht, en Zijn stilzwijgen onder hunne beschuldigingen. De overpriesters vergaten de waardigheid van hun ambt, toen zij zich tot aanbrengers verlaagden, en in eigen persoon Christus beschuldigden van vele zaken, vers 3, en tegen Hem getuigden, vers 4. Velen van de Oud-Testamentische profeten hebben de priesters van hun' tijd beschuldigd van groote goddeloosheid, waarin zij „wèl geprofiteerd hebben" van deze priesters; zie Ezech. 22 : 26; Hoséa 5 : 1; 6 : 9; Mich 3 : 2; Zef. 5 : 4; Mal. 1 : 6; 2 : 8. De verwoesting van Jeruzalem wordt gezegd te zijn *vanwege de zonden harer profeten, en de misdaden harer priesteren, die in het midden van haar het bloed der rechtvaardigen vergoten hebben,* Klaagl. 4 : 13. Goddelooze priesters zijn gewoonlijk de slechtsten der menschen. Hoe beter eene zaak is, hoe slechter zij wordt als zij verdorven is. Als leeken vervolgers waren, werd er gewoonlijk nog meer mededoogen bij hen gevonden dan bij de vervolgers onder de geestelijkheid, de priesters. Deze priesters waren zeer ijverig en zeer luidruchtig in hunne beschuldiging; maar Christus *antwoordde niets,* vers 3. Toen Pilatus Hem drong zich te zuiveren van die beschuldigingen, en ook wenschte, dat Hij dit deed, vers 4, bleef Hij toch nog zwijgen; vers 5, Hij „heeft niet meer geantwoord," waarover Pilatus zich verwonderde, daar Hij dit zeer vreemd vond en

heeft Pilatus een direct antwoord gegeven, vers 2, maar wilde Zijne vervolgers en valsche getuigen niet antwoorden, omdat hetgeen zij tegen Hem aanvoerden blijkbaar valsch was, en Hij wist dat Pilatus zelf daarvan overtuigd was. Gelijk het *spreken* van Christus bewondering opwekte, zoo heeft ook Zijn *zwijgen* bewondering opgewekt.

V. Het voorstel van Pilatus aan het volk om hun Jezus los te laten, daar het de gewoonte was om ter eere van het feest een' gevangene vrij te laten. Het volk verwachtte en eischte, dat *hij deed, gelijk hij hun altijd gedaan had,* vers 8. Het was eene kwade gewoonte, maar zij wilden haar in stand houden. Nu had Pilatus bemerkt, dat de overpriesters Jezus uit nijd hadden overgeleverd, omdat Hij zulk een vermaardheid had verkregen onder het volk, dat de hunne er door op den achtergrond gedrongen werd, vers 10. Het was gemakkelijk te zien, door den ijver der vervolgers te vergelijken met de zwakheid der bewijzen, dat het niet Zijne *schuld,* maar Zijne *deugd,* niet iets *schadelijks* of *ergerlijks* maar iets *verdienstelijks* en *heerlijks* was, waardoor hun toorn was opgewekt. Toen hij dus vernam, dat Hij door de schare geliefd werd, dacht hij veilig een beroep te kunnen doen van de priesters op het volk, en dat zij er fier op zouden zijn Hem uit hunne handen te verlossen. Hij gaf hun dus een middel aan de hand om het te doen zonder gevaar van oproer; laten zij Zijne loslating eischen, en Pilatus zal hun eisch gereedelijk inwilligen, en den mond der priesters stoppen door te zeggen, dat het volk op Zijne loslating had aangedrongen. Er was wel nog een ander gevangene, een zekere Barabbas, die eenigen invloed had, en dus eenige stemmen zou verkrijgen, maar hij twijfelde niet, of Jezus zou de meeste stemmen hebben.

VI. Het algemeen en woedend getier van het volk om Christus ter dood te brengen, en meer bijzonder om Hem te kruisigen. Het was voor Pilatus eene groote, teleurstellende verrassing om het volk zoo zeer onder den invloed der priesters te zien, dat zij allen verlangden, dat hun Barabbas losgelaten zou worden, vers 11. Pilatus stond dit tegen zooveel hij kon; „*Wat wilt gij dan, dat ik met hem doen zal, dien gij een' Koning der Joden noemt?* Wilt gij dan, dat ook hij u zal losgelaten worden?" vers 12. Neen, zeggen zij, *Kruis hem.* De priesters hun dit in den mond gelegd hebbende, blijven zij er bij. Als Pilatus hun tegenwerpt, *Wat heeft hij dan kwaads gedaan?* (eene zeer gewichtige vraag in zulk eene aangelegenheid) onderstaan zij zich niet te antwoorden, maar roepen te meer, alsof zij al meer en meer door de priesters aangezet en geprikkeld werden: *Kruis hem! kruis hem!* Nu hebben de priesters, die zeer ijverig waren om zich en hunne handlangers onder het volk te verspreiden ten einde het getier te doen aanhouden, zich voorgesteld, dat dit op tweeërlei wijze invloed zou oefenen op Pilatus om Hem te veroordeelen.

1. Het kon er hem toe brengen te gelooven, dat Christus *schuldig* was, als hij zag hoe algemeen het geroep tegen Hem was. „Voorzeker" zou Pilatus denken, „hij moet wel een slecht mensch wezen, als de geheele wereld hem moede is". Hij zou dan tot de gevolgtrekking komen, dat hij verkeerd was ingelicht, toen men hem zeide, dat Hij zoo groot een invloed op het volk had, en dat het dus niet waar was. Maar de priesters hadden zoo veel haast gemaakt met de vervolging, dat wij kunnen onderstellen, dat Christus' vrienden, die zich tegen dat geroep zouden verzet hebben, aan het andere einde der stad waren, en niets van de zaak afwisten. Het is de gewone kunstgreep van Satan, om Christus en Zijn' Godsdienst eerst in kwaad gerucht te brengen, en dan ter neder te werpen. Als maar eerst deze secte, zooals zij het noemen, overal weersproken wordt, al is het dan ook zonder rede of oorzaak, dan wordt dit als een genoegzame grond beschouwd om haar te veroordeelen. Maar laat ons personen en zaken naar hunne waardij en naar den maatstaf van Gods woord beoordeelen, en niet naar het algemeen gerucht.

2. Het zou hem kunnen bewegen Christus te veroordeelen om het volk te behagen, ja uit vreeze van hen te mishagen. Hoewel hij nu niet *zwak* genoeg was om Hem schuldig te gelooven, wijl dit hunne meening was, was hij toch *slecht* genoeg om zich door hun getier te laten bewegen om Hem te veroordeelen, hoewel hij Hem onschuldig geloofde, hiertoe geleid door „redenen van staat" en de wijsheid dezer wereld. Onze Heere Jezus, als slachtoffer stervende voor de zonden van velen, viel als een slachtoffer van de woede der menigte.

15. Pilatus nu, willende de schare genoeg doen, heeft hun Barábbas losgelaten, en gaf Jezus over, als hij Hem gegeeseld had, om gekruisigd te worden. 16. En de krijgsknechten leidden Hem binnen in de zaal, welke is het rechthuis, en riepen de gansche bende samen; 17. En deden Hem eenen purperen mantel aan, en eene doornenkroon gevlochten hebbende, zetten Hem die op; 18. En begonnen Hem te groeten, zeggende: Wees gegroet, gij Koning der Joden; 19. En sloegen Zijn hoofd met eenen rietstok, en bespogen Hem, en vallende op de knieën, aanbaden Hem. 20. En als zij Hem bespot hadden, deden zij Hem den purperen mantel af, en deden Hem zijne eigene kleederen aan, en leidden Hem uit om Hem te kruisigen. 21. En zij dwongen eenen Simon van Cyréne, die daar voorbijging, komende van den akker, den vader van Alexander en Rúfus, dat hij zijn kruis droeg.

I. Wij zien hier hoe Pilatus, om aan de boosaardigheid der Joden voldoening te geven, Christus overlevert om gekruisigd te worden, vers 15. Willende der schare genoeg doen, hen bevredigende en tot rust te laten komen, heeft hij hun Barabbas losgelaten, die de ergernis en de geesel des volks was, en *gaf Jezus over* om gekruisigd te worden, die de heer-

lijkheid en de zegen Zijns volks was. Hoewel hij Hem eerst gegeeseld had, in de hoop, dat dit hen tevreden zou stellen, maar toen niet voornemens was Hem te kruisigen, ging hij daar toch toe over; want het is niet te verwonderen, dat hij, die er zich toe kon brengen om een' onschuldige te geeselen, Lukas 23 : 16, langzamerhand er ook toe gebracht kon worden om hem te kruisigen.

Christus werd *gekruisigd*, want dat was

1. een *bloedige* dood, en *zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving*, Hebr. 9 : 22. Het bloed is het leven, Gen. 9 : 4 [1]); het is het voertuig der levensgeesten, waardoor de ziel aan het lichaam is verbonden, zoodat de uitputting van het bloed de uitputting is van het leven. Christus moest Zijn leven voor ons geven, daarom heeft Hij Zijn bloed gestort. Het is bloed, dat voor de ziel verzoening heeft gedaan, Lev. 17 : 11, en daarom is inzonderheid bevolen, dat van elk zoenoffer het bloed moest uitgestort worden, en gesprengd voor het aangezicht des Heeren. Opdat Christus nu aan al deze typen zou beantwoorden, heeft Hij Zijn bloed uitgestort.

2. Het was een *pijnlijke* dood; de pijnen waren snerpend, want de dood heeft zijn aanval op de levensdeelen gericht door de uitwendige deelen, die het gevoeligst zijn. Christus is zoo gestorven, dat Hij zich voelde sterven, want Hij was tegelijk de priester en het offer, zoodat Hij in het sterven werkzaam was, want Hij heeft Zijne ziel gesteld tot een offer voor de zonde. Tullius noemt de kruisiging *Teterrimum supplicium — Eene allerontzettendste straf*: Christus wilde den dood in zijne grootste verschrikking tegengaan, en hem aldus overwinnen.

3. Het was een *smadelijke* dood, de dood van slaven en de ergste boosdoeners, aldus werd hij beschouwd door de Romeinen. Het *kruis* en de *schande* worden saamgevoegd. Daar God door de zonde der menschen beleedigd was in Zijne eere, is het ter Zijner eere, dat Christus Hem voldoening geeft, niet slechts door zich zelven te verloochenen *in*, en zich voor een' tijd te ontblooten *van*, de eere, die aan Zijne Goddelijke natuur toekwam, maar door zich te onderwerpen aan den grootsten smaad en schande, die op de menschelijke natuur gelegd kon worden. Doch dit was nog niet het ergste.

4. Het was een *vloek*dood, aldus werd hij door de Joodsche wet gebrandmerkt, Deut. 21 : 23. *Een opgehangene is Gode een vloek*, ligt onder een bijzonder teeken van Gods ongenoegen. Het was de dood, dien Sauls zonen gestorven zijn, toen bloedschuld van huns vaders huis verzoend moest worden, 2 Sam. 21 : 6. Haman en zijne zonen werden *gehangen*, Esther 7 : 10; 9 : 13. Wij lezen van geen der profeten van het Oude Testament, dat zij *gehangen* werden; maar nu Christus er zich aan onderworpen heeft om aan een hout te worden gehangen, zijn de smaad en de vloek van die soort van dood volkomen weggenomen, zoodat het geene verhindering moet wezen voor de vertroosting van hen, die hetzij onschuldig, of boetvaardig sterven, en ook geene vermindering, maar veeleer eene vermeerdering van de heerlijkheid van hen, die als martelaars voor Christus sterven, om, evenals Hij, aan een hout te worden gehangen.

II. Om aan den brooddronken luim der Romeinsche soldaten te gemoet te komen, gaf Pilatus Hem aan hen over om bespot en mishandeld te worden, terwijl de toebereidselen voor de terechtstelling werden gemaakt. Zij riepen het gansche regiment samen, dat toen de wacht had, en gingen naar eene binnenzaal, waar zij onzen Heere Jezus schandelijk beleedigden als Koning, zooals Hij in de zaal des hoogepriesters beleedigd werd als Profeet en Zaligmaker.

1. Dragen koningen purperen of scharlaken kleederen? *Zij deden Hem een purperen mantel aan.* Deze beleediging, Christus aangedaan in Zijne kleedij, moet voor Christenen een wenk wezen, dat *hun versiersel niet zij kleederen aan te trekken*, 1 Petrus 3 : 3. Zal een purperen of schalaken mantel eene zaak van hoovaardij wezen voor een Christen, dat eene zaak van smaad en schande was voor Christus?

2. Dragen koningen *kronen? Zij vlochten eene doornenkroon, en zetten Hem die op.* Eene kroon van stroo, of biezen, zou reeds smaads genoeg zijn geweest; maar er moet ook pijn aan worden toegevoegd. Hij droeg de doornenkroon, die wij hadden verdiend, opdat wij de eerekroon zouden dragen, die Hij verdiend heeft. Laten deze doornen ons leeren wat Gideon de mannen van Succoth heeft geleerd, nl. de zonde te haten, er ons onbehaaglijk en ongerust onder te gevoelen, en liefde te hebben voor Jezus Christus, die hier eene lelie is onder de doornen. Als wij te eeniger tijd beproefd worden door een doorn in het vleesch, laat het dan onze blijvende vertroosting wezen, dat onze Hoogepriester medelijden kan hebben met onze zwakheden, daar Hij zelf ervaren heeft wat doornen in het vleesch zeggen willen.

3. Ontvangen koningen de toejuiching van hunne onderdanen: „O, Koning, leef tot in eeuwigheid"? Ook dat wordt nagebootst, „zij begonnen Hem te groeten, zeggende: *Wees gegroet, Koning der Joden!*" Zulk een vorst en zulk een volk zijn goed genoeg voor elkander.

4. Aan koningen worden schepters in handen gegeven, de teekenen van heerschappij, gelijk de kroon het teeken is der waardigheid; om dit na te bootsen gaven zij een' rietstok in zijne rechterhand. Zij, die het gezag van Jezus minachten, als onnoodig om er aan te gehoorzamen, die geen acht geven op de voorschriften van Zijn woord, noch op de bedreigingen van Zijn' toorn, geven Hem een' rietstok in de hand, ja zelfs slaan zij Hem er mede op Zijn hoofd, gelijk de soldaten hier gedaan hebben, zoo groot is de smaad en de beleediging, die zij Hem aandoen.

5. Als onderdanen aan hun souverein hulde deden en trouw zwoeren, plachten zij hem te kussen, en dit schenen ook dezen nu te willen doen, maar in stede hiervan, bespogen zij Hem.

1) Naar de Engelsche overzetting.

6. Koningen placht men geknield toe te spreken, en ook dit hebben zij spottend nagebootst, zij vielen op de knieën en aanbaden Hem. Zij deden dit om Hem te smaden en zich zelven en elkander ten zijnen koste vroolijk te maken. Door de zonde zijn wij aan schande en eeuwige versmaadheid blootgesteld, maar onze Heere Jezus heeft zich aan dien smaad en schande onderworpen om er ons van te bevrijden. Zoo werd Hij bespot, niet in Zijne eigene kleederen, maar in die eens anderen, om aan te duiden, dat Hij leed, niet om Zijne zonde; onzer was de misdaad, Zijner was de schande. Zij, die voorgeven zich aan Christus te onderwerpen, maar tegelijk ook de wereld en het vleesch dienen, doen in werkelijkheid wat zij gedaan hebben, die spottend de knie voor Hem hebben gebogen, en Hem beleedigden met hun: *Wees gegroet, Gij Koning der Joden!* Zij, die de knieën buigen voor Christus, maar hunne ziel niet buigen, die tot Hem naderen met den mond en Hem eeren met de lippen, terwijl hun hart verre van Hem is, doen Hem dezelfde smaadheid aan als deze soldaten Hem aangedaan hebben.

III. Ter bestemder ure leidden de soldaten Hem van het rechthuis van Pilatus naar de plaats der terechtstelling, vers 20, als een schaap ter slachting, Hij werd weggeleid met de werkers der ongerechtigheid, hoewel Hij niet gezondigd heeft. Om echter Zijn dood onder den last van Zijn kruis, dat Hij moest dragen, de verdere wreedheden, die zij nog aan Hem wilden plegen, te voorkomen, dwongen zij eenen Simon van Cyrene om Zijn kruis voor Hem te dragen. Hij „ging daar voorbij, komende van den akker," en dacht niet aan zoo iets. Wij moeten het niet vreemd vinden, als er plotseling een kruis voor ons te dragen is. Het kruis was een zware, moeilijk te hanteeren last, maar hij, die het eenige oogenblikken droeg, had de eer, dat zijn naam vermeld staat in Gods boek, hoewel hij een onaanzienlijk, onbekend man was; zoodat, overal waar dit Evangelie gepredikt wordt, dit als eene gedachtenis van hem vermeld wordt. En evenzoo, hoewel geene beproeving, geen kruis, als die tegenwoordig is, eene zaak van vreugde, maar van droefheid schijnt te zijn, zal zij daarna toch eene vreedzame vrucht der gerechtigheid van zich geven, dengenen, die door dezelve geoefend zijn.

22. En zij brachten Hem tot de plaats Golgotha, hetwelk is, overgezet zijnde, Hoofdscheêlplaats. 23. En zij gaven Hem gemirreden wijn te drinken; maar Hij nam dien niet. 24. En als zij Hem gekruisigd hadden, verdeelden zij Zijne kleederen, werpende het lot over dezelve, wat een iegelijk wegnemen zou. 25. En het was de derde ure, en zij kruisigden Hem. 26. En het opschrift Zijner beschuldiging was boven Hem geschreven: DE KONING DER JODEN. 27. En zij kruisigden met Hem twee moordenaars, eenen aan Zijne regter-, en eenen aan Zijne linkerzijde. 28. En de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: En Hij is met de misdadigen gerekend. 29. En die voorbijgingen, lasterden Hem, schuddende hunne hoofden, en zeggende: Ha! Gij, die den tempel afbreekt, en in drie dagen opbouwt. 30. Behoud U zelven, en kom af van het kruis. 31. En insgelijks ook de overpriesters, met de schriftgeleerden, zeiden tot elkander al spottende: Hij heeft anderen verlost, zich zelven kan Hij niet verlossen. 32. De Christus, de koning Israëls, kome nu af van het kruis, opdat wij het zien en gelooven mogen. Ook die met Hem gekruist waren, smaadden Hem.

Wij hebben hier de kruisiging van onzen Heere Jezus.

I. De plaats waar Hij gekruisigd werd; zij werd Golgotha — Hoofdscheêlplaats — genaamd; sommigen denken, omdat daar aan boosdoeners het hoofd werd afgehouwen. Het was de gewone plaats der terechtstelling, want Hij is in elk opzicht met de misdadigers gerekend. Ik weet niet welke grond er is voor eene oude overlevering, dat in deze plaats onze eerste Vader, Adam, begraven werd, en het wordt dan zeer gepast geacht, dat Christus aldaar gekruisigd werd, want gelijk allen in Adam sterven, zoo zullen in Christus allen levend gemaakt worden. Tertullianus, Origenes, Chrysostomus en Epiphanius (beroemde namen) nemen er notitie van; ja Cyprianus voegt er zelfs bij: *Creditur à piis — Vele vrome menschen gelooven,* dat het bloed van den gekruisigden Christus neerdruppelde op den schedel van Adam, die in diezelfde plaats was begraven. Iets meer geloofwaardig is de overlevering, dat deze berg Calvarië die berg was in het land van Moria (en voorzeker lag hij in het land van Moria, want aldus werd de landstreek rondom Jeruzalem genoemd), waarop Izak geofferd zou worden, maar waar de ram in zijne plaats geofferd werd; en dan had Abraham het oog op dezen dag van Christus, toen hij die plaats noemde *Jehovah — Jireh — De Heere zal het voorzien,* verwachtende, dat het aldus op den berg des Heeren gezien zou worden.

II. De tijd, wanneer Hij gekruisigd werd. Het was de derde ure, vers 25. Hij werd voor Pilatus gebracht omtrent de zesde ure, Joh. 19:14, volgens de Romeinsche tijdrekening, door Johannes gebruikt, en waarmede de onze nog heden ten dage overeenkomt, dat is dus zes ure des morgens; en toen in de derde ure, naar de Joodsche tijdrekening, dat is, ongeveer negen ure des morgens, of spoedig daarna, hebben zij Hem aan het kruis genageld. Dr. Lightfoot denkt, dat hier van de *derde ure* melding wordt gemaakt, om er eene verzwaring van de boosheid der priesters mede aan te duiden, daar zij hier Christus ten doode vervolgden, hoewel het na de *derde ure* was, toen zij bij den dienst in den tempel tegenwoordig hadden moeten zijn, om dankoffers te offeren, daar het de eerste dag was van het feest der ongehevelde brooden, toen er eene heilige samenroeping was. Ter eigener stonde, als zij, volgens den plicht

van hun ambt, de openlijke Godsvereering hadden behooren te leiden, waren zij hier om hunne boosaardigheid tegen den Heere Jezus bot te vieren. Toch waren dit de mannen, die met zooveel ijver schenen bezield voor den tempel, dat zij Christus veroordeelden, omdat Hij tegen den tempel gesproken heette te hebben. Er zijn velen, die beweren *voor de kerk* te zijn, maar aan wie er niets aan gelegen is, dat zij zelden of nooit *naar de kerk gaan*.

III. De smaadheden, die Hem aangedaan waren, toen Hij aan het kruis was genageld, alsof die kruisiging nog niet smadelijk genoeg was, hebben zij er nog allerlei smaadheden aan toegevoegd.

1. Het was de gewoonte om aan de personen, die ter dood gebracht stonden te worden, wijn te geven. In *Zijn* wijn hebben zij mirre gemengd, die *bitter* was, en waardoor hij walglijk werd. Hij proefde hem, maar wilde hem niet drinken; Hij was wèl bereid er de bitterheid van aan te nemen, maar niet het nut of voordeel er van.

2. Daar bij hen, evenals bij ons, de kleederen der gekruisigden voor den scherprechter waren, hebben de soldaten over Zijne kleederen het lot geworpen, vers 24. Zij dobbelden er om, en zoo maakten zij zich vroolijk met Zijne ellende, en verdreven zij zich den tijd met dobbelspel, terwijl Hij in pijn aan het kruis hing.

3. Zij stelden een opschrift boven Zijn hoofd, waarmede zij bedoelden Hem te smaden, maar waardoor zij Hem in werkelijkheid eerden en recht lieten wedervaren: *De Koning der Joden*, vers 26. Hier werd geene misdaad aangevoerd, maar Zijne souvereiniteit erkend. Wellicht heeft Pilatus schande over Christus willen brengen als een teleurgesteld, in het nauw gebracht koning, of over de Joden, die hem door hun lastig en dringend aanhouden gedwongen hadden om Christus tegen zijn eigen geweten in te veroordeelen, als een volk, dat geen beter koning verdiende dan Hij scheen te zijn; maar God bestemde dit als eene uitroeping van Christus, zelfs op het kruis, als den Koning Israels, hoewel Pilatus niet wist wat hij schreef, evenmin als Kajafas wist wat hij zeide, Joh. 11 : 51. Christus gekruisigd is de Koning Zijner kerk, Zijn geestelijk Israel, en zelfs toen Hij aan het kruis hing, was Hij als een koning, Zijne en Zijns volks vijanden overwinnende, en over hen triomfeerende, Col. 2 : 15. Nu schreef Hij Zijne wetten in Zijn eigen bloed, en bereidde Hij Zijne gunsten voor Zijne onderdanen. Telkenmale als wij zien op Christus gekruisigd, moeten wij gedenken aan het opschrift boven Zijn hoofd, dat Hij Koning is, en wij moeten ons aan Hem geven als Zijne onderdanen, als die waarlijk Israelieten zijn.

4. Zij hebben met Hem twee moordenaren gekruisigd, eenen aan Zijne rechter- en eenen aan Zijne linkerzijde, en Hem in het midden als den ergsten boosdoener van de drie, vers 27; zoo groot eene schande bedoelden zij Hem hiermede aan te doen. En ongetwijfeld heeft Hem dit ontroerd, en smart veroorzaakt. Sommigen, die in de gevangenissen zijn geworpen om het getuigenis van Jezus, hebben geklaagd over het gezelschap van vloekende en zwerende medegevangenen, meer dan over elk ander ongerief in hunne gevangenis. In het midden nu van de zoodanigen werd onze Heere Jezus gekruisigd. Terwijl Hij leefde, ging Hij, als de gelegenheid er zich toe aanbood, om met zondaren, om hun goed te doen; en nu Hij stierf, was Hij tot hetzelfde doel met hen saamgevoegd, want Hij is in de wereld gekomen, en Hij verliet haar, om zondaren zalig te maken, ook den voornaamste der zondaren. Maar deze evangelist wijst inzonderheid op de vervulling der Schrift hierin, vers 28. In de vermaarde voorzegging van Christus' lijden, Jes. 53 : 12, is voorspeld geworden, dat Hij met de misdadigen zou gerekend worden, omdat Hij zonde voor ons is gemaakt.

5. De toeschouwers, dat is, het meerendeel van hen, hebben, in plaats van medelijden te betoonen met Zijne smarten, er nog aan toegevoegd door Hem te hoonen. Voorwaar, nooit is er een voorbeeld geweest van zulk eene barbaarsche onmenschelijkheid, zelfs niet tegenover den snoodsten boosdoener; maar aldus heeft de duivel zijne uiterste woede tegen Hem aan den dag gelegd, en heeft Christus zich onderworpen aan den grootsten smaad, die Hem aangedaan kon worden. *a.* Zelfs die voorbijgingen, en in het minst niet met de zaak van doen hadden, spotten met Hem, vers 29. Indien hun hart zoo verhard was, dat geen medelijden door zulk een schouwspel bij hen werd opgewekt, dan hadden zij er toch genoeg aan moeten hebben, dat hunne nieuwsgierigheid bevredigd was; maar neen, dat is hun niet genoeg. Alsof zij niet slechts van alle menschelijk gevoel ontdaan waren, maar ware duivels waren in menschelijke gedaante, smalen zij op Hem, en uiten zich met de grootste minachting en verfoeiing van Hem, en verontwaardiging over Hem, en schoten hunne pijlen op Hem af, namelijk in bittere woorden. Ongetwijfeld hebben de overpriesters hun deze spotredenen ingeblazen: *Ha! gij, die den tempel afbreekt, en in drie dagen opbouwt, behoud nu u zelven, zoo gij kunt, en kom af van het kruis.* Zij triomfeeren, alsof, nu zij Hem aan het kruis hebben, er geen gevaar meer was, dat Hij den tempel zou afbreken; terwijl de tempel, waarvan *Hij* gesproken had, nu werkelijk door Hem afgebroken werd, maar binnen drie dagen zal Hij hem weder opbouwen, en den tempel, waarvan *zij* spraken, heeft Hij door menschen, die Zijn zwaard en Zijne hand waren, niet vele jaren daarna afgebroken. Als geruste zondaren denken, dat het gevaar voorbij is, dan is het juist gereed hen te overkomen. De dag des Heeren komt als een dief tot hen, die Zijne komst loochenen en zeggen: „Waar is de belofte Zijner toekomst?" en nog veel meer tot hen, die Zijne komst tarten en zeggen: „Dat Hij zich haaste, dat Hij Zijn werk bespoedige." *b.* Zelfs de overpriesters, uit de menschen genomen zijnde, en voor de menschen verordineerd, of gesteld zijnde, behoorden nog medelijden te hebben met de dwalenden, en teeder te zijn voor de lijdenden en stervenden, Hebr. 5 : 1, 2; maar zij goten edik in plaats van olie in Zijne

wonden; zij maakten een praat van de smart van Hem, dien God geslagen had, Ps. 69 : 27. Zij bespotten Hem, zeggende: *Hij heeft anderen verlost, zich zelven kan hij niet verlossen.* Hij heeft anderen verlost, hen genezen en geholpen, maar nu blijkt het, dat het niet door zijne eigene kracht of macht was, want zich zelven kan hij niet verlossen. Zij tartten Hem, om af te komen van het kruis, zoo Hij kon, vers 32. Laten zij dit slechts *zien*, dan zullen zij *gelooven*, terwijl zij toch niet wilden gelooven, toen Hij hun een overtuigender blijk gaf van Zijne macht toen Hij opstond uit het graf. Men zou zoo denken, dat deze overpriesters thans *ander werk* te doen gevonden zouden hebben; indien zij hun plicht niet wilden gaan doen in *den tempel*, dan zouden zij zich toch bezig hebben kunnen houden in een dienst, die aan hun ambt niet vreemd was; schoon zij den Heere Jezus geen raad of troost wilden bieden, hadden zij toch de moordenaren in hunne stervensure kunnen bijstaan (in Roomsche landen zijn de monniken en priesters zeer gedienstig bij misdadigers, die geradbraakt worden, een dood, die zeer veel gelijkt op den dood aan het kruis); maar zij achtten niet, dat dit tot hun werk of roeping behoorde. *c.* Zelfs zij, die met Hem gekruist waren, smaadden Hem, vers 32; een hunner deed dit, zoo ontzettend was zelfs in die diepte van ellende en aan de poort der eeuwigheid zijn hart nog verhard.

33. En als de zesde ure gekomen was, werd er duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe. 34. En ter negender ure, riep Jezus met eene groote stem, zeggende: ELOÏ, ELOÏ, LAMMA SABACHTANI? hetwelk is, overgezet zijnde: Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten? 35. En sommigen van die daarbij stonden, dit hoorende, zeiden: Ziet, Hij roept Elias. 36. En er liep een, en vulde eene spons met edik, en stak ze op eenen rietstok, en gaf Hem te drinken, zeggende: Houdt stil, laat ons zien, of Elias komt, om Hem af te nemen. 37. En Jezus, eene groote stem van zich gegeven hebbende, gaf den geest. 38. En het voorhangsel des tempels scheurde in tweeën, van boven tot beneden. 39. En de hoofdman over honderd, die daarbij tegenover Hem stond, ziende, dat Hij alzoo roepende den geest gegeven had, zeide: Waarlijk deze mensch was Gods Zoon! 40. En er waren ook vrouwen, van verre dit aanschouwende, onder welke ook was Maria Magdaléna, en Maria, de moeder van Salóme; 41. Welke ook, toen Hij in Galiléa was, Hem waren gevolgd, en Hem gediend hadden; en vele andere vrouwen, die met Hem naar Jeruzalem opgekomen waren.

Wij hebben hier het verhaal van Jezus' sterven, hoe Zijne vijanden Hem smaadden en God Hem eerde bij Zijn' dood.

I. Er werd eene zware duisternis over de geheele aarde, welke drie uren aanhield, van den middag tot drie uur na den middag. Nu is de Schrift vervuld geworden. *Ik zal de zon op den middag doen ondergaan, en het land bij lichten dag verduisteren*, Amos 8 : 9; en Jer. 15 : 9. *Hare zon is ondergegaan als het nog dag was.* De Joden hadden dikwijls van Christus een teeken van den hemel begeerd, en nu hadden zij er een, maar zulk een, dat de verblinding hunner oogen beteekende. Het was een teeken van de duisternis, die reeds gekomen was en nog komen zou over de kerk en het volk der Joden. Zij deden al wat zij konden om de Zon der Gerechtigheid uit te blusschen, die nu onderging, en waarvan zij het weder opgaan nooit zullen willen erkennen, wat kon men dan anders dan eene erger dan Egyptische duisternis bij hen verwachten? Voor hen beteekende dit, dat hetgeen tot hun' vrede diende nu voor hunne oogen werd verborgen, en dat de dag des Heeren nabij was, die voor hen een dag van duisternis en donkerheid zou zijn, Joël 2 : 12. Het was de macht der duisternis, waaronder zij zich nu bevonden, het waren de werken der duisternis, die zij nu deden, en zoodanig zal het rechtvaardig oordeel zijn over hen, die de duisternis liever gehad hebben dan het licht.

II. Tegen het eindigen van deze duisternis heeft onze Heere Jezus in de benauwdheid Zijner ziel uitgeroepen: *Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* vers 34. De duisternis beteekende de wolk, waaronder de menschelijke ziel van Christus nu was, toen Hij haar tot een offer stelde voor de zonde. In zijn boek „Acts and Monuments" (vol. III, p. 160) verhaalt Fox van eenen Dr. Hunter, een martelaar uit den tijd van Maria de Bloeddorstige, die, toen hij aan den paal werd vastgebonden om verbrand te worden, dit korte gebed opzond: „Zone Gods, bestraal mij," en onmiddellijk kwam de zon aan den hemel uit eene donkere wolk te voorschijn, en scheen hem zóó in het gelaat, dat hij genoodzaakt was naar een' anderen kant te zien, hetgeen hem tot grooten troost was. Onzen Heere Jezus daarentegen werd het licht der zon ontzegd, toen Hij in Zijn lijden was, om aan te duiden, dat het licht van Gods aangezicht Hem was onttrokken. En hierover heeft Hij meer geklaagd dan over iets anders; Hij heeft er niet over geklaagd, dat Zijne discipelen Hem hebben verlaten, maar wèl over het verlaten zijn door Zijn' Vader.

1. Omdat Zijn geest hierdoor verslagen werd, en dat is iets, pijnlijk en moeielijk te dragen, Spr. 18 : 14; dit bracht de wateren tot aan Zijne ziel; Ps. 69 : 2—4.

2. Omdat Hij inzonderheid hierin zonde voor ons werd gemaakt; onze ongerechtigheden hadden toorn en verbolgenheid verdiend, Rom. 2 : 8; en daarom heeft Christus, tot een offer gesteld zijnde, zoo veel er van ondergaan als Hij kon, en dit moest wel zwaar en hard vallen aan Hem, die van eeuwigheid af in den schoot des Vaders is geweest, en altijd Zijne verma-

kingen is geweest. Deze teekenen van den Goddelijken toorn, waaronder Christus zich bevond in Zijn lijden, waren als dat vuur van den hemel, dat in buitengewone gevallen werd gezonden om de offers te verteren, Lev. 9:24; 2 Kron. 7 : 1; 1 Kron. 18 : 38, en het is altijd een teeken geweest van Gods welbehagen. Het vuur, dat op den *zondaar* had moeten vallen, indien God niet verzoend ware geworden, viel op het *offer*, ten teeken dat Hij verzoend was; daarom viel het nu op Christus, en heeft Hem dien luiden en bitteren kreet ontwrongen. Toen Paulus als een drankoffer geofferd stond te worden *ten dienste der heiligen*, kon hij zich verblijden, Fil. 2 : 17; maar gansch wat anders is het om geofferd te worden als een offer voor *de zonde van zondaren*. En nu, van de zesde ure tot aan de negende ure werd de zon verduisterd door een buitengewone zoneclips, en als het waar is wat de sterrenkundigen berekenen, dat er in den avond van den dag, waarop Christus gestorven is, een maaneclips was, die natuurlijk was en verwacht werd, en zeven twaalfden van de middellijn der maan verduisterd werden, en van vijf tot zeven uur heeft geduurd, dan is dit merkwaardig en nog van meer beteekenis van de duisternis, die toen heerschte. Als de *zon verduisterd* zal worden, zal ook de *maan* haar *schijnsel niet geven*.

III. Christus' gebed werd door de bijstanders bespot, vers 35, 36, omdat Hij riep *Eli, Eli,* (of gelijk Markus het vermeldt naar het Syrische dialect *Eloi, Eloi*), zeiden zij: *Hij roept Elia*, hoewel zij zeer goed wisten wat hij zeide, en wat het beteekende, nl. *Mijn God, Mijn God*. Zoo hebben zij Hem voorgesteld als biddende tot heiligen, hetzij omdat Hij God had verlaten, of dat God Hem had verlaten, en hierdoor wilden zij Hem al meer en meer gehaat maken bij het volk. Een hunner „vulde eene spons met edik" en reikte ze Hem toe op een' rietstok. „Laat hij hiermede zijn' mond verkoelen, die drank is goed genoeg voor hem," vers 36. Dit was bedoeld als nog eene beleediging en smaad, en wie het ook was, die hem, die het deed weerhield, deed dit slechts om nog meer smaad over den Lijder uit te storten. „Houdt stil, hij heeft om Elias geroepen, laat ons zien, of Elias komt om hem af te nemen; en zoo niet, dan kunnen wij hieruit besluiten, dat ook hij hem heeft verlaten."

IV. Wederom riep Jezus met eene groote stem, en gaf den geest, vers 37. Nu beval Hij Zijn' geest in de handen Zijns Vaders, en hoewel God door geene „lichamelijke oefening" bewogen wordt, heeft toch deze groote stem de groote kracht en vurigheid van geest te kennen gegeven, waarmede Hij tot God riep, om ons te leeren, om in alles, waarmede wij met God te doen hebben, onze uiterste krachten aan te wenden, en al de plichten van den Godsdienst, inzonderheid dien van onderworpenheid en overgave van ons zelven, van ganscher harte te volbrengen; en dan, al zou ook de sprake ons begeven, zoodat wij niet, evenals Christus, met eene groote stem kunnen roepen, maar God de sterkte is van ons hart, zal dit ons niet begeven. Christus was wezenlijk en werkelijk dood, want Hij gaf den geest; Zijne menschelijke ziel ging henen naar de wereld der geesten, en liet Zijn lichaam achter als een stuk leem, waarin geen adem is.

V. Juist op het oogenblik, dat Christus op den berg Calvarië stierf, werd het voorhangsel van den tempel in tweeën gescheurd van boven tot beneden, vers 38. Dit had eene zeer groote beteekenis, en er werd zeer veel mede te kennen gegeven.

1. Verschrikking voor de ongeloovige Joden, want het was een voorteeken van de uiterste verwoesting van hunne kerk en volk, die niet lang daarna plaats had. Het was als een verbreken van den stok *liefelijkheid*, of schoonheid (want dit voorhangsel was buitengewoon prachtig en heerlijk, Ex. 26 : 31), en dit geschiedde ter zelfder tijd, dat zij voor Zijn' prijs dertig zilverlingen hebben gegeven, Zach. 11 : 10, 12, om het verbond te niet te doen, dat Hij met dat volk gemaakt had. Sommigen denken, dat hetgeen Josephus verhaalt van de tempeldeur, die van zelve geopend werd, en de stem, die riep „Laat ons van hier gaan", eenige jaren vóór de verwoesting van Jeruzalem, hetzelfde is als wat hier vermeld wordt; doch dat is niet waarschijnlijk, hoewel het dezelfde beteekenis had, overeenkomstig Hoséa 5 : 14 *Ik zal verscheuren en henengaan*.

2. Het spreekt van groote vertroosting voor alle geloovige Christenen, want het beteekent de inwijding en het openleggen voor ons van een' verschen en levenden weg tot het heiligdom door het bloed van Jezus.

VI. De hoofdman, die het bevel had over het detachement, dat de wacht moest houden bij de tenuitvoerlegging van het doodvonnis, werd overtuigd, en beleed het ook, dat Jezus de Zoon van God was, vers 39. Eéne zaak, die hem tot deze overtuiging bracht, was, dat Hij *alzoo roepende den geest gegeven had*, dat iemand, op het oogenblik, dat hij den geest gaf, in staat was zoo te roepen, was zeer verbazingwekkend. Bij alle droevige tooneelen van die soort had hij nooit iets dergelijks waargenomen, en dat iemand, die de kracht had om zoo luid te roepen, toch onmiddellijk den geest geeft, ook dit baarde hem groote verwondering, en hij zeide tot eer van Christus, en tot beschaming van hen, die Hem bespotten en smaadden: *Waarlijk, deze Mensch was Gods Zoon!* Maar welke reden had hij om dit te zeggen? Ik antwoord:

1. Hij had reden te zeggen, dat Hij *onrechtvaardig* leed, en dat Hem zeer groot onrecht was geschied. Hij leed, omdat Hij gezegd had, dat Hij *Gods Zoon was;* en het was waar, Hij heeft dit gezegd, zoodat, indien Hij onrechtvaardig leed, gelijk duidelijk bleek uit al de omstandigheden van Zijn lijden, dan was ook waar wat Hij zeide, en dan was Hij inderdaad Gods Zoon.

2. Hij had reden te zeggen, dat Hij een *gunstgenoot des hemels* was, voor wien de almachtige kracht Gods werkte, daar de hemel Hem eerde bij Zijn' dood, en een toornig gelaat toonde aan Zijne vervolgers. „Voorzeker," denkt hij, „dit moet een Goddelijk Persoon wezen,

zeer bemind door God". Dit drukt hij uit in zulke bewoordingen, als waardoor Zijne eeuwige generatie, als God, en Zijne bijzondere bestemming voor het ambt van Middelaar, werden aangeduid, hoewel hij dit niet zoo bedoelde. Zelfs in de diepte van Zijn lijden en Zijne vernedering was onze Heere Jezus de Zoon van God, en Hij is krachtelijk bewezen dit te zijn.

VII. Er waren sommigen van Zijne vrienden, inzonderheid de Godvruchtige vrouwen, die Hem hadden gediend, vers 40, 41. „Er waren ook vrouwen, van verre dit aanschouwende". De *mannen* durfden zich in het geheel niet te laten zien; het grauw was zoo woedend en gewelddadig; *Currenti cede furori — ga den onstuimigen bergstroom uit den weg*, vonden zij thans een goeden raad. De vrouwen durfden niet naderbij komen, maar stonden van verre, overstelpt van smart. Sommigen van die vrouwen worden hier genoemd. Maria Magdalena, zij is Zijne patiente geweest, en had al hare vertroosting en liefelijkheid te danken aan Zijne goedheid en macht, waardoor zij verlost was geworden van de zeven duivelen, die haar hadden bezeten; en daarom dacht zij nooit genoeg voor Hem te kunnen doen om Hem hare dankbaarheid te bewijzen. Ook Maria was daar, de moeder van Jakobus, den kleine, *Jacobus parvus*, is het woord, waarschijnlijk aldus genoemd, omdat hij, evenals Zachéüs, klein van gestalte was. Deze Maria was de huisvrouw van Klopas, of Alféüs, en zuster van de maagd Maria. Deze vrouwen waren Christus gevolgd van Galilea, hoewel het van haar niet geëischt werd, evenals van de mannen, om het feest bij te wonen; maar het is waarschijnlijk, dat zij kwamen, in de verwachting, dat Zijn aardsch koninkrijk nu weldra opgericht zou worden, en groote hoop hadden op bevordering daarin voor haar zelven en hare nabestaanden. Het blijkt duidelijk, dat dit het geval was met de moeder der zonen van Zebedéüs, Matth. 20 : 21; en Hem nu aan het kruis te zien, dien zij gedacht hadden op een' troon te zien, kon niet anders dan eene groote teleurstelling voor haar wezen. Zij, die Christus volgen, groote dingen van Hem verwachtende voor deze wereld, en door de belijdenis van Zijn' Godsdienst, zullen zeer waarschijnlijk droevige teleurstellingen opdoen.

42. En als het nu avond was geworden, dewijl het de voorbereiding was, welke is de voorsabbat; 43. Kwam Jozef, die van Arimathéa was, een eerlijk raadsheer, die ook zelf het koningrijk Gods was verwachtende, en zich verstoutende, ging hij in tot Pilatus, en begeerde het lichaam van Jezus. 44. En Pilatus verwonderde zich, dat Hij alreede gestorven was; en den hoofdman over honderd tot zich geroepen hebbende, vraagde hem, of Hij lang gestorven was. 45. En als hij het van den hoofdman over honderd verstaan had, schonk hij Jozef het lichaam. 46. En hij kocht fijn lijnwaad, en Hem afgenomen hebbende, wond Hem in dat fijn lijnwaad, en leide Hem in een graf, hetwelk uit eene steenrots gehouwen was; en hij wentelde eenen steen tegen de deur des grafs. 47. En Maria Magdaléna, en Maria, de moeder van Joses, aanschouwden, waar Hij gelegd werd.

Wij hebben hier de beschrijving van de begrafenis van onzen Heere Jezus, eene plechtige, treurige begrafenis. Merk op

I. Hoe om het lichaam van Christus *verzocht* werd. Het was, evenals de doode lichamen van misdadigers, ter beschikking van de regeering. Zij, die Hem voortjoegen naar het kruis, hadden bedoeld Zijn graf *bij de goddeloozen te stellen*, maar God heeft bepaald, dat Hij *bij den rijke in Zijn' dood zou zijn*, en zoo is het ook geschied. Er wordt ons hier gezegd,

1. Wanneer om het lichaam van Christus verzocht werd om het te begraven en waarom er met de begrafenis zoo veel haast werd gemaakt: *Als het nu avond was geworden, dewijl het de voorbereiding was, welke is de voorsabbat*, vers 42. De Joden waren meer strikt in het onderhouden van den sabbat dan van eenig ander feest, en daarom, schoon die dag zelf een feestdag was, hebben zij hem meer Godsdienstig gevierd als den voorsabbat, wanneer zij hunne huizen en hunne tafels toebereidden voor de luisterrijke en blijde viering van den sabbat. De dag vóór den sabbat behoort ook onder ons een dag van voorbereiding te zijn voor den sabbat, niet om onze huizen en onze tafels toe te bereiden, maar ons hart, dat, zoo veel slechts mogelijk is, dan bevrijd moet wezen van de zorgen en de zaken dezer wereld, en bereid, en gestemd moet zijn voor den dienst en de genieting van God. Er moet op den sabbatdag zulk werk gedaan, en zulke voordeelen verkregen worden, dat het noodig is om reeds den dag te voren er voor gereed te zijn; ja de gansche week moet verdeeld worden tusschen het goed gebruik van hetgeen den vorigen sabbat verkregen werd, en de toebereiding voor den volgenden sabbat.

2. Wie het was, die om het lichaam verzocht, en zorg droeg voor eene betamelijke begrafenis er van. Het was Jozef van Arimathea, die hier „een eerlijk", of achtbaar, „raadsheer" genoemd wordt, vers 43, een man van aanzien en karakter, die een openbaar ambt van vertrouwen bekleedde; sommigen denken, dat het een staatsambt was, en dat hij lid was van Pilatus' staatsraad. Hij scheen echter veeleer een ambt in de kerk te bekleeden, en tot het groote sanhedrin der Joden te behooren, of wel tot den raad van den hoogepriester. Hij was *euschêmoon bouleutes — een raadsheer, die zich in zijn ambt gedroeg zooals hem betaamde.* Diegenen, en diegenen alleen, zijn waarlijk achtbaar in een ambt van macht en vertrouwen, die nauwgezet hun plicht betrachten, en wier gedrag en handelwijze strookt met hun ambt. Maar hier wordt hem een nog schooner hoedanigheid toegekend, nl. dat hij „ook zelf het koninkrijk Gods was verwachtende", het koninkrijk der genade op aarde en der heerlijkheid

in den hemel, het koninkrijk van den Messias. Zij, die het koninkrijk Gods verwachten, en hopen deel te hebben aan de voorrechten er van, moeten dit toonen door hun' ijver om voor Christus' zaak en belang uit te komen, ook dan wanneer zij als verpletterd en ternedergeworpen schijnt. Zelfs onder de „eerlijke raadsheeren" waren er sommigen, of ten minste één, die het koninkrijk God verwachtten, en wier geloof het ongeloof der overigen zal veroordeelen. Dezen man heeft Gods verwekt tot dezen noodzakelijken dienst, toen geen van Christus' discipelen dien kon, of durfde, ondernemen, noch de middelen, noch den invloed en den moed er toe bezittende. Jozef, *zich verstoutende, ging in tot Pilatus*, hoewel hij wist, hoe de overpriesters er zich beleedigd door zouden achten, die Hem met zooveel schimp en smaad hadden overladen, om nu te zien, dat Hem eere werd aangedaan. Toch heeft hij er den moed toe gehad, *verstoutte hij zich*, wellicht was hij er eerst wel ietwat voor bevreesd, maar *tolmêsas — er den moed toe grijpende*, besloot hij dien eerbied aan de overblijfselen van den Heere Jezus te bewijzen, wat er dan ook het gevolg voor hem van zou zijn.

3. Welk eene verwondering het bij Pilatus heeft teweeggebracht te hooren, dat Hij alreede gestorven was (Pilatus heeft wellicht gedacht, dat Hij zich gered had en was afgekomen van het kruis). Bovenal verwonderde het hem, dat Christus nu reeds gestorven was, dat iemand, die meer dan gewone kracht scheen te hebben, zoo spoedig door den dood was overwonnen. Iedere bijzonderheid van Christus' dood was verwonderlijk, want van het begin tot het einde is Zijn naam genoemd *Wonderlijk*. Pilatus twijfelde (zoo verstaan sommigen het) of Hij wel dood was, vreezende bedrogen te worden, en dat het lichaam levend van het kruis zou worden afgenomen en weder bijgebracht, terwijl het vonnis luidde, evenals bij ons, te hangen totdat Hij werkelijk dood was. Hij riep dus den hoofdman over honderd, zijn eigen krijgsbevelhebber, tot zich, en vroeg hem *of Hij lang gestorven was*, vers 44, of het reeds zoo lang was sedert zij eenig teeken van leven in Hem hadden gezien, een ademtocht, of eene beweging, dat zij gerust konden besluiten, dat Hij werkelijk dood was. De hoofdman kon hem hier de verzekering van geven, want hij had zeer bijzonder opgemerkt hoe Hij den geest gaf, vers 39. Hierin was eene bijzondere leiding der voorzienigheid, dat Pilatus zoo strikt en nauwkeurig was in zijn onderzoek, zoodat er geen voorwendsel was te zeggen, dat Hij levend werd begraven, om aldus de waarheid Zijner opstanding te loochenen; en zoo volkomen werd dit nu uitgemaakt, dat die tegenwerping ook nooit gemaakt werd. Aldus erlangt de waarheid van Christus soms bevestiging zelfs uit den mond harer vijanden.

II. Hoe het lichaam van Christus *begraven* werd. Pilatus gaf Jozef verlof om het lichaam af te nemen van het kruis en er naar welgevallen mede te handelen. Het was een wonder, dat overpriesters hem niet waren voorgekomen, en het eerst aan Pilatus om het lichaam gevraagd hadden, om het tentoon te stellen en door de straten te sleuren, maar dat overblijfsel van hun toorn heeft God weerhouden, en Hij gaf dien onwaardeerbaren schat aan Jozef, die hem wist te waardeeren; en het hart der overpriesters werd geneigd, dat zij er zich niet tegen verzet hebben.

1. Jozef kocht fijn lijnwaad om er het lichaam mede te omhullen, hoewel men voor zulk een geval oud linnen, dat reeds gebruikt was, allicht voldoende zou gevonden hebben. Bij ons betoonen van eerbied aan Christus betaamt het ons *vrijgevig* te zijn, en Hem te dienen met het *beste*, dat te verkrijgen is, niet met hetgeen het gemakkelijkst of goedkoopst te verkrijgen is.

2. Hij nam het lichaam af, het vermagerde, mishandelde lichaam, en wond het in het fijne lijnwaad, als een zeer kostbare schat. Onze Heere Jezus heeft bevolen, dat Hij ons sacramenteel overgegeven zou worden in de inzetting van het Avondmaal, dat wij zóó moeten ontvangen, dat er het best onze liefde door wordt uitgedrukt voor Hem, die ons lief heeft gehad en voor ons gestorven is.

3. Hij legde Hem in een graf, dat hem toebehoorde. In de geschiedenis van de koningen van Juda vinden wij soms vermeld als eene schande over de gedachtenis van goddelooze koningen, dat zij niet begraven werden in de graven der koningen. Onze Heere Jezus is, hoewel Hij geen kwaad maar wel veel goed gedaan heeft, en Hem den troon van Zijn' vader David was gegeven, toch in een gewoon graf van het volk begraven, want het was niet in deze wereld, maar in de andere, dat *Zijne rust heerlijk zal zijn*. Dit graf behoorde aan Jozef. Toen Abraham geene andere bezitting had in het land Kanaän, had hij toch eene grafstede, maar Christus heeft zelfs die niet gehad. Dat graf was *uit eene steenrots gehouwen*, want Christus stierf om het graf tot eene toevlucht en schuilplaats te maken voor Zijne heiligen, en uit eene rots gehouwen zijnde, is het eene *sterke toevlucht*. „Och of Gij mij in het graf verstaakt!" Christus zelf is eene schuilplaats voor Zijn volk, die „als de schaduw is van een' zwaren rotssteen."

4. *Hij wentelde een' steen tegen de deur des grafs*, want dat was de wijze van begraven bij de Joden. Toen Daniël in den kuil der leeuwen werd geworpen, werd een steen op den mond des kuils gelegd om hem daar binnen te houden, gelijk hier voor de deur van Christus' graf, maar die steenen hebben het bezoek der engelen aan de gevangenen niet kunnen beletten.

5. Sommigen van de Godvruchtige vrouwen hebben de begrafenis bijgewoond, en zij „aanschouwden waar Hij gelegd werd", opdat zij na den sabbat konden komen om het doode lichaam te zalven, daar zij hier thans den tijd niet voor hadden. Toen Mozes, de middelaar en wetgever der Joodsche kerk werd begraven, werd er zorg voor gedragen, dat „niemand zijn graf heeft geweten", Deut. 34 : 6, omdat de eerbied des volks voor hem met hem moest sterven; maar toen onze groote Middelaar en Wetgever begraven werd, is er bijzonder kennis

genomen van Zijn graf, omdat Hij weder opstaan moest, en de zorg, die voor Zijn lichaam werd gedragen, wijst op de zorge, die Hij zelf hebben zal voor Zijn lichaam, de kerk. Zelfs als zij een dood lichaam schijnt te zijn, en als een dal dorre doodsbeenderen, dan zal zij toch bewaard blijven voor eene opstanding, eene herleving, evenals de doode lichamen Zijner heiligen, met wier stof een verbond van kracht is, dat niet vergeten zal worden. Onze overdenking van Christus' begrafenis moet er ons toe leiden om aan onze eigene begrafenis te denken, en ons helpen om ons met het graf gemeenzaam te maken, en aldus het bed gemakkelijk voor ons te doen zijn, dat wij ons weldra in de duisternis zullen spreiden. Het veelvuldige denken er aan zou er niet slechts de vreeze en verschrikking van wegnemen, maar ons opwekken, om, daar de graven altijd gereed zijn voor ons, ons te bereiden voor de graven, Job 17 : 1.

HOOFDSTUK XVI.

In dit hoofdstuk hebben wij een kort verhaal van de opstanding en hemelvaart van den Heere Jezus; en de blijdschap en triomf, die hierdoor aan alle geloovigen bereid is, zullen zeer aangenaam wezen voor hen, die in de vorige hoofdstukken met Christus geleden hebben. Hier is I Christus' opstanding aangekondigd door een' engel aan de vrouwen, die tot het graf kwamen om Hem te zalven, vers 1—8. II. Zijne verschijning aan Maria Magdalena, en het bericht, dat zij er van gaf aan de discipelen, vers 9—11. III. Zijne verschijning aan de twee discipelen op weg naar Emmaus, en het bericht, dat zij er van gaven aan hunne broederen, vers 12, 13. IV. Zijne verschijning aan de elven en de opdracht, die Hij hun gaf om Zijn koninkrijk in de wereld op te richten, met de volledige instructies en geloofsbrieven hiervoor, vers 14—18. V. Zijn opvaren naar den hemel, den ijver, waarmede de apostelen zich toelegden op hun werk, en hoe God Zijn zegen gaf op hun' arbeid, vers 19, 20.

En als de Sabbath voorbijgegaan was, hadden Maria Magdaléna, en Maria, de moeder van Jacobus, en Salóme specerijen gekocht, opdat zij kwamen en Hem zalfden. 2. En zeer vroeg op den eersten dag der week, kwamen zij tot het graf, als de zon opging; 3. En zeiden tot malkanderen: Wie zal ons den steen van de deur des grafs afwentelen? 4. (En opziende zagen zij, dat de steen afgewenteld was) want hij was zeer groot. 5. En in het graf ingegaan zijnde, zagen zij eenen jongeling, zittende ter rechterzijde, bekleed met een wit lang kleed, en werden verbaasd. 6. Maar hij zeide tot haar: Zijt niet verbaasd; gij zoekt Jezus den Nazaréner, die gekruisigd was; hij is opgestaan, hij is hier niet; ziet de plaats, waar zij hem gelegd hadden. 7. Doch gaat henen, zegt aan zijne discipelen, en aan Petrus, dat hij u voorgaat naar Galiléa; aldaar zult gij hem zien, gelijk hij ulieden gezegd heeft. 8. En zij, haastelijk uitgegaan zijnde, vloden van het graf; en beving en ontzetting had haar bevangen, en zij zeiden niemand iets, want zij waren bevreesd.

Nooit is er zulk een sabbat geweest, sedert de sabbat voor het eerst ingesteld werd, als deze was, en die, gelijk de eerste woorden van dit hoofdstuk ons melden, nu voorbij was. Gedurende dien geheelen sabbat lag onze Heere Jezus in het graf. *Voor Hem* was het een sabbat der *ruste*, maar een *stille* sabbat; voor Zijne discipelen was het een treurige sabbat, doorgebracht in tranen en angst. Nooit waren de sabbatdiensten in den tempel zulk een verfoeisel voor God, hoewel zij dit dikwijls geweest zijn, als zij het nu waren, toen de handen der overpriesters, die er bij voorgingen, vol waren van bloed, het bloed van Christus. Welnu, die sabbat is voorbij, en de eerste dag der week is de eerste dag van eene nieuwe wereld. Wij hebben hier

I. Het liefdevolle bezoek der Godvruchtige vrouwen, die Christus hadden gediend, aan Zijn graf. Het was geen bijgeloovig, maar een Godvruchtig bezoek. Zeer vroeg in den morgen, bij het aanbreken van den dag, of nog vroeger, hadden zij haar woning verlaten; maar zij hadden òf een' langen weg af te leggen, òf eenig oponthoud gehad, zoodat zij pas bij zonsopgang aan het graf kwamen. Zij hadden specerijen gekocht, en kwamen niet slechts om het doode lichaam met hare tranen te besproeien — want door niets kon hare droefheid méér opgewekt worden dan door hetgeen zij gingen verrichten — maar ook om het te zalven met hare specerijen, vers 1. Nikodemus had eene groote hoeveelheid droge specerijen gekocht, *mirre en aloë*, welke dienen om de wonden en het bloed op te drogen, Joh. 19 : 39. Maar deze vrouwen achtten dit niet genoeg; zij kochten specerijen, wellicht van eene andere soort, welriekende oliën, om *Hem te zalven*. De eere, die anderen aan Christus' naam hebben bewezen, moet ons niet weerhouden van Hem ook onzen eerbied te bewijzen.

II. De zorge, die het baarde, om den steen afgewenteld te krijgen, en het wegnemen dier zorge, vers 3, 4. *Zij zeiden tot elkander*, terwijl zij voortgingen, en nabij het graf gekomen waren, *Wie zal ons den steen van de deur des grafs afwentelen? want hij was zeer groot*, en dus zwaarder dan dat zij hem met vereenigde krachten zouden kunnen bewegen. Zij hadden hieraan moeten denken eer zij uitgingen, en dan zou de voorzichtigheid haar geboden hebben niet te gaan, tenzij vergezeld van personen, die dit doen konden. En er was nog eene veel grootere moeielijkheid, die zij te boven moesten komen, en waarvan zij niets wisten, nl. eene wacht van soldaten, daar geplaatst om het graf te bewaken, en die, zoo zij eerder waren gekomen, haar van schrik terug hadden doen gaan. Maar hare liefde tot Christus bracht haar tot het graf, en zie nu, hoe op het oogenblik, dat zij er kwamen, die twee moeielijkheden uit den weg waren geruimd, zoowel de steen, waarvan zij wisten, als de wacht, waarvan zij niet wisten, waren weg. Zij zagen, dat de steen afgewenteld was, dat het eerste ding was, dat haar

verbaasde. Zij, die door eene heilige begeerte gedreven worden om Christus naarstiglijk te zoeken, zullen bevinden, dat de moeielijkheden op hun' weg op wonderbaarlijke wijze worden weggenomen, en dat zij er boven alle verwachting over heen geholpen worden.

III. De verzekering, die haar door een' engel gegeven werd, dat de Heere Jezus van de dooden was opgestaan, afscheid had genomen van het graf, en hem daar gelaten had om aan hen, die Hem daar zochten, dit te berichten.

1. Zij zijn ingegaan in het graf, een weinig ten minste, en zagen, dat het lichaam van Jezus niet meer was, waar zij het den vorigen avond gelaten hadden. Hij, die het ondernomen heeft, om door Zijn' dood onze schuld te betalen, heeft ons door Zijne opstanding den kwijtbrief verkregen, want het was Zijn ontslag uit de gevangenis — en het was een rechtmatig en wettig ontslag — waaruit bleek, dat Hij aan alle de eischen der Goddelijke gerechtigheid had voldaan, en dat tevens de zaak in geschil beslecht werd door het onwederlegbaar bewijs, dat Hij de Zoon van God was.

2. *Zij zagen een' jongeling, zittende ter rechterzijde* van het graf. De engel verscheen in de gestalte van een' mensch, een *jongeling*, want engelen, hoewel geschapen in den beginne, worden niet *oud*, maar zijn immer in denzelfden staat van volkomenheid van schoonheid en kracht, en dat zullen de verheerlijkte heiligen ook zijn, als zij zullen zijn *gelijk de engelen*. Deze engel zat ter rechterzijde, toen zij in het graf gingen, bekleed met een lang wit kleed, een gewaad, dat tot aan de voeten reikte, zooals de kleederen der aanzienlijken. Hem te zien had die vrouwen wèl kunnen bemoedigen, maar zij werden verbaasd, of verschrikt. Menigmaal zal hetgeen ons tot vertroosting zou kunnen dienen, door onze vergissingen en ons niet begrijpen, eene verschrikking voor ons zijn.

3. Hij brengt hare vreeze tot bedaren door haar te verzekeren, dat er wèl groote oorzaak was tot juichen, maar niet tot vreezen, vers 6; *Hij zeide tot haar: Zijt niet verbaasd.* Gelijk engelen zich verheugen over de bekeering van zondaren, zoo verheugen zij zich ook in de vertroosting der heiligen. Zijt niet verbaasd, want *a.* „Gij zijt getrouwe, liefdevolle volgelingen van Jezus Christus, in plaats dus van verschrikt te zijn, behoort gij vertroost en bemoedigd te wezen. Gij zoekt Jezus den Nazarener, die gekruist was." Het vragen en zoeken van geloovige zielen naar Christus heeft bijzonder betrekking op Hem als den Gekruiste, 1 Cor. 2 : 2, opdat zij Hem kennen en de gemeenschap Zijns lijdens. Zijn verhoogd zijn van de aarde, is hetgeen allen tot Hem trekt. Christus' kruis is de banier, waarnaar de volken vragen. Merk op, dat hij spreekt van Jezus als van Hem, die *gekruist was.* „Die zaak is *voorbij*, gij moet niet zóó blijven verwijlen bij de treurige omstandigheden van Zijne kruisiging, dat gij niet in staat zijt om de blijde tijding Zijner opstanding aan te nemen. Hij was *gekruisigd in zwakheid*, maar dat verhindert niet, dat Hij opgewekt is in kracht. Gij, die Hem zoekt, moet dus niet vreezen Hem te missen." Hij *was* gekruisigd, maar Hij *is* verheerlijkt, en wel verre, dat de schande van Zijn lijden Zijne heerlijkheid vermindert, wordt door de heerlijkheid alle smaad van Zijn lijden volkomen afgewischt. Daarom heeft Hij ook na Zijn ingaan tot de heerlijkheid nooit een' sluier geworpen over Zijn lijden, en heeft Hij het niet geschroomd, dat er van Zijn kruis wordt gesproken. De engel, die hier Zijne opstanding verkondigt, noemt Hem Jezus, die gekruist was. Hij zelf erkent, Openb. 1 : 18, *Ik ben die leef, en Ik ben dood geweest;* en in het midden der lofzangen van de hemelsche heirscharen verschijnt Hij als *een Lam dat geslacht is*, Openb. 5 : 9. *b*, „Het zal dus eene goede tijding voor u wezen te hooren, dat gij, in stede van Hem, dood zijnde, te zalven, u in Hem kunt verblijden als levende. Hij is opgestaan; Hij is hier niet, niet dood, maar weder levend. Wij kunnen u *Hem* nu niet toonen, maar later zult gij Hem zien, en nu kunt gij zien *de plaats, waar zij Hem gelegd hebben.* Gij ziet, Hij is van hier gegaan, noch door Zijne vijanden, noch door Zijne vrienden is Hij gestolen, maar Hij is *opgestaan.*

4. Hij beveelt haar spoedig kennis hiervan te geven aan Zijne discipelen. Aldus zijn zij tot apostelen van de apostelen geworden, hetgeen eene belooning was voor hare liefde en trouw jegens Hem, betoond in haar blijven bij Hem aan het kruis, tot aan het graf en tot in het graf. Zij kwamen het eerst en werden dus het eerst gediend met vertroosting; geen ander uit Zijne discipelen durfde tot Zijn graf te naderen, of onderzoek naar Hem te doen; zóó weinig gevaar was er, dat zij des nachts zouden komen om Hem te stelen, dat niemand tot Hem naderde dan eenige vrouwen, die niet eens den steen konden afwentelen. *a.* Zij moeten Zijnen discipelen zeggen dat Hij is opgestaan. Het is een treurige, sombere tijd voor hen; hun geliefde Meester is dood, en al hunne blijdschap en hoop zijn begraven in Zijn graf. Zij beschouwen Zijne zaak als ter nedergeworpen; zij zelven gereed om als eene gemakkelijke prooi hunnen vijanden in handen te vallen, zoodat er geen kracht of moed in hen is overgebleven. Zij zijn ten einde raad, en ieder hunner bedenkt hoe het best voor zich zelven te zorgen. „O! gaat haastelijk tot hen," zegt de engel, „zegt hun, dat hun Meester is opgestaan. Dat zal weer leven en moed in hen opwekken, en hen er voor behoeden om in wanhoop weg te zinken." Christus schaamt zich niet Zijne arme discipelen te erkennen, nu Hij in Zijn' staat van verhooging is; Hij schuwt hen niet, wegens Zijne verhooging, want Hij droeg er terstond zorg voor, dat die hun bekend werd gemaakt. Ook betoont Christus zich niet uiterst gestreng om op te merken wat zij, wier hart oprecht voor Hem is, verkeerds gedaan hebben. De discipelen hadden Hem zeer onvriendelijk verlaten, en toch betuigde Hij deze zorge en belangstelling voor hen. Aan hen, die treuren om den Heere Jezus, zal in tijds vertroosting worden gezonden, en ter gelegener tijd zal Hij zich aan hen openbaren. *b.* Zij moeten het vooral aan Petrus zeggen. Dit wordt inzonderheid opgemerkt door dezen evangelist, die, naar men

veronderstelt, onder leiding van Petrus geschreven heeft. Als het aan de discipelen wordt gezegd, dan wordt het ook aan Petrus gezegd, want ten teeken van zijn berouw dat hij zijn' Meester verloochend heeft, bleef hij de andere discipelen vergezellen; toch wordt inzonderheid hij genoemd. Zegt het aan *Petrus*, want het zal eene goede tijding voor hem wezen, meer welkom aan hem dan aan een der overigen, wie hij ook zij; want hij treurt wegens zonde, en aan ware boetelingen kan geene tijding méér welkom wezen dan die van de opstanding van Christus, omdat Hij is opgewekt om hunne *rechtvaardigmaking*. Hij zal vreezen dat de blijdschap dier goede tijding niet voor hem bestemd is. Indien de engel alleen gezegd had: „Gaat heen, zegt Zijnen discipelen, dan zou Petrus zuchtend gezegd kunnen hebben: „Ik weet niet, of ik mij wel als een hunner kan beschouwen, want ik heb Hem verloochend, en verdien nu ook door Hem verloochend te worden." Om dit te voorkomen, heet het: Gaat tot Petrus, en zegt hem, dat hij even welkom zal wezen als al de anderen om Hem te komen *zien* in Galilea. Een gezicht op Christus zal voor een waren boetvaardige zeer welkom zijn, en Christus zal zich zeer gaarne aan een waren boetvaardige toonen, want er is blijdschap in den hemel over hem. *c.* Zij moeten hen allen, en met name Petrus, bescheiden tot eene samenkomst in Galilea, *gelijk Hij ulieden gezegd heeft*, Matth. 26 : 32. Op hunne reize naar Galilea zullen zij tijd en gelegenheid hebben om zich te herstellen, en zich te herinneren wat Hij hun daar zoo dikwijls gezegd heeft, nl. dat Hij zou lijden en sterven en *ten derden dage weder opstaan*, terwijl zij, te Jeruzalem verwijlende, onder vreemden en vijanden, zich niet zouden kunnen herstellen van den schrik en den angst, die zij hadden doorstaan, en niet genoeg tot kalmte zouden kunnen komen om de betere tijdingen naar behooren te ontvangen en te begrijpen. Alle samenkomsten van Christus en Zijne discipelen zijn door Hem bepaald en te voren vastgesteld. Christus vergeet die afspraken nooit, maar zal de Zijnen gewisselijk met den beloofden zegen ontmoeten aan alle plaatsen, waar Hij Zijns naams gedachtenis stichten zal; en bij alle samenkomsten van Christus en Zijne discipelen is Hij altijd het eerst ter plaatse aanwezig, *Hij gaat u voor*,

IV. Het bericht, dat de vrouwen hiervan brachten aan de discipelen, vers 8. *Zij, haastelijk uitgegaan zijnde, vloden van het graf*, om zich zoo veel mogelijk te spoeden tot de discipelen, terwijl „beving en ontzetting haar had bevangen." Zie, hoe zeer wij vijanden zijn van ons zelven en van ons eigen genot en vertroosting door niet te bedenken en te gelooven wat Christus ons gezegd heeft. Christus had haar dikwijls gezegd, dat Hij ten derden dage zou opstaan; hadden zij daar nu behoorlijk acht op gegeven en er geloof aan geschonken, dan zouden zij tot het graf zijn gekomen, verwachtende, dat Hij was opgestaan, en dan zouden zij er de tijding van ontvangen hebben met blijde verzekerdheid, en niet met al die verbaasdheid en schrik. Dewijl haar nu bevolen was om het den discipelen te zeggen, omdat dezen het aan geheel de wereld moesten verkondigen, wilden zij het nu aan niemand anders zeggen; zij toonden aan niemand, die zij ontmoetten, iets daarvan, *want zij waren bevreesd*, bevreesd, dat de tijding te goed was om waar te kunnen zijn. Onze kwellende vrees en angst verhinderen ons dikwijls om aan Christus en de zielen der menschen de diensten te bewijzen, die wij hun zouden kunnen bewijzen, indien het geloof en de blijdschap des geloofs krachtig in ons waren.

9. En als Jezus opgestaan was des morgens vroeg op den eersten dag der week, verscheen Hij eerst aan Maria Magdaléna, uit welke Hij zeven duivelen uitgeworpen had. 10. Deze, henengaande, boodschapte het dengenen, die met Hem geweest waren, welke treurden en weenden. 11. En als deze hoorden, dat Hij leefde, en van haar gezien was, geloofden zij het niet. 12. En na dezen is Hij geopenbaard in eene andere gedaante, aan twee van hen, daar zij wandelden, en in het veld gingen. 13. Deze ook, henengaande, boodschapten het aan de anderen, maar zij geloofden ook die niet.

Wij hebben hier een zeer kort verhaal van twee van Christus' verschijningen, en het weinig geloof, dat het bericht er van bij de discipelen gevonden heeft.

I. Hij verscheen aan Maria Magdalena, aan haar het eerst in den hof, waarvan wij het bijzonder verhaal vinden in Joh. 20 : 14. Zij was het, *uit welke Hij zeven duivelen uitgeworpen had*. Er was haar veel vergeven, en er was haar veel gegeven en er was veel voor haar gedaan; en zij heeft *veel liefgehad*, en Christus heeft haar de eer aangedaan, dat zij de eerste was, die Hem zag na Zijne opstanding. Hoe inniger wij ons aan Christus hechten, hoe eerder wij kunnen verwachten Hem te zien, en hoe meer wij van Hem te zien zullen krijgen.

1. Zij brengt het bericht van hetgeen zij gezien had, aan de discipelen; niet slechts aan de *elven*, maar ook aan hen, die met Hem geweest waren, welke treurden en weenden, vers 10. Nu was het de tijd, waarvan Christus hun gesproken had, en waarin zij zullen schreien en klagelijk weenen, Joh. 16 : 20. En het was een blijk van hunne groote liefde voor Christus, en het diep besef, dat zij hadden van hun verlies van Hem. Maar toen hun geween een paar avonden had vernacht, is, gelijk Christus hun beloofd had, de vertroosting gekomen; „Ik zal u wederom zien, en uw hart zal zich verblijden." Aan weenende discipelen kan geene betere tijding gebracht worden dan de tijding van Christus' opstanding. En wij moeten er ons op toeleggen om vertroosters te zijn van treurende discipelen, door hun onze ervaringen mede te deelen, en hun te zeggen wat wij *van Christus gezien hebben*.

2. Zij konden het bericht, dat hun gebracht werd, niet gelooven. Zij hoorden, dat Hij levend was, en dat zij Hem gezien had. Het verhaal liet zich wel hooren, en toch geloofden zij het niet. Zij wilden niet zeggen, dat zij het verhaal had verzonnen, of dat het hare bedoeling was hen te bedriegen; maar zij vreezen, dat zij zelve bedrogen is, en dat zij het zich slechts verbeeldde Hem gezien te hebben. Indien zij de herhaalde voorzeggingen er van uit Zijn eigen mond hadden geloofd, dan zouden zij nu niet zoo ongeloovig zijn geweest voor het bericht er van.

II. Hij verscheen aan twee van de discipelen „daar zij wandelden, en in het veld gingen," vers 12. Dit heeft ongetwijfeld betrekking op hetgeen voorviel tusschen Christus en de twee discipelen op weg naar Emmaus en uitvoerig verhaald wordt door Lukas, hoofdst. 24 : 13 en verv. Hier wordt gezegd, dat Hij hun verscheen „in eene andere gedaante", in een ander gewaad dan Hij gewoonlijk droeg, in de gestalte van een' reiziger, gelijk Hij in den hof aan Maria Magdalena verscheen in een gewaad, dat haar deed denken, dat Hij de hovenier was. Maar dat Hij wezenlijk Zijn eigen gelaat had, blijkt hieruit, dat *hunne oogen gehouden werden, dat zij Hem niet kenden,* en dat zij, toen die belemmering van hunne oogen was weggenomen, Hem terstond hebben gekend, Lukas 24 : 16—31.

1. Deze twee getuigen nu gaven in hun getuigenis dit bewijs van Christus' opstanding; *Dezen ook heengaande, boodschapten het aan de anderen,* vers 13. Zelven overtuigd zijnde, wenschten zij die overtuiging door hunne broederen te doen deelen, opdat zij er dezelfde vertroosting uit zouden erlangen.

2. Het vond geen geloof bij allen, *zij geloofden ook die niet.* Zij dachten, dat ook zij de slachtoffers waren van een zinsbedrog. Nu was hierin eene wijze leiding der voorzienigheid, dat de bewijzen van Christus' opstanding aldus *trapsgewijze* gegeven en met zoo groote *omzichtigheid* aangenomen werden, opdat dan ook de zekerheid, waarmede de apostelen deze leer later gepredikt hebben, toen zij hun al er mede op het spel zetten, des te meer overtuiging zou wekken. Wij hebben te meer reden hen te gelooven, die zelf zoo langzaam tot het geloof zijn gekomen. Hadden zij de zaak terstond op het eerste bericht, zonder bedenking aangenomen, men zou hen voor lichtgeloovig hebben kunnen houden, en hun getuigenis zou minder gewicht in de schaal hebben gelegd. Dat zij het echter eerst niet geloofden, toont, dat zij het later niet anders dan op goede gronden en uit volle overtuiging hebben geloofd.

14. Daarna is Hij geopenbaard aan de elven, terwijl zij aanzaten, en verweet hun hunne ongeloovigheid en hardigheid des harten, omdat zij niet geloofd hadden degenen, die Hem gezien hadden, nadat Hij opgestaan was. 15. En Hij zeide tot hen: Gaat henen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen. 16. Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden. 17. En degenen, die geloofd zullen hebben, zullen deze teekenen volgen: in mijnen naam zullen zij duivelen uitwerpen; met nieuwe tongen zullen zij spreken; 18. Slangen zullen zij opnemen; en al is het, dat zij iets doodelijks zullen drinken, dat zal hun niet schaden; op kranken zullen zij de handen leggen, en zij zullen gezond worden.

Hier is:

I. De *overtuiging,* die Christus Zijn' apostelen gaf van de waarheid Zijner opstanding, vers 14. Hij zelf verscheen hun, toen zij allen te zamen waren, *daar zij aanzaten,* hetgeen Hem de gelegenheid gaf om met hen te eten en te drinken, waardoor zij ten volle overtuigd werden, zie Hand. 10 : 41. En toen Hij hun verscheen, *verweet Hij hun hunne ongeloovigheid en hardigheid des harten,* want zelfs in de algemeene bijeenkomst in Galilea waren er nog sommigen, die twijfelden, gelijk wij zien in Matthéüs 28 : 17. De bewijzen der waarheid van het Evangelie zijn zoo volledig en duidelijk, dat hun, die het niet aannemen, met recht hun ongeloof verweten kan worden; en dit ongeloof wordt niet veroorzaakt door eenigerlei zwakheid of gebrekkigheid der bewijzen, maar door „de hardigheid van hun hart", hun onverstand en stompzinnigheid. Hoewel zij zelven Hem nog niet gezien hadden, worden zij toch met recht gelaakt „omdat zij niet geloofd hadden degenen, die Hem gezien hadden, nadat Hij was opgestaan. Het kwam wellicht ook voort uit den hoogmoed huns harten, dat zij niet geloofden, want zij dachten: „Indien Hij waarlijk is opgestaan, wie zou Hij dan anders lust hebben te eeren door zich te toonen, dan ons?" En zoo Hij hen voorbijgaat, en zich eerst aan anderen vertoont, dan kunnen zij niet gelooven, dat Hij het is. Zoo zijn er velen, die de leer van Christus voor onwaar houden, omdat zij het beneden zich achten geloof te schenken aan de personen, die Hij verkoren heeft om er de getuigen en de verkondigers van te zijn. Maar het zal in den grooten dag als geene verontschuldiging van ons ongeloof worden aangenomen als wij zeggen: „*Wij hebben Hem niet gezien* nadat Hij was opgestaan", want wij hadden het getuigenis behooren aan te nemen van hen, die Hem wèl gezien hebben.

II. De opdracht, die Hij hun gaf om Zijn koninkrijk op de richten onder de menschen door de prediking van Zijn *Evangelie,* de blijde tijding van verzoening met God door een Middelaar. Merk nu op

1. Aan wie zij het *Evangelie* moesten prediken. Tot nu toe waren zij alleen gezonden tot de verlorene schapen van het huis Israels, en was het hun verboden te gaan in den weg der Heidenen, of in eenige stad der Samaritanen. Maar nu is hunne opdracht uitgebreid, en zijn zij gemachtigd om heen te gaan in de geheele wereld, in alle deelen der wereld, der bewoonde

wereld, en het Evangelie van Christus te prediken aan alle creaturen, aan de Heidenen, zoowel als aan de Joden, aan elk menschelijk schepsel, dat in staat is het te ontvangen. „Onderricht hen betreffende Christus, de geschiedenis van Zijn leven, en dood, en opstanding. Onderwijst hen in de beteekenis en bedoeling er van; deelt hun mede welke voordeelen hieruit voortvloeien voor de kinderen der menschen, en noodigt hen allen, zonder uitzondering uit, om te komen en er in te deelen. Dat is *Evangelie*. Laat dit gepredikt worden aan alle personen." Deze elf menschen konden het niet zelven aan de geheele wereld prediken, en nog veel minder aan ieder schepsel er in; maar zij en de andere discipelen, zeventig in getal, met degenen, die later aan hen toegevoegd zullen worden, moeten zich verspreiden op verschillende wegen, en overal waar zij gingen, moesten zij het Evangelie meedragen. Zij moesten anderen zenden naar de plaatsen, waar zij zelven niet heen kunnen gaan, kortom, het moet hun levenswerk wezen om die blijde tijding met alle mogelijke getrouwheid en nauwkeurigheid heen te zenden door de geheele wereld, niet als iets dat de menschen moet vermaken en onderhouden, maar als eene plechtige boodschap van God aan de menschen, en een verordineerd middel om hen gelukkig en zalig te maken. Verkondigt het aan zoovelen gij kunt, en zegt hun, dat zij het wederom aan anderen verkondigen. Het is eene boodschap, waar ieder belang bij heeft, en daarom moet zij overal ontvangen en welkom geheeten worden, wijl zij iedereen welkom heet."

2. Wat de hoofdsom is van het Evangelie, dat zij hebben te prediken, vers 16. „Stelt der wereld leven en dood voor, goed en kwaad. Zegt aan de kinderen der menschen, dat zij allen in een' toestand zijn van ellende en gevaar, *veroordeeld* door hun' Vorst, *overwonnen* en *tot slaven gemaakt* door hunne vijanden." Dit wordt ondersteld in hun *gered* zijn, dat zij niet zouden behoeven, indien zij niet waren *verloren*. Gaat nu heen en zegt hun *a.* „Dat, indien zij het Evangelie gelooven en Christus' discipelen worden, indien zij den duivel, de wereld en het vleesch verzaken, en zich wijden aan Christus, als aan hun' Profeet, Priester en Koning, en aan God in Christus als hun God in het verbond, en hunne oprechtheid hierin toonen door hun standvastig blijven bij dat verbond, zij zalig zullen worden, verlost van de schuld en de macht der zonde, zij zal over hen niet heerschen, en zij zal hen niet verderven. Hij, die een waar Christen is, zal door Christus worden behouden." De doop is verordineerd als eene inwijdingsplechtigheid, door welke zij, die Christus aannamen, Hem beleden; maar wordt hier genomen veeleer voor de zaak zelve dan voor het teeken der zaak, want Simon de Toovenaar *geloofde* en was *gedoopt*, maar werd toch niet zalig, Hand. 8 : 13. Het „gelooven met het hart en het belijden van den Heere Jezus met den mond," Rom. 10 : 9, schijnt tamelijk hetzelfde te wezen als wat hier bedoeld wordt. Of wel: Wij moeten de Evangelie-waarheden aannemen, en instemmen met de Evangelie-voorwaarden. *b.* „Indien zij niet gelooven, indien zij het getuigenis van God betreffende Zijn' Zoon, niet aannemen, dan kunnen zij niet verwachten op eene andere wijze zalig te worden, maar moeten noodzakelijkerwijze omkomen; zij zullen verdoemd worden, veroordeeld door het versmaadde Evangelie en de door hen verbroken geboden der wet." En ook dit is Evangelie, eene blijde boodschap, dat niets anders dan ongeloof de menschen zal veroordeelen, omdat ongeloof eene zonde is tegen het middel om zalig te worden. In de laatste zinsnede wordt de doop niet genoemd, want niet het eenvoudig gebrek aan den doop, maar het moedwillig minachtend verzuim er van maakt de menschen doemwaardig, want anders zouden kinderen verdoemd worden om de nalatigheid en onheiligheid der ouders.

3. De macht waarmede zij begiftigd zullen worden, ter bevestiging van de leer, die zij prediken, vers 17. *Degenen, die geloofd zullen hebben, zullen deze teekenen volgen.* Niet, dat allen, die gelooven, deze teekenen zullen kunnen toonen, maar sommigen, nl. zij, die gebruikt werden om het geloof te verbreiden, en anderen tot het geloof te brengen; want de teekenen zijn bedoeld voor de ongeloovigen, 1 Cor. 14 : 22. Het heeft veel bijgedragen tot de heerlijkheid en de blijkbaarheid van het Evangelie, dat de predikers niet slechts zelven wonderen hebben gedaan, maar ook aan anderen het vermogen hebben medegedeeld om wonderen te kunnen doen, welke macht sommigen van hen die geloofd hebben, gevolgd is, waar zij ook heengingen om te prediken. Zij zullen in Christus' naam wonderen doen, denzelfden naam, waarin zij gedoopt zijn, in de kracht, die aan Hem ontleend is, en verkregen wordt op het gebed. Sommigen van die teekenen worden genoemd, *a.* Zij zullen duivelen uitwerpen; die macht bestond onder de Christenen meer algemeen dan eenige andere, en heeft langer aangehouden, gelijk blijkt uit het getuigenis van Justin Martyr, Origenes, Irenaeus, Tertullianus, Minutius Felix, en anderen door Hugo de Groot te dezer plaatse aangehaald. *b.* Zij zullen „met nieuwe tongen spreken", talen, die zij nooit hadden geleerd, en waarmee zij nooit bekend waren geweest, en dit was een *wonder*, (een wonder voor het verstand) ter bevestiging der waarheid van het Evangelie, en tevens een *middel* tot verspreiding van het Evangelie onder de volken, die het niet hadden gehoord. Het bespaarde aan de predikers zeer veel moeite en arbeid voor het leeren der talen, en ongetwijfeld waren zij, die door een wonder talen meester zijn geworden, ook volkomen meester van die talen, in al de haar eigene sierlijkheid, even geschikt om te *onderwijzen* als het *gemoed te bewegen*, hetgeen eene zeer groote aanbeveling was voor hunne prediking. *c. Slangen zullen zij opnemen.* Dit werd vervuld aan Paulus, die niet gekwetst werd door de adder, die zijne hand had gevat, hetgeen door de barbaren als een groot wonder werd erkend, Hand. 28 : 5, 6. Zij zullen ongedeerd blijven door het adderengebroedsel, in het midden waarvan zij leefden, en door de boosaardigheid van de oude slang. *d.* Indien zij door hunne

vervolgers genoodzaakt worden *iets dooaelijks te drinken, het zal hun niet schaden,* en daarvan worden voorbeelden gevonden in de kerkgeschiedenis. *e.* Zij zullen er niet slechts voor bewaard blijven om zelf geschaad te worden, maar ook in staat zijn goed te doen aan anderen, *op kranken zullen zij de handen leggen, en zij zullen gezond worden,* gelijk groote menigten gezond werden door de heelende aanraking huns Meesters. Vele ouderlingen der kerk hadden dit vermogen, gelijk blijkt uit Jakobus 5 : 14, waar als een ingesteld teeken van deze wonderbare genezing, gezegd wordt, dat zij de kranken zalven met olie in den naam des Heeren. Met welk eene zekerheid van voorspoed te zullen hebben konden zij uitgaan ter vervulling van hunne opdracht, als zij zulke geloofsbrieven konden overleggen!

19. De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, is opgenomen in den hemel, en is gezeten aan de rechterhand Gods. 20. En zij, uitgegaan zijnde, predikten overal, en de Heere wrocht mede, en bevestigde het woord door teekenen, die daarop volgden. Amen.

Hier is: 1. Christus verwelkomd in de wereld hier Boven, vers 19. *De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had,* aan de discipelen gezegd had wat Hij hun te zeggen had, *is opgenomen in den hemel,* in eene wolk, waarvan wij het bijzondere bericht hebben in Hand. 1 : 9; en Hij werd niet slechts *toegelaten,* maar Hem is *rijkelijk toegevoegd de ingang* in Zijn koninkrijk aldaar. Hij *is opgenomen,* met plechtige majesteit ontvangen, onder het luid gejuich der hemelsche heirscharen; en Hij *is gezeten aan de rechterhand Gods.* Zitten is eene houding der rust, want nu had Hij Zijn werk volbracht, en eene houding der heerschappij, want nu heeft Hij bezit genomen van Zijn koninkrijk. Hij is gezeten *aan de rechterhand Gods,* hetwelk de souvereine waardigheid aanduidt, waartoe Hij bevorderd is, en het algemeene Middelaarswerk dat Hem is toebetrouwd. Al wat God, ons betreffende doet, al wat Hij ons geeft, of van ons aanneemt, geschiedt door Zijn' Zoon. Thans is Hij verheerlijkt met de heerlijkheid die Hij had, eer de wereld was.

2. Christus verwelkomd in de wereld hier beneden. Dat Hij „geloofd is in de wereld" wordt samengevoegd met Zijn „opgenomen wezen in de heerlijkheid", 1 Tim. 3 : 16. Wij zien hier hoe de apostelen naarstiglijk voor Hem arbeidden; Zij *uitgegaan zijnde, predikten overal,* heinde en ver. Hoewel de leer, die zij predikten geestelijk en hemelsch was, in lijnrechten strijd met den geest der wereld; hoewel zij zeer veel tegenstand ontmoette, en volkomen ontbloot was van elken wereldlijken steun en alle wereldlijk voordeel, zijn toch de predikers er van noch verschrikt noch beschaamd geweest. Zij waren zoo ijverig in de verbreiding van het Evangelie, dat binnen weinige jaren het geluid er van over de geheele aarde is uitgegaan, Rom. 10 : 18. *b.* Wij zien hier hoe God krachtiglijk met hen mede gewrocht heeft, ten einde hun arbeid voorspoedig te doen zijn, door het woord te bevestigen door teekenen, daarop volgden, deels door de wonderen, gewerkt op het lichaam der menschen, en het Goddelijk zegel waren op de Christelijke leer, en deels door den invloed, dien het uitoefende op den geest en het gemoed der menschen door de werking van den Geest Gods, Hebr. 2 : 4.

Dit waren de eigenlijke teekenen, die volgden op het woord: — de hervorming, of vernieuwing der wereld, de vernietiging der afgoderij, de bekeering van zondaren, de vertroosting der heiligen; en deze teekenen volgen nog altijd op het woord. En opdat dit al meer en meer moge wezen tot eer van Christus en tot welzijn van het menschdom, bidt de evangelist en leert ons *Amen* te zeggen. Vader in den hemel, laat aldus Uw naam worden geheiligd, en Uw koninkrijk komen.

EENE VERKLARING

MET PRACTISCHE OPMERKINGEN, VAN HET EVANGELIE

NAAR DE BESCHRIJVING VAN

LUKAS.

Wij komen nu tot den arbeid van een ander evangelist; zijn naam is *Lukas*, dat door sommigen voor eene samentrekking van *Lucilius* wordt gehouden. Volgens Hieronymus werd hij geboren te Antiochië. Sommigen zijn van meening, dat hij de eenige gewijde schrijver was van niet-Israelietischen oorsprong. Hij was een Jodengenoot en, naar sommiger gissing, tot het Christendom bekeerd door de prediking van den apostel Paulus te Antiochië, en na zijne komst in Macedonië, Hand. 16 : 10, zijn onafscheidelijke metgezel. Hij had zich bezig gehouden met de studie en de practijk der geneeskunde, vandaar dat Paulus hem „den medicynmeester, den geliefde" noemt, Col. 4 : 14. Sommigen van de voorgewende ouden beweren, dat hij een schilder was, en een beeld van de maagd Maria geschilderd heeft. Maar Dr. Whitby denkt, dat hij waarschijnlijk een der zeventig discipelen geweest is, daar er niets met zekerheid tegen aangevoerd zou kunnen worden, en dat hij dus een volgeling van Christus was, toen Hij nog op aarde was, en, indien dit zoo is, dan moet hij een geboren Israeliet zijn geweest. Ik zie niet in wat hier met recht tegen aangevoerd zou kunnen worden, behalve eenige twijfelachtige overleveringen der ouden, waarop men niet kan bouwen, en waartegen het getuigenis van Origenes en Epiphanius ingebracht kan worden, die beiden zeggen, dat hij een der zeventig discipelen is geweest. Men veronderstelt, dat hij dit Evangelie geschreven heeft, toen hij Paulus op zijne reizen heeft vergezeld, en onder zijne leiding; en sommigen denken dat hij *de broeder* is, van wien Paulus spreekt, 2 Cor. 8:18, en die *„lof heeft in het Evangelie door al de gemeenten"*, in de beteekenis, alsof hij in al de gemeenten beroemd was wegens zijn schrijven van dit Evangelie; en dat Paulus dit bedoelt, als hij soms, zooals in Rom. 2 : 16, spreekt van *zijn* Evangelie. Maar voor dat alles bestaat geen grond. Dr. Cave merkt op dat hij eene juiste en nauwkeurige wijze van schrijven heeft; zijn stijl is sierlijk en beschaafd, indrukwekkend en verheven en daarbij duidelijk; en dat hij zich in zuiverder Grieksch uitdrukt, dan in de andere gewijde schrijvers gevonden wordt. Onderscheidene zaken verhaalt hij met grooter uitvoerigheid dan de andere evangelisten, en inzonderheid handelt hij over de dingen, die tot het priesterlijk ambt van Christus behooren. Het is onzeker omtrent welken tijd dit Evangelie geschreven werd. Sommigen denken, dat het geschreven werd in Achaje, gedurende de reizen van Paulus, zeventien jaren (anderen zeggen twee en twintig jaren) na Christus' hemelvaart; anderen, dat het geschreven werd te Rome, kort vóórdat hij de geschiedenis van de Handelingen der Apostelen heeft geschreven (die een vervolg is van dit Evangelie), toen hij zich daar bevond met Paulus, terwijl deze aldaar een gevangene was en in zijne eigene gehuurde woning heeft gepredikt, met welk bericht deze geschiedenis der Handelingen eindigt; en toen, zegt Paulus, „Lukas alleen" met hem was, 2 Tim. 4 : 11. Toen hij zich in die vrijwillige gevangenschap bij Paulus bevond, had hij tijd en gelegenheid, om deze twee geschiedenissen samen te stellen, (en vele uitnemende geschriften is de kerk verschuldigd aan een gevangenis). Indien dit zoo is, dan werd het ongeveer zeven en twintig jaren na Christus' hemelvaart geschreven, en in het vierde jaar ongeveer van Nero's regeering. Hieronymus zegt, dat Lukas op vier en tachtigjarigen leeftijd gestorven is, en dat hij

nooit gehuwd was. Sommigen schrijven, dat hij den marteldood is gestorven, maar indien dit zoo is, dan is het toch onzeker waar en wanneer. Er kan ook inderdaad niet veel meer geloof gehecht worden aan de Christelijke overleveringen betreffende de schrijvers van het Nieuwe Testament, dan aan de Joodsche overleveringen betreffende het Oude Testament.

HOOFDSTUK I.

Het verhaal dat deze evangelist ons geeft (of liever, dat God ons door hem geeft) van het leven van Christus, begint vroeger dan dat van Matthéüs en Markus. Wij hebben reden om God te danken voor allen, gelijk wij reden hebben om Hem te danken voor al de gaven en bekwaamheden van Christus' dienstknechten, die elkander aanvullen, in dier voege, dat hetgeen in den een ontbreekt, in den ander wordt gevonden, zoodat zij allen te zamen eene schoone harmonie vormen. In dit hoofdstuk hebben wij I. Lukas' inleiding tot zijn evangelie, of zijn brief van opdracht aan zijn' vriend Theophilus. 1—4. II. De profetie en de geschiedenis van de ontvangenis van Johannes den Dooper, die de voorlooper van Christus is geweest, vers 5—25. III. De aankondiging aan de Maagd Maria, dat zij de moeder van den Messias zal worden, vers 26—38. IV. De samenkomst van Maria, de moeder van Jezus, en Elisabeth, de moeder van Johannes, toen zij beiden zwanger waren, en de profetiën, door beiden bij die gelegenheid uitgesproken, vers 39—56. V. De geboorte en de besnijdenis van Johannes den Dooper, zes maanden vóór de geboorte van Christus, vers 57—66. VI. De lofzang van Zacharias, uit dankbaarheid voor de geboorte van Johannes, en in het vooruitzicht op de geboorte van Jezus, 66—79. VII. Een kort bericht omtrent de kindsheid van Johannes vers 80. Dit alles geeft ons meer dan een bloot onderhoudend verhaal, want het zal ons leiden om de verborgenheid der Godzaligheid te verstaan, nl. dat God geopenbaard is in het vleesch.

Nademaal velen ter hand genomen hebben, om in orde te stellen een verhaal van de dingen, die onder ons volkomene zekerheid hebben; 2. Gelijk ons overgeleverd hebben, die van den beginne zelven aanschouwers en dienaars des woords geweest zijn: 3. Zoo heeft het ook mij goed gedacht, hebbende alles van voren aan naarstiglijk onderzocht, vervolgens aan u te schrijven, voortreffelijke Theóphilus; 4. Opdat gij moogt kennen de zekerheid der dingen, waarvan gij onderwezen zijt.

Hoofsche voorreden en opdrachten, de taal der vleierij, het voedsel en de brandstof voor den hoogmoed, worden zeer terecht door de verstandigen en Godvruchtigen veroordeeld; maar hieruit volgt nog niet, dat dezulken, die nuttig en leerrijk zijn even zoo veracht moeten worden; en het is zulk eene voorrede, of inleiding waarmede Lukas zijn Evangelie opdraagt aan zijn' vriend Theophilus, niet als aan een' patroon — ofschoon hij wel een man van aanzien was — om het onder zijne bescherming te stellen, maar als aan zijn kweekeling, die het moet leeren en er aan moet vasthouden. Het is niet zeker wie deze Theophilus was; de naam beteekent „*vriend van God.*" Sommigen denken, dat er geen bepaald persoon mede bedoeld was, maar dat Lukas zijn Evangelie heeft opgedragen aan ieder *liefhebber van God;* Dr. Hammond noemt eenigen van de ouden, die het aldus verstaan hebben; en dan leert dit ons, dat zij, die waarlijk liefhebbers van God zijn, het Evangelie van Christus hartelijk welkom zullen heeten, daar deszelfs doel en strekking is ons tot God te brengen. Maar er moet hier toch veeleer aan een bijzonder persoon gedacht worden, waarschijnlijk een overheidspersoon, daar Lukas hem hier denzelfden eeretitel geeft, dien Paulus aan Festus, den stadhouder gaf, Hand. 26; 25, *kratiste,,* welk woord wij dáár vertaald hebben door *machtigste,* en hier door *voortreffelijke.* De Godsdienst is geen hinderpaal voor beleefdheid of goede manieren, maar leert ons om, overeenkomstig de gebruiken des lands, eere te geven aan wie eere toekomt.

Nu valt hier op te merken,

I. Waarom Lukas dit Evangelie geschreven heeft. Het is zeker, dat hij gedreven werd door den Heiligen Geest, niet slechts *om* te schrijven, maar *onder* het schrijven, maar in beiden als een redelijk wezen, en niet als eene machine; en hij is daarbij geleid om aan te merken:

1. Dat de dingen, waarvan hij schreef, dingen waren, die onder alle Christenen met volkomen zekerheid geloofd werden, dingen dus, waarin zij onderwezen behooren te worden, opdat zij weten wat zij gelooven, en dingen, die aan het nageslacht overgeleverd behooren te worden, (daar zij er even veel belang bij hebben als wij) en om dit te kunnen, moeten zij geschreven worden, hetgeen de zekerste weg is om ze tot het nageslacht te brengen. Hij wil niet schrijven over dingen, die tot *twistige samensprekingen* leiden, dingen, waarover Christenen gerust onderling kunnen verschillen, en waarover zij zelven nog onbeslist zijn, maar de dingen, die onder ons *zeer vastelijk geloofd worden, pragmata peplêrophorêmena, de dingen, die volbracht werden* (lezen hier sommigen), die Christus en Zijne apostelen hebben gedaan, gedaan onder omstandigheden, die ten volle zekerheid gaven, dat zij werkelijk gedaan zijn, zoodat zij een welbevestigd en duurzaam geloof hebben gevonden. Hoewel het niet het fondament is van ons geloof, is het toch een steun en hulp voor ons geloof, dat de artikelen onzer geloofsbelijdenis dingen zijn, die reeds lang *vast en ontwijfelbaar geloofd werden.* De leer van Christus is hetgeen waarop duizenden van de wijste en beste der menschen met de grootste gerustheid en overtuiging het heil hunner ziel hebben gewaagd.

2. Dat het noodig was om een verhaal van deze dingen in orde te stellen, opdat de geschiedenis van het leven van Christus gerangschikt en in schrift werd gebracht. Als de

dingen in orde geschikt zijn, dan kunnen wij ze er des te beter door *vinden* voor ons eigen gebruik, en *bewaren* ten gebruike van anderen.

3. Dat velen hadden ondernomen om verhalen van het leven van Christus in omloop te brengen, welmeenende personen, velen die het goed bedoeld en ook goed gedaan hebben, en wat zij wereldkundig hebben gemaakt, heeft ook goed teweeggebracht, al geschiedde het niet door Goddelijke ingeving, en al was het niet zoo goed gedaan als wenschelijk was, en niet bestemd om duurzaam of blijvend te zijn. Indien de arbeid van anderen in het Evangelie van Christus trouw en in oprechtheid gedaan wordt, dan behooren wij het aan te moedigen en te loven, maar het niet te verachten, al is er ook veel gebrekkigs in. Anderer dienst voor Christus moet niet beschouwd worden als onzen dienst overbodig te maken; integendeel, wij moeten er ons door laten aanvuren tot meer en beter dienen.

4. Dat de waarheid der dingen, die hij had te schrijven *bevestigd* werd door het overeenstemmend getuigenis van hen, die er de bevoegde en onwraakbare getuigen van zijn geweest. Wat reeds in geschrifte openbaar was gemaakt, en wat hij nu stond openbaar te maken, kwam overeen met hetgeen mondeling herhaaldelijk medegedeeld werd door hen, die, *van den beginne zelven aanschouwers en dienaars des woords geweest zijn*, vers 2. De apostelen waren dienaars van het woord van Christus, die *het Woord* is (zoo verstaan sommigen dit), of van de leer van Christus; haar zelven ontvangen hebbende, bedienden zij haar aan anderen, 1 Joh. 1 : 1. Zij hadden geen Evangelie te maken als meesters, maar een Evangelie te prediken als dienaars. De dienaars des woords waren ooggetuigen van de dingen, die zij predikten, en tevens waren zij ook oorgetuigen. Zij zelven hebben de leer van Christus gehoord, en Zijne wonderen gezien, zij hadden ze niet bij geruchte en als uit de tweede hand; en daarom konden zij niet anders dan met de grootste verzekerdheid spreken hetgeen zij gezien en gehoord hadden, Hand. 4 : 20. Zij zijn dit geweest *van den beginne* van Christus' openbare bediening, vers 2. Hij heeft Zijne discipelen bij zich gehad, toen Hij Zijn eerste wonder heeft gewerkt, Joh. 2 : 11. Zij hebben Hem vergezeld al den tijd, in welken Hij onder hen in- en uitgegaan is, Hand. 1 : 21, zoodat zij niet alleen datgene gehoord en gezien hebben, hetwelk noodig was om hun geloof te bevestigen, maar, indien er iets geweest ware, waardoor het geschokt kon worden, dan hadden zij de gelegenheid gehad om het te ontdekken. Het *geschreven* Evangelie, dat wij op den huidigen dag nog hebben, komt nauwkeurig overeen met het Evangelie, dat in de eerste dagen der kerk *gepredikt* werd. Hij zelf heeft *van te voren naarstiglijk onderzocht* de dingen, waarover hij schrijft, vers 3. Sommigen denken, dat hier eene stilzwijgende afkeuring in ligt opgesloten van hen, die vóór hem geschreven hebben, alsof zij *niet* naarstiglijk onderzocht hadden de dingen, waarover zij schreven, en er dus ook geene volkomene kennis van hadden, en daarom: „Hier ben ik, zend mij" (— *facit indignatio versum* — mijn *toorn dringt mij de pen op te vatten)*; of liever, zonder eenigerlei afkeuring van hen, verklaart hij zich in staat voor hetgeen hij ondernomen heeft: *het heeft mij goed gedacht*, hebbende alles — *anoothen* — *van boven* — (zooals dit woord eigenlijk vertaald moet worden, want indien hij hetzelfde bedoelde met *van den beginne* vers 2 zooals onze overzetting het heeft, dan zou hij ook hetzelfde woord gebruikt hebben) onderzocht, en er dus eene nauwkeurige kennis van verkregen. Hij had een naarstig onderzoek naar deze dingen ingesteld, ze *achtervolgd* (zooals het woord eigenlijk luidt), gelijk van de profeten des Ouden Testaments gezegd wordt, dat zij *ondervraagd en onderzocht hebben*, 1 Petrus 1 : 10. Hij had de dingen niet zoo licht en oppervlakkig opgenomen als anderen, die vóór hem geschreven hebben, maar er zich op toegelegd om er de bijzonderheden van na te gaan. Hij had zijne berichten niet slechts, gelijk de anderen, door overlevering ontvangen, maar door openbaring, waardoor die overlevering bevestigd werd, en waardoor hij voor dwaling of vergissing in de vermelding er van bewaard bleef. Hij zocht het van Boven, (gelijk het woord te kennen geeft) en vandaar had hij het; dus zal hij, gelijk Elihu, zijn „gevoelen van verre ophalen." Hij schreef zijne geschiedenis, zooals Mozes de zijne schreef, van dingen, *bericht* door de overlevering, maar *bekrachtigd* door de Goddelijke ingeving. Daarom kon hij zeggen, dat hij eene *volkomene kennis* had van deze dingen. [1]) Hij kende ze *akriboos, nauwkeurig*. „Dit nu van Boven ontvangen hebbende, heeft het mij goed gedacht het mede te deelen"; want een talent, als dit, moet niet begraven worden.

II. Merk op, waarom hij het aan Theophilus zond: „Het heeft mij goed gedacht aan u te schrijven, niet opdat gij vermaardheid aan het werk zoudt geven, maar opdat gij er door gesticht zoudt worden, *opdat gij moogt kennen de zekerheid der dingen, waarvan gij onderwezen zijt*, vers 4.

1. Hierin ligt opgesloten, dat hij van deze dingen onderwezen was, hetzij vóór, of na zijn' doop, of wel beide vóór en na zijn' doop, overeenkomstig den regel, Matth. 28 : 19, 20. Waarschijnlijk heeft Lukas hem gedoopt, en wist hij, hoe wèl hij onderwezen was, *peri hoon katêchêthês — betreffende welke gij gecathechiseerd zijt*, aldus luidt het woord; de kundigste Christenen begonnen met gecathechiseerd te worden. Theophilus was een aanzienlijk persoon, wellicht van adellijke geboorte; zooveel te meer moeite behoort men zich te geven voor de zoodanigen, als zij nog jong zijn, om hun de beginselen te leeren der woorden Gods, opdat zij gesterkt mogen zijn tegen de verzoekingen, en goed toegerust voor hunne hooge positie in de wereld.

2. De bedoeling was, dat hij *de zekerheid zou kennen van deze dingen*, ze duidelijker zou verstaan en vaster zou gelooven. Er is in het Evangelie van Christus *zekerheid*. Er is datgene in, waarop wij kunnen bouwen; en zij,

1) Vers 3, naar de Engelsche overzetttng.

die in de dingen Gods wèl onderwezen werden, toen zij nog jong waren, behooren zich later te benaarstigen om *de zekerheid van die dingen te kennen.* Wij moeten niet slechts weten wat wij gelooven, maar waarom wij het gelooven, opdat wij in staat zijn rekenschap te geven van de hope, die in ons is.

5. In de dagen van Heródes, den koning van Judéa, was er een zeker priester, met name Zacharías, van de dagorde van Abía; en zijne vrouw was uit de dochteren Aärons, en haar naam Elizabeth. 6. En zij waren beiden rechtvaardig voor God, wandelende in alle de geboden en rechten des Heeren, onberispelijk. 7. En zij hadden geen kind, omdat Elizabeth onvruchtbaar was, en zij beiden verre op hunne dagen gekomen waren. 8. En het geschiedde, dat, als hij het priesterambt bediende voor God in de beurt zijner dagorde, 9. Naar de gewoonte der priesterlijke bediening hem ten lote was gevallen, dat hij zoude ingaan in den tempel des Heeren om te reukofferen. 10. En al de menigte des volks was buiten, biddende, ter ure des reukoffers. 11. En van hem werd gezien een engel des Heeren, staande ter rechterzijde van het altaar des reukoffers. 12. En Zacharías, hem ziende, werd ontroerd, en vreeze is op hem gevallen. 13. Maar de engel zeide tot hem: Vrees niet, Zacharías, want uw gebed is verhoord, en uwe vrouw Elizabeth zal u eenen zoon baren, en gij zult zijnen naam heeten Johannes. 14. En u zal blijdschap en verheuging zijn, en velen zullen zich over zijne geboorte verblijden. 15. Want hij zal groot zijn voor den Heere; en wijn en sterken drank zal hij niet drinken; en hij zal met den Heiligen Geest vervuld worden, ook van zijner moeders lijf aan. 16. En hij zal velen der kinderen Israels bekeeren tot den Heere hunnen God. 17. En hij zal vóór Hem henengaan, in den geest en de kracht van Elias, om te bekeeren de harten der vaderen tot de kinderen, en de ongehoorzamen tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen, om den Heere te bereiden een toegerust volk. 18. En Zacharias zeide tot den engel: Waarbij zal ik dat weten? Want ik ben oud, en mijne vrouw is verre op hare dagen gekomen. 19. En de engel antwoordde en zeide tot hem: Ik ben Gábriël, die voor God sta, en ben uitgezonden, om tot u te spreken, en u deze dingen te verkondigen. 20. En zie, gij zult zwijgen, en niet kunnen spreken, tot op den dag dat deze dingen geschied zullen zijn; omdat gij mijne woorden niet geloofd hebt, welke vervuld zullen worden op hunnen tijd. 21. En het volk was wachtende op Zacharias, en zij waren verwonderd, dat hij zoo lang vertoefde in den tempel. 22. En als hij uitkwam, kon hij tot hen niet spreken; en zij bekenden, dat hij een gezicht in den tempel gezien had. En hij wenkte hun toe, en bleef stom. 23. En het geschiedde, als de dagen zijner bediening vervuld waren, dat hij naar zijn huis ging. 24. En na die dagen werd Elizabeth, zijne vrouw, bevrucht; en zij verborg zich vijf maanden, zeggende: 25. Alzoo heeft mij de Heere gedaan, in de dagen in welke Hij mij aangezien heeft, om mijne versmaadheid onder de menschen weg te nemen.

De twee voorgaande evangelisten hebben beiden hun Evangelie doen aanvangen met den doop van Johannes en zijne prediking, welke begon omstreeks zes maanden voordat onze Zaligmaker Zijn openbaar dienstwerk heeft aangevangen, (en nu de zaken zoo dicht tot het punt van eene groote verandering waren gekomen, waren zes maanden een lange tijd, terwijl die te voren slechts als een korte tijd beschouwd zouden zijn) En daar nu deze evangelist een meer omstandig verhaal wilde geven van onzes Heilands ontvangenis en geboorte, dan tot nu toe gegeven was, besluit hij om evenzoo omtrent Johannes den Dooper te handelen, die in alles Zijn voorlooper is geweest, de morgenster voor de Zon der gerechtigheid. De evangelist doet dit, niet slechts omdat men gaarne iets weten wil omtrent de afkomst en de eerste dagen van hen, die later blijken groote mannen te zijn, maar ook omdat bij het begin van dezen vele wonderbaarlijke dingen geschied zijn, en er voorteekenen waren van hetgeen zij later bleken te wezen. Onze door Gods Geest geleide geschiedschrijver begint in deze verzen zijn verhaal met de ontvangenis van Johannes den Dooper. Wij hebben te letten op:

I. Het bericht omtrent zijne ouders, vers 5. Zij leefden *in de dagen van Herodes, den koning*, die een vreemdeling was, en door de Romeinen als onderkoning was aangesteld, daar Judea kort te voren eene provincie van het Romeinsche rijk was geworden. Dit wordt opgemerkt om te toonen, dat de schepter volkomen van Juda was geweken, en dat het nu de tijd was, wanneer, volgens de profetie van Jakob, Gen. 49 : 10, de Silo moest komen. Het geslacht van David was nu gezonken en tot het punt gekomen, waar het weder herleven en bloeien zou in den Messias. Niemand moet wanhopen aan de opwekking en bloei van den Godsdienst, ook dan niet, als de burgerlijke vrijheden verloren zijn. Israel is tot slavernij gebracht, maar nu komt Israels heerlijkheid.

De vader van Johannes den Dooper was een priester, een zoon van Aäron; zijn naam is Zacharias. Geen geslacht ter wereld is ooit zoo door God geëerd, als het geslacht van Aäron en David; met het eene werd het verbond van het priesterschap aangegaan, met het

andere dat van het koningschap. Beiden hadden zij hunne eere verbeurd, maar het Evangelie brengt in de latere dagen wederom eere over beiden, op dat van Aäron in Johannes den Dooper, op dat van David in Christus, en daarna gingen beiden te niet. Christus was uit het huis van David, Zijn voorlooper uit het huis van Aäron, want zijne priesterlijke werkzaamheid en invloed baanden den weg voor Zijn koninklijk gezag en waardigheid. Deze Zacharias was *van de dagorde van Abia.* Toen het geslacht van Aäron in Davids tijd zich vermenigvuldigde, heeft hij ze ter bevordering van eene geregelde uitoefening van hun ambt in vier en twintig orden verdeeld, opdat de dienst nooit verzuimd zou worden uit gebrek aan dienaren, of ook slechts aan enkelen in handen zou komen. De achtste van deze was die van Abia, 1 Kron. 24 : 10, die afstamde van Eleazar, den oudsten zoon van Aäron; maar Dr. Lightfoot spreekt het vermoeden uit, dat velen van de priestergeslachten gedurende de ballingschap verloren zijn gegaan, zoodat zij na hunne terugkomst die van andere families hebben opgenomen, welke de namen der hoofden van de onderscheidene orden behielden. Ook de huisvrouw van dezen Zacharias was van de dochteren van Aäron, haar naam was Elizabeth, dezelfde naam als Eliséba, de vrouw van Aäron, Ex. 6 : 22. Josephus zegt, dat de priesters zeer strikt waren om te huwen in hun eigen stam, ten einde de priesterschap zonder vermenging in stand te houden.

Hetgeen nu van Zacharias en Elizabeth wordt opgemerkt is:

1. Dat zij beiden zeer Godvruchtig waren, vers 6. *Zij waren beiden rechtvaardig voor God.* Zij waren dit in de oogen van Hem, wiens oordeel voorzeker naar waarheid is; zij waren het wezenlijk en in oprechtheid. Diegenen zijn in waarheid rechtvaardig, die dit zijn voor God, zooals Noach in zijn geslacht, Gen. 7 : 1. Zij maakten zich Gode behaaglijk, en het heeft Hem genadiglijk behaagd hen aan te nemen, Het is zeer gelukkig, als zij, die door het huwelijk saamverbonden zijn, beiden „den Heere aanhangen", en inzonderheid is het noodig, dat de priesters, des Heeren dienstknechten, met hunne echtgenooten, hunne levensgezellinnen, rechtvaardig zijn voor God, opdat zij *voorbeelden der kudde* zijn en hun hart verblijden. Zij *wandelden in al de geboden en rechten des Heeren, onberispelijk. a.* Hun rechtvaardig zijn voor God bleek uit hun' wandel. Zij toonden het, niet door hun spreken, maar door hunne werken, door hunne wijze van leven, en door den regel, waarnaar zij leefden. *b.* Zij bleven zich in alles gelijk, want hunne oefeningen der Godsvrucht waren in overeenstemming met hun' wandel. Zij wandelden niet slechts in de *rechten,* of inzettingen, des Heeren, die betrekking hadden op den Goddelijken eeredienst, maar ook in de *geboden* des Heeren, die betrekking hebben op een' goeden levenswandel. *c.* Zij betoonden eene algemeene gehoorzaamheid, niet alsof zij nooit op eenigerlei wijze te kort kwamen in hun' plicht, maar het was hun voortdurend streven om er ten volle aan te beantwoorden. *d.* Hierin waren zij wel niet *zondeloos,* maar wel *onberispelijk,* niemand kon hun eene openlijke, ergerlijke zonde ten laste leggen. Zij leidden een eerlijk, onergerlijk leven, zooals het aan leeraren en hun gezin zeer bijzonder betaamt, opdat de bediening niet gelasterd worde.

2. Dat zij lang kinderloos geweest zijn, vers 7. Kinderen zijn een erfdeel des Heeren. Maar er zijn velen onder Zijne gehuwde erfgenamen, aan wie dit *erfdeel* ontzegd is; zij zijn een kostelijke, begeerenswaardige zegen, maar er zijn velen, die rechtvaardig zijn voor God, en die, indien zij kinderen hadden, ze zouden opvoeden in Zijne vreeze, maar die daarmede toch niet gezegend zijn, terwijl *de lieden, die van de wereld zijn, overvloeien van kinderen,* Ps. 17 : 14 [1]) en *hunne jonge kinderen uitzenden als eene kudde,* Job 21 : 11. Elizabeth was onvruchtbaar, en zij begonnen er aan te wanhopen ooit kinderen te zullen krijgen, want zij waren *verre op hunne dagen gekomen,* op een' leeftijd, wanneer vrouwen, die het vruchtbaarst waren, ophouden van te baren. Vele uitnemende personen zijn geboren uit moeders, die lang kinderloos zijn geweest, zooals Izak, Jakob, Jozef, Simson, Samuel, en hier Johannes de Dooper, ten einde hunne geboorte des te merkwaardiger, en de zegen er van des te kostelijker zou zijn voor hunne ouders, en om te toonen, dat, als God Zijn volk lang laat wachten op den zegen, het Hem soms behaagt om hen te beloonen voor hun geduld, door de waardij er van te verdubbelen, als hij komt.

II. De verschijning van een' engel aan zijn' vader, Zacharias, toen hij het priesterambt bediende in den tempel, vers 8—11. Zacharia, de profeet, was de laatste van het Oude Testament, die met engelen omging, en Zacharias, de priester, de eerste in het Nieuwe Testament. Merk op:

1. Hoe Zacharias bezig was in den dienst van God, vers 8. *Hij bediende het priesterambt voor God, in de beurt zijner dagorde.* Het was de week zijner wacht, en hij bevond zich op zijn' post. Hoewel zijn gezin niet was opgebouwd, en niet groeide of bloeide, heeft hij toch nauwgezet op zijne plaats en op den voor hem bestemden tijd zijn werk gedaan. Ofschoon wij de verlangde zegeningen niet hebben ontvangen, moeten wij ons toch stipt en nauwkeurig aan den ons opgelegden plicht houden, en in ons naarstig waarnemen daarvan kunnen wij hopen, dat zegen en vertroosting ten laatste tot ons zullen komen. Nu was het Zacharias ten lote gevallen, om in deze week zijner wacht des morgens en des avonds te reukofferen, gelijk evenzoo de andere diensten aan de andere priesters ten lote waren gevallen. De diensten werden geregeld naar het lot, opdat sommigen ze niet zouden weigeren, en anderen ze niet voor zich alleen zouden nemen, en opdat, wijl het geheele beleid van het lot van den Heere is, zij de overtuiging en voldoening zouden hebben van door den Heere tot hun

---

1) Naar de Engelsche overzetting, en de kantteekening op den Statenbijbel.

werk geroepen te zijn. Dit was niet het reukofferen van den hoogepriester op den verzoendag, gelijk sommigen gedacht hebben, en daarnaar den tijd van onzes Heilands geboorte meenden te kunnen berekenen; maar het is duidelijk, dat het het dagelijksche reukofferen was op het altaar des reukoffers, vers 11, dat zich in den tempel bevond, vers 9 en niet in in het Heilige der Heiligen, waarin de hoogepriester inging. De Joden zeggen, dat dezelfde priester geen twee maal in geheel zijn leven reukofferde (zij waren zoo talrijk), tenminste nooit meer dan eene week. Het is waarschijnlijk, dat dit op een sabbatdag was, want er was *eene menigte des volks*, vers 10, hetgeen gewoonlijk niet het geval was op een' werkdag, en aldus eert God gewoonlijk Zijn dag. En als, naar Dr. Ligthfoot met behulp der Joodsche kalenders berekent, deze dagorde van Abia op den zeventienden dag der derde maand viel, de maand Sivan, overeenkomende met een deel van Mei en van Juni, dan is het opmerkenswaardig, dat het gedeelte der wet en der profeten, dat op dezen dag in de synagogen gelezen werd zeer in overeenstemming was met hetgeen toen in den tempel voorviel, nl. de wet op de Nazireërs, Num. 6, en de ontvangenis van Simson, Richt. 13.

Terwijl Zacharias nu reukofferde in den tempel, was *al de menigte des volks buiten, biddende*, vers 10. Dr. Lightfoot zegt, dat er in de ure des gebeds voortdurend priesters waren van de dagorde, die den dienst had, en als het de sabbatdag was, ook die van de dagorde, die de vorige week den dienst heeft gehad, en de Levieten, die onder de priesters dienden, en de mannen, die het volk vertegenwoordigden in het leggen hunner handen op de offers, en nog vele anderen, die door Godsvrucht gedrongen, voor die ure hunne bezigheden verlieten, om bij den eeredienst van God tegenwoordig te zijn. Die allen vormden dan een groote menigte, inzonderheid op sabbatten en feestdagen. Alle dezen begaven zich dan tot stil gebed, want hunne stem werd niet gehoord, totdat het geluid eener schel hen waarschuwde, dat de priester ingegaan was om te reukofferen. Merk hier nu op *a.* Dat het ware Israel Gods altijd een biddend volk is geweest; en dat het gebed het grootste en voornaamste deel is van den dienst, waarin wij Gode eere geven, gunsten van Hem ontvangen, en gemeenschap met Hem onderhouden. *b.* Dat, toen de ritueele en ceremonieele vormen in volle kracht waren, zooals dit offeren van reukwerk, zedelijke en geestelijke plichten er toch mede moesten samengaan, en als het voornaamste beschouwd werden. David wist, dat, toen hij op een afstand was van het altaar, zijn gebed ook *zonder reukwerk* gehoord zou worden, want het kon *als reukwerk* tot God worden opgezonden, Ps. 141 : 2. Maar als hij *rondom het altaar* ging, dan kon het reukwerk Gode niet welbehaaglijk zijn zonder gebed, evenmin als de schaal zonder de kern eenigerlei waarde heeft. *c.* Dat het voor ons niet volstaat om te zijn, waar God wordt aangebeden, indien ons hart zich niet met die aanbidding vereenigt, en alzoo instemt met den leeraar, die er bij voorgaat. Als de leeraar het reukoffer ook nòg zoo goed volbrengt, in hartgrondig, gepast en oordeelkundig gebed, wat zou het ons baten, indien wij niet met hem mede bidden? *d.* Al de gebeden, die wij hier in Gods voorhoven tot Hem opzenden, zijn Gode alleen welbehaaglijk en zullen dus alleen verhooring vinden door de kracht van het reukwerk van Christus' voorbede in den tempel Gods hier Boven. Er schijnt eene toespeling te zijn op dit gebruik in den tempeldienst in Openb. 8 : 1, 3, 4, waar wij zien, dat er een stilzwijgen was in den hemel, zoo als er een stilzwijgen was in den tempel, van een half uur, terwijl het volk in stilte hun hart ophief tot God in het gebed; en dat er een engel was, de engel des verbonds, die veel reukwerks offerde met de gebeden aller heiligen voor den troon. Wij kunnen niet verwachten deel te hebben aan Christus' voorbede, indien wij niet bidden, *bidden met onzen geest*, en volharden in den gebede. En evenmin kunnen wij verwachten, dat onze beste gebeden Gode welbehaaglijk zullen zijn, en ons een antwoord des vredes zullen brengen, anders dan door de tusschenkomst van Christus, die altijd leeft om voor ons te bidden.

2. Hoe hij. aldus bezig zijnde met zijn werk, geëerd werd met het bezoek van een' bode, die uit den hemel tot hem werd gezonden, vers 11. *Van hem werd gezien een engel des Heeren.* Sommigen hebben opgemerkt, dat wij nooit van de verschijning eens engels in den tempel met eene boodschap van God lezen, behalve deze eene keer aan Zacharias, omdat God aldaar andere middelen had om Zijn' wil bekend te maken, zooals door de Urim en Thummim, en door eene stem van tusschen de cherubim; maar de ark en die stem ontbraken in den tweeden tempel, en daarom werd, als er eene boodschap aan een' priester gezonden moest worden in den tempel, een engel daarvoor gebruikt, en daardoor werd het Evangelie ingeleid, want, evenals de wet, was ook het Evangelie in den beginne grootelijks door den dienst van engelen gegeven, van welker verschijning wij dikwijls lezen in het Evangelie en de Handelingen, hoewel het beide, voor de wet en het Evangelie, de bedoeling was, om, als zij tot volkomenheid zouden gekomen zijn, eene andere, meer geestelijke wijze van gemeenschap tusschen God en den mensch vast te stellen. Deze engel stond *ter rechterzijde van het altaar des reukoffers*, aan de Noordzijde, zegt Dr. Lightfoot, aan de rechterzijde van Zacharias; vergelijk hiermede Zach. 3 : 1, waar Satan staat aan de rechterhand van Jozua, den hoogepriester, om hem te wederstaan. Maar Zacharias had een' goeden engel aan zijne rechterhand, om hem te bemoedigen. Sommigen denken, dat deze engel bij zijne verschijning uit het Heilige der Heiligen kwam, hetgeen hem aan de rechterzijde des altaars bracht.

3. De indruk, hierdoor teweeggebracht op Zacharias, vers 12. *Zacharias, hem ziende, werd ontroerd.* Het was eene verrassing, die hem verschrikte en deed vreezen, *vreeze is op hem gevallen*, vers 12. Hoewel Hij rechtvaardig was voor God, en onberispelijk van wandel, kon hij

toch niet anders dan verschrikt en ontroerd zijn op den aanblik van een' persoon, wiens aangezicht met den glans, die van hem uitstraalde, hem als meer dan menschelijk deed herkennen. Van dat de mensch gezondigd heeft, is zijn gcest niet in staat geweest om de heerlijkheid van zulke openbaringen te dragen, en deed zijn geweten hem kwade tijdingen vreezen, die door deze hemelboden tot hem gebracht zouden worden. Zelfs Daniël kon het niet dragen, Dan. 10 : 8. Daarom verkiest God tot ons te spreken door menschen, zooals wij zelven zijn, wier verschrikking ons niet zal doen vreezen.

III. De boodschap, die de engel hem had te brengen, vers 13. Hij begon zijne boodschap, zooals engelen dit meestal deden, met *Vrees niet.* Het was wellicht aan Zacharias nooit te voren ten lote gevallen om te reukofferen; en, een zeer ernstig, nauwgezet man zijnde, kunnen wij veronderstellen, dat hij groote zorg droeg om dit goed te doen. Toen hij nu den engel zag, was hij misschien bevreesd, dat hij gekomen was om Hem te bestraffen wegens eene vergissing of verkeerdheid. „Neen", zegt de engel, „vrees niet, ik heb u geene kwade tijding te brengen uit den hemel. Vrees niet, wees kalm, opdat gij rustig en bezadigd de boodschap kunt aanhooren, die ik voor u heb." Laat ons zien, waarin zij bestond.

1. De gebeden, die hij dikwijls heeft opgezonden, zullen nu een antwoord des vredes erlangen. *Vrees niet, Zacharias, want uw gebed is verhoord. a.* Indien hij bedoelt zijn bijzonder gebed om een' zoon, ten einde zijn geslacht voort te planten, dan moeten het de gebeden zijn, die hij vroeger om dien zegen had opgezonden, toen er nog waarschijnlijkheid bestond, dat hij kinderen zou krijgen. Maar wij kunnen veronderstellen, dat, nu hij en zijne vrouw verre op hunne dagen gekomen waren, zij niet meer verwachtten kinderen te zullen krijgen, en er dus ook niet meer om gebeden hebben. Het was hun, evenals Mozes, genoeg, en zij spraken tot den Heere niet meer over deze zaak, Deut. 3 : 26. Maar God, die hem nu dien zegen wilde schenken, gedacht de gebeden, die hij voorlang voor en met zijne huisvrouw had opgezonden, evenals Izak voor en met de zijne, Gen. 25 : 21. De gebeden des geloofs worden in den hemel op de rol geschreven en niet vergeten, al wordt ook de zaak, om welke gebeden werd, niet terstond gegeven. Gebeden, die wij hebben opgezonden, toen wij jong waren en in de wereld kwamen, kunnen verhoord worden, als wij oud zijn en de wereld gaan verlaten. Maar: *b.* Indien hij bedoelt het gebed, dat hij thans bad en met het reukwerk opzond, dan kunnen wij veronderstellen dat dit in overeenstemming was met den plicht van zijn ambt, voor het Israel Gods en hun welzijn, en de vervulling der belofte, aan hen gedaan nopens den Messias en de komst van Zijn koninkrijk. „Dit, uw gebed, is nu verhoord; want uwe huisvrouw zal weldra bevrucht worden en een' zoon baren, die de voorlooper van den Messias zal wezen." Sommigen van de Joodsche schrijvers zeggen zelven, dat de priester, als hij reukofferde, bad om de verlossing en zaligheid der geheele wereld, en dit gebed zal nu verhoord worden. Of: *c.* In het algemeen: „De gebeden, die gij nu bidt, en al uwe gebeden, zijn door God aangenomen, en *zijn voor God gedacht geworden* (zooals de engel zeide tot Cornelius, toen hij hem bezocht terwijl hij bad, Hand. 10 : 31); „en dit zal het teeken zijn, dat gij door God zijt aangenomen, uwe vrouw Elizabeth, zal u een' zoon baren". Het is voor biddende menschen zeer troostrijk te weten, dat hun gebed verhoord is, en de zegeningen zijn dubbel liefelijk, die wij op het gebed hebben verkregen.

2. Hij zal een' zoon hebben in zijn' ouderdom bij Elizabeth, zijne huisvrouw, die gedurende langen tijd onvruchtbaar geweest is, opdat door zijne geboorte, die schier een wonder was, het volk voorbereid zal worden, om aan te nemen en te gelooven, dat uit eene maagd een zoon geboren zou worden, hetgeen een volkomen wonder was. Hem wordt gezegd welken naam hij aan zijn' zoon moet geven, *gij zult zijn' naam heeten Johannes,* in het Hebreeuwsch *Jehochanan,* een naam, dien wij dikwijls in het Oude Testament ontmoeten en beteekent de *begenadigde Gods* of *de door Gods genade gegevene.* De priesters moeten God smeeken, dat Hij ons genadig zij, Mal. 1 : 9, en moeten alzoo het volk zegenen, Num. 6 : 25. Zacharias heeft nu aldus gebeden, en de engel zegt hem, dat zijn gebed verhoord is, en hij zal een' zoon hebben, dien hij, ten teeken van de verhooring van zijn gebed, zal noemen: *De Heere zal genadig zijn,* Jes. 30 : 18, 19.

3. Deze zoon zal de vreugde zijn van zijne bloedverwanten en vrienden, vers 14. Hij zal een tweede Izak wezen, uw lachen, en sommigen denken, dat dit deels ook met zijn naam Johannes bedoeld is. Hij zal een welkom kind wezen. *U zal blijdschap en verheuging wezen.* Zegeningen, waar lang op gewacht werd, zijn, als zij ten laatste komen, er des te liefelijker om. „Hij zal een zoon wezen, die u reden zal geven om u in hem te verheugen." Vele ouders zouden, indien zij voorzien konden wat hunne kinderen zijn zullen, in plaats van zich te verheugen bij hunne geboorte, wenschen, dat zij nooit geboren waren; maar ik zal u zeggen wat uw zoon zijn zal, en dan behoeft gij u niet *met beving te verheugen* bij zijne geboorte, zoo als de besten wel moeten doen, maar gij zult u met blijdschap kunnen verheugen. Ja, en er zullen velen zijn, die zich bij zijne geboorte zullen verheugen; alle de leden van uwe familie zullen zich verheugen, en allen die het goede voor haar wenschen, omdat zij tot eere en vertroosting der familie is, vers 58. Alle Godvruchtigen zullen zich verheugen, dat zulk een vroom echtpaar als Zacharias en Elizabeth een zoon hebben, omdat zij hem eene goede opvoeding zullen geven, die, naar men mag hopen, hem tot een zegen zal doen zijn voor zijn geslacht. En wellicht zullen velen zich, door een' innerlijken aandrang, waarvan zij geene rekenschap kunnen geven, zich verheugen als een voorteeken van de blijde dagen, die door het Evangelie komen zullen.

4. Deze zoon zal een bijzonder gunstgenoot,

een bevoorrechte des hemels zijn, en een bijzondere zegen voor de aarde. De eere van een' zoon te hebben is niets, vergeleken bij de eere van zulk een' zoon te hebben. *a. Hij zal groot zijn voor den Heere.* Diegenen zijn in waarheid groot, die het zijn in Gods oogen, niet zij, die het zijn in de oogen eener ijdele, vleeschelijk gezinde wereld. God zal hem geduriglijk voor Zijn aangezicht stellen, zal hem gebruiken voor Zijn werk, hem uitzenden met Zijne boodschappen, en dat zal hem in waarheid groot en achtbaar maken. Hij zal een profeet zijn, ja méér dan een profeet, en dieswege even groot als allen, die van vrouwen geboren zijn, Matth. 11 : 11. Hij zal leven in groote afzondering van de wereld, buiten het gezicht der menschen, en als hij in het openbaar verschijnt, zal hij gering zijn in zijn voorkomen, maar *hij zal groot zijn voor den Heere. b.* Hij zal een Nazireër zijn, Gode afgezonderd van alles wat verontreinigt, ten teeken waarvan hij, naar de wet op het Nazireërschap, *wijn noch sterken drank zal drinken,* — of liever, noch ouden, noch nieuwen wijn, want de meesten denken, dat het woord, hier vertaald door *sterken drank,* eene soort van wijn beteekent, wellicht zooals dien wij „gefabriceerden wijn" noemen, of een *bedwelmende* drank was. Hij zal wezen wat Simson naar het Goddelijk voorschrift geweest is, Richt. 13 : 7, en Samuel naar de gelofte zijner moeder, een Nazireër voor het leven. 1 Sam. 1 : 11. Er wordt van gesproken als van een groot voorbeeld van Gods gunst over Zijn volk, dat Hij hun zonen tot profeten heeft verwekt, en uit hunne jongelingen tot Nazireërs, Amos 2 : 11, alsof zij, die bestemd waren om profeten te zijn, opgevoed moesten worden onder de tucht van de Nazireërs. Samuel en Johannes de Dooper zijn dit geweest, hetgeen aanduidt, dát zij, die uitnemende dienstknechten Gods willen worden, en tot uitnemende diensten gebruikt, moeten leeren een leven van zelfverloochening te leiden en van dooding van het vleesch, dood moeten zijn voor de genoegens der zinnen, en hun hart en geest moeten bewaren voor alles wat hen in duisternis en beroering zou kunnen brengen. *c.* Hij zal zeer geschikt en bekwaam zijn voor de groote en gewichtige diensten, waartoe hij ter bestemder tijd geroepen zal worden: *Hij zal met den Heiligen Geest vervuld worden, ook van zijner moeders lijf aan,* en zoodra het mogelijk is, zal hij dit blijken te zijn. Merk op: Dat zij, die met den Heiligen Geest vervuld willen zijn, sober en matig moeten wezen, zeer matig in het gebruik van wijn en sterken drank, want dat is het, wat hen hiertoe geschikt maakt. *Wordt niet dronken in wijn, waarin overdaad is, maar wordt vervuld met den Geest,* waarmede dat niet bestaanbaar is, Ef. 5 : 18. Dat het mogelijk is, dat de Heilige Geest werkt op kinderkens, zelfs van hun moeders lijf aan; want Johannes de Dooper was toen reeds vervuld met den Heiligen Geest, die in tijds bezit nam van zijn hart; en daarvan werd al spoedig een blijk gegeven, toen hij op de nadering van den Zaligmaker *van vreugde opsprong* in den buik zijner moeder, en later is het zeer spoedig gebleken, dat hij geheiligd was. God heeft beloofd Zijn' Geest uit te gieten op het zaad der geloovigen, Jes. 44 : 3, en hun „uitspruiten" in hunne vroege toewijding aan God, is daar de vrucht van vers 4, 5. Wie kan het water weren, dat dezen niet gedoopt zouden worden, die, voor zooveel wij weten — en meer dan dat kunnen wij ook van de volwassenen niet zeggen, getuige Simon de Toovenaar — den Heiligen Geest hebben ontvangen, gelijk als ook wij, en in wier hart het zaad der genade gezaaid is? Hand. 10 : 47. *e.* Hij zal het middel wezen om vele zielen tot God te bekeeren, en hen te bereiden om het Evangelie van Christus te ontvangen, vers 16, 17. Hij zal gezonden worden aan de kinderen Israels, het volk der Joden, tot hetwelk ook de Messias het *eerst* gezonden was, en niet tot de Heidenen; tot het *geheele* volk, en *niet slechts* tot het geslacht van *de priesters,* waarmede hij, hoewel zelf tot hen behoorende, niet bijzonder vertrouwd was, op wie hij geen grooten invloed uitoefende. Hij zal voor Hem heengaan, dat is: voor den Messias, dien zij moeten verwachten te zijn, niet *hun Koning,* in den zin, waarin zij dat gewoonlijk bedoelden, *een wereldlijk Vorst* van hunne natie, maar *hun Heere,* en *hun God,* om hen te regeeren en te beschermen, en hen te dienen op eene *geestelijke* wijze door Zijn' invloed op hun hart. Thomas wist dit, toen hij tot Christus zeide: *Mijn Heere en Mijn God,* hij wist het beter dan Nathanael, toen deze zeide: *Rabbi, Gij zijt de Koning Israels.* Johannes zal voor Hem heengaan, een weinig vóór Hem, om kennis te geven van Zijne nadering, en het volk te bereiden om Hem te ontvangen. Hij zal heengaan *in den geest en de kracht van Elias.* Dat is: *Ten eerste:* Hij zal een man wezen zooals Elias was, en werken doen, zooals Elias ze gedaan heeft — evenals hij, zal hij een harig kleed dragen en met een lederen gordel omgord zijn, en afgezonderd van de wereld leven, — evenals hij. zal hij de noodzakelijkheid prediken van boete en bekeering, aan een zeer verdorven en ontaard geslacht — evenals hij, zal hij stoutmoedig en ijverig zijn in het bestraffen van zonde en er tegen te getuigen, zelfs in de grootsten en aanzienlijksten, en er om gehaat en vervolgd worden door een' Herodes en zijne Herodias, zooals Elias het was door Achab en zijne Izebel. Hij zal in zijn werk, evenals Elias, gedreven en gedragen worden door Gods Geest en kracht, waardoor zijne bediening met heerlijken voorspoed gekroond zal worden. Gelijk Elias de Schriften der profeten van het Oude Testament voorafging, en dit merkwaardig tijdperk der Oud-Testamentische bedeeling als het ware ingeleid heeft door een weinig schrijvens van hem zelven, 2 Kron. 21 : 12, zoo is Johannes de Dooper voor Christus en Zijne apostelen heengegaan, en heeft Hij de Evangelie bedeeling ingeleid door de prediking van den hoofdinhoud der Evangelie leer en van den Evangelie plicht: *Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. Ten tweede.* Hij zal de persoon wezen, van wien geprofeteerd werd door Maleachi, onder den naam van Elia, Mal. 4 : 5, die gezonden zal worden, eer de dag des Heeren komt. „Ziet, Ik zend ulieden den profeet Elia",

niet Elia den Tisbiet (zooals de LXX den tekst daar verdorven hebben om de Joodsche overleveringen te begunstigen) maar een profeet in den geest en de kracht van Elias, zooals de engel het hier verklaart. *Hij zal velen der kinderen Israels bekeeren tot den Heere, hun' God,* hun hart neigen om den Messias aan te nemen en welkom te heeten, door de bewustheid van zonde in hen te doen ontwaken met de begeerte naar gerechtigheid. Al wat de strekking heeft om ons af te keeren van ongerechtigheid, zooals Johannes' prediking en doop, zal ons tot Christus wenden, als tot onzen Heere en God, want zij, die door Gods genade geleid worden om het juk der zonde af te werpen, dat is: de heerschappij der wereld en van het vleesch, zullen weldra bewogen worden om het juk van den Heere Jezus op te nemen. Hierdoor zal hij *de harten der vaderen bekeeren tot de kinderen,* dat is: hij zal de harten der Joden neigen tot de Heidenen, hij zal er toe bijdragen om de ingewortelde vooroordeelen van de Joden tegen de Heidenen te overwinnen, hetgeen geschied is door het Evangelie, waar dit de overhand verkreeg, en reeds begonnen door Johannes den Dooper, die gekomen is *tot een getuige, om van het licht te getuigen, opdat zij allen door hem gelooven zouden,* die zoowel Romeinsche soldaten als Joodsche Farizeën doopte en onderwees, den hoogmoed en het zelfvertrouwen genas van die Joden, die er in roemden Abraham tot een' vader te hebben, en hun verklaarde, dat God *uit steenen Abraham kinderen kon verwekken,* Matth. 3 : 9, hetgeen strekte om hen van hunne vijandschap tegen de Heidenen te genezen. Dr. Lightfoot merkt op: Het is een standvastig gebruik van de profeten om van de kerk der Heidenen te spreken als kinderen van de Joodsche kerk, Jes. 54 : 5, 6, 13; 60 : 4, 9; 62 : 5, 66 : 12. Toen de Joden, die het geloof van Christus omhelsden, er toe gebracht werden om in gemeenschap te komen met de Heidenen, die dat ook deden, toen werd het hart der vaderen bekeerd, dat is hier: gewend, tot de kinderen. *En de ongehoorzamen tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen,* dat is: hij zal het Evangelie inleiden, door hetwelk de Heidenen, die nu ongehoorzaam zijn, bekeerd zullen worden, niet zoo zeer tot hunne vaderen, de Joden, als wel tot het geloof in Christus, hier genoemd „de voorzichtigheid", de wijsheid „der rechtvaardigen", in gemeenschap met de geloovige Joden. Of wel: Hij zal het hart der vaderen met de kinderen bekeeren, dat is: het hart van ouden en jongen; hij zal het middel wezen om sommigen van elken leeftijd tot Godsvrucht te neigen, eene groote hervorming te weeg te brengen in het Joodsche volk, hen weg te leiden van een' ritueelen, traditioneelen godsdienst, waarop zij hadden vertrouwd, en heen te leiden naar eene wezenlijke, ernstige Godsvrucht; en het gevolg daarvan zal wezen, dat vijandschap gedood zal worden, en oneenigheid zal ophouden; en zij, die in twist en oneenigheid met elkander leven, zullen, in zijn' doop vereenigd, des te beter met elkander verzoend worden. Dit komt overeen met de beschrijving, die Josephus geeft van Johannes den Dooper, Antiq. lib. 18 cap. 7. „Hij was een goed man, en leerde de Joden de beoefening der deugd, in vroomheid voor God, en rechtvaardigheid jegens elkander, en dat zij behoorden samen te komen en aan elkander verbonden te blijven in den doop." En hij zegt: „Het volk stroomde naar hem toe, en zij waren ten zeerste ingenomen met zijne leer." Aldus wendde hij het hart van vaderen en kinderen tot God en tot elkander, door de ongehoorzamen te bekeeren tot de wijsheid van de rechtvaardigen. Merk op. *Ten eerste.* De ware Godsdienst is de wijsheid van de rechtvaardigen, in onderscheiding van de wijsheid dezer wereld. Het is zoowel onze wijsheid als onze plicht om Godsdienstig te zijn, daar is zoowel billijkheid als verstand in. *Ten tweede.* Het is niet onmogelijk, dat zij, die ongeloovig en ongehoorzaam waren, bekeerd zullen worden tot de wijsheid van de rechtvaardigen; Gods genade kan de grootste onwetendheid en het diepst ingewortelde vooroordeel overwinnen. *Ten derde.* Het groote doel van het Evangelie is de menschen *te huis* te brengen bij God, en hen nader te brengen tot elkander, en op die boodschap is Johannes de Dooper uitgezonden. Het twee maal melding maken van zijn *bekeeren* van menschen schijnt eene toespeling te bevatten op den naam van den Tisbiet, die aan Elias gegeven wordt, en die, naar sommiger gevoelen, niet aanduidt van welke landstreek, of stad, hij was, maar de beteekenis heeft van een naamwoord, dat zij dan overzetten door „bekeerder", iemand, die zich veel bezig hield met, en voorspoedig was in, het werk der bekeering. Daarom wordt van den Elias van het Nieuwe Testament gezegd, dat hij velen tot den Heere, hun' God zal bekeeren. Hierdoor zal hij den Heere een toegerust volk bereiden, het hart des volks genegen maken om de leer van Christus aan te nemen, opdat zij alzoo bereid zijn voor de vertroosting van Zijne komst. Merk op, *Ten eerste.* Allen, die den Heere toegewijd zullen zijn en in Hem gelukkig gemaakt zullen worden, moeten eerst voor Hem toebereid worden. Wij moeten door genade in deze wereld toebereid worden voor de heerlijkheid in de andere wereld, door de verschrikkingen der wet voor de vertroostingen des Evangelies, door den geest der dienstbaarheid voor den Geest der aanneming. *Ten tweede.* Niets heeft eene meer dadelijke strekking om de menschen toe te bereiden voor Christus dan de leer der bekeering, die geloofd wordt zóó, dat men er zich aan onderwerpt. Als hierdoor de zonde verdrietelijk en bezwarend wordt, dan zal Christus zeer dierbaar worden.

IV. Zacharias' ongeloof aan de voorzegging van den engel, en de bestraffing, die vanwege dat ongeloof op hem gelegd werd. Hij had alles gehoord wat de engel hem te zeggen had, en nu had hij het hoofd moeten buigen en den Heere aanbidden, zeggende: Uwen dienstknecht geschiede naar het woord, dat Gij hebt gesproken", maar het was niet zoo. Er wordt ons hier gezegd:

1. Wat zijn ongeloof sprak, vers 18. Hij zeide tot den engel: *Waarbij zal ik dat weten?* Dat was geene ootmoedige bede ter bevestiging van zijn geloof, maar eene gemelijke tegen-

werping tegen al hetgeen hem gezegd was, als volstrekt ongelooflijk; alsof hij zeide: „Dat zal men mij nimmer doen gelooven." Hij kon niet anders dan bemerken, dat het een engel was, die tot hem sprak; in de boodschap, die hem gebracht werd, en die betrekking had op Oud-Testamentische profetiën, lag reeds het blijk en bewijs der waarheid er van. Er zijn in het Oude-Testament vele voorbeelden van menschen, die op hoogen leeftijd nog kinderen kregen, toch kan hij niet gelooven, dat hij dit kind der belofte zal hebben. „Want ik ben oud, en mijne vrouw is niet slechts altijd onvruchtbaar geweest, maar zij is nu verre op hare dagen gekomen, en er is geene waarschijnlijkheid voor, dat zij ooit kinderen zal krijgen." Hij moet dus een teeken hebben, want anders zal hij niet gelooven. Hoewel de verschijning van den engel, die gedurende langen tijd niet meer plaats gehad heeft in de kerk, reeds op zich zelf een voldoend teeken was, — hoewel hem die bekendmaking geschied was in den tempel, de plaats waar Gods stem gehoord werd, en waar hij geene reden had te denken, dat aan een boozen engel toegelaten zou zijn te komen — hoewel hem de boodschap gegeven werd, toen hij in het gebed was, en reukofferde, — en hoewel een vast geloof aan het groote beginsel van den Godsdienst, dat God almachtig is, en er voor Hem niets onmogelijk is, dat wij niet slechts moeten *weten*, maar ook aan anderen moeten *leeren*, had moeten volstaan om alle tegenwerpingen tot zwijgen te brengen — heeft hij toch, al te veel lettende op den toestand van zijn lichaam en dat zijner vrouw — wat aan een' zoon Abrahams voorzeker niet betaamde — aan de beloftenis Gods getwijfeld, Rom. 4 : 19, 20.

2. Hoe zijn ongeloof tot zwijgen werd gebracht, en hem vanwege dit ongeloof het zwijgen werd opgelegd. *a.* De engel sluit hem den mond door zijn gezag te doen gelden. Vraagt hij: *Waarbij zal ik dat weten?* Laat hij het hieraan weten: *Ik ben Gabriël*, vers 19. Hij hecht zijn' naam aan zijne profetie, teekent haar als het ware, met zijne eigene hand, *teste meipso — neem het aan op mijn woord.* Engelen hebben soms geweigerd hun' naam te zeggen, zooals aan Manoach en zijne huisvrouw, maar deze engel zegt gereedelijk: *Ik ben Gabriël*, hetgeen beteekent *de macht Gods*, of *de machtige Gods*, te kennen gevende, dat de God, die hem geboden had dit te zeggen, ook machtig was het te volbrengen. Hij maakt zich ook bekend bij zijn' naam om hem te herinneren aan de aankondiging van de komst van den Messias, gezonden aan Daniël door den *man Gabriël*, Dan. 8 : 16; 9 : 21. „Ik ben dezelfde, die toen gezonden was, en ben nu gezonden met hetzelfde doel." Hij is Gabriël, die voor God staat, een troondienaar Gods. De eerste staatsministers aan het Perzische hof worden hiermede aangeduid, dat zij *het aangezicht des Konings zagen*, Esther 1 : 14. „Hoewel ik thans met u spreek, sta ik toch voor God. Ik weet, dat Zijn oog op mij is, en ik durf niet méér te zeggen, dan waartoe ik gemachtigd ben. Maar ik verklaar, dat *ik ben uitgezonden om tot u te spreken en u deze dingen te verkondigen*, die, alle aanneming wèl waardig zijnde, door u met blijdschap ontvangen behooren te worden. *b.* De engel sluit hem in waarheid den mond, door de uitoefening zijner macht. „Opdat gij geene tegenwerpingen en bedenkingen meer zult maken, *zie, gij zult zwijgen*, vers 20. Indien gij een teeken begeert ter ondersteuning van uw geloof, dan zal het er een wezen, dat tevens tot straf dient voor uw ongeloof. Gij zult *niet kunnen spreken, tot op den dag, dat deze dingen geschied zullen zijn*, vers 20. Gij zult stom en doof zijn; hetzelfde woord heeft beide beteekenissen, en het is duidelijk, dat hij zoowel zijn gehoor als zijne spraak had verloren, want zijne vrienden maakten teekenen om zich door hem te doen verstaan; *zij wenkten* hem, vers 62, zoo als hij hun toegewenkt had, vers 22. Door hem nu met stomheid te slaan heeft God rechtvaardiglijk met hem gehandeld, want hij had Gods woord tegengesproken. Hieruit kunnen wij aanleiding nemen om het geduld Gods en Zijne lankmoedigheid over ons te bewonderen, omdat wij, die zoo dikwijls tot oneer van God hebben gesproken, niet, gelijk Zacharias, met stomheid worden geslagen, hetgeen voorzeker geschied zou zijn, indien God met ons had gehandeld naar onze zonden. God heeft *vriendelijk* met hem gehandeld, teeder en genadiglijk. Want,

Ten eerste. Aldus heeft Hij hem belet om nog meer wantrouwende en ongeloovige woorden te spreken. Indien hij *kwaad gedacht* heeft, en niet zelf zijne hand op zijn' mond wil leggen, en hem niet met een' breidel zal bewaren, dan zal God het doen. Het is beter in het geheel niet te spreken, dan *onrecht te spreken.*

Ten tweede. Aldus heeft Hij zijn geloof bevestigd, en niet in staat zijnde tot spreken, is hij des te beter in staat tot denken. Als wij door de bestraffingen, die over ons komen wegens onze zonde, er toe gebracht worden, om aan het Woord Gods meer geloof te schenken, dan hebben wij geene reden om er over te klagen.

Ten derde. Aldus werd hij weerhouden van het gezicht bekend te maken en er op te roemen, dat hij anders allicht gedaan zou hebben, terwijl het vooralsnog geheim gehouden moest worden.

Ten vierde. Het was eene groote genade, dat Gods woorden ter bestemder tijd vervuld zouden worden, in weerwil van zijn zondig wantrouwen. Het ongeloof van den mensch zal de beloften Gods niet te niet doen, ter bestemder tijd zullen zij vervuld worden; en hij zal niet altijd stom blijven, slechts tot op den dag, dat deze dingen geschied zullen zijn, en dan zullen uwe lippen geopend worden, opdat uw mond des Heeren lof verkondige. Zoo is het, dat, hoewel God de ongerechtigheid Zijns volks met de roede bezoekt, Hij Zijne goedertierenheid toch niet van hen wegneemt.

V. Zacharias' terugkeer tot het volk en daarna tot zijn gezin, en de ontvangenis van dit kind der belofte, den zoon zijns ouderdoms.

1. Het volk bleef wachten, dat Zacharias uit

den tempel zou komen, daar hij in den naam des Heeren den zegen over hen moest uitspreken; en hoewel hij over den gewonen tijd wegbleef, hebben zij zich toch niet, zooals dit maar al te dikwijls in Christelijke bijeenkomsten gebeurt, weggespoed zonder den zegen te ontvangen. Zij wachtten, en waren verwonderd, dat hij zoo lang vertoefde in den tempel, ook bevreesd zijnde, dat er iets was voorgevallen, dat niet goed was, vers 21.

2. Toen hij naar buiten kwam, was hij sprakeloos, vers 22. Hij had nu het volk heen moeten laten gaan met een' zegen, maar hij was stom, en niet bij machte om het te doen, opdat het volk gezind zou worden om den Messias te verwachten, die den zegen kan gebieden, die in waarheid zegent, en in wien alle geslachten der aarde gezegend worden. Het priesterschap van Aäron zal nu weldra tot zwijgen gebracht en ter zijde gesteld worden, ten einde den weg te bereiden tot *de invoering eener betere hoop*, 1)

3. Hij trachtte hen door teekenen te doen verstaan, dat hij een gezicht gezien had, want „hij wenkte hun toe en bleef stom," vers 22. Dit stelt ons het zwakke en gebrekkige voor van het Levietische priesterschap in vergelijking met het priesterschap van Christus en de Evangelie-bedeeling. Het Oude Testament spreekt door teekenen, geeft ons aanduidingen van Goddelijke en hemelsche dingen, maar onvolkomen en onzeker: het wenkt ons toe, maar blijft stom. Het is het Evangelie, hetwelk duidelijk verstaanbaar tot ons spreekt, en ons een helder gezicht geeft op hetgeen in het Oude Testament *door een' spiegel in eene duistere rede gezien werd.*

4. Hij bleef totdat de dagen zijner bediening vervuld waren. Daar hem ten lote gevallen was om te reukofferen, kon hij dat doen, hoewel hij stom en doof was. Als wij den dienst van God niet zoo goed kunnen volbrengen als wij wenschen, maar hem toch volbrengen zoo goed als wij kunnen, zal God er ons in aannemen.

5. Toen keerde hij terug tot zijn, gezin en zijne vrouw werd bevrucht, vers 23, 24. Zij werd bevrucht krachtens de belofte, en er zich van bewust zijnde, verbergde zij zich vijf maanden. Zij bleef te huis, en hield de zaak geheim, en ging niet zoo veel uit, als zij placht te doen, *a.* Om zich te sparen en misdracht te voorkomen. *b.* Om geenerlei ceremonieele verontreiniging op te doen, waardoor inbreuk gemaakt kon worden op het Nazireërschap van haar kind, daar zij zich het bevel herinnerde, dat aan de moeder van Simson in een gelijk geval werd gegeven, en het toepaste op zich zelve: zoo lang zij zwanger is van een' Nazireër moet zij „niet eten van iets dat van den wijnstok des wijns voortkomt, en wijn en sterken drank zal zij niet drinken, noch iets onreins eten," Richt. 13 : 14. En hoewel vijf maanden genoemd worden, wegens hetgeen volgde in de zesde maand, kunnen wij toch veronderstellen, dat zij gedurende hare geheele zwangerschap aldus heeft gehandeld. *c.* Sommigen denken, dat het uit overgroote ingetogenheid was, dat zij zich aldus verborg, zich schamende om te hooren zeggen, dat iemand van haar leeftijd nog zwanger was. *Zal zij wellust hebben, nadat zij oud geworden is en ook haar heer oud is?* Gen. 18 : 12. Of het was ten teeken van hare nederigheid, om den schijn niet te hebben van te roemen op de eere, die God haar aangedaan heeft. *d.* Zij verborg zich, of bleef in afzondering: tot gebed, om haar tijd door te brengen in gebed en dankzegging. De heiligen zijn de verborgenen Gods. Zij geeft voor hare afzondering deze reden: *Alzoo heeft mij de Heere gedaan;* Hij heeft niet slechts *genadiglijk* met mij gedaan door mij een kind te geven, maar mij aldus *geëerd* door mij een kind te geven, dat een Nazireër zijn zal" (want dat zal haar man haar schriftelijk te verstaan hebben gegeven). *Om mijne versmaadheid onder de menschen weg te nemen.* Vruchtbaarheid werd onder de Joden als zulk een groote zegen beschouwd, vanwege de belofte van de toeneming des volks en het uit hen voortkomen van den Messias, dat het eene groote versmaadheid was om onvruchtbaar te zijn: en zij die dit waren, hoe onberispelijk ook in handel en wandel, werden toch geacht schuldig te zijn aan de eene of andere groote *onbekende* zonde, waarvoor zij aldus gestraft werden. Nu juicht Elizabet, omdat niet alleen deze versmaadheid van haar weggenomen is, maar haar groote eer wordt aangedaan. *Alzoo heeft mij de Heere gedaan.* boven al wat ik gedacht of verwacht heb *in de dagen, in welke Hij mij aangezien heeft.* In Gods genadige handelingen met ons moeten wij letten op Zijn genadig aanzien van ons. Hij heeft ons aangezien met ontferming en gunst, en daarom heeft Hij aldus met ons gehandeld.

26. En in de zesde maand werd de engel Gabriël van God gezonden naar eene stad in Galiléa, genaamd Názareth; 27. Tot eene maagd, die ondertrouwd was met eenen man, wiens naam was Jozef, uit den huize Davids; en de naam der maagd was Maria. 28. En de engel, tot haar ingekomen zijnde, zeide: Wees gegroet, gij begenadigde; de Heere is met u; gij zijt gezegend onder de vrouwen. 29. En als zij hem zag, werd zij zeer ontroerd over dit zijn woord, en overleide hoedanig deze groetenis mocht zijn. 30. En de engel zeide tot haar: Vrees niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. 31. En zie, gij zult bevrucht worden, en eenen zoon baren, en zult zijn naam heeten JEZUS. 32. Deze zal groot zijn, en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden, en God de Heere zal Hem den troon van Zijnen vader David geven. 33. En Hij zal over het huis Jakobs Koning zijn in der eeuwigheid, en Zijns koninkrijks zal geen einde zijn. 34. En Maria zeide tot den engel; Hoe zal dat wezen, dewijl ik geenen man bekenne? 35. En de engel, antwoordende, zeide tot haar: De Heilige Geest zal over u

1) Hebr. 7 : 19, naar de Eng. overz. en de kantt. op den Statenbijbel.

komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen. Daarom ook, dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden. 36. En zie, Elizabet, uwe nicht, is ook zelve bevrucht met eenen zoon in haren ouderdom; en deze maand is haar, die onvruchtbaar genaamd was, de zesde. 37. Want geen ding zal bij God onmogelijk zijn. 38. En Maria zeide: Zie, de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar uw woord. En de engel ging weg van haar.

Hier wordt ons bericht alles wat voor ons gepast is te weten betreffende de menschwording en ontvangenis van onzen gezegenden Zaligmaker zes maanden na de ontvangenis van Johannes. Dezelfde engel Gabriël, die gebruikt werd om aan Zacharias Gods raadsbesluit bekend te maken omtrent zijn' zoon, wordt ook hiervoor gebruikt, want het heerlijke werk der verlossing, hetwelk daarin begonnen werd, wordt hierin voortgezet. Gelijk de booze engelen geene verlosten zijn, zoo zijn de goede engelen ook geene verlossers, maar zij worden door den Verlosser gebruikt als Zijne boodschappers, en blijmoedig volvoeren zij Zijne boodschappen, omdat zij de ootmoedige dienaren zijn Zijns Vaders, en de hartelijke vrienden Zijner kinderen, en die hun welzijn begeeren.

I. Er wordt ons hier een bericht gegeven omtrent de moeder onzes Heeren, uit wie Hij geboren zou worden, en schoon wij haar niet moeten aanbidden, behooren wij wel God voor haar te loven.

1. Haar naam was Maria, dezelfde naam als Mirjam, de zuster van Mozes en Aäron. De naam beteekent *verhoogd*, en wèl was het eene groote verheffing voor haar om aldus bevoorrecht te zijn boven alle dochteren uit het huis van David. [1])

2. Zij was eene dochter uit het koninklijk geslacht, in rechte lijn afstammende van David; en zij zelve en al hare vrienden wisten dit, want zij was bekend onder den titel en de hoedanigheid van *het huis Davids*, hoewel zij arm en gering was in de wereld. Door Gods voorzienigheid en de zorg der Joden om hunne geslachtsregisters bij te houden, is zij in staat geweest, om dit uit te maken, of te bewijzen, en zoo lang de belofte van den Messias nog vervuld moest worden, was het der moeite waard om de gedachtenis aan die afkomst te bewaren; maar voor hen, die thans tot een' lagen staat in de wereld gebracht zijn, is het niet der moeite waard om van hooge afkomst te spreken.

3. Zij was eene *maagd*, zuiver en onbevlekt, maar ondertrouwd aan een' man uit denzelfden koninklijken stam, maar evenals zij, in nederige omstandigheden, zoodat om beide deze redenen er (gelijk dit ook voegde) gelijkheid tusschen hen was. Zijn naam was Jozef; en ook hij was uit het huis van David, Matth. 1 : 20. De moeder van Christus was eene maagd, omdat Hij niet door gewone generatie; maar door een wonder geboren moest worden. Dit was noodig, want, Hij moest wel der menschelijke natuur deelachtig worden, maar niet het bederf dier natuur. Maar Hij werd geboren uit eene ondertrouwde maagd, die zich bereidde om in het huwelijk te treden, ten einde den huwelijken staat aldus te eeren en datgene niet in minachting te brengen, hetwelk eene instelling was uit den staat der onschuld, door dat de Verlosser uit eene Maagd werd geboren.

4. Zij woonde te Nazareth, eene stad in Galilea, een afgelegen hoek des lands, zonder vermaardheid wegens Godsdienstzin of geleerdheid, maar grenzende aan de Heidenen, waarom het „Galilea der Heidenen" genoemd werd. Dat Christus aldaar bloedverwanten heeft wonen duidt aan, dat er voor de Heidenwereld gunst en genade is weggelegd. En Dr. Ligthtfoot merk, op, dat Jona een geboren Galileër was, en dat Elia en Elisa welbekend waren in Galilea, en deze allen waren vermaarde profeten der Heidenen. De engel werd tot haar gezonden te Nazareth. Geen afstand of ongunstige omstandigheid eener plaats zal nadeel opleveren voor hen, aan wie God gunst wil schenken. De engel Gabriël brengt zijne boodschap even blijmoedig aan Maria te Nazareth in Galilea, als aan Zacharias in den tempel te Jeruzalem.

II. De toespraak van den engel tot haar, vers 28. Er wordt ons niet gezegd, wat zij deed, of waarmede zij zich bezig hield, toen de engel tot haar kwam, maar hij verraste haar met zijne groetenis: *Wees gegroet, gij begenadigde.* Dit was bedoeld om in haar op te wekken:

1. Eene waardeering van zich zelve, en hoewel het zeer zelden noodig is om met dit doel zoo iets in het gemoed der menschen op te wekken, is het soms, en voor de zoodanigen, die, gelijk Maria, slechts oogen hebben voor hunne *nederigheid*, nuttig en noodig.

2. Eene verwachting van eene belangrijke tijding, niet van verre, maar van Boven. Ongetwijfeld bestemt de hemel ongemeene gunsten voor eene, aan wien een engel zulk een eerbied betoont. *„Wees gegroet", Chaire — verheug u.* Het was de gewone vorm van begroeting, zij drukt achting uit voor haar, en welwillendheid jegens haar en haar welzijn. *a.* Zij is verwaardigd: *Gij begenadigde* of gij hoog bevoorrechte. God heeft door u te verkiezen om de moeder van den Messias te zijn, u eene bijzondere eere aangedaan, boven die van Eva om de moeder aller levenden te zijn". De *Vulgata* vertaalt dit door *gratiâ plena — vol van genade*, en leidt hieruit af, dat zij meer dan iemand anders de aangeborene of inwonende genadegaven des Geestes had, terwijl het zeker is, dat hier niets anders mede aangeduid wordt dan de bijzondere gunst, haar bewezen in haar te verkiezen om onzen gezegenden Heere te ontvangen en te baren, eene eere, die, daar Hij het Zaad der vrouw moest wezen, aan eene vrouw moest aangedaan worden, niet om hare persoonlijke verdienste, maar zuiver en alleen uit vrije genade, en daartoe werd zij door God uit-

1) Volgens anderen beteekent de naam Mirjam „weerstrevend, of bitterheid, en volgens nog anderen *ster der zee.*

verkoren. *Ja Vader! want alzoo is geweest het welbehagen voor U. b.* Zij geniet de tegenwoordigheid Gods. *„De Heere is met u,* hoewel gij arm en gering zijt, en wellicht thans overlegt hoe aan een levensonderhoud te komen in uwen gehuwden staat." Met dit woord heeft de engel het geloof van Gideon opgewekt, Richt. 6 : 12. *De Heere is met u.* Aan niets moeten wij wanhopen, aan geen vervulling van eenigerlei dienst of werk, aan geen verkrijgen van eenigerlei gunst, hoe groot ook, als *God met ons is.* Dit woord kan haar herinneren aan Immanuel, God met ons, dien eene maagd zal ontvangen en baren, Jes. 7 : 14, en waarom zal *zij* deze maagd niet zijn? *c.* De zegen Gods is op haar: *Gij zijt gezegend onder de vrouwen.* Gij zult niet slechts als zoodanig door de menschen worden beschouwd, maar gij zult het *zijn.* Gij, die in deze zaak zoo hoog bevoorrecht zijt, kunt verwachten, dat gij in andere dingen *gezegend* zult zijn. Zij zelve verklaart dit aldus, vers 48, *Van nu aan zullen mij zalig spreken al de geslachten.* Vergelijk dit met hetgeen Debora zegt van Jael, eene andere vrouw, die de roem van hare sexe is geweest, Richt. 5 : 24. *Gezegend zij ze boven de vrouwen in de tent.*

III. De ontsteltenis, die deze toespraak in haar teweegbracht, vers 29. *Als zij hem zag,* hem en de heerlijkheid, die hem omstraalde, werd zij ontroerd, maar meer nog toen zij hoorde, wat hij tot haar sprak. Indien deze jonge vrouw hoogmoedig en eerzuchtig ware geweest, iemand die naar hooge dingen stond, en zich vleide met verwachtingen van deze wereld, dan zou zij gestreeld zijn door zijn woord, er opgeblazen door zijn geworden, en — daar zij, naar wij reden hebben te gelooven, eene jonge vrouw was met vele gaven van verstand — zou zij ook wel een antwoord gereed hebben gehad, waarin dit te kennen werd gegeven. Doch in plaats hiervan is zij beschaamd en verlegen, daar zij zich niet bewust is van iets, dat zulke groote dingen verdiende of beloofde; en zij *overleide, hoedanig deze groetenis mocht zijn.* Was zij van den hemel, of van de menschen? Was het om met haar te schertsen? Was het om haar te verstrikken? Of was er iets wezenlijks en gewichtigs in? Maar wat zij nu ook omtrent deze groetenis gedacht moge hebben, ik geloof niet, dat het denkbeeld bij haar is opgekomen, dat zij ooit bestemd of bedoeld was om haar als een gebed te gebruiken, zooals zij eeuwen lang door verdorvene, ontaarde en antichristelijke geslachten in de kerk is gebruikt, nu nog gebruikt wordt, en tienmaal opgezegd wordt tegen eenmaal, het gebed des Heeren, in de kerk van Rome. Maar haar nadenken bij deze gelegenheid is een zeer nuttige wenk voor jeugdige personen van hare sexe, als er toespraken tot haar geschieden, om na te denken en te overleggen hoedanig de groetenissen mochten zijn, en van waar zij komen en wat zij beoogen, ten einde ze dienovereenkomstig aan te nemen, en steeds op hare hoede te kunnen zijn.

IV. De boodschap zelve, die de engel haar had te geven. De engel geeft haar eenige oogenblikken rust om te kunnen nadenken; doch bemerkende, dat hare verlegenheid hierdoor nog toeneemt, gaat hij voort met zijne boodschap te zeggen, vers 30. Op wat hij reeds gezegd had, antwoordde zij niet, daarom bevestigt hij het. *„Vrees niet Maria!* ik heb geene andere bedoeling dan u te verzekeren, dat gij gunst en genade bij God hebt gevonden, meer dan gij denkt, gelijk er anderen zijn, die denken méér door God begunstigd te zijn, dan inderdaad het geval is." Zij, die genade bij God hebben gevonden, moeten geene wantrouwende, verontrustende vrees koesteren. Heeft God u begenadigd? Vrees niet, al is het ook, dat de wereld u donker en dreigend aanziet. Is Hij vóór u? Dan doet het er niet toe wie tegen u is.

1. Hoewel zij eene *maagd* is, zal haar de eere geschieden om *moeder* te worden. *Gij zult bevrucht worden, en een' Zoon baren, en zult Zijn' naam heeten Jezus,* vers 31. Over Eva werd het vonnis uitgesproken, dat, hoewel zij de eere zal hebben om de moeder van alle levenden te zijn, met die eere de bitterheid gemengd zal wezen, dat hare begeerte tot haren man zal zijn, en dat hij over haar heerschappij zal hebben, Gen. 3 : 16. Doch Maria heeft de eere zonder bitter bijmengsel gehad.

2. Hoewel zij arm en onbekend is in de wereld, zal zij de eere hebben om de moeder te zijn van den Messias; haar Zoon zal genoemd worden *Jezus* — dat is: *Zaligmaker,* zoodanig een als de wereld *behoeft,* veeleer dan een' zoodanige als de Joden *verwachten. a.* Hij zal zeer nauw verbonden zijn aan de bovenwereld. Hij zal groot zijn, waarlijk groot, onbetwistbaar groot; want Hij zal de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden, de Zoon van God, die de Allerhoogste is; van dezelfde natuur, gelijk de zoon van dezelfde natuur is als de vader, en Hem zeer dierbaar, gelijk de zoon den vader dierbaar is. Hij zal genaamd worden — en volkomen terecht, het is geene verkeerde benaming — de Zoon des Allerhoogsten; want Hij is zelf *God boven allen te prijzen in der eeuwigheid,* Rom. 9 : 5. Zij, die de kinderen Gods zijn, al is het ook slechts door aanneming en wedergeboorte, zijn waarlijk groot, en daarom behooren zij ook zeer goed te zijn, 1 Joh. 3 : 2. *b.* Hij zal zeer hoog verheven zijn in de lagere wereld; want, hoewel Hij onder zeer ongunstige omstandigheden geboren wordt, en in de gestaltenis eens dienstknechts verschijnt, zal toch *God, de Heere, Hem den troon van Zijn' vader David geven,* vers 32. Hij herinnert haar, dat zij uit den huize Davids is, en dat bijgevolg, daar geene Salische wet [1]) en geen recht van eerstgeboorte het erfrecht op dien troon in den weg stonden, de mogelijkheid niet was buitengesloten, dat zij een' erfgenaam van dien troon zou voortbrengen, en zij het dus des te gemakkelijker kon gelooven, als haar door een' engel van den hemel gezegd werd, dat dit zoo zijn zal, dat, nadat de schepter lang van dat aloude en geëerde huis was geweken, hij er nu in terug zal komen, om er in te blijven, niet door opvolging, maar in dezelfde hand en tot in eeuwig-

1) Waarbij vrouwen van de regeering worden buitengesloten.

heid. Zijn volk wil Hem dien troon niet geven, wil Zijn recht niet erkennen om over hen te heerschen; maar de Heere God zal Hem het recht geven om over hen te heerschen, Hij heeft Hem gezalfd als Koning over Zion, den berg Zijner heiligheid. Hij verzekert haar dat Zijn koninkrijk geestelijk zijn zal; Hij zal over het huis Jakobs Koning zijn, niet over Israel naar het vleesch, want zij bekommeren zich niet om Hem, en zullen ook niet lang een zelfstandig volk blijven; derhalve moet het een geestelijk koninkrijk zijn, het huis Israels overeenkomstig de belofte, waarover Hij zal heerschen. Dat het eeuwig zijn zal, Hij zal tot in eeuwigheid regeeren, en Zijns koninkrijks zal geen einde zijn, zooals er reeds lang een einde was aan de wereldlijke regeering van Davids huis, en er binnen kort een einde zal komen aan den Israelietischen staat. Andere kronen zijn niet van geslacht tot geslacht, maar wèl die van Christus, Spr. 27 : 24. Het Evangelie is de laatste bedeeling, wij hebben geene andere te wachten, naar geene andere uit te zien.

V. De nadere mededeeling, die haar gegeven werd in antwoord op hare vraag betreffende de geboorte van dezen Vorst.

1. Zij doet een gepaste vraag. *„Hoe zal dat wezen?* vers 34. Hoe kan ik thans bevrucht worden? (want dat is het wat de engel bedoelde) dewijl ik geen' man bekenne; moet het dan anders dan naar gewone voortteling zijn? Zoo ja, laat mij dan weten hoe?" Zij wist, dat de Messias uit eene *maagd* geboren moest worden; indien zij nu Zijne moeder moet zijn, wenscht zij te weten hoe. Dit was niet de taal van het wantrouwen, of van twijfel aan hetgeen de engel zeide, maar van de begeerte om nader onderricht te worden.

2. Zij ontvangt een bevredigend antwoord, vers 35. *a.* Zij zal bevrucht worden door de kracht des Heiligen Geestes, wiens werk en ambt het is te *heiligen*, en dus de maagd tot dat doel te heiligen, of af te zonderen. De Heilige Geest wordt genoemd *de kracht des Allerhoogsten*. Vraagt zij hoe dit zal wezen? Dit is genoeg om haar over alle moeielijkheden, die er in schijnen te zijn, heen te helpen. Eene Goddelijke kracht zal dit ondernemen, niet de kracht eens engels, die er in gebruikt wordt, zooals in andere wonderwerken, maar de kracht van *den Heiligen Geest* zelven. *b.* Zij moet geene vragen doen betreffende het hoe, de wijze waarop, het zal geschieden, want de Heilige Geest, als de *kracht des Allerhoogsten* zal haar *overschaduwen*, zooals de wolk den tabernakel bedekte, toen God er bezit van nam, om hem te verbergen voor hen, die er, al te nieuwsgierig, de bewegingen van wilden gadeslaan, en er de verborgenheid van wilden begluren. De formeering van ieder kindeken in den schoot der moeder, en het binnentreden van den geest des levens er in, is eene verborgenheid der natuur. *Niemand weet den weg des winds, of hoedanig de beenderen zijn in den schoot eener zwangere vrouw.* Pred. 11 : 5. *Wij zijn in het verborgene gemaakt*, Ps. 139 : 15, 16. En nog zoo veel te meer was de formeering van het Kindeken Jezus eene verborgenheid. *Buiten allen twijfel, groot was de verborgenheid der Godzaligheid, God, geopenbaard in het vleesch*, 1 Tim. 3 : 16. Het is *wat nieuws op de aarde geschapen*" Jer. 31 : 22, waaromtrent wij niet moeten begeeren wijs te zijn boven hetgeen geschreven is. *c.* Het kind, dat zij in haren schoot zal ontvangen, is *iets heiligs*, en moet dus niet door gewone voortteling ontvangen worden, omdat Hij niet in het gewone bederf en de verontreiniging der menschelijke natuur moet deelen. Met grooten nadruk wordt van Hem gesproken als van *„dat Heilige"*, zooals er nooit geweest is; en Hij zal *Gods Zoon genaamd worden*, als de Zoon des Vaders door eeuwige generatie, ter aanduiding waarvan Hij nu geformeerd zal worden door den Heiligen Geest in deze ontvangenis. Zijne menschelijke natuur moet zoo voortgebracht worden, als het betaamde, om in vereeniging te zijn met de Goddelijke natuur.

3. Ter verdere bemoediging van haar geloof wordt haar gezegd, dat hare nicht Elizabet, hoewel ver op hare dagen gekomen, zwanger was, vers 36. Het is eene eeuw van wonderen, die nu begint, wees dus niet verrast of verwonderd; hier is er een onder uwe eigene bloedverwanten, dat waarlijk groot is, hoewel niet zoo groot als dit. God is gewoon voort te gaan, op te klimmen, in het werken van wonderen. *Grootere werken dan deze zult gij doen.* Hoewel Elizabet van vaders zijde eene dochter Aárons was, vers 5, kon zij toch van moeders zijde tot het huis Davids behooren, want deze twee geslachten zijn meermalen door huwelijken met elkander verbonden, als een onderpand van de vereeniging van het koningschap met het priesterschap in den Messias. *Deze maand is haar, die onvruchtbaar genaamd was, de zesde.* Dit geeft, naar Dr. Lightfoots meening, te kennen, dat al de voorbeelden in het Oude Testament van personen, die kinderen kregen, na lang onvruchtbaar te zijn geweest, hetgeen *bovennatuurlijk* was, ten doel hadden om de wereld toe te bereiden voor het geloof, dat eene maagd een' zoon zal baren, hetgeen *tegen de natuur* was. Daarom heeft Abraham zelfs in de geboorte van Izak den dag van Christus gezien, zulk een wonder voorzien, in de geboorte van Christus. De engel geeft aan Maria hier de verzekering van, om haar geloof te bemoedigen, en besluit met deze groote waarheid van ontwijfelbare zekerheid en algemeene nuttigheid: *Want geen ding zal bij God onmogelijk zijn*, vers 37, en, indien geen ding, dan ook dit niet. Daarom heeft Abraham aan de beloftenis Gods niet getwijfeld, maar is gesterkt geweest in zijn geloof aan de macht Gods, Rom. 4 : 20, 21. Geen *woord* van God moet *ongeloofelijk* voor ons zijn, zoolang als geen *werk* van God *voor Hem onmogelijk is.*

VI. Hare berusting in den wille Gods over haar, vers 38. Zij doet zich kennen:

1. Als een geloovige onderdaan onder het gezag Gods: *Zie, de dienstmaagd des Heeren.* Heere, ik ben tot Uwen dienst, ter Uwer beschikking, om te doen wat Gij mij gebiedt." Zij werpt het gevaar niet tegen dat nu wellicht

haar huwelijk niet tot stand zal komen, haar goede naam geschaad zal worden, maar laat de uitkomst over aan God, en onderwerpt zich volkomen aan Zijn' wil.

2. Als eene, die geloovig de gunst van God verwacht. Zij is niet slechts tevreden, dat het zoo zijn zal, maar zij verlangt ootmoedig, dat het zoo zijn moge. *Mij geschiede naar Uw woord.* Eene gunst als deze moet door haar niet gering worden geschat, niet met onverschilligheid door haar beschouwd worden; en God wil voor hetgeen Hij beloofd heeft, gebeden worden; door ons gebed moeten wij ons *amen*, ons *zoo zij het*, aan de belofte toevoegen. Gedenk, en vervul, het woord, tot Uwen knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen. Wij moeten, gelijk Maria hier deed, onze begeerten regelen naar het woord Gods, en er onze hoop op gronden. Mij geschiede naar Uw woord, zoo, en niet anders.

Hierop ging de engel van haar weg, de boodschap volbracht hebbende, waarop hij was uitgezonden, keerde hij terug, om er verslag van te doen, en nieuwe instructies te ontvangen. Het verkeer met engelen was altijd iets voorbijgaands en van korten duur; in den toekomstigen staat zal het voortdurend en blijvend wezen. Algemeen wordt verondersteld, dat juist op dit oogenblik de maagd door de overschaduwende kracht des Heiligen Geestes bevrucht werd; dewijl de Schrift hieromtrent echter een heilig stilzwijgen bewaart, betaamt het ons niet er nieuwsgierig naar te zijn, en nog minder om er ons met stelligheid over uit te spreken.

39. En Maria, opgestaan zijnde in die dagen, reisde met haast naar het gebergte, in eene stad van Juda; 40. En kwam in het huis van Zacharias, en groette Elizabet. 41. En het geschiedde, als Elizabet de groetenis van Maria hoorde, zoo sprong het kindeken op in haren buik; en Elizabet werd vervuld met den Heiligen Geest; 42. En riep uit met eene groote stem, en zeide: Gezegend zijt gij onder de vrouwen, en gezegend is de vrucht uws buiks. 43. En van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt? 44. Want zie, als de stem uwer groetenis in mijne ooren geschiedde, zoo sprong het kindeken van vreugde op in mijnen buik. 45. En zalig is zij, die geloofd heeft; want de dingen, die haar van den Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden. 46. En Maria zeide: Mijne ziele maakt groot den Heere; 47. En mijn geest verheugt zich in God, mijnen Zaligmaker; 48. Omdat Hij de nederheid zijner dienstmaagd heeft aangezien; want zie, van nu aan zullen mij zalig spreken alle de geslachten. 49. Want groote dingen heeft aan mij gedaan Hij die machtig is, en heilig is Zijn naam. 50. En Zijne barmhartigheid is van geslacht tot geslacht over degenen, die Hem vreezen. 51. Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijnen arm; Hij heeft verstrooid de hoogmoedigen in de gedachten hunner harten. 52. Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken, en nederigen heeft Hij verhoogd. 53. Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld; en rijken heeft Hij ledig weggezonden. 54. Hij heeft Israel, zijnen knecht, opgenomen, opdat Hij gedachtig ware der barmhartigheid 55. (Gelijk Hij gesproken heeft tot onze vaderen, namelijk tot Abraham en zijn zaad) in der eeuwigheid. 56. En Maria bleef bij haar omtrent drie maanden, en keerde weder tot haar huis.

Wij hebben hier eene ontmoeting van de twee gelukkige moeders, Elizabet en Maria. Door aan Maria te kennen te geven de gunst aan hare nicht Elizabet bewezen, heeft de engel haar daar aanleiding toegegeven, vers 38; en soms kan het blijken, dat wij door goede menschen samen te brengen een beter werk hebben verricht dan wij denken, daar zij elkander bemoedigen, door elkander hunne ervaringen mede te deelen. Hier is:

I. Het bezoek van Maria aan Elizabet. Maria was de jongste, en nog korter geleden zwanger, daarom was het het voegzaamst, dat, zoo zij samen moeten komen, Maria de reize doen zou, en niet zou staan op den voorrang, dien de hoogere waardigheid harer ontvangenis haar verleende, vers 39. Zij *stond op*, liet hare zaken, ten einde deze grootere zaak te behartigen, „in die dagen", *te dier tijd* (zooals het gewoonlijk verklaard wordt, Jer. 33 : 15; 50 : 4) een paar dagen nadat de engel haar bezocht had, eerst, naar men veronderstelt, eenigen tijd nemende tot gebed, of liever, zich heenspoedende naar hare nicht, daar zij hiertoe meer gelegenheid en betere hulpe kon hebben in het gezin van een' priester. Zij ging *meta spoudês — met zorge, vlijt, en spoed*, niet zooals jonge lieden gewoonlijk uitgaan om hunne vrienden te bezoeken, om zich te vermaken, maar om onderricht te ontvangen. Zij ging *naar het gebergte in eene stad van Juda.* Die stad wordt niet genoemd, maar door de beschrijving, die er hier van gegeven wordt, te vergelijken met Jozua 21 : 10, 11, schijnt het Hebron geweest te zijn, want dáár wordt gezegd, dat zij lag *op den berg van Juda* en behoorde aan de priesters, de zonen van Aäron. Derwaarts spoedde Maria zich henen, hoewel het eene lange reis was van over de twintig mijlen.

1. Dr. Lightfoot maakt de gissing, dat zij dáár, te Hebron, onzen Zaligmaker zou ontvangen, en dat haar dit door den engel, of op eene andere wijze, misschien te kennen was gegeven, en dat zij er daarom met zoo veel haast henen reisde. Hij acht het waarschijnlijk, dat de ontvangenis van den Silo, uit den stam van Juda en van het zaad Davids, in eene stad van Juda en van David zou plaats hebben, evenals Hij ook geboren moest worden te Bethlehem, eene andere stad, welke aan die beiden behoorde. Te Hebron werd de belofte

gegeven van Izak, en werd de besnijdenis ingesteld. Hier (zegt hij) had Abraham het eerst land, en David zijne eerste kroon. Dáár lagen de drie echtparen begraven, Abraham en Sara, Izak en Rebekka, Jakob en Lea, en, naar in de oudheid geloofd werd, ook Adam en Eva. Hij denkt daarom, dat het zeer bijzonder strookt met de harmonie en eenheid, die God in Zijne werken in acht neemt, dat de belofte hare vervulling begon te erlangen door de ontvangenis van den Messias onder de patriarchen, aan wie zij gegeven was. Ik zie geene onwaarschijnlijkheid voor deze gissing, maar voeg ter ondersteuning er van er nog dit bij, dat Elizabet zeide, vers 45 *deze dingen zullen volbracht worden*, alsof zij nog niet volbracht waren, maar aldaar volbracht stonden te worden.

2. Algemeen wordt verondersteld, dat zij derwaarts heenging ter bevestiging van haar geloof door het teeken, dat de engel haar had gegeven, nl. de zwangerschap van hare nicht, en om zich met hare zuster-gunstgenoot te verblijden. Daarenboven ging zij er wellicht ook heen, om meer in afzondering te zijn, of om in meer aangenaam gezelschap te wezen dan zij te Nazareth kon hebben. Wij kunnen onderstellen, dat zij aan geen van hare naburen te Nazareth mededeeling heeft gedaan van de boodschap, die zij van den hemel had ontvangen, en dat zij er toch wel gaarne over wilde spreken, maar niemand ter wereld wist, met wie zij er vrijelijk over spreken kon behalve hare nicht Elizabet, en daarom spoedde zij zich tot haar. Het is zeer kostelijk en troostrijk voor hen, in wier ziel een goed werk der genade is begonnen, en in wie Christus eene gestalte staat te verkrijgen, om met hen te raadplegen, die in hetzelfde geval verkeeren, opdat zij dan elkander hunne ervaringen kunnen mededeelen, en zij zullen bevinden, dat, *gelijk in het water het aangezicht is tegen het aangezicht, des menschen hart alzoo is tegen den mensch*, van den Christen tegen den Christen.

II. De ontmoeting tusschen Maria en Elizabet. Maria ging in het huis van Zacharias, maar hij, stom en doof zijnde, hield waarschijnlijk zijne kamer, en zag of ontving niemand; daarom *groette zij Elizabet*, vers 40, zeide haar, dat zij gekomen was om haar te bezoeken, naar haren toestand te vernemen, en zich met haar in hare blijdschap te verblijden.

In deze samenkomst nu had er terstond iets buitengewoons plaats, hetwelk strekte tot bevestiging van beider geloof. Maria wist, dat Elizabet zwanger was, maar het blijkt niet, dat aan Elizabet was bekend gemaakt, dat hare nicht Maria bestemd was om de moeder van den Messias te worden. Wat zij er dus van wist moet door openbaring tot haar gekomen zijn, hetgeen voor Maria eene groote bemoediging was.

1. Het kindeken sprong op in haren buik, vers 41. Zeer waarschijnlijk had zij reeds verscheidene weken (want zij was reeds in de zesde maand) het kind voelen bewegen; maar dit was eene meer dan gewone beweging van het kind, waardoor zij ontstelde en iets zeer buitengewoons verwachtte, *eskirtêse*. Het is hetzelfde woord, gebezigd door de LXX., Gen. 25 : 22, voor het te *zamen stooten* van Jakob en Ezau in het lichaam van Rebekka, en van het *springen* der bergen, Ps. 114 : 4. Het kindeken sprong op, om als het ware aan zijne moeder een teeken te geven, dat Hij thans nabij was, wiens voorlooper hij zijn zou, zes maanden in de bediening, zooals hij het was in wezen, of bestaan; of wel, het werd veroorzaakt door een sterken indruk, die op de moeder gemaakt was. Nu begon vervuld te worden wat de engel tot zijn' vader had gezegd, vers 15, nl. dat hij *met den Heiligen Geest vervuld zal worden, ook van zijner moeders lijf aan*, en wellicht heeft hij zelf hierop gezinspeeld, toen hij zeide, Joh. 3 : 29: *De vriend des bruidegoms verblijdt zich met blijdschap om de stem des bruidegoms*, gehoord, wel niet door hem maar door zijne moeder.

2. Elizabet zelve *werd vervuld met den Heiligen Geest*, of een Geest der profetie, waardoor haar, evenals door de bijzondere ingeving des Heiligen Geestes, waarmede zij vervuld was, te verstaan werd gegeven, dat de Messias nabij was, in wien de profetie zal herleven, en door wien de Heilige Geest overvloediger dan ooit zou worden uitgestort, overeenkomstig de hoop van hen, die de vertroosting Israels verwachtten. De ongewone beweging van het kindeken in haar lichaam was een teeken van de buitengewone beweging van haren geest onder eene Goddelijke aandrijving. Zij, die door Christus genadiglijk worden bezocht, kunnen dit weten, doordat zij vervuld worden met den Heiligen Geest, want *zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe.*

III. Het welkom, dat Elizabet, door den Geest der profetie, aan Maria, de moeder onzes Heeren, heeft gegeven, niet als eene gewone vriendin of bekende, die een gewoon bezoek brengt, maar als eene, uit wie de Messias zal geboren worden.

1. Zij wenschte haar heil wegens deze eere, en hoewel zij er misschien tot aan dit oogenblik niets van heeft geweten, erkent zij die eere met de grootste verzekerdheid en voldoening. Zij *riep uit met eene groote stem*, hetgeen volstrekt niet te kennen geeft (gelijk sommigen denken) dat er een vloer, of muur, tusschen haar was, maar wel, dat zij als in zielsverrukking was, als in eene vervoering van blijdschap, en zeide, wat zij wel aan ieder wilde laten weten. Zij zeide: *Gezegend zijt gij onder de vrouwen*, hetzelfde woord, dat de engel tot haar had gezegd, vers 28; want aldus behoort deze wil van God betreffende het eeren van Zijn' Zoon te geschieden op aarde gelijk als in den hemel. Maar Elizabet voegt er eene reden bij: Gij zijt gezegend, omdat de vrucht uws buiks gezegend is, daaraan ontleende zij deze uitnemende waardigheid. Elizabet was de echtgenoote van een' priester, en reeds bejaard, toch is zij er niet afgunstig op, dat hare bloedverwante, die vele jaren jonger was dan zij, en in elk opzicht haar mindere, de eer zal hebben

van in haren maagdelijken staat bevrucht te worden, en de moeder te zijn van den Messias, terwijl de eere, die haar aangedaan was, veel minder groot was. Zij verblijdt er zich in, en is er volkomen tevreden mede, evenals ook later haar zoon, dat zij, die na haar komt, voor haar is geworden, Joh. 1 : 27, boven haar is gesteld. Daar wij moeten erkennen, dat wij méér door God bevoorrecht zijn, dan wij verdienen, zoo laat ons dan anderen niet benijden, die nog hooger bevoorrecht zijn dan wij.

2. Zij erkent de nederige vriendelijkheid, waarmede zij zich verwaardigt haar dit bezoek te brengen, vers 43. *Van waar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?* Zij noemt de maagd Maria *de moeder haars Heeren*, (gelijk David in den geest, den Messias Heere, *zijn Heere*, heeft genoemd) want zij wist dat Hij Heere zou zijn over allen. Zij heet haar niet slechts welkom in haar huis, hoewel zij misschien in nederige omstandigheden was gekomen, maar zij beschouwt dit bezoek als eene groote gunst, die zij zich niet waardig achtte. *Vanwaar komt mij dit?* Het is waarlijk gemeend, en niet bij wijze van een kompliment, of bloote vorm van beleefdheid, dat zij zegt: „Dit is eene grootere gunst dan ik kon verwachten." Zij, die vervuld zijn met den Heiligen Geest, koesteren geringe gedachten omtrent hunne eigene verdiensten, en hooge gedachten van Gods gunst. Haar zoon, de Dooper, sprak in diezelfde gemoedsgesteldheid, toen hij zeide: *Komt Gij tot mij?* Matth. 3 : 14.

3. Zij deelt haar mede, hoe in dit welkom, dat zij haar toeriep, ook door het kindeken in haren schoot gedeeld werd, vers 44. „Gij brengt voorzeker eene buitengewone tijding, en brengt een' buitengewonen zegen mede; *want zie, als de stem uwer groetenis in mijne ooren geschiedde,* is niet slechts mijn hart, *opgesprongen van vreugde,* hoewel ik niet terstond wist waarom, maar ook het kindeken, dat niet in staat was het te weten. Hij sprong op, als het ware van vreugde, dat de Messias, wiens voorlooper hij moest wezen, zelf zoo spoedig na hem komen zou. Het kon grootelijks strekken om het geloof der maagd te versterken, dat verzekeringen als deze aan anderen gegeven waren, en ten deele zal nu vervuld worden wat zoo dikwijls voorzegd werd, n.l. dat er eene algemeene vreugde zal wezen voor het aangezicht des Heeren, als Hij komt, Ps. 98 : 8, 9.

Zij prijst haar geloof, en moedigt het aan, vers 45. *Zalig is zij, die geloofd heeft.* Geloovige zielen zijn heilige zielen, en zullen als zoodanig ten laatste bevonden worden. Deze zaligheid komt door geloof, zelfs de zaligheid van aan Christus verwant te zijn, en dat Hij in de ziel geformeerd wordt. Zij zijn zalig, die het woord Gods gelooven, want dat woord zal hun niet falen; *want de dingen, die haar van den Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden.* De onaantastbare zekerheid der belofte is de ontwijfelbare gelukzaligheid van hen, die er op bouwen en er hun al van verwachten. De getrouwheid Gods is de zaligheid van het geloof der heiligen. Zij, die zelven de vervulling van Gods beloften hebben ervaren, moeten anderen aanmoedigen om te hopen, dat Hij ook aan hen Zijn woord zal vervullen: *Ik zal u vertellen wat Hij aan mijne ziel gedaan heeft.*

IV. Maria's lofzang bij deze gelegenheid. Elizabet's profetie was eene echo op de groetenis van de maagd Maria, en dit lied is nog eene krachtiger echo van deze profetie, en toont haar niet minder vervuld van den Heiligen Geest dan Elizabet. Wij kunnen ons de maagd Maria voorstellen daar binnen komende, zeer vermoeid van de reize; maar zij vergeet die vermoeienis, en wordt bezield door een nieuw leven, en kracht en blijdschap na de bevestiging, die zij hier ontvangt van haar geloof, en daar zij door deze plotselinge bezieling en vervoering bevindt, dat dit bedoeld was om hier hare boodschap te zijn, wil zij, vermoeid als zij is, gelijk Abrahams dienstknecht, niet eten of drinken, totdat zij hare woorden gesproken heeft.

1. Hier zijn de uitdrukkingen van blijdschap en lof, terwijl God alleen het voorwerp is van den lof en het middelpunt van de blijdschap. Sommigen vergelijken dit lied met dat, hetwelk haar naamgenoot, Mirjam, de zuster van Mozes, gezongen heeft bij den triomfantelijken uittocht van Israel uit Egypte en hun' triomfantelijken doortocht door de Roode Zee; anderen achten de vergelijking beter met het lied van Hanna bij de geboorte van Samuel, hetwelk, evenals dit, van een' huiselijken, of familizegen, overgaat tot een' openbaren en algemeenen. Dit lied, evenals dat van Hanna, begint met: *Mijn hart verheugt zich in den Heere,* 1 Sam. 2 : 1 [1]) Merk op hoe Maria hier van God spreekt. *a.* Met grooten eerbied van Hem, als den Heere. *Mijne ziel maakt groot den Heere.* Nooit zag ik Hem *zoo groot,* als nu ik bevind hoe *goed* Hij is. Zij alleen zijn ver gevorderd in genade, die door deze genade er toe gebracht worden om des te hooger en heerlijker van God te denken, terwijl er van de zoodanigen zijn, die door voorspoed en hoog aanzien in de wereld er toe gebracht worden te zeggen: *Wie is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen?* Hoe meer eere God ons aandoet, hoe meer wij ons moeten bevlijtigen Hem te eeren, en dan alleen kunnen wij op welbehaaglijke wijze den Heere grootmaken, als onze *ziel* Hem grootmaakt, en al wat binnen ons is. Het werk des lofs moet het werk der ziel zijn. *b.* Met een groot welbehagen in Hem als haren Zaligmaker: *Mijn geest verheugt zich in God, mijn' Zaligmaker.* Dat schijnt betrekking te hebben op den Messias, wiens Moeder zij zal worden. Zij noemt Hem *God, haren Zaligmaker,* want de engel had haar gezegd, dat Hij *de Zoon des Allerhoogsten* zal wezen, en dat Zijn naam zal zijn *Jezus,* dat is: *Zaligmaker.* Dat grijpt zij aan en past het toe op zich zelve: *Hij is God, mijn Zaligmaker.* Zelfs de moeder onzes Heeren moest deel in Hem hebben als haren Zaligmaker, en zou, zonder dat, verloren zijn geweest. En zij roemt meer in de zaligheid, die zij gemeen had met alle geloovigen, dan in die van Zijne

1) Naar de Engelsche overzetting.

moeder te zijn, hetgeen eene eere was, meer bijzonder voor haar, en dit is in overeenstemming met de voorkeur, door Christus gegeven aan gehoorzame gelooviger boven Zijne moeder en broeders; Matth. 12 : 50; Lukas 11 : 27, 28. Zij, die Christus tot hun' God en Zaligmaker hebben, hebben grootelijks reden zich te verheugen, zich te verheugen in den geest, dat is: zich te verheugen zooals Christus zich verheugd heeft, Lukas 10 : 21, met geestelijke blijdschap.

2. Hier worden goede redenen gegeven voor deze blijdschap en lof. *a.* Vanwege haar zelve, vers 48, 49. Haar geest verheugt zich in den Heere, vanwege de goede dingen, die Hij voor haar had gedaan; Zijne nederbuigendheid tot, en ontferming over, haar. Hij heeft de nederheid Zijner dienstmaagd aangezien, dat is: Hij heeft met ontferming op haar nedergezien, want dat is het woord, dat gemeenlijk gebruikt wordt. „Hij heeft mij verkoren tot deze eer, niettegenstaande mijne geringheid en armoede." Ja de uitdrukking schijnt aan te duiden, niet slechts (als toespeling op die van Gideon, Richt. 6 : 15) dat haar geslacht arm was in Juda, maar dat zij de minste was in het huis haars vaders, alsof zij onder eene bijzondere minachting lag bij hare familiebetrekkingen, ten onrechte veronachtzaamd werd, de verworpene van het gezin; en God deed haar deze eer aan, als eene zeer overvloedige vergoeding voor die minachting. Ik opper dit denkbeeld te eerder, omdat wij wegens gelijke redenen aan anderen zoodanige eere zien aangedaan. Omdat God zag, dat Lea gehaat was, opende Hij hare baarmoeder, Gen. 29 : 31. Omdat Hanna getergd werd om haar te vergrimmen door Peninna, gaf God haar een' zoon, 1 Sam. 1 : 19. Wie door de menschen ten onrechte gedrukt en veracht worden, worden soms door God — inzonderheid als zij het geduldig hebben verdragen — verkoren en verhoogd, Richt. 11 : 7. Zoo ook met Maria. En, als God hare nederheid aanziet, geeft Hij daarmede niet slechts een voorbeeld van Zijne gunst over geheel het menschelijk geslacht, daar Hij, gelijk de psalmist zegt, *ons gedacht heeft in onze nederheid.* Ps. 136 : 23, maar Hij verzekert haar eene blijvende eere (want dat is de eere, die God verleent, eere, die niet voorbijgaat): *„van nu aan zullen mij zalig spreken al de geslachten,* zij zullen mij beschouwen als eene gelukkige vrouw, die hoogelijk geëerd en bevoorrecht is". Allen, die Christus en Zijn Evangelie aannemen, zullen zeggen: *Zalig is de buik, die Hem gedragen, en de borsten, die Hij heeft gezogen,* Lukas 11 : 27. Elizabet had haar herhaaldelijk *gezegend* genoemd. „Maar dat is niet alles", zegt zij, „alle geslachten, van Heidenen zoowel als van Joden, zullen mij alzoo noemen". Hare ziel maakt groot den Heere, wegens de wondervolle dingen, die Hij voor haar gedaan heeft, vers 49. *Groote dingen heeft aan mij gedaan Hij, die machtig is.* Een groot ding voorwaar! dat eene maagd bevrucht zou worden. Een groot ding voorwaar! dat de Messias, die sedert zóó langen tijd aan de kerk was beloofd, en gedurende zóó langen tijd door de kerk werd verwacht, nu eindelijk geboren zal worden. Het is de macht des Allerhoogsten, die hierin gezien wordt. Zij voegt er bij *en heilig is Zijn naam;* want aldus had Hanna in haar lied gesproken: *Er is niemand heilig gelijk de Heere,* hetgeen zij verklaart in de volgende woorden: *want er is niemand dan Gij,* 1 Sam. 2 : 2. God is een Wezen op zich zelven, en Hij openbaart zich als zoodanig, inzonderheid in het werk onzer verlossing. Hij, die machtig is, Hij namelijk, wiens naam heilig is, heeft groote dingen aan mij gedaan. Heerlijke dingen kunnen verwacht worden van Hem, die beide machtig en heilig is, die alles goed, en ten beste voor ons doen kan en doen wil. *b.* Vanwege anderen. Als moeder van den Messias is de maagd Maria in zekeren zin een openbaar persoon geworden, en daarom wordt zij onmiddellijk begiftigd met een anderen geest, een meer openbaren geest, dan die te voren in haar was. Daarom richt zij haren blik naar buiten, ziet zij om zich henen, ziet zij vóór zich uit, en let op de verschillende handelingen van God met de kinderen der menschen, vers 50 en verv., evenals ook Hanna dat gedaan heeft, 1 Sam. 2 : 3 en verv. Hierin heeft zij inzonderheid het oog op de komst van den Verlosser, en de openbaring Gods hierin.

Het is eene zekere waarheid, dat God barmhartigheid heeft weggelegd voor allen, die eerbied hebben voor Zijne majesteit, en naar behooren acht slaan op Zijne souvereiniteit en gezag. Maar nooit is dit zoo gebleken als in het zenden van Zijn' Zoon in de wereld om ons zalig te maken, vers 50. *Zijne goedertierenheid is over hen, die Hem vreezen.* Dat is altijd zoo geweest. Hij heeft altijd met bijzondere gunst nedergezien op hen, die met kinderlijken eerbied hebben opgezien tot Hem. Maar Hij heeft deze barmhartigheid, zooals nooit te voren geopenbaard in de zending van Zijn' Zoon, om eene eeuwige gerechtigheid aan te brengen, en eene eeuwige verlossing te werken voor hen, die Hem vreezen, en dat wel van geslacht tot geslacht, want er zijn Evangelievoorrechten, die als eene erfenis overgaan van het eene geslacht op het andere, en bestemd zijn om tot in eeuwigheid te wezen. Zij, die God vreezen, als hun Schepper en Rechter, worden aangemoedigd om op barmhartigheid van Hem te hopen door hun' Middelaar en Voorspraak; en in Hem is barmhartigheid gevestigd op allen, die God vreezen, vergevende barmhartigheid, genezende barmhartigheid, barmhartigheid, die hen doet aannemen, kronende barmhartigheid van geslacht tot geslacht zoo lang de wereld bestaat. In Christus bewaart Hij barmhartigheid aan duizenden.

Men heeft algemeen opgemerkt, dat God in Zijne voorzienigheid verachting heeft uitgestort over de hoogmoedigen en eere heeft gegeven aan de nederigen, en dit heeft Hij op merkwaardige wijze gedaan in geheel het werk van des menschen verlossing. Gelijk God in Zijne barmhartigheid over haar zich ook machtig heeft betoond, vers 48, 49, zoo heeft Hij in Zijne barmhartigheid over degenen, die Hem vreezen, ook een krachtig werk gedaan door Zijn' arm. *Ten eerste.* In den loop Zijner voorzienigheid is het Zijne gewone wijze van doen

om de verwachtingen der menschen gansch anders te doen uitkomen dan zij het zich beloven. Hoogmoedige menschen denken in alles hun wil te kunnen doorzetten, maar *Hij verstrooit hen in de gedachten hunner harten*, vernietigt hunne maatregelen, laat hunne plannen op niets uitloopen, ja, brengt hen naar beneden door diezelfde raadslagen, waardoor zij dachten hunne belangen te bevorderen en te beveiligen. De machtigen denken, dat zij zich door macht en geweld op hunne zetels kunnen handhaven, maar Hij trekt hen af van hunne tronen, en werpt die tronen neder, terwijl van den anderen kant, de nederigen, die er aan wanhoopten om ooit in de wereld vooruit te komen, en niet anders dachten dan wel altijd in nederigen staat te zullen blijven, op wonderbaarlijke wijze verhoogd worden. De opmerking nu betreffende eere geldt ook evenzeer voor rijkdom. Velen, die zoo arm waren, dat zij voor zich en hun gezin geen brood hadden, zijn door eene verrassende wending van Gods voorzienigheid ten hunnen gunste met goederen vervuld; terwijl van den anderen kant, die rijk waren, en niet anders dachten of morgen zou wezen als vandaag, en dat hun berg vaststond en nooit zou wankelen, grootelijks verarmd zijn en ledig werden weggezonden. Het is hetzelfde wat Hanna had opgemerkt en over had uitgewijd in haar lied, met toepassing op haar zelve en hare tegenstandster, 1 Sam. 2 : 4—7, en dat zeer tot opheldering dient van hetgeen wij hier hebben. Vergelijk ook Ps. 107 : 33—41; 113 : 7—9; en Pred. 9 : 11. Het behaagt God de verwachting teleur te stellen van hen, die zich groote dingen in de wereld voorspiegelen, en de verwachtingen te overtreffen van hen, die slechts op weinig hopen. Als een *rechtvaardige* God is het Zijne eere om hen te vernederen, die zich verhoogen, en de gerusten te doen sidderen; en als een *goede* God is het Zijne eere om hen te verhoogen, die zich vernederen, en van troost te spreken tot hen, die voor Hem vreezen. Dit blijkt, *in de tweede plaats*, inzonderheid in de handelwijze der Evangeliegenade.

1. In de *geestelijke eer*, die zij verleent. Toen de hoogmoedige Farizeën werden verworpen en de tollenaren en zondaren vóór hen ingingen in het koninkrijk der hemelen, — toen de Joden, die *de wet der rechtvaardigheid zochten, haar niet verkregen hebben*, en de Heidenen, die daar niet eens aan gedacht hebben, haar wèl hebben verkregen, Rom. 9 : 30, 31, — toen God niet de wijzen naar het vleesch, noch de machtigen, noch de edelen heeft verkoren om het Evangelie te prediken en het Christendom in de wereld te planten, maar *het dwaze en zwakke der wereld, en het verachte*, 1 Cor. 1 : 26, 27 — toen heeft Hij *de hoogmoedigen verstrooid* en *de machtigen van de tronen afgetrokken*, maar *de nederigen verhoogd*. Toen de tyrannie werd verbroken van de overpriesters, die reeds lang heerschappij hadden gevoerd over het erfdeel des Heeren, en hoopten dit altijd te zullen doen; en Christus' discipelen, een gezelschap van arme, verachte visschers, door de macht, waarmede zij bekleed werden „op tronen" konden „nederzitten", oordeelende de twaalf geslachten Israels, — toen de macht der vier wereldrijken werd verbroken, en het koninkrijk van den Messias, de *steen, die afgehouwen werd zonder handen*, de gansche aarde vervulde, — toen zijn de hoogmoedigen verstrooid, en de nederigen verhoogd.

2. In den *geestelijken rijkdom*, dien zij schenkt, vers 53. Hen, die hunne behoefte aan Christus inzien en dringend verlangen naar gerechtigheid en leven in Hem, vervult Hij met goederen, met het beste; Hij geeft hun mildelijk, en zij worden overvloediglijk verzadigd met de zegeningen, die Hij schenkt, of zooals de psalmist het uitdrukt: *„Zij worden dronken van de vettigheid Zijns huizes"*, Ps. 36 : 9. Zij, die vermoeid en belast zijn, zullen bij Christus rust vinden, en zij, die dorsten, worden geroepen om tot Hem te komen en te drinken; want zij alleen weten Zijne gaven te waardeeren. *Aan eene hongerige ziel is alle bitter zoet;* manna is engelenbrood; en voor den dorstige is zuiver water honing uit de rotssteenen. Hen, die rijk zijn, die niet hongerig zijn, die, gelijk Laodicea, denken, dat zij geens dings gebrek hebben, vol zijn van zich zelven en van hunne eigene gerechtigheid, en denken, dat zij zichzelven genoeg zijn, zendt Hij weg van Zijne deur; zij zijn Hem niet welkom; Hij zendt hen ledig weg. Zij komen vol van zich zelven, en worden ledig van Christus weggezonden. Hij zendt hen naar de goden, die zij dienen, naar hunne eigene gerechtigheid en kracht, waarop zij vertrouwden.

Steeds is het de verwachting geweest, dat de Messias in zeer bijzonderen zin de sterkte en heerlijkheid zou zijn van Zijn volk Israel, en dat is Hij ook, vers 54. *Hij heeft Israel, Zijn' knecht, opgenomen, antelabeto.* Hij heeft hen bij de hand genomen, hen opgeholpen, die gevallen waren en zich zelven niet konden helpen. Zij, die nedergezonken waren onder den last van een verbroken verbond der onschuld, worden opgeholpen, opgenomen, door de zegeningen van een vernieuwd verbond der genade. De zending van den Messias, bij wien *hulpe was besteld* voor arme zondaren, was de grootste barmhartigheid, die geschieden kon, de grootste hulp, die verleend kon worden aan Zijn volk Israel, en wat dit grootmaakt is:

Ten eerste. Dat het is in gedachtenis Zijner barmhartigheid, de barmhartigheid Zijner natuur, de barmhartigheid, die Hij bewaard heeft voor Israel, Zijn knecht. Terwijl deze zegen nog vertoefde te komen, waren zij, die hem verwachtten, dikwijls bereid om te vragen: *Heeft God vergeten genadig te zijn?* Maar nu heeft Hij doen blijken, dat Hij het niet vergeten heeft, maar dat Hij Zijner barmhartigheid gedachtig is geweest. Hij gedacht Zijner vorige goedertierenheid, en herhaalde die voor hen in geestelijke zegeningen, terwijl Hij ze te voren in tijdelijke gunsten aan hen betoond had. Hij gedacht der dagen van ouds. *Waar is Hij, die hen uit de zee opgebracht heeft* uit Egypte? Jes. 63 : 11. Hij zal wederom doen, hetgeen wat daar het type van geweest is.

Ten tweede. Dat het is ter vervulling Zijner belofte. Het is eene goedertierenheid, niet

slechts bedoeld, maar uitgesproken, vers 55. Het was *gelijk Hij gesproken heeft tot onze vaderen,* dat het Zaad der vrouw den kop der slang zou vermorzelen, dat God in de tenten van Sem zou wonen; en inzonderheid aan Abraham, dat in zijn zaad al de geslachten der aarde gezegend zullen worden met de beste van alle zegeningen, met de zegeningen, die tot in eeuwigheid zijn, en tot het zaad, dat voor eeuwig wezen zal; dat is: zijn geestelijk zaad, want zijn vleeschelijk zaad is korten tijd hierna afgesneden. Wat God gesproken heeft, zal Hij volbrengen, wat Hij gesproken heeft tot de vaderen zal Hij volbrengen aan hun zaad, en aan het zaad van hun zaad, in zegeningen, die eeuwig zijn.

Eindelijk. Maria's terugkeer naar Nazareth, vers 56, nadat zij omtrent drie maanden bij Elizabet was gebleven, zoo lang, dat zij er nu volkomen van overtuigd was, dat zij zwanger was, en om hierin bevestigd te worden door hare nicht Elizabeth. Sommigen denken, dat zij, hoewel haar terugkeer hier vermeld wordt vóórdat Elizabet verlost was, omdat de evangelist het verhaal omtrent Maria wilde eindigen, eer hij met het verhaal omtrent Elizabet voortging, bij hare nicht gebleven was, totdat Elizabet weder hersteld was, ten einde haar te verzorgen en met haar te wezen bij hare bevalling, en haar eigen geloof alzoo volkomen bevestigd te zien door de volkomene vervulling van Gods belofte aan Elizabet. Maar de meesten houden zich aan de orde der geschiedenis, zooals zij hier verhaald wordt, en denken, dat zij terugkeerde, toen de tijd van Elizabet vervuld was, omdat zij nog altijd in afzondering wilde zijn, en zich dus niet daar wilde bevinden, als de geboorte van dat kind der belofte vele menschen naar dit huis zou doen komen. Zij, in wier hart Christus eene gestalte verkregen heeft, vinden meer dan vroeger behagen in *eenzaam te zitten en stil te zwijgen.*

57. En de tijd van Elizabet werd vervuld, dat zij baren zoude, en zij baarde eenen zoon. 58. En die daar rondom woonden, en hare magen, hoorden, dat de Heere zijne barmhartigheid grootelijks aan haar bewezen had, en waren met haar verblijd. 59. En het geschiedde, dat zij op den achtsten dag kwamen, om het kindeken te besnijden, en noemden het Zacharías, naar den naam zijns vaders. 60. En zijne moeder antwoordde en zeide: Niet alzoo, maar hij zal Johannes heeten. 61. En zij zeiden tot haar: Er is niemand in uwe maagschap, die met dien naam genaamd wordt. 62. En zij wenkten zijnen vader, hoe hij wilde, dat hij genaamd zoude worden. 63. En als hij een schrijftafel geëischt had, schreef hij, zeggende: Johannes is zijn naam. En zij verwonderden zich allen. 64. En terstond werd zijn mond geopend, en zijne tong losgemaakt; en hij sprak, God lovende. 65. En er kwam vreeze over allen, die rondom hen woonden; en in het geheele gebergte van Judéa werd veel gesproken van alle deze dingen. 66. En allen, die het hoorden, namen het ter harte, zeggende: Wat toch zal dit kindeken wezen? En de hand des Heeren was met hem.

In deze verzen hebben wij:

I. De geboorte van Johannes den Dooper, vers 57. Hoewel hij door een wonder in het lichaam zijner moeder was ontvangen, is hij er toch volgens den gewonen loop der natuur in gebleven (evenals ook onze Zaligmaker). *De tijd van Elizabet werd vervuld, dat zij baren zoude, en zij baarde een' zoon.* Beloofde zegeningen kunnen verwacht worden, als de tijd er van vervuld is, en niet eerder.

II. De groote blijdschap, die onder al de nabestaanden van het gezin bij deze buitengewone gelegenheid betoond werd, vers 58. *Die daar rondom woonden en hare magen hoorden het,* want iedereen zal er van gesproken hebben als van iets dat aan het wonderbare grensde. Dr. Lightfoot merkt op, dat Hebron door priesters bewoond werd uit het geslacht van Aäron, en dat zij de *magen* waren van wie hier gesproken wordt; maar dat het omliggende land en de dorpen door de kinderen van Juda werden bewoond, en dat dezen de naburen waren, of, *die daar rondom woonden.* Nu geven dezen hier blijk:

1. Van een vromen eerbied voor God. Zij erkenden, dat de Heere Zijne barmhartigheid grootelijks aan haar bewezen had. Het was eene barmhartigheid, dat de versmaadheid van haar was weggenomen, eene barmhartigheid, dat haar gezin gebouwd zou worden, te meer, daar het een gezin was van priesters, gewijd aan God, en gebruikt in Zijn' dienst. Vele dingen werkten samen om die barmhartigheid *groot* te doen zijn — dat zij lang onvruchtbaar is geweest, en nu oud was geworden, maar inzonderheid, dat het kind *groot zou zijn voor den Heere.*

2. Vriendelijkheid en achting voor Elizabet. Toen zij zich verblijdden, *verblijdden zij zich met haar.* Wij behooren genoegen te smaken in den voorspoed, het welzijn van onze naburen en vrienden, en Gode even dankbaar te zijn voor hun welvaren en hunne zegeningen als voor de onzen.

III. Het geschil onder hen betreffende den naam van het kind, vers 59. *Het geschiedde op den achtsten dag,* — gelijk God het had geboden — *dat zij kwamen, om het kindeken te besnijden.* Het was hier te Hebron, dat de besnijdenis het eerst werd ingesteld, en Izak, die, evenals Johannes de Dooper, geboren was uit de belofte, was een der eersten, die er aan onderworpen werd, hij was ten minste de voornaamste, die met deze inzetting beoogd werd. Zij, die zich verblijdden in de geboorte van het kind, kwamen bijeen voor de besnijdenis. Het grootste genot, dat wij in onze kinderen kunnen smaken, is daarin gelegen, dat wij hen overgeven aan God, en hunne verbondsbetrekking tot Hem erkennen. De doop onzer kinderen behoort ons nog meer blijdschap te schenken dan hunne geboorte.

Nu was het het gebruik, dat zij bij de besnijdenis hunner kinderen hun tegelijk een' naam gaven, omdat, toen Abram besneden werd, God hem een' nieuwen naam gaf, en hem Abraham noemde; het is niet ongepast, dat zij naamloos blijven, totdat zij bij hun naam aan God gegeven worden.

1. Nu werd door sommigen voorgesteld, dat hij, naar zijn' vader, *Zacharias* zou genoemd worden. Wij hebben geen voorbeeld in de Schrift, dat het kind den naam van zijn' vader moet dragen; maar wellicht was dit eene gewoonte, die later onder de Joden in zwang kwam, zooals nu bij ons, en bedoelden zij hiermede den vader te eeren, die waarschijnlijk wel geen tweede kind zal krijgen.

2. De moeder was hier tegen, en wilde, dat het kind Johannes zou genoemd worden, vernomen hebbende, hetzij door ingeving van den Heiligen Geest, — dat het waarschijnlijkst is — of wel door eene geschrevene mededeeling van haar echtgenoot, dat God dien naam had aangewezen, vers 60. *Hij zal Johannes heeten, — de genaderijke*, omdat hij het Evangelie van Christus zal inleiden, waarin Gods genade helderder uitblinkt dan ooit te voren.

3. De bloedverwanten opperden bezwaar hiertegen, vers 61, *Er is niemand in uwe maagschap, die met dien naam genaamd wordt.* Indien hij dus den naam van zijn' vader niet mag hebben, zoo laat hij dan ten minste naar iemand van de familie genoemd worden, die het eene eere zal achten, dat zulk een kind zijn' naam zal dragen. Gelijk zij, die vrienden hebben, vriendschap moeten bewijzen, zoo moeten ook zij, die familiebetrekkingen hebben, hun al die vriendelijke achting betoonen, die wij hun verschuldigd zijn.

4. Zij deden een beroep op den vader en wilden beproeven zijne meening omtrent de zaak te leeren kennen; want het kwam hem toe het kind een' naam te geven, vers 62. *Zij wenkten zijn' vader*, waaruit blijkt, dat hij zoowel doof als stom was, ja het had zelfs den schijn, alsof hij achteloos, onverschillig was, want anders zouden zij hem wel terstond gevraagd hebben om den naam zijns kinds te schrijven, indien hij, sedert hij met stomheid was geslagen, iets, wat het ook zij, schriftelijk had medegedeeld. Zij wilden echter zoo ver gaan met de zaak, als zij konden, en daarom gaven zij hem te kennen waarover het geschil liep, dat alleen door hem beslecht kon worden, waarop hij hun door teekenen te verstaan gaf om hem een schrijftafeltje te geven, zooals toen in gebruik was, en met de stift schreef hij: *Johannes is zijn naam*, vers 63. Niet „zal zijn", of, „wensch ik, dat hij zijn zal", maar *is zijn naam*. De zaak is reeds beslist, de *engel* had hem dien naam gegeven. Toen Zacharias niet kon *spreken, schreef* hij. Als aan de leeraren de mond wordt gestopt, zoodat zij niet kunnen prediken, dan kunnen zij, zoolang hunne handen niet gebonden zijn, nog goed doen door te schrijven. Velen van de martelaren hebben in de gevangenis brieven geschreven aan hunne vrienden, die veel nut hebben gesticht; ook de apostel Paulus heeft dit gedaan. Dat Zacharias denzelfden naam schreef, dien Elizabet had genoemd, heeft de aanwezigen grootelijks verwonderd. *Zij verwonderden zich allen*, want zij wisten niet, dat zij, hoewel geene gemeenschap met elkander kunnende oefenen van wege de stomheid en doofheid van Zacharias, toch door een en denzelfden Geest geleid werden. Of wellicht verwonderden zij zich, dat hij zoo duidelijk en verstaanbaar schreef, hetgeen hij (daar de slag, die hem had getroffen, zeer veel op eene verlamming geleek), te voren niet gedaan had.

5. Hierop herkreeg hij de spraak, vers 64. *Terstond werd zijn mond geopend.* De tijd, die te voren voor zijn zwijgen was vastgesteld, was *tot op den dag, dat deze dingen geschied zullen zijn*, vers 20; niet *al de dingen*, die aan Johannes' openbare bediening voorafgaan, maar die, welke betrekking hebben op zijne geboorte en naam, vers 13. Die tijd was nu voorbij, waarop het beslag werd weggenomen, en God hem weder den mond opende, Ezech. 3 : 27. Dr. Lightfoot maakt eene vergelijking tusschen dit geval van Zacharias en dat van Mozes, Ex. 4 : 24—26. Wegens zijn wantrouwen is Mozes in levensgevaar, gelijk Zacharias om diezelfde zonde met stomheid wordt geslagen, maar na de besnijdenis van zijn kind en de wederopwekking van zijn geloof, wordt dáár, evenals hier, het gevaar opgeheven. Ongeloof heeft hem den mond gesloten, en daar hij nu gelooft, is zijn mond weder geopend; *hij gelooft, daarom spreekt hij*. David lag onder den last zijner zonde, van dat zijn kind ontvangen werd tot eenige dagen na zijn geboorte; dan *neemt de Heere zijne zonde weg*; nu hij berouw heeft, zal hij niet sterven. Zoo ook hier: hij zal niet langer stom zijn; *zijn mond werd geopend, hij sprak, God lovende.* Als God onze lippen opent, dan moet onze mond Zijn' lof verkondigen. Wij kunnen even goed sprakeloos zijn, als de sprake niet te gebruiken om God te loven, want *dan* is onze tong het meest onze eere, als zij gebruikt wordt tot Gods eer.

6. De dingen werden door het geheele land bekend gemaakt, tot groote verbazing van allen, die ze hoorden, vers 65, 66. De meening, het gevoelen, des volks moet niet geminacht worden; er moet behoorlijk acht op worden geslagen. Er wordt ons hier gezegd *a.* Dat er veel werd gesproken van al deze dingen, zij maakten het onderwerp der gesprekken uit *in het geheele gebergte van Judea.* Het is te betreuren, dat er niet terstond een verhaal van werd opgesteld en in de wereld verspreid. *b.* Dat de meeste menschen, die van deze dingen hoorden, er door ontsteld werden. *Er kwam vrees over allen, die rondom hen woonden.* Indien wij geene goede hope hebben, zooals wij behoorden te hebben, gegrond op het Evangelie, dan kunnen wij verwachten, dat de tijding er van ons zal vervullen met vrees. Zij geloofden en sidderden, terwijl zij hadden moeten gelooven en juichen. *c.* Het wekte de verwachtingen op des volks betreffende dit kindeken, en drong hen om, het oog op hem te hebben en te zien wat uit hem worden zou. *Zij namen het ter harte*, bewaarden die dingen in hun hart en geheugen, alsof zij voorzagen, dat zij later reden zouden hebben om ze zich voor

den geest terug te roepen. Wat wij hooren en ons nuttig kan zijn, moeten wij bewaren, in gedachtenis houden, ten einde ze voort te kunnen brengen ten nutte van anderen, als oude en nieuwe dingen, en opdat wij, als de dingen tot rijpheid komen, op de voorteekenen er van terug kunnen zien, en zeggen: „Dit was te verwachten." Zij zeiden bij zich zelven en tot elkander: „*Wat zal toch dit kindeken wezen?* Wat zal de vrucht wezen, als dit de knoppen, de kiemen, zijn, of liever, als dit de wortel is uit zoo dorre aarde?" Als kinderen in de wereld worden geboren, dan is het zeer onzeker wat zij zullen blijken te zijn, maar soms zijn er reeds vroeg aanduidingen geweest van iets groots, zooals in de geboorte van Mozes, Simson, Samuel, en Johannes. En wij hebben reden om te gelooven, dat er, toen Johannes zijne bediening aanving, er nog sommigen in leven waren, die zich deze dingen konden herinneren, en ze zich ook herinnerd hebben, en ze aan anderen hebben verhaald, hetgeen er veel toe heeft bijgedragen, dat de menigte naar hem toestroomde, om hem te hooren.

Eindelijk: Er wordt gezegd: *De hand des Heeren was met hem;* dat is: hij was van zijne geboorte af onder de bijzondere zorg en hoede des Almachtigen, als bestemd zijnde voor iets groots en gewichtigs, en daarvan waren vele voorbeelden. Het bleek ook, dat de Geest reeds zeer vroeg werkte in zijne ziel. Zoodra hij begon te spreken of te loopen, kon men iets buitengewoons in hem bespeuren. God heeft wegen en middelen om op kinderen te werken in hunne jeugd, die wij ons niet kunnen verklaren. God heeft nooit eene ziel geschapen, die Hij niet heeft weten te heiligen.

67. En Zacharias, zijn vader, werd vervuld met den Heiligen Geest, en profeteerde, zeggende: 68. Geloofd zij de Heere, de God Israels, want Hij heeft bezocht, en verlossing teweeggebracht zijnen volke; 69. En heeft eenen hoorn der zaligheid ons opgericht, in het huis van David, Zijnen knecht; 70. Gelijk Hij gesproken heeft door den mond Zijner heilige profeten, die van het begin der wereld geweest zijn; 71. Namelijk eene verlossing van onze vijanden, en van de hand aller dergenen, die ons haten; 72. Opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaderen, en gedachtig ware aan zijn heilig verbond; 73. En aan den eed, dien Hij Abraham, onzen vader, gezworen heeft om ons te geven, 74. Dat wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vreeze, 75. In heiligheid en gerechtigheid voor Hem, alle de dagen onzes levens. 76. En gij, kindeken, zult een profeet des Allerhoogsten genaamd worden; want gij zult voor het aangezicht des Heeren henengaan, om zijne wegen te bereiden; 77. Om zijnen volke kennis der zaligheid te geven, in vergeving hunner zonden, 78. Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte, 79. Om te verschijnen dengenen, die gezeten zijn in duisternis en schaduwe des doods; om onze voeten te richten op den weg des vredes. 80. En het kindeken wies op, en werd gesterkt in den geest, en was in de woestijnen tot den dag zijner vertooning aan Israel.

Wij hebben hier het lied, waarmede Zacharias God loofde, toen zijn mond geopend was. Hij wordt gezegd in dit lied te hebben geprofeteerd, vers 67, en in den strikten zin van profeteeren heeft hij dit ook gedaan, want hij heeft dingen voorzegd betreffende het koninkrijk van den Messias, van wien alle profeten getuigen. Merk op:

I. Hoe hij hiertoe werd bekwaam gemaakt: *Hij werd vervuld met den Heiligen Geest,* werd in meer dan gewone mate tot dat doel begaafd; hij had eene Goddelijke ingeving. God heeft hem niet slechts zijn ongeloof en mistrouwen *vergeven* — hetgeen bleek uit de opheffing der straf er voor, maar als een voorbeeld van overvloedige genade jegens geloovigen, heeft Hij hem vervuld met den Heiligen Geest, en hem de eere aangedaan, om hem tot Zijne eere te gebruiken.

II. Wat de stof was, die hij in zijn lied bezong. Hier wordt niets gezegd betreffende de bijzondere aangelegenhaden van zijn gezin, het wegnemen der versmaadheid er van, en het verleenen van eer er aan door de geboorte van dit kind, hoewel hij ongetwijfeld wel tijd gevonden zal hebben om met zijn gezin God hiervoor te danken. Maar in dit lied is hij gansch vervuld van het koninkrijk van den Messias, en de openbare zegeningen, die er door komen zullen. Hij zou weinig genoegen hebben gesmaakt in de vruchtbaarheid van zijn' wijnstok, en het hoopvolle van zijne olijfplant, indien hij hierin niet het goede had voorzien van Jeruzalem en den vrede over Israel, en op beiden zegeningen uit Zion, Ps. 128 : 3, 5, 6. De Oud-Testamentische profetiën worden dikwijls uitgedrukt in lof en in een nieuw lied, en zoo is het ook met dit begin der Nieuw-Testamentische profetie. *Geloofd zij de Heere, de God Israels.* Hij zal de God der gansche aarde genoemd worden; maar Zacharias, sprekende van het werk der verlossing, noemt Hem den Heere, den God Israels, omdat tot nu toe de profetiën, beloften en typen van de verlossing aan Israel gegeven waren, en aan hen moesten er thans de eerste aanbiedingen van worden gedaan. Israel was, als uitverkoren volk, een type van de uitverkorenen Gods uit alle natiën, waarop God inzonderheid het oog had in de zending van den Zaligmaker, en daarom wordt Hij hierin genoemd, *de Heere, de God Israels.*

Nu looft Zacharias hier God

1. Voor het werk der verlossing, dat door den Messias zelf gewerkt zou worden, vers

68—75. Dit is het, waarvan hij vol is, als hij *vervuld werd met den Heiligen Geest*, en dat is het, waar allen vol van zijn, die den Geest van Christus hebben. *a.* In het zenden van den Messias heeft God Zijn volk genadiglijk bezocht, dat Hij gedurende vele eeuwen veronachtzaamd scheen te hebben, en waarvan Hij vervreemd scheen. Hij heeft hen bezocht als een vriend, om kennis te nemen van hun' toestand. God wordt gezegd Zijn volk te hebben bezocht in het diensthuis, toen Hij hen verloste, Ex. 3 : 16; 4 : 31; Zijn volk te hebben bezocht in hongersnood, toen Hij hun brood gaf, Ruth 1 : 6. Hij had dikwijls Zijne profeten tot hen gezonden, en gemeenschap met hen blijven onderhouden, maar nu heeft Hij zelf hen *bezocht*, *b*, *Hij heeft verlossing teweeggebracht Zijnen volke.* Dit was de boodschap, waarmede Christus in de wereld is gekomen, nl. hen te verlossen, die verkocht waren om de zonde en onder de zonde. Zelfs Gods eigen volk, Zijn Israel, Zijn zoon, Zijn eerstgeborene heeft het noodig verlost te worden, en zonder die verlossing zijn zij verloren. Christus verlost hen tot een *duren prijs* uit de handen van Gods gerechtigheid, en Hij verlost hen door *Zijne macht* uit Satans tyrannie, zooals Hij Israel uit Egypte heeft verlost. *c.* Hij heeft het verbond van het koningschap vervuld, dat Hij met den vermaardsten Oud-Testamentischen vorst, nl. David, gesloten had. Heerlijke dingen werden gesproken van zijn geslacht, dat bij hem *hulp besteld was als bij een' held, dat zijn hoorn verhoogd zal worden, en dat zijn zaad in eeuwigheid gezet zal worden*, Ps. 89 : 20, 21, 25, 30. Maar dit geslacht was sedert lang, in zekeren zín, verstooten en verworpen, Ps. 89 : 39. Thans wordt het hierin verheerlijkt, dat, volgens de belofte, God aan David wederom een' hoorn zal doen uitspruiten, Ps. 132 : 17, want *Hij heeft ons een' hoorn der zaligheid opgericht in het huis van David, Zijn' knecht*, vers 69, dáár, waar hij beloofd en verwacht werd. David wordt Gods dienstknecht genoemd, niet slechts als een Godvruchtig man, maar als een koning, die voor God regeerde, en hij was een werktuig voor de verlossing van Israel, door gebruikt te worden in de regeering over Israel; en zoo is Christus *allen die Hem gehoorzaam zijn, eene oorzaak der eeuwige zaligheid geworden.* Er is in Christus, en in Hem alleen, verlossing voor ons, en het is een hoorn der zaligheid; want Het is eene eervolle verlossing. Zij is verheven boven alle andere verlossingen, waarvan geen enkele met deze vergeleken kan worden. In haar wordt de heerlijkheid bevorderd van den Verlosser en van de verlosten, en hun hoorn wordt met eere verhoogd. Het is eene overvloedige verlossing, of zaligheid; een *cornucopia — een hoorn des overvloeds*, eene verlossing, waardoor wij gezegend worden met *geestelijke zegeningen*, met hemelsche dingen, en dat wel overvloediglijk. Het is eene *machtige verlossing*, de kracht van het dier is in zijn *hoorn.* Hij heeft zulk eene verlossing opgericht, als waardoor onze geestelijke vijanden nedergeworpen zullen worden, en wij tegen hen zullen worden beschermd. In de wagenen van deze verlossing zal de Verlosser uitgaan, overwinnende en opdat Hij overwonne. *d.* Hij heeft al de dierbare beloften vervuld, die Hij aan de kerk door de vermaardsten der Oud-Testamentische profeten heeft gegeven, vers 70. *Gelijk Hij gesproken heeft door den mond Zijner heilige profeten.* Zijne leer der verlossing door den Messias wordt bevestigd door een beroep op de profeten, en de grootheid en belangrijkheid dier verlossing hierdoor bewezen en grootgemaakt. Het is dezelfde, waarvan zij hebben gesproken, en die dus verwacht en welkom geheeten moet worden; het is de zaligheid, *van welke zij ondervraagd en onderzocht hebben*, 1 Petrus 1 : 10, 11, en die dus niet gering geacht moet worden. God *doet* thans hetgeen, waarvan Hij voor lang had *gesproken;* en daarom: *Zwijg, alle vleesch, voor het aangezicht des Heeren*, en neem acht op Hem. Zie hoe heilig de profetiën van deze verlossing, of zaligheid, waren. De profeten, die ze hebben uitgesproken, waren *heilige profeten*, die niet durfden bedriegen, en er naar streefden om heiligheid onder de menschen te bevorderen, en het was de *Heilige Geest* zelf, die door hen gesproken heeft. Hoe *aloud* zij waren: *van het begin der wereld.* Toen de wereld begon, heeft God beloofd, dat *het Zaad der vrouw den kop der slang zou vermorzelen*, die belofte had een weerklank, toen Adam zijne huisvrouw *Eva* noemde, *Eva, leven*, om den wille van dit haar Zaad; toen Eva haren eerstgeborene Kaïn noemde, zeggende: *Ik heb een' man van den Heere verkregen*, en een anderen zoon Seth, d.i. *bestemd* of *vastgesteld;* toen Noach *rust* werd genoemd, en voorzeide, dat God in de tenten van Sem zou wonen. En het was niet lang nadat de nieuwe wereld in Noach was begonnen, dat de belofte aan Abraham werd gedaan, dat in zijn Zaad de geslachten der aarde gezegend zullen worden. Wat wondervolle eenheid en samenstemming bespeuren wij onder hen. God heeft dezelfde zaak gesproken door allen, en daarom wordt gezegd, dat het is *dia stomatos*, niet door de *monden*, maar door den *mond* der profeten, want zij allen spreken van Christus als met *één' mond.*

Wat nu is deze *verlossing*, waarvan geprofeteerd werd?

Ten eerste. Het is een gered worden van de boosaardigheid *onzer vijanden;* het is: *sootêrian ex echthroon hêmoon — eene verlossing van uit onze vijanden*, van tusschen hen, en *van de hand al dergenen, die ons haten*, vers 71. Het is eene verlossing van de zonde en van de heerschappij van Satan over ons door bederf van binnen, zoowel als door verleidingen van buiten. De vleeschelijk gezinde Joden verwachtten verlost te worden van het juk der Romeinen, maar er werd hun in tijds te kennen gegeven, dat het eene verlossing van anderen aard zijn zou. *Hij zal Zijn volk zalig maken van hunne zonden*, Matth. 1 : 21, opdat zij nl. de zonden, niet over hen zullen heerschen.

Ten tweede. Het is eene wederherstelling in Gods gunst; het is *opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaderen*, vers 72. De Verlosser zal niet slechts den kop vermorzelen van de

slang, die ons verderf heeft bewerkt, maar Hij zal ons herstellen in de gunst en barmhartigheid van God, en Zijn verbond met ons vernieuwen. Hij zal ons, als het ware, wederom in het paradijs voeren, hetgeen aangeduid werd door de beloften aan de vaderen, en het heilig verbond, dat met hèn gesloten werd, *den eed, dien Hij Abraham, onzen vader, gezworen heeft,* vers 73. Merk op,

1. Hetgeen aan de vaderen beloofd, en aan ons vervuld werd, is barmhartigheid, zuivere genade, niets is door ons verdiend (wij verdienen slechts toorn en den vloek), maar alles zijn wij verschuldigd aan de goedertierenheid Gods, die genade en leven voor ons bestemd heeft *ex mero motu — uit Zijn eigen welbehagen,* Hij had ons lief, omdat Hij ons lief wilde hebben.

2. God had hierin het oog op Zijn verbond, Zijn heilig verbond, dat verbond met Abraham: *Ik zal u en uw zaad tot een' God zijn.* Dit nu heeft zijn zaad in werkelijkheid verbeurd door hunne overtredingen; dit scheen Hij bij de rampen, die Hij over hen bracht, te hebben vergeten; maar nu wil Hij het gedenken; nu zal Hij doen blijken, dat Hij het gedenkt, want hierop is al Zijn wederkeeren tot genade gegrond: Lev. 26 : 42: *Dan zal Ik gedenken aan Mijn verbond.*

Ten derde. Het is eene bekwaammaking voor, en eene aanmoediging tot, den dienst van God. Aldus was de eed, dien Hij Abraham, onzen vader, gezworen heeft: Dat Hij *ons* kracht en genade *zou geven* om Hem te dienen, op voor Hem welbehaaglijke, en voor ons liefelijke, wijze, vers 74, 75. Hier schijnt eene toespeling te zijn op de verlossing van Israel uit Egypte, hetgeen, zegt God aan Mozes, in gevolge was van het verbond, dat Hij met Abraham heeft gemaakt, Ex. 3 : 6—8, en dat dit de bedoeling was, waarmede Hij hen uitvoerde uit Egypte, dat zij Hem zouden dienen op dezen berg, Ex. 3 : 12. Het groote doel der Evangeliegenade is niet ons te ontheffen van, maar ons te verbinden tot, en aan te moedigen in, den dienst van God. Het Christendom is daarom ook altijd beschouwd als bestemd om ons waarlijk Godsdienstig te maken, ons toe te laten tot den dienst van God, ons er aan te verbinden, en er ons in te verlevendigen. Wij zijn verlost van het ijzeren juk der zonde, opdat onze hals onder het aangename en zachte juk van den Heere Jezus zou komen. *De banden die Hij heeft losgemaakt,* Ps. 116 : 16, dienen om ons te vaster aan Hem te verbinden. Wij worden er door in staat gesteld,

1. Om God te dienen *zonder vreeze — aphoboos.* Wij zijn in een' toestand van heilige veiligheid gebracht, opdat wij God met eene heilige gerustheid en kalmte des gemoeds zouden kunnen dienen, als de zoodanigen, die gerust zijn, omdat zij geen kwaad vreezen. God moet gediend worden met eene kinderlijke vreeze, eene eerbiedige, gehoorzame vreeze, eene opwekkende, verlevendigende vreeze, maar niet met eene slaafsche vrees, zooals de luie dienstknecht, die Hem zich voorstelde als een harden onredelijken meester; niet met de vreeze, waarin pijn is, niet met de vrees van een wettischen geest, een geest der dienstbaarheid, maar met de vrijmoedigheid van een' evangelischen geest, den geest der aanneming.

2. Om Hem te dienen in heiligheid en gerechtigheid, hetgeen den ganschen plicht insluit van den mensch jegens God en onzen naaste. Het is zoowel de bedoeling als de onmiddellijke strekking van het Evangelie om dat beeld Gods in ons te vernieuwen, waarnaar de mensch het eerst geschapen werd en bestond in *ware rechtvaardigheid en heiligheid,* Efeze 4 : 24. Christus heeft ons verlost opdat wij God zouden dienen, niet in den wettischen dienst van slachtofferen en brandofferen, maar in den geestelijken dienst van heiligheid en gerechtigheid, Ps. 50 : 14.

3. Om Hem te dienen *voor Hem,* in de plichten Zijner onmiddellijke aanbidding, waarin wij ons den Heere voorstellen, om Hem te dienen als dezulken, die steeds het oog op Hem hebben gericht, en Zijn oog altijd op ons gericht zien, op onzen inwendigen mensch: dat is Hem te dienen voor Hem.

4. Om Hem te dienen *al de dagen onzes levens.* Het doel van het Evangelie is ons te verbinden tot standvastigheid en volharding in den dienst van God, door ons te toonen hoeveel er afhangt van ons niet teruggaan, en door ons te toonen, hoe Christus ons tot het einde heeft liefgehad, en ons daardoor verbond om Hem tot het einde lief te hebben.

5. Hij loofde God voor het werk van bereiding voor deze verlossing, dat door Johannes den Dooper gedaan zou worden, vers 76. *Gij, kindeken,* hoewel gij nu nog slechts een kind zijt van acht dagen, zult *een profeet des Allerhoogsten genaamd worden.* Jezus Christus is de Allerhoogste, want Hij is God boven allen te prijzen tot in eeuwigheid, Rom. 9 : 5, gelijk met den Vader. Johannes de Dooper was Zijn profeet, zooals Aäron Mozes' profeet is geweest, Ex. 7 : 1. Wat hij zeide was als Zijn mond, wat hij deed was als Zijn voorlooper. De profetie had sedert lang opgehouden, maar in Johannes herleefde zij, zooals zij in Samuel was herleefd, die geboren was uit eene bejaarde moeder, evenals ook Johannes. Johannes' werk was *a.* Een volk te bereiden voor de zaligheid door bekeering en berouw te prediken als groote Evangelieplichten. *Gij zult voor het aangezicht des Heeren heengaan,* en slechts een weinig vóór Hem om Zijne wegen te bereiden, om de menschen te roepen om plaats voor Hem te maken en zich te bereiden, om Hem te ontvangen. Laat alles uit den weg worden geruimd wat Zijn' voortgang belemmert, of het volk verhindert om tot Hem te komen, Jes. 40 : 3, 4. *Laten alle dalen verhoogd, en alle bergen en heuvelen vernederd worden. b.* Om aan de menschen een algemeen denkbeeld te geven van de zaligheid, opdat zij mochten weten, niet slechts wat te doen, maar wat te verwachten, want de leer, die hij predikte, was, dat het koninkrijk der hemelen nabij is gekomen. Er zijn twee dingen, waarin gij moet weten, dat deze zaligheid bestaat: *a.* De vergeving van hetgeen wij verkeerds gedaan hebben. Het is zaligheid door vergeving der zonden, die zonden,

welke de zaligheid in den weg staan, en door welke wij allen aan verderf en veroordeeling onderworpen zijn geworden, vers 77. Johannes de Dooper gaf het volk te verstaan, dat, hoewel hun toestand treurig was vanwege de zonde, hij echter niet wanhopig was, want door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods (de ingewanden der barmhartigheid, zooals het woord eigenlijk luidt) kan vergeving worden verkregen. Er was in ons niets dan een treurige, erbarmelijke toestand, om ons der Goddelijke barmhartigheid aan te bevelen. *b.* Leiding en bestuur tot eene betere levenswijze voor het vervolg. De Evangeliezaligheid moedigt ons niet alleen aan om te hopen, dat de werken der duisternis ons vergeven zullen worden, maar geeft ons een helder licht, waarin wij onze gangen richten kunnen. Daarin heeft ons de Opgang uit de hoogte bezocht, vers 78, en ook dit zijn wij aan de barmhartigheid onzes Gods verschuldigd. Christus is *anatole* — het *morgen-Licht*, de *opgaande Zon*, Mal. 4 : 2. Het Evangelie brengt licht met zich, Joh. 3 : 19; het laat ons niet omdolen in Heidensche onwetendheid, of in het maanlicht der Oud-Testamentische typen en schaduwen, maar in hetzelve is de dag aangebroken. In Johannes de Dooper begon de dageraad aan de kimmen te verschijnen, maar het licht nam toe, en was voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe. Wij hebben evenveel reden om den Evangeliedag welkom te heeten, als diegenen om den dageraad welkom te heeten, die hem lang hebben verwacht.

Ten eerste. Het Evangelie is *ontdekkend*, het toont ons hetgeen waaromtrent wij te voren in volslagen duisternis waren, vers 79; het is „om te verschijnen dengenen, die gezeten zijn in duisternis, de verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus. De Opgang uit de hoogte heeft deze duistere wereld bezocht om de Heidenen te verlichten, Hand. 26 : 18.

Ten tweede. Het is levendmaking, het brengt licht tot hen, die gezeten zijn in duisternis en schaduwen des doods, als veroordeelde gevangenen in het kerkerhol, om hun de tijding te brengen van vergeving, of ten minste van eene opschorting van het oordeel met de mogelijkheid om vergeving te verwerven; het verkondigt de opening der gevangenis, Jes. 61 : 1, en brengt het licht des levens. Hoe liefelijk is dat licht!

Ten derde. Het is leidend, het *richt onze voeten op den weg des vredes*, op dien weg, die ons ten laatste tot vrede zal brengen. Het is niet slechts een licht voor onze oogen, maar een licht voor onze voeten, Ps. 119 : 105; het leidt ons op den weg om vrede te maken met God, eene liefelijke, troostrijke gemeenschap met Hem te onderhouden, dien weg des vredes, waarvan wij als zondaren afgedwaald zijn, en dien wij niet hebben gekend, Rom. 3 : 17, en nooit uit ons zelven hebben kunnen kennen.

In het laatste vers hebben wij een kort bericht van de jongere jaren van Johannes den Dooper. Hoewel hij de zoon was van een priester, is hij niet, gelijk Samuel, toen hij nog een kind was, opgegaan om voor het aangezicht des Heeren te dienen, want hij had den weg tot een beter priesterschap te bereiden. Maar hier wordt ons verhaald,

1. Van zijne voortreffelijkheid naar den inwendigen mensch. Het kindeken wies op in bekwaamheid van verstand, veel meer dan andere kinderen, zoodat hij *gesterkt werd in den geest*, een krachtig oordeel had en een vastberaden wil. Het verstand en het geweten (welke beiden de lamp des Heeren zijn) waren zóó krachtig in hem, dat hij de lagere vermokens van lust en hartstocht reeds in tijd volkomen in bedwang had. Hieruit bleek, dat hij vroeg vervuld was met den Heiligen Geest, want zij die sterk zijn in den Heere, zijn gesterkt in den geest.

2. Van zijne geringheid naar den uitwendigen mensch. *Hij was in de woestijnen;* niet alsof hij een kluizenaarsleven leidde, afgezonderd van de menschelijke samenleving. Neen, wij hebben reden te gelooven, dat hij bij gelegenheid der feesten opging naar Jeruzalem, en op de sabbatdagen de synagogen bezocht; maar zijne voortdurende verblijfplaats was in een der afgelegen huizen in de woestijn van Zuph of Maon, waarvan wij lezen in de geschiedenis van David. Daar bracht hij zijn meesten tijd door in overpeinzing en gebed, maar hij werd niet opgeleid in de scholen of aan de voeten van den rabbi. Menigeen is geschikt en bekwaam om zeer nuttig te zijn, maar die toch, als het ware, levend begraven is, en velen zijn lang aldus begraven, die bestemd zijn, en daardoor bekwaam gemaakt worden, voor des te grooter arbeid, zooals Johannes de Dooper, die slechts in de woestijnen was tot den dag zijner vertooning aan Israel, toen hij dertig jaren oud was. Er is een bestemde tijd voor het betoonen van die gunsten aan Israel, welke voor hen zijn bewaard; *het gezicht er van is voor een bestemden tijd, dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen.*

HOOFDSTUK II.

In dit hoofdstuk hebben wij het bericht van de geboorte en de kindsheid van onzen Heere Jezus, terwijl wij in het vorige hoofdstuk de mededeeling hadden van Zijne ontvangenis, en van de geboorte en kindsheid van Zijn' voorlooper. De Eerstgeborene is hier in de wereld gebracht, laat ons Hem te gemoet gaan met onze hosanna's, ons gezegend is Hij, die komt. Hier is I. De plaats en andere omstandigheden Zijner geboorte, waardoor Hij bewezen werd de ware Messias te zijn, en zulk een als wij behoeven, maar niet zulk een als de Joden verwachtten, vers 1–7. II. De aankondiging Zijner geboorte door een' engel aan de herders, die zich daar in den omtrek bevonden, het loflied door de engelen bij die gelegenheid gezongen, en de verbreiding van het bericht door de herders, vers 8–20. III. De besnijdenis van Christus en naamgeving, vers 21. IV. Zijne voorstelling in den tempel, vers 22–24. V. Het getuigenis van Simeon, en van Anna de profetes, Hem betreffende, vers 25–39. VI. Christus' opwassen, vers 40–52. VII. Zijn waarnemen van het pascha op twaalfjarigen leeftijd, en zijne gesprekken met de leeraren in den tempel, vers 41–51. En dit, met hetgeen wij hadden in Matthéüs I en II, is alles wat ons omtrent den Heere Jezus bericht wordt totdat Hij Zijn' openbaren dienst aanving in het dertigste jaar Zijns ouderdoms.

En het geschiedde in diezelve dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat

de geheele wereld beschreven zoude worden, 2. Deze eerste beschrijving geschiedde als Cyrénius over Syrië stadhouder was. 3. En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijne eigene stad. 4. En Jozef ging ook op van Galiléa, uit de stad Nazareth, naar Judéa, tot de stad Davids, die Béthlehem genaamd wordt (omdat hij uit het huis en geslacht Davids was), 5. Om beschreven te worden met Maria, zijne ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was. 6. En het geschiedde als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zoude. 7. En zij baarde haren eerstgeboren Zoon, en wond Hem in doeken, en leide Hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geene plaats was in de herberg.

De volheid des tijds was nu gekomen, toen God Zijn' Zoon wilde uitzenden, *geworden uit eene vrouw, geworden onder de wet,* en het was voorzegd, dat Hij te Bethlehem zou geboren worden. Hier nu wordt ons een bericht gegeven omtrent den tijd, de plaats en de wijze, waarop het geschiedde.

I. De tijd wanneer onze Heere Jezus geboren werd. Wij kunnen uit deze verzen verschillende dingen afleiden, die ons doen zien, dat het de juiste tijd was.

1. Hij werd geboren in den tijd, toen het vierde wereldrijk op het toppunt was van macht en grootheid, juist toen het méér dan de drie, die er aan vooraf gingen, eene wereld heerschappij was geworden. Hij werd geboren in de dagen van keizer Augustus, toen het Romeinsche rijk zich verder uitstrekte dan te voren of daarna, omvattende van den eenen kant Parthië en van den anderen kant Brittanje, zoodat het toen genoemd werd *Ferrarum orbis imperium — Het rijk der geheele aarde;* en hier wordt dat rijk genoemd *de geheele wereld,* vers 1, want er was nauwelijks eenig deel der beschaafde wereld, dat er niet afhankelijk van was. Nu was de tijd daar, dat de Messias geboren moest worden overeenkomstig de profetie van Daniël, Dan. 2 : 44. *In de dagen van die koningen* — de koningen der vierde monarchie — *zal de God des hemels een koninkrijk verwekken, dat in der eeuwigheid niet zal verstoord worden.*

2. Hij werd geboren, toen Judea eene provincie van het Romeinsche rijk was geworden, en er schatplichtig aan was, gelijk hieruit blijkt, dat, toen aan het geheele Romeinsche rijk eene belasting was opgelegd, ook de Joden die belasting hadden te betalen. Jeruzalem was ongeveer zestig jaren te voren door den Romeinschen generaal Pompejus veroverd, die de regeering der kerk toestond aan Hyrcanus, maar niet de staatsregeering. Trapsgewijze werd het land al meer ten onder gebracht, totdat het nu eindelijk gansch en al aan Rome was onderworpen, want Judea werd bestuurd door Cyrenius, den Romeinschen stadhouder van Syrië, vers 2. De Romeinsche schrijvers noemen hem *Sulpitius quirinus.* Juist in dat tijdsgewricht moest de Messias worden geboren, want de profetie van Jakob duidde aan, dat de Silo zou komen, als *de schepter was geweken van Juda en de wetgever van tusschen zijne voeten,* Gen. 40 : 10. Dat was de eerste belasting, die in Judea was uitgeschreven, het eerste kenteeken van hunne dienstbaarheid; daarom moest thans de Silo komen om Zijn koninkrijk op te richten.

3. Er is nog eene andere omstandigheid betreffende den tijd, welke in deze algemeene beschrijving van al de onderdanen des rijks lag opgesloten, nl. dat er een algemeene vrede heerschte in het rijk. De tempel van Janus was nu gesloten, hetgeen nooit plaats had, als er ergens oorlog was; en nu was het voegzaam dat de Vredevorst zou geboren worden, in wiens dagen de zwaarden tot spaden geslagen zouden worden.

II. De plaats, waar onze Heere Jezus geboren zou worden, was zeer opmerkelijk. Hij werd geboren te Bethlehem; aldus was het voorspeld in Micha 5 : 2, de Schriftgeleerden hebben het zoo begrepen, Matth. 2 : 5, 6; zoo heeft ook het volk het begrepen, Joh. 7 : 42. De naam der plaats was veelbeteekenend. Bethlehem beteekent *broodhuis;* eene geschikte plaats om in geboren te worden voor Hem, die het Brood des levens is, het Brood, dat „uit den hemel is nedergedaald". Maar dat was niet alles. Bethlehem was de stad Davids, waar hij was geboren, daarom moet Hij daar geboren worden, die de Zone Davids is. Zion werd ook de stad Davids genoemd, 2 Sam. 5 : 7; maar Christus werd dáár niet geboren; want Bethlehem was die stad Davids, waar hij geboren werd in geringheid om een *herder* te zijn, en onze Zaligmaker heeft dit tot Zijne geboorteplaats verkoren, toen Hij zich zelven vernederd heeft; niet Zion, waar hij heerschte in macht en voorspoed; dat moest een type zijn van de kerk van Christus, dien berg Zion. Toen nu de maagd Maria zwanger was en nabij de tijd, dat zij zou baren, heeft Gods voorzienigheid het zoo beschikt, dat alle onderdanen van het Romeinsche rijk op bevel van den keizer beschreven moesten worden; dat is: zij moesten aan de daartoe gestelde beambten hun' naam opgeven, en zij moesten, naar hunne families, of geslachten, in registers worden ingeschreven. Men veronderstelt, dat zij zich als onderdanen van het Romeinsche rijk erkenden, hetzij door eene bijzondere formule van woorden, of ten minste door de betaling van eene kleine schatting, een penning wellicht, ten teeken van onderworpenheid en trouw. Aldus zijn zij geregistreerd als vazallen en hebben dit aan zich zelven te danken.

Naar deze aanschrijving, hebben de Joden (die zeer nauwkeurig waren in de onderscheiding van hunne stammen en geslachten) maatregelen genomen, dat zeer bijzonder zorg zou worden gedragen om de gedachtenis er van te bewaren. Zoo dwazen ijver betoonen zij om de *schaduw* in wezen te houden, nu zij de *zaak zelve* verloren hebben.

De bedoeling van Augustus was: òf zijn' *hoogmoed* te streelen door het aantal zijner onderdanen te kennen en aan de wereld bekend

te maken, òf een staatkundigen maatregel te nemen ter versterking van zijne regeering en haar een geducht aanzien te geven; maar Gods voorzienigheid heeft er iets anders mede bereikt. De geheele wereld moet beschreven worden, — in registers worden ingeschreven — opdat Jozef en Maria het ook zouden zijn. Dit bracht hen van Nazareth in Galilea naar Bethlehem in Judea, omdat zij *uit het huis en geslacht van David waren*, vers 4, 5; en daar zij arm en nederig waren, hebben zij wellicht hunne koninklijke afkomst eerder als een last beschouwd, die hun daarbij nog onkosten veroorzaakte, dan als iets om zich op te verheffen. Omdat het echter moeielijk is aan te nemen, dat alle Joden — vrouwen zoowel als mannen — verplicht waren om zich naar de plaats te begeven, van waar hunne voorouders waren om dáár geregistreerd te worden, en dat wel op een' tijd, toen zij zich niet meer, gelijk vroeger, binnen de grenzen hielden van hun' stam, kan men de gissing maken, dat die strenge nauwkeurigheid alleen gebruikt werd voor het geslacht van David, waaromtrent de keizer waarschijnlijk bijzondere orders gaf, omdat het de koninklijke familie is geweest, en van wie nóg gesproken werd als bestemd om het wederom te zijn, ten einde hun juist getal en sterkte te weten te komen. Verschillende doeleinden der voorzienigheid Gods werden hierdoor tot stand gebracht.

1. Hierdoor werd de maagd Maria in hoog zwangeren toestand naar Bethlehem gebracht, om dáár, volgens de voorzegging, verlost te worden, terwijl zij gedacht had in Nazareth te zullen bevallen. Zie hoe de mensch wikt, maar God beschikt, en hoe Gods voorzienigheid alles bestuurt en regelt ter vervulling der Schrift, en gebruik maakt van de plannen, die de menschen maken ter bereiking hunner eigene doeleinden, om de Zijnen te dienen.

2. Hieruit bleek, dat Jezus Christus was uit het zaad van David. Immers, wat voert Zijne moeder anders thans naar Bethlehem, dan omdat zij uit het huis en geslacht van David was? Dit was eene gewichtige zaak, die bewezen moest worden, en zulk een authentiek bewijs vereischte. Justin Martyr en Tertullianus, twee der vroegste verdedigers van den Christelijken Godsdienst, beroepen zich op deze registers van het Romeinsche rijk ten bewijze, dat Christus uit het huis van David was.

3. Hieruit bleek, dat Hij was *geworden onder de wet;* want Hij werd, zoodra Hij was geboren, een onderdaan van het Romeinsche rijk, een *knecht dergenen, die heerschen*, Jes. 49 : 7. Velen veronderstellen, dat Hij, geboren zijnde in den tijd dier beschrijving, zoowel als Zijn vader en moeder geregistreerd werd, opdat het zou blijken, dat Hij *zich zelven vernietigd heeft*, en *de gestaltenis eens dienstknechts heeft aangenomen*. In plaats dat koningen Hem schatplichtig waren, is Hij, toen Hij in de wereld kwam, zelf schatplichtig geworden.

III. De omstandigheden Zijner geboorte, die zeer gering waren, en daar alle de kenmerken van vertoonden. Hij was inderdaad een *eerstgeboren Zoon;* maar het was wel eene zeer geringe eere om de eerstgeborene te zijn van zulk eene arme vrouw, als Maria was, die geen erfdeel had na te laten, waarop Hij als Eerstgeborene Zijn recht zou kunnen doen gelden.

1. Hij bevond zich in de vernederende omstandigheden, die aan alle kinderen gemeen zijn. Hij werd, gelijk andere kinderen, als zij pas geboren zijn, in doeken gewonden, alsof Hij gebonden moest worden, of het noodig had ingeperkt te worden gehouden. Hij, die *de donkerheid tot een windeldoek stelde voor de zee*, Job 38 : 9, werd zelf in windeldoeken gebonden. De Vader der eeuwigheid werd een kind des tijds, en van Hem *wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid*, zeiden de menschen: *van dezen weten wij, van waar hij is*, Joh. 7 : 27. De Oude van dagen werd een kindeken van ééne spanne grootte.

2. Hij bevond zich in vernederende omstandigheden, die Hem alleen eigen waren. *a.* Hij werd geboren *in eene herberg*. Die Zone Davids, die de heerlijkheid was van Zijns vaders huis, had geen erfdeel tot Zijne beschikking, neen, zelfs niet in de stad Davids, geen vriend, die Hem en Zijne moeder eene wijkplaats wilden verleenen in hunne verlegenheid, om er zich te bed in te kunnen begeven. Christus werd geboren in eene herberg, om aan te duiden, dat Hij slechts voor eene wijle, voor een kort verblijf in de wereld kwam, zooals in eene herberg, en ons te leeren evenzoo te doen. Eene herberg neemt allen op, die komen, en dat doet ook Christus. Hij hangt de banier der liefde uit als Zijn schild, en wie tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen; maar hierin verschilt Hij van andere herbergen: Hij heet hen welkom, die komen zonder geld en zonder prijs. Allen worden om niet ontvangen. *b.* Hij werd geboren in een' *stal;* want sommigen denken, dat dit de beteekenis is van het woord, dat wij vertalen door *kribbe*, eene plaats, waar het vee staat om gevoederd te worden. Omdat er geene plaats was in de herberg, en wegens gebrek aan geriefelijkheden, ja zelfs uit gebrek aan het noodzakelijke, werd Hij nedergelegd in de kribbe in plaats van in eene wieg. Het woord, dat wij vertalen door *doeken*, leiden sommigen af van een woord, hetwelk beteekent *scheuren*, of *verscheuren*, en hieruit maken zij op, dat Hij wel verre van goed van kindergoed voorzien te zijn, Zijne windselen zelfs versleten en gescheurd waren. Dat Hij in een' stal werd geboren en nedergelegd in eene kribbe was: *aa.* Een blijk van de armoede Zijner ouders. Waren zij rijk geweest, er zou wel plaats voor hen gemaakt zijn; maar, arm zijnde, moeten zij zich behelpen, zoo goed als zij kunnen. *bb.* Van het bederf en de ontaarding der zeden in dien tijd, zoodat eene eerbare en deugdzame vrouw zoo barbaarsch werd behandeld. Indien er maar gewone menschelijkheid onder hen geweest ware, zij zouden geene vrouw in barensnood naar een' stal hebben verwezen. Het was een voorbeeld van de vernedering van onzen Heere Jezus. Door de zonde zijn wij als een verworpen kindeken geworden, hulpeloos en verloren, en zoodanig een was Christus. Aldus beantwoordde Hij aan het type van Mozes, den grooten profeet en wetgever van het Oude Testa-

ment, die in zijne kindsheid uitgeworpen werd in een kistje van biezen, gelijk Christus in eene kribbe. Christus wilde hierdoor verachting uitstorten over alle wereldsche pracht en heerlijkheid, en ons leeren er geene waarde aan te hechten. En daar de Zijnen Hem niet hebben aangenomen, zoo laten wij het niet vreemd vinden, als zij ook ons niet aannemen.

8. En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld en hielden de nachtwacht over hunne kudde. 9. En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen ze, en zij vreesden met groote vreeze. 10. En de engel zeide tot hen: Vreest niet; want ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal, 11. Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids. 12. En dit zal u het teeken zijn; gij zult het kindeken vinden, in doeken gewonden, en liggende in de kribbe. 13. En van stonde aan was er met den engel eene menigte des hemelschen heirlegers, prijzende God en zeggende: 14. Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen. 14. En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan henengaan naar Bethlehem, en laat ons zien het woord dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft kond gedaan. 16. En zij kwamen met haast, en vonden Maria, en Jozef, en het kindeken liggende in de kribbe. 17. En als zij het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit kindeken gezegd was. 18. En allen, die het hoorden, verwonderden zich over hetgeen hun gezegd werd van de herders. 19. Doch Maria bewaarde deze woorden alle te zamen, overleggende die in haar hart. 20. En de herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God over alles wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was.

De geringste omstandigheden van Christus' vernedering gingen altijd gepaard met eenige openbaringen van Zijne heerlijkheid, die er tegen opwogen en er de ergernis van wegnamen, want zelfs toen Hij zich vernederde, heeft God Hem eenigermate verhoogd en Hem eene voorproef en onderpand gegeven van Zijne toekomstige verhooging. Toen wij Hem zagen in doeken gewonden en nedergelegd in de kribbe, waren wij in verzoeking te zeggen: „Voorzeker, deze kan de *Zone Gods* niet wezen." Maar zie Zijne geboorte, bezongen, gelijk zij hier is, van een koor van engelen, en wij zullen zeggen: „Gewis! het kan niemand anders dan de Zone Gods zijn, van wien, toen Hij ingebracht werd in de wereld, gezegd werd: *Dat alle engelen Gods Hem aanbidden*, Hebr. 1 : 6.

In Matthéüs hadden wij het verhaal hoe van de aankomst van dezen Gezant, dezen Vorst uit den hemel, kennis werd gegeven aan de wijzen, die Heidenen waren, door eene ster; hier wordt ons gezegd hoe er mededeeling van gedaan werd aan de herders, die Joden waren, door een' engel. God verkiest tot ieder te spreken in de taal, waarmede hij het meest bekend is.

I. Zie hier waar de herders zich toen mede bezig hielden; zij *hielden zich in het veld*, dicht bij Bethlehem, *en hielden de nachtwacht over hunne kudde*, vers 8. De engel was niet gezonden tot de overpriesters, of de ouderlingen (zij waren geenszins bereid om die tijding te ontvangen), maar tot een gezelschap van arme herders, die, evenals Jakob, oprechte, of eenvoudige, mannen waren, wonende in tenten, niet gelijk Ezau, verstandig op de jacht. De aartsvaders waren herders. Mozes en David, inzonderheid, werden van het hoeden der schapen geroepen om Gods volk te regeeren; en door dit voorbeeld wilde God toonen, dat Hij nog gunst had voor hen, die zich met dien onschuldigen arbeid bezig hielden. Aan Mozes werd de tijding van Israels verlossing uit Egypte gebracht, toen hij schapen hoedde, en aan deze herders, die waarschijnlijk vrome, Godvruchtige mannen waren, werd de tijding van eene nog grootere verlossing gebracht. Merk op:

1. Zij waren niet slapende in hun bed, toen hun deze tijding gebracht werd (hoewel velen zeer aangename tijdingen uit den hemel ontvingen *in de sluimering op het leger)* maar zij hielden zich in het veld, wakende. Zij, die van God willen hooren, moeten zich opwekken. Zij waren klaar wakker, en konden dus niet misleid of bedrogen zijn in hetgeen zij zagen en hoorden, gelijk zij, die half in slaap zijn.

2. Zij hielden zich nu bezig, niet met oefeningen der Godsvrucht, maar met de zaken van hun beroep; zij *hielden de nachtwacht over hunne kudde*, om ze te beschermen tegen dieven en roofdieren, daar het waarschijnlijk in den zomer was, wanneer zij de kudde den geheelen nacht buiten hielden, zooals wij ook doen, en ze niet in de schaapskooi opsloten. Wij bevinden ons niet buiten den weg van een Goddelijk bezoek, als wij ons op eene verstandige manier bezig houden met de zaken van ons beroep en er met God in blijven.

II. Hoe zij verrast werden door de verschijning van een' engel, vers 9, *Ziet een engel des Heeren stond bij hen*, plotseling — *epestê* — *stond boven hen*, zeer waarschijnlijk in de lucht boven hun hoofd, als komende onmiddellijk van den hemel. Dit plotselinge komen van den engel tot hen geeft te kennen, dat zij zoo iets weinig gedacht of verwacht hebben, want het is op eene *voorkomende* wijze, dat ons een bezoek gebracht wordt van den hemel, *eer wij het weten*. Opdat zij er zeker van zouden zijn, dat het een engel was van den hemel, zagen en hoorden zij *de heerlijkheid des Heeren om hen*

heen, zoodat de nacht helder werd als de dag, eene heerlijkheid, zooals de verschijning Gods placht te vergezellen, eene *hemelsche* heerlijkheid, of eene zeer uitnemende heerlijkheid, waarvan zij den glans en de schittering niet konden verdragen. Dit deed hen *vreezen met groote vreeze*, bracht hen in ontsteltenis, alsof zij een booze tijding zouden vernemen. Zoolang wij ons van zooveel schuld bewust zijn, hebben wij reden te vreezen, dat een bode van den hemel eene boodschap des toorns voor ons heeft.

III. Waarin de boodschap bestond, die de engel aan de herders bracht, vers 10—12.

1. Hij zegt hun niet te vreezen. Vreest niet, want wij hebben u niets te zeggen, dat u behoeft te verschrikken; gij *behoeft* uwe vijanden niet te vreezen, en *behoort* niet te vreezen voor uwe vrienden.

2. Hij geeft hun overvloedige reden tot blijdschap: „Ziet, ik evangeliseer u groote blijdschap. Ik verklaar het plechtig, en gij hebt reden om die tijding welkom te heeten, want zij zal blijdschap brengen *al* den volke, en niet slechts aan het volk der Joden, *dat u heden geboren is de Zaligmaker, de Zaligmaker*, die zoo lang verwacht is geworden, *welke is Christus, de Heere, in de stad Davids*, vers 11. Jezus is de Christus, de Messias, de Gezalfde; Hij is *de Heere*, de Heere van allen; Hij is een vrijmachtige Vorst; ja, Hij is God, want *de Heere*, in het Oude-Testament, staat gelijk met Jehovah. Hij is een Zaligmaker, en Hij wil een Zaligmaker zijn voor allen, die Hem aannemen als hun Heere. „De Zaligmaker is geboren, is *heden* geboren, en daar dit eene zaak is van *groote blijdschap al den volke*, moet dit niet geheim worden gehouden, gij kunt het bekend maken, mededeelen aan wie gij wilt. Hij is geboren in de plaats, waar Hij volgens de voorzegging geboren moest worden, in de stad Davids: en Hij is *u* geboren, aan u, Joden, is Hij in de eerste plaats gezonden, om u te zegenen, aan u, herders, hoewel gij arm en gering zijt in de wereld." Dit verwijst naar Jes. 9 : 6. *Een kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven.* U, menschen, is Hij geboren, niet ons, engelen, Hij heeft de natuur der engelen niet aangenomen. Dit voorwaar is eene zaak van blijdschap al den volke, groote blijdschap. De lang Verwachte is eindelijk gekomen. Laten hemel en aarde zich verblijden voor dezen Heere, want Hij komt.

3. Hij geeft hun een teeken ter bevestiging van hun geloof in deze zaak. „Hoe zullen wij dit Kind ontdekken in Bethlehem, dat nu vol is van de afstammelingen van David?" „Gij zult Hem ontdekken aan dit teeken: Hij ligt in eene kribbe, waar voorzeker nooit te voren een pasgeboren kind in werd nedergelegd". Zij verwachtten, dat hun gezegd zou worden: „Gij zult Hem, hoewel een kindeken, gekleed vinden in een kostbaar gewaad, in het beste huis der stad, nederliggende in staatsie, van talrijke bedienden in rijke livrei omgeven". „Neen, *gij zult Hem vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe.* Toen Christus hier op aarde was, heeft Hij zich door niets zoo zeer onderscheiden als door de voorbeelden Zijner vernedering.

IV. Der engelen lofzang tot God, en heilwensching aan de menschen bij deze plechtige gelegenheid, vers 13, 14. Niet zoodra was de boodschap gezegd door een' engel, of er was plotseling met dien engel *eene menigte des hemelschen heirlegers*, voldoende voorzeker, om een koor te vormen, dat door de herders gehoord werd, God lovende, en hun lied was voorzeker niet gelijk dat in Openb. 14 : 3, dat *niemand kon leeren*, want het was bestemd om door ons allen geleerd te worden.

1. Laat God de eere hebben van Zijn werk. „*Eere zij God in de hoogste hemelen*". Gods welbehagen in menschen, geopenbaard in de zending van Zijn' Zoon, strekt Hem grootelijks tot lof, en in de hoogste hemelen zullen de engelen, hoewel zij er zelven geen onmiddellijk belang bij hebben, het tot Zijne eer bezingen, Openb. 5 : 11, 12. „*Eere zij God*", die in Zijne goedheid en liefde deze gunst heeft beraamd, en haar in Zijne wijsheid op zulk eene wijze heeft gewerkt, dat de ééne Goddelijke eigenschap niet verheerlijkt zal worden ten koste van eene andere, maar de eere van allen krachtig verzekerd en bevorderd wordt. Andere werken Gods zijn tot Zijne eer, maar de verlossing der wereld is tot Zijne „*eere in de hoogste hemelen*".

2. Laten de menschen er de blijdschap van smaken: „*Vrede op aarde, in de menschen een welbehagen*". Gods welbehagen in de zending van den Messias, bracht vrede in deze lagere wereld, doodde de vijandschap, die de zonde veroorzaakt had tusschen God en den mensch, en herstelde eene vredige gemeenschap. Als God vrede met ons heeft, vloeit alle andere vrede hieruit voort; vrede der conscientie, vrede met de engelen, vrede tusschen Jood en Heiden. Vrede is hier genomen voor *alle goed*, al het goede, dat voortvloeit uit de menschwording van Christus. Al *het goede*, dat wij hebben, of hopen, zijn wij verschuldigd aan Gods *welbehagen*, en, zoo wij er de vertroosting en liefelijkheid van hebben, moet Hij er de eere van ontvangen. Maar geen *vrede*, geenerlei *goed* moet verwacht worden, dat onbestaanbaar is met de eere Gods, en dus op geenerlei weg van zonde, en op geen anderen weg of wijze dan door een' Middelaar. Hier werd met groote plechtigheid vrede uitgeroepen: die wil, kome, en plukke er de vruchten van. Het is vrede op aarde voor „*menschen van welbehagen*", staat er in sommige handschriften, *en anthroopois eudokias, menschen, die aan God een welbehagen hebben*, bereid om met Hem verzoend te worden, of, menschen voor wie God een welbehagen heeft, daar zij vaten zijn van Zijne barmhartigheid. Zie hoe welgezind de engelen zijn jegens de menschen, jegens hun welvaren en geluk, hoeveel welbehagen zij hadden in de menschwording van den Zone Gods, hoewel Hij hunne natuur had voorbijgezien; en behoorden wij dan niet nog veel meer welgezind jegens hen te zijn? Dit is een „*getrouw woord*" betuigd door een talloos heir van engelen, „*en alle aanneming waardig*", dat het welbehagen Gods in den mensch is eere aan God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde.

V. Het bezoek der herders aan den pasgeboren Zaligmaker.

1. Zij beraadslaagden er over, vers 15. Zoo lang de engelen hun loflied zongen, konden zij dáár slechts acht op geven, maar *„toen zij van hen weggevaren waren naar den hemel"* (want als engelen verschenen, zijn zij nooit lang gebleven, maar keerden terstond terug als zij hunne boodschap verricht hadden), *zeiden de herders tot elkander: Laat ons dan heengaan naar Bethlehem.* Als geene buitengewone boodschappers van de bovenwereld meer te wachten zijn, dan moeten wij gebruik maken van de middelen, die wij hebben om ons geloof te bevestigen, en onze gemeenschap met God in deze lagere wereld te onderhouden. En het is geen te kort doen aan het getuigenis van engelen, of zelfs aan het Goddelijk getuigenis, om het bevestigd te willen verkrijgen door waarneming en ervaring. Doch merk op: Deze herders opperen geen twijfel; zij zeggen niet: „Laat ons heengaan en zien, of het al of niet zoo is"; neen, zij spreken met verzekerdheid: *Laat ons zien, het woord, dat er geschied is.* Immers wat plaats was er nog over voor twijfel er aan, als de Heere het aldus aan hen bekend had gemaakt? Het *woord, door de engelen gesproken, is vast geweest,* en ontwijfelbaar waar.

2. Zij hebben terstond dit bezoek afgelegd, vers 16. Zij verloren geen' tijd, maar *kwamen met haast* naar de plaats, waarheen de engelen hun waarschijnlijk meer omstandig heengewezen hebben, dan hier vermeld wordt (Gaat naar den stal van die of die herberg) en daar vonden zij *Maria, en Jozef, en het Kindeken liggende in de kribbe.* De armoedige omstandigheden, waarin zij *Christus, den Heere* vonden, was geen schok voor hun geloof; daar zij zelven wisten wat het is, om in zeer armoedige omstandigheden te zijn en toch een leven van liefelijke en troostrijke gemeenschap met God te leiden. Wij hebben reden om te denken, dat de herders aan Jozef en Maria het gezicht van engelen, dat zij gehad hadden, verhaald hebben, en van het lied, dat zij de engelen hoorden zingen, hetgeen hun eene groote bemoediging was, veel grooter, dan wanneer de aanzienlijkste vrouwen der stad hun een bezoek hadden gebracht. En waarschijnlijk hebben Jozef en Maria aan de herders medegedeeld welke gezichten zij betreffende dit kindeken gehad hebben, en zoo hebben zij door elkander hunne ervaringen mede te deelen elkanders geloof grootelijks versterkt.

VI. De zorge, die de herders droegen om het bericht hiervan te verspreiden, vers 17. *Als zij het gezien hadden;* hoewel zij in dat kind niets zagen, dat hun aanleiding gaf om te gelooven, dat Hij was *Christus de Heere.* Maar de omstandigheden, hoe armelijk ook, overeenkomende met het teeken, dat de engel hun had gegeven, waren zij volkomen overtuigd, en nu spraken zij, zooals de melaatschen, 2 Kon. 7:9. *Deze dag een dag van goede boodschap zijnde, durven wij niet zwijgen,* en zoo hebben zij dan alom de geheele geschiedenis bekend gemaakt van hetgeen hun was medegedeeld, zoowel door de engelen, als door Jozef en Maria, betreffende dit Kindeken, dat Hij was de Zaligmaker, Christus, de Heere, en dat er in Hem vrede is op aarde, en dat Hij ontvangen was van den Heiligen Geest, en geboren uit eene maagd. Dit verhaalden zij aan iedereen, en zij kwamen met elkander overeen in hun getuigenis hieromtrent. En nu, als Hij in de wereld is, en de wereld Hem niet kent, dan is dit hunne eigene schuld, want er is hun genoegzaam kennis gegeven van de zaak. Welken indruk heeft het gemaakt op het volk? Waarlijk: *Allen, die het hoorden, verwonderden zich over hetgeen hun gezegd werd van de herders,* vers 18. De herders waren eenvoudige, rondborstige, eerlijke mannen, en zij konden hen er niet van verdenken, dat zij de bedoeling hadden hen te misleiden of te bedriegen; wat zij dus gezegd hadden was waarschijnlijk waar, en, indien het waar was, dan konden zij niet anders dan er zich over verwonderen, dat de Messias in een' stal zou geboren worden, en niet in een paleis; dat engelen er de tijding van brachten aan arme herders, en niet aan de overpriesters. Zij verwonderden zich, maar hebben geene verdere navraag gedaan naar den Zaligmaker, naar hun' plicht jegens Hem, of de zegeningen en voorrechten door Hem te verkrijgen, maar zij lieten verder de zaak rusten als *een wonder van één dag.* O hoe verbazingwekkend was de stompzinnigheid der menschen uit dien tijd! Met recht werden de dingen, die tot hun' vrede dienden, voor hunne oogen verborgen, daar zij er zoo moedwillig de oogen voor sloten.

VII. Het gebruik, dat van die dingen gemaakt werd, door hen, die ze geloofden, en er den indruk van ontvingen.

1. De maagd Maria maakte ze tot het onderwerp van stille overdenking. Zij zeide weinig, maar *bewaarde al deze woorden, overleggende die in haar hart,* vers 19. Zij voegde de getuinissen bij elkander en bewaarde ze, om ze te vergelijken met de ontdekkingen, die haar later gedaan zouden worden. Gelijk zij het stil aan God had overgelaten om hare eerbaarheid te doen blijken, toen die verdacht werd, zoo laat zij het ook stil aan Hem over, om hare eere bekend te maken, nu die nog omsluierd is; en het is haar voldoening genoeg te bevinden, dat, zoo niemand anders acht slaat op de geboorte van haar kind, engelen dit wèl doen. De waarheden van Christus zijn het waard om bewaard te worden, en het middel om ze te bewaren is: ze te overdenken. Bepeinzing is de beste hulp voor het geheugen.

2. De herders maakten ze tot het onderwerp van meer openbaren lof. Zoo anderen onaandoenlijk bleven voor deze dingen, zij zelven waren dit niet, vers 20. Zij *keerden wederom verheerlijkende en prijzende God over alles,* samenstemmende met de engelen. Indien anderen al geen acht willen slaan op de mededeeling, die zij deden, God zal de dankzegging aannemen, die zij tot Hem opzonden. Zij prezen God voor hetgeen *zij gehoord hadden* van den engel, en voor hetgeen *zij gezien hadden*: het Kindeken *in de kribbe,* en, juist toen zij binnen kwamen, in doeken gewonden, gelijk tot hen gesproken was. Zij dankten God, dat zij Christus gezien hadden, al was het ook in de

diepte Zijner vernedering. Gelijk later het kruis van Christus, is nu Zijne kribbe, voor sommigen eene dwaasheid en eene ergernis geworden; maar anderen hebben er de kracht Gods en de wijsheid Gods in gezien, en bewonderd.

21. En als acht dagen vervuld waren, dat men het kindeken besnijden zoude, zoo werd Zijn naam genaamd JEZUS, welke genaamd was van den engel eer Hij in het lichaam ontvangen was. 22. En als de dagen harer reiniging vervuld waren, naar de wet van Mozes, brachten zij Hem te Jeruzalem, opdat zij Hem den Heere voorstelden; 23. (Gelijk geschreven is in de wet des Heeren: Al wat mannelijk is, dat de moeder opent, zal den Heere heilig genaamd worden). 24. En opdat zij offerande gaven, naar hetgeen dat in de wet des Heeren gezegd is, een paar tortelduiven of twee jonge duiven.

Onze Heere Jezus, geworden zijnde uit eene vrouw, was geworden onder de wet, Gal. 4 : 4. Hij was niet slechts, als de Zoon van eene dochter van Adam, geworden onder de wet der *natuur*, maar als de Zoon van eene dochter van Abraham, was Hij geworden onder de wet van *Mozes*. Hij heeft Zijn' hals gebogen onder dat juk, hoewel het een zwaar juk was, en *eene schaduw der toekomende dingen*. Hoewel hare inzettingen *arme en zwakke eerste beginselen* waren, en *eerste beginselen der wereld*, gelijk de apostel ze noemt, heeft Christus zich er aan onderworpen, teneinde ze met des te meer recht en voegzaamheid te niet te doen, en voor ons dit juk weg te nemen.

Nu hebben wij hier twee voorbeelden van Zijn *geworden zijn onder* die *wet* en van Zijne onderwerping er aan.

I. Hij werd besneden op den juisten dag, die door de wet er voor was verordineerd, vers 21, *als acht dagen vervuld waren*, eene week na Zijne geboorte, werd Hij besneden. Hoewel het eene pijnlijke operatie was (*Voorwaar gij zijt mij een bloedbruidegom*, zeide Zippora tot Mozes, vanwege de besnijdenis Ex. 4 : 25) heeft Christus haar voor ons ondergaan, ja, *daarom* heeft hij er zich aan onderworpen, teneinde een voorbeeld te geven van Zijne vroege gehoorzaamheid, Zijne gehoorzaamheid ten bloede toe. Toen heeft Hij druppelsgewijze Zijn bloed gestort, dat Hij later als in stroomen heeft uitgestort.

2. Hoewel het Hem een *vreemdeling* veronderstelde, die door deze plechtigheid in het verbond met God werd opgenomen, terwijl Hij toch altijd Zijn *geliefde Zoon* is geweest; ja, hoewel het Hem een *zondaar* veronderstelde, die het noodig had van zijne onreinheid te worden ontdaan, terwijl er in Hem geene *vuiligheid* was, en geen *overvloed van boosheid*, die afgelegd moest worden; heeft Hij er zich toch aan onderworpen; ja Hij heeft er zich daarom aan onderworpen, wijl Hij in gelijkheid, niet slechts van het vleesch, maar des zondigen vleesches, wilde komen, Rom. 8 : 3.

3. Hoewel Hij zich daardoor tot een schuldenaar der geheele wet heeft gesteld, Gal. 5 : 3, heeft Hij er zich aan onderworpen, ja, Hij heeft er zich daarom aan onderworpen, wijl Hij, schoon vrij geboren, de gestaltenis eens dienstknechts wilde aannemen. Christus werd besneden: *a.* Om aldus te belijden tot het zaad Abrahams te behooren, tot die natie, uit welke, zooveel het vleesch aangaat, Christus is voortgekomen, en die *het zaad Abrahams zou aannemen*, Hebr. 2 : 16. *b.* Opdat Hij zich Borg zou erkennen voor onze zonden, en de Bewerker onzer zaligheid. De besnijdenis, zegt Dr. Goodwin, was ons schuldbewijs, waarbij wij ons als schuldenaars der wet erkenden, en Christus, besneden zijnde, heeft er, als het ware Zijn handteekening onder geplaatst, daar Hij *zonde voor ons is gemaakt*. De ceremonieele wet bestond veelal in offers; Christus heeft zich hiermede verplicht te offeren, niet het bloed van stieren of bokken, maar Zijn eigen bloed, waartoe niemand, die te voren besneden was, zich ooit heeft kunnen verplichten. *c.* Opdat Hij de opdracht en toewijding aan God van de kinderen der gemeente door de inzetting, die het zegel der rechtvaardigheid des geloofs is, gelijk de besnijdenis was, en de doop is, zou rechtvaardigen en eeren, Rom. 4 : 11.

En voorzeker, dat Hij besneden werd, toen Hij acht dagen oud was, bewijst veel meer vóór de toewijding van het zaad der geloovigen door den doop in hunne kindsheid, dan Zijn gedoopt worden op dertigjarigen leeftijd bewijst voor het uitstellen van den doop, totdat zij volwassen zijn. De verandering in den vorm der plechtigheid brengt geene verandering in het wezen der zaak.

Naar de gewoonte werd Hem bij Zijne besnijdenis een' naam gegeven; Hij werd Jezus, of Jozua, genaamd, want aldus werd Hij genaamd van den engel, eer Hij in het lichaam ontvangen was, Hoofdst. 1 : 31, en later aan Zijn' vermeenden vader, Jozef, Matth. 1 : 21. Het was een gewone, algemeen bekende naam onder de Joden; evenals ook Johannes, Coll. 4 : 11, en hierin wilde Hij Zijnen broederen gelijk zijn. Het was de naam van twee mannen in het Oude-Testament, die uitnemende typen van Hem zijn geweest, Jozua, de opvolger van Mozes, die de bevelhebber was van Israel en Kanaän had veroverd; en Jozua, de hoogepriester, die opzettelijk gekroond was met het doel om een type te zijn van Christus *als priester op zijn' troon*, Zach. 6 : 11, 13. Die naam was van groote beteekenis in verband met Zijne onderneming. Jezus beteekent *Zaligmaker*. Hij werd genoemd, niet naar de heerlijkheid Zijner Goddelijke natuur, maar naar Zijne genaderijke doeleinden als Middelaar; Hij brengt verlossing teweeg.

II. Hij werd voorgesteld in den tempel. Dit geschiedde met het oog op de wet, en op den tijd, die door de wet er voor was vastgesteld, nl. toen Hij veertig dagen oud was, *als de dagen harer reiniging vervuld waren*. Vele handschriften, en wel authentieke, geven de lezing *autoon* in plaats van *autês*, *de dagen hunner reiniging*, de reiniging beide van moeder en kind, want aldus

was het bedoeld in de wet; en hoewel onze Heere Jezus geene onreinheid had, waarvan Hij gereinigd moest worden, heeft Hij er zich toch aan onderworpen, zooals Hij zich aan de besnijdenis had onderworpen, omdat Hij zonde voor ons gemaakt is, en opdat, gelijk wij door de besnijdenis van Christus besneden mochten worden, krachtens onze eenheid en gemeenschap met Hem, met eene geestelijke besnijdenis, die zonder handen geschiedt, Coll. 2 : 11, wij ook in de reiniging van Christus geestelijk gereinigd mogen worden van de vuiligheid en het bederf, dat wij met ons in de wereld brachten. Overeenkomstig de wet nu,

1. Werd het Kindeken Jezus, een eerstgeboren Zoon zijnde, *den Heere voorgesteld* in een der voorhoven van den tempel. De wet wordt hier aangehaald, vers 23. *Al wat mannelijk is, dat de moeder opent, zal den Heere heilig genaamd worden,* omdat door een bijzonder bevel van bescherming de eerstgeborenen van Israel gespaard werden, toen de eerstgeborenen der Egyptenaren door den verderfengel werden gedood, zoodat Christus, als eerstgeborene priester was door een stelliger recht dan dat van Aärons huis. Christus was de Eerstgeborene onder vele broederen, en werd den Heere heilig genoemd, zooals nooit iemand anders; toch werd Hij, evenals andere Eerstgeborenen, den Heere voorgesteld, en op geene andere wijze. Hoewel Hij pas uit den schoot des Vaders was gekomen, werd Hij Hem toch door een' priester voorgesteld, alsof Hij een vreemdeling was, die door iemand ingeleid, of voorgesteld moest worden. Zijne voorstelling aan den Heere beteekende, dat Hij zich den Heere voorstelde als Middelaar, toen Hij Hem tot zich deed naderen, en tot Hem genaken, Jer. 30 : 21. Maar, overeenkomstig de wet, Numeri 18 : 15, werd Hij *gelost. De eerstgeborene der menschen zult gij ganschelijk lossen, voor het geld van vijf sikkelen;* Lev. 27 : 6: Num. 18 : 16. Doch in geval van armoede was het den priester waarschijnlijk toegelaten minder, of ook wel niets te nemen; want daar wordt hier geene melding van gemaakt. Christus werd den Heere voorgesteld, niet om teruggebracht te worden, want Zijn oor was aan Gods deurpost doorboord om Hem eeuwiglijk te dienen; en hoewel Hij niet, gelijk Samuel, in den tempel gelaten werd, om aldaar te dienen, is Hij toch, evenals deze den Heere gegeven, *al de dagen, die Hij wezen zal,* en dient Hij Hem in den waren tempel, niet met handen gemaakt.

2. De moeder bracht hare offerande, vers 24. Toen zij dezen haren Zoon den Heere voorstelde, die het groote Offer zijn zou, had zij wel van andere offeranden verschoond kunnen blijven; maar *naar hetgeen in de wet gezegd is,* die wet, welke nog van kracht was, en dus moest het alzoo geschieden, zij moest offeren *een paar tortelduiven, of twee jonge duiven.* Waren zij vermogend geweest, dan had zij een lam ten brandoffer moeten brengen, en eene duif tot zondoffer, maar, arm zijnde, en niet in staat om den prijs van een lam te betalen, brengt zij twee duiven, eene ten brandoffer, en de andere ten zondoffer, Lev. 12 : 6, 8, om ons te leeren om in elk naderen tot God, en bovenal bij bijzondere gelegenheden, God te danken voor Zijne zegeningen, en goedertierenheden over ons, en tevens om met smart en schaamte onze zonden voor Hem te belijden; en in beiden moeten wij Hem eere geven; ook zal het ons nooit aan stof voor beiden ontbreken. Christus was niet, gelijk anderen, in zonde ontvangen en geboren, zoodat voor Hem dit niet, gelijk voor anderen, noodig geweest is, maar, dewijl Hij geworden is onder de wet, heeft Hij er aan voldaan. *Aldus betaamde het Hem alle gerechtigheid te vervullen.* En nog veel meer betaamt het aan den besten der menschen in te stemmen met de belijdenis van zonde, want *wie kan zeggen: Ik heb mijn hart gezuiverd?*

25. En zie, er was een mensch te Jeruzalem, wiens naam was Símeon; en deze mensch was rechtvaardig en Godvreezend, verwachtende de vertroosting Israels, en de Heilige Geest was op hem. 26. En hem was eene Goddelijke openbaring gedaan door den Heiligen Geest, dat hij den dood niet zien zoude, eer hij den Christus des Heeren zoude zien. 27. En hij kwam door den Geest in den tempel; en als de ouders het kindeken Jezus inbrachten, om naar de gewoonte der wet met Hem te doen; 28. Zoo nam hij het in zijne armen, en loofde God, en zeide: 29. Nu laat Gij, Heere, Uwen dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord; 30. Want mijne oogen hebben Uwe zaligheid gezien, 31. Die Gij bereid hebt voor het aangezicht van alle de volkeren; 32. Een licht tot verlichting der Heidenen, en tot heerlijkheid van Uw volk Israel. 83. En Jozef en Zijne moeder verwonderden zich over hetgeen dat van Hem gezegd werd. 34. En Símeon zegende henlieden, en zeide tot Maria, Zijne moeder: Zie deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israel, en tot een teeken, dat wedersproken zal worden; 34. (En ook een zwaard zal door uwe eigene ziel gaan) opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden. 35. En daar was Anna, eene profetesse, eene dochter van Fánuël, uit den stam van Aser; deze was tot grooten ouderdom gekomen, welke met haren man zeven jaren had geleefd, van haren maagdom af; 37. En zij was eene weduwe van omtrent vier en tachtig jaren, dewelke niet week uit den tempel met vasten en bidden, God dienende nacht en dag; 38. En deze, te dier ure daarbij komende, heeft insgelijks den Heere beleden, en sprak van Hem tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten. 39. En als zij alles voleindigd hadden, wat naar de wet des Heeren te doen was, keerden zij wederom naar Galiléa, tot hunne stad

Názareth. 40. En het Kindeken wies op, en werd gesterkt in den geest, en vervuld met wijsheid; en de genade Gods was over Hem.

Zelfs als Hij zich vernedert, wordt aan Christus eere bewezen, ten einde tegen de ergernis er van op te wegen. Opdat wij ons niet zouden stooten aan de geringe omstandigheden Zijner geboorte, hebben engelen Hem eere bewezen; en opdat wij nu niet geërgerd zullen worden, wijl Hij evenals andere kinderen, die in zonde zijn geboren, in den tempel voorgesteld wordt, en dat wel zonder eenigerlei plechtigheid, alleen aan Hem eigen, maar stilzwijgend, en in de massa der andere kinderen, doen thans Simeon en Anna Hem eere, door ingeving des Heiligen Geestes daartoe bewogen zijnde.

I. Zeer eervol is het getuigenis voor Hem van Simeon, hetwelk voor het Kindeken eerbied aanduidde, en voor de ouders eene bemoediging was, en tot eene gelukkige kennismaking van de priesters met den Zaligmaker had kunnen leiden, indien deze wachters niet blind waren geweest. Merk hier nu op:

1. Het bericht dat ons gegeven wordt omtrent dezen Simeon, of Simon. Hij woonde nu te Jeruzalem, en was voortreffelijk om zijne vroomheid en gemeenschapsoefening met God. Sommige geleerden, die zeer vertrouwd zijn met de Joodsche schrijvers, bevinden, dat zich te dier tijd te Jeruzalem een zekere Simeon bevond, die een man was van groot aanzien. Hij was de zoon van Hillel, en de eerste, aan wien zij den titel gaven van Rabban, den hoogsten titel, dien zij gaven aan hunne leeraren, en die nooit aan meer dan zeven hunner toegekend werd. Hij volgde zijn' vader Hillel op als voorzitter van het college, door zijn' vader opgericht, en van het groote sanhedrin. De Joden zeggen, dat hij begaafd was met een' profetischen geest, en dat hij uit zijn ambt ontzet werd, omdat hij getuigde tegen de heerschende denkwijze der Joden betreffende het tijdelijk koninkrijk van den Messias. Evenzoo maken zij de opmerking, dat er van hem geen gewag wordt gemaakt in hunne *Mishna*, of Boek der Overleveringen, hetgeen aanduidt, dat hij geen voorstander was van hunne dwaasheden. Tegen deze gissing wordt ingebracht, dat te dier tijd zijn vader, Hillel, nog leefde, en dat hij zelf nog vele jaren daarna heeft geleefd, gelijk blijkt uit de Joodsche geschiedenissen. Maar wat dat betreft, er wordt hier niet gezegd, dat hij oud was, en zijn woord: *Nu laat Gij, Heere! uwen dienstknecht gaan in vrede*, geeft te kennen, dat hij bereid en gewillig was om *nu* te sterven, maar hieruit is niet af te leiden, dat hij ook werkelijk spoedig gestorven is. Paulus heeft vele jaren geleefd nadat hij van zijn' dood als nabijzijnd gesproken heeft, Hand. 20 : 25. Eene tweede tegenwerping is, dat de zoon van Simeon Gamaliël was, een Farizeër en vijand van het Christendom; maar wat dat betreft, het is niets nieuws, dat een getrouw liefhebben van Christus een' dweepzieken Farizeër tot zoon heeft.

Wat hier van hem gezegd wordt is: *a.* Dat hij rechtvaardig en Godvreezend was, rechtvaardig jegens de menschen, en vroom jegens God; die twee hoedanigheden moeten altijd gepaard gaan; de eene zal de andere steunen, maar de eene kan geene vergoeding wezen voor het gebrek van de ander. *b.* Dat hij de vertroosting Israels verwachtte, dat is: de komst van den Messias, in wien alleen het volk van Israel, dat thans ellendig gekweld en verdrukt werd, vertroosting vinden zou. Christus is niet slechts de Bewerker van Israels vertroosting, Hij is er ook de Grond en Oorzaak van, Hij is de *Vertroosting Israels*. Het duurde lang eer Hij kwam, en zij, die geloofden, dat Hij komen zou, bleven Zijne komst *wachten* en *begeeren*, bleven haar *hopen* met *geduld*, bijna had ik gezegd met eene zekere mate van *ongeduld*, totdat Hij kwam. Hij begreep uit boeken, zooals het boek van Daniël, dat de tijd nabij was, en daarom was hij nu meer dan ooit verwachtende. De ongeloovige Joden, die nog verwachten hetgeen reeds gekomen is, gebruiken het als een eed, of plechtige betuiging: *Zoo waar ik hoop de vertroosting Israels te zien.* De vertroosting Israels moet verwacht worden, en is het waard, dat er op gewacht wordt, en zij zal welkom geheeten worden door hen, die haar verwachten en er op blijven wachten. *c. De Heilige Geest was op hem*, niet slechts als een Geest der heiligheid, maar als een Geest der profetie; hij was vervuld met den Heiligen Geest, en bekwaam gemaakt om dingen te spreken, die hooger waren dan hij. *d.* Er was hem eene genaderijke belofte gegegeven, dat hij vóór zijn' dood den Messias zou zien, vers 26. Hij onderzocht welken tijd de Geest van Christus in de Oud-Testamentische profeten aanduidde, en of die tijd nu nabij was, en hij ontving deze *Godsspraak* (want dat is de beteekenis van het woord) *dat hij den dood niet zien zoude, eer hij den Messias, den Gezalfde des Heeren, zou zien.* Zij, en zij alleen, kunnen kloekmoedig den dood zien, hem zonder verschrikking aanzien, die door het geloof Christus hebben gezien.

2. Het juist van pas komen van Simeon in den tempel, op het oogenblik toen Christus er voorgesteld werd, vers 27. Toen Jozef en Maria het Kind inbrachten, om, als het ware in het kerkregister onder de eerstgeborenen te worden ingeschreven, kwam ook Simeon, door den Heiligen Geest geleid, in den tempel. Dezelfde Geest, die hem gesteund had in zijne hope, heeft hem nu die vervoering van blijdschap doen smaken. Er werd hem in het oor gefluisterd: „Ga thans naar den tempel, en gij zult zien wat gij verlangd hebt te zien." Zij die Christus willen zien, moeten naar Zijn' tempel gaan, want dáár zal *de Heere, dien gij zoekt*, plotseling komen om u te ontmoeten, en dáár moet gij bereid zijn Hem te ontmoeten.

3. Zijne groote vreugde op dit gezicht. *Hij nam hetzelve in zijne armen*, vers 28; hij omhelsde het Kindeken met de innigste liefde, legde Hem aan zijn hart, dat gansch vol was van blijdschap. Hij nam Hem in zijne armen, om Hem den Heere voor te stellen (naar sommiger meening) om te doen wat der ouders of

des priesters was, want verscheidenen der oude schrijvers zeggen, dat hij zelf een priester was. Als wij het bericht, dat het Evangelie ons geeft van Christus, ontvangen en aannemen met een levend geloof, en de aanbieding van Christus, die het ons doet, met liefde en onderworpenheid, dan nemen wij Christus in onze armen. Hem was beloofd, dat hij Christus zou zien, maar de vervulling overtrof nog de belofte, hij houdt Hem in zijne armen.

4. De plechtige verklaring, die hij hierbij aflegt: Hij *loofde God, en zeide: Nu laat Gij, Heere! Uwen dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord,* vers 29—32. *a.* Hij heeft een liefelijk vooruitzicht voor zich zelven en (hetgeen wel een zeer groot voorrecht is) hij kan zich volkomen verheffen boven de liefde tot het leven en de vreeze voor den dood; ja, hij heeft eene heilige minachting voor het leven en eene begeerte naar den dood: *Nu laat Gij, Heere, Uwen dienstknecht gaan in vrede, want mijne oogen hebben de zaligheid gezien, waarvan mij het gezicht beloofd was eer ik sterf.* Hier is eene erkenning, dat God Zijn woord vervuld heeft, geen tittel van Zijne goede beloften heeft gefaald, gelijk Salomo erkent 1 Kon. 8 : 56. Nooit werd de hoop beschaamd van iemand, die op God heeft gehoopt. Eene dankzegging er voor. Hij loofde God, dat hij die zaligheid zag in zijne armen, die vele profeten en koningen begeerd hebben te zien en niet zagen. Eene belijdenis van zijn geloof, dat dit Kind in zijne armen de Zaligmaker was, de zaligheid zelve, *Uwe zaligheid,* de zaligheid door U verordineerd, de zaligheid, die Gij bereid hebt. En terwijl het zoo lang duurde, eer zij kwam, is zij al dien tijd bereid geworden. Het is een vaarwel aan deze wereld. *Nu laat Gij Uwen dienstknecht heengaan,* daar mijne oogen gezegend werden door dit gezicht, zoo laten zij nu gesloten worden, en niets meer zien van deze wereld". Het oog wordt niet verzadigd met zien, Pred. 1 : 8, vóór het *Christus gezien heeft,* maar dan *is* het verzadigd. Welk een armzalig aanzien heeft deze wereld voor iemand, die Christus in zijne armen, en de zaligheid in zijn oog heeft! Vaartwel nu, gij allen mijne vrienden en betrekkingen, vaartwel mijne genietingen en mijne bezigheden in deze wereld, ja vaarwel, zelfs gij tempel. Het is eene verwelkoming van den dood: *Nu laat Gij, Heere, Uwen dienstknecht heengaan.* De dood is een heengaan, het heengaan der ziel uit het lichaam, van de wereld der zinnen naar de wereld der geesten. Wij moeten niet heengaan vóór God ons ontslaat, want wij zijn Zijne dienstknechten, en moeten Zijn' dienst niet verlaten, vóórdat onze tijd vervuld is. Aan Mozes was beloofd, dat hij Kanaän zou zien, en dan *sterven,* maar hij bad, dat dit woord veranderd mocht worden, Deut. 3 : 24, 25. Aan Simeon is beloofd, dat hij den *dood niet zien* zou, vóór hij *Christus had gezien,,* en hij is bereid om dit te verklaren boven hetgeen uitgedrukt was, nl. als eene kennisgeving, aan hem, dat hij zou sterven, als hij *Christus gezien* heeft. Het zij zoo Heere, zegt hij, laat mij nu heengaan. Zie hier, ten eerste. Hoe troostrijk de dood is voor een Godvruchtige; hij gaat heen als Gods dienstknecht van de plaats van arbeid en zwoegen naar de plaats der rust. Hij gaat heen *in vrede,* vrede met God, vrede met zijn eigen geweten, in vrede met den dood, er mede verzoend, er mede bekend. Hij gaat heen *naar Gods woord,* evenals Mozes, *naar den mond des Heeren,* Deut. 34 : 5; het woord van bevel: *ga op, en sterf,* het woord der belofte, *Ik kome weder en zal u tot Mij nemen. Ten tweede.* Wat is de grond dezer vertroosting? *Want mijne oogen hebben Uwe zaligheid gezien.* Dit duidt méér dan een groot welgevallen aan in dit gezicht, zooals van Jakob: *Dat ik nu sterve, nadat ik uw aangezicht gezien heb,* Gen. 46 : 30. Het duidt eene geloovige verwachting aan van een' gelukzaligen toestand na den dood, door de zaligheid, die hij nu had aanschouwd, en die niet slechts de verschrikking wegneemt van den dood, maar hem tot *gewin* maakt, Filipp. 1 : 21. Zij, die Christus welkom heeten, kunnen den dood welkom heeten. *a.* Hij heeft een liefelijk vooruitzicht voor de wereld en voor de kerk. Deze zaligheid zal wezen een zegen voor de wereld. Zij is *bereid voor het aangezicht van al de volkeren,* niet om in een' hoek te worden verscholen, maar om bekend gemaakt te worden als *een Licht tot verlichting der Heidenen,* die nu in duisternis zijn gezeten. Zij zullen door Hem de kennis hebben van Hem, en van God, en van eene andere wereld. Dit verwijst naar Jes. 49 : 6: *Ik heb u gegeven tot een licht der Heidenen;* want Christus is gekomen om het licht der wereld te zijn, niet eene kaars op den Joodschen kandelaar, maar *de Zon der gerechtigheid. b.* Een zegen voor de kerk: *tot heerlijkheid van Uw volk Israel.* Het was eene eere voor de Joodsche natie, dat de Messias uit een hunner stammen is voortgekomen, dat Hij onder hen werd geboren, heeft geleefd en is gestorven. En van hen, die waarlijk Israelieten geweest zijn, van het geestelijk Israel, was Hij ook inderdaad de heerlijkheid, en zal dit blijven tot in eeuwigheid, Jes. 60 : 19. Zij zullen zich in Hem *beroemen. In den Heere zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen het gansche zaad van Israel,* Jes. 45 : 25. Toen Christus Zijnen apostelen gebood het Evangelie te prediken aan alle volken, heeft Hij zich hiermede tot een licht gemaakt om de Heidenen te verlichten, en toen Hij er bijvoegde: *beginnende van Jeruzalem* heeft Hij zich tot heerlijkheid gemaakt van Zijn volk Israel.

5. De voorzegging betreffende dit Kind, die hij uitsprak met zijn' zegen over Jozef en Maria. *Zij verwonderden zich over hetgeen van Hem gezegd werd.* En omdat zij door hetgeen tot hen gezegd werd getroffen werden, en er hun geloof door werd versterkt, wordt hier nu nog meer tot hen gezegd. *a.* Simeon toont hun hoe zij reden hadden om zich te verheugen, want hij zegende hen, vers 34. Hij noemde hen gezegend, die de eere hadden om tot dat Kind in betrekking te staan, en het voorrecht hadden om Hem op te voeden. Hij bad voor hen, dat God hen wilde zegenen, en wilde, dat ook anderen dit zouden doen. Zij hadden reden om zich te verheugen, want dit Kind zal hen niet

alleen tot eere en vertroosting zijn, maar Hij zal ook een zegen wezen voor allen. Hij wordt *gezet tot eene opstanding veler in Israel*, dat is: tot bekeering van velen tot God, die dood zijn in de zonde, en tot vertroosting van velen in God, die verzonken zijn in smart en vertwijfeling. Zij, tot wier val Hij gezet is, kunnen dezelfden wezen als zij voor wier opstanding Hij gezet is. Hij is gezet *eis ptoosin kai anastasin — tot hun val, ten einde hen weder op te richten;* om hen te verootmoedigen en klein te maken, en hen af te brengen van alle betrouwen op zich zelven, ten einde verhoogd te worden door hun betrouwen op Christus. Hij doorwondt en Hij heelt, Paulus valt, en wordt wederom opgericht. *b.* Hij toont hun ook hoe zij reden hadden om zich te verheugen met beving, overeenkomstig den raad, van ouds gegeven met betrekking tot het koninkrijk van den Messias, Ps. 2 : 11. Opdat Jozef, en inzonderheid Maria, zich niet zouden verheffen door de uitnemendheid der openbaringen, is hier een doorn in het vleesch voor hen, eene bijmenging in hunne vreugde, en dat is het wat wij somtijds noodig hebben. Het is waar: Christus zal een zegen wezen voor Israel, maar er zijn de zoodanigen in Israel, voor wie Hij *tot een' val gezet is*, wier bederf geprikkeld en opgewekt zal worden, die tegen Hem bevooroordeeld en in woede ontstoken zullen zijn, en zich aan Hem zullen ergeren, en wier zonde en verderf verzwaard zullen worden door de openbaring van Jezus Christus; velen, die voor zich zelven vergift zullen halen uit den balsem van Gilead, en zich tegen den Rotssteen des heils te pletter zullen stooten, en voor wie deze kostelijke Hoeksteen een steen des aanstoots zal zijn. Dit verwijst naar de profetie, Jes. 8 : 14, 15. Hij zal voor sommigen *een heiligdom zijn* en voor anderen een strik, 1 Petr. 2 : 7, 8. Gelijk het liefelijk is te denken hoe velen er zijn, voor wie Christus' Evangelie eene reuke des levens ten leven is, zoo is het ook droevig te denken aan de velen, voor wie het eene reuke des doods ten doode is. Hij is gezet tot een *teeken*, om door sommigen te worden bewonderd, en door velen te worden wedersproken. Veler oogen waren op Hem gericht; gedurende den tijd van Zijne openbare bediening was Hij een *teeken;* maar veler tong is tegen Hem geweest, de zondaren hebben Hem tegengesproken en gesmaad, voortdurend werd Hij bedild en gescholden, en de uitwerking hiervan zal wezen, *dat de gedachten uit veler harten geopenbaard worden*, vers 35, dat is: bij die gelegenheid zullen de menschen zich toonen in hetgeen zij zijn, zij zullen zich bloot geven, en zich alzoo onderscheiden. De verborgene goede neigingen en gezindheden in het hart van sommigen zullen geopenbaard worden door hun aannemen van Christus en door zich met Hem te vereenigen; de verborgene booze neigingen en het bederf van anderen, die anders niet zoo slecht hadden geschenen, zullen geopenbaard worden door hunne vijandschap jegens Christus en hunne woede tegen Hem. De menschen zullen geoordeeld worden naar de gedachten van hun hart, hunne gedachten omtrent Christus. Zijn zij voor *Hem* of zijn zij voor Zijne *tegenstanders?* Het woord Gods is een oordeeler der gedachten en der overleggingen des harten; wij worden er door ontdekt aan ons zelven, en zullen er hiernamaals door geoordeeld worden. Het is waar, Christus zal Zijne moeder ten troost wezen, maar verhef u daar niet op, want *een zwaard zal door uwe eigene ziel gaan.* Hij zal een lijdende Jezus wezen; en, *Ten eerste:* „Gij zult met Hem lijden, door medegevoelen, meer dan iemand anders van Zijne vrienden, vanwege het innige en nauwe uwer betrekking tot Hem, en de sterke liefde, die gij Hem toedraagt. Toen Hij gescholden en mishandeld werd, was dit een *doodsteek in hare beenderen.* Toen zij bij Zijn kruis stond, en Hem zag sterven, kunnen wij ons hare innerlijke smart wel zoo groot voorstellen, dat er in waarheid gezegd kon worden: *een zwaard ging haar door de ziel*, doorboorde haar het hart. *Ten tweede.* Gij zult *om Hem lijden.* Velen vatten dit op als eene voorzegging van haar martelaarschap, en sommigen der ouden zeggen, dat zij daar ook in vervuld werd. Het is goed voor ons om, te midden van onze rijkste genietingen en voorspoed in deze wereld te weten, dat ons banden en verdrukkingen aanstaande zijn.

II. Hij wordt opgemerkt door eene zekere Anna, eene profetes, opdat één uit elke sexe getuige voor Hem, in wien beiden mannen en vrouwen uitgenoodigd worden te gelooven, ten einde zalig te worden. Merk op:

1. Het bericht, dat hier omtrent deze Anna wordt gegeven. Zij was *a. Eene profetes;* de Geest der profetie die in Israel nu al meer dan drie honderd jaren lang had opgehouden, begon nu weder opgewekt te worden. Wellicht wordt er niets meer bedoeld dan dat zij iemand was, méér dan andere vrouwen ervaren in de Schrift, en die het zich ten taak stelde om de jongere vrouwen in de dingen Gods te onderwijzen. Hoewel het voor de kerk een zeer ontaarde tijd was, heeft God *zich nochtans niet onbetuigd gelaten. b.* Zij was *eene dochter van Fanuel.* De naam haars vaders, zegt Hugo de Groot, wordt vermeld, om ons Jakobs Fanuel, of Pniël voor den geest te brengen, Gen. 32 : 30, opdat de verborgenheid er van thans ontdekt zou worden, wanneer wij in Christus, God als het ware van aangezicht tot aangezicht zien zullen, en ons leven behouden blijft. Haar eigen naam beteekent *genadig. c.* Zij was uit den stam van Aser, dus uit Galilea, en, naar sommiger meening wordt hierop gewezen ter wederlegging van hen, die zeiden: *Uit Galilea is geen profeet opgestaan*, terwijl niet zoodra de profetie weer herleefd was, of zij verscheen uit Galilea. *d.* Zij was tot grooten ouderdom gekomen, eene weduwe van omtrent vier en tachtig jaren. Sommigen denken, dat zij nu vier en tachtig jaren weduwe was, en dan moet zij ver boven de honderd jaren zijn geweest. Anderen denken, veeleer dan te onderstellen, dat iemand die al zoo oud was nog zoo tot vasten en bidden in staat zou zijn, dat zij slechts vier en tachtig jaren was, en sedert langen tijd weduwe. Hoewel zij reeds jong weduwe was geworden, en met haren man slechts zeven

jaren geleefd had, is zij toch nooit hertrouwd, maar is zij tot aan haren dood weduwe gebleven, hetgeen vermeld wordt tot haren lof. *e.* Zij leefde in den tempel, of heeft hem ten minste voortdurend bezocht. Sommigen denken, dat zij eene woning had in de voorhoven van den tempel, hetzij aldaar onderhouden uit een liefdadigheidsfonds van den tempel, of, als profetes, zoodat zij daar een geschikt verblijf had om geraadpleegd te worden door hen, die den wille Gods wenschten te kennen. Anderen denken, dat haar niet wijken uit den tempel niets anders beteekende, dan dat zij er steeds alle diensten bijwoonde. Als er eenig goed werk gedaan moest worden, was zij gereed en bereid om er aan mede te doen. Zeer waarschijnlijk had zij eene eigene woning in de buitengebouwen van den tempel. Behalve haar voortdurend bijwonen van den openbaren eeredienst was zij ook zeer overvloedig in stille oefeningen der Godsvrucht, want met vasten en bidden diende zij God nacht en dag. Geene wereldlijke bezigheid hebbende, of er wellicht niet meer toe in staat zijnde, gaf zij zich gansch en al over aan een leven van gebed, en vastte niet slechts tweemaal per week, maar leidde een leven van zelfverloochening en dooding van het vleesch, en bracht in oefeningen der Godsvrucht den tijd door, dien anderen doorbrengen met eten en drinken en slapen. Zij bad niet slechts op bepaalde uren, zij bad dag en nacht, was altijd in biddende gemoedsstemming, gaf zich over aan het gebed, was overvloedig in plechtige gebeden en zeer bijzonder in voorbede voor anderen. En hierin *diende zij God;* dat was er de waardij, de voortreffelijkheid van. De Farizeën *vastten dikwijls*, en deden *lange gebeden*, maar zij dienden zich zelven, en hunne eigene begeerlijkheid en hoogmoed, maar deze Godvruchtige vrouw deed niet slechts wat goed was, maar deed het uit een goed beginsel en met een goed doel; zij *diende God* in haar vasten en bidden, en had Zijne eer op het oog. Van onze oefeningen der Godsvrucht moeten wij nooit aflaten; andere plichten hebben hun' bestemden tijd, maar bidden moeten wij altijd. Het is liefelijk bejaarde Christenen overvloedig te zien in daden der Godsvrucht, als degenen, die *goed doende, niet vertragen*, en zich niet boven deze oefeningen verheven achten, of denken, dat zij er te oud voor zijn, maar er al meer en meer behagen in vinden, en er al meer en meer de behoefte aan gevoelen totdat zij in den hemel komen. Aan hen, die naarstig en getrouw zijn in het gebruik maken van het licht en van de middelen, die zij hebben, zullen nog meer ontdekkingen gedaan worden. Anna wordt thans overvloediglijk beloond voor haar veeljarig bijwonen van den tempeldienst.

2. Haar getuigenis van den Heere Jezus, vers 38. *Te dierzelver ure daarbij komende*, toen het Kind werd voorgesteld, en Simeon over Hem sprak, kon zij, die zoo voortdurend in den tempel was, die gelegenheid niet missen. *a.* Zij heeft insgelijks den Heere beleden, evenals Simeon, en wellicht, evenals hij, ook gewenscht om nu henen te gaan in vrede. *Zij heeft insgelijks den Heere gedankt* [1]). Zij, aan wie Christus bekend gemaakt wordt, hebben reden genoeg om den Heere te danken voor zoo groot een gunstbewijs, en wij moeten tot dien plicht opgewekt en aangevuurd worden door den lof en de dankzegging van anderen. Waarom zouden wij niet even goed dank aan God toebrengen als zij? Anna stemde in met Simeon, en droeg bij tot de harmonie. Zij heeft den Heere beleden; zij heeft openlijk belijdenis afgelegd van haar geloof betreffende dit Kind. *b.* Zij heeft, als profetes, anderen omtrent Hem onderwezen. *Zij sprak van Hem tot allen*, die geloofden, dat de Messias komen zoude, en die *met Hem de verlossing in Jeruzalem verwachtten.* Verlossing was de zaak, die noodig was, die verwacht en gewenscht werd; verlossing in Jeruzalem, want vandáár moet des Heeren woord uitgaan, Jes. 2 : 3. Er waren sommigen te Jeruzalem, die de verlossing verwachtten, doch het waren slechts weinigen, want het schijnt, dat Anna bekend was met allen, die met haar den Messias verwachtten. Zij wist waar hen te vinden, of zij wisten haar te vinden, en zij deelde hun de goede tijding mede, dat zij den Heere gezien had; en het was eene gewichtige tijding, die van Zijne geboorte thans, zooals later van Zijne opstanding. Zij, die zelven met Christus bekend zijn, moeten alles doen wat zij kunnen, om anderen met Hem bekend te maken.

Eindelijk, een kort bericht omtrent de kindsheid en jeugd van onzen Heere Jezus.

1. *Waar* Hij haar doorbracht, vers 39. Toen de plechtigheid van de voorstelling van het Kind en de reiniging der moeder volbracht was, keerden zij terug naar Galilea. Lukas verhaalt niets meer omtrent hen totdat zij in Galilea terug waren, maar uit Matthéüs 2 blijkt, dat zij van Jeruzalem naar Bethlehem waren wedergekeerd, waar de wijzen uit het Oosten hen vonden, en waar zij bleven, totdat zij de aanwijzing ontvingen om naar Egypte te vluchten, ten einde aan de boosaardigheid en woede van Herodes te ontkomen; en vandáár terugkeerden toen zij, nadat Herodes was gestorven de aanwijzing ontvingen om naar hunne vorige woning te Nazareth te gaan, vanwaar zij wellicht nu eenige jaren afwezig waren geweest. Dit wordt hier genoemd *hunne stad*, omdat zij er lang hadden gewoond, en er hunne familiebetrekkingen hadden. En Hij moest ook daarom van Jeruzalem weggaan, wijl Zijn koninkrijk en priesterschap geene verwantschap of gelijkenis moest hebben met de tegenwoordige regeering van de Joodsche kerk en staat. Hij wordt heengezonden naar eene afgelegene, geminachte plaats, want hierin, evenals in andere dingen, moet Hij zich vernederen, *zichzelven vernietigen.*

2. *Hoe* Hij haar doorbracht, vers 40. Het betaamde Hem *in alles den broederen gelijk te worden*, en daarom heeft Hij Zijne kindsheid en jeugd doorgebracht zooals andere kinderen, doch zonder zonde, ja met kennelijke aanduidingen van de Goddelijke natuur, die in Hem woonde. Gelijk andere kinderen wies Hij op in lichaams-

1) Vers 38 naar de Engelsche overzetting.

grootte, en in toeneming van verstand in Zijne menschelijke ziel, opdat Zijn *natuurlijk* lichaam een beeld, of type, zou zijn van zijn geestelijk lichaam, hetwelk, schoon bezield door een' volmaakten geest, toch toeneemt tot de mate van een' volkomenen man, Efeze 4 : 13, 16. Maar terwijl andere kinderen zwak zijn in verstand en vastberadenheid, was Hij *gesterkt in den geest.* Door den Geest Gods was Zijne menschelijke ziel begiftigd met buitengewone kracht, en al Zijne vermogens verrichtten hun' werk en dienst op buitengewone wijze. Hij had een sterk redeneervermogen, en een doordringend oordeel. Terwijl *dwaasheid in het hart is gebonden* van andere kinderen, hetgeen blijkt uit hetgeen zij zeggen en doen, was Hij *vervuld met wijsheid,* niet door het voordeel te hebben van opvoeding en onderwijs, maar door de werking des Heiligen Geestes. Alles wat Hij zeide en deed, was wijs gezegd en wijs gedaan, boven Zijne jaren. Terwijl andere kinderen toonen, dat het bederf der natuur in hen aanwezig is, en het onkruid der zonde opgroeit met de tarwe van het verstand, liet Hij blijken, dat niets dan *de genade Gods over Hem was,* — de tarwe ontsproot zonder onkruid — en dat, terwijl andere kinderen van nature kinderen des toorns zijn, Hij grootelijks bemind was door God, en in hooge mate Zijne gunst genoot, dat God Hem liefhad, en op bijzondere wijze zorg voor Hem droeg.

41. En Zijne ouders reisden alle jaar naar Jeruzalem, op het feest van Pascha. 42. En toen Hij twaalf jaren oud geworden was, en zij naar Jeruzalem opgegaan waren, naar de gewoonte van den feestdag; 43. En de dagen aldaar voleindigd waren, bleef het Kind Jezus te Jeruzalem; en Jozef en Zijne moeder wisten het niet; 44. Maar meenende, dat Hij in het gezelschap op den weg was, gingen zij eene dagreize, en zochten Hem onder de magen, en onder de bekenden. 45. En als zij Hem niet vonden, keerden zij wederom naar Jeruzalem, Hem zoekende. 46. En het geschiedde, na drie dagen dat zij Hem vonden in den tempel, zittende in het midden der leeraren hen hoorende, en hen ondervragende. 47. En allen, die Hem hoorden, ontzetten zich over Zijn verstand en antwoorden. 48. En zij, Hem ziende, werden verslagen; en Zijne moeder zeide tot Hem: Kind, waarom hebt gij ons zóó gedaan? Zie, uw vader en ik hebben u met angst gezocht. 49. En Hij zeide tot hen: wat is het, dat gij Mij gezocht hebt? Wist gij niet dat Ik moest zijn in de dingen Mijns Vaders? 50. En zij verstonden het woord niet, dat Hij tot hen sprak. 51. En Hij ging met hen af, en kwam te Názareth, en was hun onderdanig. En Zijne moeder bewaarde al deze dingen in haar hart. 52. En Jezus nam toe in wijsheid, en in grootte, en in genade bij God en de menschen.

Wij hebben hier het eenige geschiedkundige bericht omtrent onzen gezegenden Zaligmaker van Zijne kindsheid tot aan den dag van Zijne vertooning aan Israel op negen en twintigjarigen leeftijd, en derhalve is het van groot belang voor ons om hier bijzondere aandacht, aan te wijden, want het is vergeefs om te wenschen, dat wij er meer van hadden. Hier is

1. Christus' opgaan met Zijne ouders naar Jeruzalem op het feest van het Pascha, vers 41, 42,

1. Het was hunne vaste gewoonte om het feest aldaar te vieren, overeenkomstig de wet, hoewel het eene lange reize voor hen was, en zij arm waren, en dus wellicht niet in staat om er, zonder zich te bekrimpen, de onkosten van te bestrijden. Openbare inzettingen van den Godsdienst moeten bijgewoond worden, en wij moeten de *onderlinge bijeenkomst niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben.* Wereldlijke zaken moeten wijken voor geestelijke belangen. Jozef en Maria hadden een' Zoon bij zich in huis, die beter in staat was hen te onderwijzen dan al de rabbijnen te Jeruzalem, toch zijn zij derwaarts opgegaan *naar de gewoonte van den feestdag. De Heere bemint de poorten van Zion boven alle woningen van Jakob,* en dat behooren ook wij. Wij hebben reden te gelooven, dat Jozef evenzoo opging voor het Pinksterfeest en het Loofhuttenfeest; want al de mannen moesten daar drie maal in het jaar verschijnen, maar dat Maria slechts opging voor het feest van het Pascha, dat het grootste der drie feesten was, en waarin veel van het Evangelie lag opgesloten.

2. Het Kind Jezus heeft toen Hij twaalf jaren oud was, hen derwaarts vergezeld. De Joodsche leeraren zeggen, dat kinderen van twaalf jaren al van tijd tot tijd moeten beginnen te vasten, teneinde te leeren om op den Grooten Verzoendag te vasten; en dat op dertienjarigen leeftijd een kind een „zoon des gebods" begint te worden, dat is: de plichten op zich moet nemen van het lidmaatschap der kerk, terwijl hij van zijne kindsheid af, krachtens zijne besnijdenis, een zoon des verbonds was. Er wordt niet gezegd, dat Jezus toen voor het eerst opging om te aanbidden op het feest; waarschijnlijk had Hij dit reeds eenige jaren te voren gedaan, daar Hij een geest en wijsheid bezat boven Zijne jaren, en allen, die *verstandig zijn om te hooren,* behooren den openbaren eeredienst bij te wonen, Neh. 8 : 3. Die kinderen welke vroeg gevorderd zijn in andere dingen, moeten ook vorderen in den Godsdienst. Het is tot eer van Christus dat kinderen den openbaren eeredienst bijwonen, en Hij schept behagen in hunne Hosanna's. En die kinderen, welke in hunne kindsheid Gode werden gewijd, moeten, als zij tot jaren des onderscheids zijn gekomen, geroepen, uitgenoodigd worden om tot het Evangelie Pascha, n.l. des Heeren Avondmaal te komen, opdat zij toonen, dat hun eigen wil en wensch is om zich bij den Heere te voegen.

II. Christus' verwijlen te Jeruzalem nadat Zijne ouders vertrokken waren, zonder dat zij dit wisten, waarmede Hij bedoelde reeds vroeg iets te toonen van hetgeen, waarvoor Hij bestemd was.

1. Zijne ouders keerden niet terug, vóórdat zij *de dagen aldaar voleindigd hadden.* Zij bleven er al de zeven dagen van het feest, hoewel het niet volstrekt noodzakelijk was, dat zij er langer dan de eerste twee dagen bleven, na welke velen huiswaarts keerden. Het is goed om tot het einde van een' kerkdienst te blijven, gelijk het betaamt aan hen, die zeggen: *het is goed hier te zijn,* en ons niet weg te spoeden, alsof wij gelijk Doëg waren, *die opgehouden werd voor het aangezicht des Heeren.*

2. *Het Kind bleef te Jeruzalem,* niet omdat Hij er afkeerig van was om naar huis te gaan, of niet gaarne in het gezelschap Zijner ouders was, maar omdat Hij er iets te doen had, en Zijn' ouders wilde doen weten, dat Hij een' Vader had in den hemel, aan wien Hij meer opmerkzaamheid en eerbied verschuldigd was dan aan hen; en deze Zijn eerbied voor *Hem* moet niet opgevat worden als oneerbiedigheid jegens *hen.* Sommigen maken de gissing, dat Hij in den tempel achterbleef, want het was gewoonte onder de vrome Joden, om op den morgen van den dag, waarop zij naar huis terugkeerden, eerst naar den tempel te gaan om God te aanbidden. Daar bleef Hij achter en vond er gastvrijheid, totdat zij Hem vonden. Of wellicht bleef Hij in het huis van een' anderen vriend en een Kind, zooals Hij was, moet wel de lieveling geweest zijn van allen, die Hem kenden, zoodat iedereen Hem zeker gaarne bij zich wilde hebben — en dat Hij slechts naar den tempel ging, als er dienst was, en zoo was Hij dan achtergebleven. Het is goed om jonge lieden gewillig te zien om in het huis des Heeren te blijven; zij zijn dan gelijk Christus.

3. Zijne ouders legden de eerste dagreize af zonder te vermoeden, dat Hij was achtergebleven, want zij *meenden, dat Hij in het gezelschap op den weg was,* vers 44. Bij deze gelegenheden was de menigte van reizigers zeer talrijk, vooral op de eerste dagreize, en de wegen vol van menschen, en zoo dachten zij; dat Hij met sommigen van de buren op weg was, en zij *zochten Hem onder de magen en onder de bekenden,* die op den weg waren. Hebt *gij* onzen Zoon niet gezien? Of hebt *gij* Hem gezien? Gelijk de vraag der bruid: *Hebt gij dien gezien, dien mijne ziel liefheeft?* Dit was een juweel, wel waard om er naar te zoeken. Zij wisten, dat iedereen Zijn gezelschap begeerde, en dat Hij bereid was om onder magen en bekenden goed te doen, maar onder hen vonden zij Hem niet, vers 45. Er zijn velen, te velen, die tot onze magen en bekenden behooren, en wier omgang wij niet kunnen mijden, maar onder wie wij weinig of niets van Christus vinden. Toen zij nu in dit of dat gezelschap op den weg niets van Hem konden vernemen, hoopten zij Hem toch te vinden ter plaatse, waar zij dien nacht vertoefd hadden, maar ook dáár konden zij geene tijding van Hem krijgen. Vergelijk hiermede Job 23 : 8, 9.

Toen zij Hem niet vonden in de plaats, waar zij den nacht hadden doorgebracht, keerden zij den volgenden morgen terug naar Jeruzalem, Hem zoekende. Zij, die Christus willen vinden, moeten Hem zoeken totdat zij Hem vinden; want ten laatste zal Hij gevonden worden van hen, die Hem zoeken, en Hij zal bevonden worden een milde Belooner te zijn voor hen. Zij, die hunne vertroosting in Christus hebben verloren, en de blijken van hun deel aan Hem, moeten zich bedenken waar, en wanneer, en hoe zij ze verloren hebben, en moeten terugkeeren naar de plaats, waar zij ze het laatst gehad hebben, moeten *gedenken waarvan zij uitgevallen zijn, en zich bekeeren, en de eerste werken doen, en tot hunne eerste liefde wederkeeren,* Openb. 2 : 4, 5. Zij, die hunne verlorene kennis van Christus willen herkrijgen, moeten naar Jeruzalem gaan, de plaats, die Hij verkoren heeft om er Zijn' naam te stellen, moeten Zijne inzettingen waarnemen, het Evangelie-Pascha vieren, waar zij kunnen hopen Hem te ontmoeten.

5. Op den derden dag vonden zij Hem in den tempel, in een van de vertrekken, die tot den tempel behoorden, waar de leeraren der wet niet hunne gerechtszitting hielden, maar veeleer hunne scholen voor openbare gesprekken, en dáár vonden zij Hem, zittende in het midden der leeraren, vers 46, niet staande, als een leerling om door hen ondervraagd en onderwezen te worden, want Hij had hun zulk eene mate van kennis en wijsheid ontdekt, dat zij Hem toelieten om onder hen plaats te nemen, als een medelid van hunne vereeniging, of gezelschap. Dit is een voorbeeld en bewijs, dat Hij niet slechts *vervuld was met wijsheid,* vers 40, maar dat Hij de begeerte had om haar te vermeerderen, en vaardigheid had om haar mede te deelen. En hierin is Hij een voorbeeld voor kinderen en jonge lieden, die van Christus behooren te leeren om zich te verlustigen in het gezelschap van hen, van wie zij iets goeds kunnen leeren, en liever te verkiezen om neder te zitten onder de leeraren, dan onder de spelers. Laten zij beginnen, als zij twaalf jaren oud zijn, en nog eerder, om kennis te zoeken, en het gezelschap van hen, die in staat zijn hun onderricht te geven; het is zulk een moedgevend, veelbelovend teeken in jonge lieden, als zij begeerig zijn naar onderwijs. Menig jongeling van den leeftijd, waarop Christus toen was, zou met de kinderen in den tempel gespeeld hebben, maar Hij was zittende onder de leeraren. *a.* Hij hoorde hen. Zij, die willen leeren moeten *rasch zijn om te hooren. b.* Hij ondervroeg hen. Of het was als leeraar — als zoodanig had Hij macht te vragen — of als leerling — en als zoodanig had Hij ootmoed genoeg om te vragen — weet ik niet, of als medelid en mede-onderzoeker naar de waarheid, die door wederzijdsche vriendelijke navorsching ontdekt moest worden. *c.* Hij antwoordde hun, en Zijne antwoorden waren zeer verrassend en overtuigend, vers 47. Zijne wijsheid en verstand blonken evenzeer uit in Zijne vragen als in Zijne antwoorden, zoodat allen, die Hem hoorden zich ontzetten. Nooit hadden zij iemand,

die zoo jong was, ja nooit hadden zij iemand uit hunne grootste leeraren, zulke verstandige redenen hooren voortbrengen, zooals zij van Hem hoorden. Evenals David, was Hij *verstandiger dan al Zijne leeraars, ja zelfs dan de ouden*, Ps. 119, 99, 100. Nu heeft Christus enkele stralen van Zijne heerlijkheid getoond, maar zij werden terstond weder teruggehouden. Hij gaf hun eene proeve — zegt Calvijn — van Zijne Goddelijke wijsheid en kennis. Mij dunkt dat deze openbare verschijning van Christus als een leeraar in den tempel, was als Mozes' eerste poging om Israel te verlossen, die door Stephanus in dier voege verklaard wordt, dat hij *meende, dat zijne broeders zouden verstaan, dat God door zijne hand hun verlossing geven zou*, Hand. 7 : 24, 25. Zij zouden den wenk hebben kunnen begrijpen en toen verlost zijn kunnen worden, *maar zij hebben het niet verstaan*. En zoo zouden zij nu terstond — voor zoover ik weet — Christus gehad kunnen hebben om Zijn werk onder hen te beginnen; maar zij waren slechts ontzet, en verstonden de aanduiding niet; en daarom trekt Hij zich, evenals Mozes, terug in de afzondering, en gedurende vele jaren daarna hooren zij niet meer van Hem.

6. Zijne moeder had hierover een vertrouwelijk gesprek met Hem. Toen het gezelschap zich op weg begaf, nam zij Hem ter zijde, en ondervroeg Hem hieromtrent met groote teederheid en liefde, vers 48. Jozef en Maria werden beiden *verslagen* toen zij Hem dáár vonden, en zagen, dat Hem zoo veel eerbied betoond werd, zoodat Hij zelfs werd toegelaten om neder te zitten onder de leeraars, en dat men acht op Hem sloeg. Zij vader wist, dat hij slechts den naam had van Zijn' vader te zijn, en daarom zeide hij niets. Maar *a*. Zijne moeder zeide Hem, hoe kwalijk zij het namen: *Kind! waarom hebt gij ons zóó gedaan? Waarom hebt gij ons zulk een' angst aangejaagd?* Zij waren gereed te zeggen, zooals Jakob van Jozef: *Een wild dier heeft hem verscheurd;* of: „hij is een nog wreeder vijand in handen gevallen, die ten laatste ontdekt heeft, dat hij dit Kindeken was, dat Herodes eenige jaren geleden wilde ombrengen." Wij kunnen ons voorstellen, hoe zij door duizenderlei gedachten, de eene nog schrikkelijker dan de andere, gekweld werden. „Waarom nu hebt gij ons dezen angst veroorzaakt? Uw vader en ik hebben u met angst gezocht; niet slechts bevreesd u verloren te hebben, maar verdrietig op ons zelven, omdat wij geene betere zorge voor u hebben gedragen om u bij ons te houden". Diegenen hebben wel reden om over hun verlies te klagen, die denken, dat zij Christus verloren hebben. Maar hun weenen heeft hun zaaien niet verhinderd; zij treurden niet op zulk eene wijze, dat zij in wanhoop nederzaten, neen zij treurden en zochten. Indien wij Christus willen vinden, moeten wij Hem treurende en met angst zoeken, treurende, omdat wij Hem verloren hebben, dat wij Hem tot toorn verwekt hebben, zoodat Hij zich van ons terugtrok, en dat wij Hem niet eerder gingen zoeken. Zij, die Hem aldus in droefheid en angst zoeken, zullen Hem ten laatste met zoo veel te meer blijdschap vinden. *b*. Met zachtheid bestraft Hij hunne buitensporige bezorgdheid over Hem, vers 49. „Wat is het, dat gij Mij gezocht hebt? Gij hadt gerust kunnen vertrouwen, dat Ik u naar huis gevolgd zou zijn, nadat Ik het werk, dat Ik hier te doen had, gedaan zou hebben. In Jeruzalem kon Ik niet verloren zijn. Wist gij niet, dat Ik moest wezen *en tois tou patros mou;* in Mijns Vaders huis?" zoo als sommigen dit lezen. „Waar anders zou de Zoon wezen, die eeuwiglijk in het huis blijft? Ik moet wezen. *a a*: Onder de zorge en bescherming Mijns Vaders, en daarom behoordet gij uwe zorge over Mij op Hem te werpen, en er niet u zelven mede te bezwaren." Christus is een pijl, verborgen in den pijlkoker Zijns Vaders, Jes. 49 : 2. Hij draagt ook zorg voor Zijne kerk, en daarom moeten wij nooit wanhopen aan hare veiligheid. *b b. Aan het werk Mijns Vaders* — zoo verstaan wij het — „Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders, en daarom kon Ik niet even spoedig huiswaarts keeren als gij. *Wist gij niet?* Hebt gij nog niet in Mij opgemerkt, dat Ik Mij aan den dienst van den Godsdienst gewijd heb, en Mij dus met de aangelegenheden er van moet bezighouden?" Hierin heeft Hij ons een voorbeeld nagelaten, want het betaamt den kinderen Gods, om in gelijkvormigheid met Christus bezig te zijn met de zaken huns hemelschen Vaders, waarvoor alle andere zaken achtergesteld moeten worden. Wij denken nu, dat wij dit woord van Christus zeer goed verstaan, want Hij heeft het verklaard door hetgeen Hij gedaan en gezegd heeft. Het was Zijne opdracht in de wereld, en het was Zijne spijs en drank in de wereld, om den wil Zijns Vaders te doen en Zijn werk te voleindigen; maar toen maals hebben Zijne ouders *het woord niet verstaan, dat Hij tot hen sprak*, vers 50. Zij begrepen niet wat Hij toen voor werk had te verrichten voor Zijn' vader in den tempel. Zij geloofden, dat Hij de Messias was, die den troon van Zijn' vader David behoorde te hebben, maar zij dachten, dat dit Hem eerder naar het koninklijk paleis dan naar den tempel moest voeren. Zij verstonden Zijn profetisch ambt niet, en veel van Zijn werk had Hij hierin te verrichten.

Eindelijk. Wij hebben hier hun' terugkeer naar Nazareth. Deze flikkering van den glans Zijner heerlijkheid moest van korten duur zijn. Zij was nu voorbij, en het heeft Zijne ouders niet gedrongen om zich te Jeruzalem te vestigen, of er Hem zich te laten vestigen, hoewel dit de plaats was voor bevordering, en waar Hij de beste gelegenheid had om Zijne wijsheid te toonen, heeft Hij zich toch zeer gewillig teruggetrokken in de afzondering te Nazareth, waar Hij gedurende vele jaren als levend begraven was. Ongetwijfeld is Hij drie maal in het jaar voor de feesten opgegaan naar Jeruzalem, maar of Hij ooit weder naar den tempel is gegaan om er met de leeraren te redetwisten, wordt ons niet gezegd; het is niet onwaarschijnlijk, dat Hij het gedaan heeft. Maar hier wordt ons gezegd,

1. Dat Hij Zijnen ouders onderdanig was.

Hoewel Hij, om te toonen, dat Hij méér dan mensch was, zich eens van Zijne ouders teruggetrokken heeft om in *de dingen Zijns Vaders te zijn*, heeft Hij dít vooralsnog niet tot Zijne gewoonte gemaakt, niet dan vele jaren later deed Hij dit; maar nu was Hij hun onderdanig, volgde hunne bevelen, ging en kwam zooals zij het Hem zeiden, en heeft ook, naar het schijnt, met Zijn' vader in diens beroep als timmerman gearbeid. Hierin heeft Hij een voorbeeld gegeven aan kinderen om hunne ouders gehoorzaam te zijn in den Heere. Geworden zijnde uit eene vrouw, was Hij geworden onder de wet van het vijfde gebod, om aan het zaad der geloovigen te leeren zich Hem als een getrouw zaad te bewijzen. Hoewel Zijne ouders arm en gering waren; hoewel Zijn vader slechts Zijn *vermeende* vader was, was Hij hun toch onderdanig. Hoewel Hij gesterkt was in den geest, en vervuld met wijsheid, ja, hoewel Hij de Zone Gods was, was Hij toch onderdanig aan Zijne ouders; hoe zullen dan zij, die zwak en dwaas zijn, het verantwoorden, als zij hunne ouders ongehoorzaam zijn?

2. Dat Zijne moeder, hoewel zij de woorden haars Zoons niet ten volle begreep, ze toch in haar hart bewaarde, verwachtende, dat zij haar later verklaard zouden worden, en zij ze dan ten volle zou verstaan en weten zou hoe ze te gebruiken. De woorden der menschen kunnen wij, als zij duister zijn, wel veronachtzamen *(Si non vis intelligi, debes negligi — Als het niet verstaanbaar is, heeft het geene waarde)* maar van Gods woorden moeten wij dit niet denken. Hetgeen in het eerst duister is, zoodat wij niet weten wat er van te maken, kan later duidelijk en gemakkelijk te verstaan worden, daarom moeten wij het voor later bewaren, Joh. 2 : 22. Datgene hetwelk ons nu niet nuttig schijnt te zijn, kan ons later van veel nut worden. Een scholier bewaart de regelen der spraakkunst in zijn geheugen, waarvan hij voor het oogenblik het nut niet begrijpt, omdat hem gezegd wordt, dat zij hem later nuttig zullen wezen. Evenzoo moeten wij met Christus' woorden doen.

3. Dat Hij in alles verwonderlijk toenam, vers 52. *Hij nam toe in wijsheid en in grootte.* In de volkomenheid Zijner Goddelijke natuur kon geene toeneming plaats hebben; maar dit wordt bedoeld van Zijne menschelijke natuur. Zijn lichaam nam toe in grootte, Hij groeide in de jaren van groei; en Zijne ziel nam toe in wijsheid, in alle de gaven en vermogens der menschelijke ziel. Hoewel van Zijne ontvangenis af het Eeuwige Woord vereenigd was met de menschelijke ziel, heeft toch de Godheid, die in Hem woonde, zich trapsgewijze aan Zijne menschheid geopenbaard, *ad modum recipientis — naar Zijne bevatting;* al naar de vermogens Zijner menschelijke ziel er al meer en meer toe in staat waren, werden de gaven, die zij van de Goddelijke natuur ontving al meer en meer medegedeeld. En Hij nam toe *in genade bij God en de menschen*, dat is: in al die gaven der genade, die Hem bij God en de menschen aangenaam maakten. Hierin heeft Christus zich geschikt naar Zijn' staat van vernedering, zoodat, gelijk Hij zich nederboog om een' zuigeling, een kind te zijn, ook het beeld Gods helderder in Hem schitterde naarmate Hij opgroeide tot man, dan toen Hij nog een zuigeling, een kind was. Jonge lieden behooren, naarmate zij toenemen in grootte, ook toe te nemen in wijsheid, dan zullen zij, naarmate zij toenemen in wijsheid, ook toenemen in genade bij God en de menschen.

HOOFDSTUK III.

Er wordt ons omtrent den Heere Jezus van Zijn twaalfde jaar totdat Hij Zijn dertigste jaar was ingetreden, niets medegedeeld. Wij denken dikwijls, dat het ons liefelijk en nuttig zou geweest zijn, indien wij dagboeken, of ten minste jaarboeken hadden, waarin voorvallen omtrent Hem waren opgeteekend; maar wij bezitten zoo veel als de Oneindige Wijsheid het goed en gepast achtte om ons bekend te maken, en zoo wij daar geen nut en voordeel uit trekken, dan zouden wij het evenmin, als wij meer hadden. De groote bedoeling der evangelisten was ons een bericht te geven van het Evangelie van Christus, dat wij moeten gelooven, en door hetwelk wij hopen zalig te worden. Dat begon met de bediening en den doop van Johannes, en daarom haastten zij zich om ons hier bericht van te geven. Wellicht zouden wij kunnen wenschen, dat Lukas geheel achterwege had gelaten wat door Matthéüs en Markus is verhaald, en alleen geschreven had wat nieuw was, zooals hij in zijne eerste twee hoofdstukken gedaan heeft. Maar het was de wil des Geestes, dat sommige dingen niet slechts uit den mond van twee, maar van drie getuigen bestaan zullen; en wij moeten het geene noodelooze herhaling achten, en dat zullen wij ook niet indien wij in de daarvoor gepaste gemoedsstemming onze overdenking van deze dingen vernieuwen. In dit hoofdstuk hebben wij I. Het begin van den doop van Johannes, en het doel en de strekking er van, vers 1—6. Zijne vermaning aan de schare, 7—9, en het bijzondere onderricht, dat hij gaf aan hen, die wenschten, dat hun gezegd zou worden, wat hunne plichten waren, vers 10—14. II. Zijne aankondiging van de nadering van den Messias, vers 15—18, en de vermelding van zijne gevangenzetting, hoewel die pas later plaats vond, vers 19. 20. III. De doop van Christus door Johannes, en het begin hierin van de uitoefening van Zijn profetisch ambt, vers 21, 22. IV. Zijn stamboom en geslachtsregister, opklimmende tot Adam, vers 23—38.

En in het vijftiende jaar der regeering van den keizer Tibérius, als Póntius Pilátus stadhouder was over Judéa, en Heródes een viervorst over Galiléa, en Filippus, zijn broeder, een viervorst over Ituréa en over het land Trachonítis, en Lysánias een viervorst over Abiléne; 2. Onder de hoogepriesters Annas en Kájafas, geschiedde het woord Gods tot Johannes, den zoon van Zacharías, in de woestijn. 3. En hij kwam in al het omliggende land des Jordaans, predikende den doop der bekeering tot vergeving der zonden. 4. Gelijk geschreven is in het boek der woorden van Jesaja, den profeet, zeggende: De stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des Heeren, maakt Zijne paden recht; 5. Alle dal zal gevuld worden, en alle berg en heuvel zal vernederd worden, en de kromme wegen zullen tot eenen rechten weg worden, en de oneffene tot effene wegen; 6. En alle vleesch zal de zaligheid Gods zien. 7. Hij zeide dan tot de

scharen, die uitkwamen om van hem gedoopt te worden: Gij adderengebroedsels, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn? 8. Brengt dan vruchten voort, der bekeering waardig. En begint niet te zeggen bij uzelven: Wij hebben Abraham tot eenen vader; want ik zeg u, dat God zelfs uit deze steenen Abraham kinderen kan verwekken. 9. En de bijl ligt ook alreede aan den wortel der boomen; alle boom dan, die geene goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. 10. En de scharen vraagden hem, zeggende: Wat zullen wij dan doen? 11. En hij, antwoordende, zeide tot hen: Die twee rokken heeft, deele hem mede, die er geen heeft; en die spijze heeft, doe desgelijks. 12. En er kwamen ook tollenaars om gedoopt te worden, en zeiden tot hem: Meester, wat zullen wij doen? 13. En hij zeide tot hen: Eischt niet meer, dan hetgeen u gezet is. 14. En hem vraagden ook de krijgslieden, zeggende: En wij, wat zullen wij doen? En hij zeide tot hen: Doet niemand overlast, en ontvreemdt niemand het zijne met bedrog, en laat u vergenoegen met uwe bezoldigingen.

Daar de doop van Johannes eene nieuwe bedeeling inleidde, was het noodig, dat er ons een bijzonder bericht van gegeven werd. Heerlijke dingen waren van Johannes gezegd, hoe hij een zeer bijzonder gunstgenoot des hemels zou wezen, en een groote zegen voor deze aarde, Hoofdst. 1 : 15, 17; maar wij lieten hem in de woestijnen, en dáár bleef hij *tot den dag zijner vertooning aan Israel*, Hoofdst. 1 : 80. Nu breekt die dag dan eindelijk aan, en zeer welkom was hij aan hen, die er op wachtten méér dan zij wachtten op den morgen. Merk hier op:

I. Den datum van het begin van den doop van Johannes, wanneer het was, dat hij verscheen. De andere evangelisten zijn dit stilzwijgend voorbijgegaan, maar hier wordt het bericht, opdat de waarheid der zaak bevestigd worde door de nauwkeurige opgave van den tijd, wanneer zij plaats had. En die tijd wordt hier aangeduid.

1. Door de regeering der Heidenen, waaronder de Joden zich toen bevonden, om aan te toonen, dat zij een overwonnen volk waren, en het nu dus de tijd was dat de Messias moest komen om op het puin der tijdelijke waardigheid en heerschappij van David en Juda een geestelijk en eeuwig koninkrijk op te richten. *a.* Het tijdsttip word aangeduid door de regeering van den Romeinschen keizer; het was in het vijftiende jaar van Tiberius Cæsar, den derden van de twaalf keizers, een zeer slecht mensch, overgegeven aan hebzucht, dronkenschap en wreedheid. Zulk een man, zegt Dr. Lightfoot, wordt het eerst genoemd, om ons, als het ware te leeren wat wij te verwachten hebben van die wreede en afschuwelijke stad, waar Satan in alle eeuwen heeft geheerscht en geregeerd. Na eene lange worsteling was het volk der Joden overwonnen en hun land eene provincie van het rijk geworden. Nu waren zij onder de heerschappij van Tiberius, en het land, dat eenmaal onder de regeering van David en Salomo tot zoo hoog aanzien was gekomen, zoodat onderscheidene volken er schatplichtig aan waren geworden, is thans zelf tot een onbeduidend, verachtelijk wingewest van het Romeinsche rijk verlaagd, en meer vertreden en verdrukt dan roem op gedragen. Een voorbeeld van het woord:

— *„En quo discordia cives*
Perduxit miseros —"

Welke ontzettende gevolgen uit burgerlijke oneenigheid voortvloeien!

De wetgever was nu van tusschen de voeten van Juda geweken; en, als blijk hiervan, dateeren hunne openbare daden en handelingen van de regeering van den Romeinschen keizer, en daarom moet nu de Silo komen. *b.* Zij wordt gedateerd door de regeeringen der onderkoningen, die, onder den Romeinschen keizer, de onderscheidene deelen van het Heilige Land bestuurden, hetgeen nog een ander kenteeken was van hunne onderwerping, want allen waren zij vreemdelingen, hetgeen wel op eene treurige verandering wijst van dat volk, wier heerschers uit hen zelven plachten te wezen, Jer. 30 : 21; en dit was hunne eere. *Hoe is het goud zoo verdonkerd!* Pilatus wordt hier genoemd als stadhouder, president, of procurator, van Judea. Sommige schrijvers stellen hem voor als een slecht man, die geen bezwaar had om leugens te spreken. Hij heeft slecht geregeerd, en werd ten laatste afgezet door Vitellius, president van Syrië, en naar Rome gezonden om zich wegens zijn slecht beheer te verantwoorden. De andere drie worden viervorsten genoemd, volgens sommigen, naar de landen, die zij bestuurden, daar zij ieder een vierdedeel uitmaakten van hetgeen geheel en al onder het bestuur van Herodes den Groote geweest was. Anderen denken, dat zij aldus genoemd worden naar den eerepost, dien zij in de regeering bekleedden; zij hadden de *vierde* plaats, of waren regeerders van den vierden rang: de keizer was de *eerste*, de *proconsul*, die eene provincie bestuurde, de *tweede*, een *koning* de *derde*, en een *viervorst* de *vierde*. Dat is de meening van Dr. Lightfoot.

2. Door de regeering der Joden onder hen zelven, om te toonen, dat zij een verdorven volk waren, en dat het dus tijd was voor den Messias om te komen en eene hervorming onder hen teweeg te brengen, vers. 3. Annas en Kajafas waren hoogepriesters. God had verordineerd, dat er maar één hoogepriester op één' tijd zou wezen, maar hier waren twee tegelijk, die, volgens sommigen, om het andere jaar dienst deden. De een was de hoogepriester, en de andere de *sagan*, zooals de Joden hem noemden, om den dienst voor hem waar te nemen, als hij ziek was; of, gelijk anderen zeggen: de een was hoogepriester en vertegenwoordigde Aäron, en dat was Kajafas. Annas, de andere, was *nasi*, of hoofd van het sanhedrin, en vertegenwoordigde Mozes. Maar voor ons is er slechts één hoogepriester, één Heere

over allen, aan wien al het oordeel is overgegeven.

II. De oorsprong en strekking van den doop van Johannes.

1. De oorsprong was uit den hemel. *Het woord Gods geschiedde tot Johannes*, vers 2. Hij heeft van God de volle opdracht en de volledige instructies ontvangen om te doen wat hij deed. Het is dezelfde uitdrukking, die gebruikt wordt betreffende de profeten des Ouden Testaments, Jer. 1 : 2; want Johannes was een profeet, ja meer dan een profeet, in hem is de profetie herleefd, die zoo langen tijd had opgehouden. Er wordt ons niet gezegd, *hoe het woord des Heeren geschiedde* tot Johannes, of het was door een' engel, zooals bij zijn' vader, of door een' droom, of visioen, of stem, maar het was op eene wijze, die voor hem voldoende was, en dat moet zij ook voor ons wezen. Johannes wordt hier genoemd de zoon van Zacharias, om ons te verwijzen naar hetgeen de engel zeide tot zijn' vader, toen hij hem de verzekering gaf, dat hij een zoon zou hebben. Het woord des Heeren geschiedde tot hem *in de woestijn*, want hen, die God bekwaam maakt voor Zijn' dienst, zal Hij weten te vinden, *waar* zij ook zijn. Gelijk het woord Gods niet gebonden is in eene gevangenis, zoo is het ook niet verloren in eene woestijn. Het woord des Heeren heeft zich een' weg gebaand om tot Ezechiël te komen onder de gevangenen bij de rivier van Chebar, en tot Johannes op het eiland Patmos. Johannes was de zoon eens priesters, hij was nu zijn dertigste jaar ingetreden, en dus kon hij naar de gewoonte van den tempel nu tot den tempeldienst worden toegelaten, waar hij vijf jaren als kandidaat tot die waardigheid de diensten had moeten bijwonen. Maar God had hem tot een' eervoller dienst geroepen, en daarom wordt hij, niet ingeschreven zijnde in de archieven van den tempel, door den Heiligen Geest hier opgeteekend en vermeld als: *Johannes, de zoon van Zacharias, begon zijne bediening op zulken tijd.*

2. Het doel zijner bediening was al het volk dezes lands weg te leiden van hunne zonden en te doen wederkeeren tot hun' God, vers 3. *Hij kwam in al het omliggende land des Jordaans*, de omgeving zijner woonplaats, het deel des lands, dat het eerst door de Israelieten in bezit was genomen, toen zij onder aanvoering van Jozua het Land der Belofte binnenkwamen. Dáár werd de Evangeliebanier het eerst opgericht. Johannes woonde in het eenzaamste gedeelte des lands, maar toen het woord des Heeren tot hem geschiedde, verliet hij zijne woestijnen, en kwam in het bewoonde gedeelte des lands. Zij, die het liefst in de afzondering zijn, moeten haar goedsmoeds verlaten als God hen naar de woelige plaatsen roept. Hij kwam uit de woestijn *in al het omliggende land* met eenige kenteekenen van onderscheiding, predikende een nieuwen doop, niet eene secte, of partij, maar eene belijdenis, of onderscheidend kenteeken. Het teeken, of de plechtigheid was eene zoodanige als onder de Joden in gewoon gebruik was, *wassching met water*, waardoor somtijds Jodengenooten werden toegelaten, of aangenomen, of ook wel discipelen van den een' of anderen vermaarden leeraar; maar de beteekenis was *bekeering tot vergeving der zonden*, dat is: allen, die zich aan zijn' doop onderwierpen: *a.* Waren hierdoor verplicht om zich *te bekeeren van hunne zonden*, berouw te hebben van hetgeen zij verkeerds gedaan hadden, en het niet weder te doen. Het eerste *beleden* zij, en het was van groot belang voor hen om oprecht te zijn in hunne belijdenis, het laatste *beloofden* zij, en het was in hun belang om hunne belofte te houden. Hij legde hun de verplichting op, niet van ceremonieele handelingen, zooals de ouden ze voorschreven, maar om hun hart en hunne levenswijze te veranderen, al hunne overtredingen van zich weg te werpen, een nieuw hart te verkrijgen en een nieuw leven te leiden. Het doel van het Evangelie, dat nu begon, was de menschen vroom en Godvruchtig te maken, heilig en hemelschgezind, ootmoedig en zachtmoedig, sober en kuisch, rechtvaardig en eerlijk, barmhartig en vriendelijk, goed in elken zin, die vroeger gansch anders waren; en dat is: *zich te bekeeren. b.* Hierdoor waren zij verzekerd vergeving hunner zonden te zullen ontvangen nadat zij zich bekeerd zouden hebben. Gelijk de doop, dien hij hun toediende, hen verplichtte om zich niet aan de macht der zonde te onderwerpen, zoo heeft hij hun de genadige kwijtschelding verzegeld van de schuld der zonde. *Bekeert u van al uwe overtredingen, zoo zal de ongerechtigheid u niet tot een' aanstoot worden;* in overeenstemming met het woord des Heeren door de Oud-Testamentische profeten, Ezech. 18 : 30.

III. De vervulling der Schrift in de bediening van Johannes. De andere evangelisten verwezen ons naar denzelfden tekst, waarnaar hier verwezen wordt, nl. Jes. 40 : 3. Het is *geschreven in het boek der woorden van Jesaja, den profeet*, die hij hoorde van God, die hij sprak voor God, die woorden, welke geschreven werden voor de toekomende geslachten. Onder dezen wordt gevonden, dat er eene *stem des roependen in de woestijn* zou wezen; Johannes is die stem, eene heldere, duidelijke stem, eene luide stem, eene verstaanbare stem; hij roept: *Bereidt den weg des Heeren, maakt Zijne paden recht!* Het werk van Johannes is den weg te banen voor het Evangelie naar het hart der menschen, hen in zulk eene gemoedsstemming te brengen, dat Christus hun welkom is, en zij welkom zijn aan Christus. Lukas is breedvoeriger in de aanhaling dan Matthéüs en Markus, en past ook de volgende woorden op Johannes' bediening toe, vers 5, 6. *Alle dal zal gevuld worden.* Dr. Hammond verstaat dit als eene voorzegging van de verwoesting, die over het volk der Joden komen zou wegens hun ongeloof. Het land zal door de schansgravers van het Romeinsche leger effen gemaakt worden, en door hen worden verwoest; en dan zal er een zichtbaar onderscheid gemaakt worden tusschen de onboetvaardigen aan den eenen kant en de geloovige aannemers van het Evangelie van Christus, van den anderen kant.

1. De nederigen zullen er door *verrijkt* wor-

den met genade: Alle dal, dat laag ligt zal gevuld en verhoogd worden.

2. De hoogmoedigen zullen er door vernederd worden, die op zich zelven betrouwen, de verwaanden, die hun eigen hoofd verheffen, zullen versmaadheid over zich zien uitgestort. *Alle berg en heuvel zal vernederd worden.* Indien zij zich bekeeren, worden zij vernederd in het stof; indien niet, tot in de diepste hel.

3. Zondaren zullen tot God worden bekeerd: *De kromme wegen zullen tot een' rechten weg worden,* en evenzoo ook de kromme, gekronkelde neigingen des harten; want hoewel niemand recht kan maken wat God krom gemaakt heeft, Pred. 7 : 13, kan God toch door Zijne genade recht maken wat de zonde krom gemaakt heeft.

4. Moeielijkheden, die hinderend en ontmoedigend waren op den weg naar den hemel, zullen weggeruimd worden: de oneffene wegen zullen tot effene wegen gemaakt worden, en zij, die Gods wet beminnen, zullen grooten vrede hebben, en geen' aanstoot. Het Evangelie heeft den weg naar den hemel vlak gemaakt, en gemakkelijk te vinden; effen en gemakkelijk om er op te wandelen.

5. De groote zaligheid zal meer ten volle ontdekt worden dan ooit te voren, en die ontdekking zal zich veel verder verspreiden, vers 6, *Alle vleesch zal de zaligheid Gods zien,* niet slechts de Joden, maar ook de Heidenen. Allen zullen haar *zien,* zij zal hun voorgesteld en aangeboden worden, menschen van allerlei soort zullen haar *zien,* haar genieten en er het voorrecht en voordeel van hebben. Als door het gevangen leiden van alle hooge gedachten tot de gehoorzaamheid van Christus, en door het vlak maken der ziel en de verwijdering van alle hindernissen, die den weg versperren voor Christus en Zijne genade, een' weg is gebaand voor het Evangelie naar het hart, bereidt u dan om de zaligheid Gods welkom te heeten.

VI. Zijne algemeene waarschuwingen en vermaningen aan hen, die zich onderwierpen aan zijn' doop, vers 7—9. In Matthéüs wordt gezegd, dat hij dezelfde dingen zeide tot velen van de Farizeën en Sadduceën, die tot zijn' doop kwamen, Matth. 3 : 7—10; maar hier wordt gezegd dat hij dit zeide tot *de scharen, die uitkwamen, om van hem gedoopt te worden,* vers 7. Het was de strekking van zijne prediking voor allen, die tot hem kwamen, en hij heeft haar ten genoege der Farizeën en Sadduceën niet veranderd of gewijzigd, als zij tot hem kwamen, neen, hij sprak even duidelijk en openhartig voor hen als voor zijne andere hoorders. En gelijk hij de *grooten* niet vleide, zoo heeft hij ook de scharen niet gevleid of hun het hof gemaakt. Hij heeft de zonde bestraft in de scharen, zoowel als in de Farizeën en Sadduceën, en allen heeft hij gelijkelijk gewaarschuwd tegen den toekomenden toorn, want indien zij niet allen dezelfde fouten hadden, zij hadden er toch, die even erg waren. Merk hier nu op:

1. Dat het schuldige, verdorven geslacht der menschheid een *adderengebroedsel* is geworden, niet slechts vergiftigd, maar giftig; hatelijk bij God, en elkander hatende. Dit verheerlijkt het geduld Gods, Zijne lankmoedigheid, waardoor Hij het menschelijk geslacht op aarde laat voortbestaan en dit addernest niet heeft uitgeroeid. Eens heeft Hij het gedaan door water, en Hij zal het weder doen door vuur.

2. Dit adderengebroedsel ontvangt den raad, om te vlieden voor den toekomenden toorn die hen stellig wacht, indien zij blijven wat zij zijn, en het feit, dat zij eene schare, eene menigte vormen, zal hun volstrekt geene beveiliging zijn, want voor God zal het noch een smaad, noch een verlies zijn om hen af te snijden. Wij worden niet slechts voor dien toorn gewaarschuwd, maar ook op den weg gesteld, om hem te ontvlieden, zoo wij slechts bij tijds uitzien.

3. Den toekomenden toorn kunnen wij niet anders ontvlieden dan door bekeering. Zij, die zich onderwierpen aan den doop der bekeering, hebben hiermede het bewijs geleverd, dat zij gewaarschuwd werden om den toorn te ontvlieden, en dat zij de waarschuwing ter harte genomen hebben; en door onzen doop belijden wij, dat wij uit Sodom gevlucht zijn uit vreeze voor hetgeen over ons komen zou.

4. Zij, die belijden bekeerd te zijn, moeten als bekeerden en boetvaardigen leven, vers 8. *Brengt dan vruchten voort der bekeering waardig* want anders zult gij niettegenstaande uwe belijdenis van bekeering den toekomenden toorn niet kunnen ontvlieden. Uit de vruchten der bekeering zal blijken, of zij al of niet oprecht is. Door de verandering onzer levenswijze moet de verandering blijken van onze gezindheid van ons hart.

5. Indien wij in hart en leven niet werkelijk heilig zijn, zal onze belijdenis van den Godsdienst en onze betrekking tot God en Zijne kerk ons van geenerlei nut zijn. Begint nu niet u van dezen grooten plicht der bekeering voor verontschuldigd te houden door bij u zelven te zeggen: *Wij hebben Abraham tot een' vader.* Wat zal het ons baten, kinderen te zijn van Godvruchtige ouders, als wij zelven niet Godvruchtig zijn; tot de kerk te behooren, als wij niet werkelijk in het verbond zijn opgenomen?

6. Wij hebben dus geene reden om te steunen op onze uitwendige voorrechten en onze uitwendige belijdenis van den Godsdienst, want God heeft ons of onze diensten niet van noode; Hij kan zonder ons voor Zijne eigene eere en Zijne belangen volkomen zorgen en ze veilig bewaren. Indien wij afgesneden en verdaan werden, zou Hij zich eene kerk kunnen formeeren uit hetgeen ons het onmogelijkst of onwaarschijnlijkst toeschijnt, zelfs uit steenen kan Hij Abraham kinderen verwekken.

7. Hoe ernstiger belijdenis wij afleggen van bekeering, hoe meer hulp en bemoediging wij ontvingen voor onze bekeering, hoe zwaarder en ontzettender ons verderf zal zijn, als wij geene vruchten voortbrengen der bekeering waardig. Nu het Evangelie begint gepredikt te worden, nu het koninkrijk der hemelen nabij is, *nu* is het, dat *de bijl aan den wortel der boomen is gelegd.* Bedreigingen tegen de goddeloozen en onboetvaardigen zijn nu schrikkelijker dan

te voren, evenals de bemoedigingen voor de boetvaardigen nu troostrijker zijn. Ziet dan nu toe, hoe gij u gedraagt.

8. Onvruchtbare boomen zullen ten laatste in het vuur worden geworpen: dat is er de geschiktste plaats voor. *Alle boom* dan, die geene goede vrucht voortbrengt, *wordt uitgehouwen, en in het vuur geworpen.* Indien hij niet dient, om tot eer van Gods genade vrucht voort te brengen, zoo laat hij dan dienen tot brandstof tot eer van Zijne gerechtigheid.

V. De bijzondere onderrichtingen, die hij gegeven heeft aan onderscheidene personen, die een onderzoek bij hem instelden naar hunne plichten: *het volk*, of de scharen, de *tollenaren* en de *krijgslieden.* Sommigen van de Farizeën en Sadduceën kwamen tot zijn' doop, maar wij bevinden niet, dat zij vragen: *Wat zullen wij doen?* Zij dachten, dat zij wisten wat zij te doen hadden, evengoed als hij het hun kon zeggen; of wel, zij waren besloten te doen wat zij wilden, niettegenstaande alles wat hij hun zou zeggen. Maar de *scharen*, de *tollenaren* en de *krijgslieden*, die wisten dat zij onrecht hadden gedaan, en hadden beter moeten doen, en zich ook bewust waren van groote onwetendheid en onbekendheid met de wet Gods, waren zeer bijzonder begeerig om die dingen na te vorschen: *Wat zullen wij doen?* Zij, die gedoopt zijn moeten onderwezen worden, en die hen gedoopt hebben, moeten elke gelegenheid aangrijpen om hen te onderwijzen, Matth. 28: 19, 20. Zij, die in het algemeen bekeering belijden en bekeering beloven, moeten hiervan doen blijken door bijzondere voorbeelden en bewijzen van eene veranderde levenswijze, van eene verbetering van gedrag en wandel, al naar hunne plaats en positie dit medebrengen. Zij, die hun plicht wenschen te doen, moeten hun plicht kennen, en er navraag naar doen. Het eerste goede woord, dat Paulus na zijne bekeering heeft gesproken, was: *Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?* Dezen hier, vragen niet: „Wat zal die man doen?" maar „Wat zullen wij doen?" Welke vruchten, der bekeering waardig, zullen wij voortbrengen? Johannes geeft aan ieder hunner, naar zijne plaats en stand, antwoord. *a.* Hij zegt aan de *scharen* wat hun plicht is, en dat is barmhartig te zijn en liefdadigheid te beoefenen, vers 11; *Die twee rokken heeft*, en er bijgevolg een van kan missen, hij geve, of leene ten minste, aan hem, die er geen heeft, om zich warm te houden. Wellicht zag hij onder zijne hoorders sommigen, die overladen waren met kleederen, terwijl anderen schier omkwamen in hunne lompen, en hij legt hun, die het overtollige hadden, den plicht op, om bij te dragen tot verlichting en ondersteuning van hen, aan wie het noodige ontbrak. Het Evangelie eischt barmhartigheid, en niet offerande, en de bedoeling er van is ons allen er toe te brengen om al het goed te doen, dat wij kunnen. Voedsel en deksel zijn de twee steunselen des levens. Wie spijze missen kan, hij deele mede hem, die gebrek heeft aan het dagelijksch brood, zoowel als hij, die kleederen te missen heeft. Van hetgeen wij hebben zijn wij slechts rentmeesters, en wij moeten het gebruiken naar de aanwijzing onzes Meesters. *b.* Hij zegt aan de *tollenaren*, de inzamelaars van de inkomsten des keizers, wat hun plicht is, vers 13. *Eischt niet meer, dan hetgeen u gezet is.* Zij moeten recht doen tusschen de regeering en den koopman, en bij het innen der belastingen het volk niet verdrukken, die belastingen niet drukkender maken dan de wet ze gemaakt heeft. Zij moeten niet denken, dat zij, wijl het hun ambt was er voor te zorgen, dat het volk den vorst niet te kort deed in zijne rechten, door de macht, die hun verleend was, hard mochten wezen voor het volk, gelijk zij, aan wie een weinig macht is gegeven, geneigd zijn er misbruik van te maken. „Neen, houdt u aan de registers voor de inning der belastingen, en acht het voldoende dat gij voor den keizer inzamelt wat des keizers is, en verrijkt u zelven niet door meer te nemen". De openbare inkomsten moeten gebruikt worden voor den openbaren dienst, niet om aan de hebzucht van bijzondere personen te voldoen. Hij zegt den tollenaren niet, dat zij hunne betrekking moeten opgeven, dat zij niet meer naar het tolhuis moeten gaan, om de inkomende rechten te ontvangen; neen, het ambt is wettig en noodig, maar zij moeten er rechtvaardig en eerlijk in zijn. *c.* Hij zegt den *krijgslieden* wat hun plicht is, vers 14. Sommigen denken, dat deze krijgslieden tot de Joodsche natie behoorden, en den Joodschen Godsdienst beleden; anderen denken, dat zij Romeinen waren; want het was niet waarschijnlijk, dat Joden de Romeinen wilden dienen, of dat de Romeinen Joden in de garnizoenen bij hun eigen volk zouden vertrouwen, en dan is dit een vroeg voorbeeld van Heidenen, die het Evangelie aannamen en er zich aan onderwierpen. Militairen neigen zelden tot den Godsdienst, toch hebben dezen zich zelfs aan de strenge belijdenis van den Dooper onderworpen, en begeerden zij het woord van bevel van hem te ontvangen. *Wat moeten wij doen?* Zij, die meer dan andere menschen in doodsgevaar zijn, hebben er wel zeer groot belang bij om te vragen, wat zij doen moeten om *in vrede te worden bevonden.* In antwoord op hunne vraag zegt Johannes hun niet, dat zij de wapens moeten nederleggen en den dienst verlaten, maar hij waarschuwt hen tegen de zonde, waaraan krijgslieden zich gemeenlijk schuldig maken, want dát is vrucht der bekeering waardig: dat *wij ons wachten voor onze ongerechtigheid.* Zij moeten niet schadelijk zijn voor de menschen, bij wie zij ingekwartierd waren, en over wie zij in gezag waren gesteld: *Doet niemand overlast.* Uw plicht is het den vrede te bewaren, en te voorkomen, dat de menschen elkander geweld aandoen, doet dus zelf niemand geweld of overlast. *Schudt niemand* is de eigenlijke beteekenis van dit woord. „Jaag niemand vreeze of verschrikking aan, want het oorlogszwaard moet, evenals het zwaard der gerechtigheid, eene verschrikking wezen voor de boosdoeners, maar eene bescherming voor hen, die weldoen. Weest niet ruw en lomp in uwe kwartieren, perst den menschen geen geld af door hen te verschrikken. Vergiet geen oorlogsbloed in tijden van vrede; weest voor man noch vrouw onbeleefd. Hebt niets te doen

met de barbaarsche verwoestingen, die door krijgsheiren somtijds worden aangericht." Zij moeten ook *niemand valschelijk beschuldigen* [1]) bij de regeering, ten einde zich gevreesd te maken, en op die wijze steekpenningen te kunnen ontvangen. Zij moeten ook niet schadelijk zijn voor hunne medekrijgsknechten, want sommigen denken, dat dit woord „beschuldigt niet *valschelijk*" inzonderheid op hen ziet. „Weest niet haastig om bij uwe meerderen over elkander te klagen, ten einde u te wreken op hen, tegen wie gij iets hebt, of het gezag te ondermijnen van hen, die boven u zijn, ten einde hunne plaats in te nemen." *Verdrukt niemand*, is, naar sommiger meening de beteekenis van die woorden, zooals ze door de LXX in verscheidene plaatsen van het Oude Testament gebruikt worden. Zij moeten zich niet overgeven aan muiterij, of wegens hunne bezoldiging met hunne generaals twisten: *Laat u vergenoegen met uwe bezoldigingen.* Als gij ontvangt waarvoor gij overeengekomen zijt, zoo mort niet omdat het niet méér is. Als de menschen ontevreden zijn met hetgeen zij hebben, zullen zij allicht anderen verdrukken en beleedigen. Zij, die nooit denken, dat zij zelven genoeg hebben, zullen niet terugdeinzen voor onrechtvaardige handelingen om meer te verkrijgen en anderen te kort te doen. Het is een regel voor alle dienstknechten om tevreden te zijn met hunne bezoldigingen, want zij, die zich overgeven aan ontevredenheid, stellen zich bloot aan vele verzoekingen, en het is verstandig om zijn voordeel te doen met hetgeen men heeft.

15. En als het volk verwachtte, en allen in hunne harten overleiden van Johannes, of hij niet mogelijk de Christus ware; 16. Zoo antwoordde Johannes aan allen, zeggende: Ik doop u wel met water, maar Hij komt, die sterker is dan ik, wien ik niet waardig ben den riem van Zijne schoenen te ontbinden; Deze zal u doopen met den Heiligen Geest en met vuur. 17. Wiens wan in Zijne hand is, en Hij zal Zijnen dorschvloer doorzuiveren, en de tarwe zal Hij in Zijne schuur samenbrengen, maar het kaf zal Hij met onuitblusschelijk vuur verbranden. 18. Hij dan, ook nog vele andere dingen vermanende, verkondigde den volke het Evangelie. 19. Maar als Heródes, de viervorst, van hem bestraft werd, om der wille van Heródias, de vrouw van Filippus, zijnen broeder, en over alle booze stukken, die Herodes deed, 20. Zoo heeft hij ook dit nog boven alles daar toegedaan, dat hij Johannes in de gevangenis gesloten heeft.

Thans naderen wij tot den tijd der openbare verschijning van onzen Heere Jezus; niet lang na de morgenster verrijst de zon aan de kim. Er wordt ons hier gezegd:

I. Hoe het volk naar aanleiding van den doop en de bediening van Johannes er toe gebracht werd om aan den Messias te denken, Hem zich voor te stellen als aan de deur, als reeds gekomen. Aldus was de weg des Heeren *bereid*, en was het volk bereid om Christus welkom te heeten; want, als de verwachtingen der menschen zijn opgewekt, dan wordt het verwachtte dubbel welkom. Toen zij nu bemerkten welk eene voortreffelijke leer het was, die Johannes predikte, en van hoe Goddelijke kracht zij vergezeld ging, en welk eene strekking zij had om eene hervorming teweeg te brengen in de wereld, begonnen zij te bedenken, dat het nu de tijd was, waarop de Messias moest verschijnen. De schepter was van Juda geweken, want zij hadden geen' koning dan den keizer; ja, en ook de wetgever was geweken van tusschen zijne voeten, want Herodes had nu onlangs het sanhedrin omgebracht. Daniëls zeventig weken liepen ten einde, en daarom waren er nu slechts drie of vier jaren na welke, naar zij dachten, het koninkrijk der hemelen openbaar zou worden, Lukas 19 : 11. Nooit was voor den verdorven staat der Joden méér behoefte aan eene hervorming, en voor hun ellendig verdrukten staat méér behoefte aan verlossing, dan nu. En de volgende gedachte, die bij hen opkwam was: *Is deze niet degene, die komen zou?* Alle denkende menschen peinsden, *overleiden in hunne harten van Johannes, of hij niet mogelijk de Christus ware.* Wèl had hij niets van de uitwendige pracht en grootheid, waarmede zij over het algemeen den Messias verwachtten; maar zijn leven was nauwgezet en heilig, zijne prediking krachtig en gezaghebbend, en dus: waarom zouden wij niet mogen denken, dat hij de Messias is en dat hij weldra zijne vermomming zal afwerpen, om dan in meer glans en heerlijkheid op te treden? Hetgeen de menschen doet nadenken en bij zich zelven overleggen, bereidt den weg voor Christus.

II. Hoe Johannes alle aanspraak afwees op de eer van zelf de Messias te zijn, maar hen bevestigde in hunne verwachting van Hem, die wezenlijk de Messias was, vers 16, 17. Johannes' ambt als Heraut bestond in aan te kondigen, dat het koninkrijk Gods, en de Koning van dat koninkrijk nabij waren, daarom heeft hij, na aan allerlei menschen, ieder afzonderlijk gezegd te hebben wat zij doen moesten — „Gij moet dit doen, en gij moet dat doen" — hen nog gezegd wat zij *allen* moesten doen: zij moeten verwachtten, dat de Messias nu weldra zal verschijnen. En dit dient tot antwoord op hunne overleggingen en gesprekken nopens hem zelven. Hoewel hij hunne gedachten niet kende, heeft hij toch door hun dit te verklaren, er op geantwoord.

1. Hij verklaart, dat het uiterste wat hij voor hen doen kon was: hen te *doopen met water.* Hij had geen toegang tot *den Geest*, dien kon hij niet gebieden, of op Hem werken; hij kon hen slechts vermanen om zich te *bekeeren*, en hun verzekeren, dat zij op hunne bekeering vergeving van zonden zouden verkrijgen. Hij kon de bekeering niet in hen werken, en hun geene vergiffenis verleenen.

2. Hij verwijst hen naar, geeft hen, als het ware, over aan, Jezus Christus, voor wien hij

1) Naar de Engelsche overzetting.

gezonden was om Hem den weg te bereiden, en aan wien hij gaarne bereid was de genegenheid, die het volk voor hem had, over te dragen. Hij wilde hen niet langer onder elkander laten redetwisten over de vraag of hij al of niet de Messsias was, hij verlangde dat zij zouden uitzien naar Hem, die het werkelijk was. *a.* Johannes erkent, dat in den Messias grooter voortreffelijkheid was, dan hij bezat, dat Hij in alle opzichten boven hem te verkiezen is; Hij is iemand, wiens schoemriem hij zich niet waardig acht te ontbinden; hij acht zich zelven onwaardig om de geringste Zijner dienstknechten te zijn, Hem bij het uit- en aantrekken Zijner schoenen behulpzaam te wezen. Johannes was *profeet*, ja *meer dan een profeet*, meer profeet, dan een der Oud-Testamentische profeten; maar Christus was een Profeet, meerder en grooter dan Johannes, want het was beide *door den Geest van Christus*, en *de genade van Christus*, dat alle profeten geprofeteerd hebben, en Johannes onder hen, 1 Petr. 1 : 10, 11. Dit was eene groote waarheid, die Johannes is komen prediken, maar de wijze, waarop hij het uitdrukt, toont zijne nederigheid, en daarin laat hij den Heere Jezus niet slechts recht wedervaren, maar eert hij Hem tevens. „Hij is iemand, wien ik niet waardig ben te naderen, ja zelf niet als een dienstknecht." Het betaamt ons op zoo hoog eerbiedige wijze van Christus te spreken, en met zooveel nederigheid van ons zelven. *b.* Hij erkent dat Hij grootere kracht bezit, dan hij had: „Hij is sterker dan ik, doet wat ik niet doen kan, zoowel voor de vertroosting der geloovigen als voor de verschrikking van de geveinsden." Zij dachten, dat er eene wonderbare kracht uitging van Johannes, maar wat was die, vergeleken bij de kracht en macht, waarmede Jezus bekleed was! Johannes kan niet meer dan doopen met water, ten teeken, dat zij zich behoorden te reinigen; maar Christus kan, en zal, doopen met den Heiligen Geest. Hij kan den Geest geven om het hart te reinigen, niet slechts zooals water het vuil afwascht van de buitenzijde, maar zooals vuur het schuim en vuil uitzuivert dat in het binnenste is, en het metaal doet smelten, opdat het in een' nieuwen vorm gegoten kan worden. Johannes kan slechts eene *onderscheidende* leer prediken en door woord en teeken „het kostelijke van het snoode uittrekken"; maar Christus heeft Zijne *wan* in Zijne hand, waarmede Hij de tarwe van het kaf volkomen kan en zal afscheiden. Hij zal Zijn' dorschvloer doorzuiveren; het is *de Zijne*, en daarom zal Hij hem doorzuiveren, en Hij zal de ongeloovige en onboetvaardige Joden uit Zijne kerk werpen, en in Zijne kerk bevestigen allen, die Hem getrouwelijk volgen. Johannes kan slechts *van troost spreken* tot hen, die het Evangelie aannemen, en, evenals de andere profeten, tot de rechtvaardigen zeggen, dat het hun wel zal gaan; maar Jezus Christus zal *hun troost geven*. Johannes kan hun slechts beloven, dat zij behouden zullen worden, maar Christus kan hen behouden, kan hen zalig maken: Hij zal *de tarwe in Zijne schuur samenbrengen*. Goede, ernstige, degelijke menschen zal Hij thans samenbrengen in Zijne kerk op aarde, die uit zulke menschen bestaan zal, en weldra zal Hij hen vergaderen in Zijne kerk in den hemel, waar zij voor altijd beschut zullen zijn. Johannes kan de geveinsden slechts dreigen, en den onvruchtbaren boomen aanzeggen, dat zij uitgehouwen en in het vuur geworpen zullen worden; maar Christus kan die bedreiging ten uitvoer brengen; Hij zal hen, die als *kaf* zijn, licht en ledig en waardeloos, met onuitblusschelijk vuur verbranden. Johannes verwijst hier naar Mal. 3 : 18; 4 : 1, 2. *Dan*, als de dorschvloer doorzuiverd is, *zult gijlieden wederom zien het onderscheid tusschen den rechtvaardige en den goddelooze, want ziet, die dag komt, brandende als een oven.*

De evangelist besluit zijn bericht van Johannes' prediking met een *„En zoo voort"*, vers 18. *Hij dan ook nog vele andere dingen vermanende*, die niet vermeld worden, *verkondigde den volke het Evangelie. Ten eerste:* Johannes was een liefdevol prediker, hij was *parakaloon—vermanende*, smeekende; hij legde zijnen hoorders de zaken aan het hart, hij hield zich aan zijne leer, als iemand wien het ernst is. *Ten tweede:* Hij was een practisch prediker. Veel van zijne prediking bestond in vermanen, hen opwekkende tot hun' plicht, hen hieromtrent den weg wijzende, en hen met geene bespiegelingen bezighoudende. *Ten derde:* Hij was een populair prediker, een prediker dus, die gaarne gehoord werd door het volk. Hoewel hij schriftgeleerden en Farizeën, mannen van beschaving en geleerdheid, onder zijn gehoor had, en ook Sadduceën, mannen van de *vrije gedachte*, zooals zij zich gaarne noemden, richtte hij zich toch tot *het volk*, *pros ton laon — de leeken*, en schikte zich naar hunne bevatting, daar hij zich onder hen den meesten voorspoed beloofde. *Ten vierde*, Hij was een *Evangelisch* prediker, want dat is de beteekenis van het woord *euêggelizeto — Hij predikte* den volke *het Evangelie;* in al zijne vermaningen wees hij de menschen op Christus, wekte hij hunne verwachtingen van Hem op en moedigde ze aan. Als wij de menschen aansporen tot plichtsbetrachting, dan moeten wij hen op Christus wijzen voor gerechtigheid en voor kracht. *Ten vijfde*, Hij was een overvloedig prediker, *polla men kai hetera — vele en verschillende dingen.* Hij predikte veel, liet niet na den geheelen raad Gods te verkondigen; en hij bracht afwisseling, verscheidenheid in zijne prediking, zoodat zij, die door de ééne waarheid niet werden getroffen, of er geen indruk van ontvingen, onder den invloed eener andere konden komen.

III. Hoe aan Johannes' prediking voor goed een einde werd gemaakt. Te midden van zijn' nuttigen, zoo veelbelovenden arbeid werd hij door de boosaardigheid van Herodes in den kerker geworpen, vers 19, 20. *Als Herodes, de viervorst, van hem bestraft werd*, niet slechts wegens zijn leven in bloedschande met de huisvrouw van zijn' broeder Filippus, maar ook *over alle booze stukken, die Herodes deed* — want zij, die slecht zijn in het eene, zijn het gewoonlijk ook in vele andere dingen. Herodes kon die bestraffing niet verdragen, hij vatte een tegenzin tegen hem op wegens zijne oprecht-

heid, en zoo heeft hij bij al zijne goddeloosheid nog daartoe gedaan, hetgeen inderdaad *boven alles* was, *dat hij Johannes in de gevangenis gesloten heeft*, die brandende en lichtende kaars onder eene korenmaat heeft gezet. Omdat *hij* zijne bestraffingen niet kon verdragen, moeten *anderen* van het voorrecht beroofd worden van zijn onderwijs en raad te ontvangen. Een weinig goed zal hij nog kunnen doen aan hen, die toegang tot hem hadden in de gevangenis, maar dit was niets, in vergelijking met hetgeen hij had kunnen doen, indien hij, evenals vroeger, vrij het land door had kunnen gaan. Wij kunnen niet denken aan deze daad van Herodes zonder het grootste medelijden noch aan Gods toelating er van zonder de diepte te bewonderen van de Goddelijke raadsbesluiten, waarvan wij de reden niet kunnen bevroeden. Moet hem het zwijgen worden opgelegd, die *de stem des roependen is in de woestijn?* Moet zulk een prediker in de gevangenis worden opgesloten, dien men in de voorhoven des tempels had moeten laten optreden? Maar aldus moet het geloof zijner discipelen beproefd worden; aldus moet het ongeloof worden gestraft van hen, die hem verwierpen; aldus moet hij, in lijden, zoowel als in prediking, Christus' voorlooper zijn; en aldus moet hij, na ongeveer anderhalf jaar het volk te hebben bereid voor Christus, nu plaats voor Hem maken. De Zon opgegaan zijnde, moet de morgenster natuurlijk verdwijnen.

21. En het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd, en Jezus ook gedoopt was, en bad, dat de hemel geopend werd; 22. En dat de Heilige Geest op Hem nederdaalde, in lichamelijke gedaante, gelijk eene duive, en dat er eene stem geschiedde uit den hemel, zeggende: Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen. 23. En Hij, Jezus, begon omtrent dertig jaren oud te wezen, zijnde (alzoo men meende) de zoon van Jozef, den zoon van Héli, 24. Den zoon van Mátthat, den zoon van Levi, den zoon van Mélchi, den zoon van Jánna, den zoon van Jozef, 25. Den zoon van Mattathías, den zoon van Amos, den zoon van Náüm, den zoon van Esli, den zoon van Nággai, 26. Den zoon van Máäth, den zoon van Mattathías, den zoon van Sémeï, den zoon van Jozef, den zoon van Juda, 27. Den zoon van Johannes, den zoon van Rhésa, de zoon van Zorobábel, den zoon van Saláthiël, den zoon van Néri. 28. Den zoon van Mélchi, den zoon van Addi, den zoon van Kósam, den zoon van Elmódam, den zoon van Er, 29. Den zoon van Jóses, den zoon van Eliëzer, den zoon van Jórim, den zoon van Mátthat, den zoon van Levi, 30. Den zoon van Símeon, den zoon van Juda, den zoon van Jozef, den zoon van Jónan, den zoon van Eljakim, 31. Den zoon van Meléas, den zoon van Maïnan, den zoon van Máttatha, den zoon van Náthan, den zoon van David, 32. Den zoon van Jesse, den zoon van Obed, den zoon van Bóöz, den zoon van Sálmon, den zoon van Naässon, 33. Den zoon van Amínadab, den zoon van Aram, den zoon van Esrom, den zoon van Fáres, den zoon van Juda, 34. Den zoon van Jakob, den zoon van Izak, den zoon van Abraham, den zoon van Thára, den zoon van Náchor, 35. Den zoon van Sáruch, den zoon van Ragau, den zoon van Fálek, den zoon van Héber, den zoon van Sála, 36. Den zoon van Káïnan, den zoon van Ar-Fáxad, den zoon van Sem, den zoon van Nóach, den zoon van Lámech, 37. Den zoon van Mathúsala, den zoon van Enoch, den zoon van Járed, den zoon van Maláleël, den zoon van Káïnan, 38. Den zoon van Enos, den zoon van Seth, den zoon van Adam, den zoon van God.

De evangelist vermeldt Johannes' gevangenneming vóór den doop van Christus, hoewel zij bijna een jaar later plaats had, omdat hij de geschiedenis van Johannes' bediening wilde eindigen, om dan die van Christus in te leiden. Nu hebben wij hier:

I. Een kort bericht van Christus' doop, die meer uitvoerig door Matthéüs is medegedeeld. Jezus kwam om van Johannes gedoopt te worden, en werd ook door hem gedoopt, vers 21, 22.

1. Er wordt hier gezegd, dat *toen al het volk gedoopt werd, Jezus ook gedoopt werd;* allen die toen tegenwoordig waren. Christus wilde het laatst gedoopt worden, onder het gewone volk, en na hen. Aldus heeft Hij zich vernederd, heeft Hij zich vernietigd, als een der minsten en geringsten, ja als minder dan de minsten. Hij zag hoe groote scharen aldus toebereid werden om Hem te ontvangen, en toen verscheen Hij.

2. Er wordt opgemerkt, dat Christus bad, toen Hij gedoopt werd, hetgeen in Matthéüs niet wordt vermeld: gedoopt zijnde, en biddende. Hij deed geene *belijdenis van zonde*, zooals anderen, want Hij had geene zonden te belijden; maar Hij *bad*, zooals anderen, want aldus wilde Hij gemeenschap oefenen met Zijn' Vader. De innerlijke en geestelijke genade, waarvan de sacramenten de uitwendige en zichtbare teekenen zijn, moet verkregen worden op het gebed, en daarom moeten zij altijd gepaard gaan met gebed. Wij hebben reden te denken, dat Christus nu bad om die openbaring van Gods gunst over Hem, welke onmiddellijk volgde. Hij bad om de ontdekking van Gods gunst jegens Hem en om de nederdaling van den Geest. Wat aan Christus beloofd was, moet Hij verkrijgen door gebed: *Eisch van Mij, en Ik zal U geven*, enz. Aldus wilde Hij het gebed eeren, er ons aan binden, er ons toe aanmoedigen.

3. Toen Hij bad, werd de hemel geopend. Hij, die door Zijne macht de wateren vaneen

heeft gescheiden, om er een' weg door heen te banen naar Kanaän, heeft nu door Zijne macht de lucht gekliefd, een ander vloeibaar element, om een' weg van gemeenschap te openen met het hemelsche Kanaän. Aldus werd er voor Christus, en door Hem voor ons, *een versche en levende weg geopend* naar het heiligdom. De zonde had den hemel gesloten, het gebed van Christus heeft hem weder geopend. Het gebed is eene inzetting, die den hemel opent: *Klopt en u zal opengedaan worden.*

4. *De Heilige Geest daalde op Hem neder in lichamelijke gedaante.* Onze Heere Jezus zal nu den Geest ontvangen in grootere mate dan te voren, ten einde Hem voor Zijn profetisch ambt bekwaam te maken, Jes. 61 : 1. Als Hij begint te prediken, is, *de Geest des Heeren op Hem.* Nu wordt dit hier door een bewijs, dat door de zinnen waargenomen kon worden, uitgedrukt ter Zijner bemoediging in Zijn werk, en tot voldoening van Johannes den Dooper, want hem was te voren gezegd, dat hem door dit teeken bekend zou worden gemaakt, wie de Christus is. Dr. Lightfoot oppert de meening, dat de Heilige Geest in lichamelijke gedaante nederdaalde, opdat Hij geopenbaard zou worden als eene persoonlijke zelfstandigheid, en niet bloot als eene werking van de Godheid; en dus — zegt hij — werd een volledig, duidelijk en merkbaar bewijs gegeven van de Driëenheid bij het begin van het Evangelie; en zeer voegzaam is dit geschied bij den doop van Christus, die de instelling van den doop tot het teeken zou maken van de belijdenis van dat geloof in de leer der Driëenheid, *Vader, Zoon, en Heilige Geest.*

5. *Eene stem geschiedde uit den hemel,* van God den Vader, *van de hoogwaardige heerlijkheid* — zoo als het in 2 Petrus 1 : 17 is uitgedrukt — *Gij Zijt Mijn geliefde Zoon.* Hier, en in Markus wordt dit uitgedrukt als gesproken *tot* Christus, in Matthéüs, als gesproken *van* Hem: *Deze is Mijn geliefde Zoon.* Het komt op hezelfde neer; het was bedoeld als eene bekendmaking aan Johannes, en als zoodanig was het juist uitgedrukt door: *Deze is Mijn geliefde Zoon;* en evenzoo als een antwoord, of verhooring van Zijn gebed, en als zoodanig wordt het het best uitgedrukt door: *Gij zijt.* Het was voorzegd van den Messias: *Ik zal hem zijn tot een' Vader, en hij zal Mij zijn tot een' zoon,* 2 Sam. 7 : 14. *Ik zal hem ten eerstgeborenen zoon stellen,* Ps. 89 : 28. Ook was voorzegd, dat Hij Gods *Uitverkorene* zou zijn, *in wien Zijne ziel een welbehagen heeft,* Jes. 42 : 1; en dienovereenkomstig wordt Hem hier verklaard: *Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen.*

II. Een uitvoerig bericht van Christus' stamboom, die door Matthéüs korter wordt vermeld. Hier is:

1. Zijn leeftijd: *Hij begon omtrent dertig jaren oud te wezen.* Zoo oud was Jozef, toen hij voor Faraö stond, Gen. 41 : 46, David, toen hij begon te regeeren, 2 Sam. 5 : 4; en op dien leeftijd gingen de priesters in tot de volle uitoefening van hun ambt, Num. 4 : 3. Dr. Lightfoot acht het, door de wijze van uitdrukking, die hier gebruikt is, duidelijk, dat Hij toen juist Zijn negen en twintigste jaar volbracht had, en Zijn derstigste was ingetreden, in de maand *Tisri,* dat Hij daarna drie en een half jaar heeft geleefd, en gestorven is, toen Hij twee en dertig en een half jaar oud was. *Drie en een half jaar,* het tijdperk van Christus openbaar dienstwerk, is een zeer merkwaardig tijdperk in de Schrift. *Drie jaar en zes maanden* was in den tijd, van Elias de hemel gesloten, Lukas 4 : 25; Jak. 5 : 17. Dit was de halve week, waarin de Messias het verbond zou bevestigen, Dan. 9 : 27. Dit tijdperk wordt in de profetische Schriften aangeduid door de uitdrukking: *een tijd en tijden en een halve tijd,* Dan. 12 : 7; Openb. 12 : 14, en door *twee en veertig maanden, en duizend twee honderd en zestig dagen,* Openb. 11 : 2, 3. Het is de tijd, vastgesteld voor het profeteeren der getuigen, die met zakken bekleed zijn, in overeenstemming met Christus' prediking in Zijne vernedering gedurende een zelfde tijdperk.

2. Zijn stamboom, vers 23 en verv. Matthéüs had ons daar reeds iets van medegedeeld. Hij gaat niet verder dan tot Abraham, maar Lukas klimt op tot aan Adam. Matthéüs' bedoeling was aan te toonen, dat Christus de zoon was van Abraham, in wien alle geslachten der aarde gezegend zijn, en dat Hij erfgenaam was van den troon van David; en daarom begint hij met Abraham, en brengt het geslachtsregister tot op Jakob, den vader van Jozef, een mannelijke erfgenaam van het huis van David. Maar Lukas, bedoelende aan te toonen, dat Christus *het Zaad der vrouw* was, dat den kop der slang zou vermorzelen, voert Zijn stamboom op tot Adam, en doet hem aanvangen met Eli, of Heli, die de vader was, niet van Jozef, maar van de maagd Maria. Het verschil bij de twee evangelisten in de geslachtslijst van Christus is een struikelblok geweest voor de ongeloovigen, die het woord bedillen, maar het is uit den weg geruimd door den arbeid van geleerde mannen, zoo wel in de eerste eeuwen van de Christelijke kerk, als in latere tijden, waarnaar wij verwijzen. Matthéüs ontleent het geslachtsregister aan Salomo, wiens nakomelingschap eindigt in Jechonias; het wettelijk recht ging toen over op Salathiël, die van het huis was van Nathan een anderen zoon van David, wiens linie hier door Lukas wordt gevolgd, en aldus al de koningen van Juda uitlaat. Het is goed voor ons, dat onze zaligheid niet afhangt van onze bekwaamheid om al die moeielijkheden op te lossen; ook wordt het Goddelijk gezag der evangeliën er niet in het minst door verzwakt, want het is niet te denken, dat de evangelisten deze geslachtsregisters zelf naar hun eigen weten, of door Goddelijke ingeving hebben opgesteld; maar dat zij ze naar de authentieke registers van de geslachtslijsten der Joden hebben afgeschreven. In deze registers vonden zij den stamboom van Jakob, den vader van Jozef, zooals die opgegeven is in Matthéüs; en den stamboom van Heli, den vader van Maria, zooals hij hier door Lukas is vermeld. En dat is de beteekenis van *hoos enomizeto,* vers 23, niets

„alzoo men meende", als alleen betrekking hebbende op Jozef, maar *uti sancitum est lege — gelijk het is opgeteekend in de boeken;* waaruit blijkt, dat Jezus zoowel van vaders als van moederszijde de Zoon van David was, getuige dit extract uit hunne eigene registers, dat door iedereen in dien tijd met het oorspronkelijke kon worden vergeleken, en verder behoefden de evangelisten niet te gaan; ja, indien zij daarvan waren afgeweken, zouden zij hun doel niet hebben bereikt. Dat het in dien tijd niet werd tegengesproken, is voor ons thans bewijs genoeg, dat het een juist en nauwkeurig afschrift was. Voorts is het opmerkenswaardig, dat, toen deze Joodsche geslachtsregisters nog dertig of veertig jaren bestaan hadden, nadat deze uittreksels er van vervaardigd waren, dus lang genoeg om er de evangelisten in te rechtvaardigen, allen met den Joodschen staat te niet gingen, want zij waren nu niet langer noodig.

Er is eene moeielijkheid tusschen Abraham en Noach, die ons eenigszins in verlegenheid brengt, vers 35, 36. Sala wordt daar genoemd als de *zoon van Kaïnan*, en deze als *de zoon van Arfaxad;* terwijl Sala de zoon was van Arfaxad, Gen. 10 : 24; 11 : 12, en Kaïnan aldaar niet wordt aangetroffen. Maar hieromtrent kan het volstaan te zeggen, dat de zeventig Joodsche overzetters, die vóór de geboorte van onzen Zaligmaker het Oude Testament in het Grieksch hebben vertaald, om redenen, die hun het best bekend waren, dezen Kaïnan hebben ingelascht; en Lukas, die onder de *Grieksche Joden* heeft geschreven, was verplicht om van deze vertaling gebruik te maken, en dus de zaak te nemen, zooals hij haar vond.

De geslachtslijst eindigt met de woorden: *den zoon van Adam, den zoon van God. a.* Volgens sommigen ziet dit op Adam; die op bijzondere wijze de *zoon van God* was, daar hij meer onmiddelijk dan iemand zijner nakomelingen, door de schepping van Gods geslacht was. *b.* Volgens anderen ziet het op Christus, zoodat dan de laatste woorden van deze geslachtslijst Zijne Goddelijke en menschelijke natuur aanduiden. Hij was beide de *Zoon van Adam* en de *Zoon van God*, opdat Hij een geschikte Middelaar zou zijn tusschen God en de kinderen van Adam, en de kinderen van Adam door Hem er toegebracht zouden worden, *kinderen Gods* te zijn.

HOOFDSTUK IV.

Wij verlieten Christus toen Hij pas gedoopt was, en door eene stem van den hemel en de nederdaling des Heiligen Geestes op Hem als Gods geliefde Zoon werd erkend. In dit hoofdstuk nu hebben wij I. Eene verdere toebereiding van Hem voor Zijne openbare bediening door Zijn verzocht worden in de woestijn, waarvan wij hetzelfde verhaal hebben in Mattheüs, vers 1—13. II. Zijn ingaan tot Zijn' openbaren arbeid in Galilea, vers 14, 15, inzonderheid: 1. Te Nazareth, de stad, waar Hij opgevoed was, vers 16—30, waarvan wij geen melding vinden gemaakt in Mattheüs 2. Te Kapernaüm, waar Hij na bewonderenswaardig gepredikt te hebben, vers 31, 32, den duivel uitwierp uit een' bezetene, vers 33—37, de schoonmoeder van Petrus genas van de koorts, vers 38, 39, en nog vele anderen, die krank of bezeten waren, vers 40, 41, waarna Hij in andere steden van Galilea hetzelfde deed, vers 42—44.

En Jezus, vol des Heiligen Geestes, keerde wederom van den Jordaan, en werd door den Geest geleid in de woestijn. 2. En werd veertig dagen verzocht van den duivel; en at gansch niet in die dagen, en als zij geëindigd waren, zoo hongerde Hem ten laatste. 3. En de duivel zeide tot Hem: Indien gij Gods Zoon zijt, zeg tot dezen steen, dat hij brood worde. 4. En Jezus antwoordde hem, zeggende: Er is geschreven, dat de mensch bij brood alleen niet zal leven, maar bij alle woord Gods. 5. En als Hem de duivel geleid had op eenen hoogen berg, toonde hij Hem alle de koninkrijken der wereld, in een oogenblik tijds; 6. En de duivel zeide tot Hem: Ik zal u alle deze macht, en de heerlijkheid dezer koninkrijken geven; want zij is mij overgegeven, en ik geef ze wien ik ook wil; 7. Indien gij dan mij zult aanbidden, zoo zal het alles uwe zijn. 8. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Ga weg van mij, Satan, want er is geschreven: Gij zult den Heere uwen God aanbidden, en Hem alleen dienen. 9. En hij leidde Hem naar Jeruzalem, en stelde hem op de tinne des tempels, en zeide tot Hem: Indien gij de Zone Gods zijt, werp uzelven van hier nederwaarts; 10. Want er is geschreven, dat Hij zijne engelen van u bevelen zal, dat zij u bewaren zullen. 11. En dat zij u op de handen nemen zullen, opdat gij uwen voet niet te eeniger tijd aan eenen steen stoot. 12. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Er is gezegd: Gij zult den Heere uwen God niet verzoeken. 13. En als de duivel alle verzoeking voleindigd had, week hij van Hem voor eenen tijd.

De laatste woorden van het vorige hoofdstuk, Jezus *den zoon van Adam*, duiden Hem aan als het Zaad der vrouw; dit zijnde, zien wij Hem hier, overeenkomstig de belofte, den kop der slang vermorzelen, den duivel, die onze eerste ouders door ééne verzoeking had bedrogen en overwonnen, in al zijne verzoekingen teleurstellen, zoodat hij volkomen verslagen moest afdeinzen. Zoo heeft Hij reeds bij den aanvang van den krijg weerwraak op hem geoefend, en den overwinnaar overwonnen.

In dit verhaal van Christus' verzoeking hebben wij er op te letten:

I. Hoe Hij er op voorbereid en bekwaam gemaakt was. Hij, die Hem de beproeving beschikte, heeft Hem er voor toegerust; want, hoewel wij niet weten wat ons te wachten staat, of welken strijd wij zullen te strijden hebben, wist Christus dit wèl, en dienovereenkomstig was Hij er op bereid, en zoo zal God, naar wij hopen, ook voor ons voorzien.

1. Hij was *vol van den Heiligen Geest*, die, gelijk eene duive, op Hem was nedergedaald. Hij bezat nu de gaven en de vertroostingen des Heiligen Geestes in grootere mate dan ooit te voren. Diegenen zijn goed gewapend tegen de sterkste verzoekingen, die vol zijn van den Heiligen Geest.

2. Hij was pas wedergekeerd van de Jordaan, waar Hij gedoopt was, en door eene stem uit den hemel erkend was geworden als de geliefde Zoon van God, en aldus was Hij voor dezen strijd *toebereid*. Als wij de heerlijkste en troostrijkste gemeenschap met God hebben gesmaakt, en het duidelijkste blijk van Zijne gunst hebben ontvangen, dan kunnen wij een' aanval verwachten van Satan — het rijkste schip wordt als buit door den zeeroover begeerd —, en dat God hem dit zal toelaten, opdat de kracht Zijner genade in ons geopenbaard en verheerlijkt zal worden.

3. Hij werd door den Geest geleid in de woestijn", door den goeden Geest, die Hem als een Kampioen naar het strijdperk voerde om te strijden tegen den vijand, dien Hij zeker was te zullen overwinnen. Dat Hij *in de woestijn geleid werd*, *a*. Verschafte aan den verzoeker eenig voordeel, want daar had hij Hem alleen, zonder vergezeld te zijn van een' vriend, door wiens gebed en goeden raad Hij in de ure der verzoeking bijgestaan kon worden. *Wee hem, die alleen is! Hij kon* den Satan eenig voordeel geven, daar Hij Zijne eigene kracht kende; *wij kunnen dat niet*, en *mogen dit niet*, daar wij onze eigene zwakheid kennen. *b*. Hij verkreeg voor zichzelven eenig voordeel gedurende Zijn veertigdaagsch vasten in de woestijn. Wij kunnen veronderstellen, dat Hij gansch verzonken was in heilige overdenking, in de bepeinzing van hetgeen Hij op zich had genomen om te volbrengen, en het werk dat Hem wachtte; dat Hij al Zijn' tijd doorbracht in onmiddellijke, innige gemeenschapsoefening met den Vader, zooals Mozes op den berg, zonder eenigerlei afleiding of stoornis. Van al de dagen van Christus' leven in het vleesch schijnen dezen het naast bij te komen aan de volmaaktheid van het hemelsche leven der engelen en dit heeft Hem bereid voor de aanvallen van Satan, en hierdoor werd Hij er tegen versterkt.

4. Hij bleef vasten, vers 2: *Hij at gansch niet in die dagen*. Dit vasten was gansch en al een wonder, evenals het vasten van Mozes en Elia, en toont Hem, evenals hen, te zijn een profeet van God gezonden. Waarschijnlijk was Hij in de woestijn van Horeb, dezelfde woestijn, waarin Mozes en Elia gevast hebben. Gelijk Hij, door zich af te zonderen in de woestijn, zich volkomen onverschillig betoonde voor de wereld, zoo heeft Hij zich door Zijn vasten volkomen onverschillig betoond voor het lichaam, en Satan kon niet gemakkelijk vat krijgen op hen, die aldus los zijn van, en dood zijn voor, de wereld en het vleesch. Hoe meer wij *het lichaam bedwingen*, en het tot dienstbaarheid brengen, hoe minder voordeel Satan over ons zal verkrijgen.

II. Hoe Hij aangevallen werd door de eene verzoeking na de andere, en hoe Hij het doel van den verzoeker in iederen aanval verijdelde en aldus méér dan Overwinnaar is geworden. „Veertig dagen werd Hij verzocht van den duivel", vers 2, niet door innerlijke inblazingen, want de overste dezer wereld had aan Christus niets, en hij kon Hem dus geene zondige gedachten ingeven, maar door een uitwendig aanzoeken, wellicht in de gestalte eener slang, zooals toen hij onze eerste ouders heeft verzocht. Maar aan het einde der veertig dagen kwam hij nader bij, is hij, als het ware handgemeen met Hem geworden, toen hij bemerkte, dat *Hem hongerde*, vers 2. Waarschijnlijk is onze Heere Jezus toen begonnen rond te zien onder de boomen, of Hij er ook iets dat eetbaar was aan kon ontdekken, hetgeen den duivel aanleiding gaf om Hem het volgende voorstel te doen.

1. Hij verzocht Hem tot *wantrouwen in Zijns Vaders zorge over Hem*, en dus nu maar voor zich zelven te gaan zorgen, zich het benoodigde te verschaffen op eene wijze, zooals Zijn Vader het niet voor Hem had bestemd, vers 13. *Indien gij Gods Zoon zijt*, zooals de stem uit den hemel verklaarde, *zeg tot dezen steen dat hij brood worde*. *a*. Ik raad u aan dit te doen, want God, indien Hij uw Vader is, heeft u vergeten, en het zal lang duren eer Hij u hetzij raven of engelen zendt om u te voeden. Als wij er aan beginnen te denken om onze eigene lotbeschikkers te zijn, en door onze eigene zorgen en wijze maatregelen te leven, zonder afhankelijk te zijn van de Goddelijke voorzienigheid; rijkdom te verkrijgen door onze kracht en de sterkte onzer hand, dan moeten wij dit beschouwen als eene verzoeking van Satan, en het als zoodanig afwijzen; het is Satans raad om onafhankelijk te zijn van God. *b*. Ik *tart* u dit te doen, zoo gij het kunt; indien gij het niet doet, dan zal ik zeggen, dat gij de zone Gods *niet* zijt, want Johannes de Dooper heeft onlangs gezegd, dat God uit steenen Abraham kinderen kan verwekken, hetgeen toch nog grooter is. Gij hebt dus de macht niet van den Zoon van God, indien gij u uit steenen geen brood maakt, als gij het noodig hebt, want dat is geringer. Zoo is God zelf in de woestijn verzocht geworden: *Zou God eene tafel kunnen toerichten in de woestijn? Zou Hij ook brood kunnen geven?* Ps. 78 : 19, 20.

Christus heeft aan de verzoeking niet toegegeven; Hij wilde dien steen niet in brood verkeeren, al was het ook, dat Hem hongerde. *Ten eerste*. Omdat Hij niet doen wilde wat Satan Hem zeide te doen, want dat zou den schijn hebben gehad, alsof er tusschen Hem en den overste der duivelen een verdrag was. Wij moeten niets doen, dat den schijn heeft van den duivel plaats te geven. Wonderen zijn gewrocht ter bevestiging van het geloof, en de duivel had geen geloof, dat bevestigd moest worden, en daarom wilde Hij *voor hem* geen wonder doen. Hij deed Zijne teekenen *in de tegenwoordigheid Zijner discipelen*, Joh. 20 : 30, en inzonderheid *het beginsel der teekenen* toen Hij water in wijn veranderde, opdat Zijne discipelen in Hem zouden gelooven, Joh. 2 : 11, maar hier in de woestijn had Hij geene dis-

cipelen bij zich. *Ten tweede.* Hij deed wonderen ter bekrachtiging Zijner leer, en daarom heeft Hij geene wonderen willen doen vóór Hij begon te prediken. *Ten derde.* Hij wilde geene wonderen doen voor zich zelven, of om in Zijne eigene behoeften te voorzien, opdat Hij den schijn niet zou hebben van ongeduld onder zijn' honger, daar Hij niet is gekomen om zich zelven te behagen, maar om smart te lijden, onder anderen deze smart des hongers. En om te toonen, dat Hij zich zelven niet behaagde, wilde Hij liever ter eere en gerieve Zijner vrienden water in wijn veranderen, dan ter voorziening in Zijne eigene behoefte, steenen in brood. *Ten vierde.* Hij wilde het bewijs, dat Hij de Zoon van God was, voor later bewaren, en liever van Satan het smadelijk verwijt hooren van zwak te zijn, onmachtig om dit te doen, dan door Satan bewogen te worden om te doen wat Hem niet voegde. Zoo werd Hem ook door Zijne vijanden hoonend verweten, dat Hij zich zelven niet kon verlossen, en af kon komen van het kruis, toen Hij wel af *kon* komen, maar het niet *wilde*, omdat het Hem niet betaamde. *Ten vijfde.* Hij wilde niets doen, dat den schijn zou hebben van wantrouwen in Zijn' Vader, of van afgescheiden van Hem te handelen, of niet stroókte met Zijn' tegenwoordigen staat. In alles Zijnen broederen gelijk geworden zijnde, wilde Hij, evenals de andere kinderen Gods, leven in afhankelijkheid van de Goddelijke voorzienigheid en belofte, en vertrouwen, dat Hij òf Hem voorziening zou zenden in de woestijn, òf Hem tot *eene stad ter woning zou leiden* waar voorraad is, gelijk Hij gewoon was te doen, Ps. 107 : 5—7, en Hem intusschen zou ondersteunen, al was Hij ook hongerig, zooals Hij Hem deze veertig dagen ondersteund had.

Hij gaf een antwoord uit de Schrift, vers 4. *Er is geschreven.* Dit is het eerste woord, dat ons wordt medegedeeld als gesproken door Christus na Zijne inwijding tot het profetisch ambt, en het is eene aanhaling uit het Oude Testament, om aan te toonen, dat Hij gekomen is, om het gezag der Schrift hoog te houden, als onaantastbaar zelfs door Satan. En hoewel Hij den Geest had zonder mate, en Zijne eigene leer had te prediken en Zijn' eigen Godsdienst had te vestigen, kwam die toch overeen met Mozes en de profeten, wier geschriften Hij zich dus zelf ten regel stelt, en ons aanbeveelt om er Satan en zijne verzoekingen mede tegen te treden. Het woord van God is ons *zwaard*, en geloof in dat woord is ons *schild;* daarom behooren wij machtig te zijn in de Schriften, en in die macht, of kracht, heen te gaan, uit te gaan, voort te gaan, in onzen geestelijken krijg, moeten wij weten wat geschreven is, want het is geschreven ter onzer leering, tot ons nut. De tekst der Schrift, dien Hij gebruikt, is ontleend aan Deut. 8 : 3: *dat de mensch bij brood alleen niet zal leven.* Ik behoef den steen niet in brood te veranderen, want God kan Mij manna zenden tot spijze, zooals Hij aan Israel het manna gegeven heeft; de mensch kan leven door ieder woord van God, door alles wat hem door God verordineerd is om van te leven. Hoe heeft Christus deze laatste veertig dagen geleefd, aangenaam en liefelijk geleefd? Niet *bij brood*, maar bij het woord Gods, bij overdenking van dat woord en gemeenschapsoefening er mede, en in en door hetzelve met God; en op dezelfde wijze kan Hij ook nu leven, al is het ook, dat Hem hongert. God heeft velerlei wegen en middelen om voor Zijn volk te voorzien, zonder de gewone middelen van onderhoud, en daarom moet Hij nooit worden gewantrouwd, moeten wij ten allen tijde in den weg des plichts op Hem steunen en betrouwen. Als de spijs ontbreekt, kan God den eetlust doen ophouden, of ons zulk eene mate van geduld schenken, dat wij er door in staat worden gesteld om *tegen de verwoesting en tegen den honger te lachen*, Job 5 : 22, of om *het gezaaide en water* voedzamer te maken dan *de stukken van de spijs des konings*, Dan. 1 : 12, 13; en Zijn volk in staat te stellen om zich te verheugen in den Heere ook *wanneer de vijgeboom niet zal bloeien*, Hab. 3 : 17. Het was eene in het geloof zeer werkzame vrouw, die zeide, dat zij menigen meelmaaltijd bereid had uit de beloften, als zij geen brood had.

2. Hij verzocht Hem om van hem het koninkrijk aan te nemen, dat Hij als de Zoon van God verwachtte van Zijn' Vader te zullen ontvangen, en hem hulde te doen of te aanbidden, vers 5—7. Deze evangelist brengt deze verzoeking in de tweede plaats, welke Matthéüs het laatst noemt, en die ook werkelijk de laatste scheen te zijn, maar Lukas was er van getroffen als de slechtste en heftigste, en daarom haast hij zich haar te noemen. Toen de duivel onze eerste ouders verzocht, stelde hij hun de verboden vrucht voor, eerst als *goed tot spijze*, en daarna als *een lust voor de oogen;* en door die beide bekoorlijke hoedanigheden werden zij overmeesterd. Hier heeft Satan Christus eerst verzocht om steen in brood te verkeeren, dat goed zou zijn tot spijze, en toen toonde hij Hem de koninkrijken der wereld en hunne heerlijkheid, die *een lust waren voor de oogen;* maar in die beiden heeft Christus Satan overmeesterd, en wellicht heeft Lukas met het oog hierop de volgorde veranderd. Merk nu op, *a.* Hoe Satan deze verzoeking inrichtte om Christus er toe te brengen hem hulde te doen, en het koninkrijk van hem als gevolmachtigde te ontvangen. Hij gaf Hem in één oogenblik tijds een gezicht op al de koninkrijken der wereld; eene luchtige voorstelling er van, die, naar hij dacht, het meest de verbeelding zou treffen, en een *wezenlijk* gezicht zou schijnen te zijn. Om des te beter hierin te slagen, leidde hij Hem op een hoogen berg, en omdat wij terstond na de verzoeking Christus aan de andere zijde van de Jordaan vinden, zijn sommigen van meening dat het waarschijnlijk de top van den Pisga was, waarheen de duivel Hem had geleid, en van waar Mozes een gezicht op Kanaän had verkregen. Dat het slechts een schijnbeeld was, dat de duivel, als overste van de macht der lucht, hier aan onzen Zaligmaker vertoonde, wordt bevestigd door de omstandigheid, waarop Lukas hier wijst, namelijk, dat het *in een oogenblik tijds* geschiedde, terwijl men toch, als men een gezicht wil hebben van een enkel land, het

slechts achtereenvolgend zien kan; men moet zich omwenden, eerst één gedeelte beschouwen, en dan een ander gedeelte. Aldus dacht de duivel onzen Zaligmaker te misleiden door een *deceptio visus*, een zinsbedrog, en door Hem te doen gelooven, dat hij Hem al de koninkrijken der wereld *kon toonen*, Hem tevens het denkbeeld in te boezemen, dat hij Hem al die koninkrijken *kon geven*. Hij verklaarde stoutmoedig, dat deze koninkrijken hem allen overgegeven waren, dat hij de macht had er over te beschikken met al hunne heerlijkheid, ze te geven aan wien hij wilde, vers 6. Sommigen denken, dat hij hiermede voorgaf een engel des lichts te zijn, en dat hij, als een der engelen, die over de koninkrijken gesteld waren, en al de anderen had verdrongen, zoodat hem de beschikking over allen was toevertrouwd, en hij ze in den naam van God aan Hem kon geven, wetende, dat zij voor Hem bestemd waren, maar bezwaard door de voorwaarde, dat Hij moest nedervallen om hem te aanbidden, hetgeen een goede engel zoo weinig zou geëischt hebben, dat hij het niet toegelaten zou hebben, zelfs niet na het toonen van veel grooter dingen dan dezen, gelijk blijkt uit Openbaring 19 : 10; 22 : 9. Mij komt het echter veeleer voor, dat hij aanspraak maakte op deze macht als Satan, en als hem overgegeven zijnde, niet door den Heere, maar door de volken en koningen dezer koninkrijken, die hunne macht en hunne eere den duivel hebben overgegeven, Ef. 2 : 2. Vandaar dat hij genoemd wordt de *god dezer wereld*, en de *overste dezer wereld*. Den Zoon van God was beloofd, dat Hij de Heidenen zou hebben tot Zijn erfdeel, Ps. 2 : 8. „Wel", zegt de duivel, „de Heidenen zijn *de mijnen*, zij zijn mijne onderdanen en volgelingen; evenwel: zij zullen de uwen zijn, ik zal ze aan u geven, op voorwaarde dat gij er mij voor aanbidt en zegt, dat zij het loon zijn, dat ik u gegeven heb, gelijk anderen vóór u gedaan hebben, Hosea 2 : 11, en er in bewilligt, om ze *door mij, van mij en onder mij te hebben en te houden*." Hij eischte hulde en aanbidding van Hem. *Indien gij dan mij zult aanbidden, zoo zal het alles uwe zijn*, vers 7. *Ten eerste*. Hij wilde dat Hij zelf hem zou aanbidden. Wellicht bedoelde hij het niet in dien zin, dat Hij dan nooit meer God zou aanbidden, maar dat Hij hem in vereeniging met God zou aanbidden, want de duivel weet, dat, zoo hij eens als deelgenoot wordt aangenomen, hij weldra de eenige eigenaar zal zijn. *Ten tweede*. Hij wilde een verdrag met Hem sluiten, waardoor Hij zich zou verbinden om, als Hij, volgens de belofte aan Hem gedaan, bezit zou verkregen hebben van de koninkrijken dezer wereld, geene verandering zou brengen in hun' Godsdienst, maar aan de volken zou toelaten en veroorloven, om, gelijk zij tot nu toe gedaan hadden, *den duivelen te offeren*, 1 Cor. 10 : 20, dat Hij de demon-aanbidding in de wereld zou staande houden, en dan kan Hij, zoo het Hem behaagt, al de macht en heerlijkheid der koninkrijken voor zich nemen. Laat wie wil den rijkdom en al de heerlijkheid dezer aarde nemen, Satan heeft alles wat hij begeert, zoo hij slechts het hart der menschen heeft, hunne genegenheid en hunne neigingen, en hunne aanbidding; werken kan in de kinderen der ongehoorzaamheid, want dan is het, dat hij hen wezenlijk verslindt. *b*. Hoe onze Heere Jezus over deze verzoeking zegevierde. Hij heeft haar beslist afgewezen, haar met afschuw verworpen, vers 8; *„Ga weg van Mij, Satan!* Ik kan dit niet aanhooren. Hoe! den vijand van God aanbidden, van God, wien Ik ben komen dienen? en van den mensch, dien Ik ben komen verlossen? Neen, dat zal Ik nooit doen." Over eene verzoeking als deze moest niet worden geredeneerd, zij moest terstond worden afgewezen, en zij werd ook dadelijk nedergeworpen met één woord: *Er is geschreven: Gij zult den Heere, uwen God aanbidden, en Hem alleen dienen*, Hem, en geen ander. Daarom wil Christus Satan niet aanbidden, en evenmin zal Hij, wanneer Hem de koninkrijken der aarde door Zijn' Vader overgegeven zullen zijn, hetgeen weldra zal geschieden, ook maar het minste of geringste overblijfsel van de aanbidding des duivels er in laten bestaan blijven. Neen, zij zal volkomen uitgeroeid worden, overal waar Zijn Evangelie komt. Hij zal geene schikking met hem aangaan. Veelgodendom en afgoderij moeten nedergeworpen worden, als het koninkrijk van Christus wordt opgericht. De menschen moeten van de macht des Satans bekeerd worden tot God, van de aanbidding der duivelen tot de aanbidding van den eenig levenden en waarachtigen God. Dat is de groote Goddelijke wet, die Christus onder de menschen zal herstellen, en onder de gehoorzaamheid waarvan Hij hen door Zijn' heiligen Godsdienst brengen zal: *Dat God alleen gediend en aangebeden moet worden*. Al wie dus een schepsel tot voorwerp van Godsdienstige vereering stelt; al was het een heilige of een engel, of de maagd Maria, gaat lijnrecht in tegen Christus' bedoeling en vervalt weder tot het Heidendom.

3. Hij verzocht Hem tot zelfmoord door een vermetel vertrouwen op de bescherming Zijns Vaders. Let hier op: *a*. Hetgeen hij bedoelde met deze verzoeking: *Indien gij de Zone Gods zijt, werp u zelven hier nederwaarts*, vers 9. Hij wilde Hem naar een nieuw bewijs laten zoeken dat Hij de Zone Gods was, alsof het bewijs, dat Zijn Vader Hem had gegeven door de stem van den hemel, en de nederdaling des Geestes op Hem, niet voldoende was, hetgeen een onteeren van God zou geweest zijn, alsof Hij namelijk niet het juiste of rechte middel had gebruikt om er Hem de verzekering van te geven, en het zou ook een blijk zijn geweest van twijfel, of de Geest wel werkelijk in Hem woonde, hetgeen juist het groote en meest overtuigende bewijs was voor Hem zelven, dat Hij de Zone Gods was, Hebr. 1 : 8, 9. Hij wilde Hem naar eene nieuwe methode doen zoeken om dit in de wereld bekend te maken. De duivel geeft te kennen, dat het in een afgelegen, onbekenden hoek der wereld was, dat Hij als de Zone Gods werd erkend, onder een gezelschap van gansch gewone menschen, die tot den doop van Johannes kwamen, dat Zijne eer werd bekend gemaakt. Maar als Hij nu

van de tinne des tempels, onder al de grooten en aanzienlijken, die den tempeldienst bijwoonden, zich als den Zone Gods wilde verklaren, en dan, als bewijs er van, zich nederwaarts zou werpen en ongedeerd blijven, dan zou Hij terstond door iedereen als een Bode des hemels ontvangen worden. Aldus wil Satan, dat Hij Zijne eigene eer zal zoeken op Zijne eigene wijze — in minachting van die, welke God Hem had aangedaan — en zich in den tempel te Jeruzalem zou openbaren; terwijl God bestemd had, dat Hij meer geopenbaard zou worden onder Johannes' bekeerlingen, aan wie Zijne leer meer welkom zou zijn dan aan de priesters. Waarschijnlijk koesterde hij de hoop, dat, hoewel hij Hem niet neder kon werpen, of Hem het minste letsel toebrengen, zoo hij Hem er echter toe kon brengen, dat Hij zich zelven nederwierp, de val Zijn' dood zou veroorzaken, en dan zou hij Hem voorgoed uit den weg hebben. *b.* Hoe hij deze verzoeking ondersteunde en er op aandrong. *Er is geschreven*, zeide hij, vers 10. Christus had tegen hem de Schrift aangehaald, en nu wilde hij toonen, dat hij evengoed de Schrift kon aanhalen. Het is iets gansch gewoons onder ketters en verleiders de Schriften te verdraaien en ze ten dienste der grootste goddeloosheid aan te wenden. *Er is geschreven, dat Hij Zijne engelen van u bevelen zal, indien gij Zijn Zoon zijt, dat zij u op de handen nemen zullen.* En nu Hij zich op de tinne des tempels bevond, kon Hij inzonderheid dezen dienst der engelen verwachten, want zoo Hij de Zone Gods was, was de *tempel* de plaats waar Hij wezen moest, Hoofdst. 2 : 46; en indien er ééne plaats is onder de zon, waar eene voortdurende wacht van engelen is, dan moet het die plaats wezen, Ps. 68 : 18. Het is waar, God heeft de bescherming der engelen beloofd, om ons aan te moedigen om op Hem te vertrouwen, niet om Hem te verzoeken; zoo ver de belofte gaat van Gods tegenwoordigheid met ons, zoo ver gaat de belofte van den dienst der engelen, maar niet verder. Zij zullen u bewaren, als gij gaat op den grond, waar uw weg ligt, maar niet als gij u aanmatigt om door de lucht te vliegen. *c.* Hoe Hij teleurgesteld en verslagen werd in zijne verzoeking, vers 12. Christus haalde Deut. 6 : 16 aan, waar gezegd wordt: *Gij zult den Heere, uwen God, niet verzoeken*, door een teeken te begeeren ten bewijze der Goddelijke openbaring, als Hij u reeds datgene gegeven heeft, wat genoeg is en volstaan kan, want dat heeft Israel gedaan, toen zij God verzochten in de woestijn, zeggende: Hij heeft ons water gegeven uit de rots, maar zou Hij ook vleesch kunnen geven? Hieraan zou Christus zich schuldig maken, indien Hij zeide: „Hij heeft wel bewezen, wel doen blijken, dat Ik Gods Zoon ben, door den Geest op Mij te doen nederdalen, dat het *grootere* is; maar kan Hij ook Zijn' engelen van Mij bevelen, dat het *kleinere*, het *mindere* is?"

III! Wat de einduitkomst en het gevolg was van den strijd, vers 13. Onze zegevierende Verlosser heeft het veld behouden, en is Overwinnaar gebleven, niet slechts voor zich zelven, maar ook voor ons.

1. De duivel had zijn' pijlkoker geledigd: *Hij had alle verzoeking voleindigd.* Christus had hem de gelegenheid gegeven om al wat hij kon tegen hem te zeggen en te doen, hij liet hem toe al zijne krachten te beproeven, en toch versloeg Hij hem. Heeft Christus, verzocht zijnde, geleden, totdat al de verzoeking voleindigd was? En moeten wij dan niet ook verwachten door alle beproevingen heen te gaan, heen te gaan door de *ure der verzoeking*, die voor ons bepaald en bestemd is?

2. Toen verliet hij het slagveld. Hij *week van Hem*, Hij zag, dat het nutteloos was Hem aan te vallen, hij vond *niets in* Hem, waarop zijne vurige pijlen vat konden hebben; Hij had geene zwakke zijde, geen zwak of onbewaakt deel in Zijn muur, en daarom gaf Satan de zaak op. Indien wij den duivel weerstaan, dan zal hij van ons vlieden.

3. Maar hij volhardde in zijne boosaardigheid tegen Hem, en week van Hem met het voornemen Hem wederom aan te vallen; *achri kairou — voor een' tijd*, of, tot aan den tijd, dat hij weder op Hem losgelaten zou worden, niet als *verzoeker*, om Hem tot zonde te *verleiden*, en aldus Zijn *hoofd* te treffen, hetgeen hij thans had beproefd, maar waarin hij volkomen gefaald had; maar als een *vervolger*, om Hem te doen *lijden* door Judas en de andere zwakke werktuigen, die hij gebruikte, en aldus Zijne *verzenen* te vermorzelen, dat hem gezegd was te zullen doen, Gen. 3 : 15, al zou dit ook het vermorzelen van *zijn eigen hoofd* ten gevolge hebben. Hij week thans totdat de tijd kwam, dien Christus *de macht der duisternis noemde*, Hoofdst. 22 : 53, en de overste dezer wereld weder komen zou, Joh. 14 : 30.

14. En Jezus keerde wederom, door de kracht des Geestes naar Galilea; en het gerucht van Hem ging uit door het omliggende land. 15. En Hij leerde in hunne synagogen, en werd van allen geprezen. 16. En Hij kwam te Názareth, waar Hij opgevoed was, en ging, naar zijne gewoonte, op den dag des sabbats in de synagoge; en stond op om te lezen. 17. En Hem werd gegeven het boek van den profeet Jesaja; en als Hij het boek opengedaan had, vond Hij de plaats waar geschreven was: 18. De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden, om den armen het Evangelie te verkondigen; om te genezen, die gebroken zijn van harte; 19. Om den gevangenen te prediken loslating, en den blinden het gezicht; om de verslagenen henen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangename jaar des Heeren. 20. En als Hij het boek toegedaan en den dienaar wedergegeven had, zat Hij neder; en de oogen van allen in de synagoge waren op Hem geslagen. 21. En Hij begon tot hen te zeggen: Heden is deze Schrift in uwe ooren vervuld. 22. En

zij gaven Hem allen getuigenis, en verwonderden zich over de aangename woorden, die uit Zijnen mond voortkwamen; en zeiden: Is deze niet de zoon van Jozef? 23. En Hij zeide tot hen: Gij zult zonder twijfel tot Mij dit spreekwoord zeggen: Medicijnmeester, genees uzelven; al wat wij gehoord hebben, dat in Kapernaüm geschied is, doe dat ook hier in Uw vaderland. 24. En Hij zeide: Voorwaar Ik zeg u, dat geen profeet aangenaam is in zijn vaderland. 25. Maar Ik zeg u in der waarheid: er waren vele weduwen in Israel in de dagen van Elias, toen de hemel drie jaren en zes maanden gesloten was, zoodat er groote hongersnood werd over het geheele land; 26. En tot geene van haar werd Elia gezonden, dan naar Sarépta Sídonis, tot eene vrouw die weduwe was. 27. En er waren vele melaatschen in Israel ten tijde van den profeet Elisa; en geen van hen werd gereinigd, dan Naäman de Syriër. 28. En zij werden allen in de synagoge met toorn vervuld, als zij dit hoorden. 29. En opstaande, wierpen zij Hem uit buiten de stad, en leidden Hem op den top des bergs, op denwelken hunne stad gebouwd was, om Hem van de steilte af te werpen. 30. Maar hij, door het midden van hen doorgegaan zijnde, ging weg,

Nadat Christus den boozen geest had overwonnen, heeft Hij doen blijken hoe zeer Hij onder den invloed was van den goeden Geest; en, zich verdedigd hebbende tegen de aanvallen des duivels, begint Hij nu zelf aanvallenderwijs te werk te gaan, en die aanvallen op hem te richten door Zijne prediking en Zijne wonderen, die hij niet weerstaan of afweeren kon. Merk op:

I. Wat hier in het algemeen van Zijne prediking wordt gezegd, en hoe zij werd ontvangen *in Galilea*, een afgelegen deel des lands, ver van Jeruzalem. Het behoorde tot Christus' vernedering, dat Hij aldaar Zijn dienstwerk begonnen heeft. Maar

1. Daarheen kwam Hij *door de kracht des Geestes*. Dezelfde Geest, die Hem bekwaam had gemaakt voor Zijn profetisch ambt, heeft Hem krachtig geneigd daar heen te gaan. Hij moest niet wachten op een beroep van menschen, want Hij had licht en leven in Zich zelven.

2. Dáár *leerde Hij in hunne Synagogen*, hunne openbare plaatsen van Godsvereering, waar zij bijeenkwamen, niet gelijk in den tempel voor ceremonieele diensten, maar voor zedelijke oefeningen der Godsvrucht, om het woord te lezen, te verklaren en toe te passen, om te bidden en te danken, en ter oefening der kerkelijke tucht; dit kwam meer dikwijls voor sedert de ballingschap, toen de ceremonieele eeredienst der verdwijning nabij was.

3. Hij deed dit op eene wijze, die Hem eene groote vermaardheid verwierf. *Het gerucht van Hem ging uit door het geheele omliggende land*, vers 14, en het was een goed gerucht; want, vers 15, Hij werd van allen geprezen. Iedereen bewonderde Hem, en prees Hem: nooit in hun leven hadden zij zulk eene prediking gehoord. Voor het eerst had Hij nu geen smaad en geen tegenspreken te verduren, allen prezen, of *verheerlijkten* Hem, en er was nog niemand, die Hem hoonde of vernederde.

II. Van Zijne prediking te Nazareth, de stad, waar Hij was opgevoed, en hoe zij aldaar ontvangen werd. En hier wordt ons gezegd hoe Hij daar *predikte*, en hoe Hij er *vervolgd* werd.

1. Hoe Hij er predikte. Daarbij hebben wij te letten. *a.* Op de gelegenheid, die Hij er toe had: „Hij kwam te Nazareth", toen Hij in andere plaatsen reeds vermaardheid had verworven, in de hoop, dat hierdoor ten minste iets van de minachting en het vooroordeel zou weggenomen worden, waarmede Zijne landslieden op Hem zien zouden. Daar nam Hij de gelegenheid waar om te prediken, in de synagoge, de geschikte plaats, waar Hij gewoon was den dienst bij te wonen, vóórdat Hij in het openbaar was opgetreden, vers 16. Wij behooren, als wij er de gelegenheid toe hebben, de openbare Godsdienstoefeningen bij te wonen. Maar nu Hij zijn openbaar dienstwerk had aangevangen, heeft Hij er gepredikt. Waar de menigte der visschen waren, daar heeft deze wijze Visscher Zijn net uitgeworpen. Op den sabbatdag, den geschikten tijd, dien de vrome Joden doorbrachten, niet in een bloot ceremonieel rusten van wereldlijken arbeid, maar in de plichten van Gods aanbidding, gelijk zij van ouds de profetenscholen bezocht hebben op de nieuwe maanden en de sabbatten. Het is goed om den sabbat te vieren in plechtige bijeenkomsten. *b.* Zijne roeping er toe. *Hij stond op om te lezen.* Zij hadden in hunne synagogen op elken sabbat zeven personen om te lezen, de eerste een priester, de tweede een Leviet, en de andere vijf Israëlieten, die tot deze synagoge behoorden. Wij bevinden, dat Christus dikwijls in andere synagogen heeft *gepredikt*, maar nooit, dat Hij er heeft *gelezen*, behalve in deze synagoge te Nazareth, waarvan Hij vele jaren lid is geweest. Nu bood Hij Zijn' dienst aan, zooals Hij wellicht dikwijls gedaan had; Hij las een gedeelte uit de profeten, Hand. 13 : 15. Het lezen der Schrift is een zeer gepast werk in de Godsdienstige bijeenkomsten, en Christus zelf heeft het niet beneden zich geacht om dat werk te doen. *Hem werd gegeven het boek van den profeet Jesaja*, hetzij door den overste der synagoge, of door den dienaar, vermeld in vers 20, zoodat Hij geen indringer was, maar behoorlijk gemachtigd was *pro hac vice — voor deze gelegenheid.* Het tweede gedeelte der Schrift, dat op dien dag gelezen moest worden, uit de profetie van Jesaja zijnde, werd Hem dit boek gegeven om het er uit te lezen. *c.* Den tekst, waarover Hij predikte. Hij stond op om te lezen, om ons eerbied te leeren bij het lezen en het hooren van het woord Gods. Toen Ezra het boek der wet opende, *stond al het volk*, Neh. 8:6. Zoo heeft

ook Christus hier gedaan, toen Hij las in het boek der profeten. Het boek Hem nu gegeven zijnde, *opende* Hij het. De boeken des Oud-Testaments waren in zekeren zin *gesloten*, totdat Christus ze geopend heeft, Jes. 29 : 11. *Het Lam, dat geslacht is, is waardig het boek te nemen en zijne zegelen te openen*, want Hij kan openen niet slechts het boek, maar ook het verstand. Hij vond de plaats, die op dien dag naar volgorde gelezen moest worden, en waarop Hij niet gewezen behoefde te worden; Hij vond haar spoedig en las haar, en nam haar tot Zijn tekst. Nu was Zijn tekst genomen uit Jes. 61 : 1, 2, die hier uitvoerig is aangehaald. Het was eene beschikking der voorzienigheid Gods, dat op dien dag dat gedeelte der Schrift gelezen moest worden, dat zoo duidelijk van den Messias spreekt, opdat zij geene verontschuldiging zouden hebben, die Hem niet kenden, hoewel zij de stemmen der profeten hoorden, die op elken sabbatdag gelezen worden, en die van Hem getuigden, Hand. 13 : 27. Deze tekst geeft een volledig bericht van Christus' onderneming, en het werk, dat Hij is komen doen in de wereld. Merk op:

Ten eerste, Hoe Hij voor dat werk bekwaam werd gemaakt. *De Geest des Heeren is op mij.* Al de gaven des Geestes waren Hem medegedeeld, niet met mate, zooals aan de andere profeten, maar zonder mate, joh. 3 : 34. Hij is nu gekomen door de kracht des Geestes, vers 14.

Ten tweede, Hoe Hij gezonden was: *Daarom heeft Hij mij gezalfd; Hij heeft mij gezonden.* Zijne buitengewone bekwaamheid of bevoegdheid stond gelijk met eene volmacht, Zijn gezalfd zijn duidt zoowel Zijne geschiktheid aan voor, als Zijne roeping tot, het werk. Hen, die God voor een werk of dienst bestemt, zalft Hij er ook voor. Omdat God Mij gezonden heeft, heeft Hij ook Zijn Geest met Mij gezonden.

Ten derde. Wat Zijn werk was, Hij was bekwaam gemaakt en gezonden,

1. Om een groot *profeet* te zijn. Hij is gezalfd om te prediken; dat wordt hier driemaal vermeld, want dat was het werk, waartoe Hij thans inging. Merk op: *a.* Voor *wie* Hij moest prediken: voor de *armen*, voor hen, die *arm waren in deze wereld*, die door de Joodsche leeraren geminacht werden, en die zij niet waardig keurden om onderwezen te worden; voor hen, die *arm van geest* waren, de zachtmoedigen en nederigen, en voor hen, die wezenlijk treurden om hunne zonden; aan hen zal het Evangelie en de genade welkom wezen, en zij zullen ze ontvangen, Matth. 11 : 5. *e. Wat* Hij zou prediken. Over het algemeen moet Hij het Evangelie prediken. Hij is gezonden om *euaggelizesthai* — hen te *evangeliseeren;* niet alleen om voor hen te prediken, maar om die prediking van kracht en uitwerking te doen zijn; haar niet slechts te brengen tot hunne ooren, maar tot hunne harten. Drie dingen heeft Hij te prediken:

a. Loslating aan de gevangenen. Het Evangelie is eene verkondiging van vrijheid zooals die van Israel in Egypte en in Babylon. Door de verdienste van Christus kunnen zondaren verlost worden van de banden der schuld, en door Zijn' Geest en genade van de slavernij van het bederf. Het is eene bevrijding uit de ergste slavernij, welke allen ten deel valt, die gewillig en bereid zijn om Christus tot hun Hoofd te maken, en zich door Hem willen laten regeeren.

b. Het gezicht aan de blinden. Hij is gekomen, niet slechts om hun door het woord Zijns Evangelies licht te brengen, die in duisternis zijn gezeten, maar om door de kracht Zijner genade het gezicht te geven, aan hen, die blind waren; niet slechts aan de Heidenwereld, maar aan iedere onwedergeborene ziel, dat is niet slechts in gevangenschap, maar in blindheid, zooals Simson en Zedekia. Christus is gekomen om ons te zeggen, dat Hij eene oogenzalf voor ons heeft, die wij slechts behoeven te vragen om haar te verkrijgen, dat, indien ons gebed is: *Heere, dat onze oogen geopend mogen worden*, Zijn antwoord zijn zal: *Wordt ziende.*

c. Het aangename jaar des Heeren, vers 19. Hij kwam om de wereld te doen weten, dat God, dien zij beleedigd hadden, met hen verzoend wilde zijn, hen aan wilde nemen op nieuwe voorwaarden, dat er nu een tijd is van welbehagen in de menschen. Dit ziet op het jaar der vrijlating, of jubeljaar, dat het aangename jaar was voor dienstbaren, die dan in vrijheid werden gesteld: voor schuldenaars, tegen wie dan alle recht en aanspraak ophielden, en voor hen, die hun land verpand hadden, want dan werd het weder hun eigendom. Christus is gekomen, om het geklank der bazuin van het jubeljaar te doen hooren, en zalig zij, die dat geklank hooren, Ps. 89 : 16. Het was een aangename tijd, want het was de dag der zaligheid.

2. Christus is gekomen om een groot Geneesmeester te zijn, want Hij was gezonden *om te genezen, die gebroken zijn van harte*, om het neergedrukte geweten te vertroosten en te genezen, om vrede te geven aan hen, die ontroerd en verootmoedigd waren wegens hunne zonden, en in vreeze voor Gods toorn, en hen tot rust te brengen, die vermoeid en beladen waren onder den last der schuld en des bederfs.

3. Om een groot *Verlosser* te zijn. Hij verkondigt niet slechts vrijheid aan de gevangenen, zooals Cyrus gedaan heeft aan de Joden in Babylon (Al wie wil, kan opgaan); maar Hij stelt hen in vrijheid, die verpletterd waren; door Zijn' Geest neigt Hij hen en stelt hen in staat om gebruik te maken van de vrijheid, die hun geschonken is, zooals toenmaals door niemand gedaan werd dan door hen, *wier geest God verwekte*, Ezra 1 : 5. Hij is gekomen om in den naam van God arme zondaren te ontslaan en vrij te laten, die schuldenaars en gevangenen waren van de Goddelijke gerechtigheid. De profeten konden slechts *vrijheid uitroepen*, maar Christus is gekomen als gezaghebbende, als de macht hebbende om op aarde te zonden te vergeven, om *in vrijheid te stellen.* en daarom wordt er hier deze zinsnede bijgevoegd. Dr. Lightfoot denkt, dat Christus, naar de vrijheid, die de Joden aan de lezers toestonden, om in hunne lezing Schrift met Schrift te vergelijken ter verklaring van den tekst, dit er bijgevoegd heeft uit Jes. 58 : 6, waar het tot plicht wordt gesteld van het aangename jaar

om „de ellendigen vrij los te laten", en waar de zinsnede, door de LXX gebruikt, gelijkluidend is met deze. *c.* Hier is Christus' toepassing van dezen tekst op Hem zelven, vers 21. Toen Hij hem had gelezen, rolde Hij het boek op, en gaf het terug aan den dienaar, en zat neder, overeenkomstig de gewoonte der Joodsche leeraren; *dagelijks zat Hij in den tempel, leerende,* Matth. 26 : 55. Nu begon Hij Zijne rede aldus: *Heden is deze Schrift in uwe ooren vervuld.* Hetgeen Jesaja geschreven heeft als profetie, heb Ik nu voor u gelezen als geschiedenis. Het begon nu vervuld te worden door Christus ingaan tot Zijne openbare bediening, *nu,* in het bericht, dat zij gehoord hadden van Zijne prediking en Zijne wonderen in andere plaatsen; *nu* in Zijne prediking voor hen, in hunne eigene synagoge. Zeer waarschijnlijk ging Christus voort en toonde inzonderheid hoe deze Schrift vervuld was in de leer, die Hij predikte betreffende het nabijgekomen zijn van het koninkrijk, dat dit was een prediken van vrijheid, en gezicht, en genezing, en al de zegeningen van het aangename jaar des Heeren. Vele andere genaderijke woorden zijn uit Zijn' mond voortgekomen, waarvan dezen slechts het *begin* waren, want Christus heeft dikwijls lange redevoeringen gehouden, waarvan wij slechts een kort bericht hebben. Dit was genoeg om zeer veel in te leiden: *Heden is deze Schrift vervuld.* Al de Schriften des Ouden Testaments, die vervuld moesten worden in den Messias, zijn ook vervuld in den Heere Jezus, hetgeen overvloedig bewijst, dat Hij het was, die komen zou. Het is voegzaam om in de voorzienigheid Gods de vervulling der Schriften op te merken. De werken Gods zijn de vervulling niet slechts van Zijn verborgen woord, maar ook van Zijn geopenbaard woord, en het zal ons helpen om beide de Schriften en de voorzienigheid Gods te verstaan, als wij ze met elkander vergelijken. *e.* Wij hebben hier de aandacht en de bewondering der hoorders. Hune aandacht, vers 20, *De oogen van allen in de synagoge* — en zeer waarschijnlijk waren er velen — *waren op Hem geslagen,* in gespannen verwachting van hetgeen Hij zou zeggen, daar zij in den laatsten tijd zoo veel van Hem hadden gehoord. Het is goed, om bij het hooren des woords het oog op den leeraar gevestigd te houden, door wien God tot ons spreekt, want gelijk het oog het hart aandoet, zoo volgt het hart meestal het oog, en dwaalt af, of blijft stil, al naar het oog afdwaalt, of gevestigd blijft. Of liever, laat ons hieruit leeren om het oog gevestigd te houden op Christus, die door den leeraar tot ons spreekt. *Wat zegt mijn Heere tot Zijne dienstknechten?* Hunne bewondering, vers 22. *Zij gaven Hem allen getuigenis,* dat Hij verwonderlijk goed sprak, nuttig en ter zake. Zij allen prezen Hem, en *verwonderden zich over de aangename woorden, die uit Zijn' mond voortkwamen;* en toch blijkt uit hetgeen volgt, dat zij niet in Hem geloofden. Het is mogelijk, dat zij, die bewonderaars zijn van goede leeraren en eene goede prediking, toch zelven geene ware Christenen zijn. Merk op, *Ten eerste. Wat* zij bewonderden: De *woorden van genade*[1]) *die uit Zijn' mond voortkwamen.* De woorden van genade, goede woorden, en gesproken op teedere, hartinnemende wijze. Christus' woorden zijn aangenaam, woorden van genade, want genade is uitgestort in Zijne lippen, Ps. 45 : 3; woorden van genade vloeiden van Zijne lippen. En deze woorden van genade moeten bewonderd worden; Christus' naam was Wonderlijk, en in niets was Hij dit méér dan in Zijne genade, in de woorden van Zijne genade, en de kracht waarvan zij vergezeld waren. Wèl kunnen wij ons verwonderen, dat Hij zulke woorden van genade tot zulke onwaardigen, als wij zijn, gesproken heeft. *Ten tweede.* Wat hunne verwondering deed toenemen, en dat was de overweging van Zijn' oorsprong. Zij zeiden: *Is deze niet de zoon van Jozef?* en bijgevolg: is hij niet van geringe afkomst en weinige ontwikkeling of geleerdheid? Sommigen hebben, dit bedenkende, wellicht des te meer aanleiding gevonden om Zijne aangename woorden van genade te bewonderen, tot de gevolgtrekking komende, dat Hij van God geleerd moest zijn, want zij wisten, dat niemand anders Hem had onderwezen; terwijl anderen door deze overweging hunne verwondering over Zijne woorden van genade voelden afnemen, tot de slotsom kwamen, dat er niets werkelijks bewonderenswaardigs in was, hoe zeer zij er ook den schijn van hadden, omdat Hij de Zoon van Jozef was. Kan van iemand, die zoo gering is, iets groots of opmerkenswaardigs voortkomen? *f.* Christus' voorkomen van eene tegenwerping, die Hij wist, in het hart Zijner hoorders te bestaan. Wat die tegenwerping was, vers 23. *Gij zult zonder twijfel tot Mij dit spreekwoord zeggen: Medicijnmeester! genees u zelven!* Omdat gij weet, dat Ik de Zoon ben van Jozef, uwen nabuur, zult gij verwachten, dat Ik wonderen onder ulieden zal doen, zooals Ik in andere plaatsen gedaan heb; gelijk men verwacht, dat een geneesheer, als hij bekwaam is, niet slechts zich zelven, maar ook die van zijn gezin en zijne broederschap zal genezen. De meesten van Christus' wonderen waren *genezingen.* „Waarom zouden dan de kranken in uwe eigene stad niet *genezen* worden, evengoed als de kranken in andere steden?" Zij waren bestemd om de menschen te genezen van hun ongeloof. „Waarom zou dan de krankheid des ongeloofs, indien het inderdaad eene krankheid is, niet evengoed genezen worden in hen, die van uwe eigene stad zijn, zoowel als in die van anderen? *Wat wij gehoord hebben dat in Kapernaüm geschied is,* en waarvan zooveel gesproken is, „doe dat ook hier in uw vaderland." Zij waren verheugd over Christus' woorden van genade, doch slechts omdat zij hoopten, dat zij de inleiding zouden zijn voor sommigen van Zijne wondere werken. Zij verlangden, dat hunne kreupelen en blinden, hunne kranken en melaatschen genezen en geholpen zouden worden, dat de last hunner stad verlicht zou worden, en dat was het voor-

1) Naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

naamste, waarnaar zij uitzagen en verlangden. Zij dachten, dat hunne eigene stad even waardig was als andere steden om het tooneel van wonderen te zijn, en waarom zou Hij de menschen niet eerder hierheen, dan naar andere plaatsen trekken. En waarom zouden Zijne buren en bekenden ook niet eerder het voorrecht en voordeel genieten van Zijne prediking en Zijne wonderen, dan iemand anders?

Hoe Hij antwoordt op deze tegenwerping.

Ten eerste, Door eene duidelijke en bepaalde reden waarom Hij Nazareth niet tot Zijn hoofdkwartier wilde maken, vers 24, omdat het namelijk over het algemeen waar is, *dat geen profeet aangenaam is in zijn vaderland*, tenminste niet zoo aangenaam, noch met zoo veel waarschijnlijkheid van welslagen in zijn streven om goed te doen, als in een ander land. De ondervinding heeft dit geleerd. Als profeten met boodschappen en wonderen van genade gezonden werden, waren slechts weinigen van zijne landslieden, die zijne afkomst en opleiding kenden, in staat hen te ontvangen. Dat is de meening van Dr. Hammond. Gemeenzaamheid brengt minachting teweeg, en wij zijn licht geneigd gering te denken van hen, met wie wij gemeenzaam verkeeren. En diegenen zullen nauwelijks als *profeten* geëerd worden, die wèl bekend zijn geweest als gewone menschen, als particulieren. Wat *van verre komt*, en *duur gekocht* is, wordt meer gewaardeerd dan hetgeen op eigen grond geteeld of gemaakt is, hoewel het in werkelijkheid voortreffelijker is. Dit komt ook voort uit de afgunst, die naburen gewoonlijk van elkander hebben, zoodat zij het niet kunnen dragen om in hem hun *meerdere* te zien, dien zij nog zoo kort geleden als hun *mindere* hebben beschouwd. Zoo heeft Christus geweigerd te Nazareth wonderen of iets buitengewoons te doen, vanwege het ingewortelde vooroordeel, dat zij daar tegen Hem hadden.

Ten tweede. Door treffende voorbeelden van twee der vermaardste profeten van het Oude-Testament, die hunne gunsten liever onder vreemden wilden bewijzen dan onder hunne eigene landslieden, en dat wel ongetwijfeld onder Goddelijk bestuur en aanwijzing. Elia onderhield eene weduwe van Sarepta, eene stad in Sidon, eene vrouw, die vervreemd was van het burgerschap Israels, toen er hongersnood was in het land, vers 25, 26. Wij vinden die geschiedenis in 1 Kon. 17 : 9 en verv. Er wordt hier gezegd, dat de hemel *drie jaar en zes maanden* gesloten was, terwijl in Kon. 18 : 1 staat, dat Elia zich *in het derde jaar* aan Achab vertoonde, en dat er *regen* was; maar dat was niet het derde jaar van de droogte, maar het derde jaar van Elia's verblijf bij de weduwe te Sarepta. Gelijk God zich hierin wilde toonen als een Vader der weezen, en een Rechter der weduwen, zoo wilde Hij zich ook betoonen als overvloedig in genade over allen, zelfs over de Heidenen.

1. Elisa reinigde Naäman den Syriër van zijne melaatschheid, hoewel hij een Syriër was, en niet slechts een vreemdeling, maar een vijand van Israel, vers 27. *Er waren vele melaatschen in Israel ten tijde van den profeet Elisa*, inzonderheid vier, die de tijding brachten van het opbreken van het beleg van Samaria, dat in der haast was geschied, zoodat zij den buit hunner tenten lieten om Samaria te verrijken, toen Elisa zelf zich in de belegerde stad bevond, en dit ook de vervulling was van zijne profetie, 2 Kon. 7 : 1, 3, enz. Wij bevinden echter niet, dat Elisa hen reinigde, neen, niet eens als eene belooning voor hunne diensten en de goede tijding, die zij brachten; alleen deze Syriër werd door hem gereinigd; want niemand anders had geloof om zich tot den profeet om reiniging te wenden. Christus zelf heeft dikwijls grooter geloof gevonden onder Heidenen dan in Israel. En hier maakt Hij melding van deze beide voorbeelden om te toonen, dat Hij de gunst Zijner wonderen niet schonk naar een bijzonder aanzien, maar naar Gods wijze beschikking. En het volk van Israel zou met even veel recht tot Elia, of Elisa, als de lieden van Nazareth tot Christus, hebben kunnen zeggen: *Medicijnmeester! genees u zelven.* Ja meer, Christus werkte wonderen, wel niet onder Zijne stadgenooten, maar toch onder Israelieten, terwijl deze groote profeten de hunne onder Heidenen hebben gewerkt. Het voorbeeld der heiligen kan geen slechte daad goed maken, maar zal er wel toe bijdragen om eene goede daad van de blaam te zuiveren, die gemelijke, lichtgeraakte lieden er op werpen.

2. Hoe Hij te Nazareth *vervolgd* werd. *a.* Wat hen tot toorn prikkelde was Zijn opmerken van de gunst, die God door Elia en Elisa aan de Heidenen heeft getoond. *Zij werden allen in de synagoge met toorn vervuld, als zij dit hoorden*, vers 28. Zij werden dit *allen;* eene groote verandering sedert vers 22, toen zij zich *verwonderden over de aangename woorden, die uit Zijn' mond voortkwamen*, zoo ongestadig zijn de meeningen en genegenheden der menigte, zoo zeer wispelturig. Indien zij geloof hadden gevoegd tot de aangename, genaderijke woorden van Christus, waarover zij zich verwonderden, dan zouden zij door Zijne laatste woorden opgewekt zijn om toe te zien, dat zij de gelegenheden, die hun werden geboden, niet door hunne zonden veronachtzaamden; maar zij *streelden slechts hunne ooren*, en gingen niet verder, en daarom waren Zijne laatste woorden *een wanklank in hunne ooren*, en prikkelden hun bederf. Het vertoornde hen, dat Hij, dien zij als den Zoon van Jozef kenden, zich met deze groote profeten durfde vergelijken, en hen vergeleek met de mannen van dien verdorven tijd, toen allen de knie voor Baäl hadden gebogen. Maar hetgeen inzonderheid hen in woede ontstak was, dat Hij te kennen gaf, dat God genade en goedertierenheid had weggelegd voor de Heidenen, een denkbeeld, dat den Joden onverdraaglijk was, Hand. 22 : 21, 22. Hunne vrome voorouders verheugden zich in de hope van de Heidenen tot de kerk te zien toegevoegd — getuigen velen van Davids Psalmen en de profetiën van Jesaja — maar toen dit ontaarde geslacht zelf het verbond had verbeurd, was hun de gedachte hatelijk, dat anderen er in opgenomen zouden worden. *b.* Zij waren in zoo hooge mate vertoornd, dat zij een aanslag beproefden

op Zijn leven. Dit was bij het begin van Zijn openbaar dienstwerk eene zware beproeving, maar tevens eene proeve van de behandeling, die Hij ondervond, toen Hij tot de Zijnen is gekomen en zij Hem niet hebben aangenomen. Met onstuimigheid stonden zij tegen Hem op, vielen Hem in de rede, verstoorden hunne eigene Godsdienstoefening, want zij konden niet blijven tot de dienst in hunne synagoge voorbij was. *Zij wierpen Hem uit buiten de stad*, als iemand, die geen verblijf in hun midden waardig was, hoewel Hij er zoo lang gevestigd was geweest. Zij stieten den Zaligmaker en de zaligheid van zich af, alsof Hij aller afschrapsel was. Hoe rechtvaardiglijk zou Hij vuur van den hemel op hen hebben kunnen afroepen! Maar dit was de dag Zijner lankmoedigheid. *Zij leidden Hem op den top des bergs* met het doel *Hem van de steilte af te werpen*, als iemand wien het niet betaamde te leven. Hoewel zij wisten hoe onschuldig Hij zoo vele jaren onder hen had geleefd, hoe heilig Zijn wandel was geweest — hoewel zij zulk een goed gerucht van Hem hadden gehoord, en zoo even nog zelven Zijne aangename, genaderijke woorden hadden bewonderd, — hoewel het rechtvaardig zou geweest zijn om Hem aan te hooren en Hem de vrijheid te geven zich nader te verklaren, joegen zij Hem voort in woede, of liever razernij, om Hem op de meest barbaarsche wijze om het leven te brengen. Soms waren zij gereed Hem te steenigen om de goede werken, die Hij deed, Joh. 10 : 32; hier omdat Hij de goede werken niet deed, die zij van Hem verwachtten. Tot zulk eene hoogte van goddeloosheid was huune geweldenarij geklommen. *c.* Maar Hij ontkwam, omdat Zijne ure nog niet was gekomen. Ongédeerd ging Hij door het midden van hen weg. Hetzij, dat Hij hunne oogen verblindde, zooals God de oogen der inwoners van Sodom en de Syriërs had verblind; of hunne handen had gebonden; of hen in verwarring had gebracht, zoo dat zij niet konden doen wat zij voornemens waren; want Zijn werk was nog niet afgedaan, het was pas begonnen; Zijne ure was nog niet gekomen; toen zij gekomen was, heeft Hij zich vrijwillig overgegeven. Zij verdreven Hem, en Hij ging weg. Hij zou Nazareth vergaderd hebben, maar zij hebben niet gewild, en daarom is hun huis hun woest gelaten. Het heeft nog toegedaan aan den smaad, dat Hij Jezus van Nazareth was, dat het niet slechts eene plaats was, waaruit geen goeds kon zijn of komen, maar dat het zulk eene goddelooze, ruwe en onbeschaafde plaats was, en die zich zoo onvriendelijk voor Hem betoonde. Toch was hierin eene beschikking van Gods voorzienigheid, dat Hij zoo weinig door de mannen van Nazareth geacht of gewaardeerd werd, want anders zou het den schijn gehad hebben van eene samenspanning tusschen Hem en Zijne oude bekenden. Maar nu, hoewel zij Hem niet hebben ontvangen, er waren anderen, die het wèl deden.

31. En Hij kwam af te Kapérnaüm, eene stad van Galiléa, en leerde hen op de sabbatdagen. 32. En zij versloegen zich over Zijne leer, want Zijn woord was met macht. 33. En in de synagoge was een mensch, hebbende eenen geest eens onreinen duivels; en hij riep uit met groote stem, 34. Zeggende: Laat af, wat hebben wij met u te doen, gij Jezus Nazaréner? Zijt gij gekomen, om ons te verderven? Ik ken u, wie gij zijt, namelijk de Heilige Gods. 35. En Jezus bestrafte hem, zeggende: Zwijg stil, en ga van hem uit. En de duivel, hem in het midden geworpen hebbende, voer van hem uit, zonder hem iets te beschadigen. 36. En er kwam eene verbaasdheid over allen, en zij spraken te zamen tot elkander, zeggende: Wat woord is dit, dat hij met macht en kracht den onreinen geesten gebiedt, en zij varen uit? 37. En het gerucht van Hem ging uit in alle plaatsen des omliggenden lands. 38. En Jezus, opgestaan zijnde uit de synagoge, ging in het huis van Simon; en Simons vrouws moeder was met eene groote koorts bevangen, en zij baden Hem voor haar. 39. En staande boven haar, bestrafte Hij de koorts, en de koorts verliet haar; en zij, van stonde aan opstaande, diende hen. 40. En als de zon onderging, brachten allen die kranken hadden, met verscheidene ziekten bevangen, die tot Hem, en Hij leide een iegelijk van hen de handen op, en genas ze. 41. En er voeren ook duivelen uit van velen, roepende en zeggende: Gij zijt de Christus, de Zone Gods. En hen bestraffende, liet Hij die niet spreken, omdat zij wisten, dat Hij de Christus was. 42. En als het dag werd, ging Hij uit en trok naar eene woeste plaats; en de scharen zochten Hem, en kwamen tot bij Hem, en hielden Hem op, dat Hij van hen niet zoude weggaan. 43. Maar Hij zeide tot hen: Ik moet ook aan anderen het Evangelie van het koninkrijk Gods verkondigen; want daartoe ben Ik uitgezonden. 44. En Hij predikte in de synagogen van Galiléa.

Nadat Christus uitgeworpen was van Nazareth, kwam Hij te Kapernaüm, eene andere stad van Galilea. Het bericht, dat wij in deze verzen hebben van Zijne prediking en Zijne wonderen aan deze plaats, hebben wij te voren gehad in Markus 1 : 21 en verv. Merk op:

I. Zijne prediking: Hij *leerde hen op de sabbatdagen*, vers 31. In het hooren van het gepredikte woord, als eene inzetting Gods, aanbidden wij God, en dat is een voegzaam werk voor de sabbatdagen. Christus' prediking heeft het volk zeer getroffen, vers 32; zij *versloegen zich over Zijne leer*. Ieder woord, dat Hij zeide, was van gewicht, en er werden hun verwonderlijke ontdekkingen door gedaan. De leer zelve was verbazingwekkend, en niet bloot omdat zij gepredikt werd door iemand, die geene geleerde

opleiding heeft gehad. *Zijn woord was met macht;* er was eene gebiedende macht in, en er ging kracht van uit om op het geweten der menschen te werken. De leer, die Paulus predikte, bewees zich van God te zijn, door dat zij was *in betooning des geestes en der kracht.*

II. Zijne wonderen. Er worden ons hier

1. Inzonderheid twee genoemd, welke Christus toonden te zijn: *a.* Een bedwinger en overwinnaar van Satan in de wereld der menschheid en in de zielen des volks, door Zijne macht om hem uit te werpen uit het lichaam van hen, die door hem bezeten waren, want: *Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou.*

De duivel is een *onreine geest;* zijne natuur staat lijnrecht tegenover die van den reinen en *heiligen* God, en is ontaard van hetgeen zij geweest is in den beginne. Deze onreine geest werkt in de kinderen der menschen; in de zielen van velen, zooals toen in het lichaam der menschen. Het is mogelijk, dat zij, die zeer onder de macht en de werking zijn van Satan toch in de Synagoge worden aangetroffen onder de aanbidders van God. Zelfs de duivelen weten en gelooven, dat Jezus Christus de Heilige Gods is, door God is gezonden, en heilig is. Zij gelooven en sidderen. Deze onreine geest *riep uit met groote stemme,* onder eene angstige verwachting van het oordeel, en bevreesd, dat Christus nu gekomen was om hem te verderven. Onreine geesten zijn onderhevig aan voortdurenden angst. De duivelen hebben niets te doen met Jezus Christus, en begeeren niet iets met Hem te doen te hebben, want Hij heeft de natuur der engelen niet aangenomen. Christus heeft den duivel onder bedwang: Hij *bestrafte hem, zeggende: Zwijg stil,* en dit woord sprak Hij met macht — *phimoothêti — Wees gemuilband.* Christus legde hem niet slechts het zwijgen op, maar stopte hem den mond, en dwong hem tegen zijn zin te zwijgen. Bij dat verbreken van Satans macht toont de overwonnen vijand zijne boosaardigheid, en Christus, de Overwinnaar, Zijne alles beheerschende genade. *Ten eerste.* De duivel toonde hier wat hij gedaan zou hebben, toen hij den man met kracht en woede in het midden wierp, alsof hij hem wilde verpletteren. Maar, *ten tweede,* Christus toonde wat macht Hij over hem had door hem niet slechts te noodzaken om van hem uit te gaan, maar van hem uit te gaan zonder hem in het minst te deren of te beschadigen, zonder hem bij het heengaan slag of stoot toe te brengen. Satan zal hen, die hij niet kan verderven, alle leed toebrengen, dat hij kan, maar het is een troost, dat hij hen niet verder kan deren, dan Christus hem toelaat, ja, werkelijk leed zal hij hun niet kunnen toebrengen. *Hij ging van hem uit zonder hem iets te beschadigen,* dat is: de arme man was dadelijk volkomen wel, hoewel de duivel met zoo veel woede van hem was uitgegaan, dat allen, die tegenwoordig waren, dachten, dat hij hem in stukken gescheurd had. Christus' macht over de duivelen werd algemeen erkend en aangebeden, vers 36. Niemand twijfelde aan de waarheid of echtheid van het wonder; het was klaarblijkelijk boven allen twijfel verheven, ook werd geen denkbeeld geopperd om er de heerlijkheid van te verkleinen, want *er kwam eene verbaasdheid over allen; en zij spraken samen tot elkander, zeggende: wat woord is dit!* Zij, die voorgaven duivelen uit te werpen, deden het met allerlei tooverspreuken of bezweringen, om den duivel tevreden te stellen en hem in slaap te wiegen, als het ware, maar Christus gebood hun met gezag en macht, die zij niet konden betwisten of weerstaan. Zelfs de overste van de macht der lucht is Zijn vazal en siddert voor Hem. Dit heeft evenzeer als iets anders er toe bijgedragen om Hem vermaard te maken. Dit voorbeeld van Zijne macht, dat heden ten dage door velen van zoo weinig beteekenis wordt geacht, werd toen door hen, die er ooggetuigen van waren — en dit waren geene dwazen, maar menschen van onderscheidingsvermogen — verheerlijkt, en werd beschouwd als Hem grootelijks verheerlijkende, vers 37. Op het bericht hiervan ging het gerucht van Hem uit, meer dan ooit te voren, in alle plaatsen des omliggenden lands. Er werd van onzen Heere Jezus, toen Hij Zijn openbaar dienstwerk begon, zeer veel gesproken, meer dan later, toen het nieuwe van de zaak er af was, en dus ook de bewondering der menschen er voor afnam. *b.* Christus betoonde zich een Genezer van krankheden. Als Bedwinger van Satan, treft Hij den wortel van des menschen ellende, nl. Satans vijandschap, de oorsprong van al het kwaad; als Genezer van krankheden treft Hij een der wijdst uitgestrekte takken er van, een der meest voorkomende rampen van het menschelijk leven, en dat is krankheid van het lichaam, die in de wereld is gekomen met de zonde, en er zoo veel toe bijdraagt om onze weinige dagen vol van onrust te doen zijn. Onze Heere Jezus is gekomen, om den prikkel hieruit weg te nemen, en als aanduiding van dit oogmerk, heeft Hij, toen Hij op aarde was, Zijne leer willen bevestigen door zulke wonderen meestal, als waardoor de krankheden zelven weggenomen werden. Van alle lichaamskrankheden zijn er geen meer algemeen en meer noodlottig voor volwassen personen dan *koortsen.* Dezen komen plotselijk, en snijden plotselijk het getal der maanden der menschen in het midden af. Soms zijn zij *epidemisch,* en dan verslaan zij in zeer weing tijds hare duizenden. Nu zien wij hier hoe Christus iemand van koorts geneest door een woord te spreken. Dit geschiedde in het huis van Simon; de patient was de moeder van Simon's huisvrouw, vers 38, 39. Christus is een Gast, die het onthaal, dat men Hem geeft, goed zal beloonen; zij, die Hem welkom heeten in hun huis en hun hart, zullen daar niets bij verliezen; Hij komt met genezing. Zelfs gezinnen, die door Christus worden bezocht, kunnen bezocht worden door krankheid. Huizen, die gezegend worden door Zijne *onderscheidende gunsten,* zijn toch ook onderhevig aan de *gewone rampen* van dit leven. Simons vrouws moeder was met eene groote *koorts bevangen. Heere, zie, dien Gij liefhebt, is krank.* Zelfs Godvruchtige menschen kunnen soms door de zwaarste beproevingen worden getroffen, zwaarder dan

anderen. Zij was *met eene groote koorts bevangen*, eene heftige, hooge, gevaarlijke koorts; wellicht was haar hoofd er door aangetast, zoodat zij ijlde. Koorts, die in den beginne nog heel licht is, kan langzamerhand blijken gevaarlijk te zijn; maar dit was al dadelijk *eene groote koorts*. Geen leeftijd is gevrijwaard tegen krankheid. Waarschijnlijk was Petrus' schoonmoeder reeds *bejaard*, en toch was zij door *koorts* bevangen. Als onze bloedverwanten ziek zijn, moeten wij ons ten hunnen behoeve tot Christus wenden met geloof en gebed; *zij baden Hem voor haar* en er is eene bijzondere belofte, dat het gebed des geloofs den zieke zal behouden. Christus heeft eene teedere zorge voor Zijn volk, als zij krank of in benauwdheid zijn: *Hij stond boven haar* als iemand, die bezorgd voor haar is en medelijden met haar heeft. Christus had, en heeft nog, eene souvereine macht over lichaamskwalen, Hij *bestrafte de koorts* en gebood haar door een enkel woord sprekens weg te gaan, en zij — de koorts, — „verliet haar". Hij zegt tot krankheden: „Gaat", en zij gaan; „komt", en zij komen, en nog kan Hij koortsen, zelfs groote koortsen, bestraffen. Het is een bewijs, dat Christus genezingen wonderdadig waren, dat zij in één oogenblik geschiedden: „Zij is van stonde aan opgestaan." Waar Christus in herstel uit krankheid een nieuw leven geeft, bedoelt Hij, en verwacht Hij, dat het inderdaad een nieuw leven zijn zal, meer dan ooit besteed in Zijn' dienst en tot Zijne eer. Als krankheden bestraft worden, en wij van het ziekbed opstaan, dan moeten wij er ons toe begeven om Jezus Christus te dienen. Zij, die Christus dienen, moeten bereid zijn alle de Zijnen te dienen om Zijnentwil. *Zij diende henlieden*, niet slechts Hem, die haar had genezen, maar hen, die Hem voor haar hadden gebeden. Wij moeten dankbaar trachten te wezen aan hen, die voor ons gebeden hebben.

2. Een algemeen bericht van vele andere wonderen van dezelfde soort door Christus verricht. *a.* Hij genas velen, die met verscheidene ziekten bevangen waren, ja allen, die om genezing tot Hem kwamen, allen, zonder uitzondering, en het was *als de zon onderging*, vers 40; aan den avond van dien sabbatdag, dien Hij in de synagoge had doorgebracht. Het is goed om een vollen sabbatdag werk te doen, overvloedig te zijn in het werk van den dag, in het een of ander goed werk, zelfs tot zonsondergang, zooals diegenen, die den sabbat, en het werk van den sabbat, eene *verlustiging* noemen. Hij genas *allen*, die met ziekten bevangen waren, armen, zoowel als rijken, en ofschoon zij *met verscheidene ziekten bevangen waren*, zoodat er geen grond was om te vermoeden, dat Hij slechts één specifiek middel tegen sommige kwalen bezat. Hij had een geneesmiddel voor elke krankheid. Het teeken, dat Hij bij Zijne genezingen gebruikte, was den kranken de handen op te leggen; niet Zijne handen voor hen op te heffen, want Hij genas als Machthebbende. Hij genas door Zijne eigene macht. En aldus heeft Hij dat teeken willen eeren, dat later gebruikt werd voor het mededeelen van den Heiligen Geest. *b.* Hij wierp den dulvel uit uit vele bezetenen, vers 41. Aan die bezetenen werd eene belijdenis ontwrongen. Zij zeiden: *Gij zijt de Christus, de Zone Gods*, maar zij zeiden het, schreeuwende van woede en toorn, het was als eene bekentenis op de pijnbank, en daarom werd zij niet als getuigenis toegelaten. Christus bestrafte hen, Hij liet hun niet toe te spreken, te zeggen, dat zij wisten, dat Hij de Christus was, opdat het gansch en al zou blijken, dat Hij de overwinning over hen had behaald, maar geen verdrag met hen had gesloten.

3. Wij hebben hier Zijn vertrek van Kapernaüm, vers 42, 43. *a.* Hij trok zich voor eene wijle terug in eene eenzame plaats. Het was slechts weinig tijd, dien Hij zich voor den slaap gunde; niet slechts omdat weinig Hem genoeg was, maar omdat Hij met weinig tevreden was, en zich nooit aan gemakzucht heeft overgegeven; maar, *als het dag werd, ging Hij uit en trok naar eene woeste plaats*, niet om er voortdurend als een kluizenaar te leven, maar om somtijds alleen te wezen met God, gelijk zij dit zelfs behooren te doen, die het meest te doen hebben in openbaren arbeid, want anders zal hun arbeid niet welslagen; en zij zullen bevinden, dat zij nooit minder alleen zijn, dan wanneer zij op die wijze alleen zijn. *b.* Hij keerde terug naar de plaats der woelingen en naar het werk, dat Hij er te doen had. Hoewel eene woeste plaats geriefelijk kan wezen voor afzondering, is zij toch niet geschikt voor eene voortdurende verblijfplaats, of woonstede; want wij zijn niet in de wereld gezonden om voor ons zelven te leven, maar om God te verheerlijken en goed te doen in ons geslacht. Hij werd ernstig aangezocht om te Kapernaüm te blijven. Het volk was zeer aan Hem gehecht, meer, vrees ik, omdat Hij hunne kranken had genezen, dan omdat Hij hun bekeering had gepredikt. *Zij zochten Hem*, zij deden navraag waarheen Hij gegaan was, en schoon het in eene woeste plaats was, kwamen zij tot bij Hem. Eene woestijn is geene woestijn, als wij er met Christus zijn. *Zij hielden Hem op, dat Hij van hen niet zou weggaan*, zoodat, indien Hij weg ging, het niet was, omdat Hij geene uitnoodiging had om te blijven. Zijne voormalige naburen te Nazareth hadden Hem van zich weggedreven; maar Zijne nieuwe bekenden te Kapernaüm baden Hem zeer dringend om bij hen te blijven. Het moet de dienaren van Christus niet ontmoedigen, dat sommigen hen verwerpen, want er zullen anderen zijn, die hen en hunne boodschap welkom heeten. Hij wilde het licht des Evangelies liever verspreiden in vele plaatsen, dan het in ééne plaats te houden, opdat geene plaats er aanspraak op zou maken de moeder-kerk te wezen voor de overigen. Hoewel Hij welkom was te Kapernaüm, en er overvloedig goed gedaan had, is Hij toch uitgezonden om ook andere steden het Evangelie van het koninkrijk Gods te verkondigen. Zij, die bevoorrecht zijn met het Evangelie, moeten willen, dat anderen dat voorrecht met hen deelen, en er niet het monopolie, het alleenbezit, van begeeren; en die leeraren, welke niet

van eene plaats *verdreven* worden, kunnen toch wel naar eene andere plaats worden *getrokken* door het vooruitzicht van er meer nut te kunnen doen. Hoewel Christus in de synagoge te Kapernaüm niet te vergeefs had gepredikt, wilde Hij daar toch niet aan gebonden zijn, maar *predikte in de synagogen van Galilea*, vers 44. *Bonum est sui diffusivum. Wat goed is verspreidt zich van zelf.* Het is gelukkig voor ons, dat onze Heere Jezus zich niet aan ééne plaats, of aan één volk heeft gebonden, maar, overal, waar twee of drie in Zijn' naam zijn vergaderd, zal Hij in hun midden wezen; en in het Galilea der Heidenen is Hij in zeer bijzonderen zin tegenwoordig in de synagogen der Christenen.

HOOFDSTUK V.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus predikende uit het schip van Petrus, bij gebrek aan een' beteren kansel, vers 1—3. II. Zijne belooning aan Petrus voor dit leenen van zijn schip, bestaande in eene wonderbare vischvangst, waarmede Hij hem en zijne deelgenooten te kennen gaf, dat Hij voornemens was hen tot visschers van menschen te maken, vers 4—11. III. Zijn reinigen van den melaatsche, vers 12—15. IV. Een kort bericht van Zijn bidden in de eenzaamheid, en Zijn openbaren dienst, vers 16, 17. V. Zijne genezing van den geraakte, vers 18—26. VI. Zijne roeping van Levi, den tollenaar, en Zijn verkeer met tollenaren bij die gelegenheid, vers 27—32. VII. Zijn rechtvaardigen van Zijne discipelen wegens hun minder herhaaldelijk vasten dan de discipelen van Johannes en der Farizeën, vers 33—39.

En het geschiedde, als de schare op Hem aandrong, om het woord Gods te hooren, dat Hij stond bij het meer Gennésareth. 2. En Hij zag twee schepen aan den oever van het meer liggende, en de visschers waren daaruit gegaan, en spoelden de netten. 3. En Hij ging in één van die schepen, hetwelk van Simon was, en bad hem, dat hij een weinig van het land afstake; en nederzittende, leerde Hij de scharen uit het schip. 4. En als Hij afliet van spreken, zeide Hij tot Simon: Steek af naar de diepte, en werp uwe netten uit om te vangen. 5. En Simon antwoordde en zeide tot Hem: Meester, wij hebben den geheelen nacht over gearbeid, en niet gevangen; doch op Uw woord zal ik het net uitwerpen. 6. En als zij dat gedaan hadden, besloten zij eene groote menigte visschen, en hun net scheurde. 7. En zij wenkten hunne medegenooten, die in het andere schip waren, dat zij hen zouden komen helpen. En zij kwamen, en vulden beiden de schepen, zoodat zij bijna zonken. 8. En Simon Petrus, dat ziende, viel neder aan de knieën van Jezus, zeggende: Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch. 9. Want verbaasdheid had hem bevangen, en allen die met hem waren, over de vangst der visschen, die zij gevangen hadden; 10. En desgelijks ook Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedéüs, die medegenooten van Simon waren. En Jezus zeide tot Simon: Vrees niet; van nu aan zult gij menschen vangen. 11. En als zij de schepen aan land gestuurd hadden, verlieten zij alles, en volgden Hem.

De gebeurtenis, die hier wordt verhaald, heeft, naar tijdsorde, plaats gehad vóór de twee wonderen, die aan het einde van het vorige hoofdstuk vermeld zijn, en is dezelfde, die ons meer in het kort door Matthéüs en Markus wordt medegedeeld, nl. Christus' roeping van Petrus en Andreas om visschers van menschen te zijn, Matth. 4 : 18; Markus 1 : 16. Zij hadden toen de wonderdadige vischvangst er niet bij verhaald, daar zij slechts de roeping Zijner discipelen op het oog hadden; maar Lukas geeft ons deze geschiedenis als een der vele teekenen, die Jezus in de tegenwoordigheid Zijner discipelen gedaan heeft, en die niet in de voorafgaande boeken geschreven zijn, Joh. 20 : 30, 31. Merk hier op:

I. Hoe groote scharen Christus' prediking hebben bijgewoond: *Het geschiedde, als de schare op Hem aandrong, om het wóord Gods te hooren*, vers 1. Zoo groot was die schare, dat geen huis hen bevatten kon, zoodat Hij genoodzaakt was hen mede te nemen naar het strand, opdat zij ook herinnerd zouden worden aan de belofte, gedaan aan Abraham, dat zijn zaad zou wezen als het zand aan den oever der zee, Gen. 22 : 17, en dat er toch slechts het overblijfsel van behouden zou worden, Rom. 9 : 27. Het volk *lag tegen Hem aan*, zooals er in het oorspronkelijke eigenlijk staat; zij toonden eerbied voor Zijne prediking, maar die wel van ietwat ruwheid vergezeld ging voor Zijn persoon, hetgeen wel eenigszins te verontschuldigen was, want *zij drongen op Hem aan.* Sommigen zouden het als eene oneer voor Hem beschouwd hebben, dat het gemeene volk zulk een ophef van Hem maakte, terwijl geen van de oversten of van de Farizeën in Hem geloofde. Maar Hij achtte het eene eer voor zich, want hunne zielen waren even kostelijk als die der grooten en aanzienlijken, en het is niet zoo zeer Zijn doel om de *machtigen*, als wel om *vele kinderen* tot God te brengen. Het was voorzegd, dat tot Hem de volken verzameld zullen worden, Gen. 49 : 10 [1]). Christus was een volksprediker; en hoewel Hij op twaalfjarigen leeftijd in staat was om met de *leeraren* te redetwisten, heeft Hij op dertig-jarigen leeftijd er de voorkeur aan gegeven om naar de bevatting van het gewone volk te prediken. Zie hoe het volk genot vond in eene goede prediking, al was het ook onder uitwendig zeer ongerieflijke omstandigheden. Zij drongen op Hem aan om het woord Gods te hooren; zij konden bemerken, dat het *het woord Gods was*, door de Goddelijke kracht, die er van uitging, en daarom waren zij zeer begeerig het te hooren.

II. Hoe weinige geriefelijkheden Christus had bij Zijn prediken. Hij stond bij het meer van Gennesareth, vers 1, op gelijke hoogte met

1) Naar de Engelsche overzetting.

de schare, zoodat zij Hem noch konden zien noch konden hooren. Hij was als verloren onder hen, iedereen trachtte dicht bij Hem te komen, Hij werd verdrongen, en er was gevaar, dat Hij in het water gedrongen zou worden: wat zal Hij doen? Het schijnt, dat Zijne hoorders niets wisten te bedenken, of niets hadden om Hem eenig gemak te bezorgen; maar er waren twee schepen, of visschersbooten, aan den oever gebracht, het eene behoorende aan Simon en Andreas, het andere aan Zebedéüs en zijne zonen, vers 2. Eerst zag Christus, naar Matthéüs ons bericht, Hoofdst. 4 : 18, Petrus en Andreas op eenigen afstand bezig met visschen; maar Hij wachtte tot zij aan land kwamen, en de visschers, dat is de dienstknechten, er uit waren gegaan, om hunne netten te spoelen, en ze voor het oogenblik op zij te werpen. Zoo is dan Christus toen in het schip gegaan, dat aan Simon behoorde, en verzocht hem het Hem te leenen om dienst te doen voor kansel; en, hoewel Hij het hem had kunnen bevelen, bad Hij Hem toch liever, om een weinig van het land af te steken, dat wel ongunstiger was om *gehoord* te worden, maar Christus wilde het aldus, ten einde beter *gezien* te kunnen worden; en het is Zijn verhoogd zijn, dat de menschen tot Hem trekt. De wijsheid roept op de spits der hooge plaatsen, Spr. 8 : 2. Het duidt aan, dat Christus een sterke stem had — in waarheid sterk, want Hij heeft haar de dooden doen hooren — en dat Hij niet wenschte het zich zelven gemakkelijk te maken. Dáár zat Hij neder en leerde het volk de goede wetenschap des Heeren.

III. Hoe Christus hierop zeer bijzonder kennis maakte met deze visschers. Zij hadden te voren al eenigen omgang met Hem gehad, welke begonnen was bij den doop van Johannes, Joh. 1 : 40, 41; zij waren met Hem te Kana in Galilea, Joh. 2 : 2, en in Judea, Joh. 4 : 3. Maar zij waren nog niet geroepen om Hem voortdurend te vergezellen, en daarom zien wij hen hier bezig in hun beroep. Maar nu was het, dat zij tot inniger gemeenschap met Christus geroepen werden.

1. Nadat Christus geëindigd had te prediken, beval Hij Petrus weer aan het werk van zijn beroep te gaan: *Steek af naar de diepte, en werp uwe netten uit*, vers 4. Het was geen sabbatdag, en daarom heeft Hij hen, zoodra de prediking geëindigd was, aan het werk gesteld. De tijd, die op weekdagen in de openbare Godsdienstoefeningen wordt doorgebracht, kan slechts eene kleine verhindering voor ons wezen in den tijd, en eene groote bevordering voor de goede gesteldheid van geest en gemoed in onze wereldlijke aangelegenheden. Hoe goedsmoeds kunnen wij ons tot de plichten van ons beroep begeven, als wij op den berg zijn geweest bij God, en van daar een' dubbelen zegen hebben medegebracht op onze wereldlijke bezigheden, zoodat zij voor ons geheiligd worden door het woord en door gebed! Wij handelen verstandig en plichtmatig als wij onze Godsdienstige verrichtingen zoo inrichten, dat zij gunstig werken op onze wereldlijke zaken, en onze wereldlijke zaken zoo inrichten, dat zij niet vijandig onze Godsdienstige verrichtingen in den weg staan.

2. Petrus heeft Christus' prediking bijgewoond, en nu zal Christus hem vergezellen bij zijn visschen. Hij bleef met Christus aan den oever, en nu zal Christus met hem afsteken naar de diepte. Zij, die Christus voortdurend willen volgen, zullen Hem tot voortdurenden Gids hebben.

3. Christus gaf aan Petrus en zijn scheepsvolk bevel om hunne netten uit te werpen in de zee, hetgeen zij, in gehoorzaamheid aan Hem, deden; hoewel zij den geheelen nacht zwaar gearbeid hadden, doch niets hadden gevangen, vers 4, 5. Wij kunnen hier opmerken: *a.* Hoe treurig en verdrietig hun arbeid was geweest; *Meester! wij hebben den geheelen nacht over gearbeid*, den geheelen nacht, toen wij in ons bed hadden moeten zijn om te slapen, *en niet gevangen, wij hebben vergeefsche moeite gedaan.* Men zou zoo gedacht hebben, dat dit eene verontschuldiging voor hen zou geweest zijn, om niet naar de leerrede te gaan luisteren; maar zij hadden zoo veel liefde voor het woord van God, dat het verfrisschender en verkwikkender voor hen was na dien vermoeienden nacht, dan de zoetste slaap zou geweest zijn. Maar zij zeggen het aan Christus, nu Hij hun beveelt om weder te gaan visschen. Sommige bedrijven zijn veel vermoeiender dan anderen, en veel meer gevaarlijk; maar Gods voorzienigheid heeft het voor het algemeene welzijn zoo beschikt, dat er geen nuttig bedrijf is, al is het ook nog zoo ontmoedigend, of er zijn sommigen, die er bijzonderen aanleg en geschiktheid voor hebben. Zij, die hun beroep uitoefenen, en er met groote gemakkelijkheid veel winst mede behalen, behooren met medelijden te denken aan hen, die het hunne niet anders dan onder groote vermoeienis kunnen uitoefenen, terwijl zij er toch nauwelijks het dagelijksch brood mede verdienen. Als wij den geheelen nacht hebben gerust, laat ons dan hen niet vergeten, die den geheelen nacht hebben gearbeid, zooals Jakob, toen hij Labans schapen heeft gehoed. Maar hoe zwaar het beroep ook zij, het is goed om er de menschen naarstig in te zien zoodat zij er het meest mogelijke nut en voordeel uit trekken. Deze visschers, die zich op die wijze vlijtig betoond hebben, heeft Christus tot Zijne gunstgenooten verkoren. Zij waren geschikt om bevorderd te worden tot goede krijgsknechten van Jezus Christus, daar zij aldus geleerd hadden verdrukkingen of ontberingen te lijden. Zelfs zij, die het vlijtigst zijn in hun beroep, hebben er dikwijls teleurstellingen in; zij, die den geheelen nacht over gearbeid hebben, hebben toch niet gevangen, want de loop is niet altijd der snellen. God wil ons naarstig hebben, uit zuivere gehoorzaamheid aan Zijn gebod, en in afhankelijkheid van Zijne goedheid, veeleer dan door de verzekering van wereldschen voorspoed. Wij moeten onzen plicht doen en dan verder de zaak aan God overgeven. Als wij vermoeid zijn van ons wereldlijk beroep, en teleurstelling ondervinden in onze wereldsche zaken, dan zijn wij welkom om tot Christus te komen, en onze zaak voor Hem bloot te leggen, die er kennis

van zal nemen. *b.* Hoe gereedelijk zij gehoorzaamheid betoond hebben aan het gebod van Christus: *Doch op Uw woord zal ik het net uitwerpen.* Hoewel zij den geheelen nacht over gearbeid hadden, zullen zij toch, indien Christus het gebiedt, den arbeid hervatten, want zij weten, dat die op den Heere wachten, de kracht vernieuwd zal worden, gelijk het werk hunner handen vernieuwd wordt; voor iederen nieuwen dienst zullen zij een nieuwen voorraad van genoegzame genade ontvangen. Hoewel zij niets hebben gevangen, zullen zij, indien Christus hun gebiedt het net uit te werpen, hopen nu iets te zullen vangen. Wij moeten niet snel of plotseling ons beroep verlaten, omdat wij er den voorspoed niet in hebben, dien wij verwacht hadden. De bedienaren van het Evangelie moeten voortgaan met het net uit te werpen, al hebben zij wellicht lang gearbeid en niets gevangen; en dit is genade, als wij onvermoeid voortarbeiden, al zien wij er ook geene vruchten van. Zij hebben hierin het oog op Christus' woord, en steunen er op: *„Op Uw woord zal ik het net uitwerpen,* omdat Gij het gebiedt, en Gij het aanmoedigt." Wij zullen waarschijnlijk welslagen, als wij de leiding van Christus' woord volgen.

4, De menigte der visschen, die zij vingen, was zóó groot, dat het als een wonder beschouwd moest worden, vers 6: *Zij besloten eene groote menigte visschen zoodat hun net scheurde,* en desniettegenstaande verloren zij er geen, dat wel vreemd was. Het was zulk een groote *trek,* dat zij geene handen genoeg hadden om hem op te halen, zoodat zij verplicht waren hunne deelgenooten, die op een' afstand waren, te ver om hun roepen te kunnen hooren, te wenken om hen te komen helpen, vers 7. Maar het sterkste bewijs van de grootte van den trek was, dat hij beide schepen vulde met visschen, zoodat zij te zwaar geladen werden en zij bijna zonken, en de visschen dan door hunne eigene zwaarte voor de visschers verloren zouden gaan. Op die wijze is een al te groot gewordene bezitting, die uit het water was opgeheven, teruggekeerd naar de plaats van waar zij is gekomen. Gesteld eens dat dit schepen waren van vijf of zes ton, hoe groot eene menigte van visschen moet er dan niet geweest zijn, om die beide schepen niet slechts te vullen, maar te overladen!

Nu heeft Christus door dezen grooten trek van visschen: *a.* Bedoeld Zijne heerschappij te toonen over de zee, zoowel als over het land, over hare schatten en over hare baren. Aldus wilde Hij toonen de Zoon des menschen te zijn, onder wiens voeten alles gezet was, inzonderheid *de visschen der zee,* en *hetgeen de paden der zeeën doorwandelt,* Ps. 8 : 9. *b.* Hij bedoelde hiermede de leer te bevestigen, die Hij zoo even van uit Petrus' schip had gepredikt. Wij kunnen wel veronderstellen, dat het volk aan den oever, dat de leerrede gehoord had, en er wel eenig besef van had, dat de Prediker een profeet was van God gezonden, nauwkeurig Zijne bewegingen heeft gadegeslagen, en daar bleef verwijlen om te zien wat Hij nu ging doen, en dit wonder, dat zoo onmiddelijk volgde, zal eene bevestiging zijn geweest van hun geloof, dat Hij minstens een profeet was van God gezonden. *c.* Hij bedoelde hiermede Petrus te beloonen voor het leenen van zijne boot; want heden zal Christus' Evangelie, zooals voorheen Zijne ark in het huis van Obed-edom, voorzeker eene rijke vergoeding geven voor een vriendelijk onthaal. Niemand zal eene deur toesluiten of een vuur aansteken in Gods huis om niet, Mal. 1 : 10. Christus' belooningen voor diensten, bewezen aan Zijn' naam, zijn zeer ruim en overvloedig. *d.* Hij wilde hiermede eene proeve geven aan hen, die Zijne gezanten zullen zijn in de wereld, van den voorspoed op, het welslagen van, hunne zending, dat zij, hoewel zij voor een' tijd, en aan eene bijzondere plaats arbeiden en niet vangen, toch het middel zullen zijn om velen tot Christus te brengen, en velen in het Evangelie-net te besluiten.

5. De indruk door deze wonderbare vischvangst op Petrus teweeggebracht was zeer merkwaardig. *a.* Alle belanghebbenden waren met verbaasdheid bevangen, en des te meer verbaasd wijl zij belanghebbenden waren. *Verbaasdheid had allen, die met Petrus waren, bevangen over de vangst der visschen, die zij gevangen hadden,* vers 9. Zij waren allen verrast en verwonderd, en hoe meer zij er over nadachten, hoe meer zij getroffen waren van verbazing — ik had haast gezegd: als van den donder getroffen waren — bij de gedachte er aan; desgelijks ook Jakobus en Johannes, die medegenooten waren van Simon, vers 10, en die naar het schijnt, te voren niet zoo bekend waren geweest met Christus als Simon en Andreas. Nu waren zij er des te meer door getroffen, omdat zij het beter dan anderen hebben begrepen. Zij, die wel bekend waren met deze zee, en haar waarschijnlijk reeds jaren lang hadden bevaren, hadden er nooit met éénen trek zoo vele visschen uit zien komen, of die er ook maar nabij kwam, en daarom konden zij niet in verzoeking komen om het wonder te verkleinen, zooals anderen dat wellicht gedaan zouden hebben door het denkbeeld op te werpen, dat dit nu eens toevallig zoo was, en dat zulk eene vangst eigenlijk wel altijd plaats zou kunnen hebben. Het strekt grootelijks tot bevestiging van het blijkbare van Christus' wonderen, dat zij, die er het best mede bekend waren, ze het meest hebben bewonderd. Omdat zij er het meeste belang bij hadden en er door bevoordeeld werden. Petrus en zijne medegenooten hebben door deze groote vischvangst groot gewin gehad; het was een rijke buit voor hen, en daarom bracht het hen in vervoering, en hunne blijdschap was eene hulpe voor hun geloof. Als Christus' wonderwerken voor ons inzonderheid werken van genade zijn, dan gebieden zij inzonderheid ons geloof in Zijne leer. *b,* Meer dan al de anderen was Petrus in zoo hooge mate van verbazing getroffen, dat hij nederviel aan de knieën van Jezus, waar Hij nederzat in het achterschip, en sprak, als iemand, die in vervoering is van blijdschap en niet weet waar hij is of wat hij zegt: *Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch,*

vers 8. Niet alsof hij vreesde dat die zware lading van visschen hem zou doen zinken, omdat hij een zondig mensch was, maar hij achtte zich de gunst onwaardig van Christus' tegenwoordigheid in zijn schip, veeleer achtte hij zich waardig dat die tegenwoordigheid hem meer eene verschrikking dan eene vertroosting zou zijn. Dit woord van Petrus kwam voort uit hetzelfde beginsel als waardoor zij onder het Oude Testament zoo dikwijls bij eene buitengewone tentoonspreiding van de Goddelijke heerlijkheid en majesteit zeiden: *Ik ben gansch bevreesd en bevende.* Het was de taal van Petrus' ootmoed en zelfverloochening, waarin niet het geringste was te bespeuren van der duivelen tongval, toen zij zeiden: *Wat hebben wij met u te doen, Jezus, gij Zoon van God?* Zijne bekentenis was zeer juist, en voegt ons allen: *Heere, ik ben een zondig mensch.* Zelfs de beste menschen zijn zondige menschen, en moeten steeds bereid zijn dit te erkennen, inzonderheid om het voor Jezus Christus te erkennen; immers, tot wien anders zullen zondige menschen heengaan dan tot Hem, die in de wereld is gekomen om zondaren zalig te maken? De gevolgtrekking, die hij er uit afleidde, zou juist *hebben kunnen zijn,* hoewel zij het in werkelijkheid niet was. Indien ik een zondig mensch ben, en ik ben dit, dan behoor ik te zeggen: „O Heere, kom tot mij", of laat mij tot U komen, want anders ben ik verloren, *voor eeuwig verloren.*" Maar bedenkende hoe grootelijks *zondige menschen* reden hebben om te sidderen voor den heiligen God en Zijn' toorn te vreezen, kan Petrus wel verontschuldigd worden, als hij in het besef van zijne zondigheid en snoodheid plotseling uitroept: *Ga uit van mij.* Hen, die Christus voornemens is tot de innigste bekendheid met Hem toe te laten, doet Hij eerst gevoelen en begrijpen, dat zij verdienen om op den grootsten afstand van Hem geplaatst te worden. Wij allen moeten ons als zondige menschen bekennen, en hiermede erkennen, dat Jezus Christus dus met recht van ons zou uitgaan, van ons zou wijken; maar daarom moeten wij nedervallen aan Zijne knieën, om Hem te bidden *niet* van ons te wijken; want wee ons, zoo Hij ons verlaat, zoo de Zaligmaker wijkt van den zondigen mensch.

6. Hoe Christus hieruit aanleiding genomen heeft om aan Petrus, vers 10, en spoedig daarna ook aan Jakobus en Johannes, Matth. 4 : 21, Zijn voornemen te kennen te geven om hen tot Zijne apostelen aan te stellen, tot werktuigen te maken om Zijn' Godsdienst in de wereld te planten. Hij zeide tot Simon, die meer dan de anderen verbaasd was over deze ontzaglijk groote vischvangst: *Gij zult grootere dingen dan dezen zien en doen;* vrees niet; laat dit u niet verbazen, vrees niet, dat Ik, na u deze eer aangedaan te hebben, niet nog meer voor u doen zal. Neen, van nu voortaan zult gij menschen vangen, door ze te besluiten in het Evangelienet, hetwelk een grooter voorbeeld is van de macht des Verlossers en van Zijne gunst over u, dan dit is; het zal een meer verbazingwekkend en voordeel aanbrengend wonder wezen dan dit wonder der vischvangst." Toen door Petrus' prediking op éénen dag drie duizend zielen tot de gemeente werden toegedaan, is aan dit type van deze groote vischvangst ten volle beantwoord.

Eindelijk. Het vaarwel der visschers aan hun beroep, ten einde Christus voortdurend te vergezellen, vers 11, *Als zij de schepen aan land gestuurd hadden, verlieten zij alles, en volgden Hem.* In plaats van eene markt te zoeken voor hunne visch om zooveel mogelijk winst te bebehalen uit dit wonder, hebben zij alles verlaten en zijn Hem gevolgd, meer verlangend om de belangen van Christus te dienen, dan hun eigen wereldlijk belang te bevorderen. Het is opmerkelijk, dat zij *alles verlieten om Christus te volgen,* toen het hun zoo voorspoedig ging in hun beroep, meer zelfs dan ooit te voren. *Als het vermogen overvloedig aanwast,* en wij dus het meest in verzoeking zijn er het hart op te zetten, en wij het verlaten ter wille van den dienst van Christus, dan is dit genade.

12. En het geschiedde, als Hij in ééne dier steden was, zie, er was een man vol melaatschheid; en Jezus ziende, viel hij op het aangezicht, en bad Hem, zeggende: Heere, zoo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen. 13. En Hij, de hand uitstrekkende, raakte hem aan, en zeide: Ik wil, word gereinigd. En terstond ging de melaatschheid van hem. 14. En Hij gebood hem, dat hij het niemand zeggen zoude; maar ga henen, zeide Hij, vertoon uzelven den priester, en offer voor uwe reiniging, gelijk Mozes geboden heeft, hun tot een getuigenis. 15. Maar het gerucht van Hem ging te meer voort; en vele scharen kwamen samen, om Hem te hooren, en door Hem genezen te worden van hunne krankheden. 16. Maar Hij vertrok in de woestijnen, en bad aldaar.

Hier is:

I. De genezing van een' melaatsche, vers 12—14. Het verhaal er van hebben wij beide in Matthéüs en Markus gehad. Hier wordt gezegd, dat het *in een der steden was,* vers 12. Het was in Kapernaüm, maar de evangelist wilde de stad niet noemen, misschien wel omdat dit eene blaam zou werpen op het bestuur dier stad, dat er een melaatsche in was toegelaten. Van dezen man wordt gezegd, dat hij *vol van melaatschheid was.* Hij had die krankheid in hooge mate, hetgeen een des te juister voorstelling is van onze natuurlijke verontreiniging door de zonde; wij zijn vol van deze melaatschheid, van onzen hoofdschedel af tot de voetzool toe is er niets geheels in ons. Laat ons nu hieruit leeren:

1. Wat wij te doen hebben ten opzichte van onze geestelijke melaatschheid. *a.* Wij moeten Jezus zoeken, navraag naar Hem doen, ons met Hem bekend maken, en de ontdekkingen, die het Evangelie ons doet van Christus, als de meest aangename en welkome ontdekkingen beschouwen, die ons gedaan kunnen worden.

b. Wij moeten ons voor Hem verootmoedigen, zoo als deze melaatsche, die, toen hij Jezus zag, *op het aangezicht viel.* Wij moeten ons schamen vanwege onze verontreiniging, en in de bewustheid er van, blozen, ons schamen om ons aangezicht voor den heiligen Jezus op te heffen. *c.* Wij moeten vurig verlangen van die verontreiniging gereinigd te worden, genezen van de krankheid der zonde, die ons ongeschikt maakt om gemeenschap te oefenen met God. *d.* Wij moeten vast gelooven aan Christus' bekwaamheid en macht om ons te reinigen: Heere, Gij kunt mij reinigen, hoewel ik vol ben van melaatschheid. Christus' verdienste en genade moeten niet in twijfel worden getrokken. *e.* Wij moeten dringend zijn in ons gebed om vergevende en vernieuwende genade: *Hij viel op het aangezicht en bad Hem.* Zij, die gereinigd willen worden, moeten het als eene gunst beschouwen, wèl waardig om er om te bidden. *f.* Wij moeten ons aan den goeden wil van Christus aanbevelen: *Heere! zoo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.* Dit is niet zoozeer de taal van zijn schroom of mistrouwen in den goeden wil van Christus, als wel van zijne onderworpenheid aan den wil, den goeden wil van Jezus Christus.

2. Wat wij van Christus mogen verwachten, als wij ons aldus tot Hem wenden. *a.* Wij zullen Hem meedoogend vinden en gansch bereid om kennis te nemen van onzen toestand, vers 13; *Hij, de hand uitstrekkende, raakte hem aan.* Toen Christus deze melaatsche wereld bezocht, ongevraagd en ongebeden, toonde Hij, hoe diep Hij zich kon nederbuigen om goed te doen. Zijn aanraken van den melaatsche was eene groote, nederbuigende goedheid, maar die goedheid is nog veel grooter voor ons, als Hij *medegevoel heeft met onze zwakheden.* *b.* Wij zullen Hem zeer meedoogend bevinden en bereid om ons te helpen. *Ik wil,* zeide Hij, „twijfel daar nooit aan, die tot Mij komt om genezen te worden, zal Ik geenszins uitwerpen". Hij is even gewillig om melaatsche zielen te reinigen, als zij het zijn om gereinigd te worden. *c.* Wij zullen Hem algenoegzaam bevinden, en machtig om ons te genezen en te reinigen, al zijn wij ook nog zoo vol van deze afzichtelijke melaatschheid. Eén woord, één aanraking van Christus bracht de zaak tot stand: *terstond ging de melaatschheid van hem.* Als Christus zegt: „Ik wil, word gerechtvaardigd, word geheiligd," dan is de zaak geschied, want Hij heeft macht om op aarde de zonde te vergeven, en macht om den Heiligen Geest te geven, 1 Cor. 6 : 11.

3. Wat Hij eischt van hen, die gereinigd zijn, vers 14. Heeft Christus Zijn woord uitgezonden en ons genezen? Dan moeten wij *a.* Zeer *ootmoedig* zijn, vers 14: *Hij gebood hem, dat hij het niemand zeggen zou.* Dit is geen verbod om het te zeggen tot eer van Christus, maar hij moet het niet zeggen tot zijne eigene eer. Zij, die door Christus genezen en gereinigd zijn, moeten weten, dat Hij het gedaan heeft op zulk eene wijze, als waardoor het roemen voor altijd wordt uitgesloten. *b.* Wij moeten zeer *dankbaar* wezen, en de Goddelijke genade dankbaar erkennen: *Ga heen, vertoon u zelven den priester, en offer voor uwe reiniging.* Christus eischte geene betaling van hem, maar wel dat hij het offer der dankzegging zou brengen aan God, zóó ver was Hij er van daan om Zijne macht te gebruiken ten nadeele van de wet van Mozes. *c.* Wij moeten ons *stipt aan onzen plicht houden;* ga tot den priester. Den man, dien Christus gezond heeft gemaakt, vond Hij in den tempel, Joh. 5 : 14. Zij, die door krankheid of beproeving verhinderd werden om den openbaren eeredienst bij te wonen, moeten, als die verhindering weg is genomen, er zich met des te meer ijver heen begeven, en er des te meer getrouw aan deel nemen.

4. Christus' openbare dienstvaardigheid aan de menschen, en Zijne verborgene gemeenschapsoefening met God; dezen worden hier saamgevoegd, om aan elkander glans en luister bij te zetten. *a.* Hoewel niemand ooit zoo veel genot vond in afzondering als Christus, bevond Hij zich toch dikwijls onder de menigte om goed te doen, vers 15. Hoewel de melaatsche zwijgen moest, kon de zaak toch niet verborgen blijven, *het gerucht van Hem ging te meer voort.* Hoe meer Hij zich onder den sluier der nederigheid zocht te verbergen, hoe meer het volk Hem opmerkte; want eere is als eene schaduw, die vliedt van hem, die haar najaagt — er is geene eer voor hem, die zijne eigene eer zoekt — maar dengene volgt, die haar afwijst. Hoe minder goeds de menschen van zich zelven zeggen, hoe meer anderen van hen zeggen zullen. Maar Christus achtte het eene kleine eer voor zich, dat *Zijn gerucht van Hem voortging;* het was Hem veel grootere eere, dat hierdoor groote scharen er toe gebracht werden om door Hem beweldadigd te worden. Door Zijne prediking. Zij kwamen samen om Hem te hooren en onderwijs van Hem te ontvangen betreffende het koninkrijk Gods. Door Zijne wonderen. Zij kwamen om door Hem genezen te worden van hunne krankheden. Dat heeft hen gelokt om Hem te hooren, dat heeft Zijne leer bevestigd en aanbevolen. *b.* Hoewel niemand ooit in het openbaar zooveel goed gedaan heeft, heeft Hij toch tijd gevonden voor Godvruchtige afzondering tot gebed, vers 16. *Hij vertrok in de woestijnen, en bad aldaar.* Niet alsof Hij het noodig had om hetzij tegen afleiding of praalvertooning te moeten waken, maar Hij wilde ons een voorbeeld geven, daar *wij* het wèl noodig hebben om onze gebedsoefeningen zoo in te richten, dat wij tegen die beide verkeerdheden op onze hoede kunnen zijn. Wij zullen ook verstandig doen, als wij onze zaken zoo regelen, dat ons openbaar werk en ons verborgen werk elkander niet in den weg zijn. Het verborgen gebed moet in het verborgen geschieden, en zij, die nòg zoo veel te doen hebben in het beste werk der wereld, moeten daar toch altijd een bepaalden tijd voor afgezonderd houden.

17. En het geschiedde in één dier dagen, dat Hij leerde, en er zaten Farizeën en leeraars der wet, die van alle vlekken van Galiléa en Judéa en Jeruzalem gekomen waren, en de

kracht des Heeren was er, om hen te genezen. 18. En zie, eenige mannen brachten op een bed eenen mensch, die geraakt was, en zochten hem in te brengen, en voor Hem te leggen. 19. En niet vindende, waardoor zij hem inbrengen mochten, overmits de schare, zoo klommen zij op het dak, en lieten hem door de tichelen neder met het beddeken, in het midden, voor Jezus. 20. En Hij, ziende hun geloof, zeide tot hem: Mensch, uwe zonden zijn u vergeven. 21. En de schrifgeleerden en de Farizeën begonnen te overdenken, zeggende: Wie is deze, die Godslastering spreekt? Wie kan de zonden vergeven, dan God alleen? 22. Maar Jezus, hunne overdenkingen bekennende, antwoordde en zeide tot hen: Wat overdenkt gij in uwe harten? 23. Wat is lichter, te zeggen: Uwe zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op en wandel? 24. Doch opdat gij moogt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft op de aarde, de zonden te vergeven (zeide Hij tot den geraakte): Ik zeg u, sta op, en neem uw beddeken op, en ga henen naar uw huis. 25. En hij, terstond voor hen opstaande, en opgenomen hebbende hetgene waar hij op gelegen had, ging henen naar zijn huis, God verheerlijkende. 26. En ontzetting heeft hen allen bevangen, en zij verheerlijkten God, en werden vervuld met vreeze, zeggende: Wij hebben heden ongeloofelijke dingen gezien.

Hier is:

I. Een algemeen bericht van Christus' prediking en wonderen, vers 17.

1. *Het geschiedde in één dier dagen, dat Hij leerde*, niet op een' sabbatdag, want dan zou hij het gezegd hebben, maar op een' werkdag; *zes dagen zult gij arbeiden*, niet slechts voor de wereld, maar voor de ziel en haar welvaren. Het prediken en het hooren van het woord Gods zijn goede werken, als zij goed gedaan worden, op werkdagen zoowel als op sabbatdagen. Het was niet in de synagoge, maar in een particulier huis, want zelfs dáár, waar wij gewoonlijk met onze vrienden samenzijn en omgang hebben, is het niet ongepast om goede leering te geven en te ontvangen.

2. Dáár *leerde* Hij, en, gelijk te voren, vers 15, *genas* Hij: *de kracht des Heeren was er om hen te genezen, — ên eis ta iasthai autous.* Zij was *machtig* om hen te genezen; zij werd uitgeoefend, aangewend, om hen te genezen, diegenen te genezen, die Hij *onderwees* (aldus kunnen wij het verstaan) hunne zielen te genezen, hen te genezen van geestelijke krankheden, en hun een nieuw leven, eene nieuwe natuur te geven. Zij, die het woord van Christus in geloof ontvangen, zullen bevinden, dat er van dat woord Goddelijke kracht uitgaat om hen te genezen, want Christus is gekomen met Zijne vertroostingen, om te genezen die gebroken zijn van harte, Hoofdst. 4 : 18. De kracht des Heeren is aanwezig met het woord, aanwezig voor hen, die er om bidden en er zich aan onderwerpen, aanwezig om hen genezen. Of het kan verstaan worden (en over het algemeen wordt het ook zoo verstaan) van de genezing van hen, die krank waren naar het lichaam, en tot Hem gekomen zijn om genezen te worden. Wanneer er ook gelegenheid of aanleiding toe was, nooit behoefde Christus Zijne kracht te zoeken, zij was altijd aanwezig om te genezen.

3. Er waren eenige aanzienlijken in deze vergadering, meer dan gewoonlijk, naar het schijnt. *Er zaten Farizeën en leeraren der wet;* zij zaten niet aan Zijne voeten, om van Hem te leeren, anders zou ik gaarne de volgende zinsnede verstaan hebben als verwijzende naar hen, van wie onmiddelijk te voren gesproken was (de kracht des Heeren was er om hen te genezen.) Waarom zou het woord van Christus niet ook hun hart bereiken? Maar, naar hetgeen volgt, vers 21, schijnt het, dat zij niet genezen werden, maar dat zij Christus bedilden, hetgeen ons noopt dit als van anderen gesproken te beschouwen, en niet van hen; want zij zaten daar als menschen, die er geen belang bij hadden, voor wie het woord van Christus als niets was. Zij zaten er als toeschouwers, als critici en spionnen, om iets te vinden, waarop zij een verwijt of beschuldiging konden gronden. Hoe velen zijn er in het midden van onze bijeenkomsten, waar het Evangelie gepredikt wordt, die niet zitten *onder het woord*, maar *er bij zitten!* Voor hen is het als eene „voorbijgaande gedachte", die hun niet aangaat, maar geenszins als *eene boodschap, die hun is gezonden.* Zij willen wel, dat wij voor hen zullen prediken, maar de prediking moet niet tot hen gericht zijn, moet niet op hen toegepast worden. Deze Farizeën en schriftgeleerden — of leeraren der wet — kwamen *van alle vlekken van Galilea en Judea en Jeruzalem;* zij kwamen van alle deelen des lands. Waarschijnlijk hadden zij eene afspraak gemaakt om op dien tijd en aan die plaats samen te komen, om te zien welke aanmerkingen zij konden maken op Christus en op hetgeen Hij zeide en deed. Zij waren saamverbonden, zooals zij, die zeiden: *Komt aan, laat ons gedachten tegen Jeremia denken, en laat ons hem slaan met de tong*, Jer. 18 : 18. *Geef ons te kennen, en wij zullen het te kennen geven*, Jer. 20 : 10. Christus ging voort met Zijn werk van prediken en genezen, alsof Hij deze Farizeën en leeraren der Joodsche kerk niet zag, daar *bij zittende*, en die, naar Hij wist, Hem minachtten, en eene gelegenheid zochten om Hem te verstrikken.

II. Een bijzonder bericht van de genezing van den geraakte, dat over het algemeen door beide voorgaande evangelisten op gelijke wijze wordt medegedeeld; wij zullen dus slechts kortelijk stilstaan bij

1. De leerstellingen, die ons door het verhaal dezer genezing geleerd en bevestigd worden: *a.* Dat zonde de bron en oorzaak is van alle krankheden, en de vergeving der zonde de eenige grond is, waarop herstel uit krankheid vertroostend gebouwd kan worden. Zij legden

den kranke neder voor Jezus, en Hij zeide: *„Mensch! uwe zonden zijn u vergeven"*, vers 20. Dat is de zegen, dien gij het meest moet waardeeren en zoeken, want, als uwe zonden vergeven zijn, en uwe krankheid blijft, dan is dit toch in genade, maar als uwe krankheid weggenomen wordt terwijl toch uwe zonden niet zijn vergeven, dan is het in toorn. De koorden onzer ongerechtigheid zijn de banden onzer ellende. *b.* Dat Jezus Christus macht heeft op aarde de zonden te vergeven, en Zijn genezen van krankheden was daar het onbetwistbaar bewijs van. Dit was de zaak, die Hij er mede wilde bewijzen, vers 24. *Opdat gij moogt weten* en gelooven, *dat de Zoon des menschen*, hoewel Hij thans in Zijn' staat van vernedering op aarde is, *macht heeft op de aarde de zonden te vergeven*, en op Evangelievoorwaarden zondaren van de eeuwige straf der zonde te bevrijden, *zeide Hij tot den geraakte: Ik zeg u, sta op, en neem uw beddeken op, en ga heen naar uw huis*, en terstond is hij genezen. Christus maakt aanspraak op een der kroonrechten van den Koning der koningen, als Hij het op zich neemt *de zonde te vergeven*, en met recht verwacht men, dat Hij daar een goed bewijs van zal overleggen. Welnu, zegt Hij, Ik zal u de zaak aldus bewijzen: Hier is een mensch, die door verlamming is aangetast, en dat wel *om zijne zonde*. Indien Ik hem niet door een woord te spreken in een oogwenk genees, hetgeen noch door de natuur, noch door de kunst kan geschieden, maar zuiver en alleen door de onmiddelijke kracht en macht van den God der natuur, dan kunt gij zeggen, dat Ik geen recht heb op het kroonrecht van de zonde te vergeven, dat Ik de Messias niet ben, de Zoon van God en de Koning Israels niet ben. Maar indien Ik het wél doe, dan moet gij erkennen, dat Ik macht heb de zonden te vergeven. Aldus werd eene rechtmatige, billijke proeve gesteld, en een woord van Christus besliste de zaak. Hij zeide slechts: *Sta op, neem uw beddeken op*, en die chronische ziekte was oogenblikkelijk genezen, onmiddellijk stond hij voor hen op. Zij moeten allen erkennen, dat er geen bedrog in het spel is. Die hem daar gebracht hadden, konden getuigen, hoe volkomen *lam* hij te voren geweest was; zij, die hem zagen, konden getuigen, hoe volkomen *wel* hij nu was, zóó zelfs, dat hij kracht genoeg had om het bed, waarop hij gelegen had, op te nemen en weg te dragen. Hoe heerlijk is het voor ons, dat deze zeer troostelijke leer van het Evangelie, dat Jezus Christus, onze Verlosser en Zaligmaker, macht heeft de zonden te vergeven, zoo ten volle getuigd en bewezen is! *c.* Dat Jezus Christus God is. Hij blijkt dit te zijn *a.a.* door de gedachten te kennen van de schriftgeleerden en Farizeën, (vers 22) hetgeen Gods kroonrecht is, hoewel de schriftgeleerden en Farizeën evengoed als de meeste menschen hunne gedachten wisten te verbergen, en er zich bij deze gelegenheid bijzonder op toegelegd hebben, want zij hebben Hem heimelijk lagen gelegd. *b.b.* Door datgene te doen wat zij erkenden in hunne gedachten, dat door niemand dan door God gedaan kan worden, vers 21. *Wie kan de zonden vergeven*, zeggen zij, *dan God alleen?* „Ik zal bewijzen", zegt Christus, „dat Ik de zonden kan vergeven"; en wat volgt hier dan anders uit, dan dat Hij God is? Aan hoe afgrijselijke goddeloosheid hebben zij zich dan niet schuldig gemaakt, die Hem beschuldigden de ergste Godslastering te spreken, toen Hij de kostelijkste van alle zegeningen heeft gesproken: *Uwe zonden zijn u vergeven.*

2. De plichten, die ons hier worden geleerd en aanbevolen door deze geschiedenis. *a.* In hetgeen wij van Christus vragen moeten wij zeer *dringend* zijn; dat is een blijk van geloof en is Christus zeer welbehaaglijk, en zal bij Hem overmogen. De vrienden van dezen kranke *zochten hem in te brengen en voor Christus te leggen*, vers 18, en toen zij teleurgesteld werden in hunne pogingen, hebben zij de zaak toch niet opgegeven. Toen zij niet in konden komen door de deur, omdat daar zoo vele menschen waren, hebben zij het dak geopend en den armen kranke door het dak nedergelaten *in het midden voor Jezus*, vers 19. Hierin heeft Jezus Christus hun geloof gezien, vers 20. Hierin heeft Hij ons geleerd (en het zou goed zijn, indien wij de les ter harte namen) om aan de woorden en handelingen der menschen de best mogelijke uitlegging trachten te geven. Toen de overste over honderd en de Kananeesche vrouw er volstrekt niet aan hechtten om de kranken, voor wie zij baden, in Christus' tegenwoordigheid te brengen, daar zij maar geloofden, dat Hij de genezing ook op een' afstand kon volbrengen, heeft Hij hun geloof geprezen. Maar hoewel dezen eene verschillende opvatting van de zaak hadden, en vreesden, dat het een vereischte was om den kranke in Zijne tegenwoordigheid te brengen, heeft Hij hunne zwakheid noch berispt noch veroordeeld. Hij heeft niet gevraagd: „Waartoe brengt gij al die stoornis in de vergadering teweeg? Zijt gij dermate ongeloovig, dat gij denkt, dat Ik hem niet had kunnen genezen, als hij buiten de deur was gebleven?" Neen, Hij nam de zaak van de beste zijde op, en zelfs *hierin* zag Hij *hun geloof*. Het is troostrijk voor ons, dat wij een' Meester dienen, die bereid is ons van den besten kant te beschouwen. *b.* Als wij krank zijn, dan moeten wij er meer om geven om vergeving onzer zonden te erlangen, dan om van onze krankheid te worden genezen. In hetgeen Christus tot dien mensch zeide leerde Hij ons, om als wij God zoeken om genezing, te beginnen met Hem te zoeken om vergeving. *c.* Van den zegen, die ons vertroosting en verlichting brengt, moet God den lof ontvangen. De man *ging heen naar zijn huis, God verheerlijkende*, vers 25. Bij den Heere zijn uitkomsten tegen den dood, daarom moet Hij er in verheerlijkt worden. *d.* De wonderen, door Christus gewrocht, waren verbazingwekkend voor hen, die ze zagen, en wij behooren er God in te verheerlijken, vers 26. Zij zeiden: *„Wij hebben heden ongeloofelijke dingen gezien*, zooals wij ze nooit te voren gezien hebben, noch onze vaderen vóór ons; zij zijn gansch en al nieuw." Maar zij verheerlijkten God, die zulk een' Weldoener in hun land had gezonden, en zij *werden*

vervuld met vreeze, met eerbied en ontzag voor God, met eene overtuiging, dat Hij de Messias was, waaraan de vrees gepaard ging, dat Hij door de natie niet behandeld werd, zooals Hij behoorde behandeld te worden, hetgeen in het einde hun verderf en ondergang ten gevolge zou hebben. Wellicht waren het soortgelijke gedachten, die hen vervulden met vreeze, en tevens met bezorgdheid voor zich zelven.

27. En na dezen ging Hij uit, en zag eenen tollenaar, met name Levi, zitten in het tolhuis, en zeide tot hem: Volg Mij. 28. En hij, alles verlatende, stond op en volgde Hem. 29. En Levi richtte Hem eenen grooten maaltijd aan, in zijn huis; en er was eene groote schare van tollenaren, en van anderen, die met hen aanzaten. 30. En hunne schriftgeleerden en de Farizeën murmureerden tegen Zijne discipelen, zeggende: Waarom eet en drinkt gij met tollenaren en zondaren? 31. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn. 32. Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaren tot bekeering. 33. En zij zeiden tot Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes dikmaals, en doen gebeden; desgelijks ook de discipelen der Farizeën; maar de uwen eten en drinken? 34. Doch Hij zeide tot hen: Kunt gij de bruiloftskinderen, terwijl de bruidegom bij hen is, doen vasten? 35. Maar de dagen zullen komen, wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn; dan zullen zij vasten in die dagen. 36. En Hij zeide ook tot hen eene gelijkenis: Niemand zet eenen lap van een nieuw kleed op een oud kleed; anders zoo scheurt ook dat nieuwe het oude, en de lap van het nieuwe komt met het oude niet overeen. 37. En niemand doet nieuwen wijn in oude lederen zakken; anders zoo zal de nieuwe wijn de lederen zakken doen bersten; en de wijn zal uitgestort worden, en de lederen zakken zullen verdorven worden. 38. Maar nieuwen wijn moet men in nieuwe lederen zakken doen, en zij worden beide te zamen behouden. 39. En niemand, die ouden drinkt, begeert terstond nieuwen; want hij zegt: De oude is beter.

Dit alles, behalve het laatste vers, hebben wij reeds in Matthéüs en Markus gehad. Het is niet een verhaal van een *wonder in de natuur*, dat door onzen Heere Jezus werd gewrocht, maar wel van sommigen der *wonderen van genade*, die, voor hen, die deze dingen recht begrijpen, geen minder sterke bewijzen zijn dan de andere, dat Christus van God gezonden is.

I. Het was een wonder van Zijne genade, dat Hij een' tollenaar uit het tolhuis riep, om Zijn discipel en volgeling te zijn, vers 27. Het was eene wonderbare goedheid, dat Hij arme visschers, mannen van den *nederigsten stand*, tot die eere toeliet, maar nog veel meer verwonderlijk was het, dat Hij *tollenaren*, mannen die alles behalve te goeder naam en faam bekend stonden, toeliet. Hierin heeft Christus zich vernederd, verscheen Hij *in gelijkheid des zondigen vleesches*. Hierdoor heeft Hij er zich aan blootgesteld om den hatelijken naam te verkrijgen — dien Hij dan ook verkregen heeft — van *een vriend van tollenaren en zondaren* te zijn.

II. Het was een wonder Zijner genade, dat de roeping zoo krachtig was, dat zij onmiddellijk gevolgd werd, vers 28. Hoewel de personen, die dit beroep uitoefenden, over het algemeen niet Godsdienstig gezind waren, heeft deze tollenaar toch ter wille van den Godsdienst eene goede betrekking aan het tolhuis verlaten, hoewel zij waarschijnlijk zijne broodwinning was, en hij goede kans had op bevordering. Hij stond op en volgde Christus. Er is geen hart te hard voor Christus' Geest en genade om er op te werken, en er zijn op den weg van des zondaars bekeering geene moeielijkheden, die Hij niet kan overwinnen.

III. Het was een wonder van Zijne genade, dat Hij niet slechts een bekeerden tollenaar in Zijn huisgezin wilde opnemen, maar zich ook in het gezelschap van onbekeerde tollenaren wilde bevinden, ten einde de gelegenheid te hebben om goed te doen aan hunne ziel. Hij heeft zich hierin gerechtvaardigd door er op te wijzen, dat dit in overeenstemming was met het doel, waartoe Hij in de wereld was gekomen. Hier, voorwaar! is een wonder van genade, dat Christus het onderneemt om de Geneesmeester te zijn van zielen, die krank zijn door de zonde, en op het punt van aan de kwaal te sterven (Hij is Geneesmeester door Zijn ambt, vers 31) — dat Hij bijzonder acht slaat op de kranken, op zondaren als Zijne patienten, overtuigde, ontwaakte zondaren, die beseffen, dat zij den Geneesmeester van noode hebben — dat Hij gekomen is om *zondaren*, de grootsten der zondaren, tot bekeering te roepen, en hun te verzekeren, dat zij op hunne bekeering, vergeving zullen erlangen, vers 32. Dit is inderdaad het verkondigen van groote blijdschap.

IV. Het was een wonder Zijner genade, dat Hij met zooveel geduld het tegenspreken der zondaren tegen Hem zelven en tegen Zijne dispelen heeft verdragen, vers 30. Hij heeft geen toorn te kennen gegeven wegens de vitterij der schriftgeleerden en Farizeën, hetgeen Hij rechtvaardiglijk had kunnen doen, maar Hij antwoordde hun met verstand en zachtmoedigheid; en instede van die gelegenheid te baat te nemen, om Zijn ongenoegen tegen de Farizeën te doen blijken, zooals Hij later gedaan heeft, of hen weder te beschuldigen, heeft Hij die gelegenheid aangegrepen om Zijn medelijden te betoonen voor arme tollenaren, eene andere soort van zondaren, en hen te bemoedigen.

V. Het was een wonder van Zijne genade, dat Hij bij de tucht, waarin Hij Zijne discipelen opleidde, acht sloeg op hun gestel, en hunne diensten in verhouding bracht tot hunne kracht

en weerstandsvermogen, en de omstandigheden, waarin zij zich bevonden. Men laakte Zijn gedrag, omdat Hij Zijne discipelen niet zoo dikwijls liet vasten als die van de Farizeën en van Johannes den Dooper, vers 33. Maar Hij drong het meest aan op hetgeen *de ziel* is van het vasten, de dooding der zonde, de kruisiging van het vleesch, en het leiden van een leven van zelfverloochening, hetgeen beter is dan vasten en lichamelijke boetedoening, zooals *barmhartigheid* beter is dan offerande.

VI. Het was een wonder van Zijne genade, dat Christus de beproevingen Zijner discipelen voor latere tijden bewaarde, als zij door Zijne genade er beter op toebereid en er voor geschikt zouden zijn, dan zij dit in den beginne waren. Thans waren zij als de bruiloftskinderen, terwijl de bruidegom bij hen is, en zij groote vreugde smaken, daar iedere dag een feestdag is. Christus werd overal waar Hij kwam welkom geheeten, en om Zijnentwil ook zij, en vooralsnog ontmoetten zij weinig of geen' tegenstand; maar dit zal niet altijd zoo zijn. *De dagen zullen komen, wanneer de bruidegom van hen zal weggenomen zijn*, vers 35. Als Christus hen zal verlaten, en hun hart vol is van droefheid, en hunne handen van werk, en de wereld vol van vijandschap en woede tegen hen, *dan zullen zij vasten*, dan zullen zij niet zoo goed gevoed worden als nu. *Wij lijden honger, en lijden dorst, en zijn naakt*, 1 Cor. 4 : 11. Dan zullen zij veel meer Godsdienstige vasten houden dan thans, want Gods voorzienigheid zal er hen toe roepen; dan zullen zij den Heere dienen, en vasten, Hand. 13 : 2.

VII. Het was een wonder van Zijne genade, dat Hij hunne oefeningen der Godsvrucht regelde naar hunne kracht. Hij wilde geen nieuwen lap laken op een oud kleed doen, vers 36; en geen nieuwen wijn in oude lederen zakken, vers 37, 38. Hij wilde hun niet terstond, nadat Hij hen uit de wereld had geroepen, het stipte en strenge van het discipelschap opleggen, opdat zij niet in verzoeking zouden komen om weg te gaan. Toen God Israel uitvoerde uit Egypte, wilde Hij hen niet op den weg van het land der Filistijnen leiden, opdat het hun niet zou rouwen, en zij zouden wederkeeren naar Egypte, Ex. 13 : 17. Zoo wilde Christus Zijne volgelingen langzamerhand en trapsgewijze opleiden tot de tucht van Zijn gezin; want niemand, die ouden wijn drinkt, zal plotseling en terstond nieuwen begeeren, of er smaak in hebben, maar zeggen: *De oude is beter*, omdat hij er aan gewoon is, vers 39. De discipelen zullen in verzoeking zijn van te denken, dat hunne oude levenswijze beter was, totdat zij langzamerhand tot den weg, waarop zij geroepen werden, opgeleid zijn. Of wel, beschouw het van de andere zijde. „Laten zij voor eene wijle *gewoon raken* aan Godsdienstige oefeningen, dan zullen zij er even overvloedig in zijn als gij; maar wij moeten niet te veel gehaast met hen zijn." Calvijn beschouwt het als eene vermaning aan de Farizeën om niet te roemen op hun vasten, en er niet zooveel ophef van te maken, en Zijne discipelen niet te verachten, omdat zij zich niet op dezelfde wijze onderscheidden; want de belijdenis der Farizeën was in waarheid pralend en schitterend, zooals nieuwe wijn, die fonkelend en schuimend is; terwijl toch alle verstandige lieden zeggen: „de oude is beter"; want, hoewel hij zijne verve niet zoo schoon geeft in den beker, is hij toch meer verwarmend en meer gezond. Hoewel Christus' discipelen niet zoo veel van de gedaante der Godzaligheid hadden, hebben zij er toch meer de kracht van gehad.

HOOFDSTUK VI.

In dit hoofdstuk hebben wij Christus' verklaring van de zedelijke wet, die Hij niet gekomen is om te verbreken, maar te vervullen en aan te vullen door Zijn Evangelie. I. Hier is een bewijs van het wettige van werken der noodzakelijkheid, en werken der barmhartigheid op den sabbatdag, in de eerste ter rechtvaardiging Zijner discipelen in hun aren plukken, en in het tweede van Hem zelven in Zijne genezing van eene dorre hand op dien dag, vers 1—11. II. Zijne afzondering tot gebed in het verborgen, vers 12. III. Zijne roeping van de twaalf apostelen, vers 13—16. IV. Zijne genezing van de scharen, die onder verschillende krankheden leden, en tot Hem waren gekomen, vers 17—19. V. De rede, die Hij hield voor Zijne discipelen en de scharen, hen onderwijzende in hunne plichten jegens God en den mensch, vers 20—49.

En het geschiedde op den tweeden eersten sabbat, dat Hij door het gezaaide ging, en Zijne discipelen plukten aren, en aten ze, die wrijvende met de handen. 2. En sommigen der Farizeën zeiden tot hen: Waarom doet gij, wat niet geoorloofd is te doen op de sabbatten? 3. En Jezus, hun antwoordende, zeide: Hebt gij ook dat niet gelezen, hetwelk David deed, wanneer hem hongerde, en dengenen die met hem waren? 4. Hoe hij ingegaan is in het huis Gods, en de toonbrooden genomen en gegeten heeft, en ook gegeven, dengenen die met hem waren, welke niet zijn geoorloofd te eten, dan alleen den priesteren? 5. En Hij zeide tot hen: De Zoon des menschen is een Heere ook van den sabbat. 6. En het geschiedde ook op eenen anderen sabbat, dat Hij in de synagoge ging, en leerde. En daar was een mensch, en zijne rechterhand was dor. 7. En de schriftgeleerden en de Farizeën namen Hem waar, of Hij op den sabbat genezen zoude, opdat zij eenige beschuldiging tegen Hem mochten vinden. 8. Doch Hij kende hunne gedachten, en zeide tot den mensch, die de dorre hand had: Rijs op, en sta in het midden. En hij, opgestaan zijnde, stond overeind. 9. Zoo zeide dan Jezus tot hen: Ik zal u vragen: Wat is geoorloofd op de sabbatten: goed te doen, of kwaad te doen; een mensch te behouden, of te verderven? 10. En hen allen rondom aangezien hebbende, zeide Hij tot den mensch: Strek uwe hand uit. En hij deed alzoo; en zijne hand werd hersteld,

gezond gelijk de andere. 11. En zij werden vervuld met uitzinnigheid, en spraken te zamen met elkander, wat zij Jezus doen zouden.

Het verhaal van deze twee voorvallen hebben wij zoowel in Matthéüs als in Markus gehad, Matth. 12 : 1; Markus 2 : 23; 3 : 1, en hoewel die gebeurtenissen niet op denzelfden dag plaats hadden, zijn zij toch samengevoegd, omdat zij beiden moesten dienen om de misvattingen der schriftgeleerden en Farizeën betreffende den sabbatdag te herstellen. Zij legden grooter nadruk op de lichamelijke rust op dien dag, en eischten grootere stiptheid en strengheid hierbij dan de wetgever bedoeld had.

I. Christus rechtvaardigt Zijne discipelen in een werk der noodzakelijkheid voor zichzelven op dien dag, n.l. het plukken van korenaren, toen hun hongerde. Dit verhaal heeft hier een datum, dien wij in de andere evangelisten niet gehad hebben: *op den tweeden eersten sabbat*, vers 1, dat is, naar de meening van Dr. Whitby, de eerste sabbat na den tweeden dag der ongehevelde brooden, van welken dag af zij de zeven weken telden tot aan het Pinksterfeest, waarvan zij den eerste *sabbat een deuteroprooton* noemden, den tweede *deuterodeuteron*, enz. Wij behoeven, Gode zij dank, hieromtrent niet critisch te zijn. Of deze omstandigheid vermeld wordt om te kennen te geven, dat deze sabbat als bijzonder heilig en eerwaardig beschouwd werd, waardoor de ergernis, die de discipelen gaven, dan nog verzwaard werd, of slechts aanduidde, dat het de eerste sabbat was na het offer van de eerstelingen der vruchten, de tijd van het jaar, als het koren bijna rijp is, is van geen groot belang. Wij kunnen opmerken:

1. Dat Christus' discipelen nooit, maar inzonderheid niet op den sabbat, kieschkeurig behooren te zijn voor hun voedsel, maar zich moeten vergenoegen met hetgeen het gemakkelijkst te verkrijgen is en er dankbaar voor zijn. Deze discipelen *plukten aren en aten ze*, vers 1; een weinigje was hun genoeg, en in dat weinigje vonden zij nu juist geene uitgezochte spijze, geene lekkernij.

2. Velen, die zelf schuldig zijn aan de grootste misdaden, zijn zeer vlug in het laken van anderen om de onschuldigste zaken of handelingen, vers 12. De Farizeën twistten met hen, daar zij, naar hun oordeel, deden *wat niet geoorloofd is te doen op de sabbatdagen*, terwijl zij zelven zich op de sabbatdagen meer dan op andere dagen met lekkernijen voedden.

3. Jezus Christus zal Zijne discipelen rechtvaardigen als zij ten onrechte worden gelaakt, en zal hen erkennen en genoegen met hen nemen in menige zaak, waarvan de menschen zeggen, dat het hun niet geoorloofd is te doen. Hoe goed is het voor ons, dat wij niet door menschen zullen geoordeeld worden, en dat Christus onze Voorspraak zal zijn!

4. Ceremonieele verordeningen kunnen, in een geval van noodzakelijkheid, op zijde worden gezet, zooals de priesters het zich toeëigenen van de toonbrooden hebben nagelaten, toen David door de beschikking van Gods voorzienigheid zich in zulk een grooten nood bevond, dat hij die toonbrooden moest hebben, of anders in het geheel geen brood had, vers 3, 4. En indien Gods verordeningen aldus nagelaten, of op zijde gezet konden worden voor gewichtiger zaken, of grooter goed, hoeveel te meer dan niet de inzettingen van menschen.

5. Werken der noodzakelijkheid zijn zeer bijzonder geoorloofd op den sabbat, maar wij moeten ons wèl wachten om deze vrijheid niet in losbandigheid te verkeeren, en Gods vriendelijke vergunning niet ten nadeele van het werk van den dag te misbruiken.

6. Hoewel Jezus Christus werken van noodzakelijkheid toeliet op den sabbatdag, wil Hij toch, dat wij zullen weten en gedenken, dat het *Zijn* dag is, en daarom in Zijn' dienst en tot Zijne eer moet besteed worden, vers 5: *De Zoon des menschen is een Heere ook van den sabbat*, In het koninkrijk van den Verlosser moet de sabbat in Dag des Heeren verkeerd worden. In sommige opzichten moet de eigenschap er van veranderd worden, en hij moet voornamelijk ter eere van den Verlosser worden waargenomen, gelijk te voren ter eere van den Schepper. Ten teeken hiervan, zal hij niet slechts een nieuwen naam hebben, *de Dag des Heeren* — hoewel de oude naam toch niet wordt vergeten, want nog is het een sabbat, een dag der ruste — maar ook overgebracht worden op een' nieuwen dag, den eersten dag der week.

II. Hij rechtvaardigt zich zelven in het doen van werken van barmhartigheid aan anderen op den sabbatdag. Merk hieromtrent op I. Op den sabbatdag ging Christus in de synagoge. Het is onze plicht, om, als wij er de gelegenheid toe hebben, den sabbat te heiligen in Godsdienstige bijeenkomsten. Op den sabbat behoort er eene heilige samenroeping te zijn, en zonder geldige reden, moet onze plaats er niet ledig wezen.

2. Op den sabbatdag leerde Hij in de synagoge. Onderwijs geven en van Christus ontvangen is een zeer voegzaam werk op den sabbatdag en in de synagoge. Christus gebruikte iedere gelegenheid om te leeren, niet slechts Zijnen discipelen, maar ook den scharen.

3. De kranke, dien Christus genas, was een Zijner hoorders. Een mensch, wiens rechterhand dor was, kwam om van Christus te leeren. Of hij eenige verwachting had om door Christus genezen te worden, blijkt niet. Maar zij, die door de genade van Christus *genezen* willen worden, moeten gewillig en bereid zijn om van Christus te leeren.

4. Onder hen, die de hoorders waren van Christus' voortreffelijke leer, en de ooggetuigen van Zijne heerlijke wonderen, waren sommigen, die met geen ander doel gekomen waren dan om met Hem te twisten, vers 7. De schriftgeleerden en Farizeën wilden Hem niet, gelijk het aan *edelmoedige* tegenstanders betaamd zou hebben, behoorlijk vooruit waarschuwen, dat, zoo Hij op den sabbatdag *genas*, zij dit voor eene overtreding van het vierde gebod zouden houden, hetgeen zij eershalve en naar rechtvaardigheid hadden behooren te doen, omdat

er geen precedent voor het geval was — niemand had ooit genezen zooals Hij genas, en het dus ook geen reeds beslist geval was. Maar op laaghartige wijze hebben zij Hem beloerd, zooals de leeuw zijne prooi, of Hij ook op den sabbatdag zou genezen, *opdat zij eenige beschuldiging tegen Hem mochten vinden*, en Hem konden overvallen met eene vervolging.

5. Jezus Christus heeft zich niet geschaamd en was niet bevreesd om Zijn voornemen der genade te erkennen ten aanhoore van hen, die naar Hij wist, er zich tegen stelden, vers 8. Hij kende hunne gedachten, en wat zij voorhadden, en Hij gebood den man op te rijzen en in het midden te staan, waardoor Hij ook het geloof en den moed van den patient op de proef stelde.

6. Hij deed een beroep op Zijne tegenstanders zelven, en op de overtuiging van hun natuurlijk geweten, en vroeg hun of het de bedoeling was van het vierde gebod om de menschen te weerhouden van goed te doen op den sabbatdag, het goed, dat de hand vindt om te doen, waartoe zij de gelegenheid hebben, en dat niet goed naar een' anderen dag kon worden verschoven, vers 9, *Wat is geoorloofd op de sabbatten? goed te doen, of kwaad te doen?* Geen slechte menschen zijn zoo dwaas en onredelijk als vervolgers, die er zich op toeleggen om kwaad te doen aan menschen wegens hun goed doen.

7. Hij genas dien armen mensch, en gaf hem terstond het gebruik weder van zijne rechterhand, door slechts een woord te spreken, ofschoon Hij wist, dat zijne vijanden er zich niet slechts aan zouden ergeren, maar er tegen Hem gebruik van zouden maken, vers 10. Laat ons niet weerhouden worden van onzen plicht of van ons nuttig zijn aan anderen, wegens de verdrukking, die er voor ons het gevolg van zal zijn.

8. Zijne tegenstanders werden er des te meer in woede om ontstoken tegen Hem, vers 11. In plaats van door dit wonder overtuigd te worden, zooals zij hadden behooren te wezen, dat Hij een Leeraar was van God gezonden — in plaats van Hem lief te krijgen als een Weldoener der menschen — werden zij vervuld met uitzinnigheid, vertoornd, omdat zij Hem niet door vrees konden afhouden van goed te doen, of de belangstelling en liefde des volks voor Hem konden verminderen. Zij waren als razend op Christus, razend op het volk, razend op zich zelven. Toorn is eene uitzinnigheid, of razernij, van korten duur, boosaardigheid is er eene van langen duur, onmachtige boosaardigheid, inzonderheid teleurgestelde boosaardigheid; en dat was de hunne. Toen zij niet konden beletten, dat Hij dit wonder deed, *spraken zij samen met elkander, wat zij Jezus doen zouden*, hoe zij het zouden aanleggen om Hem te verderven. Wèl kunnen wij verbaasd staan, dat de kinderen der menschen slecht genoeg zijn, om aldus te handelen, en dat de Zone Gods zoo geduldig en lankmoedig is om het te verdragen.

12. En het geschiedde in die dagen, dat Hij uitging naar den berg, om te bidden, en Hij bleef den nacht over in het gebed tot God. 13. En als het dag was geworden, riep Hij Zijne discipelen tot zich, en verkoos er twaalf uit hen, die Hij ook apostelen noemde: 14. Namelijk Simon, welken Hij ook Petrus noemde, en Andréas, zijnen broeder; Jakobus en Johannes; Filippus en Bartholoméüs; 15. Matthéüs en Thomas; Jakobus, den zoon van Alféüs, en Simon genaamd Zelótes; 16. Judas, den broeder van Jakobus, en Judas Iscariot, die ook de verrader geworden is. 17. En met hen afgekomen zijnde, stond Hij op eene vlakke plaats, en met Hem de schare Zijner discipelen, en eene groote menigte des volks van geheel Judéa en Jeruzalem, en van den zeekant van Tyrus en Sídon; 18. Die gekomen waren, om Hem te hooren, en om van hunne ziekten genezen te worden, en die van onreine geesten gekweld waren; en zij werden genezen. 19. En al de schare zocht Hem aan te raken; want er ging kracht van Hem uit, en Hij genas ze allen.

In deze verzen wordt de Heere Jezus ons voorgesteld in het verborgen, *de afzondering*, *in Zijn gezin* en *in het openbaar;* en steeds handelende in overeenstemming met zich zelven.

I. In *de afzondering* zien wij Hem in gebed tot God, vers 12. Deze evangelist vestigt dikwijls de aandacht op Christus' afzondering, om ons een voorbeeld te geven van het gebed in het verborgen, door hetwelk wij dagelijks gemeenschap moeten onderhouden met God, en zonder hetwelk het niet mogelijk is, dat de ziel wel kan varen. *In die dagen*, toen Zijne vijanden vervuld waren met uitzinnigheid en woede tegen Hem, en met elkander beraadslaagden wat zij Hem zouden doen, ging Hij uit *om te bidden*, ten einde alzoo te beantwoorden aan het type van David, Ps. 109 : 4; *Voor mijne liefde, staan zij mij tegen; maar ik was steeds in het gebed.* Hij was alleen met God; *Het geschiedde dat Hij uitging naar den berg om te bidden*, waar Hij niet gehinderd of gestoord kon worden, nooit zijn wij minder alleen, dan wanneer wij aldus alleen zijn. Dat er eene geriefelijke plaats op dezen berg gebouwd was, waar Godvruchtige menschen zich tot gebed in de eenzaamheid konden terugtrekken, zooals sommigen denken, en dat het deze plaats van gebed is, die bedoeld wordt met *hê proseuchê tou Theou* schijnt mij onzeker. Hij ging naar den berg om er alleen te zijn, en bijgevolg zal Hij waarschijnlijk niet heengegaan zijn naar eene plaats, die ook door anderen bezocht werd. Hij was lang alleen met God. *Hij bleef den nacht over in het gebed tot God.* Wij vinden een half uur een langen tijd om in de binnenkamer door te brengen in gebed, maar Christus bleef een geheelen nacht over in overdenking en stil gebed. Wij hebben heel veel te verhandelen voor den troon der genade, en wij behoorden ons grootelijks te verlustigen in gemeenschapsoefening met God, en

hierdoor kunnen wij soms een langen tijd doorbrengen in het gebed.

II. In Zijn *gezin* zien wij Hem Zijne onmiddelijke volgelingen en metgezellen aanwijzen, die de voortdurende hoorders moeten zijn van Zijne leer, en de ooggetuigen van Zijne wonderen, opdat zij later uitgezonden kunnen worden als *apostelen*, Zijne *boodschappers* aan de wereld, om haar het Evangelie te prediken, en er Zijne kerk in te stichten, vers 13. Nadat Hij den geheelen nacht had overgebracht in het gebed, zou men gedacht hebben, dat Hij *als het dag was geworden*, nu rust zou hebben genomen, en eene wijle zich aan den slaap hebben overgegeven. Maar neen, zoodra iemand zich bewoog *riep Hij Zijne discipelen tot zich.* In ons dienen van God behoort het onze voorname zorge te zijn geen tijd te verliezen, maar het einde van den eenen plicht het begin te maken van den volgenden. Evangeliedienaren moeten met zeer plechtig gebed tot hun' dienst worden ingeleid. De apostelen waren twaalf in getal. Hunne namen worden hier voor de derde maal opgegeven, maar alle drie keeren worden zij in eene andere volgorde vermeld, om zoowel aan leeraren als aan de andere Christenen te leeren niet zoo veel waarde te hechten aan voorrang, er niet op gesteld te zijn om hem te geven, en nog veel minder om hem te nemen, maar hem te beschouwen als iets dat niet der moeite waard is om op te letten, en er genoegen mede te nemen zooals het valt, of uitkomt. Hij, die in Markus Thaddéüs en in Matthéüs Lebbéüs wordt genoemd, en wiens toenaam Thaddéüs was, wordt hier genoemd Judas, de broeder van Jakobus; hij is dezelfde die den brief van Judas heeft geschreven. Simon, die in Matthéüs en Markus Kananites wordt genoemd, wordt hier genoemd Simon Zelotes, wellicht om zijn' grooten ijver voor den Godsdienst. Betreffende deze hier genoemde twaalven hebben wij reden te zeggen wat de koningin van Sheba van Salomo's dienaren zeide: *Welgelukzalig zijn uwe mannen, welgelukzalig deze uwe dienstknechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, die uwe wijsheid hooren.* Nooit zijn menschen zoo bevoorrecht geweest, en toch was een hunner een duivel en bleek een verrader te zijn, vers 16; en toch heeft Christus, toen Hij hem verkoos, zich niet in hem bedrogen.

III. In het *openbaar* zien wij Hem *prediken* en *genezen*, de twee groote werken, waaraan Hij Zijn' tijd besteedde, vers 17. Met de twaalven kwam Hij af van den berg, en *stond op eene vlakke plaats*, gereed om hen te ontvangen, die tot Hem kwamen, en weldra was om Hem heen vergaderd, niet slechts *de schare Zijner discipelen*, die hem plachten te vergezellen, maar ook *eene groote menigte des volks*, eene gemengde schare *van geheel Judea en Jeruzalem.* Ofschoon dat deel van Galilea, waar Christus toen was, op ruim twintig mijlen afstands was van Jeruzalem, — hoewel er te Jeruzalem overvloed was van vermaarde rabbijnen, die een' grooten naam en veel invloed hadden — kwamen zij toch tot Christus. Zij kwamen ook *van den zeekant van Tyrus en Sidon.* Hoewel zij, die daar woonden, meestal kooplieden waren, en op de grenzen waren van de Kanaäniten, waren sommigen van hen toch wel gezind om Christus te hooren; de zoodanigen waren door het geheele land verspreid, hier een, en daar een.

1. Zij kwamen om Hem te hooren, en Hij predikte voor hen. Zij, die in hunne nabijheid geene goede prediking kunnen hooren, doen beter er een verren weg voor af te leggen, dan er maar zonder te blijven. Het is der moeite waard om ver te reizen ten einde het woord van Christus te hooren, en er andere zaken voor te laten.

2. Zij kwamen om door Hem *genezen* te worden, en Hij *genas* hen. Sommigen van hen hadden kwellingen des lichaams, en anderen der ziel; sommigen waren krank, en anderen hadden duivelen; maar allen werden, na zich tot Christus gewend te hebben, genezen, want Hij had macht over krankheden en duivelen, vers 17 en 18, over de uitwerkselen en de oorzaken. Ja het scheen, dat zij, die over geene bijzondere krankheden hadden te klagen, toch eene groote versterking en vernieuwing als het ware, van hunne gezondheid hebben bespeurd door de kracht, die van Hem uitging, want, vers 19, *al de schare zocht Hem aan te raken,* zij, die gezond waren, zoowel als zij, die krank waren, en allen bevonden zij zich op de eene of andere wijze beter door Hem: *Hij genas ze allen.* En wie is er, die voor het een of ander geene genezing behoeft? Er is in Christus eene volheid van genade, eene genezende kracht in Hem, gereed om van Hem uit te gaan, die genoegzaam is voor allen, genoeg voor ieder.

20. En Hij, zijne oogen opslaande over Zijne discipelen, zeide: Zalig zijt gij, armen; want uwer is het koninkrijk Gods. 21. Zalig zijt gij, die nu hongert; want gij zult verzadigd worden. Zalig zijt gij, die nu weent; want gij zult lachen. 22. Zalig zijt gij, wanneer u de menschen haten, en wanneer zij u afscheiden, en smaden, en uwen naam als kwaad verwerpen, om des Zoons des menschen wille; 23. Verblijdt u in dien dag en zijt vroolijk; want zie, uw loon is groot in den hemel; want hunne vaders deden desgelijks den profeten. 24. Maar wee u, gij rijken; want gij hebt uwen troost weg. 25. Wee u, die nu lacht; want gij zult treuren en weenen. 26. Wee u, wanneer alle menschen wel van u spreken; want hunne vaderen deden desgelijks den valschen profeten.

Hier begint eene practische redevoering van Christus, welke voortgezet wordt tot aan het einde van dit hoofdstuk, het meeste er van wordt gevonden in de bergrede, Matth. 5—7. Sommigen denken, dat deze rede op een' anderen tijd en aan eene andere plaats werd gehouden; en er zijn meer voorbeelden van, dat Christus in Zijne redevoeringen op verschillende tijden dezelfde dingen gezegd heeft, of dingen van gelijke strekking. Maar het is waarschijnlijk, dat dit slechts een uittreksel, of kort

begrip is, die de evangelist ons geeft van deze rede, en dat er in Matthéüs wellicht ook slechts eene verkorting van is; het begin en het slot zijn tamelijk gelijk, en het verhaal van de genezing van den dienstknecht van den overste over honderd volgt er terstond op, hier, zoowel als daar. Maar dit is niet van overwegend belang. In deze verzen hebben wij:

I. Zaligsprekingen over *lijdende heiligen*, zij worden *gelukkige* menschen genoemd, hoewel de wereld hen *beklaagt*, vers 20. Hij sloeg Zijne oogen op over Zijne discipelen, niet slechts over de twaalven, maar over de geheele schare van hen, vers 14, en richtte Zijne rede tot hen; want, toen Hij de kranken had genezen in de vlakte, ging Hij weder op den berg om te prediken. Daar zat Hij neder, als Machthebbende, Matth. 5 : 1, en daar komen zij tot Hem, en tot hen richt Hij Zijne rede, op hen heeft Hij haar toegepast, en hun geleerd om haar op zich zelven toe te passen. Toen Hij als eene waarheid had vastgesteld: *Zalig zijn de armen van geest*, voegde Hij er bij: *Zalig zijt gij, armen.* Alle geloovigen, die de voorschriften des Evangelies aannemen, en *er naar leven*, mogen de beloften des Evangelies op zich zelven toepassen, en *er van leven.* De toepassing, die er hier van gemaakt wordt, schijnt inzonderheid bestemd om de discipelen te bemoedigen met betrekking tot de ontberingen en moeielijkheden, die hun deel zullen zijn bij hun volgen van Christus.

1. „Gij zijt arm, gij hebt alles verlaten om Mij te volgen. Gij zijt tevreden om met Mij van aalmoezen te leven, en moet nooit verwachten in Mijn' dienst tot eenigerlei wereldsche bevordering te geraken. Gij moet hard werken, en het zwaar hebben, zooals de armen: maar in uwe armoede zijt gij gezegend, zijt gij zalig, zij zal uwe zaligheid, uw gelukkig zijn, niet in den weg staan, ja, gij zijt er zalig door; al uwe verliezen zullen u ruimschoots vergoed worden, want *uwer is het koninkrijk der hemelen*, al de vertroostingen en genade van Zijn koninkrijk hier, en al de heerlijkheid en genietingen van Zijn koninkrijk hiernamaals, zullen uwer zijn, ja zij zijn reeds uwer". Christus' armen zijn rijk in geloof, Jak. 2 : 5.

2. Gij hongert nu, vers 21, gij zijt niet zoo verzadigd als anderen; dikwijls staat gij met honger op; uwe voeding is zoo gering; of wel, gij hebt zooveel ijver voor uw werk, dat gij geen tijd hebt om brood te eten; gij zijt reeds blijde met eenige korenaren tot een' maaltijd, en aldus hongert gij nu in deze wereld; maar in de andere wereld zult gij verzadigd worden, zult gij niet meer hongeren en niet meer dorsten".

3. „Gij *weent nu*, stort dikwijls tranen, tranen van berouw, tranen van medegevoel; gij behoort tot de treurenden in Zion. Maar welgelukzalig zijt gij; uwe tegenwoordige smarten staan uwe toekomstige blijdschap niet in den weg, zij zijn er de toebereidingen voor: *gij zult lachen.* Er zijn triomfen voor u weggelegd, gij *zaait in tranen*, en zult weldra *met gejuich maaien*", Ps. 136 : 5, 6. Zij, die thans droefheid hebben naar God, zullen zich vertroostingen vergaderen, of liever, God vergadert vertroostingen voor hen, en de dag komt wanneer hun mond met gelach zal vervuld zijn en hunne lippen met gejuich, Job 8 : 21.

4. „Gij lijdt thans onder de kwaadwilligheid der wereld. Gij moet alle slechte behandeling verwachten, die eene boosaardige wereld u om Christus wil kan aandoen, omdat gij Hem dient en Zijne belangen voorstaat; Gij moet verwachten, dat goddelooze menschen u zullen haten, omdat uwe leer en uw leven hen veroordeelen; en zij, die de macht der kerk in handen hebben, zullen *u afscheiden*, zullen u noodzaken u af te scheiden, en dan zullen zij u er voor in den ban doen, en u onder de smadelijkste censuur leggen. Zij zullen anathema's tegen u uitspreken als tegen ergerlijke en onverbeterlijke misdadigers. Zij zullen dit doen met allen mogelijken ernst en plechtigheid, met een pralend beroep op den hemel, om de wereld te doen gelooven, en bijna ook u zelven, dat hun vonnis over u bevestigd en bekrachtigd is in den hemel. Aldus zullen zij pogen u hatelijk te maken in de oogen van anderen en eene verschrikking voor u zelven. Men onderstelt, dat dit eigenlijk het denkbeeld is van *aphorisoosin humas — zij zullen u uitwerpen uit hunne synagogen.* „En zij, die deze macht niet hebben, zullen niet nalaten u, zooveel zij kunnen, hunne kwaadwilligheid te toonen; want zij zullen u smaden, zullen u van de zwartste misdaden beschuldigen, waaraan gij volkomen onschuldig zijt, zullen u in een zeer ongunstig daglicht stellen, u een slechten naam geven, dien gij niet verdient; zij zullen uwen naam als kwaad verwerpen, uwen naam als Christenen, als apostelen; zij zullen alles doen wat zij kunnen om deze namen gehaat te maken". Dat is de toepassing van de achtste zaligspreking, Matth. 5 : 10—12.

„Eene behandeling als deze schijnt hard, maar *zalig zijt gij*, wanneer gij aldus behandeld wordt. Wel verre dat dit uw geluk zal in den weg staan, zal het er juist veel toe bijdragen. Het is eene eere voor u, zooals het voor een dapper held eene eere is om in den dienst zijns konings in den krijg te worden gebruikt, en daarom: verblijdt u in dien dag, en zijt vroolijk, vers 23. Verdraag het niet slechts, maar juich er in, Want" *a.* Hierdoor zijt gij grootelijks verwaardigd in het koninkrijk der genade, want gij wordt behandeld zoo als de profeten, die vóór u geweest zijn, en niet slechts behoeft gij er dus niet om beschaamd te zijn, maar gij kunt er u met volle recht in verheugen, want het zal een blijk en bewijs voor u zijn, dat gij wandelt in denzelfden geest, en in dezelfde voetstappen, verbonden zijt aan dezelfde zaak en gebruikt wordt in denzelfden dienst met hen. *b.* „Hiervoor zult gij overvloediglijk beloond worden in het koninkrijk der heerlijkheid; niet slechts uwe diensten voor Christus, maar ook uw lijden voor Christus zal in rekening worden gebracht: *Uw loon is groot in de hemelen.*" Waagt het met uw lijden, in het vaste geloof dat de heerlijkheid des hemels voor al die ontberingen en verdrukkingen ruimschoots vergoeding zal bieden; zoodat, indien gij thans om Christus wil verliezen lijdt, gij in het einde toch niets bij Hem zult verliezen".

II. En nu hebben wij *weeën*, uitgesproken over *de voorspoedige zondaren*, als zijnde zeer *rampzalige* menschen, al is het ook, dat de wereld hen *benijdt*. Dezen hadden wij niet in Matthéüs. De beste verklaring van *deze weeën*, vergeleken met de voorafgaande *zaligsprekingen*, schijnt wel de gelijkenis van den rijken man en Lazarus. Lazarus had den zegen, de gelukzaligheid, der armen, van hen, die thans hongeren en weenen, want in Abrahams schoot zijn al de beloften, aan de zoodanigen gegeven, aan hem vervuld geworden; maar de rijke man had het wee, dat hier volgt, daar hij ook den aard had van hen, over wie dit wee wordt uitgesproken.

1. Hier is een *wee* over de rijken, dat is, over hen, die op rijkdom vertrouwen, die overvloed hebben van de goederen dezer wereld, en, inplaats van er God mede te dienen, ze slechts dienstbaar maken aan hunne lusten; *wee hun*, want zij hebben hun' troost weg, datgene, waarin zij hun geluk gesteld hebben, en dat zij voor hun deel wilden hebben, vers 24. Zij hebben in hun leven hun *goed* ontvangen, dat, in hunne schatting, *het beste* was, al het goed, dat zij waarschijnlijk ooit van God zullen ontvangen. Gij die *rijk* zijt, zijt in verzoeking uw hart te stellen op eene lokkende wereld, en te zeggen: „Ziele! neem rust in de genieting er van; dit is mijne rust tot in eeuwigheid, hier zal ik wonen", en dan: *wee u.*" Het is de dwaasheid van wereldschgezinden dat zij de dingen dezer wereld tot hun troost maken, terwijl zij slechts bestemd waren om hun tot gerief te zijn. Zij behagen er zich in, beroemen er zich op, maken ze tot hun hemel op aarde, en voor hen zijn de vertroostingen Gods klein en van geene waardij. Het is hun ongeluk, dat zij er mede weggezonden worden als hunne vertroostingen. Laten zij het weten tot hunne verschrikking, dat, als zij van deze dingen gescheiden zullen zijn, er ook een einde is aan al hunne vertroosting, er is voor goed een eind aan, en niets blijft hun over dan eeuwige rampzaligheid.

2. Hier is een *wee* over hen, die *verzadigd* zijn, vers 25, die meer hebben dan hun hart kan begeeren, Ps. 73 : 7, welker buik vervuld is met de verborgen schatten dezer wereld, Ps. 17 : 14, die, als zij die in overvloed bezitten, *vervuld* zijn, en denken *genoeg* te hebben, zij behoeven niets meer, zij wenschen niets meer, Openb. 3 : 17, *Alreede zijt gij verzadigd, alreede zijt gij rijk geworden*, 1 Cor. 4 : 8. Zij zijn vervuld van zich zelven, zonder God en zonder Christus. Wee de zoodanigen, want zij zullen hongeren; zij zullen weldra ontbloot en ontledigd worden van alles, waarop zij zich zoo verhoovaardigen; en als zij alle deze dingen, die hunne volheid uitmaken, in de wereld achtergelaten zullen hebben, dan zullen zij lusten en begeerlijkheden medebrengen, die door de wereld, waar zij heengaan, niet bevredigd zullen worden, want al de verlustiging der zinnen, waarvan zij nu zoo vol zijn, zal in de hel ontzegd worden, en in den hemel weggedaan zijn.

3. Hier is een wee over hen, die nu lachen, die altijd tot vroolijkheid geneigd zijn, en altijd iets hebben, om zich vroolijk mede te maken, die geene andere vreugde kennen dan in hetgeen vleeschelijk en zinnelijk is, en van het goed dezer wereld geen ander gebruik weten te maken, dan om zich toe te geven in die vleeschelijke en zinnelijke genietingen, waardoor droefheid, zelfs de droefheid naar God, uit hun hart wordt verbannen, en die zich altijd vermaken met het lachen van den dwaas. *Wee de zoodanigen*, want het is slechts *nu*, slechts voor een' kleinen tijd, dat zij lachen; weldra zullen zij *treuren en weenen*, zullen zij eeuwiglijk treuren en weenen in eene wereld, waar niets anders is dan weenen en weeklagen, eindeloos treuren, zonder verlichting en zonder dat er verhelpen aan is.

4. Hier is een wee over hen, van wie al de menschen wèl spreken, dat is: wier groote en eenige zorge het is om lof en toejuiching van menschen te verkrijgen, die zich hiernaar schatten meer dan naar de gunst van God en Zijne goedkeuring, vers 26. „*Wee u*, dat is; het zou een slecht teeken zijn, een teeken van ontrouw aan hetgeen u toebetrouwd is, en aan de zielen der menschen, indien gij zóó zoudt prediken, dat niemand er aan geërgerd wordt; want het is uw plicht de menschen op hunne gebreken te wijzen, en zoo gij dat doet, zoo als gij het behoort te doen, dan zult gij de kwaadwilligheid opwekken, die nooit *wèl spreekt*. De valsche profeten, die uwe vaders gevleid hebben en hun zachte dingen profeteerden, werden ook inderdaad geliefkoosd, van hen werd wèl gesproken, en, indien gij evenzoo geprezen wordt, dan zult gij met recht verdacht worden van even bedriegelijk gehandeld te hebben als zij". Wij moeten wenschen de goedkeuring te verkrijgen van hen, die verstandig en Godvruchtig zijn, en wij behooren niet onverschillig te wezen voor hetgeen de menschen van ons zeggen: maar, gelijk wij den smaad der dwazen in Israel behooren te verachten, zoo moeten wij ook evenzeer hun' lof verachten.

27. Maar ik zeg ulieden, die *dit* hoort: Hebt lief uwe vijanden; doet wèl dengenen, die u haten. 28. Zegent degenen, die u vervloeken: en bidt voor degenen, die u geweld doen. 29. Dengene, die u aan de wang slaat, bied ook de andere; en dengene, die u den mantel neemt, verhinder ook den rok niet te nemen. 30. Maar geef een iegelijk, die van u begeert; en van dengene, die het uwe neemt, eischt niet weder. 31. En gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks. 32. En indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars hebben lief degenen die hen liefhebben. 33. En indien gij goed doet dengenen die u goed doen? wat dank hebt gij? Want ook de zondaars doen hetzelfde. 34. En

indien gij leent dengenen van welke gij hoopt weder te ontvangen, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars leenen den zondaren, opdat zij evengelijk weder mogen ontvangen. 35. Maar hebt uwe vijanden lief, en doet goed, en leent zonder iets weder te hopen; en uw loon zal groot zijn, en gij zult kinderen des Allerhoogsten zijn; want Hij is goedertieren over de ondankbaren en boozen. 36. Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is.

Deze verzen komen overeen met Matth. 5 : 38 tot aan het einde van dat hoofdstuk: *Ik zeg ulieden, die dit hoort*, vers 27, u allen, die hoort, en niet slechts de discipelen, want dit zijn leeringen van algemeen belang. Die ooren heeft om te hooren, die hoore. Zij, die naarstiglijk hooren naar Christus, zullen bevinden, dat Hij hun iets te zeggen heeft, dat wèl waard is, dat zij het hooren. Dit nu zijn de lessen, die Christus ons hier leert:

I. Dat wij aan ieder moeten geven wat hem toekomt, eerlijk en rechtvaardig moeten zijn in al onze handelingen, vers 31: *Gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks;* want dit is *uwen naaste lief te hebben als u zelven.* Wat wij redelijkerwijs verwachten, dat ons gedaan zal worden, hetzij in rechtvaardigheid of in barmhartigheid en liefde, door anderen, indien zij in onzen toestand waren en wij in den hunne, dat moeten wij hun doen. Wij moeten *onze ziel stellen in de plaats van hunne ziel* en dan medelijden met hen hebben en hen helpen, zooals wij wenschen en met recht verwachten, dat ons medelijden en hulp bewezen zal worden.

II. Dat wij gewillig moeten zijn om te geven aan hen, die in nood zijn, vers 30. *„Geeft een iegelijk, die van u begeert*, een iegelijk, die een geschikt voorwerp is van barmhartigheid, die gebrek heeft aan het noodige, waarin gij kunt voorzien uit uwen overvloed. Geeft aan hen, die niet in staat zijn zich zelven te helpen, aan hen, die geene vrienden of bloedverwanten hebben, in staat om hun te hulp te komen." Christus wil, dat Zijne discipelen bereid zijn om uit te deelen, en gewillig om mede te deelen *naar hun vermogen* in gewone gevallen, en boven hun vermogen in buitengewone gevallen.

III. Dat wij edelmoedig moeten zijn om vergiffenis te schenken aan hen, die ons benadeeld hebben.

1. Wij moeten niet op het uiterste punt van ons recht staan: *dengenen, die u den mantel neemt*, hetzij door bedrog of geweld, *verhinder* hem door geene middelen van geweld, *ook den rok te nemen*, vers 29. Laat hem dien ook hebben, veeleer dan er om te vechten. En „van hem, die uw goed neemt", (zooals, volgens Dr. Hammond, hier gelezen moet worden) „het van u leent, moet gij het niet terug eischen, indien zij door de beschikkingen van Gods voorzienigheid onmachtig zijn om te betalen; stel de wet niet tegen hen te werk, maar lijd liever verliezen dan hen „bij de keel te grijpen", Matth. 18 : 28. Als iemand, die u geld schuldig is, wegloopt, en uw goed medeneemt, kwel u niet, en ontsteek u niet in toorn tegen hem.

2. Wij moeten niet streng zijn om een onrecht, dat ons is aangedaan, te wreken: *Dengenen, die u aan de wang slaat*, moet gij niet voor het gerecht gaan vervolgen; maar *bied hem ook de andere;* dat is: zie het voorbij, al loopt gij hierdoor ook gevaar van opnieuw door hem aangevallen of beleedigd te worden, hetgeen gewoonlijk als verontschuldiging wordt aangevoerd voor het verklagen van den beleediger of aanrander bij het gerecht. Als iemand u aan de wang slaat, moet gij, veeleer dan den slag terug te geven, bereid zijn er nog een te ontvangen. Dat is: laat het aan God over om uwe zaak te bepleiten, maar zit gij stil neder onder de beleediging. Indien wij aldus handelen, zal God onze vijanden — in zoover zij ook Zijne vijanden zijn — *op het kinnebakken slaan, zoodat de tanden der goddeloozen worden verbroken*, Ps. 3 : 8; want Hij heeft gezegd: *Mijne is de wraak*, en dat zal Hij toonen, als wij de wraak aan Hem overlaten.

3. Ja meer: wij moeten goed doen aan hen, die ons kwaad doen. Dat is het, wat onze Heiland ons voornamelijk in deze verzen wil leeren, als eene wet, die bijzonder aan Zijn' Godsdienst eigen is, een deel uitmaakt van de volmaaktheid er van. *a.* Wij moeten welwillend wezen voor hen, die ons beleedigd hebben, of ons schade hebben berokkend. Wij moeten niet slechts *onze vijanden lief hebben*, en hun een goed hart toedragen, maar hun ook *goed doen*, even bereid zijn om hun, als om aan ieder ander, een' goeden dienst te bewijzen, indien zij het noodig hebben, en wij er toe in staat zijn. Wij moeten er ons op toeleggen, om, als de gelegenheid er zich toe aanbiedt, door daden te toonen, dat er geen wrok in ons hart is tegen hen, en dat wij niet op wraak zinnen. *Vervloeken* zij ons, spreken zij kwaad van ons, wenschen zij ons kwaad? *Doen zij ons geweld* in woord of daad? Pogen zij ons verachtelijk of gehaat te maken? Laat ons *hen zegenen* en *voor hen bidden*, laat ons wèl van hen spreken, het goede voor hen wenschen, inzonderheid voor hunne ziel, en voorbede voor hen doen bij God. Dit wordt herhaald in vers 35, *Hebt uwe vijanden lief en doet hun goed.* Om ons dezen moeielijken plicht aan te bevelen, wordt hij voorgesteld als eene daad van edelmoedigheid, waartoe slechts weinigen in staat zijn. *Lief te hebben, die ons liefhebben*, daar is niets bijzonders in, niets, dat bijzonder aan Christus' discipelen eigen is, want ook *zondaren hebben lief degenen, die hen liefhebben.* Daarin is geene zelfverloochening gelegen, het is slechts het volgen der natuur, zelfs in haren verdorven toestand, vers 32. Er is ons geen dank verschuldigd als wij hen liefhebben, die zeggen en doen wat wij gaarne hebben, dat zij zullen zeggen en doen. *„En* — vers 33 — *indien gij goed doet dengenen, die u goed doen* en hunne vriendelijkheid met vriendelijkheid vergeldt, dan geschiedt dit uit het beginsel van gewoonte, eer en dankbaarheid, en daarom:

wat dank hebt gij? Welk eene eere zijt gij hiermede voor den naam van Christus, welk eene vermaardheid, of goed gerucht, doet gij er van uitgaan? want *ook de zondaars*, die niets van Christus of van Zijne leer weten, *doen hetzelfde.* U betaamt het echter iets te doen dat voortreffelijker en uitnemender is; hierin moet gij uwe naasten overtreffen; gij moet doen wat zondaars niet zullen doen, en waartoe hun beginsel ook niet kan reiken: gij moet kwaad met goed vergelden, niet omdat wij dan daarvoor dank zullen oogsten; maar omdat wij dan onzen God zijn tot een' naam en tot lof, en Hij den dank zal ontvangen. *b.* Wij moeten goed en vriendelijk zijn voor hen, van wie wij geenerlei nut of voordeel voor ons zelven kunnen verwachten, vers 35. *Leent zonder iets weder te hopen.* Hiermede wordt bedoeld het leenen der rijken van een weinig geld aan de armen voor hunne noodruft, om zich het dagelijksch brood te koopen voor hen en hun gezin, of om hen uit de gevangenis te houden. In zulk een geval moeten wij leenen met het voornemen geen interest te eischen voor wat wij leenen, hetgeen wij wèl, en met volle recht, kunnen eischen van hen, die geld leenen om er handel mede te drijven. Maar dat is nog niet alles: wij moeten leenen, ofschoon wij reden hebben te vermoeden, dat wij het geleende zullen verliezen, leenen aan hen, die zoo arm zijn, dat het niet waarschijnlijk is, dat zij het terug kunnen betalen. Dit gebod kan het best opgehelderd worden door de wet van Mozes, Deut. 15 : 7—10, die hen verplichtte aan een' armen broeder te leenen zooveel als hij noodig had, al was ook het jubeljaar nabij. Hier zijn twee beweegredenen voor deze edelmoedige liefdadigheid. Het zal ons tot nut en voordeel strekken, want ons *loon zal groot zijn*, vers 35. Wat op aarde uit een waar beginsel van liefdadigheid gegeven, of geleend wordt, zal ons in de andere wereld heerlijk en ruim vergoed worden. Gij zult niet slechts betaald, maar *beloond* worden, grootelijks beloond; er zal tot u worden gezegd: *Komt, gij gezegenden, beërft het koninkrijk.* Het zal ons tot eer strekken; want hierin zullen wij Gode gelijkvormig zijn in Zijne goedheid, die de grootste heerlijkheid is: *Gij zult kinderen des Allerhoogsten zijn*, zult door Hem als Zijne kinderen worden erkend, daar gij Hem gelijkt. Het is de heerlijkheid Gods, dat Hij goedertieren is over de ondankbaren en boozen, de gaven der gemeene voorzienigheid schenkt, ook aan de slechtsten der menschen, die Hem elken dag tergen en tegen Hem rebelleeren, en deze gaven zelfs tot Zijne oneer misbruiken. Hieruit leidt Hij de gevolgtrekking af, vers 36, *Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is.* Dit verklaart Matth. 5 : 48, *Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is.* Volgt uwen Vader na in die dingen, die Zijne heerlijkste volmaaktheden zijn. Zij, die barmhartig zijn, gelijk God barmhartig is, zelfs over de ondankbaren en boozen, zijn volmaakt, zooals God volmaakt is; aldus behaagt het Hem het te beschouwen en aan te nemen, hoewel wij er zoo oneindig in te kort komen. De liefde, of de liefdadigheid, wordt *de band der volmaaktheid* genoemd, Coll. 3 : 14. Het behoort ons sterk aan te sporen om barmhartig te zijn over onze broederen, zelfs over dezulken, die ons schade hebben toegebracht, of ons beleedigd hebben, niet slechts, omdat God dit is over anderen, maar omdat Hij het is over ons, hoewel wij boos en ondankbaar geweest zijn en het nog zijn; *het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn.*

37. En oordeelt niet, en gij zult niet geoordeeld worden; verdoemt niet, en gij zult niet verdoemd worden; laat los, en gij zult losgelaten worden. 38. Geeft, en u zal gegeven worden; eene goede, neêrgedrukte, en geschudde, en overloopende maat zal men in uwen schoot geven; want met dezelfde maat, waarmede gijlieden meet, zal ulieden wedergemeten worden. 39. En Hij zeide tot hen eene gelijkenis: Kan ook wel een blinde eenen blinde op den weg leiden? Zullen zij niet beiden in de gracht vallen? 40. De discipel is niet boven zijnen meester; maar een iegelijk volmaakt discipel zal zijn gelijk zijn meester. 41. En wat ziet gij den splinter, die in uws broeders oog is, en den balk, die in uw eigen oog is, merkt gij niet? 42. Of hoe kunt gij tot uwen broeder zeggen: Broeder, laat toe, dat ik den splinter, die in uw oog is, uitdoe; daar gijzelf den balk, die in uw oog is, niet ziet? Gij geveinsde, doe eerst den balk uit uw oog, en dan zult gij bezien, om den splinter uit te doen, die in uws broeders oog is. 43. Want het is geen goede boom, die kwade vrucht voortbrengt, en geen kwade boom, die goede vrucht voortbrengt; 44. Want iedere boom wordt uit zijne eigene vrucht gekend; want men leest geen vijgen van doornen, en men snijdt geene druif van bramen. 45. De goede mensch brengt het goede voort uit den goeden schat zijns harten; en de kwade mensch brengt het kwade voort uit den kwaden schat zijns harten; want uit den overvloed des harten spreekt zijn mond. 46. En wat noemt gij Mij: Heere, Heere; en doet niet hetgeen dat Ik zeg? 47. Een iegelijk, die tot Mij komt, en Mijne woorden hoort, en ze doet, Ik zal u toonen, wien hij gelijk is. 48. Hij is gelijk een mensch, die een huis bouwde, en groef, en verdiepte, en leide het fundament op eene steenrots; als nu de hooge vloed kwam, zoo sloeg de waterstroom tegen dat huis aan, en kon dat niet bewegen; want het was op de steenrots gegrond. 49. Maar die ze gehoord, en niet gedaan zal hebben, is gelijk een mensch, die een huis bouwde op de aarde, zonder fundament;

tegen hetwelk de waterstroom aansloeg, en het viel terstond, en de val van datzelve huis was groot.

Al deze gezegden van Christus hebben wij te voren in Matthéüs gehad, sommigen er van in hoofdst. 7, anderen in andere plaatsen. Het waren woorden, of gezegden, die Christus dikwijls gebruikt heeft; zij behoefden slechts uitgesproken te worden, dan was het gemakkelijk genoeg ze toe te passen. Hugo de Groot is van meening, dat wij hier niet vitachtig moeten zijn in het zoeken naar den samenhang, of het verband; het zijn gouden volzinnen, zooals Salomo's spreuken. Laat ons hier opmerken:

I. Dat wij zeer billijk en onbevooroordeeld moeten zijn in ons laken van anderen, omdat wij zelven toegevendheid behoeven. *Daarom oordeelt anderen niet, want dan zult gij zelven niet geoordeeld worden; verdoemt anderen niet, want dan zult gij niet verdoemd worden,* vers 37. Betracht jegens anderen die liefde, welke geen kwaad denkt, alle dingen verdraagt, alle dingen gelooft en hoopt; en dan zullen anderen die liefde ook jegens u betrachten. God zal u niet oordeelen en verdoemen, en de menschen zullen het niet. Zij, die barmhartig zijn over den naam van andere menschen, zullen bevinden, dat anderen barmhartig zijn over hun' naam.

II. Als wij van eene *gevende* en *vergevende* gezindheid zijn, dan zullen wij zelven er het voordeel van genieten: *Vergeeft, en u zal vergeven worden.* Als wij de beleedigingen vergeven, die anderen ons aangedaan hebben, dan zullen anderen ons onze onachtzaamheden vergeven. Indien wij den menschen hunne misdaden tegen ons vergeven, dan zal God ons onze misdaden tegen Hem vergeven. En Hij zal niet minder den milddadige gedenken, die milddadigheden beraadslaagt: *Geeft, en u zal gegeven worden,* vers 38. God in Zijne voorzienigheid zal het u loonen; het is Hem *geleend,* en Hij is niet onrechtvaardig, dat Hij het zou vergeten, Hebr. 6 : 10, maar Hij zal het terug betalen. De menschen zullen het wedergeven in uwen schoot, want God maakt dikwijls gebruik van menschen als Zijne werktuigen, niet slechts om wraak te oefenen, maar om rechtvaardiglijk te beloonen. Als wij op de rechte wijze aan anderen geven, als *zij* het noodig hebben, dan zal God het hart van anderen neigen om ons te geven, als *wij* het noodig hebben, en dat wel mildelijk, *eene goede, neergedrukte en geschudde en overloopende maat.* Zij, die overvloedig zaaien, zullen overvloedig maaien. Dien God beloont, beloont Hij overvloediglijk.

III. Wij moeten verwachten behandeld te worden, zooals wij anderen behandelen; *met dezelfde maat, waarmede gijlieden meet, zal ulieden wedergemeten worden.* Zij, die *hard* handelen met anderen, moeten erkennen, wat Adoni-Bezek erkend heeft, Richt. 1 : 7, nl. dat God rechtvaardig is, als anderen hard met hen handelen; en zij kunnen verwachten in hunne eigene munt betaald te krijgen. Maar zij, die *goedertierenlijk* handelen met anderen, hebben reden te hopen, dat God hun vrienden zal verwekken, als zij het noodig hebben, die goedertierenlijk met hen zullen handelen. Hoewel in de voorzienigheid niet altijd deze regel te bespeuren is, omdat de volledige en nauwkeurige vergelding bewaard wordt voor eene andere wereld, kunnen wij er toch genoeg van zien om ons te weerhouden van alle daden van strengheid, en ons aan te moedigen in alle daden van goedertierenheid en liefde.

IV. Zij, die de leiding volgen van onwetenden en dwalenden, zullen naar alle waarschijnlijkheid met hen omkomen, vers 39: *Kan ook wel een blinde een' blinde op den weg leiden?* Kunnen de Farizeën, die verblind zijn door hoogmoed, vooroordeel en dweepzucht, het blinde volk op den rechten weg leiden? *Zullen zij niet beiden in de gracht vallen?* Hoe kunnen zij iets anders verwachten? Zij, die zich door de algemeene denkwijze, de zeden en gewoonten dezer wereld laten leiden, zijn zelven blind, en worden door blinden geleid, en zullen omkomen met de wereld, die in duisternis is gezeten. Zij die onwetend, en op goed geluk af, de menigte volgen om kwaad te doen, volgen de blinden op den breeden weg, die tot het verderf leidt.

V. Christus' volgelingen kunnen geene betere behandeling in de wereld verwachten, dan die hun Meester ondervonden heeft, vers 40. Laten zij zich niet voorstellen meer eer of genoegen in de wereld te zullen hebben, dan Christus gehad heeft, noch streven naar de wereldsche pracht en grootheid, die Hij nooit begeerd heeft, maar steeds heeft afgewezen. Laten zij in wereldsche aangelegenheden ook niet staan naar de macht, die Hij niet op zich heeft willen nemen; maar een iegelijk die zich volmaakt een bevestigd discipel, wil toonen, moet wezen, zooals zijn Meester was — dood voor de wereld en alles wat er in is, zoo als zijn Meester dat geweest is. Laat hij een leven leiden van arbeid en zelfverloochening, zooals zijn Meester, en zich tot een dienstknecht stellen van allen. Laat hij zich nederbuigen, en arbeiden, en al het goed doen, dat hij kan, en dan zal hij een volslagen discipel zijn.

VI. Zij, die anderen bestraffen en zoeken te verbeteren, hebben er grootelijks belang bij om wél toe te zien, dat zij zelven onberispelijk zijn, onnoozel en onstraffelijk, vers 41, 42.

1. Hun betaamt het slecht de fouten en gebreken van anderen te laken, die hunne eigene fouten en gebreken niet kennen. Het is gansch ongerijmd, dat iemand denkt, zoo scherp van gezicht te zijn, dat hij kleine gebreken in anderen kan ontdekken, zooals een splinter in het oog, als hij zelf zoo ongevoelig en verstompt is, dat hij den balk in zijn eigen oog niet bespeurt.

2. Diegenen zijn gansch ongeschikt om anderen te helpen zich te verbeteren, wier verbeterende liefde niet te huis begint, dat is, met hen zelven. Hoe kunt gij uwen broeder uwen dienst aanbieden, om den splinter uit zijn oog te doen, waarvoor een goed oog noodig is, zoowel als eene goede, vaste hand, als gij een' balk in uw eigen oog hebt, en er niet over klaagt?

3. Diegenen dus, die nuttig willen zijn voor

de zielen van anderen, moeten eerst doen blijken, dat zij voor hunne eigene ziel hebben gezorgd. Te helpen om den splinter uit te doen uit het oog uws broeders, is een goed werk, maar wij moeten er ons voor bekwaam maken door met ons zelven te beginnen, en dan zal de verbetering van ons leven door den invloed van ons voorbeeld er toe bijdragen, dat anderen hun leven beteren.

VII. Wij kunnen verwachten, dat der menschen woorden en daden zijn naar dat *zij zelven* zijn, naar dat hun hart is, en naar dat hunne beginselen zijn.

1. Het hart is de *boom*, en de woorden en daden zijn vruchten naar den aard van den boom, vers 43, 44. Indien iemand wezenlijk een *goed man* is, indien er een beginsel van genade is in zijn hart, en de heerschende neiging zijner ziel naar God en den hemel is, dan zal hij, al brengt hij wellicht geene overvloedige vrucht voort, en al zijn sommigen van zijne vruchten wellicht bedorven, en al is hij soms als een boom in den winter, toch geene kwade vruchten voortbrengen. Ofschoon hij u niet al het goed doet dat hij kan en moest, zal hij u toch in geene belangrijke zaak schaden. Indien hij geene slechte manieren kan verbeteren, zal hij toch geene goede manieren bederven. Indien de vrucht, die iemand voortbrengt, eene kwade vrucht is, indien iemands vroomheid de strekking heeft om het gemoed te verderven, indien iemands wandel slecht is, indien hij een dronkaard of een hoereerder is, een vloeker of een leugenaar, indien hij in eenigerlei opzicht onrechtvaardig en onnatuurlijk is, dan is zijne vrucht kwade vrucht, en gij kunt er van verzekerd wezen, dat hij geene goede boom is. Van den anderen kant: geen kwade boom brengt goede vruchten voort, al kan hij groene bladeren voortbrengen; *want men leest geen vijgen van doornen, en men snijdt gene druif van bramen.* Gij kunt, zoo het u behaagt, vijgen op doornen steken, en een tros druiven aan een braamstruik hangen, maar zij zijn niet het natuurlijk voortbrengsel van de boomen, en kunnen dat ook niet zijn; en evenzoo kunt gij geen *goed gedrag* verwachten van hen, die een *slechten aard* hebben. Indien de vrucht goed is, dan kunt gij hieruit opmaken, dat de boom goed is; indien de wandel heilig, hemelschgezind en ordelijk is, dan kunt gij, hoewel gij niet onfeilbaar het hart kent, toch in liefde hopen, dat het oprecht voor God is; *want iedere boom wordt uit zijne eigene vrucht gekend.* Maar *een dwaas spreekt dwaasheid*, Jes. 32 : 6, en hierin komt de ervaring van heden overeen met het spreekwoord der ouden, dat *van de goddeloozen goddeloosheid voortkomt*, 1 Sam. 24 : 14.

2. Het hart is de *schat*, en de woorden en daden zijn de voortbrengselen van dien schat, vers 45. Dit hadden wij in Matth. 12 : 34, 35. De heerschende liefde van God en Christus in het hart stempelt den mensch tot *een goeden mensch.* Zij verrijkt den mensch, voorziet hem van een ruim fonds om ten voordeele van anderen te gebruiken. Uit zulk een goeden schat kan een mensch het goede voortbrengen. Maar waar de liefde tot de wereld en het vleesch heerschen, daar is een kwade schat in het hart, waaruit de kwade mensch het kwade voortbrengt; en naar hetgeen voortgebracht is kunt gij weten wat er in hart is, gelijk gij weten kunt wat er in het vat is, water of wijn, naar hetgeen er uitgeschept wordt, Joh. 2 : 8. *Uit den overvloed des harten spreekt de mond*, wat de mond gewoonlijk spreekt, spreekt met vermaak en verlustiging, komt, in het algemeen, overeen met hetgeen in het hart is; die uit de aarde is, spreekt uit de aarde, Joh. 3 : 31. Niet, alsof een goed man niet wel eens een slecht woord spreekt, of een slecht man, niet wel eens een goed woord spreekt, als hij het kan aanwenden om eene slechte zaak te bevorderen, maar meestal is het hart zooals de woorden zijn, *ijdel* of *ernstig*; daarom moet het ons eene zorge zijn dat ons hart vervuld worde, niet slechts met *goed*, maar met *overvloed* van goed.

VIII. Het is niet genoeg de woorden van Christus te *hooren*, wij moeten ze *doen*; niet genoeg ons Zijne dienstknechten te bekennen, wij moeten ons ten nauwgezetten plicht stellen Hem te gehoorzamen.

1. Het is Hem beleedigen als wij Hem Heere, Heere noemen, als of wij Hem geheel en al ten dienste stonden, zoo wij er ons niet van harte toe begeven Zijn' wil te doen en de belangen van Zijn koninkrijk te dienen. Wij doen niets dan spotten met Christus, evenals zij, die in smadelijke minachting tot Hem zeiden: *Wees gegroet, Koning der Joden*, als wij Hem zoo dikwijls Heere Heere noemen en toch wandelen in de wegen van ons hart en de aanschouwing onzer oogen. Waarom noemen wij Hem in ons gebed Heere Heere (vergel. Matth. 7 : 21, 22) indien wij niet doen wat Hij zegt? *Die zijn oor afwendt van de wet te hooren, diens gebed zal een gruwel zijn.*

2. Het is ons zelf bedriegen, als wij denken, dat een bloote belijdenis van den Godsdienst ons zal behouden, dat het *hooren* van de woorden van Christus ons in den hemel zal brengen, als wij ze niet ook *doen.* Dit heldert Hij op door eene gelijkenis, vers 47—49, die aantoont *a.* Dat zij alleen zeker gaan voor de eeuwigheid en stand kunnen houden in tijden van beproeving, die niet slechts tot Christus *komen* als leerlingen en *Zijne woorden hooren*, maar ze ook doen; die in alles spreken en handelen overeenkomstig de vastgestelde regelen van Zijn' heiligen Godsdienst. Zij zijn als *eene huis, dat op eene rots gebouwd is.* Dat zijn zij, die zich moeite geven in den Godsdienst, evenals degenen, die *op eene rots bouwen*, — die evenals zij, laag beginnen, diep graven, hunne hoop vestigen op Christus, die de Rots der eeuwen is (en niemand kan een ander fundament leggen); dat zijn zij, die voorzien voor hiernamaals, die zich bereiden op het ergst, die zich zelven tot een' schat een goed fundament wegleggen tegen het toekomende, voor de komende eeuwigheid, 1 Tim. 6 : 19. Die alzoo handelen, doen wel voor zich zelven; want in tijden van verzoeking en vervolging zullen zij vasthouden aan hunne oprechtheid; wanneer anderen uitvallen van hunne vastigheid zooals het zaad op den steenachtigen grond, zullen zij *staan in den Heere.* Zij zullen

te midden van de grootste moeielijkheden en benauwdheden hunne vertroosting en vrede, hunne hoop en blijdschap bewaren. De stormen en vloeden der beproeving zullen hen niet doen wankelen, want hunne voeten zijn op eene rots gesteld. Hun eeuwig welzijn is verzekerd. In den dood en het oordeel zijn zij veilig. De gehoorzame geloovigen worden *in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid* en zullen nooit omkomen. *b.* Dat zij, die het laten blijven bij het bloote hooren der woorden van Christus, en er niet naar leven, zich eene noodlottige teleurstelling bereiden: „Hij, die hoort en niet doet — die zijn' plicht kent, maar hem veronachtzaamt — is gelijk een mensch, die een huis bouwde op de aarde zonder fundament." Hij vleit zich met eene hoop, waarvoor geen grond bestaat, en zijne hoop zal hem begeven, als hij de vertroosting er van het meest noodig heeft, en als hij er de verwezenlijking van verwacht. Als de waterstroomen heftig tegen zijn huis slaan, is het weg; het zand, waarop het gebouwd was, is weggespoeld, en terstond valt het. Zoodanig is de hoop van den geveinsde; zij is als *een huis der spin* en *de uitblazing der ziel.*

HOOFDSTUK VII.

In dit hoofdstuk zien wij hoe Christus de leer, die Hij in het vorige hoofdstuk heeft gepredikt, bevestigt door twee heerlijke wonderen: de genezing van iemand op een' afstand, nl. den dienstknecht van den overste over honderd, vers 1—10, en de opwekking van een' doode, nl. den zoon der weduwe te Naïn, vers 11—18. II. Hoe Christus het geloof bevestigt aan Johannes, die nu in de gevangenis is, en van sommigen zijner discipelen, door hem een kort bericht te zenden van de door Hem gewrochte wonderen, in antwoord op eene vraag, die Hij van hem ontvangen heeft, vers 19—23, waaraan Hij een eervol getuigenis van Johannes toevoegt, en eene rechtvaardige bestraffing van de mannen van dat geslacht wegens hunne minachting van Hem en van Zijne leer, vers 24—35. III. Hoe Christus eene boetvaardige vertroost, die zich tot Hem had gewend met tranen van droefheid naar God wegens hare zonde, haar de verzekering gevende, dat hare zonden haar vergeven zijn; en hoe Hij zich rechtvaardigt wegens de gunst, die Hij haar betoonde, tegenover de vitterij van een' hoogmoedigen Farizeër, vers 36—50.

Nadat Hij nu alle Zijne woorden voleindigd had ten aanhoore des volks, ging Hij in te Kapèrnaüm. 2. En een dienstknecht van een zeker hoofdman over honderd, die hem zeer waard was, krank zijnde, lag op zijn sterven. 3. En van Jezus gehoord hebbende, zond hij tot Hem de ouderlingen der Joden, Hem biddende, dat Hij wilde komen, en zijn' dienstknecht gezond maken. 4. Dezen nu, tot Jezus gekomen zijnde, baden Hem ernstelijk, zeggende: Hij is waardig, dat Gij hem dat doet; 5. Want hij heeft ons volk lief, en heeft zelf ons de synagoge gebouwd. 6. En Jezus ging met hen. En als Hij nu niet verre van het huis was, zond de hoofdman over honderd tot Hem eenige vrienden, en zeide tot Hem: Heere neem de moeite niet; want ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen, 7. Daarom heb ik ook mijzelven niet waardig geacht, om tot U te komen; maar zeg het met een woord, en mijn knecht zal genezen worden. 8. Want ik ben ook een mensch onder de macht van anderen gesteld, hebbende krijgsknechten onder mij; en ik zeg tot dezen: Ga, en hij gaat; en tot den anderen: Kom, en hij komt; en tot mijnen dienstknecht: Doe dat, en hij doet het. 9. En Jezus, dit hoorende, verwonderde zich over hem; en zich omkeerende, zeide tot de schare, die Hem volgde: Ik zeg ulieden, Ik heb zoo groot een geloof zelfs in Israel niet gevonden. 10. En die gezonden waren, wedergekeerd zijnde in het huis, vonden den kranken dienstknecht gezond.

Er is eenig verschil ten opzichte van de geschiedenis van den dienstknecht van den overste over honderd, zooals zij hier wordt medegedeeld, en zooals wij haar in Matth. 8 : 5 en verv. gehad hebben. Dáár werd gezegd, dat de hoofdman tot Christus kwam, en hier wordt gezegd, dat Hij eerst eenige ouderlingen der Joden tot Hem zond, vers 3, en daarna eenige andere vrienden, vers 6. Maar de regel is, dat *wij geacht worden te doen hetgeen wij doen door een ander — quod facimus per alium, id ipsum facere judicamur.* Van den overste kon men zeggen, dat hij deed, wat hij deed door zijne gevolmachtigden; zooals men van een' eigendom bezit neemt door zijn procureur. Maar waarschijnlijk is de hoofdman eindelijk toch zelf gekomen, toen Christus tot hem zeide: *U geschiede gelijk gij geloofd hebt,* Matth. 8 : 13.

Er wordt hier gezegd dat onze Heere Jezus dit wonder gewrocht heeft *nadat Hij al Zijne woorden voleindigd had, ten aanhoore des volks,* vers 1. Wat Christus zeide, zeide Hij in het openbaar; wie wilde kon komen om Hem te hooren: *In het verborgen heb Ik niets gesproken,* Joh. 18 : 20. Om nu een onloochenbaar bewijs te geven van het *gezag* van Zijn *gepredikt* woord, geeft Hij hier een onbetwistbaar bewijs van *de kracht en macht* van Zijn *genezend* woord. Hij, die zulk eene heerschappij had over het rijk der natuur, dat Hij krankheden kon gebieden, heeft ongetwijfeld zulk eene vrijmacht in het rijk der genade om plichten te kunnen opleggen, die ingaan tegen vleesch en bloed, en tot de waarneming er van te verplichten, onder bedreiging van de zwaarste straf bij het niet nakomen er van. Dit wonder werd gedaan te Kapernaüm, waar de meesten van Christus' groote wonderwerken hebben plaats gehad, Matth. 11 : 23.

I. De kranke dienstknecht van den hoofdman was zijn' meester zeer waard, vers 2. Het was tot lof van den dienstknecht, dat hij door zijn naarstigheid en trouw, en eene blijkbare belangstelling in, en zorge voor zijn' meester en zijne belangen, zich de achting en genegenheid zijns meesters verworven heeft. Dienstknechten

behooren er zich op toe te leggen zich hun' meesters *waard* te doen zijn. Het was ook even zeer tot lof van den meester, dat hij, een' goeden dienstknecht hebbende, hem wist te waardeeren. Vele meesters, die trotsch en gebiedend zijn, achten dat het voor de beste dienstknechten al gunst genoeg is, zoo zij hen niet beknorren, of niet wreed voor hen zijn, terwijl zij toch vriendelijk voor hen behooren te wezen, teeder en zorgdragend voor hun welzijn.

II. Die meester, *van Jezus gehoord hebbende*, was hij bereid zich tot Hem te wenden, vers 3. Meesters behooren zeer bijzonder zorg te dragen voor hunne dienstknechten, als zij *ziek* zijn, en hen niet te veronachtzamen. De hoofdman bad, dat Christus *wilde komen en zijn' dienstknecht gezond maken*. Thans kunnen wij ons door trouw en vurig gebed tot Christus in den hemel wenden, en behooren dit te doen, als er krankheid is in ons gezin, want nog is Christus de groote Geneesmeester.

III. Hij zond sommigen van de ouderlingen der Joden tot Christus, om Hem de zaak bloot te leggen en voor hem te pleiten, denkende, dat dit een grooter blijk van achting was voor Christus dan wanneer hij zelf kwam, omdat hij een onbesneden Heiden was, met wien, naar hij meende, Christus, een profeet zijnde, niet zou willen spreken. Om die reden zond hij Joden, die hij als de gunstgenooten des hemels erkende; en ook geene gewone Joden, maar *ouderlingen der Joden*, personen van gezag, opdat de waardigheid der boodschappers eene eerbewijzing zou zijn voor Hem, tot wien zij gezonden werden. Balak zond vorsten tot Bileam.

IV. De ouderlingen der Joden waren hartelijke pleitbezorgers voor den hoofdman: *zij baden Hem ernstelijk*, vers 4; zij drongen zeer bij Hem aan op de zaak, pleitten voor den hoofdman op hetgeen hij nooit voor zich zelven zou gepleit hebben, n.l. dat hij waardig was, dat Christus dat voor hem zou doen. Indien eenig Heiden waardig was dat hem zulk eene gunst zou bewezen worden, dan voorzeker was hij het. De hoofdman zeide: *Ik ben niet waardig zulk een bezoek te ontvangen*, Matth. 8 : 8; maar de ouderlingen der Joden achtten hem waardig om de genezing te verkrijgen; aldus *zal de nederige van geest de eer ondersteunen* 1) *Laat een vreemde u prijzen en niet uw mond.* Doch waar zij bijzonder den nadruk op legden was, dat hij, hoewel een Heiden zijnde, toch voor het Joodsche volk en hun Godsdienst zeer welgezind was, vers 5. Zij dachten, dat er evenveel noodig was bij Christus als bij hen om het vooroordeel tegen hem, als een Heiden en Romein, en officier van het leger, weg te nemen, en daarom zeggen zij hier:

1. Dat hij het volk der Joden genegen was: *Hij heeft ons volk lief*, (dat van weinige Heidenen gezegd kon worden). Waarschijnlijk had hij het Oude Testament gelezen, waardoor men licht tot eene zeer hooge achting voor de Joodsche natie kon komen, als zijnde boven alle andere volken door den hemel begunstigd. Zelfs verovernaars, overwinnaars, en die *machtig* zijn, behooren genegenheid te koesteren voor de overwonnenen, *over wie zij macht hebben.*

2. Dat hij ook hun' Godsdienst welgezind was: hij heeft hun te Kapernaüm eene nieuwe synagoge gebouwd, daar die, welke zij hadden, òf bouwvallig, òf niet groot genoeg was om het volk te kunnen bevatten, en de inwoners niet bij machte waren om er zelf een te bouwen. Hiermede betuigde hij zijn' eerbied voor den God van Israel, zijn geloof, dat Hij de eenig levende en ware God is, en zijne begeerte, om, evenals Darius, in de gebeden tot Israels God gedacht te worden, Ezra 6 : 10. Deze hoofdman heeft op zijne eigene kosten eene synagoge gebouwd, en waarschijnlijk zijne soldaten, die daar in garnizoen waren, bij het bouwen behulpzaam laten zijn, ten einde hen voor lediggang te bewaren. Het bouwen van eene plaats van bijeenkomst ter Godsvereering is een *goed werk*, een blijk van liefde tot God en Zijn volk; en zij, die dergelijke goede werken doen, zijn *dubbele eere waardig.*

V. Jezus Christus was zeer bereidvaardig om den hoofdman vriendelijkheid te bewijzen. Terstond ging Hij met hen, vers 6; hoewel hij een Heiden was; want is Hij de Zaligmaker der Joden alleen? Is Hij het niet ook der Heidenen? Ja, ook der Heidenen. De hoofdman achtte zich niet waardig om tot Christus te komen, vers 7; maar Christus achtte hem waardig om tot hem te gaan; want die zich zelven vernederen, zullen verhoogd worden.

VI. Toen de hoofdman vernam, dat Christus hem de eer deed om in zijn huis te komen, gaf hij nog verder blijk van zijn ootmoed en zijn geloof. Aldus worden de genadegaven der heiligen verlevendigd door Christus' naderen tot hen. *Als Hij niet verre van het huis was*, en dit aan den hoofdman werd bericht, heeft deze, in plaats van zijn huis tot Zijne ontvangst toe te bereiden, vrienden gezonden om Hem te gemoet te gaan met vernieuwde betuigingen:

1. Van zijn *ootmoed*: „Heere! neem de moeite niet, want ik ben zulk eene eere niet waardig, daar ik een Heiden ben." Dit duidt niet slechts aan, hoe gering hij over zich zelven dacht, in weerwil van zijne hooge positie, maar ook hoe hooge gedachten hij koesterde van Christus, in weerwil van Zijn' lagen staat in de wereld. Hij wist een profeet Gods te eeren, al was hij ook veracht en verworpen door de menschen.

2. Van zijn *geloof*. *Heere, neem de moeite niet*, want ik weet, dat dit niet noodig is; Gij kunt mijn' dienstknecht genezen, zonder onder mijn dak te komen, door die almachtige kracht, waarvan geene gedachte kan afgesneden worden 1). *Zeg het met een woord, en mijn knecht zal genezen worden.* Zoo ver was deze hoofdman er van daan om te willen wat Naäman van den profeet had gewild, dat hij zou uitkomen en staan, en zijne hand over de plaats zou strijken, en hem aldus zou genezen, 2 Kon. 5 : 11. Hij verklaart dit geloof door eene vergelijking, ontleend aan zijn beroep, en hij vertrouwt, dat Christus even gemakkelijk de krankheid kan ge-

1) Spr. 29 : 23 naar de Engelsche overzetting en de kantteekening op den Statenbijbel.

1) Zie Job 42 : 2.

bieden weg te gaan, als hij een zijner soldaten bevelen kan geven, even gemakkelijk een' engel kan zenden met opdracht om dezen dienstknecht te genezen, als hij een soldaat op eene boodschap kan uitzenden, vers 8. Christus heeft souvereine macht over alle schepselen en hun doen; Hij kan, naar het Hem behaagt, den loop der natuur veranderen, kan hare wanorde herstellen en hare verzwakking in het menschelijk lichaam doen ophouden, want Hem is alle macht gegeven.

VII. Onze Heere Jezus heeft grootelijks behagen gehad in het geloof van den hoofdman, en was er des te meer over verwonderd wijl hij een Heiden was. En daar nu het geloof van den hoofdman Christus heeft geëerd, zie hoe Christus nu zijn geloof eert, vers 9: *Jezus dit hoorende, verwonderde zich, en zich omkeerende, zeide tot de schare, die Hem volgde, Ik heb zoo groot een geloof zelfs in Israel niet gevonden.* Christus wil, dat zij, die Hem volgen, de voorbeelden van geloof zullen opmerken, die hun soms worden voorgesteld — inzonderheid als zij gevonden worden onder hen, die Christus niet zoo van nabij volgen door hunne belijdenis — opdat wij ons door de kracht van hun geloof zullen schamen over het zwakke en wankelende van het onze.

VIII. De genezing werd terstond en volkomen tot stand gebracht, vers 10. Die gezonden waren wisten, dat hunne boodschap volbracht was, en zijn dus wedergekeerd, en toen vonden zij den kranken dienstknecht gezond, zonder dat er een spoor van zijne krankheid was overgebleven. Christus zal kennis nemen van den droeven toestand van arme dienstknechten, en zal gereed en bereid zijn hen te helpen, want er is bij Hem geene aanneming des persoons. Ook zijn de Heidenen niet buitengesloten van het voorrecht Zijner genade; ja, dit was een voorbeeld van dat veel grooter geloof, dat onder de Heidenen gevonden zou worden, dan onder de Joden, nadat het Evangelie gepredikt zal zijn.

11. En het geschiedde op den volgenden dag, dat Hij ging naar eene stad, genaamd Naïn, en met Hem gingen vele van Zijne discipelen, en eene groote schare. 12. En als Hij de poort der stad genaakte, zie daar, eene doode werd uitgedragen, die een eeniggeboren zoon zijner moeder was, en zij was weduwe, en eene groote schare van de stad was met haar. 13. En de Heere, haar ziende, werd innerlijk met ontferming over haar bewogen, en zeide tot haar: Ween niet. 14. En Hij ging toe, en raakte de baar aan (de dragers nu stonden stil), en Hij zeide: Jongeling, Ik zeg u, sta op. 15. En de doode zat overeind, en begon te spreken; en Hij gaf hem aan zijne moeder. 16. En vreeze beving hen allen, en zij verheerlijkten God, zeggende: Een groot profeet is onder ons opgestaan, en God heeft Zijn volk bezocht. 17. En dit gerucht van Hem ging uit in geheel Judéa, en in al het omliggende land. 18. En de discipelen van Johannes boodschapten hem van alle deze dingen.

Hier hebben wij de geschiedenis van Christus' opwekking van den zoon der weduwe te Naïn, die gestorven was, en nu uitgedragen werd om begraven te worden. Matthéüs en Markus hebben dit niet vermeld, Matthéüs heeft er slechts in het algemeen melding van gemaakt in Christus' antwoord aan de discipelen van Johannes, Matth. 11 : 5, dat *de dooden worden opgewekt.* Merk op:

I. Waar en wanneer dit wonder werd gewrocht. Het was *op den volgenden dag* nadat Hij den dienstknecht van den hoofdman had genezen, vers 11. Christus heeft iederen dag goed gedaan, Hij had nooit reden om te klagen, dat Hij een' dag had verloren. Het geschiedde bij de poort van een kleine stad, genaamd Naïn, niet ver van Kapernaüm, dezelfde stad waarschijnlijk als Naïs, waarvan door Hieronymus wordt gesproken.

II. Wie er de getuigen van waren. Het is zoo goed mogelijk door getuigen bevestigd, want het was geschied ten aanschouwe van twee scharen van menschen, die elkander in, of nabij, de stadspoort ontmoetten. Er was eene schare van discipelen en anderen, die Christus vergezelden, vers 11, en eene schare van bloedverwanten, vrienden en naburen, die de begrafenis van den jongeling bijwoonden, vers 12. Aldus was een voldoend aantal daar aanwezig om de waarheid van dit wonder te getuigen, dat nog een grooter bewijs opleverde van Christus' Goddelijke macht, dan Zijne genezing van kranken, want door geene kracht der natuur, of eenig ander middel, kunnen dooden opgewekt worden.

III. Hoe het door onzen Heere Jezus werd gewrocht.

1. De persoon, die opgewekt werd, was *een jongeling,* in het begin zijner dagen afgesneden door den dood — een gewoon geval; de mensch *komt voort als eene bloem, en wordt afgesneden.* Dat hij werkelijk dood was, werd algemeen erkend. Er kon geene bedriegelijke afspraak in het geval zijn, want Christus kwam de stad in, en had hem niet gezien, vóór Hij hem nu op de lijkbaar zag. Hij werd uitgedragen uit de stad; want de begraafplaatsen der Joden waren buiten hunne steden, en op eenigen afstand er van. Deze jongeling was de eenige zoon zijner moeder, en zij was eene weduwe. Zij was afhankelijk van hem als den staf haars ouderdoms, maar hij bleek een gebroken rietstok; iedere mensch is dit, zelfs in zijn besten toestand. Hoe talrijk, hoe verscheiden, hoe zeer rampspoedig zijn de beproevingen der beproefden in deze wereld! Welk een tranendal is deze wereld! Welk een Bochim, eene plaats voor hen, die weenen! Wèl kunnen wij ons voorstellen hoe diep de *smart* was van deze arme moeder om haar *eenigen zoon* (op zulk eene smart wordt gewezen als zijnde de grootste van alle smarten, Zach. 12 : 10) en zij was nu nog te grooter omdat zij eene *weduwe* was, verbroken door

breuk op breuk, en er een volkomen einde was gemaakt aan al hare vertroostingen. *Eene groote schare van de stad was met haar* om haar te beklagen en te vertroosten.

2. Christus toonde zoowel Zijn mededoogen als Zijne macht, toen Hij hem opwekte, ten einde eene proeve te geven van die beiden, die zoo helder uitblinken in des menschen verlossing. *a.* Zie hoe meedoogend Hij is jegens de beproefden, vers 13. Toen de Heere de arme weduwe zag, die haren zoon volgde naar het graf, *werd Hij innerlijk met ontferming over haar bewogen.* Hier was geene bede of verzoek tot Hem gericht ten harer behoeve, niet eens, dat Hij woorden van troost tot haar zou spreken, maar *ex mero motu* — zuiver en alleen uit de goedheid van Zijne natuur, was Hij met haar begaan. Het geval was droevig, en Hij beschouwde het met medelijden. Zijn oog bewoog Zijn hart, en Hij zeide tot haar: *Ween niet.* Christus is begaan met de treurenden, de ongelukkigen, en dikwijls voorkomt Hij hen met de zegeningen Zijner goedheid. Hij heeft het werk onzer verlossing en zaligheid op zich genomen door Zijne liefde en door Zijne genade, Jes. 63 : 9. Welk een liefelijk denkbeeld geeft dit van de ontferming van den Heere Jezus, en de menigte Zijner barmhartigheden, dat ons zeer tot vertroosting kan wezen, als wij in droefheid zijn! Laten arme weduwen zich hiermede vertroosten in hare smart, dat Christus medelijden met haar heeft, en hare ziel in benauwdheden kent; en, zoo anderen hare droefheid verachten, Hij doet dit niet. Christus zeide: *Ween niet* en Hij kon er haar eene reden voor geven, die niemand anders haar geven kon: „Ween niet om een' *dooden zoon,* want hij zal zoo aanstonds een *levende zoon* worden." Dit was eene reden, gepast voor hare omstandigheden, maar er is eene reden, die geldt voor allen, die in Jezus ontslapen zijn, en die van gelijke kracht is tegen overmatige droefheid om hun' dood — dat zij weder opstaan zullen, op zullen staan in heerlijkheid, en daarom moeten wij niet treuren als degenen, die geene hope hebben, 1 Thess. 4 : 13. Laat Rachel, die weent om hare kinderen hare oogen weerhouden van tranen, want *er is verwachting in uw einde, spreekt de Heere, want uwe kinderen zullen wederkomen tot hunne landpale,* Jer. 31 : 17 [1]). En laat ons *lijden* in zulk een' tijd tot kalmte en bedaren worden gebracht door het denken aan Christus' *medelijden.* *b.* Zie hoe Zijne bevelen triomfeeren zelfs over den dood, vers 14. *Hij ging toe, en raakte de baar aan,* of de doodkist, waarin, of waarop, de doode lag; want voor Hem zal dat geene verontreiniging zijn. Hierdoor gaf Hij aan de dragers te kennen, dat zij niet voort moesten gaan, Hij had iets aan dien dooden jongeling te zeggen. *Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, ik heb verzoening gevonden,* Job 33 : 24. Hierop bleven zij, die hem droegen, stilstaan, en hebben waarschijnlijk de baar van hunne schouders neergelaten op den grond, en openden de doodkist, indien zij gesloten was. En toen zeide Hij plechtig, als gezaghebbende en bij wien uitkomsten zijn tegen den dood: *Jongeling, Ik zeg u, sta op.* De jongeling was dood, en kon niet door zijne eigene kracht opstaan, (evenmin als zij, die geestelijk dood zijn door de misdaden en de zonden); en toch was het voor Christus geene ongerijmdheid om hem te gebieden op te staan, als er met dat woord van gebod kracht uitging om leven in hem te brengen. De roepstem des Evangelies tot alle menschen, inzonderheid tot jonge menschen, luidt: „*Staat op,* staat op van de dooden, en Christus zal u licht en leven geven." Christus' heerschappij over den dood bleek uit de onmiddellijke uitwerking van Zijn woord, vers 15. *De doode zat overeind,* zonder hulp van anderen. Toen Christus leven in hem verwekte, deed Hij dit blijken door zijn overeind zitten. Hebben wij genade van Christus? Laten wij het doen blijken. Een ander bewijs, dat hij leefde, was, dat hij begon te spreken; want als Christus ons geestelijk leven geeft, opent Hij onze lippen in gebed en dankzegging. En eindelijk, Hij wilde den jongeling, aan wien Hij een nieuw leven had geschonken, niet verplichten om met Hem te wandelen als Zijn discipel, Hem diensten te bewijzen (hoewel hij Hem zijn leven, zijn bestaan verschuldigd was); en nog minder wilde Hij hem medenemen als eene tropee om hem te vertoonen, en alzoo eere door hem te verkrijgen; neen, *Hij gaf hem aan zijne moeder,* om bij haar te blijven als een gehoorzame zoon; want Christus' wonderen waren wonderen van barmhartigheid, en dit was eene daad van groote barmhartigheid voor deze weduwe. Nu was zij *vertroost* naar den tijd, waarin, zij beproefd was geweest, en nog veel meer, want nu kon zij op dien zoon zien als op een bijzonderen gunstgenoot des hemels met meer genot en vreugde, dan wanneer hij niet ware gestorven.

IV. Welken invloed dit had op het volk, vers 19, *vreeze beving hen allen.* Het maakte hen bevreesd een' doode levend uit zijne doodkist te zien opstaan op straat, op het bevel van een' mensch. Zij waren allen getroffen van verbazing over dat wonder, en *verheerlijkten God.* De Heere en Zijne goedheid moeten, evenzeer als de Heere en Zijne majesteit, gevreesd worden. De gevolgtrekking, die zij er uit afleiden, was: *Een groot profeet is onder ons opgestaan,* de groote Profeet, naar wien wij zoo lang hebben uitgezien; ongetwijfeld is hij bezield door Gods Geest, daar Hij aldus leven in kan blazen in een' doode, en in hem *heeft God Zijn volk bezocht,* om hen te verlossen, gelijk dit verwacht werd, Lukas 1 : 68. Dit voorwaar zou voor hen allen, die de vertroosting Israels verwachtten, als een leven zijn uit den dood. Wanneer doode zielen aldus door eene Goddelijke kracht, die uitgaat van het Evangelie, tot geestelijk leven worden opgewekt, dan moeten wij God verheerlijken, en het beschouwen als eene genadige bezoeking van Zijn volk. Het bericht van dit wonder ging uit,

1. In het geheele land, vers 17. *Dit gerucht van Hem,* dat Hij de groote Profeet was, ging uit door geheel Judea, dat op een grooten af-

1) Naar de Engelsche overzetting en de Kantteekening op den Statenbijbel.

stand lag, en door geheel Galilea, dat *het omliggende land* was. De meesten ontvingen dit bericht van Hem, maar weinigen geloofden in Hem, of gaven zich aan Hem. Velen hebben het *gerucht* van Christus' Evangelie in hunne ooren, die er den *geur en smaak* niet van hebben in hunne ziel.

2. Zeer bijzonder werd de tijding hiervan gebracht aan Johannes den Dooper, die nu in de gevangenis was, vers 18. *De discipelen van Johannes boodschapten hem van al deze dingen,* opdat hij zou weten, dat, ofschoon hij gebonden was, het woord des Heeren niet was gebonden. Gods werk bleef voortgaan, hoewel hij ter zijde was gesteld.

19. En Johannes, zekere twee van zijne discipelen tot zich geroepen hebbende, zond ze tot Jezus, zeggende: Zijt Gij degene die komen zoude, of verwachten wij eenen anderen? 20. En als de mannen tot hem gekomen waren, zeiden zij: Johannes de Dooper heeft ons tot U afgezonden, zeggende: Zijt Gij die komen zoude, of verwachten wij eenen anderen? 21. En in die ure genas Hij er velen van ziekten en kwalen, en booze geesten; en velen blinden gaf Hij het gezicht. 22. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: Gaat henen en boodschapt Johannes weder de dingen die gij gezien en gehoord hebt, namelijk dat de blinden ziende worden, de kreupelen wandelen, de melaatschen gereinigd worden, de dooven hooren, de dooden opgewekt worden, den armen het Evangelie verkondigd wordt; 23. En zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden. 24. Als nu de boden van Johannes weggegaan waren, begon Hij tot de scharen van Johannes te zeggen: Wat zijt gij uitgegaan in de woestijn te aanschouwen? Een riet, dat van den wind ginds en weder bewogen wordt? 25. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Een mensch, met zachte kleederen bekleed? Ziet, die in heerlijke kleeding en wellust zijn, die zijn in de koninklijke hoven. 26. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien? Een profeet? Ja, Ik zeg u, ook veel meer dan een profeet. 27. Deze is het, van welken geschreven is: Zie, Ik zende mijnen engel voor uw aangezicht, die uwen weg voor u henen bereiden zal. 28. Want Ik zeg ulieden: onder die van vrouwen geboren zijn, is niemand meerder profeet, dan Johannes de Dooper; maar de minste in het koninkrijk Gods is meerder dan hij. 29. En al het volk Hem hoorende, en de tollenaars, die met den doop van Johannes gedoopt waren, rechtvaardigden God. 30. Maar de Farizeën en de wetgeleerden hebben den raad Gods tegen zichzelven verworpen, van hem niet gedoopt zijnde. 31. En de Heere zeide: Bij wien zal Ik dan de menschen van dit geslacht vergelijken; en wien zijn zij gelijk? 32. Zij zijn gelijk aan de kinderen, die op de markt zitten, en elkander toeroepen en zeggen: Wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en gij hebt niet geweend. 33. Want Johannes de Dooper is gekomen, noch brood etende noch wijn drinkende, en gij zegt: Hij heeft den duivel. 34. De Zoon des menschen is gekomen; etende en drinkende, en gij zegt: Zie daar, een mensch die een vraat en wijnzuiper is, een vriend van tollenaren en zondaren. 35. Doch de wijsheid is gerechtvaardigd geworden van al hare kinderen.

Over het algemeen hebben wij deze woorden omtrent Johannes den Dooper, door Christus gesproken, nadat Johannes Hem had laten vragen, of Hij al of niet de Messias was, reeds gehad in Matth. 11 : 2—19, zooals zij ook hier worden medegedeeld.

I. De boodschap, door Johannes den Dooper aan Christus gezonden, en het antwoord, dat Hij hem gaf. Merk op:

1. De groote zaak betreffende Christus, die wij hebben te onderzoeken, is, of Hij het is, die komen zou om zondaren te verlossen en zalig te maken, of dat wij een' anderen moeten verwachten, vers 19, 20. Wij zijn er zeker van, dat God de komst van een' Zaligmaker beloofd heeft, en even zeker zijn wij er van, dat Hij ter bestemder tijd Zijne belofte zal volbrengen. Indien deze Jezus die beloofde Messias is, dan zullen wij Hem ontvangen, en naar geen' anderen uitzien; maar zoo neen, dan zullen wij in onze verwachting volharden, en, schoon Hij vertoeft, zullen wij Hem blijven verwachten.

2. Het geloof van Johannes den Dooper zelven, of ten minste dat van zijne discipelen, moest hieromtrent bevestiging erlangen; want Christus had zich nog niet openlijk verklaard werkelijk de Messias te zijn, ja Hij wilde zelfs niet, dat Zijne discipelen, die Hem als zoodanig kenden, er van zouden spreken, voordat de bewijzen er van volledig geleverd zouden zijn in Zijne opstanding. De voorname mannen der Joodsche kerk hadden Hem niet erkend, en ook had Hij geen' invloed verkregen waardoor Hij op den troon van Zijn' vader David geplaatst zou worden. Niets van die grootheid en macht was aan Hem te bespeuren, waarmede, naar men dacht, de Messias zou verschijnen; en daarom is het niet vreemd, dat zij vragen: *Zijt Gij de Messias?* niet twijfelende of, zoo Hij het niet was, Hij hun zou zeggen wien anders zij te verwachten hebben.

3. Christus liet het over aan Zijne werken om Hem te prijzen in de poorten, om te zeggen wat Hij was en het te bewijzen. Terwijl Johannes' boodschappers met Hem waren, heeft Hij *in die ure* vele genezingen gewrocht, hetgeen wellicht te kennen geeft, dat zij slechts één uur bij Hem bleven, en hoe veel werk werd

door Christus in eene spanne des tijds niet afgedaan! vers 21. *Hij genas velen van ziekten en kwalen* des lichaams, en van *booze geesten*, die òf waanzin of neerslachtigheid teweegbrachten, *en velen blinden gaf Hij het gezicht.* Hij vermenigvuldigde de genezingen, opdat er geen grond zou zijn om bedrog te vermoeden; en toen, vers 22, zeide Hij hun: *Gaat heen en boodschapt Johannes weder de dingen, die gij gezien en gehoord hebt.* Hij en zij konden nu gemakkelijk tot de slotsom komen en zeggen wat ook velen uit de schare zeiden, Joh. 7:31: *Wanneer de Christus zal gekomen zijn, zal Hij ook meer teekenen doen dan die, welke deze gedaan heeft?* Deze genezingen, die zij Hem zagen tot stand brengen, waren niet slechts eene bevestiging van Zijne zending, zij waren er tevens de verklaring van. De Messias moest komen om eene kranke wereld te genezen, om licht en gezicht te geven aan hen, die in duisternis zijn gezeten, en om booze geesten te overwinnen en in bedwang te houden. Gij ziet, dat Jezus dit doet voor het lichaam der menschen, en daarom moet gij tot de gevolgtrekking komen, dat Hij het is, die komen zou om het te doen voor de zielen der menschen, en gij moet *geen ander verwachten.* Tot zijne wonderen in het rijk der natuur heeft Hij dit toegedaan in het rijk der genade, vers 22: *den armen wordt het Evangelie gepredikt*, hetgeen naar zij wisten, door den Messias gedaan zou worden; want Hij was gezalfd *om eene blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen*, Jes. 61 : 1, en *de zielen der nooddruftigen te verlossen*, Ps. 72 : 13. Oordeelt dus zelven, of gij iemand kunt verwachten, die meer ten volle zal beantwoorden aan den aard en de eigenschappen van den Messias en het groote doel Zijner komst.

4. Hij gaf hun een wenk van het gevaar waarin de menschen waren om, in weerwil van deze blijken en bewijzen, dat Hij de Messias is, tegen Hem bevooroordeeld te zijn, vers 23. *Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden.* Wij bevinden ons hier in een' toestand van op de proefstelling, en het is in overeenstemming met dien toestand, dat, gelijk er genoegzame redenen zijn om *de waarheid te bevestigen* voor hen, die *eerlijk en onpartijdig* er naar zoeken, en wier hart bereid is haar te ontvangen, er evenzoo bezwaren en tegenwerpingen zijn om *de waarheid te omsluieren* voor hen, die zorgeloos, wereldschgezind en zinnelijk zijn. Christus' opvoeding te Nazareth, Zijn wonen in Galilea, de geringheid van Zijne familie en betrekkingen, Zijne armoede, en het verachtelijke aanzien Zijner volgelingen — deze en dergelijke zaken waren voor velen steenen des aanstoots, struikelblokken, waar al Zijne wonderen hen niet over heen konden helpen. Hij is *zalig*, want hij is wijs nederig en welgezind, die door deze vooroordeelen niet wordt overwonnen. Het is een teeken, dat God hem *gezegend* heeft, want het is door Zijne genade, dat hij over die struikelblokken heengeholpen is, en hij zal in waarheid gezegend, zalig zijn in Christus.

II. Wij hebben hier den hoogen lof aan Johannes den Dooper toegekend door Christus; niet terwijl diens boodschappers nog tegenwoordig waren (opdat Hij den schijn niet zou hebben van hem te vleien) maar *toen zij weggegaan waren*, vers 24, om het volk bewust te maken van de voorrechten, die hun door Johannes' bediening ten deel waren gevallen, en waarvan zij nu door zijne gevangenschap waren verstoken. Laten zij nu eens bedenken *wat zij uitgegaan zijn in de woestijn te aanschouwen*, wie het was, van wien zoo veel werd gesproken, en die zulk eene groote en algemeene verwondering had teweeggebracht. „Welnu", zegt Christus, „Ik zal het u zeggen."

1. Hij was een man, die zich in alles volkomen gelijk bleef, een man van onwankelbare standvastigheid. Hij was geen *riet, dat van den wind ginds en weder bewogen wordt*, eerst in ééne richting en dan weer in eene andere, draaiende met elken wind; hij was *standvastig* als *eene rots*, niet *wispelturig* als een *riet*. Indien hij zich als een riet voor Herodes had kunnen buigen, en zich gevoegd en geplooid had naar het hof, dan zou hij er een gunsteling geweest zijn, maar *hij achtte op geen van deze dingen.*

2. Hij was een man van ongeëvenaarde zelfverloochening, een groot voorbeeld van minachting van de wereld. Hij was geen man *met zachte kleederen bekleed* en *in wellust levende*, vers 25; integendeel, hij woonde in eene woestijn, en heeft zich in overeenstemming hiermede gekleed en gevoed. In plaats van het lichaam op te smukken en te vertroetelen, heeft hij het bedwongen en tot dienstbaarheid gebracht.

3. Hij was een profeet, had zijne opdracht en zijne instructies onmiddellijk van God, en niet van een' mensch of door een' mensch. Van geboorte was hij een priester, maar hier wordt nooit op gelet, want zijne heerlijkheid als profeet stelde de eere van zijn priesterschap in de schaduw. Ja, hij was meer, hij was *veel meer dan een profeet*, vers 26, dan eenig profeet van het Oude Testament, want zij hebben van Christus gesproken uit de verte, hij sprak van Hem als zijnde aan de deur.

4. Hij was de voorlooper en wegbereider van den Messias, en van hem zelven is in het Oude Testament geprofeteerd. Deze is het van welken geschreven is, Mal. 3 : 1, *Ziet, Ik zende Mijn' engel voor Uw aangezicht*, vers 27. Eer Hij den Meester zelf zond, zond Hij een boodschapper, om kennis te geven van Zijne komst, en het volk te bereiden om Hem te ontvangen. Indien de Messias als een *wereldlijk vorst* had moeten verschijnen, zooals de Joden Hem verwachtten, dan zou Zijn boodschapper òf in de pracht en praal zijn verschenen van een' generaal, òf in het sierlijk, kleurrijk gewaad van een' wapenkoning; maar het was eene voorafgaande, volkomen duidelijke aanduiding van den geestelijken aard van Christus' koninkrijk, dat de bode, dien Hij voor Zijn aangezicht zond om Zijn' weg te bereiden, dit deed door bekeering te prediken en verbetering van der menschen hart en leven. Voorzeker was dat koninkrijk niet van deze wereld, hetwelk aldus werd ingeleid.

5. Dieswege was hij zoo groot, dat er werkelijk geen grooter profeet geweest is dan hij. Profeten waren de grootsten, die uit vrouwen geboren zijn, meer eerbiedwaardig dan koningen en vorsten, en van alle profeten was Johannes de grootste. Het land wist niet welk een kostelijk, welk een onwaardeerbaar man het bezat, toen Johannes rondging om te prediken. En toch *is de minste in het koninkrijk Gods, meerder dan hij*. De minste Evangeliedienaar, die van den Heere genade heeft verkregen om bekwaam en getrouw te zijn in zijn' arbeid, of de minste der apostelen en eerste predikers van het Evangelie, dienende onder eene meer uitnemende bedeeling, hebben een eervoller ambt dan Johannes de Dooper. De geringsten van hen, die het Lam volgen, overtreffen verre de grootsten van hen, die Hem voorafgingen. Zij, die dus leven onder de Evangeliebedeeling, hebben oneindig grooter verantwoordelijkheid.

III. Wij hebben hier de rechtvaardige bestraffing van dat geslacht, op hetwelk noch de bediening van Johannes, noch die van Christus zelf, eenigen invloed heeft uitgeoefend.

1. Christus toont hier welk eene minachting Johannes den Dooper werd aangedaan, terwijl hij predikte en doopte. *a*. Zij, die hem eenigen eerbied betoonden, behoorden tot het gewone volk, die in de oogen van de voornamen der wereld, eerder een smaad dan eene eere voor hem waren, vers 29. Het volk, de ongeletterde menigte, waarvan gezegd werd: *Deze schare, die de wet niet kent, is vervloekt*, Joh. 7 : 49, en de tollenaars, menschen van een' slechten naam, als zijnde, over het algemeen, menschen van slechte zeden, of die daarvoor werden gehouden, dezen waren het, die met zijn' doop gedoopt werden, en zijne discipelen zijn geworden; en dezen, hoewel heerlijke gedenkteekenen der Goddelijke genade, hebben toch Johannes in het oog der wereld niet verheerlijkt. Door hunne bekeering en verbetering van hun' levenswandel hebben zij echter God gerechtvaardigd, Zijne wijsheid gerechtvaardigd in het verordineeren van zulk een man als Johannes de Dooper was om de voorlooper van den Messias te zijn. Hierdoor hebben zij getoond, dat dit de beste methode was, die gevolgd kon worden, want voor hen was zij niet ijdel of verloren, wat zij dan ook voor anderen moge zijn. *b*. De groote mannen van hunne kerk en hun volk, de beschaafden en de staatsmannen, die hem in het oog der wereld eere hadden kunnen aandoen, hebben hem al de oneer aangedaan, die zij konden. Wèl gingen zij hem hooren, maar lieten zich niet van hem doopen, vers 30. De Farizeën, die als de vroomsten en Godsdienstigsten golden, en de wetgeleerden, die beroemd waren om hunne geleerdheid, inzonderheid om hunne kennis van de Schrift, *hebben den raad Gods tegen zich zelven verworpen;* zij hebben de genade Gods door den doop van Johannes te vergeefs ontvangen. In de zending van dezen boodschapper onder hen heeft God het goede voor hen bedoeld, hunne zaligheid, en indien zij met den raad Gods hadden ingestemd, dan zou die *voor hen* geweest zijn, en zij zouden voor eenwig gelukkig zijn geworden, maar zij verwierpen hem, wilden er niet in berusten, en nu was hij *tegen hen*, hij was hun ten verderve. De weldaad, die voor hen bestemd was, ontging hun, en dat niet alleen, maar zij verbeurden de genade Gods, deden zelf een grendel aan hunne deur, en, door de tucht af te wijzen, die hen geschikt moest maken voor het koninkrijk van den Messias, sloten zij zelven er zich buiten, en niet slechts sloten zij zich zelven uit, maar zij verhinderden ook anderen door hen in den weg te staan.

2. Hij toont hier de vreemde verdorvenheid van de menschen van dat geslacht in hunne vitterij beide op Johannes en Christus, en het vooroordeel, dat zij tegen hen koesterden. *a*. Zij hebben de handelwijze door God gevolgd om hun goed te doen als eene zaak van scherts behandeld, vers 31. *Bij wien zal Ik dan de menschen van dit geslacht vergelijken?* Wat kan Ik bedenken, dat dwaas of ongerijmd genoeg is om hen er door voor te stellen? Zij zijn *gelijk aan de kinderen, die op de markt zitten*, die op niets acht geven, dat ernstig is, maar gansch vervuld zijn van spel en vermaak. Alsof God slechts met hen schertste in Zijne méthodes om hun goed te doen, zooals kinderen op de marktplaats met elkander zijn, vers 32. Zij maken zich van alles af met een grapje, en worden er niet méér door bewogen dan door de eene of andere vertooning. Dit is het verderf van duizenden, zij kunnen er nooit toe komen om ernstig aan de belangen hunner ziel te denken. Grijsaards, zittende in het sanhedrin, waren slechts als kinderen, zittende op de markten' en niet méér bewogen door hetgeen tot hun, eeuwigen vrede dient, dan menschen, die zich tot kinderspel begeven. O hoe verbazingwekkend is de stompzinnigheid en ijdelheid van de blinde en goddelooze wereld! Moge de Heere hen opwekken uit hunne gerustheid! *b*. Nog vonden zij het een of ander om op te vitten. Johannes de Dooper was een man van strenge zeden, leefde veel in de eenzaamheid, en had bewondering moeten opwekken, wijl hij zulk een nederig, sober zelfverloochenend man was. Er had naar hem gelnisterd moeten worden als naar een man van diep nadenken, maar hetgeen tot zijn lof was, werd hem tot smaad aangerekend. Omdat hij gekomen is, *noch brood etende, noch wijn drinkende* even vrijelijk, overvloedig en vroolijk als anderen, zegt gij: *„Hij heeft een duivel;* hij is een naargeestig mensch, hij is bezeten, zooals hij, die onder de graven verwijlde, al is hij niet even woest als deze." Onze Heere Jezus heeft een vrijer levenswijze gevolgd, Hij is gekomen *etende en drinkende*, vers 34. Hij ging wel eens eten bij de Farizeën, hoewel Hij wist, dat zij Hem niet beminden, en bij tollenaars, hoewel Hij wist, dat zij Hem geene eere waren in de oogen der wereld, maar in de hoop van aan beiden goed te doen, is Hij op gemeenzame wijze tot hen gegaan. Hieruit blijkt, dat de dienstknechten van Christus zeer verschillend kunnen zijn van aard en neiging, zeer verschillend in hunne wijze van prediken en van leven, en toch allen goed en nuttig kunnen zijn; verscheidenheid van ga-

ven maar ieder tot hetgeen oorbaar is. Daarom moet niemand zich aan anderen ten maatstaf stellen, en geen hard oordeel vellen over hen, die niet juist zoo doen of handelen als hij. Johannes den Dooper heeft van Christus getuigd, en Christus heeft Johannes den Dooper geprezen, hoewel zij in hunne wijze van leven gansch tegenovergesteld waren aan elkander. Maar de vijanden van beiden hebben hen beiden gelaakt. Dezelfde menschen, die Johannes hadden voorgesteld als *gekrenkt in zijn verstand*, omdat hij gekomen is *etende noch drinkende*, stelden onzen Heere Jezus voor als *verdorven van zeden*, omdat Hij gekomen is *etende en drinkende. Hij is een vraat en wijnzuiper.* De kwaadwilligheid spreekt nooit goed. Zie de boosaardigheid van goddelooze menschen, en hoe zij alles in een slecht daglicht stellen, dat zij in het Evangelie ontmoeten en in de predikers en belijders er van. Hiermede denken zij *hen* in minachting te brengen, maar in werkelijkheid verderven zij slechts *zichzelven.*

3. Hij toont, dat desniettemin, God in de behoudenis van een verkoren overblijfsel zal verheerlijkt worden, vers 35. *De wijsheid is gerechtvaardigd geworden van al hare kinderen.* Er zijn de zoodanigen, die zich der wijsheid geven als hare kinderen; en door de genade Gods zullen zij zich overgeven aan de leiding en de heerschappij der wijsheid, en zoo zullen zij de wijsheid rechtvaardigen in de middelen, die zij aanwendt om hen tot die onderwerping te brengen, want voor hen hebben zij kracht van uitwerking, en aldus blijken zij goed gekozen te zijn. De kinderen der wijsheid zijn hieromtrent eenstemmig, allen scheppen zij behagen in de methode der genade, die de Goddelijke wijsheid volgt, en zij denken er nooit minder gunstig over, wijl zij door sommigen bespot wordt.

36. En een der Farizeën bad Hem, dat Hij met hem ate; en ingegaan zijnde in des Farizeërs huis, zat Hij aan. 37. En zie, eene vrouw in de stad, welke eene zondares was, verstaande dat Hij in des Farizeërs huis aanzat, bracht eene albasten flesch met zalf; 38. En staande achter Zijne voeten, weenende, begon zij Zijne voeten nat te maken met tranen, en zij droogde ze af met het haar van haar hoofd, en kuste Zijne voeten, en zalfde ze met de zalf. 39. En de Farizeër, die Hem genood had, zulks ziende, sprak bij zichzelven, zeggende: Deze, indien Hij een profeet ware, zoude wel weten, wat en hoedanige vrouw deze is, die Hem aanraakt; want zij is eene zondares. 40. En Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Simon, Ik heb u wat te zeggen. En hij sprak: Meester zeg het. 41. Jezus zeide: Een zeker schuldheer had twee schuldenaars, de een was schuldig vijf honderd penningen, en de ander vijftig. 42. En als zij niet hadden om te betalen, schold hij het hun beiden kwijt. Zeg dan, wie van deze zal hem meer liefhebben? 43. En Simon, antwoordende, zeide: Ik acht, dat hij het is, wien hij het meest kwijtgescholden heeft. En Hij zeide tot hem: Gij hebt recht geoordeeld. 44. En Hij, zich omkeerende naar de vrouw, zeide tot Simon: Ziet gij deze vrouw? Ik ben in uw huis gekomen; water hebt gij niet tot Mijne voeten gegeven; maar deze heeft Mijne voeten met tranen nat gemaakt, en met het haar van haar hoofd afgedroogd. 45. Gij hebt Mij geen kus gegeven; maar deze, van dat zij ingekomen is, heeft niet afgelaten Mijne voeten te kussen. 46. Met olie hebt gij Mijn hoofd niet gezalfd; maar deze heeft Mijne voeten met zalf gezalfd. 47, Daarom zeg Ik u: Hare zonden zijn haar vergeven, die vele waren; want zij heeft veel liefgehad; maar dien weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief. 48. En Hij zeide tot haar: Uwe zonden zijn u vergeven. 49. En die mede aanzaten, begonnen te zeggen bij zichzelven: Wie is deze, die ook de zonden vergeeft? 50. Maar Hij zeide tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden, ga henen in vrede.

Wanneer en waar deze gebeurtenis heeft plaats gehad blijkt niet. Deze evangelist volgt niet zoo nauwkeurig orde en tijd in zijn verhaal als de andere evangelisten, maar zij wordt hier vermeld bij gelegenheid, dat aan Christus verweten werd een vriend van tollenaren en zondaren te zijn, om aan te toonen, dat het slechts tot hun welzijn was en om hen tot bekeering te brengen, dat Hij met hen omging, en dat zij, die Hij in Zijne nabijheid toeliet, menschen waren, die een beter leven leidden, of goede hoop gaven, dat zij dit zouden doen. Wie deze vrouw was, die hier zoo groot eene genegenheid voor Christus aan den dag legde, blijkt niet; gemeenlijk houdt men haar voor Maria Magdalena, maar hiervoor vind ik geen' grond in de schrift. Deze wordt beschreven — Hoofdst. 8 : 2, en Markus 16 : 19 — als eene uit wie Christus zeven duivelen had uitgeworpen; maar daarvan wordt hier geene melding gemaakt, en daarom is zij het waarschijnlijk ook niet geweest. Merk hier nu op:

I. Het beleefde onthaal van Christus bij een Farizeër, en Zijne vriendelijke aanneming er van, vers 36. *Een der Farizeën bad Hem, dat Hij met hem ate*, hetzij omdat hij dacht, dat het hem een' goeden naam zou bezorgen om zulk een' gast aan zijne tafel te hebben, of wel, omdat Zijn gezelschap hem, zijn gezin en zijne vrienden aangenaam zou onderhouden. Het blijkt, dat deze Farizeër niet in Christus geloofde, want hij wil Hem niet als *profeet* erkennen, vers 39, en toch heeft onze Heere Jezus zijne uitnoodiging aangenomen, *ingegaan zijnde in des Farizeërs huis, zat Hij aan*, opdat zij zouden zien, dat Hij dezelfde vrijheid nam met Farizeën als met tollenaars, in de hoop van

hun goed te doen. En diegenen kunnen zich verder wagen in het gezelschap van hen, die tegen Christus en Zijn' Godsdienst bevooroordeeld zijn, die genoeg wijsheid en genade hebben om hen te onderwijzen en met hen te redeneeren, dan anderen dit kunnen.

II. Den grooten eerbied, Hem betoond door eene arme boetvaardige zondares, terwijl Hij in des Farizeërs huis aanzat. Het was eene vrouw in de stad, *die eene zondares was,* eene Heidensche vrouw, eene hoere, denk ik, als zoodanig bekend, en berucht. Zij hoorde, dat Jezus in des Farizeërs huis aanzat, en bekeerd zijnde van haren boozen levenswandel door Zijne prediking, kwam zij om Hem hare dankbaarheid te betoonen; geene andere gelegenheld hebbende om dit te doen dan door Zijne voeten te *wasschen* en ze met de eene of andere welriekende zalve te zalven, die zij tot dat doel had medegebracht. De wijze van aan tafel te zitten in dien tijd was in dier voege, dat hunne voeten ten deele achter hen waren. Deze vrouw nu zag Christus niet in het gelaat, maar kwam achter Hem, en deed het werk eener dienstmaagd, wier dienst bestond in de voeten der gasten te wasschen, 1 Sam. 25 : 41 en de zalve te bereiden.

Nu kunnen wij in hetgeen deze goede vrouw gedaan heeft opmerken:

1. Hare *diepe verootmoediging* wegens de zonde. Zij stond achter Hem, weenende. Hare oogen die tot ingang en uitgang der zonde gebruikt waren, maakt zij nu tot een fontein van tranen. Haar gelaat, dat zij weleer bedekt had met blanketsel, is thans bezoedeld door weenen. Heur haar, dat zij weleer gevlochten en versierd had, wordt nu als handdoek door haar gebruikt om Christus' voeten af te drogen. Wij hebben reden te gelooven, dat zij te voren reeds getreurd had om de zonde, maar nu zij de gelegenheid heeft om in Christus' tegenwoordigheid te komen, begon de wonde opnieuw te bloeden, en werd hare smart vernieuwd. Het voegt berouwhebbenden, om telkens als zij tot Christus naderen, hunne droefheid naar God te vernieuwen en hunne schaamte over de zonde *als Hij verzoening doet,* Ezech. 16 : 63.

2. Hare sterke genegenheid voor den Heere Jezus. Dit was het wat door onzen Heere Jezus bijzonder opgemerkt werd, dat zij *veel heeft liefgehad,* vers 42, 47. Zij wiesch Zijne voeten, ten teeken van hare gewillige bereidvaardigheid tot de geringste diensten, waarmede zij Hem kon eeren. Ja, zij wiesch ze met hare tranen, tranen van blijdschap; zij was als in vervoering van vreugde, om zich zoo nabij den Zaligmaker te bevinden, die hare ziel liefhad. Zij kuste Zijne voeten, als eene, die onwaardig was der kussen van Zijn' mond, waarnaar de bruid zoo verlangde, Hoogl. 1 : 2. Het was een kus der aanbidding zoowel als der genegenheid. *Zij droogde ze af met het haar van haar hoofd,* als eene die gansch gewijd is aan Zijne eer. Hare oogen zullen water opleveren om ze te wasschen, en heur haar zal een handdoek zijn om ze af te drogen; en zij zalfde Zijne voeten met de zalve, Hem hierdoor erkennende als den Messias, den Gezalfde. Zij zalfde Zijne voeten ten teeken van hare instemming met Gods voornemen om Zijn hoofd te zalven met olie der vreugde. Alle ware boetvaardigen hebben eene hartelijke liefde voor den Heere Jezus.

III. Hoe de Farizeër zich ergerde wegens Christus' toelating van dit betoon van eerbied van deze boetvaardige, vers 39. Hij, *sprak bij zich zelven* — weinig vermoedende, dat Christus wist wat hij dacht — *„Deze, indien hij een profeet ware,* zou dan zoo veel kennis hebben om te bemerken, dat deze vrouw eene zondares is, eene Heidin, eene vrouw van slechten naam, en hij zou dan ook zooveel heiligheid hebben, om haar niet toe te laten tot hem te naderen. Immers kan zoo iemand tot een profeet naderen, zonder dat zijn hart er tegen opkomt?" Zie hoe hoogmoedige en enghartige menschen geneigd zijn te denken, dat anderen even hoogmoedig en bedillend zijn als zij. Simon zou, indien zij hem had aangeraakt, gezegd hebben: *Houd u tot u zelven, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij,* Jes. 65 : 5; en hij dacht, dat Christus dit ook zou zeggen.

IV. Christus' rechtvaardiging van de vrouw in hetgeen zij Hem deed, en van Hem zelven in het toe te laten. Christus wist wat de Farizeër bij zich zelven sprak, en antwoordde er op: *Simon! Ik heb u wat te zeggen,* vers 40. Hoewel Hij vriendelijk onthaald was aan zijne tafel, bestrafte Hij hem toch zelfs daar, wegens hetgeen Hij verkeerd in hem zag, en wilde *de zonde in hem niet verdragen.* Aan hen, tegen wie Christus iets heeft, heeft Hij iets te zeggen, want Zijn Geest zal bestraffen. Simon is bereid Hem aan te hooren; *hij sprak: Meester, zeg het.* Hoewel hij niet kon gelooven, dat Hij een profeet was, (omdat hij niet zoo stipt en streng was als hij) kan hij Hem toch de eer aandoen van Hem den titel van Meester te geven onder hen, die Heere, Heere roepen, maar niet doen wat Hij zegt. In Zijn antwoord aan den Farizeër redeneert Christus aldus: — Het is waar, deze vrouw is eene begenadigde zondares, hetgeen onderstelt, dat zij eene boetvaardige zondares is. Wat zij aan Hem deed, was eene uitdrukking van hare groote liefde voor haren Zaligmaker, door wien hare zonden vergeven zijn. Indien zij, die zulk eene groote zondares is geweest, vergeving heeft verkregen, dan is het redelijkerwijs te verwachten, dat zij haren Zaligmaker meer liefheeft dan anderen, en daar grooter blijken van zou geven dan anderen; en indien dit de vrucht was van hare liefde, en voortvloeide uit de bewustheid van de vergeving harer zonden, dan voegde het Hem, die aan te nemen, en het voegde den Farizeër zeer slecht er over geërgerd te zijn. Nu had Christus hier nog eene nadere bedoeling mede. De Farizeër twijfelde of Hij een profeet was of niet, ja, eigenlijk ontkende hij het; maar Christus toont aan, dat Hij meer is dan een profeet, want Hij is een, aan wien macht is gegeven op aarde de zonden te vergeven, en aan wien de liefde en dankerkentenis toekomen van boetvaardige, begenadigde zondaren. In Zijn antwoord nu

1. Noodzaakt Hij Simon door eene gelijkenis te erkennen, dat, hoe grooter zondares deze

vrouw geweest is, hoe grooter liefde zij behoorde te betoonen aan Jezus Christus, als hare zonden vergeven zijn, vers 41—43. Een man had twee schuldenaars, die beiden onmachtig waren te betalen, maar de een was hem tien maal meer schuldig dan de ander. Vrij en edelmoedig heeft hij aan beiden de schuld kwijt gescholden, en heeft de wet niet tegen hen ingeroepen, heeft niet bevolen dat zij en hunne kinderen als slaven verkocht zouden worden, of hen den pijners overgeleverd. Nu waren zij zich beiden wel bewust van de groote vriendelijkheid en goedheid, die zij hadden ontvangen, maar wie van dezen zal hem, den schuldeischer, meer liefhebben? Voorzeker, zegt de Farizeër, hij, dien hij het meeste kwijtgescholden heeft; en hierin heeft hij recht geoordeeld. Wij nu, verplicht zijnde te vergeven, gelijk ons, naar wij hopen, vergeven is, kunnen hieruit den plicht leeren tusschen schuldenaar en schuldheer. *a.* De schuldenaar behoort, indien hij iets heeft om te betalen, zijn' schuldeischer te voldoen. Niemand kan iets *het zijne* noemen, of er wezenlijk genot van hebben, dan hetgeen het zijne is, als *al zijne schulden betaald zijn*. *b.* Indien God in Zijne voorzienigheid den schuldenaar onmachtig heeft gemaakt om zijne schuld te betalen, dan behoort de schuldeischer niet streng jegens hem te zijn, hij moet de uiterste strengheid der wet niet tegen hem inroepen, maar moet hem *zijne schuld kwijtschelden*. *„Summum jus est summa injuria — Overdreven strengheid van de wet wordt onrechtvaardigheid.* Laat de onbarmhartige schuldeischer deze gelijkenis lezen, Matth. 18 : 23 en verv., en sidderen, want diegenen zullen het oordeel hebben zonder barmhartigheid, die geene barmhartigheid betoonen. *c.* De schuldenaar, die bij zijne schuldeischers barmhartigheid heeft gevonden, behoort hun zeer dankbaar te zijn, en, zoo hij hen op geene andere wijze kan beloonen, moet hij hen liefhebben. Sommige schuldenaars, die onvermogend zijn om te betalen, zijn *nijdig* en *boosaardig*, in plaats van *dankbaar* jegens hunne schuldeischers, die verliezen door hen leiden, en kunnen hun geen goed woord geven, alleen maar omdat zij klagen, terwijl het aan hen, die verliezen lijden, toch wel vergund is te spreken. Maar deze gelijkenis spreekt van God als Schepper (of liever, van den Heere Jezus zelven, want Hij is het, die vergeeft, en die door den schuldenaar bemínd wordt) en zondaren zijn de schuldenaars; en zoo kunnen wij hier leeren: *a. a.* Dat *zonde eene schuld is*, en *zondaars schuldenaars zijn* van God Almachtig. Als schepselen hebben wij eene schuld van gehoorzaamheid aan de geboden der wet, en wegens het niet betalen er van, als zondaren, zijn wij strafschuldig. Wij hebben onze interest niet betaald, ja meer, wij hebben het goed onzes Meesters doorgebracht, en aldus zijn wij Zijne schuldenaars geworden. God heeft eene rechtzaak tegen ons wegens het onrecht, dat wij Hem aangedaan hebben, en het plichtverzuim, waaraan wij ons tegenover Hem hebben schuldig gemaakt. *b.b.* Dat sommigen vanwege de zonde dieper bij God in de schuld zijn dan anderen: *De een was schuldig vijf honderd penningen, en de andere vijftig.* De Farizeër was de minste schuldenaar, hetgeen hij van zich zelven niet dacht, veeleer dacht hij, dat God zijn schuldenaar was, Lukas 18 : 10, 11. Deze vrouw, die eene bekende, ergerlijke zondares was geweest, was de grootste schuldenares. Sommige zondaren zijn in zich zelven grootere schuldenaars dan anderen, en sommige zondaars zijn vanwege verschillende verzwarende omstandigheden grootere schuldenaars, zooals zij die in het openbaar een zeer ergerlijk leven hebben geleid, die gezondigd hebben tegen meer licht en kennis, tegen de overtuiging van hun eigen geweten en tegen waarschuwingen, tegen meer zegeningen en meer genademiddelen. *c. c.* Dat onze schuld — of zij grooter of kleiner is — in elk geval meer bedraagt dan wij kunnen betalen: *Zij hadden niet om te betalen*, zij hadden niets om tot een verdrag met den schuldeischer te komen, want de schuld is groot, en wij hebben volstrekt niets om haar af te doen. Zilver en goud zal onze schuld niet betalen, en evenmin zal zij door offeranden kunnen afgedaan worden, neen, zelfs door geene duizenden van rammen. Geene gerechtigheid van ons zelven zal haar betalen, ons berouw niet en onze gehoorzaamheid voor het vervolg niet, want daartoe zijn wij reeds gehouden en verplicht, en het is God die haar in ons werkt. *d.d.* Dat de God des hemels bereid is armen zondaren vrij en om niet op evangelie-voorwaarden vergiffenis te schenken, al is hunne schuld ook nog zoo groot. Als wij ons bekeeren en in Christus gelooven, zal *onze ongerechtigheid ons niet tot een' aanstoot worden*, zij zal niet tegen ons ingebracht worden God heeft Zijn' naam bekend gemaakt als genadig en barmhartig, ons gaarne onze zonde vergevende, en Zijn Zoon vergiffenis hebbende verworven voor boetvaardige zondaars, belooft het Evangelie hun die vergiffenis, en Zijn Geest verzegelt haar en geeft er hun de vertroosting van. *e. e.* Dat zij, wier zonden vergeven zijn, verplicht zijn Hem lief te hebben, die hun vergeven heeft, en hoe meer hun vergeven is, hoe meer zij Hem behooren lief te hebben. Hoe grooter zondaar iemand geweest is vóór zijne bekeering, hoe meer hij er zich op moet toeleggen om voor God te arbeiden, en hoe meer zijn hart verwijd moet zijn tot gehoorzaamheid. Toen een *vervolgende Saul* een Evangelie predikende Paulus is geworden, heeft hij *overvloediger gearbeid*.

2. Hij past deze gelijkenis toe op den verschillenden aard en de verschillende handelwijze van den Farizeër en de zondares ten opzichte van Christus. Hoewel de Farizeër Christus niet als profeet wilde erkennen, schijnt Christus bereid te zijn hem als gerechtvaardigde te erkennen, te erkennen dat hij een begenadigde was, iemand die vergeving heeft ontvangen, al was hem dan ook *minder vergeven*. Hij heeft inderdaad ook wel eenige liefde aan Christus betoond, Hem noodigende in zijn huis; maar het was toch niets in vergelijking met hetgeen door deze arme vrouw betoond werd. *Merk op*, zegt Christus tot hem, „dat zij iemand is, aan wie veel vergeven is geworden, daarom kon, naar

uw eigen oordeel, verwacht worden, dat zij veel meer zal liefhebben dan gij, en zoo blijkt het ook. *„Ziet gij deze vrouw?* vers 44. Gij ziet haar aan met minachting, maar bedenk hoeveel vriendelijker zij voor Mij is dan gij zijt; moet Ik dan uwe vriendelijkheid aannemen en de hare afwijzen? *a.* Gij hebt niet eens bevolen, dat Mij een bekken met water gebracht zou worden om Mijne voeten te wasschen, toen Ik vermoeid en beslijkt van Mijne wandeling bij u intrad, hetgeen Mij eene verkwikking zou geweest zijn; maar zij heeft veel meer dan dat gedaan, zij heeft Mijne voeten gewasschen met hare tranen, tranen der liefde voor Mij, tranen van smart om hare zonde, en zij heeft ze afgedroogd met de haren haars hoofds, ten teeken van hare groote liefde voor Mij. *b.* „Gij hebt niet eens Mijne wang gekust, — hetgeen eene gewone uitdrukking was van een hartelijk en liefdevol welkom aan een' vriend — *maar deze heeft niet afgelaten van Mijne voeten te kussen,* vers 45. *c.* „Gij hebt Mij niet eens van een weinig gewone olie voorzien, om er naar de gewoonte, Mijn hoofd mede te zalven; maar zij heeft eene flesch met kostelijke zalve aan Mijne voeten ten koste gelegd, vers 46, zoover heeft zij u in alles overtroffen." De reden waarom sommige menschen de moeite en de kosten van ijverige Christenen voor den Godsdienst afkeuren, is, dat zij niet bereid zijn om hetzelfde te doen, maar besloten hebben om hun' Godsdienst goedkoop en gemakkelijk te hebben.

3. Hij bracht het vitten van den Farizeër tot zwijgen. Ik zeg u, Simon, *hare zonden zijn haar vergeven, die vele waren,* vers 47. Hij erkent, dat zij schuldig was aan vele zonden. „Maar zij zijn haar vergeven, en daarom is het geenszins onvoegzaam voor Mij om hare vriendelijkheid aan te nemen. Zij zijn haar vergeven, want zij heeft veel liefgehad." Het behoorde overgezet te worden door: *daarom heeft zij veel liefgehad,* want het is duidelijk, dat haar veel liefhebben niet de *oorzaak,* maar het *gevolg* was van hare vergiffenis, en van hare troostrijke bewustheid er van. Want wij hebben God lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft; Hij heeft ons niet vergeven, omdat wij Hem eerst liefhadden. *Maar dien weinig vergeven wordt* — zooals aan u — *die heeft weinig lief,* zooals gij weinig liefhebt. Hiermede geeft Hij aan den Farizeër te kennen, dat zijne liefde voor Christus zoo gering was, dat Hij reden had om te vragen, of hij Hem in het geheel wel oprechte liefde toedroeg, en bijgevolg, of zijne zonden, die vergelijkenderwijs *weinige* waren, wel vergeven zijn. In plaats van aan grooter zondaars de genade te misgunnen, die zij bij Christus vinden, als zij bekeerd zijn, moeten wij door hun voorbeeld worden opgewekt om ons zelven te onderzoeken, of wij inderdaad wel vergeving hebben ontvangen, en Christus liefhebben.

4. Hij bracht hare vreeze tot bedaren, daar zij waarschijnlijk door des Farizeërs houding en gedrag ontmoedigd was, maar toch niet zoo aan die mismoedigheid wilde toegeven om weg te vluchten. *a.* Christus zeide tot haar: *Uwe zonden zijn u vergeven,* vers 48. Hoe meer wij uitdrukking geven aan onze smart over de zonde en aan onze liefde voor Christus, hoe duidelijker blijk wij zullen hebben van de vergeving onzer zonden, want het is door te ervaren dat er een werk van genade *in ons* is gewrocht, dat wij de verzekerdheid verkrijgen, van eene daad van genade *voor ons* gewrocht. Hoe wèl was zij beloond voor hare moeite en onkosten, toen zij met dit woord van Christus werd weggezonden: *Uwe zonden zijn u vergeven!* en welk eene krachtige weerhouding zal dit voor haar wezen om weder terug te vallen in de zonde! *b.* Hoewel er personen tegenwoordig waren, die in hun hart met Christus twistten wijl Hij het op zich nam de zonden te vergeven, en de zondaren vrij te spreken, vers 49, zooals zij, van wie wij lezen in Matth. 9 : 3, bleef Hij toch bij wat Hij gezegd had, want gelijk Hij daar bewezen had macht te hebben om de zonde te vergeven, door den geraakte te genezen, en dus geen acht wilde slaan op de vitterij, zoo wilde Hij nu toonen, dat Hij zich verlustigde in het vergeven van zonde. Hij bemint het om tot boetvaardigen van vergeving en vrede te spreken. Hij zeide tot de vrouw: *Uw geloof heeft u behouden,* vers 50. Het zal de vertroosting, die zij smaakt in de vergeving harer zonde bevestigen en verdubbelen, dat zij gerechtvaardigd was door haar geloof. Al die uitdrukkingen van droefheid over de zonde en liefde tot Christus waren de uitwerkselen en de vruchten van haar geloof, en dewijl van alle genadegaven het het geloof is, dat het meeste God eert, zoo heeft Christus boven alle andere genadegaven het meest het geloof geëerd. Zij, die weten, dat hun geloof hen heeft behouden, kunnen heengaan in vrede, kunnen hun weg gaan met blijdschap.

HOOFDSTUK VIII.

Het meeste in dit hoofdstuk is eene herhaling van verschillende passages uit Christus' prediking en van Zijne wonderen, die wij te voren in Matthéüs en Markus gehad hebben. Zij zijn allen van zooveel belang, dat zij wel waard zijn herhaald te worden, en daarom zijn zij ook herhaald, opdat uit den mond, niet slechts van twee, maar van drie getuigen elk woord bestaan zal. Hier is I. Een algemeen bericht van Christus' prediking, en hoe Hij het levensonderhoud voor zich en Zijn talrijk gezin uit de liefdadige bijdragen van vrome menschen verkreeg, 1—3. II. De gelijkenis van den zaaier en de vierderlei soort van grond, met de verklaring er van, en eenige gevolgtrekkingen, die er uit afgeleid worden, vers 4—18. III. De voorkeur, die Christus gaf aan Zijne gehoorzame discipelen, boven Zijne naaste bloedverwanten naar het vleesch, vers 19—21. IV. Zijn stillen van een' storm op zee door het spreken van een woord, vers 22—25. V. Zijn uitwerpen van een legioen duivelen uit een man, die er door bezeten was, vers 26—40. VI. Zijne genezing van de vrouw, die den vloed des bloeds had, en Zijne opwekking van het dochtertje van Jaïrus, vers 41—56

En het geschiedde daarna, dat Hij reisde van de eene stad en vlek tot de andere, predikende en verkondigende het Evangelie van het koninkrijk Gods; en de twaalven waren met Hem; 2. En sommige vrouwen, die van booze geesten en krankheden genezen waren: namelijk, Maria, genaamd Magdaléna, van welke zeven

duivelen uitgeworpen waren, 3. En Johanna, de huisvrouw van Chúsas, den rentmeester van Heródes, en Susanna, en vele anderen, die Hem dienden van hare goederen.

Er wordt ons hier gezegd

I. Wat Christus tot Zijn levenswerk heeft gemaakt — het was *prediking*. In dat werk was Hij onvermoeid, ging Hij rond, goed doende, vers 1, *daarna — en too kathexês — ordine — ter bestemder tijd, of wijze*. Christus stelde zich zijn werk voor, en deed het geregeld. Hij hield zich aan eene volgorde in Zijn' arbeid, zoodat het einde van één goed werk het begin was van een ander. Merk hier nu op,

1. *Waar* Hij predikte: Hij ging rond, *dioodeue — peragrabat*. Hij was een reizend prediker. Hij bepaalde zich niet tot ééne plaats, maar heeft de stralen van Zijn licht overal heen verspreid. *Circumibat — Hij trok om*, of deed Zijn omgang, als een rechter, daar Hij wellicht heeft bevonden, dat Zijne prediking het meest welkom was, waar zij nieuw was. Hij ging *van de eene stad en vlek tot de andere*, opdat niemand onwetendheid zou kunnen voorwenden. Hierin heeft Hij Zijn' discipelen een voorbeeld gegeven. Zij moesten door de landen der aarde heentrekken, zooals Hij door de steden van Israel. En Hij bepaalde zich ook niet tot de *steden*, maar bezocht ook de *vlekken*, of dorpen, bewoond door landlieden, om te prediken voor de inwoners der dorpen, Rich. 5 : 11.

2. Wat Hij predikte: Hij *verkondigde het Evangelie van het koninkrijk Gods*, dat het nu onder hen stond opgericht te worden. Het waren blijde tijdingen van het koninkrijk Gods, die Jezus verkondigd heeft, om aan de kinderen der menschen te zeggen, dat God bereid was *hen* onder Zijne bescherming te nemen, die gewillig waren om weder te keeren tot hunne trouw en gehoorzaamheid. Het waren blijde tijdingen voor de wereld, dat er hoop was, dat zij bekeerd en verzoend zou worden.

3. Wie bij Hem waren: *De twaalven waren met Hem*, niet om te prediken, als Hij tegenwoordig was, maar om van Hem te leeren wat en hoe zij later zullen prediken, en, als het noodig was, om gezonden te worden naar plaatsen, waar Hij niet heen kon gaan. Zalig waren deze dienstknechten, die Zijne wijsheid hoorden.

II. Vanwaar Hij het noodige levensonderhoud had. Hij leefde van de goedheid Zijner vrienden. Er waren *sommige vrouwen*, die dikwijls Zijne prediking bijwoonden, *die Hem dienden met hare goederen*, vers 2, 3. Sommigen van haar worden genoemd; maar er waren *vele anderen*, die met ijver waren aangedaan voor de leer van Christus, en zich *in gerechtigheid* verplicht achtten haar aan te moedigen, daar zij er voor zich zelven de weldadigheid van hadden ervaren, en ook *in liefde*, daar zij hoopten, dat ook vele anderen er het nut en voordeel van zouden genieten.

1. Het waren dezulken, die voor het meerendeel Christus' patienten geweest zijn, en de levende gedenkteekenen waren van Zijne macht en genade; zij waren door Hem genezen van booze geesten en krankheden. Sommigen van haar waren gestoord geweest in hare geestvermogens, neerslachtig en treurig; anderen hadden krankheid des lichaams, en Hij was een volmaakte Geneesmeester voor haar geweest. Hij is de Geneesmeester van lichaam en ziel, en zij, die door Hem genezen zijn, moeten bedenken hoe zij het Hem zullen vergelden. Ons belang noopt ons Hem aan te hangen, opdat wij Hem terstond om hulp kunnen vragen, in geval van eene wederinstorting; en onze dankbaarheid noopt ons Hem en Zijn Evangelie te dienen, Hem, die ons door het Evangelie heeft verlost en behouden.

2. Een van haar was Maria Magdalena, *van welke zeven duivelen uitgegaan waren*, een zeker voor een onzeker getal. Sommigen denken, dat zij zeer slecht en goddeloos geweest is, en dan kunnen wij onderstellen, dat zij de vrouw was, die eene zondares was geweest, en van wie even te voren melding is gemaakt, Hoofdst. 7 : 37. Dr. Lightfoot, die in sommige Talmudische schriften gevonden heeft, dat Maria Magdalena beteekent: *Maria de haarvlechtster*, denkt, dat dit op haar van toepassing is, daar zij in de dagen van hare ongerechtigheid en schande bekend was voor die *vlechtingen des haars*, die gesteld is tegenover een *eerbaar gewaad*, 1 Tim. 2 : 9. Maar ofschoon zij eene oneerbare vrouw is geweest, heeft zij op hare bekeering en verandering van levenswijze toch barmhartigheid verkregen, en is zij eene ijverige discipelin van Christus geworden. De grootste zondaren moeten niet wanhopen vergeving te verkrijgen, en hoe slechter iemand geweest is vóór zijne bekeering, hoe meer hij zich na de bekeering beijveren moet om iets voor Christus te doen. Of liever: zij was eene die zeer droefgeestig, zwaarmoedig, was geweest, en dan was zij waarschijnlijk Maria, de zuster van Lazarus, die eene vrouw was *bezwaard van geest*, en oorspronkelijk van Magdala afkomstig kon zijn, maar verhuisd was naar Bethanië. Deze Maria Magdalena was bij het kruis van Christus en bij Zijn graf, en, indien zij niet Maria, de zuster van Lazarus was, heeft deze bijzondere gunstgenoote van Christus òf toen Hem niet vergezeld, òf de evangelist heeft haar niet opgemerkt. Noch het een noch het ander kan door ons ondersteld worden, zegt Dr. Lightfoot. Evenwel moet hiertegen opgemerkt worden, dat Maria Magdalena genoemd wordt onder de vrouwen, *die Jezus gevolgd waren van Galilea*, Matth. 27 : 55, 56; terwijl Maria, de zuster van Lazarus te Bethanië woonde.

3. Eene andere was *Johanna, de huisvrouw van Chusas, den rentmeester van Herodes*. Zij was (volgens sommigen) zijne huisvrouw geweest, maar nu zijne weduwe, in gegoede omstandigheden. Indien zij nu zijne huisvrouw was, dan hebben wij reden te denken, dat haar *man*, hoewel tot aanzien en bevordering gekomen aan het hof van Herodes, het Evangelie had aangenomen, en er volkomen in bewilligde, dat zijne vrouw zoowel eene hoorderes van Christus zijn zou, als bij zou dragen tot Zijn onderhoud.

4. Er waren velen van haar, *die Hem dienden*

van hare goederen. Het was een blijk van het armoedige van den staat, waartoe Christus zich heeft vernederd, dat Hij dit noodig had, en van Zijne groote nederigheid en nederbuigendheid, dat Hij het aannam. Hoewel Hij rijk was, is Hij om onzentwil arm geworden, en heeft Hij van aalmoezen geleefd. Laat niemand zeggen, dat het beneden hem is, om iets aan de liefdadigheid zijner naasten verplicht te zijn, als hij door Gods voorzienigheid in bekrompen omstandigheden moet verkeeren; maar laat hij er om vragen en er dankbaar voor zijn. Christus wilde liever verplichting hebben aan Zijne bekende vrienden voor Zijn onderhoud en dat Zijner discipelen, dan ten laste te komen van vreemden in de steden en dorpen, waar Hij kwam om te prediken. Het is de plicht van hen, die onderwezen worden in het woord, om mede te deelen van alle goederen dengene, die hen onderwijst; en zij, die hierin mild zijn en blijmoedig, eeren den Heere met hunne goederen, en doen er een' zegen over komen.

4. Als nu eene groote schare bijeenvergaderde, en zij van alle steden tot Hem kwamen, zoo zeide Hij door gelijkenissen: 5. Een zaaier ging uit, om zijn zaad te zaaien. En als hij zaaide, viel het eene bij den weg, en werd vertreden, en de vogelen des hemels aten dat op. 6. En het andere viel op eene steenrots, en opgewassen zijnde, is het verdord, omdat het geene vochtigheid had. 7. En het andere viel in het midden van de doornen, en de doornen, mede opwassende, verstikten het. 8. En het andere viel op de goede aarde, en opgewassen zijnde, bracht het honderdvoudige vrucht voort. Dit zeggende, riep Hij: Wie ooren heeft om te hooren, die hoore. 9. En Zijne discipelen vraagden Hem, zeggende: Wat mag deze gelijkenis wezen? 10. En Hij zeide: U is het gegeven, de verborgenheden van het koninkrijk Gods te verstaan; maar tot de anderen spreek Ik in gelijkenissen, opdat zij ziende niet zien, en hoorende niet verstaan. 11. Dit nu is de gelijkenis: Het zaad is het woord Gods. 12. En die bij den weg bezaaid worden, zijn dezen, die hooren; daarna komt de duivel, en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden gelooven, en zalig worden. 13. En die op de steenrots bezaaid worden, zijn dezen, die, wanneer zij het gehoord hebben, het woord met vreugde ontvangen; en dezen hebben geenen wortel, die maar voor eenen tijd gelooven, en in den tijd der verzoeking wijken zij af. 14. En dat in de doornen valt, dezen zijn, die gehoord hebben, en henengaande verstikt worden door de zorgvuldigheden, en rijkdom, en wellusten des levens, en voldragen geene vrucht. 15. En dat in de goede aarde valt, zijn dezen, die, het woord gehoord hebbende, het in een eerlijk en goed hart bewaren, en in volstandigheid vruchten voortbrengen. 16. En niemand, die eene kaars ontsteekt, bedekt die met een vat, of zet ze onder een bed; maar zet ze op eenen kandelaar, opdat degenen die inkomen het licht zien mogen. 17. Want er is niets verborgen, dat niet openbaar zal worden, noch heimelijk, dat niet bekend zal worden, en in het openbaar komen. 18. Ziet dan, hoe gij hoort; want zoo wie heeft, dien zal gegeven worden; en zoo wie niet heeft, ook hetgene dat hij meent te hebben, zal van hem genomen worden. 19. En Zijne moeder en Zijne broeders kwamen tot Hem, en konden bij Hem niet komen vanwege de schare. 20. En Hem werd geboodschapt van eenigen, die zeiden: Uwe moeder en uwe broeders staan daar buiten, begeerende U te zien. 21. Maar Hij antwoordde en zeide tot hen: Mijne moeder en Mijne broeders zijn dezen, die Gods woord hooren, en datzelve doen.

De vorige paragraaf begon met een bericht van Christus' ijver in het prediken, vers 1; deze begint met een bericht van den ijver des volks om Hem te hooren, vers 4. Hij ging in iedere stad om te prediken; en nu zou men denken, dat zij zich tevreden zouden stellen met Hem te hooren, als Hij in hunne stad kwam (wij kennen de zoodanigen, die zich daarmede tevreden gesteld zouden hebben); maar er waren er, die „van alle steden tot Hem kwamen", die niet wilden wachten, totdat Hij tot hen kwam, en ook niet dachten, dat zij Hem nu genoeg gehoord hadden, toen Hij van hen wegging; maar Hem te gemoet gingen, als Hij tot hen kwam, en Hem volgden, als Hij van hen wegging. Hij heeft zich ook hierom niet voor verontschuldigd gehouden om nu naar die steden te gaan, wijl er uit die steden sommigen tot Hem gekomen waren; want, hoewel dezen er geweest zijn, was er in de meesten toch geen ijver genoeg om hen tot Hem te voeren, en daarom zal Hij — zoo groot is Zijne nederbuigende goedheid — tot hen gaan; want Hij is gevonden van hen, die Hem niet zochten, Rom. 10 : 20. Jes. 65 : 1.

Het schijnt, dat er een groote toeloop van menschen was. *Eene groote schare was bijeenvergaderd,* overvloed van visschen om er het net voor uit te werpen; en Hij was even bereid en gewillig om te leeren, als zij om onderwezen te worden. In deze verzen nu hebben wij:

I. Noodzakelijke en voortreffelijke regelen voor het hooren des woords in de gelijkenis van den zaaier, en de verklaring en toepassing er van, en dit alles hebben wij reeds twee malen meer uitvoerig gehad. Toen Christus deze gelijkenis voorstelde,

1. Waren de discipelen begeerig te weten wat er de beteekenis van was, vers 9. Zij vroegen Hem: „Wat mag deze gelijkenis wezen?" Wij behooren zeer ernstig te verlangen om de

ware bedoeling en de geheele strekking te kennen van het woord, dat wij hooren, opdat wij niet in dwaling zijn of slechts gebrekkige kennis hebben.

2. Christus maakte hen bewust van het groote voorrecht en voordeel, dat er voor hen in gelegen was om de gelegenheid te hebben van bekend te worden met de verborgenheid en de beteekenis van Zijn woord, welke gelegenheid anderen niet hadden: *U is het gegeven*, vers 10. Zij, die onderwijs van Christus begeeren te ontvangen, moeten weten en bedenken welk een voorrecht het is om door Hem onderwezen te worden, welk een onderscheidend voorrecht om in het licht — zulk een licht! — te worden geleid, terwijl anderen in duisternis — zulk eene duisternis, worden gelaten! Zalig zijn wij, en voor altijd de schuldenaars der vrije genade, indien de zelfde zaak, die voor anderen eene gelijkenis is, die slechts strekt om hen te vermaken, voor ons eene duidelijke waarheid is, door welke wij verlicht en bestuurd worden, en naar den regel waarvan wij worden gevormd.

Aangaande nu de gelijkenis zelve en de verklaring er van hebben wij op te merken, *a*. Dat het hart des menschen als de grond is voor het zaad van Gods woord; het is in staat het te ontvangen, en er vruchten van voort te brengen; maar, tenzij dat zaad er in gezaaid wordt, zal het niets goeds of van waarde voortbrengen. Wij hebben er dus voor te zorgen om zaad en grond tot elkander te brengen. Waartoe hebben wij het zaad in de Schrift, indien het niet gezaaid wordt? En waartoe hebben wij den grond in ons eigen hart, indien hij niet met dat zaad wordt bezaaid? *b*. Het welslagen van het zaad is over het algemeen naar den aard van den grond, al naar deze bereid, of niet bereid is, het zaad te ontvangen. Het woord Gods is ons. al naar wij zijn, een reuke des levens ten leven, of eene reuke des doods ten doode, *c*. De duivel is een listig en boosaardig vijand, die er zich op toelegt om ons te verhinderen ons nut en voordeel te doen met het woord Gods. Hij neemt het woord weg uit het hart van zorgelooze of onverschillige hoorders, *opdat zij niet zouden gelooven en zalig worden*, vers 12. Dit wordt hier bijgevoegd om ons te leeren. *a*. Dat wij niet zalig kunnen worden, zoo wij niet gelooven. Het woord des Evangelies zal voor ons geen Woord zijn ter behoudenis, tenzij het gevoegd is bij geloof. *b*. Dat de duivel daarom alles doet wat hij kan om ons van het geloof af te houden, zóó op ons te werken, dat wij het woord niet gelooven, als wij het hooren en lezen, of, zoo wij er voor het oogenblik acht op geven, het ons weer te doen vergeten, en het van ons te laten doorvloeien, Hebr. 2:1. *c*. Of, zoo wij het in gedachtenis houden, vooroordeelen er tegen in ons te wekken, of er ons van af te leiden naar iets anders, en dat alles doet hij, opdat wij niet zouden gelooven en zalig worden, opdat wij niet zouden gelooven en ons verblijden, terwijl hij gelooft en siddert. *d*. Waar het woord Gods met onverschilligheid wordt gehoord, daar zal men het gewoonlijk ook met minachting beschouwen. In de gelijkenis wordt er hier bijgevoegd, dat het zaad, dat bij den weg viel, vertreden werd, vers 5. Zij, die moedwillig hunne ooren sluiten voor het woord, vertreden het onder hunne voeten; zij *verachten het woord des Heeren*. *e*. Zij, op wie het woord wel *eenigen* indruk maakt, maar geen *diepen* en *duur*zamen indruk, zullen in tijden van beproeving hunne geveinsdheid aan den dag leggen, zooals het zaad op de steenrots, waar het geen wortel kon schieten, vers 13. Dezen gelooven voor een' tijd, eene wijle; hunne belijdenis belooft iets; maar in den tijd der verzoeking wijken zij af van hun goed begin. Hetzij de verzoeking ontstaat uit de vriendelijke lonkjes, of van het dreigend, misnoegd aanzien der wereld, zij worden er even gemakkelijk door overwonnen. *f*. De wellusten des levens zijn even gevaarlijke en noodlottige doornen om het goede zaad des woords te verstikken als alle andere zaken. Dit wordt er hier bijgevoegd, vers 14, maar wordt door de andere evangelisten niet vermeld. Zij, die niet verstikt zijn in de zorgvuldigheden des levens, noch verlokt zijn door de bedriegelijkheid van den rijkdom, maar roemen, dat zij daar dood voor zijn, kunnen toch afgehouden worden van den hemel door traagheid en onverschilligheid, de zucht tot gemak en genot. De verlustiging der zinnen kan de ziel verderven, zelfs zulke verlustigingen, die op zich zelven wettig of geoorloofd zijn, maar waaraan men zich al te veel overgeeft. *g*. Het is niet genoeg, dat er vrucht voortgebracht wordt, zij moet ook in volstandigheid worden voortgebracht, zij moet geheel rijp zijn. Indien zij dit niet is, dan is het, alsof er in het geheel geene vrucht was voortgebracht, want wat in Matthéüs en Markus gezegd wordt onvruchtbaar te zijn, is hetzelfde met wat hier gezegd wordt geene vrucht te voldragen; want voor het tot volkomenheid brengen van een werk is volharding noodig. *h*. De goede aarde, die goede vruchten voortbrengt, is een eerlijk en goed hart, welgezind om onderwijs te ontvangen, vers 15, een hart, vrij van zondige verontreiniging, en standvastig voor God en voor plicht. Een oprecht hart, een teeder hart, en een hart, dat *voor Zijn woord beeft*, is een eerlijk en goed hart, dat, het woord gehoord hebbende, het verstaat — zoo is het in Matthéüs, en het bewaart — zoo is het hier — gelijk de aarde het zaad niet slechts ontvangt, maar het bewaart; en de maag het voedsel of de medicijn niet slechts ontvangt, maar ook bewaart. *i*. Waar het woord wèl bewaard wordt, daar worden vruchten voortgebracht *in lijdzaamheid*. [1]) Ook dat is hier bijgevoegd. Er moet zoowel een geduldig verdragen als een geduldig wachten zijn, geduld onder het lijden van verdrukking en vervolging, welke ontstaan kan om den wille des woords, geduld om te volharden in goed doen. *j*. Uit aanmerking van dit alles moeten wij „toezien hoe wij hooren," vers 18, toezien op, ons wachten voor, de dingen, die ons zouden verhinderen ons voordeel te doen met het woord, dat wij hooren, bij en onder het hooren waken over ons hart, en toezien,

1) Vers 15, naar de Engelsche overzetting en de kantt. op den Statenbijbel.

dat het ons niet verraadt, toezien om niet zorgeloos en onachtzaam te hooren, en dat wij in geenerlei opzicht vooroordeelen koesteren tegen het woord, dat wij hooren, toezien op onze gemoedsgesteldheid, nadat wij het woord gehoord hebben, opdat wij, wat wij gewonnen hebben, niet weder verliezen.

II. Noodzakelijke onderrichtingen, gegeven aan hen, die bestemd zijn het woord te predidiken, en ook aan hen, die het hebben gehoord.

1. Zij, *die de gaven ontvangen hebben*, moeten haar *bedienen*. Leeraren, aan wie de prediking des Evangelies is toevertrouwd, menschen, die zich het woord ten nutte hebben gemaakt, en hierdoor in staat zijn om voor anderen nuttig te wezen, moeten zich beschouwen als lichtende kaarsen: leeraren moeten in plechtige, gezaghebbende prediking, en andere Christenen moeten in broederlijke, gemeenzame redenen en gesprekken hun licht verspreiden, want eene kaars moet niet bedekt worden met een vat, of onder een bed gezet worden, vers 16. Leeraren en Christenen moeten het licht der wereld zijn, *voorhoudende het woord des levens*. Hun licht moet schijnen voor de menschen, zij moeten niet slechts goed *zijn*, maar ook goed *doen*.

2. Wij moeten verwachten, dat hetgeen nu in het verborgen gedaan wordt, en uit ongeziene beweegredenen, weldra openbaar en bekend gemaakt zal worden, vers 17. Wat u in het verborgen toebetrouwd is, moet door u openbaar gemaakt worden, want uw Meester heeft u geene talenten gegeven om ze in de aarde te begraven, maar om er handel mede te doen. Laat hetgeen nu verborgen is, bekend gemaakt worden, want indien het niet openbaar gemaakt wordt *door u*, dan zal het openbaar gemaakt worden *tegen u*, het zal als getuigenis worden ingebracht van uw verraad.

3. De gaven, die wij hebben, zullen ons òf gelaten, òf van ons weggenomen worden, naar dat wij ze al of niet gebruiken tot eer van God en de stichting der broederen: *Zoo wie heeft, dien zal gegeven worden*, vers 18. Hij, die gaven heeft, en er goed mede doet, zal er meer ontvangen; hij, die zijn talent begraaft, zal het verliezen. Van hem, die niet heeft, zal weggenomen worden ook dat hij heeft. Zoo staat het in Markus; hetgeen hij *meent te hebben*, zoo is het in Lukas. De genade, die verloren is, was slechts *schijnbare* genade, zij is nooit *echt* geweest. Wat de menschen niet *gebruiken* hebben zij slechts *in schijn*; en een vertoon van Godsdienst zal verloren en verbeurd worden. *Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet*, 1 Joh. 2 : 19. Laat ons wel toezien, dat wij wezenlijk genade hebben, dat *de wortel der zaak in ons gevonden wordt*. Dat is een goed deel hetwelk hun, die het hebben, nooit ontnomen zal worden.

III. Groote bemoediging, gegeven aan hen, die zich *getrouwe hoorders betoonen van het woord*, door *daders te zijn van het werk*, in een bijzonder voorbeeld van Christus' achting voor Zijne discipelen, door hen boven Zijne naaste bloedverwanten te stellen, vers 19—21, waarvan wij het verhaal reeds tweemaal gehad hebben. Merk op:

1. Welk een toeloop er was naar Christus. Er waren zoo vele menschen om Hem heen, dat men niet kon genaken tot Hem, die, welk een gedrang er ook om Hem heen was, zich toch niet van Zijne hoorders weg liet dringen.

2. Sommigen van Zijne naaste bloedverwanten toonden de minste begeerte om Hem te hooren. In plaats van *naar binnen* te gaan, wat zij gemakkelijk gekund hadden, zoo zij slechts bij tijds waren gekomen, begeerende *Hem te hooren*, stonden zij *buiten*, begeerende *Hem te zien*, en waarschijnlijk, bedoelden zij slechts, uit dwaze vrees, dat Hij oververmoeid zou worden door te spreken, Hem te noodzaken Zijne rede af te breken.

3. Jezus Christus wilde liever bezig zijn met Zijn werk, dan spreken met Zijne vrienden. Hij wilde niet ophouden met prediken, om met Zijne *moeder* en Zijne *broeders* te gaan spreken, want het was Zijne spijs en drank om aldus bezig te zijn.

4. Het behaagt Christus om diegenen als Zijne naaste en dierste betrekkingen te erkennen, die het woord Gods hooren en doen; zij zijn Hem meer dan Zijne moeder en broeders.

22. En het geschiedde in één van die dagen, dat Hij in een schip ging, en Zijne discipelen met Hem; en Hij zeide tot hen: Laat ons overvaren naar de andere zijde van het meer. En zij staken af. 23. En als zij voeren, viel Hij in slaap; en er kwam een storm van wind op het meer, en zij werden vol waters, en waren in nood. 24. En zij gingen tot Hem, en wekten Hem op, zeggende: Meester, Meester, wij vergaan! En Hij, opgestaan zijnde, bestrafte den wind, en de watergolven; en zij hielden op, en er werd stilte. 25. En Hij zeide tot hen: Waar is uw geloof? Maar zij, bevreesd zijnde, verwonderden zich, zeggende tot elkander: Wie is toch deze, dat Hij ook de winden en het water gebiedt, en zij zijn Hem gehoorzaam? 26. En zij voeren voort naar het land der Gadarénen, hetwelk is tegenover Galiléa. 27. En als Hij aan het land uitgegaan was, ontmoette Hem een zeker man uit de stad, die van over langen tijd met duivelen was bezeten geweest; en was met geene kleederen gekleed, en bleef in geen huis, maar in de graven. 28. En hij, Jezus ziende, en zeer roepende, viel voor Hem neder, en zeide met eene groote stem: Wat heb ik met u te doen, Jezus, gij Zone Gods des Allerhoogsten? Ik bid u, dat gij mij niet pijnigt. 29. Want Hij had den onreinen geest geboden, dat hij van den mensch zoude uitvaren; want hij had hem menigen tijd bevangen gehad; en hij werd met ketenen en met boeien gebonden, om bewaard te zijn; en hij verbrak

de banden, en werd van den duivel gedreven in de woestijnen. 30. En Jezus vraagde hem, zeggende: Welke is uw naam? En hij zeide: Légio. Want vele duivelen waren in hem gevaren. 31. En zij baden Hem, dat Hij hun niet gebieden zoude in den afgrond henen te varen. 32. En aldaar was eene kudde veler zwijnen, weidende op den berg; en zij baden Hem, dat Hij hun wilde toelaten in deze te varen. En Hij liet het hun toe. 33. En de duivelen, uitvarende van den mensch, voeren in de zwijnen; en de kudde stortte van de steilte af in het meer, en versmoorde. 34. En die ze weidden, ziende hetgeen geschied was, zijn gevlucht, en henengaande boodschapten het in de stad en op het land. 35. En zij gingen uit om te zien hetgeen geschied was, en kwamen tot Jezus, en vonden den mensch, van welken de duivelen uitgevaren waren, zittende aan de voeten van Jezus, gekleed en wel bij zijn verstand; en zij werden bevreesd. 36. En ook die het gezien hadden, verhaalden hun, hoe de bezetene was verlost geworden. 37. En de geheele menigte van het omliggende land der Gadarénen baden Hem, dat Hij van hen wegging; want zij waren met groote vreeze bevangen. En Hij, in het schip gegaan zijnde, keerde wederom. 38. En de man, van welken de duivelen uitgevaren waren, bad Hem, dat hij mocht bij Hem zijn. Maar Jezus liet hem van zich gaan, zeggende: 39. Keer weder naar uw huis, en vertel, wat groote dingen u God gedaan heeft. En hij ging henen door de geheele stad, verkondigende, wat groote dingen Jezus hem gedaan had.

Wij hebben hier twee groote, majestueuze blijken van de macht van onzen Heere Jezus, die wij te voren reeds gehad hebben — Zijne macht over de *winden*, en Zijne macht over de *duivelen*, zie Markus 4 : 5.

I. Zijne macht over de winden, die *machten der lucht*, die zulke verschrikkingen zijn voor den mensch, inzonderheid op zee, en den dood van zeer velen veroorzaken. Merk op:

1. Christus gebood Zijnen discipelen in zee te gaan, opdat Hij Zijne heerlijkheid zou openbaren op het water in het stillen der baren, en eene daad van vriendelijkheid zou doen aan een' armen bezetene aan de overzijde van het water. „Hij ging in een schip met Zijne discipelen," vers 22. Zij, die Christus' bevelen gehoorzamen, kunnen zich verzekerd houden van Zijne tegenwoordigheid. Als Christus Zijne discipelen zendt, gaat Hij met hen. En zij, met wie Christus is, kunnen overal onbevreesd heengaan. *Hij zeide: Laat ons overvaren aan de andere zijde van het meer*, want Hij had daar een goed werk te verrichten. Hij zou met een kleinen omweg over land hebben kunnen gaan, maar Hij verkoos over het water te gaan, ten einde Zijne wonderwerken te toonen in de diepte.

2. Zij, die bij kalm weder in zee steken, ja zelfs op het woord van Christus, moeten zich toch bereiden op een' storm, en op het uiterste gevaar in dien storm. *Er kwam een storm van wind op het meer*, vers 23, alsof hij dáár was, en nergens anders. En weldra werd hun schip zóó geslingerd door de baren, dat het vol waters werd, en zij in nood waren, in levensgevaar. Wellicht had de duivel, die de overste is van de macht der lucht, en die onder de toelating Gods winden doet ontstaan, eenig vermoeden, naar aanleiding van eenige woorden, die Christus wellicht gesproken had van aan de andere zijde van het meer te gaan ten einde het legioen duivelen uit te werpen uit den armen bezetene, en daarom dien storm wierp tegen het schip, waarin Hij zich bevond, met het doel, om het, zoo mogelijk, te doen zinken, en alzoo Zijne overwinning te voorkomen.

3. Christus sliep in dien storm, vers 23. Een weinig lichamelijke verkwikking is Hem noodig, en Hij wilde die genieten, wanneer dit Hem het minst hinderde in Zijn' arbeid. De discipelen van Christus kunnen de genaderijke tegenwoordigheid hebben van Christus op zee, en in een' storm, en toch schijnt het alsof Hij slaapt; Hij komt hen wellicht niet dadelijk te hulp, neen, zelfs niet, wanneer de nood op het uiterste gekomen schijnt. Aldus wil Hij hun geloof en hunne lijdzaamheid beproeven, en hen er toe brengen om Hem door hun gebed te doen opwaken, en alzoo hunne uitredding des te meer welkom te doen zijn, als zij ten laatste tot stand wordt gebracht.

4. Eene klacht tot Christus wegens ons gevaar en de benauwdheid, waarin Zijne kerk verkeert, is voldoende om Hem te doen opwaken en ons ter hulp te komen, vers 24, *Meester, Meester!* riepen zij, *wij vergaan!* Het middel om onze vrees tot bedaren te brengen is, om er mede tot Christus te gaan, en ze Hem te kennen te geven. Zij, die in oprechtheid Christus *Meester* noemen, en Hem met vurigheid van geloof aanroepen als *hun Meester*, kunnen er van verzekerd wezen, dat Hij hen niet zal laten omkomen. Voor arme zielen, die onder bewustheid zijn van schuld, en in vrees voor den toorn Gods, is geene verlichting zoo kostelijk en afdoend, als om tot Christus te gaan, en Hem *Meester* te noemen, en te zeggen: „Zoo Gij mij niet helpt en redt, moet ik omkomen."

5. Het is het werk van Christus om stormen tot bedaren te brengen, gelijk het Satans werk is om ze te doen ontstaan. Christus kan dit doen, Hij heeft het gedaan, Hij verlustigt zich er in om het te doen, want Hij is gekomen om vrede op aarde te verkondigen. *Hij bestrafte den wind en de watergolven*, en onmiddellijk hielden zij op, vers 24; niet zooals op andere tijden, langzamerhand, maar plotseling werd er stilte. Aldus toonde Christus, dat Hij, hoe de duivel er ook aanspraak op maakt de overste

van de macht der lucht te zijn, hem toch ook hier gebonden houdt.

6. Als ons gevaar voorbij is, dan betaamt het ons ons te schamen om onze vreeze, en aan Christus de eere te geven van Zijne macht. Toen Christus storm en watergolven tot bedaren had gebracht, waren zij verblijd, omdat zij gestild waren, Ps. 107 : 30. En toen *a.* Bestraft Christus hen om hunne buitensporige vrees: *Waar is uw geloof?* vers 25. Er zijn velen, die wel *waar geloof* hebben, maar zij moeten het nog zoeken, als zij het reeds hebben te oefenen. Zij sidderen, en zijn ontmoedigd, als de omstandigheden er dreigend voor hen uitzien. Eene kleinigheid maakt hen moedeloos, en waar is dan hun geloof? *b.* Zij geven Hem de eere Zijner macht: *Zij, bevreesd zijnde, verwonderden zich.* Zij, die den storm hadden gevreesd, hebben, nu het gevaar voorbij was, met goede reden Hem gevreesd, die den storm had gestild, en zij *zeiden tot elkander, Wie is toch deze!* Wèl hadden zij mogen zeggen: „Wie is een God, gelijk Gij?" Want het is Gods kroonrecht *het bruisen der zeeën te stillen, het bruisen harer golven,* Ps. 65 : 8.

II. Zijne macht over den duivel, dan overste van de macht der lucht. In de gebeurtenis, die nu verhaald zal worden, komt Hij tot sterker worsteling met hem, dan toen Hij de winden gebood. Nadat de storm gestild was, kwamen zij terstond tot de haven hunner begeerte, in „het land der Gadarenen", en gingen er aan land, vers 26, 27; en weldra ontmoette Hij, wat Zijn werk was, om hetwelk te verrichten Hij het wèl der moeite waard heeft geacht, om den storm te trotseeren.

Wij hebben zeer veel te leeren uit dit verhaal betreffende deze wereld van helsche, booze geesten, die, hoewel zij nu gewoonlijk niet op dezelfde wijze werken als toen, ons toch wel reden geven om er ten allen tijde op onze hoede tegen te zijn.

1. Deze booze geesten zijn zeer talrijk. Zij, door welke deze enkele man was bezeten, noemden zich *Legio,* vers 30, *want vele duivelen waren in hem gevaren; van over langen tijd was hij met duivelen bezeten geweest,* vers 27. Maar zij, die hem reeds lang hadden bezeten, hebben wellicht, — daar zij op de eene of andere wijze de komst van den Zaligmaker hadden voorzien, om hen aan te vallen, en bevindende, dat zij dit door den storm, dien zij hadden verwekt, niet hadden kunnen voorkomen, — om versterking gezonden, daar zij nu tot een beslissenden slag wilden komen, in de hoop van Hem nu te sterk te zullen zijn, die reeds zoo vele onreine geesten had uitgeworpen, en Hem thans de nederlaag te doen lijden. Zij waren, of wilden ten minste geacht worden, een legioen te zijn, schrikkelijk als slagorden met banieren; en nu ten minste, *te zijn,* wat het *twintigste legioen* van het Romeinsche leger, dat gedurende langen tijd te Chester in garnizoen lag, *heette legio victrix — een overwinnend legioen.*

2. Zij hebben een ingewortelden haat tegen den mensch en zijne vertroostingen en geriefelijkheden. Deze man, die zoo lang door de duivelen was bezeten, onder hun' invloed zijnde, *was met geene kleederen gekleed, en bleef in geen huis,* vers 27, hoewel kleeding en woning twee van de noodzakelijke steunselen dezes levens zijn. En dewijl de mensch eene natuurlijke vreeze heeft voor de woningen der dooden, dwongen zij dien mensch in de graven te verblijven, ten einde hem aldus des te meer eene verschrikking te doen zijn voor zich zelven en voor allen, die hem omringden, zoodat zijne ziel even veel reden had als de ziel van wie ook, om het leven moede te zijn, en „verworging en dood te kiezen," veeleer dan het leven.

3. Zij zijn sterk, woest en ontembaar, zij verafschuwen het om onder bedwang te zijn: *Hij werd met ketenen en boeien gebonden,* ten einde zich zelven en anderen geen kwaad te kunnen doen, maar *hij verbrak de banden,* vers 29. Zij, die zich door niemand laten regeeren, toonen hiermede, dat zij onder de heerschappij zijn van Satan, en dit is de taal van de zoodanigen betreffende God en Christus, hunne beste vrienden, die hen noch *van* iets, noch *tot* iets willen binden dan tot hun eigen welzijn: *Laat ons hunne banden verscheuren. Hij werd van den duivel gedreven.* Zij, die onder Christus' heerschappij zijn, worden liefelijk getrokken met menschenzelen, met touwen der liefde; zij, die onder de heerschappij des duivels zijn, worden woest en met geweld *gedreven.*

4. Zij zijn in woede ontstoken tegen onzen Heere Jezus, en hebben een grooten angst *voor,* en afgrijzen *van,* Hem. Toen de man, die door hen bezeten was, en die sprak, zooals zij wilden, dat hij spreken zou, Jezus zag, kreet hij, als iemand, die in doodsbenauwdheid is, en viel voor Hem neder, om Zijn' toorn af te bidden, en erkende Hem als Zone Gods, des Allerhoogsten, die oneindig boven hem en machtiger was dan hij; maar betuigde, dat hij niet in verbond was met Hem (hetgeen de Godslasterlijke vitterij van de schriftgeleerden en Farizeën wel tot zwijgen had moeten brengen). *Wat heb ik met u te doen?* De duivelen zijn noch gezind om Christus dienst te bewijzen, noch hebben eenigerlei verwachting om voordeel door of van Hem te verkrijgen. *Wat hebben wij met u te doen?* Maar zij vreesden Zijne macht en Zijn' toorn. Zij zeggen niet: „Ik smeek U, behoud mij," maar *ik bid u, dat gij mij niet pijnigt.* Zie, wiens taal zij spreken, die slechts vreeze hebben voor de hel, als eene plaats der pijniging, maar geene begeerte hebben naar den hemel, als eene plaats van heiligheid en liefde.

5. Zij staan volkomen onder het bevel en onder de macht van onzen Heere Jezus, en zij wisten het, want *zij baden Hem dat Hij hun niet gebieden zou in den afgrond te varen,* in de plaats hunner pijniging, hetgeen Hij, zij erkennen het, gemakkelijk en met recht kon doen. O welk eene vertroosting is het voor het volk des Heeren, dat al de machten der duisternis onder het bedwang zijn van den Heere Jezus! Hij heeft hen allen geketend. Hij kan, wanneer het Hem behaagt, hen naar hunne eigene plaats doen heengaan.

6. Zij scheppen er behagen in kwaad te doen. Toen zij bevonden, dat zij genoodzaakt zouden worden om van dien armen mensch uit te gaan,

baden zij, dat Christus hun zou toelaten om in eene kudde zwijnen te varen, vers 32. Toen de duivel voor het eerst den mensch in een' ongelukkigen toestand bracht, heeft hij ook een vloek gebracht over de gansche schepping, en zij werd zijner vijandschap onderworpen, en als een voorbeeld van deze zijne algemeene vijandschap zien wij hier, hoe hij, toen hij den man niet kon verderven, de zwijnen heeft willen verderven. Indien hij de menschen niet kan schaden in hunne lichamen, zal hij hen schaden in hunne bezittingen, die somwijlen eene groote verzoeking blijken te zijn, om de menschen van Christus af te houden, zooals dit hier ook het geval was. Christus liet hun toe in de zwijnen te varen, om het land tot de overtuiging te brengen van het kwaad, dat de duivel er kon doen, indien Hij het hem toeliet. Niet zoodra hadden de duivelen er het verlof toe ontvangen, of zij voeren in de zwijnen; en niet zoodra waren zij er in gevaren, of de gansche kudde stortte zich van de steilte af in het meer, en verdronk. Want het is een wonder van genade, indien zij, die door Satan bezeten worden, niet in het verderf worden gestort. Dit, en nog andere voorbeelden, toont, dat deze brieschende leeuw en roode draak zoekt wat en wien hij zou kunnen verslinden.

7. Als de macht des duivels in eene ziel is verbroken, dan herstelt zich die ziel en komt weder in een' rechten gemoedstoestand, hetgeen veronderstelt, dat zij, die door Satan worden bezeten, zich zelven niet meer bezitten. *De mensch, van welken de duivelen uitgevaren waren, zat aan de voeten van Jezus,* vers 35. Zoolang hij onder de macht des duivels was, zou hij zich vijandig op Jezus hebben willen werpen; maar nu zit hij aan Zijne voeten, hetgeen een teeken is, dat hij weder wel bij zijn verstand was gekomen. Indien God ons bezit, dan laat Hij ons het bestuur over, en het genot van, onszelven behouden; maar als Satan ons bezit, berooft hij ons van beiden. Laat dan zijne macht in onze ziel worden verbroken, en laat Hij komen, die recht heeft op ons hart, en laat ons Hem ons hart geven, want nooit behooren wij méér ons zelven toe, dan wanneer wij Hem toebehooren.

Laat ons nu zien wat dit wonder van het uitwerpen van een legioen duivelen uit dezen mensch uitgewerkt heeft. *a.* Wat dit heeft uitgewerkt bij de lieden van die landstreek, die er hunne zwijnen door verloren hadden: *Die ze weidden, ziende hetgeen geschied was, zijn gevlucht; en heengaande boodschapten het in de stad en op het land,* vers 34, met het doel wellicht van het volk tegen Christus op te zetten. Zij *verhaalden, hoe de bezetene was verlost geworden,* vers 36, dat het geschied was, door de duivelen in de zwijnen te doen varen, hetgeen eene hatelijke voorstelling der zaak kon zijn, alsof Christus den mensch niet anders uit hunne macht had kunnen verlossen dan door hun de zwijnen over te leveren. Het volk ging uit om te zien wat er geschied was, er onderzoek naar te doen, *en zij werden bevreesd,* vers 35; *zij werden met groote vreeze bevangen,* vers 37; zij waren er door verrast en verbaasd, en wisten niet wat zij er van zeggen zouden. Zij dachten meer aan de vernieling der zwijnen, dan aan de verlossing van hun armen, gekwelden naburr, en hoe het land nu van de verschrikking van zijn waanzin was bevrijd, en daarom *baden Hem de geheele menigte, dat Hij van hen wegging* uit vreeze, dat Hij nog meer oordeelen over hen zou brengen, terwijl toch in werkelijkheid niemand voor Christus bevreesd behoeft te wezen, die zijne zonden wil nalaten, en zich aan Christus wil overgeven. Maar Christus hield hen aan hun woord: Hij ging in het schip en keerde terug. Diegenen verliezen hun' Zaligmaker en hunne hoop in Hem, die hunne zwijnen liever hebben. *b.* Welke uitwerking dit had op den armen mensch, die er door hersteld was geworden. Hij *begeerde* Christus' bijzijn even sterk, als anderen het *vreesden.* Hij *bad Hem, dat hij mocht bij Hem zijn,* zoo als anderen bij Hem waren, die Hij van booze geesten en krankheden genezen had, vers 2, dat Christus hem een Beschermer en Leeraar zou zijn, en dat hij Christus tot een naam zou zijn en tot lof. Hij was er afkeerig van om onder deze ruwe en verdierlijkte Gadarenen te verwijlen, die begeerden, dat Christus van hen zou weggaan. *Verzamel mijne ziel niet met deze zondaren!* [1]) Maar Christus wilde hem niet medenemen, Hij zond hem naar huis, om aan hen, die hem kenden, te verkondigen wat groote dingen God hem gedaan heeft, opdat hij aldus een zegen zou worden voor zijn land, zooals hij er te voren een last en kwelling voor geweest was. Soms moeten wij ons de voldoening zelfs van geestelijke voordeelen en vertroostingen ontzeggen, om de gelegenheid te hebben anderen van dienst te zijn. Wellicht heeft Christus geweten, dat, wanneer hun toorn over het verlies hunner zwijnen een weinig bekoeld was, zij in betere gezindheid zouden zijn om over het wonder na te denken, en daarom liet Hij den man bij hen blijven als een levend gedenkteeken er van, en om hen voortdurend te kunnen vermanen ten goede.

40. En het geschiedde, als Jezus wederkeerde, dat Hem de schare ontving; want zij waren allen Hem verwachtende. 41. En zie er kwam een man, wiens naam was Jaïrus, en hij was een overste der synagoge; en hij viel aan de voeten van Jezus, en bad Hem, dat Hij in zijn huis wilde komen. 42. Want hij had eene eenige dochter, van omtrent twaalf jaren, en deze lag op haar sterven. En als Hij henenging, zoo verdrongen Hem de scharen. 43. En eene vrouw, die twaalf jaren lang den vloed des bloeds gehad had, welke al haren leeftocht aan medicijnmeesters te koste gelegd had, en van niemand had kunnen genezen worden. 44. Van achteren tot Hem komende, raakte zij den zoom Zijns kleed aan; en terstond stelpte de

1) Ps. 26 : 9 naar de Engelsche overzetting en de Kantt. op den Statenbijbel.

vloed haars bloeds. 45. En Jezus zeide: Wie is het, die Mij heeft aangeraakt? En als zij het allen loochenden, zeide Petrus en die met hem waren: Meester, de scharen drukken en verdringen U, en zegt Gij: Wie is het, die Mij aangeraakt heeft? 46. En Jezus zeide: Iemand heeft Mij aangeraakt; want Ik heb bekend, dat kracht van Mij uitgegaan is. 47. De vrouw nu, ziende dat zij niet verborgen was, kwam bevende, en voor Hem nedervallende verklaarde Hem voor al het volk, om wat oorzaak zij Hem aangeraakt had, en hoe zij terstond genezen was. 48. En Hij zeide tot haar: Dochter, wees welgemoed, uw geloof heeft u behouden; ga henen in vrede. 49. Als Hij nog sprak, kwam er een van het huis des oversten der synagoge, zeggende tot hem: Uwe dochter is gestorven; wees den Meester niet moeielijk. 50. Maar Jezus, dat hoorende, antwoordde hem, zeggende: Vrees niet; geloof alleenlijk, en zij zal behouden worden. 51. En als Hij in dat huis kwam, liet Hij niemand inkomen, dan Petrus, en Jakobus, en Johannes, en den vader en de moeder des kinds. 52. En zij schreiden allen, en maakten misbaar over hetzelve. En Hij zeide: Schreit niet; zij is niet gestorven, maar zij slaapt. 53. En zij belachten Hem, wetende dat zij gestorven was. 54. Maar als Hij ze allen uitgedreven had, greep Hij hare hand en riep, zeggende: Kind, sta op. 55. En haar geest keerde weder, en zij is terstond opgestaan; en Hij gebood dat men haar te eten geven zoude. 56. En hare ouders ontzetten zich; en Hij beval hun, dat zij niemand zouden zeggen hetgeen geschied was.

Christus werd verdreven door de Gadarenen, zij waren Hem moede, en wilden zich gaarne van Hem ontdoen. Maar toen Hij het meer had overgestoken en terugkeerde tot de Galileërs, hebben dezen Hem met blijdschap ontvangen, want zij wenschten en verwachten allen Zijne terugkomst, en daarom heetten zij Hem van harte welkom, vers 40. Indien sommigen de gunsten niet willen aannemen, die Christus hun biedt, anderen willen het wèl. Indien de Gadarenen zich niet laten verzamelen, zijn er toch velen, onder wie Christus verheerlijkt zal worden. Nadat Christus Zijn werk aan de andere zijde van het water volbracht had, keerde Hij terug, en vond nieuw werk te doen in de plaats van waar Hij gekomen was. Aan hen, die er zich toe begeven om goed te doen, zal de gelegenheid er voor nooit ontbreken. De armen en nooddruftigen hebt gij altijd met u.

Evenals in Matthéüs en Markus hebben wij ook hier twee wonderen, die als in elkander gevlochten zijn — de opwekking van het dochtertje van Jaïrus, en de genezing der vrouw, die den vloed des bloeds had, toen Hij zich, omringd van eene groote schare van menschen, op weg naar het huis van Jaïrus bevond. Wij hebben hier:

I. Een openbaar verzoek aan Christus van een overste der synagoge, wiens naam was Jaïrus, ten behoeve van zijn dochtertje, dat zeer krank was, en, naar allen, die haar omringden, vreesden, „op haar sterven lag." Dit verzoek was zeer nederig en eerbiedig. Jaïrus, hoewel hij een overste was, *viel aan de voeten van Jezus*, Hem aldus erkennende als een Overste boven hem. Hij was zeer dringend. Hij *bad Hem, dat Hij in zijn huis wilde komen*, het *geloof*, of ten minste de *gedachte*, van den overste over honderd niet hebbende, die van Christus slechts begeerde, dat Hij het woord der genezing op een' afstand zou spreken. Maar Christus bewilligde in zijn verzoek; Hij ging met hem. Het krachtige geloof zal geprezen, maar het zwakke geloof toch niet worden verworpen. In huizen, waar ziekte en dood zijn, is de tegenwoordigheid van Christus zeer begeerenswaardig. Toen Christus heenging, *verdrongen Hem de scharen*, sommigen uit nieuwsgierigheid om Hem te zien, anderen uit genegenheid voor Hem. Laat ons niet klagen over gedrang der scharen, zoo wij slechts op den weg des plichts zijn en goed doen; maar anders zal ieder verstandig mensch zich zoo veel mogelijk op een' afstand houden van zulk een gedrang.

II. Hier is eene vrouw, die zich in stilte, in het geheim tot Christus wendt om genezing. Het is eene vrouw, die krank was door den vloed des bloeds, die haar lichaam ondermijnde en hare beurs ledig maakte, want zij had *al haren leeftocht aan medicijnmeesters te koste gelegd*, maar was er niet beter door geworden, vers 43. Wegens den aard harer krankheid wilde zij er niet gaarne in het openbaar over klagen (overeenkomstig de ingetogenheid van hare sexe schuwde zij zelfs om er van te spreken), en daarom nam zij de gelegenheid te baat om tot Christus te komen in het midden der menigte: hoe meer menschen er waren, dacht zij, hoe minder het waarschijnlijk was, dat zij opgemerkt zou worden. Haar *geloof* was zeer *sterk*, want zij twijfelde niet, of zij zou door de bloote aanraking van den zoom Zijns kleeds genezen worden, daar zij Hem beschouwde als zulk eene volle bron van zegeningen, dat zij, als het ware, Hem hare genezing kon ontstelen, zonder dat Hij het bemerkte. Zoo is menige ziel genezen en geholpen en behouden door Christus, toen zij, als verloren was in eene menigte, en niemand acht op haar sloeg. De vrouw ontwaarde terstond eene verandering ten goede in zich, en dat zij van hare kwaal was genezen, vers 44. Gelijk de geloovigen troostrijke gemeenschap hebben met Christus, zoo hebben zij ook troostrijke mededeelingen van Hem *incognito* — in het verborgen, eene spijze om te eten, die de wereld niet weet, eene blijdschap, waarmede geen vreemde zich kan vermengen.

III. Wij hebben nu de ontdekking van deze geheime genezing tot eer zoowel van den Geneesmeester als van de kranke.

1. Christus bemerkt, dat er eene genezing gewrocht is: *er is kracht van Mij uitgegaan*,

vers 46. Zij, die genezen zijn door de kracht, die van Christus is uitgegaan, moeten het erkennen, want Hij weet het. Hij spreekt er hier van, niet bij wijze van klacht, alsof Hij er door verzwakt of wel verongelijkt was, maar in welbehagen. Het was Hem eene verlustiging, dat kracht van Hem was uitgegaan om goed te doen, en Hij heeft dit ook de geringsten niet misgund; zij waren er even welkom aan, als aan het licht en de warmte der zon. Ook was er, wijl er kracht van Hem was uitgegaan, daarom niet minder kracht in Hem gebleven, want Hij is eene overvloeiende fontein.

2. De arme kranke erkent nu haren toestand, en de weldaad, die zij had ontvangen: *De vrouw nu, ziende, dat zij niet verborgen was, kwam bevende, en voor Hem nedervallende, verklaarde Hem voor al het volk, om wat oorzaak zij Hem aangeraakt had,* vers 47. De overweging, dat wij voor Christus niet verborgen kunnen blijven, moet ons er toe brengen ons hart voor Hem uit te storten, al onze zonde en al ons verdriet voor Hem bloot te leggen. Waar een zaligmakend geloof is, kan toch ook nog een *beven* zijn. Zij had Hem aangeraakt, omdat zij geloofde, dat die aanraking haar zou genezen, en zoo was het ook. Christus' patienten behooren elkander hunne ervaringen mede te deelen.

3. De groote Geneesmeester bevestigt hare genezing en zendt haar weg met de vertroosting er van: *Zijt welgemoed, uw geloof heeft u behouden,* vers 48. Jakob heeft Izak's zegen steelswijze verkregen, en door eene list, maar toen het bedrog ontdekt was, heeft Izak hem voorbedachtelijk bevestigd. Hij werd op slinksche wijze verkregen, maar het werd openlijk bekrachtigd. Evenzoo ook deze genezing. *Hij is gezegend, ook zal hij gezegend zijn,* zoo ook hier: Zij *is* genezen, en *zal* genezen *zijn,*

IV. Hier is eene bemoediging voor Jaïrus om de macht van Christus niet te mistrouwen, hoewel zijne dochter nu gestorven was, en zij, die hem de tijding er van brachten hem aanrieden om den Meester nu niet verder om haar moeielijk te zijn. *Vrees niet,* zeide Christus, *geloof alleenlijk.* Ons geloof in Christus moet stoutmoedig zijn, evenals wij ook in onzen ijver voor Hem stoutmoedig moeten zijn. Zij, die gewillig zijn om iets voor Hem te doen, kunnen er staat op maken, dat Hij groote dingen voor hen zal doen, boven hetgeen zij kunnen bidden of denken. Als de kranke gestorven is, is er geene plaats meer voor het gebed, of voor het gebruik der middelen; hier echter, hoewel het kind gestorven is: *geloof alleenlijk,* en alles zal wel zijn. *Post mortem medicus — na den dood den doctor te roepen* is ongerijmd, maar niet *post mortum Christus — Christus na den dood aan te roepen.*

V. De toebereidselen om haar tot het leven terug te roepen.

1. Christus' keuze van hen, die getuigen moesten zijn van het wonder. Eene *schare* volgde Hem, maar zij waren wellicht ruw en luidruchtig; het was ook niet voegzaam om zulk eene schare in het huis van een aanzienlijk man te laten komen, vooral niet, nu het gezin in rouw en droefheid was; daarom zond Hij hen weg, maar niet omdat Hij bevreesd was het wonder voor hunne onderzoekende blikken te laten geschieden; want Lazarus en den zoon der weduwe heeft Hij ten aanschouwe van allen opgewekt. Hij nam niemand mede dan Petrus en Jakobus en Johannes, het driemanschap onder Zijne discipelen, waarmede Hij het vertrouwelijkste was, bedoelende, dat deze drie, en de ouders van het kind de eenige toeschouwers zouden zijn van het wonder, daar zij een voldoend getal uitmaakten om er de waarheid van te getuigen.

2. Hoe Hij de rouwbedrijvenden in hun misbaar beteugelde. *Zij schreiden allen en maakten misbaar,* want het schijnt een aanvallig kind geweest te zijn, dierbaar niet slechts aan hare ouders, maar ook aan verwanten en naburen. Maar Christus zegt hun niet te weenen; want zij is niet dood, maar slaapt. Hij bedoelde dit voor haar bijzonder geval, dat zij niet dood was voor altijd, maar dat zij weldra weder tot het leven terug zal keeren, zoodat het voor hare vrienden zou wezen, alsof zij slechts eenige uren had geslapen. Maar het is van toepassing op allen, die in den Heere sterven; daarom moeten wij niet om hen treuren als degenen, die geene hope hebben, want voor hen is de dood slechts een slaap, niet slechts omdat hij eene rust is van den arbeid en de moeite van dit leven, maar ook omdat er eene opstanding zal zijn, een opwaken en weder opstaan tot al de heerlijkheid van de dagen der eeuwigheid. Het was een troostrijk woord, dat Christus sprak tot deze treurenden, maar zij hebben het goddelooslijk bespot, en hebben Hem er om belachen; hier was aldus eene parel, geworpen voor de zwijnen. Zij waren onwetend omtrent de Schriften van het Oude-Testament, die het als iets ongerijmds bespotten om den dood een slaap te noemen. Maar uit dat kwade is toch dit goede voortgekomen, dat de waarheid van het wonder er door werd aangetoond, want zij wisten, dat het kind was gestorven, zij waren er zeker van, en daarom heeft niets dan de kracht Gods haar in het leven terug kunnen roepen. Wij bevinden niet, dat Hij antwoordde, maar weldra heeft Hij zich verklaard, tot hunne overtuiging, hoop ik, zoodat zij nooit meer Zijn woord hebben belachen. Maar Hij dreef hen allen uit, vers 54. Zij waren onwaardig om van dit wonderwerk getuigen te zijn. Zij, die in het midden van hun rouwbedrijf zoo vroolijk waren, dat zij lachten om hetgeen Hij zeide *te zullen doen,* hebben wellicht iets gevonden waarover zij konden lachen in hetgeen Hij *gedaan heeft,* en daarom worden zij met recht uitgedreven.

VI. Haar wederkeeren tot het leven, na een kort verblijf *in de gemeente der dooden. Hij greep hare hand* (zooals wij doen, als wij iemand uit den slaap willen opwekken en overeind helpen), en *Hij riep, zeggende: Kind, sta op,* vers 55. Aldus paart zich de hand van Christus' genade aan de roepstem Zijns woords om haar kracht en uitwerking te geven. Wat in de andere evangelisten slechts stilzwijgend te verstaan werd gegeven, wordt hier uitge-

drukt n.l., dat haar geest is wedergekeerd, hare ziel keerde weder om haar lichaam levend te maken. Dit bewijst duidelijk, dat de ziel bestaat en handelt in een' toestand van afscheiding van het lichaam, en dus is zij onsterfelijk, dat de dood deze *lamp des Heeren* niet uitbluscht, maar haar als uit eene donkere lantaarn neemt. Zij is niet, gelijk Hugo de Groot terecht opmerkt, de *krasis*, of temperament van het lichaam; maar zij is *anthupostaton ti — iets dat op zich zelf bestaat*, en na den dood ergens is, dan waar het lichaam is. Waar de ziel van dat kind in dien tusschentijd geweest is, wordt ons niet gezegd, zij was in de hand van den Vader der geesten, tot wien alle zielen na den dood terugkeeren. Toen haar geest wederkeerde, stond zij op, en deed door hare beweging blijken, dat zij leefde, evenals zij dit ook liet blijken door haren eetlust, want Christus gebood, dat men haar te eten geven zou. Gelijk nieuwgeborene kinderkens, zoo begeeren ook zij, die pas ten leven zijn opgewekt, geestelijk voedsel, opdat zij door hetzelve mogen opwassen. Het verwondert ons niet, dat wij in het laatste vers zien, dat hare ouders *zich ontzetten*, maar indien dit te kennen geeft, dat zij alleen, en niet de overige bijstanders, die Christus hebben belachen, zich ontzet hebben, dan kunnen wij ons wel verwonderen over hunne stompzinnigheid, die wellicht de reden was, waarom Christus niet wilde, dat het bekend gemaakt werd, evenzeer als om een voorbeeld te geven van Zijne nederigheid.

HOOFDSTUK IX.

In dit hoofdstuk hebben wij I. De opdracht van Christus aan Zijne twaalf apostelen, om gedurende eenigen tijd uit te gaan om het Evangelie te prediken, en die prediking te bevestigen door wonderen, vers 1—6. II. Den angst van Herodes wegens de toenemende grootheid van onzen Heere Jezus, vers 7—9. III. Den terugkeer der apostelen tot Christus, Zijne afzondering met hen in eene eenzame plaats, den grooten toeloop des volks tot hen in weerwil hiervan, en Zijne spijziging van vijf duizend mannen met vijf brooden en twee vischjes, vers 10—17. IV. Zijn gesprek met Zijne discipelen betreffende Hem zelven, Zijn lijden voor hen, en hun lijden voor Hem, vers 18—27. V. Christus' gedaanteverandering, vers 28—36. VI. De genezing van een maanziek kind, vers 37—42. VII. De herhaalde kennisgeving, die Christus Zijn' discipelen gaf van Zijn aanstaand lijden, vers 43—45. VIII. Zijne beteugeling van de eerzucht Zijner discipelen, vers 46—48, en van het zich alleen toeëigenen van de macht over duivelen, vers 49, 50. IX. De bestraffing die Hij hun gaf wegens hun al te grooten toorn om eene beleediging, Hem aangedaan door een dorp der Samaritanen, vers 51—56. X. Zijn antwoord aan verscheidene personen, die geneigd waren Hem te volgen, maar niet na rijp beraad, niet ijverig en van harte, vers 57—62.

En Zijne twaalf discipelen samengeroepen hebbende, gaf Hij hun kracht en macht over alle de duivelen, en om ziekten te genezen. 2. En zond ze henen, om te prediken het koninkrijk Gods, en de kranken gezond te maken. 3. En Hij zeide tot hen: Neemt niets mede tot den weg, noch staven, noch male, noch brood, noch geld; noch iemand van u zal twee rokken hebben. 4. En in wat huis gij ook zult ingaan, blijft aldaar, en gaat van daar uit. 5. En zoo wie u niet zullen ontvangen, uitgaande van die stad, schudt ook het stof af van uwe voeten, tot een getuigenis tegen hen. 6. En zij, uitgaande, doorgingen alle de vlekken, verkondigende het Evangelie, en genezende de zieken overal. 7. En Herodes, de viervorst, hoorde alle de dingen, die van Hem geschiedden; en was twijfelmoedig, omdat van sommigen gezegd werd, dat Johannes van de dooden was opgestaan. 8. En van sommigen, dat Elias verschenen was; en van anderen, dat een profeet van de ouden was opgestaan. 9. En Herodes zeide: Johannes heb ik onthoofd; wie is nu deze, van welken ik zulke dingen hoor? En hij zocht Hem te zien.

Wij hebben hier

I. De methode, door Christus gevolgd, voor de verbreiding van Zijn Evangelie en om het licht er van overal te doen doordringen. Hij zelf had rondreizen gedaan, predikende en genezende; maar Hij kon slechts aan eene plaats te gelijk wezen, en daarom zond Hij nu Zijne twaalf discipelen uit, die thans genoegzaam onderwezen waren in den aard der tegenwoordige bedeeling, en in staat om anderen te onderwijzen en hun over te leveren wat zij van den Heere hadden ontvangen. Laten zij zich verspreiden, sommigen naar ééne zijde, anderen naar eene andere zijde, om het koninkrijk Gods te prediken, daar het nu door hun' Meester stond opgericht te worden, om het volk bekend te maken met den geestelijken aard en strekking er van en hen te bewegen om in de voordeelen en voorrechten er van te deelen. Ter bevestiging van hunne leer, die nieuw en verbazingwekkend was, gansch verschillend van die der schriftgeleerden en Farizeën, en wijl er zoo veel van afhing of de menschen haar al of niet ontvingen, gaf Hij hun macht om wonderen te doen, vers 1, 2. *Hij gaf hun macht over al de duivelen*, om hen uit te werpen van de menschen, die door hen bezeten werden, al waren zij ook nog zoo talrijk, zoo listig, zoo woest en zoo hardnekkig. Christus bedoelde eene algeheele omverwerping, de volslagen ondergang van het rijk der duisternis, en daarom gaf Hij hun macht over alle duivelen. Tevens machtigde Hij hen om kranken te genezen, waardoor zij overal, waar zij kwamen, welkom zouden geheeten worden, en niet slechts der menschen verstand zouden overtuigen, maar ook hunne genegenheid zouden winnen. Dit was hunne opdracht. Nu hebben wij te letten op:

1. Hetgeen Christus hun aanwees te doen ter volvoering hunner opdracht te dier tijd, toen zij niet ver moesten weggaan, en niet lang moesten uitblijven. *a.* Zij moeten er niet op uit zijn om zich door hun uitwendig voorkomen in de schatting der menschen aan te bevelen. Nu zij beginnen zelfstandig op te treden, moeten zij er noch in hunne kleedij, noch in iets anders

anders willen uitzien, dan toen zij Hem volgden; zij moeten heengaan, zooals zij waren, hunne kleedij niet veranderen, ja niet eens nieuwe schoenen aandoen. *b.* Zij moeten afhankelijk zijn van Gods voorzienigheid en de vriendelijkheid hunner vrienden, om hen te voorzien van hetgeen zij noodig hadden. Zij moeten brood noch geld medenemen, en toch gelooven, dat zij geen gebrek zullen lijden. Christus wil niet, dat Zijne discipelen huiverig zijn om de vriendelijkheid hunner vrienden aan te nemen, veeleer moeten zij haar verwachten. Paulus heeft echter oorzaak gezien om zich niet aan dien regel te houden, toen hij liever arbeidde met zijne handen dan anderen tot last te zijn. *c.* Zij moeten niet van logies veranderen, alsof zij vreesden, dat zij, die hun gastvrijheid verleenden, hun moede waren. Zij hebben daar geene reden toe, want de ark is een gast, die altijd goed betaalt voor het onthaal, dat zij ontvangt. *In wat huis gij ook zult ingaan, blijft aldaar*, vers 4, opdat de menschen weten waar u te vinden, opdat uwe vrienden weten, dat gij niet traag zijt om hen te dienen, en uwe vijanden mogen weten, dat gij noch beschaamd, noch bevreesd zijt hen te ontmoeten; blijft aldaar, totdat gij uit die stad vertrekt, blijft bij hen, bij wie gij gewoon zijt te verblijven. *d.* Zij moeten gezaghebbend optreden, waarschuwingen doen hooren aan hen, die hen afwezen, en van vertroosting spreken tot hen, die hen hebben ontvangen, vers 5. „Indien er eene plaats is, die u niet wil ontvangen, indien de overheid u toelating weigert, en u dreigt als landloopers te behandelen, dan moet gij u hun niet opdringen, noch u onder hen in gevaar begeven, maar hen overgeven aan het oordeel Gods, schudt ook het stof af van uwe voeten tot een getuigenis tegen hen." Het zal, als het ware, als getuigenis tegen hen aangevoerd worden, dat de evangelie-boden onder hen zijn gekomen, om hun genade en vrede aan te bieden, want dit stof hebben zij daar achtergelaten, zoodat, indien zij omkomen in hun ongeloof, hierdoor hun bloed op hun hoofd zal komen. *Schudt het stof af van uwe voeten*, dat wil zooveel zeggen als dat gij hunne stad verlaat, en niets meer met hen van doen wilt hebben.

2. Wat zij deden ter volvoering van deze opdracht, vers 6. Zij gingen uit van de tegenwoordigheid huns Meesters, terwijl zij toch Zijne geestelijke tegenwoordigheid bleven genieten, Zijn *oog* en Zijn *arm* gingen met hen; zij doorgingen al de vlekken, al de steden of vlekken, die op hun' weg lagen, *verkondigende het Evangelie en genezende de zieken overal*. Hun werk was hetzelfde als dat huns Meesters, goed doende beide aan ziel en lichaam.

II. Wij hebben hier de twijfelmoedigheid en den toorn van Herodes over deze dingen. De mededeeling van Christus' macht aan hen, die in Zijn naam waren uitgezonden, en handelden op Zijn gezag, was meer dan iets anders een verbazingwekkend en overtuigend bewijs, dat Hij de Messias was, dat Hij niet slechts zelf wonderen kon doen, maar aan anderen de macht kon geven om ook wonderen te doen. Dit heeft méér dan iets anders Zijn roem verbreid, en maakte de stralen van deze Zon der gerechtigheid des te krachtiger door de terugstraling er van van de aarde, van zulke geringe, ongeletterde mannen als de apostelen waren, die niets anders hadden om zich aan te bevelen, of om eenigerlei verwachting van zich op te wekken, dan dat zij *met Jezus geweest waren*, Hand. 4 : 13. Als het land ziet, dat de zoodanigen de kranken genezen in den naam van Jezus, dan wordt hierdoor ontsteltenis opgewekt. Let nu op:

1. De verschillende gissingen en redeneeringen, welke hierdoor werden opgewekt bij de menschen, die, hoewel zij niet op de rechte wijze over Jezus dachten, toch niet anders konden, dan met eerbied over Hem denken, en gelooven, dat Hij een buitengewoon Persoon was, iemand, die van eene andere wereld was gekomen, dat òf Johannes de Dooper, die onlangs om de zaak Gods vervolgd en gedood was, òf een der oude profeten, die voor lang om dezelfde zaak vervolgd en gedood was, uit de dooden was opgestaan, om beloond te worden voor zijn lijden door de eer, die hem nu werd aangedaan; of dat Elia, die in een' vurigen wagen levend in den hemel was opgenomen, als een bode van den hemel was verschenen, vers 7, 8.

2. De groote verlegenheid, die dit in den geest van Herodes teweegbracht. Toen hij *hoorde al de dingen, die van Christus geschiedden*, ontwaakte zijn schuldig geweten, en hij kwam met hen tot de gedachte, dat Johannes van de dooden was opgestaan. Hij had gedacht zich voor goed van Johannes ontslagen te hebben, en nooit meer door hem lastig gevallen te worden; maar het schijnt, dat hij zich vergist heeft; òf Johannes is weder levend geworden, òf hier is een ander in zijn' geest en kracht, want God zal zich niet zonder getuigen laten. „Wat zal ik nu doen?" zegt Herodes, „Johannes heb ik onthoofd; wie is nu deze? Zet hij het werk van Johannes voort, of is hij gekomen om Johannes' dood te wreken? Johannes doopte, maar deze doopt niet; Johannes heeft geen wonder gedaan; maar hij doet wonderen, en daarom schijnt hij nog meer te duchten dan Johannes." Zij, die God tegenstaan, zullen zich hoe langs zoo meer in verlegenheid bevinden. Evenwel, hij zocht Hem te zien, om te weten of Hij al of niet op Johannes geleek, maar hij zou wel spoedig uit den droom geholpen zijn, indien hij navraag had gedaan naar hetgeen duizenden wisten, nl. dat Jezus gepredikt en wonderen gedaan heeft, lang vóórdat Johannes onthoofd was, en dat Hij dus Johannes niet kon zijn, die van de dooden was opgestaan. Hij zocht Hem te zien; waarom ging hij dan niet tot Hem? Waarschijnlijk, omdat hij het beneden zich achtte om, hetzij tot Hem te gaan, of Hem te ontbieden. Hij had genoeg van Johannes den Dooper, en wilde liever niets meer van doen hebben met zulke bestraffers van zonde. Hij begeerde Hem te zien, maar wij bevinden niet, *dat* hij Hem ooit gezien heeft, voordat hij Hem voor zijn' rechterstoel zag, en toen heeft hij met zijne krijgslieden Hem veracht en bespot, Lukas 23 : 11. Had hij nu gevolg gegeven aan zijne gedachte,

en was hij heengegaan om Hem te zien, wie weet, of er niet eene gelukkige verandering in hem zou zijn gewrocht! Maar het nu uitstellende en van zich af schuivende, werd zijn hart verhard, en *toen* hij Hem zag, was hij even bevooroordeeld tegen Hem als ieder ander.

10. En de apostelen, wedergekeerd zijnde, verhaalden Hem al wat zij gedaan hadden. En Hij nam ze mede en vertrok alleen in eene woeste plaats der stad, genaamd Bethsáïda. 11. En de scharen, dat verstaande, volgden Hem; en Hij ontving ze, en sprak tot hen van het koninkrijk Gods; en die genezing van noode hadden, maakte Hij gezond. 12. En de dag begon te dalen; en de twaalven, tot Hem komende, zeiden tot Hem: Laat de schare van U, opdat zij, henengaande in de omliggende vlekken en in de dorpen, herberg nemen mogen, en spijze vinden; want wij zijn hier in eene woeste plaats. 13. Maar Hij zeide tot hen: Geeft gij hun te eten. En zij zeiden: Wij hebben niet meer dan vijf brooden, en twee vischen; tenzij dan dat wij henengaan en spijze koopen voor al dit volk. 14. Want er waren omtrent vijf duizend mannen. Doch Hij zeide tot Zijne discipelen: Doet hen nederzitten bij zittende groepen, elk van vijftig. 15. En zij deden alzoo, en deden ze allen nederzitten. 16. En Hij, de vijf brooden en de twee vischen genomen hebbende, zag op naar den hemel, en zegende die, en brak ze, en gaf ze den discipelen, om der schare voor te leggen. 17. En zij aten en werden allen verzadigd; en er werd opgenomen hetgeen hun van de brokken overgeschoten was, twaalf korven.

Wij hebben hier:

I. Het verslag van de twaalven aan hun' Meester van den voorspoed op hun' arbeid. Zij waren niet lang weggebleven; maar *wedergekeerd zijnde, verhaalden zij Hem al wat zij gedaan hadden*, zooals het betaamt aan dienstknechten, die op eene boodschap waren uitgezonden. Zij verhaalden Hem wat zij gedaan hadden, opdat, zoo zij iets niet goed hadden gedaan, zij eene volgende keer zich voor het verkeerde zouden wachten.

II. Hunne afzondering om een weinig te kunnen rusten. *Hij nam hen mede en vertrok alleen in eene woeste plaats*, opdat zij daar een weinig ontspanning konden hebben van hun' arbeid. Hij, die rust bevolen heeft voor onzen dienstknecht en onze dienstmaagd, wil ook Zijne dienstknechten doen rusten. Zij, die het meest openbare ambt bekleeden en het nuttigst en werkzaamst zijn, moeten soms eens eene wijle in afzondering gaan, zoowel voor de rust van hun lichaam, om er nieuwe krachten voor te verzamelen, als om hun geest door stille overdenking voor verderen arbeid in het openbaar geschikt te maken.

III. Den toeloop des volks tot Hem, en de vriendelijke ontvangst, die zij bij Hem vonden. Zij *volgden Hem*, hoewel het in eene *woeste plaats* was, want het is geene woestijn waar Christus is. En ofschoon zij hierdoor de rust verstoorden, die Hij voor zich en Zijne discipelen daar gezocht heeft, heette Hij hen toch welkom, vers 11. Vrome ijver kan wel tot verontschuldiging dienen voor een weinig ruwheid, zoo heeft Christus het beschouwd, en zoo moeten ook wij het beschouwen. Hoewel zij op een' ongelegenen tijd kwamen, heeft Christus hun toch gegeven, waar zij om kwamen.

1. *Hij sprak tot hen van het koninkrijk Gods*, aan welks wetten zij moeten gehoorzamen, en met welks voorrechten zij gezegend kunnen worden.

2. *En die genezing van noode hadden, maakte Hij gezond.* In de bewustheid van hunne behoefte aan genezing hebben zij zich tot Hem gewend. Al was de krankheid ook nog zoo ingeworteld, en ongeneeslijk voor een' arts; al waren de patienten ook nog zoo arm en gering, Christus *genas hen*. Er is in Christus genezing voor allen, die haar behoeven, hetzij voor de ziel of voor het lichaam. Nog altijd heeft Christus macht over lichamelijke krankheid, en geneest Hij Zijn volk, die genezing noodig hebben. Somtijds ziet Hij, dat wij de krankheid noodig hebben, voor het welzijn onzer ziel, méér dan de genezing tot verlichting des lichaams, en dan moeten wij gewillig zijn om *een weinig tijds* bedroefd te zijn, omdat het noodig is; maar als Hij ziet, dat wij genezing *noodig hebben*, dan zullen wij genezen worden. De dood is Zijn dienstknecht om de heiligen van alle krankheden te genezen. Hij geneest geestelijke krankheden door Zijne genade, door Zijne vertroostingen, en heeft voor ieder wat zijn toestand behoeft, verlichting uit elken nood.

IV. De overvloedige voorziening van Christus voor de scharen, die tot Hem waren gekomen. Met vijf brooden en twee vischjes spijzigde Hij vijf duizend mannen. Wij hebben dit verhaal twee maal te voren gehad, en zullen het nogmaals ontmoeten; het is het eenige wonder van onzen Zaligmaker, dat door de vier evangelisten verhaald wordt. Laat ons slechts opmerken,

1. Dat zij, die Christus naarstiglijk volgen in den weg van plicht, en daarin zich zelven verloochenen, of zich blootstellen aan ongemak wegens hun' ijver voor Gods huis, zeer bijzonder onder Zijne hoede en zorge zijn; zij kunnen steunen en betrouwen op *Jehovah-Jireh* — De Heer zal voorzien. Hij zal hen, die Hem vreezen en getrouw dienen, geen gebrek laten hebben aan eenig goed.

2. Onze Heere Jezus was milddadig en vriendelijk. Zijne discipelen zeiden: *Laat de schare van u, opdat zij spijze vinden;* maar Christus zeide: *Neen, geeft gij hun te eten.* Laat hetgeen wij hebben gegeven worden zoo ver het reikt. Aldus heeft hij aan evangeliedienaars zoo wel als aan gewone Christenen geleerd om *herbergzaam te zijn zonder murmureeren*, 1 Petrus

4 : 9. Zij, die slechts weinig hebben, moeten met dat weinige doen wat zij kunnen, en dat is een middel om het te vermeerderen. *Er is een, die uitstrooit, denwelken nog meer toegedaan wordt.*

3. Jezus Christus heeft niet slechts medicijn, maar ook spijze voor allen, die zich tot Hem wenden; Hij maakt niet slechts gezond, die genezing van noode hebben, de krankheid der ziel genezende, Hij spijzigt ook, die voedsel van noode hebben, onderhoudt het geestelijk leven, voorziet in de behoefte er van en vervult de wenschen en begeerten er van. Christus behoedt niet slechts de ziel voor omkomen door hare krankheden, Hij voedt ook de ziel ten eeuwigen leven en versterkt haar voor alle geestelijke oefeningen.

4. Al de gaven van Christus moeten door de kerk op eene geregelde, ordelijke wijze ontvangen worden: *Doet hen nederzitten, bij zittende groepen, elk van vijftig,* vers 14. Er wordt hier gelet op het aantal van elke groep, die Christus aanwees om de uitdeeling der spijze te vergemakkelijken, en ook om het aantal der gasten gemakkelijker te kunnen tellen.

5. Als wij spijze en verkwikking voor het lichaam ontvangen, dan moeten wij opzien naar den hemel; Christus deed dit, om het ons te leeren. Wij moeten erkennen, dat wij ze van God ontvangen, dat wij onwaardig zijn ze te ontvangen, en dat wij ze allen verschuldigd zijn aan het middelaarschap van Christus, door wien de vloek is weggenomen, en het verbond des vredes gemaakt is, — dat wij afhankelijk zijn van Gods zegen er over om ze voor ons dienstig te doen zijn, en dien zegen begeeren.

6. Door den zegen van Christus kan men met een weinig veel doen en ver komen. *Het weinige, dat de rechtvaardige heeft is beter dan de overvloed veler goddeloozen;* en — *Beter is een gerecht van groen moes, waar ook liefde is, dan een gemeste os, en haat daarbij.*

7. Wie Christus voedt, verzadigt Hij. Aan wie Hij geeft, geeft Hij genoeg; gelijk er in Hem genoeg is voor *allen,* zoo is er ook genoeg voor *ieder.* Hij vervult elke hongerende ziel, verzadigt haar met het goede van Zijn huis. Hier werden brokken opgenomen, die overgeschoten waren, om ons er van te verzekeren, dat in het huis onzes Vaders overvloed is van brood, wij zijn niet nauw of beperkt in Hem.

18. En het geschiedde, als Hij alleen was biddende, dat de discipelen met Hem waren, en Hij vraagde hun, zeggende: Wie zeggen de scharen, dat Ik ben? 19. En zij, antwoordende, zeiden: Johannes de Dooper; en anderen, Elías; en anderen, dat eenig profeet van de ouden opgestaan is. 20. En Hij zeide tot hen: Maar gijlieden, wie zegt gij, dat Ik ben? En Petrus, antwoordende, zeide: De Christus Gods. 21. En Hij gebood hun scherpelijk en beval, dat zij dit niemand zeggen zouden; 22. Zeggende: De Zoon des menschen moet veel lijden, en verworpen worden van de ouderlingen, en overpriesters, en schriftgeleerden, en gedood; en ten derden dage opgewekt worden. 23. En Hij zeide tot allen: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis dagelijks op, en volge Mij. 24. Want zoo wie zijn leven behouden wil, die zal het verliezen; maar zoo wie zijn leven verliezen zal, om Mijnentwil, die zal het behouden. 25. Want wat baat het een mensch, die de geheele wereld zoude winnen, en zichzelven verliezen of de schade van zichzelven lijden? 26. Want zoo wie zich Mijns en Mijner woorden zal geschaamd hebben, diens zal de Zoon des menschen zich schamen, wanneer Hij komen zal in Zijne heerlijkheid, en in de heerlijkheid des Vaders, en der heilige engelen. 27. En Ik zeg u waarlijk, er zijn sommigen dergenen, dier hier staan, die den dood niet zullen smaken, totdat zij het koninkrijk Gods zullen gezien hebben.

In deze verzen hebben wij Christus, sprekende met Zijne discipelen over de groote dingen, *die het koninkrijk Gods aangaan,* en er wordt van ééne omstandigheid in Zijne rede hier melding gemaakt, die wij in de andere evangelisten niet gehad hebben nl. dat Christus alleen was *biddende,* en Zijne *discipelen met Hem,* toen Hij over deze dingen begon te spreken, vers 18. Merk op, 1. Hoewel Christus veel werk te doen had in het openbaar, vond Hij toch tijd om *alleen* en in afzondering te zijn, ten einde met zich zelven, met Zijn Vader en met Zijne discipelen te kunnen spreken.

2. Als Christus alleen was, *bad* Hij. Het is goed voor ons om onze eenzaamheid te benuttigen tot gebed, opdat, *als wij alleen zijn,* wij *niet alleen zullen zijn,* maar den Vader met ons zullen hebben.

3. Als Christus alleen was, biddende, waren Zijne discipelen met Hem, om zich te vereenigen met Zijn gebed, zoodat het aldus een gebed was van het gezin. Hoofden van gezinnen moeten met de leden van hun gezin bidden, ouders met hunne kinderen, meesters met hunne dienstboden, leeraren en onderwijzers met hunne leerlingen en pupillen.

4. Christus *bad* met hen, vóór Hij hen ondervroeg, opdat zij door Zijn gebed voor hen bestuurd en bemoedigd zouden worden om Hem te antwoorden. Wij moeten met en voor diegenen bidden, aan wie wij onderwijs geven

I. Betreffende Hem zelven; en Hij vraagt:

1. Wat de scharen van Hem zeggen: *Wie zeggen de scharen, dat Ik ben?* Christus wist het beter dan Zijne discipelen, maar Hij wilde hen, door de vergissing van anderen omtrent Hem, bewust maken van hun voorrecht, dat zij ingeleid waren in Zijne kennis en in de waarheid Hem betreffende. Wij moeten kennis nemen van de dwaling en de onwetendheid van anderen, ten einde Hem er des te meer dankbaar voor te wezen, die zich aan ons heeft

geopenbaard, en niet aan de wereld, en medelijden te hebben met hen, en te doen wat wij kunnen om hen te helpen en hen te onderwijzen. Zij zeggen Hem welke gissingen zij omtrent Hem gehoord hebben in hunne gesprekken met de scharen. De leeraren zouden beter weten hoe hun onderwijs, hunne bestraffingen en vermaningen in te richten voor het volk, indien zij meer in gesprek met hen kwamen, en dus gemeenzamer met hen bekend werden. Zij zouden dan beter weten wat te zeggen om hunne dwaalbegrippen te bestrijden, hunne ongeregeldheden te verbeteren, hunne vooroordeelen weg te nemen. Hoe vertrouwelijker de arts met zijn patient spreekt en omgaat, hoe beter hij weet wat hij voor hem doen moet. Sommigen zeiden, dat Hij Johannes de Dooper was, die slechts kort te voren was onthoofd; anderen Elias, of een der oude profeten, ieder en alles, behalve wie en wat Hij werkelijk was.

2. Wat *zij*, de discipelen, van Hem zeiden. „Ziet nu het voordeel en voorrecht van uw discipelschap; gij weet beter." „Dat doen wij ook", zegt Petrus, „dank zij onzen Meester er voor; wij weten, dat Gij zijt de Christus Gods, de Gezalfde Gods, de beloofde Messias". Het is eene zaak van onuitsprekelijke vertroosting voor ons, dat onze Heere Jezus Gods Gezalfde is, want dan heeft Hij ook ontwijfelbaar gezag en macht voor Zijne onderneming, want Zijn gezalfd zijn beteekent, dat Hij er toe verordineerd is, er bekwaam en bevoegd toe is. Nu zou men verwacht hebben, dat Christus Zijnen discipelen, die zoo ten volle bekend waren met, en overtuigd waren van deze waarheid, zou bevelen om haar bekend te maken aan allen die zij ontmoetten; maar neen, *Hij gebood hun scherpelijk, dat zij dit* — vooralsnog — *niemand zeggen zouden*, want er is een tijd voor alle dingen. Na Zijne opstanding, die het bewijs er van voltooide, heeft Petrus den tempel er van doen weerklinken, dat God *dezen Jezus tot een' Heere en Christus gemaakt heeft*, Hand. 2 : 36. Maar thans waren de bewijzen nog niet gereed om in hun geheel overgelegd te worden, en daarom moet het nog verborgen blijven; hieruit kunnen wij dus opmaken, dat het geloof er aan toen nog niet noodig was ter zaligheid.

II. Betreffende Zijn eigen lijden en dood, waarvan Hij tot nu toe nog weinig gesproken had. Nu Zijne discipelen wèl bevestigd waren in het geloof, dat Hij de Christus was, en in staat zijn het te dragen, spreekt Hij er uitdrukkelijk van en met groote stelligheid, vers 22. Dit komt hier als eene reden, waarom zij vooralsnog niet moeten prediken, dat Hij de Christus is, want de wonderen, die Zijn dood en opstanding zullen vergezellen, zullen het overtuigendst bewijs zijn, dat Hij de Christus Gods is. Het was door Zijne verhooging aan de rechterhand des Vaders, dat Hij ten volle verklaard werd de Christus te zijn, evenals door het zenden daarna van den Geest, Hand. 2 : 33; en daarom wacht, totdat dit zal geschied zijn.

III. Betreffende hun lijden voor Hem. Zoo weinig moeten zij er aan denken Zijn lijden te willen voorkomen, of te beletten, dat zij zich veeleer op hun eigen lijden moeten voorbereiden.

1. Wij moeten ons gewennen aan zelfverloochening en lijdzaamheid, vers 23. Dit is de beste toebereiding voor het martelaarschap. Wij moeten een leven leiden van zelfverloochening, dooding van het vleesch en verachting van de wereld. Wij moeten ons niet toegeven in lusten of gemak, want dan zal het hard en moeielijk wezen om Christus wil, zwaar werk, vermoeienis en gebrek te verdragen. Wij zijn dagelijks onderworpen aan beproeving en lijden, en wij moeten er ons naar schikken, en berusten in den wil van God, en leeren verdrukkingen te verdragen. Op den weg des plichts vinden wij dikwijls een kruis, en, hoewel wij het ons niet zelf op moeten leggen, moeten wij toch, als het ons opgelegd is, het opnemen, het Christus achteraan dragen, en er ons geestelijk voordeel mede doen.

2. Wij moeten de zaligheid onzer ziel stellen boven alle mogelijke wereldlijke belangen. Rekent er op: *a.* Dat hij, die om zijne vrijheid of zijne bezittingen zijne macht en bevordering in de wereld, ja zelfs zijn leven te behouden, Christus en Zijne waarheid verloochent, moedwillig zijne conscientie geweld aandoet en zondigt tegen God, niets slechts geen *behouder*, maar een onuitsprekelijk *verliezer* zal zijn; als de tijd daar is om de winst- en verlies rekening op te maken, dan zal hij, die op deze voorwaarden *zijn leven behouden wil, het verliezen*. Hij zal verliezen wat van oneindig meer waardij is, zijne kostelijke ziel. *b.* Wij moeten ook vast gelooven, dat, als wij omdat wij Christus aanhangen en onzen Godsdienst belijden, ons leven verliezen, wij het tot ons onuitsprekelijk voordeel zullen behouden, want wij zullen overvloedig lijk beloond worden in de opstanding der rechtvaardigen, wanneer wij het opnieuw als een eeuwig en onverderfelijk leven zullen ontvangen. *c.* Dat het gewin der geheele wereld, als wij Christus verlaten, voor de belangen der wereld, er zoo ver van daan zou zijn om eene vergoeding te wezen voor het eeuwig verlies en verderf der ziel, dat het er gansch onevenredig aan is, vers 25. Indien wij nu eens al den rijkdom, de eer en het genot der wereld zouden gewinnen door Christus te verloochenen, maar aldus ons zelven voor de geheele eeuwigheid zouden verliezen, en ten laatste uitgeworpen zouden worden, welk goed zal ons wereldsch gewin ons dan doen? Merk op, dat in Matthéüs en Markus het ontzettend gevolg is voorgesteld als een verliezen van *onze eigene ziel*, en hier als een verliezen van *ons zelven*, hetgeen duidelijk te kennen geeft, dat *onze ziel onze persoon* is. *De ziel is de mensch*, en het is wèl met ons, of niet wèl met ons al naar het wèl of niet wèl is met onze ziel. Indien zij onder het gewicht van hare eigene schuld en bederf voor eeuwig omkomt, dan is het zeker, dat *wij* verloren zijn. Het lichaam kan niet gelukkig zijn, indien de ziel ongelukkig is in de andere wereld; maar de ziel kan gelukkig zijn, al is ook het lichaam in deze wereld grootelijks beproefd en verdrukt. Indien een mensch zelf verworpen is, *ê zêmi-*

ootheis — indien hij geschaad is, of indien hij gestraft is, *si mulctetur* — indien er door het rechtvaardig oordeel van Christus eene boete is op zijne ziel, wijl hij Zijne zaak en belangen verraderlijk verlaten heeft, indien al zijn geluk, al zijne zaligheid verbeurd verklaard is, waar is dan zijn gewin? Wat is zijne hope?

3. Daarom moeten wij ons Christus en Zijn Evangelie nooit schamen, noch ons schamen omdat wij de ongenade en smaad der wereld te dragen hebben om onze trouwe aanhankelijkheid aan Hem en het Evangelie, vers 26. *Want zoo wie zich Mijns en Mijner woorden zal geschaamd hebben, dien zal de Zoon des menschen zich schamen*, en terecht. Toen de dienst en de eere van Christus om zijn getuigenis en zijne werkzaamheid vroegen, verloochende hij ze, omdat het belang van Christus een geminacht belang was, en overal weersproken werd; en daarom kan hij niets anders verwachten dan dat in den grooten dag, wanneer zijne zaak noodig heeft, om door Christus verdedigd te worden, Christus zich zal schamen om zulk een bloohartige, wereldschgezinde, lage geest te erkennen, en zeggen zal: „Hij is geen der Mijnen, hij behoort Mij niet toe." Gelijk Christus een staat van vernedering en verhooging heeft gehad, zoo is het ook met Zijne zaak. Diegenen, en diegenen alleen, die bereid zijn, als zij lijdt, er mede te lijden, zullen er mede heerschen, als zij heerscht. Maar zij, die het niet van zich kunnen verkrijgen om te deelen in haren smaad en ongenade, en te zeggen: *Indien dit gering is, dan zal ik mij nog geringer houden dan alzoo*, zullen voorzeker niet deelen in haren triomf. Merk hier op, hoe Christus om zich en Zijne volgelingen te ondersteunen onder de tegenwoordige versmaadheid op heerlijke en majestueuze wijze spreekt van den luister Zijner wederkomst, in het vooruitzicht waarvan Hij het kruis heeft verdragen en de schande veracht. *a.* Hij zal komen *in Zijne heerlijkheid.* Dit werd niet vermeld in Matthéüs en Markus. Hij zal komen in de heerlijkheid des Middelaars, in al de heerlijkheid, die Hij bij den Vader had, eer de wereld was, Joh. 17 : 5. Hij zal komen in al de heerlijkheid, die de Vader Hem gegeven heeft, toen Hij Hem deed nederzitten aan Zijne rechterhand, en Hem gegeven heeft tot een Hoofd der gemeente; in al de heerlijkheid, die Hem toekomt als de Handhaver van de heerlijkheid Gods en de Werker van de heerlijkheid van al de heiligen. Dat is *Zijne eigene heerlijkheid. b.* Hij zal komen in *de heerlijkheid des Vaders.* De Vader zal door Hem de wereld oordeelen, en daarom zal Hij Hem in het oordeel openlijk erkennen als *het afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid. c.* Hij zal komen in de heerlijkheid der heilige engelen. Zij zullen Hem allen vergezellen, en Hem dienen, en Hem alles toevoegen wat luister kan bijzetten aan Zijne verschijning. Hoe heerlijk zal Jezus' verschijning wezen in dien dag! Zoo wij het geloofden, wij zouden ons thans Zijns en Zijns woords nooit schamen.

Eindelijk. Om hen te bemoedigen onder lijden voor Hem, verzekert Hij hun, dat het koninkrijk Gods nu weldra opgericht zal worden, in weerwil van den grooten tegenstand, die er aan geboden werd, vers 27. „Hoewel de wederkomst van den Zoon des menschen nog zeer ver is, zal het koninkrijk Gods toch nu, in dezen tijd, terwijl sommigen, hier tegenwoordig, nog leven, komen met kracht." Zij zagen het koninkrijk Gods, toen de Geest werd uitgestort, toen het Evangelie in geheel de wereld werd gepredikt, en de volken er door tot Christus werden gebracht; zij zagen het koninkrijk Gods triumfeeren over de Heidensche natiën in hare *bekeering*, en over de Joodsche natie in haren *ondergang.*

28. En het geschiedde, omtrent acht dagen na deze woorden, dat Hij medenam Petrus, en Johannes, en Jakobus, en klom op den berg, om te bidden. 29. En als Hij bad, werd de gedaante Zijns aangezichts veranderd, en Zijne kleeding wit en zeer blinkende. 30. En zie, twee mannen spraken met Hem, welke waren Mozes en Elias; 31. Dewelke, gezien zijnde in heerlijkheid, zeiden Zijnen uitgang, dien Hij zoude volbrengen te Jeruzalem. 32. Petrus nu, en die met Hem waren, waren met slaap bezwaard; en ontwaakt zijnde, zagen zij Zijne heerlijkheid, en de twee mannen, die bij Hem stonden. 33. En het geschiedde, als zij van Hem afscheidden; zoo zeide Petrus tot Jezus: Meester, het is goed, dat wij hier zijn, en laat ons drie tabernakelen maken, voor U eenen, en voor Mozes eenen, en voor Elias eenen; niet wetende, wat hij zeide. 34. Als hij nu dit zeide, kwam eene wolk, en overschaduwde hen; en zij werden bevreesd, als die in de wolk ingingen. 35. En er geschiedde eene stem uit de wolk, zeggende: Deze is Mijn geliefde Zoon; hoort Hem. 36. En als de stem geschiedde, zoo werd Jezus alleen gevonden. En zij zwegen stil, en verhaalden in die dagen niemand iets van hetgeen zij gezien hadden.

Wij hebben hier het verhaal van Christus' gedaanteverandering, welke bedoeld was als eene proeve, of voorbeeld, van Zijne heerlijkheid, waarin Hij komen zal om de wereld te oordeelen, waarvan Hij zoo even had gesproken, en, bijgevolg, als eene bemoediging voor Zijne discipelen om voor Hem te lijden, en zich nooit Zijner te schamen. Wij hadden dit verhaal reeds in Matthéüs en Markus, en het is wel waard om herhaald te worden, en opnieuw door ons te worden bepeinsd ter bevestiging van ons geloof in den Heere Jezus, als het afschijnsel van Zijns Vaders heerlijkheid en als het Licht der wereld; tot vervulling van ons hart met hooge en eervolle gedachten nopens Hem, in weerwil van Zijn bekleed zijn met een lichaam, en om ons eenig denkbeeld te geven van de heerlijkheid tot welke Hij inging bij Zijne hemel-

vaart, en waarin Hij thans verschijnt binnen den voorgang; en tot opwekking en bemoediging van onze hoop en verwachting betreffende de heerlijkheid, die voor alle geloovigen in de toekomende wereld is weggelegd.

I. Hier is eene bijzonderheid in het verhaal, waardoor het schijnt te verschillen van de twee andere evangelisten, die deze verheerlijking hebben beschreven. Zij zeiden, dat het was zes dagen na de voorgaande woorden. Lukas zegt, dat het was omtrent acht dagen, dat is: dat het heden vóór eene week was, dus met zes volle dagen er tusschen, en het was de achtste dag. Sommigen denken, dat het nacht was, toen Christus van gedaante werd veranderd, omdat de discipelen *met slaap bezwaard waren*, zooals bij Zijne doodsbenauwdheid; en des nachts zal Zijne verschijning in glans en heerlijkheid des te schitterender geweest zijn. Indien het in den nacht was, dan wordt de tijdsberekening des te meer twijfelachtig en onzeker; waarschijnlijk was het in den nacht, tusschen den zevenden en achtsten dag, en zoo was het dan nu omtrent acht dagen.

II. Hier worden ook verscheidene belangrijke bijzonderheden bijgevoegd en verklaard.

1. Er wordt ons *hier* gezegd, dat Christus die eere ontving, toen Hij *biddende* was. *Hij klom op den berg om te bidden*, zooals Hij dikwijls deed, vers 28, *en als Hij bad, werd de gedaante Zijns aangezichts veranderd.* Toen Christus zich zelven *vernederde* om te bidden, is Hij aldus *verhoogd* geworden. Hij wist te voren, dat dit toen voor Hem bestemd was, en daarom zoekt Hij het door gebed. Christus zelf moet *bidden* om de gunsten, die voor Hem weggelegd waren en Hem waren beloofd: *Eisch van Mij, en Ik zal U geven*, Ps. 2 : 8. En aldus bedoelde Hij eere te leggen op den plicht des gebeds, en het ons aan te bevelen. Het is een gedaanteveranderende, hartveranderende plicht; als ons hart er door opgeheven en verwijd wordt, zoodat wij er de heerlijkheid des Heeren in aanschouwen, dan zullen wij *naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd worden, van heerlijkheid tot heerlijkheid*, 2 Cor. 3 : 18. Door het gebed verkrijgen wij ons de wijsheid, genade, en blijdschap, die *het aangezicht doen blinken.*

2. Lukas gebruikt niet het woord *van gedaante veranderd — metamorphoothê;* (dat door Matthéüs en Markus gebruikt werd) wellicht omdat het zoo veelvuldig gebruikt wordt in de Heidensche theologie; maar hij gebruikt eene uitdrukking, die eene gelijke beteekenis heeft, *to eidos tou prosopou heteron — de vorm van Zijn aangezicht was anders dan het geweest was;* Zijn aangezicht blonk veel sterker dan het aangezicht van Mozes toen hij van den berg kwam, en *Zijne kleeding was wit en zeer blinkende.* Zij was *exastraptoon — schitterend als weerlicht* (een woord, dat hier alleen wordt gebruikt) zoo dat Hij gansch en al met licht bekleed scheen te zijn, om *zich te bedekken met het licht, als met een kleed.*

3. In Matthéüs en Markus werd gezegd, dat *van hen werd gezien* Mozes en Elias; hier wordt gezegd, dat zij gezien werden *in heerlijkheid*, om ons te leeren, dat de heiligen, die van de aarde zijn weggegaan, in de heerlijkheid zijn, zich bevinden in een' staat van heerlijkheid; zij blinken in heerlijkheid. Hij, in de heerlijkheid zijnde, zijn zij met Hem verschenen in heerlijkheid, zoo als weldra ook alle heiligen met Hem in heerlijkheid zullen verschijnen.

4. Hier wordt ons gezegd wat het onderwerp was der bespreking tusschen Christus en de twee groote profeten des Ouden Testaments. Zij spraken van *Zijn uitgang, dien Hij zoude volbrengen te Jeruzalem. Elegon tên exodon autou — Zijn exodus, Zijn heengaan;* dat is: *Zijn dood. a.* De dood van Christus wordt hier Zijn *uitgang* genoemd, Zijn *verlaten van de wereld.* Mozes en Elias hebben er in die gedachte tot Hem van gesproken, om Hem er mede te verzoenen, en het vooruitzicht er van voor Zijne menschelijke natuur gemakkelijker te maken. De dood der heiligen is hun *exodus*, hun uittocht uit het Egypte dezer wereld, hunne bevrijding uit het diensthuis. Sommigen denken dat de hemelvaart van Christus hier mede ingesloten is in dat heengaan, want de uittocht van Israel uit Egypte was een heengaan in triomf, en dat was ook Zijn heengaan van de aarde naar den hemel. *b.* Deze uitgang *moet Hij volbrengen*, want aldus was het besloten; de zaak was onveranderlijk vastgesteld in den raad Gods. *c.* Hij moet hem volbrengen te Jeruzalem, hoewel Hij meestal in Galilea verblijf hield; want Zijne boosaardigste vijanden waren te Jeruzalem, en dáár was de zetel van het Sanhedrin, dat het op zich nam om de profeten te oordeelen. *d.* Mozes en Elias spraken hiervan, om te kennen te geven, dat het lijden van Christus, en Zijn ingaan tot de heerlijkheid hetgeen was, waarvan Mozes en de profeten hadden gesproken, Lukas 24 : 26, 27, 1 Petr. 1 : 11. *e.* Onze Heere Jezus was, zelfs in Zijne gedaanteverandering, bereid om in gesprek te treden over Zijn lijden en dood, om ons te leeren, dat het denken aan den dood, daar hij ons heengaan is uit deze wereld naar eene andere, nooit ontijdig is, maar zeer bijzonder tijdig, als wij verhoogd worden, opdat wij ons niet zouden verheffen. Laat ons, in onze grootste heerlijkheid op aarde, gedenken, dat wij hier geene blijvende stad hebben.

5. Hier wordt ons gezegd, wat ons te voren niet gezegd was, dat de discipelen *met slaap waren bezwaard*, vers 32. Toen het visioen eerst begon, waren Petrus Jakobus en Johannes slaperig. Het was òf laat, òf zij waren vermoeid, òf in den vorigen nacht in hunne rust gestoord. Of wellicht was er een liefelijke, kalmeerende lucht, of waren er harmonieuse geluiden, die hen tot sluimeren uitlokten, als eene inleiding tot het visioen. Het kan ook zijn voortgekomen uit zondige zorgeloosheid en achteloosheid, toen Christus met hen in gebed was; dat zij op Zijn gebed geen behoorlijk acht sloegen, en om hen hiervoor te straffen werden zij gelaten om nu voort te slapen, toen Hij begon van gedaante veranderd te worden, zoodat zij de gelegenheid verloren om te zien hoe dit wonder gewrocht werd. Deze drie sliepen toen Christus in Zijne heerlijkheid was, zooals zij

daarna sliepen, toen Hij in doodsbenauwdheid was. Zie de zwakheid der menschelijke natuur, zelfs in de besten, en hoe zeer zij de genade Gods van noode hebben. Men zou zoo denken, dat deze discipelen door niets zóó getroffen zouden zijn, dan door de heerlijkheid en door de doodsbenauwdheid van hun' Meester, en beide de heerlijkheid en de doodsbenauwdheid, nog wel in de hoogste mate: en toch was het een noch het ander in staat hen uit den slaap te houden. Hoe noodig is het ons God om opwekkende genade te bidden, ons niet slechts *levend*, maar ook *levendig* te maken! Opdat zij echter bevoegde getuigen zouden zijn van dit teeken van den hemel bij hen, die er om een vroegen, zijn zij na eene wijle ontwaakt, en toen hebben zij een juist gezicht gehad op al die heerlijkheid, zoodat zij in staat waren een bijzonder bericht te geven, gelijk een hunner ook gedaan heeft, van hetgeen er geschiedde toen zij met Christus op den heiligen berg waren, 1 Petrus 1 : 18.

6. Hier wordt opgemerkt, dat, toen Mozes en Elias op het punt waren om van Hem te scheiden, Petrus zeide: *Meester! het is goed, dat wij hier zijn; en laat ons drie tabernakelen maken.* Aldus gebeurt het dikwijls, dat wij de waardij onzer zegeningen dan eerst beseffen, als wij op het punt zijn van ze te verliezen, en er het voortduren niet eerder van begeeren, voor zij op het punt zijn van weggenomen te worden. Petrus zeide dit, *niet wetende wat hij zeide.* Zij weten niet wat zij zeggen, die spreken van tabernakelen te maken op aarde voor de verheerlijkte heiligen in den hemel, die betere woningen hebben in den tempel aldaar, en verlangen om er weder te keeren.

7. Er wordt hier betreffende de wolk, die hen overschaduwde, bijgevoegd, dat zij *bevreesd werden als die in de wolk ingingen.* De wolk was een teeken van Gods meer bijzondere tegenwoordigheid. Het was in eene wolk, dat God van ouds bezit nam van den tabernakel en den tempel, en als de wolk *de tent der samenkomst bedekte, kon Mozes niet ingaan*, Exod. 40 : 34, 35; en toen zij den tempel vervulde, *konden de priesters vanwege die wolk niet staan, om te dienen*, 2 Kron. 5 : 14. Dit was zoodanig eene wolk, geen wonder dus, dat de discipelen vreesden om er in te gaan. Maar laat nooit iemand bevreesd zijn om in eene wolk te gaan met Jezus Christus, want Hij zal er hen gewisselijk veilig door heen brengen.

8. De stem, die van den hemel kwam, wordt hier en in Markus niet zoo ten volle beschreven als in Matthéüs: *Deze is Mijn geliefde Zoon; hoort Hem!* Hoewel de woorden: *in denwelken Ik Mijn welbehagen heb*, die wij zoowel in Matthéüs als Petrus hebben, hier niet zijn uitgedrukt, zijn zij toch in dat: *Deze is Mijn geliefde Zoon* begrepen; want, dien Hij liefheeft, en in wien Hij een welbehagen heeft, is van gelijke beteekenis; wij zijn aangenomen in den Geliefde.

Eindelijk. Van de apostelen wordt hier gezegd, dat zij de zaak geheim hielden. Zij *verhaalden in die dagen niemand iets van hetgeen zij gezien hadden*, de openbaring er van bewarende voor eene andere gelegenheid, wanneer de bewijzen, dat Christus de Zone Gods is, volledig geleverd zullen zijn door de uitstorting des Heiligen Geestes, en die leer dan in de geheele wereld verkondigd zal worden. Gelijk er een tijd is om *te spreken*, zoo is er ook een tijd om *te zwijgen.* Alles is schoon en nuttig op zijn' tijd.

37. En het geschiedde des daags daaraan, als zij van den berg afkwamen, dat Hem eene groote schare te gemoet kwam. 38. En zie, een man van de schare riep uit, zeggende: Meester, ik bid U, zie toch mijnen zoon aan, want hij is mij een eeniggeborene. 39. En zie een geest neemt hem, en van stonden aan roept hij, en hij scheurt hem dat hij schuimt, en wijkt nauwelijks van hem, en verplettert hem. 40. En ik heb uwen discipelen gebeden, dat zij hem zouden uitwerpen, en zij konden het niet. 41. En Jezus antwoordende, zeide: O ongeloovig en verkeerd geslacht, hoe lang zal Ik nog bij ulieden zijn, en ulieden verdragen? Breng uwen zoon hier. 42. En nog, als hij naar hem toekwam, scheurde hem de duivel, en verscheurde hem; maar Jezus bestrafte den onreinen geest, en maakte het kind gezond, en gaf hem zijnen vader weder.

In Matthéüs en Markus volgt deze gebeurtenis onmiddelijk op Christus' gedaante verandering en Zijn gesprek daarna met de discipelen; maar hier wordt gezegd, dat het was *daags daaraan, als zij van den berg afkwamen*, hetgeen eene bevestiging is van het vermoeden, dat de verheerlijking van Christus op den berg *in den nacht* heeft plaats gehad; en het schijnt, dat zij, hoewel zij geene tabernakelen maakten, zooals Petrus had voorgesteld, toch eenige beschutting gevonden hebben om te kunnen rusten gedurende dien nacht, want het was niet vóór den volgenden dag, dat zij van den berg afkwamen, en toen vond Hij eenige wanorde onder Zijne discipelen, hoewel Zij niet zoo erg was als die Mozes vond, toen hij van den berg afkwam. Als wijze en vrome menschen in hunne geliefde afzondering zijn, dan zullen zij goed doen met eens te bedenken, of hunne tegenwoordigheid ook wellicht op hunne openbare standplaats wordt vereischt.

Merk op in dit verhaal 1. Hoe ijverig het volk was om Christus bij Zijne terugkomst te ontvangen. Hoewel Hij slechts kort afwezig was geweest, *kwam Hem eene groote schare te gemoet*, gelijk op andere tijden *eene groote schare Hem volgde*, want aldus was het van Hem voorzegd: *Tot Hem zullen de volken vergaderd worden.* [1])

2. Hoe dringend de vader van het maanzieke kind bij Christus aanhield om hulp, vers 38: *Ik bid U, zie toch mijn' zoon aan;* dat is zijn verzoek, en het is zeer bescheiden; één medelijdende blik van Christus is genoeg om alles

1) Gen. 49 : 10, naar Engelsche overzetting.

in orde te brengen. Laten wij ons zelven en onze kinderen tot Christus brengen om door Hem te worden aangezien. Hij pleit er op, dat hij zijn eenig kind is. Zij, die vele kinderen hebben, kunnen tegen de beproeving, die zij hebben in het eene, de vertroosting doen opwegen, die zij hebben in de andere; maar als het een eenig kind is, dat is een grievend leed; de beproeving hierin kan opgewogen worden door de liefde van God, die Zijn eenig geboren Zoon voor ons heeft overgegeven.

3. Hoe treurig de toestand was van het kind, vers 39. Hij was onder de macht van een boozen geest, die *hem nam;* en krankheden van dien aard zijn schrikkelijker dan die, welke uit bloot natuurlijke oorzaken voortkomen. Als de aanval over hem kwam, zonder eenig teeken van waarschuwing, dan *riep hij* plotseling, en menigmaal hebben zijne kreten het hart van zijn' liefhebbenden vader verscheurd. Deze booze geest *scheurde hem,* en *verpletterde hem,* en *week nauwelijks van hem,* en niet anders dan met een' doodelijken greep, als het ware, bij het heengaan. O hoe zwaar zijn de beproevingen der beproefden in deze wereld! En welk een kwaad doet Satan aan hen, die hij bezit! Maar zalig zij, die toegang hebben tot Christus!

4. Hoe onvolkomen het geloof was der discipelen. Ofschoon Christus hun macht had gegeven over onreine geesten, konden zij toch dezen boozen geest niet uitwerpen, vers 40. Zij hebben òf de macht mistrouwd, van waar hunne kracht moest komen, òf de opdracht, die hun was gegeven, òf zij hebben zich niet naar behooren geoefend in het gebed; hierom worden zij door Christus bestraft. *O ongeloovig en verkeerd geslacht.* Dr. Clarke vat dit op als gesproken tot de discipelen: „Zult gij nog zoo ongeloovig zijn en zoo vol van wantrouwen, dat gij de opdracht, die Ik u gaf, niet kunt uitvoeren?"

5. Hoe afdoend en volkomen de genezing was, die Christus aan dit kind heeft gewrocht, vers 42. Christus kan voor ons doen wat de discipelen niet kunnen: *Jezus bestrafte den onreinen geest* toen hij hem het meest kwelde en scheurde. De duivel wierp het kind neder en scheurde hem, verwrong hem, alsof hij hem in stukken wilde scheuren. Maar een enkel woord van Christus *maakte het kind gezond,* en herstelde de schade, die de duivel hem had toegebracht. En er wordt hier bijgevoegd, dat *Hij hem zijn vader weder gaf.* Als onze kinderen uit krankheid worden hersteld, moeten wij ze beschouwen als aan ons teruggegeven, hen ontvangen als leven uit de dooden, en zooals toen wij hen voor het eerst ontvingen. Het is troostrijk om hen uit de hand van Christus te ontvangen, Hem ze ons te zien wedergeven: „Hier, neem dit kind, en wees dankbaar, neem het, en voed het op voor Mij, want gij hebt het van Mij terug ontvangen. Neem het, maar stel er uw hart niet te veel op." Met waarschuwingen als dezen, behooren ouders hunne kinderen uit Christus' handen te ontvangen, om ze dan weder met vertroosting in het hart in Zijne handen over te geven.

43. En zij werden allen verslagen over de grootdadigheid Gods. En als zij allen zich verwonderden over alle de dingen, die Jezus gedaan had, zeide Hij tot Zijne discipelen: 44. Legt gij deze woorden in uwe ooren; want de Zoon des menschen zal overgeleverd worden in der menschen handen. 45. Maar zij verstonden dit woord niet, en het was voor hen verborgen, alzoo dat zij het niet begrepen; en zij vreesden, van dat woord Hem te vragen. 46. En er rees eene overlegging onder hen, namelijk, wie van hen de meeste ware. 47. Maar Jezus, ziende de overlegging hunner harten, nam een kindeken, en stelde dat bij zich. 48. En zeide tot hen: Zoo wie dit kindeken ontvangen zal in Mijnen naam, die ontvangt Mij; en zoo wie Mij ontvangen zal, die ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft. Want wie de minste onder u allen is, die zal groot zijn. 49. En Johannes antwoordde en zeide: Meester, wij hebben eenen gezien, die in Uwen naam de duivelen uitwierp, en wij hebben het hem verboden, omdat hij U met ons niet volgt. 50. En Jezus zeide tot hem: Verbiedt het niet; want wie tegen ons niet is, die is voor ons.

Wij kunnen hier opmerken:

I. Den indruk door Christus' wonderen teweeggebracht op allen, die ze gezien hebben, vers 43: *Zij werden allen verslagen over de grootdadigheid Gods,* die zij wel moesten bemerken in al de wonderen, door Christus gewrocht. De werken van Gods almachtige kracht zijn verbazingwekkend, inzonderheid die, welke door de hand van den Heere Jezus gewrocht zijn, want Hij is *de kracht Gods* en Zijn naam is Wonderlijk. Hunne verbazing was algemeen: *zij allen* verwonderden zich. De oorzaken er van waren algemeen: zij *verwonderden zich over al de dingen, die Jezus gedaan had.* In al Zijne daden en handelingen was iets buitengewoons en verrassends.

II. Hoe Christus Zijn aanstaand lijden aankondigde aan Zijne discipelen: *De Zoon des menschen zal overgeleverd worden in der menschen handen,* in de handen van goddelooze menschen, menschen van het slechtste karakter; het zal hun toegelaten worden Hem naar welgevallen te mishandelen. Wat de andere evangelisten hebben uitgedrukt, wordt hier stilzwijgend te kennen gegeven: *Zij zullen Hem dooden.* Maar wat hier bijzonder opgemerkt moet worden is:

1. Het verband hiervan met hetgeen onmiddelijk voorafgaat, de verwondering des volks bij het zien van Christus' wonderen, vers 43: *Als zij allen zich verwonderden over al de dingen die Jezus gedaan had, zeide Hij tot Zijne discipelen.* Zij hadden een geliefkoosd denkbeeld van Zijn tijdelijk koninkrijk, dat Hij zou heerschen, en zij met Hem in wereldlijke praal en macht; en nu dachten zij, dat door Zijne grootmachtige daden de zaak gemakkelijk tot stand

kon worden gebracht, en dat de invloed, dien Hij door Zijne wonderen op het volk had verkregen, hiertoe zou medewerken. Daarom heeft Christus, die wist wat er in hun hart was, deze gelegenheid gebruikt, om hun nogmaals te zeggen, wat Hij hun te voren reeds gezegd had, dat het er zoo ver van daan was, dat Hem menschen overgeleverd zouden worden, Hij integendeel overgeleverd zal worden in de handen der menschen; dat Hij, wel verre van in eere te leven, een schandelijken dood zal sterven, en dat al Zijne wonderen, en den invloed die Hij er door verkregen heeft op het hart des volks, dit niet zullen kunnen beletten.

2. De plechtige inleiding waarmede Hij hun dit bekend maakt: *„Legt gij deze woorden in uwe ooren*, geeft zeer bijzonder acht op hetgeen Ik u zeg, en mengt er geloof mede; laten uwe denkbeelden omtrent het tijdelijk koninkrijk van den Messias uwe ooren er niet voor toestoppen, noch u onwillig maken om het te gelooven. Stemt toe wat Ik zeg, en onderwerpt u er aan." *Laat het doordringen tot uw hart* luidt het in de Syrische en Arabische overzetting. Het woord van Christus doet ons geen goed, ten zij wij het laten doordringen tot ons verstand en ons hart.

3. De onverklaarbare stompzinnigheid der discipelen ten opzichte van de voorzegging van Christus' lijden. In Markus wordt gezegd: *Zij verstonden dat woord niet.* Het was duidelijk genoeg, maar zij wilden het niet verstaan in den letterlijken zin, omdat dit niet strookte met hunne denkbeelden; en zij *konden het niet verstaan* in een' anderen zin, en *zij vreesden van dat woord Hem te vragen*, opdat zij niet ontgoocheld en uit hun' liefelijken droom opgewekt zouden worden. Maar hier wordt er bijgevoegd: *het was voor hen verborgen, alzoo dat zij het niet begrepen*, vanwege de zwakheid van het geloof en de kracht van het vooroordeel. Wij kunnen niet denken, dat het *in genade* voor hen verborgen was, opdat zij niet als verzwolgen zouden worden door overgroote smart bij het vooruitzicht er van; maar het scheen een paradox, omdat zij het zelf tot een paradox voor zich maakten.

III. De bestraffing van Christus aan Zijne discipelen wegens hun twisten over wie van hen de meeste ware, vers 46—48. Wij hebben dit reeds vroeger gehad, en, treurig genoeg, wij zullen het nogmaals ontmoeten. Merk hier op, dat:

1. Eerzucht, en strijd om voorkeur en voorrang en om meerderheid zonden zijn, die de discipelen van onzen Heere Jezus zeer lichtelijk omringen, en waarvoor zij verdienen streng bestraft te worden: zij vloeien voort uit bederf, dat zij volstrekt ten onder moeten houden, en dooden, vers 46. Zij, die verwachten *groot* te zijn in de wereld, streven gewoonlijk naar hooge dingen. Niets minder voldoet hen dan de *meeste* te zijn. Dit stelt hen bloot aan zeer veel verzoeking en moeite, waarvoor diegenen veilig zijn, die tevreden zijn om *klein* te wezen, de *minsten* te zijn, *minder dan de minsten.*

2. Jezus Christus is volkomen bekend met al de gedachten en bedoelingen van ons hart: *Hij zag de overlegging hunner harten*, vers 47. Gedachten zijn voor Hem *woorden*, en *fluisteringen* als luide kreten. Het is eene goede reden, waarom wij onze gedachten streng in toom moeten houden, want Christus neemt er kennis van.

3. Christus wil, dat Zijne discipelen zullen streven naar de eere, die verkregen wordt door kalmen ootmoed, en niet naar die, welke door rustelooze, naar hoogheid hakende eerzucht wordt verkregen. Christus *nam een kindeken, en stelde dat bij zich*, vers 47. — Hij heeft altijd met teederheid en vriendelijkheid van kleine kinderen gesproken — en Hij stelde hun dit kind ten voorbeeld. *a.* Laten zij de gezindheid hebben van dit kind, nederig en rustig en op hun gemak; laten zij niet haken naar wereldsche praal en pracht, naar grootheid of weidsche titels, maar daar even dood onverschillig voor zijn als dit kind; laten zij even weinig wrok of haat koesteren jegens hunne mededingers als dit kind. Laten zij gewillig wezen om de minsten te zijn, indien dat kan bijdragen om hen nuttig te maken voor anderen, zich nederbuigen tot het geringste werk, als zij er goed mede kunnen doen. *b.* Laten zij er zich van verzekerd houden, dat dit de weg is tot bevordering, want hierdoor zullen zij de achting winnen hunner broederen. Zij, die Christus liefhebben, zullen hen daarom ontvangen in Zijn' naam, want zij zijn Hem het meest gelijkvormig. Evenzoo zullen zij zoodoende ook Zijne gunst verwerven, want Christus zal de vriendelijkheid, hun bewezen, beschouwen als Hem zelven aangedaan. *Zoo wie dit kindeken ontvangen zal in Mijn' naam*, een prediker van het Evangelie, die van zoodanige gezindheid is, *die ontvangt Mij*; en *wie Mij ontvangt* in zoodanigen leeraar, *ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft.* En tot welke grootere eere kan iemand in deze wereld komen, dan om door de menschen ontvangen te worden als een boodschapper van God en Christus, en dat God en Christus zich erkennen ontvangen en welkom geheeten te zijn in hem? Deze eere hebben alle ootmoedige discipelen van Jezus Christus, en dus zullen diegenen waarlijk groot zijn, die de minsten zijn onder hen.

IV. Christus' bestraffing aan Zijne discipelen wegens hun ontmoedigen van iemand, die Hem eerde en diende, maar niet tot hun gezelschap behoorde, niet slechts niet behoorde tot de twaalven of niet een der zeventigen was, maar ook niet een van hen, die zich met hen vergezelden, of hen hoorden, maar die, door nu en dan Christus gehoord te hebben, in Hem geloofde, en op ernstige wijze met geloof en gebed gebruik maakte van Zijn' naam om duivelen uit te werpen. Nu hebben zij

1. Dezen man bestraft en weerhouden; zij wilden hem niet laten bidden en prediken, ofschoon hij het deed tot eer van Christus, goed deed aan de menschen en Satans rijk verzwakte; omdat hij Christus niet met hen volgde. Hij scheidde zich af van hunne kerkgemeenschap, was niet, evenals zij geordend, betoonde hun geen eerbied, en gaf hun niet de rechterhand der gemeenschap. Indien er nu

ooit een gezelschap van Christenen in deze wereld geweest is, die reden hadden om het zwijgen op te leggen aan hen, die niet tot hunne gemeenschap behoorden, dan waren het toen de twaalf discipelen; en toch

2. Heeft Jezus Christus hen bestraft wegens hetgeen zij deden, en hen gewaarschuwd om het niet weder te doen, zij, noch degenen, die zich de opvolgers der apostelen noemen: *Verbiedt het niet*, vers 50; veeleer moet gij hem aanmoedigen, want hij heeft dezelfde bedoeling, die gij hebt, al is het ook, dat hij om redenen, die hem zelf het best bekend zijn, *met u* niet volgt; hij zal u in hetzelfde einde ontmoeten, al is het ook, dat hij u niet vergezelt op denzelfden weg. Gij doet wèl te doen zooals gij doet; maar hieruit volgt nog niet, dat hij verkeerd doet, en dat gij wèl doet met hem onder een verbod te stellen; want *die tegen ons niet is, is voor ons*, en behoort dus door ons erkend en gesteund te worden. Wij moeten geene vrienden verliezen, daar wij zoo weinige vrienden hebben, en zoo vele vijanden. Zij kunnen trouwe volgelingen van Christus bevonden worden en als zoodanig door Hem worden aangenomen, al is het ook, dat zij *met ons* niet volgen, Markus 9 : 38, 39. O hoe veel kwaad, dat de kerk wordt berokkend zelfs door hen, die roemen op hunne betrekking tot Christus en zeggen te ijveren voor Zijne eer, zou voorkomen kunnen worden, indien deze Schriftuurplaats overdacht en ter harte werd genomen.

51. En het geschiedde, als de dagen Zijner opneming vervuld werden, zoo richtte Hij Zijn aangezicht, om naar Jeruzalem te reizen. 52. En Hij zond boden uit voor Zijn aangezicht; en zij, henengereisd zijnde, kwamen in een vlek der Samaritanen, om voor Hem herberg te bereiden. 53. En zij ontvingen Hem niet, omdat Zijn aangezicht was als reizende naar Jeruzalem. 54. Als nu Zijne discipelen Jakobus en Johannes dat zagen, zeiden zij: Heere, wilt gij dat wij zeggen, dat vuur van den hemel nederdale, en dezen verslinde, gelijk ook Elía gedaan heeft? 55. Maar zich omkeerende, bestrafte Hij ze, en zeide: Gij weet niet, van hoedanigen geest gij zijt. 56. Want de Zoon des menschen is niet gekomen, om der menschen zielen te verderven, maar om te behouden. En zij gingen naar een ander vlek.

Deze gebeurtenis wordt door geen der andere evangelisten medegedeeld, en zij schijnt hier verhaald te worden wegens de verwantschap er van met de vorige, want ook hier worden de discipelen door Christus bestraft, omdat zij om Zijnentwil ijverden. Dáár hebben zij, onder schijn van ijver voor Christus, afgescheidenen willen onder bedwang leggen en tot zwijgen brengen, hier willen zij onder dienzelfden schijn ongeloovigen ter dood brengen. Voor het eene zoowel als voor het andere heeft Christus hen bestraft, want een geest van enghartigheid en vervolging staat lijnrecht tegenover den geest van Christus en van het Christendom. Merk hier op;

I. De bereidvaardigheid en vastberadenheid van onzen Heere Jezus in de voortzetting van Zijne onderneming om ons te verlossen en zalig te maken. Daarvan hebben wij hier een voorbeeld, vers 51: *Als de dagen Zijner opneming vervuld werden, zoo richtte Hij zijn aangezicht om naar Jeruzalem te reizen.* Merk op:

1. Er was een tijd bepaald voor het lijden en sterven van onzen Heere Jezus, en Hij wist zeer goed, wanneer die tijd was, en Hij had er eene heldere en stellige voorkennis van, en toch was Hij er zoo ver van daan om zich daarom uit den weg te houden, dat Hij juist toen het meest in het openbaar optrad en het meeste werk deed, wetende, dat Hem nog slechts weinig tijds overbleef.

2. Toen Hij lijden en dood zag naderen, zag Hij er door heen en richtte zijn oog op de heerlijkheid, die zou volgen; Hij beschouwde het als den tijd, wanneer Hij opgenomen zou worden in heerlijkheid, 1 Tim. 3 : 16; opgenomen in de hoogste hemelen, om dáár op den troon te worden geplaatst. Mozes en Elias spraken van Zijn' dood als van Zijn heengaan uit deze werel waardoor de dood voor Hem zijne verschrikking verloor; maar Hij ging verder, en beschouwde hem als Zijn overgang naar eene betere wereld, waardoor de dood voor Hem begeerlijk werd. Alle goede Christenen kunnen voor zichzelven deze denkbeelden koesteren om trent den dood, en kunnen hem hun *opgenomen worden* noemen, om met Christus te zijn waar Hij is. Laten zij hun hoofd opheffen, als de tijd hunner opneming nabij is.

3. Bij het vooruitzicht van de vreugde, die Hem was voorgesteld, heeft Hij Zijn aangezicht gericht om naar Jeruzalem te reizen, naar de plaats, waar Hij zal lijden en sterven. Hij was vast besloten derwaarts heen te gaan, en wilde er niet van afgehouden worden. Hij ging *terstond* naar Jeruzalem, omdat dáár nu Zijn werk en roeping lag. Hij ging er regelrecht heen, zonder omweg te maken of andere steden te bezoeken, hetgeen, indien Hij het wèl gedaan had, het onnoodig voor Hem gemaakt zou hebben om door Samaria te gaan. Hij ging er blijmoedig en goedsmoeds heen, hoewel Hij wist wat Hem daar overkomen zou. Hij heeft niet gefaald en werd niet ontmoedigd, maar heeft *Zijn aangezicht gesteld als een keisteen*, wetende, dat Hij niet slechts gerechtvaardigd, maar ook verheerlijkt zou worden. Hoe moest ons dit beschaamd maken wegens onze traagheid in het doen en lijden voor Christus! Wij gaan terug, en richten ons aangezicht af van den dienst van Hem, die Zijn aangezicht steeds gesteld heeft tegen allen tegenstand, ten einde het werk onzer verlossing te volbrengen.

II. De onbeschoftheid der Samaritanen in een zeker vlek (dat niet genoemd is, omdat het niet verdiende genoemd te worden) die Hem niet wilden ontvangen, en Hem niet wilden toelaten zich in hunne stad te ververschen, ofschoon Zijn weg er door heen lag. Merk hier op:

1. Hoe *beleefd* Hij zich jegens hen gedroeg: *Hij zond boden uit voor Zijn aangezicht*, sommigen van Zijne discipelen, om te vernemen, of Hij voor zich en Zijn gezelschap herberg bij hen zou kunnen vinden, want Hij wilde niet komen om hun aanstoot te geven, of hun schrik aan te jagen door het aantal Zijner volgelingen. Hij zond hen om herberg voor Hem te bereiden, niet voor praalvertoon, maar voor geriefelijkheid, opdat Zijne komst hen niet onverwachts zou overvallen.

2. Hoe *onbeleefd* zij zich gedroegen jegens Hem, vers 53. Zij ontvingen Hem niet, wilden niet toelaten, dat Hij in hun vlek zou komen, maar gaven bevel aan hunne wacht om Hem terug te wijzen. Hij zou betaald hebben voor hetgeen Hij bestelde, en zou een edelmoedige gast onder hen geweest zijn en hun goed gedaan hebben, hun het Evangelie hebben gepredikt, zooals Hij eenigen tijd te voren in eene andere stad der Samaritanen gedaan had, Joh. 4 : 41. Hij zou, indien zij het gewild hadden, de grootste zegen voor hunne stad geweest zijn, en toch weigerden zij Hem toegang. Zulk eene behandeling is dikwijls aan het Evangelie en de Evangeliedienaren te beurt gevallen. De reden nu was, *omdat Zijn aangezicht was, als reizende naar Jeruzalem;* zij bespeurden, dat Hij in die richting ging. De groote strijd tusschen de Joden en de Samaritanen betrof de plaats der aanbidding — of het Jeruzalem was, of Gerizim, nabij Sichar, Joh. 4 : 20. En die strijd tusschen hen was zoo hevig, dat *de Joden geene gemeenschap wilden houden met de Samaritanen*, en dezen niet met hen, Joh. 4 : 9. Toch kunnen wij veronderstellen, dat zij aan andere Joden geene herberg onder hen geweigerd hebben, als zij opgingen tot hunne feesten; want indien dit hunne gewoonte was geweest, dan zou Christus geene poging gedaan hebben om herberg bij hen te vinden; en het zou ook voor sommige Galileërs een groote omweg geweest zijn, als zij anders dan door Samaria naar Jeruzalem hadden moeten reizen. Maar zij waren zeer bijzonder vertoornd op Christus, die een vermaard leeraar was, wijl Hij den tempel te Jeruzalem erkende als de wettige plaats der Godsvereering, terwijl de priesters van dien tempel toch zulke bittere vijanden van Hem waren, hetgeen naar zij hadden gehoopt, Hem vandaar weggedreven zou hebben, om in *hun* tempel te komen aanbidden, waardoor die tempel dan beroemd zou zijn geworden. Toen zij echter zagen, dat Hij desniettemin naar Jeruzalem wilde gaan, wilden zij Hem de gewone beleefdheid niet bewijzen, die zij Hem waarschijnlijk bij vorige gelegenheden op Zijne reize derwaarts wèl bewezen hadden.

III. De verontwaardiging, die Jakobus en Johannes over deze beleediging hebben getoond, vers 54. Toen deze twee de boodschap hoorden, die gebracht werd, waren zij terstond in toorn ontstoken, en met niets minder willen zij tevreden zijn dan wrake over die beleediging, dan dat deze stad het lot van Sodom zal treffen. *Heere*, zeggen zij, *wilt Gij, dat wij zeggen, dat vuur van den hemel nederdale?* niet slechts om hen te verschrikken, maar om hen te *verslinden.*

1. Er was hierin nu wel iets prijzenswaardigs, want zij toonden *a.* Een groot vertrouwen in de macht, die zij van Jezus Christus hadden ontvangen; ofschoon dit nu niet bijzonder in hunne opdracht genoemd was, toch kunnen zij door een woord te spreken vuur van den hemel doen nederdalen. *Theleis eipoomen — Wilt Gij, dat wij het woord spreken*, en de zaak is geschied. *b.* Een groote ijver voor de eer huns Meester. Zij namen het zeer kwalijk, dat Hij, die overal waar Hij kwam, goed deed, en een hartelijk welkom vond, eene weigering ontving van eenige ellendige Samaritanen om door hunne stad te gaan of er te vertoeven; zij konden er niet zonder verontwaardiging aan denken, dat hun Meester aldus met minachting werd behandeld. *c.* Eene onderworpenheid, niettemin, aan huns Meesters wil en behagen. Zij willen dit niet doen, of Christus moet er hun verlof toe geven: *Wilt Gij, dat wij dit doen?* *d.* Een acht geven op het voorbeeld van de profeten, die vóór hen geweest zijn. Het is doen wat Elia gedaan heeft. Zij zouden aan zoo iets niet gedacht hebben, indien Elia het niet had gedaan aan de krijgslieden, die gekomen waren om hem gevangen te nemen, en dat wel herhaaldelijk, 2 Kron. 1 : 10, 12. Zij dachten, dat dit precedent hunne volmacht hiertoe was, zóó geneigd zijn wij om aan het voorbeeld van Godvruchtige menschen eene verkeerde toepassing te geven, en ons er door gerechtvaardigd te achten in onze ongeregelde handelingen, terwijl de omstandigheden toch volstrekt niet gelijk zijn.

2. Maar hoewel er in hetgeen zij zeiden wel iets was, dat recht was, was er toch nog veel meer verkeerds in, want *a.* Dit was volstrekt niet de eerste maal, dat onze Heere Jezus aldus beleedigd werd, getuigen de lieden van Nazareth, die Hem uit hunne stad wierpen, en de Gadarenen, die Hem baden, dat Hij uit hunne landpalen zou weggaan, en toch heeft Hij geen oordeel over hen ingeroepen, maar de beleediging stil verdragen. *b.* Dit waren Samaritanen, van wie men niets beters kon verwachten, en wellicht hadden zij ook gehoord, dat Christus aan Zijne discipelen had verboden om *in eenige stad der Samaritanen in te gaan*, Matth. 10 : 5. Daarom was het niet zoo slecht in hen als in anderen, die meer van Christus wisten, en zoo vele weldaden van Hem hadden ontvangen. *c.* Het waren wellicht ook slechts weinigen uit de stad, die iets van de zaak af wisten, of Hem die lompe boodschap hadden gezonden, terwijl er misschien velen in de stad waren, die, indien zij geweten hadden, dat Christus zoo dicht in hunne nabijheid was, uitgegaan zouden zijn om Hem te verwelkomen; en moet dan nu de geheele stad in de asch gelegd worden om de slechtheid van enkelen? Willen zij de rechtvaardigen met de goddeloozen verdelgen? *d.* Hun Meester had nooit vuur van den hemel doen nederdalen, ja Hij had geweigerd aan de Farizeën een teeken van den hemel te geven, toen zij er om vroegen, Matth. 16 : 1, 2; en waarom denken zij dan, dat zij het moeten doen? Jakobus en Johannes waren de twee discipelen, die Christus *Boanerges — zonen des*

donders — had genoemd, Markus 3:17; is hun dat niet genoeg, moeten zij ook *zonen zijn van den bliksem? e.* Het voorbeeld van Elia was op dit geval niet van toepassing. Elia was gezonden om de verschrikkingen der wet te toonen, en daarvan de bewijzen te geven, en als een stoutmoedig bestraffer te getuigen tegen de afgoderij en goddeloosheid van het hof van Achab, en het was volkomen recht, dat zijne zending aldus bewezen werd. Thans echter moet eene bedeeling der genade worden ingeleid, waarmede zulk eene tentoonspreiding der Goddelijke gerechtigheid niet in overeenstemming is. Aartsbisschop Tillotson is van meening, dat hunne aanwezigheid in Samaria, waar Elia vuur van den hemel had doen nederkomen, er toe heeft kunnen bijdragen om dit in hunne gedachten te doen opkomen; het was misschien wel op dezelfde plaats, maar hoewel de *plaats* dezelfde was, de *tijden* waren veranderd.

IV. Zijne bestraffing aan Jakobus en Johannes wegens hun' vurigen, woesten ijver, vers 55. *Zich omkeerende* in rechtvaardig ongenoegen, *bestrafte Hij hen;* want zoo wie Hij liefheeft, die bestraft en kastijdt Hij, inzonderheid voor hetgeen zij doen, dat onregelmatig is en hun niet betaamt, onder een schijn van ijver voor Hem.

1. Hij toont hun inzonderheid hunne vergissing: *Gij weet niet van hoedanigen geest gij zijt;* dat is: „Gij bemerkt niet in welk eene slechte gezindheid gij zijt, hoeveel hoogmoed en hartstocht, en persoonlijke wraakzucht verborgen is onder dien schijn van ijver voor uwen Meester." Er kan in het hart van vrome menschen veel bederf schuilen, ja zelfs boven komen, zonder dat zij er zich van bewust zijn. *b.* Gij bedenkt niet, van welken goeden geest, of gezindheid, volkomen tegenovergesteld hieraan, gij behoordet te wezen. Voorzeker moet gij nog leeren, hoewel gij reeds zoo langen tijd aan het leeren zijt, wat de geest van Christus en van het Christendom is. Is het u niet geleerd uwe vijanden lief te hebben, en te zegenen, die u vervloeken, en om genade, niet om vuur, van den hemel over hen in te roepen? Gij weet niet, hoe uwe gezindheid, uwe gemoedsgesteldheid hieromtrent in strijd is met de bedoeling van het Evangelie. Gij zijt thans niet onder de bedeeling der dienstbaarheid, en verschrikking, en dood, maar onder de bedeeling der liefde, en vrijheid, en genade, die ingeleid werd met de verkondiging van vrede op aarde en welbehagen in menschen, waarnaar gij u behoort te voegen, maar u niet, door verwenschingen als deze, behoort tegen te stellen.

2. Hij legt hun het doel en de algemeene strekking bloot van Zijn' Godsdienst, vers 56: *De Zoon des menschen* zelf *is niet gekomen*, en zendt u dus ook daartoe niet uit, *om der menschen zielen te verderven, maar om te behouden.* Hij bedoelde Zijn' heiligen Godsdienst te verbreiden door liefde, en door alles wat liefelijk en aantrekkelijk is, niet door vuur en zwaard, door bloed en eene algemeene slachting; door wonderen van genezing, niet door plagen en wonderen van verwoesting, zooals die, door welke Israel werd uitgevoerd uit Egypte. Christus is gekomen om alle vijandschap te dooden niet om haar te koesteren. Diegenen hebben voorzeker den geest des Evangelies niet, die er op uit zijn om allen, die niet van hun gevoelen en hun' weg zijn, te vervloeken en door geweld en vervolging uit te roeien allen, wier geweten hun niet toelaat te doen zooals zij doen, of te zeggen wat zij zeggen. Christus is gekomen, niet slechts om der menschen zielen te behouden, maar ook hun leven — getuigen de vele wonderen, die Hij deed ter genezing van krankheden, die anders doodelijk zouden geweest zijn, door welke, evenals door duizend andere voorbeelden van weldoen, het blijkt, dat Christus wil, dat Zijne discipelen goed zullen zijn jegens allen, zooveel dit slechts in hun vermogen is, maar niemand leed zullen doen; dat zij de menschen tot Zijne kerk zullen trekken met menschenzelen en touwen der liefde, maar er niet aan moeten denken om er de menschen heen te drijven met de roede des gewelds of den geesel der tong.

V. Zijn heengaan van deze stad. Niet slechts wilde Christus hen niet straffen voor hunne ruwe onafhankelijkheid; maar Hij wilde ook niet staan op Zijn recht van over den weg te reizen (waartoe Hij dezelfde vrijheid had als Zijne naburen) wilde zich niet met geweld een' doortocht verschaffen, kalm en vreedzaam ging Hij naar een ander vlek, waar de menschen niet zoo gierig en enghartig waren; dáár rustte Hij en verkwikte zich, en ging toen Zijns weegs. Als er een sterke stroom van tegenstand is, dan is het verstandig om er voor uit den weg te gaan, veeleer dan er tegen in te willen gaan. Indien sommigen zeer ruw en onbeschoft zijn, dan moeten wij, in plaats van ons er over te willen wreken, beproeven, of wij bij anderen niet meer beleefdheid zullen vinden.

57. En het geschiedde op den weg, als zij reisden, dat een tot Hem zeide: Heere, ik zal U volgen, waar Gij ook henengaat. 58. En Jezus zeide tot hem: De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des nenschen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge. 59. En Hij zeide tot eenen anderen: Volg Mij. Doch hij zeide: Heere, laat mij toe, dat ik henenga, en eerst mijnen vader begrave. 60. Maar Jezus zeide tot hem: Laat de dooden hunne dooden begraven; doch gij, ga henen en verkondig het koninkrijk Gods. 61. En ook een ander zeide: Heere, ik zal U volgen, maar laat mij eerst toe, dat ik afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn. 62. En Jezus zeide tot hem: Niemand, die zijne hand aan den ploeg slaat, en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk Gods.

Wij hebben hier een bericht omtrent drie verschillende personen, die zich aanboden om Christus te volgen, en het antwoord, dat Christus aan ieder van hen heeft gegeven. Van de

eerste twee hebben wij al gelezen in Matth. 8 : 19—22.

I. Hier is iemand, die ijverig en voortvarend is; hij wil Christus onmiddelijk volgen: maar hij schijnt te haastig, roekeloos en onbedacht geweest te zijn; hij is niet nedergezeten om eerst de kosten te overrekenen.

1. Hij geeft Christus eene veelomvattende belofte, vers 57. *Het geschiedde op den weg, als zij reisden,* opgaande naar Jeruzalem, waar men verwachtte, dat Christus het eerst in heerlijkheid zou verschijnen, *dat een tot Hem zeide: Heere! ik zal U volgen, waar Gij ook henengaat.* Dit moet ook inderdaad het besluit wezen van allen, die waarlijk als Christus' discipelen bevonden willen worden, zij *volgen het Lam waar het ook henengaat,* Openb. 14:4; al is het ook door vuur en water, door gevangenis en dood.

2. Christus geeft hem eene noodige waarschuwing, om zich van zijn volgen van Hem geene groote dingen voor te stellen in de wereld, maar dat hij integendeel op armoede en geringheid moet rekenen; want *de Zoon des menschen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge.*

Wij kunnen dit beschouwen *a.* als de voorstelling van den zeer geringen staat onzes Heeren Jezus in deze wereld. Hij ontbeerde niet slechts de genietingen en de sieraden, die groote vorsten gewoonlijk hebben, maar zelfs het benoodigde, hetgeen zelfs de vossen hebben en de vogelen des hemels. Zie aan welk eene diepte van armoede onze Heere Jezus zich om onzentwil heeft onderworpen, ten einde de waardij en de verdienste Zijner genoegdoening te verhoogen en voor ons de genade te verkrijgen, dat wij door Zijne armoede rijk zouden worden. 2 Cor. 8 : 9. Hij, die alles gemaakt heeft, heeft voor zich zelven geene woonstede gemaakt, geen eigen huis, waar Hij Zijn hoofd kon nederleggen, anderen moesten Hem eene plaats der ruste verleenen, aan anderen was Hij Zijn levensonderhoud verschuldigd. Hij noemt zich hier *de Zoon des menschen,* een Zoon van Adam, deelhebber aan vleesch en bloed. Hij roemt in Zijn zich nederbuigen tot ons, niet slechts tot de geringheid onzer natuur, maar tot den geringsten toestand in die natuur, om Zijne liefde voor ons te betuigen en ons eene heilige minachting te leeren hebben van deze wereld en de groote dingen, die er in zijn, en voortdurend het oog op eene andere wereld gericht te houden. Christus is aldus arm geweest om voor Zijn volk armoede te heiligen en te verzoeten. De apostelen hadden *geene vaste woonplaats,* 1 Cor. 4 : 11, hetgeen zij des te gemakkelijker konden dragen, wijl zij wisten, dat hun Meester er ook geen gehad heeft, 2 Sam. 11 : 11. Wij kunnen wel tevreden zijn, als het ons gaat, zooals het Christus gegaan is. *b.* Als dit in overweging gevende aan hen, die Zijne discipelen willen worden. Indien wij Christus willen volgen, dan moeten wij alle gedachten opgeven van groote dingen in deze wereld, en er niet op rekenen iets anders door onzen Godsdienst te zullen gewinnen dan den hemel, gelijk wij ook vast moeten besluiten met niets minder te vreden te zijn. Laat ons de belijdenis van het Christendom niet met wereldlijke voordeelen willen vermengen. Christus heeft ze gescheiden, laten wij ze niet willen samenvoegen; integendeel, wij moeten verwachten door vele verdrukkingen het koninkrijk der hemelen te zullen binnen gaan, ons zelven te moeten verloochenen en ons kruis te moeten opnemen. Christus zegt aan dezen man waarop hij te rekenen heeft, indien hij Hem volgt nl. op koude en ongemak, een hard en moeielijk leven en minachting in de wereld; indien hij zich hieraan niet kan onderwerpen, dan moet hij er niet aan denken Hem te volgen. Dit woord schijnt hem terug te hebben doen gaan; maar het zal geene ontmoediging wezen voor hen, die weten wat er in Christus is en in den hemel, dat hier tegen opweegt.

II. Hier is een ander, die besloten schijnt Christus te volgen, maar om een' dag uitstel vraagt, vers 59. Tot dezen man is Christus' roeping eerst gekomen, Hij zeide tot hem: *Volg Mij.* Hij, die uit eigene beweging het voorstel had gedaan, vlood weg toen hij van de moeielijkheden en bezwaren hoorde, die er mede vergezeld gingen; maar deze man, die door Christus geroepen werd, heeft wel eerst geaarzeld, maar later, naar het schijnt, toegegeven; zóó waar was het woord van Christus: *Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren,* Joh. 15 : 16. Het is niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt (gelijk die onbesuisde ijveraar uit de vorige verzen), maar des ontfermenden Gods, die de roeping geeft en haar van kracht en uitwerking maakt, zoo als hier bij dezen man. Merk op:

1. De verontschuldiging, die hij maakte: *„Heere! laat mij toe, dat ik henenga, en eerst mijn' vader begrave.* Ik heb te huis een' ouden vader, die niet lang meer kan leven, en mij, zoolang hij leeft, nog noodig heeft. Laat mij gaan, om tot aan zijn' dood bij hem te blijven, en als ik mijne laatste liefdediensten aan hem volbracht heb, dan zal ik alles doen wat mijn plicht is." Wij kunnen hier drieërlei verzoekingen zien, waardoor wij in gevaar zijn om van Christus afgehouden te worden, en belet worden om Hem te volgen, en waartegen wij dus op onze hoede moeten zijn. *a.* Wij worden in verzoeking gebracht om het bij een algemeen discipelschap te laten blijven, waar door wij los en vrij zijn, en niet naderbij komen om ons stipt en voortdurend aan Hem over te geven. *b.* Wij worden verzocht om uit te stellen hetgeen wij weten onze plicht te zijn, het te verschuiven tot op een' anderen tijd. Als wij maar eenmaal van die zorg, of deze moeielijkheid af zijn; als wij met deze of die zaak klaar zijn gekomen, onze bezittingen tot zulk of zulk eene hoogte hebben gebracht, dan zullen wij er aan beginnen te denken Godsdienstig te zijn, en zoo worden wij van al onzen tijd beroofd, door ons van den tegenwoordigen tijd te laten berooven. *c.* Wij worden in verzoeking gebracht te denken, dat de plicht jegens onze bloedverwanten ons vrijstelt van onzen plicht jegens Christus. Het schijnt inderdaad eene geldige verontschuldiging: „Laat mij heengaan om mijn' vader te begraven, — laat mij zorg dragen voor mijn gezin, voorziening maken voor mijne kinderen, en dan zal ik er aan denken om Christus te gaan dienen"; terwijl toch

het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid in de eerste plaats gezocht moet worden.

2. Christus' antwoord hierop, vers 60: *Laat de dooden hunne dooden begraven.* Gesteld eens (hetgeen toch niet waarschijnlijk is) dat er slechts dooden zijn om de dooden te begraven, of geene anderen dan dezulken, die oud en stervende zijn, zoo goed als dood zijn, en tot geen' anderen dienst geschikt; maar gij hebt ander werk te doen; gij, ga heen en verkondig het koninkrijk Gods. Niet, alsof Christus Zijne dienstknechten en volgelingen onnatuurlijk wil hebben: onze Godsdienst leert ons vriendelijk en goed te zijn in iedere betrekking, godzaligheid te oefenen in ons eigen huis en *den voorouderen wedervergelding te doen.* Maar wij moeten dit dienstbetoon niet tot eene verontschuldiging maken van onzen plicht jegens God. Indien de naaste en dierbaarste bloedverwant, dien wij in de wereld hebben, in den weg staat om ons van Christus af te houden, dan is het noodig, dat wij een' ijver hebben, die ons vader en moeder doet vergeten, zooals Levi gedaan heeft, Deut. 33 : 9. Deze discipel werd geroepen om een leeraar te zijn, en daarom moet hij niet ingewikkeld worden in de handelingen des leeftochts, 2 Tim. 2 : 4. En het is een regel, dat wij, als Christus ons roept tot een' plicht, *niet te rade gaan met vleesch en bloed,* Gal. 1 : 15, 16. Geene verontschuldiging kan toegelaten worden om ons vrij te stellen van dadelijke gehoorzaamheid aan de roepstem van Christus.

III. Hier is een ander, die bereid is Christus te volgen, maar hij moet eerst nog een weinig tijd hebben, om er met zijne vrienden over te spreken.

Merk op:

1. Zijn verzoek om verlof, vers 61. „*Heere*", zeide hij, „*ik zal U volgen;* ik heb geen ander plan of voornemen, ik ben er vast toe besloten, maar laat mij eerst toe, dat ik afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn". Dit scheen billijk; het was hetgeen Elisa verlangde, toen Elia hem riep: *Dat ik toch mijn' vader en moeder kusse, daarna zal ik u navolgen,* en het werd hem toegestaan. Maar de bediening des Evangelies heeft de voorkeur, en is dringender dan de dienst der profeten, en daarom werd het hier niet toegestaan. Laat mij — *apotaxasthai tois eis ton oikon mou — laat mij heengaan en mijne huiselijke aangelegenheden in orde brengen,* er bevelen en aanwijzingen voor geven: aldus wordt deze zin door sommigen opgevat. Hetgeen hier nu verkeerd in was, is: *a.* Dat hij zijn volgen van Christus beschouwde als eene treurige, lastige, en gevaarlijke zaak; het was voor hem als ging hij sterven, daarom moet hij afscheid nemen van zijne vrienden, die hij nooit weder zal zien, of ten minste niet met genot en vertroosting; terwijl hij toch door Christus te volgen tot grooter troost en zegen voor hen had kunnen wezen, dan door bij hen te blijven. *b.* Dat zijn hart meer in zijne wereldlijke aangelegenheden scheen te zijn, dan het behoorde te wezen, en bestaanbaar kon zijn met een trouw en nauwgezet volbrengen van zijn' plicht als volgeling van Christus. Hij scheen te hunkeren naar zijne betrekkingen en familiebelangen, en hij kon er niet gemakkelijk en naar behooren van scheiden, maar kleefde hen aan. Misschien had hij reeds eenmaal afscheid van hen genomen, maar „wie afkeerig is van heengaan, zegt dikwijls vaarwel", en daarom moet hij hun nu nog eens vaarwel zeggen, want zij zijn in zijn huis. *c.* Dat hij gewillig was, om zich in verzoeking te begeven van afgeleid te worden van zijn voornemen om Christus te volgen. Hun vaarwel te gaan zeggen, die in zijn huis zijn, het zou wezen zich bloot te stellen aan de sterkst mogelijke overredingen om van besluit te veranderen; want allen zullen er tegen zijn, en zullen hem bidden en smeeken om hen toch niet te verlaten. Nu was het vermetelheid in hem, om zich aan zulk eene verzoeking bloot te stellen. Zij, die besluiten, om met hun' Maker te wandelen en hun' Verlosser te volgen, moeten tot het vaste besluit komen, om zelfs in geen gesprek te treden met hun' verzoeker.

2. De bestraffing, die Christus hem gaf wegens dit verzoek, vers 62. Niemand, die zijne hand aan den ploeg slaat, en voornemens is zich aan het werk van ploegen te wijden, ziet naar hetgeen achter is, want dan laat hij plekken ongeploegd, en dan zal de grond, die hij beploegd heeft, niet geschikt zijn om bezaaid te worden. Zoo ook gij; indien gij voornemens zijt Mij te volgen, en de voordeelen in te oogsten van dit te doen, maar achterwaarts ziet naar een hemelsch leven, en daarnaar hunkert, indien gij omziet, zooals de huisvrouw van Lot omgezien heeft naar Sodom, waarop hier gezinspeeld schijnt, dan zijt gij niet *bekwaam tot het koninkrijk Gods. a.* „Gij zijt geene *aarde,* geschikt om het *goede zaad* van het koninkrijk Gods te ontvangen indien gij dus halverwege blijft steken in uw ploegen, en het niet ten einde brengt" *b.* „Gij zijt geen *zaaier,* geschikt, om het goede zaad des koninkrijks te *zaaien,* indien gij *den ploeg niet beter houdt.*" Het ploegen is voor het zaaien. Gelijk diegenen niet geschikt zijn om met Goddelijke vertroostingen bezaaid te worden, wier braakland niet eerst gebroken, dat is ter bebouwing bereid is, zoo zijn ook diegenen niet geschikt om voor het zaaien gebruikt te worden, die het braakland niet weten te bewerken, maar, als zij de hand aan den ploeg geslagen hebben, telkens omzien, en er aan denken om er maar van af te laten. Zij, die met het werk Gods beginnen, moeten besluiten er mede voort te gaan, want anders zal er niets van terecht komen. Achterwaarts *zien,* neigt tot *teruggaan,* en *teruggaan leidt ten verderve.* Diegenen zijn niet geschikt voor den hemel, die, als zij hun aangezicht hemelwaarts gericht hebben, omkeeren. Hij, en hij alleen, zal zalig worden. die volhardt tot het einde.

HOOFDSTUK X.

In dit hoofdstuk hebben wij I De ruime opdracht van Christus aan de zeventig discipelen om het Evangelie te prediken, en het te bevestigen door wonderen, en de volledige instructies, die Hij hun gaf hoe zich te gedragen bij de volvoering van hunne opdracht, en groote bemoedigingen hieromtrent, vers 1—16. II. Het

rapport der zeventig discipelen aan hun' Meester betreffende den uitslag hunner handelingen, en Zijne rede hierover, vers 17—24. III. Christus' gesprek met een' wetgeleerde betreffende den weg naar den hemel, en het onderricht, dat Hij hem gaf door eene gelijkenis, om iedereen als zijn' naaste te beschouwen, aan wie hij vriendelijkheid kan bewijzen, of van wien hij vriendelijkheid kan ontvangen, vers 25—37. IV. Christus' onthaal in het huis van Martha, de bestraffing, die Hij haar gaf wegens haar bezorgd zijn over wereldsche zaken, en Zijn prijzen van Maria wegens hare zorge voor hare ziel, vers 83—42.

En na dezen stelde de Heere nog andere zeventig, en zond ze henen voor Zijn aangezicht, twee en twee, in iedere stad en plaats, waar Hij komen zoude. 2. Hij zeide dan tot hen: De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige; daarom bidt den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijnen oogst uitstoote. 3. Gaat henen; ziet, Ik zende u als lammeren in het midden der wolven. 4. Draagt geenen buidel, noch male, noch schoenen; en groet niemand op den weg. 5. En in wat huis gij zult ingaan, zegt eerst: Vrede zij dezen huize. 6. En indien aldaar een zoon des vredes is, zoo zal uw vrede op hem rusten; maar indien niet, zoo zal uw vrede tot u wederkeeren. 7. En blijft in datzelve huis, etende en drinkende hetgeen van hen voorgezet wordt; want de arbeider is zijn loon waardig. Gaat niet over van het eene huis in het andere huis. 8. En in wat stad gij zult ingaan, en zij u ontvangen, eet hetgeen ulieden voorgezet wordt. 9. En geneest de kranken, die daarin zijn, en zegt tot hen: Het koninkrijk Gods is nabij u gekomen. 10. Maar in wat stad gij zult ingaan, en zij u niet ontvangen, uitgaande op hare straten, zoo zegt: 11. Ook het stof, dat uit uwe stad aan ons kleeft, schudden wij af op ulieden; nochtans zoo weet dit, dat het koninkrijk Gods nabij u gekomen is. 12. En Ik zeg u, dat het dien van Sódom verdraaglijker wezen zal in dien dag, dan die stad. 13. Wee u, Chórazin, wee u, Bethsáïda, want zoo in Tyrus en Sidon de krachten geschied waren, die in u geschied zijn, zij zouden eertijds, in zak en asch zittende, zich bekeerd hebben. 14. Doch het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in het oordeel, dan ulieden. 15. En gij Kapérnaüm, dat tot den hemel toe verhoogd zijt, gij zult tot de hel toe nedergestooten worden. 16. Wie u hoort, die hoort Mij; en die u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Dengene, die Mij gezonden heeft.

Wij hebben hier de uitzending der zeventig discipelen, twee en twee, naar verschillende deelen des lands, om het Evangelie te prediken en wonderen te werken in de plaatsen, die Christus zelf voornemens was te bezoeken, ten einde Hem den weg te bereiden. Dit wordt door de andere evangelisten niet vermeld; maar de instructies, die hun hier worden gegeven, komen vrijwel overeen met die aan de twaalven. Merk op:

I. Hun getal: zij waren zeventig. Gelijk Christus in de keuze van twaalf apostelen het oog had op de twaalf patriarchen, de twaalf stammen en de twaalf vorsten dier stammen, zoo schijnt Hij hier het oog te hebben op de zeventig oudsten van Israel. Zoo velen zijn er met Mozes en Aäron opgeklommen tot den berg, en hebben de heerlijkheid van den God Israels gezien, Ex. 24 : 1—9; en zoo velen zijn er later verkoren om Mozes bij te staan in de regeering, tot welk einde de Geest der profetie over hen gekomen is, Num. 11 : 24, 25. De twaalf waterfonteinen en zeventig palmboomen te Elim waren een type van de twaalf apostelen en de zeventig discipelen, Ex. 15 : 27. Het waren zeventig oudsten der Joden, die door Ptolemaeus, koning van Egypte, waren aangesteld om het Oude Testament in het Grieksch te vertalen, welke overzetting dieswege de Septuaginta genoemd wordt. Het groote Sanhedrin bestond ook uit dit getal.

1. Het verheugt ons te zien, dat Christus zoo vele volgelingen had, geschikt om uitgezonden te worden; Zijn arbeid, hoewel Hij zooveel tegenstand ontmoet heeft, is niet te vergeefs geweest. Christus' invloed, is een toenemende invloed, en Zijne volgelingen zullen, hoewel zij, evenals Israel in Egypte, verdrukt worden, toch evenals zij vermenigvuldigen. Ofschoon deze zeventigen Hem niet zoo van nabij en zoo voortdurend volgden als de twaalven, waren zij toch de getrouwe hoorders van Zijne leer en getuigen van Zijne wonderen, en zij geloofden in Hem. De drie personen, van wie aan het einde van het vorige hoofdstuk wordt gesproken, zouden tot deze zeventig hebben kunnen behooren, indien zij zich in ernst tot de zaak hadden begeven. Deze zeventig waren degenen, van wie Petrus spreekt als de *mannen, die met ons omgegaan hebben al den tijd, in welken de Heere Jezus onder ons in- en uitgegaan is*, Hand. 1 : 21. Velen van hen, die de metgezellen waren van de apostelen, van wie wij lezen in de Handelingen en in de Brieven, kunnen wel tot deze zeventig discipelen hebben behoord.

2. Het is verblijdend te zien, dat er voor zoovele leeraren werk was, hoorders voor zoovele predikers. Aldus begon het mostaardzaadje te groeien, en de zuurdeesem zich door het meel te verspreiden, ten einde het geheel te doorzuren.

II. Hun werk. Hij zond hen twee en twee, opdat zij elkander konden versterken en bemoedigen. *Indien zij vallen, de een richt zijn' metgezel op.* Hij zond hen, niet naar al de steden Israels, zooals Hij de twaalven gezonden heeft, maar alleen *in iedere stad en plaats, daar Hij komen zou*, vers 1. Hij zond hen als Zijne herauten en wij moeten onderstellen, hoewel het niet bericht wordt, dat Christus spoedig daarna is heengegaan naar al die plaatsen,

waarheen Hij hen gezonden had, hoewel Hij in iedere plaats slechts kort kon verwijlen. Er werden hun twee dingen bevolen te doen, dezelfde die Christus deed overal waar Hij kwam. —

1. Zij moeten de kranken genezen, vers 9, hen genezen in den naam van Jezus, hetgeen de menschen zal doen verlangen Jezus zelf te zien, en hen bereid zal doen zijn Hem te ontvangen, wiens naam zoo groote macht uitoefende.

2. Zij moeten verkondigen, dat het koninkrijk Gods nabij is, nabij hen is: „Zegt hun dit: Het koninkrijk Gods is nabij u gekomen, en zoo gij slechts om u heen wilt zien, zijt gij goed op weg om er in toegelaten te worden. Het is nu de tijd uwer bezoeking, weet en verstaat het." Het is goed om opmerkzaam gemaakt te worden op onze voorrechten en goede gelegenheden, opdat wij ze aangrijpen. Als het koninkrijk Gods nabij ons gekomen is, dan moeten wij uitgaan om het te ontmoeten.

III. De instructies, die Hij hun geeft.

1. Zij moeten uitgaan, biddende, vers 2, en in hun gebed moeten zij: *a.* Bewogen zijn door den nood van de zielen der menschen, die om hulp roepen. Zij moeten om zich heen zien, zien hoe groot de oogst is, hoe vele menschen er zijn, aan wie het Evangelie gepredikt moet worden, en die ook gewillig zijn het aan te nemen, ja wier verwachting thans is opgewekt van de komst van den Messias en van Zijn koninkrijk. Er was koren, dat verloren stond te gaan uit gebrek aan handen om het in te zamelen. Evangeliepredikers behooren zich toe te leggen op hun werk met innige, zorgzame belangstelling in, en zorge over, de kostelijke zielen, ze beschouwende als de schatten dezer wereld, die voor Christus moeten gewonnen worden. Het moet hun ook ter harte gaan, dat de arbeiders zoo weinigen zijn. Er waren wel zeer vele Joodsche leeraren, maar zij waren geene arbeiders; zij hebben geene zielen ingezameld voor Gods koninkrijk, maar voor hunne eigene belangen en hunne partij. Zij, die zelven goede leeraren zijn, wenschen, dat er meer goede leeraren zullen zijn, want er is werk voor meer. Kooplieden wenschen gewoonlijk, dat er slechts weinigen zijn, die zich met hun' handel bezighouden; maar Christus wil, dat de arbeiders in Zijn wijngaard het eene zaak zullen vinden om over te klagen, als de arbeiders weinigen zijn. *b.* Zij moeten ernstig begeeren hunne opdracht van God te ontvangen, dat *Hij* hen uit zal zenden als arbeiders in Zijn' oogst, die de Heer des oogstes is, en dat Hij ook anderen zal zenden; want, als God hen uitzendt, dan kunnen zij hopen, dat Hij met hen zal gaan en hun voorspoed zal geven. Laten zij dus met den profeet zeggen: *Zie hier ben ik, zend mij henen*, Jes. 6 : 8. Het is wenschelijk om onze opdracht van God te ontvangen, dan kunnen wij vrijmoedig henengaan.

2. Zij moeten uitgaan en verwachten moeite en vervolging te zullen ontmoeten. *Ziet, Ik zend u als lammeren in het midden der wolven;* maar gaat uws weegs en besluit ook daarmede uw geestelijk voordeel te doen. Uwe vijanden zullen als wolven zijn, wreed en bloeddorstig, en gereed u te verscheuren; in hunne dreiging en smaadredenen zullen zij zijn als huilende wolven om u te verschrikken, in hunne vervolging van u zullen zij wezen als hongerige wolven om u te verslinden. Gij echter moet wezen als lammeren, vreedzaam en lijdzaam, als eene gemakkelijke prooi voor hen. Het zou zeer hard geweest zijn om hen aldus als schapen te zenden onder de wolven, indien Hij hen niet begiftigd had met Zijn' geest en Zijne kloekmoedigheid.

3. Zij moeten zich niet bezwaren met een' last van mondvoorraad, alsof zij op eene verre reis waren; maar steunen en betrouwen op God en hunne vrienden voor hetgeen zij noodig zullen hebben: *Draagt geen buidel* om er geld in te doen, *noch male* om er kleederen of mondbehoeften in mee te dragen, *noch schoenen* — zooals te voren tot de twaalven, hoofdst. 9:3, — *en groet niemand op den weg.* Dit bevel gaf Elisa aan zijn' knecht, toen hij hem zond om naar het gestorven kind der Sunamietische te zien, 2 Kon. 4 : 29. Niet alsof Christus wil, dat Zijne dienstknechten ruw en onhoffelijk zijn, stuursch of ongemanierd; maar: *a.* Zij moeten heengaan als menschen, die haast hebben om naar eene bepaalde plaats te komen, waar zij een boodschap moeten brengen, zich van eene opdracht hebben te kwijten, en op hun' weg daarheen moeten zij zich door geene noodelooze ceremoniën, of komplimenten laten ophouden. *b.* Zij moeten heengaan als mannen van zaken, zaken, die betrekking hebben op eene andere wereld, en daaraan moeten zij zich ijverig wijden, er al hunne aandacht aan schenken, en daarom moeten zij zich niet met gesprekken over wereldlijke aangelegenheden inlaten. *Minister verbi est; hoc age — Gij zijt een dienaar des Woords, wijd u aan uw ambt. c.* Zij moeten heengaan als ernstige menschen, menschen, die in droefheid zijn. Het was de gewoonte van rouwbedrijvenden om gedurende de eerste zeven dagen van hun' rouw tot niemand te spreken, Job 2 : 13; dus ook niemand te groeten. Christus was een Man van smarten, en het was voegzaam, dat Zijne boodschappers Hem door dit en andere teekenen zouden gelijken, en dat zij zich ook ontroerd en aangedaan zullen toonen door de rampen der menschheid, die zij kwamen verlichten.

4. Zij moeten toonen, niet slechts hun goeden wil, maar Gods goeden wil, aan allen, tot wie zij kwamen, en den goeden uitslag er van overlaten aan Hem, die het hart kent, vers 5, 6. *a.* De last, hun gegeven, luidde: *In wat huis gij zult ingaan, zegt eerst: Vrede zij dezen huize.* Zij worden hier verondersteld in particuliere huizen te gaan, want, niet toegelaten zijnde in de synagogen, waren zij genoodzaakt te prediken, waar men er hun de vrijheid toe gaf. Daar zij nu voor hunne openbare prediking naar woonhuizen gedreven werden, zijn zij er derwaarts ook voor heengegaan. Evenals hun Meester hebben zij *bij de huizen* gepredikt, Hand. 5 : 42; 20 : 20. De gemeente van Christus is in den beginne grootendeels *de gemeente in huis* geweest. Hun wordt opgedragen te zeggen: *Vrede zij dezen huize*, vrede zij allen onder dit dak, vrede zij dit gezin en allen, die er toe be-

hooren. *Vrede zij u* was de gewone vorm van begroeting onder de Joden. Zij moeten dien groet niet vormelijk gebruiken, naar de gewoonte was, voor hen, die zij op weg ontmoetten, want zij moeten hem plechtig gebruiken voor hen, wier huizen zij binnentraden. *Groet niemand op den weg* uit bloote vormelijkheid, maar zegt tot hen, wier huis gij binnentreedt: *Vrede zij u*, met ernst en in werkelijkheid, want met dien groet is meer bedoeld dan met eene gewone beleefdheidsformule. Christus' dienstknechten gaan in geheel de wereld, om in Christus' naam te zeggen: *Vrede zij u. Ten eerste:* Wij moeten vrede voorstellen aan allen, vrede door Jezus Christus prediken, het Evangelie des vredes verkondigen, het verbond des vredes, vrede op aarde, en tot de kinderen der menschen de uitnoodiging richten om te komen en er de vruchten van te genieten. *Ten tweede.* Wij moeten voor allen om vrede bidden. Wij moeten vurig het heil wenschen van de zielen van hen, voor wie wij prediken, en die wenschen opzenden tot God in het gebed, en het kan goed zijn hun te laten weten, dat wij aldus voor hen bidden, en hen zegenen in den naam des Heeren. *b.* De uitslag zal verschillend zijn, al naar de gemoedsgesteldheid is van hen, tot wie zij hunne prediking richten en voor wie zij bidden. Naar dat de inwoners al of niet kinderen des vredes zijn, zal hun vrede op het huis rusten, of er niet op rusten. *„Recipitur ad modum recipientis — De hoedanigheid van den ontvanger bepaalt den aard der ontvangst.* „Sommigen zult gij ontmoeten, die zonen des vredes zijn, die door de werkingen der Goddelijke genade, ingevolge de aanwijzingen van het Goddelijk raadsbesluit, bereid zijn het woord des Evangelies in het licht en de liefde er van te erkennen, en hun hart zoo zacht als was te laten zijn om er de indrukken van te ontvangen. Diegenen zijn geschikt en bekwaam gemaakt om de vertroostingen des Evangelies te ontvangen, in wie een goed werk der genade gewrocht is. Wat hun betreft, uw vrede zal hen ontdekken, en op hen rusten; uwe gebeden voor hen zullen verhoord worden, de beloften des Evangelies zullen aan hen bevestigd worden, de voorrechten er van aan hen worden verleend, en de vruchten er van zullen hun bijblijven, als het goede deel, dat niet van hen zal worden weggenomen." „Gij zult anderen ontmoeten, die volstrekt niet gezind zijn uwe boodschap te hooren, of er acht op te slaan, gansche huizen, waarin niet één zoon des vredes is." Nu is het zeker, dat onze vrede niet op hen zal komen, zij hebben part noch deel aan de zaak; de zegen, die op de zonen des vredes rust, zal nooit op de zonen Belials komen; ook kan niemand de zegeningen van het verbond verwachten, die niet onder de verplichting des verbonds wil komen. Maar hij zal tot ons wederkeeren, niet slechts om door ons zelven te worden genoten, maar ook om medegedeeld te worden aan anderen, aan hen, die wij vervolgens zullen ontmoeten, aan hen, die zonen des vredes zijn.

5. Zij moeten de vriendelijkheid aannemen van hen, die hun gastvrijheid verleenen; vers 7, 8. *a.* „Zij, die het Evangelie ontvangen, zullen ook u ontvangen, die het predikt, en u gastvrijheid verleenen; gij moet niet denken bezittingen of goederen te zullen verkrijgen, maar wèl kunt gij op uw levensonderhoud rekenen. En koestert geen achterdocht omtrent het welkom, dat men u biedt, weest niet bevreesd tot last te zijn; maar eet en drinkt vrijmoedig en van harte hetgeen van hen voorgezet wordt; want welke vriendelijkheid men u ook betoont, het is slechts eene kleine vergelding voor de vriendelijkheid, die gij hun bewijst door hun de blijde boodschap des vredes te brengen. Gij zult haar verdienen, want de arbeider is zijn loon waardig; de arbeider in het werk der Evangeliebediening is dit, indien hij werkelijk een arbeider is; en het is geene daad van liefdadigheid, maar van recht, in hen, die onderwezen worden in het woord, om mede te deelen van hunne goederen aan hen, die hen onderwijzen." *b.* Weest niet kieschkeurig omtrent uwe spijs en drank: eet en drinkt hetgeen van hen voorgezet wordt, vers, 7, 8. Weest dankbaar voor eenvoudig voedsel, en maakt er geene aanmerkingen op, al is het ook niet naar de regelen der kunst toebereid. Weinig voegt het aan Christus' discipelen om lekkernijen te begeeren. Gelijk Hij hen niet gebonden heeft aan het bijgeloovige vasten der Farizeën, zoo wil Hij hun ook de weelderige maaltijden der Epicuriërs niet veroorloven. Waarschijnlijk heeft Christus hier het oog op de inzettingen der ouden omtrent hunne spijzen, die zoo velen en velerlei waren, dat zij, die ze waarnamen, uiterst critisch waren, gij zoudt hun nauwelijks eene spijze kunnen voorzetten, of er was het een of ander gewetensbezwaar tegen; maar Christus wilde niet, dat zij op deze dingen acht zullen geven, maar dat zij zullen eten wat hun voorgezet wordt *niets ondervragende om des gewetens wil.*

6. Zij moeten het oordeel Gods aankondigen over hen, die hen en hunne boodschap afwijzen en verwerpen. „In wat stad gij zult ingaan, en zij u niet ontvangen, indien daar niemand geneigd is uwe leer te hooren, zoo verlaat hen, vers 10. Indien zij u geen welkom willen bieden in hun huis, zoo geeft hun dan waarschuwingen op de straat." Hij beveelt hun te doen wat Hij ook den apostelen had bevolen, Hoofdst. 9 : 5. „Zegt tot hen, niet met toorn, of minachting, of met wrok, maar met medelijden over hunne arme, omkomende zielen, en een heilig afgrijzen van het verderf, dat zij over zich brengen: Ook het stof, dat uit uwe stad aan ons kleeft, schudden wij af op ulieden," vers 11. Ontvangt van hen geenerlei vriendelijkheid, hebt geene verplichting aan hen. Het is dien profeet des Heeren duur te staan gekomen, die een maal spijze heeft aangenomen bij een profeet in Bethel, 1 Kon. 13 : 21, 22. Zegt hun, dat gij het stof hunner stad niet wilt meedragen; laten zij het voor zich houden, want zij zijn stof." Het zal een getuigenis wezen voor Christus' boodschappers, dat zij daar op bevel huns Meesters geweest zijn. Maar het zal een getuigenis zijn tegen de weigeraars, dat zij Christns' boodschappers niet wilden ontvangen, hun niets ter verkwikking hebben aangeboden, niet

eens water om hunne voeten te wasschen, zoodat zij genoodzaakt waren het stof er van af te schudden. „Maar zegt hun duidelijk, zoodat zij er zeker van kunnen zijn: Het koninkrijk Gods is nabij u gekomen; er is u eene gunstige aanbieding gedaan, zoo gij er het voordeel niet van hebt, is dit uwe eigene schuld. Het Evangelie is u aan de deur gebracht, indien gij er uwe deur voor sluit, dan is uw bloed op uw eigen hoofd. Nu het koninkrijk Gods nabij u is gekomen, en gij er niet in wilt komen, is uwe zonde onverschoonbaar, en uwe veroordeeling ondraaglijk." Hoe gunstiger aanbiedingen wij hebben van genade en leven door Christus, hoe meer verantwoording wij er voor schuldig zijn, al wij deze aanbiedingen veronachtzamen: *Het zal voor die van Sodom verdraaglijker wezen in dien dag, dan die stad.* Die van Sodom hebben de waarschuwing in den wind geslagen, die Lot hun gaf, maar het Evangelie te verwerpen is een grooter misdaad, en zal dienovereenkomstig gestraft worden in dien dag. Hij bedoelt den dag des oordeels, vers 14, maar noemt hem met klem en nadruk *dien dag*, omdat het de laatste groote dag is, de dag, waarop wij rekenschap zullen hebben te geven van de dagen des tijds, en ons lot beslist zal worden voor de dagen der eeuwigheid.

Bij deze gelegenheid herhaalt de evangelist *a.* Het bijzonder oordeel over deze steden, waarin de meeste van Christus' groote werken zijn gewrocht, van welke wij gelezen hebben in Matth. 11 : 20 en verv. Chorazin, Bethsaida en Kapernaüm, allen gelegen aan de zee van Galilea, waar Christus het gemeenzaamst verkeerde, zijn de plaatsen, die hier worden vermeld. Zij hadden groote voorrechten. Christus' krachten waren daar geschied, en die *krachten* waren allen betooningen van genade, werken van barmhartigheid. Hierdoor waren zij tot den hemel toe verhoogd, niet slechts geëerd, maar in de gelegenheid gesteld om gelukkig te zijn, zij waren zoo nabij den hemel gebracht, als uitwendige middelen hen slechts brengen konden. Gods bedoeling in hen aldus te begunstigen was hen tot bekeering en verbetering des levens te brengen, hen in zak en asch te doen nederzitten, in verootmoediging wegens de zonden, die zij bedreven hadden, en in ootmoedige onderwerping aan Gode bestuur. Hunne verijdeling van dit bedoelen, waardoor zij de genade Gods dan ook te vergeefs ontvangen hebben. Er wordt stilzwijgend te kennen gegeven, dat zij zich niet hebben bekeerd; al de wonderen van Christus hebben de uitwerking niet op hen gehad om hen tot betere gedachten nopens Hem te brengen, of hun slechter gedachten in te boezemen over de zonde, zij hebben geene vruchten voortgebracht, der voorrechten waardig, die zij genoten. Zedelijk gesproken, was er reden te denken, dat, zoo Christus gegaan ware naar Tyrus en Sidon, Heidensche steden, aldaar dezelfde leer had gepredikt en dezelfde wonderen had gewerkt, die Hij in de steden van Israel gewerkt heeft, zij zich reeds voor lang bekeerd zouden hebben, zóó snel zou hunne bekeering geschied zijn, en dat wel in zak en asch, zóó diepgaand zou hunne verootmoediging geweest zijn. Om nu de wijsheid van God te verstaan in Zijn *geven* van de middelen der genade aan hen, die ze niet wilden gebruiken, en Zijn *onthouden* er van aan hen, die dat wèl gewild zouden hebben, moeten wij wachten op den grooten dag der openbaring. Het oordeel over hen, die aldus de genade Gods te vergeefs ontvangen hebben, zal ontzettend wezen. Zij, die aldus waren verhoogd, en hunne verhooging niet hebben gebruikt, zullen neder geworpen worden met schande en versmaadheid. Zij zullen zich werpen onder de menigte der belijders, die naar den hemel gaan, maar te vergeefs, zij zullen nedergestooten worden tot hunne eeuwige smart en teleurstelling in de diepste hel, en voor hen zal de hel inderdaad hel zijn. In den dag des oordeels zal het Tyrus en Sidon beter vergaan; het zal hun verdraaglijker zijn dan aan die steden. *b.* De algemeene regel, waaraan Christus zich houdt ten opzichte van hen, tot wie Hij Zijne dienstknechten zendt: Hij zal zich achten behandeld te zijn, zooals zij Zijne dienstknechten behandelen, vers 16. Wat aan den gezant gedaan wordt, wordt, als het ware, gedaan aan den vorst, die hem zendt. *Wie u hoort, die hoort Mij*, wie u hoort en acht op u slaat, eert Mij daarin. Maar *Wie u verwerpt, die verwerpt Mij*, en zal gerekend worden Mij de beleedigingen te hebben aangedaan, ja, hij *verwerpt dengene, die Mij gezonden heeft.* Zij, die den Christelijken godsdienst verachten, verachten ook evenzeer den natuurlijken Godsdienst, waarvan hij de vervolmaking en vervollediging is. En zij, die de getrouwe dienstknechten van Christus verachten, die al haten of vervolgen zij hen ook niet, toch gering van hen denken, hen met minachting aanzien, zullen gerekend worden verachters te zijn van God en Christus.

17. En de zeventig zijn wedergekeerd met blijdschap, zeggende: Heere, ook de duivelen zijn ons onderworpen in Uwen naam. 18. En Hij zeide tot hen; Ik zag den Satan, als een bliksem, uit den hemel vallen. 19. Ziet, Ik geve u de macht, om op slangen en schorpioenen te treden, en over alle kracht des vijands: en geen ding zal u eenigszins beschadigen, 20. Doch verblijdt u daarin niet, dat de geesten u onderworpen zijn; maar verblijdt u veel meer, dat uwe namen geschreven zijn in de hemelen. 21. Te dier ure verheugde zich Jezus in den geest, en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt ze den kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, want alzoo is geweest het welbehagen voor U. 22. Alle dingen zijn Mij van Mijnen Vader overgegeven; en niemand weet wie de Zoon is, dan de Vader, en wie de Vader is, dan de Zoon, en wien het de Zoon zal willen openbaren. 23.

En zich keerende naar de discipelen, zeide Hij *tot hen* alleen: Zalig zijn de oogen, die zien hetgeen gij ziet. 24. Want Ik zeg u, dat vele profeten en koningen hebben begeerd te zien hetgeen gij ziet, en hebben het niet gezien; en te hooren hetgeen gij hoort, en hebben het niet gehoord.

Christus zond de zeventig discipelen uit toen Hij opging naar Jeruzalem voor het Loofhuttenfeest, toen Hij niet openlijk, maar als in het verborgen opging Joh. 7 : 10, daar Hij zoo velen van Zijne gewone volgelingen had uitgezonden. Dr. Lightfoot denkt, dat het vóór Zijne terugkomst was van dat feest, en terwijl Hij nog te Jeruzalem was, of te Bethanië, dat er dicht bij lag, (want daar was Hij, vers 38) dat zij, of ten minste sommigen van hen, tot Hem wederkeerden. Nu wordt ons hier gezegd:

I. Welk bericht zij Hem gaven van den uitslag van hun' tocht. *Zij zijn wedergekeerd met blijdschap,* vers 17; niet klagende over de vermoeienis van hunne reis, noch over eenigerlei tegenstand of ontmoediging, die zij hadden ondervonden, maar zich verblijdende over hun' voorspoed, inzonderheid in hun uitwerpen van onreine geesten: *Heere! ook de duivelen zijn ons onderworpen, in Uwen naam.* Hoewel er in hunne opdracht slechts van het genezen van kranken gesproken was, vers 9, was toch ongetwijfeld het uitwerpen van duivelen daaronder begrepen, en daarin hadden zij heerlijken voorspoed gehad.

1. Hiervan geven zij de eere aan Christus: Het is *in,* of door *Uwen naam.* Al onze overwinningen over Satan worden verkregen door de kracht, ontleend aan Jezus Christus. *In Zijn, naam* moeten wij in het strijdperk treden met onze geestelijke vijanden, en welke voordeelen wij ook behalen, Hij moet er den lof voor ontvangen; indien het werk gedaan moet worden in Zijn' naam, dan komt ook aan Zijn' naam de eer er van toe.

2. Zij verlustigen zich in de vertroosting er van; zij spreken er van met gejuich: *Ook de duivelen,* die machtige vijanden, *zijn ons onderworpen.* De heiligen kennen geene grootere vreugde of voldoening in hunne overwinningen, dan in die welke zij over Satan hebben behaald. Indien duivelen ons onderworpen zijn, wie of wat kan dan voor ons bestaan.

II. Hoe Hij hun bericht heeft ontvangen.

1. Hij bevestigde wat zij zeiden, als overeenkomende met Zijne waarneming, vers 18. *Mijn hart en Mijn oog gingen met u,* Ik heb uwen voorspoed opgemerkt, en *Ik zag den Satan als een bliksem uit den hemel vallen.* Satan en zijn rijk vielen voor de prediking des Evangelies. „Ik zie hoe het is", zegt Christus, naarmate gij grond wint wordt door Satan grond verloren". Hij valt, zooals de bliksem van den hemel valt, zoo plotseling, zoo onherstelbaar, zoo zichtbaar, dat allen het kunnen bemerken, en zeggen; „Zie hoe het rijk van Satan wankelt, zie hoe het valt." Zij triomfeerden in het uitwerpen van duivelen uit het lichaam der menschen: Christus ziet, en verblijdt zich in den val des duivels, door het afnemen van zijn' invloed op de zielen der menschen, hetgeen zijne macht in de lucht wordt genoemd. Hij voorziet, dat dit slechts de voorproef is van hetgeen geschieden zal en reeds begonnen is te geschieden — het verderven van Satans rijk in de wereld door de uitroeiing der afgoderij en het zich keeren der natiën tot het geloof in Christus. Satan valt uit den hemel, als hij valt van den troon in der menschen hart, Hand. 26 : 18. En Christus voorzag, dat de prediking van het Evangelie, die als een bliksem door de wereld zal vliegen, overal waar zij kwam; Satans koninkrijk zal nederwerpen. *Nu zal de overste dezer wereld buitengeworpen worden.* Sommigen hebben hier een' anderen zin aan gegeven, als terugziende op den val der engelen, en bedoeld als eene waarschuwing aan Zijne discipelen, opdat hun voorspoed hen niet opgeblazen zal maken. Ik zag engelen door *hoogmoed* in duivelen verkeerd, dat was de zonde, waarvoor Satan uit den hemel werd geworpen, waar hij een engel des lichts geweest is. Ik zag het, en ik geef u een wenk, opdat ook gij niet *opgeblazen wordt en in het oordeel des duivels valt,* die gevallen is door hoogmoed". 1 Tim. 3 : 6.

2. Hij herhaalde hunne opdracht, bekrachtigde haar en breidde haar uit: *Ziet, Ik geve u de macht om op slangen te treden,* vers 19. Aan hem, die heeft, en van hetgeen hij heeft een goed gebruik maakt, zal meer gegeven worden. Zij hadden van hunne macht een krachtig gebruik gemaakt tegen Satan, en nu betrouwt Christus hun nog grootere macht toe. *a.* Eene *aanvallende* macht, om op slangen en schorpioenen te treden, duivelen en booze geesten, de oude slang: „Gij zult in Mijn' naam haar kop vermorzelen, volgens de eerste belofte, Gen. 3 : 15. Komt, zet uwen voet op den nek uwer vijanden; op deze leeuwen en adders zult gij treden, waar gij ze ook ontmoet; gij zult ze vertreden, Ps. 91 : 13. Gij zult op al de macht treden van den vijand, en het koninkrijk van den Messias zal overal op de puinhoopen van het rijk des duivels worden opgericht. Gelijk de duivelen u thans onderworpen waren, zoo zullen zij het nog zijn. *b,* Eene macht ter *verdediging; geen ding zal u eenigszins beschadigen;* geene slangen en geene schorpioenen; indien gij er mede gekastijd zoudt worden, of indien gij er onder in de gevangenis wordt geworpen, zult gij ook door de giftigste dezer schepselen niet beschadigd worden, zooals het was met Paulus, Hand. 28 : 5, en zooals het beloofd is in Markus 16 : 18. Indien goddelooze menschen als slangen voor u zijn, en zoo gij woont onder deze schorpioenen (zooals in Ezech. 2 : 6), dan kunt gij hunne woede verachten, en er op treden, zij behoeft u niet te verontrusten, want zij hebben geene macht tegen u, dan die hun van Boven gegeven is, zij kunnen sissen, maar zij kunnen niet schaden. Gij kunt u vermaken over het hol van een adder; de dood zelf zal geen leed doen noch verderven; Jes. 11 : 8, 9; 25 : 8.

3. Hij wees hun aan hoe zij hunne blijdschap in het rechte kanaal moesten leiden, vers 20: *Doch verblijdt u daarin niet, dat de geesten u onder-*

worpen zijn, dat zij dit geweest zijn, en nog zullen zijn. Verblijdt u hier niet bloot in als u tot eere zijnde, en als eene bevestiging uwer zending, en die u een trap hooger stelt dan andere Godvruchtige menschen; verblijdt u daar niet *alleen* in, of daar *voornamelijk* in; *maar verblijdt u veel meer, dat uwe namen geschreven zijn in de hemelen*, want het is in het boek des levens des Lams, dat zij zijn geschreven. Alle geloovigen hebben uit genade recht op het erfdeel der kinderen, en hebben de aanneming tot kinderen ontvangen, en den Geest der aanneming, hetwelk de voorproef is van dat erfdeel, en zoo zijn zij dan opgenomen in Zijn huisgezin. Dit nu is eene zaak van blijdschap, grootere blijdschap dan over het uitwerpen van duivelen. De macht om kinderen Gods te worden, moet hooger gewaardeerd worden dan de macht om wonderen te doen; want wij lezen van hen, die *in Christus' naam duivelen hebben uitgeworpen*, zooals Judas gedaan heeft, en die toch in den grooten dag door Christus verloochend zullen worden. Maar zij, wier namen geschreven zijn in den hemel, zullen nooit omkomen; zij zijn Christus' schapen, aan wie Hij het eeuwige leven zal geven. Wij moeten ons meer verblijden in zaligmakende genade, dan in geestelijke gaven; heilige liefde is een *uitnemender weg* dan het spreken in vreemde talen.

4. Hij zond eene plechtige dankzegging op tot Zijn' Vader, wijl Hij zulke geringe personen, als Zijne discipelen waren, tot zoo hoogen en eervollen dienst wilde gebruiken, vers 21, 22. Dit hadden wij te voren, Matth. 11 : 25—27, slechts gaat hier de bijvoeging vooraf: *Te dier ure verheugde zich Jezus in den geest.* Het was voegzaam, dat er bijzonder op *die* ure gelet zou worden, omdat er weinige van zulke uren geweest zijn, want Hij was *een Man van smarten.* In die ure, toen Hij Satan zag vallen, en den voorspoed hoorde van Zijne dienstknechten, *in die ure verheugde Hij zich.* Niets verblijdt het hart van Jezus zoo zeer als de goede voortgang van het Evangelie, en deszelfs grond winnen op Satan door de bekeering van zielen tot Christus. Christus' blijdschap was eene degelijke blijdschap, eene innerlijke verheuging: *Hij verheugde zich in den geest*, maar Zijne blijdschap was als diepe wateren, zij maakte geen gerucht of gedruisch, het was eene blijdschap, waarmede een vreemde zich niet zal vermengen. Eer Hij er zich toe begaf om Zijn' Vader te danken, wekte Hij zich op, om zich te verheugen; want, gelijk dankbare lof de echte taal is van heilige vreugde, zoo is heilige vreugde de wortel en oorsprong van dankbaren lof. Hij zegt hier dank voor twee dingen: *a.* Voor hetgeen van den Vader geopenbaard was door den Zoon: *Ik dank U, Vader! Heere des hemels en der aarde*, vers 21. In al onze aanbidding van Hem moeten wij het oog op Hem hebben als den Schepper van hemel en aarde, en als den Vader van onzen Heere Jezus Christus, en in Hem, onzen Vader. Waar Hij nu voor dankt is: *a.* Dat Gods raadsbesluiten betreffende des menschen verzoening met Hem *geopenbaard* waren aan sommigen van de kinderen der menschen, die ook geschikt konden zijn om anderen te onderwijzen, en het is God, die door Zijn' Zoon deze dingen *tot ons* gesproken heeft, en ze door Zijn' Geest *in ons* heeft geopenbaard; Hij heeft datgene geopenbaard, hetwelk van het begin der wereld verborgen is geweest. *b.* Dat zij geopenbaard waren aan *kinderkens*, aan hen, die van geringe bekwaamheid waren, wier afkomst of opleiding geene groote verwachtingen van hen gaf, die slechts kinderen waren in het verstand, totdat God door Zijn' Geest hunne vermogens ophief en verruimde, hun voorzag met Zijne kennis, en hun de bekwaamheid gaf om haar mede te deelen. Wij hebben reden om God te danken, niet zoo zeer voor de eere, die Hij hiermede den kinderkens heeft aangedaan, als wel voor de eere, die Hij er zich zelven mede gedaan heeft door in zwakheid kracht te volbrengen. *c.* Dat Hij, terwijl Hij ze den kinderkens heeft geopenbaard, ze voor de wijzen en verstandigen, de Heidensche philosophen, de Joodsche rabbijnen, heeft verborgen. Hij heeft hun de dingen des Evangelies niet geopenbaard, hen niet gebruikt om Zijn koninkrijk te prediken. Gode zij er voor gedankt, dat de apostelen niet van *hunne* scholen gehaald werden; want, *Ten eerste:* Zij zouden allicht geneigd zijn geweest om hunne denkbeelden en begrippen met de leer van Christus te vermengen, waardoor zij — gelijk later bleek — verdorven zou zijn geworden. Want in de eerste eeuwen is het Christendom zeer verdorven geworden door de Platonische wijsbegeerte en door de Judaïseerende leeraren. *Ten tweede.* Indien rabbijnen en philosophen tot apostelen waren gemaakt, dan zou de voorspoed van het Evangelie toegeschreven zijn aan hunne geleerdheid en vernuft, aan de kracht hunner bewijsvoeringen en welsprekendheid; en daarom moeten *zij* niet gebruikt worden, opdat zij er zich zelven de eer niet van zouden geven, en ook anderen hun niet al te veel er van zouden toeschrijven. Zij werden voorbijgegaan om dezelfde redenen ongeveer, waarom het getal van Gideons leger zoo verminderd werd. *Nog is des volks te veel*, Richt. 7 : 4. Wel is waar, Paulus heeft eene geleerde opleiding gehad onder de wijzen en verstandigen; maar hij is een kindeke geworden, toen hij een apostel werd, hij heeft *de beweeglijke woorden der menschelijke wijsheid* ter zijde gelaten, ze allen vergeten, en maakte noch vertooning met, of gebruik van, eene andere kennis, dan die van Christus en dien gekruisigd, 1 Cor. 2 : 2, 4. Dat God hierin gehandeld heeft in vrijmacht: *Ja Vader! want alzoo is geweest het welbehagen voor U.* Indien God Zijne genade en de kennis van Zijn' Zoon geeft aan sommigen, van wie men geene groote verwachtingen zou koesteren, en haar niet geeft aan anderen, van wie wij denken, dat zij beter in staat zouden zijn om ze met goeden uitslag bekend te maken, dan moet *dit* voor ons volstaan: aldus heeft het Gode behaagd, wiens gedachten oneindig hooger zijn dan onze gedachten. Hij verkiest de uitdeeling van Zijn Evangelie toe te vertrouwen aan de handen van hen, die het met Goddelijke kracht en nadruk zullen verkondigen, veeleer dan aan hen, die er hunne menschelijke kunst

van welsprekendheid in zullen ten toon spreiden. *b.* Voor de geheimenis tusschen den Vader en den Zoon, vers 22. Het groote vertrouwen, dat de Vader stelt in den Zoon: *Alle dingen zijn Mij van Mijn' Vader overgegeven*, alle wijsheid en kennis, alle macht en gezag, al de genade en vertroosting, die bestemd zijn voor het verkoren overblijfsel; het is alles overgegeven in de handen van den Heere Jezus; in Hem moet al de volheid wonen, en aan Hem moet zij worden ontleend: Hij is de groote Beheerder, die al de zaken van Gods koninkrijk regelt. De goede verstandhouding, die er heerscht tusschen den Vader en den Zoon, en hunne gemeenschap met elkander, waarin geen schepsel toegelaten kan worden: *Niemand weet, wie de Zoon is, dan de Vader*, die Hem *bezat in het beginsel Zijns wegs, vóór Zijne werken van toen aan* Spr. 8:22; noch *wie de Vader is*, en wat Zijne raadsbesluiten zijn, *dan de Zoon*, die van eeuwigheid af in den schoot des Vaders was, *een voedsterling bij Hem was en dagelijks Zijne vermakingen*, Spr. 8 : 30, *en dien het de Zoon zal willen openbaren.* Het Evangelie is de openbaring van Jezus Christus; aan Hem zijn wij al de ontdekkingen verschuldigd, die ons gedaan zijn omtrent den wil van God voor onze zaligheid, en hier spreekt Hij er van als van hetgeen Hem toebetrouwd is, als eene groote verlustiging voor Hem zelven, en waarvoor Hij Zijn' Vader dankbaar was.

5. Hij wees er de discipelen op hoe goed het voor hen was, dat hun deze dingen geopenbaard zijn, vers 23, 24. Na zich tot Zijn' Vader te hebben, gewend, keert Hij zich nu naar Zijne discipelen, bedoelende hen te doen beseffen hoe zeer het strekte tot hunne gelukzaligheid, zoowel als tot heerlijkheid en eer van God, dat zij de verborgenheden des koninkrijks kenden, en gebruikt werden om ook anderen tot die kennis te brengen, in aanmerking nemende *a.* Welk een stap het is tot iets beters. Hoewel de bloote kennis van deze dingen niet behoudt, brengt zij ons toch op den weg der behoudenis: *Zalig zijn de oogen, die zien hetgeen gij ziet.* God zegent hen hierin, en zoo het niet is om hunne eigene schuld, zal het een eeuwig gezegend zijn, eene eeuwige zaligheid wezen voor hen. *b.* Welk een stap het is boven hen, die hen voorgingen, zelfs van de grootste heiligen, en die het meest door den hemel bevoorrecht waren: *Vele profeten en rechtvaardigen* (zoo is het in Matth. 13 : 17) *vele profeten en koningen* (zoo is het hier) *hebben begeerd* de dingen te zien en te hooren, waarmede gij dagelijks innig en gemeenzaam vertrouwd zijt, en hebben ze niet gezien en niet gehoord. De eer en het geluk der Nieuw-Testamentische heiligen overtreffen zeer ver zelfs die van de profeten en koningen van het Oude-Testament, hoewel ook zij hoog bevoorrecht waren. De algemeene denkbeelden, die de Oud-Testamentische heiligen hadden, overeenkomstig hetgeen hun te kennen was gegeven omtrent de genade en de heerlijkheid van het koninkrijk van den Messias, hebben hen duizendmaal doen wenschen, dat hun lot bewaard zou zijn gebleven voor die gezegende dagen, en dat zij het wezen mochten zien der dingen, waarvan zij slechts de flauwe schaduwen hadden. Het denken aan de groote voorrechten, die wij hebben in het licht van het Nieuwe Testament, boven hetgeen zij hadden, die in Oud-Testamentische tijden hebben geleefd, behoort onzen ijver op te wekken om ze te gebruiken en er ons voordeel mede te doen, want anders, zoo wij dit niet doen, zal het ons oordeel wegens dit verzuim verzwaren.

25. En zie, een zeker wetgeleerde stond op, Hem verzoekende, en zeggende: Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven? 26. En Hij zeide tot hem: Wat is in de wet geschreven? hoe leest gij? 27. En hij, antwoordende, zeide: Gij zult den Heere uwen God liefhebben uit geheel uw hart, en uit geheel uwe ziel, en uit geheel uwe kracht, en uit geheel uw verstand; en uwen naaste als uzelven. 28. En Hij zeide tot hem: Gij hebt recht geantwoord; doe dat, en gij zult leven. 29. Maar hij, willende zichzelven rechtvaardigen, zeide tot Jezus: En wie is mijn naaste? 30. En Jezus, antwoordende, zeide: Een zeker mensch kwam af van Jeruzalem naar Jericho, en viel onder de moordenaars, welke, hem ook uitgetogen, en daartoe zware slagen gegeven hebbende, henengingen, en lieten hem half dood liggen. 31. En bij geval kwam een zeker priester dien weg af, en hem ziende, ging hij tegenover hem voorbij. 32. En desgelijks ook een Leviet, als hij was bij die plaats, kwam hij en zag hem, en ging tegenover hem voorbij. 33. Maar een zeker Samaritaan, reizende, kwam omtrent hem, en hem ziende, werd hij met innerlijke ontferming bewogen. 34. En hij, tot hem gaande, verbond zijne wonden, gietende daarin olie en wijn; en hem heffende op zijn eigen beest, voerde hem in de herberg, en verzorgde hem. 35. En des anderen daags weggaande, langde hij twee penningen uit, en gaf ze den waard, en zeide tot hem: Draag zorg voor hem; en zoo wat gij meer aan hem te koste zult leggen, dat zal ik u wedergeven, als ik wederkom. 36. Wie dan van deze drie dunkt u de naaste geweest te zijn desgenen, die onder de moordenaars gevallen was? 37. En hij zeide: Die barmhartigheid aan hem gedaan heeft. Zoo zeide dan Jezus tot hem: Ga henen, en doe gij desgelijks.

Wij hebben hier Christus' gesprek met een' wetgeleerde over zekere gewetenszaken, omtrent welke goed ingelicht te zijn voor ons allen van het grootste belang is, en die inlichting ontvangen wij hier van Christus, hoewel de vragen Hem met geene goede bedoelingen gedaan zijn.

I. Het is voor ons van belang te weten wat het goede is, dat wij in *dit leven* moeten doen,

ten einde het *eeuwige leven* te kunnen verkrijgen. Eene vraag desbetreffende werd aan onzen Zaligmaker gedaan door een zeker wetgeleerde, of schriftgeleerde, met het bloote doel Hem te verzoeken, niet met het doel om door Hem onderwezen te worden, vers 25. De wetgeleerde *stond op* en vroeg Hem: *Meester! wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?* Indien Christus daar iets bijzonders voor wist of had voor te schrijven, dan zou hij het door deze vraag van Hem te weten komen, en er Hem misschien om kunnen tentoonstellen als tegenstander van Mozes, indien niet, dan zou hij Zijne leer tentoonstellen als nutteloos en noodeloos, daar zij geene andere aanwijzing kon geven om de gelukzaligheid te verkrijgen, dan die zij reeds hadden ontvangen. Of wellicht had hij geene booze bedoelingen tegen Christus, zooals sommige schriftgeleerden ze hadden, en wilde hij slechts een weinig met Christus spreken, zooals de menschen naar de kerk gaan om eens te hooren wat de leeraar zegt. Het was eene goede vraag: *Wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?* Maar al het goede ging er van af, als zij gedaan werd met eene slechte bedoeling, of wel met een laag, onbeduidend doel. Het is niet genoeg van de dingen Gods te spreken, en er onderzoek naar te doen, wij moeten het doen met passende belangstelling. Als wij van het eeuwige leven, en den weg, die er heen voert, op zorgelooze, onverschillige wijzes preken, als bloot onderwerp van gesprek, inzonderheid als stof tot twisting, dan gebruiken wij Gods naam ijdellijk, zooals hier deze wetgeleerde gedaan heeft. De vraag nu gesteld zijnde, merk op:

1. Hoe Christus hem verwijst naar de Goddelijke wet, en hem zeide hare aanwijzing te volgen. Hoewel Hij de gedachten en bedoelingen van zijn hart kende, heeft Hij hem toch niet geantwoord naar de dwaasheid er van, maar naar de wijsheid van de vraag, die hij deed. Hij antwoordde met eene wedervraag: *Wat is in de wet geschreven? hoe leest gij?* vers 26. Hij kwam om Christus te ondervragen en Hem te kennen; maar Christus zal hem ondervragen en hem zich zelven doen kennen. Hij spreekt tot Hem als een wetgeleerde, als iemand, die zeer vertrouwd is met de wet; de studie van zijn beroep zal hem inlichten, laat hij nu handelen naar zijne kennis, en dan zal hem het eeuwige leven niet ontgaan. Het zal ons op onzen weg naar den hemel van groot nut zijn om goed te bedenken wat geschreven is in de wet, en wat wij daar lezen. Wij moeten ons wenden tot onzen Bijbel, tot de wet, zooals zij nu is in de hand van Christus, en wandelen op den weg, die ons dáár getoond is. Het is een groot voorrecht en genade, dat wij de *geschrevene* wet hebben, dat zij ons tot volkomene zekerheid hierdoor is, en dus ook geschikt om verder verspreid te worden en langer te duren. Daar zij geschreven is, is het onze plicht haar te lezen, haar te lezen met verstand, en te bewaren en te onthouden wat wij lezen, zoodat wij, als er de gelegenheid toe is, in staat zijn te zeggen wat in de wet geschreven is, en hoe wij lezen. Hierop moeten wij ons beroepen, daaraan moeten wij onze leer toetsen, en hiermede alle twisting doen eindigen; dit moet onze Godsspraak zijn, onze keursteen, onze regel, onze gids. Wat is geschreven in de wet? Hoe lezen wij? indien er licht in ons is, dan zal dit betrekking hebben op dat licht.

2. Hoe goed hij sprak over de wet, over de voornaamste geboden der wet, tot wier waarneming wij ons moeten verplichten, als wij het eeuwige leven willen beërven. Hij heeft zich niet, als een Farizeër, beroepen op de inzettingen der ouden, maar als een goed bijbelkundige, klemde hij zich vast aan de twee eerste en groote geboden der wet, als die welke hij dacht, dat het stipst onderhouden moesten worden, ten einde het eeuwige leven te verkrijgen, en waarin ook alle anderen lagen opgesloten, vers 27. *a.* Wij moeten God liefhebben uit geheel ons hart, moeten op Hem zien, als op het beste van alle wezens, in zich zelven hoogst beminnelijk en oneindig volmaakt en voortreffelijk, als iemand, aan wien wij de grootste verplichting hebben, en dus de grootste dankbaarheid verschuldigd zijn. Wij moeten Hem waardeeren, en ons zelven schatten naar onze verhouding tot Hem, wij moeten ons in Hem verlustigen en ons geheel en volkomen aan Hem wijden. Onze liefde tot Hem moet oprecht, hartelijk en vurig zijn; het moet eene alles overtreffende liefde zijn, eene liefde, sterk als de dood, maar eene verstandige liefde, waarvan wij goede rekenschap kunnen geven, en de gronden er voor kunnen aantoonen. Het moet eene onverdeelde liefde zijn; Hij moet *geheel* onze ziel hebben, en moet gediend worden met alles wat in ons is. Wij moeten *buiten Hem* niets anders liefhebben, dan wat wij *voor Hem* liefhebben en in ondergeschiktheid aan Hem. *b.* Wij moeten onzen naaste liefhebben als ons zelven, hetgeen ons gemakkelijk zal vallen, indien wij, zoo als wij behooren, God *meer liefhebben dan ons zelven.* Wij moeten voor allen het goede wenschen, en voor niemand het kwade; wij moeten in de wereld al het goed doen dat wij kunnen, en geen kwaad, en het ons ten regel stellen om aan anderen te doen, wat wij wenschen, dat zij ons zullen doen: dit is onzen naaste lief te hebben als ons zelven.

3. Christus' goedkeuring van hetgeen hij zeide, vers 28. Hoewel hij gekomen was om Hem te verzoeken, heeft Christus toch wat hij goed zeide geprezen: *Gij hebt recht geantwoord.* Christus zelf hechtte zich aan dezen als aan de twee groote geboden der wet, Matth. 22 : 37; beiden kwamen dus hierin overeen. Zij die goed doen, hebben lof, en dien moeten ook zij hebben, die goed spreken. In zoo ver is het recht, maar nu blijft nog het moeielijkste deel van het werk: *Doe dat, en gij zult leven,* zult gij *het eeuwige leven beërven.*

4. Zijne poging om aan de overtuiging te ontkomen, die door dit antwoord bij hem zou kunnen ontstaan. Toen Christus zeide: *Doe dat, en gij zult leven,* begon hij te begrijpen, dat Christus hem tot de erkentenis wilde brengen, dat hij dit niet gedaan had, en dat hij dus nu behoorde te gaan vragen wat hij doen moest, waarheen hij zich moest wenden om vergeving zijner zonden

te verkrijgen: eene erkenning ook, dat hij dit in het vervolg niet volkomen kon doen in zijne eigene kracht, en dus de vraag moest doen, werwaarts zich te wenden om de kracht, die hem hiertoe in staat zal stellen; maar hij *wilde zich rechtvaardigen*, en dus wilde hij dit gesprek liever niet voortzetten, maar zeide, naar zin en bedoeling, wat iemand anders gezegd heeft, Matth. 19 : 20, *Al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af.* Velen doen goede vragen veeleer met het doel om zich te rechtvaardigen, dan om zich inlichtingen te verschaffen, eerder hoovaardiglijk, om te toonen hoeveel goed er in hen is, dan in ootmoed, om te zien wat er slecht en verkeerd in hen is.

II. Het is voor ons van belang te weten wie onze naaste is, dien wij, volgens het tweede groote gebod, verplicht zijn lief te hebben. Dat is eene andere vraag van den wetgeleerde, die hij slechts deed, om van de andere af te komen, opdat Christus hem, bij de voortzetting van het gesprek er over, niet zou noodzaken zich zelven te veroordeelen, terwijl hij bij zich zelven besloten had zich te rechtvaardigen. Wat betreft het liefhebben van God, hij was bereid er niets meer van te zeggen; maar betreffende zijn *naaste*, hij was er zeker van hieraan volkomen voldaan te hebben, want hij is altijd zeer vriendelijk en welwillend, en hoffelijk geweest voor allen, die hem omringen. Merk nu op:

1. Wat het valsche begrip was der Joodsche leeraren omtrent deze zaak. Dr. Lightfoot haalt hunne eigene woorden aan, als volgt: „Waar God zegt: *Gij zult uwen naaste liefhebben*, zondert Hij uit alle Heidenen, want zij zijn onze naasten niet, maar alleen diegenen zijn het, welke van onze eigene natie en Godsdienst zijn." Zij wilden geen Israeliet ter dood brengen wegens den moord op een Heiden, want hij was zijn naaste niet. Wèl zeggen zij, dat zij geen Heiden moeten dooden, met wien zij niet in oorlog zijn; maar als zij een' Heiden in doodsgevaar zagen, dan achtten zij zich niet verplicht om te helpen om zijn leven te redden. Zulke goddelooze gevolgtrekkingen hebben zij afgeleid van dat heilig verbond van bijzonderen aard, waardoor God hen had onderscheiden, en door het aldus te misbruiken, hebben zij het verbeurd, en heeft God de verbondszegeningen overgebracht op de Heidenwereld, waaraan zij zelfs de gewone gunsten wilden ontzeggen.

2. Hoe Christus dit onmenschelijk denkbeeld te recht wees, en door eene gelijkenis aantoonde, dat hij, van wien wij eene vriendelijkheid noodig hebben te ontvangen, en dien wij gereed vinden ons de vriendelijkheid te betoonen, die wij noodig hebben, door ons als onzen naaste beschouwd moet worden; en bijgevolg moeten wij ook allen, die onze vriendelijkheid behoeven, als onze naasten beschouwen en hun dienovereenkomstig vriendelijkheid bewijzen, al zijn zij ook niet van ons volk en onzen Godsdienst. Let nu op: *a.* De gelijkenis zelve, die ons een' armen Jood voorstelt in benauwende omstandigheden, en die ondersteund en geholpen werd door een' goeden Samaritaan. Laat ons hier zien, hoe hij mishandeld werd door zijne vijanden. De brave man reisde vreedzaam voor zijne wettige zaken over den weg, en het was een lange weg, die van Jeruzalem naar Jericho leidde, vers 30. De vermelding dezer plaatsen geeft te kennen, dat het eene gebeurde zaak, geene gelijkenis was, waarschijnlijk was het kort geleden gebeurd, juist zooals het hier verhaald wordt. De voorvallen onder de leiding van Gods voorzienigheid kunnen ons veel leeren, als wij ze zorgvuldig opmerken en er ons geestelijk voordeel mede doen, zij zouden dan van evenveel waarde zijn als de gelijkenissen, die tot leering uitgedacht worden, en zij zouden nog dieper indruk maken. Deze arme man *viel onder de moordenaars.* Of het Arabieren, plunderaars, waren, die van roof leefden, of losbandige snoodaards van zijn eigen volk, of sommige Romeinsche soldaten, die in weerwil van de strenge krijgstucht in hun leger, die slechte daad bedreven hebben, blijkt niet; maar zij waren zeer barbaarsch; zij namen hem niet alleen zijn geld af, maar ook zijne kleederen, en, opdat hij niet in staat zou zijn hen te vervolgen, of wellicht alleen om hunne wreede neiging bot te vieren (want anders, wat gewin was er in zijn bloed?) hebben zij hem gewond, en lieten hem half dood liggen, op het punt van aan Zijne wonden te sterven. Wij kunnen hier eene rechtmatige verontwaardiging gevoelen over struikroovers, die zich van alle menschelijke gevoel hebben ontdaan, en als onredelijken dieren zijn geworden, roofdieren, voortgebracht om gevangen en gedood te worden; en tevens kunnen wij niet dan met medelijden denken aan hen, die zulken goddeloozen en onredelijke menschen in handen vallen, en zoo het in onze macht is, moeten wij bereid zijn hen te helpen. Welk eene reden hebben wij om God te danken, als wij voor het gevaar van roovers bewaard worden. Hoe hij veronachtzaamd werd door hen, die zijne vrienden hadden moeten wezen, die niet slechts tot zijn eigen volk en Godsdienst behoorden, maar van wie de een een priester en de ander een Leviet was, mannen dus, die met een openbaar ambt waren bekleed, ja zelfs waren zij mannen, die op heiligheid aanspraak maakten, en wier ambt hen tot teeder mededoogen verplichtte, Hebr. 5 : 2, die aan anderen hun plicht hadden moeten leeren in een dergelijk geval, n.l. dengene te redden, die ter dood gegrepen is; maar zij zelven wilden het niet doen. Dr. Lightfoot zegt, dat vele priesters hunne woonplaats hadden in Jericho, en van daar opgingen naar Jeruzalem, als het hunne beurt was om er dienst te doen, en dan weer teruggingen, waardoor op dien weg zeer dikwijls priesters heen en weer gingen, die dan van Levieten vergezeld waren. Zij kwamen dien weg af, en zagen den armen gewonden man liggen. Waarschijnlijk hebben zij zijn kermen gehoord, en moesten zij wel bemerken, dat hij, zoo hem geene hulp werd verleend, zou moeten omkomen. De Leviet bespeurde hem niet slechts, maar hij *kwam, en zag hem*, vers. 32. Maar zij *gingen tegenover hem voorbij;* toen zij zagen in welken toestand hij zich bevond, gingen zij hem zoo ver mogelijk uit den weg, als om een schijn te hebben van te kunnen zeggen; Wij hebben het niet

geweten. Het is treurig, wanneer zij, die voorbeelden moesten zijn van barmhartigheid, monsters zijn van wreedheid; als zij, die door op de goedertierenheden Gods te wijzen, de ingewanden der barmhartigheid moeten openen van anderen, de hunne toesluiten. Hoe hij geholpen en bijgestaan werd door een' vreemdeling, *een zeker Samaritaan*, iemand uit dat volk, dat door de Joden meer dan alle anderen veracht en verfoeid werd, en waarmede zij geen' omgang wilden hebben. Deze man bezat nog iets menschelijks, vers 33. De priester had zijn hart verhard tegen iemand van zijn eigen volk; maar de Samaritaan had het zijne geopend voor iemand van een ander volk. *Hem ziende, werd hij met innerlijke ontferming bewogen*, zonder in overweging te nemen van welk land hij was. Schoon hij een Jood was, was hij toch een mensch, een mensch in ongelukkigen toestand, en de Samaritaan heeft geleerd alle menschen te eeren. Hij weet niet hoe spoedig hij in hetzelfde geval van dien ongelukkige kan verkeeren, en daarom heeft hij medelijden met hem, zooals hij wenschte en verwachtte dat men met hem medelijden zou hebben, als hij zich in zulk een toestand zou bevinden. Dat zulk eene groote liefde in een' Samaritaan zou gevonden worden werd misschien even verwonderlijk geacht, als het groote geloof, dat Christus in een' Romein heeft bewonderd, en in eene Kananeesche vrouw; maar in werkelijkheid is dit niet zoo, want medelijden is het werk des menschen, maar geloof is het werk van Goddelijke genade. Het mededoogen van dezen Samaritaan was geen *droog medelijden*, hij achtte het niet genoeg te zeggen: *Word genezen, word geholpen*; maar toen hij *zijne ziel opende* voor dezen ongelukkige, heeft hij ook zijne hand tot hem uitgestrekt. Jes. 58 : 7, 10; Spr. 31 : 20. Zie hoe vriendelijk deze goede Samaritaan was. *Ten eerste.* Hij *ging* tot den armen man, van wien de priester en de Leviet op een' afstand zijn gebleven. Ongetwijfeld heeft hij hem gevraagd, hoe hij in zoo beklagenswaardigen toestand gekomen is, en hem zijn leedwezen er over te kennen gegeven. *Ten tweede.* Bij gebrek aan betere geneeskundige hulp, heeft hij zelf hem zoo goed hij kon geneeskundig behandeld. *Hij verbond zijne wonden*, maakte daarvoor gebruik van zijn eigen linnen waarschijnlijk, en *goot er olie en wijn in*, die hij wellicht bij zich had; wijn om de wonde te wasschen, en olie om haar te verzachten en te doen sluiten. Hij deed al wat hij kon om de pijn te verlichten en het gevaar van zijne wonden af te wenden, als iemand wiens hart met hem bloedde. *Ten derde.* Hij *hief hem op zijn eigen beest*, en ging zelf te voet, en *voerde hem in de herberg.* Het is een groote zegen om herbergen te hebben op den weg, waar wij voor ons geld voedsel en rust kunnen bekomen. Wellicht zou de Samaritaan, indien hij dit oponthoud niet had gehad, dien avond aan het einde zijner reize zijn gekomen; maar uit medelijden met dien armen man, brengt hij den nacht door in de herberg. Sommigen denken, dat de priester en de Leviet voorwendden den armen man niet te hulp te kunnen komen, omdat zij gehaast waren om hun dienst in den tempel te gaan waarnemen. Wij onderstellen dat deze Samaritaan voor zaken op reis was, maar hij begreep, dat zijne zaken, en ook het offeren aan God plaats moesten geven aan een werk der barmhartigheid, als dit. *Ten vierde.* Hij verzorgde hem in de herberg, bracht hem te bed, voorzag hem van geschikt voedsel en goede bediening, en wellicht, heeft hij ook met hem gebeden. *Ten vijfde.* Alsof het zijn eigen kind was, of iemand, voor wien het zijn plicht was te zorgen, heeft hij, toen hij des morgens vertrok, geld achtergelaten bij den waard, om voor hem besteed te worden, en gaf zijn woord te zullen betalen, als er meer onkosten moesten gemaakt worden. Twee penningen van hun geld hadden eene waarde van ongeveer 75 cents van ons geld, hetgeen naar de waardij der dingen in dien tijd, ver kon strekken; evenwel, het was slechts als een *a conto* voor het volle bedrag. Dit alles was vriendelijk en edelmoedig, zoo veel als men van een' vriend had kunnen verwachten, of van een' broeder; en het wordt hier gedaan door een' vreemde, een buitenlander.

Nu is deze gelijkenis van toepassing voor nog iets anders, dan waarvoor zij oorspronkelijk bedoeld werd. Op uitnemende wijze stelt zij de liefde van God, onzen Zaligmaker, in het licht voor den zondigen, ongelukkigen mensch. Wij waren gelijk deze arme, in benauwdheid verkeerende reiziger. Satan, onze vijand, had ons beroofd, ons naakt uitgetogen en ons gewond, dat is het kwaad, dat de zonde ons gedaan heeft. Van nature waren wij meer dan half dood, wij waren dubbel dood door de misdaden en de zonden, volkomen onmachtig om ons zelven te helpen, want wij waren krachteloos. De wet van Mozes heeft, evenals de priester en de Leviet, de dienaren der wet, ons aangezien, maar ons geen medelijden betoond, ons geene hulp of verlichting gegeven, maar ging tegenover ons voorbij, daar zij noch mededoogen noch macht had ons te helpen; maar nu komt de gezegende Jezus, de goede Samaritaan (en bij wijze van smaad en verwijt hebben zij van Hem gezegd: *hij* is een Samaritaan), Hij ontfermt zich over ons, verbindt onze bloedende wonden, Ps. 147 : 3, Jes. 61 : 1, giet er — niet olie en wijn in, maar hetgeen oneindig kostelijker is: *Zijn eigen bloed.* Hij verzorgt ons, en zegt ons al de kosten onzer genezing op Zijne rekening te stellen, en dit alles, terwijl Hij toch niet tot ons behoorde, voordat het Hem door Zijne vrijwillige, nederbuigende goedheid behaagd heeft, te worden als tot ons behoorende, hoewel dan nog oneindig ver boven ons. Dit verheerlijkt den rijkdom Zijner liefde, en verplicht ons allen te zeggen: „Hoeveel zijn wij Hem verschuldigd, en wat zullen wij Hem vergelden?" *b.* De toepassing der gelijkenis. De waarheid, er in vervat, wordt aan des wetgeleerden eigen mond ontwrongen. *Zeg Mij*, zegt Christus, *wie van deze drie dunkt u de naaste geweest te zijn desgenen, die onder de moordenaren gevallen was?* vers 36, de priester, de Leviet, of de Samaritaan? Wie van dezen heeft den plicht van den naaste gedaan?"

Hierop wilde de wetgeleerde niet antwoorden, zooals hij had behooren te antwoorden: „Ongetwijfeld de Samaritaan, maar *die barmhartigheid aan hem gedaan heeft*, hij heeft zich ongetwijfeld als naaste gedragen, en ik kan niet anders zeggen, dan dat het een goed werk was om aldus een' armen Jood voor omkomen te behoeden". De plicht, hieruit afgeleid, wordt den wetgeleerde nu aan het hart gelegd: *Ga heen, en doe gij desgelijks.* De plicht van vrienden en betrekkingen is wederzijdsch; de aanspraak, het recht, van vrienden, broeders, naburen, zijn, gelijk Hugo de Groot hier zegt: *toon pros ti, aan beide zijden gelijkelijk bindend:* indien de eene zijde verbonden is, kan de andere zijde niet los zijn, zooals in alle contracten overeen wordt gekomen. Indien een Samaritaan wèl doet met een in nood zijnden Jood bij te staan, dan voorzeker doet een Jood *niet* wel, zoo hij weigert om een in nood zijnden Samaritaan te hulp te komen. *Petimusque damasque vicissim — Deze vriendelijke diensten moeten wederkeerig bewezen worden*, „Daarom, ga heen en doe zooals de Samaritaan gedaan heeft, telkenmale als de gelegenheid er zich toe aanbiedt; betoon barmhartigheid aan hen, die uwe hulp behoeven, en doe het vrijwillig, met belangstelling en medelijden, al zijn zij ook niet van uw volk of uwe geloofsbelijdenis, of kerkgemeenschap. Laat uwe barmhartigheid aldus ruim, uitgebreid zijn, eer gij roemt, dat gij het groote gebod zijt nagekomen van uwen naaste lief te hebben." Deze wetgeleerde liet zich zeer voorstaan op zijne geleerdheid en kennis der wetten, en daarin dacht hij Christus zelf in verwarring of verlegenheid te hebben gebracht; maar Christus zendt hem ter schole bij een' Samaritaan, om van hem zijn plicht te leeren. „Ga heen, en doe gij zooals hij gedaan heeft," Het is de plicht van een iegelijk onzer om, in onze plaats en naar ons vermogen, allen te helpen, die in nood of benauwdheid zijn, en inzonderheid behooren wetgeleerden dit te doen, en hierin moeten wij streven velen te overtreffen, die er zich op verheffen priesters of Levieten te zijn.

38. En het geschiedde, als zij reisden, dat Hij kwam in een vlek; en eene zekere vrouw, met name Martha, ontving Hem in haar huis. 39. En deze had eene zuster, genaamd Maria, welke ook, zittende aan de voeten van Jezus, Zijn woord hoorde. 40. Doch Martha was zeer bezig met veel dienens; en daar bijkomende, zeide zij; Heere, trekt Gij u dat niet aan, dat mijne zuster mij alleen laat dienen? Zeg haar dan, dat zij mij helpe. 41. En Jezus antwoordende, zeide tot haar: Martha, Martha, gij bekommert en ontrust u over vele dingen; 42. Maar één ding is noodig; doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, hetwelk van haar niet zal weggenomen worden.

In dit verhaal kunnen wij opmerken:

I. Het onthaal, dat Martha in haar huis voor Christus en Zijne discipelen heeft bereid, vers 38. Merk op:

1. De komst van Christus in het vlek, waar Martha woonde. *Als zij reisden*, (Christus reisde met Zijne discipelen) *kwam Hij*, en zij met Hem, *in een zeker vlek*. Dit vlek was Bethanië, nabij Jeruzalem, werwaarts Christus nu opging, en onder weg deed Hij dit vlek — of dorp — aan. Onze Heere Jezus ging het land door goed doende, Hand. 10 : 38, als het ware Licht der wereld Zijne stralen en Zijn' invloed overal heen verspreidende. Wáár Christus ook heenging, zijn Zijne discipelen met Hem gegaan. Christus heeft de landelijke vlekken en dorpen geëerd door Zijne tegenwoordigheid en gunst, en niet slechts de groote volkrijke steden, want gelijk Hij afzondering verkoos, zoo heeft Hij ook armoede begunstigd.

2. Zijne ontvangst in Martha's huis: *Eene zekere vrouw, met name Martha, ontving Hem in haar huis*, en maakte Hem welkom, want zij was de huisverzorgster. Toen onze Heere Jezus op aarde was, was Hij zoo arm, dat Hij genoodzaakt was Zijn levensonderhoud van Zijne vrienden te ontvangen. Hoewel Hij Zions Koning was, had Hij noch in, noch nabij Jeruzalem, een eigen huis. Sommigen van Zijne bijzondere vrienden beminde Hij meer dan andere vrienden, en hen heeft Hij het meest bezocht. Dit gezin nu had Hij lief, Joh. 11 : 5, en dikwijls heeft Hij zich zelven te gast bij hen genood. Christus' bezoeken zijn teekenen van Zijne liefde, Joh. 14 : 23. Er zijn de zoodanigen geweest, die Christus, toen Hij hier op aarde was, vriendelijk in hunne huizen ontvangen hebben. Het wordt Martha's huis genoemd, want waarschijnlijk was zij weduwe, en bestuurde zij de huishouding. Hoewel het kostbaar was om Christus te onthalen, want Hij kwam niet alleen, maar nam Zijne discipelen mede, wilde zij toch op de kosten niet zien. (Hoe kunnen wij wat wij hebben beter besteden dan in den dienst van Christus!) Ja, hoewel het toen gevaarlijk begon te worden Hem te ontvangen, inzonderheid zoo nabij Jeruzalem, bekommerde zij zich niet om het gevaar, waaraan zij zich om Zijns naams wil blootstelde. Ofschoon er velen waren, die Hem verwierpen, en Hem niet wilden ontvangen, was er toch ééne, die Hem welkom heette. Hoewel Christus overal weersproken wordt, is er toch een overblijfsel van gelooviger, waaraan Hij dierbaar is, en dat dierbaar is aan Hem.

II. Hoe Maria, de zuster van Martha, acht gaf op het woord van Christus, vers 39.

1. Zij hoorde Zijn woord. Het schijnt, dat onze Heere Jezus zoodra Hij in Martha's huis kwam, terwijl men nog bezig was met de toebereidselen voor Zijn onthaal, zich tot Zijn groot werk begaf van het Evangelie te prediken. Weldra zette Hij zich plechtig neder, want Maria zat aan Zijne voeten om Hem te hooren, hetgeen aanduidt, dat Hij eene aaneengeschakelde redevoering hield. Eene goede leerrede is er niet minder goed om wijl zij in een huis wordt uitgesproken, en de bezoeken onzer vrienden behooren zoo ingericht te worden, dat zij tot geestelijk nut en voordeel dienen. Maria, dien

schat in handen hebbende, zat neder om hem te gebruiken, er haar voordeel mede te doen, niet wetende, wanneer zulk eene gelegenheid zich ooit weder voor haar zou voordoen. Daar Christus bereid is om te spreken, moeten wij rasch zijn om te hooren.

2. Zij *zat* om te hooren, hetgeen op groote aandacht wijst. Haar gemoed was kalm, en zij besloot te blijven luisteren, niet nu en dan een woord op te vangen, maar alles te hooren wat door Christus gesproken werd. Zij *zat aan Zijne voeten*, als leerlingen aan de voeten van hunne leeraren, als zij hunne voordrachten houden, vandaar dat Paulus gezegd wordt te zijn opgevoed aan de voeten van Gamaliël. Ons zitten aan Christus' voeten, als wij Zijn woord hooren, beteekent eene onderworpenheid en volkomene overgave van ons zelven aan de leiding er van. Wij moeten òf nederzitten aan Christus' voeten, òf tot Zijne voetbank worden gemaakt, maar zoo wij thans bij Hem aan Zijne voeten zitten, zullen wij weldra met Hem op Zijn troon zitten.

III. Martha's zorge over hare huiselijke aangelegenheden: *Doch Martha was zeer bezig met veel dienens*, vers 40, en dat was de reden waarom zij niet was waar Maria was — zittende aan Christus' voeten om Zijn woord te hooren. Zij zorgde voor het onthaal van Christus en van hen, die met Hem gekomen waren. Wellicht had zij niet vooraf bericht ontvangen van Zijne komst, en was zij niet goed voorzien van het noodige, terwijl zij toch wenschte om bij die gelegenheid alles in goede orde te hebben, want niet iederen dag had zij zulke gasten. Hoofden van gezinnen weten welk eene zorg en bedrijvigheid vereischt worden, als er een maaltijd voor vele gasten bereid moet worden. Merk hier op

1. Het *loffelijke*, dat niet voorbijgezien moet worden. *a.* Hier was een prijzenswaardige eerbied voor onzen Heere Jezus, want wij hebben reden te denken, dat het niet uit zucht naar praalvertoon was, maar uit zuivere begeerte om Hem hare liefde te toonen, dat zij dit gastmaal heeft aangericht. Zij, die Christus waarlijk liefhebben, vinden, dat hetgeen zij aan Hem en tot Zijne eer te koste leggen, goed besteed is. *b.* Eene prijzenswaardige zorg voor hare huiselijke zaken. Uit de achting, die dit gezin onder de Joden genoot, Joh. 11 : 19, blijkt, dat zij personen waren van aanzien; toch heeft Martha het niet beneden zich geacht om zelve de hand te slaan aan het dienen in het gezin, als de gelegenheid dit medebracht. Het is de plicht van hen, die de zorge hebben voor een gezin, om *de gangen van haar huis te beschouwen*. Praalzucht en gemakzucht zijn oorzaak, dat vele gezinnen veronachtzaamd worden.

2. Hier is ook iets *verkeerds*, waarop mede gelet dient te worden. *a.* Zij was voor *veel dienens*. Zij had er haar hart op gesteld, om een luisterrijk gastmaal aan te richten, grooten overvloed, groote verscheidenheid en groote nauwkeurigheid naar de wijze en gewoonte der plaats. Zij was in zorge, of kommer *peri pollên diakonian — over veel dienens*. Het betaamt den discipelen van Christus niet om van *veel dienens* te houden, om te streven naar verscheidenheid, lekkernij en overtolligheid in spijs en drank; welk nut is er in zoo veel dienens, als men met veel minder toe kan? *b.* Zij was er over *ontrust, periespato* — zij werd er door *verbijsterd*. Welke ook de zorgen zijn, die de voorzienigheid Gods over ons brengt, wij moeten er nooit door verbijsterd worden. *Zorg* is goed, en is plicht, maar *ontrust*, of *verbijsterd zijn* is zonde, en dwaasheid. *b.* Zij was bezig met veel dienens, toen zij bij hare zuster had moeten zijn, zittende aan Christus' voeten om Zijn woord te hooren. Wereldlijke bezigheden worden een strik voor ons, wanneer zij ons beletten God te dienen en goeds voor onze ziel te verkrijgen.

IV. Martha's beklag bij Christus over hare zuster Maria, wijl zij haar bij deze gelegenheid niet hielp in de huiselijke bezigheden, vers 40. „Heere! trekt Gij U dat niet aan, dat mijne zuster — aan wie het even goed aangaat als aan mij, om alles in goede orde te hebben — mij alleen laat dienen? Zend haar dus weg, en beveel haar mij te komen helpen."

1. Deze klacht van Martha kan beschouwd worden als een blijk van hare wereldschgezindheid; het was de taal van hare overmatige zorg en drukte. Zij spreekt, alsof zij zeer gebelgd is op hare zuster, anders zou zij Christus niet met de zaak hebben lastig gevallen. Het overmatige in wereldsche zorgen en aangelegenheden is dikwijls oorzaak van onrust in het gezin en oneenigheid onder familiebetrekkingen. Daarenboven zullen zij, die zelven zich zoo zeer bekommeren om wereldsche zaken, allicht geneigd zijn hen te laken en te berispen, die dit niet doen, en terwijl zij zich zelven rechtvaardigen in hunne wereldschgezindheid, en anderen beoordeelen naar hunne gedienstigheid voor hen in hun wereldsche bezigheden, zijn zij spoedig bereid om diegenen te veroordeelen, die zich aan Godsdienstige belangen wijden, alsof zij hierdoor *het voornaamste, de hoofdzaak*, zooals zij het noemen, veronachtzaamden. Martha, vertoornd zijnde op hare zuster, beriep zich op Christus, en wilde, dat Hij zou zeggen, dat haar toorn billijk was ontstoken. *Heere! trekt Gij U dat niet aan, dat mijne zuster mij alleen laat dienen?* Het is alsof Christus zich soms met teedere zorge over haar had uitgelaten ten opzichte van hare rust en welzijn, en niet wilde, dat zij zich zoo veel moeite gaf, en dat zij daarom nu verwachtte, dat Hij hare zuster zou zeggen haar te helpen. Als Martha bezorgd en ontrust is, wil zij dat Maria, en Christus, en allen ook bezorgd en ontrust zullen zijn, anders is zij niet tevreden. Zij hebben niet altijd het recht aan hunne zijde, die het ijverigst zijn om zich op God te beroepen, daarom moeten wij wèl acht geven, opdat wij niet te eeniger tijd zullen verwachten, dat Christus onzen onrechtvaardigen twist zal twisten. De zorgen, die Hij op ons werpt, mogen wij goedsmoeds werpen op Hem, maar niet die, welke wij ons dwaselijk zelven op den hals halen. Hij zal de Beschermer zijn van de armen en benadeelden, maar niet van hen, die woelziek zijn en anderen kwellen.

2. Zij kan beschouwd worden als eene af-

keuring, en bijgevolg eene ontmoediging van Maria's vroomheid en Godsdienstigheid. Hare zuster had er haar om moeten loven, had haar moeten zeggen, dat zij wèl deed, maar in plaats hiervan, veroordeelt zij haar als tekortkomende in plichtsbetrachting. Het is niets vreemds of ongewoons, dat zij, die ijverig zijn voor den Godsdienst, ontmoediging en verhindering ondervinden van degenen, die hen omringen, niet slechts tegenstand van vijanden, maar afkeuring en blaam van vrienden. Davids vasten, en zijn huppelen voor de ark, werden hem als versmaadheid aangerekend.

V. Christus' bestraffing van Martha wegens hare overmatige zorge en bekommernis, vers 41. Zij beriep zich op Hem, en Zijn oordeel is tegen haar: *Martha, Martha! gij ontrust en bekommert u over vele dingen, maar één ding is noodig.*

1. Hij bestraft haar, hoewel Hij toen haar gast was. Hare verkeerdheid bestond in haar overbezorgd zijn om Hem te onthalen, en zij verwachtte hierin door Hem gerechtvaardigd te worden, maar in plaats hiervan heeft Hij haar openlijk berispt. Zoo wie Christus liefheeft, bestraft en kastijdt Hij. Zelfs zij, die aan Christus dierbaar zijn, zullen, als zij iets verkeerds doen, daar spoedig van hooren. *Maar Ik heb iets tegen u.*

2. Toen Hij haar bestrafte, noemde Hij haar bij haren naam, *Martha;* want bestraffing zal *dan* waarschijnlijk goed doen, als zij niet in het algemeen, maar in het bijzonder gesproken wordt tegen personen en zaken, zooals Nathan David heeft bestraft: *Gij zijt die man.* Hij herhaalde haar naam: *Martha, Martha;* Hij spreekt als iemand, die in ernst is, en zeer bezorgd voor haar welzijn. Zij, die in de zorgen van dit leven verwikkeld zijn, worden er niet gemakkelijk van losgewikkeld. Hun moeten wij telkens en nogmaals toeroepen: *O land, land, land! hoor des Heeren woord!*

3. Hetgeen waarvoor Hij haar bestrafte, was haar ontrust en bekommerd zijn over vele dingen. Het behaagde Hem niet, dat zij dacht Hem te behagen met een rijk en overvloedig gastmaal, en met zich te kwellen om het voor Hem toe te bereiden, terwijl Hij ons wil leeren om, gelijk wij niet zinnelijk moeten zijn in het gebruik dezer dingen, zoo ook niet zelfzuchtig te zijn door te willen, dat anderen last en moeite zullen hebben, zoo wij slechts onzen zin krijgen. Christus bestraft haar zoo wel om het hevige van hare zorg („Gij zijt bekommerd en ontrust, verdeeld en beroerd door uwe zorge"), als om het veelomvattende er van „over vele dingen", gij strekt uwe hand uit naar vele genietingen, en zoo wordt gij ontrust door vele teleurstellingen. Arme Martha, gij hebt vele dingen om u over te kwellen, en dit maakt u gemelijk en verdrietig, terwijl minder drukte evengoed ware geweest. Overmatige zorg en onrust over vele dingen in deze wereld is eene verkeerdheid, die dikwijls voorkomt onder Christus' discipelen. Dit mishaagt Christus ten hoogste, en hierdoor komen zij dikwijls onder de bestraffing der Voorzienigheid Gods. Indien zij zich kwellen zonder rechte oorzaak, dan is het recht voor Hem iets over hen te beschikken, waarover zij zich kunnen kwellen.

4. Hetgeen de zonde en dwaasheid van hare zorge verzwaarde was, dat slechts *één ding noodig* was. Het is eene lage, platte beteekenis, die door sommigen hieraan wordt gegeven, nl. dat Martha in zorge was om *vele* gerechten op tafel te kunnen brengen, terwijl er slechts één noodig was, één genoeg zou zijn. *Eén ding is noodig — henos de esti chreia.* Nemen wij het in dien zin, dan geeft het ons een regel voor matigheid, geene verscheidenheid of lekkernijen te begeeren, maar tevreden te zijn met een enkel gerecht, of al was het slechts met de helft, Spr. 23 : 1—3. Eene gewrongene uitlegging wordt er door sommigen van de ouden aan gegeven: *Slechts eenheid is noodig,* in tegenstelling met verbijstering of ontroering. Er is een *onverdeeld hart* noodig om acht te kunnen geven op het woord, geen verdeeld hart, dat door haast en gejaagdheid heen en weer wordt gedreven zooals het hart van Martha toen was. Met het *eene noodige* wordt gewisselijk bedoeld hetgeen Maria had gekozen — het zitten aan Christus' voeten om Zijn woord te hooren. Zij was ontrust over *vele dingen,* toen zij zich met eene enkele zaak had moeten bezig houden, Godsvrucht *vereenigt* het hart, dat door de wereld was verdeeld. De vele dingen, waarover zij ontrust was, waren *noodeloos,* terwijl het ééne, dat zij veronachtzaamde *noodig* was. Martha's zorg en werk waren goed op hun eigen tijd en in hunne eigene plaats; maar nu had zij iets anders te doen, dat onuitsprekelijk veel meer noodig was, en daarom het eerst gedaan en het meest behartigd moest worden. Zij verwachtte, dat Christus Maria zou laken omdat zij niet deed wat Martha deed; maar Hij laakte Martha, omdat zij niet deed wat Maria deed, en wij zijn er zeker van, dat Christus' oordeel rechtvaardig is. De dag zal komen, wanneer Martha zal wenschen, dat zij gedaan had wat Maria deed.

VI. Christus' goedkeuring en lof van Maria wegens hare ernstige vroomheid: *Maria heeft het goede deel uitgekozen.* Maria zeide niets om zich te verdedigen; maar daar Martha zich op den Meester beroepen heeft, wil zij zich gaarne aan Zijn oordeel onderwerpen, en hier hebben wij dat oordeel.

1. Zij heeft met recht de voorkeur gegeven aan datgene hetwelk de voorkeur verdiende; want *één ding is noodig,* dat ééne, dat zij gedaan heeft, nl. zich overgeven aan de leiding van Christus, en de wet uit Zijn' mond te ontvangen. Ernstige Godsvrucht is eene *noodige* zaak. Zij is *het eene noodige;* want zonder haar zal niets ons goed doen, en niets anders zal met ons gaan in de andere wereld.

2. Zij had hierin goed en verstandig voor haar zelve gehandeld. Christus rechtvaardigde Maria tegenover het verwijt harer zuster. Hoe wij ook door menschen om onzen ijver en Godsvrucht gelaakt en veroordeeld worden, onze Heere Jezus zal aan onze zijde wezen: Gij o Heere, zult voor mij antwoorden. Laat ons dan den vromen ijver van niemand veroordeelen, opdat wij Christus niet tegen ons stellen, en

laat ons nooit ontmoedigd zijn, als wij om onzen vromen ijver gelaakt worden, want Christus is vóór ons. Vroeg of laat zal Maria in hare keuze gerechtvaardigd worden, even als alle anderen, die deze keuze doen en er bij blijven. Doch dit was niet alles; Hij prees haar om hare wijsheid: zij *heeft het goede deel uitgekozen;* want zij verkoos om bij Christus te zijn, haar deel met Hem te hebben; zij koos de betere bezigheid en het betere geluk, en sloeg een beteren weg in om Christus te eeren en Hem te behagen door Zijn woord in haar hart te ontvangen, dan Martha gedaan heeft door voor Zijn onthaal in haar huis te zorgen. *Een deel met Christus* is een *goed deel;* het is een deel voor de ziel en voor de eeuwigheid, het deel, dat Christus geeft aan Zijne gunstgenooten, Joh. 13 : 8, die *Christus deelachtig zijn,* Hebr. 3 : 14; en deelgenooten zijn *met Christus,* Rom. 8 : 17. *b.* Het is een deel, dat van hen, die het hebben, nooit weggenomen zal worden. Een deel in dit leven zal voorzeker van ons weggenomen worden, op zijn laatst, wanneer wij er van weggenomen zullen worden; maar *niets zal ons scheiden van de liefde van Christus,* en van ons deel in die liefde. Menschen en duivelen *kunnen* het *niet* van ons wegnemen, en God en Christus *zullen* het *niet* wegnemen. *c.* Het is de wijsheid en de plicht van een iegelijk onzer om dit *goede deel* te kiezen, den dienst van God te kiezen voor onze bezigheid, ons werk, en de gunst van God voor ons geluk, en een deel in Christus ter bevordering van beiden. In bijzondere gevallen moeten wij datgene kiezen, hetwelk eene Godsdienstige strekking heeft, en datgene het beste achten wat het beste is voor onze ziel. Maria had de keuze om òf met Martha in de huiselijke zorgen te deelen, en den naam te krijgen van eene goede huishoudster te zijn, òf aan de voeten van Christus te zitten en zich eene ijverige discipelinne te betoonen, en door deze hare keus in het bijzonder, oordeelt Christus over hare keuze in het algemeen. *d.* Zij, die dit goede deel kiezen, zullen niet slechts hebben wat zij verkiezen, maar in den grooten dag zal hunne keuze geprezen worden.

HOOFDSTUK XI.

In dit hoofdstuk I. Leert Christus Zijne discipelen te bidden, en wekt hen op tot vurig, aanhoudend en dringend gebed, vers 1—13. Hij beantwoordt de lasterlijke aantijging der Farizeën, dat Hij duivelen uitwierp krachtens een verbond met Beëlzebub, den overste der duivelen, en toont de ongerijmdheid en goddeloosheid van die beschuldiging, vers 14—26. III. Hij toont aan, dat de eer van gehoorzame discipelen grooter is, dan die van Zijne eigene moeder, vers 27, 28. IV. Hij bestraft de mannen van dat geslacht wegens hun ongeloof en hardnekkigheid, in weerwil van al de middelen ter overtuiging, die hun worden geboden, vers 29—36. V. Hij bestraft zeer streng de Farizeën en wetgeleerden wegens hunne geveinsdheid, hun' hoogmoed, hun verdrukken der gewetens van hen, die zich hun onderwierpen, en hun haten en vervolgen van hen, die tegen hunne boosheid getuigden, vers 37—54.

En het geschiedde, toen Hij in eene zekere plaats was biddende, als Hij ophield, dat een van Zijne discipelen tot Hem zeide: Heere, leer ons bidden, gelijk ook Johannes zijnen discipelen geleerd heeft. 2. En Hij zeide tot hen: Wanneer gij bidt, zoo zegt: Onze Vader, die in de hemelen zijt; Uw naam worde geheiligd. Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzoo ook op de aarde. 3. Geef ons elken dag ons dagelijksch brood. 4. En vergeef ons onze zonden, want ook wij vergeven aan een iegelijk die ons schuldig is. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den booze. 5. En Hij zeide tot hen: wie van u zal eenen vriend hebben, en zal te middernacht tot hem gaan, en tot hem zeggen; Vriend, leen mij drie brooden, 6. Overmits mijn vriend van de reis tot mij gekomen is, en ik heb niet, dat ik hem voorzette; 7. En dat die van binnen, antwoordende, zoude zeggen: Doe mij geene moeite aan: de deur is nu gesloten, en mijne kinderen zijn met mij in de slaapkamer: ik kan niet opstaan om u te geven. 8. Ik zeg ulieden, hoewel hij niet zoude opstaan en hem geven omdat hij zijn vriend is, nochtans om zijner onbeschaamdheid wille zal hij opstaan en hem geven, zooveel als hij er behoeft. 9. En Ik zeg ulieden: Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. 10. Want een iegelijk, die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden. 11. En wat vader onder u, dien de zoon om brood bidt, zal hem eenen steen geven? Of ook om eenen visch, zal hem voor eenen visch eene slang geven? 12. Of zoo hij ook om een ei zoude bidden, zal hij hem een schorpioen geven? 13. Indien dan gij, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden?

Het gebed is een der wetten van den natuurlijken Godsdienst. De mensch. die nooit bidt, zijn' Maker niet verheerlijkt, Zijne gunst niet gevoelt en zijne afhankelijkheid van Hem niet erkent, is verdierlijkt, is een buitensporig wezen. Een groot doel dus van het Christendom is ons te helpen in het gebed, ons den plicht er van aan het hart te leggen, en ons aan te moedigen om er nut en voordeel van te verwachten. Hier nu vinden wij

I. Christus zelf biddende in eene zekere plaats, waarschijnlijk waar Hij gewoon was te bidden, vers 1. Als God, werd tot Hem gebeden, als Mensch, bad Hij, en, hoewel Hij een Zoon was, heeft Hij deze gehoorzaamheid geleerd. Deze evangelist heeft zeer bijzonder acht geslagen op het veelvuldig bidden van Christus, meer dan de andere evangelisten.

Toen Hij gedoopt werd, Hoofdst. 3 : 21, bad Hij; *Hij vertrok in de woestijn en bad aldaar* Hoofdst. 5 : 16; *Hij ging uit naar den berg, om te bidden, en Hij bleef den nacht over in het gebed*, Hoofdst. 6 : 12; *Hij was alleen biddende*, Hoofdst. 9 : 18; *En als Hij bad, werd de gedaante Zijns aangezichts veranderd*, Hoofdst. 9 : 29; en hier is Hij *in eene zekere plaats biddende*. Aldus was Hij, als een ware Zoon van David, *steeds in het gebed*, Ps. 109 : 4. Of Christus nu hier alleen was, toen Hij bad, en de discipelen dit slechts wisten, of dat Hij met hen bad, is onzeker; het waarschijnlijkste is, dat zij bij Hem waren, en zich met Hem vereenigden in het gebed.

II. Zijne discipelen wendden zich tot Hem om leiding in hun gebed. Toen Hij biddende was, als Hij ophield, zeide een hunner tot Hem: *Heere! leer ons bidden.* De gaven en genade van anderen moeten ons opwekken om ze vuriglijk voor ons zelven te begeeren. Hun ijver moet ons aansporen om hen na te volgen, en op heilige wijze met hen te wedijveren; waarom zouden wij niet even goed doen als zij? Zij kwamen tot Hem met dit verzoek *als Hij ophield*, want zij wilden Hem niet storen terwijl Hij nog in het gebed was, zelfs niet voor dat goede doel. Een zijner discipelen zeide, uit naam der overigen, en wellicht door hen hiertoe aangewezen: *Heere, leer ons bidden.* Hoewel Christus geneigd is te onderwijzen, wil Hij er toch om gebeden worden, en Zijne discipelen moeten tot Hem gaan om onderwezen te worden.

Hun verzoek is dus:

1. *Heere, leer ons bidden*, geef ons een regel, of voorbeeld, dat wij in ons bidden kunnen volgen, en leg ons de woorden in den mond. Het betaamt den discipelen van Christus om zich tot Hem te wenden. *Heere, leer ons bidden*, is reeds een goed gebed, en een zeer noodig gebed, want het is moeielijk om goed te bidden, en Jezus Christus alleen kan ons leeren bidden door Zijn woord en door Zijn' Geest. „Heere, leer mij wat bidden is, Heere, wek mij op tot dien plicht, Heere, leid mij, zeg mij waar ik om bidden moet; Heere, geef mij genade tot bidden, opdat ik God welbehaaglijk diene in het gebed; Heere, leer mij de rechte woorden gebruiken in het gebed, geef mij mond en wijsheid in het gebed, opdat ik spreke zoo als het behoort; leer mij wat ik zeggen zal".

2. Bij hun verzoek wijzen zij op het voorbeeld van Johannes den Dooper: *„gelijk ook Johannes zijn' discipelen geleerd heeft.* Hij droeg zorg om zijne discipelen in dezen noodigen plicht te onderwijzen, en wij wenschen onderwezen te worden, zooals zij het waren, want wij hebben een beteren Leermeester dan zij hadden". Dr. Lightfoot's meening hieromtrent is, dat: terwijl de gebeden der Joden meestal bestonden in aanbidding en lofzegging van God, Johannes zijnen discipelen zulke gebeden geleerd heeft, die meer een verzoeken, of vragen inhielden, want van hen wordt gezegd, dat zij *gebeden doen*, Hoofdst. 5 : 33. Het woord beteekent gebeden, die eigenlijk smeekingen zijn. „Heere, leer ons dit, om het te kunnen voegen bij die lofzeggingen van den naam Gods, waaraan wij van onze kindsheid af gewoon waren". In overeenstemming hiermede heeft Christus hun een gebed geleerd, dat geheel uit een vragen, verzoeken, of smeeken bestaat, zelfs de toegevoegde lofzegging weglatende, en het *Amen*, dat gewoonlijk bij dankzegging gebruikt werd, 1 Cor. 14 : 16, en in de psalmen alleen bij de lofzeggingen gevoegd werd. Deze discipel had niet noodig gehad het voorbeeld van Johannes aan te voeren: Christus was meer bereid om te onderwijzen dan Johannes de Dooper ooit geweest is, en heeft inzonderheid beter geleerd hoe te bidden dan Johannes zijn' discipelen geleerd heeft, of leeren kon.

III. Christus gaf hun bestuur en leiding voor het gebed in ongeveer dezelfde bewoordingen als te voren in Zijne bergrede, Matth. 6 : 9 en verv. Wij kunnen niet denken, dat zij het hadden vergeten, maar zij hadden meer en volledíger onderricht moeten hebben, en Hij heeft het vooralsnog niet geschikt geoordeeld het hun te geven. Als de Geest over hen uitgestort zal worden, dan zullen zij alle gebed opgesloten vinden in deze weinige woorden, en dan zullen zij in staat zijn, om het in hunne eigene woorden nog uit te breiden. In Matthéüs was het: „Gij dan bidt *aldus*"; hier is het: *Wanneer gij bidt, zoo zegt*, hetgeen aanduidt, dat het Gebed des Heeren bestemd was om als formule van gebed, en ook als leiddraad bij het bidden gebruikt te worden.

1. Er is eenig verschil tusschen het Gebed des Heeren in Matthéüs en in Lukas, waaruit blijkt, dat het Christus' bedoeling niet was ons aan deze bepaalde woorden te binden, want dan zou er geen verschil of verscheidenheid geweest zijn. Er is verschil in de vierde bede. In Matthéüs bidden wij: „Geef ons *heden* ons dagelijksch brood"; hier: „Geef ons *elken* dag — *kath hêmeran; dag aan dag;* dat is: „Geef ons elken dag het brood, dat ons lichaam behoeft", niet: „Geef ons *heden* brood voor vele volgende dagen"; maar zooals de Israelieten het manna hadden; „Laat ons *heden* het brood hebben voor *heden*, en *morgen* voor *morgen*, want aldus kunnen wij in voortdurende afhankelijkheid blijven van God, zooals kinderen van hunne ouders, en kunnen onze zegeningen iederen dag *opnieuw* uit Zijne hand ontvangen, en ons onder *nieuwe* verplichtingen bevinden om elken dag het werk van den dag te doen, naar *de plicht van den dag het medebrengt*, omdat wij iederen dag van God het noodige voor den dag ontvangen, naar de nood van den dag het vereischt." Er is ook eenig verschil in de vijfde bede. In Matthéüs is het: *„Vergeef ons onze schulden*, gelijk ook wij vergeven"; hier is het: *„Vergeef ons onze zonden*, hetgeen bewijst dat onze zonden onze schulden zijn; *want ook wij vergeven"*; niet alsof ons vergeven aan hen, die tegen ons misdaan hebben, onze vergeving van God kan *verdienen*, of Hem er toe kan bewegen ons te vergeven (Hij vergeeft om Zijns naams wil, en om Zijns Zoons wil) maar het is een noodzakelijke bevoegdmaking om vergeving te ontvangen, en, zoo God haar in ons heeft gewerkt, dan kunnen wij pleiten op dat werk Zijner genade om nadruk te leggen op onze bede om ver-

geving onzer zonden. „Heere, vergeef ons, want Gij zelf hebt ons geneigd om anderen te vergeven." Er is hier nog eene bijvoeging; wij pleiten niet slechts in het algemeen: Wij vergeven onzen schuldenaren, maar in het bijzonder: „Wij belijden te vergeven aan een iegelijk, die ons schuldig is, een iegelijk, zonder uitzondering. Wij vergeven onzen schuldenaren in dier voege, dat wij geen wrok jegens hen koesteren, jegens niemand kwalijk gezind zijn, maar ware liefde hebben voor allen, zonder eenige uitzondering, hoe ook genaamd." De lofzegging aan het einde is hier geheel weggelaten, evenals ook het *Amen*, want Christus wilde hen vrij laten om òf deze, òf eene andere lofzegging, ontleend aan Davids psalmen, te gebruiken; of liever, Hij liet dit hier open, om plaats te geven aan eene lofzegging, meer bijzonder gepast voor de Christelijke inrichting, die eer en heerlijkheid toeschrijft aan *den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest.*

Maar in substantie, in het wezen, is het toch een en hetzelfde gebed, wij zullen er hier dus eenige algemeene leeringen uit afleiden. *a.* Dat wij in het gebed tot God moeten komen zooals kinderen tot *een' Vader.* Vader van ons allen en van het geheele menschdom, maar op bijzondere wijze een Vader van alle discipelen van Jezus Christus. Laat ons dan met onze beden voor ons zelven en voor anderen tot Hem gaan met nederige vrijmoedigheid, steunende op Zijne goedheid en macht. *b.* Dat wij ter zelfder tijd in hetzelfde gebed, dat wij tot God opzenden voor ons zelven, er alle kinderen der menschen bij moeten insluiten, als Gods schepselen en onze medeschepselen. Een ingeworteld beginsel van algemeene liefde, en van Christelijke, geheiligde menschlievendheid moet in ons wezen en ons bezielen voor dit gebed, dat in zulke bewoordingen vervat is, dat het aan dit edele beginsel kan beantwoorden. *c.* Dat wij, ter bevestiging van de gewoonte van hemelschgezindheid, die ons in geheel onzen wandel moet bezielen en regeeren, in al onze gebeden met het oog des geloofs moeten opzien tot den hemel, en God, tot wien wij bidden, moeten beschouwen als onzen Vader in den hemel, zoodat wij gemeenzamer worden met de wereld hier Boven, en ons beter bereiden voor onzen toekomenden staat. *d.* Dat wij in ons gebed, evenals in de strekking van ons leven, eerst het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid moeten zoeken, door eere toe te schrijven aan Zijn' naam, Zijn' *heiligen* naam, en macht en kracht aan Zijne regeering en bestuur, zoowel aan dat van Zijne voorzienigheid in de wereld, als aan dat van Zijne genade in de kerk. O dat beiden geopenbaard, tentoongespreid mochten worden, en wij en anderen meer blijkbaar tot onderwerping aan die beiden gebracht mochten worden! *e.* Dat de beginselen en verrichtingen van de wereld hier Boven, de onzichtbare wereld (waarmede wij dus alleen door het geloof bekend gemaakt worden) het groote origineel — de *archetupon* zijn, waarmede wij moeten begeeren, dat de beginselen en handelingen van de wereld hier beneden, in ons, zoowel als in anderen, meer in overeenstemming zullen zijn. Deze woorden: *gelijk in den hemel, alzoo ook op de aarde* hebben betrekking op al de eerste drie beden: „Vader, Uw naam worde geheiligd en verheerlijkt. Uw koninkrijk kome, hebbe de overhand, en Uw wil geschiede op deze aarde, die thans vervreemd is van Uwen dienst, zooals in den hemel hier Boven die geheel aan Uwen dienst gewijd is." *f.* Dat allen, die getrouw en oprecht het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid zoeken, ootmoedig kunnen hopen, dat hun, in zoover het der Oneindige Wijsheid goed acht, alle andere dingen zullen toegeworpen worden, en dat zij er in het geloof om mogen bidden. Indien het onze eerste en voornaamste begeerte is, dat Gods naam geheiligd zal worden, Zijn koninkrijk zal komen, en Zijn wil zal geschieden, dan mogen wij vrijmoedig tot den troon der genade komen voor ons dagelijksch brood, het welk dan voor ons geheiligd zal worden, als wij Gode geheiligd zijn, en God door ons wordt geheiligd. *g.* Dat wij in ons gebed om tijdelijke zegeningen gematigd moeten zijn in onze begeerten, en ze moeten beperken tot het genoegzame, het toereikende. De uitdrukking, hier gebruikt voor *elken dag*, of *dag aan dag*, staat gelijk met onze uitdrukking *dagelijksch brood*, daarom denken sommigen, dat wij eene andere beteekenis moeten zoeken voor het woord *epiousios* dan die van *dagelijksch*, die wij er aan geven, en dat het beteekent ons *noodzakelijk* brood, het brood, dat geschikt is voor hetgeen onze natuur vereischt, de vrucht, die uit de aarde wordt voortgebracht voor ons lichaam, dat uit de aarde gemaakt is en aardsch is, Ps. 104 : 14. *h.* Dat zonden schulden zijn, die wij dagelijks aangaan, en waarvoor wij dus iederen dag om vergeving moeten vragen. Wij geraken niet slechts elken dag ten achteren met onze huur door *verzuim* of *nalaten* van plicht, en tekortkoming in plicht, maar stellen ons iederen dag bloot aan de straf der wet, zoowel als aan het verbeuren der voorrechten van het verbond, door ons *doen*, onze *handelingen*. Met iederen dag wordt de rekening onzer schuld grooter, en het is een wonder van genade, dat wij zoo vele aanmoedigingen ontvangen om elken dag tot den troon der genade te komen om te bidden om vergeving voor onze zonden van dagelijksche zwakheden en gebreken. God vergeeft menigvuldiglijk, meer dan zeventig maal zeven malen. *i.* Dat wij geene reden hebben om te verwachten, en ook niet met vertrouwen kunnen bidden, dat God onze zonden tegen Hem zal vergeven, indien wij niet in oprechtheid, en uit een waarlijk Christelijk beginsel van liefde, hun vergeven, die ons te eeniger tijd beleedigd of schade berokkend hebben. Als de woorden van onzen mond dit gebed zijn, terwijl de overdenking van ons hart — zooals dikwijls gebeurt — tegelijk wraak en wrok is jegens onze broederen, dan worden wij niet aangenomen, en dan kunnen wij ook geen antwoord des vredes verwachten. *j.* Dat verzoeking tot zonde evenzeer door ons gevreesd en afgebeden moet worden, als verderf door de zonde, en het moet evenzeer onze zorge en ons gebed zijn, dat de kracht der zonde in ons verbroken worde, als dat de schuld der zonde van ons worde weggenomen,

en hoewel de verzoeking veel bekoring en vleiends voor ons heeft, moeten wij toch zeer ernstig en vurig zijn in ons gebed tot God, om er niet in verzoeking door te worden geleid tot zonde, en door de zonde tot verderf worden gebracht. *k.* Dat wij op God moeten steunen en Hem moeten aanroepen om verlossing van alle kwaad. En wij moeten bidden, niet slechts om niet aan ons zelven te worden overgelaten ten einde niet in kwaad te vervallen, maar ook om niet aan Satan te worden overgelaten om kwaad over ons te brengen. Dr. Lightfoot verstaat het als eene bede om verlost te worden *van den booze*, dat is, den duivel [1]) en oppert het denkbeeld, dat wij inzonderheid tegen de verschijningen van den duivel behooren te bidden en om niet door hem bezeten te worden. De discipelen werden gebruikt om duivelen uit te werpen, en daarom moesten zij bidden om bewaard te worden tegen de bijzondere boosaardigheid, die hij ongetwijfeld tegen hen had.

IV. Hij wekt op tot dringend aanhouden en vurigheid in het gebed door aan te toonen:

1. Dat wij door zulk dringend aanhouden reeds veel van menschen gedaan kunnen krijgen, vers 5—8. Gesteld eens, dat iemand in een plotseling opkomend geval bij een' buurman een paar brooden gaat leenen op een ongeschikt uur in den nacht niet voor zich zelven, maar voor een' vriend, die onverwachts tot hem is gekomen. Zijn buurman is niet gezind hem te helpen, want hij heeft hem met zijn kloppen uit den slaap opgewekt, en daardoor in eene gemelijke stemming gebracht, en hij heeft heel veel ter zijner verontschuldiging aan te voeren, als hij hem afwijst. De deur is gesloten en gegrendeld, zijne kinderen zijn te bed en slapen met hem in hetzelfde vertrek, en als hij rumoer maakt, zal hij hen storen in hun' slaap. Zijne dienstboden slapen, en hij kan zich door hen niet doen hooren, en wat hem zelf betreft, hij zal kou vatten, zoo hij opstaat om hem te helpen. Maar zijn buurman wil zich niet laten afwijzen, en daarom blijft hij maar kloppen, en hij zegt, dat hij dat zal blijven doen, totdat hij verkregen heeft waar hij om komt, zoodat hij, om hem kwijt te raken, het hem wel moet geven. „Om zijner onbeschaamdheid wil, zal hij opstaan, en hem geven zooveel als hij er behoeft." Hij stelt deze gelijkenis voor met dezelfde bedoeling, als waarmede Hij die in Hoofdst. 18:1 voorstelt, nl. *dat men altijd bidden moet, en niet vertragen.* Niet alsof men door dat dringend aanhouden, die „onbeschaamdheid" op God kan werken; wij kunnen Hem niet lastig zijn, evenmin als wij door lastig zijn Zijn raadsbesluit zouden kunnen veranderen. Wij overmogen bij de menschen door dit dringend aanhouden, omdat het hen *mishaagt*, maar bij God omdat het Hem *behaagt.* Deze gelijkenis nu kan ons van nut wezen *a.* Om ons te *leiden* in het gebed. Wij moeten tot God komen met *vrijmoedigheid* en *vertrouwen* om hetgeen wij behoeven, zooals een man naar het huis van een' nabuur, of vriend gaat, die, naar hij weet, hem liefheeft, en geneigd is hem vriendelijkheid te betoonen. Wij moeten komen om *brood*, om het *noodige*, waar wij niet buiten kunnen. Wij moeten tot Hem komen *voor anderen*, zoowel als *voor ons zelven.* Deze man kwam niet om brood voor zich, maar voor zijn' vriend. De Heere nam het aangezicht van Job aan, toen hij bad voor zijne vrienden, Job 42 : 9, 10. Wij kunnen met geene boodschap tot God gaan, die Hem meer welbehaaglijk is, dan wanneer wij tot Hem gaan om genade, die ons in staat stelt goed te doen, *velen te voeden met onze lippen*, hen te onthalen en te stichten, die tot ons komen. Wij kunnen met des te meer vrijmoedigheid tot God gaan, als wij in moeielijkheid zijn, als het eene moeielijkheid is, die wij niet ons zelven op den hals gehaald hebben door dwaasheid of zorgeloosheid, maar er door de leiding van Gods voorzienigheid in zijn gekomen. Deze man zou toen geen brood noodig gehad hebben, indien zijn vriend niet *onverwachts* tot hem was gekomen. De zorg, die Gods voorzienigheid op ons werpt, kunnen wij vrijmoedig op Gods voorzienigheid werpen. Wij moeten sterk aanhouden in het gebed, en in hetzelve waken met alle gedurigheid. *b.* Om ons aan te moedigen in het gebed. Indien het dringend aanhouden alzus bij *een' mensch* heeft overmocht, die er vertoornd om was, hoe veel te meer dan niet bij God, die oneindig vriendelijker en bereidwilliger is *om ons* goed te doen, dan wij het zijn *voor elkander*, en die om ons dringend aanhouden, onze „onbeschaamdheid" niet toornig is, maar er een welbehagen in heeft, inzonderheid, als het is om geestelijke zegeningen te verkrijgen, dat wij zoo aanhouden in den gebede. Indien Hij ons gebed niet terstond verhoort, zal Hij het toch ter bestemder tijd verhooren, zoo wij slechts volharden in den gebede.

2. Dat God beloofd heeft ons te geven waar wij Hem om vragen. Wij hebben niet slechts de goedheid van Zijn' aard om er troost aan te ontleenen, maar ook het woord, dat Hij heeft gesproken, vers 9, 10: *Bidt, en u zal gegeven worden;* hetzij de zaak zelve, waar gij om vraagt, of hetgeen dat er aan gelijk is, hetzij de wegneming van den doorn in het vleesch, of wel genade, die genoeg is. Wij hebben dit te voren gehad in Matth. 7 : 7, 8. *Ik zeg ulieden.* Wij hebben het uit Christus' eigen mond, die de bedoeling en de gezindheid kent Zijns Vaders, en in wien alle beloften Ja en Amen zijn. Wij moeten niet slechts *bidden*, wij moeten ook *zoeken* in het gebruik der middelen, ons gebed helpen en steunen door ons streven, en in het vragen en zoeken moeten wij blijven dringen, aanhouden, nog altijd kloppen aan dezelfde deur, en dan zullen wij ten laatste overmogen, niet slechts door onze gebeden in samenstemming met anderen, maar door ons afzonderlijk gebed, ons gebed in de binnenkamer of de eenzaamheid. *Een iegelijk, die bidt, die ontvangt;* zelfs de geringste heilige, die bidt in het geloof. *Deze ellendige riep, en de Heere hoorde*, Ps. 34 : 7. Als wij God bidden om die dingen, welke Christus ons hier aanwijst om er om te bidden, dat Zijn naam worde geheiligd, dat Zijn koninkrijk kome en Zijn wil geschiede, dan

[1]) Zooals ook onze overzetters van den Statenbijbel het verstaan hebben.

moeten wij hiervoor dringend aanhouden, moeten niet zwijgen, al den dag niet en al den nacht niet; wij moeten niet stilzwijgen voor Hem, totdat Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem stelle tot een' lof op aarde," Jes. 62 : 6, 7.

V. Hij geeft ons onderricht en moedigt ons aan tot het gebed uit aanmerking van onze betrekking tot God als een Vader. Hier is:

1. Een beroep op de ingewanden der barmhartigheid van *aardsche vaders*. „Laat iemand van u, die vader is en het hart kent eens vaders, eens vaders genegenheid voor een kind, en zorge over een kind, Mij zeggen of hij, als zijn zoon hem om brood vraagt voor zijn ontbijt, hem een' steen zal geven om er mede te ontbijten. Indien hij hem om een' visch vraagt voor zijn middagmaal, of hij hem voor een' visch eene slang zal geven, die hem bijt en vergiftigt? Of, zoo hij hem om een ei vraagt voor zijn' avondmaaltijd, of hij hem in plaats daarvan een schorpioen zal aanbieden? Gij weet, dat gij jegens uwe eigene kinderen niet zoo onnatuurlijk zoudt kunnen wezen", vers 11, 12.

2. Eene toepassing hiervan op de zegeningen van onzen hemelschen Vader, vers 13. *Indien dan gij, die boos zijt*, geeft, en weet hoe te geven, *goede gaven aan uwe kinderen, hoe veel te meer zal God u den Geest geven.* Hij zal *goede gaven* geven luidt het bij Matthéüs. Merk op: *a.* De leiding, die Hij ons geeft voor hetgeen waar wij om moeten bidden. Wij moeten bidden om den Heiligen Geest, niet slechts als iets dat noodzakelijk is, ten einde goed te kunnen bidden, maar als insluitende alle goede gaven, om welke wij bidden; meer behoeven wij niet om ons gelukkig te maken, want de Geest is de Werker van geestelijk leven, en het onderpand van het eeuwige leven. Het is voor ons allen van het uiterste belang om vurig en voortdurend om de gave des Heiligen Geestes te bidden. *b.* De aanmoediging, die Hij ons geeft om te hopen, dat dit gebed verhoord zal worden: *Uw hemelsche Vader zal geven.* Het is in Zijne macht den Geest te geven, Hij heeft alle goede dingen te geven, die opgesloten zijn in dat ééne; maar dat is nog niet alles, het is *in Zijne belofte*, de gave des Heiligen Geestes is in het verbond, Hand. 2 : 33, 38; en het wordt hier afgeleid uit de bereidwilligheid van ouders, om te voorzien in de behoeften hunner kinderen, en hunne begeerten in te willigen, als zij natuurlijk en betamelijk zijn. Indien het kind vraagt om eene slang, of een' schorpioen, zal de vader hem die uit vriendelijkheid weigeren, maar hij zal hem niet weigeren wat goed en noodig voor hem is, en hem voeden kan. Als Gods kinderen om den Geest vragen, dan vragen zij in werkelijkheid om brood, want de Geest is de staf des levens, ja Hij is de Oorzaak van het leven der ziel. Indien onze aardsche ouders, hoewel *boos* zijnde, toch zoo goed en vriendelijk zijn; indien zij, hoewel *zwak* zijnde, toch zoo *kundig* zijn, dat zij niet slechts geven, maar geven met verstand en overleg wat het beste is, op de beste wijze, en op den besten tijd, hoeveel te meer zal onze hemelsche Vader, die de vaders van ons vleesch oneindig ver overtreft in wijsheid en goedheid, ons den Heiligen Geest geven. Indien aardsche ouders zoo gewillig zijn om de kosten te doen voor de opvoeding hunner kinderen, aan wie zij hunne bezittingen willen nalaten, hoe veel te meer zal onze hemelsche Vader den geest van kinderen geven aan allen, die door Hem voorbeschikt zijn om het erfdeel van kinderen te ontvangen.

14. En Hij wierp eenen duivel uit, en die was stom. En het geschiedde, als de duivel uitgevaren was, dat de stomme sprak; en de scharen verwonderden zich. 15. Maar sommigen van hen zeiden: Hij werpt den duivel uit door Beëlzebul, den overste der duivelen. 16. En anderen, Hem verzoekende, begeerden van Hem een teeken uit den hemel. 17. Maar Hij, kennende hunne gedachten, zeide tot hen: Een ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest; en een huis, tegen zichzelf verdeeld zijnde, valt. 18. Indien nu ook de Satan tegen zichzelven verdeeld is, hoe zal zijn rijk bestaan? Dewijl gij zegt, dat Ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp. 19. En indien Ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp, door wien werpen ze uwe zonen uit? Daarom zullen deze uwe rechters zijn. 20. Maar indien Ik door den vinger Gods de duivelen uitwerp, zoo is dan het koninkrijk Gods tot u gekomen. 21. Wanneer een sterk gewapende zijn hof bewaart, zoo is al wat hij heeft in vrede. 22. Maar als een daarover komt, die sterker is dan hij, en hem overwint, die neemt zijne geheele wapenrusting, waar hij op vertrouwde, en deelt zijnen roof uit. 23. Wie met Mij niet is, die is tegen Mij; en wie met Mij niet vergadert, die verstrooit. 24. Wanneer de onreine geest van den mensch uitgevaren is, zoo gaat hij door dorre plaatsen, zoekende rust; en die niet vindende, zegt hij: Ik zal wederkeeren in mijn huis, waar ik uitgevaren ben. 25. En komende, vindt hij het met bezemen gekeerd en versierd. 26. Dan gaat hij henen, en neemt met zich zeven andere geesten, boozer dan hijzelf is, en ingegaan zijnde, wonen zij aldaar; en het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste.

Den hoofdinhoud van deze verzen hebben wij gehad in Matth. 12 : 22 en verv. Christus geeft hier een algemeen bewijs van Zijne Goddelijke zending, door een bijzonder bewijs van Zijne macht over Satan, en Zijne overwinning, op hem behaald, was eene aanduiding van het groote doel, waarmede Hij in de wereld gekomen is, nl. om de werken des duivels te verbreken. Ook geeft Hij hier eene proeve van den goeden uitslag dier onderneming. Hier werpt Hij een' duivel uit, die den armen bezetene stom maakte; in Matthéüs wordt ons

gezegd, dat hij *blind* en *stom* was. Toen de duivel door het woord van Christus uitgeworpen was, heeft de stomme terstond gesproken, als weerklank op Christus' woord; en zijne lippen waren geopend om Zijn' lof te verkondigen.

I. Sommigen waren *getroffen* door dit wonder. *De scharen verwonderden zich;* zij bewonderden de macht van God, inzonderheid daarover, dat die macht uitgeoefend werd door de hand van Eenen, die zoo gering was in Zijn voorkomen; dat iemand, die het werk deed van den Messias, zoo weinig van de praal en pracht vertoonde, waarmede zij den Messias verwachtten.

II. Anderen hebben er zich aan *geërgerd*, en dezen hebben, om hun ongeloof te rechtvaardigen, het denkbeeld opgeworpen, dat het krachtens een verbond was met Beëlzebul, den overste der duivelen, dat Hij dit deed, vers 15. Het schijnt, dat er in het rijk des duivels oversten zijn, hetgeen veronderstelt, dat er ook ondergeschikten, of minderen, moeten wezen. Nu wilden zij, dat men zou *denken*, of ten minste zou *zeggen*, dat er eene overeenkomst was getroffen tusschen Christus en den duivel, dat de duivel over het geheel genomen het voordeel er van zou hebben, en in het einde de overwinning zou wegdragen, maar dat, om hiertoe te geraken, hij in bijzondere gevallen aan Christus het voordeel zou toestaan en er in zou toestemmen, om zich dan, n.l. in die bijzondere gevallen, terug te trekken. Ter bevestiging van dit denkbeeld, en om aan Christus wondermacht het hoofd te bieden, hebben sommigen van Hem geëischt, dat Hij hun een teeken uit den hemel zou geven, vers 16, ten einde Zijne leer te bevestigen door de eene of andere verschijning in de wolken, zooals er op den berg Sinaï was, toen de wet werd gegeven, alsof een teeken uit den hemel, dat zij door hunne schranderheid niet zouden kunnen wederleggen, hun dan niet evengoed door een verdrag of afspraak met den overste van de macht der lucht, die werkt in alle kracht en wonderen der leugen, gegeven had kunnen worden, als door het uitwerpen van een' duivel; zelfs zou dit niet nadeelig geweest zijn voor zijn tegenwoordig belang, terwijl het uitwerpen van den duivel dit blijkbaar wèl was. Hardnekkig ongeloof zal nooit om eene verontschuldiging verlegen zijn, al is die verontschuldiging dan ook nòg zoo beuzelachtig of ongerijmd. Christus geeft hun hier een volledig en afdoend antwoord op hunne vitterij, waarin Hij aantoont:

1. Dat men zich hoegenaamd niet zou kunnen voorstellen, dat zulk een listig vorst als Satan is, ooit zijne toestemming zou geven tot maatregelen, die zulk eene dadelijke strekking hadden om hem te verderven, en zijn eigen rijk te ondermijnen, vers 17, 18. Zij hielden hunne tegenwerping voor zich, bevreesd zijnde om haar uit te spreken, opdat zij niet weerlegd en te niet gedaan zou worden; maar Jezus kende hunne gedachten, zelfs toen zij die zorgvuldig verborgen meenden te houden, en Hij zeide: „Het kan niet anders of gij zelf moet het ongegronde, en bijgevolg het kwaadwillige, van deze beschuldiging inzien, want het is een erkende grondregel, bevestigd door de dagelijksche ervaring, dat geenerlei belang, dat tegen zich zelf verdeeld is, kan stand houden, het meer openbare belang niet van een koninkrijk, en evenmin het meer bijzondere belang van een huis of gezin; noch het eene noch het andere kan stand houden, als het tegen zich zelf verdeeld is. Satan zou hierin handelen tegen zich zelven, niet slechts door het wonder, dat hem verdreef uit zijn bezit van het lichaam der menschen, maar nog veel meer in de leer voor welker verklaring en bevestiging het wonder geschied is, en die de dadelijke strekking heeft om Satans invloed op het hart der menschen te verbreken, door het dooden der zonde, en de menschen er toe te brengen om God te dienen. Indien nu Satan aldus tegen zich zelven verdeeld is, dan zou hij zijn eigen ondergang verhaasten, hetgeen gij niet kunt veronderstellen, dat een vijand doen zal, die met zooveel list te werk gaat om zich te bevestigen, en er zoo zeer op bedacht is om zijn rijk in stand te houden."

2. Het was zeer partijdig en boosaardig van hen om datgene toe te schrijven aan een verdrag met Satan, hetwelk zij in anderen, die van hun eigen volk waren, bewonderden en toejuichten, vers 19: *Door wien werpen ze uwe zonen uit?* Sommigen van uw eigen geslacht, als Joden, ja sommigen van uwe eigene volgelingen, als Farizeën, hebben het ondernomen, om in den naam van den God van Israel duivelen uit te werpen, en zij werden nooit beschuldigd van zulk een helsch verbond te hebben gesloten, als waarvan gij Mij nu beschuldigd. Het is grove geveinsdheid om in hen, die ons *bestraffen*, te veroordeelen, hetgeen wij goedvinden in hen, die ons *vleien*.

3 Dat zij, door de overtuiging van dat wonder tegen te staan, vijanden waren van zich zelven, zich zelven benadeelden, hunne eigene deur toegrendelden om het goede uit hun eigen huis te houden, daar zij het koninkrijk Gods verwierpen vers 20. „Indien Ik door den vinger Gods de duivelen uitwerp, zooals gij zelf kunt zien, dat Ik doe, zoo is ongetwijfeld het koninkrijk Gods tot u gekomen; het koninkrijk van den Messias biedt zich u aan met al zijne voordeelen en voorrechten, en, zoo gij het afwijst, ligt dit voor uwe rekening." In Mathéüs is het *door den Geest Gods*, hier, *door den vinger Gods*; de Geest is *de arm des Heeren*, Jes. 53 : 1. Zijne grootste en machtigste werken zijn gewrocht door Zijn' Geest; maar indien de Geest in dit werk gezegd wordt de vinger des Heeren te zijn, dan kan dit wellicht aanduiden hoe gemakkelijk Christus het gedaan heeft, hoe licht het Hem viel Satan te verslaan, n.l. met den *vinger Gods*, de aanwending van de Goddelijke macht in mindere mate dan in andere gevallen. Hij behoefde Zijn' *eeuwigen arm* niet te ontblooten; als het *Hem* behaagt, wordt deze brieschende leeuw als eene mot verpletterd door de aanraking van *een' vinger*. Wellicht is hier eene toespeling op de erkenning van Farao's toovenaars, toen zij in het nauw gebracht waren, Ex. 8 : 19: *Dit is de vinger Gods.* Indien nu

hierin het koninkrijk Gods tot u is gekomen, en gij door deze vitterijen en lasteringen bevonden wordt er tegen te strijden, dan zal het over u komen als eene overwinnende macht, waartegen gij niet bestand zijt".

4. Dat Zijn uitwerpen van duivelen in werkelijkheid hun verderf was, en het verderf hunner macht, want het bevestigde eene leer, die de onmiddelijke strekking had het rijk des duivels te verstoren, vers 21, 23. Wellicht zijn er sommigen geweest, die de mindere duivelen hadden uitgeworpen door een verdrag met Beëlzebul, hun' overste; maar dat was dan zonder wezenlijke schade of nadeel voor Satan en zijn rijk; wat hij aan den eenen kant verloor, heeft hij aan den anderen kant gewonnen. De duivel en zoodanige duivelbezweerders speelden een spel van „opzettelijk verliezen" zooals wij dit noemen, en terwijl de verloren post van zijn leger *week*, heeft het hoofdkorps *gewonnen*; de invloed van Satan op de zielen der menschen werd er niet in het minst door verzwakt. Maar als Christus duivelen uitwierp, behoefde Hij dit niet te doen door een verdrag met hen, want Hij was sterker dan zij, en kon het doen door Zijne kracht, en Hij deed het in dier voege, dat Satans macht er door verbroken werd en zijn groot plan vernietigd werd door die leer en die genade, die de macht verbreken der zonde, en waardoor Satans heir verslagen en uiteengedreven wordt, hem zijne geheele wapenrusting ontnomen, en zijn roof verdeeld wordt, hetgeen nooit door den eenen duivel aan den anderen gedaan werd, of gedaan zal worden. Dit nu is van toepassing op Christus' overwinningen over Satan, zoowel in de wereld als in het hart van bijzondere personen, door de macht, die de prediking Zijns Evangelies heeft vergezeld en nog blijft vergezellen. En zoo kunnen wij hier opmerken: *a*. Den ellendigen toestand van een onbekeerden zondaar. In zijn hart, dat bereid was tot eene woonstede Gods, heeft de duivel zijn paleis, en alle krachten en vermogens der ziel, door hem gebruikt wordende in den dienst der zonde, zijn zijne goederen, zijne bezittingen. Het hart van elken onbekeerden zondaar is het paleis des duivels, waarin hij woont, en heerscht, hij werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid. Het hart is een paleis, eene edele woonstede, maar het ongeheiligde hart is des duivels paleis. Zijn wil wordt gehoorzaamd, zijne belangen worden gediend, de gewapende macht is in zijne hand, hij maakt zich meester van den troon in de ziel. Als een sterk gewapende bewaart de duivel dit paleis: hij doet alles wat hij kan om het zich te verzekeren, en het te versterken tegen Christus. Al de vooroordeelen, waarmede hij der menschen hart verhardt tegen waarheid en heiligheid, zijn de sterkten, die hij opwerpt ter bewaring van zijn paleis; dat paleis is zijn garnizoen. Er is in het paleis van eene onbekeerde ziel eene soort van vrede, zoolang de duivel, als een sterk gewapende, het in zijne macht heeft. De zondaar heeft eene goede meening van zich zelven, is heel gerust en heel vroolijk, koestert geen' twijfel betreffende zijn goeden staat, heeft geene vrees voor het toekomend oordeel; hij vleit zich in zijne eigene oogen, en roept zich zelven vrede toe. Eer Christus verscheen, was alles rustig en kalm, omdat alles één weg ging; maar de prediking van het Evangelie heeft dien vrede in het paleis des duivels verstoord. *b*. De wondervolle verandering, die gemaakt wordt door de bekeering, die Christus' overwinning is op den overwelddiger. Satan is een sterk gewapende, maar onze Heere Jezus, als God, als Middelaar, is sterker dan hij. Spreken wij van sterkte, Hij is sterk: er zijn méér met ons dan tegen ons. Merk op: De wijze, waarop Hij de overwinning behaalt: hij overvalt hem, als al wat hij heeft in vrede is, en hij denkt, dat het altijd het zijne zal blijven, en overmeestert hem. De bekeering van eene ziel tot God is Christus' overwinning van den duivel en zijne macht over die ziel, daar Hij der ziel hare vrijheid teruggeeft, en Zijn' invloed en heerschappij over haar herneemt. De blijken van deze overwinning. *Ten eerste*, Hij ontneemt hem zijne geheele wapenrusting, waarop hij vertrouwde. De duivel is een tegenstander, die gerust is, hij betrouwt op zijne wapenrusting, zooals Farao op zijne rivier, Ezech. 29 : 3. Maar Christus ontwapent hem. Als de macht der zonde en van het bederf in de ziel is verbroken, als de vergissingen hersteld en de oogen geopend zijn; als het hart verootmoedigd en veranderd is, ernstig en geestelijk is gemaakt, dan is Satans wapenrusting weggenomen. *Ten tweede*, Hij deelt den roof uit; Hij neemt er zelf bezit van. Al de gaven van geest en lichaam, de bezitting, de macht, de invloed, te voren gebruikt in den dienst der zonde en van Satan, worden thans aangewend tot den dienst van Christus, en gebruikt voor Hem. Maar dit is niet alles: Hij deelt den roof uit onder Zijne volgelingen, en, Satan overwonnen hebbende, geeft Hij aan alle geloovigen het voordeel, dat uit die overwinning voortvloeit. Hieruit komt Christus nu tot de gevolgtrekking, dat, wijl het doel en strekking van Zijne leer en Zijne wonderen is, de macht van den duivel, dien grooten vijand van het menschelijk geslacht, te verbreken, het nu ook de plicht is van allen, om zich met Hem te vereenigen en Zijne leiding te volgen, Zijn Evangelie aan te nemen, en deszelfs belangen te behartigen, want anders zullen zij geacht worden het met den vijand te houden, vers 23: *Wie met Mij niet is, die is tegen Mij*. Zij dus, die de leer van Christus verwierpen, en Zijne wonderen minachtten, werden beschouwd als Zijne tegenstanders, en Satans medestanders.

5. Dat er een zeer groot verschil was tusschen het *uitgaan* van den duivel bij verdrag, en zijne *uitwerping* door dwang. Van de personen, uit wie Christus hem uitgeworpen heeft, heeft hij daarna nooit weder bezit kunnen nemen, want aldus luidde Christus' bevel, Markus 9 : 25; terwijl hij, indien hij *uitgegaan* was, weder ingekomen zou zijn, als hij het geschikt voor zich achtte, want dat is de wijze van doen van den onreinen geest, als hij vrijwillig en met bedoeling *van den mensch uitvaart*, vers 24—26. De overste der duivelen kan *verlof*, ja kan *bevel geven* aan zijne ondergeschikten, om zich terug

te trekken, of een terugtocht te veinzen, om de arme misleide ziel in eene hinderlaag te lokken, maar Christus brengt den vijand eene volkomene en beslissende nederlaag toe, eens voor goed, eens voor altijd. Met dit deel van Zijn betoog heeft Hij nog eene verdere bedoeling, nl. den toestand voor te stellen van hen, aan wie het Evangelie was aangeboden, onder wie, en in wie God begonnen is de macht des duivels te verbreken en zijn rijk te verstoren — maar zij verwerpen Zijn' raad tegen zich zelven, en vallen terug in hunne onderworpenheid aan Satan. Hier hebben wij: *a.* Den toestand van den formeelen geveinsde, zijne schoone, heldere zijde, en zijne donkere zijde. Zijn hart blijft nog altijd het huis des duivels; hij noemt het het zijne, en hij behoudt er zijn' invloed; en toch is de onreine geest er uitgegaan. Hij werd niet *uitgeworpen* door de kracht der bekeerende genade, er was niets te bespeuren van dat *geweld*, dat het koninkrijk der hemelen wordt aangedaan; maar hij is *uitgegaan*, heeft zich voor een' tijd teruggetrokken, zoodat die mensch niet, gelijk te voren, onder de macht van Satan scheen te zijn, en zijner verzoeking niet zoo gehoor gaf. Satan is weggegaan, of hij heeft zich veranderd in een' engel des lichts. Het huis is met bezemen gekeerd, gereinigd van gewone, grove besmettingen, door eene gedwongene belijdenis van zonde, zooals die van Faraö — een geveinsd berouw er over, zooals dat van Achab, — en eene gedeeltelijke verbetering van leven, zooals bij Herodes viel waar te nemen. Er zijn de zoodanigen, die de besmettingen der wereld ontvloden zijn, en toch nog onder de macht zijn van den god dezer wereld, 2 Petr. 2 : 20. Het huis is met bezemen gekeerd, maar het is niet gewasschen; en Christus heeft gezegd: *Indien Ik u niet wassche, gij hebt geen deel aan Mij;* het huis moet *gewasschen* worden, of het is *Zijn huis niet*. Met bezemen keeren neemt slechts het losse vuil weg, terwijl de zonde, die den zondaar *omringt*, waarmede hij behept is, zijne lievelingszonde, onaangetast blijft. Het wordt ontdaan van het vuil, dat zichtbaar is voor het oog der wereld, maar het wordt niet doorzocht om het verborgen vuil te ontdekken, Matth. 23 : 25. Het wordt met bezemen gekeerd, maar de melaatschheid zit in den muur, en zal er blijven totdat iets anders gedaan wordt. Het huis is *versierd* met algemeene gaven der genade, het is niet *voorzien* met eenigerlei ware genade, het is slechts versierd met de beeltenis der genadegaven. Simon de Toovenaar was *versierd* met geloof, Bileam met goede begeerten, Herodes met eerbied voor Johannes, de Farizeën met velerlei uitwendige verrichtingen. Het is versierd, maar het is als eene potscherf met schuim van zilver overtogen, het is al verf en vernis, niets dat echt, niets dat duurzaam is. Het huis is *versierd*, maar de bezitting is onveranderd, het heeft zich nooit aan Christus onderworpen, en is nooit door den Geest bewoond. Wachten wij ons dus er voor om te rusten in hetgeen een mensch kan hebben, terwijl hij toch te kort komt. *b.* Hier is de toestand van een' finalen afvallige, in wien de duivel wederkeert nadat hij van hem was uitgegaan *Dan gaat hij heen, en neemt met zich zeven andere geesten, boozer dan hij zelf is*, vers 26, een zeker voor een onzeker getal, zooals zeven duivelen gezegd worden van Maria Magdalena te zijn uitgeworpen. *Zeven booze geesten* staan tegenover de *zeven Geesten Gods*, Openb. 3 : 1. Dezen worden gezegd boozer te zijn dan hij zelf is. Het schijnt, dat zelfs de duivelen niet allen even boos zijn, waarschijnlijk is de mate hunner boosheid, nu zij gevallen zijn, evenredig aan de mate hunner heiligheid vóór zij gevallen waren. Als de duivel het meeste kwaad wil doen, gebruikt hij hen, die nog boozer zijn dan hij zelf is. Dezen *gaan in* zonder eenige moeite of tegenstand; zij worden verwelkomd, en *zij wonen aldaar;* dáár werken zij, dáár heerschen zij; en *het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste*. Geveinsdheid is de groote weg, die naar afval henenleidt. Indien het hart aan de zonde en Satan gehecht blijft, dan zullen schijn en schaduw op niets uitloopen; zij, die hun hart niet recht gesteld hebben, zullen niet lang standvastig blijven. Waar verborgen schuilhoeken der zonde in wezen blijven onder den dekmantel van eene zichtbare belijdenis, daar wordt het geweten verdorven, God wordt getergd en, als het ware gedwongen, om Zijne weerhoudende genade weg te nemen, en de verborgene geveinsde wordt gewoonlijk een openbare afvallige. Het laatste, de laatste toestand, van zulk een' mensch is erger dan het eerste, zoowel ten opzichte van de zonde als van de straf. Afvalligen zijn gewoonlijk de slechtsten der menschen, de ijdelsten en de diepstgezonkenen, de stoutmoedigsten en vermetelsten; hun geweten is toegeschroeid, en hunne zonden meer dan alle anderen verzwarend. God plaatst dikwijls het merkteeken van Zijn ongenoegen op hen in *deze* wereld, en in de toekomende wereld zullen zij *te zwaarder oordeel ontvangen*.

27. En het geschiedde, als Hij deze dingen sprak, dat eene zekere vrouw, de stemme verheffende uit de schare, tot Hem zeide: Zalig is de buik, die U gedragen heeft, en de borsten, die Gij hebt gezogen. 28. Maar Hij zeide: Ja zalig zijn degenen, die het woord Gods hooren, en dat bewaren.

Deze plaats hebben wij niet aangetroffen in de andere evangelisten; en wij kunnen haar niet, gelijk Dr. Hammond, in verband brengen met die, waar de moeder en de broeders van Christus begeeren met Hem te spreken, want ook deze evangelist verhaalt dit, in hoofdst. 8 : 19; maar de onderbreking is tamelijk gelijk aan die, welke dáár is medegedeeld, en, evenals toen, werd er aanleiding tot leering in gevonden.

1. De toejuiching, die eene liefdevolle, eerzame, welmeenende vrouw, den Heere Jezus gebracht heeft, na Zijne uitnemende redenen aangehoord te hebben. Terwijl schriftgeleerden en Farizeën ze verachtten en lasterden, heeft deze vrouw — en waarschijnlijk was zij eene vrouw van rang en aanzien — ze bewonderd,

evenals de wijsheid en kracht, waarmede Hij sprak. *Als Hij deze dingen sprak*, vers 27, met overtuigende kracht, was *eene zekere vrouw uit de schare* zóó voldaan toen zij hoorde hoe Hij de Farizeën had beschaamd en verslagen, en zich van hunne lage beschuldigingen had gezuiverd, dat zij zich niet kon bedwingen om uit te roepen: *„Zalig is de buik, die U gedragen heeft!* Welk een bewonderenswaardig, voortreffelijk Man is deze! Gewis, nooit is er een grooter of beter uit eene vrouw geboren, zalig de vrouw, die Hem tot Zoon heeft. Ik zou mij zelve gelukkig geacht hebben om de moeder te zijn van Eenen, die spreekt, zooals nooit een mensch gesproken heeft, die zoo veel van de genade des hemels in zich heeft, en zoo groot een zegen is voor deze aarde." Dit was wèl gesproken, daar het haar hoogen eerbied voor Christus uitdrukte, en dat wel om den wille Zijner leer, en het was niet verkeerd, dat hierdoor eere afstraalde op Maria, Zijne moeder, want het kwam overeen met wat zij zelve gezegd had, Hoofdst. 1 : 48, *Van nu aan zullen mij zalig spreken al de geslachten*, zelfs reeds sommigen uit dit geslacht, hoe slecht het ook was. Aan allen, die het woord van Christus gelooven, is de Persoon van Christus dierbaar, en eene eere, 1 Petr. 2 : 7. Toch moeten wij wel acht geven om niet, gelijk deze goede vrouw, al te veel de eere te verheffen van Zijne natuurlijke maagschap, en Hem aldus kennen naar het vleesch, terwijl wij Hem voortaan aldus niet meer moeten kennen.

2. Christus nam hieruit aanleiding om hen meer zalig te noemen, die Zijne getrouwe en gehoorzame volgelingen zijn, dan zij, die Hem gebaard en gezoogd heeft. Hij ontkent niet wat deze vrouw gezegd heeft, Hij wijst haren eerbied voor Hem en Zijne moeder niet af; maar Hij leidt haar van dit naar hetgeen van hooger belang is, ook voor haar zelve. *Ja, veeleer, zalig zijn zij, die het woord Gods hooren en bewaren*, vers 28 [1]). Hij acht hen zalig; en Zijn zeggen, dat zij dit zijn, maakt hen zalig, en moet ons van Zijne meening doen zijn. Gedeeltelijk was dit bedoeld als eene *bestraffing* van haar wegens haar al te veel hechten aan Zijne lichamelijke tegenwoordigheid en Zijne menschelijke natuur, deels ook als eene *aanmoediging* voor haar om te hopen, dat zij even zalig zal zijn als Zijne moeder, wier zaligheid zij zou willen benijden, indien zij het woord Gods wilde hooren en bewaren. Het is wèl een groot voorrecht om het woord Gods te hooren, maar toch zijn slechts zij in waarheid zalig, dat is: gezegend van den Heere, die het hooren *en bewaren*, het bewaren in hun geheugen, het bewaren als hun gids en regel in dit leven.

29. En als de scharen dicht bijeenvergaderden, begon Hij te zeggen: Dit is een boos geslacht; het verzoekt een teeken, en hun zal geen teeken gegeven worden, dan het teeken van Jóna, den profeet. 30. Want gelijk Jóna den Nínevieten een teeken geweest is, alzoo zal ook de Zoon des menschen zijn voor dit geslacht. 31. De koningin van het Zuiden zal opstaan in het oordeel met de mannen van dit geslacht, en zal ze veroordeelen; want zij is gekomen van de einden der aarde, om te hooren de wijsheid van Sálomo; en zie, meer dan Sálomo is hier. 32. De mannen van Nínevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen het veroordeelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jóna; en zie, meer dan Jóna is hier. 33. En niemand, die eene kaars ontsteekt, zet die in het verborgen, noch onder eene korenmaat, maar op eenen kandelaar, opdat degenen, die inkomen het licht zien mogen. 34. De kaars des lichaams is het oog; wanneer dan uw oog eenvoudig is, zoo is ook uw lichaam verlicht; maar zoo het boos is, zoo is ook uw geheele lichaam duister. 35. Zie dan toe, dat niet het licht, hetwelk in u is, duisternis zij. 36. Indien dan uw lichaam geheel verlicht is, niet hebbende eenig deel dat duister is, zoo zal het geheel verlicht zijn, gelijk wanneer de kaars met het schijnsel u verlicht.

De rede van Christus in deze verzen toonen twee dingen:

I. Wat het *teeken* is, dat wij van God mogen verwachten ter bevestiging van ons geloof. Het groot en meest overtuigend bewijs, dat Christus van God is gezonden, en waarop zij na al de teekenen, die hun reeds gegeven waren, nog wachtten, was Christus' opstanding uit de dooden. Hier is:

1. Eene bestraffing van het volk, de scharen, wegens hun vragen om andere teekenen, dan die Hij hun reeds gegeven had, en wel in zoo grooten overvloed: *De scharen waren dicht bijeenvergaderd*, vers 29, eene groote menigte, die niet zoozeer verwachtten, dat hunne conscientie ingelicht zou worden door de leer van Christus, als wel, dat hunne nieuwsgierigheid bevredigd zou worden door Zijne wonderen. Christus wist wat die menigte te zamen bracht, zij kwamen om een teeken te verzoeken; zij kwamen om te zien, om iets te hebben, waarover zij konden spreken als zij naar huis gingen; en het is een *boos geslacht*, dat door niets wakker geschud of tot overtuiging kon worden gebracht, ja zelfs niet door de grootste en meest tastbare tentoonspreiding der Goddelijke macht en goedheid.

2. Eene belofte, dat hun nog één teeken gegeven zal worden, verschillend van die, welke hun reeds gegeven waren, nl. het teeken van Jona, den profeet, hetwelk in Matthéüs verklaard wordt als beteekenende de opstanding van Christus. Gelijk Jona, die in de zee geworpen werd, dáár drie dagen verbleef, en toen levend uit de zee opkwam en den Ninevieten bekeering predikte, een teeken voor hen was, waarop zij zich bekeerden van hun' boozen

1) Naar de Engelsche overzetting.

weg, zoo zal de dood en de opstanding van Christus, en de prediking van Zijn Evangelie onmiddelijk daarna aan de Heidenwereld, de laatste waarschuwing zijn aan het Joodsche volk. Indien zij er tot eene heilige jaloerschheid door worden opgewekt, dan is het wel, maar zoo dit geen invloed ten goede op hen uitoefent, zoo laten zij niets dan een algeheel verderf, een volkomen ondergang verwachten: *Alzoo zal ook de Zoon des menschen (een teeken) zijn dezen geslachte,* vers 30; een teeken, sprekende tot hen, hoewel een teeken, dat door hen weersproken wordt.

3. Eene waarschuwing, tot hen gericht, om zich dit teeken ten nutte te maken, want het gevaar ligt voor hunne rekening, zoo zij het niet doen. *a. De koningin van het Zuiden zal opstaan in het oordeel* tegen hen, en hun ongeloof veroordeelen, vers 31. Zij was vervreemd van het burgerschap Israels, en heeft toch zoo gereedelijk geloof geschonken aan het bericht, dat zij hoorde omtrent de heerlijkheid van een' koning van Israel, dat zij, in weerwil van de vooroordeelen, die wij maar al te geneigd zijn op te vatten tegen vreemdelingen, toch van de uiterste einde der aarde gekomen is om zijne wijsheid te hooren, niet slechts om hare nieuwsgierigheid te bevredigen, maar om haar geest te verlichten, inzonderheid door de kennis van den waren God en Zijne aanbidding, hetgeen in de geschiedenis vermeld is ter harer eere; en zie, *meer dan Salomo is hier — pleion Solomoontos;* dat is, zegt Dr. Hammond, meer wijsheid en meer hemelsche, Goddelijke leer dan ooit in Salomo's woorden of geschriften was, en toch willen deze ongelukkige Joden geenerlei acht slaan op hetgeen Christus tot hen zegt, hoewel Hij in hun midden is. *b.* De Ninevieten zullen in het gericht tegen hen opstaan en hunne onboetvaardigheid veroordeelen, vers 32; *Zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona;* maar hier is eene prediking, welke die van Jona oneindig overtreft, die krachtiger is en meer doet opwaken, en met een verderf dreigt, veel ontzettender, dan dat waar Nineve mede bedreigd werd, en toch wordt er niemand door opgeschrikt, om zich van zijn' boozen weg te bekeeren, zooals de Ninevieten gedaan hebben.

II. Wat het teeken is, dat God van ons verwacht als blijk van ons geloof, nl. de ernstige beoefening van den Godsdienst, dien wij belijden te gelooven, en de bereidwilligheid om alle Goddelijke waarheden te omhelzen, als zij ons helder en duidelijk voorgesteld worden. Merk nu op:

1. Dat zij het licht hadden met al de voorrechten, die zij konden begeeren. Want God, de kaars des Evangelies ontstoken hebbende, heeft Hij haar niet in het verborgen gezet, of onder eene korenmaat; Christus heeft in geen hoek gepredikt. Den apostelen werd bevolen het Evangelie te prediken aan alle creaturen, en Christus zoowel als Zijne dienstknechten, de Wijsheid en hare dienstmaagden roepen *in het voorste der woelingen,* vers 33. Het is een groot voorrecht, dat het licht des Evangelies op een' kandelaar is gesteld, zoodat allen, die inkomen het mogen zien, en *er bij* mogen zien waar zij zijn, en waar zij heengaan, en wat de ware, zekere en eenige weg is tot de zaligheid.

2. Het *licht* hebbende, was het nu zaak voor hen om ook het *gezicht* te hebben, want waartoe anders hadden zij het licht? Al is het voorwerp nòg zoo duidelijk zichtbaar, indien het gezichtsvermogen niet in orde is, helpt het ons niet. *De kaars des lichaams is het oog,* vers 34, dat het licht der kaars ontvangt, als zij in de kamer wordt gebracht. Zoo is het licht der ziel het verstand, het oordeel, en haar vermogen om te onderscheiden tusschen goed en kwaad, waarheid en leugen. Al naar dit nu is, zoo is het licht der Goddelijke openbaring voor ons, en is ons voordeel en genot er van, het is eene reuke des levens ten leven, of des doods ten doode. *a.* Indien dit oog der ziel *eenvoudig* is, indien het helder ziet, de dingen ziet zoo als zij zijn en er onpartijdig over oordeelt, indien het alleen naar waarheid uitgaat, en haar zoekt om haar zelfs wil, zonder kwade nevenbedoelingen, dan is het geheele lichaam, dat is: de gansche ziel vol van licht: zij omhelst het Evangelie en houdt er aan vast, hetwelk beide kennis en blijdschap voor de ziel mede brengt. Hiermede wordt hetzelfde bedoeld als met die goede aarde, die het woord ontvangt en verstaat. Als ons verstand het Evangelie toelaat in deszelfs volle licht, dan vervult het de ziel, en het heeft genoeg om het te vervullen. En indien de ziel aldus met het licht des Evangelies vervuld is, *niet hebbende eenig deel, dat duister is,* — indien al hare gaven en bekwaamheden onderworpen zijn aan de heerschappij en den invloed van het Evangelie, en niets ongeheiligd blijft, — dan zal geheel de ziel verlicht zijn, vol zijn van heiligheid en vertroosting. Zij was de duisternis zelve, maar nu is zij licht in den Heere, *gelijk wanneer de kaars met het schijnsel u verlicht,* vers 36. Het Evangelie zal komen in die zielen, wier deuren en vensters geopend zijn om het te ontvangen, en waar het komt, zal het licht met zich brengen. Maar, *b.* Indien het oog der ziel boos is — indien het oordeel vervalscht is door de verdorvene neigingen van het hart, door hoogmoed en afgunst, door liefde tot de wereld en zingenot, — indien het verstand bevooroordeeld is tegen de Goddelijke waarheden, en besloten om ze niet toe te laten, al komen zij ook met nòg zulke overtuigende bewijzen, — dan is het geen wonder, dat het geheele lichaam, de geheele ziel, duister is, vers 34. Hoe kunnen diegenen onderricht, inlichting, leiding of vertroosting van het Evangelie ontvangen, die er moedwillig de oogen voor sluiten? En wat hoop is er voor de zoodanigen? Hoe zijn zij te helpen? De gevolgtrekking, die er dus van afgeleid wordt, is: *Ziet dan toe, dat niet het licht, hetwelk in u is, duisternis is,* vers 35. Ziet toe, dat niet het oog van het verstand verblind wordt door partijdigheid, vooroordeel en zondige bedoelingen. Weest oprecht in uw zoeken naar waarheid, en bereid om haar te ontvangen in het licht, de liefde en de kracht er van; en niet als de menschen van dit geslacht, voor wie Christus gepredikt heeft, die nooit in oprechtheid begeerd

hebben Gods wil te kennen, noch voornemens waren hem te doen. Geen wonder dus dat zij voortwandelden in duisternis, eindeloos hebben gedwaald, en voor eeuwig zijn omgekomen.

37. Als Hij nu dit sprak, bad Hem een zekere Farizeër, dat Hij bij hem het middagmaal wilde eten; en ingegaan zijnde, zat Hij aan. 38. En de Farizeër, dat ziende, verwonderde zich, dat Hij niet eerst, voor het middagmaal, Zich gewasschen had. 39. En de Heere zeide tot Hem: Nu gij Farizeën, gij reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels, maar het binnenste van u is vol van roof en boosheid. 40. Gij onverstandigen, die het buitenste heeft gemaakt, heeft Hij ook niet het binnenste gemaakt? 41. Doch geeft tot aalmoezen hetgeen daarin is, en ziet, alles is u rein. 42. Maar wee u Farizeën; want gij vertient munte, en alle moeskruid, en gij gaat voorbij het oordeel en de liefde Gods. Dit moest men doen, en het andere niet nalaten. 43. Wee u, Farizeën; want gij bemint het voorgestoelte in de synagogen, en de begroetingen op de markten. 44. Wee u, gij schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden: want gij zijt gelijk de graven, die niet openbaar zijn, en de menschen, die daarover wandelen, weten het niet. 45. En een van de wetgeleerden, antwoordende, zeide tot Hem: Meester, als gij deze dingen zegt, zoo doet gij ook ons smaadheid aan. 46. Doch Hij zeide: Wee ook u, wetgeleerden; want gij belast de menschen met lasten, zwaar om te dragen, en zelven raakt gij die lasten niet aan met één van uwe vingeren. 47. Wee u, want gij bouwt de graven der profeten, en uwe vaders hebben hen gedood. 48. Zoo getuigt gij dan, dat gij mede behagen hebt aan de werken uwer vaderen; want zij hebben ze gedood, en gij bouwt hunne graven. 49. Daarom zegt ook de wijsheid Gods: Ik zal profeten en apostelen tot hen zenden, en van die zullen zij sommigen dooden, en sommigen zullen zij uitjagen; 50. Opdat van dit geslacht afgeëischt worde het bloed van alle de profeten, dat vergoten is van de grondlegging der wereld af: 51. Van het bloed van Abel, tot het bloed van Zacharias, die gedood is tusschen het altaar en het huis Gods; ja, zeg Ik u, het zal afgeëischt worden van dit geslacht. 52. Wee u, gij wetgeleerden; want gij hebt den sleutel der kennis weggenomen; gij zelven zijt niet ingegaan, en die ingingen, hebt gij verhinderd. 53. En als Hij deze dingen tot hen zeide, begonnen de schriftgeleerden en Farizeën hard aan te houden, en Hem van vele dingen te doen spreken; 54. Hem lagen leggende, en zoekende iets uit Zijnen mond te bejagen, opdat zij Hem beschuldigden mochten.

Christus zegt hier velen van de dingen tot een Farizeër en zijne gasten, in een bijzonder gesprek aan tafel, die Hij later in eene openbare rede in den tempel heeft gezegd, Matth. 23; want hetgeen Hij in het openbaar sprak kwam overeen met hetgeen Hij in afzonderlijke gesprekken zeide, en had dezelfde strekking. Hij wilde niet zeggen in een hoek, in het verborgen, wat Hij niet in het openbaar zou durven zeggen en handhaven; en evenmin wilde Hij bestraffingen richten tot zondaren in het algemeen, die Hij niet in het bijzonder op hen zou durven toepassen, als Hij hen ontmoette; want Hij was en is, de getrouwe Getuige. Wij zien hier:

I. Hoe Christus ten middagmaal inging bij een Farizeër, die Hem beleefdelijk hiertoe had uitgenoodigd, vers 37. *Als Hij dit sprak*, terwijl Hij nog sprak, heeft *een zeker Farizeër* het verzoek tot Hem gericht om het middagmaal bij Hem te komen eten, en dat wel terstond, want het was etenstijd. Wij willen gaarne hopen, dat de Farizeër zóó ingenomen was met Christus' rede, dat hij Hem eene vriendelijkheid en achting wilde betoonen, en dat hij verlangde naar meer van Zijn bijzijn, dat hij Hem daarom uitnoodigde en Hem in waarheid welkom heette. Toch hebben wij wel eenige reden om te vermoeden, dat het met eene booze bedoeling was, om Zijne rede voor de scharen af te breken, en de gelegenheid te hebben om Hem te verstrikken en iets uit Hem te krijgen, dat aanleiding kon geven om Hem te beschuldihen en te smaden, vers 53, 54. *Wij* kennen de bedoeling niet van dezen Farizeër; maar, welke die ook was, Christus kende haar. Indien hij kwaad bedoelde, dan zal hij te weten komen, dat Christus hem niet vreest; indien hij goed bedoelde, dan zal hij bemerken, dat Christus bereid is hem goed te doen; en zoo *ging Hij in en zat aan.* Christus' discipelen moeten van Hem leeren, om vriendelijk en gezellig te wezen, niet somber of gemelijk, niet stug of stuursch te zijn. Ofschoon wij voorzichtigheid moeten betrachten ten opzichte van de menschen met wie wij omgaan, behoeven wij daarom niet stijf en streng te zijn, en moeten wij niet uit de wereld gaan.

II. Hoe de Farizeër er zich aan ergerde — gelijk lieden van zijne soort zich hierom ook aan de discipelen hadden geërgerd — dat *Christus niet eerst, voor het middagmaal, zich gewasschen had*, vers 38. Hij verwonderde zich, dat een zoo heilig man, een profeet, een man van zoo veel Godsvrucht en zoo strengen levenswandel, aan tafel ging zonder vooraf zijne handen gewasschen te hebben, inzonderheid nu hij uit zoo gemengd gezelschap kwam, en daar er toch in des Farizeërs eetzaal ongetwijfeld alle benoodigdheden voor gereed stonden, zoodat hij niet behoefde te vreezen moeite of last te veroorzaken, en de Farizeër zelf en al zijne gasten zich voorzeker gewasschen hebben, zoodat het dan niet vreemd, of zonderling zou schijnen, indien

hij het deed. Waarom heeft hij zich dan niet gewasschen? Welk kwaad zou hij er mede gedaan hebben? Was het dan niet door de regelen der kerk voorgeschreven? Zoo was het, en *daarom* heeft Christus het niet willen doen, omdat Hij wilde getuigen tegen hunne aanmatiging om iets als eene Godsdienstige handeling verplichtend te stellen, dat God hun niet had geboden. De ceremonieele wet bestond in onderscheidene wasschingen, maar deze wassching behoorde daar niet toe, en daarom wilde Christus haar niet verrichten, zelfs niet uit inschikkelijkheid jegens den Farizeër, die Hem had genoodigd, en ofschoon Hij wist, dat Zijn nalaten er van ergernis zou geven.

III. De scherpe bestraffing, die Christus, naar aanleiding hiervan, aan de Farizeën heeft gegeven, zonder verontschuldiging te vragen, zelfs aan den Farizeër, wiens Gast Hij nu was; want ten opzichte van het booze moeten wij ook onze beste vrienden niet sparen.

1. Hij bestraft hen, omdat zij Godsdienstigheid legden in dingen, die slechts uitwendig zijn en onder het oog vallen van den mensch, terwijl die, welke de ziel aangaan, en onder het oog Gods vallen, niet slechts door hen *achtergesteld*, maar geheel *te niet gedaan* werden, vers 39, 40. Merk hier nu op: *a.* De ongerijmdheid, waaraan zij zich schuldig maakten: „Gij Farizeën, gij reinigt slechts de buitenzijde; gij wascht uwe handen met water, maar gij wascht uw hart niet van boosheid; dit is vol van begeerlijkheid en boosheid, *begeerlijkheid* naar der menschen bezittingen, en boosheid, kwaadwilligheid, jegens goede menschen." Diegenen kunnen nooit als *zindelijke* dienstboden beschouwd worden, die slechts de buitenzijde van den drinkbeker reinigen, waaruit hunne meesters drinken, of van den schotel, waarvan zij eten, en er niet om geven de binnenzijde te reinigen, terwijl het vuil, dat zich dáár bevindt, toch van onmiddellijken invloed is op hetgeen hij eet en drinkt. Bij elke Godsdienstige verrichting is de gemoedsgesteldheid als het binnenste van den beker en den schotel; de onreinheid daarvan besmet de handeling; om ons dus van ergerlijke, gruwelijke misdaden te onthouden, terwijl wij toch onder de heerschappij leven van geestelijke slechtheid, is eene even groote beleediging van God, als het eene beleediging zou zijn van een' meester, als zijn dienstknecht hem een beker zou geven, die van buiten van alle stof en onreinheid ontdaan is, maar van binnen vol van spinnen en spinrag is. „Roof en boosheid," dat is: heerschende wereldschgezindheid, en heerschende kwaadaardigheid, waarvoor de menschen denken wel een' dekmantel te kunnen vinden, zijn de gevaarlijke, doemwaardige zonden van velen, die het buitenste van den drinkbeker gereinigd hebben van de grovere, meer ergerlijke en onverschoonlijke zonden van hoererij en dronkenschap. *b.* Een bijzonder voorbeeld van het ongerijmde er van: *Gij onverstandigen! die het buitenste heeft gemaakt, heeft Hij niet ook het binnenste gemaakt?* vers 40. Heeft niet die God, die in de wet van Mozes onderscheidene ceremonieele wasschingen heeft verordend, waarmede gij u rechtvaardigt in deze handelingen, die gij het volk oplegt, niet ook verordineerd, dat gij uw hart zoudt reinigen? Hij, die wetten heeft gemaakt voor hetgeen van buiten is, heeft Hij niet juist in deze wetten nog meer bedoeld hetgeen van binnen is, en door andere wetten getoond hoe weinig acht Hij sloeg op de reiniging van het vleesch, en het wegdoen van het vuile daarvan, indien het hart niet gereinigd is? Of, het kan betrekking hebben op God, niet slechts als *Wetgever*, maar (hetgeen de woorden veeleer schijnen aan te duiden) als *Schepper*. Heeft niet God, die ons dit lichaam gemaakt heeft (en het is *op eene heel vreeselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt*), ook de ziel gemaakt, die op nog vreeselijker wijze en nog wonderbaarlijker gemaakt is? Indien Hij nu beiden gemaakt heeft, dan verwacht Hij terecht, dat wij voor beiden zorg zullen dragen, en dus niet alleen het lichaam zulen wasschen, waarvan Hij de Formeerder is, en de handen zullen wasschen ter eere van Zijn werk, maar den geest zullen reinigen, waarvan Hij de Vader is, en het hart gereinigd zullen krijgen van de melaatschheid, die er in is.

Hieraan heeft Hij een' regel toegevoegd, om onze tijdelijke zegeningen en geriefelijkheden rein voor ons te maken, vers 41. „In plaats van uwe handen te wasschen vóór gij gaat eten: geeft aalmoes van zulke dingen als gij hebt" *(ta enonta — van zulke dingen als u voorgezet zijn, en bij u zijn)*; „laten de armen er hun deel van hebben, en dan zijn alle dingen u rein, en kunt gij ze met een gevoel van aangenaamheid gebruiken." Hier is eene duidelijke toespeling op de wet van Mozes, die er in voorzag, dat zekere gedeelten van de inkomsten van hun land aan den Leviet, den vreemdeling, den wees en de weduwe gegeven zouden worden, en als dat gedaan was, dan was hetgeen zij voor hun eigen gebruik hadden, *hun rein*, en konden zij in het geloof er een' zegen over vragen, Deut. 26 : 12—15. *Dan* kunnen wij goedsmoeds de gaven van Gods goedheid zelven genieten, als wij *deelen zenden dengene, voor welken niets bereid is*, Neh. 8 : 11. Job heeft zijne bete niet alléén gegeten, maar de wees heeft er van mede gegeten, en zoo was zij hem rein, Job 31 : 17, dat is, geoorloofd om gebruikt te worden, en dan alleen kan zij ook met aangenaamheid worden gebruikt. Wat wij hebben is het onze niet, tenzij God er van heeft wat Hem toekomt, en het is door vrijgevigheid aan de armen, dat wij de vrijheid kunnen hebben om van onze tijdelijke zegeningen te genieten.

2. Hij bestraft hen om hun nadruk leggen op beuzelingen, terwijl zij de gewichtiger zaken der wet veronachtzaamden, vers 42. Zij waren zeer nauwkeurig in het onderhouden van die wetten, welke slechts betrekking hadden op de middelen van den Godsdienst, inzonderheid die, welke betrekking hadden op het onderhoud der priesters: *Gij vertient munte en ruite*, betaalt die tienden ten volle *in natura*, en scheept de priesters niet af met een *modus decimandi*, of eene *schikking*. Hierdoor verkregen zij onder het volk den naam van nauwgezette waarnemers der wet, en invloed bij de priesters, die de

macht hadden om hun menige vriendelijkheid te bewijzen; geen wonder dus zoo priesters en Farizeën er op uit waren elkanders handen te sterken. Nu veroordeelt Christus hen niet om die nauwgezetheid in het betalen der tienden, *(dit moest men doen)* maar omdat zij dachten, dat dit eene vergoeding kon wezen voor hun verwaarloozen van grootere plichten, want *a.* Die wetten, welke betrekking hebben op het essentieele van den Godsdienst, hebben zij als niets geacht. *Gij gaat voorbij het oordeel en de liefde Gods.* Gij stelt het u niet tot gewetensplicht om aan de menschen te geven wat hun toekomt en aan God uw hart.

3. Hij bestraft hen wegens hun' hoogmoed en hunne ijdelheid, hun hechten aan voorrang en den lof van menschen, vers 43: *Gij bemint het voorgestoelte in de synagogen*, of consistoriën. (waar de ouderlingen vergaderden voor de regeering der kerk); indien gij die zetels niet *hebt*, gaat uwe eerzucht er naar uit om ze te *verkrijgen;* indien gij ze hebt, zijt gij er trotsch op; en *gij bemint de begroetingen op de markten*, om de eerbewijzingen van het volk te ontvangen." Het is niet het zitten in de voorgestoelten, of het ontvangen van begroetingen, dat bestraft wordt, maar *het beminnen er van.*

4. Hij bestraft hen wegens hunne geveinsdheid, en hun verbloemen van de boosheid van hun hart en de goddeloosheid van hun leven onder een schoonschijnend voorgeven, vers 44. „Gij zijt gelijk de graven, overgroeid met gras, die daardoor niet openbaar zijn, en de menschen, die daarover wandelen, weten het niet, waardoor zij de ceremonieele verontreiniging kunnen opdoen, die naar de wet, veroorzaakt werd door een graf aan te raken." Deze Farizeën waren van binnen vol van gruwelen, zooals een graf vol is van bederf, vol van begeerlijkheid, afgunst en boosaardigheid, maar wisten dit zoo kunstig te verbergen onder een schijn van vroomheid, dat het niet openbaar werd, zoodat zij, die met hen omgingen en hunne leer volgden, besmet werden met zonde, bederf en slechte zeden, zonder dat zij, wegens hun schijn van vroomheid, gevaar van hen vreesden. De besmetting drong zich in, en werd onmerkbaar overgenomen, en zij, die aldus besmet werden, dachten volstrekt niet, dat zij zich in een' gevaarlijken toestand bevonden.

IV. Zijn getuigenis ook tegen de wetgeleerden, of schriftgeleerden, die er zich op toelegden de wet te *verklaren* in overeenstemming met de inzetting der ouden, gelijk de Farizeën de wet *waarnamen* naar deze inzetting.

1. Een van dezen heeft kwalijk genomen wat Christus tegen de Farizeën had gezegd, vers 45, *Meester! als gij deze dingen zegt, zoo doet gij ook ons smaadheid aan*, want wij zijn schriftgeleerden; zijn wij nu daarom geveinsden?" Het is iets gansch gewoons, dat onverootmoedigde zondaren bestraffing smaadheid noemen. Het is de wijsheid van hen, die begeeren hunne zonde gedood te zien om een *goed gebruik* te maken van smaadheid, die uit *kwaadwilligheid* voortkomt, en haar aldus in bestraffing te verkeeren. Indien wij op die wijze van onze gebreken kunnen hooren, en ze kunnen verbeteren, dan is het wel; maar het is de dwaasheid van hen, die gehuwd zijn aan hunne zonden, en besloten zijn er niet van te scheiden, om een *slecht gebruik* te maken van de getrouwe en vriendelijke vermaningen, die hun gegeven worden, en voortkomen uit liefde, en er hunne hartstochten door te laten opwekken, alsof zij als *smaadheid* bedoeld waren, zich vertoornen tegen hunne bestraffers, en zich rechtvaardigen in hun afwijzen van de bestraffing. Zoo klaagde de profeet, Jer. 6 : 10, *Het woord des Heeren is hun tot een smaad, zij hebben geen lust daartoe.* Deze wetgeleerde omhelsde de zaak van den Farizeër, en zoo maakte hij zich tot deelgenoot in zijne zonde.

2. Hierop begon onze Heere Jezus hen te bestraffen, vers 46: *Wee ook u, wetgeleerden;* en wederom, vers 52, *Wee u, gij wetgeleerden!* Zij achten zich zalig in het aanzien, dat zij genoten bij het volk, die hen voor gelukkige menschen hielden, omdat zij de wet bestudeerden, er steeds mede bezig en vertrouwd waren, en de eer genoten van het volk te onderwijzen in de kennis er van; maar Christus riep wee over hen, want Hij ziet niet zooals de mensch ziet. Dit was rechtvaardig jegens hem, die den Farizeër voorstond en met Christus twistte, omdat Hij hem bestraft had. Zij, die zich vertoornen om de bestraffing aan anderen, en die bestraffing beschouwen als eene smaadheid, hun zelven aangedaan, verkrijgen hierdoor niets dan een wee over zich zelven. *a.* De wetgeleerden worden bestraft, omdat zij de diensten der Godsvereering voor anderen *zwaarder*, en voor zich zelven *lichter* maakten, dan God ze gemaakt heeft, vers 46: *Gij belast de menschen met lasten, zwaar om te dragen*, door uwe inzettingen, die hun vele vrijheden ontnemen, welke God hun had toegestaan, en hen verplichten tot velerlei slavernij, die God hun nooit had opgelegd; en dit om uw gezag te doen gelden en het volk in ontzag voor u te houden; *en zelven raakt gij die lasten niet aan met een van uwe vingeren*, dat is: Gij wilt er u zelven niet mede belasten, noch u gebonden achten door de beperkingen, waarmede gij anderen belemmert. Door de omheiningen, die zij om de wet wilden maken, wilden zij zich den schijn geven voor eene zeer nauwgezette waarneming der wet te zijn; maar zoo gij hunne praktijken kondet zien, zoudt gij bevinden, dat zij zelven niet alleen niets om die heiningen geven, maar zich ook om de wet zelve niet kekommeren; zooals men zegt dat de biechtvaders in de Roomsche kerk met hunne biechtelingen doen. Gij wilt ze niet verlichten voor hen, over wie gij macht hebt; gij wilt ze niet aanraken, dat is: om ze òf af te schaffen, òf er vrijstelling van te geven wanneer zij bezwarend worden voor het volk. Zij zullen wel beide handen gebruiken om zich vrijstelling te verschaffen van eene wet Gods, maar geen vinger uitsteken om het strenge te verzachten van de inzettingen der ouden. *b.* Zij worden bestraft wegens hun voorwenden van eerbied voor de nagedachtenis der profeten, die door hunne vaderen gedood werden, terwijl zij toch diegenen van hun eigen tijd haatten en vervolgden, die met eene zelfde boodschap tot

hen gezonden waren, nl. om hen tot bekeering te roepen en hen op Christus te wijzen, vers 47—49. Onder meer voorgeven van vroomheid hebben deze geveinsden ook de graven der profeten gebouwd, dat is: zij hebben gedenkteekenen opgericht op hun graf, ter eervolle nagedachtenis van hen, waarschijnlijk met breedvoerige opschriften vol van hoogen lof van hen. Zij waren niet zoo bijgeloovig om hunne overblijfselen als iets heiligs te bewaren en te vereeren, of te denken, dat hunne gebeden Gode welbehaaglijker zouden zijn als zij ze opzonden van de graven der martelaren: zij hebben geen wierook voor hen gebrand, of tot hen gebeden, of bij God gepleit op hunne verdiensten; *die* goddeloosheid hebben zij aan hunne geveinsdheid niet toegevoegd. Maar, alsof zij zich als de kinderen der profeten erkenden, hunne erfgenamen en uitvoeders van hunne wilsbeschikking, hebben zij de monumenten, die aan hunne nagedachtenis gewijd waren, hersteld en versierd. In weerwil hiervan, hadden zij een' ingekankerden haat tegen diegenen van hun eigen tijd, die in den geest en de kracht dezer profeten tot hen kwamen, en hoewel zij de gelegenheid nog niet hadden om daar heel ver in te gaan, zullen zij het toch spoedig genoeg doen, want de Wijsheid Gods zeide, dat is, Christus zelf heeft het aldus verordineerd, en heeft het nu voorzegd, dat zij de profeten en apostelen, die tot hen gezonden werden, zullen vervolgen en dooden. De Wijsheid Gods zal hen aldus op de proef stellen en hunne hatelijke geveinsdheid aan het licht brengen, door hun profeten te zenden, om hen te bestraffen wegens hunne zonden en hen te waarschuwen voor de oordeelen Gods. Deze profeten zullen zich als apostelen, of boden, gezonden van den hemel bewijzen door teekenen, en wonderen, en gaven des Heiligen Geestes. Of, *Ik zal hun profeten zenden* onder den titel en de benaming van apostelen, die toch met evenveel gezag zullen optreden als de oude profeten; en dezen zullen zij niet slechts tegenspreken en tegenstaan, maar vervolgen en dooden. Christus voorzag dit, en toch heeft Hij gehandeld zooals het der Wijsheid Gods betaamde in hen te zenden, want Hij wist, hoe dit zou uitloopen ter Zijner verheerlijking, door de vergelding zoowel van de vervolgers als van de vervolgden in den toekomenden staat. Dat God daarom eene andere beteekenis zal hechten aan hun bouwen der graven van de profeten, dan wat zij voorgaven er mede te bedoelen, en het zal verklaard worden als hunne instemming met de daden hunner vaderen, vers 45; want, daar het uit hunne tegenwoordige handelingen bleek, dat zij geene rechte waardeering hadden van hunne profeten, zal aan het bouwen hunner graven die beteekenis worden gegeven, dat zij besloten waren hen in hunne graven te houden, die er door hunne vaderen heengedreven werden. Josia, die in werkelijkheid achting en waardeering had voor de profeten, achte het genoeg om het graf van den man Gods te Bethel niet te verstoren: *Dat niemand zijne beenderen verroere;* 2 Kon. 23 : 17, 18. Indien deze wetgeleerden verder willen gaan met de zaak, en hunne graven willen bouwen, dan is dit zulk eene overdrijving, dat zij eene booze bedoeling doet vermoeden, nl. dat zij dienen moet om er een boozen aanslag tegen de profetie zelve mede te bemantelen, zooals de kus van een' verrader, als *Die zijn vriend zegent met luider stem, zich des morgens vroeg opmakende, het zal hem tot een' vloek gerekend worden,* Spr. 27 : 14. Dat zij niet anders moeten verwachten dan gerekend te worden als degenen, die de mate der vervolging vol maken, vers 50, 51. Zij houden dien handel als het ware bij erfopvolging aan, en daarom zijn zij verantwoordelijk voor de schuld der firma, de schuld namelijk, die zij is aangegaan *van het bloed van Abel,* toen de wereld begon, *tot het bloed van Zacharia* en zoo verder tot aan het einde van den Joodschen staat; *het zal afgeëischt worden van dit geslacht,* dit laatste geslacht van de Joden, wier zonde in het vervolgen van Christus' apostelen al de zonden van dien aard zal overtreffen, waaraan hunne vaderen zich hebben schuldig gemaakt, en aldus den toorn over zich zullen brengen tot het einde, 1 Thess, 2 : 15. Hunne verwoesting door de Romeinen was zoo ontzettend, dat zij geacht kon worden de voltooiing te zijn geweest van Gods wrake over dat vervolgende geslacht. *c.* Zij worden bestraft wegens hun tegenstaan van het Evangelie van Christus, en omdat zij alles deden wat zij slechts konden om er den voortgang en den voorspoed van te verhinderen, vers 52. Zij hadden niet, volgens den plicht van hun ambt, die Schriften van het Oude-Testament getrouwelijk voor het volk verklaard, die op den Messias wezen. Indien de wetgeleerden hen ingeleid hadden in het rechte begrip dier Schriften, dan zouden zij Hem en Zijne leer gereedelijk hebben aangenomen; maar in plaats hiervan hebben zij die Schriftuurplaatsen verdorven en verwrongen, en als het ware een nevel voor de oogen des volks doen ontstaan door hunne verdorvene uitleggingen er van. En dat wordt genoemd *het wegnemen van den sleutel der kennis,* inplaats van dien sleutel te gebruiken voor het volk, en hen te helpen om hem op de rechte wijze te gebruiken; zij hebben hem voor hen verborgen, en dat wordt in Matthéüs genoemd *het koninkrijk der hemelen te sluiten voor de menschen,* Matth. 23 : 13. Zij, die den sleutel der kennis wegnemen, sluiten het koninkrijk der hemelen. Zij hebben zelven het Evangelie van Christus niet omhelsd, ofschoon zij door hunne bekendheid met het Oude-Testament wel *moesten* weten, dat *de tijd was vervuld,* en dat *het koninkrijk Gods nabij was gekomen.* Zij zagen de profetiën vervuld in dat koninkrijk, dat onze Heere Jezus stond op te richten, en toch wilden zij zelven er niet ingaan. Ja meer, zij deden al wat zij konden, om hen, die zonder hunne leiding of hulp ingingen, te hinderen en te ontmoedigen, door hen te dreigen, dat zij hen zouden uitwerpen uit de synagoge en door hen op andere wijze te verschrikken. Het is slecht voor een volk om afkeerig te zijn van openbaring, maar erger nog is het, om er tegenstander van te zijn.

Eindelijk: Aan het einde van het hoofdstuk wordt ons gezegd met welk eene boosaardigheid

de Schriftgeleerden en Farizeën Hem *lagen legden*, vers 53, 54. Zij konden die scherpe bestraffingen niet verdragen, die zij toch moesten erkennen rechtvaardig te zijn; maar om wat Hij in het bijzonder tot hen gezegd had, kon Hij niet vervolgd worden, en evenmin konden zij er eene halsstraffelijke beschuldiging op gronden; daarom hebben zij, wijl Zijne bestraffingen in warme bewoordingen waren uitgedrukt, gehoopt Hem tot drift te kunnen prikkelen. Zij *begonnen hard aan te houden*, Hem met woede aan te vallen, om *Hem van vele dingen te doen spreken*, Hem netelige quaesties voor te stellen, *Hem lagen leggende* om iets van Hem te hooren, dat dienstbaar kon zijn aan hun plan, om Hem gehaat te maken bij het volk, of tot een doorn in het oog der regeering. Aldus hebben zij gelegenheid tegen Hem gezocht, evenals Davids vijanden, die *den ganschen dag zijne woorden verdraaiden*, Ps. 56 : 6. *Een Belials man graaft kwaad.* Getrouwe bestraffers van zonde moeten verwachten vele vijanden te hebben, en moeten een wacht zetten voor hun' mond, van wege hunne verspieders, die acht nemen op hunne hinking. De profeet klaagt over degenen in zijn' tijd, die *een' mensch schuldig maken om een woord, en leggen dien strikken, die hen bestraft in de poort*, Jes. 29 : 21. Laat ons, om beproevingen van dien aard met geduld te verdragen, en er met voorzichtigheid door heen te komen *dezen aanmerken, die zoodanig een tegenspreken van de zondaren tegen zich heeft verdragen.*

HOOFDSTUK XII.

In dit hoofdstuk vinden wij onderscheidene voortreffelijke redenen, die onze Heiland bij verschillende gelegenheden heeft uitgesproken, waarvan velen dezelfde strekking hebben, als die wij in Matthéüs bij dergelijke gelegenheden gehad hebben, want wij kunnen onderstellen, dat onze Heere Jezus op verschillende tijden en voor verschillende hoorders dezelfde leer gepredikt, en op dezelfde plichten aangedrongen heeft, en dat een der evangelisten ze nam, zooals Hij ze op één' tijd, en een andere, zooals Hij ze op een' anderen tijd heeft uitgesproken, en wij hebben het noodig om aldus gebod op gebod, regel op regel te hebben. I. Christus waarschuwt Zijne discipelen om zich te wachten voor geveinsdheid, en voor laf hartigheid in het belijden van het Christendom en in het prediken van het Evangelie, vers 1—12. II. Hij waarschuwt tegen gierigheid, bij gelegenheid dat Hem hieromtrent een voorstel gedaan was, en Hij heldert die waarschuwing op door de gelijkenis van den rijken man, die plotseling te midden van zijne wereldsche plannen en verwachtingen door den dood werd weggenomen, vers 13—21. III. Hij moedigt Zijne discipelen aan om al hunne zorgen op God te werpen, en gerust te leven in afhankelijkheid van Zijne voorzienigheid, en Hij vermaant hen om den Godsdienst hun voornaamste levensdoel te doen zijn, vers 22—34. IV. Hij wekt hen op tot waakzaamheid voor de komst huns Meesters, uit aanmerking van het loon, dat hun gegeven zal worden, die getrouw worden bevonden, en de straf, die het deel zal zijn van hen, die ontrouw worden bevonden, vers 35—48. V. Hij zegt hun, dat zij beproeving en vervolging moeten verwachten, vers 49—53. VI. Hij vermaant het volk om toch te letten op den gelegen tijd van Gods genade, en om in tijds zich met God te verzoenen, vers 54—59.

Als intusschen vele duizenden der schare bijeenvergaderd waren, zoodat zij elkander vertraden, begon Hij te zeggen tot Zijne discipelen: Vooreerst, wacht uzelven voor den zuurdeesem der Farizeën, welke is geveinsdheid. 2. En er is niets bedekt, dat niet zal ontdekt worden, en verborgen, dat niet zal geweten worden. 3. Daarom, al wat gij in de duisternis gezegd hebt, zal in het licht gehoord worden; en wat gij in het oor gesproken hebt, in de binnenkamers, zal op de daken gepredikt worden. 4. En Ik zeg u, Mijnen vrienden: vreest niet voor degenen, die het lichaam dooden, en daarna niet meer kunnen doen. 5. Maar Ik zal u toonen, wien gij vreezen zult: vreest Dien, die nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja Ik zeg u, vreest Dien. 6. Worden niet vijf muschkens verkocht voor twee penningskens? En niet één van die is voor God vergeten. 7. Ja ook de haren uws hoofds zijn allen geteld. Vreest dan niet; gij gaat vele muschkens te boven. 8. En Ik zeg u: een iegelijk, die Mij belijden zal voor de menschen, dien zal ook de Zoon des menschen belijden voor de engelen Gods; 9. Maar wie Mij verloochenen zal voor de menschen, die zal verloochend worden voor de engelen Gods. 10. En een iegelijk, die eenig woord spreken zal tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden; maar wie tegen den Heiligen Geest gelasterd zal hebben, dien zal het niet vergeven worden. 11. En wanneer zij u henenbrengen zullen in de synagogen, en tot de overheden en de machten, zoo zijt niet bezorgd, hoe of wat gij tot verantwoording zeggen, of wat gij spreken zult; 12. Want de Heilige Geest zal u in diezelve ure leeren hetgeen gij spreken moet,

Wij vinden hier eene zeer talrijke schare bijeengekomen, om Christus te hooren prediken. De schriftgeleerden en Farizeën zochten Hem te beschuldigen en Hem kwaad te berokkenen; maar de scharen, die niet onder de macht waren van hunne vooroordeelen en hunne afgunst, bewonderden Hem nog, kwamen tot Hem, en deden Hem eer aan. *Intusschen*, vers 1, terwijl hij in des Farizeërs huis was, strijdende met hen, die Hem lagen legden, kwamen de scharen bijeen voor eene namiddagpreek, eene leerrede na het middagmaal, na het middagmaal bij een Farizeër, en Hij wilde hen niet teleurstellen. Hoewel Hij in de ochtendpreek, toen zij *dicht bijeen vergaderd waren*, Hoofdst, 11 : 29, hen strengelijk had bestraft, als „een boos geslacht, dat een teeken begeert", gingen zij Hem toch opnieuw hooren. Zóó veel beter konden de scharen hunne bestraffingen dragen, dan de Farizeën de hunne. Hoe meer de Farizeën het volk van Christus poogden weg te drijven, hoe meer zij naar Hem toestroomden. Hier waren *vele duizenden der scharen bijeenvergaderd, zoodat*

zij elkander vertraden in hun streven om vooraan te komen, ten einde Hem goed te kunnen hooren. Het is een heerlijk gezicht om de menschen aldus ijverig tot de prediking des woords te zien komen, te zien, hoe zij zich aan ongemak blootstellen en aan gevaar, liever dan een gelegenheid te missen om iets goeds te verkrijgen voor hunne ziel. *Wie zijn dezen, die daar komen gevlogen als duiven tot hare vensters?* Jes. 60:8. Als het net uitgeworpen is, waar zulk een groote menigte van visschen zijn, dan kan men hopen, dat sommigen er van in het net besloten zullen worden.

II. Het onderricht, dat Hij Zijn' volgelingen gaf ten aanhoore van deze scharen.

1. Hij begon met eene waarschuwing tegen geveinsdheid. Dit zeide Hij in de eerste plaats tot Zijne discipelen, hetzij tot de twaalven, of tot de zeventigen. Dezen waren meer bijzonder Zijne pleegkinderen, Zijn gezin, Zijne school, en daarom heeft Hij inzonderheid hen gewaarschuwd, als Zijne geliefde kinderen. Zij deden krachtiger belijdenis van den Godsdienst dan anderen, en geveinsdheid *hierin* was de zonde, waaraan zij het meest blootstonden. Zij moesten prediken voor anderen, en zoo zij hun' plicht verzaakten, het woord verdierven en bedriegelijk handelden, dan zou die geveinsdheid in hen slechter zijn dan in anderen. Daarenboven er was een Judas onder hen, die een geveinsde was, en Christus wist het, en wilde hem hierdoor doen opschrikken, of hem elke verontschuldiging benemen. Voor zoover wij weten, waren Christus' discipelen de beste menschen van de wereld, toch hadden zij het noodig om tegen geveinsdheid te worden gewaarschuwd. Christus zeide dit tot de discipelen ten aanhoore van deze talrijke scharen, veeleer dan het hun te zeggen in de afzondering, ten einde aan de waarschuwing grooter gewicht bij te zetten, en der wereld te doen weten, dat Hij geene geveinsdheid in bescherming zou nemen, neen, ook niet in Zijne eigene discipelen. Merk hier nu op *a.* De beschrijving van de zonde, tegen welke Hij hen waarschuwt: zij is de zuurdeesem der Farizeën. Zij is zuurdeesem; zij verspreidt zich als zuurdeesem, dringt den geheelen mensch binnen, doortrekt hem en alles wat hij doet; evenals zuurdeesem doet zij opzwellen en doorzuren, want zij doet hem opgeblazen zijn van hoogmoed, maakt hem bitter door nijd en boosheid, maakt dat zijn dienst Gode niet welbehaaglijk is. Zij is de zuurdeesem der Farizeën, de zonde, die bij hen overheerschend is. Wacht u van hen na te volgen, weest niet van hun' geest en gezindheid, veinst niet in het Christendom, zooals zij veinzen in het Judaïsme; maakt *uwen* Godsdienst niet tot een deksel der boosheid, zooals zij *hun* Godsdienst daartoe maken. *b.* Eene goede reden hiertegen: „*Want er is niets bedekt, dat niet zal ontdekt worden,* vers 2, 3. Het dient nergens toe om te veinzen, want, vroeg of laat, komt de waarheid aan het licht, en *eene valsche tong is maar voor een oogenblik.* Indien gij in de duisternis spreekt wat u niet betaamt, en niet bestaanbaar is met uwe openbare belijdenis, dan zal het in het licht gehoord worden; op de eene of andere wijze zal het ontdekt worden, *het gevogelte des hemels zou de stem wegvoeren,* Pred. 10 : 20; en uwe dwaasheid en valschheid zullen openbaar worden. De ongerechtigheid, die verborgen is onder een' schijn van vroomheid, zal ontdekt worden, wellicht reeds in deze wereld, zooals die van Judas, en Simon den Toovenaar, op zijn laatst in den grooten dag, wanneer de verborgene dingen der menschen openbaar zullen worden, in het gericht zullen gebracht worden, Pred. 12 : 14, Rom. 2:16. Indien de Godsdienst der menschen niet vermag de boosheid van hun hart te overwinnen en te genezen, dan zal hij niet altijd tot een deksel kunnen dienen. De dag komt, wanneer de geveinsden van hunne vijgebladeren ontdaan zullen worden.

2. Hieraan voegt Hij voor hen den last toe om getrouw te zijn aan hetgeen hun toebetrouwd is, en het niet te verraden uit lafhartige vrees. Sommigen geven aan vers 2, 3 de beteekenis, van eene waarschuwing tot hen gericht, om de dingen niet te verbergen, waarin zij onderwezen waren, en die zij in de wereld moesten prediken. Hetzij de menschen willen hooren, of niet willen hooren, zegt hun de waarheid, de geheele waarheid, en niets dan de waarheid; wat tot u gesproken werd, en wat gij onder elkander besproken hebt, in het verborgen, en in hoeken, predikt dat in het openbaar, wie er zich ook aan moge ergeren; want, indien gij menschen behaagt, dan zijt gij Christus' dienaren niet, en kunt gij Hem niet behagen, Gal. 1 : 10. Maar dit was er nog het ergste niet van: zeer waarschijnlijk zal het eene *lijdende* zaak zijn, hoewel nooit eene zaak, die te gronde gaat; laten zij zich dus wapenen met moed, en er worden hier onderscheidene beweeggronden bijgebracht om hen te stalen in eene heilige vastberadenheid voor hun werk. Bedenkt, dat: *a.* De macht uwer vijanden bebeperkt is, vers 4: *Ik zeg u, Mijnen vrienden,* (Christus' discipelen zijn Zijne vrienden), *vreest niet,* ontrust u niet door kwellenden angst wegens de macht en de woede der menschen. Zij, die door Christus als Zijne vrienden worden erkend, behoeven geene vijanden te vreezen. *Vreest niet,* neen zelfs niet voor *degenen, die het lichaam dooden.* Laat het niet in de macht zijn van spotters, of zelfs van moordenaars, om u weg te drijven van uwen arbeid; want gij, die geleerd hebt te triomfeeren over den dood, kunt zeggen, zelfs van hen: Laten zij het ergste doen, dat zij kunnen, *daarna kunnen zij niets meer doen,* de onsterfelijke ziel leeft, en is gelukkig, geniet van haren God, en tart hen allen. Diegenen kunnen Christus' discipelen geen wezenlijk kwaad doen, en behooren dus niet gevreesd te worden, die slechts het lichaam kunnen dooden; want zij zenden dit slechts wat eerder in de ruste, en de ziel tot hare blijdschap en verlustiging. *b.* God moet meer worden gevreesd dan de machtigste menschen: *Ik zal u toonen, wien gij vreezen zult,* vers 5, opdat gij den mensch minder, en God méér zult vreezen. Mozes overwon zijne vreeze voor den toorn des konings door te zien op den Onzienlijke. Door Christus te belijden kunt gij den toorn der menschen gaande maken, die

toch niet verder gaan kunnen, dan u ter dood te brengen (en zonder Gods toelating kunnen zij ook dat niet); maar door Christus te verloochenen, zult gij den toorn gaande maken van God, die macht heeft u in de hel te werpen, en die macht kan niet worden weerstaan. Van twee kwaden nu kiest men het minste, en het grootste wordt gevreesd, en daarom: *Ik zeg u, vreest Hem.* „Het is waar", zeide de vrome martelaar, bisschop Hooper, „het leven is zoet, en de dood is bitter; maar het eeuwige leven is zoeter, en de eeuwige dood bitterder". *c.* Het leven van goede Christenen en goede leeraren is onder de bijzondere zorg der Goddelijke voorzienigheid, vers 6, 7. Om ons in tijden van moeielijkheid en gevaar te bemoedigen, moeten wij ons begeven tot de eerste beginselen en er op bouwen. Een vast geloof nu aan de leer van Gods algemeene voorzienigheid, zal ons gerust stellen in tijden van gevaar, en ons bemoedigen om op God te vertrouwen als wij op den weg des plichts zijn. In Zijne zorgende voorzienigheid neemt God kennis van de geringste schepselen, zelfs van muschjes. Hoewel zij van zoo weinig waarde zijn, dat vijf er van verkocht worden voor twee penningskens, is toch niet één er van voor God vergeten, er wordt voor voorzien, en er wordt kennis genomen van zijn' dood. *Gij gaat vele muschjes te boven,* en daarom kunt gij er zeker van wezen, dat gij niet wordt vergeten. Al zijt gij gekerkerd, gebannen, vergeten door uwe vrienden, zoo is toch in het oog des Heeren de dood der heiligen kostelijker dan de dood van muschjes. In Zijne voorzienigheid neemt God kennis van de minste belangen der discipelen van Christus; *Ja ook de haren uws hoofds zijn allen geteld,* vers 7; en nog veel meer zijn uwe zuchten en tranen geteld, en de droppelen van uw bloed, dat gij om Christus wille hebt gestort. Er wordt rekening gehouden van al uwe verliezen, opdat zij *mogen,* en ongetwijfeld ook *zullen,* vergoed worden tot uw onuitsprekelijk voordeel. *d.* Gij zult in den grooten dag door Christus beleden of verloochend worden, naar gij thans Hem belijdt of verloochent, vers 8, 9. Ten einde ons op te wekken om Christus te belijden voor de menschen, wordt ons verzekerd, dat — wàt wij ook om onze trouw aan Hem mogen verliezen of lijden, en hoe duur het ook ons ook moge te staan komen, zij, die thans Christus belijden, door Hem in den grooten dag beleden zullen worden voor de engelen Gods, ter hunner eeuwige vertroosting en eere. Jezus Christus zal belijden, niet alleen, dat Hij voor hen heeft geleden, en dat zij het voordeel deelachtig moeten worden van *Zijn* lijden, maar ook, dat zij geleden hebben *voor Hem,* en dat Zijn koninkrijk en belangen op aarde bevorderd werden door *hun* lijden, en wat grooter eere kan hun worden aangedaan? Om ons er van terug te houden Christus te verloochenen, en Zijne waarheid en wegen lafhartig te verzaken, wordt ons hier verzekerd, dat zij, die Christus verloochenen, en verraderlijk van Hem weggaan een schrikkelijk verlies zullen lijden, al zouden zij er hier ook alles, ja zelfs het leven door winnen, en al was het ook een koninkrijk, want zij zullen voor de engelen Gods worden verloochend. Christus zal hen niet kennen, zal hen niet erkennen, zal hun geene gunst betoonen, hetgeen hun tot eeuwige verschrikking en versmaadheid zal wezen. Door den nadruk, die hier gelegd wordt op hun beleden of verloochend worden voor de engelen Gods, schijnt het een groot deel uit te maken van de gelukzaligheid der verheerlijkte heiligen, dat zij niet slechts *recht* zullen staan, maar *hoog* zullen staan in de achting der *heilige engelen;* zij zullen hen liefhebben en hen eeren en erkennen, indien zij Christus' dienstknechten zijn; zij zijn hunne mede-dienstknechten, en zullen hen aannemen als hunne metgezellen. Daarentegen zal een groot deel van de rampzaligheid der verdoemde zondaren hierin gelegen zijn, dat de heilige engelen hen zullen verzaken, en de getuigen zullen zijn, niet slechts van hunne schande, maar van hunne ellende, want zij zullen *gepijnigd worden voor de heilige engelen,* Openb. 14:10, die hun geene verlichting zullen geven. *e.* De boodschap, waarop zij binnenkort uitgezonden zullen worden, was van het hoogste en uiterste gewicht voor de kinderen der menschen, tot wie zij gezonden werden, vers 10. Laten zij vrijmoedig zijn in de prediking van het Evangelie, want een zwaarder oordeel zal vallen op hen, die hen verwierpen (na de uitstorting des Heiligen Geestes, die de laatste methode zou zijn, om hen tot overtuiging te brengen) dan op hen, die thans Christus zelven verwierpen en Hem tegenstonden: Gij zult grootere werken doen dan dezen, en bijgevolg zal de straf over hen, die de gaven en werkingen des Geestes in u lasteren, grooter zijn. *Een iegelijk, die eenig woord spreken zal tegen den Zoon des menschen,* zich zal stooten aan het geringe van Zijne uitwendige verschijning, en minachtend en boosaardig over Hem spreken zal, voor hem is nog verontschuldiging mogelijk: *Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen.* Maar aan hem, die den Heiligen Geest lastert, die de Christelijke leer lastert en boosaardiglijk tegenstaat, nadat de Heilige Geest zal zijn uitgestort, en nadat Hij getuigd heeft van Christus' verheerlijking, Hand. 2:33; 5:32, zal het voorrecht der vergeving van zonden ontzegd worden; zij zullen geen voordeel hebben van Christus en Zijn Evangelie. Gij kunt het stof uwer voeten afschudden op hen, die alzoo doen, en hen als ongeneeslijk opgeven; zij hebben de bekeering en vergeving der zonden verbeurd, om welke te geven Christus verhoogd werd, en die u opgedragen zijn te prediken. De zonde was ongetwijfeld des te meer onbeschaamd en vermetel, en bijgevolg de zaak ook wanhopiger onder het voortduren der buitengewone gaven en werkingen des Geestes in de gemeente, welke bestemd waren *tot een teeken der ongeloovigen,* 1 Cor. 14:22. Er was hoop voor de zoodanigen, die, hoewel zij in den beginne niet door hen overtuigd werden, hen toch bewonderden; maar zij, die hen lasterden, werden verzaakt. *f.* Welke beproevingen ook over hen zouden komen, zij zullen er voor bekrachtigd, en met eere er door geholpen worden, vers 11, 12. De getrouwe martelaar voor Chris-

tus heeft niet slechts lijden te ondergaan, maar ook een getuigenis af te leggen, eene goede belijdenis te betuigen, en hij moet dit *goed* doen, opdat Christus' zaak er niet onder lijde, en, indien dat zijne zorge is, zoo laat hij haar op God werpen. *Wanneer zij u heenbrengen zullen in de synagogen*, voor kerkregeerders, voor de Joodsche gerechtshoven, of *tot de overheden en machten*, Heidensche heerschers, regeerders van den staat, om ondervraagd te worden betreffende uwe leer, waarin zij bestaat, en welke bewijzen er voor zijn, *zoo zijt niet bezorgd hoe of wat gij tot verantwoording zeggen zult* ter uwer redding. Overlegt niet door welke kunst der welsprekendheid gij uwe rechters kunt verteederen, of door welke kunstgrepen der wet gij u kunt redden; indien het Gods wil is, dat gij vrijgesproken wordt, en uw tijd is nog niet gekomen, dan zal Hij uwe vrijspraak teweegbrengen. Het zij uw doel uwen Meester te dienen, maar weest er niet om verlegen of in verwarring, want de Heilige Geest, als een Geest der wijsheid, zal u in die ure leeren *hetgeen* gij spreken moet, en *hoe* gij moet spreken, zoodat het ter eere is van God en Zijne zaak.

13. En een uit de schare zeide tot Hem: Meester, zeg mijnen broeder, dat hij met mij de erfenis deele. 14. Maar Hij zeide tot hem: Mensch, wie heeft Mij tot eenen rechter of scheidsman over ulieden gesteld? 15. En Hij zeide tot hen: Ziet toe en wacht u van de geldgierigheid; want het is niet in den overvloed gelegen, dat iemand leeft uit zijne goederen. 16. En Hij zeide tot hen eene gelijkenis, en sprak: Eens rijken menschen land had wel gedragen. 17. En Hij overleide bij zichzelven, zeggende: Wat zal ik doen? Want ik heb niet, waarin ik mijne vruchten zal verzamelen. 18. En Hij zeide: Dit zal ik doen: ik zal mijne schuren afbreken, en grootere bouwen, en zal aldaar verzamelen al dit mijn gewas, en deze mijne goederen. 19. En ik zal tot mijne ziel zeggen: Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren; neem rust, eet, drink, wees vroolijk. 20. Maar God zeide tot hem; Gij dwaas, in dezen nacht zal men uwe ziel van u afeischen; en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn? 21. Alzoo is het met dien, die zichzelven schatten vergadert, en niet rijk is in God.

In deze verzen hebben wij:

I. Het aanzoek, dat zeer ten ontijde gedaan werd bij Christus door een van Zijne hoorders, die van Hem verlangde, dat Hij als bemiddelaar zou optreden tusschen hem en zijn' broeder betreffende eene familiebezitting, vers 13: *Meester! zeg mijn' broeder;* spreek tot hem als profeet, spreek als koning, spreek met gezag; hij is iemand, die acht zal slaan op hetgeen Gij zegt, zeg hem *dat hij met mij de erfenis deele.*

1. Sommigen denken, dat deze broeder *hem onrecht deed*, en dat hij zich tot Christus wendde om recht te verkrijgen, daar hij wist, dat een rechtsgeding kostbaar was. Zijn broeder was iemand, die door de Joden *Ben chamasim* — een zoon *der gewelddadigheid* — genoemd werd, die niet slechts zijn eigen deel van de bezitting nam, maar ook dat zijns broeders, en het met geweld van hem terughield. Zulke broeders zijn er in de wereld, die geen het minste besef hebben van billijkheid, of natuurlijke liefde, en hen tot hunne prooi maken, die zij behoorden te beschermen. Zij, die aldus verongelijkt worden, hebben een' God, tot wien zij zich kunnen begeven, en die recht en gerechtigheid zal laten wedervaren aan hen, die verdrukt zijn.

2. Anderen denken, dat hij van zins was zijn' broeder onrecht te doen, en wilde, dat Christus hem hierin behulpzaam zou zijn, dat hij, terwijl de wet aan den oudsten broeder een dubbel deel gaf van de bezitting, en de vader zelf niet anders dan naar dezen regel over zijn goed kon beschikken, Deut. 21 : 16, 17, wilde, dat Christus die wet zou veranderen en zijn' broeder zou verplichten *de erfenis gelijkelijk* met hem te deelen, en hem dus evenveel zou toewijzen als zijn' broeder. Ik vermoed, dat dit het geval zal geweest zijn, omdat Christus hieruit aanleiding neemt om te waarschuwen tegen gierigheid, *pleonexia — eene begeerte om meer te hebben*, meer dan God in Zijne voorzienigheid ons heeft toegewezen. Het was geene wettige begeerte om het zijne te verkrijgen, maar eene *zondige* begeerte om méér dan het zijne te verkrijgen.

II. Christus' weigering om in die zaak tusschenbeiden te treden, vers 14: *Mensch! wie heeft Mij tot een' rechter of scheidsman over ulieden gesteld?* In zaken van dien aard wil Christus zich noch wetgevende macht aanmatigen om den vastgestelden regel voor het erfrecht te veranderen, noch eene rechterlijke macht om over geschillen tusschen hen te beslissen. Hij zou de taak des rechters en des wetgevers hebben kunnen vervullen evengoed als Hij die van den arts vervuld heeft, en rechtsquaesties even gelukkig hebben kunnen oplossen, als Hij krankheden heeft genezen, maar Hij wilde niet, want dat was niet in Zijne opdracht gelegen: Wie heeft Mij tot een' rechter gesteld? Waarschijnlijk zinspeelde Hij op de beleediging, die Mozes aangedaan werd door een zijner broederen in Egypte, en die Stefanus den Joden verweet, Hand. 7 : 27. 35. „Indien Ik Mij aanbood om dit te doen, gij zoudt Mij honend toevoegen wat gij Mozes toegevoegd hebt: *Wie heeft u tot een' rechter of scheidsman gesteld?*" Hij herstelt de vergissing van dien man, wil zijn beroep niet toelaten (het was *coram non judice — niet voor den bevoegden rechter*) en zoo wijst Hij dit verzoek af. Indien hij gekomen ware om Zijne hulp te vragen in het verkrijgen van de hemelsche erfenis, dan zou Christus hem Zijn' bijstand hebben verleend; maar met deze zaak heeft Hij niet van doen: *Wie heeft Mij tot een' rechter gesteld?* Jezus Christus was geen overweldiger, Hij nam geene andere eer of macht op zich, dan die Hem gegeven was,

Hebr. 5 : 5. Voor alles wat Hij deed, kon Hij zeggen door wat macht Hij het deed, en wie Hem die macht had gegeven. Dit nu toont ons wat de aard en inrichting is van Christus koninkrijk. Het is een geestelijk koninkrijk, en het is niet van deze wereld.

1. Het mengt zich niet met de zaken der burgerlijke overheid, en neemt den vorsten het gezag niet uit hunne handen. Het Christendom laat, ten opzichte van het burgerlijk gezag, de zaken, zooals zij waren.

2. Het mengt zich niet in burgerlijke rechtszaken; het stelt alleen ten plicht recht te doen, overeenkomstig de gevestigde regelen der billijkheid, maar heerschappij is niet gegrond in genade.

3. Het moedigt onze verwachtingen niet aan van wereldsch voordeel te verkrijgen door den Godsdienst. Indien deze mensch een discipel van Christus wil wezen, en verwacht, dat Christus hem uit aanmerking hiervan, zijns broeders bezitting zal geven, dan vergist hij zich; het loon van Christus' discipelen is van een' anderen aard.

4. Het moedigt ons niet aan om met onze broeders te strijden, streng en hoog te zijn in onze eischen, maar veeleer om van ons recht afstand te doen, om des vrede wil.

5. Het staat den evangeliedienaren niet toe om zich te bemoeien met de zaken van dit leven, 2 Tim. 2 : 4; *het woord Gods na te laten om de tafelen te dienen.* Er zijn personen, wier werk dit is, laat het hun overgelaten worden, *Tractent fabrilia fabri — Ieder werkman houde zich aan zijn eigen vak.*

III. De noodzakelijke waarschuwing, die Christus naar aanleiding hiervan tot Zijne hoorders richt. Hoewel Hij niet gekomen is om een scheidsman of verdeeler te zijn van der menschen bezittingen, is Hij toch wèl gekomen om een gids te zijn voor hunne conscientie ten opzichte er van, en Hij wil, dat allen zich zullen wachten voor het verdorven beginsel, dat zij in anderen als den wortel zagen van zoo veel kwaad. Hier is:

1. De waarschuwing zelve: *Ziet toe, en wacht u van de gierigheid, horate* — „Geeft acht op u zelven, houdt een waakzaam oog op uw eigen hart, opdat er geene beginselen van gierigheid insluipen; en *phulassesthe — bewaart u zelven*, houdt streng de hand aan uw eigen hart, opdat er geen beginsel van gierigheid in heersche en de wet voorschrijve". Gierigheid is eene zonde, waartegen wij voortdurend noodig hebben te waken, en waarvoor wij dus ook dikwijls gewaarschuwd moeten worden.

2. De reden hiervoor, of een argument om aan deze waarschuwing kracht bij te zetten, *Want het is niet in den overvloed gelegen, dat iemand leeft uit zijne goederen*; dat is: ons geluk, en ons gevoel van behaaglijkheid hangen niet af van grooten rijkdom in deze wereld. *a.* Het leven der *ziel* is er stellig niet van afhankelijk, en de ziel is de mensch. De dingen der wereld schikken zich niet naar den aard der ziel, voorzien niet in hare behoeften, bevredigen hare verlangens niet, en hebben haren duur niet. *b.* Ja meer, zelfs het leven en het geluk des lichaams bestaan niet in den *overvloed* dezer dingen; want velen leven zeer tevreden en behaaglijk, en komen gemakkelijk door de wereld, die toch weinig van haren rijkdom bezitten; *beter is een gerecht van groen moes, waar ook liefde is, dan een gemeste os en haat daarbij;* en van den anderen kant, velen leiden een zeer ongelukkig leven, die toch veel van de dingen dezer wereld hebben; zij bezitten overvloed, maar vinden er genot noch vertroosting in, zij *doen hunne ziel gebrek hebben van het goede* Pred. 4 : 8. Velen, die overvloed hebben. zijn ontevreden en gemelijk, zooals Achab en Haman; en welk goed doet hun overvloed hun dan?

3. De verduidelijking hiervan door eene gelijkenis, waarvan de strekking is de dwaasheid aan te toonen van vleeschelijk gezinde wereldlingen terwijl zij leven, en hunne rampzaligheid als zij sterven; hetgeen bedoeld is niet alleen als eene bestraffiing voor dien man die zich tot Christus had gewend met een verzoek, rakende zijne bezitting, terwijl hij in geene zorge was over zijne ziel in eene andere wereld; maar ook om kracht bij te zetten aan die noodige waarschuwing, tot ons allen gericht: *wacht u van de gierigheid.* De gelijkenis beschrijft ons het leven en den dood van een' rijke, en laat het aan ons over te oordeelen, of hij een gelukkige mensch was. *a.* Hier is een bericht van zijn' wereldschen rijkdom en overvloed, vers 16. *„Eens rijken menschen land had wel gedragen — Choora — regio — het land.* Hij had een heel land voor zich, eene heerlijkheid, hij was een kleine vorst. Zijn rijkdom was grootendeels gelegen in de voortbrengselen der aarde, want *de koning zelfs wordt van het veld gediend*, Pred. 5 : 8. Hij had heel veel land, en zijn land was vruchtbaar; *veel* wilde *meer* hebben, en hij *had meer.* De vruchtbaarheid der aarde is een groote zegen, maar het is een zegen, dien God dikwijls schenkt aan slechte menschen, voor wie hij een strik is, opdat wij niet denken te kunnen oordeelen over Zijne liefde of Zijn haat naar hetgeen voor onze oogen is. *b.* Hier zijn de overleggingen van zijn hart te midden van dezen overvloed. Er wordt ons hier gezegd wat *hij overleide bij zich zelven*, vers 17. De God des hemels weet en ziet wat wij in ons zelven denken, en wij zijn er Hem rekenschap voor schuldig. Hij is zoowel een Opmerker als een Oordeeler van de gedachten en voornemens des harten. Wij vergissen ons, als wij denken dat gedachten *verborgen*, en dat gedachten *vrij* zijn. Laat ons hier opmerken: Waarover zijne zorge ging. Toen hij een' buitengewonen oogst zag op zijn land, heeft hij, instede van God er voor te danken, of zich te verheugen in de gelegenheid, die het hem gaf om des te meer goed te doen, zich gekweld met de gedachte: „Wat zal ik doen?" want ik heb niet, waarin ik mijne vruchten zal verzamelen?" Hij spreekt als iemand, die geen raad weet, in groote verlegenheid is. Wat zal ik nu doen? De armste bedelaar in het land, die niet wist, hoe aan een maal eten te komen, zou geen woord hebben kunnen zeggen, dat

meer angst of zorge uitdrukte. Ontrustende zorg is gewoonlijk de vrucht van den overvloed in deze wereld, en het gewone gebrek van hen, die overvloed hebben. Hoe meer de menschen hebben, hoe meer zorg en verlegenheid zij er mede hebben, en hoe grooter zorge zij hebben om te houden wat zij hebben, en er nog aan toe te voegen, hoe te sparen, en hoe uit te geven, zoodat de overvloed zelf van de rijken hen niet laat slapen, wegens hun denken aan hetgeen zij doen moeten met hetgeen zij hebben, en hoe zij er over zullen beschikken. De rijke man schijnt dit al zuchtende te zeggen: *Wat zal ik doen?* En zoo gij vraagt: Wat is het, dat u ontrust? dan is het antwoord, dat hij overvloed van rijkdom heeft, en eene bergplaats er voor wenscht, dat is alles. Wat zijne plannen waren, als uitkomst van zijne zorg en overleggingen, en zij waren al even dwaas als die zorgen en overleggingen, vers 18. *Dit zal ik doen*, en het is het beste plan, dat ik kan volbrengen, ik zal mijne schuren afbreken, want zij zijn te klein, en grootere bouwen, en zal aldaar verzamelen al dit mijn gewas, en deze mijne goederen, en dan zal ik gerust en op mijn gemak zijn. *Ten eerste* nu, was het dwaasheid in hem om de vruchten des lands *zijne* vruchten en *zijne* goederen te noemen. Hij schijnt hier den nadruk op te leggen, waardoor hij zich gestreeld voelt, *mijn* gewas en *mijne* goederen, terwijl toch hetgeen wij hebben ons slechts geleend is tot ons gebruik, het eigendomsrecht blijft in God: wij zijn slechts rentmeesters van de goederen onzes Heeren, houders van den grond onzes Heeren, zoolang het Hem behaagt. Het is *Mijn koren* (zegt God) en *Mijn wijn*, Hoséa 2 : 8, 9. *Ten tweede*, het was dwaasheid in hem om wat hij had op te leggen, en dan te denken, dat hij het goed besteed had. Dáár zal ik het alles verzamelen, alsof niets aan de armen gegeven moest worden, niets aan zijne familie, niets aan den Leviet en den vreemdeling, den wees en de weduwe; het moet alles in de groote schuur. *Ten derde.* Het was dwaasheid in hem om met de vermeerdering van zijn' rijkdom ook zijne lusten en begeerlijkheden te vermeerderen, om, toen zijn land overvloediger voortbracht dan gewoonlijk, dadelijk van grootere schuren te gaan spreken, alsof het volgende jaar noodzakelijkerwijs even vruchtbaar zal zijn als dit jaar, en nog overvloediger, terwijl toch de schuur in het volgende jaar evenveel te groot kan blijken te zijn, als zij nu te klein is. Op jaren van overvloed volgen gewoonlijk jaren van hongersnood, zoo als in Egypte gebeurd is, en daarom zou het beter zijn om nu een gedeelte aan mijten te zetten. *Ten vierde.* Het was dwaasheid in hem te denken, dat hij door nieuwe schuren te bouwen van zijne zorgen zou afkomen, want reeds het bouwen er van zou zijne zorgen vermeerderen, dat weten diegenen, die iets van bouwlust en bouwen weten. Het middel, dat God voorschrijft ter verdrijving van buitensporige zorgen, is voorzeker afdoend; maar door het middel, dat de wereld er voor aan de hand doet, worden zij slechts vermeerderd. Daarenboven, als hij dit gedaan zal hebben, zullen er weder andere zorgen voor hem zijn; hoe grooter de schuren, hoe grooter de zorgen, Pred. 5 : 10. *Ten vijfde.* Het was dwaasheid in hem om al die plannen te maken zonder eenig voorbehoud. Dit *zal ik* doen: *ik zal* mijne schuren afbreken, en *ik zal* grootere bouwen, ja, dat *zal ik*, zonder ook maar te denken aan dit zeer noodige voorbehoud: *Indien de Heere wil, en ik leef*, Jakobus 4 : 13, 15. Stellige, besliste plannen zijn dwaze plannen, want onze tijden zijn in Gods hand, en niet in de onze, en wij weten zelfs niet, wat morgen geschieden zal. Wat zijne aangename hoop en verwachting was, als hij deze plannen ten uitvoer zou hebben gelegd. *Ik zal tot mijne ziel zeggen*, in het geloof aan die veiligheid en zekerheid, hetzij God het zegt of niet: *Ziel, gij hebt* (in deze schuren) *vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink. wees vroolijk*, vers 11). Ook hier blijkt zijne dwaasheid, even sterk in het genieten van zijn' rijkdom. als in zijn najagen er van. *Ten eerste.* Het was dwaasheid in hem om zijn genieten van zijn' rijkdom uit te stellen, totdat hij zijne plannen desbetreffende ten uitvoer had gelegd. Als hij grootere schuren gebouwd, en ze gevuld heeft (hetgeen een werk van tijd is) dan zal hij *rust nemen;* kon hij dat niet nu even-goed gedaan hebben? Hugo de Groot haalt hier de geschiedenis aan van Pyrrhus, die het plan maakte om zich meester te maken van Sicilië, Afrika en andere plaatsen ten einde zijne overwinningen voort te zetten. Wel, zegt zijn vriend Cyneas, en wat moeten wij daarna doen? *Postea vivemus*, zegt hij, „Dan zullen *wij leven; At hoc jam licet*, zegt Cyneas, *Wij kunnen nu leven, als wij willen. Ten tweede.* Het was dwaas in hem er zoo zeker van te zijn, dat zijn goederen opgelegd waren voor vele jaren, alsof zijne grootere schuren meer veiligheid boden dan zijne kleinere; terwijl zij toch in één uur tijds tot den grond toe afgebrand konden worden met al wat er in was, misschien wel door het inslaan van den bliksem, waartegen hij ze niet beveiligen kon. Enkele jaren kunnen eene groote verandering teweegbrengen, mot en roest kunnen verderven, of dieven kunnen doorbreken en stelen. *Ten derde.* Het was dwaasheid in hem te rekenen op eene zekere rust, of gemak, als hij overvloed van rijkdom in deze wereld heeft opgelegd, terwijl er zoo veel is, dat den menschen te midden van hun' grootsten overvloed, onrust baart. Eéne doode vlieg kan een gansche vaas met kostelijke zalve bederven, en één doorn een gansch bed van dons. Pijn en lichaamskrankheid, onaangenaamheid van bloedverwanten, en inzonderheid een schuldig geweten, kunnen een mensch zijne rust ontrooven, al heeft hij ook nòg zoo veel van den rijkdom dezer wereld. *Ten vierde.* Het was dwaasheid in hem te denken, dat hij van zijn' overvloed geen ander gebruik zal maken dan te eten en te drinken en vroolijk te zijn; het vleesch te koesteren, aan zinnelijke lusten toe te geven, zonder eenigerlei gedachte om goed te doen aan anderen, en er beter door in staat gesteld te worden God en Zijn geslacht te dienen; alsof wij leven om te eten, en niet eten om te leven, en alsof het geluk van den mensch in niets anders

bestond, dan om het zingenot zoo hoog mogelijk op te voeren. *Ten vijfde.* Het was van al die dwaasheden de grootste, om dit tot zijne *ziel* te zeggen. Indien hij had gezegd: Lichaam, neem rust, want gij hebt vele goederen opgelegd voor vele jaren, dan zou dit nog zin gehad hebben; maar de ziel, beschouwd als een onsterfelijke geest, scheidbaar van het lichaam, had volstrekt geen belang in eene schuur vol van koren, of een' zak vol met goud. Indien hij de ziel had gehad van *een zwijn*, hij zou haar gelukkig hebben gemaakt met eten en drinken; maar wat is dit voor de ziel van *een' mensch*, die behoeften en begeerten heeft, waaraan deze dingen volstrekt niet kunnen voldoen? Het is de groote ongerijmdheid, waaraan de kinderen dezer wereld zich schuldig maken, dat zij de ziel willen bedeelen met den rijkdom der wereld en de genietingen der zinnen. *c.* Hier is Gods oordeel over dit alles, en wij zijn er zeker van, dat Zijn oordeel overeenkomstig de waarheid is. De mensch zeide tot zich zelven, zeide tot zijne ziel: *Neem rust.* Indien God dit ook had gezegd, die mensch zou gelukkig geweest zijn, en Zijn Geest getuigt met den geest der geloovigen om hun rust te geven. *Maar* God zeide gansch wat anders, en naar Zijn oordeel, niet naar het onze, moeten wij staan of vallen, 1 Cor. 4 : 3, 4. Zijne naburen zegenden hem, Ps. 10 : 3. loofden hem, omdat hij zich zelven goed deed, Ps. 49 : 19; maar God zeide: *Gij dwaas! in dezen nacht zal men uwe ziel van u afeischen*, vers 20. God zeide tot hem, dat is: verordineerde dit omtrent hem, en liet het hem weten, hetzij door zijne eigene conscientie, of door eene hem wakker schuddende leiding van de voorzienigheid, of liever door beiden. Dit werd gezegd, toen *zijne genoegzaamheid vol was*, Job. 20 : 22, toen zijne oogen wakende werden gehouden door zijne zorgen en plannen omtrent het vergrooten zijner schuren, niet door er een paar zolders of ruimten aan toe te voegen, hetgeen aan zijn doel beantwoord zou hebben, maar door ze af te breken, en grootere te bouwen, hetgeen slechts noodig was om aan zijn gril te voldoen. Toen hij dit plan beraamde, en het tot uitvoering had gebracht, en zich in slaap wiegde met het behaaglijk denkbeeld van vele jaren van genot door zijne gemaakte verbeteringen, *toen* heeft God dit tot hem gezegd. Zoo is Belsazar verschrikt geworden door het handschrift op den muur, te midden van al zijn vroolijk feestgedruisch. Let nu op hetgeen God zeide. De hoedanigheid, die Hij hem toeschreef: *Gij dwaas*, gij *Nabal*, zinspelende op de geschiedenis van Nabal, dien *dwaas* (zijn naam is Nabal, en dwaasheid is bij hem) wiens hart in zijn binnenste bestierf, en als een steen werd, toen hij zich vroolijk maakte in zijn' overvloed bij zijn maaltijd met zijne schaapherders. Vleeschelijk gezinde wereldlingen zijn dwazen, en de dag komt, wanneer God hen bij hun' eigen naam zal noemen, *Gij dwaas*, en dan zullen zij zich zelven zoo noemen. Het vonnis, dat Hij over hem uitsprak, een doodvonnis: *In dezen nacht zal men uwe ziel van u afeischen en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn?* Hij dacht goederen te hebben, die gedurende vele jaren de zijne zullen wezen; maar hij moet *er in dezen nacht* van scheiden; hij dacht zelf er van te genieten, maar hij moet ze nalaten aan hij weet niet wien. De dood van vleeschelijk gezinde wereldlingen is ellendig op zich zelf, en voor hen schrikkelijk.

Ten eerste. Het is een dwangbevel, een arrest; het is het opeischen van de ziel, die ziel, van welke gij zulk een dwaas gemaakt hebt; wat hebt gij van doen met eene ziel, als gij er geen beter gebruik van weet te maken? Uwe ziel zal geëischt worden; dat geeft te kennen, dat hij er niet gaarne van wilde scheiden. Een Godvruchtig man, die zijn hart van deze wereld heeft afgetrokken, zal zijne ziel bij den dood goedsmoeds overgeven; maar van een' wereldling wordt zij met geweld afgescheurd; voor hem is het eene verschrikking om deze wereld te verlaten. *Zij zullen uwe ziel van u afeischen.* God zal haar eischen; Hij zal er rekenschap van eischen. „Man, vrouw, wat hebt gij met uwe ziel gedaan? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap." *Zij zullen*, dat is: booze engelen als de boodschappers van Gods gerechtigheid. Gelijk goede engelen Godvruchtige zielen ontvangen om ze heen te voeren naar hare vreugde, zoo ontvangen booze engelen de ongodvruchtige zielen om ze heen te voeren naar de plaats der pijniging; zij zullen haar opeischen als eene schuldige ziel om te worden gestraft. De duivel eischt uwe ziel op als de zijne, want zij heeft zich ook werkelijk aan hem gegeven.

Ten tweede. Het is een onverwacht dwangbevel. Het is in den nacht, en de verschrikkingen van den nacht zijn het schrikkelijkst. Voor een' Godvruchtige is de tijd des doods dag-tijd; het is zijn dageraad. Maar voor een wereldling is het nacht, een donkere nacht, *in smart zal hij liggen.* Het is *in dezen nacht*, dezen nacht van heden, zonder uitstel; men kan geen borgtocht stellen, om geen dag uitstel vragen. Dezen *liefelijken* nacht, als gij u nog vele jaren belooft, nu moet gij sterven en naar het oordeel gaan. Gij belooft u zelven nog menigen vroolijken dag, en vroolijken nacht, en nog menig vroolijk feest, maar hier is te midden van dat alles het einde van alles, Jes. 21 : 4.

Ten derde. Het is het achterlaten van al die dingen, waarvoor zij gearbeid en gezwoegd hebben, om ze later te kunnen bezitten. Alles waar zij hun geluk in gesteld, hunne hoop op gebouwd en hunne verwachtingen van gekoesterd hebben, moeten zij verlaten. *Hunne eer zal hen niet nadalen*, Ps. 49 : 17, maar zij zullen even naakt uit de wereld gaan, als zij er in gekomen zijn, en zij zullen geen voordeel hebben uit al wat zij bijeengeschraapt hebben, er geene vruchten van plukken in den dood, in het oordeel of hun' eeuwigen staat.

Ten vierde. Het is die dingen achterlaten aan *zij weten niet wien. Wiens zal het zijn?* Voorzeker niet het uwe, en gij weet niet wat *zij* zullen blijken te zijn, voor wien gij ze bestemd hebt, uwe kinderen en bloedverwanten, of zij wijs of dwaas zullen wezen, Pred. 2 : 18, 19; of zij uwe nagedachtenis zullen zegenen of vervloeken, eene eere zullen wezen voor uwe

familie, of eene schande, of zij goed of kwaad zullen doen met hetgeen gij hun nalaat, of zij het zullen bewaren, of doorbrengen. Ja, gij weet niet eens, of zij, voor wie gij het bestemd hebt, niet verhinderd zullen zijn om er van te genieten, zoodat het iemand anders ten deel valt, aan wien gij weinig denkt. En al weet gij ook aan wie *gij* het nalaat, dan weet gij toch niet aan wie *zij* het zullen nalaten, of wien het ten slotte in handen komen zal. Menigeen zou, als hij had kunnen voorzien aan wien, na zijn' dood zijn huis komen zal, het liever verbrand dan verfraaid hebben.

Ten vijfde. Het is een bewijs van zijne dwaasheid. Vleeschelijk gezinde wereldlingen zijn dwazen terwijl zij leven, Ps. 49 : 14, maar hunne dwaasheid komt het meest uit, als zij sterven: *In zijn laatste zal hij een dwaas zijn*, Jer. 17 : 11; want dan zal het blijken, dat hij zich moeite gaf om schatten op te leggen in eene wereld, waarvan hij zich wegspoedde, terwijl hij geene zorge had om ze op te leggen in de wereld, waar hij zich heenspoedde.

Eindelijk. Wij hebben hier de toepassing dezer gelijkenis, vers 21. *Alzoo is het met dien*, zulk een dwaas is hij in Gods oordeel, *die zich zelven schatten vergadert, en niet rijk is in God.* Dat is de wijze, en dat is het einde van zulk een man. Merk hier op:

1. De beschrijving van een' wereldling. Hij *vergadert zich zelven schatten*, voor het lichaam, voor de wereld, voor zichzelven in tegenstand met God, voor dat *eigen-ik*, dat verloochend moet worden. *a.* Zijne dwaling bestaat hierin, dat hij *zijn vleesch* zich zelf acht te zijn, alsof het *lichaam* de *mensch* was. Indien het *ik* recht begrepen wordt, dan is het alleen de ware Christen, die zich schatten vergadert, en *wijs is voor zich zelven*, Spr. 9 : 12. *b.* Het is zijne dwaling, dat hij er zich mede bezig houdt om op te leggen voor het vleesch, dat hij *opleggen voor zich zelven* noemt. Al zijn arbeid is voor zijn' mond, Pred. 6 : 7, voorziening makende voor het vleesch. *c.* Het is zijne dwaling, dat hij die dingen als zijne schatten beschouwt, die aldus vergaderd zijn voor de wereld, en het lichaam, en het leven dat *nu* is; zij zijn de schatten, waarop hij betrouwt, en waar zijn hart aan gehecht is. *d.* De grootste dwaling van allen is, dat hij er zich niet om bekommert rijk te zijn in God, rijk in de schatting Gods, wiens schatting dat wij rijk zijn, ons rijk maakt, Openb. 2 : 9; rijk in de dingen Gods, rijk in geloof, Jakobus 2 : 5; rijk in goede werken, in de vruchten der gerechtigheid, 1 Tim. 6 : 18; rijk in genade en vertroosting, en geestelijke gaven. Velen, die overvloed hebben in deze wereld zijn gansch ontbloot van hetgeen hunne ziel zal verrijken, hen rijk zal maken in God, rijk voor de eeuwigheid.

2. De dwaasheid en ellende van een' wereldling. *Alzoo is hij.* Onze Heere Jezus Christus, die weet wat het einde der dingen zijn zal, heeft ons hier gezegd wat zijn einde wezen zal. Het is de onuitsprekelijke dwaasheid van de meeste menschen om den rijkdom dezer wereld meer lief te hebben en meer te zoeken dan den rijkdom der andere wereld; hetgeen bloot voor het lichaam is en voor den tijd, meer dan hetgeen voor de ziel is en voor de eeuwigheid.

22. En Hij zeide tot Zijne discipelen: Daarom zeg Ik u; zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten zult, noch voor het lichaam, waarmede gij u kleeden zult. 23. Het leven is meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleeding. 24. Aanmerkt de raven, dat zij niet zaaien, noch maaien, welke geene spijskamer noch schuur hebben, en God voedt ze. Hoeveel gaat gij de vogelen te boven! 25. Wie toch van u kan, met bezorgd te zijn, ééne el tot zijne lengte toedoen? 26. Indien gij dan ook het minste niet kunt, wat zijt gij voor de andere dingen bezorgd? 27. Aanmerkt de leliën, hoe zij wassen; zij arbeiden niet, en spinnen niet; en Ik zeg u, ook Salomo in al zijne heerlijkheid is niet bekleed geweest als eene van deze. 28. Indien nu God het gras, dat heden op het veld is, en morgen in den oven geworpen wordt, alzoo bekleedt, hoeveel te meer u, gij kleingeloovigen! 29. En gijlieden, vraagt niet, wat gij eten of wat gij drinken zult, en weest niet wankelmoedig; 30. Want alle deze dingen zoeken de volkeren der wereld; maar uw Vader weet, dat gij deze dingen behoeft. 31. Maar zoekt het koninkrijk Gods, en alle dingen zullen u toegeworpen worden. 32. Vrees niet, gij klein kuddeken; want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven. 33. Verkoopt hetgeen gij hebt, en geeft aalmoes. Maakt u zelven buidels die niet verouden, eenen schat die niet afneemt, in de hemelen, waar de dief niet bijkomt, noch de mot verderft; 34. Want waar uw schat is, aldaar zal ook uw hart zijn. 35. Laat uwe lendenen omgord zijn, en de kaarsen brandende. 36. En zijt gij den menschen gelijk, die op hunnen heer wachten, wanneer hij wederkomen zal van de bruiloft, opdat, als hij komt en klopt, zij hem terstond mogen opendoen. 37. Zalig zijn de dienstknechten, welke de heer als hij komt, zal wakende vinden. Voorwaar Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, en zal ze doen aanzitten, en bijkomende, zal hij hen dienen. 38. En zoo hij komt in de tweede nachtwake, en komt in de derde wake, en vindt ze alzoo, zalig zijn die dienstknechten. 39. Maar weet dit, dat, indien de heer des huizes geweten had in welke ure de dief zoude komen, hij zoude gewaakt hebben, en zoude zijn huis niet hebben laten doorgraven. 40. Gij dan, zijt ook bereid; want in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des menschen komen.

Onze Heere Jezus beijvert zich hier Zijnen discipelen eenige noodige en nuttige lessen in te prenten, die Hij hun te voren reeds geleerd had, en waarop Hij later gelegenheid zal hebben nogmaals aan te dringen, want zij hebben gebod op gebod en regel op regel noodig. *„Daarom"*, wijl er zoo velen zijn, die door gierigheid ten ondergang worden gebracht, en door eene buitensporige liefde voor den rijkdom dezer wereld, *zeg Ik u*, Mijne discipelen, wacht u er voor. *Gij, o mensch Gods! vlied deze dingen*, zoo wel als gij, o mensch van de wereld, 1 Tim. 6 : 11.

I. Hij gebiedt hun, zich niet te kwellen met ontrustende, in verwarring brengende bezorgdheid voor het noodige levensonderhoud: *Zijt niet bezorgd voor uw leven*, vers 22. In de voorafgaande gelijkenis had Hij ons gewaarschuwd tegen de soort van gierigheid, waaraan de rijken het meest onderhevig zijn, en die bestaat in een vleeschelijk behagen scheppen in den overvloed van het goed dezer wereld. Nu zouden de discipelen kunnen denken, dat zij hier niet in gevaar van waren, want zij hadden geen' overvloed of verscheidenheid van goederen om in te roemen ; en daarom waarschuwt Hij hen tegen eene andere soort van gierigheid, waarmede *zij* het meest verzocht worden, die slechts weinig in de wereld bezitten, hetgeen het geval was met de discipelen, zelfs in hun besten tijd van voorspoed, maar nog veel meer thans, nu zij alles hadden verlaten om Christus te volgen, en deze openbaart zich in een angstig bezorgd zijn omtrent het noodige levensonderhoud: *Zijt niet bezorgd voor uw leven*, hetzij voor de bewaring er van, als het in gevaar is, of voor de voorziening, die er voor gemaakt moet worden, voor voedsel of kleeding, *wat gij eten zult, of waarmede gij u kleeden zult.* Dit is de waarschuwing, waarop Hij zeer had aangedrongen, Matth. 6 : 25 en verv. ; en de argumenten, hier gebruikt, zijn tamelijk gelijk, zij zijn bedoeld om ons aan te moedigen om al onze zorgen op God te werpen, hetgeen het rechte middel is om ons rust te verschaffen. Aanmerkt dan, dat wij op

1. God, die het meerdere voor ons gedaan heeft, kunnen rekenen ook voor het mindere. Hij heeft, zonder eenige zorg of overleg onzerzijds, ons het *leven* en een *lichaam* gegeven, en daarom kunnen wij het Hem ook gerust overlaten om ons van spijs te voorzien voor het onderhoud van dat leven, en van *kleeding* ter bescherming van dat lichaam.

2. Dat wij op God, die voor de mindere schepselen zorgt, gerust kunnen steunen om voor goede Christenen te voorzien. Betrouwt op God voor spijze, want Hij voedt de raven, vers 24 ; zij zaaien, noch maaien, zij geven zich geene zorge en doen geene moeite om vooruit in het noodige voor zich te voorzien, en toch worden zij gevoed, komen zij niet om van gebrek. Bedenkt dan nu, hoeveel gij de vogelen, de raven, te boven gaat. Betrouwt op God voor kleeding, want Hij bekleedt de leliën, vers 27, 28. Zij bereiden niets voor hunne kleeding, zij arbeiden niet, zij spinnen niet. De wortel in den grond is een naakt ding en zonder versiersel, en toch, als de bloem opwast, is zij wonder schoon. Indien nu God de bloemen, die verwelkende dingen zijn, aldus bekleed heeft, zal Hij dan niet veel meer u bekleeden met zoodanige kleeding als geschikt voor u is, even gepast is voor uwe natuur, als de hare voor haar. Toen God Israel spijzigde met manna in de woestijn, heeft Hij ook zorg gedragen voor hunne kleeding ; want, hoewel Hij hen niet voorzag van nieuwe kleederen, heeft Hij toch er in voorzien, dat die zij hadden, niet aan hen verouderd zijn, Deut. 8 : 4, hetgeen dus op hetzelfde neerkomt. Aldus zal Hij Zijn geestelijk Israel bekleeden, maar dan moeten zij ook niet ongeloovig zijn. Ons overmatig zorgen komt voort uit de zwakheid van ons geloof ; want een krachtig, practisch geloof in de algenoegzaamheid Gods, in Zijne verbondsbetrekking tot ons als Vader, en inzonderheid in Zijne dierbare beloften, die betrekking hebben zoowel op dit leven als op het toekomende, zou, door God, machtig zijn om de sterkten van deze ontrustende en ontroerende voorstellingen onzer verbeelding neder te werpen.

3. Onze bezorgdheid is vruchteloos, ijdel en onbeduidend, en daarom is het dwaasheid om er aan toe te geven. Zij zal ons onze wenschen niet doen verkrijgen, en daarom behoort zij ook onze rust niet te verstoren, vers 25. *Wie toch van u kan, met bezorgd te zijn, eene el tot zijne lengte toedoen*, of ook maar een duim ; kan een jaar toedoen tot zijn leven, of ook maar een uur? Indien gij nu niet in staat zijt te doen wat het minste is ; indien het niet in uwe macht is uwe statuur te veranderen, waarom zoudt gij voor de andere dingen bezorgd zijn, die evenzeer buiten uwe macht zijn, en waaromtrent het even noodig is om ons op de voorzienigheid Gods te verlaten? Gelijk het is met onze *statuur*, zoo is het ook met onzen *staat*, het is onze wijsheid, om hem te nemen, zooals hij is, en er zoo veel mogelijk ons voordeel mede te doen, want door te tobben en ons te kwellen zullen wij hem niet beter maken.

4. Een overmatig najagen en zoeken van de dingen dezer wereld, zelfs van de noodige dingen, is zeer weinig voegzaam of betamelijk voor de discipelen van Christus, vers 29, 30. Wat anderen ook mogen doen, „vraagt gijlieden niet, wat gij eten, of wat gij drinken zult" ; kwelt u zelven niet met knagende zorg, en vermoeit u niet met onophoudelijk zwoegen ; loopt niet haastig her- en derwaarts met de vraag wat gij zult eten en drinken, zooals Davids vijanden, die *omzweven om spijs*, Ps. 59 : 16 ; of gelijk de arend, die van verre de spijze speurt, Job 39 : 31. Laten de discipelen van Christus niet aldus hun voedsel zoeken ; *weest niet wankelmoedig ; mê meteoorizesthe — weest niet als meteoren in de lucht*, die met iederen wind heren derwaarts gedreven worden ; gij moet niet, evenals zij, u verheffen en vallen ; maar blijft u zelven gelijk ; weest kalm en gelijkmoedig ; laat uw hart vast en bereid zijn ; leeft niet in zorgvolle spanning ; laat uw hart niet voortdurend geslingerd worden tusschen hoop en vrees. Laten de kinderen Gods niet ongerust zijn ; want *a.* Dit zou hen gelijk doen zijn aan de kinderen der wereld: *Al deze dingen*

zoeken de volken der wereld, vers 30. Zij, die slechts zorg dragen voor het lichaam, en niet voor de ziel, slechts voor deze wereld en niet voor de andere, zien niet verder dan naar wat zij zullen eten en drinken; en, geen algenoegzamen God hebbende om op te vertrouwen, bezwaren zij zich met angstige zorgen omtrent deze dingen. Maar u betaamt dit niet. Gij, die geroepen zijt uit de wereld, behoort niet aldus der wereld gelijkvormig te worden, en *niet te wandelen op den weg dezes volks*, Jes. 8 : 11, 12. Als overmatige zorgen de overhand in ons krijgen, dan moeten wij denken: „Wat ben ik, een Christen of een Heiden? Gedoopt, of niet gedoopt? Indien ik een Christen, een gedoopte ben, zal ik mij dan rangschikken onder de Heidenen, en mij bij hen voegen in hun streven?" *b.* Het is onnoodig voor hen om zich te ontrusten door zorg voor het noodige levensonderhoud, want zij hebben een' Vader in den hemel, die voor hen wil en zal zorgen. *Uw Vader weet, dat gij deze dingen behoeft*, Hij denkt hieraan, en zal voorzien in uwe nooddruft naar Zijn' rijkdom in heerlijkheid; want Hij is uw Vader, die u onderworpen heeft aan deze nooddruft, en daarom zal Hij er Zijn mededoogen naar richten; uw Vader, die u onderhoudt, en een erfdeel voor u weglegt, en daarom zal Hij er voor zorgen, dat gij geen gebrek hebt aan eenig goed. *c.* Zij hebben betere dingen te doen, vers 31. *Maar zoekt het koninkrijk Gods*, en geeft hier acht op, gij, Mijne discipelen, die het koninkrijk Gods zult hebben te prediken. Laat uw hart in uw werk zijn, en laat het uwe groote zorge zijn om *dat* goed te doen, dan zal dit uwe gedachten voor goed afleiden van de buitensporige zorge over de dingen dezer wereld. En laten allen, die eene ziel hebben, welke behouden moet worden, het koninkrijk Gods zoeken, waarin zij alleen veilig en behouden kunnen zijn. Zoekt er toegang in, zoekt er bevordering in; zoekt het koninkrijk der genade, zoekt daar onderdanen van te zijn; het koninkrijk der heerlijkheid, om dáár vorsten in te zijn, en dan zullen alle deze dingen u toegeworpen worden. Behartigt de zaken uwer ziel met naarstigheid en zorge, en vertrouwt dan op God voor al uwe andere zaken. *d.* Zij hebben betere dingen te verwachten, want *Vrees niet, gij klein kuddeken!* Om overmatige zorgen uit ons hart te verbannen, is het noodig dat vrees en angst onderdrukt worden. Als wij ons angstig maken met vrees voor komend kwaad, dan brengen wij ons tot het uiterste van zorg om het te vermijden, terwijl het met dat al toch wellicht slechts een schepsel onzer verbeelding zal blijken te zijn. Daarom, vrees niet, gij klein kuddeken, maar hoop ten einde toe; *want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven.* Dat troostrijk woord hebben wij niet in Matthéüs gehad. Christus' kudde in deze wereld is klein, zijne schapen zijn weinig talrijk, en zwak. De kerk is een wijngaard, een hof, een kleine plek, vergeleken met de woestijn dezer wereld; gelijk Israel, 1 Kon. 20 : 27, die als *twee bloote geitenkudden* waren, toen de Syriërs het land vervulden. Hoewel het een klein kuddeken is, door anderen ver overtroffen in aantal, en daarom ook in gevaar van overstelpt en overmeesterd te worden door zijne vijanden, is het toch de wil van Christus, dat zij niet zullen vreezen. *Vrees niet, gij klein kuddeken*, maar beschouw u zelve als veilig onder de bescherming en het geleide van den grooten en goeden Herder, en wees gerust." God heeft een koninkrijk weggelegd voor allen, die tot Christus' klein kuddeken behooren, eene kroon der heerlijkheid, 1 Petr. 5 : 4; een troon, Openb. 3 : 21; onnaspeurlijke rijkdommen, de bijzondere schatten van koningen en landen. De schapen ter rechterhand worden geroepen om te komen en het koninkrijk te beërven; het is hunner tot in eeuwigheid; een koninkrijk voor ieder. Het koninkrijk wordt gegeven overeenkomstig het welbehagen des Vaders; het wordt gegeven, niet als afdoening eener schuld, maar uit genade, *ja Vader, want alzoo is geweest het welbehagen voor U.* Het koninkrijk behoort Hem, en mag Hij met het Zijne niet doen wat Hij wil? De geloovige hoop en vooruitzichten van het koninkrijk moeten de vreeze van Christus' klein kuddeken in deze wereld tot zwijgen brengen. „Vrees geene droefheid, want al zou die ook komen, zou zij toch geene scheiding maken tusschen u en het koninkrijk, dat is zeker, dat is nabij." (Het is geen kwaad, waarvoor men behoeft te sidderen, als de gedachte er aan ons niet kan scheiden van de liefde Gods.) „Vrees geen gebrek aan iets, dat goed voor u is, want, indien het uws Vaders welbehagen is, u het koninkrijk te geven, dan behoeft gij er niet aan te twijfelen, dat Hij de kosten op weg er heen voor u dragen zal."

II. Hij beveelt hun om hunne roeping en verkiezing vast te maken door hun schat in den hemel op te leggen, vers 33, 34. Zij, die dit gedaan hebben, kunnen voor alle gebeurtenissen van den tijd volkomen gerust zijn.

1. *Weest los van de wereld en van al uwe bezittingen er in: Verkoopt hetgeen gij hebt, en geeft aalmoes;* dat is: „veeleer dan niet te hebben wat noodig is om de wezenlijk nooddruftigen bij te staan, verkoopt wat gij overtolligs hebt, al wat gij missen kunt van hetgeen dient tot uw onderhoud en dat van uw gezin, en geeft het den armen." Verkoopt wat gij hebt, indien gij bevindt, dat het u hinderlijk of bezwarend is in den dienst van Christus. Denkt niet, dat gij in het verderf gestort zijt, indien gij, om het getuigenis van Jezus, beboet, in de gevangenis geworpen of verbannen wordt, en daardoor genoodzaakt zijt uwe bezittingen te verkoopen, al zijn zij ook het erfdeel uwer vaderen. Verkoopt niet om geld bijeen te schrapen of op te hoopen, of omdat gij er door woeker meer mede kunt winnen, maar verkoopt en geeft aalmoes. Wat op de rechte wijze in aalmoezen gegeven wordt, wordt op de beste interest gezet, en onder de beste waarborgen van soliditeit.

2. Zet uw hart op de andere wereld, en hebt van die wereld uwe verwachtingen. *Maakt u zelven buidels, die niet verouden*, die niet ledig raken, niet van goud, maar van genade in het hart en goede werken in het leven; dat zijn buidels, die niet verouden. Genade zal met ons mede gaan in de andere wereld, want zij is

ingeweven in de ziel; en onze goede werken zullen ons volgen, want God is niet onrechtvaardig, dat Hij ze zou zou vergeten. Dat zullen de schatten zijn in den hemel, die ons voor de eeuwigheid zullen verrijken. *a.* Het is een schat, die nooit uitgeput zal zijn, wij kunnen er voor de eeuwigheid op teren, er is geen gevaar van er ooit den bodem van te zullen zien. *b.* Het is een schat, waarvan wij geen gevaar loopen beroofd te zullen worden, want geen dief kan er bij komen, wat opgelegd is in den hemel, is buiten het bereik der vijanden. *c.* Het is een schat, die niet zal bederven, de mot verderft hem niet, zooals zij de kleederen verderft, die wij nu dragen. Nu zal het hieruit blijken; of wij onzen schat hebben in den hemel, als ons hart daar is, terwijl wij nog hier zijn, vers 34, indien wij veel aan den hemel denken en er ons oog op gevestigd houden, indien wij ons verlevendigen door de hoop op dien schat, en ons in ontzag houden door de vreeze van hem te verliezen. Maar indien uw hart gezet is op de aarde en de dingen der aarde, dan is het te vreezen, dat gij er uw schat en deel in hebt, en dus in het verderf zult gestort zijn, als gij haar verlaat.

III. Hij gebiedt hun bereid te zijn, en zich bereid te houden voor de komst van Christus, wanneer allen, die hun' schat opgelegd hebben in den hemel, in het genot er van zullen komen, vers 35 en verv.

1. Christus is onze Meester, en wij zijn Zijne dienstknechten, niet slechts *werkende* dienstknechten, maar *opwachtende* dienstknechten, dienstknechten, die Hem eere doen, Hem vergezellen en op Zijne wenken letten. *Zoo iemand Mij dient, die volge Mij.* Zij volgen het Lam, waar het ook henengaat. Maar dat is niet alles. Zij moeten Hem ook eeren door op Hem te wachten, Zijne wederkomst te verwachten. Wij moeten wezen als menschen, die op hun heer wachten, die laat opzitten, omdat hij laat uitblijft, ten einde gereed te zijn om Hem te ontvangen.

2. Christus, onze Meester, zal, ofschoon Hij thans van ons weg is gegaan, wederkomen, terugkeeren van de bruiloft, van het vieren der bruiloft daar buiten, om haar te huis te voltooien. Christus' dienstknechten bevinden zich nu in een' staat van verwachting, uitziende naar de heerlijke verschijning huns Meesters, alles doende met het oog hierop. Hij zal komen om kennis te nemen van Zijne dienstknechten, en daar dit dan de dag der toetsing is, zullen zij, al naar zij bevonden worden, òf bij Hem blijven, òf ter deur uit verwezen worden.

3. De tijd der wederkomst onzes Meesters is onzeker. Het zal in den nacht wezen, ver in den nacht, als Hij Zijne komst lang zal hebben uitgesteld, en velen zullen hebben opgehouden van naar Hem uit te zien; in de tweede nachtwake, even vóór middernacht, of in de derde nachtwake, terstond na middernacht, vers 38. Zijn komen tot ons bij onzen dood is onzeker, en voor velen zal zij zeer onverwacht zijn, want *in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des menschen komen,* zonder voorafgaande waarschuwing. Dit duidt niet slechts de onzekerheid aan van den tijd Zijner komst, maar de heerschende gerustheid bij het grootste deel van het menschdom, die *onnadenkend* zijn, en volstrekt geen acht slaan, op de waarschuwingen, die hun gegeven zijn, zoodat, *wanneer* Hij ook komt, het in eene ure zal zijn, in welke zij het niet meenen.

4. Wat Hij eischt en verwacht van Zijne dienstknechten is, dat zij bereid zullen zijn om Hem, wanneer Hij ook komt, terstond open te doen, vers 36; dat is: dat zij in eene gemoedsstemming zullen zijn om Hem te ontvangen, of liever, om door Hem ontvangen te worden; dat zij bevonden worden *als* Zijne dienstknechten, in de houding, die hun betaamt, *hunne lenden omgord,* eene toespeling op de dienstknechten, die gereed en bereid zijn om te gaan, waar hun meester hen heenzendt, hunne lange kleederen opgeschort (die hen anders bij het gaan zouden hinderen) en hunne *kaarsen brandende,* waarmede zij hun' meester moeten bijlichten om in het huis en op zijne kamer te komen.

5. Die dienstknechten zullen gelukkig, *zalig* zijn, die bereid bevonden worden en in eene goede gemoedsstemming, als hun Heere komen zal, vers 37. *Zalig zijn die dienstknechten,* die, na lang gewacht te hebben, in den toestand blijven van wachten tot aan de ure, wanneer hun Heere komt, en dan wakker bevonden worden, en zich bewust van Zijne nadering, van Zijne eerste kloppen. En wederom: vers 38, *Zalig zijn deze dienstknechten,* want dan zal het de tijd wezen van hunne bevordering. Hier wordt hun eene eere aangedaan, als waarvan men nauwelijks een voorbeeld zal vinden onder de menschen: *Hij zal hen doen aanzitten, en bijkomende, zal Hij hen dienen.* Want dat de bruidegom aan tafel bedient, is niets ongewoons, maar zijne dienstknechten te dienen, dat is niet naar de wijze der menschen. Maar Jezus Christus was onder Zijne discipelen als een, die dient, en om Zijne nederbuigendheid te toonen, heeft Hij eens *zich zelven omgord,* en hen *gediend,* toen Hij hun de voeten heeft gewasschen, Joh. 13 : 4, 5. Het beteekende de blijdschap, waarmede zij ontvangen zullen worden door den Heere Jezus in de andere wereld, waar Hij hun is voorgegaan om hun plaats te bereiden, en Hij heeft hun gezegd, dat Zijn Vader hen zal eeren, Joh. 12 : 26.

6. Wij zijn daarom in onzekerheid gelaten betreffende den juisten tijd Zijner komst, opdat wij steeds bereid zullen zijn, want er is groote verdienste in gelegen, dat iemand zich bereid op een' aanval wanneer hij van te voren het juiste oogenblik weet, wanneer die aanval zal plaats hebben. *Indien de heer des huizes geweten had, in welke ure de dief komen zou, hij zou gewaakt hebben,* al was hij anders ook nòg zulk een zorgeloos mensch. Hij zou gewaakt, en de dieven weggeschrikt hebben, vers 39. Maar wij weten niet in welke ure ons het alarmsein gegeven zal worden, en daarom moeten wij steeds wakende en op onze hoede zijn. Of wel, dit kan den rampzaligen toestand aanduiden van hen, die te dezen opzichte zorgeloos en ongeloovig zijn. Indien den heer des huizes bericht ware gegeven van zijn gevaar

dat hij in dien nacht beroofd zou worden, hij zou op zijn gebleven om zijn huis te beveiligen; maar ons is kennis gegeven van den dag van des Heeren komst, dat zij zal wezen als van een' dief in den nacht, ter beschaming en ten verderve van alle geruste zondaren, en toch waken wij niet. Indien de menschen zulk eene zorge dragen voor hunne huizen, o laten wij dan toch wijs zijn in zorge voor onze zielen: *Gij dan, zijt ook bereid*, even bereid als die heer des huizes zou zijn, *indien hij wist, in welke ure de dief komen zou.*

41. En Petrus zeide tot Hem: Heere, zegt Gij deze gelijkenis tot ons, of ook tot allen? 42. En de Heere zeide: Wie is dan de getrouwe en voorzichtige huisbezorger, dien de heer over zijne dienstboden zal zetten, om hun ter rechter tijd het bescheiden deel spijze te geven? 43. Zalig is de dienstknecht, welken zijn heer, als hij komt, zal vinden alzoo doende. 44. Waarlijk Ik zeg ulieden, dat hij hem over alle zijne goederen zetten zal. 45. Maar indien die dienstknecht in zijn hart zoude zeggen: Mijn heer vertoeft te komen; en zoude beginnen de knechten en de dienstmaagden te slaan, en te eten en te drinken, en dronken te worden; 46. Zoo zal de heer van dien dienstknecht komen ten dage, in welken hij hem niet verwacht, en ter ure, die hij niet weet; en zal hem afscheiden, en zal zijn deel zetten met de ontrouwen. 47. En die dienstknecht, welke geweten heeft den wil zijns heeren, en zich niet bereid, noch naar zijnen wil gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden. 48. Maar die hem niet geweten heeft, en gedaan heeft dingen die slagen waardig zijn, die zal met weinige slagen geslagen worden. En een iegelijk, wien veel gegeven is, van dien zal veel geëischt worden; en wien men veel vertrouwd heeft, van dien zal men overvloediger eischen. 49. Ik ben gekomen, om vuur op de aarde te werpen; en wat wil Ik, indien het alreede ontstoken is? 50. Maar Ik moet met eenen doop gedoopt worden; en hoe worde Ik geperst, totdat het volbracht zij! 51. Meent gij, dat Ik gekomen ben, om vrede te geven op de aarde? Neen, zeg Ik u, maar veeleer verdeeldheid. 52. Want van nu aan zullen er vijf in één huis verdeeld zijn, drie tegen twee, en twee tegen drie. 53. De vader zal tegen den zoon verdeeld zijn, en de zoon tegen den vader; de moeder tegen de dochter, en de dochter tegen de moeder; de schoonmoeder tegen hare schoondochter, en de schoondochter tegen hare schoomoeder.

Hier is:

I. De vraag, die Petrus aan Christus deed bij gelegenheid van de voorgaande gelijkenis, vers 41. *Heere! zegt Gij deze gelijkenis tot ons,* die Uwe gestadige volgelingen zijn, tot ons, die leeraren zijn, *of ook tot allen,* die komen, om door U onderwezen te worden, tot al de hoorders, en, in hen, tot alle Christenen? Evenals zoo dikwijls, was Petrus ook nu de woordvoerder der discipelen. Wij hebben reden om God te danken, dat er zulke ijverige, voortvarende menschen zijn, die de gaven hebben om zich te uiten, hunne gedachten in woorden te brengen; laten de zoodanigen zich wachten voor hoogmoed. Nu wenscht Petrus, dat Christus zich nader zal verklaren, dat Hij den pijl der voorgaande gelijkenis zal richten naar het doel, dat Hij er mede op het oog had. Hij noemt het eene *gelijkenis*, omdat zij belangrijk en leerrijk is. Heere, zeide Petrus, was zij bestemd voor ons, of voor allen? Hierop geeft Christus een direct antwoord, Markus 13 : 37. *Hetgeen ik u zeg, dat zeg Ik allen: Waakt.* Hier echter schijnt Hij aan te toonen, dat de apostelen er in de eerste plaats belang bij hadden. Het is voor ons allen van belang om voor ons zelven te nemen, wat Christus in Zijn woord voor ons bedoeld heeft, en dus hieromtrent te vragen: *Zegt gij dit tot ons?* Tot mij? Spreek Heere, want Uw knecht hoort. Behoort mij dit woord? Spreek het tot mijn hart.

II. Christus' antwoord op deze vraag, gericht tot Petrus en de overige discipelen. Indien hetgeen Christus te voren gezegd heeft hen niet Inzonderheid aangaat, maar hen en ook andere Christenen, die allen moeten waken en bidden om Zijne komst, als *Zijne dienstknechten;* is toch hetgeen volgt meer bijzonder van toepassing op leeraren, die de huisbezorgers zijn van Christus' huis. Onze Heere Jezus nu zegt hun hier:

1. Wat hun *plicht* is als *huisbezorgers*, en wat er aan hunne zorge is toevertrouwd. *a.* Zij zijn aangesteld om, onder Christus, de bestuurders te zijn van het huisgezin Gods, *onder Christus*, wiens het huis is. Leeraren ontleenen aan Christus de macht om het Evangelie te prediken, en de inzettingen van Christus te bedienen, en de zegelen van het verbond der genade uit te deelen. *b.* Hunne opdracht is, om aan Gods kinderen en dienstknechten hun bescheiden deel spijze te geven, het deel dat geschikt voor hen is, en voor hen bestemd is, overtuiging, vermaning en vertroosting aan die dit noodig hebben. *Suum cuique — aan ieder het zijne.* Dit is het *woord der waarheid recht te snijden*, 2 Tim. 2 : 15. *c.* Het hun „ter rechter tijd" te geven. op den tijd en de wijze, die meest gepast zijn voor den aard en den toestand van hen, die gevoed moeten worden; een woord ter rechter tijd met den moede. *d.* Hierin moeten zij zich getrouw betoonen, en wijs; getrouw aan hun' Meester, die hun op dien post van vertrouwen gesteld heeft, en getrouw aan hunne mededienstknechten, ten wiens behoeve zij daar geplaatst zijn; en wijs, om van de gelegenheid gebruik te maken om hun' Meester te eeren en het gezin te dienen, Leeraren moeten zoo wel *bekwaam* als *getrouw* zijn.

2. Wat hun geluk zal zijn, indien zij zich getrouw en wijs betoonen, vers 43. *Zalig is de dienstknecht, a.* Die *doet*, en niet lui of traag is, niet aan gemakzucht toegeeft. Zelfs de bestuurders der huishouding moeten „*doende*" zijn, en zich tot aller dienstknechten maken. Die *alzoo* doende is, doende zooals hij behoort doende te zijn, hun *het deel der spijze gevende*, door openbare prediking en bijzondere toepassing. *c.* Die *gevonden* worden alzoo doende, als zijn Heere komt; die volhardt tot den einde, in weerwil van de moeielijkheden, die hij op zijn' weg ontmoet. Nu wordt zijn geluk, zijne zaligheid voorgesteld door de bevordering van een' huisbezorger, die zich in de lagere rangen van den dienst getrouw en bekwaam heeft betoond, hij zal tot hooger en meer omvattenden dienst bevorderd worden, vers 44, *Ik zeg ulieden, dat hij hem over al zijne goederen zal zetten.* zooals Jozefs bevordering aan het hof van Faraö. Leeraren, die van God de genade ontvangen om getrouw te zijn, zullen verdere genade verkrijgen om overvloediglijk beloond te worden voor hunne getrouwdheid in den dag des Heeren.

3. Welk eene ontzettende afrekening er zijn zal, indien zij verraderlijk en ontrouw bevonden worden, vers 45, 46. Indien die dienstknecht twistziek en onheilig begint te worden, dan zal hij ter verantwoording geroepen en streng gestraft worden. Wij hebben dit alles reeds gehad in Matthéüs, en daarom zullen wij hier slechts opmerken, *a.* Dat onze beschouwing van Christus' wederkomst als iets van nog zeer verre de oorzaak is van al deze ongeregeldheden, die de gedachte er aan schrikkelijk voor ons maken. *Hij zegt in zijn hart: Mijn heer vertoeft te komen.* Christus' lankmoedigheid wordt zeer dikwijls verkeerdelijk opgevat als Zijn *vertoeven*, Zijn uitstellen, ter *ont*moediging van Zijn volk, en ter *be*moediging van Zijne vijanden. *b.* De vervolgers van Gods volk worden gewoonlijk overgelaten aan hunne *gerustheid* en hunne *zinnelijke lusten*; zij slaan hunne mededienstknechten, en dan gaan zij eten en drinken met de dronkaards, gansch onbekommerd over hunne eigene zonden en over het lijden hunner broederen, zooals de koning en Haman, die *zaten en dronken* toen *de stad Susan verward was.* Aldus drinken zij, om het geroep van hun eigen geweten te smoren. *c.* De dood en het oordeel zullen ontzettend wezen voor alle goddeloozen, maar inzonderheid voor slechte leeraren. Het zal hen overvallen, ter ure, die zij niet weten. Het zal de beslissing voor hen zijn ter eindelooze ellende, zij zullen afgescheiden worden, en hun deel zal gezet worden met de ontrouwen.

4. Welk eene verzwaring het zijn zal van hunne zonde en hunne straf, dat zij hun' plicht gekend, maar niet gedaan hebben, vers 47, 48: *Die dienstknecht, welke geweten heeft den wil zijns heeren, en hem niet gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden*, zal zwaarder straf ontvangen; *maar hij, die denzelven niet geweten heeft, die zal met weinige slagen geslagen worden*, uit aanmerking hiervan zal zijne straf verzacht worden. Hier schijnt eene toespeling te zijn op de wet, die onderscheid maakte tusschen zonden, bedreven uit onwetendheid, en de zonden, bedreven *met opgehevene hand*, Lev. 5 : 15 enz., Num. 15 : 29, 30; evenals ook op eene andere wet betreffende het aantal slagen, gegeven aan een' boosdoener, naar den aard der misdaad, Deut. 25 : 2, 3. Nu is *a.* onwetendheid omtrent onzen plicht eenigszins eene verschooning van onze zonde. Hij, die den wil zijns heeren niet geweten heeft, door zorgeloosheid, of onachtzaamheid, of omdat hij niet zoo goed in de gelegenheid geweest is als anderen om tot de kennis er van te komen, en gedaan heeft dingen, die slagen waardig zijn, zal wèl *geslagen worden*, want hij zou zijn' plicht beter hebben moeten weten, doch *met weinige slagen*, ten deele, niet geheel, is zijne onwetendheid hem eene verontschuldiging. Zoo hebben de Joden *door onwetendheid* Christus ter dood gebracht, Hand. 3 : 17; 1 Cor. 2 : 8; en Christus heeft voor hen gepleit op die onwetendheid, en ter hunner verontschuldiging aangevoerd: *Zij weten niet wat zij doen. b.* Het kennen van onzen plicht is eene verzwaring onzer zonde. *Die dienstknecht, welke geweten heeft den wil zijns heeren*, maar toch zijn' wil niet gedaan heeft, *die zal met vele slagen geslagen worden.* God zal hem rechtvaardiglijk meer straf opleggen, wegens zijn misbruik van de middelen der kennis, die Hij hem gegeven heeft, en waarvan anderen een beter gebruik zouden hebben gemaakt, omdat er zeer veel moedwil uit spreekt en minachting als men zondigt tegen kennis. Hoe veel zwaarder straf zullen diegenen dus waardig geacht worden, behalve nog de vele slagen, die hun eigen geweten hun geeft! *Kind, gedenk.* Er wordt eene goede reden hiervoor bijgevoegd: *Een' iegelijk, dien veel gegeven is, van dien zal veel geëischt worden*, inzonderheid als het hem gegeven werd als een aanvertrouwd pand, waarvan hij rekenschap verschuldigd is. Zij, die grootere geestesgaven hebben dan anderen, meer kennis, meer geleerdheid, meerdere bekendheid met de Schriften, aan hen *is veel gegeven*, en dienovereenkomstig zal hunne verantwoording moeten zijn.

III. Voorts spreekt Christus nog over Zijn eigen lijden, dat Hij verwachtte, en over het lijden Zijner volgelingen, Hij wil, dat ook zij in de verwachting daarvan zullen leven. In het algemeen, vers 49: *Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen.* Hieronder verstaan sommigen de prediking van het Evangelie, en de uitstorting des Geestes, heilig vuur. Christus heeft dit gezonden om de wereld te louteren, haar schuim te zuiveren, haar kaf te verbranden; en het was reeds ontstoken. Het Evangelie was begonnen gepredikt te worden, er waren reeds inleidingen tot, of voorbereidingen van, de uitstorting des Geestes. Christus doopte met den Heiligen Geest en met vuur; deze Geest daalde neder in vurige tongen. Maar naar hetgeen volgt schijnt er veeleer het vuur der *vervolging* onder verstaan te moeten worden. Christus is er de werker niet van, daar het de zonde is der brandstichters, der *vervolgers*; maar Hij *laat het toe*, ja meer, Hij verordineert het, als een *louterend* vuur ter

toetsing van de vervolgden. Dit vuur was reeds ontstoken in de vijandschap der vleeschelijk gezinde Joden jegens Christus en Zijne volgelingen. *Wat wil Ik, indien het alreede ontstoken is? Wat gij doet, doe het haastelijk*; „Indien het alreede ontstoken is, wat wil Ik? Zal Ik op de uitblussching er van wachten? Neen, want het moet over Mij komen, en over allen, en het zal ter heerlijkheid Gods zijn."

1. Hij zelf moet veel lijden; Hij moet heengaan door het vuur, dat alreede onstoken is, vers 50. *Ik moet met een' doop gedoopt worden.* Beproevingen worden bij vuur en ook bij water vergeleken, Ps. 66 : 12; 69 : 2, 3. Het lijden van Christus was van beiderlei aard. Hij noemt het *een' doop*, Matth. 20 : 22, want Hij was er mede besprengd, zooals Israel gedoopt was in de wolk, en er in gedompeld, zooals Israel gedoopt was in de zee, 1 Cor. 10 : 2. Hij moet besprengd worden met Zijn eigen bloed, en met het bloed Zijner vijanden, Jes. 63 : 3. Zie hier, *a.* Christus' *voorzien* van Zijn lijden; Hij wist wat Hij moest ondergaan, en hoe noodzakelijk het was, dat Hij het zou ondergaan. *Ik moet met een' doop gedoopt worden.* Hij noemt Zijn lijden met een naam, die het verzacht, het is een doop, geen verdelgende vloed; Ik moet er in gedompeld worden, niet er in verdrinken; en met een' naam, waardoor het geheiligd wordt, want de doop is eene heilige plechtigheid. Christus heeft zich in Zijn lijden toegewijd aan de eere Zijns Vaders, en zich zelven tot priester geheiligd in eeuwigheid, Hebr. 7 : 27, 28. *b.* Christus' voortvarendheid om dat lijden te ondergaan: *Hoe worde Ik geperst, totdat het volbracht zij!* Hij verlangde naar den tijd, wanneer Hij zal lijden en sterven, het oog hebbende op de heerlijke uitkomst van dat lijden. Het is eene toespeling op eene vrouw in barensnood, *in pijn om te baren*, en die hare pijnen welkom heet, omdat zij de geboorte verhaasten van het kind; en zij wenscht de pijnen scherp en sterk, opdat het werk er door bespoedigd worde. Christus' lijden was *de arbeid Zijner ziel*, dien Hij blijmoedig onderging, in de hoop dat Hij daardoor *zaad zal zien*, Jes. 53 : 10, 11. Zóó had Hij Zijn hart gezet op de verlossing en zaligheid van den mensch.

2. Hij zegt aan hen, die Hem omringen, dat ook zij moeielijkheden en verdrukkingen te verdragen zullen hebben, vers 51. *Meent gij, dat Ik gekomen ben, om vrede te geven op de aarde?* u een vreedzaam bezit te geven van de aarde, en uitwendigen voorspoed op de aarde? Hiermede wordt te kennen gegeven, dat zij bereid waren aan zulke gedachten plaats te geven, ja, dat zij in de meening verkeerden, dat het Evangelie overal op aarde welkom zal geheeten worden, dat alle menschen het zullen omhelzen, en zich dus zullen beijveren om de predikers er van een gerust en aangenaam leven te doen leiden, en hen in hoog aanzien te houden; dat Christus, indien Hij hun al geene pracht en macht zou geven, hun ten minste vrede zou geven; en hierin waren zij aangemoedigd door onderscheidene plaatsen in het Oude Testament, die spreken van den vrede in het koninkrijk van den Messias, hetgeen zij gaarne wilden verstaan van uitwendigen vrede. *Maar*, zegt Christus, „gij zult u vergissen, de uitkomst zal het tegendeel doen zien, vleit u dus niet met eene ijdele hoop. Gij zult bevinden *a.* Dat de uitwerking van de prediking des Evangelies *verdeeldheid* zal zijn. Niet alsof doel en strekking van het Evangelie niet was om de kinderen der menschen onder elkander te vereenigen, hen in heilige liefde saam te verbinden; indien allen het wilden aannemen; zou dit er het gevolg van zijn. Maar er zijn zeer velen, die het niet slechts niet willen onvangen, maar het tegenstaan, wier bederf er door geprikkeld wordt, en die verwoed zijn op hen, die het wèl ontvangen, en zoo betoont het zich niet als de *oorzaak*, maar als de *aanleiding* tot verdeeldheid. Terwijl de sterk gewapende zijn huis bewaakte, in de Heidenwereld was al wat hij had in vrede, alles was rustig, want allen gingen één weg; de secten der philosophen verdroegen zich met elkander, kwamen tamelijk wel met elkander overeen, en dit was ook zoo met de aanbidders van verschillende godheden. Maar toen het Evangelie werd gepredikt, en velen er door werden verlicht, en van de macht van Satan bekeerd werden tot God, toen was er beroering, er ontstond een geluid, er ontstond beweging, Ezech. 37 : 7. Sommigen onderscheidden zich door het Evangelie te omhelzen, en anderen vertoornden zich omdat zij dit deden. Ja, en onder hen, die het Evangelie ontvingen, zal nog verschil van gevoelen komen in ondergeschikte zaken, waardoor mede *verdeeldheid* zal ontstaan; en Christus laat dit toe om heilige redenen, 1 Cor. 11 : 18; opdat de Christenen onderlinge verdraagzaamheid zouden leeren en beoefenen, Rom. 14 : 1, 2. *b.* Dat deze verdeeldheid ook particuliere gezinnen zal binnendringen, en de prediking van het Evangelie aanleiding zal geven tot oneenigheid onder de naaste bloedverwanten, vers 53: *De vader zal tegen den zoon verdeeld zijn, en de zoon tegen den vader*, als de een Christen wordt en de ander niet; want de een, die Christen wordt, zal zich beijveren om door bewijsvoering en teederheid ook den ander hiertoe te bewegen, 1 Cor. 7 : 16. Niet zoodra was Paulus bekeerd, of hij sprak *en handelde tegen de Grieksche Joden*, Hand. 9 : 29. Die in het ongeloof volhardt, zal geprikkeld zijn, en dengene haten en vervolgen, die door zijn geloof en zijne gehoorzaamheid getuigt tegen zijn ongeloof en ongehoorzaamheid en ze veroordeelt. Een geest van dweepzucht en vervolging zal de sterkste banden van bloedverwantschap en natuurlijke liefde verbreken; zie Matth. 10 : 35; 24 : 7. Zelfs moeders en dochters twisten met elkander over den Godsdienst; en zij, die niet gelooven, worden zoo heftig en honend, dat zij bereid zijn hen, die gelooven, over te leveren in de handen van bloedgierige vervolgers, hoewel zij hun anders zeer na en dierbaar zijn. Wij zien in de Handelingen, dat, overal, waar het Evangelie kwam, vervolging werd opgewekt; het werd overal tegengesproken, er *ontstond geen kleine beroerte, vanwege den weg des Heeren.* Laten de discipelen van Christus zich dus geen

vrede op aarde voorspiegelen, want zij worden gezonden als schapen in het midden der wolven.

54. En Hij zeide ook tot de scharen: Wanneer gij eene wolk ziet opgaan van het westen, terstond zegt gijlieden: Er komt regen; en het geschiedt alzoo. 55. En wanneer gij den zuidenwind ziet waaien, zoo zegt gij: Er zal hitte zijn; en het geschiedt. 56. Gij geveinsden, het aanschijn der aarde en des hemels weet gij te beproeven; en hoe beproeft gij dezen tijd niet? 57. En waarom oordeelt gij ook van uzelven niet hetgeen recht is? 58. Want als gij henengaat met uwe wederpartij voor de overheid, zoo doe naarstigdheid op den weg, om van hem verlost te worden; opdat hij misschien u niet voor den rechter trekke, en de rechter u den gerechtsdienaar overlevere, en de gerechtsdienaar u in de gevangenis werpe. 59. Ik zeg u, gij zult van daar geenszins uitgaan, totdat gij ook het laatste penningsken betaald zult hebben.

Aan de discipelen *hunne* les gegeven hebbende in de vorige verzen, wendt Christus zich nu tot de scharen, om hun *de hunne* te geven, vers 54. *Hij zeide ook tot de scharen*; Hij predikte *ad populum, voor het volk*, zoowel als *ad clerum — voor de geestelijkheid.* Hij wilde hen in het algemeen even verstandig hebben ten opzichte van hunne ziel, als zij het waren voor uiterlijke omstandigheden. Hij noemt twee zaken:

I. Zij moeten leeren den weg te onderscheiden, dien God met hen houdt, teneinde dienovereenkomstig bereid te zijn. Zij waren *weerkundig*, en door waarneming van wind en wolken konden zij voorzien, of er regen of hitte zou komen, vers 54, 55; en naar zij voorzagen, dat het weer zijn zou, hebben zij hun hooi en koren in de schuren gebracht, of wel zich voor eene reize toegerust. Zelfs omtrent de weersverandering geeft God ons waarschuwingen, en de menschelijke kunst heeft ons door barometers en thermometers die weersverandering nog duidelijker weten voor te stellen. De weersvoorspellingen, waarvan hier gesproken wordt, berustten op gedurige waarnemingen; uit hetgeen *geweest is* maken wij op hetgeen *zijn zal.* Zie het nut der ervaring; door *kennis te nemen* kunnen wij er toe komen om *kennis te geven.* Wie wijs is, zal opmerken en leeren. Zie nu:

1. De bijzonderheden der voorspellingen: *Wanneer gij eene wolk ziet opgaan van het Westen* — de Hebreën zouden zeggen *uit de zee* — wellicht is zij in den beginne niet grooter dan eens mans hand, 1 Kon, 18 : 44, *terstond zegt gijlieden, er komt regen; en het geschiedt alzoo. En wanneer gij den Zuidenwind ziet waaien, zoo zegt gij: Er zal hitte zijn* (want de heete landen van Afrika liggen niet ver Zuidwaarts van Judea), *en het geschiedt.* Toch heeft de natuur zich niet zoo vast aan zulk een spoor verbonden, of wij kunnen ons soms in die voorteekenen vergissen.

2. De gevolgtrekkingen, hieruit afgeleid, vers 56. „Gij geveinsden, die voorgeeft wijs te zijn, maar het niet werkelijk zijt, die voorgeeft den Messias te verwachten en Zijn koninkrijk" (want de meeste Joden deden dit) „en toch geenszins geneigd zijt het te ontvangen, hoe is het dat gij dezen tijd niet onderscheidt, dat gij niet bemerkt, dat het, volgens de aanduidingen in de Oud-Testamentische profetiën, nu de tijd is, dat de Messias moet verschijnen, en dat, overeenkomstig de kenmerken, die van Hem gegeven zijn, Ik het ben. Waarom bespeurt gij niet, dat gij nu eene gelegenheid hebt, die gij niet lang zult houden, en die gij wellicht nooit weder hebben zult, om u een deel te verzekeren in het koninkrijk Gods en in de voorrechten van dat koninkrijk?" *Nu is het de wel aangename tijd*, nu of nooit. Het is de dwaasheid en ellende van den mensch, dat hij zijn' tijd niet weet, Pred. 9 : 12. Dat was het verderf van de menschen van dat geslacht, dat zij den tijd hunner bezoeking niet bekend hebben, Hoofd. 19 : 44. Maar *het hart eens wijzen zal tijd en wijze weten;* dat was de wijsheid van de kinderen van Issaschar, *die ervaren waren in het verstand der tijden*, 1 Kron. 12 : 32. Hij voegt er bij: *Waarom oordeelt gij ook van u zelven niet* — al waren u deze sterke alarmteekenen niet gegeven — *hetgeen recht is?* vers 57. Gij zijt niet alleen stompzinnig en achteloos in zaken, die van zuiver Goddelijke openbaring zijn, en let niet op de wenken, die u hierdoor gegeven worden, maar gij zijt dit ook ten opzichte van het licht en de wet der natuur." Het Christendom heeft de rede en de natuurlijke conscientie aan zijne zijde; en, indien de menschen zich de vrijheid wilden veroorloven om „te oordeelen wat recht is", dan zouden zij spoedig bevinden, dat alle de wetten van Christus betreffende alle dingen, recht zijn, dat niets méér billijk is op zich zelf, of meer betamelijk voor ons, dan ons er aan te onderwerpen en er ons door te laten besturen en regeeren.

II, Laten zij zich haasten om met God verzoend te worden, eer het te laat is, vers 58, 59.

1. Voor onze tijdelijke zaken achten wij het verstandig om met hen, tegen wie wij niet bij machte zijn te strijden, eene overeenkomst te treffen op de beste voorwaarden, die wij kunnen bedingen, eer het hiervoor te laat is, en wij aan de gestrengheid der wet worden overgegeven. *Als gij heengaat met uwe wederpartij voor de overheid*, waarop een beroep gedaan is, en gij weet, dat hij het voordeel over u heeft, en gij gevaar loopt van veroordeeld te worden, dan weet gij, dat het de voorzichtigste weg is om de zaak in der minne met hem te schikken; *zoo doe naarstigheid op den weg, om van hem verlost te worden*, kwijtschelding te verkrijgen, opdat niet recht tegen u gesproken worde overeenkomstig de wet, een vonnis over u geveld en aan u voltrokken zal worden. Verstandige lieden laten hunne twistgedwingen niet tot het uiterste komen, maar trachten ze in tijds bij te leggen.

2. Laat ons evenzoo handelen ten opzichte van de zaken onzer ziel. Door de zonde hebben

wij God tot onze *wederpartij* gemaakt; wij hebben Zijn ongenoegen tegen ons opgewekt; en Hij heeft zoowel het *recht*, als de *macht* aan Zijne zijde; zoodat het gansch doelloos is, om de twistzaak met Hem voort te zetten, want zoowel voor het gerecht als in den krijg zouden wij worden verslagen. Christus, aan wien al het oordeel is overgegeven, is de overheid voor wien wij ons haasten te verschijnen. Als wij een gerechtelijk onderzoek voor Hem moeten doorstaan, en er in volharden om ons te willen rechtvaardigen, dan zal de rechtszaak voorzeker in ons nadeel uitvallen, de Rechter zal ons den gerechtsdienaar overleveren, en wij zullen in de gevangenis der hel geworpen worden; de schuld zal tot den laatsten penning van ons worden ingevorderd, hoewel wij niet bij machte zijn haar te voldoen, zij zal voortdurend van ons worden geëischt, totdat ook het laatste penningske betaald is, hetgeen in eeuwigheid niet zal geschieden. Christus' lijden was kort, maar de waardij er van maakt het tot eene volkomene genoegdoening. In het lijden van veroordeelde zondaren moet hetgeen er in tekort komt in waardij, vergoed worden door den eindeloozen duur, Laat ons dan naarstigheid doen om verlost te worden uit de handen van God als tegenpartij, en in Zijne handen te komen als Vader, en dat wel terwijl wij *op den weg zijn*, waarop hier den meesten nadruk gelegd wordt. Zoo lang wij leven, zijn wij *„op den weg"*, en *nu* is het onze *tijd*, om, door bekeering en geloof, door Christus (die de Middelaar is, zoowel als de Rechter) den twist ten einde te brengen, eer het te laat is. Aldus was God in Christus, de wereld met zich zelven verzoenende. Laat ons den arm des Heeren aangrijpen, die uitgestrekt is in genaderijke aanbieding om vrede te maken, en wij *zullen vrede maken*, Jes. 27 : 4, 5. want wij kunnen niet te zamen wandelen tenzij wij overeen gekomen zijn.

HOOFDSTUK XIII.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Het gebruik, dat door Christus gemaakt werd van eene tijding, die Hem gebracht werd betreffende eenige Galileërs, die onlangs door Pilatus waren ter dood gebracht, toen zij offerden in den tempel te Jeruzalem, vers 1—5. II. De gelijkenis van den onvruchtbaren vijgeboom, waarin wij gewaarschuwd worden om vruchten voort te brengen, waardig der bekeering, tot welke Hij ons geroepen heeft, vers 6—9. III. Christus' genezing eener kranke vrouw op den sabbatdag, en hoe Hij zich hierin rechtvaardigt, vers 11—17. Eene herhaling van de gelijkenis van het mostaardzaad en den zuurdeesem, vers 18—22. V. Zijn antwoord op de vraag omtrent het getal van hen, die zalig worden, vers 24—30. VI. De minachting, door Hem betoond, voor Herodes' kwaadaardigheid en dreigementen, en het oordeel over Jeruzalem uitgesproken, vers 31—35.

En er waren te dierzelver tijd eenigen tegenwoordig, die Hem boodschapten van de Galileërs, welker bloed Pilatus met hunne offeranden gemengd had. 2. En Jezus antwoordde en zeide tot hen: Meent gij, dat deze Galileërs zondaars zijn geweest boven alle de Galileërs, omdat zij zulks geleden hebben? 3. Ik zeg u; neen zij: maar indien gij u niet bekeert, zoo zult gij allen desgelijks vergaan. 4. Of die achttien, op welke de toren in Siloam viel, en doodde ze; meent gij, dat deze schuldenaars zijn geweest, boven alle menschen die in Jeruzalem wonen? 5. Ik zeg u: neen zij; maar indien gij u niet bekeert, zoo zult gij allen insgelijks vergaan.

Wij hebben hier:

I. De tijding aan Christus gebracht omtrent eenige Galileërs, die onlangs ter dood waren gebracht, *welker bloed Pilatus met hunne offeranden gemengd had*, vers 1. Laat ons nagaan:

1. Wat dit voor eene tragische gebeurtenis geweest is. Het wordt hier kortelijk medegedeeld, en het wordt door geen der geschiedschrijvers uit dien tijd vermeld. Josephus maakt wel melding van het terdood brengen van eenige Samaritanen door Pilatus, die onder aanvoering van een' oproerigen leider zich op luidruchtige wijze naar den berg Gerizim begaven, waar de Samaritaansche tempel was, maar wij kunnen volstrekt niet toegeven, dat dit verhaal identisch is met het verhaal, dat wij hier vinden. Sommigen denken, dat deze Galileërs tot de partij behoorden van Judas Gauloninta, ook Judas de Galileër genoemd, Hand. 5 : 37, die het gezag des keizers niet erkende en weigerde hem schatting te betalen. Of wellicht waren dezen, Galileërs zijnde, door Pilatus slechts verdacht tot die partij te behooren, en werden zij barbaarsch vermoord, omdat zij, die in verbond waren met dien pretendent, buiten zijn bereik waren. De Galileërs, onderdanen zijnde van Herodes, is het waarschijnlijk, dat deze gewelddaad de oorzaak was van den twist tusschen Herodes en Pilatus, waarvan wij lezen in Hoofdst. 23 : 12. Er wordt ons niet gezegd hoe groot hun getal was, wellicht waren het slechts weinigen, op wie Pilatus zeer bijzonder gebeten was (en dat daarom de zaak door Josephus voorbij werd gezien); maar de bijzonderheid, die wèl genoemd wordt, is, dat Pilatus *hun bloed met hunne offeranden gemengd had* in het voorhof van den tempel. Hoewel zij wellicht reden hadden om den toorn van Pilatus te vreezen, wilden zij toch niet onder voorwendsel van die vreeze van Jeruzalem wegblijven, waar zij, volgens de wet, verplicht waren, op te gaan om te offeren. Dr. Lightfoot acht het waarschijnlijk, dat zij zelven hunne offers geslacht hebben (hetgeen geoorloofd was, want zij zeggen, dat het werk der priesters aanving met de sprenging van het bloed), en dat de dienaren van Pilatus hen daar overvielen op het oogenblik, dat zij niet op hunne hoede waren (want de Galileërs waren anders heethoofdige menschen, die meestal goed gewapend waren) en hun bloed met hunne offeranden vermengden, alsof het Gode even aangenaam was. De heiligheid der plaats en der plechtigheid beschermde hen niet tegen de woede van een' onrechtvaardigen rechter, die *God niet vreesde en geen mensch ontzag*. Het altaar, dat een heiligdom en wijkplaats placht te wezen, is nu

eene hinderlaag, eene plaats van gevaar en moord geworden.

2. Waarom het toen, op dien tijd, aan onzen Heere Jezus bericht werd. *a.* Misschien wel bloot als eene nieuwstijding, die Hij, naar zij dachten, reeds gehoord had, en als eene zaak, die zij betreurden en die Hij, naar zij geloofden, ook zou betreuren, want de Galileërs waren Zijne landslieden. Treurige voorvallen moeten door ons opgemerkt worden, en zij moeten ook aan anderen bekend gemaakt worden, opdat zij en wij er onder den indruk van komen, en er een gepast gebruik van maken. *b.* Wellicht was het bestemd als eene bevestiging van hetgeen Christus aan het einde van het vorige hoofdstuk gezegd had betreffende de noodzakelijkheid om ons in tijds met God te verzoenen, eer wij den gerechtsdienaar worden overgeleverd, dat is: aan den dood, en aldus in de gevangenis worden geworpen, wanneer het te laat zal wezen om tot eene overeenkomst te geraken. „Meester", zeggen zij, „hier is weder een voorbeeld van sommige menschen, die plotseling den gerechtsdienaar werden overgeleverd, door den dood werden weggerukt, toen zij dit weinig verwachtten, en daarom is het ons allen wel zeer noodig om bereid te zijn." Het zal ons zeer nuttig zijn om het woord van God te verklaren en het op ons zelven toe te passen, door op de handelingen van Gods voorzienigheid te letten. *c.* Wellicht wilden zij Hem opwekken, om, daar Hij zelf van Galilea was, en een profeet was, die grooten invloed had in dat gewest, een middel te vinden, om den dood dezer Galileërs op Pilatus te wreken. Indien zij zulke gedachten koesterden, dan waren zij ten eenenmale in dwaling, want Christus ging nu op naar Jeruzalem, om overgeleverd te worden in de handen van Pilatus, en om Zijn bloed — niet te laten vermengen met Zijne offerande — maar het zelf als een offer te laten gemaakt worden. *d.* Wellicht werd dit aan Christus bericht om Hem terug te houden van op te gaan naar Jeruzalem, om daar te aanbidden, vers 22, opdat Pilatus Hem niet zou behandelen zooals hij deze Galileërs had behandeld, en van Hem zou zeggen wat hij waarschijnlijk om zijne wreedheid te rechtvaardigen, van deze Galileërs gezegd had, namelijk, dat zij, naar de wijze van Absalom, onder schijn van te komen offeren, een opstand wilden verwekken. Uit vrees nu, dat Pilatus, als hij daar eens mede begon, ook nog verder zou gaan, achten zij het raadzaam, dat Christus hem vooreerst uit den weg zou blijven. *e.* Christus' antwoord geeft te kennen, dat zij Hem dit zeiden met een' boosaardigen, zijdelingschen wenk, dat Pilatus wel onrechtvaardig was in hen te dooden, maar dat zij ongetwijfeld in het verborgen slechte menschen geweest zijn, daar God anders Pilatus niet toegelaten zou hebben om hen zoo barbaarsch om het leven te brengen. Het was zeer hatelijk, want veeleer dan hen als martelaars te erkennen, al zijn zij ook offerende gestorven, en dat zij wellicht om hunne Godsvrucht ter dood zijn gebracht, veronderstellen zij zonder eenigen schijn van bewijs, dat zij boosdoeners waren, en wellicht om geene andere reden, dan omdat zij niet van hunne partij waren, met hen van gevoelen verschilden, of wel de eene of andere twistzaak met hen hadden. Het lot, dat hun bereid was, kon niet slechts een gunstige, maar zelfs eene eervolle meening van hen doen opvatten, doch moet nu volgens hen een rechtvaardig oordeel Gods over hen worden genoemd, hoewel zij toch niet wisten waarvoor.

II. Christus' antwoord op dit bericht, waarin Hij het

1. Steunt door een ander, gelijksoortig verhaal, als voorbeeld hoe de menschen soms plotseling door den dood worden weggenomen. Niet lang geleden is de toren van Siloam gevallen, waarbij achttien personen gedood en onder het puin begraven werden. Dr. Lightfoot vermoedt, dat deze toren nabij het badwater van Siloam, of Bethesda, stond, en dat hij behoorde tot die *zalen* bij het badwater, waar de kranken lagen, die *wachtten op de roering des waters*, Joh. 5 : 3; en dat de gedooden tot dezen hebben behoord, of dat er sommigen onder waren, die zich in dat badwater plachten te reinigen voor den tempeldienst, want het was dicht bij den tempel. Wie zij nu ook waren, het was eene treurige gebeurtenis; maar van zulke ongelukken hooren wij dikwijls, want *gelijk de vogelen, die gevangen worden met den strik, alzoo worden de kinderen der menschen verstrikt ter boozer tijd, wanneer dezelve haastelijk over hen valt*, Pred. 9 : 12. Torens, die tot veiligheid gebouwd zijn, blijken dikwijls der menschen verderf te wezen.

2. Hij waarschuwde Zijne hoorders om van deze en dergelijke gebeurtenissen geen slecht gebruik te maken, er geene aanleiding uit te nemen, om hen, die zwaar lijden, te berispen of te bestraffen, alsof hun zwaar lijden een teeken was, dat zij groote zondaars zijn. *Meent gij, dat deze Galileërs*, die gedood werden, terwijl zij offerden, *zondaars geweest zijn boven al de Galileërs, omdat zij zulks geleden hebben? Ik zeg u, neen zij*, vers 2, 3. Wellicht waren zij, die Hem het gebeurde met de Galileërs mededeelden, Joden, die zich verheugden over alles wat hun stof kon bieden, om booze aanmerkingen te maken op de Galileërs, en daarom gaf Christus, hun, als antwoord hierop, het verhaal van die menschen te Jeruzalem, die zoo ontijdig aan hun einde waren gekomen; want *met wat mate gij meet, zal u wedergemeten worden. Meent gij, dat die achttien*, die hun dood vonden onder het puin van den toren te Siloam, terwijl zij wellicht hunne genezing verwachtten van het badwater van Siloam, *schuldenaars zijn geweest der Goddelijke gerechtigheid, boven alle menschen, die in Jeruzalem wonen? Ik zeg u, neen zij.* Hetzij dit nu vóór of tegen ons is, wij moeten ons aan dien regel houden, dat wij over der menschen zonden niet kunnen oordeelen naar hun lijden in deze wereld; want velen worden in den smeltkroes geworpen, als goud, dat gezuiverd wordt, niet als schuim of kaf, dat verbrand wordt. Daarom moeten wij niet hard zijn in ons oordeel over hen, die meer dan hunne naburen worden beproefd, zooals Jobs vrienden gedaan hebben in

hunne bestraffingen vnn hem, opdat wij geene droefheid toevoegen aan hen die reeds bedroefd zijn, ja, opdat wij niet trouweloos zijn aan het geslacht der rechtvaardigen, Ps. 73 : 15. Als wij willen oordeelen, dan hebben wij genoeg te doen met ons zelven te oordeelen, want wij kunnen ook liefde en haat niet kennen uit hetgeen voor ons aangezicht is, want, *alle ding wedervaart aan allen*, Pred. 9 : 1, 2. Wij zouden dan ook even goed tot de gevolgtrekking kunnen komen, dat de verdrukkers, onder anderen Pilatus, aan wier zijde macht en voorspoed zijn, de grootste heiligen zijn, als dat de verdrukten, en onder anderen deze Galileërs, die allen weenen, en geen' vertrooster hebben, ja zelfs niet in den priester en den Leviet, die het altaar bedienen, de grootste zondaars zijn. Laat ons in dat oordeel over anderen doen, zooals wij wenschen, dat ons gedaan zal worden: *Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.* Matth. 7 : 1.

3. Op deze gebeurtenis grondde Hij eene roeping tot bekeering, aan ieder hunner dit opschrikkend woord toevoegende: *Indien gij u niet bekeert, zoo zult gij allen desgelijks vergaan*, vers 3, 5. *a.* Dit geeft te kennen, dat wij allen verdienen te vergaan, om te komen, zooals zij omgekomen zijn; en indien ons gedaan ware naar onze zonden, naar de ongerechtigheid onzer heilige dingen, dan zou voor lang reeds ons bloed door den rechtvaardigen God vermengd zijn met onze offeranden. *b.* Dat het voor ons allen dus van het hoogste belang is, dat wij ons bekeeren, dat wij leed dragen over hetgeen wij verkeerds gedaan hebben, en het niet weder doen. De oordeelen Gods over anderen zijn luide roepstemmen tot ons om ons te bekeeren. Zie hoe Christus overal van gebruik heeft gemaakt om ons dezen plicht aan het hart te leggen, nl. den plicht der bekeering. *c.* Dat bekeering het middel is om aan *vergaan* te ontkomen, en het is een onfeilbaar middel, *zoo zal de ongerechtigheid niet uw verderf worden,* [1]) maar op geene andere voorwaarden. *d.* Dat, indien wij ons niet bekeeren, wij evenals anderen vóór ons, voorzeker zullen vergaan. Sommigen leggen den nadruk op het woord *desgelijks*, en passen het toe op het verderf, dat over de Joden stond te komen, inzonderheid over die van Jeruzalem, die door de Romeinen verdaan werden ten tijde van hun Paaschfeest, en dus werd hun bloed, evenals van deze Galileërs, vermengd met hunne offeranden, en velen van hen, in Jeruzalem en in andere plaatsen, werden gedood door het neerstorten van muren en gebouwen, die boven hun hoofd nedergestooten werden, zoodat zij stierven evenals zij, die door den val van den toren van Siloam gedood werden. Maar ongetwijfeld ziet het verder, tenzij wij ons bekeeren, zullen wij voor eeuwig omkomen, zooals dezen in deze wereld omgekomen zijn. Dezelfde Jezus, die ons roept om ons te bekeeren, omdat het koninkrijk der hemelen nabij is gekomen, zegt ons, ons te bekeeren, omdat wij anders zullen vergaan, zoodat Hij ons leven en dood heeft voorgesteld, goed en kwaad, en ons voor de keuze daarvan gesteld heeft. *e.* Het omkomen van diegenen in hunne onboetvaardigheid, welke het hardst en strengst waren in hun oordeel over anderen, zal zeer bijzonder verzwarend zijn.

1) Ezech. 18 : 30 naar de Engelsche overzetting.

6. En Hij zeide deze gelijkenis: Een zeker man had eenen vijgeboom, geplant in zijnen wijngaard; en hij kwam, en zocht vrucht daarop, en vond ze niet. 7. En hij zeide tot den wijngaardenier: Zie, ik kom nu drie jaren, zoekende vrucht op dezen vijgeboom, en vind ze niet: houw hem uit; waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde? 8. En hij, antwoordende, zeide tot hem: Heere, laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben; 9. En indien hij vrucht zal voortbrengen, laat hem staan; maar indien niet, zoo zult gij hem namaals uithouwen.

Deze gelijkenis is bedoeld om nadruk te leggen op het woord van waarschuwing, dat er onmiddellijk aan voorafgaat: *Indien gij u niet bekeert, zoo zult gij allen insgelijks vergaan;* tenzij gij uw leven betert, zult gij ten ondergang gedoemd zijn, evenals de onvruchtbare vijgeboom uitgehouwen zal worden, indien hij geene vruchten voortbrengt.

I. Deze gelijkenis betreft in de eerste plaats het volk der Joden. God heeft hen verkoren tot Zijn eigendom, heeft hen gemaakt tot een volk, dat nabij Hem is, Hij gaf hun het voorrecht boven alle andere volken om Hem te kennen en te dienen, en Hij verwachtte van hen in erkentelijkheid hiervoor gehoorzaamheid en plichtsbetrachting, die Hij, als tot Zijne eer en verheerlijking uitloopende, als *vruchten* zou hebben beschouwd. Maar zij hebben Zijne verwachting teleurgesteld; zij hebben hun' plicht niet betracht, zij waren een smaad veeleer dan eene eere voor hunne belijdenis. Hierop heeft Hij het rechtvaardig besluit genomen hen te verlaten, hen af te snijden, hun hunne voorrechten te ontnemen, hen zonder kerk te laten, en hun staat te vernietigen. Maar op Christus' voorbede, evenals van ouds op Mozes' voorbede, heeft Hij hun genadiglijk nog uitstel verleend, den tijd der genade verlengd; het, als het ware, nog een jaar met hen beproefd, door hun apostelen te zenden, hen tot bekeering te roepen, hun in den naam van Christus vergeving aan te bieden op hunne bekeering. In sommigen van hen werd bekeering gewerkt, dezen brachten vrucht voort, en voor hen was alles toen wel. Maar het gros van het volk bleef onboetvaardig en onvruchtbaar, en over hen is onherstelbaar verderf gekomen, ongeveer veertig jaren later zijn zij uitgehouwen en in het vuur geworpen, zooals Johannes de Dooper het hun gezegd had, Matth. 3 : 10, over welk gezegde van hem deze gelijkenis verder uitweidt.

II. Maar zij heeft ongetwijfeld nog eene verdere strekking, en is bedoeld ter opwaking van allen, die in het genot zijn van de voorrechten der zichtbare kerk, opdat zij wèl toe-

zien, dat de neiging van hun' geest en de richting van hun leven beantwoorden aan hunne belijdenis en de gelegenheden en voorrechten, die hun geschonken zijn, want dat is de *vrucht* die vereischt wordt. Merk hier nu op:

1. De voorrechten van dezen vijgeboom. Hij was geplant in een' wijngaard, in beteren grond, en waar er meer zorg voor gedragen, en meer moeite aan besteed werd, dan aan andere vijgeboomen, die gewoonlijk niet in wijngaarden, maar aan den weg groeiden, want de wijngaarden waren voor de wijnstokken. Deze vijgeboom behoorde aan „een zeker man", die er moeite en kosten aan deed. De kerke Gods is Zijn wijngaard, onderscheiden van anderen, en omtuind, Jes. 5 : 1, 2. Wij zijn vijgeboomen, die door onzen doop in dezen wijngaard geplant zijn: wij hebben eene plaats en een' naam in de zichtbare kerk, en dit is ons voorrecht en geluk. Het is eene onderscheidende gunst: Hij heeft met andere volken alzoo niet gedaan.

2. Des eigenaars verwachting er van: *hij kwam, en zocht vrucht daaraan,* en hij had reden haar te verwachten. Hij *zond* niet, maar kwam zelf, waardoor hij zijn verlangen te kennen gaf om vrucht te vinden. Christus is in deze wereld gekomen, *Hij kwam tot de Zijnen,* tot de Joden, vrucht zoekende. De God des hemels eischt en verwacht *vrucht* van hen, die eene plaats hebben in Zijn' wijngaard. Hij heeft Zijn oog op hen, die van het Evangelie genieten, om te zien, of hun leven er mede in overeenstemming is; Hij zoekt naar blijken, dat de middelen der genade, die zij bezitten, hun goed doen, *Bladeren* helpen niet, het roepen van Heere, Heere; *bloesems* zijn niet voldoende — het goed begin, het veel beloven, — er moet *vrucht* zijn. Onze gedachten, woorden en daden moeten in overeenstemming wezen met het Evangelie, met licht en liefde.

3. De teleurstelling in zijne verwachting. Hij *vond ze niet,* in het geheel niet, geene enkele vijg. Het is droevig te denken hoe velen de voorrechten genieten van het Evangelie, en toch niets doen tot eer van God, of om te beantwoorden aan het doel, waarmede Hij hun die voorrechten heeft toevertrouwd; en dit is Hem eene teleurstelling, en voor den Geest Zijner genade eene smart. *a.* Hij klaagt hier over bij den wijngaardenier: Ik kome, *zoekende vrucht* maar ben teleurgesteld — *Ik vind ze niet,* zoekende goede druiven, maar zie, er zijn stinkende druiven, Hij heeft smart van zulk een geslacht. *b.* Hij verzwaart dit nog door twee zaken: — Dat Hij lang had gewacht en toch werd teleurgesteld. Gelijk Hij niet hoog was in zijne verwachtingen — hij verwachtte slechts *vrucht,* niet *veel* vrucht — zoo was Hij ook niet *haastig, Hij kwam drie jaren,* jaar na jaar, dit toepassende op de Joden; Hij kwam in een tijdsbestek vóór de Babylonische gevangenschap, in een ander tijdsbestek daarna. en in nog in een ander tijdsbestek in de prediking van Johannes den Dooper en van Christus zelf. Of het kan eene toespeling wezen op de drie jaren van Christus' openbare bediening, die nu ten einde liepen. Over het algemeen leert het ons, dat het geduld Gods zich uitstrekt tot lankmoedigheid over velen, die het Evangelie hebben, en er geene vruchten van voortbrengen, en van dit geduld wordt een schandelijk misbruik gemaakt, waardoor God tot nog grooter strengheid wordt opgewekt. Hoe vele malen drie jaren is God tot menig onzer gekomen, *zoekende vrucht,* maar heeft *er niet gevonden,* of zoo goed als geen, of erger dan geen. Dat deze vijgeboom niet alleen geene vruchten voortbracht, maar schade deed, hij *besloeg onnuttelijk de aarde;* hij nam de plaats in van een vruchtbaren boom, en was schadelijk voor allen, die er om heen stonden. Zij, die geen *goed* doen, zullen gewoonlijk *kwaad* doen door den invloed van hun slecht voorbeeld; zij bedroeven en ontmoedigen hen, die goed zijn; zij verharden en bemoedigen hen, die slecht zijn. En de schade is des te grooter, en de grond des te meer onnut ingenomen, als het een hooge, breedgetakte boom is, een oude boom, die daar reeds lang stond.

4. Het vonnis, dat er over geveld wordt: *Houw hem uit.* Hij zeide dit tot *den wijngaardenier,* tot Christus, aan wien al het oordeel is overgegeven, aan de leeraren, die in Zijn' naam dat oordeel uit moeten spreken. Niets anders kan voor onvruchtbare boomen worden verwacht, dan dat zij uitgehouwen worden. Gelijk de onvruchtbare wijngaard ontmanteld, open en bloot werd gelegd, Jes. 5 : 5, 6, zoo zullen de onvruchtbare boomen in den wijngaard buiten worden geworpen om te verdorren, Joh. 15 : 6. Hij wordt uitgehouwen door de oordeelen Gods, inzonderheid de geestelijke oordeelen, zooals die over de ongeloovige Joden, Jes. 6 : 9, 10. Hij wordt uitgehouwen door den dood, en in het vuur der hel geworpen, en met reden, want, *waarom beslaat hij ook onnuttelijk de aarde?* Wat reden is er voor om hem zonder eenig nut eene plaats in den wijngaard te geven?

5. De voorbede van den wijngaardenier. Christus is de groote Voorbidder, Hij leeft altijd om voor ons te bidden. Leeraren zijn voorbidders, zij, die den wijngaard verzorgen, moeten er voor bidden; voor hen, tot wie wij onze prediking richten, moeten wij bidden, want wij moeten volharden in het gebed, en in de bediening des woords. Let nu op: *a.* Hetgeen waar hij om bidt, nl. om uitstel: *Heere! laat hem ook dit jaar.* Hij bidt niet: „Heere, laat hij nooit uitgehouwen worden"; maar, „Heere, nu niet." Heere, neem den wijngaardenier niet weg, weerhoud den dauw niet, ruk den boom niet uit." Het is wenschelijk, dat aan een' onvruchtbaren boom nog uitstel wordt verleend. Sommigen hebben nog geene genade om zich te bekeeren; maar het is genade voor hen, dat hun nog tijd gelaten wordt om zich te bekeeren, gelijk het was voor de oude wereld, waaraan 120 jaren toegestaan werden, om zich met God te verzoenen. Wij zijn het verschuldigd aan Christus, den grooten Voorbidder, dat onvruchtbare boomen niet onmiddelijk uitgehouwen worden, zonder Zijn tusschenbeiden treden ware na de zonde van Adam de geheele wereld uitgehouwen; maar Hij zeide: *Heere,*

laat haar; en Hij is het, die alles in wezen houdt. Wij worden aangemoedigd om God te bidden om een genaderijk uitstel voor onvruchtbare vijgeboomen: „Heere, laat hen, verleng hun proeftijd nog, verdraag hen nog eene wijle, en wacht om genadig te zijn!" Zoo behooren wij in de bres te staan om den toorn af te wenden. Zulk een genadig uitstel is echter maar voor een' tijd: *Laat hem ook nog dit jaar,* een korten tijd, maar een voldoenden proeftijd. Als God lang geduld en verdragen heeft, dan kunnen wij hopen, dat Hij nog een weinig langer geduld zal hebben; maar wij kunnen niet verwachten, dat Hij altijd zal dulden en verdragen. *Uitstel* kan door het gebed van anderen voor ons verkregen worden, maar geene kwijtschelding, daartoe is ons eigen geloof noodig, onze bekeering en ons gebed, zonder dezen, geene vergeving. *b.* Hoe hij belooft dit uitstel te zullen benuttigen, als het verkregen is: *totdat ik om hem gegraven en mest zal gelegd hebben.* Ons gebed moet over het algemeen gesteund worden door onze pogingen. De wijngaardenier schijnt te zeggen: „Heere, wellicht ben ik te kort gekomen in hetgeen ik er voor te doen had, maar laat hem nog dit jaar, en dan zal ik meer doen om hem vruchtbaar te maken." Aldus moeten wij in al onze gebeden vragen om Gods genade, met een nederig voornemen en besluit om onzen plicht te doen, want anders spotten wij met God, en toonen, dat wij de genade, waarom wij bidden, niet recht waardeeren. Wij moeten, inzonderheid als wij God bidden om genade voor ons zelven of anderen, ons gebed laten volgen door naarstigheid in het gebruik van de middelen der genade. De wijngaardenier belooft *het zijne* te doen, en daarin leert hij evangeliedienaars *het hunne* te doen. Hij zal om den boom graven en er mest om leggen. Onvruchtbare Christenen moeten wakker geschud worden door den schrik des Heeren, de verschrikkingen der wet, waardoor het braakland gebraakt wordt, en daarna moeten zij aangemoedigd worden door de beloften des Evangelies, die verwarmen en vet maken, zooals mest den boom. Beide methodes moeten beproefd worden, de eene is eene toebereiding voor de andere. *c.* Hoe hij de zaak nu laat: „Laat ons beproeven en zien wat wij in één jaar nog kunnen doen, en, zoo hij dan vrucht draagt, laat hem staan, vers 9. Het is mogelijk, ja meer, er is hoop, dat hij nog vruchtbaar zal worden". In die hoop zal de eigenaar er nog geduld mede hebben, en de wijngaardenier zal er zich moeite mede geven, en, indien het den gewenschten uitslag heeft, zullen beiden er zich in verblijden, dat hij niet uitgehouwen werd. De woorden: „laat hem staan" zijn niet in den oorspronkelijken tekst; de uitdrukking is kort, afgebroken als het ware: „Indien hij vrucht zal voortbrengen"! — vul den zin aan naar uw goedvinden, zoodat hij uitdrukt hoe zeer eigenaar en wijngaardenier verblijd zullen zijn. Indien hij vrucht voortbrengt, zal er oorzaak zijn tot vreugde, tot verheuging; want dan hebben wij wat wij wenschten. Maar het kan niet beter uitgedrukt worden dan zooals wij het doen door het woord *wel* [1]). Als onvruchtbare belijders van den Godsdienst na lang onvruchtbaar geweest te zijn zich bekeeren en vruchten voortbrengen, dan zullen zij bevinden, dat alles *wel* is. God zal verblijd zijn, want Hij zal geprezen en verheerlijkt worden; des leeraars handen zullen gesterkt worden, en zulke boetvaardigen zullen thans blijdschap hebben, en weldra hunne kroon ontvangen. Ja meer, er zal blijdschap over wezen in den hemel; de aarde zal niet langer onnut worden beslagen, maar verbeterd zijn, de wijngaard verfraaid en de goede boomen er in in beteren toestand gebracht worden. Wat den boom zelf betreft, het is er wel mede; niet alleen zal hij niet uitgehouwen worden; maar zegen van God ontvangen, Hebr. 6 : 7. Hij zal gereinigd worden en meer vrucht dragen, Joh. 15 : 2, want de Vader is de Landman, die hem verzorgt; en ten laatste zal hij van den wijngaard op aarde overgeplant worden in het paradijs hier Boven.

Maar Hij laat er op volgen: *Indien niet, zoo zult gij hem namaals uithouwen.* Merk hier op: Dat God, hoewel Hij onvruchtbare belijders lang verdraagt, hen toch niet altijd zal verdragen; Zijn geduld zal een einde nemen, en zoo het misbruikt wordt, zal het plaats geven aan den toorn, die geen einde neemt. Onvruchtbare boomen zullen ten laatste voorzeker uitgehouwen en in het vuur worden geworpen. Hoe langer God gewacht heeft, en hoe meer Hij aan hen ten koste gelegd heeft, hoe grooter hun verderf zal zijn. Uitgehouwen te worden *daarna,* na al deze verwachtingen er van die gesprekken er over, die zorge er voor, dat zal treurig wezen, voorwaar! en het oordeel zal er door verzwaard worden. Het uithouwen is wel een werk, dat gedaan zal worden, maar het is geen werk, waarin God behagen schept; want let hier op: de eigenaar zeide tot den wijngaardenier: *Houw hem uit, want hij beslaat onnuttelijk de aarde.* „Neen", zegt de wijngaardenier, „indien dit ten laatste geschieden moet, *gij* zult hem uithouwen; laat mijne hand daar niet in wezen". Zij, die thans voorbede doen voor onvruchtbare boomen, en aan hen arbeiden, zullen, als die boomen onvruchtbaar blijven, te vreden zijn om ze uitgehouwen te zien, en zullen dan ook geen woord meer ten hunnen gunste hebben te zeggen. Hunne beste vrienden zullen berusten in het rechtvaardig oordeel Gods, ja meer, tendage, dat het geopenbaard zal worden, zullen zij het toejuichen en loven, Openb. 15 : 3, 4.

10. En Hij leerde op den sabbat in eene der synagogen, 11. En zie, er was eene vrouw, die eenen geest der krankheid achttien jaren lang gehad had, en zij was samengebogen, en kon zich ganschelijk niet oprichten. 12. En Jezus, haar ziende, riep haar tot zich, en zeide tot haar: Vrouw, gij zijt verlost van uwe krankheid. 13. En Hij leide de handen op haar; en zij werd terstond weder recht, en verheerlijkte God. 14. En de overste der synagoge, kwalijk

1) In de Engelsche vertaling van den tekst.

nemende dat Jezus op den sabbat genezen had, antwoordde en zeide tot de schare: Er zijn zes dagen, in welke men moet werken; komt dan op deze en laat u genezen, en niet op den dag des sabbats. 15. De Heere dan antwoordde hem en zeide: Gij geveinsde, maakt niet een iegelijk van u op den sabbat zijnen os of ezel van de kribbe los, en leidt hem henen om te drinken? 16. En deze, die eene dochter Abrahams is, welke de satan, zie, nu achttien jaren gebonden had, moest die niet losgemaakt worden van dezen band, op den dag des sabbats? 17. En als Hij dit zeide, werden zij allen beschaamd, die zich tegen Hem stelden; en al de schare verblijdde zich over alle de heerlijke dingen, die van Hem geschiedden.

Hier is:

I. De wonderdadige genezing van eene vrouw, die gedurende langen tijd onder een geest der krankheid geweest was. Onze Heere Jezus bracht Zijne sabbatten door in de synagogen, vers 10. Wij moeten er eene gewetenszaak van maken om dit te doen, als wij er de gelegenheid toe hebben, en niet denken, dat wij den sabbat evengoed te huis met het lezen van een goed boek kunnen doorbrengen, want de Godsdienstige samenkomsten zijn eene Goddelijk instelling, waarvoor wij moeten getuigen, al is het dan ook slechts met twee of drie. En als Hij op den sabbatdag in de synagoge was, leerde Hij aldaar — *ên didaskoon.* Het geeft eene voortdurende handeling te kennen: *Hij leerde het volk nog wetenschap.* Als Hij leerde, was Hij in Zijn element. Om nu de leer, die Hij predikte te bevestigen, en haar aan te bevelen als getrouw en alle aanneming waardig, heeft Hij een wonder gewrocht, een wonder van barmhartigheid.

1. Het voorwerp van barmhartigheid, dat zich voordeed, was eene vrouw in de synagoge, *die een geest der krankheid achttien jaren lang gehad had,* vers 11. Zij had eene krankheid, die een booze geest, onder de toelating Gods, over haar gebracht had, en van zulk een aard was, dat zij door sterke stuiptrekkingen saamgebogen was en zich ganschelijk niet kon oprichten. Daar zij nu gedurende zoo langen tijd in dien toestand was, was hare ziekte ongeneeslijk; zij kon niet recht op staan, niet de houding hebben, die als der menschen eere boven het dier geacht wordt. Hoewel zij nu die krankheid had, die haar misvormde, en haar een ellendig voorkomen gaf, en terwijl, naar men mag veronderstellen, alle beweging pijnlijk voor haar geweest moest zijn, is zij op den sabbatdag toch naar de synagoge gegaan. Zelfs lichaamskrankheid, of zij moet zeer hevig zijn, moet ons niet afhouden van den openlijken eeredienst op den sabbat, want God kan ons boven onze verwachting helpen.

2. Het aanbod van genezing aan iemand, die haar niet zocht, toont de voorkomende barmhartigheid en genade van Christus. *Jezus, haar ziende, riep haar tot zich,* vers 12. Het blijkt niet, dat zij zich tot Hem had gewend, of eenigerlei verwachting van Hem had; maar *vóór zij riep, antwoordde Hij.* Zij kwam, om door Hem *onderwezen* te worden, iets goeds te ontvangen voor hare ziel, en toen gaf Christus haar deze verlichting van hare lichaamskrankheid. Zij, wier eerste en voornaamste zorge is voor hunne ziel, zorgen aldus ook op de beste wijze voor hun lichaam, want de andere dingen *zullen hun toegeworpen worden.* In Zijn Evangelie roept en noodigt Christus diegenen om tot Hem te komen om genezing, die onder geestelijke krankheden lijden, en indien Hij ons roept, dan zal Hij ons ongetwijfeld ook helpen, als wij tot Hem komen.

3. De genezing, die onmiddelijk krachtig en afdoend gewrocht werd, toont Zijne almachtige kracht. *Hij leide de handen op haar,* en zeide: *Vrouw! gij zijt verlost van uwe krankheid.* Hoewel gij er zoo lang onder geleden hebt, zijt gij er nu ten laatste van ontheven. Laten diegenen niet wanhopen, wier krankheid verouderd, en als ingeworteld is, die gedurende zeer langen tijd er onder beproefd werden. God kan hen ten laatste verlossen, en daarom, hoewel Hij vertoeft, verbeidt Hem. Hoewel het *een geest der krankheid* was, een booze geest, onder wiens macht zij zich bevond, heeft Christus toch meer macht dan Satan, Hij is sterker. Hoewel zij zich ganschelijk niet kon oprichten, kon Christus haar toch oprichten, en haar in staat stellen zich op te richten. Zij, die *gebogen* was, werd terstond weder recht, en zoo werd de Schrift vervuld, Ps. 146 : 8. *De Heere richt de gebogenen op.* Deze genezing stelt het werk van Christus' genade voor in de ziel der menschen. *a. In de bekeering van zondaars.* Ongeheiligde harten zijn onder dezen geest der krankheid, zij zijn verwrongen, de vermogens der ziel zijn gansch en al buiten hare plaats en buiten de orde, zij zijn nedergebogen naar de dingen op de aarde. *O curvæ in terram animæ! — Lage zielen, die zich naar de aarde buigen!* Zij kunnen zich ganschelijk niet oprichten tot God en den hemel; de neiging der ziel in haren natuurlijken toestand is in gansch tegenovergestelde richting. Zulke gebogene zielen zoeken niet om tot Christus te komen, maar Hij roept ze tot zich, legt haar de hand op van Zijne genade en macht, spreekt een woord van genezing tot haar, waardoor Hij ze verlost van hare krankheid, de ziel recht maakt, haar in orde brengt, haar verheft boven wereldsche bedenkingen, en hare genegenheden hemelwaarts richt. Hoewel de mensch niet recht kan maken wat God krom gemaakt heeft, Pred. 7 : 13, kan de genade van God toch wel recht maken wat door de zonde van den mensch krom is geworden. *b. In de vertroosting der Godvruchtigen.* Velen van Gods kinderen zijn langen tijd onder een geest van krankheid, een geest der gebondenheid. Door overheerschende smart en vreeze zijn hunne zielen nedergebogen en onrustig in hen; zij zijn krom geworden, uitermate zeer nedergebogen, zij gaan den ganschen dag in het zwart, Ps. 38 ; 7. Maar door Zijn' Geest der aanneming verlost Christus hen ter rechter tijd van deze krankheid, en richt hen op.

4. De dadelijke uitwerking van de genezing op de ziel der lijderes, zoowel als op haar lichaam. Zij verheerlijkte God, gaf Hem den lof voor hare genezing, aan wien alle lof toekomt. Als gebogene zielen recht gemaakt worden, zullen zij dit toonen door God te verheerlijken.

II. De ergernis, die hieraan genomen werd door den overste van de synagoge, alsof onze Heere Jezus eene snoode misdaad had begaan in de genezing dezer vrouw. Hij *nam het kwalijk*, omdat het op den sabbatdag was, vers 14. Men zou zoo denken, dat het wonder hem had moeten overtuigen, dat hier een Goddelijk werk der barmhartigheid was geschied, en dat de omstandigheid, dat het de sabbatdag was, die overtuiging niet te niet had kunnen doen; maar welk licht is zoo helder en sterk, dat een geest van dweepzucht en vijandschap tegen Christus en Zijn Evangelie der menschen oogen er niet voor zal toesluiten? Nooit was aan de synagoge, waarvan hij de overste was, zulk eene eere geschied, als die, welke Christus haar nu aangedaan heeft, en toch was die overste verontwaardigd er over. Wèl heeft hij de onbeschaamdheid niet gehad om met Christus te twisten; maar hij zeide tot de schare, zich door hetgeen hij zeide eigenlijk ongunstig uitlatende over Christus: *Er zijn zes dagen, in welke men moet werken; komt dan in dezelve en laat u genezen, en niet op den dag des sabbats.* Zie van hoe weinig gewicht hij de wonderen achtte, die door Christus werden gewrocht, alsof dat zaken waren, die zoo maar van zelf spraken, niets anders dan wat elken dag door kwakzalvers gedaan werd. „Gij kunt komen, en elken dag van de week genezen worden." In zijne oogen waren Christus' genezingen zeer alledaagsche, onbelangrijke zaken. Zie ook hoe hij aan de wet eene veel verdere strekking gaf, dan die er oorspronkelijk mede bedoeld werd, of er door eene juiste uitlegging aan gegeven kon worden, door genezen, of genezen worden door eene aanraking der hand, of het spreken van een woord, tot een *werk* te maken, dat op den sabbatdag *verboden* is. Dit was blijkbaar *het werk Gods*, en heeft God, door ons de verplichting op te leggen om op dien dag niet te werken, zich zelven ook die verplichting opgelegd? Hetzelfde Hebreeuwsche woord *chesid* beteekend *Godvruchtig* en *barmhartig*, om aan te duiden dat werken van barmhartigheid in zekeren zin ook werken der Godsvrucht zijn, 1 Tim. 5 : 4, en dus zeer betamelijk op den sabbatdag.

III. Hoe Christus zich rechtvaardigt in hetgeen Hij gedaan heeft, vers 15: *De Heere dan antwoordde hem*, zooals Hij anderen geantwoord heeft, die met dezelfde vitterijen bij Hem waren aangekomen. *Gij geveinsde.* Christus, die het hart der menschen kent, kan hen wel *geveinsden* noemen, die door ons niet aldus genoemd mogen worden, daar het in ons aanmatiging zou zijn. Wij *moeten* liefderijk oordeelen, en *kunnen* slechts oordeelen naar het uitwendig aanzien. Christus wist, dat hij wezenlijk vijandschap koesterde jegens Hem en Zijn Evangelie, dat hij die vijandschap slechts bemantelde met een' schijn van ijver voor den sabbatdag, en dat hij, toen hij het volk zeide op de *zes dagen* te komen om zich te laten genezen, in werkelijkheid niet wenschte, dat zij ooit genezen zouden worden. Christus kon hem dit hebben gezegd, maar Hij verwaardigde zich met hem te redeneeren over de zaak, en

1. Hij beroept zich op het gewone gebruik onder de Joden, dat nooit door iemand afgekeurd werd, n.l, op den sabbatdag hun vee te drenken. Het vee, dat op stal gehouden werd, werd altijd op den sabbat van de kribbe losgemaakt, en heengeleid om het te laten drinken. Het zou barbaarsch geweest zijn om dit niet te doen; want *de rechtvaardige kent het leven zijner beesten*, zijner beesten, die hem dienen. Het vee op den sabbatdag latende rusten, gelijk de wet gebood, zou het erger geweest zijn dan het te laten werken, als zij het op dien dag lieten vasten, zooals de Ninevieten op hun' vastendag met hun vee gedaan hebben, daar het hun verboden werd om hun vee op dien dag te laten weiden of water te laten drinken, Jona 3 : 7.

2. Hij past dit toe op dit geval, vers 16. „Moet aan den *os* en den *ezel* op den sabbatdag barmhartigheid worden betoond, moet aan de dieren zoo veel tijd en moeite ten koste gelegd worden op elken sabbat, om losgemaakt te worden van de kribbe, en, wellicht langs een' verren weg, heengeleid te worden om te drinken, en dan weder teruggeleid worden, en zal dan niet deze vrouw, door slechts eene aanraking met de hand en één woord sprekens losgemaakt worden van een veel drukkender band, en eene veel grootere smart dan het voor de dieren zou zijn om een dag zonder water te blijven?" Want bedenk: *a. Zij is eene dochter van Abraham*, op de verwantschap met wien gij allen fier zijt; zij is *uwe zuster*, en zal haar dan eene gunst ontzegd worden, die gij aan een' os en een' ezel toestaat door u hiervoor een weinig vrijstelling te verleenen van de veronderstelde strengheid der wet? Zij is *eene dochter Abrahams*, en heeft dus recht op den zegen van den Messias, op het *brood der kinderen*. *b.* Zij is eene, die door Satan *gebonden was*. Hij heeft de hand gehad in hare beproeving, en daarom was het niet slechts eene daad van barmhartigheid jegens deze arme vrouw, maar ook van Godsvrucht, om de macht des duivels te verbreken, *c.* Zij is achttien jaren lang in dien beklagenswaardigen toestand geweest, en daarom moest, nu de gelegenheid er was om haar te verlossen, daar geen dag langer mede gewacht worden, zooals gij gewild hadt, want ieder uwer zou toch eene achttienjarige beproeving wel als lang genoeg beschouwd hebben.

IV. De verschillende uitwerking, die dit had op hen, die Hem hoorden. Hij had genoegzaam bewezen, niet slechts dat het geoorloofd, maar uiterst recht en voegzaam was om deze arme vrouw op den sabbatdag te genezen, en wel openlijk, in de synagoge, opdat allen getuigen zouden zijn van het wonder. Merk nu op:

1. Welk eene beschaming dit was voor de boosaardigheid Zijner vervolgers: *Als Hij dit zeide, werden zij allen beschaamd, die zich tegen Hem stelden*, vers 17. Zij waren tot zwijgen

gebracht, en waren er over geërgerd, dat zij geen woord meer wisten te zeggen. Het was geene beschaming, die tot bekeering leidde, maar veeleer toorn bij hen teweegbracht. Vroeg of laat zullen al de tegenstanders van Christus, van Zijne leer en Zijne wonderen, beschaamd gemaakt worden.

2. Welk eene bevestiging dit was voor het geloof van Zijne vrienden: *al de schare*, die een beter besef had van de dingen, en onpartijdiger oordeelde dan hare oversten, *verblijdde zich over al de heerlijke dingen, die van Hem geschiedden.* De beschaming Zijner vijanden was de blijdschap Zijner volgelingen; de een ergerde zich over het toenemen van Zijn' invloed, de ander juichte er over, De dingen, die Christus deed, waren *heerlijke dingen;* zij waren dit allen, en wij behooren er ons in te verblijden. Al wat tot eer is van Christus, is tot vertroosting van de Christenen.

18. En Hij zeide: Wien is het koninkrijk Gods gelijk, en waarbij zal Ik het vergelijken? 19. Het is gelijk aan een mostaardzaad, hetwelk een mensch genomen en in zijnen hof geworpen heeft; en het wies op, en werd tot eenen grooten boom, en de vogelen des hemels nestelden in zijne takken. 20. En Hij zeide wederom: Waarbij zal Ik het koninkrijk Gods vergelijken? 21. Het is gelijk aan eenen zuurdeesem, welken eene vrouw nam en verborg in drie maten meels, totdat het geheel gezuurd was. 22. En Hij reisde van de eene stad en vlek tot de andere, leerende, en richtende Zijne reis naar Jeruzalem.

Hier is: I. De voortgang van het Evangelie voorzegd in twee gelijkenissen, die wij te voren gehad hebben in Matth. 13 : 31—33. Het koninkrijk van den Mesisas is het koninkrijk Gods, want het bevordert Zijne eere. Dit koninkrijk was nu nog eene verborgenheid, en over het algemeen waren de menschen er nog in duisternis over, verkeerden zij er in dwaling over. Als wij nu iets willen aanduiden of beschrijven aan hen, die er niets van weten, doen wij dit gaarne door gelijkenissen. „Zoo en zoo iemand kent gij niet, maar ik zal u zeggen op wien hij gelijkt". Evenzoo wil Christus hier toonen, waaraan het koninkrijk Gods gelijk is, vers 18. „*Waarbij zal Ik het koninkrijk Gods vergelijken*, vers 20. Het zal geheel anders zijn dan gij denkt, en het zal werken en zijn doel bereiken op eene gansch andere wijze dan gij verwacht."

1. „Gij denkt dat het *groot* zal zijn, en plotseling tot volkomenheid zal geraken, maar gij dwaalt, het is gelijk aan een mostaardzaad, iets heel kleins, dat weinig plaats inneemt, weinig of geen vertooning maakt, en zeer weinig belooft; maar wanneer het in aarde gezaaid is, die er voor geschikt is, dan wordt het tot een' grooten boom", vers 19. Velen zijn wellicht bevooroordeeld geweest tegen het Evangelie en wilden niet tot gehoorzaamheid er aan gebracht worden, omdat deszelfs aanvang zoo gering was. Zij waren gereed van Christus te zeggen: „Zou deze ons kunnen behouden?" En van Zijn Evangelie: „Zou daar ooit iets goeds van kunnen komen?" Nu wil Christus dit vooroordeel wegnemen, door hun te verzekeren, dat hoewel deszelfs begin gering is, deszelfs laatste toch zeer vermeerderd zal worden: zoodat velen zullen komen, *gevlogen als eene wolk*, om in deszelfs takken te nestelen en er veiliger te zijn dan in Nebukadnezars boom, Dan. 4 : 21.

2. „Gij denkt, dat het zich baan zal breken door *uitwendige* middelen, door de natiën te onderwerpen, en legerscharen te overwinnen, maar het zal werken als zuurdeesem, stil en onmerkbaar, zonder eenigerlei kracht of geweld, vers 21. Een weinig zuurdeesem doorzuurt het geheele deeg; zoo zal de leer van Christus op verwonderlijke wijze haren geur in de wereld van het menschdom verspreiden; hierin triomfeert zij, dat de reuk der kennis er van op onverklaarbare wijze openbaar wordt in alle plaatsen, boven hetgeen men verwacht zou hebben, 2 Cor. 2 : 14. Maar gij moet het tijd geven, wacht op den uitslag van de prediking des Evangelies aan de wereld, en gij zult bevinden, dat het wonderen doet, en verandering brengt in de eigenschap van de zielen der menschen. Langzamerhand zal het „geheel gezuurd zijn, zullen zoo velen den geur des Evangelies ontvangen, als er, gelijk het meel voor den zuurdeesem, toe bereid zijn."

II. Wordt Christus' reize naar Jeruzalem vermeld: *Hij reisde van de eene stad en vlek tot de andere, leerende*, vers 22. Hier vinden wij Christus rondtrekkend, maar als een rondtrekkende prediker, reizende naar Jeruzalem, voor het feest der vernieuwing des tempels, dat in den winter gevierd werd, als het reizen bezwarend is; maar desniettemin wilde Hij het werk Zijns Vaders gaan doen, en daarom, welke steden of vlekken er ook op Zijn' weg lagen, overal heeft Hij gepredikt, in de vlekken, of dorpen, zoowel als in de steden. Overal waar Gods voorzienigheid ons heenbrengt, moeten wij er naar streven om al het goed te doen dat wij kunnen.

23. En er zeide een tot Hem: Heere, zijn er ook weinigen, die zalig worden? En Hij zeide tot hen: 24. Strijdt om in te gaan door de enge poort: want velen (zeg Ik u) zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen. 25. Namelijk nadat de heere des huize zal opgestaan zijn, en de deur zal gesloten hebben, en gij zult beginnen buiten te staan, en aan de deur te kloppen, zeggende: Heere, Heere, doe ons open, en hij zal antwoorden en tot u zeggen: Ik ken u niet, van waar gij zijt. 26. Alsdan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben in uwe tegenwoordigheid gegeten en gedronken, en gij hebt in onze straten geleerd. 27. En hij zal zeggen: Ik zeg u, ik ken u niet, van waar gij zijt; wijkt van mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid. 28. Aldaar zal zijn weening en knersing der

tanden; wanneer gij zult zien Abraham, en Izak, en Jakob, en alle de profeten in het koninkrijk Gods, maar ulieden buiten uitgeworpen. 29. En er zullen komen van Oosten en Westen, en van Noorden en Zuiden, en zullen aanzitten in het koninkrijk Gods. 30. En zie, er zijn laatsten, die de eersten zullen zijn; er zijn eersten, die de laatsten zullen zijn.

Wij hebben hier:

I. Eene vraag, die onzen Heere Jezus gedaan werd. Wie het was, die de vraag deed, wordt ons niet medegedeeld, of het een vriend was, of een vijand, want aan beiden heeft Hij groote vrijheid gegeven om Hem te ondervragen, en Hij heeft op de bedoelingen en bedenkingen van hun hart geantwoord. De vraag was: *Zijn er ook weinigen, die zalig worden? — ei oligoi hoi soozomenoi; — indien de zaligen weinigen zijn?* „Meester, ik heb gehoord, dat Gij dit zegt; is het waar?"

1. Het was wellicht eene *vitzuchtige* vraag. Hij stelde haar Hem voor, Hem verzoekende, met de bedoeling Hem een' strik te spannen en Zijner vermaardheid afbreuk te doen. Indien Hij zou zeggen, dat velen zalig worden, zouden zij Hem van loszinnigheid beschuldigen, als iemand, die de zaligheid al te gemakkelijk maakt; indien weinig, zij zouden Hem ten laste leggen al te stijf en enghartig te zijn. De Joodsche leeraren zeiden, dat geheel Israel eene plaats in de toekomende wereld zal hebben, zou Hij dat durven tegenspreken? Zij, die eene verdorvene meening als ingezogen hebben, zijn gansch bereid om die meening tot maatstaf te stellen, waarnaar zij aller menschen denkbeelden beoordeelen; en nergens verraden de menschen meer hunne onwetendheid door, hunne aanmatiging en partijdigheid, dan door hun oordeel over de zaligheid van anderen.

2. Het was wellicht eene vraag der *nieuwsgierigheid.* of der bespiegeling, waarover hij onlangs met zijne metgezellen een twistgesprek heeft gehad, waarna allen overeengekomen waren om er Christus over te raadplegen. Velen zijn meer begeerig te weten wie zalig zal worden en wie niet, dan wat zij moeten doen om zalig te worden. Gewoonlijk vraagt men: „Zou die en die behouden zijn?" Maar het is goed. dat wij behouden kunnen worden zonder dat te weten.

3. Wellicht was het eene vraag der *verwondering.* Hij had opgemerkt hoe streng en stipt de wet van Christus was, en hoe slecht de wereld was, en die twee zaken vergelijkende, roept hij: „Hoe weinigen zijn er, die zalig worden!" Wij hebben reden om ons er over te verwonderen, dat van de velen, tot wie het woord der zaligheid gezonden wordt, er zoo weinigen zijn voor wie het een woord der behoudenis is.

4. Het was wellicht eene *onderzoekende* vraag: „Indien er weinigen zijn, die zalig worden, wat dan?" Welken invloed zou dit hebben op mij?" Het is voor ons allen van groot belang om ons nut te doen met de groote waarheid van het geringe aantal van hen, die zalig worden.

II. Christus' antwoord op deze vraag, dat ons toont welk gebruik wij van deze waarheid moeten maken. Onze Heiland gaf geen direct antwoord op de vraag, want Hij is gekomen om het geweten der menschen voor te lichten, niet om hunne nieuwsgierigheid te bevredigen. Vraag niet: „Hoe velen zullen zalig worden?" Maar, hetzij er velen zijn, of weinigen: „Zal ik een hunner wezen?" Niet: „Wat zal er worden van die of die, en wat zal die man doen?" Maar: „Wat zal ik doen, en wat zal er van mij worden?" In het antwoord van Christus hebben wij te letten op:

1. Eene opwekkende vermaning en aanwijzing: *Strijdt om in te gaan door de enge poort.* Dit wordt gezegd niet tot hem alleen, die de vraag gedaan had, maar tot allen, tot ons; het staat in het meervoud: *Strijdt gijlieden.* Allen, die zalig willen worden, moeten ingaan door de enge poort, moeten eene algemeene verandering ondergaan, eene verandering, die op niets minder neerkomt dan op wedergeboren te worden; en zij moeten zich aan eene strenge tucht onderwerpen. Zij, die door deze enge poort in willen gaan, moeten hiervoor strijden. Het is eene moeielijke zaak om in den hemel te komen, een doel, dat niet zonder veel zorg en moeite bereikt wordt, en waarvoor wij ons hebben te benaarstigen. Wij moeten strijden, worstelen met God in den gebede, worstelen zooals Jakob geworsteld heeft, strijden tegen de zonde en tegen Satan. Wij moeten strijden in iederen plicht van den Godsdienst, strijden met ons eigen hart — *agoonizesthe — in benauwdheid zijn;* strijden, als zij, die om den prijs loopen, ons tot het uiterste toe er voor inspannen.

2. Onderscheidene overwegingen, om aan die vermaning kracht bij te zetten. O dat wij er allen door opgeschrikt en opgewekt mogen worden! Het zijn overwegingen, die wèl kunnen strekken om een antwoord te geven op de vraag: *Zijn er ook weinigen, die zalig worden? a.* Bedenk hoe velen er zijn, die zich wel *eenige* moeite geven om zalig te worden, en toch omkomen, omdat zij zich niet *genoeg* moeite geven, en dan zult gij zeggen, dat *er weinigen zijn, die zalig worden,* en dat het voor ons van het hoogste belang is om te *strijden. Velen zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen;* zij *zoeken,* maar zij *strijden* niet. De reden, waarom sommigen de genade en eere niet verkrijgen, is omdat zij het laten blijven bij een *traag zoeken* van datgene, hetwelk niet zonder *moeizaam streven* bereikt kan worden. Zij willen gaarne gelukkig zijn, en hebben een hoogen dunk van heiligheid, en doen ook wel een paar goede stappen om zoowel gelukkig als heilig te worden. Maar hunne overtuigingen zijn zwak; zij denken niet na over hetgeen zij weten en gelooven, en, bijgevolg, zijn hunne begeerten flauw, en hunne pogingen zwak, en er is kracht noch standvastigheid in hunne voornemens en besluiten, en zoo blijven zij ten achteren, en verliezen den prijs, omdat zij niet voorwaarts streven. Christus verzekert dit op Zijn woord: *Ik zeg* u; en wij kunnen het op Zijn woord gelooven,

want Hij kent zoowel de raadsbesluiten Gods, als het hart van de kinderen der menschen. *b.* Denk aan den dag der onderscheiding, die aanstaande is, en aan de beslissingen van dien dag, en gij zult zeggen, dat *er weinigen zijn, die zalig worden;* en dat het van het uiterste belang voor ons is om te strijden: *De heer des huizes zal opstaan en de deur sluiten,* vers 25. Christus is de Heer des huizes, die kennis zal nemen van allen, die Zijn huis bezoeken en het aanhangen, Hij zal de komenden en gaanden onderzoeken. Nu schijnt het, alsof Hij de deur vrijlaat; maar de dag komt, wanneer Hij zal opstaan en de deur toesluiten. Welke deur? Eene deur van *onderscheiding.* Binnen den tempel der gemeente zijn er thans vleeschelijke belijders, die in den buitensten voorhof aanbidden, en geestelijke belijders, die binnen den voorhang aanbidden. Tusschen deze twee is de deur nu nog open, en zij komen bijeen voor dezelfde uitwendige verrichtingen. Maar, als de Heer des huizes zal opgestaan zijn, dan zal de deur tusschen hen worden gesloten, zoodat zij, die in den buitensten voorhof zijn, buitengesloten kunnen blijven, overgelaten om door de Heidenen te worden vertreden. Openb. 11:2. Wat hun betreft, die vuil zijn, sluit de deur voor hen, en laat hen nog vuil zijn, en zij, die binnen zijn, binnen gehouden worden, opdat zij die heilig zijn, nog geheiligd worden. De deur wordt gesloten om „het kostelijke uit te trekken van het snoode", en opdat de zondaars niet bestaan in de vergadering der rechtvaardigen. Dan zult gij wederkeeren en tusschen hen onderscheiden. Eene deur der *afwijzing en uitsluiting.* De deur der genade is langen tijd voor hen opengebleven, maar zij wilden er niet binnentreden, wilden niets verplicht zijn aan de gunst dier deur; zij hoopten langs een'anderen weg te kunnen binnenklimmen, in den hemel te komen door eigene verdienste, en daarom zal, als de Heer des huizes zal opgestaan zijn, die deur rechtvaardiglijk door Hem worden gesloten; laten zij niet denken er door binnen te gaan, maar nu hunne eigene maatregelen nemen. Zoo heeft God, toen Noach veilig in de ark was, de deur *gesloten,* om allen *buiten te sluiten,* die gesteund en betrouwd hebben op hunne eigene toevluchtsoorden tegen den naderenden vloed. *c.* Bedenk hoe velen, die er zeer gerust op waren, dat zij zalig zullen worden, in den dag der toetsing verworpen zullen worden, zoodat die gerustheid valsch was en hen heeft misleid, en gij zult zeggen, *dat er weinigen zijn, die zalig worden,* en dat het voor ons allen zaak is om te *strijden.* Bedenk hoe verzekerd zij er van waren toegelaten te zullen worden, en hoe ver hunne hoop hen had gevoerd, zelfs tot aan de poorte des hemels. Daár staan zij, en kloppen, kloppen, alsof zij daar volmacht toe hadden, kloppen, alsof zij tot het huis behoorden, zeggende; *„Heere, Heere, doe ons open!* want wij gelooven recht te hebben om binnen te komen, laat ons binnen, laat ons toe onder de zaligen, want wij hebben ons bij hen gevoegd." Velen gaan verloren door hunne ongegronde hoop op den hemel, eene hoop, die zij nooit in twijfel trokken, en die tot de gevolgtrekking komen, dat hun staat recht is, *omdat* zij er nooit aan getwijfeld hebben. Zij noemen Christus *Heere,* alsof zij Zijne dienstknechten waren, ja, ten teeken van hun aandringen, verdubbelen zij den naam, en zeggen: *Heere, Heere.* Zij verlangen thans in te gaan door die deur, welke zij te voren veronachtzaamd hebben, en zouden thans gaarne onder die ernstige Christenen willen komen, die zij te voren hebben veracht. Welken *grond* zij hadden voor hun betrouwen. Laat ons zien, waar zij op pleiten, vers 26. *Ten eerste.* Zij zijn Christus' *gasten* geweest, hadden vertrouwelijken omgang met Hem gehad, en gedeeld in Zijne gunsten. *Wij hebben in Uwe tegenwoordigheid gegeten en gedronken,* aan Uwe tafel. Judas heeft brood gegeten met Christus, heeft met Hem de hand in den schotel ingedoopt. Onder den dekmantel hunner uitwendige belijdenis ontvangen de geveinsden het Avondmaal des Heeren, en hierin deelen zij in het brood der kinderen, alsof zij kinderen waren. *Ten tweede.* Zij zijn Christus' *hoorders* geweest, hebben onderwijs van Hem ontvangen, waren wèl bekend met Zijne leer en Zijne wet: *„Gij hebt in onze straten geleerd* — eene onderscheidende gunst, die aan weinigen was te beurt gevallen, en voorzeker als een onderpand mocht beschouwd worden van onderscheidende gunst voor nu; immers: Zoudt Gij ons wèl onderwijzen, maar niet zalig maken?" Hoe hun vertrouwen bedrogen zal uitkomen, en al hunne pleitgronden als beuzelachtig verworpen zullen worden. Christus zal tot hen zeggen; *Ik ken u niet, vanwaar gij zijt,* vers 25. En wederom, vers 27, *Ik zeg u, Ik ken u niet, wijkt van Mij.* Hij ontkent de waarheid niet van hetgeen waarop zij pleiten; zij *hadden* in Zijne tegenwoordigheid gegeten en gedronken; maar niet zoodra hadden zij van Zijn brood gegeten, of zij hebben de verzenen tegen Hem verheven. Hij *had* in hunne straten geleerd, maar zij hebben Zijn onderwijs versmaad, en wilden er zich niet aan onderwerpen. Daarom is het, dat Hij:

Ten eerste hen verloochent: „Ik ken u niet; gij behoort niet tot Mijn gezin." *De Heere kent degenen, die Zijne zijn,* maar die dit niet zijn, kent Hij niet; Hij heeft niets met hen van doen. *Ik ken u niet van waar gij zijt.* Gij behoort Mij niet, gij zijt niet van Boven, gij zijt geene spruiten van Mijn huis, geene ranken van Mijn' wijnstok.

Ten tweede. Hij *bant* hen: *wijkt van Mij.* Het is de hel der hel om van Christus te wijken, het hoofdbestanddeel in de rampzaligheid der verdoemden. „Gaat weg van Mijne deur, hier is niets voor u, neen, niet eens een droppel water."

Ten derde. Hij beschrijft hunne hoedanigheid, die de reden is van dit vonnis: *Gij zijt werkers der ongerechtigheid.* Dat is hun verderf, dat zij, onder voorgeven van vroomheid hunne verborgene zonden hebben aangehouden, en des duivels vuile werk hebben gedaan, terwijl zij Christus' livrei droegen. Hoe ontzettend hunne straf zal wezen, vers 28. *Aldaar zal zijn weening en knersing der tanden,* de hoogste graad van smart en toorn. En hetgeen er de oorzaak van is, en er toe bijdraagt, is het ge-

zicht der gelukzaligheid van hen die verlost en behouden zijn: Gij zult de patriarchen en profeten in het koninkrijk Gods zien, en zelven uitgeworpen zijn. Merk hier op:

Ten eerste. Dat de Oud-Testamentische heiligen in het koninkrijk Gods zijn; dezen hebben nut en voordeel gehad van den Messias, die gestorven zijn vóór Zijne komst, want zij hebben van verre Zijn' dag gezien, en zijn er door vertroost geworden.

Ten tweede. Dat Nieuw-Testamentische zondaren buitengeworpen zullen worden uit het koninkrijk Gods. Dit geeft te kennen, dat zij zich zullen *binnendringen*, vertrouwen zullen toegelaten te worden, maar te vergeefs, zij zullen met schande *buitengeworpen* worden, daar zij part noch deel aan de zaak hebben.

Ten derde. Dat het gezicht op de heerlijkheid der heiligen eene groote verzwaring zal zijn van de rampzaligheid der zondaren; zij zullen in zoo verre het koninkrijk Gods zien, dat zij er de profeten in zullen zien, die zij gehaat en veracht hebben, en zich zelven, hoewel zij er zich zoo zeker van waanden, *uitgeworpen.* Dat is het, waarover zij knarsetanden, Ps. 112 : 10. *d.* Bedenk wie het zijn, die zalig zullen worden, niettegenstaande *zij komen van Oosten en Westen, en dat de laatsten de eersten zullen zijn*, vers 29, 30. Uit hetgeen Christus zeide blijkt, dat weinigen zalig zullen worden van hen, van wie dit zoo waarschijnlijk werd geacht, daar zij er zoo goed voor op weg schenen te zijn. Maar toch moet gij niet zeggen, dat het Evangelie dan te vergeefs gepredikt is; want, hoewel Israel niet wordt *vergaderd*, zal Christus toch worden *verheerlijkt.* Uit alle deelen der Heidenwereld zullen er velen komen, die in deze wereld toegelaten zullen worden in het koninkrijk der genade, en in de andere wereld in het koninkrijk der heerlijkheid. Het is dus duidelijk, dat wij, als wij in den hemel komen, velen zullen ontmoeten, die wij niet gedacht hebben dáár te zullen vinden: en velen zullen missen, die wij stellig gedacht hebben er te zullen zien. Zij, die aanzitten in het koninkrijk Gods, zijn dezulken, die zich moeite hebben gegeven om er te komen, want zij kwamen van verre — *van het Oosten en het Westen, van het Noorden en het Zuiden.* Zij zijn door velerlei klimaat heengegaan, hebben zich door vele moeielijkheden en ontmoedigingen een' weg gebaand. Dit toont aan, dat zij, die dat koninkrijk willen binnengaan, moeten *strijden*, zooals de koningin van Sheba, die van de einden der aarde is gekomen, om te hooren de wijsheid van Salomo. Zij, die thans in den dienst van God en Godsdienst *reizen*, zullen weldra in het koninkrijk Gods *nederzitten* om te rusten. Velen, die goed op weg schenen te zijn naar den hemel, zijn achtergebleven; en anderen, die zoo ten achteren schenen te zijn, gansch uit den weg schenen geworpen, zullen den prijs winnen en wegdragen, en daarom is het zaak voor ons te strijden om in te gaan. Laat ons, gelijk Paulus dit begeert voor de Joden, door den ijver der Heidenen tot eene heilige jaloerschheid verwekt worden, Rom. 11 : 14. Zal ik mij door jongeren laten voorbijstreven? Zal ik, die het eerst den loop ben begonnen, en het meest nabij was, den hemel missen, als anderen, voor wie dit zoo veel minder waarschijnlijk scheen, den hemel binnengaan? Indien men er komt door te strijden, waarom *zou ik* dan niet strijden?

31. Te dien dage kwamen er eenige Farizeën, zeggende tot Hem: Ga weg, en vertrek van hier; want Herodes wil U dooden. 32. En Hij zeide tot hen: Gaat henen, en zegt dien vos: Zie, Ik werp duivelen uit, en maak gezond, heden en morgen, en ten derden dage word Ik voleindigd. 33. Doch Ik moet heden, en morgen, en den volgenden dag reizen; want het gebeurt niet, dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem. 34. Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt, en steenigt die tot U gezonden zijn, hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs eene hen hare kiekens onder de vleugelen vergadert; en gijlieden hebt niet gewild. 35. Ziet, uw huis wordt ulieden woest gelaten. En voorwaar Ik zeg u, dat gij Mij niet zult zien, totdat de tijd zal gekomen zijn, als gij zult zeggen: Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren.

Hier is:

I. Een wenk aan Christus betreffende het gevaar dat Hem dreigt van Herodes, nu Hij zich in Galilea, binnen het rechtsgebied van Herodes bevond, vers 31. Eenige Farizeën (want van die secte waren er in het geheele land) kwamen tot Christus, met eene betuiging van vriendschap en bezorgdheid voor Zijne veiligheid, zeggende: *Ga weg, en vertrek van hier, want Herodes wil U dooden*, zooals hij Johannes gedood heeft. Sommigen denken dat deze Farizeën hier volstrekt geen grond voor hadden, dat Herodes zich in dien zin niet had uitgelaten, maar dat zij die leugen hebben verzonnen, om Hem uit Galilea te verdrijven, waar Hij een grooten en toenemenden invloed had, en Hem heen te drijven naar Judea, waar, zooals zij wisten, diegenen waren, die het werkelijk op Zijn leven toelegden. Daar Christus' antwoord echter direct aan Herodes gericht is, schijnt het dat de Farizeën wèl grond hadden voor hetgeen zij zeiden, en dat Herodes verwoed was op Christus, en kwaad tegen Hem beraamde, wegens het eervolle getuigenis, dat Hij van Johannes den Dooper had gegeven, en van de leer der bekeering, die Johannes had gepredikt. Herodes wilde Christus wel gaarne kwijt zijn uit zijn gebied, en Hem niet durvende ter dood brengen, hoopte hij Hem door deze dreigende boodschap weg te schrikken.

II. Hoe Hij de woede van Herodes en ook die der Farizeën heeft getart: Hij vreest noch den een, noch de anderen. *Gaat heen, en zegt dien vos*, vers 32. Door hem *vos* te noemen

duidt Hij zijn waar karakter aan, want hij was listig als een vos, die bekend is voor zijne listen, zijn verraad en laagheid, en zijn rond loeren ver van zijn hol. En hoewel het een zwart, afzichtelijk karakter is, was het voor Christus toch niet onvoegzaam, om hem dit toe te schrijven, en voor Hem was het ook geen overtreden van die wet: *Van den overste uws volks zult gij geen kwaad spreken,* (Hand. 23 : 5 [1]). Want Christus was een Profeet, en profeten zijn altijd vrij in hun spreken, als zij vorsten en grooten bestraffen. Ja Christus was méér dan een profeet, Hij was Koning, Hij was de Koning der koningen, en de grootsten onder de kinderen der menschen zijn Hem verantwoording schuldig, en daarom was het voegzaam voor Hem om dien trotschen koning bij zijn waren naam te noemen; maar hieraan kunnen wij geen voorbeeld nemen. *Gaat heen, en zegt dien vos,* ja, en *ook dezen vos* (want zoo is het in het oorspronkelijke *têi aloopeki tautêi)* „dien Farizeër, wie hij ook zijn moge, die Mij dit in het oor fluistert; laat hij weten, dat *Ik hem niet vrees,* noch acht sla op zijne dreiging.

Want: 1. „Ik weet, dat Ik moet sterven, weldra moet sterven, Ik verwacht het en reken er op; *den derden dag,* dat is: zeer spoedig, Mijne ure is nabij". Het zal ons grootelijks helpen om boven de vreeze des doods te zijn, en de vreeze voor hen, die macht hebben om te dooden, om ons met den dood gemeenzaam te maken, hem te verwachten, er aan te denken, er mede om te gaan, hem aan de deur te zien. „Indien Herodes Mij doodt, zal hij Mij niet verrassen of verschrikken.

2. „Ik weet, dat de dood Mij niet slechts niet schaden zal, maar dat hij tot Mijne verhooging leidt, en daarom zegt hem, dat Ik hem niet vrees; als Ik sterf, *word Ik voleindigd.* Dan zal Ik het moeielijkste van Mijn werk volbracht hebben, Ik zal Mijne taak voltooid hebben, *teleioumai* — Ik zal geheiligd zijn. Van Christus wordt gezegd, dat Hij, toen Hij stierf, zich heeft geheiligd; Hij heeft zich met Zijn eigen bloed geheiligd tot Zijne priesterlijke bediening.

3. „Ik weet, dat hij, noch iemand anders, Mij kan dooden, vóórdat Ik Mijn werk volbracht heb. Gaat heen, en zegt hem, dat Ik zijne onmachtige woede niet tel. *Ik werp duivelen uit en maak gezond, heden en morgen,* dat is: „Nu en nog een korten tijd, in weerwil van hem en van al zijne dreigementen. Ik *moet reizen;* Ik moet Mijne voorgenomene reize voortzetten, en hij heeft de macht niet het Mij te beletten. Ik moet nog het land doorgaan, predikende en genezende, heden, en morgen, en den volgenden dag." Het is goed voor ons om op den tijd, die nog vóór ons is, te zien als op een korten tijd, twee of drie dagen is wellicht het uiterste, opdat wij opgewekt worden om het werk van den dag in deszelfs dag te doen. En het is met betrekking tot de macht en kwaadwilligheid onzer vijanden troostrijk voor ons, dat zij geene macht kunnen hebben om ons te dooden zoolang God nog een werk voor ons te doen heeft. De getuigen werden niet gedood, vóórdat zij hun getuigenis voleindigd hadden.

4. „Ik weet, dat Herodes Mij geen kwaad kan doen, niet slechts, omdat Mijn tijd nog niet is gekomen, maar omdat de bestemde plaats voor Mijn dood Jeruzalem is, dat niet binnen zijn rechtsgebied ligt. Het gebeurt niet, dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem, dat is: elders dan te Jeruzalem. Als een *ware profeet,* ter dood gebracht werd, werd hij vervolgd als een *valsche profeet.* Nu heeft niemand het ondernomen profeten gerechtelijk te vervolgen en te oordeelen, dan het groote sanhedrin, dat steeds te Jeruzalem zetelde; het was eene zaak, waarvan de lagere gerechtshoven geene kennis namen, en dus, als een profeet gedood zal worden, moet het te Jeruzalem zijn.

III. Zijne klage over Jeruzalem, en Zijne aankondiging des toorns over deze stad, vers 34, 35. Dit hebben wij gehad in Matthéüs 23 : 37—39. Wellicht is dit niet in Galilea gezegd, maar de evangelist, die de bedoeling niet had om het op de rechte plaats aan te halen, lascht het hier in bij gelegenheid, dat Christus zeide, dat Hij te Jeruzalem ter dood gebracht zal worden.

De goddeloosheid van personen en plaatsen, die in hoogere mate dan anderen belijden Godsdienstig te zijn en tot God in betrekking te staan, is zeer bijzonder tergend en grievend voor den Heere Jezus. Hoe aandoenlijk spreekt Hij over de zonde en het verderf dier heilige stad! *Jeruzalem, Jeruzalem!* Zij, die in zeer ruime mate genieten van de middelen der genade, maar er geen goeds uit verkrijgen voor hunne ziel, worden dikwijls er tegen bevooroordeeld. Zij, die naar de profeten niet wilden hooren, noch hen welkom wilden heeten, die hun door God werden gezonden, doodden hen en steenigden hen. Als der menschen bederf niet wordt overwonnen, dan wordt het geprikkeld. Jezus Christus heeft zich bereid getoond, vrijwillig bereid, om arme zielen, die tot Hem komen, te ontvangen, en onder Zijne zorg en hoede te houden, als zij zich tot Hem wenden om bescherming. *Hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen,* met zorg en teederheid, *gelijkerwijs eene hen hare kiekens onder de vleugelen vergadert.* De reden waarom zondaren niet door den Heere Jezus beschermd en verzorgd worden, zooals de kiekens door de hen, is, dat zij het niet willen. *Ik wilde,* heb menigmaal gewild, maar *gijlieden hebt niet gewild.* Christus' gewilligheid verzwaart der zondaren onbereidwilligheid, en maakt, dat hun bloed op hun hoofd komt. Het huis, dat Christus verlaat, wordt *woest gelaten.* De tempel, hoe rijk ook versierd, en druk bezocht, wordt toch woest gelaten, als Christus hem verlaat. Hij laat hem over aan *hen;* zij hadden er een' afgod van gemaakt, laten zij hem nu voor zich houden, Christus zal er niet meer komen. Christus onttrekt zich rechtvaardiglijk aan hen, die Hem van zich wegdrijven. Zij wilden door Hem niet *vergaderd* worden, en daarom zegt Hij: *Gij zult Mij niet meer zien, gij zult Mij niet meer hooren,* zooals Mozes tot Faraö zeide, toen hij hem uit zijne tegenwoordigheid verdreef, Exodus 10 : 28,

1) Naar de Engelsche overzetting.

29. Het oordeel van den grooten dag zal krachtig de ongeloovigen overtuigen, die thans niet overtuigd willen worden: Dan zult gij zeggen: *Gezegend is Hij, die komt*, dat is: Dan zoudt gij blijde wezen om u te bevinden onder hen, die dat zeggen. Waarom wilt gij niet zien, dat Ik de Messias ben vóór het te laat is!"

HOOFDSTUK XIV.

In dit hoofdstuk hebben wij: I de genezing van een waterzuchtig mensch door onzen Heere Jezus op een sabbatdag, en hoe Hij zich hieromtrent rechtvaardigde tegenover hen, die er zich aan hadden geërgerd, dat Hij dit op dien dag gedaan had, vers 1—6. II. Eene les in nederigheid, gegeven aan hen, die naar de hoogste plaatsen stonden, vers 7—11. III. Eene les in barmhartigheid aan hen, die de rijken aan feestmaaltijden onthaalden, en de armen niet spijzigden, vers 12—14. IV. Den voortgang van het Evangelie, voorzegd in de gelijkenis van de genoodigden aan een' feestmaal, beteekenende de verwerping der Joden en van alle anderen, die hun hart op deze wereld hebben gesteld, en de aanneming van de Heidenen, en van alle anderen, die komen, ontledigd van hun eigen-ik, om vervuld te worden van Christus, vers 15—24. V. De groote wet voor het discipelschap, met eene waarschuwing aan allen, die Christus willen volgen, om dit wel beraden te doen, en inzonderheid aan leeraren, vers 25—35.

En het geschiedde, als Hij gekomen was in het huis van een der oversten der Farizeën, op den sabbat, om brood te eten, dat zij Hem waarnamen. 2. En zie, er was een zeker waterzuchtig mensch vóór Hem, 3. En Jezus, antwoordende, zeide tot de wetgeleerden en Farizeën, en sprak: Is het ook geoorloofd op den sabbat gezond te maken? 4. Maar zij zwegen stil. En Hij nam hem, en genas hem, en liet hem gaan. 5. En Hij, hun antwoordende, zeide: Wiens ezel of os van ulieden zal in eenen put vallen, en die hem niet terstond zal uittrekken op den dag des sabbats? 6. En zij konden Hem daarop niet wederantwoorden.

In dit verhaal zien wij:

I. Dat de Zoon des menschen is gekomen, etende en drinkende, gemeenzaam omgaande met allerlei menschen, het gezelschap niet afwijzende van tollenaren, hoewel dezen een' slechten naam hadden, noch van Farizeën, hoewel dezen Hem een kwaad hart toedroegen, maar van beiden vriendelijke uitnoodigingen aannemende, ten einde, zoo mogelijk, aan beiden goed te doen. Hier kwam Hij *in het huis van een' der oversten der Farizeën*, wellicht een overheidspersoon, *op den sabbat, om brood te eten*, vers 1. Zie hoe gunstrijk God voor ons is, dat Hij ons, zelfs op Zijn eigen dag, tijd toestaat voor verkwikking van het lichaam, en hoe zorgzaam wij behoorden te wezen om die vrijheid niet te misbruiken, of haar in losbandigheid te verkeeren. Christus kwam daar om slechts *brood te eten*, de verversching te nemen, die op den sabbat noodzakelijk was. Voor onze maaltijden op den sabbatdag moeten wij zeer zorgvuldig waken tegen alle overdaad. Op sabbatdagen moeten wij doen wat Mozes en Jethro gedaan hebben: *brood eten voor het aangezicht Gods*, Exodus 18 : 12, en, zooals van de eerste Christenen gezegd werd, op den dag des Heeren, eten en drinken als degenen, die wederom moeten bidden, voor wij ons ter ruste begeven, opdat wij daar niet ongeschikt voor zijn.

II. Dat Hij het land doorging goed doende. Overal waar Hij kwam *zocht* Hij naar gelegenheden *om goed te doen*, en heeft Hij niet slechts gebruik gemaakt van die, welke zich als van zelf aan Hem voordeden. Hier nu was *een zeker waterzuchtig mensch vóór Hem*, vers 2. Wij bevinden niet, dat hij uit zich zelven den Heere om genezing vroeg, noch dat zijne vrienden dit deden, maar Christus kwam hem voor met de zegeningen Zijner goedheid, en *eer hij riep*, heeft Hij hem geantwoord. Het is gelukkig om te wezen waar Christus is, *vóór Hem* te zijn, in Zijne tegenwoordigheid, hoewel hij *Hem* niet was *voorgesteld*. Deze man was waterzuchtig, waarschijnlijk in zeer hooge mate, en scheen er hevig door gezwollen. Waarschijnlijk was hij een bloedverwant van den Farizeër, in wiens huis hij nu verbleef, hetgeen meer waarschijnlijk is, dan dat hij een genoodigde gast was aan zijne tafel.

III. Dat Hij het tegenspreken van de zondaren tegen zich heeft verdragen: *Zij namen Hem waar*, vers 1.

1. Het schijnt, dat de Farizeër, die Hem genoodigd had, dit gedaan heeft met het doel om twist met Hem te zoeken. Indien dit zoo was, dan heeft Christus het *geweten*, en toch *ging* Hij, want Hij wist zich opgewassen te zijn tegen de listigsten onder hen, en wist Zijne gangen te richten met het oog op hen, die Hem waarnamen. Zij, die waargenomen worden, moeten zeer voorzichtig zijn. Het is, gelijk Dr. Hammond opmerkt, tegen alle wetten der gastvrijheid om te trachten iets te doen ten nadeele van den gast, dien men genoodigd heeft, want zoo iemand staat dan onder de bescherming van zijn' gastheer. Deze wetgeleerden en Farizeën deden als de vogelaar, die in stilte loert om den vogel in zijn' strik te krijgen, zij zwegen stil, en handelden in stilte. Toen Christus hun vroeg, of zij het geoorloofd achtten om op den sabbatdag gezond te maken (en hierin, wordt gezegd, dat Hij hun geantwoord heeft, want het was een antwoord op hunne gedachten, en gedachten zijn voor Jezus Christus woorden), wilden zij ja noch neen zeggen, want hunne bedoeling was Hem aan te klagen, niet door Hem onderwezen te worden. Zij wilden niet zeggen, dat het geoorloofd was gezond te maken, want hiermede zouden zij zich zelven verhinderen Hem dit als eene misdaad aan te rekenen; en toch was de zaak zoo duidelijk en van zelf sprekend, dat zij zich schaamden te zeggen, dat het niet geoorloofd was. Godvruchtige menschen zijn dikwijls vervolgd geworden omdat zij iets gedaan hebben, dat hunne vervolgers zelven, zoo zij slechts hun geweten toelieten te spreken, niet anders dan als geoorloofd en goed zouden moeten erkennen. Christus heeft menig goed werk gedaan, waarvoor zij naar Hem en naar Zijn' naam steenen hebben geworpen.

IV. Dat Christus zich niet wilde laten verhinderen om goed te doen door den tegenstand en het tegenspreken der zondaren. *Hij nam hem, en genas hem, en liet hem gaan*, vers 4. Wellicht nam Hij hem ter zijde, in een ander vertrek, en genas hem aldaar, omdat Hij noch zich zelven wilde laten uitbazuinen — zóó groot was Zijne nederigheid — noch Zijne tegenstanders wilde prikkelen — zóó groot was Zijne wijsheid, de zachtmoedigheid Zijner wijsheid. Hoewel wij ons door de boosaardigheid onzer vijanden niet moeten laten weerhouden van onzen plicht te doen, moeten wij hem toch op zulk eene wijze trachten te doen als waardoor het minst ergernis of aanstoot wordt gegeven. Of wel, Hij *nam hem*, dat is: Hij *leide de handen* op hem, om hem te genezen; *epilabomenos, complexus — Hij omhelsde hem*, nam hem in zijne armen, hoe gezwollen hij ook was (want waterzuchtigen zijn dit meestal) en gaf hem weder den rechten vorm, de gezonde gestalte. Men zou denken, dat de genezing van waterzucht, evenzeer als van iedere krankheid, langzaam en trapsgewijze zou gaan, maar Christus heeft zelfs *die* krankheid terstond en volkomen genezen. Toen liet Hij hem gaan, opdat de Farizeën hem niet zouden aanvallen, omdat hij genezen was, hoewel hij er zuiver lijdelijk onder geweest is, want aan welke ongerijmdheden zouden menschen als dezen zich niet al schuldig maken?

V. Dat onze Heere Jezus niets gedaan heeft dan hetgeen Hij kon rechtvaardigen ter overtuiging en beschaming van hen, die met Hem twistten, vers 5, 6. Nog steeds antwoordde Hij op hunne gedachten, en legde Hij hun het zwijgen op uit *schaamte*, die te voren stilzwegen uit *listigheid*. Hij deed dit door zich te beroepen op hunne eigene handelwijze, zooals Hij bij dergelijke gelegenheden placht te doen, ten einde hun te toonen, dat zij, door Hem te veroordeelen, zich zelven veroordeelden: *Wiens ezel of os van ulieden zal in een' put vallen en die hem niet terstond zal uittrekken op den dag des sabbats*, terstond, het niet uitstellende tot de sabbat voorbij is, opdat het dier niet omkome? Het is niet zoozeer uit medelijden met het arme schepsel, dat zij dit doen, als wel uit eigenbelang. Het is *hun* os, en *hun ezel*, die geld waard is, waardoor zij zich vrijstelling geven van de wet des sabbats om hem te redden. Dit nu was een blijk hunner geveinsdheid, en dat het niet uit werkelijke achting was voor den sabbat, dat zij het afkeurden, dat Christus op den sabbatdag genas (dat was slechts een voorwendsel), maar in werkelijkheid, omdat zij zich vertoornden over de wonderdadige goede werken, die Christus gedaan heeft, en het bewijs, dat Hij er mede leverde van Zijne Goddelijke zending, en den invloed, dien Hij er door verkreeg op het volk. Velen kunnen zich zeer gemakkelijk uit eigenbelang ontheffen van hetgeen, waarvan zij zich niet kunnen ontheffen, als het moet dienen ter bevordering van de eere Gods en het welzijn hunner broederen. Deze vraag bracht hen tot zwijgen: *Zij konden Hem daarop niet wederantwoorden*, vers 6. Christus zal gerechtvaardigd worden als Hij spreekt, en alle mond zal gestopt worden voor Hem.

7. En Hij zeide tot de genooden eene gelijkenis, aanmerkende hoe zij de vooraanzittingen verkozen; zeggende tot hen: 8. Wanneer gij van iemand ter bruiloft genood zult zijn, zoo zet u niet in de eerste zitplaats; opdat niet misschien een waardiger dan gij van hem genood zij, 9. En hij komende, die u en hem genood heeft, tot u zegge: Geef dezen plaats; en gij alsdan zoudt beginnen met schaamte de laatste plaats te houden. 10. Maar wanneer gij genood zult zijn, ga henen en zet u in de laatste plaats; opdat, wanneer hij komt, die u genood heeft, hij tot u zegge: Vriend, ga hooger op. Alsdan zal het u eere zijn voor degenen die met u aanzitten. 11. Want een iegelijk, die zichzelven verhoogt, zal vernederd worden; en die zichzelven vernedert, zal verhoogd worden. 12. En Hij zeide ook tot dengene, die Hem genood had: Wanneer gij een middagmaal of avondmaal zult houden, zoo roep niet uwe vrienden, noch uwe broeders, noch uwe magen, noch uwe rijke geburen; opdat ook deze u niet te eeniger tijd wedernooden, en u vergelding geschiede. 13. Maar wanneer gij eenen maaltijd zult houden, zoo nood armen, verminkten, kreupelen, blinden; 14. En gij zult zalig zijn, omdat zij niet hebben om u te vergelden; want het zal u vergolden worden in de opstanding der rechtvaardigen.

Onze Heere Jezus geeft ons hier een voorbeeld van een nuttig en stichtelijk gesprek aan tafel, als wij aanzitten met onze vrienden. Wij bevinden, dat, als er niemand aan Zijne tafel was dan Zijne discipelen, die Zijn eigen gezin uitmaakten, Zijne gesprekken met hen tot *nuttige stichting* was, en dat niet alleen, maar ook als Hij zich in het gezelschap van vreemden bevond, ja zelfs met vijanden, die *Hem waarnamen*, nam Hij de gelegenheid waar om het verkeerde in hen te bestraffen, en hen te onderwijzen. Hoewel de goddeloozen nog tegenover Hem waren, heeft Hij toch niet (gelijk David) gezwegen van het goede, Psalm 39 : 2, 3, want in weerwil van hunne terging, was Zijn hart niet heet in Zijn binnenste. Wij moeten niet slechts geene „vuile rede" aan onze tafel toelaten, zoo als die van de *huichelende spotachtige tafelbroeders*, maar wij moeten ons ook niet vergenoegen met gewone, onschuldige gesprekken, daar wij de gelegenheid moeten aangrijpen van Gods goedheid om tot Zijn' lof te spreken, en ook de gewone dingen *geestelijk* voor ons te maken. Dan zouden *de lippen des rechtvaardigen er velen voeden*. Onze Heere Jezus bevond zich onder personen van rang en aanzien, maar toch als een, die zonder aanneming des persoons is.

I. Hij neemt de gelegenheid waar om de

gasten te bestraffen wegens hun streven naar de eerste zitplaatsen, en geeft hun naar aanleiding daarvan eene les in *nederigheid.*

1. Hij bemerkte, hoe deze wetgeleerden en Farizeën de eerste zitplaatsen wilden innemen aan het boveneinde der tafel, vers 7. Hij had die soort van menschen daar reeds in het algemeen van beschuldigd, Hoofdst. 11 : 43. Hier richt Hij die beschuldiging tegen bijzondere personen, want Christus zal ieder het zijne geven. Hij bemerkte, *hoe zij de vooraanzittingen verkozen,* ieder, die binnen kwam, trachtte de beste plaats, die hij kon bemachtigen, in te nemen. Zelfs in de gewone handelingen van het leven is Christus' oog op ons, Hij *aanmerkt* wat wij doen, niet alleen in de Godsdienstige bijeenkomsten, maar aan onze tafels, en maakt er aanmerkingen op.

2. Hij zag, hoe zij, die aldus naar die eerste plaatsen dongen, zich dikwijls bloot stelden aan beschaming, terwijl zij, die bescheiden waren, en zich op de laatste plaatsen nederzetten, er dikwijls achting door wonnen. *a.* Zij, die, bij het binnenkomen, de eerste plaatsen innemen, kunnen soms gedwongen worden die plaatsen te ruimen voor iemand, waardiger dan zij zijn, vers 8, 9. Het moest onze hooge gedachten van ons zelven in toom houden, als wij bedenken, hoe velen er zijn, die waardiger zijn dan wij, niet slechts in wereldlijken rang, maar wegens huune persoonlijke verdiensten en begaafdheden. In stede van er trotsch op te wezen, dat zoo velen ons plaats ruimen, moest het verootmoedigend voor ons zijn, dat er zoo velen zijn, voor wie wij plaats moeten maken. De heer van het feest zal zijne gasten rangschikken, en zal niet toelaten, dat de *waardigste* niet op de plaats is, die hem toekomt, en zal dus de vrijheid nemen, om hem, die deze plaats wederrechtelijk had ingenomen, naar eene lagere plaats te verwijzen. *Geef dezen plaats,* en dat zal eene schande wezen, die voor het geheele gezelschap hem wordt aangedaan, die zich waardiger verbeeldde te zijn dan hij werkelijk was. Hoogmoed zal beschaamd worden, en hoogmoed komt vóór den val. *b.* Zij, die bij het binnenkomen zich vergenoegen met de laatste plaatsen, zullen zeer waarschijnlijk hooger opgevoerd worden, vers 10. *Ga heen, en zet u in de laatste plaats,* in de sterke veronderstelling, dat hij, die u genood heeft, gasten zal hebben, die waardiger zijn dan gij zijt; maar wellicht is dit niet het geval, en dan zal tot u gezegd worden: *Vriend! ga hooger op.* De heer van het feest zal zoo rechtvaardig jegens u wezen om u niet aan het lager einde der tafel te laten, omdat gij zoo bescheiden waart van er u neder te zetten. Het middel om zich *hoog te verheffen* is, *laag te beginnen,* en dit beveelt den mensch aan bij hen, die hem omringen: *Alsdan zal het u eer zijn voor degenen, die met u aanzitten.* Zij zullen zien, dat gij een achtbaar mensch zijt, meer dan zij eerst van u dachten, en uit het duister uwer nederigheid, zal de u aangedane eer des te helderder schitteren. Zij zullen ook zien, dat gij een ootmoedig mensch zijt, dat is de grootste eere. Onze Heiland verwijst hier naar den raad van Salomo, Spreuken 25 : 6, 7, *Sta niet in de plaats der grooten, want het is beter, dat men tot u zegge: Kom hier bovenaan, dan dat men u vernedere.* En Dr. Lightfoot haalt eene gelijkenis aan van een der rabbijnen, die ongeveer aldus luidt: „Drie mannen", zeide hij, „waren tot een feestmaal genoodigd. De een zat het hoogst, want, zeide hij, ik ben een prins; de ander zat in de plaats, die daarop volgde, want, zeide hij, ik ben een wijze; de andere had de laagste plaats, want, zeide hij, ik ben slechts een nederig man. De koning echter liet den nederigen man op de hoogste plaats zitten, en den prins op de laagste."

3. Hij paste dit toe in het algemeen, en wil dat wij allen zullen leeren *niet te trachten naar de hooge dingen,* maar ons te vergenoegen met het geringe, evenals om andere redenen ook om deze, dat hoogmoed en eerzucht schandelijk zijn voor de menschen, want *die zich zelven verhoogt, zal vernederd worden;* terwijl ootmoed en zelfverloochening in werkelijkheid achtbaar zijn: *die zich zelven vernedert, zal verhoogd worden,* vers 11. Wij zien in andere voorbeelden, dat *de hoogmoed des menschen hen zal vernederen,* maar dat *de nederige van geest de eer zal vasthouden;* en *de nederigheid gaat vóór de eer.*

II. Hij neemt de gelegenheid waar om den gastheer te bestraffen, omdat hij zoo vele rijken had genoodigd, die de middelen hadden om in hun eigen huis hun middagmaal te hebben, terwijl hij veeleer de armen had moeten noodigen, of, hetgeen op hetzelfde neerkomt, *deelen had moeten zenden aan hen, voor wie niets bereid was,* en zelf niet in staat waren zich een goed maal eten te verschaffen, Neh. 8 : 11. Onze Heiland leert ons hier dat het beter is om hetgeen wij hebben te gebruiken tot liefdadige doeleinden, daar het dan betere vrucht zal dragen, dan het te gebruiken voor eene rijke, weelderige manier van huishouden.

1. Laat het uwe begeerten niet zijn, om de rijken te onthalen: noodig niet *uwe vrienden, noch uwe broeders, noch uwe magen, noch uwe rijke geburen,* vers 12. Dit is geen *verbod* om de zoodanigen te onthalen, er kunnen gelegenheden voor zijn, het kan goed zijn om vriendschap te onderhouden met bloedverwanten en naburen. Maar: *a.* „Maak dat niet tot uwe gewone wijze van doen, geef daarvoor zoo weinig geld uit als mogelijk is, opdat gij er niet in de onmogelijkheid door wordt gebracht om uw geld beter te besteden, namelijk in aalmoezen. Gij zult bevinden, dat het zeer kostbaar is, en veel moeite veroorzaakt; één maaltijd aan de rijken zou de kosten kunnen bestrijden van vele maaltijden voor de armen. Salomo zegt: *Die den rijke geeft komt zekerlijk tot gebrek,* Spr. 22 : 16. „Geeft", (zegt Plinius, Epist.) „aan uwe vrienden, maar laten het uwe *arme* vrienden zijn, niet aan hen, die u niet noodig hebben." *b.* Wees er niet trotsch op. Velen richten maaltijden aan met geen ander doel dan om vertooning te maken, zooals Ahasveros gedaan heeft, Esther 1 : 3, 4. En zij denken, dat het hun geene eere is, als zij geene personen van hoogen rang aan hunne tafel hebben, en aldus berooven zij hun gezin, om aan hunne grillen te voldoen. *c.* Leg het er niet op toe om in

uwe eigene munt betaald te krijgen". Dat is het wat door onzen Heiland in zulke gastmalen wordt afgekeurd. Gij doet dit gewoonlijk in de hoop van nu ook door hen genoodigd te worden, en aldus zal u dan *vergelding geschieden;* gij zult onthaald worden op dezelfde kostelijke spijzen, als die gij uwe vrienden hebt voorgezet, en dit zal uwe zinnelijkheid en uwe zucht naar weelde voeden, en zoo zult gij er in het einde niets bij winnen.

2. Wees ijverig om de armen te ondersteunen, vers 13, 14: *Wanneer gij een' maaltijd zult houden,* in plaats van u te voorzien met kostbare en zeldzame spijzen, breng op uwe tafel eenvoudig, gezond voedsel, in genoegzamen overvloed, dat niet zoo duur zal zijn, en *noodig armen en verminkten,* menschen, die niets hebben om van te leven, en ook niet in staat zijn om voor hun levensonderhoud te werken. Dezen zijn voorwerpen van barmhartigheid; zij hebben gebrek aan het noodige, geef het hun, en zij zullen het u vergelden met hun gebed; zij zullen uwe spijze loven, die de rijken wellicht zullen minachten. Zij zullen heengaan en God voor u danken, terwijl de rijken heengaan en u wellicht smaden. Zeg niet, dat gij er aldus bij zult verliezen, daar zij u geene vergelding doen kunnen, neen, het is interest voor u, en wel onder de beste waarborgen van betaling, *want het zal u vergolden worden in de opstanding der rechtvaardigen.* Er zal eene opstanding zijn der rechtvaardigen, een toekomende staat der rechtvaardigen. Er is een staat der gelukzaligheid voor hen weggelegd in de andere wereld; en wij kunnen er zeker van zijn, dat der barmhartigen in de opstanding der rechtvaardigen gedacht zal worden, want aalmoezen zijn gerechtigheid. Werken van barmhartigheid kunnen in deze wereld wellicht niet vergolden worden, want de dingen dezer wereld zijn niet de beste dingen, en daarom betaalt God de beste menschen niet met deze dingen; maar zij zullen hun loon geenszins verliezen, zij zullen vergolden worden in de opstanding. Het zal blijken, dat de langste reizen de rijkste winst opleveren, en dat de barmhartigen niets zullen verliezen, maar onuitsprekelijk veel zullen winnen, doordat hun loon uitgesteld is tot aan de opstanding.

15. En als een van degenen, die mede aanzaten, deze dingen hoorde, zeide hij tot Hem: Zalig is hij, die brood eet in het koninkrijk Gods. 16. Maar Hij zeide tot hem: Een zeker mensch bereidde een groot avondmaal, en hij noodde er velen. 17. En hij zond zijnen dienstknecht uit ter ure des avondmaals, om den genooden te zeggen: Komt, want alle dingen zijn nu gereed. 18. En zij begonnen allen zich eendrachtelijk te ontschuldigen. De eerste zeide tot hem: Ik heb een akker gekocht, en het is noodig, dat ik uitga en hem bezie; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd. 19. En een ander zeide: Ik heb vijf juk ossen gekocht, en ik ga henen om die te beproeven; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd. 20. En een ander zeide: Ik heb eene vrouw getrouwd, en daarom kan ik niet komen. 21. En die dienstknecht, wedergekomen zijnde, boodschapte deze dingen zijnen heere. Toen werd de heer des huizes toornig, en zeide tot zijnen dienstknecht: Ga haastelijk uit in de straten en wijken der stad, en breng de armen, en verminkten, en kreupelen, en blinden hier in. 22. En de dienstknecht zeide: Heere, het is geschied gelijk gij mij bevolen hebt, en nog is er plaats. 23. En de heer zeide tot den dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen, en dwing ze in te komen, opdat mijn huis vol worde. 24. Want ik zeg ulieden, dat niemand van die mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.

Hier is nog eene rede van onzen Heiland, waarin Hij den maaltijd, waaraan Hij genoodigd was, geestelijk maakt, hetgeen ook een middel is om onder de gewone handelingen des levens onze gesprekken heilig te doen zijn.

I. De aanleiding tot deze rede werd gegeven door een der aanzittende gasten, die, toen Christus regelen aanwees voor het houden van maaltijden, tot Hem zeide: *Zalig is hij, die brood eet in het koninkrijk Gods,* vers 15, hetgeen, naar sommigen ons zeggen, eene gewone spraakwijze was onder de rabbijnen.

1. Maar met welk doel haalt deze man hier dit gezegde aan? *a.* Wellicht heeft hij, bemerkende, dat Christus eerst de gasten en daarna den heer des huizes bestrafte, en vreezende, dat dit het gezelschap zou ontstemmen, dit gezegd om het gesprek af te leiden. Of: *b.* Vol van bewondering voor de goede regelen van ootmoed en barmhartigheid, die Christus hun thans had gegeven, maar er aan wanhopende om ze in den tegenwoordigen, zeer ontaarden staat van zaken in beoefening te zien gebracht, verlangt hij naar het koninkrijk Gods, waarin deze en andere goede wetten de overhand zullen hebben, en spreekt hij hen *zalig,* die eene plaats in dit koninkrijk zullen hebben. Of: *c.* Christus van de opstanding der rechtvaardigen gesproken hebbende als eene vergelding voor daden van barmhartigheid jegens de armen, stemt hij in met wat Hij gezegd had: „Ja, Heere, zij, die vergelding zullen ontvangen in de opstanding der rechtvaardigen, zullen brood eten in het koninkrijk, en dat is eene grootere vergelding, dan eene tegenuitnoodiging te ontvangen aan de tafel van den aanzienlijkste op aarde". Of: *d.* Bemerkende, dat Christus zwijgt, na de voorafgaande lessen gegeven te hebben, wenschte hij nog verdere gesprekken van Hem uit te lokken, omdat hetgeen Hij reeds gezegd had, hem zoo wonder veel genoegen had gedaan, en hij wist niets, dat Hem meer waarschijnlijk tot spreken zou opwekken, dan de vermelding van het koninkrijk Gods. Zelfs zij, die zelf de gaven niet hebben om een goed gesprek gaande te houden, behooren nu en dan eens een woord te

zeggen om het te ondersteunen en te bevorderen.

9. Wat deze man nu zeide was eene duidelijke en erkende waarheid, en zij werd gepast aangehaald, nu zij aan den maaltijd waren; want wij moeten uit de gewone dingen aanleiding nemen om te denken aan, en te spreken van, die hemelsche en geestelijke dingen, die er in de Schrift mede vergeleken worden, want dat is een der doeleinden, waarvoor wij er gelijkenissen aan ontleenen. En het zal ons goed wezen om, als wij de gaven van Gods voorzienigheid ontvangen, door die gaven heen te zien naar de gaven Zijner genade, de *betere dingen*. Deze gedachte zal zeer ter gelegener tijd wezen, als wij spijze gebruiken ter verkwikking van het lichaam. *Zalig is hij, die brood eet in het koninkrijk Gods. a.* In het koninkrijk der genade, in het koninkrijk van den Messias, dat verwacht werd binnen kort opgericht te zullen worden. *b.* In het koninkrijk der heerlijkheid, bij de opstanding. De zaligheid des hemels is *een eeuwigdurend feest;* zalig zijn zij, die daar zullen aanzitten aan het feestmaal, waarvan zij niet meer opstaan.

II. De gelijkenis, die onze Heere Jezus bij die gelegenheid heeft voorgesteld, vers 16, enz. Christus stemt in met den man in hetgeen hij gezegd heeft: „Het is zeer waar, zalig zijn zij, die deelen zullen in de voorrechten van het koninkrijk van den Messias. Maar wie zijn zij, die van dat voorrecht zullen genieten? Gij, Joden, die er alleen recht op meent te hebben, zult het over het algemeen verwerpen, en de Heidenen zullen er het meest in deelen". Dit toont Hij aan in eene gelijkenis, want, indien Hij dit in duidelijke, eenvoudige woorden had uitgesproken, zouden de Farizeën het niet verdragen hebben. In deze gelijkenis nu kunnen wij opmerken:

1. De vrije genade en goedertierenheid van God, uitblinkende in het Evangelie van Christus. Het blijkt: *a.* In de rijke voorziening, die Hij heeft gemaakt voor arme zielen, voor hunne voeding, hunne verkwikking en hun onderhoud, vers 16. *Een zeker mensch bereidde een groot avondmaal.* Er is in Christus en in de genade van het Evangelie hetgeen *voedsel* en een *feestmaal* is voor de ziel van den mensch, die hare eigene vatbaarheden kent, voor de ziel van een' zondaar, die hare behoefte kent en hare ellende. Het wordt genoemd een *avondmaal,* omdat in die landen de avondmaaltijd de voornaamste was, omdat hij genoten werd, als het werk van den dag was afgeloopen. De openbaring der Evangeliegenade aan de wereld was de avond van den dag der wereld, en de genieting van de volheid dier genade die in den hemel is weggelegd, wordt bewaard, voor den avond van onzen dag. *b.* In de genaderijke uitnoodiging, die ons is gegeven om te komen en in die voorziening te deelen. Hier is: Eene algemeene uitnoodiging: „Hij noodde er velen". Christus heeft het gansche volk der Joden genoodigd, om in de voorrechten en weldaden van Zijn Evangelie te deelen. Er is voorraad genoeg voor allen, die komen; het werd voorzegd als een maaltijd voor alle volken. Jes. 25:6. Gelijk Christus in Zijn Evangelie een goed, rijk huis houdt, zoo houdt Hij ook een open huis. Eene bijzondere kennisgeving; toen de tijd voor het avondmaal nabij was, werd de dienstknecht uitgezonden om hen er aan te herinneren: *Komt, want alle dingen zijn nu gereed.* Toen de Geest werd uitgestort, en de Evangeliekerk was geplant, werden zij, die te voren reeds waren uitgenoodigd, nu meer gedrongen om toch terstond te komen. Alle dingen zijn nu gereed, de volle ontdekking der Evangelie verborgenheid is gedaan; alle inzettingen des Evangelies zijn ingesteld, het gezelschap der Christenen is nu ingelijfd, en, hetgeen de kroon is van alles, de Heilige Geest is nu gegeven. Dit is de roepstem, die thans tot ons komt: *Alle dingen zijn nu gereed: nu is het de welaangename tijd;* het is *nu,* en *was* nog niet lang; het is nu, en *zal niet* lang meer zijn; het is een tijd van genade, die spoedig voorbij zal zijn; daarom *komt nu,* stelt niet uit, neemt de uitnoodiging aan, gelooft, dat gij welkom zult zijn: *Eet, vrienden, drinkt, en wordt dronken, o liefsten.*" Hoogl. 5:1.

2. Het koele onthaal, dat aan de genade des Evangelies te beurt valt. De genoode gasten weigerden te komen. Zij zeiden niet ronduit of botweg, dat zij *niet wilden komen,* maar *zij begonnen allen zich eendrachtelijk te ontschuldigen,* vers 18. Men zou gedacht hebben, dat zij *allen eendrachtelijk* tot een goed avondmaal zouden gekomen zijn, nu zij er zoo vriendelijk toe uitgenoodigd waren: wie zou zulk eene uitnoodiging afwijzen? Maar in tegendeel, allen vonden zij het een of ander voorwendsel om zich van de uitnoodiging af te maken. Dit ziet op het algemeene verzuim der Joodsche natie om zich bij Christus te voegen en de aanbiedingen Zijner genade aan te nemen, alsmede hunne minachting voor de uitnoodiging. Het geeft ook de onwilligheid te kennen van de meeste menschen om aan de roepstem des Evangelies gehoor te geven, Zij schamen zich om voor hunne weigering uit te komen, maar zij wenschen voor verontschuldigd gehouden te worden; zij allen — *ato mias,* — sommigen vullen den zin aan met — *ooras* — *allen terstond.* Zij konden voor de vuist antwoorden, en behoefden er niet over na te denken, behoefden hun antwoord niet vooraf te overleggen; zij behoefden geene verontschuldiging te zoeken. Anderen vullen hem aan met *gnoomês,* zij waren *eenstemmig.* Hier waren twee *koopers,* die zooveel haast hadden om heen te gaan en hun' koop te bezien, dat zij geen tijd konden vinden voor dit avondmaal. De een had *land* gekocht. Hij had *een' akker gekocht,* die hem als een goeden koop was voorgesteld, en hij moet gaan zien, of dit al of niet zoo was; en daarom: *ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.* Zijn hart was zoo gezet op de vergrooting van zijn bezit, dat hij noch beleefd kon zijn jegens zijn' vriend, noch goed kon zijn voor zich zelven, Zij, wier hart vervuld is van de wereld, en die zoo gaarne *huis aan huis trekken, en akker aan akker brengen,* hebben doove ooren voor de noodiging des Evangelies. Maar welk eene beuzelachtige verontschuldiging! Hij zou de bezichtiging van dien akker wel hebben kunnen uitstellen tot

den volgenden dag, en hem dan nog wel op dezelfde plaats en in dezelfden toestand gevonden hebben, waarin hij nu was. Een ander had levende have gekocht voor zijn land; *ik heb vijf juk-ossen gekocht* voor den ploeg, en Ik moet gaan zien of zij geschikt zijn voor mijn doel, en daarom, houd mij ditmaal voor verontschuldigd. De eerste duidt het overmatige *behagen* aan in de wereld, deze de overmatige *zorg* en *bezorgdheid* ten opzichte van de wereld, die de menschen van Christus en Zijne genade afhouden. Beiden geven te kennen eene voorkeur aan het lichaam boven de ziel, aan de dingen des tijds boven die der eeuwigheid. Het is zeer slecht om, als wij geroepen worden tot een' plicht, met verontschuldigingen aan te komen om hem te verzuimen; het is een teeken, dat wèl de overtuiging er is, dat het een plicht is, maar niet de gezindheid om hem te volbrengen. Die dingen, welke hier als verontschuldigingen worden aangevoerd, waren: *a. Kleine dingen*, en van weinig belang. Het zou voegzamer geweest zijn te zeggen: „Ik ben uitgenoodigd om brood te eten in het koninkrijk Gods, en daarom moet ik voor verontschuldigd gehouden worden om den akker, of de ossen, te gaan bezien." *Geoorloofde dingen.* Dingen, die op zich zelf goed en geoorloofd zijn, blijken, als het hart er al te veel op wordt gezet, noodlottige hinderpalen voor den Godsdienst te zijn — *Licitus perimus omnes.* Het is moeielijk, om onze wereldsche zaken zoo in te richten, dat zij ons niet van onze geestelijke belangen afhouden, en dat behoort onze groote zorge te zijn. *b.* Hier was iemand, die *pas getrouwd* was, en zijne vrouw niet kon verlaten, om naar een avondmaal te gaan, neen, zelfs niet voor eene enkele maal, vers 20. *Ik heb eene vrouw getrouwd, en daarom kan ik niet komen.* Hij beweert, dat hij *niet kan*, maar de waarheid is, dat hij *niet wil.* Zoo wenden velen *onbekwaamheid, onmacht*, voor, om de plichten van den Godsdienst te volbrengen, terwijl zij er in werkelijkheid *tegenzin* in hebben. Hij heeft *eene vrouw getrouwd.* Het is waar, den pas gehuwnen werd door de wet toegestaan om in hun eerste huwelijksjaar niet naar den krijg te gaan, Deut. 24 : 5; maar zou dit hem ook vrijstellen om op te gaan tot de feesten des Heeren, die door alle mannen jaarlijks moesten bijgewoond worden? En nog veel minder zal het eene verontschuldiging zijn om tot het evangeliefeest te gaan, waarvan de anderen slechts de typen waren. De genegenheid, die wij onzen bloedverwanten toedragen, blijkt maar al te dikwijls eene hindernis voor onzen plicht jegens God. Adam verontschuldigde zich met: *de vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, overreedde mij te eten;* hier was het: De vrouw *overreedde mij niet te eten.* Hij zou hebben kunnen gaan en zijne vrouw medegenomen hebben, zij zouden beiden welkom geweest zijn.

3. Het bericht, dat den heer van het feest gegeven werd omtrent de beleediging, hem aangedaan door zijne vrienden, die hij genoodigd had, en hem nu toonden, hoe weinig zij hem waardeerden, vers 21. *Dezelve dienstknecht wedergekomen zijnde, boodschapte deze dingen zijn' heere*, zeide hem met verbazing, dat hij waarschijnlijk wel alleen zou blijven voor zijn avondmaal, want de gasten, die genood waren, hadden het nu te druk met hunne zaken, hoewel zij in tijds gewaarschuwd waren, en er hunne bezigheden dus naar hadden kunnen schikken. Hij stelde de zaak niet erger en niet beter voor dan zij was, maar verhaalde nauwkeurig hoe het er mede gelegen was. Evangelieprédikers moeten verslag doen van den uitslag hunner bediening. Zij moeten het nu doen voor den troon der genade. Indien zij zien van den arbeid hunner ziel, moeten zij met dankzegging tot God gaan; indien zij te vergeefs arbeiden, moeten zij tot God gaan met hunne klacht. Zij zullen het hiernamaals doen voor den rechterstoel van Christus; zij zullen als getuigen voorgebracht worden *tegen* hen, die volharden in hun ongeloof en er in omkomen, om te bewijzen, dat zij behoorlijk uitgenoodigd zijn geworden; en *voor* hen, die de uitnoodiging hebben aangenomen: *Zie, mij en de kinderen, die Gij mij hebt gegeven.* De apostel voert dit aan als eene reden, waarom de menschen het oor moeten leenen aan het woord van God, dat hun door Zijne dienstknechten wordt gezonden; *want zij waken voor uwe zielen, als die rekenschap geven zullen*, Hebr. 13 : 17.

4. Des meesters rechtvaardigen toorn over deze beleediging: *Toen werd de heer des huizes toornig*, vers 21. De ondankbaarheid van hen, die op de evangelie-aanbiedingen geen acht slaan, en de smaad, dien zij hierdoor den God des hemels aandoen, verwekken Hem grootelijks tot toorn, en met recht. Misbruikte genade brengt den grootsten toorn te weeg. Het oordeel, dat hij over hen uitsprak, was: *Niemand van die mannen, die genood waren, zal mijn avondmaal smaken.* Dit was gelijk het vonnis, dat over het ondankbare Israel geveld werd, toen zij het schoone, liefelijke land hebben veracht: *God heeft gezworen in Zijn' toorn: Zoo zij in Mijne rust zullen ingaan!* Genade veracht, is genade verbeurd, zooals Ezau's geboorterecht. Zij, die Christus niet willen hebben, als zij Hem *kunnen* hebben, zullen Hem niet hebben, als zij Hem *zouden willen hebben.* Zelfs zij, die genood waren, zullen, als zij de noodiging gering achten, afgewezen worden; als de deur eenmaal gesloten is, zal aan de dwaze maagden de toegang geweigerd worden.

5. Hoe er zorg werd gedragen, dat de tafel voorzien werd van gasten, zoowel als van spijzen. *Ga* — zegt hij tot den dienstknecht — *ga eerst in de straten en wijken der stad*, en noodig, niet de kooplieden, die van pakhuis, of markt terugkeeren, noch de winkeliers, die nu hunne winkels sluiten; zij zullen voor verontschuldigd gehouden willen worden; de een gaat naar zijn kantoor om zijne boeken op te maken, een ander gaat naar de herberg om met een vriend eene flesch wijn te drinken. Maar noodigt hen, die zeer gaarne zullen komen: de armen, en verminkten, en kreupelen, en blinden; de gewone bedelaars." De dienstknecht maakt niet de tegenwerping, dat het eene schande zal zijn voor den meester en zijn huis om zulke gasten aan zijne tafel te hebben, want hij kent zijne

bedoeling, en weldra zijn er zeer veel van zulke gasten in huis gebracht. *Heere, het is geschied, gelijk gij bevolen hebt.* Velen van de Joden zijn toegebracht, niet van de schriftgeleerden en Farizeën, zooals die, met welke Christus thans aanzat, en die er zeker van waren gasten te zullen zijn aan de tafel van den Messias, maar tollenaren en zondaren; dat zijn *de armen en verminkten.* Maar *nog is er plaats* voor meer gasten, en spijze genoeg voor allen. Ga dan, in de tweede plaats, *in de wegen en heggen.* „Ga uit op het land, en vergader de zwervelingen, of hen, die nu in den avond huiswaarts keeren van hun dagwerk op den akker, van het maken van heggen, of het graven van slooten, en *dwing ze in te komen,* niet door geweld van wapenen, maar door kracht van betoog. Spreek ijverig en dringend met hen, want het zal noodig zijn hen er van te overtuigen, dat de uitnoodiging oprecht gemeend is, en geen scherts. Zij zullen bedeesd en bescheiden zijn, zij zullen nauwelijks gelooven, dat zij welkom zullen zijn, dring dus sterk bij hen aan, en ga niet van hen weg, voor gij hen overtuigd en gewonnen hebt." Dit ziet op de *roeping der Heidenen,* tot wie de apostelen zich moesten keeren, als de Joden de aanbieding zouden afslaan, en met hen is de kerk gevuld. Merk hier nu op: *a.* Dat de voorziening, die er in het Evangelie voor kostelijke zielen gemaakt is, blijken zal niet *te vergeefs* te zijn gemaakt; want, zoo sommigen haar verwerpen, anderen zullen haar dankbaar aannemen. Christus vertroost er zich mede, dat hoewel „Israel zich niet zal laten verzamelen, Hij nochtans zal verheerlijkt worden, en *een licht der Heidenen zal zijn*", Jes. 49 : 5, 6. God zal eene kerk in de wereld hebben, hoewel er sommigen uit de kerk gestooten zullen worden, want de ongeloovigheid van den mensch zal het geloof van God niet te niet doen. *b.* Dat zij, die zeer arm en gering zijn in de wereld, aan Christus even welkom zullen wezen als de rijken en aanzienlijken; ja meer, menigmaal is het Evangelie het voorspoedigst geweest onder hen, die arbeiden onder zeer ongunstige omstandigheden, zoo als de *armen,* en lichaamskranken, zoo als de *verminkten* en de *kreupelen* en *blinden.* Christus verwijst hier duidelijk naar hetgeen Hij even te voren gezegd had ter onzer besturing, om *armen, verminkten, kreupelen en blinden* aan onze tafel te noodigen, vers 13. Want de overweging van den steun, die Christus Evangelie geeft aan de armen, moet ons aansporen om liefdelijk en barmhartig jegens hen te zijn. Zijne nederbuigende goedheid jegens hen en Zijn mededoogen met hen moet de onze opwekken. *c.* Dat het Evangelie dikwijls de heerlijkste uitwerking heeft op hen, van wie men dit het minst waarschijnlijk zou geacht hebben, en van wie men niet zou gedacht hebben, dat zij er zich ooit aan zouden onderwerpen. De tollenaren en hoeren zijn vóór de schriftgeleerden en Farizeën ingegaan in het koninkrijk Gods; en zoo zullen de laatsten de eersten zijn, en de eersten de laatsten. Laat ons niet zoo gerust zijn omtrent hen, die het ijverigst schijnen te zijn, en zoo ver gevorderd, en laat ons niet wanhopen aan hen, die zoo weinig verwachting van zich geven. *d.* Dat Christus' dienstknechten zeer vaardig en zeer dringend moeten zijn in hunne uitnoodiging tot den Evangeliemaaltijd: *Ga haastelijk uit,* vers 21; verlies geen tijd, want *alle dingen zijn nu gereed.* Roept hen om *heden* te komen, terwijl het nog heden genaamd wordt, en dwingt ze in te komen, door hen vriendelijk toe te spreken, en hen te trekken met menschenzelen, met touwen der liefde, Niets kan ongerijmder wezen, dan om hieraan een argument te ontleenen voor gewetensdwang in zaken den Godsdienst betreffende: „Gij moet deelnemen aan des Heeren Avondmaal, of gij zult beboet, of gevangen gezet worden, of uwe bezittingen, uw vermogen verliezen." Voorzeker was het niets van dien aard, dat hier met *dwingen* bedoeld wordt, maar wèl wordt liefde en overreding bedoeld, want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleeschelijk. *e.* Hoewel er velen ingebracht zijn om in de voordeelen en weldaden van het Evangelie te deelen, toch is er nog plaats; want de rijkdom van Christus is onnaspeurlijk en onuitputtelijk; er is in Hem genoeg voor allen, en genoeg voor ieder, en het Evangelie sluit niemand uit, dan die zich zelf buitensluit. *f.* Hoewel Christus' huis groot is, zal het toch ook vol zijn; het zal vol zijn, als het getal der uitverkorenen kompleet is, en zoo velen als Hem gegeven zijn, tot Hem gebracht zullen wezen.

25. En vele scharen gingen met Hem: en Hij, zich omkeerende, zeide tot hen: 26. Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijnen vader, en moeder, en vrouw, en kinderen, en broeders en zusters, ja ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn discipel niet zijn. 27. En wie zijn kruis niet draagt, en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn. 28. Want wie van u, willende eenen toren bouwen, zit niet eerst neder en overrekent de kosten, of hij ook heeft hetgeen tot volmaking noodig is? 29. Opdat niet misschien, als hij het fundament gelegd heeft, en niet kan voleindigen, allen die het zien hem beginnen te bespotten. 30. Zeggende: Deze mensch heeft begonnen te bouwen, en heeft niet kunnen voleindigen. 31. Of wat koning, gaande naar den krijg om tegen eenen anderen koning slag te leveren, zit niet eerst neder en beraadslaagt, of Hij machtig is met tien duizend te ontmoeten dengene, die met twintig duizend tegen hem komt? 32. Anders zendt hij gezanten uit, terwijl gene nog verre is, en begeert hetgeen tot vrede dient. 33. Alzoo dan een iegelijk van u, die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan Mijn discipel niet zijn. 34. Het zout is goed; maar indien het zout smakeloos geworden is, waarmede zal het smakelijk gemaakt worden? 35. Het is noch tot het land, noch tot den mesthoop be-

kwaam; men werpt het weg. Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

Zie hoe Christus zich in Zijne leering regelde naar hen, tot wie Hij sprak, en hoe Hij aan een iegelijk zijn deel spijze gaf. Aan de Farizeën predikte Hij ootmoed en barmhartigheid. In deze verzen richt Hij Zijne rede tot de scharen, die naar Hem toestroomden, en zeer ijverig schenen om Hem te volgen; dezen vermaant Hij om de voorwaarden van het discipelschap goed te begrijpen, eer zij het op zich nemen om zich als discipelen te bekennen, en wel te overwegen wat zij doen. Zie hier:

I. Hoe ijverig de menschen waren om Christus te hooren, vers 25. *Vele scharen gingen met Hem;* velen uit liefde, en nog meerderen om bij het gezelschap te zijn, uit nieuwsgierigheid, want, waar velen zijn, zullen meerderen komen. Het was eene gemengde schare, zooals die, welke met Israel uit Egypte ging, en zoo als wij haar altijd kunnen verwachten in de kerk aanwezig te zijn; daarom zal het noodig zijn, dat de leeraren zorgvuldig acht geven om *het kostelijke van het snoode uit te trekken.*

II. Hoe Hij wil, dat zij bedachtzaam zullen wezen in hun' ijver. Zij, die Christus willen volgen, moeten zich op het ergste voorbereiden.

1. Hij zegt hun, wat het ergste is, waarop zij hebben te rekenen, het is zoo tamelijk hetzelfde, als hetgeen Hij vóór hen, en om hunnentwil heeft geleden. Hij neemt aan, dat zij geneigd zijn Zijne discipelen te wezen, ten einde bekwaam gemaakt te worden voor Zijn koninkrijk, en daarin tot bevordering te geraken. Zij verwachtten, dat Hij zou zeggen: „Zoo iemand tot Mij komt, en Mijn discipel wordt, die zal grooten rijkdom en overvloedige eere ontvangen; laat het gerust aan Mij over om hem tot een groot en aanzienlijk man te maken." Maar wat Hij hun zegt is hiervan het volkomen tegenovergestelde. *a.* Zij moeten bereid zijn, datgene te verlaten wat hun zeer dierbaar is, en daarom moeten zij tot Hem komen gansch en al gespeend aan hunne aardsche genietingen, zij moeten daar dood voor wezen, zoodat zij er zich goedsmoeds van kunnen scheiden veeleer dan hun deel aan Christus op te geven, vers 26. Een mensch kan Christus' discipel niet wezen, of hij moet *haten vader en moeder, ja zijn eigen leven.* Hij is niet *oprecht*, hij zal niet *standvastig* en volhardend zijn, tenzij hij Christus meer liefheeft dan iets, wat het ook zij, in deze wereld, en bereid is, om te scheiden van hetgeen hij kan en moet verlaten, hetzij als een *offer*, als Christus door ons scheiden er van verheerlijkt kan worden (zoo was het met de martelaren, die *hun leven niet liefgehad hebben tot den dood toe),* of als eene *verzoeking*, als wij, door er van te scheiden meer bekwaam gemaakt worden, om Christus te dienen. Aldus heeft Abraham zijn vaderland verlaten, en heeft Mozes het hof van Faraö verlaten. Er wordt hier geene melding gemaakt van *huizen en akkers*; de wijsbegeerte zal den mensch leeren om met minachting op deze dingen te zien, maar het Christendom voert hooger op. Ieder goed man bemint zijne bloedverwanten; en toch, als hij een discipel van Christus is, moet hij, vergelijkenderwijs gesproken, hen haten; hij moet hen minder liefhebben dan Christus; zooals van Lea gezegd wordt, dat zij *gehaat* was, omdat Rachel meer bemind was. Niet alsof hun persoon op eenigerlei wijze, of in welke mate het ook zij, gehaat moet worden; maar onze troost en onze voldoening in hen moet als het ware verzwolgen worden door, opgaan in, onze liefde tot Christus, zooals het was met Levi, toen hij *tot zijnen vader zeide: ik zie hem niet,* Deut. 33; 9. Als onze plicht jegens onze ouders in mededinging komt met onzen blijkbaren plicht jegens Christus, dan moeten wij aan Christus de voorkeur geven. Indien wij óf Christus moeten verloochenen, òf uitgebannen, verstooten worden door onze bloedverwanten en vrienden (zooals dit met velen van de eerste Christenen geschied is) dan moeten wij liever hun gezelschap, dan Zijne gunst verliezen. Iedereen heeft zijn *eigen leven* lief, niemand heeft het ooit *gehaat;* maar wij kunnen Christus' discipelen niet zijn, indien wij Hem niet méér liefhebben dan ons zelven; zoodat wij liever ons leven laten verbitteren door wreede slavernij, ja, het ons liever laten ontnemen door een' wreeden dood, dan Christus te onteeren, of van Zijne waarheid en Zijne wegen af te wijken. De ervaring van de genietingen van het *geestelijk leven,* en de geloovige hoop en het vooruitzicht op het *eeuwige leven,* zal deze *harde rede* licht en liefelijk maken. Als vanwege het woord verdrukking en vervolging ontstaan, dan zal het de groote vraag zijn, of wij Christus dan wel onze bloedverwanten en ons eigen leven liever hebben, ja zelfs in dagen van vrede worden wij te dien opzichte dikwijls op de proef gesteld. Zij, die den dienst van Christus afwijzen, de gelegenheden om gemeenschap met Hem te oefenen ongebruikt laten, zich schamen om Hem te belijden uit vrees van hierdoor een' bloedverwant of vriend te mishagen, of een' klant te verliezen, geven reden om te vermoeden, dat zij dien bloedverwant of vriend, of begunstiger meer liefhebben, dan zij Christus liefhebben, *b.* Dat zij gewillig moeten zijn om te dragen wat zeer *zwaar* is, vers 27. *Wie zijn kruis niet draagt* zooals zij, die ter kruisdood veroordeeld waren, in *onderwerping* aan het vonnis, en in *verwachting* van de volvoering er van, en aldus *Mij navolgt* overal waar Ik hem voorga, *die kan Mijn discipel niet zijn*; dat is (zegt Dr. Hammond) hij is niet voor Mij geschikt, en daar Mijn dienst voorzeker vervolging met zich brengt, is die dienst ook niet geschikt voor hem, niet naar zijn' smaak. Hoewel de discipelen van Christus niet allen gekruisigd worden, hebben zij toch allen een kruis te dragen, alsof zij er op moeten rekenen gekruisigd te worden. Zij moeten er mede tevreden zijn in kwaad gerucht te worden gebracht, met smaad en schande te worden beladen, want geen naam is smadelijker dan die van *Furcifer — drager van de galg.* Hij moet zijn kruis dragen en Christus navolgen; dat is: hij moet het dragen in den weg des plichts, als het op dien weg ligt. Hij moet het dragen als Christus hem er

toe roept, en, het dragen met het oog op Christus, en aan Hem bemoediging ontleenen, en leven in de hoop van door Hem beloond te zullen worden.

2. Hij zegt hun, dat zij hierop moeten rekenen, en het dan bij zich zelven wèl moeten overleggen. Daar Hij *jegens ons* zoo *rechtvaardig* is geweest, dat Hij ons duidelijk en onomwonden gezegd heeft welke moeielijkheden het voor ons zal opleveren om Hem te volgen, zoo laten wij zoo *rechtvaardig zijn jegens ons zelven* om de zaak ernstig te overwegen, eer wij het op ons nemen om belijdenis te doen van den Godsdienst. Jozua noodzaakte het volk om wèl te bedenken, wat zij deden, toen zij beloofden den Heere te zullen dienen, Jozua 24 : 19. Het is beter nooit te beginnen, dan niet voort te gaan, eer wij dus beginnen moeten wij wèl bedenken wat het zeggen wil voort te gaan. Dat is op redelijke, verstandige wijze te handelen, en zoo als het mannen betaamt, en zooals wij ook in andere zaken handelen. De zaak van Christus kan een nauwkeurig onderzoek doorstaan. Satan toont het fraaiste en beste, maar verbergt het slechtste, omdat zijn best niet kan opwegen tegen zijn slechtst; maar het best van Christus kan zeer ruimschoots opwegen tegen Zijn slechts. Dit overwegen der zaak is noodig om te kunnen volharden, vooral in tijden van lijden. Onze Heiland toont er hier de noodzakelijkheid van door twee gelijkenissen, de eerste, aantoonende, dat wij *de kosten* moeten overrekenen van onzen Godsdienst, de tweede, dat wij er de *gevaren* van onder de oogen moeten zien. *a.* Als wij het op ons nemen den Godsdienst te belijden, dan zijn wij als iemand, die het onderneemt een' toren te bouwen, en daarom moeten wij *de kosten er van* berekenen, vers 28—30. *Wie van u, willende een' toren bouwen*, of een deftig huis voor zich zelven, *zit niet eerst neder en overrekent de kosten?* En hij moet er aan denken, dat de kosten stellig veel hooger zullen zijn, dan zijne werklieden zeggen. Laat hij die opgaven vergelijken met zijne beurs, opdat hij zich niet belachelijk make, door een' bouw te beginnen, dien hij niet in staat is te voleindigen. Allen, die het op zich nemen belijdenis te doen van den Godsdienst, ondernemen *een toren te bouwen*, niet zooals de toren van Babel, in tegenstand van den hemel, en die daarom onvoleindigd is gebleven, maar in gehoorzaamheid aan den hemel, en daarom ook zijn hoek- of sluitsteen zal hebben. Begin laag, en leg het fondament diep, leg het op de rots, maak het werk solide, en dan, streef hoog, zoo hoog als de hemel. Zij, die voornemens zijn dien toren te bouwen, *moeten nederzitten en de kosten overrekenen*. Laten zij bedenken, wat het hun zal kosten om hunne zonden te dooden, zelfs de hun meest dierbare lusten en begeerlijkheden. Het zal hun te staan komen op een leven van zelfverloochening en waakzaamheid, en een gestadig najagen van heilige plichten. Het kan hun wellicht te staan komen op het verlies van hun goeden naam onder de menschen, van hunne bezitting en hunne vrijheid, en alles wat hun dierbaar is in deze wereld, ja zelfs hun eigen leven. En indien het ons op dit alles te staan komt, wat is dit in vergelijking met wat het aan Christus gekost heeft om de voorrechten en voordeelen van den Godsdienst voor ons te verkrijgen, die tot ons kwamen zonder geld, en zonder prijs? Niets is schandelijker dan met den Godsdienst goed te beginnen, en dan te blijven steken. Iedereen zal met recht met zoo iemand den spot drijven, daar hij uit gebrek aan volharding nu al zijn arbeid en moeite te vergeefs besteed heeft. Wij verliezen dan wat wij gearbeid hebben, 2 Joh : 8; en al wat wij gedaan en geleden hebben is te vergeefs. Gal. 3 : 4. *b.* Als wij het ondernemen om Christus' discipelen te zijn, dan zijn wij als iemand, die uitgaat ten krijg, en dus denken moet aan wat hij hiermede waagt, welke moeielijkheden hij zal hebben te overwinnen, vers 31, 32. Een koning, die aan een naburig vorst den oorlog verklaart, overweegt, of hij bij machte is te overwinnen, en zoo niet, dan zal hij de gedachte aan oorlog laten varen. De toestand van een Christen in deze wereld is een oorlogstoestand. Is niet het leven van den Christen een leven van krijg? Er zijn vele passen op onzen weg, die met het zwaard betwist moeten worden, ja voor iederen voetstap, dien wij doen, moeten wij strijden, zóó rusteloos zijn onze geestelijke vijanden in hun' tegenstand. Wij moeten ook overwegen of wij de verdrukking kunnen verdragen, die een goed krijgsknecht van Jezus Christus moet verwachten, waarop hij moet rekenen, eer wij dienst nemen onder de banier van Christus, of wij in staat zullen zijn, de machten van hel en aarde, die als twintig duizend sterk tegen ons opkomen, het hoofd te kunnen bieden. Het is beter om een zoo goed mogelijk verdrag met de wereld te sluiten, dan voor te geven haar te verzaken, en als dan later verdrukking en vervolging ontstaan, tot haar weder te keeren. De jongeling, die het niet van zich kon verkrijgen om Christus wil afstand te doen van zijne bezittingen, heeft beter gedaan met *bedroefd* van Christus weg te gaan, dan *geveinsd* bij Hem te blijven.

Deze gelijkenis heeft nog eene andere toepassing, en kan beschouwd worden als bedoeld om ons te leeren *spoedig* te beginnen Godsdienstig te zijn, veeleer dan met omzichtigheid te beginnen, en kan hetzelfde beteekenen als Matth. 5 : 25, *Weest haastelijk welgezind jegens uwe wederpartij*. Zij, die volharden in de zonde, voeren krijg tegen God, en dat is de onnatuurlijkste, ongerechtvaardigdste krijg; zij rebelleeren tegen hun' wettigen souverein, wiens regeering zoo volmaakt goed en rechtvaardig is. De hoogmoedigste en vermetelste zondaar is echter niet bestand tegen God, de onevenredigheid van sterkte en macht is veel grooter, dan hier verondersteld wordt te bestaan tusschen tien duizend en twintig duizend. *Tergen wij den Heere? Zijn wij sterker dan Hij?* Gewis niet: wie kent de sterkte Zijns toorns? Uit aanmerking hiervan is het zaak voor ons om vrede met Hem te sluiten. Wij behoeven geene gezanten te zenden om vredesvoorwaarden te vragen; zij zijn ons reeds aangeboden, en zij zijn onverwerpelijk en in de hoogste mate in ons voor-

deel. Laten wij er bekend mede worden, en vrede hebben, doe dit bijtijds, *terwijl hij nog verre is;* want in zulke gevallen is uitstel hoogst gevaarlijk en wordt het sluiten van den vrede er zeer door bemoeielijkt.

Maar hier is de toepassing der gelijkenis, vers 33, hetgeen wij hebben te overwegen, als wij belijdenis willen doen van den Godsdienst. Salomo zegt: *voer oorlog met wijze raadslagen*, Spr. 20 : 18; want die het zwaard trekt, werpt de scheede weg. En evenzoo: doet met wijze raadslagen belijdenis van den Godsdienst, als die weet, dat, tenzij gij alles wat gij hebt verlaat, gij Christus' discipelen niet zijn kunt, dat is: tenzij gij er op rekent alles te moeten verlaten, en er in toestemt, want allen, die Godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden, en moeten toch Godzaliglijk blijven leven.

3. Hij waarschuwt hen tegen afval in hunne gezindheid van den waren Christelijken geest, want dat zou hen gansch onbruikbaar maken, vers 34, 35. *a.* Goede Christenen zijn het zout der aarde, inzonderheid goede leeraren, Matth. 5 : 13. En dit zout is goed, en zeer nuttig. Door hun onderwijs en hun voorbeeld, waarmede zij hunne gesprekken kruiden, weren zij er het bederf van, en zetten zij er levendigheid, geur en smaak aan bij. *b.* Ontaarde Christenen, die, liever dan hetgeen zij hebben in de wereld te verlaten, hunne belijdenis laten varen, en dan natuurlijk vleeschelijk, wereldschgezind, en gansch en al ontbloot worden van eene Christelijke gezindheid, zijn als zout, dat smakeloos is geworden, evenals hetgeen door chemisten het *caput mortuum* genoemd wordt, waaraan al het zout onttrokken is, en dat is het meest onnutte en meest waardelooze ding der wereld, er is geenerlei kracht of goede eigenschap in overgebleven. Het kan nooit meer in goeden toestand komen: *Waarmede zal het smakelijk gemaakt worden?* Gij kunt het niet zouten. Dit duidt aan, dat het uiterst moeielijk, ja schier onmogelijk is, om een' afvallige terecht te brengen, Hebr. 6 : 4—6. Indien het Christendom niet overmogend is, om de menschen van hunne wereldschgezindheid en zinnelijkheid te genezen, indien dat middel te vergeefs beproefd is, dan moet men wel tot de gevolgtrekking komen, dat hun toestand wanhopig is. Het is tot niets nut. Het is niet, gelijk mest, geschikt voor het land, om het te bemesten, en evenmin zal er iets goeds van komen, als men het op den mesthoop laat verrotten; er is niets meer uit te halen. Een belijder van den Godsdienst, wiens gemoed verdorven is, is het lafste schepsel van de wereld. Als hij spreekt van de dingen Gods, waarvan hij wel eenige kennis heeft, dan is het toch zoo onbeholpen, dat niemand er iets aan heeft; het is *eene spreuk in den mond van een' zot.* Het wordt verzaakt; *men werpt het weg*, als iets, waarmede men niets meer te doen wil hebben. Zulke ergernis gevende belijders behooren uitgeworpen te worden uit de kerk, niet alleen omdat zij al de eer en de voorrechten van hun kerklidmaatschap hebben verbeurd, maar omdat er gevaar is, dat anderen door hen worden besmet. Onze Heiland besluit dit met eene opwekking tot allen, om hier wèl op te letten, en er door gewaarschuwd te zijn: *Wie ooren heeft, om te hooren, die hoore.* Kan het vermogen om te hooren wel beter gebruikt worden dan met naar het woord van Christus te hooren, inzonderheid naar de waarschuwing, die Hij ons geeft voor het gevaar van afvallig te worden, en het gevaar dat er voor ons uit onststaat, *als* wij afvallig worden?

HOOFDSTUK XV.

„Slechte zeden", zegt men, „brengen goede wetten voort"; zoo heeft het murmureeren der Farizeën tegen de genade van Christus, en de gunst, die Hij aan tollenaars en zondaars betoonde, gelegenheid gegeven tot eene volledige openbaring van die genade, dan wij anders wellicht gehad zouden hebben, in de drie gelijkenissen, die ons in dit hoofdstuk zijn gegeven, die allen dezelfde strekking hebben, nl. aan te toonen, niet slechts wat God in het Oude Testament heeft gezegd en gezworen: dat Hij geen lust heeft in den dood des zondaars maar daarin, dat hij zich bekeert en leeft. Hier is: 1. De ergernis, die het den Farizeën gaf dat Christus omging en sprak met Heidenen en tollenaren, en dat Hij hun het Evangelie predikte, vers 1, 2. Hoe Hij zich rechtvaardigt door te wijzen op het doel, dat Hij hiermede had, en de goede uitwerking er van in velen van hen, welk doel was: hen tot bekeering te brengen en tot verbetering van hunne levenswijze, daar er toch niets was, dat Gode welbehaaglijker kon zijn, hetgeen Hij aantoont in de gelijkenissen: 1. Van het verloren schaap, dat met groote vreugde te huis werd gebracht, vers 4—7. 2. Van den verloren penning, die met blijdschap teruggevonden werd, 8—10. 3. Van den verloren zoon, die een doorbrenger was geweest, maar terugkeerde naar het huis zijns vaders, en met groote blijdschap werd ontvangen, hoewel zijn oudere broeder, evenals deze schriftgeleerden en Farizeën, er zich aan ergerden, vers 11—32.

En alle tollenaars en de zondaars naderden tot Hem, om Hem te hooren. 2. En de Farizeën en de schriftgeleerden murmureerden, zeggende: Deze ontvangt de zondaars, en eet met hen. 3. En Hij sprak tot hen deze gelijkenis, zeggende: 4. Wat mensch onder u, hebbende honderd schapen, en één van die verliezende, verlaat niet de negen en negentig in de woestijn, en gaat naar het verlorene, totdat hij het vindt? 5. En als hij het gevonden heeft, legt hij het op zijne schouders, verblijd zijnde; 6. En te huis komende, roept hij de vrienden en de geburen samen, zeggende tot hen: Weest blijde met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was. 7. Ik zeg ulieden, dat er alzoo blijdschap zal zijn in den hemel over éénen zondaar, die zich bekeert, meer dan over negen en negentig rechtvaardigen, die de bekeering niet van noode hebben. 8. Of, wat vrouw, hebbende tien penningen, indien zij éénen penning verliest, ontsteekt niet eene kaars, en keert het huis met bezemen, en zoekt naarstiglijk, totdat zij dien vindt? 9. En als zij dien gevonden heeft, roept zij de vriendinnen en de geburinnen samen, zeggende: Weest blijde met mij, want ik heb den penning gevonden,

dien ik verloren had. 10. Alzoo (zeg Ik ulieden) is er blijdschap voor de engelen Gods over éénen zonder, die zich bekeert.

Hier is:

I. De ijver van de tollenaars en zondaars om Christus' prediking te hooren. Vele scharen van Joden gingen met Hem, Hoofdst. 14 : 25, met zulk eene verzekerdheid van toegelaten te zullen worden in het koninkrijk Gods, dat Hij het noodig vond om datgene tot hen te zeggen, hetwelk hun ijdel vertrouwen aan het wankelen kon brengen. Hier zijn het scharen van tollenaars en zondaars, die tot Hem naderden, met eene ootmoedige vreeze van door Hem verworpen te worden, en voor hen vond Hij het noodig woorden van bemoediging te spreken, inzonderheid, omdat er hoogmoedige menschen waren, die met toorn en minachting op hen neerzagen. Onder de tollenaars, die de belastingen moesten innen voor de Romeinen, waren wellicht wel slechte menschen; maar men beijverde zich om aan allen dien slechten naam te geven, hetgeen voortkwam uit het vooroordeel der Joodsche natie tegen hun ambt. Soms worden zij gelijk gesteld met *hoeren*, Matth. 21 : 32; hier en elders met *zondaars*, de zoodanigen, die een openbaar slecht leven leidden, en omgingen met *hoeren*, bekende lichtmissen. Sommigen denken, dat de zondaars, die hier bedoeld zijn, Heidenen waren, en dat Christus zich thans in het Overjordaansche bevond, of in het *Galilea der Heidenen*. Dezen *naderden tot Hem*, toen de scharen der Joden, die Hem gevolgd waren, zich na Zijne rede aan het einde van het vorige hoofdstuk wellicht terug hadden getrokken; zooals later de Heidenen op hunne beurt tot de apostelen gingen, nadat de Joden hen hadden verworpen. Zij naderden tot Hem, daar zij niet dichter tot Hem durfden naderen, dan voldoende was om Hem te kunnen hooren. Zij naderden tot Hem, niet, gelijk sommigen, uit nieuwsgierigheid, om *Hem te zien*, noch als anderen, die genezing van Hem begeerden, maar om Zijne voortreffelijke leer te hooren. In al ons naderen tot Christus moet het ons voornaamste doel zijn Hem *te hooren*, het onderricht te hooren, dat Hij ons geeft, en het antwoord op onze gebeden.

II. Hoe de schriftgeleerden en Farizeën hierdoor geërgerd werden. Zij *murmureerden*, en verkeerden dit tot versmaadheid van onzen Heere Jezus. *Deze ontvangt de zondaars en eet met hen*, vers 2.

1. Zij waren vertoornd, omdat aan tollenaren en Heidenen de middelen der genade waren toegestaan, dat zij tot bekeering werden geroepen, en aangemoedigd om op hunne bekeering, op vergeving te hopen; want zij beschouwden hun toestand als wanhopig, en dachten, dat aan niemand dan aan de Joden het voorrecht geschonken werd van bekeering en vergeving, hoewel de profeten aan de Heidenen bekeering hadden gepredikt, inzonderheid Daniël aan Nebukadnezar.

2. Zij achtten het eene verkleining van Christus, en onbestaanbaar met de waardigheid van Zijn karakter, om zich gemeenzaam te maken met zulke soort van menschen, hen toe te laten in Zijn gezelschap en met hen te eten. Zij schaamden zich om het afkeurenwaardig in Hem te noemen, dat Hij voor hen predikte, hoewel dit het was wat hen het meest in woede ontstak, en daarom verweten zij Hem, dat Hij met hen at, hetgeen meer direct en meer in het oogloopend tegen de inzetting der ouden was. Blaam en afkeuring zullen niet slechts de onschuldigste en voortreffelijkste *personen* treffen, maar ook de onschuldigste en voortreffelijkste *daden*, of handelingen, en wij moeten dit niet vreemd achten.

III. Hoe Christus zich hierin rechtvaardigt door aan te toonen, dat, hoe slechter de lieden waren voor wie Hij predikte, hoe meer het God zou verheerlijken, en hoe meer blijdschap er zou zijn in den hemel, indien zij door Zijne prediking tot bekeering werden gebracht. Het zou in den hemel liefelijker zijn Heidenen tot de aanbidding van den waren God te zien gebracht dan te zien dat de Joden hiermede voortgaan, en tollenaren en zondaren tot een ordelijk leven te zien komen, dan te zien, dat schriftgeleerden en Farizeën voortgaan met zulk een leven te leiden. Dit maakt Hij hun duidelijk door twee gelijkenissen, die beide dezelfde uitlegging hebben.

1. De gelijkenis van het *verloren schaap*. Iets dergelijks hadden wij in Matth. 18 : 12. Dáár was zij bestemd om aan te toonen de zorge Gods voor de bewaring der heiligen, als eene reden, waarom wij hen niet moeten verachten of beleedigen; hier is zij bedoeld om het welbehagen aan te toonen, dat God heeft in de bekeering van zondaars, als eene reden, waarom wij er ons in behooren te verblijden. Wij hebben hier: *a.* Het geval van een' zondaar, die op zondige wegen gaat. Hij is gelijk een *verloren schaap*, een schaap, dat van de kudde weggedwaald is. Hij is *verloren* voor God, die de eere en den dienst niet van hem heeft, die Hij van hem moest hebben; *verloren* voor de kudde, die geene gemeenschap met hem heeft; *verloren* voor zichzelven; hij weet niet waar hij is, hij dwaalt eindeloos om, is voortdurend er aan blootgesteld om de prooi te worden van roofdieren, onderworpen aan angst en schrik, weg van onder de zorg des herders, en gebrek hebbende aan groene weiden. En uit zich zelven kan hij den weg naar de kudde niet wedervinden. *b.* De zorge van den God des hemels over arme verdwaalde zondaren. Hij *blijft* zorgen voor de schapen, die niet afgedwaald zijn, zij zijn *veilig in de woestijn*. Maar er moet eene bijzondere zorge gedragen worden voor dit verloren schaap; en hoewel hij eene aanzienlijke kudde heeft van honderd schapen, wil hij toch dit *eene* niet *verliezen*, maar zoekt hij het, en legt zeer veel zorge aan den dag. In *het vinden er van*. Hij volgt het, vraagt er naar, ziet er naar rond, totdat hij het *vindt*. God volgt de afvallige zondaars met de roepstemmen van Zijn woord, en het strijden van Zijn' Geest, totdat ten laatste de gedachte in hen gewerkt is om terug te keeren. *In het tehuis brengen er van*. Hoewel hij het gansch

vermoeid wedervindt, uitgeput door al het dwalen, en niet in staat om naar huis gedreven te worden, verlaat hij het toch niet, laat hij het nu niet omkomen, zeggende: Het is niet waard om naar huis gebracht te worden, maar hij legt het op zijne schouders, en brengt het met groote teederheid en veel moeite in de schaapskooi. Dit is zeer toepasselijk op het groote werk der verlossing. Het menschdom is afgedwaald, Jes. 53 : 6. De waardij van het gansche geslacht was voor God niet zoo groot als die van dat ééne schaap voor hem, die er honderd had; welk verlies zou het voor God zijn geweest, indien zij allen waren omgekomen? Er is eene wereld van heilige engelen, die als de negen en negentig schapen zijn, eene schoone, aanzienlijke kudde; maar toch zendt God Zijn' Zoon, om *te zoeken en zalig te maken dat verloren was*, Hoofdst. 19 : 10. Van Christus wordt gezegd, dat Hij *de lammeren in Zijne armen zal vergaderen, en in Zijn' schoot dragen*, waarmede Zijne ontferming over, en teederheid jegens, arme zondaren wordt te kennen gegeven. Hier wordt van Hem gezegd, dat Hij ze draagt op Zijne schouderen, waarmede de macht wordt aangeduid, waarmede Hij hen steunt en staande houdt; diegenen kunnen nooit omkomen, die Hij op Zijne schouderen draagt. *c.* Het welbehagen, dat God heeft in berouwhebbende zondaars, die tot Hem wederkeeren. Hij *legt het op Zijne schouders, verblijd zijnde*, dat zijne moeite om het te zoeken niet te vergeefs is geweest; en de blijdschap is des te grooter, omdat hij schier geene hoop meer had van het te zullen vinden; en hij *roept de vrienden en de geburen samen*, de herders, die in zijne nabijheid hunne kudde weiden, *zeggende tot hen: Weest blijde met mij*. Wellicht was er onder de liederen, die de herders zongen, een, dat voor zulk eene gelegenheid diende, en waarvan deze woorden het refrein konden wezen: *Weest blijde met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was;* terwijl zij nooit zongen: Weest blijde met mij, want ik heb er geen verloren. Let er op, dat hij het *zijn* schaap noemt, hoewel het een verloren, dwalend schaap is. Hij heeft er recht op (*alle zielen zijn Mijne,*) en hij zal het zijne opeischen, en daarom gaat hij zelf uit om het te zoeken: *ik heb het gevonden.* Hij heeft geen dienstknecht gezonden, maar Zijn eigen Zoon, de groote en goede Herder, die wat Hij zoekt, zal vinden, en gevonden zal worden van hen, die Hem niet zoeken.

2. De gelijkenis van den *verloren penning*, *a.* Die hem verloren had, wordt hier verondersteld *eene vrouw* te zijn, die hartstochtelijker bedroefd zal zijn om haar verlies, en ook meer verblijd zal zijn, als zij het verlorene gevonden heeft, dan wellicht een man zou zijn, en dus meer geschikt is om het doel der gelijkenis in het licht te stellen. Zij heeft *tien penningen*, en van die tien verliest zij er slechts een. Laat dit ons hooge gedachten doen koesteren van de Goddelijke goedertierenheid, dat er niettegenstaande de zondigheid en ellende van de wereld der menschheid, negen tegen één, ja, in de vorige gelijkenis zijn er negen en negentig tegen één van Gods schepping, die aan hunne oprechtheid hebben vastgehouden, in wie God geprezen wordt en in wie Hij nooit onteerd was. O welk een talloos heir van wezens, tallooze werelden wellicht, van wezens, die nooit verloren waren, nooit afgeweken waren van de wetten en van het doel hunner schepping. *b.* Het verlorene was een penning, een zilverstuk, *drachmên — het vierde van een sikkel.* De ziel is zilver, van innerlijke waardij, geen onedel metaal, zooals ijzer of lood, maar *zilver*, de zilvermijnen waren *koninklijke mijnen.* Het Hebreeuwsche woord voor zilver is ontleend aan het *begeerenswaardige* er van. Het is eene *zilveren munt*, want dat was het *drachma;* het is gestempeld met Gods *beeld en opschrift*, en daarom moet het aan God gegeven worden. Die penning was, vergelijkenderwijs, toch ook van geringe waardij; gelijkstaande met 37½ cent van ons geld, waarmede te kennen wordt gegeven, dat, indien zondige menschen overgelaten werden aan hen zelven, zoodat zij omkomen, God er niets bij zou verliezen. Dat zilver was verloren in vuil, in stof en drek; eene ziel, gedompeld in de wereld, en bedwelmd door liefde tot de wereld en zorg voor de wereld, is als een geldstuk in het slijk; ieder zou zeggen: hoe jammer dat zij *daar ligt.* *c.* Er wordt hier zeer veel moeite gedaan om den penning te zoeken. De vrouw *ontsteekt eene kaars*, om het te zoeken, achter de deur, onder de tafel, en in elken hoek van het huis, zij *keert het huis met bezemen*, en *zoekt naarstiglijk, totdat zij dien vindt.* Dit stelt de onderscheidene middelen en methodes voor, door God gebruikt, om verlorene zielen tot zich terug te brengen. Hij heeft de kaars des Evangelies ontstoken, niet om zich zelven den weg te wijzen tot ons, maar ons den weg te wijzen tot Hem, ons aan ons zelven te ontdekken; Hij heeft het huis „met bezemen gekeerd" door de overtuiging van het woord: Hij zoekt naarstiglijk, Zijn hart is er op gesteld, om verlorene zielen tot zich te brengen. *d.* Hier is groote vreugde wegens het vinden er van: *Weest blijde met mij, want ik heb den penning gevonden, dien ik verloren had*, vers 9. Zij, die zich verblijden, begeeren, dat anderen zich met hen zullen verblijden; zij die vroolijk zijn, wenschen, dat anderen met hen vroolijk zijn. Zij was blijde het geldstuk teruggevonden te hebben, al zou zij het dan ook uitgeven om hen te onthalen, die zij uitnoodigde om vroolijk met haar te zijn. De aangename verrassing van het vinden brengt haar voor het oogenblik in vervoering, *eurêka, eurêka — ik heb gevonden, ik heb gevonden*, is de taal der vreugde.

3. De verklaring van deze twee gelijkenissen is van gelijke strekking, vers 7, 10. „Er is blijdschap in den hemel, blijdschap voor de engelen Gods over een' zondaar, die zich bekeert," gelijk deze zondaren en tollenaren zich bekeerd hebben, sommigen van hen ten minste (en, indien slechts *één hunner* zich heeft bekeerd, dan zou Christus het nog wel Zijner moeite waardig hebben geacht) meer dan over een groot aantal rechtvaardigen, die geene bekeering van noode hebben. Merk op: *a.* Het berouw en de bekeering van zondaars op aarde

zijn oorzaken van vreugde en blijdschap in den hemel. Het is mogelijk, dat de grootste zondaars tot bekeering worden gebracht. Zoolang er leven is, is er hoop, en zelfs aan de slechtsten moet men niet wanhopen; als zij berouw hebben en zich bekeeren, zullen zij barmhartigheid verkrijgen. Maar dit is nog niet alles, God zal er zich in *verlustigen* om hun genade te betoonen, zal hunne bekeering een loon, eene vergoeding achten voor alles wat Hij aan hen ten koste heeft gelegd. Er is altijd *blijdschap in den hemel.* God verblijdt zich in al Zijne werken, maar inzonderheid in de werken Zijner genade. Hij verblijdt er zich in goed te doen aan berouwvolle zondaars, en wel met geheel Zijne ziel. Hij verblijdt zich niet slechts over de bekeering van kerken en natiën, maar zelfs over *één zondaar, die zich bekeert,* al is er slechts één. De goede engelen zullen zich er over verblijden, dat hun genade wordt betoond, zóó ver is het er van daan, dat zij er ontevreden over zouden zijn, hoewel zij, die van hunne natuur zijn en gezondigd hebben, aan het verderf worden overgelaten, en hun geene genade wordt betoond; hoewel deze zondaars, die zich bekeeren, die zoo gering zijn en zoo slecht waren, op hunne bekeering in gemeenschap met hen worden opgenomen, weldra hun gelijkvormig zullen zijn en met hen gelijk gesteld zullen worden. De bekeering van zondaars is de blijdschap der engelen, en zeer gaarne worden zij na hunne bekeering, gedienstige geesten voor hen, hun ten goede. De verlossing der menschheid was oorzaak van vreugde voor de engelen; want zij zongen: *Eere zij God in de hoogste hemelen,* Hoofdst. 2 : 14. *b.* Er is meer blijdschap over *één zondaar, die zich bekeert,* die zich afkeert van een openbaar slecht, goddeloos leven, en zich van harte tot een rein, heilig, Godsdienstig leven wendt, dan over *negen en negentig rechtvaardigen, die de bekeering niet van noode hebben;* meer blijdschap over de verlossing en zaligheid van den gevallen mensch dan over de bewaring en bevestiging van de engelen, die staande zijn gebleven, en dus ook werkelijk de bekeering niet van noode hadden; meer blijdschap over de bekeering van zondaars uit de Heidenen en van die tollenaren, die nu Christus hoorden prediken, dan over al den lof en Godsdienstige verrichtingen, en al het *o God, ik dank U,* van de Farizeën en de andere, zich zelven rechtvaardigende Joden, die dachten, dat zij de bekeering niet van noode hadden, en dat God dus zeer blijde over hen moest wezen, en zich op hen moest beroemen, als op degenen, die Hem het meest tot eer waren. Maar Christus zegt hun, dat het gansch anders is, dat God veel meer geloofd wordt door, en dat Hij grooter welbehagen heeft in, het berouwvolle, verbroken hart van een dezer geminachte en benijde zondaars, dan in al de lange gebeden, van de schriftgeleerden en Farizeën, die niets verkeerds in zich konden bespeuren. Ja zelfs is er meer blijdschap van één zoo grooten zondaar, zulk een Farizeër als Paulus geweest is in zijn' tijd, dan over de regelmatige bekeering van iemand, die zich altijd goed en fatsoenlijk gedragen heeft, en, vergelijkender wijs, *de bekeering* niet van noode heeft, niet zulk eene algemeene verandering van leven, als deze groote zondaars noodig hebben. Niet alsof het niet het beste is, om niet af te dwalen, maar de genade Gods, beide in de kracht en in de ontferming dier genade, is meer tentoon gespreid in de *terugbrenging* van groote zondaars, dan in de *leiding* van hen, die nooit van den goeden weg zijn afgeweken. En menigmaal zijn zij, die vóór hunne bekeering groote zondaars zijn geweest, uitnemender en ijveriger in het goede gebleken na hunne bekeering, van dewelken Paulus een voorbeeld is, en daarom is God grootelijks in hem verheerlijkt, Gal. 1 : 24. Zij, aan wie veel vergeven is, zullen veel liefhebben. Dat is: gesproken naar den mensch. Wij gevoelen levendiger vreugde wegens het terug erlangen van hetgeen wij verloren hadden, dan over hetgeen wij voortdurend gehad en genoten hebben, over gezondheid *na* krankheid, dan over gezondheid zonder krankheid. Het is als een *leven uit de dooden.* Een gestadig leven van Godsdienstigheid kan in zich zelf van grooter waardij zijn, maar het plotselinge zich afwenden van een slecht leven en van den weg der zonde, kan eene verrassender blijdschap teweegbrengen. Indien er nu zulk eene blijdschap is in den hemel over de bekeering van zondaars, dan moeten de Farizeën al zeer vervreemd zijn geweest van een' hemelschen geest en gezindheid, daar zij alles deden wat zij konden om die bekeering te verhinderen, en er gegriefd om waren, zich vertoornden op Christus, als Hij een werk deed, dat meer dan alles den hemel welbehaaglijk was.

11. En Hij zeide: Een zeker mensch had twee zonen. 12. En de jongste van hen zeide tot den vader: Vader, geef mij het deel des goeds, dat mij toekomt. En hij deelde hun het goed. 13. En niet vele dagen daarna, de jongste zoon, alles bijeenvergaderd hebbende, is weggereisd in een vergelegen land, en heeft aldaar zijn goed doorgebracht, levende overdadiglijk. 14. En als hij het alles verteerd had, werd er een groote hongersnood in dat land, en hij begon gebrek te lijden. 15. En hij ging henen en voegde zich bij een van de burgers van dat land; en die zond hem op zijn land, om de zwijnen te weiden. 16. En hij begeerde zijnen buik te vullen met den draf, dien de zwijnen aten; en niemand gaf hem dien. 17. En tot zichzelven gekomen zijnde, zeide hij: Hoevele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood en ik verga van honger! 18. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel, en voor u; 19. En ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden; maak mij als eenen van uwe huurlingen. 20. En opstaande ging hij naar zijnen vader. En als hij nog verre van hem was, zag hem zijn vader, en werd met

innerlijke ontferming bewogen; en toeloopende, viel hem om zijnen hals, en kuste hem. 21. En de zoon zeide tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel, en voor u, en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden. 22. Maar de vader zeide tot zijne dienstknechten: Brengt hier voor het beste kleed en doet het hem aan, en geeft eenen ring aan zijne hand en schoenen aan de voeten, 23. En brengt het gemeste kalf en slacht het, en laat ons eten en vroolijk zijn: 24. Want deze mijn zoon was dood, en is weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden. En zij begonnen vroolijk te zijn. 25. En zijn oudste zoon was in het veld, en als hij kwam, en het huis genaakte, hoorde hij het gezang en het gerei: 26. En tot zich geroepen hebbende een van de knechten, vraagde, wat dat mocht zijn. 27. En deze zeide tot hem: Uw broeder is gekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond wederontvangen heeft. 28. Maar hij werd toornig, en wilde niet ingaan. Zoo ging dan zijn vader uit, en bad hem. 29. Doch hij, antwoordende, zeide tot den vader: Zie, ik dien u nu zoovele jaren, en heb nooit uw gebod overtreden, en gij hebt mij nooit een boksken gegeven, opdat ik met mijne vrienden mocht vroolijk zijn. 30. Maar als deze uw zoon gekomen is, die uw goed met hoeren doorgebracht heeft, zoo hebt gij hem het gemeste kalf geslacht. 31. En hij zeide tot hem: Kind, gij zijt altijd bij mij, en al het mijne is uwe. 32. Men behoorde dan vroolijk en blijde te zijn; want deze uw broeder was dood, en is weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden.

Wij hebben hier de gelijkenis van den verloren zoon, waarvan strekking en doel gelijk zijn aan die der twee vorige, nl. aan te toonen, hoe welbehaaglijk Gode de bekeering is van zondaren, van groote zondaren, en hoe bereid Hij is de zoodanigen te ontvangen, en op hunne bekeering aan te nemen. Maar de bijzonderheden van deze gelijkenis doen den rijkdom der Evangeliegenade veel meer ten volle uitkomen, dan de twee vorige, en zij is van onuitsprekelijk nut geweest voor arme zondaren zoowel ter hunner leiding, als ter hunner bemoediging om zich te bekeeren en tot God te wenden, en zij zal dit blijven zoolang de wereld zal bestaan.

I. De gelijkenis stelt God voor als den Vader van geheel het menschdom, van het gansche geslacht van Adam. Wij allen zijn Zijn geslacht; wij hebben allen éénen Vader, één God heeft ons allen geschapen, Mal. 2 : 10. Uit Hem hadden wij ons wezen, in Hem hebben wij het nog, en van Hem ontvangen wij ons levensonderhoud. Hij is *onze Vader*, want Hij voedt ons op en verzorgt ons, en Hij zal ons in Zijn testament stellen, of er ons uitlaten, al naar wij, al of niet Zijne gehoorzame kinderen zijn. Onze Heiland geeft hiermede aan die trotsche Farizeën te verstaan, dat deze tollenaars en zondaars, die zij zoo zeer verachtten, hunne broeders waren, deelende met hen in dezelfde natuur, en dat zij zich dus behoorden te verblijden over eenigerlei goedheid, die hun betoond wordt. God is een God, niet alleen der Joden, maar ook der Heidenen, Rom. 3 : 29, een zelfde Heere van allen, rijk zijnde over allen, die Hem aanroepen.

II. Zij stelt de kinderen der menschen voor als van verschillend karakter, hoewel allen in betrekking staan tot God als tot hun' gemeenen Vader. Hij had twee zonen, één van dezen, een degelijk, ernstig jongeling, teruggetrokken van aard en van strenge levenswijze, zelf sober, maar volstrekt niet vriendelijk toegevend voor hen, die hem omringden, iemand, die zijne opvoeding gestand doet, en er niet gemakkelijk van af te leiden zou zijn. De ander, wuft en vluchtig, ongeduldig onder bedwang, zwerfziek, en gaarne de wereld willende ingaan om zijn fortuin te beproeven. Valt hij in verkeerde handen, dan wordt hij licht een deugniet, een lichtmis, in weerwil van de deugzame opvoeding, die hij genoten heeft. Deze stelt de tollenaars en zondaars voor, die Christus tot bekeering poogt te brengen, en de Heidenen, tot wie de apostelen gezonden zullen worden om hun bekeering te prediken. De eerste stelt de Joden voor in het algemeen, en in het bijzonder de Farizeën, die Hij poogde te verzoenen met die genade van God, welke aan zondaars was aangeboden en geschonken.

De jongere zoon is de verkwister, wiens aard en toestand hier den aard en toestand moeten voorstellen van een' zondaar, van een iegelijk onzer in onzen natuurlijken staat, maar inzonderheid van sommigen. Hem betreffende hebben wij op te merken:

1. Zijne uitspatting en omzwerving, toen hij een verkwister was, en de buitensporigheid en ellende waartoe hij verviel. Er wordt ons gezegd: *a.* Wat het verzoek was, dat hij tot zijn' vader richtte, vers 12. *Vader! geef mij* — Hij zou dit verzoek wel vriendelijker en met meer eerbied hebben kunnen uitspreken, zooals: „Ik bid u, geef mij," of, „zoo het u goed dunkt, geef mij", maar neen, het verzoek is eigenlijk een eisch — *geef mij het deel des goeds, dat mij toekomt*, niet: dat gij goed vindt mij toe te bedeelen, maar *dat mij toekomt*. Het is verkeerd, en het begin van nog erger, als de menschen Gods gaven beschouwen als iets, dat Hij hun schuldig is. „Geef mij het deel, geheel mijn kindsdeel, dat mij toekomt;" niet „Probeer het met mij een weinig, en zie hoe ik het beheer, en vertrouw mij dan dienovereenkomstig meer toe;" maar, „Geef het mij terstond alles in bezit, en dan zal ik hierna niets verwachten als erfgoed." De groote dwaasheid van zondaars en hetgeen hen ten verderve voert is, dat tevreden zijn met hun deel in handen te hebben, nu, in dit leven *hun goed te ontvangen*. Zij hebben slechts oogen voor de dingen, die gezien worden, die

tijdelijk zijn, en begeeren slechts hetgeen hen voor het oogenblik voldoet, maar om de toekomende gelukzaligheid bekommeren zij zich niet. En waarom verlangde hij zijn deel zelf in handen te hebben? Was het om zich toe te leggen op zaken, er handel mede te gaan drijven, en het zoodoende te vermeerderen? Neen, daar dacht hij niet aan. Maar hij was de regeering van zijn vader moede, de goede orde en tucht in het gezin zijns vaders waren hem te vervelend en te bezwarend, hij hield van de vrijheid, die valschelijk aldus wordt genoemd, maar in werkelijkheid de grootste slavernij is, want dat is de vrijheid om te kunnen zondigen. Zie deze dwaasheid in vele jonge mannen, die eene Godsdienstige opvoeding hebben ontvangen, maar ongeduldig zijn onder de beperking hunner opvoeding, en denken, dat zij nooit hun eigen heer en meester zullen zijn, vóór zij alle Gods banden verscheurd, en Zijne touwen van zich hebben geworpen, en in plaats er van, zich met touwen van hunne eigene lusten hebben gebonden. Hier is de oorsprong van den afval der zondaars van God; zij willen niet gebonden zijn aan de regelen van Gods bestuur, zij willen zelven *als goden zijn*, geen ander goed en kwaad kennende dan wat hun zelven behaagt. Hij wilde gaarne weg zijn van onder zijns vaders oog, want dat heeft altijd een beslag op hem gelegd, hem dikwijls in toom gehouden. Beschroomdheid voor God en de wensch om geen geloof te slaan aan Zijne alwetendheid, zijn op den bodem van de goddeloosheid der goddeloozen. Hij wantrouwde zijns vaders beheer. Hij wilde het deel des goeds zelf in handen hebben, want hij dacht, dat zijn vader iets voor de toekomst voor hem wilde opleggen, zoodat hij hem dan in zijne tegenwoordige uitgaven zou moeten beperken, en dat was hem niet naar den zin. Hij was grootsch op zich zelven, en hij had een' hoogen dunk van zijne eigene bekwaamheid. Hij dacht, dat hij, als hij zelf zijn deel maar in handen had, het veel beter kon beheeren dan zijn vader, en er veel meer mee kon uitrichten. Er worden meer jonge lieden in het verderf gestort door hoogmoed, dan door eenigerlei andere zonde. Onze eerste ouders hebben zich en al de hunnen ten verderve gebracht, door de dwaze eerzucht van onafhankelijk te willen zijn, en zelfs aan God geene verplichting te hebben, en dit ligt op den bodem van der zondaren volharden in de zonde — zij willen voor zich zelven zijn, en voor zich zelven zorgen. *b.* Hoe vriendelijk zijn vader voor hem was. *Hij deelde hun het goed.* Hij berekende wat hem ter beschikking stond om tusschen zijne zonen te verdeelen, gaf den jongste *zijn deel*, en bood den oudste het zijne aan, hetwelk een dubbel deel moest wezen; maar deze scheen gewenscht te hebben, dat zijn vader het nog in handen bleef houden, en wij kunnen zien, wat hij hiermede verkreeg, vers 31. *Al het mijne is uwe.* Hij verkreeg alles. De vader gaf den jongsten zoon wat hij vroeg, en de zoon kon zich niet beklagen over eenigerlei onrecht hem aangedaan bij de verdeeling; hij had zooveel als hij verwachtte, en misschien nog meer. Zoo kon hij dan nu zijns vaders vriendelijkheid zien, zien hoe bereid hij was om hem ter wille te zijn en het hem gemakkelijk te maken, en dat hij dus niet zulk een onvriendelijke vader was als hij hem zich wilde voorstellen, toen hij naar een voorwendsel zocht om hem te verlaten. En zoo zal hij weldra zien hoe dwaas hij was, en volstrekt niet zulk een wijs beheerder van zijn goed als hij wel dacht. God is een vriendelijke Vader voor al Zijne kinderen, Hij geeft hun allen *het leven, en den adem, en alle dingen*, zelfs aan de boozen en ondankbaren, *dieilen autois ton bion — Hij bedoelde hun leven.* Doordat God ons leven geeft, stelt Hij ons in staat Hem te dienen en te verheerlijken. *c.* Hoe hij zich gedroeg toen hij nu zijn deel des goeds zelf in handen had. Hij legde er zich op toe om het zoo spoedig mogelijk door te brengen, en, zooals het gewoonlijk gaat met verkwisters, in weinig tijds bracht hij zich zelven tot den bedelstaf: *niet vele dagen daarna*, vers 13. Als God ons, al is het voor nog zoo weinig tijds, aan ons zelven overlaat, dan zal het niet lang duren, vóór wij van Hem afwijken. Als de teugel der weerhoudende genade weg is, dan zijn wij spoedig verloren. De jongste zoon was besloten terstond weg te gaan, en daarom heeft hij *alles bijeenvergaderd.* Zondaars, die van God wegdwalen, stellen hun alles in de waagschaal.

De toestand nu van dien verkwister in zijn omzwerven stelt ons *een zondigen staat* voor, dien treurigen, ellendigen staat, waartoe de mensch is vervallen. — Een zondige staat is een toestand van *afwijking* en *verwijdering* van God. *Ten eerste.* Het is het zondige der zonde, dat zij afval is van God. Hij is *weggereisd* van zijns vaders huis. Zondaars ontvlieden God, zij zijn van Hem *afgehoereerd*, zij zeggen Hem trouw en gehoorzaamheid op, zijn als een dienstknecht, die uit zijn' dienst wegloopt, of als eene vrouw, die verraderlijk haren echtgenoot verlaat, en zij zeggen tot God: *Wijk van mij.* Zij gaan zoo ver van hem weg als zij kunnen. De wereld is het *vergelegen land*, waarin zij zich met der woon vestigen en waarin zij te huis zijn, en in den dienst en de genieting der wereld besteden zij al wat zij hebben. *Ten tweede.* Het is de ellende der zondaren, dat zij ver van God zijn, van Hem, die de Fontein is van alle goed, en dat zij zich al verder en verder van Hem verwijderen, Wat is de hel zelve anders dan een *ver* zijn van God! — Een zondige staat is een staat van *verkwisting. Aldaar heeft hij zijn goed doorgebracht, levende overdadiglijk*, vers 13; hij bracht het door met hoeren, vers 30, en in weinig tijds *had hij het alles verteerd*, vers 14. Hij kocht fraaie kleederen, gaf veel uit aan spijs en drank, gaf gastmalen, ging om met hen, die hem hielpen om binnen weinig tijds wat hij had op te maken. Wat deze wereld betreft, zij, die overdadiglijk leven en verkwisten wat zij hebben, zullen veel te verantwoorden hebben, daar zij ter voldoening hunner booze lusten besteden wat noodig is tot onderhoud van henzelven en van hun gezin. Maar dit moet geestelijk worden toegepast. Moedwillige zondaars verkwisten hun vaderlijk erfdeel, want zij misbruiken hunne gedachten en

al de vermogens hunner ziel, maken een verkeerd gebruik van hun' tijd en alle goede gelegenheden, die zij hebben om wel te doen en God te dienen. Zij begraven niet slechts het hun toevertrouwde talent, zij verduisteren, verkwisten het, terwijl zij er handel mede moesten doen tot eer huns Meesters; en de gaven der voorzienigheid, die hun geschonken waren om hen in staat te stellen God te dienen en een zegen te zijn voor hunne medemenschen, worden, gebruikt als voedsel en brandstof voor hunne lusten. De ziel, die voor de wereld zwoegt en slaaft, verkwist haar goed en leeft overdadig. *Een eenig zondaar verderft veel goeds*, Pred. 9:18. Het goed, dat hij verderft, is van waarde, en het behoort hem niet, het is het goed zijns Heeren, dat hij verkwist, en hij heeft er rekenschap van te geven. Een zondige staat is een staat van *gebrek*. Toen hij alles wat hij had met hoeren had doorgebracht, verlieten zij hem, om eene andere prooi te zoeken; en *er werd een groote hongersnood in datzelve land*, alles was schaarsch en duur, en *hij begon gebrek te lijden*, vers 14. Moedwillige verkwisting heeft bitter gebrek ten gevolge. Overdadig leven in den tijd, wellicht in een kleinen tijd, brengt de menschen tot broodsgebrek, inzonderheid als slechte tijden de gevolgen verhaasten van slechte huishoudkunde, terwijl goede huishoudkunde voor de slechte tijden voorziening zou gemaakt hebben. Dit stelt de ellende voor van *zondaars*, die hunne eigene zegeningen hebben verspild, de gunst van God, hun deel in Christus, het strijden des Geestes, de vermaningen der conscientie — zij hebben het alles weggegeven voor het genot der zinnen en den rijkdom der wereld, en dan komen zij om uit gebrek er aan. Zondaars hebben gebrek aan het noodige voor hunne ziel, zij hebben er voedsel noch kleeding voor, evenmin als eenigerlei voorraad voor hiernamaals. — Een zondige staat is als een land, waarin hongersnood heerscht, *een groote hongersnood*, want de hemel is als koper, de dauw van Gods gunst en zegen is onttrokken, of teruggehouden, en wij moeten wel gebrek hebben aan het goede, als God het ons onthoudt), en de aarde is als ijzer (des zondaars hart, dat goede dingen behoorde voort te brengen, is dor en onvruchtbaar). Zondaars zijn erbarmelijk arm, en wat dit nog verzwaart, is, dat zij zich zelven in dien toestand gebracht hebben, en er zich in houden door den voorraad, die hun wordt aangeboden, af te wijzen. — Een zondige staat is *een lage staat van dienstbaarheid*. Toen het overdadig leven van dien jongeling hem tot gebrek lijden had gebracht, bracht het gebrek hem tot dienstbaarheid. *Hij ging heen, en voegde zich bij een van de burgers deszelven lands*, vers 15. Hetzelfde slechte leven, dat te voren voorgesteld was door *overdadig leven*, wordt nu voorgesteld door een *dienstbaar, of slaafsch leven*, want zondaars zijn slaven. De duivel is de *burger van dat land*, want hij is zoowel in de stad als op het land. Zondaars *voegen zich bij hem*, verhuren zich in zijn' dienst om *zijn werk* te doen, op zijne wenken tot alles gereed te zijn, en van hem onderhoud te erlangen. Zij, die de zonde doen, zijn dienstknechten der zonde, Joh. 8 : 34. Hoe heeft deze jonge man van edele afkomst zich vernederd en verlaagd, toen hij zich verhuurde voor zulk een' dienst en aan zulk een meester! *Die zond hem op zijn land*, niet om de schapen te weiden (dat werk was eervol; Jakob en Mozes, en David hebben schapen gehoed), maar *om de zwijnen te weiden*. Het werk van de dienstknechten des duivels is voorraad te verzamelen voor het vleesch, en er de begeerlijkheden van te verzorgen, en dat is niet beter dan gulzige, vuile, geraasmakende zwijnen te weiden; en hoe zouden redelijke, onsterfelijke zielen zich méér kunnen verlagen? — Een zondige staat is een staat van *voortdurende ontevredenheid*. Toen de verkwister gebrek begon te lijden, dacht hij zich zelven te helpen door in dienst te gaan; en nu moet hij tevreden zijn met wat, niet het huis, maar het veld oplevert; maar dat is slechts armoedige kost. *Hij begeerde zijn buik te vullen met den draf, dien de zwijnen aten*, er zijn honger mede te stillen en zijn lichaam te voeden, vers 16. Een fraaie toestand, waartoe die jonge heer was gekomen! Het voedsel der zwijnen te begeeren! De zondaren, die, als zij afwijken van God, zich allerlei genot en voldoening beloven, zullen voorzeker teleurgesteld worden, zij *arbeiden voor hetgeen niet verzadigen kan*, Jes. 55 : 2, Hetgeen *de aanstoot is hunner ongerechtigheid* zal nooit *hunne ziel verzadigen*, noch *hunne ingewanden vullen*, Ezech. 7 : 19. Draf is voedsel voor de zwijnen, maar niet voor menschen. De rijkdom der wereld en het vermaak der zinnen dienen voor het lichaam; maar wat zijn zij voor de kostelijke zielen? Zij passen er niet voor, zij bevredigen haar niet, zij voorzien niet in hare nooden en behoeften. Die er zich mede vergenoegt, *weidt zich met wind*, Hoséa 12 : 2; *voedt zich met asch*, Jes. 44 : 20. — Een zondige toestand is een toestand, waarvoor *van geenerlei schepsel verlichting is te wachten*. Toen deze doorbrenger zijn brood niet kon verdienen *door werken*, begaf hij zich tot *bedelen*; maar *niemand gaf hem*, omdat men wist, dat hij al deze ellende zelf over zich had gebracht, en omdat hij liederlijk was, en iedereen ergerde; met zulke armen heeft men het minste medelijden. In de toepassing der gelijkenis geeft dit te kennen, dat zij, die van God afwijken, door geen schepsel geholpen kunnen worden. Het is te vergeefs, dat wij roepen tot de wereld en het vleesch — de goden, die wij hebben gediend — zij hebben hetgeen de ziel zal *vergiftigen*, maar zij hebben niets om haar te geven, dat haar kan voeden en verzadigen. Indien gij Gods hulpe weigert, hoe zal het schepsel u dan kunnen helpen? Een zondige toestand is een toestand *des doods*, vers 24, 32. Een zondaar is niet slechts dood naar de wet, dewijl hij onder het vonnis des doods is, maar ook dood in toestand, dood door de misdaden en de zonden, ontbloot van geestelijk leven; geene vereeniging met Christus, geene oefening der geestelijke zintuigen, geen leven voor God, en daarom *dood*. De verkwister in *het vergelegen land* was *dood* voor zijn' vader en zijne familie, afgesneden van hen als een lid van het lichaam of een tak van den boom, en daarom

dood, en dit is zijn eigen doen. — Een zondige toestand is een *verloren toestand: Deze mijn zoon was verloren* — verloren voor alles wat goed is -- verloren voor alle deugd en eer — verloren voor het huis zijns vaders, zij hadden vreugde noch blijdschap van hem. Zielen, die afgescheiden zijn van God zijn *verlorene* zielen; verloren als een *reiziger*, die van den weg afgeraakt is, en, zoo de oneindige genade het niet voorkomt, zullen zij weldra verloren zijn als een schip, dat op zee is gezonken, onherroepelijk verloren. — Een zondige toestand is een toestand van *waanzin en razernij*. Dit wordt te kennen gegeven door die uitdrukking in vers 17, *tot zich zelven gekomen zijnde*, welke aanduidt, dat hij *buiten zich zelven* was geweest. Voorzeker was hij dit, toen hij zijns vaders huis verliet, en nog veel meer was hij het, toen hij zich bij den burger van dat land voegde. *Onzinnigheden zijn in het hart der zondaars*, Pred. 9 : 3. Satan heeft bezit gekregen van de ziel; en hoe razend waanzinnig was hij, die door het legioen duivelen was bezeten! Evenals de krankzinnigen verderven de zondaren zich door *dwaze begeerlijkheden*, en daarbij bedriegen zij zich nog met deze dwaze *verwachtingen*, en van alle kranken zijn *zij* het meest vijandig aan hunne eigene genezing.

2. Wij hebben hier zijn wederkeeren van zijn omzwerven, zijn boetvaardig terugkeeren tot zijn' vader. Toen hij tot den uitersten nood was gekomen, bedacht hij, hoe het in zijn belang was om naar huis te gaan. Wij moeten ook aan de ergsten niet wanhopen, want zoolang er leven is, is er hoop. De genade Gods kan het hardste hart verteederen, en aan den sterksten stroom van het bederf eene gelukkige wending geven. Merk hier nu op:

a. Wat de *aanleiding* was tot zijn' terugkeer en berouw. Het was de *benauwdheid*, waarin hij zich bevond; toen hij gebrek leed, kwam hij tot zich zelven. Beproevingen, geheiligd door Gods genade, blijken een gelukkig middel te zijn, om zondaren van de dwaling huns wegs te bekeeren. Daardoor wordt het oor geopend voor de tucht, en het hart geneigd om onderricht te ontvangen, en zij zijn ook het tastbare bewijs van de ijdelheid der wereld en het noodlottige, het boosaardige der zonde. Pas dit nu geestelijk toe. Als wij bevinden hoe onmachtig de schepselen zijn om ons gelukkig te maken, als wij alle andere middelen tot hulp en verlichting voor onze ziel te vergeefs hebben beproefd, dan is het tijd om aan een' terugkeer tot God te denken. Als wij zien, hoe buiten Christus, allen armzalige vertroosters zijn, geneesmeesters zonder eenigerlei waardij voor eene ziel, die zucht onder de schuld en de macht der zonde, en hoe niemand ons geeft wat wij behoeven, dan voorzeker, zullen wij ons om hulp en troost tot Jezus Christus wenden. *b.* Wat er de *toebereiding* voor was. Toen hij weder tot zich zelven was gekomen, zeide hij: *Hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood!*" Nadenken is de eerste stap tot bekeering; Ezech. 18 ; 28. „Hij ziet toe," dat is: hij denkt na, en bekeert zich." Toezien, nadenken is tot ons zelven inkeeren, over ons zelven nadenken, het eene met het andere te vergelijken, en dien ten gevolge een besluit te nemen. Let nu op hetgeen het was dat hij bedacht, of overwoog. Hij overwoog het vreeselijke van zijn toestand: *Ik verga van honger*, want ik zie geen middel om mij hulp te verschaffen. Zondaren zullen zich niet tot den dienst van Christus begeven, vóór zij zich zelven tot een' toestand gebracht zien, waarin zij op het punt staan van om te komen in den dienst der zonde; en de overweging daarvan moet ons uitdrijven tot Christus. *Meester behoud ons, wij vergaan.* En hoewel wij op die wijze tot Christus worden uitgedreven, zal Hij ons daarom toch niet uitwerpen, of er zich door onteerd achten, dat wij aldus gedwongen, genoodzaakt waren om tot Hem te komen, maar veeleer zal Hij er zich door geëerd achten, dat in zoo wanhopigen toestand tot Hem de toevlucht wordt genomen. Hij overwoog hoe veel beter zijn toestand zou worden, indien hij slechts terugkeerde: *Hoe vele huurlingen mijns vaders*, de geringsten van het gezin, de daglooners, *hebben overvloed van brood*, zóó uitnemend is zijn huis ingericht. Er is in het huis onzes Vaders brood voor het geheele gezin. Dit wordt ons geleerd door de twaalf toonbrooden, die immer op de heilige tafel van het heiligdom lagen, voor elken stam een brood. Er is *overvloed* genoeg voor allen, en ook nog genoeg voor hen, die zich bij Zijne dienstknechten willen voegen, genoeg, en nog overig om er barmhartigheid mede te bewijzen. *Nog is er plaats*: er zijn *kruimkens*, die afvallen van Zijne tafel, waar velen nog zeer blijde mede zijn zouden, nog dankbaar voor zouden zijn. Zelfs voor de *huurlingen*, die tot Gods huisgezin behooren, is nog goed gezorgd; ook de geringsten, die zich tot den dienst in Zijn gezin willen begeven, om Zijn werk te *doen* en afhankelijk te zijn van Zijn *loon*, zullen goed verzorgd worden. Het bedenken hiervan moet voor zondaren, die van God zijn afgedwaald, eene bemoediging wezen, om tot Hem terug te keeren. Aldus redeneert de overspeelster bij zich zelve, als zij in hare boelen teleurgesteld is: *Ik zal henengaan en keeren weder tot mijn' vorigen man, want toen was mij beter dan nu*, Hoséa 2 : 6. *c.* Wat het doel of *oogmerk* er van was. Daar zijn toestand nu zoo slecht is, en beter kan worden door een' terugkeer tot zijn' vader, leidt zijne overweging hem eindelijk tot deze gevolgtrekking, tot dit besluit: *Ik zal opstaan, en tot mijn' vader gaan.* Goede voornemens zijn goede dingen, maar het goede ten uitvoer brengen er van is alles in alles. Hij bepaalde wat hij doen zou. *Ik zal opstaan, en tot mijn' vader gaan.* Hij zal er niet langer over nadenken, maar terstond opstaan en heengaan. Hoewel hij zich in een vergelegen land bevindt, op grooten afstand van het huis zijns vaders, zal hij, hoe ver de weg ook is, toch wederkeeren. Elke voetstap bij het afdwalen van God, kost een voetstap op den weg om tot Hem weder te keeren. Hoewel hij zich bij een' burger van dat land had gevoegd, maakt hij toch geen bezwaar om zich van hem los te maken. *Wij zijn schuldenaars niet aan het vleesch*, wij hebben hoegenaamd geene verplich-

ting aan onze Egyptische aandrijvers, wij behoeven hun den dienst niet vooruit op te zeggen; wij zijn volkomen vrij; om wanneer wij maar willen, hun' dienst te verlaten. Zie met hoe groote vastberadenheid hij spreekt: „Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, ik ben vast besloten, wat er ook het gevolg van moge wezen, ik *zal* het doen, veeleer dan hier te blijven en van honger om te komen."

Hij besloot wat hij zou zeggen. Waar berouw is een *opstaan* en *komen* tot God. *Zie wij komen tot U.* Maar welke woorden zullen wij met ons nemen? Hier overweegt hij wat hij zal zeggen. Bij al ons spreken tot God, is het goed om te voren bij ons zelven te overleggen wat wij zeggen zullen, ten einde Hem *onze zaak ordelijk voor te stellen, en onzen mond met argumenten te vullen,* Job 23 : 4 1). Wij hebben vrijheid tot spreken, en wij behooren ernstelijk bij ons zelven te overwegen, hoe wij van die vrijheid tot het uiterste gebruik kunnen maken, zonder haar te misbruiken. Laat ons zien, wat hij zich voornam te zeggen.

Ten eerste. Hij wilde zijne schuld en dwaasheid belijden: *Ik heb gezondigd.* In zoo ver wij allen gezondigd hebben, is het noodig, en betaamt het ons, te erkennen, dat wij gezondigd hebben. De belijdenis van zonde wordt vereischt als eene noodzakelijke voorwaarde tot vrede en vergeving. Als wij ons *onschuldig* verklaren, dan stellen wij ons bloot aan een rechterlijk onderzoek, dat ongetwijfeld op onze veroordeeling zal uitloopen. Bekennen wij ons schuldig, met een berouwvol, boetvaardig en gehoorzaam hart, dan beroepen wij ons op het verbond der genade, hetwelk vergeving belooft aan hen, die hunne zonden belijden.

Ten tweede. Hij zal zijne schuld niet licht voorstellen, er geene verzachtende omstandigheden voor aanvoeren, maar haar eerder verzwaren en vergrooten. Ik heb gezondigd *tegen den hemel* en *voor u.* Laten zij, die ongehoorzaam zijn aan hunne aardsche ouders, hieraan denken; zij zondigen tegen den hemel en voor God. Zonden tegen hen, zijn zonden tegen God. Laat ons allen hieraan denken, als aan hetgeen onze zonde uiterst zondig maakt, en er ons uiterst bedroefd om behoort te maken.

1. Zonde bedreven, door minachting van Gods gezag over ons: Wij hebben gezondigd tegen den hemel. God wordt hier *de Hemel* genoemd, om aan te duiden hoe hoog Hij boven ons is verheven, alsmede om Zijne heerschappij over ons te kennen te geven, want „de hemel heerscht". De boosaardigheid der zonde reikt hoog, zij is gericht tegen den hemel. Van den vermetelen zondaar wordt gezegd, dat hij zijn' mond gezet heeft tegen den hemel, Ps. 73 : 9. Maar het is eene onmachtige boosheid, want wij kunnen den hemel niet schaden. Ja, het is eene dwaze boosheid, wat tegen den hemel gericht is, zal wederkeeren op het hoofd van hem, die het gericht heeft, Ps. 7 : 17. Zonde is eene beleediging van den God des hemels, zij is eene verbeuring van de heerlijkheid en de blijdschap des hemels, en eene tegenspraak van de bedoelingen van het koninkrijk der hemelen.

2. Zij wordt bedreven in minachting van Gods oog, dat op ons gevestigd is; „Ik heb gezondigd tegen den hemel, en toch voor U, en onder Uw oog", eene grootere beleediging kan Hem niet worden aangedaan.

Ten derde. Hij wilde er zich zelven om oordeelen en veroordeelen, erkennen, dat hij al de voorrechten van het gezin had verbeurd: *ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden,* vers 19. Hij ontkent of verloochent de bloedverwantschap niet — het was al waar hij op kon betrouwen — maar hij erkent, dat zijn vader die betrekking met recht zou kunnen loochenen, en zijne deur voor hem sluiten. Hij zelf had het deel des goeds, dat hem toekwam, opgeeischt, en hij had geene reden om iets meer te verwachten. Het betaamt zondaren om zich onwaardig te erkennen om eenigerlei gunst van God te ontvangen, en zich voor Hem te vernederen en te verootmoedigen.

Ten vierde. Toch wilde hij om toelating verzoeken in het gezin, al was het ook om er de geringste plaats in te nemen, den nederigsten post te bekleeden: *Maak mij als een' van uwe huurlingen,* dat is goed genoeg, ja nog te goed voor mij." Ware boetvaardigen hebben eene hooge waardeering voor Gods huis en de voorrechten er van, en zullen blijde zijn met iedere plaats er in, al is het ook slechts als dorpelwachters, Ps. 84 : 11. Indien het hem als tuchtiging is opgelegd om bij de dienstboden te zitten, dan zal hij zich daar niet slechts aan onderwerpen, maar het, in vergelijking met zijn' tegenwoordigen toestand, nog eene bevordering achten. Zij, die wederkeeren tot God, tegen wien zij in opstand zijn gekomen, kunnen niet anders dan verlangend zijn om op de eene of andere wijze in Zijn' dienst gebruikt te worden, in staat gesteld te worden om Hem te dienen en te eeren: „Maak mij als een uwer huurlingen, opdat ik kunne toonen, dat ik het huis mijns vaders thans even lief heb, als ik het te voren heb geminacht."

Ten vijfde. In dit alles wilde hij zijn' vader beschouwen als vader: *Ik zal opstaan, en tot mijn' vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader.* Op God te zien als op een' Vader, en *onzen* Vader, zal ons zeer nuttig wezen in onze bekeering en ons terugkeeren tot Hem. Het zal onze smart over de zonde waar, echt, doen zijn en ons aanmoedigen om op vergeving te hopen. God schept er behagen in om zoowel door berouwvolle zondaars, als door bidders Vader genoemd te worden. *Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? d.* De tenuitvoerbrenging van dat voornemen: *Opstaande, ging hij naar zijn' vader.* Zijn goed besluit bracht hij onverwijld tot uitvoering; hij smeedde het ijzer terwijl het nog heet was, en verschoof de zaak niet tot een meer gelegen tijd. Het is in ons belang om spoedig naar onze overtuiging te handelen. Hebben wij gezegd, dat wij willen opstaan en gaan? Zoo laat ons terstond opstaan en komen. Hij kwam niet maar halverwege, en wendde niet voor, dat hij nu te vermoeid was en niet verder kon gaan, neen, zwak

1) Naar de Engelsche overzetting.

en uitgeput van vermoeienis als hij was, bracht hij de reis ten einde. *Zoo gij u bekeeren zult, Israel! bekeer u tot Mij*, en *doe de eerste werken.*

3. Wij hebben hier zijne ontvangst en onthaal bij zijn' vader. Hij ging tot zijn' vader; maar was hij welkom? Ja, hartelijk welkom. En, in het voorbijgaan gezegd, dit is een voorbeeld voor ouders, wier kinderen dwaas en ongehoorzaam zijn geweest; indien zij tot inkeer komen en zich onderwerpen, dan moeten zij (de ouders) niet hard en streng jegens hen zijn, maar zich in zulk een geval laten leiden door de wijsheid, die van Boven is, en die, gezeggelijk en vol barmhartigheid is. Laten zij hierin navolgers zijn van God, barmhartig zijn, gelijk Hij barmhartig is. Maar in de eerste en voornaamste plaats is dit bedoeld om de genade en barmhartigheid van God in het licht te stellen, die Hij betoont aan zondaren, die berouwvol tot Hem wederkeeren, en Zijne bereidwilligheid om hun vergiffenis te schenken. Merk hier nu op: *a.* De groote liefde, waarmede de vader den zoon heeft ontvangen. *Als hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader*, vers 20. Hij heeft zijne goedheid en vriendelijkheid aan den dag gelegd, vóórdat de zoon zijn berouw en zijn leedwezen kon te kennen geven, want God voorkomt ons met de zegeningen Zijner goedheid. Eer wij roepen, antwoordt Hij, want Hij weet wat in ons hart is. *Ik zeide: Ik zal belijdenis van mijne overtredingen doen voor den Heere, en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde*, Ps. 32 : 5. Hoe levendig zijn de beelden, die hier worden voorgesteld! Hier waren *oogen der goedertierenheid*, en die oogen hadden een zeer scherp gezichtsvermogen: *Als hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader*, eer iemand anders van het gezin hem bespeurde; alsof hij zich op de spits bevond van een' hoogen toren, vanwaar hij uitzag op den weg, waarop zijn zoon was gegaan, terwijl gedachten als deze in zijn hart waren: „O mocht ik mijn ongelukkigen zoon daar nog eens naar huis zien komen!" Dit geeft Gods verlangen te kennen naar de bekeering van zondaren, en Zijne bereidwilligheid om hen te gemoet te gaan, die tot Hem komen. *Hij zal de menschen aanschouwen*, als zij van Hem wegdwalen, om te zien, of zij ook tot Hem zullen wederkeeren, en Hij bespeurt reeds de eerste neiging daartoe in hen. Hier waren *ingewanden der barmhartigheid*, die rommelden, en zich als binnen in hem omkeerden op het zien van zijn' zoon; hij *werd met innerlijke ontferming bewogen.* Ellende is het voorwerp van mededoogen, zelfs de ellende van een' zondaar; hoewel hij zelf haar over zich gebracht heeft, heeft God toch medelijden er mede. *Zijne ziel werd verdrietig over den arbeid* — of de moeite — *van Israel*, Richt. 10 : 16. Hier waren *voeten der barmhartigheid*, en die hadden een vluggen tred: *toeloopende.* Dit duidt aan hoe snel God bereid is genade te betoonen, De verloren zoon kwam langzaam, onder den last van schaamtegevoel en vrees; maar de teedere vader liep toe om hem met aanmoediging te gemoet te komen. Hier waren *armen der barmhartigheid*, en die armen strekten zich uit om hem te omhelzen, hij *viel hem om zijn' hals.* Hoewel hij schuldig was en slagen verdiend had; hoewel hij vuil was, en pas van het werk van zwijnenhoeden kwam, zoodat ieder, die niet de sterkste en teederste ontferming had van een' vader, er van gewalgd zou hebben om hem aan te raken, neemt hij hem in zijne armen, en drukt hem aan zijn hart. Zóó dierbaar zijn ware boetvaardigen aan God, zóó welkom zijn zij aan den Heere Jezus. Hier waren *lippen der barmhartigheid*, en die drupten honingzeem: hij *kuste hem.* Die kus gaf hem niet slechts de verzekering van welkom te zijn, maar was ook het zegel zijner vergeving. Al zijne vorige dwaasheden zijn vergeven, worden niet meer tegen hem genoemd, ook wordt er geen enkel woord van verwijt tegen hem gericht. Dit was gelijk het kussen van Absalom door David, 2 Sam. 14 : 33. En dit geeft te kennen, hoe bereid en gewillig de Heere Jezus is om arme boetvaardige zondaren te ontvangen en overeenkomstig den wil Zijns Vaders aan te nemen. *b.* De boetvaardige onderwerping van den armen verloren zoon aan zijn' vader, vers 21. Hij *zeide tot hem: Vader! ik heb gezondigd.* Gelijk het tot lof is van des goeden vaders vriendelijkheid, dat hij haar toonde, eer de zoon nog zijn berouw had te kennen gegeven, zoo is het tot lof van des zoons berouw, dat hij dit uitsprak, nadat zijn vader hem al die vriendelijkheid had betoond. Toen hij den kus had ontvangen, die zijne vergiffenis bezegelde, zeide hij toch: *Vader ik heb gezondigd.* Zelfs zij, die vergeving hunner zonden hebben ontvangen, en er de troostrijke bewustheid van hebben moeten er toch een oprecht berouw over hebben, in hun hart, en met hun' mond moeten zij hiervan belijdenis doen, ook wegens die zonden, waarvan zij reden hebben te hopen, dat zij vergeven zijn. David schreef den 51sten Psalm, nadat Nathan gezegd had: *De Heere heeft ook uwe zonde weggenomen, gij zult niet sterven.* Ja meer, de troostrijke bewustheid van de vergeving der zonde, moet onze smart er over vergrooten, en dat is echte, evangelische smart, die door zulk eene gedachte wordt vermeerderd. *Opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uwen mond opent vanwege uwe schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal, voor al hetgeen gij gedaan hebt*, Ezech. 16 : 63. Hoe meer wij Gods bereidwilligheid zien *om ons te vergeven*, hoe moeielijker het voor ons moet zijn om *ons zelven te vergeven.* *c.* Hoe heerlijk deze vriendelijke vader voor zijn' tot hem wedergekeerden zoon heeft gezorgd. Hij wilde voortgaan met zijne onderwerping uit te spreken, maar er is één woord, dat hij zich voorgenomen had te zeggen, vers 19, dat wij niet bevinden, dat hij gezegd heeft, vers 21, en dat was: *Maak mij als een uwer huurlingen.* Wij kunnen niet denken, dat hij het had vergeten, en nog minder, dat hij hieromtrent van gedachte was veranderd, en nu minder verlangend was om in het gezin te zijn, of minder gewillig om er een huurling te wezen, dan toen hij dit voornemen had opgevat; maar zijn vader viel hem in de rede, voorkwam, dat hij dit zeggen zou. „Houd op, mijn zoon, spreek niet meer van uwe onwaardigheid; gij zijt mij van harte welkom, en, hoewel, gij niet waardig

zijt een zoon genoemd te worden, zult gij behandeld worden als een dierbare zoon, een troetelkind." Hij, die reeds dadelijk op die wijze ontvangen en onthaald wordt, behoeft niet te vragen om als een huurling gemaakt te worden, Zoo is Efraïm toen hij zich beklaagde, door God vertroost geworden, Jer. 31 : 18—20. Het is vreemd, dat hier geen enkel woord van bestraffing is: „Waarom zijt gij niet bij uwe hoeren gebleven en bij uwe zwijnen? Nooit hebt gij den weg naar huis kunnen terugvinden, vóór gij met uwe eigene roede herwaarts heengedreven werd." Neen, er is hier niets van dien aard, hetgeen aanduidt, dat God, als Hij de zonden van ware boetvaardigen vergeeft, ze vergeet, ze niet meer tegen hen gedenkt, Ezech. 18 : 22. Maar dat is nog niet alles: hier wordt op rijke, koninklijke wijze voor hem voorzien, overeenkomstig zijne geboorte en stand, ver boven hetgeen hij heeft verwacht, of heeft kunnen verwachten. Hij zou het voldoende hebben geacht, en er zeer dankbaar voor zijn geweest, indien zijn vader acht op hem had geslagen, hem gezegd had naar de keuken te gaan, om met de dienstboden het middagmaal te gebruiken; maar voor hen, die wederkeeren tot hun' plicht, en zich overgeven aan Zijne genade, doet God boven hetgeen zij kunnen bidden of denken. Die verkwister kwam te huis, geslingerd tusschen hoop en vrees, vrees van afgewezen, uitgeworpen te zullen worden, en hoop om ontvangen en aangenomen te zullen worden; maar zijn vader was niet slechts beter voor hem dan zijne vrees hem deed verwachten, maar ook nog beter dan hetgeen hij had gehoopt — hij heeft hem niet slechts ontvangen, maar ontvangen met achting en eere. Hij kwam te huis *in lompen*, en zijn vader heeft hem niet slechts *gekleed*, maar ook *versierd*. Hij *zeide tot zijne dienstknechten*, die, op het bericht, dat zijn zoon was gekomen, allen op zijne bevelen wachtten: *Brengt hier voor het beste kleed, en doet het hem aan.* De geringste oude kleederen, die in huis waren, zouden nog goed genoeg zijn geweest; maar de vader vraagt niet om een' rok voor hem, maar om een kleed, het gewaad van een vorst, of van een aanzienlijk man; het beste kleed — *ten stolên tên prootên.* Er is een dubbele nadruk: *dat kleed, het voornaamste kleed*, gij weet welk ik bedoel;" het *eerste kleed* (zoo kan het ook gelezen worden); het kleed, dat hij droeg, vóór hij zijn zwerftocht begon. Als afvalligen zich bekeeren, en hunne *eerste werken* doen, dan zullen zij ontvangen worden en gekleed in hunne *eerste kleederen*. „Brengt hier voor dat kleed, en doet het hem aan; hij zal zich schamen het te dragen, en denken, dat het hem niet past, die in zoo vuile plunje thuis was gekomen, gij moet het hem niet slechts aanbieden, *gij moet het hem aandoen*, en *geeft een' ring aan zijne hand*, een zegelring, met het familiewapen, ten teeken, dat hij als lid der familie wordt erkend." Rijke lieden droegen ringen, en zijn vader geeft hiermede te kennen, dat hoewel hij zijn deel verkwist had, hij voornemens was, om hem, op zijne bekeering en berouw, een ander deel te geven. Hij kwam te huis barrevoets, wellicht wel met stuk geloopen voeten, en daarom: „doet hem schoenen aan de voeten, om het hem gemakkelijk te maken." Aldus voorziet Gods genade voor ware boetelingen.

Ten eerste. De *gerechtigheid van Christus* is het kleed, het *voornaamste kleed*, waarmede zij bekleed worden; zij *doen aan den Heere Jezus Christus*, zijn *bekleed* met deze *Zon*. De mantel der gerechtigheid is het kleed des heils, Jes. 61 : 10. Dit *beste kleed* is eene *nieuwe natuur;* ware boetvaardigen zijn er mede bekleed, daar zij geheel en al geheiligd zijn.

Ten tweede. Het onderpand des Geestes, door wien wij verzegeld zijn, is *de ring aan de hand. Nadat gij geloofd hebt, zijt gij verzegeld geworden.* Zij, die geheiligd zijn, zijn versierd en vereerd, en tot macht verheven, zooals Jozef door Faraö, toen deze hem een' ring gaf. „Doet een' ring aan zijne hand, opdat die hem eene voortdurende herinnering zij aan zijns vaders vriendelijkheid, en haar nooit vergete".

Ten derde. De bereidheid van het Evangelie des vredes is als schoenen voor de voeten, Efeze 6 : 15; zoodat het, als wij dit hiermede vergelijken, (zegt Hugo de Groot) beteekent, dat God, als Hij ware boetvaardigen in gunst aanneemt, gebruik van hen maakt, om door hun onderwijs, of ten minste door hun voorbeeld, anderen tot overtuiging en bekeering te brengen. Als David vergeving heeft erlangd, zal hij de overtreders Gods wegen leeren, en als Petrus bekeerd is, zal hij zijne broederen versterken. Of wel, het geeft te kennen, dat zij blijmoedig en vastberaden voort zullen gaan op den weg van den Godsdienst, zooals een man, die schoenen aan zijne voeten heeft, dat beter kan, dan hij, die barrevoets gaat. Hij kwam *hongerig* te huis, en zijn vader heeft hem niet slechts *gevoed*, maar hem *op een feestmaal onthaald*, vers 23. *Brengt het gemeste kalf*, dat lang bewaard werd voor de eene of andere zeer bijzondere gelegenheid, en *slacht het*, opdat mijn zoon zich verzadige met het beste, dat wij hebben. Koud vleesch zou goed genoeg zijn geweest, of ook de resten van den vorigen maaltijd; maar hij zal versch bereide spijzen en warm vleesch hebben, en het gemeste kalf kon tot geen beter doeleinde dienen. Er is door onzen hemelschen Vader voortreffelijke spijze voorzien voor allen, die opstaan en tot Hem komen. Christus zelf is het Brood des levens; Zijn vleesch is waarlijk spijs, en Zijn bloed is waarlijk drank; in Hem is een feestmaal voor de zielen, een maaltijd van vettigheid. Het was wel eene groote verandering voor dezen verkwister, die nog zoo kort te voren *begeerde zijn' buik te vullen met den draf, dien de zwijnen aten.* Hoe zoet zal de voorziening zijn van het nieuwe verbond, en de smaak van deszelfs vertroostingen, voor hen, die te vergeefs gearbeid hebben om voldoening in het schepsel te vinden. Nu bevond hij, dat zijne woorden waar en juist zijn geweest: *In het huis mijns vaders is overvloed van brood. d.* De groote blijdschap en verheuging, teweeggebracht door zijne terugkomst. Het gemeste kalf was niet slechts bestemd om een feestmaaltijd te zijn voor hem, maar voor het geheele gezin:

„Laat ons eten en vroolijk zijn, want het is een goede dag, een feestdag, want deze mijn zoon was dood, en is weder levend geworden. Toen hij op zijn zwerftocht was, dachten wij, dat hij dood was, daar wij in zoo langen tijd niets van hem hebben gehoord, maar ziet, hij leeft; hij was verloren, wij gaven hem op als verloren, wij wanhoopten er aan om ooit weder van hem te hooren, maar hij is gevonden." Merk op. De bekeering eener ziel van de zonde tot God, is de opwekking dier ziel uit den dood tot het leven, en het vinden van hetgeen verloren scheen; het is eene groote, en wondervolle, en gelukkige verandering. Wat in zich zelf dood was, is levend geworden, wat voor God en Zijne kerk verloren was, is gevonden, en wat onnut was, is nu nuttig geworden, Filemon : 11. Het is eene verandering als die op het gelaat des aardrijks, wanneer de lente wederkeert. De bekeering van zondaren is den God des hemels zeer welbehaaglijk, en allen, die tot Zijn huisgezin behooren, moeten er zich in verblijden, die in den hemel zijn *doen* het, en die op aarde zijn, *behooren* het te doen. Het was de vader, die begon met zich te verblijden, en zijne blijdschap aan al de anderen mededeelde. Wij moeten ons dus verheugen over de bekeering van zondaars, omdat er Gods plan door wordt ten uitvoer gebracht; het is de toebrenging tot Christus van hen, die de Vader Hem heeft gegeven, en in wie Hij voor altijd verheerlijkt zal worden. *Wij verblijden ons om uwentwil voor onzen God*, met het oog op Hem, 1 Thess. 3 : 9. *Gij zijt onze blijdschap voor onzen Heere Jezus Christus*, die de Heer is van het gezin, 1 Thess. 2 : 19. Het gezin stemde in met den meester, *zij begonnen vroolijk te zijn.* Gods kinderen en dienstknechten moeten op dezelfde wijze als Hij door de dingen aangedaan te worden.

4. *Het morren en de afgunst van den oudsten broeder*, welke beschreven worden bij wijze van bestraffing der schriftgeleerden en Farizeën, om hun de dwaasheid en boosheid aan te toonen van hun misnoegen wegens de bekeering van tollenaren en zondaren, en de gunst, die Christus hun toonde. En Hij stelt dit zoo voor, dat de zaak er niet door verergerd wordt, maar hun nog het voorrecht wordt gelaten van oudste broeders te zijn. De Joden hadden deze voorrechten (al waren de Heidenen ook begunstigd), want de prediking van het Evangelie moet beginnen van Jeruzalem. Als Christus hen bestrafte wegens hunne gebreken, heeft Hij hen toch altijd met zachtmoedigheid toegesproken, ten einde hen gunstig te stemmen jegens de arme tollenaars. Maar onder den oudsten broeder kunnen wij diegenen verstaan, die werkelijk goed zijn, en dat wel van hunne jeugd af aan, nooit afgedwaald zijn, geen losbandig leven hebben geleid, en, *vergelijkenderwijs*, geene bekeering van noode hebben; op hen zijn de woorden: *Kind, gij zijt altijd bij mij*, zonder eenige zwarigheid toepasselijk, maar niet op de schriftgeleerden en Farizeën. Merk nu betreffende den oudsten broeder op; *a.* Hoe *dwaas* en *gemelijk* hij was wegens de ontvangst, die aan zijn' broeder te beurt viel, en hoe die hem tegen de borst was. Hij schijnt buiten *in het veld* geweest te zijn, toen zijn broeder te huis kwam, en op het oogenblik, toen hij terugkeerde was de vroolijkheid begonnen. *Als hij kwam en het huis genaakte, hoorde hij het gezang en gerei*, hetzij terwijl de maaltijd bereid werd, of liever, nadat zij gegeten hadden en verzadigd waren, vers 25. Hij vroeg *wat dat mocht zijn*, vers 26, en hem werd medegedeeld, dat zijn broeder was gekomen, en dat zijn vader een feestmaal had aangericht om hem welkom te heeten, en dat er een groot vreugdebetoon was *omdat hij hem gezond weder ontvangen heeft*, vers 27. Hij had hem *hugiainonta — in gezondheid*, naar ziel en lichaam, ontvangen. Hij had hem ontvangen, niet slechts gezond naar het lichaam, maar als boetvaardige, tot zich zelven gekomen, gansch verzoend met het huis zijns vaders, genezen van zijne ondeugden en liederlijke neigingen, want anders zou hij niet *gezond* zijn ontvangen. Dit nu ergerde hem in de hoogste mate: *Hij werd toornig en wilde niet ingaan*, vers 28; niet slechts omdat hij besloten was zelf geen deel te nemen aan de vreugde, maar omdat hij er zijn ongenoegen over wilde toonen en aan zijn' vader te kennen wilde geven, dat hij zijn broeder had behooren buiten te sluiten. Dit wijst op een algemeen gebrek. *a.* In de gezinnen der menschen. Zij, die altijd een steun en troost zijn geweest voor hunne ouders, denken, dat zij nu ook alleen recht hebben op de gunst hunner ouders, en zijn geneigd om al *te scherp* op hen te zien, die overtreden hebben, en hun de vriendelijkheid hunner onders te misgunnen. *b.* In het huisgezin Gods. Zij, die vergelijkenderwijs *onschuldig* zijn, weten maar zelden medelijden te hebben met hen, die blijkbaar *boetvaardig* zijn. De taal der zoodanigen hebben wij hier in hetgeen de *oudste broeder* zeide, vers 29, 30, en het is geschreven ter waarschuwing van hen, die door de genade Gods voor ergerlijke zonden bewaard zijn gebleven, en op den weg van deugd en soberheid zijn gehouden, opdat zij niet in de gelijkheid dier overtreding zondigen. Laat ons de bijzonderheden er van nagaan.

Ten eerste. Hij beroemde zich op zijne deugd en gehoorzaamheid. Niet slechts was hij niet weggeloopen van het huis zijns vaders, zooals zijn broeder gedaan heeft, maar hij had er zich tot een dienstknecht in gemaakt, en dat wel gedurende langen tijd: *Zie, ik dien u nu zoo vele jaren, en heb nooit uw gebod overtreden.* Het komt maar al te dikwijls voor, dat zij, die beter zijn dan anderen, er zich op beroemen, ja er zich zelfs tegenover God op beroemen, alsof Hij hun er iets voor schuldig was, er hun dankbaar voor moest wezen. Ik ben geneigd te denken, dat deze oudste broeder méér zeide dan waar was, toen hij roemde, dat hij nooit zijns vaders gebod had overtreden, want ik geloof, dat hij dan niet zoo hardnekkig zijns vaders bede zou hebben afgewezen. Evenwel laat ons aannemen, dat hij, vergelijkenderwijs gesproken, zijn vader niet zoo ongehoorzaam is geweest als zijn broeder. O, hoe hebben deugdzame menschen het noodig om zich tegen hoogmoed in acht te nemen, een bederf, dat

uit de asch van allerlei ander bederf voortkomt! Zij, die gedurende langen tijd God hebben gediend, en voor grove zonden bewaard zijn gebleven, hebben zeer veel om ootmoedig dankbaar voor te wezen, maar niets om er hoogmoedig op te roemen.

Ten tweede. Hij beklaagde zich over zijn vader, alsof hij niet zoo vriendelijk voor hem was als hij wel behoorde te wezen, voor hem, die zoo gehoorzaam was en altijd zijn plicht had gedaan: *Gij hebt mij nooit een bokje gegeven, opdat ik met mijne vrienden mocht vroolijk zijn.* Hij was nu uit zijn humeur, anders zou hij die klacht niet gedaan hebben; immers indien hij ooit om zoo iets gevraagd had, ongetwijfeld zou het hem terstond zijn toegestaan; en wij hebben reden te denken, dat hij het niet heeft begeerd, maar het slachten van het gemeste kalf bracht hem er toe om die wrevelige opmerking te maken. Als menschen driftig zijn, zullen zij allicht iets zeggen, dat hun in een kalm oogenblik niet over de lippen zou komen. Hij at en dronk aan zijns vaders tafel, en was menigmaal vroolijk met hem geweest in het gezin; maar zijn vader had hem nooit een bokje gegeven, dat slechts een gering bewijs was van genegenheid, vergeleken met het gemeste kalf. Zij, die een' hoogen dunk hebben van zich zelven en van hunne diensten, zijn geneigd om harde gedachten te koesteren van hun' meester, en zijne gunsten gering te achten. Wij behooren ons zelven volkomen onwaardig te achten der goedertierenheden, die het Gode behaagd heeft ons te schenken, en daarom moeten wij niet klagen. Hij zou wel een bokje hebben kunnen krijgen om vroolijk te zijn met zijne vrienden daar buiten, terwijl het gemeste kalf, dat zoo zeer zijne afgunst opwekte, aan zijn broeder werd gegeven, niet om vroolijk te zijn met zijne vrienden *buiten 's huis,* maar met het gezin *in huis.* Het vroolijk zijn van Gods kinderen behoort te wezen met hun Vader en Zijn huisgezin, in gemeenschap met God en Zijne heiligen, en niet met *andere vrienden.*

Ten derde. Hij was in een zeer boos humeur jegens zijn broeder, hard in hetgeen hij van hem dacht en zeide. Sommige deugdzame lieden worden licht overvallen door dit gebrek, en zij geven er zich veel te veel in toe, om met minachting neder te zien op hen, die hun goeden naam niet zoo rein bewaard hebben als zij, zuur en gemelijk jegens hen te zijn, ja zelfs wanneer zij deugdelijke blijken hebben gegeven van hun berouw en bekeering, en hunne betere wijze van leven. Dat is niet de geest van Christus, maar van de Farizeën. Laat ons de voorbeelden er van bijbrengen.

1. Hij *wilde niet ingaan,* of zijn broeder moest *buiten geworpen* worden. Hij zal niet met zijn broeder in één huis zijn, neen, zelfs niet in *het huis zijns vaders.* Dat was de taal van den Farizeër: *Houd u tot u zelven, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij,* Jes. 65 : 5; en *Ik ben niet gelijk de andere menschen, of ook gelijk deze tollenaar,* Hoofdst. 18 : 11. Hoewel wij het gezelschap behooren te schuwen van die zondaars, door wie wij in gevaar zijn van besmet te worden, moeten wij toch het gezelschap niet schuwen van boetvaardige zondaars, die ons goed kunnen doen. Hij zag, dat zijn vader hem ingelaten had, maar toch wilde hij niet tot hem ingaan. Wij denken te goed over ons zelven, als wij het niet van ons kunnen verkrijgen, om diegenen te ontvangen, die door God werden ontvangen, en hen tot gunst, vriendschap en gemeenschap met ons toe te laten, van wie wij reden hebben te denken, dat God hun gunst bewijst, en die in vriendschap en gemeenschap met Hem worden opgenomen.

2. Hij wilde hem niet *broeder* noemen, maar *deze uw zoon,* hetgeen aanmatigend klinkt, en niet zonder afkeuring van zijn vader, alsof zijne toegevendheid hem tot een' doorbrenger had gemaakt: „Hij is *uw zoon,* uw lieveling". Het vergeten van de betrekking, waarin wij staan tot onze broederen, als broederen, en die betrekking te verloochenen, zijn op den bodem van het al het verzuimen van onzen plicht jegens hen, en ons tegenstrijdig handelen met dien plicht. Laat ons aan onze betrekkingen, zoowel die naar den vleesche, als die in den Heere, den titel geven, die hun toekomt. Laten de rijken de armen *broeders* noemen, en laten de onschuldigen de boetvaardigen ook aldus noemen.

3. Hij *verzwaarde zijns broeders fouten,* stelde ze in het donkerste licht, en poogde zijn vader tegen hem te vertoornen: hij is *uw zoon, die uw goed met hoeren doorgebracht heeft.* Het is waar, hij had zijn deel des goeds dwaselijk genoeg doorgebracht; (of het al of niet met hoeren was, is ons te voren niet gezegd; dit was wellicht slechts de taal van des oudsten broeders afgunst en kwaadwilligheid) maar dat hij *al het goed zijns vaders* had doorgebracht, was niet waar, de vader had nog een ruim vermogen. Dit nu toont, hoe geneigd wij zijn om, in de de afkeuring, die wij over onze broeders uitspreken, alles in het donkerste daglicht te stellen, in de zwartste kleuren te schilderen, hetgeen niet is te doen zooals wij wenschen, dat ons gedaan zal worden, noch zoo als onze hemelsche Vader met ons doet, die de ongerechtigheden niet zoo ten uiterste gadeslaat, Ps. 130 : 3.

4. Hij misgunde hem de vriendelijkheid, die zijn vader hem betoonde: „hem hebt gij het gemeste kalf geslacht, alsof hij zulk een zoon was als hij wezen moest." Het is zeer verkeerd om aan boetvaardigen de genade Gods te misgunnen, en een boos oog te hebben, omdat het Zijne goed is. Gelijk wij ook aan de ergste zondaren de gaven van Gods algemeene voorzienigheid niet moeten misgunnen („Uw hart zij niet nijdig over de zondaren"), zoo moeten wij ook aan hen, die de grootste zondaars *geweest zijn,* de gaven niet misgunnen van de liefde des verbonds, als zij bekeerd zijn. Wij moeten hun hunne vergeving niet misgunnen, of hun' vrede en vertroosting, ja, ook de buitengewone gaven niet, die God hun schenkt, en waardoor zij uitnemend welbehaaglijk en nuttig worden. Vóór zijne bekeering is Paulus een doorbrenger geweest; hij heeft het goed zijns hemelschen Vaders doorgebracht door de verwoesting, die hij heeft aangericht in de gemeente; maar toen hem na zijne bekeering eene grootere

mate van genade was gegeven, en meer eere dan aan de andere apostelen, hebben zij, die de oudere broeders waren, Christus hadden gediend, toen hij Hem vervolgde, en nooit Zijn gebod hadden overtreden, hem zijne visioenen en openbaringen niet benijd, noch zijne meerdere nuttigheid in ruimeren kring, maar zij hebben God in hem verheerlijkt, hetgeen ons ten voorbeeld moet zijn, als het tegenovergestelde van dezen oudsten broeder. *b.* Zien wij nu hoe gunstrijk en vriendelijk de houding zijns vaders was tegenover hem, toen hij aldus bitter en gemelijk gestemd was. Dit is even verrassend. Mij dunkt, dat de genade en goedertierenheid van Christus schier even helder uitblinken in Zijn teeder en zachtmoedig verdragen van *knorrige, gemelijke heiligen*, voorgesteld door dezen oudsten broeder, als te voren in Zijne ontvangst van zondaren, voorgesteld door den jongsten broeder, den verloren zoon. De discipelen van Christus zelven hadden vele zwakheden, en waren menschen van gelijke bewegingen als anderen, maar Christus heeft hen verdragen, zooals eene voedster hare kinderen, 1 Thess. 2 : 7. Toen hij niet wilde ingaan, *ging zijn vader uit, en bad hem*, sprak met zachtmoedigheid tot hem, gaf hem goede woorden, en begeerde, dat hij zou inkomen. Hij zou met recht hebben kunnen zeggen: „Als hij niet in wil komen, zoo laat hij buiten blijven; sluit de deur voor hem, en laat hij elders logies zoeken. Is dit niet mijn huis? En mag ik er niet in doen wat mij behaagt? Is het gemeste kalf niet van mij? En mag ik er niet mede doen wat mij lust?" Neen, gelijk hij den jongsten zoon te gemoet ging, zoo gaat hij nu uit om den oudsten te winnen. Hij heeft geen dienstknecht met eene vriendelijke boodschap tot hem gezonden, maar hij ging zelf. Dit nu is, *ten eerste*, bedoeld, om ons de goedheid van God voor te stellen, hoe verwonderlijk zachtmoedig en lokkend Hij geweest is voor hen, die zeer verwonderlijk weerstrevend en tergend waren. Hij redeneert met Kaïn: *Waarom zijt gij ontstoken?* Hij heeft *Israels zeden verdragen in de woestijn*, Hand 13 : 18. Hoe zachtmoedig heeft God met Elia gesproken, toen hij in bittere, gemelijke stemming was, 1 Kon. 19 : 4; en inzonderheid met Jona, wiens zielstoestand nagenoeg gelijk was aan dien van den oudsten zoon, want hij was ontrust en beroerd wegens het berouw van Nineve, en de barmhartigheid, die er aan betoond werd, zooals de oudste zoon dieswege ontrust en beroerd was. En de vragen: *Is uw toorn billijk ontstoken?* en: *Ik zou die groote stad Nineve niet verschoonen?* zijn niet ongelijk aan het ernstige betoog van den vader hier aan den oudsten broeder. *Ten tweede.* Het dient ter leering van alle meerderen om zich zachtmoedig en vriendelijk te betoonen tegenover hunne minderen, zelfs als zij onrecht hebben en er zich hartstochtelijk in verdedigen — en niets is meer dan dat tergend en prikkelend. Toch moeten ook dan de vaders hunne kinderen niet tot nog meer toorn verwekken; en laten meesters er zich voor wachten te dreigen, en laten beiden alle zachtmoedigheid betoonen. Zijn vader verzekerde hem, dat zijne vriendelijke ontvangst van den jongsten zoon, geene berisping, of afkeuring van hem den oudsten, bedoelde, en hem ook niet nadeelig zou zijn, vers 31. „Gij zult er niet minder wèl om varen, en er niets minder om bezitten. *Kind! gij zijt altijd bij mij*, de ontvangst van hem is geene verwerping van u, en wat aan hem besteed is, zal u geen gevoelig verlies doen lijden, zal geene merkbare vermindering veroorzaken van hetgeen ik voor u bestemd heb. Gij blijft nog altijd recht hebben op het *pars enitia* (zooals het in onze wet heet) het *dubbele deel* (zooals de Joodsche wet het noemde); gij zult zijn *hæres ex asse* (zoo heet het in de Romeinsche wet); *al het mijne is het uwe*, door een onwraakbaar recht". Heeft hij hem geen bokje gegeven om met zijne vrienden vroolijk te zijn, hij heeft hem vergund voortdurend brood te eten aan zijne tafel, en het is beter om *gelukkig te zijn met onzen Vader* in den hemel, dan *vroolijk* met eenigerlei *vriend*, dien wij hebben in deze wereld. Het is voor al de kinderen Gods, die zich dicht aan het huis huns Vaders houden, een onuitsprekelijk geluk, dat zij bij Hem zijn, en altijd bij Hem blijven. In deze wereld zijn zij dit door het geloof, in de toekomende wereld zullen zij het zijn door genietingen, en al het Zijne is het hunne, want, indien zij kinderen zijn, dan zijn zij ook erfgenamen, Rom. 8 : 17. Daarom moeten wij aan anderen Gods genade niet misgunnen, want omdat zij er in deelen, hebben wij er toch niet minder om. Indien wij ware geloovigen zijn, dan is alles wat Gods is, en alles wat Hij heeft, *onzer*, en zoo anderen er toe komen, om ware geloovigen te zijn, dan is alles wat Hij is, en alles wat Hij heeft, ook hunner, en toch hebben wij er dan niets minder om, gelijk zij, die in het licht en de warmte der zon wandelen er al de weldaden van genieten, terwijl anderen er niet minder in kunnen deelen, want Christus in Zijne kerk is gelijk aan hetgeen gezegd wordt van de ziel in het lichaam: zij is *tota in toto — het geheel in het geheel*, en toch *tota in qualibet parte — het geheel in ieder deel.* Zijn vader gaf hem eene goede reden voor al die buitengewone vreugde in het gezin: *Men behoorde dan vroolijk en blijde te zijn*, vers 32. Hij zou zich vergenoegd kunnen hebben met zijn eigen gezag te handhaven: „Het was *mijn wil*, dat het gezin vroolijk en blijde zou zijn," *Stat pro ratione voluntas — Mijne reden is, dat ik het wil.* Maar zelfs hun, die gezag hebben, betaamt het niet, om er zich altijd op te beroepen, het zou er slechts in minachting door komen. Het is beter eene overtuigende reden te geven, zooals de vader hier doet; „Men behoorde, het was betamelijk, dat wij blijde en vroolijk zijn wegens den terugkeer van een verloren zoon, meer dan wegens de volharding in het goede van een gehoorzamen zoon; want, hoewel de laatste een grooter zegen is voor het gezin, geeft de eerste door zijn' terugkeer meer merkbaar genoegen. Elk gezin zou meer in vervoering van blijdschap geraken wegens de opwekking van een gestorven kind ten leven, ja zelfs wegens het herstel van een kind uit eene krankheid, die men doodelijk achtte, dan over

het leven en de voortdurende gezondheid van vele kinderen." God zal gerechtvaardigd worden als Hij spreekt, en alle vleesch zal vroeg of laat voor Zijn aangezicht zwijgen. Wij bevinden niet, dat de oudste broeder geantwoord heeft op hetgeen zijn vader zeide, hetgeen aanduidt, dat hij volkomen tevreden was gesteld, en berust heeft in zijns vaders wil, en wel verzoend was met zijn' broeder; en zijn vader herinnerde er hem aan, dat hij zijn broeder was: *Deze uw broeder.* Hoewel een Godvruchtige zich wel eens niet altijd zoo beheerscht, om *in zijn humeur te blijven*, zal hij toch door Gods genade weer *in zijn humeur komen;* hoewel hij valt, wordt hij toch niet weggeworpen. Maar wat de schriftgeleerden en Farizeën betreft, voor wier overtuiging dit in de eerste plaats bedoeld was, zij schijnen volhard te hebben in hun' onwil tegen de zondaars uit de Heidenen, en tegen het Evangelie van Christus, omdat het hun gepredikt werd.

HOOFDSTUK XVI.

Het doel van Christus' rede in dit hoofdstuk is ons allen op te wekken om deze wereld zoo te gebruiken, als haar niet misbruikende, met onze bezittingen en genietingen hier zoo te handelen, dat zij in de andere wereld vóór ons en niet tegen ons zullen getuigen, want zij zullen òf het eene, òf het andere doen, al naar mate wij ze hier gebruikt of misbruikt hebben. I. Als wij er goed mede doen, en hetgeen wij hebben, gebruiken voor werken der Godsvrucht of der barmhartigheid, zullen wij er in de toekomende wereld de voordeelen van inoogsten. Dit toont Hij aan in de gelijkenis van den onrechtvaardigen rentmeester, die het goed zijns meesters zoo schrander wist te gebruiken, nadat hij van zijn rentmeesterschap ontzet was, dat hij toen nog een goed bestaan had. De gelijkenis zelve hebben wij in vers 1—8; de verklaring en toepassing er van in vers 9—13; en de minachting der Farizeën voor de leer, die Christus hun predikte, weshalve Hij hen scherpelijk bestrafte, waarbij nog andere gewichtige woorden gevoegd zijn, in vers 14—18. II. Indien wij, in plaats van goed te doen met onze wereldlijke bezittingen, ze gebruiken om er onze lusten mede te voeden, en onze zucht naar weelde en genot, en hulp weigeren aan de armen, dan zullen wij gewisselijk voor eeuwig omkomen, en de dingen dezer wereld, die aldus misbruikt werden, zullen onze ellende en pijniging slechts vermeerderen. Dit toont Hij in de gelijkenis van den rijken man en Lazarus, die ook nog eene verdere strekking heeft nl. ons op te wekken om de waarschuwing ter harte te nemen, ons gegeven in het geschreven woord, en geene onmiddelijke boodschappen uit de andere wereld te verwachten, vers 19—31.

En Hij zeide tot Zijne discipelen: Er was een zeker rijk mensch, welke eenen rentmeester had; en deze werd bij hem beklaagd, als die zijne goederen doorbracht. 2. En hij riep hem, en zeide tot hem: Hoe hoor ik dit van u? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap; want gij zult niet meer kunnen rentmeester zijn. 3. En de rentmeester zeide bij zichzelven: Wat zal ik doen, dewijl mijn heer dit rentmeesterschap van mij neemt? Graven kan ik niet; te bedelen schaam ik mij. 4. Ik weet, wat ik doen zal, opdat, wanneer ik van het rentmeesterschap afgezet zal wezen, zij mij in hunne huizen ontvangen. 5. En hij riep tot zich een iegelijk van de schuldenaars zijns heeren, en zeide tot den eerste: Hoeveel zijt gij mijnen heere schuldig. 6. En hij zeide: Honderd vaten olie. En hij zeide tot hem: Neem uw handschrift, en nederzittende schrijf haastelijk vijftig. 7. Daarna zeide hij tot eenen anderen: En gij, hoeveel zijt gij schuldig? En hij zeide: Honderd mudden tarwe. En hij zeide tot hem: Neem uw handschrift, en schrijf tachtig. 8. En de heer prees den onrechtvaardigen rentmeester, omdat hij voorzichtiglijk gedaan had; want de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger, dan de kinderen des lichts, in hun geslacht. 9. En Ik zeg ulieden: Maakt uzelven vrienden uit den onrechtvaardigen Mámmon, omdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen. 10. Die getrouw is in het minste, die is ook in het groote getrouw; en die in het minste onrechtvaardig is, die is ook in het groote onrechtvaardig. 11. Zoo gij dan in den onrechtvaardigen Mámmon niet getrouw zijt geweest, wie zal u het ware vertrouwen? 12. En zoo gij in eens anders goed niet getrouw zijt geweest, wie zal u het uwe geven? 13. Geen huisknecht kan twee heeren dienen; want òf hij zal den éénen haten, en den anderen liefhebben; òf hij zal den éénen aanhangen, en den anderen verachten. Gij kunt God niet dienen en den Mámmon. 14. En alle deze dingen hoorden ook de Farizeën, die geldgierig waren, en zij beschimpten Hem. 15. En Hij zeide tot hen: Gij zijt het, die uzelven rechtvaardigt voor de menschen, maar God kent uwe harten; want wat hoog is onder de menschen, is een gruwel voor God. 16. De wet en de profeten zijn tot op Johannes; van dien tijd af wordt het koninkrijk Gods verkondigt, en een iegelijk doet geweld op hetzelve. 17. En het is lichter dat de hemel en de aarde voorbijgaan, dan dat één tittel der wet valle. 18. Een iegenlijk, die zijne vrouw verlaat, en eene andere trouwt, die doet overspel; en een iegelijk, die de verlatene van den man trouwt, die doet ook overspel.

Wij vergissen ons, als wij denken, dat het doel van Christus' leer en heiligen Godsdienst was ons te vermaken met denkbeelden over Goddelijke mysteriën, of ons te onderhouden met denkbeelden over Goddelijke goedertierenheden. Neen, de Goddelijke openbaring hiervan in het Evangelie is bedoeld om ons aan te sporen en op te wekken tot het beoefen van Christelijke plichten, en inzonderheid tot den plicht van weldadigheid te oefenenen, goed te doen aan hen, die behoefte hebben aan iets dat

wij hebben of voor hen doen kunnen. Dit wordt ons hier door den Heiland op het hart gedrukt, daar Hij ons er aan herinnnert, dat wij slechts *uitdeelers zijn der menigerlei genade Gods:* en daar wij in menig opzicht ontrouw geweest zijn en de gunst onzes Heeren verbeurd hebben, zullen wij wijs doen met te bedenken hoe wij op eene andere wijze een goed en nuttig gebruik kunnen maken van hetgeen wij in de wereld hebben. Gelijkenissen moeten niet verwrongen worden, dat is: de oorspronkelijke bedoeling er van moet niet uit het oog worden verloren, en dus moeten wij er niet uit afleiden, dat iemand ons werkelijk kan helpen of bijstaan, als wij onder het ongenoegen Gods liggen, maar dat wij in het algemeen hetgeen wij hebben op zulk eene wijze in werken van Godsvrucht en barmhartigheid moeten besteden, dat wij het aan de andere zijde van dood en graf getroost en gerust kunnen wedervinden. Willen wij wijs handelen, dan moeten wij even naarstig zijn om onzen rijkdom te gebruiken voor werken van Godsvrucht en barmhartigheid, ten einde ons toekomstig, eeuwig welzijn te bevorderen, als wereldsche menschen zich beijveren om hun geld op de voordeeligste wijze te beleggen. Beschouwen wij thans:

I. De gelijkenis zelve, waarin al de kinderen der menschen voorgesteld worden als *rentmeesters* van hetgeen zij hebben in de wereld. Wat wij ook bezitten, God is er de Eigenaar van, wij hebben er slechts het gebruik van, en dat wel naar aanwijzing van onzen grooten Leenheer, en tot Zijne eer en verheerlijking. Rabbi Kimchi, aangehaald door Dr. Ligtfoot, zegt: „Deze wereld is een huis; de hemel is er het dak van; de sterren het licht; de aarde, met hare vruchten, eene toebereide tafel; de Heer van het huis is de heilige en gezegende God; de mensch is de rentmeester, in wiens handen de goederen van dat huis zijn overgegeven; indien hij zich goed gedraagt, zal hij gunst vinden in de oogen van zijn Heere; indien niet, dan zal hij van zijn rentmeesterschap ontzet worden". Nu is hier:

1. De *oneerlijkheid* van dezen *rentmeester.* Hij bracht de goederen zijns heeren door, verduisterde ze, maakte er een verkeerd gebruik van, of liet ze door onachtzaamheid te loor gaan, en hierom werd hij bij zijn' heer verklaagd, vers. 1. Wij allen staan bloot aan deze beschuldiging. Wij hebben van hetgeen God ons toevertrouwd heeft in deze wereld geen goed gebruik gemaakt; en opdat wij nu door onzen Heere dieswege niet geoordeeld zullen worden, is het in ons belang, dat wij ons zelven oordeelen.

2. Zijn *ontslag* uit zijne betrekking. Zijn heer riep hem, en zeide tot hem: „Hoe hoor ik dit van u? Ik heb betere dingen van u verwacht." Hij spreekt als iemand, wien het leed doet teleurgesteld te zijn in hem, en in de noodzakelijkheid te verkeeren van hem uit zijn' dienst weg te zenden; het ontroert hem dit te hooren. Maar de rentmeester kan het niet ontkennen, en dus is er aan de zaak niets te doen, hij moet rekening en verantwoording afleggen en weldra vertrekken, vers 2. Dit nu is bedoeld om ons te leeren *a.* Dat wij allen weldra van ons rentmeesterschap in deze wereld ontheven zullen worden; wij zullen niet altijd in het genot zijn van de dingen, die wij nu hebben. De dood zal komen, en ons van ons rentmeesterschap ontslaan, zal ons het vermogen en de gelegenheid ontnemen, die wij nu hebben om goed te doen, en anderen zullen komen en ze in onze plaats bezitten. *b.* Dat ons ontslag van ons rentmeesterschap bij onzen dood *recht* is, is wat wij verdiend hebben, want wij hebben onzes Heeren goederen doorgebracht, en hierdoor het vertrouwen, dat in ons gesteld werd, verbeurd, zoodat wij niet kunnen klagen over onrecht, dat ons aangedaan is. *c.* Dat wij, als ons rentmeesterschap van ons genomen wordt, er aan onzen Heere rekenschap van moeten geven: *Na den dood het oordeel.* Wij worden behoorlijk gewaarschuwd zoowel van ons ontslag als van de rekenschap, die van ons geëischt wordt, en behooren er dikwijls aan te denken.

3. *Zijn wijs overleg daarna.* Nu begon hij te bedenken: *Wat zal ik doen?* vers 3. Hij zou wél gedaan hebben met dit van te voren te bedenken, eer hij door zijne dwaasheid en ontrouw eene zoo goede betrekking ging verliezen, maar het is beter om laat dan om nooit na te denken. Daar ons nu allen kennis is gegeven, dat ons rentmeesterschap binnen kort van ons genomen zal worden, behooren wij te bedenken wat wij dan doen zullen. Hij moet leven: waar zal hij zich voor zijn levensonderhoud heen wenden? *a.* Hij weet, dat hij niet zooveel naarstigheid en vlijt bezit om te kunnen werken voor zijn brood. *Graven kan ik niet.* Maar waarom kan hij niet graven? Hij schijnt noch oud noch kreupel te zijn; de zaak is: hij is lui. Zijn ik *kan niet* beteekent eigenlijk ik *wil niet.* Het is geene natuurlijke, maar eene zedelijke onbekwaamheid, waaronder hij lijdt. Indien zijn meester, toen hij hem ontsloeg als rentmeester, hem als arbeider of daglooner in zijn' dienst had gehouden, en een aandrijver over hem gesteld had, dan zou deze hem wel aan het graven gezet hebben. Hij kan niet graven, want hij is niet gewoon aan dat werk. Dit duidt aan, dat wij het levensonderhoud onzer ziel door geen arbeid voor deze wereld kunnen verkrijgen, noch iets door onze eigene bekwaamheid voor onze ziel kunnen doen. *b.* Hij weet dat hij niet zoo veel ootmoed of nederigheid bezit om zijn brood te winnen door bedelen, *te bedelen schaam ik mij.* Dat was de taal van zijn' hoogmoed, zooals de vorige van zijne traagheid. Zij, die in den weg van Gods voorzienigheid in de onmogelijkheid zijn gekomen om zich zelven te helpen, moeten zich niet schamen anderen om hulp te vragen. Deze rentmeester had meer reden om zich te schamen wegens zijn bedriegen van zijn meester, dan om zijn brood te bedelen. *c.* Daarom besluit hij zich de schuldenaars zijns meesters te vriend te maken, of zijne huurders, die met hunne pacht ten achteren waren, en daarvan schriftelijke schuldbewijzen hadden gegeven. *Ik weet wat ik doen zal,* vers 4. Mijn heer zendt mij weg uit zijn huis. Ik heb zelf geen huis om er heen te gaan. Ik ben

bekend met de huurders, of pachters van mijn heer, heb hun menigen goeden dienst bewezen, en nu zal ik hun er nog een doen, die hen zoo aan mij zal verplichten, dat zij mij welkom zullen heeten in hun huis, en mij op het beste wat zij hebben zullen onthalen, en zoo lang ik leef, zal ik, tot dat ik iets beters heb, ten hunnen koste leven, en van huis tot huis bij hen gaan." Het middel nu om hen tot zijne vrienden te maken was de rekening van hetgeen zij zijn' heer schuldig waren met een aanzienlijk deel te verminderen, en het op die wijze te boeken. Zoo zond hij dan naar iemand, die zijn' heer honderd vaten olie schuldig was (in die waar betaalde hij zijne pacht) *Neem uw handschrift*, zeide hij, hier is het, *en, nederzittende, schrijf haastelijk vijftig*, vers 6, en zoo heeft hij dan zijne schuld tot op de helft verminderd. Let er op, dat hij haast had om dit te doen. *Schrijf haastelijk*, opdat men er ons niet bij betrappe, dat wij aan het onderhandelen zijn, en men verdenking ga koesteren." Hij wendde zich toen tot een ander, die zijn' heer honderd mudden tarwe schuldig was, diens rekening heeft hij met een vijfde verminderd, hij zeide hem tachtig te schrijven, vers 7. Waarschijnlijk heeft hij met nog anderen hetzelfde gedaan, meer of minder van hunne schuld afdoende, al naar mate hij meerdere of mindere vriendelijkheid van hen verwachtte. Zie hieraan hoe onzekere dingen onze wereldlijke bezittingen zijn; dat zijn zij het meest voor hen, die er het meest van hebben, die al de zorge er voor aan anderen overdragen, en hen aldus in staat stellen om *hen te bedriegen*, omdat zij zich de moeite niet willen geven met hunne eigene oogen te zien. Zie ook hoeveel verraad en bedrog gevonden worden zelfs in hen, die op een post van vertrouwen zijn gesteld. Hoe moeielijk is het iemand te vinden, in wien men wezenlijk vertrouwen kan stellen! *God zij waarachtig, maar alle mensch leugenachtig.* Hoewel deze rentmeester wegens oneerlijkheid ontslagen wordt, gaat hij toch nog voort oneerlijkheid te bedrijven. Zoo zeldzaam is het, dat de mensch zich van zijne fouten verbetert, al is het ook, dat hij er schade en nadeel van heeft.

4. De goedkeuring hiervan, *de heer prees den onrechtvaardigen rentmeester, omdat hij voorzichtiglijk gedaan had*, vers 8. Dat kan bedoeld zijn van *zijn' heer*, de heer van dien rentmeester, hoewel hij voorzeker toornig moest wezen om zijn bedrog, toch behagen vond in zijn vernuft en overleg ten bate van zich zelven. Maar, als wij het in dien zin nemen, dan moet het laatste deel van het vers de woorden bevatten van *onzen Heere*, en daarom denk ik, dat het geheele vers van Hem bedoeld is. Christus heeft, als het ware, gezegd: „Toont mij iemand zoo bekwaam en verstandig als deze man, die zoo goed voor zich zelven weet te zorgen, zoo goed elke gelegenheid ten zijnen eigenen nutte en voordeel weet aan te wenden, en in zijne toekomstige behoeften weet te voorzien." Hij prijst hem niet, omdat hij *bedriegelijk* heeft gehandeld jegens zijn meester, maar omdat hij met zoo verstandig overleg gehandeld heeft voor zich zelven. Maar wellicht heeft hij hierin toch ook wèl gehandeld voor zijn' meester, en slechts rechtvaardig met de pachters. Hij wist op hoe harde voorwaarden hij met hen had gehandeld, zoodat zij hunne pacht *niet konden betalen*, maar gedrukt en in de engte gebracht door zijne strengheid, waren zij met de pacht ten achteren, en zoo zullen zij met hun gezin hoogst waarschijnlijk gansch en al tot armoede vervallen. In overweging hiervan heeft hij nu, bij zijn vertrek, gedaan, zooals hij beide naar recht en barmhartigheid behoorde te doen, niet slechts hen van een deel hunner achterstallige pacht ontheffende, maar die pacht ook voor het vervolg verminderende. „Hoeveel zijt gij schuldig?" kan beteekenen: „Hoe hoog is uwe pacht? Kom, ik zal u gemakkelijker voorwaarden stellen, maar die toch niet lichter, of gemakkelijker zijn, dan zij behooren te wezen". Hij was vroeger alleen maar uit op de belangen zijns meesters, maar nu begint hij ook eens aan die van de pachters te denken, opdat hij hunne gunst kunne verwerven, als hij die zijns meesters heeft verloren. De vermindering van hunne pacht zou eene duurzame vriendelijkheid jegens hen zijn, en hen waarschijnlijk meer tot dankbaarheid stemmen, dan alleen eene vermindering der achterstallige pacht gedaan zou hebben. Dit overleg nu om zich een goed bestaan in deze wereld te verzekeren, maakt ons beschaamd wegens ons gebrek aan voorzorg ten opzichte van de andere wereld. *De kinderen dezer wereld*, die hun deel er in verkiezen, en hebben, *zijn voorzichtiger in hun geslacht*, handelen met meer overleg, gaan beter te rade met hunne wereldlijke belangen en voordeelen, dan *de kinderen des lichts*, die het Evangelie genieten, *in hun geslacht*, dat is: in de zaken betreffende hunne ziel en de eeuwigheid. De wijsheid, die wereldsche menschen aanwenden voor de zaken dezer wereld, moet door ons nagevolgd worden ten opzichte van de belangen onzer ziel. Zij gaan uit van het beginsel om de gelegenheden, die zich voordoen, goed te gebruiken, datgene het eerst te doen wat het noodigste is, in zomer en herfst op te garen voor den winter; een goeden koop te sluiten, als hun die wordt aangeboden, betrouwen te hebben in hetgeen waar is, en niet in hetgeen valsch is. O dat wij aldus wijs mochten zijn in onze geestelijke zaken! *b.* De kinderen des lichts worden gewoonlijk door de kinderen dezer wereld overtroffen en voorbijgestreefd. Niet alsof de kinderen dezer wereld waarlijk wijs zijn; zij zijn het slechts *in hun geslacht.* Maar daarin zijn zij wijzer dan de kinderen des lichts in het hunne; want hoewel ons aangezegd is, dat ons rentmeesterschap weldra van ons genomen zal worden, maken wij voor dien dag toch niet de voorziening, die wij er voor behoorden te maken. Wij leven, alsof wij altijd hier zullen zijn, en alsof er na dit leven geen ander leven was, en zijn niet zoo zorgzaam, als deze rentmeester geweest is, om voor het hiernamaals te voorzien. Hoewel wij als *kinderen des lichts*, van dat licht tot hetwelk door het Evangelie leven en onsterfelijkheid gebracht zijn, niet anders kunnen, of wij moeten eene *andere wereld* voor ons zien, be-

reiden wij er ons toch niet op voor, zenden er onze beste zaken en onze beste genegenheden niet heen, zoo als wij toch behoorden te doen.

II. De toepassing van deze gelijkenis, en de gevolgtrekkingen, die er uit afgeleid worden, vers 9. „Ik zeg ulieden, u mijne discipelen", (want tot hen was de gelijkenis gesproken, vers 1) „hoewel gij weinig hebt in deze wereld, bedenkt hoe gij met dat weinige goed kunt doen". Merk op:

1. Wat het is, waartoe de Heere Jezus ons hier vermaant, nl. te voorzien voor onze toelating tot de zaligheid in de andere wereld, door een goed gebruik te maken van onze bezittingen in deze wereld: „Maakt u zelven vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, zooals de rentmeester zich met het goed zijns meesters diens pachters tot vrienden gemaakt heeft." Het is de wijsheid van de mannen der wereld om met hun geld om te gaan op zulk eene wijze, dat zij er later het voordeel van trekken, en niet slechts op het tegenwoordige oogenblik; daarom zetten zij het uit op interest, koopen er land voor, of steken het in het eene of andere fonds. Nu moeten wij van hen leeren, om zoodanig een gebruik te maken van ons geld, dat het er ons te beter om zal gaan in de toekomende wereld, gelijk zij doen in de hoop van later meer welvaart te zullen genieten in deze wereld, en het dus *uit te werpen op het water*, opdat wij het *na vele dagen vinden zullen*, Pred. 11:1. Alles wat wij bezitten, is het goed onzes Heeren; zoo lang wij er echter over beschikken, moeten wij er een zoo goed mogelijk gebruik van maken tot eer van onzen God en tot welzijn van onzen naaste; dat is onze plicht jegens Hem en dat is tevens verstandig overleg voor ons zelven.

De dingen dezer wereld zijn *de onrechtvaardige Mammon* of de bedriegelijkelijke Mammon, niet alleen omdat zij dikwijls verkregen worden door bedrog en ongerechtigheid, maar omdat zij, die er op betrouwen voor tevredenheid en geluk, voorzeker bedrogen zullen uitkomen; want rijkdom is vergankelijk, en zal teleurstelling baren aan hen, die er hooge verwachtingen van koesteren. Hoewel wij nu op dien onrechtvaardigen Mammon niet mogen vertrouwen voor ons geluk, mogen en moeten wij er toch gebruik van maken ten bate van hetgeen wèl ons waar geluk uitmaakt. Wij kunnen er geene voldoening in vinden, maar wij mogen er vrienden uit maken, niet bij wijze van koop of verdienste, maar door aanbeveling. Zoo kunnen wij God en Christus tot onze vrienden maken, de goede engelen en de heiligen tot onze vrienden, en de armen tot onze vrienden, en het is eene begeerenswaardige zaak om deze vrienden te hebben als wij rekenschap zullen hebben af te leggen van ons rentmeesterschap in den toekomenden staat. Bij den dood zullen wij allen falen *hotan eklipête — als gij verduisterd wordt.* De dood verduistert ons. Van een koopman wordt gezegd, dat hij faalt, als hij bankroet gaat. Wij allen moeten weldra aldus falen; de dood sluit den winkel, verzegelt de handen. Onze gemakken en genoegens op aarde zullen ons falen, vleesch en hart zullen bezwijken. Zoo behoort het dan onze groote zorge te zijn, om er ons van te verzekeren, dat, zoo wij bij den dood falen, wij ontvangen zullen worden in de eeuwige tabernakelen, de eeuwige woningen in den hemel. Die woningen in den hemel zijn eeuwig, niet met handen gemaakt, maar eeuwig, 2 Cor. 5:1. Christus is ons voorgegaan om eene plaats te bereiden voor hen, die de Zijnen zijn, en is dáár gereed om hen te ontvangen; de schoot van Abraham is gereed hen te ontvangen, en, als eene wacht van engelen hen derwaarts heenvoert, is een koor van engelen gereed om hen daar te ontvangen. De arme heiligen, die voorgegaan zijn naar de heerlijkheid, zullen hen ontvangen, die in deze wereld hen geholpen hebben, hun bijstand hebben verleend in hunne nooddruft. Dat is eene goede reden, waarom wij hetgeen wij hebben in de wereld gebruiken zullen tot eer van God en tot welzijn van onze broederen, ten einde ons een' schat weg te leggen op goede zekerheid, een goed fondament tegen het toekomende. Zie 1 Tim. 6:19, waardoor dit hier verklaard wordt.

2. De argumenten, die Hij gebruikt om aan de vermaning om overvloedig te zijn in werken van Godsvrucht en barmhartigheid, nog meer klem en nadruk te geven. *a.* Indien wij van de gaven van Gods voorzienigheid geen recht gebruik maken, hoe kunnen wij dan die tegenwoordige en toekomstige troostrijke genietingen van Hem verwachten, die de gaven zijn van Zijne geestelijke genade. Onze Heiland vergelijkt ze hier en toont ons, dat, hoewel het getrouw gebruik van de dingen dezer wereld niet geacht kan worden eenigerlei gunst uit de hand van God te verdienen, onze ontrouw in het gebruik er van met recht als eene verbeuring kan beschouwd worden van die genade, die noodzakelijk is om ons tot de heerlijkheid te brengen; en dat is het wat door onzen Zaligmaker hier wordt aangetoond, vers 10—14. De schatten dezer wereld zijn de mindere, de geringere: genade en eere zijn de meerdere. Indien wij nu ontrouw zijn in het mindere, indien wij de dingen dezer wereld tot andere doeleinden gebruiken, dan waartoe zij ons gegeven waren, dan kan met recht gevreesd worden, dat wij ook ontrouw zullen zijn in het gebruik der gaven van Gods genade, dat wij ook die gaven te vergeefs ontvangen zullen hebben, en dat zij ons daarom ontzegd zullen worden. *Die getrouw is in het minste, die is ook in het groote getrouw.* Hij, die God dient, en goed doet met zijn geld, zal God dienen en goed doen met de edeler en kostelijker talenten van wijsheid en genade en geestelijke gaven, en het onderpand des hemels; maar hij, die het eene talent van den rijkdom dezer wereld begraaft, zal de vijf talenten van geestelijken rijkdom nooit vermeerderen. God onthoudt Zijne genade aan geldgierige, wereldschgezinde menschen, meer dan wij weten of vermoeden. De rijkdommen dezer wereld zijn bedriegelijk en onzeker, zij zijn de onrechtvaardige Mammon, die ons snel ontvlucht, en zoo wij er eenig voordeel van willen trekken, moeten wij ons haasten; doen wij dit niet, hoe kunnen wij dan verwachten, dat ons geestelijke schatten toevertrouwd zullen worden, die de

eenig ware rijkdommen zijn? vers 11. Laat ons hiervan overtuigd wezen, dat diegenen *waarlijk* rijk, en *zeer* rijk zijn, die rijk zijn in *geloof*, rijk zijn in God, rijk in Christus, in de beloften en in den voorsmaak des hemels, en laat ons daarom in dezen onzen schat opleggen, van dezen ons deel verwachten, dezen in de eerste plaats bedenken en behartigen, het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en, zoo ons dan andere dingen worden toegeworpen, ze gebruiken *in ordine ad spiritualia* — in geestelijken zin, zoo dat wij, door ze goed te gebruiken, den waren rijkdom des te meer vast zullen houden, en in staat worden gesteld om nog meerdere genade van God te ontvangen; want God *geeft wijsheid, en wetenschap, en vreugde den mensch, die goed is voor Zijn' aangezicht*, Spr. 2 : 26, dat is, aan een ruimhartigen, liefderijken mensch, mensch, die getrouw is in den onrechtvaardigen mammon, aan dien geeft Hij den waren rijkdom. De rijkdommen dezer wereld zijn eens anderen. Zij zijn *ta allotria*, niet *van ons zelven*, want zij zijn vreemd aan de ziel, aan hare natuur en aan hare belangen. Zij zijn *niet van ons*, want zij zijn van God; Hij heeft er eerder en meer recht op dan wij, Hij is de Bezitter, de Eigenaar, wij hebben slechts het vruchtgebruik er van. Zij zijn *eens anderen*, wij hebben ze van anderen, wij gebruiken ze voor anderen; *Waar het goed vermenigvuldigt, daar vemenigvuldigen ook die het eten; wat nuttigheid hebben dan de bezitters daarvan, dan het gezicht hunner oogen?* En weldra moeten wij ze aan anderen laten, wij weten niet aan wien. Maar geestelijke en eeuwige schatten *behooren ons* (zij gaan in tot de ziel, die er het bezit van krijgt) en zij zijn onafscheidelijk van ons, zij zijn het goede deel, dat niet van ons weggenomen zal worden. Als wij Christus tot den onze maken, en de hemel tot ons eigendom, dan hebben wij hetgeen wij in waarheid het onze kunnen noemen. Maar hoe kunnen wij verwachten, dat God ons daarmede zal verrijken, als wij Hem niet dienen met onze wereldlijke bezittingen, waarvan wij slechts de rentmeesters zijn? *b.* Wij hebben geen ander middel om ons dienstknechten Gods te betoonen dan ons zóó gansch en al aan Zijn' dienst te wijden, dat wij den Mammon, dat is: al ons wereldlijk gewin, gebruiken in Zijn' dienst, vers 13. *Geen huisknecht kan twee heeren dienen*, wier bevelen zoo onbestaanbaar zijn met elkander als die van God en den Mammon. Indien iemand de wereld wil liefhebben, en zich daaraan wil houden, dan kan het niet anders of hij zal God haten en Hem verachten. Al zijne aanspraken op Godsdienst zal hij ondergeschikt maken aan zijne wereldlijke belangen, en de dingen Gods zal hij slechts tot hulpmiddel maken om de wereld te kunnen dienen. En van den anderen kant, indien iemand God wil liefhebben, en Hem wil aankleven, dan zal hij, vergelijkenderwijs, de wereld haten (telkenmale als de wereld in mededinging komt met God) en haar verachten, en al zijn handel en voorspoed in de wereld zal hij op de eene of andere wijze dienstbaar maken tot bevordering van den Godsdienst; en de dingen de wereld zullen Hem tot hulpmiddelen zijn om God te dienen en zijne eigene zaligheid te werken. De zaak wordt ons hier duidelijk voorgesteld: *Gij kunt God niet dienen en den Mammon.* Zoo onderscheiden zijn hunne belangen, dat zij nooit samen kunnen vloeien. Indien wij dus besloten zijn God te dienen, dan moeten wij den dienst der wereld verzaken en afzweren.

3. Er wordt ons hier gezegd hoe deze leer van Christus door de Farizeën ontvangen werd, en hoe Christus hen heeft bestraft. *A.* Zij hebben Hem Goddeloosliik bespot, vers 14. *Al deze dingen hoorden ook de Farizeën, die geldgierig waren.* Zij konden Hem niet tegenspreken; maar *zij beschimpten Hem.* Laat ons dit beschouwen: *a.* Als *hunne zonde*, en de vrucht van hunne *geldgierigheid*, die hunne heerschende zonde was, hunne eigene ongerechtigheid. Er zijn velen, die hoog opgeven van hunne Godsdienstigheid, veel kennis hebben, en overvloedig zijn in uitwendige oefeningen van den Godsdienst, maar toch te gronde gaan door hunne liefde tot de wereld, en er is ook niets, dat méér het hart verhardt tegen het woord van Christus. Deze geldgierige Farizeën konden het niet dragen, dat datgene werd aangeraakt, hetwelk hunne Delila was, hunne lievelingszonde; hierom beschimpten zij Hem; *exemuktêrizon auton — zij haalden hun neus voor Hem op*, of snoten hun neus tegen Hem. Het is eene uitdrukking van de uiterste minachting; *het woord des Heeren is hun tot een' smaad*, Jer. 6 : 10 Zij belachten Hem, omdat Hij zoo lijnrecht inging tegen de meening en de wijze van doen der wereld, omdat Hij poogde hen af te doen laten van eene zonde, die zij besloten waren aan te houden. Het is iets gansch gewoons dat diegenen spotten met het woord van God, die er zich niet door willen laten regeeren; maar zij zullen ten laatste bevinden, dat zij er op die wijze niet afkomen: *b.* Als *Zijn lijden.* Onze Heere Jezus heeft niet slechts het *tegenspreken* der zondaars verdragen, maar ook hunne *minachting;* zij hebben Hem den ganschen dag bespot. Hij, die sprak, zooals nooit een mensch heeft gesproken, werd belachen en bespot, opdat Zijne getrouwe dienstknechten, wier prediking onrechtvaardiglijk bespot wordt, er niet ontmoedigd om zouden worden. Het is geene schande voor een mensch om uitgelachen te worden, maar wel, dat hij verdient om uitgelachen te worden. Christus' apostelen werden bespot, en geen wonder! de discipel is niet meerder dan zijn Heere. *B.* Hij heeft hen rechtvaardiglijk bestraft, niet wijl zij Hem beschimpten (Hij wist de schande te verachten) maar wijl zij zichzelven misleidden met een' schijn van vroomheid, terwijl zij aan de kracht der Godzaligheid gansch vreemd waren, vers 15. Hier is hun schoonschijnend uiterlijk, ja, dat scheen waarlijk prachtig te zijn.

Ten eerste, Zij rechtvaardigden zich voor de menschen; zij ontkenden alle kwaad, dat hun ten laste werd gelegd, zelfs door Christus. Zij maakten aanspraak om beschouwd te worden als menschen van buitengemeene vroomheid en heiligheid, en rechtvaardigden zich dieswege. „Gij zijt degenen, die dat doet, zooals nooit

iemand anders het deed, die er werk van maakt, om den goeden dunk der menschen voor u te winnen, en die u, terecht of ten onrechte, voor de wereld rechtvaardigt: gij zijt hiervoor bekend."

Ten tweede. Zij waren in hoog aanzien bij de menschen. De menschen spraken hen niet slechts vrij van alle schuld, maar zij loofden hen, vereerden hen, niet slechts als goede menschen, maar als de besten der menschen. Hunne gevoelens werden beschouwd als orakelen, hunne wenken als wetten, en hunne praktijken als onaantastbare voorschriften. Hun *afzichtelijk binnenste,* dat onder het oog Gods lag: „God kent uwe harten, en die zijn voor Hem een verfoeisel, want zij zijn vol van allerlei boosheid. Het is dwaasheid om ons zelven te rechtvaardigen voor de menschen en te denken, dat het volstaat om ons ten einde toe te handhaven, en ons vrij en gerechtvaardigd te doen uitgaan in den grooten dag, dat de menschen geen kwaad van ons weten; want God, die ons hart kent, weet het kwaad van ons, dat niemand anders kan weten. Het behoort onze waardeering van ons zelven en ons vertrouwen in ons zelven te niet te doen, dat God ons hart kent, en hoe veel bedrog er in schuilt, want wij hebben reden om onszelven te vernederen en te wantrouwen.

Ten tweede. Het is dwaasheid om menschen en zaken te beoordeelen naar de meening der menschen er over, en mede te drijven op den stroom van de algemeene schatting, want *dat hoog is onder de menschen,* die oordeelen naar den uiterlijken schijn, is wellicht *een gruwel voor God,* die de dingen ziet zooals zij zijn, en wiens oordeel — daarvan houden wij ons verzekerd — naar waarheid is. Daarentegen zijn er de zoodanigen, die door de menschen veracht en veroordeeld worden, maar door God worden aangenomen, 2 Cor. 10 : 18. *c.* Hij keerde zich van hen af, en wendde zich tot de tollenaren en zondaren, als waarschijnlijk meer toegankelijk zijnde voor Zijn Evangelie dan deze geldgierige, verwaande Farizeën, vers 16. De wet en de profeten waren voorzeker tot op Johannes; de Oud-Testamentische bedeeling, die beperkt was tot u, Joden, bleef tot aan de verschijning van Johannes den Dooper, en gij scheent het monopolie der gerechtigheid en des heils te hebben, en hierdoor zijt gij opgeblazen, en het wint u de achting der menschen, dat gij de wet en de profeten bestudeert; maar sedert Johannes de Dooper verschenen is, is het koninkrijk Gods verkondigd, eene Nieuw-Testamentische bedeeling, die de menschen volstrekt niet schat naar hun geleerd zijn in de wet, maar een iegelijk doet geweld op het Evangeliekoninkrijk, Heidenen zoowel als Joden, en niemand acht zich verplicht tot de beleefdheid, om zijne meerderen vóór hem te laten ingaan, of buiten te blijven, totdat de oversten en de Farizeën hem daarin zijn voorgegaan. Het is niet zoo zeer eene politieke, nationale instelling, zooals de Joodsche staatsinrichting geweest is, toen de zaligheid was uit de Joden; maar het is tot eene bijzondere, persoonlijke zaak gemaakt, en daarom dringt ieder, die er van overtuigd is, dat hij eene ziel heeft, die behouden moet worden, en dat er eene eeuwigheid is, waarvoor voorziening gemaakt moet worden, om binnen te komen, opdat hij door geen beuzelen of komplimenten maken buiten blijft. Sommigen geven er dezen zin aan: zij beschimpten Christus, omdat Hij met minachting sprak van rijkdom, want, dachten zij, waren er dan niet vele beloften van rijkdom en andere goede dingen dezer wereld in de wet en in de profeten? En zijn niet velen van de besten van Gods dienstknechten, zooals Abraham en David, zeer rijk geweest? „Het is waar," zegt Christus, „zoo was het, maar nu het koninkrijk Gods is begonnen verkondigd te worden, nemen de zaken een' anderen keer, nu is het: zalig zijn de armen, en de treurenden, en de vervolgden." De Farizeën hebben, om het volk te beloonen voor hunne vereering van hen, hun een gemakkelijken, goedkoopen vormelijken Godsdienst toegestaan. „Maar," zegt Christus, „nu het Evangelie verkondigd wordt, zijn de oogen des volks open gegaan, en gelijk zij nu niet meer zoo hoogen eerbied voor de Farizeën kunnen hebben, als zij te voren voor hen hadden, kunnen zij zich ook niet meer vergenoegen met die onverschilligheid voor den Godsdienst, als waarin zij opgevoed zijn, maar met een heilig geweld dringen zij het koninkrijk Gods binnen." Zij, die naar den hemel willen gaan, moeten er zich moeite voor geven, moeten tegen den stroom oproeien, moeten zich heendringen door de menigte, die den tegenovergestelden weg uitgaan. *d.* Toch blijft Hij protesteeren tegen eenigerlei bedoeling om de wet te niet te doen, vers 17. *Het is lichter, dat de hemel en de aarde voorbijgaan, parelthein* — voorbijgaan, hoewel de fondamenten der aarde en de pilaren des hemels zoo vast gegrond zijn, *dan dat een tittel der wet valle.* De zedelijke wet is bevestigd en bekrachtigd, en geen tittel daarvan faalt; de plichten, die zij gebiedt, zijn nòg plichten; de zonden, die zij verbiedt, zijn nòg zonden. Ja meer, de geboden er van worden verklaard en versterkt door het Evangelie, en hebben er een geestelijker aanzien door gekregen. De ceremonieele wet is vervolmaakt in het Evangelie, en de schaduwen er van zijn vervuld door het Evangelie; geen tittel daarvan valt, want zij is ingedrukt in het Evangelie, waar, hoewel de kracht er van, als wet, weggenomen is, het beeld er van, als type, toch nog helder uitkomt, getuige de brief aan de Hebreën. Er waren sommige dingen, die door de wet oogluikend zijn toegelaten, ter voorkoming van grooter kwaad, waarvan de vergunning door het Evangelie voorzeker is weggenomen, maar zonder eenigerlei schade of nadeel voor de wet, zooals voor de echtscheiding, vers 18, dat wij te voren gehad hebben in Matth. 5 : 32, 19 : 9. Christus wil geene echtscheiding toelaten, want Zijn Evangelie is bestemd om den bitteren wortel van der menschen verdorven lusten en hartstochten aan te tasten, ze te dooden, ze uit te roeien; en daarom moet die toegeeflijkheid voor hen ophouden, welke in die toelating der echtscheiding lag opgesloten; want hoe meer aan die lusten en hartstochten wordt toegegeven, hoe sterker en veeleischender zij worden.

19. En er was een zeker rijk mensch, en was gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad, levende alle dag vroolijk en prachtig. 20. En er was een zeker bedelaar, met name Lázarus, welke lag voor zijne poort, vol zweren, 21. En begeerde verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des rijken vielen; maar ook de honden kwamen en lekten zijne zweren. 22. En het geschiedde, dat de bedelaar stierf, en van de engelen gedragen werd in den schoot van Abraham. 23. En de rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel zijne oogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lázarus in zijnen schoot. 24. En hij riep en zeide: Vader Abraham, ontferm u mijner, en zend Lázarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water doope, en verkoele mijne tong; want ik lijd smarten in deze vlam. 25. Maar Abraham zeide: Kind, gedenk, dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lázarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten. 26. En boven dit alles, tusschen ons en ulieden is eene groote klove gevestigd, zoodat degenen, die van hier tot u willen overgaan, niet zouden kunnen, noch ook die daar zijn, van daar tot ons overkomen. 27. En hij zeide: Ik bid u dan, vader, dat gij hem zendt tot mijns vaders huis; 28. Want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit betuige, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging. 29. Abraham zeide tot hem: Zij hebben Mozes en de profeten; dat zij die hooren. 30. En hij zeide: Neen, vader Abraham, maar zoo iemand van de dooden tot hen henenging, zij zouden zich bekeeren. 31. Doch Abraham zeide tot hem: Indien zij Mozes en de profeten niet hooren, zoo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de dooden opstond, zich niet laten gezeggen.

Gelijk de gelijkenis van den verloren zoon ons de genade van het Evangelie heeft voorgesteld, hetgeen voor ons allen bemoedigend is, zoo stelt deze ons den toekomenden toorn voor, en is bestemd om ons wakker te schudden, en wèl moeten diegenen vast in slaap zijn in de zonde, die er niet door opgewekt worden. De Farizeën spotten met Christus' rede tegen wereldschgezindheid, nu was deze gelijkenis bedoeld om die spotters tot ernstig nadenken te brengen. De strekking van het Evangelie van Christus is ons te verzoenen met armoede en beproeving, en ons te wapenen tegen de neiging tot wereldschgezindheid en zinnelijkheid. Door nu de gordijn weg te schuiven, en ons te doen zien wat van die beide het einde zal wezen in de andere wereld, gaat deze gelijkenis zeer ver om die twee groote doeleinden tot stand te brengen. Deze gelijkenis is niet als de andere gelijkenissen van Christus, waarin geestelijke dingen voorgesteld worden door beelden, ontleend aan wereldlijke zaken, zooals die van den zaaier en het zaad (behalve die van de schapen en bokken) den verloren zoon en eigenlijk al de anderen, behalve deze. Maar hier zijn de geestelijke dingen zelven voorgesteld in een verhaal, of beschrijving van den verschillenden staat van goed en slecht in deze wereld en in de toekomende. Maar wij behoeven het niet eene geschiedenis van een bijzonder voorval te noemen, maar het is een feit, dat iedere dag waar is, nl. dat arme, Godvruchtige lieden, die door de menschen veronachtzaamd en vertreden worden, door den dood uit hunne ellende weggenomen worden, en dan in de hemelsche vreugde en zaligheid komen, die hun des te liefelijker en heerlijker is door de tegenstelling met hunne vorige smarten en wederwaardigheden; en dat rijke epicuristen, die in weelde leven, en onbarmhartig zijn voor de armen, sterven, en heengaan naar een toestand van ondraaglijke pijniging, die hun des te zwaarder en smartelijker valt door het leven van zinnelijk genot, dat zij geleid hebben, en er geene verlichting voor hunne smarten te verkrijgen is. Is dit eene gelijkenis? Welke vergelijking komt er in voor? Het gesprek tusschen Abraham en den rijken man is slechts eene illustratie, of aanschouwelijk voorbeeld, van de beschrijving, ten einde haar treffender te maken, evenals dat tusschen God en Satan in de geschiedenis van Job. Onze Heiland is gekomen, om ons bekend te maken met eene andere wereld, en ons de betrekking te doen zien, die er is tusschen *deze* en *die* wereld, en hier doet Hij dat. In deze beschrijving, (want zoo wil ik haar het liefst noemen) kunnen wij opmerken:

I. Den verschillenden toestand van een *goddeloozen rijke*, en een *Godvruchtigen arme* in deze wereld. Wij weten, dat, gelijk sommigen in den laatsten tijd, zoo ook de Joden van ouds, voorspoed als een der kenmerken beschouwden van eene ware kerk, van een Godvruchtig mensch en een gunstgenoot des hemels, zoodat het hun nauwelijks mogelijk was gunstige gedachten te koesteren van een' *arme*. Christus heeft zich bij alle gelegenheden beijverd om die dwaling te herstellen, hier doet Hij het zeer uitvoerig, waar wij zien

1. Een goddelooze — en wel eenen, die eeuwig rampzalig zijn zal — op het toppunt van voorspoed, vers 19. *Er was een zeker rijk mensch.* Naar het Latijn noemen wij [1]) hem gewoonlijk *Dives — een rijk man;* maar, gelijk bisschop Tillosson opmerkt, er is hem geen naam gegeven, zooals aan den armen man, omdat het hatelijk zou geweest zijn, om in zulk eene beschrijving een bepaalden rijke te noemen, of aan te duiden, en kwaadwilligheid zou opgewekt hebben, maar anderen zeggen, dat Christus den rijke niet zoo veel eer wilde bewijzen om hem te noemen, hoewel hij wellicht dacht, dat toen hij zijne landerijen naar zijn naam noemde, die naam wel langer in herinnering zou blijven,

1) Dat is de Engelschen.

dan die van den bedelaar aan zijne poort, die hier echter bewaard is gebleven, terwijl die van den rijke der vergetelheid is prijs gegeven. Nu wordt ons hier betreffende dezen rijken man gezegd: *a.* Dat hij gekleed was met purper en zeer fijn lijnwaad, en dat was zijne *versiering*. Hij had *fijn lijnwaad*, zoo veel hij begeerde, en ongetwijfeld iederen dag schoon; lijnwaad voor den dag en lijnwaad voor den nacht, en dat was voor zijn *genoegen*. Hij had *purper* voor *staatsie*, want dat was de dracht van vorsten, waarom sommigen de gissing gewaagd hebben, dat Christus er Herodes mede bedoeld heeft. Hij (Herodes) verscheen nooit anders dan in groote pracht en staatsie. *b.* Hij leefde allen dag vroolijk en prachtig. Zijne tafel was voorzien van alle verscheidenheid en lekkernij, die door natuur of kunst konden voortgebracht worden; zijn buffet rijk versierd met zilver, zijne dienaren, die hem aan tafel bedienden, waren gekleed in rijke livrei, en de gasten, die aan zijne tafel aanzaten, waren ongetwijfeld de zoodanigen, die naar zijne meening hem eer konden doen. Welnu, wat voor kwaad stak er in dat alles? Het is geene zonde rijk te zijn, geene zonde om purper en fijn lijnwaad te dragen, of een rijk voorzienen disch te hebben, indien iemands staat en vermogen daarmede in overeenstemming zijn. Er wordt ons ook niet gezegd, dat hij al dien rijkdom door bedrog, verdrukking of afpersing had verkregen, noch dat hij dronken was, of anderen dronken maakte; maar Christus wilde hiermede aantoonen, dat men grooten rijkdom kan bezitten in deze wereld, een grooten staat kan voeren en allerlei genietingen kan hebben, en toch onder Gods vloek en toorn kan zijn, en aldus voor eeuwig omkomen. Naar het rijk of prachtig leven, dat iemand leidt, kan men niet oordeelen, hetzij, dat God hem liefheeft door hem zoo veel te geven, of dat hij God liefheeft omdat hij zoo veel van Hem heeft ontvangen; in deze dingen bestaat het geluk niet. Dat overvloed en genot gevaarlijk zijn en voor velen eene noodlottige verzoeking tot weelde en zinnelijkheid, en een vergeten van God en van de andere wereld. Deze man zou gelukkig hebben kunnen zijn, indien hij geene groote bezittingen en genietingen had gehad. Dat het toegeven aan gemak en genot voor het lichaam menige ziel ten verderve voert. Het is waar: goede spijzen te eten en goede kleederen te dragen is geoorloofd; maar even waar is het, dat dit maar al te dikwijls hoogmoed en zucht naar weelde voedt, zoodat het ons dan tot zonde voert. Dat feestmaaltijden voor ons zelven en onze vrienden aan te richten, terwijl wij den nood en het gebrek der armen vergeten, God tot toorn verwekt, en de ziel ten verderve leidt. De zonde van dezen rijken was niet zoo zeer gelegen in zijne kleederen of zijne spijzen, maar wel daarin, dat hij alleen aan zich zelven dacht en alleen voor zich zelven zorgde.

2. Hier is een Godvruchtige, iemand die eeuwig zalig zal wezen, die nu in de diepte is van jammer en ellende, vers 20. *Er was een zeker bedelaar, met name Lazarus.* Een bedelaar van die naam, uitnemend vroom, en in groote ellende, was waarschijnlijk onder de vrome menschen van dien tijd wel bekend: een bedelaar, zooals bijv. Eleazar, of Lazarus. Sommigen denken, dat Eleazar een naam is om een' arme aan te duiden, want hij beteekent *hulp van God*, waartoe *zij* de toevlucht moeten nemen, die ontbloot zijn van *andere hulp*. Deze arme man was ten toppunt van ellende gekomen ten opzichte der uitwendige dingen. *a.* Zijn lichaam was *vol zweren*, even als dat van Job. Krank en zwak te zijn naar het lichaam is eene groote beproeving; maar *zweren* veroorzaken den patient meer pijn, en verwekken meer *walging en afkeer* bij de omringenden. *b.* Hij was genoodzaakt zijn brood te bedelen, en zich te vergenoegen met zulke overblijfsels van de tafel der rijken, als zij hem geven wilden. Hij was zóo kreupel en pijnlijk, dat hij niet loopen kon, maar door den een of ander medelijdende gedragen, en aan de poort van den rijke werd nedergelegd. Zij, die niet in staat zijn de armen te helpen met hunne beurs, moeten hen helpen, door zich moeite voor hen te geven; zij, die hen niet kunnen ondersteunen met hun geld, moeten hen ondersteunen met hun' arm; zij, die zelven niets hebben om hun te geven, moeten hen òf brengen, òf voor hen gaan, tot degenen, die het wèl hebben. In zijne armoede en kommer had Lazarus niets van zich zelven om van te leven, geene bloedverwanten tot wie hij zich om bijstand kon wenden, en de gemeente, of het armbestuur, heeft ook de zorg voor hem niet op zich genomen, Het is een voorbeeld van de ontaarding de Joodsche kerk in dien tijd, dat zij zulk een Godvruchtig man als Lazarus van gebrek aan het noodige voedsel liet omkomen. Merk nu op wat hij van de tafel des rijken hoopte: hij *begeerde verzadigd te worden van de kruimkens*, vers 21. Hij verwachtte geen schotel van die tafel te zullen krijgen, hoewel hij er wel een had behooren te ontvangen, en wel een der besten, maar hij zou al dankbaar geweest zijn voor de kruimkens, die van de tafel afvallen, de resten der spijzen van den rijke, die aan de honden gegeven worden. *De arme spreekt smeekingen*, en moet tevreden zijn met wat hij kan krijgen. Nu wordt dit hier opgemerkt,

Ten eerste. Om te toonen, wat de nood was van den arme, en in welke gemoedsstemming hij daarbij verkeerde. Hij was *arm*, maar hij was *arm van geest*, tevreden in zijne armoede. Hij lag aan de poort des rijken, niet klagend, niet schreeuwend of geweldmakend, maar stil en bescheiden, begeerende verzadigd te worden van de kruimkens. Deze ongelukkige was een goed en vroom man, en in gunst bij God. Het is dikwijls het lot van de kostelijkste heiligen en dienstknechten Gods om grootelijks beproefd te zijn in deze wereld, terwijl de goddeloozen voorspoedig zijn en overvloed hebben, Ps. 73: 7, 10, 14. Hier is een kind des toorns en erfgenaam der hel, zittende in het huis, vroolijk en prachtig levende; en een kind der liefde en erfgenaam des hemels, liggende aan de poort, omkomende van honger. Kan dus iemands geestelijke toestand beoordeeld worden naar zijne uiterlijke omstandigheden?

Ten tweede, De stemming van den rijke jegens hem. Er wordt ons niet gezegd, dat hij hem

mishandelde, of hem verbood aan zijne poort te liggen, of hem booze woorden toevoegde; maar wèl wordt te kennen gegeven, dat hij hem veronachtzaamde, zich zijner niet aantrok, geenerlei zorge voor hem had. Hier was een wezenlijk voorwerp van barmhartigheid, en wel een zeer aandoenlijk voorbeeld, dat voor zich zelf sprak, het was hem aan zijne poort gebracht. De arme had een goed karakter, en een goed gedrag; alles sprak ten zijnen gunste. Iets heel *gerings*, zou voor hem eene *groote* weldaad geweest zijn; maar toch nam de rijke geene kennis van zijn' toestand; hij gaf geen bevel om hem in huis te brengen, of hem een onderkomen te geven in de schuur, of in een der buiten gebouwen, maar hij liet hem aan de poort liggen. Het is niet genoeg de armen niet te verdrukken of te vertreden, wij zullen in den grooten dag ook ontrouwe rentmeesters bevonden worden van onzes Heeren goed, indien wij hen niet helpen en ondersteunen. De reden, die voor het schrikkelijkst oordeel gegeven wordt, is, *Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij niet te eten gegeven.* Het is mij een raadsel, hoe rijke lieden, die het Evangelie van Christus gelezen hebben, en zeggen, dat zij het gelooven, zoo onbekommerd kunnen zijn, als zij dikwijls zijn, ten opzichte van den nood en de ellende der armen en beproefden. Zijn gebruik van de honden. *De honden kwamen en likten zijne zweren.* De rijke hield honden, jachthonden wellicht, of andere honden voor zijn vermaak en genoegen, en dezen werden goed gevoed en verzorgd, terwijl de arme Lazarus niet genoeg kreeg om het leven te kunnen behouden. Diegenen zullen hiernamaals zeer veel hebben te verantwoorden, die hunne honden voeden, maar de armen veronachtzamen. En het is eene groote verzwaring van de onbarmhartigheid van vele rijke lieden, dat zij aan hunne dwaasheid en grillen te koste leggen, hetgeen zou kunnen voorzien in de behoefte van menig goed Christen en hem het hart zou verheugen. Diegenen beleedigen God, ja smaden de menschelijke natuur, die hunne paarden en honden overvoederen, en de gezinnen hunner armen honger laten lijden. Deze honden nu kwamen *en likten de zweren* van den armen Lazarus; hetgeen beschouwd kan worden:

Ten eerste. Als eene verzwaring van zijne ellende. Zijne zweren waren *bloedend*, hetgeen de honden lokte om ze te likken, zooals zij het bloed likten van Naboth en Achab, 1 Kon. 21 : 19. En wij lezen van „de tong der honden, gestoken in het bloed van vijanden," Ps. 68 : 24. Zij vielen hem aan, terwijl hij nog leefde, alsof hij reeds dood was, en hij had de kracht niet om hen af te houden of te verjagen, en ook had geen der bedienden de vriendelijkheid om ze te verwijderen. De honden waren als hun meester, en dachten zich heerlijk te onthalen aan dit menschenbloed. Of,

Ten tweede. Het kan beschouwd worden als eene verlichting voor hem in zijne ellende, *alla kai*, de meester was hard van hart voor hem; maar de honden kwamen, en likten zijne zweren, hetgeen eene verzachting voor hem was, daar de zweren door dat likken der honden week en lenig werden. Er wordt hier niet gezegd, dat zij ze uitzogen, maar dat zij ze likten, hetgeen er goed voor was. De honden waren vriendelijker voor hem dan hun meester.

II. Het verschil in toestand tusschen dezen Godvruchtigen arme, en dien goddeloozen rijke, *bij*, en *na den dood.* Tot nu toe schijnt alles in het voordeel te zijn van den rijke, maar *Exitus acta probat — Laat ons eene wijle wachten en er het einde van zien.*

1. Beiden sterven, vers 22, 23. *De bedelaar stierf; en de rijke stierf ook.* De dood is het gemeene lot van rijken en armen, van Godvruchtigen en goddeloozen; dáár ontmoeten zij elkander. De een *sterft in de kracht zijner volkomenheid*, en een ander *sterft met eene bittere ziel;* maar *zij liggen te zamen neder in het stof*, Job. 21 : 23, 25, 26. De dood begunstigt den rijke niet om zijn rijkdom, noch den arme om zijne armoede. De heiligen sterven, om aan het einde te komen van hun leed, en in te kunnen gaan tot de heerlijkheid en de vreugde. Zondaren sterven, om rekenschap te gaan afleggen van hun doen. Beide rijken en armen hebben zich te bereiden op den dood, want hij wacht beiden. *Mors sceptra ligonibus æquat — de dood vereenigt den schepter met de spade;* „klopt evengoed aan de poort van het paleis als aan de deur der hut".

2. De bedelaar stierf het eerst. God neemt dikwijls de Godvruchtigen weg uit de wereld, als Hij er de boozen nog in laat groeien en bloeien. Het was een voorrecht voor den bedelaar, dat er zoo spoedig een einde kwam aan zijne ellende, en daar hij geene andere schuil- of rustplaats kon vinden, werd hij verborgen in het graf, waar de vermoeiden van kracht rusten.

3. *De rijke stierf ook en werd begraven.* Er wordt niets gezegd van de begrafenis van den arme. Men heeft ergens een' kuil gegraven en er, zonder eenigerlei plechtigheid, zijn lichaam in geworpen; hij had *eene ezelsbegrafenis;* ja het was nog een wonder, dat zij, die de honden zijne zweren lieten likken, hen ook niet zijn gebeente lieten afknagen. Maar de rijke had eene statige begrafenis, er waren rouwdragers, die hem vergezelden naar het graf, er werd een statig monument op geplaatst; zeer waarschijnlijk werd er eene lijkrede over hem gehouden waarin tot lof zijner deugden werd gesproken, en van zijne rijke levenswijze, en van de goede tafel, die hij hield, welke geprezen werd door hen, die er mede hebben aangezeten. Van den goddelooze wordt gezegd, dat hij met niet weinig ophef naar zijn graf wordt gebracht, en in de tombe wordt nedergelegd, en, ware het mogelijk, *de kluiten des dals* zouden hem zoet gemaakt worden, Job 21 : 32, 33. Hoe volkomen vreemd is de ceremonie van eene begrafenis aan het geluk van een' mensch!

4. De bedelaar stierf, en werd van de engelen gedragen in den schoot van Abraham. Hoe zeer ver heeft de eere, aangedaan aan zijne ziel, door deze heenvoering naar hare ruste, de eer overtroffen, die den rijke werd aangedaan, door dat zijn lichaam met zoo veel statige plechtigheid naar het graf werd gebracht! Merk op: *a.* Dat zijne ziel bestond in een' staat van af-

scheiding van het lichaam. Zij stierf niet, is niet ontslapen, met het lichaam: zijne kaars werd niet met hem uitgebluscht; zij leefde, en werkte, en wist wat zij deed, en wat aan haar gedaan werd. *b.* Zijne ziel ging heen naar eene andere wereld, naar de wereld der geesten; zij keerde weder tot God, die haar had gegeven, naar het land harer geboorte; dit ligt opgesloten in het gezegde, dat zij *gedragen* werd. De geest des menschen gaat opwaarts. *c.* Engelen namen de zorg er voor op zich; zij werd van engelen gedragen. Zij zijn dienende geesten van de erfgenamen der zaligheid, niet slechts terwijl zij leven, maar ook als zij sterven, er is hun een last omtrent hen opgedragen, om hen op hunne handen te dragen, niet slechts op hun heen en weer reizen op de aarde, maar op hunne groote reize naar hun langdurig te huis in den hemel, om beide hun gids en hun wachter te zijn door het gebied van het onbekende en onveilige. De ziel des menschen heeft, als zij niet aan de aarde gebonden en verkleefd is, zoo als dit met ongeheiligde zielen het geval is, eene elasticiteit in zich, waardoor zij zich opwaarts beweegt, zoodra zij van het lichaam bevrijd is; maar Christus wil de Zijnen toch daar niet aan toevertrouwen, en daarom zend Hij bijzondere boden om ze tot Hem te brengen. Men zou denken, dat één engel volstaat, maar hier zijn meer, evenveel, als die om Elia gezonden werden. Van Amasis, koning van Egypte, werd de wagen getrokken door koningen; maar wat was die eer vergeleken bij deze eer? In de kracht van Christus' hemelvaart, varen de heiligen ten hemel; maar dit geleide van engelen was hun toegevoegd tot sieraad en staatsie. De heiligen zullen niet slechts veilig, maar met eerbewijzen te huis gebracht worden. Wat waren de dragers bij de begrafenis van den rijken man, hoewel zij ongetwijfeld van den hoogsten rang waren, vergeleken bij de dragers van Lazarus? De engelen schuwden niet hem aan te raken, want zijne zweren waren op zijn lichaam, niet op zijne ziel, die werd Gode rein, zonder vlek of rimpel, of iets dergelijks, voorgesteld. „Komt nu, gezegende engelen", zeide een Godvruchtige op het oogenblik van zijn verscheiden, „komt en doet nu uwen dienst." *d.* Zij werd gedragen *in Abrahams schoot.* De Joden drukten de gelukzaligheid der rechtvaardigen na den dood uit op drieërlei wijze: — zij gaan *naar den hof van Eden;* zij gaan *om onder den troon der heerlijkheid te wezen;* en zij gaan *naar den schoot van Abraham,* en het is de laatste uitdrukking, waarvan onze Heiland hier gebruik maakt. Abraham was *de vader der geloovigen;* en waarheen zouden de zielen der geloovigen anders vergaderd worden, dan tot hem, die, als een teeder vader, hen in zijn' schoot legt, inzonderheid bij hunne aankomst, om hen welkom te heeten, en hen te verkwikken, daar zij zoo pas van de smarten en de vermoeienissen der wereld aankomen? Hij werd gedragen naar zijn' schoot, dat is, om aan een feestmaal met hem deel te nemen, want bij feestmaaltijden, zegt men, leunen de gasten aan elkanders borst, en de heiligen in den hemel zitten aan met Abraham, Izak en Jakob. Abraham was een groot en rijk man, maar in den hemel versmaadt hij het niet om den armen Lazarus in zijn' schoot te leggen, of aan zijne borst te laten rusten. Rijke en arme heiligen ontmoeten elkander in den hemel, Deze arme Lazarus, die niet binnen de poort van den rijken man mocht toegelaten worden, wordt naar de eetzaal, het slaapvertrek, van het hemelsche paleis geleid, en *hij* wordt in den schoot van Abraham nedergelegd, dien de rijke gulzigaard het versmaad zou hebben om bij de honden zijner kudde te stellen.

5. Wat gij nu na het bericht van des rijken mans dood en begrafenis het eerst van hem hoort is, dat *hij in de hel zijne oogen ophief, zijnde in de pijn,* vers 23. *a.* Zijn staat is rampzalig. Hij is in de hel, in hades, in den staat der afgescheiden zielen, en dáár bevindt hij zich in de diepste ellende, in de ergste benauwdheid. Gelijk de zielen der geloovigen terstond nadat zij van den last des vleesches bevrijd zijn, in de vreugde en gelukzaligheid zijn, zoo zijn de goddelooze, ongeheiligde zielen, terstond nadat zij door den dood van de genietingen des vleesches zijn weggenomen, in de rampzaligheid en eeuwige pijn, die nog vermeerderd en vervolledigd zal worden na de opstanding. Deze rijke man had zich gansch en al aan de genoegens van de wereld der zinnen gewijd, was er gansch door ingenomen, had ze tot zijn deel gekozen, en daarom was hij volstrekt ongeschikt voor de genoegens van de wereld der geesten. Voor zulk een vleeschelijk gezinden geest als de zijne, zouden die ook geen genot of genoegen opgeleverd hebben, hij kon er geen smaak in vinden, en daarom wordt hij er natuurlijk van uitgesloten. Maar dit is nog niet alles: hij was hard van hart voor Gods armen, en daarom wordt hij niet alleen afgesneden van genade, maar er zal ook een onbarmhartig oordeel over hem gaan, en hij valt onder de straf des gevoels, zoowel als onder de straf van het verlies. *b.* De rampzaligheid van zijn' staat wordt verzwaard door zijne kennis van de gelukzaligheid van Lazarus. Hij hief zijne oogen op en zag Abraham van verre, en Lazarus in zijn' schoot. Het is de ziel, die in de pijn was, en het zijn de oogen van zijn' geest, die opgeheven zijn. Nu begon hij eens na te gaan wat er van Lazarus geworden was. Hij vindt hem niet, waar hij zelf is, ja, hij ziet hem duidelijk, en even stellig, als hij hem met zijne lichamelijke oogen gezien heeft, van verre in den schoot van Abraham. Diezelfde verzwaring van de rampzaligheid der verdoemden, hadden wij te voren in Hoofdst. 13 : 28, *Gij zult zien Abraham, Izak en Jakob, en al de profeten in het koninkrijk Gods, maar ulieden buitengeworpen.* Hij zag *Abraham van verre.* Abraham te zien, moet liefelijk wezen, zouden wij denken, maar hem van verre te zien was pijnigend. Nabij zich zag hij duivelen en verdoemde metgezellen, een schrikkelijk gezicht, en pijnlijk; van verre zag hij Abraham. Alles wat in de hel gezien wordt is eene verzwaring der rampzaligheid. Hij zag Lazarus *in zijn' schoot.* Dienzelfden Lazarus, op wien hij met zooveel minachting had nedergezien, als zijner aandacht

niet waardig, ziet hij nu verhoogd en benijdenswaardig. Zijn zien van hem bracht hem zijn eigen wreed en barbaarsch gedrag jegens hem voor den geest, en hem te zien in de gelukzaligheid, maakte zijne eigene rampzaligheid nog zwaarder.

III. Wij hebben hier een bericht van hetgeen er voorviel tusschen den rijken man en Abraham in den staat der afscheiding, een staat van afscheiding van elkander, en van beiden van deze wereld. Hoewel zulke gesprekken tusschen verheerlijkte heiligen en veroordeelde zondaren waarschijnlijk wel niet plaats zullen hebben, is het toch zeer voegzaam, en hetgeen ook gewoonlijk gedaan wordt in beschrijvingen, inzonderheid de zoodanigen, die bestemd zijn om het gemoed te bewegen, om door zulke gesprekken eene voorstelling te geven van hetgeen er omgaat in het gemoed van den een, zoowel als van den ander. En daar wij veroordeelde zondaren gepijnigd zien *voor het Lam*, dat is in de tegenwoordigheid des Lams, Openb. 14 : 10; en de getrouwe dienstknechten Gods ziende op hen, die tegen het verbond overtreden hebben, dáár, waar *hun worm niet sterft, en hun vuur niet zal uitgebluscht worden*, Jes. 66 : 24, moet zulk een gesprek niet ongepast of onbestaanbaar geacht worden. In dat gesprek nu hebben wij:

1. Het verzoek van den rijken man aan Abraham om eenige verzachting van zijne tegenwoordige ellende, vers 24. Ziende Abraham van verre, *riep hij* tot hem, hij riep luid, als iemand wien het zeer ernst is, iemand, die in smart en pijn is, kreten mengende met zijne beden, om aan die beden kracht bij te zetten door medelijden op te wekken. Hij, die gewoon was geweest luid te *bevelen*, *smeekt* nu overluid, luider dan Lazarus ooit aan zijne poort heeft gesmeekt of gebeden. De liederen van zijne drinkgelagen zijn allen in klaagzangen verkeerd. Let hier *a.* Op den titel, dien hij aan Abraham geeft: *Vader Abraham*. Er zijn velen in de hel, die Abraham *vader* kunnen noemen, die, naar den vleesche, van Abrahams zaad zijn geweest, ja, en ook velen, die in naam en belijdenis de kinderen waren van het verbond, dat met Abraham gemaakt is. Deze rijke man heeft wellicht in zijne vleeschelijke vroolijkheid, Abraham en de geschiedenis van Abraham bespot, zoo als de spotters van den laatsten tijd doen; maar nu geeft hij hem den titel van eerbied: *Vader Abraham*. De dag komt, wanneer godlooze menschen zeer gaarne met de rechtvaardigen bekend zouden willen zijn, aanspraak zouden willen maken op bloedverwantschap met hen, hoewel zij hen nu minachten. In deze beschrijving stelt Abraham Christus voor, want aan Hem is al het oordeel overgegeven, en het is Zijn gevoelen, dat hier door Abraham wordt uitgesproken. Zij, die Christus minachten, zullen Hem weldra het hof maken met *Heere, Heere!* *b.* De voorstelling, die hij hem geeft van zijn tegenwoordigen beklagenswaardigen toestand: *Ik lijde smarten in deze vlam*. Het is de pijniging zijner ziel, waarover hij klaagt: de toorn Gods is een vuur, dat zich vasthecht aan een schuldig geweten; zulk een vuur is de afschuw van den geest, en de verwijtingen van een zich zelf beschuldigend, zich zelf veroordeelend hart. Niets is voor het lichaam schrikkelijker en pijnlijker dan om door vuur gefolterd te worden, daarom worden hierdoor de smarten en kwellingen der veroordeelde zielen voorgesteld. *c.* Zijn verzoek aan Abraham uit aanmerking van deze ellende: *ontferm u mijner!* De dag komt, wanneer zij, die de Goddelijke ontferming zoo gering achten, er vurig om zullen bidden. O *genade, genade*, als het heden der genade voorbij is, en er geene aanbiedingen van genade meer gedaan worden. Hij, die zich niet heeft ontfermd over Lazarus, verwacht toch nu, dat Lazarus zich over hem zal ontfermen, „want", denkt hij „Lazarus is goedhartiger en medelijdender van aard dan ik ooit geweest ben." De bijzondere gunst, waarom hij vraagt is: *Zend Lazarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water doope, en verkoele mijne tong.* Hier klaagt hij inzonderheid over de kwelling in zijne *tong*, alsof hij daarin meer gepijnigd werd dan in een ander deel: de straf beantwoordende aan de zonde. De tong is een der organen van de spraak, en door de pijniging daarvan wordt hij herinnerd aan al de booze woorden, die hij gesproken heeft tegen God en den mensch, zijn vloeken en zweren, en Godslastering, aan al zijn harde redenen, en zijne vuile redenen; door zijne woorden is hij veroordeeld, en daarom wordt hij in zijne tong gepijnigd. De tong is ook een der organen van den smaak, en daarom zal de pijniging daarvan hem herinneren aan zijn overmatigen smaak voor het genot der zinnen. Hij begeert een droppel water om zijne tong te verkoelen. Hij zegt niet: „Vader Abraham, laat mij halen om in uwen schoot te liggen, waar Lazarus ligt". Ongeheiligde zielen begeeren de zaligheid niet van den hemel, en kunnen haar ook niet begeeren; ja, hij zegt niet: „Vader Abraham, geef bevel tot mijne verlossing uit deze ellende, help mij om uit dezen afgrond te komen"; want daaraan heeft hij volkomen gewanhoopt; maar hij vraagt om zoo klein eene zaak als mogelijk is, een droppel waters om zijne tong te verkoelen, al was het dan ook maar voor een oogenblik. Hij begeert, dat Lazarus hem dien droppel water zal brengen. Soms had ik het vermoeden, dat hij hiermede eene booze bedoeling had voor Lazarus, dat hij hoopte om hem, zoo hij onder zijn bereik kwam, te kunnen weerhouden om naar den schoot van Abraham terug te keeren. Het hart, dat vervuld is van woede tegen God, is ook vervuld van woede tegen het volk van God. Maar wij willen liefderijker gedachten koesteren, zelfs van een veroordeelden zondaar, en veronderstellen, dat hij bedoelde hier eerbied te betoonen aan Lazarus, als aan iemand, aan wien hij thans gaarne verplichting zou willen hebben. Hij *noemt* hem, omdat hij hem *kent*, en denkt, dat Lazarus wel geneigd zou zijn, om hem, uit oude bekendschap, dezen dienst te bewijzen. Hugo de Groot citeert hier Plato, de pijniging beschrijvende van de zielen der goddeloozen, en onder anderen zegt hij: „zij roepen voortdurend om hen, die zij vermoord hebben, of die zij hebben benadeeld, en eischen hen op om hun

het onrecht vergeven, dat zij hun berokkend hebben." Er komt een dag, wanneer zij, die nu het volk Gods haten en verachten, gaarne vriendelijkheid van hen zullen willen ontvangen.

2. Het antwoord van Abraham op dit verzoek. Hij heeft het, over het algemeen, afgewezen. Hij wilde hem geen droppel water toestaan om zijne tong te verkoelen. De veroordeelden in de hel zullen geene de minste vermindering, of verzachting hebben van hunne pijniging. Indien wij thans den tijd onzer gelegenheden gebruiken, dan kunnen wij eene volkomene en duurzame verzadiging hebben in de stroomen der genade, maar zoo wij thans de aanbieding verontachtzamen, dan zullen wij in de hel te vergeefs naar den minsten droppel van barmhartigheid uitzien. Zie, hoe rechtvaardiglijk deze rijke man betaald krijgt in zijne eigene munt. Aan hem, die een kruimken weigerde, wordt een droppel ontzegd. Thans wordt tot ons gezegd: „Bidt, en u zal gegeven worden", maar, zoo wij dien welaangenamen tijd laten voorbijgaan, kunnen wij vragen, en dan zal ons niet gegeven worden. Maar dat is niet alles: indien Abraham alleen gezegd had: „Gij zult niets verkrijgen tot leniging van uwe smarten", het zou treurig geweest zijn; maar hij zegt veel, dat aan die smarten nog toedoet, de vlam nog heeter maakt, want in de hel zal alles eene pijniging zijn. *a.* Hij noemt hem *kind*, een vriendelijke, beleefde titel, maar hier dient hij slechts tot verzwaring der weigering van zijn verzoek, waardoor de ingewanden der barmhartigheid eens vaders voor hem toegesloten worden. Hij was een kind geweest, een zoon, maar een rebelleerende zoon, en nu is hij een verzaakte, onterfde zoon. Zie de dwaasheid dergenen, die steunen op dezen pleitgrond: *Wij hebben Abraham tot een' vader*, als wij zoo iemand in de hel vinden, en die er waarschijnlijk voor eeuwig zal blijven, dien Abraham *kind* noemt. *b.* Hij herinnert hem aan hetgeen zijn eigen toestand en de toestand van Lazarus geweest is in hun leven: „Kind, gedenk." Dit is een snijdend woord. De herinneringen der veroordeelde zielen zullen hare pijnigers zijn, en het geweten zal dan ontwaakt wezen om zijn werk te doen, hetwelk er hier niet aan toegelaten werd. Niets zal meer olie gieten in de vlammen der hel dan dit: *kind, gedenk*. Thans worden de zondaars geroepen om te *gedenken*, maar zij doen het niet, zij willen het niet, zij vinden middelen om het te vermijden. „*Kind, gedenk* uwen Schepper, uwen Verlosser, gedenk aan uw einde"; maar zij zijn doof voor deze *memento's*, en vergeten hetgeen, waarvoor zij hun herinningsvermogen ontvangen hebben: rechtvaardiglijk zal daarom hunne eeuwige ellende voortkomen uit een „*kind, gedenk*, waarvoor zij dan niet doof zullen kunnen wezen. Welk een ontzettend geklank zal dat in onze ooren wezen: „*Kind, gedenk* de vele waarschuwingen, die u gegeven zijn om niet in deze plaats der pijniging te komen, waarop gij geen acht hebt willen slaan; gedenk de schoone aanbiedingen, die u gedaan zijn van eeuwig leven en heerlijkheid, die gij niet hebt willen aannemen!" Maar hetgeen, waaraan thans herinnerd wordt is *dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven*. Hij zegt hem niet, dat hij dit goed *misbruikt* heeft, maar dat hij het heeft *ontvangen*. Gedenk welk een milden weldoener God voor u geweest is, hoe bereid Hij was u wel te doen; gij kunt dus niet zeggen, dat Hij u iets verschuldigd is, neen, zelfs geen droppel water. Wat Hij u gaf, hebt gij ontvangen, en dat was alles. Gij hebt Hem er nooit een ontvangbewijs van gegeven in eene dankbare erkentenis er van, en nog veel minder hebt gij er ooit eene dankbare vergelding voor gedaan, of er een goed gebruik van gemaakt; gij zijt van Gods zegeningen het graf geweest, waarin zij begraven werden, niet de akker, waarin zij werden gezaaid. Gij hebt uw goed ontvangen, hebt het ontvangen en gebruikt, alsof het uw eigendom was, en gij er niet in het minst verantwoording voor schuldig waart. Of liever, het was hetgeen gij als *uw goed* verkoren hebt, hetgeen in uw oog *het beste* was, waarmede gij tevreden waart als met uw deel. Gij hadt spijs en drank, en rijke, fraai kleederen, en dat waren de dingen, die uw geluk uitmaakten; zij waren uw loon, uwe vertroosting, de penning, waarvoor gij overeengekomen waart, en gij hebt hem gehad. Gij waart voor het *goede in uw leven*, en hadt geene gedachten voor betere dingen in een ander leven, en daarom hebt gij ook geene reden om ze te verwachten. De dag van uw *goed* is voorbij, en nu is het de dag voor uw *kwaad*, van vergelding voor al uwe booze dagen. Gij hebt den laatsten droppel uit de fiolen der barmhartigheid reeds gehad, dien gij als uw deel kondet verwachten, en er blijft niets over dan *fiolen des toorns* zonder vermenging." „Gedenk tevens *het kwade*, dat Lazarus ontvangen heeft. Gij benijdt hem zijne zaligheid hier, maar bedenk hoe ruim een deel van ellende hij *in zijn leven* gehad heeft. Gij hadt zoo veel goed als men gedacht zou hebben, dat aan zoo slecht een mensch ten deel kon vallen, en hij had zooveel kwaad, als men gedacht zou hebben van zoo goed een man het deel te kunnen wezen. Hij heeft zijn kwaad ontvangen, heeft het met geduld verdragen, heeft het ontvangen uit de hand van God, zooals Job, Hoofdst. 2 : 10. *Zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen*? Hij heeft het ontvangen als medicijn om zijne geestelijke krankheden te genezen, en de genezing heeft plaats gehad." Evenals goddelooze menschen alleen in dit leven goede dingen hebben, en bij den dood voor eeuwig van alle goed zijn afgescheiden, zoo hebben Godvruchtige menschen alleen *in dit leven* kwade dingen, en worden na den dood voor altijd buiten het bereik er van gesteld. Door hem nu aan die zaken te herinneren doet Abraham zijne conscientie ontwaken, om te gedenken hoe hij met Lazarus had gehandeld, toen hij zwelgde in zijn *goed*, en Lazarus kermde onder zijn kwaad; hij kan niet vergeten, dat hij toen Lazarus niet heeft willen helpen: hoe kan hij dan nu verwachten, dat Lazarus hem te hulp zal willen komen? Indien Lazarus in zijn leven later rijk was geworden, en hij arm, dan zou Lazarus het zijn plicht hebben geacht om hem bij te staan, en hij zou hem dan zijne vroegere

onvriendelijkheid niet hebben verweten; maar in den toekomenden staat van belooning en vergelding moeten zij, die thans door God en de menschen beter behandeld worden dan zij verdienen, verwachten, dat een ieder vergolden zal worden naar zijn werk. *c.* Hij herinnert hem aan Lazarus' tegenwoordige gelukzaligheid, en aan zijne eigene rampzaligheid: *Maar nu*, zijn de omstandigheden veranderd, en zullen dit blijven; *nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten.* Het behoefde hem niet gezegd te worden, dat hij smarten leed; hij gevoelde dit maar al te sterk. Evenzoo wist hij, dat iemand, die in den schoot van Abraham ligt, daar ongetwijfeld vertroost moest worden; maar toch herinnert Abraham er aan, opdat hij, door het eene met het andere te vergelijken, de rechtvaardigheid Gods zou zien in *verdrukking te vergelden* dengenen, die Zijn volk verdrukken, en *die verdrukt wordt verkwikking*, 2 Thess. 1 : 6, 7. De hemel is vertroosting, en de hel is kwelling; en de hemel is blijdschap, de hel is weening en weeklagen. Zoodra de ziel het lichaam verlaat, gaat zij òf naar den hemel, òf naar de hel, naar vertroosting of pijn; maar zij slaapt niet, is in geen vagevuur. De hemel zal in waarheid hemel wezen voor hen, die derwaarts heengaan door vele en groote rampen en verdrukkingen in deze wereld; voor hen, die genade hadden, maar hier weinig van de vertroosting er van gesmaakt hebben (wellicht heeft hunne ziel geweigerd vertroost te worden); maar als zij ontslapen zijn in Christus, dan kunt gij in waarheid zeggen: „Nu worden zij vertroost; nu worden al hunne tranen afgewischt, en is al hunne vrees verdwenen." In den hemel is eeuwige vertroosting. En, van den anderen kant: de hel zal in waarheid hel zijn voor hen, die derwaarts heengaan van uit het midden hunner genietingen en genoegens der zinnen. Voor hen is de pijniging des te sterker, gelijk tijdelijke rampen beschreven worden te zijn voor *de teedere en wellustige vrouw, die niet verzocht heeft hare voetzool op de aarde te zetten, omdat zij zich wellustig en teeder hield*, Deut. 28 : 56. *d.* Hij verzekert hem, dat het nergens toe dient te denken door den dienst van Lazarus eenigerlei verlichting te verkrijgen; want, vers 26, *Boven dit alles*, en nog erger, *tusschen ons en ulieden is eene groote klove gevestigd*, een onoverkomelijke, een groote, diepe afgrond, zoodat er geen verkeer kan wezen tusschen de verheerlijkte heiligen en de veroordeelde zondaren. De vriendelijkste heilige in den hemel kan geen bezoek brengen aan *de gemeente der dooden* en veroordeelden, om vertroosting of hulp te brengen aan iemand, die daar is, en eens tot zijne vrienden heeft behoord; *degenen, die van hier tot u willen overgaan, zouden niet kunnen.* „Zij kunnen niet aflaten van het aangezicht huns Vaders te zien, noch van het werk rondom Zijn' troon, om water voor u te halen, dat maakt geen deel uit van hun werk". De stoutmoedigste zondaar in de hel kan zich geen weg banen van uit die gevangenis, kan niet over deze groote klove heenkomen. *Die daar zijn, kunnen van daar tot ons niet overkomen.* Het is niet te verwachten, want de deur der genade is gesloten, de brug is opgehaald, er is geen uitgaan op parool, of eerewoord, of onder borgstelling, neen, zelfs voor geen uur. Geloofd zij God! in deze wereld is geene klove gevestigd tusschen den staat der natuur en den staat der genade, maar wij kunnen overgaan van den een tot den anderen, van de zonde tot God; maar indien wij sterven in onze zonde, indien wij ons in den afgrond des verderfs storten, dan is er geen uitkomen meer. Het is een put, waarin geen water is, en waaruit geene verlossing is. Het raadsbesluit Gods heeft deze klove gevestigd, en de geheele wereld kan haar niet dempen; of wegnemen. Hierdoor wordt dit rampzalig wezen aan wanhoop overgelaten; het is nu te laat voor eenigerlei verandering van toestand, of ook maar de minste verzachting of verlichting. Het zou *in den tijd* voorkomen zijn kunnen worden, maar *in de eeuwigheid* kan het niet worden verholpen. De staat der veroordeelde zondaars is vastgesteld door een onveranderlijk en onherroepelijk vonnis. Een steen is voor de deur van den afgrond gewenteld, die niet afgewenteld kan worden.

3. Zijn nader verzoek aan Abraham, niet voor zich zelven, — zijn mond is gestopt, en hij heeft geen woord in te brengen tegen Abrahams weigering van een droppel water. Veroordeelde zondaren zullen het weten, dat hun vonnis rechtvaardig is, en zij kunnen hunne ellende niet verzachten of verminderen door er tegen te protesteeren. En daar hij nu geen droppel water kan verkrijgen om zijne tong te verkoelen, kunnen wij onderstellen, dat hij zijne *tong kauwde van pijn*, gelijk gezegd wordt van hen, op wie een der fiolen van Gods toorn is uitgegoten, Openb. 16 : 10. De kreten, die hij, naar wij wel kunnen onderstellen, nu uitstiet, waren afgrijselijk; daar hij nu echter de gelegenheid heeft om met Abraham te spreken, zal hij er gebruik van maken ten bate van zijne bloedverwanten, die hij heeft achtergelaten, nu hij haar toch niet ten eigenen nutte kan aanwenden. Wat dit nu betreft: *a.* Hij vraagt, dat Lazarus naar zijns vaders huis zal gezonden worden, om er eene boodschap te brengen: *Ik bid u dan, vader!* vers 27. Wederom wendt hij zich tot Abraham, en ten opzichte dier bede is hij dringend, houdt hij aan: *„Ik bid u*, o weiger mij dit niet." Toen hij op aarde was, zou hij gebeden kunnen hebben en verhoord zijn kunnen worden, maar nu bidt hij te vergeefs. „Omdat gij mijn vorig verzoek hebt afgewezen, zult gij toch nu voorzeker wel zoo meedoogend zijn, om dit toe te staan," of „dewijl er dan eene groote klove gevestigd is, en er dus aan geene ontkoming van hier te denken valt, o zend hem dan toch om hun hier komen te voorkomen"; of, „hoewel er eene groote klove is tusschen u en mij, is er toch zulk eene klove niet tusschen u en hen, zend hem dan derwaarts. Zend hem terug naar het huis mijns vaders; hij weet zeer goed waar het is, hij is er menigmaal geweest, daar er hem de kruimkens geweigerd werden, die van de tafel afvielen. Hij weet, dat ik daar vijf broeders heb, als hij hun verschijnt, zullen zij hem kennen, en zullen acht slaan op hetgeen hij hun zegt, want zij wisten, dat hij een eerlijk, waarheidlievend man is. Laat hij voor hen ge-

tuigen; laat hij hun zeggen in welken staat ik mij bevind, en dat ik mij zelf daartoe gebracht heb door mijne weelde en zinnelijkheid, en mijne onbarmhartigheid jegens de armen. Laat hij hen waarschuwen om niet in mijne voetstappen te treden, noch te gaan op den weg waarop ik hen geleid heb, en hen gelaten heb, opdat ook zij niet komen in deze plaats der pijniging, vers 28. Sommigen maken de opmerking, dat hij slechts van *vijf broeders* spreekt, waaruit zij opmaken, dat hij *geene kinderen* had, anders zou hij ze ook wel genoemd hebben, en dan was het nog eene verzwaring van zijne onbarmhartigheid, dat hij geene kinderen te verzorgen had. Nu wilde hij, dat zij op hun' zondigen weg tot stilstaan gebracht zullen worden. Hij zegt niet: „Geef mij verlof om tot hen te gaan, om voor hen te getuigen"; want hij wist, dat er eene klove gevestigd was, en hij wanhoopte er aan om eene zending te verkrijgen, die zoo gunstig was voor hem zelven. Zijne komst bij hen zou hen verschrikken; maar „zend Lazarus, wiens toespraak minder schrikkelijk voor hen zijn zal, terwijl zijn getuigenis toch voldoende zal zijn, om hen van hunne zonden weg te schrikken." Nu begeerde hij hun verderf te voorkomen, deels uit liefde voor *hen*, voor wie hij wel eenige *natuurlijke genegenheid* moest hebben. Hij kende hunne gezindheid, hunne verzoekingen, hunne onwetendheid, hunne onnadenkendheid, en hij wenschte het verderf te voorkomen, waarin zij zich storten. Maar het was deels ook uit liefde *voor zich zelven*, want hun komen tot hem in die plaats der pijniging zou eene verzwaring zijn van zijne ellende, daar hij er toe had medegewerkt om hun den weg daarheen te wijzen, gelijk het zien van Lazarus ook eene verzwaring was van zijne rampzaligheid. Als deelgenooten in de zonde er toe komen om deelgenooten te zijn in de ellende, gelijk onkruid, dat in bundeltjes gebonden wordt voor het vuur, dan zullen zij voor elkander eene verschrikking wezen. *b.* Abraham ontzegt hem ook deze gunst. In de hel wordt geen verzoek toegestaan. Gelijk zij, die des rijken mans bidden tot Abraham eene rechtvaardiging achten van hun bidden tot afgestorvenen heiligen, ver te zoeken hadden naar bewijzen, als zij het doen van een verdoemd zondaar als voorbeeld er van moeten aanhalen, zoo hebben zij ook weinig aanmoediging om dat voorbeeld te volgen, als zij zien hoe al zijn bidden te vergeefs is. Abraham laat hen over aan het getuigenis van Mozes en de profeten, de gewone middelen tot overtuiging en bekeering. Zij hebben het geschrevene woord dat zij kunnen lezen en hooren lezen. „Laten zij acht nemen op dat woord der profetie, dat zeer vast is, want God zal voor hen van Zijne gewone methode der genade niet afwijken". Hier is hun voorrecht: *Zij hebben Mozes en de profeten;* en hier is hun plicht: *Dat zij die hooren,* en er geloof mede mengen (Hebr. 4:2) en dat zal volstaan om hen van deze plaats der pijniging verre te houden." Hieruit blijkt, dat er in het Oude Testament, in Mozes en de profeten, genoegzame bewijzen zijn om hen tot overtuiging te brengen, die er met onpartijdigheid naar hooren, dat er na dit leven een ander leven is, en een staat van belooning en van straf voor goede menschen en voor slechte menschen; want dat was het, waarvan de rijke man zijne broeders wilde verzekeren, en daarvoor worden zij naar Mozes en de profeten verwezen. *c.* Hij dringt nog verder aan op zijn verzoek, vers 30: „Neen, vader Abraham, vergun mij om hier nog op aan te dringen. Het is waar, zij hebben Mozes en de profeten, en, indien zij er slechts behoorlijk acht op wilden slaan, dan zou dit ook genoeg zijn; maar zij doen dit niet, zij willen het niet; maar toch zou men kunnen hopen, dat, zoo iemand van de dooden tot hen heenging, zij zich zouden bekeeren; want dat zou een meer zichtbaar en tastbaar bewijs voor hen zijn. Aan Mozes en de profeten zijn zij gewoon, en daarom slaan zij er minder acht op; maar dit zou *iets nieuws* zijn, iets meer opschrikkends, gewis, dat zou hen wel tot *bekeering* brengen en tot eene verandering van hunne booze levenswijze," Dwaze menschen zijn geneigd om alle middelen ter overtuiging beter te vinden, dan die, welke door God gekozen en verordineerd zijn. *d.* Abraham volhardt bij zijne weigering, en wel met eene afdoende reden, vers 31. „Indien zij Mozes en de profeten niet hooren, en het getuigenis niet willen gelooven, en de waarschuwingen niet willen ter harte nemen, die zij geven, zoo zullen zij ook, al ware het, dat er iemand uit de dooden opstond, zich niet laten gezeggen. Indien zij de openbaring niet gelooven, de openbaring aan iedereen, welke bevestigd is door wonderen, er zou ook door een bijzonder getuigenis aan hen alleen geen indruk op hen teweeggebracht worden". De zaak is reeds lang beslist en bepaald, dat God zal spreken door Mozes en zulke profeten, en niet door bijzondere boodschappers van den hemel. Israel heeft dit aan den berg Sinaï verkozen, omdat zij de verschrikkingen van zulke boden niet konden dragen. Een bode van de dooden zou niet méér kunnen zeggen dan wat door de Schrift wordt gezegd, en zou het ook met niet meer gezag kunnen zeggen. Er zou evenveel reden zijn tot de verdenking, dat dit een bedrog, of een zinsbedrog zou zijn als om dit van de Schrift te denken, ja zelfs meer, en ongeloovigen voor het eene zouden het ook voor het andere zijn. Dezelfde kracht van bederf, die door het getuigenis van het geschrevene woord heenbreekt, zou voorzeker ook over het getuigenis van een' bode van de dooden zegevieren; hoewel een zondaar op het eerste gezicht van zulk een getuige verschrikt zou wezen, zou hij toch als die schrik voorbij was, zijn hart wederom verharden. De Schrift is thans het gewone middel, waardoor God ons Zijn wil bekend maakt, en dit middel volstaat. Het is aanmatiging in ons, zoo wij God een ander middel willen voorschrijven, en wij hebben geen grond om te verwachten, of om te bidden, dat de genade Gods op eene andere wijze zal werken, als wij Zijn middel verwerpen. Wat onze Heiland hier zeide werd spoedig bevestigd in de ongeloovige Joden, die Mozes en de profeten niet wilden hooren, en ook Christus en de apostelen niet

wilden hooren, en zich ook niet lieten gezeggen, al was het ook dat Lazarus van de dooden was opgestaan (het was wellicht met het oog op hem, dat Christus dezen armen man Lazarus genoemd heeft) ja meer, zij beraadslaagden om hem ter dood te brengen, en zij hebben Hem, die Lazarus uit de dooden had opgewekt ook ter dood gebracht, en zij wilden zich ook door Hem niet laten gezeggen, hoewel ook Hij van de dooden was opgestaan. Toen Eutichus tot het leven was opgewekt, zijn de menschen, die er bij tegenwoordig waren, naar de prediking van Paulus blijven luisteren, maar hebben zich niet naar Eutichus gewend om hem te ondervragen, Hand. 20 : 10, 11. Laat ons dan geene visioenen of verschijningen begeeren, noch de dooden vragen, maar wenden wij ons tot de wet en tot de getuigenis, Jes. 8 : 19, 20, want dat is het profetische woord, dat zeer vast is, en waarop wij ons gerust kunnen verlaten.

HOOFDSTUK XVII.

In dit hoofdstuk hebben wij: I. Eenige bijzondere redenen van Christus voor Zijne discipelen, waarin Hij hun leert om zich te wachten van ergernis te geven, en het onrecht, dat hun aangedaan wordt te vergeven, vers 1—4. Hij moedigt hen aan om te bidden om vermeerdering van geloof, vers 5, 6, en leert hun dan nederigheid, welken dienst of arbeid zij ook voor God verrichten, vers 7—10. II. Zijne reiniging van tien melaatschen, en hoe slechts één dezer Hem daarvoor dankte, en deze een Samaritaan, vers 11—19. III. Zijne rede voor de discipelen bij gelegenheid van eene vraag der Farizeën, wanneer het koninkrijk Gods komen zou, vers 20—37.

En Hij zeide tot de discipelen: Het kan niet wezen, dat er geene ergernissen komen; doch wee hem, door welken zij komen. 2. Het zoude hem nutter zijn, dat een molensteen om zijnen hals gedaan ware, en hij in de zee geworpen, dan dat hij één van deze kleinen zoude ergeren. 3. Wacht uzelven. En indien uw broeder tegen u zondigt, zoo bestraf hem; en indien het hem leed is, zoo vergeef het hem. 4. En indien hij zeven maal daags tegen u zondigt, en zeven maal daags tot u wederkeert, zeggende: Het is mij leed; zoo zult gij het hem vergeven. 5. En de apostelen zeiden tot den Heere: Vermeerder ons het geloof. 6. En de Heere zeide: Zoo gij een geloof hadt als een mostaardzaad, gij zoudt tegen dezen moerbeziënboom zeggen: Word ontworteld, en in de zee geplant; en hij zoude u gehoorzaam zijn. 7. En wie van u heeft eenen dienstknecht, ploegende of de beesten hoedende, die tot hem, als hij van den akker inkomt, terstond zal zeggen: Kom bij en zit aan? 8. Maar zal hij niet tot hem zeggen: Bereid wat ik te avond zal eten, en omgord u, en dien mij, totdat ik zal gegeten en gedronken hebben; en eet en drink gij daarna? 9. Dankt hij ook dienzelven dienstknecht, omdat hij gedaan heeft hetgeen hem bevolen was? Ik meen, neen. 10. Alzoo ook gij, wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zoo zegt: Wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen.

Hier wordt ons geleerd,

I. Dat het geven van ergernissen groote zonde is, die wij allen behooren te vermijden, en waartegen wij op onze hoede moeten zijn, vers 1, 2. Wij kunnen niet anders verwachten, of er zullen ergernissen komen, in aanmerking genomen de verdorvenheid en eigenzinnigheid van den mensch, en de wijze bedoelingen en raadsbesluiten van God, die zelfs door deze ergernissen Zijn werk zal tot stand brengen, en uit het kwade het goede zal doen voortkomen. Het is schier onmogelijk, dat er geene ergernissen komen, en daarom is het ons noodig er tegen te voorzien; maar *wee hem, door welken zij komen!* zijn oordeel zal zwaar zijn, vers 2, schrikkelijker dan dat van de ergste boosdoeners, die veroordeeld zijn om in de zee geworpen te worden, want zij vergaan onder een' last van schuld, zwaarder dan die van molensteenen. Dit bevat een wee over

1. Vervolgers, die de minsten van Christus' kleinen schade of nadeel toebrengen, in woord of daad, waardoor zij ontmoedigd worden in den dienst van Christus en in het betrachten van hun' plicht, of in gevaar zijn van er geheel in verhinderd te worden.

2. Over verleiders, die de waarheid van Christus en Zijne inzettingen verderven, en aldus den geest der discipelen beroeren, want zij zijn het, door wie ergernissen komen.

3. Over hen, die, terwijl zij belijden Christenen te zijn, een ergerlijk leven leiden, en hierdoor de handen van Gods kinderen verslappen en hun hart bedroeven, want door hen komen ergernissen, en het is geene vermindering van hunne schuld, en zal ook geene vermindering zijn van hunne straf, dat *het niet kan wezen, dat er geene ergernissen komen.*

II. Dat het vergeven van beleedigingen een groote plicht is, dien een iegelijk onzer nauwgezet moet betrachten, vers 3. *Wacht u zelven.* Dit kan zien zoowel op hetgeen voorafgaat, als op hetgeen volgt: *Wacht u zelven, dat gij niet een dezer kleinen ergert.* Leeraren moeten zeer voorzichtig zijn, opdat zij niets zeggen of doen, dat eene ontmoediging kan wezen voor zwakke Christenen; zij behooren zeer voorzichtig te zijn uit vreeze hiervoor; of *Als uw broeder tegen u zondigt,* u eenig leed doet, u smaadt of beleedigt; indien hij medeplichtig is aan nadeel, dat u toegebracht is in uwe bezitting, of aan uwen goeden naam, *wacht u zelven,* dat gij niet in toorn of drift geraakt, opdat gij niet onbedachtelijk spreekt, en roekeloos zweert u te zullen wreken: *Gelijk als hij mij gedaan heeft, zoo zal ik hem doen,* Spr. 24 : 29. Geef wel acht op hetgeen gij zegt in zulk een oogenblik, opdat gij niet iets verkeerds zegt.

1. Indien het u veroorloofd is hem te be-

straffen, wordt u geraden het te doen. Verheel uwe gevoeligheid niet, smoor haar niet, geef er lucht aan. Breng hem zijne verkeerdheid onder het oog; toon hem waarin hij niet wèl gedaan heeft, niet billijk jegens u heeft gehandeld, en, het kan wezen, dat gij bemerkt (en gij moet het zeer gaarne willen bemerken) dat gij hem misverstaan hebt, dat het geene zonde was tegen u, of niet aldus bedoeld was, maar dat het eene vergissing was, en dan zult gij hem om vergeving vragen, dat gij hem misverstaan hebt, zooals Jozua 22 : 30, 31.

2. U wordt geboden hem, op zijn berouw, vergeving te schenken, en volkomen met hem verzoend te zijn: *Indien het hem leed is, zoo vergeef het hem,* Vergeet de beleediging, denk er niet meer aan en nog veel minder moogt gij het hem verwijten. En al heeft hij er ook geen berouw van, moet gij toch geen wrok tegen hem koesteren, en niet op wraak zinnen; maar zoo hij niet ten minste zegt, dat het hem leed is, zijt gij niet verplicht om zoo vrij en gemeenzaam met hem om te gaan als te voren. Indien hij schuldig is aan grove zonde, tot ergernis van de Christelijke gemeente, waarvan hij lid is, zoo laat hij ernstig en met zachtmoedigheid bestraft worden voor zijne zonde, en, op zijn berouw en bekeering, weder tot vriendelijke gemeenschap worden toegelaten. Dit wordt door den apostel *vergeving* genoemd, 2 Cor. 2 : 7.

3. Gij moet dit herhalen iederen keer, dat hij zijne overtreding herhaalt, vers 4. Indien hij verondersteld kan worden zoo onachtzaam, of zoo onbeschaamd te zijn, dat hij zevenmaal daags tegen u zondigt, en even dikwijls zegt, dat het hem leed is, en belooft niet weder op die wijze tegen u te zondigen, zoo ga voort met hem te vergeven. „Dwalen is menschelijk." Christenen behooren vergevingsgezind te zijn, bereid om van ieder het beste te denken, en het aan ieder, die hen omringt, gemakkelijk te maken. Zij moeten haastig welgezind zijn om fouten te verschoonen, niet om ze te vergrooten, en zij moeten er zich op toeleggen om even duidelijk te toonen, dat zij vergeven wat tegen hen misdreven is, als anderen toonen, hoe zij het hen ten kwade duiden.

III. Dat wij er allen behoefte aan hebben, dat ons geloof wordt versterkt, want, naarmate die genadegave toeneemt, nemen ook alle andere genadegaven toe. Hoe vaster wij in de leer van Christus gelooven, en met hoe meer vertrouwen wij ons op de genade van Christus verlaten, hoe beter, in alle opzichten, het voor ons zijn zal. Let hier nu

1. Op het verzoek der discipelen aan Christus om versterking van hun geloof, vers 5. *De apostelen* zelven — zoo worden zij hier genoemd — hoewel zij eerste staatsministers waren in Christus' koninkrijk, erkenden toch de zwakheid en onvolkomenheid van hun geloof, en bespeurden hunne behoefte aan Christus' genade tot vermeerdering er van; zij *zeiden tot den Heere: Vermeerder ons geloof,* en vervul wat er aan ontbreekt. Laten de ontdekkingen des geloofs helderder zijn, de begeerten van het geloof sterker, het vertrouwen des geloofs vaster en meer bepaald, de toewijding des geloofs meer volkomen en vastberaden, en de verlustiging des geloofs meer aangenaam zijn. De vermeerdering van ons geloof is hetgeen wij ernstig en vurig moeten begeeren, en die begeerte moeten wij Gode met bidden en smeeken bekend maken. Sommigen zijn van meening, dat zij deze bede tot Christus hebben gericht toen Hij hun den plicht voorhield om te vergeven wat tegen hen misdreven wordt. „Heere, vermeerder ons het geloof, of wij zullen nooit in staat zijn zoo moeielijk een plicht te ververvullen," Geloof in Gods vergevende genade zal ons in staat stellen om heen te komen over de grootste moeielijkheden, die op den weg liggen van onze vergeving aan onzen broeder. Anderen denken, dat het bij eene andere gelegenheid was, toen de apostelen faalden in het doen van het een of ander wonder, en door Christus bestraft werden om de zwakheid van hun geloof, zooals in Matth. 17 : 16 en verv. Tot Hem, die hen *laakte,* moeten zij zich wendon om genade tot *verbetering;* tot Hem roepen zij: *Heere, vermeerder ons het geloof.*

2. De verzekering, die Christus hun gaf van de wonderbare kracht van waar geloof, vers 6; *Zoo gij een geloof hadt als een mostaardzaad,* zoo *klein* als een mostaardzaad; maar het uwe is nog kleiner dan het kleinste; of zoo *scherp* als mostaardzaad, zoo prikkelend, zoo opwekkend voor alle andere gaven der genade, als mostaardzaad opwekkend is voor de levensgeesten, en daarom gebruikt wordt bij verlamming, gij zoudt wonderen doen, die verre overtreffen die, welke gij nu doet; niets zou te moeielijk voor u zijn, dat geschikt is om tot eer van God gedaan te worden en tot bevestiging van de leer, die gij predikt; ja, al was het ook het verplanten eens booms van de aarde in de zee. (Zie Matth. 17 : 20.) Gelijk er niets onmogelijk is bij God, zoo zijn ook alle dingen mogelijk, dien, die gelooft.

IV. Dat wij, wat wij ook doen in den dienst van Christus, zeer nederig moeten zijn, en ons niet moeten verbeelden, dat wij eenigerlei gunst van Hem kunnen verdienen; of als eene schuld van Hem kunnen eischen; ook zelfs de apostelen, die zoo veel meer dan anderen voor Christus gedaan hebben, moeten niet denken, dat zij Hem hierdoor tot hun' schuldenaar gemaakt hebben.

1. Wij zijn allen Gods dienstknechten, (Zijne apostelen en Evangeliedienaren zijn dit in bijzonderen zin), en als dienstknechten zijn wij gehouden en verplicht om alles wat wij kunnen te doen tot Zijne eer. Al onze kracht en al onze tijd moeten voor Hem gebruikt en besteed worden, want wij zijn ons zelfs niet, noch kunnen wij zelven over ons beschikken; want wij zijn ter beschikking onzes Meesters.

2. Als dienstknechten Gods betaamt het ons onzen tijd te gebruiken ter vervulling van onze plichten, er is ons allerlei werk opgedragen te doen, en zoo moeten wij het einde van den eenen arbeid laten samenvloeien met het begin van een' anderen. De dienstknecht, die op den akker geploegd heeft, of de beesten heeft gehoed, heeft, als hij te huis komt, nog ander werk te

doen; hij moet aan tafel dienen, vers 7, 8. Als wij ons hebben beziggehouden met den plicht van een Godsdienstig gesprek, dan zal dit ons niet vrijstellen van de beoefening der Godsvrucht in het bijwonen der openbare Godsvereering; nadat wij voor God hebben *gewerkt*, moeten wij Hem nog *dienen*, en dat wel voortdurend.

3. Onze voornaamste zorge hier moet wezen om den plicht te doen, aan onze betrekking verbonden, en het dan verder aan onzen Meester over te laten, om er ons de vertroosting van te doen smaken, wanneer en hoe het Hem goeddunkt. Geen dienstknecht verwacht, dat zijn meester tot hem zal zeggen: *Kom bij, en zit aan;* daarvoor is het tijd genoeg, als wij met ons dagwerk gereed zijn. Laat ons zorge hebben om ons werk te voleindigen, en het goed te doen, en dan zal ter bestemder tijd het loon komen.

4. Het is voegzaam, dat Christus vóór ons bediend wordt: *Bereid, dat ik te avond zal eten; en eet en drink gij daarna.* Twijfelende Christenen zeggen, dat zij Christus de eere Zijner liefde niet kunnen geven, zoo als zij moesten, omdat zij er de vertroosting nog niet van verkregen hebben; maar dat is verkeerd. Laat Christus eerst de eere er van hebben; laat ons Hem dienen met onzen lof, en dan zullen wij eten en drinken in de vertroosting dier liefde, en daarin is een feestmaaltijd.

5. Als Christus' dienaren Hem bedienen, dan moeten zij zich gorden, zich losmaken van alles, dat hen belemmert, en, door zich ijverig met hun hart tot hun werk te begeven er zich geschikt voor maken; zij moeten opschorten de lendenen huns verstands. Als wij bereid hebben voor Christus onthaal, bereid hebben, *dat Hij te avond zal eten*, dan moeten wij *ons gorden* om Hem te dienen. Dat wordt van dienstknechten verwacht, en Christus kan het van ons eischen; maar Hij dringt er niet op aan. Hij was onder Zijne discipelen als een, die dient, en is niet, gelijk andere meesters, gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, getuige Zijn wasschen van de voeten der discipelen.

6. Christus' dienstknechten verdienen geen dank voor eenigerlei dienst, dien zij Hem bewijzen, *Dankt Hij ook denzelven dienstknecht?* Acht hij, dat hij hem er iets voor schuldig is? Geenszins. Geen goede werken, die wij doen, kunnen ons iets uit de hand Gods verdienen. Wij verwachten Gods gunst, niet omdat wij Hem door onze diensten tot onzen schuldenaar gemaakt hebben; maar omdat Hij door Zijne beloften zich zelven tot een' schuldenaar heeft gemaakt van Zijne eigene eer, en hierop mogen wij bij Hem pleiten; maar niet op onze verdienste.

7. Al wat wij voor Christus doen, al is het ook meer dan sommige anderen doen, is toch niets meer dan hetgeen wij verplicht zijn voor Hem te doen. *Al zouden wij ook gedaan hebben al wat ons bevolen was*, en helaas! in vele dingen komen wij er te kort in, dan is er toch nog geen werk, waartoe wij niet verplicht waren; het is slechts waartoe wij gehouden en verplicht waren door het eerste en groote gebod van *God lief te hebben met geheel ons hart en geheel onze ziel*, waarin het alleruiterste ligt opgesloten.

8. De beste dienstknechten van Christus, zij, die de beste diensten bewijzen, moeten ootmoedig erkennen, dat zij *onnutte dienstknechten* zijn; alhoewel zij niet die onnutte dienstknechten zijn, welke hunne talenten begraven, en in de *buitenste duisternis* geworpen worden, maar ten opzichte van Christus, en van eenig nut en voordeel, dat uit hunne diensten voor Hem kan voortvloeien, zijn zij *onnut; onze goedheid raakt niet tot God*, ook is het voor Hem geen gewin dat onze wegen volmaakt zijn; Ps. 16:2; Job 22:2; 35:7. God kan door onze diensten geen gewin hebben, en daarom kan Hij er geen schuldenaar door gemaakt worden. Hij heeft ons niet noodig, onze diensten kunnen aan Zijne volmaaktheden niets toevoegen. Daarom betaamt het ons zelven onnutte dienstknechten te noemen, want God is zalig zonder ons; maar zonder Hem zijn wij verloren.

11. En het geschiedde, als Hij naar Jeruzalem reisde, dat Hij door het midden van Samaria en Galilea ging. 12. En als Hij in een zeker vlek kwam, ontmoetten Hem tien melaatsche mannen, welke stonden van verre. 13. En zij verhieven hunne stem, zeggende: Jezus, Meester, ontferm U onzer. 14. En als Hij hen zag, zeide Hij tot hen: Gaat henen en vertoont uzelven den priesteren. En het geschiedde, terwijl zij henengingen, dat zij gereinigd werden. 15. En één van hen, ziende dat hij genezen was, keerde wederom, met groote stemme God verheerlijkende; 16. En hij viel op het aangezicht voor Zijne voeten, Hem dankende; en deze was een Samaritaan. 17. En Jezus antwoordende, zeide: Zijn niet de tien gereinigd geworden? En waar zijn de negen? 18. En zijn er geene gevonden, die wederkeeren om Gode eere te geven, dan deze vreemdeling? 19. En Hij zeide tot hem: Sta op en ga henen; uw geloof heeft u behouden.

Wij hebben hier een bericht van de genezing van tien melaatschen, dat wij bij geen der andere evangelisten gehad hebben. De Joden dachten, dat melaatschheid eene ziekte was, die als straf werd aangewend voor eene bijzondere zonde, en die meer dan elke andere krankheid een teeken was van Gods ongenoegen; daarom heeft Christus, die gekomen is om de zonde weg te nemen, en den toorn af te wenden, er bijzonder zorg voor gedragen om de melaatschen te reinigen, die Hij op Zijn' weg ontmoette. Christus was nu op weg naar Jeruzalem, ongeveer halverwege, waar Hij in vergelijking met Jeruzalem en Galilea, slechts weinig bekenden had. Hij bevond zich nu in een grensland, de grenzen tusschen Samaria en Galilea. Hij ging dien weg, om deze melaat-

schen te vinden en te genezen ; want *Hij is gevonden van degenen, die Hem niet zochten.* Merk op:

I. De bede dezer melaatschen tot Christus gericht. Zij waren tien in getal; want, hoewel zij van den omgang met anderen waren buitengesloten, hadden zij toch de vrijheid om met hen te verkeeren, die door dezelfde krankheid waren aangetast, hetgeen hun eenigszins tot troost strekte, daar het hun de gelegenheid gaf om samen te beraadslagen en elkander medelijden te betoonen.

Zij ontmoetten Christus, *als Hij in een zeker vlek kwam.* Zij wachtten niet, totdat Hij zich verkwikt had door van de vermoeienis Zijner reize een weinig uit te rusten, maar zij ontmoetten Hem, toen Hij, moede als Hij was, in het vlek kwam, maar toch heeft Hij hen niet afgewezen, of hunne genezing uitgesteld. *Zij stonden van verre,* wetende, dat de wet hen verplichtte op een' afstand te blijven. De bewustheid onzer geestelijke melaatschheid behoort ons zeer ootmoedig te maken in ons naderen tot Christus. Wie zijn wij, dat wij zouden naderen tot Hem, die oneindig rein is? Wij zijn onrein. Hun verzoek was eenstemmig en zeer dringend, vers 13. *Zij verhieven hunne stem,* daar zij op een' afstand waren, *zeggende: Jezus, Meester, ontferm U onzer!* Zij, die van Christus hulp verwachten, moeten Hem aannemen als hun Meester, en tot Zijn' dienst bereid zijn. Indien Hij Meester is, dan zal Hij *Jezus, een Zaligmaker,* zijn, en anders niet. Zij vragen niet in het bijzonder om van hunne melaatschheid genezen te worden, maar *ontferm U onzer;* en het is genoeg om ons op de ontferming van Christus te beroepen, want Zijne barmhartigheden hebben geen einde. Zij hadden den roem van Jezus gehoord (hoewel Hij niet veel verkeer had in die landstreek), en dit moedigde hen aan om zich tot Hem te wenden, en zoo slechts een hunner de zoo gemakkelijk uit te spreken bede tot Hem wilde richten, zullen al de anderen er mede instemmen.

II. Christus zond hen tot de priesters, om door hen onderzocht te worden, want zij waren het, die over de gevallen van melaatschheid hadden te oordeelen. Hij heeft hun niet bepaald gezegd, dat zij *genezen* zullen worden, maar Hij gebood hun zich *den priesteren te vertoonen,* vers 14. Dit was eene op de proefstelling van hunne gehoorzaamheid, en het was betamelijk haar op de proef te stellen, zooals dit ook met Naäman geschiedde: *Ga heen, en wasch u in de Jordaan.* Zij, die gunsten verwachten van Christus, moeten ze aannemen zoo als Hij ze hun geeft. Sommigen van deze melaatschen waren wellicht bereid te morren tegen dit voorschrift, of bevel. „Laat Hij òf ons genezen, òf zeggen, dat Hij het niet wil, maar ons niet met eene vergeefsche boodschap naar de priesters zenden"; maar overstemd door de anderen, gingen zij toch allen naar den priester. Daar de ceremonieele wet nog van kracht was, droeg Christus er zorg voor, dat zij werd nagekomen, en dat haar goede naam hoog gehouden werd, als mede, dat aan de priesters de verschuldigde eer werd bewezen ten opzichte van de zaken, die tot hun ambt behoorden. Waarschijnlijk had Hij hier echter nog eene andere bedoeling, namelijk om de *uitspraak,* of *het getuigenis* van den priester te hebben voor het volkomene van de genezing, en tevens, dat de priester, en anderen door hem, opgewekt zouden worden om te vragen naar Eenen, die zulk eene macht had over lichaamskrankheden.

III. *Het geschiedde, terwijl zij heengingen, dat zij gereinigd werden,* en dus ook geschikt om door den priester onderzocht te worden, en een getuigschrift van hem te ontvangen, dat zij rein waren. Wij kunnen verwachten, dat God ons in genade zal ontmoeten, als wij in den weg des plichts worden bevonden. Doen wij dat, dan zal God voor ons doen wat wij niet kunnen. Ga heen, woon de inzettingen bij van den Godsdienst; ga heen en bid, en lees de Schrift: *Ga heen, en vertoon u den priesteren;* ga heen, en leg uwe zaak bloot voor een getrouw en geloovig leeraar, en, hoewel de middelen in en op zich zelven u niet zullen genezen, zal God u genezen in het vlijtig gebruik maken van de middelen.

IV. Een van hen, en slechts één, „keerde wederom, om God te verheerlijken, vers 15. *Ziende, dat hij genezen was,* is hij, in plaats van voorwaarts te gaan naar den priester, om door hem rein verklaard te worden; en aldus uit zijne afzondering te worden ontslagen, hetgeen het eenige was, dat de overigen op het oog hadden, teruggekeerd tot Hem, die de Werker was van zijne genezing, dien hij de eere er van wilde geven, eer hij er het voordeel van ontving. Hij scheen zeer hartelijk en vol liefde te zijn geweest in het uiten zijner dankbaarheid: *met groote stemme God verheerlijkende,* erkennende dat zijne genezing van Hem kwam; en hij hief zijne stem op in lof en dank, zooals hij het te voren gedaan had in gebed, vers 13. Zij, die genade van God hebben ontvangen, moeten dit bekend maken aan anderen, opdat ook zij God loven, en door hunne ervaring aangemoedigd worden om op Hem te vertrouwen. Maar hij heeft ook aan Christus bijzonderen dank gebracht, vers 16. *Hij viel op het aangezicht voor Zijne voeten,* nam de ootmoedigste houding aan, *Hem dankende.* Wij behooren te danken voor de gunstbewijzen, die Christus ons schenkt inzonderheid voor herstel uit krankheid; en wij behooren spoed te maken met onzen lof en dank, en dit niet uit te stellen, opdat door den tijd de bewustheid der zegening niet verflauwe. Het betaamt aan het zaad Jakobs, evenals aan hem, om zich de minste van Gods weldaden onwaardig te erkennen, als zij ze hebben ontvangen, zoowel als wanneer zij er nog om vragen.

V. Christus merkte dien eenen op, die zich aldus had onderscheiden, want hij schijnt een Samaritaan geweest te zijn, terwijl de overigen Joden waren, vers 16. De Samaritanen waren afgescheidenen van de Joodsche kerk, en zij hadden de zuivere kennis en aanbidding van God niet, die de Joden hadden, en toch was het een hunner, die God verheerlijkte, terwijl de Joden het vergaten, of, toen het hun voorgesteld werd, het weigerden. Merk hier nu op:

1. De bijzondere notitie, die Christus van hem nam, van zijne dankbaarheid, en van de

ondankbaarheid van hen, die gedeeld hadden in de genade, die hem was te beurt gevallen — dat hij, die *vervreemd was van het burgerschap Israels*, de eenige was, *die was wedergekeerd om Gode eere te geven*, vers 17, 18. Zie hier: *a.* Hoe *rijk* Christus is in *goed doen: Zijn niet de tien gereinigd geworden?* Hier was eene genezing in het groot, een gansch hospitaal genezen door één woord sprekens. Er is overvloed van genezende, reinigende kracht in het bloed van Christus, voldoende voor al Zijne patienten, al zijn er ook nog zoo velen. Hier zijn tien tegelijk genezen; wij zullen nooit *minder* genade hebben, omdat anderen er in deelen. *b.* Hoe *arm* wij zijn in onze dankbaarheid: „Waar zijn de negen? Waarom zijn zij niet teruggekeerd om hunne dankbaarheid uit te spreken?" Dit geeft te kennen, dat ondankbaarheid eene zeer algemeene zonde is. Van de velen, die genade van God ontvangen, zijn er slechts weinigen, zeer weinigen, die wederkeeren, om op de rechte wijze te danken (nauwelijks één in tien), die vergelden naar de weldaad, die hun werd bewezen. *c.* Hoe diegenen soms het meest dankbaar blijken te zijn, van wie men dit het minst verwacht had. Een Samaritaan betuigt dank, een Jood doet het niet. Zoo zijn er velen, die den geopenbaarden Godsdienst belijden, en overtroffen, voorbijgestreefd worden, ja gansch beschaamd worden gemaakt door sommigen, die slechts door den natuurlijken Godsdienst worden geleid en geregeerd, niet slechts in zedelijke deugd, maar in vroomheid en Godsvrucht. Dit dient hier ter verzwaring van de ondankbaarheid dier Joden, van wie Christus spreekt, als het zeer kwalijk nemende, dat Zijne goedheid en vriendelijkheid zoo weinig door hen gewaardeerd werden. En het geeft te kennen hoe rechtvaardiglijk Hij toornt wegens de ondankbaarheid van de wereld van het menschdom, voor wie Hij *zoo veel heeft gedaan*, en van wie Hij *zoo weinig heeft ontvangen*,

2. De groote bemoediging, die Christus hem gaf, vers 19. De anderen hadden hunne *genezing*, en die heeft Hij niet van hen weggenomen, gelijk Hij rechtvaardiglijk had kunnen doen wegens hunne ondankbaarheid, terwijl zij toch zulk een goed voorbeeld van dankbaarheid voor hunne oogen hadden; maar deze man zag zijne genezing bevestigd, en nog wel vergezeld van eene lofspraak: *Uw geloof heeft u gezond gemaakt.* [1]) De anderen waren gezond gemaakt door de macht van Christus, uit mededoogen met hun lijden, en in antwoord op hun gebed; maar hij was gezond gemaakt door zijn geloof, waardoor Christus hem onderscheiden zag van de anderen. Tijdelijke zegeningen worden verdubbeld en liefelijk voor ons gemaakt, als zij ontvangen worden op het gebed des geloofs, en er voor gedankt wordt door den lof des geloofs.

20. En gevraagd zijnde van de Farizeën, wanneer het koninkrijk Gods komen zoude, heeft Hij hun geantwoord en gezegd: Het koninkrijk Gods komt niet met uiterlijk gelaat 21. En men zal niet zeggen: Zie, hier, of zie daar; want zie, het koninkrijk Gods is binnen ulieden. 22. En Hij zeide tot de discipelen: Er zullen dagen komen, wanneer gij zult begeeren éénen der dagen van den Zoon des menschen te zien, en gij zult dien niet zien. 23. En zij zullen tot u zeggen: Ziet, hier, of ziet, daar is hij; gaat niet henen, en volgt niet. 24. Want gelijk de bliksem, die van het eene einde onder den hemel bliksemt, tot het andere onder den hemel schijnt, alzoo zal ook de Zoon des menschen wezen in Zijnen dag. 25. Maar eerst moet Hij veel lijden, en verworpen worden van dit geslacht. 26. En gelijk het geschied is in de dagen van Noach, alzoo zal het ook zijn in de dagen van den Zoon des menschen: 27. Zij aten, zij dronken, zij namen ten huwelijk, zij werden ten huwelijk gegeven, tot den dag op welken Noach in de arke ging, en de zondvloed kwam, en verdierf ze allen. 28. Desgelijks ook, gelijk het geschiedde in de dagen van Lot; zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden; 29. Maar op den dag, op welken Lot van Sódom uitging, regende het vuur en sulfer van den hemel, en verdierf ze allen. 30. Even alzoo zal het zijn in den dag, op welken de Zoon des menschen geopenbaard zal worden. 31. In dienzelven dag, wie op het dak zal zijn, en zijn huisraad in huis, die kome niet af, om het weg te nemen; en wie op den akker zijn zal, die keere desgelijks niet naar hetgeen dat achter is. 32. Gedenkt aan de vrouw van Lot. 33. Zoo wie zijn leven zal zoeken te behouden, die zal het verliezen, en zoo wie het zal verliezen, die zal het in het leven behouden. 34. Ik zeg u, in dien nacht zullen twee op één bed zijn; de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden. 35. Twee vrouwen zullen te zamen malen; de eene zal aangenomen, en de andere zal verlaten worden. 36. Twee zullen op den akker zijn; de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden. 37. En zij antwoordden en zeiden tot Hem: Waar, Heere? En Hij zeide tot hen: Waar het lichaam is, aldaar zullen de arenden vergaderd worden.

Wij hebben hier eene rede van Christus betreffende het koninkrijk Gods, dat is: het koninkrijk van den Messias, dat nu gevestigd, of opgericht, stond te worden, en waarvan groote verwachtingen gekoesterd werden.

I, Hier is eene vraag van de Farizeën hieromtrent, die de aanleiding was tot deze rede. Zij vroegen Hem *wanneer het koninkrijk Gods komen zou*, het zich voorstellende als een wereldlijk koninkrijk, waardoor het Joodsche volk boven alle natiën der aarde bevoorrecht

1) Naar de Engelsche overzetting.

en verheven zou worden. Zij waren ongeduldig om tijding te hooren van deszelfs nadering; zij hadden wellicht vernomen, dat Christus Zijne discipelen geleerd had er om te bidden, en zij hadden lang verkondigd, dat het nabij was gekomen. „Wanneer", zeggen de Farizeën, „zal die heerlijke komst nu plaats hebben? Wanneer zullen wij dit lang verwachte koninkrijk aanschouwen?"

II. Christus' antwoord op deze vraag, het eerst gericht tot de Farizeën, en daarna tot Zijne eigene discipelen, die het beter konden verstaan, vers 22. Wat Hij tot beiden gezegd heeft, zegt Hij ook tot ons.

1. Dat het koninkrijk van den Messias een geestelijk, geen wereldlijk of uitwendig koninkrijk zal zijn. Zij vroegen wanneer het zou komen. „Gij weet niet wat gij vraagt," zegt Christus; „het kan komen zonder dat gij er u van bewust wordt." Want het heeft niet, zooals andere koninkrijken, een uitwendig vertoon. De bloei en de uitbreiding, alsmede de omwentelingen in die koninkrijken worden door de volken der aarde opgemerkt, en de nieuwsbladen worden er mede gevuld; en zij verwachtten, dat dit ook met dit koninkrijk zoo zijn zou. „Neen", zegt Christus, *a.* „Het zal stil en ongemerkt komen, zonder praal of pracht, en zonder gedruisch; het komt niet met uiterlijk gelaat", *meta paratêreseoos — met uitwendig vertoon.* Zij wenschten hunne nieuwsgierigheid bevredigd te zien betreffende den *tijd* er van, waarop Christus hun geen antwoord geeft, maar Hij wil hunne dwaling verhelpen ten opzichte van den aard er van: „Het komt u niet toe de tijden te weten van dat koninkrijk, dat zijn *verborgene dingen*, die niet voor u zijn; maar de groote bedoelingen van dat koninkrijk zijn *geopenbaarde dingen*." Als Messias, de Vorst, komt om Zijn koninkrijk op te richten, dan zullen zij niet zeggen: *Zie hier, of Zie daar*, zooals wanneer een vorst reist om zijne provinciën te bezoeken, iedereen roept: Hij is hier, of hij is daar; want „Waar de koning is, daar is het hof." Christus zal niet komen met al zulk gepraat; Zijn koninkrijk zal niet in deze of gene bijzondere plaats opgericht worden; noch zal het hof van dat koninkrijk *hier* of *daar* zijn, al naar de menschen van dit of dat land afkomstig zijn, of in deze of die plaats verblijven, alsof zij hierdoor *dichter bij*, of *verder af* van dat koninkrijk zouden zijn. Zij die het Christendom, of de kerk tot *deze plaats*, of *die partij* willen beperken, roepen: *Ziet hier*, of *Ziet daar*, terwijl toch niets meer dan dat in strijd is met de bedoelingen van het katholieke [1]) Christendom; evenzoo doen ook zij, die voorspoed en uitwendige pracht als kenmerken stellen van de ware kerk. *b.* Het zal een' *geestelijken* invloed hebben: *Het koninkrijk Gods is binnen ulieden.* Het is niet van deze wereld, Joh. 18 : 36. Deszelfs heerlijkheid werkt niet op der menschen verbeelding, maar op hun' geest, hun gemoed, en het oefent macht uit over hunne ziel en hunne conscientie, daarvan ontvangt het hulde, en niet slechts van hun lichaam. Het koninkrijk Gods zal geene verandering brengen in der menschen uitwendigen toestand, maar in hun hart en hun leven. Het *komt* dan, als het diegenen ootmoedig en ernstig maakt, en hemelschgezind, die hoogmoedig, en ijdel en vleeschelijk waren, — als het diegenen van de wereld *speent*, die aan de wereld *gehuwd* waren. Ziet dus uit naar het koninkrijk Gods in de veranderingen, de omwentelingen van het hart, niet in die van de burgerlijke regeering. Het koninkrijk Gods is *onder ulieden*, aldus lezen sommigen den tekst, „Gij vraagt, wanneer het zal komen, en bemerkt niet, dat het reeds begonnen is opgericht te worden *in uw midden.* Het Evangelie wordt gepredikt, het is *bevestigd* door wonderen, het is *omhelsd* geworden door zeer velen, zoodat het *onder uw volk is*, hoewel niet in uw hart." Het is de dwaasheid van vele nieuwsgierige vragers naar de toekomst, om uit te zien en te verwachten als *nog te moeten komen*, hetgeen reeds *in hun midden is.*

2. Dat de oprichting van dat koninkrijk zeer veel tegenstand zal ontmoeten en door zeer velen belemmerd zal worden, vers 22. De discipelen dachten, dat zij altijd voorspoed zouden hebben op hun werk, dat zij overal de overwinning zouden wegdragen; maar Christus zegt hun, dat het anders zijn zal: „*Er zullen dagen komen*, eer gij uw getuigenis volbracht en uw werk gedaan zult hebben, *wanneer gij zult begeeren eenen der dagen van den Zoon des menschen te zien*" — zulk een' dag' als wij nu hebben — „van voorspoed en voortgang van het Evangelie, *en gij zult dien* niet zien. „In het begin zult gij inderdaad wondervollen voorspoed hebben" — en dien hadden zij ook, toen op éénen dag duizenden tot de gemeente werden toegedaan — „maar denkt niet, dat het altijd zoo zijn zal, neen, gij zult vervolgd worden en verstrooid, tot zwijgen gebracht en in de gevangenis geworpen worden, zoodat gij geene gelegenheid zult hebben om onbevreesd het Evangelie te prediken, zooals gij die nu hebt. Nadat zij er voor eene wijle van genoten hebben, zullen de menschen er onverschillig voor beginnen te worden, zoodat gij dan later niet zoo groot een' oogst van zielen voor Christus zult kunnen inzamelen als in den beginne en niet zulke groote menigten zien komen aangevlogen als duiven tot hare vensteren." Dit ziet heen naar de discipelen in latere eeuwen; zij moeten veel teleurstelling verwachten; het Evangelie zal niet altijd met dezelfde vrijheid en denzelfden voorspoed gepredikt worden. Leeraren en gemeenten zullen soms onder *uitwendig bedwang* komen. De leeraren zullen naar de uithoeken des lands gedrongen worden, en plechtige bijeenkomsten worden verstoord en uiteengedreven. Dan zullen zij wenschen zulke dagen van goede gelegenheid te zien, als zij te voren gehad hebben, sabbatdagen, sacramentsdagen, dagen van prediking, dagen van gebed; dat zijn *dagen van den Zoon des menschen*, waarin wij van Hem hooren, en gemeenschap met Hem hebben. De tijd kan komen, wanneer wij tevergeefs naar zulke dagen verlangen. God leert ons de waardij kennen van zulke zegeningen door

1) Dat is: het algemeene Christendom.

het gemis er van. Het betaamt ons om, terwijl zij er zijn, ze te gebruiken, er winst mede te doen en in de jaren van overvloed op te garen voor de jaren van hongersnood. Soms zullen zij onder *innerlijke belemmering* zijn, niet zulke teekenen hebben van de tegenwoordigheid van den Zoon des menschen, als zij vroeger gehad hebben. De Geest heeft zich van hen teruggetrokken, zij *zien hunne teekenen niet;* de engel daalt niet neder om het water te beroeren; er heerscht groote stompzinnigheid onder de kinderen der menschen, en eene groote lauwheid onder de kinderen Gods. Dan zullen zij wenschen zulke overwinnende dagen van den Zoon des menschen te zien, als zij somtijds gezien hebben, toen Hij voortreed met Zijn' boog en Zijne kroon, overwinnende, en opdat Hij overwonne, maar zullen ze niet zien. Wij moeten niet denken, dat Christus' kerk en zaak verloren zijn, omdat zij niet altijd even zichtbaar de overhand hebben.

3. Dat wij naar Christus en Zijn koninkrijk niet moeten uitzien in ééne bepaalde plaats; Zijne verschijning zal algemeen en overal tegelijk wezen, vers 23, 24. „Zij zullen tot u zeggen: Ziet hier, of daar is Hij. Hier is een, die de Joden uit de macht der verdrukkende Romeinen zal verlossen, of dáár is een, die de Christenen uit de handen van de verdrukkende Joden zal bevrijden. Hier is de Messias, en dáár is een profeet; *hier* op *dezen* berg of *daar* te Jeruzalem, zult gij de ware kerk vinden. *Gaat niet heen, en volgt niet;* geeft geen acht op zulke voorstellingen. Het koninkrijk Gods was niet bestemd om de heerlijkheid te zijn van één particulier volk, maar om licht te geven aan de Heidenen; want gelijk de bliksem, die van het eene einde onder den hemel bliksemt en tot onder het andere schijnt, plotseling en onwederstaanbaar, alzoo zal ook de Zoon des menschen wezen in Zijn dag." *a.* De oordeelen, die de Joodsche natie zullen verderven, om de Christenen uit hunne handen te verlossen, zullen als bliksemen door het land gaan, zullen alles, van het eene einde tot het andere verwoesten, en zij, die voor dit verderf geteekend zijn, kunnen het niet méér ontwijken of weerstaan, dan zij een bliksemstraal ontwijken of weerstaan kunnen. *b.* Het Evangelie, dat Christus koninkrijk moet oprichten in de wereld, zal als bliksemen door de natiën heen vliegen. Het koninkrijk van den Messias is geene locale zaak, maar moet wijd en ver over de ganscbe oppervlakte der aarde verbreid worden; het zal schijnen van Jeruzalem naar alle zijden, en dat wel in een oogenblik. De koninkrijken der aarde zullen van den zuurdeesem des Evangelies doortrokken zijn, eer zij het weten. De tropeeën van Christus' overwinningen zullen opgericht worden op de puinhopen van het rijk des duivels, zelfs in die landen, welke nooit aan het Romeinsche juk konden onderworpen worden. De bedoeling, waarmede Christus' koninkrijk werd opgericht, was niet om *ééne natie groot* te maken, maar om *alle natiën goed* te maken — ten minste uit alle natiën sommigen, en dit doel zal bereikt worden, hoewel de *Heidenen woeden* en de *koningen der aarde* zich met al hunne macht er tegen stellen.

4. Dat de Messias moet *lijden* eer Hij moet *regeeren*, vers 25. *Eerst moet Hij veel lijden*, vele harde dingen, en *verworpen worden van dit geslacht*, en als *Hij* aldus behandeld wordt, moeten Zijne discipelen ook niets anders verwachten dan te zullen lijden, en om Zijnentwil verworpen te worden. Zij dachten, dat het koninkrijk van den Messias in uitwendige pracht en praal opgericht zou worden. „Neen", zegt Christus, wij moeten door het kruis tot de kroon komen. De Zoon des menschen moet veel lijden. Pijn, en schande, en dood; daarin bestaat dat vele. Hij moet verworpen worden door dit geslacht van ongeloovige Joden, eer Hij door een ander geslacht van geloovige Heidenen kan worden aangenomen, opdat Zijn Evangelie de eere hebbe van te triomfeeren over den grootsten tegenstand van hen, die er den grootsten steun aan hadden behooren te geven, en zoo zal de uitnemendheid der kracht blijken te zijn van God, en niet van den mensch, want, hoewel Israel niet wordt verzameld, zal Hij nochtans verheerlijkt worden tot aan de einden der aarde.

5. Dat de oprichting van het koninkrijk van den Messias de inleiding zal zijn van de verwoesting van het Joodsche volk, dat dan in een diepen slaap van gerustheid zal verzonken zijn, verzonken ook in zinnelijkheid, zooals de oude wereld in den tijd van Noach, en Sodom in de dagen van Lot, vers 26 en verv. Merk op. *a.* Hoe het te voren met zondaars geweest is, en in welke houding, of gemoedsgesteldheid de oordeelen Gods, waarvoor zij gewaarschuwd waren geworden, hen eindelijk hebben gevonden. Sla een' terugblik op de oude wereld, toen alle vleesch zijn' weg verdorven had op de aarde, en de aarde vervuld was met wrevel. Kom wat nader tot onzen tijd, en gedenk hoe het geweest is met de mannen van Sodom, die boos waren, en groote zondaars tegen den Heere. Merk nu op, betreffende deze beiden: *a. a.* Dat zij behoorlijk waren gewaarschuwd voor het verderf, dat wegens hunne zonden over hen komen zou. Noach was een prediker der gerechtigheid voor de oude wereld, en dat was Lot voor de inwoners van Sodom. Zij hebben hun in tijds kennis gegeven wat het einde zou wezen van hunne goddelooze handelingen, en dat dit einde niet meer ver was. Dat zij op de hun gegevene waarschuwingen geen acht sloegen, er niet aan geloofden, er zich niet om bekommerden. Zij waren zeer gerust, gingen gansch onbezorgd voort met hunne zaken: zij aten, zij dronken, gaven zich toe in hunne genietingen, en bekommerden zich om niets anders dan om *het vleesch te verzorgen*, rekenden op de bestendigheid van hun' tegenwoordigen bloeienden toestand, en gingen dus huwelijken aan, zij huwden en werden ten huwelijk gegeven, opdat hunne geslachten en huisgezinnen opgebouwd zouden worden. Zij waren allen zeer vroolijk; dat waren ook de mannen van Sodom, en toch hadden zij het ook zeer druk: *zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden.* Dat was alles zeer geoorloofd, maar de fout school daarin, dat zij al te veel aan deze dingen hechtten, daaraan uitsluitend

hun hart gaven, zoodat zij zin noch lust hadden om zich tegen de bedreigde oordeelen te voorzien. Terwijl zij als de mannen van Nineve hadden behooren te wezen, vastende en biddende, berouw hebbende en hun leven beterende op de aankondiging van het naderend oordeel, gingen zij rustig voort *vleesch te eten, en wijn te drinken*, als God riep *tot geween en tot rouwklage*, Jes. 22 : 12, 13. *b. b.* Dat zij volhardden in hunne gerustheid en hunne zinnelijkheid, totdat het bedreigde oordeel kwam. Tot aan den dag, dat Noach in de ark ging, en Lot van Sodom uitging, heeft niets, dat hun gezegd of gedaan werd, hen kunnen opschrikken, of doen ontwaken. Hoewel de stompzinnigheid der zondaren in een' zondigen weg even vreemd als onverschoonbaar is, moeten wij het toch niet vreemd achten, want het is niet zonder voorbeeld. Het is *het pad der eeuw, dat de ongerechtige lieden betreden hebben*, die sluimerend naar de hel zijn gegaan, alsof hunne verdoemenis sluimerde terwijl zij sluimerden. *c. c.* Dat God zorg droeg voor de behoudenis der Zijnen, die geloofden en vreesden, en de waarschuwing, die zij aan anderen gaven, ook zelven ter harte namen. Noach ging in de ark, en daar was hij veilig; Lot ging uit Sodom, en zoo ging hij het kwaad uit den weg. Gaan sommigen achteloos en roekeloos het verderf te gemoet, dat zal geene verhindering wezen voor de behoudenis van hen, die gelooven. *d. d.* Dat zij verrast, overvallen werden door het verderf, dat zij niet wilden vreezen, en er tot hun onuitsprekelijk afgrijzen door werden verzwolgen. De *zondvloed* kwam, en verdierf al de zondaren der oude wereld; *vuur en sulfer* kwam en verdierf al de zondaren van Sodom. God heeft vele pijlen in Zijn' pijlkoker, en gebruikt welken Hij wil om krijg te voeren tegen Zijne rebelleerende onderdanen, want Hij kan welken Hij wil van kracht en uitwerking doen zijn. Hetgeen hier echter inzonderheid bedoeld wordt is, aan te toonen welk eene ontzettende verrassing het verderf zal wezen voor hen, die zich zoo gerust aan hunne zinnelijke genietingen overgeven. *b.* Hoe het nu nog met de zondaren zijn zal, vers 30. *Even alzoo zal het zijn in den dag, op welken de Zoon des menschen geopenbaard zal worden.* Als Christus komt om de Joodsche natie door de Romeinsche legers te verderven, dan zal het gros dier natie in even zulke gerustheid en stompzinnigheid worden bevonden. Zij zijn thans door Christus gewaarschuwd, en na Hem zullen zij door de apostelen worden gewaarschuwd, zooals Noach en Lot hunne tijdgenooten hebben gewaarschuwd, maar het zal alles te vergeefs zijn. Zij zullen in hunne gerustheid volharden, zullen voortgaan met hun veronachtzamen en hun tegenstaan van Christus en Zijn Evangelie, totdat alle Christenen uit het midden van hen zijn uitgegaan en naar hun toevluchtsoord der veiligheid zijn gegaan. God zal aan gene zijde der Jordaan voor hen zorgen, en dan zal een stortvloed van oordeelen komen, die al de ongeloovige Joden zal verdoen. Men zou gedacht hebben, dat deze rede van onzen Zaligmaker, die in het openbaar was uitgesproken, en niet lang daarna in de wereld werd bekend gemaakt, hen wakker geschud zou hebben, maar het was niet zoo, want het hart des volks was verhard tot hun verderf. Even alzoo zullen, als Jezus Christus komt om de wereld te oordeelen, de zondaars in dezelfde geruste, zorgelooze houding worden gevonden, gansch onverschillig voor het naderend oordeel, hetwelk daarom over hen zal komen als een strik; en evenzoo gaan de zondaars van alle tijden gerust voort op hunne booze wegen, zonder aan hun einde te denken, of aan de rekenschap, die zij hebben te geven. „Wee den gerusten te Zion".

6. Dat het van Zijne discipelen en volgelingen de zorge moet zijn om zich te dien dage van de ongeloovige Joden te onderscheiden, en hen verlatende, hunne stad en hun land aan hen overlatende, op een gegeven teeken moeten vluchten naar de richting, die hun dan aangewezen zal worden. Laten zij zich terugtrekken zooals Noach in de ark, en Lot te Zoar. Gij zoudt Jeruzalem gemeesterd [1]) hebben, maar zij is niet genezen, en daarom: *Vliedt uit het midden van haar, en redt een iegelijk zijne ziel*, Jes. 51 : 6, 9, Deze hunne vlucht van Jeruzalem moet snel geschieden, en door geene zorge over hunne wereldsche zaken vertraagd worden, vers 31: *Wie op het dak zal zijn*, als het alarmteeken gegeven wordt, *en zijn huisraad in huis, die kome niet af, om hetzelve weg te nemen*, omdat hij er geen tijd voor heeft, en ook omdat het medenemen van zijn goed hem in zijne vlucht zou belemmeren. Laat hij in zulk een' tijd geen acht slaan op zijn huisraad, als het schier een wonder van genade zal wezen, indien *zijne ziel* — dat is zijn leven, *hem tot een' buit zal zijn*. Het zal beter wezen om zijn huisraad achter te laten, dan te blijven om er zorg voor te dragen, en *om te komen met de ongehoorzamen*. Het zal zaak voor hen zijn om te doen wat aan Lot en zijn gezin bevolen was te doen: *Behoudt u om uws levens wil.* „Wordt behouden van dit verkeerd geslacht". *a.* Als zij ontkomen zijn, moeten zij er niet aan denken terug te keeren, vers 32. *Gedenkt aan de vrouw van Lot*, en laat zij eene waarschuwing voor u zijn, om niet slechts dit Sodom te ontvlieden (want alzoo is Jeruzalem geworden, Jes. 1 : 10), maar te volharden in uwe vlucht, en niet, evenals zij, om te zien. Hebt er geen afkeer van om eene plaats te verlaten, die ten verderve is gewijd, wie of wat gij er ook in achter moet laten, dat u nòg zoo dierbaar is. Laten zij, die het Sodom van den natuurlijken staat hebben verlaten, voorwaarts gaan, en niet eens een' vriendelijken blik achter zich werpen. Laten zij niet *terug zien*, opdat zij niet in verzoeking komen van *terug te gaan*, ja opdat dit niet aangezien worde als een teruggaan met het hart, of als een blijk dat het hart achtergebleven is. De vrouw van Lot werd in een zoutpilaar veranderd, om een blijvend gedenkteeken te zijn van Gods ongenoegen over afvalligen, die *beginnen in den geest en eindigen in het vleesch. b.* Er zal geen ander middel wezen om hun leven te redden dan door de

1) Of gemedecineerd, of genezen hebben.

Joden te verlaten, en, zoo zij hun leven dachten te kunnen redden door eene verbintenis met hen, dan zullen zij zich teleurgesteld zien, vers 33, „Zoo wie zijn leven zal zoeken te behouden door af te wijken van zijn Christendom en toe te geven aan de Joden, die zal het met hen verliezen, en in de algemeene ramp omkomen." Maar wie bereid is zijn leven te wagen met de Christenen, op denzelfden grond, waarop zij het wagen, die part en lot met hen wil hebben in leven en in sterven, die zal zijn leven behouden, want hij zal zich het eeuwige leven verzekeren, en in dien tijd, zal het meer waarschijnlijk een middel zijn om het leven te behouden, dan om met de Joden lotgemeen te zijn, of bij hen veiligheid te zoeken. Zij doen het best, die op God vertrouwen in den weg des plichts.

7. Dat alle goede Christenen voorzeker dit verderf zullen ontkomen, doch velen slechts ternauwernood, vers 34—36. Als Gods oordeelen alles verwoesten, dan zal Hij krachtige, afdoende maatregelen nemen om de Zijnen te behouden, door merkwaardige leidingen Zijner voorzienigheid onderscheidende tusschen hen en anderen, die hun het naast waren: *twee zullen op een bed zijn, de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden;* de een uit den brand weggerukt en naar eene veilige plaats gebracht, terwijl de ander in het algemeene verderf mede omkomt. Hoewel het zwaard allen verteert, en aan allen eenerlei schijnt te wedervaren, toch zal het vroeg of laat blijken, dat de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn, en degenen, die dit niet zijn, en dat Hij het kostelijke van het snoode uittrekt. Wij zijn er zeker van, dat de Rechter der gansche aarde recht zal doen: en daarom, als Hij een oordeel zendt om den dood Zijns Zoons te wreken op hen, die Hem gekruisigd hebben, dan zal Hij er zorg voor dragen, dat geen van hen, die Hem hebben verheerlijkt, en geroemd hebben in Zijn kruis, door dat oordeel zal worden weggenomen.

8. Dat dit werk van onderscheiding en afscheiding gedaan zal worden aan alle plaatsen, zoover het koninkrijk Gods zal reiken, vers 37. *Waar, Heere?* Zij hadden gevraagd naar den tijd, en hieromtrent heeft Hij hunne nieuwsgierigheid niet willen bevredigen, daarom doen zij nu eene andere vraag: „Waar, Heere? Waar zullen zij, die aangenomen worden, veilig zijn? Waar zullen zij, die verlaten worden, omkomen?" Het antwoord is spreekwoordelijk, en kan zóó verklaard worden, dat het de vraag naar alle kanten beantwoordt: *Waar het lichaam is, aldaar zullen de arenden vergaderen. a.* Waar ook de ten verderve gewijde boozen zijn, daar zullen zij door de oordeelen Gods worden gevonden, evenals wáár ook een dood lichaam is, de roofvogels er op af zullen komen. De Joden hebben zich tot een dood lichaam gemaakt, hatelijk en afzichtelijk voor Gods heiligheid, en gerechtigheid, wáár ook iemand van dat ongeloovig geslacht is, het oordeel Gods zal hem treffen, zal op hem neerkomen, als de arend op zijne prooi. *Uwe hand zal al Uwe vijanden vinden,* Ps. 21 : 9, *al stelden zij hun nest tusschen de sterren,* Obadja 4. De Romeinsche soldaten zullen de Joden opsporen in alle hoeken en holen, en niemand hunner zal ontkomen. *b.* Wáár de Godvruchtigen ook zijn, die geteekend zijn ter behoudenis, zij zullen gevonden worden in de zalige genieting van Christus. Gelijk de ontbinding der Joodsche kerk zich naar alle kanten zal uitstrekken, zoo zal het ook met de instelling der Christelijke kerk wezen. Wáár Christus ook is, zullen de geloovigen tot Hem toestroomen, en Hem ontmoeten, zoo als arenden om hunne prooi, zonder dat hun den weg gewezen werd, door het instinct der nieuwe natuur. Nu is Christus waar Zijn Evangelie is, waar Zijne inzettingen zijn, waar Zijne kerk is: *Want waar twee of drie vergaderd zijn in Zijn' naam, daar is Hij in het midden van hen,* en dáár zullen dus ook anderen tot Hem vergaderd worden. Het koninkrijk van den Messias zal geene bepaalde plaats tot metropolis, of hoofdstad, hebben, zooals Jeruzalem voor de Joodsche kerk geweest is, waar alle Joden zich heen moeten begeven; maar, *waar het lichaam is,* waar het Evangelie gepredikt en de sacramenten bediend worden, daar zullen vrome zielen komen, daar zullen zij Christus vinden, en door het geloof zich in Hem verblijden. Aan alle plaats waar Christus Zijns naams gedachtenis sticht, daar zal Hij tot Zijn volk komen en hen zegenen, Joh. 4 : 21, 1 Tim. 2 : 8. Vele goede schriftverklaarders verstaan dit van de bijeenvergadering der heiligen met Christus in het koninkrijk der heerlijkheid: Vraag niet, waar het doode lichaam zijn zal, en hoe zij er den weg heen zullen vinden, want zij zullen onder onfeilbare leidingen wezen; tot Hem, die hun levend, levengevend Hoofd is, en het middelpunt van hunne eenheid, tot Hem zullen de volken verzameld worden.

HOOFDSTUK XVIII.

In dit hoofdstuk hebben wij I. De gelijkenis van de weduwe, die dringend aanhoudt, dat haar recht zal geschieden, bedoeld om ons vurigheid te leeren in het gebed, 1—8. II. De gelijkenis van den Farizeër en den tollenaar, bestemd om ons te leeren ootmoedig te zijn, en ons in het gebed wegens onze zonde te vernootmoedigen, vers 9—14. III. Christus' gunst jegens kleine kinderen, die tot Hem gebracht werden, vers 15—17. IV. De op de proefstelling van een rijk man, om te zien, of hij Christus meer liefhad dan zijn rijkdom, zijn falen bij die proef, en Christus' gesprek met Zijne discipelen bij deze gelegenheid, vers 18—30. V. Christus' voorspelling van Zijn lijden en dood, vers 31—34; Zijne genezing van een blinde, vers 35—43. Deze vier Schriftuurplaatsen hebben wij te voren in Matthéüs en Markus gehad.

En Hij zeide ook eene gelijkenis tot hen, daartoe strekkende, dat men altijd bidden moet, en niet vertragen; 2. Zeggende: Er was een zeker rechter in eene stad, die God niet vreesde, en geen mensch ontzag. 3. En er was eene zekere weduwe in diezelve stad, en zij kwam tot hem, zeggende: Doe mij recht tegen mijne wederpartij. 4. En hij wilde voor een langen tijd niet; maar daarna zeide hij bij zichzelven: Hoewel ik God niet vreeze, en geen mensch ontzie, 5. Nochtans, omdat deze weduwe mij

moeielijk valt, zoo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk kome, en mij het hoofd breke. 6. En de Heere zeide: Hoort, wat de onrechtvaardige rechter zegt. 7. Zal God dan geen recht doen zijnen uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? 8. Ik zeg u, dat Hij hun haastelijk recht doen zal. Doch de Zoon des menschen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde?

Van deze gelijkenis hangt de sleutel aan de deur, de strekking en bedoeling er van zijn reeds vooruit aangeduid. Christus heeft haar voorgesteld met het doel ons te leeren dat *men altijd bidden moet en niet vertragen*, vers 1. Zij veronderstelt, dat het volk Gods een biddend volk is; alle Gods kinderen zijn in voortdurende gemeenschap met Hem, en hebben ook hunne bijzondere tijden en gelegenheden, om met Hem te spreken en Hem met hun' nood en hunne begeerten bekend te maken. Het is ons voorrecht en onze eere, dat wij *mogen* bidden. Het is onze plicht; wij behooren te bidden; wij zondigen als wij het verzuimen. Het moet ons voortdurend werk zijn; wij behooren *altijd* te bidden, het is hetgeen, dat door den dagelijkschen plicht wordt vereischt. Wij moeten bidden en het bidden nooit moede worden, noch er aan denken om er van af te laten, totdat het bidden als verzwolgen wordt in eeuwigdurenden lof. Maar wat hier inzonderheid bedoeld schijnt, is ons standvastigheid en volharding te leeren in ons bidden om geestelijke zegeningen, hetzij in betrekking tot ons zelven of tot de kerke Gods. Als wij bidden om kracht tegen onze geestelijke vijanden, onze lusten en ons bederf, die onze ergste vijanden zijn, dan moeten wij volharden in den gebede, bidden en *niet vertragen*, want wij zullen Gods aangezicht niet te vergeefs zoeken. Zoo behooren wij ook te bidden om verlossing van Gods volk uit de handen van hunne vervolgers en verdrukkers.

I. Christus toont door eene gelijkenis de kracht van het dringend aanhouden bij menschen, die er door bewogen zullen worden, als niets anders genoeg invloed op hen heeft, om hen te laten doen wat recht is. Hij geeft u een voorbeeld van eene eerlijke zaak, die gunstig door een onrechtvaardigen rechter beslist was, niet omdat zij billijk was, of zijn medelijden opwekte, maar zuiver en alleen omdat hij er lastig door werd gevallen. Merk hier op:

1. Het slechte karakter van den rechter, die in eene zekere stad was. Hij heeft God niet gevreesd en geen mensch ontzien; hij bekommerde zich noch om zijn geweten, noch om zijn' goeden naam. Hij had geen ontzag voor den toorn Gods over hem, evenmin als voor de afkeuring der menschen van zijn gedrag en handelwijze. Of wel: hij bekommerde zich niet om jegens God of menschen zijn' plicht te doen; hij was volkomen vreemd aan Godsvrucht en eer, en had daar zelfs geen begrip van. Het is niet vreemd, dat zij, die de vreeze huns Scheppers van zich afgeworpen hebben, hoegenaamd geen acht slaan op hunne medeschepselen; waar geene vreeze Gods is, is geen goeds te verwachten. Zulk eene ongodsdienstigheid en onmenschelijkheid is slecht in iedereen, maar zeer slecht in een' *rechter*, die de macht in handen heeft, in welks gebruik hij door de beginselen van Godsdienst en gerechtigheid geleid moest worden. Zoo hij zich hierdoor niet laat leiden, zal hij in plaats van goed te doen met zijne macht, gevaar loopen van er kwaad mede te doen. *Goddeloosheid ter plaatse des gerichts* was een der ergste kwaden, die Salomo gezien heeft onder de zon, Pred. 3 : 16.

2. De verdrukte zaak eener arme weduwe, die er door genoodzaakt werd zich op hem te beroepen, daar zij verongelijkt werd door iemand, die dacht haar door macht en verschrikking te overbluffen en te overstelpen. Blijkbaar was het recht aan hare zijde, maar in haar verzoek dat haar recht gedaan zou worden, schijnt zij zich niet aan de formaliteiten der wet gehouden te hebben, maar zich van dag tot dag tot den rechter zelf, in zijn eigen huis te hebben gewend, al maar roepende: *Doe mij recht tegen mijne wederpartij*. Zij wenschte zich niet op hem te wreken wegens iets, dat hij haar had aangedaan, zij verlangde slechts, dat hij verplicht zou worden haar hetgeen hij van haar in bezit had terug te geven, en dat hem de macht zou ontnomen worden om haar nog langer te verdrukken. Arme weduwen hebben dikwijls vele tegenstanders, die op barbaarsche wijze hun voordeel doen met hare hulpeloosheid en haar verkorten in hare rechten, haar het weinigje, dat zij hebben, ontrooven, en aan de overheidspersonen is zeer bijzonder bevolen, niet slechts de weduwe niet te verdrukken, Jer. 22 : 3; maar den wees recht te doen, en de twistzaak der weduwe te handelen, Jes. 1 : 17, hare beschermers te zijn; dan zijn zij *als goden*, want God is alzoo. Ps. 68 : 6.

3. De moeielijkheden, die zij voor hare zaak ontmoette: *Hij wilde voor een' langen tijd niet*. Volgens zijne gewoonte zag hij haar barsch aan, nam geene notitie van hare zaak, maar liet al het onrecht, dat hare wederpartij haar deed, oogluikend toe, want zij had de middelen niet om hem steekpenningen te geven. Er was ook geen voornaam man, voor wien hij ontzag had, die ten haren gunste sprak, zoodat hij volstrekt niet geneigd was haar herstel van onrecht te bezorgen; en hij zelf was zich bewust van de reden zijner traagheid, en kon dus niet anders dan bij zich zelven te erkennen, dat *hij God niet vreesde en geen mensch ontzag*. Het is treurig, dat een mensch zoo goed weet wat er slecht in hem is, zonder dat hij er zich om bekommert om van dat slechte af te komen.

4. Hoe zij hare zaak won door dezen onrechtvaardigen rechter voortdurend lastig te vallen, vers 5. „Omdat deze weduwe mij moeielijk valt, zal ik acht geven op hare zaak en haar recht doen, niet zoo zeer uit vrees, dat zij mij door haar geroep in een kwaad gerucht zal doen komen, als wel uit vrees, dat haar geroep mij zal vermoeien, want zij is besloten

mij geene rust te geven, vóór dat het gedaan is, en daarom zal ik het doen, ten einde mij verdere moeite te besparen, en dus hoe eerder hoe beter dan maar." Aldus heeft zij door haar aanhoudend bidden en smeeken verkregen, dat haar recht gedaan werd. Zij smeekte er om aan zijne deur, zij volgde hem op straat, zij deed hem haar verzoek in de publieke rechtzaal; altijd klonk haar geroep: *Doe mij recht tegen mijne wederpartij*, hetgeen hij genoodzaakt was te doen om van haar ontslagen te komen; want, hoe slecht hij ook was, heeft zijn geweten hem toch niet toegelaten haar in de gevangenis te werpen wegens beleediging van het hof.

II. Hij past dit toe ter bemoediging van Gods biddend volk, om te bidden met geloof en vurigheid, en er in te volharden.

1. Hij verzekert hun, dat God hun ten laatste genadig zal zijn, vers 6: *Hoort, wat de onrechtvaardige rechter zegt*, hoe hij zich geheel overwonnen verklaart door dat dringend aanhouden: *Zal God dan geen recht doen Zijnen uitverkorenen?* Merk hier op: *a.* Wat het is, dat zij begeeren en verwachten: dat God *Zijnen uitverkorenen recht zal doen.* Er zijn menschen in de wereld, die Gods volk zijn, Zijne uitverkorenen, een keurvolk, een verkoren volk. En hierop heeft Hij het oog in alles wat Hij voor hen doet; het is omdat zij Zijne uitverkorenen zijn, en tengevolge van Zijne uitverkiezing van hen. Gods uitverkorenen hebben zeer vele beproevingen in deze wereld; er zijn vele wederpartijders, die tegen hen strijden. Satan is hun groote wederpartij. Wat zij verlangen en verwachten is, dat God hen zal bewaren en beschermen, dat Hij de belangen Zijner kerk zal verzekeren in de wereld, en Zijne genade in het hart. *b.* Wat hiervoor van Gods volk geëischt wordt: zij moeten *dag en nacht tot Hem roepen.* Niet alsof Hij hun betoog en hunne vermaningen noodig heeft, of door hun pleiten kan bewogen worden; maar Hij heeft hun dit ten plicht gesteld, en daaraan heeft Hij genade beloofd. Wij behooren zeer bijzonder te wezen in ons bidden tegen onze geestelijke vijanden, zooals Paulus gedaan heeft: *Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken*, en zooals deze weduwe. Heere, dood *dit* bederf. Heere, wapen mij tegen *deze* verzoeking. Wij behooren bezorgd te zijn over, en ons het lot aan te trekken van de vervolgde en verdrukte kerken, en te bidden, dat God haar recht zal doen en in veiligheid zal stellen. En hieromtrent moeten wij zeer dringend zijn; wij moeten *roepen* met vurigheid en ernst, wij moeten *dag en nacht* roepen, als degenen, die gelooven, dat hun gebed ten laatste verhoord zal worden; wij moeten *worstelen met God*, als degenen, die den zegen weten te waardeeren, en zich niet willen laten afwijzen. Aan Gods biddend volk wordt gezegd, dat zij voor Hem niet zullen zwijgen", Jes. 62 : 67. *c.* Welke ontmoedigingen zij kunnen hebben in hunne gebeden en hunne verwachtingen. Hij kan lankmoedig over hen zijn, zal wellicht niet terstond voor hen optreden als antwoord op hun gebed. Hij is *makrothumoon ep autois* — Hij *oefent geduld jegens* de tegenstanders Zijns volks, en oefent geene wrake op hen, en Hij *oefent het geduld Zijns volks*, en pleit niet voor hen, treedt niet voor hen op. *Lang* heeft Hij *het geroep der zonde* verdragen van de Egyptenaren, die Israel verdrukten, en het *geschrei der smart* van hen, die verdrukt werden. *d.* Welke verzekerdheid zij hebben, dat ten laatste ontferming komen zal, al wordt zij ook uitgesteld, en hoe die verzekerdheid ondersteund wordt door hetgeen de onrechtvaardige rechter zegt. Indien deze weduwe heeft overmocht door haar dringend aanhouden bij den rechter, hoe veel te meer zullen Gods uitverkorenen dan niet overmogen. Want: Deze weduwe was eene *vreemde*, die tot den rechter in geenerlei betrekking stond; maar Gods biddend volk zijn Zijne uitverkorenen, die Hij kent, en liefheeft, in wie Hij zich verlustigt, en voor wie Hij altijd heeft gezorgd. Zij was slechts één persoon, maar Gods biddend volk zijn *velen*, die allen voor dezelfde zaak tot Hem komen, en samenstemmen om te vragen wat zij behoeven, Matth. 18 : 19. Gelijk de heiligen in den hemel den troon der heerlijkheid omringen met hun vereenigd lofgezang, zoo belegeren de heiligen op aarde den troon der genade met hun vereenigd gebed. Zij kwam tot een' *rechter*, die haar gebood *op een' afstand te blijven*: wij komen tot een' *Vader*, die ons zegt *vrijmoedig tot Hem te komen*, en ons leert te roepen *Abba, Vader.* Zij kwam tot een' *onrechtvaardigen rechter*, wij komen tot een *rechtvaardigen Vader*, Joh. 17 : 25; Eenen, die acht geeft op Zijne eigene eere en op het welzijn van Zijne arme schepselen, inzonderheid die, welke in moeite of benauwdheid zijn, zooals *weduwen en weezen.* Zij kwam tot dezen rechter zuiver en alleen voor hare eigene zaak en belang; maar God zelf is betrokken in de zaak, die wij van Hem begeeren, en wij kunnen zeggen: *Sta op, Heere, twist Uwe twistzaak*, en *Wat zult Gij dan Uwen grooten naam doen?* Zij had geen vriend, om voor haar te spreken en kracht bij te zetten aan hare bede, en meer invloed te oefenen, dan zij bezat, maar wij hebben *een Voorspraak bij den Vader*, Zijn eigen Zoon, *die altijd leeft om voor ons te bidden*, en een machtigen, overmogenden invloed heeft in den hemel. Geene belofte had zij van welslagen, geene aanmoediging was haar gegeven om te vragen; maar ons wordt de gouden schepter toegereikt, ons wordt gezegd te bidden, en de belofte gegeven, dat wij zullen ontvangen. Zij kon slechts op zekere uren van den dag toegang verkrijgen tot den rechter, maar wij mogen *dag en nacht* tot God roepen, en in alle uren van den dag en den nacht, en daarom kunnen wij des te eerder hopen door dringend aanhouden te zullen overmogen. Haar aanhouden was den rechter lastig, en zij zou kunnen vreezen, dat het hem zou vertoornen en tegen haar zou innemen; maar ons aanhouden is Gode welbehaaglijk; *het gebed des oprechten is Zijn welgevallen*, en daarom kunnen wij hopen, dat het, zoo het een krachtig, vurig gebed is, veel zal uitwerken.

2. Hij geeft hun te kennen, dat zij, desniettemin het wachten op Hem moede zullen beginnen

te worden, vers 8. Maar, hoewel hun zulke verzekeringen gegeven zijn, dat God Zijnen uitverkorenen recht zal doen, *zal de Zoon des menschen, als Hij komt, ook geloof vinden op de aarde?* De Zoon des menschen zal komen, *om Zijnen uitverkorenen recht te doen*, de zaak der vervolgde Christenen tegen de vervolgende Joden te bepleiten. Hij zal komen in Zijne voorzienigheid, om de zaak van Zijn verongelijkt volk te bepleiten in iedere eeuw, en op den grooten dag zal Hij komen om de twistzaak van Zion voor altijd te beslechten. Wanneer Hij nu komt, zal Hij geloof vinden op de aarde? In de vraag ligt eene sterke ontkenning opgesloten: Neen, Hij zal het niet; Hij zelf voorziet het. *a.* Dit veronderstelt, dat alleen *op aarde geloof* noodig is; want de zondaars in de hel *gevoelen* wat zij niet wilden gelooven, en de heiligen in den hemel, *genieten*, aanschouwen wat zij geloofd hebben. *b.* Het onderstelt dat *geloof* de groote zaak is, waarnaar Jezus Christus *uitziet*. Hij ziet neder op de kinderen der menschen, en vraagt niet: Is daar onschuld? maar *Is daar geloof?* Hij vroeg naar het geloof van hen, die zich om genezing tot Hem hebben gewend. *c.* Het onderstelt, dat, zoo er geloof was, al was het nòg zoo klein of zoo weinig, Hij het zou ontdekken. Zijn oog is op den zwaksten geloovige, hoe onbekend ook, of hoe onaanzienlijk. *d.* Er is voorzegd, dat Christus, als Hij komt om de zaak Zijns volks te bepleiten, slechts *weinig geloof* zal vinden naar verhouding van hetgeen men zou verwachten. Dat is. *A.* In het algemeen zal Hij slechts weinige Godvruchtigen vlnden, weinigen, die waarlijk Godvruchtig zijn. Velen die de gedaante der Godzaligheid hebben, maar weinigen, die geloof hebben, eerlijk en oprecht zijn; ja Hij zal weinig *getrouwheid* vinden onder de menschen, *de getrouwen zijn weinig geworden onder de menschen*, Ps. 12 : 2. Tot aan het einde der tijden zal er reden zijn voor deze klacht. De wereld zal niet beter worden, neen, niet als zij haar einde nadert. Slecht is zij, en slecht zal zij zijn, en het slechtste zal zij wezen vóór Christus' komst; de laatste tijden zullen de gevaarlijkste wezen. *B.* In het bijzonder. Hij zal slechts weinigen vinden, die *geloof* hebben betreffende Zijne komst. Als Hij komt om Zijnen uitverkorenen recht te doen, dan ziet hij of er ook geloof is om *te helpen* en *te ondersteunen*, en Hij verwondert zich, dat er geen is, Jes. 49 : 16; 63 : 5. Het geeft te kennen, dat Christus, zoowel in Zijn bijzonder komen tot hulp van Zijn volk, als in Zijn algemeen komen aan het einde des tijds, Zijne komst zoolang kan, en zal vertragen, dat *Ten eerste*, Slechte menschen haar zullen tarten, zeggende: *Waar is de belofte Zijner toekomst?* 2 Petr. 3 : 4. Zij zullen Hem tarten te komen, Jes. 5 : 19; Amos 5 : 18: en Zijn uitstel zal hen verharden in hunne boosheid, Matth. 24 : 8. *Ten Tweede.* Zelfs Zijn eigen volk zal beginnen er aan te wanhopen, en tot de gevolgtrekking komen, dat Hij, omdat Hij niet komt op den door hen berekenden tijd, in het geheel niet zal komen. Gods tijd om voor Zijn volk te verschijnen is, als de zaken op het uiterste zijn gekomen, en Zion begint te zeggen: *De Heere heeft mij verlaten*, Jes. 49 : 14; 40 : 27. Maar dit is onze troost, dat wanneer de bestemde tijd daar is, het blijken zal, dat het ongeloof des menschen de beloftenis Gods niet te niet zal doen.

9. En Hij zeide ook tot sommigen, die bij zichzelven vertrouwden, dat zij rechtvaardig waren, en de anderen niets achtten, deze gelijkenis. 10. Twee menschen gingen op in den tempel om te bidden; de een was een Farizeër, en de ander een tollenaar. 11. De Farizeër, staande, bad dit bij zichzelven: O God, ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere menschen, roovers, onrechtvaardigen, overspelers; of ook gelijk deze tollenaar. 12. Ik vast twee maal ter week, ik geef tienden van alles wat ik bezit. 13. En de tollenaar, van verre staande, wilde ook zelfs de oogen niet opheffen naar den hemel, maar sloeg op zijne borst, zeggende: O God, wees mij zondaar genadig. 14. Ik zeg ulieden, deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan die; want een ieder, die zichzelven verhoogt, zal vernederd worden, en die zichzelven vernedert, zal verhoogd worden.

Ook van deze gelijkenis is doel en beteekenis er vooraf bijgevoegd, en in vers 9 wordt ons gezegd, wie het waren, tegen wie zij gericht was. Hij bestemde haar tot overtuiging van sommigen, „die bij zichzelven vertrouwden, dat zij rechtvaardig waren, en de anderen niets achtten". Het waren dezulken, die

1. Een hoogen dunk hadden van zichzelven en van hunne eigene braafheid. Zij dachten zich zoo heilig te zijn, als zij slechts behoefden te wezen, en heiliger dan hunne naburen, en dezen konden tot type, of voorbeeld dienen voor hen allen. Maar dat was nog niet alles.

2. Zij vertrouwden bij zich zelven voor God, en hadden niet slechts een hoogen dunk van hunne eigene gerechtigheid, maar steunden en betrouwden op de verdienste daarvan, als zij zich tot God wendden. Zij *vertrouwden bij zich zelven, dat zij rechtvaardig waren;* zij dachten God tot hun schuldenaar gemaakt te hebben, en alles van Hem te kunnen eischen; en

3. Zij verachtten anderen, zagen met minachting op hen neder, als niet waardig om bij hen vergeleken te worden. Nu wilde Christus door deze gelijkenis aan de zoodanigen hunne dwaasheid toonen, en dat zij zich hierdoor uitsloten van Gods gunst en welgevallen. Het wordt eene *gelijkenis* genoemd, hoewel er geene vergelijking in gevonden wordt. Het is veeleer eene beschrijving van het verschil in gezindheid en taal van hen, die hoovaardiglijk zich zelven rechtvaardigen, en hen, die zich zelven ootmoedig veroordeelen; en van hun verschillenden staat voor God. Het is een dagelijks voorkomend feit.

I. Hier begeven beiden zich tot den plicht

des gebeds, in dezelfde plaats en op denzelfden tijd, vers 10. *Twee menschen gingen op in den tempel* (want de tempel stond op een' heuvel) *om te bidden.* Het was niet in de ure van het openbaar gebed, maar zij gingen er heen voor hunne bijzondere gebedsoefening, zooals vrome menschen in dien tijd gewoon waren te doen, toen de Tempel niet slechts de *plaats,* maar ook het *middel* der aanbidding was, en God had in antwoord op Salomo's gebed, beloofd, dat elk gebed, dat op de rechte wijze *in* of *naar de richting* van dat huis gedaan werd, *dieswege* des te eerder verhoord zou worden. Christus is onze tempel, en op hem moeten wij bij al ons naderen tot God het oog hebben. De *Farizeër* en de *tollenaar* gingen beiden naar *den tempel om te bidden.* Onder de aanbidders van God in de zichtbare kerk is eene vermenging van goed en kwaad, van sommigen, die Gode welbehaaglijk zijn, en van anderen, die het niet zijn, en zoo is het altijd geweest sedert Kaïn en Abel hunne offeranden op hetzelfde altaar hebben gebracht. De Farizeër, trotsch als hij was, achtte zich toch niet boven het gebed verheven; en de tollenaar kon, hoe ootmoedig hij ook was, niet denken, dat hij van het voorrecht was buitengesloten van het gebed; maar wij hebben reden te denken, dat zij er met een zeer verschillend inzicht heengingen.

1. De Farizeër ging op naar den tempel om te bidden, omdat het eene *publieke* plaats was, meer publiek dan de hoeken der straten en daarom zullen veler oogen op hem gericht zijn, die zijne vroomheid zullen loven, daar die wellicht boven hunne verwachting was. Wat Christus zeide van het karakter der Farizeën, nl. dat zij *al hunne werken doen, om van de menschen gezien te worden,* geeft ons aanleiding tot dit vermoeden. De geveinsden volbrengen de uitwendige handelingen van den Godsdienst met geen ander doel, dan om een goeden naam te verkrijgen of te behouden. Er zijn velen, die wij elken dag in den tempel zien, en die, naar te vreezen is, wij op den grooten dag niet aan Christus' rechterhand zullen zien.

2. De tollenaar ging naar den tempel, om dat hij bestemd was om — een bedehuis te zijn voor alle volken, Jes. 56 : 7. De Farizeër kwam in den tempel voor eene plichtpleging, de tollenaar voor zaken; de Farizeër om er te verschijnen, vertooning te maken, de tollenaar om er zijn verzoek te doen. God ziet in welke gezindheid en met welk doel wij komen om Zijn' eeredienst bij te wonen, en daarnaar zal Hij ons oordeelen.

II. Des Farizeërs toespraak (want ik kan het geen gebed noemen) tot God. Hij *bad dit bij zich zelven,* vers 11, 12. *Staande bij zich zelven,* dat is: alleen, of afgezonderd van de anderen, *bad hij aldus* — zoo lezen sommigen den tekst. Hij was geheel vervuld van zich zelven, had niets op het oog dan zich zelven, zijn eigen lof, en niet Gods eer of heerlijkheid; of, staande op eene plaats, waar iedereen hem zien kon, waar hij zich onderscheidde; of, zich met veel statigheid plaatsende, bad hij aldus. Hetgeen hij nu verondersteld wordt te zeggen toont:

1. Dat hij bij zich zelven vertrouwde, dat hij rechtvaardig was. Hij zeide vele goede dingen van zich zelven, die wij willen onderstellen waar te zijn. Hij was vrij van grove en ergerlijke zonden; hij was geen roover of afperser, geen woekeraar, niet drukkend voor schuldenaars of onderhoorigen, maar billijk en vriendelijk voor allen, die van hem afhankelijk waren. In geen zijner handelingen was hij onrechtvaardig, hij deed niemand onrecht; even-als Samuel kon hij zeggen: *Wiens os of wiens ezel heb ik genomen?* Hij was geen overspeler, maar wist zijn vat te bezitten in heiligmaking en eere. Maar dit was nog niet alles; hij vastte twee maal ter week, als eene daad, deels van matigheid, en deels van Godsvrucht. De Farizeën en hunne discipelen vastten twee maal per week, Maandag en Donderdag. Aldus verheerlijkte hij God in zijn lichaam. Maar dit was niet alles: overeenkomstig de wet gaf hij tienden van alles wat hij bezat, en zoo heeft hij God verheerlijkt met zijn wereldsch goed. Dit alles nu was zeer goed en prijzenswaardig. Ellendig is de toestand van hen, die bij de gerechtigheid van dezen Farizeër achter blijven; en toch werd hij niet aangenomen; en waarom niet? *a.* Zijn dank aan God hiervoor, hoewel op zich zelf zeer goed, schijnt toch slechts eene bloote formaliteit geweest te zijn, Hij zegt niet: *Door de genade Gods ben ik, dat ik ben,* zooals Paulus gezegd heeft, maar hij maakt er zich luchtigjes van af met een: *o God, ik dank U,* dat slechts als een fraaie, schoonklinkende inleiding bedoeld is voor eene snoevende, verwaande verheerlijking van zich zelven. *b.* Hij roemt er op, verwijlt er bij met genot, alsof alles wat hij in den tempel te doen had bestond in aan God Almachtig te zeggen hoe bijzonder goed hij was, en met de geveinsden van wie wij lezen in Jes. 58 : 3, is hij bereid te zeggen: *Waarom vasten wij, en Gij ziet het niet aan? c.* Hij betrouwde er op als gerechtigheid, heeft het niet slechts vermeld, maar het aangevoerd als iets, waardoor hij zich verdienstelijk heeft gemaakt bij God, Hem tot zijn' schuldenaar had gemaakt. *d.* Er is in alles wat hij zegt geen enkel woord van gebed. Hij ging op naar den tempel *om te bidden,* maar hij vergat zijne boodschap, was zoo vervuld van zich zelven en zijne braafheid, dat hij niet dacht nog iets anders noodig te hebben, neen, niet de gunst en de genade van God, die hij, naar het scheen, niet der moeite waard vond om er om te vragen.

2. Dat hij anderen *niets achtte.* Hij koesterde lage gedachten van alle menschen, behalve van zich zelven: *Ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere menschen.* Hij spreekt onbepaald, alsof hij beter was dan ieder ander. Wij kunnen reden hebben God te danken, dat wij niet zijn gelijk *sommige menschen,* die openbaar slecht en goddeloos zijn; maar dit zoo maar in het algemeen en onbepaald te zeggen, alsof *wij* alleen goed waren, en alle anderen slecht, dat is een oordeelen in massa. *b.* Hij had inzonderheid lage gedachten van dezen tollenaar, dien hij waarschijnlijk in den voorhof der Heidenen had achtergelaten, en in wiens gezelschap hij geraakt was bij het binnentreden van den tempel. Hij wist, dat hij een tol-

lenaar was, en heeft dus liefdeloos de gevolgtrekking gemaakt, dat hij een afperser en onrechtvaardig was. Gesteld eens, dat het zoo was, en dat hij dit wist, wat behoefde hij er kennis van te nemen, het hier op te merken? Kon hij zijne *gebeden niet opzeggen* — en dat was al wat de Farizeën deden — zonder zijne naburen te smaden? Of was dit een deel van zijn: *O God! ik dank U.*" En was hij even ingenomen met des tollenaars slechtheid als met zijne eigene braafheid? Er kon geen duidelijker bewijs zijn, niet slechts van zijn gebrek aan ootmoed en barmhartigheid, maar ook van zijn heerschenden hoogmoed en kwaadwilligheid, als dit geweest is.

III. Hier is des tollenaars spreken tot God, dat wel het tegenovergestelde was van dat van den Farizeër, even vol van *ootmoed* en *verootmoedigiging* als het zijne was van *hoogmoed* en *pralerij*; even vol van *berouw* over de zonde, en *begeerte* naar God, als het zijne was van *betrouwen op zich zelven* en in zijne eigene gerechtigheid en genoegzaamheid.

1. Hij drukte zijn berouw en zijn ootmoed uit in *hetgeen hij deed.* Zijne houding, toen hij zich tot bidden begaf was eene uitdrukking van grooten ernst en ootmoed, en het gepaste gewaad van een verbroken, boetvaardig en gehoorzaam hart. Hij stond *van verre.* De Farizeër *stond*, maar hij had zich zoo ver mogelijk naar het boveneinde van den voorhof gedrongen. De tollenaar bleef op een' afstand in het besef van zijne onwaardigheid om tot God te naderen, en wellicht ook uit vrees van ergernis te geven aan den Farizeër, en hem te storen, daar hij bemerkte, dat hij met minachting op hem neerzag. Hiermede erkende hij, dat God hem rechtvaardiglijk van verre zou kunnen kennen en hem in den staat van eeuwigen afstand van Hem zou kunnen zenden, en dat het eene groote gunst was, dat het Gode behaagde hem zoo nabij te laten komen. *b.* Hij *wilde ook zelfs de oogen niet opheffen naar den hemel*, en nog veel minder zijne handen, zooals de gewoonte was bij het bidden. Hij heeft zijn hart opgeheven tot God in den hemel, in *heilige begeerten*, maar door het heerschend gevoel van schaamte en verootmoediging heeft hij zijne oogen niet opgeheven *in heilig vertrouwen en moed.* Zijne *ongerechtigheden gingen over zijn hoofd als een zware last*, Ps. 38 : 5, *zoodat hij niet heeft kunnen zien*, Ps. 40 : 13. Het ternedergeslagene in zijn voorkomen is eene aanduiding van de ternedergeslagenheid van zijn hart bij de gedachte aan zonde. Hij *sloeg op zijne borst*, in heilige verontwaardiging tegen zich zelven wegens de zonde. „Aldus zou ik mijn boos hart willen slaan, de giftige fontein, waaruit al de stroomen der zonde vloeien, zoo ik het bereiken kon." Des zondaars hart slaat hem het eerst in berouwvolle bestraffing, 2 Sam. 24 : 10. *Davids hart sloeg hem.* Zondaar, wat hebt gij gedaan? En dan slaat hij zijn hart in boetvaardig berouw: *Ik ellendig mensch!* Van Efraïm wordt gezegd, dat hij zich *op de heup klopt*, Jer. 31 : 19. Groote rouwbedrijvenden worden voorgesteld als *trommelende op hare harten*, Nahum 2 : 7.

2. Hij heeft het uitgedrukt *in hetgeen hij zeide.* Zijn gebed was *kort.* Vrees en schaamte beletten hem om veel te zeggen, zuchten en gekerm verslonden zijne woorden; maar wat hij zeide was doeltreffend. *O God! wees mij zondaar genadig!* En geloofd zij God, dat ons dit gebed is bewaard gebleven als een gebed dat verhoord werd, en dat wij er zeker van zijn, dat hij *afging gerechtvaardigd in zijn huis;* en dat zullen ook wij, als wij het bidden. zooals hij het gebeden heeft, door Jezus Christus, *O God! wees mij zondaar genadig*, de God der oneindige genade zij mij genadig, want, zoo Hij het niet is, ben ik voor eeuwig verloren, voor eeuwig rampzalig. O God! wees mij genadig, want ik ben wreed geweest voor mij zelven. Hij erkent zich een zondaar van nature, door hetgeen hij gedaan heeft, schuldig te zijn voor God. „Zie ik ben te gering, wat zou ik U antwoorden?" De Farizeër ontkent, dat hij een zondaar is; geen zijner naburen kan hem iets ten laste leggen, en hij ziet geene reden waarom hij zich zelven zou beschuldigen van iets dat hij verkeerd gedaan heeft; hij is rein, hij is rein van zonde. Maar de tollenaar beschrijft zich niet anders dan als een zondaar, een van misdaad overtuigde voor den rechterstoel Gods. Hij kan op niets steunen of vertrouwen dan op Gods genade. De Farizeër heeft nadruk gelegd op de *verdienste* van zijn vasten en van zijne tienden; maar de arme tollenaar wijst alle gedachten af van verdiensten, en neemt de toevlucht tot genade als tot zijne vrijstad, en grijpt de hoornen aan van dat altaar. „De gerechtigheid veroordeelt mij, niets zal mij redden dan genade, genade." Vurig bidt hij om het voorrecht van die genade. „O God, wees mij genadig, wees met mij verzoend; vergeef mij mijne zonden, ontvang mij met gunst, heb mij lief." Hij komt als een bedelaar om eene almoes, als hij op het punt staat van om te komen van honger. Waarschijnlijk heeft hij die bede met vurigheid en ernst herhaald, wellicht heeft hij meer van diezelfde strekking gezegd, heeft hij in het bijzonder zijne zonden beleden, en de bijzondere gunstbewijzen genoemd, die hij begeerde en van God verwachtte; maar toch! dit was het referein van het lied: *O God! wees mij zondaar genadig!*

IV. Hoe de tollenaar door God wordt aangenomen. Wij hebben gezien hoe verschillend deze twee tot God hebben gesproken, het is nu wel der moeite waard om er onderzoek naar te doen wat voor beiden de uitslag was. Er waren de zoodanigen, die den Farizeër zullen prijzen, hem bij zijn naar huis gaan zullen toejuichen, en met minachting op den kruipenden, huilenden tollenaar zullen neerzien. Maar onze Heere Jezus, voor wien alle harten open liggen, aan wien alle begeerten bekend zijn, en voor wien geen geheim verborgen is, die volkomen bekend is met alles wat er in den hemel gebeurt, verzekert ons, dat deze arme, berouwvolle, verbroken tollenaar *af ging gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan de ander.* De Farizeër dacht, dat zoo één van beiden gerechtvaardigd werd, hij het moest wezen, veeleer dan de tollenaar. „Neen", zegt Christus, „Ik zeg ulieden, verklaar het met de meeste stelligheid, het is de tollenaar, veeleer

dan de Farizeër. De trotsche Farizeër gaat heen, verworpen door God, wel verre dat zijne dankzegging welbehaaglijk is, is zij Gode een verfoeisel. Hij is niet gerechtvaardigd, zijne zonden zijn niet vergeven, van de verdoemenis is hij niet verlost; hij is niet aangenomen als gerechtvaardigd in Gods oog, omdat hij zoo rechtvaardig is in zijne eigene oogen; maar op zijn ootmoedig spreken tot God verkrijgt de tollenaar vergeving zijner zonden, en hij, dien de Farizeër niet bij de honden zijner kudde zou willen stellen, stelt God bij de kinderen van Zijn huisgezin. De reden, die hiervoor gegeven wordt, is, dat het Gods eer is de hoovaardigen te wederstaan, maar de nederigen genade te geven.

1. Hoogmoedigen, die zich zelven verhoogen, zijn mededingers van God, en daarom zullen zij voorzeker vernederd worden. In Zijn spreken met Job wijst God op dit bewijs, dat Hij God is, dat Hij *op allen hoogmoedige ziet en hem ten onder brengt*, Job 40 : 7.

2. Ootmoedige menschen, die zich zelven vernederen, zijn onderworpen aan God, en zij zullen verhoogd worden. God heeft verhooging weggelegd voor hen, die haar ontvangen als eene gunst, niet voor hen, die haar eischen als een recht, als iets, dat Hij hun verschuldigd is. Hij zal verhoogd worden in de liefde Gods en in de gemeenschap met Hem, en ten laatste zal hij verhoogd worden tot den hemel. Zie, hoe de straf beantwoordt aan de zonde: *Die zich zelven verhoogt, zal vernederd worden.* Zie hoe de belooning in overeenstemming is met den plicht: *Die zich zelven vernedert zal verhoogd worden.* Zie ook de macht van Gods genade, daar Hij uit het kwade het goede doet voortkomen: de tollenaar is een groot zondaar geweest, en uit de grootheid van zijne zonde is de grootheid van zijn berouw voortgekomen; *spijze kwam voort uit den eter.* Zie, hier tegenover de macht van Satans boosheid, daar hij uit het goede het kwade doet voortkomen. Het was goed, dat de Farizeër geen afperser was, en niet onrechtvaardig was; maar de duivel heeft hem, tot zijn verderf, hier hoogmoedig op gemaakt.

15. En zij brachten ook de kinderkens tot Hem, opdat Hij die zoude aanraken; en de discipelen, dat ziende, bestraften hen. 16. Maar Jezus riep die kinderkens tot zich, en zeide: Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert hen niet; want derzulken is het koninkrijk Gods. 17. Voorwaar zeg Ik u, zoo wie het koninkrijk Gods niet zal ontvangen als een kindeken, die zal geenszins daarin komen.

Dit verhaal hebben wij reeds bij Matthéüs en Markus aangetroffen; zeer gepast volgt het hier op de geschiedenis van den tollenaar, als eene bevestiging van de waarheid, die door deze gelijkenis in het licht gesteld moest worden, dat diegenen Gode welbehaaglijk zijn en door Hem geëerd zullen worden, die zich vernederen, en voor hen heeft Christus zegeningen weggelegd, de keurigste en de beste zegeningen. Merk hier op:

1. Zij, die zelven in Christus zijn gezegend, moeten begeeren, dat ook hunne kinderen in Hem gezegend zullen wezen, en zij behooren hun' eerbied voor Hem te doen blijken, door gebruik van Hem te maken, en hunne ware liefde voor hunne kinderen aan den dag te leggen door hunne zorge voor de belangen hunner ziel. Zij brachten *kinderkens* tot Hem, zeer jonge kinderen, die nog niet konden loopen, zuigelingen, zooals sommigen denken. Geene kinderen zijn te klein, te jong, om tot Christus te worden gebracht, die weet hoe hun vriendelijkheid te betoonen, die nog niet in staat zijn Hem dienst te bewijzen.

2. Eene enkele genaderijke aanraking van Christus zal onze kinderen gelukkig maken. Zij brachten *de kinderkens tot Hem, opdat Hij die zou aanraken* ten teeken van de toepassing van Zijne genade en Zijn' Geest op hen, want dat baant altijd den weg voor Zijn' zegen, dien zij verwachtten, Jes. 44 : 3. *Ik zal Mijn' Geest op uw zaad gieten, en* dan *Mijn' zegen op uwe nakomelingen.*

3. Het is niets vreemds, dat zij, die zich tot Christus wenden voor henzelven of voor hunne kinderen, ontmoedigd worden, zelfs door hen, die hierin behoorden te steunen en aan te moedigen: *De discipelen, dat ziende,* dachten dat, indien dit toegelaten werd, het eindelooze vermoeienis opleveren zou voor hun' Meester, en daarom *bestraften zij ze,* zagen ze norsch en onvriendelijk aan. De bruid klaagt over de wachters, Hoogl. 3 : 3; 5 : 7.

4. Velen, die door de discipelen worden bestraft, worden door den Meester genoodigd: *Jezus riep de kinderkens tot zich,* toen zij, wegens de bestraffing der discipelen, weggingen. Zij hebben geen beroep gedaan van de discipelen op hun' Meester, maar de Meester heeft kennis genomen van hunne geminachte zaak.

5. Het is Christus' wil en bedoeling dat kinderkens tot Hem gebracht worden, en Hem als levende offeranden tot Zijne eer zullen aangeboden worden; *„Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert hen niet,* laat niets gedaan worden om hen te verhinderen, want zij zullen even welkom zijn als ieder ander." De belofte is aan ons en ons zaad, en daarom zal Hij, die de beloofde zegeningen heeft uit te deelen, hen met ons bij zich welkom heeten.

6. De kinderen, aan wie het koninkrijk Gods toebehoort, behooren ook zelven aan dat koninkrijk, gelijk de kinderen van vrijen, vrijen zijn. Indien de ouders leden zijn van de zichtbare kerk, dan zijn de kinderen het ook: want, indien de wortel heilig is, zoo zijn ook de takken heilig.

7. Zóó welkom zijn de kinderen aan Christus, dat die volwassenen Hem het meest welkom zijn, die het meest de gezindheid der kinderen in zich hebben, vers 17. *Zoo wie het koninkrijk Gods niet zal ontvangen als een kindeken,* dat is: er het voorrecht en voordeel van ontvangen met ootmoed en dankbaarheid, zonder, gelijk de Farizeër, er aanspraak op te maken als op iets dat hij verdiend heeft, maar gaarne erken

het zuiver en alleen verschuldigd te zijn aan de vrije genade Gods, zooals de tollenaar gedaan heeft, tenzij iemand tot zulk eene zelfverloochenende gemoedsstemming gebracht is, *zal hij geenszins inkomen* in dat koninkrijk. Zij moeten het koninkrijk Gods ontvangen als *kinderen*, hunne bezittingen ontvangen door afkomst en erfrecht, niet door aankoop, en het dan huns Vaders vrije gave noemen.

18. En een zeker overste vraagde Hem, zeggende: Goede Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven? 19. En Jezus zeide tot hem: Wat noemt gij Mij goed? Niemand is goed, dan één, namelijk God. 20. Gij weet de geboden: Gij zult geen overspel doen; gij zult niet dooden; gij zult niet stelen; gij zult geene valsche getuigenis geven; eer uwen vader en uwe moeder. 21. En hij zeide: Alle deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid aan. 22. Doch Jezus, dit hoorende, zeide tot hem: Nog één ding ontbreekt u: verkoop alles wat gij hebt, en deel het onder de armen, en gij zult eenen schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, volg Mij. 23. Maar als hij dit hoorde, werd hij geheel droevig; want hij was zeer rijk. 24. Jezus nu, ziende dat hij geheel droevig geworden was, zeide: Hoe bezwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk Gods ingaan! 25. Want het is lichter, dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke in het koninkrijk Gods inga. 26. En die dit hoorden, zeiden: Wie kan dan zalig worden? 27. En Hij zeide: De dingen, die onmogelijk zijn bij de menschen, zijn mogelijk bij God. 28. En Petrus zeide: Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd. 29. En Hij zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg ulieden, dat er niemand is, die verlaten heeft huis, of ouders, of broeders, of vrouw, of kinderen, om het koninkrijk Gods, 30. Die niet zal veelvoudig wederontvangen in dezen tijd, en in de komende eeuw het eeuwige leven.

In deze verzen hebben wij

I. Christus' gesprek met een' overste, die wel geneigd was om zich door Hem op den weg naar den hemel te laten leiden. Hierin kunnen wij opmerken:

1. Dat het liefelijk en zalig is personen van aanzien in de wereld zich van anderen van hun' rang en stand te zien onderscheiden door zorge over hunne ziel en voor het toekomende leven. Lukas neemt er nota van, dat hij een *overste* was. Weinigen onder de oversten hadden eenigerlei eerbied voor Christus, maar hier was er een, die wèl eerbied voor Hem had. Of hij een overste was in de kerk of in den staat blijkt niet, wèl, dat hij iemand was, die met gezag was bekleed.

2. De groote vraag voor ons allen is, wat wij hebben te doen om het eeuwige leven te beërven. Dit sluit in een geloof aan een eeuwig leven na dit leven, dat de atheïsten en ongeloovigen niet bezitten, zulk eene zorge om er zich van te verzekeren, als eene onnadenkende en zorgelooze wereld niet kent, en zulk eene bereidwilligheid om zich aan alle voorwaarden te onderwerpen ten einde er zich van te verzekeren, als diegenen niet hebben, welke slechts voor de wereld en het vleesch leven.

3. Zij, die het eeuwige leven willen beërven, moeten zich wenden tot Jezus Christus als hun *Meester*, hun *Leermeester*, dat is hier de beteekenis van het woord *didaskale*, en hun regeerenden, of besturenden Meester, en dat zullen zij Hem gewisselijk bevinden te zijn. De weg naar den hemel kan niet anders geleerd worden dan in de school van Christus, door hen, die er komen en er blijven.

4. Zij, die tot Christus komen als tot hun' Meester, moeten gelooven, dat Hij niet slechts eene Goddelijke zending heeft, maar ook eene Goddelijke goedheid. Christus wilde dezen overste doen weten, dat zoo hij Hem goed begreep door Hem goed te noemen, hij Hem daarmede eigenlijk *God* noemde, en dat was Hij ook werkelijk, vers 19. „Wat noemt gij Mij goed? Gij weet, dat niemand goed is dan een, namelijk God; houdt gij Mij dus voor God? Zoo ja, dan hebt gij gelijk."

5. Onze Meester, Christus zelf, heeft den weg naar den hemel niet anders gemaakt, dan hij geweest is vóór Zijne komst; Hij heeft hem duidelijker, gemakkelijker en aangenamer gemaakt, en Hij heeft voorzien voor onze hulp in geval wij een' misstap doen. *Gij weet de geboden.* Christus is niet gekomen om de wet en de profeten te ontbinden, maar ze te vervullen en te bevestigen. Wilt gij het eeuwige leven beërven? regel u naar de geboden.

6. De plichten van de tweede tafel der wet moeten nauwgezet worden waargenomen om gelukkig te kunnen zijn, en wij moeten niet denken, dat eenigerlei vrome handeling, hoe schoon ook, eene vergoeding kan wezen voor het verzuimen of veronachtzamen er van. En het is ook niet genoeg om ons vrij te houden van eene grove overtreding dier geboden, maar wij moeten deze geboden weten zooals Christus ze verklaard heeft in de bergrede, in hunne strekking en geestelijken aard, en ze alzoo houden.

7. De menschen achten zich *onschuldig*, omdat zij *onwetend* zijn; zoo ook deze overste. Hij zeide: *Al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid aan*, vers 21. Hij weet niet méér kwaad van zich zelven dan de Farizeër van zich wist, vers 11. Hij roemt er op, dat hij reeds vroeg het pad der deugd had betreden, en er tot op den huidigen dag op was blijven wandelen, en dat hij in geen enkel opzicht had overtreden. Indien hij bekend ware geweest met de strekking en den geestelijken aard der wet van God, en met de bewegingen van zijn eigen hart — indien hij slechts eene wijle Christus' discipel ware geweest, en van Hem geleerd had, hij zou volmaakt het tegendeel

hebben gezegd: „Al deze dingen heb ik verbroken van mijne jonkheid af, in gedachte, in woord en daad."

8. De groote dingen, waaraan wij onzen geestelijken staat kunnen toetsen zijn, hoe wij gezind en geneigd zijn ten opzichte van Christus en van onze broederen, tot deze wereld en de toekomende wereld; daaraan werd ook deze man getoetst. Want: *a.* Indien hij eene ware genegenheid heeft voor Christus, dan zal hij komen en Hem volgen, acht geven op Zijne leer, zich onderwerpen aan Zijne tucht, wat het hem ook moge kosten. Niemand zal het eeuwige leven beërven, die niet gewillig is part en lot te hebben met den Heere Jezus, het Lam te volgen waar het ook heengaat. *b.* Indien hij eene ware genegenheid heeft voor zijne broederen, dan zal hij, naar de gelegenheid zich voordoet, uitdeelen onder de armen, die Gods ontvangers zijn van hetgeen Hem uit onze goederen toekomt. *c.* Indien hij gering denkt over deze wereld, zooals hij behoort te doen, dan zal hij niet aarzelen om, zoo het noodig is, te verkoopen wat hij heeft, ten einde Gods armen te kunnen ondersteunen. *d.* Indien hij hooge gedachten koestert van de andere wereld, gelijk hij behoort te doen, dan zal hij niets anders verlangen dan een' schat te hebben in den hemel, en zal dat als eene overvloedige belooning beschouwen voor alles wat hij verlaten of verloren heeft, of in deze wereld voor God heeft te koste gelegd.

9. Er zijn velen, die zeer veel prijzenswaardigs hebben, en toch omkomen, omkomen omdat één ding hun ontbreekt; zoo was het met dezen overste; hierom heeft hij met Christus gebroken. Met al Zijne voorwaarden was hij tevreden, behalve met die eene, die hem zou scheiden van zijne goederen: *Ik bid u, houd mij hieromtrent voor verontschuldigd.* Op deze voorwaarde wilde hij de overeenkomst niet aangaan.

10. Velen zijn ongenegen om Christus te verlaten, maar verlaten Hem toch. Na een' langdurigen strijd tusschen hunne overtuiging en hun bederf, zal het bederf ten laatste de overwinning behalen. Het doet hun leed, dat zij niet God kunnen dienen en den Mammon; maar zoo een van de twee opgegeven moet worden, dan zal het hun God wezen, en niet hun wereldlijk gewin.

II. Christus' gesprek met Zijne discipelen bij deze gelegenheid, waarin wij kunnen opmerken, dat:

1. Rijkdom voor velen een groote hinderpaal is op den weg naar den hemel. Christus nam nota van den weerzin, het leedwezen, waarmede de rijke man zich van Hem losmaakte. Hij zag, *dat hij geheel droevig geworden was,* en Hij was bedroefd over hem; maar hieruit leidt Hij af: *Hoe bezwaarlijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk Gods ingaan!* Indien deze overste maar even weinig wereldsch goed had gehad als Petrus, en Jakobus en Johannes, hij zou het waarschijnlijk wel verlaten hebben om Christus te volgen; maar vele goederen hebbende, had dit een grooten invloed op hem, en hij verkoos liever afscheid van Christus te nemen, dan zich de verplichting op te leggen om over zijne goederen tot liefdadige doeleinden te beschikken. Christus verklaart zeer nadrukkelijk dat het voor de rijken moeielijk is zalig te worden: *Het is lichter dat een kemel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke in het koninkrijk Gods inga,* vers 25. Dit is eene spreekwoordelijke uitdrukking om aan te duiden hoe uiterst moeielijk de zaak is.

2. Er is in het hart van alle menschen zulk eene algemeene liefde voor deze wereld en de dingen, die er in zijn, dat, daar Christus als noodzakelijk voor de zaligheid den eisch stelt om los te zijn van deze wereld, het waarlijk zeer moeilijk is, dat iemand in den hemel komt. Indien wij òf alles moeten verkoopen, òf met Christus breken, „wie kan dan zalig worden?" vers 26. Zij vinden niet, dat hetgeen Christus eischt hard of onredelijk is. Neen, het is zeer voegzaam, dat zij, die de eeuwige zaligheid verwachten in de andere wereld, bereid en gewillig zullen zijn om, in verwachting daarvan, alles op te geven wat hun in deze wereld lief en dierbaar is. Maar zij weten, hoe innig het hart van vele menschen gehecht is aan deze wereld, en zij wanhopen er schier aan hen ooit hiertoe gebracht te zien.

3. Er zijn zulke moeilijkheden op den weg onzer zaligheid, dat zij niet anders dan door de almacht Gods te overwinnen zijn, door die genade Gods, welke almachtig is, en waarvoor *mogelijk* is, hetgeen alle geschapene macht of wijsheid te boven gaat. *De dingen, die onmogelijk zijn bij de menschen* — en volstrekt onmogelijk is het, dat de menschen zulk eene verandering teweeg brengen in hun gemoed, dat zij zich van de wereld af, en tot God wenden, het staat gelijk met het klieven der zee en het terugdrijven der Jordaan — „zijn mogelijk bij God. Zijne genade kan inwerken op de ziel, zoodat hare neiging in eene andere richting gaat; en Hij is het, die in ons werkt beide het willen en het werken.

4. Er is in ons eene neiging om al te veel te spreken van hetgeen wij verlaten en verloren hebben, of van hetgeen wij gedaan en geleden hebben voor Christus. Dit wordt gezien in Petrus: *Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd,* vers 28. Als de gelegenheid er zich toe leende, kon hij het niet laten om zijne genegenheid, en die Zijner broederen, voor Christus groot te maken, daar zij alles verlaten hebben om Hem te volgen. Maar wel verre, dat wij ons hierop beroemen mogen, moeten wij veeleer erkennen, dat het niet der moeite waard is om opgemerkt te worden, en beschaamd zijn, dat wij er leedwezen bij gevoelden, en het ons nog moeite heeft gekost, en dat wij er later nog wel eens naar terug verlangd hebben.

5. Wat wij ook voor Christus verlaten of te koste gelegd hebben, het zal ons zeer zeker overvloediglijk vergoed worden in deze en in de toekomende wereld, in weerwil van onze zwakheid en tekortkomingen, vers 29, 30. Niemand heeft het geriefelijke verlaten van zijne goederen, of het troostrijke van zijne betrekkingen en vrienden, om het koninkrijk Gods, opdat zij hem geene belemmering zouden zijn in zijne

diensten aan dat koninkrijk, of in zijne genietingen er van, *die niet zal veelvoudig weder ontvangen in dezen tijd* in de genade en vertroostingen van Gods Geest, in het genot van gemeenschapsoefening met God en van een goed geweten, voorrechten en voordeelen, die voor hen, die ze weten te waardeeren en te gebruiken, eene ruime vergoeding zullen wezen voor al hunne verliezen. Maar dat is niet alles; in de toekomende wereld zullen zij het eeuwige leven ontvangen, en dat was de zaak, waarop de overste oog en hart gezet scheen te hebben.

31. En Hij nam de twaalven bij zich en zeide tot hen: Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en het zal alles volbracht worden aan den Zoon des menschen, wat geschreven is door de profeten. 32. Want Hij zal den Heidenen overgeleverd worden, en Hij zal bespot worden, en smadelijk gehandeld worden, en bespogen worden. 33. En Hem gegeeseld hebbende, zullen zij Hem dooden; en ten derden dage zal Hij wederopstaan. 34. En zij verstonden geen van deze dingen; en dit woord was voor hen verborgen, en zij verstonden niet hetgeen gezegd werd.

Hier is:

I. Christus' kennisgeving aan Zijne discipelen van Zijn naderend lijden en sterven, en van de heerlijke uitkomst er van, waarvan Hij zelf eene volkomene voorkennis had; en Hij achtte het noodig hen hieromtrent te waarschuwen, opdat het hen minder plotseling overvallen en verschrikken zou. Er zijn hier twee dingen, die bij de andere evangelisten niet voorkomen:

1. Van Christus' lijden wordt hier gesproken als van de vervulling der Schriften, door welke overweging Christus zich er mede verzoende, en hen er mede wilde verzoenen. „Het zal alles volbracht worden aan den Zoon des menschen, wat geschreven is door de profeten, inzonderheid het lijden, dat Hij zal ondergaan. De Geest van Christus in de Oud-Testamentische profeten, heeft te voren getuigd het lijden, en de heerlijkheid daarna volgende 1 Petr. 1 : 11. Dit bewijst, dat de Schriften het woord Gods zijn, want zij zijn nauwkeurig en volledig vervuld geworden; en dat Jezus Christus van God was gezonden, want zij zijn vervuld in Hem: deze was het, die komen zou; want al wat betreffende den Messias voorzegd was, is bevestigd in Hem. En Hij wilde zich aan alles onderwerpen, opdat de Schriften zouden vervuld worden, zoodat er geen tittel of jota van ter aarde zou vallen. Hierdoor wordt de ergernis van het kruis vernietigd, en wordt het eerbaar. *Alzoo is er geschreven, en alzoo moest de Christus lijden.*

2. Het is op de schande en versmaadheid, die Christus in Zijn lijden werden aangedaan, dat hier de meeste nadruk wordt gelegd. De andere evangelisten hadden gezegd, dat Hij zou bespot worden, maar hier is er bijgevoegd, dat Hij *hubristhêsetai, smadelijk gehandeld zal worden* — Hij zal met smaad en schande worden overladen; alle mogelijke smaad zal over Hem worden uitgestort. Dit was het deel van Zijn lijden, waardoor Hij op geestelijke wijze voldaan heeft aan Gods gerechtigheid wegens de beleediging, die wij Hem hebben aangedaan in Zijne eere, door de zonde. Hier is één bijzonder voorbeeld van smaad, die Hem werd aangedaan, nl. dat Hij *bespogen zou worden*, hetgeen inzonderheid voorzegd was, Jes. 50 : 6. Maar, evenals altijd, heeft Christus, als Hij van Zijn lijden en dood sprak, ook hier Zijne opstanding voorzegd, als hetgeen zoowel de verschrikking als den smaad wegnam van Zijn lijden: „ten derden dage zal Hij weder opstaan".

II. Hoe de discipelen hierdoor in verwarring geraakten. Dit was zoo in strijd met de denkbeelden, die zij omtrent den Messias en Zijn koninkrijk koesterden, zulk eene teleurstelling van hunne verwachting van hun' Meester, en zulk een te niet doen van al hunne maatregelen, dat zij geen van deze dingen verstonden, vers 34. Hunne vooroordeelen waren zoo sterk, dat zij ze niet letterlijk *wilden* verstaan, en op eene andere wijze *konden* zij ze niet verstaan, zoo dat zij ze dan ook in het geheel niet verstonden. Het was eene verborgenheid, het was een raadsel voor hen; het moet zoo zijn; maar zij achtten het onmogelijk om het te doen rijmen met de eer en heerlijkheid van den Messias, en het doel van de oprichting van Zijn koninkrijk. Dit woord was voor hen verborgen *kekrummenon ap' autoon*, het was apocrief voor hen, zij konden het niet aannemen: wat hun betrof, zij hadden het Oude-Testament dikwijls gelezen, maar zij hebben er nooit iets in kunnen zien, dat vervuld zou worden in de schande en den dood van den Messias. Zij waren zóó ijverig bezig met de profetiën, die spraken van Zijne heerlijkheid, dat zij die voorbijzagen, welke spraken van Zijn lijden. De schriftgeleerden en wetgeleerden hadden er hen bij moeten bepalen, er hunne aandacht op moeten vestigen, zij hadden het in hunne geloofsbelijdenis en hun catechismus moeten schrijven, evengoed als het andere, maar dat strookte niet met hunne bedoeling, en daarom lieten zij het weg. Het is omdat de menschen hun' Bijbel ten halve lezen, dat zij in allerlei dwalingen vervallen, en even partijdig zijn met de profeten, als zij het zijn met de wet. Zij houden slechts van de *zachte dingen*, Jes. 30 : 10. Zoo zijn ook wij bij het lezen der nog onvervulde profetiën maar al te zeer geneigd om hooge verwachtingen te koesteren van den heerlijken toestand der kerk in de laatste dagen. Maar wij zien haren woestijnstaat van vernedering voorbij; wij verbeelden ons zoo gaarne dat die toestand van vernedering en vervolging voorbij is, en er nu slechts kalme en vredige tijden te wachten zijn. En als dan verdrukking en vervolging komen, verstaan wij het niet, verstaan niet wat er gedaan wordt, hoewel ons zoo duidelijk mogelijk gezegd is, dat wij door vele verdrukkingen in het koninkrijk Gods moeten ingaan.

35. En het geschiedde, als Hij nabij Jéricho

kwam, dat een zeker blinde aan den weg zat, bedelende. 36. En deze, hoorende de schare voorbijgaan, vraagde wat dat ware. 37. En zij boodschapten hem, dat Jezus de Nazaréner voorbijging. 38. En hij riep, zeggende: Jezus, gij Zone Davids, ontferm u mijner. 39. En die voorbijgingen bestraften hem, opdat hij zwijgen zoude; maar hij riep zooveel te meer: Zone Davids, ontferm u mijner. 40. En Jezus, stilstaande, beval, dat men hem tot Hem brengen zoude; en als hij nabij Hem gekomen was, vraagde Hij hem, 41. Zeggende: Wat wilt gij, dat Ik u doen zal? En hij zeide: Heere, dat ik ziende mag worden, 42. En Jezus zeide tot hem: Word ziende, uw geloof heeft u behouden. 43. En terstond werd hij ziende, en volgde Hem, God verheerlijkende. En al het volk, dat ziende, gaf Gode lof.

Christus is gekomen, niet slechts om licht te brengen aan eene duistere wereld, en ons aldus de voorwerpen te toonen, die wij voor oogen moeten hebben, maar ook om het gezicht te geven aan blinde zielen, en door het orgaan te genezen hen in staat te stellen die voorwerpen te zien. Als teeken hiervan heeft Hij velen van hunne lichamelijke blindheid genezen. Hier hebben wij het bericht van een' blinde nabij Jericho, aan wien Hij het gezicht had gegeven. Markus bericht ons van eenen, en noemt hem, dien Hij genezen had, toen Hij van Jericho *uitging*. Matthéüs spreekt van twee, die Hij genas, als Hij van Jericho uitging, Matth. 20 : 30. Lukas zegt, dat het was *en tooi eggizein auton — als Hij nabij Jericho was*, hetgeen kon wezen zoowel toen Hij er kwam, als toen Hij er van uitging. Merk op:

I. Deze arme blinde zat aan den weg bedelende, vers 35. Hij schijnt niet alleen blind, maar ook arm geweest te zijn, hij bezat niets om van te leven; hij had geene betrekkingen, die hem onderhielden; des te gepaster embleem is hij van de wereld en het menschdom, die Christus is komen genezen en behouden; zij zijn ellendig en jammerlijk, want zij zijn beide arm en blind, Openb. 3 : 17. Hij zat bedelende, want hij was blind, en kon niet werken voor zijn brood. Diegenen behooren door de liefdadigheid ondersteund te worden, die in den weg van Gods voorzienigheid niet in staat zijn hun brood te verdienen. Zulke voorwerpen van barmhartigheid aan den weg moeten niet door ons voorbijgezien worden. Christus heeft hier een gunstig oog geslagen op een gewonen bedelaar, en, hoewel er onder de zoodanigen bedriegers zijn, moeten wij toch niet denken dat allen dit zijn.

II. Hoorende het gedruisch der voorbijgaande schare, vroeg hij *wat dat ware?* vers 36. Dit hebben wij te voren niet gehad. Het leert ons, dat het goed is weetgierig te zijn, en dat zij, die het zijn, er wel vroeg of laat nut en voordeel van zullen hebben. Zij, die het gezicht derven, moeten des te meer gebruik maken van hun gehoor, en als zij met hunne eigene oogen niet zien kunnen, moeten zij, door navraag te doen, anderer oogen gebruiken. Dat heeft deze blinde gedaan, en hierdoor kwam hij te weten, dat Jezus van Nazareth voorbijging, vers 27. Het is goed om in den weg van Christus te zijn, en als wij de gelegenheid hebben om ons tot Hem te wenden, haar niet te laten voorbijgaan.

III. Er is in zijn gebed veel geloof en veel vurigheid: *Jezus, gij Zone Davids, ontferm U mijner*, vers 38. Hij erkent Christus de Zone Davids te zijn, de beloofde Messias; hij gelooft, dat Hij is Jezus, een Zaligmaker; hij gelooft, dat Hij machtig is hem te helpen, en vraagt ernstig en vurig om Zijne gunst. *Ontferm U mijner, vergeef mij mijne zonden, ontferm U over mijne ellende.* Christus is een barmhartig Koning; zij, die zich tot Hem wenden als den Zone Davids, zullen bevinden, dat Hij dit is, en zij vragen genoeg voor zich zelven als zij bidden: Ontferm U onzer; want Christus' genade omvat allen.

IV. Zij, aan wie het waarlijk ernst is om Christus' gunst en zegen te erlangen, zullen er zich niet van laten afhouden om ze te zoeken, er om te blijven vragen, al ontmoeten zij dan ook tegenstand en bestraffing. Die voorbijgingen bestraften hem, als zijnde den Meester lastig, luidruchtig en onbescheiden, en zij geboden hem te zwijgen; maar hij ging voort, hield aan met zijne bede, ja de bestraffing, die hij ontving was slechts als een dam voor een vollen stroom, hij doet hem slechts te meer zwellen. *Hij riep zoo veel te meer: Zone Davids, ontferm U mijner!* Zij, die verhooring willen vinden op hun gebed, moeten dringend aanhouden in hun gebed. Deze geschiedenis aan het einde van het hoofdstuk geeft hetzelfde te kennen als de gelijkenis aan het begin van het hoofdstuk *dat men altijd bidden moet, en niet vertragen.*

V. Christus geeft aanmoediging aan arme bedelaars, die door de menschen met norsche blikken worden aangezien, en noodigt hen tot zich, en is bereid hen te ontvangen en welkom te heeten: Hij *beval, dat men denzelven tot Hem brengen zou.* Christus heeft meer teederheid en mededoogen voor kommervolle smeekelingen dan Zijne volgelingen. Hoewel Christus nu op reis was, bleef Hij toch staan en *beval, dat men denzelven tot Hem zou brengen.* Zij die hem hadden bestraft moeten hem nu helpen om tot Christus te komen.

VI. Hoewel Christus al onze behoeften kent, wil Hij ze toch van ons hooren, vers 41. *Wat wilt gij, dat Ik u doen zal?* Door onze zaak voor God bloot te leggen, door Hem onze nooden en onze lasten voor te stellen, leeren wij den zegen te waardeeren, dien wij zoeken te verkrijgen, en dat hebben wij noodig, want anders zijn wij niet geschikt hem te ontvangen. Deze man stortte zijne ziel uit voor Christus, toen hij zeide: *Heere! dat ik ziende mag worden.* Aldus behooren wij bij bijzondere gelegenheden in bijzonderheden te treden in ons gebed.

VII. Het gebed des geloofs, geleid en bestuurd door Christus' bemoedigende beloften, en daarop gegrond, zal niet te vergeefs worden opgezonden, ja, het zal niet slechts een antwoord des vredes ontvangen, maar ook der eere, vers 42; Christus zeide: *Word ziende, uw geloof heeft u behouden.* Waar geloof zal vurigheid in het gebed teweegbrengen, en beiden te zamen zullen de vruchten van Christus' gunst doen komen, en zij zijn dubbel troostrijk als zij in dien weg tot ons komen, als wij behouden worden door ons geloof.

VIII. De genade van Christus behoort dankbaar erkend te worden, tot eer van God, vers 43. De arme bedelaar zelf, die het gezicht terug had ontvangen, volgde Christus, *God verheerlijkende.* Christus heeft er Zijn werk van gemaakt Zijn' Vader te verheerlijken, en zij, die door Hem genezen werden, behaagden Hem het meest, als zij God loofden, gelijk diegenen het meest Gode zullen behagen, die Christus loven en Hem eeren; want, belijdende, dat Hij, de Heere is, is dit tot heerlijkheid Gods, des Vaders. Het is tot eer van God, als wij Christus volgen, gelijk zij doen, wier oogen geopend zijn. *Het volk, dat ziende,* kon zich niet onthouden van *Gode lof te geven,* die zulk eene macht had gegeven aan den Zoon des menschen, en door Hem zoo veel gunst had betoond aan de kinderen der menschen. Wij moeten God loven zoowel voor de genade betoond aan anderen, als voor die, welke aan ons zelven werd bewezen.

HOOFDSTUK XIX.

In dit hoofdstuk hebben wij I. De bekeering van Zachéüs, den tollenaar te Jericho, vers 1—10. II. De gelijkenis van de ponden, door den koning aan zijne dienstknechten toevertrouwd, en van zijne rebellerende burgers, vers 11—27. III. Christus' triomfantelijken intocht — hoe armelijk die dan ook was — in Jeruzalem, en Zijne klage in het vooruitzicht van het verderf, dat over die stad zou komen, vers 28—44. IV. Zijn leeren in den tempel, en Zijn verdrijven van de koopers en verkoopers uit den tempel, vers 45—48.

En Jezus, ingekomen zijnde, ging door Jéricho. 2. En zie, er was een man, met name geheeten Zachéüs; en deze was een overste der tollenaren, en hij was rijk; 3. En hij zocht Jezus te zien, wie Hij was; en kon niet vanwege de schare, omdat hij klein van persoon was. 4. En vooruitloopende, klom hij op eenen wilden vijgeboom, opdat hij Hem mocht zien; want Hij zoude door dien weg voorbijgaan. 5. En als Jezus aan die plaats kwam, opwaarts ziende, zag Hij hem, en zeide tot hem: Zachéüs, haast u en kom af; want Ik moet heden in uw huis blijven. 6. En hij haastte zich en kwam af, en ontving Hem met blijdschap. 7. En allen, die het zagen murmureerden, zeggende: Hij is tot eenen zondigen man ingegaan, om herberg te nemen. 8. En Zachéüs stond en zeide tot den Heere: Zie, de helft van mijne goederen, Heere, geef ik den armen; en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder. 9. En Jezus zeide tot hem: Heden is dezen huize zaligheid geschied, nademaal ook deze een zoon Abrahams is. 10. Want de Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was.

Er zijn ongetwijfeld velen tot geloof in Christus bekeerd, van wie geene melding is gemaakt in de Evangeliën; maar de bekeering van sommigen, waarbij iets buitengewoons viel op te merken, wordt verhaald, zooals hier die van Zachéüs. Christus ging door Jericho, vers 1. Deze stad was gebouwd onder een' vloek, maar Christus eerde haar door Zijne tegenwoordigheid, want het Evangelie neemt den vloek weg. Hoewel zij niet gebouwd had moeten worden, was het toch geene zonde om er in te wonen, toen zij gebouwd was. Christus ging nu van de overzijde der Jordaan naar Bethanië, bij Jeruzalem, om Lazarus op te wekken. Als Hij op weg was om een goed werk te doen, heeft Hij er altijd nog meerdere bij gedaan. Hij heeft zoowel aan de ziel als aan het lichaam der menschen goed gedaan, hier hebben wij een voorbeeld van Zijn goed doen aan de ziel. Merk op:

I. Wie en wat deze Zachéüs was. Zijn naam duidt hem aan als een Jood. Zaccai was een naam, die veel onder de Joden voorkwam; zij hadden omstreeks dien tijd een zeer vermaarden rabbi van dien naam. Merk op:

1. Zijn beroep en den post, dien hij bekleedde: hij was *een overste der tollenaren,* ontvanger-generaal; andere tollenaars waren beambten onder hem; hij was, naar sommiger meening, pachter van de inkomende rechten. Wij lezen dikwijls van tollenaars, die tot Christus kwamen; maar hier was iemand, die een overste was der tollenaars, iemand met gezag bekleed, die naar Hem vroeg. God heeft Zijn overblijfsel onder alle standen en rangen. Christus is gekomen om ook zelfs den voornaamsten der zondaren te behouden, en daarom ook zelfs den voornaamsten der tollenaars.

2. Zijne omstandigheden in de wereld; *hij was rijk.* De mindere tollenaars waren gewoonlijk menschen van gering vermogen en lagen stand in de maatschappij; maar hij, die de overste der tollenaren was, had een groot vermogen bijeengegaard. Christus had onlangs aangetoond hoe moeielijk het is voor rijken om tot het koninkrijk Gods in te gaan, maar brengt nu terstond een voorbeeld bij van een' rijke, die verloren was, maar gevonden is, zonder, gelijk de verloren zoon, eerst tot armoede en gebrek vervallen te zijn.

II. Hoe hij in den weg van Christus is gekomen, en wat de aanleiding was zijner bekendheid met Hem.

1. Hij wenschte zeer Jezus te zien, te zien wat soort van mensch Hij was, daar hij zooveel over Hem had hooren spreken, vers 3. Het is natuurlijk voor ons om, indien wij kunnen, hen te

gaan zien, wier roem tot onze ooren is doorgedrongen, daar wij allicht geneigd zijn te denken, dat er iets buitengewoons op hun gelaat is te lezen; en wij zullen dan later ten minste kunnen zeggen, dat wij dezen of dien beroemden man gezien hebben. Maar *het oog wordt niet verzadigd met zien.* Wij behooren nu Jezus zoeken te zien met het oog des geloofs, te zien wie Hij is; wij moeten Hem zien in de heilige inzettingen, ons daartoe begeven met het verlangen in ons hart: Wij wilden Jezus zien.

2. Hij kon zijne nieuwsgierigheid niet bevredigen in deze zaak, omdat hij klein van persoon was, en de schare zeer talrijk. Christus heeft er zich niet op toegelegd om zich te vertoonen; Hij werd niet op de schouderen der menschen gedragen (zooals de paus in processies) opdat iedereen Hem zou kunnen zien; noch Hij, noch Zijn koninkrijk, kwam met uiterlijk gelaat, dat is met praalvertoon. Hij reed niet in een open wagen, zooals vorsten, maar, als onzer een, verloor Hij zich in de menigte, want het was nu de tijd Zijner vernedering. Zachéus was klein van gestalte, al de hem omringenden staken boven hem uit, zoodat hij Jezus niet te zien kon krijgen. Velen, die klein van gestalte zijn, hebben eene groote ziel en zijn levendig van geest. Wie zou niet liever een Zachéüs dan een Saul wezen, hoewel deze *van zijne schouderen en opwaarts hooger was dan al het volk.* Laten zij, die klein van gestalte zijn, niet bezorgd wezen om iets aan hunne lengte toe te doen.

3. Omdat hij in zijne nieuwsgierigheid niet teleurgesteld wilde wezen, vergat hij zijne deftigheid als overste der tollenaren, en liep als een knaap vooruit, en klom op een' wilden vijgeboom, opdat hij Hem mocht zien. Zij, die in waarheid Jezus willen zien, zullen de geschikte middelen daartoe gebruiken en zich door vele en velerlei moeielijkheden en tegenstand een' weg banen, want zij willen zich gaarne moeite getroosten om Hem te zien te krijgen. Zij, die zich klein bevinden moeten alle middelen aanwenden om zich op te heffen om Christus te kunnen zien, en zich niet schamen te erkennen, dat zij die middelen noodig hebben. Laat geen dwerg wanhopen om met goede hulpe door hoog te doelen hoog te reiken.

III. Hoe Christus hem opmerkte en hem riep tot nadere kennismaking, vers 5, en de krachtdadige uitwerking dier roeping, vers 6.

1. Christus noodigde zich zelven in het huis van Zachéüs, niet twijfelende, of Hij zou er een hartelijk welkom vinden. Overal waar Christus komt brengt Hij Zijn eigen welkom mede; Hij opent het hart en neigt het om Hem te ontvangen. Christus zag op naar den boom, en zag Zachéüs. Hij kwam om op Christus te zien, en besloot goede nota van Hem te nemen, maar weinig dacht hij, dat Christus van hem nota zou nemen. Dat was een te groote eer, ver boven hetgeen hij verdiende, zoodat de gedachte er aan niet eens bij hem kon opkomen. Zie, hoe Christus hem is voorgekomen met de zegeningen Zijner goedheid, en zijne verwachting heeft overtroffen, en zie hoe hij het zwakke begin aanmoedigde en voorwaarts hielp. Hij, die zoo gaarne Christus wilde kennen, zal van Hem gekend worden; hij, die slechts begeerde Hem te zien, zal toegelaten worden om met Hem te spreken. Aan hen, die in het weinige getrouw zijn, zal meer toevertrouwd worden. En soms zal het gebeuren, dat van hen, die komen om het woord van Christus te hooren uit bloote nieuwsgierigheid, het geweten zal ontwaken, en het hart veranderd zal worden. Christus noemde hem bij zijn' naam, Zachéüs, want Hij kent de Zijnen bij naam, *zijn zij niet in Zijn register?* Hij had, evenals Nathanaël, Joh. 1 : 49, kunnen vragen: *Van waar kent Gij mij?* Maar eer hij op den wilden vijgeboom klom, zag Christus hem en kende hem. Hij gebood hem zich te haasten en af te komen. Zij, die door Christus worden geroepen, moeten *afkomen,* zich verootmoedigen, en er niet aan denken om door hunne eigene gerechtigheid tot den hemel te kunnen opklimmen; en zij moeten zich *haasten* om af te komen, want uitstel is gevaarlijk. Zachéüs moet niet aarzelen, maar zich haasten; hij weet, dat het eene zaak is, waarvoor geen rijp beraad noodig is, hij behoeft niet te overwegen, of hij zulk een' gast in zijn huis zal ontvangen. Hij moet afkomen, want Christus wil heden zich ververschen in zijn huis, en er een paar uren met hem doorbrengen. Zie, Hij staat aan de deur, en hij klopt. Zachéüs was in vervoering van vreugde over de eer, die aan zijn huis geschiedde, vers 6, *hij haastte zich en kwam af, en ontving Hem met blijdschap* en dat hij Hem in zijn huis ontving was eene aanduiding, een teeken, dat hij Hem ook in zijn hart ontving. Als Christus ons roept, moeten wij ons haasten Zijne roepstem te beantwoorden; en als Hij tot ons komt, moeten wij Hem met blijdschap ontvangen. *Heft uwe hoofden op, gij poorten.* Wel mogen wij Hem met blijdschap ontvangen, die alle goed met zich brengt, en, als Hij bezit neemt van de ziel, er fonteinen van blijdschap in opent, die springen zullen tot in het eeuwige leven. Hoe dikwijls heeft Christus tot ons gezegd: *Doe Mij open* als wij gelijk de bruid ons verontschuldigden! Hoogl. 5 : 2, 3. Zachèüs' voortvarendheid om Christus te ontvangen zal ons beschaamd maken. Wij kunnen nu Christus niet onthalen in ons huis, maar wij hebben Zijne discipelen, en wat aan hen gedaan wordt, beschouwt Hij als aan Hem zelven gedaan.

IV. De ergernis des volks wegens deze vriendelijke begroeting tusschen Christus en Zachéüs. De enghartige, bedilzieke Joden *murmureerden, zeggende: Hij is tot een' zondigen man ingegaan, para hamartoolooi andri;* en waren zij zelven dan geen zondige menschen? Was het niet Christus' boodschap in de wereld om te zoeken en zalig te maken menschen, die zondaars zijn? Maar zij vinden, dat Zachéüs een zondaar is meer dan allen, die te Jericho waren, zulk een zondaar als met wien om te gaan ongepast is. Nu was het zeer onrechtvaardig Christus te laken wijl Hij naar zijn huis ging, want,

1. Hoewel hij een tollenaar was, en *velen* van de tollenaars inderdaad slechte menschen waren, volgde hier toch niet uit, dat *alle* tolle-

naars slecht waren. Wij moeten er ons voor wachten om menschen *in massa* te veroordeelen. of hen te veroordeelen wegens het algemeen gerucht over hen, want voor Gods rechterstoel zal een iegelijk geoordeeld worden naar dat hij persoonlijk is.

2. Hoewel hij een zondaar geweest is, volgt hier nog niet uit, dat hij nu nog even slecht is als te voren, hoewel *zij* wisten, dat zijn vroeger leven slecht was, zou *Christus* toch kunnen weten, dat zijne gemoedsgesteldheid nu goed is. God geeft der bekeering plaats, en dat moeten ook wij.

3. Ofschoon hij *nu een zondaar was*, behooren zij er toch Christus niet om te laken, dat Hij tot hem ging, want Hij liep *geen gevaar* van kwaad op te doen van een' zondaar, of door hem besmet te worden; maar wel kon Hij *veel hoop* koesteren van een' zondaar goed te doen: waar anders behoort een arts heen te gaan dan naar een' kranke? Zie echter, hoe hetgeen *goed gedaan* is, *verkeerd uitgelegd* kan worden.

V. De bewijzen, door Zachéüs in het openbaar gegeven, dat hij, hoewel hij een zondaar geweest is, thans echter een berouwhebbende, een wezenlijk bekeerde zondaar is, vers 8. Hij denkt niet gerechtvaardigd te worden door zijne werken, zooals de Farizeër, die zich beroemde op hetgeen hij gedaan had, maar door de genade Gods zal hij door zijne goede werken de oprechtheid toonen van zijn geloof en zijn berouw; en hier verklaart hij wat hij besloten is te doen. Hij legde deze verklaring af, *staande*, opdat hij gezien en gehoord zou worden door hen, die murmureerden, omdat Christus in zijn huis ging; met den mond doet men belijdenis van berouw, zoowel als van geloof. Hij *stond*, hetgeen aanduidt, dat hij het welberaden en plechtig zeide, naar den aard van eene gelofte aan God. Hij wendde er zich mede tot Christus; niet tot het volk — zij waren zijne rechters niet — maar tot den Heere, hij *stond*, als het ware, voor Zijn' rechterstoel. Wat wij goed doen, moeten wij als aan Hem doen; wij moeten ons op Hem beroepen, ons Hem behaaglijk maken in onze oprechtheid, in al onze goede voornemens en besluiten. Hij laat blijken, dat er eene verandering is *in zijn hart* — en dat is bekeering — want er is eene verandering in zijne wijze van leven en doen. Zijne besluiten hebben betrekking op de plichten van de tweede tafel der wet; want bij alle gelegenheden heeft Christus daar nadruk op gelegd, en zij zijn in overeenstemming met zijn staat en karakter, want daaruit zal het best de oprechtheid van ons berouw en onze bekeering blijken.

1. Zachéüs was een man van vermogen, en terwijl hij tot nu toe slechts voor zich zelven schatten had verzameld, en er zich zelven schade mede toegebracht heeft, besluit hij nu voortaan alleen voor God te leven, en met zijn' rijkdom goed te doen aan anderen. *Zie, de helft van mijne goederen, Heere! geef ik den armen.* Niet: „zal ik door mijn testament, als ik sterf, den armen geven", maar „ik geef het, geef het thans". Waarschijnlijk had hij gehoord van het proefgebod, dat Christus aan een ander rijk man had gegeven, nl. alles wat hij had te verkoopen en het den armen te geven, Matth. 19 : 21, en hoe hij hierop met Christus gebroken heeft. „Dat zal ik niet", zegt Zachéüs; „ik stem er geheel mede in. Hoewel ik tot nu toe ombarmhartig geweest ben jegens de armen, zal ik hun nu te hulp komen, hun, daar ik dien plicht zoo lang verzuimd heb, nu des te meer geven, tot zelfs de helft van mijne goederen." Dat is een zeer ruim deel om tot werken der Godsvrucht en liefdadigheid af te zonderen. De Joden plachten te zeggen, dat een vijfde van iemands jaarlijksch inkomen aan goede werken besteed, al zeer wel was, en een bedrag dat ook ongeveer door de wet werd geëischt. Maar Zachéüs wilde veel verder gaan, en de helft aan de armen geven, hetgeen hem zou verplichten om alle onnoodige uitgaven te mijden, zoodat zijne besparing hierop hem in staat zou stellen om velen te helpen uit hetgeen hem overtollig was. Indien wij slechts matiger waren, en meer zelfverloochening hadden, wij zouden ook liefdadiger zijn, en zoo wij met minder voor ons zelven te vreden waren, wij zouden meer hebben om aan de behoeftigen te geven. Hij maakt hier melding van als van eene vrucht zijner bekeering. Wel betaamt het hun, die tot God bekeerd zijn, om barmhartig te wezen jegens de armen.

2. Zachéüs was er zich wel van bewust, dat hij al wat hij bezat niet op wettige of billijke wijze had verkregen; maar deels door onwettige middelen, en hij belooft om wat hij op die wijze had verkregen terug te geven. „Indien ik iemand iets door bedrog (of door valsch aangeven) ontvreemd heb, of iemand verongelijkt heb door mijn ambt als tollenaar, meer van hem eischende dan hetgeen door de wet was vastgesteld, dan beloof ik het hem vierdubbel weder te geven." Dat was de restitutie, of teruggave, waartoe een dief verplicht werd, Ex. 22 : 1. Hij schijnt duidelijk te erkennen, dat hij onrecht gepleegd heeft. Zijn ambt van tollenaar bood hem gelegenheid om onrecht te doen, kooplieden door bedrog geld af te persen, ten einde daardoor de gunst der regeering voor zich te winnen. Ware boetvaardigen zullen zich niet slechts in het algemeen schuldig erkennen voor God maar in het bijzonder hunne eigene ongerechtigheid in het licht stellen, die welke hen in hun ambt of beroep lichtelijk omringt, en waaraan zij zich hebben schuldig gemaakt. Dat hij onrecht gedaan had door *valsche beschuldiging;* dat was de verzoeking, waaraan de tollenaars waren blootgesteld, en waar tegen Johannes de Dooper hen inzonderheid had gewaarschuwd, Hoofdst. 3 : 14. Zij hadden het oor der regeering, en alles werd uitgelegd ten gunste van de inkomsten van den staat, hetgeen hun de gelegenheid gaf om, zoo zij iemand een kwaad hart toedroegen, aan hunne wraaklust te voldoen. Hij belooft, om als hij iemand benadeeld had, het hem viervoudig te vergoeden, in zoo ver hij zich het toegebrachte nadeel kon herinneren, of uit zijne boeken kon ontdekken. Hij zegt niet: „Als mij een proces wordt aangedaan en ik genoodzaakt word tot schadevergoeding (sommigen zijn eerlijk, als zij niet anders kunnen); maar hij zal het vrijwillig, uit eigene beweging doen. Zij, die er van overtuigd zijn onrecht gedaan te hebben, kunnen de

oprechtheid van hun leedwezen er over niet anders toonen, dan door vergoeding te doen. Hij denkt niet, dat zijn geven van de helft zijner goederen aan de armen het onrecht zal vergoeden, dat hij gedaan heeft. God *haat den roof in het brandoffer*, en wij moeten eerst *recht doen*, en dan *weldadigheid liefhebben*. Het is geene liefdadigheid, maar geveinsdheid, om te geven hetgeen ons niet toebehoort; en wij moeten datgene niet als het onze beschouwen, waaraan wij niet op eene eerlijke wijze gekomen zijn, noch datgene, hetwelk het onze niet is, als wij al onze schulden betaald en rechtmatige vergoeding voor onrecht gedaan hebben.

VI. Christus' goedkeuring en aanneming van Zachéüs bekeering, waardoor Hij zich tevens rechtvaardigde wegens zijn ingaan in zijn huis als gast, vers 9, 10.

1. Zachéüs wordt nu verklaard een gelukkig mensch te zijn. Hij is bekeerd van de zonde tot God; hij heeft Christus welkom geheeten in zijn huis; hij is een eerlijk, liefdadig, vroom man geworden: *Heden is dezen huize zaligheid geschied.* Nu hij bekeerd is, is hij in waarheid zalig, behouden, zalig gemaakt van zijne zonden, van de schuld dier zonden, van de macht dier zonden; al de voorrechten en weldaden der zaligheid, der behoudenis, zijn zijn deel. Christus is in zijn huis gekomen, en waar Christus komt, brengt Hij zaligheid met zich. Hij is, en zal zijn, de Oorzaak der eeuwige zaligheid voor allen, die Hem erkennen, zooals Zachéüs Hem erkend heeft. Maar dat is niet alles. Heden is *dezen huize* zaligheid geschied. Als Zachéüs bekeerd is, dan zal hij meer dan hij ooit geweest is, *een zegen wezen* voor zijn huis. Hij zal de middelen der genade en des heils tot zijn huis brengen, want nu is hij in waarheid *een zoon van Abraham*, en daarom zal hij, evenals Abraham, zijn huis bevelen *den weg des Heeren te houden. Die met kwade gierigheid giert voor zijn huis, brengt er een vloek over*, Hab. 2 : 9; maar hij, die barmhartig is voor de armen, bewijst vriendelijkheid aan zijn eigen huis, en brengt er zegen en heil over, voor het tijdelijke ten minste, Ps. 112 : 3. Als Zachéüs zelf tot Christus gebracht is, komt ook zijn gezin met Christus in betrekking, en zijne kinderen worden toegelaten als leden Zijner kerk, en aldus geschiedt dezen huize zaligheid, omdat hij een zoon is van Abraham, en daarom deel heeft in Gods verbond met Abraham, dien zegen van Abraham, die tot de tollenaren komt, en tot de Heidenen door het geloof, dat God hun en hunnen kinderen een God zal zijn, en daarom; als hij gelooft, geschiedt zijnen huize zaligheid, evenals aan het huis van den stokbewaarder, tot wien gezegd werd: *Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis*, Hand. 16 : 31. Zachéüs is van geboorte een zoon van Abraham, maar, een tollenaar zijnde, wordt hij geacht een Heiden te zijn. Heidenen en tollenaren worden gelijk gesteld. Matth. 18 : 17. En als zoodanig meden de Joden allen omgang met hem, en zij verwachtten, dat Christus dit ook zou doen; maar Hij toont, dat Zachéüs een oprecht berouwhebbende zijnde, *rectus in curia*, is geworden, een even goed zoon van Abraham is, alsof hij nooit een tollenaar was geweest, hetgeen hem dus niet meer verweten mag worden.

2. Wat Christus gedaan had om hem inzonderheid tot een gelukkig, een zalig mensch te maken, was in overeenstemming met het groote doel, waartoe Hij in de wereld is gekomen, vers 10. Hij had reeds te voren met hetzelfde argument Zijn omgang met tollenaren gerechtvaardigd, Matth. 9 : 13. Dáár heeft Hij gezegd, dat Hij gekomen is om zondaars tot bekeering te roepen; nu zegt Hij, dat Hij is gekomen *om te zoeken en zalig te maken dat verloren was, to apoloolos — het verlorene.* Merk op: *a.* Den betreurenswaardigen toestand van de kinderen der menschen: zij waren *verloren;* en hier wordt van het gansche geslacht der menschen gesproken als van *één lichaam.* Door den val is de geheele wereld van het menschdom eene verlorene wereld geworden; verloren zooals eene stad verloren is, als zij gemeene zaak maakt met de rebellen; zooals een reiziger verloren is, als hij in eene woestijn van den weg is afgedwaald; zooals een kranke verloren is, als zijne krankheid ongeneeslijk is, of zooals eene gevangene verloren is, als het doodvonnis over hem is uitgesproken. *b.* De genaderijke bedoeling van den Zone Gods; Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken, te zoeken ten einde zalig te maken, te behouden. Hij is van den hemel op de aarde gekomen — eene lange reize — om het verlorene te zoeken — hetgeen weggedwaald en dus verdwaald was, en het terecht te brengen. Matth. 18 : 11, 12, en zalig te maken te behouden wat verloren was, hetgeen omkwam en in zekeren zin vernietigd, afgesneden was. Christus ondernam de redding van hetgeen reeds als verloren was opgegeven; Hij heeft het ondernomen om diegenen tot zich zelven te brengen, die verloren waren voor God en alle goedheid. Christus *kwam* in deze wereld om haar te zoeken en zalig te maken. Zijn doel was te behouden, toen er in niemand anders heil of verlossing was. Om dat doel te bereiken heeft Hij gezocht, alle middelen aangewend, om die verlossing tot stand te brengen. Hij zoekt hen die niet waardig waren gezocht te worden; Hij zoekt hen, die Hem niet zochten, en niet, gelijk Zachéüs hier, naar Hem vroegen.

11. En als zij dat hoorden, voegde Hij daarbij, en zeide eene gelijkenis; omdat Hij nabij Jeruzalem was, en omdat zij meenden, dat het koninkrijk Gods terstond zoude openbaar worden. 12. Hij zeide dan: Een zeker welgeboren man reisde in een vergelegen land, om voor zichzelven een koninkrijk te ontvangen, en dan weder te keeren. 13. En geroepen hebbende zijne tien dienstknechten, gaf hij hun tien ponden, en zeide tot hen: Doet handeling, totdat ik kom. 14. En zijne burgers haatten hem, en zonden hem gezanten na, zeggende: Wij willen niet, dat deze over ons koning zij. 15. En het geschiedde, toen hij wederkwam, als hij het

koninkrijk ontvangen had, dat hij zeide, dat die dienstknechten tot hem zouden geroepen worden, wien hij het geld gegeven had, opdat hij weten mocht, wat een iegelijk met handelen gewonnen had. 16. En de eerste kwam, en zeide: Heere, uw pond heeft tien ponden daartoe gewonnen. 17. En hij zeide tot hem: Wel, gij goede dienstknecht, dewijl gij in het minste getrouw zijt geweest, zoo heb macht over tien steden. 18. En de tweede kwam, en zeide: Heere, uw pond heeft vijf ponden gewonnen. 19. En hij zeide ook tot dezen: En gij, wees over vijf steden. 20. En een ander kwam, zeggende: Heere, zie hier, uw pond, hetwelk ik in eenen zweetdoek weggelegd had; 21. Want ik vreesde u, omdat gij een straf mensch zijt: gij neemt weg wat gij niet gelegd hebt. en gij maait wat gij niet gezaaid hebt. 22. Maar hij zeide tot hem: Uit uwen mond zal ik u oordeelen, gij booze dienstknecht. Gij wist, dat ik een straf mensch ben, nemende weg wat ik niet gelegd heb, en maaiende wat ik niet gezaaid heb. 23. Waarom hebt gij dan mijn geld niet in de bank gegeven, en ik, komende, had het met woeker mogen eischen? 24. En hij zeide tot degenen die bij hem stonden: Neemt dat pond van hem weg, en geeft het dien, die de tien ponden heeft. 25. En zij zeiden tot hem: Heere, hij heeft tien ponden. 26. Want ik zeg u, dat aan een iegelijk, die heeft, zal gegeven worden; maar van dengene, die niet heeft, van dien zal genomen worden ook wat hij heeft. 27. Doch deze mijne vijanden, die niet hebben gewild, dat ik over hen koning zoude zijn, brengt ze hier, en slaat ze hier voor mij dood.

Onze Heere Jezus is nu op weg naar Jeruzalem, om er Zijn laatste pascha te vieren, toen Hij moest lijden en sterven. Nu wordt ons hier gezegd:

I. Hoe de verwachtingen Zijner vrienden bij deze gelegenheid hooger klommen. *Zij meenden, dat het koninkrijk Gods terstond zou openbaar worden*, vers 11. De Farizeën verwachtten het omtrent dezen tijd, Hoofdst. 17 : 20; en het schijnt, dat ook Christus' discipelen het nu verwachtten; maar beiden koesterden hieromtrent dwaalbegrippen. De Farizeën dachten, dat het door den een of anderen wereldlijken vorst zou ingeleid worden. De discipelen dachten, dat hun Meester het zou inleiden, maar met wereldlijke pracht en praal en macht, waarmede Hij zich, naar zij wisten, door de macht, die Hij bezat om wonderen te werken, zich, zoo Hem dit behaagde, spoedig kon bekleeden. Jeruzalem, oordeelden zij, moet de zetel wezen van Zijn koninkrijk, en nu Hij daarheen op weg is, twijfelen zij er niet aan, of zij zullen er Hem weldra op den troon zien. Zelfs vrome menschen zijn onderhevig aan dwalingen betreffende Christus' koninkrijk, en om er zich verkeerde voorstellingen van te maken; en zij zijn licht geneigd te denken, dat, hetgeen voor later is weggelegd, onmiddellijk zal plaats hebben.

II. Hoe hunne verwachting werd teleurgesteld, en de vergissingen, waarop die verwachting gegrond was, terecht werden gewezen. Hij doet dit in drie dingen:

1. Zij verwachtten, dat Hij nu terstond in heerlijkheid zou verschijnen; maar Hij zegt hun, dat het nog lang zal duren, eer Hij openlijk in Zijn koninkrijk bevestigd zal worden. Hij is als een zeker welgeboren man, want Hij is de Heere van den hemel, en heeft door Zijne geboorte recht op het koninkrijk; maar hij *reisde in een vergelegen land, om voor zich zelven een koninkrijk te ontvangen.* Christus moet naar den hemel gaan, om daar neder te zitten aan de rechterhand des Vaders, en van Hem eere en heerlijkheid te ontvangen, eer de Geest werd uitgestort, waardoor Zijn koninkrijk op aarde opgericht werd, en eer er voor Hem eene kerk in de Heidenwereld werd gevestigd. Hij moet het koninkrijk ontvangen en dan terugkeeren. Christus is teruggekeerd, toen de Geest werd uitgestort, toen Jeruzalem werd verwoest, omstreeks welken tijd het geslacht, beide van vrienden en vijanden, waarmede Hij persoonlijk omgang heeft gehad, geheel door den dood was weggenomen, heen was gegaan om rekenschap te geven. Maar Zijne voornaamste wederkomst, welke hier bedoeld is, is die, welke op den grooten dag zal plaats hebben, en welke wij nog te wachten zijn. Datgene, hetwelk zij dachten onmiddellijk te zullen verschijnen, zal, zegt Christus hun, niet verschijnen, vóórdat deze zelfde Jezus, die in den hemel is opgenomen, *alzoo zal wederkomen*, zie Hand. 1 : 11.

2. Zij verwachtten, dat Zijne apostelen en onmiddellijke volgelingen tot eer en waardigheid zouden bevorderd worden; dat zij allen tot prinsen en rijksgrooten, raadsheeren en rechters zouden gemaakt worden, met al de pracht en de voordeelen van het hof en van de stad. Maar Christus zegt hun hier, dat Hij, in plaats hiervan, hen bestemde om mannen van zaken te zijn; zij moeten geene andere bevordering in de wereld verwachten, dan die van de handelswijk der stad. Hij zal hun fondsen geven te beheeren, om ze te gebruiken in Zijn' dienst en voor de belangen van Zijn koninkrijk onder de menschen. Dat is de ware eere voor een' Christen en voor een' leeraar, die, indien wij er waarlijk naar verlangen, ons in staat zal stellen om met heilige minachting op alle wereldsche eer neer te zien. De apostelen hebben de eerzucht gekoesterd om aan Zijne rechter- en linkerhand te zitten in Zijn koninkrijk, rust genietende na hun tegenwoordig arbeiden en zwoegen, en eere, na de minachting, waarmede zij thans beschouwd en behandeld werden; en de gedachte hieraan streelde hen. Maar Christus zegt hun hetgeen, dat, zoo zij het recht verstonden, hen vervullen zou van zorg, en bezorgdheid, en ernstige gedachten, in plaats van de eerzuchtige gedachten, waar-

van thans hun hoofd was vervuld. *a.* Zij hebben nu een groot werk te doen. Hun Meester verlaat hen, om Zijn koninkrijk te gaan ontvangen, en, bij het scheiden, geeft Hij hun ieder een pond, dat, volgens de kantteekening in onzen Bijbel [1]) drie pond, 2 sh. en 6 d. [2]) bedraagt. Dit heeft dezelfde beteekenis als de talenten in de gelijkenis, die met deze parallel is (Matth. 25); al de gaven, waarmede de apostelen waren begiftigd, en de bekwaamheden, die zij hadden om Christus' belangen in de wereld te dienen, en anderen, leeraren en Christenen, gelijk als zij, doch in mindere mate. Maar wellicht is de gelijkenis, aldus voorgesteld, bestemd om hen nederiger te maken; hunne eer in deze wereld is slechts die van kooplieden, en wel kooplieden, niet van de voornaamste soort, die met groote kapitalen handel drijven, maar arme handelaren, aan wie het veel zorg en hoofdbrekens kost, om het weinige, dat zij hebben, winstgevend te maken. Hij gaf deze ponden aan zijne dienstknechten, niet om zich rijke livreien te koopen, en nog minder plechtgewaden en prachtige equipages, zooals zij hadden verwacht, maar met dezen last: *Doet handeling, totdat ik kome — Weest bedrijvig*; houdt u bezig, gelijk de eigenlijke beteekenis is van het woord. „Gij wordt uitgezonden, om het Evangelie te prediken, eene kerk voor Christus op te richten in de wereld, de volken tot gehoorzaamheid des geloofs te brengen, en ze er in op te bouwen. Gij zult kracht ontvangen om dit te doen, want gij zult vervuld worden met den Heiligen Geest", Hand. 1 : 8. Als Christus blies op de elf discipelen, zeggende: Ontvangt den Heiligen Geest, toen heeft Hij hun tien ponden gegeven. „Geeft nu wèl acht op uwe zaken", zegt Hij; „begeeft u met ernst en ijver aan het werk, en volhardt ez in. Geeft u zelven te koste om al het goed te doen, dat gij kunt, aan de zielen der menschen, en ze tot Christus te brengen." Alle Christenen hebben zaken voor Christus te doen in deze wereld, en inzonderheid leeraren; de eersten zijn niet *gedoopt*, en de laatsten zijn niet *geordend*, om *lui of traag* te wezen. Aan hen, die geroepen zijn, om werk te doen voor Christus, schenkt Hij er de noodige gaven toe, en, van den anderen kant: van hen, aan wie Hij kracht geeft, verwacht Hij diensten. Hij geeft hun de ponden over met dezen last: Gaat heen, werkt, doet handeling. *Aan een iegelijk wordt de openbaring des Geestes gegeven tot hetgeen oorbaar is*, 1 Cor. 12 : 7. En, *een iegelijk, gelijk hij gave ontvangen heeft, alzoo bediene hij dezelve aan de anderen*, 1 Petr. 4 : 10. Wij moeten volharden in ons werk, totdat de Meester komt, in weerwil van alle moeielijkheid en tegenstand; zij alleen, die volharden tot den einde, zullen zalig worden. *b.* Zij zullen weldra eene groote rekenschap hebben af te leggen. Deze dienstknechten worden tot Hem geroepen om te toonen welk gebruik zij hebben gemaakt van de gaven, die hun werden geschonken, welken dienst zij hebben verricht voor Christus, welk goed zij hebben gedaan aan de zielen der menschen, *opdat Hij weten mocht, wat een iegelijk met handelen gewonnen had.* Merk op: Zij, die naarstig en getrouw in den dienst van Christus handelen, zullen winners zijn. Dat kunnen wij niet zeggen van de zaken dezer wereld; menig bekwaam en vlijtig handelsman heeft in zijne zaken verliezen geleden. Maar zij, die voor Christus handelen, zullen *winnen;* Hoewel *Israel zich niet laat verzamelen; zullen zij nochtans verheerlijkt worden.* De bekeering der zielen is het winnen der zielen, ieder oprecht bekeerde is zuivere winst voor Jezus Christus. Leeraren zijn slechts Zijne agenten, en aan Hem moeten zij rekenschap geven van de visch, die zij in het evangelienet hebben besloten, van de gasten, die zij bewogen hebben om tot het bruiloftsmaal te komen; dat is: wat zij met handelen gewonnen hebben. Merk nu op. *Ten eerste.* De goede rekenschap, die door sommigen der dienstknechten gegeven werd, en de goedkeuring des Meesters van hen. Twee hunner worden als voorbeeld gegeven, vers 16, 19.

1. Zij hadden beiden goede winst gedaan, hoewel geene gelijke winst. De een had met zijn' handel *tien ponden* gewonnen, en een ander *vijf*. Zij, die naarstig en getrouw zijn in het dienen van Christus, worden gewoonlijk gezegend, door tot een' zegen' gesteld te worden in de plaats hunner inwoning. *Van den arbeid hunner ziel zullen zij zien,* en hun arbeid is niet ijdel. En toch zullen niet allen, die gelijkelijk getrouw zijn, ook gelijkelijk voorspoedig wezen. En wellicht wordt ook te kennen gegeven, dat zij wel beiden getrouw waren, maar dat een van beiden zich meer moeite heeft gegeven; zich ijveriger op zijn werk heeft toegelegd dan de andere, en daarom ook meer voorspoed had. Paulus was voorzeker de dienstknecht, die *tien ponden* gewonnen had, het dubbele van hetgeen een der overigen gedaan had, want hij heeft *overvloediger gearbeid dan zij allen* en *het Evangelie van Christus vervuld.*

2. Beiden hebben zij hunne verplichtingen erkend jegens hun' Meester, wijl Hij hun deze bekwaamheid en gelegenheid had gegeven om Hem te dienen. Heere, het is niet *mijne* naarstigheid, maar *Uw* pond, dat tien ponden gewonnen heeft. Gode moet al de eere worden toegebracht van hetgeen wij gewonnen hebben, *niet ons*, maar *Hem* zij de eer, Ps. 115 : 1. Paulus, die de *tien ponden* gewonnen heeft, erkent: *Ik heb gearbeid, doch niet ik. Door de genade Gods ben ik, dat ik ben, en doe ik wat ik doe, en Zijne genade is niet ijdel geweest*, 1 Cor. 15 : 10. Hij wil niet spreken van hetgeen God gedaan heeft door hem, Rom. 15 : 18.

3. Beiden werden zij geprezen wegens hunne naarstigheid en trouw. *Wel, gij goede dienstknecht*, vers 17. En hij zeide dit ook tot den anderen, vers 19. Zij, die doen wat goed is, zullen lof hebben. Doe wel, en Christus zal tot u zeggen: *wel gedaan*, of het is wel, en als Hij zegt: Het is wel, doet het er niet heel veel toe als anderen wat anders zeggen; zie Gen. 4 : 7. Zij werden bevorderd naar verhouding van de winst, die zij verkregen hebben. „Dewijl gij in

1) De Engelschen.
2) f 37.50 Nederlandsch.

het minste getrouw zijt geweest, en niet gezegd hebt: Men kan evengoed stil blijven zitten, als met één pond handel gaan drijven; wat kan men met zoo gering een fonds uitrichten? maar u ootmoedig en eerlijk tot het werk hebt begeven om met dat geringe winst te doen, zoo heb macht over tien steden." Diegenen zijn goed op weg om voorspoedig te zijn, die klein beginnen. *Die wel gediend hebben, verkrijgen zich zelven een' goeden opgang*, 1 Tim. 3 : 13. Twee dingen worden den apostelen hiermede beloofd. *a.* Dat zij, als zij zich moeite hebben gegeven om vele kerken te vestigen, de voldoening en de eere zullen hebben van er opzieners over te zijn, en ze te besturen; er zal hun groote achting worden betoond, en zij zullen deelen in de liefde van goede Christenen. *Die den vijgeboom bewaart, zal zijne vrucht eten;* en hij, die arbeidt in woord en leer, zal dubbele eer waardig geacht worden. *b.* Dat zij, indien zij naar den wil van Christus hun geslacht gediend hebben, al is het ook, dat zij in deze wereld veracht en verguisd worden, en wellicht evenals de apostelen onder smaad en vervolging er uit heengaan, toch in de andere wereld met Christus zullen heerschen, met Hem zullen zitten op Zijn' troon, en macht zullen hebben over de Heidenen, Openb. 2 : 26. De zaligheid in den hemel zal eene veel grootere bevordering zijn van een Godvruchtigen leeraar of Christen, dan het voor een' armen koopman zou wezen, die met veel moeite tien ponden gewonnen heeft, om tot regent van tien steden gemaakt te worden. Hij, die slechts *vijf ponden* gewonnen had, kreeg heerschappij over *vijf steden*. Dat duidt aan, dat er *trappen van* heerlijkheid zijn in den hemel, ieder vat zal gelijkelijk *vol* zijn, maar niet even *groot*. En de trappen der heerlijkheid zullen wezen naar verhouding van de mate van nut, dat hier gesticht werd.

Ten tweede. De *kwade rekenschap*, die door een hunner werd gegeven, en het oordeel over hem uitgesproken wegens zijne luiheid en ontrouw, vers 20 enz. *„Heere! zie hier uw pond;* het is waar; ik heb het niet vermeerderd; maar ik heb het toch ook niet verminderd; ik heb het veilig in een' zweetdoek weggelegd." Dit stelt de onverschilligheid voor van hen, die gaven hebben, maar zich nooit de moeite getroosten om er goed mede te doen aan anderen. Het is hun volkomen onverschillig of het met de belangen van Christus' koninkrijk goed of slecht staat, wat hun betreft, zij geven er niet om, doen er geene moeite voor, geven er geen geld voor uit, stellen er niets voor in de waagschaal. Dat zijn de dienstknechten, die hun pond wegleggen in een' zweetdoek, die het voldoende achten te zeggen, dat zij geen kwaad hebben gedaan in de wereld, maar *geen goed deden.*

2. Hij rechtvaardigde zijn verzuim door eene reden, die de zaak wel erger, maar niet beter maakte, vers 21; *ik vreesde u, omdat gij een straf mensch zijt,* streng en onbuigzaam. *Gij neemt weg wat gij niet gelegd hebt.* Hij dacht, dat zijn meester een harden dienst vorderde van zijne dienstknechten, toen hij van hen eischte en verwachtte, dat zij zijne ponden zouden vermeerderen, en dat dit was een *maaien waar hij niet had gezaaid;* terwijl het in werkelijkheid een maaien was, waar hij wèl had gezaaid, en, gelijk de landman, een oogst verwachtte naar verhouding van het gezaaide. Hij had geene reden om zijns meesters strengheid te duchten, noch hem te laken wegens hetgeen hij verwachtte, dit was een valsch voorgeven, eene beuzelachtige, ongegronde verontschuldiging, eene ijdele uitvlucht voor zijne traagheid, die door hoegenaamd niets te verontschuldigen was. Het pleiten van trage belijders, om zich te verontschuldigen, als hun rekenschap gevraagd wordt, zal bevonden worden meer tot hunne schande te zijn dan tot hunne rechtvaardiging.

3. Wat hij tot zijne verschooning aanvoerde, wordt tegen hem gericht: *Uit uwen mond zal ik u oordeelen, gij booze diensknecht,* vers 22. Hij zal veroordeeld worden wegens zijne misdaad, maar geoordeeld worden door zich zelven, door zijn eigen pleitgrond. „Indien gij het hard vondt, dat ik winst verwachtte van den handel, die de meeste winst zou opgeleverd hebben, maar toch mijne belangen eenigszins had behartigd, dan zoudt gij het geld in de bank gedaan hebben, het in een der fondsen hebben gestoken, zoodat ik dan niet slechts het mijne had teruggekregen, maar nog interest bovendien, dat dan wel minder voordeelig zou zijn geweest, maar toch nog *iets* zou hebben opgeleverd. Indien hij, naar hij voorgeeft, niet durfde handelen uit vrees van het kapitaal te verliezen, waarvoor hij verantwoordelijk was aan zijn heer, dan verontschuldigt dit hem toch niet wegens zijn verzuim van het geld in eene solide zaak op interest gezet te hebben. Wat ook de voorwendsels zijn van trage belijders, waarmede zij hunne traagheid zoeken te verontschuldigen, de ware reden is eene heerschende onverschilligheid voor de belangen van Christus en Zijn koninkrijk, en hunne koelheid daarvoor. Zij geven er niet om of de Godsdienst veld wint, of achteruit gaat, als *zij* slechts op hun gemak kunnen leven.

4. Zijn pond wordt hem ontnomen, vers 24. Het is betamelijk, dat diegenen hunne gaven verliezen, die ze niet willen gebruiken, en dat zij, die ontrouw hebben gehandeld, niet langer vertrouwd worden. Waarom zou aan hen, die hun' Meester niet willen dienen met hetgeen Hij hun schenkt, toegelaten worden er zich zelven mede te dienen? *Neemt dat pond van hem weg.*

5. Het wordt gegeven aan hem, die de tien ponden had. Als hier tegen geprotesteerd wordt door de bijstanders, omdat hij toch al zoo veel had, („Heere, hij heeft tien ponden, vers 25), wordt hierop geantwoord, vers 26. *Een iegelijk, die heeft, zal gegeven worden.* Het is de regel der gerechtigheid. *a.* Dat diegenen het meest aangemoedigd zullen worden, die het vlijtigst geweest zijn, en dat zij, die zich de meeste inspanning getroost hebben om goed te doen, er meer en ruimer gelegenheid voor zullen krijgen, en in een ruimer en hooger sfeer van nuttige werkzaamheid zullen geplaatst worden. Aan hem, die verkregen heeft, zal meer worden gegeven, opdat hij in staat gesteld worde om nog meer te ontvangen. *b.* Dat zij, die hunne gaven hebben, alsof zij ze niet hadden, die ze doelloos

bezitten, er geen goed mede doen, er van beroofd moeten worden. Aan hen, die er naar streven, de genade, die zij hebben, te doen toenemen, zal God meer mededeelen; zij die haar veronachtzamen en haar laten vervallen, kunnen niets anders verwachten, dan dat God dit ook doen zal. Deze noodige waarschuwing geeft Christus aan Zijne discipelen, opdat zij niet, terwijl zij hunkeren naar aardsche eer en heerlijkheid, hun werk niet veronachtzamen, en aldus de zaligheid in den hemel te kort komen.

3. Wat zij nog verder verwachtten was, dat zoodra het koninkrijk Gods zou verschijnen, de geheele Joodsche natie er zich aan zou onderwerpen, en dat dan al hun tegenzin tegen Christus en Zijn Evangelie terstond zou verdwijnen; maar Christus zegt hun, dat na Zijn heengaan, het gros van hen zal volharden in hunne hardnekkigheid en opstand, en dat dit hun verderf zal ten gevolge hebben. Dit wordt hier getoond *a.* In de boodschap, die zijne burgers hem nazonden, vers 14. Zij hebben Hem niet slechts tegenstaan, terwijl Hij nog in geringen staat verkeerde, maar toen Hij heenging om Zijn koninkrijk te ontvangen, hebben zij in hunne vijandschap tegen Hem volhard, geprotesteerd tegen Zijne heerschappij, en gezegd: *Wij willen niet, dat deze koning over ons zij.* Dit werd vervuld in het overwegend ongeloof der Joden na de hemelvaart van Christus en de oprichting van het Evangelie koninkrijk. Zij wilden hun hals niet krommen onder het juk, noch de spits van Zijn gouden schepter aanraken. Zij zeiden: *Laat ons Zijne banden verscheuren,* Ps. 2 : 1—3; Hand. 4 : 26. Het is de taal van alle ongeloovigen; zij zouden er nog in kunnen toestemmen, dat Christus hen behoudt en zalig maakt; maar zij willen niet, dat Hij Koning over hen zij, terwijl Christus toch alleen een Zaligmaker is voor hen, voor wie Hij ook Vorst is, en die bereid zijn Hem te gehoorzamen. *b.* In het oordeel, dat bij zijn' terugkeer over hen werd uitgesproken: *Deze mijne vijanden, die niet hebben gewild, dat ik over hen koning zoude zijn, brengt ze hier,* vers 27. Als Zijne getrouwe onderdanen bevorderd en beloond worden, dan zal Hij wrake doen over Zijne vijanden, inzonderheid over het Joodsche volk, welks vonnis hier wordt uitgesproken. Toen Christus Zijne Evangelie koninkrijk had opgericht, en hiermede de bediening van het Evangelie heeft geëerd, kwam Hij om afrekening te houden met de Joden, alstoen werd in herinnering tegen hen gebracht, dat zij tegen Zijn koninklijk ambt hadden geprotesteerd, toen zij zeiden: „Wij hebben geen koning dan den keizer", en zij Hem ook niet als Koning wilden erkennen. Zij hebben zich op den keizer beroepen, en tot den keizer zullen zij gaan, de keizer zal hun verderf zijn. Het koninkrijk Gods is verschenen toen er wrake gedaan werd over de onverzoenlijke vijanden van Christus en Zijne regeering; zij werden gebracht en voor Zijn aangezicht doodgeslagen. Nooit werd in eenigen krijg zulk een slachting aangericht als in den oorlog der Joden. Dat volk heeft het beleefd, dat het Christendom de Heidenwereld overwonnen heeft, ten spijt van hunne vijandschap en tegenstand, en toen werd het *weggedaan als schuim.* De toorn van Christus is over hen gekomen tot het einde, 1 Thess. 2 : 15, 16, en hunne verwoesting strekte grootelijks tot eer van Christus en den vrede der kerk. Maar dit is ook toepasselijk op alle anderen, die in hun ongeloof volharden, en er ongetwijfeld in zullen omkomen. Een algeheel verderf zal voorzeker het deel wezen van al de vijanden van Christus, in den dag der wrake zullen zij allen voor Hem gebracht en gedood worden. *Brengt ze hier,* tot een schouwspel voor heiligen en voor engelen, zie Jozua 10 : 22, 24. „Brengt ze hier, dat zij de heerlijkheid en zaligheid zien van Christus en Zijne volgelingen, die zij hebben gehaat en vervolgd. *Brengt ze hier* om hunne beuzelachtige plannen te verijdelen, en het oordeel te ontvangen, dat zij verdiend hebben. Brengt ze, en doodt hen voor Mijn aangezicht, zooals Agag voor Samuël." De Zaligmaker, dien zij geminacht hebben, zal er bij staan en hen zien dooden, en Hij zal ten hunnen behoeve niet tusschen beiden treden. Zij, die niet willen, dat Christus Koning over hen zij, zullen beschouwd en behandeld worden als Zijne vijanden. Wij zijn geneigd te denken, dat geene anderen Christus' vijanden zijn, dan de vervolgers van het Christendom, of ten minste de spotters; maar gij ziet, dat diegenen daarvoor gehouden zullen worden, aan wie de voorwaarden der zaligheid mishagen, die zich niet aan Christus' juk willen onderwerpen, maar hunne eigene meesters willen zijn. Allen die door de genade van Christus niet geregeerd willen worden, zullen onvermijdelijk door den toorn van Christus omkomen.

28. En dit gezegd hebbende, reisde Hij voor hen henen, en ging naar Jeruzalem. 29. En het geschiedde, als Hij nabij Béthfagé en Bethanië gekomen was, aan den berg, genaamd de Olijfberg, dat Hij twee van Zijne discipelen uitzond, 30. Zeggende: Gaat henen in dat vlek, dat tegenover is; in hetwelk inkomende, zult gij een veulen gebonden vinden, waarop geen mensch ooit heeft gezeten; ontbindt het en brengt het. 31. En indien iemand u vraagt: Waarom ontbindt gij dat? zoo zult gij alzoo tot hem zeggen: Omdat het de Heere van noode heeft. 32. En die uitgezonden waren, henengegaan zijnde, vonden het, gelijk Hij hun gezegd had. 33. En als zij het veulen ontbonden, zeiden de heeren daarvan tot hen: Waarom ontbindt gij het veulen? 34. En zij zeiden: De Heere heeft het van noode. 35. En zij brachten het tot Jezus; en hunne kleederen op het veulen geworpen hebbende, zetten zij Jezus daarop. 36. En als Hij voortreisde, spreidden zij hunne kleederen onder Hem op den weg. 37. En als Hij nu genaakte aan den afgang des Olijfsberg, begon al de menigte der discipelen zich te verblijden, en God te loven

met luider stemme, vanwege alle de krachtige daden, die zij gezien hadden. 38. Zeggende: Gezegend is de Koning, die daar komt in den naam des Heeren; vrede zij in den hemel, en heerlijkheid in de hoogste plaatsen. 39. En sommigen der Farizeën uit de schare zeiden tot Hem: Meester bestraf uwe discipelen. 40. En Hij, antwoordende, zeide tot hen: Ik zeg ulieden dat zoo deze zwijgen, de steenen haast roepen zullen.

Wij hebben hier hetzelfde verhaal van Christus triomfantelijken intocht in Jeruzalem — hoe die dan ook was — dat wij tevoren in Matthéüs en Markus gehad hebben; laat ons hier dus slechts opmerken:

I. Dat Jezus Christus bereid en gewillig was om voor ons te lijden. Hij reisde voor hen heen, *gebonden door den Geest*, naar Jeruzalem, wel wetende wat aldaar met Hem zou geschieden, en toch ging Hij vooruit, opgaande naar Jeruzalem, vers 28. Hij was de voorste van het gezelschap, alsof Hij er naar verlangde op de plaats te zijn, er naar verlangde te velde te trekken en den strijd te beginnen. Was Hij zoo bereid om voor ons te lijden en te sterven, en zullen wij dan aarzelen om Hem dienst te bewijzen?

II. Het was volstrekt niet onbestaanbaar met Christus' nederigheid, noch met Zijn' tegenwoordigen staat van vernedering, om kort vóór Zijn' dood een' openlijken intocht te houden in Jeruzalem. Op die wijze heeft men meer nota van Hem genomen, zoodat dan ook de schande en smaad van Zijn' dood des te meer zouden uitkomen.

III. Christus heeft het recht om heerschappij te oefenen over alle schepselen, en Hij kan, naar het Hem behaagt, gebruik van ze maken. Niemand bezit zijn eigendom tegen Christus; Hij heeft er eerder en meer recht op, en daarom behooren wij het Hem af te staan, als Hij het van ons eischt. Christus liet eene ezelin en haar veulen halen van de krib huns eigenaars, toen Hij hunne diensten noodig had, en dit mocht Hij doen, want *de beesten op duizend bergen zijn Zijne*, en de tamme dieren evenzoo.

IV. Christus heeft aller menschen hart onder Zijn oog en in Zijne hand. Hij kon het hart neigen van hem, wien de ezelin en het veulen toebehoorde, om er in te bewilligen, dat zij weggenomen werden, zoodra hem gezegd werd, dat de Heere ze van noode had.

V. Zij, die op Christus' boodschap uitgaan, kunnen er zeker van zijn, dat zij zullen welslagen, vers 32. *Die uitgezonden waren, vonden het, gelijk Hij hun gezegd had*, en de eigenaars gansch bereid om ze af te staan. Het is troostrijk voor Christus' boden, dat zij brengen zullen hetgeen, waarvoor zij uitgezonden waren, indien de Heere het waarlijk van noode heeft.

VI. De discipelen van Christus, die hetgeen Hij van noode heeft en zij zelven niet hebben, van anderen voor Hem halen, moeten niet denken, dat zij nu genoeg gedaan hebben; neen, als zij zelven iets hebben, waarmede Hij gediend en geëerd kan worden, dan moeten zij bereid zijn er Hem mede te dienen. Velen kunnen wel bereid zijn Christus te dienen op kosten van anderen, terwijl zij zelven niets voor Hem te koste willen leggen; maar deze discipelen hebben niet slechts de ezelin en het veulen voor Hem gehaald, maar zij hebben hunne eigene kleederen op het veulen geworpen, en waren gansch bereid ze als tuig voor het dier te gebruiken, ten einde het hun' Meester gemakkelijk te maken en Hem te eeren.

VII. Christus' triomf is dankensstof voor de discipelen. Toen Christus nabij Jeruzalem kwam heeft God het plotseling in het hart van al de menigte der discipelen gegeven, niet slechts van de twaalven, maar van zeer vele anderen, die daar ook met Hem gekomen waren, *zich te verblijden en God te loven*, vers 37; en hunne kleederen onder Hem op den weg te spreiden, vers 36. Dit was eene gewone uiting van vreugde, zooals bij het Loofhuttenfeest. Merk op:

1. Wat de stof of de aanleiding was van hunne blijdschap en lof. Zij loofden God *vanwege al de krachtige daden, die zij gezien hadden*, al de wonderen, die Christus had gewrocht, inzonderheid de opwekking van Lazarus, die bijzonder vermeld is in Joh. 12 : 17, 18. Dat bracht hun ook anderen voor den geest, want nieuwe wonderen en zegeningen moeten de herinnering aan vorigen opwekken.

2. Hoe zij hunne vreugde en hun' lof hebben geuit, vers 38. *Gezegend is de Koning, die daar komt in den naam des Heeren.* Christus is de Koning; Hij komt in den naam des Heeren, bekleed met Goddelijk gezag, gezonden van den hemel, om de wet te geven en over vrede te handelen. Gezegend zij Hij. Laten wij Hem loven; make God Hem voorspoedig. Hij is gezegend tot in eeuwigheid, en wij zullen het goede van Hem zeggen. *Vrede zij in den hemel.* De God des hemels zende vrede, doe Zijne onderneming welslagen, en dan zal er eere zijn in de hoogste hemelen. Het zal strekken tot eer en heerlijkheid van den Allerhoogsten God; en de engelen, de heerlijke bewoners der wereld hier Boven, zullen er Hem de eere van geven. Vergelijk dit lied van de heiligen op aarde met dat der engelen, Hoofdst. 2 : 14. Beiden komen overeen om eere te geven aan God in de hoogste hemelen. Daarin is van beiden lof het middelpunt. De engelen zeggen: *Vrede op aarde*, zich verblijdende in de voorrechten en weldaden, die de menschen op aarde hebben door Christus. De heiligen zeggen: *Vrede zij in den hemel*, zich verheugende in het voorrecht, dat de engelen hebben door Christus. Zoodanig is de gemeenschap, die wij hebben met de heilige engelen, dat wij, gelijk *zij* zich verblijden in den *vrede op aarde, wij* ons verheugen in den *vrede in den hemel*, den *vrede*, dien God *maakt in Zijne hoogten*, Job 25 : 2; en beiden in Christus, die „alle dingen verzoend heeft tot zich zelven, hetzij de dingen, die op de aarde, hetzij de dingen, die in de hemelen zijn."

VIII. Christus' triomfen, en de blijde lofzeggingen Zijner discipelen, zijn een doorn in het oog der trotsche Farizeën, die vijanden zijn

van Hem en van Zijn koninkrijk. Er waren onder de schare sommige Farizeën, die zoo weinig met hen instemden, dat zij in toorn tegen hen waren ontstoken; en, daar Christus een toonbeeld was van nederigheid en ootmoed, dachten zij, dat Hij zoodanige juichkreten niet zou toelaten, en dus verwachtten zij, dat Hij Zijne discipelen zou bestraffen, vers 39. Maar het is Christus' eere, dat Hij, gelijk Hij de verachting der hoovaardigen veracht, den lof der nederigen aanneemt.

IX. Of nu de menschen Christus al of niet loven; Hij wil, en zal en moet geloofd worden, vers 40: Zoo dezen zwijgen, en niet spreken tot lof van het koninkrijk van den Messias, zullen de steenen roepen, veeleer dan dat Christus niet geloofd en geprezen zal worden. Dit werd dan ook letterlijk vervuld, toen de menschen Christus bespotten aan het kruis, en Zijne eigene discipelen een diep stilzwijgen bewaarden, heeft de aarde gebeefd, en zijn de rotsen gescheurd. De Farizeën willen den lof van Christus tot zwijgen brengen, maar zij kunnen hun doel niet bereiken; want, gelijk God uit steenen Abraham kinderen kan verwekken; zoo kan Hij zich ook uit den mond dezer kinderen lof toebereiden.

41. En als Hij nabij kwam, en de stad zag, weende Hij over haar. 42. Zeggende: Och of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgeen tot uwen vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uwe oogen. 43. Want er zullen dagen over u komen, dat uwe vijanden een omgraving rondom u zullen opwerpen, en zullen u omsingelen, en u van alle zijden benauwen; 44. En zullen u tot den grond nederwerpen, en uwe kinderen in u; en zij zullen in u den eenen steen op den anderen steen niet laten; daarom dat gij den tijd uwer bezoeking niet bekend hebt. 45. En gegaan zijnde in den tempel, begon Hij uit te drijven degenen, die daarin verkochten en kochten. 46. Zeggende tot hen: Er is geschreven: Mijn Huis is een huis des gebeds; maar gij hebt dat tot een kuil der moordenaren gemaakt. 47. En Hij leerde dagelijks in den tempel; en de overpriesters, en de schriftgeleerden, en de oversten des volks zochten Hem te dooden; 48. En zij vonden niet, wat zij doen zouden; want al het volk hing Hem aan, en hoorde Hem.

De groote Gezant van den hemel doet hier Zijne openbare intrede in Jeruzalem, niet om er *geëerd*, maar om er *verworpen* te worden. Hij wist in welk een nest van adders Hij zich ging werpen, en toch, zie hier twee voorbeelden van Zijne liefde voor die plaats, en Zijn groote deelneming in haar lot.

I. De tranen, die Hij stortte over het naderend verderf der stad, vers 41. *Als Hij nabij kwam, en de stad zag, weende Hij over haar.* Waarschijnlijk was het, toen Hij de glooiing van den Olijfberg afkwam, waar Hij het volle gezicht op de stad had, de groote uitgestrektheid er van, en de vele statige gebouwen er in, en Zijn oog deed Zijn hart aan, en Zijn hart wederom Zijn oog. Zie hier:

1. Van hoe teederen aard Christus was. Nooit lezen wij, dat Hij lachte, maar dikwijls vinden wij Hem in tranen. Aan diezelfde plaats heeft Zijn vader David geweend, en degenen, die bij hem waren, ofschoon hij en zij *krijgslieden* waren. Er zijn oogenblikken en toestanden, wanneer het voor de kloekste mannen geene schande is om weg te smelten in tranen.

2. Dat Jezus Christus *weende* te midden van Zijne zegepraal, *weende*, toen allen, die Hem omringden, *juichten* en zich *verblijdden*, om te toonen hoe weinig de toejuichingen des volks Hem konden verheffen. Aldus wilde Hij ons leeren ons te verheugen met beving, en *blijde te zijn, als niet blijde zijnde*. Indien de voorzienigheid de schoonheid van onze triomfen niet ontsiert, dan kunnen wij zelven wel redenen zien, om ze met onze smart te omfloersen.

3. Dat Hij weende over Jeruzalem. Er zijn steden, over welke men kan weenen, en over geene meer dan over Jeruzalem, die de heilige stad geweest is en de vreugde der gansche aarde, zoo zij ontaard is. Maar waarom heeft Christus geweend bij het zien van Jeruzalem? Was het omdat „daar ginds de stad ligt, waarin Ik verraden en gebonden, gegeeseld en bespogen, ter dood veroordeeld en gekruisigd moet worden?" Neen, Hij zelf geeft de reden op van Zijne tranen. *a.* Jeruzalem heeft den dag der genade niet gebruikt. Hij weende, en zeide: *Och of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, indien gij ook heden nog bekendet*, terwijl u het Evangelie wordt verkondigd, en de verlossing u wordt aangeboden, indien gij ten laatste u bedacht, en verstondt wat tot uwen vrede dient, hoe gij vrede kunt hebben met God en hoe gij uw geestelijk en eeuwig heil kunt verzekeren — maar *gij hebt den tijd uwer bezoeking niet bekend*, vers 44. Er is in de wijze van spreken iets plotselings, iets afgebrokens: *Of gij bekendet! O dat gij haddet* zoo als sommigen het lezen, evenals dat: *„Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had*, Ps. 81 : 14; Jes. 48 : 18. Of „indien gij hadt bekend, het ware wel met u", zooals met den vijgeboom, hoofdst. 13 : 9. „Hoe gelukkig zou het voor u geweest zijn!" Of, „indien gij hadt bekend, gij zoudt over u zelve geweend hebben, en dan zou Ik niet behoeven te weenen over u, maar Mij veeleer verblijd hebben." Wat Hij zegt, legt al de schuld van Jeruzalems naderend verderf op haar zelve. Er zijn dingen, die tot onzen vrede dienen, die wij allen behooren te kennen en te begrijpen; de wijze waarop vrede gemaakt wordt, de aanbiedingen van vrede, die gedaan zijn, de voorwaarden, waarop wij de weldaden des vredes kunnen genieten. De dingen, die tot onzen vrede dienen, zijn de dingen, die betrekking hebben op ons tegenwoordig en toekomend welzijn, die behooren wij te kennen en te behartigen. Er is een tijd der bezoeking, wanneer de dingen, die tot onzen vrede dienen,

door ons gekend kunnen worden, en dat wel tot ons heil en welzijn. Als wij in ruime mate van de middelen der genade kunnen genieten, en het woord Gods krachtig onder ons wordt gepredikt — als de Geest met ons twist, en ons eigen geweten ontwaakt is — dan is het de tijd der bezoeking, waarvan wij behooren gebruik te maken tot ons geestelijk nut en voordeel. En wat hun betreft, die langen tijd den dag hunner bezoeking hebben veronachtzaamd, indien ten laatste, in dezen hunnen dag, hunne oogen worden geopend en zij zich bezinnen, dan zal alles nog wel met hen zijn. Diegenen zullen niet afgewezen worden, die nog ter elfder ure komen om in den wijngaard te werken. Het is de verbazingwekkende dwaasheid van zeer velen, die de middelen der genade hebben, dat zij den dag van hunne goede gelegenheid ongebruikt laten voorbijgaan, en het zal noodlottige gevolgen voor hen hebben. De dingen, die tot hun' vrede dienen, zijn hun geopenbaard, maar zij slaan er geen acht op, bekommeren er zich niet om; zij verbergen er hunne oogen voor, alsof zij het niet waard waren opgemerkt te worden. Zij weten niet, dat het de welaangename tijd, de dag der zaligheid is, en zoo laten zij hem voorbijgaan, en komen om uit bloote zorgeloosheid. Niemand is zoo *blind* als zij, die niet willen *zien*, en voor niemands oogen zijn de dingen, die tot vrede dienen, meer stellig verborgen, dan voor hen, die ze den rug toekeeren. De zonde en dwaasheid van hen, die volharden in hunne minachting van het Evangelie en de Evangelie genade, zijn eene groote smart voor den Heere Jezus, en moeten dat ook voor ons zijn. Hij ziet met weenende oogen op verloren zielen, die onboetvaardig blijven en roekeloos hun verderf te gemoet gaan. Hij zou liever willen, dat zij zich bekeeren en leven, dan dat zij aldus voortgaan en sterven, want Hij wil niet, dat iemand hunner zal omkomen. *b.* Jeruzalem kan den dag harer verwoesting niet ontkomen. De dingen, die tot haren vrede dienen, zijn nu, in zekeren zin, voor hare oogen verborgen. Niet, dat hun daarna het Evangelie niet door de apostelen werd gepredikt: het gansche huis Israels werd geroepen om *zekerlijk te weten*, dat Christus hun vrede was, Hand. 2 : 36; en groote scharen werden er van overtuigd en bekeerd. Maar wat betreft het gros der natie, en zij die de leiders des volks waren, zij waren onder het ongeloof verzegeld; *God had hun gegeven een' geest des diepen slaaps*, Rom. 11 : 8. Zij waren zoo bevooroordeeld tegen, en verwoed op, het Evangelie en de weinigen, die het omhelsden, dat niets minder dan een wonder van Goddelijke genade, — gelijk die, waardoor Paulus bekeerd werd — op hen kon werken, en men kon niet verwachten, dat zulk eene wonder gewrocht zou worden, en zoo zijn zij dan rechtvaardig overgegeven aan verblinding en verharding. De dingen des vredes zijn niet verborgen voor de oogen van afzonderlijke personen, maar het is nu te laat om te denken, dat het Joodsche volk als zoodanig, een Christelijk volk zal worden door Christus aan te nemen. En daarom zijn zij opgeschreven ten verderve, hetgeen Christus hier voorziet en voorzegt als het onvermijdelijk gevolg van hunne verwerping van Christus. Het veronachtzamen der groote zaligheid brengt meermalen tijdelijke oordeelen over een volk, zoo was het met Jeruzalem in minder dan veertig jaren daarna, toen alles wat Christus hier voorzegd heeft, letterlijk en nauwkeurig werd vervuld. De Romeinen belegerden de stad, wierpen eene omgraving rondom haar op, en hebben de inwoners van alle zijden omsingeld en benauwd. Josephus verhaalt, dat Titus in zeer korten tijd een' muur opwierp, die de stad geheel insloot, waardoor er geene mogelijkheid was om te ontkomen. Zij hebben haar tot den grond nedergeworpen. Titus gebood zijnen soldaten den grond der stad om te spitten, zij werd geheel met den grond gelijk gemaakt, met uitzondering van drie torens; Zie Josephus, Geschiedenis der Joodsche oorlogen, *lib.* 5, cap. 27; lib. 7, cap. 1. Niet slechts de stad, maar ook de bewoners werden nedergeworpen *(uwe kinderen in u)* door de wreede slachting, die onder hen werd aangericht, en er werd nauwelijks één steen op den anderen gelaten. Dat was voor hun kruisigen van Christus; dat was, omdat zij *den dag hunner bezoeking niet hebben bekend.* Laten andere steden en volkeren er een waarschuwend voorbeeld aan nemen.

II. De ijver, dien Hij toonde voor de dadelijke reiniging van den tempel. Hoewel hij eerlang verwoest moet worden, volgt hier toch niet uit, dat er nu intusschen geene zorge voor gedragen moet worden.

1. Christus zuiverde hem van degenen, die hem ontwijdden. Hij ging terstond naar den tempel, en *begon uit te drijven degenen, die daarin verkochten en kochten*, vers 45. Hierdoor heeft Hij getoond, dat Hij, hoewel men Hem voorstelde als een vijand van den tempel — en dat was de misdaad, waarvan men Hem voor den hoogepriester beschuldigde — meer, en meer ware, liefde had voor den tempel, dan zij, die zoo veel eerbied hadden voor zijn korban, zijn schatkist, als eene heilige zaak; want zijne reinheid was meer tot zijne heerlijkheid, dan zijn rijkdom dit was. Christus geeft eene reden op voor Zijn verjagen van de kooplieden uit den tempel, vers 46. De tempel is een huis des gebeds, afgezonderd tot gemeenschapsoefening met God: de koopers en verkoopers maakten hem tot een kuil der moordenaren, door de bedriegelijke handelingen, die er plaats hadden, en volstrekt niet geduld mochten worden, want dit leidde de gedachten af van hen, die er kwamen om te bidden.

2. Hij maakte er het best mogelijke gebruik van, want *Hij leerde dagelijks in den tempel*, vers 47. Het volstaat niet, dat eene kerk uitgezuiverd wordt van bederf, maar de prediking van het Evangelie moet aangemoedigd worden. Merk nu op, toen Christus in den tempel predikte, hoe kwaadwillig de kerkregeerders tegen Hem waren, hoe ijverig zij naar eene gelegenheid zochten, ot liever naar een voorwendsel, om Hem kwaad te doen, vers 47. *De overpriesters, en de schriftgeleerden, en de oversten des volks*, het groote sanhedrin, dat naar Hem had moeten hooren, en ook het volk had moe-

ten oproepen om naar Hem te hooren, *zochten Hem te dooden. b.* Hoe eerbiedig het geringe volk jegens Hem was. *Het volk hing Hem aan, en hoorde Hem.* Zijn' meesten tijd bracht Hij door op het land, en dan predikte Hij niet in den tempel; maar *als* Hij het deed, bewees het volk Hem grooten eerbied, luisterde aandachtig naar Zijne prediking, en liet geene gelegenheid voorbijgaan om Hem te hooren. Sommigen lezen dit: „Al het volk, Hem hoorende, koos Zijne zijde; en dit past hier zeer goed bij als eene reden, waarom Zijne vijanden *niet vonden wat zij doen zouden* tegen Hem. Zij zagen, dat het volk tegen hen in opstand zou komen, als zij geweld jegens Hem pleegden. Totdat Zijne ure was gekomen heeft Zijn invloed op het gemeene volk Hem beschermd; maar toen Zijne ure was gekomen, heeft de invloed der overpriesters op het volk Hem doen overleveren.

HOOFDSTUK XX.

In dit hoofdstuk hebben wij I. Christus' antwoord op de vraag der overpriesters naar Zijne macht of gezag, vers 1—8. II. De gelijkenis van den wijngaard, verhuurd aan onrechtvaardige en oproerige landlieden, vers 9—19. III. Christus' antwoord op de vraag, die Hem gedaan werd betreffende het al of niet geoorloofde om den keizer schatting te geven, vers 20—26. IV. Zijne handhaving van de groote fundamenteele leerstelling van de Joodsche en Christelijke instellingen — de opstanding der dooden en den toekomenden staat, tegenover de dwaze vitterij der Sadduceën, vers 27—38. V. Hoe Hij de schriftgeleerden in verlegenheid bracht met de vraag, hoe de Messias de Zoon van David is, vers 39—44. VI. Zijne waarschuwing aan de discipelen om zich in acht te nemen voor de schriftgeleerden, vers 45—47, hetgeen wij alles reeds in Mattheüs en Markus hebben gehad, waarom wij er hier niet breedvoerig over zullen spreken, behalve over de bijzonderheden, die wij dáár niet gehad hebben.

En het geschiedde op één van die dagen, als hij in den tempel het volk leerde, en het Evangelie verkondigde, dat de overpriesters en schriftgeleerden met de ouderlingen daarover kwamen. 2. En spraken tot Hem, zeggende: Zeg ons, door wat macht gij deze dingen doet; of wie hij is, die u deze macht heeft gegeven. 3. En Hij, antwoordende, zeide tot hen: Ik zal u ook één woord vragen; en zegt Mij: 4. De doop van Johannes, was die uit den hemel, of uit de menschen? 5. En zij overleiden onder elkander zeggende: Indien wij zeggen: Uit den hemel; zoo zal hij zeggen: Waarom hebt gij dan hem niet geloofd? 6. En indien wij zeggen: Uit de menschen; zoo zal ons al het volk steenigen; want zij houden voorzeker, dat Johannes een profeet was. 7. En zij antwoordden, dat zij niet wisten, van waar die was. 8. En Jezus zeide tot hen: Zoo zeg Ik u ook niet, door wat macht Ik deze dingen doe.

In dit verhaal wordt hier niets toegevoegd bij hetgeen wij in de andere evangelisten gehad hebben, behalve in het eerste vers, waar ons gezegd wordt:

I. Dat Hij toen het volk leerde in den tempel, en het Evangelie verkondigde. Christus was een prediker van Zijn eigen Evangelie. Hij heeft niet slechts de zaligheid voor ons *gekocht*, maar haar ons ook *verkondigd*, hetgeen eene sterke bevestiging is van de waarheid van het Evangelie en ons zeer bemoedigt om het aan te nemen, want het is een teeken, dat Christus er Zijn hart op had gezet, dat het ontvangen en aangenomen zou worden. Hierdoor wordt tevens groote eer aangedaan aan de predikers van het Evangelie en aan hun ambt en werk, hoezeer zij dan ook door eene ijdele wereld gesmaad en veracht worden. Het geeft eer aan hen, die het Evangelie prediken *voor het volk*. Christus heeft zich nedergebogen in Zijne prediking tot de vatbaarheid van het *volk*, en *leerde* hun. En het was, toen Hij aldus het Evangelie predikte voor het volk, dat Hij gestoord en in de rede werd gevallen. Satan en zijne werktuigen doen alles wat zij kunnen om te verhinderen, dat het Evangelie gepredikt wordt aan het volk, want er is niets, dat den invloed van het rijk van Satan meer dan dit verzwakt.

II. Dat van de vijanden hier gezegd wordt, dat zij Hem *overkwamen*, hetgeen aanduidt.

1. Dat zij dachten Hem te overrompelen met deze vraag. Zij overvielen Hem plotseling, hopende, dat Hij geen antwoord zou kunnen geven, alsof het iets ware, waaraan Hij zelf nooit had gedacht.

2. Dat zij dachten Hem met deze vraag te zullen verschrikken. Zij overkwamen Hem allen tegelijk, en met heftigheid. Maar hoe zou Hij door den toorn der menschen kunnen verschrikt worden, als het toch in Zijne eigene macht stond hem *op te binden, en te doen strekken tot Zijn' lof*, zie Psalm 76 : 11. Uit deze geschiedenis zelve kunnen wij leeren: *a.* Dat het niet vreemd geacht moet worden, indien hetgeen zoo klaar is als de dag, bestreden of ontkend wordt, als iets dat toch slechts zeer twijfelachtig is, door hen, die hunne oogen sluiten voor het licht. Christus' wonderen hebben zeer duidelijk getoond *door wat macht Hij deze dingen deed* en hebben het zegel op Zijne zending gezet, en toch is dit het, dat hier in twijfel werd getrokken. *b.* Indien zij, die Christus' gezag betwijfelen of betwisten, zich zelven slechts ondervroegen omtrent de duidelijkste en eenvoudigste beginselen van den Godsdienst, dan zal hunne dwaasheid voor ieders oogen blijken. Christus antwoordt deze priesters en schriftgeleerden met een vraag betreffende den doop van Johannes, eene eenvoudige vraag, die de geringste van het volk zou kunnen beantwoorden. *Was hij uit den hemel of uit de menschen?* Allen wisten zij, dat hij *uit den hemel* was; er was niets in, dat eene aardsche strekking had, hij was geheel en al uit den hemel, uit God. En deze vraag bracht hen in verlegenheid, wierp hen ter neder en deed hen beschaamd staan voor al het volk. *c.* Het is niet vreemd, dat zij, die zich door wereldsche belangen laten regeeren, de een-

voudigste waarheden ten onder houden, de krachtigste overtuiging tot zwijgen brengen en smoren, zooals deze priesters en schriftgeleerden gedaan hebben, die, om hun aanzien op te houden, niet wilden erkennen, dat de doop van Johannes uit den hemel was, en geene andere reden hadden om niet te zeggen, dat hij uit de menschen was, dan omdat zij het volk vreesden. Welk goed kan men verwachten van menschen van zoodanigen geest? *d.* Aan hen, die de kennis welke zij hebben, begraven, zal rechtvaardiglijk meerdere kennis worden onthouden. Het was rechtvaardig in Christus, dat Hij weigerde rekenschap te geven van Zijne macht aan hen, die wisten, dat de doop van Johannes uit den hemel was, en hem toch niet wilden gelooven, noch voor hunne kennis wilden uit komen, vers 7, 8.

9. En Hij begon tot het volk deze gelijkenis te zeggen: Een zeker mensch plantte eenen wijngaard, en hij verhuurde dien aan landlieden, en trok eenen langen tijd buiten 's lands. 10. En als het de tijd was, zond hij tot de landlieden eenen dienstknecht, opdat zij hem van de vrucht des wijngaards geven zouden; maar de landlieden sloegen dezen, en zonden hem ledig henen. 11. En wederom zond hij nog eenen anderen dienstknecht; maar ook dien geslagen en smadelijk gehandeld hebbende, zonden zij hem ledig henen. 12. En wederom zond hij nog eenen derden; maar zij verwondden ook dezen, en wierpen hem uit. 13. En de heer des wijngaards zeide: Wat zal ik doen? Ik zal mijnen geliefden zoon zenden; mogelijk, dezen ziende, zullen zij hem ontzien. 14. Maar als de landlieden hem zagen, overleiden zij onder elkander, en zeiden: Deze is de erfgenaam; komt, laat ons hem dooden, opdat de erfenis onze worde. 15. En als zij hem buiten den wijngaard uitgeworpen hadden, doodden zij hem. Wat zal dan de heer des wijngaards hun doen? 16. Hij zal komen en zal den wijngaard aan anderen geven. En als zij dat hoorden, zeiden zij: Dat zij verre! 17. Maar Hij zag ze aan, en zeide: Wat is dan dit, hetwelk geschreven staat: De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is tot een hoofd des hoeks geworden? 18. Een iegelijk, die op dien steen valt, zal verpletterd worden, en op wien hij valt, dien zal hij vermorzelen. 19. En de overpriesters en de schriftgeleerden zochten te dierzelver ure de handen aan Hem te slaan; maar zij vreesden het volk; want zij verstonden, dat hij deze gelijkenis tegen hen gesproken had.

Christus heeft deze gelijkenis gesproken tegen hen, die besloten waren Zijn gezag niet te erkennen, al bleek dit gezag ook nog zoo duidelijk en overtuigend, en zij komt hier zeer gepast om aan te toonen, dat zij, door Zijn gezag in twijfel te trekken, hun eigen gezag hebben verbeurd. Hun verloochenen van den heer des wijngaards was de nietigverklaring van hunne pacht van den wijngaard, en een opgeven van al hunne rechten en aanspraken.

I. Er is aan de gelijkenis hier niets toegevoegd, wij hadden haar evenzoo bij Matthéüs en Markus. De strekking er van is aan te toonen, dat de Joodsche natie, door de profeten en ook Christus zelf te vervolgen, God zoo zeer tot toorn had verwekt, dat Hij hun hunne kerkelijke voorrechten had ontnomen en hen prijs had gegeven aan het verderf. Zij leert ons:

1. Dat zij, die de voorrechten der zichtbare kerk genieten, als huurders zijn van een' wijngaard, dien zij moeten verzorgen, en waarvoor zij huur moeten betalen. Door een geopenbaarden Godsdienst te geven en de orde er van vast te stellen in de wereld, heeft God een' wijngaard geplant, dien Hij verhuurt aan het volk, onder hetwelk Zijn tabernakel is vers 9. En zij hebben wijngaard-werk te verrichten, noodig en voortdurend werk, maar dat tevens aangenaam en nuttig is, en winst oplevert. Terwijl de mensch vanwege de zonde veroordeeld was de aarde te bebouwen, is aan hen, die eene plaats hebben in de kerk, het werk teruggegeven, dat Adam in den staat der onschuld had te verrichten, *den hof te bouwen en te bewaren;* want de kerk is een paradijs, en Christus is er de boom des levens in. Zij moeten ook *wijngaardvruchten* aan den Heer des wijngaards hebben aan te bieden. Er moet huur betaald, en er moeten diensten bewezen worden, die, hoewel zij niet evenredig zijn aan de waardij van den wijngaard, toch *gedaan* en toch *betaald* moeten worden.

2. Dat het het werk van Gods dienstknechten is, om hen, die de voorrechten der kerk genieten, te roepen en aan te sporen, om dienovereenkomstig vrucht voort te brengen. Zij zijn Gods inzamelaars van huur, die de landlieden aan hunne achterstallen moeten herinneren, of liever, hen er aan moeten herinneren, dat zij een' Landheer hebben, die verwacht van hen te zullen hooren, de erkentenis van hen te ontvangen, dat zij afhankelijk van Hem zijn en verplichtingen aan Hem hebben, vers 10. De Oud-Testamentische profeten werden met deze boodschap tot de Joodsche kerk gezonden, om de gehoorzaamheid en de plichtsbetrachting van hen te eischen, die zij Gode verschuldigd waren.

3. Dat het dikwijls van Gods getrouwe dienstknechten het lot is geweest, om door Zijne huurders gruwelijk mishandeld te worden. Zij werden *geslagen* en *smadelijk gehandeld* door hen, die besloten waren hen ledig weg te zenden. Zij, die besloten zijn hun' plicht jegens God niet te volbrengen, kunnen het niet dragen er aan herinnerd, of er toe opgeroepen te worden. Sommigen van de beste menschen der wereld, hebben er de slechtste, de hardste behandeling van ondervonden, en dat wel tot loon van hunne beste diensten.

4. Dat God Zijn' Zoon in de wereld heeft

gezonden om hetzelfde werk, waarmede de profeten bezig waren geweest, voort te zetten, nl. om de vruchten des wijngaards voor God in te zamelen, en men zou gedacht hebben, dat Hij ontvangen en geëerbiedigd zou worden. De profeten spraken als *dienstknechten: Zoo spreekt de Heere;* maar Christus als *Zoon*, onder de Zijnen: *Voorwaar, Ik zeg u.* Hun zulk eene eere bewijzende van Hem te zenden, moeten zij nu gewonnen zijn, zou men zoo denken.

5. Dat zij, die Christus' dienstknechten verwerpen, Hem zelven ook zouden verwerpen, indien Hij onder hen verscheen; want het is beproefd geworden, en toen bleek het, dat de vervolgers en moordenaars van Zijne dienstknechten, de profeten, de vervolgers en de moordenaars waren van Hem zelven. *Deze is de erfgenaam,* zeiden zij, *komt, laat ons hem dooden.* Toen zij de dienstknechten doodden, werden hun andere dienstknechten gezonden. „Maar zoo wij slechts den zoon kunnen dooden, dan zal ons nooit een andere zoon gezonden worden, er is geen andere zoon, en bijgevolg zullen wij dan ook niet langer lastig gevallen worden met dit manen om de huur; en kunnen wij in het rustig bezit blijven van den wijngaard." De schriftgeleerden en Farizeën stelden zich voor, dat, zoo zij Christus slechts uit den weg konden ruimen, zij wel altijd heer en meester zouden blijven in de Joodsche kerk, en daarom hebben zij dien stouten stap gedaan, zij hebben Hem buiten den wijngaard uitgeworpen en gedood.

6. Dat met de terdoodbrenging van Christus de mate der ongerechtigheid van de Joden vol was geworden, en hierdoor een onherstelbaar verderf over hen werd gebracht. Er kon niets anders verwacht worden, dan dat God deze booze landlieden zal verderven. Zij begonnen met hunne huur niet te betalen, maar gingen voort met de dienstknechten te slaan en te dooden, en ten laatste ook hun' jongen Meester zelven. Zij, die leven in het verzuim van hun' plicht jegens God, weten niet tot welk eene mate van zonde en verderf zij zich heenspoeden.

II. Aan de toepassing der gelijkenis wordt hier toegevoegd wat wij te voren niet gehad hebben, nl. hun afbidden van dat oordeel, vers 16. *Als zij dat hoorden, zeiden zij: Dat zij verre! Mè genoito.* — Dat geschiede nooit! Hoewel zij moesten erkennen, dat voor zulk eene zonde zulk eene straf rechtvaardig was, en hetgeen te wachten was, toch konden zij het niet dragen om het te hooren. Het is een voorbeeld van de dwaasheid en domheid van zondaren, dat zij voortgaan op hun' zondigen weg, hoewel zij te gelijk het verderf voorzien en vreezen, waarop die weg moet uitloopen. En let op het zelfbedrog, dat zij pleegden, toen zij dachten dat lot te kunnen ontgaan door een koel: *Dat zij verre!* terwijl zij overigens niets deden om het te voorkomen; zal dit de bedreiging dan ijdel maken? Neen, zij zullen weten wiens woord stand houdt. Gods woord of het hunne. Let nu op hetgeen Christus zegt in antwoord op hun kinderachtig afbidden van hunne straf.

1. *Hij zag hen aan.* Dat wordt alleen door dezen evangelist opgemerkt, vers 17. Hij zag hen aan met medelijden en ontferming, bedroefd hen aldus zich zelven te zien bedriegen tot hun eigen verderf, Hij zag hen aan, om te zien, of zij ook zouden blozen over hunne eigene dwaasheid, of wel, dat Hij op hun gelaat eenig teeken kon bespeuren van berouw of verteedering.

2. Hij verwees hen naar de Schrift: *Wat is dan dit, hetwelk geschreven staat?* Hoe kunt gij aan het oordeel Gods ontkomen, als gij de verhooging niet kunt beletten van Hem, dien gij veracht en verwerpt? Het woord van God heeft het gezegd: *De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is tot een hoofd des hoeks geworden.* De Heere Jezus zal aan de rechterhand des Vaders verhoogd worden. Al het oordeel is Hem overgegeven, Hij heeft alle macht, Hij is de Hoeksteen en de Sluitsteen der kerk, en dit zoo zijnde, kunnen Zijne vijanden niets anders verwachten dan verwoest te zullen worden. Zelfs zij, die Hem gering achten, die over Hem struikelen, die aan Hem geërgerd worden, *zullen verpletterd worden* — het zal hun verderf zijn; maar wat hen betreft, die Hem niet slechts verwerpen, maar Hem haten en vervolgen, zooals de Joden gedaan hebben, op hen zal Hij vallen en hen vermorzelen. Het oordeel van boosaardige vervolgers zal veel zwaarder zijn dan van zorgelooze ongeloovigen.

Eindelijk. Er wordt ons gezegd hoe de overpriesters en schriftgeleerden in woede waren ontstoken wegens deze gelijkenis, vers 19. *Zij verstonden, dat Hij deze gelijkenis tegen hen gesproken had,* en dat had Hij ook. Een schuldig geweten heeft geen aanklager noodig; maar in plaats van nu toe te geven aan de overtuiging van hun geweten, werden zij verwoed op Hem, die dezen sluimerenden leeuw in hun binnenste had doen ontwaken, en *zochten zij de handen aan Hem te slaan.* Hun bederf kwam in opstand tegen hunne overtuiging, en behield de overhand. En het was niet omdat er eenigerlei vreeze Gods voor hunne oogen was, of dat zij besef hadden van Zijn' toorn, dat zij toen niet terstond de handen aan Hem sloegen, maar alleen omdat zij het volk vreesden. Zij waren volkomen bereid Zijne woorden waar te maken: *Deze is de erfgenaam, komt, laat ons hem dooden.* Als het hart van de kinderen der menschen er ten volle op gezet is om kwaad te doen, dan zal de ernstigste waarschuwing, zoowel voor de zonde, die zij gaan bedrijven, als voor de gevolgen, die er uit zullen voortkomen, geen indruk op hen maken. Christus zegt hun, dat zij, in plaats van den Zone Gods te kussen, Hem zullen dooden, waarop zij hadden behooren te zeggen: *Wat! is uw knecht een hond?* Maar in waarheid zeggen zij dit: „Dat zullen wij ook, laten wij er maar terstond mede beginnen". En hoewel zij de straf hunner zonde afbidden, maken zij, als in één' adem, het plan om de zonde te begaan.

20. En zij namen Hem waar, en zonden verspieders uit, die zichzelven veinsden rechtvaardig te zijn, opdat zij Hem in Zijne rede vangen mochten, om Hem aan de heerschappij en de

macht des stadhouders over te leveren. 21. En zij vraagden Hem, zeggende: Meester, wij weten, dat Gij recht spreekt en leert, en den persoon niet aanneemt, maar den weg Gods leert in der waarheid. 22. Is het ons geoorloofd den keizer schatting te geven, of niet? 23. En Hij, hunne arglistigheid bemerkende, zeide tot hen: Wat verzoekt gij Mij? 24. Toont Mij eenen penning. Wiens beeld en opschrift heeft hij? En zij, antwoordende, zeiden: Des keizers. 25. En Hij zeide tot hen: Geeft dan den keizer wat des keizers is, en Gode wat Gods is. 26. En zij konden Hem in Zijn woord niet vatten voor het volk; en zich verwonderende over Zijn antwoord, zwegen zij stil.

Wij zien hier, hoe Christus den strik ontwijkt, dien Zijne vijanden Hem hebben gespannen, door Hem eene vraag te doen betreffende het betalen van schatting. Wij hebben dit verhaal reeds gehad in Matthéüs en Markus. Hier is

I. Het kwaad, dat zij voor Hem beraamden, en dat wordt hier meer in bijzonderheden verhaald dan te voren. Het plan was: *Hem aan de heerschappij en de macht des stadhouders over te leveren*, vers 20. Op wettelijke wijze konden zij zelven Hem niet ter dood brengen, noch op eene andere wijze dan door een volksoproer, waarop zij niet konden rekenen; daar zij nu Zijne rechters niet konden wezen, wilden zij er zich gaarne toe leenen Zijne aanklagers te zijn, en dus zullen zij zelven eene klacht tegen Hem inleveren. Zij hoopten, zoo zij slechts den toorn des stadhouders tegen Hem konden opwekken, hun doel te bereiken. Het was eene gewone kunstgreep van vervolgzieke kerkregeerders, om de wereldlijke macht als werktuig hunner kwaadaardigheid te gebruiken, en de koningen der aarde te noodzaken hun vuil werk te doen, terwijl dezen, indien zij er niet toe aangezet waren geworden, hunne naasten met rust gelaten zouden hebben, zooals Pilatus Christus met rust gelaten heeft, totdat de overpriesters en schriftgeleerden hem op Christus hebben gewezen. Maar aldus moet door hunne gevloekte staatkunde Christus' woord vervuld worden, dat Hij *den Heidenen overgeleverd zou worden.*

II. De personen, die zij gebruikten. Matthéus en Markus zeggen ons, dat het discipelen waren van de Farizeën, met sommige Herodianen. Hier wordt er bijgevoegd, dat het *verspieders* waren *die zich zelven veinsden rechtvaardig te zijn.* Het is niets nieuws, dat *slechte* menschen zich voordoen als *rechtvaardigen*, en de meest goddelooze bedoelingen verbergen onder een zeer schoonschijnend uiterlijk. De duivel kan zich veranderen in een' engel des lichts, en een Farizeër zich voordoen in het gewaad, en de taal spreken van een' discipel van Christus. Een spion moet zich vermommen. Deze verspieders moeten zich voordoen als waardeering hebbende voor Christus' oordeel, en het aan te nemen als eene Godsspraak, en daarom moeten zij Zijn' raad inwinnen nopens eene gewetenszaak. Evangeliedienaren moeten op hunne hoede zijn en zich in acht nemen voor sommigen, die zich veinzen rechtvaardig te zijn; en zij behooren voorzichtig te zijn gelijk de slangen, als zij zich onder adderengebroedsels bevinden.

III. De vraag, die zij Hem voorstelden, en waarmede zij Hem hoopten te verstrikken.

1. Zij beginnen op zeer hoffelijken toon: *Meester! wij weten, dat gij recht spreekt en leert*, vers 21. Aldus dachten zij Hem te vleien om vrij en openlijk met hen te spreken, en daarmede hun doel te bereiken. Die trotsch zijn, en gaarne geprezen worden, zullen door vleierij overal toe gebracht kunnen worden; maar grootelijks vergisten zij zich, die dachten hiermede den nederigen Jezus te kunnen bedriegen. Hij was niet ingenomen met het vleiend getuigenis van zulke geveinsden, en achtte er zich niet door geëerd. Het is waar, dat Hij *den persoon niet aanneemt*, maar het is even waar, dat Hij aller harten kent, en het hunne kende, en de *zeven gruwelen*, die er in waren, al spraken zij nòg zoo schoone woorden. Het was zeker, dat Hij den weg Gods in der waarheid leerde; maar Hij wist, dat zij onwaardig waren om door Hem onderwezen te worden, die gekomen waren, om Hem in Zijne rede te vangen, niet om naar Zijne rede te luisteren, en Zijne woorden ter harte te nemen. Hunne vraag is zeer netelig: „Is het *ons* geoorloofd" — dit is hier in Lukas er bijgevoegd — „den keizer schatting te geven — ons Joden, ons het vrijgeboren zaad Abrahams, ons, die schatting betalen aan den Heere, mogen *wij* schatting betalen aan den keizer?" Hun hoogmoed en hunne gierigheid maakten er hen afkeerig van belasting op te brengen, en nu willen zij de vraag stellen, of het ook eigenlijk wel geoorloofd was. Indien Christus nu zou zeggen, dat het geoorloofd was, zou het volk dit kwalijk nemen, want zij verwachtten, dat Hij, die zeide de Messias te zijn, hen wel in de eerste plaats van het Romeinsche juk zou bevrijden, en hen zou steunen in hunne weigering van schatting aan den keizer. Indien Hij echter zou zeggen, dat het *niet geoorloofd was*, gelijk zij verwachtten, dat Hij zeggen zou (want indien Hij niet van die meening was, dachten zij, dan zou Hij niet zoo bemind kunnen wezen bij het volk), dan zouden zij iets hebben om Hem van te beschuldigen bij den stadhouder, en dat was alles wat zij verlangden.

IV. Zijn ontwijken van den strik, dien zij Hem gespannen hadden: *Hij bemerkte hunne arglistigheid*, vers 23. Zij, die het arglistigst zijn in hunne bedoelingen tegen Christus en Zijn Evangelie, kunnen met al hunne slimheid hunne bedoelingen toch niet voor Hem verbergen. Hij kan de slimste vermommingen doorzien, en de gevaarlijkste strikken verbreken, want *zekerlijk het net wordt te vergeefs gespreid voor de oogen van allerlei gevogelte.* Hij gaf hun geen direct antwoord, maar bestrafte hen wegens hunne poging om Hem te bedriegen. — *Wat verzoekt gij Mij?* en vroeg hun Hem een' penning te toonen, een gangbaar muntstuk onder de kooplieden. — *Toont Mij een' penning;* en

toen vroeg Hij wiens munt dit was, wiens opschrift het droeg. Zij erkenden, dat het de munt was *des keizers*. „Welnu", zegt Christus, „gij hadt dan eerst behooren te vragen of het geoorloofd is des keizers munt onder u lieden te ontvangen en er mede te betalen, haar als een wettig betaalmiddel te erkennen. Daar gij dit echter met algemeene instemming erkend hebt, hebt gij zelf de zaak reeds tot eene beslissing gebracht, en ongetwijfeld behoort gij schatting te geven aan hem, die u voorzien heeft van dit gerief voor uwen handel, er u in beschermt, en met zijn gezag instaat voor de waardij van uw geld. Gij moet dus den keizer geven wat des keizers is. In burgerlijke zaken behoort gij u te onderwerpen aan de burgerlijke overheid; indien dus de keizer u beschermt in uwe burgerlijke rechten door wetten en rechtsbedeeling, dan behoort gij hem *schatting te betalen;* maar in heilige zaken is God alleen uw Koning. Gij zijt niet verplicht des keizers godsdienst te omhelzen. Gij moet *Gode geven wat Gods is,* Hem alleen aanbidden, en geen gouden beeld, dat de keizer opgericht heeft." En wij moeten Hem eeren en aanbidden op de wijze als door Hem is voorgeschreven, en niet naar de bedenkselen van den keizer. God alleen heeft de macht en het recht om te zeggen: *Mijn zoon, geef Mij uw hart.*

V. Hoe zij hierdoor verward en beschaamd werden.

1. De strik is gebroken. *Zij konden Hem in Zijn woord niet vatten voor het volk.* Zij konden niets vinden, waardoor zij den stadhouder of het volk tegen Hem konden opzetten.

2. Christus wordt geëerd; zelfs de grimmigheid des menschen zal Hem loffelijk maken. Zij verwonderden zich over Zijn antwoord, het was zoo voorzichtig en onberispelijk, en zulk een blijk van die wijsheid en oprechtheid, die *het aangezicht verlichten,* Pred. 8 : 1.

3. Hun mond was gestopt; *zij zwegen stil.* Zij hadden er niets tegen in te brengen, en durfden Hem niets meer vragen, uit vreeze, van door Hem beschaamd en voor het volk tentoongesteld te worden.

27. En tot hem kwamen sommigen der Sadduceën, welke tegensprekende, zeggen, dat er geene opstanding is, en vraagden Hem. 28. Zeggende: Meester, Mozes heeft ons geschreven: Zoo iemands broeder sterft, die eene vrouw heeft, en hij sterft zonder kinderen, dat zijn broeder de vrouw nemen zal, en zijnen broeder zaad verwekken. 29. Er waren nu zeven broeders. En de eerste nam eene vrouw, en hij stierf zonder kinderen. 30. En de tweede nam die vrouw, en ook deze stierf zonder kinderen. 31. En de derde nam die vrouw; en desgelijks ook de zeven, en hebben geene kinderen nagelaten, en zijn gestorven. 32. En ten laatste na allen stierf ook de vrouw. 33. In de opstanding dan, wiens vrouw van deze zal zij zijn? Want die zeven hebben haar tot eene vrouw gehad. 34. En Jezus, antwoordende, zeide tot hen: De kinderen dezer eeuw trouwen, en worden ten huwelijk uitgegeven. 35. Maar die waardig zullen geacht zijn die eeuw te verwerven en de opstanding uit de dooden, zullen noch trouwen, noch ten huwelijk uitgegeven worden; 36. Want zij kunnen niet meer sterven; want zij zijn den engelen gelijk; en zij zijn kinderen Gods, dewijl zij kinderen der opstanding zijn. 37. En dat de dooden opgewekt zullen worden, heeft ook Mozes aangewezen bij het doornenbosch, als hij den Heere noemt den God Abrahams, en den God Izaks, en den God Jakobs. 38. God nu is niet een God der dooden, maar der levenden; want zij leven Hem allen.

Dit gesprek met de Sadduceën hebben wij te voren gehad, juist zooals wij het hier hebben, behalve dat Christus hier eene meer volledige beschrijving geeft van den toekomenden staat. Merk hier op:

I. In alle eeuwen zijn er menschen geweest van een verdorven geest, die gepoogd hebben de fundamenteele beginselen van den geopenbaarden Godsdienst omver te werpen. Gelijk er thans deïsten zijn, die zich *vrij*denkers noemen, maar in werkelijkheid *valsch*-denkers zijn, zoo waren er in den tijd van onzen Heiland op aarde Sadducëen, die spotten met de leer van de opstanding der dooden en het leven van de toekomende wereld, hoewel die duidelijk geopenbaard waren in het Oude Testament, en artikelen waren van de Joodsche geloofsbelijdenis. De Sadduceën, *welke tegensprekende, zeggen, dat er geene opstanding is,* geen *toekomende staat,* hetgeen van *anastasis* de beteekenis kan wezen, niet slechts geen terugkeer tot leven van het lichaam, maar geene voortduring van het leven der ziel, geene wereld van geesten, geen staat van belooning of vergelding van hetgeen in het lichaam is geschied. Neem dit weg, en er blijft geen Godsdienst meer over.

II. Het is iets gansch gewoons, dat zij, die zich ten doel stellen de waarheid Gods te ondermijnen, haar verwarren en van allerlei moeielijkheden omringen. Dat hebben ook deze Sadduceën gedaan. Toen zij het geloof der menschen in de leer der opstanding wilden verzwakken, stelden zij eene vraag, gegrond op de onderstelling der opstanding, die, naar zij dachten, niet op bevredigende wijze beantwoord kon worden. Het verhaal, dat zij deden, was misschien waar, het kon ten minste gebeurd zijn, dat eene vrouw achtereenvolgens zeven mannen heeft gehad. Wiens vrouw nu zal zij wezen in de opstanding? Maar het deed er volstrekt niet toe, wiens vrouw zij was, want als de dood een einde maakt aan die betrekking, dan wordt zij daarna nooit weder vernieuwd of hersteld.

III. Er is een groot verschil in den toestand van de kinderen der menschen op aarde en dien van de kinderen Gods in den hemel, eene zeer

groote ongelijkheid tusschen *deze* wereld en *die* wereld, en wij doen onrecht aan ons zelven en aan de waarheid van Christus, als wij naar onze tegenwoordige genietingen in de wereld ons een denkbeeld willen vormen van de wereld der geesten.

1. De kinderen der menschen in deze wereld *huwen* en worden ten huwelijk uitgegeven. *De kinderen dezer eeuw*, dit geslacht, de goeden en de slechten, trouwen en geven hunne kinderen ten huwelijk. Veel van hetgeen wij in deze wereld te doen hebben bestaat in het opbouwen en verzorgen van een gezin. Veel van ons genot in deze wereld vinden wij in onze bloedverwanten, onze vrouwen en kinderen, dat is de neiging der menschelijke natuur. Het huwelijk is ingesteld tot liefelijkheid en vertroosting van het menschelijk leven in deze wereld, waar wij ons lichaam met ons omdragen. Het is ook een middel tegen de hoererij, opdat natuurlijke begeerten niet verdierlijken, maar geleid en in toom worden gehouden. De kinderen dezer wereld sterven en verdwijnen van het tooneel, en daarom trouwen zij en geven hunne kinderen ten huwelijk, opdat de wereld van het menschdom voorzien worde van de noodige recruten, zoodat, als het eene geslacht voorbijgaat, een ander geslacht in deszelfs plaats treedt, en er sommigen zijn van hunne nakomelingen, aan wie zij de vruchten van hun' arbeid kunnen nalaten; en inzonderheid opdat de uitverkorenen Gods in latere eeuwen daar zullen zijn om een heilig zaad te verwekken dat den Heere dient Mal. 2 : 15, en Hem *aangeschreven wordt tot in geslachten.*

2. De toekomende wereld is gansch wat anders; zij wordt *die eeuw*, of *die wereld* genoemd, bij wijze van nadruk, en om de voortreffelijkheid er van aan te duiden boven de andere. Er zijn meer werelden dan eene, eene tegenwoordige, zichtbare wereld, en eene toekomende, onzichtbare wereld; en het is voor een iegelijk onzer van groot belang om de werelden te vergelijken, *deze wereld* met *die wereld*, en in onze gedachten en zorgen de voorkeur te geven aan die, welke het verdient. Merk nu op: *a.* Wie de inwoners zullen zijn van *die wereld: Die waardig geacht zullen worden* haar te verwerven, dat is: die deel hebben aan Christus' verdiensten, waarmede Hij haar voor ons gekocht heeft en er eene heilige geschiktheid voor hebben, die in hen gewerkt is door den Geest, wiens werk het is ons er voor toe te bereiden. Zij hebben geene *wettelijke* waardigheid van wege iets dat in hen is, of door hen gedaan is, maar eene *evangelische* waardigheid, vanwege den onschatbaren prijs, dien Christus betaald heeft voor *de verkregene verlossing.* Het is eene toegerekende waardigheid, door welken wij verheerlijkt worden, zoowel als eene toegerekende gerechtigheid, door welke wij gerechtvaardigd worden, *kataxioothentes*, zij zijn *met die wereld in overeenstemming gebracht*, dat is: er voor geschikt gemaakt. Het strijdige, dat in de verdorvene natuur is, is weggenomen, en door de genade Gods zijn de neigingen der ziel in overeenstemming gebracht met dien staat. Door genade zijn zij waardig gemaakt en waardig geacht die eeuw — dat is die wereld — te verwerven. Dat geeft te kennen, dat er eenige moeielijkheid bestaat om er te komen, en gevaar van er niet te komen. Wij moeten alzoo *hoopen*, dat wij dien prijs verkrijgen. Zij zullen *de opstanding der dooden verkrijgen*, dat is: de zalige opstanding, want die der *verdoemenis* (zooals Christus haar noemt, Joh. 5 : 29) is veeleer eene opstanding *ten doode*, een tweede dood, een eeuwige dood, dan *van den dood. b.* Wat de zalige staat der inwoners van die wereld zal zijn, kunnen wij evenmin beschrijven als bevatten, 1 Cor. 2 : 9. Zie wat Christus er hier van zegt. Zij zullen *noch trouwen noch ten huwelijk uitgegeven worden.* Zij, die ingegaan zijn tot de vreugde huns Heeren, zijn geheel vervuld daarvan, en hebben de vreugde niet noodig van den bruidegom in Zijne bruid. De liefde in die wereld der liefde is volkomen als de liefde der engelen, die de reinste liefde, waarmede wij ons in deze wereld der zinnen behagen, in de schaduw stelt, ja haar geheel weg doet zinken. Waar het lichaam zelf een geestelijk lichaam zal zijn, daar zullen de genietingen der zinnen gebannen zijn, en waar eene volkomenheid is van heiligheid, daar is geen huwelijk noodig als voorbehoedmiddel tegen de zonde. In dat *Nieuwe Jeruzalem* zal niets binnenkomen dat verontreinigt. Zij *kunnen niet meer sterven*, en dat wordt opgegeven als eene reden waarom zij niet *trouwen.* In deze wereld van sterven moet het huwelijk bestaan, ten einde de leegten aan te vullen, die door den dood worden veroorzaakt; maar waar geene begrafenissen zijn, is ook geene behoefte aan bruiloften. Dat is de kroon der vertroosting en liefelijkheid van die wereld, dat daar geen dood is, die alle schoonheid ontsiert, alle liefelijkheid omfloerst van deze wereld. Hier heerscht de dood, dáár is hij voor eeuwig buitengesloten. *Zij zijn de Engelen gelijk.* Bij de andere evangelisten werd gezegd: „Zij zijn *als de engelen*" — *hoos aggeloi* — maar hier wordt gezegd, dat zij *de engelen gelijk zijn* — *isaggeloi* — *de gelijken der engelen;* zij hebben eene heerlijkheid en zaligheid, die in geen enkel opzicht minder is dan die der heilige engelen. Zij hebben hetzelfde gezicht, worden gebruikt in denzelfden dienst, deelen in dezelfde vreugde als de heilige engelen. De heiligen zullen, als zij in den hemel komen, *genaturaliseerd* worden, en, hoewel van nature vreemdelingen, hebben zij toch, *dit burgerrecht voor eene groote som verkregen hebbende*, die Christus voor hen betaald heeft, in alle opzichten gelijke voorrechten met hen, die vrijgeboren waren, als de engelen namelijk, die de inboorlingen zijn van dat land. Zij zullen de metgezellen zijn van de engelen, omgang hebben met die zalige geesten, die hen teederlijk liefhebben, en met een ontelbaar gezelschap, tot hetwelk zij thans in geloof, hoop en liefde gekomen zijn. Zij zijn de *kinderen Gods*, en zoo zijn zij dan als de engelen, die kinderen Gods genoemd worden. In het erfdeel der kinderen zal de aanneming tot kinderen voltooid zijn. Vandaar dat van de geloovigen gezegd wordt, dat zij *verwachten de aanneming tot kinderen, namelijk*

de verlossing des lichaams, Rom. 8 : 23. Want, vóórdat het lichaam verlost is uit het graf, is de aanneming niet volkomen. *Nu zijn wij kinderen Gods*, 1 Joh. 3 : 2. Wij hebben den aard en de gezindheid van kinderen, maar die zullen pas volkomen en volmaakt zijn, als wij in den hemel komen. Zij zijn *kinderen der opstanding*, dat is: zij zijn bekwaam gemaakt voor het werk en de genietingen van den toekomenden staat, zij zijn voor die wereld geboren, zij behooren tot dat huisgezin, zij zijn er hier voor opgevoed, en zullen er dáár hun erfdeel in hebben. Zij zijn *kinderen Gods*, daar zij *kinderen zijn der opstanding*. God erkent alleen diegenen als Zijne kinderen, die kinderen zijn der opstanding, die van Boven geboren zijn, verwant zijn aan de wereld der geesten, en toebereid zijn voor die wereld, kinderen zijn van dat gezin.

IV. Het is eene ontwijfelbare waarheid, dat er een leven is na dit leven, en van die waarheid zijn uitnemende ontdekkingen gedaan in de eerste eeuwen der kerk vers 37, 38. Mozes heeft dit aangewezen, daar het Mozes werd aangewezen bij den doornenbosch; en hij heeft het ons aangewezen, „als hij den Heere noemt *den God Abrahams, en den God Izaks en den God Jakobs*". Abraham, Izak en Jakob waren toen dood ten opzichte van onze wereld; zij hadden haar vele jaren te voren verlaten, en hun lichaam was in de spelonk van Machpéla tot stof vergaan; hoe heeft God dan kunnen zeggen, niet: „Ik *was*, maar *Ik ben de God van Abraham?* Het is ongerijmd, dat de levende God en Fontein des levens tot hen in betrekking blijft als hun God, indien er van hen niets meer in wezen was, dan hetgeen in de spelonk lag, niet onderscheiden van het gewone stof. Wij moeten dus tot de gevolgtrekking komen, dat zij toen in eene andere wereld in wezen waren; want *God is niet een God der dooden, maar der levenden*. Lukas voegt er hier bij: *Want zij leven Hem allen*, dat is: allen, die, evenals zij, ware geloovigen zijn; hoewel zij gestorven zijn, *leven* zij, hunne zielen leven, *de geest keert weder tot God, die hem gegeven heeft*, Pred. 12 : 7; zij leven Hem als den Vader der geesten; en, aan het einde des tijds zullen, door de kracht Gods, hunne lichamen leven; want Hij roept de dingen, die niet zijn, als of zij waren, omdat Hij de God is, die de dooden levend maakt, Rom. 4 : 17. Maar er is nog meer in: als God zich *den God* noemt van deze aartsvaders, dan bedoelt Hij, dat Hij hun heil en hun deel was, een Almachtige, Algenoegzame God voor hen, Gen. 17 : 1, hun *zeer groot loon*, Gen. 15 : 1. Nu blijkt duidelijk uit hunne geschiedenis, dat Hij in deze wereld nooit voor hen gedaan heeft, hetgeen beantwoordt aan de *ware bedoeling* en den *vollen omvang* van die groote onderneming, en daarom moet er een leven zijn na dit leven, waarin Hij datgene voor hen doen zal, wat eene volkomene kwijting zal zijn van die belofte — dat Hij hun een God zal zijn, hetgeen Hij in staat is te doen, want zij leven Hem allen, en Hij bezit hetgeen iedere ziel gelukkig kan maken, die Hem leeft; genoeg voor *allen*, genoeg voor *ieder*.

39. En sommigen der schriftgeleerden antwoordende, zeiden: Meester, Gij hebt wèl gezegd. 40. En zij durfden Hem niet meer iets vragen. 41. En Hij zeide tot hen: Hoe zeggen zij, dat de Christus Davids zoon is? 42. En David zelf zegt in het boek der Psalmen: De Heere heeft gezegd tot mijnen Heere: Zit aan Mijne rechterhand. 43. Totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot een voetbank uwer voeten. 44. David dan noemt hem zijnen Heere, en hoe is Hij zijn Zoon? 45. En daar al het volk het hoorde, zeide Hij tot Zijne discipelen: 46. Wacht u van de schriftgeleerden, die willen wandelen in lange kleederen, en beminnen de groetingen op de markten, en de voorgestoelten in de synagogen, en de vooraanzittingen in de maaltijden; 47. Die der weduwen huizen opeten, en onder een schijn lange gebeden doen; deze zullen zwaarder oordeel ontvangen.

De schriftgeleerden *bestudeerden* de wet, en *verklaarden* haar voor het volk. Zij waren vermaard wegens hunne wijsheid en eer; maar de meesten hunner waren vijanden van Christus en Zijn Evangelie. Nu hebben wij hier sommigen van hen, die Hem hoorden, en betreffende hen hebben wij in deze verzen vier dingen, die wij ook te voren reeds hadden:

I. Wij zien hier, hoe zij het antwoord prezen, dat Christus den Sadduceën had gegeven betreffende de opstanding: *Sommigen der schriftgeleerden zeiden: Meester! Gij hebt wèl gezegd*, vers 39. Christus had het getuigenis Zijner tegenstanders, dat Hij wél gezegd had; en de schriftgeleerden waren Zijne vijanden, omdat Hij zich niet wilde voegen naar de inzettingen der ouden; maar als Hij de fundamenteele handelingen van den Godsdienst handhaafde, en ze verdedigde, dan hebben zelfs de schriftgeleerden Hem geprezen en erkend, dat Hij wèl gezegd had. Velen, die zich Christenen noemen, blijven zelfs hierbij nog achter.

II. Wij zien hen getroffen van ontzag voor Christus, en van Zijne wijsheid en macht, vers 40. *Zij durfden Hem niet meer iets vragen*, omdat zij zagen, dat Hij te zwaar, te moeielijk was voor allen, die met Hem streden. Zijne eigene discipelen, hoewel zij zwak waren, durfden met elke vraag tot Hem te komen, omdat zij gewillig waren Zijne leer aan te nemen; maar de Sadduceën, die Zijne leer tegenspraken en bedilden, durfden Hem geene vragen meer te doen.

III. Wij zien hen hier verward en verlegen, in de engte gedreven door eene vraag betreffende den Messias, vers 41. Het was uit vele Schriftuurplaatsen duidelijk, dat Christus de Zoon van David moest zijn; zelfs de blinde wist dit, Hoofdst. 18 : 39; en toch was het duidelijk, dat David den Messias zijn' Heere noemde, vers 42, 44, zijn Eigenaar en Regeerder en Weldoener: *De Heere heeft gezegd tot mijn' Heere*. God zeide het tot den Messias, Ps.

110 : 1. Indien Hij nu zijn Zoon is, waarom noemt hij Hem dan zijn *Heere?* Indien Hij *zijn Heere* is, waarom noemen wij Hem dan zijn Zoon? Dit gaf Hij hun ter overweging; maar zij konden die schijnbare tegenstrijdigheid niet oplossen. Geloofd zij God, dat wij het wèl kunnen; dat wij weten, dat Christus, *als God*, Davids Heere was, maar Christus, *als Mensch*, Davids Zoon was. Hij was zoowel de *wortel* als het *geslacht Davids*, Openb. 22 : 16. Door Zijne menschelijke natuur was Hij *het geslacht Davids*, een spruit van zijne familie, door Zijne *Goddelijke natuur* was Hij de *Wortel Davids*, uit wien hij zijn leven en bestaan had en alle voorziening der genade.

IV. Wij vinden hen hier beschreven in hun slecht karakter, terwijl de discipelen openlijk worden gewaarschuwd om tegen hen op hunne hoede te zijn, vers 45—47. Wij hadden dit evenzoo in Markus 12 : 38, en meer uitvoerig in Matth. 23. Christus zegt tot Zijne discipelen: *Wacht u van de schriftgeleerden*, dat is:

1. „Hoedt u er voor van door hen *tot zonde* te worden vervoerd, hunne wijze van doen te leeren, hunne maatregelen aan te nemen; wacht u voor den geest, de gezindheid, waardoor zij geregeerd worden. Weest gijlieden niet in de Christelijke kerk, wat zij zijn in de Joodsche kerk.

2. „Hoedt u van door hen in moeielijkheid gebracht te worden", in denzelfden zin, waarin Hij gezegd had, Matth. 10 : 17. *Wacht u voor de menschen, want zij zullen u overleveren in de raadsvergaderingen;* „wacht u voor de schriftgeleerden, want dat zullen zij doen. Wacht u voor hen want": *a.* „Zij zijn hoogmoedig; zij willen wandelen in lange kleederen op de straten, als personen, die verheven zijn boven beroep of bedrijf (want werkzame, bedrijvige menschen gingen met omgorde lendenen) en als degenen, die staat en rang innamen." In hun hart beminden zij het, dat het volk op de markten voor hen boog, opdat men zag welk een eerbied hun bewezen werd; en zij waren zeer trotsch op den voorrang, dien men hun liet in alle openbare vergaderplaatsen. Zij *beminden de voorgestoelten in de synagoge*, en *de vooraanzittingen in de maaltijden*, en als zij daar geplaatst waren, zagen zij met trotschen eigenwaan op zich zelven, en met groote minachting op allen, die hen omringden. *Ik zit als eene koningin. b.* Zij waren hebzuchtig en onderdrukkend, en gebruikten hun' godsdienst als een dekmantel voor misdaden. Zij „eten de huizen der weduwen op, weten hare bezittingen in handen te krijgen, om ze dan door den een of anderen kunstgreep tot hun eigendom te maken"; of, zij leven en teren op haar, en eten op wat zij hebben; en de weduwen zijn eene gemakkelijke prooi voor hen, omdat zij zich licht door hunne schoonschijnende voorwendsels laten misleiden: *onder een' schijn doen zij lange gebeden*, wellicht lange gebeden met de weduwen, als dezen in droefheid en rouw verkeeren, alsof zij niet alleen medelijden met haar hadden, maar ook vrome zorge en bekommernis, en zich dus poogden aangenaam bij haar te maken en hare achting te verwerven, om zoodoende haar geld en bezittingen in handen te krijgen. Aan zulke vrome lieden zou men voorzeker ongeteld goud kunnen toevertrouwen, maar zij zullen er de rekenschap van geven, die hun goeddunkt.

Christus spreekt in weinige woorden hun oordeel uit: *Dezen zullen zwaarder oordeel ontvangen*, eene dubbele veroordeeling, zoowel voor hun misbruik maken van de arme weduwen, wier huizen zij opaten, als voor hun misbruik maken van den Godsdienst, en inzonderheid van het gebed, dat zij gebruikten als een vromen, fraaien schijn, om des te zekerder hunne wereldsche en goddelooze plannen te kunnen volvoeren; want *geveinsde vroomheid is dubbele ongerechtigheid.*

HOOFDSTUK XXI.

In dit hoofdstuk hebben wij de opmerkzaamheid en de goedkeuring, die Christus schonk aan eene arme weduwe, die twee kleine penningen in de schatkist wierp, vers 1—4. II. Eene voorzegging van toekomstige gebeurtenissen in antwoord op eene vraag Zijner discipelen hieromtrent, vers 5—7. 1 Van hetgeen er gebeuren zou tusschen dezen tijd en de verwoesting van Jeruzalem — valsche Christussen opstaande, bloedige oorlogen en vervolging van Christus' volgelingen, vers 8—19. 2. Van die verwoesting zelve, vers 20—24. 3. Van de wederkomst van Jezus Christus om de wereld te oordeelen, onder het type en beeld daarvan, vers 25—38. III. Een practische toepassing hiervan, bij wijze van waarschuwing en raadgeving, vers 34—36, en een bericht van Christus' prediking, en hoe het volk Hem hoorde, vers 37—39.

En opziende, zag Hij de rijken hunne gaven in de schatkist werpen. 2. En Hij zag ook eene zekere arme weduwe twee kleine penningskens daarin werpen. 3. En Hij zeide: Waarlijk, Ik zeg u, dat deze weduwe meer dan allen heeft ingeworpen. 4. Want die allen hebben van hunnen overvloed geworpen tot de gaven Gods; maar deze heeft van haar gebrek, al den leeftocht, dien zij had, daarin geworpen.

Dit korte verhaal hebben wij te voren in Markus gehad. Het wordt tweemaal medegedeeld om ons te leeren,

1. Dat liefdadigheid jegens de armen eene hoofdzaak is in den Godsdienst. Onze Heere Jezus heeft haar bij alle gelegenheden geprezen en aanbevolen. Hij had nu juist gesproken van de barbaarschheid der schriftgeleerden, die de arme weduwen opaten, Hoofdst. 20, en dit is nu wellicht bedoeld als eene verzwaring er van, dat de arme weduwen de beste weldoensters waren van de publieke fondsen, waar de schriftgeleerden de beschikking over hadden.

2. Dat Jezus Christus Zijn oog op ons gevestigd heeft, en ziet wat wij aan de armen geven, en wat wij bijdragen tot werken van Godsvrucht en liefdadigheid. Hoewel Christus vervuld was van Zijne prediking, zag Hij op, om te zien welke gaven in de schatkist geworpen werden. Hij ziet, of wij ruim en mild geven naar verhouding van hetgeen wij hebben, of dat wij er gierig en laag in zijn; ja Zijn oog dringt nog dieper door, Hij ziet of wij met barmhartigheid en gewilligheid geven, of aar-

zelend of met weerzin. Dit behoort ons bevreesd te maken van in onzen plicht hieromtrent te kort te komen. De menschen kunnen bedrogen worden door verontschuldigingen, die Christus weet ijdel en beuzelachtig te zijn. En dit behoort ons aan te moedigen, om er overvloedig in te wezen, zonder te begeeren dat de menschen het zullen weten; het is genoeg, dat Christus het weet; Hij ziet in het verborgen, en zal in het openbaar vergelden.

3. Dat Christus de liefdadigheid der armen op eene bijzondere wijze ziet en aanneemt. Zij, die niets hebben om *te geven*, kunnen toch zeer veel *doen* ter ondersteuning der armen om hen te helpen, die zich zelven niet kunnen helpen, of voor hen te vragen, die voor zich zelven niet kunnen vragen. Maar hier was eene, die zelve arm was, en het weinige, dat zij had in de schatkist wierp. Het waren slechts twee kleine penningen, die een oort maken; maar Christus vond het eene liefdadigheid, grooter en ruimer dan van al de anderen: *Zij heeft meer dan allen ingeworpen.* Christus laakt haar niet, zeggende dat het onvoorzichtig van haar was te geven, wat zij zelve noodig had, of ijdel, omdat zij met de rijken hare gaven in de schatkist wierp; neen, Hij looft hare milddadigheid, en hare bereidwilligheid om het weinigje, dat zij had af te staan tot heerlijkheid Gods, hetgeen voortkwam uit geloof aan, en afhankelijkheid van Gods voorzienigheid, om voor haar te zorgen. *Jehovah-jireh — De Heere zal het voorzien.*

4. Dat wij voor alles wat eene offerande Gods genoemd kan worden, eerbied moeten hebben, en er met blijmoedigheid, naar ons vermogen, ja zelfs boven ons vermogen, voor bij behooren te dragen. Die allen hebben *geworpen tot de offeranden* [1]) *Gods.* Wat gegeven wordt tot onderhoud van den eeredienst en het Evangelie, voor de verspreiding en bevordering van den Godsdienst, de opvoeding der jeugd, de bevrijding van gevangenen, de ondersteuning van weduwen en vreemdelingen, en het onderhoud van arme gezinnen, wordt gegeven tot de *offeranden Gods*, en zal als zoodanig worden aangenomen en vergolden.

5. En als sommigen zeiden van den tempel, dat hij met schoone steenen en begiftigingen versierd was, zeide Hij: 6. Wat deze dingen aangaat, die gij aanschouwt, er zullen dagen komen, in welke niet één steen op den anderen steen zal gelaten worden, die niet zal worden afgebroken. 7. En zij vraagden Hem, zeggende: Meester, wanneer zullen dan deze dingen zijn? En welk is het teeken, wanneer deze dingen zullen geschieden? 8. En Hij zeide: Ziet, dat gij niet verleid wordt; want velen zullen er komen onder Mijnen naam, zeggende: Ik ben de Christus, en de tijd is nabij gekomen; gaat dan hen niet na. 9. En wanneer gij zult hooren van oorlogen en beroerten, zoo wordt niet verschrikt; want deze dingen moeten eerst geschieden, maar nog is terstond het einde niet. 10. Toen zeide Hij tot hen: Het ééne volk zal tegen het andere volk opstaan, en het ééne koninkrijk tegen het andere koninkrijk; 11. En er zullen groote aardbevingen wezen in verscheidene plaatsen, en hongersnooden, en pestilentiën; er zullen ook schrikkelijke dingen, en groote teekenen van den hemel geschieden. 12. Maar vóór dit alles zullen zij hunne handen aan ulieden slaan, en u vervolgen, u overleverende in de synagogen en gevangenissen, en gij zult getrokken worden voor koningen en stadhouders, om Mijns naams wille. 13. En dit zal u overkomen tot eene getuigenis. 14. Neemt dan in uwe harten voor, van te voren niet te overdenken, hoe gij u verantwoorden zult; 15. Want Ik zal u mond en wijsheid geven, welke niet zullen kunnen tegenspreken, noch wederstaan, allen die zich tegen u zetten. 16. En gij zult overgeleverd worden ook van ouders, en broeders, en magen, en vrienden; en zij zullen er sommigen uit u dooden. 17. En gij zult van allen gehaat worden om Mijns naams wille. 18. Doch niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan. 19. Bezit uwe zielen in uwe lijdzaamheid.

Zie hier I. Met welk eene bewondering sommigen van de uitwendige pracht en heerlijkheid van den tempel hebben gesproken, en van dezen waren sommigen ook Christus' discipelen; en zij maakten er Hem opmerkzaam op, dat *hij met schoone steenen en begiftigingen versierd was*, vers 5. De buitenzijde was opgebouwd van fraaie steenen, en van binnen was hij versierd en verrijkt met de geschenken, voor dat doel geofferd, en die waren er in opgehangen. Zij dachten, dat hun Meester even getroffen zou zijn door die dingen, als zij het waren, en er ook de verwoesting, evenals zij, van zoude betreuren. Als wij spreken van den tempel, dan behoort het te wezen van Gods tegenwoordigheid er in, en van de inzettingen Gods, die er in bediend worden, en de gemeenschap, die Zijn volk er met Hem heeft. Als wij spreken van de kerk, dan is het iets erbarmelijks, om ons gesprek te laten loopen over hare sieraden, ceremoniën en inkomsten, de waardigheid en het gezag van hare ambtsdragers en regeerders, want *des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig.*

II. Met welk eene geringschatting Christus er van gesproken heeft, en met welk eene zekerheid, dat hij eerlang verwoest zal worden, vers 6. *Wat deze dingen aangaat, die gij aanschouwt,* die kostelijke dingen, waarvoor gij zulk eene liefde koestert, er zullen dagen komen, in welke niet één steen op den anderen steen zal gelaten worden. Dat gebouw, hetwelk zoo schoon is, dat, naar men zou denken, niemand

1) Naar de Engelsche overzetting.

het van zich zou kunnen verkrijgen, om het te verwoesten, en zóó sterk schijnt te zijn, dat men zou denken, dat niemand bij machte zou wezen het neder te werpen, zal toch volslagen verwoest worden. En dit zal geschieden zoodra de geestelijke tempel der Evangelie kerk (die van deze schaduw het wezen is) in de wereld zal beginnen te bloeien. Indien wij door het geloof het verdwijnen en vergaan voorzien van alle uitwendige heerlijkheid, dan moeten wij er ons hart niet op zetten zooals zij, die zoo ver niet kunnen of niet willen voor zich uitzien.

III. Met welk eene nieuwsgierigheid zij, die Hem omringden, vroegen naar den tijd, wanneer die groote verwoesting zal plaats hebben: *Meester! wanneer zullen dan deze dingen zijn?* vers 7. Het is natuurlijk voor ons te willen weten *wat* in de toekomst zal gebeuren, en *wanneer* het zal gebeuren, hetgeen ons echter niet toekomt te weten, daar het van veel grooter belang voor ons is te vragen wat onze plicht is bij het vooruitzicht van die dingen, en hoe wij er ons op voor kunnen bereiden, hetgeen ons wèl toekomt te weten. Zij vragen: *Welk is het teeken, wanneer deze dingen zullen geschieden?* Zij vragen niet om een teeken, dat zij terstond kunnen zien, geen teeken voor heden om de voorzegging te bevestigen, en hen er toe te brengen om het te gelooven (daarvoor was Christus' woord hun genoeg), maar wat in de toekomst het teeken zal zijn van de naderende vervulling der voorzegging, waardoor zij er aan herinnerd kunnen worden. Christus had hun geleerd op die teekenen der tijden te letten.

IV. Hoe duidelijk en volledig Christus deze vragen beantwoordt, voor zooveel het noodig was om hen voor te lichten omtrent hun' plicht, want alle kennis is begeerenswaardig, die bevorderlijk is aan plichtsbetrachting.

1. Zij moeten verwachten te hooren van valsche Christussen en valsche profeten, en valsche profetiën, vers 8: *Velen zullen er komen onder Mijn' naam*; Hij zegt niet *in* Mijn' naam, hoewel er toch ook bedriegers waren, die voorgaven eene opdracht van Hem te hebben ontvangen, zooals in Hand. 19 : 13; maar die zich den titel en de hoedanigheid van Messias wederrechtelijk zouden toeëigenen. Velen gaven voor de Joodsche kerk en natie van de Romeinen te zullen bevrijden, en den tijd te bepalen, wanneer die bevrijding gewrocht zou worden, waardoor groote menigten in een' strik gevallen zijn. Zij zullen zeggen *hoti egoo eimi — Ik ben het*, of *ik ben*, alsof zij dien onmededeelbaren Naam van God wilden aannemen, waarmede Hij zich bekend heeft gemaakt, toen Hij kwam om Israel uit Egypte te verlossen: *Ik ben*. En om het volk aan te moedigen hen te volgen, voegden zij er bij: „de tijd is nabij gekomen, wanneer aan Israel het koninkrijk weder opgericht zal worden, en allen, die mij willen volgen, zullen er in deelen". Hieromtrent nu geeft Hij hun eene noodige waarschuwing *a.* *„Ziet dat gij niet verleid wordt*, denkt niet, dat Ik zal wederkomen in uitwendige pracht en heerlijkheid, om den troon des koninkrijks in bezit te nemen. Neen, niets van dien aard moet gij verwachten, want Mijn koninkrijk is niet van deze wereld". Toen zij ijverig en bezorgd vroegen: *Meester! wanneer zullen dan deze dingen zijn?* was Christus' eerste woord: *Ziet, dat gij niet verleid wordt.* Zij, die het weetgierigst zijn omtrent de dingen Gods (hoewel het zeer goed is dit te wezen) zijn het meest in gevaar om verleid te worden, en hebben het het meest noodig op hunne hoede te zijn. *b.* *„Gaat dan hen niet na.* Gij weet dat de Messias gekomen is, en gij moet niet uitzien naar een' anderen; daarom behoort gij niet eens naar hen te luisteren, moet gij niets met hen van doen hebben". Indien wij zeker zijn, dat Jezus is de Christus, en dat Zijne leer het Evangelie van God is, dan moeten wij doof zijn voor alle geroep omtrent een anderen Christus en een ander Evangelie.

2. Zij moeten verwachten te hooren van groote schuddingen en beroeringen onder de volken, en van vele ontzettende oordeelen over de Joden en hunne naburen. *a.* Er zullen bloedige oorlogen wezen, vers 10, *Het ééne volk zal tegen het andere volk opstaan*, één deel van het Joodsche volk tegen het andere deel, of liever, het geheele volk tegen de Romeinen. Aangemoedigd door de valsche Christussen, hebben zij goddelooslijk gepoogd het Romeinsche juk af te werpen door de wapenen op te vatten tegen de Romeinsche machten. Toen zij de vrijheid hadden verworpen, waarmede Christus hen vrij heeft willen maken, werden zij aan zich zelven overgelaten, om zich door zondige middelen de burgerlijke vrijheid te verschaffen, en daar die middelen zondig waren, konden zij er ook geen voorspoed op hebben. *b.* Er zullen aardbevingen zijn, „groote aardbevingen in verscheidene plaatsen, die niet slechts het volk zullen verschrikken, maar huizen en steden zullen verwoesten, en vele menschen onder het puin zullen begraven." *c.* Er zullen *hongersnooden en pestilentiën* zijn, de gewone nasleep van oorlog, die de vruchten der aarde vernielt, en, door de menschen aan slecht weder bloot te stellen, terwijl zij dan ook weinig of slecht voedsel hebben, besmettelijke ziekten veroorzaakt. God heeft velerlei middelen om een tergend en weerstrevend volk te straffen. Met de vier soorten van oordeelen, waarvan de Oud-Testamentische profeten zoo dikwijls spreken, wordt ook door de Nieuw-Testamentische profeten gedreigd, want hoewel in Evangelietijden geestelijke oordeelen meer algemeen zijn, maakt God toch ook wel gebruik van tijdelijke oordeelen. *d.* *Er zullen ook schrikkelijke dingen, en groote teekenen van den hemel geschieden*, ongewone verschijnselen in de wolken, kometen, die de gewone aanschouwers verschrikken, en altijd beschouwd werden als voorteekenen van kwaad. Hieromtrent nu luidt de waarschuwing: *Wordt niet verschrikt.* Anderen zullen er door verschrikt worden, maar gij, wordt niet verschrikt. Wat betreft die schrikkelijke verschijnselen, zij moeten u geene vrees aanjagen, uw oog ziet verder, ziet boven den zichtbaren hemel, dringt door tot den troon van Gods regeering in de hoogste hemelen. *„Ontzet*

u niet voor de teekenen des hemels, dewijl zich de Heidenen voor dezelve ontzetten, Jer. 10 : 2. En wat betreft de hongersnooden en pestilentiën, gij valt in de handen Gods, die aan de Zijnen beloofd heeft, dat zij *in de dagen des hongers verzadigd zullen worden*, en dat Hij hen *zal redden van de zeer verderfelijke pestilentie;* vertrouwt dus op Hem, en vreest niet. Ja, wanneer gij zult hooren van oorlogen, als er strijd is van buiten, en van binnen vrees, zoo weest dan toch niet verschrikt, gij kent het ergste wat deze oordeelen u kunnen doen, en daarom weest er niet bevreesd voor; want: *Ten eerste.* Het is in uw belang om nog zooveel mogelijk uw voordeel te doen met hetgeen is, of komt, want door uwe vrees kan er toch niets aan veranderd worden; *deze dingen moeten eerst geschieden;* er is niets aan te verhelpen; gij zult wijs handelen, als gij u verlichting bezorgt door u te schikken naar de omstandigheden." *Ten tweede.* „Er is nog erger te wachten; gij moet u niet vleien met de gedachte dat gij spoedig het einde zult zien van deze moeielijkheden, neen, gij zult dit niet zoo spoedig zien als gij denkt, *nog is terstond het einde niet;* het is niet terstond, niet plotselijk. Weest niet verschrikt; want, indien gij zoo spoedig begint mismoedig te worden, hoe zult gij dan staande kunnen blijven onder hetgeen nog verder over u komen zal?"

3. Zij moeten verwachten zelven tot teekenen en wonderen in Israel gesteld te worden. De vervolging, die zij zullen hebben te ondergaan, zal een voorteeken zijn der verwoesting van de stad en den tempel, die Hij nu voorzegd had. Ja meer, dit zal het eerste teeken zijn van hun naderend verderf: *„Vóór dit alles, zullen zij hunne handen aan ulieden slaan.* Het oordeel zal beginnen van het huis Gods; *gij* moet het eerst lijden, tot waarschuwing van hen, opdat, zoo zij nog tot denken in staat zijn, zij zullen bedenken en bij zich zelven overleggen: Indien dit aan het groene hout gedaan wordt, wat zal aan het dorre geschieden?" Zie 1 Petr. 4 : 17, 18. Maar dat is niet alles; dit moet niet slechts beschouwd worden als het *lijden* van de *vervolgden*, maar als de *zonde* van de *vervolgers*. Vóórdat Gods oordeelen over hen gebracht zijn, zullen zij de maat hunner ongerechtigheid vol maken, door de handen aan u te slaan." Het verderf, de ondergang van een volk, wordt altijd ingeleid door hunne zonde, en niets brengt een zekerder noch ontzettender verderf dan de zonde der vervolging. Dat is een *teeken*, dat Gods toorn tot het einde komt over een volk, als hun toorn tot het einde komt tegen Gods dienstknechten. Wat dit nu betreft: *a.* Christus zegt hun welke harde dingen zij zullen te lijden hebben om Zijns naams wil, overeenkomende met hetgeen Hij hun gezegd had, toen Hij hen voor het eerst riep om Hem te volgen. Matth. 10. Zij moeten weten welk loon hun te wachten staat, opdat zij kunnen nederzitten en de kosten overrekenen. Aan Paulus, die van hen allen het meest gearbeid en het meest geleden heeft, thans niet onder hen zijnde, werd door Christus zelven gezegd, hoeveel hij lijden moest om Zijnen naam, Hand. 9 : 16; zoo noodig is het, dat allen, die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, op vervolging zullen rekenen. De Christenen, die oorspronkelijk Joden waren geweest, en met hen gelijken eerbied hadden voor het Oude Testament en al het wezenlijke van hun' Godsdienst, slechts ten opzichte der ceremoniën met hen verschillende, konden denken, dat zij op eene zachte behandeling hunnerzijds mochten rekenen; maar Christus zegt hun, dat niet te verwachten: „Neen, zij zullen het ijverigst zijn om u te vervolgen. Zij zullen hunne eigene kerkelijke macht tegen u gebruiken; u overleveren in de synagogen om er gegeeseld te worden, en gebrandmerkt met hunne anathema's. Zij zullen den toorn der overheden tegen u gaande maken; zij zullen u overleveren in de gevangenissen, opdat gij voor koningen en stadhouders getrokken zult worden, om Mijns naams wil, ten einde door hen te worden gestraft. Uwe eigene bloedverwanten zullen u overleveren, vers 16, uwe ouders, broeders, en magen, en vrienden, zoodat gij niet zult weten in wien vertrouwen te stellen, of waar veiligheid te vinden. Uw Godsdienst zal tot eene halsmisdaad verklaard worden, en gij zult geroepen worden om *tot den bloede toe tegen te staan.* Sommigen uit u zullen zij dooden; wel verre dat gij eere of rijkdom moet verwachten, moet gij niets anders verwachten dan den dood in de meest afschrikkende vormen. Wat meer is: Gij zult van allen gehaat worden om Mijns naams wil". Dat is erger dan de dood, en het is vervuld geworden, toen de apostelen niet slechts tot den dood werden verwezen, maar tot een schouwspel zijn geworden der wereld, en geacht werden als uitvaagsels der wereld, en aller afschrapsel, 1 Cor. 4 : 9, 13. Zij werden van allen gehaat, dat is: van alle slechte menschen, die het licht des Evangelies niet konden verduren (omdat het hunne booze daden ontdekte), en dus al diegenen haatten, die dat licht brachten, zij zouden hen gaarne hebben willen verscheuren. De booze wereld, die het haatte om hervormd te worden, haatte Christus, den grooten Hervormer, en, om Zijnentwil, ook al de Zijnen. De oversten der Joodsche kerk, die wel wisten, dat, zoo het Evangelie ingang vond onder de Joden, het met hunne wederrechterlijk verkregene, en misbruikte macht gedaan zou zijn, hebben er zich met alle kracht tegen gesteld, het in een' slechten reuk gebracht, en aldus de predikers en belijders er van gehaat gemaakt bij het volk. *b.* Hij moedigt hen aan om kloekmoedig stand te houden onder hunne beproevingen, voort te gaan met hun werk, in weerwil van den tegenstand, dien zij van alle kanten zullen ontmoeten. God zal voor zich zelven en voor hen eere en heerlijkheid uit hun lijden doen voortkomen: „Dit zal u overkomen tot eene getuigenis", vers 13. Dat gij aldus tot een merkteeken gesteld en openlijk vervolgd wordt, zal ten gevolge hebben, dat men op u en uwe leer des te meer acht zal geven, er zal naar uwe leer en uwe wonderen des te meer navraag worden gedaan. Dat gij voor koningen en stadhouders gesteld zult worden, zal u de gelegenheid geven om hun het

Evangelie te prediken, die anders nooit onder het geklank er van gekomen zouden zijn. Dat gij zulke zware dingen lijdt, en gehaat wordt door menschen van de slechtste levenswijze, zal een getuigenis wezen, dat gij goed zijt, want anders zouden zulke menschen uwe vijanden niet zijn. Uwe kloekmoedigheid, uwe blijmoedigheid en uwe standvastigheid onder lijden zullen een getuigenis voor u zijn, dat gij gelooft wat gij predikt; dat gij door Goddelijke kracht wordt ondersteund, en dat de Geest van God op u rust. God zal u bijstaan, u erkennen en u te hulp komen in uw lijden. Gij zijt Zijne voorspraken, of pleitbezorgers, en gij zult, wèl voorzien worden van instructies, vers 14, 15. In plaats van uw hart er toe te zetten om een antwoord te beramen op de beschuldigingen, die tegen u worden ingebracht, of op de ondervraging, waaraan gij zult worden onderworpen voor de kerkelijke of burgerlijke gerechtshoven, moet gij integendeel voornemen in uw hart, *van te voren niet te overdenken, hoe gij u verantwoorden zult;* steunt niet op uwe gevatheid of uw vernuft, uw beleid en uwe voorzichtigheid; mistrouwt de onmiddelijke en buitengewone hulp niet der Goddelijke genade; wanhoopt niet haar te zullen ontvangen. Denkt er niet aan om u in de zaak van Christus door uw eigen verstand en de gewone hulp der Goddelijke voorzienigheid te redden, zooals gij dit wellicht zoudt kunnen, als het slechts uwe eigene zaak gold, maar rekent op eene bijzondere hulp der Goddelijke genade, want die beloof Ik u: *Ik zal u mond en wijsheid geven.* Hieruit blijkt, dat Christus God is, want het is Gods kroonrecht *wijsheid te geven,* en Hij is het, die *den mensch den mond gemaakt heeft.* Mond en wijsheid te zamen stellen den mensch volkomen in staat om te dienen en te lijden, *wijsheid* om te weten wat te zeggen, en *een mond,* om het te zeggen, zooals het behoort gezegd te worden. Het is een groot geluk om beide stof en woorden te hebben, om er God mede te eeren en er goed mede te doen, een' voorraadschuur in het hart te hebben, wèl voorzien van nieuwe en oude dingen, en eene deur der sprake, om die dingen te voorschijn te brengen. Zij, die Christus' zaak bepleiten, kunnen er op rekenen, dat Hij hun mond en wijsheid zal geven, wáár zij ook geroepen worden om er voor te pleiten, maar inzonderheid als zij om Zijns naams wil voor de overheden gebracht worden. Er wordt niet gezegd, dat Hij een' engel van den hemel zal zenden, om voor hen te antwoorden, hoewel Hij dit zou kunnen; maar dat Hij hun *mond* en *wijsheid* zal geven om hen in staat te stellen zelven te antwoorden, hetgeen hun eene grootere eer aandoet, en van hen eischt, dat zij de gaven en bekwaamheden gebruiken, waarvan Christus hen voorzien heeft, en het strekt des te meer tot eer en heerlijkheid Gods, die zich lof heeft toebereid uit den mond der kinderkens, om den vijand en wraakgierige te doen ophouden. Als Christus aan Zijne getuigen mond en wijsheid geeft, zijn zij in staat om voor Hem en voor zich zelven datgene te zeggen, hetwelk hunne tegenstanders niet in staat zijn te weerleggen of te weerstaan, zoodat zij beschaamd gemaakt en tot zwijgen gebracht zijn. Dit is op merkwaardige wijze vervuld geworden terstond na de uitstorting van den Heiligen Geest, door wien Christus Zijnen discipelen dezen mond en die wijsheid gegeven heeft, toen de apostelen voor de priesters en oversten gebracht werden, en zij hun zóó geantwoord hebben, dat zij er door beschaamd gemaakt werden, Hand. 4 : 5 en Hand. 6. „Door al het leed en de moeite, die zij u zullen aandoen, zult gij toch geen wezenlijk nadeel ondervinden, vers 18, Doch niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan." Zullen sommigen van hen hun hoofd verliezen, en dan toch geen haar verliezen? Het is eene spreekwoordelijke uitdrukking, waardoor de grootste veiligheid en onschendbaarheid wordt te kennen gegeven; zoowel in het Oude, als in het Nieuwe Testament wordt zij dikwijls in dien zin gebruikt. Sommigen denken, dat dit betrekking heeft op het levensbehoud van al de Christenen, die er onder de Joden waren, toen dezen door de Romeinen werden omgebracht. De geschiedschrijvers zeggen, dat geen enkel Christen bij die gelegenheid is omgekomen. Anderen brengen het in verband met den dood van groote menigten om den wille van Christus, en nemen het dan in overdrachtelijken zin, zooals Christus gezegd heeft: *Die zijne ziel zal verloren hebben om mijnentwil, zal dezelve vinden.* „Niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan, of, *Ten eerste,* Ik zal er kennis van nemen." Daarom had Hij gezegd: *Ook uwe haren des hoofds zijn allen geteld,* Matth. 10 : 30. Er wordt rekening van gehouden, zoodat er geen van verloren gaat, zonder dat Hij het mist. *Ten tweede,* „Het zal wezen met eene geëvenredigde vergoeding." Wij achten niet datgene *verloren,* hetwelk voor goede doeleinden wordt aangewend, en voordeel oplevert. Als wij om Christus naams wil het lichaam laten, dan is het toch niet verloren; integendeel, het is wèl besteed. *Ten derde.* „Het zal overvloediglijk beloond worden; als de rekening van winst en verlies wordt opgemaakt, dan zult gij bevinden, dat niets verloren gegaan is, maar dat gij, integendeel, groot gewin hebt in dadelijke vertroosting, inzonderheid in de vreugde van een eeuwig leven." Zoodat wij, hoewel om Christus wil verliezen lijdende, in het einde toch niets door Hem zullen verliezen. „Daarom is het uw plicht en uw belang om, te midden van uw eigen lijden en van het lijden der natie, eene heilige oprechtheid en kalmte van gemoed te bewaren, waardoor gij altijd rustig kunt zijn, vers 19: „Bezit uwe zielen in uwe lijdzaamheid"; verkrijgt en behoudt bezit van uwe ziel." Sommigen lezen dit als eene belofte: „Gij *kunt,* of *zult* uwe zielen bezitten." Het komt alles op hetzelfde neer. *Ten eerste.* Het is onze plicht en ons belang om ten allen tijde, maar inzonderheid in tijden van gevaar en beproeving, ons het bezit onzer zielen te verzekeren; niet slechts opdat zij niet verderven en voor eeuwig verloren zullen gaan, maar ook thans niet in verwarring zullen geraken, en ons bezit er van niet gestoord of gehinderd worde. „*Bezit uwe zielen,* weest meesters van u zelven,

behoudt het gezag en de heerschappij van het verstand, en houdt de opbruising der hartstochten in bedwang, opdat noch smart noch vrees tyrannisch over u kunne heerschen, of u het bezit en het genot van u zelven kunne ontrooven." Als wij in moeielijke tijden van niets anders het bezit kunnen houden, zoo laten wij ons verzekeren van hetgeen waarvan wij ons kunnen verzekeren, en het bezit blijven behouden van onze zielen. „Zet, in tijden van lijden, geduld op wacht ter bewaring van uwe zielen; houdt daardoor uwe zielen kalm en in eene goede stemming, en sluit al die indrukken buiten, die u zouden kunnen verontrusten, en uwen vrede verstoren."

20. Maar wanneer gij zien zult, dat Jeruzalem van heirlegers omsingeld wordt, zoo weet alsdan, dat hare verwoesting nabij gekomen is. 21. Alsdan die in Judéa zijn, dat zij vlieden naar de bergen; en die in het midden van haar zijn, dat zij daaruit trekken; en die op de velden zijn, dat zij in haar niet komen. 22. Want deze zijn dagen der wrake, opdat alles vervuld worde wat geschreven is. 23. Doch wee den bevruchten en den zoogenden vrouwen in die dagen; want er zal groote nood zijn in het land, en toorn over dit volk. 24. En zij zullen vallen door de scherpte des zwaards, en gevankelijk weggevoerd worden onder alle volken; en Jeruzalem zal van de Heidenen vertreden worden, totdat de tijden der Heidenen vervuld zullen zijn. 25. En er zullen teekenen zijn in de zon, en maan, en sterren, en op de aarde benauwdheid der volkeren, met twijfelmoedigheid, als de zee en watergolven groot geluid zullen geven, 26. En den menschen het hart zal bezwijken van vreeze en verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen; want de krachten der hemelen zullen bewogen worden. 27. En alsdan zullen zij den Zoon des menschen zien komen in eene wolk, met groote kracht en heerlijkheid. 28. Als nu deze dingen beginnen te geschieden, zoo ziet omhoog en heft uwe hoofden opwaarts, omdat uwe verlossing nabij is.

Na hun een denkbeeld te hebben gegeven van den tijd der ongeveer acht en dertig volgende jaren, gaat Hij er nu toe over om hun te toonen, waarop al deze dingen ten slotte zullen uitloopen, namelijk, op de verwoesting van Jeruzalem, en de volkomene verstrooiing der Joodsche natie, hetgeen een kleine oordeelsdag zal wezen, een type en voorbeeld van Christus' wederkomst, waarvan, niet zoo volledig als hier, gesproken werd in de gelijkluidende plaats (Matth. 24); waar er, als het ware, slechts een blik op wordt gegeven; want de verwoesting van Jeruzalem zal voor hen, wier hart er aan gehecht was, als de verwoesting der wereld zijn.

I. Hij zegt hun, dat zij Jeruzalem belegerd zullen zien, *van heirlegers omsingeld*, vers 20, de Romeinsche heirlegers; en, als zij dat zagen, dan konden zij daaruit opmaken, *dat hare verwoesting nabij gekomen is*, want hiermede zal de belegering onvermijdelijk eindigen, al zal zij dan ook van langen duur zijn. God zal, evenals in Zijne genade, zoo ook in Zijn oordeel, wat Hij begint ook voleindigen.

II. Hij waarschuwt hen om, op dit gegeven teeken, op hunne eigene veiligheid bedacht te zijn, vers 21. *Alsdan die in Judea zijn*, het land verlaten, en *vlieden naar de bergen; en die in het midden van dezelve* (nl. van Jeruzalem) *zijn, dat zij daaruit trekken*, vóórdat de stad wordt ingesloten, en — zooals wij thans zeggen — de loopgraven geopend zijn. En laten zij, die in de dorpen en vlekken zijn van den omtrek, niet in de stad gaan, denkende, dat zij daar veilig zullen zijn. Gijlieden: verlaat eene stad en een land, die, naar gij ziet, door God verlaten werden, overgegeven aan het verderf. *Gaat uit van haar, Mijn volk.*

III. Hij voorzeg de schrikkkelijke verwoesting, die over het Joodsche volk zal komen, vers 22. *Deze zijn dagen der wrake*, waarvan zoo dikwijls door de Oud-Testamentische profeten gesproken is geworden, en die het verderf van deze tergende natie zullen voltooien. Al hunne voorzeggingen moeten nu vervuld worden, en het bloed van al de Oud-Testamentische martelaars zal nu van hen geëischt worden. Alles, dat geschreven is, moet ten laatste vervuld worden. Na dagen van geduld, zoo lang misbruikt, zullen nu dagen der wrake komen, want uitstel van straf is geene vergeving, en geene kwijtschelding van straf. De grootheid dezer vermoesting wordt voorgesteld:

1. Door de oorzaak er van. Het is *wrake over dit volk*, de toorn Gods, die dit verterende vuur zal ontsteken.

2. Door de bijzondere verschrikking, die zij zal wezen voor zwangere vrouwen, en voor zoogende vrouwen. Wee den bevruchten en zoogenden vrouwen, niet slechts omdat zij het meest onderhevig zijn aan angst en schrik, en het minst in staat zijn, om voor hare eigene veiligheid te zorgen; maar omdat het eene zeer zware marteling voor haar zal zijn, om te bedenken, dat zij kinderen gebaard en gezoogd hebben voor de moordenaars.

3. Door de algemeene verwarring onder het volk. *Er zal groote nood zijn in het land*, want de menschen zullen niet weten wat te doen, of hoe zij zich zelven kunnen helpen.

IV. Hij beschrijft de einduitkomst van de worstelingen tusschen de Joden en de Romeinen, en waartoe zij ten slotte zullen komen.

1. Groote menigten van hen *zullen vallen door de scherpte des zwaards.* Men heeft berekend, dat in dezen oorlog der Joden meer dan elf maal honderd duizend menschen door de scherpte des zwaards zijn gevallen. De belegering van Jeruzalem was inderdaad eene militaire executie.

2. De overigen zullen gevankelijk wegge-

voerd worden; niet onder één enkel volk, als toen de Chaldeën hen hadden overwonnen en ten onder gebracht, hetgeen hun de gelegenheid had gegeven om bij elkander te blijven en zich aan elkander te houden, maar *onder alle volken*, waardoor het hun onmogelijk werd met elkander in gemeenschap te blijven, en nog veel minder om een aaneengesloten lichaam te zijn.

3. *Jeruzalem zal van de Heidenen vertreden worden.* Toen de Romeinen er zich meester van hadden gemaakt, hebben zij de stad gansch en al verwoest, als eene rebelleerende, slechte stad, schadelijk voor koningen en landen, en bijgevolg hatelijk voor hen.

V. Hij beschrijft de groote verschrikking, die algemeen onder het volk zal heerschen. „Er zullen teekenen zijn in de zon, en maan, en sterren, wonderteekenen aan den hemel en hier in de lagere wereld, de zee en de watergolven zullen groot geluid geven, beroerd zijnde door stormen en orkanen, zooals nooit te voren gekend waren, boven de gewone werking der natuurlijke oorzaken. Hierdoor zal eene algemeene verwarring en ontsteltenis teweeggebracht worden op de aarde, *benauwdheid der volken met twijfelmoedigheid.*" vers 25. Onder *de volken* verstaat Dr. Hammond de onderscheidene regeeringen, of *tetrarchies* der Joodsche natie. Judea, Samarië en Galilea zullen tot den uitersten nood gebracht worden. „Den menschen zal het hart bezwijken van vrees, vers 26, zij zullen gansch ontmoedigd zijn, sterven van vrees." Aldus worden dan diegenen *den ganschen dag gedood*, door wie Christus' apostelen het waren, Rom. 8 : 36; dat is: zij zijn den ganschen dag in vreeze van gedood te zullen worden, wegzinkende onder hetgeen op hen drukt, en toch nog sidderende van vrees voor nog erger, *en verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen.* Als het oordeel begint van het huis Gods, dan zal het dáár niet eindigen; het zal wezen, alsof de geheele wereld in duigen valt, en waar zou men dan veilig kunnen zijn? *De krachten der hemelen zullen bewogen worden*, en dan moeten de grondzuilen der aarde wel wankelen. Aldus zullen de tegenwoordige Joodsche staatsregeling, Godsdienst, wetten en regeering vernietigd, ontbonden worden door eene reeks van ongeëvenaarde rampen, die vergezeld gaan van de alleruiterste verwarring. Zoo is de opvatting van Dr. Clarke. Maar onze Heiland maakt gebruik van deze figuurlijke uitdrukkingen, omdat zij aan het einde des tijds in letterlijken zin vervuld zullen worden, wanneer *de hemelen zullen toegerold worden als een boek*, en al hunne krachten niet slechts bewogen zullen worden, maar verbroken, en de aarde en de werken, die daarin zijn, zullen verbranden, 2 Petr. 3 : 10, 12. Gelijk die dag een en al verschrikking en verwoesting was voor de ongeloovige Joden, zoo zal de groote dag dat wezen voor alle ongeloovigen.

VI. Hij maakt dit tot eene soort van verschijning van den Zoon des menschen: *Alsdan zullen zij den Zoon des menschen zien komen in eene wolk met groote kracht en heerlijkheid* vers 27. De verwoesting van Jeruzalem was op eene bijzondere wijze eene daad van Christus' oordeel, het oordeel, dat den Zoon des menschen was overgegeven. Zijn Godsdienst kon nooit volkomen gevestigd zijn dan door de verwoesting van den tempel, en de opheffing van het Levietische priesterschap en de Levietische inzettingen, waarnaar zelfs bekeerde Joden en ook velen uit de Heidenen nog steeds hunkerden, totdat zij te niet gedaan waren, zoodat dit met recht beschouwd kon worden als een komen van den Zoon des menschen met groote kracht en heerlijkheid, doch niet zichtbaar, maar in de wolken, want ten einde zulke oordeelen uit te voeren, zijn wolken en donkerheid rondom Hem. Nu was dit:

1. Een blijk en bewijs van de eerste komst van den Messias, gelijk sommigen dit verstaan. De ongeloovige Joden zullen tot de overtuiging komen, dat Jezus de Messias is, als het te laat zal zijn; zij, die Hem niet wilden zien komen in de kracht Zijner genade om *hen te behouden*, zullen Hem moeten zien komen in de kracht van Zijn' toorn, om hen *te verderven*; zij, die niet hebben gewild, dat Hij over hen zou heerschen, zullen moeten zien en gevoelen, dat Hij over hen triumfeert.

2. Het was een onderpand van Zijne wederkomst. In de verschrikking van dien dag zullen zij den Zoon des menschen zien komen in eene wolk, met al de verschrikkingen van den laatsten dag. Zij zullen er eene proeve van zien, eene flauwe gelijkenis er van. Indien nu *dit* zoo schrikkelijk is, wat zal dan *dat*, nl. de groote oordeelsdag zijn?

VII. Ten opzichte van de verschrikkingen van dien dag spreekt Hij al Zijnen getrouwen discipelen moed in, vers 28: *Als nu deze dingen beginnen te geschieden*, als Jeruzalem belegerd is, en alles samenwerkt tot verderf der Joden, *zoo ziet gijlieden omhoog*, wanneer anderen naar omlaag zien, ziet op naar den hemel, in geloof, hoop en gebed, en *heft uwe hoofden opwaarts*, blijmoedig en met vertrouwen, *omdat uwe verlossing nabij is.*

1. Toen Christus kwam om de Joden te verderven, kwam Hij om de Christenen, die door hen verdrukt en vervolgd werden, te verlossen, en toen „hadden de gemeenten vrede".

2. Als Hij ten laatsten dage komt om de wereld te oordeelen, dan zal Hij al de Zijnen verlossen van hunne kwellingen. En het vooruitzicht van dien dag is voor alle goede Christenen even aangenaam, als het voor de boozen en goddeloozen ontzettend is. Zelfs hun dood is dat, zij kunnen hunne hoofden opheffen met blijdschap, wetende, dat hunne verlossing nabij is, hun heengaan om tot hun Verlosser te komen.

VIII. Hier is een woord van voorzegging, dat verder reikt dan op het verderf der Joodsche natie, en niet gemakkelijk begrepen wordt, wij hebben het in vers 24: *Jeruzalem zal van de Heidenen vertreden worden, totdat de tijden der Heidenen vervuld zullen zijn.*

1. Sommigen verstaan het van het verledene, zoo bijv. Dr. Hammond. De Heidenen, die Jeruzalem hebben veroverd, zullen het in bezit houden, en dan zal het zuiver Heidensch zijn,

totdat de tijden der Heidenen vervuld zullen zijn, totdat een groot deel der Heidenwereld Christelijk is geworden, en dan, nadat Jeruzalem door keizer Hadrianus herbouwd zal wezen, met uitsluiting van alle Joden er van, zullen vele Joden Christenen worden, zich voegen bij de Christenen uit de Heidenen, om eene kerk op te richten te Jeruzalem, die daar gedurende langen tijd zal bloeien.

2. Anderen, zooals Dr. Whitby, verstaan het van de toekomst. Jeruzalem zal in het bezit zijn der Heidenen, van de eene of andere soort meestal, totdat de tijd komt, wanneer de volken, die nog ongeloovig gebleven zijn, het Christelijk geloof zullen omhelzen, en de koninkrijken dezer wereld Christus' koninkrijken zullen geworden zijn, en dan zullen alle Joden bekeerd worden. Jeruzalem zal dan door hen worden bewoond, en dan zullen zij noch hunne stad langer door de Heidenen vertreden worden.

29. En Hij zeide tot hen eene gelijkenis: Ziet den vijgeboom, en alle de boomen. 30. Wanneer zij nu uitspruiten, en gij dat ziet, zoo weet gij uit uzelven, dat de zomer nu nabij is. 31. Alzoo ook gij, wanneer gij deze dingen zult zien geschieden, zoo weet, dat het koninkrijk Gods nabij is. 32. Voorwaar Ik zeg u, dat dit geslacht geenszins zal voorbijgaan, totdat alles zal geschied zijn. 33. De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan. 34. En wacht uzelven dat uwe harten niet te eeniger tijd bezwaard worden met brasserij, en dronkenschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u die dag niet onvoorziens overkome. 35. Want gelijk een strik zal hij komen over alle degenen, die op den ganschen aardbodem gezeten zijn. 36. Waakt dan te allen tijde, biddende dat gij moogt waardig geacht worden te ontvlieden alle deze dingen, die geschieden zullen, en te staan voor den Zoon des menschen. 37. Des daags nu was Hij leerende in den tempel; maar des nachts ging Hij uit, en vernachtte op den berg genaamd de Olijfberg. 38. En al het volk kwam des morgens vroeg tot Hem in den tempel, om Hem te hooren.

Hier in het slot van deze rede

I. Schrijft Christus Zijnen apostelen voor te letten op de teekenen der tijden, waarnaar zij, indien zij een oog hadden voor de vorige aanwijzingen, met evenveel zekerheid konden oordeelen, als zij naar het uitbotten der boomen kunnen oordeelen, dat de zomer nabij is, vers 29—31. Gelijk er in het rijk der natuur eene aaneenschakeling is van oorzaken, zoo is er in het rijk der voorzienigheid een gevolg van eene gebeurtenis uit eene andere gebeurtenis voortkomende. Als wij een volk de mate zijner ongerechtigheden vol zien maken, dan kunnen wij hieruit besluiten, dat zijn verderf nabij is. Als wij het verderf van vervolgende machten voort zien schrijden, dan kunnen wij hieruit opmaken, dat het koninkrijk Gods nabij is, dat het, wanneer de tegenstand, die er aan geboden wordt, weggenomen is, veld zal winnen. Gelijk het ons geoorloofd is de wisseling der jaargetijden te voorspellen, als de tweede oorzaken zijn begonnen te werken, zoo kunnen en mogen wij uit de schikking der gebeurtenissen iets ongewoons verwachten, als God reeds *ontwaakt is uit Zijne heilige woning*, Zach. 2: 13. Zoo staat dan stil, en ziet het heil des Heeren.

II. Hij beveelt hun op deze dingen te zien, noch als iets twijfelachtigs, noch als iets dat nog verre is, (want dan zouden zij den gewenschten indruk niet op hen teweegbrengen) maar als iets dat *zeker* en zeer *nabij* is. Het verderf der Joodsche natie

1. Was *nabij* vers 32. *Dit geslacht zal geenszins voorbijgaan, totdat alles zal geschied zijn.* Er leefden toen sommigen, die het zouden zien, sommigen, die er nu de voorzegging van hoorden.

2. Het was *zeker;* het vonnis was onherroepelijk; het was eene bepaalde, vast beslotene voleinding; het raadsbesluit was uitgegaan, vers 33: *De hemel en de aarde zullen voorbijgaan*, veeleer dan dat een woord van Mij zal voorbijgaan: ja, zij zullen zekerlijk voorbijgaan; *maar Mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan*; hetzij men ze aanneemt of niet aanneemt, kracht van uitwerking zullen zij hebben, en niet een er van zal ter aarde vallen, 1 Sam. 3 : 19.

III. Hij waarschuwt hen tegen vleeschelijke gerustheid en zinnelijkheid, waardoor zij zich ongeschikt zouden maken voor de tijden van beproeving, die aanstaande waren, en die hen dan plotseling zouden overvallen en met schrik en ontzetting vervullen, vers 34, 35: *Wacht u zelven.* Dat is het woord van bevel aan alle discipelen van Christus. „Wacht u zelven, dat gij niet overmeesterd wordt door verzoekingen, noch er aan overgeleverd wordt door uw eigen bederf". Wij kunnen niet *veilig* zijn, als wij ons aan vleeschelijke gerustheid overgeven. Het is *ten allen* tijde, maar inzonderheid in *sommige* tijden, zeer noodig, om zeer voorzichtig te zijn. Zie hier:

1. Wat ons *gevaar* is: dat de dag des doods en des oordeels ons onverhoeds zal overvallen, als wij hem niet verwachten, en er niet voor bereid zijn, — opdat, als wij geroepen worden om onzen Heeren te ontmoeten, *datgene* niet het verst van onze gedachten zal zijn, hetwelk ten allen tijde ons het naast aan het hart moest wezen, en hij ons niet als een strik zal overkomen; want aldus zal hij de meeste menschen overkomen, die op den ganschen aardbodem gezeten zijn, en slechts de dingen der aarde bedenken, en geene gemeenschap hebben met den hemel; over hen zal hij komen als een strik, Pred. 9 : 12. Hij zal hun eene verschrikking en verwoesting zijn; hij zal hen in onuitsprekelijken angst brengen en hen tot nog schrikkelijker oordeel vast houden.

2. Wat onze *plicht* is — uit aanmerking van dat gevaar: wij moeten ons wachten, dat onze harten niet te eeniger tijd bezwaard worden,

overladen worden door allerlei lasten, waardoor wij ongeschikt en onbekwaam worden, om te doen hetgeen wij moeten doen, om ons voor den dood en het oordeel te bereiden. Er zijn twee dingen, tegen welke wij op onze hoede moeten zijn, om er onze harten niet door te laten bezwaren: *a.* Het toegeven aan de lusten des lichaams: *Wacht u zelven, dat uwe harten niet te eeniger tijd bezwaard worden met brasserij en dronkenschap*, het onmatig gebruik van spijs en drank, die het hart bezwaren, niet slechts met de schuld, die men er zich door oplaadt, maar met de kwade gevolgen, die zulke wanordelijkheden teweegbrengen op de ziel; zij maken den mensch stompzinnig en zonder leven voor zijn' plicht, dood en lusteloos in zijn' plicht; zij verdooven de conscientie, en maken dat de geest onaandoenlijk blijft voor de dingen die het aandoenlijkst zijn. *b.* Het bovenmate najagen van de goederen dezer wereld. Het hart wordt overladen, bezwaard met de zorgvuldigheden dezes levens. Het eerste is de strik, waarin diegenen vallen, die zich overgeven aan zingenot; het laatste is de strik, waarin de mannen van zaken verward raken, die rijk willen worden. Het is ons noodig, om voor beiden op onze hoede te zijn, niet slechts, opdat niet, als de tijd van onzen dood komt, maar opdat niet te eeniger tijd, onze harten aldus bezwaard worden. Ons waken tegen de zonde, en onze zorge over onze ziel moeten voortdurend zijn, wij moeten er nooit van aflaten.

IV. Hij raadt hun zich te bereiden voor dien grooten dag, vers 36. Zie hier:

1. Wat ons *doel* moet wezen: dat wij waardig geacht mogen worden te ontvlieden al deze dingen, opdat wij, als Gods oordeelen zijn uitgegaan, voor het kwade bewaard mogen blijven, en, òf niet door de algemeene rampen getroffen zullen worden, òf dat die rampen voor ons niet zullen wezen wat zij voor anderen zijn; dat wij ten dage des doods aan den prikkel er van mogen ontkomen, welke is de toorn Gods en de verdoemenis der hel. Maar het moet ons streven zijn, niet slechts om daaraan te ontkomen, maar ook om *te staan voor den Zoon des menschen;* niet slechts als vrijgesproken door onzen Rechter, Ps. 1 : 5, vrijmoedigheid te hebben in den dag van Christus (dat wordt verondersteld in ons ontkomen of ontvlieden van al deze dingen) maar om te staan voor Zijn aangezicht, Hem dienende op te wachten als onzen Meester, voortdurend te staan voor Zijn' troon, en Hem dag en nacht te dienen in Zijn' tempel, Openb. 7 : 15, altijd, evenals de engelen, Zijn aangezicht te zien, Matth. 18 : 10. Evenals vroeger, Hoofdst. 20 : 35, wordt hier van de heiligen gezegd, dat zij *waardig geacht zijn.* Door het goede werk Zijner genade in hen maakt God hen geschikt voor deze zaligheid, en door de welwillendheid en liefde Zijner genade jegens hen, acht Hij hen er voor waardig, maar, zooals Hugo de Groot hier zegt, een groot deel van onze waardigheid ligt in de erkenning van onze onwaardigheid.

2. Wat wij bij het najagen van dat doel hebben te doen: *Waakt dan te aller tijd, biddende.* Waakzaamheid en gebed moeten samen gaan, Neh. 4 : 9. Zij, die den toekomenden toorn willen ontvlieden, en zich van de toekomende gelukzaligheid willen verzekeren, moeten *waken* en *bidden*, en moeten dat altijd doen, het tot het voortdurende werk huns levens maken. *a.* Om over zich zelven te waken. „Waakt tegen de zonde, waakt voor iederen plicht, waakt om gebruik te maken van iedere gelegenheid om goed te doen. Waakt, en blijft wakker in de verwachting van de komst uws Heeren, opdat gij in de rechte gezindheid moogt zijn om Hem te ontvangen en welkom te heeten". *b.* Om gemeenschap te blijven oefenen met God: weest dan te aller tijd *biddende;* weest immer in de gezindheid hiertoe, houdt er geregelde tijden voor aan; weest er overvloedig in; bidt bij alle gelegenheden. Diegenen zullen waardig geacht worden een leven van lof te leiden in de andere wereld, die in deze wereld een leven leiden van gebed.

V. In de twee laatste verzen hebben wij een bericht, hoe Christus de drie of vier dagen heeft doorgebracht tusschen Zijn' intocht in Jeruzalem, en den nacht, in welken Hij werd verraden.

1. *Des daags was Hij leerende in den tempel.* Christus predikte op werkdagen zoowel als op sabbatdagen. Hij was een onvermoeid prediker; Hij predikte in weerwil van tegenstand, en in het midden dergenen, die, naar Hij wist, gelegenheid tegen Hem zochten.

2. Des nachts ging Hij uit, om in het huis van een' vriend op den Olijfberg te vernachten, ongeveer eene mijl buiten de stad. Waarschijnlijk had Hij ook vrienden in de stad, die Hem gaarne geherbergd zouden hebben; maar des avonds trok Hij zich gaarne terug uit het gewoel en gedruisch der stad, ten einde meer tijd te hebben voor stille afzondering tot gebed, nu Zijne ure nabij kwam.

3. Vroeg in den morgen was Hij wederom in den tempel, waar Hij eene rede hield voor hen, die Hem wilden hooren, en het volk was ijverig om naar iemand te hooren, die ijverig was om voor hen te prediken, vers 38. *Al het volk kwam des morgens vroeg* heen stroomende naar den tempel, om Hem te hooren, hoewel de overpriesters en schriftgeleerden alles deden wat zij konden, om het volk tegen Hem in te nemen. Soms moet de smaak, dien ernstige, eerlijke en eenvoudige menschen aan den dag leggen voor eene goede prediking, meer gewaardeerd worden, dan die van de vernuftigen en geleerden, die met aanzien en macht bekleed zijn.

HOOFDSTUK XXII.

Wat zij overigens ook mogen uitlaten, al de evangelisten geven ons een omstandig verhaal van den dood en de opstanding van Christus, omdat Hij gestorven is om onze zonden en opgestaan is ter onzer rechtvaardigmaking. Deze evangelist is even uitvoerig als de anderen, en voegt er nog verscheidene bijzonderheden aan toe, die wij te voren niet gehad hebben. In dit hoofdstuk hebben wij: I. Het komplot om Jezus gevangen te nemen, en hoe Judas er deel aan nam, vers 1—6. II. Christus' eten van het pascha met Zijne discipelen, vers 7—18. III. De instelling van des Heeren Avondmaal, vers 19, 20. IV. Christus' gesprek met Zijne discipelen na het avondmaal over verschillende onderwerpen, vers 21—38. V. Zijne doodsbe-

nauwdheid in den hof, vers 39—46. VI. Zijne gevangenneming met behulp van Judas, vers 47—53. VII. Zijne verloochening door Petrus, vers 54—62, VIII. De behandeling, die Hij te verduren had van hen, die Hem bewaakten, en Zijn verhoor en veroordeeling door de kerkelijke rechtbank, vers 63—71.

En het feest der ongehevelde brooden, genaamd Pascha, was nabij. 2. En de overpriesters en de schriftgeleerden zochten, hoe zij Hem ombrengen zouden; want zij vreesden het volk. 3. En de Satan voer in Judas, die toegenaamd was Iscáriot, zijnde uit het getal der twaalven. 4. En hij ging henen en sprak met de overpriesters en de hoofdmannen, hoe hij Hem hun zoude overleveren. 5. En zij waren verblijd, en zijn het eens geworden, dat zij hem geld geven zouden. 6. En hij beloofde het, en zocht gelegenheid, om Hem hun over te leveren zonder oproer.

Het jaar der verlosten is nu gekomen, dat van eeuwigheid in het Goddelijk raadsbesluit was vastgesteld en bepaald, en waarnaar zij, die de vertroosting Israels verwachtten, lang hadden uitgezien. Na de wenteling van vele eeuwen, is het nu eindelijk *gekomen*, Jes. 63 : 4. En het is opmerkelijk, dat het reeds in de *eerste maand* is van dat jaar, dat de verlossing gewerkt werd, zóózeer was onze Heiland gedrongen om Zijne onderneming ten uitvoer te brengen, zóó was Hij geperst, totdat het volbracht was. Het was in dezelfde maand, en op denzelfden tijd der maand — *het hoofd der maanden*, Ex. 12 : 2 — dat God door Mozes Israel heeft uitgevoerd uit Egypte, opdat het Antitype aan het type zou beantwoorden. Christus wordt hier overgeleverd, als *het feest der ongehevelde brooden nabij was*, vers 1. Ongeveer even lang vóór het feest als zij begonnen toebereidselen er voor te maken, werden hier toebereidselen gemaakt voor het offeren van ons Pascha. Hier hebben wij:

I. Zijne gezworen vijanden, die het beramen, vers 2, *de overpriesters*, mannen van een heilig aanzien, en de schriftgeleerden, mannen van wetenschap, *zochten hoe zij Hem ombrengen zouden*, hetzij door list of geweld. Konden zij handelen naar hun' wil en wensch, het zou spoedig gedaan zijn geworden, maar „zij vreesden het volk", en dat nu wel te meer, wijl zij zagen hoe gaarne en ijverig zij naar Zijne prediking luisterden.

II. Een verraderlijk discipel, Judas, die toegenaamd was, Iskariot, voegde zich bij hen, en bood hun zijne hulp aan. Hij wordt hier aangeduid als *zijnde uit het getal der twaalven*, het uitgelezen en zoo zeer bevoorrecht twaalftal. Men zou er zich over kunnen verwonderen, dat Christus, die alle menschen *kende*, een' verrader in *dat getal* zou opnemen, en dat een uit *dat getal*, die *Christus* toch moest *kennen*, zoo laaghartig kon zijn om Hem te verraden; maar Christus had met wijze en heilige bedoelingen Judas onder Zijne discipelen toegelaten, en hoe hij, die Christus zoo wèl kende, er toch toe gekomen is om Hem te verraden, wordt ons hier medegedeeld: *de Satan voer in Judas*, vers 3. Het was het werk van den duivel, die dacht hierdoor Christus' onderneming te doen mislukken, Hem het hoofd te zullen verbrijzelen; maar het bleek, dat hij Hem slechts de verzenen kon vermorzelen. Wie het ook zij, die Christus, of Zijne waarheid en weg, verraadt, het is altijd Satan, die er hem toe aanzet. Judas wist hoe grootelijks de overpriesters begeerden Christus in handen te krijgen, maar dat zij dit niet veilig konden zonder de hulp van iemand, zooals hij, die bekend was met de plaatsen, waar Hij zich terugtrok tot afzondering. Daarom ging hij zelf tot hen, om het hun voor te stellen, vers 4. Het is moeielijk te zeggen, waardoor aan Christus' koninkrijk meer schade of nadeel wordt toegebracht: door de macht en list van Zijne openlijke vijanden, of door het verraad en de zelfzucht van Zijne voorgewende vrienden, ja zonder deze laatsten zouden de vijanden niet zoo licht hun doel kunnen bereiken. Als gij Judas in gemeenschap ziet met de overpriesters, dan kunt gij er zeker van zijn, dat er kwaad wordt gebrouwen; het is met geen goed oogmerk, dat zij de hoofden bij elkander steken.

III. De uitslag van de overeenkomst, die zij met elkander aangingen.

1. Judas moet hun Christus overleveren; hij moet hen geleiden naar de plaats, waar zij zich zonder gevaar van een volksoploop teweeg te brengen, van Hem meester konden maken, en hierover *waren zij verblijd*.

2. Zij moeten hem hiervoor eene somme gelds geven, en hierover zal hij verblijd zijn, vers 5, zij *zijn het eens geworden, dat zij hem geld geven zouden*. Toen de koop gesloten was, zocht Judas *gelegenheid om Hem hun over te leveren*. Waarschijnlijk heeft hij listiglijk aan Petrus en Johannes, die gemeenzamer dan hij met hun Meester bekend waren, gevraagd, waar Hij op zulk of zulk een' tijd zijn zou, en waar Hij zich na het eten van het Pascha terug zou trekken, en zij hadden geene scherpzinnigheid genoeg om verdenking tegen hem op te vatten. Op de eene of andere wijze was hij dan ook spoedig te weten gekomen wat hij wilde weten, en bepaalde hij den tijd en de plaats waar het geschieden zou, in de afwezigheid der schare, en zonder oproer.

7. En de dag der ongehevelde brooden kwam, op denwelken het Pascha moest geslacht worden. 8. En Hij zond Petrus en Johannes uit, zeggende: Gaat henen, en bereidt ons het Pascha, opdat wij het eten mogen. 9. En zij zeiden tot Hem: Waar wilt Gij, dat wij het bereiden? 10. En Hij zeide tot hen: Ziet, als gij in de stad zult gekomen zijn, zoo zal u een mensch ontmoeten, dragende eene kruik waters; volgt hem in het huis waar hij ingaat; 11. En gij zult zeggen tot den huisvader van dat huis: De Meester zegt u: Waar is de eetzaal, waar Ik het Pascha met Mijne discipelen eten zal?

12. En hij zal u eene groote toegeruste opperzaal wijzen; bereidt het aldaar. 13. En zij, henengaande, vonden het, gelijk Hij hun gezegd had, en bereidden het Pascha. 14. En als de ure gekomen was, zat Hij aan, en de twaalf apostelen met Hem. 15. En Hij zeide tot hen: Ik heb grootelijks begeerd, dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijde. 16. Want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het koninkrijk Gods. 17. En als Hij eenen drinkbeker genomen had, en gedankt had, zeide Hij: Neemt dezen, en deelt hem onder ulieden. 18. Want Ik zeg u, dat Ik niet drinken zal van de vrucht des wijnstoks, totdat het koninkrijk Gods zal gekomen zijn. 19. En Hij nam brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het, en gaf het hun, zeggende: Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijne gedachtenis. 20. Desgelijks ook den drinkbeker na het avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker is het nieuwe Testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.

Welk een hoopvol vooruitzicht hadden wij van het vele goede, dat Christus doen zou door Zijne prediking gedurende het feest der ongehevelde brooden, hetwelk zeven dagen duurde, als het volk *elken* morgen, en *vroeg* in den morgen, zoo ijverig en aandachtig was om Hem te hooren! Maar er wordt een einde aan gemaakt. Hij moet een werk beginnen van een' anderen aard, maar waarmede Hij meer goed zal doen dan met het andere, want de lijdensdagen van Christus en van Zijne kerk zijn geene ledige of werkelooze dagen. Nu hebben wij hier:

I. De toebereidselen, die getroffen worden voor Christus' eten van het Pascha met Zijne discipelen, *op den dag der ongehevelde brooden, op denwelken het Pascha moest geslacht worden,* naar de wet, vers 7. Christus was geworden onder de wet, en heeft er de verordeningen van waargenomen, inzonderheid die van het Pascha, om ons te leeren evenzoo de inzettingen van Zijn Evangelie waar te nemen, inzonderheid die van des Heeren Avondmaal, en ze niet te verzuimen. Waarschijnlijk ging Hij des morgens naar den tempel om te prediken, toen Hij Petrus en Johannes een' anderen weg uitzond om het Pascha te bereiden. Zij, die personen hebben, welke hunne tijdelijke aangelegenheden voor hen bezorgen, moeten niet denken, dat dit hun vergunt lui of traag te zijn, integendeel, zij kunnen zich hierdoor des te meer met geestelijken arbeid bezig houden, of met openbaren arbeid. Hij wees hun, die Hij daartoe gebruikte, aan, waar zij heen moesten gaan, vers 9, 10. Zij moesten een' man volgen, die eene kruik waters droeg, en deze moest hun ten gids zijn in het huis. Christus zou hun het huis hebben kunnen beschrijven; waarschijnlijk was het een huis, dat zij kenden, en Hij zou niets anders hebben behoeven te zeggen, dan: „Gaat naar het huis van die of die, of naar een huis in die of die straat, met dit of dat kenteeken, enz. Maar Hij gaf hun die aanwijzing om hun te leeren, dat zij *stap voor stap* de leiding van Gods voorzienigheid moeten volgen. Zij gingen, niet wetende waar zij komen zouden, noch wien zij volgden. Aan het huis gekomen zijnde, moeten zij den huisvader verzoeken hun eene eetzaal te wijzen, vers 11, en hij zal hun verzoek gereedelijk inwilligen, vers 12. Of dit nu het huis was van een' vriend, of een openbaar huis, eene soort van herberg, blijkt niet; maar de discipelen vonden hun' gids, en het huis, en de eetzaal, juist zooals Hij ze hun had beschreven, vers 13; want *diegenen* behoeven geene teleurstelling te vreezen, die op Christus' woord uitgaan, overeenkomstig de orders, die hun zijn gegeven; en zij brachten alles in gereedheid voor het Pascha, vers 13.

II. De viering van het Pascha overeenkomstig de wet. *Als de ure gekomen was,* dat zij tot het avondmaal zouden komen, *zat Hij aan,* waarschijnlijk aan het boveneinde der tafel, *en de twaalf apostelen met Hem,* Judas niet uitgezonderd; want het is mogelijk, dat zij, wier hart ingenomen is door Satan, en vervuld is van alle boosheid en goddeloosheid, nog een' schoonen schijn van Godsdienstigheid bewaren, en in de uitwendige beoefening er van gevonden worden; en zoolang dit in het hart is, en niet uitbreekt in ergerlijke zaken, kunnen aan de zoodanigen de uitwendige voorrechten niet ontzegd worden van hunne uitwendige belijdenis. Hoewel Judas zich reeds aan eene openlijke daad van verraad had schuldig gemaakt, was zij toch niet openlijk bekend geworden, en Christus laat hem toe om met de overigen aan te zitten. Merk nu op:

1. Hoe Christus dit Pascha welkom heet, om ons te leeren evenzoo Zijn Pascha welkom te heeten, nl. des Heeren Avondmaal, en er ons met lust en liefde toe te begeven, vers 15: *Ik heb grootelijks begeerd, dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijde.* Hij wist, dat het de inleiding zou zijn tot Zijn lijden, en Hij begeerde het, omdat het strekken zou tot heerlijkheid Zijns Vaders en de verlossing der menschen. Hij verlustigde er zich in om zelfs dat gedeelte te doen van den wil van God betreffende Hem als Middelaar. Zullen wij dan traag zijn en aarzelen om eenigerlei dienst te verrichten voor Hem, die zoo ijverig en voortvarend is geweest om het werk onzer verlossing tot stand te brengen? Zie welk eene liefde Hij had voor de discipelen. Hij begeerde het te eten *met hen,* opdat Hij en zij nog eenigen tijd te zamen konden zijn; met hen, en niemand anders, om nog met elkander in het bijzonder te kunnen spreken, hetgeen te Jeruzalem niet anders dan bij deze gelegenheid kon geschieden. Hij stond nu op het punt van hen te verlaten; maar Hij begeerde grootelijks dit Pascha met hen te eten, eer Hij zou lijden, alsof de vertroosting daarvan Hem blijmoediger door Zijn lijden heen zou helpen, en het Hem gemakkelijker zou maken, minder zwaar om te dragen. Ons Evangelie-Pascha, door het ge-

loof gegeten met Jezus Christus, zal eene voortreffelijke toebereiding zijn voor lijden en beproeving, ja voor den dood zelf.

2. Hoe Christus hiermede afscheid neemt van het Pascha der wet, aanduidende, dat Hij hierdoor alle inzettingen der ceremonieele wet als opgeheven beschouwt, waarvan die van het Pascha een der eerste en voornaamste geweest is, vers 16. *Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan zal eten* en door Mijne discipelen zal het ook niet meer gevierd worden, *totdat het vervuld zal zijn in het koninkrijk Gods*, *a.* Het was vervuld, toen Christus, ons Pascha, voor ons geslacht is, 1 Cor. 5 : 7. Dat type, die afschaduwing, werd ter zijde gesteld, omdat nu *in het koninkrijk Gods* het wezen was gekomen, dat van die afschaduwing de plaats innam. *b.* Het was vervuld in *des Heeren Avondmaal*, eene inzetting van het Evangelie-koninkrijk, waarin het Pascha vervuld is geworden, en dat door de discipelen na de uitstorting des Heiligen Geestes dikwijls gevierd werd, zooals wij zien in Hand. 2 : 42, 46. Zij aten er van, en van Christus kan gezegd worden, dat Hij met hen at vanwege de geestelijke gemeenschap, die zij met Hem hadden in deze inzetting. Van Hem wordt gezegd, dat Hij avondmaal met hen houdt, en zij met Hem, Openb. 3 : 20. Maar, *c.* De volkomene vervulling van deze gedachtenisviering der vrijheid zal plaats hebben in het koninkrijk der heerlijkheid, wanneer geheel het geestelijk Israel Gods bevrijd zal zijn van de slavernij van zonde en dood, en in het bezit van het beloofde land gesteld zal zijn. Wat Hij gezegd had van het eten van het Paaschlam, herhaalt Hij betreffende het drinken van den Paaschwijn, den beker der dankzegging, waarin het gansche gezelschap aan het einde van den Paaschmaaltijd den gastheer bescheid deed. Dezen beker nam Hij, volgens de gewoonte, zeide dank voor de verlossing van Israel uit Egypte, en de bewaring hunner eerstgeborenen, en toen zeide Hij: *Neemt dezen, en deelt hem onder ulieden*, vers 17. Dit wordt naderhand niet gezegd van den beker des sacraments, die waarschijnlijk van meer gewicht en waardij was, daar hij het *Nieuwe Testament* was in Zijn bloed, kan Hij hem in ieders hand geven om hun te leeren er de bijzondere toepassing van te maken op hunne eigene zielen; maar wat den Paaschbeker betreft, die afgeschaft stond te worden, daarvan volstaat het te zeggen: „Neemt hem, en deelt hem onder ulieden, doet er mede wat gij wilt, want wij zullen hem niet meer noodig hebben. vers 18. Ik zal niet meer drinken van de vrucht des wijnstoks, ik wil niet, dat er meer van gedronken zal worden, totdat het koninkrijk Gods zal gekomen zijn, totdat de Geest is uitgestort, en dan zult gij in des Heeren Avondmaal de gedachtenis vieren van eene veel heerlijker verlossing, waarvan beide de verlossing uit Egypte en de viering van het Pascha typen en voorbeelden zijn geweest. De tijd is nu zoo nabij, dat het koninkrijk Gods zal opgericht worden, dat gij niet noodig hebt te eten of te drinken, voordat het gekomen is". Christus' sterven op den volgenden dag heeft het geopend. Gelijk nu Christus met veel welbehagen afscheid heeft genomen van al de wettelijke feesten (die natuurlijk met het Paaschfeest hebben opgehouden) om de Evangelische feesten in derzelver plaats te zien, zoowel de geestelijke als de sacramenteele, zoo kunnen goede Christenen, als zij weggeroepen worden uit de strijdende kerk, om heen te gaan naar de triomfeerende kerk, blijmoedig zelf hunne geestelijk maaltijden voor de meer sacramenteele, voor den eeuwigen feestmaaltijd inruilen.

fII. De instelling van des Heeren Avondmaal vers 19, 20. Het *Pascha* en de *verlossing* uit Egypte waren *typische* en *profetische* teekenen van een' komenden Christus, die, door te sterven, ons van zonde en dood zou verlossen en van de tyrannie van Satan; maar zij zullen niet meer zeggen: *De Heere leeft, die ons uitgevoerd heeft uit het land van Egypte,* eene veel grootere verlossing zal deze in de schaduw stellen, en daarom is des Heeren Avondmaal ingesteld om een gedenkteeken, eene gedachtenisviering te zijn van een' Christus, die reeds gekomen is, die ons door Zijn sterven verlost *heeft*, en het is Zijn dood, die ons in deze inzetting op bijzondere wijze voor oogen is gesteld.

1. Het verbreken van Christus' lichaam als eene offerande voor ons, wordt hier in herinnering gebracht door de breking des broods; en de offers onder de wet werden *het brood onzes Gods* genoemd, Lev. 21 : 6, 8, 17 [1]): *Dit is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt.* En op dat offer is een feestmaaltijd ingesteld, waarin wij het op ons zelven moeten toepassen, om er de vertroosting en het voordeel van te hebben. Dat brood, hetwelk voor ons gegeven is, is *aan ons* gegeven om spijze te zijn voor onze ziel, want niets kan meer voedend en verzadigend wezen voor onze ziel dan de leer van Christus' verzoening voor de zonde, en de verzekerdheid, dat wij deel hebben aan die verzoening; dat brood, hetwelk voor ons gebroken en gegeven is om voor de schuld te voldoen van onze zonden, is *gebroken* en *aan ons gegeven*, om de begeerte onzer ziel te verzadigen. En dit doen wij ter *gedachtenis* van hetgeen Hij voor ons gedaan heeft, toen Hij voor ons is gestorven, en tot een gedenkteeken van hetgeen wij doen, door ons tot deelgenooten te maken van Hem en ons in een eeuwig verbond aan Hem te verbinden, gelijk de steen, dien Jozua opgericht heeft tot een *getuigenis*, Jozua 24 : 27.

2. Het vergieten van Christus bloed, waardoor de verzoening gedaan werd, (want het is het bloed, dat voor de ziel verzoening zal doen, Lev. 17 : 11), voorgesteld door den wijn in den beker, en die beker wijn is een teeken en kenmerk van het Nieuwe Testament, of nieuwe verbond, dat met ons gemaakt is. Het brengt in gedachtenis de verkrijging van het verbond door het bloed van Christus, en bevestigt de beloften van het verbond, die in Hem allen ja en amen zijn. Dat zal verfrisschend en verkwikkend zijn voor onze ziel, zooals wijn, die het hart verheugt. In al onze gedachtenisvieringen van Christus' bloed, dat vergoten werd,

1) Naar de Engelsche overzetting.

moeten wij het beschouwen als vergoten voor ons; wij hadden het noodig, wij grijpen het aan, wij hopen er door bevoorrecht en beweldadigd te worden; *die mij liefgehad heeft, en zich zelven voor mij overgegeven heeft.* En in al onze beschouwingen van het Nieuwe Testament moeten wij het oog hebben op het *bloed van Christus*, die er leven en bestaan aan heeft gegeven, en ons al de beloften er van verzegelt. Ware het niet vanwege het bloed van Christus, wij zouden nooit een Nieuw Testament gehad hebben, en ware het niet vanwege het Nieuwe Testament, wij zouden nooit de beteekenis gekend hebben van Christus' bloed, dat vergoten werd.

21. Doch ziet, de hand desgenen, die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel. 22. En de Zoon des menschen gaat wel henen, gelijk besloten is; doch wee dien mensch, door welken Hij verraden wordt. 23. En zij begonnen onder elkander te vragen, wie van hen het toch mocht zijn, die dat doen zoude. 24. En er werd ook twisting onder hen, wie van hen scheen de meeste te zijn. 25. En Hij zeide tot hen: De koningen der volkeren heerschen over hen, en die macht over hen hebben, worden weldadige heeren genaamd. 26. Doch gij niet alzoo; maar de meeste onder u, die zij gelijk de minste, en die voorganger is, als een die dient. 27. Want wie is meerder: die aanzit, of die dient? Is het niet die aanzit? Maar Ik ben in het midden van u, als een die dient. 28. En gij zijt degenen, die met mij steeds gebleven zijt in mijne verzoekingen. 29. En Ik verordineer u het koninkrijk, gelijkerwijs Mijn Vader dat Mij verordineerd heeft; 30. Opdat gij eet en drinkt aan Mijne tafel in Mijn koninkrijk, en zit op tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israels. 31. En de Heere zeide: Simon, Simon, zie, de Satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe. 32. Maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude; en gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zoo versterk uwe broeders. 33. En hij zeide tot Hem: Heere, ik ben bereid, met U ook in de gevangenis en in den dood te gaan. 34. Maar Hij zeide: Ik zeg u, Petrus, de haan zal heden niet kraaien, eer gij drie maal zult verloochend hebben, dat gij Mij kent. 35. En Hij zeide tot hen: Als ik u uitzond, zonder buidel, en male, en schoenen, heeft u ook iets ontbroken? En zij zeiden: Niets. 36. Hij zeide dan tot hen: Maar nu, wie eenen buidel heeft, die neme hem, desgelijks ook eene male; en die geen heeft, die verkoope zijn kleed, en koope een zwaard. 37. Want Ik zeg u, dat nog dit, hetwelk geschreven is, in mij moet volbracht worden, namelijk: En hij is met de misdadigen gerekend. Want ook die dingen, die van Mij geschreven zijn, hebben een einde. 38. En zij zeiden: Heere, ziehier twee zwaarden. En Hij zeide tot hen: Het is genoeg.

Wij hebben hier Christus' gesprek met Zijne discipelen na het avondmaal, waarvan veel hier nieuw is, en in Johannes' Evangelie zullen wij nog andere bijvoegingen vinden. Wij behooren een voorbeeld aan Hem te nemen om ons gezin en onze vrienden met zulk een gesprek aan tafel te onderhouden en te stichten, als goed en nuttig is tot stichting, hetgeen tot genade kan strekken van de hoorders, maar inzonderheid als wij aan de tafel des Heeren zijn geweest, opdat wij door onze Christelijke gesprekken elkander in eene goede gemoedsstemming houden. De zaken, waarover Christus hier sprak, waren van groot gewicht, en betroffen de omstandigheden van het oogenblik.

I. Hij sprak met hen over hem, die Hem zou verraden, en onder hen tegenwoordig was.

1. Hij geeft hun te kennen, dat de verrader zich nu in hun midden bevond, dat hij een hunner was, vers 21. Door dit na de instelling van des Heeren Avondmaal te plaatsen, hoewel het in Matthéüs en Markus er vóór geplaatst is, schijnt het duidelijk, dat Judas het Avondmaal des Heeren heeft ontvangen, *van dat brood gegeten en van dien beker gedronken heeft*, want, nadat de plechtigheid voorbij was, zeide Christus: *Ziet, de hand desgenen, die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel.* Er zijn de zoodanigen geweest, die met Christus brood hebben gegeten, en Hem toch hebben verraden.

2. Hij voorzegt, dat het verraad ten uitvoer zal worden gebracht, en het beoogde gevolg zal hebben, vers 22: *De Zoon des menschen gaat wel heen, gelijk besloten is*, gaat heen naar de plaats, waar Hij verraden en overgeleverd zal worden, want Hij is door den raad en de voorkennis van God overgeleverd, anders zou Judas Hem niet kunnen overleveren. Christus werd niet heengedreven naar Zijn lijden, maar is er blijmoedig heengegaan. Hij zeide: *Zie, Ik kom.*

3. Hij dreigt den verrader: *wee dien mensch, door welken Hij verraden wordt.* Noch het geduld der heiligen onder hun lijden, noch de raad Gods betreffende hun lijden, zal eene verontschuldiging kunnen zijn voor hen, die de hand hebben in dat lijden, of die hen vervolgen. Hoewel God had bepaald, dat Christus verraden zou worden, en Hij zelf er zich blijmoedig aan heeft onderworpen, is Judas' zonde of straf er toch niet minder om.

4. Hij verschrikt de overige discipelen, zoodat zij zich zelven verdenken, door te zeggen, dat het een hunner zal zijn, zonder hem echter te noemen, vers 23. *Zij begonnen onder elkander te vragen*, zichzelven te ondervragen, zichzelven de vraag voor te houden, *wie van hen het toch mocht zijn, die dat doen zou*, die zich zoo laaghartig zou betoonen jegens zoo goed een Meester. De vraag was niet: „Zijt gij het?" of „Is het die en die?" maar: *Ben ik het?*

II. Betreffende den strijd onder hen om den voorrang of de oppermacht.

1. Zie, waarover de twist liep. *Wie van hen scheen de meeste te zijn.* Zoodanige en zoo herhaalde twisting onder de discipelen betreffende waardigheid en macht, *voordat* de Geest over hen was uitgestort, was een droevig voorteeken van denzelfden strijd om, en liefde tot, oppermacht in de kerken, nadat de Geest wegens hunne zonde van hen geweken zou zijn. Hoe onbestaanbaar is dit met hetgeen in het vorige vers staat. Zij onderzochten en vroegen wie de verrader zou zijn, en hier vragen zij wie de vorst of gebieder zal zijn. Kon zulk een voorbeeld van ootmoed, en zulk een voorbeeld van hoogmoed en ijdelheid, in dezelfde menschen gevonden worden, en dat wel op schier hetzelfde oogenblik? Dat is als *zoet* en *bitter* water, dat terzelfder tijd uit dezelfde bron voortkomt. Hoe is toch het bedriegelijke hart des menschen in tegenspraak met zich zelven!

2. Zie wat Christus zegt tot deze twisting. Hij heeft hen niet, gelijk te verwachten zou zijn, scherpelijk bestraft (Hij had hen om dezelfde zaak reeds zoo dikwijls bestraft) maar op zachtmoedige wijze heeft Hij er hun de zonde en dwaasheid van aangetoond. *a.* Het was zich gelijk te stellen met de koningen der volken, die op wereldsche pracht en wereldsche macht gesteld zijn, vers 25. Zij heerschen over hunne onderdanen, en zijn er steeds op uit, om ook heerschappij te voeren over de vorsten, die in hunne nabijheid wonen, hoewel zij even goed zijn als zij, als zij hen slechts minder sterk of machtig gelooven. Het oefenen van heerschappij betaamt meer aan de koningen der volken, dan aan de dienstknechten van Christus. Doch merk op: zij, die deze heerschappij uitoefenen, *de macht over hen hebben*, het op zich nemen om den schepter te voeren en wetten uit te vaardigen, worden *weldadige heeren* genoemd, *Euergetas, weldoeners;* zij noemen zichzelven aldus, en hunne vleiers noemen hen zoo, en ook zij, die er zich toe zetten om hunne eigene belangen te dienen. Er wordt beweerd, dat zij weldoeners *geweest* zijn, en dat zij *dieswege* tot heerschappij voeren toegelaten zullen worden, ja dat zij, door heerschappij te oefenen, weldoeners zijn. Hoe zij ook zich zelven dienen, zij willen geacht worden hun land te dienen. Een der Ptolomei werd toegenaamd *Euergetes, De Weldoener.* Door dit nu op te merken geeft onze Heiland te kennen: *a.a.* Dat *goed te doen* veel meer eervol is, dan een *groot aanzien te hebben;* want deze vorsten, die de schrik waren van de machtigen, wilden niet aldus genoemd worden, veel liever wilden zij de weldoeners der nooddruftigen heeten, zoodat naar hunne eigene bekentenis, een weldoener van zijn land veel meer gewaardeerd wordt dan een heerscher van zijn land. *b.b.* Dat *goed te doen* het zekerste middel is om groot te wezen, want anders zouden zij, die er naar streven om *heerschers* te zijn, zich niet zooveel zorg en moeite geven om *Weldoeners* genoemd te worden. Nu wilde Hij, dat Zijne discipelen zouden gelooven, dat het hunne grootste eere zou zijn, om al het goed in de wereld te doen, dat zij kunnen. Zij zullen in waarheid *weldoeners* zijn van de wereld, door er het Evangelie te brengen. Laten zij zich naar dien titel waardeeren, waarop zij recht hebben, en dan behoeven zij er niet over te twisten, wie hunner de meeste zal zijn — want zij zullen allen *grooter* zijn; grooter zegen voor de menschheid dan de koningen der aarde, die heerschappij over haar voeren. Indien zij datgene hebben, hetwelk blijkbaar de grootste eer is, nl. weldoeners te zijn, laten zij dan het mindere, nl. van heerschers te zijn, verachten. *b.* Het was zich ongelijkvormig te maken aan de discipelen van Christus, en ongelijkvormig aan Christus zelven; *Doch gij niet alzoo,* vers 26, 27. „Het is nooit de bedoeling geweest, dat gij op eene andere wijze zult *heerschen* dan door de kracht der waarheid en genade, maar wèl, dat gij zoudt *dienen*". Als kerkregeerders streven naar pracht en macht, en zich staande houden door wereldlijke belangen en invloeden, dan verlagen zij hun ambt, en het is een voorbeeld van ontaarding, zooals bij Israel, toen zij een' koning begeerden, gelijk de volken, die rondom hen woonden, terwijl toch de Heere hun Koning was. Zie hier, wat de regel is, dien Christus aan Zijne discipelen heeft gegeven. „De meeste onder u, dat is *de oudste*, aan wien voorrang behoort gegeven te worden vanwege zijn' leeftijd, die zij als de *jongste*, zoowel ten opzichte van *nederigheid van plaats* (laat hij zich nederbuigen om bij de jongeren te zitten, en vrij en gemeenzaam met hen zijn,) als ten opzichte van *arbeid en werk.* Wij zeggen: *Juniores ad labores, seniores ad honores — Laten de jongen werken en de ouden eere ontvangen.* Maar laten de ouden zich moeite geven, zoowel als de jongen, hun leeftijd en hunne eer, in plaats van hun rust en gemak te waarborgen, verplichten hen tot dubbelen arbeid. En hij, die de voornaamste, die voorganger is, *ho hegoumenos* — de president van het collegie of van de vergadering, hij zij als een, die dient, *hoos ho diakonoon — als de diaken*, dat is de *dienaar;* laat hij zich nederbuigen tot het geringste en tot den zwaarsten dienst voor het algemeene welzijn, indien dit noodig is. Wat het voorbeeld was, dat Hij zelf voor dien regel heeft ggeven: *Wie is meerder, die aanzit, of die dient?* die dient, of die gediend wordt? Nu was Christus onder hen juist als iemand, die aan tafel dient. Het was er zoo ver af, dat Hij statigheid of voornaamheid vertoonde, of Zijn gemak nam, door diensten voor Zijn Persoon van hen te eischen, dat Hij bereid was om hun elken dienst der vriendelijkheid te bewijzen, zooals bleek toen Hij hun de voeten heeft gewasschen. Zullen dan diegenen den vorm en de houding aannemen van vorsten, die zich volgelingen noemen van Hem, die de gestalte eens dienstknechts heeft aangenomen? *c.* Zij moeten niet staan naar wereldsche eer en grootheid, omdat Hij hoogere eer voor hen heeft weggelegd, eere van een' anderen aard, een *koninkrijk*, een *feestmaaltijd*, een *troon* voor ieder hunner, waarin zij allen gelijkelijk zullen deelen, zoodat zij niet noodig zullen hebben om den voorrang te strijden, vers 28—30. Merk op: *a.a.* Dat Christus Zijne

discipelen looft om hunne getrouwheid jegens Hem; en dit was hun eer genoeg, zij behoeven naar geene grootere eer te staan. Het wordt gezegd als eene lofspraak: *„Gij zijt degenen, die met Mij steeds gebleven zijt in Mijne verzoekingen;* gij zijt degenen, die Mij trouw ter zijde zijt gebleven, toen anderen Mij hebben verlaten en Mij den rug hebben toegekeerd." Christus had Zijne verzoekingen, Hij was veracht en verworpen door de menschen, gesmaad en gehoond, en Hij heeft het tegenspreken der zondaren verdragen. Maar Zijne discipelen bleven bij Hem, en zijn in Zijne benauwdheden benauwd geweest. Het was slechts weinig hulp, die zij Hem konden geven, weinig dienst, dien zij Hem konden bewijzen, evenwel, Hij beschouwt het als eene daad van liefde en vriendelijkheid jegens Hem, dat zij met Hem zijn gebleven, en Hij erkent dit, en prijst hen er voor, hoewel het toch door de hulp was van Zijne genade, dat zij getrouw zijn gebleven. Christus' discipelen waren zeer gebrekkig in hunne plichtsbetrachting. Wij zien hen schuldig aan velerlei vergissingen en zwakheden; zij waren onbevattelijk en vergeetachtig, en dikwijls hebben zij onbezonnen gehandeld; maar hun Meester ziet het alles voorbij en vergeet het; Hij verwijt hun hunne zwakheid en tekortkomingen niet, maar geeft hun dit merkwaardig getuigenis: „Gij zijt degenen, die met Mij steeds gebleven zijt." Aldus prijst Hij hen bij het scheiden, om te toonen, hoe bereid Hij is, om ook de zwakke diensten vriendelijk op te nemen en te waardeeren, van hen, wier hart oprecht is voor Hem. De belooning, die Hij hun zal toekennen voor hunne trouw: „Ik verordineer — *diatithemai,* Ik vermaak u, of Ik laat u na, een koninkrijk." Of wel: Zooals Mijn Vader Mij een koninkrijk heeft verordineerd, zoo verordineer Ik u een koninkrijk, opdat gij moogt eten en drinken aan Mijne tafel. Versta dit: *ten eerste.* Van hetgeen voor hen gedaan zal worden in deze wereld. God heeft Zijnen Zoon een koninkrijk gegeven onder de menschen, de Evangelie kerk, waarvan Hij het levende, levenwekkende, regeerende Hoofd is. Dit koninkrijk verordineerde Hij Zijnen apostelen en hunne opvolgers in de bediening van het Evangelie, opdat zij de vertroostingen en de voorrechten zouden genieten van het Evangelie, helpen zouden om ze aan anderen mede te deelen door de Evangelie-inzettingen, op tronen zouden zitten als dienaren en ambtsdragers der kerk, niet slechts verklarend, maar vermanend, de twaalf geslachten Israels oordeelende, die nog volharden in hun ongeloof, en den toorn Gods aankondigende over hen, het Israel des Evangelies, het geestelijk Israel, regeerende door de ingestelde kerkelijke tucht, die met zachtmoedigheid en liefde wordt uitgeoefend. Dat is de eere, die voor u is weggelegd. Of, *Ten tweede.* Van hetgeen voor hen gedaan zou worden in de andere wereld, en ik houd het er voor, dat dit voornamelijk bedoeld is. Laten zij voortgaan met hun' dienst in deze wereld, hunne bevordering, hunne verhooging, zal plaats hebben in de andere wereld. God zal hun *het koninkrijk* geven, waarin zij voorzeker zullen hebben:

1. De keurigste spijzen; want zij zullen eten en drinken aan Christus' tafel in Zijn koninkrijk, waarvan Hij had gesproken, vers 16, 18. Zij zullen deelen in de blijdschap en de genietingen, die het loon waren van Zijn' arbeid en Zijn lijden. Hunne ziel zal volkomen verzadiging vinden in het zien en genieten van God, en zij zullen het kostelijkste gezelschap hebben in de volkomenheid der liefde, zooals aan een feestmaal.

2. De *hoogste waardigheid.* „Er zal niet slechts voor u aan de koninklijke tafel voorzien worden, zooals voor Mefiboseth aan Davids tafel; maar gij zult verhoogd worden op den koninklijken troon, gij zult *met Mij zitten in Mijn' troon,* Openb. 3 : 21. In den grooten dag zult gij gezeten zijn op tronen, als bijzitters van Christus, om Zijn oordeel over de twaalf stammen Israels goed te keuren en er juichend mede in te stemmen. Indien de heiligen de wereld zullen oordeelen, 1 Cor. 6 : 2, hoe veel te meer dan niet de kerk!

III. Betreffende Petrus' verloochening van Christus, en in dit deel van het gesprek kunnen wij opmerken:

1. Hoe Christus in het algemeen aan Petrus kennis geeft van des duivels voornemen omtrent hem en de overige apostelen, vers 31. *De Heere zeide: Simon, Simon!* let op hetgeen Ik u zal zeggen; *ziet de Satan heeft ulieden zeer begeerd* u allen in zijne handen te hebben, *om te ziften als de tarwe.* Petrus, die voor hen allen de woordvoerder of mond placht te wezen om tot Christus te spreken, wordt hier tot hun *oor* gemaakt, en wat bedoeld is als eene waarschuwing aan allen: (gij zult allen aan Mij geërgerd worden) wordt gericht tot Petrus, omdat hij voornamelijk er in betrokken was, daar de verzoeker het zeer bijzonder op hem gemunt had. *Satan heeft u zeer begeerd.* Waarschijnlijk had Satan de discipelen bij God beschuldigd, dat zij Christus uit vuil eigenbelang gevolgd waren, er niets anders mede op het oog hebbende als zich te verrijken en tot aanzien te komen in deze wereld, zooals hij ook Job had beschuldigd. „Neen", zegt God, „het zijn eerlijke, oprechte mannen". „Laat mij toe hen op de proef te stellen", zegt Satan, „en inzonderheid Petrus". Hij begeerde hen om hen te ziften, opdat hij zou kunnen toonen, dat zij kaf, en niet tarwe zijn. De moeielijkheden en benauwdheden, die nu over hen zullen komen, waren *ziftend,* zullen doen blijken, wat er in hen is; maar dat was niet alles: Satan begeerde hen te ziften door zijne verzoekingen; hij poogde door deze beproevingen hen tot zonde te brengen, hen zoo te ziften, dat de tarwe weggevaagd wordt, en er niets overblijft dan kaf. Merk op, dat Satan hen niet kon ziften, of God moest hem dit toelaten, *Hij begeerde hen,* zooals hij God om verlof vroeg Job te verzoeken en op de proef te stellen. *Exêitêsato* — *„Hij heeft u gedaagd,* heeft het ondernomen om u als een gezelschap van geveinsden aan de kaak te stellen, inzonderheid Petrus, die van u allen de ijverigste, de voortvarendste is." Sommigen opperen het denkbeeld, dat Satan verlof vroeg om hen te ziften als hunne straf

voor het strijden om den voorrang, in welken strijd Petrus wellicht het warmst is geweest. „Laat hen aan mij over om hen hierover te ziften."

2. De bijzondere bemoediging, die Hij met betrekking tot deze beproeving aan Petrus heeft gegeven. *Ik heb voor u gebeden*, want, hoewel hij hen allen begeert, is het hem vergund zijn sterksten aanval op u te richten: gij zult het heftigst worden aangegrepen, *maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude*, dat het niet volkomen en voor altijd zal ophouden. Indien in eene ure van verzoeking het geloof staande blijft, dan kunnen wij wel vallen, doch niet worden weggeworpen. Het geloof zal de vurige pijlen van Satan uitblusschen. Hoewel de geloovigen dikwijls falen en te kort komen in hun geloof, zal het toch nooit geheel en voor altijd ophouden. Hun zaad, hun wortel blijft in hen. Het is om de bemiddeling, de voorbede van Jezus Christus dat het geloof Zijner discipelen, hoewel soms droevig geschud en aan het wankelen gebracht, toch niet vernietigd is; indien zij aan zich zelven waren overgelaten, zij zouden falen, bezwijken; maar zij worden bewaard door de kracht Gods en het gebed van Christus. De voorbede van Christus is niet slechts algemeen voor allen, die gelooven, maar ook voor bijzondere geloovigen (Ik heb voor *u* gebeden), hetgeen eene aanmoediging is voor ons om voor ons zelven te bidden, en eene drangreden om ook voor anderen te bidden.

3. Den last, dien Hij aan Petrus gaf, om anderen te helpen, als hij zelf door God geholpen zal zijn; *Als gij eens zult bekeerd zijn, zoo versterk uwe broeders;* als gij door Gods genade wederopgericht zijt, en tot berouw en bekeering zijt gebracht, zoo doe wat gij kunt om ook anderen op te richten; als gij bevonden hebt, dat uw geloof er voor bewaard is gebleven van op te houden, zoo arbeid, om het geloof van anderen te versterken en te bevestigen; als gij zelf genade van God zult hebben verkregen, zoo bemoedig anderen om te hopen, dat ook zij barmhartigheid zullen verkrijgen. Zij, die in zonde zijn gevallen, moeten er van bekeerd worden; zij, die ter zijde zijn afgeweken, moeten terugkeeren; zij, die hunne eerste liefde hebben verlaten moeten hunne eerste werken doen. Zij, die door genade bekeerd zijn van zonde, moeten doen wat zij kunnen om hunne broederen, die staan, te versterken, en hun' val te voorkomen, Psalm 51 : 13—15; 1 Tim. 1 : 13.

4. Petrus' verklaard besluit om Christus aan te kleven, wat het hem ook moge kosten, vers 33: *Heere! ik ben bereid, met U ook in de gevangenis en in den dood te gaan.* Dat was een groot woord; maar ik geloof, dat het niet méér uitdrukte, dan hij op dat oogenblik meende, en hij dacht, dat hij het gestand zou doen. Judas heeft nooit zoo geprotesteerd tegen zijn verraden van Christus, hoewel hij er dikwijls voor gewaarschuwd was, want zijn hart was even vast besloten om het kwaad te doen, als het hart van Petrus er tegen opkwam. Al de ware discipelen van Christus begeeren oprechtelijk Hem te volgen, wáár Hij ook heengaat, en wáár hen dit ook zou heenvoeren, al was het in eene gevangenis, of al was het buiten de wereld.

5. Christus' uitdrukkelijke voorzegging, dat hij Hem driemaal zal verloochenen, vers 34: *„Ik zeg u, Petrus, (gij* kent uw eigen hart niet, maar gij moet voor eene wijle aan u zelven worden overgelaten, opdat gij het zult leeren kennen, en er nooit meer op zult vertrouwen) *de haan zal heden niet kraaien, eer gij driemaal zult verloochend hebben, dat gij Mij kent."* Christus kent ons beter dan wij ons zelven kennen, en Hij kent het kwaad, dat in ons is, en door ons gedaan zal worden, en waarvan wij zelven geen vermoeden hebben. Het is gelukkig voor ons, dat Christus beter weet dan wij, waar wij zwak zijn, en waar Hij dus tot ons moet komen met Zijne genade, die ons genoeg is; dat Hij weet, hoe ver de verzoeking de overhand zal hebben, en wanneer Hij dus het woord zal spreken: „Tot hiertoe zal zij komen, en niet verder."

IV. Betreffende den toestand van al de discipelen.

1. Hij beroept zich op hen omtrent hetgeen geweest is, vers 35. Hij had erkend, dat zij trouwe dienaren voor Hem geweest zijn, vers 28. Nu verwacht Hij bij het scheiden, dat zij zullen erkennen, dat Hij een vriendelijk en zorgzaam Meester voor hen geweest is van dat zij alles verlaten hebben, om Hem te volgen: *Als Ik u uitzond zonder buidel, heeft u ook iets ontbroken?* Hij erkent, dat Hij hen in een' zeer armelijken toestand had uitgezonden, barrevoets, zonder geld in hunne beurs, omdat zij niet ver weg moesten gaan, en niet lang weg moesten blijven; en Hij wilde hun aldus leeren om afhankelijk te zijn van de voorzienigheid Gods, en onder God, van de goedheid hunner vrienden. Indien God ons aldus uitzendt in de wereld, zoo laat ons gedenken, dat meerderen dan wij zijn, aldus armelijk zijn begonnen. Maar toch wil Hij, dat zij desniettemin zullen erkennen, dat hun niets ontbroken heeft; zij hebben toen even rijkelijk en geriefelijk geleefd als ooit te voren, en dit hebben zij gereedelijk erkend: „Niets, Heere, ik heb alles, en ik heb overvloed." Het is goed voor ons om dikwijls te gedenken aan al de leidingen van Gods voorzienigheid in ons leven, en op te merken, hoe wij in kommer en moeielijkheden doorgeholpen zijn. Christus is een goede Meester, en Zijn dienst is een goede dienst; want hoewel Zijne dienstknechten soms in zeer kommervolle omstandigheden kunnen verkeeren, zal Hij hen toch helpen, en hoewel Hij hen *beproeft*, zal Hij hen toch niet verlaten. *Jehovah-jireh.* Wij moeten achten goed behandeld te zijn, en moeten niet klagen, maar dankbaar zijn, als wij het noodige levensonderhoud hebben gehad, al hebben wij dan ook geene overtolligheden of lekkernijen gehad, en al hebben wij ook van de hand in den tand moeten leven, en van de goedheid onzer vrienden. De discipelen leefden van de bijdragen van vrienden, en toch hebben zij niet geklaagd, dat hun bestaan hachelijk en onzeker was, maar erkenden tot eer van hun'

Meester, dat het voldoende was, er had hun niets ontbroken.

2. Hij geeft hun kennis van eene zeer groote verandering, die nu weldra in hunne omstandigheden zal plaats hebben. Want: *a.* Hij, hun Meester, gaat nu in tot Zijn lijden, dat Hij hun dikwijls voorzegd had, vers 37. *Ik zeg u, dat nog dit, hetwelk geschreven is, in Mij moet volbracht worden, namelijk: En Hij is met de misdadigen gerekend* — Hij moet lijden en sterven als een kwaaddoener, en in gezelschap van sommigen van de snoodste boosdoeners. Dat is het wat nog vervuld moet worden, na al het andere, en dan zal hetgeen van Mij geschreven is een einde hebben, dan zal Ik zeggen: *Het is volbracht.* Het kan voor lijdende Christenen eene vertroosting zijn, zooals het voor den lijdenden Christus eene vertroosting geweest is, dat hun lijden voorzegd is, bepaald is in den raad des hemels, en weldra een einde zal nemen in de vreugde des hemels. Het is geschreven betreffende hen, en het zal een einde hebben, een goed einde. *b.* Daarom moeten zij kommer en benauwdheden verwachten, en niet denken, dat zij nu zulk een aangenaam en gemakkelijk leven zullen hebben, als zij gehad hebben, neen, er zal verandering wezen van tooneel. Zij moeten thans in zekere mate lijden *met* hun Meester, en als Hij heengegaan is, moeten zij verwachten *gelijk* Hij te zullen lijden. De dienstknecht is niet meerder dan zijn Heere. Zij moeten nu niet verwachten, dat hunne vrienden even goed en milddadig voor hen zullen zijn als te voren, en daarom: *Wie een' buidel heeft, die neme hem,* want hij kan hem noodig hebben. Zij moeten verwachten, dat hunne vijanden heftiger zullen zijn dan te voren in hun' toorn jegens hen, zij zullen dus zoowel wapens als mondvoorraad noodig hebben: *die geen zwaard heeft* [1]) waarmede hij zich tegen roovers en moordenaars kan verdedigen, 2 Cor. 11 : 26, zal bevinden, dat hij er groote behoefte aan heeft, en soms wenschen, dat hij zijn kleed verkocht had, om er zich een te koopen. Dit is slechts bedoeld om aan te toonen, dat de tijden zeer gevaarlijk zullen zijn, zoo dat niemand zich veilig zou achten, of hij moest een zwaard aan zijne zijde hebben. Maar het zwaard des Geestes is het zwaard, waarmede de discipelen van Christus zich moeten voorzien. Christus voor ons geleden hebbende, moeten wij ons wapenen met dezelfde gedachte, 1 Petr. 4 : 1, ons wapenen met de verwachting van benauwdheid en leed, opdat het ons niet plotselijk overvalle, en met eene heilige onderworpenheid aan den wille Gods, opdat er in ons binnenste geen tegenstand zij, en dan zijn wij beter toegerust, dan wanneer wij een kleed hadden verkocht om een zwaard te koopen. Hierop onderzoeken de discipelen wat hunne sterkte is, en bevinden, dat zij met hun allen *twee zwaarden* bezitten, vers 38, waarvan het eene aan Petrus toebehoorde. De Galileërs gingen gewoonlijk met een zwaard op reis. Christus zelf droeg er geen, maar Hij was er niet tegen, dat Zijne discipelen het droegen. Maar Hij geeft hun te kennen, hoe weinig Hij wenschte, dat zij hierop zouden steunen, toen Hij zeide: *Het is genoeg,* hetgeen sommigen denken ironisch gesproken te zijn: „Twee zwaarden onder twaalf man! Gij zijt, voorwaar! voortreffelijk gewapend, nu onze vijanden in groote menigte tegen ons uitgaan, en ieder hunner een zwaard heeft!" Maar twee zwaarden zijn voldoende voor hen, die er geen behoeven, daar zij God zelven hebben tot het schild hunner hoop en het zwaard hunner hoogheid, Deut. 33 : 29.

1) Naar de Engelsche overzetting.

39. En uitgaande vertrok Hij, gelijk Hij gewoon was, naar den Olijfberg; en Hem volgden ook Zijne discipelen. 40. En als Hij aan die plaats gekomen was, zeide Hij tot hen: Bidt, dat gij niet in verzoeking komt. 41. En Hij scheidde zich van hen af, omtrent eenen steenworp, en knielde neder en bad, 42. Zeggende: Vader, of Gij wildet dezen drinkbeker van Mij wegnemen! Doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede. 43. En van Hem werd gezien een engel uit den hemel, die Hem versterkte. 44. En in zwaren strijd zijnde, bad Hij te ernstiger. En Zijn zweet werd gelijk groote droppelen bloeds, die op de aarde afliepen. 45. En als Hij van het gebed opgestaan was, kwam Hij tot Zijne discipelen, en vond hen slapende van droefheid. 46. En Hij zeide tot hen: Wat slaapt gij? Staat op en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt.

Wij hebben hier het ontzettend verhaal van Christus' doodsbenauwdheid in den hof, even vóór Hij verraden en overgeleverd werd, hetgeen uitvoerig door de andere evangelisten verhaald is. Hierin heeft Christus zich geschikt naar dat deel Zijner onderneming, dat nu aanving, nl. het stellen van Zijne ziel tot een schuldoffer. Hij heeft Zijne eigene ziel smart aangedaan wegens de zonde, waarvoor Hij verzoening stond te doen, en met de vrees voor den toorn Gods, waaraan de mensch zich door de zonde had blootgesteld, waarvan het Hem behaagde als offer het merkteeken te ontvangen, daar het verteerd worden van een offer door vuur van den hemel het zekerste teeken was, dat het was aangenomen. Hierin is Christus met de machten der duisternis in het strijdperk getreden, hun al het voordeel gevende, dat zij konden wenschen, en heeft hen toch overwonnen.

I. Wat wij in dit verhaal reeds te voren gehad hebben is:

1. Dat toen Christus uitging, de discipelen (elf hunner, want Judas was reeds weggesloпen) Hem, hoewel het nacht was, en zij een' langen weg hadden af te leggen, gevolgd zijn. Daar zij tot nu toe bij Hem zijn gebleven in Zijne verzoekingen, wilden zij Hem ook thans niet verlaten.

2. Dat Hij heenging naar de plaats, waar Hij gewoon was zich af te zonderen, hetgeen aanduidt, dat Christus zich aan afzondering had gewend, dikwijls alleen was, om ons te leeren het ook te zijn ten einde vrijelijk gemeenschap te oefenen met God en met ons eigen hart. Hoewel Christus geene andere geriefelijkheid had tot afzondering dan een hof, heeft Hij zich toch afgezonderd. Dit behooren wij inzonderheid te doen, als wij aan de tafel des Heeren geweest zijn, want dan hebben wij werk te verrichten, waarvoor wij alleen moeten zijn.

3. Dat Hij Zijne discipelen vermaande om te bidden, dat zij, hoewel de naderende beproeving niet vermeden kon worden, er toch niet door in verzoeking zouden komen om te zondigen; dat zij, wanneer zij in den grootsten angst en het grootste gevaar zouden zijn, toch geene neiging zouden hebben om Christus te verlaten; bidt, dat gij bewaard moogt blijven voor zonde.

4. Dat Hij zich van hen terugtrok, en zelf bad; zij hadden hunne boodschap te brengen voor den troon der genade, en Hij de Zijne, en daarom was het gepast, dat zij niet te zamen, maar afzonderlijk zouden bidden. Soms, als zij om dezelfde dingen hadden te vragen, hebben zij te zamen gebeden. Hij trok zich omtrent een' steenworp van hen terug in den hof, hetgeen naar sommiger berekening ongeveer vijftig of zestig schreden is, en dáár knielde Hij neder (zoo luidt hier het verhaal) op den naakten grond; maar de andere evangelisten zeggen, dat Hij later *op Zijn aangezicht viel*, en bad, dat, zoo het de wil van God was deze lijdensbeker van Hem voorbij mocht gaan. Dat was de taal van die onschuldige vrees voor lijden, die Hij, wezenlijk en waarlijk Mensch zijnde, in Zijne natuur gevoelen moest.

5. Dat Hij, wetende, dat het de wil Zijns Vaders was, dat Hij zou lijden en sterven, en dat, de zaak nu beslist zijnde, dit voor onze verlossing en zaligheid noodzakelijk was, Hij die bede nu terstond terug nam, er niet op aandrong, maar zich aan den wil Zijns hemelschen Vaders onderwierp: *doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede*, niet de wil van Mijne menschelijke natuur, maar de wil van God, gelijk die van Mij in de rol des boeks is geschreven, dien *Ik lust heb te doen*, laat die wil geschieden, Psalm 40 : 8, 9.

6. Dat Zijne discipelen sliepen, terwijl Hij bad, en toen zij zelven hadden behooren te bidden, vers 45. *Als Hij van het gebed opgestaan was, kwam Hij tot Zijne discipelen, en vond hen slapende*, onbekommerd om Zijne smart; maar zie, welk eene gunstige verklaring er hier aan gegeven wordt, en die wij bij de andere evangelisten niet gehad hebben — Hij *vond hen slapende van droefheid*. De groote smart, die zich van hen had meester gemaakt bij het treurig afscheid, dat hun Meester dien avond hun had gegeven, had hunne krachten uitgeput, hen dof en zwaarmoedig gemaakt, waardoor zij (daar het nu ook laat in den nacht was) slaperig waren geworden. Dit leert ons om aan de zwakheid onzer broederen de beste uitlegging te geven, en, zoo er eene oorzaak voor is, gunstiger voor hen dan eene andere, haar dan aan die oorzaak toe te schrijven.

7. Dat, toen Hij hen wekte, Hij hen vermaande om te bidden, vers 46. *Wat slaapt gij?* Waarom veroorlooft gij u te slapen? *Staat op en bidt.* Schudt die slaperigheid van u af, opdat gij in staat zijt te bidden, en bidt om genade, ten einde in staat te zijn uwe slaperigheid af te schudden. Dit was als de opwekking van den opperschipper tot Jona in den storm, Jona 1 : 6: *Sta op, roep tot uwen God.* Als wij bevinden, dat wij, hetzij door uitwendige omstandigheden, of door innerlijke neiging, in verzoeking komen, dan is het ons noodig op te staan en te bidden: „Heere, help mij in dezen tijd van nood". Maar,

II. Er zijn in dit verhaal drie dingen, die wij bij de andere evangelisten niet gehad hebben:

1. Dat, toen Christus in doodsbenauwdheid was, *van Hem werd gezien een engel uit den hemel, die Hem versterkte*, vers 43. Het was een voorbeeld van de diepe vernedering van onzen Heere Jezus, dat Hij de hulp van een' engel *noodig* had, en haar wilde *aannemen*. De invloed der Goddelijke natuur trok zich voor het oogenblik terug, en toen was Hij, ten opzichte van Zijne menschelijke natuur, voor eene wijle *minder dan de engelen*, en was Hij in staat hunne hulp te ontvangen. Hij werd toen niet verlost van Zijn lijden, maar Hij werd er onder gesterkt en gesteund, en dat stond er aan gelijk. Indien God aan de schouders evenredige kracht geeft met den last, dien zij te dragen hebben, dan hebben wij geene reden tot klagen, ten opzichte van wat het ook zij, dat Hij ons oplegt. David erkent, dat het een voldoend antwoord was op zijn gebed in den dag der benauwdheid, dat Hij hem versterkt heeft met kracht in zijne ziel, Psalm 138 : 3, en dat erkent ook de Zone Davids. De engelen hebben den Heere Jezus gediend in Zijn lijden. Hij zou legioenen van hen hebben kunnen hebben om Hem te bevrijden, ja, die eene, zou dit gekund hebben, zou de geheele bende van menschen, die kwamen om Hem gevangen te nemen, hebben kunnen overwinnen en verdrijven; maar hij diende Hem slechts om Hem te versterken, en dit bezoek zelf van den engel dat hij Hem nu bracht in Zijne smart, toen Zijne vijanden waakten en Zijne vrienden sliepen, was zulk een gelegen teeken der Goddelijke gunst, dat het Hem grootelijks heeft moeten versterken. Doch dat was niet alles: hij heeft Hem waarschijnlijk ook *iets gezegd* om Hem te versterken, Hem er aan herinnerd, dat Zijn lijden strekte tot eer en heerlijkheid Zijns Vaders, en ook tot Zijne eigene eer en heerlijkheid, en tot heil en zaligheid van hen, die Hem gegeven waren; hij sprak van de vreugde, die Hem was voorgesteld, van het zaad, dat Hij zien zal; met deze en dergelijke redenen heeft hij Hem bemoedigd om goedsmoeds voort te gaan; en hetgeen vertroostend is, is ook versterkend. Wellicht heeft hij *iets gedaan* om hem te versterken, heeft hij Zijn zweet en Zijne tranen afgewischt, Hem wellicht eene hartsterking toegediend zooals na Zijne verzoeking in de woestijn; of, het kan wezen, dat hij Hem bij den arm vatte, Hem ophielp van den grond, of Hem ondersteunde toen

Hij op het punt was van in zwijm te vallen, en in deze diensten van den engel heeft de Heilige Geest *enischuoon auton — kracht in Hem gelegd*, want dat is de beteekenis van het woord. Voorzeker, *het behaagde den Heere hem te verbrijzelen;* doch heeft Hij naar de grootheid Zijner macht met Hem getwist? Job 23:6. Neen, maar Hij heeft Hem versterkt, kracht in Hem gelegd, naar Zijne belofte, Psalm 89:22; Jesaja 49 : 8; 50 : 7.

2. Dat Hij, *in zwaren strijd zijnde, te ernstiger bad*, vers 44. Naarmate Zijne smart en benauwdheid heviger werden, werd Hij ook dringender in het gebed; niet alsof er te voren eenigerlei lauwheid of onverschilligheid was in Zijn gebed, maar er was nu grooter aandrang en vurigheid in, hetgeen werd uitgedrukt door Zijne stem en gebaren. Het gebed, hoewel nooit ontijdig, is zeer bijzonder tijdig en gepast, als wij in benauwdheid verkeeren, en hoe zwaarder onze benauwdheid, hoe vuriger en hoe meer herhaaldelijk wij moeten bidden. Nu was het, dat Christus *gebeden en smeekingen, met sterke roeping en tranen geofferd heeft, en verhoord werd uit de vreeze*, Hebr. 5 : 7, en in Zijne vreeze geworsteld heeft, zooals Jakob met den engel.

3. Dat in deze doodsbenauwdheid *Zijn zweet werd gelijk groote droppelen bloeds, die op de aarde afliepen.* Het zweet ontstond met de zonde, en was een deel van den vloek, Gen. 3 : 19. En daarom heeft Christus, toen Hij zonde voor ons werd gemaakt, en een vloek voor ons is geworden, zwaar geleden onder zweet, opdat wij *in het zweet Zijns aanschijns*, brood kunnen eten, en opdat Hij al onze beproevingen voor ons zou heiligen en verzoeten. Er is strijd onder de critici, of dit *zweet* slechts vergeleken wordt bij droppelen bloeds, veel dikker zijnde dan zweet gewoonlijk is, daar de poriën Zijns lichaams meer dan gewoonlijk geopend waren, of dat er wezenlijk bloed uit de capillaire vaten mede gemengd was, zoodat het in kleur aan bloed gelijk was, en met recht een *bloedig zweet* kon genoemd worden; maar de zaak is van geen groot belang. Sommigen achten, dat ook toen Christus Zijn bloed voor ons gestort heeft, want *zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving.* Elke porie was, als het ware, eene bloedende wond, en Zijn bloed heeft al Zijne kleederen bevlekt. Dit toonde den arbeid Zijner ziel. Hij was nu buiten, in de open lucht, in een koel jaargetijde, op den kouden grond, diep in den nacht, waardoor, naar men zou denken, zweet naar binnen gedreven zou worden; maar Hem breekt het zweet uit, waaruit blijkt, hoe zwaar Zijne zielsbenauwdheid is geweest.

47. En als Hij nog sprak, ziedaar eene schare; en één van de twaalven, die genaamd was Judas, ging hun voor, en kwam bij Jezus, om Hem te kussen. 48. En Jezus zeide tot hem: Judas, verraadt gij den Zoon des menschen met eenen kus? 49. En die bij Hem waren, ziende wat er geschieden zoude, zeiden tot Hem: Heere, zullen wij met het zwaard slaan? 50. En één uit hen sloeg den dienstknecht des hoogepriesters, en hieuw hem zijn rechteroor af. 51. En Jezus, antwoordende, zeide: Laat ze tot hiertoe geworden; en raakte zijn oor aan, en heelde hem. 52. En Jezus zeide tot de overpriesters, en de hoofdmannen des tempels, en ouderlingen die tegen Hem gekomen waren: Zijt gij uitgegaan met zwaarden en stokken als tegen eenen moordenaar? 53. Als Ik dagelijksch met u was in den tempel, zoo hebt gij de handen tegen Mij niet uitgestoken; maar dit is uwe ure, en de macht der duisternis.

Toen Satan zich teleurgesteld zag in zijne poging om onzen Heere Jezus te verschrikken en Zijne gemoedsrust te verstoren, nam hij, naar zijne gewone wijze van doen, zijne toevlucht tot geweld, en komt met eene bende om Hem gevangen te nemen, en Satan was *in hen.* Hier is:

I. De aanduiding van Hem door Judas. Eene talrijke bende komt opdagen, en aan hun hoofd is Judas, want *hij is de leidsman geweest dergenen, die Jezus vingen;* zij wisten niet waar Hem te vinden, maar hij bracht hen naar de plaats. Toen zij er gekomen waren, wisten zij niet, wie van degenen, die daar waren, Jezus was; maar Judas zeide hun: *dien ik kussen zal, die is het*, en zoo kwam hij dan bij Jezus, om Hem te kussen, naar de vrijheid en gemeenzaamheid, die onze Heere Jezus Zijnen discipelen had toegestaan. Lukas neemt nota van de vraag, die Christus hem deed, *„Judas! verraadt gij den Zoon des menschen met een' kus?* Hoe! is dat het teeken? vers 48. Moet de Zoon des menschen *verraden* worden, als of iets voor Hem verborgen gehouden kon worden, een komplot tegen Hem worden gesmeed, zonder dat Hij het weet? Moet een van Zijne eigene discipelen Hem verraden, alsof Hij een harde Meester voor hen geweest was, of verdiend had, dat zij Hem leed berokkenen? Moet Hij verraden worden met een kus? Moet het teeken van vriendschap als werktuig gebruikt worden voor verraad? Is ooit een teeken van liefde aldus misbruikt en ontwijd geworden? Niets kan voor den Heere Jezus eene grootere beleediging of smart zijn dan verraden te worden, en verraden te worden met een' kus, door hen die belijden in betrekking tot Hem te staan en genegenheid voor Hem te koesteren. Dat doen zij, die onder voorwendsel van ijver voor Zijne eer, Zijne dienstknechten vervolgen, of die, onder den dekmantel van eene schijnbare liefde voor vrije genade, een slag toebrengen aan den wortel der heiligheid en der nauwgezetheid van wandel. Er zijn vele voorbeelden van, dat Christus verraden werd met een' kus door hen, die, onder een' schijn van Godzaligheid de kracht der Godzaligheid bestrijden. Het ware goed, zoo hun eigen geweten deze vraag tot hen richtte, die Christus hier tot Judas richt: *Verraadt gij den Zoon des menschen met een*

kus? En zal Hij dat niet ten kwade duiden? Zal Hij dit niet wreken?

II. De poging, die Zijne discipelen aanwendden om Hem te verdedigen, vers 49. *Ziende wat er geschieden zou,* dat deze gewapende mannen gekomen waren om Hem te grijpen, zeiden zij: *Heere! zullen wij met het zwaard slaan?* Gij hebt ons vergund twee zwaarden te hebben, zullen wij er nu gebruik van maken? Nooit is dit meer noodig geweest dan nu, en waartoe hebben wij ze, zoo wij ze niet gebruiken? Zij doen de vraag, alsof zij zonder de toestemming huns Meesters het zwaard niet zouden getrokken hebben; maar zij waren in te veel haast en in te veel vuur en ijver om op het antwoord te wachten. Maar Petrus, een' slag richtende op het hoofd van een der dienstknechten van den hoogepriester, miste het doel, en hieuw hem slechts het rechteroor af. Gelijk Christus, door hen ter aarde te werpen, die gekomen waren om Hem gevangen te nemen, toonde wat Hij zou kunnen doen, zoo heeft ook Petrus door deze daad getoond, wat hij had kunnen doen in zoo goed eene zaak, indien hij er verlof toe had gehad. Lukas bericht ons hier:

1. Hoe Christus den slag verontschuldigde: *Laat ze tot hiertoe geworden,* vers 51. Dr. Whitby is van meening, dat Hij dit zeide tot Zijne vijanden, die gekomen waren om Hem gevangen te nemen, ten einde hen tevreden te stellen, opdat zij hierdoor er niet toe gebracht zouden worden, om op de discipelen aan te vallen, wier bewaring en bescherming Hij op zich had genomen. „Ziet deze beleediging voorbij, zij deden dit zonder door Mij er toe gemachtigd te zijn, en de slag zal niet herhaald worden." Hoewel Christus de macht had hen neder te vellen, hen dood ter aarde te werpen, geeft Hij hun goede woorden, vraagt hen, als het ware, om vergeving voor den aanval door een Zijner volgelingen op hen gericht, om ons te leeren, ook zelfs aan onze vijanden goede woorden te geven.

2. Hoe Hij de wonde genas, hetgeen meer dan eene voldoende vergoeding was voor het aangedane onrecht of leed: *Hij raakte zijn oor aan, en heelde hem,* bevestigde het oor weder aan zijn hoofd, zoodat hij niet eens als *gebrandmerkt* behoefde weg te gaan, hoewel hij dit verdiend had. Hiermede gaf Christus hun een bewijs: *a.* Van Zijne macht. Hij, die kon genezen, zou ook, als Hem dit behaagde, kunnen verderven, waardoor het in hun belang zou zijn geweest zich aan Hem te onderwerpen. Indien zij Petrus den slag teruggegeven hadden, dan zou Hij hem onmiddellijk hebben genezen, en wat zou een klein regiment niet kunnen doen, waarin zich zulk een arts bevond, die de kranken en gewonden onmiddellijk afdoende hulp kon verleenen? *b.* Van Zijne goedheid en barmhartigheid. Christus gaf hier een heerlijk voorbeeld van Zijn eigen voorschrift om goed te doen aan degenen, die ons haten, zooals Hij het ons daarna gaf van te bidden voor hen die ons geweld doen. Zij, die kwaad met goed vergelden, doen zooals Christus gedaan heeft. Men zou gedacht hebben, dat deze edelmoedige daad van vriendelijkheid hen getroffen en overwonnen zou hebben, dat zulke vurige kolen op hun hoofd gehoopt, hen zou verteederd hebben, zoodat zij Hem niet konden binden als een kwaaddoener, die zich zulk een weldoener had betoond; maar hun hart was verhard.

III. Hoe Christus op ernstige wijze de aanvoerders der bende, die gekomen was om Hem gevangen te nemen, op het verkeerde van hun doen opmerkzaam maakte, en hun wees op het ongerijmde van al hunne maatregelen van geweld, vers 52, 53. Matthéüs verhaalt het als gezegd tot de scharen. Lukas zegt ons, dat het gesproken was tot de overpriesters en de hoofdmannen des tempels, deze laatsten hadden het bestuur over de onderscheidene ordeningen der priesters, en worden daarom hier gesteld tusschen de overpriesters en de ouderlingen, zoodat het allen geestelijken waren, behoorende tot den tempeldienst, die tot dit hatelijk werk werden gebruikt, sommigen zelfs van den hoogsten rang hebben zich verlaagd om er zich ook in te laten zien. Zie hier nu:

1. Hoe Christus met hen redeneert over hunne wijze van doen. Waartoe was het noodig, dat zij in het holle van den nacht uitgingen, gewapend met zwaarden en stokken? Zij wisten, dat Hij geen weerstand zou bieden, het gepeupel niet tegen hen zou opzetten. Hij had nooit iets gedaan, dat hierop geleek. Waarom zijt gij dan uitgegaan als tegen een' moordenaar? Zij wisten ook, dat Hij zich niet zou verbergen, zich niet schuil zou houden, want dagelijks was Hij met hen in den tempel, in hun midden, en nooit heeft Hij gepoogd zich te verbergen, evenmin als zij hunne handen tegen Hem hadden uitgestoken. Vóórdat Zijne ure was gekomen, was het dwaasheid te denken, dat zij zich meester van Hem konden maken, en toen Zijne ure gekomen was, was het dwaasheid om al dit vertoon te maken van macht en geweld om Hem gevangen te nemen.

2. Hoe Hij berust in hun doen, en dit hebben wij te voren niet gehad. *Maar dit is uwe ure, en de macht der duisternis.* Hoe hard het ook schijne, dat Ik aldus blootgesteld ben aan uw geweld, Ik onderwerp er Mij aan, want aldus is het in den raad Gods bepaald. Dit is de ure, die u toegestaan is, om uwen wil aan Mij te doen. Voor Mij is eene ure bestemd om er rekenschap van te geven. Thans is het aan de macht der duisternis, Satan, den *geweldhebber der duisternis dezer wereld,* toegelaten om al het kwaad te doen, dat hij kan, de verzenen te vermorzelen van het zaad der vrouw, en Ik ben besloten te berusten; laat hij het ergste doen wat hij kan. *De Heere belacht hem, want Hij ziet, dat zijn dag — zijne ure komt,* Ps. 37 : 13. Laat het ons tot kalmte brengen onder de overmacht van de vijanden der kerk; laat het ons rust en kalmte geven in de ure des doods, dat *a.* Het slechts eene *ure* is, die aan onzen tegenstander vergund is om over ons te triomfeeren, een korte tijd, een bepaalde tijd. *b.* Het is *hunne ure,* die hun verordineerd is, waarin het hun vergund is hunne krachten te beproeven, opdat de Almacht des te meer verheerlijkt zal worden in hun' val. *c.* Het is de macht der

duisternis, die nu heerscht, maar de duisternis moet wijken voor het licht, en de macht der duisternis zal zich hebben te onderwerpen aan den Vorst des lichts. Christus was bereid om te wachten op Zijn triomf, totdat Zijn strijd volstreden was, en dat moeten ook wij.

54. En zij grepen Hem en leidden Hem weg, en brachten Hem in het huis des hoogepriesters. En Petrus volgde van verre. 55. En als zij vuur ontstoken hadden in het midden van de zaal, en zij te zamen nederzaten, zat Petrus in het midden van hen. 56. En eene zekere dienstmaagd, ziende hem bij het vuur zitten, en hare oogen op hem houdende, zeide: Ook deze was met hem. 57. Maar hij verloochende Hem, zeggende: Vrouw, ik ken hem niet. 58. En kort daarna een ander, hem ziende, zeide: Ook gij zijt van die. Maar Petrus zeide: Mensch ik ben niet. 59. En als het omtrent een uur geleden was, bevestigde dat een ander, zeggende: In der waarheid, ook deze was met hem, want hij is ook een Galileër. 60. Maar Petrus zeide: Mensch, ik weet niet wat gij zegt. En terstond, als hij nog sprak, kraaide de haan. 61. En de Heere, zich omkeerende, zag Petrus aan; en Petrus werd indachtig het woord des Heeren, hoe Hij hem gezegd had: Eer de haan zal gekraaid hebben, zult gij Mij driemaal verloochenen. 62. En Petrus, naar buiten gaande, weende bitterlijk.

Wij hebben hier de treurige geschiedenis van Petrus' verloochening van zijn' Meester, op het oogenblik toen Hij terecht stond voor den hoogepriester, en toen zij, die van het komplot waren, gereed waren om hunne prooi te ontvangen, en het materiaal voor Zijne beschuldiging te verzamelen voor het sanhedrin, zoodra het dag zou geworden zijn, vers 66. Maar er wordt hier niet, zooals door de andere evangelisten, nota van genomen, dat Christus nu een verhoor onderging bij den hoogepriester: er wordt slechts gezegd, dat Hij in het huis des hoogepriesters gebracht werd, vers 54. De wijze van uitdrukking is echter opmerkelijk. *Zij grepen Hem, en leidden Hem weg, en brachten Hem*, hetgeen, dunkt mij, gelijkt op hetgeen van Saul vermeld wordt, 1 Sam. 15 : 12, *hij is omgetogen, en doorgetrokken, en afgekomen*, en aanduidt, dat zij, zelfs nadat zij zich van hunne prooi meester hadden gemaakt, nog in verwarring waren, en, uit vrees voor het volk, of liever, inwendig door schrik bevangen wegens hetgeen zij gezien en gehoord hadden, Hem langs een verren omweg gebracht hadden, of eigenlijk, dat zij niet wisten, waarheen zij Hem voortjoegen van wege de onrust en gejaagdheid in hun eigen hart. Merk nu op:

I. Petrus' val.

1. Het begon in een laag wegkruipen. Hij volgde Christus, toen Hij als gevangene werd weggeleid; dat was goed, en toonde liefde en bezorgdheid voor zijn' Meester. Maar hij *volgde van verre*, teneinde buiten gevaar te zijn. Hij dacht de zaak te schikken, *Christus te volgen*, en aldus zijn geweten te bevredigen; maar slechts *van verre* te volgen, om aldus niet in kwaad gerucht te komen en geene schade te lijden.

2. Het kwaad ging voort voor Petrus, door dat hij zich op een' afstand bleef houden, en het gezelschap zocht van de dienaren des hoogepriesters, toen hij zich aan de zijde zijns Meesters had moeten bevinden. De dienaren hadden een vuur ontstoken in het midden van de zaal, en zij zaten te zamen neder om over hunne nachtelijke expeditie te spreken. Waarschijnlijk was Malchus onder hen, en *Petrus zat in het midden van hen*, alsof hij tot hen behoorde, hij wilde ten minste, dat hij daarvoor gehouden zou worden. Zijn val bestond in het loochenen van alle bekendheid met Christus, of dat hij in eenigerlei betrekking tot Hem had gestaan, hij verloochende Hem, omdat Hij zich nu in moeite en gevaar bevond. Door eene eenvoudige, onbeduidende dienstmaagd van het huis, werd hem ten laste gelegd, dat hij een volgeling was van dezen Jezus, ten opzichte van wien er nu zoo veel te doen was. Zij zag hem ernstig aan, terwijl hij daar bij het vuur zat, alleen maar omdat hij een vreemdeling was, iemand, dien zij te voren niet gezien had, en tot de gevolgtrekking komende, dat er in dit nachtelijk uur geene onverschillige toeschouwers daar konden zijn, en hem niet kennende als tot het huis van den hoogepriester behoorende, besluit zij, dat hij een der volgelingen van Jezus moest wezen. Of wellicht was zij in den tempel geweest en had er Jezus gezien, en Petrus bij Hem, Hem dienende, en herinnerde zij zich dat toen, *ook deze met Hem was*, en zeide zij het. En Petrus had den moed niet om de beschuldiging als waar te erkennen, en evenmin had hij de tegenwoordigheid van geest om haar af te leiden, hetgeen hij op velerlei wijze had kunnen doen en daarom ontkent hij haar ronduit: *Vrouw! ik ken hem niet.*

4. Hij valt voor de tweede maal, vers 58; *Kort daarna*, eer hij tijd had om zich te bezinnen, *een ander, hem ziende, zeide: Ook gij zijt van die*, al zit gij nog zoo stil en sluw onder de dienaren des hoogepriesters. *Mensch!* zegt Petrus, *ik ben niet.* En eene derde maal ongeveer een uur later (want, zegt de verzoeker, nu hij gevallen is, moet hij nog dieper vallen, totdat er geen opstaan meer mogelijk is) *bevestigde dat een ander, zeggende: in der waarheid, ook deze was met hem*, laat hij het loochenen, zoo hij kan, maar gij kunt allen zien, dat hij *ook een Galileër is.* Maar hij, die eens gelogen heeft, is in zeer sterke verzoeking om het nogmaals te doen, in de leugen te volharden; het begin dier zonde is gelijk een, die het water opening geeft. Petrus ontkent nu niet alleen, dat hij een discipel van Christus is, maar ook dat hij iets van Hem weet, vers 60. *Mensch! ik weet niet, wat gij zegt*, ik heb nooit van dien Jezus gehoord".

II. Petrus wederoprichting. Zie, hoe geluk-

kig hij tot zich zelven is gekomen, of liever, hoe Gods genade hem heeft opgericht.

Hoe dit gebeurde:

1. De haan kraaide op het oogenblik, toen Petrus voor de derde maal loochende, dat hij Christus kende; dit verschrikte hem en bracht hem tot nadenken. Kleine voorvallen kunnen groote gevolgen teweegbrengen.

2. *De Heere, zich omkeerende, zag Petrus aan.* Deze bijzonderheid vinden wij niet bij de andere evangelisten, maar zij is zeer opmerkelijk. Christus wordt hier genoemd *de Heere*, want hierin bleek veel Goddelijke kennis, macht en genade. Hoewel Christus nu met Zijn rug naar Petrus was gekeerd en een verhoor onderging (toen, naar men zou meenen, Hij wel aan iets anders had te denken) wist Hij toch alles wat Petrus gezegd had. Christus let meer op hetgeen wij zeggen en doen, dan wij denken. Toen Petrus Christus verloochende, heeft Christus hem toch niet verloochend, hoewel Hij hem rechtvaardiglijk had kunnen verlaten en verstooten, hem had kunnen verloochenen voor Zijn' Vader. Het is goed en gelukkig voor ons, dat Christus niet met ons handelt, zooals wij handelen met Hem. Christus zag Petrus aan, niet twijfelende, of Petrus zal er zich spoedig van bewust worden, want Hij wist, dat, hoewel hij Hem had verloochend met zijne lippen, zijn oog toch nog op Hem gericht zou zijn, En hoewel Petrus zich nu aan eene zeer zware misdaad schuldig had gemaakt, heeft Christus hem toch niet willen aanspreken, teneinde hem niet te beschamen, of hem bloot te stellen aan gevaar; Hij zag hem slechts aan met een' blik, waar Petrus alleen de beteekenis van kon verstaan, en zeer veel werd door dien blik uitgedrukt. *a.* Het was een blik, die hem van zonde overtuigde. Petrus had gezegd, dat hij *Christus niet kende.* Christus *keerde zich om, en zag hem aan*, alsof Hij wilde zeggen: „Kent gij Mij niet, Petrus? Zie Mij aan, en zeg Mij dit dan." *b.* Het was een bestraffende blik. Wij kunnen onderstellen, dat Hij hem aanzag met een gefronsd voorhoofd, of op eene wijze, die hem Zijn misnoegen te kennen gaf. Laat ons bedenken, met welk een toornig gelaat Christus ons, en met recht, aanziet, als wij gezondigd hebben. *c.* Het was een verwijtende blik. „Hoe! Petrus, zijt gij het, die Mij nu verloochent, daar gij hadt behooren te komen om ten Mijnen gunste te getuigen? Hoe! gij, een discipel? Gij, die de eerste en de ijverigste geweest zijt om Mij te belijden als den Zone Gods, en die plechtig beloofd hebt Mij nooit te zullen verloochenen?" *d.* Het was een blik van ontferming en medelijden; Hij zag hem aan met teederheid. „Arme Petrus! hoe zwak is uw hart! Hoe zijt gij gevallen, en zoudt gij verloren zijn, indien Ik u niet te hulp kom!" *e.* Het was een blik van bestiering, Christus' oog was op hem om hem te leiden en te besturen; Hij gaf hem een wenk om weg te gaan van dat treurig gezelschap, zich terug te trekken, eens na te denken, en dan zal hij zien wat hij te doen heeft. *f.* Het was een veelbeteekenende blik: hij gaf te kennen, dat er genade zal komen in het hart van Petrus, waardoor hij in staat gesteld zal worden tot berouw en bekeering. Zonder dien blik zou het kraaien van den haan hem niet tot bekeering hebben gebracht, en dat zullen ook de uitwendige middelen niet zonder de krachtdadige inwerking der genade. Er ging kracht uit van dien blik om het hart van Petrus te veranderen, en hem weder tot zich zelven te brengen.

3. *Petrus werd indachtig het woord des Heeren.* De genade Gods werkt in en door het woord Gods, brengt het in de herinnering terug, laat het doordringen tot het gemoed, en geeft aldus eene gelukkige wending aan de ziel. *Tolle et lege — Neem en lees.*

4. *En Petrus naar buiten gaande weende bitterlijk.* Eén enkele blik van Christus deed hem wegsmelten in tranen van droefheid naar God vanwege de zonde. De kaars was pas uitgegaan, en toen werd zij door eene kleinigheid weder ontstoken. Christus zag op de overpriesters, maar heeft op hen geen indruk gemaakt, zooals op Petrus, in wien het Goddelijk zaad was gebleven om opgewerkt te worden. Het was niet de blik van Christus, maar de genade Gods, die er mede vergezeld ging, waardoor Petrus werd opgericht en hersteld.

63. En de mannen, die Jezus hielden, bespotten Hem, en sloegen Hem. 64. En als zij Hem overdekt hadden, sloegen zij Hem op het aangezicht, en vraagden Hem, zeggende: Profeteer, wie is het, die u geslagen heeft? 65. En vele andere dingen zeiden zij tegen Hem, lasterende. 66. En als het dag geworden was, vergaderden de ouderlingen des volks, en de overpriesters en schriftgeleerden, en brachten Hem in hunnen raad, 67. Zeggende: Zijt gij de Christus? Zeg het ons. En Hij zeide tot hen: Indien Ik het u zeg, gij zult het niet gelooven; 68. En indien Ik ook vraag, gij zult Mij niet antwoorden, of loslaten. 69. Van nu aan zal de Zoon des menschen gezeten zijn aan de rechterhand der kracht Gods. 70. En zij zeiden allen: Zijt gij dan de Zone Gods? En Hij zeide tot hen: Gij zegt, dat Ik het ben. 71. En zij zeiden: Wat hebben wij nog getuigenis van noode? Want wij zelven hebben het uit zijnen mond gehoord.

Gelijk te voren in de andere Evangeliën wordt ons hier medegedeeld:

I. Hoe onze Heere Jezus door de dienaren van den hoogepriester mishandeld is geworden. De laage, ruwe en barbaarsche dienaren vergaderden zich tegen Hem. *De mannen, die Jezus hielden*, die Hem in bewaring hadden totdat de raad zitting zou genomen hebben, *bespotten Hem, en sloegen Hem*, vers 63. Zij wilden Hem niet toestaan één oogenblik rust te nemen, hoewel Hij den ganschen nacht niet geslapen had, zij willen Hem niet tot kalmte laten komen, hoewel Hij voortgejaagd was om gerechtelijk verhoord te worden, en Hem geen tijd was gegeven

om er zich op voor te bereiden. Zij dreven een spel met Hem; die treurige nacht voor Hem zal voor hen een vroolijke nacht wezen; en de gezegende Jezus moet, evenals Simson voor de Filistijnen, hun tot spel en vermaak dienen. Zij blinddoekten Hem, en zoo als in het spel van jongelieden onder elkander, *sloegen zij Hem op het aangezicht* en bleven dit doen, tot dat Hij den persoon zou genoemd hebben, die Hem sloeg, vers 64, waarmede zij eene beleediging bedoelden van Zijn profetisch ambt, en die kennis van verborgene dingen, die Hij, naar men zeide, bezat. Er wordt ons niet medegedeeld, dat Hij iets gezegd heeft; Hij heeft het alles gedragen en verdragen; de hel was losgelaten, en Hij liet toe, dat zij het ergste deed wat zij kon. Grooter smaad kon den gezegenden Jezus niet worden aangedaan, toch was dit slechts één voorbeeld uit velen van wat Hem aangedaan werd; want *vele andere dingen zeiden zij tegen Hem, lasterende*, vers 65. Zij, die Hem veroordeelden als Godslasteraar, waren zelven de snoodste Godslasteraars, die ooit bestaan hebben.

II. Hoe Hij beschuldigd en veroordeeld werd door het groote sanhedrin, bestaande uit *de ouderlingen des volks, en de overpriesters en schriftgeleerden*, die allen vroeg op waren, en te zamen vergaderden, *als het dag was geworden*, ongeveer vijf ure des morgens, om die zaak tot een einde te brengen. Zij hebben dit kwaad gewerkt op hunne legers, en zoodra het licht van den morgenstond kwam, hebben zij het gedaan, Micha 2 : 1. Voor geen goed werk zouden zij zoo vroeg zijn opgestaan. Het is slechts een kort bericht, dat wij hier hebben van Zijn verhoor voor deze kerkelijke rechtbank.

1. Zij vragen Hem: *Zijt gij de Christus?* Over het algemeen hebben Zijne volgelingen Hem geloofd de Christus te zijn; maar zij konden niet bewijzen, dat Hij dit ooit *totidem verbis — in zoo vele woorden*, gezegd heeft; en daarom dringen zij er nu bij Hem op aan, dat Hij het hun zeggen zou, vers 67. Indien zij Hem die vraag gedaan hadden met bereidwilligheid om te erkennen, dat Hij de Christus was, en Hem als zoodanig aan te nemen zoo Hij hun een voldoend bewijs kon geven, dat Hij het was, het zou *wel* geweest zijn, en het zou voor altijd *wel met hen* geweest kunnen zijn; maar zij vroegen het met het vaste voornemen Hem niet te gelooven, en met de bedoeling Hem te verstrikken.

2. Met recht klaagt Hij over hunne onbillijke en onrechtvaardige behandeling vers 67, 68. Als Joden, beleden zij allen den Messias te verwachten, en dat wel nu, *in dezen tijd*. Geen ander verscheen, of was verschenen, die voorgaf de Messias te zijn. Hij had geen mededinger, en het was ook niet waarschijnlijk, dat Hij er een zou hebben. Hij had verbazingwekkende bewijzen gegeven, dat er Goddelijke kracht van Hem uitging, waardoor Zijne aanspraak van de Messias te zijn wel waard was, om er een vrij en onpartijdig onderzoek naar in te stellen. Het zou niet meer dan recht geweest zijn voor deze leiders des volks, als zij Hem in hun raad onderzocht hadden als een candidaat voor het Messiasschap, maar niet voor hun' rechterstoel als een misdadiger. „Maar", zegt Hij, „als Ik u zeg, dat Ik de Christus ben, en er u ook nòg zoo overtuigende bewijzen van geef, dan zijt gij toch vast besloten niet te gelooven. Waartoe wordt die zaak voor ulieden gebracht, die er reeds van te voren tegen ingenomen zijt, en besloten hebt om haar, te recht of te onrecht, te veroordeelen?" *b.* „Indien Ik u vraag welke bezwaren gij hebt in te brengen tegen de bewijzen, die Ik u geef, gij zult Mij niet antwoorden, of loslaten." Hij doelt hier op hun stilzwijgen, als Hij hun eene vraag deed, die hen er toe gebracht zou kunnen hebben om Zijn gezag te erkennen, Hoofdst. 20 : 5—7. Zij waren noch onpartijdige rechters, noch onpartijdige twistredenaars; als zij door een argument in het nauw waren gebracht, wilden zij liever zwijgen, dan te bekennen, dat zij overtuigd zijn. Gij zult Mij niet antwoorden, of loslaten; indien Ik de Christus *niet* ben, dan behoordet gij te antwoorden op de redenen, die Ik opgeef, dat Ik het wèl ben. Indien Ik het ben, gij behoordet Mij los te laten; maar gij wilt noch het een, noch het ander.

3. Hij verwees hen naar Zijne wederkomst voor het volledig bewijs, dat Hij de Christus is, tot hunne beschaming, daar zij nu het bewijs niet wilden erkennen ter hunner overtuiging, vers 69. „Van nu aan zal de Zoon des menhen gezeten zijn — en gezien worden te zijn gezeten — aan de rechterhand der kracht Gods, en dan zult gij niet behoeven te vragen of Hij al of niet de Christus is."

4. Hieruit leidden zij af, dat Hij zich opwierp als den Zone Gods, en vroegen Hem, of Hij dit was, vers 70. *Zijt gij dan de Zone Gods?* Hij noemde zich zelven den Zoon des menschen, verwijzende naar Daniëls visioen van *eens menschen zoon, die tot den Oude van dagen kwam*, Dan. 7 : 13, 14. Maar zij begrepen zoo veel, dat, indien Hij deze Zoon des menschen was, Hij ook de Zoon van God moest wezen. En zijt gij dat? Hieruit blijkt, dat het het geloof was der Joodsche kerk, dat de Messias beide Zoon des menschen en Zoon van God moet zijn.

5. Hij erkent de Zoon van God te zijn: *Gij zegt, dat Ik het ben*, dat is: „Ik ben, zooals gij zegt." Vergelijk Markus 14 : 62. *Jezus zeide: Ik ben het.* Het bevestigt Christus' getuigenis van zich zelven, dat Hij de Zone Gods was, dat Hij er bij bleef, toen Hij wist, dat Zijn blijven er bij Hem zou doen lijden.

6. Hierop grondden zij Zijne veroordeeling, vers 71: *Wat hebben wij nog getuigenis van noode?* Het is waar, zij hadden geen verder getuigenis van noode om te bewijzen, dat Hij zeide, dat Hij de Zoon van God was; maar hadden zij geen verder getuigenis van noode om te bewijzen, dat Hij het *niet* was, eer zij Hem veroordeelden als een Godslasteraar, omdat Hij zeide, dat Hij het was? Drong het niet tot hen door, dat het toch mogelijk kon zijn, dat Hij het was, en aan welk eene gruwelijke misdaad zij zich schuldig zouden maken door Hem ter dood te brengen. Neen, zij wisten het niet, en verstonden het niet. Zij kunnen niet denken, dat het mogelijk is, dat Hij de Messias

zou zijn, al was Hij ook nog zoo bekleed met Goddelijke macht en genade, indien Hij niet, gelijk zij verwachtten, in wereldsche praal en grootheid verschijnt. Hunne oogen, verblind zijnde door met bewondering hierop te staren, rennen zij voort met hunne gevaarlijke vervolging, gelijk een paard zich in den strijd stort.

HOOFDSTUK XXIII.

In dit hoofdstuk wordt de geschiedenis van Christus' lijden en dood voortgezet en ten einde gebracht. Wij hebben hier I. Zijne terechtstelling voor Pilatus, den Romeinschen stadhouder, vers 1—5. II. Zijn verhoor voor Herodes, den viervorst van Galilea, onder de opperheerschappij der Romeinen, vers 6—12. III. Pilatus' worsteling met het volk om Jezus los te laten, zijn herhaald getuigenis omtrent Zijne onschuld, maar hoe hij ten slotte toegeeft aan hun' aandrang om Hem te veroordeelen en te kruisigen, vers 13—25. IV. Een bericht van hetgeen voorviel, toen zij Hem wegleidden om gekruisigd te worden, en Zijne toespraak aan het volk, vers 26—31. V. Een bericht van hetgeen gebeurde op de plaats der terechtstelling, en de smaadheden, die Hem aldaar aangedaan werden, vers 32—38, VI. De bekeering van een der moordenaars, toen Christus aan het kruis hing, vers 39—43. VII. Den dood van Christus, en de wonderen die toen plaats hadden, vers 41—49. VIII. Zijne begrafenis, vers 50—56.

En de geheele menigte van hen stond op, en leidde Hem tot Pilatus. 2. En zij begonnen Hem te beschuldigen, zeggende: Wij hebben bevonden, dat deze het volk verkeert, en verbiedt den keizer schattingen te geven, zeggende, dat Hijzelf Christus, de Koning is. 3. En Pilatus vraagde Hem, zeggende: Zijt gij de koning der Joden? En Hij antwoordde hem en zeide: Gij zegt het. 4. En Pilatus zeide tot de overpriesters en de scharen: Ik vind geene schuld in dezen mensch. 5. En zij hielden te sterker aan, zeggende: Hij beroert het volk, leerende door geheel Judéa, begonnen hebbende van Galiléa tot hier toe. 6. Als nu Pilatus van Galiléa hoorde, vraagde hij, of die mensch een Galileër was. 7. En verstaande, dat Hij uit het gebied van Herodes was, zond hij Hem henen tot Heródes, die ook zelf in die dagen binnen Jeruzalem was. 8. En als Heródes Jezus zag, werd hij zeer verblijd; want hij was van over lang begeerig geweest Hem te zien, omdat hij veel van Hem hoorde; en hoopte eenig teeken te zien, dat van Hem gedaan zoude worden. 9. En hij vraagde Hem met vele woorden; doch Hij antwoordde hem niets. 10. En de overpriesters en de schriftgeleerden stonden, en beschuldigden Hem heftiglijk. 11. En Heródes met zijne krijgslieden, Hem veracht en bespot hebbende, deed Hem een blinkend kleed aan, en zond Hem weder tot Pilatus. 12. En op dienzelfden dag werden Pilatus en Heródes vrienden met elkander; want zij waren tevoren in vijandschap de een tegen den ander.

Door de geestelijke rechtbank was onze Heere Jezus veroordeeld als een Godslasteraar, maar die boosheid was zoo onmachtig mogelijk, want, toen zij Hem veroordeeld hadden, wisten zij, dat zij Hem toch niet ter dood konden brengen, en daarom namen zij dan ook andere maatregelen.

I. Zij beschuldigden Hem voor Pilatus. *De geheele menigte van hen stond op*, toen zij zagen, dat zij in hun eigen gerechtshof niet verder met Hem konden gaan, en *leidde Hem tot Pilatus*, hoewel het geen rechtsdag was, geene zitting van het gerechtshof plaats had, en zij eischten recht tegen Hem, niet als Godslasteraar — dat was geen misdaad, waarvan Pilatus kennis nam — maar als iemand, die de Romeinsche heerschappij ongenegen was, hetgeen zij in hun hart als geene misdaad beschouwden, of, zoo het er een was, dan voorzeker waren zij er veel meer schuldig aan dan Hij; maar het beantwoordde aan hun doel; en het is opmerkelijk, dat de *voorgewende misdaad*, waarvoor zij de Romeinsche macht gebruikten om Christus te verderven, de *werkelijke misdaad* is geweest, waarvoor de Romeinsche machten niet lang daarna hen zelven verwoest en verpletterd hebben.

1. Hier is de beschuldiging, die zij tegen Hem hebben ingebracht, vers 2, en waarmede zij ijver voor den keizer voorwendden, om zich bij Pilatus aangenaam te maken, maar het was kwaadwilligheid jegens Christus en niets anders. Zij stelden Hem (ten onrechte) voor als: *a.* het volk tot opstand aansporende tegen den keizer. Het was waar, en Pilatus wist het, dat er eene algemeene ontevredenheid heerschte tegen de Romeinsche heerschappij, en zij verlangden slechts naar eene gelegenheid om hun juk af te schudden; nu willen zij echter Pilatus doen gelooven, dat deze Jezus het was, die deze ontevredenheid aankweekte, terwijl zij zelven er de aanstokers van waren: *Wij hebben bevonden, dat deze het volk verkeert*, alsof, hen tot Gods regeering te bekeeren, hen verkeerde tegen het burgerlijk bestuur, terwijl toch niets méér strekt om de menschen tot goede onderdanen te maken, dan hen tot Christus' getrouwe volgelingen te maken. Christus had inzonderheid geleerd, dat zij den keizer schatting behoorden te geven, hoewel Hij wist, dat Hij daar sommigen ergernis door zou geven, en toch wordt Hij nu valschelijk beschuldigd, dat Hij *verbiedt den keizer schatting te geven.* Onschuld is geene beschutting tegen laster. *b.* Als zich opwerpende als mededinger van den keizer, hoewel het juist de reden was, waarom zij Hem verwierpen, en Hem niet wilden erkennen als den Messias, dat Hij niet in wereldlijke praal en macht verscheen en zich niet opwierp als een wereldlijk vorst, noch aanbood iets te doen tegen den keizer; toch is dit het, waarvan zij Hem beschuldigen, nl. dal Hij zeide, *dat Hij zelf Christus, de Koning is.* Hij *heeft* gezegd, dat Hij de Christus is, en indien Hij dat is, dan is Hij ook Koning, maar geen koning, die ooit den keizer onrust zou veroorzaken. Toen Zijne volgelingen Hem koning wilden maken, Joh. 6 : 15, wees Hij dit af, hoewel Hij door de vele wonderen, die Hij wrocht, getoond heeft, dat, indien Hij des keizers

mededinger had *willen* zijn, Hij hem zeer gemakkelijk overwonnen zou hebben.

2. Zijn antwoord op de beschuldiging. *Pilatus vroeg Hem, zeggende: Zijt gij de koning der Joden?* vers 3. Waarop Hij antwoordde: *Gij zegt het;* dat is: „Het is, zooals gij zegt, dat Ik recht heb om over het Joodsche volk te regeeren; maar in mededinging met de schriftgeleerden en Farizeën, die in Godsdienstige zaken hen tyraniseeren; niet in mededinging met den keizer, wiens bestuur slechts hunne burgerlijke belangen betreft". Christus' koninkrijk is gansch en al geestelijk, en zal zich niet mengen met de rechtsmacht des keizers. Of, *Gij zegt het;* maar kunt gij het bewijzen? Welk bewijs hebt gij er voor?" Allen, die Hem kenden, wisten het tegendeel, nl. dat Hij nooit voorgewend heeft de Koning der Joden te zijn, in tegenstand met den keizer als opperheer, of met de stadhouders, door hem gezonden, maar wèl het tegendeel.

3. Pilatus' verklaring van Zijne onschuld, vers 4. Hij zeide tot de overpriesters en de scharen, die zich bij hen schenen aangesloten te hebben in de vervolging: *Ik vind geene schuld in dezen mensch.* Heeft hij zich schuldig gemaakt aan overtredingen uwer wet, dat gaat mij niet aan, daar behoef ik mij niet mede in te laten; maar ik vind niets in hem, dat hem strafbaar maakt voor ons gerechtshof.

4. De aanhoudende woede en het geweld der vervolgers, vers 5. In plaats van tot matiging te zijn gebracht door Pilatus' verklaring van Zijne onschuld, en te bedenken, gelijk zij hadden behooren te doen, of zij niet de schuld van onschuldig bloed over zich brachten, geraakten zij slechts in nog heftiger woede. Wij bevinden niet, dat zij met een bijzonder feit voor den dag konden komen, en nog veel minder met eenig bewijs voor zulk een feit; maar zij besluiten om hun zin door te drijven met luidruchtigheid; het herhaaldelijk op hoogen toon te zeggen, al kunnen zij het dan ook niet bewijzen: *Hij beroert het volk* — spoort hen aan om in opstand te komen tegen den keizer — *leerende door geheel Judea, begonnen hebbende van Galilea tot hier toe.* Hij *heeft* het volk beroerd, of opgewekt, maar niet tot oproerigheid, maar wel tot hetgeen deugdzaam en prijzenswaardig was. Hij *heeft* hun geleerd, maar zij konden Hem geene leering ten laste leggen, die de strekking had den openbaren vrede te verstoren, of die aan de regeering reden tot bezorgdheid of achterdocht kon geven.

II. Zij beschuldigden Hem voor Herodes.

1. Pilatus verwees Hem en Zijne zaak naar Herodes. De beschuldigers maakten melding van Galilea, het Noordelijk deel van Kanaän. „Is hij van die landstreek"? zegt Pilatus, „is hij een Galileër?" vers 6. „Ja", zeggen zij, „daar is zijn hoofdkwartier; daar heeft hij zijn meesten tijd doorgebracht". „Laten wij hem dan tot Herodes zenden", zegt Pilatus, „want Herodes is nu in de stad, en het is niet meer dan recht, dat hij kennis neemt van zijne zaak, daar hij tot zijn rechtsgebied behoort." Pilatus had er reeds méér dan genoeg van, en was zeer begeerig om zich die zaak van den hals te schuiven, hetgeen de ware reden schijnt te zijn, waarom hij Hem naar Herodes zond. Maar God heeft het aldus verordineerd, omdat hieruit des te duidelijker bleek, dat de Schriften vervuld werden, zooals wij zien in Hand. 4 : 26, 27, alwaar het woord van David in Psalm 2 : 2, *De koningen der aarde zijn te zamen opgestaan, en de oversten zijn bijeenvergaderd, tegen den Heere, en tegen Zijn' Gezalfde,* uitdrukkelijk gezegd wordt vervuld te zijn in Herodes en Pontius Pilatus.

2. Herodes was zeer gaarne bereid om Hem in het verhoor te nemen, vers 8; *Als Herodes Jezus zag, werd hij zeer verblijd,* en wellicht des te meer verblijd, omdat hij Hem als gevangene en in banden zag. Hij had *veel van Hem gehoord* in Galilea, waar gedurende langen tijd schier over niets gesproken werd dan over Zijne wonderen; en hij verlangde Hem te zien, niet omdat hij eenigerlei genegenheid had voor zijne leer, maar uit zuivere nieuwsgierigheid, en het was slechts om die te bevredigen, dat hij *hoopte eenig teeken te zien, dat van Hem gedaan zou worden,* waarover hij dan zijn leven lang zou kunnen spreken, Daarom *vraagde hij Hem met vele woorden,* ten einde Hem eindelijk tot iets te brengen, waarin Hij Zijne macht kon toonen. Wellicht ondervroeg hij Hem betreffende verborgene dingen, of over de toekomst, of over Zijne genezing van krankheden. Maar Jezus antwoordde hem niets, noch wilde Hij hem de voldoening geven van een enkel wonder voor hem te doen. Aan den armsten bedelaar, die Hem om een wonder vroeg ter verlichting van zijne ellende, werd dit nooit geweigerd; maar dien hoogmoedigen vorst, die alleen om zijne nieuwsgierigheid te bevredigen om een wonder vroeg, wordt het wèl geweigerd. Hij zou Christus en de wonderen door Hem gewerkt dikwijls in Galilea hebben kunnen zien, maar hij wilde niet, en daarom wordt nu terecht gezegd: Nu wil hij ze zien, maar zal ze niet zien, zij zijn verborgen van voor zijne oogen, omdat hij den dag zijner bezoeking niet bekend heeft. Herodes dacht, dat hij, nu hij Hem in banden voor zich heeft, Hem zou kunnen *gebieden* een wonder te doen; maar om nieuwsgierigheid te bevredigen worden geene wonderen gedaan, en de Almacht staat ook de grootste vorsten niet ten dienste om hunne wenschen en wenken op te volgen.

3. Zijne vervolgers verschenen tegen Hem voor Herodes, want zij gunden zich geene rust in hunne vervolging: Zij *stonden en beschuldigden Hem heftiglijk,* vers 10, *stoutmoedig en onbeschaamd* is de eigenlijke beteekenis van het woord. Zij wilden Herodes doen gelooven, dat Hij ook Galilea door Zijne oproerige denkbeelden had vergiftigd. Het is niets nieuws, dat goede menschen en goede leeraren, die oprechte en zeer nuttige vrienden zijn van het burgerlijk bestuur, valschelijk beschuldigd worden van oproerige denkbeelden te verbreiden en der regeering vijandig te zijn.

4. Herodes gedroeg zich zeer beleedigend jegens Hem. Hij met zijne krijgslieden, zijne dienaren en beambten, en voorname personen, verachtten Hem. *Zij achten Hem als niets,* ge-

lijk de eigenlijke beteekenis is dier woorden. Ontzettende goddeloosheid! Hem als niets te achten, die alle dingen gemaakt heeft. Zij bespotten Hem als een dwaas; want zij wisten, dat Hij vele wonderen gedaan had ten behoeve van anderen, waarom wilde Hij dan nu geen wonder doen ten behoeve van zich zelven? Of, zij bespotten Hem als iemand, die zijne macht had verloren, en zwak was geworden als andere menschen. Herodes, die bekend was geweest met Johannes den Dooper, en ook meer kennis had van Christus dan Pilatus, was beleedigender jegens Christus dan Pilatus geweest is; want kennis zonder genade maakt de menschen slechts vernuftiger in de boosheid. Herodes deed Christus een blinkend kleed aan, een kleed van eene opzichtige kleur om Hem als een schijnkoning tentoon te stellen, en daarmede heeft hij de krijgslieden van Pilatus geleerd om Hem later op dezelfde wijze te beleedigen. Hij ging hun voor in die mishandeling.

5. Herodes zond Hem terug naar Pilatus, en dit bleek eene gelegenheid voor hen te zijn om vrienden te worden, daar zij te voren in vijandschap met elkander geleefd hadden. Herodes kon geen wonder te zien krijgen, en toch wilde hij Hem niet veroordeelen als een kwaaddoener, en daarom zond hij Hem terug naar Pilatus, vers 11, en hiermede beantwoordde hij aan Pilatus' beleefdheid door hem den gevangene te zenden, en deze wederzijdsche plichtpleging met de boodschap, die zij er bij zonden, bracht hen tot eene betere verstandhouding, dan er vroeger tusschen hen geheerscht had, vers 12. *Zij waren te voren in vijandschap tegen elkander,* waarschijnlijk omdat Pilatus de Galileërs had gedood, die de onderdanen waren van Herodes, Lukas 13 : 1; of om eene andere soortgelijke oorzaak van twist, als er gewoonlijk tusschen vorsten en grooten der aarde plaats heeft. Merk op, hoe zij, die in twist en oneenigheid leefden met elkander, zich toch samen tegen Christus kunnen vereenigen, zooals Gebal en Ammon en Amalek, hoewel onderling verdeeld, toch saamverbonden waren tegen het Israel Gods, Psalm 83 : 8. Christus is de groote Vredestichter; beide Herodes en Pilatus erkenden Zijne onschuld, en hunne overeenstemming hierin maakte een einde aan hunne oneenigheid ten opzichte van andere dingen.

13. En als Pilatus de overpriesters, en de oversten, en het volk bijeengeroepen had, zeide hij tot hen: 14. Gij hebt dezen mensch tot mij gebracht, als eenen, die het volk afkeerig maakt; en ziet ik heb hem, in uwe tegenwoordigheid ondervraagd, en heb in dezen mensch geene schuld gevonden, van hetgeen waar gij hem mede beschuldigt; 15. Ja ook Heródes niet; want ik heb ulieden tot hem gezonden, en ziet, er is van hem niets gedaan, dat des doods waardig is. 16. Zoo zal ik hem dan kastijden en loslaten. 17. En hij moest hun op het feest éénen loslaten. 18. Doch al de menigte riep gelijkelijk, zeggende: Weg met dezen, en laat ons Barábbas los. 19. Dewelke was om zeker oproer, dat in de stad geschied was, en om eenen doodslag, in de gevangenis geworpen. 20. Pilatus dan riep hun wederom toe, willende Jezus loslaten. 21. Maar zij riepen daartegen, zeggende: Kruis hem, kruis hem! 22. En hij zeide ten derden male tot hen: Wat heeft deze dan kwaads gedaan? Ik heb geene schuld des doods in hem gevonden. Zoo zal ik hem dan kastijden en loslaten. 23. Maar zij hielden aan met groot geroep, eischende, dat hij zoude gekruist worden; en hun en der overpriesteren geroep werd geweldiger. 24. En Pilatus oordeelde, dat hun eisch geschieden zoude. 25. En hij liet hun los dengene, die om oproer en doodslag in de gevangenis geworpen was, welken zij geëischt hadden; maar Jezus gaf hij over tot hunnen wil.

Hier zien wij den gezegenden Jezus aan smaad en dood overgegeven door het grauw, en onder het gedruisch en rumoer van een' volksoploop, teweeggebracht door de boosaardigheid en list van de overpriesters, als werktuigen van den overste van de macht der lucht, voortgejaagd naar het kruis.

I. Plechtig betuigt Pilatus te gelooven, dat Hij niets gedaan heeft, dat des doods of der banden waardig is. En dit geloovende, had hij Hem onmiddellijk behooren los te laten, en dat niet alleen, hij had Hem ook moeten beschermen tegen de woede der priesters en van het gemeen, en Zijne vervolgers behooren verantwoordelijk te stellen voor hunne slechte handelwijze jegens Hem. Maar zelf een slecht mensch zijnde, had hij geene vriendelijke gezindheid voor Christus, en daar hij zich op andere wijze vergrepen had, was hij bevreesd om, hetzij den keizer, of het volk, te mishagen; en zoo heeft hij, uit gebrek aan oprechtheid „de overpriesters, en de oversten, en het volk (dat hij als eene oproerige menigte uit elkander had behooren te drijven, en te verbieden om tot hem te naderen) bijeengeroepen, om te hooren wat zij te zeggen hebben, aan wie hij geen gehoor had moeten verleenen, daar hij toch duidelijk zag door welken geest zij gedreven werden, vers 14, *Gij hebt dezen mensch tot mij gebracht,* zegt hij, en omdat ik achting en eerbied voor u heb, heb ik hem in uwe tegenwoordigheid onderzocht, en aangehoord alles wat gij tegen hem hebt in te brengen, maar ik vind geene schuld in hem; gij kunt hetgeen, waarvan gij hem beschuldigt, niet bewijzen."

II. Hij beroept zich hiervoor op Herodes, vers 15, „ik heb ulieden tot hem gezonden, die verondersteld wordt meer van hem te weten, dan ik, en hij heeft hem teruggezonden, zonder hem aan iets verkeerds schuldig te hebben bevonden, ja zelfs zonder een blijk van misnoegen; naar zijne meening heeft hij niets gedaan, dat des doods waardig is. Hij heeft om hem gelachen als een zwakkeling, een nietig, onbeduidend mensch, maar hem niet als een ge-

vaarlijk mensch geteekend." Hij achtte hem eerder waanzinnig dan misdadig.

III. Hij stelt voor Hem los te laten, zoo zij er slechts in willen toestemmen. Dat had hij behooren te doen zonder er hun verlof voor te vragen, *Fiat justitia, ruat coelum — Laat het recht zijn loop hebben, al zou ook de hemel instorten.* Maar menschenvrees heeft menigeen in dien strik doen vallen, dat zij, terwijl recht moest geschieden, al zouden ook hemel en aarde tegen elkander stooten, eene onrechtvaardigheid gepleegd hebben, tegen hun geweten hebben gehandeld, veeleer dan een oud bouwvallig huis boven zich te zien instorten. Pilatus verklaart Hem onschuldig, en daarom is hij gezind Hem los te laten, maar, om het volk te believen:

1. Zal hij Hem loslaten als een misdadiger, daar hij hun toch een moest loslaten, vers 17; zoodat, terwijl Hij losgelaten had moeten worden door eene daad van gerechtigheid, zonder er iemand iets voor verplicht te zijn, hij Hem wilde loslaten uit genade, door eene gratie, die Hij dan aan het volk te danken zou hebben.

2. Zal hij Hem kastijden en loslaten. Indien er nu geene schuld in Hem gevonden was, waarom moest Hij dan gekastijd worden? Er is evenveel onrecht in een' onschuldige te geeselen als te kruisigen; en het kon ook niet gerechtvaardigd worden door het voorwendsel, dat dit het volk zou bevredigen, *Hem* het voorwerp te maken van hun medelijden, die nu het voorwerp was van hunne afgunst. Wij moeten geen kwaad doen, opdat er het goede uit zal voortkomen.

IV. Het volk verkoos liever Barabbas losgelaten te zien, Barabbas, een berucht misdadiger, die niets had om zich in hunne gunst aan te bevelen, dan de stoutmoedigheid zijner misdaden. Hij was gevangen genomen „om zeker oproer, dat in de stad geschied was, en om een' doodslag" (van alle misdaden onder de menschen de minst vergeeflijke), toch werd aan dezen misdadiger boven Christus de voorkeur gegeven. „Weg met dezen! en laat ons Barabbas los!" vers 18, 19. En geen wonder, dat zulk een man de gunsteling en lieveling is van zulk een gespuis; hij, die waarlijk een oproermaker was, liever dan Hij, die in waarheid getrouw was, maar valschelijk van oproerigheid werd beschuldigd.

V. Toen Pilatus er voor de tweede maal op aandrong, dat Christus losgelaten zou worden, riepen zij: *Kruis hem! kruis hem!* vers 20, 21. Zij willen niet slechts, dat Hij zal sterven, maar dat Hij dien ontzettenden dood zal sterven; met niets minder zijn zij tevreden, dan dat Hij gekruist zal worden: *Kruis hem! kruis hem!*

VI. Toen Pilatus voor de derde maal met hen redeneerde, om hun het onredelijke en onrechtvaardige er van te toonen, werden zij des te heftiger en dringender in hun' eisch, vers 22: „Wat heeft deze dan kwaads gedaan? Noemt zijne misdaad. Ik heb geene schuld des doods in hem gevonden, en gij kunt niet zeggen welke schuld des doods gij in hem hebt gevonden; en daarom zoo gij slechts het woord wilt spreken, zal ik hem dan kastijden en loslaten." Maar hoe meer men aan de volkswoede toegeeft, hoe heftiger zij wordt: *zij hielden aan met groot geroep,* met groot geweld en geschreeuw, niet verzoekende, maar *eischende, dat hij zou gekruist worden;* alsof zij op het feest evenveel recht hadden om de kruisiging te eischen van een' onschuldige, als de loslating van een' schuldige.

VII. Eindelijk geeft Pilatus toe aan hun' aandrang. De stem des volks en der overpriesters had de overhand. Pilatus was niet tegen hen bestand, hij liet er zich door hen toe brengen om in tegenspraak te handelen met zijne overtuiging en neiging. Hij had den moed niet, om tegen zoo sterk een stroom in te gaan, maar *oordeelde, dat hun eisch geschieden zou,* vers 24. Hier kon men zeggen: *Het recht is achterwaarts geweken, en de gerechtigheid staat van verre; want de waarheid struikelt op de straat, en wat recht is kan er niet inkomen,* Jes. 49 : 14. Men *heeft gewacht naar recht, maar ziet, het is verdrukking, naar gerechtigheid, maar ziet, het is geschreeuw,* Jes. 5 : 7 [1]). Dit wordt herhaald in vers 25, met de verzwarende omstandigheid van de loslating van Barabbas: *Hij liet hun los dengene, die om oproer en doodslag in de gevangenis geworpen was,* die hierdoor verhard zal worden in zijne boosheid, en nog meer kwaad zal doen, omdat zij hem geeischt hadden, daar hij gansch en al aan hen gelijk was; *maar Jezus gaf hij over tot hun' wil,* en barbaarscher kon hij niet met Hem handelen, dan door Hem over te geven tot den wil van hen, die Hem haatten met een volkomen haat, en wier barmhartigheden wreed waren.

26. En als zij Hem wegleiden, namen zij eenen Simon van Cyréne, komende van den akker, en leiden hem het kruis op, dat hij het achter Jezus droeg. 27. En eene groote menigte van volk, en van vrouwen, volgde Hem; welke ook weenden en Hem beklaagden. 28. En Jezus, zich tot haar keerende, zeide: Gij dochters van Jeruzalem, weent niet over Mij, maar weent over uzelve, en over uwe kinderen. 29. Want ziet, er komen dagen, in welke men zeggen zal: Zalig zijn de onvruchtbaren, en de buiken die niet gebaard hebben, en de borsten die niet gezoogd hebben. 30. Alsdan zullen zij beginnen te zeggen tot de bergen: Valt op ons; en tot de heuvelen: Bedekt ons. 31. Want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?

Wij zien hier den gezegenden Jezus, het Lam Gods, *als een lam ter slachting geleid,* om geofferd te worden. Het is vreemd, dat zij zooveel haast maakten met Zijn rechtsgeding. Hoe konden zij zooveel werk doen in zoo weinig tijds, hoewel zij met zoo vele grooten der aarde te doen hadden, om hen op te wachten en in te lichten, waarvoor gemeenlijk veel tijds ge-

1) Naar de Engelsche overzetting.

eischt wordt. Hij werd bij het aanbreken van den dag voor de overpriesters gebracht, Hoofdst. 22 : 66, daarna voor Pilatus, toen voor Herodes, daarna weder voor Pilatus, en er schijnt eene langdurige worsteling over Hem te hebben plaats gehad tusschen Pilatus en de scharen. Hij werd gegeeseld, met doornen gekroond, smadelijk gehandeld, en dit alles geschiedde in ongeveer vier of vijf uur tijds, of op zijn meest in zes uur, want Hij werd gekruist tusschen negen en twaalf uur. Christus' vervolgers besluiten geen tijd te verliezen, uit vreeze, dat Zijne vrienden aan de andere zijde der stad bericht zouden krijgen van hetgeen zij deden, en op zouden staan om Hem te verlossen. Nooit is iemand op dergelijk haastige wijze, als het ware de wereld uitgejaagd als Christus, maar Hij zelf heeft gezegd: *Een kleinen tijd, en gij zult Mij niet zien*, ja wèl een kleinen tijd, voorwaar! Daar zij Hem nu ter dood heenvoeren, bevinden wij, dat er iemand was,

I. Die Zijn kruis droeg: hij was genaamd Simon, een Cyreniër, die waarschijnlijk een vriend van Christus geweest is, en als zoodanig bekend stond, en dit werd hem aangedaan om hem te smaden; zij leidden hem het kruis van Christus op, *dat hij het achter Jezus droeg*, vers 26, opdat Jezus er niet onder zou bezwijken en sterven, waardoor dan de verdere boosaardigheid, die zij nog tegen hem in den zin hadden, voorkomen zou geworden zijn. Het was medelijden, maar een wreed medelijden, dat Hem die verlichting bezorgde.

II. Vele treurenden, ware treurenden, volgden Hem, die weenden en Hem beklaagden. Dat waren niet slechts zijne vrienden, maar ook menschen uit het gewone volk, die Hem niet vijandig waren, en door medelijden met Hem waren bewogen, omdat zij van Zijn' roem hadden gehoord, en hoe voortreffelijk en weldoend een Mensch Hij was, en reden hadden te gelooven, dat Hij onrechtvaardig leed. Dit trok eene groote menigte volks achter Hem, zooals dit gemeenlijk bij terechtstellingen plaats heeft, inzonderheid als zij, die ter dood gebracht werden, personen van aanzien waren. *Eene groote menigte van volk en van vrouwen volgde Hem*, sommigen bewogen door medelijden, anderen door nieuwsgierigheid, maar ook dezen (zoowel als Zijne bijzondere vrienden en bekenden) weenden en beklaagden Hem. Hoewel er velen waren, die Hem smaadden en bespotten, waren er toch ook sommigen, die Hem waardeerden en Hem beklaagden, en die bedroefd over Hem waren, en deelden in Zijn lijden. Het sterven van den Heere Jezus kan wellicht eene natuurlijke aandoening teweegbrengen in velen, die vreemd zijn aan Godsvrucht, velen weenen over Christus, die niet in Hem gelooven, en Hem niet boven alles liefhebben. Nu wordt ons hier medegedeeld wat Christus tot deze treurenden gezegd heeft. Hoewel men zou kunnen denken, dat Hij nu gansch vervuld zou zijn van Zijne eigene zaak, vond Hij toch tijd, en had Hij een hart om kennis te nemen van hunne tranen. Christus stierf, betreurd en beweend, en Hij heeft eene flesch voor de tranen van hen, die om Hem treurden. Hij keerde zich tot haar, hoewel zij vreemdelingen voor Hem waren, en zeide haar, niet over Hem te weenen, maar over zich zelven. Hij leidt haar klagen en weenen in een ander kanaal, vers 28.

1. Hij geeft haar eene algemeene aanwijzing voor hare rouwklage: *Gij dochters van Jeruzalem! weent niet over Mij.* Niet, dat zij afkeuring verdienden wegens haar weenen over Hem, veeleer moeten zij er voor geloofd worden. Het waren voorzeker harde harten, die onbewogen konden blijven door zulk lijden van zulk een Persoon; maar zij moeten niet alleen weenen over Hem — het waren vruchtelooze tranen, die zij om Hem stortten -- laten zij veeleer weenen over zich zelven en over hare kinderen, met het oog op de verwoesting, die over Jeruzalem komen zal, die sommigen van haar nog konden beleven, en door de rampen, die er van vergezeld zullen gaan, zelven getroffen zullen worden, met hare kinderen zal dit ten minste het geval zijn, en over dezen moeten zij bezorgd en bekommerd zijn. Als wij met het oog des geloofs Christus gekruist aanschouwen, dan behooren wij te weenen, niet over Hem, maar over ons zelven. Wij moeten door den dood van Christus niet aangedaan zijn zooals over den dood van een gewoon persoon, met wiens ramp wij medelijden hebben, of van een gewoon vriend, van wien wij nu waarschijnlijk gescheiden zullen worden. De dood van Christus was iets gansch bijzonders; het was Zijne overwinning van, Zijn triomf over, Zijne vijanden; het was onze verlossing, de verwerving van het eeuwige leven voor ons. Laat ons dus weenen, niet over Hem, maar over onze zonden, en over de zonden van onze kinderen, die de oorzaak waren van Zijn' dood; en laat ons weenen van vreeze — dat waren de tranen, die hier voorgeschreven waren — voor de ellende, die wij over ons zullen brengen, indien wij Zijne liefde veronachtzamen en Zijne genade verwerpen, zooals het Joodsche volk gedaan heeft, dat de verwoesting en het verderf over hen bracht, die hier worden voorzegd. Als onze dierbare bloedverwanten en vrienden sterven in Christus, dan hebben wij geene reden om over hen te weenen, die den last des vleesches hebben afgelegd, volmaakt zijn geworden in heiligheid, ingegaan zijn tot volmaakte rust en vreugde; maar over ons en onze kinderen, die achter blijven in eene wereld van zonde en smart en verzoeking.

2. Hij geeft haar eene bijzondere reden, waarom zij moeten weenen over zich zelven en over hare kinderen: „Want ziet er komen treurige tijden voor uwe stad; zij zal verwoest worden, en gij zult deelen in het algemeene verderf." Toen Christus' discipelen treurden met eene droefheid naar God, omdat Hij hen ging verlaten, heeft Hij hunne tranen afgewischt met de belofte, dat zij Hem weder zullen zien, en dat zij zich dan zullen verblijden, Joh. 16 : 22. Maar toen deze dochters van Jeruzalem Hem slechts met eene droefheid naar de wereld beweenden, leidde Hij hare tranen in een ander kanaal, en zeide haar, dat haar reden tot weenen gegeven zal worden. Laten zij zich gedragen als ellendigen, treuren en weenen, Ja-

kobus 4 : 9. Hij zelf had kort te voren geweend over Jeruzalem, en nu zegt Hij haar er over te weenen. Christus' tranen moeten ook onze tranen doen vloeien. Laten de dochters van Zion, die Christus erkennen als haar Koning, zich in Hem verblijden, want Hij komt om ze te verlossen; maar laten de dochters van Jeruzalem, die slechts over Hem weenen, maar Hem niet aannemen als haren Koning, weenen en sidderen bij de gedachte aan Zijne komst om haar te oordeelen. Nu wordt de verwoesting van Jeruzalem voorspeld door twee spreekwoordelijke gezegden, die toen gevoegelijk gebruikt konden worden, en die haar beiden als zeer schrikkelijk aanduiden: dat hetgeen de menschen gewoonlijk vreezen, dan door hen begeerd zal worden: *kinderloos* te zijn en *levend begraven* te worden. *a.* Zij zullen wenschen kinderloos te zijn. Terwijl zij, die geene kinderen hebben, gewoonlijk haar benijden, die ze wèl hebben, zooals Rachel Lea benijdde, zullen alsdan zij, die kinderen hebben, ze zulk een' last bevinden, als zij zullen zoeken te ontkomen door de vlucht en zulk eene hartverscheurende smart zal haar kwellen, als zij ze òf zullen zien omkomen van honger, of gedood door het zwaard, dat zij haar zullen benijden, die geene kinderen hebben, en zeggen: *Zalig zijn de onvruchtbaren, en de buiken, die niet gebaard hebben,* die geene kinderen hebben, om ze den doodslager over te leveren, of ze weg te rukken uit zijne handen. Het zal niet slechts degenen slecht vergaan, die dan zwanger zullen zijn, of kinderen aan de borst zullen hebben, zooals Christus zeide, Matth. 24 : 19, maar het zal ook ontzettend wezen voor haar, die kinderen gehad en gezoogd hebben, en ze nu in leven hadden; zie Hoséa 9 : 11—14. Zie de ijdelheid van het schepsel en het onzekere van zijn aardsche vertroostingen; want de veranderingen der Voorzienigheid ons betreffende, kunnen van zulk een aard zijn, dat die dingen, waarin wij ons verblijd en verlustigd hebben als de grootste zegeningen, de grootste lasten voor ons kunnen worden, en ons de grootste zorg en het zwaarste leed kunnen veroorzaken. *b.* Zij zullen wenschen levend begraven te zijn: *Alsdan zullen zij beginnen te zeggen tot de bergen: Valt op ons, en tot de heuvelen: Bedekt ons,* vers 30. Ook dit verwijst naar eene plaats in dezelfde profetie als de vorige, Hoséa 10 : 8. Zij zullen wenschen verborgen te zijn in de duisterste holen, of spelonken, ten einde buiten het gedruisch te wezen van die rampen. Zij zullen beschut willen zijn, tot elken prijs, al is het ook, dat zij dan tot gruis vermorzeld worden. Dat zal inzonderheid de taal wezen van de grooten, de rijken, de machtigen, Openb. 6 : 16. Zij, die tot Christus de toevlucht niet wilden nemen, zich niet onder Zijne bescherming wilden stellen, zullen dan te vergeefs roepen tot de heuveleu en de bergen om hen te beschutten tegen Zijn' toorn.

2. Hij toont aan, hoe natuurlijk het voor haar was om deze verwoesting af te leiden uit Zijn lijden. *Indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?* vers 31. Sommigen denken, dat dit ontleend is aan Ezech. 20 : 47. „Ik zal een vuur in u aansteken, hetwelk in u allen groenen boom en allen dorren boom verteren zal." Deze woorden kunnen toegepast worden: *a.* Meer bijzonder op de verwoesting van Jeruzalem, die Christus hier voorzegd heeft, en die de Joden, door Hem ter dood te brengen, over zich zelven gebracht hebben: „Indien zij (de Joden, en de inwoners van Jeruzalem) dit doen aan het groene hout, indien zij aldus een onschuldig en voortreffelijk man mishandelen om zijne *goede werken,* hoe zal God dan handelen met hen *wegens dit hun doen,* met hen, die zich tot *dor hout* hebben gemaakt, een boos en verdorven geslacht, dat nergens toe deugt? Indien dit hunne zonde is, wat denkt gij zal dan hunne straf zijn?" Of, neem het aldus: „Indien zij, (de Romeinen, hunne rechters en hunne krijgslieden) Mij aldus mishandelen, Mij, die er hun niet de minste reden toe gegeven heb, en die voor hen als een groene boom ben, wat zullen zij dan doen aan Jeruzalem en de Joodsche natie, die hen zoo zeer tot toorn zal verwekken, en zich voor hen als dor hout maken, als brandstof voor het vuur hunner verbolgenheid? Indien God toelaat, dat deze dingen aan Mij gedaan worden, wat zal Hij verordineeren om te doen aan die onvruchtbare boomen, waarvan zoo dikwijls gezegd is, dat zij *uitgehouwen worden en in het vuur geworpen?* Matth. 3 : 10; 7 : 19. *b.* Zij kunnen meer in het algemeen toegepast worden op alle openbaringen van Gods toorn tegen de zonde en de zondaars: „Indien God Mij overlevert aan zulk lijden, omdat Ik tot een offer gemaakt ben voor de zonde, wat zal Hij dan met de zondaren zelven doen?" Christus was een *groene boom,* vruchtbaar en bloeiend; indien nu zulke dingen aan Hem gedaan werden, kunnen wij hieruit nagaan wat aan het geslacht der menschen gedaan zou zijn, indien Hij niet tusschenbeiden ware getreden, en wat gedaan zal worden aan hen, die dor hout blijven, dorre boomen, niettegenstaande alles wat er gedaan is om hen tot vruchtbare boomen te maken. Indien God dit gedaan heeft aan den Zoon Zijner liefde, toen Hij Hem de zonde slechts toegerekend bevond, wat zal Hij dan doen aan het geslacht Zijns toorns, als Hij de zonde heerschende in hen bevindt? Indien de Vader er een welbehagen in had deze dingen te doen aan het groene hout, waarom zou Hij er dan afkeerig van zijn ze te doen aan het dorre hout? De overdenking van het bittere lijden van onzen Heere Jezus moet ontzag in ons werken voor de gerechtigheid Gods, moet ons voor Hem doen beven. Bij Christus vergeleken, zijn de beste heiligen slechts dor hout; indien Hij lijdt, waarom zouden ook zij niet verwachten te zullen lijden? En wat dan zal de verdoemenis der zondaren zijn?

32. En er werden ook twee anderen, zijnde kwaaddoeners, geleid, om met Hem gedood te worden. 33. En toen zij kwamen op de plaats, genaamd Hoofdschedelplaats, kruisigden zij Hem aldaar, en de kwaaddoeners, den eenen ter rechter-, en den anderen ter linkerzijde. 34. En

Jezus zeide: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen. En verdeelende Zijne kleederen, wierpen zij het lot. 35. En het volk stond en zag het aan. En ook de oversten met hen beschimpten Hem, zeggende: Anderen heeft hij verlost; dat hij nu zichzelven verlosse, zoo hij is de Chrisfus, de uitverkorene Gods. 36. En ook de krijgsknechten, tot Hem komende, bespotten Hem, en brachten Hem edik, 37. En zeiden: Indien gij de Koning der Joden zijt, zoo verlos uzelven. 38. En er was ook een opschrift boven Hem geschreven, met Grieksche, en Romeinsche, en Hebreeuwsche letters: DEZE IS DE KONING DER JODEN. 39. En één van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterden Hem, zeggende: Indien gij de Christus zijt, verlos uzelven en ons. 40. Maar de andere, antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? 41. En wij toch rechtvaardiglijk; want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben, maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan. 42. En hij zeide tot Jezus: Heere, gedenk mijner, als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn. 43. En Jezus zeide tot hem: Voorwaar zeg Ik u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.

In deze verzen hebben wij:

I. Onderscheidene passages betreffende het lijden van Christus, die wij ook te voren bij Matthéüs en Markus gehad hebben.

1. Dat *twee anderen, zijnde kwaaddoeners,* met Hem naar de strafplaats geleid werden. Waarschijnlijk waren dezen reeds eenigen tijd geleden ter dood veroordeeld, en was het bepaald, dat zij op dien dag ter dood gebracht zouden worden, hetgeen waarschijnlijk tot voorwendsel diende, waarom er zoo veel haast gemaakt werd met Jezus gerechtelijk te verhooren en te veroordeelen, opdat Hij en deze twee kwaaddoeners tegelijk terechtgesteld konden worden.

2. Dat Hij gekruisigd werd op eene plaats genaamd Calvarië, *kranion,* de Grieksche naam voor *Golgotha* — Hoofdscheêlplaats, eene plaats van schande, om ook nog die versmaadheid aan Zijn lijden toe te doen, maar van veel beteekenis, want dáár triomfeerde Hij over den dood, als het ware op den eigen mesthoop des doods. Hij werd *gekruisigd.* Zijne handen en voeten werden genageld aan het kruis, dat nog op den grond lag, en toen werd het *opgericht,* en vastgesteld in de aarde, of in eene holte, die gereed gemaakt was om het er in te plaatsen. Dit was, meer dan iedere andere, eene pijnlijke en smadelijke wijze van terdoodbrenging.

3. Dat Hij gekruisigd werd in het midden van twee kwaaddoeners, alsof Hij de ergste was der drie. Aldus werd Hij niet slechts als een overtreder behandeld, maar met hen geteld, als de ergste van hen beschouwd.

4. Dat de krijgslieden, die met de uitvoering van het doodvonnis waren belast, Zijne kleederen voor zich namen, als een hun toekomend loon en ze door het lot onder elkander verdeelden. *Verdeelende Zijne kleederen, wierpen zij het lot.* De waardij er van was zoo gering, dat, zoo zij verdeeld werden, die waardij zoo goed als niets was, en daarom hebben zij er om geloot.

5. Dat Hij bespot en gehoond werd, met allen mogelijken smaad en verachting werd behandeld, toen Hij werd opgericht aan het kruis. Het was vreemd, dat zoo veel barbaarschheid in de menschelijke natuur gevonden zou worden. *Het volk stond en zag het aan,* onbekommerd en onbewogen, veeleer vermaak vindende in dat schouwspel; en *de oversten,* die men vanwege hun ambt voor mannen van verstand en van eer zou houden, stonden daar onder het gemeen en *beschimpten Hem,* om er aan de bijstanders het voorbeeld van te geven; en zij zeiden: *Anderen heeft hij verlost, dat hij nu zich zelven verlosse.* Aldus werd Hij gesmaad om de goede werken, die Hij gedaan had, alsof het dieswege was, dat zij Hem kruisigden. Zij triomfeerden over Hem, alsof zij Hem hadden overwonnen, terwijl juist Hij meer dan overwinnaar was. Zij tartten Hem om zich te verlossen van het kruis, toen Hij door het kruis anderen verloste: *Dat hij nu zich zelven verlosse, zoo hij is de Christus, de uitverkorene Gods.* Zij wisten, dat de Christus de uitverkorene Gods was, door Hem verordineerd, en Hem dierbaar. „Indien hij, als de Christus, ons volk zou willen verlossen van de Romeinen (een ander denkbeeld konden zij zich niet vormen van den Messias) laat hij zich dan zelven verlossen van de Romeinen, die hem nu in hunne macht hebben." Aldus bespotten Hem de Joodsche oversten, als onderworpen door de Romeinen, inplaats dat Hij hen had onderworpen. De Romeinsche soldaten bespotten Hem als den Koning der Joden: „Een volk, juist goed voor zulk een vorst, en een vorst juist goed voor zulk een volk." *Zij bespotten Hem,* vers 36, 37. Zij vermaakten zich met Zijn lijden, het was eene kortswijl voor hen, en toen zij zelven eene wrange, zure soort van wijn dronken, zooals hun gewoonlijk toebedeeld werd, vroegen zij Hem spottend en tergend of Hij met hen wilde drinken, hun bescheid wilde doen. En zij zeiden: *Indien gij de Koning der Joden zijt, zoo verlos u zelven;* want, gelijk de Joden Hem vervolgden als een valschen Messias, zoo vervolgden de Romeinen Hem in de meening, dat Hij zich als Koning had opgeworpen.

6. Dat het opschrift boven Zijn hoofd, dat Zijne misdaad moest aanduiden, luidde: *Deze is de Koning der Joden,* vers 38. Hij wordt ter dood gebracht, omdat hij heeft voorgewend de koning der Joden te zijn; zóó hebben zij het bedoeld; maar God heeft het bedoeld als een verklaring van hetgeen Hij werkelijk was; in weerwil van Zijne tegenwoordige versmaadheid is Hij *de Koning der Joden,* de Koning der kerk, en Zijn kruis is de weg naar Zijne kroon. Dit was geschreven in wat men de drie geleerde

talen noemt, in het Grieksch, het Latijn en het Hebreeuwsch, want diegenen zijn het best geleerd, die Christus hebben geleerd. Het was geschreven in deze drie talen, opdat het door alle menschen gelezen en aan alle menschen bekend zou worden; maar God bedoelde het in de beteekenis, dat het Evangelie van Christus aan alle volken gepredikt zou worden, *beginnende van Jeruzalem*, en in alle talen zou worden gelezen. Door de Heidensche philosophie is de Grieksche taal, door de Romeinsche wetten en regeering, het Latijn, vermaard geworden, en het Hebreeuwsch overtrof ze allen, omdat in die taal het Oude Testament was geschreven. In deze drie talen is Jezus Christus als Koning geproclameerd. Studenten, die zich aan de hoogescholen in deze drie talen oefenen, behooren zich ten doel te stellen om door het gebruik er van, beter met Christus bekend te worden.

II. Hier zijn twee passages, die wij te voren niet gehad hebben, en zij zijn zeer merkwaardig.

1. Christus' gebed voor Zijne vijanden, vers 34, *Vader! vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen.* Zeven merkwaardige woorden heeft Christus gesproken, nadat Hij aan het kruis was genageld en vóór Hij stierf, en dit is het eerste er van. Eéne reden waarom Hij den kruisdood moest sterven, was, opdat Hij tot het laatste oogenblik vrij zou kunnen zijn om te spreken, om aldus Zijn Vader te verheerlijken, en de Hem omringenden te stichten. Zoodra Hij aan het kruis was gehecht, of terwijl zij er Hem aan vastnagelden, heeft Hij dit gebed gebeden, waarin wij hebben te letten op *a.* De bede: *Vader! vergeef het hun.* Men zou gedacht hebben, dat Hij zou bidden: „Vader! verteer hen: de Heere zie het aan, en vergelde het". De zonde, waaraan zij zich nu schuldig maakten, zou met volle recht onvergeeflijk gemaakt kunnen zijn, en met recht zouden zij bij name uitgezonderd hebben kunnen worden van de akte van kwijtschelding; maar neen, voor hen inzonderheid bidt Hij. Thans heeft Hij, gelijk van Hem voorzegd was, voor de overtreders gebeden, Jes. 53 : 12; en Zijn gebed moet saamgevoegd worden met Zijn gebed in Joh. 17, om het voorbeeld te vervolledigen, dat Hij gegeven heeft van Zijne voorbede binnen den voorhang; het eene voor de heiligen, en het andere voor de zondaars. Nu hadden al de woorden van Christus aan het kruis, zoowel als Zijn lijden, eene verdere strekking, dan zij op den eersten aanblik schenen te hebben. Dit was een woord van den Middelaar, dat de bedoeling en de beteekenis van Zijn' dood verklaarde. „Vader vergeef het hun, niet slechts dezen maar allen, die zich bekeeren en het Evangelie gelooven", en Hij heeft niet bedoeld, dat hun op eenigerlei andere wijze vergeving zal worden geschonken. „Vader, hetgeen waarvoor Ik nu lijd en sterf bestaat hierin, dat arme zondaars begenadigd mogen worden". De groote zaak, waarvoor Christus gestorven is, is, dat Hij vergeving van zonde voor ons zou verwerven. Dat is de inhoud van Christus' voorbede voor allen, die zich bekeeren en gelooven in de kracht Zijner genoegdoening. Zijn bloed spreekt dit: *Vader! vergeef hun.* De grootste zondaars kunnen door Christus, als zij zich bekeeren, hopen genade te zullen vinden. Hoewel zij Zijne vervolgers en moordenaars waren, bad Hij: *Vader! vergeef het hun. b.* Den pleitgrond: *want zij weten niet, wat zij doen.* Want, indien zij het geweten hadden, zij zouden Hem niet gekruisigd hebben. 1 Cor. 2 : 8. Er was een sluier, een bedeksel op Zijne heerlijkheid en op hun verstand; en hoe konden zij door die twee bedekselen heenzien? Zij riepen Zijn bloed in over zich en over hunne kinderen: maar hadden zij geweten wat zij deden, zij zouden dien wensch niet gewenscht hebben. Zij, die Christus kruisigen, weten niet wat zij doen. Zij, die kwaad spreken van den Godsdienst, spreken kwaad van hetgeen zij niet kennen, en dit is, omdat zij het niet willen kennen. Er is eene soort van onwetendheid, die in zekere mate de zonde verontschuldigt: onwetendheid uit gebrek aan de middelen om kennis te verkrijgen, of aan vermogen om onderwijs in zich op te nemen, door ongunstige omstandigheden bij de opvoeding, of door onachtzaamheid. Zij, die Christus gekruisigd hebben, werden door hunne oversten onwetend gehouden, er werden hun vooroordeelen tegen Hem ingeblazen, zoodat zij dachten, dat zij met hetgeen zij tegen Christus en Zijne leer deden, Gode een dienst bewezen, Joh. 16 : 2. Met de zoodanigen behooren wij medelijden te hebben, en voor hen behooren wij te bidden. Dit gebed van Christus is niet lang daarna verhoord geworden, toen velen van hen, die de hand gehad hebben in Zijn' dood, door de prediking van Petrus bekeerd werden. Dit is ook geschreven als een voorbeeld voor ons. *Ten eerste.* Wij moeten in het gebed God *Vader* noemen, en tot Hem komen met eerbied en vertrouwen, zooals kinderen tot hun' Vader. *Ten tweede.* De groote zaak, die wij voor ons zelven en voor anderen van God moeten begeeren, is: vergeving van zonde. *Ten derde.* Wij moeten bidden voor onze vijanden, voor hen, die ons haten en vervolgen, hunne zonden en overtredingen verzacht voorstellen, niet verzwaard, zooals onze eigene zonden. (Zij weten niet wat zij doen, misschien was het eene feil); en wij moeten vurig zijn in ons gebed tot God om de vergeving hunner zonden tegen ons. Dit is het voorbeeld, dat Christus gegeven heeft van Zijn eigen voorschrift, Matth. 5 : 44, 45. *Hebt uwe vijanden lief*, en het voorschrift wordt er zeer door versterkt, want, indien Christus zulke vijanden liefhad en voor hen gebeden heeft, welke vijanden kunnen wij dan hebben, voor wie wij niet verplicht zouden zijn te bidden, die wij niet zouden moeten liefhebben?

2. De bekeering van den moordenaar aan het kruis, die een heerlijk voorbeeld is van Christus' triomfeeren over overheden en machten, zelfs toen dezen over Hem schenen te triomfeeren. Christus werd gekruisigd tusschen twee moordenaren, en in hen werden de verschillende uitwerkselen gezien, die door het kruis van Christus teweeg gebracht zouden worden op de kinderen der menschen, aan wie

het in de prediking van het Evangelie nabij zou worden gebracht. Zij zijn allen kwaaddoeners, allen schuldig voor God. Nu is het kruis van Christus voor sommigen eene reuke des levens ten leven, en voor anderen eene reuke des doods ten doode. Voor hen, die omkomen is het dwaasheid, maar voor hen, die behouden worden, is het de wijsheid Gods en de kracht Gods. *a.* Een der kwaaddoeners bleef verhard tot het einde toe. Dicht bij het kruis van Christus, „lasterde hij Hem," evenals de anderen, vers 39. *Indien gij de Christus zijt*, gelijk zij zeggen, *verlos u zelven en ons.* Hoewel hij nu in pijn en doodsbenauwdheid was, zich in het dal der schaduwe des doods bevond, heeft dit zijn trotsch hart toch niet vernederd, hem niet geleerd *eene goede rede op te geven*, een goed woord tot zijn' mede-lijder te spreken. *Al stiet gij den dwaas in een mortier met een stamper in het midden van het gestooten graan, zijne dwaasheid zou niet van hem afwijken.* In en op zich zelf zal geene ramp of benauwdheid in een boos hart verandering teweegbrengen; maar soms zal zij het bederf prikkelen, dat zij, naar men zou meenen, gedood zou hebben. Hij tart Christus uit om zoowel zich zelven als hen beiden te verlossen. Er zijn sommigen, die onbeschaamd genoeg zijn om Christus te lasteren, en toch nog verwachten door Hem behouden te zullen worden, ja die tot de gevolgtrekking komen, dat Hij, zoo Hij hen niet verlost, niet als de Zaligmaker beschouwd moet worden. *b.* De andere moordenaar werd ten laatste verteederd. In Matthéüs en Markus werd gezegd, dat „ook de moordenaars, die met Hem gekruisigd waren, Hem lasterden." Sommigen denken, dat dit bij wijze van spreken gezegd is van twee, maar bedoeld is van één hunner; maar anderen zijn van meening, dat zij Hem in den beginne beide hebben gesmaad en gelasterd, totdat het hart van een hunner op wondervolle wijze veranderd is, en dat toen ook zijne taal, zijne woorden plotseling anders zijn geworden. Toen deze kwaaddoener op het punt was van in Satans handen te vallen, werd hij als een brandhout uit het vuur gerukt, tot een gedenkteeken gemaakt van Gods genade, en werd Satan overgelaten om te brullen als een leeuw, wien men zijne prooi ontrukt. Dit moet voor niemand eene aanmoediging zijn, om zijne bekeering uit te stellen tot aan zijne stervensure, of te hopen, dat hij op zijn sterfbed nog wel genade zal vinden; want, hoewel het zeker is, dat waar berouw nooit te laat komt, is het ook even zeker, dat laat berouw zelden waar of oprecht is. Niemand kan er zeker van zijn, dat hij bij of vóór zijn sterven tijd zal hebben om zich te bekeeren, maar iedereen kan er zeker van wezen, dat hij de gunstige gelegenheid niet zal hebben, die deze moordenaar gehad heeft, die zich in gansch buitengewone omstandigheden bevond. Hem is Christus nooit te voren aangeboden; hij heeft geen dag van genade gehad; hij was bestemd om tot een zeer bijzonder voorbeeld gesteld te worden van de kracht van Christus' genade, op het oogenblik, dat Hij door zwakheid gekruist was. Christus, Satan overwonnen hebbende in het verderf van Judas en de bewaring van Petrus, richt nu ook deze tropee op van Zijne zegepraal over hem in de bekeering van dezen kwaaddoener, als een voorbeeld van hetgeen Hij vermag. Wij zullen het buitengewone van dit geval zien als wij letten op de buitengewone werkingen van Gods genade in hem, welke bleek in hetgeen hij zeide. Hier werden in luttel tijds zoo vele blijken gegeven van de gezegende verandering, die in hem gewrocht was, dat er in zoo klein een tijdsbestek niet méér gegeven hadden kunnen worden.

Ten eerste. Hoor wat hij tot den anderen kwaaddoener zegt, vers 40, 41.

1. Hij bestrafte hem om zijn lasteren van Christus, als ontbloot zijnde van de vreeze Gods en van allen Godsdienstzin: *Vreest gij ook God niet?* Dit geeft te kennen, dat het de vreeze Gods was, die hem weerhield van de menigte te volgen in dat kwaad. „Ik vrees God, en daarom durf ik dit niet doen, en vreest ook gij God niet? Allen, wier oogen geopend zijn, zien, dat dit op den bodem ligt van de goddeloosheid der goddeloozen, dat zij de vreeze Gods niet voor hunne oogen hebben. „Indien er nog eenige menschelijkheid in u was, gij zoudt niet spotten met uwen mede-lijder; gij zijt toch in hetzelfde oordeel, gij bevindt u in denzelfden toestand, ook gij zijt een stervende, *wat* dus deze booze lieden ook mogen doen, u betaamt het al heel weinig om een' stervende te beleedigen."

2. Hij erkent, dat hij verdient wat hem aangedaan is: *wij toch rechtvaardiglijk.* Waarschijnlijk werden zij beiden voor dezelfde misdaad ter dood gebracht, en daarom sprak hij met des te meer stelligheid: *Wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben.* Dit verheerlijkt de Goddelijke genade, als handelende op onderscheidene wijze. Deze twee waren elkanders metgezellen in de zonde en in het lijden, en toch wordt de een behouden, terwijl de andere omkomt; twee, die tot nu toe te zamen den zelfden weg waren gegaan, en nu wordt de een aangenomen, en de ander verlaten. Hij zegt niet: *Gij* toch rechtvaardiglijk, maar *Wij*. Ware boetvaardigen erkennen de rechtvaardigheid Gods in al de straffen van hunne zonde. God heeft *rechtvaardiglijk gedaan*, maar *wij hebben goddelooslijk gedaan,*

3. Hij gelooft, dat Christus ten onrechte leed. Hoewel Hij in twee gerechtshoven was veroordeeld, en behandeld werd, alsof Hij de grootste kwaaddoener was, is deze berouwvolle moordenaar door Zijne houding en gedrag onder het lijden er toch van overtuigd, dat Hij „niets onbehoorlijks gedaan heeft — *ouden atopon — niets ongerijmds, niets dat voor Hem onbetamelijk was,* of niet strookte met Zijne waardigheid. De overpriesters wilden, dat Hij gekruisigd zou worden *tusschen* de kwaaddoeners, als *een hunner;* maar deze moordenaar heeft meer gezond verstand dan zij, hij erkent, dat Hij niet *een hunner is*, niet tot hen behoort. Of hij te voren van Christus en Zijne wonderen gehoord heeft, blijkt niet, maar de Geest der genade heeft hem verlicht met deze kennis, en hem in staat gesteld te zeggen: *Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.*

Ten tweede. Hoor wat hij zegt tot den Heere Jezus; *Heere! gedenk mijner als gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn,* vers 42. Dat is het gebed van een' stervenden zondaar tot een' stervenden Zaligmaker. Het was de eere van Christus, dat aldus tot Hem werd gebeden, hoewel Hij aan het kruis bespot en gesmaad werd. Het was de zaligheid van den moordenaar, dat hij aldus bad. Wellicht heeft hij nooit te voren gebeden, en werd hij nu, in dit laatste oogenblik zijns levens verhoord. Zoo lang er leven is, is er hoop, en zoo lang er hoop is, is er plaats voor gebed. Let op zijn *geloof* in dat gebed. In zijne belijdenis van zonde, vers 41, toonde hij, *bekeering tot God.* In dat gebed toont hij *geloof in onzen Heere Jezus Christus,* Hij erkent Hem als *Heere,* hij erkent, dat Hij een koninkrijk heeft, en dat Hij nu inging tot dat koninkrijk, dat Hij in dat koninkrijk macht en gezag heeft, en dat diegenen zalig zijn, aan wie Hij gunst betoont; dit alles te gelooven en te belijden was op dat oogenblik van den dag wel iets zeer groots. Christus was nu in de diepte van schande en smaad, door Zijne eigene discipelen verlaten, door Zijn eigen volk bespot en gehoond, lijdend als een bedrieger, iemand die voorgeeft te zijn wat hij niet is, en door Zijn Vader niet verlost. Hij heeft deze belijdenis afgelegd, vóórdat de wonderen plaats hadden, waardoor Hij in Zijn lijden geëerd werd, en de hoofdman over honderd werd opgeschrikt; ja voorwaar! wij hebben zoo groot een geloof zelfs in Israel niet gevonden. Hij geloofde in een leven na dit leven, en begeerde in dat leven gelukkig, zalig te zijn, niet, zooals de andere moordenaar, verlost te zijn van het kruis, maar om goed verzorgd te zijn, nadat het kruis hem het ergste had doen lijden. Let ook op zijn' *ootmoed,* in dat gebed. Al wat hij vraagt is: *Heere gedenk mijner.* Hij bidt niet: Heere bevorder mij, of verhoog mij (zooals zij vroegen Matth. 20 : 21) hoewel hij, de eere hebbende zooals geen van de discipelen die had, om te drinken van Christus' drinkbeker, en met Zijn' doop gedoopt te worden, hetzij aan Zijne rechterhand of aan Zijne linkerhand in Zijn lijden, toen Zijne eigene discipelen Hem hadden verlaten, een schijn van reden zou gehad hebben, om, evenals zij, te vragen aan Zijne rechterhand en Zijne linkerhand te zitten in Zijn koninkrijk. Nauwe bekendheid met lijden heeft dit soms teweeggebracht, Jer. 52 : 31, 32. Maar het denkbeeld is verre van hem. Al wat hij vraagt, is: *Heere! gedenk mijner,* zich op Christus verlatende voor de wijze waarop Hij hem zou gedenken. Het is een verzoek zooals dat van Jozef aan den opperschenker, Gen. 40:14, en dit verzoek vond meer ingang; de overste der schenkers *vergat* Jozef; maar Christus heeft dezen moordenaar gedacht. Er is in dat gebed ook aandrang en vurigheid. Hij heeft er, als het ware, zijne ziel in gelegd: „Heere! gedenk mijner, dat is mij genoeg; meer begeer ik niet; in Uwe hand geef ik mijne zaak over. Door Christus gedacht te worden nu Hij in Zijn koninkrijk is, dat is het, dat wij vurig moeten begeeren, en voor moeten bidden, en dat zal genoeg wezen om levende en stervende ons welvaren te verzekeren. In Zijn koninkrijk doet Christus voorbede voor ons. „Heere! gedenk mijner en bid voor mij." Dáár heerscht Hij. „Heere! gedenk mijner, en heersch in mij door Uwen Geest". Hij bereidt daar eene plaats voor de Zijnen. „Heere! gedenk mijner en bereid mij eene plaats; gedenk mijner als ik sterf, gedenk mijner in de opstanding." Zie Joh. 14 : 13. Let nu op. Christus' buitengewone gunstbetooning aan hem. „Jezus zeide tot hem — in antwoord op zijn gebed — Voorwaar zeg Ik u, Ik, de Amen, de getrouwe Getuige, Ik zeg Amen op dit gebed, plaats er Mijn *fiat, het zij zoo,* onder, ja gij zult meer hebben dan gij vraagt. Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn", vers 43. Merk op:

Ten eerste. Tot wien dit gezegd werd: tot den berouwhebbenden moordenaar, tot hem, en niet tot zijn metgezel. Christus aan het kruis is gelijk Christus op den troon; want *nu is het oordeel dezer wereld,* de een gaat heen met een' vloek, de ander met een' zegen. Hoewel Christus zich nu zelf in doodsstrijd bevond, had Hij toch een woord van troost voor een' armen boetvaardige, die zich aan Hem overgaf. Zelfs groote zondaars zullen, indien zij waarlijk boetvaardig zijn, door Christus niet slechts de vergeving hunner zonden verwerven, maar ook eene plaats in het paradijs Gods, Hebr. 9 : 15. Het verheerlijkt den rijkdom der vrije genade, dat verraders en rebellen niet slechts vergeving zullen erlangen, maar ook verhoogd, en wel zoo heerlijk verhoogd, zullen worden.

Ten tweede. Door wien dit gezegd werd. Dit was wederom een woord van den Middelaar. En hoewel Christus het bij eene bijzondere gelegenheid had gesproken, had het toch eene algemeene strekking, namelijk, om de ware bedoeling en beteekenis van Zijn lijden te verklaren. Gelijk Hij stierf om de vergeving van zonden voor ons te verkrijgen, vers 34, zoo heeft Hij daarmede ook het eeuwige leven voor ons verworven. Door dit woord is ons te verstaan gegeven, dat Jezus Christus stierf om voor alle boetvaardige, gehoorzame geloovigen het koninkrijk der hemelen te openen.

1. Christus deelt ons hier mede, dat Hij zelf naar het paradijs ging, naar *hades — de onzichtbare wereld.* Zijne menschelijke ziel ging henen, naar de plaats der afgescheidene zielen, niet naar de plaats der verdoemden, maar naar het paradijs, de plaats der zaligen. Hierdoor verzekert Hij ons, dat Zijne genoegdoening was aangenomen, en de Vader een welbehagen in Hem had, want anders ware Hij niet naar het paradijs gegaan. Dat was het begin van de vreugde, die Hem was voorgesteld, waarvan het vooruitzicht Hem heeft vertroost. Door het kruis ging Hij naar de kroon, en wij moeten niet denken, dat wij er door een' anderen weg zullen komen, of dat wij anders dan door lijden geheiligd zullen worden.

2. Hij maakt aan alle berouwhebbende geloovigen bekend, dat zij, als zij sterven, dáár met Hem zullen zijn. Thans heeft Hij als Priester deze zaligheid voor hen gekocht, en als Koning is Hij bereid ze hun te schenken wanneer zij er voor toebereid zullen zijn. Zie hier, hoe de zaligheid des hemels ons is voorgesteld. *a.*

Het is een *paradijs*, een lusthof, het *paradijs Gods*, Openb. 2 : 7, zinspelende op den hof van Eden, waarin onze eerste ouders in hun' staat der onschuld geplaatst werden. In den tweeden Adam wordt ons alles teruggegeven wat wij in den eersten Adam hebben verloren, ja meer, want in plaats van het aardsche wordt ons een hemelsch paradijs geschonken. *b.* Het is dáár te zijn met Christus. Dat is de gelukzaligheid des hemels, Christus te zien, bij Hem te zitten en Zijne heerlijkheid te deelen, Joh. 17 : 24. *c.* Het is terstond na den dood. „Heden zult gij met Mij zijn, heden avond, vóór morgen. De zielen der geloovigen, nadat zij den last des vleesches hebben afgelegd, zijn onmiddelijk in de vreugde en de gelukzaligheid; de geesten der rechtvaardigen zijn dan terstond volmaakt. Lazarus gaat weg van de aarde, en wordt terstond vertroost; Paulus wordt ontbonden, en is dan terstond met Christus, Filipp. 1 : 23.

44. En het was omtrent de zesde ure, en er werd duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe. 45. En de zon werd verduisterd, en het voorhangsel des tempels scheurde midden door. 46. En Jezus, roepende met groote stem, zeide: Vader, in Uwe handen beveel Ik Mijnen geest. En als Hij dat gezegd had, gaf Hij den geest. 47. Als nu de hoofdman over honderd zag wat er geschied was, verheerlijkte hij God, en zeide: Waarlijk, deze mensch was rechtvaardig. 48. En alle de scharen, die samengekomen waren om dit te aanschouwen, ziende de dingen die geschied waren, keerden wederom, slaande op hunne borsten. 49. En alle Zijne bekenden stonden van verre, ook de vrouwen die Hem te zamen gevolgd waren van Galiléa, en zagen dit aan.

In deze verzen hebben wij drie dingen:

I. Christus' sterven verheerlijkt door de wonderen, waarvan het vergezeld ging. Er worden hier slechts twee genoemd, waarvan wij ook te voren het bericht gehad hebben.

1. De verduistering der zon op den middag. Het was nu omtrent de zesde ure, dat is naar onze verdeeling van den dag, twaalf uur des middags; en er werd *duisternis over de geheele aarde, tot de negende ure toe.* De zon was verduisterd, en terzelfder tijd was de lucht zeer zwaar bewolkt, en die beide omstandigheden hebben te zamen die dikke duisternis teweeggebracht, welke drie uren lang heeft aangehouden, niet *drie dagen,* zooals die van Egypte.

2. Het scheuren van het voorhangsel des tempels. Het vorige wonder was aan den hemel, dit wonder geschiedde in den tempel, want die beiden zijn Gods huis, en toen de Zone Gods aldus mishandeld werd, kon het niet anders, of er moest in die beide huizen Gods toorn en verontwaardiging er over gevoeld en getoond worden. Door het scheuren van het voorhangsel werd de wegneming aangeduid van de ceremonieele wet, die een scheidsmuur was tusschen Joden en Heidenen, en ook van andere beletselen voor onzen toegang tot God, zoo dat wij thans met vrijmoedigheid kunnen toegaan tot den troon der genade.

II. Christus' sterven *verklaard,* vers 46, door de woorden, waarmede Hij den laatsten adem uitblies. Jezus had met *eene groote stem geroepen,* toen Hij zeide: *Waarom hebt Gij Mij verlaten?* Aldus lezen wij in Matthéüs en Markus, en ook dit schijnt Hij met luider stem gezegd te hebben, opdat al het volk het zou hooren. En wat Hij zeide, was: *Vader! in Uwe handen beveel Ik Mijn' geest.* Hij ontleende die woorden aan Zijn' vader David, Ps. 31 : 6. Niet, dat Hij het noodig had, dat Hem woorden in den mond gelegd werden; maar Hij verkoos gebruik te maken van Davids woorden, om te toonen, dat het de Geest van Christus was, die in de Oud-Testamentische profeten heeft getuigd, en dat Hij is gekomen om de Schriften te vervullen. Christus stierf met woorden der Schrift op de lippen. Aldus leert Hij ons gebruik te maken van de taal der Schrift als wij tot God spreken.

2. Tot God sprekende, noemt Hij Hem *Vader.* Toen Hij klaagde dat Hij verlaten was, riep Hij *Eli, Eli, Mijn God, Mijn God;* om echter te toonen, dat die ontzettende zielsangst nu voorbij was, noemt Hij God hier *Vader.* Toen Hij Zijn leven, Zijne ziel, voor ons overgaf, heeft Hij voor ons God Vader genoemd, opdat wij door Hem de aanneming zouden hebben tot kinderen.

3. Christus maakte gebruik van deze woorden in bijzonderen zin voor zich zelven, als Middelaar. Thans ging Hij Zijne ziel tot een schuldoffer stellen voor onze zonde, Jes. 53 : 10; ging Hij Zijne ziel geven tot een rantsoen voor velen, Matth. 20 : 28; door den eeuwigen Geest zich zelven opofferen, Hebr. 9 : 14. Hij zelf was beide de Priester en het Offer; onze zielen waren verbeurd, en nu gaf Hij Zijne ziel tot een' losprijs voor de onze. De prijs moet in de handen Gods worden betaald, daar Hij door onze zonde werd beleedigd, en nu heeft Christus het ondernomen om daar genoegdoening voor te geven. Door deze woorden heeft Hij het offer geofferd, heeft Hij, als het ware, Zijne hand gelegd op deszelfs hoofd, en het overgegeven: „Ik leg het neder in Uwe handen. Vader, neem Mijn leven, Mijne ziel, in plaats van het leven en de zielen der zondaars voor wie Ik sterf." De goede wil van den offeraar was noodig om het offer aannemelijk te maken. Nu heeft Christus die bereidwilligheid getoond om zich te offeren, gelijk als Hij haar reeds getoond heeft, toen het Hem voor het eerst werd voorgesteld, Hebr. 10 : 9, 10: *Zie, Ik kom om Uwen wil te doen, in welken wil wij geheiligd zijn.*

4. Christus geeft hiermede ook Zijne afhankelijkheid te kennen van Zijn' Vader voor Zijne opstanding door de hereeniging van Zijne ziel met Zijn lichaam. Hij beveelt Zijn' geest in de handen Zijns Vaders, om ontvangen te worden in het paradijs, en ten derden dage weder vereenigd te worden met Zijn lichaam. Hieruit blijkt, dat, gelijk onze Heere Jezus een *waar, menschelijk* lichaam had, Hij ook eene redelijke

ziel had, die in een' toestand van afscheiding van het lichaam bestaan heeft, en aldus Zijnen broederen gelijk was gemaakt. Deze ziel gaf Hij over in de hand Zijns Vaders, gaf Hij over in Zijne bewaring, rustende in de hope, dat zij niet in *Hades* gelaten zou worden, of in haren staat van afscheiding van het lichaam, niet zoo lang tot het lichaam bederf zou zien.

5. Hierdoor heeft Christus ons een voorbeeld nagelaten, heeft Hij deze woorden van David gepast gemaakt voor stervende heiligen, ze, als het ware, voor hun gebruik geheiligd. Bij het sterven moeten wij het meest zorge hebben voor onze ziel, en wij kunnen niet beter zorgen voor haar welzijn, dan door haar te bevelen in de handen van God, als een Vader, om geheiligd en bestuurd te worden door Zijn' Geest en genade, en bij den dood haar te bevelen in Zijne handen, om volkomen gemaakt te worden in heiligheid en gelukzaligheid. Wij moeten toonen, dat wij vrijwillig bereid zijn om te sterven, dat wij vastelijk gelooven in een leven na dit leven, en er naar verlangen, door te zeggen: *Vader! in Uwe handen beveel ik mijn' geest.*

III. Het nut en voordeel van Christus' sterven door den indruk, dien het teweegbracht op hen, die er getuigen van waren.

1. De hoofdman over honderd, die het bevel voerde over de wacht, was zeer getroffen door hetgeen hij zag, vers 47. Hij was een Romein, een Heiden, een vreemdeling voor de vertroostingen Israels, en desniettemin verheerlijkte hij God. Nooit had hij zulke treffende voorbeelden gezien van Goddelijke macht, en daarom heeft hij er aanleiding in gevonden God te aanbidden als den Almachtige. En hij getuigde voor den geduldigen Lijder: *Waarlijk deze mensch was rechtvaardig*, en is onrechtvaardiglijk ter dood gebracht. Gods tentoonspreiding Zijner macht om Hem eere te doen was een duidelijk bewijs Zijner onschuld. Bij Matthéüs en Markus gaat zijn getuigenis nog verder: *Waarlijk deze was Gods Zoon.* Maar voor hem komt dit op hetzelfde neer; want, indien Hij rechtvaardig was, heeft hij volkomen terecht gezegd, dat Hij Gods Zoon was, en daarom moet dit getuigenis omtrent Hem aangenomen worden, want indien dit valsch was, dan zou Hij ook niet rechtvaardig zijn.

2. Ook de overigens onverschillige toeschouwers kwamen onder den indruk van hetgeen gebeurd was. Hiervan wordt nota genomen in vers 48. *Al de scharen, die samengekomen waren om dit te aanschouwen*, zooals dit altijd is bij zulke gelegenheden, *ziende de dingen, die geschied waren*, konden niet anders dan in eene ernstige stemming komen voor het oogenblik, wàt zij dan ook daarna mochten zeggen of doen. Zij *keerden wederom, slaande op hunne borsten. a.* Voor het oogenblik namen zij de zaak zeer ter harte. Zij beschouwden het als eene booze zaak, dat Hij ter dood was gebracht, en zij konden niet anders denken, of er zou dieswege een oordeel Gods over hun volk komen. Waarschijnlijk waren het wel dezelfde lieden, die *kruis hem, kruis hem!* hadden geroepen, en Hem, toen Hij aan het kruis werd genageld, hadden bespot en gelasterd; maar nu waren zij zoo ontsteld en verschrikt door de duisternis en de aardbeving en de buitengewone wijze van Zijn sterven, dat niet alleen hun mond gestopt was, maar ook hun geweten wakker geschud werd, en in naberouw over hetgeen zij gedaan hadden, hebben zij, evenals de tollenaar, zich op de borst geslagen, als menschen, die vertoornd waren op zich zelven. Sommigen denken, dat dit een gelukkige schrede was in de richting van het goede werk, dat later in hen werd gewrocht, toen zij *verslagen werden in het hart*, Hand. 2 : 37. Toch schijnt het, dat de indruk nu spoedig voorbij ging, zij keerden wederom slaande op hunne borsten. Zij toonden geen verder teeken van eerbied voor Christus, hebben niet meer naar Hem gevraagd, of een onderzoek nopens Hem ingesteld, maar gingen naar huis; en wij hebben reden te gelooven, dat zij in luttel tijds de zaak hadden vergeten. Zoo zijn velen, aan wie Christus voor de oogen geschilderd is in het woord en de sacramenten, als onder hen gekruist zijnde, een weinig aangedaan, maar het is niet van langen duur; zij slaan zich op de borst en keeren weder. Zij zien Christus' gelaat in den spiegel der inzettingen, en bewonderen Hem, maar zij gaan heen, en vergeten terstond hoedanig Hij was, en welke reden er voor hen is om Hem lief te hebben.

3. Zijne eigene vrienden en volgelingen waren verplicht op een' afstand te blijven, maar naderden toch zooveel zij konden en durfden, om te zien wat er geschied was, vers 49. *Al Zijne bekenden*, allen die Hem kenden en door Hem gekend werden, *stonden van verre*, uit vrees dat zij, zoo zij nabij Hem kwamen, gevangen zouden worden genomen als Zijne begunstigers. Dit was een deel van Zijn lijden, zooals het ook een deel was van het lijden van Job, Job 19 : 13. *Mijne broeders heeft Hij verre van mij gedaan; en die mij kennen, zekerlijk zij zijn van mij vervreemd.* Zie ook Psalm 88 : 19. Ook de vrouwen, die Hem te zamen gevolgd waren van Galilea, zagen dit aan, niet wetende wat zij er van denken zouden; niet zoo gereed als zij behoorden te wezen, om ze als stellige voorteekenen van Zijne opstanding te beschouwen. Thans was Christus gesteld tot een teeken, dat wedersproken zal worden, zooals voorzegd werd door Simeon, opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden; Hoofdst. 2 : 34, 35.

50. En zie, een man, met name Jozef, zijnde een raadsheer, een goed en rechtvaardig man, 51. (Deze had niet mede bewilligd in hunnen raad en handel), van Arimathéa, eene stad der Joden, en die ook zelf het koninkrijk Gods verwachtte; 52. Deze ging tot Pilatus, en begeerde het lichaam van Jezus. 53. En als hij het afgenomen had, wond hij dat in een fijn lijnwaad, leide het in een graf, in eene rots gehouwen, waar nog nooit iemand in gelegd was. 54. En het was de dag der voorbereiding, en de sabbat kwam aan. 55. En ook de vrouwen, die

met Hem gekomen waren uit Galiléa, volgden na, en aanschouwden het graf, en hoe zijn lichaam gelegd werd. 56. En wedergekeerd zijnde, bereidden zij specerijen en zalven; en op den sabbat rustten zij naar het gebod.

Wij hebben hier een bericht van Christus' begrafenis, want Hij moet niet slechts ter dood gebracht worden, maar ook in het stof des doods worden gelegd, Ps. 22 : 16, overeenkomstig het vonnis, Gen. 3 : 19, *Gij zult tot stof wederkeeren.* Merk op:

I. Wie Hem begroef. Zijne bekenden stonden van verre; zij hadden noch geld om de *kosten,* noch moeds genoeg om de *blaam* te dragen van Hem eene eerlijke begrafenis te bezorgen; maar God verwekte iemand, die beide geld en moed daarvoor had, „een man, met name Jozef, vers 50. Hij wordt aangeduid als *een goed en rechtvaardig* man, een man met een vlekkeloozen naam wegens zijne deugd en Godsvrucht, niet slechts *rechtvaardig* jegens allen, maar ook goed voor allen, die hem noodig hadden (en zorge voor het begraven der dooden, gelijk betaamt aan de hoop op de opstanding der dooden, is een voorbeeld van goedheid en weldadigheid). Hij was een aanzienlijk man, een raadsheer, een senator, een lid van het sanhedrin, een der ouderlingen van de Joodsche kerk. Dit van hem gezegd hebbende, was het noodig er bij te voegen, dat hij, hoewel behoorende tot de corporatie van hen, die Christus ter dood hadden gebracht, *niet mede bewilligd had in hun' raad en handel,* vers 51, hoewel de meerderheid er voor was, had hij er tegen geprotesteerd, en had hij de schare niet gevolgd om kwaad te doen. De booze raad of handel, waarin wij niet bewilligd hebben, zal ons niet toegerekend worden. Maar hij had niet slechts openlijk te kennen gegeven, dat hij verschilde van de vijanden van Christus, maar in het verborgen heeft hij ingestemd met Zijne vrienden: hij zelf verwachtte ook het koninkrijk Gods. Hij geloofde de Oud-Testamentische profetieën van den Messias en Zijn koninkrijk en verwachtte er de vervulling van. Dat was de man, die bij deze gelegenheid blijk gaf, waren eerbied voor den Heere Jezus gehad te hebben. Er zijn velen, die hart hebben voor Christus' belangen, die, hoewel zij geen vertoon maken in hunne uitwendige belijdenis er van, toch meer bereid zijn om Hem, als de gelegenheid er zich toe aanbiedt, werkelijken dienst te bewijzen, dan anderen, die meer vertoon en meer gerucht maken.

II. Wat hij deed voor die begrafenis.

1. *Hij ging tot Pilatus,* den rechter, die Hem had veroordeeld, en *begeerde het lichaam van Jezus,* want hij had er de beschikking over; en hoewel hij mannen genoeg bijeen had kunnen brengen om het lichaam met geweld weg te nemen, wilde hij toch liever den wettelijken weg volgen en de zaak op vreedzame wijze tot stand brengen.

2. Hij nam het af van het kruis, en wel met zijne eigene handen naar het schijnt, en *wond het in fijn lijnwaad.* Men zegt, dat het de gewoonte der Joden was, om het lichaam der dooden in te wikkelen, zooals wij met kleine kinderen doen, en dat dit de beteekenis is van het woord, dat hier gebruikt is, zoodat hij het stuk linnen, dat hij er voor gekocht had, in stukken sneed, er windselen van maakte, om er het lichaam mede te omwinden. Van Lazarus wordt gezegd, dat hij *gebonden was aan handen en voeten,* Joh. 11 : 44. Voor de heiligen zijn grafkleederen windselen, die zij zullen ontgroeien en afwerpen, als zij tot de rijpheid zijn gekomen van *een volkomen man.*

III. Waar hij begraven werd. *In een graf, in eene rots gehouwen,* opdat de gevangenis des grafs sterk zou zijn, evenals de kerk, toen zij in duisternis was gebracht, hare wegen toegemuurd zag met uitgehouwene steenen, Klaagl. 3 : 2, 9. Maar het was *een graf, waarin nog nooit iemand gelegd was,* want Hij werd begraven om eene reden, als waarom nooit te voren iemand begraven werd, slechts opdat Hij ten derde dage door Zijne eigene kracht weder zou opstaan; en Hij moest, als nooit iemand anders, over het graf triomfeeren.

IV. Wanneer Hij begraven werd. Op den dag der voorbereiding, toen de sabbat aan kwam, vers 54. Dit wordt als reden gegeven waarom er met de begrafenis zulk een haast gemaakt werd, nl. dat de sabbat aankwam, waardoor hunne aandacht voor ander werk vereischt werd: de toebereiding voor den sabbat en het uitgaan om hem te verwelkomen. Het weenen moet het zaaien niet beletten. Hoewel zij in tranen waren om den den dood van Christus, moeten zij zich toch begeven tot het heiligen van den sabbat, en als de sabbat aan komt, moet er voorbereiding zijn. Onze wereldlijke aangelegenheden moeten zoo geschikt en geregeld worden, dat zij ons sabbatswerk niet in den weg staan, en onze heilige liefde daarvoor moet zóó opgewekt zijn, dat wij er ons met lust en ijver toe kunnen begeven.

V. Wie de begrafenis bijwoonden; geen der discipelen, alleen *de vrouwen, die met Hem gekomen waren uit Galilea,* vers 55, en die, gelijk zij bij Hem stonden, terwijl Hij aan het kruis hing, Hem nu ook volgden, gansch in tranen, ongetwijfeld, en *het graf aanschouwden,* waar het was, welken weg er heenleidde, *en hoe Zijn lichaam gelegd werd.* Hiertoe werden zij geleid, niet door nieuwsgierigheid. maar door hare liefde voor den Heere Jezus, welke sterk was als de dood, en door vele wateren niet uitgebluscht kon worden. Hier was eene stille, maar geene plechtige begrafenis, en toch was Zijne rust heerlijk.

VI. Welke toebereidselen er gemaakt werden voor het balsemen van Zijn lichaam na de begrafenis, vers 56. *Wedergekeerd zijnde, bereidden zij specerijen en zalven,* hetgeen veeleer een blijk was van hare liefde dan van haar geloof; want zoo zij *herdacht* en *geloofd* hadden wat Hij haar zoo dikwijls had gezegd, nl. dat Hij ten derden dage zou opstaan, dan zouden zij hiervoor kosten en moeite hebben kunnen sparen, wetende dat weldra aan Zijn lichaam grootere eere bewezen zou worden door de heerlijkheid Zijer opstanding, dan zij er door

de kostbaarste specerijen en zalven aan bewijzen konden. Maar, hoe druk zij het ook hadden met deze toebereidselen, „op den sabbat rustten zij", en deden er geenerlei dienstwerk op, niet slechts naar de gewoonte van haar volk, maar *naar het gebod* haars Gods, hetwelk, hoewel de dag veranderd is, evenwel nog steeds ten volle van kracht is: *Gedenkt den sabbatdag, dat gij dien heiligt.*

HOOFDSTUK XXIV.

Onze Heere Jezus is glorierijk afgegaan naar den dood, in weerwil van de boosaardigheid Zijner vijanden, die alles deden wat zij konden om Zijn dood smadelijk te maken; maar nog heerlijker was Zijne verrijzenis, waarvan wij een bericht hebben in dit hoofdstuk; en deze evangelist geeft vollediger bewijzen van Christus' opstanding dan wij bij Matthéüs en Markus vinden. Hier is: I. De verzekering, gegeven door twee engelen aan de vrouwen, die het graf bezochten, dat de Heere Jezus van de dooden was opgestaan, overeenkomstig Zijn eigen woord, waarnaar de engelen haar verwijzen, vers 1—7, en het bericht hiervan aan de apostelen, vers 8—11. II. Het bezoek van Petrus aan het graf, en hetgeen hij er ontdekte, vers 12. III Christus' gesprek met de twee discipelen op den weg naar Emmaus en hoe Hij zich aan hen bekend maakt, vers 13—35. IV. Zijne verschijning aan de elf discipelen aan den avond van denzelfden dag, vers 36—49. V. Het afscheid, dat Hij van hen nam, Zijne hemelvaart, en de blijdschap en lofzegging Zijner discipelen, die Hij achterliet, vers 50—53.

En op den eersten dag der week, zeer vroeg in den morgenstond, gingen zij naar het graf, dragende de specerijen, die zij bereid hadden, en sommigen met haar. 2. En zij vonden den steen afgewenteld van het graf. 3. En ingegaan zijnde, vonden zij het lichaam van den Heere Jezus niet. 4. En het geschiedde, als zij daarover twijfelmoedig waren, zie, twee mannen stonden bij haar in blinkende kleederen. 5. En als zij zeer bevreesd werden, en het aangezicht naar de aarde neigden, zeiden zij tot haar: Wat zoekt gij den levende bij de dooden? 6. Hij is hier niet, maar Hij is opgestaan. Gedenkt, hoe Hij tot u gesproken heeft, als Hij nog in Galiléa was, 7. Zeggende: De Zoon des menschen moet overgeleverd worden in de handen der zondige menschen, en gekruisigd worden, en ten derden dage wederopstaan. 8. En zij werden indachtig aan zijne woorden. 9. En wedergekeerd zijnde van het graf, boodschapten zij alle deze dingen aan de elven, en aan alle de anderen. 10. En deze waren Maria Magdaléna, en Johanna, en Maria, de moeder van Jakobus, en de andere met haar, die dit tot de apostelen zeiden. 11. En hare woorden schenen voor hen als ijdel geklap, en zij geloofden haar niet. 12. Doch Petrus, opstaande, liep tot het graf, en nederbukkende, zag hij de linnen doeken, liggende alleen, en ging weg, zich verwonderende bij zichzelven over hetgeen geschied was.

De wijze waarop de hereeniging van Christus' ziel met Zijn lichaam plaats had, is eene verborgenheid, een van die *verborgene dingen*, die niet voor ons zijn; maar de *gewisse kenteekenen*, of bewijzen, van Zijne opstanding, dat Hij waarlijk van de dooden was opgestaan, en daarmede bewezen is te zijn de Zoon van God, zijn *geopenbaarde dingen, die voor ons zijn en voor onze kinderen.* Sommigen daarvan hebben wij in deze verzen, die in substantie hetzelfde verhalen, dat wij in Matthéüs en Markus gehad hebben.

I. Wij zien hier de liefde en eerbied, die de Godvruchtige vrouwen, welke Christus gevolgd waren, Hem betoonden, nadat Hij gestorven en begraven was, vers 1. Zoodra zij konden, nadat de sabbat voorbij was, gingen zij naar het graf, om Zijn lichaam te balsemen, niet om het van het lijnwaad te ontdoen, waarin Jozef het gewikkeld had, maar om het hoofd en het aangezicht te zalven, en wellicht ook de gewonde handen en voeten, en er specerijen op te strooien, zooals wij bloemen plegen te strooien over het doode lichaam en op het graf onzer vrienden, ten einde onzen goeden wil te toonen om voor de overblijvenden iets van het afzichtelijke weg te nemen van den dood, zoo wij het slechts konden. De ijver van deze Godvruchtige vrouwen voor Christus bleef aanhouden. De specerijen, die zij op den avond vóór den sabbat met groote onkosten hadden toebereid, hebben zij bij nadere overweging niet voor iets anders bestemd; zij zeiden niet: *Waartoe dit verlies?* neen, op den vroegen morgen na den sabbat brachten zij ze naar het graf. Het is een voorschrift der liefdadigheid: *Een iegelijk doe, gelijk hij in zijn hart voorneemt*, 2 Cor. 9:7. Wat voor Christus bereid is, moet ook voor Christus gebruikt worden. Er wordt hier kennis genomen van de namen dezer vrouwen, Maria Magdalena, en Johanna, en Maria, de moeder van Jakobus; ernstige, deftige vrouwen, schijnen zij geweest te zijn. Er wordt ook nota genomen van anderen, die met haar waren, vers 1, en nog eens in vers 10. Zij, die zich niet bij haar hadden gevoegd om de specerijen te bereiden, wilden toch met haar gaan naar het graf, alsof na Christus' dood het aantal Zijner vrienden toenam, Joh. 12 : 24, 32. Toen de dochteren van Jeruzalem zagen hoe begeerig de bruid naar haren Welbeminde was, verlangden zij Hem met haar te zoeken, Hoogl. 6 : 1; en zoo was het ook met deze andere vrouwen. De ijver van sommigen wekt dien van anderen op.

II. Hare verrassing en verlegenheid, toen zij den steen afgewenteld vonden en het graf ledig, vers 2, 3. Zij waren hier zeer twijfelmoedig over, vers 4, terwijl zij juist reden hadden om er zich over te verheugen, n.l. dat zij den steen van het graf afgewenteld vonden (waaruit bleek, dat Hij wettelijk ontslagen was en verlof had om van het graf uit te komen) en dat zij het lichaam van den Heere Jezus niet vonden, waaruit bleek, dat Hij gebruik had gemaakt van Zijn ontslag en uit was gegaan. Goede Christenen zijn dikwijls twijfelmoedig om hetgeen hen juist zou moeten vertroosten en bemoedigen.

III. Het eenvoudig, duidelijk bericht van

Christus' opstanding, dat zij ontvingen van twee engelen, die haar verschenen in *blinkende kleederen*, niet slechts wit, maar blinkend, zoodat er glans van uitstraalde. Eerst zagen zij één engel, buiten het graf, die terstond naar binnen ging en nederzat bij een' anderen engel in het graf, *een aan het hoofd, en een aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had*, aldus kan het verhaal der evangelisten met elkander overeen worden gebracht. Toen de vrouwen de engelen zagen, waren zij bevreesd, dat zij haar eene slechte tijding hadden mede te deelen; maar in plaats van hen te ondervragen, neigden zij het aangezicht naar de aarde, om haren dierbaren Meester te zoeken in het graf. Zij wenschten Hem liever in Zijne grafkleederen te zien, dan zelfs engelen in hunne blinkende kleederen. Een stervende Jezus heeft meer schoonheid in de oogen vau een' geloovige dan zelfs engelen voor hem hebben. Evenals de bruid, toen zij door den wachter gevonden werd (en engelen worden *wachters* genoemd) treden deze vrouwen in geen ander gesprek met hen dan dit: *Hebt gij dien gezien, dien mijne ziel liefheeft?* De engelen bestraffen de vrouwen wegens het ongerijmde van haar zoeken: *Wat zoekt gij den levende bij de dooden?* vers 5. Hiermede wordt aan Christus het getuigenis gegeven, dat Hij leeft; *van welken getuigd wordt, dat Hij leeft*, Hebr. 7 : 8, en dat is de vertroosting van al de heiligen: *Ik weet, dat mijn Verlosser leeft*, want, omdat Hij leeft, zullen ook wij leven. Maar eene bestraffing wordt gegeven aan hen, die Hem zoeken onder de dooden — die Hem zoeken onder de doode helden, die de Heidenen hebben aangebeden, alsof Hij slechts een hunner was — die Hem zoeken in een beeld, of een crucifix, het werk van der menschen handen, of onder ongeschrevene overleveringen en de verzinselen van menschen. Inderdaad kan gezegd worden van allen, die geluk of voldoening verwachten van het schepsel, of in dezen onvolmaakten staat volmaaktheid, dat zij *den levende zoeken bij de dooden.*

2. Zij verzekeren haar, dat Hij van de dooden is opgestaan, vers 6: „Hij is hier niet, maar Hij is opgestaan, opgestaan door Zijne eigene kracht; Hij heeft Zijn graf verlaten, om er niet in weder te keeren." Deze engelen waren bevoegde getuigen, want zij waren opzettelijk van den hemel gezonden met orders voor Zijne vrijlating uit het graf. En wij zijn er zeker van, dat hun bericht waar is, zij zouden geene leugen durven zeggen.

3. Zij verwijzen haar naar Zijne eigene woorden: *Gedenkt, hoe Hij tot u gesproken heeft, als Hij nog in Galilea was.* Indien zij de voorzegging hadden geloofd en er behoorlijk acht op hadden geslagen, dan zouden zij de vervulling dier voorzegging ook gemakkelijk geloofd hebben; opdat dus die tijding niet zoo verrassend en verwonderlijk zou zijn, als zij voor haar scheen te wezen, herhalen de engelen wat Christus zoo dikwijls tot haar gezegd had: *De Zoon des menschen moet overgeleverd worden in de handen der zondige menschen*, en hoewel dit door den bepaalden raad en voorkennis Gods geschied was, waren zij, die het gedaan hebben, er toch niet minder zondig om, dat zij het deden. Hij had haar gezegd, dat Hij gekruisigd moest worden. Voorzeker konden zij niet vergeten hebben wat zij met zoo veel smart hebben vervuld gezien; moest dat haar dan ook niet in herinnering brengen hetgeen er altijd op volgde, nl. dat Hij *ten derden dage op zou staan?* Deze engelen van den hemel brengen geen nieuw Evangelie, maar, evenals de engelen der gemeente, doen zij haar gedenken aan de woorden van Christus, en leeren haar ze te gebruiken en toe te passen.

IV. Hoe zij genoegen namen met dit bericht, vers 8. De vrouwen schenen er in toe te stemmen; *zij werden indachtig aan Zijne woorden;* toen zij haar aldus voor den geest werden gebracht; en zoo komen zij tot de gevolgtrekking, dat, indien Hij was opgestaan, dit niets méér was dan zij konden verwachten, en nu schaamden zij zich over de toebereidselen, die zij hadden gemaakt om *Hem* op den derden dag te zalven, die zoo dikwijls gezegd had, dat Hij ten derden dage op zal staan. Eene tijdige herinnering aan de woorden van Christus zal ons helpen om Zijne voorzienigheid goed te begrijpen.

V. Het bericht, dat zij hiervan brachten aan de apostelen: *Wedergekeerd zijnde van het graf, boodschapten zij al deze dingen aan de elven en aan al de anderen*, vers 9. Het blijkt niet, dat zij zich toen allen bij elkander bevonden; zij *waren verstrooid, een iegelijk naar het zijne;* er waren wellicht nauwelijks twee of drie van hen in dezelfde woning; maar de eene ging tot sommigen van hen, en eene andere naar anderen, zoodat zij binnen weinig tijds er op dien morgen allen bericht van hadden. Doch er wordt ons gezegd, vers 11, hoe dat bericht ontvangen werd: *Hare woorden schenen voor hen als ijdel geklap, en zij geloofden haar niet.* Zij dachten, dat het slechts de verbeelding was der vrouwen, schreven het toe aan dwaze verbeelding; want ook zij hadden Christus' woorden vergeten, hadden het noodig om er aan herinnerd te worden, niet slechts aan hetgeen Hij hun eenigen tijd geleden in Galilea had gezegd, maar aan hetgeen Hij hun zeer kort te voren had gezegd in den nacht, in denwelken Hij verraden werd: *Wederom een kleinen tijd, en gij zult Mij zien.* Men kan zich slechts verbazen over de stompzinnigheid van deze discipelen — die zelf zoo dikwijls beleden hadden te gelooven, dat Christus de Zoon van God was en de ware Messias, aan wie zoo dikwijls door Hem gezegd was, dat Hij moest sterven en wederopstaan van de dooden, en daarna in zou gaan tot Zijne heerlijkheid; die Hem meer dan eens de dooden op zagen wekken — dat zij zoo traag zouden zijn om te gelooven, dat Hij zich zelven op zou wekken. Het was vreemd, voorwaar! dat zij het zoo vreemd vonden om te gelooven! Later werd met volle recht *door hen* de klacht geuit tegen anderen, die nu met volle recht *tegen hen zelven* kon worden uitgesproken: *Wie heeft onze prediking geloofd?*

VI. Het onderzoek, dat toen door Petrus werd ingesteld, vers 12. Het was Maria Magdalena, die hem het bericht had gebracht, gelijk

blijkt uit Joh. 20 : 1, 2, waar dit verhaal van zijn heenloopen naar het graf meer in bijzonderheden wordt medegedeeld.

1. Petrus haastte zich naar het graf, toen hem dit bericht gebracht werd. Wellicht schaamde hij zich, dat Maria Magdalena hem daar vóór was geweest, en toch zou hij misschien niet zoo bereid zijn geweest er heen te gaan, indien de vrouwen hem niet hadden gezegd, dat de wacht gevlucht was. Velen, die zeer vlug zijn, als er geen gevaar is, zijn lafhartig als het gevaar aanwezig is. Petrus, die den dag te voren *van zijn' Meester was weggeloopen, liep nu tot het graf.*

2. Hij zag in het graf, zag hoe ordelijk de linnen doeken, waarin Christus gewikkeld was geweest, afgenomen en opgevouwen waren, *liggende alleen*, maar dat het lichaam weg was. Hij was zeer nauwkeurig bij dit onderzoek, alsof hij liever zijne eigene oogen dan het getuigenis der engelen wilde gelooven.

3. Hij ging weg, niet veel wijzer — naar hij dacht — dan toen hij kwam, *zich verwonderende bij zich zelven van hetgeen geschied was.* Had hij zich de woorden van Christus herinnerd, dan zou dat reeds genoeg zijn geweest om hem er van te overtuigen, dat Hij van de dooden was opgestaan; maar ze vergeten hebbende, is hij slechts verbaasd over de zaak en weet niet wat hij er van denken moet. Menige zaak is ons onbegrijpelijk en brengt ons in verlegenheid, die ons duidelijk en nuttig zou zijn, zoo wij de woorden van Christus slechts goed begrepen, en ze altijd in onze gedachten en in ons hart hadden.

13. En zie, twee van hen gingen op denzelfden dag naar een vlek, dat zestig stadiën van Jeruzalem was, welks naam was Emmaüs. 14. En zij spraken samen onder elkander van alle deze dingen, die er gebeurd waren. 15. En het geschiedde, terwijl zij samen spraken, en elkander ondervraagden, dat Jezus zelf bij hen kwam, en met hen ging. 16. En hunne oogen werden gehouden, dat zij Hem niet kenden. 17. En Hij zeide tot hen: Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder elkander verhandelt, en waarom ziet gij droevig? 18. En de één, wiens naam was Kléopas, antwoordende, zeide tot Hem: Zijt gij alleen een vreemdeling te Jeruzalem, en weet niet de dingen, die deze dagen daarin geschied zijn? 19. En Hij zeide tot hen: Welke? En zij zeiden tot Hem: De dingen aangaande Jezus den Nazaréner, welke een profeet was, krachtig in werken en woorden, voor God en al het volk; 20. En hoe onze overpriesters en oversten dezen overgeleverd hebben tot het oordeel des doods, en Hem gekruisigd hebben. 21. En wij hoopten, dat Hij was degene, die Israel verlossen zoude. Doch ook, benevens dit alles, is het heden de derde dag, van dat deze dingen geschied zijn. 22. Maar ook sommige vrouwen uit ons, hebben ons ontsteld, die vroeg in den morgenstond aan het graf geweest zijn; 23. En Zijn lichaam niet vindende, kwamen zij en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat Hij leeft. 24. En sommigen dergenen, die met ons zijn, gingen henen tot het graf, en bevonden het alzoo, gelijk ook de vrouwen gezegd hadden; maar Hem zagen zij niet. 25. En Hij zeide tot hen: O onverstandigen, en tragen van hart, om te gelooven al hetgeen dat de profeten gesproken hebben. 26. Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzoo in Zijne heerlijkheid ingaan? 27. En begonnen hebbende van Mozes en van alle de profeten, leide Hij hun uit, in alle de Schriften, hetgeen van Hem geschreven was. 28. En zij kwamen nabij het vlek, waar zij naar toe gingen; en Hij hield zich, alsof Hij verder gaan zoude. 29. En zij dwongen Hem, zeggende: Blijf met ons, want het is bij den avond, en de dag is gedaald. En Hij ging in, om met hen te blijven. 30. En het geschiedde, als Hij met hen aanzat, nam Hij het brood, en zegende het, en als Hij het gebroken had, gaf Hij het hun. 31. En hunne oogen werden geopend, en zij kenden Hem; en Hij kwam weg uit hun gezicht. 32. En zij zeiden tot elkander: Was ons hart niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak op den weg, en als Hij ons de Schriften opende? 33. En zij, opstaande ter zelfder ure, keerden weder naar Jeruzalem, en vonden de elven samenvergaderd, en die met hen waren; 34. Welke zeiden: De Heere is waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien. 35. En zij vertelden hetgeen op den weg geschied was, en hoe Hij hun bekend was geworden in het breken des broods.

Deze verschijning van Christus aan de twee discipelen op den weg naar Emmaüs was te voren slechts even vermeld door Markus, Hoofdst. 16 : 12; hier wordt zij uitvoerig verhaald. Het gebeurde op denzelfden dag van Christus' opstanding, den eersten dag van de nieuwe wereld, die met Hem verrees. Een van deze twee discipelen was Kleopas, of Alféüs, van wien de ouden zeggen, dat hij een broeder was van Jozef, den vermeenden vader van Christus; wie de andere was, is niet zeker. Sommigen denken, dat het Petrus was; en het schijnt inderdaad, dat Christus inzonderheid aan Petrus op dien dag verschenen was; de elven hebben er onder elkander van gesproken, vers 34, en Paulus maakte er ook melding van, 1 Cor. 15 : 5. Maar het kon Petrus niet geweest zijn, die een van deze *twee* was, want hij was een der *elven*, tot wie de *twee* terugkeerden. Daarenboven kennen wij Petrus te goed om niet

te weten, dat zoo hij een van deze twee was geweest, hij, en niet Kleopas, de voornaamste spreker zou geweest zijn. Het was een dergenen, die zich met de elven vergezelden, en van wie gesproken wordt in vers 9. Nu hebben wij hier te letten op:

I. De wandeling en het gesprek van deze twee discipelen. *Zij gingen naar een vlek, welks naam was Emmaus,* dat naar men berekent, op ongeveer twee uren gaans van Jeruzalem was gelegen; hier wordt gezegd, dat het zestig stadiën van Jeruzalem was, of zeven mijlen, vers 13. Of zij daarheen gingen voor zaken, of om een' vriend te bezoeken, blijkt niet. Ik vermoed, dat zij huiswaarts keerden naar Galilea, met voornemen om nu maar verder niet naar dezen Jezus te vragen, dat zij zich wenschten terug te trekken, en hun gezelschap hadden verlaten zonder afscheid te nemen, want de berichten, die zij in den morgen hadden gehoord van Zijne opstanding schenen hun *als ijdel geklap*; en indien dat zoo was, dan was het ook niet te verwonderen, dat zij er aan dachten om nu maar op de beste wijze naar huis te gaan. Maar al voortgaande *spraken zij te zamen onder elkander van alle deze dingen, die er gebeurd waren,* vers 14. Zij hadden den moed niet om in dit tijdsgewricht te Jeruzalem over deze dingen te spreken, of om te beraadslagen over hetgeen nu gedaan moest worden, uit vrees voor de Joden, maar toen zij buiten het gehoor der Joden waren, konden zij er met meerdere vrijheid over spreken. *Zij spraken van al deze dingen,* met zich zelven redeneerende over het al of niet waarschijnlijke van Christus' opstanding, want bleek zij waar te zijn, dan wilden zij naar Jeruzalem terugkeeren, doch zoo niet, dan wilden zij voortreizen naar Galilea. Het betaamt den discipelen van Christus, om, als zij te zamen zijn, met elkander te spreken van Zijn' dood en opstanding; aldus kunnen zij elkanders kennis vermeerderen, elkanders geheugen te hulp komen, en elkanders Godvruchtige genegenheden opwekken.

II. Het goede gezelschap dat zij op hun' weg ontmoetten, toen Jezus kwam en zich bij hen voegde, vers 15. *Het geschiedde terwijl zij samen spraken en elkander ondervraagden,* en wellicht warm werden onder de discussie, de een hopende, dat hun Meester was opgestaan en Zijn koninkrijk zou oprichten, terwijl de ander er aan wanhoopte, *dat Jezus zelf bij hen kwam,* als een vreemdeling, die denzelfden weg ging, en hun zeide, dat hij gaarne in hun gezelschap zou willen gaan. Wij kunnen opmerken ter onzer aanmoediging om Christelijke en opbouwende gesprekken onder elkander te hebben, dat, waar slechts twee zich met zulk soort van werk goed bezig houden, Christus zich als derde bij hen zal voegen. Als zij, die den Heere vreezen met elkander spreken, dan merkt de Heere er op en hoort, en dan is Hij in waarheid met hen, zoodat twee, die aldus in geloof en liefde saamverbonden zijn, een drievoudig snoer worden, dat niet haast gebroken wordt, Pred. 4 : 12. In hunne samenspreking met en ondervraging van elkander, zochten zij Christus, en zie, nu komt Christus tot hen. Die Christus zoeken, zullen Hem vinden, Hij zal zich openbaren aan hen, die naar Hem vragen, en Hij zal kennis schenken aan hen, die gebruik maken van de middelen, die zij hebben, om hunne kennis te vermeerderen. Toen de bruid de wachters vroeg naar Hem, dien hare ziel liefhad, was zij slechts een weinigje van hen weggegaan, en zij vond Hem. Hoogl. 3 : 4. Maar hoewel Christus nu bij hen was, waren zij er zich niet dadelijk van bewust, vers 16: *Hunne oogen werden gehouden, dat zij Hem niet kenden.* Er schijnt eene verandering geweest te zijn in het Voorwerp (want in Markus wordt gezegd, dat Hij hun geopenbaard is in eene andere gedaante) en tevens was er eene soort van belemmering in hun gezichtsvermogen (want hier wordt gezegd, dat hunne oogen gehouden werden); of, zooals sommigen denken, er was verwarring in het *medium,* de lucht was zoo beneveld, dat zij niet konden onderscheiden wie Hij was. Wat hier nu ook de oorzaak van moge geweest zijn, het is een feit, dat zij Hem niet kenden. Christus had het zoo geschikt, dat zij des te vrijer met Hem, en Hij met hen kon spreken, opdat het zou blijken, dat Zijn woord, en de invloed, die er van uitging, niet afhankelijk was van Zijne lichamelijke tegenwoordigheid, waaraan de discipelen al te veel gehecht waren, en waarvan zij gespeend moesten worden. Hij kan hen onderwijzen en hun hart verwarmen door anderen, met wie Hij geestelijk tegenwoordig zal zijn, en die op onzichtbare wijze door Zijne genade geleid zullen worden.

III. Het gesprek tusschen Christus en hen, terwijl Hij hen kende, en zij Hem niet kenden. Gelijk het nu gewoonlijk gaat wanneer vrienden elkander onbekend, of onder eene vermomming ontmoeten, doen Christus en Zijne discipelen elkander vragen.

1. De eerste vraag van Christus aan hen betreft hunne droefheid, die duidelijk op hun aangezicht stond te lezen: *Wat redenen zijn dit, die gij, wandelende onder elkander verhandelt, en waarom ziet gij droevig?* vers 17. Het is eene zeer vriendelijke vraag. Merk op:

a. Dat zij droevig waren; dat was zelfs voor een vreemdeling te bespeuren. Zij hadden hun' dierbaren Meester verloren, en, naar zij vreesden, waren zij in hunne verwachting nopens Hem teleurgesteld. Zij hadden de zaak opgegeven, en wisten niet wat te doen om haar weder te herstellen. Christus' discipelen hebben ook wel reden om droevig te zijn, als Hij zich van hen terug trekt, om te *vasten,* als de *Bruidegom* van hen is weggenomen. Hoewel Hij van de dooden is opgestaan, hebben zij het òf niet geweten, òf niet geloofd, en zoo waren zij dan nog in droefheid. Christus' discipelen zijn dikwijls droevig, als zij alle reden hebben om zich te verblijden, maar door de zwakheid van hun geloof kunnen zij de hun aangebodene vertroosting niet aannemen. Droevig zijnde, spraken zij met elkander over Christus. Het voegt Christenen om over Christus te spreken. Indien ons hart zoo vol was van Hem en van hetgeen Hij voor ons gedaan en geleden heeft, als het moest wezen, dan zou

uit den overvloed des harten de mond spreken, niet slechts van God en Zijne voorzienigheid, maar van Christus, en van Zijne genade en liefde. Goed gezelschap en goede gesprekken zijn een uitmuntend tegengift tegen heerschende droefgeestigheid. Toen Christus' discipelen droevig waren, gingen zij niet ieder voor zich in de eenzaamheid, maar bleven, zooals Hij hen uitgezonden had, twee aan twee, want twee zijn beter dan een, inzonderheid in tijden van droefheid. Als wij lucht geven aan de smart, kunnen wij er ons wellicht verlicht door gevoelen, en door er over te spreken kunnen wij wellicht in eene betere gemoedsgesteldheid komen. Zij, die deelgenooten zijn in droefheid, kunnen en behooren elkander te vertroosten; van de zoodanigen komt soms de beste vertroosting. *b.* Christus voegde zich bij hen en vroeg naar het onderwerp van hun gesprek, en naar de oorzaak hunner droefheid. *Wat redenen zijn dit?* Hoewel Christus nu in Zijn' staat van verhooging was gekomen, bleef Hij toch even teeder bezorgd voor Zijne discipelen. Hij spreekt als iemand wien het leed doet hen bedroefd te zien. *Waarom ziet gij droevig?* Gen. 40 : 7. Onze Heere Jezus merkt op de smart en droefheid Zijner discipelen, en in hunne benauwdheid is Hij benauwd. Hierin heeft Christus ons geleerd een vriendelijken omgang met elkander te hebben. Christus trad hier in gesprek met twee zeer ernstige personen, hoewel Hij een vreemdeling voor hen was en zij Hem niet kenden, en zij van hun' kant hebben Hem zeer gereedelijk te woord gestaan. Het betaamt geene Christenen om gemelijk, norsch of schuw te zijn, maar om welbehagen te vinden in goed gezelschap. Ook wordt ons hiermede geleerd medelijdend te zijn. Als wij onze vrienden in smart en droefheid zien, dan behooren wij, gelijk Christus hier deed, kennis te nemen van hunne smart, en hun den besten raad en troost te geven dien wij hun kunnen geven: *Weent met de weenenden.*

2. In antwoord hierop doen zij Hem eene vraag betreffende Zijn vreemdelingschap. *Zijt gij alleen vreemdeling te Jeruzalem, en weet niet de dingen, die deze dagen daarin geschied zijn?* Merk op: *a.* Kleopas geeft Hem een hoffelijk antwoord. Hij vraagt Hem niet ruw en lomp: „Wat gaat het u aan waarover wij spreken?" om dan vervolgens te zeggen, dat hij zich maar met zijne eigene zaken moet bemoeien. Wij behooren beleefd te zijn jegens hen, die beleefd zijn jegens ons, en ons in woord en daad op eene verplichtende wijze jegens iedereen te gedragen. Het was een gevaarlijke tijd voor Christus' discipelen; toch was hij niet wantrouwend jegens dien vreemdeling, hij verdacht hem niet van het plan om eene klacht tegen hen in te leveren, of hen in moeielijkheden te willen brengen. De liefde is niet ergdenkend. *b.* Hij is zelf vol van Christus, van Zijn lijden en van Zijn' dood, en verwondert er zich over, dat niet iedereen hiervan vervuld is. „Hoe! zijt gij zulk een vreemdeling te Jeruzalem, dat gij niet weet, wat dáár aan onzen Meester gedaan is?" Diegenen zijn in waarheid vreemdelingen te Jeruzalem, die niets weten van den dood en van het lijden van Christus. Hoe! zijn zij dochteren van Jeruzalem, die zoo weinig met Christus bekend zijn, dat zij vragen: *Wat is uw liefste meer dan een ander liefste? c.* Hij is gansch bereid om aan dezen vreemdeling inlichtingen te geven omtrent Christus, en verder met hem over deze zaak te spreken. Hij zou niet willen, dat eenig mensch onkundig blijft nopens Christus. Zij, die zelven kennis hebben aan Christus gekruisigd, moeten doen wat zij kunnen om die kennis te verspreiden, en anderen met Hem bekend te maken. En het is opmerkelijk, dat deze discipelen, die zoo ijverig waren om den vreemdeling te onderrichten, door hem onderwezen werden, want aan dien die heeft, en wat hij heeft gebruikt, zal gegeven worden. *d.* Uit hetgeen Kleopas zegt, blijkt, dat de dood van Christus veel beroering in Jeruzalem heeft teweeggebracht, zoodat men zich niet kon voorstellen, dat iemand daar zóó zeer vreemdeling zou zijn om er niet van gehoord te hebben; de geheele stad sprak er van, in alle gezelschappen werd er over geredeneerd. Aldus is het *feit* algemeen bekend geworden, dat na de uitstorting des Geestes *verklaard* zou worden.

3. Bij wijze van antwoord vraagt Christus naar hunne kennis, vers 19. *Hij zeide tot hen: Welke?* zich aldus nog meer vreemd houdende. Jezus Christus heeft Zijn lijden gering geacht in vergelijking met de vreugde, die Hem was voorgesteld, en die er het loon van was. Zie met wat onverschilligheid Hij terugziet op Zijne heerlijkheid. *Welke?* Hij had reden om te weten wat die dingen waren, want zeer bittere en zware dingen zijn zij voor Hem geweest, en toch vraagt Hij: *Welke?* In de blijdschap dat de zaligheid, de verlossing der menschen nu was teweeggebracht, was de benauwdheid vergeten. Om onzentwil had Hij een welbehagen in zwakheid, om ons te leeren er een welbehagen in te hebben om Zijnentwil. Diegenen, aan wie Christus onderwijs wil geven, worden eerst door Hem onderzocht en ondervraagd omtrent hetgeen zij reeds geleerd hebben; zij moeten Hem zeggen *welke dingen* zij weten, en dan zal Hij hun zeggen wat de beteekenis is dier dingen, en hen tot de verborgenheid er van inleiden.

4. Hierop geven zij Hem een nauwkeurig bericht omtrent Christus, en zeggen hoe het op dit oogenblik met Zijne zaak gelegen is. Let op het verhaal dat zij doen, vers 19, en verv. *a.* Zij geven een beknopt overzicht van Christus' leven en van Zijn karakter. De *dingen*, waarvan zij vervuld zijn, betreffen *Jezus van Nazareth* (zoo werd Hij gewoonlijk genoemd) die *een profeet* was, een leeraar, van God gezonden. Hij predikte eene ware en voortreffelijke leer, die blijkbaar haren oorsprong had in den hemel, en wier strekking hemelwaarts was. Hij heeft die leer bevestigd door vele heerlijke wonderen, wonderen van genade en ontferming, zoodat Hij *krachtig was in werken en woorden voor God en al het volk;* dat is: Hij was een groot gunstgenoot des hemels en een groote zegen voor deze aarde. Hij was grootelijks bemind door God, en geliefd bij het volk. Hij

was Gode welbehaaglijk, en was zeer vermaard in het land. Velen zijn groot voor al het volk, en worden door het volk gestreeld, die niet groot zijn voor God, zooals de schriftgeleerden en Farizeën, maar Christus was krachtig beide in Zijne leer en in Zijne daden, voor God en al het volk. Diegenen waren vreemdelingen te Jeruzalem, die dat niet wisten. *b.* Hier is een bescheiden verhaal van Zijn lijden en Zijn' dood, vers 20. „Hoewel Hij beide aan God en menschen zoo dierbaar was, hebben toch onze overpriesters en oversten Hem overgeleverd in de macht der Romeinen, tot het oordeel des doods en zij hebben Hem gekruisigd." Het is vreemd, dat zij de zaak niet met zwarter kleuren hebben geschilderd, dat zij hen, die schuldig waren aan de kruisiging van Christus, niet zwaarder belast hebben; maar wellicht oordeelden zij het voorzichtiger, om sprekende tot een' vreemdeling, zich te onthouden van allen blaam op de overpriesters en oversten, hoe rechtvaardig die ook zijn zou. *c.* Hier is een te kennen geven van hunne teleurstelling in Hem, als de reden hunner droefheid: *Wij hoopten, dat hij was degene, die Israel verlossen zou*, vers 21. „Wij behooren tot hen, die Hem niet slechts beschouwden als een profeet, gelijk Mozes, maar ook, gelijk Mozes, als een verlosser." Door hen, die de verlosssing, en daarin de vertroosting Israels, verwachtten, werd op Hem gesteund, werden groote dingen van Hem verwacht. Indien nu uitgestelde hoop het hart krenkt, hoe zal dan niet teleurgestelde hoop, en inzonderheid eene zoodanige hoop, het hart dooden. Maar zie hoe zij datgene tot den grond hunner wanhoop maakten, hetwelk, zoo zij het slechts goed hadden begrepen, de zekerste grond hunner hoop was, nl. het sterven van den Heere Jezus. *Wij hoopten* (zeggen zij), *dat hij was degene, die Israel verlossen zou.* En is Hij dan niet degene, die Israel verlost? Betaalt Hij niet door Zijn' dood den prijs hunner verlossing? Was het, om Israel van hunne zonde te kunnen verlossen, niet noodzakelijk, dat Hij zou lijden? Zoodat zij, nu dat moeielijkste deel van Zijn werk volbracht was, meer dan ooit reden hebben om te hopen, dat Hij degene is, die Israel zou verlossen; en toch zijn zij nu gereed om de zaak als hopeloos op te geven. *d.* Wij hebben hier een bericht van hunne tegenwoordige verlegenheid met betrekking tot Zijne opstanding. „Het is heden de derde dag sedert Hij gekruisigd werd en gestorven is, en dat was de dag, waarop verwacht werd, dat Hij, indien ooit, uit het graf zou opstaan, op zou staan in uitwendige pracht en heerlijkheid, en zich in het openbaar zou vertoonen in eere, zooals Hij drie dagen te voren in smaad en verachting werd gezien. Maar wij bespeuren hier geene teekenen van; niets vertoont zich van hetgeen wij verwacht hebben, tot overtuiging en beschaming van Zijne vervolgers, en tot vertroosting van Zijne discipelen, maar alles zwijgt." Zij erkennen, dat er een gerucht onder hen liep, dat Hij was opgestaan, maar zij schijnen daar met groote verachting van te spreken, als van iets, waaraan zij hoegenaamd geen geloof sloegen, vers 22, 23: *Sommige vrouwen uit ons hebben ons ontsteld* (en dat was al) *die vroeg in den morgenstond aan het graf zijn geweest, en zijn lichaam niet vindende, kwamen zij en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen, dat hij leeft.* Maar wij denken, dat zij het zich slechts verbeeld hebben, dat dit niet werkelijk zoo was, want engelen zouden tot de apostelen zijn gezonden, en niet tot de vrouwen, en vrouwen laten zich zoo licht bedriegen. Zij erkennen, dat sommigen van de apostelen het graf bezocht hebben, en het ledig hebben gevonden, vers 24. „Maar Hem zagen zij niet, en daarom hebben wij reden te vreezen, dat Hij niet is opgestaan, want, indien Hij het ware, dan, voorzeker, zou Hij zich aan hen vertoond hebben, zoodat wij, over het geheel, niet veel reden hebben te denken, dat Hij is opgestaan, en daarom koesteren wij thans ook geene verwachting meer van Hem, onze hoop was met Hem aan het kruis genageld, en begraven in zijn graf." *e.* Onze Heere Jezus, schoon hun van aangezicht onbekend blijvende, openbaart zich aan hen door Zijn woord. Hij bestraft hen om hunne gedachteloosheid, en de zwakheid van hun geloof in de Schriften des Ouden Testaments: *O onverstandigen en tragen van hart om te gelooven*, vers 25. Als Christus ons verbiedt om tot onzen broeder *gij dwaas* te zeggen, dan is de bedoeling hiervan ons te weerhouden van onredelijke verwijtingen te doen, maar niet om eene rechtvaardige bestraffing te geven. Christus noemt hen *dwazen*, niet in de beteekenis van goddeloozen, in welken zin het ons verboden is iemand aldus te noemen, maar in de beteekenis van *zwakken.* Hij mocht hen dwazen noemen, want Hij kent onze dwaasheid, de dwaasheid, die in ons hart gebonden is. Diegenen zijn dwazen, die handelen tegen hunne eigene belangen; dat deden zij, die het getuigenis niet wilden aannemen, dat hun gegeven was van huns Meesters opstanding, en er de vertroosting van afwezen. Wat als *dwaasheid* in hen veroordeeld wordt, is: *Ten eerste.* Hunne *traagheid om te gelooven.* Geloovigen worden door atheïsten, ongeloovigen en vrijdenkers als dwazen gebrandmerkt, en hun allerheiligst geloof wordt voor dwaas en dom bijgeloof uitgekreten; maar Christus zegt ons, dat zij *dwazen* zijn, die *traag van hart* zijn om te gelooven, en van het geloof teruggehouden worden door vooroordeelen, die zij nooit onpartijdig onderzocht hebben. *Ten tweede.* Hunne traagheid om te gelooven de Schriften der profeten. Hij laakt hen niet zoo zeer wegens hunne traagheid om het getuigenis der vrouwen en der engelen te gelooven, maar wel om hetgeen er de oorzaak van was, hunne traagheid om te gelooven de profeten, want, indien zij aan de profeten des Ouden Testaments behoorlijk aandacht hadden geschonken, dan zouden zij er even zeker van geweest zijn, dat Christus dien morgen (daar het de derde dag was na Zijn' dood) van de dooden was opgestaan, als zij er zeker van waren, dat de zon was opgegaan, want de opeenvolging der gebeurtenissen, zooals die vastgesteld was door de profetie, is niet minder zeker en onverbreekbaar dan die, welke bepaald en vastgesteld is door de voor-

zienigheid. Waren wij slechts meer vertrouwd met de Goddelijke raadsbesluiten, die in de Schrift bekend zijn gemaakt, wij zouden niet onderhevig zijn aan die verlegenheid en verbijstering, waarin wij ons zoo dikwijls verwarren en verstrikken. Hij toont hun, dat het lijden van Christus, dat zulk een struikelblok voor hen was, en hen ongeschikt maakte om in Zijne heerlijkheid te gelooven, in werkelijkheid, de verordineerde weg was tot Zijne heerlijkheid, en dat Hij er langs geen anderen weg toe had kunnen komen, vers 26. „Moest de Christus (de Messias) niet deze dingen lijden, en alzoo in Zijne heerlijkheid ingaan? Was het niet verordineerd, en was het raadsbesluit niet bekend gemaakt, dat de beloofde Messias eerst moest lijden, en daarna heerschen, dat Hij door Zijn kruis tot Zijne kroon moest komen? Hadden zij nooit het drie en vijftigste hoofdstuk van Jesaja en het negende hoofdstuk van Daniël gelezen, waarin de profeten zoo duidelijk spreken van het lijden van Christus, en de heerlijkheid daarna volgende? 1 Petrus 1 : 11. Het kruis van Christus was hetgeen, waarmede zij zich niet konden verzoenen; en nu toont Hij hun hier twee dingen, die de ergernis van het kruis wegnemen: *Ten eerste.* Dat de Messias deze dingen *moest lijden,* weshalve dit lijden niet slechts geene hinderpaal was, alsof Hij daarom de Messias niet zijn kon, maar er, integendeel juist het bewijs van was, gelijk de beproevingen der heiligen een blijk en bewijs zijn van hun kindschap; en het was er zoo ver van daan, dat dit lijden hunne hoop vernietigde, dat het, integendeel, juist de grond was hunner hoop. Hij zou geen *Zaligmaker* hebben kunnen zijn, als Hij niet een *Lijder* geweest was. Christus heeft vrijwillig het werk onzer verlossing op zich genomen, maar, het op zich genomen hebbende, was het noodig, dat Hij zou lijden en sterven. *Ten tweede.* Dat, wanneer Hij deze dingen geleden zou hebben, Hij in zou gaan in Zijne heerlijkheid, hetgeen Hij deed door Zijne opstanding — dat was Zijne eerste schrede opwaarts. Het wordt *Zijne* heerlijkheid genoemd, omdat Hij er volle recht op had, en het was de heerlijkheid, die Hij had eer de wereld was. Hij *moest* er toe ingaan, want hierin, zoowel als in Zijn lijden, moest de Schrift vervuld worden. Hij *moest* eerst lijden, en daarna ingaan in Zijne heerlijkheid; en aldus is de versmaadheid van het kruis voor eeuwig weggenomen, en wordt ons geleerd om de doornenkroon te verwachten, en daarna de eerekroon. Hij verklaarde hun de Schriften van het Oude Testament, die gesproken hebben van den Messias, en Hij toonde hun, hoe zij vervuld waren in Jezus van Nazareth, en nu kan Hij hun meer van Hem zeggen, dan zij Hem te voren hadden kunnen zeggen, vers 27. *Begonnen hebbende van Mozes,* den eersten schrijver van het Oude Testament, die door de ingeving des Heiligen Geestes had geschreven, ging Hij nu verder naar volgorde, door *al de profeten,* en *leidde hun uit in al de Schriften,* hetgeen van Hem geschreven was, aantoonende, dat het lijden, waardoor Hij nu heen was gegaan, wel verre van de profetieën der Schrift Hem betreffende te niet te doen, er juist de vervulling van was. Hij begon met Mozes, die de eerste belofte heeft geboekt, waarin duidelijk voorzegd was, dat van den Messias de verzenen vermorzeld zouden worden, maar dat hierdoor de kop der slang onherstelbaar vermorzeld zou worden. Deze dingen zijn verspreid door al de Schriften betreffende Christus, en het is zeer nuttig en voordeelig om ze te verzamelen en samen te voegen. Gij kunt in geen deel der Schrift vergaan, of gij ontmoet iets, dat betrekking heeft op Christus, eene profetie, eene belofte, een gebed, het een of ander type; want Hij is de ware schat, verborgen in den akker des Ouden Testaments. De gouden draad der Evangeliegenade loopt door geheel het weefsel des Ouden Testaments. Een straal van dat licht is overal te bespeuren. De dingen betreffende Christus moeten *verklaard* worden. De Moorman, hoewel hij een geleerde was, pretendeerde toch niet, dat hij ze verstond, zoo er niet iemand was, die hem onderrichtte, Hand. 8 : 31, want zij werden op duistere wijze medegedeeld, overeenkomstig die bedeeling; maar nu de voorhang is weggenomen, wordt het Oude Testament verklaard door het Nieuwe. Jezus Christus zelf is de beste Schriftverklaarder, inzonderheid van de Schriften, die Hem zelven betreffen, en zelfs na Zijne opstanding was dit de weg, waarop Hij de menschen leidde in de kennis van de verborgenheid betreffende Hem zelven, niet door nieuwe denkbeelden te berde te brengen, onafhankelijk van de Schrift, maar door hun te toonen hoe de Schriften vervuld zijn, en door hen aan te sporen om die Schriften te bestudeeren. Zelfs de Openbaring van Johannes is niets anders dan een tweede deel van de Oud-Testamentische profetieën, en heeft er voortdurend het oog op. Indien de menschen Mozes en de profeten niet gelooven, zijn zij ongeneeslijk. Bij het bestudeeren der Schrift is het goed om methodistisch te werk te gaan en ze naar volgorde te nemen, want het Oud-Testamentische licht heeft trapsgewijze geschenen tot den vollen dag toe, en het is goed om op te merken, hoe God veelmaal en op velerlei wijze (de volgende voorzeggingen licht verspreidende over de voorgaande) tot de vaderen gesproken heeft betreffende Zijn Zoon, door wien Hij nu gesproken heeft tot ons. Sommigen beginnen hun' Bijbel aan het verkeerde einde, die het eerst de Openbaring bestudeeren; maar Christus heeft ons hier geleerd om met Mozes te beginnen. Voor zoo ver nu het gesprek tusschen Christus en de Emmausgangers.

IV. Thans zien wij hoe Christus zich ten laatste aan hen ontdekt. Men zou wel zeer veel gegeven hebben voor een exemplaar van de leerrede, die Christus voor hen hield op den weg, van de verklaring van den Bijbel, die Hij hun gaf; maar het is niet voegzaam geoordeeld, dat wij die zouden hebben, wij hebben er de substantie van in andere deelen der Schrift. De discipelen zijn er zoo door bekoord, dat zij vinden te vroeg aan het einde hunner reize gekomen te zijn; maar dat waren zij toch. *Zij kwamen nabij het vlek, daar zij naar toegingen,*

vers 28, waar zij schijnen besloten te hebben den nacht over te blijven. En nu

1. Verzoeken zij Hem dringend bij hen te blijven. *Hij hield zich, alsof Hij verder gaan zou.* Hij *zeide* niet, dat Hij verder gaan wilde, maar hun scheen het, alsof Hij verder ging, en niet bereid was om met hen in het huis huns vriends te gaan, daar dit voor een' vreemdeling niet betaamde, tenzij hij uitgenoodigd werd. Hij zou ook verder gegaan zijn, indien zij Hem niet dringend verzocht hadden met hen te blijven, zoodat hier van geenerlei veinzerij sprake kan zijn. Als een vreemdeling terughoudend is, weet iedereen wat dit beteekent, nl. dat hij zich niet aan de onbeleefdheid wil schuldig maken van zich in te dringen in uw huis, of op te dringen aan uw gezelschap. Maar zoo gij duidelijk laat blijken, dat gij begeert hem als gast te hebben, of als uwen metgezel, dan zal hij uwe uitnoodiging daartoe waarschijnlijk aannemen, en dat was het wat Christus deed, toen Hij zich hield, alsof Hij verder wilde gaan. Zij, die wenschen, dat Christus met hen zal blijven, moeten Hem hiertoe uitnoodigen, en er Hem toe dringen. Hoewel Hij dikwijls gevonden wordt van hen, die Hem niet zochten, kunnen toch alleen zij, die *zoeken*, er zeker van zijn te zullen *vinden;* en als Hij zich van ons schijnt te onttrekken, dan is dit slechts om ons dringend smeeken uit te lokken, dat Hij bij ons blijven zal; evenals dit hier ook geschiedde: *Zij dwongen Hem;* beiden hebben zij Hem aangegrepen, met vriendelijk geweld, zeggende: *Blijf met ons.* Zij, die het genot en het nut hebben ervaren van gemeenschap met Christus, kunnen niet anders dan begeerig zijn om nog meer van Zijn bijzijn te genieten, en Hem smeeken, niet slechts om den ganschen dag met hen te wandelen, maar om des nachts bij hen te blijven. Als de dag gedaald en het bij den avond geworden is, dan beginnen wij er aan te denken om ons ter ruste te begeven, en dan is het voegzaam om ons oog te vestigen op Christus, en Hem te bidden met ons te blijven, zich aan ons te openbaren, en ons hart te vervullen van goede gedachten nopens Hem en van goede neigingen tot Hem. Christus gaf toe aan hun' aandrang: *Hij ging in, om met hen te blijven.* Zoo bereidwillig is Christus om nog verder onderricht en vertroosting te geven aan hen, die gebruik maken van hetgeen zij reeds hebben ontvangen. Hij heeft beloofd, dat indien iemand de deur opendoet, om Hem welkom te heeten, Hij tot hem zal inkomen, Openb. 3 : 20.

2. Hij openbaarde zich aan hen, vers 30, 31. Wij kunnen veronderstellen, dat Hij de gesprekken met hen voortzette, die op weg begonnen waren; want gij moet spreken van de dingen Gods *als gij in uw huis zit, en als gij op den weg gaat.* Terwijl de avondmaaltijd gereed werd gemaakt (dat wellicht zeer spoedig was afgeloopen, daar de spijzen zoo gering en zoo weinig talrijk waren) heeft Hij hen waarschijnlijk onderhouden met zulke redenen, als goed waren tot nuttige stichting, en zoo heeft Hij hen, ook terwijl zij aanzaten, gevoed met de redenen Zijns monds. Toch hebben zij nog weinig gedacht, dat het Jezus zelf was, die al dien tijd met hen sprak, totdat het Hem eindelijk behaagde zich aan hen te openbaren, en toen heen te gaan. Zij begonnen te vermoeden, dat Hij het was, toen Hij, als zij aanzaten, den dienst op zich nam van den heer des huizes, en dien dienst verrichtte op de Hem eigene wijze, zooals Hij dien placht te verrichten, als Hij met Zijne discipelen aanzat, zoodat zij Hem hieraan herkenden. *Hij nam het brood, en zegende het, en als Hij het gebroken had, gaf Hij het hun.* Dit deed Hij met Zijne gewone houding van gezag en genegenheid, met hetzelfde voorkomen en dezelfde gebaren, met dezelfde uitdrukkingen wellicht in het bidden om een' zegen, en in het geven van het brood aan hen. Dit was geen *wonderdadige* maaltijd, zooals die met de vijf brooden, en geen *sacramenteele* maaltijd, zooals de eucharistie, maar een *gewone* maaltijd, toch heeft Christus hier hetzelfde gedaan, wat Hij bij die andere maaltijden deed, om ons te leeren onze gemeenschap te onderhouden met God door Christus bij de gewone gaven Zijner voorzienigheid, zoowel als bij bijzondere inzettingen, bij elken maaltijd om een' zegen te vragen en er dankzegging voor te doen, en te zien, hoe ons dagelijksch brood ons gegeven en voor ons gebroken wordt door de hand van Jezus Christus, den Meester, niet slechts van het groote gezin, maar van alle gezinnen. Waar wij ook nederzitten om te eten, laat ons Christus aan het boveneinde der tafel plaatsen, onze spijzen gebruiken, als gezegend door Hem, eten en drinken ter Zijner eere, tevreden en dankbaar ontvangen wat het Hem behaagt ons toe te bedeelen, al is het voedsel dan ook nog zoo grof of gering. Wèl kunnen wij het blijmoedig ontvangen, als wij door het geloof kunnen zien, dat het uit Christus' hand tot ons komt en met Zijn' zegen. Nu werden hunne oogen geopend, en toen zagen zij wie het was, en toen kenden zij Hem. Wat het ook was, dat Hem tot hiertoe voor hen verborgen had gehouden, het was nu uit den weg geruimd; de nevelen waren weggevaagd, de sluier opgelicht, en toen twijfelden zij niet, of het was hun Meester. Met wijze en heilige bedoelingen kon Hij eene andere gedaante aannemen, maar niemand kon Zijne gedaante aannemen, en dus moest Hij het zijn. Zie, hoe Christus door Zijn' Geest en Zijne genade zich bekend maakt aan de zielen Zijns volks. Hij opent hun de Schriften, want die zijn het, die van Hem getuigen aan hen, die ze onderzoeken, en er Hem in zoeken. Hij ontmoet hen aan Zijne tafel, in de instelling van des Heeren Avondmaal, en gewoonlijk ontdekt Hij zich daar nog nader aan hen; Hij maakt zich aan hen bekend in de breking des broods. Maar het werk wordt voltooid door de oogen te openen van hun' geest, er de schellen van te doen afvallen, zooals die van de oogen van Paulus na zijne bekeering. Indien Hij, die die de openbaring geeft, niet ook het verstand geeft, dan zijn wij nog in het duister.

3. Onmiddellijk daarna verdween Hij: *Hij kwam weg uit hun gezicht. Aphantos egeneto* — Hij trok zich van hen terug, was plotseling

uit hun gezicht verdwenen. Of, Hij werd onzichtbaar voor hen. Het schijnt, dat Christus' lichaam na Zijne opstanding, hoewel het hetzelfde lichaam was, waarin Hij leed en stierf, gelijk blijkt uit de teekenen er in, toch in zoover veranderd was, dat het zichtbaar of onzichtbaar werd, al naar Hij dit geschikt oordeelde, hetgeen een stap was tot de verheerlijking er van. Zoodra Hij Zijnen discipelen een' blik op Hem gegeven had, was Hij weder verdwenen. Zulke korte, voorbijgaande oogenblikken van het aanschouwen van Christus hebben wij in deze wereld; wij zien Hem, maar na eene wijle verliezen wij Hem weder uit het gezicht. Als wij in den hemel komen, zal ons zien van Hem niet onderbroken worden.

V. Wij hebben hier de opmerking van deze discipelen nopens hunne samenspreking met Christus, en het bericht, dat zij er hunne broederen te Jeruzalem van hebben gebracht.

1. De opmerking van ieder hunner over den invloed, dien Christus' rede op hen had uitgeoefend, vers 32. *Zij zeiden tot elkander: Was ons hart niet brandende in ons?* „Voorzeker was het zoo met mij," zegt de een. „Zoo was het ook met mij" zegt de ander, „nooit in mijn leven heb ik mij zoo door iemands woorden bewogen gevoeld." En zoo vergelijken zij dan wat er in hun hart was omgegaan bij de herinnering aan de rede, die Christus voor hen gehouden heeft. Zij vonden die prediking krachtig, eer zij nog wisten, wie de prediker was. Zij had hun de dingen zeer duidelijk gemaakt, en, wat meer is, zij had een Goddelijken gloed met een Goddelijk licht in hunne ziel gebracht, waardoor hun hart brandend werd in hun binnenste, en er een heilig vuur van Godvruchtige liefde in hen ontstoken werd. Dit nu merken zij op ter bevestiging van hun geloof, dat het inderdaad, gelijk zij ten laatste zagen, Jezus zelf was, die al dien tijd met hen gesproken had. „Hoe dwaas waren wij, dat wij niet eerder bemerkten wie Hij was! Want niemand dan Hij, geen woord dan het Zijne, kon ons hart zoo brandende in ons maken; Hij moet het wezen, die den sleutel heeft van het hart, het kon niemand anders wezen." Zie hier: *a.* Welke prediking goed zal doen — eene prediking nl. zooals die van Christus, eene *eenvoudige prediking*, geschikt voor onze bevatting — *Hij sprak tot ons op den weg;* en eene *schriftuurlijke prediking — Hij opende ons de Schriften*, de Schriften, die op Hem betrekking hebben. De evangeliedienaars moeten den menschen hun Godsdienst toonen in den Bijbel, moeten hun toonen, dat zij hun geene andere leer prediken, dan die daarin vervat is; zij moeten toonen dat zij den Bijbel tot de fontein maken van hunne kennis, en tot den grondslag van hun geloof. De verklaring van die Schriften, welke spreken van Christus, heeft de onmiddellijke strekking om het hart der discipelen te verwarmen, hen op te wekken en te vertroosten. *b. Welk hooren goed zal doen* — een hooren, waarbij het hart brandende is; als wij zeer bewogen worden door de dingen Gods, inzonderheid door de liefde van Christus in Zijn sterven voor ons, en als ons hart daarbij uitgaat in liefde tot Hem, uitgaat in heilige begeerten en oefeningen der Godsvrucht, dan is ons hart brandende in ons; als onze harten opgeheven worden en zijn als de vonken *die zich verheffen tot vliegen*, als zij zich opwaarts verheffen tot God, en als zij ontstoken worden in heiligen ijver en toorn tegen de zonde, in ons zelven en in anderen, en als wij in zekere mate gelouterd en gereinigd zijn van de zonde door den geest des oordeels, en den geest der uitbranding, dan kunnen wij zeggen: „Door genade is ons hart aldus brandende in ons."

2. Het bericht, dat zij hiervan brachten aan hunne broederen te Jeruzalem, vers 33. *Zij, opstaande ter zelver ure.* Zij waren in zulk eene vervoering van blijdschap, door dat Christus zich aan hen ontdekt had, dat zij niet konden blijven om hun' avondmaaltijd te eindigen, maar met allen spoed wederkeerden naar Jeruzalem, hoewel het bij den avond was. Indien zij er aan gedacht hebben, om hunne betrekking tot Christus te doen ophouden, dan werden die gedachten nu al spoedig uit hun hart gebannen, en er was niets meer noodig om hen tot Zijne kudde terug te voeren. Zij schenen ten minste voornemens geweest te zijn om dien nacht te Emmaus over te blijven; maar nu zij Christus hadden gezien, konden zij niet rusten, voor zij de goede tijding hadden gebracht aan de discipelen, ter bevestiging van hun wankelend geloof en ter vertroosting van hun bedroefd hart, met de vertroosting, met welke zij van God vertroost zijn geworden. Het is de plicht van hen, aan wie Christus zich geopenbaard heeft, om aan anderen te vertellen, wat Hij aan hunne ziel gedaan heeft. Als gij bekeerd, onderwezen, vertroost zult zijn, zoo versterk uwe broederen. Deze discipelen waren zelven gansch vervuld van de zaak, en zij moeten tot hunne broederen gaan, om lucht te geven aan hunne blijdschap, zoowel als om hun de overtuiging te geven, dat hun Meester was opgestaan. Merk op: *a.* Hoe zij hen vonden, toen zij bij hen binnen kwamen, sprekende over hetzelfde onderwerp en nog een ander bewijs mededeelende van Christus' opstanding. Zij vonden de elven, met degenen, die gewoonlijk met hen samenkwamen, laat in den nacht *samenvergaderd* om te zamen te bidden wellicht, en te beraadslagen over hetgeen hun thans te doen stond; en zij vonden hen, zeggende onder elkander (*legontas* is hetgeen de *elven* zeiden, niet de *twee*, gelijk duidelijk blijkt uit het oorspronkelijke), en toen deze twee binnen kwamen, herhaalden zij het voor hen met blijdschap en triomf: *De Heere is waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien*, vers 24. Dat Petrus Hem vóór de andere discipelen gezien had, blijkt nit 1 Cor. 15:5, waar de apostel zegt: *Hij is van Cefas gezien, daarna van de twaalven.* Daar de engelen aan de vrouwen bevolen hadden om het inzonderheid aan Petrus te zeggen, Markus 16 : 7, ter zijner vertroosting, is het hoogstwaarschijnlijk, dat onze Heere Jezus zelf zich nog dienzelfden dag aan Petrus vertoond heeft, hoewel wij daar geen afzonderlijk verhaal van hebben, ten einde het woord Zijner boodschappers te bevestigen. Dit

had hij aan zijne broederen verteld; doch merk op, dat Petrus dit nu niet zelf verkondigt of er op roemt (hij vond, dat dit geen' boetvaardige betaamde) maar de andere discipelen spreken er van met gejuich en blijdschap, *De Heere is waarlijk opgestaan, ontoos — wezenlijk;* het is nu onbetwistbaar zeker, geen twijfel blijft meer over, want Hij is niet slechts aan de vrouwen verschenen, maar ook aan Simon. *b.* Hoe zij hun getuigenis ondersteunden met het verhaal van hetgeen zij gezien hadden, vers 35. *Zij vertelden hetgeen op den weg geschied was.* De woorden, door Christus op den weg tot hen gesproken, eene verwonderlijke uitwerking en invloed op hen gehad hebbende, worden hier voorgesteld als dingen, *die op den weg geschied waren;* want de woorden, die Christus spreekt, zijn geen holle klanken, *zij zijn geest en leven,* en wondervolle dingen worden er door gedaan, gedaan *op den weg,* in het voorbijgaan, als het ware, als het niet verwacht of gedacht wordt. Zij vertelden ook, hoe Hij hun ten laatste bekend was geworden in het breken des broods; hoe, toen Hij hun zegeningen toebedeelde, God hunne oogen had geopend om te zien wie Hij was. Het zou zeer nuttig zijn voor de ontdekking en bevestiging der waarheid, als Christus' discipelen hunne waarnemingen en ervaringen met elkander vergeleken, en elkander mededeelden, wat zij zelven weten en in zich zelven hebben ervaren.

36. En als zij van deze dingen spraken, stond Jezus zelf in het midden van hen, en zeide tot hen: Vrede zij ulieden. 37. En zij, verschrikt en zeer bevreesd geworden zijnde, meenden, dat zij eenen geest zagen. 38. En Hij zeide tot hen: Wat zijt gij ontroerd, en waarom klimmen zulke overleggingen in uwe harten? 39. Ziet Mijne handen en Mijne voeten, want Ik ben het zelf; tast Mij aan, en ziet, want een geest heeft geen vleesch en beenen, gelijk gij ziet, dat Ik heb. 40. En als Hij dit zeide, toonde Hij hun de handen en de voeten. 41. En toen zij het van blijdschap nog niet geloofden, en zich verwonderden, zeide Hij tot hen: Hebt gij hier iets om te eten? 42. En zij gaven Hem een stuk van eenen gebraden visch, en van honigraten. 43. En Hij nam het, en at het voor hunne oogen. 44. En Hij zeide tot hen: Dit zijn de woorden, die Ik tot u sprak, als Ik nog met u was, namelijk dat het alles moest vervuld worden, wat van Mij geschreven is ín de wet van Mozes, en profeten, en psalmen. 45. Toen opende Hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden; 46. En zeide tot hen: Alzoo is er geschreven, en alzoo moest de Christus lijden, en van de dooden opstaan ten derden dage; 47. En in Zijnen naam gepredikt worden bekeering en vergeving der zonden, onder alle volken, beginnende van Jeruzalem. 48. En gij zijt getuige van deze dingen. 49. En ziet, Ik zende de belofte mijns Vaders op u; maar blijft gij in de stad Jeruzalem, totdat gij zult aangedaan zijn met kracht uit de hoogte.

Op denzelfden dag Zijner opstanding is Christus vijf malen gezien: door Maria Magdalena alleen in den hof, Joh. 20:14, door de vrouwen, als zij heengingen om Zijnen discipelen te boodschappen, Matth. 28 : 9; door Petrus alleen, door de twee discipelen, gaande naar Emmaus, en nu in den laten avond aan de elven, waarvan wij het verhaal hebben in deze verzen, als ook in Joh. 20 : 19. Merk op:

1. De groote verbazing, die Zijne verschijning bij hen teweegbracht. Hij kwam zeer ter rechter tijd tot hen in, toen zij elkander de bewijzen mededeelden van Zijne opstanding. *Als zij van deze dingen spraken,* en misschien op het punt waren om het wezenlijke dier bewijzen nog in twijfel te trekken, en te beraadslagen over hetgeen zij nu te doen hadden, *stond Jezus zelf in het midden van hen* en stelde de zaak dus buiten twijfel. Zij, die het beste gebruik maken, dat zij kunnen, van de bewijzen, die hun ter vertroosting kunnen strekken, kunnen nog verdere verzekerdheid verwachten, en dat de Geest van Christus zal getuigen met hunnen geest (gelijk Christus hier getuigde met de discipelen, en hun getuigenis bevestigde), dat zij kinderen Gods zijn en met Christus zijn opgestaan. Let op

1. Den troost, dien Christus hun toespreekt. *Vrede zij ulieden.* Dit geeft in het algemeen te kennen, dat het een vriendelijk bezoek was, dat Christus hun nu bracht, een bezoek van liefde en vriendschap. Hoewel zij Hem zeer onvriendelijk hadden verlaten in Zijn lijden, neemt Hij nu toch de eerste gelegenheid waar, om hen allen te zamen te bezoeken, want Hij handelt niet met ons, naar dat wij het verdienen. Zij schonken geen geloof aan hen, die Hem gezien hadden, daarom komt Hij nu zelf, opdat zij in hunne ontroostbare ongeloovigheid niet zullen volharden. Hij had beloofd, dat Hij hen na Zijne opstanding in Galilea zou zien; maar Hij was zoo verlangend hen te zien, en te vertroosten, dat Hij het tijdstip des wederziens vervroegt en hen reeds te Jeruzalem bezoekt. Christus doet dikwijls nog meer dan Hij gezegd heeft, maar nooit minder. Nu is Zijn eerste woord tot hen: *Vrede zij ulieden,* niet bij wijze van plichtpleging, maar vertroostend. Het was een gewone vorm van begroeting onder de Joden, en Christus wilde er Zijne gewone gemeenzaamheid met hen mede te kennen geven, hoewel Hij tot Zijn' staat van verhooging was gekomen. Er zijn velen, die, als zij bevorderd zijn, hunne oude vrienden vergeten, of zij gedragen zich hooghartig jegens hen, maar Ghristus zien wij even vrij en ongedwongen met hen als te voren. Zoo heeft Christus hun met het eerste woord willen te kennen geven, dat Hij niet kwam om Petrus te bestraffen wegens zijne verloochening van Hem, of om de overigen hun wegvluchten van Hem te

verwijten; neen, Hij kwam in vrede, om hun te kennen te geven, dat Hij hun vergiffenis had geschonken, en met hen verzoend was.

2. Hun schrik, vers 37. Zij waren verschrikt, en „meenden, dat zij een' geest zagen", omdat Hij zonder gedruisch tot hen was ingekomen, en in hun midden stond, eer zij er zich van bewust waren. Het woord, gebruikt in Matth. 24 : 26, toen zij zeiden: „Het is een spooksel", is *phantasma*, het is een *spooksel*, eene *verschijning;* maar het woord, dat hier gebruikt wordt, is *pneuma*, het woord, dat eigenlijk *een geest* beteekent; zij dachten, dat het een geest was, niet bekleed met een wezenlijk lichaam. Hoewel wij verbonden zijn aan, en gemeenschap hebben met, de wereld der geesten, en wij er ons henenspoeden, is het toch, zoolang wij in deze wereld der zinnen en der stof zijn, eene verschrikking voor ons, als een geest in zoo verre van zijn' aard veranderd is, dat hij zichtbaar voor ons wordt, en met ons spreekt, want dat is iets buitengewoons, en voorspelt iets buitengewoons.

II. De groote voldoening, die Zijne toespraak hun veroorzaakte, waarin wij hebben,

1. De bestraffing, die Hij hun gaf wegens hunne onnoodige en ongegronde vreeze: *Wat zijt gij ontroerd, en waarom klimmen zulke overleggingen* (van vreeze en verschrikking) *in uwe harten?* vers 38. Merk hier op *a.* Dat er, als wij *ontroerd* zijn, allicht *overleggingen in onze harten opklimmen*, die ons kwaad doen. Soms wordt de *ontroering* veroorzaakt door de *overleggingen, die in ons hart opklimmen*, onze smart en onze vrees ontstaan uit de dingen, die de schepselen zijn onzer verbeelding. Soms zijn de gedachten, die in ons hart opkomen, veroorzaakt door de ontroering, van buiten is er strijd, en dan komt er vrees van binnen. Bij hen, die droefgeestig en ontroerd zijn, komen gedachten op in het hart, die eene oneer zijn voor God, en die onrust teweegbrengen in hen zelven. *Ik ben afgesneden van voor Uwe oogen. De Heere heeft mij verlaten en vergeten, b.* Dat velen van de ontroerende gedachten, waardoor ons hart ontrust wordt, ontstaan uit onze vergissingen omtrent Christus. Zij dachten, dat zij een' geest zagen; toen zij Christus zagen, en dat veroorzaakte hun die ontsteltenis. Wij vergeten, dat Christus onze oudste Broeder is, en beschouwen Hem op zoo groot een afstand van ons te zijn, als de wereld der geesten is van deze wereld, en daarmede verschrikken wij ons. Als Christus ons door Zijn' Geest overtuigt en verootmoedigt, als Hij ons door Zijne voorzienigheid beproeft en bekeert, vergissen wij ons in Hem, denkende, dat Hij ons kwaad wil, en dat ontrust ons. *c.* Dat al de ontroerende gedachten, die te eeniger tijd in ons hart opkomen, den Heere Jezus bekend zijn, zoodra zij ontstaan, en dat zij Hem mishagen. Hij berispte Zijne discipelen wegens deze overleggingen, om ons te leeren er ons zelven om te bestraffen. *Wat buigt gij u neder, o mijne ziel, en wat zijt gij onrustig in mij?* Waarom komen gedachten in ons op, die noch waar, noch goed zijn, die evenmin grond hebben als vrucht, maar onze blijdschap in God verstoren, ons ongeschikt maken voor onzen plicht, aan Satan voordeel geven, en ons van de vertroostingen berooven, die voor ons zijn weggelegd.

2. Het bewijs, dat Hij hun gaf van Zijne opstanding, zoowel om hunne *vreeze te doen zwijgen* door hen te overtuigen, dat Hij *geen geest* was, als om hun *geloof te versterken* in de leer, die zij der wereld moesten gaan verkondigen, door hen ten volle te overtuigen van Zijne opstanding. Hij geeft hun twee bewijzen: *a.* Hij toont hun Zijn lichaam, inzonderheid *Zijne handen en voeten.* Zij zagen, dat Hij de gestalte en gelaatstrekken had van hun Meester; maar is het niet Zijn geest? „Neen", zegt Christus, „Ziet Mijne handen en voeten; gij ziet, dat Ik handen en voeten heb, en dus heb Ik een *waar* lichaam. Gij ziet, dat Ik deze handen en voeten kan bewegen, en dus heb Ik een *levend* lichaam; en gij ziet de teekenen der nagelen in Mijne handen en voeten, en dus is het *Mijn eigen* lichaam, *hetzelfde*, dat gij hebt zien kruisigen, en geen *geleend* lichaam". Hij stelt dit beginsel vast: *een geest heeft geen vleesch en beenen;* een geest is niet samengesteld uit grove stof, geformeerd met onderscheidene leden, en bestaande uit verschillende, ongelijksoortige deelen, zooals ons lichaam. Hij zegt ons niet wat een *geest* is (het is tijd genoeg om dat te weten, als wij tot de wereld der geesten heengaan), maar wél wat hij niet is: *een geest heeft geen vleesch en beenen.* Hieruit leidt Hij nu af: Ik ben het zelf, met wien gij zoo gemeenzaam bekend zijt geweest, met wien gij zoo vertrouwelijken omgang hebt gehad, *Ik ben het zelf*, in wien gij reden hebt u te verblijden, maar geene reden hebt om bevreesd voor te wezen." Zij, die Christus recht kennen, Hem kennen als den hunne, zullen geene reden hebben om verschrikt te wezen bij Zijne verschijning. Hij beroept zich op hunne oogen, Hij toont hun Zijne handen en voeten, die van de nagelen doorboord waren. Christus heeft er de teekenen van behouden in Zijn verheerlijkt lichaam, opdat zij de bewijzen zouden hebben, dat Hij het zelf was, en Hij wilde, dat die teekenen *gezien* zouden worden. Naderhand toonde Hij ze aan Thomas, want Hij schaamt zich Zijn lijden voor ons niet; weinig reden hebben wij dus om het ons te schamen, of om ons ons lijden voor Hem te schamen. Gelijk Hij Zijne wonden hier toont aan Zijne discipelen, ter versterking en bevestiging van Zijne instructiën aan hen, zoo toonde Hij ze Zijn' Vader ter versterking Zijner voorbede bij Hem. Hij verschijnt in den hemel als *een Lam, staande als geslacht*, Openb. 5 : 6. Zijn *bloed spreekt*, Hebr. 12 : 24. In de kracht Zijner genoegdoening bidt Hij voor ons. Hij zegt tot den Vader, gelijk hier tot de discipelen: *Zie Mijne handen en voeten*, Zach. 13 : 6, 7. Hij beroept zich op hunne *aanraking: Tast Mij aan, en ziet.* Hij wilde toen niet, dat Maria Magdalena Hem zou aanraken, Joh. 20 : 17. Maar den discipelen vertrouwt Hij dit toe, opdat zij, die Zijne opstanding moesten gaan predikken, en hierom zullen moeten lijden, er zelven ten volle van overtuigd zouden zijn. Hij zeide hun *Hem aan te tasten*, opdat zij er van overtuigd zouden zijn, dat Hij geen *geest* was. In-

dien er nu werkelijk geene geesten waren, of verschijningen van geesten, (waaraan de discipelen, gelijk uit dit en andere voorbeelden blijkt, geloofden) dan zou het voor Christus nu de geschikte tijd zijn geweest, om hen uit de dwaling te helpen, door hun te zeggen, dat er niets van dien aard bestaat; maar Christus schijnt het als toegestaan te beschouwen, dat er verschijningen van geesten geweest zijn, en nog zijn kunnen; waartoe zou het anders noodig geweest zijn, zich al die moeite te geven om er hen van te overtuigen, dat Hij er geen was? Er waren in de eerste tijden der Christelijke kerk vele ketters, of, ik denk veeleer, dat het atheïsten waren, die zeiden, dat Christus nooit een stoffelijk lichaam gehad heeft, maar een bloot *phantasma*, dat noch werkelijk geboren was, noch in waarheid geleden heeft. Het waren, naar men ons zegt, de Valentinianen en de Manicheën, en de volgelingen van Simon den Toovenaar, die deze buitensporige denkbeelden koesterden; zij werden *Dokêtai* en *Phantusiastai* genoemd. Geloofd zij God, deze ketterijen zijn reeds lang *begraven*, en wij weten en zijn verzekerd, dat Jezus Christus geen *geest*, geene *verschijning* was, maar dat Hij wezenlijk en waarlijk een lichaam had, zelfs na Zijne opstanding. *b.* Hij *eet* met hen, om te toonen, dat Hij een waar en wezenlijk lichaam had, en dat Hij gaarne vrij en gemeenzaam met Zijne discipelen wilde omgaan, zooals de eene vriend met den anderen vriend. Petrus legt hier grooten nadruk op, Hand. 10 : 41, *ons, die met Hem gegeten en gedronken hebben, nadat Hij uit de dooden was opgestaan.* Toen zij Zijne handen en voeten zagen, wisten zij toch nog niet wat te zeggen, *Toen zij het van blijdschap nog niet geloofden, en zich verwonderden*, vers 41. Het was hunne zwakheid, hun gebrek, dat zij niet geloofden, dat zij *nog* niet geloofden, *eti apistountoon autoon — nog waren zij ongeloovigen.* Het versterkt in hooge mate de waarheid van Christus' opstanding, dat de discipelen zoo traag waren om het te gelooven. In plaats van Zijn lichaam te stelen en te zeggen: *Hij is opgestaan*, als Hij het niet is, gelijk de overpriesters voorgaven, dat zij doen zouden, zijn zij bereid om telkens en nogmaals te zeggen: „Hij is niet opgestaan", als Hij het wèl is. Dat zij er eerst niet aan geloofden, en er de onomstootelijkste bewijzen voor eischten, toont dat, toen zij er later wèl aan geloofden, en er alles, ook hun leven, voor veil hadden, de zaak voor hen gansch klaarblijkelijk was. Hoewel nu deze ongeloovigheid eene zwakheid van hen was, was zij toch wel te verontschuldigen; want het was niet uit minachting voor de bewijzen, die hun geboden werden, dat zij niet geloofden; *Ten eerste.* Het was *uit blijdschap, dat zij het niet geloofden*, evenals Jakob, toen men hem berichtte, dat Jozef nog leefde; zij achtten de tijding te kostelijk en heerlijk om waar te kunnen zijn. Als daarom het geloof en de hope *zwak* zijn, omdat de liefde en het verlangen *sterk* zijn, dan zal dat zwakke geloof te hulp gekomen, maar niet verworpen worden. *Ten tweede.* Zij *verwonderden* zich; zij dachten, dat het niet slechts *te goed*, maar ook *te groot* was, om waar te kunnen zijn, vergetende, zoowel de Schriften als de macht van God. Ter hunner verdere overtuiging en bemoediging vroeg Hij om iets te eten. Te Emmaus heeft Hij aangezeten met de twee discipelen; maar er wordt niet bij gezegd, dat Hij met hen gegeten heeft. Opdat dit nu niet als bezwaar of tegenwerping zou gelden, heeft Hij hier werkelijk met hen en met de overigen gegeten, om te toonen, dat Zijn lichaam wezenlijk en waarlijk tot het leven was wedergekeerd, hoewel Hij niet voortdurend met hen at en dronk of sprak, zooals Hij vroeger gedaan had, (en zooals Lazarus gedaan heeft na *zijne* opstanding, die niet slechts was wedergekeerd tot het leven, maar tot zijn vorigen staat in het leven, om later weder te sterven), omdat dit niet voegde bij den staat, waartoe Hij was opgewekt. *Zij gaven Hem een stuk van een gebraden visch en van honigraten*, vers 42. De honigraat werd wellicht gebruikt als saus bij den gebraden visch, want Kanaän was een land, overvloeiende van melk en honing. Dit was gering voedsel; maar als het het voedsel is der discipelen, zal hun Meester het evenals zij nuttigen, want in het koninkrijk van onzen Vader, zullen zij zich voeden zooals Hij zich voedt; zij zullen met Hem eten en drinken in Zijn koninkrijk.

3. Het inzicht, dat Hij hun gaf in het woord van God, dat zij hadden *gehoord* en gelezen, waardoor geloof in de opstanding van Christus in hen gewerkt werd, en alle moeielijkheden uit den weg werden geruimd. *a.* Hij verwijst hen naar het *woord*, dat zij van Hem hadden *gehoord*, toen Hij nog met hen was, en evenals de engel, herinnert Hij hen hieraan, vers 44. *Dit zijn de woorden die Ik* — menigmaal in het bijzonder — *tot u sprak, als Ik nog met u was.* Wij zouden beter *begrijpen* wat Christus *doet*, indien wij ons slechts beter *herinnerden* wat Hij heeft *gezegd*, en zoo wij de kunst verstonden van dit met elkander te vergelijken. *b.* Hij verwijst hen naar het *woord*, dat zij hadden gelezen in het Oude Testament, naar hetwelk het woord, dat zij van Hem gehoord hadden, heen wees: *Alles moet vervuld worden, wat van Mij geschreven is.* Christus had hun dezen algemeenen wenk gegeven, om er hunne verwachtingen naar te regelen — dat al wat zij betreffende den Messias in het Oude Testament geschreven vonden, in Hem vervuld moest worden, hetgeen omtrent Zijn lijden geschreven was, zoowel als hetgeen betreffende Zijn koninkrijk was geschreven. Deze dingen had God *samengevoegd* in de voorzegging, en men kon niet denken, dat zij *gescheiden* zouden worden in de vervulling. *Alles* moest vervuld worden, tot zelfs het *zwaarste*, het *ontzettendste*, tot zelfs den *edik;* Hij kon niet sterven vóór Hij dien gedronken had, omdat Hij vóórdat Hij dien gedronken had, niet kon zeggen: *Het is volbracht.* De onderscheidene deelen van het Oude Testament worden hier genoemd, daar elk er van dingen bevat omtrent Christus: *De Wet van Mozes*, dat is, de Pentateuch, of de vijf boeken door Mozes geschreven — de *Profeten*, bevattende de boeken, die niet slechts zuiver profetisch zijn, maar ook die historische boeken, die door profetische mannen geschre-

ven zijn, — de *Psalmen*, bevattende de andere geschriften, die zij de *Hagiographa* noemden. Zie door wat verschillende geschriften God van ouds Zijn' wil heeft geopenbaard, maar allen ontstonden uit één en denzelfden Geest, die door deze Schriften kennis gaf van de komst en van het koninkrijk van den Messias; want *dezen geven getuigenis al de profeten.* c. Door eene dadelijke werking op hun gemoed, waarvan zij zich wel bewust *moesten* wezen, gaf Hij hun de ware bedoeling en beteekenis te vatten van de Oud-Testamentische profetiën betreffende Christus, en ze allen in Hem vervuld te zien. *Toen opende Hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden,* vers 45. In Zijne rede voor de twee discipelen — nam Hij den sluier weg van het hart, *door het verstand te openen.* Merk hier op, dat Jezus Christus door Zijn' Geest werkt op het verstand der menschen, op het verstand van allen, die Zijne zijn. Hij heeft toegang tot onzen geest, en kan er onmiddelijk invloed op uitoefenen. Het is opmerkelijk, hoe Hij nu na Zijne opstanding een voorbeeld gaf van de twee groote werkingen van Zijn' Geest op den geest der menschen. Zijn verlichten van hunne verstandelijke vermogens door een Goddelijk licht, als Hij het verstand opende van Zijne discipelen, en Zijne versterking van de werkzame vermogens door eenen Goddelijken gloed, toen Hij hun hart brandende in hen maakte. Zelfs Godvruchtige menschen hebben het noodig, dat hun verstand geopend wordt, want hoewel het niet *duisternis* is, zooals het dat is van nature, zijn zij toch ten opzichte van vele dingen *in het duister.* David bidt: *Open mijne oogen. Geef mij verstand.* En Paulus, die zooveel weet van Christus, ziet in, dat hij noodig heeft meer van Hem te leeren. De wijze, waarop Christus geloof werkt in de ziel en er tot den troon te geraken, is door *het verstand te openen* om het bewijs te zien der dingen, die geloofd moeten worden. Aldus komt Hij in de ziel door *de deur,* terwijl Satan als een dief en roover langs een' anderen weg inklimt. Het doel van het openen des verstands is, dat wij de Schriften zullen verstaan; niet dat wij *wijs zullen zijn boven hetgeen geschreven is,* maar dat wij *verstandiger zullen zijn in hetgeen geschreven is,* en er wijs door gemaakt zullen worden tot zaligheid. De Geest in het Woord en de Geest in het hart zeggen hetzelfde. Christus' leerlingen leeren in deze wereld nooit iets *boven hun'* Bijbel; maar zij hebben noodig al meer en meer *uit hun' Bijbel te leeren,* machtiger te worden in de Schrift. Om rechte gedachten van Christus te hebben, en onze vergissingen nopens Hem te herstellen, is niets anders noodig, dan dat wij de Schriften leeren verstaan.

4. De instructies, die Hij hun gaf als *apostelen,* die gebruikt moesten worden om Zijn koninkrijk op te richten in de wereld. Terwijl hun Meester nog met hen was, verwachtten zij tot eereposten bevorderd te worden, waarin zij nu door Zijn' dood teleurgesteld werden. „Neen", zegt Christus, „nu zult gij juist op die eereposten gesteld worden; *Gij zijt getuigen van deze dingen,* vers 48; gij zult ze in geheel de wereld moeten bekend maken, niet als een *gerucht,* of als eene nieuwstijding, maar om ze te verklaren en te bevestigen, als getuigenis bij het onderzoek der groote zaak, die zoo lang hangende was tusschen God en Satan, en waarvan het gevolg of de uitkomst zal zijn het nederwerpen en uitwerpen van den overste dezer wereld. Gij zijt zelven ten volle verzekerd van deze dingen, gij zijt er de oor- en de ooggetuigen van; gaat dan heen, en verzekert er de wereld van, en dezelfde Geest, die u verlicht heeft, zal met u wezen om ook anderen te verlichten." Nu wordt ons hier gezegd. *a. Wat zij moeten prediken.* Zij moeten het Evangelie prediken, zij moeten het *Nieuwe Testament* prediken als de volkome vervulling van het *Oude,* als de voortzetting en voleindiging der Goddelijke openbaring. Zij moeten hun' Bijbel medenemen (inzonderheid als zij prediken voor de Joden, ja zelfs heeft Petrus in zijne eerste preek voor de Heidenen, dezen geraden de profeten te onderzoeken, Hand. 10 : 43), en het volk toonen wat er van ouds betreffende den Messias geschreven was, benevens de heerlijkheid en genade van Zijn koninkrijk, en dan moeten zij hun zeggen, dat, naar hun zeker en ontwijfelbaar weten, het alles in den Heere Jezus vervuld was. De groote Evangelie-waarheid betreffende den *dood* en de *opstanding* van Jezus Christus moet aan de kinderen der menschen worden verkondigd, vers 46. *Alzoo is er gesehreven* in het verzegelde boek der raadsbesluiten Gods van eeuwigheid, de rolle des boeks van het verbond der verlossing, en alzoo is er geschreven in het open boek des Ouden Testaments, onder de dingen, die geopenbaard zijn; en dat daarom *alzoo de Christus lijden moest,* want de Goddelijke raadsbesluiten moeten ten uitvoer worden gebracht, en er moet zorg voor worden gedragen, dat geen der woorden Gods ter aarde zal vallen. „Gaat henen, en zegt der wereld":

Ten eerste. „Dat Christus *geleden* heeft, gelijk van Hem geschreven is. Gaat henen, predikt Christus gekruisigd; schaamt u Zijn kruis niet; schaamt u het lijden van Jezus niet. Zegt hun wat Hij heeft geleden, en waarom Hij heeft geleden, en hoe alle Schriften des Ouden-Testaments in Zijn lijden vervuld zijn. Zegt hun, dat *Hij moest lijden,* dat dit noodzakelijk was tot wegneming van de zonde der wereld en de verlossing van het menschdom van den dood en het verderf; ja meer, het betaamde Hem door lijden geheiligd te worden," Hebr. 2 : 10.

Ten tweede. „Dat Hij ten derden dage van de dooden is opgestaan, waardoor niet slechts al de ergernis van het kruis werd weggenomen, maar Hij ook krachtelijk bewezen is te zijn de Zoon van God, en dat ook hierin de Schriften vervuld zijn, — zie 1 Cor. 15 : 3, 4 —; gaat henen, zegt der wereld hoe menigmaal gij Hem gezien hebt, nadat Hij van de dooden is opgestaan, en hoe vertrouwelijk gij met Hem gesproken hebt. *Uwe oogen zien het,* (gelijk Jozef zeide tot zijne broeders, toen hij zich aan hen bekend maakte, en dit voor hen was als een leven uit de dooden) *dat mijn mond tot u spreekt,* Gen. 45 : 12. Gaat heen en zegt hun, dat Hij, die dood was, leeft, leeft tot in eeuwigheid, en dat Hij de sleutels heeft der hel en des doods.

De groote evangelieplicht van berouw en bekeering moet den kinderen der menschen op het hart gedrukt worden. Bekeering van zonde moet gepredikt worden in den naam van Christus en op Zijn gezag, vers 47. Aan alle menschen alom moet verkondigd en bevolen worden, dat zij zich bekeeren, Hand. 17:30. „Gaat henen, en zegt aan al het volk, dat de God, die hen heeft gemaakt, de Heere, die hen heeft verlost en vrijgekocht, verwacht en eischt, dat zij zich terstond nadat hun dit bekend gemaakt is, zullen afwenden van de aanbidding der goden en zich wenden zullen tot den God, die hen heeft gemaakt; en dat niet alleen, maar dat zij zich ook zullen afwenden van den dienst der wereld en van het vleesch, om zich tot den dienst van God in Christus te begeven, dat zij alle zondige gewoonten moeten dooden, en alle zondige praktijken moeten verlaten; dat hun hart en hun leven moeten veranderd worden, dat zij gansch en al moeten worden vernieuwd." Het groote Evangelie-voorrecht van de vergeving der zonden moet aan allen worden voorgesteld, aan allen worden verzekerd, die zich bekeeren en het Evangelie gelooven. „Gaat henen, en zegt aan eene schuldige wereld, die voor Gods rechterstoel schuldig verklaard en veroordeeld is, dat er eene acte van straffeloosheid is uitgevaardigd voor allen, die zich bekeeren en gelooven, waardoor zij niet slechts begenadigd, maar ook verhoogd zullen worden. Zegt hun, dat er hoop is voor hen. *b. Aan wie zij moeten prediken.* Aan wie moeten zij deze voorstellen gaan doen, en hoever strekt zich hunne opdracht uit? Er wordt hun hier gezegd: Dat zij dit moeten prediken aan alle volken. Zij moeten zich verspreiden, gelijk de zonen van Noach na den zondvloed, sommigen naar den eenen kant, en anderen naar een' anderen kant, en dit licht brengen overal waar zij heengaan. De profeten hadden bekeering en vergeving van zonden gepredikt aan de Joden, maar de apostelen moeten dit prediken aan de geheele wereld. Niemand is vrijgesteld van de verplichting, die het Evangelie den menschen oplegt om zich te bekeeren, en niemand is buitengesloten van de onwaardeerbare voorrechten, die begrepen zijn in de vergeving van zonden, dan alleen diegenen, die door hun ongeloof en hunne onboetvaardigheid hunne eigene deur er voor toegrendelen. Dat zij moeten *beginnen van Jeruzalem.* Dáár moeten zij hunne eerste evangeliepreek houden; dáár moet de Evangeliekerk het eerst geformeerd worden; dáár moet de dageraad van den Evangelie-dag opgaan, en van dáár moet het licht uitgaan tot aan de einden der aarde. En waarom moeten zij dáár beginnen. *Ten eerste.* Omdat *het alzoo was geschreven,* en daarom *betaamde het hun* die methode te volgen. *Uit Zion zal de wet uitgaan, en des Heeren woord uit Jeruzalem,* Jes. 2:3; zie ook Joël 2:32; 3:16; Obadja 21; Zach. 14:8. *Ten tweede.* Omdat dáár de feiten geschied zijn, waarop het Evangelie gegrond is, daarom zijn zij dáár het eerst getuigd, waar, indien er eene ware oorzaak voor had bestaan, zij het best bestreden en weerlegd hadden kunnen worden. Zóó krachtig, zóó helder was dat eerste stralen der heerlijkheid van den verrezen Verlosser, dat Hij de stoutmoedige vijanden durft tarten, die Hem een' schandelijken dood deden sterven. *Beginnende van Jeruzalem,* opdat de overpriesters hunne krachten kunnen beproeven, om het Evangelie te vernietigen, en in woede kunnen ontsteken, als zij zich teleurgesteld zien. *Ten derde.* Omdat Hij ons nog een voorbeeld wilde geven van onzen vijanden vergiffenis te schenken. Jeruzalem had Hem de grievendste beleediging aangedaan — de oversten zoowel als de scharen — waarvoor die stad wel had kunnen verwachten om bij name uitgezonderd te zijn van de acte der straffeloosheid; maar neen, zoo ver is het hier vandaan, dat de eerste aanbieding der Evangeliegenade aan Jeruzalem wordt gedaan, en er in weinig tijds duizenden tot deelgenooten dier genade gemaakt worden. *c. Welke hulp zij bij hunne prediking zullen ontvangen.* Zij worden hier tot een zeer groot werk geroepen, op eene zeer groote en uitgebreide schaal, inzonderheid als hierbij in aanmerking wordt genomen de tegenstand, dien zij zullen ontmoeten, en het lijden, dat er voor hen mede gepaard zal gaan. Indien zij dus vragen: „Wie is tot deze dingen bekwaam?" dan is hier het antwoord gereed: „Ziet, Ik zende de belofte Mijns Vaders op u; *gij zult aangedaan zijn met kracht uit de hoogte,* vers 49. Hij verzekert hun hier, dat binnen zeer korten tijd de Geest over hen uitgestort zal worden in grootere mate dan ooit te voren, en dat zij hierdoor toegerust zullen worden met al de gaven en de genade, die noodig waren tot volbrenging van deze groote opdracht; daarom moeten zij te Jeruzalem blijven, en niet ingaan tot hun' arbeid vóórdat dit zal geschied zijn. Zij, die den Heiligen Geest ontvangen, worden hierdoor aangedaan met kracht uit de hoogte, eene bovennatuurlijke kracht, eene kracht, hooger dan hunne eigene kracht; zij is van Boven, en daarom trekt zij de ziel naar Boven. Christus' apostelen zouden nooit Zijn Evangelie hebben kunnen planten en Zijn koninkrijk oprichten in de wereld, zooals zij het gedaan hebben, indien zij niet aangedaan waren geworden met deze kracht; en hunne heerlijke, bewonderenswaardige daden bewijzen, dat eene uitnemende kracht in en door hen heeft gewerkt. Deze kracht uit de hoogte was de belofte des Vaders, de groote belofte des Nieuwen Testaments, gelijk de belofte der komst van Christus die was van het Oude Testament. En indien het de belofte des Vaders is, kunnen wij er zeker van zijn, dat die belofte *onverbreekbaar,* en het beloofde *onschatbaar* is. Christus wilde Zijne discipelen niet verlaten vóórdat de tijd nabij was, dat deze belofte vervuld werd. Het was slechts tien dagen na de *hemelvaart* van Christus, dat de Geest nederkwam. Christus' gezanten moeten wachten, totdat zij hunne volmacht hebben ontvangen, en niet op hunne zending uitgaan, eer zij van volledige instructies en geloofsbrieven voorzien zijn. Hoewel men zou denken, dat er nooit zooveel haast noodig was als nu, om het Evangelie te prediken; moeten de predikers toch wachten, totdat zij aangedaan zullen zijn met kracht uit de

hoogte, en te Jeruzalem blijven, hoewel die plaats gevaarlijk voor hen is, omdat dáár de belofte des Vaders hen moest vinden, Joël 2 : 28.

50. En Hij leidde hen buiten tot aan Bethánië, en Zijne handen opheffende, zegende Hij hen. 51. En het geschiedde, als Hij ze zegende, dat Hij van hen scheidde, en werd opgenomen in den hemel. 52. En zij aanbaden Hem, en keerden weder naar Jeruzalem met groote blijdschap. 53. En zij waren allen tijd in den tempel, lovende en dankende God. Amen.

Deze evangelist gaat de plechtige samenkomst van Christus met Zijne discipelen in Galilea voorbij, maar wat Hij dáár en bij andere gelegenheden tot hen zeide, voegt hij toe aan hetgeen Hij tot hen zeide bij Zijn eerste bezoek aan hen in den avond van den dag toen Hij is opgestaan; en nu heeft hij nog slechts Zijne hemelvaart te berichten, waarvan wij in deze verzen een kort verhaal vinden. Daarin wordt ons gezegd:

I. Hoe plechtig Christus afscheid heeft genomen van Zijne discipelen. Daar Christus zich ten doel had gesteld hemel en aarde met elkander te verzoenen, er de Middelaar van te zijn en te blijven, was het noodig, dat Hij Zijne handen zou leggen op beiden, en *heen en weer zou gaan*, van den hemel naar de aarde, en dan weder van de aarde naar den hemel. In beide werelden had Hij zaken te verrichten, dien ten gevolge kwam Hij van den hemel naar de aarde in Zijne menschwording, om hier Zijn werk te doen, en dit volbracht hebbende, keerde Hij terug naar den hemel, om dáár te wonen en onze zaken bij den Vader te behartigen. Merk op:

1. Van waar Hij opvoer: van Bethanië, nabij Jeruzalem, grenzende aan den Olijfberg. Dáár heeft Hij uitnemende diensten verricht tot eer van Zijn' Vader, en dáár is Hij ingegaan tot Zijne heerlijkheid. Dáár was de hof, waarin Zijn lijden begon; dáár is Hij in doodsbenauwdheid geweest; en *Bethanië* beteekent *huis der smart*. Zij, die naar den hemel willen gaan, moeten er uit het huis des lijdens en der smarte heengaan, uit doodsbenauwdheid in de vreugde. De Olijfberg was reeds lang aangewezen als de plaats van Christus' hemelvaart: *Zijne voeten zullen te dien dage staan op den Olijfberg*, Zach. 14 : 4. En hier was het, dat Hij kort te voren Zijn triomfantelijken intocht in Jeruzalem begon, Hoofdst. 19 : 29,

1. Wie de getuigen waren van Zijne hemelvaart. *Hij leidde Zijne discipelen uit* om het te zien. Het was waarschijnlijk vroeg in den morgen, dat Christus ten hemel is gevaren, vóórdat de menschen op de been waren, want na Zijne opstanding heeft Hij zich nooit openlijk aan het geheele volk vertoond, doch alleen aan de *verkoren getuigen*. De discipelen hebben Hem niet zien opstaan uit het graf, omdat Zijne opstanding bewezen kon worden, doordat zij Hem daarna levend gezien hebben; maar wèl zagen zij Hem ten hemel varen, omdat zij op geen andere wijze een *zichtbaar* bewijs daarvan konden verkrijgen. Zij werden uitgeleid met het doel Hem op te zien varen; zij hadden het oog op Hem, toen Hij opvoer, en zagen niet naar een' anderen kant.

3. Op wat wijze Hij afscheid van hen nam: *Zijne handen opheffende, zegende Hij hen*. Hij is niet in ongenoegen van hen gescheiden, maar in liefde; Hij heeft een' zegen nagelaten. Hij hief Zijne handen op, zooals de hoogepriester, als hij het volk zegende; zie Lev. 9 : 22. Hij zegende als gezaghebbende, Hij gebood den zegen, dien Hij had gekocht; Hij zegende hen, zooals Jakob zijne zonen had gezegend. De apostelen waren nu als de vertegenwoordigers der twaalf stammen, zoodat Hij, door hen te zegenen, geheel Zijn geestelijk Israel heeft gezegend, en den naam Zijns Vaders op hen gelegd heeft. Hij zegende hen, zooals Jakob zijne zonen, en Mozes de stammen heeft gezegend, bij het scheiden, om te toonen, dat Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad hebbende, zoo heeft Hij hen liefgehad tot het einde.

4. Hoe Hij hen verliet: *Als Hij hen zegende, scheidde Hij van hen;* niet alsof Hij weggenomen werd vóórdat Hij alles gezegd had, wat Hij te zeggen had, maar om aan te duiden, dat Zijn scheiden van hen geen einde maakte aan Zijn zegenen van hen, want de voorbede, die Hij in den hemel ging doen voor al de Zijnen, is eene voortduring van den zegen. Hij *begon* hen te zegenen op aarde, maar Hij ging naar den hemel om er mede *voort te gaan*. Christus heeft thans Zijne apostelen uitgezonden om aan de wereld Zijn Evangelie te prediken, en Hij geeft hun Zijn' zegen, niet alleen voor *henzelven*, maar om in Zijn' naam gegeven te worden aan allen, die door hun woord in Hem zullen gelooven; want *in Hem moesten al de geslachten der aarde gezegend worden*.

5. Hoe Zijne hemelvaart wordt beschreven. *a.* Hij werd van hen gescheiden, van hun hoofd weggenomen, zoo als Elia van het hoofd van Elisa werd weggenomen. De liefste vrienden moeten scheiden. Zij, die ons liefhebben, en voor ons bidden en ons onderwijzen, moeten van ons gescheiden worden. Het was niet te verwachten, dat wij Christus' lichamelijke tegenwoordigheid altijd in de wereld zouden hebben; zij, die Hem gekend hebben naar den vleesche, moeten Hem voortaan niet meer aldus kennen. *b. Hij werd opgenomen in den hemel*, niet met geweld, maar door Zijne eigene daad en handeling. Gelijk Hij opstond van de dooden, zoo is Hij ten hemel gevaren, door Zijne eigene kracht, doch vergezeld van engelen. Er was geen vurige wagen noodig en geene vurige paarden; Hij kende den weg, en de Heere van den hemel zijnde, kon Hij er zelf terugkeeren. Hij voer op in eene wolk, zooals de engel in de vlam van Manoach's offer, Richt. 13 : 20.

II. Hoe blijmoedig Zijne discipelen Hem bleven dienen, en in Hem, God dienden, zelfs nu Hij van hen gescheiden is.

1. Zij bewezen Hem hulde bij Zijn heengaan, om te kennen te geven, dat zij, hoewel Hij nu naar een vergelegen land heenging, toch Zijne trouwe onderdanen zullen blijven, en dat zij

zeer gaarne wilden, dat Hij over hen zou heerschen. *Zij aanbaden Hem*, vers 52. Christus verwacht *aanbidding* van hen, die zegeningen van Hem ontvangen. Hij *zegende hen*, en ten teeken van dankbaarheid hiervoor *aanbaden zij Hem*. Deze nieuwe tentoonspreiding van Christus' heerlijkheid ontlokte hun nieuwe erkenning en aanbidding er van. Zij wisten, dat Hij, hoewel van hen gescheiden, toch kennis kon nemen van hunne aanbidding van Hem. De wolk, die Hem wegnam van hunne oogen, heeft hen noch hunne diensten verborgen voor Zijne oogen.

2. *Zij keerden weder naar Jeruzalem met groote blijdschap.* Dáár was hun bevolen te blijven totdat de Geest over hen uitgestort zou zijn, en dientengevolge zijn zij daar heen gegaan, hoewel zij er zich in gevaar zouden bevinden. Daarheen gingen zij, en dáár bleven zij *met groote blijdschap*. Dat was eene wondervolle verandering, uitwerking en gevolg van de opening van hun verstand. Toen Christus hun zeide, dat Hij hen ging verlaten, heeft droefheid hun hart vervuld; maar nu zij Hem zien heengaan, zijn zij *vervuld van blijdschap*, ten laatste overtuigd zijnde, dat het hun en de kerk nut was, dat Hij zou weggaan, om den Trooster te zenden. De heerlijkheid van Christus is de blijdschap, de zeer uitnemende blijdschap van alle ware geloovigen, zelfs terwijl zij nog in deze wereld zijn; en veel meer nog zal zij hunne blijdschap zijn, als zij heengaan naar het nieuwe Jeruzalem, en Hem daar vinden in Zijne heerlijkheid.

3. Zij waren overvloedig in oefeningen der Godsvrucht terwijl zij daar de belofte des Vaders verwachtten, vers 53. *a.* Zij woonden den tempeldienst bij in de uren des gebeds. God had den tempel toen nog niet geheel verlaten, en daarom hebben zij het ook niet gedaan. *Zij waren allen tijd in den tempel*, evenals hun Meester als Hij te Jeruzalem was. *De Heere bemint de poorten van Zion*, en dat behooren ook wij te doen. Sommigen denken, dat zij als discipelen, hunne plaats van bijeenkomst hadden in een der vertrekken van den tempel, dat aan een' hun welgezinden Leviet behoorde; maar anderen denken, dat dit niet voor de overpriesters en de oversten des tempels verborgen had kunnen blijven, noch dat dezen dit oogluikend zouden toegelaten hebben. *b.* Zij wisten, dat de tempeloffers vervangen waren door Christus' offerande, maar met de tempelzangen konden zij nog instemmen. Terwijl wij wachten op Gods beloften, moeten wij uitgaan om ze te ontmoeten met onze lofzangen. God te loven en te danken is een werk, dat nooit ontijdig is; er is niets, dat het hart beter bereidt om den Heiligen Geest te ontvangen, dan heilige blijdschap en lofzegging. De vreeze wordt tot bedaren gebracht, de smart wordt verzoet en gelenigd, de hoop levendig gehouden. Het *amen* ten besluite schijnt door de kerk en door ieder geloovige aan de lezing van het Evangelie toegevoegd te moeten worden, instemming te kennen gevende met de waarheden van het Evangelie, en eene hartelijke vereeniging met al de discipelen van Christus in het loven en prijzen van God. *Amen.* Laat Hij voortdurend geloofd en geprezen worden.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

Q52095-F

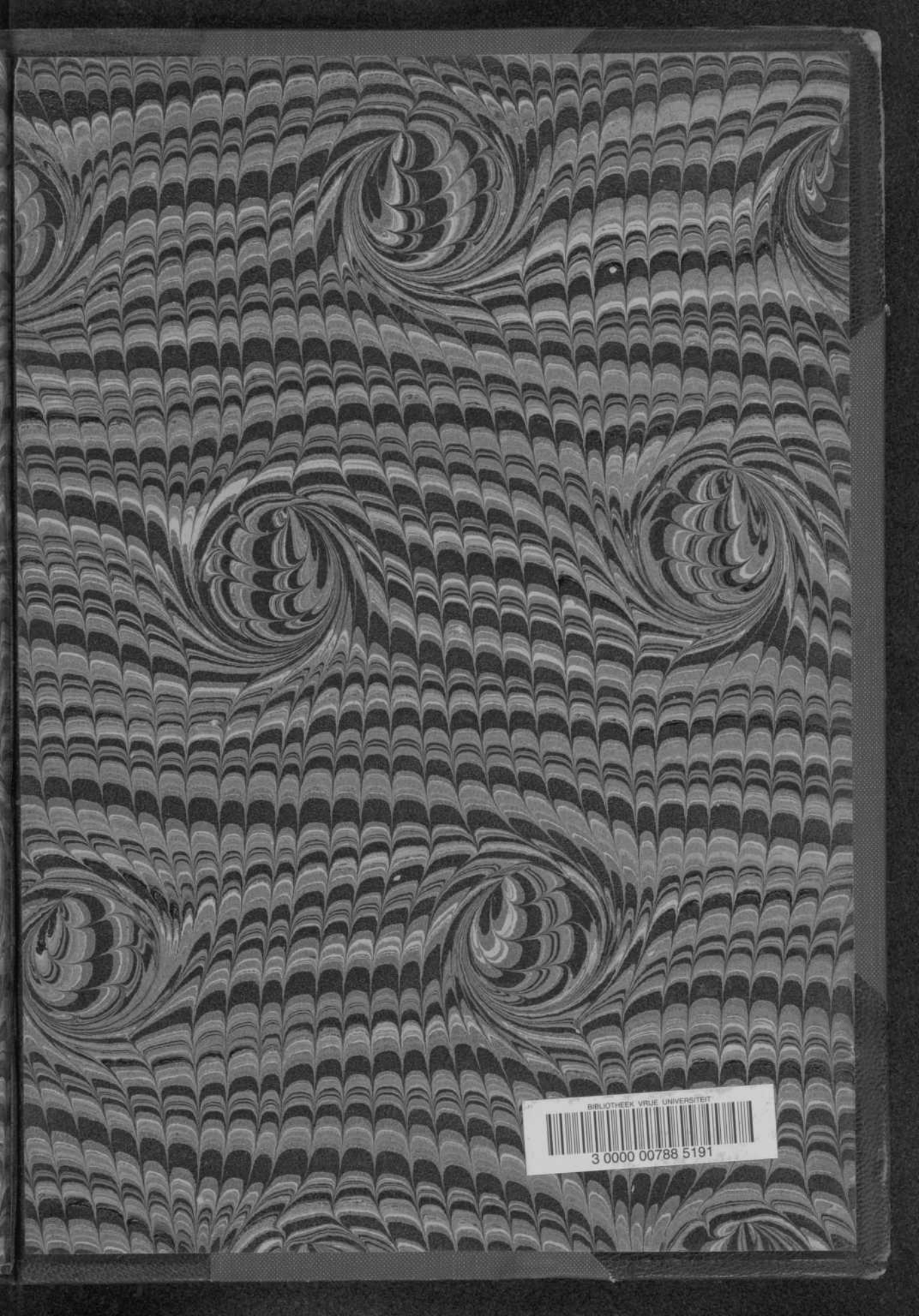
BIBLIOTHEEK VRIJE UNIVERSITEIT
3 0000 00788 5191